DIOSSEN JOI

Jatíxonbi onanti joi

Porciones del Antiguo Testamento
y
el Nuevo Testamento
de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma
shipibo-konibo

LigaBíblica®
INTERNACIONAL

Wycliffe®

Porciones del Antiguo Testamento y el
Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma
shipibo-konibo

Primera edición del Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo,
Diosen joi: Jaconaẽh Dios betan janoẽhon jatíẽhonbi onanti joi, 1983

Primera edición de porciones del Antiguo Testamento y segunda edición
revisada del Nuevo Testamento, 2012

Publicado por © 2012 Wycliffe, Inc.
P.O. Box 628200, Orlando, FL 32862-8200

Las ilustraciones en las páginas 615, 875 y 934 por Horace Knowles se usan por cortesía de © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972, 1995.

Las ilustraciones de las páginas 839 y 920 por Horace Knowles, con adiciones por Louise Bass © The British & Foreign Bible Society, 1994, se usan con permiso.

Las ilustraciones de las páginas 583, 598, 678, 717, 756, 811, 836, 917, 974 y 975 por Louise Bass se usan por cortesía de © The British & Foreign Bible Society, 1994.

Las ilustraciones en las páginas 595 y 600 por Graham Wade se usa por cortesía de © The United Bible Societies, 1989.

Las ilustraciones en las páginas 63, 70, 91, 92, 107, 108, 112, 117, 122, 137, 175, 196, 288, 322, 323, 393, 447, 458, 462, 477, 482, 484, 515, 538, 541, 543, 553, 564, 575, 592, 603, 617, 629, 633, 635, 637, 650, 656, 660, 672, 689, 697, 698, 701, 720, 724, 732, 734, 741, 743, 745, 749, 754, 757, 760, 765, 775, 778, 798, 833, 852, 856, 860, 871, 881, 888, 899, 922, 924, 925, 941, 947, 951, 960, 963 y 985 se usan por cortesía de © David C. Cook Publishing Co., 1978.

www.ScriptureEarth.org

BY-NC-ND Este obra está bajo una licencia Creative Commons
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/
Compartir — Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra.
Reconocimiento — Debe reconocer los créditos de la obra.
No comercial — No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
Sin obras derivadas — No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada.

Contenido

PRÓLOGO 5

ANTIGUO TESTAMENTO (porciones)

GÉNESIS. . . . . Gn. 9
ÉXODO . . . . . Ex. 90
LEVÍTICO . . . . . Lv. 123
NÚMEROS. . . . . Nm.. 129
DEUTERONOMIO . . . . . Dt. 144
JOSUÉ. . . . . Jos. 168
JUECES . . . . . Jue.. 179
RUT . . . . . Rut 197
1 SAMUEL. . . . . 1 Sa. 202
2 SAMUEL. . . . . 2 Sa. 238
1 REYES. . . . . 1 Rey.. 261
2 REYES. . . . . 2 Rey.. 287
ESDRAS . . . . . Es. 308
NEHEMÍAS . . . . . Neh. 313
JOB . . . . . Job 321
SALMOS. . . . . Sal. 336
PROVERBIOS . . . . . Pr. 377
ECLESIASTÉS . . . . . Ec. 387
ISAÍAS. . . . . Is.. 390
JEREMÍAS. . . . . Jer. 434
EZEQUIEL. . . . . Ez. 461
DANIEL . . . . . Dn. 472
OSEAS. . . . . Os. 490
JOEL . . . . . Jl. 498
AMÓS . . . . . Am.. 503
JONÁS. . . . . Jon.. 514
MIQUEAS . . . . . Miq. 517
HABACUC. . . . . Hab. 524
ZACARÍAS. . . . . Zac.. 528
MALAQUÍAS . . . . . Mal. 530

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

NUEVO TESTAMENTO

SAN MATEO . . . . . Mt. 537
SAN MARCOS . . . . . Mr. 595
SAN LUCAS . . . . . Lc. 631
SAN JUAN. . . . . Jn. 694
HECHOS. . . . . Hech. 741
ROMANOS . . . . . Ro. 797
1 CORINTIOS . . . . . 1 Co. 822
2 CORINTIOS . . . . . 2 Co. 845
GÁLATAS . . . . . Gal. 860
EFESIOS . . . . . Ef. 869
FILIPENSES . . . . . Fil. 877
COLOSENSES . . . . . Col. 882
1 TESALONICENSES . . . . . 1 Ts. 887
2 TESALONICENSES . . . . . 2 Ts. 892
1 TIMOTEO . . . . . 1 Ti. 895
2 TIMOTEO . . . . . 2 Ti. 902
TITO . . . . . Tit. 907
FILEMÓN . . . . . File.. 910
HEBREOS . . . . . Hb. 912
SANTIAGO . . . . . Stg. 931
1 PEDRO . . . . . 1 Ped.. 938
2 PEDRO . . . . . 2 Ped.. 945
1 JUAN . . . . . 1 Jn. 949
2 JUAN . . . . . 2 Jn. 955
3 JUAN . . . . . 3 Jn. 956
JUDAS. . . . . Jud.. 957
APOCALIPSIS . . . . . Ap. 959

Glosario 987
Antiguo Testamentoainoa itan Nuevo Testamentoainoa,
jain jakiritibires yoyo ika joibo . . . . . *(Pasajes paralelos)* *989*
Ja yoyo ati wishaabo . . . . . *(Lista de lectura)* *999*

Mapas 1005

Moatian Jaton Mai Jaskara Ikábo . . . . . *El mundo antiguo*
Reteananxon Canaán Mai Bikana . . . . . *La conquista de Canaán*
Judainoabo Itan Israelhainoabo Jato Jaskaakin Ikinkana . . . . . *Los reinos de Israel y Judá*
Jesús Inontian Jerusalén Mai Jaskara Iká. . . . . *Jerusalén en el tiempo de Jesucristo*
Diossen Joi Yoii Jainbo Pablo Iaketana. . . . . *Los cuatro viajes de San Pablo*

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

PRÓLOGO

Para los traductores es un gran gozo y privilegio haber traducido el cuarenta por ciento del Antiguo Testamento y haber hecho la revisión completa del Nuevo Testamento en el idioma shipibo. Creemos que se ha logrado un texto fácil de leer y apto para usarlo en público y en privado; apropiado para el estudio bíblico y la predicación del mensaje de salvación.

Este libro se publicará para el grupo shipibo-konibo. Este grupo étnico está formado por unos veintiséis mil habitantes que residen a lo largo del río Ucayali y sus afluentes en el oriente peruano.

Como no fue posible la traducción completa del Antiguo Testamento, la selección de pasajes para esta publicación fue tomada cuidadosamente para dar un panorama amplio de la historia de salvación del Antiguo Testamento que incluye una perspectiva fiel e histórica de los eventos, los personajes y los pasajes importantes para entender el Nuevo Testamento, y los eventos del Antiguo Testamento a los que se hace referencia en el Nuevo Testamento. En el Nuevo Testamento hay muchas citas del Antiguo Testamento, la mayoría de los pasajes citados se encuentran en este libro.

Las Sagradas Escrituras son una historia de Dios con temas que se inician en el Antiguo Testamento y continúan en el Nuevo testamento como: la persona de Dios, la creación, la naturaleza pecaminosa del hombre, la promesa del Mesías (el Salvador), el reino de Dios, el Hijo de David, el Buen Pastor, el juicio de Dios y su soberanía sobre las naciones, y otros temas. El comité de traducción no considera a este panorama lo suficiente como lo es una traducción completa del Antiguo Testamento, por esta razón espera para el futuro tenerla completa en el idioma Shipibo.

En esta obra hemos tratado de traducir con la mayor fidelidad posible lo que los autores quieren decir expresándolo con sencillez, a veces se han alargado las oraciones, para que el lector moderno lo comprenda con claridad. Sin embargo, no siempre es posible poner en la traducción toda la información necesaria para que el lector comprenda el significado. En esos casos, hemos puesto notas de pie de página. Por ejemplo hay una nota en Mateo 24:28 que ayuda a entender el significado de un término.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Aunque se ha hecho un esfuerzo para traducir todo el significado del idioma original, hay palabras y conceptos desconocidos en el idioma shipibo, como las palabras fariseo, saduceo, cizaña, nicolaítas, entre otras. Esos términos, marcados por asteriscos, se encuentran en el glosario al final del libro. El glosario servirá como una ayuda para la comprensión del texto.

El texto del Nuevo Testamento tiene su origen en manuscritos antiguos en griego y arameo que han sido traducidos a muchos idiomas del mundo. Las palabras que en el texto shipibo del Nuevo Testamento están entre corchetes ([…]) no se encuentran en los manuscritos griegos más antiguos pero se encuentran en la versión Reina-Valera. En el Antiguo Testamento las palabras que están entre corchetes ([…]) no son tomadas directamente de los manuscritos y sirven como puente entre ciertos capítulos o libros donde se necesita más explicación para entender la historia.

Esta versión de las Sagradas Escrituras servirá para que todas las personas, sean católicas, evangélicas o de otro credo, descubran la revelación de Dios por medio de su Hijo Jesucristo, y encuentren el perdón y la salvación que Él nos ofrece. Se ofrece a los lectores con el profundo deseo de que los que la lean y la escuchen puedan encontrarse con el divino Creador Dios y experimentar una vida transformada que honre a Dios en todo aspecto, para luego experimentar el gozo de Dios eternamente en su presencia.

ANTIGUO TESTAMENTO
(porciones)

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

GÉNESIS

Jaskatax jatíbi jaweki jonii peokoota itan jaskatax jonibo jonii peokoota

Jaskatax nete jonia

1 1 Jatíbi peokoonontianra, Diossen nai itan mai jonia iki.
2 Maira, ja anontian jaskara iti jisámabobi iká iki; jatíbi aniparo nemín kikinbires yamekan mapoara iká iki, jatianra Diossen shinan jene besenen koshia iki.
3 Jatianra Diossen yoia iki: "¡Joé iwé, akin. Jatianra joé iká iki!"
4 Diossen oinna joé jakon iketianra, yamé betan imayamakin janbiribi aká iki,
5 jatianra joé janea iki "nete", akin, ja kikin jishtimara janea iki, "yamé", akin. Jaskatax moa reken nete senena iki.
6 Japekáora Diossen yoia iki: "Jene janbiribi inon xabá ibanon, jaskáketianra janbiribi ibékonti iki". Jatianra jaskara iká iki.
7 Diossen xabáaketianra jene janbiribi iká iki, wetsa tsama xabá, namanbi baneta iki, itan wetsa tsamára bochiki baneta iki.
8 Ja xabára Diossen janea iki, "nai", akin. Jaskataxa moa jawen rabé nete iti senena iki.
9 Jatianra Diossen yoia iki: "Ja nai naman iká jenebo ja itinkobiribi jainbicho tsinkíkanwe, ibanon mai pikotax manxani", akin. Jatianra jaskara iká iki.
10 Ja manxanara Diossen janea iki "mai", akin, itan ja jene tsinkitara janea iki "aniparo", akin. Jatianra Diossen oinna jatíbi jakon iketian,
11 neskata iki: "Ibanon nato main meskó keská jiwiabi xobibo xoxoi: Xobibo ibanon jawen xoxoti beroyabo, jainoaxibi jiwibo jawen xoxoti bimi beroyabo", iki. Jatianra jaskara iká iki.
12 Ja mainra xoxoa iki, jiwiabi xobibo: Xobibo jawen beroyabo itan bimiai jiwibo, jaskarabiribi itiakin akábora iká iki. Jatianra Diossen oinna jatíbi jakon iká iki.
13 Jaskataxa moa jawen kimisha nete iti senena iki.
14 Jatianra Diossen yoia iki: "Jabánon nai xabakan joébo, jan tenaketian netea onanti, yameta onanti, jan netebo onanti, baritiataibo onanti, itan jenetiaiboribi onanti,
15 jaskáakin abánon ja joébaon nai xabakanxon mai tenakin", iki. Jatianra jaskara iká iki.
16 Diossenra rabé joé aká iki: Bari aká iki jan neten tenati itan oxe aká iki, jan yamé tenati. Wishtínboribi aká iki.
17 Diossenra ja nai xabakan mai tenati joébo aká iki,
18 Neten itan yamé mai tenati, jaskáaxonra nete janbiribi iti imaxon, yamé janbiribi iti imaa iki. Jatianra jaskarabo axon oinna jatíbi jakon iká iki.
19 Jaskataxa moa jawen chosko nete iti senena iki.
20 Jainxonra Diossen yoia iki: "Jene meran jatíbi meskó yoinabo ichabires kaibanon, jainoaxibi jabánon mai manaon noyai yoinabo", akin. Jatianra jaskara iká iki.
21 Bakeai kaixon, aniparo bochoakanwe, jainoax nato neten jabánon ichabires noyai yoinabo. Diossenra jonia iki, aniparomea anibires yoinabo jainoax

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jene meranoax kaitai jatíbi yoinabo,
itan jain jaabo, jainxonra jatíbi noyai
yoinabo aká iki. Jaskáakin axon Diossen
oinna jakon iketianra,
22 ja aká yoinabo jakon ikantiakin
shinanxonkin neskáakin yoia iki:
“Ichabires bake kaiabakanon jaskáaxon
aniparo bochoabakanon itan nato neten
jabanon icha noyai yoinabo”, akin.
23 Jaskataxa moa jawen pichika nete
iti senena iki.
24 Jatianra Diossen yoia iki: “Nato
main kaibanon jatíbi meskó yoinabo:
Ináatibo itan ináatimaboribi, jainoax
jatíbi main norex iki niaibo”. Jatianra
jaskara iká iki.
25 Ja yoinabo axon Diossen oinnara
jatíbi jakon iká iki.
26 Jatianra yoia iki: “Ramapari joni
anon akanwe. Noa keskábiakin, jara
jatíbinin koshi iti iki: Aniparomea yapa-
baona, noyai yoinabaona, ináati yoina-
baona, ináatima yoinabaona, itan main
norex iki niaibaonaribi”, akin.
27 Diossen joniakinra, ja Dios keská-
biakin aká iki; benbo itan ainbora aká
iki,
28 jatianra jakon ikantiakin shinan-
xonkin jato yoia iki:
“Icha, ichabires bakeai nato neten
kaikanwe;
jaton koshi ixon jato ikinkanwe;
yapabo, noyai yoinabo,
jainoax jatíbi ja main norex iki
niaibo”, akin.
29 Japekáora jato yoia iki: “Ninká-
kanwe, matora en meniai jatíbi nato
mainmea niibo, bimiai yoábo, itan jatíbi
yobín jiwibo. Jatíbi jabora maton jawé-
kiatibo iti iki.
30 Ikaxbira ináatima yoinabo, main
norex iki niai yoinabo itan noyai
yoinabo jabobiribira en xobi meniai,
ja jawékiakanon ixon”, akin. Jatianra
jaskara iká iki,
31 Jatianra Diossen oinna jatíbi akábo
jakonshamanbires iká iki. Jaskataxa
jawen sokota nete senena iki.

2 1 Nai itan maira, jatíbi jain ikábo-
yabi moa akin senenhaa iki.
2 Ja kanchis nete kaman, jatíbi ja
akábo akín senenhaxa Dios tantia iki.
3 Jatian ja kanchis iti netera jakon iki
ixon yoia iki, ja netera meketi iti iki
ixonra, onantiakin yoia iki, ja netera
jatíbi jawéki joniai teetax tantia iki.
4 Natora nai itan mai jaskatax jonia
yoia joi iki.

**Edén mainko jakonshaman
jatinko joni iká**

Ibo Diossen nai, itan mai anontianra
5 jiwi keyámashokobobi itan xobibobi
xoxoamapari iká iki, ja Ibo Diossenra
nato maiki oi bemaamapari iká iki, ja
main teetira tsoabi yama iká iki.
6 Jaskara ikenbira, mai chichokeax
jene jokonxon, jatíbi mai mechaa iki.
7 Jatianra Ibo Diossen ja mai potobi
bixon joni itiakin aká iki, jaskáaxonra
jawen rekinhain xoon aka iki, jatianra
moa jiria baneta iki.
8 Ja aká pekáora, Ibo Diossen jain
jakon jati bari pikotaiori, westíora wai
Edén mainko aká iki, jatianra jan aká
joni jain imaa iki.
9 Jatíbi meskó jiwi metsáshamanbo
jawen bimi jakon kokotibora xoxomaa
iki. Ja wai naponbekonra jiwé jiwi aká
iki, jan jakon ati onanti itan jakonma
onanti jiwiribira aká iki.
10 Ja Edénhainoaxa westíora paroribi
pikota iki, janra ja jakonhira jatinko
mai mechai iká iki. Jaki mepiara iká iki
chosko paro, ja iká iki jawen paxkobo.
11 Ja rekena paron janera iká iki Pisón,
janra Havila mai shitabaina iká iki.
Jainra oro jake.
12 Ja mainmea orora jakonhira iki,
jainra jake bedelio janeya jiwi bepon
inin, jainoaxa jake ónice janeya makan.
13 Ja wetsa paron janera iká iki,
Guihón. Ja parora, Cus janeya mai
shitabaina iká iki.
14 Ja kimisha itin iká parora Tigris iká
iki. Ja parora Asiria mai shitabaina bari

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

pikotaio iká iki. Jainoax ja chosko itin iká paron janera Éufrates iká iki.

15 Jatianra ja Edén main iká jakon jati wainko, koirani teenon ixon Ibo Diossen ja joni imaa iki,

16 jain imakinra yoia iki: “Nato jakon jati wainkonia jatíbi yobín jiwi bimibora min kokoresti iki,

17 ikaxbira ja jakon itan jakonma onanti jiwi bimi, min kokotima iki. Ja jiwi bimi kokoatianbira mia mawáti iki”, akin.

18 Jainxonra Ibo Diossen yoia iki: “Joni jabicho iitira jakonma iki. Jaskara iketianra en wetsa axonai, janshamanbiribi akinti”, akin.

19 Jatianra Ibo Diossen mai bixon jatíbi yoinabo aká iki, jainxonra jatíbi noyai yoinaboribi aká iki. Jaskáxonra Adánhiba jato boá iki, ja janeyabo ikantiakin jato janepakenon ixon. Jaskáxonra yoinabo Adánman janepakea iki.

20 Jatianra Adánman jatíbi ináati itan ináatima yoinabo, itan noyai yoinabo janepakea iki. Jaskara janeyabo itiakinbiribi jane pakea iki. Ikaxbira jawe yoinabi janshamanbiribi já akinti yama iká iki.

21 Jaskara iketian, Ibo Diossen Adán akonbireskin oxamaa iki, ja oxaketian westíora jawen pishi tsekaxon, jakiribi namín xepoa iki.

22 Ja pishi tsekaxonra, Ibo Diossen ainbo aká iki, jaskáaxonra ja aká ainbo Adán menia iki,

23 ja oinnaxa Adán neskata iki: “¡Natora nokon namibi iki, itan nokon xaobi iki! Jonimea tsekaxon Diossen aká ikaxa, jawen jane ‘ainbo’, iki”, iki.

24 Jaskara iketianra jonin jawen papa betan jawen tita jenetaanan, jawen awin betanbiribi jati iki, jaskataxa ja rabé westíora yorabicho keská iti iki.

25 Ja Adán betan jawen awinra, chopaoma iká iki, jaskara ikaxbira jawebi rabinyamabekona iki.

Adán itan Eva Dioski yoitimata

3 1 Ronora jatíbi ináatima yoinabo xewina paramisti onan Ibo Diossen jonia iká iki, jatianra ainbo yokata iki: —¿Jaskara ikenki, Diossen mato yoia iki, nato jakon jati wainkonia, jawerato yobín jiwi bimibi kokotima? —akin.

2 Jatianra ainbaon yoia iki: —Wetsa jiwi bimi inonbiresa nato jakon jati wainkonia non kokoti atipanke.

3 Ikaxbira, jakon jati wai napo iká westíora jiwi bimibichores, noa Diossen kokotima yoia iki, jainxon tii atimaribi yoia iki. Ja kokoaxbira noa mawáti iki —akin.

4 Jaskáabira ronon ainbo yoia iki: —Ja mato jaskáakin yoiara ikonma iki. Matora mawáyamai.

5 Diossenra akonbireskin onanke, ja jiwi bimi kokoxon maton jakon, itan jakonma onanti, jaskara onanaxa mato Dios keskaribi iti iki —akin.

6 Ja ainbaon jiwi bimi oinnara iká iki, iorai metsá jan keentishaman, jatianra ja bimi kokotinin keenshamana iki, jaskáaxon jawéki ati onan shinan biti iketian. Jaskara iketian westíora bimi tesaxon kokoa iki. Jan aká pekáo jawen bene menia iki, janribi kokoa iki.

7 Ja akátianbi jaton shinan chopeta iki, jatian ja rabéxonbi onanna iki moa chopaoma. Jaskara ixon, higuera janeya jiwi pei kexexon ja sawebekona iki.

8 Ja joninra jawen awin betanbi ninkata iki, moa yantani niweshaman iitaitian, ja jakon jati wainko Ibo Dios joáx kawanaitian, jan oinnaketianra ishto kaax jiwibo nia naman jonébekona iki.

9 Jaskákenbira Ibo Diossen, Adán kenaxon yokata iki: —¿Miaki jawerano iki? —akin.

10 Joninra yoia iki: —Nato jakon jati wainko joax, mia kawanaitian ninkataxa chopaoma ikax; miki raketi ea joneke —akin.

11 Jatianra Diossen yokata iki: —¿Tson
yoiaki min onanna, mia chopaoma? ¿Ja
jiwi bimi kokotima en yoia ikenbiki,
min kokoa? —akin.
12 Joninra yoia iki: —Jabé janon ixon
min ea menia ainbaon bimi meniara en
kokoke —akin.
13 Jatianra Ibo Diossen ja ainbo yokata
iki: —¿Jaweati min jaskáamarin? —akin.
Jatianra jan yoia iki: —Ronon ea parana
kopí, ja bimi en kokoa riki —akin.
14 Jatianra Ibo Diossen ja rono yoia
iki: —Jaskara min aká kopíra, jatíbi
yoinabo xaran bebonbires jakonma mia
ikai. Rama nenoax peokotaxa jatíbitian
mia main norex iki, mai poto meran-
bires ninoxiki.
15 Mia itan ainbora en mato rawi-
kananmai, min chiní bakebo betanra
jawen chiní bakeboribi rawikanankanti
jake. Ainbaon chiní bakenra mabi-
taxti iki, jatianra minbiribi jawen tae
chiponhai natéxti iki —akin.
16 Ja ainbora yoia iki: —En imaara
bakeai ikonbiresi mia chexakaati iki,
jatianra bakenaitiibi mia chexati iki.
Ikaxbira min benen keeni mia jené-
tima iki, jatianra já min joni koshi iti
iki —akin.
17 Ja jonira yoia iki: —Min awinin yoia
keská axonkinra, en atima yoia jiwi bimi
min kokoa iki, ramara min jakonma
kopí, nato mai jakonma meranbires en
imai; ikonbiresi teexonra ja jawékiati
min kaimati jake, mia mawatai kaman.
18 Mainra moxayabi jakonma xobibaon
mia xoxoxonti iki, jatianra nii meranoa
yoabo min jawékiati iki.
19 Ikonbiresi teeti niskánxonparira
min jawékiati iki, mawatax jakiribi ja
aká maibi mia banetai kaman, miara
mai aká iki, jakopíra jakiribi mia mai
banéti jake —akin.
20 Ja jonin jawen awin janea iká iki,
Eva, jara jatíbi joni jiriabaon tita iki.
21 Ibo Diossenra yoina bichibo sawe-
tiaxon, ja joni itan jawen awin sawemaa
iki,
22 jatianra yoia iki: “Ramara joni
noa keskáribi banéke, jakon itan jako-
mara onanke. Jawekeska ixonra, jiwé
jiwi bimiribi bixon kokoax jatíbitian
janake”, akin.
23 Jaskara iketianra, Ibo Diossen Edén
mainko iká, jakon jati wainkonia ja joni
pikoa iki. Jaskáaxonra, ja main teenon
ixon ja joni imaa iki, ja maibi aká ixon.
24 Ja joni pikoa pekáora, bari piko-
taiori iká jakon jati wainko, querubín
janeya peiabo imaa iki, itan chiibires
espada jatíbiori mayatairibira imaa iki,
ja jiwé jiwinko tsoabi nokótima kopíra
aká iki.

Caín itan Abel iní

4 1 Adánman jawen awin Eva yorana
tootax ja bake pikota iki, jawen
jane iká iki Caín. Jaskáketian, Adán
neskata iki: “Moara ea westíora benbo
bakeya iki, Ibon ea menia riki”, iki.
2 Japekáo Abel pikota iki, ja Caínman
wetsa. Ja Abel iká iki, carnero kaiai;
jatian Caínbiribi iká iki, waín teetai.
3 Jaskata pekáo basi iikin, wetsa nete
Caínman aká iki, jawen waimea bia
yoábo boxon Ibo menikin.
4 Abelninbiribi Ibo boxona iki, carnero
bake reken pikota jakonshamanbo.
Jatianra Ibon oinna ja Abel itan ja Ibo
meninoxon boá jawekibo, jawen keen-
shaman iká iki.
5 Ixonbi Caín jaskáakin oinyamaa iki,
ja meninoxon boá oinna jakonmaribi iká
iki. Jaskáketian Caín, ikonbiresi sinatax
jawen beísa jakónmabires iká iki.
6 Jatianra Ibon yoia iki: “¿Jawekopí,
iorai sinataxki, min beísa ikonbires
jakonma iki?
7 Jakon akáxa mia rarokeanke, ikaxbi
min ayamai kopíra ochan miaaresai.
Ikaxbira ja ocha minharesti atipanke”,
akin.
8 Wetsa netera, Caínman jawen wetsa
Abel, chankakin ioa iki, jatian kachio
jato rabébicho ixonra, Caínman jawen
wetsa Abel retea iki.

9 Jatianra Caín Ibon yokata iki:
—¿Min wetsa Abelki jawerano iki?
—akin. Jatianra Caínman yoia iki:
—Enra onanyamake. ¿Eaki já koirannai
iki? —akin.
10 Jatianra Ibon yoia iki: —¿Minki
jawea? Ja min wetsan jimi main min
chikoara, ja min aká atikeskabiakin en
benxoanon ixon ea yokati, saí ikai.
11 Jakopíra, mia jakónmabires banetai,
min wetsa min reteketian jawen jimi
xea mainkoniaxa mia wetsanko kaai.
12 Ikonbiresi teexon, waiaxon min
banaabira jakonmai xoxoax bimitima
iki. Nato netenra mia kawanhatanti iki,
jawetianbira mia tantitima iki —akin.
13 Jatianra Caínman Ibo yoia iki: —Ja
akonbireskin masá tenetira en atipan-
yamake.
14 Ramara nato mainmea min ea
pikoke, jatianra nato neten mia ochó-
bires, jawetianbi tantiamai ea kawan-
taresti jake. Jaskataitianra wetsabaon-
bires inonbi, nokoxon ea retekanti iki
—akin.
15 Ikaxbira Ibonbiribi yoia iki:
—Jaskara iken jan mia reteatonra,
bebonbires kanchisakin masá teneti
iki. Jatianra Ibon, ja nokoabaon Caín
reteyamakanon ixon, ja oinxon onanti
jawen yoranko axona iki.
16 Caínra jainoax Ibo betan yoyo ikai-
noax moa kaa iki, jatianra kaax Nod
janeya mainko jaa iki; jara Edénhainoax
bari pikotaiori iki —akin.

Caínman chiní bakebo

17 Caínmanra jawen awin yorana iki,
jatianra tóota iki, jaskatax bakenara
Enoc iká iki. Jaskáa pekáo jemaaxon
Caínman, jawen baken janenbi janeara
Enoc iká iki.
18 Ja Enoc-ra, Iradnin papa iká iki, Irad
iká iki, Mehujaelnin papa, Mehujael iká
iki, Metusaelnin papa, jainoax Metusael
iká iki, Lámecnin papa.
19 Ja Lámec-ra rabé awinya iká iki:
Adá betan Silá.
20 Adakan bakeara Jabal iká iki, ja
Jabalnin chiní bakebora carpa xobon
jaabo iká iki, jainoaxa yoina kaiaibo
ikana iki.
21 Jabalnin wetsara iká, jawen jane
Jubal, jaibakeaxa arpa ten akaibo itan
quena xoon akaibo peokoota iki.
22 Silákan bakera Tubal-caín iká iki,
yamin teetai jonira iká iki, bronce itan
hierro meskó jawékibo akaira iká iki. Ja
Tubal-caínman poira jawen jane Naamá
iká iki.
23 Wetsa netenra Lámecnin, jawen
awinbo yoia iki, Adá itan Silá:
"Ninkáshamankanwe, en mato
yoinon,
ea isinhakin xateketianra en
westíora joni bake ranon reteke.
24 Jawerato joninki Caín reteai, jaon
kopikakinra kanchis akin masá tene-
makanti iki, ikaxbi ea ramiabobiribira,
kanchis chonka kanchis akin, masá
tenemakanti iki", akin.

Jawen kimisha itin iká
Adán betan Evan bake

25 Adanmanra jawen awin betan
yoranribia iki, jatianra benbo bakeaxon
janea Set iká iki, jatianra neskata iki:
"Abel, Caínman retea toanra Diossen ea
wetsa benbo bake menike", iki.
26 Set-ribira westíora bakeya iká
iki, jara Enós akin janea iki. Jainxon
peoxonra Ibon jane rabikana iki.

Adanman chiní bakebo
(1 Cr. 1.1-4)

5 1 Natobo riki, ja Adanman chiní
bakebaon jane wishaa: Diossen joni
anontianra, ja keskabiakin aká iki,
2 benbo betan ainbora jato jonia iki,
jaskaaxonra jato jakon shinanxona iki.
Jato jonia netenra, Diossen yoia iki:
"Maton janera jonibo iti iki", akin.
3 Jawen benbo bake pikónontianra
Adán pacha kimisha chonka baritiaya
iká iki, ja bakera jatíbinin jawen papa
jisábi iká iki.

4 Jaskata pekáo Adán japaria iki,
posaka pacha baritiapari, jainoax wetsa
jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo
jaribaa iki.
5 Jaskataxa jatíbi jawen baritia Adán
jaa iká iki, iskon pacha kimisha chonka
baritia; jatí baritiayanixa, mawata iki.
6 Set, pacha pichika baritiaya
iketianra, jawen benbo bake Enós
pikota iki.
7 Jaskata pekáo, Set japaria iki posaka
pacha kanchis baritiapari. Jainoax
wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo
bakebo jaríbaa iki,
8 jaskataxa jatíbi jawen baritia Set jaa
iká iki, iskon pacha chonka rabé baritia.
Jatí baritiayanixa mawata iki.
9 Enós, iskon chonka baritiaya
iketianra jawen benbo bake Cainán
pikota iki.
10 Jaskata pekáo Enós japaria iki,
posaka pacha chonka pichika baritia-
pari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo
itan ainbo bakebo jaribaa iki,
11 jaskatax jatíbi jawen baritia Enós
jaa iká iki, iskon pacha pichika baritia.
Jatí baritiayanix mawata iki.
12 Cainán, kanchis chonka baritiaya
iketianra jawen benbo bake Mahalalel
pikota iki.
13 Jaskata pekáo Cainán japaria iki,
posaka pacha chosko chonka baritia-
pari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo
itan ainbo bakebo jaribaa iki.
14 Jaskatax jatíbi jawen baritia Cainán
jaa iká iki, iskon pacha chonka baritia.
Jatí baritiayanix mawata iki.
15 Mahalalel, sokota chonka pichika
baritiaya iketianra, jawen benbo bake
Jared pikota iki.
16 Jaskata pekáo Mahalalel japaria iki,
posaka pacha kimisha chonka baritia-
pari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo
itan ainbo bakebo jaribaa iki.
17 Jaskatax jatíbi jawen baritia
Mahalalel jaa iká iki, posaka pacha
iskon chonka pichika baritia. Jatí bari-
tiayanix mawata iki.
18 Jared, pacha sokota chonka rabé
baritiaya iketianra, jawen benbo bake
Enoc pikota iki.
19 Jaskata pekáo Jared japaria iki,
posaka pacha baritiapari, jainoax wetsa
jawen benbo bakebo, itan ainbo bakebo
jaribaa iki;
20 jaskatax jatíbi jawen baritia Jared jaa
iká iki, iskon pacha sokota chonka rabé
baritia. Jatí baritiayanix mawata iki.
21 Enoc, sokota chonka pichika bari-
tiaya iketianra, jawen benbo bake
Matusalén pikota iki.
22 Enoc-ra jaa iki, Diossen shinanna
keskáres axoni. Ja Matusalén pikota
pekáo Enoc japaria iki, kimisha pacha
baritiapari, jainoax wetsa jawen benbo
bakebo itan ainbo bakebo jaríbaa iki;
23 jaskatax jatíbi jawen baritia,
kimisha pacha sokota chonka pichika
baritia Enoc jaa iká iki.
24 Ja Diossen shinanna keskáres axoni
jaa ikaxa, wetsa neten manóresa iki,
jaskaraa iki moa Diossenbi boá.
25 Matusalén, pacha posaka chonka
kanchis baritiaya iketianra, jawen
benbo bake Lámec pikota iki.
26 Jaskata pekáo Matusalén japaria
iki, kanchis pacha posaka chonka rabé
baritiapari. Jainoax wetsa jawen bakebo
jaríbaa iki, benbo bakebo betan ainbo
bakebo.
27 Jaskatax jatíbi jawen baritia
Matusalén jaa iká iki, iskon pacha
sokota chonka iskon baritia. Jatí bari-
tiayanix mawata iki.
28 Lámec, pacha posaka chonka rabé
baritiaya iketianra, westíora jawen
benbo bake pikota iki,
29 Jara Noé akin janea iki, jaskaax iká
iki neskati: “Ibon nato mai jakonmakin
shinanxona iketianra, waiai noa ikonbi-
resi teetai, jaskara ikenbira nato baken
noa tantimati iki”, iki.
30 Moa Noé pikota pekáora, Lámec jaa
iki pichika pacha iskon chonka pichika
baritiapari; jainoax wetsa jawen benbo
bakebo itan ainbo bakebo jaribaa iki;

31 Jaskatax jatíbi jawen baritia Lámec
jaa iká iki, kanchis pacha kanchis
chonka kanchis baritia. Jatí baritia-
yanix mawata iki.
32 Pichika pacha baritiaya inontianra
Noekan, bakea iki Sem, Cam, Jafet.

Jonibaon jakonma

6 1 Nato main jonibo kaiti peokoonon-
tianra jemaabotankin bakeakana
iká iki, ainbo bakebo,
2 Diossen bakebaon, ja ainbobo oin-
nara iká iki metsáshamanbo. Jatianra
jainoa katotax jaton keenshamanbo
oinnax jabo betan wanokana iki.
3 Ikaxbira Ibon yoia iki: "Nato joni-
bora, yorayabo ikax jatíbitian jatimabo
iki. Jakopíra, pacha rabé chonka baritia
senenres en jato jamati iki, ikíra Dios
iká iki", akin.
4 Diossen bakebaon, ja jonibaon bake
ainbobo bixon jato betan bakeaka-
nara, anishaman jonibo nato main
pikoti peokookana iki, japekáora
kaibotanreskana iki. Jabora ikana
iki moatianbi koshi reteananaibo,
jaton akábo oinxon onankana ikax
ninkakataibo.
5 Ibon oinnara jonibaon aká nato
main bebonbires jakonma iká iki, jaton
shinanra jatíbitian jakonma atires iki,
6 jaweati en joni akárin ikira iká iki.
Kikinni chexakaatira
7 neskata iki: "En aká jonibora, nato
mainmea tsoabi yamatiakin en jato
keyoai, jatíbi yoinaboribi, main norex
iki niaibo jainoax noyai yoinabo.
¡Ayamapainon en jato akárin ikíra ea
ikai!" iki.
8 Jaskara ikenbira, Ibon oinna
Noébichores jakon iká iki.

Noekan ani waporo

9 Natora Noé iní yoii iki. Noéra jakon-
hira joni iká iki, jatíbitianra Dios yoiti
ixona iki. Ja janontianra jabé jonibo
xaran, jabichores Dios keenai keskati
jaa joni iká iki.
10 Noéra kimisha benbo bakeya iká
iki, jabaon jane iká iki, Sem, Cam, Jafet.
11 Diossen oinnara nato main jakonma
bochobires iká iki, itan onsati ramia-
nankanai iká iki,
12 jaskatira jatíbi jonibo jakonmai axe-
kana iká iki. Diossen oinna nato main
ichabires jakonma jaketianra,
13 Noé yoia iki: "Enra shinanke jatíbi
jonibo keyonoxon. Jaton jakonma
kopíra nato neten ikonbiresi onsati
reteanankanai, jaskara iketianra en
jato keyoai, jatíbi nato neten ikáboyabi.
14 Bepon jiwi wapóroawe, jawen
chitébo awé, jaskáxon okenbekonbi ja
wapóro xabábo boín boyawe, jemaori
itan napoori, jene weinaketian.
15 Ja wapóro akin, min topóntira neskara
iti iki: Pacha kimisha chonka pichika
metro jawen nenké, rabé chonka rabé
metro, wetsa metro iti naponbekon jawen
naxbá; jainoax chonka kimisha metro,
wetsa metro iti naponbekon jawen keyá.
16 Kimisha pekataya axon, bochiki ja
wapóro peká nókoti, metro naponbekon
ikain westíora ventanan awé; jainxon
westíora xepótiribi awé.
17 Enra jenen ewa raanai, mai
mapoxon jatíbiainoa joni itan yoina
jiriabo nato netemeabo keyonon ixon.
Jatíbi nato main jaabora, mawáti iki.
18 Ikaxbi miibetanra, ja senenhabe-
konti joi en akai. Ja wapóro meranra
min bakebo weikanti iki, min awin, min
baban ewabo itan miaribi jikiti iki.
19 Jainxonribira min weimati iki,
jatíbi nato netemea yoinabo, bene betan
awinbora iti iki; jaboribira miibetan
mawákantima iki.
20 Jatíbi meskó yoinabora, rabébo
miibetan ja wapóro meran weíkanti
iki: noyai yoinabo, ináati yoinabo, main
norex iki niaibo, jaboribi keyonaketian.
21 Meskó jawékiatibo tsinkiwe,
jaskáaxon benxoawe. Mato betanbi
yoinabaon jawékiati janon ixon", akin.
22 Jatianra Noekan aká iki, senen-
hakin jatíbi ja Diossen ati yoiabo.

Jenen ewani

7 1 Japekáora Ibon Noé yoia iki:
"Ramatian iki miabichores, jatíbi
jonibo xaran nokon keena keskáres akí
jaa joni. Jaskara ikax, maton bakebo-
yabi wapóro meran weikanwe.
2 Rama jatíbi kerásma yoinabo wei-
mawe, kanchis bene jainxon kanchis
awin. Ikaxbi kerás yoinaboribi, bene
betan awinbichores weimawe.
3 Jainxonribi weimawe kanchis meskó
noyai yoinabo, bene betan awin kata-
xabo, ja yoinabo nato neten keyoyamai
jati kopi,
4 nenoax kanchis nete senenketianra,
chosko chonka nete itan chosko chonka
yamé en oi bemai. Nato mainmea jatíbi
jiriabo itan jatíbi ja en joniabora en
keyoai", akin.
5 Jatianra Noekan jatíbi Ibon ja ati
yoia keskáshamanbo aká iki.
6 Ja jenen ewan keyokin mai mapo-
nontianra, sokota pacha baritiaya Noé
iká iki.
7 Jatianra jenen ewan retenaketian
Noé, jawen awin, jawen bakebo jainoax
jawen baban ewabo wapóro meran wei-
kana iki.
8 Kerásma itan kerás yoinabo, noyai
itan main norex iki niaibora,
9 Noé betan wapóro meran weikana iki,
rabé rabébo, bene betan awinbora iká iki,
Diossen jato yoia keskára ikana iki.
10 Ja kanchis nete senenketianra,
jenen ewan moa mai mapokin peoa iki.
11 Baritia peokota rabé oxe, chonka
kanchis netera iká iki. Jatianra Noé
sokota pacha baritiaya iká iki. Ja neten-
shamanribira aniparo xamameax jene
jokonai kinibo toebetana iki, jainoax
bochikia naikanmea ani xepótibo kepe-
mebotana iki.
12 Chosko chonka nete itan chosko
chonka yaméra, nato main oi bei jené-
yamaa iki.
13 Ja oi bei peokootai netenribira,
Noé, jawen bakeboya Sem, Cam, Jafet
itan jawen awin jainoax jawen baban
ewabo betan wapóro meran jikia iki.
14 Jatíbi meskó yoinabo, inaatima itan
ináatibo, itan jatíbi meskó norex iki
niaibo itan noyai yoinabora jato betan
weikana iki.
15 Jatíbi yoinabora, rabébo Noé betan
wapóro meran weikana iki.
16 Ja meskó yoinabora, bene betan
awinbo weikana iki; Diossen Noé yoia
keskáshaman ikanketianra, Ibon ja
wapóro xepoa iki.
17 Chosko chonka nete kamanra
jenen ewa bea iki. Ja jenetiataitoninra,
wapóro toxbati peokota iki.
18 Ja jene bei keyáinataitoninra, wapó-
roribi toxbainata iki.
19 Jaskati ikonbiresi jenetiaxonra,
jatíbi nato mainmea ani manan keyábo,
keyokin mapoa iki.
20 Ja ani manan keyábo mapokin
keyoa pekáora, kanchis metro bebon
keyá jene iká iki.
21 Jaskatax, jatíbi nato main jaa joni-
boyabi, noyaibo, ináati itan ináatima
yoinabo, main norex iki niaiboribi
mawáti keyokana iki.
22 Jatíbi nato mainmea jiriabo, jiria
ixon joinnaibo mawati keyota iki.
23 Noé betan wapóronin ikábobicho-
resa, jiria banékana iki; ja jain iamaa-
bora mawati keyokana iki: jonibo,
inaati yoinabo, noyaibo, jainoax main
norex iki niaibora keyota iki;
24 pacha pichika chonka nete
kamanra, jenen ewan mai mapoa iki.

Jenen ewa tsosina

8 1 Jatianra Diossen Noé shinanna
iki, jatíbi ja wapóro meran jabé
iká yoinaboyabi. Nato mai payannon
ixonra niwe bemaa iki, jatianra moa
jene tsosini peokota iki;
2 aniparo xaman iká, jan jene jokonai
ani kinibora moa xepota iki, jainoax
naiorikea jene tewana ani xepótibori-
bira moa xepota iki. Oi beira moa jeneta
iki,

3 jatianra jainmashoko jene tsosinpa-
keta iki. Moa pacha pichika chonka nete
senenketianra, moa tsosinpakebiresa iki,
4 jatianra ja baritia kanchis oxeya
iketian, jawen chonka kanchis neten,
ja Ararathainoa manan maxkaten ja
wapóro rakata iki.
5 Ja baritia chonka oxeya iketian,
jawen reken netenra ja jene tsosinka-
resa iki, jatianra ani manan keyábo moa
pikota oinkana iki.
6 Chosko chonka nete, jenen ewa
winota pekáora, Noekan jawen wapóro
ventana kepena iki,
7 jatianra wiso nawashian keská
cuervo raana iki; raana kaax noyai
mayaaketanax joríbaa iki, mai manxa-
namapari iketian.
8 Cuervo ranhibata pekáora, mai
tsosina onankaskin Noekan xotó raana
iki;
9 ikaxbira ja xotó wapóroain joríbaa
iki, jain yakátira jaweranobi nokoyamaa
iki, maira jenen mapoapari iká iki.
Jaskatax xotó joáitianra jawen meken
pikoxon yatanxon, Noekan wapóro
meran jikimaa iki.
10 Noéra kanchis nete manata iki,
jatianra jakiribi xotó raana iki.
11 Moa yametaitianra, olivo jiwi poyan
meskeshoko xechankaya xotó joá iki.
Jaskáxonra moa mai pikotai Noekan
onanna iki.
12 Kanchis nete manata pekáora, jaki-
ribi xotó raana moa banéyamaa iki.
13 Noé sokota pacha westíora baritiaya
iketianra, moa mai pikota manxan iká
iki. Ja baritia reken oxe, jawen reken
nete inontianra, Noekan jawen wapóro
peká ras aká iki, jatianra oinna moa
mai manxana iká iki.
14 Jawen rabé iti oxe, rabé chonka
kanchis neteya iketianra, mai moa
kikinni manxana iká iki.
15 Jatianra Diossen Noé yoia iki:
16 "Wapóroninmea jato pikokinwe,
min awin, min bakebo, min baban
ewaboribi.
17 Ja miibetan iká jatíbi yoinaboribi
jokonhawe, noyaibo; ináati yoinabo;
itan main noréx iki niaibo; nato main
jatíbiain boxon icha bakeaxon, nato
nete bochoabatankanon", akin.
18 Jatianra, Noé, jawen awin, jawen
bakebo jainoax jawen baban ewaboribi
wapóroninmeax jokonkana iki.
19 Jatíbi yoinaboribira jokonkana iki,
inaati betan inaatima yoinabo, main
noréx iki niaibo, itan noyai yoinabo.
20 Jaskata pekáora, jainxon Dios rabi-
noxon Noekan, jan perakanxon yoina
menoti makan tsamana iki. Jaskáxon
bipakea iki, westíorabo meskó yoina
kerásmabo jainxon noyai yoinabo kerás-
maboribi bipakea iki. Jaskáxon Dios
rabikin, keyokin menoa iki.
21 Jatianra yoinabo menoa iorai
noe, jaki nokóketian Dios neskata
iki: "Ramara en jawetianbi, jonibaon
jakonma aká kopí, nato nete jakiribi
jakonma inon ixon, en ramiayamai.
Jonira bakeranontianbi jakonma ati
shinanyares iki. Yoinaboribira, en jaki-
ribi keyoyamai moa jato aká keska akin.
22 Nato nete japariketianra, yoábo
banaxon tsekakantiki, xana betan
matsira jatiki; jenetia betan baritiara jati
jake, nete betan yaméribira jati iki", iki.

Ja senenhabekonti joi
Diossen Noé betan aká

9 1 Diossenra Noé, itan jawen bakebo
jakonhakin shinanxonkin, neskara
joibo yoia iki: "Icha bakeakanwe itan
nato main kaikanwe.
2 Nato netemea jatíbi yoinabora,
mato meraax raketi saki ikanti iki.
Jatíbi noyai yoinabo, mainmeabo, itan
aniparomeabo, jatíbi ja yoinabaon
koshira mato iti iki.
3 Jatíbi yoinabora maton piti iki,
paxabi piti yoábo, maton keenasha-
manbora maton piti iki. Jabora en mato
meniai.
4 Ikaxbira westíora jawékibicho,
maton pitima iki: nami jimiabira maton

pitima iki, yoinabo jiminres koshiax, jaa
kopíra maton atima iki.
5 Mato retea kopíra, joni itan yoina
inonbi en masá tenemati iki. Jonibora
jawen kaibo reteketian westíorabo, en
jato masá tenemati iki.
6 Jonin jabé joni reteketianra, wetsa
jonin jaribi reteti iki, jonibora Diossen
ja keskábiakin joniaa iki.
7 Ikaxbi maton, ¡Icha bakeakanwe,
jabo nato neten kainon!" akinbo.
8 Jainxonra Diossen Noé jawen bake-
boyabi yoiribia iki:
9 "Ninkakanwe, mato betan itan
maton chiní bakebo betanra, jaskara
senenhabekonti joi en benxoai.
10 Jainoax wapóroninmeax jokona
jatíbi mato betan iká yoinabo betanri-
bira ja joi en benxoai: noyaibo, ináati
itan ináatima yoinabo, jatíbi nato
netemea yoinabo betanra en akai.
11 Jaskara mato betan senenhakonti
joira, jawetianbi en wetsakeskaayamai:
jonibo itan yoinabora, moa jakiribi
jenen ewa en jato keyomayamai. Nato
mainmeabo jan jato keyotira moa jenen
ewa iwetsayamai.
12 Mato betan itan jatíbi yoinabo betan
jatíbitian jaskara senenhabekonti joira
en benxoai, ja oinxon onantira nato iki:
13 enra nokon koshki nai koinbo meran
ake, nato netemeabo betan jaskara ati
joi en benxoa ja oinxon onantira iti iki.
14 Mai mananhon en nai koin tsinkí-
maketian, jain nokon koshki pikotara
maton oinnoxiki.
15 Jatianra en shinanti iki, mato betan
itan jatíbi yoinabo betan jaskara senen-
habekonti en benxoa joi, jatianra jan
mato keyoti jenen ewa bewetsatima iki.
16 Ja nai koinman nokon koshki
iketian oinxonra en shinanti iki, jatíbi
nato netemea jonibo betan itan jatíbi
yoinabo betan jatíbitian jaskara senen-
habekonti en benxoa joi.
17 Nato ja oinxon onanti en akára, nato
mainmea jatíbi jonibo betan itan jatíbi
yoinabo betan jaskara senenhabekonti
en benxoa joi iki", akinbo. Jaskatira
Dios betan Noé yoyo ika iki.

Noé itan jawen bakebo

18 Noekan bakebo wapóroainoax
mannabora Sem, Cam, Jafet iká iki,
Camra Canaánman papa iká iki.
19 Ja kimishara iká iki, Noekan
bakebo, jabaon chiní bakebaon bakeara,
nato main jakiribi kaikana iki.
20 Waiakin peoxonra, Noekan uva
banaa iki.
21 Wetsa netenra Noekan pae xeaa iki,
jatianra panhena iki, jaskataxa jawen
carpa xobo napo, chopa potayonax
rakata iki.
22 Ja Camman papan, Canaánman,
jawen papa Noé oinnara chopaoma iká
iki, pikóxonra jawen wetsa rabe yoia iki.
23 Jatianra Sem betan Jafetnin, jan
perakooti bixon paobaini kaxon jaton
papa rapokana iki. Chopaoma iketian
jawen yora oinnaketianra chitikan itan
wetsaori oinnax kaxon rakokana iki.
24 Paen jishtenxonra jawen bake
chinikan jaskara aká Noekan onanna iki,
25 jatianra yoia iki: "¡Canaánra jakonma-
bires iti iki! ¡Jawen wetsa rabekan yanka
yonoti ioraa namanbiresa iti iki!" akin.
26 Jainxon yoiribia iki: "Semman Ibo
Diossa jakon iki, itan Canaán ibanon
jawen yanka yonoti.
27 Diossen abánon Jafet ani mai
menikin, jawen chiní bakeboyabi; ibanon
Sem betan jawen chopa peotanin jaai,
jainoax abánon Canaán jawen chiní bake-
boyabi jaton yanka yonoti imakin", akin.
28 Ja jenen ewata pekáora, kimisha
pacha pichika chonka baritiapari Noé
jaa iki;
29 jaskatax iskon pacha pichika chonka
baritiayanix Noé mawata iki.

Noekan chiní bakebo

(1 Cr. 1.5-23)

10 1 Noekan bake Sem, Cam itan
Jafetnin, jenen ewa winota pekáo
jaton bakebaonbi bakeabora natobo iká iki.

2 Jafetnin bakebora iká iki Gomer,
Magog, Madai, Javán, Tubal, Mesec,
itan Tiras.
3 Ja Gomernin bakebora iká iki
Askenaz, Rifat, jainoax Togarma.
4 Javánman bakebora iká iki Elisa,
Tarsis, Quitim, jainoax Rodanim.
5 Ja Jafetnin chiní bakebaon bakebora
iká iki, aniparo kexakea maibo biax,
jemaax ja rarebobires ikax; jatonbiribi
mai iboax, jaton joinbiribi yoyo iki jaka-
nabo.
6 Ja Camman bakebora iká iki Cus,
Mizraim, Fut, jainoax Canaán.
7 Ja Cussen bakebora iká iki Sebna,
Havila, Sabta, Raamá, itan Sabteca.
Ja Raamá bakebora iká iki Seba betan
Dedán.
8 Cus iká iki, Nimrodnin papa, jara
iká iki nato main; reken koshi shinanya
joni.
9 Ibon shinanman imaara, Nimrod
ikonbires yoinanin mecha iká iki.
Jaskara yoiira ikanai: “Mia Ibon
imabanon, Nimrod iní keská ikonbires,
yoinanin mecha iki”, ikibo.
10 Ja apo iketian, jawen mainmea ani
jemabora iká iki Babel, Erec, Acad,
jainoax Calne. Jatíbi jabora Sinar
mainmea jemabo iká iki.
11 Ja mainmeaxa Asur pikota iki, janra
Nínive, Rehobot-Ir, Cala jemabo aká iki,
12 ja ani jema Resénribira aká iki, ja
jemara Nínive betan Cala naxaran iká
iki.
13 Ja Mizraimhainoaxa, meskó jonibo
jaai peokota iki, Ludeobo, Anameobo,
Lehabitabo, Naftuhitabo,
14 Patruseobo, Casluhítabo jainoax
Caftoritabo jabaon bakebora filisteobo
iká iki.
15 Canaánman reken bakera Sidón iká
iki, jainoax jawen chiní bakera Het iká
iki.
16 Canaánman chiní bakebaon bakea
bakebora iká iki, jebuseobo, amorreobo,
gergeseobo,
17 heveobo, araceobo, sineobo;
18 arvadeobo, zemareobo, jainoax
hamateobo. Jaskata pekáora, jatíbi
cananeo jonibo janbískana iki.
19 Ja cananeo jonibaon maira Sidón
jemankoniax Gaza jeman senen iká iki,
jara Gerar maiori iká iki, itan Sodoma,
Gomorra, Adma, Zeboím jemabo ikáo-
rira iká iki, ja Lasa jema senenra iká iki.
20 Jabora Camman chiní bakebo iká iki,
maiabotiibira ikana iki, itan ja rarebo-
bires jaton mainbiribi ikana iki, jainoax
jaton joinbiribi yoyo ikaibora ikana iki.
21 Semra Jafetnin wetsa reken iká
iki, jawen bakeboribira jaa iki. Jatíbi
Hebernin bakebora Semman chiní
bakebo iká iki.
22 Elam, Asur, Arfaxad, Lud itan
Aram, jabora Semman bakebo iká iki.
23 Aramman bakebora iká iki Uz, Hul,
Geter itan Mas.
24 Arfaxad iká iki, Selakan papa; itan
Selabiribira iká iki Hebernin papa.
25 Jaskatax iikin Hebernin rabé
bakeaa iki: ja wetsan jane iká iki, Péleg.
Jaskáakinra janea iki, ja pikónontian ja
mainmea jonibo, janbískana iketian;
jainoax Pélegkan wetsan jane iká iki,
Joctán.
26 Ja Joctánman bakebo iká iki,
Almodad, Selef, Hazar-mavet, Jera,
27 Adoram, Uzal, Dicla,
28 Obal, Abimael, Seba,
29 Ofir, Havila jainoax Jobab. Jatíbi
jabora Joctánman bakebo iká iki,
30 Mesa mainkoniax peokotax Sefar mai
ikain senen iká mainkobo jakanara iká iki,
jara bari pikotaiori iká manan maibo iki.
31 Jabora Semman chiní bakebo iká
iki, maibotiibira ikana iki, itan ja rare-
bobires jaton mainbiribira ikana iki,
jainoax jaton joinbiribi yoyo ikana iki.
32 Jabora Noekan bakebaon rarebobo
iki, jaton rekénboainxon peokooxon
bakeakanabora meskó keska jaton chiní
bakebo iká iki, itan jatonbiribi maiabora
ikana iki. Jenen ewa winota pekáora
jatíbiain janbiskana iki, jabaonra nato
neten maibotiibi iká jemabo akana iki.

Babelhainoa torre

11 1 Ja inontianra jatíbiain westíora
joinbicho yoyo ikana iki.
2 Bari pikotaiorikea mainmeax pikotax
boxonra, Sinar ikain mai teshanpa
meraax jain jaai banékana iki.
3 Wetsa netenra yoianankana iki:
"Ladrilloanon akanwe, non chiikan
xoinon", iki. Jaskáxonra moa makan
meeyamakin ladrillo akana iki, jain-
xonra jan tekiati jatonbi meskoxon
ayamakin mainmea boi asfalto bixon
akana iki.
4 Ja aká pekáora yoyo ikana iki: "Neri
bekanwe, jemaanon akanwe, jainxon
naikibi nokota torre anon akanwe.
Jatianra nato main jatíbiain noa janbís-
kantima iki", ikibo.
5 Ikaxbira ja jema itan jonibaon tor-
reai oinni Ibo bochikiax joá iki,
6 jatian shinanna iki: "Nato jonibora
westíora jemabicho ikanai itan westíora
joinbichora yoyo ikanai; jaskákinra nato
tee peokana iki, nato tee akanaira jawe-
keskaxonbi jato jenematikoma iki.
7 Pakéxon non jaton joi onantimaara
jakon iti iki, ibakanon yoyo ikibi ninka-
kananyamai", iki ixon.
8 Jaskáaxonra Ibon nato main jatí-
biain jato janbisa iki, jatianra jemaakin
moa jenekana iki.
9 Jain ikanainxonra Ibon jatíbi nato
mainmea jonibaon joi jato onantimaana
iki, jainxonra nato neten jatíbiain jato
janbismaa iki. Jaskara ikenra ja jema
Babel akin janekana iki.

Sem itan jawen chiní bakebo

(1 Cr. 1.24-27)

10 Natobora Semman chiní bakebo iki.
Jenen ewa winota rabé baritia pekáo,
pacha baritiaya Sem iketianra jawen
benbo bake Arfaxad pikota iki.
11 Japekáora Sem pichika pacha bari-
tiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen
bakebo benbobo itan ainbobo jaríbaa
iki.
12 Arfaxad kimisha chonka pichika
baritiaya iketianra, jawen benbo bake
Sala pikota iki.
13 Japekáora Arfaxad chosko pacha
kimisha baritiapari jaa iki, jatianra
wetsa jawen bakebo benbobo, itan
ainbobo jaribaa iki.
14 Sala kimisha chonka baritiaya
iketianra, jawen benbo bake Heber
pikota iki.
15 Japekáora Sala chosko pacha
kimisha baritiapari jaa iki, jatianra
wetsa jawen bakebo benbobo, itan
ainbobo jaribaa iki.
16 Heber kimisha chonka chosko bari-
tiaya iketianra, jawen benbo bake Péleg
pikota iki.
17 Japekáora Heber chosko pacha
kimisha chonka baritiapari jaa iki,
jatianra jawen wetsa bakebo benbobo,
itan ainbobo jaribaa iki.
18 Péleg kimisha chonka baritiaya
iketianra, jawen benbo bake Reu pikota
iki.
19 Japekáora Péleg rabé pacha iskon
baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen
bakebo benbobo itan ainbobo jaribaa
iki.
20 Reu kimisha chonka rabé baritiaya
iketianra, jawen benbo bake Serug
pikota iki.
21 Japekáora Reu rabé pacha kanchis
baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen
bakebo benbobo itan ainbobo jaribaa
iki.
22 Serug kimisha chonka baritiaya
iketianra, jawen benbo bake Nacor
pikota iki.
23 Japekáora Serug rabé pacha baritia-
pari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo
benbobo itan ainbobo jaribaa iki.
24 Nacor rabé chonka iskon baritiaya
iketianra, jawen benbo bake Taré pikota
iki.
25 Japekáora Nacor pacha chonka
iskon baritiapari jaa iki, jatianra wetsa
jawen bakebo benbobo itan ainbobo
jaribaa iki.

26 Taré moa kanchis chonka baritiaya iketianra, jawen benbo bakebo Abram, Nacor itan Harán pikota iki.

Tarékan chiní bakebo

27 Natobora Tarékan chiní bakebo iká iki, Abram, Nacor itan Harán. Haránra Lotkan papa iká iki,
28 Ur jema Caldea mainmeaxa mawata iki, jawen papa Taré ikámatianbira japari iká iki, jainoax pikotainoaxbira mawata iki.
29 Abramra Sarai betan wanoa iki, jatianra Nacor Milca betan wanoa iki, jara Haránman bake iká iki, itan jawen wetsara Iscá iká iki.
30 Saraíra tooisma ikax bakeoma iká iki.
31 Caldeo jonibaon Ur jemankoniaxa Canaán main kaai Taré pikota iki, kakinra jawen bake Abram itan jawen baba Lot jainoax jawen baban ewa Sarai ioa iki. Ikaxbira, Harán jemanko nokotax jain jaai banékana iki.
32 Jatianra rabé pacha pichika baritiayanix Taré mawata iki.

Abram Diossen kenaa

12 1 Wetsa netera Abram Ibon yoia iki: “Min mai, min rarebobo itan min papan xobo moa jenewe, jain mia kati mai en mia oinmanon.
2 Min chiní bakebo tsinkixon westíora main en jato imaara ichabires ikanti iki; jakonhakinra en mia shinanxonti iki, itan kikin jakon ninkakataira en mia imati iki, jainoax wetsabo jakonhaira mia iti iki.
3 Mia jakonhaibora, en jakonhati iki, mia ramiaibora en ramiati iki; miibaxonra nato netemea jatíbi jonibo en jakonhati iki”, akin.
4 Abramra Ibon jaskati yoia keskati Haránhinoax pikota iki. Jainoax Canaánhin kaai pikónontianra kanchis chonka pichika baritiaya iká iki.
5 Jawen awin Sarai itan jawen noxa Lot-ra kakin boá iki, jatíbi jayata jawékiboribi itan ja marokin bia jonibora boá iki. Canaánhin jabé boabo betan nokóxonra,
6 Abramman jatíbi ja mai shitabainax Siquemhain nokota iki. Jainra encina jiwi iresama Moré iká iki. Ja inontianra cananeo jonibo ja main jakana iká iki.
7 Jainxonra jaki pikoxon Ibon yoia iki: “Nato maira min chiní bakebo en meniai”, akin. Jatianra Ibo rabinoxon Abramman makan tsamana iki, jainoax jaki pikoxon oinmaa iketianra aká iki.
8 Japekáora Betel jemankoniax bari pikotaiori iká manan mainko kaa iki, jainra jawen carpa peota aká iki. Ja ikainoaxa bari jikiaiori Betel iká iki, jatianra Hai jema bari pikotaiori iká iki. Ja ikainkoxonra Abramman jakiribi makan tsamana iki, Ibo rabinoxonra aká iki.
9 Japekáora moa kariba iki, jainmashamanra ikaina iki, Néguev maiorira kaa iki.

Egiptonko Abram iká

10 Jaskarabo inontianra, ja main jatíbiain ikonbires jawékiati yama iká iki. Jatianra Abram jawetio basires jaai Egiptonko kaa iki. Jawen itinkora ja jawékiati jawebi yama iká iki.
11 Egiptonko nokoti kakinra Abramman, jawen awin Sarai yoia iki: “Ninkawe, en oinnara mia iorai metsá ainbo iki,
12 jatianra Egipto jonibo mia oinnax neskákanti iki: ‘Nato ainbora ja jonin awin iki, ikira ikanti iki’. Jatianra ea retekanti iki, jatianra mia binoxon mia jaweakantima iki.
13 Jaskara iken, ea jakon inon itan mia kopí ea reteyamakanon ixon, eara jawen poi iki akin min jato yoiti iki”, akin aká iki.
14 Abram Egiptonko nokóketian, ja Egipto jonibaon Sarai oinnara iorai metsá iká iki.
15 Egipto apo faraónman joni koshibaonribira oinna iki, jatianra iorai metsá riki ja ainbo ixon yoii bokana iki. Jatianra faraón iká xobonko Sarai bokana iki.

16 Ja Sarai kopíra, faraónman Abram
akonbireskin jakonha iki. Carnerobo,
wakabo, ja yonoti jonibo, ja kikinhakin
yanka yonoti ainbobo, burrobo itan
camellobo meniresa iki.
17 Jaskáakenbira ja Sarai kopíribi Ibon
ja faraón jawen awin itan bakeboyabi
meskó jakonma isinbaon masá tenemaa
iki.
18 Jaskara iketianra, faraónman
Abram kenamaxon, yoia iki: "¿Jawea-
tiki, nato ainbo min awin ikenbi, min
ea yoiamaa iki?
19 Nokon poi riki, ixonra min yoia
iki, jatianra nokon awin iti en bia
iki. Natora min awin iki, ¡Moa bixon
botanwe!" akin aká iki.
20 Jatianra Abram Egiptonkonia piko-
kanti faraónman jawen jonibo yoia iki,
jawen awin itan jatíbi jawen jayata
jawékiboyabira raankana iki.

**Abram itan Lot
potaananbekona**

13 1 Egiptonkoniax pikotaxa, Abram
jawen awin itan jatíbi jawen
jayata jawékiabi, Néguev main jakiribi
kaa iki. Jawen noxa Lot-ra jato betan
kaa iki.
2 Abramra, ikonbires icha jawékia iká
iki, oroya, plataya, itan yoinaboyara
iká iki.
3 Neguevhainoax baneti kaira, iikaini
kaax Betel jeman nokota iki, jainoax
kaaxa, jainpari ikátiainko nokota iki,
jara Betel betan Hai jema naxaran iki.
4 Jara iká iki jain makan tsamanxon
jainxon jan Ibo rabiantana.
5 Lot-ribira ikonbires icha jawékia iká
iki, jawen epa Abram keskáshamanribi,
icha carneroya itan icha wakaya jainoax
jabé jaa joniboribi icha iká iki;
6 ikaxbi jain ikanara icha yoina jatíbi
jato pimati senenma iká iki. Jainbicho
jatira moa atipanyamakana iki,
7 jaskatira Abramman waka koirannai
jonibo betan, Lotkan waka koirannai
jonibo, sinakananankana iki. Ja
inontianribira, cananeobo betan fere-
zeobo jainpari jaakana iká iki.
8 Jaskara iketianra, wetsa neten
Abramman Lot, yoia iki: "Mia itan eara
noa rarebo iki, jaskara ikaxa noa join
itima iki, min yoina koirannai jonibo
itan nokon jonibora jaskara itima iki.
9 Oa riki jatíbi mai, jainoara min
katóti iki. Enra mia yoiai, rama ebé
jayamawe. Mia norteori kaitianra, ea
surhori kaai, jatian mia surhori kaai-
tianra ea norteori kaai", akin aká iki.
10 Lotkanra jatíbi ja Jordán paro
teshanpa oinna iki, jatian Zoar jemashoko
kaman oinnara, ja teshanpain icha onpax
iká iki, joa wai ani keskára iká iki. Egipto
keskára iká iki. (Sodoma itan Gomorra
jema Ibon keyoamatianra jaskara iká iki.)
11 Jatianra jatiobi ja Jordán teshanpa
Lotkan katota iki, jatianra ja ikanainko-
niax bari pikotaiori kaa iki. Jaskataxa,
Abram itan Lot jatonbiribi iká iki.
12 Abramra Canaánhain baneta iki,
jatianra ja teshanpa ikain jemabo ikain
jaai Lot kaa iki, Sodoma jema ochómara
kaa iki,
13 jainoa jonibora ikonbires jakon-
mabo iká iki, jakonmabires ochabo
akira Iboki ramíkana iki.
14 Lot kaa pekáora, Ibon Abram yoia
iki: "Ja mia ikainxon, norteori, surhori,
bari pikotaiori itan bari jikiaiori jakon-
hakin oinwe;
15 jatíbi ja min oinna maira en mia
meniti iki, jatianra jatíbitian mina itan
min chiní bakebaonna iti iki.
16 Jabora mai poto keská icha en jato
imati iki. Mai potoshokobora topónti-
koma iki, min chiní bakebora topónti-
komaribi iti iki.
17 ¡Wenixon, ja mai jawen nenké itan
jawen naxbá ointanwe, jara en mia
meniai!" akinbo.
18 Jaskáxonra, Abramman jawen
carpa xobo ras abaini Mamré janeya
jonin encina nii ikainko, Hebrón jema
ochóma jaai kaa iki. Jainra Ibo rabi-
noxon makan tsamana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Lot bokanketian Abramman biribaa

14 1 Jaskara inontianra Amrafel Sinar apo iká iki, Arioc iká iki Elasar apo, Quedorlaómer iká iki Elamhinoa apo, itan Tidalra Goim apo iká iki.

2 Natobora, nato apobo betan reteanankana iki, Bera, ja Sodomainoa apo, Birsá, Gomorrainoa apo, Sinab, Admáhinoa apo, Seméber, Zeboimhainoa apo, jainoax Vela jemamea apo, ja jemaribira Zoar iki.

3 Nato pichika apobaonra Sidim xankenhain ja Aniparo Mawata ikain, jaton sontárobo jainbicho tsinkikana iki.

4 Ja apo Quedorlaómernin chonka rabé baritia, jato iboara iká iki, ikaxbira chonka kimisha baritia itin, ja pichika apobaon jabé reteananti shinanna iki.

5 Ja wetsa baritia iketianra, Quedorlaómer itan ja betan iká apobo Astarot Karnaim iká mainko bokana iki, jatianra jainxon refaítabo betan reteanankin jatoareskana iki; japekáora Hamhainxon zuzitabo jatoareskana iki, Savé-quiriataimhainxonra emitaboribi jatoareskana iki,

6 jatianra Seir mananmanxon horeobo jatoareskana iki, jainxonra El-parán mai teshanpa kaman jato chibankana iki, jara jain jawebi xoxoyamai manan patax iki.

7 Quedorlaómer itan jabé ikábora baneti boi En-mispathain nokókana iki, jaribira Cades iki. Ja baneti bokinra amalecitabaon mainmea jatíbi nokoaibo jatoaresxon bibotankana iki, Hazezontamar mainko jaa amorreo jonibora jaskáaribakana iki.

8 Jatianra nato nenoa apobo Sodoma, Gomorra, Adma, Zeboím, itan Bela, Sidim manan teshanpain tsinkiti bokana iki. Jainoaxa nato pichika apo,

9 Quedorlaómer, Tidal, Amrafel itan Arioc betan reteanana iki, jabetan ikana chosko apora Elam, Goim, Sinar itan Elasarhainoabo ikana iki.

10 Jatíbi ja Sidim manan teshanpainra, jainnobi asfalto bói jain yakata icha xantóbo jaa iki, jatianra Sodoma itan Gomorrainoa apobo reteanantiainoax jabati boí, ja bói xantóainbo pakékana iki. Jatíribi apobora mananman jabati bokana iki.

11 Jatoaresabaonra Sodoma itan Gomorrainoa jatíbi jaton jawékiatibo itan jaton kopí jawékibo, bibaini jainoax moa bokana iki.

12 Ja Abramman noxa Lot, Sodomain jaa iketianra, jaribi yatanxon, jatíbi jawen jayata jawékiabi bokana iki.

13 Ikaxbira westíora joni mawáyamaax jabatax kaxon, jatíbi jaskara ikábo ja hebreo joni Abram keshana iki, Mamré janeya jonin encina jiwibo ikainko jara iká iki. Ja Mamrera Escol betan Anernin wetsa iká iki; jabora Abram betan rabeta iká iki.

14 Jawen noxa yatanxon bokana onanxonra Abramman, jawen xobonkoniax pikotabo, jaki koshia jawen jakon yonotibo jato tsinkia iki, jatíbira kimisha pacha chonka posaka joni iká iki, jatianra apobo chibani Dan jema kaman jato betan kaa iki.

15 Yaméra, Abramman jawen jonibo betan ratereskin ja apobo peoa iki, jatianra Hobá jema kaman jato chibankana iki, jara Damasco jema norteori iki,

16 jatianra jatíbi ja bokana jawékibo keyokin jato bichinkana iki. Jaskáxonra, Abramman jawen noxa Lot biribaa iki, jatianra jatíbi jawen noxan jawékibo biribaa iki. Ainbobo itan wetsa joniboribira bia iki.

Melquisedeckan Abram jakon inon ixon shinanxona

17 Quedorlaómer itan jabetan rabeta apobo jatoaresa pekáo Abram joketian biira, Sodoma apo Savé manan teshanpain kaa iki, jaribira apon teshanpa iki.

18 Melquisedec, Salem jemamea apo itan koshi Diossen sacerdoteninribira pan itan vino xeati boxona iki,

19 jatianra Abram jakonhakin shinan-
xonkin neskáakin yoia iki:
"Nai itan mai jonia ani Diossen,
mia jakonhabanon;
20 itan ja ani Dios rabikaata ibanon,
jan amaara min rawíbo min
jatoaresa iki", akin.
Jatianra Abramman, jawéki bonkana
jakiribi bixon, pachankonia chonkabo
Melquisedec menia iki.
21 Jaskáa pekáora Sodoma apon
Abram yoia iki: —Jonibores ea meniwe,
jatian minbiribi jawékibo biwé —akin.
22 Ikaxbira Abrammanbiribi yoia iki:
—Enra akonkin Ibo yoia iki, ja koshi
Diossa nai itan mai jan jonia iki,
23 min jawéki jawebi bitimara en
yoia iki, westíora yoman inonbi iamax
westíora zapato risbí inonbira en
biamai, icha jawékia en imaa riki ixon
jawetianbi min yoiamanon ixonra en
biamai.
24 Nokonabi itira jawebi ea keen-
yamai, nokon yonotibaon pikanabi-
chores ibanon. Ja ebé kaa jonibaonresa
jawékibo biti iki, jabora Aner, Escol itan
Mamré iki —akin.

Abram itan Diossen jaskara anoxon shinanbekona

15 1 Jaskarabo iká pekáo, Abram
shinan manokainketian Ibon
nekeaxbi ja betan yoyo ikin, neskáakin
yoia iki: —Rakéyamawe Abram, ea riki
mia koirankin panaa. Ja min biti jawe-
kira, iorai icha inoxiki —akin.
2 Ikaxbi Abramman neskáakin yoia
iki: —Ibo Diossé, jawe ea menikasika-
yaki mia iitai ea bakeoma ikenbi, nokon
xobon iká Damascoainoa Eliezer riki,
jan nokon jawékibo tekikin biti.
3 Jainxon Abramman yoiribia iki.
Westíora bakebi min ea meniamaa
kopíra, ja nokon xobon iká westíora
nokon yonoti jonin, nokon jawéki
tekikin biti iki —akin.
4 Jatianra Ibon Abram neskáakin
yoiribia iki: —Jan min jawékibo tekikin
iboatira, min bakebi inóxiki; wetsabora
iti yamake —akin.
5 Jatian Ibon Abram, jeman pikoxon
neskáakin yoia iki: —Minra abiratiki,
jakonhakin nai oinxon, atipanxon wish-
tinbo toponwe. Jatí icharibira, min
chiní bakebo inoxiki —akin.
6 Abrammanra Ibo ikonhaa iki.
Jaskáaketianra já yoii atikeskabiakin
akai joni riki, iki Ibo iká iki.
7 Jainxonra yoia iki: —Eara Ibo iki;
caldeo jonibaon Ur jemameara en mia
pikoa iki. Nato mai tekikin min bake-
baon biboti kopí mia meninoxon —akin.
8 Ibo Diossé, ikaxbi ¿Jawekeskaa
shamanxonki, en onantiki, nato mai
iboanon ixon, min ea meniai? akin
Abramman aká iki.
9 Jatian Diossen neskáa iki: —Minra
ea bexonti jake, westíora waka awin,
westíora cabra awin, jainoax westíora
carnero bene, jabora iti jake kimisha
baritiayabo. Jainxonribira, min beti
jake, westíora noma itan westíora xotó
bake pemoxaishaman —akin.
10 Jatíbi ja yoinabora, Abramman Dios
bexona iki, ja yoinabora naponbekon
kaxkepakea iki, jaskáxon beibanankin
joyóbaintiakin tipina iki; ikaxbi ja noma
betan xotó kaxkeyamaa iki.
11 Jatian ja yoinabo mawata namibo
pikasi, poinkoskobo maanna iki, ikax-
bira Abramman jato ibina iki.
12 Moa yametaitian, ikonbiresi Abram
oxaa iki. Ja basimabi, moa kikin yamé
meran iká iki, jatianra ikonbiresi raketa
iki.
13 Jatian Ibon, Abram neskáakin yoia
iki: —Moara min onanna iti jake, min
chiní bakebora, wetsabaon main jano-
xikanai, jainoara jato kikinhakin yanka
yononoxikanai; chosko pacha baritia
kamanra, jato ramianoxikanai.
14 Ikaxbi enribira, mato kikinhakin
yanka yonoai jonibo, masá tene-
manoxiki, jaskara winota pekáora, min
chiní bakebo xabakaanoxiki; jainoaxa
iorai icha jawéki ibo inóxikanai.

15 Miabiribira, moa yosishamanax
jakonshamabires shinan tantishamanres
mawánoxiki, jaskatax min anibo ikain-
ribi; mia miimetax jato betan iki, mia
kanoxiki.
16 Nenoax, jawen chosko itin iká min
chiní bakebora, jakiribi nato main benó-
xikanai. Jaskara ikaxa, ja rama neno
jaa amorreobo jaton jakonma aká kopí,
en jato masá tenemati senenamapari
iki —akin.
17 Jatianra bari jikiax, jatíbiain moa
yamé iketian, westíora horno koinnai
meran chopa bonton tirí, ja yoina nami
tipina napon winotai oinna iki.
18 Ja netenribira Ibo betan Abramman,
ja senenhabekonti joi axon neskáakin
yoia iki: —Nato maira, min chiní bakebo
en meninoxiki. Egipto paronkoniax
peokootax, aniparo Éufrates kaman.
19 Ja mai iki, quenitabaona, ceneo-
baona, cadmoneobaona,
20 hititabaona, ferezeobaona, refaíta-
baona,
21 amorreobaona, cananeobaona,
gergeseobaona jainoax jebuseobaona
—akin.

Agar itan jawen bake Ismael iká

16 1 Saraíkanra jawen bene Abram,
bakeaxonti atipanyamaa iki,
jaskara ikenbi jain iká iki, westíora
jawen yanka yonoti Egipto ainbo, jawen
jane Agar.
2 Jatian jaskara ixon, Abram
neskáakin yoia iki: —Ea riki Diossen
bakeaisma imaa, jaskara iken min ea
axonon en mia yoibanon, nokon yanka
yonoti Agar betan iwé, jaskataxparira
já meranoax nokon bakebo jabirati iki
—akin. Jaskáakin Saraikan yoia, Abram
jen ika iki.
3 Jatian Abramman awinhanon ixon,
Egipto ainbo Agar boxon menia iki, jara
iká iki moa chonka baritia Canaánhain
jakana inontian.
4 Abramman Agar nokoara, moa toota
iki; ikaxbi jaskati toota onantaanan,
jawen ibo Sarai oinxon omiskin, peoa
iki.
5 Jatian Saraikan, Abram neskáakin
yoia iki: —¡Mia kopíra akai, ea Agarnin
omískin! Enbira mia menia iki awin-
hanon ixon. Jatian ramakan bakeya iki
kaai kopí, ebebonbires shinanmeetai.
Diossenbi yoibanon tsoa kopíkayarin
ixon, mia kopírin iamax ea kopírin ixon
—akin.
6 Jatian Abramman neskáakin yoia
iki: —Shinanwe, mia riki min yanka
yonotinin ibo ainbo; min jaskáa jakon
iti iketian, ja min shinanna keská awé
—akin. Jatian Saraikan, akonbireskin
ramiakin peoa, Agar jabata iki.
7 Jaskákenbi, Diossen ángelnin tsoa
jonibi jain jaama mananmamea nokoa
iki, Shurhain kati bainko; jene jokonai
patax iketian.
8 Jainoa yokata iki: —Saraikan yanka
yonoti, Agar, ¿Jaweranoax joirin mia,
itan jawerano kaaiki mia iitai? —akin.
—Nokon ibo ainbo Saraibakeax jabati
kaira ea iitai —akin aká iki.
9 Jatian Ibon ángelnin neskáakin yoia
iki: —Min Ibo ainboiba jakiribi kaax ja
betan itanwe, jainxon jatíbi mia yoiabo
axoni yoiti itanwe —akin.
10 Jainxon Ibon ángelnin neskákin
yoiribia iki: “Min chiní bakebora akon-
bireskin en jato kaimanoxiki, tsonbi
topontimatii.
11 Miara tooya iki, benbo bakeyara mia
iki kaai, Ismael akinra min janeti iki;
min masá tenea Diossen ninkata kopí.
12 Jara inoxiki, yoitimaa siná joni, nii
meranoa yoina keská. Jaskatira jatíbi
jonibo betan reteananoxiki, jainoaxa
já betan jatíbi joniboribi reteananoxiki.
Ikaxbi jara, jawen wetsabo jaki ramíres-
kanainbi, jato patax janoxiki”, akinbo.
13 Jaskati Ibo betanbi yoyo ixon,
Agarnin janea iki, “oinmis Dios”, akin.
Jainoax janbix neskata iki, “Ea Diossen
oinna, ikaxa ea japarike”, iki.
14 Jakopíribira, ja pozon jane iki:
“Jiria ixon, ea oinnaton pozo”, iki iká.

Ja pozora, Cades betan Bered jema
naxaran iki.
15 Jatianra, Agarnin Abram betan
westíora benbo bakea iki; jatian janea
iki, Ismael akin.
16 Ja Ismael pikonontianra, Abram
posaka chonka sokota baritiaya, iká iki.

**Ja senenhabekonti joi onanti
inon ixon, jakina rebichi xateti**

17 1 Abram, iskon chonka iskon
baritiaya inontianra, jaki
pikoxon Ibon yoia iki: —Ea riki, jatíbi
atipana koshi Dios; jakonmanin yoin-
timai ebebon jakonbires jawé.
2 Jatianra, ja senenhabekonti joi en
miibetan ati iki: ichabires chiní bake-
boyara en mia imanoxiki —akin.
3 Jatian, Abram chirankotax maikibi
bekepia iki, jainoara Diossen yoiboresa
iki:
4 —Nato riki ja senenhabekonti joi,
en miibetan akai: Miara ikai, icha
mainmea jonibaon papa.
5 Min janera moa Abram iamai.
Ramara nenoax peokootax, min jane
ikai Abraham, icha jonibaon papa en
mia imai kopí.
6 Min chiní bakebora, kikinbires icha
en imanoxiki; miibakeaxa apobo betan
jemabo pikónoxiki.
7 Ja jaskara ati shinan en miibetan
akai riki, jatíbitian min Dios ea iti,
jainoax min chiní bakebo betan en atira
iti iki; ea jabaon Diossibi iti.
8 Jain mia rama jaa Canaán maira,
jatiobi en mia itan min chiní bakebo
meniti iki; jatíbitian iboanon ixon,
jainoaxibira jaton Dios ea iti iki
—akinbo.
9 Jaskáakin yoixonbi, Diossen Abraham
neskáakin yoiribia iki: —Ikaxbira en
jaskara ati shinanna joi, min senenhati
jake, min chiní bakeboyaxonbi.
10 Ja en mato betan jaskara ati
shinanna joi, maton chiní bakebo-
yaxonbi maton senenhati riki: Jatíbi
benbobaon, jaton jakina rebichi xateti.
11 Maton jakina rebichira maton xateti
iki, ja en mato betan ja senenhabekonti
joi aká, onanti iti kopí.
12 Ramara nenoax peokootax, jatíbi
benbo bake pikotabo posaka neteya
iketian, maton jawen jakina rebichi
xatexonti iki. Min xobomeax pikota
benbo bakeribira aká iti iki, yanka
yononoxon koriki kopí wetsankonia bia
joni wetsabires inonbira, xatea iti iki.
13 Ja xobomeax pikota bake itan,
maroxon bia jonira ayamaama jawen
jakina rebichi xatea iti iki. Jatianra en
jaskara ati shinanna joi yoii iká maton
yoranko onanti iti iki, jatíbitian en
jaskara ati shinanna joira iti iki.
14 Ikaxbi, jawen jakina rebichi
xateama jonira, mato betan itima
iki; jaskara ati en shinanna joi yoiti-
makin senenhayamaa kopíra itima iki
—akinbo.
15 Jainxon Diossen Abraham neskáa-
kin yoiribia iki: —Min awin Saraikan,
janera moa ja iamai, nenoax peokoo-
taxa jawen jane ikai Sara.
16 Enra jakon itiakin shinanxonai,
jaskáaxonra en amai miibetan westíora
benbo bake. Jakon itiakin en shinan-
xonaira ikon iki. Sarara iti iki, icha
mainmea jonibaon tita. Jainoax, jawen
chiní bakebora jemabaon apo iti iki
—akin.
17 Jatian Abraham, chirankotax mai-
kibi bekepia iki, jainxonra shinan-
hananbi osana iki: “¿Pacha baritia-
yanixmein joni papa iti iki? ¿Jainxon
Saranmein ati iki, iskon chonka bari-
tiayaxon benbo bakeakin?” ixon.
18 Jatian Dios neskáakin yoia iki:
—¡Min jakon shinanxona keskati,
Ismael japainon riki! —akin.
19 Ikaxbi Diossenbiribi yoia iki: —Enra
yoia iki, min awin Sara betan westíora
min benbo bakeati, jara Isaac akin min
janeti iki. En jaskara ati shinanna joira,
jeneyamakin en já betan ati iki, jainoax
jawen chiní bakebo betan; jatíbitian en
ati iki.

20 Ismael yoikin min ea akára, en mia
ninkáxonke, jaskara iketianra en akai
jakon shinanxonkin; jainxonra en icha
bakeya imai, jainoax jawen chiní bakebo
kainon ixon. Ismaelra inoxiki, chonka
rabé iresama joni koshibaon papa,
jaonxon kaimaxonra; icha joni iketian
iorai ani maia, en jato imanoxiki.
21 Ikaxbi Isaac betanra, en akin jene-
yamai, jaskara ati en shinanna joi; ja
bakera westíora baritia pekáo, ja nete-
baon, Sara betan min bakeati iki —akin.
22 Jatian Abraham betan yoyo iki
senenax, Dios moa jainoax kaa iki.
23 Ja netenbira, Abrahamman jawen
bake Ismael, jawen jakina rebichi xate-
xona iki. Jainxonra, jatíbi jawen xobo-
meax pikota jawen yonotibo betanbi,
wetsankonia koríki kopí bia jonibo;
jaboribi jaton jakina rebichi xatexona
iki. Jaskáati Diossen yoia iketian.
24 Iskon chonka iskon baritia ixonra,
Abrahamman jawen jakina rebichi
xatea iki.
25 Ismael, chonka kimisha baritiaya
iketianra, jawen jakina rebichi xate-
xona iki.
26 Abraham betan jawen bake Ismael,
jaskáati yoia senenhati kopí, ja neten-
bicho jaton jakina rebichi xatexonkana
iki.
27 Jabé akábora iká iki, jatíbi jawen
xobon ikábo, jawen xobonkoniax pikota
jawen yonotibo, wetsankonia koríki
kopí bia joniboribi.

Diossen Abraham bake meniti yoia

18 1 Diossenra Abraham nokoa iki,
Mamrekan encina nii ikainko,
jawen carpa xobo xepótiain yakata; bari
xaman ikax xana iketian.
2 Abrahamman, bewakeexon oinna
iká iki, kimisha joni chankata. Jato
ointaanan ishtonbires wenikainxon,
jato bii chirankootax main bekepia iki.
3 Jaskáxon yoia iki: —Nokon Ibó,
enra mia yoiai ishtonbires kayamai,
mia banépariti.
4 Min oinna jakon iketian, en jato
yoibanon onpax bekanon ixon, maton
tae chokanon; jainoax nato jiwi ota
naman shokores mato tantinon.
5 Maton yonotiiba, mato jokebetin
ixonra, en mato piti bexonai; kaama-
tianbi jawékiax jan koshikainax
mato katanon ixon —akin. Jatianra:
—Ikonrake, jakon riki —iki ikana iki.
6 Jawen carpa xobo meran jikikainxon,
Abrahamman Sara neskáakin yoia iki:
—¡Ishtonwe! Rabé chonka kilo harina
jakonshaman bixon panhawe —akin.
7 Jaskáa pekáo Abraham, waka
ikainko ishto kaxon jainoa katota iki;
jakonshaman waka bake bene, jaskáxon
jawen yonoti menia, ishtonbires yoá aka
iki.
8 Waka nami pimaribikinbi, waka
xoma jene seroaa petsoti betan, waka
xoma jene xeati jato bexona iki.
Jaskáakin jato bexona pikanai kaman,
jato amai jiwi ota naman chankata iká
iki.
9 Pikin senenhaxon, ja meratabaon
Abraham yokákana iki: —¿Min awin
Saraki, jawerano iki? —akin. —Ono,
carpa xobo meran riki —akin aká iki.
10 Jatian westíoranin neskáakin yoia
iki: —Oa wetsa baritia joaitonra, ea
miiba merati joribai, jatianra min
awin Sara; moa westíora benbo bakeya
inóxiki —akin. Jatíbi ja yoyo ikanai-
tian ninkatira, carpa xobo xepotiain
Abraham pekao, Sara iká iki.
11 Ja Abraham betan Sara iká iki moa
yosiora, jatian jaskara ikaxa Sara, moa
jimii jeneta iká iki.
12 Jaskara ixonra, Saran osán tene-
yamakin osántaanan shinanna iki:
“¿Jawekeskataxmein, ea jaskátinin
keenti iki, rama iki nokon bene iorai
yosi, jainoax ea iki moa iorai yoxan?”
iki ixon.
13 Ikaxbi Ibon Abraham neskáakin
yoia iki: —¿Jawekopiki, Saran osanai?
¿Yoxanshoko ixonbi, bakeatiki ikonha-
yamai?

14 ¿Jamayanke Ibona, atikomabires
jawéki jan atipanyamaa? Oa wetsa bari-
tia joaitonra, ea miiba merati joribai,
jatianra Sara moa bakeya inóxiki
—akin.
15 Jaskatai ninkatax, Sara raketi para-
nakasa iki. Jaskákin yoia iki: —Enra
osanama iki —akin. Jaskatainbi Ibon
neskáakin yoia iki: —Enra onanke min
osana —akin.

Sodoma kopí Abrahamman Dios yokata

16 Jaskata pekáo, ja meratabo wení-
baini Sodoma jema ikaori bokana iki.
Abrahamra kaa iki, bokanaitian jato
raani.
17 Jatianra Diossen shinanna iki: "Ja
en akí kaira, en Abraham yoiti jake.
18 Jakaya iki kaai betin, westiora
mainmea icha itan koshi shinanya joni-
baon papa. Enra yoia iki já meranxon
jatibi nato netemea jonibaon jemabo,
jakon shinanxonti, ibakanon jakon jaai
ixon.
19 Enra katota iki, jawen bakebo itan
jawen chiní bakebo jaskara ati jato
yoinon ixon, jaskara iti en onanmaa
keskati ikanon ixon jato yoiti; jatíbi
jakonhakin itan atikeskabiakin akanon
ixon, jatianra en ati yoiabo jato axonkin
en senenhati iki", akin.
20 Jaskáxon Ibon neskáakin yoia iki:
—Sodoma betan Gomorra jonibora
jakonmabires ninkakaatai, jainoax jaton
ocha akábora iorai jakonmabires iki.
21 Ramara ea jain kaai, ikonrin ja ea
yoikana keská ikonbires jakonma ixon
oinni, jaskáakin enbi oinxonra onanti
iki ikon riki ixon —akin.
22 Jatian ja merata rabé, jainoax
Sodomain kaa iki, ikaxbi Abraham
banetax, Dios bebonbipari iká iki.
23 Jaki ochómakainxon neskáakin
yokata iki: —¿Minki akai, jakonma
akábo betan jakon akaibo jato keyokin?
24 Jawekeska ikax, ja jeman jati iki
pichika chonka joni jakonma akamabo
¿Jaskara ikenbimein, ja pichika chonka
joni kopi noibaxon jaton jakonma
shinanxonyamatitianbi, min ja jema
keyoti iki?
25 ¡Jakonma akamabo betanra,
jakonma aká ibobo min reteti atipan-
yamake! ¡Rabéxonbi ocha aká iketian
ati keskáakinra, min retetima iki! ¡Jato
reteyamawe! Jatíbi nato netemea jonibo
jakonma winóxon, joi benxoamakanai
xenwina koshi riki mia, ¿Jaskara ixon-
biki min jato jakonhakin jakonma
akábo benxoaxontima iki? —akin.
26 Jatian Ibon yoia iki: —Ja pichika
chonka joni jakonma akamabo Sodoma
jeman jaketian nokoxonra, jabo kopí
jatíbi jain jaabo jaton jakonma en
shinanxontima iki —akin.
27 Jaskáakenbi Abrahamman, jakiribi
yoia iki: —Neskati mii betan yoyo iki,
ea bebon yoitimakaresainbi ea shinan-
xonyamawe, ikon riki mia Dios, ea joni
iresabires ixon mia jaskati senema.
28 Ikaxbi, iti iki maxkati pichika
jakonma akáma joni, pichika chonka
senenhati. ¿Ja pichika joni, maxkata
kopíreski min jatíbi jema keyoti iki?
—akin. Jatian Ibon neskáakin yoia iki:
—Chosko chonka pichika, jakonma
akáma joni jaketian nokoxonra, en
keyotima iki —akin.
29 —Jarabirake chosko chonkabicho,
jakonma akáma jonibo —akin. Ikaxbi,
Abrahamman yokákin teaboresaitian.
—Ja chosko chonka joni kopíra, ja jema
en keyotima iki —akin Ibon aká iki.
30 Jaskákenbi, Abrahamman yokár-
ibia iki: —Eapari ninkáxonwe en mia
yokánon, yoitimakainxon akonbireskin
teakin; ja akaipacho en mia yokata eki
sináyamawe. Minra abirati iki, nokokin
jakonma akáma jonibo kimisha chonka-
bichores —akin. Jatianra Ibon jakiribi
yoia iki: —Ja kimisha chonka, jakon
joni jaketianra, ja jonibaon jakonma aká
en shinanxontima iki —akin.
31 Jabi Abrahamman yokákin teaboresa
iki: —Mia nokon Ibo iketian jaskáakin

mia yokatira, ea iorai yoitimake, ikaxbi, ¿Rabé chonka joni jakonma akáma jaketianki min jaweati iki? —akin. Jatian Ibo yoia iki: —Ja rabé chonka joni kopíra, ja jema en keyotima iki —akin.

32 Jabi Abrahamman yokákin teaboresparia iki: —Eki, sináyamawe miara nokon Dios iki, ja akinbichora en mia yokatai, nato aká pekáora en mia yokáwetsayamai: ¿Jakon jonibo chonkabichores, jaketianki min jaweati iki? —akin. Jatian Diossen neskáakin yoia iki: —Ja chonkatanibires, jakon joni jaketianra, ja jema en keyotima iki —akin.

33 Jatian Abraham betan yoyo iki senenax, Dios jainoax kaa iki; jatianra Abrahambiribi, jawen carpa xobonko kaa iki.

Sodoma itan Gomorra jema Diossen keyoa

19 1 Moa yametaitian, ángel rabé Sodoma jema ikain nokota iki. Lot iká iki, jema xepotiain yakata, jainpacho jonibo tsinkitainko. Nokókanaitian oinnax, weníkaini kaxon jato bikin jowé aki chirankootax, maiki bekepia iki.

2 Jaskáxon jato yoia iki: —Jonibó, maton yonoti ixonra en mato yoiai, ea ninkáxoni jeen ikax, nokon xobon bokanwe nato yamérespari mato jain inon. Jainxon maton tae chokanon, jainoax mato yamékirishaman kanon —akin. Jato jaskáabi yoikana iki: —Irake, noara kayamai. Noa jemanbi ishinbanon —akin.

3 Jaskákankebi, Lotkan jato iokaskin akonbireskin teaitian jeen ikax, noa mibé min xobon kabánon ikana iki. Jato betan jawen xobon nokóxon, Lotkan jakonhakin ja yamé jato pimakin, jan soo imatioma pan axonketian, ja meratabaon piá iki.

4 Jatian oxakanamapari ikenbira, Sodoma jemamea jatíbi jonibaon ja xobo katekana iki, jainra ikana iki bakeboainoax peokootax yosishokobo kaman.

5 Jainxon Lot, saí akin peokana iki: —¿Jakan jawerano ikanai, nato yamé min xobon joá jonibo? ¡Noa jato pikoxonwe! ¡Nonra jato yorankasai! —akinbo akana iki.

6 Jaskákanaitian jeman pikóxon, já pekáo jawen xobo xepoti iketian, kikinhakin xepotaanan; jato betan yoyo ika iki.

7 Jainxon jato yoia iki: —Jato jaskáayamakanwe, matora nokon rarebo iki, matonra jakonmabires jawéki shinanxon anake.

8 Eara, rabé bake ainboya iki, tsoa joninbi tanaamapari; jabo en mato pikoxonbanon maton keena keská anon. Ikaxbi, nato jonibo jaweayamakanwe, en keena bekana riki —akin.

9 Jaskatainbi jabaon neskáakin yoia iki: —¡Oke iwé! Noara keenyamai, wetsankoniax joxon min yoia keskáakin noa amati. ¡Ramara, jabo ati bebonbires, mia non ramiayonai! —akinbo. Jatianbira Lot ramiakin peokana iki, jaskaaira ochómabaikana iki, jawen xobo xepoti pakekasi.

10 Ikaxbi, jaiba meratabaon mepikotaanan yatanxon, Lot xobo meran jikimakana iki. Jaskáaxon, xepóti xepokana iki.

11 Jaskáaxon, ja jemaori ikábo jato benche banémaa iki. Jatíbi bakeboainxon peoxon yosishokobo kaman, jato benche banémaa iki. Jaskatax, xobo xepóti benai bohantani paxkinkana iki.

12 Jatian jaiba meratabaon, Lot neskáakin yoia iki: —¿Wetsa min rareboboki, neno jaríbaa? Min benbo bakebo betanbi bake ainbobo, jainxon min rayosbo biwé, jainoax nato jemamea min jatíbi jawéki; jabo jokonhaxon nenoax ochó itiakin botanwe,

13 nato jema, non keyoai kopí. Diossenra, ninkáke ichaxon yoikanaitian nato jema moa iorai jakonma. Jaskara kopí riki, nato jema keyoti noa raana —akin.

14 Jatian Lot jawen rayos iti jonibo
oinni kaa iki, jabo iká iki jawen bake
ainbobo binoxon onantiabo, jabo
nokoxon jato yoia iki: —¡Wenitax,
nenoax moa botankanwe, nato jemara
Diossen keyoai! —akin. Jawen rayos iti
jonibo, jaskáakin Lotkan yoiabi ikonha-
yamabireskana iki.
15 Moa nete xabataitian, ángelbaon
Lot yoia iki: —¡Ishtonwe! Weníxon,
min awin betan min bake ainbo rabé
nenoa botanwe, nato jema non keyoai-
tian mawákashamakin —akin.
16 Jaskáabi Lot ishtonyamaitian, Ibon
já noibai kopí, jawen awin jainoax
jawen bake ainbobo kishpinkanon ixon,
ángelbaon metsontaanan ja jemamea
jato pikokin boá iki.
17 Moa jemameax pikókanketian,
ángelnin neskáa iki: —¡Ishtokanwe,
mato kishpinnon! Pekáori oinya-
makanwe; ja mai teshanpanin kaai
jawekeskataxbi jaweranobi chanka-
yamai botankanwe. Mato kishpinnon,
mananman botankanwe —akin.
18 Jaskáabi Lotkan yoia iki: —¡Noa
jaskáyamawe, mato non Ibo iketianra
en mato yoiai, noara jain kayamai!
19 Matonresa, ichabires jakonhakin
noa akinke, nobetan jakon ixonra janon
ixon, maton noa kishpinmake; ikaxbi
ja mananman kati maton yoiabira, noa
jain kati atipanyamake, bainmeara jan
jato keyoai jakonmanin nokoa, noa
mawánake.
20 Nenoaxa, ochóma iki westíora jema
maxkoshoko, jain noa jabati kati. ¡Jain
noa ranwe kishpinnax noa janon ixon,
ja jemara ikon maxkoshoko iki! —akin.
21 Jatian, wetsan yoia iki: —Enra mia
ninkáke, min yokatara en mia axonai.
Ja min yokata jemara, en jaweayamai.
22 Ikaxbi, ¡Bomentankanwe! Mato jain
nokotai kamanra en jawebi ayamapariai
—akin. Ja jema maxkoshoko iketian,
janekanara iká iki Zoar.
23 Nete xabáketian, Lot Zoarhain moa
nokota iká iki.
24 Jatianra moa Diossen, ja Sodoma
betan Gomorra jemaki, asufreya chii
tiritai oi pakea iki.
25 Jatíbi ja jeman jaabo jato keyoa iki,
jainoax jatíbi ja mai teshanpanin xoxoai
niibo keyoa iki.
26 Ikaxbi Lotkan awinribi já pekao
kakin pekáori oinnatianbi, tashi makan
baneta iki.
27 Wetsa nete xabáketian yamékiri,
Abraham kaa iki; jainoax Dios betan
yoyo iantanainko.
28 Jainxon oinna iki Sodoma betan
Gomorra, jainoax jatíbi ja mai teshan-
paribi, jaskáakin oinna iká iki; jatíbi ja
mainmeax koin keyati, horno meranoax
ikai keskati.
29 Jaskáaxonra aká iki, Diossen
keyokin ja Lot jain japachoai mai
teshanpain iká jemabo, ikaxbi Abraham
shinanxon Diossen Lot jainoa tsekáa iki;
jato akai jakonmanin ayamanon ixon.

Jaskatax moabitabo itan amonitabo jaai peokoota

30 Jaskata pekáo raketi, Lot Zoar
jeman moa jakashamai, jawen bake
ainbo rabéya mananman kaa iki. Jain
kaax, ja kimishabi manan kini meran
jakana iki.
31 Jain iikin wetsa neten, jawen
rekeman, jawen wetsa chini yoia iki:
—Non papara moa yosi iki, nato noa
jain iká mainra tsoa jonibi yamake, noa
jaskati axea keskáakin noa jan awinha-
noxon biti.
32 Jaskara iketian, non papa paen-
hanon awé, non yoranmanon; jaskáa-
xonra non bakeaxonti iki —akin.
33 Jaskáawana yamébi, jaton papa
paenhakana iki, jatian ainbo bake
rekeman jabé yorana iki. Jaskákenbi
onanyamaa iki, jawetianki jabé iki
rakata iká iki ixon, itan jawetianki
jainoax wenita iki ixonribi, onanyamaa
iki.
34 Wetsa nete xabáketian, ja rekeman
jawen chiní yoia iki: —Ninkáwe, yaméra

non papa betan en yoranwanke, jaskara iketian nato yamé jakiribi paenhanon awé, min já betan yorannon; jaskáaxonra rabéxonbi non jabé bakeati iki —akin.

35 Ja yamé, jaton papa jakiribi paenhakana iki, jatian chinikan jabé yorana iki; jaskákenbi onanyamaribia iki, jawetian ikárin jabé rakati, itan jawetian wenitarin ixon.

36 Jaskataxa, Lotkan bake ainbo rabébi toota iki, jaton papa betanbi ikax.

37 Ja rekenmanara, benbo bake iká iki, ja janea iká iki Moab, ja iki ramatian moabitabaon papashoko.

38 Ja chinikanabiribira, benbo bake iká iki, ja ramatian amonitabaon papashoko, jawen janera Ben-amí iká iki.

Abraham itan Abimelec iká

20 1 Ja ikainoax, Abraham Néguev mai ikain kaax, Gerar jeman jaai baneta iki. Ja iki, Cades betan Sur naxaran.

2 Jain ikaxa, iká iki Sara jawen awin ikenbi, nokon poi riki iki. Jaskáketianra, Abimelec Gerar apon jato yoia iki, Sara bexonkanon ixon jawen awin itiakin.

3 Jaskákenbira, ja yamébi namáketian Abimelec Diossen yoia iki: “Miara mawatai, ja min bia ainbora beneya iki”, akin.

4 Jaskáakenbi, ja ainbo teaama ixon, yoia iki: “Nokon Ibó, ¿Minkayaki jawe jakonma akáma ikenbi, jato reteti shinanai?

5 Abrahammanbira ea yoia iki, nokon poi riki akin, jatianra ainboribi ikon riki nokon poi, iki iká iki. Jaskara iketianra, en shinanai jatíbi en akára jakon iki ixon, jawe jakonma en akáma riki”, akin.

6 Jatianra, Diossen namá meran yoia iki: “Kikinhakinra en onanke, min jakon shinanxon aká. Jakopíra en mia teamayamaa iki, ja akáx mia eki ochanaketian.

7 Jaskara iken, rama ja joni jawen awin banexonwe, jara profeta iki, jaskara ixonra, jan mia yokáxonti iki mia janon ixon; ixonbi banexonyamaaxa ikon iki mia mawáti, mibé ikáboyabi”, akin.

8 Wetsa nete xabáketian yamékiri, Abimelec wenixon jawen yonotibo kenaxon, jatíbi jaskáakin namáwana jato yoia iki. Jaskáakin yoiai ninkatax, ikonbiresi rakékana iki.

9 Jaskáa pekáo, Abimelecnin Abraham kenaa joketian yoia iki: —¡Oinparikayata, min noa jaskáa! ¿Jawerin jan en mia jakonma shinanmaa, min eki itan nokon joniboki, ikonbires jakonma ani ocha min raana? Jaskara jawékibora atima iki.

10 ¿Jatíbi jaskarabo akinki, min jawekeska shinanxon aká iki? —akinbora Abimelecnin Abraham aka iki.

11 Jaskáaketianra, Abrahamman neskáa iki: —En shinanara iká iki, nenoxon maton Dios jawemabi shinanai, jatian jaskara ixon nokon awin kopi maton ea reteti.

12 Ikaxbira ikon iki já nokon poi, nokon papan bake riki, ikaxbira nokon titanama iki; jaskara iketianra ea jabé wanoa iki.

13 Diossen, nokon papan xobonkoniax pikóti yoinontianra en yoia iki; ja noa nokotainkobo ea yoii nokon poi riki, iki iti —akin.

14 Jaskáakin yoia pekáo, Abimelecnin Abraham jawen awin Sara menia iki. Jainxonribi menia iki ovejabo, wakabo, ja kikinhakin yanka yonotibo benbobo itan ainbobo.

15 Jainxon neskáakin yoia iki: —Oinwe, natora nokon mai iki; jaweranoki min keenshaman iki, katotax jainshaman jawé —akin.

16 Jatian ja Sara neskáakin yoia iki: —Westíora waranka koríki min poi en meniara, ja mibé ikabo bebon jan mia jakon ninkakaamati kopí en menia iki. Jakopíra, tsonbi mia jakonmaakin yoiti yamake —akin.

17 Jatian Abrahamman Dios oranketian, Diossen jaton isin benxoaa,

Abimelec betan jawen awin jakiribi
jakon ikana iki. Jawen yonoti ainboboribi bakeakanon ixon jato benxoaa iki.
18 Sara kopíra Diossen aká iká iki,
Abimelecnin xobonkonia tsoa ainbobi
bakeaisma iti imakin.

Isaac pikota yoia

21 1 Jan axonti yoia keskáakin,
Saraakin shinanxon, Diossen ja
axonti yoia senenhaxona iki.
2 Jakopíra Sara tóota iki, jaskáaxon
aká iki Abraham betan benbo bakeakin,
kikin yosishoko ikenbi. Ja bakera,
Diossen jatian iti yoiatian pikota iki.
3 Abrahamman Sara betan bakeaxon,
janea iki Isaac, akin.
4 Ja pikota posaka neteya iketianra,
jawen jakina rebichi xatexona iki;
jaskáati Diossen yoia iketian.
5 Ja Isaac pikónontianra, Abraham
pacha baritiaya iká iki.
6 Jatian Saran shinanna iki:
"Diossenra ea osánmaa iki, jatian jatíbi
jan ea benbo bakeya onanabaonra,
ebetan osánkanti iki.
7 ¿Tsonmeín akeana iki yoikin, Abraham
betan en benbo bakeati? Jaskara yosi
ikenbira, en jabé benbo bakeake", ixon.

Agar itan Ismael Abrahamman jawen xobomea pikoa

8 Ja bake Isaac, aniketian xoma akin
jenemakana iki. Ja xoma jenemai
netera, Abrahamman ani fiestaa iki.
9 Ikaxbi Saran oinna iki, Abrahamman
Egipcio ainbaon Agar betan aká bake,
Isaacki jakonmai shiroaitian.
10 Jaskataitian kaxon, Abraham yoia
iki: "¡Ja yanka yonoti ainbora, jawen
bake betanbi wetsanko moa kati jake!
Nokon bake Isaacninra, jawekeskáaxonbi jatíbitian jawena iti min meniti
jawékibo, ja yanka yonotinin bake jatíribi meniti yamake", akin.
11 Jaskáakin yoiara, Abraham ikonbiresi onisa iki, jawen bakeribi ikenbi já
yoii ikaitian.
12 Ikaxbi, Diossen neskáakin yoia iki:
"Ja min bake, itan ja min yanka yonoti
ainbo kopí masá shinanyamawe. Jatíbi
mia Saran yokatabo axonwe, Isaac
meranoaxa min chiní bakebo jati jake.
13 Ja min yanka yonoti ainbaon bakenkoniaxa, ani jema pikóti jake, jaribi min
bake iketianra en jaskara imati iki",
akin.
14 Wetsa nete xabata yamékirishoko
iketian, Abrahamman piti betan bichi
chomo onpaxya Agar menia iki; jainxon
jatíbi papimaxon jawen bake Ismael
menixon jainoa raana iki. Jain kaai
onanyamaaxbi kaax, Agar tsoa jonibi
jain jamaa Beerseba mananman kakáresa iki.
15 Ja bichi chomon iká onpax keyóketian, jawen bake jiwishoko nia naman
potabaina iki.
16 Jatian kaax ochochaa yakata iki,
jawen bake mawatai oinkashamai. Jain
kaax yakáketian bake wini peokoota
iki.
17 Ja bake winiaitianra, Diossen
ninkata iki; jaskatai ninkáxon naikanxonbi Diossen ángelnin, Agar kenaxon
yoia iki: "¿Jaweki mia winota Agar?
Rakéyamawe; ja ikainoaxbi bake
winiaitianra, Diossen ninkáke.
18 Kamentanwe min bake benai, bixon
metsonxon jeneyamatanwe, jaonxonra
en ani jema pikoti jake", akin.
19 Jatian Diossen amaa westíora pozo
meraa iki. Meraax kaxon, bichi chomon
onpax bochoaa iki, jainxon Ismael
xeamaa iki.
20 Diossen akinnara bake aniax, jain
jawebi xoxoyamai Parán mananman jaa
iki, jain ikax kikin pian mecha baneta
iki.
21 Jain iikin jawen titan, Ismael
Egipcio ainbo betan wanomaa iki.

Abraham betan Abimelecnin ja senenhabekonti joi aká

22 Ja inontiantanishamanribi,
Abimelec, Abraham betan yoyo iki

kaa iki. Ja kaaitian, sontárobaon koshi Ficol jabé kaa iki. Jatian Abimelecnin Abraham yoia iki: —Non oinnara, jatíbi min akaibo Diossen mia akinnai.

23 Jaskara iketian, nato noa ikainxonbi, Diossenbira onanke en mia axonai ixon ea yoiwe; min noa ramiayamai eabi, nokon bakebobi, jainoax nokon chiní bakebobi. Ea yoiwe, mia noibaxon en aká keskaribiakin min ea ati, jainxon min jaskáaribati iki, nato jain ea iká mainmea jonibo —akin.

24 —Ikonrake, Diossenbira onanke ja en mia axonai —akin Abrahamman aká iki.

25 Jaskáaxonbi, jawen jonibaon pozo bichina iketian, Abrahamman ja yoikin Abimelec aká iki.

26 Jatianra Abimelecnin, yoia iki: —Rama kamanbira, ja jawéki en onanyamake, minkayara ea yoiayamaa iki. Enra onanyamake, tson jaskara akára ibirai —akin.

27 Jatian, Abrahamman bia iki ovejabo, itan wakabo, jaskáaxon jabo Abimelec menia iki; jatian ja netenribi, ja ati shinanbo abékona iki.

28 Ixonbi Abrahamman, ja tsamatainoa kanchis oveja bixon, janbiribi aká iki.

29 Ja aketian Abimelecnin yokata iki: —¿Jaweati kanchis oveja min janbiribi akárin? —akin.

30 Jatian Abrahamman yoia iki: —Nato kanchis oveja en mia meniai riki, nato pozo en aká onanti inon ixon —akin.

31 Jaskara kopí, ja mai janekana iká iki Beerseba, Diossenbira onanke non shinanai, nonra senenhati jake iki jainoax rabekaxbi ikana iketian.

32 Ja Beersebainxon ja ati joibo yoikin senenhayontaanan, Abimelec betan Ficol moa jakiribi filisteobaon main kabékona iki.

33 Ja Beerseba ikainkora aká iki, Abrahamman westíora jiwi tamarisco banakin, jaskáaxon aká iki janetaanan jatíbitian jaa Ibo Dios rabikin.

34 Jaskatax, filisteobaon main Abraham basibires jaa iki.

Diossen Abraham tanaa

22 1 Jain moa jawetio basi iketian, akonkin ikonhai onannoxon, Abraham Diossen tanaa iki. Jawen janen kenaketian, jan aká iki: —Eara neno iki —akin.

2 Jaskáketian Diossen yoia iki: —Ja Isaac, min jabicho bake, min ayorakin noia, biax Moriah main katanwe. Jain nokóxon, retexon keyokin menotanwe, jainxon min ati mananra en mia yoiti iki —akin.

3 Jatianra wetsa nete xabata yamékirishoko iketian, wenixon Abrahamman jain karo ati jawen asno pekaten aká iki. Jan menoti karo xateax, ja Diossen kati yoiainko kakin, jawen bake Isaac betan jawen yonoti rabé ioa iki.

4 Jawen kimisha nete itin, Abrahamman jain kaai manan, ochóxonbi oinna iki.

5 Jatian jawen yonotibo yoia iki: —Nenobi asno betan banékanwe. Nato bake betan, orichaa kaxon non Dios rabibatanon, jainoaxa noa joribai —akin.

6 Jan yoina menoti karo bixon, Abrahamman Isaac iamaxon, chichika betan chii biax moa kabékona iki.

7 Ja basikainainshoko Isaacnin Abraham aká iki: —¡Papá! —akin. Jatianra Abrahamman aká iki: —¿Jaweki mia keenai baké? —akin. Jatian Isaacnin aká iki: —Oinwe, noa riki karo betan chiiya, ikaxbi ¿Ja retexon keyokin menoti carneroki, jawerano iki? —akin.

8 —Baké, Diossenra noa meniti iki carnero, ja retexon keyokin menoti —akin jawen papan aká iki. Jaskataxa, ja rabébi kakaresa iki.

9 Jatian jain kati Diossen yoiainko moa nokóxonra, Abrahamman makan tsamanxon, jaki karo tsamana iki; jaskáa pekáo jawen bake Isaac nexaxon, ja karo tsamanaton perakana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

10 Ikaxbi, Dios axonkin menonoxon,
jawen bake reteti chichika biatianbi,
11 naikanxonbi Ibon ángelnin kenaa
iki: —¡Abraham! ¡Abraham! —akin.
Neno riki ea, iki iká iki.
12 Jatian ángelnin yoia iki: —Jawe
jakonmabi ja bake ayamawe, moara en
onanke mia Dioski raketai, jabicho min
bake ikenbira, enra mia meniamai iki
mia iamake —akin.
13 Já patax, oinhaketankin Abraham-
man meraa iki, westíora carnero, jiwi
metax ikain jawen machaman wexeta.
Jatian kaxon carnero bia iki, jaskáa-
xonra aká iki, jawen baken toan retexon
keyokin menoxonkin.
14 Ja aká pekáo, Abrahamman ja
ikainko janea iki: "Ibo riki noa jan
maxkata meniai", akin. Jakopíra, rama-
tian kamanbi ja yoii ikanai: "Jainxon,
Ibon maxkatabo meniai manan", iki.
15 Jawen rabé itin naikanxonbi, Ibon
ángelnin Abraham kenaa iki.
16 Jaskaxon yoia iki: —Ibonra neskara
yoike: 'Jabicho min bake ikenbi, enra
mia meniamai iki mia iamaa iketianra,
nokon janenkobi en mia yoiai,
17 enra mia jakon shinanxonai, jakon
mia inon ixon. Min chiní bakebora en
imanoxiki, naikanmea wishtinbo keská
icha, itan aniparo kexakea mashi keska
iorai icha. Jainxonra jabaon anoxiki
jaton rawibo jatíbitian jatoareskin.
18 Jatian jabo kopíra, nato netemea
jatíbi maibotiibi jakon jakanti iki, ja en
yoia ea ninkáxonax mia yoiti iká kopí'
—akin aká iki.
19 Jainoax, Abraham jakiribi joá iki, jain
jawen yonotibo banéwanainko. Jaskata
pekáo, jainoax jatikaxbi Beersebanko
bekana iki; jain jaaira Abraham baneta iki.

Nacornin bakebo iká

20 Jawetio basi iká pekáo, Abraham
yoikana iki, jawen wetsa Nacorninribi
Milcaki bakeaabo.
21 Japari pikota iká iki, Uz; japekáo
pikota jawen wetsa iká iki, Buz; jainoax
iká iki, Quemuel, jara Aramman papa
iká iki.
22 Japekáo pikotabo iki, Quesed, Hazo,
Pildas, Jidlaf jainoax Betuel.
23 Ja Betuelra, Rebecanin papa
iká iki. Ja posaka bakebora iká iki,
Abrahamman wetsa Nacornin, Milcaki
bakeaabo.
24 Jainoaxribi, Nacornin ja jawen awin
keskati ikai Reúma betan bakeaabo
jaribaa iki. Jabo iká iki, Teba, Gaham,
Tahas jainoax Maaca.

Sara mawáketian minkana

23 1 Sarara jaa iki, pacha rabé
chonka kanchis baritia.
2 Jainoax mawata iki Quiriat-arbai-
noax, jaribi iki Hebrón jema, Canaán
main iká. Sara mawáketianra Abraham
winia iki, jainoaxibi meketa iki.
3 Sara mawata yora rakatainoax kaxon
jainoa hititabo yoia iki:
4 —Mato xaran ea wetsankonia ikenbi,
jain nokon awin minti ea mai kini
maromakanwe —akin.
5 Jatian hititabaon yoia iki:
6 —¡Noaparikaya ninkáwe ibó! Miara
noo xaran, Diossen katota joni iki. Min
awin miinwe, non jain mawá miinti kini
jakonshaman ikainko, jaskara iketianra
tsonbi, mia mai kini washiamai —akin.
7 Jatian Abraham wenitax, hititabo
jakon iketian, jato bebon beókaina iki.
8 Jainxon jato yoia iki: —Nokon awin
en neno miintinin ikoni keenkin, ja
Zoharnin bake Efrónpari ea yokáxon-
kanwe.
9 Macpelá manan kini ea maromanon,
ja iki jawen mai senenain iká. Ja manan
kinin kopítiira keyokin en kopíati iki,
jaskataxa neno jain mawá miinti mai
kini ibo ea iti iki —akin.
10 Jatian Efrón jato betan jain ixon,
jawen kaibobaon itan jatíbi ja jeman
jikiaibaonribi ninkánon ixon, Abraham
yoia iki:
11 —¡Jaskarama riki, nokon ibó, eapari
ninkáwe! Ja maira en mia meniresai,

jainoax ja main iká manan kiniribira
en mia meniresai. Nokon kaibobo riki,
en mia meniresai jabaon onanna. Awé
min awin jain miinkin —akin.
12 Jaskáketianra, Abraham jainoa
jonibo jakon iketian, jakiribi jato bebon
beókaina iki.
13 Jaskáxon jatíbi bebonxon Efrón
yoia iki: —¡Eapari, ninkáxonwe! Mai
kopipari ea koríki bixonwe, jatianparira
nokon awin en miinti iki —akin.
14 Jatian Efrónman yoia iki:
15 —Ea ninkáwe, nokon ibó: Nato
main kopíra, chosko pacha koríki iki.
Jawen kopí jatí iketianra, non yoiboti
yamake, jaskara iketian min awin miin-
tanwe —akin.
16 Abrahamra jen ika iki, ja hititabo
bebonxon jawen mai kopi jatí kopíati
Efrónman yoia, jaskákinra ja yoiati-
shaman, koríkinin kopía iki.
17 Jaskataxa, Abraham Macpelain
iká Efrónman mai maronike, ja iká iki,
Mamré ikainoax bari pikotaiori, jaskara
ikaxa, ja main iká manan kiniabi jatíbi
jiwibo,
18 Abrahammana iká iki. Jaskara
ikara, hititabo betan ja jatíbi jema xepó-
tiain winotaibaon onanna iki.
19 Jaskara aká pekáora, Abrahamman
ja Macpelá mainmea manan kininko
Sara miinna iki. Ja iká iki, Mamré ikai-
noax bari pikotaiori iká, jawen janeribi
Hebrón, Canaánhain iká.
20 Jaskataxa mai ibo baneta iki, itan
jain iká manan kiniribi, ja iká iki jain
mawá miinti hititabaon maromaa.

Abrahamman Isaac jawen biti ainbo benaxona

24 1 Abrahamra moa iorai yosi iká
iki, jatianra Diossen jatíbinin
jakonhakin shinanxon akinna, jakon
iká iki.
2 Wetsa netenra, westíora jawen
yonoti jatíbi jato xewina yosi kenaa iki,
ja iká iki jatíbi jawen jawéki jakonhakin
koiranxonti imaa, jara neskáakin yoia
iki: —Nokon kishi naman min meken
niawe,
3 jaskáaxon ea yoiwe non Ibo
bebonxon, ja naikanmea Dios iketian,
minki ati iki nokon bake Isaac, nato jain
ea jaa Canaán mainkonia ainbo betan
wanonaketian oinxonkin.
4 Miaki kati iki nokon mainko, ja
nokon rareboibakea ainbobo xaranmea,
nokon baken awin iti katóxoni —akin.
5 Ja yonotinin neskáakin yoia iki:
—Ikaxbi ja ainbo ebetan jokashamai-
tianki, ¿En jawe ati iki? ¿Enki, jainoax
mia joní mainko, min bake boti iki?
—akin.
6 Jatian Abrahamman yoia iki:
—¡Boama, jain nokon bake boyamawe!
7 Ja naikanmea Ibo Diossenra, ea
pikoa iki nokon papan xobonkonia,
jainoax nokon rarebobaon mainmea,
jainxonra nato mai nokon chiní bakebo
meniti ea yoia iki. Jainoaxibira, nokon
baken awin iti jainoa min benon ixon
jawen ángel mii bebon raanai.
8 Ikaxbi ja ainbo mibé jokáshamai-
tianra, moa mia xabakaake ja min ati
senenhax, ixonbi ¡Jawekeskáaxonbi,
nokon bake jain boyamawe! —akin.
9 Jatian ja yonotinin, jawen ibo
Abrahamman kishi naman jawen meken
aká iki, jaskáaxon Diossenbira onanke,
min yokata en mia axonti, akin aká iki.
10 Jaskáa pekáo jawen ibo jayata jawé-
kibo ikainoa ja meniti, jaweti jawéki
jakonshamanbo katota iki, jawen
chonka camello biax, Mesopotamiain
iká Nacornin jeman kaa iki.
11 Ja yonoti jema ochóma nokóketian,
moa yametai iká iki. Jatianra iká iki,
ainbobo onpax bii bokanai. Ja yono-
tininra, pozo patax jawen camellobo
tantimaa iki.
12 Jatian orankin peoa iki: “Nokon
ibo Abrahamman Ibo Dios, ea jakon
kamawe jainxon nokon ibo min noibaa
ea oinmaxonwe.
13 Nenobira ea banetai pozo pataxbi,
onpax bii xontakobo bekanai kaman.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

14 Min yonoti Isaacnin awin iti, min
katota en onannon ixon ja en onpax
yokata xontakonin: ‘Awé xeakin ixon
jawen chomomea ea amanon’, ‘jainxon
min camelloboribi en onpax meni-
banon akin ea anon’. Jaskaketianra,
en akonkin onanti iki, min nokon ibo
noibaa”, akinbo.
15 Ja orankin senenhamapari ixonbi,
westíora xontako chomo teyakaya joai
oinna iki. Ja iká iki Rebeca, Betuelnin
bake; ja Betuel iká iki, Milca betan
Nacornin bake, Abrahamman wetsa.
16 Rebecara iká iki, iorai metsáshoko
itan yoranamapari; tsoa joni betanbi
ikámapari. Pozo ikainko ipakexon,
jawen chomon onpax bochoataanan
karíbaitian,
17 ja yonoti ishto kaxon nokoxon,
jainoa yoia iki: —Min chomomeapari,
ichátama onpax ea xeamawe —akin.
18 Jatianra ja xontakonin aká iki:
—Xeawe joní —akin. Jaskátaanan
jawen chomo namaanxon yatanxon
xeamaa iki.
19 Ja yonotinin xeakin senenhaketian,
Rebecanin yoia iki: —Min camelloboribi en onpax weaxonbanon, abákanon
jaton keena keskáakin xeakin —akin.
20 Ichai ishtoshaman pozonko katan
katankin, ishtonbires jawen chomomea
onpax ja yoinabo xeamatinko nachita
iki, jatíbi camellobaon xeakin senenhai
kaman onpax weaa iki.
21 Ja akai kaman, ja yonotinin jawebi
yoiamakin oinna iki. Onankasa iki, jain
kaketian jakonhakin Diossen akinna.
22 Camellobaon xeakin senenhaketian,
ja jonin bia iki westíora oro meosoti
jawen iwe sokota gramos, jainxon ja
xontako jawen rekinhain sawemaa iki.
Jainxonribi menia iki, rabé oro mene-
xeti, jawen iwe pacha gramos iká iki.
23 Jatian ja xontako neskáa iki:
—Eapari yoiwe, miaki tson bake ainbo
iki, nato yamé nokon jonibo betan ea
jain oxatiki min papan xobon jati iki
—akin.
24 Jatian xontakonin yoia iki: —Ea
riki, Betuelnin bake ainbo; ja iki Milca
betan Nacornin bake.
25 Nokon xobonra, mia jain oxati jake,
jainoaxa xobi choshiboribi maxkáya-
make min camellobaon piti —akin.
26 Jaskáaketian ja yonotinin chiran-
kooxon, Dios rabia iki.
27 Ja akira neskata iki: “Nokon ibo
Abrahamman Ibo Dios jakonshaman
ibanon, nokon ibo noibakinra senenha-
xonke, jaskákinra bain joaitian jawen
rarebobaon xobonko pontékirani joáx
nokótiakin ea akinke”, ikibo.
28 Jatianra jatíbi jaskara winotabo yoii
Rebeca, jawen titan xobonko ishtoi kaa
iki.
29 Jara westíora poiya iká iki, jawen
jane Labán jara pozonko ishtoa iki, ja
joni benai.
30 Meosoti betan menexeti jawen poin
saweara moa oinna iká iki, jainxonribi
jaskáakinbo ja jonin yoiabo yoiaitian
ninkata iká iki, jatianra Abrahamman
yonoti jawen camellobo betan pozo
ikainpari iketian, Labánman kaxon
nokoa iki.
31 Jatian yoia iki: —Jowé miara Ibon
jakon joni iki. ¡Jawekeskataxbira, mia
neno jemanbi baneti yamake, jain mia
itira en moa xobo benxoaa iki, jainoax
ja camellobo jain itiribira en moa
benxoaa iki! —akin.
32 Jatian jaskáara ja yonoti, jawen
xobon kaa iki. Jainxonra, Labánman
camellonimea jawéki manhaxona iki,
jaskáaxonra jato pimaa iki, jainxonra
onpax bea iki, ja yonoti itan jabé beá-
baon tae chokanon ixon.
33 Ja piti menikanara, Abrahamman
yonoti neskata iki: —Ja en yoikasai
yoiamapari ixonra, en piti atipan-
yamake —iki. —Noa yoiwe —akin
Labánman aká iki.
34 Jatianra ja yonotinin neskáakin yoia
iki: —Eara Abrahamman yonoti iki.
35 Diossenra, ichabires nokon ibo
jakonhakin shinanxona iki, jaskáaxonra

icha jawékia imaa iki: Jara menia iki,
carnerobo, wakabo, oro itan koríki,
yonoti benbobo, yonoti ainbobo, came-
llobo itan asnobo.
36 Jainxonribira, jawen awin Sara,
moa iorai yoxanshoko ikenbi westíora
benbo bakeamake, jainxonra nokon
ibon, jatíbi jawen jawéki, jawen bake
moa iboamaa iki.
37 Diossenbira onanke iki itaanan,
nokon ibon ea neskáakin yoia iki: 'Nato
ea jain jaa, Canaán mainmea ainbo
betanra, jawekeskáaxonbi nokon bake
min wanomatima iki.
38 Jakonra iti iki, nokon papan rare-
boboibakea min ointi, jainoara nokon
kaibo ainbobo xaranmea, jawen awin
iti min benati iki', akin.
39 Jatian, en yoia iki: 'Nokon ibo
Abraham, ¿Jatianki jawekeska iti iki,
ja ainbo ebé jokashamaitian?' akin.
40 Jatian jan ea neskáakin yoia iki:
'Dios keenai akí ea jaa iketianra,
jan jawen ángel ranti iki miibetan
kanon ixon, jatianra mia jakon kati
iki, jainxon min beti iki nokon rarebo
ainbobo xaranmea, nokon baken awin
iti, jara iti iki, nokon papan rareboi-
bakea.
41 Ja xontako nokon rarebobaon mibé
jonon ixon mia menikashamaketian-
pariresa, min ea axonti yoia akáx, mia
xabakata iti iki, akin ea aká iki'.
42 Jaskatax rama ea pozonko nokota
iki, jatianra jainxon oración meran en
Dios yoike, nokon ibo Abrahamman
Dios: 'Ea jakon kanon ixon, min ea
akonkin jakonhati iketianra,
43 nato pozo pataxon en mia yokatai,
neskara inon ixon: Ja onpax bii joai
xontako, joketian en neskáakin yoiti
iki: Eapari, min chomomea ichátama
onpax xeamawe akin,
44 jatian jan ea neskáati iki: Awé
xeakin, min camellobaonribi anon
ixon en onpax weabanon, akin ea akai
ainbo ibanon, mia Diossen nokon ibo
Abrahamman bakena iti min katota'.
45 Nato neskáakin en oranai senenha-
mabi, Rebeca, jawen chomo teyakaya
joai en oinwanke. Onpax bii pozonko
ipakeaitian, en yoiwanke: 'Eapari min
onpax meniwe', akin.
46 En jaskáatianbira, jawen chomo
namanxon ea yoiwanke: 'Xeawe akin,
jainxon ea awanke min camellobo en
xeamabanon akin'. Jaskáaxonra awanke
ea jan onpax xeamakin, jainxon nokon
camelloboribi amawanke.
47 Jaskáa pekáo en yokáwanke:
'¿Miaki, tson bake ainbo iki?', akin.
Jatian ea yoiwanke: 'Eara, Betuelnin
bake ainbo iki, ja Nacor betan Milcanin
bake', akin. Jatianra meosoti, jawen
rekinhain en axonwanke, jainxon rabé
menexetiribi en sawemawanke.
48 Jainoax ea chirankoota iki, jaská-
xonra en Ibo rabia iki; nokon ibo
Abrahamman Ibora en jakonman rabiai,
ja ponté bain ea beketian, nokon ibon
rarebaon bake ainbo, jawen bake en
bixonon ixon.
49 Ramapari ea yoikanta, matoki
nokon ibo betan jakon itan ikon ikai
ixon, ikaxbi iamakinribi ea yoikanwe,
jaskáaxonra ja ati en onanti iki —akin
aká iki.
50 Jatian Labán betan Betuelnin
yoia iki: —Nato jatíbira Ibon aká ike,
jakopíra mia non yoiti atipanyamake,
jaskara riki ixon, iamax jaskarama riki
ixon.
51 Oinwe, nato riki Rebeca; bixon
iotanwe. Ibátanon min ibon baken
awin, Ibon jaskara iti shinanxona
iketian —akin.
52 Jatianra jaskáakin akana ja joibo
ninkatax, Abrahamman yonoti Dios
bebon chirankootax maikibi bekepia iki.
53 Jaskata pekáora, oro betan koríki
aká jaweti jawéki jokonhaa iki, itan
chopaboribi, jaskáaxonra Rebeca menia
iki. Jawen poi betan jawen titaribira,
jawékibo meniresa iki.
54 Jaskáa pekáopari, já itan jabé beá-
baon pixon xeakana iki, jainoaxa jain

oxakana iki. Ja nete xabáketian weníxon,
ja yonotinin yoia iki: —Nokon ibon
xobon, moa ea jakiribi rankanwe —akin.
55 Jaskáakenbira, jawen poi betan
jawen titan yoia iki: —Chonka netepa-
rira, nato xontako noobetan banétai,
japekáoparira mii betan kati iki —akin.
56 Ikaxbi, ja yonotinin jato neskáakin
yoia iki: —Kati ikenbi, ea chiteyama-
kanwe. Diossen imaara, ea joá jakon
pikóke. Jaskara iketian, nokon ibon
xobon ea jakiribi raankanwe —akin.
57 Jaskáketian jabaon yoia iki: —Non
xontako kenabanon, janki jawe yoiai
non ninkanon —akin.
58 Rebeca kenaxon yokákana iki:
—¿Nato joni betan katinki mia keenai?
—akin. Jenjen eara kaai akin jato aká
iki.
59 Jatian moa Rebeca, raankana iki jatí-
bitian jan koirana ainbo betan, jainoax ja
Abrahamman yonoti beabo betan.
60 Jatian jakonhakin shinanxonkin,
Rebeca neskáakin yoikana iki: “Mia non
poi ikax ¡Ikonbires icha jonibaon tita
itanwe! ¡Abákanon min chiní bakebaon,
jaton rawíbaon jemabo bixon iboakin!”
akinbo.
61 Jatian Rebeca betan jawen yonoti
ainbo camellonin peyakataanan,
Abrahamman yonoti chibani bokana
iki. Jaskatax, ja yonoti Rebeca bitaanan
moa jainoax kaa iki.
62 Jatian Isaac iká iki, “jara jake itan
eara oinnai”, ika pozonkoniax joá, ja
Néguev mainko jaa ikáx.
63 Ja yaménox yantanaitian chankati
kaa iki. Jainxonra camellobo jakiriti
joái oinna iki.
64 Rebeca janribi Isaac oinnax, came-
llonimeax pakéxon,
65 ja yonoti yokata iki: —¿Ja wainko-
niax oa noki joái joniki tsoa iki? —akin.
—Nokon ibo Isaac riki —akin aká iki.
Jatianra, jawen rakóti bitaanan bepota
iki.
66 Ja yonotinin, jatíbi jan akábo Isaac
yoia iki.
67 Jatian jaskáa pekáo, Isaacnin ja
Rebeca jawen titan carpa xobonko
boá iki, jainoax já betan wanoa iki.
Isaacninra, akonbireskin Rebeca noia
iki, jaskataxa jawen tita mawataton onís
tantia iki.

Abrahamman chiní bakebo itan Cetura iká

25 1 Abrahamra wetsa awinya iká
iki, jawen jane Cetura.
2 Jabé aká jawen benbo bakebo iká iki
Zimram, Jocsán, Medán, Madián, Isbac
jainoax Súa.
3 Seba betan Dedánman papara Jocsán
iká iki. Ja Dedánman chiní bakebo
iká iki Asureobo, Letuseobo, jainoax
Leumeobo.
4 Ja Madiánman bakebora iká iki Efa,
Efer, Hanoc, Abida, jainoax Elda. Jatíbi
jabora iká iki, Ceturanin chiní bakebo.
5 Abrahamman jatíbi jawékira,
Isaacnin bia iki.
6 Jawen wetsa awinbaon bakebora,
jaweti jawékires Abrahamman jato
meniresa iki, jatian japaria inontianra,
jawen bake Isaac betan imayamakin
bari pikotaiori iká mainko jato raana
iki.

Abraham mawáketian minkana

7 Pacha kanchis chonka pichika baritia
senenresa, Abraham jaa iki,
8 jainoaxa iti keskatibi yosishoko ikax,
mawata iki. Jaskataxa jawen anibo
betan iki kaa iki.
9 Jawen bakebaon, Isaac betan
Ismaelnin, Macpelain iká manan
kininko miinkana iki, ja iki Mamré bari
pikotaiori iká, ja hitita Zoharnin bake
Efrónman mainko.
10 Ja maira hititabaona Abraham
maroa iká iki. Jain jawen awin Sara
pataxa, Abraham miinkana iki.
11 Abraham mawata pekáora, Diossen
Isaac jakonhakin shinanxona iki, ja
Isaac iká iki, “jara jake itan eara oinnai”,
ika pozo patax jaai baneta.

Ismaelnin chiní bakebo iká
(1 Cr. 1.28-31)

12 Natobo riki Ismaelnin bakebo,
Abraham betan Agarnin bake, Saran
yanka yonoti egipcia ainbaona.
13 Jaskati pikókanara, iká iki neskara:
Jawen reken benbo bake iká iki
Nebaiot, japekáo ikara iká iki Cedar,
Adbeel, Mibsam,
14 Misma, Duma, Massa,
15 Hadar, Tema, Jetur, Nafis jainoax
Cedema.
16 Natobora Ismaelnin chonka rabé
bakebaon jane iki, jatianra jaton maibo,
itan jaton xobobo iká iki jaton janenbi
onantiakin janekanabo. Jaton jonibaon
koshibora, jatobi ikana iká iki.
17 Pacha kimisha chonka kanchis
baritiaya ikaxsha Ismael mawata iki,
jaskatax jawen anibo betan iki kaa iki.
18 Jawen chiní bakebora, Havila
betan Sur naxaran iká mainko jakana
iki, Egipto bekeiba, Asirianko katiori.
Jawen wesabaon imakashamakin,
bechitekanabira jain jakana iki.

Jacob itan Esaú pikota

19 Nato riki, Abrahamman bake Isaac
yoii iká joi.
20 Rebeca betan wanonontianra,
Isaac chosko chonka baritiaya iká iki,
ja iká iki Betuelnin bake ainbo jainoax
Labánman poi, jabo iká iki arameobo
Padan-aram-hain jaabo.
21 Rebecaninra bakeati atipanyamaa
iki, jaskara iketianra Isaacnin já kopi
Dios yokata iki. Jatianra ja yokata
Diossen ninkáxona iki, jaskatax Rebeca
moa toota iki.
22 Ikaxbi ja rabébaon bakebo, poko
meranoaxbi meekananaitian, jan
shinanna iki: “Nato jaskábi iti iketianki,
¿Jawekopi, ea jakasi iti iki?” ixon.
Jatianra, jaskatai onankaskin Ibo yokati
kaa iki.
23 Jatianra, jan yoia iki: “Ja min poko
meranra, rabé tsamá joni iki, rabé jema
riki pikotamatianbi reteananbekonai.
Westíorara wetsa xewina koshi iti iki,
jainoax ja rekenra jawen chiní naman
iti iki”, akin.
24 Ja iti nete senenketian Rebeca
bakena, rabébaon iká iki.
25 Ja reken pikotara jawen rani joshin
iká iki, jatiobi ranin rapoa, jatian Esaú
akin janekana iki.
26 Japekáora jawen wetsa pikota iki,
Esaúkan tae chipon westíora mekenman
yatana, jaskata kopíra Jacob akin jane-
kana iki. Rebeca rabébaon bakenon-
tianra, Isaac sokota chonka baritiaya
iká iki.

Esaúkan reken bake ixon biti, jawen wetsa maromaa

27 Ja bakebora ania iki. Esaúra nii
meran niti onan joni pikota iki, jaskara
ikaxa iorai yoinanin mecha iká iki;
ikaxbi Jacobiribira iiosma joni iká iki,
jaskara ikaxa xobonbi banétinin keen
iká iki.
28 Esaúra, Isaacnin keenshaman iká
iki, jan yomeraa piti jawen keen iketian,
ikaxbi Jacobiribi Rebecanin keen iká
iki.
29 Wetsa nete Jacob yoá aki iitaitian,
Esaú iorai paxkina kachiokeax joxon,
30 neskáakin yoia iki: —Eapari ichá-
tama, ja min yoá aka piti joshin meniwe
eara pitin reteai —akin. (Jaskara
iketianra, Esaú Edomribi iki.)
31 —En mia meninon eapari, ja min
reken bake ixon bitibo ea meniwe
—akin Jacobnin aká iki.
32 Jatian Esaúkan yoia iki: —Min
oinke ea pitin reteai, jaskara iketianra
ja reken bake ixon bitibo jawebi ea
akinyamai ikax, nokona jawemabi iki
—akin.
33 —Diossenbira onanke, en mia
meniai akin ramabi ea awé —iki yoyo
imakaskinra Jacobnin teaa iki. Jaskáara
Esaúkan, Diossenra onanke en mia
meniai, akin aká iki. Jaskáaxon ja reken
bake ixon bitibo, Jacob menia iki.

34 Jaskáaketianra Jacobnin, wetsa piti
betan poroto noe akin yoá aka Esaú
menia iki. Jatianra pixon xeakin senen-
hataanan, weníkaini Esaú kaa iki, ja
reken bake ixon jan bitibo manókenbi
jawemabi keskáakin shinanbaini.

Gerarhain Isaac kaa

26 1 Jaskarabo inontianra, ja Isaac
iká main yoábo yamaketian,
jawékiatinin ikana iki; ja Abraham
mawatamatian iní keskáribii. Jakopíra,
jain iamai Gerar janeya main Isaac
kanike; jain filisteobaon apo Abimelec
ikainko.
2 Jain kaax Isaac iitaitian, Ibon yoia
iki: "Egipto mainko jaai kayamawe;
enra mia yoiti jake, jain kaax mia jati.
3 Nato mainbipari iakewe, wetsanko
boanhatanresai jonibo ikai keskati
iamawe. Ikaxbi enra mibébi ixon,
mia jakonbires imati iki. Mibébira ja
min chiní bakebo, nato mai en meniti
jake. Jaskáaxonra en senenhatiki, ja
moatianbi min papa Abraham jaskáati
en yoini joibo.
4 Jaskáaxonra, min chiní bakebo en
akonbireskin kaimatiki; naikanmea wish-
tintiibires ikantiakin. Ja min bakebora,
nato mai en jato meniti jake. Jainoax mia
kopíribira, jatíbiainoa meskó jonibobi, en
jakonbires jato imati iki.
5 Ja Abrahamra, en yoia joibo ea
ninkáxonai iká iki. Jaskara ixonra,
jatíbi en yoia joibo itan jatíbi nokon
esébo ea jan senenhaxona iki", akinbo.
6 Jaskati ja Gerarhain kaax, Isaac jain-
bipari jaai iakea iki.
7 Jain iakeketian ja Gerarhainoa joni-
baon, jawen awinrin Rebeca ixon, yokó-
kana iki. Jaskáakin Isaac yokákanabi,
retekanaketian raketi paranakin, jato
neskáa iki: Nokon awinma riki, nokon
poi riki, akin. Jatora jaskáakin yoia iki,
ja jawen awin Rebeca kikinbires metsá-
shoko ainbo iketian.
8 Jain kaxon jato jaskáakin yoiiba-
taxbi, moa icha nete jain iketian, ja
filisteobaon apo Abimelecnin jawen
xobo ventananin bepikooxon oinna iká
iki, ja Isaac nokon poi riki ja Rebeca iki
iibataxbi, ikoananshaman noibai iiti.
9 Jaskatai oinxon ja Abimelecnin Isaac
kenaa iki. Kenaxon yoia iki neskáakin:
—Ja ainbora min poima iki, min awin
riki. ¿Jaskara ikenbikayaki, nokon poi
riki, iki mia iibata? —aka iki. Jatian
Isaacnin yoia iki neskáakin: —Eara
jaskáibake, ja ainbo kopí ea retekanti
jisá iketian —akin.
10 Jaskataitian Abimelecnin yoia iki:
—¿Jaweati min noa jaskáakin para-
narin? Shokochaa iwanaxa, nenoa
jonibo ja min awin betan oxakean-
kanke. Jatianra jaskati ochaaton, jatíbi
noabo ramíkeanke —aka iki.
11 Jaskáaxon ja jeman jaa jatíbi jonibo
Abimelecnin kenamaxon, jato yoia iki
neskáakin: —Jawerato joninki, nato
joni iamaxon nato ainbo jawe keskabo
akai, jabora en jato retemati jake
—akin.
12 Jatian moa jain kaax jaxon, ja bari-
tianbi Isaacnin meskó yoábo banaa iki.
Ja banaa Diossenbi imaxona kikinbire-
sakin ixona iki, jainoabaon banaa ikai
bebonbires.
13 Jaskáakin jawen banábaon ixona,
kikinbires icha tsekaxon biax maro-
taanan, icha koríki bia iki; jainoax
wetsa icha jawékiboyaribi baneta iki.
Jaskati jawékiata ikaxa, jatíbiain jatíbi
jawékia ninkakaata iki.
14 Jaskati ja Isaacnin ovejaboyabi
wakabo kaiketian, icha yoinaya baneta
iki. Jainoax jawen yonotiboribi kikin
icha iká iki. Jatian ja Isaac jaskáyorai-
tian oinnax, filisteo jonibo moa jaki
notsiresi, itan jaki ramiti peokookana
iki.
15 Jaskákinra ja filisteo jonibaon
akana iki, ja moatian Abrahamman
jawen jonibo pozoamanibo, mai
bochoakin.
16 Ja jaton apo Abimelecninribi, aká
iki neskáakin: —Moa nenoax pikotax

wetsanko katanwe; miara moa noa xewinbainbires jawékia iki —akin.

17 Ja apon jaskaa, moa ja mainmeax Isaac pikota iki. Ja pikótaanan kaax, Gerar mainko iká teshanpa ikainko jaa iki.

18 Ja Isaac jain kaax jainkora iká iki, ja moatian jawen papa Abrahamman, jawen jonibo jain jato pozoamani. Jaskara ikenbi iká iki, ja filisteo jonibaon ja pozo mai bochoaxon jato xeponankana. Jaskara ikenbi, ja Isaacnin jakiribi jain kaxon, jawen jonibo ja pozo benaakin jato mai nawemaribaa iki. Jaskáaxon jawen papan janeni janenribi, ja pozobo apakea iki.

19 Jatian wetsa neten iká iki, Isaacnin jonibo pozoai iiti. Ja pozoakinra, moa jene jokonai nokokana iki.

20 Jaskara iitainbi, ja Gerarhainoa yoina koiranaibo betan, ja Isaacnin yoina koirannai jonibo, onpaxen paranan iki reteanankana iki. Ja pozo ikainoax jaskákana iketianra, Isaacnin ja pozo janea iki: "Jainoax reteananti pozo", akin.

21 Ja pozonkoniax onpaxen paranan iki jaskákana iketian, wetsa pozo aríbakana iki. Ja wetsa pozo akankebi, ja pozon paranan iribakana iki. Jatian ja pozobiribi Isaacnin janea iki, "jainoax join iananánti pozo", akin.

22 Jatian moa jaská jaskáakana, wetsanko kaxon, wetsa pozo aríbaa iki; ikaxbi ja pozo kopi moa reteananyamakana iki. Jakopi, ja pozo janea iki, "jakonbires", akin. Jaskáataanan ja Isaac iká iki neskati: "Ramara Ibon neno noa jakonbires imake; nato main jaaxa, rama moa bebonbires jawékia noa ikai", iki.

23 Jaskara iiti, moa Isaac wetsa main kaa iki; Beerseba akin akanai main.

24 Jain kaa yamébi, jaki Ibo pikóxon, ja Isaac yoia iki neskáakin: "Ea riki, ja min papa Abraham ipaonitonin Dios. Já en noini kopíresa, en mia jakonbires jamati iki; jainxon já kopíressibira, min rarebobo en kikinhakin kaimati iki. Jakopi, rakéyamawe; jatíbininra en mia akinti jake", akin.

25 Jaskáketian ja ikainko, Isaacnin makan tsamana iki; Dios rabikin yoina reteanan jan perakanxon Dios menoxonti. Jaskara aká pataxibi, jawen chopa xobo carpa aká iki. Jatian jawen yonotibaonbiribi, jainbi wetsa pozo aríbakana iki.

Isaac betan Abimelecnin ja senenhati joi abékona

26 Wetsa netera Isaac betan yoyo iki, Gerarhainoax Abimelec joá iki, já betan raenanai Ahuzat itan Ficol, ja sontárobaon koshi capitán jabé joá iki.

27 Jaskákanketian ja Isaacnin jato aká iki neskáakin: —¿Jaweati ea benaiki mato bekana? Ea matoiba inontian maton ea aká iki, akonbireskin ramiakin. Jainxon ja maton mainmea aká iki, maton ea potakin —akin.

28 Jato Isaacnin jaskáara, neskáakana iki: —Nonra oinke Ibora miibetan iki, itan nonra shinanke mia yoiti, ja senenhabekonti joi mibé anoxon. Ja senenhabekonti joira neskara iti iki:

29 Jawe jakonmabi min noa atima, jawetianbira mia teakin non sinámaama iki. Jaskáyamakinra jatíbitian mia non jakonha iki, itan jakonhaxonra mia non raana iki, itan ramara jakon itiakin Ibon mia shinanxonai —akin.

30 Jatian jaskáakin yoikana, Isaacnin jato icha pitiabi, icha xeatiribi jato axona, kikinhakin jawékiakana iki.

31 Jatian wetsa nete xabata yamékirishoko, Isaac betan ja apo Abimelec, wenikana iki. Ja wenixon, Dios janetaanan moa ikoni ramiananyamanoxon, shinan abékona iki. Ja jaskara shinan moa abékonxon, ja jaiba beabo moa Isaacnin jato raana iki. Ja raana boí, kikinshaman jakon shinanyares bokana iki.

32 Ja netenribi, ja pozoai iikanai Isaacnin jonibo bekana iki. Jabo bexon

Isaac keshankana iki, ja pozoakin mai
chinikin, moa jene nokokana.
33 Jatian ja pozo Isaacnin janea iki
Seba, akin. Jakopíra, rama kamanbi,
ja jeman jane iki, Beerseba.[a]
34 Jaskata iikinra, moa chosko chonka
baritiaya ixon, Esaúkan Judit awinha-
noxon binike. Ja Judit iká iki, Beerin
bake, ja iki heteo joni. Jainxon biribaa
iki, Basemat janeya ainbo; ja iká iki
Elóman bake, jaribi iká iki, heteo joni.
35 Ja Esaúkan awin rabera iká iki,
jan Isaac betan Rebeca jakonmabires
shinanmai.

**Esaúkan biti jawéki,
jansoxon Jacobnin bichinna**

27 1 Jaskarabo inontianra, Isaac
kikinbires yosishoko iká iki.
Jaskara ixonra, moa kikinyorai bekona
ixon, jato onanyamaresa iki. Jakopira,
wetsa neten aká iki, jawen reken bake
Esaú kenakin: —¡Nokon baké! —akin.
Jatian jawen bake Esaúkan yoia iki:
—Ea yoiwe papá —akin.
2 Ja kenaxon, neskáakin Isaacnin yoia
iki: —Oinwe, baké; ea riki moa yosisho-
koira, basimara ea mawáti jake.
3 Jakopi, ramapari min kanóti betanbi
min pia bitaanan, kachio katanwe,
yoina ea retexonti benai.
4 Ja yoina reteanan bexonra, min
noeshamanhakin ea pitiaxonti jake; ja
nokon keena keskáshaman piti. Jaskara
pitiaxonra, min ea bexonti jake, en
pinon. Ja piá pekáora, ea mawatama-
tianbi, mia jatíbitian Diossen jakon-
hanon ixon, ja shinan en mia meniti
jake —akin aká iki.
5 Jatian ja Isaacnin, jawen reken bake
Esaú jaskáaitian, Rebecan ninkata iki.
Ja jaskáaitian ninkáwanxon, moa Esaú
yoina retenoxon benai kaa pekáo,
6 ja Rebeca kaa iki, jawen bake
Jacob keshani. Ja keshankin aká iki
neskáakin: —Ninkáwe, baké; enra
ninkábeiranke min papan ja min wetsa
Esaú neskáakin yoii iitai:
7 'Yoina retetaanan bexon, piti noesha-
manhakin yoá axon, ja piti bexon
pimati. Jatian jaskáaketian ronki, janbi-
ribi mawatamabi Ibon jakonhanon ixon,
jawen shinan menitiki, ikira iwanke'.
8 Jaskara iketian, ramapari jatíbi en
mia ati yoiaibo, ea axonwe.
9 Ramabira ja yoinabo ikain mia kati
jake; jain kaxonra rabé carnero bake
jakonshaman min ea bexonti jake. Enra
onanke, jawekeska pitishamankayaki
min papan keen iki, ixon. En axon-
banon, jawen keenshaman pitiaxonkin.
10 Jatian moa en pitiaketianra min
boxonti jake, ja piti pinon ixon. Min
jaskáaketianra, mawatamatianbi janbi-
ribi mia Diossen Shinan meniti iki
—akin aká iki.
11 Ikaxbi Jacobnin jawen tita yoia iki
neskáakin: —En jaskáati ikaxbi riki, ja
nokon wetsa Esaú jatíbiain kikinbires
rani kextó; jatian eabiribi iki ranioma.
12 Jaskara ikenra, nokon yora tii ataa-
nanres nokon papan ea onantiki, tsoarin
ea ixon. Jatian ea onantaanan itiki,
ja nokon bakera eki shiroi iitai, iki.
Jatianra ea jakon shinan menititianbi,
ea rami shinanres menitiki —akin.
13 Jaskáakin jawen baken yoia, jawen
titan aká iki, neskáakin: —Baké, jatíbi
en mia ati yoiabo ea axonwe. Ja cabra
bake rabé, ea neri bexonwe. Jawetianki
mia onantaanan, min papan jakonma
shinanres mia meniai, jatian ibanon
ja jakonma shinan mia menia eki bei
—akin.
14 Jaskáakin jawen titan yoiwana,
moa Jacob kaa iki, ja cabra bakebo bii.
Jatian bexon moa jawen tita menia iki.
Ja boxona, jawen titan kikinbiresakin
noeakin, jawen papa Isaac pitiaxona iki;
jawen keen keskashamaankin.

---

[a] **26.33** Ja Beerseba iki iká joi riki, moa jakon inoxon, Dios janetaanan joi benxoabekona, iki iká.

15 Jatian ja piti akin moa senen-
hayontaanan, Rebeca ishton kaa iki,
ja Esaúkan jakon chopabo bixoni.
Ja Esaúkan chopabo bexon, Jacob
sawemaa iki.
16 Ja sawemaa pekáo, jawen titan
Jacobnin ponyain itan jawen texonko, ja
cabra bakebaon bichin rakoa iki; rania
keská inon ixon.
17 Jatian moa jaskáboakin senenha-
yontaanan, ja raton iká piti betanbi
wetsa pitiribi, Jacob menia iki.
18 Jatian Jacob moa jawen papaiba kaa
iki; kaxon aká iki neskáakin: —Papá,
eara neno iki —akin. Jaskáa Isaacnin
yokata iki: —¿Jawerato nokon bakerin
mia? —akin.
19 Jaskáakin yokata, Jacobnin aká
iki: —Ea riki, ja min reken bake Esaú.
Enra moa mia axonke, ja axonti min
ea yoiwanabo. Weníkirani joxon, ja en
mia pitiaxona piiwe; ja aká pekáo min
ea jakon shinanxonon —akin aká iki.
20 Jaskáakin yoia, Isaacnin aká iki
neskáakin: —¿Jawekeskaaxonki, min
ishtonbires yoina retebeirana? —akin.
Jaskáa Jacobnin yoia iki: —Min Ibo
Diossenbi eki pikómaketianra, en abei-
ranke —akin.
21 Jatian Isaacnin yoiribia iki: —Baké,
ekikiranxon ea pataxiwe, ikonrin mia
nokon bake Esaú ixon onannoxon, en
mia tii anon —akin.
22 Jaskáakin jawen papan yoia, ja
Jacob jawen papan tii anon ikax, jaki-
kirana iki. Ja tii ataanan, Isaacnin yoia
iki: “Min joira Jacobnin joi iki, ikaxbi
min ponyanra, Esaúkan poyan iki”,
akin.
23 Jatian jawen papan meeta, Jacobnin
poyan jawen wetsa Esaúkan poyan
keská ranibiresibi iketian onanyamaa
iki. Jaskáakin onanyamaxonbi, Diossen
jawen jakon shinanman jakonhanon
ixon, Diospari yoixonyamaa iki.
24 Jakopí, Isaacnin jawen bake Jacob
jakiribi yokáribia iki, neskáakin:
—¿Miakonrin nokon bake Esaú? —akin.
Jaskáa: —Ea riki Esaú —akin Jacobnin
aká iki.
25 Jaskáa Isaacnin aká iki: —Jaskara
iken, ja min ea pitiaxona piti, ea neri
bexonwe en pinón. Ja piá pekáopa-
rira, mia Diossen jakonhanon ixon, en
mia Dios yoixonti jake —akin aká iki.
Jaskáakin jawen papan yoia, Jacobnin
ja pitiabi xeati bexona, jawen papan
jawékiaa iki.
26 Jatian moa pikin senenhaxon,
Isaacnin jawen bake kenaxon yoia iki:
—Ramapari ekikiranxon, ea bexetiwe
baké —akin.
27 Jaskáti yoia, jawen papakiriti
ochómakainxon, Jacobnin jawen papa
bexeta iki. Jatian Isaacninbiribi, jawen
bake Jacobnin chopa xetexona iki. Ja
xetetaanan, Diossen jakonhanon ixon
neskáakin Dios yoixona iki: “Baké, mia
riki waín teetai ikax, wai itsabires.
Mia jaskara ikaxiki, westíora waimea
banábo, Diossenbi jakonshamanhakin
xoxomaa keskáshaman; ja Diossenbi
jaskara iti mia shinanxona ikax.
28 Jainxon trigoyabi uva jakonsha-
mani xoxonon ixonribi, mia Diossenbi
oi bemaxonbanon.
29 Icha jonira, min jato akinoxiki.
Wetsa mainmea joniboribira, miibebon
chirankoonoxikanai. Min wetsabaon
joni koshiribira mia inóxiki. Jatian mia
jan jakonmaaibora, jakonmaribi ikanti
iki. Ja mia jan jakonhaibora, jakonribi
ikanti iki”, akin.
30 Jatian ja Isaacnin moa Jacob
jaskáakin senenhayona pikókainaitian-
ribi, jawen papa yoina retexoni katanax,
Esaú nokótoshita iki.
31 Ja Esaúkanribira, noeshaman-
hakin pitiaxon jawen papa bexona
iká iki. Ja piti bexon, jawen papa
neskáakin yoia iki: —Papá, weníki-
ranxonpari, min keenshaman yoina
reteanan, en mia noeshamanhakin
pitiaxona piiwe. Ja piti piá pekáo,
ea Diossen jakonhanon ixon, min ea
Dios yokáxonon —akin.

32 Jaskáaketian jawen papa Isaacnin,
ja Esaú neskáa iki: —¿Miakayaki tsoa
iki? —akin. Jaskáa yoia iki: —Ea riki,
ja min reken bake Esaú —akin.
33 Jaskáakin yoia, saki iananbi yoia iki:
—¿Jatian tsoakayaki, neno mia joáma-
tian jatíbi pitiya joxon, ea pimabaini moa
kaa? Jara Diossen jakonhanon ixon, moa
Dios en yoixona kake —akin aká iki.
34 Jawen papan jaskáakin yoia ninka-
tatianbi, ikonbiresi sinati saí iananbi,
Esaú winia iki. Jaskati winiananbi, ja
Esaúkan aká iki jawen papa neskáakin:
—¡Papá, earibi Diossen jawen jakon
shinanman, jakonhanon ixon ea
yoixonwe! —akin aká iki.
35 Jaskáakin yoiabi, ja Isaacnin jawen
bake Esaú neskáa iki: —Min wetsa
joxonra, ea akonbireskin paranke.
Jaskáakin ea parana onanyamaxonra,
ja mia en meniti yoia Diossen jakon
shinan, mia shinankin en moa jares
menike —akin.
36 Jatian Esaú iká iki neskati:
—Akontibi Jacob, akin maton janea
riki. Ja joni riki, janso itan paranmis
joni. Janra natoyanix, moa rabéakin ea
paranai. Ja reken bake iketian, nokon
papan ea meniti yoiabichoma riki, ea
jan bichina. Ja rama ea jan bichinribia
riki, Diossen jakonhati jawen jakon
shinan. ¿Jaskara ikenki, rama min
earibi Diossen jakonhanon ixon, ea Dios
yoixonti atipanyamaa papá? —akin.
37 Jaskáa Isaacnin, jawen bake Esaú
neskáa iki: —¿Baké, ramaki en mia
kopi jaweati iki? Ja min wetsara moa en
janeke, min joni koshi iti. Jainxon jatíbi
jawen kaiboboribira, jan yonoai inóxiki.
Jatianra en yoiribike, icha trigoya iti,
itan icha uvayaribi iti —akin.
38 Jaskáakin yoiara, Esaú jakiribi
ikonbiresi sinati, saí iananbi winikin,
Diossen jakonhanon ixon jawen papa
yokákin jeneyamai neskata iki: —¿Papá,
minkayaki, westiora jawekiaintanibires
ea Diossen jakonhanon ixon, ea yoixonti
atipanyamaa? —iki.
39 Jatian jaskáketian, Diossenbi
jaskáati shinan menia, jawen papan aká
iki, neskáakin: “Miara jaai kati jake,
jain banakanabo iamai mainko. Jainoax
jawetianbi oi beyamai mainkoribira,
mia jaai kati jake.
40 Reteanantiainxon mia retekanake-
tianbora, minbix mia koiranmeeti jake.
Jainoax min wetsanbi mia yonoti jake.
Jatian minbiribi koshionxon moa shinan
biketianra, moa tsonbi miaarestima iki”,
akin jawen papan aká iki.

Esaúki raketi Jacob jabata

41 Ja benóxon, jawen papan Jacob
Diossen jakon shinan meninontian-
bira, ja Esaú jawen wetsa Jacobki ramiti
peokoota iki. Jainxonribira Esaúkan
shinanna iki: “Jawen papa mawata
pekáo, jawen wetsa Jacob reteti”.
42 Jatian jaskarabo Esaúkan shinan-
naitian onanxon, Rebeca keshankana
iki. Ja keshankana, jawen bake Jacob
kenaxon yoia iki neskáakin: —Ja min
wetsa Esaúra, miki ramíkin mia reteti
shinanyares iki.
43 Jaskara iketian, rama en mia
yoiai nokon joi ea ninkáxonwe. Miara
ramabi kati jake, nokon poi Labánman
xobonko. Ja Labánra, Haránhin iki.
44 Jain kaxa, jawetio basi inonbi mia
jaiba iaketi jake; ja min wetsa Esaú
sinata tantiai kaman.
45 Jawetianki ja min ayantana jawékinin,
min wetsa shinanbenopaketai, jatianra
en mia keshanti jake, mia jakiribi neno
jonon ixon. Ja netenbicho nokon bake rabé
manótininra ea keenyamai —akin.
46 Jaskátaanan, Isaac keshani Rebeca
kaa iki. Kaxon yoia iki neskáakin: —Nato
hitita ainbobo neno ikana oinnira, ea
moa jatsanke. Jawekeska ixonra, ja hitita
ainbobo Jacobnin awinhanoxon bitiki. Ja
ainbobo biketianra, en moa jatiakinbobi
shinantima iki —akin aká iki.

28 1 Jaskáakin Rebecanin yoia,
Isaacnin Jacob kenamaa iki. Ja
kenama joketian, Diossen jakonhanon

ixon yoia pekáo, neskáakin yoia iki:
“Jawekeskáaxonbira, cananea ainbobo
awinhanoxon min biti yamake.
2 Jakonkayara iti iki, Padán-aramhin
mia kati. Jainra min papashoko Betuel
iki; ja iki min titan papa. Jain kaxonra,
min koka Labánman bake ainbo awin-
hanoxon min biti jake.
3 Jainxon ja koshi shinanya Diossa
en mia yoixonai, ichabires bakeya
mia imanon ixon. Jainxonra min chiní
bakeboribi mia kaimaxona, kikinbiresi
kaikanti iki.
4 Min chiní bakeboyabi, mia Diossen
jakonbires imabanon; ja moatian
Abraham aní keskaribiakin. Jaskataxesa,
ja jain mato jaresa iitai mai ibo mato
iti iki. Ja mai riki, moatianbi Diossen
Abraham meninoxon yoini”, akin.
5 Jaskáa pekáora, Isaacnin jawen
bake Jacob Padán-aramhin raana iki.
Ja jemara iká iki, jawen titan poi Labán
jain jaa jema. Ja Labánra, Betuelnin
bake iká iki; jabora arameo jonibo iká
iki. Jatian ja Rebecabiribira iká iki,
Jacob betan Esaúkan tita.

Esaú wanoa

6 Jatian Esaúkan moa oinna iká iki,
jawen papa Isaacnin, ja Jacob Diossen
jakonbires imanon ixon, moa Dios yoi-
xona. Jaskáakin senenhaxon, Padán-
aramhin raana iki, jain kaax wanonon
ixon. Jainxonribi ja Dios yoixona pekáo
yoia iká iki, jawekeskáaxonbi Canaán
ainbo awinhakin bitima. Jatíbi jawen
papan ja Jacob jaskáabo, moa Esaúkan
onanna iká iki.
7 Jaskáakin jawen anibaon yoia ninká-
xoni, Padán-aramhin Jacob kaa iki.
8 Ikaxbi ja Esaúkanra moa onantanisha-
mana iká iki, ja Canaán ainbo rabé awin-
hakin bia, jawen papa Isaacnin keenma.
9 Jaskara iken Esaú kaa iki,
Ismaelhiba; jaiba kaxon awinyaribi
ixonbi ja Ismaelnin bake Mahalat bia
iki. Ja iká iki, Nebaiotnin poi. Jatian
Ismaelbiribi iká iki, Abrahamman bake.

Namá keská meranxon
Diossen Jacob oinmaa

10 Jaskata iiti, Beersebainoax Jacob
kaa iki, Harán akin akanai mainko.
11 Jatian moa ochó kaxon oinna iká
iki, moa yametai. Jaskara ointaanan,
jainpari oxai iakea iki. Jaskati jain
iakexon, jainoa makanbo bixon jakon-
shamanhakin tipinax, janbi tepikaini
oxaa iki.
12 Jain oxaxon, namá meran oinna iká
iki, naikameaxbi joax maikibi nokota
tapiti. Ja tapitinin iká iki, Diossen
ángelbo rawinanani maanni; jatíribibo
namani bei, jatíribibo bochikii boí.
13 Jatian jaskákanaitianribi, ja tapiti
rebetseetainkoniax, Dios iká iki neskati:
“Ea riki, Ibo. Ja min papa Abrahamman
Dios, jainoax Isaacnin Diossibi. Ja
mia jain rakata maira en mia meniai,
jainxon ja min chiní bakeboribira en
jato meniti jake.
14 Jatíbi ja miipekaokea min rarebobo
kaiaxa, kikínbires icha ikax, mai pototii
icha ikanti iki. Jaskataxa bari pikotaio,
itan bari jikiaio boaxbo janoxikanai.
Jatian jatíribibora, nete senenao itan
nete tsisenenaobo boax janoxikanai.
Jainoax mia kopi, itan ja min rarebobo
kopíra, jatíbi jonibo Diossen jato jakon-
bires imati iki.
15 Jaskara iketianra, jatíbitian mibé
ixon, jawerano inonbi mia kaainko en
mia koirantiki. Jainxonra nato main en
mia beribanoxiki, jatíbi ja en mia axonti
yoiabo en senenhai kaman”, iki.
16 Jatian oxá meran jaskáa moa beso-
taanan rateti, Jacob iká iki neskati:
“Nenokayabira Ibo Diossen jati iken-
bira en onanyamaa ike”, iki.
17 Jaskátaanan raketi iká iki neskati:
“Neno itira, kikinbires onsá iki. Jaskara
ikaxa, Diosbiribi neno jaa ikax, jawen
xobobiribi iki. Nai xepotiriki neno”, iki.
18 Jatian nete xabata yamékirishoko
wenixon, Jacobnin bia iki, jan tepikaini
oxaibata makan. Ja bixon waketaanan,

Diossenabi imakin onanti inon ixon,
jaki xeni chikoa iki.
19 Jainribi moatian iká iki, Joé akin
janekana jema. Jain ja janeya ikenbi,
Jacobninbiribi Betel akin janea iki.[b]
20 Jatian ja jaskáakin janeainoax,
Diossen akinketian, janribi Dios jaskáa-
xonti yoii, Jacob iká iki neskati: "Ja Dios
ebé ixon, jain ea kaainkobo koiraananbi
ea piti meniketian, itan en saweti chopa
ea meniketian,
21 itan jatíbi jakonbires isinama, rakéyamai nokon papan xobonko jakiribi ea
banémaketianra, ja Ibo iti iki, nokon
Diosbishaman.
22 Jainoax nenonxon jaskáani onanti
inon ixon, nato makan neno ataanan,
en aceite jaki chikoaira ikai, neno riki
Diossen xobo iki ixon, ja oinxon onanti.
Jainxon jatíbi min ea menia chonka
jawékiainoara, en mia westíora meniti
iki", akin.

Raquel betan Lea kopi,
Labánman Jacob teemaa

29 1 Jatian Jacob jainoax tekíkaini,
bari pikotaiori iká jonibaon
maiori kaa iki.
2 Jain kaax nokóxon pozo ochóma
oinna iká iki, kimisha tsamá carnero
tantii tsamata. Ja pozonkonia onpaxa iká
iki, carnerobaon xeai. Jainoax ja pozoribira iká iki, ani makaman mapokanai.
3 Ikaxbi ja pozonkonia onpax iká iki,
jaton axébiribi jaskara iketian, jaton
yoinabo tsinkiketianpari kepenhanan
amakanaires. Jatian moa xeamakin
senenhaxon, jakiribi ja ani makaman
xepokanai iká iki.
4 Jatian Jacobnin aká iki, yoina koiranaibo jain ointaanan, jato neskáakin
yokákin: —¿Jonibó, matoki jaweranoa
iki? —akin. Jato jaskáa yoikana iki:
—Noara Haránhinoa iki —akin.
5 Jaskáketian jato yokata iki:
—¿Matonki Nacornin bake Labán
onanna? —akin. Jatian yoikana iki:
—Nonra onanke —akin.
6 Jaskáketian Jacobnin jato yokákin
jeneyamaa iki: —¿Isinamarin? —akin.
Jato jaskáaketian ja jonibaon yoikana
iki: —Jenjen Labánra jakon iki, oinwe
onora jawen bake ainbo Raquel jawen
carneroboya joai —akin.
7 Jaskáakana jato neskáakin Jacobnin
yoia iki: —Maton yoinabo weímati ikaxbira, yantánmapari iki. Jaskara iken, ja
yoinabo boxonpari onpax xeamataanan,
pastoribi pimatankanwe —akin.
8 Jatian yoikana iki: —Nonra jaskáati
atipanyamake, jatíbi yoinabo tsinkitamapari iketian. Jatíbi yoinabo tsinkíketiamparira, jan pozo mapoa ani makan
oke werantaanan, non onpax xeamati
jake —akin.
9 Jaskati ja jonibo betanpari yoyo iki
iitaitian, yoinabo koirannai ikax, jawen
papan yoinaboya, Raquel nokótoshita
iki.
10 Jatian Jacob yoyo iki iitibi bewakeeinakainxon, ja Raquel jawen papan
carnero ichaya joai meraa iki. Ja Raquel
iká iki, Labánman bake; ja Labánbiribi
iká iki, jawen titan poi. Jaskáakin onantaanan, jatianbi ishto kawanxon jan
pozo mapoa makan weranxon, ja pozo
kepena iki. Ja kepenhanan, jawen titan
poin yoinabo onpax xeamaxona iki.
11 Jaskáakin jawen rarebo onanxon,
winiananbi, Jacobnin Raquel bexeta iki.
12 Jainxon Jacobnin Raquel yoia iki:
Ea riki, Rebecanin bake; Labánman
piábake, akin. Jaskáakin yoiatianbira,
Raquel jawen papa keshani ishto kaa iki.
13 Jaskáakin Raquelnin jawen poin
bake joá, jawen papa keshana, ja
Jacobnin koka Labán ishto joxon, jawen
piá onantaanan jowé akin ataanan, jaon
rarokin ikóxon bexeta iki. Jaskáaxon,
jawen xobon ioa iki. Jain ioa kaxon,
jatíbi jaskara ikábo rebéstankin jawen
koka yoia iki.

[b] **28.19** Betel iki iká riki: Diossen xobo, iki iká.

14 Jaskáaketian Labánman yoia iki:
"Mia riki, kikinshaman nokon ochó-
makea rarebo ikax, nokon jimibi", akin.
Jaskatax Jacob westíora oxe senen-
shaman Labánhiba iakea iki.
15 Jatian Labánman Jacob neskáakin
yoia iki: —Mia nokon kikin ochó-
makea rarebo ikaxa, ea teexoni yanka-
bires kopí biimabi mia teeti yamake.
Ramapari ea yoiwe, ¿Jawetiishaman
en mia kopíatinki, mia keenai? —akin.
16 Ikaxbi ja Labán iká iki rabé bake
ainboya. Ja rekeman jane iká iki, Lea;
ja chinikana iká iki, Raquel.
17 Ja Leara iká iki, oinnatonbobi
bemés ikax, metsáshoko. Jatian ja
Raquelbiribi iká iki, jawen bemanan
jakonshoko ikax, jatíbinin metsáshoko.
18 Ja moabi rekenhakin Raquel
oinnontianbi jaon keena ikaxa, Jacob
iká iki neskati: "Ja min chiní bake
Raquel kopíra, kanchis baritia senen
en mia teexonti jake", iki.
19 Jaskáketian Labánman yoia iki:
—Ikonrake, wetsabo menititianbi en
miakaya menibanon. Jaskara iken,
rama nobé neno banéwe —akin.
20 Jaskáxonra ja Raquel kopí, kanchis
baritia senen, Jacobnin Labán teexona
iki. Ja Raquelnin keenkin akonbireskin
noia kopí, jatí baritia teexon Jacobnin
oinnabira iká iki, basimashoko teeta
keskáres.
21 Jatian moa jatí baritia teexon,
Jacobnin aká iki Labán neskáakin:
—Moara en ake senenhakin, jatí bari-
tia en teeti shinanna. Jaskara ikenra,
moa min bake awinhatin ea keenai
—akin.
22 Ja Jacobnin jaskáaketian,
Labánman aká iki, ja jato ochóma
jakana jonibo jato kenaaketanxon, ja
wanotiainxon pinoxon, icha pitiakin.
23 Jatian ja wanoti fiesta moa senen-
ketian, ja yamébi Labánman jawen bake
Leares, Jacob bexona iki. Jares bexo-
nabi onanyamaxon bixon, Jacobnin
oxakiina iki.
24 Jaskara iken, ja Labánman jawen
yanka yonoti ainbo Zilpá bexona iki,
ja jawen bake Lean yonoti inon ixon.
25 Ja onanyamaxon moa oxakiin-
shinkin, yamékirishoko Jacobnin
oinnabi iká iki, Leares ja jabé oxashinai.
Jaskati ja Lea betanres oxashinkin,
Jacobnin aká iki, ja Labán neskáakin:
—¿Jaweati min ea jaskáarin? ¿Ja min
bake Raquel biti kopíkayaki, ea miiba
teetama iki? ¿Jaweati min ea para-
narin? —akin.
26 Jaskáaketian Labánman aká iki
neskáakin: —Nenonxon bake benoma-
kinra, jawetianbi chiní bakepari non
imayamai; ja reken bakeparikaya riki
non benomai.
27 Jakopí, ja mia wanoapari westíora
semanantanibires senenhawe, jatian-
parira nokon wetsa bake en mia meniti
iki. Ikaxbi ja nokon wetsa bake min biai
kopíra, nenobi iakeax jakiribi kanchis
baritia senen mia eiba teeribiti jake
—akin.
28 Jaskáakin yoia jen iketian, moa
westíora semana ja wanoibata senen-
haketian, Labánman jawen bake Raquel
moa Jacob meniribia iki.
29 Jaskáakin moa awinhati jawen bake
Jacob menitaanan, Labánman jawen
yanka yonoti ainbo, jawen bake Raquel
menia iki, jawen yonoti inon ixon.
30 Jatian ja Raquel moa awinhakin
bixon, Jacobnin oxakiina iki. Ja
Raquel moa bixonra, Lea aká bebon-
bires, Jacobnin noia iká iki. Jaskáakin
ja Raquel moa Jacobnin biabi, kanchis
baritia senenpari, jakiribi ja Raquel kopi
Jacob teeti maxkata iká iki.

Jacobnin bakebo iká

31 Jaskara iketian, Ibon oinna iki,
Jacobnin jawen awin Lea, kikinsha-
manhakin noiamaa. Jaskara ointaanan,
Diossenbi Lea bakeya imaa iki. Jatian
Raquelbiribi, bakeayosma imaa iki.
32 Jaskáakin ja Diossenbi bakeai iti
imaa ikax, Lea tootax bakena iki. Ja

bake pikóketian janea iki, Rubén akin.
Jaskáakin bakeaax, Lea iká iki neskati:
“Ibonra en masá shinanai ointaanan ea
akinke. Jakopíra, rama nokon benen ea
noiti jake”, iki.
33 Jaskata iikin, Lean wetsa bakea-
ribaa iki. Ja wetsa bake pikóketian,
Simeón akin janea iki. Jaskatax ja
Lea neskati yoyo iribaa iki: “Ea nokon
benen noiamai ointaananra, Diossenbi
noibakin, nato wetsa bake ea meniri-
bike”, iki.
34 Jatian Lean jakiribi wetsa bakea-
ribaa iki; ja bake janea iki, Leví akin.
Ja bakeataanan Lea iríbaa iki neskati:
“Rama moa jabé en kimisha bakeake-
tianra, ja nokon benen ea noiai”, iki.
35 Jainxon Lean aríbaa iki, bakeakin.
Ja bake pikóketian janea iki Judá,
jainoax neskata iki: “Ramara nato
baken benekin en Ibo rabiai”, iki.
Japekaora moa Lea tooyamaa iki.

30 1 Jatian Raquelbiribi tooisma
ixon, jawen bene Jacob betan
bakeati atipanyamaax, jawen wetsa Leaki
notsikin jakonma shinanna iki. Jaskákin
jawen bene Jacob yoia iki neskáakin:
—Ebekaya bakeawe; mibéshaman bakea-
yamaaxa, ea moa mawákasai —akin.
2 Jaskáakin Raquelnin yoia, Jacob jaki
sinata iki; ja sinákin aká iki neskáakin:
—Ea min jaskáakin yoiti ikaxbira, ea
Diosma iki. ¿Dioskayamarin jaskarabi-
ribi iti mia imaa? —akin.
3 Jaskáaketian Raquelnin aká iki
neskáakin: —Ja nokon yanka yonoti
Bilhá en mia menibanon, jabé ixon min
bakeanon. Jatianra jabé min bakeaa
pikotabo bixon, nokon bakebi keská en
imati iki —akin.
4 Jaskáaxon Raquelnin jawen yanka
yonoti ainbo, jawen benen awinhanon
ixon meniketian, jawen bene Jacobnin
oxakiina iki.
5 Ja Jacobnin biara, Bilhán Jacob
betan bakeaa iki.
6 Jatianra Raquel iká iki: “Nato baken
janera Dan iki, Diossenra en yokata
ninkáke, westíora bake menixonra
jaskara iti keskábiakin ea axonke”, iki.
7 Jaskata iikin, jakiribi ja Raquelnin
yonoti ainbo Bilhán, Jacob betan bakea-
ribaa iki.
8 Ja bake pikóketian, Raquel iká iki
neskati: “Nato bake pikotara en janeai,
Neftalí akin. Enra ja janen akai, ea
bakeayosma ikax, nokon wetsa betan
rawikananbekona keská ikax itikoma-
bires iikinbi, Diossen akinnares moa
bakea kopí”, iki.
9 Jatian moa Lea tooyamaparikin,
Lean jawen yanka yonoti ainbo Zilpá
bexon, jawen bene Jacob bimaa iki.
10 Jaskáakin jawen yonoti Lean bimaa
awinhaxon, Jacobnin jabé bakearibaa
iki.
11 Jatianra Lea iká iki neskati: “¡En
shinanamatianbira, mia kopíres ea
bakeya banéke! Jakopíra nato bake en
janeai, Gad akin”, iki.
12 Jaskata iikin, ja Lean yonoti ainbo
Zilpánin, Jacob betan bakearibaa iki.
13 Ja bake pikota ointaanan, Lea iká
iki neskati: “Nato bake pikotatonra,
ea kikinhakin raromake. Ramara ea
yoii, jan ea oinna ebé ainbobo ikanti
jake, natotianra Lea raroshamanai iki.
Jakopíra, ja pikota bake en janeai, Aser
akin”, iki.
14 Jatian jaskata iitaitian, trigo tseka-
titian Rubén wainko kaa iki. Kaxon, ja
kokoax tooti bimi meraa iki; ja bimin
jane iká iki, mandrágoras, akin akanai
bimi. Ja bimi jawen tita Lea bexon-
ketian oinnax, Raquel iká iki, jawen
wetsa Lea akí neskati: —Ja kokoti bimi
mandrágoras, min baken mia bexona ea
meniwe —akin.
15 Jaskáaketian Lean aká iki, Raquel
neskáakin: —¿Ja nokon bene min ea
bichinakayaki, mina jawemabi iki?
Jaskara ikenki, rama ¿Ja nokon baken
ea mandrágoras bimi ea bexonaribi min
ea bichinkasai? —akin. Jaskáaketian
Raquelnin Lea neskáa iki: —Ja min
baken mia bexona kokoti mandrágoras

bimibo min ea meniketianra, jakopi
rama yamé Jacob mibé oxati iki —akin.
16 Jaskáakin yoia iitaitian, wainko
katanwanax moa yantan Jacob joaitian
bechii, Lea kaa iki. Ja bechibainxon
Lean aká iki neskáakin: —Raquelninra
ake, nokon baken mandrágoras kokoti
bimi ea bexonketian ea bichinkin. Ja
bichinxonra ea yoike, ja ea bichina
kopí, nato yamé mia ebé oxati —akin.
Jaskáakin yoia, ja yamébi Jacob Lea
betan oxaa iki.
17 Jatian ja Lean yokatabo, Diossen
ninkáxona iki. Jaskáxon jakiribi Jacob
betan bakearibaa iki. Jayakax iká iki,
moa pichikaakin Lean Jacob betan
bakeaa.
18 Jaskatax Lea neskata iki: "Ja nokon
yanka yonoti en nokon bene awinhamaa
kopíresa, ea Diossen bakeya imaribike.
Jakopíra, Isacar akin en janeai", iki.
19 Japekáo, Lean Jacob betan bakea-
ribaa iki. Jayakax iká iki, moa soko-
taakin Jacob betan bakeaa.
20 Ja bakeaax Lea iká iki, neskati:
"Diosbi janbix keentaanan ea menia
riki, nato bake. Jaskara iketianra, moa
ebé sokota bakeaax, nokon bene ebébi
jati iki", iki. Jatian ja bake janea iki,
Zabulón akin.
21 Jaskara iikin, Lean bakearibaa iki
ainbo bake. Ja bake janea iki, Dina
akin.
22 Jatian Raquel tooisma ixon,
Dios yoká yokataitian, ja yokatabo
Diossen ninkáxona ja Raquel tóota iki.
Jaskáakinra Diossen tooma iki, jawen
bakeyabiribi inon ixon.
23 Ja jawen bake moa pikóketian,
Raquel iká iki neskati: "Ramara bakea-
yosmanix rabini ea iitai jawéki, moa
Diossen keyoxonke.
24 Ea wetsa bakeamapainon riki", iki.
Jakopira José akin janea iki.

Jacob betan Labán parananana

25 Jatian Raquel José tóota iiti, moa
bakena pekáo, Jacob kaa iki jawen rayós
Labánhiba. Ja kaxon yoia iki neskáakin:
—Eara keenai, nokon mainko itan ea
jain iitibi joníain, min ea raanribitinin.
26 Jainxon nokon awinboyabi, nokon
bakebo ea meniwe, jabo kopíra ea miiba
teeta iki, jakopí ea nenoa pikómawe.
Moara miinbi onanke, jaskáakin en mia
teexonabo —akin.
27 Jacobnin jaskáaketian, Labánman
yoia iki: —Kayamakayawe, neno eiba-
bikaya iakewe; miara kikinbires jakon
ebé iká iki. Enra onanmisbo yokaanan
onanna iki, mia neno eiba iká kopí,
Ibon jakonbires imaa.
28 Jawetiishaman en mia kopíatiki
mia keenai, ea yoireswe; en mia jatí
kopíanon —akin.
29 Ja Labánman jaskáa, Jacobnin
aká iki neskáakin: —Minbira moa
onanke, jaskáakin min tee en axonabo.
Jainxonribira min onanke, en koiranaki
min yoinabo jawekeska iká iki ixon.
30 Ea miiba joámatianra min yoinabo
iká iki, ichátamashoko. Ikaxbi rama iki,
moa kaiax kikinbires icha. Ea miiba
jonontianbira, Ibon miaakin jakon
shinanketian, min yoinabo mia kaima-
xona iki. Jakopíra ramabiribi, nokon
awinboyabi nokon bakebo akinti kopí-
biribi ea teekasai —akin aká iki.
31 Jaskáa Labánman aká iki: —¿Jawe
jawéki en mia menitinkayaki mia
keenai? —akin. Jatian Jacobnin yoia
iki: —Ea jawebi meniamawe; ikaxbi ja
en mia yokata jawékireskaya ea ninká-
xonwe. Jatianparira, min yoinabo en
jakiribi mia koiranxonti iki.
32 Ramara ja min yoinabo tsamatainko
kaxon, ja joxo rania yoinabo, wiso rania
yoinabo itan ja meskó keska rania
yoinabo, en jatonbiribibo imai, ja jisá-
bobiresbiribi ikannon ixon. Ja yoinabo
en jaskáapakearesa iti jake nokon kopí.
33 Ja min yoinabo bakish jakonsha-
manhakin en mia axonpakea oinxon-
parira, min onanti iki en mia atikes-
kabiakin jakonhakin axonabo. Ikaxbi
jaweratoshamanborin nokon yoinabo

ixon oinkaskinra, min aresti atipanke.
Ikaxbi jawetianki, ja nokon yoinabo
ikainko benakin, joxoshaman rania,
itan rayanmetani rania yoinabo min
merai, jatianparira min onanti iki, en
mia yometsoaa —akin aká iki.
34 Jaskáakin Jacobnin yoia, Labánman
shinan jakonbires iká iki.
35 Jaskáxon ja netenbi carnero meskó
raniabo, cabra rani seré wison tsakáyabo, itan rani manxantani carnero
bakebo, janbiribo tsinkitaanan,
Labánman jawen bakebo koiranmaa iki.
36 Jatian jaskáakin Jacob parantaanan, ja yoinabo tsinkixon, Labánman
jawen bakebo ja yoinabo ochó bomaa
iki. Ja yoinabo jain bomaara iká iki, ja
Jacob ikainoax kati, kimisha nete kaax
nokóti. Jaskáakin ja Labánman jawen
yoinabo jabákinkin bokenbi, ja jatíribi
jaiba baneta yoinabo, Jacobnin koiranxona iki.
37 Jatian Jacobnin aká iki, álamo
jiwi poyan, almendra jiwi poyan itan
castaño jiwi ponyanbo bixon kekótiapakekin. Jaskáaxon ja kekótiaa jiwi poyan
bichibo xaranhakin raxota, joxon xaranyabo baneta iki.
38 Ja xaranhakin raxota jiwi ponyanbo
bexon, jain yoinabaon bexon onpax
xeai ponté nichinpakea iki. Ja xaranhakin raxota jiwi ponyanbo nichinkinra
Jacobnin shinanna iki, neno onpax xeai
bexon yoinabaon ja oinxon yoranara,
ja jiwi raxota jisáboribi bake pikóti iki
ixon. Jainxon onpax xeai bexon, ja jiwi
xokaa sionyabo oinhananbi, ja yoina
jimiabo
39 jawen benen akára, carnero bake
pikotabo, jawen rani sionyabo itan
jawen rani wison tsakáyabo pikóti iki,
ixonribi ja jiwibo jain nichina iki.
40 Jatian jaskara rania pikota carnero
bakebo, Jacobnin janbiribibo apakea iki.
Ikaxbi ja jaskaramabora, Labánmanabo
iká iki. Jaskáaxon Jacobnin jawen yoina
itibobiribi tsinkianan, ja Labánman
yoinabo betan meskómayamaa iki.
41 Ja jakonshaman yoina awinbo jimia
iketian, jawen benen akasai oinxonra,
ja jiwi kekótiaa rasionyabo boxon, ja
yoinabo bebon Jacobnin chankanxona
iki; ja kekóti keská sionyabo pikónon
ixon.
42 Ikaxbi jakonmatani yoina jimiabo
bexon, jawen benen akasai oinxonbira, jawen rasionya kekótibo Jacobnin
nichinxonyamaa iki. Jaskara ikaxa,
ja jakonmatani yoinabo iká iki,
Labánmana. Jatian ja jakonshaman
yoinabobiribi iká iki, Jacobna.
43 Jaskataxa, Jacob kikinbiresi jatíbi
jawékia baneta iki. Ja kopí jawen carnerobo iká iki, kikinbires icha. Jainoax
jawen kikinhakin yanka yonoti aínboboyabi, jawen kikinhakin yanka yonoti
benboboribi icha iká iki. Jainoaxibira,
jawen camelloboyabi asnobo, kikinbires
icharibi iká iki.

31 1 Jatian jaskara iikin, Jacobnin
ninkata iká iki, Labánman
bakebo yoyo ikana. Ja yoyo ikana iká
iki neskati: “Ja Jacob riki, non papan
jatíbi jawékibo iboataanan, kikinbires
icha jawékia baneta”, iki ikana.
2 Jainxonribi ja Jacobnin, jawen rayós
Labán ointaanan onanna iki, moa
ipachoai keská jakonshaman jisáma.
3 Jaskara iken, ja Jacob Ibon yoia iki,
neskáakin: “Ja mia jain ikátiai, min
anibaon mainko moa karibatanwe,
jainra min kaibobo jake. Mia jain kaaitianra, ea mibé jain kati jake”, akin.
4 Jaskáakin Diossen yoia, Jacobnin
Raquel betan Lea kenamaa iki. Ja
kenamaa joax, yoinabo ikainko nokókana iki.
5 Jain moa nokókanketian, jato yoia iki:
—Rama netebaon maton papa en oinna
riki, ea joá benátian iantana keskáma;
eki jakonmarestaniara en oinnai. Jaskara
ikenbira, ja nokon anibaon Dios ebébi iki.
6 Mato rabekanbira akonkin onanke,
ja maton papan yonoa, jawen teebo
jakonhakin axoni, nokon koshibobi
keyónon kaman, ea ikonbiresi teeta.

7 En jaskáakinbo jawen tee axonabira,
ja maton papan ea akonbireskin parana
iki. Jainxonribira ichabiresakinribi ea
paranbea iki, jan jatí ea kopíati yoia
keská senenhayamakin. Ja maton papan
ea jaskáboainbira, ea Diossenbi koirana
iketian, ea jan jaweayamaa iki.
8 Ja maton papan aká iki, ea yoikin:
'Ja mia teeta kopí, en mia jan kopíati
yoinabo riki, ja meskó keska raniabo',
akin. Jaskáakinbo ea yoiketian, ja
yoinabaon bakeaa, meskó keska raniabo
pikota iki. Jaskarabo pikókenbi, ea
meniamaa iki. Jatian japekáora, ea
yoiribia iki: 'Mia teeta en jan mia
kopíati yoinabo riki, seré raniabo',
akin. Ea jaskáaketian, ja yoina bake-
nabo serébires raniabo pikota iki.
9 Jaskáaxonbora, maton papan
carnero itibo bichintaanan, ja yoinabo
nokona inon ixon, ea Diossen menia iki
—akinra aká iki.
10 Jatian jaskara iikinra, ja carne-
robo jimititian, namá meran en oinna
iki neskara: Ja carnero awin jimiabo
iketianra aká iki, rani sionya itan meskó
keska rania carnerobaon, jawen awin
akin.
11 Jatian ja namá meranbi, Diossen
ángelnin nokon janen ea kenaa iki,
jatianra en neskáa iki: "Eara neno iki",
akin.
12 Ja namá meran en jaskáaketianra,
ja ángelnin ea neskáa iki: "Ramapari
bochiki oinhinabainwe. Jatianra min
ointi iki, ja rani sionyabo itan ja meskó
rania carnerobaon, jawen awin akai-
tian; jaskara yoinabora iti jake, ja mina
itibo. Jaskara iketianra en oinke, ja min
rayós Labánman mia jaskáabo.
13 Earibi riki, ja Betelhain oxaxon
min namánontian, namá meran mia
jan oinmayantana Dios. Jishaman
jain oxaxon min aká iki, jan tepi-
kaini mia oxaa makan bitaanan, jaki
xeni chikokin. Ja makanki xeni min
jaskáa riki, jain ikax mia ebé nokoa-
nana onanti inon ixon min aká. Ja
Betelhainxonribira min ea yoia iki,
westíora jawéki ea axonti. Jaskara iken,
rama moa nato mainmeax pikókaini, ja
jainoax mia pikóni mainko katanwe",
akin.
14 Jatianra Raquel betan Lean yoia iki:
—Jatíbitian nona iti non papana non
bitira moa jawebi yamake.
15 Jainxon ja non papanribira, wetsa-
bobires keskáakin noa shinanai. Jainoax
iká iki, nonbobi maroi. Ja noa biti kopi
mia akonbireskin teemaxon aká iki,
jawebi noa meniamakin.
16 Jaskara iketianra, ja Diossen non
papa bichina jatíbi yoinabo, moa nona
ikax, non bakebaonaribi iki. Jakopíra,
jatíbi mia Diossen yoiaibo min axonresti
jake —akin.

Labanhibakeax Jacob jabata

17 Ja jaskara jain iitira, moa Jacob kaa
iki. Ja moa kanoxonra, jawen bakebo-
yabi jawen awinbo, camellonin jato
peyásanpakea iki.
18 Jaskati ja jain jawen papa Isaac
iká Canaán main kakinra, ja Padán-
aramhin inontian bia jatíbi jawen
yoinabo, moa Jacobnin boá iki.
19 Ja jawen papa Labán, yoinabo
rapéstei wetsanko kaketianra, Raquel-
nin, ja xobomea ja rabiti aká jawékibo
jawen papa yometsoabaina iki.
20 Ja Labánra iká iki, arameo joni.
Jaskara ikenbira Jacobnin, jatíbi jawen
jawékiboyabi moa jabati kakinbi jawebi
yoiamaa iki.
21 Jaskati jatíbi jawen jawékia jabati
kakin, Éufrates paro shitabaina iki.
Ja paro shitabaini kaax, Galad janeya
manan ikáori kaa iki.
22 Jatian moa kimisha nete Jacob kai-
bata pekáopari, Labán yoikana onanna
iki; moa Jacob jabati kaibata yama.
23 Jaskara onantaanan, jawen kaibobo
tsinkiax, Jacob chibani Labán kaa iki.
Jatian ja chibani kanchis nete senen
kaxon nokokana iki, Galaad janeya
mananman tsamákana.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

24 Jatian ja ikanainko kaax nokota
yamé oxaketianra, namá meran
Diossenbi Labán yoia iki: “Enpari mia
yoinon ea ninkáxonwe, Labanma: Ja
Jacob jakonmaareskin yoyo ayamawe”,
akin.
25 Jaskati kaxon, Galaad janeya
mananman jato Labánman nokoa iki.
Jato jain nokoax, Labán ja ioaboyabi
jato betanbi jain iakea iki.
26 Jaskati moa jatoiba iakexon,
Labánman, Jacob neskáakin notsina
iki: —¿Jaweaki mia jaskatarin?
¿Jaweatikaya min ea paranarin?
¿Jaweati nokon bake ainbo rabé bekin,
reteanantiainxon jato yatanxon bekanai
keskáakinres, jato jabákinkin min ea
beenanarin?
27 ¿Jaweaki ea yoiaxmabi jonéshoko
jabati joaxki mia iitai? Ea keshanax mia
joáitianra, mia eibakeax pikotaitonin
rarokin, jakonshaman shinanyanxonres
tanporayabi, arpabo axonhanan mia
non raankeana iki.
28 Jainxon nokon bababoyabi ja nokon
bake ainbo rabé, ja jayá jonon ixonta-
nibobi min ea jato bexémayamaa iki.
Ja min ea jaskaa jawéki riki, onanma
jonibo ikax jaskákanai keskáakinres
min aká.
29 Mia jaskákirana iketianra, mia
ramiatibo en shinanna iki. Jaskarabo
en shinankebira, nato yamébi ea
oxaketian, namá meran min anibaon
Diossen ea yoiwanke neskáakin: ‘Ja
Jacob nokoanan, jakonhakinreskaya
yoitanwe’, akin.
30 Jaskara iken, ja min papa ikatiain
karíbakasai ikaxkayara, ja enbi jawéki
dios ataanan en rabiai jawékinin mia
yometsotima iká iki. ¿Jawe keská kopí-
kaya jaskaraton min ea yometsoaarin?
—akin aká iki.
31 Jaskáaketian jawen awin Raquel
yometsoa ikenbi onanyamaxon,
Jacobnin neskáakin Labán yoia iki: —Ja
min bake ainbo rabé, min ea bichinake-
tian rakékinra, en mia keshanyamaa iki.
32 Ikaxbi jawerato neno ikábo, ja min
diosboya iken, ¡Mawábanon! Ja jawéki,
mia beenankonkana ikax, ja jan bea
joni mawáti jake. Jaskáti jawékira, ja
neno ebé ikábaonbi onanke: ea yoiwe
min jawe jawéki jaketian, botanwe
—akin. Ikaxbira Raquelnin ja rabiti
akábo yometsoa Jacobnin onanyamaa
iki.
33 Jatian jaskáati yoia, ja Jacobnin
carpa xobonkopari Labán jikia iki;
jawen jawéki benai. Japekáo kaax, Lean
carpa xobonko jikiribia iki. Jatian ja
kimisha itin, jaton yanka yonotibaon
carpa xobon jikixonbi, jawe jawékibi
ja rabiti aká nokoyamaa iki. Jaskati
xobobotiibi benaatankinbi jawe jawéki
nokoyamaax, senennainbi jawen bake
Raquelnin xobon jikiribia iki.
34 Jatian jaskáakin jan boá ikax, jawen
papan benaboai ointaanan, Raquel ja
rabiti aká jawékibo boá tsinkitaanan,
camello pekaten iká jan yakáti naman
niaax, janbi peyakaa iki.
35 Jaskati ja jawékininbi peyakaxon,
Raquelnin jawen papa neskáakin yoia
iki: —Ea weniamaitian oinnax siná-
yamawe, Papá. Noa ainbobo jaskatai
keskábii, jimiaxa ea iitai —akin.
Jaskáakin yoia, jatíbiain benakinbi
Labánman merayamaa iki, janbi rabiti
aká jawékibo.
36 Jatian ja Labánman ayorakin jawen
jawéki benai ointaanan, Jacob sináxon
neskáa iki: —¿Jawekeska atimayora
jawéki en aká iketiankayaki, mia jaská-
yorai? ¿Jaweatiki joni reteaibo akanai
keskáakin, ea neno kaman benakin min
ea chibana?
37 Moara nokon jawékiainbo min
rebéstankin benake. Jawekeska ixonra,
ja min jawékibobira moa min nokoke.
Ramapari jatíbi ja min nokoa jawékibo,
neno ikábo bebon bexon tsamaniwe;
abákanon tsonakayarin ixon, jabaon
yoikin.
38 Ja ea miiba rabé chonka baritia
senen teenontianra, jakonhaxonres min

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

yoinabo mia koiranxonkin, westíoratanibi en mia pianaanama iki. Jainxon ja min carneroboyabi, ja min cabra bakenaiboribi en akonkin mia koiranxona, westíorabi mawatamaribi iki.

39 Pimis yoinanin, min carnerobo retekenbi, mia bexonyamakin, en mia kopíaresa iki. Jainoax neten iamaxon yamébo min yoinanin yometsokankebi, min eares kopíamaa iki.

40 Ja ea mibé ikax ikonbiresi teenontianra, bari xanan aká ea kikinni onitsapita iki. Jatian yamébiribi, matsin aká onitsapikin en oxábo tenea iki.

41 Jatian ja rabé chonka baritia senen ea miiba teenontianra, chonka chosko baritia min bake ainbo rabé kopí, en mia teexona iki. Jainoax sokota baritia senenbiribi, min yoinabo kopí ea teeta iki. Jaskáshamaankinbo en mia teexonabira, ea jakonhakin kopíakashamai kopí, min meskóakinbores yoia iki.

42 Jaskara ikenbira, ja nokon papashoko Abraham betanbi Isaacnin Dios jakon ixon, ea noibaxon akinna iki. Jaskati kikinbiresi paxkinyonon kaman teetaitian, ea Diossen akinnabo oinnama ixon, itan namáketian Diossen notsinama ixonra, moabires jawebioma inonbi min ea raankeana iki —akin Jacobnin aká iki.

Jacob itan Labánman ja senenhabekonti joi aká

43 Jaskáaketian Labánman Jacob yoia iki: —Nato ainbo rabéra nokon bakebo iki; nato bakeshokobora, nokon bababobiribi iki. Jainoax jatíbi neno iká jawékiboyabi, nato yoinabora, nokonabiribi iki. Jakopíra, timenbires en mia ramiati shinanama iki. Jaskara iketianki, rama ja nokon bakeboya jaton bakebo, en jaweati iki. Enra jabo mato bichinti atipanyamake.

44 Jaskara iken, neripari jowé, non rabéxonbi moa jakoni janoxon shinanbekonon —akin.

45 Jaskáaketian Jacobnin, westíora ani makan bixon jain chankana iki, ja jatíribi beshé makanbo jaki koshiti.

46 Jainxon jawen kaibobo yoia iki: —¡Makanbo tsinkikanwe! —akin. Jatian jatíxonbi westiora tsamá anoxon makanbo tsinkikana iki, jainxonra ja makan tsamainxon pikana iki.

47 Jatian ja makanbo moa jaskáyontaanan, rabéxonbi jaton joinbiribibo jane menikana iki. Ja Labán arameo joni ixon aká iki, jawen joinbiribi, “Jegar Sadutá”, akin. Jatian Jacobninbiribi hebreo joni ixon aká iki, “Galaad”, akin; jaskáakinbora jane menikana iki.

48 Ja moa jaskáakin senenhayonax, Labán iká iki neskati: —Nato makanbo non jaskáakin tsamana riki, ja oinnaitiibi non jaskáakin shinanbekoni jawéki, noa jan shinanmati. Ja kopí riki, jawen jane Galaad —iki.

49 Jainoax jawen wetsa janeribi riki, Mizpá. Jatian Labán iríbaa iki neskati: —Jaskara shinan non rabéxonbi abékona iketianra, moa ochokananbekonax noa oinhananyamaibi, Diossenbi noa ointi jake.

50 Ikaxbi jawekeska ixon min ati iki, eara nenoa tsonbi oinyamake iki ixon, wetsa ainbo oinxon nokon bake ainbo rabé ramiataanan jato potakin. Jaskarabo shinanxon, nokon bake rabé min jaskáabira, jaweranoa inonbi noa rabébi Ibo Diossen noa oinke —akin.

51 Jatian Labánman, Jacob yoiboresa iki: —Oinwe, nato makan beshébo tsinkianan en chankana napon, ani makan en nichina.

52 Ja jawéki riki, ja senenhabekonti joi non aká, ja oinnaitiibi ja non aká jawéki, noa jan shinanmai. Ja kopíra, moa rabéxonbi akonkin shinanxon abékona ikax, jawekeskataxbi moa ramiananti noa yamake.

53 Abánon ja Abrahamman Diossen, itan Nacornin Diossenbi, noaki jaweatiki ixon jan oinkin —akin. Jatianra Jacobnin jawen papa Isaacnin rabipaoni Dios janebainhana yoia iki, enra senenhai, akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

54 Jaskata pekáo, ja manamanxonbi
Jacobnin yoina Dios retexona iki.
Jaskáaxon jawen kaiboboribi pii bekanti
jato kenaa iki. Ja piá pekáo, ja mana-
manbi iakeax, jainbi oxakana iki.
55 Jatian nete xabáketian, yamékiri-
shoko wenixon Labánman jawen bake
ainbo rabéyabi, jawen bababo bexé-
pakea iki. Jato bexékin senenhaxon,
Diossen jakon shinan jato menitaanan,
moa jakiribi jawen itinko Labán karíbaa
iki.

Jacobnin Esaú jakiribi nokoa

32 1 Jatian moa jaskata pekáo,
Jacob moa jakiribi karíbaitian,
Diossen ángelbo jaki jokonxon noko-
kana iki.
2 Ja ángelbo ointaanan, Jacob iká
iki neskati: "Nenoribikayaki, Diossen
sontárobo jaa", iki. Jaskáxon jain janea
iki, Mahanaim, akin.
3 Jaskata pekáo, Jacobnin jakiribi
jawen yonotibo raana iki, jawen wetsa
Esaú jain iká Seir janeya jemanko. Ja
jemara iká iki Edom janeya mainko.
4 Jato raankin yoia iki: "Nokon wetsa
Esaú ea yoixontankanwe: 'Moara
basiora nokon koka Labán betan ea
jake; ramara nokon wetsa Esaúibapari
ea kaai, ikira ike, min yonoti Jacob.
5 Jainoaxibi jawen meskó yoinayabi,
jatíbi jawen kikinhakin yanka yonoti
joniboya, jainoax jawen yanka yonoti
ainboboyaribi ja nokon ibo joai. Ja
kopíra jakonshaman shinanyaxonres
min biti iki, ikira ike' ", akin.
6 Jatian ja raana botanhibakana
jawen jonibo bexon, Jacob yoikana iki
neskáakin: —Ja min wetsa Esaú, min
joi bomaa kaxon non yoiara, moa jabi
mia bechii joai. Ja joaitian chibanira,
chosko pacha joni jabé bekanai —akin.
7 Jaskáakin jawen jonibaon yoia,
ratéananbi kikinbiresi rakékin,
jaakinres shinanira iká iki. Jaskati
iorai rakékin, jawen joniboyabi jawen
yoinabo, rabé tsamábo aká iki.
8 Neskara shinanyaxonra aká iki,
Jacobnin jaskáakin: "Ja wetsa tsamá
Esaúkan joxon ramiaitian oinnax, ja
wetsa tsamá jabáti kopí", akin.
9 Jaskáxon Jacobnin orankin neskáa
iki: "Mia nokon Ibo Diossiki, nokon
papashoko Abrahamman Dios, itan
nokon papa Isaacnin Diossibi. Jaskara
ixonra min ea yoinike, jain ea japaoni
nokon kaibobo xaran, ea jakiribi karí-
bati. Jain ea jakiribi kaketian, ekiakin
jakon shinanna ixon, ea akintira min
ea yoia iki.
10 Ea jaskáati jisáma joni ikenbira,
miares jakonhamis ixon itan akonkin
senenhai ixon, min ea akinna iki. Ja
Jordán paro jawebiomaxon shitaibi,
nokon kekótiabicho ea iká iki. Jaskara
iní ikaxbi riki, ramatianbiribi ea icha
jonia itan icha yoinaya ikax, moa rabé
tsamá jato imati winobainbires.
11 Jaskara iken, rama ea noibawe; ja
nokon wetsa Esaúkira, ea kikinbiresi
raketai. Jan joxonra, noa jatíbi bake-
boyabi ainbobo noa retekin keyonake.
12 Minra ea yoia iki, jatíbitian jakon-
bires jati. Jainxon minribi ea yoia iki,
nokon kaibobo kikinbiresi kaiax, aniparo
kexakea mashitii icha ikax, tsonbi topon-
timatii iti, akin orana iki", akinbo.
13 Jaskatax moa jainbi yametax, Jacob
jain oxaa iki. Jainxonribi jawen jayata
jawékibo, jawen wetsa Esaú meninoxon
katóxonpakea iki.
14 Ja jawen wetsa katóxonabo iká iki:
Rabé pacha cabra, rabé chonka cabra
bene, rabé pacha carnero awin, rabé
chonka carnero bene.
15 Kimisha chonka camello awin
bakeyabo, chosko chonka waka awin,
chonka waka bene, rabé chonka asno
awin, chonka asno bene.
16 Jaskáaxon jawen yonotibo menipakea
iki, westíora tsamá yoinabo. Jato meni-
pakekin yoia iki: —Ja westíora tsamábo
jatonbiribi ochóchaabo akanwe —akin.
17 Jatian ja reken tsamá imataanan,
Jacobnin jawen yonoti yoia iki:

Jawekeska ixon, ja nokon wetsa Esaú
joxon meraanan mia ati iki, neskáakin
yokákin: —¿Miaki tsoa iki? Iamaax
¿Jaweranoki mia kaai? Iamaax ¿Nato
yoinaboki, tsoona iki? —akin.
18 Ja mia jaskáakin yokáketianra, min
neskaakin yoiti iki: "Ja yoinabora min
yonoti Jacobna iki; kopímabi mia meniti
noa tsinkimaa. Jara nopekao chinitain-
bires joai anoxiwe", akin.
19 Jainxon ja rabé itin raana, itan ja
kimisha itin raana, jainoax jatíbi ja
yoina tsama boaibo jato yoia iki: —Ja
Esaú meraxon jaskaakinbires yoinoxi-
kanwe,
20 jainxon yoiribikanwe: 'Noopekaora
ja min yonoti Jacob joai' —akin.
Jacobnin shinanara iká iki: "Jaskáakin
nokon jonibo en nokon wetsa jato
yoimaara, jawen siná shinan tantipa-
kexon, ea jakonhakin bitiki", ixon.
21 Jatian jaskáakin ja jawen wetsa
tsinkixona jawéki, moa jawen jonibo
betan Esaú bomakin rekenmaax, jain-
bipari iakeax Jacob jainbi oxaa iki.

Jacob ángel betan koshi meeanana

22 Jaskatax ja yamébi Jacob wenixon,
jatíbi jawékiboyabi jawen rabé awin,
jawen rabé yanka yonoti ainbo, itan
jawen chonka westíora bake bitaanan
jato boxon, paro benés ikain jato
shitámaa iki.
23 Jaskáaxonra jatíbi jawen jawéki-
boya, ja Jaboc janeya paro keiba jato
shitámaa iki.
24 Jaskáakin jato shitámataanan,
Jacob jabicho jain iakea iki. Jain iakeax,
ja yamébi westíora onanama joni jaki
joketian, jabé koshi meeanani iishina
iki; nete xabatai kaman.
25 Jatian ja jonin, moa Jacob jaaresti
atipanyamaxon, jawen chipexkoain
timakin, tsipaskea iki.
26 Jatian ja Jacob jaskáataanan, ja
jonin yoia iki: —Moara bari pikóke
ea jenewe —akin. Jaskáabi Jacobnin
neskáa iki: —Ea jakon janon ixon, min
jakon shinan min ea meniamaitianra,
en mia jeneyamai —akin.
27 Jaskáa ja jonin yokata iki: —¿Jawe
janerin mia? —akin. Jatian jan yoia iki:
—Nokon jane riki Jacob —akin.
28 Jatian ja jonin neskáa iki: —Ramara
min jane Jacob iamai. Min janera ikai
Israel; miara Dios betan itan jonibo
betanribi koshi meeanankin min jatoa-
reske —akin.
29 Jaskáakin yoia, Jacobnin neskáa
iki: —Ramara minbiribi, ea yoishokoti
jake min jane —akin. Jaskáa ja jonin
aká iki: —¿Jaweatikayaki nokon jane
min onankasai? —akin. Jaskátaanan
ja jonin, moa Jacob jawen jakon shinan
menia iki.
30 Jatian jainoax jaskábekona mai,
Jacobnin janea iki, Penuel akin.
Jaskatax Jacob iká iki neskati: "Moara
enbishaman Dios oinke, jabira ea jarés-
parike", iki.
31 Jatian bari keyataitian, ja jonin
tsipaskea moa nitikoma banetax, Jacob
jakonmai nii yoté iikaina iki.
32 Ja Jacob jaskáakin Diossen tsipas-
keni iketianra akanai, rama kamanbi
israelita jonibaon, kishinkonia nami
piamakin.

Jacob itan Esaú raebekona

33 1 Jatian ochokeabi Esaú, jawen
chosko pacha joniboyabi jaki
joaitian, Jacobnin meraa iki. Ja joai
merataanan, jaton bakebobiribi koiran-
kanon ixon, jato menipakea iki. Ja jaton
bakebo koiranti yoiabora iká iki, Lea,
Raquel jainoax jawen yanka yonoti
ainbo rabé.
2 Jato jaskáataanan, jawen yanka
yonoti ainbo rabépari jaton bakeboya
jato rekenmaa iki; japekáo Lea imaa
iki. Ja Lea pekáo chinitainbires Raquel
jawen bake Joséyabiribi imaa iki.
3 Jato jaskámaaxbi, jato winobaini
kaax, Jacob jawen wetsa joai bebon
kanchisi chirankootaitiibi, maikibi
bekepia iki.

4 Jatian jawen wetsa jaki kaai
ointaanan, ja Esaúribi jaki ishtokainxon,
jawen wetsa ikótaanan teikoax, rabe-
kaxbi winibekona iki.
5 Jatian jaskata pekáo oinhaketankin,
Esaúkan meraa iki ainboyabi bakebo.
Jaskara oinxon, Jacob yokata iki:
—¿Natoki tsoabo iki? —akin. Jatian
Jacobnin yoia iki: —Nato riki, ea
Diossenbi menia bakebo —akin.
6 Jatian jawen yanka yonoti ainbobo
bakeboyabi ochómakiranax, Esaú bebon
chirankootaanan maiki bekepikana iki.
7 Japekáo, Lea jawen bakeboyabiribi
joshokoax, chirankootaanan maikibi
bekepishokokana iki. Jatian senenainbi
Raquel jawen bake José betanshoko
joax, jaskatoshishokoa iki.
8 Jatian Esaúkan Jacob neskáakin
yokata iki: —¿Jaweati ea joai bain,
min jatí icha yoinabo raanaki en jokin
nokoa? —akin. Jaskáa Jacobnin yoia
iki: —Ja yoinabo riki, mia meniti en
akábo. Ja yoinaboribi riki, moa rami-
nani jenetax, noa jakonbires jabékonti
kopí en aká —akin.
9 Jaskáabi, Esaúkan aká iki neskáakin:
—Mia nokon wetsa iketianra, en mia
yoiai, nokon yoinabora icharibi iki;
ibanon ja yoinabo minabi baneti —akin.
10 Ja Esaúkan jaskáabi, Jacobnin
neskáakin yoiboresa iki: —Ja en mia
menia yoinabora, jawekopímabi en
mia meniaibo iki. Jakopíra min birésti
jake; ea akonbireskin noibaxon min ea
bia keskáribiakin. Earibira mia oinnax
ikonbiresi raroi, nekebi Dios ointaanan
ikai keskatai.
11 Jakopíra en mia yoiai, nato en mia
meniai jawékira, min birésti jake. Ja
nokon yoinabora, ea Diossenbi kaima-
xona ikax, kikinbires icha iki. Ea jan
maxkatai jawékiboribira, ea moa
jayá iki —akin. Jaskáakin teaboxon,
Jacobnin jawen wetsa Esaú moa jen
imaa iki.
12 Jaskati moa jen itaanan, Esaú
iká iki neskati: —Jaskara iketian, ea
rekenbanon; moa kabékonon kawé
—iki.
13 Jaskáaketian Jacobnin Esaú neskáa
iki: —Minbira ake onankin bakebo
basiamai paxkinai. Jainoaxibira neno
jake, carneroboyabi waka tooyabo.
Jaskarabo ikenbi, westíora nete wino-
bain non nikinara, paxkinax mawati
keyókanti atipanke.
14 Jakopíra jakon iti iki, miapari
rekenkaini kaa. Jatian ea chiní kaabira,
nokona jakon iti iki; nokon bakeboyabi
nokon yoinabo jainmashaman jato ioti
kopí. Jatian kaxonra en mia nokoti iki,
Seirhain —akin.
15 Jatian Jacobnin jaskáakin yoia:
—Jakon riki —akin Esaúkan aká
iki. Jaskátaanan Esaúkan aká iki
neskáakin: —Jaskara iken, ja ebé
bekana jawetii joni, en mia banémaxon-
banon —akin. Ikaxbi Jacobnin neskáa
iki: —¡Jaskarama riki! ¿Jaweakiki mia
tsokasai? —akin.
16 Jaskátaanan ja netenbi, Esaú moa
Seirhain karíbaa iki.
17 Jatian Jacob, Sucot janeya mainko-
biribi kaa iki. Jain kaxon xoboaa iki;
jainxon jawen yoinaboribi jato peotaa-
xona iki. Jaskara kopíra, jain janea iki,
Sucot, akin.
18 Ja Padán-aranhinoax kaaxa, Jacob
nokota iki, Sucothain. Jainoax tekí-
kaini kaax, Siquemhain nokota iki;
ja Siquemra Canaán main iká iki.
Jaskara ikaxa, jakonbires isinama itan
rakéyamai nokókana iki. Jaskataxa ja
Siquemhain iakeax jainbi jakana iki.
19 Jain iakeaxa, Hamor jonibaon bake-
baon main maroa iki; pacha koríki
kopía. Ja Hamor iká iki, Siquemman
papa; jaskati ja mai jato maroataananra,
moa jainbi jatiaa iki.
20 Moa jaskáayona pekáora, jan axon
Dios yoinabo retexona menoti makan
tsinkianan tsamana iki. Ja makan
tsamanxonra janea iki, El-elohé-israel,
akin. Ja iki, jatíbi jawéki atipana
Israelbaon Dios iki iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Dina keenyamaibi Siquemman yorana

34 1 Ja Dinara iká iki, Leaki
Jacobnin bakeaa. Jaskarabo
inontianra, jabé xontakoboiba merati
Dina kaa iki.
2 Jain kaketian, ja hebeo jonibaon joni
koshi Hamornin bake Siquenman meraa
iki. Ja merataanan, jaiba kaxon keenya-
mainbi, teaboxon yorana iki.
3 Ja moa jaskáax, ja Lean bake
xontako oinnax, Siquem kikinbiresi jaon
keena iki. Jaskati moa aká ikax, iorai
jaon keenkin, moa jabi biti shinanna iki.
4 Jatian ja xontakonin jaskati iorai
keenkin, Siquemman jawen papa yoia
iki, ja xontakonin papaiba kaxon yoben-
xonti.
5 Ja Jacobninra moa onanna iká
iki, jawen bake Dina keenyamainbi
Siquenman moa yorana. Jaskara
onanaxbi, jawen bakebo jaton yoina-
yabo wainko bokana iketianpari, jato
manakin jaweayamaa iki.
6 Jaskara ikenbi, ja Siquemman papa
Hamor, Jacob betan yoyo iki joá iki.
7 Jatian jaskara ikábo, moa wain-
koniax joax nokóxon onantaanan, ja
Jacobnin bakebo sinákana iki. Ja jaton
poi jaskáakana jawéki jabaon oinna iká
iki, jatoki ramíkin itan jatoki shirokin
akana jawékires. Ja Siquemmanra,
jaskáatima iká iki.
8 Jaskákanainbi Hamornin jato yoia
iki: —Ja nokon bake Siquemra, ja
xontakonin ikonbiresi keenai. Ja kopíra
en mato yoiai, jaskati jaon keenaitian
moa bimakanwe.
9 Jatianra maton rarebo noa iti iki.
Jaskataxa non bakebo maton ainbo
bakebo betan wanokanti iki; jatian non
bakebaonbiribi maton bakebo biti iki.
10 Moa noobetan jaai banékanwe. Nato
riki, noabo jain jaa non mai; maton
keenain kaax jain jakanwe, mainbo
marokanwe —akin.
11 Jatian ja Siquemmanbiribi, Jacob
betanbi ja Jacobnin bakebo yoia iki:
—Ja Dina en awinhakin biti, maton
shinan jakon iketianra, jatíbi maton ea
yokatai jawékibo en mato menirestiki.
12 Matonra ea yoiresti jake, jawetii
jawékikayaki ja Dina kopí mato keenai
ixon; jatianra ja mato keenai jawéki-
baon en mato kopíati iki. Jaskara iken,
ja Dina ea bimakanwe —akin.
13 Jaskáakin jato yoiabi, ja Jacobnin
bakebo keenyamakinbi parankana iki.
14 Ja parankinbi akana iki neskáakin:
—Jawekeskáaxonbira, jaton jakina
rebichi xatéoma jonibo, non poi non
bimati atipanyamake. Jaskaraoma joni
non bimaabira, noona kikinbires rabin
jawéki iti iki.
15 Nonra mia bimati atipanke, jatíbi
mato jonibaon jatíxonbi, maton jakina
rebichi maton rexteketiampari.
16 Jatikaxbi jaskáxonparira non kaibo
ainbobo awinhanoxon, mato jonibaon
biti atipanke. Jainxon nonbiribi, maton
ainbobo biti atipanke.
17 Ikaxbi jaskáti mato non yoia keská
itin mato keenyamaitianra, ja non poi
Dina moa non ioti jake —akin.
18 Jatian jaskáti yoikana, Hamor betan
jawen bake Siquem keenbekona iki.
19 Ikaxbi ja Siquem iorai Jacobnin
bake Dinan kenyorai ikax, jaskáti yoika-
natianbi kaxon, jawen jakina rebichi
rextea iki. Ja Siquemribira iká iki, jatíbi
jabé iká jawen wetsabaon, akonkin
jawen joi ninkáxonkanai joni.
20 Jaskatax jatianbi, Hamor betan
jawen bake Siquem, ja jaskáti yoikana
joi, ja jemamea joni koshibo yoii kaa iki.
21 Ja kaxon jato aká iki neskáakin:
—Ja Jacobnin bakebo riki, kikin-
bires jakon shinanya jonibo. Jabora
neno non main jakáskanai; ibakanon
nato non main jataanan yoábo akáx
maroi. Jain jakantibora non mai ani
ikax jayonreske. Jatianra jabaon non
ainbobo awinhakanti iki; nonbiribi
jaton ainbobo awinhati iki.
22 Ja jonibora, nobé jatin keenkanai.
Ikaxbi jabo keenai riki, jato keskaribi

noa inon ixon, noa benbobaon non
jakina rebichi rextéyabo noa itin.
23 Jaskara iken, jato imanon akanwe
nobébi jato jamakin. Jatianra jaton
yoinaboyabi, jaton jayata jawékibo
noona iti iki —akin.
24 Ja Hamor betan jawen bake
Siquemman, joni koshibo jaskáakin
yoia keenkana iki. Jaskáxon jatianbi
jatíbi benbobaon jaton jakina rebichi
rextekana iki.
25 Jatian ja jaskáaibakana kimisha
nete pekáo, ja Dinan poi rabé Simeón
betan Leví, jan chachimisti espa-
daya jatoiba kaa iki. Kaxon, ja jaton
jakina rebichi rexteabo kikinbires isin
iketian koshiamakanaitian, ratereskin
nokoanan jato retekin keyokana iki.
26 Jaskáakin ja Hamor betan jawen
bake Siquem retetaanan, ja xobomea
Dina pikoxon moa iokana iki.
27 Jatian jan jato reteabo bokanama-
tianbi bexon, ja retekana mawá yorabo,
jatíribi Jacobnin bakebaon winobain-
kana iki. Jaskáakin ja mawábo wino-
bainxon, ja jemamea jaton jawékibo-
ribi jato keyokin boonkana iki. Jatora
jaskáayonkana iki, ja jawen poi keen-
yamainbi, Siquemman yorana iketian
jan kopikaakin.
28 Ja jato bonkana jawékibora iká iki:
Wakabo, carnerobo, burrobo; jainxon-
ribi bokana iki, ja jeman jaa jawéki-
boyabi jaton wainko jaa jawékiboribi.
29 Jainoax jaton xobon jikixonribi,
jaton jayata jawékibo jato bonkana iki.
Jainxonribi jaton bakeboyabi jaton tita-
ribi bokana iki.
30 Jato jaskáaketian, Simeón betan ja
Leví, Jacobnin jato notsinkin neskáa
iki: —Ja maton jaskara jawéki akát-
oninra, ea kikinbiresakin jakonma
imake. Ramara cananeo joniboyabi
ferezeo jonibo, eki ramiti moa ea
ointinin keenyamakanai. Noabo ichama
iketianra, ja nenoa jonibo wetsabo
betan rabétaanan noa keyoti atipanke
—akin.
31 Jato jaskáakin yoiabi neskákana
iki: —Ja Siquemmankayara, tsini ainbo
akanai keskáakin, ja non poi Dina atima
iká iki —akin.

Betelhainxon jakonbires inon ixon, Diossen Jacob shinanxona

35 1 Jatian Diossen Jacob yoia iki:
"Min wetsa Esaúki raketi mia
jabati jonontianra, Betelhainxon en mia
nokoa iki. Jaskara iketian, rama nenoax
jakiribi kaax jain jatanwe. Jatian jain
kaax moa nokóxonra, jain axon Dios
jawéki menoxonti min makan tsamanti
jake", akin.
2 Jaskáakin yoia, Jacobnin jawen
awinyabi jawen bakebo, jainoax jatíbi
jabé jaaboribi jato yoia iki: —Ja mato
jayata maton ikonhai ikonma diosbo
moa potakanwe. Dios bebon jakon inox,
chokixon moa wetsa chopa sawekanwe.
3 Ramabi moa Betelhain bonon
bokanwe. Jain kaxonra, Dios rabikin
jain axon jawéki menoxonti en makan
tsamanti jake. Ja makánbora en jaskáati
jake, onsá meranoabi ea Diossen akinna
iketian. Jainoax jatíbiain ea kaainkobo
ea jan akinna iketianribi —akin.
4 Ja Jacob jaskáketianra, jatíxonbi ja
ikonhakanai jatonbi jawéki diosaabo,
jaton paronotiabi, Jacob bexonkana iki.
Jaskáakin bexonkanketianra, Siquem
jiwi ani naman, ja bekana jawékibo
Jacobnin jato miinaana iki.
5 Jatian ja ikanainoax moa maei boka-
naitianra, ja jato patax iká jemabo
Diossenbi akonbireskin jatoki rakémaa
iki. Jakopíra, tsonbi chibanxon jato
ramiati shinanyamakana iki.
6 Jaskati boax, ja jabé bokana jonibo
betanbi Jacob, Luz akin akanai jemanko
nokókana iki. Ja jemaribira Jacobnin
janea iká iki, Betel akin. Ja jemara
Canaán main iká iki.
7 Jatian jain moa nokóxon, Jacobnin
aká iki, jan perakanxon Dios jawéki
menoxonti makan tsamankin. Jaskáakin
tsamanxon janea iki, El-betel akin.

Jaskáakinra Jacobnin janea iki, jawen wetsaki raketi jabati kaaitian, jain iken Diossen nokoyantana iken.

8 Ja jemameaxibira Débora mawata iki; jara iká iki Rebeca koiranxon jan aniaa ainbo. Ja mawáketianra, Betel ochóma iká westíora ani jiwi namanbi miinkana iki. Jakopíra, ja jain iká jiwi janekana iki, "jain ikax masá shinanni winikani", akin.

9 Jatian Jacob Padán-aramhinoax jonontianra, Diossen jaki pikóribixon, jakonbires inon ixon, benaakin jakiribi jawen jakon shinan menia iki.

10 Jaskáakinra neskáa iki: "Min jane riki Jacob, ikaxbi ramabiribira, min jane ikai Israel. Jaskáakin rama en mia janeketianra, moa tsonbi mia Jacob akin janetima iki", akin.

11 Jaskáaxonbi yoiboresa iki neskáakin: "Ea riki jatíbi atipana Dios; ja kopíra min chiní bakebo ikonbiresi kaitax, maibotiibi boax ani jemabo ataanan, apobo jikinoxikanai.

12 Ja Abraham betan Isaac en mai meninira, rama en miaribi meniai. Ja mai en mia menia keskáribiakinra, min chiní bakeboribi en meninoxiki", akin.

13 Jaskáakin Jacob yoikin senenhataanan, moa Dios kaa iki.

14 Jaskati moa Dios kaketianra, Jacobnin westíora makan bixon jain jaskarabo ikainkoshaman nichina iki. Ja makan nichinxonra, Diossenabiribi iti kopí, xeni betan uva jenen rachita iki; ja oinnaitiibi Diossenbi jainxon yoyo aka shinanti kopí.

15 Jaskara ikenra, Jacobnin jain janea iki, Betel akin.

Raquel mawata

16 Jatian Jacob jawen joniboyabi Betelhainoax wetsanko boí tekíribikana iki. Jaskati boí Efrata akanainko nokóti ochóchaapari ikenbi, Raquel baken chexakin peoa iki. Ikaxbi bakenkaskinmaa iki.

17 Jaskati moa basi bakenkaskimai iitibi, moa bake pikóketianra, jan bakenmaitonin neskáa iki: "Moa masá shinanyamawe, moara min bake pikóke; ja pikota bakera benbo bakeribi iki", akin.

18 Jaskáakin moa bake pikoaxbi, jayá maxkakinbi Raquelnin akinbicho koshin jointaanan yoia iki, nato baken jane riki, Ben-oní, akin. Ja jane iki, nato baken riki ea akonbireskin onitsapimaa iki iká. Ikaxbi jawen papanbiribi janea iki, Benjamín akin. Ja iki, nokon noi bake, iki iká.

19 Jaskati moa Raquel mawáketianra, Efratain kati bai kexabi miinkana iki. Jatian ramatianbiribira ja jema janekanai Belén akin.

20 Jatian Jacobninra ja miinkanainko, westíora makan bixon nichina iki. Ja makanra jaskáa iki, Raquel mawáketian jain miinkani onanti inon ixon. Jaskáakin ja makan nichínira, rama kamanbi jarésparike.

21 Jaskarabo abaini Jacob kaa iki, Eder Torre akanainko. Jain kaxon, carpa xoboaribaa iki.

22 Jatian moa jain kaxon jatiaax, jain jakana iki. Jaskati moa jain jaa iikinbi, Rubenman jawen papan awin Bilhá teaanana iki. Jaskáakin jawen baken jawen awin teanaana onanax, ja Rubénki ikonbiresi jawen papa sinata iki.

Jacobnin bakebo iká

(1 Cr. 2.1-2)

23 Jacob iká iki, chonka rabé bakeya. Ja Lea betan bakeabora iká iki: Rubén, jawen reken bake; japekáo iká iki, Simeón; Leví; Judá; Isacar jainoax Zabulón.

24 Ja Raquel betan akábiribira iká iki, José betan Benjamín.

25 Jatian Raquelnin yanka yonoti Bilhá betan akábiribi iká iki: Dan betan Neftalí.

26 Jainoax Zilpá iká iki, ja Lean yanka yonoti. Jabéra Jacobnin bakearibaa iki, Gad betan Aserbiribi. Jabora iká iki, Padan-rain inontian bakeaabo.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Isaac mawata

27 Jatian Jacob kaa iki, Mamré akanai
jeman, jawen papa Isaac oinni. Ja jeman
janeribira iká iki, Arbá itan Hebrón
akanairibi. Ja jemanra Abraham betan
Isaac japaonike.
28 Ja Isaac mawata iki, pacha posaka
chonka baritiayanix.
29 Jaskati yosishokoira ikax, jaton
papa moa mawáketianra, Esaú betan
Jacobnin, jawen anibo miinmeetainko-
ribi miinkana iki; jawen anibo mawá-
nibo betan nokoanani kanon ixon.

Esaúkan chiní bakebo iká

(1 Cr. 1.34-54)

36 1 Neskataxa Esaúkan chiní
bakebo kaikanike; jaboribira
akanai Edom jonibo akin.
2 Ja Esaúkan anike, Canaán mainmea
rabé ainbo bikin; jawen jane iká iki,
Adá ja iká iki Elóman bake, hitita ainbo.
Ja wetsa iká iki, Aholibamá; Anákan
bake ainbo, Sibónman baba; heveo
ainbo.
3 Jainoax jawen wetsa awinra jaríbaa
iki, jara iká iki Ismaelnin bake ainbo
Basemat janeya; jabiribi iká iki,
Nebaiotnin poi.
4 Jainoax Esaúkan Adá betan bakeaara
iká iki: Elifaz. Jatian Basemat betan
akábiribi iká iki, Reuel.
5 Ja senenainbi Aholibamá betan
akábiribi iká iki: Jeús, Jaalam jainoax
Coré. Jabora iká iki, Canaánhin inon-
tian Esaúkan bakeaabo.
6 Jaskati jawen yoinabo moa kaiax,
jainbicho itikoma iketianra, Esaúkan
shinanna iki, janbiribi moa wetsanko
jaai kati.
7 Jatian jaskati kakinra, jawen awin-
boyabi, jawen bakebo jainoax jabé
jaaboribi tsinkitaanan, jato Esaúkan ioa
iki. Jaskáribiakin ja Canaán main inon-
tian bia jawékiboyabi jawen yoinabo,
keyokin boá iki. Jaskatax jawen wetsa
betan moa ochóananbekona iki. Ja
Esaúra jaskati maea iki, moa jawen
yoinabo kaia ikax, jainshamanbo moa
waiati yamaketian oinnax. Jaskatira
jawen wetsaibakeax Esaú pikota iki,
jainbicho itikoma iketian ointaanan.
8 Jakopíra Esaú kaa iki, janbiribi Seir
janea mananman jaai. Ja Esaúkan wetsa
janera iká iki, Edom.
9 Neskatax kaikana iki, ja Esaúkan
chiní bakebo; jaboribi riki edomita
jonibo akin akanai. Ja jonibora jakana
iká iki, Seir janeya mananman.
10 Natobora ikana iki, ja Esaúkan
chiní bakebaon janebo: Elifaz, ja iká
iki Adá betan Esaúkan bakeaa, Jatian
ja Reuelbiribi iká iki, Basemat betan
akábiribi.
11 Jatian ja Elifazsen bakebobiribi iká
iki: Temán, Omar, Sefó, Gatam, jainoax
Quenaz.
12 Jainoax ja Elifaznin bia keskáaxon
jakina iká iki, Timna janeya ainbo. Ja
ainbo betan bakeaa iká iki Amalec,
jatíbi jabora ikana iki, Esaúkan awin
Adakan bababo.
13 Jatian ja Reuelnin bakebobiribi iká
iki: Náhat, Zérah, Sama jainoax Mizá.
Jabora iká iki, Esaú betan Basematnin
bababobiribi.
14 Jainoax Aholibamá betan bakeabo-
biribira iká iki: Jeús, Jaalam jainoax
Coré. Ja Aholibamá iká iki, Anákan
bake, Sibónman baba.
15 Jaskara ikax, ja Esaúkan chiní bake-
baon koshibo iká iki, ja Elifazsen chiní
bakebobiribi. Jishaman natobo iká iki,
jaton joni koshibo: Temán, Omar, Sefó,
Quenaz.
16 Coré, Gatam jainoax Amalec. Jabora
iká iki, Edom main ikana Elifazsen joni
koshibo; jainoax jaton titashoko iká iki,
Adá.
17 Ja wetsa joni koshibo ikana iki,
natobo: Náhat, Zérat, Sama jainoax
Mizá. Jatian natobiribira iká iki,
Esaúkan bake Reuelnin chiní bake joni
koshi jikiabo: Náhat, Zérah, Sama itan
Mizá. Jabo iká iki, Edomhainoa joni

koshibo; jainoax Esaú betan jawen awin
Basematnin bababo.
18 Jaskáribiira jaríbaa iki, Aholibamá-
nin bakebo. Jabo iká iki: Jeús, Jaalam
jainoax Coré. Aholibamára iká iki,
Anákan bake ainbo; Esaúkan awin.
Jawen bakebora joni koshibo jaríbaa iki.
19 Jatíbi jabora ikana iki, Esaúkan
chiní bakebo, ja Edom akanai; jainoax
jaboribi ikana iki ja wetsa tsamábaon
joni koshiboribi.
20 Ja Esaú jaa mainribira jakana
iki, horeos akanai jonibo. Ja westíora
jonin jane iká iki, Seir. Ja jonin bake-
baon janebo iká iki: Lotán, Sobal, Sibón
jainoax Aná,
21 Disón, Eser, jainoax Disán. Ja joni-
bora iká iki, horeos jonibaon koshibo;
Seirkan chiní bakebo, Edom mainmeabo.
22 Jatian Lotánman bakebobiribi iká
iki: Horí betan Hemam; jainoax jawen
poi iká iki Timna janeya.
23 Jainoax Sobalnin, bakebobiribi iká
iki: Alván, Manáhat, Ebal, Sefó jainoax
Onam.
24 Jaskaribiira Sibónman bakebo
jaribaa iki; jabo iká iki: Aja betan Aná.
Ja Anánra, jawen papashokon asnobo
koirani iikin, tsoa jonibi jain jaama
mananmamea westíora jainoax jene
jokonai meraa iki.
25 Ja Anára iká iki, westíora benbo
bakeya, jawen jane Disón. Jainoax
westíora bake ainboyaribi iká iki, jawen
jane Aholibamá.
26 Jainoax Disoman bakebora jaríbaa
iki; jabo iká iki: Hemdán, Esbán, Itrán,
jainoax Kerán.
27 Ja Esernin bakebobiribi iká iki:
Bilhán, Zaaván jainoax Acán.
28 Ja Disáman bakebobiribi iká iki: Us
betan Arán.
29 Jaskara ikax, ja jonibaon joni koshi-
bora iká iki: Lután, Sobal, Sibón itan Aná.
30 Disón, Eser jainoax Disán. Jatobora
iká iki, horeos jonibaon koshibo.
Jaskara ikaxa, jaton koshibobiribi Seir
janeya main jakana ikana iki.
31 Ja non janepakeabo riki, Israel
jonibo apooma inontian, jabaompari
Edom main apo ixon, jan jato ikínpao-
nibo.
32 Jatian rekénpari Edom main
apo jikia joni iká iki, Bela; ja iká iki
Beornin bake. Jawen jeman jane iká
iki Dihanba.
33 Ja Bela mawata pekáora, jawen
toan Jobab janeya joni apo jikishokoa
iki, jara iká iki Zéracnin bake; Bosrá
jemamea joni.
34 Jatian Jobab mawata pekáobiribira,
Husam apo jikia iki; ja iká iki Temán
mainmea joni.
35 Jainoax ja Husam mawata pekáora,
jawen toan Hada apo jikia iki; jabiribi
iká iki, Bedadnin bake. Janra Madián
jonibo betan reteanankin jato kanana
iki; ja Moad jeneya mainxon. Jawen
jeman janebiribi iká iki Avit.
36 Jaskara iiti moa Adad mawáketian,
jawen toan Samlá apo jikia iki. Jara iká
iki, Masrecá jemamea joni.
37 Jatian Samlá moa mawáketian,
jawen toan Saúl apo jikia iki. Ja Saúlra
iká iki, paro kexá iká jema Rehobot
akin akanai jemamea joni.
38 Jatian moa Saúl mawata pekáo,
jawen toan Baal-hanán apo jikia iki.
Ja iká iki, Acbornin bake.
39 Jainoax Baal-hanán mawáketianra,
Hadad apo jikia iki. Ja iká iki Pau
jemamea joni; jawen awinin jane iká
iki, Mehetabel. Jatian ja Mehetabelnin
titan janebiribi iká iki, Matred; jawen
papashokonabiribi iká iki, Mezaab.
40 Jaskara iken, ja neno non yoiaibo
riki, Esaúkan kaibobaon janeyabi jaton
jemabaon janebo. Ja janebo iki natobo:
Timna, Alvá, Jetet,
41 Aholibamá, Elá, Pinón,
42 Quenaz, Temán, Mibsar,
43 Magdiel, Iram, Esaú jawen wetsa
jane Edom. Jabora ikana iki, Edom
mainmea joni koshibo ixon, jan jato
ikinabo. Jaskara ikax, ja Esaú iká iki
Edom jonibaon papashoko.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Josekan marokana

37 1 Jaskatax Jacob Canaánhainbi
jaai baneta iki; jawen anibo jain
jakátikanainko.
2 Natoriki ja Jacob itan jawen bakebo
iní jawéki: Ja José chonka kanchis
baritiaya inontianra akatiai ja jawen
papan awin keskaakin ikinna Bilhá
betan Zilpánin bakea jawen wetsabo
betan, yoinabo koirankin. Jaskara
ixonra, jawen wetsabo jakonmanan-
kanaitiibi kaxon, jawen papa keshan-
katitai.
3 Ikaxbi ja Israelninra, jawen wetsa
jane Jacobnin, janra jawen wetsa
bakebo aká bebonbires, José noia
iká iki; yosishokoxonbi bakeaa ixon.
Jaskáakin noia ixonra, meskó keska
metsáshaman sionyabo tariaxona iká
iki.
4 Ja José jaskáakin jawen papan
ayorakin noia ointaananra, jawen
wetsabaon omískin peokana iki; yoyo
ayamakinra oinreskana iki.
5 Jaskáakanabi, jakonhiraakin namá-
xon Josekan jawen wetsabo yoikasa iki.
Jato jaskáakasabi jatiankaya benbon-
bires jawen wetsabaon omisa iki.
6 Jaskáakanabi jato yoia iki: —Eapari
ninkakanwe, en namáwana jawéki en
mato yoinon.
7 Ja nokon namá meran en oinnara
noa iwanke, wainko kaxon trigo taxtei
noa tsamata. Ja taxtexonra non awanke,
senbóakinbo nexapakekin. Jatian ja
nokona en nexaxon rakanara iwanke,
weniinakainax pontéshaman chankati.
Ja nokona jaskáketianra, ja matonabi-
ribi iwanke, ja nokon trigo senbó en
neaa chankataori boax, ja manaon beó-
baini —akin.
8 Jaskáakin jato yoia, jawen wetsa-
baon José neskáa iki: —¿Jaskara ikax,
miakayaki non apo inoxiki? —akin
akana iki. Jatian jaskáakin namáxon
jato yoia kopí, bebonbires José omis-
kana iki.
9 Jaskáakanabi jakiribi namáxon,
Josekan jawen wetsabo, neskáakin jato
yoiribia iki: —Enra jakiribi nokon namá
meran oinwanke, bari, oxe, jainoax
chonka westíora wishtin; jabora iwánke
eoriti beóbaina —akin.
10 Jatian jaskáakin namatabo, jawen
papa betanbi jawen wetsabo Josekan
jato yoiaitian ninkáxon, jawen papan
José notsina iki. Ja notsinkin aká iki
neskáakin: —¿Jawe yoii ikákayarin,
jaskara min namatabo? ¿Min wetsabo-
yaxonbi, ea min papan itan min titan,
mia rabibainkin min yoiai joibo mia
non ninkáxontinkayaki mia keenai?
—akin.
11 Jatian ja Josekan jato jaskáakin
yoia ninkáxon, jawen wetsabaon jaki
ramíkin omiskana iki. Ikaxbi jawen
papabiribi, jaskara Josekan namata
yoiabo onankasi, ja shinanyares iká iki.
12 Jaskara iiti, wetsa neten ja Josekan
wetsabo, Siquem mananman jawen
papan yoinabo pasto benaxon pimai
bokana iki.
13 Jaskara iken, jawen papa Israelnin,
José neskáakin yoia iki: —Min wetsa-
bora, Siquemhain yoinabo koirani
bokana iki. Ja kopí ea keenai riki, jato
oinni mia katin —akin. Jatian jawen
papan jaskáakin yoia: —Ikonrake en
jato oinbatanon —iki ikaini kaa iki.
14 Jaskáketian Hebrónhainxon
Siquemhain raankin, jawen papan
José yoia iki: —Kamentanwe, min
wetsaboyabi yoinabora, jawekeskabira
iki jato oinni. Ja moa jato oinbeirani
joxonra, min ea keshanti jake, jawekes-
kaki ikanai ixon en onannon —akin.
Jaskáxon jato ointi, Hebrónhainxon
jawen papan José Siquemhain raana iki.
15 Jaskáakin jawen wetsabo benai
kaaxbira, jan kati onanyamaax José
benota iki. Ja benotax iitaitianra,
westíora jonin nokoxon yokata iki:
—¿Jawe benaiki mia iitai? —akin.
16 Jaskáakin jonin yokata, Josekan
neskáa iki: —Nokon wetsabo benaira

ea iitai —akin. Jatian Josekanbiribi ja
joni yokáshokoa iki: —¿Minki ea yoiti
atipana, ja yoina koiranaiboki, jawerano
ikanai? —akin.
17 Jaskáakin yokata jonin yoia iki:
—Tsoabira neno yamake, moa nenoax
bokana riki. Ixonbi ja boí, neskati yoyo
ikanaira en ninkáibake: Dotánhin bonon
bokanwe, iki ikanaira en ninkáaibake
—akin. Jaskáakin yoia kaxon, Josekan
jawen wetsabo Dotánhin jato nokoa iki.
18 Jatian José kaaitian, ochokeabi
jawen wetsabaon meraxon, jatoki noko-
tamatianbi reteti shinankana iki.
19 Jaskáakin moa reteti shinantaanan
ikana iki neskati: —Oinkanwe, ja jatí-
bitian namataira joai —iki.
20 Ibanon joi, non retexon pozo meran
potanon. Ja reteanan jain potaxonra,
non papa non yoiti iki, pimís yoinanin
moa piá riki, akin. Jaskáataananra noa
manákanti iki, jan namáxon noa yoipa-
choaiboki jawekeska ikai ikax.
21 Ja jaton wetsa chiní José yoii
jaskákanaitian, Rubenman ninkata
iki. Jaskákanai ninkáxon, jan rete-
kashamakin jato neskáakin yoia iki:
—Retetima riki, non wetsa;
22 tsoa jonibi jain jaama pozo meran-
reskaya potati riki. Ja reteaxbira, noa
rami itiki —akin. Ja Rubenmanra jato
jaskáa iki, jan retekashamakin, itan
jawen papaiba ioti shinanya ixon.
23 Jatian José kaax, moa jawen wetsa-
boiba nokóketian, jawen jakonshaman
sion tari jopémakana iki.
24 Ja jopemaxon yatantaanan, ja mai
kini chichó manxanshaman ikain José
potakana iki.
25 Ja José moa mai kini meran pota-
baini boax jawen wetsabo pii bokana
iki. Ja pii yakáxon oinkana, Galaad
mainmeax Ismaelita jonibo jaton
camellonin peyakaabo bekana iki. Ja
jonibora iká iki, inintinin maroaibo
ixon, Egiptonko meskó inintibo boí; ja
bokanai iníntibora iká iki: Bálsamo,
mirra, akin akanai iníntibo.

José mai kini meran potakana.

26 Ja jonibo bekanai ointaanan Juda-
kan, jawen wetsabo neskáakin yoia iki:
—Jawe jakonra itima iki, ja non wetsa
nonbi reteaxbi, noa jaskati paranaibo iita.
27 Jakonkayara iti iki, ja non wetsa
reteyamakinbi, ja Ismaelitabores non
jato maromaa. Non reteti ikaxbira,
kikin non wetsaira iki —akin. Jatian
Judakan jaskáakin jato yoia, moa José
reteyamakana iki.
28 Jaskáakin moa reteyamaxon,
jawékinin maroai madiánhinoax beai
ismaelitabo jan winókanaitian oinxon,
pozo meranoa José tsekakana iki.
Ja tsekataanan, rabé chonka koríki
kopía, madianita jonibo maromakana
iki. Jaskáakin maromakana, moa José
Egiptonko bokana iki.
29 Jatian Rubenman ja mai kininko
joxon oinnabi, moa kini chichó José
yama iká iki. Ja yamaketian jaon masá
shinankin, jaton axébiribi jaskara
iketian, jan sawea chopabi noshia iki.
30 Jatian jaskara ointaanan, jakiribi
banékainxon, ja Rubenman jawen
wetsabo neskáakin yoia iki: —Ja non
wetsara, moa mai kini meran yamake.
¿Jaskara ikenki, rama ea jawe iti iki?
—akin.

31 Ja Rubenman jato jaskáakin yoia,
jawen wetsabaon Josekan tari bixon,
cabra bake retetaanan, jawen jimin ja
tari sikakana iki.
32 Ja Josekan tari yoina jimin sika-
taanan, jawen papa boxonkana iki. Ja
boxoni jaton papaiba kaax nokóxon,
ja tari oinmakin neskáakana iki:
"¿Natomarin min bake Josekan tari,
jokin meraxon non bea?" ikinbo.
33 Jaskáakin yoikana oinxon, jawen
bake Josekan tari onantaanan, Jacob
iká iki: "Ja riki nokon bake Josekan tari,
ja pimís yoinanin piara ibirai", iki.
34 Jatianra Jacobnin jawen sawea
chopa waxaa iki, itan ja mawákanketian
saweti chopara sawea iki, itan basibiresa
jawen bake mawata kopí winia iki.
35 Jatíbi jawen benbo bakebaon itan
jawen bake ainbobaonra raromakasa iki,
ikaxbira já raromakantinin keenyamaa
iki, jaskáyamaira, jawen bake kopí wini-
resa iki, itan yoyo ika iki: "Nokon bake
kopíra ea meketai, ja mawábo ikain jabé
iki ea kaai kamanra ikai", ikinbo.
36 Jatian jaskati Josekan marotaanan
Egiptonko boxon, Potifar maromakana
iki. Ja Potifar iká iki, faraón betan iká
sontárobaon joni koshi. Jainoaxibi iká
iki, jato koiranaibaon joni koshi.

Judá itan Tamar iká

38 1 Jaskarabo inontianribira, Judá
jawen wetsaboibakeax moa
wetsanko janbiribi jaai kaa iki. Jara
kaa iki, Hirá janeya jonin xobonko, ja
Hirára iká iki, adumita joni.
2 Jain ixonra, Judakan westíora ainbo
meraa iki; jara iká iki cananeo ainbo,
Súa janeya ainbaon bake. Ja ainbo
teaxonra, moa awinhakin bia iki.
3 Ja bixon bakeaa iki; ja bake janea
iki Er akin.
4 Japekáo wetsa bakearibaa iki, ja
bake janea iki, Onan akin.
5 Jainxon wetsaribi bakeaa iki, ja bake
janea iki, Selá akin. Ja bakeanontianra,
Quezibiain iká iki.
6 Jaskara iikinra, Judakan jawen
reken bake, westíora ainbo bimaa iki;
ja bimaa ainbaon jane iká iki, Tamar.
7 Ja Judakan reken bake Er iká iki,
Diossen oinna jawen ikábo jakonma.
Jaskara joni iketianra, Ibon moa jama-
yamaa iki.
8 Jatian jaskáketian, Judakan aká iki
jawen bake Onan neskáakin: —Ja min
wetsan kachiana ainbora min biti jake.
Ja bixonra, ja min wetsa mawata min
bakeaxonti jake, maton axé jaskara
iketian —akin.
9 Jaskáati jawen papan yoiabi, ja
jawen awin wetsa betan bakeaabo,
jawenama iti onanxon, ja ainbo betan
yoranaitiibi bakeanaketian wetsanko-
bores boanmaa iki.
10 Ja Onánman jaskáai Ibon oinna iká
iki, jakonma jawéki. Jaskara iketian,
Diossenbi ja Onanribi mawámaa iki.
11 Jaskáketian Judakan, jawen baban
ewa Tamar yoia iki: —Ramapari jaskara
beneomabi min papan xobon jawé;
nokon bake Selá aniai kaman —akin. Ja
Judakanra jawen baban ewa jaskáakin
yoia iki, jawen wetsabo iká keskáribii,
jawen bake Selá mawáti shinankin. Ja
kopíra, ja Tamar jawen aniboibapari
jaai kaa iki.
12 Jaskata basi iitira, Judakan awin
moa mawata iki. Ja Judakan awinra
iká iki, Súakan bake ainbo. Jaskáakin
jawen awin mawámaax iiti, moa jawen
onís shinan tantipakeaxa, ja Judá kaa
iki, Timnat akin akanai jemanko. Ja
jemanribira ikana iki, jawen yoina
rapéstexonai jonibo. Jatian jain kaai-
tianra, ja jabé raenanai joni Hirá jabé
kaa iki; jara iká iki adulamita joni.
13 Jaskara iikinra, Tamarnin ninkata
iki, jawen bene ipaonitonin papa Judá,
Timnat jemanko kaa. Ja Judá jain kaara
iká iki, jawen yoina rapéstexonkana
rani bii.
14 Jatian ja Timnat jemanko Judá
joai ninkáxon, ja Tamarnin aká iki
wetsa chopa sawexon, ja benomaaxon

saweyantana chopa jopékin. Jaskáakin
ja chopa jopexon, onankanaketian
wetsa chopa sawetaanan, wetsa chopa-
ribi biax jan rakótaanan, janribi jawen
bemanan mapoa iki. Jaskati chopan
mapótaanan, Enaim jemanko iká,
jan jikikanai xepótiain yakata iki. Ja
xepótira iká iki, Timnat jemanko kati
bai kexa iká. Ja Selá moa anii senena
ninkáxon, ja biti shinanaxa Tamar
jaskata iki; ixonbira jawen papan bima-
yamaa iki.
15 Jatian ja Timnat jeman kakin
Judakan oinna iká iki, westíora ainbo
chopan mapotax yakata. Jaskara oinxon
shinanna iki, wetsabires tsini ainbora
ibirai ixon.
16 Jaskara ointaanan, jawen baban
ewamara ibirai ikax, ja ainbo yaka-
taiba kaa iki. Kaxon aká iki neskáakin:
—Eara mion keenai, ¿Minki ea ikintima
iki? —akin. Jaskáa ja ainbaon yoia iki:
—¿En mia ikinaki, jawe min ea meniti
iki? —akin.
17 Jaskáakin ainbaon yoia, Judakan
neskáa iki: —Enra mia meniti jake,
nokon yoinabo ikáinoa, westíora cabra
bakeshoko —akin. Jaskáakin yoia:
—Jakon riki —iki iká iki ja ainbo.
Jaskáaxonbi yoiribia iki: —Ja cabra
bakeshoko min ea bemai kamanpari,
min jawékibo ea neno potaxonwe
—akin.
18 Jaskáakin yokata, Judakan aká
iki neskáakin: —¿Jawe jawéki en mia
potaxontinkayaki mia keenai? —akin.
Jaskáa ainbaon yoia iki: —Ea pota-
xonwe, min janeya meosoti keská
repania teoti betan, min kekóti —akin.
Jaskáakin yokáketian, ja yokata jawé-
kibo, Judakan menia iki. Ja yokatabo
menitaanan, ja ainbo moa axon, tooya
banémaa iki.
19 Jatian moa jaskáa kaxon, ja
Tamarnin jakiribi ja benomaayaxon
saweti chopa saweribia iki.
20 Ja ainbo moa jaskáabaini kaxon,
jabé raenanai adulamita joni betan,
Judakan cabra bakeshoko, ja ainbo
bomaa iki. Ja bomaa kaxonbi, ja ainbo
nokoyamaa iki.
21 Ja ainbo nokoyamaxon, ja jonin
jain iká jonibo yokata iki, neskáakin:
—¿Jawerano kaarin, ja Enainhainoa
tsini ainbo, neno bai kexa yakata en
oinhibata? —akin. Jatian yoikana iki:
Nenora jawetianbi, tsini ainbo non
oinyosma iki, akin akana iki.
22 Jaskáakana ja joni Judáiba karíbaa
iki. Kaxon yoia iki neskákin: —Ja
min jaiba ea raana ainbora yama ike.
Jain ronki, nin westíora tsini ainbobi
yamake, ikira ikanke —akin.
23 Jaskáaketian Judakan neskáakin
yoia iki: —Jaskara iken, ibanon ja en
meniibata jawékiabi baneti. Jatianra
ja en meniti yoiibata jawéki, paranya-
makin en bomaa menikaskin, min rotoa
iketian noki shirokantima iki —akin.
24 Jatian moa kimisha oxe winota
pekáo, Judá yoikana iki neskáakin:
—Oa min baken kachiana ainbo Tamar
ronki, joni betan iorai moa tóoke —akin
akana iki. Jaskáakana koshin saí iki,
Judá neskata iki: —Jaskara iken, ja
ainbo yatanxon, ja jemamea piko-
taanan, jiriabi boxon menokanwe —iki
iká iki.
25 Jatian moa yataanan retenoxon
pikokanaitian, ja Tamarnin jawen
bene wayonman papa jato yoimaa iki
neskáakin: “Ja nato jawékibaon ibon
riki, jan ea tooa. Jaskara iken, oinwe
min tsonaborin nato meosoti itan teoti
itan nato bastón”, akin.
26 Jaskáakin ja jawékibo onantaanan,
Judá iká iki neskati: “Ja aibaonra jakon
aká iki, enra jakonma ake, ja nokon
benbo bake Selá betan benomayamaa
kopí”. Jainoaxa moa jabé oxawetsa-
yamaa iki.
27 Jaskata iiti, ja Tamar tootax rabé-
baon bakena iki.
28 Jatian moa pikókinra westiora-
tonin jawen meken pikoa iki, jatianra
ja bakenmaitonin joshin cintan menexa

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki, jaskaaxa neskata iki: “Nato riki ja reken pikota”, iki.

29 Jatian ja poyan pikota iwana jakiribi jikiketian, ja rawini japekáo iwana wetsa bake pikota iki. Jaskati japari pikóketianra, jan bakenmaitonin janea iki: Fares akin. Ja iki, ¡jawen wetsa werantaanan japari pikota! iki iká.

30 Ja pikota pekáopari, ja joshin cintan nexawana bake pikota iki; ja pikóketian janea iki Zérac akin.

Potifarnin awin iká

39 1 Jatian José Egiptonko bokanketianra, egipcio joni Potifar janeyaton ismaelitaboikea marokin bia iki. Ja Potifar iká iki faraón betan teetai joni koshi, itan, já koirannai sontárobaon koshi.

2 Jaskati jaon marokankebi, Diosbi jabé iketian, jawen joni koshin xobon, José jakonbires jaa iki.

3 Jawen joni koshinra onanna iká iki, ja José betanbi Dios iketian, jatíbi jawéki jakonbires jan imaxonai.

4 Ja Diossenbira José jaskara imaa iki, jawen joni koshin jaskara jakon iketian noinon ixon. Jaskáakin noia ixonra, jawenabiribishaman joni ixon, jawen tee jakonhakin axonnon ixon, joni koshi jikimaa iki. Jainxon jatíbi jawen jawékibo, jakonhakin koiranxonon ixonribira, joni koshi imaa iki.

5 Ja Potifarnin, José joni koshi jikimaxon, jatíbi jawen xobon iká jawékiboyabi, jawen banábo itan jawen yoinabo koiranti jaki jenenontianbira, Diossen jatíbinin jakonhakin Potifar akinna iki.

6 Jaskáakin jawen jawékibo José koiranmaa, jakonhakin koiranxonaitian onanax, moa jaakin shinanyamai, pitiakinres shinanni jaa iki. Ikaxbi ja Joséra iká iki, jatíbinin jakon ikax, bakeranon metsáshaman.

7 Jaskati ja José, moa jato betan basi jaa iitaitianra, jawen joni koshi Potifarnin awin, jaon keeni peokoota iki. Jaskati jaon keeni iikin, wetsa neten ja ainbaon José aká iki neskáakin: —Nokon bachinkopari rakánon kawé —akin.

8 Jaskáti ainbaon yoiabi, jabé jaskátinin keenyamakin Josekan aká iki neskáakin: —Oinwe, ja neno iká jatíbi min benen jawékibo iki, nokonabi keskáabainxon en koiranxonai. Jakopí riki, ja min benen jawen jatíbi jawékibo eki jeneresa. Jaskara ikax, moa jawebi maxkáyamakinra, wetsa jawékiboakin en moa shinanti yamake.

9 Nato xobonra, wetsa ea xewina joni koshi yamake. Jaskáakin joni koshi imataananra, nokon koshin ea yoia iki, nato xobomea jatíbi jawékibo en aresti. Jatian miabiribi iki, ja nokon joni koshin awin. Jaskara ikenbi, mia teaaxa nokon Dioski ea ochati iki —akinra aká iki.

10 Jaskáakinbo Josekan ja ainbo yoiabi, netetiibi amakaskin teai, jaiba joi jeneyamaa iki. Jaskatainbi Josekan ayamaa iki.

11 Jaskara iiti, wetsa neten José kaa iki, ja ainbo jain iká xobon tee akí. Ja xobon tee akai netenribi, tsoabi jain yama iká iki.

12 Jaskara iketian, ja ainbaon joxon amakaskin, José jawen chopan yatantoshita iki. Jaskáabi akáshamai jabati kakin, ja ainbaon jan yatana jawen chopa ishtoi kakin, jaki potabaina iki.

13 Jatian ja Josekan jabati kakin, jawen chopa jopébaina, ja ainbaon mekenman baneta iki.

14 Jaskati ja chopa tsomaayanix iká iki, Potifarnin awin sion iananbi, jawen xobon iká jawen yonotibo akí neskati: —Jaweatibira non kaiboma ikenbi, hebreo joni nokon benen bexonra, ea keenyamaibi ja jonin ea akeanke. Ja amakashamaira, ea koshin sion ike.

15 Jaskati ja amakashamai, ea ikonbiresi koshin sion ikaitianra ake, jawen chopa neno potabainkin —iki iká iki.

16 Jaskáxon ja ainbaon aká iki, jawen bene joketian oinmanoxon, Josekan chopa jain benxoakin.

17 Jatian jawen bene moa joketian,
jawen yanka yonotibo yoiwana keskáribiakin yoii iká iki neskati: —Ja non
kaibo ikenmabi, hebreo joni min beyantanatoninra, ea jain oxainko jikixon, ea
keenyamainbi yatanxon ea akáswanke.
18 Ikaxbi ea koshin sion ikaitianra
awanke, ishtoi kakin jawen chopa potabainkin.
19 Eara jaskáawanke ja min yanka
yonotinin —iki. Jawen awinin jaskáakin
Potifar keshana, ikonbiresi sinata iki.
20 Jaskati sináxon, José preso
potaa iki; jain apon joniboribi preso
ikanainko.
21 Ja Potifarnin jaskáakenbi, Diossen
akonbireskin José noikin jeneyamakin,
jaskarainoabi akinkin jeneyamaa iki.
Ja kopíra Diossenbi amaa, ja presobo
koirana jonin, José jaweayamakin
jakonharesa iki.
22 Jatian jaskara iikin, ja presobo
koirannai joni koshin, José aká iki cárcel meran ikábaon koshi jikimakin.
Jainxon ja cárcel meranxon akanai
teeboribi jan jato amaa iki.
23 Jatian ja cárcel meranoa joni
koshin, moa jawebi oinyamaa iki, jatíbi
jawéki moa Joséki jenea ixon. Jaskara
iketianra, Diosbi jabé ixon akinna,
Josekan aká jawékibo jatíbi jakonbires
iká iki.

Rabé jonín namata Josekan yoia

40 1 Jaskarabo iiti, jan jato xeamaibaon joni koshi betan panhakaibaon joni koshin, ja Egiptonkonia apo
akonbireskin sinámakana iki.
2 Faraón, apora, ja joni koshi rabéki
sinata iki, ja xeamaibaon koshiki itan
ja pan axonaibaon koshiki,
3 jatianra ja koirannai sontárobaon
koshin xobonko jain cárcel ikainko
jato niamaa iki. Jainshamanribira José
xepokana iká iki.
4 Ja koirannai sontárobaon koshinra ja
joni koshibo akinnon ixon José yoia iki,
jatianra ja cárcel meran basi ikana iki.
5 Jaskati jain preso iikin, ja apo
xeamaibaon joni koshi betan panhakaibaon joni koshin namábekona iki.
Ja yamébicho rabéxonbi namábekonara,
wetsaresibi namábo iká iki.
6 Jatian yamékirishoko Josekan
kaxon, ja rabé joni jato oinnara iká iki,
jaakinres shinanni onísshoko itinbekona.
7 Jaskara ja jabé preso oinxon, Josekan
jato yokata iki: —¿Jawekopikayaki,
itimareshoko mato iibekonai? —akin.
8 Jato jaskáakin yokata, rabéxonbi
neskáakin yoibekona iki: —Rama
yaméra non namáwanke; ixonbira ja
non namata jawéki, jawe yoii ikárin
ixon noa jan yoiti yamake —akin.
Jaskáakin yoibekonketian, jato neskáa
iki: —¿Diossenbi mato jaskáakin namámaara ibirai? Ja kopí, ja maton namábekonapari ea yoikanwe —akin.
9 Jatian ja apo xeamaitonin joni
koshinpari, jan namatabo José yoia iki.
Ja yoikin aká iki neskáakin: —Ja nokon
namá meranra en oinwanke, uva jiwi
ebebon chankata;
10 ja uva jiwira iwanke, jawen kimisha
poyanya. Ja poyanhinoax, wetsa poyan
pikotainoaxa iwanke, jawen joabo
jokoni. Ja joabo jokontaanan, jabi
bimiaxa iwanke, moa ja uva bimibo
joshini.
11 Jatianra iwanke, ja faraónman
kenpo en tsomaa. Ja kenpo tsomaatonra en awanke, ja uva bimi joshina
bitaanan, ja kenpon potsikin. Jaskáakin
senenhataananra, en awanke ja apo
faraón en menikin —akin.
12 Jaskáakin jaton namá yoiketian,
Josekan jato aká iki neskáakin: —Ja
min namá riki, neskara yoii iká: Ja min
namá meran, uva jiwi kimisha poyan
min oinna riki, kimisha nete yoii iká.
13 Ja kimisha nete senenketianra,
faraónman jakiribi min iká jawékibo
mia oinni joai. Ja joxon ointaananra,
ja min akátiai teeain, jakiribi mia jikimatiki. Jaskáakin jikimaribaara, moa

mia ikátiai keskáribii, ja faraónman tee
axoni jato xeamaibaon joni koshi mia
iribati iki.
14 Jaskáakin moa jakiribi ja teeain
mia jikimaa, ea noibakin ekiakintani
shinannoxiwe. Jaskara ixon, faraón ea
yoixonoxiwe, nato cárcel meranoa ea
moa pikonon.
15 Ea riki, hebreo jonibo iká mainmea
yometsoxon bekana joni. Jakopíra, jawe
jakonmabi akáma ikax, ea neno cárcel
meran itima iki —akin aká iki.
16 Jatian jaskáakin jakonhiraakin, ja
namá Josekan yoiaitian ninkáxon, ja
panhaibaon joni koshin José yoishokoa
iki neskáakin: —Enbiribi namatara
iwanke, eaki kimisha joxo tasakan pan
bochoaa maia.
17 Ja wetsa tasá bochiki ikára iwanke,
meskó keska bata pan bochoya; ja
faraón boxonti. Ja bata panbora
awanke, isábo bexon en maia tasaka-
meabi pikin —akin aká iki.
18 Jaskáa Josekan yoia iki: —Ja
min namata riki, neskara yoii iká: Ja
kimisha tasá min namata riki, kimisha
nete yoii iká.
19 Jainoax ja kimisha nete itinra,
min ikábo faraónman mia ointi jake.
Jaskáaxonra jiwin paninhanan mia
reteti jato yoinoxiki, jatianra isábaon
bexon min yora pikántiki —akin aká
iki.
20 Jatian ja kimisha nete itin iká iki,
faraónman pikóni nete senenai. Ja nete
senenketian, jawen joni koshiboyaxonbi
faraónman fiestaa iki. Jatian ja fies-
tanko bekanabo bebonxonbi, faraónman
aká iki, ja cárcel meran niakana jan
jato xeamaibaon joni koshi betanbi, jan
jato pan axonaibaon joni koshi, cárcel
meranoa jato jeman pikomakin.
21 Jaskáaxon ja xeati jato xeamaibaon
koshi, jakiribi jawen teeain jikimaa iki.
Jaskáakin jikima, ja moatianbi akátiai
keskábiakin, faraón xeati boxona iki.
22 Ikaxbi jan jato panhaxonaibaon
joni koshira, risbikan tenéxtaanan
jato jiwinko paninmaa iki. Jaskatax, ja
Josekan jaton namá yoia keskáshaman
senena iki.
23 Ikaxbi jato xeamaibaon joni koshi,
moa jakiribi jawen teetiain jikixonbi,
Joséakintanibi shinanyamaa iki.

Faraónman namata Josekan yoia

41 1 Jatian moa jaskarabo iká, rabé
baritia winota pekáo, westíora
yamé faraónman namata iki. Ja namá
meran oinna ronki iká iki, Nilo janeya
paro kexá keníxon oinni chankata.
2 Jain keníxon oinna iká iki, kanchis
waka xoa jakonshamanbo, ja paromeax
mapeti. Ja wakabo mapéxon, ja paro
kexakea neshan tawa meranoa xobibo
piá iki.
3 Japekáo oinribia iká iki, kanchis
waka oshishokobo, ja paromeax mapeti.
Jaskara wakabo mapetax, ja xoasha-
manbo patax, charókana iki.
4 Jatian ja oshishoko waka mapeta-
baon, ja xoashamanbo pikin keyoai
oinna iki. Jaskarabo namá meran
ointaanan, moa faraón besoa iki.
5 Jaskataxbi moa jakiribi faraón
oxaribia iki. Ja oxaxon namáribia iki,
westíora nia trigonimeaxbicho, kanchis
texkan jakonshaman jokona.
6 Jainxon oinribia iki, kanchis trigo
texkan, bero chorishamatianbi bari
xanan siwáabo ikax bimiomabo.
Jaskarara iká iki, bari pikotaiorikeax
payákin, bari xanan choshiayona ikax.
7 Jatian ja kanchis trigo texkan chosh-
ishokobaon aká iki, ja jakonshaman
texkanbo pikin keyokin. Jaskati oxá
besoxon faraónman onanna iki, namá-
ketian iitai.
8 Jaskáakin namáwanxon, moa nete
xabáketian jaakinres shinanira faraón
iká iki. Jaskati ja shinanyares ixon, ja
namá onankaskin jatíbi ja Egiptonkonia
onanya joniboyabi onanmis jonibo, jato
kenamaa iki. Jaskáakin jato faraónman
kenamaa bexonbi, tsonbi ja namá jaskara
yoii iká yoiti atipanyamakana iki.

9 Jaskáakin yoiti atipanyamakana
ointaanan, ja jato xeamaibaon joni
koshin, jatianpari José shinanna iki.
Ja shinanritaanan, faraón aká iki
neskáakin: —Ramaparira en shinan-
rike, ea jakonmabires joni baneta.
10 Jatian mia apo, jato panhaxonai-
baon joni koshi betanbi, eki sináxon,
noa rabébi ja koirannai sontárobaon
koshin xobonko cárcel ikainko min noa
raana iki.
11 Jaskara iikinra, westíora yamé non
rabéxonbi namábekona iki. Ja jato jan
panhaxonaibaon koshin namata iká iki,
wetsaresibi. Jatian en akábiribi iká iki,
wetsaresibi. Jainoax ja namáboribi iká
iki, wetsaresibi jawéki iti yoii ikábo.
12 Jaskara non namánontianra, jain-
ribi nobé preso iká iki, westíora hebreo
bakeranon. Ja bakeranonra iká iki,
sontárobaon joni koshin ináabainxon
yanka yonoai. Jaskáakin namatabo,
ja bakeranon non yoiara, jaskara yoii
ikábo noa onantiakin jan yoipakea iki.
13 Jatianra jan non namábo noa yoipa-
kexona keskáshamanbo senena iki. Ja
namábo noa jan yoia keská senenma-
kinra min aká iki, eabiribi nokon tee
ikatiain jikimaxonbi, ja wetsabiribi jato
nishin tenexmaxon paninhanan min
jato retemakin —akin aká iki.
14 Jaskáakin yoiatianbi, cárcel
meranoa José pikoxon bexonkanti,
faraónman jato yoia iki. Ja faraónhiba
joti yoikana benxokaakin, Josekan
jawen kenibo oroxon, bená chopabo
saweyontaanan, joá iki.
15 Ja José moa joketian, faraónman
yoia iki, neskáakin: —En namatabora,
ea tsonbi ja yoii ikábo onantiakin yoiti
atipanyamakanke. Jaskara ikenbira ea
yoikanke, namábo mia yoikanketian,
jaskara yoii iká riki, ixonbo min jato
yoiai —akin.
16 Jaskáakin yoia José iká iki
neskati: —Jaskara namábo en onan-
tiakin yoiaibo riki, Diossenbi amaa en
akaires; jaskara ixonra, jan amaares
min onannon ixon mia en yoiti atipanke
—iki.
17 Jaskáketian faraónman aká iki, José
neskáakin: —Nokon namá meranra ea
iibake, Nilo janeya paro kexá ea chan-
kata.
18 Ja paromeaxa ibake, kanchis waka
xoa jakonshamanbo pikoti. Jabo pikotax
mapéxonra aibake, ian kexa xoxoai
neshan tawa keská xaranmea xobibo
pikin.
19 Jatian ja xoashamanbo pekáora
iibake, kanchis waka kikinbires
jakonma oshishokobo bei. Jaskara
wakabora, nin jawetianbi Egipto
mainmea en oinyosma iki.
20 Ja oshishoko waka beabaonra
aibake, ja jatonpari mapéwana xoa itan
jakonshaman kanchis wakabo pikin
keyokin.
21 Jaskáakin ja xoashaman jabé wakabo
piaxbira iibake, ja oshishoko wakabo
piama keskábiresbo ikax, jaskara oshibi-
resbo. Jaskara oinkin senenhataananra,
ea moa jakiribi oxá besoibake,
22 jatian jakiribi moa oxaribixonra
en namáribiibake, westíora trigo taxo-
meaxbicho, kanchis texkan jakonsha-
mani bimiax paniabo.
23 Jainxon ja namá meranribira en
oinhibake, westíora trigo taxomeaxbi-
choribi, kanchis texkan jakonmai bimia.
Ja texkanbora ibake, bari pikotaiori-
keax xana payataitonin choshia ikax,
siwáshokobo.
24 Ja trigo texkan siwáshokobaonra
aibake, ja jakonshaman texkanbo pikin
keyokin. Jaskarabo namáxon onan-
kaskin, ja onan jonibo kenamaxon en
jato yokatabira, ea tsonbi onantiakin
yoiti atipanyamakanke —akin aká iki.
25 Jaskáaketian Josekan faraón yoia
iki: —Ja rabé keská min namata riki,
westíora jawékibicho iti yoii iká.
Diossenra jan akí kaai jaweki mia
keshanke.
26 Ja kanchis waka xoashamanbo min
namata riki, kanchis baritia yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jatian ja kanchis trigo texkan jakonshaman min oinna riki, ja kanchis baritia yoii ikáribi.

27 Jainoax kanchis waka jakonma oshishokobo min oinna, itan ja kanchis trigo texkan bari pikotaiorikeax xana payataitonin choshia min oinna riki, kanchis baritia jawékiatinin ikanti yoii iká.

28 Ja jaskara namábo oinmaxonra, Diossenbi ja apo onanmaa iki, jaskara jawékibo janbi imai kaaibo.

29 Jaskara ikenra, ja Egipto main kanchis baritia senen, yoábo kikinbires icha iki kaai.

30 Jatian jaskata pekáora, kanchis baritia senenribi yoábo iamaitian, jawékiatin ikonbiresnoxikanai. Jaskati jawékiatinin iorakinbira, jonibaon onanyamaresti iki, jaskara moatian ikátiimabira, Egipto main iorai jawékiatinin ikí bonoxikanai.

31 Ja Egipto mainmeax ikonbiresi jawékiatinin itititianra, ja moatian icha jawékiati jakátiaibaon moa shinanbenokanti iki.

32 Ja faraónman rabéakin namatara, jaskara iti yoii iká namá rabébires iki. Jaskara itibora, Diossenbi moa basima imati jake.

33 Jaskara iken, jakonkayara iti iki, mia apo ixon westíora onan joni, itan shinanya joni katóanan, nato Egipto main iká jonibo jan jato ikinnon ixon, min koshi jikimati.

34 Jakopíra, mia apo ixonkaya min ati jake neskara: Minra joni koshibo janepakeanan, jato raanti jake, ja Egipto main iká jatíbi jemabaon. Jain kaxonra, ja kanchis baritia senen yoá icha inontian tsinkikana yoábo, pichika tsamáinoa westíorabo jato bichinkanti jake.

35 Jato bichinxon bexonra, jainbicho tsinkianan tsamankanti jake, jainoa jaton apon jaskaakin ati jato yoinon ixon. Jaskáaxonra ja Egipto main iká jemabaon jaa jonibo, jato jawékiamakanti iki.

36 Jaskáaxonra, jato bichina yoábo, ja Egiptonko iká jeman benxoakanti iki. Jatianra ja kanchis baritia yoakan ititian, moa jonibaon ja jawékiakantibo jati iki —akinra aká iki.

Egipto mainmea jonibaon koshi José jikia

37 Jaskáatibo Josekan jato yoia, ja faraón betanbi jawen joni koshibaon shinanna, kikinbires jakon jawéki iká iki.

38 Jaskáakin jawen namá yoia moa onantaanan, faraónman jabé ikábo neskáakin yoia iki: —¿Maton shinanaki, nato bakeranon keskáribi, Diossen shinanman iboaa wetsa joni non merati atipana? —akin.

39 Jatian ja Josébiribi faraónman neskáa iki: —Mia keská Diossen onan shinanya jonira, tsoabi yamake. Miabicho riki, jaskarabiribi iti Diossenbi imaa ikax, jato onanai joni.

40 Rama netenbira, nokon toan ea jain iká palacionko mia joni koshi en imai. Jaskáakin joni koshi en mia imaketianra, jatíbi min yoia joibo, nokon jonibaon mia ninkáxonti iki. Eabichoresa, apo ikax mia xewina joni koshi iti iki.

Faraónman José koshi imaa.

41 Egipto main iká jatíbi jonibaon
koshiribira en mia imai —akin aká iki.
42 Jaskáataanan, jawen metotiainoa
jawen janeya meosoti tsekataanan,
faraónman José sawemaa iki. Jainxon
lino aká chopa kikin kopí itan jakonsha-
manribi, oro teoti betanbi bexon José
sawemakana iki.
43 Jaskáakin senenhataanan, ja apo jan
kaai carro pekáo wetsa carro ikátonin,
moa apo keska itiribi janea iketian, José
nanémaa iki. Ja nanémataanan boí, jabé
boai apon joni koshibo ikana iki neskati:
Jainra apo kaai, "¡bai xepoyamakanwe!",
ja apo mato ponte winotaitian rabii já
bebon chirankookanwe, iki saa iibain-
kana iki. Jaskataxa Egipto main iká apon
koshi jikimaa, José jain baneta iki.
44 Jainxon faraónman José yoiribia iki
neskáakin: —Ea riki, Egipto mainmea
apo. Jaskara ixon riki, en mia joni
koshi jikimaa. Jaskara mia joni koshi
iketianra, jawékibo anoxon miapari
yokákanti jake —akin.
45 Jainxonribira faraónman, wetsa
jane José menia iki. Ja jane menia
iká iki, Zafnat-panea. Jaskáakin jane-
taanan, Potiferanin bake ainbo Asenat
awinhanon ixon bimaa iki. Ja Potiferara
iká iki, On jemamea sacerdote. Jaskata
pekáora, Egipto mainmea jemabotiibi
José kaa iki.
46 Joséra kimisha chonka baritiaya iká
iki faraónhiba bokanontian. Ja apoiba-
keax pikótaananra, jatíbi ja Egipto main
iká jemabaon kaa iki.
47 Ja José Egiptonko joni koshi inon-
tianra, kanchis baritia senen kikinbiresi
banábo jakonshamani xoxoax, ikonbi-
resi bimia iki.
48 Ja banábo kanchis baritia senen,
ikonshamani bimiketian tsinkixonra,
Josekan aká iki ja Egipto main iká
jemabotiibi ja jawékiati janon ixon, jato
benxoamakin.
49 Ja Josekan jato tsinkimaa trigo,
tsonbi topontimatii kikinbires icha ikaxa
iká iki, aniparo kexá iká mashitiibires.
50 Jatian jawékiatinin iti peokoota-
matianra, Josekan jawen awin Asenat
betan rabé bakeaa iki.
51 Ja reken pikota jawen bakera,
Josekan janea iki, Manasés akin.
Jaskáakin jawen bake ja janen akira
iká iki, neskati: "Diossenbira ake, jatíbi
ea onitsapita jawéki en shinanaibo, ea
shinanbenomakin. Jainxonribira ake, ja
nokon kaibobo onitsapitai en shinanai
shinanboribi ea shinanbenomakin", iki
iká iki.
52 Jatian ja jawen wetsa bake pikota,
Josekan janea iki, Efraín akin. Ja
janeira iká iki José neskati: "Ea onitsa-
pita mainxonra nokon bakebo ea
Diossen menia iki", iki.
53 Jaskata iitira, moa kanchis baritia
senenketian, ja icha jawékiati japa-
choaibo moa keyota iki.
54 Jatian ja icha jawékiati ipachoai
keyota pekáobiribi, moa jatíbiain jawé-
kiatinin itibiribi peokoota iki. Jaskati
jatíbiain jawékiatinin ikanainbi, Egipto
mainbiribi icha jawékiati ja iki.
55 Jaskati ja Egipto main iká wetsa
jemabo, moa jaton jawékiati keyoax, jawé-
kiatinin iki peokooti faraónhiba yobeni
bokana iki. Jaskati jaiba bokanketian,
faraónman jato aká iki: "Joséiba kaxon
jan yoia keskábo axontankanwe", akin.
56 Jatian jaskati moa jatíbi ja Egipto
main iká jemabaon jawékiatinin
ikanaitian, jain jawékiati benxoaabo
jokonhaxon, ja Egipto jonibo Josekan
jato maromaa iki. Jaskáakin Josekan
jato akinabi, bebonbires jawékiatinin
ibotankana iki.
57 Jaskara iketian, jatíbiainoax trigo
maroi Egiptonko José ikain bekana iki.
Jatíbiainra kikinbiresi jawékiatinin
ikana iki.

Josekan wetsabo Egiptonko kaa

42 1 Jatian jaskati jato iká main
moa yoábo yama inontianra,
Jacobnin ninkata iki, Egipto main icha
jawékiatia ikanai. Jaskara ninkáxon,

jawen bakebo yoia iki neskáakin: “¿Jaweakikayaki, jawe akímabi manaanani mato neno oinhananreskanai?”

2 Enra ninkáke, Egipto main icha jawékiatia ikanai. Jaskara iken, non ja jawékianon jain boxonpari, trigo marokin bitankanwe; noara pitin retenake, akin jato aká iki.

3 Jaton papan jato jaskáakin yoia, ja chonka Josekan wetsabo bokana iki; Egiptonkonia trigo maroi.

4 Jaskati jawen wetsa bakebo trigo maroi bokanainbi, Jacobnin jawen bake Benjamínbicho jato betan raanyamaa iki; jain kaax jakonma winóti shinankin.

5 Ja trigo maroiribi, wetsankonia jonibo bokanaibo betanra, ja Israelnin bakeboribi bokana iki. Jainra bokana iki, ja jain ikana Canaán main, moa jawe jawékiatibi yamaketian.

6 Jaskarabo inontianra, jainoa joni koshi iti José jikimakana iká iki. Jainoax jaribira iká iki, wetsankoniaxbo trigonin maroi beaibo jato jan maromai. Jaskara iketianra, ja trigo maroi boax Joséiba nokótaanan, jawen wetsabo ja José rabii, ja bebon chirankotaanan, maikibi bekepikana iki.

7 Jaiba nokókanatianbi, jato ointaananbires Josekan jawen wetsabo onanna iki. Jaskáakin jato onanaxbi, ja jawen wetsabo onanama keská José iká iki. Jakopíra, notsinbainhanan yoikin jato aká iki neskáakin: —¿Jaweranoaxki mato bekana? —akin. Jato jaskaa ikana iki neskati: —Noara Canaán mainmeax bekanke trigonin maroi —ikibo.

8 Josekan jato onankebi, jawen wetsabaon ja onanyamakana iki.

9 Jatian jawen wetsabo jaskáketian, Josekan shinanria iki, ja moatian jatokiriakin namáyantana jawéki. Jaskara shinanrixon jato yoia iki neskáakin: —Mato riki, jaweraoxonki non jato peotiki ixon, nato jema paranaxon oinni bekanabo —akin.

10 Jato jaskáa yoikana iki: —Mato jaskáai noa joáma riki. Noa min yonotibo riki, neno trigo icha yoikanai ninkatax, jan maroi bekanares.

11 Noabo riki, westíora jonin bakebicho. Noara ikon jakon jonibo iki. Jaskara ikaxa, jawetianbi paranaxonbo ointaanan, non jato ramiaisma iki —akin akana iki.

12 Jaskáakanabi Josekan jato yoia iki: —Enra jawekeskáaxonbi mato ikonhayamai. Matobo riki, paranax nato jeman weixon, jaoraoxonki non jato ramiatiki ixon, noa oinni bekanabores —akin.

13 Jaskáabi José yoikana iki: —Noa min yonotibo riki, chonka rabé bake; westíora jonin bakebicho. Jainoax noabo riki, Canaán mainmea jonibo. Ja non wetsa chiníbichora, non papa betan jainbi baného; ikaxbi ja wetsaresa moa yamake —akin.

14 Jaskáakanabi jato yoiribia iki: —Matobo riki, ja moa en mato yoiwana keskábi, paranaxon non jema oinni beabores.

15 Jaskara iken, ja maton ea yoiaboki ikon iki ixon onanoxonra, rama en mato neskáai: Ja faraónbicho riki, neno ikábaon joni koshi. Jakopíra, en mato paranyamakin ikon mato yoiai maton onannon ixon, ja faraón janebainkin en mato yoiai. Ja joyamaa maton wetsa chiní neno beyamaaxa, mato jawekeskataxbi nenoax kayamai.

16 Jaskara iketianra, ja maton wetsa chiní biti, maton westíora raanti jake. Jatian mato neno banetaibobiribira, ja maton wetsa chiní beai kaman, en mato xepoti jake. Jatianparira en mato ikonhati jake, jatíbi maton yoia joibo. Ikaxbi jaskáati en mato yoiabo maton senenhayamaketianra en onantiki, paranaxon non jema oinni mato joáres —akin jato aká iki.

17 Jato jaskáakin yoitaanan, kimisha nete senen, Josekan jato cárcel meran xepoa iki.

18 Jatian jato cárcel meran xepoibata moa kimisha nete senenaitian, Josekan moa jato pikoa iki. Jato pikotaanan yoia

iki: —Eara Diossen ratetai joni ikax, jawen keena keskáres axoni jaa joni iki. Jaskara iken, ja maton ea yoia keskábo maton senenhaketianra, en mato jawebi shinanxontima iki.

19 Ikon jakonbo ixonra, maton wetsa westíora, neno cárcel meran maton potabainti jake. Jatian mato jatíribibora, maton itinko banéibatabo jato jawékiati boxoni moa kati jake.

20 Ikaxbi ja maton wetsa chiní baneta maton yoiibatara, jakiribi jokin maton ea bexonti jake. Já maton beketianparira en mato ikonhati iki, ja maton yoia joibo ikon iká. Ikaxbi ja maton yoiabo senenhayamaaxa, mato mawáti jake —akin jato aká. Ikonrake non abánon ja min yoia keská, iki ikana iki.

21 Jaskáakinbo jato yoia, jatonbiribi ikana iki neskati: —Ja non wetsan jaskáatima noa yoiabi, noibayamakin akonbireskin ramiakin onitsapimani ikaxiki, noa jaskaraton ikonbiresi ochaa. Ja non jaskáani kopí riki, ramabiribi noki jaskara jawéki nokota —iki ikana iki.

22 Jatian jaskákanaitian jawen wetsabo, Rubenman jato neskáa iki: —Neskarabo inaketian, ja non wetsa maton retekaskin ramiaitian, atima en mato yoiabi, maton nokon joi ea ninkáxonyamaa iki. Ja maton jaskáani kopí riki, ramatian noabiribi masá tenei, ikonbiresi noa onitsapikanai —akin jato aká iki.

23 Ikaxbi jabaonra onanyamaa iká iki, ja Josekan jaton joi ninkatai. Jaskarara shinankana iki, ja Josekan jato yoyo akin, wetsa joni jato yoimaitian.

24 Jatian jato jaskáai iitibi, jato oinnax onisi, jato jenebaini wetsaori kaax, José winia iki. Ja onisi winii senentaanan, jakiribi joríbaxon, jatíbi ja jain ikábaon jishnonbi, ja Simeón jato yatanmataanan cadenanin axon, cárcel meran jato niamaa iki.

25 Ja Simeón cárcel meran jato niamaa pekáora, Josekan jawen joni koshibo yoia iki, jaton sakobaon jato trigo bochoaxonti. Ja bochoaa pekáo, jan trigo kopíakana koríkiboribi, jaton sacobaon jato niapakexonti jato yoia iki. Jainoax jaton itinko kakin, ja jawékiakantiboribi jato axonkanti yoia iki.

26 Jaskáakin ja trigo saco menikanabo, jaton asnobaon moa petsámankin senenhataanan, ja Josekan wetsabo moa bokana iki.

27 Ja bobóbaiti moa yantan iketian, jain iakexon westíoran aká iki, jawen asno pimanoxon, jawen saco techorokin. Ja techorokin chichó meraa iki, ja trigo bikin jan kopíaibata koríki.

28 Ja koríki meraax ratékin, jawen wetsabo aká iki: —Oinkanwe nato nokon koríki ea banexonkana. Nato nokon saco techórokinra en merake —akin. Jato jaskáakin yoia rateti, jatonbiribibo yoyo iki ikana iki neskati: —¿Jaweatimein noa Diossen jaskáake? —ikibo.

29 Jatian moa jakiribi ja Canaán main kaax nokóxon, jawen bakebaon Jacob yoikana iki, jatíbi jaskara winókana jawékibo. Jaskarabo yoikin, jaton papa akana iki neskáakin:

30 —Ja Egiptonko joni koshi jikimakanaiba kaax, noa nokóketianra noa aibake, non yoyo akabi jakonma koshi joinres noa aboankin. Jaskákin noa aibake matobo riki, paranaxon noa ramianoxon, non jema oinni bekanabo, akin.

31 Jaskáakinbo noa yoiainbira, nonbiribi aibake, noara ikon jakon jonibo iki. Jainoax paranaxonboribira, jawetianbi jato ramianoxonbo jaton jemabo non oinyosma iki.

32 Noabo riki, westíora papabicho; ikaxbi chonka rabé bake. Jatian westíora non wetsaresa, moa nobéma iki. Ikaxbi ja non wetsa chiníshokoresiki, ja non papa betanbi Canaánhin baneta, akin.

33 Non jaskáakin yoiara, ja Egiptonko joni koshi imakanatonin noa aibake

neskáakin: ‘Ikon jakon jonibo ixonra, maton wetsa westíora neno maton ea potaxonti jake. Jatian matobiribira, ja maton xobon banetabaon jawékiati, jato boxoni moa kati jake.

34 Ikaxbi jakiribi joríbakinra, ja banéibata maton wetsa chiníshoko, maton ea bexonti jake. Já maton beketianparira en ikonhati iki, ikon jakon jonibo ixon, maton ea paranyamaa. Jatianribira ja neno en mato banenanhibata maton wetsa, en mato pikoxonti iki. Jainoax jatianribira, jakonshamanax neno mato jawékininbo maroti iki, akinra noa aibake’ —akin akana iki.

35 Jaskáakin jaton papa yoikin senenhataanan, jatíxonbi jaton sacobo nasii akin, ja trigo marokin kopíaibata koríkibo, jaton sacon iká merakana iki. Ja koríki pishabo jaton sacon iká meraax, jaton papa betanbi jaskarabo meraax, ikonbiresi ratékana iki.

36 Jatian ratékin, Jacobnin jawen bakebo neskáa iki: —Ja maton wetsabo bokinra akai, maton ea jato keyonanpakebireskin. Ja Josépari maton aká iki, manómakin. Jatian ramabiribi maton ake, Egiptonko ioxon presoakanketian, Simeón potabeirankin. Ja senentiainbi, rama ja Benjamín boribakasi mato iitai. Ja maton wetsabo maton jaskáaitoninra akai, maton jatíbitian ea jakonma imakin —akin.

37 Jaskáketian Rubenman jawen papa yoia iki: —Ja min bake Benjamín iká jawékibo en oinbanon, eki jenewe, papá. Enra mia jakiribi bexoni kaai. Ikaxbi jaskáakin yoixonbi, en Benjamín mia bexonyamaketian, nokon bake rabé ea retenannoxiwe —akin.

38 Jaskáakin yoiabi, Jacobnin jawen bake aká iki: —Ja min wetsa nokon bakera, jawekeskáaxonbi en mato raanxonyamai. Oinwe, ja min wetsa José iki, moa mawata yama. Jatian ja min wetsa Benjamínbicho iki, rama neno ebé jaa. Ja maton wetsa Benjamínribi, maton ioa kaaibi jakonma winóketianki, mato jawe iti iki. Ja nokon bake chiní, maton boxon jaskámaa kopíra, ea yosishoko ikax iti iki, jaskaraton masá shinanni onisi mawákasi —akin aká iki.

Egiptonko Benjamín bokana

43 1 Jaskarabo inontianra, Canaán main iká jonibo, bebonbires jawékiatinin iki iiboreskana iki.

2 Jatian ja Egiptonkonia trigo beyantankana moa keyotaitianra, Jacobnin jawen bakebo yoia iki: —Jakiribi trigo marokin bii boribatankanwe —akin.

3 Jaskáaketian Judakan jawen papa neskáa iki: —Ja trigo maromataanan raankinra, ja Egiptonkonia joni koshin onantishamanhakin noa yoia iki: ‘Jakiribi jaiba kakin, non wetsa chini boyamaax, moa jaiba noa nokótima’.

4 Jaskara iken, ja non wetsa chini min nobé raanaitianparira, noa jakiribi Egiptonko trigo maroi kati jake.

5 Ikaxbi nobetan ja non wetsa min raanyamaitianra, noa jawekeskataxbi kayamai, papá. Ja jainoa koshinra, noa joaitian ayantanke yoikin: ‘Non wetsa chiní boyamaax, moa jaiba noa nokótima’ —akin aká iki.

6 Jaskáaketian ja jaton papa Israelnin jato aká iki neskáakin: —¿Jaweatikayaki, ja joni koshin mato yokataitian, non wetsa chiníra jake, akin maton aká iki? Jaskaaxonpachora akai, maton ea jakonmabires shinanmakin —akin jato aká iki.

7 Jaton papa jaskáketian neskáakin yoikana iki: —Ja joni koshin meskóakinbo noa yokáketian riki, non jaskáakinbo yoia. Jishaman jaskarabo yokákin noa aká iki: ‘¿Maton papaki japaria? ¿Maton wetsa neno joámaki jaríbaa?’ akinbo. Jatianra nonra onanyamaa iki, jaskáakinbo yokáboxon, ja ‘maton wetsara maton ea bexonti jake’, akin noa ati —akin jaton papa akana iki.

8 Jatian Judakanbiribi, jawen papa aká iki neskáakin: —Moa noa kabatanon, nato bake moa nobé raanwe.

Ja bake nobé kaketianra, enbishaman já koiranti jake. Jatianresa mia, noa, itan non bakeboribi mawáyamai japarikanti iki.

9 Ja min bake en boá jawekeskabo winóketianra, ea iti jake ja min bake kopi min ea ramiati. Jakiribi ja min bake mia neno banexonyamaxonra, en ati jake jatíbitian ja ocha kopi masá tenekin.

10 Jaskáyamakin moabi ja bake nobé min raanhibaketianra, moa rabeti kaax noa joríbaa ikeanke —akin.

11 Jaskáketian jawen papan neskáa iki: —Moara wetsa keska shinanbo non ati yamake. Jaskara iken, ramapari mato jaiba kaai joni koshi, maton sacon jawéki axon boxontankanwe. Ja maton boxonaibora iti jake, ja nenonxon non akai kikin jakon jawékibo. Ja maton boxontibora iti iki: Ichama bálsamo, ichama mishkin, meskó inintibo, mirra, castaño bimibo itan almendro bimibo.

12 Jainoax ichachashaman koríkiribira, maton boxonti jake. Jainoax ja maton saco meranoa maton meraibata koríkiribira, boxon maton jabishaman meniti jake. Jawekeska ikaxa, shinan benoxon mato axonabira iki.

13 Jaskara iken, ja joniiba moa botankanwe; kakin atankanwe ja maton wetsa iokin.

14 Ja mato jaiba kaai, joni koshiiba nokóketian, abánon ja koshi shinanya Diossenbi noibataanan onísaxon, mato akinkin. Jainxon abánon, ja cárcel meran iká min wetsa pikotaanan, ja maton ioai maton wetsa Benjamínribi jaweamayamakin. Jatian ea jawekeska bakeoma banéti ikax, ibanon jaskarabiribi ea baneti —akin jato aká iki.

15 Jaskáketian ja Jacobnin bakebaon, ja joni koshi boxonti yoiibata jawékibo moa biax bokana iki. Ja moa bokin, ja ichashaman koríkiabi, jaton wetsa Benjamín iokana iki. Jaskati boax Egiptonko nokótaanan, Joséiba bokana iki.

16 Ja boax jaki nokoti bokanaitian, Benjamín jato betan kaai Josekan meraa iki. Ja meraxon, jawen xobon iká jawen yonoti joni koshi yoia iki: —Nokon xobonko nato jonibo iotanwe. Jain kaxonra, westíora waka min reteti jake; nenoax kaxon bariapan en jato betan pinon —akin.

17 Jatian jawen yonotibaon joni koshin, jan yoiwana keskábo José axona iki; jaskáxon janbishaman jato ioa iki.

18 Jaskáakin jato ioabi, Josekan xobo iketian onanax, ikonbiresi raketi, jatonbiribibo yoyo iibainkana iki neskati: —Paranxon ja xobon noa boí riki. Ja reken trigo maronontian, ja koríki noa banexonkin, non saco meran noa niaxonyantana kopíra ibirai, neno noa iwekana. Iamaxon non yoinayabi noa iboataanan, kikinhakin yankabires yononoxon noa bearibira ibirai —ikibo ikana iki.

19 Jaskáakin jato boá kaxon, jain kaa xobon jikiamatianbi, jan jato ioa Josekan yonotibaon joni koshi betan yoyo ikana iki.

20 Ja yoyo akin akana iki neskáakin: —Oinpariwe ibó, minra moa onanke, noabo riki ja miibakea jawékiati maroi noa beibataboribi.

21 Ja jawékiati min noa menia nenoax noa kanontianra, moa yantan iketian oinnax, moa jain iakea iki. Jain iakexon, ja non boai trigo sacobo techóroxon non oinnara iká iki, koríki pishabo ja meran iká. Ja koríkibora, ja iantanatiibi iki; ja banenoxonra non neno beke.

22 Jainxonra non koríki beke, jakiribi nenoa trigonin maronoxon. Ixonbira non onanyamake, tsonkaya ja non saco meran ja koríkibo noa niaxonaki iantana ixon —akin akana iki.

23 Jaskákanketian, ja Josekan joni koshin jato neskáa iki: —Rakéyamakanwe, jakonreskaya shinankanwe. Jawekeska ixonra, maton Diossen itan maton anibaon Diossenbira, ja koríkibo maton sacobaon mato axonhibake. Ja

trigo bikin, maton kopíayantana korí-
kibora en biantanke —akin jato aká iki.
Jato jaskáakin yoitaanan kaxon, ja cár-
cel meran iká Simeón pikotaanan, jato
ikanainko ioa iki.
24 Jaskáa pekáo, moa jatíbi jato
Josekan xobonko ioa iki. Jain moa jato
ioxon, jan tachokiikanti onpax jato
menia iki. Jainxon jaton yoinaboribi
jato pimaxona iki.
25 Jatian jabaon moa onanna iká iki,
Josekan jawen xobonxon jato betan
bariapan pii joai. Jaskara onanxon, ja
José menikanti jawékibo benxoakana
iki.
26 Ja José moa jato betan jawékiai
bariapan joketianra, ja meniti bokana
jawékibo moa menikana iki. Ja jawé-
kibo meniamatianbi, ja rabii ja bebon
chirankotaanan maikibi bekepikana iki.
27 Jaskákanketian, Josekan jato yokata
iki: —¿Matoki jakontani iantana? ¿Ja
maton papa yosishoko maton yoianta-
naki jaresparia? —akin.
28 Jato jaskáa, joni koshi ikax jato
betan senenma iketian, jakiribi já bebon
beobainkana iki. Jaskátaanan yoikana
iki: —Ja non papa, noa keska noibatisho-
koribira, jain jakontanibires iki —akin.
29 Jaskáakin yoikana, oken oinbe-
konkin jain jato betan Benjamín itina
Josekan meraa iki. Ja Benjamínra
iká iki, jawen tita betanshaman
jawen papan bakeaa ikax, jawen
wetsabi. Jatianra iká iki José neskati:
—¿Natokayarin maton wetsa chiní,
já yoikin maton ea ayantana? —iki.
Jato jaskáakin yoitaanan, ja Benjamín
Josekan neskáa iki: —Mia Diossen
noibataanan akinbanon, baké —akin.
30 Jaskáakin yoixon, jawen wetsa
ointaanan José ikonbiresi onisa iki.
Jaskáakin onisen yatannatianbi, jawen
xobon ishtonbires jikiax, José winia iki.
31 Ja winii senentaanan, winia onanti
inaketian bechokiitax, joribaxon jato
yoia iki: ¡Moa pikánon jato metexon-
kanwe! akin.
32 Jatianra moa pikin peonoxon, wetsa
mesan jawen piti José axonkana iki.
Jatian ja Jacobnin bakebobiribi, wetsa
mesan axonkana iki. Jainxon ja Egipto
jonibobiribi, jatonbiribibo axonkana iki;
jaton axé meran, hebreo jonibo betan
pitima yoiai iketian.
33 Jatian pikin peoamatianbi, Josekan
jawen wetsabo beibanamakin jato
yakámaa iki. Jaskáakin jato yasánkin
aká iki, jaton rekenhainxon peoxon,
jaton wetsa chiní senen jato yaká-
makin. Jato jaskáakinbo yasánketian
ointaanan, ratébainax beísanankana iki.
34 Jato jaskáakin moa yasántaanan,
Josekan aká iki, jawen wetsabo yaká-
kana mesanko, jawen yonotibo piti
bomakin. Ixonbi ja Benjamínbiribi,
jawen wetsabo axona bebonbires icha
piti axona iki. Jatian jaskáakin jawen
wetsabo betan moa jawékiaax, José
raroshaman iká iki.

Josekan plata kenpo iká

44 1 Jaskarabo iká pekáo, jawen
yonotibaon joni koshi, Josekan
yoia iki: —Nato jonibaon boti senenbo-
pari, jaton sacobaon trigo bochoaxon-
kanwe. Jainxon jaton saco bemakayan-
ribi, jan kopíakana koríki pishabo jato
niaxonkanwe.
2 Jainxon jaton wetsa chinikan sacon
niaxonwe, nokon yami kenpo betanbi
jan trigo kopíakana koríkiribi —akin.
3 Jatian wetsa nete xabata yamékiri-
shoko, jaton asnoboyabi moa bokanai-
tian, Josekan jato raana iki.
4 Ja moa bokana pekáo, ochókana-
mabi Josekan jawen yonoti joni koshi
neskáakin yoia iki: —Ja bokanabo
ochóira bokanamabipari, jato chiban-
tanwe. Nokoxonra, min jato yoiti
jake: ‘¿Jaweatiki nokon Ibon mato
jakonhaabi, maton jakonmaabeirana?
Matonra jawen plata kenpo yometsokin
beke’.
5 Ja kenpora, jan nokon joni koshin
xeai iki. Jainoax ja kenpon axonribira

akai, rama iti jawékibo onankin. Jaskara ikaxa, ja maton akábo, kikinbires jakonma jawéki iki akin jato anoxiwe —akin aká iki.

6 Jaskáakin Josekan yoia kaxonra, jato nokotaanan, ja yoiwana joishamanribi, jato yoia iki.

7 Jatianra jabaon yoia iki: —¿Jaweatikayaki, jaskara joibo yoikin min noa jeneyamai? Jawetianbira, non jato jaskáayosma iki.

8 Jishaman, nenoa trigo marobaini kaxon non ayantanke, Canaánhin kaxon, non saco meranoa koríki merakin. Ja koríki iboayamakinra, jakiribi neno jokin non mato banexonhibake. ¿Jaskata ikaxbiki, jawekeskati ja min Ibon xobon iká koríki, itan orobo noa yometsotiki?

9 Jawekeska ixon, ja manota jawékibo benakin atiki, ja neno noa iká westíorainoa min nokokin. Jatianra ja jainoa min nokoa joni, moa retekanti iki. Jainoax jatíbi noaboribi, min kikinhakin yanka yonotibo noa iti iki —akin akana iki.

10 Jatian Josekan yonotibaon joni koshin yoia iki: —Ikonrake; ja maton shinanna keskáakinra en mato ati jake. Ikaxbi ja plata kenpo en jaibakea meraibichora, nokon yonoti iki kaai. Jatian mato jatíribibora, jawe ramibi akáma keská mato ikanti iki —akin.

11 Jaskáakin jato yoiatianbi, jaton asnon iká sacobo manhaxon, jatianbi techórokana iki.

12 Jatian jaton sacobo moa techórokanketianra, ja joni koshin aká iki, jaton sacobotiibi plata kenpo benakin. Ja moa benakin peokin aká iki, jaton wetsa rekeman saconkoxon peoxon, jaton wetsa chinikan saco kaman. Jaskáakin sacobotiibi benabokin meraa iki, jaton wetsa chiní Benjamínman saconkonia.

13 Ja Benjamínman saco meranoa meraketianra, jatíxonbi jaon masá shinanai onanti inon ixon, jaton sawea chopabo noshikana iki. Jaskatax jaton sacobo asnon ataanan, jakiribi Egiptonko banébainribikana iki.

14 Jaskati boax, jawen wetsaboyabi Judá, Josekan xobon bokana iki. Ja boax nokotax, José bebon chirankootaanan maikibi bekepikana iki.

15 Jaskákanketian, Josekan jato yoia iki neskáakin: —¿Jaweati maton ea jaskáarin? ¿Matonki onanyamaa, ea jaskáaibo en shinanmanres jato onanai? —akin.

16 Jatian jato Josekan jaskáaketian, Judakan aká iki neskáakin: —Non riki, jawe jakonmabi akáma. Ikaxbi jawekeskaakinshaman yoiananra, miabira non ikonhamatiki, non jakonma jawékibo akáma ixon, non mia yoiabi min noa ikonhayamaitian. Ikaxbi Diossen oinnaribi moa non, jakonma jawéki akona ikaxa, ja jaibakea min kenpo meraa betanbi, jatikaxbi noa min kikinhakin yanka yonotibo iki noa bokanai —akin aká iki.

17 Jaskáabi Josekan jato neskáakin yoia iki: —Enra jatíbi mato jaskáayamai, ja plata kenpo en jaiba nokoaresa, nokon yonoti ikai. Ikaxbi mato jatíribiboresa, moa tsonbi jaweayamaa, maton papaiba mato jakonbires bokanti jake —akin jato aká iki.

Benjamín kopí Judá yoyo ika

18 Jatian jaskáakin jato yoia, Judá Josékirikaina iki, jakikainxon neskáakin yokata iki: —Ibó, rama riki ea mibébiribi beibabanax yoyo itin keeni; ¿Eaki iti atipanyamaa? Ibó. Ikaxbi en mia jaskáakin yokata, eki sináyamawe. Miabi Faraón shinanbainkinra en mia jaskáai.

19 Minra noa yokata iki, noaki papaya iki, iamaax nobé joyamaa non wetsaki jaa, iki ixon.

20 Min noa jaskáketian mia non yoiantanke, jaráke non papa yosishoko, itan non wetsa chiní bakebires, akin. Ja non wetsa riki, yosishokoxonbi non papan

bakea. Jakopíra, kikinbiresakin noike,
ja wetsa mawata toan jabicho baneta
iketian.
21 Mia jaskáakin non yoia, min noa
ayantanke, ja non wetsa chiní min
onankasai kopí, ja bexonti noa yoikin.
22 Jatianra non mia aká iki, ja non
wetsa chiní, mia non bexonabira, já
kikinhakin noia ixon, jaon akonbireskin
masá shinanni, non papa mawárestiki
ixon.
23 Jaskáabi min noa yoiribia iki: Ja
non wetsa chiní mia non bexonyama-
ketian, jawekeskáaxonbi jakiribi noa
miiba joketian, moa min noa bitima.
24 Min noa jaskáa kaxonra, jatíbi min
noa yoia joibo rebéstankin, non papa
non keshana iki.
25 Jatianra non papan noa yoia iki:
'Jakiribi trigo marokin bii botankanwe',
akin.
26 Ikaxbi non yoia iki: 'Ja non wetsa
chiní boxonti, joni koshin noa yoia
ikaxa, noa jawekeskataxbi jayáoma
kati atipanyamake. Jayáoma noa kake-
tian ronki, jawekeskáaxonbi ja moatian
ayantana keskáakin, noa biribatima iki',
akin.
27 Jaskáakin yoiabi, ja non papan noa
aríbaa iki, neskáakin: 'Matonra ake
kikinhakin onankin, ja nokon awin
Raquel betan en rabé bakea.
28 Ja nokon wetsa bake eibakeaxbi
moa manota iketianra, moa jawetianbi
en oinyosma iki. Jaskara iketian en
shinanai, ja nokon bakera, moa pimís
yoinabaon piá iki ixon.
29 Jatian nato ebé iká nokon jabicho
bake texea boxon, maton jakonma winó-
maketianra, ea yosishokoira ikax, jaon
masá shinanni ea mawáresti iki' akin.
30 Jaskara iken, rama ja nokon papaiba
karíbakin, nokon wetsa en boxonya-
maara, jabébiribi jaxon ayorakin noia
ikax,
31 ja nokon wetsa ebé kayamai
ointaanan, nokon papan kikinni onískin
maxkati iki. Ja non papa yosishoko
ikenbi jaskámaaxa, noa jawen bakebo
kikinbires jakonma banéti iki.
32 Jakopíra, neno jokin ja nokon
papa en yoia iki, nato bake en akonkin
koiranti. Jaskáati yoikinra, en aká iki
neskáakin: 'Ja nato en ioai nokon wetsa,
jakiribi mia iwexonyamaaxa, ea iti jake
jaskaraton jatíbitian masá shinankin,
jakonma masábires tenei jaai', akin.
33 Jakopíra ea keenai, nato bake jawen
wetsabo betan raantaanan, jawen toan
min yanka yonoti ea banéti.
34 Jaskara iken, ja nokon wetsa ebé
kayamaitianra, jawekeskataxbi nokon
papan xobon ea kati atipanyamake.
Jaskati eabicho kaxonbira, ja nokon
papa jakonma en shinanmaa akonbi-
reskin masá shinanni onitsapitai en
ointi iki —akin aká iki.

Josekan jawen wetsabo onanmaa

45 1 Jato jaskái iikinbira, moa
jato bebonxon teneti atipan-
yamaxon, jawen yonotibo Josekan,
koshin neskáakin saí aka iki: "¡Jatikaxbi
nenoax jokonkanwe!" akin. Jatianra
westiora jawen yonotibi jain yamakana
iki, ja Josekan jawen wetsabo jato onan-
manontian.
2 Jaskáakin jawen wetsabo moa jato
onanmataanan, José ikonbiresi koshin
sion iki winia iki. Jaskati winiai-
tian, jatíbi jain iká Egipto jonibaon
ninkákana iki. Jainxon jaskati ja José
winiabo, faraónribi keshankana iki.
3 Jatian jawen wetsabo Josekan aká iki,
neskáakin: —Ea riki José; ¿Non papaki
jaréstaniparia? —akin. Jato Josekan
jaskáabi, ikonbiresi ratékin, nin tsonbi
jawetanibi yoiti atipanyamakana iki.
4 Jaskákanainbi Josekan jato yoia iki:
—Nerichaa bekanwe —akin. Jatian jato
jaskáa jakibeirankanketian jato yoiribia
iki: —Ea riki, maton wetsa José; ja
Egiptonko bokannon ikax, mato eon
maroni.
5 Ikaxbi jaskáakin yoixon en mato
onanmaa, matonbinix jakonmabo

shinanni, maton shinan tsokasax sinataxbo, jakayara mion maronike iki ikaxbo, sinakananyamakanwe. Diossenbira mato joámatianbi, eapari neno raana iki, neskati jawékiatinin ikí mato keyókanketian, mato itan wetsaboribi akinti kopí.

6 Moa riki, rabé baritia mato jawékiatinin ikai. Jabira maxkáparike pichika baritiapari, mato jawékiatinin iikaresti. Jaskara ikaxa, maton banábo xoxotima iki.

7 Jaskátibo kopí riki, Diossenbi mato joámatianbi eapari neno raana. Jaskáaxon matoyabi, itan maton kaiboboribi en akinti kopí.

8 Matoma riki ea neno jan raana, Diosbikaya riki, jan ea neno bea. Ja Diossenribira, Faraón akinnai joni koshi iti, itan ja faraónman xobon ikábaon joni koshi itiribi ea imaa iki. Jainxon jatíbi nato Egipto main jaa jonibaon joni koshi itiribira, ea jan imaa iki.

9 Jaskara iken, ramabi boxon ja nokon papa ea neskáakin yoixontankanwe: 'Ja min bake Josekanra ake, neskara joi mia bemakin: Nokon papanpari nato joi en bomaatianbi, ishton ea oinni jonon. Diossenbi Egipto main jaa jonibaon koshi ea imaa riki.

10 Jainxonribi yoitankanwe, joaxa Gosén janeya main jakanti iki; jawen bakeyabi jawen bababoya, itan jatíbi jawen yoinaboyaribi. Jaskati moa jain joax jaaxa, ea iká ochóma jati iki.

11 Jaskati neno joax jakanketianparira, en jatíbi jawékinin jato maxkámatima iki. Pichika baritiaparira maxkáke, jawékiatinin iki onitsapikanti'.

12 Jaskara iken, maton itan nokon wetsa Benjamínmanbi ake ninkákin, enbishaman jaskara joi mato yoiaitian.

13 Jaskara iken, ja nokon papa ea yoixontankanwe, eara neno Egiptonko joni koshi jikimakana iki. Jainxonribi yoitankanwe, jatíbi jaskara jawéki en neno akai maton oinnabo. Jaskáakin yoitaananra, ja nokon papa jatianbi ea maton iwexonti jake —akin jato aká iki.

14 Jato jaskáakin yoikin senenhataanan, José jawen wetsa Benjamín paotaanan rabekaxbi winibekona iki.

15 Japekáo Josekan, jatíbi jawen wetsabo bexépakea iki. Jaskáakin jato paotaanan bexépakei onisi jato betanbi winia iki. Jaskati senentaanan moa jaton shinan tantipakeax, jaton wetsa José betan yoyo ikana iki.

16 Ja Joséiba jawen wetsabo nokókana joira, faraón keshankana iki. Jaskarabo keshankana ninkatax, jawen joni koshiboyabi faraón kikinbiresi raroa iki.

17 Jaskati rarokin, ja faraónman jawen wetsabo José yoimaa iki neskáakin: —Min wetsabopari yoiwe, jaton yoinaboyabi, ja min jato menia jawékiatiboya, Canaán main jakiribi moa botankanon.

18 Jain kaxonra, maton papa betanbi jatíbi jabé ikábo, maton ea jato iwexonti jake. Jaskáakin maton jato iwea eiba nokókanketianra, Egipto mai jain jakonshamani yoábo xoxoainko, en jato jamati iki. Jain en jato jamaara, jakonshamani yoábo ikaitian ja jawékiai jakanti iki.

19 Jainxon jato yoiwe, nato Egiptonkonia kabáyonin niniai carroboribi botankanon. Jatianra jan napóanan, jaton bakeboyabi jaton awinbo, itan ja min paparibi jan naneanan ishtontani bekanti iki.

20 Jainxon jato yoiribiwe, ja Canaán mainmea jaton jayata jawékibo jenebeirantin masá shinanyamakanon. Neno Egiptonko moa bekanketianra, jatíbi jakon jawékibo en jato iboamati jake —akin jato aká iki.

21 Jatian faraónman yoia keská, israelitabaon axonkana iki. Jaskáxon jan jato bekanti kabáyonin niniai carroyabi, ja kakin jawékiatiboribi, Josekan jato menia iki.

22 Jainxon chopa benáshamanboribi jato menipakea iki. Ixonbi ja Benjamínbiribi menia iki, kimisha pacha koríki, jainoax pichika kikin kopí chopa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 Jatian jawen papabiribi bomaa iki,
chonka asnon axon, kikinbires meskó
jakon jawékibo. Jainxon jatíribi chonka
asno awinin axonribi bomaa iki: Trigo,
piti jainoax meskó jawékiatiboribi. Ja
jawékiatibora iká iki, jokin jawen papan
ja jawékiatibo.
24 Jaskati moa kati jato yoia,
moa bokanaitian, jato neskáa iki:
—Ramiananyamai jakonaxes botan-
kanwe —akin. Jatianra jabo moa
bokana iki.
25 Egiptonkoniax boaxa, Canaáin
jakonbires jaton papaiba nokókana iki.
26 Ja moa kaax nokóxon, jaton papa
Jacob keshankana iki, jawen bake José
jaresparia. Jainxonribi yoikana iki, ja
José jatíbi Egipto mainmea jonibaon
joni koshi jikimakanaribi. Jaskáakin
jaton papa yoikanabi, ikonhayamai raté-
kainax, jawebi yoyo iamaa iki.
27 Jaton papa jaskatainbi, ja Josekan
joi bemaabo jeneyamakin rebéstankin
yoikana iki. Jaskáakin yoikana ikon-
hayamai iikinbi, ja Josekan kabáyonin
niniai carrobo oinna iki; ja carrobo iká
iki, jan naneanan já bokanti bemaa. Ja
ointaananpari, ja ikonhayamai iwana
shinanbo moa tantipakea iki.
28 Jaskarabo oinnaxpari jawen shinan
tantitaanan, ja Israel jawen wetsa jane
Jacob iká iki neskati: "¡Moa ea yoiama-
kanwe, ja nokon bake Joséra moa jake
ixonra, en moa ikonhai! Jakopíra, ea
mawatamatianbi já oinni ea kaai", iki.

Egiptonko Jacob nokota

46 1 Jaskatax ja Josekan papa Israel,
jatíbi jabé ikáboyabi jawen
bakebaon boá, Canaán mainmeax kaax
Beersebanko nokota iki. Jain nokóxon,
jawen papa Isaacnin rabikatitai Diosibi
rabikin, yoina reteanan menoxona iki.
2 Jatian jain iakea yamé, namá
keská meranxon Diossen jawen janen,
Jacob kenaa iki. Ja kenaitian aká iki
neskáakin: —Jawerin, eara neno iki
—akin.
3 Jaskáaketian Diossen yoia iki: —Ea
riki, min papan Dios. Jaskara iketian, ja
Egiptonko jaai katin rakéyamawe. Jain
kaax mia jaketianra, min chiní bakebo
en akonbireskin kaimaa, ani jemaaxbo
jakanti iki.
4 Ja Egiptonko mia kaaitianra, eabi
mibé iti jake. Jainoax enribira, ja min
chiní bake kaiabo, ja Egiptonkonia
pikotaanan en jakiribi min mainko jato
beribanoxiki. Jatian mia Egiptonko iiti
mawáketianra, ja min bake José, mia
mawataitian oinni mibé iti jake —akin.
5 Jatian moa jaskáa pekáo,
Beersebankoniax kaai Jacob tekita iki.
Ja kaai tekíkin, ja faraónman bemaa,
kabáyonin niniai carrobaon, jaton papa
betanbi jaton awinyabi jaton bakebo,
ja carrobaon moa jato napokoomaxon,
jato iokana iki.
6 Jaskataxa Jacob jatíbi jabé ikábo-
yabi, moa Egiptonko jaai bokana iki.
Jain bokinra bokana iki: Jaton wakabo,
jaton carnerobo jainoax jatíbi ja
Canaánhain inontian bikana jawékibo.
7 Ja Egiptonko Jacob kaaitianra, jatíbi
jawen bakeboyabi jawen bababo, jabé
boax nokókana iki.
8 Ja Egiptonko bokanni Lean bake-
baon janebo riki natobo: Jawen reken
bake Rubén.
9 Ja Rubenman bakebora iká iki:
Hanoc, Falú, Hesrón jainoax Carmí.
10 Ja Simeónman bakebobiribi iká iki:
Gemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar;
jainoax ja Saúlbiribi iká iki, cananea
ainbo betan bakeaa.
11 Ja Levikan bakebobiribi iká iki:
Guersón, Quehat, jainoax Merarí.
12 Ja Judakan bakebobiribi iká iki:
Er, Onan, Selá, Fares, itan Zérah (ja
Er betan Onanra, Canaán mainmeax
moa mawata iká iki). Jatian ja Faressen
bakebora iká iki, Hesrón betan Hamul.
13 Jatian ja Isacarnin bakebobiribira
iká iki: Tola, Puvá, Job jainoax Simrón.
14 Ja Zabulónman bakebo iká iki:
Sered, Elón, itan Jahleel.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

15 Ja non yoipakeara ike, ja Lea betan
Jacobnin, Padán-aramhin inontian
bakeaabo. Ja jaton bake ainboribira
iká iki, Dina; jatíbi jayakanixa ikana
iki, kimisha chonka kimisha joni. Jatíra
ikana iki, benboboyabi ainbobo topona.
16 Jatian ja Gadnin bakebobiribi ikana
iki: Sifón, Hagui, Esbón, Suní, Erí, Arodí
itan Arelí.
17 Ja Asernin bakeboribira iká iki:
Imná, Isvá, Isví, Bería, itan jaton poi
iká iki Sérah. Jatian ja Beríanin bakebo
iká iki: Heber betan Malquiel.
18 Jatíresa iká iki, Jacobnin Zilpáki
bakeaabo chonka sokota bake. Ja
Zilpára iká iki, Labánman yanka yonoti
ainbo; jara jawen bake ainbo Lea menia
iki, jan yononon ixon.
19 Ja Raquelnin Jacob betan bakea-
bobiribira iká iki, José itan Benjamín.
20 Jatian Josekan Asenatki bakeabo-
ribira ikana iki: Manasés betan Efraín;
jabora iká iki Egiptonkoniax pikota
rabébires. Ja Asenat iká iki, Potiferan
bake; jara Onhainoa ikonma sacerdote
iká iki.
21 Ja Benjamínman bakebora iká iki:
Bela, Béker, Asbel, Guerá, Naamán, Ehi,
Ros, Mupim, Hupim jainoax Ard.
22 Ja neno non yoiatiiresa ike, ja
Jacobnin Raquel betan bakea kaika-
nabo. Jatíbianix ikana iki, chonka
chosko joni.
23 Danman bakebiribira iká iki Husim.
24 Ja Neftalíkan bakebobiribi iká iki:
Jahseel, Guni, Jeser jainoax Silem.
25 Ja Bilhára iká iki, Labánman yanka
yonoti ainbobiribi; jara jawen bake
Raquelnin yonoti inon ixon menia iki.
Ja Bilhá betan Jacobnin bakebora iká
iki, jatíbianix kanchis bake.
26 Ja Jacob betan Egiptonko bokana
jawen kikin kaiboshamanbora ikana iki,
jatíbianix sokota chonka sokota joni;
ikaxbi ja jawen bakebaon awinbora
toponkanamapari iká iki.
27 Ja Egiptonkoxonra, Josekan bakeaa
iki, rabé. Jatoyabi ja nokókana jawen
kaibobo toponkanara iká iki, kanchis
chonka joni; jatí Jacobnin kikinshaman
rarebobora ikana iki, Egiptonko.
28 Ja Egiptonko nokotamatianbira,
Jacobnin jawen bake Judá Joséiba
raana iki; Gosén main nokókanama-
tianbi jato bechii jonon ixon.
29 Jatian ja Gosén main jawen papa
moa nokota ninkáxon, Josekan ja bechii
kanoxon, jan kati jawen carro jato
jakonshamanhakin benxoamayona iki.
Jaskáakin bechii kaxon moa nokoax,
jawen papa yosishoko teikotaanan onisi,
basichaashaman José ikonbiresi winia
iki.
30 Jaskati senenketian, Israelnin jawen
bake José aká iki neskáakin: —Baké,
ramara ake en miabishaman jiriapari
nokon beronbi oinkin. Jaskáakin miabi
moa oinnaxa, ea raroshamanres moa
mawáti jake —akin.
31 Jatian Josekan jawen wetsabo-
yabi, jawen papa betan ikábo yoia
iki neskáakin: —Enpari ishton kaxon
faraón yoibatanon, nokon wetsaboyabi
nokon kaibobora, Canaán mainmeax
neno ebé jaai bekanke.
32 Jainoax jan teetaibobiribi ikaxa,
jatíbi jaton wakaboyabi jaton carnero-
boya bekanke.
33 Jaskáakin en faraón keshana, mato
kenamaa kaketian, ¿Jawenshamanki
mato teetai? Akin mato yokata,
neskáakin yoinoxikanwe:
34 Non yosibobiribi jaskaraton
teepaoni iketian riki, noaboribi yoinabo
kaiai teetaibo, akinra ja faraón mato
ati jake. Jatian jaskáakin maton yoiara,
Gosén mainshaman mato imatiki. Ja
Egipto jonibo, yoina kaiai joni jato
patax jatin keenma ikenbira, mato jain
imati iki —akin jato aká iki.

Egiptonko nokotax, Jacob faraónhiba kaa

47 1 Jaskatax kaxon, Josekan faraón
yoia iki, moara Canaánhinoax
beax, Gosén main nokon papa betanbi

nokon wetsabo nokotax tsamákanke. Jabo bekana riki, jatíbi jaton jawékiabi, jaton yoinaboya, akin.

2 Jaskáakin faraón keshana pekáo, jawen wetsa pichika katota iki; faraón onanmai kanoxon.

3 Ja onanmati jato ioa kaketianra, faraónman jato neskáa iki: —¿Matoki jawen teetaishamanbo iki? —akin. Jato jaskáakin yokata yoikana iki: —Mia riki, non joni koshi. Jaskara ikenra mia non yoiai, ja non anibo janribi ipaoni iketian riki, yoinabo kaiai noa janribi teetaibo.

4 Ja Canaán mainmeax, kikinbiresi jawékiatinin iorai kopí riki, nato Egipto main jakasi noa bekana. Jainoax non yoinabaon piti pastobobi, moa xoxoyamaitian riki, noa neno bekana. Jaskara kopí riki, miares joni koshi iketian, Gosén maintanibires min noa jamanon ixon, mia yokati noa bekana —akin akana iki.

5 Jaskáaketian faraónman, José neskáakin yoia iki: —Ja min papa betanbi, min wetsabora mibé neno jakasi bekana iki.

6 Jaskara iken, nato Egipto maira moa miki en jenea iki. Jakopí, ja Gosén maira jakonshaman iki, jain jato imawe. Jawekeska ikaxa, jato xaran jati atipanke, min onanna akonkin waka koiranti onan joni. Jaskara jonibo jaketianra, ja jonibo min imati jake, yoina koirannaibobiribi iti. Jatianra nokon yoinaboribi jawenayabi koiranon ixon, en jain imati jake —akin aká iki.

7 Jatian Josekan, jawen papa faraón onanmakin ioa iki. Ja ioa kaax, moa faraónhiba nokóxon, ja joni aniakin shinanbainhanan aká iki, neno joaxa ea iitai, ¿Miaki jawekeskatani iki? akin.

8 Jaskáaketian faraónman aká iki: —¿Jawetii baritiayarin mia? —akin.

9 Jatian Jacobnin yoia iki: —Moa riki ea pacha kimisha chonka baritiaya, jatíbiain kawantani jaa. Jatí baritia onitsapiti jaa ikaxbi riki, ea ramakamanbi nokon yosibaon baritia ikátiaitii nokotama —akin.

10 Jaskáakin yoitaanan, moa faraónhibakeax Jacob pikókaina iki.

11 Jaskáxon ja faraónman yoiabo senenhakin, ja Josekan jawen papa betanbi jawen wetsabo, ja Egiptonko iká mai jakonshaman jato menia iki. Jaskáakin jato mai menia, Gosén janeya mainko boax jain jakana iki; ja main janeribi iki Ramsés.

12 Jainxonribira jatíbi jawen kaibobo, Josekan, ja jawékiakanti senenbo jato menikatitai.

Jawékiatinin ititian, Josekan jato akinna

13 Jaskarabo inontianra, Egipto main itan Canaán main iká jonibo, jawékiatinin iorai mawákaskana iki. Jaskárakana iki, nin jaweranoabi jawékiatibo biti yama iketian.

14 Jatian ja Canaán joniboyabi Egipto jonibaon, trigo bikin kopíakanai koríkibobiribi, Josekan tsinkiboa iki. Ja tsinkixon, jain faraón teetai xobon boxon, ja koríkibo jain benxoaa iki.

15 Jatian Egiptonkobi, nin Canaánhinbi moa koríki yamaketianra, egipciobaon José yoikana iki: —¡Min noa piti meniwe! Koríkioma kopíres min noa piti retemaara, atikeskabiakin min aká itima iki —akinbo.

16 Jaskáakana Josekan jato yoia iki: —Jaskati moa koríkibobi keyota ixon, rama maton yoinabo ea bexonkanwe; ja yoinabo kopí mato en trigo meninon —akin.

17 Jato jaskáakin Josekan yoia, meskó yoinabo bexonkana iki. Ja bekana yoinabo iká iki: Kabayobo, carnerobo, wakabo jainoax asnoboribi. Jaskáakin yoinabo bekanketianra, ja yoinabo kopí Josekanbiribi aká iki, westíora baritia senen, jaton jawékiati trigobo jato meniboreskin.

18 Jatian moa jato jawékiati menikin jeneti baritia senenaitian, Joséiba

boríbakana iki. Ja boxon neskáakin yoiribikana iki: —Ja rama miiba joríbaxon, mia non yoiai riki, paranbainkin mia non akaima. Ikon jaskarakon iketian riki, mia non jaskáakin yoiai. Noabo riki, moa kikinbires korí-kiomabo. Jainxon ja noa jayata jatíbi non yoinaboribi riki, keyokin moa non mia meniabo. Jaskara ikaxa, rama moa jashaman mia non meniboti jawékibo moa yamake. Ja texea jawékibicho riki, non mai betan non yorabichores.

19 Jaskara iken, ja trigo min noa meniboresti kopí, rama ja non yoran itan ja non main marowe. Jatianra ja faraónman noa jawen kikinhakin yanka yonoti imaabi, noona jawemabi iti iki, jan noa pimai ikax. Jainoax jakonribira itiki, jain noa jaa mainko bananon ixon, ja banati berobo min noa menia. Jatianra ja main banaabo jawékiai jaax, noa itan ja mai mawata keská itima iki —akin akana iki.

20 Jaskati moa yoábo yamaketian, ikonbiresi jawékiatinin ikinra, Egipto jonibaon jaton waibo José maromakana iki. Ja jaskáakin José maromakana waibora, ja Egiptonko iká jatíbitanishaman maibo, moa faraónmana baneta iki.

21 Jaskatax ja Egiptonko jakana jonibo, faraónman kikinhakin yanka yonotibo banékana iki.

22 Ikaxbi ikonma sacerdotebaonres, jaton waibo José maromayamakana iki. Jabaonra jaskáakana iki, jabo faraónmanbi jawékiati jato meniaibo ixon.

23 Jaskata pekáora, Josekan jatíbi jonibo yoia iki: —Jaskara ikaxa, rama matoyabi ja maton maibo, moa faraónmana iki. Jakopíra en mato banati berobo meniai, maton jain bananon ixon.

24 Jatian ja maton banaabo moa iketian tsekaxonra, pichika tsamáinoa westíorares, faraón maton meniti iki. Jatian chosko tsamá matona banetara iti iki, jainoabi maton banati, jainoax jainoabi maton jawékiatiboribi —akin jato aká iki.

25 Ja Josekan jato jaskáaketian yoikana iki neskáakin: —Miabichores kikinbires noimis ixonra aká iki, noa jawékiatinin iki keyotainbi, minres noa noibataanan jamakin. Jaskara ikaxa, faraónman kikinhakin yanka yonokin noa teemaabi, nona jawemabi iti iki —akin akana iki.

26 Jaskara iken, westíora senenhakanti esé Josekan pikoa iki. Ja pikoa eséra iká iki, ja bimi tsekakana pichika tsamáinoa, westíora tsamá faraón menikanti jake, iki iká. Ja jaskáakanti yoini eséra, rama kamanbi jaréske. Ikaxbi ja sacerdotebaonresa, jaton wainkonia tsekaa jawékiatibo, faraón meniamakana iki; jaton maibo faraónman iboaama iketian.

27 Jatian jaskati Egiptoain boax, ja israelitabo Gosén main jaax, ikonbiresi kaikana iki.

28 Ja Egipto mainra Jacob jaa iki, chonka kanchis baritia senen. Jatíbianixa ja Jacobnin baritia iká iki, pacha chosko chonka kanchis baritia.

29 Jaskara iikin, Jacobnin onanna iki, jawen mawáti nete moa seneni kaai. Jatian jaskara onanxon, jawen bake José kenaxon yoia iki: —Akonkin noixon ea akinti ixon, min meken ja nokon kishi naman niawe, jaskaaxon jatíbi ja en mia yokataibo ea senenhaxonti ixon, Dios janetaanan ea jen awe. Ea mawáketian, jawekeskáaxonbi Egipto main ea miinyamanoxiwe.

30 Jawetianki ea mawatai, ea nenoa tsekabainkin boxon, jain nokon anibo miinmeeta pataxbiribi, ea miinnoxiwe —akin aká iki. Jawen papan jaskáaketian, enra mia jaskáati jake akin Josekan aká iki.

31 Jatian jawen papan yoia iki: —Dios janetaanan ea jaskáawe —akin. Jaskáatin keenaitian, Josekan Dios janebainkin jawen papa yoia iki, jatianra ja Israel jawen tepitikibi bekepinon kaman, beota iki.

Jawen bababoki, Jacobnin orana

48 1 Jaskáayantana basimabi, Josekan ninkata iki, jawen papa Jacob isinai. Jaskara ninkátaanan,

jawen bake rabé Manasés betan Efraín
bibaini, jawen papa oinni José kaa iki.
2 Ja kaax nokóketian, Jacob keshan-
kana iki, jawen bake José ja oinni joá.
Ja keshankanatianbi, Jacob raroi jawen
rakátiainoaxbi koshiinakainax, yakata
iki.
3 Jain yakáxon, jawen bake José aká
iki neskáakin: —Ja Canaán main iká
Betel jemanko ea inontianra, ja jatíbi
atipana Dios eki pikóxon, jakonbires
janon ixon ea jakon shinanxonkin,
4 neskáakin ea yoia iki: 'Oinwe min
chiní bakebo en kaimaara, kikinbires
icha inóxikanai. Jaskati kaiaxa, maibo-
tiibi janbístaanan ani jemaaxbo janoxi-
kanai. Jainxon ja min chiní bakebori-
bira, Canaán mai en jato meninoxiki,
jatíbitian jatonabiribi inon ixon' akin.
5 Jaskara iken, ja neno Egiptonko
ea mato betan jaai joamatianbi, min
bakeara rabé iki Efraín betan Manasés.
Jabora nokon bake rabé Rubén betan
Simeón aká keskáribiakin, nokon bakebi
keskáribiakin en shinanai.
6 Ja bakebo pekáo min chiní bakea-
bora, minabiribi iti iki, jatianra Efraín
betan Manaséssen wetsa ixon jatíbitian
jatona inon ixon papana biti jawéki
jatonribi biti iki.
7 Jatian Padán-aramhinoax jokinra,
min tita Raquel en Canaánhinxon
mawámaa iki. Ja maxkaketianra, Efrata
jemaki nokóti ochóma iká bai kexabi
en maiaa iki; ja Efratan janeribi riki
Belén —akin.
8 Jaskáakin yoii iikinbi, ja Josekan bake
rabé Jacobnin meraa iki. Ja merataanan
José neskáakin yokata iki: —¿Nato bake
rabéki tson bakebo iki? —akin.
9 —Nato bake rabé riki, neno
Egiptonko iketian, Diossenbi ea menia
bakebo —akin Josekan jawen papa aká
iki. Jaskáaketian, jawen papan aká iki
neskáakin: —Neripari ja min bake rabé
ea bexonwe; ja Diossen jawen jakon
shinan ea menia shinan en meninon
—akin.
10 Ja Josekan bakebo jaskáanontianra,
Israel iká iki moa yosishokoira ixon,
jakonhakinbobi moa ointi atipanyamaa.
Jaskara iketianra, já ochóma Josekan
jawen bake rabé ioxona iki. Jato ioxon-
ketian jaton rarokin, jawen baba rabé
toataanan jato bexeta iki.
11 Jawen baba rabé jaskáa pekáo,
jawen bake José aká iki neskáakin:
—Kikinshamankinra, jakiribi mia en
ointi shinanama iki. Jaskara ikenbira,
Diossenbi amaares rama min bake rabé-
yashoko en mia oinke —akin aká iki.
12 Jaskáa pekáo, ja bakebo jawen
papashokon toaketian bichintaanan, ja
bebon kaax, José chirankootax maikibi
bekepia iki.
13 Jaskátaanan Josekan jawen
bake rabé bixon, ja Efraín jawen
mekayao mekenman metsona iki;
jatian Manasésbiribi, jawen mexkao
mekenman metsona iki. Jaskáakin
jawen bake rabé metsonhanan, jaton
papashoko patax jato imaa iki.
14 Jatian moa jaskaaxonabira, jato
Dios yokáxonamatianbi, Jacobnin
jawen meken rawinonaankin jato
manaon sanana iki. Jatian jawen
mekayao meken, Efraínman mapo
manaon sanana iki; ja chiní ikenbi.
Jainxon jawen mexkaokea mekenbiribi,
Manaséssen mapo manaon sanana iki;
jakaya Josekan reken bake ikenbi.
15 Jatian José jawen bakeboyabi,
Diossen jakonhanon ixon, Jacobnin moa
jato yoixona iki neskáakin: "Mia Dios
iketianra, nokon papashoko Abraham
betan, nokon papa Isaacnin min joi
mia ninkáxonkatiai. Jaskaribiakinra en
onanke, nokon titan chixana meranoax
pikónontianbi, ea min koiranbea.
16 Jainxon meskó onsá jawékiainoabo-
ribi, min ángel min ea koiranmaa iki.
Ja kopí ea keenai riki, ja Diossenbiribi
nato bake rabéki, jakonhakin jato
shinanxontin. Jabo jaskáa kopíres-
sibira, nokon janeyabi Abrahamman
jane itan ja Isaacnin janeribi, jatíbiain

jakon ninkakaanoxiki. Jaskara ikenra, nato bakebaon chiní bakebo, ikonbiresi kainoxikanai”, akin jato aká ki.

17 Jatian jaskáakin, ja Josekan bake chiní Efraín manáon, Jacobnin jawen mekayaokea meken sanana iká iki. Jaskáa ikenbira, ja bake manaon jaskáatin keenyamakin, jawen reken bake Manaséssen mapo manaonres, jawen papan mekayaokea meken boxon, Josekan sananmaa iki.

18 Ja jawen reken bake manáon jaskáamaxon, jawen papa metsontaanan José iká iki neskati: —¡Papá, jaskarama riki!; nato nokon reken bake Manasés manaonkaya riki, min mekayaokea meken bexon, min já ponté sananti —akin.

19 Jaskáabi jabiribi jaskáatin keenyamakin, Jacobnin jawen bake José aká iki, neskáakin: —Ikon jaskarakon riki, ja min yoia keská. Ja min reken bakera, kaitaanan ani jemaaxboribi jaai bokanai. Ikaxbi ja xewinabiresa iki kaai, ja min chiní bake Efraín. Jara kikinbiresi kaitaanan, jatíbiain janbístaananbo ani jemaaxbo janoxikanai —akin.

20 Jaskáakin José yoia pekáo, ja netenbi Manaséspari Dios yoixontitianbi, Efraínpari Jacobnin neskáakin Dios yoixona iki: —Ja Israel jonibaonra anóxikanai, jatíbitian maton jane shinantaanan, jato Diossen jakonhanon ixon, jato neskáakin yoixonkin: ‘Ja Manasés betan Efraín jan akíni Diossenribi, mato akinbanon’ —akin.

21 Jatian Josébiribi, jawen papan aká iki neskáakin: —Eara moa mawatibi iki. Jaskati ea moa mawákenbira, non Dios mato betan jatíbitian iti jake. Ja Diossenribira, non yosibo jain ipaoni mainko mato banémaribanoxiki.

22 Miabichoresiki, min wetsabo xewiinabaina joni koshi jikimakana. Jaskara mia ikenra, ja amorreobo betan reteananxon en jato bichinni Siquem mai, mia itan min chiní bakebo en meniai —akin.

Ja akinbicho Jacobnin jato yoia

49 1 Jatian Jacobnin, jawen bakebo kenaxon jato yoia iki neskáakin: “Ramapari, neribekanwe, jaskara iikax mato iki kaaibo, en mato yoinon.

2 Ea riki maton papa Jacob, jaskara iken en mato yoiaibopari ea ninkáxoni bekanwe bakebó, akin.

3 Jato jaskáa jaki bekanketianra, jawen bake Rubénpari neskáakin yoia iki: Mia Rubén riki, bakeranon koshi inontian en bakeaa ikax, nokon reken bake; jakopíra ea miki koshia iká iki. Jaskara ikax, mia koshi shinanya iketianra, mia rabibainhanan ani joniakin mia shinanni, miki chipónoxikanai.

4 Jaskara miashaman, nokon reken bake ixonbira aká iki, ea min akonbireskin jakonma shinanmakin. Ja jakonma min ea shinanmaara iká iki, nokon onan awin ea teanaanxon. Jakopíra, rama moa nokon reken bakema keská ikax, aniparo jene jawen keenaobiribi boí iitai keskáres ikax, mia minbix koirameyamaa iki, akin aká iki.

5 Jatian ja Simeón betan Levíbiribira, siná yoina keská ixon, ishtonbires sinátaanan jato reteai joni rabébiribi iki.

6 Jakopíra, jaskara atin keenkinres maton jato reteai, ea mato betan jatin itan maton tsinkítiainbo itinribi ea keenyamaa iki. Jaskarabo ixonribi maton akai, yoinakibobi sinátaanan moa niamanon ixon, jaton tae chiponobo jato xatenaankin.

7 Jaskati yoinabo ikai keskati sinataibo ikaxiki, mato kikinbires jakonma jonibo. Maton jaskaraninbira, Israel jemabotiibi en mato janbismaa, mato jatíbiain janbisax jaresabo inóxikanai, akin jato aká iki.

8 Jainxon Judábiribi yoia iki neskáakin: Mia nokon bake Judákanbiribira, jato betan reteanankin min jatoaresnoxiki. Jatian min wetsabaonbiribira, mibebon joxon chirankootaanan mia rabinoxiki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

9 Jainoax miabiribi riki, kikinbires ino
siná yoina biax koirani rakáketian, tson
pataxtima keská. Jaskara siná iketianki,
¿Tson jaskara siná yoina pataxti iki?
10 Mia Judá Diossenbi joni koshi
imaa iketianra, tsonbi min toan wetsa
koshi imati yamake. Jainoax ja koshi
jikimaxon mia menikana mia jaki
koshiti kekótiribira, tsonbi mia bichinti
yamake. Jawetianki ja nato neten jatí-
bitian apo iti joni joai, jan joxónresa ja
kekóti mia bichinnoxiki. Ja joniribira,
jatíxonbi jawen joi ninkáxonoxikanai.
11 Ja joni joxónribira, uva ichaira
iketian, jawen burro bake ja uva jiwiki
nexanoxiki. Jainxon uva jene vinoaka-
natonribira, jawen chopa betanbi jawen
tari jan patsánoxiki.
12 Ja apo iki joai joniribira inóxiki,
uva jene xewinbainbires jakonshaman
beroya keská ikax, metsáshaman.
Jainoaxibira inóxiki, leche xewinbain-
bires joxoshaman xeta keskaya, akin.
13 Jainxon Zabulónbiribi yoia iki:
Miabiribira, aniparo kexá janoxiki. Mia
jain jaketianra, wetsankoniax beaxbo,
ani wapórobo min repintiain repinoxiki.
Jatian mia jain jaa min mai senenabi-
ribira inoxiki, Sidón mai senenainko
akin aká iki.
14 Jatian ja Isacarbiribi yoia iki: Mia
Isacar riki, iwe jaweki papimakanai
yoinabo keská ikax, kikinbires koshi
joni. Jaskara ikaxa, jawen jatinkobiribi
yoina tantimakana jakonbires tantia
keská ixon, mia meskóakin ramiaka-
nabi, min jato kopíamanoxiki.
15 Jaskara ixon min oinna, ja mia
jain jaa mai jakonshaman jain jati jisá
ointaanan, mia yanka yonokin teema-
kanabira, jakonshaman shinanyaxonres
min jato teexonoxiki, akin aká iki.
16 Ja jawen bake Danbiribi yoia iki
neskáakin: Minbiribira, joni koshi jiki-
taanan min kaibo israelitabo jato akino-
xiki.
17 Mia Danra inóxiki, bai kexa rono
tsamátaanan, joni peyakaya kabayobo
kaaitian, jaton tae chiponki natéx-
taanan jato pakeai keskábo. Jakopíra, ja
mii patax iká jemabo ikonbiresi matoki
rakénoxikanai akin jawen papan aká
iki.
18 Jaskáakin jawen bake yoitaanan,
Jacob iká iki neskati: ¡Nokon Ibó min
ea jamanon ikaxa, ea miki koshiananbi
mion manati jenéyamai! iki.
19 Jainxon Gadbiribi neskáakin yoia
iki: Mibé reteananira, reteananai jonibo
benóxikanai. Jaskati bekankenbira,
min jatoaresa jabati bokanaitian, jato
chibanhanan min jato keyonoxiki akin
aká iki.
20 Jatian Aserbiribi neskáakin yoia iki:
Miabiribira, kikinbires icha jawékiatia
ikax, jawebi yoronyamanoxiki. Jaskara
ixonra, apobaon jawékiai keskásha-
manbo jawékiaires mia janoxiki, akin
aká iki.
21 Jainxon Neftalíbiribi neskáakin yoia
iki: Miabiribi riki, jatíbibo jato jakonha-
xonres jakinti shinanya ikax, westíora
yoina jawen bakeboyabi metsáshoko
ikax, tsonbi jaweayamaa kawanhatanai
keská, akin aká iki.
22 Jawen wetsa bakebo moa jaskáakin
yoitaanan, Josébiribi aká iki, jawen
chiní bakeboyabi jaskara iti yoikin
neskáakin: Mia José riki, jene ochóma
westíora jiwi niax, kikinbiresi bimia
keská. Jainoax ja jiwi ponyanbo, chiké-
kana tanai neeinatai keskáribi.
23 Ikaxbi ja jakonma shinanya joni-
baonra, mia omískin mikiakin jakonma
shinankana iki; jatíbitian mia ramiati
shinanyares ixon.
24 Miki jaskábokanainbira, ponté
jakon shinanyares ikax, mia jawetianbi
rakéyamanoxiki. Jakopíra, ¡Nokon Dios
en ichabires iráke akai!, janres jatíbi
jawéki atipanketian. Jainxonra en iráke
aribai, jan jato ikinna ixon, jatíbitian
jato akinhanan jato koiranaitianribi.
25 Ja min papan Diossen mia akinti
kopíra, en já iráke akai. Já riki, jatíbi
atipana Dios; jaskara ixonra, jawen

jakon shinanman mia jakonhati iki. Ja naikanmea jakon jawékibaon, itan ja aniparo chichokea jakon jawékibaonribira, mia jan jakonhati iki. Jainoax ainbobaonribira, jakonhakin bakeataanan, jakonhakinribi jaton bakebo jawékiamakin jato aniakanti iki.

26 Jaskara iken, ea nokon anibaon aní bebonbiresa, mia nokon bake iketian, Diossen mia jakon imanon ixon, en mia Dios yoixonai. Ja moatianbi japaoni keyá manain iká jakon jawékibo min oinnai bebonbiresa, Diossen jawen jakon shinanman mia jakonhanoxiki. Mia José riki, min wetsabo xaranmea, Diossenbi mia katota, akin aká iki jawen papan.

27 Jatian senentiainbi, ja Benjamínbiribi yoia iki neskáakin: Miara inóxiki, westíora pimís yoina siná keska. Ja siná yoinanin akai iki, yamékiri piti bixon janbichopari pikin. Jatian moa yantanpake akai iki, ja texeawana, wetsabo pikinkin", akin aká iki.

28 Ja non yoipakeabora ike, ja chonka rabé Israelnin bake iníbo. Ja jawen bake westíorabokira, jawen papan jaskábiribi ikannon ixon, jato Dios yoixonpakea iki.

Jacob mawata

29 Jaskáakin jato yoikin senenhayontaanan, Jacobnin jawen bakebo yoia iki: "Moara ea mawatibi iki. Ja nokon anibo minmeetainkoribi ea miinnoxikanwe. Ja jain miinmeekana kini riki, ja Efrón janeya heteo jonin mainko iká.

30 Jara, Canaán main iki; ja Macpelá iká bekeiba Mamré manan ikainko. Ja kinira, Abraham maroa iká iki Efrónmana; jabobiribi jain miinmeeti shinanxon.

31 Jaskáti shinanxon bia ikaxa, ja Abraham jawen awin Sara betanbi jain miinmeeta iki. Jainoax jainribira miinmeekana iki: Isaac betan jawen awin Rebeca, jainoax Learibi.

32 Ja jain miinmeeti kinira, hitita jonibaona Abraham maroni iká iki".

33 Jatian jaskáakin, jawen bakebo moa yoikin senenhataanan rakáxon, ja Jacobnin moa maxkaa iki.

50 1 Jaskáakin jawen papan moa maxkaketian, ikonbiresi onískin winiananbi, jawen papan yora teikobainxon Josekan bexeta iki.

2 Jaskati senenxon, ja mawábaon yora jaskáaibiribi jonibo, jawen papan yora pisitima raon amaxon, jainpari rakanxonti, Josekan jato yoia iki.

3 Jatian ja mawá yora jaskáakin raonyonxon, chosko chonka nete senenpari miinyamakana iki; ja raon jawen yora taraxmai kaman. Jaton axébiribi jaskara iketianra, jaskáakana iki. Ja Egipto jonibaonribira, kanchis chonka nete senen, José onískinkana iki.

4 Jaskati jawen onís shinan moa tantipakea pekáo, ja faraónman joni koshibo Josekan yoia iki neskáakin: —Ea keenai riki, maton jisá ea mato betan jakonbires iká iketian noibataanan, faraón maton ea neskáakin yoixonti:

5 Ja nokon papanra, jayá maxkakinbi ea aká iki, jan yoia joibo en senenhaxonai onanti inon ixon, Dios janemataanan ea neskáakin yoikin: Moa en maxkaketian, ja Canaán main iká kininko ea miinnoxon bonoxikanwe, akin. Jakopíra ea keenai, faraón maton ea jaskáakin yoixontin. Ja kini meran, nokon papan yora moa niaaxa, ea joríbatiki —akin jato aká iki.

6 Jato Josekan jaskáaketian, faraón yoixonkanara, José kenaxon neskáakin yoia iki: —Atanwe, min papa miinkin; Dios janemataanan min jaskáati mia jan yoiantana keskáakin —akin aká iki.

7 Jaskáakin yoia, José jawen papan yora miinni kaaitian, faraón betan teetai joni koshiboyabi jatíribi Egipto jonibo jabé bokana iki.

8 Ja José kaaitian chibani bokin, Jacobnin kaibobaon jaton bakebo, itan jaton yoinabobicho Gosén main potabainkana iki.

9 Jainoax jatíribibo bokana iki, kabáyonin peyakaabo, jainoax kabáyonin

niniai carronbaonribi bokana iki. Ja kopíra, ja José chibani bokanabo iká iki, kikinbires icha joni.

10 Ja boax, Atad akanainko iká wainko nokókana iki; ja iki Jordán paro ochóma iká. Jain moa nokóxonbira, ja Josekan papan yora miinyamaparikin, onantishamanhakin kanchis nete senenpari rakanax, ja José masá shinankiini itan onískiini winikana iki.

11 Jaskati ja yora rakana oinnax, Egipto jonibo ikonbiresi onisi winikanaitian, Canaán jonibo ikana iki: "Ja egipciobaonra mawá miinkin onantishamanhakin akanai", jaton noia joni koshi mawata beaxa ibirakanai, iki. Jatian jaskátaanan, ja jainoax jaskákana janekana iki, Abel-misraim, akin.[c] Ja jaskáakin janekani riki, Jordán paro keiba iká.

12 Jaton papan yora jaskáaxonra, jawen bakebaon senenhakana iki, ja jaton papa jiria inontian, jawen yora jaskáaxonti yoini joibo.

13 Jato jaskáati yoia ixonra, jawen bakebaon jaton papan yora bokana iki, Canaán ikain Macpelá main iká kininko. Ja kinira iká iki, jatobiresbiribi mawatax jain miinmenoxon, hitita joni Efrónmana Abraham maroa. Ja kiniribira iká iki, bari pikotaiori Mamré akanai manan ochóma iká.

14 Jatian jawen papan yora moa miinkin senenhataanan, José jawen wetsaboyabi jatíbi jabé boabo, moa Egiptonko beribakana iki.

José mawata yoia

15 Moa jaton papa mawáketian, Josekan wetsabaon neskara shinanna iki: "Jawekeska ixonra, ja non papa moa mawata iketian, Josekanbira non já ramiani iketian, jan kopikaakin nokiakin rami shinanai", iki ixon.

16 Jaskáxon westíora raankana iki, jaton wetsa José neskáakin yoiti: "Ja non papa mawatamatianra, noa min wetsabo yoia iki,

17 mia neskáakin yoiti: 'Ja min wetsabo mia ramiax miki ochakana ikenbi, moa jaskara jawékibo jato shinanxonyamawe, iki ja non papa iká'. Jaskara iken, rama mia non yoiai riki, mia non jaskáakin ramiabo ikenbi, moa nokiakin min ramiakin shinantima. Noaboribira min papa Jacobnin Diossen yonotibo iki". Jaskáakin ja raankanatonin rebéstankin José yoia, winipakea iki.

18 Ja joi bemakanatonin moa yoikin senenhaketianribi, ja Josekan wetsabo nokótoshita iki. Ja nokotax ja bebon chirankootaanan, maikibi bekepixon yoikana iki neskáakin: —Noa neno ikábo riki, min kikinhakin yanka yonoti jonibo —akinbo.

19 Jaskákanaitian jato Josekan yoia iki: —Rakéyamakanwe; jawekeskataxbira Diossen toan ixon en mato ramiati atipanyamake.

20 Maton shinanra iká iki, ea ramiati. Jaskara ikenbira, ja maton shinanna keska imayamataanan, mato jakonhanon ixonres, Diossenbi ea neno imaa iki. Jaskáakin Diossenbi ea neno imaa kopíresa, icha jonibo en jato akinna, jakonbires japarikanke.

21 Jaskara ikenra, mato jawekeskataxbi eki rakéti yamake. Enra maton bakeboyabi, mato jawékiatibo meniti jake —akin jato aká iki. Jaskáakin jakonhakinres jato yoibainhananra, Josekan jawen wetsabaon jakonmatani shinanni iitai shinanbo, jato tantimaa iki.

22 Jaskatax, ja José jawen papan kaiboboyabi, Egipto mainko jakana iki. Jatian ja Joséra jaa iki, pacha chonka baritia senenres.

23 Ikaxbi ja Joséra mawata iki, jawen bake Efraínman bakebaon bababaon bakebo oinbaini. Jainxonribira jawen rarebo inon ixon, jawen baba Makirnin

[c] **50.11** Abel-misraim iki iká riki: Egipto jonibo jainoax onisi winikani, iki iká.

bakebo bia iki. Ja Makir iká iki, Manaséssen bake.

24 Jatian jaskara iikinra, Josekan jawen wetsabo yoia iki neskáakin: “Eara moa basima mawáti jake. Ikaxbira mato Diossen akinoxiki; jainxonra nato Egipto mainmea mato pikonoxiki. Jainoa pikotaananra, ja moatianbi Diossen jato mai meninoxon, Abraham, Isaac, Jacob, jabo yoiniain mato bonóxiki”, akin.

25 Jainxon Josekan, jawen wetsabaon paranyamakin akonkin yoikanai onannoxon, Dios janebainhanan jato yoia iki neskáakin: “Diossa jatíbitian mato betan inóxiki. Jakopí, nato Egipto mainmeax pikoti kakin, nokon xaoribi ea boxonoxikanwe”, akin jato aká iki.

26 Ja Joséra mawata iki, pacha chonka baritiayanix. Ja mawáketianra, pisitima raon ayonxon taraxmaxon, cajón meran niaanan Egiptonko benxoakana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ÉXODO

Iboaxon jato yanka yonokana itan jaskatax israelitabo xabakaakana

Egiptonkoxon israelitabaon masá tenea

1 1 Natobo riki Jacob betan Egiptonko
nokóni israelitabaon janebo, westío-
rabora jaton awinyabi jaton bakeboya
ikana iki:
2 Rubén, Simeón, Leví, Judá,
3 Isacar, Zabulón, Benjamín,
4 Dan, Neftalí, Gad jainoax Aser.
5 Jatíbi Jacobnin chiní bakebora
kanchis chonka ikana iki. Joséra moabi
Egiptonko iká iki.
6 José betan jawen wetsabo, jainoax
jatíbi ja janontian janí jonibora mawá-
kana iki;
7 ikaxbira israelitabo icha bakeax
ikonbiresi kaiax kikinbires koshi ikana
iki. Ja maira ja jonibaonbires bochoa
iká iki.
8 Jawetio basi iitira, Egiptonko bená
apo iká iki, janra José onanama iká iki,
jaskákinra jawen jonibo yoia iki:
9 "Oinkanwe, israelitabora noa xewina
icha ikanai, itan noa winoa koshi ikanai;
10 jaskara iketianra, bebon kaikanake-
tian shinanshamanxon jan jato bechi-
teti non ati jake, jaskáayamabira, rete-
anantitian noa akí non rawíbo betan
rabékanti iki, jaskatax nato mainmeax
bokanti iki", akin.
11 Jaskákinra egipciobaon israelitabo
akonbireskin jato yankabires koshi
teemanoxon jan jato koiranxon imatibo
janepakekana iki. Pitón betan Ramsés
jemara jato amakana iki, ja jemabaonra
faraón Egipto apon, jawékiatibo benxoai
iká iki.
12 Ikaxbi akonbireskin isinhakin jato
masá tenemakanabira, bebonbires kai-
kana iki. Jaskara iketianra, egipciobo
ikonbiresi jatoki rakékana iki.
13 Ja egipciobaonra, yanka yonokin
israelitabo akonbireskin jato masá tene-
makana iki.
14 Ladrilloai mapó meínni kerásti
teera jato amakana iki, jainxonra jatíbi
wain teebo amakin jato isinhakana
chexakakin masá tenekana iki. Jatíbi
jaskarabo amakinra, israelitabo akonbi-
reskin jato masá tenemakana iki.
15 Jaskáaribakinbira, ja hebreo
ainbobo jan bakenmai Sifra betan Fúa,
Egipto apon yoia iki:
16 —Jawetianki hebreo ainbobo maton
bakenmai, ja pikóbena jawen jakina
oinkanwe. Ainbo iketian reteyamakanwe,
ikaxbi benbo iketian ¡Retekanwe! —akin.
17 Jaskara ikenbira jato bakenmai-
baon, Dioski rakékin, Egipto apon yoia
keská senenhayamakana iki, jaskákinra
benbo bakebo reteyamakana iki.
18 Jatianra Egipto apon ja ainbobo kena-
maxon jato yoia iki: —¿Jaweati benbo
bakebo maton reteyamaarin? —akin.
19 Jatianra ja ainbobaon yoia iki:
—Hebreo ainbobokayara egipciobo
keskáma iki. Jaskarama ikaxa jaton yora
koshiorabo ikax, jato imai noa nokota-
matianbi moa bakenkanai —akin.
20 Jaskataxa israelita jonibo bebon
kaikareskana iki, jainoaxa ikonbiresi
koshikareskana iki.
21 Ikaxbi jato bakenmaibo Dioski raké-
kanaitianra, jan jato jakonhakin akinna,
jaton rareboribi icha kaikana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

22 Jatian Faraónmanbiribi, jatíbi jawen jonibo jato yoia iki: “Jatíbi hebreo benbo bake pikotaibo jeneki potakanwe, ikaxbi ja ainbo bakebo reteyamakanwe”, akin.

Moisés pikota

2 1 Westíora Leví jonira jawen kaibo ainbo betan wanoa iki,
2 jara toota iki, jaskatax westíora benbo bakeya iká iki. Jan oinna ja benbo bake metsá iketianra, kimisha oxe senen jonea iki;

Moisés bake tasakan toxbata merakana.

3 ikaxbi, bebonbires basi joneti atikoma iketianra, junco pei tasá bixon, senpa betan boín jatíbi xabábo jene weinaketian xépokin boyaa iki, jaskáaxonra ja bake ja tasá meran axon, Nilo paro kexá junco pei meran aká iki;
4 jainxonra, ja bake jawekeskabo winónaketian ochóchaaxon ointi ja baken poi yoia iki.
5 Jaskáaxon iikin oinnara, faraónman bake ainbo paron nashii ipakea iki, jatianra jawen yonoti ainbobo betan paro kexa kawaantankin, junco pei meranoa tasá meraa iki. Jatianra jawen yanka yonoti ainbo, ja tasá biti raana iki.
6 Ja tasá kepentaanan oinnara, westíora benbo bake ja tasá meranoax winii iká iki, ja faraónman bake ainbaonra noibakin onisaa iki, jatianra neskata iki: —Natora hebreo benbo bake iki —iki.
7 Jatianra neskara akáki jawekeska iti iki ixon, ja baken poin, ja faraónman bake ainbo yokata iki: —¿Min jisáki jakon iti iki, jan bake aniai hebreo ainbo, jan nato bake xoma amati en kenati? —akin.
8 —Ja ainbo ointanwe —akinra faraónman bake ainbaon aká iki. Jatianra ja xontako ja baken tita kenai kaa iki,
9 jatianra moa joketian ja faraónman bake ainbaon, yoia iki: —Nato bake bixon, ea aniaxonwe, ja min tee kopíra en mia kopíati iki —akin. Ja bakera jawen titan boxon, ania iki,
10 jatianra moa bake aniketian, faraónman bake ainbo jawen titan menia iki. Jara jawen bakebi keská itiakin onanhakin bia iki; jara Moisés akin janea iki, jainoaxa neskata iki: —Enra jenemea bia iki —iki.

Egiptonkoniax Moisés jabata

11 Jatianra moa anii senenax, Moisés jawen kikin kaibobo oinni kaa iki, kaxon jato oinnara, ikonbires chorish tee akí ikana iki. Jainxonra meraa iki, westíora egipcionin jawen kaibo israelita rishkiaitian.
12 Jatianra jatíbiain oken oinbekonabi jain tsoabi yamaketian, ja egipcio joni retexon, mashin miinna iki.

Israel jonibo faraónman jakonmaakin yonokin masá tenemaa.

13 Ja wetsa nete xabáketianra, jakiribi
karibaa iki, jatianra rabé israelita rete-
nanai oinna iki. Jatianra jan ramiakin
peoa yokata iki: —¿Jaweatiki min kaibo
ikenbi ja meeti mia iitai? —akin.
14 Jatianra ja hebreonin yoia iki:
—¿Tsonki noo xaran koshi itan joi
benxoai iti mia imaa iki? ¿Minki ja
egipcio aibata keskáakinribi ea reteti
shinanai? —akin. Ja ninkataxa Moisés
raketa iki, jan egipcio joni reteibata
moa onankanke ikax.
15 Jaskaakin Moiséssen egipcio joni
retea onanxonra, faraónman retenoxon
jato benamaa iki; ikaxbira jabati kaax
Moisés Madián mainko jaa iki. Jain
ikaxa pozo patax yakata iki.
16 Madiánhinoa jonin janera Reuel
iká iki, jara ikonma sacerdote iká iki,
jara kanchis bake xontakoya iká iki.
Ja netera, jabo jaton papan carnerobo
onpax xeamanoxon pozonkonia onpax
bixon jain onpax atinko bochoai bokana
iká iki,
17 ikaxbira yoina koiranaibo bexon
jawetires ixonbi jainoa jato potaa iki.
Jatianra Moiséssen wenixon jato akinna
iki, jaskáaxonra ja carnerobo onpax
xeamaa iki.
18 Jatianra ja xontakobo, jawen papa
ikain banékanketian, jan jato yokata
iki: —¿Jawe kopíki, rama mato ishton-
hira joá? —akin.
19 Jatianra jabaon yoia iki: —Westíora
egipcio joninra, yoina koiranaibaon
noa ramiati ikenbi noa akinke, jaskáa
pekáora onpax bixon, non carnerobo
noa xeamaxonke —akin.
20 Jatianra Reuelnin jato yoia iki:
—¿Jatianki ja joni jawerano iki?
¿Jaweatiki maton jabicho potabeirana?
¡Pii jonon kenatankanwe! —akin.
21 Jatian jaskatax Moisés Reuelnin
xobonko jaai banénox, jen ika iki.
Japekáora Reuelnin jawen bake Séfora
awinhanon ixon menia iki,
22 ja ainbaon bakeara benbo iká iki,
jara Moisésnin Gersón akin janea iki,
já yoyo ika iki: “Wetsankoniax joaxa,
wetsa main ea iitai”, iki.
23 Moa basi iitira, Egipto apo mawata
iki. Jaskara ikenbira israelitabo yanka
yonokataipari ikax, chexakaati ishi iki
yoyo iananbi winikana iki. Jatianra
onisaitian Diossen jato ninkata iki,
24 jatianra masá tenei joikanaitian jato
akinna iki, ja Abraham, Isaac, jainoax
Jacob betan ja senenhabekonti joi aní
shinanxon.
25 Jaskara tenekanaitian onanxonra
jato Diossen oinna iki.

Diossen Moisés kenaa

3 1 Wetsa netera Moisés jawen rayós
Jetronin carnerobo koirani iká iki,
jara Madiánhinoa ikonma sacerdote iká
iki, jain jawebi xoxoyamai mai shita-
bainkin carnerobo boí kaaxa, Horeb
janeya Diossen manan ikain nokota iki.
2 Jainoaxa moxa jiwishoko zarza chii
tiritai meranoax, Ibon ángel jaki pikota
iki. Jatianra Moiséssen kikinhakin
oinxon onanna iki, ja moxa jiwishoko
zarza tiritibi menoti keyóyamai.
3 Jatianra shinanna iki: “¡Jawe jawé-
kibira jaskaisma iki! Oinparibatanon,

Moiséssen zarza jiwi tiritai oinna.

jawe kopíki ja jiwishoko zarza tiritibi keyóyamai”, ixon.

4 Jatianra Ibon oinna ja oinni kaai Moisés jaki ochómaitian, moxa jiwi zarza meranxon kenaa iki: —¡Moisés! ¡Moisés! —akin. Jatianra Moiséssen aká iki: —Neno riki ea —akin.

5 Jatian Diossen yoia iki: —Ochoma joyamawe. Min sawea taopewe, jain mia niara iresama mai iki —akin.

6 Jainxonra yoiribia iki: —Eara min rekenbaon Dios iki. Ea riki Abrahamman, Isaacnin, jainoax Jacobnin Dios —akin. Jatianra Dios ointinin rakékin, Moiséssen jawen bemanan mapoa iki,

7 ikaxbira Ibon yoiboresa iki: —Egiptonko iká nokon jonibaon jaskáakin masá teneaira en akonbireskin oinke. Jato teemaibaon jato aká isin tenei ishi ianan jakonmai yoyo ikanaira en ninkáke, ja masá tenekanaira en akonbireskin onanke.

8 Egipciobaon koshinkonia jato kishpinmati kopíra ea joke; nato mainmeara en jato tsekai, ani itan mai jakonhainra en jato boai, jainra icha leche itan mishkin jake. Ja main jabora cananeobo, hititabo, amorreobo, ferezeobo, heveobo itan jebuseobo iki.

9 Ointa, israelitabo masá tenei jakonmai yoyo ikanaira en ninkáke, egipciobaon akonbireskin jato isinhakana masá tenemakanairibira en oinke.

10 Jaskara iketian, moa katanwe, Egiptonkonia nokon joni israelitabo tsekanon ixonra faraónhiba en mia raanai —akin.

11 Ikaxbira Moiséssen Dios yoia iki: —¿Jatianki ea tsoa iki, Egiptonkonia israelitabo tsekai ea faraón bebon kati? —akin.

12 Jatianra Diossen yoia iki: —Eara mibé iti iki, ja enbi mia raanai onantira neskara iti iki: Jawetianki, Egiptonkonia nokon jonibo min tsekai, jatianra nato mananmanxon jatíxonbi maton ea rabiti iki —akin.

13 Ikaxbira Moiséssen yoia iki: —Kaxon israelitabo en yoiabira atikoma iti iki: ‘Maton rekenbaon Diossen ea matoiba raana riki’, akin en jato aketianra, ea yokákanti iki: ‘¿Jawe janerin?’ akin. Jatianki, ¿En jaweraki jato yoiti iki? —akin aká iki.

14 Jatianra Diossen yoia iki: —Eara Ea Iki. Jatianra ja israelitabo min yoiti iki: ‘Ja Ea riki ikaitonriki ea matoiba raana’ —akin.

15 Jainxonra Diossen Moisés yoiribia iki: —Jainxonribi israelitabo yoiwe: ‘Ja Ibo, maton rekenbaon Dios, ja Abraham, Isaac itan Jacobnin Diossenra matoiba ea raanke’. Nato nokon janera jatíbitianbires iki; ja janera jatíbi pacha baritiabo winókaaibi jabi iki.

16 Kaxon, Israel joni koshibo tsinkixon jato yoitanwe: ‘Ja maton rekenbaon Ibo Dios, ja Abraham, Isaac, Jacobnin Diossenra, Egiptonkoxon mato masá tenemakanai oinxon, matoakin shinanxon eki pikoxon ea yoike.

17 Jainxonribira ea yoike Egiptonkoxon maton masá teneaitian jainoa mato tsekati, jainxonra ja cananeo, hitita, amorreo, ferezeo, heveo itan jebuseobaon mainko, jain icha jawékiati ja mainko, mato boai ea yoike’, akin.

18 Min yoiara, joni koshibaon mia ninkáxonkanti iki; jatianra Egipto apo oinni jato betan mia kati iki, jainxonra min yoiti iki: ‘Ja Ibo Dios, ja hebreobaon Diosra noki pikóke. Jaskara iketian, tsoa jonibi jain jaama mananman noa kabatanon noa jenewe, nenoax kimisha nete bain kaxonra, non Ibo Dios yoina retexon non menoxonti iki’, akin.

19 Ikaxbi ja Egipto apo jato raankashamai jaskataira, en kikinhakin onanke, jeen inon ixon akonbireskin en teayamaara jato raantima iki.

20 Jaskara iketianra, nokon koshi en pikoti iki, egipciobo mawánon ixonra jaton mainxon jatíbi ratéti meskó jawékibaon en jato isinhati iki; jaskara iká pekáora Faraónman jato pikómati iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

21 Jainxonribira, en amaa egipciobaon,
israelitabo jakonhati iki, jaskataxa ja
pikoti boí jawebioma bokantima iki.
22 Ainbobaonra westíoraxonbo jato
patax iká egipcio ainbobo, iamaxon jabé
jaa wetsa ainbo inonbi, plata aká jawé-
kibo, oro aká jawékibo, itan ja saweti
chopabo meninon ixon yokákanti iki,
jabora maton benbo bakebo, itan ainbo
bakebo maton sawemati iki, jaskáxon
jatíbi jawéki egipciobo maton bichinara,
jawékioma banékanti iki —akin aká iki.
4 1 Jatianra Moiséssen yoia iki:
—Jabaonra ea ikonhatima iki,
jainxonribira en yoia ea ninkáxonkan-
tima iki. 'Ibonra mia oinmaama iki',
akinresa ea akanti iki —akin aká iki.
2 Jatianra Ibon yokata iki: —¿Ja min
tsomaaki jawe iki? —akin. Jatianra
Moiséssen aká iki: —Kekóti riki —akin.
3 —Jatianra maiki potawe —akin
Ibon aká iki. Jatianra Moiséssen maiki
potaa iki, jaskaatianbira, ja kekóti rono
baneta iki. Jatianra ja patax iamai
Moisés ishtoa iki,
4 ikaxbira Ibon yoia iki: —Jinan
yatanwe —akin. Jatianra Moiséssen ja
rono yatana jakiribi moa kekóti baneta
iki.
5 Nato min akára, Ibon mia nokoa
ikonhakanti kopí min aká iki, jara min
rekenbaon Dios iki, Abraham, Isaac,
Jacobnin Dios
6 akinra Ibon aká iki. Rama min chopa
meran xochi ponté min meken niawe.
Moiséssen jawen xochinko meken
niataanan tsekaxon oinnara moa yora
payoti isiman yatana waxmen keska
joxo iká iki.
7 Jatianra Diossen yoia iki: —Min
meken xochinko niaribiwe —akin.
Jatianra Moiséssen jaskáa iki, jatian
jawen meken jakiribi tsekáara, jatíbi
jawen yorayabi moa kikinni benxoa
iká iki.
8 Japekáora Ibon yoia iki: —Reken-
hakin ja oinxon onanti min akenbi
ikonhayamaxon itan min yoiabi
ninkáyamaxonra, jakiribi min jato
axonaton mia ikonhakanti iki;
9 ikaxbi ja rabéakin ja oinxon onanti
min jato axona jaweratobi ikonhaya-
maxon, itan min yoia mia ninkáyama-
kanketianra, Nilo paro onpax weaxon
min maiki chikoti iki, ja paro onpax
min chikoa maiki nokotaitianbira jimi
banéti iki —akin.
10 —¡Jawe ireskiaipanon, Ibó!
—akinra Moiséssen aká iki. Eara
jakonni yoyo iti onanma iki, natora
bakish itan ramabichoma iki, ja min
yonoti betan yoyo ikaitianbichoma riki,
moabira jaskara ea iká iki. Ja yoyo ikira
jatíbitian ea kebénoresai, ika iki.
11 Jaskákenbira Ibon yoia iki:
—¿Tsonki joni kexá menia iki? ¿Eamarin
jato yoyo iosma imai, pabe imai, benche
imai, iamaxon jato oinmaribati atipana?
12 Jaskara iketian, katanwe, mia yoyo
ikaitianra ea mibé iti iki, jaskati mia
yoyo itira en mia onanmati iki —akin.
13 Jatianra Moiséssen yoikin teabo-
resa iki: —¡Ea jaskáayamawe, Ibó, ea
raanyamawe, wetsa jonikaya raanwe!
—akin.
14 Jaskáaketianra Moiséski sináxon
Ibon yoia iki: —¡Ikaxbikan min wetsa
Aarón, ja levita jain ikayanon! Enra
onanke jara jakoni yoyo ikai iki.
Jaskarares ibápananra mia bechii já
joai, jatianra mia oinnax ikonbiresi
raroti iki.
15 Jabetan yoyo iwe, ja min yoitibo
jatíbi yoiwe; mato yoyo ikaitianra ea
mato betan iti iki, jainxonra en mato
onanmati iki, ja maton ati jawékibo
maton anon ixon.
16 Enbi yoiai keskákinra min Aarón
yoiti iki, ja min yoiara tekikin
Aarónman jonibo yoiti iki.
17 Nato kekóti botanwe, janra ratéti
jawékibo min ati iki —akin.

Moisés Egiptonko baneta

18 Jatianra Moisés jawen rayos
Jetronin xobonko moa kariba iki,

jainxonra yoia iki: —Eara Egiptonko karibati jake, ja nokon kaibobo ikainko. Enra jato oinkasai jarésparikiakana ixon —akin. Jatianra Jetronin aká iki: —Jakon katanwe —akin.

19 Madián mainbipari iketianra, Ibon Moisés yoia iki: —Egiptonko karibatanwe, mia retekasi ikátiaibora jatíbi moa mawákana iki —akin.

20 Jatianra Moisés jawen awin betan jawen bake, burron peyásantanan Egiptonko jakiribi kaa iki, Diossen menia kekóti tsomáya.

21 Japekáora Moisés Ibon yoia iki: —Egiptonko nokóxonra, jaskara anon ixon en mia koshi menia, faraón bebonxon jatíbi rateti jawékibo min ati iki. Jatianra ja Israelitabo raankashamanon ixon, enbi imaa faraón yoitimati iki.

22 Jaskataitianra faraón min yoiti iki: 'Ibora neskatai: Israelra nokon reken bake keská iki, iki.

23 Enra moa mia yoia iki, ea rabii kanon ixon, nokon bake min ea raanxonti; ikaxbi min ea raanxonyamaketianra, min reken bake en reteai' —akin.

24 Jatian moa kaai jawen awin betan jawen bakeya bain oxaa yaméra, Moiséski pikoxon Ibon retekasa iki.

25 Jaskaaitianra Séforanin makan chichikanin jawen baken jakina rebichi xatea iki; jaskaaxonra ja baken jakina rebichinin taenko tii axon Moisés yoia iki: "Ikonshaman jimi kopíbichoresiki mia nokon bene", akin.

26 Jatianra Ibon Moisés moa kanon ixon jenea iki. Jakina rebichi xatea jimi kopíresiki Moisés nokon bene ikira Séfora iká iki.

27 Jatianribira Ibon Aarón yoia iki: "Tsoa jonibi jain jaama mananman kaxon Moisés bechitanwe", akin. Jatianra Aarónman kaxon Diossen mananmamea Moisés nokoa iki. Jainxonra jowé akin betsó aka iki.

28 Jatianra Moiséssen Aarón yoia iki, jatíbi jawéki Ibon yoiti yoiabo, ani ratéti jawékibo axonti yoiaboribira yoia iki.

29 Jainoaxa Israel joni koshibo tsinkii, rabekaxbi Egiptonko kaa iki,

30 jatianra jatíbi Ibon Moisés yoiabo Aarónman jato yoia iki, ani ratéti jawékibo jonibo bebonxon Diossen ati yoiaboribira aká iki.

31 Ikon riki ixonra jonibaon shinanna iki. Noa onitsapitaira Ibon oinke ikira ikana iki, jaskataxa Ibo rabii onanti inon ikax beokana iki.

Moisés itan Aarón faraón betan yoyo ika

5 1 Jaskarabo aká pekáora, kaxon Moisés betan Aarónman, faraón yoia iki: —Ja Israelnin Ibo, Diossenra neskara yoike: 'Jainxon ea kikin shinankin, ea fiesta axoni nokon jonibo tsoa jonibi jain jaama mananman botankanon jato raanreswe', ikira ikai —akin abékona iki.

2 Ikaxbira faraónman jato yoia iki: —¿Jatian ja Iboki tsoa iki, jawen joi ikonhaxon ja israelitabo en jato raanti? Jawekeskaxonbira ja Ibo en onanyamake, jaskara ixonra jaweskaxonbi israelitabo en jato raanyamai —akin.

3 Jatianra jabaon yoia iki: —Hebreobaon Diossenra noa nokoa iki; jaskara iketianra tsoa jonibi jain jaama mananman noa bokanai, kimisha nete bain kaax nokóti ochóra, noa kaai, Dios yoina retexon menoxonira noa kaai, jakonma isin iamax reteanantiainra noa mawámanake —akin.

4 Ikaxbira Egipto apon jato yoia iki: —Moisés betan Aarón, ¿Jaweatiki jonibo teetaibi maton teai? ¡Moa teetankanwe! —akin.

5 Jatianra faraónman jato yoiribia iki: —Rama ichaira israelitabo nato main jaketianki, ¿Maton tee jenemakasai? —akin.

6 Ja netebira jan jato teemati joni koshibo itan jato teemaibaon koshibo faraónman jaskara akanti jato yoia iki:

7 —Jayá ladrilloati xobi pei taxo choshi moa apachoai keskáakin israelitabo moa jato meniamakanwe; ¡Jatonbi xobi peí choshi bibatankanon!

8 Ikaxbira moatianbi peoxon rama
kamanbi jatí icha ladrillo akanatii,
akanon ixon yoixon jato senenhama-
kanwe. ¡Westíora ladrillobira maxka-
ta iti yamake! Jabora chikishbo iki, ja
kopira ikanai saí iki: '¡Non Dios yoina
menoxonon bokanwe!' iki.
9 Ja jonibo kikinbiresakin koshi
teemakanwe; jato tantimayamakanwe
Moisés betan Aarónman janso joibo
ikonhayamakanon ixon —akin aká iki.
10 Jato teemaibo betan jaton joni
koshibaonra kaxon jonibo neskáakin
yoikana iki: —Faraónmanra yoike xobi
pei taxo choshi moa mato menitima.
11 Ramara matonbi benai kati jake,
jaweranoaki maton nokoai jainoara
maton biti iki. Ikaxbi jaskai kopíra,
jatí icha ladrillo maton anon ixon yoiati
naman maton atima iki —akin.
12 Jatianra israelitabo Egipto mainko
jatíbiain janbiskana iki, ja xobi taxo
choshin toan, jiwi pei choshi jayá ladri-
lloati benai.
13 Netetiibira faraónman jato teemai
koshibaon jatí icha ladrillo ati yoixon
jato senenhamakana iki, ja xobi pei taxo
choshi menia apachoaitibiri ladrillo
akantira jato yoikana iki.
14 Jatianra ja tee ointi koshi faraón-
man imaabaon, jato teekinti koshibo
jaton imaa israelitabo rishkikana iki,
jainxonra jato yoikana iki: —¿Jawe-
keskákinki bakish itan rama nete, ja
maton apachoaiti ladrilloakin maton
senenhamaa iki? —akin.
15 Jatianra israelita joni koshibo jakon-
maakana faraónhiba keshai kaxon yoikana
iki: —¿Jaweatiki mia apo ixonbi, noa min
yonotibo ikenbi, min noa jato jaskáamai?
16 Noara moa xobi pei taxo choshi
meniamakanai, ja meniamakinbira,
ladrillo ayamama ati noa yoikanai, jain-
xonribira noa rishkikanai. ¡Jabaon noa
jayá ati meniamakana kopí riki, non
senenhati atipanyamaa, non apó! —akin.
17 Jaskákankebira faraónman jato yoia
iki: —¡Matora wetsama iki, chikishbo
ikaxa mato ikai jaskati! Ja kopíra neska-
tibo mato ikai: 'Non Ibo yoina meno-
xonon bokanwe iki mato ikai'.
18 ¡Moa teetankanwe! Mato xobi
pei taxo choshi meniamakanabira ja
apachoaiti icha ladrillo maton ea meniti
jake —akin.
19 Ja netetiibi jatí icha apachoaiti
naman ladrillo atima jato yoiara, israe-
lita joni koshibaona atikoma iká iki.
20 Ja faraón betan yoyo ikax pikóbain-
kinra, Moisés betan Aarón jato manaax
ikanaitian nokokana iki,
21 jatianra israelita joni koshibo jato
yoia iki: —Abánon Ibon jaton aká jawéki
oinxon jato masá tenemakin. Mato kopí
riki faraón betan jawen joni koshibaon
noa jakonmakin oinnai. Jaki paranaxon
noa retetira matonbi ake —akin.

Moiséssen orana

22 Jatianra Moiséssen orankin Ibo yoia
iki: —Ibó, ¿Jaweatiki nato jonibo min
ramiai? ¿Jaweati min ea raannarin?
23 En faraón min janenko yoyo anon-
tianbira, faraónman bebonbires min
jonibo ramiai, jatianra jato pikonoxon
min jawebi ayamai —akin.
6 1 Jatianra Ibon yoia iki: —Ramara
min ointi jake en faraón akaitian,
masá tenekinparira janbi jato yoiti iki,
nato mainmeax moa botankanti —akin
jato aká iki.

Diossen Moisés kenaribia

2 Iikinra Diossen Moisés yoia iki:
—Eara min Ibo iki,
3 jatíbi atipana Dios nokon jane iketianra
Abraham, Isaac, Jacobki, ea pikota iki,
jaskáxonbira nokon janekon en jato onan-
mayamaa iki: ja nokon jane riki, Ibo.
4 Jainxonribira ja senenhabekonti joi
en jato betan aká iki, ja Canaán mai
jato menitira en yoia iki, ja mai riki
wetsankoniax kaax jawetio basires mato
jain jakátiai.
5 Ramara en onanke ja israelitabo
onitsapikanai, ja egipciobaon teaxon

kikinbiresakin jato teemaitian, jaskara
ikenra ja senenhabekonti joi en jato
betan aká en senenhati iki.
6 Jaskara iketian, Israel jonibo yoiwe,
ea riki ja Ibo, yanka yonokin egipciobaon
chorish teebo amakin jato iboaka iken-
bira, en jato xabaati iki. Eara koshi iki
ixonra en jato oinmati iki, egipciobora en
jato masá tenemati iki. Enra jato jaskáati
iki, jabaon jato masá tenemaa iketian.
Nokon atipana koshinra atikeskabiakin
ani jawékibo axon, en jato xabaati iki;
7 jaskáaxonra, nokon jonibo itiakin en
jato biti iki, eara jaton Dios iti iki, ja
egipciobaon jato chorish teebo amakin
jato iboabo ikenbi jan jato xabáara ea
jaton Ibo Dios iti iki.
8 Jatianra ja Abraham, Isaac, Jacob ja
mai jato meninoxon yoiniain en jato boti
iki. Ea riki jaton Ibo —akin jato aká iki.
9 Moiséssenra israelitabo jakiribi jatíbi
ja yoiabo jato yoia iki, jaskáabira jabaon
ikonhayamakana iki, iboaxon akonbi-
reskin yankabires jato teemakana iorai
jaton shinan namannabora ikana iki.
10 Jatianra, Ibon Moisés yoia iki:
11 —Faraón yoitanwe Egiptonkonia
israelita jonibo jato pikonon ixon —akin.
12 Ikaxbira Moiséssen Ibo yoia iki:
—Nokon joitanibira israelitabaon ea
ninkáxonyamai; ¿Jawekeskaaxonki
faraónman en yoia ea ninkati iki, ea
yoyo iki kebénoresai iketian? —akin.
13 Jatianra israelitabo betan faraón
yoiti, Moisés betan Aarón Ibon raanna
iki, jabora moa jatian israelitabo
Egiptonkonia jato pikoti yoia iká iki.

Diossen Moisés itan Aarón kenaa

28 Ja Egiptonkoxon Ibon Moisés yoyo
akai netenra,
29 yoia iki: —Ea riki Ibo. Jatíbi ja
yoitibo en mia yoia Egipto apo faraón
yoitanwe —akin.
30 Jaskáabira Moiséssen yoia iki:
—Ibó, yoyo ikira ea iorai kebénoresai,
jaskara iketianki, ¿Jawekeskaaxon
faraónman ea joi ninkáxonti iki? —akin.

7 1 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Oinwe, enra nokon toan faraón
bebonxon anon ixon mia imai, jain-
xonra en imaa min wetsa Aarónman
mia yoyo ixonti iki.
2 Jatíbi en mia ati yoiabora, min
Aarón yoiti iki; jatianra Aarónman
faraón yoiti iki, jawen mainmea israe-
litabo jato pikómanon ixon.
3 Ikaxbi en imaara jato raankasha-
makin faraónman jawen keena keskares
ati iki, jatianra ja oinnax ratéti jawé-
kibo Egiptonko en ati iki.
4 Moisés itan Aarónra faraónman mato
joi ninkáxontima iki, ikaxbira nokon koshi
Egiptonko en paketi iki, ani jawékibo
atikeskabiakin jato kopi axonra nokon joni
israelitabo en jainoa jato pikoti iki.
5 Nokon koshi shinanman Egiptonko
jawékibo axon jato oinmaxon, jainxon
israelitabo en jainoa pikoketianra egip-
ciobaon onankanti iki, ea riki, Ibo ixon
—akin.
6 Moisés betan Aarónmanra jaskara
ati Ibon yoia keská jatíbi aká iki.
7 Faraón betan yoyo inontianra,
Moisés posaka chonka baritiaya iká iki,
jatianra Aarón posaka chonka kimisha
baritiaya iká iki.

Aarónman kekoti

8 Moisés itan Aarónra Ibon yoia iki:
9 —Jatian faraónman mia jaskara
iosma jawéki ati yoiara, min Aarón yoiti
iki, jawen kekoti bixon, rononon ixon
faraón bebon maiki potati —akin.
10 Moisés itan Aarónra faraónhiba kaa
iki, jatianra Ibon jaskara ati yoia akana
iki: Faraón betan jawen joni koshibo
bebonxonra Aarónman jawen kekoti
maiki potaa iki, jatianra rono baneta iki.
11 Jatianra faraónman jawen onanya
jonibo jato kenamaa iki, jabo bexonra
jaton onannaton Aarónman aká keská-
ribi akana iki:
12 Westíorabaonra jaton kekoti maiki
potakana iki, jatianra ja kekótibo westío-
rabo rono baneta iki. Jaskákenbira

Aarónman kekoti ronoaton ja onanya-
baon kekoti ronoabo pikin keyoa iki.
13 Jaskáakenbira, faraónman jawen
keena keskares aká iki, jatora yoiti ixon-
yamaa iki, jaskara iti moa Ibon yoia
keskára iká iki.

Jan masá teneti jimi

14 Jaskaa pekáora Ibon Moisés yoia
iki: —Faraónra jawen keena keskáres
akin, israelitabo rankashamai.
15 Ikaxbi bakish yamékiri paron kaai
ipakeaitianra min oinni kati jake. Jain
kexáxon manawe, ja ronoibata kekoti
botanwe.
16 Jainxonra min yoiti jake: 'Ja hebreo-
baon Ibo Diossenra, mia yoinon ixon ea
miiba raanke: Minronki jawen jonibo
katánon ixon jenexonti iki, tsoa jonibi
jain jaama mananman boxon já rabii
bokanon ixon. Jaskara ikenbira rama-
kamanbi min jawen joi ninkaxonyamai.
17 Jaskara ikenra, Ibon yoike: Ramara
min onanti jake eara Ibo iki, ixon. Ja
nato en tsomaa kekótinin Nilo paro jene
en rishkiara jimi banetai.
18 Ja yapabora keyóti iki, ja paro ikon-
biresi pisiketianra keráskin egipciobaon
onpax xeakantima iki' —akin.
19 Jainxonribira, Ibon Moisés yoia iki:
—Aarón yoiwe jawen kekoti sananon
parobo ikaiori, weanbo ikaori, ianbo
ikaori, jainoax Egiptonko jain onpax
akanabo ikaori; jatíbi jain onpax ikain-
kobo jimi inon ixon. ¡Jaskataxa jatíbi ja
jiwi chomonkobo itan makan chomon-
kobobi jimi iti iki! —akin.
20 Jatian Moisés betan Aarónmanra,
Ibon jaskáati yoia keská akana iki.
Faraón betan jawen joni koshibo
bebonxonra jawen kekoti sanantaanan
Aarónman paro jene rishkia iki, jatianra
jatíbi Nilo paro jene jimi baneta iki.
21 Yapabora mawata iki, ja Nilo paro-
bira kikinbires pisi iká iki, jaskara
iketianra egipciobaon jainoa onpax
xeayamakana iki. ¡Jatíbi Egiptoainoa
onpaxa jimi iká iki!
22 Ikaxbira egipcio onanya jonibaon
jaton jaskáaxon ati onanna meranxon
jaskararibi akana iki. Jatianra faraónman
jawen keena keská akin, Moisés betan
Aarónman joi ninkáxonyamaa iki,
jaskara iti moa Ibon yoia keská ikin.
23 Ja jawéki moa jawebi onankasha-
mabaini faraón ja apo ikax jain iti
xobonko karibaa iki,
24 jatianra jakon onpax binoxon jatíbi
egipciobaon paro kexa pozobo akana
iki, ja paro onpax xeati jisáma iketian.

Jan masá teneti tokoro

25 Nilo paro jene Ibon rishkiibata, moa
kanchis nete pekáora,
8 1 Ibon Moisés yoia iki: —Faraónhiba
kaxon yoitanwe: 'Ibora neskatai: Ea
rabii botankanon nokon jonibo ea piko-
xonwe ikira ikai.
2 Ikaxbi min jato pikómayamaitianra,
nato min main jatíbiain tokoronin en
jato masá tenemati iki.
3 Tokoronin Nilo paro bochoara
kobinai keská iti iki, jabora mia apo ikax
jain iká xobonko weíkanti iki, mia oxai
jain rakatainkobobira iti iki, min joni
koshibaon xobonko itan min jonibaon
xobonkobora iti iki, panhanoxon jainxon
meínti min hornoainbobira iti iki.
4 Ja tokorobora min yoranko choronbe-
tanti iki, min joni koshiboyabi min joni-
baon yorankoboribira jaskáti iki' —akin.
5 Jatianra Ibon ja Moisés yoia iki:
—Aarón yoiwe jawen kekoti sananon
parobo ikáori, weanbo itan ianbo ikaori,
jatian abánon jainoax tokorobo jokonxon
jatíbiain Egipto mai bochoakin —akin.
6 Jatianra Aarónman jawen kekóti
Egipto jeneori sanana iki, jaskáara
jainoax jokonxon tokorobaon ja mai
bochoaa iki.
7 Jaskáaketianra ja onanyabaon jaton
onanna meranxon, jaskaraboribi akana
iki, jatianra jabaonribi Egipto mainko
tokorobo bemakana iki.
8 Jatianra faraónman, Moisés betan
Aarón kenamaxon jato yoia iki: —Ibo

yoiwe, eibakea itan nokon joniboibakea
moa noa tokorobo bomaxonon, jatianra
abátankanon Ibo menikin yoina meno-
xonkin ixon min jonibo en jato pikoti
iki —akin.
9 Jatianra Moiséssen faraón yoia iki:
—Ea yoiwe, jawetian Ibo en yokáxon-
tinki mia keenai, mia kopí, jainoax min
joni koshibo kopí itan min jonibo kopí,
ja tokorobo moa miibakeax itan mia iká
xobonkoniax, jokonax boax Nilo paron-
bicho ikanti kopi —akin.
10 —Bakishbi ea axonwe —akinra
faraónman aká iki. Jatianra Moiséssen
yoia iki: —Jaskara aketianra min onanti
iki, tsoabira yamake non Ibo Dios keska
ixon.
11 Mia apo ikax jain iká xobonkoniax
boaxa tokorobo paronbicho moa iti iki.
Jatianra mia, min joni koshibo, min
joniboyabi moa maton masá tenema-
tima iki —akin.
12 Moisés betan Aarónra, faraón iká
xobomeax moa pikota iki. Japekáora
Moiséssen Ibo yokata iki, faraón ati
raana tokorobo moa bomanon ixon.
13 Jatianra Ibon ja Moiséssen yokata
ninkáxona iki, jatianbira jatíbi ja
xobonko iká, jeman iká, wainko iká
tokorobo moa keyoti mawata iki.
14 Ja tokorobo mawata jonibaon tsin-
kiara, jatíbiain jakonmabires pisi poata iki.
15 Jaskara ikenbira, moa jatíbi jakon
iketian faraónman Moisés betan
Aarónman joi ninkáyamakin jawen
keena keskáres aká iki, jaskara iti Ibon
yoia keskatira iká iki.

Jan masá teneti sebe

16 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Egiptonko jatíbiain sebe kainon ixon
jawen kekótinin mai poto rishkinon
Aarón yoiwe —akin.
17 Jaskáati yoia keskára akana iki.
Aarónmanra jawen kekotinin mai
poto rishkia iki, jatianra jatíbi Egipto
maipoto sebea iki, jaskáxonra joniboyabi yoinabo seben jato aká iki.
18 Onanya jonibaonribira jaton
onanna meranxon sebe imati shinanna
iki, ixonbira atipanyakamana iki.
Jaskákanaitianra joniboyabi yoinabo
seben jato moa aká iki.
19 Jatianra onanyabaon faraón yoia
iki: —¡Natora Diossen jawéki iki!
—akin. Ikaxbira faraónman jaton joi
ninkáyamakin jawen keena keskares
aká iki, ja moa Ibon yoia keskati ikin.

Jan masá teneti chepa

20 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Bakish yamékirira faraón paron kaai,
jaskara iketian nete xabataitian wenitax
kaxon yoitanwe: 'Ibonra neskara yoike
akin: Nokon jonibo ea raanxonwe ea
rabii botankanon ixon.
21 Min jato raanyamaketianra, en icha
chepa raanai, miki, min joni koshi-
boiba, jainxon min joniboiba, jainxon
min xobon ikáboiba, egipciobaon xobo-
baonra icha chepa bochoti iki, jainoaxa
mainkobobi iti iki.
22 Moa jaskáketianra, jain nokon jonibo
jaa Gosén mainkobichores westíora
chepabi en imatima iki. Jaskáaxonra min
onanti iki, ea Ibora, ja main iki ixon.
23 Enra ja nokon jonibo jatonbiribi iká
onanti inon ixon imai, itan min jonibo
jatonbiribi iká onanti inon ixon imai. Nato
jaskara itira bakish ikai', ikira ikai —akin.
24 Jaskarara Ibon aká iki, jatianra
faraón apo ikax jain iká xobo, chepa
koin kextokan mapoa iki, jawen joni
koshibaon xobonkobora iká iki, jainoax
jatíbi ja Egipto mainkora iká iki. Ja
chepabaonra jatíbi Egipto mai akonbi-
reskin ramiayona iki.
25 Jatianra faraónman Moisés itan
Aarón, kenamaxon yoia iki: —Maton
Dios yoina retexon menii botankanwe,
ikaxbira nato mainmeax mato pikótima
iki —akin.
26 Jatianra Moiséssen yoia iki: —Non
jaskaati ikaxbira jakonma iti iki, ja
yoinabora egipciobaon mekekanai iki,
enra ikonhai, ja jaton rabiai yoinabo

retexon non menoai oinxonra noa
makanman tsakaxon retekanti iki.
27 Tsoa jonibi jain jaama mananmanra
noa kati jake, kimisha nete kaxonra, non
Ibo Dios yoina retexon non meniti iki, jan
noa yoia keskára non ati iki —akin aká iki.
28 Jatian faraónman yoia iki: —Enra
mato raanai tsoa jonibi jain jaama
mananman, maton Ibo yoina retexon
maton meninon ixon, matora kati iki,
ikaxbira mato ochóira katima iki. Earibi
Dios yokáxontakanwe —akin.
29 Jatianra Moiséssen yoia iki:
—Ja nenoax pikókinra, en Ibo yokáti iki,
abánon miibakea bakish moa chepabo
bomakin ixon, min joni koshiboibakea
itan joniboibakearibi, jaskara en aketian jatíbitian min noa paranboyamanon
ixonra en ati iki, jainxon jaton Ibo yoina
retexon menii israelitabo bokaskanaitian
jato bechitei mia iamanon ixon —akin.
30 Faraón iká xobomeax pikókainax
Moisés Ibo betan yoyo ika iki,
31 jatianra Moiséssen yokata keská
Ibon aká iki: faraónhibakeax, jawen
joni koshiboibakeax itan jawen joniboibakeaxa chepabo moa boa iki.
32 Ikaxbira faraónman jakiribi jawen
keena keskáres akin, israelitabo jato
raanyamaa iki.

Yoinabaon jan masá teneti

9 1 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Faraónhiba kaxon, yoitanwe:
‘Hebreobaon Ibora neskatai: Ea rabii
botankanon nokon jonibo ea raanxonwe, ikira ikai.
2 Jato raanyamakin, min jato bechiteboresaitianra,
3 Ibon jawen atipana koshi min yoinaboki paketi iki, jatianra kikin jakonma
masá teneti isinman aká, ja kabayobo,
burrobo, camellobo, wakabo, jainoax
carnerobo mawáti iki.
4 Ikaxbira onantiakin Ibon imaa
Egiptonkoniabaon yoinabo xarameax
israelitabaon yoinabo westíorabi mawátima iki’ —akin.
5 Jainxonra Ibon jatian ati shinanxon,
yoia iki: —Neskarara en bakish akai
—akin.
6 Ja wetsa nete xabáketianra, Ibon
moa aká iki. Egipciobaon yoinabora
jatíbi mawata iki, ikaxbira israelitabaon
yoinabo westíorabi mawáyamaa iki.
7 Jatianra israelitabaon waka ointi
faraónman jato raana iki, ikaxbira
westíora yoinabi mawatama iká iki.
Jaskara ikenbira, jawen keena keskáres
akin israelitabo jato raanyamaa iki.

Jan masá teneti yora payóti isin

8 Jatianra Moisés betan Aarón Ibon
yoia iki: —Horno meranoa chiimapo
mesó bikanwe, jara Moiséssen faraón
bebonxon bochiki potati iki.
9 Ja chiimapo potora jatíbiain janbísti
iki, jaskáxonra Egiptonkoniabo jatíbi
jonibo betan yoinabo jaton yora peké
kooyabo imati iki —akin.
10 Moisés betan Aarónra horno
meranoa chiimapo biax, faraónhiba
kaa iki. Jainxonra Moiséssen ja chiimapo bochiki potaa iki, jaskáara jonibo
betanbi yoinabo jaton yoranko jatíbiain
peké kooyabo ikana iki.
11 Onanyabaonra Moisés bechiteti
atipanyamaa iki, jaboribira jatíbi egipciobo keskáribi jatíbi jaton yora peké
kooyabo iká iki.
12 Ikaxbira Ibon imaa, jawen keena
keskáres akin Moisés betan Aarónman
joi faraónman ninkáxonyamaa iki,
jaskáranoxiki ixon Ibon Moisés moa
yoiantana keskatishaman.

Jan masá teneti oi xewa

13 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Bakish yamékiri wenixon, faraón
neskaakin yoitanwe: ‘Ja hebreobaon
Ibora ikai neskati: Nokon jonibo moa
jato raanwe ea rabii botankanon ixon;
14 ramara jatíbi jan masá tenetibo mia
ati en raanai, min joni koshibo ati, jainxon
min joniboribi ati, jatian ea keskaribi nato
mainko wetsa yamaa min onannon.

15 Mia, min joni koshibo itan min jonibo
kikin jakonma jawéki amaxon nokon
koshi en mia oinmakeana iki, jatianra
nato main moa mia yamakeana iki;
16 ixonbira nokon koshi oinnon ixon en
mia jamaparia iki, jatíbi nato mainxon
ea onankanti kopí.
17 Jaskarabo ikebira, nokon jonibo
rankashamai mia yoitimakaresai.
18 ¡Jaskara ikenra! Bakish neskaranribi
oi xewa kikin kextó en pakeai, jawetianbi
Egiptonko jaskara pakeismara ikai.
19 Jaskara iketian jain jakon itinko
min yoinabo jato amawe, jainoax jatíbi
min wainko ikáboribi jain jato amawe,
oi xewa maankinra xobo meran iamai
jeman ikábo, jonibo betan yoinabo jato
reteti iki' —akin.
20 Jaskáakin Ibon ikamatianbi onan-
tiankin onsá yoiketianra jatíribi
faraónman joni koshibo raketa iki, jatianra
jaton kikinhakin yanka yonotibo betan
jaton yoinabo xobo meran akana iki;
21 ikaxbira wetsabaon ikonshaman
shinanyamakin, jaskarares winóma-
kana iki.
22 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Egiptonko iká jatíbi joniboki itan
yoinaboki jainoax egipciobaon wainko
banáboki oi xewa pakénon ixon min
meken naiori sananwe —akin.
23 Moiséssenra naiori jawen meken
sanana iki, jatianra Ibon imaa tirin ika
iki, kaná itan oi xewara maiki maanna
iki. Jatíbi Egiptonkora oi xewa imaa iki,
24 jatianra kanáyabi oi xewa maanni
jenéyamaa iki. Egiptonkora oi xewa
kikinbires kextó maanna jawetianbi
ninkakaisma iká iki.
25 Oi xewakanra Egipto mainmea
jatíbi jain iká jawékibo keyokin beshéa
iki: jonibo betan yoinabora keyoa iki,
jatíbi wainkonia banábora keyoa iki, ja
oi xewa ani pakexbo maankinra jatíbi
jiwi ponyanbo jaxkakin keyoa iki.
26 Jaskara ikenbira, ja israelitabo jain
iká Gosén mainkobichores, westíora oi
xewabi pakéyamaa iki.
27 Jatianra faraónman Moisés betan
Aarón kenamaxon yoia iki: —Enra
onanke, ea ochaara ikon iki. Ea itan
nokon jonibo riki, jan jakonma aká,
Ibonra jakonma akama iki.
28 Tirin ika betan oi xewakanra
bebonbiresshora moa noa ake, jaskara
iketianra mato kaaitian en moa mato
chiteyamai. Noa kopi Ibo yokakanwe,
jatianra en mato raanti iki —akin.
29 Jatianra Moiséssen yoia iki: —Nato
jemameax pikókainxonbiresa bochiki
nokon meken sananxon en Ibo yokati
kaai. Jatianra moa oi xewa manni
jeneti iki, jainoaxa moa tirin iki jenéti
iki, jaskáketianra, nato maira Ibona iki
ixon min onanti iki.
30 Ikaxbira en kikinhakin onanke,
miara min joni koshibo betanbi Ibo
Dioski rakéyamapariai —akin.
31 Lino betan cebada banábora oi
xewakan keyokin beshéa iki, cebada
bimiara moa jawen taxobo senbó iká
iki, ja linora moa joaya iká iki.
32 Ikaxbi trigo itan ja trigo keskáribi
centenora jatian xoxoamapari iká iki,
jaskatira jawe jakonmabi winóyamaa iki.
33 Jaskati ja Faraón betan iká pekáo,
moa jemameax pikókaini kaxonra
Moiséssen jawen meken sananxon Ibo
yokata iki. Jatianbira oi xewa betan oi bei
jeneta iki, jainoaxa moa tirin iamaa iki.
34 Oibi, oi xewabi, tirin ikábobi yamake-
tian oinnaxa faraón moa jakiribi ochaa iki.
Jatian jawen keena keskáres akira jabicho
iamaa iki, jawen joni koshiboribira iká iki.
35 Faraónmanra jawen keena keskáres
aká iki, jaskáxonra israelitabo raan-
yamaa iki, Moisés meranxon Ibon
jaskara iti moabi yoia keskatira iká iki.

Jan masá teneti chanpobo

10 1 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Faraón ointanwe, jara jatíbi
jawen joni koshiboyabi, jaton keena
keskáres anon ixon en imaa iki, anibires
ratéti jawékibo en atipana jato oinma-
noxon,

2 jatianra ja min bakeboyabi min
bababo min yoiti iki, ja egipcioboki
shirokin en jaskaa, itan jatoibaxon ani
ratéti jawékibo en aká. Jaskáxonra ea
riki Ibo ixon maton onanti iki —akin.
3 Moisés betan Aarónmanra faraón
oinni kaxon yoia iki: —Hebreobaon Ibo
Diossa neskatai: '¿Jawetiankamanki,
yoitimati jenetax ebebomeax mia
naman shinanmeetai? Ea rabii botan-
kanon nokon jonibo ea raanxonwe ikira
ikai;
4 ikaxbi min jato raankashamaitianra,
bakish icha chanpo min main en bemati
iki,
5 ja icha chanpon mapoara mai jish-
tima iti iki. Oi xewa winota pekáo ja
ichama banetabora keyokin ja chanpo-
baon piti iki, jainxonra jatíbi wainkonia
jiwi peiboribi piti iki.
6 Apo ikax jain mia iká xobonkora
bochoti iki, ja min joni koshibaon
xobonkora bochoti iki, jainoax jatíbi
egipciobaon xobonkoboribira bochoti
iki. ¡Jaskara ikára jawetianbi maton
papabaon, itan maton papashokobaon
jato janontian, itan rama non nete
kamanbi oinyosma iti iki!' —akin.
Jaskati yoyo iki senentaananra, faraón
iká xobonkoniax Moisés moa kaa iki.
7 Jatianra faraónman joni koshibaon
yoia iki: —¿Jawetian kamanki, nato joni
noa jakonma imai jenetai? Jaton Ibo
Dios rabii botankanon ixon benbobo-
bicho jato raanwe. ¿Egipto moa ramí-
yonkebiki min ramakamanbi onanama-
pari iki non apó? —akin.
8 Jatianra Moisés betan Aarón jaki-
ribi kenamaxon faraónman yoia iki:
—Moa botankanwe maton Ibo Dios
rabii. Ikaxbi eapari yoikanwe ja boaiki
tsoabo iki —akin.
9 Jatianra Moiséssen yoia iki: —Noara
kati jake non bakebo betan jainoax non
yosibo betan, non bake benbobo, itan
bake ainbobo betan, non carnerobo itan
non wakabora non boti jake, non Ibon
ani fiesta riki —akin.
10 Ikaxbira faraónman jato yoia iki:
—¡Jakonma shinanax mato ikaira
onantibires iki! ¿Matonki ikonhai jatíbi
maton bake maxkoboyabi maton Ibo
betan ikí mato kaai?
11 Jaskarara iamai, mato yosibobi-
chores botankanwe, ja maton Ibo rabii,
mato jaskara atin keenaibetin —akin.
Jatianra Moisés betan Aarón já bebomea
moa potakanti faraónman jato yoia iki.
12 Ikaxbira Ibon Moisés yoia iki:
—Jatíbi ja mainmea banábo itan jatíbi
ja oi xewakan akábi ja winota pekáo
jaréspariabo keyoi chanpo benon ixon
Egiptoori min meken sananwe —akin.
13 Jaskáara Moiséssen jawen meken
Egiptoori sanana iki, jatianra bari
pikotaiorixon, Ibon amaa neten itan
yamé jatiobi ja mai niwen payana iki.
Ja wetsa nete xabáketianra, bari piko-
taiorikeax niweatonin moa ichabires
chanpo bea iká iki,
14 ja chanpobaonra jatíbiain weixon
ja mai jato bichina iki. Jawetianbira
moatianbi jaskara iamaa iki, jainoax
neskata pekáo jaskara iamanoxiki, icha-
bires chanpo ja neten iní keská,
15 kikinbires icha ixon mai mapoara jish-
tima iká iki, jatianra jatíbi banábo, jainoax
ja oi xewa iká pekáo yobin jiwibaon bimi
banetabo keyokin pia iki. Egiptonkora
jaweranobi jawe pei paxabi yama iká iki:
xobi pei, itan jiwi peibobira yamaa iki.
16 Faraónmanra Moisés betan Aarón,
jatianbi kenamaxon jato yoia iki: —Maton
Ibo Dioski itan matokira ea ochake,
17 enra mato yokatai ramabichorespari
ochaa ikenbi ea shinanxonyamakanwe,
ea kopi maton Ibo Dios yokakanwe, nato
jan masá teneti kikin jakonma jawéki
retemis eibakea ochó raanon ixon —akin.
18 Faraón iká xobomeax pikókainxonra
Moiséssen Ibo yokata iki.
19 Jatianra Ibon imaa wetsaorikeax
niwe bea iki, jatianra bari kaiorikeax
niwe koshi bexon ja chanpobo Aniparo
joshin ikain jato potaa iki. Egiptonkora
westíora chanpobi banéyamaa iki.

20 Ikaxbira Ibonbi imaa faraónman
jawen keena keskáres akin israelitabo
jato raankashamaa iki.

Jan masá teneti yamé

21 Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Min
meken naiori sananwe, jatíbi Egiptonko
yamé kikin kextó ikax moa tii axon
onanti itiakin —akin.
22 Moiséssenra jawen meken naiori
sanana iki, jatianra jatíbi Egiptonko
kikinbires yamé iká iki,
23 kimisha netera, ja patax ikábo
tsonbi ointi atipanyamaa iki, jainoax
jaweranobi taxketi atipanyamakana
iki. Jaskara ikenbira israelita jonibaon
xobonkobores nete iká iki.
24 Jatianra faraónman Moisés kenamaa
joketian yoia iki: —Maton Ibo rabii
moa botankanwe, maton bakeribi moa
botankawe; ikaxbi maton carnerobo itan
maton wakabo boyamakanwe —akin.
25 Ikaxbira Moiséssen yoia iki:
—Jaskarama riki, ja Ibo rabikin non
menoxonti yoinabora min noa meniti
jake.
26 Ja non yoinaboribira non boai.
Westíora yoinabira neno baneti yamake,
jainoa jaweti yoina katóxon retexonra
non Ibo rabiti jake. Jain nokotamapari
ixonra non onanyamake non Ibo rabitiki
noa jawen maxkati kaai ixon —akin.
27 Ikaxbira Ibon imaa faraónman
jawen keena keskáres akin jato raan-
kashamaa iki.
28 Jainxonra faraónman Moisés yoia iki:
—Nenoax moa katanwe, ea oinni moa
jakiribi joetsayamawe, jakiribi ebebon
joai netenra, mia mawáti iki —akin.
29 Jatianra Moiséssen yoia iki:
—Jakonhakinra min yoike. Mia oin-
nira moa ea jakiribi joyamai —akin.

Reken bakebo mawáti yoia

11 1 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Faraón betan egipciobo atira
wetsa kikin jakonma jawéki en beribai.
Ja iká pekáora, nenoax pikókanwe
akinres mato atima iki, faraónmanbira
mato jainoa pikoti iki.
2 Ikaxbi rama benbobo betan ainbobo
israelitabo yoiwe, jato patax iká
benbobo betan ainbobo oro itan plata
aká jawékibo jato yokákanon —akin.
3 Israelitabo akonbireskin jakonha-
tira Ibonbi egipciobo shinanmaa iki.
Jainxonribira, faraónman joni koshi-
baon Moisés iresama kikin joni shinan-
kana iki, jatíbi Egipto jonibaonra jaská-
bires shinankana iki.
4 Jatianra Moiséssen faraón yoia iki:
—Ibonra neskara yoike: 'Nato yamé
pochínikonra jatíbi Egiptonko ea winotai,
5 jatianra egipciobaon reken bakebo
mawakanti iki, ja faraónman yakát-
inin yakata jawen reken bakenkoniax
peokootax, ja yanka yonokaatai ainbaon
reken bake ja renetiain teetai senenra
mawákanti iki. Jainoaxa jatíbi yoina-
baon reken bakeboribi mawati iki.
6 Jatíbi Egiptonkora onisi chexakaati
saa ikanti iki, jawetianbira jaskara ikáma
iki, jainoax jawetianbira jaskara itima iki'.
7 Ikaxbi maton onannon ixonra egip-
ciobo jato axonbi, israelitabo Ibon jato
jaweatima iki, ochítibaonbira jato jojó
atima iki, tsoa joninbi itan yoinaninbira
jato jaweatima iki.
8 Jatianra jatíbi min joni koshibo ea
oinni bekanti iki, chirankooxonra moa
katanon ixon ea yoikanti iki: 'Nenoax
moa katanwe jatíbi jan mia chibanaibo-
yabi', akin. Jatian ea jaskaayamara ea
kayamai —akin. Jaskáaxa faraónhiba-
keax kikinni sinata Moisés pikota iki.
9 Japekáora Ibon Moisés yoia iki:
—Matora jawekeskaxonbi faraónman joi
ninkáxonyamai, jaskataitianra bebon-
bires jan ratéti jawékibo Egiptonko en
ati iki —akin.
10 Jatianra Moisés betan Aarónman,
jatíbi nato jan ratéti jawékibo faraón
bebonxon aká iki, ikaxbi Ibonbi imaa
jawen keena keskáres akin, faraónman
Egiptonkonia israelitabo jato raan-
yamaa iki.

Pascua iká yoia

12 [1] Jatianra Egiptonkonia Ibon Moisés betan Aarón yoia iki:
[2] "Nato oxera matonashaman iti iki, jara baritia peokootaitian reken oxe iti iki.
[3] Jatíbi israelita jonibo jato yoiwe: 'Ja nato oxe chonka neteya iketianra, maton xobotíibi westíora carnero iamaxon westíora cabra beti iki.
[4] Ikaxbi westíora xobonko ichama ixon, ja yoina retea pikin keyoti jisáma iketianra, xobo ibon ja patax iká ochómakeabo, jatí joni ixon piti senen toponxon jato meniti iki.
[5] Ja yoinara westíora baritiaya iti iki, bene jawe jakonma néeomara iti iki, carnero iamax cabrara iti iki.
[6] Ja oxe chonka chosko nete ikai kamanra reteyamaparikin maton benxoati iki, ja nete senenketianra jatíbi israel jonibaon yantánpaketaitian ja yoina reteti iki.
[7] Ja yoina retea jimi bixonra jainxon maton piai xobo xepóti katemai iká jiwi jimin maton sikati iki.
[8] Ja yaméra, chiikan xoia nami maton piti iki, xobi mokaya itan levaduraoma aká panyara maton piti iki.
[9] Nami paxa iamax kobinra westíora pakéxbi maton pitima iki. Jatiobi yoinara, jawen mapo, taebo, pokoboyabi chiikan xoia iti iki,
[10] jainxonra jawebi bakish ati maton texeatima iki. Texea jaketianra, maton menoti iki.
[11] Ja pikinra chopa sawexon itan tasaweti sawexon kekoti tsomáyaxon, ishton ja yoina maton piti iki. Jara Ibon Pascua fiesta iki.
[12] Ja yaméra, jatíbi Egiptonko ea winoti kaai, jatianra egipciobaon jaton reken bakeboyabi jaton yoinanin reken bakebo, en jato retei kaai, jainxonra Egiptonkonia jatíbi diosbo jan jato masá tenemai iki ixonra en yoiti iki. Ea Ibo ixonra en yoike.
[13] Ja mato jain iká xobobora onanti inon ixon xepóti katemai iká jiwi, jimin maton sikati iki. Jatianra, egipciobo retekinbi, mato westíorabi en retetima iki, ja jimin sikaa oinnaxa ea winóresti iki.
[14] Natora maton ja shinanti nete iki, Ibo kikin shinankinra ani fiesta maton ati jake. Jatíbitian senenhati esé iketianra papaboibakea bakebaon tekikin senenhati iki.
[15] Kanchis nete senenra levaduraoma aká pan maton piti iki; ja senenai kamanra, ja reken netebi maton xobobaon levadurabo yamati iki. Jaweratonki ja kanchis nete senenamabi levaduraya aká pan piai, jara Israel jonibo xaranmea maton potati iki.
[16] Ja reken nete itan ja senenainbi iká kanchis netenra, Ibo rabii mato tsinkíti iki. Ja netebora mato teetima iki, maton piti akíbichora mato iti iki.
[17] Ja levaduraoma pan ati fiestara, maton ati jake, ja netera Egiptonkonia jatíbi en mato pikoa iki. Jatíbitian ja senenhati esé iketianra papaboibakea bakebaon tekikin senenhati iki.
[18] Ja reken oxe chonka chosko nete yantan peoxonra ja rabé chonka westíora nete kaman levaduraoma aká pan maton piti iki.
[19] Kanchis nete senenra, maton xobonko levadura yamati iki, jaweratonki levaduraya aká pan piai jara israelitabaon jemamea maton pikoti iki. Wetsankoniax joa itan ja mainmea inonbira maton pikoti iki.
[20] Jatianresparira, levaduraoma aká jawebi maton pitima iki. Wetsankobires mato janonbira, levaduraoma aká pan maton piti iki' ", akin.
[21] Jatianra Moiséssen israelita joni koshibo kenama bekanketian jato yoia iki: "Kaxon bitankanwe westíora carnero iamax westíora cabra maton awin betan bakeboyaxon maton pinon, Pascua fiesta akin maton retenon jainpari benxoakanwe.

22 Ja jimira, bandejanin maton biti iki;
hisopo poyan senbóaxon, ja jimin poko-
xonra xepóti katemai iká jiwi, maton
sikati iki. Ja nete xabataitianra tsoabi
xobonkoniax mato pikótima iki.
23 Egipciobo retei joxonra Ibon ointi
iki, maton xobo xepoti katemai iká jiwi
jimin sikaa, jatianra ja xobonko jikiamai
winóresti iki. Jaskaaxonra Ibon ja
retemis maton xobonko jikimatimaa iki.
24 Jatíbitian senenhati esé iketianra,
maton chiní bakeboyaxonbi, nato ja ati
yoia joi maton meketi iki.
25 Jaskaakin mato meniti ixon Ibon
mato yoini mainko moa jikixonra, ja yoini
keskáakin nato fiesta maton aresti iki.
26 Jatianra maton bakebaon mato
yokáti iki: '¿Nato yoina reteax ikanaiki
jawe yoii iká iki?' akin.
27 Jatianra maton jato yoiti iki: 'Nato
yoinara Pascua fiesta iketian Ibo
kikin shinankin reteti iki. Egipciobo
retei kaax Egiptonko iká israelitabaon
xobonko jikiamai winóresa iki, jaská-
xonra non kaibobo reteyamaa iki' ",
akin. Jatianra israelitabo Ibo rabii beó-
bainkana iki,
28 jaskata pekáora moa bokana iki,
jainxonra Ibon Moisés betan Aarón yoia
keskáshamanhakin akana iki.

Reken bakebo mawáti

29 Ja yamé pochínikonra jatíbi egip-
ciobaon reken bakebo, xobobotiibi Ibon
jato retea iki, faraónman yakátinin
yakata jawen reken bakeribira aká iki,
cárcel meran akanabaon reken bakebo-
yabi, jainxonra jatíbi yoinabaon reken
bakeboribi retea iki.
30 Faraónra jawen joni koshibo betan
jatíbi egipcioboyabi, ja yamé wenitax,
kikinbiresi chexakaati jatíbi Egiptonko
saa ikana iki. Westíora xobonkobira
mawá maxkáyamaa iki.
31 Ja yamébira faraónman Moisés
betan Aarón kenamaa joketian jato
yoia iki: —Moa botankawe, mato itan
israelitabo nokon jonibo betan moa
iamakanwe. Ja maton yoia keskáakin
Ibo rabii botankanwe.
32 Maton carnerobo betan maton
wakabo botankanwe, ja kakasi mato
ipachoai keskati, moa botankanwe.
Jainxon ea kopi Dios yokakanwe
—akin.
33 Egipciobaonra israelitabo jaton
mainmeax moa ishton pikóti jato yoia
iki, jabaon shinanara moa jatikaxbi
mawatai iká iki.
34 Israelitabaonra levaduraoma akáma
harina mein, chomon axon jatíbi jaton
chopan kawaxon iakana iki.
35 Jainxonribira, Moiséssen jaskaati
jato yoia, egipciobo oro betan plata aká
jawékibo jato yokákana iki, chopabori-
bira jato yokákana iki.
36 Ibonbi imaara israelitabaon jato
yokatabo, egipciobaon jakonshaman
shinanyaxon jatíbi jato menikana iki,
jaskáaxonra israelitabaon, egipciobo
jatíbi jawéki jato boonkana iki.

Egiptonkoniax israelitabo pikota

37 Israelitabora Ramsésainoax pikotax
Sucothain taenbi bokana iki. Ainbobo
betan bakebo toponyamakin moa
sontáro iti senen jonibobichores topo-
nara sokota pacha waranka iká iki.
38 Jato betanra meskó jonibo icha-
bires bokana iki, jainxonra icha carnero
betan waka bokana iki.
39 Egipciobaon jaton mainmea jato
pikoa boi ishtonai kopíra, kakin ja piti
ayamakana iki, jaskákinra Egiptonkonia
harina mein bokana, levaduraoma bata
panbores akana iki, paemapari iketian.
40 Israelitabo Egiptonko jakanara,
chosko pacha kimisha chonka baritia
iká iki,
41 ja chosko pacha kimisha chonka
baritia senenhai netenribira, Ibon jatíbi
jato Egipto mainmea jato pikoa iki.
42 Ja yaméra koiranxon Egiptonkonia
Ibon jato pikoa iki. Jara Ibon yamé iki,
já shinanira, israelitaboribi oxakantima
iki ja chiní bakeboribira jaskákanti jake.

Nai koin betanbi chii tiri pania

13 17 Jatian faraónman israelita jonibo pikoa bokanaitianra, jan pontékaini kati ikenbi filisteobaon mainko kati bain Diossen jato boyamaa iki, reteananti iketian ikáshamaira israelitabo jakiribi Egiptonko bokaskanti iki ixonra shinanna iki.

18 Jakopíra, tsoa jonibi jain jaama mananhori mayati kaax joshín aniparo nokóti bain jato boa iki. Ja israelitabora Egiptonkoniax pikotax sontárobo ikai keskati jakoni joyotax bokana iki.

19 Josekan xaora Moiséssen kakin boa iki, jaskáaxonkanon ixonra Israelnin bake Josekan jato yoia iká iki. Neskáakinra jato yoia iká iki: "Mato akini Dios jotira ikon iki; jaskáakin mato akinna kakinra, nenoa nokon xao maton boti iki", akin.

20 Sucothainoax boax Etamhain nokotax israelitabo jain tsamákana iki, jain riki tsoa jonibi jain jaama manan jainoax peokoota.

21 Neten bokanaitianra, nai koin pania meran Ibo jato betan kaa iki, ja chibani bokanon ikaxa bain kaai rekenkaina iki; yaméra chii tiri panixon jato tenaa iká iki. Jato jaskaara neten itan yamébi bokana iki.

22 Ja nai koin paniara, neten bokanaitian jatíbitian jato bebon kaa iki, ja yamé bokanaitianra chii tirí paniabiribi jato bebon kaa iki.

Israelitabaon Joshin aniparo shitaa

14 1 Jatian jaiba kaxonra Ibon, Moisés yoia iki:

2 "Ja israelitabo jato yoiwe, jakiribi banetax Pi-hahirot bekeiba ikanon, Migdol betan aniparo naxaran, ja Baalsefón bekeiba. Ja aniparo kexá jaton chopa peotabo akáx jain ibakanon.

3 Jaskáketianra faraónman shinanti iki: 'Israelitabaonra jawerano kati onanyamake. Tsoa jonibi jain jaama mananman benotaxa boantankanai', ixon.

4 Ikaxbi en imaara jawen keena keskáres akin faraónman mato chibanti iki; jatianra faraón jatíbi jawen sontároboyabi jato akin, nokon koshi en pikoa jishtiti iki, jatianra egipciobaon ea riki Ibo iki ixon onankanti iki". Jaskáti jato yoia keskáakinra israelitabaon aká iki.

5 Jaskákanketianra israelitabora moa jabáke akin Egipto apo keshankana iki. Jatianra moa botankanon ixon jato raanribixonbi apon jawen joni koshiboyaxon jato jaskara anoxon wetsa keska shinan aríbakana iki: "¿Ikaxbi jaweati ja israelitabo non jato raanarin, noa tee axonkin jenekanon ixon?" iki.

6 Jatianbira janmeax reteananti kabáyonin niniai carrobo benxoati faraónman jato yoia iki, jaskáaxa jato chibani kakin jawen sontárobo ioa iki.

7 Jatíbi Egiptonkonia carrobo ikainoara sokota pacha kikin jakonshaman carrobo bia iki, jainoaxibi ja carrobotiibira westíora sontárobaon joni koshi kaa iki.

8 Ibon imaa jawen keena keská akin israelitabo faraónman chibantira imaa iki, koshi shinanman jato pikoa ikenbira jato chibani kaa iki.

9 Egipciobora jatíbi jaton sontároboya, carrobaon itan cabayobaon israelitabo chibani bokana iki, jatianra aniparo kexá, Pi-hahirot patax, Baal-sefón bekeiba tsamákanketian jato nokokana iki.

10 Israelitabaon oinna, faraón itan egipciobo ochómaitianra, ikonbiresi rakékana iki, jatianra jato akinnon ixon Ibo yokákana iki.

11 Jatianra Moisés yoikana iki: —¿Egiptonko jain miinmeeti yamaketian, jainoa pikoxon tsoa jonibi jain jaama mananmameax mawánon ixon min noa bearin? ¿Jaweati min noa jaskaarin? ¿Jaweati min noa Egiptonkonia pikoarin?

12 Neskákanaketianra moamabi Egiptonkoxon non mia yoia iki: 'Noa meeyamawe, non ixonresbanon

Israelitabo nai koin chibani bokana.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

egipciobo yanka teexonkin. ¡Tsoa jonibi jain jayamainkoniax mawátitianbi, iboaxon yanka yonokanai noa ikákayara jakon iti iki!' —akin.

13 Ikaxbira Moiséssen jato yoia iki: —Rakéyamakanwe. Koshiakin shinankanwe ramara maton oinnai mato xabaanoxon Ibon akai, rama maton oinnai egipciobora jawetianbi maton oinwetsayamanoxiki.

14 Jawe iamakanwe, Ibora mato kopi reteananai —akin.

15 Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —¿Jaweatiki akinnon ixon, min ea yokatai? ¡Chitíyamai bebon bokanon ixon israelitabo jato yoiwe!

16 Min kekoti wakexon, min poyan sananxon aniparo oken ibékontiakin chopewe, ibakanon mai manxaman israelitabo shitati.

17 Egipciobaon jaton keena keská anon ixon en jato imaara mato chibani bokanti iki; jaskáaxonra faraón, jatíbi jawen sontároboyabi jawen carrobo, itan kabáyonin boaiboyabi jato akin, nokon koshi en jishtiati iki.

18 Jaskáakin ja faraón, jawen carrobo itan jawen kabáyonin boaibo akin en nokon koshi pikoketian oinxonra, egipciobaon eara Ibo iki ixon onankanti iki —akin.

19 Jatianbira Diossen ángel betan nai koin pania, israelitabo bebon kaai iitibi jato pekáo iká iki.

20 Jaskatax, ja nai koin pania, egipcio sontárobo betan israelitabo naponbekon iká iki; ja nai koinman akára egipciobo jato yamekan mapoa iki, jaskara ixonbira israelitaboribi jato joekan tenaa iki. Jakopíra egipciobaon israelitabo chibanshinkinbi jato nokoti atipanyamakana iki.

21 Jatianra Moiséssen jawen meken aniparoori sanana iki, jatianra bari pikotaiorikea niwe koshi Ibon bemaa ja yamé payáshinaiton, aniparo chopea oken ibékona iki. Jaskaaxonra aniparo mai manxan Ibon imaa iki,

22 jatianra jene chike keyá mekayao itan mexkao oken ibékona naxaran, mai manxanshamaman, aniparo israelitabaon shitakana iki.

23 Jatíbi ja kabáyonin boaibo betanra faraónman carrobo jato pekáo kaa iki, ja aniparo naponbekon senenra jato chibankana iki;

24 ikaxbira ja nete xabataitian ja chii tiritai pania meraxon, itan nai koin

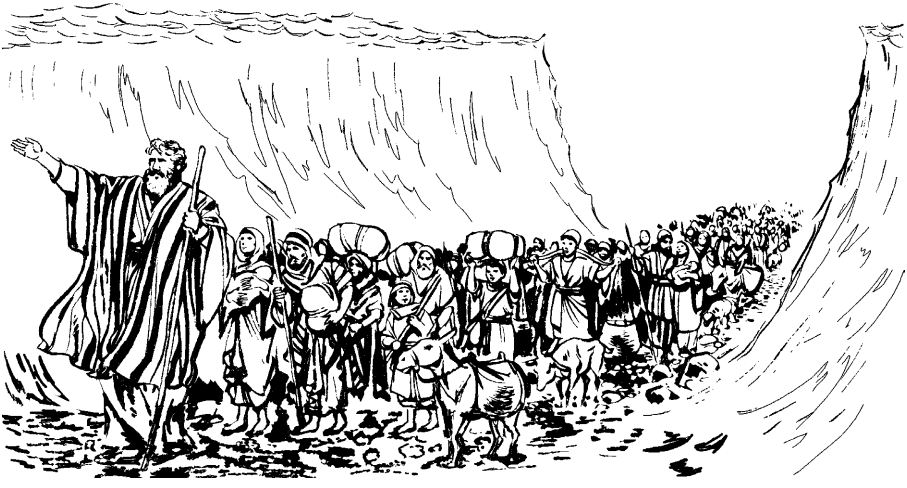

Israelitabaon aniparo shitaa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

meranxon Ibon oinxon imaa, egipcio
sontárobo jatonbinix ratéyoni janbis-
kana iki;
25 jaton carro taebora ras aka iki,
jaskataitianra shokores bebon bokana
iki. Jatianra egipciobo neskati yoyo
ikana iki: —Jabánon akanwe, israeli-
tabo akinira, Ibo nobetan reteananai
—iki.
26 Ikaxbira Ibon Moisés yoia iki: —Min
meken aniparoori sananwe, ja ipachoai
keskáribi jene inon, egipcioboki itan
jaton carroboyabi ja kabáyonin boaiboki
maanon ixon —akin.
27 Moiséssenra jawen meken anipa-
roori sanana iki, jatianra ja nete xaba-
taitian, ja ipachoai keskáribi jene iká
iki. Jabákasaibira egipciobo Ibon jato
aniparo mapomaa iki.
28 Ja ipachoai keskáribi jene ikenra,
carrobo betanbi ja kabáyonin boaibo
jenen jato mapoa iki, jatíbi sontárobo
ja israelitabo chibani aniparo meran
boabora, jenen jato keyoa iki. Westíora
sontárobira texeyamaa iki.
29 Jaskákankebira, jene chike keyá
mekayao itan mexkao oken ibékona
naxaran israelitabaon mai manxaman
aniparo shitakana iki.
30 Ja netenra egipciobaon meken-
mamea israelitabo Ibon xabaa iki,
jatianra egipcio mawatabaon yora
aniparo kexá israelitabaon oinna iki.
31 Jaskáakin Egiptonkoniabo akin
jawen ani koshi Ibon pikoa oinxonra,
israelitabaon ja oinmakin já bebonxon
rabikana iki, jaskatax Iboki itan jawen
yonoti Moiséski koshikana iki.

Moiséssen bewá

15 1 Jatianra Moisés betan israeli-
tabo Dios kikin shinanni neskati
jaki bewakana iki:
"Ibokira ea bewai,
jatoaresara ratétibires iki,
kabayoboyabi jonibora aniparo
chichó jato potaa iki.
2 Ea jaki bewaira Ibo iki,
jara nokon koshi itan ea jan
kishpinmai iki.
Já nokon Dios iketianra en rabiai,
ja nokon papan Dios iketianra en
rabiai.
3 Ibora, kikinbires reteananai iki ¡Ibo
riki, jawen jane!
4 Ibonra faraónman carroboyabi
jawen sontárobo,
aniparo chichó jato potaa iki;
¡Jawen sontárobaon koshi onan
oficialbora,
aniparo joshin ikainoa jato jenen
keyoa iki!
5 Makan ikai keskatira, aniparo
xaman bokana iki,
aniparo nemin ikainra jato jenen
mapoa iki.
6 Ibó, ja min mekayaokea mekenman
atipana koshinra,
ja rawíbo min jato keyokin beshéa
iki.
7 Mia akí beabora
min ani koshin jato bitaxa iki;
min siná ketéketianra,
pei taxo choshi ikai keskati jabo
tiríkana iki.
8 Sináxon min xoon akara, jene
jainbicho tsinkita iki;
ani bechonra keyá chiké keska iká
iki;
¡Ja aniparo chichó naponbekon
xabá ikára taxkéyamaa iki!
9 Rawikanra shinanna iki:
'Nokoaikamanra en jato chibanai,
jato bichinabo jato menipakexonra
en jakon shinanti iki.
Espada tsekataananra,
nokon mekenman en jato keyoti
iki' ixon.
10 Ikaxbi min xóon aketianra, aniparo
jenen jato xea iki;
plomo ikai keskatira jene onsa-
tainko jikikana iki.
11 Ibó,
¡Mia keska wetsa diossa yamake!
¡Tsoabira jakon itan koshi mia
keska yamake!

¡Ratéti jawéki onsábora min akai!
¡Miaresiki rabiti!
12 ¡Min koshi pikoketianra
jato main xeaa iki!
13 Min noimis shinanmanra ja min
kishpinmaa jonibo min jato
akinboai;
min koshi shinanmanra min
xobonko min jato boai.
14 Jaskara onanaxa maibotiibi saki
ikanti iki,
filisteobora chexakaati jaton yora
yoshokanti iki,
15 Edomhainoa sontárobaon koshibora
jaton koshi shinan yamati iki,
Moabhainoa joni koshibora raketi
saki ikanti iki,
jatíbi cananeobora jaton koshi
shinan keyóti iki.
16 Ibó,
¡Ratébakanon!, ¡Rakébakanon!
min koshi poyanman akára,
¡Makan ikai keskati koshikantima iki,
min jonibo winotai kamanra
jaskara ikanti iki,
ja jonibora mina iti min jato
imaabo iki!
17 Ibó,
mia jain iká mananman jakannon
ixon noa bowé,
jain janoxon min katota ikainko,
ja min mekenmanbi aká xobonko.
18 ¡Ibora jatíbitianbires jato jan
ikinnai iki!” iki.

Maríanin bewá

19 Jatian ja faraónman carroboyabi ja kabáyonin boai jonibo aniparo meran weíkanketianra, Ibon aniparo jene jato mapomaa iki; ikaxbi israelitabobiribi mai manxaman aniparo shitakana iki.

20 Jatianra ja profeta ainbo María, Aarónman poi, shaka ati biax kaaitian, jatíbi ainbobaon sakóananbi shaka ati aabainkin chibankana iki,

21 neskáakin jan jato bewaxonaitian:
“Ibo kikin shinankin bewaxon-
kanwe,
jatoaresara ratétibires iki,
kabayoboyabi jonibora aniparo
chichó jato potake”, iki ikaitian.

Moka onpax

22 Jatianra Moiséssen aniparo joshin ikainoax israelitabo wetsanko kati jato yoia iki. Jatianra tsoa jonibi jain jaama Sur mananman bokana iki, kimisha nete bain bokinbira, onpax nokoyamakana iki.

23 Marain nokóxon, onpax xeakaskanabira, moka iká iki. Ja kopíra Mara akin jain janekana iki.

24 Jonibora Moiséski jakonmai yoyo iki peokokana iki, jatianra yokákana iki: “¿Jaweki non xeai?” akin.

25 Jatianra Ibon akinnon ixon, Moiséssen yokata iki, jaskáaketianra Diossen jiwishoko oinmaa iki. Ja jiwishoko Moiséssen jenenko akára moa onpax jakon iká iki. Jainxonra Ibon jato tanaa iki, jaskakinra ja senenhakanti esé itan jaskati jati esé jato menia iki.

26 Jatora yoia iki: “Ea maton Ibo ixon jatíbi en mato yoia maton akonkin ea ninkáxonkin, maton nokon keena keska aketian, jainxon ea ninkáxonkin ja senenhati joi itan ja esé, maton senenhaketianra, ja egipciobo aní jan masá teneti jawekeska isinbi en matoki raantima iki, eara mato isinketian jan mato benxoai maton Ibo iki”, akin.

27 Japekaora Elimhain nokókana iki, jainra iká iki chonka rabé jene jokonai, itan kanchis chonka xebonribi, jain onpax jaketianra ja patax tsamakana iki.

Diossen jato maná menia

16 1 Jatianra jatíbi israelita jonibo Elimhainoax boax tsoa jonibi jain jaama manan Sin ikain nokókana iki, ja iki Elim betan Sinaí naxaran iká. Ja Egiptonkoniax pikókana pekáo rabé oxe itin, chonka pichika netera iká iki.

2 Ja tsoa jonibi jain jaama manan ikainoaxa, jatíbi jabo Moisés betan Aarónki jakonmaibo yoyo iki peokookana iki.

3 Jainxonra jato yoikana iki:
—¡Egiptonkoxon noa Ibon mawámapain iká riki! Jainra nami kenti patáx
yakáxon non potókin pikátiai, jaskara
ikenbira jatíbi noa piti retemanoxon
tsoa jonibi jain jayamainko maton noa
bea iki —akin.
4 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Naikameara oi beai keskáakin en
matoki piti bemai. Ja piti biira nete-
tiibi jonibo pikóti jake, ja neten piti
senenresa bikanti iki. Yoiti ixonki tsoa-
baon en ja ati yoia joibo senenhai itan
tsoabaonki senenhayamai ixonra en
oinkasai.
5 Ja sokota nete itínra, ja maton
xobonko boti bikin, ja maton bipachoai
bebon rabéakin maton biti iki —akin.
6 Moisés betan Aarónman israelitabo
jato yoia iki: —Ja Iborin Egiptonkonia
jan mato pikoa ixonra yantánpake
maton onanti jake,
7 yamékirira Ibon ratéti jawéki aká
maton ointi iki, jaki jakonmai mato
yoyo ikaira moa ninkáke. Jaskara
iketian, ¿Noaki tsoabo iki maton noa
jakonmakin yoiti? —akin.
8 Jainxonra Moiséssen yoiribia iki:
—Yantanra Ibon mato nami meniai
maton pinón ixon, jatian yamékirira
icha pan mato meniai, mato jakonmai
jaki yoyo ikaira moa jan ninkake.
Jaskara iketian ¿Noa tsoabo iketianki
maton noa jakonmakin yoiai? Nokira
mato jakonmai yoyo iamake, Ibokira
mato ike —akin.
9 Jainxonra Moiséssen Aarón yoia iki:
—Jatíbi israelitabo Ibo bebon bekanon
jato yoiwe, janra jakonmai mato yoyo
ikaibo moa ninkáke —akin.
10 Aarón israelitabo betan yoyo ikai-
tian, tsoa jonibi jain jaama mananhori
jatíxonbi oinkinra, nai koinman Ibon
pené pikota merakana iki.
11 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
12 —Israelitabo eki jakonmai yoyo
ikanaira en ninkake. Jato betan yoyo
ikin neskara jato yoiwe: ‘Yantanaitianra
maton nami pinoxiki, jatian yamékirira pototai kaman maton pan pinoxiki.
Jaskáxonra ea riki maton Ibo Dios iki
ixon maton onanti iki’ —akin.
13 Ja yantánbira koma keska codor-
nizbo bea iki, jabora ja ikana peotabo
ikanain tsamata iki, jatianra yamékiri
ja ikana katemai nibí maana kikin kextó
tsamata iká iki.
14 Ja nibí koinnax keyata pekáora,
nibí matsiax chorisha keská joxosha-
mantonin ja tsoa jonibi jain jaama mai
bepoa iká iki.
15 Jawerin ixon onanyamaaxa israeli-
tabo ja oinnax yoianankana iki: “¿Jatian
natoki jawe iki?” iki. Jatianra Moiséssen
jato yoia iki: —Natora ja jawékiati pan
Ibon mato menia iki.
16 Jaskara ati Ibon yoiara neskara iki:
Jaweti joniki maton xobonko iki, maton
piti senenbores westíorabaon bikanwe,
rabé litrobo tanibires westíorabaon
bikanwe —akin.
17 Israelitabaonra jaskara aká iki.
Wetsabaon bebonchaa biketianra jatí-
ribibaon ichamacha bia iki,
18 jatí icha bikanti shinanxon jato
yoiatiibo; jatianra jan icha biabaona
texeyamaa iki, itan jan ichama
biaboribi jawebi maxkáyamaa iki.
Westíorabaonra jatí icha piti maxkata-
tiibo bikana iki.
19 Jatianra Moiséssen jato yoia iki:
—Tsonbira bakish ati jawebi texeatima
iki —akin.
20 Jaskara ikenbira, jatíribibaon
Moisés ninkáxonyamakin bakish neten
ati texeakana iki; ja texea benxoaka-
nara xena bochoax pisi poata iki.
Jatianra Moisés jatoki sinata iki.
21 Yamékiritiibira pinoxon ja maxkata
senenbores bikana iki, ja biamakana-
bora bari xanan aká charata iki.
22 Ikaxbira ja sokota nete itin, rabé
tsamábo ja piti bikana iki, chosko litro-
bora westíorabaon bia iki; jaskákanke-
tianra jaton koshibo Moisés yoii bokana
iki,

23 jatianra Moiséssen jato yoia iki:
—Jaskara atira Ibon yoia iki. Bakisha
tantiti nete iki, Ibo mekéxoni tantiti
riki. Ja maton yoaa akasai rama yoa
akanwe, ja maton kobiankasai rama
kobinhakanwe, jainxon jatíbi ja texeabo
bakish ati benxoakanwe —akin.
24 Moiséssen jaskáati yoia iketianra,
ja texeabo wetsa neten ati benxoakana
iki, jara pisiamaa iki, itan xenayama-
ribia iki.
25 Jatianra Moiséssen jato yoia iki:
—Ja piti rama jawékiakanwe, Ibo meké-
xoni tantiti nete riki, rama netera jainoa
maton biainko jawebi maton nokotima
iki.
26 Sokota nete senenresiki maton jawé-
kiati biti, ikaxbi ja kanchis netera, jan
tantiti netebiribi iki, ja netenra jawebi
maton merayamai —akin.
27 Jatianra jatiribibo ja kanchis nete
itin jaweshoko benai boxon, jawebi
nokoyamakana iki.
28 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—¿Jawetian kamanki nokon esébo
itan jan axeti en mato onanmaa joibo
ayamai mato yoitimakaresti iki?
29 Ea Ibon mato yoia shinankanwe, jan
tantiti netera en mato menia iki; jaskara
iketian riki sokota nete itin rabé nete
piti en mato meniai. Jaskara iketianra ja
kanchis iti neten maton xobonkobi mato
iti iki, jainoax mato pikótima iki —akin.
30 Jaskara iketianra ja kanchis nete
itin jonibo tantia iki.
31 Ja jawékiati bixon israelitabaon
janeara iká iki maná. Jara iká iki
cilantro bimi keska joxo, itan mishkinya
aká pan keska bata.
32 Japekáora Moiséssen jato yoia
iki: —Jaskara ati Ibon yoiara neskara
iki: ‘Jain rabé litro jikiaitonin maná
bochoaxon maton chiní bakebo benxoa-
xonkanwe, Egiptonkonia pikoxon tsoa
jonibi jain jaama mananmanxon jaskara
en mato pimani oinkanon ixon’ —akin.
33 Jatian Aarónra yoia iki: —Tasá
bixon, jain rabé litro maná napówe.

Israelitabo Diossen jato maná menia.

Jaskáaxon Ibo bebon awé, maton chiní
bakebaona iti jain benxokaabanon
—akin.
34 Jaskáati Ibon Moisés yoia iketianra,
ja senenhabekonti joi jain iká bonanti
bebon, ja tasá Aarónman aká iki.
35 Israelitabaonra, chosko chonka bari-
tia senen, ja jain jonibo jakana Canaán
mai nokotai kaman, maná pikana iki.
36 Israelitabaon jan maná toponai rabé
litro ikaira iká iki “gomer”, westiora
“efara” chonka gomer ikátiai.

Shankamea onpax

(Nm. 20.1-13)

17 1 Jatianra jatíbi israelitabo
tsoa jonibi jain jaama manan
Sin ikainoax moa bokana iki, ja bain
boira pontébainyamai jainpari Ibon iti
yoiainkobo ikí, tekitekibaini bokana iki.

Boaxa Refidimhain ikana iki, ikaxbira
jonibaon xeati jain onpax yama iká iki,
2 jaskara iketianra, jaweatibira min
noa jaskaa riki akin Moisés akí, neskáka
na iki: —¡Ja xeati onpax noa meniwe!
—akin. Jatianra Moiséssen jato neskaa
iki: —¿Jaweatiki maton ea yokákin teai?
¿Jaweatiki maton Dios tanai? —akin.
3 Ikaxbira jonibo kikinni nomia iki,
jaskatira Moiséski jakonmai yoyo ikana
iki. Jaskákinra yoikana iki: —¿Jaweati
Egiptonkonia min noa pikoarin? ¿Non
bakebo betan non yoinaboyabiki min
noa nomi retemai? —akin.
4 Moiséssenra akinnon ixon onísanan
Ibo yokákin, yoia iki: —¿Nato jonibo
jaweapan? ¡Shokochaa iwanxonra ea
makanman tsakaxon retekeankanke!
—akin.
5 Jatianra Ibon yoia iki: —Jaweti
Israel joni koshibo betan ja jonibo
bebon kawanwe. Jan min Nilo paro
rishkiyantana kekótiribi boé, jaskara
iketian moa jato bebon katanwe.
6 Shankankoxonra Horeb manan-
manxon en mia manai. Ja shanka min
rishkia onpax jokonaitianra jonibaon
xeati iki —akin. Moiséssen jaskaai-
tianra Israel koshibaon oinna iki,
7 jaweatibira noa jaskaa riki iki israeli-
tabo jainoax ikanketianra, Meribá akin
jain janekana iki, jainxonra Masáh akin-
ribi janekana iki, Dios tanai jainoax jaki
jakonmakana iketian, jaskatira ikana iki:
“¿Iboki nobé iki, iamax nobémarin?” iki.

Amalecitabo betan reteanana

8 Jatianra amalecitabo israelitabo
betan reteanani Rifidimhain bokana iki.
9 Jatianra Moiséssen Josué yoia iki:
—Jaweti joni katotax amalecitabo betan
reteanani katanwe. Diossen kekóti tsomá-
yara bakish ea manan bochiki ikai —akin.
10 Jatianra Moiséssen yoia keská
Josuénin aká iki, jaskatira amalecitabo
betan reteanani kaa iki. Ja bokanai-
tianra, Moisés, Aarón, itan Hur, manan
bochiki bokana iki.
11 Jatian Moiséssen jawen poyan
bochiki sananketian, israelitabaon
amalecitabo betan reteanankin jatoaresa
iki; ikaxbi jawen poyan naman aketianra,
amalecitabaonbiribi jatoaresa iki.
12 Ikaxbi Moisés ponpaxkinketianra,
jan yakánon ixon makan bexon já
naman akana iki. Jaskaaxonra Aarón
betan Hurkan jawen poyan oken tewan-
bekona iki. Jaskatax Moiséssen ponyan
bari jikinon kaman jainbi iká iki,
13 jaskáaxonra Josuénin amalecita
sontárobo reteanankin jatoaresa iki.
14 Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Ja
shinanti inon ixon, nato reteanantiain
jatíbi jaskara ikábo kirika meran
wishawe; jainxon ja shinankantimaa-
kinra amalecitabo jatíbi en jato keyoai,
jaskáakin Josué yoiwe —akin.
15 Jatianra Moiséssen makan bonchon-
hakin tsamana iki, jaskáaxon janeara
iká iki “Ibo riki nokon bandera”, iki iká.
16 Jainoax neskata iki: “¡Ibon bande-
rara en tsomake! ¡Amalecitabo betanra
Ibo reteananai, jainoax jaton chiní
bakebo betanribi iikaresti iki!” iki.

Sinaíain israelitabo nokota

19 1 Egiptonkoniax pikota kimisha oxe
iketianra tsoa jonibi jain jaama
Sinaí mananman israelitabo nokota iki.
2 Refidimhainoax boaxa, tsoa jonibi
jain jaama Sinaí mananhain nokókana
iki, jainra ja manan bekeibabi ikana iki.
3 Ja mananmanxon Ibon kenaara
jabé nokoanani Moisés jain mapeta iki,
jainoara yoia iki: —Nato en mia yoia
joiboribi Jacobnin chiní bake, israeli-
tabo yoiwe:
4 ‘Egipciobo en jato akaira maton
oinna iki, jaskáaxon nato ea ikainko
en mato beaira maton oinna iki, teté
pekaten joai keskatira mato joa iki.
5 Jaskara iken, ja senenhabekonti
joi en aká, jatíbinin ea yoiti ixonkin
senenhaaxa, wetsa jemabo xaran, nokon
keenshaman jonibo mato iti iki, jatíbi
nato maira nokona iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

6 Matora jatíbi nato netemea sacerdotebo iti iki, eabiribi axonai nokon jonibora mato iti iki'. Jatíbi nato israelitabo jato yoiwe —akin.
7 Ja Ibon jaskara ati yoia jatíbi joibora, ja joni koshibo kenaxon Moiséssen jato yoia iki.
8 Jato jaskara yoiketianra israelitabaon jatíxonbi yoikana iki: —Jatíbi ja Ibon ati yoiabora non akai —akin. Jaskati jonibo yoyo ikana joira Moiséssen kaxon Ibo yoia iki,
9 jatianra Ibon yoia iki: —Nai koin kextó meranra ea mii bebon ikai, jatianra ea miibetan yoyo ikaitian jonibaon ninkáti iki, jatianra jatíbitian miki koshikanti iki —akin. Jatianra Moiséssen jaskati jonibo yoyo ikana joi, Ibo yoiribia iki,
10 jatianra Ibon yoia iki: —Ea rabiti kopí, rama itan bakish jato benxokaamatanwe. Jaton chopara patsákanti jake,
11 jatianra wetsa bakish iti kopí benxokaakanti iki, ea Ibora, wetsa bakish Sinaí mananhin jatíxonbi oinkanon ikax ea paketai.
12 Ja mananhin jonibo mapénaketian jain senenres nokókanti ja katemakin seréawe, jainxon ja mananki raketi jain mapéyamakanon jato yoiwe, jainxon patáxshamakanon jato yoiwe, jaskara ikenbi ja ochóma kaabora mawáti iki.
13 Tsonbira ja manan tii atima iki, jaskara ikenbi jan akára makaman iamaxon pian tsakaxon reteti iki. Joni iamax yoina inonbira ati iki, jara moa jatima iki. Carnero machan tii ati ikai ninkataxbichoresa ja manan tasenenain jonibo kati iki —akin.
14 Jatian Dios rabikanon ixon jonibo benxonkamaira Moisés mananmameax ipakea iki. Jonibaonra jaton chopa patsata iki,
15 jatianra Moiséssen jato yoia iki: —Wetsabakish iti kopí moa benxokaakanwe, jainxonra maton yorantimapari iki —akin.
16 Ja kimisha nete itin, nete xabataitianra kanáyabi tirin ika iki, jatianra nai koin kextó ja manan maxkaten iká iki. Carnero machan koshin xoon ikaiton imaara jatíbi ja peotain tsamatabo raketi saki ikana iki.
17 Jatianra Dios betan nokoananon ixon jaton peota ochó Moiséssen ja jonibo boa iki, ja boaxa manan tenaman tsamakana iki.
18 Chii tiritai meran Ibo jaki pakéketianra jatíbi ja Sinaí manan koinna iki. Horno meranoax ikai keskatira koin keyata iki, jatianra jatíbi ja manan koshinbires shakota iki.
19 Ja carnero machan xoon ikai kestenra, bebon tekíkaresa iki; Moiséssen yoyo akaitian, ja kopikin yoyo akara Diossen joi tirin ika iki.
20 Ja Sinaí manan bebon keyá ikainra Ibo paketa iki, jainxonra já ikainko mapénon ixon Moisés kenaa, Moisés mapeta iki,
21 jatianra Ibon yoia iki: —Naman kaxon jonibo keshantanwe, ja jain seneres iti seré winoxon ea oinkasira ikánake, jaskataxa icha mawákanake.
22 Ja sacerdoteboribira, epataxbi joti ikax benxokakanti iki, jaskayamaxbira mawákanti iki —akin.
23 Jatianra Moiséssen Ibo yoia iki: —Nato jonibora Sinaí mananman mapékantima iki, iresama meké iketianra jain senenres kati onantiakin min noa yoia iki —akin.
24 Ikaxbira Ibon yoia iki: —Moa naman, katanwe; japekáora Aarón betan mia neno mapetai. Sacerdote betan jonibora jain senenres iti en jato yoia winobeiranax ea ikain jotima iki, enra jato retenake —akin.
25 Moiséssenra ipakexon ja joiribi israelitabo jato yoia iki.

Ja senenhati chonka esé

20 1 Jatianra jatíbi nato joibo yoii Dios yoyo ika iki:
2 "Eara min Ibo Dios iki, yanka yonokatai ikenbira Egiptonkonia en mia pikoa iki.

3 Ea Dios ikenbi wetsa diosboya
iamawe.
4 Jawebi ja rabiti jawéki minbi aya-
mawe, jaweki jisaboakin ayamawe,
naikanmea jisáboakin ayamakanwe,
main iká jisábo ayamawe, mai naman
iká aniparo chichó iká jisáboakin
ayamakanwe.
5 Jabo yokati jaskarabo bebon beoya-
mawe, jainxon jabo rabiamawe, eara
min Ibo Dios iki, ranoya Dios ixonra
jan ea omisai papabaon ocha kopi, jaton
bakebo, jaton bababo jainoax jaton
bababaon bakebo en masá tenemati iki;
6 ikaxbira ea noixon nokon joi senen-
haibo, jaton chiní bakebo waranka kaman
kaikanabo, noixon en jato jakonhai.
7 Min Ibo Diossen jane arésbireskin
janeyamawe, jaskara iketianra arésbi-
reskin jakonmakin jawen jane janeke-
tian jato masá tenemati iki.
8 Ja tantiti nete iketian, Ibo axonkin
mekéti shinanwe.
9 Sokota nete teewe, jatíbi ja min
akasaibo ja netebaon awé,
10 ikaxbi ja kanchis iti netera, Ibo Dios
ixoni mekéti nete iki. Ja nete jawe teebi
ayamawe, min bakenbira atima iki,
min bake ainbaonbira atima iki, ja min
yanka yonoai joninbira atima iki, ja min
yanka yonoai ainbaonbira atima iki, ja
min yoinabobira teetima iki, ja mibé
jaa wetsankonia jonibira teetima iki.
11 Ibonra, sokota nete kaman aká iki
nai, mai, aniparo, itan jatíbi jain ikáboribi, jaskaakin akáxa ja kanchis iti
neten tantia iki. Ja kopíra ja tantiti
nete Ibon jakon shinanxona iki, jaskara
ikaxa iresama nete iki.
12 Nato main min Ibo Diossen mia basi
jamanon, min papa betan min titaki
yoiti ikin itan jato koirankin jakon
ninkakaamawe.
13 Jato reteyamawe.
14 Wanoya ixonbi jato teayamawe.
15 Yometsoyamawe.
16 Mibé joniboki jansoxon jakonma
imayamawe.
17 Mibé jonin xobo noibai jaon keenya-
mawe: jawen awinin keenyamawe, jawen
yanka yonoti benbón keenyamawe,
jawen yanka yonoti ainbaonbi keenya-
mawe, jawen wakanbi keenyamawe,
jawen burronbi keenyamawe, jawen
jayata jawékibaonbi keenyamawe”, iki.

Israelitabo onantibiresi Dioski raketa

18 Jatíbi israelitabora jaton jishnonbi
tirin ikaitian, kanábo ikaitian, carnero
machanbo xoon ikaitian, itan koinman
manan mapoabo oinnax rakékana iki,
jaskatira ochóres ikana iki.
19 Jaskákinra Moisés yoikana iki:
—Min noa yoyo awe, noara miki yoiti
iti iki; Diossen noa yoyo atinra noa
keenyamai, noara mawánake —akin.
20 Jatianra Moiséssen jato yoia iki:
—Rakéyamakanwe. Jawen koshi shinan
mato onanmaira joke, itan jatíbitian
jaon raketi mato ochayamanon ikax
—akin.
21 Jatianra taxkéyamai jonibo ochóres
ikanaitian, nai koin wisoa meran Dios
iká patax Moisés kaa iki.

Ja senenhabekonti joi akonkin seneanoxon yoia

24 1 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Aarón, Nadab, Abihú, jainoax
kanchis chonka israelita joni koshibo
betan, nato ea ikainko mapéwe; ikaxbi
ochochaa ikax, jainbi chirankokanwe.
2 Miabichoresa epatax joti iki; jatíribi-
baonra ea pataxtima iki, ja joniboribira
mibé mapétima iki —akin.
3 Jatian jatíbi Ibon yoia joibo, itan
jaskara ati yoiabora kaxon Moiséssen
ja jonibo yoia iki, jatianra jatíxonbi
yoikana iki: —¡Jatíbi ja Ibon ati yoia-
bora non akai! —akin.
4 Jatianra jatíbi Ibon yoia joibo
Moiséssen wishaa iki, jatianra wetsa
nete xabata yamékirishoko weníxon, ja
manan tasenenain, jainxon yoina menoti
makan tsamana iki. Jatianra chonka

rabé iresama makan jain tsamana iki, ja
makánbora Israelnin bakebotiibi iká iki.
5 Japekáora jaweti israelita bake
ranonbo waka benebo reteti jato yoia
iki, Ibo menikin yoinabo jatiobibo
keyokin menoxonti itan já betan raea-
nankin yoinabo menotira jato yoia iki.
6 Moiséssenra naponbekon jimi bixon
tasonbaon aká iki, jatian wetsa napon-
bekon texeatonra ja makan tsamana
kachax aka iki.
7 Japekáora ja senenhabekonti joi
kirika bixon, jonibo yoyo axona iki,
jatianra jabaon yoia iki: —Jatíbi Ibon
noa ati yoiara non shinanti iki —akin.
8 Jatianra jimi bixon jan jonibo
kachax aki, Moisés neskata iki: —Ibon
mato betan ja senenhabekonti aká joibo,
akonkin senenhanoxon onantiakin yoia
jimi riki nato —akin.
9 Aarón, Nadab, Abihú jainoax kanchis
chonka Israel joni koshibo betanra
Moisés mananman mapeta iki.
10 Jain kaxonra Israelbaon Dios oin-
kana iki: Jawen tae namanra iká iki
westiora jaweki, zafiro makan tapoaka
keská pené, jishtibires nai keska
yankonshaman.
11 Ja Israelhainoa kikin jonibaonra
Dios oinna iki, jabaonra jainxon pixon
xeakana iki, jatianra Diossen jato
ramiayamaa iki.

Sinaí mananman Moisés iká

12 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Nato ea ja iká mananman mapéxon,
ea manawe, israelitabo jaskara ikanti
axeati, ja esé itan ja senenhati joibo en
wishaa jaweti makan tablara en mia
meniai —akin.
13 Jatianra Moisés wenitax jawen
yonoti Josué betan Diossen mananman
mapeta iki.
14 Ja joni koshibora jato yoia iki:
—Nenonxonbi noa manakanwe, jakiribi
noa joai kaman. Nenora Aarón betan
Hur mato betan banetai, atikoma jawé-
kia ixon jaabo yoikanwe —akin.
15 Jaskáakin jato yoitaananra, Moisés
mananman mapeta iki, ja mapéketianra
nai koinman mapoa iki.
16 Ja Sinaí mananmanra Ibon pené
paketa iki, jatianra sokota nete kaman
nai koinman mapoa iká iki. Ja kanchis
nete itinra ja nai koinmeranxonbi Ibon
Moisés kenaa iki.
17 Ja Ibon penéra israelitabaon oinna
chii tiri keská jatíbi keyokin menoai
iká iki, ja manan bebon keyá ikainra
iká iki.
18 Moiséssa ja nai koin meran jikiax
mananman mapeta iki, jainra chosko
chonka nete itan chosko chonka yamé
iká iki.

Oro waka bake jisá akana
(Dt. 9.6-29)

31 18 Sinaí mananmameax Moisés
betan yoyo iki jenéxonra, rabé
makan tablanin ja senenhati esé jawen
metotinin wishaa, Ibon menia iki.
32 1 Moisés mananmameax joyamai
basiaitian oinxonra, israelita-
baon Aarónhiba tsinkixon, yoikana
iki: —Nato jan noa Egiptonkonia pikoa
Moisésra jawe winóbirake nonra onan-
yamake, jaskara iketian jan noa ikinti
noa dios axontanwe —akin.
2 Jatianra Aarónman jato yoia iki:
—Maton awinbo, maton benbo bakebo,
maton ainbo bakebo, jaton oro paro-
notibo bichinxon ea neri bexonkanwe
—akin.
3 Jatíxonbira ja sawea jaton oro paro-
notibo jopexon, Aarón boxonkana iki,
4 Jatianra Aarónman, oro bixon
charaaxon cincelnin tsosabokin axon,
waka bake jisá aká iki. Jaskáaketianra
jatikaxbi neskákana iki: —¡Israel, nato
riki min dios, janriki ja Egiptonkonia
mia pikoa! —iki.
5 Jaskákanai oinxonra, jainxon yoina
menoti, ja waka bebon Aarónman
makan tsamana iki, jaskáaxa saii ika
iki: —¡Ibo kikin shinankinra bakish non
fiesta ati iki! —iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

6 Wetsa nete xabata yamékiri wenixonra, yoinabo menikin jatiobi keyokin menokana, itan jan raeananti yoinabo retekana iki. Jaskáapekáora jonibo, piaananbi xeai yakákana iki, jainoax iorai raroi moa jakonmabo ionkana iki.
7 Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Naman katanwe, min Egitonkonia tsekaa min jonibora moa jakonma ikanke.
8 Basimabiresa jaskara akanti en jato yoia chibankin jenekanke. Oro charaaxonra waka bake akanke, ja rabianan jawékibo meniira ikanai, jainoaxa neskati yoyo ikanai: '¡Israel, nato riki min dios, jan riki mia Egiptonkonia pikoa!' ikibo —akin.
9 Jainxonribira, Ibon Moisés yoia iki: —Nato jonibora en oinke, itan enra moa jato onanke, ikonbires jaton keena keskáres akaibora ikanai.
10 ¡Rama ea teareshamawe, eara kikinbiresi sináke, jaskákinra en jato keyoai! Ikaxbira mii meranxon ani jema en akai —akin.
11 Jaskataibira, Moiséssen jawen Ibo Dios neskara joibaon tantimakasa iki: —Ibó, ¿Jawe kopíki, ja min ani atipana koshin ja Egiptonkonia miinbi jato pikoa joniboki mia kikinbiresi sináti iki?
12 Ja egipciobora ikanti iki neskati: 'Jakonma shinanxon, mananman boxon nato mainmea keyokin jato retenoxon Diossen pikoa riki, iki. Minra jabo jaskámati yamake'. Moa sinati jenewe, min jonibo ramiati shinan moa jenewe.
13 Shinanwe ja miinbishaman akonkin senenhati ixon ja min yonoti Abraham, Isaac, Israel, min jato neskaakin yoini: 'Maton chiní bakebora kikinbires icha ikax naikanmea wishtintiibires inoxiki, jatíbi nato mai mato meninoxon en yoinira, jatíbitian matona inon ixon en mato meninoxiki', akin min jato aní —akin aká iki.
14 Jatianra Ibon jawen jonibo ramianoxon yoia shinan moa jenea iki.
15 Jatianra Moiséssen ja mananmameax moa iipakekin, ja senenhati esé jain iká rabé tabla okenbekonbi wishaaya, tsomaxon bea iki.
16 Ja rabé tablabi, itan ja toxkotimaakin jaki wishaara iká iki Diossenbi aká.
17 Jatian ja jonibo saa ikanai ninkaxonra Josuénin Moisés yoia iki: —Ja ikanainkora reteanani saa ikanai en ninkake —akin.
18 Jaskáabira Moisésnin yoia iki: —Jatoaresax iti bewáma riki, nin jatoareskana onisi iti bewámaribi riki; ja ikanai en ninkatara wetsaresibi bewábo iki —akin.
19 Jatian ja ikanainko nokóxon waka bake meraax, itan ja ransakanai oinnax kikinbiresi sináxon manan tenaman ja tabla rabé Moiséssen potaara, beshékaina iki;
20 jaskaatananra ja wakaakana bixon chii tiritai meran potaa iki, jaskáaxonra potonon kaman renea iki, ja potora onpaxan meskoa iki; jaskáaxonra ja onpax xeanon ixon israelitabo yoia iki.
21 Jatianra Aarón yoia iki: —¿Nato jonibaonki mia jaweaka, jawe kopíki min jato ani ocha amaa? —akin.
22 Jatianra Aarónman yoia iki: —Nokon ibó, eki sináyamawe. Minra kikinhakin onanke, nato jonibo jakonma atin keenbo.

Diossen esé Moiséssen bia.

23 Jabaonra ea yoia iki: ‘Jaskara
atibo noa jan yoiti noa dios axonwe,
Egiptonkonia jan noa pikoa Moisésra
jawe winóbirake, nonra onanyamake’
akin.
24 Jatianra en jato yoia iki: ‘Ja
oroyabaon ea neri bexonkanwe’
akin. En jaskaara ea oro menikana
iki, jara chii tiritaitonin en charaa
iki, ¡Jaskáaxonra nato waka en aká
iki! —akin.
25 Moiséssen oinnara iká iki ja
jonibo, jan jato bechitenti yama, itan
jaton rawibo jatoki shirokantibires,
koiranti atipanyamaxon Aarónman jato
jaskámaa ikáx,
26 jaskara iketianra jain ikana peo-
tabo tsamata xepikotinko chankáxon
jato yoia iki: —Ja Ibo betan rabetaibo,
ebé tsinkiti bekanwe —akin. Jatianra
jatíbi Levitabo jabé tsinkikana iki.
27 Jatianra Moiséssen jato yoia iki:
—Israelnin Ibonra neskara yoiai:
‘Mato westíorabaon espada bikanwe,
jain ikana peotabo ikain jakiribi botan-
kanwe, jainoa ja xobobotiibi maton
wetsa, mato jabé raenanai, ja mato
patax ikábo, mato westíorabaon jato
retetankanwe’ —akin.
28 Jatianra levitabaon senenhakana
iki ja Moiséssen ati yoiabo, ja netenra
kimisha waranka joni retekana mawata
iki.
29 Jatianra Moiséssen jato yoia iki:
—Jatíribibaon maton bake ikenbi,
itan maton wetsa ikenbi maton rete-
ketianra, já bebomea ikon ja axonai inon
ixon mato Ibon koshi menike. Jaskara
iketianra rama mato Ibon jakon shinan-
xonai —akin jato aká iki.
30 Ja nete xabaketianra, Moiséssen
jonibo yoia iki: —Matonra kikinbires
ani ocha ake. Ramara jain Ibo ikain
ea mapéti jake, jawebi shinanxonya-
makinki mato jaweatima iki ixon oinni
—akin.
31 Jaskáxonra Moiséssen Ibo ikain
jakiri kaxon yoia iki: —Jatonbi oro dios
akax jonibo anibiresi ochacanara kikin-
bires ikon iki.
32 Enra mia yokatai, jaton jakonma
akábo moa shinanxonyamawe, ikaxbi
jaton jakonma aká shinanxonreskin, ¡Ja
min wishaa kirika meranoa nokon jane
soawe! —akin.
33 Jaskákenbira Ibon yoia iki: —Ja eki
ochaaboresa nokon kirika meranoa en
jaton janebo soati iki.
34 Jaskara iketian, jain jato boti en
mia yoiainko jonibo botanwe. Mia boira
nokon ángel mibé kaai. Jato ati nete
nokoketianra jaton ocha kopi en jato
masá tenemati iki —akin.
35 Jatianra Aarónman aká waka rabi-
kana kopí, kikin jakonma jawéki ja Ibon
jatoki raana iki.

Bebon chibanti jato Ibon yoia

33 1 Jatianra Ibon Moisés yoia
iki: —Egiptonkonia min jato
pikoni jonibo betan moa nenoax
katanwe. Jaton chiní bakebo meni-
noxon Abraham, Isaac, Jacob en jato
yoini mainko botanwe.
2 Jan mia botira nokon ángel en
raanai, cananeobo, amorreobo, hititabo,
ferezeobo, heveobo itan jebuseobora ja
mainmea en jato potai.
3 Ja kikinbires icha jawékiati ja mai
jakonhain botankanwe. Ikaxbira mato
betan ea kayamai, bain kakinra en mato
retenake, matora maton keena keská
akai jonibo iki —akin.
4 Nato koshi joibo ninkataxa jonibo
onískana iki, jatianra tsonbi jaton yami
pené jan raotibo saweyamakana iki,
5 moa Ibon Moisés yoiara iká iki:
—Israelitabo yoiwe: ‘Matora maton
keena keskáres akaibo iki. ¡Mato betan
iwanxonra, jatianbi en mato keyokin
retekeanke! Ramabi maton yami pené
jan raotibo jopékanwe, jatianra matoki
en jaweati iki ixon en ointi iki’ —akin.
6 Jaskáxonra, Horeb mananmanxon
peoxon, israelitabaon jaton yami pené
jan raotibo moa sawekin jenekana iki.

Dios betan nokoananti anima carpa xobo

7 Ja peotaati carpa bixonra, Moiséssen
ja ikana ochochaa carpa xoboaxon
janea iki, jainoax Dios betan nokoananti
carpa xobo, akin. Jaweratoboki Ibo
betan yoyo ikasai, jabora ja xobonko
kaa iki, jara iká iki jain ikana carpa
xobonkoniax ochochaa.
8 Jatian Moisés ja xobonko kaitianra,
jatíbi jonibo wenitax jaton carpa peota
xepikotinko charoxon, ja xobonko jikiai
kaman Moisés oinkana iki.
9 Moisés ja xobo meran jikiketianra,
nai koin joax ja xobo xepikotinko
itoshia iki, ja Moisés betan Ibo yoyo
ikai kaman.
10 Jatian jonibaon oinna ja nai koin
joax ja xobo xepikotinko iketianra,
westíorabo jaton peota xepikotibotiibi,
já rabii chirankookana iki.
11 Diossa Moisés betan beibananax
yoyo ikatiai, jabé raennanai joni betan
ikai keskati, jaskata pekáora jain ikana
peotain Moisés jokátiai. Ikaxbi ja bake-
ranon Josué ja Nunman bakera, ja xobo
meranoax jawetianbi taxkeyamaa iki.

Diossen jawen pené Moisés oinmaa

12 Moiséssenra Ibo yoia iki: —Nin-
kawe, nato jonibo bonon ixonra min
ea yokatai, ixonbira tsoaki ebé kati min
raanai ixon min ea yoiamai. Jainxonribi
min yoike, akonkin jakonhakin jaweki
en akai min kikinhakin ikonhai, itan ea
jakonhakin akintiribi.
13 Nato min ea yoia ikon iketian, min
jaskara anoxon shinanabo ea onanmawe,
jatianra min ea akonkin akai en onanti
iki, jainxonra miinra ea akinnai ixon en
shinankin janetima iki. Shinanwe nato
jonibora min jonibo iki —akin.
14 —Eabira mibé kati iki, jatianra en
mia tantimati iki —akinra Ibon aká iki.
15 Ikaxbi Moiséssen yoia iki: —Miabi
nobé katima ixon, nenoa noa raanya-
mawe.
16 Jaskati mia nobé kayamaitianki,
¿Jawekeskáaxon min jonibaon itan en
onanti iki, minra noa akinnai ixon? Mia
jaskaketianparira jatíbi nato mainmea
jemabaon onankanti iki, ja min jonibo
itan ea, noa wetsaresibi jonibo —akin.
17 Jatianra Ibon yoia iki: —Nato min
ati yoiaribira en ati jake, enra mia
akonkin ikonhai, jaskara ikax en mia
akinti jakon iki —akin.
18 Jatianra Moiséssen teaa iki: —¡Min
pené en oinnon ea beismawe! —akin
yokákin.
19 Ikaxbira Ibon yoia iki: —Jatíbi
nokon jakon min onannon ixonra en
mia oinmai, jainxonra nokon jane min
onantiakin en mia yoiai. En akasaibora
en jato jakonhati iki, jainxonribira en
akasaibo en jato noibati iki.
20 Enra mia onantiakin yoiai, eara
min beisti atipanyamake, jan ea
oinna jonira jawekeskataxbi jatima
iki —akin.
21 Jainxon Ibon yoiribia iki: —Oinwe,
nato epatax shanka ikátonin peníwe.
22 Jawetianki nokon peneyabi ea
winotai, jatianra shanka kini meran
en mia jikimati iki, jaskáaxonra ea
winotai kaman, nokon mekenman en
mia bepoti iki.
23 Japekáo nokon meken en jainoa
tsekaketianra, nokon peká min ointi
iki; ixonbira nokon bemanan min oin-
tima iki —akin.

Jain esé iká bená tablabo

(Dt. 10.1-5)

34 1 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—Minbi makan kaxkexon ja
reken iká keskáribi rabé tabla awé, ja
min beshéakin toeyantana makanhinoa
joiboribi en jain wishanon.
2 Jainoaxibi benxokaawe bakish yamé-
kiri Sinaí mananman mia mapénon, ja
wetsabo xewinna keyá mananman kaax
jain ebebon inóxiwe.
3 Tsoabira miibetan mapétima iki,
jatíbi ja manan ikainra tsoabi itima

jake; carnero betan wakaboribira xobi pii jain itima iki —akin.

4 Moiséssenra makan toexon rabé tabla reken iantana keskáribi aká iki. Ja wetsa nete xabata yamékirishoko, ja rabé makan tabla biax Sinaí mananman mapeta iki, ja Ibon jaskáti yoiibata keskati.

5 Jatianra Ibo nai koinman joax Moisés betan jain iká iki, jainxonra janbix janekaakin jawen janebi yoia iki.

6 Moisés bebon kawanira koshin yoyo ika iki: —¡Ea riki Ibo! ¡Ea riki Ibo! ¡Akonkin noibamis itan onísamis, ishtonbires sináisma, akonbireskin jato noia, ekira ikoni koshikanti iki!

7 Waranka kamanbi kaikaresti jaton chiní bakebora, jatíbitian jato noikin akonkin senenhai, jaskákinra jakonma aká ikenbi, yoitimakana itan ochakanabo ikenbi, moa jato shinanxonyamai; ikaxbira jakonma akábo oinresshamai, jaskara ixonra papabaon ocha kopi, jaton bakebo, jaton bababo, itan jaton bababaon bakebo jato masá tenemai —iki.

8 Jatianra ishtonbires maikibi bekepitaanan, Ibo rabii Moisés

9 neskata iki: —¡Ibo! ¡Ibó! Akonkin ea noixon ea akinti ikax, nobetan kawé. Nato jonibora ikonbires jaton keena keskáres akaibo iki, ikaxbi non ochabo aká ikenbi itan jakonmabo non aká ikenbi noa shinanxonyamawe, jaskáaxon min jonibo noa imawe —iki.

Ja senenhabekonti joi benaakin aká

10 Jatianra Ibon yoia iki: “Ninkáwe, ramara ja senenhabekonti joi jatíbi jonibo bebonxon en akai. Nato main iká jemabaon tsonbi jaweranoxonbi akáma ratéti jawékibora en akai, jato xaran mato iká jatíbi jonibaonra, ratétibires jawékibo Ibon atipana oinkanti iki, jaskara ikaxa en mato betan akaibo ratétibiresbo iti iki.

11 Rama en ati yoiabora maton senenhati iki, jatianra mato bebonmea amorreobo, cananeobo, hititabo, ferezeobo, heveobo, jainoax jebuseobo en jato potati iki.

12 Jain mato ikí kaai main jikixonra, jain jaa jonibo betan ja senenhabekonti joibo maton atima iki, jaton jakonma jawekiainbo mato pakémakanaketian.

13 Jaskáayamakinkaya, jainxon yoina menoti makan tsamankanabo jato ras akanankanwe, jaskáaxon ja makanbo keyokin beshéakanwe, ja rabikanai jiwi xate chankatabo poxakanwe.

14 Wetsa diosbo rabiamakanwe, Ibora washimis iki. Jawen janera washimis Dios iki.

15 Ja main jaabo betan ja senenhabekonti jawe joibi ayamakanwe, jaton diosbo rabikin menikana jawékibo pikin, mato kenakanara atima ikenbi matonribi piax mato ochanake,

16 jaton bake ainbobora maton benbo bakebo betan wanomakanake, ja ainbobo jaton diosbo rabii ochakanketianra, akinkana jabaonribi rabiax, maton bakebo ochakanake.

17 Jawetianbi yami charaaxon ja rabitibo ayamakanwe.

Baritiatiibi ati fiestabo

18 Ja Levaduraoma axon piti panman fiesta akanwe, jaskaakin ati en mato yoia keskáakin akin, levaduraoma aká pan kanchis nete senen pitiakanwe. Jatianshaman maton ati riki ja Abib oxe, ja oxenra Egiptonkoniax mato pikota iki.

19 Jatíbi maton reken benbo bakebora, nokona iti iki, jaskáribiira jatíbi wakan reken bake benebo, carnero reken bake benebo, cabra reken bake benebo, nokona iti iki.

20 Burro awinin reken bake iketianra, ja burro bake bene menititianbi jawen toan carnero bake bene iamaxon cabra bake bene meniti iki; ikaxbi meniamakinra, ja burro maton texteti iki. Maton reken bakebo kopíra, maton jawéki meniti iki. Tsoabi jawebioma jotiyamake ea oinni joi.

21 Socota nete senenra mato teeti iki, ikaxbi ja kanchis nete itinra mato tantiti

iki, banati itan tsekati ikenbira, mato tantiti iki.

22 Trigo rekeni bimia tsekati Semanabo, itan baritia keyotaitian tsekaxon ati fiestabo akanwe.

23 Jatíbi jonibora, bariatiatiibi kimishai Israelnin Ibo Dios bebon kati iki.

24 Mato bebonmea wetsa mainmea jonibo potaxonra, maton mai ani inon ixon en mato pextinhaxonti iki. Jatianra baritiatiibi kimishai maton Ibo Dios bebon mato iki kaketian, tsonbi maton mai noibakin bichinkaskinbo atima iki.

25 Yoina retexon, jimiabi meniamakanwe, jainxon pan levaduraya akáribi meniamakanwe, Pascuatian texea yoina, bakish neten ati texeayamakanwe.

26 Maton main, maton banaa ja reken iká bimi jakonshamanbora, maton Ibo Diossen xobonko maton boti iki. Jawetianbi ja cabra bene bake, jawen titan xoma jenenbi yoa ayamakanwe", akin.

Moisésnin esé wishaa

27 Jainxonra Ibon Moisés yoia iki: "Nato joibo wishawe, jabora mibé itan israelitabo betan ja senenhabekonti akai joi, jaki koshiai iki", akin.

28 Jainra chosko chonka nete, itan chosko chonka yamé Moisés Ibo betan iká iki, piaoma itan xeaoma. Jainxonra ja rabé tablain ja senenhabekonti joibo wishaa iki, ja iki ja senenhati chonka esé.

29 Ja aká pekaora Moisés, ja esé tabla rabé bei, Sinaí mananmameax ipakea iki; ixonbira ja mananmameax ipakekin, ja Ibo betan ikax jawen bemanan peneta onanyamaa iki.

30 Jatian ja Moiséssen bemanan pené iketian oinnax rakékinra, Aarón itan jatíbi israelitabaon patáxshamakana iki.

31 Jaskákanaibira Moiséssen jato kenaa iki, jatian Aarón itan ja jemamea joni koshibo jaiba bekanketianra, Moisés jato betan yoyo ika iki.

32 Jaskata basimabira, jatíbi israelitabo bekanketian, Sinaí mananmanxon Ibon yoia jatíbi jaskara atibo Moiséssen jato yoia iki.

33 Moa jato betan yoyo iki senenaxa, chopan bepota iki.

34 Ibo betan yoyo iki jikiaitiibira, pikotai kaman Moisés chopan bepoyamaa iki. Jatian moa pikóxonra Ibon jaskara ati yoiabo israelitabo yoia iki.

35 Israelitabaon oinna Moiséssen bemanan pené iketianra, jakiribi chopan bepota iki, jakiribi Ibo betan yoyo iki jikiai kamanra jaskara chopan bepóya iká iki.

Diossen carpa xobo anicha moa iti keskabiakin akana

40 17 Jatianra jawen rabé baritia iti peokootaitonin, reken nete itan reken oxe, Egiptonkoniax pikota pekáo, Ibon carpa xobo anicha moa iti keskabiakin akana iki.

18 Ibo rabiti xobora Moiséssen moa iti keskabiakin aká iki, jaki koshiti kanobora tipina iki, tablabora keyana iki, natapotibora aká iki, jaki tewanmati witábora nichina iki,

19 chopan mabéxon chopanribi panaaketanxon chorish chopan mapoara Ibon xobo iká iki, jaskáakin ati Ibon yoia keskára iká iki.

20 Japekáora ja esé wishaya tabla rabé Moiséssen bia iki, jaskáaxonra ja senenhabekonti joi ja ani bonanti meran aká iki; jainxonra jan iaxon ja bonanti boti jiwi tonron oken abékona iki, jaskáaxonra jan mápoti aká iki,

21 jainxonra xobo chicho boa iki; jan bonanti bepoti nachitekinra chopa panina iki, jaskaati Ibon yoia keskáakin.

22 Jaskaaxonra, jain tsinkiti carpa xobo anicha chichó, jain pan ati mesa aká iki, ja chopa panaa chichó ayamakinra ja patax norteori aká iki.

23 Ibo bebonxora, mesanko jakonhakin pan petipina iki, jaskaakin ati Ibon yoia keskáakin.

24 Jain joébo yasánti kanchis poyanya candelabroribira jain tsinkíti xobo

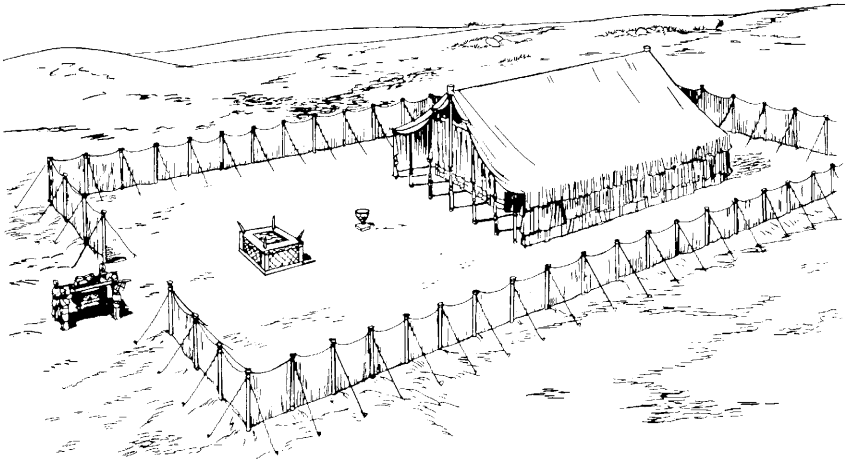

Israelitabaon Dios rabiti xobo.

meran aká iki, bonanti iká surhori, jain
pan ati mesa iká bekeiba,
25 jainxonra Ibo bebonxon lámparabo
ketéa iki, ja Ibon jaskaati yoia keskáakin.
26 Ja jan axon ininti menoti orobi-
resa, jainoax Dios betan nokoananti
xobo chicho aká iki, jan nachitea chopa
panaa bebon,
27 jainxonra incienso ininti menoa iki,
jaskáati Ibon yoia keskáakin.
28 Japekáora Dios rabiti xobo jikitiain
Moiséssen chopa panina iki;
29 jaskáaxonra yoina jan axon
jatiobi keyokin menoti, ja Dios rabiti
xobo jikitiainko aká iki, jainoax Dios
betan nokoanantiainko, jan axonra
Ibo menikin yoinaboyabi bimi berobo
menoa iki, jaskáati Ibon yoia keskáakin.
30 Jainxon Dios nokoti xobo betan
jain axon yoina menoti naxaranra ani
kenchá palangana aká iki, jaskáaxonra
jan chokiti onpax bochoa iki.
31 Jainoara Moisés betan Aarónman,
itan jawen bakebaon, jan mechokiiti
itan jan tachokiti onpax bikana iki.
32 Jainra ja Dios betan nokoananti
xobonko jikinox, itan jainxon yoina
menotiain kanox chokíkatikanai, jaskáti
Ibon Moisés yoia iketian.
33 Ja senentiainbira, Diossen xobo
betan jainxon yoina menoti katemakin
xabá itiakin jemaa iki, jaskáaxonra ja
jema jikitiain chopa panina iki.

Jainoax Dios betan nokoananti xobo manaonkea nai koin
(Nm. 9.15-23)

Moiséssen xoboakin jankeaketianra,
34 ja jainoax Dios betan nokoananti
nai koinman mapoa iki, jatianra Ibon
penekan jawen xobo bochoa iki.
35 Jainxon Dios nokoti nai koinman
mapoketian, Diossen xobo, Ibon
penekan bochoaketianra Moisés jain
jikiti atipanyamaa iki.
36 Diossen xobo pekatemeax nai koin
keyáketianra, jaton chopa peotabo ras
akax israelitabo moa boi tekíbainkana
iki,
37 ikaxbi ja nai koin keyáyamaitianra,
jabaon jaton chopa peotabo tsekaya-
makana iki, jaskáyamakinra nai koin
keyataipari manakana iki.
38 Israelitabo boí jatíbiain ikanain-
kora, jatíxonbi jabaon oinna, ja Diossen
xobo manaon Ibon nai koin neten iká
iki, jatian yaméra ja xobo mananho chii
tiri iká iki.

LEVÍTICO

Diossen yoia esébo jaskáaxon senenhati, Levitabaon jato onanmati yoii iká kirika

Jakonma aká ikenbi Diossen jawebi shinanxontima nete

16 1 Ja Aarónman bake rabé, Ibo ochómayora kaax mawákana pekáora, Moisés betan Ibo yoyo ika iki.
2 Jatianra Ibon Moisés yoia iki: "Ja min wetsa Aarón yoiwe, ja chopan nachitea pekáo chichó iká kikinshaman iresama chité meran wetsatianbires jikiamanon, nin ja ani bonanti mapóti bebonribi kayamanon, jain kaaxa mawáti iki, ja mapóti manaon nai koin meran ea jishtibiresi pikóketian.
3 Ja ocha kopi reteti waka bake ranon, itan westíora carnero já menikin keyokin menotira, ja Diossen xobonko jikikin Aarónman boti iki.
4 Lino aká iresama tari sawéya, itan lino aká calzoncillo chichó sawéyara kati jake, jainoaxa lino cinturónman chinexetax, lino cintanribi bonexeeti iki. Ja chopara iresama iki, jaskara iketianra, ja saweamatianbipari Aarón onpaxen chokiti iki.
5 Israelitaboibakeara, ochabo kopí reteti rabé chivo, itan westíora carnero ocha kopi keyokin menoti, Aarónman biti iki.
6 Ocha kopí janbiribi menikinra, waka bake ranon reteti iki, jawen ochabo itan jawen rarebobaon ochaboribi Diossen shinanxonyamanon ixon.
7 Japekáora chivo rabé bixon, ja Dios betan nokoananti xobo jikitiainxon, Ibo menikin reteti iki;
8 jainxonra ja rabé chivoki suerte ati iki: wetsa suerte Ibona, itan wetsa Azazelna.[a]
9 Ja Iboki suerte paketa chivora, ocha kopí menikin Aarónman reteti iki;
10 ikaxbi Azazelki suerte paketa chivora, ocha shinanxonyamanon ixon, jiriabi Ibo bebon boti iki, japekáora tsoa jonibi jain jaama mananman jain Azazel ikain ranti iki.
11 Aarónmanra ocha kopí menikin, janbiribi waka bake ranon reteti iki, jawen ochabo itan jawen rarebobaon ochaboribi moa jato shinanxontima kopí.
12 Japekáora biti iki, ja Ibo bebon iká makan tsamanainoa, jain incienso ati tsiste bochóya, itan rabé mesó incienso ininti renéribi, jara chopa panaa pekáo chichó boti iki;
13 ja incienso inintira Ibo bebonxon, chii tiritainko bepota menóti iki, ja incienso koimanra ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti pekanten iká jawen mapóti mápoti iki. Jaskáaxa Aarón mawátima iki.
14 Jainxonribira ja waka bake ranon jimi ichama bixon, ja ani bonanti mapóti peká bari pikotaiori jawen metotinin kachax ati iki. Japekáora ja mapóti rebonko, jawen metotinin kanchis akin jimin kachaxti iki,
15 jaskáa pekáora jonibaon ocha kopí chivo reteti iki, jaskáaxonra ja jimi, ja chopa pana pekáo chichó boti iki; jain

[a] **16.8** Azazel joi riki onantima, ikaxbira yoikanai: Yoshin menikin tsoa jonibi jain jaama mananman ranti yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

chichóxonra, ani bonanti mapóti peká
itan resenenain, jimin kachaxti iki, ja
waka bake ranonman jimin aká keská-
ribiakin.
16 Jaskáaxonra ja Diossen chité ikain-
konia, israelitabaon jatíbi kerásbo itan
yoitimata ochabo soati iki. Itan jato
xaran iká Diossen xobonkonia jaton
ocha kerásboribi soati iki.
17 Ja ochabo moa jato shinanxonya-
manon ixon akí, Diossen chité meran
Aarón jikiketianra, jainoax pikotai-
kaman, tsoabi Dios nokoti xobonko itima
iki. Jatian moa jawen ocha, jawen rare-
bobaon ocha, itan jatíbi israelitabaon
ochabo moa jato Diossen shinanxonti-
maakin, akín senenhaxa, moa pikóti iki.
18 Jainoaxa pontékainti iki, ja Ibo
bebon iká yoina menoti makan tsamana
kerásma inon ixon atibo akí. Ichátama
waka bake ranon jimi betan chivo jimi
bixonra, ja jiwi aká machanbo raskiti
iki, ja makánbo tsamana katemakinri-
bira jimín sikati iti iki,
19 jainxonra ja makan tsamana peka-
ten kanchis akin jawen metotinin jimin
kachax ati iki. Jaskáaxonra ja israeli-
tabaon kerásbo soati iki, jainxonra
Diossenabiribi ikantiakin meniti iki.
20 Jatianra ja Diossen chité, ja Dios
nokoti xobo itan ja yoina menoti makan
tsamana, moa kerásma itiakin senen-
haxon, chivo jiriabi beti jato Aarónman
yoiti iki;
21 jatianra, jawen meken rabébi ja
yoinanin maponko akáx, israelitabaon
jatíbi jakonmabo, jato yoitimatabo,
itan jaton ochabo jaki potai keshati iki.
Jaskáaxonra ja ochabo chivoki tsamanti
iki, jainxonra wetsa joni yoiti iki, ja tsoa
jonibi jain jaama mananman boxon ja
chivo raanti.
22 Jaskati, tsoa jonibi jain jayamainko
kaax manóxonra, ja chivon jatíbi jaton
jakonmabo, jain tsoa jonibi jayamain-
kobo boti iki.
23 Jaskáa pekáora Dios nokoti xobo
meran Aarón jikiti iki, ja Diossen chité
meran jikikin sawea lino chopa jopé-
xonra jain tsamanti iki.
24 Jainoaxibira onpaxen chokiti iki,
jaskata pekáora jawen chopabi saweax
pikóxon, janwenabi itan ja jonibaon
ochabo kopí, yoina menikin keyokin
menoti iki, jaskáaxonra jawen ocha itan
ja jonibaon ochaboribi, moa Diossen
shinanxontimaakin imati iki.
25 Ja ocha kopí retea yoina xenira ja
makan tsamanaton axon menoti iki;
26 jatianra ja Azazelhiba katanon ixon
chivo boí katana jonin jawen chopa
patsatax jaribi onpaxen chokiti iki,
jaskata pekáoparira ja jain ikana chopa
peotabo ikainko jikiti iki.
27 Ja ocha kopí retea waka ranon
betan chivo, ja ochabo moa shinanxon-
tima kopí jawen jimi Diossen chitéain
botanara, jain peotabo ikainoa pikoxon
wetsanko boti iki. Ja bichi itan jawen
nami, jainoax jawen poibora menoti iki.
28 Jan menoa joninra jawen chopa
patsáti iki, jainoaxa jaribi onpaxen cho-
kiti iki, jaskata pekáoparira jain ikana
peotabo ikainko jikiti iki.
29 Ja maton jatíbitian senenhati eséra
neskara iki: Ja kanchis oxe[b] moa chonka
neteya iketianra maton ayunanti iki,
jainxonra jatíbi tee maton jenepariti
iki, wetsankoniax joax mato xaran jaa
jonibaonra, mato israelitabaon akai
keskáribi akanti iki,
30 ja netera ocha maton akábo, moa
Ibon mato jawebi shinanxontima iki,
jatianra jatíbi maton ochabo moa
soakaata iti iki.
31 Ja eséra jatíbitian maton senenhati
iki: ja netera mato kikinni tantiti iki, ja
netera itiki ayunanti netebiribi.
32 Jawen papan toan sacerdote iti
katóxon, jatíbi koshi menia sacerdo-
teninra, ja ochabo moa Diossen jato
shinanxonyamanon ixon jaskara atibo

[b] **16.29** Judíobaon oxe toponkin peoaira Marzo iamax Abril iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

akin senenhati iki; ja akinra jaskara akin atibiribi lino chopa janbiribi saweti iki,

33 jainxonra ja Diossen chité, ja Diossen xobo itan ja yoina menoti makan tsamanaboribi, Dios bebon jakon imati iki, jaskáaketianra ja sacerdotebaon ocha itan jatíbi israelitabaon ochaboribi moa Diossen jato shinanxontima iki.

34 Jara maton jatíbitian esé iti iki: Israelitabo ocha akana ikenbi, Diossen jato shinanxonyamanon ixonra, westíoraakin baritiatíibi ja esekan yoiai senenhakanti iki", akin. Jaskákinra ja Ibon Moisés ati yoia keská akana iki.

Jakonshaman iti itan senenhati yoia esébo

19 1 Ibonra Moisés yoia iki:

2 "Neskáakin israelita jonibo yoiwe: mato ochaomabo ikanwe, ea maton Ibo Diossa ochaoma iki.

3 Mato westíorabaonra, maton papa betan maton tita jakonhakin joi ninkáxonti iki. Nokon tantiti neteboribira[c] maton akonkin senenhati iki. Eara maton Ibo Dios iki.

4 Ja rabiti aká jawékibo mato akinnon ixon yokáyamakanwe, itan matonbi yami charaaxon dios ayamakanwe. Eara maton Ibo Dios iki.

5 Jawetianki jakon inoxon, Ibo menikin maton yoinabo menoxonai, Diossen mato bixontishamanbo akanwe.

6 Ja menia yoinara ja netenbi maton piti iki, wetsa nete xabatatonribira maton piti atipanke, ikaxbi jawen kimisha nete itin ati texeara maton menoti iki.

7 Jawen kimisha iti neten ja Dios menia nami piara, moa jakonma iketian Diossen bitima iki;

8 jan piatoninra ja jakonma iboati iki, itan jawen kaibobo xaranmea pikokanti iki, ja Ibo iboamaa ikax iresama ikenbi jakonma imaa iketian.

9 Baná tsekati senenketianra, min wainkonia ja moa senentiain iká berobi yamatiakin min tsekatima iki, ja texea texkanbora min keyokin tsekatima iki.

10 Min wainkonia uvabo keyokin biamawe, ja uva maanaboribi biamawe, abánon jawebiomabaon bikin, itan wetsankoniax joá jonibaonribi bibanon. Eara min Ibo Dios iki.

11 Yometsoyamakanwe. Jansoyamakanwe, paranananyamakanwe.

12 Senenhanoxmabi enra mia axonti iki ixon, nokon janenko jato yoiamawe, jaskáxonra jaskáatima ikenbi min Diossen jane min jakonma imai. Eara min Ibo Dios iki.

13 Mibé joni masá tenemayamawe, jawen jawékibo bichinyamawe. Bakishparira en mia kopíakai akin ja teeta ayamawe.

14 Ja pabe joni itan wetsa isinaibo jakonmaakin yoiyamawe. Ja benche bain kaai jaki tatí iti axonyamawe. Mia Dioski raketai oinmawe. Eara min Ibo iki.

15 Jakonma akábo jato yoixonkin, ja atima keskáakin ayamawe: Wetsares akinxon wetsa akinyamai iamawe, jawebiomabo itan icha jawekiabo inonbi, jaton akábo yoixonkin, atibi keskáakinres awé.

16 Min kaibobo xaran ixon, janso joibo yoiatanyamawe. Joni retekanketian mibé joni iboamai jaki jansoyamawe. Eara min Ibo iki.

17 Min wetsa omiskin jakonma shinan min jointiain benxoayamawe. Notsinti iketian mibé joni notsinwe, minribi jawen ocha iboayamawe.

18 Min kikin kaibaon mia aká kopíyamawe, jainoax sináyamawe. Minbix mia noikaata keskáakin mibé joni noiwe. Eara min Ibo iki.

19 Nokon esébaon yoiai jeneyamakin akanwe. Min yoinabo, meskó yoinabo betan bakeamayamawe. Min wainko,

[c] **19.3** Ja tantiti netera viernes yantan peokootax sábado yantan keyotai iki.

wetsa berobo betan meskoxon banayamawe. Meskó yomaman aká chopabo saweyamawe.

20 Ja yanka yonoti ainbo, jonin binoxon onantiaa ixonbi, jaon maroamapari ikax, xabakatamapari ikenbi, wetsa joni jabé oxaketianra, ja joni kopíamati iki, jaskara ikenra jato retetima iki, ja ainbo xabakatamapari iká iketian.

21 Ja joninra jakonma aká kopí Ibo menikin westíora carnero reteti iki, ja anoxonra Diossen xobo xepotiain boti iki.

22 Jawen jakonma aká kopí carnero reteketianra, sacerdotenin ja jonin ocha aká kopí, Ibon moa shinanxonyamanon ixon yokáxonti iki, jatianra ja ocha moa shinanxontima iki.

23 Ja main jikixon yobin jiwibo banaxonra maton reratima iki, kimisha baritia senenra jawen bimibo maton kokotima iki.

24 Jawen chosko baritia itinra, fiesta axon ja yobin bimibo jatíbi onantiakin maton Ibo iboamati iki,

25 jatian jawen pichika baritia itinparira ja yobin bimibo maton kokoti iki. Jatianra ja yobin jiwibo benbonbires bimiti iki. Eara maton Ibo Dios iki.

26 Jawekeskaxonbi jimiya piamakanwe. Yobéxon shinanmanres onannaibo iamakanwe, rama iti jawékibo shinanmanres onankasi iamakanwe.

27 Tentoni maxkoroyamakanwe, jainxon keni oroyamakanwe.

28 Mawákanketian maton yora xateyamakanwe, jawekeskataxbi yora tsaiai chexebaon iamakanwe. Eara maton Ibo iki.

29 Teakaakin jawen yoran maroai imaxon min bake ainbo jakonma ninkakaamayamawe. Ja main jakonma tsini shinan bochoaxonra min jakonma imanake.

30 Nokon tantiti nete esébo senenhakanwe, nokon xobo mekekanwe. Eara maton Ibo iki.

31 Onanmisbo itan koshonmisboiba boyamakanwe. Jato onanmaaxa jaton jakonmanin tsaia mato kerásnake. Eara maton Ibo Dios iki.

32 Ja koshibo bebon ixon, chankáxon jato oinmawe iresamaakin min jato shinanai. Dioski raketai kopí iresamaakin min já shinanai jato onanmawe. Eara maton Ibo iki.

33 Wetsankoniax joax mato xaran jaa jonibo masá tenemayamakanwe.

34 Ja joni mato keskábiakin akanwe, noikanwe, jabora mato keskaribi iki. Jaskara wetsankoniax boaboribira mato ikana iki ja Egiptonko inontian. Eara maton Ibo Dios iki.

35 Jan nenké topontibo, jan iwe topontibo, jain napóti itan jain nachíti topobo, jan jato paranti senenma topobo ayamakanwe.

36 Balanzabo, jan iwe topontibo, itan ja toponti topobora senenshamanbo maton ati iki. Eara maton Ibo Dios iki, Egiptonkoniara en mato tsekáa iki.

37 Jaskara ixon nokon esébo itan en ati yoia joibo akanwe, senenhakanwe. Eara maton Ibo Dios iki", akin.

Dios shinankin ati fiestabo

(Nm. 28.16-25)

23 1 Ibonra Moisés yoia iki: 2 "Israelitabo yoiwe: Natobo riki ja jatianshamanbo Ibobiribi shinankin fiesta axonti netebo, jara jakonshaman jan tsinkitibo akin maton janeti iki.

3 Sokota nete senenra mia teeti iki, ikaxbi jawen kanchis iti netenra jawe teebi min atima iki; jara iti jake jatian tantiti neteshamanbiribi. Jatianra jakonshman tsinkiti maton ati iki. Jawerano mia janonbira, Ibo kikin shinanni ja neten mia tantiti iki.

4 Natobo riki jatianshamanbo Ibo kikin shinankin jakonshaman tsinkiti maton atibo, jatianbora mato tsinkiti iki:

5 Ja reken oxe chonka chosko neteya iketianra, moa yantanaitian, Ibo kikin shinankin Pascua fiesta ati iki.

6 Ja oxeribi moa chonka pichika
neteya iketianra, Ibo kikin shinankin
levaduraoma aká panman fiesta ati iki.
Ja levaduraoma aká pan pitira, kanchis
nete senenres iti jake.
7 Ja reken netera westíora jakon-
shaman tsinkiti maton ati iki. Jawe
keská koshi teebi ayamakanwe.
8 Kanchis nete senenra ja maton Ibo
meniaibo maton menoti iki, jatian jawen
kanchis iti netenra westíora jakon-
shaman tsinkiti maton ati iki. Ja netera
jawekeska teebi maton atima iki", akin.

Reken bimi tsekáaton fiesta
(Nm. 28.26-31)

9 Ibonra Moisés yoia iki:
10 "Israelitabo jato yoiwe: Ja en mato
meniai mainko jikixon, maton trigo
banaxon tsekáara, ja reken iká bimi
maton tsekáa sembó sacerdote maton
boxonti iki.
11 Ja tantiti nete iibata pekáo wetsa
nete xabatatonra, ja sacerdotenin, ja
bimi sembó jakonshamanbo boxon Ibo
meniti iki, Ibon jato bixonon ixon.
12 Ja trigo bimi senbo menia netenri-
bira, westíora baritiaya carnero bake
bene jawe jakonma neoma, maton
keyokin menoti iki Ibo axonkin.
13 Chosko kilo wetsa naponbekon iti,
itan jakonshaman harina xeni meskoxon
meínnaribira maton beti iki, ja Ibo
menikin menoa jawen keenshaman
inin iti kopi. Jainxon ja menikin chikoti
westíora litro uva jeneribi maton beti iki.
14 Ibo jawéki menikin maton bokin
senenhai nete kamanra, pan, trigo
toban iamax trigo bená kobintanibi
maton pitima iki. Nato eséra jatíbitian
iti iki, papaboibakeara bakebaon tekiti
iki, jainoax jaweranobires janonbira
maton senenhati iki.
15 Ja tantiti nete iibata pekáo wetsa
nete xabataton, ja trigo sembó jakon-
shamanbo Ibo maton meniai nete
peoxonra, kanchis semana senen-
shaman maton toponti iki.
16 Jatianra ja kanchis itin iká ja tantiti
nete iibata pekáo wetsa nete ikátonin,
moa pichika chonka nete senenti iki.
Jatianra ja bená trigo maton Ibo meniti
iki,
17 jainxonra jakonshaman harina,
levaduraya axon xoia rabé pan maton
xobonkonia boti iki, jabora iti iki
chosko kiloyabo, ja reken jakon bimibo
Ibo menikin maton aká.
18 Ja panbo betanra, kanchis carnero
bake bene westíora baritiayabo jawe
jakonmabi neoma maton boti iki, westíora
waka bake ranon itan rabé carnerora ja
Ibo axonkin keyokin menoti iti iki, ja
menikin menoara jawen keenshaman inin
iti iki, bero jawékibo itan uva xeati meni-
ribixonbi maton jaboribi meniti iki.
19 Jabo aríbaxonbira westíora chivo
ocha kopí maton reteti iki, jainxonra
rabé carnero bake bene westíora bari-
tiayabo jakonax Ibo betan raeananoxon
maton reteti iki.
20 Ja sacerdoteninra ja yoinabo, ja
reken iká yoabo tsekaxon aká panbo,
itan ja rabé carnero Ibobiribi menikin
já bebon boti iki. Jabora Ibo iboamati
iki sacerdotena inon ixon.
21 Ja netebira jakonshaman tsinkíti
maton atiki, jainxonra jawekeska koshi
teebi maton atima iki. Nato eséra jatíbitian
iti iki, papaboibakeara bakebaon tekiti iki,
jawerano mato janonbira maton ati iki.
22 Baná bimibo tsekati senenketian,
min wainkonia bimi keyokin tseka-
yamawe, jainxon ja texea texkanbo
keyokin biamawe. Jawebiomabaon itan
ja wetsankoniax joabaon binon ixon
jenexonwe. Eara min Ibo Dios iki", akin.

Trompetabaon fiesta
(Nm. 29.1-6)

23 Ibonra Moisés yoia iki:
24 "Israelitabo yoiwe: Ja kanchis oxe itin
jawen reken nete iketianra, tantiti nete
iketian maton fiesta ati iki, ja moatian iní
shinankinra, trompetabo xoon ayanan
jakonshaman tsinkíti maton ati iki.

25 Ja meniai jawékira maton Ibo kikin
shinankin menoxonti iki, jainxonra
jawekeska koshi teebi maton atima
iki", akin.

Jakonma akanabo Diossen jato shinanxontima nete
(Nm. 29.7-11)

26 Ibonra Moisés yoia iki:
27 "Ja kanchis oxebi moa chonka
neteya iketianra, maton jakonma
akábo moa Shinanxontima Nete iti iki.
Jakonshaman tsinkitira maton ati iki,
jainxonra ja neten maton ayunanti iki,
jainxonribira ja meniai jawéki Ibo kikin
shinankin axonkin maton menoti iki.
28 Ja neteribi jawe teebi ayamakanwe,
maton jakonma aká moa Shinanxontima
Nete riki, jatian riki ja maton Ibo Dios
bebon jakon ikax, ja shinanxonti
yamashamanbo mato iti nete.
29 Jaweratonki ja nete jawékiati
teneyamai, tsoabires inonbira, jawen
jemamea moa pikoti iki.
30 Jainoax wetsa tee inonbi ja nete
mekeyamakin jan akára, tsoabires
inonbi jawen jemamea en moa reteti iki.
31 Jawe teebi ayamakanwe. Natora
jatíbitian iti esé iki, papaboibakeara
bakebaon tekiti iki, jawerano mato
janonbira maton jaskara ati iki.
32 Jara iti iki westíora nete jatian mato
tantiti, jatianra maton ayunanti jake,
ja oxe jawen iskon nete yantanaitian
peoxonra, wetsa nete xabata yantan
kaman maton ja nete toponti iki", akin.

Peotabaon fiesta
(Nm. 29.12-40)

33 Ibonra Moisés yoia iki:
34 "Israelitabo yoiwe: Ja kanchis
oxebi chonka pichika neteya iketianra,
kanchis nete senen, Ibo kikin shinankin
axonkin ja Peotabaon fiesta maton ati
iki,
35 ja reken netera jakonshaman tsinki-
tinin maton peoti iki. Ja nete jawe teebi
ayamakanwe.
36 Ja kanchis nete senenra, ja maton
meniai jawékibo Ibo kikin shinankin
maton menoxonti iki, jatian ja posaka
nete itinra, jakonshaman tsinkíti maton
aríbati iki, itan ja Ibo meniai jawékibko
maton menoxonti iki. Jara fiesta nete
iki, jawekeska koshi teebira maton
atima iki.
37 Natobo riki jatianshamanbo Ibo
axonti netebo, jara iti jake Ibo shinanni
mato jatian tsinkíti nete, ja tsinkíain-
xonra Ibo maton neniti iki, já meninoxon
bea jawekibo, yoinabo keyokin menoabo,
já bexona bero yoabo, yoina reteabo itan
já bexona vinobo, ja maton jaskaaira iti
jake, ja jaskarabo meniti netebaonbiribi.
38 Natobo riki ja tantiti netebo Ibo
mékexonribakinbi, jainxon ja maton
meniti yoia ixon, iamax yoiama ixonbi
jawekibo meniribikinbi, maton akaibo.
39 Ja kanchis oxe moa chonka pichika
neteya iketianra, maton yoa bimibo
tsekakin senenhaxon, Ibo kikin
shinankin axonkin kanchis nete maton
fiesta ati iki. Ja reken itan jawen posaka
iti netenra mato tantiti iki.
40 Ja reken netenra jakonshaman
jiwinkoniabo yobin bimi maton tsin-
kiti iki, xebon peibo, jiwi pei sembósha-
manbo itan paromea álamo jiwi peibo,
jatianra kanchis nete kaman, maton Ibo
Dios bebonmeax mato raroti iki.
41 Jawen kanchis iti oxenra baritia-
tiibi kanchis nete senen maton Ibo kikin
shinankin fiesta axonti iki. Jara jatíbi-
tian esé iki, papaboibakeara bakebaon
tekiti iki.
42 Ja netera ea shinankin maton akai
fiesta peokooti iki. Ja kanchis nete
kamanra, ja mato kikinshaman israe-
litabo peotanin jati iki,
43 abánon jatíbi maton chiní bakebaon
onankin, ja Egiptonkonia israelitabo
en pikonontian peota meran en jato
jamani. Eara maton Ibo Dios iki", akin.
44 Jaskáaxonra Moiséssen israelitabo
ja nete shamabaon Ibo fiesta axonti
onantishamanhakin jato yoia iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

NÚMEROS

Jatí icha joni onanti kopí israelitabo toponmeeta

Sacerdotebaon jato jakonhakin shinanxonti

6 22 Ibonra Moisés yoia iki:
23 "Aarón betan jawen bakebo yoiwe, jawetianki israelitabo jato jakonhakin shinanxonai, jatianra neskaakin jato ati iki:
24 'Ibon mia jakonhabanon, jainxon jakonmanin anaketian mia koiranbanon,
25 jawen jakon shinanyaxon mia Ibon oinbanon, jainxon jawen noibamisti shinan mia jishtiaxonbanon;
26 jawen noi shinanyaxon mia Ibon oinbanon, jainxon jakon tantiti shinan mia menibanon' akin.
27 Jaskáakinra jabaon nokon jane israelitabo janexonti iki, jatianra en jato jakon shinanxonti iki", akinra aká iki.

Ja senenhabekonti joi jain iká carpa xobo manaon nai koin iká

(Ex. 40.34-38)

9 15 Ja senenhabekonti joi jain iká Diossen xobo akana netenra, ja xobo koinman mapoa iki. Jatianra yametaitian peokootax nete xabatai kaman, ja Diossen xobo manaon chii tirí iká iki.
16 Jatíbitianra jaskata iki, netenra nai koinman xobo mapoa iki, jatian yamé oinkanabiribi chii tirí iká iki.
17 Ja nai koin, carpa xobo manaonkeax keyáinatax kaitianra, israelitabo ja chibani bokana iki, jaweranoki ja nai koin tsasiax jainbi paniai, jainra jaton carpa peannax ikana iki.
18 Ibon kati yoiara, israelitabo bokana iki, ja jainbi banéti jato yoiara jainpari ikana iki, jawetio basiki ja Diossen xobo manaon nai koin jainbi paniai, jatio basira jainbi ikana iki.
19 Ja xobo manaon nai koin taxkéyamai pania basiaitianra, taxkéyamakin jainpari ixon, Ibon jaskara ati yoiabo israelitabaon senenhakana iki.
20 Ja Ibon xobo pekaten iká nai koin jaweti neteres iketianra, Ibon jato kati yoia moa jainoax bokana iki, jaskáribiakin, jainpari tsasiti yoiara jain banékana iki.
21 Wetsatianbora westíora yaméres ja nai koin jainbi tsasia iki, jatian moa yamékiri keyatax jainoax kaaitian, israelitaboribi ja chibani bokátikanai. Ja yamé iká keskáribii neten ikax ja nai koin keyatax kaaitianra, israelitabo ja chibani bokátikanai.
22 Jawetianki ja nai koin ja Diossen xobo pekaten rabé netebo ikai, westíora oxe ikai, iamaax, westíora baritia ikai, israelitabora jatio basiribi jainbi tsamakana iki. Ikaxbi jawetianki ja nai koin keyatax kaai jatianra ja chibani bokátikanai.
23 Ibon jaskáti yoiara jainbipari banékatikanai, jawetianki jainoax kati jato yoiai jatianra moa bokátikanai. Jainbipari ikai kamanra Dios rabii teekatikanai, jaskáati Moisés meranxon Ibon jato yoia keskati.

Sinaí mananmameax israelitabo boá

10 33 Jaskara ikenra, ja Ibon mananmameax moa bokana iki, ja boira kimisha nete senen bokana iki. Ja Ibon ja senenhabekonti aká joi jain iká ani bonantira jato bebon kaa iki, jain tantikanti jato benaxonboi.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

34 Neten bokanaitianra, Ibon nai koinribi jato manaonshaman paniax kaa iki.
35 Ja ani bonanti moa kaitianra, Moisés neskata iki:
"¡Weníwe, Ibó!
¡Min rawibo janbisnon!
¡Ibakanon jan mia omisaibo mia oinnax jabati!" iki.
36 Ikaxbi moa kaibi bonanti tsasiketianra Moisés neskata iki:
"¡Ibó, Israel sontarobora ichayora iki, jato potayamawe!" iki.

Diossen jato nami meninoxon israelitabo yoia

11 1 Wetsa netera, atikoma jawékibo winotai kopí israelitabo Iboki jakonmai yoyo ikana iki. Jaskákanaitian ninkataxa ikonbiresi Ibo sinata iki, jaskáxon jatoki chii raanara, jaton carpa peotabo katemai tirita iki.
2 Jatianra Moiséssen akinnon ixon yokati jonibo saí ikana iki, jaskákanaitianra Moiséssen jato Ibo yokáxona iki. Jatianra ja chii tiritai moa nokaa iki.
3 Jaskara kopíra Taberá akin jain janekana iki, jainoax jatoki Ibon chii tirita kopí.
4 Jatíbi meskó jonibo israelitabo betan ikábora, pitiakinres shinanaibo ikana iki. Jatianra ja israelitabo moa jaton shinan biax winianan neskati yoyo ikana iki: "¿Tsonpariki noa nami meniai non pinon?
5 ¡Egiptonko ixon kopímabi non yapa pikátiaira non shinanresai! Jainxonribira non pikátiai pepinobo, melónbo, puerrobo, cebollabo itan ajobo.
6 Jaskara ikátiibira rama noa pitin mawati iitai, wetsa jawékira non oinyamai maná bichoresa jake", ikibo.
7 (Ja manára iká iki cilantro bimi keská; panshintani chexeya, bepon keská,
8 xenia harina aká bata pan keská noera iká iki. Ja biira jonibo boa iki, bixonra renekana iki, jaskáribiakinra chachikana iki, jaskáaxonra xoikana iki, pan keskáakinbo axon.
9 Yaméra, jaton carpa peota pekaten nibí maannaitian, manáribi maanna iki.)
10 Jatianra Moiséssen ninkata iki jaton awinboyabi bakebo jaton xobo xepikotinkoniax israelitabo winiaitian. Jatianra Ibo ikonbiresi sinata iká iki. Jaskakanaira Moiséssen keenmaribi iká iki,
11 jaskákinra Ibo yoia iki: —¿Jaweatiki min ea ramiai, ea min yonoti ikenbi? ¿Jawekopi eki jakonmaakinkayaki nato jonibo kopí min ea masá tenemai?
12 ¿Eaki jaton papa iki, eaki jaton tita iki, ja xoma akai bakebo atin ikóxon, ja jaton rekenbo min meniti yoini mainko kaman jato boti min ea yoiti?
13 ¿Jatíbi nato jonibo pimatiki jaweranoa en nami biti iki? Ea yoii beira winikanai: 'Non pinon noa nami meniwe ikira ikanai'.
14 Jatíbi nato jonibo nokon koshinbi enbicho jato botira moa en atipanyamake, nokonara kikinbires tee iki.
15 Jaskáakin ea aakaskin, min ea moa reteakayara jakon iti iki, akonkin ea noibakinra min ea jaskáati iki. Jatianra ja ichabires atikoma jawékiainbo moa ea itima iki —akinbo.
16 Jaskataibira Ibon yoia iki: —Kanchis chonka israelita joni koshibo ea tsinkixonwe, jonibaon koshi iti atipana min onannabo, jainxon Dios nokoti carpa xobo xepikotinko jato bewé, jainxon miibetan ea manabakanon.
17 Jain paketax ea miibetan yoyo iti iki, jatianra nato jonibo jato boti tee iketian jabaon mia akinti, jatíribi min shinan en mia menia bixon, en jato meniti iki. Jaskataxa miabicho itima iki.
18 Jainxon jonibo yoiwe bakish nami piti iketian Dios bebon jakon inox chokikanon. Winianan neskati yoyo ikanaira en moa ninkáke: '¡Noa namia ipainon riki non pinon! ¡Egiptonko ikaxa noa

kikin jakon ikátiai!' iki ikanai. Maton pinon ixonra en mato nami meniai,

19 jatianra westíora, rabé, pichika, chonka, rabé chonka neteres ati itima iki.

20 Westíora oxe kamanra maton nami piti iki, maton rekinman jokonai kaman, itan mato jaki kerasai kaman. Ibo jato xaran ikenbi omisa kopíra jaskara ikanti iki, jainoaxa winianan ebebomeax neskati yoyo ikanke: '¿Jaweaki Egiptonkoniax noa pikotarin?' ikibo —akin aká iki.

21 Jatianra Moiséssen yoia iki: —Ja ebé boaibora sokota pacha waranka reteanannai jonibo iki, ¿Jaskara ikenbiki westíora oxe kaman nami pimati min noa yoiai?

22 ¿Jaweranoki icha carnero itan icha waka iki, ja retexon jatíbi non jato senenhakin pimati? Aniparonkonia jatíbi yapa non jato meniabira, senentima iki —akin.

23 Jaskákenbira Ibon yoia iki: —¿Nokon atipana koshi maxkoshoko iketian en atipanyamaaki min shinanai? Ramara min oinnai en yoia joiki senenai o iamakiai ixon —akin.

Kanchis chonka joni koshibo profetabo ikai keskati yoyo ika

24 Jaskara Ibon yoiara Moiséssen jonibo yoia iki, jatianra kanchis chonka israelita joni koshibo tsinkia iki, jaskáaxonra Diossen carpa xobo katemakin jato joyonna iki.

25 Jatianra nai koinman pakéxon Moisés Ibon yoyo aka iki; ja iká pekáora jatíribi Moiséssen shinan bixon, ja kanchis chonka joni koshibo jato menia iki. Ja shinan jatoki joatianbira, profetabo keskati yoyo iki peokookana iki; ikaxbira jakiribi moa iwetsayamakana iki.

26 Ja kanchis chonka jonibo xarameara rabé joni katókana iki, jara iká iki jawen jane Eldad, wetsanara Medad iká iki, jabora Diossen carpa xobonko kayamai ja ikana peotabo ikainbi banékana iki. Ikaxbira, jatokiribi ja shinan joá iki, jaskáketianra ja peotabo ikainoax profetabo keskatiribi yoyo iki peokookana iki.

27 Jaskákanaitianra wetsa baken ishto kaxon Moisés yoia iki: —¡Peotabo ikainoaxa Eldad betan Medad, ja profetabo ikai keskati yoyo ikanai! —akin.

28 Jatianra bake ranontianbi Moisés akinnai Nunman bake Josuékan yoia iki: —¡Nokon ibó, Moisés, jaskara ayamakanon jato yoiwe! —akin.

29 Ikaxbi Moiséssen yoia iki: —¿Minki ea washitai? ¡Jatíbi jawen jonibo Ibon jawen shinan jato menipainon riki jatikaxbi profeta ikantiakin! —akin.

30 Jatianra Moisés betan ja joni koshibo jaton peotabo ikain boribakana iki.

Codorniz isábo Ibon raana

31 Jan codorniz isábo benon ixonra, Ibon aniparorikea niwe bemaa iki, ja isábo beaxa ja ikana peotabo ikain itan ja katemai manna iki, jawen pextinra iká iki, westíora nete kaxon rebesti jaton peotabo katemai iaketana, jatian ja tsamatara iká iki westíora metro keyá.

32 Jatíbi ja nete abaikin itan jatíbi ja yamé jainoax ja wetsa nete xabatatonra jonibaon codorniz isábo bia iki. Ja ichama codorniz isábo biabaonara iká iki chonka tsamabo, jara choshinon ixon jaton peota katemakin tsamankana iki.

33 Israelitabaon codorniz isábo nami pikin peokenbira, jatoki kikinni sináxon Ibon jato masá temaa iki, jaskáaxonra icha joni jato mawámaa iki.

34 Jaskara ikenra ja jainoax ikana janekana Quibrot-hataava iki aká, ja pitiakinres shinanaibo mawatabora jain miinkana iki.

35 Ja jonibora Quibrot-hataava ikainoax boax, Hazerothain nokotax jainbi banékana iki.

María betan Aarón Moiséski jakonmai yoyo ika

12 1 Etiope ainbo betan Moisés wanoketianra, jawen poi María betan jawen wetsa Aarónman, jakonmaakin yoikin peokana iki.
2 Jainoaxa iribakana iki: “Moisés betanbichora Ibo yoyo ikama iki; nobetanribira yoyo ika iki”, ikibo. Jaskákanaira Ibon ninkata iki.
3 Ikon riki, Moiséssa iká iki nato netemea kikinshaman rabíshinanhoma joni.
4 Jaskara ikenra Moisés, Aarón itan María, Ibon jato yoia iki: “Mato kimisha jainoax nokoananti carpa xobonko botankanwe”, akin. Jatianra ja kimishabi jain kaa iki.
5 Jatianra nai koin kextokan Ibo paketa iki, jaskati joaxa ja carpa xobo xepikotinko itoshia iki; jainxonra Aarón betan María kenaa iki, jaskaa já bebon bekanketianra,
6 Ibon jato yoia iki: “Nato en mato yoiai ninkákanwe: Westíora profeta mato xaran iketianra, já betan yoyo ikin en jaskara itibo oinmai, jainxonra namá meranbo en yoyo akai;
7 ikaxbi nokon yonoti Moisés betanra ea jaskáyamai. Jára jatíbi nokon yonotibo bebonbires senen joni iki,
8 jaskara iketianra beibananax ninkátibires join, ea já betan yoyo ikai. Jatian jan ea beibanxon oinnai ikenbiki, ¿Jaweaki mato jaki jakonmai yoyo ikai?” akin.

Canaán mai oinni bokanti Moiséssen jato raana

13 1 Ibonra Moisés yoia iki:
2 “Israelitabo en jato meniti, Canaán maiki jawekeska iki ixon ointi jaweti joni ranwe. Westíora tsamá ja rarebobires ikainnoa, koshi shinanyabo westíorabo jato ranwe”, akin.

Mai ointi raana katanabaon bexon yoia

25 Chosko chonka nete senen jaskara jain ikábo oinyontaananra,
26 Cadessain boríbakana iki, jain jawebi xoxoyamai Parán manan ikain. Jain ikana iki Moisés, Aarón itan jatíbi israelitabo. Jatianra jaskara oinnabo jato yoikana iki, itan ja mainmea bimibo jato oinmakana iki.
27 Moiséssa yoikana iki: —Jain min noa raana mainra noa katanke. Ikonshaman kikinbires icha ja jawékiati yoára ja main jake, natora jain ikai yoaa bimibo iki.
28 Ikaxbi jain jaa jonibora koshibo iki, kikinbires ani jemabo riki, ja jemabaon iká xobobora kikin koshiakin akábo iki. Jainxonribira jain non oinke, ja ani joni Anacnin chiní bakebo ikax ani jonibo.
29 Ja Néguev mainra amalecitabo jake, jatian ja manan keyabo ikain jakanabo riki hititabo, jebuseobo, itan amorreobo, jatíribi cananeobaon jatira aniparo patax iki, itan Jordán paro ikain iki —akin yoikana iki.
30 Jatianra Moisés bebon iká jonibo netémaxon Calebnin jato yoia iki: —¡Jaskara iketian ja mai jato bichinti riki! ¡Ja maira non jato bichinti atipanke! —akin.
31 Jaskataibira já betan botanabaon jato yoia iki: —¡Atima riki, ja jonibora non jato peoti atipanyamake! Jabora noa xewina koshibo iki —akin.
32 Jatianra ja oinni botainbakana mai yoikinbi, israelitabo jakonmakin yoikana iki. Neskarara yoikana iki: —Ja non ointana maira tsoabi jain jatima ikax jain jaax mawáti iki, jainoa non oinna jonibora jatíbi kikin anibo iki.
33 Jainxonra non oinribiibake ani jonibo, ja Anacnin chiní bakebo. Jato patax ixon non oinnara chanpotioshokobo noa iibake, jatian jabaon oinnara noa jaskáribi iibake —akin akana iki.

Israelitabo Dioski jakonmakana

14 1 Jatianra israelitabo saii iki peokookana iki, jaskataxa ja yamé winishinkana iki.
2 Jatíbi jabora Moisés betan Aarónki jakonmai yoyo iki neskákana iki: “¡Nato

jain jawebi xoxoyamai mananmameax
iamai Egiptonkoniax noa mawatara
jakon ikeanke!
3 ¿Jaweati nato main Ibon noa
bearin? ¿Reteanantiainoax noa mawá-
ketian, non awinbo betan non bakebo
non rawikan binon ixon noa bearin?
¡Jakiribi Egiptonko noa kaara jakon iti
iki!” ikibo.
4 Jatianra yoianani peokookana iki:
“¡Jan noa boti westíora joni koshi imaax
jakiribi Egiptonko bononbokanwe!”
ikibo.
5 Jatianra Moisés betan Aarón jonibo
bebon maiki bekepinon kaman beokana
iki,
6 jatianra Josué betan Caleb, ja mai
oinni kaibatabo ikax, masá shinanni
chexakaakin jaton chopa waxaa iki,
7 jainxonra jatíbi israelitabo jato
yoikana iki: —¡Ja non ointana maira
kikinshaman jakon iki!
8 Noa jakonhakin Ibon akinnara, ja
mai menia noa jain jikiti iki. Ja mainra
ja jawékiati yoá kikinshaman icha iki.
9 Jaskara iketian Iboki ramiti yoitima-
yamakanwe, ja mainmea joniboki rakéy-
amakanwe, non jatoarestira atibires
iki; jaton paranan ikin jan jato koiran-
tira tsoa yamake, noabora jaskarama
iki, Ibora non paranan iki nobetan iki.
¡Rakéyamakanwe! —akinbo.
10 Jaskara ikenbira, jonibaon maka-
man tsakaxon jato retekaskana iki.
Jaskákanaitianra jainoax nokoananti
carpa xobonko, jawen peneyabi Ibo
pikota jatíbi israelitabaon oinna iki,
11 jatianra Ibon Moisés yoia iki:
—¿Jawetian kamanki iresabires ixon
en jawebi atipanyamaa nato jonibaon
shinankin jeneti iki? ¿Jatoibaxon
jaskara iosma jawékibo ea aká iken-
biki, jawetian kaman ea ikonhayamai
jenékanti iki?
12 Ja mai biamakanon ixonra, jan jato
keyoti jakonma isin en jatoki raanai;
ikaxbi miara jato xewina ani itan koshi
jemaya en imai —akin.
13 Jaskáabira Moiséssen Ibo yoia
iki: —Minra, Egiptonkonia min koshi
shinanman nato jonibo jato pikoa iki.
Min jato jaskáa onanxonra egipciobaon,
14 Canaán main jaa jonibo jato
yoikanti iki. Jabaonribira moa ninkata
iki, mia Ibo, jato betanbi iká; beibaxon
min jato oinmai, itan nai koiman mia
jato manaon pania; jainoax neten ja nai
koin pania meran mia jato bebon kaai;
jatian yamébiribi chii tirí paniaton mia
kaaibora ninkakana iki.
15 Ja potábicho nato jonibo min jato
keyokin reteketianra, jan mia ninkata
wetsa mainmea jonibo ikanti iki:
16 ‘Jato meninoxon yoini mainkora
Ibon ja jonibo jato jikimati atipanyamaa
iki, jaskákinra jain jawebi xoxoyamai
mananmanxon jato retea iki’ ikibo.
17 Jaskara iketian, Ibó, min jato jaskara
axonti yoia keskáakin, rama min koshi
pikoxon jato oinmawe. Minra yoia iki,
18 mia ishtonbires sináyamai, min
noimisti shinan iki kikinshaman ani,
jaskara ixon jaton jakonma itan ja yoiti-
makanabo ikenbi min jato shinanxon-
yamai, ixonbira jan jakonma aká min
oinresyamai, jaton papabaon jakonma
aká kopíra jaton bakebo, jaton bababo,
jaton bababaon bakebo, itan jaton
bababaon baban bakebo min jato masá
tenemai.
19 Min noimisti shinan kikin-
bires ani iketian, nato jonibo jaton
jakonma aká jato shinanxonyamawe,
Egiptonkoniaxbira nato neno nokotai
kaman mia jaton paxkinyamaa iki
—akin.

Ibon israelitabo masá tenemaa

20 Ibonra yoia iki: —Jakon riki, jato
ayamanon ixon min ea yokáketianra
en jaton jakonma moa shinanxonyamai.
21 Ikaxbira, neskara iki, ea jaara kikin
ikon iki, itan nato main jatíbiain ninka-
katai iketian ea onankana iki,
22 jan nokon pené oinnabo, Egipton-
koxon itan jain jawebi xoxoyamai

mananmanxon jaskara iosma jawéki
shinanmanres en akai jan oinnabo,
tsoa jonibi jain jaama mananmanxon
ichaakin ea jan tanaabo, jainoax ja ati en
yoia akáshamai yoitimatabaonra,
23 jato meniti ixon jaton rekenbo en
yoini mai, tsonbi ointima iki. Iresabires
shinankin ea omisabaonra tsonbi ja mai
ointima iki.
24 Nokon yonoti Calebbichoresa wetsa-
resibi shinanya ixon, ea yoiti ixoni ikon-
shaman senen ike. Jaskara iketianra
ja oinni katana mainko jabichores en
jikimai, jainxonra jawen chiní bakebo-
ribi en jain jato jamati iki.
25 Matora, bakish jain jawebi xoxo-
yamai mananhori jato patanbaini
aniparo Joshinhori mato kati jake,
amalecitabo betan cananeobora ja
teshanpanin jake —akinbo.
26 Jatian Moisés betan Aarónra Ibon
yoia iki:
27 —¿Jawetian kamanki nato jakonma
shinanya israelitabo eki jakonmai
yoyo ikanaitian en jato teneti iki? Ea
yoii jakonmai yoyo ikanaira en moa
ninkáke.
28 Jaskara iketian nokon janenko ea
jato yoixontanwe: 'Ea jiria Ibo ixonra
en yoiai, en mato imaara, ja jaskati
mato yoyo ikai en ninkata keská mato
winóti iki.
29 Jatíbi ja rabé chonkankoniax bebon
baritiayabo iketian, onantiankin jaton
jane kirika meran wishaabo ikenbi, eki
jakonmai yoyo ikábora, mawákanti iki,
jatianra jaton yorabo nato jain jawebi
xoxoyamai mananman tipiti iki.
30 Wetsabo iamaibira Caleb betan
Josuébicho jain jikiti iki, jain iti en
mato meniti yoia mainkora, mato
westíorabi jikiamanoxiki.
31 Jaskara ikenbira, jabo yoii non rawí-
baonra noa bichinai iki mato iantana
maton bakebores, jain ikax rarokanon
ixon, ja maton omisa main en jato boai.
32 Mato mawata yorabora, jain jawebi
xoxoyamai mananman tipinoxiki,
33 jatianra maton bakebaon, chosko
chonka baritia senen jaton yoinabo
koirankanti iki. Jaskáxonra, nato jain
jawebi xoxoyamai mananmameax jatíbi
mato mawatai kaman, ea ikonhakassha-
maax mato eki koshikashamaa jakon-
mabo, jabaon kopiáti iki.
34 Ja mai paranaxon oinnira mato
chosko chonka nete jain iká iki; jaskara
iketianra ja kopíakin chosko chonka
baritiaribi maton masá teneti iki:
westíora netebo kopíra westíora bari-
tiaboribi iti iki. Jaskáxonra onankanti
iki, eki ramiti yoitimatara jakonma iki
ixon'.
35 Ea, Ibo ixonra en yoiai, jaskara
ati yoia ixonra en senenhati iki:
Jaskáakinra nato eki jakonma shinanna
jonibo, akonbireskin en jato masá
temati iki. Jainoax mawatai kamanra,
jain jawebi xoxoyamai mananman
boanhatankanti iki —akinra jato aká
iki.

Mai oinni kaibata chonka jakonma jonibo mawata

36 Paranxon mai ointi, Moiséssen jato
raana jonibaonra ja mai ointanax joxon
jakonmabires jato yoia iki, jaskáakanara
jonibo jakonmaibo yoyo iki, joikana iki,
37 jaskákanketianra ja janso joi beabo,
Ibon jato retea mawákana iki.
38 Jatikaxbi mawákanketianra, Josué
betan Calebbicho mawáyamaa iki.

Hormainxon israelitabo jatoareskana

39 Ibon yoia joi, Moiséssen israelitabo
yoiara jatikaxbi kikinni onisi winikana
iki.
40 Jatian wetsa nete xabata yamékiri-
shoko wenitax manan keyá ikain mape-
taxa neskati yoyo ikana iki: —¡Moara
noa neno ikanai! Ibon noa meninoxon
yoia mainko bononbokanwe, noa
ochaara ikon iki, jaskara ikaxbi bonon-
bokanwe —iki.
41 Jaskákanainbira Moiséssen jato yoia
iki: —¿Jaweakiki Ibon ati yoiabo ayamai

mato yoitimai? ¡Ja maton shinanna
keská akinbira maton nokoyamai!
42 Bebon boyamakanwe, Ibora moa
mato betanma iki. Maton rawíbaonra
matoaresti iki.
43 Ja mato bebonra amalecitabo betan
cananeobo iki, mato betan reteanankin
mato retenoxon mato manaaxa ikanai.
Moa maton jenea ikaxa Ibo moa mato
betanma iki —akin.
44 Jaskaakin jato yoiabira, ja manan
keyábo ikain mapékasi tanákana iki,
jaskákanaibira ja Ibon ja senenhabe-
konti joi jain iká bonanti, itan Moisés
jain ikainnoax jawekeskataxbi taxké-
yamaa iki.
45 Jatianra ja main jaa amalecitabo
betan cananeobo jokonxon, jato betan
reteanankin Horma jema kaman israe-
litabo chibankana iki, akonbireskinra
jatoareskana iki.

Shanka jene

(Ex. 17.1-7)

20 1 Ja baritia reken oxe iketianra,
israelitabo jawebi jain xoxo-
yamai Zin mananman nokókana
iki, jatianra jawetio basires jain iki
Cadessain banékana iki. Jainoaxa
Moiséssen poi María mawata iki, jara
jainbi miinkana iki.
2 Jain onpax yamaketianra, Moisés
betan Aarónki jakonmaati jatikaxbi
jonibo tsinkikana iki,
3 jaskáxonra Moisés yoikana iki: —¡Ja
jatíribi israelitabo Ibon reteabo betan
noa mawatara jakon ikeanke!
4 ¿Jaweati ja Ibon jonibo nato jawebi
jain xoxoyamai mananman maton
bearin? ¿Nobetanbi non wakabo mawá-
tininki mato keenai?
5 ¿Jaweatiki Egiptonkonia pikoxon,
nato kikinbires onsá jakonma ikainko
maton noa bea iki? Nenora non jawebi
banati atipanyamake; higo jiwibo,
uva jiwibo, granado jiwibobira neno
yamake; ¡Non ja xeati onpaxbira neno
yamake! —akinbo.
6 Jatianra jonibo potabaini Moisés
betan Aarón jain tsinkíti xobo xepiko-
tinko kabékona iki, jain ikaxa maikibi
bekepinon kaman beokana iki. Jatianra
Ibon pené jatoki pikota iki,
7 jainxonra Ibon Moisés yoia iki:
8 —Kekóti biwé, jainxon min wetsa
Aarónman akinnon, jonibo tsinkiwe.
Jaskáaxon jatíbi jato bebonxon, shanka
yoiwe onpax jokonhaxonon ixon,
jaskáaxon min oinnara ja shankan-
koniax onpax jokonti iki, jabaon itan
wakabaon xeanon ikax —akin.
9 Janbi jaskaati yoira, Ibo bebomea
Moisésnin kekoti bia iki;
10 jaskáaxonra Moisés betan Aarón-
man shanka bebon jonibo tsinkia iki,
jainxonra Moiséssen jato yoia iki:
—Ninkakanwe, yoitimabó: ¿Maton ja
xeanon ixonki nato shankamea non
onpax jokonmati iki? —akin.
11 Jaskati yoyo itaananra, Moiséssen
jawen meken bochiki sanantaanan,
kekótinin rabéakin shanka rishkia iki,
jatianra jainoax icha onpax jokona iki.
Jaskataitianra jaton wakabo betanbi
jonibaon onpax xeakana iki.
12 Ikaxbira Ibon Moisés betan Aarón
yoia iki: —Israelitabo bebonmeax mato
ikoni eki koshiamaa iken, itan maton ea
rabiamaa kopíra, en jato menia mainko
nato jonibo betan mato jikiamai —akin.
13 Nato riki ja Meribainoa jene jokonai
akin akanai, jainoaxa Iboki israelitabo
jakonmai joikana iki, jatianra jawen
jakon ja Ibon jato oinmaa iki.

Edomman Israel winómayamaa

14 Cadessainxonbira, Moiséssen jaweti
joni joi boaibo Edom apo neskáakin
yoiti jato raana iki: “Min wetsa israelita-
baonra neskara joi miki raanke: ‘Jaskara
atikoma jawékibo noa winotara min
onanke.
15 Non rekenbora Egiptonko bokana iki,
jainra basibires jakana iki, ikaxbira egip-
ciobaon noa jakonmaakana iki, ja noa
akana keskáribira non rekenbo akana iki;

16 jatianra noa akinnon ixon non Ibo
yokata iki, jatianra noa saii ikai jan
ninkata iki, jaskaxonra westíora ángel
raana Egiptonkonia jan noa pikoa iki.
Jaskaa ikaxa neno nato min mai sene-
nainko, Cades jeman rama noa ikanai.
17 Min main noa min winómanon
ixonra mia non yokatai. Wai banábo
ikain itan uva wai ikainra noa winó-
tima iki, min pozobo ikainoa onpaxa
non xeatima iki. Ja ponté bainra noa
kati iki, ja min mai shitai kamanra ja
bainmeax noa wetsaori katima iki' ",
akin.
18 Ikaxbira Edom apon jato yoia iki:
—¡Nokon main winóyamakanwe, mato
ikaitianra mato bechitei nokon sontáro-
boya ea kati iki! —akin.
19 Jatianra israelitabaon onantiakin
yoia iki: —Ja ani bainra noa kati iki,
jatian non axon, iamax non wakabaon
min pozomea onpax xeakenra, non mia
kopiáti iki. Min main winótininresa noa
keenai —akin.
20 Jaskáakanabira Edom apon jato
yoia iki: —¡Jawekeskataxbira mato
winótima iki! —akin. Jaskataxa israe-
litabo bechitei jawen koshi sontároboya,
itan jatíbi jan reteanantiboya jato akí
kaa iki,
21 jawekeskaxonbi jawen main jato
winómakashamai. Jaskataitianra jan
kati wetsa bai israelitabaon benaa iki.

Aarón mawata

22 Jatíbi Israel jonibora Cadessainoax,
Hor mananhori bokana iki.
23 Jain, ja Edom mai senennainxonra,
Ibon Moisés betan Aarón yoia iki:
24 "Aarónra mawatai, ja israelitabo
en jato menia mainkora jikiamai, ja
Meribainoa jene jokonai pataxkeax
mato eki jakonmai yoitimaa kopí.
25 Jatian mia, Moiséssen, Aarón
betan jawen bake Eleazar Hor manan
maxkaten jato botanwe;
26 jainxonra sacerdote ixon saweti jan
sawea chopa, Aarón jopemaxon min
Eleazar sawemati iki. Jainoaxa Aarón
mawati iki", akin.
27 Ibon jaskaati yoiara Moiséssen aká
iki. Jatíbi israelitabaon jishnonbira Hor
mananman mapékana iki,
28 jainxonra Moiséssen Aarón jawen
chopa jopemaxon Eleazar sawemaa iki.
Jainbi ja manan maxkatemeax Aarón
mawata iki; jatianra Moisés betan
Eleazar ja mananmameax ipakekana
iki.
29 Aarón moa mawata onanaxa, israe-
litabo kimisha chonka nete kaman ja
mawata shinanni winikana iki.

Horma jema jato bichinkana

21 1 Atarim bain israelitabo beai
yoikanai ninkataxa, Néguev
mainmea Arad jeman jaa cananeo apo
jato betan reteanani kaxon jatoaresxon,
jaweti jato yatankana iki.
2 Jatianra jaskara ati ixon israeli-
tabaon Ibo yoia iki, jaskáakanketian
Ibon jato akinna jatoaresxon jaton mai
bichinxon, jatíbi jaton jemabo ras atira
iká iki.
3 Ja yokákanara Ibon israelitabo jato
axona iki, jaskáaxonra cananeobo jatoa-
resnon ixon jato akinna iki, jatianra
israelitabaon cananeobo keyokin retea
iki, jaton jemaboribi keyokin ras akana
iki, jaskara iketian jain janekanara
Horma iká iki.

Bronce rono

4 Israelitabora Hor mananhinoax piko-
baini Joshin aniparonko bokana iki,
Edom main winónaketianra wetsaori
mayábaini bokana iki. Bain boira jonibo
moara noa akinyamai ikax,
5 Dios betan Moiséski jakonmai yoyo
iki peokookana iki. Neskatira yoyo
ikana iki: —¿Jaweati Egiptonkonia
maton noa pikoarin? ¿Jawebi jain xoxo-
yamai mananmameax mawánon ixon
maton noa pikoarin? Noara onpax betan
pitioma iki. ¡Nato jakonma pitínra noa
moa jatsanke! —ikibo.

6 Jaskákanaitianra Ibon retemis ronobo
jatoki raana iki, jabaonra jato natexa iki,
jatianra icha israelitabo mawákana iki.
7 Jatianra Moiséssiba kaxon yoikana
iki: —¡Iboki itan miki jakonmai yoyo
ikaxa noa ochake! ¡Noibakea ronobo
bomanon ixon Ibo yokáwe! —akin.
Jatianra Israelitabaon jakonma akábo
moa shinanyamanon ixon, Moiséssen
Ibo yokata iki,
8 jatianra Ibon yoia iki: —Ja ronobo
keská westíora rono awé, jaskáaxon
jain bandera ati jiwin chankanwe.
Jaweratoki ja ronon natexai, ja nate-
xatonra ja jiwin rono chankata ointi
iki, jatianra mawáyamai moa benxoti
iki —akin.
9 Westíora bronce ronora Moiséssen
aká iki, jaskáaxonra ja bandera ati jiwin
chankana iki, jatianra ja ronon natexaton
ja bronce rono oinnax mawáyamaa iki.

Ronon natexa ja oinnax benxoti bronce rono.

Apo Balacnin Balaam kenamaa

22 1 Israelitabora tekíbaini boax,
Moab teshanpain nokotax jain-
pari ikana iki, Jericó bekeiba, ja Jordán
paro bari pikotaiori.
2 Jatianra Zipornin bake, Balacnin,
israelitabaon jaskara amorreobo aká
oinna iki.
3 Jainoaxibira israelitabo kikinbires
icha oinnax Moabhainoa jonibo jatoki
kikinbiresi rakékana iki.
4 Jaskakinra Moab jonibaon Madián-
hainoa joni koshibo yoia iki: "Waka
benen xobi wainkonia akai keskaa-
kinra, jatíbi nato jonibaon non mainmea
jawékibo noa keyonankanti iki", akin.
Jatianra Balac Moab apo iká iki,
5 jaskara ixonra Beornin bake Balaam
kenama iki, jatianra jaa iká iki Petor
jemanko, Éufrates paro patax, Amav
mainko. Balacninra jawen joi boaibo
Balaam yoiti yoia iki: "Egiptonkoniax
beaxa nato main jatíbiain janbiskanke,
ramara ebebon tsamákanke.
6 Ishton jowé, nato jonibo ea jakon-
makin shinanxoni, jabora noa bebon
koshi ikanai. Min jato jaskáaketian
jawekeska ixon en jatoaresti iki, jaskáa-
xonra nato mainmea en jato potati iki",
akin akanti.
7 Jatianra Moab betan Madián joni
koshibaon, jakonmakin jato shinan-
xonketian jan kopiáti koriki bokana
iki, jatianra Balaamhiba nokóxon ja
Balacnin bomaa joi yoikana iki.
8 Jatianra Balaamman jato yoia iki:
—Nato yamé neno banékanwe. En
jaskara atin Ibo keenaira bakish en
mato yoiti iki —akin. Jatianra Moab
joni koshibo já betan baneta iki.
9 Ikaxbira jaki pikóxon Diossen
Balaam yokata iki: —¿Ja mí betan ikáboki tsoa jonibo iki? —akin.
10 Jatianra Balaamman yoia iki:
—Zipornin bake, Moab apo, Balacnin
ea yoiti jato raanabo riki,
11 Egiptonkoniax bea jonibora nato
main jatíbiain janbiske ikira ikai. Jato
betan reteananxon jatoaresxon jawen
mainmea jato potanon ixon jato jakon-
makin shinanxoni, ea ishton katinra
Balac keenai —akin.
12 Jatianra Diossen Balaam yoia iki:
—Ja jonibo jakonmakin shinanxoni jato
betan kayamawe, ja jonibo jakon ikanon
ixon jan jato yoiara ea iki —akin.
13 Wetsa nete xabáketianra Balaam
wenita iki, jatianra ja Balacnin jaiba
jato raana joni koshibo jato yoia iki:

—Maton main moa jakiribi botan-
kanwe. Ea mato betan katinra Ibo keen-
yamai —akin.
14 Jatianra ja Moabhainoa joni koshi-
baon, jakiribi Balac ikain boxon yoikana
iki: —Balaamra nobetan jokashamake
—akin.
15 Ikaxbira Balacnin teakin jenepa-
keyamaa iki, jaskákinra ja rekenhakin
jato raanabo bebonbires icha, itan wetsa
joni koshi kikinbo jato raana iki.
16 Jabaonra Balaam oinni boxon
yoikana iki: —Zipornin bake, Balacnin,
mia joi bemaara neskara iki: 'Eapari
ninkawe, eara kayamai iamai jowé.
17 Jayá ikax kikin iresama ani itibora
en mia meniti iki, jainxonra jatíbi min
ea yokatabo en mia axonti iki; ikaxbi
jowé, nato jonibo jakonma ikannon ixon
jakonmaakin jato shinanxoni', ikira ike
—akin akana iki.
18 Ikaxbira Balaamman jato yoia
iki: —Jatíbi oro itan jatíbi koriki, ja
iká xobon bochoa ea Balacnin menia-
bira, en jawebi atima iki, nokon Ibon
ati yoiama iketianra, ani itan maxko
jawéki inonbi en atima iki.
19 Jaskara ikenbi, nato yaméribipari
neno banékanwe, jaweki rama ea Ibon
yoiai ixonpari oinbanon —akinra jato
aká iki.
20 Jatianra yamé jaki pikóxon, Ibon
Balaam yoia iki: —Mia benai ja jonibo
bekana iketian, wenitax jato betan
katanwe, ikaxbira ja en ati yoiabobi-
chores min ati iki —akin.

Ibon ángel betan Balaam nokoanana

21 Wetsa nete xabaketianra Balaam
wenita iki, jawen burron peyakaaxa ja
moabita joni koshibo betan kaa iki.
22 Jawen burron peyakaax Balaam
kaaitianra, rabé jawen yonoti jabé kaa
iki. Ja kaaitianra Dios jaki sinata iki,
jatianra Ibon ángel bai napon chankata
iki, bechitekin jan kaai bai xepoi.
23 Jatian ja Burro awinman oinna,
Ibon ángel espada tsomaya bai napo
iketianra, ja bainmeax wetsaori kaa iki;
ikaxbira jakiribi ja kaai bain kanon ixon
Balaamman rishkia iki.
24 Japekáora uva nii meran bai ikain,
makan chike okén ibékona naxbáma-
shoko ikain ja Ibon ángel chankata iki.
25 Jatian ja Ibon ángel oinnax ja
makan chikéki kataxamekinra, ja burro
awinman Balaamman kishi bitaxa iki.
Jatianra Balaamman ja burro awin jaki-
ribi rishkia iki.
26 Ikaxbira ja Ibon ángel jato bebon
rekenkainax, jaweraobi katikoma bai
naxbámashoko ikain chankata iki.
27 Ja burro awinra ja Ibon ángel
ointaanan, main chirankota iki.
Jatianra Balaam sinata iki, jaskáxonra
jiwin rishkia iki.
28 Jatianbira Ibon ja burro awin yoyo
imaa iki, Balaam neskaakin yoinon
ixon: —¿Enki mia jawea? Nato rama
akáyanixa kimishakin min ea rishkike
—akin.
29 Jatianra Balaamman aká iki:
—Miara eki shiroai, chichika tsomaya
ixonra, ramabi en mia retekeanke
—akin.
30 Jaskáabira ja burro awinin yoia iki:
—Ea riki mia jatíbitian mia jan peyaka
burro awin, minra kikinhakin onanke,
jawetianbira miki ea neskati yoitima-
tama iki —akin. Jatianra Balaamman
aká iki: —Ikon riki —akin.
31 Jaskáketianra Ibon jawen ángel
Balaam oinmaa iki, westíora espada
tsomaya bai napo chankata. Jatianra
Maikibi bekepinon kaman Balaam beota
iki,
32 ikaxbira Ibon ángelnin yoia iki:
—¿Jaweatiki kimishaakin ja burro awin
min rishkia? Ea riki ja min bai xepoi
joá, ja mia jain kaaira nokon keenma
iki.
33 Ja burro awininra ea oinna ike,
jaskatira ea ranwini kimishai wetsaori
kake. Wetsaori kayamaketianra en mia
retekeanke, ixonbira ja burro awin en
ayamakeanke —akin.

34 Jatianra Balaamman ja Ibon ángel
yoia iki: —Eara ochake, ea bai xeponaa-
nira mia jain iki ixonra en onanama ike.
Ea kaai min oinna jakonma iketianra,
ea banéti iki —akin aká iki.
35 Ikaxbira Ibon ángelnin yoia iki:
—Miara kati atipanke ja jonibo betan,
ikaxbira ja en yoiti yoiabichores min
yoiti iki —akin.

Balacnin jaiba kaketian Balaam bia

Jatianra Balacnin jaiba raana joni
koshibo betan Balaam kaa iki,
36 jatian moa Balaam kaai ninkataxa,
já bechii Balac kaa iki, ja Arnón paro
patax iká jemanko, ja Moab mai sene-
nainko,
37 jatianra jain kaxon yoia iki:
—Akonbireskinra en mia kenamaa iki;
¿Jawekeskatiki mia jokashamaa iki?
¿Ja icha jawéki mia en meniti yoiabo,
en mia meniti jisámaki min shinanna
iki? —akin.
38 Jatianra Balaamman yoia iki:
—Eara neno iki, mia oinnira ea moa
joke. Ikaxbira nokon shinanmanbi yoyo
iti en atipanyamake, jaskara yoiti ea
Diossen yoiabichoresa en yoiti atipanke
—akin.
39 Jaskataxa Quiriat-huzot ikain Balac
betan Balaam kaa iki,
40 jainxonra wakabo betan carnerobo
retexon jaton diosbo menixon, jatíribi
ja Balaam betan jawen joni koshi já
chibani beabo meniti Balacnin jato
yoia iki.
41 Jatian moa nete xabáketianra,
Balaam benai Balac kaa iki, nokoxonra
Bamot-baalhain mapémaa iki, jainxonra
ja israelitabo jain ikana peotabo kate-
makin ointi atipana iki.

23 1 Jatianra Balaamman yoia iki:
—Jainxon yoina menoti kanchis
makan tsamá ea neno axonwe, jainxon
kanchis waka bake bene itan kanchis
carneroribi moa onantiawe —akin.
2 Jatianra Balaamman yoia keská
Balacnin aká iki, rabéxonbira ja makan
tsamanabotiibi, westíora waka bake
bene itan westíora carnero jaton diosbo
menikin keyokin menokana iki.
3 Jaskaa pekáora Balaamman Balac
yoia iki: —Ebé nokoananni Ibo joai oinni
ea kaai kaman, nato yoina keyokin non
menoa patax banéwe. Jan ea yoia joi
onanxonra en mia ninkámati iki —akin.

**Balaamman Israel
jakonhakin shinanxona**

Jatianra tsoa jonibi jain jaama manan
keyámatani ikain Balaam kaa iki,
4 jainxonra Diossen oinmaa iki.
Jatianra Balaamman yoia iki: —Kanchis
tsamára en makan tsamanke, jaskáa-
xonra ja makan tsamábotiibi westíora
waka bake bene itan westíora carnero
menikin en menoke —akin.
5 Jatianra Balaamman kexain ja yoiti
joi Diossen aká iki, jaskáaxonra yoia
iki: —Jakiribi Balac ikain kaxon nato
en mia yoia joiribi yoitanwe —akin.
6 Jatianra Balaam jakiribi ja Balac
ikain kaa iki, kaxonra nokoa iki jatíbi
moabita joni koshibo betan, jainxon
yoina menoti makan tsamana patax
chankata.
7 Jatianra Balaam ja yoiti joi bia yoii
neskata iki:
"Aram, bari pikotaori, iká manan-
man ea ikenbira,
Moab apo, Balacnin kenamaa ea
jainoax joá iki.
'Jomenwe akinra ea aká iki. Israel
jakonma inon ixon, jakonmaakin
shinanxoniwe.
Jacobnin jonibo jakonma itin
keenxoniwe'.
8 Ikaxbi, ¿Jaweatiki ja Ibon jakon-
maakin shinanxonyamai en
jakonmakin shinanxonti iki?
¿Jaweatiki Diossen ayamaibi en
jakonmakin shinanxonti iki?
9 Nato shanka keyáinxonbira en ointi
atipanke,
nato manan keyáma ikaixonbira
en oinke:

jatonbiribi jaa jonibo riki,
wetsa jemamea jonibo keskámara ikanai.
10 Mai poto keská ichara ikanai; ¿Tsonki jato toponti atipana?
¿Tsonki onanti atipana jaweti ichaki ikanai ixon?
¡Ja atikeskabiakin akai jonibo ikai keskati ea mawápainnon riki,
jato iká keskati itínra ea keenai!” iki.

11 Jatianra jaskara atima Balaamman aketian Balacnin neskaa iki: —¿Jawe akíki mia iitai? Nokon rawíbo jakonma ikanon ixon jato jakonma shinanxontira en mia bea iki, jaskara ikenbira jakon ikantiakinres min jato shinanxonke —akin.

12 Jatianra Balaamman yoia iki: —En ja yoiti joi Ibon nokon kexain aká yoitibichoresa non shinan abékona iki —akin.

13 Ikaxbira Balacnin teaboresa iki: —Wetsanko kanon kawe, jainxonra jaton peotabo katemakin min ointi iki, jatíbi peotara min ointima iki. Jainxonbi ea jato jakonmakin shinanxoni kawé —akin.

14 Jaskáxonra Pisga manan maxkaten, ja Zofim mai masenenshaman ikain Balacnin Balaam boá iki, jainra yoina menoti kanchis tsamá makan aká iki, jaskáaxonra ja makan tsamábotiibi westíora waka bake bene itan westíora carnero menikin menoa iki.

15 Jainxonra Balaamman Balac yoia iki: —Neno banéwe, nato makan tsamana patax, ea Dios betan nokoanani kaai kaman —akin.

16 Jatianra Ibon Balaam nokoa iki, ja nokoxonra ja yoiti joi jawen kexain aká iki. Jaskaaxonra yoiribia iki: —Balac ikain karibatanwe, ja en mia yoia keskáshamanribi yoitanwe —akin.

17 Jakiribi kaxonra Balaamman Balac nokoa iki, moabita joni koshibo betan ja yoina menoti makan tsamana patax chankata. Jatianra Balacnin yokata iki: —¿Jaweki Ibon mia yoia? —akin.

18 Jatianra Balaam ja joi yoii neskata iki:
“Zipornin bake, Balac,
ea kikinhakin ninkáwe.
19 Diossa noa keskáma iki:
jansoyamarai, wetsa shinanra ayamai.
Westíora jawéki iti yoiara, ikai.
Ja jawéki jato axonti yoixonra, senenhai.
20 Jakon inon ixon jato jakonhakin shinanxonti ea yoia riki;
jakon ikanon ikax Dios jakoni yoyo ikaitianra,
ja bechimai ea jakonmai yoyo iti atipanyamake.
21 Israel, Jacobnin chiní bakebaon jato parannaira, tsonbi oinnama iki,
jato jakonmaairibira tsonbi oinnama iki.
Jaton Ibo Diossa jato betan iki,
jara jaton apo iki.
22 Diossenra Egiptonkonia jato pikoa iki,
búfalo wakan koshi keskaraton.
23 Israel ati jakonma koshonra jawemabi iki;
Jacobnin chiní bakebo ati yobébora jawemabi iki.
Rama riki jatian Israel non neskáakin yoiti:
‘¡Ichabires ratéti jakon jawékira Diossen mia axonke!’ akin ati.
24 Nato jonibo amiskasi wenitara
león keska iki,
yoina reteai kaman tantiamai keskatira,
Israelbo jawen rawíbo jatoaresa oinnama ikax tantitima iki”, iki.

25 Jatianra Balacnin jaskáketian Balaam yoia iki: —¡Nato jonibo jakonma ikanon ixon jato jakonmaakin shinanxontira moa min atipanyamake, jakon ikanon ixon jato jakonhakin shinanxonyamawe! —akin.

26 Jaskaara Balaamman yoia iki: —¿Miaki en yoiyamaa iki, ja Ibon ati yoiabichores en ati atipana? —akin.

27 Jatianra Balacnin yoia iki: —Neri jowé, enra mia wetsanko ioai. Jainxon

ja Israelbo jakonma shinanxonaitianra,
miabira Diossen amati iki —akin.
28 Jaskaaxonra Balacnin ja Peor
manan maxkaten Balaam boá iki,
jainxon oinnara ja jawebi jain xoxo-
yamai manan jatíbiain jishtibires iki.
29 Jainxonra Balaamman ja Balac yoia
iki: —Neno ea axonwe kanchis makan
tsamá jainxon yoina menoti, jainxon
kanchis waka bake bene itan kanchis
carnero bene retexon ea bexonwe —akin.
30 Balacninra ja Balaamman yoia keská
aká iki, jatianra ja makan tsamanabotiibi,
westíora waka bake bene itan westíora
carnero bene, menikin menopakea iki.

24 1 Ikaxbi Balaamman oinna,
Israel jakon inon ixon jakon-
hakin shinanxonti Ibon keen iketianra,
wetsatianbo apachoai keskáakin ja joi
Balac yoinox, Dios yokati moa kayamaa
iki, ja kayamakinra jawebi jain xoxo-
yamai mananhorires oinna iki.
2 Jatian Balaamman ja Israel jonibo-
bires ikax, jawen rarebobo betan carpa
peotabaon tsamákana oinketianra,
Diossen Shinan jaki joá iki;
3 jatianra jaskara iti yoii Balaam yoyo
ika iki:
"Beornin bake, Balaamman yoia joi,
bebankin oinmis joni,
4 jawen shinan wetsakainxonra
kikinhakin oinnai,
jatíbi atipana Diossibakeara, joibo
biai.
Jainxonra ikamatianbi jaskara itibo
oinnai.
5 ¡Israelnin chiní bakebaon carpa
xobobora jakonshokobo iki!
¡Israel joní, min carpa peotabora
metsáshaman iki!
6 Xebon nenketi joyota keská riki,
metsá joabo paro kexá banaa keská,
áloe joa xobibo Ibon banaa keská,
¡Jene kexá konxán jiwibo nia keská
riki mia!
7 Israelra ja xeati,
itan jawen banábo tachiti icha
onpaxya iti iki.
Jawen apora, Agag xewina koshi iki;
apo ixon jato ikinna maira ani, itan
ninkakatai iki.
8 Egiptonkonia jan jato pikoa, Diossa,
jatona
búfalo waka machan keská iki.
Wetsa mainmeabo jawen rawíbora
Israelnin keyoti iki;
jatora xao sekenti iki,
jainxonra jawen pian jato tsakati iki.
9 Jawetianki tantii rakatai, jara león
keska iki:
jaskara iketianra tsoabi já oxá
ratetinin keenyamai.
¡Jan mia jakonhaibora jakonribi
iti iki,
jan mia jakonmaira, jakonmaribi
iti iki!" ikira iká iki.

Jaskara senenti Balaamman yoia joibo

10 Jaskatai ninkataxa, Balac kikin-
biresi Balaamki sinata iki, jaskákinra
jawen meken too ayanan yoia iki:
—Nokon rawibo jakonma ikanon ixon
jato jakonmakin shinanxontira en mia
kenaa iki, ikaxbira jakon ikanon ixon,
kimishakin min jato jakon shinanxonke.
11 ¡Min xobonko moa jakiribi mia
kaara jakon iti iki! Icha jawéki kopíaxon
mia ani imatira en mia yoia iki, ikax-
bira jaskara ati non shinanna noa Ibon
amayamake —akin.
12 Jatianra Balaamman yoia iki: —Ja
min joi boí eiba kaa jonibora en moa
yoia iki,
13 jatíbi oro itan jatíbi koriki mia jain
iká xobonko bochoa min ea menia-
bira, Ibon ati yoiama ikenbi yoitimakin
nokon shinanmanbi, jakon iti, itan
jakonma ati en atipanyamake, Ibon ea
yoiti yoia joibobichoresa en yoiti iki.
14 Nokon mainra, ea moa kaai; ikaxbira
nato jonibaon, min jonibo jato jaskara akí
kaipari, kaamatianbi en mia yoiai —akin.
15 Jaskataxa jaskara senenti yoii
neskati Balaam yoyo ika iki:
"Ea riki Beornin bake Balaam,
neskatira ea yoyo ikai,

bebankin oinmis joni,
16 shinan wetsakainxon Diossen joi en ninkatara,
onantibiresshaman iki,
nokon onan shinanra Diossibakeax joai,
shinan meran oinxon en joi biaira,
koshi Diossen ea menia iki.
17 Rama iti jawékira en oinnai, ja itira ochóbirespari iki:
Israelhibakeaxa westíora wishtin pené pikotai, ja pikotaira Israel jonibaon apo iki.
Moab jonibora jatoaresti iki,
Setnin chiní bakebora jatoaresti iki.
18 Edom maira, reteanankin jatoaresxon bikanti iki, ja jaton rawí Seir, jara iboakanti iki,
Israel jonibaonra ani jawékibo ati iki.
19 Israelnin chiní bakeboibakeaxa, jan jatoaresai koshi joni pikóti iki, janra ja jeman banetabo jato keyotiki", ikibo.
20 Jaskata pekáora Balaam ja Balac oinnax neskati yoyo ika iki:
"Amalec mainmea jonibora kikin koshibo iki, ikaxbira kikinhakin jatíbi jato keyokanti iki".
21 Quenita jonibo oinnaxibira neskati yoyo ika iki:
"Caínman chiní bakebaon
xobobora kikin koshibo iki,
onsá jakonmanin anaketian jain jonéti xobobora shanka meranbo iki.
22 Jaskara ikenbira, jatíbi keyokin ras akanti iki,
jaskáaxonra Asiriabaon jato yatanxon boti iki".
23 Japekáora rama jaskara iti yoii neskati yoyo iká iki:
"¡Jawe iresaipanon! ¿Nato jawékibo Diossen akaitianki, tsoa mawáyamai jati iki?
24 Paro kexakea Chipreainoa waporobo bexonra, ja Asiria betan Héberhain iká jatíbi jemabo keyokanti iki", iki.
25 Jaskaa pekáora Balaam jawen xobonko kaa iki, jatianra Balacbiribi jawen mainko moa kaa iki.

Moisésnin toan
Josué koshi iká
(Dt. 31.1-8)

27 12 Ibonra Moisés yoia iki: —Nato Abarim mananman mapéxon, israelitabo en jato menia mai oinwe.
13 Ja oinna pekáora mia mawatai, jaskataxa min rekenbo betan mia iki kaai, min wetsa Aarón iká keskaribira mia iti iki,
14 jawebi jain xoxoyamai manan Zinhainoax ea onpax yokati eki joikanaitianra, en ati yoia senenhayamai mato eki yoitimaa iki, jaskákinra jato bebonxon maton ea jakon ninkakamayamaa iki —akin. (Jawebi jain xoxoyamai Zin mananman iká, Cadessainoa jene jainoax jokonai Meribá yoiira ikai jaskati.)
15 Jatianra Moiséssen Ibo yoia iki:
16 —Nokon Ibo Diossé, mia riki jatíbi jonibo jato jamai, min jonibo jan jato ikinti, westíora joni jaton koshi iti janewe,
17 janra jawerano inonbi jato ioti iki, jatianra carnerobo jan jato koirantioma keská ikantima iki —akin.
18 Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Nunman bake, Josuéra, moa koshi iti shinanya joni iki. Kenaxon já koshi iti janekin min meken jawen maponko awé.
19 Jaskáaxon ja sacerdote Eleazar bebonxon, itan jatíbi jonibo bebonxon, jaton koshi iti tee meniwe;
20 jatíbi Israel jonibaon yoiti ixonti kopíra, jatíribi min koshi shinan min meniti iki.
21 Ikaxbira sacerdote Eleazarhibapari Josué kati iki, jatianra jan nokon shinan onanti Urim meranxon, Eleazarnin min janenko ea yokáti iki. Jatíbi jawéki ati jan israelitabo yoiai jaton joni koshira Josué iti iki —akin.

22 Jatianra Moiséssen ja Ibon jaskara
ati yoia senenhaa iki. Sacerdote Eleazar
bebon itan jatíbi jonibo bebonra
Moiséssen Josué boá iki.

23 Jawen maponko meken axonra
Eleazarnin jaton koshi iti tee Josué
menia iki, ja Moisés meranxon Ibon
yoia keskáakin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

DEUTERONOMIO

Israel jonibo jaskara winotabo yoia

Jaskara ati onanmakin yoia

1 1 Nato joibora jawebi jain xoxoyamai
mananman ikanaitian, jatíbi Israel
jonibo Moiséssen jato yoia iki, Jordán
paro bari pikotaori iká Arabá ikainxon,
ja Suf keiba iká Parán mai, itan ja Tófel
mai, jainoax ja Labán, Hazerot itan
Dizahab mai iká naxaranxon.
2 Ja Horeb ikainoax, Seir mananman
iká bain kaax, ja Cades-barnea ikain
nokótira chonka westiora nete iki.
3 Ja chosko chonka baritia, moa
chonka westiora oxeya iketian, jawen
reken netera, Moiséssen israelitabo
já meranxon Ibon yoia joibo, jatíbi ja
senenhakantibo jato onantiakin yoia
iki.
4 Jatianra iká iki basima ja Hesbón-
hain jaa, amorreobaon apo Sehón, itan
Astarot betan Edrei main jato jan ikinai
Basán apo Og, Moiséssen jato betan
reteanankin jatoaresa.
5 Moab main, Jordán paro bari piko-
taiori ikanaitianra, jaskara akantibo
Moiséssen jato yoikin peoa iki.
6 "Horebhain iketianra non Ibo
Diossen noa neskáakin yoia iki: 'Nato
mananman mato ikára moa basi iki.
7 Maton jawékibo biax, ja amorreo-
baon manan patax iká jatíbi mai
ikainkobo botankanwe: Ja Arabá iká
mananman, itan ja teshanpa ikainko, ja
paro kexá iká Néguev ikainko, ja cana-
neobaon mai ikainko jainoax ja Líbano
ikainko, ja aniparo Éufrates ikain senen
jaai botankanwe.
8 Ja maira en mato menike, moa
iboakin biax jain itankanwe, jara maton
reken papashoko Abraham, Isaac,
Jacob, jaton Ibo ixon jato meninoxon
en yoini mai iki' ", akin.

Dioski yoiti ikanon ixon israelitabo Moiséssen esea

4 1 "En mato onanmaa esébo, itan ja
senenhati joibopari rama shinan-
kanwe israelita jonibó, jainxon jan
yoiai keskábo akanwe, mato jakon
janon, ja maton rekenbaon Ibo, itan
Diossen mai menia iboakin biax, mato
jain inon.
2 Ja esébo jawekeskáaxonbi tekiama-
kanwe, jainxonribi ja eseainoa jawebi
tsekayamakanwe; ja ati en mato yoia
Ibo Diossen esébo senenhakanwe.
3 Ja Baal-peorhainxon Ibon akára
maton oinna iki, jainoa dios rabiaibora
mato xaranmea, tsoabi texetimaakin
jato keyoa iki;
4 ikaxbi jatíbi matobo, ja maton Ibo
Diossen yoiabo jeneyamakin akonkin
senenhabora, mato jiriapari ikanai.
5 Ja nokon Ibo Diossen ati yoiara,
esébo itan ja senenhati joibo en mato
onanmaa iki, ja iboakin maton mai
biainko ixon, jaskara ati yoia esébo
maton senenhanon ixon.
6 Ja esébo senenhakanwe, maton
jaskáaitianra icha jemanxon, jonibaon
onankanti iki mato onan shinanya,
itan mato jaskáaxon jawéki ati onan
shinanya jonibo, jatian ja esébo
maton senenhaitianra wetsakeska
shinanyamai: '¡Nato mainmea joni-
bora onan, itan jaskáaxon jawéki ati
onan shinanyabo ikanai!' iki ikantiki
mato yoii.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

7 Jaskara iketian, ¿Jawerato ani
mainmea diosborin, jato betanbi ixon
jato akinnaibo, nobébi iketian non yoka-
tatiibi jan noa akinnai non Ibo Dios
keska?
8 ¿Jawerato ani mainmea joniboki,
rama nato en mato yoiai keská esébo,
itan jaskaaxon atibi keskáakin ati ja
senenhati joiboya iki?
9 Jaskara iketian, ja maton oinna
jawékibo shinanbenonaketian kikinni
koiramekanwe; jaskáyamakinkaya,
maton bakeboyabi maton bababo onan-
tishamanhakin jato yoikanwe.

Horeb mananmameax Dios yoyo ika

10 Ja maton Ibo Dios bebon Horeb
mananman mato inontianra, Ibon ea
yoia iki: 'Jonibo tsinkiwe, nokon joi
ninkákanon ixon, jaskáaxon jaai kaman
netetiibi ea kikin shinanti onankanon
ixon, itan jaton akai keskáribi akanon
ixon, jaton bakebo axeakanti kopí', akin.
11 Jatian matora iká iki, ja mananma-
meax kikin keyá chii tiritax wiso koin
kextó bochiki keyataitian, naman ja
manan ochóma;
12 ja chii meranxonra Ibon mato yoyo
aka iki. Jawen joira maton ninkata iki,
jatianra ja yoyo ikai ninkákinbi, jawe
otabi maton oinyamaa iki.
13 Ibonra ja senenhabekonti joi jato
onanmaa iki, ja chonka esé, ja iká iki
rabé makan tablanin wishaa, jainxonra
ja esébo senenhati mato yoia iki.
14 Ja maton iboakin biti mainko ixon,
maton senenhati esébo, itan maton ja
senenhati joibo mato onanmatira ea
yoia iki.

Iresa diosbo atima Moiséssen yoia

15 Ja Horeb mananmameax mato
betan Ibo yoyo inontianra, jawekeska
jawen jisábi maton oinyamaa iki.
Jaskara iketian kikinni koiramekanwe,
16 jakon íikinbira jan jakonmain paketi
maton anake, jawékibo joni jisáakin,
ainbo jisáakin,
17 yoinabo jisá, noyai yoinabo jisá,
18 noréx ikai yoinabo jisá, iamaax
yapabo jisábo ayamakanwe.
19 Jainoaxa naikanmea bari, oxe,
wishtinbo oinxon rabiax mato jakon-
main pakénake, jatíbi nato netemea
jonibo axonkinra, Ibo Diossen wish-
tinbo jonia iki.
20 Jan yami charáati horno keská
meran masá tenei mato Egiptonko
iketianra, Ibon jainoa tsekaxon bia,
rama mato jawen jonibo iki.
21 Ikaxbi maton jakonma aká kopira
Ibo eki sináke, ja Dios ixon yoiara en
Jordán paro shitatima iki, jan mato
menia iboakin maton jakon mai bitin-
koribi jikitimara ea yoike.
22 Jaskara iketianra, nato mainmeax
mawáti ixon, Jordán paro en shita-
yamai, matonresa shitanoxiki, jatianra
ja jakon mai maton iboakin binoxiki.
23 Ikaxbi koiramekanwe, ja maton
Ibo Diossen mato betan aká ja senen-
habekonti joinra mato shinanbenonake.
Maton Ibo Diossen atima yoia iketian,
jawekeskaxonbi ja rabiti jawéki matonbi
ayamakanwe,
24 maton Ibo Diossa washimis Dios iki,
¡Jara jatíbi keyokin menoai chii iki!
25 Bakebo betan bababoya ikax ja
mainmeax moa yosia ixonbi, maton
Ibo Dios bebonxon yoitimataanan ja
rabitibo akin, wetsa jawékibires inonbi
jisáboakin akáx ochaxon, maton Ibo
Dios sinámaketianra,
26 nai betan maikan onanke, ja Jordán
keibakea mai biax mato jain ikí kaainko,
mato basima keyóti iki. Ja main basi
jayamaira, mato jatikaxbi keyóti.
27 Ibonra jatíbi mainko mato janbi-
sanoxiki, jatianra ichamashoko mato
inoxiki.
28 Jainxonra, jonibaon aká diosbo
maton rabinoxiki, ja rabiti jiwi akanabo,
makan akanabo, jabaonra oinyamai,
ninkáyamai, piamai, itan joinyamai.
29 Ikaxbi jain ixon, jatíbi maton
shinanyaxonbi, itan jatíbi maton

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

kayayaxonbi maton Ibo Dios benakinra,
maton nokoti iki.
30 Jaskara masá meeti onitsapiti
meran nokotax, Iboki banetax mato
yoitiketianra,
31 já noibamis ixon, mato potatima iki,
itan mato keyotima iki, maton rekenbo
betan aká ja senenhabekonti joinra
shinanbenotima iki, akonkin senenhati
yoia ikáx.
32 Benakanwe maton onannon, ja
mato yamaatian ikábo, ja Diossen nato
neten joni anontian ikábo; jatíbiain
nato main kaxon jato yokákanwe, ja
ramatian winota keskáki moabo iká iki
ixon, iamax ja rama iká keska wetsa
ani jawéki winotaki onankana ixon,
onanoxon.
33 ¿Jakia wetsa mainmea jonibo,
maton aká keskáakin chii meranoax
Dios yoyo ikai ninkataxbi mawáya-
maabo?
34 Jawerato diossenbira akáma
iki, wetsa maibo xaranmea westíora
mainmea jonibo jawenabo iti jato
katókin, ichabires ikon jawékibo, ja
oinxon onanti jawékibo, jaskara iosma
jawékibo itan jato reteananmaxon,
jawen ani atipana koshi jishtiakin
pikotaanan, jaki rakétibires jawekibo
imakin, ja Egiptonkoxon maton oinnabi,
itan mato kopi jaskarabo maton Diossen
aní keska.
35 Ja jaskara ikábo mato oinmaara iká
iki, ja Ibo riki ikon Dios, itan wetsara
já pekáo yamake ixon maton onannon
ixon aká.
36 Janra jakon anon ixon notsinkin,
naikanxonbi mato yoyo aka iki, nato
mainxonra jawen ani chii tiritai mato
oinmaa iki, jatianra ja chii tiritai
meranoa jawen joibo maton ninkata iki.
37 Janra maton rekenbo jato noia
iki, jaskákinra jaton chiníbakebo
katota iki, jawen ani atipana koshinra
Egiptonkonia jato xabaa iki.
38 Mato bebon icha, itan mato xewina
koshibo ikanaibira, maton jishnonbi ja
maibo ikainoa jato pikoa iki, jaton main
jikixon ja maibo iboakin maton binon
ixon.
39 Jaskara iken, já riki Ibo Dios
ixon kikinhakin maton shinan meran
bikanwe, naikan itan mainra já xewina
wetsa já keska yamake.
40 Ja rama nete en mato meniai jawen
esébo, itan jan ati yoia joibo senenha-
kanwe, jatianra maton chiníbaquebo-
yabi mato jakon jati iki, jainoaxa ja
maton Ibo Diossen jatíbitian jayáti mai
mato meniainko, icha baritia mato jati
iki", akin.

Ja senenhati ani esé

6 1 "Natobo riki ja senenhati koshi
joibo, esébo itan koshibaon jato
senenhamati joibo, ja maton Ibo Diossen
jato onanmati ea yoiabo, ja maton biai
mainxon maton ja senenhatibo.
2 Ja Ibo Diossa maton kikin shinanti
iki, mato jaai kamanra ja en mato
yoiai esébo, ja senenhati koshi joibo,
itan koshibaon jato senenhamati joibo,
maton bakebaon, itan maton bababo-
yaxonbi maton senenhati jake, jatianra
icha baritiabo mato jati iki.
3 Jaskara iketian, israelitabó, jabo
senenhakanwe. Jaskataxa mato jakon
iti iki, jainoaxa ja mai jakon ikain icha-
bires jawékiati jainko, westíora jema
kikinshaman icha joni mato iti iki, ja
Ibo Diossen maton rekenbo jato meniti
yoini keskáshaman.
4 Ninkákanwe, Israelbo: Ja non Ibo
Diossa jabichores Ibo iki.
5 Min Ibo Dios noiwe jatíbi min
shinanyaxon, jatíbi min kayayaxon,
itan jatíbi min koshiaxon.
6 Min shinan meran biwé, ja rama en
mia yoia jatíbi jawékibo,
7 jainxon ja joibo jeneyamakin min
bakebo onanmawe, jakiakinres jato
yoyo awe, min xobonxon aríbaxonbi
bain kakinribi awé, jainxon moa oxai
rakákin, itan moa weníkinribi jato
yoiwe.

8 Ja oinxon onantira, nato koshi joibo
wishaax mia menexeeti iki, jainoaxa
mia bonexeeti iki,
9 jainxonribi min xobo witainbo, itan
xepótiainbo wishawe.

Yoiti ikanon ixon israelitabo Moiséssen yoia

10 Ja maton rekenbo Abraham, Isaac,
Jacob jato meniti yoini ixonra, ja maton
Ibo Diossen ja main mato jikimai.
Maton akáma ikaxbira, ani itan metsá-
shaman jemabo ja main jake;
11 maton tsinkiama ikaxbira, jatíbi
kikin jakon jawékibo bochoa xobobo
jain jake; maton akáma ikaxbira jain
pozobo jake, itan uva waibo jake,
jainoaxa maton banaama ikaxbi olivobo
jake, jaskara ikenra jabo jawékiaax
mato potóti iki.
12 Jawetianki jaskarabo atinko mato
nokotai, koirameekanwe matora Ibon
shinanbenonake, iboaxon kikinhakin
yonokanaibo ikenbira Egiptonkonia
mato tsekáa iki.
13 Maton Ibo Dios rabikanwe, já
bichores jatibi axonkanwe, jawetianki
akonkin ja senenhati ixon maton yoiai,
ja Ibon janenkobichores akanwe.
14 Ja mato patax iká jemabaon rabiai
diosbo chibanai iamakanwe,
15 ja mato betan iká maton Ibo Dios
iki, westíora Dios washimis, jaskara
ixonra matoki sináxon, jatíbi mato
keyoti atipanke.
16 Ja Masáinxon akani keskáakin,
maton Ibo Dios tanayamakanwe.
17 Maton Ibo Diossen koshi joibo
akonkin senenhakanwe, ja senenhati
mato yoia joibo, itan ja senenhati esébo
akanwe.
18 Ibon oinna kentishaman ponté
jakonbichores akanwe, mato jakon inon,
ja maton rekenbo Ibon akonkin meniti
ixon yoini, jakonshaman mai maton
iboakin binon,
19 jatian abánon, ja mato betan
reteananai jatíbi maton rawíbo Ibon
jabámakin, jaskara ati moabi yoia
keskáakin.
20 Wetsa netebaonra maton bake-
baon mato yokáti iki: '¿Ja koshi joibo,
ja senenhati esébo, ja koshibaon joibo,
non Ibo Diossen ja anon ixon noa yoia-
boki, jawekeska yoii ikábo iki?' akin.
21 Jatianra maton jato yoiti iki:
'Faraónman iboaxon yanka yonotira
Egiptonko noa iká iki, jainoara jawen
ani atipana koshin, ja Ibon noa pikoa
iki.
22 Nonra oinna iki, ani itan onsábires
jaskara iosmabo, itan ja oinxon onan-
tibo, faraón akin jatíbi jawen xobon ikí-
bokiribi, Egiptonkoxon Ibon jaskarabo
akaitian,
23 ikaxbira noa jainoa pikoa iki,
jaskáaxonra ja non rekenbo meniti
yoini ixon, ja main boxon noa ja mai
menia iki.
24 Jaskáaxonra ja Ibo Diossen noa
yoia iki, jatíbi jawen koshi joibaon yoiai
keská non ati, itan noa jaki rakéti, noa
jakon iti kopi itan ramakamanbi aká
keskáakin, basibires noa jan jamanon
ikax.
25 Jatian jaskara ati noa jan yoiabo,
akonkin ja koshi joibo senenhaxa noa
iti iki, Ibo Diossen oinna, atikeskabiakin
jakon akaibo' ", akin.

Jatonbi ja rabiti aká jawekiboki koirameeti jato yoia

(Ex. 34.11-17)

7 1 "Ja maton Ibo Diossenra, ja maton
iboakin biti mainko mato jikimano-
xiki, jainxonra mato bebonbires icha
itan koshibo ikenbi, kanchis maibotiibi
iká jonibo mato bebonmeabi jato pota-
noxiki, jabo riki: hititabo, gergeseobo,
amorreobo, cananeobo, ferezeobo,
heveobo jainoax jebuseobo.
2 Jawetianki maton Ibo Diossen
amaa, ja maibotiibi iká jonibo maton
jatoaresai, jatianra maton jato keyoti
shinanti iki, jawekeskaxonbira jato
betan ja senenhabekonti joi maton

atima iki, matonra jato noibatimaribi iki.

3 Matonra jato rareboatimaribi iki, maton bake benbobora, jaton bake xontakobo betan maton wanomatima iki, itan maton bake ainbobora, ja jonibaon benbo bakebo betan maton benomatima iki,

4 jabaon imaara maton bakebo, Iboki ochataanan wetsa diosbo rabikanti iki, jatianra ikonbiresi matoki sináxon Ibon ishtonbires mato keyoti iki.

5 Jaton jainxon ja atimabo rabikanai makan tsamabora maton reoti iki, jaton iresama makánbora maton toeti iki, ja rabikanai jiwi xate chankanabora maton poxati iki, jainxonra jatonbi ja rabiti akábo maton menoti iki.

6 Matobiribira, jawena iti maton Ibo Diossen onantiakin bia ikax, mato jawen jonishamanbo iki; nato mainmea jatíbi jemabo xarameara Ibon mato katota iki, iresama jonibo mato inon ixon.

Jatoshaman katota ixon Israelbaon ja senenhatibo

7 Ja matonshaman keenxon Ibon mato katotara, wetsa mainmeabo xewina icha iketian mato akáma iki, matora ja wetsabo xewina kikinshaman ichamashoko iki.

8 Diossenra Egiptonkonia mato pikoa iki, jainra kikini yanka yonokaataibo mato iká iki, jatianra faraónman mato iboaa ikenbi, jawen ani atipana koshin mato xabaa iki, mato noixonra, ja maton rekenbo axonti yoini senenhatin keena iki.

9 Onankanwe, ja maton Ibo Diossa jakaya ikon Dios iki, ja joni kaiboresaibo betanra ja senenhabekonti joi aká akonkin senenhai, já noixon jan ati yoia jawen koshi joibo senenhaibo betanra jaskara akai;

10 ixonbira já omisaibo jato keyoai, jaton akábo senenhamakinra jato akai. ¡Basiamakinra jan omisaibo jato masá tenemai!

11 Jaskara iken, ja anon ixon rama en mato yoia ja senenhati koshi joibo, ja ati esébo, jainoax ja koshibaon jato senenhamati joibo senenhakanwe.

Yoiti ixon jakon bitibo
(Lv. 26.3-13; Dt. 28.1-14)

12 Jaskáakin nato jaskara iti joibo ninkata pekáo, maton senenhai itan jan yoia akí mato axeai, jatianra Ibo Diossen senenhati iki, ja jato betan senenhabekonti joi aká, itan maton rekenbo axonti yoinibo.

13 Matora noiti iki, matora jakonhakin shinanxonti iki, jaskáaxonra mato akonbireskin kaimati iki, ja maton bakebo, maton banábo, maton trigobo, maton uva xeatibo itan maton xenibo, jainoax maton yoinabora mato jakonhakin shinanxonti iki, ja maton rekenbo meniti yoini mainko mato iketian.

14 Ja wetsa mainmea jatíbi jonibo bebonbires jakonra mato iti iki, ainbo iamax benbo bakeati atipanyamaara mato xaran yamati iki, maton wakaboribira benebo iamax awinbo bakeaismabo yamati iki.

15 Mato ayamanon ixonra, jatíbi isinbo, ja ani onsá jato abotankin masá tenemai isinbo, Ibon ochó imati iki, jaskara isinbo Egiptonko raana iníra matonbi kikinhakin onanke; jaskáayamakinra, maton rawibo jaskara isinbaon jato masá tenemati iki.

16 Ikaxbi maton Ibo Diossen amaa ja matonharessai jemabora, jatíbi maton keyoti iki; matonra jato noibatima iki, jaton diosboribira maton rabitima iki, jaskáaxbira mato jakonmain manóti iki.

17 Matonra shinanbirati iki: ‘Nato maibotiibira jonibo noa bebonbires icha ikanai; ¿Jawekeskáaxonki jaton ikáinoabo non jato potati iki?’ ixon.

18 ¡Jaskara ikanaibi, jatoki rakéyamakanwe! Faraón itan jatíbi egipciobo, maton Ibo Diossen jato aní keskáribiakinra, ja jonibo ati iki,

19 matonbira jaskara iníbo onanke, ja aní jawékibaon jato tanani

shinankanwe, Egiptonkonia jato pikonontianra, jawen ani koshi jishtiakin pikoa iki, jaskáaxonra ja oinxon onanti jawékibo, itan jaskara iosma ratéti jawékibo aká iki. Jatíbi mato jaki raketai jemabora, jaskarabaonribi Ibo Diossen jato ati iki.

20 Jainxonribira, ja mawáyamai texeaboyabi ja jonetabo keyoti, Ibonra icha bina jatoki raanti iki.

21 Jaskara iken, jatoki raketi saki iamakanwe, mato jaskáti ikaxbira maton Ibo Dios, ja onsá itan ani Dios mato betan iki.

22 Jainmashamanra ja maibotiibi iká jonibo, Ibon potaboti iki, ja potábicho maton jato keyotira atikoma iti iki, maton jato akábira ja mato katemai iaketana inaatima yoinabo kaixon mato ati iki.

23 Ikaxbi ja maton Ibo Diossen mato amaara, ja maibotiibi iká jonibo matonharesti iki, jatianra jainmashaman aaboxon maton jato keyoti iki.

24 Jaton apoboribira moa maton jatoaresa ikax, mato naman ikanti iki, jatian maton jato keyoara nato netemeax tsoabi jatoakin shinanni itima iki. Maton jato akára tsonbi tewantima iki, jaskáaxonra akonbireskin maton jato keyoti iki.

25 Jaton diosbo jisaakin akana jawékibora maton menoti iki, ikaxbi jan rapoa oro itan koriki biax jayá iti shinanyamakanwe; jaskaraton keenti shinanbaonra mato jakonmain pakénake, maton jaskara akára Ibon oinna jakonmabires jawéki maton aká iti iki.

26 Jaskara iken, jakonmabires jawékibo maton xobon boyamakanwe, matoribira keyónake. Jabora moa keyokin ras ati iki, ja jawékibora jakonmabires iki ixonra maton shinanti jake.

Jonira jawekiatininbicho jayamake

8 1 Ja en yoia senenhati joibo akí axekanwe, jaskatax mato janon, westíora jema icha jonia mato inon, ja maton rekenbo Ibon meniti yoini mai maton jato bichínnon.

2 Shinankanwe ja chosko chonka baritia senen, tsoa jonibi jain jaama mananman iká bain mato Ibon nimaa, mato msá tenemaa iki, jainxon jaki koshia mato onannoxon mato tanaa iki, jaskáaxon matonki ati iki jan yoiabo senenhakin, o matonki atima iki ixon onannoxon.

3 Jatianra masá tenemaribaxonbi, jawékiatinin mato imaa iki, japekáora mato maná jawékiamaa iki, matonbi itan maton rekenbaonbi onanama piti, jaskáaxonra mato onanmaa iki, jonira jawekiatininbicho jayamake, jatibi ja Ibon kexakameax pikotai joinribira joni jake ixon.

4 Ja chosko chonka baritia senenra maton chopa payóyamaa iki, maton taeribira soo iamaa iki.

5 Onankanwe, papan jawen baken jakonma akaitian akai keskáribiakinra, maton Ibo Diossen mato pontea iki.

6 Jaskara iketian, maton Ibo Diossen ja senenhati yoia joibo senenhakanwe, kikinman rabikanwe, jainxon jan mato onanmaa joibo chibankanwe.

7 Ibonra jakon mai ikain mato boai, ja maira icha weanya iki, mai teshanpa betan mananboribira jake, jainra jene jokonai kinibo jake, jawetianbi tsosinyosma jene pononaiboribira jake;

8 ja mainra jake trigo, cebada, uva waibo, higuerabo, kokoti granadobo, olivobo jainoax mishkin.

9 Ja mainko moa kaaxa, jawékiatinin yoroni ja shinanni mato iitima iki, wetsa jawékibaonbi yoronkin maton shinantira yamake, ja mainmea makanbo ikainoara maton yami nokoti iki, jainoax ja mainkonia mananbo ikainoara maton cobre tsekati iki.

10 Ikaxbira moa piax potota pekáo, mai jakon mato menia iketian, maton Ibo Dios maton rabiti iki.

Dioski shinanbenotima jato yoia

11 Maton Ibo Dioski shinanbenonaketian koiramekanwe. Ja maton anon ixon

rama en mato yoia, ja senenhati koshi
joibo, ja koshibaon yoia joibo, ja esekan
yoiai keskábo jeneyamakin senenha-
kanwe.
12 Jawetianki moa piax mato potó-
shaman ikai, jainoax maton aká jakon
xobobaon mato jaai,
13 jainxonribi maton wakaboyabi
maton carnerobo kaia maton oinnai,
jaskáribiakin oroyabi plata ichabires
maton bia iti iki, jainoaxibi jatíbi maton
meskó jakon jawékibo kaia ointaanan,
14 ikonbiresi jaskaraton rabíyama-
kanwe, itan maton Ibo Dioskiribi
shinanbenoyamakanwe, Egiptonko
ikonbiresi yankabires yonokaatai
iketianra, mato jainoa pikoa iki;
15 tsoa jonibi jain jaama manan ani
onsá ikainra mato nimaa iki, ichabires
retemis ronoyabi ninbobo ikainko,
jainoax jain onpax yamanko. Jaskara
ikenbira shanka chorish ikainoa onpax
jokonha iki, jaskáaxonra mato xeamaa
iki,
16 jainxonra tsoa jonibi jain jaama
mananmanxon mato maná jawékiamaa
iki, ja pitira maton rekenbaonbi onana-
ma iká iki, mato onitsapimaa iki, jaki
koshia onannoxon mato tanaa iki,
jaskaapekao mato jakon inon ixon.
17 Jawekeska ixonra maton shinan-
nake: 'Nato jatíbi icha jakon jawékibora
non koshinbi non biabo iki' ixon.
18 Maton Ibo Diossa maton shinanti
iki, ja jawékibo maton binon ixon jan
mato koshi menia iketian. Jaskáaxonra
ja maton rekenbo betan ja senenhabe-
konti joi aní, mato betan senenhaa iki.
19 Ikaxbi mato iti iki, maton Ibo Diossen
shinan benoti, jaskaxon maton ati iki,
wetsa diosbo ikonhaxon chibankin,
jainxon maton ati iki jabo rabikin, rama
nenoxon peoxonra en mato ikon yoiai,
jaskara akáxa jatíbi mato keyóti iki.
20 Ja kakin maton nokoboai maibotiibi
iká jonibo, Ibon jato keyoboai keskáa-
kinra, maton Ibo Dioski yoitimaketian
matoribi keyoti iki.

Israelma riki jatoaresai
Diossiki jan jatoaresa

9 1 Ninkákanwe, israelita jonibó: moa
jatian maton Jordán paro shitatira
nokóke, ja maibotiibi iká jainoa jonibo,
mato xewina ichabo, itan koshibiresbo
ikax, jaton ani jemabo keyá chikébaon
kateaketanabo ikenbi, reteanankin jatoa-
resxon ja maibo iboakin bitankanwe;
2 jain jaabora ani joni Anacnin chiní
bake ikax, ani itan keyá jonibo iki,
jaskara ikanaitian ja yoii iká joira
maton moa onanke: '¿Tsonmein ja ani
joni Anacnin chiní bakebo jatoaresti
iki?' iki iká.
3 Ramara maton onanti jake, maton
Ibo Diossenra mato bebon kakin, chii
tiri keyomis keská ixon, ja maibotiibi
iká jonibo jato keyoboti iki, itan jato
onitsapimati iki. Reteananatiibira
jainoa maton jato potati iki, ishtonbi-
resa maton jato keyoti iki, mato jaskáa-
mati moabi Ibon yoini keskáakin.
4 Maton Ibo Diossen, mato bebomea jato
potaketianra mato itima iki: 'Irake noa
jakon iketianra Ibon nato mai ibo inon
ixon noa menike', iki. Jaskáakin Ibon jato
potaara, jaton jakonma aká kopí iká iki.
5 Ja mato jakon kopima, itan maton
jakon akai kopímara jaton mai maton
iboakin biai; mato bebomea Ibon jato
potaira jaton jakonma kopí iki, itan ja
maton rekenbo Abraham, Isaac, Jacob
jaskara jato axonti yoini ixon, ja senen-
hakin akai iki.
6 Matonra onanti jake, mato jakon
kopima riki ja jakon mai ibo inon ixon, ja
maton Ibo Diossen mato meniai, matora
maton keena keskáres akaibo iki.

Horeb mananmameax
Israel jonibo yoitimata
(Ex. 31.18—32.35)

7 Ja tsoa jonibi jain jaama manan-
mameax, maton Ibo Dios bechitei
mato yoitimanira, jawetianbi mato
shinanbenotima iki. Ja Egiptonkoniax

pikonontianbi peokootax neno nokotai
senenra, jatíbitian mato yoitima ikana
iki.
8 Ja Horeb mananmanxonra, maton ja
Ibo sinámaa iki, jatianra matoki ikon-
biresi sináxon moa mato keyoti iká iki.
9 Makan tablabo biira ea mananman
mapeta iki, ja mato betan senenhabe-
konti aká joi jain wishakaata tablabo,
jatianra chosko chonka nete itan chosko
chonka yamé, piamaibi itan xeayamaibi
ea jain iká iki.
10 Jatianra Ibon, janbi jain wishaa
makan tabla rabé ea menia iki, ja
mananman noa tsinkita inontian chii
meranxon mato yoia joibora, jatíbi jain
wishaa iká iki.
11 Ja chosko chonka nete, itan chosko
chonka yamé winóketianra, mato betan
ja senenhabekonti joi jain aká makan
tabla rabé, ea menia iki,
12 jatianra ea yoia iki: 'Katanwe,
nenoax ishton ipakewe, ja Egiptonkonia
min pikoa jonibora yoitimaxon moa
wetsa shinan akanke. Jaskara ati en
yoia joira ishtonbires jenekanke, moara
senenhayamakanai, jaskákinra yami
charaaxon jatonbi ja rabiti jawéki
akanke', akin.
13 Jainxon ea Ibon yoiribia iki: 'Enra
moa oinke nato jonibora ikonbires jaton
keena keskáres akaibo iki.
14 Oke iwé, en jato keyobanon, ja
shinantimaakinra nato mainmea en
jato keyoai; ikaxbira miibakea en akai
imakin koshi jonibo, itan jato xewina
icha ikantiakin', akin.
15 Ja manan chii tiritainkoniax ea
ipakenontianra, nokon mekenman axon,
jato betan ja senenhabekonti joi jain iká
tabla rabé en bea iki.
16 Ikaxbi mato Iboki ochaa oinxon, itan
maton yami charaaxon matonbi waka
bake aketian, jainxon Ibon jaskara ati
yoiabo chibankin maton jeneketianra,
17 ja en bea makan tabla rabé en
besheaa iki, jainxonra mato bebonxon
en beshéakin roroa iki.
18 Japekáora ea Ibo bebon chirankoota
iki, jatianra moatianbi en jaskáakatitai
keskáakin, chosko chonka nete, chosko
chonka yamé en piamaa iki, itan en
xeayamaa iki maton ocha aká kopi,
jaskaraton jakonma shinanmaxonra
maton Ibo sinámaa iki.
19 Já sináketianra ea rateta iki,
jatianra onantibiresi matoki ikonbiresi
sinata iki, mato keyokasnon kaman.
Jaskáxonbira jakiribipari ea Ibon ninká-
xona iki.
20 Aarónkiribi ikonbiresi Ibo sinata
iki, jaskákinra retekasa iki, ikaxbira
ayamanon ixon en já kopí yokata iki;
21 jainxonra ja akáx mato ochaa
matonbi aká waka bake, yatantaanan
en chiiki potaa iki, japekáora en renea
potoketian, ja mananmameax joa
weanman en nepota iki.
22 Jainxonribira ja Taberá, Masat,
Quibrot-hataava ikainxon Ibo maton
sináma iki.
23 Jatianra jan mato meniai mai bii,
Cades-barnea ikainoax kati mato Ibon
yoiabi, jawen joi ninkakashamai mato
jaki yoitimaa iki, jatianra jaki koshi-
kashamai jaki yoiti itin mato keenya-
mabobia iki.
24 ¡En mato onannontianbira, Ibon
yoia atin keenmabo mato iká iki!
25 Ibon mato keyokasaitianra, chosko
chonka nete itan chosko chonka yamé,
Dios bebon ea chirankoota iki;
26 jatianra eaparikaya ninkawe akin
en aká iki: 'Ibó nato jonibo jato keyo-
yamawe, minnabo riki, min kikin
shinanmanra min jato xabaa iki, min
ani atipana koshinra Egiptonkonia min
jato pikoa iki.
27 Ja min yonotibo Abraham, Isaac,
Jacob shinanwe. Nato jonibo jaton
keena keskares akaibo ikenbi, jaton
jakonmabo itan jaton ochabo shinan-
yamawe,
28 jatianra jainoa min jato pikoni
mainmea jonibo itima iki: Moatianbi
jato meniti yoini mainkora Ibon jato

jikimati atipanyamaa iki, jato omisai
kopíra, nenoa jato pikoxon tsoa jonibi
jain jayamainko jato mawámatin keena
iki, iki.
29 Ikaxbira jabo min jonibo iki, min-
nabo riki, min ani koshi jishtiaxonra
Egiptonkonia min jato pikoa iki', akin.

Ja senenhabekonti joi benaakin aká
(Ex. 34.1-10)

10 1 Jatianra ea Ibon yoia iki: 'Ja
reken iká jisábiakin minbi rabé
makan panchaaxon tabla awé, jainxon
westíora jiwi bonantiribi awé, jainoax
ebé yoyo iki, mananman mapéwe.
2 Ja min toeyantana reken makan-
baon iká joiboribira nato rabé makan
panchakan en wishai, jabora ja ani
bonanti meran min benxoati iki', akin.
3 Jaskaketianra, acacia jiwi en ani
bonantia iki, jainxonra en rabé makan
panchaaka iki, jabo akáxa jayá ea
mananman mapeta iki.
4 Jatianra Ibon ja tablabaon chonka
ja senenhati joibo wishaa iki, ja
mananman jatíbi noa tsinkita inontian,
chii meranxon rekenhakin mato yoyo
anontian ayantana keskáakinshaman-
ribi. Jabora ea menia iki,
5 jatianra mananmameax ea ipakea
iki; jainxonra ja makan panchabo ani
bonanti meran en aká iki, Ibon jaskáati
yoia keskáakin, jaskara ikaxa rama
kamanbi jainpari iki", ikira Moisés iká
iki.
6 (Beerot-bene-jaacán ikainoaxa israe-
litabo moa bokana iki ja Móserain,
jainoaxa Aarón mawata iki, jatianra
moa miinkana iki, jaskáketianra jawen
bake Eleazar jawen toan sacerdote iká
iki.
7 Jainoax pikotax Gudgoda ikain
bokana iki, ja Gudgodainoaxa,
Jotbatahain bokana iki, ja mainra icha
onpax jake.
8 Jatianshamanra ja Leví jonibo Ibon
jato katota iki, ja senenhabekonti joi
jain iká Ibon ani bonanti bokánon
ixon, itan já bebonxon já rabiaibo
ikanon ixon, jainxon jawen janenko,
jakon ikánon ixon jato jakon shinanxoni
yoyo inon ixon, jara ramatian kamanbi
jabaon akai.
9 Jakopíra Levitabo jaton wetsabo
xaran jawe maiomabi ikanai, jaton
anibaona jatíbitian iboati mai bikanara
yamake, ja Ibobi riki ja jatíbitian jayáti
jaton biá, ja moatianbi jaskara iti Ibon
jato yoia keská.)
10 "Chosko chonka nete, itan chosko
chonka yaméra mananman ea iká iki, ja
rekeni inontianra ea jaskáribia iki, nato
jakiribi inontian en yokatara, Ibon ea
ninkáribia iki, jakopira mato keyotinin
keenyamaa iki,
11 jaskákinra ea yoia iki: 'Katanwe,
benxokaaxon jato iotanwe, ja moatianbi
maton rekenbo meniti en jato yoini mai
jato bichinax, jain mato janon' akin.
12 Jatian ramakan, israelitabó,
¿Jawe atiki mato Ibo Diossen yokatai?
Jawemakan mato jakires rakéti, itan
jatíbi jan yoiabores akin maton jene-
tima; jatíbi maton shinanyaxonbi maton
noiti, itan jatíbi maton kayayaxonbi
maton rabiti,
13 jainxon jakon janoxon jan yoia
joibo, itan jawen esébo maton senen-
hati.
14 Shinankanwe, maton Ibo Diossena
riki ja naibo, itan ja nai kikin keyábo,
jainoax ja mai itan jatíbi jain ikábo.
15 Jaskara ikenbira maton rekenbaon
keenxon, Ibon jato noia iki, japekáora
ja mato jaton chiní bakebo katota iki,
wetsa jemabo xaramea, jaskara iti
iketian mato akára rama non ointi
atipanke.
16 Ja onanti inon ixon jato betan
senenhati aká joi, maton jointiain
akanwe, itan maton keena keská akin
moa chibanyamakanwe,
17 jaskara ikaxa ja maton Ibo Dios,
diosbaon Dios iki, itan ibobaon Ibo iki,
jara jabicho jatíbi xewina koshi Dios
iki, jara koshibires itan onsá iki, jatíbira

senenbires jato jakonhai, tsonbira
kopíaxon jawéki amati atipanyamake,
18 kachiana itan benomaatara atikes-
kabiakin jato jakonhai, jainxonra ja
mato xaran iká wetsankoniax joa joni
noixon, ja jawékiati betan ja saweti
meniai.
19 Jaskara iketian ja wetsankoniax joá
joni noikanwe, matoribira wetsankoniax
Egiptonko kaa iká iki.
20 Maton Ibo Dioski rakékanwe,
jainxon jabi chores rabikanwe; ikon-
shaman ponté ixonkanwe, jainxon jawe-
tianki akonkin senenhati ixon maton
jato yoiai, jawen janenko akanwe.
21 Jaskara ikaxa Dios iki ja maton
rabiai, jara maton Dios iki, ja ani jawé-
kibo itan ja ratéti jawékibo jan aká
maton oinnara, mato kopí aká iká iki.
22 Maton rekenbo Egiptonko nokó-
kanontianra, kanchis chonka jonibi-
chores ikana iki, ikaxbi ramara maton
Ibo Diossen kaimaa, mato naikanmea
wishtíntii icha iki.

Jainxonbichores Dios rabiti

12 1 Natobo riki ja esébo, itan ja
koshibaon pikoa joibo, ja maton
rekenbaon Ibo Diossen, mato meniai
mai biax jain jaxon, jain senen mato
jaai kaman jatíbitian ja esébaon yoiai
akí mato axeti.
2 Jato mai bichinxon, jainoa maton
jato potaboai jonibaon jaton diosbo
jainxon rabikanaibo, jatíbi keyokin ras
akanwe: ja mananmameabo, ja mai
matokan ikábo itan ja ani jiwi naman
ikábo.
3 Ja makan tsamánkanabo reokanwe,
ja makanbo beshéakin rorokanwe, ja
rabikanai jiwi xatebo tsinkixon meno-
kanwe, jaton diosbo jisáakin akanabo
keyokin ras akanwe; jaton diossen jane-
baon moa shinanbenokanwe.
4 Jabaon akai mawakinres maton Ibo
Dios rabiamakanwe.
5 Mato jonibo xarameara, westiora
tsamá maton rebobo ikain, jain jawen
jane iti Ibon katóti iki, jatianra Dios
rabii jain mato kati iki.
6 Jainxonra já axonkin yoinabo
retexon maton keyokin menoti iki,
chonka jawekiainoa westiorabo Ibo
menikin maton boti iki, ja kopíati jawe-
kibo kopíakin maton jain meniti iki,
meniti yoia ixon itan matonbi keenxon
jaweki menikin, maton jain boti iki,
ja reken pikota waka bakebo, itan ja
carnero bakeboribi maton jain boti iki.
7 Maton Ibo Dios bebonxora maton piti
iki, jatianra maton Ibo Diossen mato
jakonhakin shinanxona, teexon maton
aká yoabo jawékiai, maton rarebobo
betan mato raroti iki.
8 Jain ixonra rama westíorabaon
jaskara aká jakon iti jisá iketian,
nenonxon maton akai keskábo maton
atima iki.
9 Matora ja Ibo Diossen mato meniti
jakonshaman jati, iboakin bitinko noko-
tamapari iki.
10 Ikaxbi ja Jordán shitabaini kaax,
ja Diossen mato meniti mainko jaaxa,
jan mato kateaketana maton rawiboiba-
keax moa xabakaata ikax, mato jawebi
rakétima iki,
11 jatianra jain jawen jane iti maton
Ibo Diossen katotainko, jatíbi ja ati en
mato yoiabo boxon maton meniti iki:
jashaman axonkinra, yoinabo retexon
maton keyokin menoxonti iki, chonka
jawekiainoara westiorabo maton meniti
iki, ja kopíati jawekibora maton kopíati
iki, itan jatíbi jawéki ja Ibo meninoxon
katotabora, maton meniti iki.
12 Jainxonra maton Ibo Dios bebonxon
maton fiesta ati iki, maton bakebo-
yaxon, itan maton yonotibo betan,
maton bia keskáakin jawe maibi
iboakin biama iketianra, mato xaran
iká Levitaboribi maton fiesta akinti iki.
13 Matonra Ibo yoina menoxonkin,
jainxon atima ikenbi wetsankoxonbires
anake, koiramekanwe;
14 ja maton Ibo Diossen, mato jonibo
tsamabo ikainoa westíora tsamá katota

ikainxonbichoresa maton ati iki. Jatíbi
ja ati en mato yoiabora jainxon maton
senenhati iki.
15 Jaskara ikenbira, wetsatianbires
inonbi inaati yoina retexon wetsa
jemankoxonbires maton piti iki, maton
Ibo Diossen jakonhakin icha yoina
mato meniara, icharibi maton piti iki.
Benxokaata, iamax benxokaatama ixon-
bira, chaxo nami akai keskáakin jati-
xonbi maton piresti iki.
16 Ixonbira jawen jimi maton pitima iki,
ja ayamakinra maiki maton chikoti iki.
17 Ja mato jain jaa jemankoxonra
maton pitima iki, ja chonkankoniabo
westíora tsamá trigo maton menia,
jainxonribi ja maton uva xeati, xeni,
jainoax ja reken pikota waka bakebo
itan carnero bakebo, jainxon maton
pitimaribi iki, ja Ibo meniti yoia jawe-
kibo, itan ja matonbi shinanxon meniai
jawékiboribi.
18 Jaskarabora maton ati iki Ibo
Dios bebonxon, jainxon jaskáati jan
katotainxonbichores; jaskarabo Ibo
bebonxon akira, maton bakeboyabi
maton yonotibo, itan mato xaran jaa
Levitabo betan mato rarotiki, ja maton
teexon aká ikábo akí.
19 Ja main jaxonra, jawetianbi
Levitabo maton potatima iki.
20 Jaskáati yoia ixon, maton Ibo
Diossen, maton mai ani itiakin mato
tekixonketianra, nami pikaskin wetsa-
tianbires maton piti iki.
21 Jain jawen jane iti maton Ibo
Diossen katota, mato ikainoax ochó
iketianra, ja Diossen mato menia
wakabo betan carnerobo retexon,
jain mato ikainxonbi, maton keena
keskáakin maton piresti iki, jaskáati
en mato yoia keskáakin.
22 Chaxo nami akai keskáakinra
benxokaatama ixonbi maton piresti iki.
23 Ixonbira, jawekeskáaxonbi jawen
jimi maton pitima iki, ja jimira jan jati
iki; jaskara ikenra ja nami pikin, jan
jati jimiribi maton pitima iki.
24 Ja jimira onpax akaikeskáakin
maiki maton chikoti iki.
25 Ja piamakanwe, jatianra Ibon oinna
pontéshamanres jakon akáx, maton
bakeboyabi mato jakon jati iki.
26 Ja jawékibo meniti maton shinanna,
itan ja meninoxon maton yoiabora,
jainxon meniti Ibon katotainxon meni-
noxon maton boti iki,
27 jatianra jainxon, ja maton Ibo Dios
axonkin makan tsamana pekatenxon, ja
maton meniai yoinabo maton keyokin
menoxonti iki. Ja maton meniai yoina-
baon jiminra, ja maton Ibo Dios axonkin
makan tsamana maton rashó ati iki,
ikaxbi jawen namira maton piti iki.
28 Ja nato en mato yoiabo ninkakanwe
itan jatíbi senenhakanwe, maton bake-
boyabi jatíbitian mato jakon janon, Ibo
Diossen oinna ponté itan jakon akaibo
ikax mato jaskara inon.
29 Ja maton jato bichinti maibotiibi ikai-
noabora, maton Ibo Diossen jato keyoti iki,
jatianra jaton maibo biax mato jain jati iki,
30 ja mainmeabaon aká chibanax
jakonmain pakénaketian koirame-
kanwe, jaton diosbo matonribi rabiti
shinanya ikax, jain boyamakanwe.
31 Jaskáaxon maton Ibo Dios ramia-
yamakanwe, ja jonibaon jatíbi jan
keentima jakonmabires jawékibo jaton
diosbo rabikin akanaitianra, Ibon
teneti atipanyamake, jaskati ikonbiresi
jakonmao kaxonra, jaton bakebi retexon
menoxonkana iki.
32 Jatíbi ja ati en mato yoiabo jatíbi-
tian akí axekanwe, jawebi tekikin yoia-
makanwe, jain yoiabo jawebi bichinya-
makanwe.

13 1 Westiora profeta, itan jaskara
iti namá meran oinxon yoiai
joni, mato xaran pikóxon mato yoiti
iki, ja oinxon onanti, itan jaskara iosma
jawékira ikai ixon,
2 jatian jan yoia keská ikonketianra
mato yoiti iki: '¡Ja maton onanama
wetsa diosbo chibanon akanwe; jabo
rabinon akanwe!' akin.

3 Mato jaskáa, ikonhayamakanwe.
Maton Ibo Diossenra mato tanakasai,
jatíbi maton shinanyaxonbi, itan jatíbi
maton kayayaxonbiki maton noia ixon
onankaskin.
4 Maton Ibo Diosbicho chibankanwe,
jainxon jaki rakékin jakon ixonkanwe;
jan ati yoia joibo senenhakanwe, jawen
joi ninkaxonkanwe, jainxon rabikanwe;
já betanbi jakanwe.
5 Ja profeta, itan ja namá meran
oinxon jaskara iti yoiai jonira moa reteti
iki, Egiptonko yanka yonokaataibo mato
ikenbi, jan mato jainoa pikoa maton
Ibo Dioski yoitimanon ixon mato esea
kopí, itan maton Ibo Dios moa maton
chibanyamanon ixon mato jenema-
kasa iketianribi. Jaskáaxonra matoiba
jakonma jaketian maton keyoti iki.
6 Atiki ja min kikin wetsanbi, min
benbo baken, min bake ainbaon, min
noi awinin, ikoni mia jabé raenanai
joninbi, ja minbi itan min rekebaonbi
onanama diosbo rabimakaskin, paraa-
nan jonéshoko mia teakankin,
7 ja diosbora ja jemabotiibi iki, jabora
ochómabo itan ochóboribi iki, nato
mainra jatíbiain iki,
8 já keenaibo axonax parameeya-
mawe, jan mia yoiabo ninkáxonya-
mawe; jaon masá shinanyamawe,
jainxon paranaxonyamawe;
9 jaskáayamakin retekayawe. Minpa-
rira peoti jake, ja min aká pekáora jatíbi
ja jemamea jonibaon ati iki.
10 Egiptonkoniax yanka yonokaatai-
tian, mia jainoa tsekaa ikenbi min Ibo
Dios mia jenemakasa iketian, mawatai
kaman makaman tsakawe.
11 Jaskaketian onantaanan rakéxonra
jatíbi Israel jonibaon, jaskara jakonma
jakiribi akantima iki.

Profeta joti yoii iká

18 14 Ja jato bichinax mato jain jaai
kaai mainkonia jonibaonra, ja
rama jaskara iti yoiaibo, itan shinan-
manres jaskara iti onanxon yoiaibo
ikonhakanai, ikaxbi matora maton Ibo
Diossen jaskara jawéki amayamai.
15 Maton Ibo Diossenra, mato xara-
meabi westiora profeta ea keskaribi
imati jake, jara maton joi ninkáxonti
iki.
16 Horeb mananmaxon ja Ibo Dios
maton yokáni kopí nato jawéki ikára
ikon iki, jain jatíbi mato tsinkita netenra
maton yoia iki: ‘Non Ibo Diossen joira
non jakiribi ninkakashamai, nato ani
tiritairibira mawánaketian non oinka-
shamai’, akin.
17 Jatianra Ibon ea yoia iki: ‘Ja yoika-
nara jakon iki.
18 Enra mia keskaribi iti westiora
profeta jato xaranmea imai, ja jonira
jaton kaibo iti iki, janra jaskara yoiti en
yoiabo jato yoiti iki, jaskara akannon
ixon en yoiketianra, jashamanribi jan
jato yoiti iki.
19 Ja Profetanin nokon janenko rama
iti yoiaibi, jawen joi ninkáxonyamai-
bora, enbi jato masá tenemati iki.
20 Ikaxbi jaskara yoiti en yoiamabi,
jawen shinanmanbi rama iti nokon
janenko yoiai Profeta, jainoax jawebi
jaskara jato yoiwe akin en akamabi
yoiai, iamax wetsa diosbaon janenko
yoiaibora, moa retekanti iki’.
21 Jatian atiki maton shinankin: ‘¿Ja
yoiara Ibon joima iki ixonki jawe-
keskáaxon non onanti iki?’ ixon.
Neskáaxonra maton onanti iki:
22 Ja profetanin Ibon janenko yoiabi
ja yoia keská senenyamaketianra, Ibon
yoiama moa onanti iti iki, ja profetara
jawen rabí shinanman imaa yoyo iresa
iti iki; jaskara iketian jaki rakéyama-
kanwe.

Jatoki jansoi yoyo ikaibo jaskaati yoia esé

19 15 Westíora jonin jato retea iamax
jakonma aká, westíoraxonbicho
yoiara, non jato ramiati atipanyamake.
Rabé iamax kimishaxon akonkin oinxon
yoiaparira ikon iti iki.

16 Jakonma joni ikax wetsa joniki
jansoira iti iki, atima jakonma jawé-
kira ake iki,
17 jatianra ja join ianana joni rabé kati
jake Ibo bebon, sacerdotebo bebon,
jainoax ja netebaon jato ikinni iitai joi
benxoai koshibo bebon.
18 Ja jawékiki ikon iki ixonra, ja joi
benxoai joni koshibaon onanoxon
oinkanti jake, jatianra ja wetsa joni yoii
jansoa onanti iketian,
19 jan ja wetsa joni masá tenemakasa
keskáribiakin, ja joni masá tenemati
iki. Jaskaaxonra matoibakea jakonma
maton keyoti iki.
20 Maton jaskáaketian onanaxa, jati-
ribibo rakékanti iki, jatianra jaskara
jakonmayora jawéki jakiribi akantima
iki.
21 Jato noibayamakanwe, jato rete-
ketian kopikin reteshokokanwe; jato
betoshketian kopikin betoshshoko-
kanwe; jato xeta tsekanketian kopikin
xeta tsekanshokokanwe; jato mexteke-
tian kopikin mexteshokokanwe; jato
taxteketian kopikin taxteshokokanwe.

Ainbo potati esébo

24 1 Jonira ainbo betan wanoti
iki, ikaxbi iká pekáo oinna
jabé jakon jatima iketianra, moa jaon
keenyamakin westíora kirika wishá,
enra mia potai iki iká menixon, jawen
xobomea moa raanti iki.
2 Ja ainbora, moa xobomeax pikota
pekáo wetsa joni betan benoti atipanke,
3 ikaxbi ja wetsa pekáo bia jawen
benen atiki, omisxon enra mia potai
iki iká kirika wishá menixon, jawen
xobomea raankin, iamax ja chiní bia
jawen bene mawáti iki,
4 jatianra jawen reken bene ikátonin,
jaskara kerás iketian jakiribi ja ainbo
biti atipanyamake, jaskara akára Ibon
oinna ja omistibires jawéki aká iti iki,
ja iboati mai ja maton Ibo Diossen mato
menia, iresabires jakonma imayama-
kanwe.

Joni ramiatima esébo

5 Wanoa bená ikaxa, joni retea-
nantiain katima iki, westíora baritia
senenra ja senenhati wetsa teebo maton
amatima iki; jaskataxa jatio basi jawe
ayamai jawen xobon iti iki, jawen awin
raromati kopí.
6 Mia ribinkana tsoabi jawen meke-
manbi jan reneti, itan jawen reneti
makan jato bichinyamawe, maton
jaskaara ja mato ribina kopí jawen jati
maton bichina keská iti iki.
7 Jabé israelita joni ikenbi yatanxon
jawen yanka yonoti iti, iamax jaon
maronoxon boaitian meraxonra, ja joni
moa reteti iki, jaskáaxonra matoibakea
jakonma maton keyoti iki.
8 Lepra isin jaketian, sacerdote
Levitabaon mato yoiabo akonkin senen-
hakanwe. Jabo jaskara ati en yoia
keskáshamanra jatíbi maton ati iki.
9 Egiptonkoniax pikotax mato bain
kaaitian, maton Ibo Diossen María aní
shinankanwe.
10 Jaribi banenoxon ribinkin mibé
jonin mia jawéki bichinaitian, jawen
xobon jikixon ja kopíai kaman iti jawen
jawéki, jawebi bichinyamakanwe.
11 Jemanxonbi manakanwe, ja mato
potaxonai jawéki abanon janbi pikokin
ixon.
12 Jawebioma joni ixon, ja mato
ribinkin bichinai kopíai kaman, jawen
rakóti matoiba iti mato meniaitian biax,
yametai kaman jayá iamakanwe;
13 jan oxai rakoti iketianra moa bari
jikiaitian maton banexonti iki. Jatianra
jan mato jakon inon ixon shinan-
xonti iki, jaskáaxonra maton Ibo Dios
bebonxon jakon jawéki maton aká iti iki.
14 Jawékioma ikax onitsapitai joni
yonoax jawékia iamakanwe, basia-
makin kopiákanwe, maton kaibo iamax
wetsankonia joa joni inonbi, maton
jemanko jaa jaskáayamakanwe.
15 Teeketian bari jikiamabi ja netenbi
kopiákanwe, jawebioma ikaxa jan jati

kopi ja koriki maxkáke. Maton jaskáya-
maketianra matoki jakonma shinanni,
Ibo keshani saí iti iki, jatianra ja ocha
maton iboati iki.
16 Jaton bakebaon jakonma aká
kopira, ja papabo retetima iki, jaton
papabaon jakonma aká kopíra bakebo
retetima iki, westíorabora jaton ocha
kopíbiribi mawáti iki.
17 Wetsankoniax joá joni, itan ja
kachianabo atima keskáakinbo ayama-
kanwe, benomaataton mato ribinaitian,
ja kopíai kaman matoiba iti jawen
chopa bichinyamakanwe.
18 Egiptonko kikinni yanka yono-
kaataibo mato ikátiai shinankanwe,
jainoara maton Ibo Diossen mato tsekaa
iki; jaskákinra jatíbi ja nato jawékibo
senenhati en mato yoiai.
19 Maton wainkonia trigo tsekakin,
westíora senbó bimi benoax banéxon
biamakanwe; ja mato betan jaa wetsan-
koniax joa jonin bibanon, iamaxon ja
kachianatonin bibanon, iamax ja beno-
maataton bibanon, jatianra jatíbi maton
tee akainkobo, maton Ibo Diossen mato
jakon shinanxonti iki.
20 Olivos jiwinkonia aceituna tsekakin,
ja moa maton jainoa tsekaa ponyain
maton benoa aceitunabo tsekanoxon
benayamakanwe; ja wetsankoniax joa
jonibaon bibanon ja aceitunabo, ja
benomaatabaonribi bibakanon.
21 Ja uva jawen jiwinkonia tsekakin
maton benoabo binoxon, ja jiwibotiibi
jakiribi benayamakanwe, ja uva bane-
tabora wetsankoniax joa jonibaon biti
iki, kachianabo betan benomatabaon-
ribira biti iki.
22 Shinankanwe matoribira Egiptonko
kikinni yanka yonokaataibo iká iki;
jaskara kopíra en mato yoiai, jatíbi ja
ati en yoiabo maton senenhanon ixon.

25 1 Jawetianki joni rabe join
iananananbekonai, jatianra ja joi
benxoai joni koshibo tsinkita bebon
kati jake, jabaon jato oinxonon ikax,
jatianra jan jakonma akáma onanxon,
jabaon yoiti iki natonra jakonma akáma
iki ixon, jatian jan jakonma akábiribira,
natonra masá teneti jake ixon yoikanti
iki.
2 Jan jakonma aká kopi rishkiti
ikenra, main rakanxon ja jakonma aká
betan senenribi, já bebonxon rishkiti
joi benxoaitonin yoiti iki.
3 Jawekeskaxonbira chosko chonka
winomatan jato rishkitima iki, mato
keskáribi joni ixonbira bebonbires masá
teneax, jakonmairaton shinanmeenake.
4 Wakan bero xemeaitian xenexsha-
makanwe.

Wayonman jane keyómatima

5 Jawen wetsa betan ja xobonbicho
jabékona ixonbi, wetsan mawákin
jawe bakebi potabainyamaketianra,
ja benomaata ainbo, wetsa joni jawen
benen rareboma betan benotima iki.
Jawen beneitsara jawen bene iti biti iki,
jaskáaxonra ja beneitsa ixon ati jawe-
kibo jabé senenhati iki.
6 Ja ainbobaon reken bakera, jawen
wetsa mawataton janen ati iki, jaskáa-
xonra Israel jonibo xaranmea jawen
jane keyómatima iki.
7 Ikaxbi ja joni jawen awinwetsa betan
wanokashamaitianra, jainxon jato joi
benxoaxonkanainko ja ainbo kati iki,
jainxonra joni koshibo yoiti iki: ‘Nokon
beneitsara jawen wetsan jane Israel
jonibo xaranmea keyóyamai jatin keen-
yamai; ja nokon beneitsa ixon atira jan
ebé senenhakashamai’, akin.
8 Jatianra ja jemamea joni koshibo, ja
joni kenaax jabé yoyo ikanti iki, ja ainbo
betan wanotinin kikinni keenyamaitianra,
9 ja joni koshibo bebonxonbi jaki ochó-
makainxon, jawen awinwetsan ja jonin
taenkonia jawen sandalia bichinxon,
betoshba axon yoiti iki: ‘¡Jawen wetsa
bakeaxonkashamai jonira jaskaati iki!’
akin.
10 Jatianra Israel jonibo xaran, ja
jonin rarebobo janekanti iki, ‘zapato-
yaomabo’, akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Reken iká bimibo Dios meniti

26 1 Min Ibon, ja iboanon ixon mia menia mainko jikiax moa jain jaxonra,
2 ja main min banaa reken iká bimibo min tsekaa, westíora tasakan axon min boti iki, jain jawen jane iti ja Ibo Diossen katotainko.
3 Jatianra jain iká sacerdote min kaxon yoiti iki: 'Ramara en akai nokon Ibo Dios bebonxon onantiakin yoikin, ja non rekenbo akonkin meniti ixon Ibon yoini mainkora ea moa jikike', akin.
4 Ja min menia tasá bixonra sacerdotenin, jainxon min Ibo Dios jawéki meniti makan tsamana bebon ati iki;
5 jatianra min Ibo Dios bebomeax neskara joibo mia yoyo iti iki:
'Nokon reken papa arameobora, westíora tsamá ichamashoko wetsankobo boanhatanaibo iká iki,
Egiptonko boaxa jain jaai banékana iki,
jainoaxa ani jema banetax,
kikin koshi itan kikin icha kaikana iki.
6 Jaskara ikenbira, egipciobaon noa jakonmaakana iki,
akonbireskinra noa masá tenemakana iki,
jakonmaakinbires yonokinra, noa onitsapimakana iki.
7 Jatianra ja non reken papabaon Ibo Dios, noa akinnon ixon non yokata iki,
jatianra non yokatabo noa jan ninkáxona iki,
jan oinnara noa jawebiomabires iká iki,
ja non akai teebora jakonma iká iki,
jaskáakin noa akana non masá teneaibora, jakonmabires iká iki;
8 jawen ani koshira pikoa iki,
jaskáaketianra jawetianbi jaskara iosma ani onsá jawékibo winota iki,
jaskara meranoara, Egiptonkonia pikoxon,
9 nato neno noa bea iki, jaskáaxonra jatíbitian jain icha jawékiati,
jaainko noa bea iki.
10 Jaskara iketian riki, ja main banaa reken iká bimibo ea Ibon menia rama en bea', iki. Japekaora jatianbi min Ibo Dios bebon ja tasá akáx, jan oinketian rabii mia chirankooti iki.
11 Jaskaa pekáora min fiesta atiki, mia itan ja min rarebobo, jatíbi jakon jawékibo min Ibo Diossen mia menia kopí. Mia raroaitianra Levitabo betan wetsankoniax joax mato xaran jaa joniboribi, miibetan raroti iki.

Jawéki chonkankonia westíorabo meniti

12 Jawetianki jawen kimisha iti baritia nokotai, jatian riki jatíbi jawéki chonkankonia westíorabo meniti, jaskara iketian, jatíbi min bimibo chonkankonia westíorabo bipakexon, janbiribi tsamanxon min meniti iki, ja Levitabo, itan ja wetsankoniax joax maton main jaabo, ja kachianabo jainoax benomatabo, abákanon jaton jemanxon jatíbi jaton keenakeskáakin pikin ixon,
13 jaskáakin axonra ja min Ibo Dios bebonxon min yoiti iki:
'Moara nokon xobomea en tsekaa bimibo, jato menitibiribi janbiribi apakexon en jato
menipakeke, ja en jato meniabo riki, Levitabo,
wetsankoniax joax non main jaabo, ja kachianabo, jainoax benomatabo, jatíbi jabora min ati yoiabo senenhakin en jato iboamake, yoitimayamaira ja min ati yoiabo senenhai jawebi ea shinanbenoyamake.
14 Jainoara en jawebi piama iki,

mawákana kopí onisai ikax kerás-
pari inontianbira en akáma iki,
mawábaon kayaboribira en
meniama iki.
Nokon Ibo Diossé, miara en yoiti
ixona iki,
jatíbi min ati yoiabora en senenhaa
iki.
15 Naikanxonbi oinwe, ochaoma min
jakon xobonkoxonbi,
jaskáaxon, min joni israelitaboyabi
ja min noa menia mai,
jakonhakin noa shinanxonwe,
jainra jatíbitian icha jawékiati jake,
non rekenbo jaskara axonti min
yoini keskáakin
awé', akin.

Israel riki, Diossen jonishamanbo

16 Nato esébo itan ja senenhati joibo senenhai axenon ixonra, min Ibo Diossen rama mia yoike, min shinanyaxonbi, itan min kayayaxonbi akonkin shinanxon senenhawe.

17 Onantiakinra min rama yoike, ja Ibo Diossa nokon Dios iki ixon, jainxonra min yoike jan yoiabo senenhati, ja jawen esébo, ja jawen joibo, itan ja jato senenhamati jawen koshi joibo, jatíbitian já yoiti ixontira min yoike.

18 Ramara Ibonribi onantiakin yoike, mato Israel joniboronki iki jawen jonishamanbo, ja moatianbi mato jaskaati yoini keská, jainxonra yoike jatíbi jan yoia joibo maton senenhaxonti.

19 Jan aká wetsa jemabo xewina kikinman rabikaatai, itan jakonman ninkakaatai westíora jemara mia imai, jatianra jaskara iti jan yoia keská mia ikai, ja min Ibo Diossen jonishamanbiribi".

Jakonma ikaxbi benxoax jakonti

30 1 "Jatíbi jaskara iti en yoiabo matoki nokóketian, ja maton katónon ixonra en mato menia iki, mato jakon iti itan mato jakonma iti, maton Ibo Diossen wetsa maibaon mato potaara, maton jabo shinanti iki,

2 ja rama en yoia keskati, jatíbi maton shinanyanixbi itan jatíbi maton kayayanixbi, mato itan maton bakebo, Iboki banetax mato yoiti iti iki,

3 jatianra maton Ibo Diossen jakon imaribinoxon mato noibati iki. Jain mato potani mainkoniabora, jakiribi mato tsinkiti iki,

4 matoki jakonmaakin wetrsanko kikin ochó bokana mato janbisa ikenbira, maton Ibo Diossen jainoa mato beti iki, mato benaira jainkamanbi kati iki.

5 Ibonra ja maton rekenbo ikátiai mainko, jakiribi mato banémati iki, jatianra jain jakiribi mato jati iki; matora bebonmati iki, jainxonra ja maton rekenbo aní bebonbires mato icha bakeamati iki.

6 Maton jointiain, itan maton chiní bakebaon jointiainra, onanti itiakin ja senenhabekonti joi jain ati iki, jatíbi maton jointiaxonbi itan jatíbi maton kayayaxonbi noiax, mato basi janon ixon.

7 Maton Ibo Diossenra jatíbi nato jakonma jawékibo, maton rawiboki maanti iki, jainxonra omiskin mato jakonma anoxon mato chibanaiboki, ja jakonmabo maanhati iki,

8 jatianra matobiribi Iboki banetax, jaki yoiti mato iti iki, jatianra ja maton anon ixon rama en mato yoia ja senenhati joibo senenhai mato axeti iki.

9 Jatianra Ibon, jatíbi jawéki maton akaibo mato bebonmaxonti iki, matora icha bakeya imati iki, maton yoinabora icha bakeamati iki, jainxonra yoabo benbonbires bimimaketian maton ichabires tsekati iki, mato jakonhaira maton Ibo Dios jakiribi raroshaman iti iki, ja maton rekenbo jakonhai moatian rarokatitai keskati,

10 yoiti ixonkin ja maton Ibo Diossen koshi joibo, jawen esébo, ja nato esé kirikain wishaa joibo senenhaxonaitian, itan jatíbi maton shinanyanix, itan jatíbi maton kayayanixbi mato Dioski banéketianpari.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

11 Rama en mato meniai nato ja senen-
hati joira, matona atibires iki, wetsa-
xonbiresa ja senenhati atipanke.
12 Ikaxbi: '¿Ja senenhai axenon ixon
noa jan onantiakin yoiti kopiki, tsoa
naikan kati iki?' Jaskati mato yoyo iti
ikaxbira, nato joi naikanma iki.
13 Jainoaxa aniparo keibamaribi iki:
'¿Ja senenhai axenon ixon jan noa onan-
tiakin yoiti kopiki, tsoa aniparo keiba
katiki?' iki mato iti ikaxbi.
14 Mato jaskatabira, ja senenhati joi
matoiba iki, maton senenhati kopíra
maton kexainbi iki, itan maton shinan
meranbi iki.
15 Oinkanwe, ramara en mato
katomai, ja jati betan jakon iti, jainoax
mawáti betan jakonma iti.
16 Yoiti ixonra rama en mato yoiabo
maton ati iki, maton Ibo Diossa maton
noiti iki, jawen shinanbora maton
chibanti iki, ja senenhati joibo, ja
senenhati esébo, ja koshi joibo, jabo
senenhaxa mato jakon jati iki, ja
maton iboakin biti mai biax mato jain
iketianra, maton Ibo Diossen mato
jakonhakin shinanxonti iki.
17 Ikaxbi nato jatíbi jan yoia keskabo
axonyamaxon, wetsa diosbaon mato boa
kaxon rabii jabo bebon chirankootaxa,
18 iamama jatianbi mato mawáti iki,
maton onannon ixonra ikamatianbi en
moa mato keshanke, jatianra Jordán
shitabainxon maton jato bichini kaai
mainko, basi mato itima iki.
19 Ja matonbi katónon ixonra, jati
itan mawáti en mato yoike, jain-
xonra en mato yoike jaskatax jakon iti
itan jaskatax jakonma iti, ja matonbi
katónon ixon nato nete en yoiara nai
betan maira jake ixon non onanna
keská ikon iki. Jaskara iketian maton
chiní bakeboyabi mato jakon janon, ja
jakon jati katókanwe;
20 maton Ibo Dios noikanwe, yoiti
ixonkanwe, ja senenhaxoni ikon
ikanwe, jaskataxparira mato jakon jati
iki, ja maton reken papabo Abraham,
Isaac, Jacob akonkin meniti ixon Ibon
yoini mainko, icha baritia jati joniboribira jaskatax jakon jakanti iki", akin.

Moiséssen toan, Josué iká

31 1 Israel jonibo jakiribi yoyo akira
Moisés neskata iki:
2 "Eara pacha rabé chonka baritiaya
iki, jaskara ikaxa ea wetsanko kawan-
hatanti nokon koshi moa yamake.
Jaskábichopananra, ea Ibon yoike, en
Jordán shitayamai.
3 Ikaxbira mato kaai bebon maton Ibo
Dios kati iki, jatianra mato kaai betan
senenribi kakin jainoa jonibo jato keyo-
boti iki, jaton mai maton binon ixonra
jaskáati iki. Ibon jaskati yoia iketianra,
maton koshi ikax Josué mato bebon kati
iki.
4 Sehón betan Og, amorreobaon apobo
aní keskaribiakinra Ibon nato jonibo
jato ati iki, jabora jaton jemaboyabi jato
keyoa iki.
5 Jatian Ibon amaa ja jonibo jatoares-
xonra, jatíbi ja en jaskaati yoia keská
maton jato ati iki.
6 Matonra koshiakin shinanti iki; jato
betan reteanani, ratéyamai itan rakéya-
manoxikanwe, maton Ibo Diossa mato
betan iki, matora potatima iki, matora
jenebaintima iki", akin.
7 Japekáora Moiséssen Josué kenaxon
jatíbi Israelbo bebonxon yoia iki:
"Koshiakin shinankin jeneyamawe,
akonkin jato meniti ixon Ibon maton
reken papabo yoini mainkora, nato
jonibo min jato boti jake, mia riki ja
iboakin bikanon ixon jan jato mai meniti.
8 Ja Ibobira mii bebon kati iki,
jatianra miibetan iti iki, miara pota-
tima iki, miara ochóatima iki, jaskara
iketian rakéyamawe, jainoaxibi shinan
yosmayamawe", akin.

Ribinbo jato shinanxontima baritia iken esé yoyo ati

9 Nato eséra Moiséssen wishaa iki,
jaskáaxonra ja senenhabekonti joi jain

iká Ibon ani bonanti jan boai sacerdote
Levitabo, itan jatíbi Israel joni koshibo
jato menia iki,
10 jaskáaxon jato yoia iki: “Kanchis
baritia senenatiibi, ja ribinbo moa
jato shinanxontima baritia iketian, ja
Peotabaon fiesta atitianra,
11 jain ikanti Ibon katotainko jatíbi
israelitabo tsinkitax jaton Ibo Dios
bebon ikanaitian, jatíbi jabo bebonxon
nato esé maton yoyo ati iki.
12 Jatíbi jonibora tsinkíti iki, benbo-
boyabi ainbobo, bakebo itan ja maton
jemanko jaa wetsankonia jonibo, ja esé
yoyo akai ninkánox, jaskatax ja maton
Ibo Dioski yoiti iti onankanti kopí, itan
jatíbi ja esekan yoiaibo aki axenox.
13 Jatianra maton bakebaon ja esé
onanama ixonbi, jabaonribi ninkákanti
iki, jatianra maton Ibo Dios yoiti ixoni
axeax, Jordán shitabainxon mai biax
jain jaai kaman, jatíbitian jaskati mato
jati iki”, akin.

**Ja akinbicho jaskara atibo
Diossen Moisés yoia**

14 Jainxonra Ibon Moisés yoia iki:
“Oinwe, mia jatian mawátira moa
nokotai; jaskara iketian Josué kenawe,
mato rabébira jainoax Nokoananti
Carpa Xobonko mato kati iki, jaskara
atibo en mato yoinon”, akin. Jatianra
Moisés betan Josué jainoax Nokoananti
Carpa Xobonko kaa iki,
15 jainxon nai koin meranxon Ibon jato
oinmaa iki, ja iká iki ja xobo xepikoti
manaon pania.
16 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
“Basimara moa mia mawatai, jatianra
nato jonibo moa yoitimaax, wetsa
mainmea jonibo nato main jakanabaon
diosbo ikonhax, masákanti iki; jatianra
ea jenekanti iki, ja senenhabekonti joi
en jato betan akára ras akanti.
17 Jaskákanketianra ea jatoki sináti
iki, jaskáxonra jatobicho inon ixon en
jato jeneti iki, jawekeskaxonbira en
jato koirantima iki, jatokira ichabires
jakonma masá tenetibo beti iki, moa
jaskarabo ionaxparira neskákanti iki:
‘¿Non Dios moa nobetama iketianmarin
nato jakonmabaon noa masá tenemai?’
ikibo.
18 Jaskara kopí riki noa neskatai ixon
onankankebira, jatíbi jakonma axon,
wetsa diosbo rabikana kopí, jatoibakeax
ea bebonbires ochó iti iki.
19 Jaskara iketian, nato bewá wisha-
kanwe, jaskáaxon israelitabo axea-
kanwe, ja bewakanon ixon, jara jaskara
akanon ixon onantiakin en moa jato
yoia ikax, ja en jato yoixonti iti iki.
20 Maton reken papabo akonkin jato
meniti ixon en jato yoini maira, jain
jatíbitian icha jawékiati já iki, jain en
jato jikimaara potóakin piax xoákanti
iki, jatianra ea potabainxon wetsa
diosbo chibanxon, rabikanti iki, eara
moa jawemabi shinankanti iki, jaskaa-
xonra ja senenhabekonti joi en jato
betan aká sekekanti iki.
21 Icha jakonmabo itan masá tenetibo
jatoki nokoketian, jan jato shinanma-
tira nato bewá iti iki, jaskara ikanti
en jato yoira ikon iká iki ixonra, jaton
bakebo bewaitian shinankanti iki,
jatianra bewakanti iki; jato meniti en
yoia mainko jato jikimaamatianbira, jao
bokanti jaton shinan en moa onanna
iki”, akin.
22 Ja netebira Moiséssen ja bewá
wishaa iki, jaskáaxonra ja axekanti
israelitabo jato yoia iki.
23 Ja Josué, Nunman bakera, Ibon
jaskara anon ixon neskaakin yoia iki:
“Koshiakin shinanwe, en jato meniti
yoini mainko jan israelitabo jikimatira
mia iki, jaskara iketianra ea miibetan
ikai”, akin.
24 Jatianra Moiséssen ja nato esébo
westíora kirikanin wishakin keyoxon,
25 ja Ibon jato betan ja senenhabe-
konti aká joi jain iká ani bonanti boai
Levitabo yoia iki:
26 “Nato esé kirika bixon, ja maton Ibo
Diossen jato betan ja senenhabekonti

aká joi jain iká ani bonanti patax akanwe, ibanon jain ixon maton jakonma akábo jan mato yoixonti.

27 Enra kikinhakin, onanke mato riki yoitima itan maton keena keskáres akai jonibo; jatian rama, mato xaran jiriapari ea ikenbi, mato Iboki yoitimake, ¿Jawe ibiraibetin ea mawata pekáo, mato ibiresi?

28 Jemamea joni koshibo betan, ja jonibobires ikax ja tsamábaon joni koshibo neno jato tsinkiwe, nato jawékibo onantiakin en jato yoinon, noara yoiama iki ikantima kopira, ja en jato yoia nai itan mai maton onanakeská ikon iki.

29 Enra moa onanke ea mawata pekáora yoitimakanti iki, jatianra ja anon ixon en jato axeabo akin jenekanti iki; jainxonribira en onanke ichabires rabintibora jatoki joti iki, Ibo bebonxon jakonma axon, sinámakana kopi", akin.

Moiséssen bewá

30 Jatianra israelitabo tsinkita bebomeax, nato bewá peokootainoaxbi senenain kaman Moisés bewaa iki:

32 1 "Ea yoyo ikai, ninkawe, naiorikeabó,
nokon joibo ninkawe, mainmeabó.
2 Ja en jato axeakai joira oi maannai keská jakon iti iki,
ea yoyo ikára nibí maanna keská jakon iti iki,
xobiki onpax shorotai keská jakonra iti iki.
3 Ibon jane ninkakaatiakinra en yoiti iki:
¡Onankanwe non Diossa kikin iki!
4 Dios iki noa jakonmanin anaketian noa koirannai;
jawen tee akábora senen iki,
jawen aká jawékibora atikeskabiakin akábo iki.
Jara ikon Dios iki,
janra jaskara atima aká yamake;
¡Jara atikeskabiakin akai iki, itan ikonkon iki!
5 Matora jakonmabires iki, itan jakonmabires shinanya jonibo iki,
matora jakonmai yoyo ixon Dios sinámaabo iki,
jakonmabo ikaxa mato jawen bake iti jisámabo iki:
6 ¿Jaskaratonki akai maton Ibo kopíakin?
Matora shinanhoma jonibo, itan jaskáaxon jakon ati onanma jonibo iki,
¡Janra mato jonia iki, jainxonra westíora jema keyótima mato imaa iki!
7 Pekáori naiskanwe, moatian mato winotabo shinankanwe;
jan mato yoinon maton papabo yokákanwe,
jaskara winotabo mato yoinon ixon yosiboribi yokákanwe:
8 Westíoraakinra jemabotiibi, itan maibotiibi naikanmea koshi Diossen, jonibo janbisaa iki,
jaskáaxonra jain senenbo iboakanti jato mai menipakea iki.
Ikaxbi mato israelitabobiribi jakonhiraakin aká iki,
9 mato jonibora jawenashamanbiribi iti Ibon mato katotabo iki,
janwena iti katóxon biara Jacob iki.
10 Jawebi jain xoxoyamai mananmameara mato nokoa iki,
ja niwen aabichoa, mai manxana ikáinoa;
matora ikota iki, jaskara itira mato onanmaa iki,
jawen bero wiso akai keskaakinra mato koirana iki.
11 Tetekan jawen bake beshébo noyati onanmakin,
jawen naakamea pakea, ketó meran kaaitian jawen pechín biai keskáakin bixonra,
mato Ibon koirana iki.
12 Tsonbi akáma, Ibonbira jato boa iki;
¡Wetsa onankanama diossen akintira maxkáyamaa iki!

13 Jawenbi chitetimaakinra ja main-
mea manan keyakan jato boa iki,
niimeranoa bimira jato jawékiamaa
iki, shankankonia bona jenera
jato xeamaa iki,
makan chorishainoara jato xeni
menia iki;
14 jaton wakankoniabo biaxa leche
itan leche seróya ikana iki,
jainxonra kikin jakon carnerobo
pikana iki,
ja carnero benebo betan cabra
benebora Basánhinoa iká iki;
kikin jakon trigo bimibora pikana
iki,
jainxonra kikin jakon uva jene
xeakana iki.
15 Jawékinin bebonaxbira israelitabo
Diossen shinanbenokana iki,
(onantibires kikinbires xoabora
ikana iki). Jan jato jonia Diossa
jenekana iki;
jakonmanin anaketian panaxon
jato xabaa ikenbira, omiskana iki.
16 Ja rabitima kerás jawékibo
rabixonra, Diossen washí shinan
kepenxon sinámakana iki;
17 yoshinbo axonkinra yoinabo rete-
kana iki,
ja jawetianbi onankanama diosbo;
jawetianbi jaton papabaon
rabiosma, bená diosbora iká iki
ramabi jatoki nokota.
18 Jakomanin anaketian mia jan
panaa min papanra mia shinan-
benota iki, Israel;
ja mia jati menia Dioskira mia
shinanbenota iki.
19 Jaskara oinnaxa Dios sinata iki,
jatianra jawen benbo bakebo
itan jawen ainbo bakebaon moa
keenyamaa iki;
20 jaskáxonra jato yoia iki: ‘Enra
moa mato jeneai, ¡Oinkanwe
jawekeskarainki mato nokotai ixon!
Matora ikonshaman jakonma
jonibo iki, matora jaki koshitima
bakebo iki.
21 Maton iresa dioskira en mato
washita iki,
jatianra maton ea jaki washinon
ixon,
¡Wetsabo en nokon jonibo imati iki!
maton jakonma diosbaonra ea
sinámaa iki.
22 Nokon siná ketetara chii keská
iki, jatianra ja mai xanken
neminhainbobi ja tirí nokoti iki;
mai itan jain banaa bimibora en
keyoti iki,
manan chankata tasenenainbora
en chii tirímati iki.
23 Jatíbi jakonmabora en jatoki
tsamanti iki, jatíbi nokon piara
en jatoki potati iki;
24 jawékiatinin itan yonakanra
mawákanti iki; keyomis isin
chexakaatininra en jato keyoti iki;
pimis yoinabo itan retemis
ronobora en jatoki raanti iki.
25 Callemeara reteanankin jaton
bakebo retekanti iki,
jatianra jaton xobomeax kikini
rakékanti iki;
bake ranonbo, bake xontakobo,
yosibo itan bake xoma akaibora
mawákanti iki.
26 Wetsankobo jato janbisatira en
shinanna iki,
tsonbi shinantimaakin nato
mainmea jato keyotiribira en
shinanna iki,
27 jaskara ati ixonbira ja rawibo
shiroai en teneti atipanyamaa iki;
nokon rawíbo rabítininra ea
keenyamaa iki, jainoaxa neskati
yoyo ikantinin ea keenyamaa
iki: Natora Ibon akáma iki;
non koshinbi non aká riki, iki
ikantininra ea keenyamai’.
28 Israel jonibo riki moa jaton jakon
shinan keyotabo; ¡Jaton jaskáaxon
jawéki ati onan shinanra yamake!
29 Onan shinanya ixonra, jaskara
jakonmain paketi kaai onankean-
kana iki.

30 ¿Jawekopíki westíora jonin waranka
israelita jato jabámaa iki?
Jainoax ¿Jawekopíki rabé jonin
chonka waranka israelitabo jato
jabámaa iki?
¡Jato koiranna Ibon, jaton rawibaon
jato abanon ixon jato menia
kopíra iká iki!
31 Jaton diossa koshima iki ixonra non
rawíbaon onanke,
jara non koshi Ibo betan senenti
atipanyamake.
32 Jabora jakonma uva jiwi waí
keskábo iki,
Sodoma betan Gomorra iníbaon
chiní bakebo riki,
jabora moka itan jan mawáti uva
keskábo iki;
33 jaton uvara jan mawáti rao keskábo
iki, ¡Jan mawáti ronon moka
keská riki!
34 'Nato jatíbira en jain imaresapari
iki; kopí jawéki akai keskáakin
en benxoa riki,
35 jatian jato masá tenemati nokotai
en manaaresiki, ja en jato masá
tenemai netera,
ja atikeskabiakin kikinhakin en jato
masá tenemati iki.
Jaton keyóti netera moa ochóma
iki, ¡Jaton jatian itira moa jatoki
nokotibi iki!'
36 Jaton koshi maxkata oinnaxa, Ibo
jawen jonibaon paranan ikin jato
akinni pikóti iki;
moa jaton koshi keyóketianra
noibaxon Ibon jawen yonotibo
jato akinti iki.
37 Jatianra israelitabo yokáti iki:
'¿Jan koirankin panaa, mato
jaki koshikatitai maton diosboki
jawerano iki,
38 ja maton yoina retexona jawen xeni
pikatiaibo, itan maton uva xeati
menia xeakatitaiboki jawerano
iki?
¡Mato akinni bebákanon! ¡Mato aka-
naketian mato panai bebákanon!
39 Eabicho riki Dios; epekáora wetsa
diosbo yamake.
Ea riki jato jati nete meniai, earibi
riki jato jati bichinai;
eabicho riki jan payóbo raonai.
¡Nokon koshin jato akára tsoabi
kenekaati yamake!
40 Enra nokon meken naiori sananai,
jaskáaxonra en akonkin yoia, nokon
jati nete jatíbitian iki,
41 nokon pené espada kenshoxonra,
jakonma akana iketian, atikes-
kabiakin nokon rawibo en kopíti
iki.
¡Ea omisaibora jato kopikin en
akonbireskin masá tenemati iki!
42 ¡Ja mawatabo betan ja rawí
yatankanabaon jiminra, nokon
piabo en pokoti iki!
¡Jaton joni koshibaon boo
nenkeyabira jaton mapo en xateti
iki!
Nokon espadaninra jato keyoti iki'.
43 ¡Jato patax iká jemabo, ja Diossen
jonibo betan rarokanwe!
¡Jawen yonotibo reteabora jato
kopíxonti iki, jawen rawíbo jato
kopixonra, jawen mainmeabo
itan jawen jonibo jaton jakonma
akábo shinanxonyamakin oinresti
iki!" akin.

Senentiainbi jato Moiséssen yoia

44 Moisés betan Nunman bake Josuéra
jatíbi Israel jonibo bebon iká iki,
peokootiainxonbi axon ja senenain
kamanra nato bewá jato yoia iki.
45 Jatian moa jato joi yoikin senen-
haxonra,
46 ja israelitabo yoia iki: "Rama en
mato yoia kikinhakin shinankanwe,
maton bakebo yoikanwe jatíbi nato esé
akonkin senenhai axekanon.
47 Iresa joi riki ixonra maton shinan-
tima iki; natora jan mato jamati esé iki,
ja esé kopíra Jordán paro keibakea main
basibires mato jati iki, ja maira iboakin
maton biti iki", akin.

Ja bikanti mai Diossen Moisés oinmaa

48 Ja netenbira Moisés Ibon yoia iki:
49 "Jericó bekeiba moabitabaon mainko iká Abarim mananbo ikainko ja Nebo mananman mapétanwe, jainxonbira ja Canaán mai min ointi iki, jara iboakanon ixon israelitabo en jato meniai.
50 Ja Hor mananman mapetaxa mia mawati kaai, min anibo iní keskaribiira mia miinmeeti kaai, Hor manameax mawatax min wetsa Aarón iká keskáribiira mia minmeeti kaai.
51 Mato rabéra israelitabo bebonmeax eki yoitimaa iki, jain jawebi xoxoyamai Zin mananhin, Meriba-cades onpax ikain mato inontianra, en yoia senenhayamakin israelitabo bebonxon maton ea jakon ninkakamayamaa iki.
52 Jaskara iketianra, israelitabo en jato meniai mai min ochóxonres ointi iki, ikaxbira mia jain jikitima iki", akin.

Israel jonibo Moiséssen jakon shinanxona

33 1 Jawen mawáti ochómashoko iketianra, Diossen joni Moiséssen israelitabo jakon shinanxonkin,
2 neskara joibo jato yoia iki:
"Sinaí mananmameaxa Ibo joai;
Seir ikainxonra jawen joekan noa tenake.
Parán mananbo ikainxonbi tenaara,
Meriba-cades kaman jawen pené nokota iki;
noa noixonra jawen mekayaokea mekenman chiibires esé noa bexonai.
3 Ibonra jawen jonibo noike,
jawenabiribi iti shinanabora jakonmanin anaketian jato panai,
jabaonra jatíbitian yoiti ixonai,
keenshamankinra jawen joi senenhaxonkanai.
4 Moiséssen noa Diossen esé meniara,
noa Jacobnin jonibaona kikin jakonshaman iká iki,
5 jatianra ja jemamea joni koshibo tsinkixon,
itan ja Israel meskó jonibo tsinkitabaon,
Israelitabaon apora Jesurúnhain, Diosbi iki ixon jabaon onanna iki", akin.
6 Rubén yoiira neskata iki:
"¡Rubénra jatíbitian jaresti iki!
¡Ichama jawen jonibo ikaxbira mawákantima iki!" iki.
7 Judá yoiira neskata iki:
"Judakan yokatara, Ibon ninkatai;
jawen jonibo tsinkitainkora jato betan ikai.
Min koshi shinanman jato akinwe;
jaton rawíbo jatonhareskanon jato akinwe", iki.
8 Leví yoiira neskata iki:
"Ibo, Tumim itan Urim, jan min shinan onanti makan paróyashokobora mina iki;
nato minabora, ja min joi akin senenhai jonibaonaribi iki.
Jara Masahainxon min tanakaama iki,
Meribá onpax ikainoaxa mibé join iká iki,
9 Diossen jato reteti yoia kopíra ikana iki:
'Jawetianbira non papabo non oinnama iki, iki jaton papabo yoii',
'non wetsabora non onanyamake iki, jaton wetsabo yoii ikana iki',
jabora tsoabobira iki, 'nonra onanyamake iki jaton bakebo yoii ikana iki'.
Jato yoii jaskataibora min joi senenhaibo iki,
min jato betan ja senenhabekonti aká joira akonkin senenhakanai.
10 Jacob, ja Israel jonibora ja senenhati esébo itan ja koshi joibo maton jato onanmai;
mia axonkin jawékibo menoti, makan tsamanainkora ininti

betan yoinabo mia menikin
tsamankanai.
11 Mia axonkin akana riki, jato jakon-
hakin shinanxonwe, Ibó,
kenshamaanan jaton tee bixonwe”,
iki.
12 Jatian Benjamín yoiira neskata iki:
“Jara Ibon noia ikax jawe iamai
jakon jake;
Jatíbitianra koshi Ibon koirannai,
¡Jara ani Ibon panaa jati iki!” iki.
13 José yoiira neskata iki:
“Ibonra jawen mai jakonhakin
shinanxonti iki;
naikanmea kikin jakon nibíra
jawen main maanhaxonti iki,
jawen mai chichóbobira kikin jakon
onpax imaxonti iki,
14 kikin jakonhakin yoá tsekati bari-
tiara imaxonti iki,
jainxonribira kikin jakon bimibo
tsekati oxebo imaxonti iki,
15 moatian manan keyábo ikain,
jatíbitian mai matóbo ikainkobo
banaxon kikin jakon yoabo
tsekatira imaxonti iki,
16 kikin jakon bimibo bochora jawen
mai imaxonti iki,
ja zarza jiwishokonko iní Diossen
jakon shinanyara jatíbitian iti iki.
Jatíbi nato jakon jawékibo Joséki
bebánon,
jara jawenashaman iti jawen wetsabo
xaranmea Diossen katota iká iki.
17 Joséra reken torón bakea keská
metsá iki,
búfalo waka keská koshi riki,
jatíbi jemabora jawen machaman
mai senenainko kamánbi jato
chirinboti iki.
Efraínman icha jonibora jaskara
koshi iki;
Manaséssen warankabires joniboribira jaskara koshi iki”, iki.
18 Zabulón betan Isacar yoiira neskata
iki:
“Wetsankobo kawaantanti ikax,
rarowe Zabulón,
jatian mia Isacar, ja min carpa
xoboshokotonin ikáx rarowe.
19 Jato iká mananman bekanon ixonra
jato patax iká jemabo kenakanti
iki,
jatianra jatíxonbi Dios menikin,
jainxon jawékibo menokanti iki;
aniparomea jakon jawékibo biax,
itan aniparo mashimeax kikin
kopí joné jawékibo biaxa rarokana iki”, iki.
20 Gad yoiira neskata iki:
“¡Jan mia ani maibo menia Dios,
jakon ibanon!
Gadra, león awin yoina biax pokón
rakáxon, jawen ponyanbo itan
jawen mapo jaxkapakeai keská iki.
21 Gadra kikin jakon maia baneta iki,
joni koshibaona iti keskáshaman riki.
Jonibo bebonxonra ja ati Ibon yoia
senenhaa iki,
Israelbora ja atikeskabiakin jakonhakin jato ikinna iki”, iki.
22 Dan yoiira neskata iki:
“Danra koshi iki, jainoaxa ino bake
ranon keská siná iki”, iki.
23 Neftalí yoiira neskata iki:
“Neftalíra Ibon oinna jakon iki,
jaskara iketianra ichabires akin
Ibon jakonhati iki,
¡Ja surhorikea mai jain senenayabira ian iboake!” iki.
24 Aser yoiira neskata iki:
“Jatíribi Jacobnin bakebo akai
bebonbires akin,
Aser Diossen jakonhakin shinanxonbanon,
jainxon jawen wetsabo kikinhakin
noimabanon.
Jawen taenkobobi serotiakin icha
xeni menibanon;
25 min xepotibo ibanon yami tonron
akábo, itan bronce tonron akábo
ikax kikin koshibo,
mia jaai kaman kikin koshi mia
imabanon.
26 Israelitabaon Diossa tsobébi
senenma ani iki,

jara nai koin pekaten iká apo iki,
jaskara ixonra jatíbitian mia akinti iki.
27 Jatíbitianbires jaa Dios iki onsá jakonmanin anaketian jain mia jonéti,
jawen jatíbitianbires koshinra mia akinnai;
min rawíbora mii bebomea jato jabamaa iki, jainxonra jato keyoti mia yoia iki.
28 Israelra moa jawe jakonmabi shinanyamai jati iki,
jawen chiní bakebora tantitishaman shinanyares jakanti iki.
Jawen maibaonra icha trigo wai jati iki,
jainoaxa icha uva waiboribi jati iki,
jaskara ikaxa jawetianbi naikameax oi bei jenetima iki.
29 Israel, miara jakon iki,
¿Tsoaki mia keskaribi ikax mibé senenti iki?
Ibonbira mia xabaa iki;
janra mia koiranti iki, jainxonra mia akinti iki,
¡Ibo riki min jan jatoaresti, min koshi espada keská!
Min rawibo min jatoaresara mii naman ikanti iki,
jaskáaxonra jaton rabí shinanbo min jato keyonaanti iki", iki.

Moisés mawáketian minna

34 1 Jain jawebi xoxoyamai manan Moab ikainoaxa, Nebo mananman Moisés mapeta iki, Pisga manan maxkaten, jara Jericó bekeiba iki. Jainxonbira Dan mai senen jatíbi Galaad mai Ibon oinmaa iki,
2 ja maibo riki Neftalí, Efraín, Manasés, ja aniparo Mediterráneo kaman iká jatíbi Judakan mai,
3 ja Néguev, ja Jordán mai xanken, jainoax ja Jericó mai teshanpa, jaribira xebon niiya jema akanai iki, ja Zoar kamanra oinmaa iki.
4 Jatianra Ibon yoia iki: "Jawen chiní bakebo akonkin meniti ixon en Abraham, Isaac, Jacob yoini mai riki nato. Jain jikitixonmabi, min ointininra ea keena iki", akin.
5 Jaskataxa, ja Diossen yonoti Moisés, Moab mainkoniax mawata iki, jaskáti moa Diossen yoia keskáshamanra iká iki,
6 jatianra Moab mai teshanpain Betpeor bekeiba minmeeta iki, jain ikára ramatiankamanbi tsonbi onanyamake.
7 Pacha rabé chonka baritiaya ikaxa mawata iki, ja mawatai kamanra jakonhakin jawen bero betan jawen yora koirana iki.
8 Ja mawata netebo mekéxonkin senenhaira, jain jawebi xoxoyamai Moab manan ikainoax, kimisha chonka nete kaman israelitabaon Moisés winixona iki.
9 Jatianra Josué, ja Nunman baken, Moiséssibakea jaskáaxon jakon ati onan shinan bia iki, ja bimakinra Moiséssen jawen meken Josuékan maponkon aká iki; jaskáaketianra israelitabaon Josué yoiti ixonkana iki, jaskara ati Ibon Moisés yoia keskára akana iki.
10 Jaskara ikenra, wetsa profeta Moisés keská Israelboiba jawetianbi yamaa iki, já betan beibananax Ibo yoyo ikaira tsoabi yamaa iki,
11 Egipto apo jawen joni koshiboyabi, itan jatíbi ja main iká jonibo akin, ja jaskara iosma itan jawéki ratétibo Ibon amaa akai joni Moisés keskára yama iká iki,
12 jatíbi Israel jonibaon jishnonbi, koshi shinanman, ani jawékibo itan jakon jawékibo aká jonira Moisés betan senen tsoabi yama iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

JOSUÉ

Israelitabo, Josuénin jato ikinna jaskarabo winota yoia

Moiséssen toan Diossen Josué kenaa

1 [1] Ibon yonoti Moisés moa mawata pekáora, jan akinbea Nunman bake Josué Ibon yoia iki:

[2] "Nokon yonoti Moiséssa moa mawáke, jaskara ixonra rama min jatíbi Israel jonibo jato Jordán paro shitakinti iki, jaskataxa en mato mai meniainko mato kati iki.

[3] Ja Moisés en yoini keskáakinra, jatíbi ja maton taen jamatai mai en mato meniti iki.

[4] Ja mato en meniti mai riki, tsoa jonibi jain jaama mananhinoax peookotax Líbano mananyabi, jainoax aniparo Éufrates kaman, itan jatíbi hititabaon maiyabi, jainoax aniparo Mediterráneo kaman.

[5] Tsonbira mia jaai kaman, reteanankin miaarestima iki, ea Moisés betan ikátiai keskáribira ea mibé iti iki, enra mia potatima iki, jawetianbira en mia jenetima iki.

[6] Rakéma itan koshi shinanya iwé, minra nato jonibo mai menipaketi iki, jara maton rekenbo en jato meninoxon yoini iki.

[7] En mia yoiai riki, rakéma itan koshi shinanya mia iti, jainxonra jatíbi ja nokon yonoti Moiséssen mia esé meniabo, min senenhati iki. Ja esekan yoiai keskáshaman min senenhaitianra, jatíbi ja min akai jawékibo jakonbires kati iki.

[8] Ja Diossen esé kirika meran yoiaibo, banebanekin nete itan yamé yoyo axon shinankin jan yoiai keská akí jatíbitian jawé, jatianra jatíbi min akaibo jakon pikóti iki.

[9] Ea riki jan mia raanai, rakéma itan koshi shinanya iwé. Rakéyamawe itan min shinan yosmayamawe, ea riki min Ibo Dios jaweranoki mia kaai, jainribira ea mibé iti iki", akin.

Josué reteanani kanox benxokata

[10] Jatianra ja jema koshibo Josuénin neskáakin jato yoia iki:

[11] "Jatíbi carpa peotabo ikain kaxon jato yoitankanwe, ja boti jaton jawékiati jawékibo moa benxoakanon ixon, nenoax kimisha netera non Jordán paro shitai kaai, ja non Ibo Diossen noa meniai mai binoxon", akin.

[12] Jainxonribira, Josuénin Rubenman rarebobo betan Gadnin rarebobo, jainoax jatíribi naponbekon senenres Manaséssen rarebobo jato neskáakin yoia iki:

[13] —Shinankanwe, Ibon yonoti Moiséssen mato jaskáti yoini, matora maton Ibo Diossen yoia iki, ja mai biax jain jaax moa mato tantinon ixon.

[14] Ja maton ainbobo, maton bakebo itan maton yoinabo nenobi jenekanwe, ja nato mai mato Moiséssen Jordán keiba meniniori. Ikaxbi jatíbi ja reteananti atipana jonibora, jayakax reteananti jawekibo biax, jaton kaibobo reteananatiain akini jato bebon bokanti iki,

[15] jain tantiti Ibon jato mai meniai kaman, mato aká keskaribiakin, jatianra jaboribi Ibon mai menia, moa ibo banékanti iki. Japekáora maton mainko ja paro bari pikotaiori ikáo mato banéti iki, ja Diossen yonoti Moiséssen jatíbitian matona inon ixon mato mai meniniori —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 Jatianra jabaon yoia iki: —Non
abánon jatíbi ja min yoia keskáakin,
jaweranoki min noa raanai, jainra noa
kati iki.
17 Ja moatian non Moisés ninkáxon-
katiai keskáribiakinra, mia non jatíbi-
tian ninkáxonti iki. Jaskara iketian mia
non yokatai riki, ja Moisés betan ikátiai
keskáribi ja min Ibo Dios mibé ikára
jakonhira iti iki ixon.
18 Jatíbi ja min ati yoiabi miki yoiti-
maibo, itan ja mia ninkáxonkashamai-
bora non jato reteti iki. Jaskara ixon
mia non yoiai riki, mia rakéma itan
koshi shinanya itires —akin.

Paranaxon Jericó jema ointi Josuénin jato raana

2 1 Sitimhainxonra Josuénin rabé joni
paranaxon Jericó jema ointi raan-
kin jato yoia iki: "Botankanwe jawe-
keska mairin, itan jawekeska jemarin
ixon Jericó jema oinni", akin. Jabo
boaxa Jericóainoa westíora tsini ainbaon
xobónko nokókana iki, jawen jane iká iki
Rahab, jainra ja yamé oxakana iki.
2 Ikaxbi wetsaxon Jericó apo keshan-
kin neskáa iki: —Jaweti israelita jonira
joke, nato yamé paranaxon nato mai
oinni —akin.
3 Jatianra apon Rahab neskáakin yoiti
jato raana iki: —Ja mia oinni bea ja min
xobonko iká jonibora min jato pikoti
iki, jabo ronki nato mai oinni beabo
iki —akin.
4 Ikaxbi jato jonea ixonra, yoia iki:
—Ikon riki jaweti jonira eiba bekana
iki, ixonbira jaweranoaboki ikanai ixon
en jato onanyamaa iki.
5 Moara yametaishokobi bokanke,
ja hora jema xepoti moa xepokanai
iketian, enra onanyamake jaweranora
bobirakanke. Ikaxbi ramabi chibani
boxonra, maton jato nokoti iki —akin.
6 Ikonra iká iki, ja ainbaonra jawen
xobo pekaten jato mapémaxon, lino
nishi choshinon ixon tsamá meran jato
jonémaa iká iki.
7 Apon jonibaonra Jordán paro nashi-
tatinko kaman jato chibankana iki. Ja
sontárobo pikóbaina pekáobira xepóti
xepokana iki.
8 Jatian ja paranaxon oinni beabo
oxaamatianbira, jato ikain mapéxon
Rahabnin jato yoia iki:
9 —Enra onanke nato maira Ibon
mato menia iki, jakopíra noa ikonbiresi
raketai. Jatíbi neno jabora ikonbiresi
rakékanai.
10 Nonra onanke mato Egiptonkoniax
pikónontianra, Diossen mato shitánon
ixon joshin aniparo mato jene tsosin-
maxona iki. Jainxonribira non onanke,
Jordán paro keiba iká rabé amorreo-
baon apo Sehón itan Og, yamatiakin
maton retea iki.
11 Jaskarabo onanax ikonbiresi raké-
kinra, mato betan reteanantibobi tsonbi
shinanama iki. Ja Ibo, ja maton Dios iki
bochiki naikanmea, itan nato naman
iká mainmea Diossibi.
12 Jaskara kopíra, en mato yokatai
akonkin senenhanoxon nenonxonbi
maton ea yoiti, ja Ibo kopi nokon rare-
bobo maton jakonhati, en mato jakonha
keskáribiakin. Jatian ikoni mato ikai
en onannon ixon ea westíora jawéki
axonkanwe,
13 jainxon, nokon papa betan tita,
nokon poibo, itan nokon wetsabo jawea-
yamakin maton jamati iki, jainoax jatíbi
jato betan ikáboribi. ¡Mawáti ikenbi noa
kishpinmakanwe! —akin.
14 Jatianra jabaon yoia iki: —Mato
janon ikax noa ibanon mato kopi
mawati, ikaxbira nato jawéki mia kesha-
tima iki. Jawetianki nato mai Ibon noa
meniai, jatianra akonkin, mia non
jakonhai onanti senena iti iki —akin.
15 Rahab iká iki, ja jema chike maxka-
tenbi westíora xoboakanaton jaa,
jainxonra westíora risbí ventananin
paninxon jato pakémaa iki.
16 Jaskáxonra jato yoia iki: —Ja mato
benaibaon nokonaketian mananman
botankanwe. Jainra mato kimisha

netepari jonéti iki, jan mato benaibo
nato jeman banékanai kaman.
Japekáora mato karibati iki —akin.
17 Jatian jabaon yoia iki: —Nonra mia
akonkin senenhaxonti iki, ja min noa
jaskáti yokata keskáakin.
18 Ikaxbi jawetianki nato main noa
jikiai, jatianra jan noa pakémaa venta-
nanin, min joshin risbi paninti iki.
Jainxon min xobonko jato tsinkiwe,
min papa, min tita, min poibo jainoax
jatíbi min papan kaibobo.
19 Jaweratoboki ja min xobonkoniax
pikotai, jabora jatonbinix mawáti iki; ja
jaskataibora non imaama iti iki. Ikaxbi
tsonki, ja min xobon ikábo meetai,
nonra jabo ointi iki.
20 Ikaxbi nato jawéki min jato keshan-
ketianra, nonribi ja mibé akonkin
senenhanoxon mia non yoia jawéki non
senenhatima iki —akin.
21 —Non jaskara akára jakon iki
—akinra ainbaon aká iki. Jainxon
jato raanara, moa jaabo bokana iki.
Japekáora, ainbaon ventananin moa
joshin risbi nexaa iki.
22 Jatian ja paranaxon oinnai rabéra
mananman kaax, kimisha nete senen
jain jonékana iki, ikaxbi sontárobaonra
jatíbiain benakinbi jato nokoyamaa iki,
jainoaxa moa Jericóain banéribikana
iki.
23 Jatianra ja paranaxon oinnaibo,
mananmameax ipakexon paro shita-
kana iki, jainoax banébaini boax
Josuéiba nokóxon, jatíbi ja winota jawé-
kibo yoikana iki.
24 Neskáakinra yoikana iki: "Jatíbi ja
maira moa noa Ibon menia iki. Jaskara
ikaxa, jatíbi ja main jaa jonibo, moa
raketen mawataibo iki", akin.

Israelitabaon Jordán paro shitaa

3 1 Ja nete xabata kikin yamékirisho-
kora, Josué jatíbi israelitabo betan
Sitimhainoax boax Jordán paronko
nokókana iki; ikaxbi shitáyamaira jain-
bipari banékana iki.
2 Jainoax kimisha nete winota
pekáora, joni koshibo carpa peotabo
tsamatainko bokana iki,
3 jainxonra israelitabo neskákanon
ixon jato yoikana iki: "Jawetianki ja
Ibon ja senenhabekonti joi jain iká ani
bonantia, ja levita sacerdotebo winotai
maton oinnai, jatianra ja mato ikai-
noaxbo pikóxon, maton jato chibanti
iki.
4 Jatianra maton onanti iki jawe-
ratonki mato kati iki ixon, jawetian-
bira mato westíorabi moatian ja bain
kayosma iki. Ikaxbira, ja ani bonanti
ochóma mato katima iki, jatíbitianra
mato japekáo banéti iki, ja ikainko
nokóti westíora kilómetro maxka-
tainko", akin.
5 Jainxonra Josuénin jato yoia iki:
"Maton yora mekebainhanan chokitax
itan maton shinanyanixbi benxoka-
kanwe, Ibon bakish mato bebonxon
jaskara iosma jawéki akaira maton oinnti
jake", akin.
6 Jainxonra sacerdotebo yoia iki: "Ja
senenhabekonti joi jain iká ani bonanti
bixon, ja jonibo bebon paro shita-
kanwe", akin. Jatianra sacerdotebo ja
senenhabekonti joi jain iká ani bonanti
biax, jonibo bebon shitákana iki.
7 Jatianra Ibon Josué yoia iki:
"Rama peokootax mia kikin iikare-
saitianra israelitabaon mia oinkanti
iki. Jaskáaxonra jabaonbi ointi iki, ea
Moisés betan ikátiai keskáribi, ea mibé
iketian.
8 Minra sacerdotebo yoiti iki, ja
senenhabekonti joi jain iká ani bonanti
boaibo, Jordán paro kexa nokotax, jain
neníkanon ixon", akin.
9 Jatianra Josuénin israelitabo yoia
iki: "Neri bexonpari ninkati bekanwe,
ja maton Ibo Diossen yoiai.
10 Ja jiria Diossa noo napon iki ixon,
maton onanti kopíronki, mato kaaitian
cananeobo, hititabo, heveobo, fere-
zeobo, gergeseobo, amorreobo, jainoax
jebuseobo jato keyokin potaboti iki.

11 Oinkanwe, ja jatíbi nato mainmea-
baon Ibon ja senenhabekonti joi jain iká
ani bonanti, mato bebonbi Jordán paro
shitamakanaitian.
12 Jaskara ixon, rama katókanwe
chonka rabé joni, ja chonka rabé tsamá
Israelnin rareboboibakea westíorabo.
13 Jatian ja nato mai Ibon esé jain iká
ani bonanti boai sacerdotebaon, jaton
tae jenenko moa nenanketianra, paro
jene chopéti iki, ani chiké keskara
wetsaoribicho tsamáti iki, rebokiaxa
moa jene baitima iki", akinbo.
14 Israelitabora jain jaton carpa peota
ikainoax, paro shitai boi jokonkana iki,
jatianra ja senenhabekonti joi jain iká
ani bonanti boai sacerdotebo jato bebon
kaa iki.
15 Jatian ja yoabo tsekatitianra,
Jordán jenetiata iká iki. Jaskara ikenbi
jato sacerdotebaon paro kexa nokóxon
jaton tae jenenko aká mechaketianbira,
16 rebokiax jene baiti jeneta iki,
jaskara winotara ja Saretán patax iká
Adam jemainoax ja ochóbires iká iki.
Jainoaxa aniparo mawatakiri boai
jene, jaki boi keyotai kaman baita iki.
Jaskatax paro jene chopéketianra, israe-
litabo Jericó jema bebon shitákana iki.
17 Jatíbi jonibora Jordán paro tsosina
manxanshamantonin shitákana iki, jaská-
kanai kamanra, Ibon ja senenhabekonti
aká joi jain iká ani bonanti boai sacerdo-
tebo, mai manxaman taxkéyamai charó-
kana iki, ja Jordán paro naponbekon.

Chonka rabé makan Jordán paromea bikana

4 1 Moa jatíxonbi Jordán paro shita-
kana pekáora, Ibon Josué yoia iki:
2 "Katówe chonka rabé joni nato
jemamea, já rarebobires tsamatainkonia
westíorabo,
3 jainxon jato yoiwe, ja sacerdotebo
jain chankata paro naponbekonmea,
chonka rabé makan bikanon ixon, ja
boxonra nato yamé mato jain tantiainko
akanti iki", akin.
4 Jatianra Josuénin ja chonka rabé
katota jonibo kenaa iki,
5 jainxonra jato yoia iki: "Jordán paro
naponbekon botankanwe, non Ibo
Diossen esé jain iká ani bonanti bebon,
jainoara westíoraxonbo, westíora
makanbo iaxon maton beti iki, ja
westíora tsamá Israelnin rarebobotiibi
iti kopíra iti jake chonka rabé makan,
6 jara itiki westiora jaweki maton ja
oinxon onanti, iikaxon maton bakebaon
mato yokáti iki: '¿Jawe yoii ikárin nato
makánbo?' akin.
7 Jatianra maton jato yoiti iki: 'Ja
Ibon ja senenhabekonti joi jain iká ani
bonantiaxon Jordán paro shitakanon-
tianra, jato bebonmeaxbi paro jene
chopetax oken ibékona iki. Jaskara
ikenra israelitabaon nato makánbo
oinxon jatíbitian shinankanti jake,
nenoax jaskara winóni jawékibo' ",
akin.
8 Jatianra Josuénin yoia keskáakin
jabaon aká iki. Ja Jordánhainoara
chonka rabé makan bikana iki, ja jatí
tsamá Israelnin rarebobotiibi, jainxonra
boxon ja carpa peotainko tsamankana
iki, ja Ibon Josué yoia keskáakin.
9 Jaskáribiaxonbira, Josuénin wetsa
chonka rabé makan tsamana iki, ja
senenhabekonti joi jain iká ani bonanti
boai sacerdotebo jain ikanainko. Ja
makánbora ramakamanbi jainbi iki.
10 Ja senenhabekonti joi jain iká ani
bonanti boai sacerdotebora, Jordán
paro naponbekonshaman ikana iki, ja
Josuénin jaskara ati, Ibon yoia israelita-
baon jatíbi jawéki akanai kaman. Jatíbi
ja akanaibora, Moiséssen Josué ati yoia
keská akana iki. Jainoaxa jonibo moa
ishtonbires shitákana iki,
11 jaskati moa jatikaxbi keiba shitá-
kana pekáora, ja Ibon ani bonanti boai
sacerdoteboribi shitatax, jakiribi moa
jato bebon bokana iki.
12 Jainoaxibira ja reteananti onanbo,
ja Rubenman rarebobo betan Gadnin
rarebobo, itan jatíribi Manaséssen

rarebobaonribi paro shitakana iki.
Jabora shitákana iki moa reteanan-
tires, ja Moiséssen jaskáti yoia keska-
tira wetsa tsamá israelitabo boai bebon
bokana iki.
13 Irabiraa iki chosko chonka waranka
joni, ja jayakax reteanantiabo, ja moa
reteanantires ikax Ibo bebon boira,
Jericó mai teshanpaori bokana iki.
14 Ja netebaonra Ibon jatíbi Israel
jonibo ratémaa iki, jainxonra Josué
kikin shinannax jaki rakékantiribi jato
imaa iki, ja Moisés janontian akátikanai
keskáribi itiakin.
15 Jatianra Ibon Josué yoia iki:
16 "Ja senenhabekonti joi jain iká ani
bonanti boai sacerdotebo, moa Jordán
paromeax bekanon ixon jato yoiwe",
akin.
17 Jatianra Josuénin moa bekanon
ixon jato yoia iki,
18 jatian ja Jordán paromeax mapetax,
moa main ja sacerdotebo niketianri-
bira, ja paro jene moa ipachoai keská-
ribi jenetiax moa baita iki.
19 Israelitabora Jordánhainoax, reken
oxe chonka neteya iketian pikókana iki,
jainoaxa Jericóainxon oinna bari piko-
taiori iká Gilgal jemanko banékana iki.
20 Jainra Josuénin ja chonka rabé
makan Jordánhinoa bekanabo tipina
iki,
21 jainxonra israelitabo yoia iki:
"Iikaxonra maton bakebaon mato yokáti
iki. '¿Jawe yoii ikarin nato makanbo?'
akin.
22 Jatianra maton yoiti iki, jawekeska-
taxki israelitabo Jordán chopeketian,
mai manxanshamantonin shitáni ixon,
23 itan jawekeskaxonki Ibo Diossen
mato shitánontian Jordán jene tsosin-
maa iki, ja moatian joshin aniparon noa
shitánontian aní keskáribiakin, ixon.
24 Jatianra jatíbi nato netemea joni-
baon, ikon riki Ibo koshi ixon onankanti
iki, jainxonra jatíbitian maton Ibo Dios
kikinhakin shinanxon rabikanti iki",
akin.

Gilgalhainoa carpa peota

5 1 Jatíbi ja Jordán paro bari kaiori
iká amorreo apobo, itan ja aniparo
Mediterráneo ochóma iká cananeo
apobaonra ninkákana iki, Israelbo
shitánon ixon Ibon jato Jordán paro
tsosinmaxona, jaskara ninkatax ikon-
biresi rakékinra, israelitabo bekanaitian
jato bechitetibobi shinanyamakana iki.
2 Jatianra Ibon Josué yoia iki: "Jaweti
chichika makan awe, jaskáaxon moa
akátiai keskáribiakin, israelitabo jaton
jakina rebichi xatexonwe", akin.
3 Jatianra Josuénin chichika axon
Aralot mananmanxon israelita benbobo,
jaton jakina rebichi xatexona iki.
4 Ja jaton jakina rebichira jato xate-
xona iki, ja Egiptonkoniax pikókanon-
tian moa sontaro iti baritiayabo iníbo,
ja tsoa jonibi jain jaama mananmameax
moa mawákanabo iketian.
5 Jatian jatíbi ja Egiptonkoniax
pikotax beaibo, moa jaton jakina rebichi
xatéyabo ikainbira, ja tsoa jonibi jain
jaama mananmameax pikotabo aka-
nama iká iki.
6 Ja israelitabo chosko chonka baritia
tsoa jonibi jain jaama mananman ikan-
nontianra, ja Egiptonkoniax pikotax
beaibo jatíbi ja sontáro kati baritiayabo
moa mawákanabo iká iki. Ja jonibaonra
Diossen yoia ninkáxonyamakana iki,
jakopíra janbi jato yoia iki, ja maton
rekenbo mai meninoxon en yoinira
maton ointima iki, ja maira ikonbires
jakonhira ikax kikínbiresi yoábo xoxoai
iki, akin.
7 Jaskara iketianra, Josuénin ja joni-
baon bakebo jaton toan iti jaton jakina
rebichibo jato xatexona iki, Ibon imaabo
iketian, jatian jabora moa bekanai kopí,
moabi jaton jakina rebichi xatexonya-
makana iki.
8 Jatian moa jatikaxbi jaton jakina
rebichi xatéyabobires ikaxa, jato
benxoai kamanpari carpa peota meran
tantii banékana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

9 Jatianra Ibon Josué neskáakin yoia iki: “Nato maton jakina rebichi xateatonra, Egiptonko yanka yonokatai ikax rabínti iitainbi moa mato bichinke”, akin. Jakopira rama kamanbi jain, janekanai Gilgal, akin.

10 Ja Gilgalhainxonra Israelbaon, oxe chonka chosko neteya iketian, Jericó mai teshanpainxon yantanpake Pascua fiesta akana iki.

11 Ja neteribira levaduraoma pan betan trigo tobán pikana iki, ikaxbi ja nete xabáketianra, ja main xoxoa jawékiatibo moa pikin peokana iki.

12 Jainoax peokotaxa moa maná manni jeneta iki, jaskáketianra israelitabaon ja baritian canaán main xoxoai jawékiati jawékibo jawékiakana iki.

Josué betan ja Ibon sontárobaon koshi iká

13 Wetsa nete Jericó ochóma iikinra, Josuénin ja bebomea westíora joni espada tsomaya oinna iki. Jatianra Josuénin ochómakainxon neskáakin yokata iki: —¿Miaki nona iki iamax miaki, non rawíbaona iki? —akin.

14 Jaskáara jonin yoia iki. —Eara tsonamabi iki ea neno joára Ibon sontárobaon koshires iki —akin. Jatianra Josuénin maikibi bekepinon kaman beoxon neskáakin yokata iki: —¿Nokon Ibó, nato min yonotininki mia jawe axonti iki? —akin.

15 Jatianra Ibon sontárobaon koshin yoia iki: —Min sandalia jopéwe, ja mia niainra iresama iki —akin. Jatianra Josuénin ninkáxona iki.

Jericó jema jaskáxon reteanankin peoti shinankana

6 1 Tsoabira Jericó jemameax jikiti itan pikótibi atipanyamakana iki, jema xepótibora israelitabaon jato anaketian ayamakanon ixon, xepokanabo iká iki.

2 Ikaxbira Ibon Josué yoia iki: “Enra Jericó jema, jawen apoyabi itan jawen sontároboyabi mia menike min anon ixon.

3 Mato israelita sontárobaonra sokota nete senen, nato jema netetiibi westíoraakin mayati iki.

4 Ja kanchis sacerdotebora, ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti bebon kati iki, westíora carnero machán tii atiabo, jainoax ja kanchis netenra, sacerdotebaon machán xoon akai kaman, kanchis akinribi maton jema mayati iki.

5 Ikaxbi jawetianki wetsaresibiakin, jakonshaman machán xoon akanai maton ninkatai, jatianra jatíbi maton koshianixbi mato saí iti iki, jatianra jan jema chitea chiké ras iti iki. Jatianra mato westíorabo jema ramiai jaakiribainti iki”, akin.

6 Nunman bake Josuéninra sacerdotebo kenaxon jato yoia iki: “Ibon jato betan jaskara ati shinanna joi jain iká ani bonanti moa bokanwe, jainoax kanchis jatíribi matobora, ja noibamisti shinan esé iká ani bonanti bebon carnero machán tii atiabo bokanti iki”, akin.

7 Jainxonra ja jonibo yoia iki: “Moa jema mayai bokanwe. Ja reteananti onan jonibora, Ibon ani bonanti bebon bokanti iki”, akin.

8 Jatíxonbira ja Josuénin yoia keská akana iki. Ja kanchis sacerdotebaonra, ja Ibon ja senenhabekonti aká joi jain iká ani bonanti bebon kakin, kanchis machánribi xoon abainkana iki, jatianra ja ani bonantiaxon chibanbokana iki.

9 Ja reteananti onan jonibora sacerdotebo bebon bokana iki, jatian jan ani bonanti koiranabora, japekáo bokana iki, ja sacerdotebaon machán xoon akin jeneyamakanai kaman.

10 Ikaxbi ja sontarobora, netéshamanax bokanti Josuénin jato yoia iká iki, jatíbi jaton koshianixbi saí iti jato jan yoiai kaman.

Jericó bikana

11 Josuéninra westíoraakin ja Ibon ani bonantiaxon, jato jema mayamaa iki.

Japekáora, jaton carpa peotainko banéribikana iki, jainra yamé tantikana iki.
12 Ja nete xabata kikin yamékirishoko moa Josué weníketianra, sacerdotebaon, Ibon ani bonanti moa iakana iki.
13 Ja kanchis sacerdotebora, Ibon ani bonanti bebon bokana iki, ja boira tsasiamakana iki, itan machán xoon akin jeneyamakana iki. Ja reteananai onan jonibora jato bebon bokana iki, jainoax jatíribibora ja ani bonanti pekáo bokana iki. Ja machánbora xoon iki jeneyamaa iki.
14 Ja rabé iti netenra, jakiribi ja jema mayai bokana iki, jainoaxa jaton carpa peotainko banéribikana iki. Ja sokota nete kamanra jaskákana iki.
15 Ja kanchis nete iti xabataitian wenítaxa, moabi abea keskáakin jema mayai boribakana iki. Ikaxbi ja netera, kanchisi mayákana iki.
16 Jatian kanchis akin, sacerdotebaon moa machán xoon aketianra, Josuénin jonibo neskáa iki: "¡Saii ikanwe! Nato jemara mato Ibon menia iki.
17 Nato jemara moa Ibon jaskáti yoia ikax, jatíbi jawen jayata jawékia keyóti iki. Ikaxbi tsini ainbo Rahabbichoresa, jaweayamakin non jamati iki, onsá ikaitian jawen xobon beax jain ikáboyabi, ja paranaxon ointi jato non raanabo jawen xobonko noa jonexonyantana iketian.
18 Jaskara iketianra mato koiramekanti iki, ja jemamea jawéki maton binaketian itan maton tii anaketian, jara moa Ibon keyónon ixon imaa iki, ikaxbi mato Israelbo yoitimaketianra, maton carpa peotayabi jakonmaatax, mato rabinti iikaresti iki.
19 Ikaxbi ja oro, plata itan jatíbi bronce akana jawékibo itan ja yami jawékibora, Ibona iti iki, jabora jawen kopí jawéki ikainkobiribi ati iki", akinbo.
20 Jatianra jonibo saí ikaitian machánboribi xoon ika iki. Ja machánbo xoon ikai ninkataxa, israelitabo kikinbiresi koshin saí iki peokokana iki, jatianra ja jema chike ras ika iki. Jaskataitianra jemakiribainxon, ja jonibaon moa iboakin bikana iki.
21 Japekáora, espadanin jato retekana iki, benbobo, ainbobo, bakeranonbo, yosibo jainxon jaton wakabo, carnerobo, burrobo. Jatíbi jabora kikinhakin keyokana iki.
22 Jatianra Josuénin, ja paranaxon mai oinni kayantana rabé neskáa iki: "Katanwe ja tsini ainbaon xobonko, kaxon jain jabé ikáboyabi jato pikotankanwe, ja maton jaskaatibo yoiantana keskáakin", akin.
23 Jatianra jabo boax jikixon, Rahabyabi jawen papa, jawen tita, jainoax jawen poibo, itan jatíbi jawen rarebobo jato pikokana iki, jaskáaxonra ja Israelbaon carpa peotainko jato imayamakin, jatonbiribi tsonbi jaweatimainko jato imaa iki.
24 Jaskáa pekáoshokobira israelitabaon jatíbi ja jain ikáboyabi ja jema menokana iki. Neskaraboresa bikana iki, oro, plata jainoax bronce itan yami akana jawékibo, jabora ja Ibon jakon jawéki kopí ikainkobiribi akana iki.
25 Ikaxbira Josuénin, ja Rahab betan jawen rarebobores jato jaweayamakin jamaa iki. Jan ja Josuénin Jericó jema ointi raanabo, jato joneyantana iketian. Jainoaxa Rahabnin kaibobo, israelitabo betan jaai peokokana iki.
26 Japekáora Josué Ibo janetaanan neskata iki: "Tsonki jakiribi Jericó jema benáati shinanai, jara Ibo bebon jakonma iti iki. Jaton reken baken yorakibira, jaki chiké koshitibo tsamankanti iki, jainoax jaton chiní baken yorakibira xepótibo nichínkanti iki", iki.
27 Ibonra Josué akinna iki, jaskatira Josué jatíbiain ja main jakon ninkakaata iki.

Amorreobo jatoareskana

10 1 Adonisedec Jerusalénhainoa apora, Josuénin jatoarestaanan Hai jema iboaxon jainoa jonibo jato keyoa ninkatax, ikonbiresi raketa iki,

Jericó chiké reokana.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jara jaskáa iki ja moatian jaton apoyabi
Jericó jema aní keskaribiakin, ikaxbi
gabaonitabora moa israelitabo betan
jakonhakin joi benxoataanan, moa jato
betan jakana iká iki,
2 jaskáketian ninkataxa ikonbiresi
jatoki rakékana iki, ja Gabaón jema
kikin itan koshi shinanya jonibo ikax,
Hai jema winoa ani itan ikon onanbo
ikanaitian.
3 Jaskara iketianra, Adonisedecnin,
apoboki neskara joi raana iki, Hebrón-
hainoa apo Hohanki, Jarmuthainoa
apo Piramki, Laquissainoa apo Jafíaki,
jainoax Eglónhainoa apo Debirki:
4 "Neno bexonpari ea akini bekanon,
Gabaón betan ea reteananaitian,
jabaonra Josué itan israelitabo betan
jaskara ati joi moa senenhakana iki",
iki iká.
5 Jaskara ikaxa ja pichika amorreo
apobo, jabo iki ja Jerusalénhainoa
apobo, ja iki Hebrónhainoa, Jarmut-
hainoa, Laquissainoa jainoax Eglón-
hainoa, jabora jainbicho tsinkitax jawen
sontároboya, moa reteananox Gabaón
bebon bokana iki.
6 Jatian ja Gabaónhain jabaonra,
jatonribi neskara joi Josuéki raankana
iki, jatian já iká iki Gilgalhain jaton
carpa peotabo ikainko: "Mia akinnaibo
noa iketian, matora en akinyamai iki
iamawe. Ishton joxon noa akinhanan
jato kopíkiniwe, jatíbi ja mananman
iká amorreo apobora, nobé reteananox
moa tsinkíkana iki" iki iká.
7 Jatianra Josué jatíbi jawen kikin
koshi shinanya sontároboya, Gilgal-
hainoax pikota iki,
8 jainxonra Ibon yoia iki: "Jawekes-
kataxbi rakéyamakanwe, jabaonra mato
jaweati atipanyamake, en matoki meni-
kaamara maton jabo jatoaresti iki",
akin.
9 Josuékanra Gilgalhainoax pikotax
yamé kakashini kaxon, amorreobo
betan reteanankin jato ratereskin peoa
iki.
10 Ibonbira akonbireskin israelitabo
bebon jabo ratémaa iki, jaskákanke-
tianra Josuénin Gabaónhainxon icha-
bires jato retea iki. Japekáora, Beth-
horón bainmea jato chibana iki, Azecá
betan Maceda jemanko kamanra
amorreobo jato reteboa iki.
11 Ja israelitabaon jabámaa,
amorreobo Bet-horón mai naxankenin
bokanaitianra, Ibon anibires oi xewa
jatoki bemaa iki, janra Israelbaon jato
retea winobainbires amorreobo jato
keyoa iki.
12 Moa Ibon amorreobo israelitaboki
menikaamaketianra, Josuénin jato
bebonxon Ibo yoyo akin neskáa iki:
"Gabaónhain bari tsasimawe; Ajalón
teshanpain oxe tsasimawe akin", akin.
13 Jatian, jonibaon jaton rawíbo
kopitai kamanra bari betan oxe tsasia
iki. Atikeskabiakin ikon yoiai kirika-
ninra jaskara yoiai. Westíora netetani-
shamanra, bari jikiamaa iki, itan nai
naponbekonshamanra bari tsasia iki.
14 Moatian itan ja winota pekáobira
wetsa netebi jaskáyosma iki, jaskara
inontianra westíora jonin joi Ibo ninká-
xona iki, jaskataxa Ibo Israelbaon
paranan iki reteanana iki.
15 Japekáora Josué itan israelitabo,
jaton carpa peotainko Gilgalhain moa
baneti bokana iki.

Ja akinbicho jato Josuénin yoia

24 1 Josuéninra Ibo bebonbi jatíbi
Israel jonibaon rarebobo jato
Siquemhain tsinkia iki. Jainra iká
iki yosibo, joni koshibo, joi benxoai
koshibo, itan sontárobaon koshibo
bekanon ixon jato kenamaa iki,
2 jainxonra jatíbi jonibo jato yoia
iki: —Neskárai Ibo ja Israelbaon Dios:
'Moatianbira maton rekenbaon Tarékan,
jawen bakeboyaxon, Abraham betan
Nacoryaxon Éufrates paro kexa janon-
tian; wetsa diosbires rabia iki.
3 Éufrates kexakeara Abraham en bia
iki, jaskáaxonra jatíbiain Canaán main

en nimaa iki. Jainxonra ja kaimanoxon,
rekenpari jawen bake Isaac en menia
iki,
4 jaskáxon Isaac en rabé bake meniara,
Jacob betan Esaú iká iki. Ja Esaúra
Seírhainoa manan mai en menia iki,
ikaxbi Jacob jawen bakeboya Egiptonko
kaa iki.
5 Jatianra Moisés betan Aarón en
raana kaxon egipciobo jato anibires
masá tenemaa iki, mato jainoa en
pikoai kaman.
6 Jatian ja maton rekenbo moa
Egiptonkoniax pikóketianra, egipcio-
baon jaton reteananti carretaninxonbo
itan kabayoninxonbo, joshin aniparo
kaman jato chibankana iki.
7 Jainxon jabaon ea kenaketianra,
jabo itan egipciobo naxaran ikonbires
yamé en jato chitemaxona iki, jaská-
xonra egipciobo aniparo jene en jato
mapomaa iki. Jaskara ixonra matonbi
onanke en Egiptonko jaskara aníbo.
Japekáora basibires mato tsoa jonibi
jain jaama mananman iká iki,
8 amorreobaon mainko en mato beai
kaman, Jordánhainoax bari pikotaiori.
Jabora mato betan reteanana iki, ikaxbi
en matoki menikaamaketianra jabo
matonharesa iki, jaskáxonra ja mai
maton iboa iki.
9 Japekáora Balac Sipornin bake,
moabitabaon apo mato betan reteanani
joá iki. Balacninra, matoki jakonmakin
yoyo imakaskin Beornin bake Balaam,
benati jato raana iki.
10 Ikaxbi Balaamra, en matoki jakon-
mai yoyo imayamakin, mato yoii
jakonires yoyo inon ixon imaa iki.
Jaskáxonra en mato ramiamayamaa iki.
11 Jatianra mato Jordán paro shita-
baini boax, Jericóain mato nokókana
iki. Jericóainoa jonibora mato betan
reteanana iki, jaskáribira amorreobo,
ferezeobo, cananeobo, hititabo, gerge-
seobo, heveobo, jainoax jebuseobo mato
betan reteanana iki, ikaxbi en amaara
maton jatoaresa iki.
12 Ja rabé amorreo apora, espadaninbi
nin kanótininbi maton jatoaresyamaa
iki, enra mato bebon ikonbires nokon
raké shinan jatoki raana iki, jaskatira
jabo mato nokotamatianbi jabákana iki.
13 Enra mato jain teetama ikenbi
maibo menia iki; jainxon jema aka-
mabo ikenbi en mato jemabo menia iki.
Jatian ramara mato jain jaxon, uvabo
itan aceitunabo banamaa ixonbi maton
jawékiakai' —akinbo. Jainxon Josuénin
tekikin yoia iki:
14 —Jaskara ixonra jatíbi natobo kopí,
Iboki rakékin, akonkin shinanxon itan
akonkinribi maton senenhaxonti iki.
Moa maton rekenbaon Éufrates paro
kexaxon itan Egiptonkoxon rabika-
tikanai diosbo jenetaanan, ja Ibon
yoiaires axonkanwe.
15 Ikaxbi ja Ibon tee axonkashamakin,
rama shinankanwe tson yoiaikayaki
maton ninkáxonti iki ixon: Ja maton
rekenbaon Éufrates paro kexaxon rabi-
katikanai diosbo iamaxon nato main jaa
amorreobaon diosboki, maton ninká-
xontiki ixon. Enra, nokon bakebo betan
ja Ibon yoia keská ninkáxon, jawen tee
axonaires iki —akin.
16 Jatianra jonibaon yoia iki: —¡Ja non
Ibokon jeneyamakinra, jawetianbi ja
wetsa diosbo moa non tee axonyamai!
17 Ja non Ibonra noa itan non rekenbo-
yabi Egiptonkonia ja kikinhakin yanka
yonokaatiainoa noa pikoa iki. Janra
ichabires ratéti jawéki noo bebon aká
iki, jainxonra non jokin icha jemabo
winobeaitian, koiraananbi noa jan
akinna iki.
18 Janra noa joai bain iká jatíbi
jemabo, noa potaxona iki, ja neno jaka-
tiai amorreoboribi. Jatíbi jaskarabo
kopíra nonribi ja Ibon yoiabo ninkáxon
axonti iki, itan jara non Dios iki —iki
ikana iki.
19 Ikaxbira Josuénin jato yoia iki:
—Matonra Ibo ninkáxonbi tee axon-
tima iki, jara westíora jakon Dios
itan washimis iki, jaki yoitimax mato

ochaketianra, teneyamakin mato oinrestima iki.

20 Ja jenetaanan maton wetsa diosbo akinnaitianra, Ibon mato jakonma imati iki, jaskáxonra ichabires jakonhabea ixonbi mato keyoti iki —akin.

21 Jatianra jonibaon neskáa iki: —Jaskarara noa winótima iki. Nonra ja Ibon yoia keskábo tee axonti iki —akinbo.

22 Jatianra Josuénin jato neskáa iki: —Matobi riki ja Ibon yoia tee axónnoxon katotabo, itan jaskara riki iki ikábo —akin. Jatianra noabo riki, iki ikana iki.

23 Jainxonra Josuénin jato neskáa iki: —Jaskara iketian jatíbi mato xaran iká wetsa diosbo jenekanwe, jaskátaanan jatíbi maton shinanyanixbi Israelbaon Ibo Dioski banékanwe —akin.

24 Jatianra jonibaon neskáa iki: —Nonra ja non Ibo Dios akinnai, jainxonra ja ati yoiaboribi non axonti iki —akin akana iki.

25 Ja netebira Siquemhainxon, Josué itan jonibaon ja senenhabekonti joi akana iki, esébo itan ja senenhati koshi joibo jato menia iki,

26 ja Diossen esé jain iká kirikanin wishakana iki. Japekáora westíora ani makan bixon, ja Ibo rabiti xobonko iká encina jiwi naman aká iki,

27 jainxonra Josuénin jatíbi jonibo yoia iki: —Nato makanra jan noa shinanmai iti iki, janra jatíbi ja noa Ibon yoiabo ninkata iki. Maton Dios betan ikonma inaketian, jan mato jaskarama riki ixon shinanmati —akinra jato aká iki.

28 Japekáora Josuénin, westíorabo moa jaton mainbiribi jato raana iki.

Josué mawata

(Jue. 2.6-10)

29 Japekáo basimabira, Ibon yonoti Josué Nunman bake, pacha chonka baritiayanix moa mawata iki.

30 Jawen mainkobiribi Timnatserainra miinkana iki, jara Gaas manainoax norteori, Efraín mananman iká iki.

31 Israelitabaonra, Josué janontian itan ja yamaa pekáobi, Ibon tee axonkana iki, jatianribira yosibo jaxon jatíbi ja Ibon jaskáakin israelitabo akinbea onankana iká iki.

Israelitabaon Josekan xao minna

32 Josekan xao Egiptonkonia bexonra, israelitabaon Siquemhain miinkana iki, ja maira Hamornin bakebo pacha plata koríki kopía Jacobnin maroa iká iki, ja Siquemman papa, japekáora Josekan chiní bakebaona ja mai baneta iki.

Eleazar mawata

33 Ja Aarónman bake Eleazar mawáketianra, jawen bake Fineesen mainko miinkana iki, jara Efraín jonibaon mananman iká iki.

JUECES

Israel jonibaon jaton rawíbo jatoaresa

Ibon ángel Boquimhain iká

2 1 Ja Ibon ángelra Gilgalhainoax
Boquimhain kaa iki, jain kaxonra
israelitabo jato yoia iki: “Enra mato
Egiptonkonia pikoa iki, jaskáaxonra
nato main en mato bea iki, maton
anibo ja mai meninoxonra en jato
neskáakin yoia iki: ‘Ja senenhabekonti
joi en mato betan akára, jatíbitian en
senenhati iki,
2 ja main jaa jonibo betan ja senen-
habekonti joi maton ayamaara jakon
iti iki, jaskáyamakinra jainxon yoina
menotibo maton jato ras akananti iki’.
Ikaxbira maton ea yoiti ixonyamaa iki,
¡Oikanwe maton jaskara aká!
3 Jakopíra, rama en mato yoiai: Jain
jaa jonibora en mato pikoxonti atipan-
yamake. Ja joniboyabi jaton diosbora,
jan mato ramímatibo iki”, akin.
4 Jatianra ja Ibon ángel yoyo iki
senenketian, jatíbi israelitabo ikonbi-
resi koshin winii sion ikana iki.
5 Jakopíra Boquin[a] akin jain janekana
iki, jainxonra Ibo yoina retexon meno-
xonkana iki.

Josué mawata

(Jos. 24.29-31)

6 Jatian Josué jatoibakeax moa kaa
pekáora, israelitabo westíoraxonbo moa
jaton biti iká maibo bii bokana iki.
7 Ja Josué janontianra, israelitabaon
Ibo rabikin jeneyamakana iki, Josué
yamaketian jaresparia jaton koshibo
janontianribira akana iki. Ibon jatíbi
jawékibo Israel kopí akaibora jabaon
oinna iki.
8 Ikaxbi Josuéra pacha chonka bari-
tiayanix mawata iki,
9 ja mawáketianra, jawen mainkobi-
ribi Timnat-sera ikain miinkana iki.
Jara Efraín mananman iká iki; itan
norteori iká Gaas mananhorira iká iki.
10 Jatianra ja Josué betan ikátiai
israelitaboribi mawati keyókana iki.
Jakopíra, jato pekáo pikotabaon jaton
Ibo onanmabobi ikana iki; nin jaskáakin
ja Israelbo akinbeabobira, onanyama-
kana iká iki.

Israelitabaon Dios jenea

11 Ikaxbi ja israelitabaon aká jawéki
Ibon oinnara jakonma iká iki, jatonbi
meskó keska dios Baal axonbo rabikinra
peokana iki.
12 Israelitabaonra, jan jaton rekenbo
Egiptonkonia pikoni Ibo jenekana iki.
Jaskáxonra jato patax iká jonibaon jaton
diosbo rabikanainko ja chibani jikikana
iki, jaskákinra Dios sinámakana iki.
13 Ja dios Baal betan Astarté rabikinra
Ibo jenekana iki,
14 jaskatira Israelboki Ibo sinata iki,
jaskákin amaara yometsobaon jaton
jayata jawékibo jato bonnana iki, jain-
xonribira jato patax iká jaton rawibo
betan reteananaitian, jaweati atipanya-
makanketian jatoareskana iki.
15 Ja israelitabo reteanani bokanai-
tiibira, Ibo jatoki bechiaketa iki, jaska-
tira jakonmabores winókana iki, janbi
jato jaskáti yoia keskatibora ikana iki.

---

[a] **2.5** Hebreonin ikára winiaibo iki iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jaskáaribaxonbira Ibon israelitabo masá
tenemaa iki,
16 jaskáaxonra jan jato yometsoaibo
xaramea, jato xabáanon ixon joni
koshibo jikimaa iki.
17 Ikaxbira israelitabaon, ja joni
koshibo ninkáxonyamakin, Iboki yoiti-
makin jatonbi wetsa diosbores rabi-
kana iki. Jaton rekenbaon Ibon esébo
ninkáxonkatikanai keskáakinra, jabaon
ninkáxonyamakana iki.
18 Ibonbira jan jato koshi jikima ixon,
jato akinna iki. Jainxonribira ja koshibo
janontian jaton rawíbaon akaitian israe-
litabo jato akinna iki, itan masá tenei
sion iki noibatitaitian ninkaxon jato
akinna iki.
19 Ikaxbi jawetianki, ja joni koshi
mawatai, jatianra jakiribi jabo ramiti
peokokana iki, jaton rekenbo ikátiai
bebonbires, jaton diosbo akinhananbi
rabiibora ikana iki. Jato jaskati jaa
jakonmabo jeneyamakana iki, itan jaton
keena keská ati shinanbobira jeneya-
makana iki.
20 Jakopíra, Ibo Israelboki sinatax
neskata iki: "Nato jonibaonra jaton
rekenbo betan en ja senenhabekonti
joi aká moa masaakana iki, itan ekira
yoitimakanai.
21 Jaskara iketianra jato bebonmea
westíora jemabi en moa potayamai, ja
Josuénin mawákin jenebainabo", akin.
22 Jaskáaxonra amayankanai israe-
litabaon jawen joi ninkáxonkin ixon
Ibon oinkasa iki, ja jaton rekenbaon
aní keskáribiakin.
23 Jaskara kopira Josué meniama
jemabo jatianbi Ibon jato potayamaa
iki, jaskáayamakinra jainbi jato
banemaa iki.

Débora itan Baracnin, Sísara jaaresa

4 1 Aod mawata pekáora, Ibon oinna
israelitabaon, jakiribi jakonma
jawékibo aríbakana iki,
2 jaskákinra Ibon, Jabínman jato
ikínnon ixon menia iki, jara Hazor
jemamea koshi ikax cananeo apo iká
iki. Jawen sontárobaon koshin janera
Sísara iká iki, jara iká iki Harosetgoimhain jaa.
3 Jabínra iskon pacha yami carroya
iká iki, jaskákinra israelitabo rabé
chonka baritia akonbireskin jato masá
tenemaa iki, jatianparira jato akinnon
ixon Ibo yokákana iki.
4 Jatianribira israelitabo, westíora
profeta ainbaon koshi jikitaanan jato
ikinna iká iki. Jara Lapidotnin awin,
jawen jane Débora iká iki.
5 Jakopíra israelitabo join ikax jato
akinnon ikax Déboraiba bokátikanai,
ja Déborara xebon naman yakati axea
iká iki, (jakopíra jain, "Déboran xebon",
akin onankana iká iki). Jara Efraín
mananman Ramá betan Betel naxaran
iká iki.
6 Wetsa netera, Neftalí jonibaon
jemamea Abinoamman bake, Cedesain
jaa joni Barac janeya, Déboranin
ja kenati jato raana iki, joketianra
neskáakin yoia iki: —Israelbaon Ibo
Diossenra neskara yoike: 'Minronki
Neftalí jonibo betan Zabulón jonibo
chonka waranka, Tabor mananman
jato tsinkiti iki.
7 Enra mibé reteananon ixon, Jabín-
man sontárobaon joni koshi Sísara,
jawen carroyabi sontárobo, Cisón weain
jomai. Ikaxbira en amaa min jabo jatoa-
resti iki', iki ixon —akin aká iki.
8 —Jatianra Baracnin yoia iki: mia
ebébi kaaitianra ea kati iki. Ikaxbi mia
ebé kayamaitianra ea katimaribi iki
—akin.
9 Jatianra Déboranin yoia iki: —Jakon
riki eara mibé kati jake. Ikaxbira min
onanshamana iti jake, ja rama min
akaitonra min jawebi ayamai, Ibonbi
amaara westíora ainbaon jawen joni-
boyabi Sísara reteti iki, jaskáaxa rabi-
kaati iki —akin. Jatianra Débora, Barac
betan Cedesain kaa iki.
10 Jainxonra Zabulón betan Neftalí
jonibo, Baracnin jato kenaxon tsinkia,

chonka waranka joni ikana iki. Jatianra
Débora jato betan kaa iki.
11 Cedes ochóma, Zaanaim teshan-
painra Heber quenita joni, jabé queni-
taboibakeax pikotax carpa peotaax jaa
iká iki, jara Moiséssen rayosen Hobab
jonibaon chiní bake iká iki.
12 Jatian Barac, Tabor mananman joá
ninkáxonra Sísaranin,
13 jatíbi jawen iskon pacha yami carro-
yabi sontárobo tsinkia iki, jaskáaxa jato
betanbi Haroset-goimhainoax Cisón
weain kaman kaa iki.
14 Jatianra Déboranin Barac yoia
iki: —¡Moa bokanwe, ramara Ibon ja
Sísara miki menikamai! ¡Min sontá-
robo bebonra Ibo kaai! —akin. Jatianra
Barac, jawen chonka waranka sontáro-
boya Tabor mananmameax, ipakea iki.
15 Baracnin sontárobo, moa Sísaranin
sontárobo itan carromeabo betan moa
reteanankanainbira, Ibon akonbireskin
jato raké shinan yatanmaa iki. Jaskatira
Sísararibi, jawen carromeaxbi paké-
taanan taenbires jabati kaa iki.
16 Jaskákanaitianra ja sontárobo jaton
carroyabi, Baracnin Haroset-goimhain
kaman jato chibana iki. Ja netera nin
westíora Sísaranin sontárobi, texeti-
maakin jato retekin keyokana iki.
17 Jatianra Sísara, jabati taenbi kaax,
Jaelnin xobonko nokota iki, jara
Heber quenitanin awin iká iki. Jabín,
Hazorhainoa apo Hebernin kaibobo
betan moa jakon iká ikaxa, joáx jain
nokota iki,
18 janra jowé ataanan neskáakin yoia
iki: —Rakéyamai neno jowé, nokon
ibó —akin. Jaskáa Sísara jikiketianra,
Jaelnin jonekin ani rakótinin mapoa iki;
19 jainxonra Sísaranin ikonbiresi
nomikin, Jael onpax yokáketian, bichi
pisha kepentaanan, jain leche benxoa
ixon ja xeamaa iki, japekáora mapo-
ribia iki.
20 Jainxonra Sísaranin yoia iki:
—Xobo xepotiain banéwe, jawe keska
ixon tson inonbires joxon mia yokáti
iki, tsoabiki neno chichó yamaa akin,
jatianra yamarake akin min ati iki
—akin aká iki.
21 Ikaxbi Sísara, ikonbiresi paxkina
ikax kikini oxaa iki. Jatianra Jaelnin
martillo betan jiwi kensho jan carpa
xobo tewanai bia iki, biax netéshá-
manax Sísara ikain kaxonra, maikibi
kataxbainkin, jawen impé itinko tasaa
iki. Jaskaaxonra Sísara retea iki.
22 Jatian Baracbiribi, Sísara benai
nokóketian Jaelnin jowé ataanan
neskáakin yoia iki: —Jowé, ja min
benai iitai en mia oinmanon —akin.
Jaskáa Barac xobo meran jikixon, moa
Sísara mawá rakata meraa iki, jawen
maponko jiwi kenshon maikibi tasaxon
retekana.
23 Jaskáaxonra ja netebaon, Ibon cana-
neobaon apo Jabín, Israelbo bebonbi
kikin namanbires imaa iki.
24 Jatianra Israelbaon, ja apo Jabín
keyoai kaman, itikomabiresbo imaxon-
kana iki.

Débora betan Barac bewaa

5 1 Ja netebaonra, Débora betan
Abinoamman bake Barac neskati
bewakana iki:
2 "Jatíxonbi Ibo rabikanwe,
Israelhainra reteanankasai jonibo
japarikanke,
itan reteanantiain kenakaatax
boxon
atipana joniboribi japarike.
3 ¡Ja apobaon ea ninkáxonkanwe!
¡Ja koshi jikixon,
jato ikinnaibaon ea ninkáxonkanwe!
¡Iboki, ea bewabanon!
¡Israelbaon Dioskira ea bewai!
4 Ibó, mia Seírhainoax pikonontian,
itan Edom main mia kanontianra,
nai betan mai shakota iki,
itan naikoinmameax
oi manaa iki.
5 Ibó, mibebonra, mia
Israelbaon Dios iketian mananbo
shakota iki,

jainoax Sinaíribi shakota iki.
6 Anatnin bake Samgar itan Jael janontianra,
ja ochó boaibo bain boi jenékana iki,
jatianra pontema bainbi nireskana iki.
7 Ja Israelhainoa jemabora moa jatíbi jenekana iká iki.
Jatianra ea wenita iki,
ea Débora, westíora Israelbaon tita ikax.
8 Maxkáyamaraa iki,
bená dios katotaibo,
ja jema xepotiain reteanankanainbi,
ikaxbira westíora yami panatibi yamaa iki,
nin westíora tsatsitaxobi yamaa iki,
ja chosko chonka waranka Israel jonibaona.
9 ¡Nokon shinanra,
ja Israel joni koshibo betan iki,
itan ja jemamea jonibo,
ja reteanani kati kenaaketian atipana ikábo iki!
¡Jatíxonbi Ibo rabinon akanwe!
10 Ja burro awin manxantanitonin peyakaabaon,
jainoax ja mato rakóti jakonshaman kakaax yakatabaon,
itan ja mato ochó boaibaonra maton yoiti iki.
11 ¡Jain ja yoinanin onpax xeainkoxonbi,
itan ja tsan ikai platillobo maketai meranbi,
Ibonra jato ake iki, ikanwe,
jawen jemaboyaxonbira
Israelnin jatoareske iki, ikanwe!
12 ¡Jishtenwe Débora, jishtenwe,
jishténtaanan westíora bewá bewawe!
¡Jainoax mia Barac,
Abinoamman baké,
wenítaanan min presoabo botanwe!
13 Jatianra israelitabo koshi jonibo betan reteanani bokana iki,
jainoaxa Ibon sontároboribi
eon parana iki bekana iki,
reteananai jonibo betanra reteanankana iki.
14 Jaweti Efraínman joniboresa mai teshanpain bokana iki,
jatianra jato pekáo Benjamínman sontárobo boá iki,
jainoxa Makirnin joni koshibo ipakekana iki,
Zabulónman jato ikinai joni koshiboribira bokana iki.
15 Jainoaxibira Isacarnin joni koshibo,
Débora betan bokana iki,
jatian Isacar iká iki Barac akinnai,
jaskatira manan teshanpa pekáo kaa iki.
Ja Rubenman sontárobo ikonbires koshi shinanyabo ikenbiki,
16 ¿Jaweaki nato neno carnerobo tsinkitainko,
ja koiranaibaon carnero kenaitian ninkákasi mato banetarin?
¡Ja Rubenman sontarobora,
ikonbires koshi shinanya jonibo jaríbake!
17 Galaadbiribi Jordán paro keiba iká iki;
Danra, wapórobo tsamatainko baneta iki,
jatian Aserbiribi, aniparo kexá banetax,
moa jainoax taxkeyamaa iki.
18 Ikaxbi ja Neftalí jonibo betan Zabulón jonibora,
reteanani onsáinbiribi ikana iki.
19 Jatianra apobo bekana iki ja Taanac ikain,
Meguido wean patax,
jatian cananeo apobobiribi
reteananti shinanya ikax bekana iká iki,
ixonbira jawe koríkibi, nin kopí jawékibi boyamakana iki.
20 Naikanmea wishtinbora,
jato ikanainoaxbi Sísara betan reteanankana iki;
21 ja moatian wean,

Cisón weanmanra jatíbi jato keyo
boá iki.
¡Minra koshi jonibo ikenbi jato
keyoti iki!
22 ¡Cabayobaon maitibora tsaran
iiboankanai!
¡Ishtoshamanra kabayobo taróx
iibainkanai!
23 Jatianra Ibon ángelnin yoiai:
'¡Ibanon Meroz betan jawen joniboki,
kikinbires jakonma paketi!'
Ja koshi jonibo ikaxbi,
Ibo akinni joyamaa iken, ixon.
24 ¡Jatíbi ainbobo xaranmeaxa,
ja quenita joni Hebernin awin Jael
bebonbires jakon iti iki!
¡Ja jain tsamákana ainbobo xewin-
bainbiresa jakon iti iki!
25 Sísaranin onpax yokáketianra,
Jaelnin, ¡Jakonshaman tazónman
leche sero menia iki!
26 Ja akai kamanra,
jawen mexkao jiwi kensho bixon,
jawen mekayaobiribi jan teeti mazo
bia iki,
jainxonra mapoki rishkikin toexon
jawen impé itinko Sísara tasaa iki.
27 Chexakaati yoshoaketanaxa,
Jaelnin taenaman paketax Sísara
tarameta iki;
ja jain paketainoaxbira mawata iki.
28 Sísaranin titara, masá tenei,
ventanan kepentaanan neskata iki:
'¿Jawekopiki, jawen carro nokó-
yamai basiai?
¿Jawekopíki, jawen reteananti
carro jomenyamai basiai?' iki.
29 Ja yonokaatai bebon onan ainbo-
baon yoiara,
ja joiribi janbi banekin yoiribia iki:
30 'Natotianra reteananxon bia jawé-
kibo jato menia bii ikanai.
Ja retenana jonibaonra westíora-
baon,
westíora iamaxon rabé ja yanka
yonoti ainbobo bikanai,
Sísaranara westíora iamax rabé
chopa meskó jisá iti iki;
ja reteanankin jatoaresa jonibao-
nara,
jaton texonko ati meskó jisá yoman-
baon kewea iti iki'.
31 ¡Jatíbi min rawibo, jaskáakin jato
keyoa ibanon Ibó,
ikaxbi jan mia noiabo ibakanon,
jatíbi jawen koshiaxonbi barin
tenai keskati peneti!" iki.
Japekáora chosko chonka baritia senen,
ja main jakonbires jakana iki.

Diossen Gedeón kenaa

6 1 Ikaxbi Ibon oinnara, israelita-
baon aká jawékibo jakonma iká iki,
jaskara iketianra kanchis baritia senen
jato betan inon ixon, madianitabo Ibon
jato menia iki.
2 Jaskákinra madianitabaon, israeli-
tabo bebonbires jato jakonmaabores-
kana iki, jaskati madianitaboki rakó-
kinra mananbaon, kiniaxbo jainoax
tsoabi katimainkobo jonétibo akana iki.
3 Jatíbitian israelitabo banáya iken-
bira, madianita jonibaon, amalecita
jonibaon jainoax bari pikotaiori iká
jonibaon bexon jato ramiananankatikanai.
4 Jatian ja israelitabaon main beax
tsamáxonra, ja Gaza mai kamanbi jatíbi
ja moa tsekatires yoábo jato ramianka-
tikanai, jainxon jatíbi jaton carnerobo,
wakabo, burrobo jato keyonankatikanai
moa ja pitibi yamatiakin.
5 Jaton carpa peotaboyabi, itan jaton
wakaboyabi ja main weixonra, jatíbi
keyokatikanai. Kikinbires jakonma
chanpo maannax beai keskatira, kikin-
bires icha camelloyabo bekátikanai.
6 Ja madianitabaon jakáa kopíra,
israelitabo ichabires masá tenei winó-
kana iki, ja senenainbira jato akinnon
ixon Ibo yokákana iki.
7 Jatian madianitaboibakea, jato Ibon
xabáanon ixon israelitabaon yokákan-
ketianra,
8 westíora profeta jato raanxona iki
janra neskáakin yoia iki: "Neskárai
Ibo, Israelbaon Dios: 'Enra mato

Egiptonkonia pikoa iki, jainra mato
koiranxon kikinhakin yanka yonokin
jamakana iká iki,
9 ja egipcioboibakeara en mato piko-
bichoyamaa iki; ja jatíbinin mato masá
tenemakanainkoniara en mato pikoa
iki. Jabo mato bebonmea potataananra,
jaton mai bixon en mato iboamaa iki.
10 Enra moa mato yoia iki, ea riki Ibo,
maton Dios, matora rakétima iká iki ja
amorreobaon diosboki; ja rama mato jaa
mainkoniax, ikaxbira maton ea ninká-
xonyamaa iki' ", akin.
11 Jatianra Ibon ángel Ofraínhain
joáx encina jiwi naman yakata iki, jara
Joássena iká iki. Gedeónra Joássen bake
iká iki, ja Joássa Abiezernin rarebo iká
iki. Uva jamákanainkoxonra madianita-
baon oinnaketian jonéxon trigo payani
iká iki.
12 Ibon ángelninra jaki pikóxon,
neskáakin yoia iki: —¡Ja Ibora mibé
iki, koshi itan rakéma joni mia iketian!
—akin.
13 Jainxon Gedeónman yoishokoa
iki: —Ibó ea jaweayamawe, ikaxbi Ibo
nobé ikenbikayaki, ¿Jawekopi jatíbi
neskarabo noa winoti iitai? ¿Ja non
rekenbaon yoiai jato Ibon Egiptonkonia
pikonontian, jatíbi jaskara iosma jawéki
aníboki jawerano iki? Ibora noa jene-
taanan, madianitabaon noa ikínnon
ikax noon ménita iki —akin.
14 Jatianra Ibon já ointaanan yoia iki:
—Ja mia jayata koshinbi Madianitabaon
mekenmamea ja israelitabo jato xabaa-
tanwe. Ea riki jan mia raanai —akin.
15 Ikaxbi Gedeónman yoiribia iki:
—Ja akinbichopari ea jaweayamawe
Ibó, ¿Jawekeskaaxonkayaki, en Israelbo
pikoti iki? Nokon rarebo, jatíbi manasés
jonibora kikin jawebioma iki, jainoax ea
riki ja nokon rareboibakea jaton chiní-
shoko —akin.
16 Jatianra Ibon yoia iki: —Ea mibé
iketianra min atipanke. Westíora joni-
bicho atinra min madianitabo jatoaresti
iki —akin.
17 Jatianra Gedeónman yoia iki: —Min
oinna ea mii bebon jakon iketian, ja
ebé yoyo ikaira ikon iki ixon, en mia
jaskáaxon onanti ea westíora jawéki
axonwe.
18 Nenoaxpari kayamawe, jakiribi
joxon westíora jawéki en mia meniai
kaman —akin. Jatianra Ibon yoia iki:
—Nenonxobi en mia manabanon, mia
joai kaman —akin.
19 Kaxonra Gedeónman, westíora cabra
bake nami pitiaxona iki, jainxonra rabé
chonka litros harina pan, levaduraoma
axona iki; jatian namira tasakan axona
iki, jenebiribi kentikan axona iki, jaskáa-
xonra jatíbi encina jiwi kaman boá iki.
20 Diossen ángelninra, ja nami betan
levaduraoma pan aká, shankan mara-
kantaanan jaki ja jene chikoti yoia
iki. Jatianra Gedeónman ja ati yoiabo
senenhaa pekáo,
21 ángelnin ja nami betan panbo, ja
yatana jawen bastón rebon tii aká iki,
jaskáara ja shanka meranoaxbi chii tiri
pikóxon ja nami betan panbo keyoa iki;
ja ataananra Ibon ángel jawen jishnonbi
ja bebonmeax keyota iki.
22 Jaskáketianra ja Ibon ángel onan-
taanan, Gedeón neskata iki: —¡Jawe
ireskiaipanon Ibó, Ibó! ¡Ibon ángel
betanra ea oinhananke! —iki.
23 Ikaxbira Ibon yoia iki: —Rakéya-
mawe, miara mawáyamai. Nokon jakon
shinanres biwé —akin.
24 Jatianra Gedeónman jain, Ibo
axonkin, westíora makan tsama aká
iki. Jainxonra janea iki "Ibo riki,
jakonhakin tantimamis", akin. Nato
makan tsamara Ofráin japarike, jara
Abiezernin rarebobaon jema iki.
25 Ja yamébira Ibon Gedeón neskáa
iki: —Ja rabé itin pikota, kanchis
baritiaya westíora min papan waka
bene biwé. Jainoax ja min papa jayata
Baalnin makan tsamara min poxati iki.
Jainxonribira, iresama jiwi xate chan-
kata ja rabikanai, ja Baalnin makan
tsama patax iká min rerati iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

26 Jainxonra bochiki shanka mato
maxkaten, min Ibo Dios westíora makan
tsamá min axonti iki. Ja rabé itin iká
waka benera min biti iki, jainxonra ea
menikin keyokin min menoti iki, ja
iresama jiwi chankata karoaxonra min
menoti iki —akin aká iki.
27 Jatianra Gedeónman jawen chonka
yonoti jonibo bixon, jatíbi ja Ibon yoia
keskábo axona iki; ikaxbira ja jemamea
joniboki itan jawen papan kaiboboki
rakékin, neten ayamakin yaméres aká
iki.
28 Ja nete xabáketianra, ja jemamea
jonibaon wenixon Baalnin makan tsama
reokana merakana iki, itan ja makan
tsama patax chankata iresama jiwi-
ribi rerakana, jainoaxibi makan tsama
benáshamantonin, westíora waka bene
retexon menokanaribi merakana iki.
29 Jaskatira westíorabo yokakanan-
kana iki; "¿Tson akámein iki, nato
jaskáakin?" ikibo. Jaskákin ichabires
benakin itan jato yokábokinra, Joássen
baken Gedeónman aká onankana
iki. Jaskákin Joás keshani boxonra
neskáakin yoikana iki:
30 —Min bake noa pikoxonwe, ja
reteira noa joke, ¡Janra Baalnin, makan
tsama reonaana iki, itan ja makan
tsama patax chankata iresama jiwiri-
bira poxanana iki! —akin akana iki.
31 Ikaxbi ja kateax tsamákanke-
tianra, Joássen neskáakin jato yoia iki:
—¿Matoki ja Baal akinni beax, jaon
parana iki reteanankasi iki? ¡Jaskara
iken, nete xabatamatianbi tsoa inonbires,
ja Baalnin paranan ikaibo mawápainnon
riki! Ja jawen makan tsama reonankana
iketian, ja Baal dios ikax ibanon janbix
koshiax kopikaati —akin jato aká iki.
32 Jainxonra jatianbi Gedeón, Jerobaal
akin janekin peokana iki, jainoaxa ikana
iki: "¡Baal ibanon janbix koshiax kopi-
kaati!" iki. Ja Gedeónmanra, Baalnin
makan reonaana iká iki.
33 Jatianra jatíbi madianitabo, amale-
citabo, jainoax bari pikotaiori iká jonibo
Jordán paro shitabaini boax, Jezreel
mai teshanpain tsamákana iki.
34 Ikaxbira Gedeón, Ibon shinanman
iboaa iki, jainxonra Abiezernin rare-
bobo tsinkíkanon ixon, carnero machan
xoon aká iki;
35 jaskáaribaxonbira jatíbi Manasés
jonibo tsinkiti bekanon ixon, jato kenati
jonibo raana iki. Jainoaxa Aser jonibo,
Zabulón jonibo, itan Neftalí joniboribi
jabé tsinkiti bekana iki.
36 Jainxonra Gedeónman Dios yoia
iki: "Ja minbishaman yoia keskáakin
ikonkon ja israelitabo ea min jato piko-
makasai onankaskinra,
37 westíora carnero bichi raniabi,
jainxon trigo xemekanainko en akai.
Ja bichi raniabi yamékirishoko nibikan
mechaa ikaxbi, mai manxanshaman
iketianra en onanti iki, ikon riki min
ea ja Israel jonibo pikomakasai ixon, ja
minbi yoia keskáakin", akin.
38 Jatianra jaskarashaman winota iki.
Jatian Gedeónman yamékiri wenixon,
carnero bichi raniabi potsiara westíora
taza bochoshoko nibí jene baneta iki.
39 Jaskáaribaxonbira, Gedeónman
yoia iki: "Jakiribi en mia tea, eki siná-
yamawe. Ikaxbi ea keenai riki ja akin-
bicho tanatinin. Nato bichi raniabira
rama manxanshaman ikaxbi, maibiribi
nibikan mechaa iti iki", akin.
40 Jatianra ja yamé Diossen jaskara
imaa iki. Jainoaxa ja nete xabáketian
ja bichi raniabi manxanshaman ikaxbi,
maibiribi nibikan mechaa iká iki.

Gedeónman madianitaboaresa

7 1 Gedeón ja rama Jerobaal akin
janekanaira, jainoax jatíbi jabé
ikábo moa nete xabataitian weníbaini
boax, Harod ikain jene jokonai patax
ikana iki. Jatianra madianitabo norteori
ikax, Moré manan teshanpa tenaman
ikana iki.
2 Jatianra Ibon Gedeón yoia iki: "Icha
jonira ikanai, jatianra en amaa israe-
litabaon madianitaboareskanti iki,

jaskáxonra non koshinbira non ake
ixon, ebebonbi shinankanti iki.
3 Jaskara iketian, jonibo yoiwe tsoa-
boki raketai jaton xobon botankanon”,
akin. Jato tanakin Gedeónman jaskáara,
rabé chonka rabé waranka jonibo borí-
bakana iki, jatianra chonka waranka
jonires baneta iki.
4 Ikaxbira Ibon Gedeón ati yoiribia iki:
“Ichaparira ikanai. Onpax xeanon jato
iotanwe, jainoara en jato tanai, tsoaboki
mibé kati iki itan tsoaboki mibé katima
iki ixon, en mia yoiti iki”, akin.
5 Jatianra Gedeónman onpax xeaka-
non ixon jato ioa iki, jainxonra Ibon
neskáakin yoia iki: “Ja mekenman
weataanan ochitinin taxoai keskáakin
xeaibora wetsaori min ati iki, jainoax
ja chirankootaanan xeaibora wetsaori-
biribi min jato imati iki”, akin.
6 Ja mekenman weataanan kexain
boxon, ochítinin taxoai keskáakin
onpax xeaabora kimisha pacha jonires
ikana iki. Jatíribibaonra chirankoo-
taanan, xeakana iki.
7 Jatian Ibon Gedeón yoia iki: “Nato
kimisha pacha joniboyaxonra en mato
jatíbi xabáai, jaskákinra madianitabo
non jatoaresti iki. Jatíribibora moa
bokanti iki”, akin.
8 Jatianra jatíribi moa jaton xobonko
banéti bokanti Gedeónman yoia iki.
Ikaxbi bokanamatianbira, jaton chomo-
yabi carnero machan tii atibo jato
bichina iki. Jaskataxa kimisha pacha
joni katokootabo betanres baneta iki,
ja madianitabo teshanpain ikanaitianra;
jabobiribi manan maxkaten bochiki
ikana iki.
9 Ja yaméra Ibon Gedeón neskara ati
yoia iki: “Wenitax moa ipakeax madia-
nitabo betan reteanantanwe, min meke-
manra jabo menikaatai.
10 Ikaxbi jato peotinin raketira, min
yonoti Fura betan jaton carpa peota
ikanainko matobichopari kati iki,
11 jainxonra yoyo ikanai min ninkáti
iki. Japekáora moa shinan koshiax mia
reteananti iki”, akin. Jatianra Gedeón
jawen yonoti Fura betan ipakeax jaton
rawibo naisi jaton carpa peotainko
kaman kaa iki.
12 Ja madianitabo, amalecitabo,
jainoax ja bari pikotaiorikea jonibo,
manan teshanpain janbiskanara kikin-
bires jakonma icha chanpo maana keská
ikana iki. Jatian camelloboribira aniparo
kexakea mashi keská icha iká iki.
13 Jatian jaton rawíbaon carpa
peotainko kaxonra, Gedeónman
westíora sontáronin ja namata joii
wetsa akí neskatai ninkata iki: —En
namatara ike, westíora cebada pan noa
ikainko kaman joxon tsakaa, westíora
carpa peota poxoti —iki ikaitian.
14 Jainxon jabé ikátonin neskáakin
yoishokoa iki: —Jara wetsa jawé-
kima iki, Joássen bake israelainoa
Gedeónman sontárobo yoii iká riki.
Diossenra ja madianitabo jatíbi jain
ikáboyabi, Gedeónman mekenman jato
menikaamai —akin.
15 Ja namá jaskati yoii iká ninkátaa-
nanra, Gedeónman Ibo rabia iki. Jaskáa
pekáo jaton carpa peota ikanainko
kaxonra, israelitabo neskáti yoia iki:
—¡Wenikanwe, Ibonra madianitabo jato
jain iká carpa peotaayabi noki meni-
kaamai! —akin.
16 Jatianbira Gedeónman, jawen
kimisha pacha sontárobo, jato kimisha
tsamáribi jato imaa iki, jainxonra
carnero machan tii ati betan, jaweti
chomoshoko jawebioma ja bokanai
ketea chichó joétaia jato menia iki.
17 Jainxonra jato yoia iki: —Non rawí-
baon carpa peota bekeiba kaxon, en akai
oinxonra, matonribi jaskashokoti iki.
18 Jatian ja ebé kaaboyaxon ja machan
non xoon akaitianra, matonribi ja jaton
carpa peota ikain jatíbiain katemakin
xoon ashokoti iki, jaskáaira mato saí iti
iki: ‘¡Ibo kopí itan Gedeón kopíra non
akai!’ iki —akinra jato aká iki.
19 Jaskataxa, Gedeón jawen pacha
sontároboya, ja jaton campamento iká

bekeiba nokota iki. Yamé pochinikon
ikaitian, wetsabo iká pekáo ikai jan
jema koirannai sontárobo jikiaitian.
Jatianra ja carnero machan xoon akana
iki, ja bokanai chomoboribi toekana iki,
20 ja kimisha tsamáa jonibaonra,
senenbires ja carnero machan xoon
akana iki, jatian ja chomobiribira toe-
kana iki. Jainoax joé keteaxon, jaton
mexkao mekenman bokana iki; jatian
jaton mekayao mekenman iká iki
carnero machan, jainoax koshin saí
ikana iki. "¡Reteananti riki! ¡Ibo betan
Gedeónmanra mato akai!" iki.
21 Jatianra Israelitabo, jaton carpa
peotainoa jato katei tsamataxbi jawe
iamakana iki, ikaxbi madianita joni-
bora, jabati boí sion iakekana iki,
22 jatianribi ja kimisha pacha israe-
litabaon, carnero machan xoon akin
jeneyamakanaitian, Ibon madianitabo
jaton kaibobo betanbi reteanamaa iki,
jaskatira ja Zerera bain jabati boax Bet-
sita kamán, itan ja Abel-mehola mai
senenain kaman jabákana iki, ja Tabat
ochoma.
23 Jatianra madianita jonibo chibani
bokanon ixon, Neftalíkan rarebo
israelitabo, Asernin jonibo itan jatíbi
Manaséssen jonibo jato kenamakana iki.
24 Gedeónmanra, jatíbi Efraín main-
meaboki, jainoa jonibo yoiti, madia-
nitabo betan reteanani bekanon ixon;
jato keshanti jonibo raana iki, jainoax
Bet-barain iká paro betan Jordán paro
ikain, jain shitáti jakonbo ikainbo jato
nokotamatianbi. Efraínman jonibaon
jaskáati yoiabo senenhakana iki.
25 Jainxonribira madianitabaon joni
koshi rabé, Oreb betan Zeeb janeya
yatankana iki. Ja Oreb retekana iki
shankan axon, jara akanai rama ja
Orebnin shanka, akin. Ja Zeebiribira
jainxon uva jamakanai jawen janeya
ikainxonbi retekana iki. Jainxon ja
madianitabo chibani botana pekáora,
Oreb betan Zeebkan mapo, Gedeón
boxonkana iki, ja Jordán keiba iketian.

Madianitabaon apobo
Gedeónman yatana

8 1 Efraín jonibora, sinatax Gedeón
betan join iananankana iki, madia-
nitabo betan reteanani kakinbi, jan jato
kenati raanyama kopí.
2 Ikaxbira jan jato yoia iki: —¿Matonki
shinanyamai, en aká bebonbires maton
aka? Ja ichama maton aká riki, ja non
icha aká bebonbires.
3 Ja Diossenra madianitabaon joni
koshi Oreb betan Zeeb; matoki meni-
kamaa iki. ¿En akáki jawe iki, ja
maton akátii betan senenti? —akin
jato aká iki. Ja Gedeón jaskati yoyo iká
ninkatax, Efraín jonibo moa jaki sináti
jenekana iki.
4 Gedeónra jawen kimisha pacha
jonia, jaton rawíbo chibanboi boax,
ikonbiresi paxkinabo ikaxbi, Jordánhin
nokotax shitákana iki.
5 Jatian Sucothain nokóxonra,
Gedeónman jain jabo jato yokata iki:
—Akinkanwe nato ebé beabo, ja jawé-
kiati menikanwe ikonbiresi paxkinabora
ikanai; madianitabaon apobo Zeba itan
Zalmuna chibani noa niabo riki —akin.
6 Ikaxbira ja Sucothainoa koshibaon
neskáakin yoikana iki: —¿Ja min jonibo
non mia pimaxonon ixonkayaki, Zeba
betan Zalmuna moa min yatana iki?
—akin.
7 Jatianra Gedeónman jato kopikin
yoia iki: —¡Moa Ibon Zeba betan
Salmuna, ea yatanmaa baneta pekáo
joxonra, kopikaakin tsoa jonibi jain
jaama mananmamea jiwi moxaya itan
maxkobo bixon, non mato rishkiti iki!
—akin jato aká iki.
8 Jainoax Penuelhain kaxonra, Sucot-
hain jato yokata keskáshamanribiakin
aká iki. Ikaxbira ja Penuelhainxon,
Sucothainxon akana keskáribiakin
yoikana iki,
9 jainxon Gedeónman jato yoia iki:
—¡Enharestaanan banéxonra, nato torre
en mato poxanaanoxiki! —akin.

10 Zeba betan Zalmunara, chonka
pichika waranka joniboya Carcorhain
iká iki, jabora iká iki ja bari pikotaio-
rikea sontárobo jati texea, jatian pacha
rabé chonka waranka jonira iká iki jabo
jato retekana.
11 Jainoax tsoa jonibi jain jaama
mananhori Noba betan Jogbeha iká
bari pikotaiori kakin, benxokaatamabo
ikanaitian, jaton carpa peotainoabo
Gedeónman jato reteboa iki.
12 Jaskáa Zeba betan Zalmuna jabati
kaitianra, chibanxon Gedeónman jato
yatana iki, jatianra jatíbi sontárobo
ratékana iki.
13 Jatian moa reteananax baneti
jokinra, Gedeónman Heres ipaketinko
winókin,
14 westíora bake ranon Sucothainoa
yatanxon, yokata iki; jatianra ja bake-
ranoman kanchis chonka kanchis koshi-
baon janeyabi ja Sucothainoa yosibaon
janebo wishaxon menia iki.
15 Jatianra Gedeónman Sucothain
kaxon, ja jemameabo neskáakin yoia
iki: —¿Matonki shinanai Zeba betan
Zalmuna kopí eki shirokani? ¿Matonki
shinanai nokon jonibo ikonbiresi paxki-
nabo ikenbi, natobaonra jato yatanna-
mapari iki ixon, noa pimakashamakani?
¡Nato riki ja jonibo! —akin jato aká iki.
16 Jatianra Gedeónman, tsoa jonibi
jain jaama mananmamea maxko jiwibo
moxaya bixon, ja Sucothainoa yosibo
jan jato rishkiona iki.
17 Jainxonribira, Penuelhainoa Torre
poxakana iki, itan ja jemamea joniboribi retekana iki.
18 Jatianbira Zeba betan Zalmuna jato
yokata iki: —¿Ja maton Taborhainoa
jonibo reteaboki jawekeska ikana
iki? —akin. Jatian jabaon yoikana
iki: —Mia jisábira ikana iki. Jainoax
ja westíorabora joni koshi keskáboribi
ikana iki —akin akana iki.
19 Jatianra Gedeón saí ika iki:
—¡Jabora nokon wetsabo iká iki!
¡Kikin nokon wetsabora maton retea
iki! Ibonbira onanke, maton jabo rete-
yamaketianra, enribi mato rama rete-
yamakeanke —iki.
20 Jatianbira jawen reken bake Jeter,
neskáa iki: —¡Wenítaanan, natobo
retewe! —akin. Ikaxbi Jeter bakera-
nonhira ikax, retemistin rakékin jawen
espada tsekayamaa iki.
21 Jatian Zeba betan Zalmunanin,
Gedeón neskáa iki: —¡Koshi shinanya
jonira onantibires ikai iki! ¡Minbikaya
noa retewe! —akin. Jatianra
Gedeónman weníxon jato retea iki,
jainxon ja Zeba betan Zalmunanin
camello jan raoti teoa bia iki.
22 Jatian israelitabaon yoia iki: —Noa
madianitabaon iboa íitainbi, min noa
xabáa kopíra noa keenai, min itan min
chiní bakeboyaxonbi koshi jikixon, noa
ikintinin —akin.
23 Ikaxbi Gedeónman jato kopikin yoia
iki: —Nin enbi itan nin nokon baken-
bira koshi jikixon mato ikintima iki.
Ibonbira koshi ixon mato ikinti iki.
24 Ja mato yokátinin ea keenai riki,
jato yatanxon maton meosoti biabo,
ea menikantin. Ja oro meosotibora,
ja non rawí sontárobaon jawebioma
mananman jaa jonibo ixon sawekanai
iká iki —akin jato aká iki.
25 Israelitabaonra westíora perakooti
kakaaxon, ja bikana meosotibo jain
tipinkana iki, jainxonra Gedeón yoikana
iki: —Natobo riki —akin.
26 Jatíbi ja oro meosotibaon iwera
chonka iskon kilo iká iki, ikaxbi topo-
namara iká iki, jan raoti jawéki, kopí
jawéki, jainoax madián apobaon boai
yankon chopa, itan jaton camellonin
teotibo,
27 ja oroyara Gedeónman taria iki,
jaskáaxonra jawen jemanbi Ofráin
benxoa iki, jakopira jatíbi Israelbo Ibo
bebon senenmabo ikana iki, jara iká
iki ja Gedeón jatíbi jawen rareboyabi
jan masáti.
28 Jaskáaxonra Israelbaon, madia-
nitabo jatoareskana iki, jainoaxa

jawetianbi moa ikátiai keská iamakana iki. Ja Gedeón janontianra, chosko chonka baritia ja main jakon jakana iki.

Gedeón mawata

29 Ja Jerobaal, jaribi iki Gedeón, jara
jawen xobonkobiribi jaai kaa iki,
30 jainxonra icha awinya ixon, icharibi
bakeaa kanchis chonka bake iká iki.
31 Jatian Siquemhain iká jawen awin-
koma betanra, westíora benbo bakeaa
iki, jara Abimelec akin janea iki.
32 Gedeónra, jawen yosinbiribi
mawata iki, jainxonra Ofráin jawen
papa Joássen mai kininkobiribi miin-
kana iki, jara Abiezernin rarebobaon
jema iká iki.
33 Ja Gedeón mawata pekáora, israe-
litabaon jakiribi Dios jeneribikana iki,
ja Baalnin meskó diosbo rabikin, jain-
xonra jaton diosbiribi iti Baal-berit kató-
kana iki.
34 Ja jatíbi jaton rawibaon jato katea-
ketana ikenbi, jato xabaabira jaton Ibo
Diossen shinanbenokana iki.
35 Jerobaal jaribi iki Gedeón, jan jato
jatíbinin jakonha ikenbira, jawen kaibo-
bobiribi noibaxonyamakana iki.

Abimelec iká

9 1 Abimelec Jerobaalnin bakera,
jawen titanko jato rareboakábo
betan Siquemhain yoyo iki kaxon, jato
neskáa iki:
2 —Non kaibobaon janenko en mato
yoiai riki; Siquemhainoa jonibo maton
jen imati, westíora jonibicho koshi
jikiara jakon iti iki ixon, jatianra jatíbi
Jerobaalnin kanchis chonka bakebo
itima iki —akin.
3 Jatianra ja Abimelec jaton kaibo
iketian, jawen joi ninkáxonkin jen
akana iki. Jatianra jawen kaibobo
Siquemhainoabo jato betan jaboribi
bokanon ixon jato yoii bokana iki.
4 Jaskáaribaxonbira, Baal-berit rabi-
kanai xobonkonia kanchis chonka plata
koríki bixon, Abimelec menikana iki.
Ja koríkininra Abimelecnin jaweti
jakonma jonibo já chibani bokanon
ixon bia iki, ja jonibora jabé bokana iki,
5 ja Ofráin, jain jawen papa Jerobaal
jakátiainko, jainxonra Abimelecnin
jawen kanchis chonka wetsabo,
westíora makankibicho jato retepakea
iki. Ja Jerobaalnin chiní bake Jotamra,
jonetax jabichosoko kishpinna iki.
6 Japekáora, jatíbi Siquemhainoabo
betan Bet-miloainoabo tsinkikana iki,
encina jiwi itan iresama makan patax
ja Siquemhain, jainxonra Abimelec apo
janekana iki.
7 Jaskara onanaxa Jotam, jatixonbi
ninkátii Gerizim manan bochiki kaax,
kikin koshin saí ika iki: “¡Eapari ninká-
kanwe Siquem jonibó! ¡Jatianra mato-
ribi Diossen ninkáxonti iki!
8 Iitibira jiwibo apoya itin keenkana
iki, jainxonra olivo jiwi jaton apo
imakaskin yokákana iki.
9 Ikaxbira keenyamakin olivo jiwin
jato yoia iki, jiwibaon apo jikiaxbira
ea moa xenii jeneti iki, jara jonibo itan
Dios jakon ninkakamai iki, akin.
10 Jatian jiwibaon higuera jiwi apo
imakaskin yokákana iki.
11 Ikaxbi keenyamakin higuera jiwin
jato yoia iki, jiwibaon apo jikiaxbira ea
moa batashaman, itan noeshaman bimii
jeneti iki, akin.
12 Jatianronki jiwibaon uva apo
imakaskin yokákana iki.
13 Ikaxbi keenyamakin uva jiwin jato
yoia iki, jiwibaon apo jikiaxbira ea moa
uva bimii jenéti iki, jankaya joniboyabi
Dios raromai ikenbi, akin.
14 Ja senenainbira, jiwibaon moxa jiwi
apo imakaskin yokákana iki.
15 Jatianra moxan jato yoia iki, jabo
ikoni jaton apo já itin keena ikax, jati-
kaxbi jawen ota naman ikanti; ikaxbi
jaton apo já itin keenyamakanaitianra,
jaibakeax chii pikóxon, ja Líbanoainoa
konxanbo keyoti iki, akin.
16 Ramara en mato yokatai: ¿Ja
Abimelec apo imakinki, maton akonkin

shinanxon itan atikeskabiakin imaa iki?
¿Jainoax ja Jerobaal iki jawen rarebo
betanbi, jan mato aká keskáribiakin
noibaxonki maton jato jakonhaa iki?
17 Jaskara ikenra, nokon papa mato
kopí, jawen jati onsá meranbo winota
iki, mato madianitabaon iboa iketian
pikonoxa reteanana iki;
18 matobiribi jaskáyamakin, nokon
papan kaiboboki ramiti mato yoitimaa
iki, jainxon jawen kanchis chonka bake
westíora makainbicho perakanxon
maton retea iki. Jaskáxonra maton
Abimelec apo janea iki, Jerobaalnin
jawen yonoti betan bakea, maton rarebo
iketianresa maton jaskáa iki.
19 Ikaxbira rama en mato yoiai:
Akonkin itan atikeskabiakin ja Jerobaal
jawen rarebo betanbi jakonhaa ixonra,
Abimelec betan mato jakonribi iti iki,
jainoax jaribi mato betan jakon iti iki;
20 ikaxbi jaskarama iketian, iba-
non Abimelec meranoax chii pikó-
xon, Siquemhainoabo betan Bet-
miloainoabo, jato jatíbi keyokin, jawe-
keska ikax iti iki, Siquemhainoax betan
Bet-miloainoax chii pikóxon jábiribi
retekin", akin jato aká iki.
21 Jaskáakin jato yoia pekáora, Jotam
jawen wetsa Abimelecki raketai kopí
jabati Beerhain jaai kaa iki.
22 Ja Abimelecninra, israelitabo
kimisha baritia senen iboaxon jato
ikinna iki.

Sansón pikota

13 1 Israelbaonra, Ibo bebon
jakonma jawéki akin peoribi-
kana iki, jatianra Ibon filisteobo jato
menia iki, chosko chonka baritia senen
jatoki jenea iki.
2 Zora jemanra westíora Dan joni,
Manoa janeya iká iki. Jawen awinra
jawetianbi tooisma ikax bakeaisma iká
iki.
3 Ikaxbira ja ainboki pikóxon Ibon
ángelnin yoia iki: "Minra jawetianbi
bakeati atipanyamaa iki, ikaxbi ramara
mia tooya banetai, westíora benbo
bakeyara mia inoxiki.
4 Jakopíra, uva itan wetsa pae xeati-
bobi min xeatima iki, Dios jaki kerásai-
boribi min pitima iki,
5 westíora benbo bakeyara mia iki
kaai, jara min boo xatenantima iki, ja
bake pikotamatianbira Diossen jawen
joni iti moa iboa ikax nazareo iti iki,
janra Israelbo filisteobaon jato iboa
iitainbi, jato pikokin peoti iki", akin
aká iki.
6 Ja ainbaonra jawen bene kaxon
keshana iki: "Ea iitainkora westíora
Diossen joni pikóke. Jatian en ikonbi-
resi ratékainxon oinnara ike, Ibon ángel
jisábiora. Miaki tsoa iki ixonra en yokó-
yamake, janbira ea jawebi yoiamake.
7 Jares ea yoiara ike, ea westíora
benbo bakeya iki kaai ixon, rama
nenonxon peoxoronki en moa uva itan
wetsa pae xeatibobi en xeatima iki,
kerás jawékiboribi pitima iki, itan ja
bakeronki, pikotamatianbi jawen mawá
nokotai kaman jawena iti Diossen iboa
ikax nazareo iti iki", akinra ea ake, akin
aká iki.
8 Jatian Manoanin orankin Ibo
neskáakin yoia iki: "Enra mia yokatai
Ibó, jakiribi ja joni noiba raanwe, ja
bake pikóketian jaskáakin atibo noa
yoinon ixon", akin.
9 Jaskáakin Manoanin yokatara,
Diossen ninkáxona iki, jatian ja ainbo
wainko iitaitianra jakiribi ángel piko-
ribia iki. Ja Manoa jain yamaketianra,
10 ainbaon ishto kaxon keshana iki:
—¡Ninkáwe, ja wetsa nete en oinhibata
jonira jakiribi pikóke! —akin.
11 Wenítaananra jawen awin betanbi
Manoa ja joni ikainko kaa iki, jain-
xonra yoia iki: —¿Miaki iibata nokon
awin betan wetsa nete yoyo iki? —akin.
Jatianra ja jonin yoia iki: —Jenjén, eara
iibake —akin.
12 Jatian Manoanin neskáa iki: —Ja
min noa yoia senenketianki, ¿Jawe-
keskáaxon ja bake non aniatiki?

¿Jawekeskaboki non jabé ati iki?
—akin.
13 Ibon ángelnin yoia iki: Min awin-
ninra, jatíbi ja en jaskáati yoia keskábo
ati iki:
14 janra uva xeati xeatima iki, uva
aká wetsa jawékiatibora atima iki, itan
wetsa pae jawékibira atima iki, itan
kerás jawékibira pitima iki. Ja en ati
yoiaboresa ati iki.
15 Manoaninra ja jonira Ibon ángel iki
ixon onanxomabi neskáa iki: —Jaskara
iketian, nobé pii banépariwe, miara
cabra bake non pitiaxonai —akin.
16 Ikaxbi ángelnin yoia iki: —Ea bané-
xonbira, ja ea min pitiaxona en pitima
iki. Ikaxbi ja cabra bakera non Ibona
imakin keyokin menoa jakon iti iki
—akin jato aká iki.
17 Jatian Manoanin ángel yoia iki:
—Min janeki jawe iki ixon min noa
yoipanankan, jatianra ja min yoiabo
senenketian mia non iráke ati iki
—akin.
18 Ikaxbi ángelnin yoia iki: —¿Jawea-
tiki nokon jane min onankasai? Jara
westíora joné jawéki ikax ratéti iki
—akin aká iki.
19 Jatianra Manoanin cabra bake betan
ja meniti piti berobo bia iki, jaskáxonra
westíora shankan perakanxon, Ibo
menikin keyokin menoxona iki. Jatianra
Ibon Manoa betan jawen awin bebon
jishtibiresakin, ratéti jawéki imaxona iki:
20 ja makan tsamáinoax chii tiri
keyatai meranbi, Ibon ángel naikan kaai
keyataitianra, Manoa betanbi jawen
awinin oinna iki. Jatianra mai tii anon
kaman beokana iki.
21 Jatianparira ja joniki Ibon ángel
iwana ixon, Manoanin onanna iki,
jainoaxa moa jakiribi jaibabi itan jawen
awinbabi moa pikóyamaa iki;
22 jainxon jawen awin neskáakin yoia
iki: —Nonra Diosbi oinke, jaskara ikaxa
ponté moa noa mawataires iki —akin.
23 Ikaxbi jawen awinin neskáakin yoia
iki: —Ibon noa retekaskinra, non menia
yoina keyokin non menoxona biama-
keana iki, itan non menikin bexonabo
noa bixonyamakeana iki, nato jawé-
kibobira noa oinmayamakeana iki.
Jainxonribi jatíbi ja atibo noa yoiama-
keana iki —akin aká iki.
24 Ja moa jaskara iti senenketianra,
ainbo benbo bakena iki, jara Sansón
akin janekana iki. Ja bake aniaitianra,
Ibon jakonhakin shinanxona iki.
25 Jainoax wetsa nete Danhin iká
carpa peotainko, Zora jema betan Estaol
jema naxaran Sansón iitaitianra, Ibon
Shinan Sansónki onantii peokoota iki.

Sansón wanoa

14 1 Wetsa netera Sansonman
Timnat jemanko kaxon, westíora
filisteo xontako meraa iki,
2 jatian jawen xobonko baneti joxonra,
jawen anibo yoia iki: —Eapari akin-
kanta, ea keenai riki Timnáhinoa
westíora filisteo xontako betan wano-
tinin, jakopíra jatíbi maton ea senenha-
xonti iki —akin.
3 Ikaxbi jawen anibaon yoia iki:
—¿Jawekopíki ja filisteo jonibo ikon
Dios ikonhaismabo ikenbi, jain wano-
kaskin benai mia kati iki? ¿Moakayaki
non kaibobo xaran itan jatíbi israeli-
tabo xaran ainbobo yamaa? —akin.
Jatian Sansonman jato yoia iki: —Ja
xontakora nokon keenbiribi iki, jainoax
ea keenai riki, nokon awin maton ja
imatinin —akin.
4 Ikaxbira jawen anibaon onanyamaa
iki, Ibonbi imaaki jaskarabo iki iitai
ixon, jara filisteobo betan jaskáaxon
reteanankin peokoomanoxon benakin
imaa iká iki, ja netebaonra Israelbo
jatoarestaanan iboakana iká iki.
5 Jaskatax Sansón, betan jawen anibo,
Timnathain bokana iki. Jatianra ja
Sansón jeman uva wainkobo nokóke-
tian, ja bikasi westíora león bakeranon
keota iki.
6 Jatianra Ibon shinanman iboa ixon
Sansonman, ja león cabra bake akáakin,

jawen mekemanbi jaxkayona iki; ixon-
bira ja winota jawéki jawen anibo
yoiamaa iki.
7 Jatian moa kaxa jawen keen xontako
iketian jabé yoyo ika iki.
8 Jaweti nete pekáora, ja ainbo moa
bii joi, Sansón león mawá oinnipari
wetsa bain jikia iki, kaxon oinnara
ja leónman yoranko kokoti bonabaon
naaxon moa mishkinhakana iká iki.
9 Ja mishkin binonxonra, bonan
chomashokobo mekemanbi pakexa
iki, ja kokobainira kaa iki. Jatian jawen
anibo betan nokoananxon, ja mishkin
meniara petsokana iki, ixonbira león
mawainoa en bia riki akin, jato yoiamaa
iki.
10 Sansonman papara ja xontako
oinni kaa iki; jatianra Sansonman jain
westíora fiesta aká iki, ja bake ranonbo
jaskáai axea keskáakinra aká iki.
11 Ikaxbira filisteobo jaki raketai ixon,
kimisha chonka joni jato betan raena-
naibo jaboribi jabé jain ikanon ixon
iokana iki.
12 Ja kimisha chonka jonira Sanson-
man jato yoia iki: —Maton shinan-
manres onanti westíora jawéki mato
yoibanon. Nato fiesta neteyanixbi
ja kanchis netera, jawe yoii ikárin
ixon maton ea pontéshaman yoiti iki,
jatianra westíorabo en mato meniti iki,
westíora kikin chopa lino tariakana,
jainoax fiestatian saweti choparibi en
mato meniti iki.
13 Ikaxbi yoiamaxonra, mato westío-
raxonbo, ea westíora kikin chopa lino
tariakana maton ea meniti iki, jain-
xonra westíora fiestatian saweti chopa-
ribi maton ea meniti iki —akin. Jatian
jabaon yoia iki: —Moa noa yoikayawe,
ja min noa shinanmanres onanmakasai.
Noara ninkákasai —akin.
14 Jatianra Sansonman moa shinan-
manres onanti, jato yoia iki: “Ja piai-
noaxa piti jokona iki; jainoax ja koshii-
bakeaxa bata jokona iki”, akin. Kimisha
nete pekáobira jabaon jaweraki ikárin
ixon ja shinanmanres onanti atipanya-
makana iki,
15 jaskákinra jawen chosko iti neten
Sansonman awin neskáakin yoikana iki:
—Min benepari noa oinxonwepanon, ja
shinanmanres onanti iká noa yoinon,
ikaxbi noa yoiamaketianra, miayabi
min papan rarebobo non menoai. ¡Non
jisára maton noa kenaa iki, noa jayata
jawéki bichínnoxonres! —akin akana
iki.
16 Jatian ja ainbo Sansón oinni kaxon,
winiananbi neskáakin yoia iki: —¡Miara
eon keenyamai! ¡Miinra ea omisai!
Nokon kaibobora westíora jaweki
shinanmanres onanti min jato yoia
iki, ikaxbi jawe yoii ikarin ixon min ea
yoiamaa iki —akin. Jatian Sansonman
yoia iki: —Nin nokon papa betan titara,
en yoiamabobi iki, jaskara ixonra en
mia yoitimabobi iki —akin.
17 Ikaxbira ja ainbo kanchis nete
senen, fiesta keyotai kaman, ja pataxbi
ikax wini jenéyamaa iki, jainxonra
kikinhakin tearesa iki, jaskáaboxonra
kanchis nete senenshaman, ja yoii iká
keshamaa iki. Jatianra ja ainbaon jawen
kaibobobiribi kaxon keshana iki.
18 Ja kanchis nete bari jikiamabira,
boxon filisteobaon Sansón yoiikana
iki: “Ja mishkin winoa batara jawebi
yamake, ja león winoa koshira jawebi
yamake”, akin. Jatianra Sansonman
jato yoia iki: “Nokon biti ainbaon mato
keshanara, jaskara yoii iká, maton
onanke”, akin jato aká iki.
19 Jatianbira Ibon shinanman Sansón
iboaa iki, jatianra Sansón Ascalónhain
kaa iki, jainoara kimisha chonka joni
retea iki, jaton chopabo jato bichin-
xonra, jaskati yoii iká onanabo jan
jato kopía iki. Japekáora jawen papan
xobonko kaai, sináyabi kaa iki,
20 jatianra Sansón betan raenanai joni,
jawen awin menikana iki.

15 1 Moa jawetio basi iitira, Sansón
trigo tsekatitian jawen awin
oinni kaa iki, kakinra westíora cabra

bake boa iki. Ja nokoti kaaira neskata
iki: —Eapari nokon awin oinni jawen
xobonko jikibanon —iki. Ikaxbira jawen
rayosen jikimakashamaa iki,
2 jaskáakinra neskáa iki: —Moara
mia kenyamabirai ixonra, nokon bake
ja mibé raenanai jonibi en menia iki.
Ikaxbi jawen wetsa chiníra ja bebon
metsá iki; jawen reken bititianbi jakaya
min biara jakon iti iki —akin.
3 Ikaxbi Sansonman neskáakin yoia
iki: —¡Ramara jake jakopi filisteobo en
jato kopiti! —akin.
4 Jaskákaini kaxonra, Sansonman
kimisha pacha jina sopó maxó yatana
iki, jaskáaxonra rabébo jaton jinanbi
chinexpakexon, westíora tiríti akábo
rabé jinanko chinexpakea iki,
5 japekáora ja tiríti akábo keteaxon,
filisteobaon wainko botankanon ixon
ja maxobo jenea iki. Jaskáaboxonra,
ja trigo xatekanayabi ja niabo, jainoax
uva jiwiabi, olivos jiwiboribi jato meno-
maana iki.
6 Jainxonra filisteobaon tsonki noa
jaskáa ixon onankaskana iki, iikaxon
Sansón betan raenanai jonibi jawen
rayosen, jawen awin meninanxon
jayaoma banémaa ixonra, jan kopi-
kaakin noa aká riki ixon onankana iki.
Jaskati boxonra, ja ainbo betanbi jawen
papa menokana iki.
7 Jatianra Sansonman jato yoia iki:
—Enbix janekaatananra, matonbi
jaskara aká iketian en mato yoiai. Mato
kopitaxparira ea tantiti iki —akin.
8 Jaskati sináxonra, moa jainxonbi jato
retepakea iki. Japekáora Etam shanka
kini meran Sansón jaai kaa iki.

Sansón itan burro koixao

9 Filisteobora beax Judáin ikana iki,
jainoaxa ja Koi Xao akanai kaman
janbiskana iki,
10 jainoara Judábaon jato yokata iki:
—¿Jawekopi nobé reteanankasi mato
bekanarin? —akin. Jatian jabaon
neskáa iki: —Sansón yatankasi noa
bekana riki, janbi noa aká iken noa
kopíanon ikax —akin.
11 Ja ninkátaananra, kimisha waranka
Judá jonibo, Etam shanka kininko
bokana iki, boxonra Sansón yoikin
neskáakana iki: —¿Filisteo jonibo riki,
noa winoa koshibo ixonki min onan-
yamaa iki? ¿Jaweati min noa jaskara
jawékiain banékinnarin? —akin.
Jatianra Sansonman jato neskáa iki:
—Enriki ja filisteo jato jaskáa, jaton-
ribi ea jaskáa iketian —akin.
12 Jatian jabaon yoia iki: —Noara
bekanke ja filisteobo meninoxon mia
yatani —akin. Ikaxbi Sansonman
jato yoia iki: —Ea akonkin yoikanwe,
matonbiki ea reteyamai —akin.
13 Jaskáara jabaon ponté yoikana iki:
—Nonra mia reteyamai. Yatanxonresa
mia non filisteobo meniai —akin
akana iki. Jaskáxonra rabé bená risbi
rastonman nexaxon, ja kini meranoa
pikobainkin bokana iki.
14 Ja boi Koixao akanainko nokóka-
naitianra, filisteobo jato bechi bei raro-
shamani koshin saí ikana iki. Ikaxbira
Sansonman Ibon shinanman iboa ixon
ja ponexkana betanbi menexkana lino
risbi raston payo keskáakin ras aka iki;
15 jatianbira westíora burron koixao
paxabirespari bixon, westíora waranka
filisteo jonibo jato retea iki.
16 Japekáora neskata iki:
"Ja burro koixaon en jato akára,
westíora itan rabé tsamá iká iki.
Ja westíora burro koixaonra,
en waranka joni retea iki", iki.
17 Jaskata pekáora ja koixao wishkoa
iki, jakopíra jain janekana iki, Ramat-
lehí, akin.[b]
18 Jatianra ikonbiresi nomikin
Sansonman Ibo Dios neskáakin yoia iki:
"¿Jawekeskakayarin, ea akonbireskin
reteanantiainbo jato kananmatananbi,

[b] **15.17** Hebreo joinra koixao manan iki, iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

rama nato mia Dios ikonhaismabo
xaranmea ea min nomi retemai?” akin.
19 Jatianra Diossen ja xantóain jene
jokonmaa iki, jainoa jene jokonai
xeaaxa, Sansón shinan koshiinakaina
iki. Jakopíra ramakamanbi, ja wean
janekanai, En-hacore, akin.
20 Rabé chonka baritia Israelbaon
koshi Sansón inontianra, filisteobaon
ja mai iboakana iká iki.

Sansón Gazanko iká

16 1 Wetsa netera Sansón Gaza
jemanko kaa iki. Jainra westíora
tsini ainbo meraa iki, jabé oxanoxa
jawen xobonko baneta iki.
2 Jatianra ja Gaza jemamea jonibaon
Sansón ja jeman kaa ninkáxon, jatíbi
xepóti ja netebi jema katemakin koirankana iki. Ikaxbi nete xabataitian retei
benoxon shinanbainira, moa yamé-
ketian tantii bokana iki.
3 Ikaxbi Sansónra yamé pochinikon
kamánres oxaa iki. Ja jatian wenikaini
kaxonra, jatíbi jan xepoti koshiaaboyabi
tsekaxon, iabainkin Hebrón bekeiba
manan bochiki boá iki.

Sansón itan Dalila

4 Japekáora Sansón westíora ainbo
Dalila janeyaton, jaonshaman keena
iki, jara Sorec teshanpain jaa iká iki.
5 Filisteo joni koshibaonra, Dalila
oinni boxon yoikana iki: —Sansón
paranxon yokáwe itan benawe jawera-
noaxki jawen kikinbires koshi joai ixon,
jainxon jawekeskaxonmein nonhares-
taanan nexayonti iki ixon. Min jaskáa-
ketianra, noa westíorabaon westíora
waranka pacha plata koríki mia non
meniti iki —akin.
6 Ja ainbaonra Sansón neskáakin
yoia iki: —Eapari yoita, jaweranoax-
kayaki min kikinbires koshi joai ixon,
¿Jawekeskaakin mia nexaaki mia choro-
kootima iki? —akin aká iki.
7 Jatian Sansonman neskáakin
yoia iki: —Kanchis kanóti risbí
benáshamantonin nexakanara, nokon
koshi yamaax, moa wetsa joni keská-
resibi ea iti iki —akin.
8 Jatianra, filisteo joni koshibaon
Dalila kanchis kanóti risbí benáshaman
boxonkana iki, jatianra Dalilanin jan
Sansón nexaa iki.
9 Jaskáaxonra ja ikanainko moa-
mabi jaweti joni jonémaa ikax, Dalila
koshín saí ika iki: —¡Sansón miara
filisteobaon yatankanai! —iki. Jatianra
Sansonman ja risbí ras aka iki, risbí
meno keskáakin. Jatianra filisteobaon,
jaweranoaxki jawen koshi joai ixon
onanyamakana iki.
10 Jatianra Dalilanin neskáa iki:
—¡Miinra ea parana iki! ¡Minra ea
jansoaa iki! Ikaxbi ramara ea min
jaskáatima iki, eakaya yoipariwe, jawe-
keskaxonki en mia nexati iki —akin.
11 Jainxonra Sansonman yoia iki:
—Risbi benáshamanbaon jawetianbi
jan jawebi akámaton, min ea nexaara,
wetsa joni keskábiresibi ikax ea
koshioma iti iki —akin.
12 Jatianra Dalila risbí benáshamanbo
bixon, jan nexayonax koshin saí iribaa
iki: —¡Sansón miara filisteobaon
yatanai! —iki. Jatianra jakiribi jato
ikainko jaweti joni, jan joneribia iká
iki; ikaxbira Sansonman ja bená risbibo
wirish yoman akáakin ras aká iki.
13 Jatianra Dalilanin Sansón neskáa
iki: —¡Minra ea parankin jeneyamai!
¡Minra ea jansoakin jeneyamai! ¡Ea
yoiwe jawekayaki en mia nexati iki!
—akin. Jainxonra Sansonman yoia
iki: —Minra ati iki, jan yoman chopaa-
kanaiki nokon boo kanchis ronokaxo
axon, ja jiwiki kamayakin nexaxon
kikinhakin tasakin. Jaskáara moa
nokon koshi yamaax moa wetsa joni
keskábiresibi ea iti iki —akin. Jatianra
Dalilanin Sansón oxamaa iki, jaská-
xonra jawen boo bixon kanchis risbí
axon ja toroakana chopaki kamayaa iki,
14 jaskáa pekáora, maikibi kikinhakin
jiwi tasaax jakiribi koshin saí ika iki:

—¡Sansón miara filisteobaon yatanai! —iki. Ikaxbira Sansón weníkin, ja chopayabi kamayaxon, maikibi jiwi tasaa ikenbi tsekaa iki.

15 Jatian ja ainbaon neskáakin yoia iki: —¡Jansó! ¿Jaweakikayaki mia iká iki, ea akí eara mion keenai iki? Natoyanixa mia kimishai eki shiroai, itan ea min yoiamapari iki jaweranoaxkayaki ja min koshi jatíbi joai ixon —akin aká iki.

16 Jaskáakin ichayoraakin Dalilanin tearesa itan jatíbitian japacho yokatara, moa jatsanyonax Sansón mawátinin keena iki;

17 jaskákinra Sansonman ja senenainbi Dalila, jawen joné jawéki keshana iki, neskáakin: —Tsonbira boo ea xatenanhisma iki, pikotamatianbira ea Diossenabiribi iti iká iki, jakopira ea nazareo iki. Jaskatira nokon boo ea xatenankana, moa koshi yamaax itan bebonbires yosma ikax, ea moa wetsa joni keskábiresibi iti iki —akin.

18 Jatian moa jawen joné jawéki onanxonra Dalilanin, filisteo joni koshibo keshanti jato raana iki: —¡Ramakaya bekanon, Sansónmanra jawen joné jawéki ea moa meramake! —akin jato aká iki. Jaskáara jabo jaton plata koríki bibaini ja oinni bokana iki.

19 Jainxonra Dalilanin jawen kishín tepinxon Sansón oxamaa iki, jaskáxonra jawen boo kanchis risbí aká iki, jaskataananra ja boo risbiaabo xatenon ixon, westíora joni kenaa iki. Japekáora ja ainbaon Sansón ramiakin peoa iki,

20 jainoaxa koshín saí iribaa iki: —¡Sansón, miara filisteobaon yatanai! —iki. Jaskáa jishtenxonra Sansonman shinanna iki, moa ipachoai keskati xabakatai, ikaxbira eara moa Ibon jeneke ixon jan onanyamaa iki.

21 Jatianra filisteobaon Sansón yatanxon, jawen bero tsekanankana iki, jaskáaxonra Gaza jemanko Sansón bokana iki, jainxonra bronce cadenanin nexaxon cárcel meran axon, jawéki renetiain teemakana iki.

22 Ikaxbi jainoax, jawen boo nenketi peokooribia iki.

Sansón mawata

23 Filisteo joni koshibora, moa kananax raroanan jaton dios dagón, jawéki menoxoni tsinkikana iki. Jaskatira neskati bewakana iki: "Non rawí Sansónra non diosen noa menike", iki.

24 Jaskákanai ointaananra, wetsa joniboribi bewananbi jaton dios rabii neskákana iki: "Non rawí Sansónra non diossen noa menike, jan non waibo noa keyonana iketian jainxon non kaiboboribi ichabires noa retenana iketian", iki ikana iki.

25 Ikonbiresira rarokana iki, jaskákinra jaki shironoxon Sansón jatoiba bokanti yokákana iki. Cárcel meranoa pikoaxa jaon shirokana iki, jainxora rabé witá xaran nichínkana iki.

26 Jatianra Sansonman jan metsonxon boai bake neskáakin yoia iki: —Ea boxon nato xobo jan koshia witábo ikainko ea nichinwe, jabo tii akax jaki koshitininra ea keenai —akin.

27 Jaton dios rabiti xobonkora, jatíbi filisteo joni koshiboyabi, ainbobo itan benbobo ikonbiresi weikana iká iki. Sansónki shirokanaitianra kimisha waranka jonibaon bochikixon oinkana iki.

28 Jatianra Sansonman orankin Ibo yoia iki: "Enra mia yokatai Ibó, jakiribi ea min shinanon ixon, ea koshi meniwe, enra filisteo jonibo jawetianbi awetsayamanoxon nokon rabé bero kopí en jato kopíkasai", akin.

29 Jaskátaananra, naponbekonshaman kikinhakin jan xobo koshia rabé witá, jawen mekenman benaa iki, jatian jawen rabé mekemanbi jaki koshikainaxa,

30 saí ika iki: "¡Nenoaxa filisteobo ebé mawákanai!" iki. Jatianra jatíbi jawen koshiaxon Sansonman werana iki, filisteo joni koshiboki, itan jatíbi jain iká jonibokira ja xobo poxókin jato

Sansonman xobo poxaketian jabé icha joni mawata.

keyoa iki, ja jiriatian jato keyoni wino-
bainbiresa, Sansonman mawákin jato
keyobaina iki.
31 Japekáora Sansonman wetsabo
jaton jatíbi rarebo betan bexon, jawen
yora bikana iki, jainxonra, Zora betan
Estaol jema naxaran jawen papa
Manoanin mai kininko Sansón miin-
kana iki. Rabé chonka baritia senenra,
Sansón israelitabaon joni koshi iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

RUT

Elimélec betan Noemí jaton bakeboya Belénhainoax Moabhain kaa

Elimélecnin rarebo Moabhain iká

1 [1] Ja Israelbo joni koshibaonres jato ikinna inontianra, ja main jatíbiain jawékiatinin ikana iki. Jatianra westíora joni Judá main iká Belénhainoa, jawetio basires Moab main jaai, jawen awin itan jawen bake rabéya kaa iki.

[2] Ja jonin janera iká iki Elimélec, jawen awinin jane iká iki Noemí, jatian jawen bake rabékan jane iká iki Mahlón betan Quelión. Jabora efrateo jonibo iká iki, ja iki Belénhainoabo iki iká. Ja Moabhain nokotaxa, jain jaai banékana iki.

[3] Ikaxbi iiti jawen bene Elimélec mawáketianra, Noemí jawen bake rabéyares baneta iki.

[4] Jaskara iitira jabo, rabé moabita ainbo betan wanokana iki; ja westíoran jane iká iki Orfa, wetsa iká iki Rut. Jatian jain jakana moa chonka baritia seneni kaaitianra,

[5] Mahlón betan Quelión mawata iki, jatianra Noemí moa bakeoma itan beneoma, jabichoshoko baneta iki.

Noemí itan Rut Belénhain kaa

[6] Wetsa netera Noemíman Ibon jawen jonibo noibaxon, Judáin moa jawékiatinin iti jenémaa, yoikanai Moabhainxon ninkata iki.

[7] Jatianra moa Judáin karibati shinanna iki, jaskataxa jawen babán ewaboya jainoax moa kaai pikota iki;

[8] ikaxbi bain kakinra jato yoia iki: —Banetax, maton xobonko botankanwe, maton tita betan iki. Ibon jatíbitian mato noibakin jakonhabanon, nokon bakeboyabi maton ea ikínkatitai keskáribiakin,

[9] jainxon mato jakiribi benomabanon, jaskatax mato jakon janon —akin jato aká iki. Jato jaskáa pekáora Noemíman moa kanoxon, jato betsó aká iki, ikaxbira ja ainbobo winia iki,

[10] jainxonra yoikana iki: —¡Noara kayamai! ¡Noara mibébi min main baneti kaai! —akin.

[11] Jabaon jaskáa, Noemíman jato teaa iki: —Botankanwe, nokon noi baban ewabó ¿Jaweakiki mato ebé kakasai? Enra iikaxonbi mato betan wanoti wetsa bakeati jisáma iki.

[12] Maton xobon moa banétankanwe. Ea jakiribi benoti ikaxbira, moa ea bebon yoxanhira iki, jawekeska ikax jan manáti japariketianra, nato yamébi benotaanan en jaweti bakeakeana iki,

[13] ¿Matonmein aniai kaman, jabo betan benonoxon manakeana iki? ¿Matomein jabo manai benoyamakeana iki? Iamarakeanke, nokon bake ainbobó. Ibonra akonbireskin en masá teneti eki raana iki, ikaxbi nokonara iti iki, maton masá teneaitian oinnax, bebonbires masá shinanti jawéki —akin.

[14] Jaskáakin yoiara, jabo jakiribi winikana iki. Ja senentiainbira, jawen baban ewa Orfanin moa kanoxon betsó aká iki, ikaxbi Rut-ra jabébi baneta iki.

[15] Jatianra Noemíman yoia iki: —Oinwe, mia keskaribi nokon baban ewara, jawen main itan jawen diosboiba kaai banetai. Miaribi jabé katanwe —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 Jatian Rutkan yoia iki: —¡Ea yokáyamawe mia jenenon ixon itan miibakeax ochónon ixon! Jaweranoki mia kaai, jainribira ea kati iki, jainoax jaweranoki mia jaai, jainribira ea jati iki. Min jonibora nokon joniribi iti iki, itan min Diossa nokon Diossibi iti iki.

17 Jaweranoki mia mawatai, jainribira ea mawáti iki, itan jainribira ea miimeeti iki. ¡Abánon Ibo Diossen mia jeneketian, ea akonbireskin masá tenemakin, mawáxonparira en mia jeneti iki! —akin.

18 Jatian Noemíman oinna, Rutkan jabé kanoxon akonkin shinanna iketianra, moa teaboreshamaa iki,

19 jaskati kaaxa ja rabé, Belénhain kaman nokota iki. Ja Belénhain kaax nokóketianra, jatíbi jonibo anibiresi shinan rarokana iki. Ainbobora neskata iki: —¿Natoki Noemíma iki? —iki.

20 Ikaxbi jan jato yoia iki: —Noemí akin ea moa janeyamakanwe; Mara akinkaya ea janekanwe, jatíbi atipana Diossenra ea akonbireskin jakonma shinanya imaa iki.

21 Ea nenoax pikonontianra, ea jatíbia iká iki, ikaxbi ea rama joára kikin jawebioma iki, jaskara Ibo keena iketian. ¿Jaweatiki maton ea Noemí akin janeai, jatíbi atipana Ibon eki jakonmaaxon ea masá tenemaa ikenbi? —akin.

22 Jaskatax Noemí, jawen baban ewa Rut moabita ainbo betan, Moab mainmeax Belénhain kaa iki. Jatianra ja Belénhainxon cebada tsekakin, peokanaitian nokókana iki.

Rut Boozsen wainko iká

2 1 Noemímanra jawen bene Elimélec kopí, westíora joni rareboa iká iki, jawen janera iká iki Booz, jara iká iki icha jawékia ikax, kikinni ninkakaatai.

2 Wetsa netera Rutkan Noemí yoia iki: —Ea wainko ranwe, jawekeska ixon ja tsekai teetaibaon, epekáo jokin ja texkanbo topiwe akin ea atitian riki —akin. Jaskaa yoia iki: —Katanwe nokon bake ainbó —akin.

3 Jaskaa Rut wainko kaa iki, kaxonra ja teetaibaon texkan jeneabo tsekaa iki. Jakonresira iká iki ja Elimélecnin rarebo Boozsen wainkoshaman kaa.

4 Jatianra Belénhainoax nokóxon, ja tsekai teetaibo Boozsen jato yoia iki: —¡Ibora mato betan iki! —akin. Jatianra jabaon neskáa iki: —¡Miaribi Ibon jakonhabanon! —akin.

5 Japekáora tsekai teetaibaon koshi, Boozsen yokata iki: —¿Tsoa jonin xontakorin oa? —akin.

6 Jaskaa ja teetaibo oinnaitonin yoia iki: —Noemí betan Moabhainoax joá moabita xontako riki.

7 Eara yokáke, ja tsekai teetaibo pekáokea texkanbo topinoxon, moa yamékiribi teeti peokoowana riki, ramashokobira shokores tantii joke —akin.

8 Jatianra Boozsen Rut yoia iki: —Ninkáwe, nokon bake ainbó, wetsa wainkobo ja texkan topi kayamawe. Nenobi banéwe, nokon yonoti ainbobo betan.

9 Jainoaxa mia karesti iki ja tsekai teetaibo oinnax. Moara nokon yonotibo jaskara itibo en yoike, mia jaweayamakanon ixon. Jawetianki mia nomiai, ja onpax bikana chomon ikábo oinxonra min xearesti iki —akin.

10 Jatianra Rut, iresama joni iketian, mai tii anon kaman beotaanan Booz yokata iki: —¿Jaweatiki ea wetsankonia ikenbi, eonbiribi keenxon min ea ayorakin jakonhai? —akin.

11 Jatianra Boozsen neskáa iki: —Enra jatíbi ayorakin onanke, ja min bene mawata pekáoki, jawen tita min jawekeska aká iki ixon, jainxonribira en onanke, min onanama jonibo noa ikenbi nobé jaai jonoxon, min aniboyabi mato jain jaa mai min jenebeirana.

12 ¡Mia Diossen kopíabanon! ¡Abánon Israelbaon Ibo Diossen, min jaki koshinoxon benaa iketian, jatíbi min aká kopí, mia jan kopíakin! —akin.

13 Jaskaa ainbaon yoia iki: —Minra ea bebonbires jakonhai, itan min joinribira

ea akonbireskin raromai. Eara min noibabainxon yoyo ake, westíora min yonoti ainbo keská ea ikenmabi —akin.

14 Jatian moa piti hora iketian kenaxonra, Boozsen Rut yoia iki: —Neri jowé, westíora pan pakex bixon, nato jayá piti yochi jeneaton pokowe —akin. Ja tsekai teetaibo betan Rut yakáketianra, Boozsen bero tobán menia iki. Jatianra potonon kaman ja ainbaon piá iki, itan texeayona iki.

15 Japekáora jakiribi texkanbo topii kaxon, Boozsen jawen yonotibo neskáti yoia iki: —Jaweayamakanwe, abanon ja cebada tsamana manainkoniaboribi bikin. Bechiteyamakanwe.

16 Jainxonribi ja neanoxon bikin maanhareskanwe, abánon járibi bikin, ¡Tsonbi ja teayamakanwe! —akin jato aká iki.

17 Jaskáketian Rutkan, yametai kaman Boozsen wainkonia texkanbo tsekaa iki. Jatian jan tsekaa xemeara, rabé chonka kilo winoa cebada iká iki.

18 Jatian moa jemanko baneti kakin bero papibaini kaxonra, jawen benen tita oinmaa iki. Japekáora, ja piti texeawana bixon, Noemí menia iki.

19 Jatianra Noemíman yokata iki: —¿Jaweranoki mia rama teeta? ¿Jaweranoaki min ichaira texkan tsekaa? ¡Jaskáakin jan mia akinna joni, jakon ibanon! —akin. Jatianra Rutkan jawen benen tita, tsobéki teebaitai ixon yoia iki: —Ja joni ea jabé teebaitaitonin jane riki, Booz —akin.

20 Jatianra Noemíman yoia iki: —¡Ibon jakonhabannon! Jara nokon bene mawataton ochómakea rarebo iki, jakopíra ja senenhakin noa koirannai. Janra rama noa jakonhake, ja nobé ikátiaibo mawatamatian jato akátiai keskáribiakin —akin.

21 Jatianra Rutkan yoiboresa iki: —Jainxonribira ea yoike, jawen yonoti ainbobo betan ja tsekakin keyokanai kaman ea teeresnon ixon —akin.

22 Jatianra Noemíman jawen baban ewa neskáa iki: —Nokon bake ainbó, en oinnara jakon iki, jawen yonoti ainbobo betan mia banéti, jatianra wetsa wainkobo mia katima iki, itan mia tson teatima iki —akin.

23 Jaskáakin yoiara Rutkan, Boozsen yonoti ainbobo betan, cebada betan trigo texkanbo keyonon kaman tsekaboresa iki. Jain kamanra, jawen benen tita betan Rut jaa iki.

Noemíman Rut benomati shinanna

3 1 Wetsa netera Noemíman Rut yoia iki: —Nokon baké, mia jabé jakon jatira min bene iti en mia benaxonai.

2 Oinwe, mia jawen yonoti ainbobo betan teepachoai Boozsa, nato yamé jawen wainko tseká berobo payani kaai.

3 Neskara awé: Nashiax, min jakon chopa saweax ininmewe, jaskatax kaxon Boozsen jawékiaitian jonéxon ointanwe, pikin itan xeakin senenhamatianbira min onanmatima iki.

4 Jaweranoki oxai rakatai ixonra, min jakonhakin ointi iki. Jatian moa iketianra, jan tapota rakoti rabítaanan mia jain rakáti iki. Japekáora jaweki min ati iki ixon, janbi mia yoiti iki —akin.

5 Jaskaa Rutkan yoia iki: —Jatíbira ja min yoia keskábo en ati iki —akin.

6 Jatianra Rutkan wainko kaxon jatíbi jawen benen titan yoia keskábo aká iki.

7 Jatianra Booz, moa pixón xeax raroshaman iká iki. Japekáora, ja berobo pataxbi oxai rakata iki. Jatian shokores itaananra Rut, já ikainko netéshamanax nokóxon, jan tapota rakoti tabítaanan jain oxai rakata iki.

8 Jatianra yamé pochinikon, ratéresi Booz besoa iki, ja ranbékin jawen taenko westíora ainbo rakata iketianra rateta iki.

9 —Jaskatax ratéxon ¿Tsoarin mia? —akin Boozsen aká iki. Jaskáa Rutkan yoia iki: —Ea riki Rut, min yonoti ainbo. Miara nokon ochómakea rarebo iki, jaskara ixonra ea min koiranti iki. Ea keenai riki, ea min awinhakin bitín —akin.

10 Jatian Boozsen yoia iki: —¡Mia Ibon
jakonhabanon! Moabo jaskatama ikax-
bira min bene wayon mekéxonkin min
akonkin senenhai. Ramara mia onanti
ike. Jakonra ikeana iki ea winoa bake-
ranoncha min benaa, jawékia iamax
jawékioma inonbi, ikaxbira min jaskara
ayamake.
11 Rakéyamawe, nokon bake ainbó,
jatíxonbira nokon jemameabaon mia
onanke, miara min iká jakon ainbo
iki. Jakopíra, ja min yokatabo en mia
axonti iki.
12 Ikon riki, miara nokon ochómakea
rarebo iki, ikaxbi eabi winoa min ochó-
makea rarebora wetsa jake.
13 Nato yamépari nenobi banéwe,
bakish yamékirira non onanti iki, ja
rarebo ixon ati jawéki senenhakinki,
mia koirantiki ixon. Ikaxbi mia ayamai-
tianra, Ibo bebon en mia yoiai, enra
mia atiki ixon. Ramapari nete xabatai
kaman moa oxawe —akin aká iki.
14 Jaskáakin yoia Rut, ja yamé Booz
patax oxaa iki. Ja wetsa nete xabataai-
tianra, kikin yamépari ikenbi wenita
iki. Boozsenra shinanna iká iki: “Nato
ainbo wainko joára, tsonbi onanama
iti jake”, ixon.
15 Jatianra Boozsen yoia iki: —Min
perakoti jopexon jakonhakin tewanwe
—akin. Jatian Rutkan rakoti tenwanai
kamanra, Boozsen chosko chonka
kilo winoa cebada napóxona iki.
Jaskátaananra moa botanon ixon
akinkin iamaa iki, jainoax ja ainbo moa
jemanko kaa iki.
16 Jatianra Rut jawen bene wayonman
titaiba nokóketian, neskáakin yokata
iki: —¿Jawekeskaki mia iká, nokon bake
ainbo? —akin. Jatianra Rutkan jatíbi
Boozsen jaskáakin já akinnabo yoia iki,
17 jainxon yoiboresa iki: —Nato jatíbi
cebada menikinra, ea yoike: ‘Min benen
titaiba baneti kaira, mia jawebioma
katima iki’ —akin.
18 Jatianra Noemíman yoia iki:
—Nokon bake ainbó, ramara,
jawekeskaki winotai ikax mia maná-
pariti iki. Nato jawéki ramakamanbi
benxoyamaitianra, nato joni tantitima
iki —akin aká iki.

Rut betan Booz wanoa

4 1 Iiwanaxa, Booz ja jema xepo-
tiainko yakati kaa iki, jainra iká
iki jonibaon tsinkí akai. Jatianribira
jan yoiibata jaton rarebo winotaitian
Boozsen neskáa iki: —Ninkáwe, neno-
pari yakatiwe —akin. Jatianra ja rarebo
jain kaax yakata iki.
2 Jatianbira Boozsen ja jemamea
chonka joni koshibo jato kenaxon, jabé
yakáti jato yoia iki. Jatian moa jabo
yakákanketianra,
3 Boozsen jawen rarebo neskáa iki:
—Noemímanra Moabhainoax baneti
joxon, non rarebo ikátiai Elimélecnin
mai maronoxon shinanna iki.
4 Eara mia onanmatin keena iki, jawe-
keska ikax, miara marotininbira keenti
iki ixon, ramabira min biti atipanke
neno nobé ikábo bebonbi, itan nato
jemamea joni koshibo bebonbi, jabaon
onannon ixon. Miara Elimélecnin ochó-
makea rarebo iki, jaskara ixonra jawen
mai min marokin biti iki. Ikaxbi mia
maroyamakinra, ea min onanmati iki,
jaskarabo jato akinti kopíra ea mii
pekáokea iki —akin. Jaskáa ja rarebonin
yoia iki: —Ea maromabanon —akin.
5 Jatianra Boozsen onantiakin yoia
iki: —Minra onanti jake, jawerato joniki
Noemíman main maroai, jara iamama
Rut betanribi wanoti iki, ja benomaya
moabita ainbo betan, ja mai jawen bene
wayonman jane keyotima kopí —akin.
6 Jaskáa ninkátaananra, jawen rare-
bonin yoia iki: —Jaskara ikenra ea
maromatima iki, bixonbira nokon
jawékibo en jakonmaati iki. Ikaxbi mia
marotinin keenkin ja mai biwé; eakaya
marotitianbira en mia imati iki —akin
aká iki.
7 Jaskarabo inontianra, Israelhain
westíora axé ja iki: jawetianki westíora

jonin, jawen rarebo jaskati iketian
wetsa joni akinnai, iamax jawetianki
maroxon iamax maromakin senenhai,
ja meniaton o ja maromaatoninra jawen
tasaweti, jopétaanan ja wetsa joni
meniai iká iki. Ja nato axekan yoiai
keskáakinra,
8 Boozsen rarebonin jawen tasaweti
jopétaanan, ja Booz menikin neskáakin
yoia iki: —Mia marowe —akin.
9 Jatianra Boozsen, yosiboyabi itan
jain ikábo neskáa iki: —Mato jatíbi
riki rama, ja Elimélec, Quelión jainoax
Mahlón, jabaon mai en Noemí maro-
maitian oinnaibo.
10 Jainxonribira maton onanai ja
Rut, moabita benomaata ainbo, en
awinhakin biai, ja main jawen bene
wayonman jane jatíbi jonibaon jane iká
kirikain Mahlón iká toxkotima kopí.
Jaskáara ja Mahlónman jane, jawen
kaibobo xaranmeax keyotimaa iki, nin
nato jemameaxbi shinanbenokantima
iki. Mato riki rama ea onanabo —akin
aká iki.
11 Jatian ja yosibaon itan jatíbi jain
ikábaon yoikana iki: —Jenjen, noabo
riki. ¡Ja min biai ainbo abánon, Ibon
Raquel betan Lea keska imakin, jainoax
jatíbi israelitabo noa kaia iki! Jaskara
iketian mia iwé, Efratankonia kikin
ninkakatai joni, Belénhainxon onan-
shamankana joni.
12 Abánon Ibon ja ainboki mia icha
bakeamakin. Jatianra ikonbires rare-
baon kaia mia iti iki, ja Tamar betan
Judakan bake, Faresnin aní keskáakin
—akin aká iki.
13 Jaskáxonra Booznin Rut bia iki.
Jainoaxa jabé yoranketian, Ibon tooma
iki, jainxon westíora benbo bakea iki.
14 Jatianra ainbobaon Noemí yoia iki:
—¡Ibo rabinon akanwe, jan mia koiranti
westíora baba mia menia kopí! ¡Ja min
baba Israelhain jakon ninkakabanon!
15 Janra mia yoxanshoko iketian
shinan raromati iki itan akinti iki,
min babán ewan bake ixon, jaon riki
mia ichabires keena itan jara mina
kanchis bakeyata winobainbires jakon
iki —akin aká iki.
16 Jaskáa Noemíman ja bake bixon
ikota iki, itan moa koiraanan anianoxon
bia iki.
17 Ja oinnaxa ja patax iká ainbobo
neskata iki: —¡Noemíra moa westíora
bakeya iki! —iki ikana iki. Obed akinra
janekana iki. Jára Isaíkan papa itan
Davidkan papashoko iká iki.

Davidkan rekenbo

18 Natobora Faressen chiní bakebo iká
iki: Faressa iká iki, Hezrónman papa;
19 Hezrónra iká iki, Ramman papa;
Ramra iká iki, Aminadabnin papa;
20 Aminadab iká iki, Naasónman
papa; Naasónra iká iki, Salmónman
papa;
21 Salmónra iká iki, Booznin papa;
Boozra iká iki, Obednin papa;
22 Jatian Obed iká iki, Isaínin papa;
jainoax Isaí iká iki Davidkan papa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

1 SAMUEL

Samuelnin japari wishaa kirika

Diossen westíora bake Ana menia

1 [1] Efraín mananman iká, westíora
jatín jane Ramá ikáinra iká iki,
westíora joni Zufnin rarebo jaa, jawen
jane Elcana. Jara iká iki Jerohamman
bake, itan Eliúnin baba. Jawen papa-
shokon papara iká iki Tohu, ja Zufnin
bake, ja Efraínnin rarebo.
[2] Ja Elcanara iká iki rabé awinya,
Penina betan Ana. Ja Peninara iká
iki rabé bakeya, ikaxbi Anara iká iki
jayaoma.
[3] Jatíbi baritiatiibira Elcana, jawen
jemameax Silonko kaai pikókatitai,
jainxon jatíbi atipana Ibo rabianan
itan jawéki menixon menoxoni. Jainra
sacerdote Elikan bake rabé iká iki, jaton
janera Ofni betan Finees iká iki, jabori-
bira Ibon sacerdotebo iká iki.
[4] Jatian ja Elcananinra, ja jawéki Dios
menixon menoxonaitiibi, Penina jatíbi
jawen benbo bakeboyaxon itan jawen
ainbo bakeboyaxonbi jawékianon ixon
jato piti menikatitai,
[5] ikaxbi ja Anara bebonhira noia ixon
jakon pitishamanbores menikatitai,
Ibon bakeaisma imaa ikenbi.
[6] Jakopíra, Penina ja rawía ikax, jaki
sinati shirokatitai, jawen shinan naman
akananti kopí, Ibon bakeaisma imaa
iketian.
[7] Jaskatira baritiatíibi, ja Ibo rabiti
xobonko Ana kaaitian, Penina jaki siná-
katitai; jaki jaskataitian winikinra Anan
piamakatiai.
[8] Jaskákinra jawen bene Elcananin
neskáakatiai: "Aná, ¿Jawekopíki mia
winiai? ¿Jawekeskati onískinki min
piamai? ¿Eaki mina, ja chonka bake-
yaati winobainbires jakonhirama iki?"
akin.
[9] Ja Silonko inontianra, iitibi piá
pekáo Ana wenita iki. Jatian ja sacer-
dote Elí iká iki, ja Ibo rabiti xobo xepoti
ochóma jikitiainko, westíora ani yaka-
tinin yakata.
[10] Jatian Ananra jakonmabires shi-
nankin itan winiananbi Ibo yokákin
neskáa iki,
[11] neskara axontira yoia iki: "Jatíbi
atipana Ibó: Ea min yonoti ainbaon
masá shinannai min oinna jakon
iketian, itan ea shinanxon, westíora
benbo bake min ea meniketianra, jatí-
bitian min tee anon ixon en mia meniti
iki, jatian min tee ati en menia onanti
inon ixonra, jawen boo en xatenantima
iki", akin.
[12] Jaskati Ana basiora Ibo bebonmeax
yoyo ikaitianra, Elikan jawen kexain
oinna iki;
[13] ikaxbi ja ainbora shinan meranres
yoyo ika iki. Jawe joibi ninkáyama-
kinbira; jawen kebí koshiaires oinna
iki. Jatianra Elikan paenaxa iitai ixon
shinanna iki,
[14] jainxonra yoia iki: —¿Jawetio basiki
mia paenai? ¡Moa pae xeakin jenewe!
—akin.
[15] Jatianra Anan yoia iki: —Jaskarama
riki ibó, jawe paebira en xeaama iki, ea
riki masá tenei oniskin, Ibo bebonxon
jakon shinan bikasi.
[16] Eara jakonma ainbobira iki ixon
shinanyamawe, eara nato netebo Dios
yokati iki, ayorakin jaakinres shinanni,
itan iorai onisai kopí —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

17 Jatianra Elikan yoia iki: —Masá shinanyamai jakonbires katanwe. Abánon ja Israelbaon Diossen ja min yokata jawéki mia menikin —akin.

18 Jaskáara ainbaon aká iki: —Ichabires irake —akin. Japekáora Ana ja joibatatoninribi moa baneti kaa iki, jainoax moa pii kaa iki, itan jatianra moa jawetianbi jakiribi onis wetsayamaa iki.

19 Ja wetsa nete xabataitian, yamékirishokora moa Ibo rabia pekáo, jawen xobonko Ramáin moa baneti bokana iki. Japekáora Elcana jawen awin betan yorana iki, jainxonra ja ainbaon yokata jawéki Ibon imaxona iki.

20 Jaskataxa Ana moa tooya baneta iki, jainoaxa moa bakenti nete senenketian, westíora benbo bake pikota iki, ja Ibo yokáyantana kopíra Samuel akin janea iki.

21 Japekáora Elcana jatíbi jawen bakeboya, ja axonti yoiabo senenhati kopí, yoina menixon baritiatíibi menoxonti iketian Silonko kaa iki;

22 ikaxbi já kayamakinra, Anan jawen bene neskáa iki: —Eara kayamapariai nato baken xoma akin jeneai kaman. Jatianra enbi Ibo boxon meniti iki, jatíbitian jain inon ixon —akin aká iki.

23 Jatianra jawen bene Elcananin neskáa iki: —Min oinna, jakon iketian jaskara awé. Iwé baneti ja baken xoma jeneai kaman. Abánon Ibon ja mia akinnoxon yoia keská senenhakin —akin. Jaskataxa ja ainbo baneta iki, jainxonra ja baken xoma akin jeneai kaman aniaa iki.

24 Jatian moa xoma akin jeneketianra, ja bake maxkopari ikenbi, Ibon xobonko Silonko boá iki. Jainxonribira, boá iki kimisha waka bene, rabé chonka rabé litro trigo jainoax westíora bichi chomo uva xeati.

25 Jatianra westíora waka bake bene menokana iki, jainxonra Elí ja benbo bake moa boxonkana iki.

26 Jatianra Anan yoia iki: —Ea jawe jakonmabi shinanxonyamawe, mia jaara kikin ikon iki, jaskara ikonribira en yoiai, ea riki ja ainbo neno mipataxon Ibo orani iantana.

27 Nato bake ea meninon ixonra en Ibo yokata iki, jatianra ea jan menia iki.

28 Enra Ibo moa já menia iki, jatian jaai kamanra jaki menikaata iti iki —akin. Jatianra Elí mainbi bekepinon kaman, Ibo bebon beota iki.

Ana bewaa

2 1 Jatianra Anan neskáakin orana iki:
"Ibó, nokon jointianixbira ea miki raroai,
jaskákinra bená koshibo min ea meniboresai.
Jaskaakin min akinara nokon rawiboki
jakonmai yoyo iti en atipanke,
¡Eara raro iki!
2 ¡Tsoabira mia keska jakon yamake, Ibó!
¡Tsoabira min akai keskáakin panamis yamake!
¡Mia Dios iketianra wetsa yamake!
3 Tsoabira rabíresi yoyo itima iki,
tsoabira jatonbinix bebonbires rabítima iki,
Ibora jatíbi onan Ibo Dios iki,
janra jonin akábo toponnai itan ja akábo yoixonai.
4 Janra koshibaon kanótibo sekepakeai,
itan yosmabora koshi meniai;
5 ja moatian jaton jawékiati texeakatiaibora,
rama pan pakex kopíres teemakanai;
ikaxbi ja pitin ikátiaibora,
rama moa pitia ikanai.
Ja bakeayamakatiai ainbora,
kanchisi bakenke;
ikaxbi ja icha bakeya ikátiaitonra,
moa bakeati atipanyamake.
6 Noa mawatai itan noa jaaira Ibon imaa noa ikai iki;
mawá kininko raanxonra noa jainoa tsekaribiai.

7 Ibonra noa jawebioma imai,
itan icha jawékiaribi noa imai;
noa rabinmai, itan noa jakonhain imai.
8 Main rakáketian weninai keskáakinra, tson akinyamai joni Diossen akinnai,
jatian ja jawebioma jonira, manishpotatiainoabi pikoai,
joni koshibo betan yasánnoxon,
jaskáxonra jain kikínbores ikainko imai,
ja Ibora jan mai tewanabo aká ibo iki,
ja axonra ja pekaten nato nete aká iki.
9 Janra jawerano inonbi, akonkin já chibanaibo koirannai,
ikaxbi ja jakonmabora, jakonmainoax mawákanai,
tsonbira jaton koshinbi jaskarabo janresti atipanyamake.
10 Ibonra jawen rawibo jato keyoti iki,
jatoki sinatira naikannmeaxbi tirin iti iki.
Ibonra jatíbi nato netenxon akanabo jato yoixonti iki;
jawen katota apora koshi meniti iki,
itan bebonres koshira imati iki", akin.
11 Japekáora Elcana moa jawen xobonko karibaa iki, Ramáin, ikaxbira ja bake Ibon tee akí baneta iki, sacerdote Elikan ati yoiaibo akí.

Elikan bakebaon jakonma aká

12 Elikan bakebaonra jakonmai jaabo ixon, Ibo jawemabiakin shinankana iki,
13 ja sacerdote ixon atira jonibo betan ayamakana iki; jawetianki ja Ibo yoina menoxonkin tson inonbires beai, jatianra ja sacerdotebaon yonoti tenedor tsomaya jokatiai, ja nami yoá akanainko,
14 joxonra ja ani yamikentiainoa itan ja wetsa kentiainoa, jainoax maxko kentiainoa iamax jan piti noeati jatíbi kentiainoabo, ja tenedornin bikátiai, ja biaibora sacerdotebaona iká iki. Jatíbi ja Silonko nokotai israelitabora jato jaskáakatikanai.
15 Jainxonribira, ja makan tsamanaton axon xeni menokanamatianbi joxon, ja sacerdotenin yonotinin, ja yoina menoai joni yoikatitai: "Ea nami meniwe, en sacerdote xoixonon; nami wá iketianra mia bixontima iki, paxara keenai", akin.
16 Jaskáabi ja boai jonin yoitiki: Rekenparira xeni menoti iki, ja pekáoparira min keenshaman min biti iki, akin. Jatianra ja yonotinin akátiai: "¡Iamarake ramabira min ea meniti jake! Min ea meniamaitianra, en mia koshi meexon bichinai", akin.
17 Jaskaákin ja Elikan bakeranobaon, Ibo bebon ocha akára kikínbires jakonma iká iki, ja Ibo menikanai jawékibo jakonmareskanai ikax.
18 Jatian jaskákanai kamanra, bakeranon Samuelnin; lino chopa tari sawéyaxon Ibon tee axonkin chibanboresa iki.
19 Jainxonra baritiatíibi jawen titan, ja Dios rabiti xobonko jawéki menii kakin jawen bene betanbi, baritia senenatíibi ja axona westíora jan perakooti maxko bokatiai.
20 Jatianra Elikan, Elcana betan jawen awinki jato jakonhakin shinanxonkin, neskáa iki: "Nato ainbaon jawen bake Ibo menia iketian, mia abánon jan kopíakin, nato ainbo meranxon wetsa bakebo mia menikin", akin. Japekáora jaton itinko moa baneti bokana iki,
21 jainxonra Ibon Ana jakonhaboresa, moa tooribia iki. Jatianra Anan kimisha benbo bakeaxon, rabé ainbo bakea iki, ikaxbi jawen bake Samuelra Ibo bebonmeax anikaresa iki.
22 Jatianra Elí moa yosiora iká iki, ikaxbi janra jawen bakebaonki israelitabo jawekeskabo abea iki ixon, moa jatíbi ninkata iká iki, jainoaxibira ja Diossen xobo xepotiain teetai ainbobo betanribi oxakana iki.

23 Jaskara ikenra jato neskáakin yoia iki: “Jatíbi jonibaonra maton jakonma akaibo ea yoikanai. ¿Jawekopíki mato jaskatai?

24 Mato riki nokon bakebo, en oinnara jaskara itima iki, jatíbi Ibon jonibaonra mato jaskara ikaibo jato yoikanai.

25 Westíora joni iti iki, wetsa joniki ramiti, jatianra tsonkaya akárin iki ixon Ibon jato akinti iki; ikaxbi jawetianki westíora joni Iboki ramitai, ¿Jatianki tson ja joni akinti iki?” akin. Ikaxbi ja bakebaonra, jawen papan yoiabi ninkáxonyamakana iki, jaskara iketianra Ibon moa jaton jati bichinnoxon shinanna iká iki.

26 Jaskákanai kamanra, ja bakeranon Samuel anikaresa iki, jatian Diossen itan jonibaon jawen iká oinnara, jakonhira iká iki.

27 Jaskara inontianribira westíora profeta, Elíba nokota iki, jainxonra neskáa iki: “Ibonra moa onantishamanhakin neskáakin yoike: ‘Jatian maton rekenbo faraónman iboaxon jato Egiptonko jakinna inontianra, en moa jato onantishamanhakin oinmaa iki.

28 Jatíbi ja Israelbaon rarebo xaranmeara, nokon sacerdotebo inon ixon en jato katota iki, ea makan tsamanxonkanaton yoinabo keyokin menoxonaibo itiakin, itan incienso inintibo menoai itiakin jainoax eiba jayá kati tari saweti. Jainxonribira maton rekenbo, ea Ibo iketian israelitabaon jatíbi jawéki ea menikin menokanaitian en jato bomaresa iki.

29 ¿Jaweatiki, ja meniti en yoia yoinabo itan jawékibo min yoyota iki? ¿Jaweatiki, ea ati bebonbires min bakebores kikinhakin shinanxon, nokon joni Israelbaon menia jawékibo, jatíbi jakonbo katóxon min bakebo min xoámaa?’ iki.

30 Jaskara ikenra, ja Israelnin Ibo Diossen, mia itan ja min xobon ikáboyaxonbi jatíbitian tee axonti mia yoia ixonbi, rama onantiakin yoiai: ‘Jawekeskáxonbira en jato jaskara imayamai, ea kikinman shinanaibora, en jato kikin jakon imati iki, jan ea omissaibora, iresabires en jato imati iki. Ea, Ibo Dios ixonra, en ikon yoike.

31 Jatian ja min koshi, itan min rekenbaon koshi en keyoti netera moa ochóma iki, jatianra tsoa min rarebobi yosinon kaman jatima iki.

32 Israelhain jatíbi jakon jawéki en akaitianra masá teneananbi itan notsiananbi min ointi iki, jatianra tsoa min rarebobi yosinon kaman jatima iki.

33 Ikaxbi jaweti maton rareboresa, jainxon yoina menoti nokon makan tsamá ochóma en jato imati iki, abánon oinnax notsiaitian jato beron chexakin itan ibakanon jaton kayanko chexakaati, jainoax wetsa min chiní bakebora jatíbi jato retekanti iki.

34 Ja min bake rabé Ofni betan Finees jaskara winotara, ja oinxon min onanti iti iki: já rabéra ja netebicho mawákanti iki.

35 Japekáora jakon iketian itibi jaki koshiti sacerdote en imati iki, ea keena keská akaira iti iki, itan ja ati en yoia akaira iti iki, en meniara jatíbitian jawen chiní bakebo jati iki, ja en katota apo jatíbitian tee axonaira iti iki.

36 Jatianra, jatíbi ja min rarebo mawatamabo, koríki iamax pan pakex meninon ikax já bebon chirankooti bekanti iki, jawe tee ati inonbi non jawékiati binon sacerdotebo betan noa teemawe akin yokati’ ”, akin.

Ibon Samuel kenaa

3 1 Ja bakeranon Samuelninra, Elikan jaskara ati yoia Ibo Diossen tee axonboresa iki. Ja inontianra, Ibon tsoabi jawen joi jato yoiamai iká iki, oxakemabi namá keska meranxon jato yoyo akaira wetsatianbores iká iki.

2 Ikaxbi wetsa netera Elí, moa benchei peokooxon jakonhakin ointi atipanyamaa ikax, jawen chitéain oxaa iká iki.

3 Samuelra Ibon xobonko, jain esé iká ani bonanti ikainko oxai rakata iká iki.

Jatianra ja Dios rabiti xobonkonia lámpara nokaamapari iká iki.

4 Jatianra Ibon kenaa iki: —¡Samuel! —akin. Jatian jan aká iki: —¡Eara neno iki! —akin.

5 Jatianbira Elí ikainko ishtoi kaxon yoia iki: —Eara moa joke; ¿Jawe atiki min mia keena? —akin. Jatianra Elikan aká iki: —Enra mia kenama iki, oxatanwe —akin. Jatian jaskaara moa Samuel oxaa iki.

6 Ikaxbi Ibon kenaribia iki: —¡Samuel! —akin. Jatianra Samuel wenítaanan Elíiba kaxon neskáa iki: —Eara moa joke; ¿Jawe atiki min ea keena? —akin. —Enra mia kenama iki, baké oxatanwe —akinra Elikan aká iki.

7 Samuelninra Ibo riki ixon onanama iká iki, moabi jaki pikóxon jan jaskáama iketian.

8 Ikaxbi jawen kimisha itínra, Ibon Samuel kenaribia iki, jainoaxa wenítaanan Elíiba kaa iki: —Eara moa joke; ¿Jawe atiki min ea keena? —akin. Jatianra moa Elikan onanna iki, nato bakeranonra Ibon kenaa iitai ixon,

9 jaskákinra neskáa iki: —Kaax oxatanwe; ikaxbi Ibon kenaara min neskáati iki: 'Ea yoiwe, min yonotininra mia ninkatai' —akin. Jatianra Samuel jawen rakátiain kaax moa oxaa iki.

10 Japekáora, Ibon joxon ja moa awana keskáribiakin kenaa iki: —¡Samuel! ¡Samuel! —akin. Jatianra Samuelnin aká iki: —Ea yoiwe, min yonotininra mia ninkatai —akin.

11 Jainxonra Ibon yoia iki: —Westíora jawékira en Israelhain akai, jatíbi jan ninkatabaonra akonbireskin jakonma shinanti iki.

12 Ja netera iamama senenti iki, jatíbi ja Elikan bakebo yoikin en aká jawékibo.

13 Enra moa yoia iki, min bakebora en jatíbitian masá tenemai kaai ixon, janra moa onanke ja jakonma akanabo; itan jawen bakebaon ea jakonmainbira jan jato notsinyama iki.

14 Jaskara iketianra ja Elikan bakeboki ramíkin, akonkin senenhanox ea neskata iki, jawetianbira jaton jakonma aká jawékibo en keyotima iki, yoinabo menikin retexon, itan ja meniti jawékibo ea menikankenbi —akin.

15 Jaskarabo iká pekáora moa Samuel oxaa iki, jatian moa nete xabaketianra ja Ibon xobo xepotibo moa kepena iki. Jatian ja namá keska meran iwana Elí yoitininra Samuel raketa iki,

16 ikaxbira Elikan kenaxon neskáa iki: —¡Nokon bake Samuel! —akin. Jatian janra: —Eara neno iki —akin aká iki.

17 Jainxonra Elikan yokata iki: —¿Jawekeskaki mia Ibon yoia? En mia yokatai riki, jawebi joneyamakin ea min yoitinin. ¡Ja mia Diossen yoia jatíbi jawéki, min ea yoiamaketianra, akonbireskin mia jan masá tenemati iki! —akin.

18 Samuelninra jawebi joneyamakin, jatíbi ja ikabo onantiakin yoia iki, jatianra saí ianan Elí neskata iki: —¡Jara Ibo iki! ¡Jan oinna jakon iketian jaskara abanon! —iki.

19 Samuelra ania iki, itan Ibonra akinna iki, jainoax ja axónnoxon yoia jawékibora westíorabi ayamai iamakin senenhaxona iki.

20 Jatian jatíbi Israelbaonra, Danhinxon peoxon Beersebain kamanxon, Samuelra ikon Ibon profeta iki ixon, onankana iká iki.

21 Jainxonra Ibon jakiribi Silonko pikóxon onanmakin oinmaboresa iki, jainra iká iki jainxon Samuel jawen joi onanmaa;

4 1 japekáora Samuelnin jatíbi Israelbo jato ninkámaa iki.

Fifisteobaon ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti bia

Jaskarabo inontianra, filisteobo Israelbo betan reteananox tsinkita iki, israelitabora filisteobo betan reteanani boax Eben-ezerhain ikana iki. Jatian filisteobobiribira Afec ikain tsamákana iká iki,

2 ja israelitabo akí bonoxa, filisteobo
jain tsamakana iká iki, jatianra reteanankin filisteobaon israelitabo jatoaresa iki, chosko waranka jonira ja reteanankin jato retekana iki.
3 Jatianra israelita sontárobo jato
ikainko moa banéribikana iki, jainxonra Israel koshibaon jato neskáa iki: "¿Jawekopíki ja Ibon, filisteobaon noa ayonainbi jato amaresa? ¡Silonkonia, Ibon ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti binon bokanwe, jatianra noiba iti iki, jaskataxa non rawiboibakeax noa xabakaati iki!" akin.
4 Jatianra israelitabaon westíora
tsamá joni Silonko jato raana iki, jabaonra jainoa jatíbi atipana Ibon ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti moa bekana iki, jawen yakátira iká iki, ángel querubinbokibi aká. Ja Elikan bake rabé Ofni betan Fineesenra, Diossen ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti bokanaitian chibankana iki.
5 Jainoax ja carpa peota ikainko,
Ibon ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti nokotaitian, kikinni raroi israelitabo mai shakónon kaman saí ikana iki.
6 Jatian jaskati saa ikanai ninka-
taxa, filisteobo yokakanankana iki: "¿Jawekeskatiki hebreobaon carpa peotainko ichaira saa ikanai?" iki. Ikaxbi ja Ibon esé jain iká ani bonanti, moa carpa peotainko nokota onanaxa,
7 raketi neskákana iki: "¡Diossa carpa
peotainko nokóke! ¡Jawe ireskiaipanon noabo, rama kamánbira noa jaskaisma iki!
8 ¡Jawe ireskiaipanon noabo! ¿Tson-
mein ikonbires koshi Diossen mekenmamea noa xabáati iki? ¡Janra egipcio jonibo tsoa jonibi jain jaama mananmanxon, jatíbi meskó masá teneti jakonmanin jato keyoa iki!
9 ¡Filisteo sontárobo, koshiakin shi-
nantaanan moa reteanantires ikanwe, itan koshi shinanyanixa mato reteananti iki, hebreo jonibaonra noa kikinhakin yanka yonokanake, jabo maton aní keskáakin!" iki ikana iki.
10 Jatianra filisteobaon israelitabo
moa reteanankin peoribia, itan jatoaresa moa, jaton carpa peotainko jabati bokana iki. Akonbireskinra jato retekana iki, jan reteananti jawéki boai sontarobora, kimisha chonka waranka joni retekana iki.
11 Jainxonribira ja Diossen esé jain iká
ani bonanti jato bichinkana iki, itan ja Elikan bake rabé Ofni betan Fineesa retekana iki.
12 Ikaxbi westíora sontáro Benjamín-
man rarebora, ja reteanantiainoax jabata iki, chopa waxabires itan mapo maibiresa ishtoi jabati kaax, ja netebi Silonko nokota iki.
13 Jatian ja joni nokónontianra, Elí
westíora ani yakatinin ja xepoti pataxbi bai naisi yakata iká iki, ja Diossen esé jain iká ani bonantiakinres shinani. Ja joninra jeman nokóxon ja bea joibo jato yoia iki; jatianbira jatikaxbi jainoa jonibo saí iki, peokokana iki.
14 Jaskati saí ikanaitian ninkaxonra,
Elikan jato yokata iki: —¿Jawe akíki, jatíbi jaskati saa ikanai? —akin. Jatianra ja joni, Elíiba ja joi keshani ishtoi kaa iki,
15 jatianra Elí moa iskon chonka
posaka baritiaya iká iki, jaskara ikaxa moa kikinni benchea iká iki.
16 Janra yoia iki: —Reteanantiainoax
jabataxa ea ramashokobi nokóke —akin. Jatian Elikan yokata iki: —¿Jaweki mia winota nokon baké? —akin.
17 Jatian ja joi beatonin yoia iki:
—Israelbora moa filisteobo bebomeax jabákanke. Jainxonribira akonbireskin jonibo retekanke, jainribira min bake rabé Ofni betan Finees mawáke, itan ja Diossen esé jain iká ani bonantira filisteobaon mekenman baméke —akin.
18 Jatian ja joi beatonin ja Diossen
esé jain iká ani bonanti yoiketianra, Elí xepoti pataxbi jawen ani yakati manbires, pekatenbi paketa iki. Jatian

ja jonira moa yosi, itan iwe ikax,
tetonko toekainax mawata iki. Jara
iká iki chosko chonka baritia senen,
Israelbaon koshi iká.
19 Jawen baban ewa, ja Fineesen
awinra jatian tooya iká iki, itan moa
bakentiresibi, ja Diossen esé jain iká ani
bonanti bichinkana onanax, itan jawen
benen papa betan jawen benebi moa
mawata ikenra, jabaonbi masá shinanni
chexakaati moa bakena iki.
20 Jainxonra ja akini beabaon,
mawákasaitian neskáakin yoikana iki:
"Rakéyamawe, westíora min benbo
bakera pikóke", akin. Ikaxbi ja ain-
baonra jawebi jato yoiamaa iki, jatora
ninkáxonyamaa iki;
21 ja bakera Icabod akin janekana
iki: "Jaskatara ja Diossen esé jain iká
ani bonanti bichinkana iketian, akana
iká iki, Israelra moa jawen Diosyoma
baněke", akin.
22 Jara Diossen esé jain iká ani
bonanti jato bichinkana kopí, itan
jawen benen papa mawata iketian,
jainoax jawen beneribi mawata iketian,
yoiabo iká iki.

Diossen esé jain iká ani bonanti filisteobaon main iká

5 1 Ja Diossen esé jain iká ani
bonanti bixonra, filisteobaon Eben-
ezerhainxon, Asdodhain bokana iki;
2 jainxonra, ja dios Dagón rabiti xobo
meran jikimaxon ja pataxbi akana iki.
3 Wetsa nete xabáketianra, Asdod-
hainoabaon nokóxon ja dios Dagón, ja
Ibon esé jain iká ani bonanti bebonbi,
mainbi rakata merakana iki. Jatianra
ja dios Dagón weninxon jawen itinko-
biribi akana iki.
4 Ikaxbi wetsa nete xabáketianra,
Asdodhainoabo nokóribikana iki,
jainoax jakiribi jikixon, ja Ibon esé jain
iká ani bonanti bebon, ja dios Dagón
mainbi rakata meraribikana iki. Jawen
mapo betan jawen rabé mekenbi iká
iki sekékaina, ja jaton dios rabiti xobo
jikitiainko rakata. Jatian jawen yorabi-
chores iká iki jatiobi.
5 Jaskara kopíra ramakamanbi, dios
Dagónman sacerdotebaon, Asdodhain
iká jainxon jaton rabiti ani xobonko
jikikin ja xepótiain makan joyota jamá-
yamakanai.
6 Japekáora Ibon jato akonbireskin
masá tenemaa iki, Asdodhainoabo
betan ja mainmeabora jato nonbé
isiman imaa iki, jaskatira ikonbires raké
banékana iki.
7 Jatian jaskarabo winotai oinnax,
Asdodhainoa jonibo neskákana iki:
"Israelbaon Diossen esé jain iká ani
bonantira noiba itima iki, ja Diossenra
akonbireskin noa masá tenemai, itan
noa amaribikinbira non dios Dagónribi
masá tenemai", iki ikana iki.
8 Jaskákinra jatíbi filisteo joni koshibo
tsinkínon ixon, jato keshanti raankana
iki, jainxonra yokákana iki: —¿Nonki
Jaweatiki ja Israelbaon, Diossen esé
jain iká, ani bonanti? —akin. Jatianra
jabaon yoia iki: —Gat jemanko botan-
kanwe —akin. Jatianra filisteobaon jain
bokana iki.
9 Ikaxbi jaskáakin moa bokankebira,
Ibon jatíbi ja jemamea jonibo jato
rakémaa iki, yosiboyabi, bakebo jato
nonbé isiman imaa iki.
10 Jatianra filisteobaon ja Diossen
esé jain iká ani bonanti Ecrónhain
bokana iki, ikaxbi ja jain nokóketianra,
Ecrónhainoa jonibo koshin saí ikana
iki: "¡Noa jatíbi mawánon ixonra, ja
Israelbaon Diossen esé jain iká ani
bonanti noa bexonkanke!" ikibo.
11 Jainoax jatíbiain ja jeman, Diossen
jato akonbireskin masá tenemati jawéki
raana ninkatax, ikonbiresi rakékana
iki, jatianra jatíbi filisteo joni koshibo
kenati jato raankana iki, ja bekan-
ketianra jato neskáakin yoikana iki:
"Nenoa, Israelbaon Diossen esé jain iká
ani bonanti ja maton jainoa beainkoribi
moa botankanwe. Noa jatikaxbi mawá-
yamanon ixon", akin akana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

12 Ja jemamea jonibora jaton diosbo
yokati ikonbiresi saí ikana iki, ikaxbi
ja mawatamabaon yorabora nonbébires
ikana iki.

Esé jain iká bonanti filisteobaon banea

6 1 Filisteobaon mainra, Ibon esé jain
iká ani bonanti kanchis oxe iká iki.
2 Jainxonra filisteobaon ja sacerdo-
tebo betan shinanmanres onanmisbo,
jato yokánoxon kenakana iki: —¿Jaweki
ja Ibon esé jain iká ani bonanti betan
non ati iki? Noa yoikanwe, jawekeska-
xonmein ja bekanainkoribi non boti iki
ixon —akin.
3 Jatian jabaon jato yoia iki: —Ja
Israelbaon Diossen esé jain iká ani
bonanti, ja bekanainkoribi banekinra,
maton jawebioma raantima iki, ja
jakonma aká kopíra, ja menitia maton
Iboiba raanti iki. Jatianra moa mato
benxoti iki, jainxonribira maton onanti
iki, jawekopiki mato masá tenemakin
jeneyamaa iki ixon —akin.
4 Filisteobaonra yokata iki: —¿Jaweki
non meniti iki, ja non jakonma aká
kopí? —akin. Jatianra sacerdotebaon
jato yoia iki: —Orora, nonbé jisáakin
pichika maton ati iki. Filisteo joni koshi-
baona westíorabo; jainoax pichika xoya
ororibi, ja mato jan akai kikin jakonma
jawékininribi, ja maton koshibo masá
tenemai iketian.
5 Jaskara iken nonbé jisáakin, itan ja
maton mai ramiakai xoya jisáakinboribi
akanwe, jaskáaxon ja Israelbaon Dios
rabikanwe, jatianra mato itan maton
diosbo, jainoax maton maiboribi, moa
masá tenematima iki.
6 ¿Jawekopíki ja faraón betan egipcio
jonibo iní keskati, mato bebonhira yoiti-
mati iki? Jabaonra Israelbaon Diossen
jato masá tenemaaparires, israelitabo
jato pikómaa iki.
7 Westíora carreta benáshaman jato
amaxonra, japekáo maton kaiai wakan-
koniabi rabé waka awin maton biti iki,
jara iti jake jawetianbi jiwin manexanan
jawe jawékibi maton bomayosma, jara
maton carretaki nexati iki; ikaxbira
jawen bake benebaon chibanaketian,
chité meran maton niati iki.
8 Jainxonra Ibon esé jain iká bonanti
bixon, carretanin maton naneti iki,
jaskáxonra ja maton jakonma aká kopí,
ja oro akana jawéki ja menitibiribi caja
meran axon, ja bonanti pataxbi maton
ati iki. Japekáora carreta moa maton
jabicho raanti iki.
9 Ikaxbi matonra ointi iki: Ja nato
carretaki wakan jawen maiori Bet-
semes ikaori boai ixon, jaskáxonra non
onanti atipanke non ani jakonma aká
kopíra, ja Israelbaon Diossen noa rabinti
imake ixon, ikaxbi ja carreta wetsaori
kaketianra noa jan masá tenemama riki
ixon, non onanti iki. Jatianra ikeanax-
mabi, noa jakonma winota riki iki, noa
iti iki —akin.
10 Jatianra ja jonibaon jaskáa iki.
Ja waka kaiakanainkonia rabé waka
awin bixonra, ja bake benebo moa chité
meran xepoa pekáo ja rabé wakaki
carreta nexakana iki;
11 jaskáxonra Ibon esé jain iká ani
bonanti bixon carretain nanekana
iki, jainra oro xoya jisáakin akanabo
betan nonbé jisá akin akanabo moa caja
meran akana iká iki.
12 Jainxonra ja wakabo Bet-semes bai
kaatonin moa raankana iki, wetsao-
ribo kayamaira pontéshamanres kaai
maan iikaina iki. Jatian ja wakabo kaai
chibani boaxa, filisteo joni koshibo Bet-
semes mai senenainkores bokana iki.
13 Ja Bet-semessainoa jonibora, mai
teshanpain trigo tsekai iikana iki,
jainxon oinnabainkin, ja jain Diossen
esé iká ani bonanti merax ikonbiresi
rarokana iki.
14 Ja Bet-semessain iká, Josuénin
wainko moa nokotax ja carreta tsasia
iki. Jainra westíora ani makan iká iki.
Jatian ja Bet-semessainoa jonibaonra,
ja jiwi carreta moa karoakana iki,

jaskáxonra ja wakabo moa Ibo menixon,
keyokin menokana iki.
15 Levitabaonra ja Diossen esé jain iká
ani bonanti betanbi, ja oro jain akana
caja jawékiya pakexon, ja ani makan-
manbi tsamankana iki; jatian ja netera
Bet-semes jonibaon Dios yoinabo menixon
jatiobi keyokin menoxonkana iki, jainxon
wetsa jawékiboribi menikana iki.
16 Jaskarabo oinna pekáora ja pichika
filisteo joni koshibo moa Ecrónhain boí
ja netebi banékana iki.
17 Ja pichika nonbé jisáakin oro axon,
jaton jakonma aká kopí filisteobaon ja
Ibo menikanara iká iki nato jemabaona;
Asdodkana, Gazana, Ascalónmana,
Gatna jainoax Ecrónmana;
18 jainoax ja oro xoya akanabora,
ja pichika filisteobaon jemamea joni
koshibotiibi akana iká iki, ja toponkana
jemabora makan chitéyabo itan maxko
jemabo chitéomaboribi iká iki. Jatian
ja Ibon esé jain iká bonanti jan pera-
kani ani makanra, Bet-semessain rama
kamanbi Josuénin wainko japarike.
19 Ikaxbi Ibonra, ja esé jain iká ani
bonanti chichó oinni kaketian, jaweti
Bet-semessainoa joni jato mawámaa
iki. Kanchis chonka jonira mawata iki,
jaskáakin ja jemamea jonibo Ibon jato
ichaira mawámaa iketianra, ja jemamea
jatíribi jonibo kikinbiresi winikana iki.
20 Jatianra Bet-semessainoa jonibo
neskákana iki: "¿Tsoamein ja jakon
Ibo Dios bebon jati iki? ¿Noa jenebaini
kaxonmein, tsoa ati iki?" iki.
21 Jainxonra Quiriat-jearim joniboki
neskara joi raankana iki: "Filisteo-
baonra, Diossen esé jain iká ani bonanti
moa banekanke: jaskara iketian ja bii
bekanwe", iki iká.

7 1 Jatianra Quiriat-jearim jonibaon,
ja Ibon esé jain iká ani bonanti
moa bokana iki, boxonra westíora mató
ikain, jain Abinadabnin xobo iketian
ja meran niakana iki; japekáora jan
bonanti koiranon ixon jawen bake
Eleazar Dios iboamakana iki.

Samuel Israelbaon koshi iká

2 Ja Quiriat-jearimhainra jain Ibon esé
iká ani bonanti rabé chonka baritia iká
iki, jainxonra Israel jonibaon jatíxonbi
keenshamankin, Ibo benakana iki.
3 Jaskákanketianra jatíbi israelitabo,
Samuelnin jato yoia iki: "Akonkin
shinanax jatíbi maton shinanyanix
Iboki banékinra, maton wetsankonia
iresa diosbo jeneti iki, jainoax Astarté
dios jisáakin akanaribi maton jeneti iki,
Ibokibiribi maton jati jenetaanan, já
akonkin rabiti kopí. Jatianra mato filis-
teobaon iboa iitainbi mato jan xabáati
iki", akin.
4 Israelitabaonra, Baal betan ja dios
Astarté jisá akin akanabo moa pota-
kana iki, jaskáxonra Ibobichores moa
rabikana iki.
5 Japekáora Samuelnin jato neskáti
yoia iki: "Jatíbi Israelbora Mizpánko
tsinkíti iki, jainxonra mato kopi en Ibo
yokáti iki" akin.
6 Jatianra israelitabo Mizpánko tsin-
kíkana iki, jainoara onpax bixon, Ibo
menikin chikoxonkana iki. Ja netebora
noara Iboki yoitimaax ochaa iki ixon,
onanmeexon ayunankana iki. Jainoaxa,
Samuel moa isralitabaon koshi jikia iki.
7 Jatianra moa filisteobaon onanna
iki, israelitabora Mizpánko tsinki-
kana iki ixon, jainoaxa filisteo joni
koshibo jato betan reteanani bokana
iki. Israelitabaonra, moa onanxon jatoki
rakékin,
8 Samuel neskákana iki: "Noa kopi,
non Ibo Dios yokákin jeneyamawe, filis-
teobaon noa iboa iketian, noa xabáanon
ixon", akin.
9 Jatianra Samuelnin westíora carnero
bene bake bixon, Ibo menikin jatiobi
keyokin menoxona iki; japekáora
Israelbo kopípari jato Ibo yokáxona iki,
jatianra Ibon ninkáxon jen aka iki.
10 Jaskáakin Ibo menixon, ja akí
Samuel iitaitianra, filisteobobiribi ja
israelitabo akí bei, moa ochómaakana

iki; jatianra Ibon jatoki ani tirin ika
pakéxon jato ratea iki, jaskákanketianra
israelitabaon moa jatoaresa iki.
11 Jatianbira israelitabo Mizpánkoniax
filisteobo chibani bokana iki, Bet-car
tenaman kamanra jato reteboi nokó-
kana iki.
12 Japekáora Samuelnin westíora
makan bixon, Mizpá betan Sen naxaran
aká iki, jainra janea iki, Eben-ezer[a]
akin, ja iki: "Neno kamanra, noa Ibon
akinke", iki iká.
13 Filisteobora moa jatoareskana iká
iki, jaskákinra israelitabo moa jaki-
ribi jato mai bichinyamakana iki; ja
Samuel japarinontianra, Ibo filisteo-
boki jakonma iká iki.
14 Ja israelitabaon jemabora, filisteo-
baon jato bichinna iká iki, Ecrónhainoax
Gat kaman, jabora moa Israelbaon biri-
bakana iki. Jaskáxonra israelitabaon,
jaton mai filisteobaon iboa íitainbi moa
biríbakana iki, jainoaxa israelitabo,
amorreobo betan moa jakon jakana iki.
15 Samuelra jaai kaman Israelbaon
koshi iká iki,
16 jainoaxa baritiatíibi kakátiai,
Betelhain, Gilgalhain itan Mizpánko,
jatíbi ja jemankonia Israelbo jato akinti
kopí.
17 Japekáora jain jawen jati iketian
Ramáin jakiribi banékatitai, jainxonbira
Israelbaon koshi ixon jato ikínkatitai.
Jainribira jainxon Ibo yoina menixon
menoxonti, westíora makan tsamá aká
iká iki.

Israel apoya itin keena

8 1 Moa yosi ixonra Samuelnin, jawen
bakebo Israelbaon koshi inon ixon
jato janea iki.
2 Jawen reken baken janera iká iki Joel,
jatian ja rabé itin iká bake iká iki Abías,
jabora Beersebain jaton koshi iká iki.
3 Jaskara ikenbira, ja bakebo jaton
papa ikai keskati jakon iamakana iki,
jatobicho jayátinin kenaibores ikana iki,
jato jaweayamanon ixon kopíakana biai-
bora ikana iki, itan ati keskabiakinra
jato ayamakana iki.
4 Jaskara iketianra jatíbi Israel joni
koshibo tsinkikana iki, jainoaxa Samuel
betan yoyo iki, Ramáin bokana iki,
5 boxonra yoikana iki: "Moa mia yosi
ikenbira, min bakebo mia keskati iama-
kanai, jaskara iketian noa jan ikinti
westíora apo noa janexonwe, jatíbi
wetsa mainmea jemabo jaskati axeax
jakana keskáribiakin", akin.
6 Westíora apo jan jato ikinti jane-
xonti Samuel yoikanara, jawen keenma
iketian Ibo yoia iki;
7 ikaxbira Ibon yoia iki: "Jawe jawéki
inonbires, jonibaon mia yokáketian jato
axonreswe, miama riki ja mion keenya-
makanai, ea riki, ea jaton koshi ixon
moa jato ikinyamanon ikax.
8 Ja en jato Egiptonkonia pikonontian-
bira, ramakamanbi ebé jaskara ikanai, ja
mia rama akanai keskáribiakinra, wetsa
diosbo rabikin ea jeneyonkana iká iki.
9 Jaskara iken ja yokákana jato axon-
reswe, ikaxbi jato akonkin yoiwe ja apo
jikixon jatíbi jaskara jato betan ati jawé-
kibo", akin aka iki.
10 Jatianra Samuelnin, ja yokákana
jawéki Ibon yoia jato yoia iki.
11 Jato yoia iki: —Neskáakinra ja
maton apo ikaitonin, mato ikinti iki:
Maton bakebo kenaxonra, jatíribi ja
reteananti carron jato imati iki, wetsa-
bora kabáyonin kaai jato imati iki,
jatian wetsabora já koiranai itiakinbi-
ribi jato imati iki.
12 Jatíribibora waranka sontárobaon
koshi iti, itan pichika chonka sontá-
robaon koshi itibo jato janenoxiki. Ja
mato jatíribibora mai karanbeaibo iti
iki, jainoax jatíribibora bimi tsekaibo iti
iki, iamax jan reteananti jawéki akaibo,
itan ja reteananti carro benxoati xao
akaibobiribi iti iki.

[a] **7.12** Akinmis makan iki iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

13 Jainxonribira maton bake ainbobo,
jawen tee anon ixon mato bichinti iki,
ininti akai ainbobo iti, yoa akai ainbobo
iti, jainoax panhai ainbobo iti.
14 Jainxonra maton jakon maibo,
jainoax ja uva waiyabi olivo wai jakon-
hirabo mato iboakananxon, jabé tee-
taibo mato meninanti iki.
15 Ja maton bimi beroboyabi uvabora
chonkankoniabo westíorabo mato
bichinxon, jabé teetaiboyabi, jawen
sontárobaon koshibo mato meninanti
iki.
16 Jainxonribira maton yonoti benbo-
boyabi ainbobo mato bichinti iki, jaská-
ribiakinra maton jakonhira waka bene-
boyabi burrobo bichinxon, jawen tee
axonaibobiribi imati iki.
17 Jaskáaribaxonbira maton yoina
chité meranoa, chonkankoniabo westío-
rabo mato iboakananti iki, jainoax
matobobira jawen yonotibo iti iki.
18 Ikaxbi jaweatibira non apo imakaskin
katóyantana, iki mato ikainbira Ibon mato
ninkáxontima iki —akin jato aká iki.
19 Samuelninra jonibaon ninkákanon
ixon jato yoia iki, ikaxbira ninkáyamai
neskákana iki: —Jara jawemabi iki.
Noakayara apoya ikasai, ikires ikana
iki,
20 wetsa mainmea jonibo keskáribi,
itan koshi jikitaanan noa jan ikinti kopí,
jainoax noa reteanantiain ioti kopíribi
—ikibores ikana iki.
21 Ja jonibo yoyo iketian ninkata
pekáora, Samuelnin, ja joiboribi Ibo
yoia iki,
22 jatianra Ibon neskáa iki: —Ja mia
yokákanabo ninkáxon, jato westíora
apo janexonreswe —akin. Jaskáxonra
moa jainoax bekana jemabaon moa
botankanon ixon, Samuelnin israeli-
tabo jato yoia iki.

Saúl betan Samuel nokoanana

9 1 Ja Benjamínman rarebobires
ikainoa westíora jonin janera iká
iki Cis, jara iká iki Abielnin bake itan
Zerornin baba, jawen papashokon
papara iká iki Afíanin bake Becorat.
Cisra iká iki kikinhakin jakonhakanai
joni,
2 westíora jawen benbo bakera iká iki
Saúl janeya, ranon itan metsá. Já keska
metsára wetsa israelitabo yamaa iki,
itan jawen keyakanra jatíbi jato winoa
iká iki.
3 Jatian wetsa netera, Cisnin yoina
burro awinbo manota iki. Jaskáketianra
jawen bake Saúl, Cisnin neskáa iki:
—Benxokaatax westíora yonoti betan
burro awinbo benai katanwe —akin.
4 Jatian kakinra Saúlnin Efraín manan
shitabaina iki, jainxonra Salisa mairibi
winobaina iki; ixonbira burro awinbo
nokoyamaa iki. Jainxonribira Saalim
mai betan Benjamín mai winobaina iki,
ixonbira nokoyamaribia iki.
5 Moa Zuf, main nokoti kakinra,
Saúlnin jabé kaa yonoti yoia iki: —Moa
banénon awé, nokon papara ja burro
awinboki akai bebonbires noaakinres
shinani inake —akin.
6 Jatianra ja yonotinin yoia iki: —Nato
jemanra, westíora profeta jake, jara
jatíxonbi jakonhakanai iki, jatíbi jan
jaskara iti yoiabora, winóyamai ikai.
Jawe keská ixonra jan kati bai jan noa
yoiti iki —akin.
7 Jatianra Saúlnin aká iki: —Jaskara
iken kanonkawé. Ikaxbi, ¿Jaweki ja joni
non boxonti iki? Non pishabaonra, moa
jawe panbi yamake. Noara jawebioma
iki ja profeta meniti —akin.
8 Jatianra ja yonotinin kopikin yoia iki:
—Eara westíora plata koríki maxkosho-
koya iki. Ja meninon kawé, ja profetanin
jan kati bai noa yoiti kopí —akin aká iki.
9 Jatian (Moatianra israelitabo jawéki
onanoxon Dios yokati boí ikátikanai
neskati: “Ja oinxon onanmispari oinnon
bakanwe”, iki. Ja rama “profeta”, akin
akanaira, moatian akátikanai, “oinxon
onanmis”, akin janekin).
10 Jatian moa jen axonra Saúlnin yoia
iki: —Kawé jain kanón —akin. Jatianra

rabéxonbi, ja profeta jain iká jema
pontebainkana iki,
11 ja ketó mapétiain ja jema pontebain-
kinra, jaweti xontako onpax bii beaibo
bechixon, jato yokákana iki: —¿Nenoki
ja onanmis non nokoti atipana? —akin.
12 Ja xontakobaonra yoia iki: —Neno
riki, ikaxbira orichaa iki. Ishton kaxon
ointankanwe, ramara nato jeman joke,
ramara maxko xobonkoxon Dios yoina
menoxonai.
13 Jain nokóxon, ja Dios rabiti carpa
xobonko pii kaamatianbi benakanwe.
Já nokotamapari iketianra jonibaon
piamapariai, janra ja menoti menikana
yoinabo jakonhakin shinanxonti jake,
ja aká pekáoparira ja chania beabaon
pikanti iki. Jaskara iketian moa botan-
kawe, ramabira maton nokoti iki
—akin.
14 Jabora ja jemanko kaai kakáres-
kana iki. Ja jemanko nokókanaitianbira,
Samuelbiribi Dios rabiti carpa xoboori
kaa iki.
15 Saúl nokóti westíora nete maxkáke-
tianra, Ibon Samuelki pikóxon yoia iki:
16 "Bakish nato horaribira, Benjamín-
man mainmea westíora joni en miiba
raanti iki, jara nokona inon ixon min ea
imati iki, koshi jikitaanan nokon Israel
jonibo jato ikinnon ixon. Janra ja filis-
teobaon iboa íitainbi jato xabáati iki, ea
yokákanketianra nokon jonibo iketian
en jato noibaa iki", akin.
17 Jatian Samuelnin, ja Saúl oinke-
tianra Ibon yoia iki: "Já riki ja joni,
já yoikin en mia ayantana. Natonra
nokon jonibo koshi jikixon jato ikinti
iki", akin.
18 Jatian moa jeman jikii kakinra,
ochómakainxon Saúlnin, ja Samuel
neskáa iki: —Minpari ea yoipa-
nankan, jaweranorin ja onanmiston
xobo —akin.
19 Jatianra Samuelnin aká iki: —Ea
riki ja oinxon onanmis. Min rama ebé
pinonpari Dios rabiti carpa xobonko
mapéwe. Bakish yamékirishokora jatíbi
ja ea min yokatabo en mia yoiti iki,
japekáora en mia raanti iki.
20 Ja burro awinbo min manómaara
moa kimisha nete iki, ayorakin shinan-
yamawe moara nokokanke. Jainoax
jatíbi ja Israel jonibo jan keenai jawéki-
bora, mina itan jatíbi min rarebobaona
iti iki —akin.
21 Jatian Saúlnin yoia iki: —¡Ikaxbi
ea riki ja Benjamínman rarebo joni, ja
bebon ichama Israel jonibo! Jainoaxibi
ja Benjamínman jonibo xaranra, ja ebé
iká nokon rarebobo kikinmashokobobi
iki. Jatian ¿Jaweatiki jatíbi jaskarabo
min ea yoiai? —akin.
22 Jatianra Samuelnin, jawen yonoti
betanbi Saúl bixon westíora chiteain
jato boá iki, jaskáaxonra jain ikábo
kimisha chonka joni xaranbi boxon,
jakonshamain jato yakámaa iki.
23 Japekáora Samuelnin ja yoá akai
joni yoia iki: —Ja en mia nami metex
menikin, oke janbiribi awé akin aibata,
bewé —akin.
24 Jatianbira ja yoá akai jonin, kishi
jatiobi pikobeiranxon ja Saúl pinon ixon
menia iki. Jainxonra Samuelnin yoia iki:
—Ja riki minabiribi iti en mia benxoa-
xona. Bixon piwé, jara en miabiribi
axona iki, nato jonibo betan senen min
rama pinon ixon —akin. Jaskáxonra ja
netebaon Saúlnin, Samuel betan piá iki.
25 Jatian Dios rabiti xobonkoniax
jemanko ipakexonra, xobo bochiki Saúl
jain oxati benxoaxona iki,
26 jatianra Saúl jain oxaa iki. Jatian
moa nete xabáketianra, Samuelnin ja
xobo bochikia Saúl kenaxon yoia iki:
—Wenitax mia kainko moa katanwe
—akin. Jatianra Saúl wenita iki.
Japekáora Saúl betanbi Samuel callen
pikota iki,
27 jatian moa jemankoniax ipakekinra,
Samuelnin, Saúl yoia iki: —Ja min
yonoti moa rekenkainon ixon ranwe,
jainoax miapari shokores banéwe, ea
Diossen yoiabora en mia yoiti jake
—akin.

Samuelnin Israelbaon apo iti Saúl imaa

10 1 Jatianra Samuelnin westíora xeni pomo bia iki, jainxonra Saúlnin maponko chikokin bexéxon yoia iki: —Ramara Israel jonibaon koshi inon ixon Ibon, onantiakin mia imai. Miara jaton koshi ixon jaton rawiboibakea min jato xabáati iki. Jatian natora iti iki, Ibon jawen jonibo ikinti mia koshi imaa jaskáaxon onanti:

2 Rama eibakeax kakinra, Raquel miinmeta patax, Selsain Benjamínman mainmea min rabé joni nokoti iki. Jabaonra ja min benai iitai burro awinbo moa nokokana mia yoiti iki. Jainxon min papan moa jabo shinanyamakin, matores shinani, jawekeskáaxonmein en nokon bake nokotiki, iki janbix yokakaatairibira mato yoikanti iki.

3 Ja mia orichashoko kaax Tabor jiwinko nokóketianra, kimisha jonin Betelhain Dios rabii kakin mia nokoti iki. Westíoratoninra kimisha cabra bake beneshoko boti iti iki, ja wetsanra kimisha pan boti iki, jainoax ja kimisha ikátonin boaira; westíora bichi chomon uva xeati iti iki.

4 Mia jowé ataanan jabaon rabé pan meniara, min jato bixonti iki.

5 Japekáora mia Diossen jema Gabaain nokóti iki, jainra filisteo sontárobaon xobo iki. Ja jeman jikikinra westíora tsamá profetabo, rama iti joi biaibo min jato nokoti iki, Dios rabiti xobonkoniax ipakekanaitian. Jato bebonra jonibo kati iki, panderobo, quenabo, arpabora aabainkanti iki.

6 Jatianra Ibon shinan miki joxon mia iboati iki, jato ikai keskatiribira rama iti joi bii mia iti iki, jatianra wetsa jonibiribi mia iti iki.

7 Moa jaskara jawékibo iketianra, mia Diossen akinna, mia keenai jawékibo moa min ati iki.

8 Jaskara iketian Gilgalhain, miapari rekenkaintanwe, jainra ea miibetan tsinkiti iki, yoinabora non Dios jatiobi keyokin menoxonti iki, jakopi jakonnax raeanantira yoina non meniti iki. Ea nokotai kaman kanchis nete jainxon ea manawe, jatianra jaskara min atibo en mia yoiti iki —akin.

9 Jatianra Saúl, moa Samuelhibakeax kaai ishtona iki, ja Diossen jawen shinan moa wetsaresibi imaara; ja netebi jaskara iti yoia jawékibo moa jatíbi senenna iki.

10 Jatianra Saúl jawen yonoti betan Gabaain nokóxon, westíora tsamá profetabo rama iti joi biaibo jato nokoa iki. Jatianra ja Diossen shinan Saúl meran jikia iki, jaskáketianra ja wetsabo iká keskatiribi, rama iti joibo bii jato betan jain iká iki.

11 Ikaxbi jatíbi jabaon moabi onanabora, profetabo betan rama iti joi bikanai oinnax, yoianankana iki: "¿Cisnin bakeki jawe winota? ¿Saúlribiki profeta iki?" ikibo

12 Jatianra westíora jain ikátonin tekikin yoia iki: "¿Jatian tsoarin jaton papa?" akin. Jaskara yoiira ikanai: "¿Saúlki profetaribi iki?" iki.

13 Rama iti joi bia pekáora, Saúl jawen xobonko kaa iki.

14 Jainxonra jawen epán Saúl, jawen yonoti betanbi yokata iki: —¿Jaweranoki mato katana? —akin. Jatian Saúlnin yoia iki: —Burro awinbo benaira noa katanke, ikaxbi merayamaxa, noa Samuel oinni katanke —akin.

15 Jatianra Saúlnin epán jato neskáa iki: —Eapari yoikanta, ¿Matoki Samuelnin jawekeska yoia? —akin.

16 Jatianra Saúlnin jawen epa yoia iki: —Noara jan onantishamanhakin yoike, moa burro awinbo nokokana riki —akin. Ikaxbira Saúlnin, já apo iti Samuelnin yoia joi, jawen epa jawebi yoiamaa iki.

17 Japekáora Samuelnin, Mizpánkoxon Ibo rabikanon ixon, israelitabo jato kenaa iki;

18 jainxonra jato yoia iki: —Israelbaon
Ibo Diossa neskatai: ‘Mato israelitabora
ja Egipto jonibaon iboa ikenbi jainoa en
mato pikoa iki, itan jatíbiainoa koshi-
baon mato masá tenemainkoniabo en
mato xabáa iki’.
19 Ikaxbi ramara, ja atikonmainoa itan
masá tenetiainoa mato jan xabaa Dios,
maton iresabires shinanai, jaskákinra
jan mato ikinti apo yokáxon maton
omisa iki. Jaskara iketian, ja jonibo-
bires itan ja rarebobires mato Ibo bebon
joti jake —akin.
20 Japekaobira Samuelnin, jatíbi Israel
ja jonibobires bekanon ixon jato yoia
iki, jainoa katotara Benjamínman joni-
boki suerte paketa iki.
21 Jainxonra Benjamín jonibo ochóma
joti jato yoia iki, jainoa suerte akanara
Matrednin rareboki paketa iki, ja rare-
boainoa suerte akanara Cisnin bake
Saúlki paketa iki. Jatianra benakinbi
nokoyamakana iki,
22 jatianra Ibo yokáribikana iki; Saúlki
jain ikaxbi iká iki ixon onanti kopí.
Jatian Ibon jato yoia iki, jainbira Saúl
joneta ike, jawéki tsamata meran, akin.
23 Jatianra jonetainkonia pikoi boí
ishtokana iki. Jatian jonibo bebon Saúl
iketian oinkanara, tsoa israelitabi jawen
keyá betan senenma ikax, jawen mapo
pikotina iká iki.
24 Jainxonra Samuelnin jatíbi jato
yokata iki: —¿Moaki ja apo iti Ibon
katota maton oinna? ¡Westíora israelita-
bira já keska yamake! —akin. Jatianra,
¡Apo jabánon! akin israelitabaon aká
iki.
25 Jatianbira Samuelnin ja apo ixon
ati esébo jato yoia iki, jainxonra
westíora kirikanin wishaxon, Ibo rabiti
carpa xobonko benxoa iki. Japekáora
Samuelnin, moa jaton xobónko jatíbi
botankanon ixon, jato yoia iki.
26 Saúlribira jawen xobónko moa
Gabaain kaa iki, jatian Diossenbi
keenmaara ja chibani, ichabires koshi
shinanya jonibo jabé bokana iki.
27 Ikaxbira ja jakonmai yoyo ikaibo
maxkáyamai, neskákana iki: “¿Nato-
meinki noa jan xabaati?” ikibo. Ja iti
jisáma iketianra, jaon keenyamakana
iki; ikaxbi ja Saúlra onanaxbi onan-
yamaa keská iká iki.

Saúlnin amonitabo jatoaresa

11 1 Amónhainoa apo Nahasra,
Galaadhain iká Jabessain kaa
iki, jatianra ja jema betan reteanani
kanoxon jawen sontárobo benxokaama
iki. Ikaxbi ja Jabessainoa jonibaonra
yoia iki: —Nobetan ja senenhabekonti
joi awe, jatianra min yoia keská noa iti
iki —akin.
2 Jatianra ja amonita Nahasnin jato
yoia iki: —Ja senenhabekonti joi en
mato betan atira jakon iki, ikaxbi maton
mekayaokea berobo en tsekanantinin
kennira mato jeen iti iki, en jaskáara
jatíbi israelitabo rabinkanti iki —akin.
3 Jatianra Jabessainoa yosibaon yoia
iki: —Kanchis netepari noa manawe,
jatíbiain israelitabaon mainko joi botan-
kanon ixonpari non jato raanbanon;
jatian tsoabi noa akini joyamaketianra,
noa miibetan iti iki —akin.
4 Ja joi boai jonibora, Gabaain
nokókana iki, jain Saúl jakátiainko,
jatianra ja bokana joi jonibo yoikana
iki. Jatikaxbira onisi ikonbiresi wini-
kana iki.
5 Jatianra Saúlnin wainkoniax waka
beneboya baneti joxon, jato yokata iki:
—¿Jaweki jonibo winota? ¿Jawekopíki
winikanai? —akin. Jatianra jonibaon
Jabessainoara neskara joi bekanke ixon
yoikana iki.
6 Jaskara joi ninkákenbira, ja Saúl
Diossen shinanman iboa iki; jainoaxa
ikonbiresi Saúl sinata iki.
7 Jatianra rabé waka bene bixon,
Saúlnin xatepakea iki; jainxonra ja joi
boaibo betan jatíbiain israelitabaon
main ja waka pakexbo jato bomaa iki.
Jatianra ja joi boaibaon jato yoia iki:
“Saúl betan Samuel chibankashamai

jabé rabéyamaibaon wakabora neskáshamanribiakanti iki”, akin. Jatianra jonibo ikonbiresi rakékana iki, jaskataxa biananax jainbicho tsamakana iki.

8 Jatian jaskáakin Saúlnin jawen jonibo Beze ikain tsinkiara, kimisha pacha waranka Israel jonibo iká iki, jainoax Judáinoa jonibora kimisha chonka waranka tsinkita iki.

9 Japekáora, ja joi botanabo nokóketian jato neskáakin yoia iki: —Jabessainoa jonibo jato yoikanwe, bakish bariapanra non jato xabáin pikoai —akin. Jatianra ja joi boaibo boxon, Jabessainoa jonibo jaskáakin yoikana ikonbiresi rarokana iki,

10 jainxonra amonitabo yoikana iki: —Bakish netera noa miki menikaatai, min oinna jakon iketian jaskara min noa anon ikax —akin.

11 Ja nete xabáketianra, Saúlnin jawen sontárobo kimisha tsamá imaa iki, jainxonra nete xabatamatianbi, jaton rawibo tsamata napo jikixon, bariapanai kaman amonitabo jato retekana iki. Ja jiria banetabora jatíbiain janbiskana iki, ikaxbi tsoabira rabébo boyamakana iki.

12 Japekáora ja jemamea jaweti jonixon Samuel neskáakana iki: —¿Tsoabaonki, ja Saúlra non apo itima iki ixon, ikonhayamaibo iki? Ja jonibora non retenon ixon, min noa meniti iki —akin.

13 Ikaxbira, Saúlnin jato yoia iki: —Ibonbira rama Israelbo jato xabaake, jaskara ikaxa rama nete tsoabi mawátima iki —akin.

14 Jatianra Samuelnin jatíbi jato yoia iki: —Gilgalhain bonon bokanwe, jainxonra ja apo ikátonin noa ikinkin onantiakin peoti iki —akin.

15 Jaskáketianra, jatíbi jonibo Gilgalhain bokana iki, jainxonra Saúl Ibo bebonbi apo jikimakana iki. Japekáora Ibo betan raeanannoxon yoinabo menikana iki, jainoax Saúl itan jatíbi israelitabora ikonbiresi rarokana iki.

Samuelnin jawen toan Saúl koshi imaa

12 1 Japekáora jatíbi israelitabo bebonxon Samuelnin yoia iki: —Matonbira oinke jatíbi maton ea yokatabo en mato axona, jainxon westíora apo en mato imaxona.

2 Nato riki ja apo jan mato ikinti. Eara moa yosi iki, eara boxbires iki, nokon bakebora mato betan iki. Eara iká iki bake ranontianbi peoxon rama kamanbi jan mato ikinna,

3 jaskara ikaxa ea neno iki: Jaton waka bene iamax jaton burro en bichina iketian, iamax yatanxon yonokin, masá tenemaxon en jato jakonmaa iken, itan jato jaweayamanon ixon ea kopiákana iketianbo, Ibo bebonxon itan janbi katota apo bebonxon en jakonma aká maton ea yoixonti iki, jatianra jatíbi ribinabo en kopiáti iki —akin.

4 Jatianra jabaon aká iki: —Jawetianbira yatanxon yonokin min noa masá tenemama iki, jawe jakonmabira min noa akáma iki, jawetianbira noa jaweayamanon ixon non mia kopíama iki —akin.

5 Jatianra Samuelnin jato yoiribia iki: —Ibo itan jan katota aponra onanke, ea jan yointi en jakonma aká maton nokoyamaa —akin. Jatian ikana iki: —Jaskara riki —iki.

6 Jaskáaribaxonbira Samuelnin jato yoia iki: —Ibonbi amaara maton rekenbo Moisés betan Aarónman Egiptonkonia jato pikoa iká iki.

7 Jaskara iketian benxokakanwe, Ibo bebonxonra mato betan en joi benxoati jake, mato betan itan maton rekenbo betan jatíbi jakon jawéki jan akábora en yoiti jake.

8 Jatian Jacob jawen bakeboya, Egiptonko bokannontianra egipciobaon, akonbireskin yonokin jato masá tenemakana iki, jainoaxa maton rekenbo Ibo akí noa akinwe iki ikana iki, jatianra Ibon, Moisés betan Aarón

Egiptonko raana iki, jabaonra maton
rekenbo jainoa pikoxon, jato neno imaa
iki.
9 Ikaxbira israelitabo jaton Ibo Diossen
shinanbenokana iki, jaskáketianra jan
Hazorhainoa apo Jabínman, sontá-
robaon koshi Sísarana iti jato menia
iki, jainoax filisteobaona iti, itan
Moabhainoa apona iti, ikaxbi jabora
jato betan reteanana iki.
10 Ikaxbira jaskata pekáopari, ja dios
Baal betan dios Astarté jisáakin aka-
nabo rabinoxon Ibo jeneax jaki ochaabo
yoii noa ikona riki iki ikana iki, jaská-
xonra jaton rawibaon iboa ikenbi jato
xabáanon ixon yokákana iki, jaskáxonra
ramara miabichores non rabiti iki, akin
Ibo yoikana iki.
11 Jatianra, Ibon Jerobaal, Barac, Jefté
jainoax ea Samuel, maton rawiboiba-
kea xabánon ixon, mato raanxona iki.
Jaskatiresa mato jakon jake.
12 Ikaxbi amonitabaon apo Nahas,
mato keyoi joaitian oinxonra, jan mato
ikinti westíora apo maton ea yokata iki,
ja Ibo Dioskaya maton apo ikenbi.
13 Ikaxbi neno riki ja maton apo iti
katota. Ja riki maton yokáketian, Dios-
sen mato menia.
14 Ramara ja Ibo maton kikin shi-
nanxon ja maton rabiti iki, jainxonra
ja senenhati eséboki yoitimayamakin
maton ninkáxonti iki, jaskatax jan
mato ikinai apo betanbi, ja maton Ibo
Dios keenai keskáres akí mato jati iki.
Jaskataxesa mato jakonbires kati iki.
15 Ikaxbi yoiti ixonyamakin, jawen
esébo biamakin maton omisketianra,
mato itan maton apo betanbi mato masá
tenemati iki.
16 Jaskara iketian ja mato ikainoax-
bopari wetsanko boyamakanwe, Ibon
ja ani rateti jawéki akaitian matonbi
oinnon.
17 Rama riki trigo tsekatitian ikax, oi
beyamai, ¿Ikonmarin? Ikaxbi en Ibo
yokáketianra, tirin imaananbi ea oi
bemaxonti iki, jatianparira ninkáxon
maton onanti iki, ja Ibon oinna maton
westíora apo yokáxon kikinbires
jakonma jawéki aká —akin.
18 Jaskátaananra Samuelnin Ibo
yokata iki, jatianbira tirin imaananbi oi
bemaa iki; jainoaxa jatíbi jonibo Iboki
itan Samuelki ikonbiresi rakékana iki.
19 Jaskákinra Samuel jatíxonbi neskáa-
kana iki: —Nato min yonotibo kopí
min Ibo noa yoixonwe, noa mawáma-
yamanon ixon; nonbira ja westíora apo
imakaskin yokáxon, non ochabo kaia-
yona iki —akin.
20 Jatianra Samuelnin jato yoia iki:
—Rakéyamakanwe. Ikon riki maton
kikin jakonma aká; ikaxbi Iboiba-
keaxkaya rama ochóyamakanwe, jaská-
yamakinkaya jatíbi maton shinanya-
xonbi rabikanwe.
21 Ja ikonma diosbo chibanyama-
kanwe, matora akinti atipanyamake,
ikonma ixonra jakonmainoa mato
tsekati atipanyamake.
22 Ikon jakon Ibo ixonra, mato pota-
tima iki; mato jawen jonibo itinra já
keenai.
23 Mato kopi yokákin jeneax ocha-
naketian ea Ibon koiranbanon.
Jaskáyamakinra jakon itan Ibo keenai
keskati jati en mato axeati iki.
24 Ibora maton yoiti ixonti iki, akonkin
shinanxonra jatíbi maton jointiaxonbi
maton rabiti iki, ichabires jan mato
akinabora maton shinanti iki.
25 Ikaxbi jakonma akin maton jene-
yamaitianra, maton apo betanbi mato
keyoti iki —akin.

Filisteobo betan reteanankana

13 1 Saúl, Israel apo ixon jato
ikinkin peonontianra moa anii
senena iká iki; jainoax moa jaweti bari-
tia apo ixonra,
2 kimisha waranka israelita sontá-
robo katota iki. Micmas ikain Betel
mananmanra rabé waranka sontáro
jabé baneta iki, jainoax wetsa
waranka sontárora Jonatán betan

Benjamínhainoa Gabaain baneta iki.
Ja texea jonibora, moa jaton xobonko
botankanon ixon, Saúlnin jato yoia iki.
3 Jonatánmanra, Gabaain iká jaton
xobonkonia filisteo sontárobo jato keyoa
iki, jatian jara filisteobaon nikákana iki.
Jatianra jaskara winota israelitabaon
onankanon ixon, jatíbiainxon trompeta
xoon akanon ixon Saúlnin jato yoia iki.
4 Jatíbi israelitabaonra Saúlnin,
filisteo sontárobo jaton itinkonia moa
keyoa ninkakana iki, jakopíra filisteo-
baon, israelitabo omisa iki, jaskara
ikenra israelita sontárobo Gilgalhain
Saúl betan tsinkikana iki.
5 Jatianribira filisteobo, israelitabo
betan reteanani bonox tsinkikana iki.
Irákana iki, kimisha chonka waranka
reteananti carroya, sokota waranka
kabáyonin ikai sontarobo, jainoax ja
aniparo kexakea mashitii kikinshaman
icha sontaroboya. Japekáora, Micmas
ikain bokana iki, jainparira ikana iki,
Bet-avénhainoax, bari pikotaiori.
6 Israelitabora jakonmabires atiko-
manko ikax, filisteobaon jato aká kini
meranbo, itan chawá xankenhainbo
jonékana iki, shanka xaranbo, mai
chaká meranbo, jainoax pozo jeneoma
meranbora jonékana iki.
7 Ichaxonra, Jordán shitax, Gad itan
Galaad maiori bokana iki; ikaxbi Saúlra
Gilgalhainbipari baneta iki, jatianra
jatíbi jawen sontárobaon kikinbiresi
rakeananbi chibankana iki.
8 Jainxonra Saúlnin, kanchis nete
senen, jan jatio basi manati yoia
keskáakin Samuel manaa iki; ikaxbira
Samuel Gilgalhain nokóyamaa iki, itan
joniboribi moa boi peokoota iki.
9 Jatianra Saúlnin jato yoia iki: —Jatiobi
keyokin Ibo menoxonti yoinabo ea bexon-
kanwe, itan jabé raenoxon ja meniti yoina-
boribi bekanwe —akin. Jatianra janbi
menikin yoina keyokin menoa iki.
10 Saúlnin ja yoina menikin senenhai
betanribi Samuel nokóketianra Saúlnin
ja bechii pikóxon jowé aka iki,
11 ikaxbira Samuelnin yoia iki:
—¿Jaweati min ja jawékibo min akárin?
—akin aká iki. Jatianra Saúlnin yoia
iki: —Moa jonibo boí peokootaitian
oinxon, en aká riki, itan ja min yoia
nete moa mia nokóyamaketian, jainoax
filisteoboribi Micmas ikain tsinkita
iketian,
12 ea Iboki menikaatamatianbira
ipakebeiranxon Gilgalhainoa ea akanti
en shinanna iki; jaskara ikenra enbi
yoina jatiobi keyokin menoxonti iká
iki —akin.
13 Samuelninra yoia iki: —¡Ja min aká
jawékira, min aresbiresa iki! Ja Ibon
yoia keskáakin ninkáxon min aketianra,
ja Israelhain jatíbitian akonkin apo mia
jan imakeana iki.
14 Ikaxbi ramara mia jatíbitian apo
itima iki. Ibonra jawen keenshaman
joni westíora benati iki, jaskáxonra
jawen jemamea koshi iti janeti iki,
minra jan ati yoiabo ninkáxonyamaa
iki —akin.
15 Jatianbira Samuel moa Gilgal-
hainoax kaai, tekikaina iki. Ja texea
sontárobora reteanantiain Saúl chibani
bokana iki, ja Gilgalhainoax boaxa
Benjamínhain iká jema Gabaain nokó-
kana iki. Jainxon Saúlnin jabé boa
sontárobo toponara, sokota pacha iká
iki.
16 Saúlra jawen bake Jonatán betan,
jainoax jato betan boai sontároboya,
Benjamínhain iká Gabaa jemanko
banékana iki, jatianra filisteoboribi
Micmasain ikana iki,
17 kimisha tsamá reteananai filisteo
sontárobo jaton ikainoax pikotaxbira;
westíora tsamá Ofraori bokana iki, jara
Sual main iká iki,
18 wetsa tsamára Bet-horón jemaori
kaa iki, jainoax ja kimisha itin
iká tsamára, Zeboím teshanpa iká
mananhon mai matoori tsoa jonibi jain
jaama maiori bokana iki.
19 Jatíbiain Israelbaon mainra,
westíora jonibi yamin teetai yamaa iki,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jaskákinra filisteobaon shinanna iki,
jaskara ixonra hebreo jonibaon espa-
dabo, yami kenshobi jan chachimistibo
akantima iki ixon.
20 Jatíbi israelitabora filisteoboiba kati
iká iki, jaton mai karanbetibo kenshoi,
jaton lampabo kenshoi, jaton yamibo
kenshoi, itan jaton picobo kenshoi.
21 Ja mai karanbeti betan lampa
kenshotira icha kopíaxonbo ati iká iki,
jainoax yamibo betan ja yami taxo
kenshobo ramíketian benxoatira, icha
kopíribi ikaxbi namantanibo iká iki.
22 Ja reteanankanai netera, Saúl itan
Jonatán betan boaibo tsoabi espada
betan lanzaoma iká iki. Saúl betan
Jonatánbichora jayá iká iki.
23 Jaskakanai kamanra, westíora
tsamá filisteo sontárobo, Micmas ochó-
mashoko nokókana iki.

Reteanankin jatoaresax
Jonatán jakon ninkakaata

14 1 Wetsa netera Saúlnin bake
Jonatánman, jan akinnai joni
yoia iki: —Jowé, paro shitabainxon,
filisteo sontáro keiba tsamatabo rete-
anankin jato anon kawé —akin. Ikaxbi
Jonatánman ja reteanani kaai jawéki
jawen papa yoiamaa iki,
2 westíora mai mató pasenenain
granado jiwi naman jainxon trigo xeme-
kanainko tsamákana iká iki, jabetan iká
sontarobora sokota pacha joni iká iki.
3 Janbiribi iresama tari boti imaka-
nara Ahías iká iki, Ahitobnin bake,
Icabodnin noxa, ja Icabodra Fineesnin
bake iká iki, Silonkonia sacerdote
Elikan baba. Jonatán moa jainoax kaara
jonibaon onanyamaa iki.
4 Ja kamanra, Jonatán filisteobo
tsamatainko nokókasa iki. Jan katira
rabé ani shanka oken ibékona naxaran
kati iká iki, jawen janera Boses itan
Sene iká iki,
5 westíorara norteori Micmas bekeiba
iká iki, jainoax wetsabiribira surkiri
Gabaa jema bekeiba iká iki.
6 Jatianra Jonatánman jan akinnai
joni yoia iki: —Kawé, keiba kanon,
ja ikon Dios ikonhaismabo tsamáka-
nainko kaman. Non Ibon noa jawe axon-
titian riki, icha joniaxon iamax ichama
joniaxon non jatoaresnon ixon jan noa
akintira jawena jawebi atikoma yamake
—akin.
7 —Jatíbi ja min shinanabo areswe,
enra ja min akasaibo mia akinti jawe-
mabi iki —akinra ja akinaitonin aká iki.
8 Jatianra Jonatánman yoia iki:
—Oinwe, abákanon noa merareskin, oa
jonibo ikainko moa oke shitánon kawé.
9 Mato ikain noa ipakei kabánon jain-
xonbi noa manakanwe akin noa aka-
nara, noa jainbi iti iki, jatianra jato
ikain noa mapétima iki.
10 Ikaxbi mapéwe akin noa akanara,
noa kati iki, jara iti iki jakopi non
onanti, Ibon akinnara non akai jatoa-
reskin, iki noa iti —akin.
11 Jaskáxonra, ja filisteo tsamatabaon
oinnon ixon ja rabékan jato meramaa
iki. Jatianra jabo, jato oinnax neská-
kana iki: “Oinkanwe, ja kini meran
joneta iká israelitabora moa jokonai”,
iki.
12 Jatianbira Jonatán betan jan
akinnai joni akí, saí ikana iki: —¡Nato
noa ikain mapékanwe, westíora jawéki
non mato yoinon! —iki. Jatianra
Jonatánman ja akinnai joni yoia iki:
—Ea chibanwe, Ibonra israelitabaon
mekenman moa jato imai —akin.
13 Jonatánra mapeti kaai tae betan
mekenman wemeinata iki, ja akinnai
jonira já pekáo kaa iki. Jonatánman
filisteobo betan reteanankin jato maiki
potaabora ja akinnai jonin namepakea
iki.
14 Ja rekeni reteanankinra, Jonatán
itan ja akinnai jonin ochókainamabi
rabé chonka joni retea iki.
15 Jatíbi ja carpa peota meran ikábo
itan ja jeman ikábora ikonbiresi rakó-
kana iki. Ja ichama tsamá sontá-
robo itan ja reteananai tsamáboribira

ikonbiresi rakékana iki. Jatianribira
mai ninwana iki, jaskáketianra ikonbi-
resi anii ratékana iki.
16 Ja Saúlnin, jan jato koiranti imaa
sontárobaon, Benjamínhain iká Gabaa
jemankoxon oinkanara filisteo jonibo
jabati boí janbisbaini wetsaoribiresbo
bokana iki.
17 Jatianra jabé boai sontárobo
Saúlnin yoia iki: —Nobé ikáboki tsoa
maxkata non onannon jaton jane kena-
kanwe —akin. Ja jane kenakin oinka-
nara, Jonatán betan jan akinnai joni
yama iká iki.
18 Ja nete Ibon esé jain iká ani bonanti
israelitaboiba iketianra, Saúlnin Ahías
yoia iki: —Neri ja Diossen esé jain iká
ani bonanti bewé —akin.
19 Ikaxbi Saúl sacerdote betan yoyo
ikai kamanra, ja carpa peotainko
tsamata filisteobaon shinan onantimati
bebonkaresa iki. Jatianra Saúlnin sacer-
dote yoia iki: —Moa Diossen esé jain
iká ani bonanti neri beyamawe —akin.
20 Jatianbira Saúl itan jatíbi jawen
sontárobo tsinkitax, moa reteanani
bokana iki. Ikonbiresi jaton shinan
onantimatax, filisteobo jatonbinix rete-
anani keyókana iki.
21 Jainoaxa, moatianbi filisteobo betan
iká israelitabo, jaton sontárobo rete-
anantiain akini pikotaxbi, Saúl betan
Jonatán akinnai israelitabo tsamataori
winókana iki.
22 Jatian ja Efraín mananman joneti
boyantana israelitabaonra, filisteobo
jabati bokanaitian onanax, jato chibani
boax jato betan reteanankana iki.
23 Jaskati reteananboi boaxa, Bet-avén
kaman nokókana iki, jaskáxonra Ibon
Israelbo jatian jato xabáa iki.

**Akonkin senenhati ixon
Saúlnin yoia joi**

24 Jaskara ikaxa, ja nete jawebi piama
ikax israelitabo ikonbiresi paxkinkana
iki, Saúlninra akonkin senehanoxon
neskara yoia iki: “Ja yametamatianbi,
itan ja nokon rawibo en jato kopitama-
tianbi piábora moa jakonma iti iki”,
akin.
25 Jatianra sontárobo, jain mainbi
mishkin tsamata nii ikainko nokókana
iki.
26 Ja jonibo nii meran jikixon oinka-
nara onpax ikai keskati mishkin baita
iki; ikaxbira tsonbi ja akonkin senenhati
joiki rakékin tanayamakana iki.
27 Ikaxbi Jonatánmanra, jawen papan
jaskara atima akonkin senenhakanti
jawen sontárobo yoiaitian ninkatama
iká iki, jaskákinra jawen kekoti beai
rebon, bonan naa chachia jain mishkín
seróketian kokoax, jatianbi jawen
shinan jakiribi koshiinakaina iki.
28 Jatianra westíora israelita sonta-
ronin yoia iki: —Min papanra akonkin
senenhanoxon noa sontárobo yoia
iki, jaweratobaonki wetsa jawékibires
piai, jabora moa jakonma iti iki, ixon.
Jaskara kopíra jonibo ikonbiresi paxki-
nabo iki —akin aká iki.
29 Jainxonra Jonatánman yoia iki:
—Jaskáxonra nokon papan icha joni
jato jakonma imake. Oinwe, eara nato
ichamashoko mishkin tanax jatianbi
koshiinakainke,
30 jainoax ja non rawibo piti bichi-
nabo piaxkayara, noa bebon jakonhira
ikeanke. ¡Jatianra ja filisteobo non
jatoaresa, ani jawéki nona ikeanke!
—akin aká iki.
31 Ja netera, israelitabaon filisteobo
reteanankin jatoareskana iki, Micmas
ikainxon peoxonra, jato Ajalón kaman
akana iki. Ikaxbi israelita sontarobora,
moa ikonbiresi paxkinkanabo iká iki,
32 jaskákinra ja senentiainbi jaton
rawí bichina yoinabo, carnerobo, waka
awinbo, waka bene bakebo, mainbi
rakantaanan texteanan jatíbi jimiabi
pikana iki.
33 Ikaxbi jatíribibaonra, boxon
Saúl yoikana iki: —Jonibora nami
jimiabi pii, Iboki ochai ikanai —akin.
Jatianra Saúlnin yoia iki: —¡Matora

jakonhamisimabi jakonhamis keskábo iki! Westíora ani makan taranbekin, ea neno bexonkanwe.

34 Jainoaxribi jonibo betan yoyo ikanwe, westíorabaon jaton waka bene iamaxon jaton carnero ea neno bexonkanon, maton textexon pinon, jatianra jimioma nami pii mato Iboki ochatima iki —akin. Ja yamébira westíorabaon, jatonbi jaton waka bene boxon, jainxon textekana iki.

35 Saúlninra, janbiribi, Ibo Dios axonkin jainxon yoina menoti makan tsamana iki, japari menikin akára iká iki.

36 Japekáora Saúlnin neskara ati shinanna iki: —Nato yamé filisteobo chibani tenaman bonon bokanwe, jato keyokin retexon, neteai kaman jatíbi jaton jawéki binon bokanwe —akin. Jatianra jatíxonbi yoikana iki: —Min oinna jakon iketian, jaskara awé —akin. Ikaxbira sacerdotenin yoia iki: —Jawe akamatianbira, Diospari non yokáti jake —akin.

37 Jatianra Saúlnin Ibo yokata iki: —¿Enki filisteobo chibanti iki? ¿Israelitabaonki, jatoaresti iki? —akin. Ikaxbi ja netera Ibon jawebi jato yoiamaa iki.

38 Jaskara iketianra Saúlnin yoia iki: —Jatíbi sontárobaon koshibo neri bekanwe, jainxon oinkanwe, tsonki rama nato ocha aká iki ixon.

39 ¡Akonkin senenhanoxonra Israelbaon Ibon janenko en yoiai, nokon bake Jonatán inonbira, mawáti iki! —akin. Jatianra sontárobaon jawebi yoiamaa iki;

40 jakopira Saúlnin jatíbi israelitabo jato yoia iki: —Mato neke tsamákanwe, jatian oke wetsa tsamaori nokon bake Jonatán betan ea ibanon —akin. Jatianra sontárobaon yoia iki: —Min oinna jakon iketian jaskara awé —akin.

41 Jatianra Saúl saí ika iki: —Israelbaon Ibo Diossé, ¿Jawekopíki rama ja min tee axonai joni jawebi min yoiamaa? En jakonma aká iketian, iamax nokon bake Jonatánman jakonma aká ikaxa, suerte akana (Urim) makanshoko onanti pikóti iki. Ikaxbi ja min joni Israelbaon jakonma aká ikaxa, suerte akana (Tumin) makanshoko onanti pikóti iki —akin. Ja suerte akanara Jonatán betan Saúlki paketa iki, jatianra ja jonibo jakonma akáma ikax moa xabakaakana.

42 Japekáora Saúlnin yoia iki: —Nokon bake Jonatánki, itan eki suerte akanwe —akin. Jatianra suerte akana Jonatánki paketa iki,

43 jaskáketianra Saúlnin Jonatán yoia iki: —Ja min aká ea keshanwe —akin. Jatianra Jonatán keshaa iki: —Ikon riki, nokon kekoti rebonra bona mishkin tii axon, ichamashoko en tanaa iki. Ikaxbi eara neno iki, ea mawátira jawemabi iki —iki.

44 Jatianra Saúl saí ika iki: —¡Jonatán, mia mawáyamaketian ea abanon Diossen akonbireskin masá tenemakin! —iki.

45 Ikaxbira jonibaon Saúl yoia iki: —¡Jawekopíki Jonatán mawáti iki, jatoaresxon akonbireskin Israelbo akinnaxbi! ¡Jaskarara itima iki! ¡Ibo jaketianra, westíora boobi jawen maponkoniax pakétima iki! Ja rama akára, Diossen akinna aká iki —akin. Jaskáaxonra Jonatán mawáti ikenbi, jonibaon imayamaa iki.

46 Jatianribira Saúlnin filisteobo moa jato chibankin jenea iki, jainoaxa jaton mainbiribi moa baneti bokana iki.

47 Jaskataxa Saúl Israelhain moa apo jikia iki, jainoaxa jatíbi ja patax iká, jawen rawibo betan reteanana iki, jabora iká iki, Moab, Amón, Edom, Sobáinoa apo jainoax filisteobo. Jatian ja ikanainkobo kaxonra, reteanankin jatoaresa iki.

48 Jainoax sontárobo tsinkiax reteanankinra, Amalecbo jatoareskana iki, jaskáxonra Israelbo, ja jawéki yometsoamisbaon mekenmamea jato xabáakana iki.

49 Saúlnin benbo bakebora iká iki:
Jonatán, Isúi, jainoax Malquisúa. Jatian
jawen ainbo bake iká iki rabé: Merab,
ja reken, jainoax Mical, ja jawen chiní.
50 Ja Saúlnin awinin janera Ahinoam
iká iki, jara Ahimaasnin bake ainbo iká
iki. Jawen sontárobaon koshin janera,
Abner iká iki, jara Nernin benbo bake,
itan Saúlnin epa iká iki.
51 Cissa Saúlnin papa iká iki, jainoax
Ner, iká iki, Abnernin papa, jabora
Abielnin bakebo iká iki.
52 Ja Saúl janontianra, jatíbitian ikon-
biresi filisteobo betan reteanankana iki,
jaskákinra Saúlnin jatíbi jawen sontá-
robo koshi, itan rakéma jonibo jato
benxokaamakatiai.

Saúl Diossen omisa

15 1 Wetsa netera Samuelnin, Saúl
yoia iki: —Ibon raanara ea joke,
jawen jema Israelhain mia apo imakin
xenin machinon ixon. Jaskara ixon
rama ja mia Diossen yoiai ninkáwe.
2 Neskárai ja jatíbi atipana Ibo: 'Ja
Egiptonkoniax pikotax Israelbo bekanai-
tian jato betan reteanankana iketianra,
mii meranxon amalecitabo en jato masá
tenemai.
3 Jaskara iketian kaxon min sontá-
roboyaxon jato reteanankin peoxon,
jatíbi jaton jayata jawékiabi jato keyo-
tankanwe, jawekeskaxonbira maton
jato noibatima iki. Benbobo, ainbobo,
bakebo, itan bená pikota bakebo,
jainoaxibi waka benebo, carnerobo,
camellobo, itan burrobo, maton keyokin
reteti iki' —akin.
4 Jatianra Saúlnin, jonibo kena-
maxon, Telaimhainxon jawen sontárobo
jaton jane kenapakea iki. Rabé pacha
waranka jonira ja reteanantiain main
boaibo iká iki, jainoax chonka waranka
jonira Judáinoabo iká iki.
5 Japekáora Saúl jawen sontároboya,
Amalec jema ochóma kaa iki, westíora
wean patax, jainxon jato akin peonoxa
jain joneta iki,
6 jatianra Saúlnin joi boaibo quenita-
boiba raana jato yoia iki: —¡Oke,
bokanwe! ¡Ja Amalecitaboibakeax pikó-
kanwe, mato non jatoyabi keyoamabi;
matonra ja non rekenbo Egiptonkoniax
pikotax bekanaitian jakonhaa iki!
—akin. Jatianra quenitabo, moa
Amalecitaboibakeax pikókana iki.
7 Jatianra Saúlnin jawen sontárobaya-
xon amalecitabo betan reteanankin
Havilainxon peoxon, Shurhain kaai jiki-
tiain kaman jatoareskin jato chibankana
iki, jara Egipto mai senenainko iká iki;
8 jainxonra jaton apo Agag, yatankana
iki, jaskáxonra jatíbi jawen sontárobo,
reteanantiainxon jato retekana iki.
9 Jaskara ikenbira Saúlnin, jawen
sontároboyaxon Agag, jaweayamakin
jamakana iki, jainxonra kikin jakon-
shaman carnero awinboribi reteyama-
kana iki, waka benebo, jainxon waka
bene bake xoashamanbo, carnerobo,
itan ja kopí jawékibo keyoyamaxonbira,
jatíbi kopíma jawékibo betan ichama
kopía jawékibores keyokana iki.
10 Japekáora Ibon Samuel yoyo aka iki:
11 —Saúl apo imayamapainonbira en
imaa riki, eibakeax ochótaanan en ati
yoiabo senenhayamaa iketian —akin.
Jatianra Samuelnin jawen shinan kikin
tsokas banéxon, Ibon ja Saúl jaweaya-
manon ixon, ja yamé yokáxonshina iki.
12 Ja moa nete xabataitianra, Saúl
bechinox kaa iki, ikaxbi Carmelhainra
Saúl kake akin yoikana iki, jain
westíora monomento nichinxonra,
westíoraakin mayataanan moa Gilgal-
hori kaa iki.
13 Jatianra Saúlnin, jaiba kaketian
Samuel yoia iki: —Mia Ibon jakon-
habanon. Ea Ibon ati yoiara, en moa
senenhake —akin.
14 Jatianra Samuelnin yoia iki:
—¿Jatíbi yoinaboki min retea, jatian
ja carnerobo itan waka benebo man ikai
en ninkatai jawe iki? —akin.
15 Jatianra Saúlnin yoia iki: —Jabora
Amalec ikainoa kikin jakon carnerobo

betan kikin jakon waka benebo iki, min
Ibo Dios meninoxon nokon sontárobaon
bexonkana riki. Ikaxbi jatíribi jawéki-
bora moa non keyoa iki —akin.
16 Jatianra Samuelnin yoyo imaya-
makin neskaa iki: —¡Netewe, Ibon yamé
ea yoiwana en mia yoibanon! —akin.
Jatianra Saúlnin aká iki: —Yoireswe
—akin.
17 Jainxonra Samuelnin yoia iki:
—¿Apo ikámatianki eara kikinma-
shoko iki, ikax mia shinanmeeyamaa
iki? Jaskara ikaxbira, mia israelita joni-
baon rarebobaon koshi iká iki, jaskara
ikenra já min yoiti ixonti iki.
18 Jakon riki, Ibonbira mia raana iki,
ayamama ja ochaya amalecita jonibo
jato reteanankinxon, jatíbi jato jayata-
yabi keyonon ixon,
19 ¿Jawekopíki ja ati yoiabo, min
ninkáxonyamaa iki, itan ja maton
rawibo bichinabo bixonki, jakonma
jawéki min Ibo bebon ayamaa iki?
—akin.
20 Saúlninra yoia iki: —Enra moa Ibon
jaskáti yoiabo ninkáxona iki, itan jan
ati yoiabora en moa senenhaxona iki:
enra Amalecbaon apo yatanxon, moa
bea iki, itan wetsa amalecitabora en
moa jato keyoa iki.
21 Ikaxbi ja sontárobaonra, ja kikin
jawékibo keyoti ikenbi, jakon carne-
robo itan jakon waka benebo bikana
iki, Gilgalhainxon min Ibo Dios ja
kikin shinanxon menixon menoxonti
kopí —akin.
22 Jatianra Samuelnin yoia iki:
"Ja Ibon keen riki, jan yoia keskábo
ninkáxonai iti,
yoina keyokin menoxona itan
yoina keyokin menoxonama
bebonbiresiki yoiti ixona itan
netékainxon ninkáxonai iti,
ja jawékibo menixon menoxonai
itan ja carnerobaon xenibo meni-
titianbi.
23 Jakonmabires ocha riki ja jaki
yoitimati,
ja onanmisai inox axei tanáti kes-
káribi;
jaskáribi riki ja rabiti aká rabiaibo,
itan Dioski yoitimati.
Jawen esébaon mia keenyamaa
keskatira,
rama jábiribi mia apo iti keenya-
mai", akin.
24 Jatianra Saúlnin, Samuel yoia iki:
—Ikon riki eara ochaa iki, joniboki
raketai kopí, jaton yoiabores axonai
kopíra ja Ibon jaskara ati yoiabo itan
ja min jaskara ati axeabaon ea shinan-
benota iki.
25 Ikaxbi en mia yokatai riki, nokon
ocha min ea shinanxontima, ebé baneti
kaxon Ibo rabii kawé —akin.
26 Jatianra Samuelnin aká iki: —Eara
kayamai mibé baneti, minra jaskara
Ibon ati yoiabo senenhayamake, jaskara
ikaxa rama jaribi, moa mia Israelbaon
apo itin keenyamai —akin.
27 Samuel kaai ranbeakekainaitianra
Saúlnin jawen perakooti kebí yatanxon
noshinana iki.
28 Jatianra Samuelnin, Saúl yoia iki:
—Neskáribiakinra, mia Israelbaon koshi
itimaakin Ibon mia ake. Jaskáaxonra
westíora ja min kaibo, mia winoa bebon
jakon iketian koshi imake.
29 Ja Diossa Israelbo jan jatoareskinai
iki, jara wetsa jonibires keskáma iki,
jansotira atipanyamake, jawen shinanra
wetsaati atipanyamake —akin.
30 Jatianra Saúl iríbaa iki: —Eara
ochaa iki, ikaxbira en mia yokatai,
Israelbaon joni koshibaon, itan jatíbi
jonibo bebon, apo keskáakin shinankin
ea jeneyamawe. Jaskara iken ebé
Gilgalhain kawe ja Ibo min Dios min
rabinon —akin.
31 Jatianra Samuel, Saúl betan baneti
kaxon Ibo rabia iki.
32 Japekáora Samuelnin ati yoia iki:
—Ramara Amalecbaon apo Agag
min ebebon beti iki —akin.
Jatianra jakonshaman shinanyanix
Agag, Samuel bebon joá iki,

ja kikínbires jakonma mawáti
onsára moa winóbirake iki ikax.
33 Ikaxbi Samuelnin yoia iki: —Icha
ainbobora sontárobo retenanxon,
min bakeoma banémaa iki.
Ramara jabo ikana keskáribi min
tita banetai —akin.
Jainxon moa oribo yoiboyamakinra,
Samuelnin Gilgalhainxon Ibon
amaara retexon Agag xatepakea
iki.
34 Japekáora Samuel Ramáin jawen
xobonko kaa iki,
jatian Saúlbiribira ja moa jakátiainko Gabaain jawen xobonko
moa baneti kaa iki.
35 Jainxonra Samuelnin, jawetianbi
moa Saúl oinyosma iká iki,
Saúl Ibon moa Israelbaon apo
imayamaketianra masá shinanna
iki.

Apo iti Ibon David katota

16 1 Ibonra Samuel yoia iki:
—¿Jawetio basikayaki min
Saúl kopí masá shinankin jeneti iki?
Eara moa já Israelbaon apo iikarestinin, keenyamai. Min jain xeni akai
machaman xeni bochoawe, jaskátaanan
mia Isaíkan xobonko, Belénhain mia
katinra ea keenai jawen bakeboainoara,
apo imanoxon en westíora katota iki
—akin.
2 Jatianra Samuelnin yoia iki: —¿Jawe
akíki ea kati iki? ¡Apo iti wetsa en xeni
machita onanxonra Saúlnin ea reteti
iki! —akin. Jatianra Ibon yoia iki:
—Westíora waka bake awin bibaini
kaxon yoitanwe, Ibo, nato menixon
menoxonira ea joke akin.
3 Japekáora ja menotiainxon min Isaí
kenati iki, jainxonra min jaskara atibo
en mia yoiti iki. Jaweratoki ja apo imati
en mia yoiai, jara min xeni machíti iki
—akin.
4 Ja Ibon jaskaati yoiara, Samuelnin
aká iki. Jatian moa Belénhain nokóketianra, ja jemamea koshibaon
rakeananbi bii jokonxon yokákana iki:
—¿Jakon joi beiki mia joá? —akin.
5 Jatianr Samuelnin yoia iki: —Jenjén
jaskara riki. Eara joke nato waka awin
bake Ibo menixon menoxoni. Dios
bebon jakon inox chokikanwe, itan
ja waka en menikin menoai ebé pii
bekanwe —akin. Japekáora Samuelnin
Isaí jawen bakeboyabi Ibo bebon jakon
iti jato imaa iki, jaskámaxonra ja Dios
jawéki meniainko kati jato kenaa iki.
6 Jatian jabo nokóketianra Samuelnin,
Isaíkan reken bake, Eliab oinxon
shinanna iki: “Wetsama nato riki, ja
Ibon apo iti katota joni”, iki ixon.
7 Ikaxbira Ibon yoia iki: “Jawen jisá
itan jawetio anirin ixon ja oinyamawe,
jaskarabora nokon keenma iki. Jonin
oinnai keskákin oinyamawe, jonira jaton
yorabores oinnai iki, ikaxbi en oinnaira
jaton shinanbiribi iki”, akin aká iki.
8 Jatianra Isaínin jawen bake
Abinadab kenaa iki, jaskáxonra Samuel
bebon boá iki; ikaxbi Samuelnin neskáa
iki: —Jama riki Ibon katota —akin.
9 Japekáora Isaínin jawen bake Sama
boá iki; ikaxbi Samuelnin yoia iki:
—Natomaribi riki, ja katokota —akin.
10 Jaskáabokinra Isaínin, jawen
kanchis bakebo Samuel bebon boá iki,
ikaxbira Samuelnin yoia iki, nenoa
westíorabira jabo Ibon katotama iki
akin.
11 Ja senenainbira yokáribia iki:
—¿Min bakebokayaki moa yamaa?
—akin. Jatianra Isaínin aká iki: —Ja
benbo maxko, carnero koiranairesa
maxkáke —akin. Jatian Samuelnin yoia
iki: —Ja benatankanon jato ranwe, já
nokotamabira non piti atipanyamake
—akin.
12 Jatianra Isaínin kenati jato raana
iki. Ja betan ikástishamanra iká iki,
ja baken yorara joxochashaman iká
iki itan metsáshaman jonira iká iki.
Jatianra Ibon Samuel yoia iki: —Nato
riki já. Jaskara ixon, moa apo inon
onantiakin xeni machiwe —akin.

13 Jatianbira Samuelnin pomon iká
xeni bixon ja bake ranon David janeya,
jawen wetsabo bebonbi moa onantiakin
apo imakin xeni machita iki. Jatianbira
Ibon shinanman moa já iboaa iki. Moa
piá pekáora Samuel jato kaai ataanan,
Ramáin jawen xobonko kaa iki.

Davidkan Saúl tee axona

14 Saúlhibakeax Ibon shinan pikotax
ochóketianra, jakonma shinan yoshin
Ibon raana joxon Saúl masá tenemaa
iki.
15 Jakopíra ja akinaibaon yoia iki:
—Jawekeskaki min oinnai, ja Diossen
amaa jakonma shinanman mia masá
tenemaitian.
16 Jaskara iketian noa yoiwe, ja arpa
ten ati onan benakanon ixon, jatianra
mia jakonma shinanman akaitiibi, jan
arpa ten akaitian min shinan jakonti
iki —akin.
17 —Jakon riki, jakonshamanhakin
arpa ati onan joni benakanwe, jaskáa-
xon ea bexonkanwe —akinra Saúlnin,
jato yoia iki.
18 Jatianra jain iká westíoranin yoia
iki: —Enra Isaíkan bake westíora
Belénhain iká onanke, janra kikin
jakonhakin arpa ten akai, itan jara
reteanankas ikax rakéma joni iki,
jainoax metsá itan jakoni yoyo iti onan-
ribi; itan Ibon akinnairibi riki —akin.
19 Jatianra Saúlnin, joi boaibo Isaí
yoiti jato raana iki: "Ja min bake David
carnerobo koirannai ea raanxonwe",
akin yoiti.
20 Jatianra Isaínin jawen bake David,
Saúlhiba raankin: Westíora burro,
jainxon panhaxonbo, jainoax westíora
bichi chomo uva xeati bochóya itan
westíora cabra bake bene jabé Saúl
bomaa iki.
21 Jaskati Saúl bebon kaaxa, David ja
akinnai baneta iki, Saúlninra onanxon
ichabires jaki jakon shinanna iki.
Jaskákinra wetsa jan akinnaibo bebon-
bires já akinnai itiakin Saúlnin janea iki.
22 Jainxonra Saúlnin westíora joi Isaíki
raana iki, David jabé banénon ixon
yokákin, jan oinna jawen keen iketian.
23 Jaskákinra ja Diossen raana
jakonma shinan yoshinman Saúl akai-
tian, oinxon Davidkan jawen arpa bixon
ten axonkatitai. Jaskáaxonara Saúlnin
koshi shinanhinabainxon, jakon shinan-
katitai, jatianribira jakonma shinan
jaibakeax ochókatitai.

David Goliat reteax jawen main ninkakaata

17 1 Wetsa netera filisteo sontárobo
israelitabo betan reteanannox,
Judámain iká Socó jemanko tsinkíkana
iki, jabora Socó jema betan Azecá jema
naxaran Efes-damimhain ikana iki.
2 Jatianribira Saúl itan jawen sontá-
robo, Elá mai teshanpain tsinkitax,
jainoax filisteobo betan reteananox
benxokakana iki.
3 Wetsa mai mató maxkaten filisteobo
iketianra, ja bekeiba wetsa mai matokan
israelitabo ikana iki, ja naponra mai
teshanpa iká iki.
4 Jatianbira filisteobo xarameax,
kimisha metroya westíora reteanankas
joni pikókawana iki, jawen jane Goliat,
ja iká iki Gat jemamea.
5 Jawen maponko bronce maitia,
jawen yoranko bronce xopanantia,
bronce aká jawen iwe pichika chonka
pichika kiloya.
6 Jan witax panati, itan tsatsitaxo
iaxon boaira iká iki bronce akanaribi.
7 Jawen tsatsitaxo kikin ani, jawen
rebonko kensho iká yami iká iki sokota
kilo winoa. Jan Goliat akinnaira já
bebon kaa iki.
8 Jatianra Goliat, israelita sontá-
robo bebon chankatax saí ika iki:
—¿Jawekopí reteanani mato joarin?
Ea riki filisteo, jatian mato riki ja Saúl
akinnaibo, jaskara ixon mato xaranmea
joni katokanwe ebé reteanani jonon.
9 Ebé reteanankin eaaresti ikaxa joti
iki, jatianra noabo maton kikinhakin

yanka yonoaibo iti iki; ikaxbi já enha-
resketianra mato non kikinhakin yanka
yonoaibo iti iki.
10 Rama netera en mato yoiai, Israel
sontárobo betan reteanankaskin. ¡Ea
westíora joni raanxonkanwe ea jabé
reteanannon! —akin.
11 Jaskati filisteo joni yoyo ikai ninka-
taxa, Saúl itan jatíbi jawen sontárobo
jaton shinan yosmabainax ikonbiresi
rakékana iki.
12 Matonra moa onanke westíora
jonira Belénhain jaa iki, jawen jane
Isaí, jara Saúl apo inontian moa bebon
yosiora iká iki. Jara posaka benbo
bakeya iká iki, westíora jawen baken
janera David iká iki.
13 Jatian ja Isaínin kimisha reken
bakera, ja Saúl reteanani kaaitian
chibani bokana iká iki. Ja kimisha bake
reteanani kaabaon janera iká iki: Ja
reken Eliab, ja rabé itin iká Abinadab,
itan kimisha itin iká Sama;
14 jainoax David iká iki ja senenainoa
bake,
15 jara Saúlbiribi akinnai ikáx, ja ikana
chopa xobonko kaax, itan Belénhain
jawen papan carnerobo koirani kaax
ikai iká iki.
16 Jaskákanai kamanra Goliat filisteo
joni, yamékiritiibi itan yantántiibi israe-
litabo sinái pikota iki, chosko chonka
nete senenra jato jaskáa iki.
17 Wetsa netera Isaínin jawen bake
David, yoia iki: —Nato trigo tobán
rabé chonka litro biwé, jainxon chonka
pan, jaskáaxon min wetsabo ishton jato
ikana chopa xobonko boxontanwe.
18 Ja sontárobaon koshiribira, min
chonka queso boxonti iki. Jainxonra
min wetsabo min ointi iki, jawekes-
kaki ikanai ixon, jakon ikanaitianra ja
oinxon en onanti wetsa jawékibires min
ea bexonti iki —akin.
19 Jaskatai kamanra, Saúl itan David-
kan wetsabo, itan wetsa israelita sontá-
robo, Elá mai teshanpainoax filisteobo
betan reteanani ikana iki.
20 Ja nete xabataitianra, David car-
nerobo wetsa joni koiramataanan;
jawen papan menia jawékiati jawéki
jato boxoni kaa iki. Jatian ja ikana
peotainko David nokóketianra, sontá-
robo moa reteanani boí jokonkana iki,
ja boira reteanantikiri iki saí ibainkana
iki.
21 Israelitabo betan filisteobora, rete-
ananox beibanani joyókana iki.
22 Ja reteananti jawéki betan ja jawé-
kiati jawéki koirannai joniki, ja boai
jawékiatibo jenebaini ishtoi kaaxa,
David jatoiba nokota iki; matoki jawe-
keska iki akinra jawen wetsabo yokata
iki.
23 Jaskati jato betan yoyo ikaitianra, ja
reteanankas filisteo joni, Gat jemamea
jawen jane Goliat, ja filisteobo tsamatai-
noax pikókirana iki, jainxonra jato abea
keskábiakin sináatoshia iki. Jatianra
Davidkan ninkata iki.
24 Ja joni jaskataitian oinnaxa, israe-
litabo ikonbiresi raketi já bebonmeaxbi
jabákana iki,
25 jaskatira neskákana iki: “¿Oa joni
pikotaki, moa maton oinna? ¡Jara
Israelboki sinati joá iki! Tsonki já
ayonnai jara apon icha kopí jawéki
meniti iki, itan jawen bake ainboribi
awinhanon ixon meniti iki, jainxonri-
bira jawen rarebobaon moa apo jawebi
kopíatima iki”, ikibo.
26 Jatianra ja patax ikábo Davidkan
yokata iki: —¿Ja nato Goliat rete-
ketianmein itan jan Israelbo ramiaresaibo
keyóketianmein jawe ja joni menikanti
iki? Jaskara iken ¿Tsoa ixonmein ati
iki nato Dios ikonhaismaton, ja jiria
Diossen sontárobo jaskáakin? —akin
jato aká iki.
27 Jaskáara jabaon moa aibata keská-
ribiakin yoikana iki, Goliat, reteketian
ja menitibo.
28 Ikaxbi Eliab, ja Davidkan wetsa
rekenra, jonibo betan jaskati yoyo
ikai ninkatax, jaki sinákin neskáa
iki: —¿Jaweaki mia neno joárin?

¿Tsokikayaki ja tsoa jonibi jain jayamainko, ja ichama carnerobo min jenebeirana? Jawe akasi mia neno joarin ixonra en onanke, miara jakonma shinanya iki, mia neno joá riki reteanankanaitian jato oinkasires —akin.

29 Jatianra Davidkan yoia iki: —¿Ja ramabi yoyo ixonki, jawe jakonma en aka? —akin.

30 Jaskati moa jawen wetsaibakeax kaxon, Davidkan wetsa joni yokatabira, jaskáribiakin yoia iki.

31 Ja Davidkan yokataitain ninkábaini boxonra jatíribibaon, Saúl yoikana iki. Jatianra Saúlnin David kenamaa iki.

32 David joketianra Saúlnin yoia iki: —Mato Goliatnin jaskáabira tsoabi shinan namanti yamake, ea min yonoti kaaxa, jabetan ea reteananti iki —akin.

33 Saúlninra yoia iki: —Ja Goliat betan reteanani kaira, miabicho katima iki, ikaxbi miara bebon bakeranonhira iki; jara jawen bakeranontianbi reteananai joni iki —akin.

34 Jatianra Davidkan yoia iki: —Ea min yonoti, nokon papan carnerobo koirannai inontianra, westíora leónman iamaxon westíora oson, kenenko joxon carnero boaitian,

35 japekáobi kaxon, jawen rekinhainoabi en carnerobo bichinkatitai; en jaskáa ea bikasaitianra, jawen koinbi yatanxon en retenon kaman rishkikatitai.

36 Jaskáxonra, min yonotinin, león betan oso retekatitai. Jaskáribiakinra nato Ibo Dios ikonhaisma filisteo jonibo en jato akai, jiria Diossen sontárobo betan reteanantinin keenkana iketian.

37 Ja león betan oson mentsisainoa ea xabaa Ibonribira, ja Goliatnin mekenmamea ea xabaati iki —akin. Jatianra Saúlnin yoia iki: —Jaskara ikax katanwe, Ibora mibé iki —akin.

38 Saúlninra jawen chopa David sawemati jato yoia iki, bronce maitira maimakana iki, itan bronce xopanantiribira sawemakana iki.

39 Ja senenainbira Davidkan jawen chopakibi jawen cintora ikain ja espada panina iki, jatíbi jabo jaskátaananra axeama ikax, nii tanata iki. Ikaxbi jainxonbira Saúl neskáakin yoia iki: —Axeama ikaxa, ea neskaraboya nitikoma iki —akin. Jatianra moa jatíbi jopémaa iki,

40 jawen bastón bixonra, pichika makan jakonshokobo ja weanmamea katóxon ja boai pishan napota iki, jainoaxa David jawen baladora tsomaya, Goliat nokoi kaa iki.

41 Jatianribira já David nokoi kaai jainmashaman iikaina iki. Jan akinnaira ja bebon kaa iki.

42 Goliatnin David oinnara, bakeranon ikáx jawen yora joxochashaman, itan metsá iká iki, jaskara ikenra jan oinna iresabires iká iki,

43 jaki shirokinra yoia iki: —¿Eaki westíora ochiti iki, jaskara jiwiaxon min ea akí joti? —akin. Jaskátaananra jatianbi jawen diosen janenko, David jakonmakin shinanxona iki.

44 Jaskáaribaxonbira, Goliatnin yoia iki: —¡Neri jowé, min nami, noyai yoinabo betan pimis yoinabo, já pinon ixon en jato meninon! —akin aká iki.

45 Jatianra Davidkan yoia iki: —Ea akira mia joai, espadaya, yami taxo kenshoya, itan tsatsitaxoya ikaxbi eara mia akí kaai Ibo jatíbi atipana Israelnin sontárobaon Diossen janenko, jabo betan reteanankaskin min yoia iketian.

46 Ramara Ibon mia eki menikaamaketian retexon, en mia texteai, jaskáxonra filisteo sontárobaon mawá yorabo, en noyai yoinabo betan pimis yoinabo pinon ixon meniai. Jatianra nato netemeabaon jatíxonbi onankanti iki, Israelbo betanra westíora ikon Dios jake ixon;

47 jatíbi ja neno tsinkitabaonra, onanti iki, espadanin, itan yami taxo kenshonbicho jato Ibon jatoaresyamai. Nato reteanantira Ibona iki, jaskara ixonra non mekenman mato jan menikamai —akin.

48 Jaskáara Goliat David nokoi kaai
pikota iki, jatianra jaribi ishtonbires
jakikirana iki,
49 jainxonra Davidkan pisha meranoa
westíora makan bixon, jawen baladoran
nanetaanan jawen betonkoainshaman
Goliat tsakaa iki. Ja tsakaa jawen beton-
koain makan jikiketianra jawen bema-
naninbi maiki paketa iki.
50 Jaskáxonra Davidkan jáaresa iki.
Westíora baladorayaxon itan westíora
makanmanresa Davidkan Goliat retea
iki. Espada boamara iká iki.
51 Jaskatira ishtoi kaax já patax
nia iki, jawen xaka meranoa tseka-
taanan jawen espadaninbi retea iki.
Jaskáaxonra textea iki. Jatianra jatí-
ribi filisteo sontárobo, moa jaton rete-
ananti onan joni mawáketian oinnax,
jabákana iki.
52 Jatianra israelita itan ja Judá
sontárobo, saí ikana iki: Jato retenon
akanwe iki, jatianra ja Gathain kaai
jikitiainko itan Ecrón jema xepotibo
ikainko kaman jato chibankana iki.
Saaraimhainoax peokootax Gat itan
Ecrón jemanko kati bai kamanra, jatí-
biain filisteo sontárobaon mawá yorabo
tipia iká iki.
53 Ja filisteobo chibani botana pekáo
Efes-damimhain banéxon, israelitabaon
jaton carpa peotabo ikainoa jatíbi jaton
jawéki bikana iki.
54 Jatianra Davidkan Goliatnin mapo
itan jan reteananti jawékibo bixon
jawen xobonko boá iki, japekáo basi-
chaara ja mapo Jerusalénhain boá iki.
55 Saúlninra moabi jawen sontárobaon
koshi Abner, yokata iki, ja Davidkan
Goliat akí pikoti kaaitian: —Abner,
¿Nato baken papaki tsoa iki? —akin.
56 Abnerninra yoia iki: —Enra mia
akonkin yoiai, enra onanyamake
—akin. Jatianra Saúlnin yoia iki:
—Jaskara ikenra, tsoarin ixon min
onanti jake —akin.
57 Goliat retea pekáo, jawen mapo
moa baneti jokin beaitian oinxonra,
Abnernin David nokoxon Saúl bebon
boá iki,
58 janra yokata iki: —Baké, ea yoiwe
¿Tson bakerin mia? —akin. Jatianra
Davidkan yoia iki: —Min yonoti ja
Belénhain iká Isaínin bake riki ea —akin.

David betan Jonatánman jakon janoxon akonkin shinanna

18 1 David, Saúl betan yoyo iki
senena pekáora, David kikini
jabetan raenanai Jonatán baneta iki.
Jaskákinra janbix noikaata keskári-
biakin, noia iki.
2 Ja netebira Saúlnin, jatíbitian jan
akinti bia iki, jatianra jawen papan
xobonko moa raanyamaa iki.
3 Jonatánmanra janbix noikaata
keskáakin David noia iká iki, jaskákinra
jatíbitian raenanai iti shinanbekona iki.
4 Jaskákinra, ja sawea jawen perakooti
betan jawen tari jopétaanan menia iki,
jainxonra jawen espada, jawen kanóti,
itan jawen cinturónribi menia iki.
5 Jatíbi ja Saúlnin ati yoia jawékibo
senenhaxonra, Davidkan jan atipana
jawéki jato oinmaa iki, jaskara iketianra
Saúlnin jawen sontárobaon koshi
jikimaa iki. Jatianra Saúlnin sontá-
robaon, itan jatíbi sontárobaon keen-
shaman, ja David iká iki.

Davidki rarokanaitian Saúl jaki notsia

6 Sontárobora baneti bekana iki,
Davidkan Goliat retea pekáo, Israel-
hainoa jatíbi jemankonia ainbobora,
jaskara jaton axé iketian panderoyaxon
itan platilloyaxon raroshamankin bewa-
nanbi itan danzaananbi, apo Saúl bii
jokonkana iki.
7 Ja biira bewaananbi danzani, bewá
banebaneshamani ainbobo neskákana
iki:

"Waranka jawen rawíra Saúlnin
reteke,
ikaxbi chonka waranka jawen
rawíra Davidkan reteke", iki
ikana iki.

8 Jaskaraton tsokásmaara, ikonbiresi
sinati Saúl yoyo ika iki: —Ja Davidkan
chonka waranka reteara yoikanai,
ikaxbi en warankares reteara yoikanai.
¡Ramara nokon toan moa apo imakan-
tires maxkáke! —iki.
9 Jatianshamanra Saúl, moa Davidki
notsii jakonmaata iki.
10 Saúlnin ebé banéwe akin David aká
pekáora, Diossen raana joxon yoshiman
shinanman Saúl iboa iki, jaskáara ja apo
ikax jain iká xobo meranoaxbi, westíora
shinan ramita joni keska iká iki. Ikaxbi
jaskaai axea ixonra, Davidkan jawen
arpa ten axona iki, jatianra Saúl jawen
yami taxo nenké kensho tsomaa iká iki.
11 Ishtonbiresa Saúlnin, yami taxo
kensho wakeinabainxon, David chikékibi
kataxbainki chachiti shinanna
iki, ikaxbira Davidkan Saúl, rabéakin
winonna iki.
12 Jatian moa já akinhamakin Ibon,
David akinnai oinnax, Saúl jaki raketa iki.
13 Jaskákinra pikoxon, westíora tsamá
waranka sontárobaon koshi jikimaa iki,
jaskatira reteanani kaax itan joáx ikátiai.
14 Jaskáakin Ibon akinnara, Davidkan
akaibo jatíbi jakonbires ikátiai.
15 Jaskati bebonkaresaitian oinnaxa,
Saúl Davidki raketa iki.
16 Ikaxbira Israelhainxon, David jatíxonbi
noikana iká iki, jankaya ja reteanani
katinko, itan moa banétiainko jato
ikinnai iketian.
17 Wetsa netera Saúlnin David yoia
iki: —Ninkáwe, enra nokon reken bake
ainbo Merab, min awinhanon ixon
meniai, ikaxbi en mia yoiai riki, miara
nokon reteanankas koshi shinanya iti
iki, jaskatira mia Ibon janenkobo reteananti
iki —akin. Saúlnin shinannara iká
iki, enbira reteti yamake, filisteobora en
amati jake ixon.
18 Ikaxbi Davidkan yoia iki: —Ea
apon rayos iti ikaxbira, ea jawemabi
iki, nokon rarebo Israelhain ikábora
jawemabobi iki —akin.
19 Jaskáakin yoixonbira Saúlnin aká
iki, ja David moa jawen bake Merab
meniti nete nokóketian, já meniamakin
Meholainoa joni Adrielres menikin.
20 Ikaxbi Saúlnin wetsa ainbo bake
Micalra iká iki Davidkan keenai.
Jaskáakin Saúl yoikanara, jawen keenshaman
iká iki,
21 filisteobaon retenon ixon jan beparankinra
awinhanon ixon David meniti
shinanna iki. Jaskara shinanxonra,
Saúlnin, jawen rabé itin David yoia iki:
—Ramakayara ikon, mia nokon rayos
ikai —akin.
22 Japekáora Saúlnin jawen yonotibo
yoia iki: —Matobicho ixonra, David
betan yoyo ikin maton neskáati iki,
ikonbiresira apo mion keenai wetsa
jawen yonotibo bebonbires, já nokon
rayos ikára jakonhira iti iki, ikira ikai,
akinra maton ati iki —akin jato aká iki.
23 Saúlnin yonotibaonra boxon, David
jatíbi joibo jaskáakinribi yoikana
iki, ikaxbi Davidkan jato yoia iki:
—¿Matonki shinanai apon rayos iti, ea
keska jawebioma itan kikínmashoko
joni ikax itibires iti iki ixon? —akin.
24 Davidkan jato yoia keskáribira kaxon
jawen yonotibaon Saúl yoikana iki.
25 Jatianra Saúl, filisteobo David retemakasai
ixon, jato yoia iki: —Ja David
yoikanwe, ja wanoti kopí noa axea
keskáakin, ea apo kopíatitianbi, ea jan
menitinin keenai riki, pacha filisteobaon
jakina rebichi, ea nokon rawíbaon
kopikaatinin keenai kopí —akin jato
aká iki.
26 Jatianra jaiba boxon, ja Saúlnin
yonotibaon David jaskáakin yoikana iki,
jainxonra moa Davidkan onanshamana
iki, eara moa apon rayos iki nokoti kaai
ixon. Ja iti nete senenamatianbira,
27 Davidkan jawen jonibo bia iki,
jatoya kaxonra rabé pacha filisteo retea
iki, japekáora jaton jakinna rebichi,
jawen rayos inoxon apo boxona iki.
Jatianra Saúlnin jawen bake ainbo
Mical, moa awinhanon ixon menia iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

28 Ikaxbi Saúlra David Ibon akinnaitian itan Micalnin noia oinnax.
29 Jaskara ikenra moa ikátiai bebonbires raketa iki, itan jatíbitian jawen rawí baneta iki.
30 Jainoax wetsa jawékiribi, ja filisteo joni koshibo jaton sontároboya beax israelitabo betan reteananaitiibira, ja Saúlnin wetsa sontárobaon koshibaon akai bebonbires, Davidkan jato keyokatitai, jaskákinra akonbireskin jatixonbi jakonhakanai iká iki.

Saúlnin David jaskáaxon reteti benaa

19 1 Wetsa netera, Saúlnin jawen bake Jonatán itan jatíbi jawen sontárobaon koshibo yoia iki ja David retexonkanon ixon. Ikaxbi Jonatánman kikinhakin David noia ixon,
2 keshana iki: —Nokon papanra jaskáaxon mia reteti benai. Jaskara iketian bakish yamékirishoko koiramewe, jaskara iken wetsabaon onanamainko ja enbicho onanainko jonéwe.
3 Jain mia joneta mainko, mia ochómara ea nokon papa betan kaai. Jainoaxa mia yoii ea jabé yoyo iti iki, jaweki ea yoitiki ixon oinnox, japekáora en mia onanmati iki —akin.
4 Jatianra Jonatán, David akinkasi jawen papa betan yoyo ika iki: —Janra jawe jakonmabi akáma iki, jaresa ichabires jakon mia aká iki, jaskara ikenra min yonoti David min retetima iki, itan;
5 mawá meranbi onitsapikainxonra Goliat retea iki, jaskáaxonra jatíbi Israel jonibo akonbireskin jato xabáa iki. Minra oinna iki, jatianra mia raroa iki. ¿Jawekopiki, jawe jakonma akáma ikenbi yankabires min David retekasai? —akin.
6 Jatianra Jonatánman yoia ninkata Saúl koshin saí ika iki: —Diossen janenkora en yoiai David mawátima —iki.
7 Jatianra Saúl jain iikanai mainmeax moa kaa iki, japekáora Jonatánman, David kenaxon jatíbi jaskati jawen papa betan yoyo ika keshana iki. Jaskaa pekáora Saúlhiba boá iki, jatianra Davidkan moa akatiai keskáribiakin Saúl teexona iki.
8 Reteanantira peokooribia iki, jatianra filisteobo betan reteanani jawen sontároboya David kaa iki, jaskáxonra jatoareskana iki, akonbireskin jato akanara jabákana iki.
9 David-ra moa apon xobonko iká iki, wetsa netera Saúl, Ibon amaa jakiribi jakonma shinan yoshinman aká iki; jatianra Davidkan arpa akaitian, jawen xobo chiké meran yami taxo kensho tsomáya yakata iká iki,
10 jainxonra jawen yami taxo kensho David chikéki kataxkin chachikaskin tanaa iki. Ikaxbira ja aká, Davidkan winona iki, jatianra jawen yami taxo kensho chiketen chankata iki. Ja yamébira David jainoax jabati kaa iki.
11 Jatianbira Saúlnin, jawen jonibo yoia iki, Davidkan xobonko kaxon koiranxon wetsa nete xabáketian reteti. Ikaxbira jawen awin Micalnin, David keshankin yoia iki: —Nato yamé jabáyamaxa, bakish mia moa mawá iti iki —akin.
12 Jatianbira Micalnin ja David, westíora ventananin paninxon pakémaa, jabati kaa iki.
13 Japekáora Micalnin westíora jaton ja rabiti bixon, Davidkan oxatiain jikimaa iki, jara cabra boo xewaa maimaxon chopan mapoa iki.
14 Jatian ja Saúlnin raana jonibaon yatannoxon xepótiainxon David kenakanatianra, Micalnin jato yoia iki isiniriki, akin.
15 Ikaxbira jakiribi Saúlnin jawen jonibo David benati raankin, neskara ati jato yoia iki: —¡Jawen oxatiain ikenbira, jainoa maton pikoti iki, jaskáaxonra en retenon ixon maton ea bexonti iki! —akin.
16 Jatianra ja Saúlnin jonibo ja Davidkan xobonko jikikana iki, ixonbira jawen oxatiain westíora jaton ja rabiti

jawékibicho nokokana iki, cabra boo
xewá maia.
17 Jatianra Mical kenamaa joketian
Saúlnin yoia iki: —¿Jaweatiki nokon
rawí jabámaxon min ea neskáakin
parana? —akin. Jatianra Micalnin yoia
iki: —En jabámayamaketian, ea retetira
yoia iki —akin.
18 Jaskati jabataxa David, Samuel oinni
Ramáin kaa iki, jatíbi Saúlnin jaskára
akábora yoia iki. Japekáora David betan
Samuel Naiot jeman jaai kaa iki.
19 Jatianra David Naiot Ramáin
iketian onanxon Saúlnin,
20 yatanxon nexati jawen jonibo raana
iki. Ja Saúlnin jonibo nokóxon oinnara,
westíora tsamá profetabo rama iti joi
bii ikana iki, ja iká iki Samuelnin jato
ikinaibo. Jatianbira Diossen shinan
Saúlnin jonibo meran jikixon jato iboa
iki, jatianra jaboribi rama iti jawéki
yoiai iká iki.
21 Jaskata ninkáxonra Saúlnin, wetsa
jonibo raana iki, ikaxbi jabaonribira
rama iti jawéki yoikana iki. Jawen
kimisha itinra Saúlnin jaweti jonibo
raanribia iki, jatianra jabaonribi rama
iti jawéki yoikana iki.
22 Jatianra Saúl Ramáin jabi kaax,
Secúhain iká jain onpax akanainko
nokoxon, jaweranoki Samuel betan
David iki ixon jato yokata iki. Jatianra
Naiothain riki ixon yoikana iki,
23 jatianra Saúl jain kaa iki. Ikaxbira
Diossen shinan já meran jikixon iboaa,
Saúlninribi rama iti jawéki yoia iki,
jaskáaxa Naiot Ramáin kaman yoiboi
kaa iki;
24 jaskáribixonbira jawen chopa jopeta
iki, jatianra jaskáabi, rama iti jawéki
yoii, Samuel bebon ja nete iibaitax itan
ja yamé ishinribia iki. Jaskatira ikanai:
"¿Saúlribikayaki, profeta iki?" iki.

Jonatánman David akinna

20 1 Naiot Ramáinoax jabati kaaxa,
Jonatánhiba David nokota iki,
jainxonra yoia iki: —¿Jawe en akárin?
¿Jaweratorin nokon jakonma? ¿Min
papaki ea jawen ochaa iketianki akai,
ea retenoxon benakin? —akin.
2 Jatianra Jonatánman yoia iki:
—¡Diossa keenyamai! ¡Nokon papanra
mia reteyamai! Minra onanti jake,
nokon papanra ea yoiamaxonbi jawebi
ayamai, iresa jawéki akinbira ea yoiai.
¿Jawekopíki nokon papan mia retekasai
ea yoiamakin joneti iki? ¡Jaskarara
itima iki! —akin.
3 Ikaxbira Davidkan yokáboresa iki:
—Min papanra kikinhakin onanke ea
min jakonhai, jaskákinra mia keenya-
manaketian, min onantinin keentima
iki. ¡Ikaxbi miabi itan Ibon janenkora
en mia yoiai, eara moa wetsatianbires
mawatibi iki! —akin.
4 Jatianra Jonatánman yokata iki:
—¿Mia kopí en jawe atinki mia keenai?
—akin.
5 Jatianra Davidkan yoia iki: —Nin-
káwe, bakish iki bená oxen fiesta,
jatianra ea apo betan pii yakáti nete
iki. Ikaxbira min ea imaresti iki, rama
peokootax wetsa bakish yantan kaman
ja mainko ea joneta iti,
6 min papan ea manoaitianra, min
yoiti iki, ishtonres nokon jema Belén-
hain kanoxon en mia yokata, nokon
rarebobaon baritiatiibi yoina menikin
menokanai iketian, jato betan akí
kanoxon.
7 Jatian jakon riki iki ixon mia yoike-
tianra, ea jakonbires iti iki; ikaxbi min
jaskáa sináketianra, ea jakonmakasi iká
riki ixon, min onanti iki.
8 Jaskara iken ea akinpariwe, ea riki
min yonoti, mibé raenani jatíbitian
janoxonra, Ibo bebonxon non akonkin
shinanbekona iki. Jatian en jakonma
akona iketian minbi ea retewe. Ea
min papaiba botira mia maxkáyamake
—akin.
9 Ikaxbi Jonatánman yoia iki: —¡Jas-
kara jawékibo shinanyamawe! Nokon
papan mia retekasai ninkáxonra, en mia
yoiti iki —akin.

10 Jatianra Davidkan yokata iki:
—¿Tsonki ea yoiti iki, min papa min
jaskara yoia sináketian? —akin.
11 Jonatánmanra yoia iki: —Ja tsoa
yama xabáshaman ikainko kanonkawé
—akin. Jatianra ja xabá ikainko kabé-
kona iki,
12 jainxonra Jonatánman yoia iki:
—Israelbaon Ibo Diossen janenkora,
akonkin senenhati shinanxon en mia
yoiai, bakish nato horaribi iamax
wetsa bakish nato horaribira, jawekes-
kamein nokon papan shinanai ixon en
onanti iki. Jawen iká miki jakon iketian
oinxonra, mia yoiti en jato raanti iki,
13 ikaxbi nokon papan mia jakonma-
kasaitian, abánon ea Ibon akonbireskin
masá tenemakin, mia yoiamaketian itan
jakonax jabáti ikenbi en mia akinya-
maketian. ¡Nokon papa akinni keská-
ribiakin, mia Ibon akinbanon!
14 Jakon riki, rama ea japariketian,
Ibon mia jakonha keskáribiakin, earibi
jakonhawe. Jatian ea mawákenbira,
15 nokon rarebo jatíbitian min jakon-
hakin jenetima iki. ¡Min rawibo Ibon
kikinhakin retekin keyoa pekáobi!
—akin.
16 Jaskáaxonra Jonatánman ja senen-
habekonti joi David betan aká iki,
17 noibamis ixonra Jonatánman,
akonkin senehanoxon jakiribi yoia iki,
itan janbix noikaata keskákinra David
noia iki.
18 Japekáora yoia iki: —Bakisha bená
oxen fiesta iki, ikaxbi min yakátiain
mia yamaketianra, jawekeskatiki yamaa
ixon mia rotokanti iki.
19 Ikaxbi jawen kimisha iti neten mia
yamaketianra, bebonbires mia yamaa
rotokanti iki. Jaskara ikenra ja moa mia
jonéibatainkoribi mia kati iki, kaaxa
ja makan tsamábo ikainko mia iti iki.
20 Jatianra, mecha tanakin ja joxo
toróain tsakakin ati keskaakin, kimisha
pia en jao potati iki,
21 jaskáxonra nokon yonoti en yoiti iki:
‘Piabo benatanwe’, akin. ‘Ja piabora mia
ikainoax neri iki, kaxon jabo bitanwe’,
akin, en aketianra, jawebira ea wino-
yamai ikax, mia jakonbires pikoti iki.
Akonkinra, Diossen janenko en mia
yoiai.
22 Ikaxbi en yoiti iki: ‘Ja piabora
oribires iki’, akin. Jatianra min onanti
iki, Ibo mia jabátinin keenai.
23 Ja non anoxon shinanna jawéki,
jatíbitian onanara Ibo iki —akin.
24 Jatianra David ja mainko moa
joneta iki, jatian ja oxe benakan fiesta
ati moa nokóketianra, apo moa pinox
mesanko yakata iki.
25 Jaskati axea ikaxa, chiké patax
yakata iki. Jonatánra ja bebon yakata
iki, jatian Abner, Saúl patax yakata iki.
Ja Davidkan yakátiainra jawebi yamaa
iki.
26 Ja netera Saúlnin jawebi yoiamaa
iki, jakonma aká Dios bebon benxoama
ikaxa ibirai ixonra shinanna iki.
27 Ikaxbi jawen rabé itin fiesta iti
nete xabáketianra, jakiribi Davidkan
yakátiain jawebi yamaa iki. Jatianra
Saúlnin, jawen bake Jonatán yokata iki:
—¿Jawekopíki bakish itan rama Isaínin
bake pii joyamaa? —akin aká iki.
28 Jatian Jonatánman yoia iki:
—Davidkanra ea ishton Belénhain
kanoxon yokata iki.
29 En katanwe anon ixonra ea yokata
iki, jawen rarebobaonra jaton jeman-
xon, Dios jawéki menoxonai, jatianra
jawen wetsan kati yoia iki. Jaskákinra
jawen wetsabo betan fiesta akí kaai
ea yoia iki, jatianra en kati yoia iki.
Jaskatira neno nobé pii joyamake
—akin.
30 Jatianra Saúl ikonbiresi Jonatánki
sináxon yoia iki: —¡Jakonma titan baké!
¿Min jisáki en onanyamaa ja Isaínin
bake mibé kikini raenanai, jaki minna
itan min titana rabinma iki?
31 David japariketianra, mia koshi
itimabobi iki. ¡Jaskara iken, já benati
jato raannxon, ea neno bexonkanwe,
jara mawáti jake! —akin.

32 Ikaxbi Jonatánman yoia iki:
—¿Jawekopiki já mawáti iki? ¿Jawe
akárin? —akin.
33 Jatianra Saúlnin jawebi yoiamakin,
Jonatán chachinoxon jawen yami taxo
bia iki, jaskáketianra jan onanna iki,
jawen papan David reteti shinana.
34 Jatianra Jonatán ikonbiresi sinátax,
moa mesankoniax wenita iki, jawen
rabé iti fiesta netenra moa piamaa iki,
jawen papan David jakonmaaketian,
akonbireskin jaon masá shinanai kopí.
35 Ja wetsa nete xabata yamékirira,
jatian David betan nokoananti yoia
ikax, ja jonetainko Jonatán jawen
westíora yonoti bakeranon betan ja
mainko kaa iki,
36 jara neskaati yoia iki: —Ishtoi
kaxon en pia potaibo benatanwe
—akin. Jatianbira ja yonoti ishtoi kaa
iki, Jonatánman pia potai kaman,
ikaxbi ja yonoti ochóbires paketa iki.
37 Jatian ja pia paketainko moa yonoti
nokóketianra, jatíbi jawen koshianixbi,
Jonatán saí ika iki: —¡Ja piara mia ikai-
noax, ochóbires iki! —ikira iká iki.
38 Jainxonra Jonatánman jakiribi
jawen yonoti saí aka iki: —¡Tsasiamai
ishtoi, ishtontani katanwe! —iki. Ja
Jonatánman yonotininra moa pia bia
iki, jaskáxonra jawen koshi boxona iki,
39 ikaxbira jan jawebi onanyamaa iki,
Jonatán betan Davidkanresa onanna iká
iki jawe yoii ikárin ixon.
40 Japekáora Jonatánman jawen rete-
nanti jawékibo, jawen yonoti menia iki,
jainxonra jakiribi moa jemanko boxonti
yoia iki.
41 Jatian ja yonoti moa kaketianra,
David ja makan tsamá pekáokeax pikota
iki, jainoaxa Jonatán bebon kimishai
mai tii anon kaman beota iki. Japekáora
bexekananax winibekona iki, jatianra
ikonbiresi David winia iki.
42 Ja senentiainbira Jonatánman, David
yoia iki: —Jakonbires katanwe, ja non
senenhanoxon akonkin rabéxonbi shinan-
nara Ibon janenko iká iki, jainxonra non
yokata iki; jatíbitian já noobetan inon
ixon, jainoax min chiní bakebo betan,
itan nokon chiní bakebo betan inon ixon
—akin. Japekáora moa David kaaitian,
Jonatánribi moa jemanko kaa iki.

Saúlhibakeax David jabata

21 1 Sacerdote Ahimelec yoyo akira,
David Nob jemanko kaa iki;
jatian shinanamainbires merax raté-
kainxonra yoia iki: —¿Jawekeskataxki
miabichoshoko joá, itan tsoabiki mibé
joyamaa? —akin.
2 Jatianra Davidkan yoia iki: —Aponra
ea yoike, westíora jawéki axonti, jatian
jara tsonbi onanti yamake jaweati ea
raanarin, itan jawe ati yoia ea joárin
ixon. Ja en ikinna jonibora en moa yoia
iki jaoranoaxki ea jato betan nokoa-
nantiki ixon.
3 Jatibetin, ¿Ramabiki mia jawe pitia
iki? Ea pichika pan iamaxon, jaweki
min nokoai ea ja meniwe —akin aká iki.
4 Jatianra sacerdotenin yoia iki: —Ea
jayata panra wetsabires panma iki,
jara Dios ibomaa pan iki. Ikaxbi enra
mia meniti atipanke, mia itan mibé iká
jonibo ainbobo betan yoranama iketian
—akin.
5 Jaskáketianra Davidkan yoia iki:
—Jatíbitian reteanani kakinra ainbobi
non yoranyamai. Non japacho akai
jawéki akíra noa jakon iki, jaskara
ikaxa wetsabires jawékima iketian,
ramakaya noa bebonbires jakonshaman
iki —akin.
6 Jatianra wetsa panbo yamaketian, ja
Dios iboamaa panbi sacerdoten David
menia iki, ja iká iki jawen toan ja rama
netebi aká pan xanashaman boxon, ja
jainxon yoina menotiankonia bexon
yasankana.

Saúl Davidkan reteyamaa

24 1 Saúl filisteobo chibani katanax
moa banéketianra keshankana
iki, David ja En-gadiain iká jain tsoabi
jamaa manain iibata.

2 Jatianra Israelhainoa kimisha
waranka sontaro Saúlnin katota iki,
jainoaxa kikínbires shanka ketóainbo
David itan jawen jonibo benai bokana
iki.
3 Ja boira carnerobaon chitébo
ikainko nokokana iki, jabo pataxa iká
iki westíora kini, jain ja David jawen
joniboya joneta. Jainra Saúl poi jikia iki,
4 jatianra jawen jonibaon David yoia
iki: —Ramara moa nokóke mia jaskáa-
xonti Ibon yoini, ja min rawí miki meni-
kaamatiki. Min oinna jakon iketian
jaskara awé —akin. Jatianra Davidkan,
weníxon xaxaki iamakin netexon jawen
perakooti pakéxkin kextenana iki,
5 ikaxbi jaskáa pekáora, jawen shinan
meran masá shinanna iki,
6 jaskákinra jawen jonibo yoia iki:
—¡Jara apo iti Ibon katota iki, jakopira
en retekashamai! —akin.
7 Jaskáxonra Davidkan jawen joni-
baon, Saúl retekanti ikenbi, jato
amayamaa iki, jatianra Saúl kini mera-
noax pikotax moa kaai tekikaina iki.
8 Ikaxbi já pekáobi kini meranoax
pikotax David saí ika iki: —¡Nokon apo,
nokon apo! —iki. Jaskataitianra Saúlnin
pekáori naisa iki, jatianra David, Saúl
kikin shinanxon rabii maibi tii anon
kaman beota iki,
9 jainxonra yoia iki: —¿Jaweatiki en
mia jakonmakasai iki ikanaibo, min jato
ikonhai?
10 Minbira rama onanai, ea rama
kininko iken en retenon ixon, mia
Ibon eki menikaamakenbi, mia rete-
kashamakin en mia jaweayamaa, enra
shinanna iki, Ibonbi katóxon mia apo
imaa.
11 Nokon apó, jakonhakin oinwe enki
jawe yatana ixon: Ja riki min perakooti
pakex, mia reteti ixonbira en mia rete-
yamake. Jaskara ixonra moa min onanti
senen iki, en mia ramianoxon shinan-
nama, mia paranxonbi ramiati shinan-
nama, mikibobi ochaama. Jaskara iken-
bira miabiribi ea retenoxon chibani itai.
12 ¡Abánon noa rabébi ja non akábo,
Ibon noa yoixonkin, itan abánon mia
ea kopíxonkin! Enra jawetianbi mia
ramiati yamake.
13 Moabira jonibaon yoia iki:
‘Jakonmara, jakonma joniboibakeax
joai’, iki ixon. Jakopíra jawetianbi en
mia jakonmati yamake.
14 Jainoaxibi ¿Tsoa chibaniki mia já
pekao joa Israelbaon apó? ¿Ja rete-
kaskin min chibanaiki tsoa iki? Eara
iresabires joni iki. Ea retekaskin chiban-
tira, ¡Westíora ochiti mawá keska, itan
westíora iki keska iki!
15 Jaskara iken abánon, Ibon shinan-
xon, ja non rabéxon aká jawékibo
noa yoixonkin; ¡Abánon en akábo jan
oinkin, itan abánon min ea akainbi ea
amayamakin! —akin.
16 Jatian moa David yoyo iki senen-
ketianra, Saúl saí ika iki: —¡Ikaxbi
mia jaskati yoyo ikara, mia nokon bake
rayos Davidkon iki! —iki. Jaskátaa-
nanra winia iki,
17 jainxonra yoia iki: —Ikonra min
yoike, ichabires en mia ramiakenbira,
minbiribi ea jakonharesa iki.
18 Ramara min ea oinmake, akonkin
min ea jakonhai; moa Ibon ea miki
menikaamakenbira min ea reteyamaa
iki.
19 Ikon riki tsoa joninbira, jawen rawí
nokoxon jaweayamakin jakonbires raan-
hisma iki. Jaskara iketian ¡Abánon
min ea rama jakonha kopí, mia Ibon
jakonman kopíakin!
20 Ramara en moa pontéshaman
onanke, miara apo iki kaai ixon, itan
jaskati koshi jikixonra, wetsa Israel
jonibo min jato ikinna bebonkanti iki.
21 Akonkin shinanxon, Ibon janenko
ea yoiwe, nokon chiní bakebo jato
keyokin retetima, itan nokon rareboyabira mia eon shinanbenotima iki
—akin.
22 Jatianra Davidkan akonkin shinan-
xon, Saúl yoia iki, japekáora Saúl moa
jawen xobonko kaa iki, jatianra David

jawen jonibo betan jain koiranmetax
ikana kininko moa bokana iki.

25 [1] Samuel mawáketianra, jatíbi
israelitabo winii tsinkíkana iki.
Jara miinkana iki Ramáin, jawen xobo
ikain. Japekáora David, jain jawebi
xoxoyamai Parán mananman kaa iki.

Jatíribi israelitabo betan reteananaitian filisteobo Davidkan akinna

28 [Samuel mawata pekáora,
David, jawen sokota pacha joni,
itan jawen awinboyabi jawen bakebo,
Israelhainoax jabatax filisteobaon main
jakana iki. Jainra chonka sokota oxe
ikana iki.]

[1] Wetsa netera filisteobaon, Israelbo
betan reteanannoxon jaton sontá-
robo tsinkia iki, jatianra apo Aquísnin
David yoia iki: —Minra moa kikin-
hakin onanke, mia itan min jonibora
ebé reteanantiain kati iki —akin.

[2] Jaskáketianra Davidkan yoia iki:
—Kikin jakon riki. Ramara min onan-
nai, nato min yonotininki atipana ixon
—akin. Jatianra Aquísnin David yoia
iki: —Ea retekanaketian jatíbitian eabi-
ribi koiranai iti sontárora en mia imai
—akin.

Saúl betan ja shinanmanres onanmis Endorhainoa ainbo iká

[3] Samuel mawánontianra, jatíbi
Israelainoabo winikana iki, itan jape-
káora ja pikoniain jawen jemanbiribi
Ramáin miinkana iki. Jatianra Saúlnin
shinanmanres onanmisbo, itan ja
mawábaon akinnon ixon yokataibo, ja
mainmea jato potaa iká iki.

[4] Jatianra filisteo sontárobo tsinki-
baini boxon, Sunemhain jain iti carpabo
peotaakana iki, jatianra Saúlninbiribi
jatíbi Israelbo tsinkixon, Gilboa
mananman jato ikinna iki.

[5] Ikaxbi filisteobaon carpa peotabo
oinnaxa Saúl raketa iki, jatianra moa
raké shinanman jaaresa iki.

[6] Jaskara ikenra onannoxon Ibo
yokákin tanaa iki, ikaxbira Ibon jawebi
yoiamaa iki, namá meranbi, Urim
makamanbi, profetabaonbi, jawebi
yoiamaa iki.

[7] Jakopíra jawen sontárobaon koshibo
yoia iki: —Benakanwe westíora ainbo,
ja mawánibaon akinnon ixon yokataibo,
jaiba kaxon en onanoxon yokánon
—akin. Jatianra jawen sontárobaon
yoia iki: —Endorhainra westíora ainbo
jake, ja mawánibaon akinnon ixon
yokatai —akin.

[8] Jatianra Saúlnin onankanaketian,
wetsa chopa sawea iki, jaskáax yamébi
ja ainbo oinni kaitianra; rabé jonin
chibana iki. Jawen xobon nokoxonra
Saúlnin ja ainbo yoia iki: —En mia
yokatai riki, mawataton kaya min ea
kenaxontin en ja ati ea yoinon ixon,
enra mia yoiti iki ja jonin kaya min ea
kenaxonti —akin.

[9] Jatianra ainbaon yoia iki: —Minra
onanke, ja Saúlnin aká jawéki, ja shinan-
manres onanmisbo betan ja mawánibaon
akinnon ixon yokataibo ja mainmea jato
potaa. ¿Jaweatiki en mia akinketian, ea
retekanon ixon ea min jaskaai? —akin.

[10] Ikaxbi Saúlninra Ibon janenko
yoia iki: —Akonkin shinanxonra Ibon
janenko en mia yoiai, nato kopira jawe
jakonmabi mia winótima iki —akin.

[11] Jatianra ainbaon yoia iki: —¿En
tsoa joti kenaxontinki mia keenai?
—akin. Jatianra Saúlnin yoia iki: —Ea
Samuel kenaxonwe —akin. Jatianra ja
ainbaon kenaa iki.

[12] Ja shinanamainbi Samuel oinnaxa,
ainbo westíorai koshin saí ika iki; jape-
káora Saúl yoia iki: —¿Jaweatiki ea min
parana? ¡Miara Saúl iki! —akin.

[13] Ikaxbira Saúlnin yoia iki: —Raké-
yamawe ¿Jaweki min oinna? —akin.
Jatianra ainbaon yoia iki: —Westíora
dios mainmeax keyataira en oinke
—akin.

[14] Jatianra Saúlnin yokata iki:
—¿Jawekeska jisárin? —akin. Jatian

ainbaon neskaa iki: —Westíora joni yosi perakooti saweyara ike —akin. Jatianbira Saúlnin, Samuel riki ixon onanna iki, jaskatira mainbi bekepinon kaman beota iki.

15 Jatianra Samuelnin yoia iki: —¿Jaweati ea teareskin, min ea jomaarin? —akin. Jatianra Saúlnin yoia iki: —Ea riki, kikinbiresi onitsaa filisteobo nobé reteanani bekanaitian, itan ea moa Diossen jenea kopí. Profeta meranxonbira ea yoiamai itan namá meranbi. Ja kopí riki en mia kenaa, ja en atibo min ea yoinon ixon —akin.

16 Jatianra Samuelnin yoia iki: —¿Jaweatiki ea min yokatai, moa Ibon jenea jawen rawí banéxonbi?

17 Ja en moa mia yoikatitaira, moa Ibon mibé aká iki. Ja mia apo pikotaananra, ja mibé iká David apo imaa iki,

18 ja amalecitabo keyoti Ibon yoiabi mia yoitimaa iketian, itan min senenhayamaa iketian.

19 Jaskáribaxonbira Ibon, israelita sontárobo itan mia filisteoboki menikaamati iki, jaskáara filisteobaon reteanankin jatoareskanti iki, jainoax bakisha mia itan min bakebo mawatax moa ebé iti iki. Jainxonribira Ibon amaa filisteobaon israelitabaon peotabo biti iki —akinra aka iki.

20 Jatianbira Saúl ishtonbires paketax nenkekaini rakata iki. Samuelnin joi ninkáxon, itan westíora nete itan westíora yaméribi jawebi piama ixonbobira maxkaa iki.

21 Ja ainbaonra Saúl, jawen shinan tsokas iketian oinxon pataxon yoia iki: —Ninkáwe. Ea min yonoti ainbaonra, ja min yokata jawéki moa mia axonke. Nokon jati nete onsá meebainxonra, min yoiabo en mia axonke.

22 Jaskara iketian, rama en mia yokatai riki, ea min ninkáxonti: Ichama pitira en mia pimakasai, jakiribi mia koshinon ixon, itan jakiribi baneti min peotain mia katánon ixon —akin.

23 Jabira Saúl pikáshama iki, ikaxbira jawen sontárobaon koshibo betan ja ainbaon teaboxon, ja senenainbi moa jeen imakana iki. Jatianbi wenitaxa oxatiain yakata iki.

24 Jaskatai kamanra ja ainbaon jawen xobomea, westíora waka bene xoashaman retea iki, axonra harina meinxon, levaduraomabi bata pan aká iki.

25 Japekáora, pikánon ixon Saúl betan jawen sontárobaon koshibo jato boxona iki, jabora moa pikín senenhaa pekáo, itan moa jato kaai abaini ja yamébi jaton peotain bokana iki.

Saúl reteanantiainoax jawen bakeboya mawata

(1 Cr. 10.1-13)

31 1 Filisteo sontárobaonra, israelitabo reteanankin jato peoa iki, ja israelitabora jato bebonmeax jabákana iki, Gilboa mananmanxon ichabires jato retekanketianra jabákana iki.

2 Jainoaxa filisteobo, Saúl jawen bakeboya kaaitian chibani bokana iki, Jonatán, Abinadab itan Malquisúara retekana iki.

3 Japekáora jatikaxbi, Saúl akí bokana iki; jatian ja kanótinin pia potaibaon potaa kaxonra Saúl tsakaa iki, jainoaxa jatoki moa ikonbiresi raketa iki.

4 Jaskákinra jan reteananti jawékinin akinnai yoia iki: —Min espada tsekaxon, ea jan bebánkin chachiwe, ja ikon Dioskon onanma jonibo beyamakanon ixon, ea reteaxa jabo eki shiroi rarokanti iki —akin. Ikaxbira ja akinaitonin, ikonbiresi rakékin akáshamaa iki. Jatianra jawen espada bitaanan, Saúl janbix jaki paketa iki.

5 Jatianra ja akinaitonin oinna moa Saúl, mawá iketian, járibi jawen espadakibi paketax, jabébi mawata iki.

6 Jaskataxa Saúl, jawen kimisha bake, jan akinnai joni itan jatíbi ja jabáyamaabo jawen jonibo ja nete mawákana iki,

7 jatian ja mai teshanpa bekeiba jaa israelitabaon itan ja bari pikotaiori iká Jordánhorikeabaonra, onankana iki; ja Israel sontárobo jabataitian, jatianra

Saúl jawen bakeboyabi moa retekan-
ketian, jaboribi jaton jemabo potabaini
moa jabákana iki. Jatianra filisteobo
jain nokotax, jainbi jaai banékana iki.
8 Ja wetsa nete xabáketianra filisteo
sontárobaon, mawá yorabo potai boxon,
Gilboa mananman jawen kimisha bake-
yabi Saúl mawá rakata merakana iki.
9 Jatianra jawen mapo textekana
iki, itan jawen reteananti jawékibora
bichinkana iki, jaskáxonra joi boaibo
jatíbiain filisteobaon main ja joibo
botankanon ixon jato raankana iki,
itan jaton diosbo rabiti xobonko iká-
baon onannon ixon
10 Japekáora Saúlnin reteananti jawé-
kibo, jaton diossa Astarté rabiti xobo
meran akana iki, itan jaton yorara Bet-
sán jema chikekan paninkana iki.
11 Jatian Galaadhain iká, Jabes
ikainoa jonibaonra, filisteobaon Saúl,
itan jawen bakebaon yora chiketen
paninkana moa onankana iká iki,
12 jatíbi koshi shinanya Jabes jonibora
tsinkikana iki, itan ja yamébira taenbi
boboshinkana iki, japekáora Saúlnin
yora itan jawen bakebaona Bet-sán
chiketemea moa bikana iki, jainxon
moa Jabessain banéxonra, ja yorabo
menokana iki.
13 Japekáora, Jabessain westíora
jiwi naman ja xaobo miinkana iki.
Jaskarabo aká pekáora, kanchis nete
senen ayunankana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 SAMUEL

Samuelnin rabé itin wishaa kirika

Saúl mawata Davidkan ninkata

1 [1] Saúl mawata pekáora, amalecitabo betan reteanankin Davidkan jatoaresa iki, jaskáaxa Siclagháin jakiribi kaax rabé neteres iká iki.

[2] Ikaxbi jawen kimisha nete itínra westíora joni Saúlnin peotainoax joá iki, jawen chopa waxabires itan jawen mapo maibires, onisi chexakatai onanti inon ikax. Davidhiba nokotaxa mainbi bekepinon kaman beota iki, kikin joniakin shinanbainax.

[3] Jatianra Davidkan yokata iki: —¿Jaweranoaxki mia joai? —akin. Jatianra ja jonin yoia iki: —Israelitabaon peotainoaxa ea jábati joke —akin.

[4] Jaskáketianra Davidkan aká iki: —¿Jaskara ikaxki, jawe winota? ¡Ea yoimenwe! —akin. Jatianra ja jonin yoia iki: —Reteanantiainoaxa sontárabo jabáke, ichara moa mawákanke. ¡Jainoaxibira Saúl betan jawen bake Jonatán mawáke! —akin.

[5] Jatianra Davidkan jan joi bea yonoti yokata iki: —¿Jawekeskaxonki Saúl betan jawen bake Jonatán mawata min onanna? —akin.

[6] Ja joninra yoia iki: —Jain ikasimabira Gilboa mananman ea iká iki, jainxon en oinnara Saúl jawen yami taxoki koshiax chankata iká iki, jatianra jawen rawíbaon jan reteananti carrobo betan kabáyonin beaibaon moa nokoi bei ikana iki.

[7] Jaskataitianra jan pekáori oinkin meraxon ea kenaa iki. Jatianra jan yoia atires ea iká iki.

[8] Jatianra miaki tsoa iki ixon ea yokata iki, eara amalecita iki akinra en aká iki.

[9] Jatianra neri epatax joxon, ea moa retemenwe akin ea aká iki, jara iká iki chexakakin masá teneibi jiriapari.

[10] Jaskáketianra já patax kaxon, natora moa mai tsakaax jayamai ixon onanxon en retea iki. Jainxonra jawen maponkonia maiti betan jawen menexeti en bia iki, mia nokon ibo iketian bexonti kopí —akin.

[11] Jatianra David itan jabé ikabo onisi chexakatai onanti inon ixon jaton chopa waxakana iki,

[12] jatianra Saúl betan jawen bake Jonatán mawáketian onisi yoyo ianan winikana iki, ja israelitabo, Ibon jonibo jatoaresxon jato retekana kopíribira ikana iki, jaskákinra yantánnon kaman piamakana iki.

[13] Japekáora jan joi bea bakeranon Davidkan yokata iki: —¿Miaki jaweranoa iki? —akin. —Eara wetsankoniax joa iki, ea riki amalecita —akinra jan aká iki.

[14] Jatianra David saí ika iki: —¿Jawekeska shinanxonki, rakéyamakin Ibon katota joni min retea iki? —iki.

[15] Jaskátaananra westíora jawen joni kenaxon, yoia iki: —¡Kaxon moa retetanwe! —akin. Jatianra mawátiakin chachixon amalecita retea iki,

[16] ja akaitianra Davidkan yoia iki: —Ibon katota apora en reteke ikaxa minbix mia keshake, jaskara ikax ja mia mawataira, ja min jakonma aká kopíbi, minbix mia mawatai iki —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Saúl betan Jonatán kopi onisi yoyo ika

17 Saúl betan jawen bake Jonatán mawaketianra, David yoyo iananbi winii jatoki bewaa iki,
18 jatian ja bewára Judá jonibo onanmati jato yoia iki. Ja onisi bewaara atikeskabiakin ikon jaskara ikábo yoiai kirika meran wishaa iki. Ja bewára ikai neskati:
19 "¡Eritsipanon Israel!
¡Ja koshi joniboya ikax mia jaton rabitaira mananmameax moa mawákanke!
20 Gat jemamea jonibo tsoabi yoiamakanwe,
Ascalón calle jemamea joniboribi yoiamakanwe,
filisteo ainbobora raronake,
itan ikonma dios rabiaibora raroi choronnake.
21 ¡Oi betan nibí, ja Guilboa mananboki moa jawetianbi manyamabanon,
jainoax keyókana maibo iketian!
Moa jain jawebi xoxotima kopí.
Jainxonra ja reteananai koshi jonibaon,
yami panatibo jimin tsaia iki.
Jaonbora peníyonkana iki.
Itan ja apo Saúlnin yami panatira moa jawen pené jainres keyota iki.
22 Saúl betan Jonatánmanra, jaton espada betan piabo,
reteanankin jaton rawibaon jimín,
itan jaton xenin moa kerás ayonkana iká iki.
23 Jainoax Saúl betan Jonatánra, jakon iketian noikana iká iki,
jirianixa potaananyamabekona iki, jainoax mawátiainbira onitsapikaini mawábekona iki.
¡Teté winoa ishtora ikana iki!
¡Leónbo xewina koshibora ikana iki!
24 ¡Israelnin bake ainbobó, Saúl kopi winikanwe,
jan raoti amí keska kopí chopa, itan lino
chopa oronbires kewéaxonbo mato sawema iketian, jainxon jan raoti oroboribi mato sawema iketian!
25 ¡Jawekeskatiki non joni koshibo reteanantiainoax mawata!
¡Jonatánra min manan bochikixon retekana iki!
26 ¡Nokon wetsa Jonatán, mia kopíra en masá shinanai!
¡Akonbireskinra min ea jakonha iki!
Min ea noibaara, ainbobaon ea noia bebonres iká iki.
27 ¡Ja reteanantiainoax moa koshi jonibo mawáketianra!
¡Jan reteananti jawékiboribi moa jainres keyota iki!" iki.

David Judáin apo iti janekana

2 1 Nato jaskara iká pekáora, onankaskin Davidkan Ibo yokata iki: —¿Jawerato Judá jemabo ikain inonbires kabatan? —akin. Jatianra Ibon yoia iki: —Jenjen, katanwe —akin. Jainxonra Davidkan yokáribia iki: —¿Jawerato jemanki ea kati iki? —akin. Jatian Ibonra yoia iki: —Hebrónhain katanwe —akin.
2 Jawen rabé awinhara David jain kaa iki: Jezreel jemamea jawen awinin janera Ahinoam iká iki, jainoax wetsan janera Abigail iká iki, jara Nabalnin kachiana, Carmel jemamea iká iki.
3 Jainxonribira jabé ikábo jaton rareboyabi jato ioa iki, jabo boaxa Hebrón jema ochómaboribi jakana iki.
4 Jaskata pekáora, judáinoa jonibo nokoxon, judáinoa apo imakin onantiakin David xeni machíkana iki. Jatianra ja Galaad main iká Jabes jemamea jonibaon Saúl miinkana, David yoikana iki,
5 jatianra jaweti joi boai joni, jato yoiti Davidkan raana iki: "Ibonbi mato jakonhabanon, maton ibo Saúl, akonkin jakon shinanxon maton miinna iketian.

6 Ibonbi, jakon ixon itan akonkin
senenhai ixon mato noibabanon.
Jaskáribiakinra mato enribi jakonhakin
akinti iki.
7 Jaskara iken rama bebonhakin koshi
shinankanwe, ja maton ibo Saúl mawá-
ketianra, judá jonibaon ea jaton apo
inon ixon, imakin onantiakin ea xeni
machíkanke", akin jato yoiti.

Israel itan Judáin apo iti
David janekana
(1 Cr. 11.1-3)

5 1 Jaskata pekáo moa basicha
iketianra, jatíbi Israel jonibo David
betan yoyo iki Hebrónhain boxon,
yoikana iki: "Noa riki min jimibi,
2 Saúl non apo ikenbira, mia iká iki,
Israelbo jan akonkin jato akinnai.
Jainxonribira, Ibon mia yoia iki, mia
Israelbaon koshi ixon min jato ikinti",
akinbo.
3 Jaskataxa, jatíbi Israel joni koshibo
apo David betan yoyo iki Hebrónhain
bokana iki, jatianra Ibo Dios bebonxon
ja senenhabekonti joi jan jato betan aká
iki. Jatianra jabaon, Israelbaon apo iti
imakin David xeni machíkana iki.
4 Kimisha chonka baritiaya ikáxa
David apo iki peokota iki, jaskataxa
chosko chonka baritia apo iká iki:
5 Kanchis baritia wetsa pochínikonra,
Hebrónhain Judábaon apo iká iki,
japekáora Jerusalénhainoax kimisha
chonka kimisha baritia, jatíbi Israel itan
Judakan apo iká iki.

Koshi jema Jerusalén
Davidkan jato bichina
(1 Cr. 11.4-9)

6 Jebuseobo betan reteananira, apo
David jawen joniboya, Jerusalénhain
kaa iki, ja jonibora ja main jakana iká
iki. Jatianra jawekeskataxbi ja jeman
jikitima shinankin jebuseobaon, David
yoikana iki: "Miara neno jikiti atipan-
yamake, benche itan nitikomabaonbira
mia jikimatima iki", akin.
7 Jaskáakanabira, koshi jema Jerusalén
Davidkan jato bichina iki, jariki ja ramara
Davidkan jema, akin akanai.
8 Jaskara inontianra Davidkan jato
yoia iki: "Jatíbi jebuseobo akí boai-
bora, ja jene beai taen boxon, benchebo
itan nitikomabo retekanti iki, jabora en
akonbireskin omisai". Jaskarainoaxa
joai ja yoia: "Benche, itan nitikomabora
Ibon xobonko jikikantima iki", iki iká.
9 Jaskata pekáora koshishaman jemanko
David jaai kaa iki, jatianra Davidkan Jema
akin janea iki, jainxonra jema katemakin
chiketa iki, ja jemaori iká mai xanken
bochoakanainxon peoxonra, apo jain iká
xobonko kaman aká iki.

Hiramman jawen toan
jonibo Davidhiba raana

10 Davidkan atipana koshira bebonka-
resa iki, jatíbi atipana Ibo, jabé iketian.
11 Jaskákinra Tironkonia apo Hiram-
man, jawen toan joni koshibo Davidhiba
raana iki, jainxonribira raana iki
carpinterobo, makan chaxaibo, jain
kakinra jabaon konxán jiwi bokana
iki, jaskáaxonra David apo ikax jain iti
metsá xobo akana iki.
12 Jatianra Davidkan kikinshamankin
onanna iki, Ibonbi Israelbaon apo imaa,
Israel jawen jonibo akinnon ixonra
jawékinin bebonmaa iki.

Davidkan wetsa bakebo

13 Hebrónhainoax Jerusalénhain
kaxonra Davidkan jainoa wetsa ainbobo
awinhakin jato bia iki, jainoaxa wetsa
jawen awinkomabo iti bixon jato bakea,
benbo itan ainbo bakebo icha iká iki.
14 Jerusalénhainoax pikota bakebaon
janera iká iki: Samúa, Sobab, Natán,
Salomón,
15 Ibhar, Elisúa, Néfeg, Jafía,
16 Elisama, Eliada, itan Elifélet.

Davidkan filisteobo jatoaresa

17 Jatianra David, Israelbaon apo inon
ixon xeni machíkana ninkatax filisteobo

jatikaxbi já benai bokana iki; ikaxbira jaskara onanax David tsoabi jain jikitima koshi xobonko kaa iki.

18 Jatianra filisteobo boax Refaim teshanpa ikain ikana iki.

19 Jakopíra onankaskin Davidkan, Ibo yokata iki: —¿Filisteoboki en moa jato peoti iki? ¿Jatoaresnon ixonki min ea akinti iki? —akin. Jatianra Ibon yoia iki: —Jenjen, jato awé, en amaara min jatoaresti iki —akin.

20 Jatianra David Baal-pirazimhiain nokota iki, jainxonra jatoaresa iki. Jakopíra neskata iki: "Kikinbires bai koshikeska ixonra Ibon nokon rawíbo jatoaresnon ixon ea bai kepenxonke", iki. Jakopíra jain janea iki, Baal-pirazim, akin.

21 Jainxonra filisteobaon jatonbi ja rabiti aká jawékibo jenebainkana iki, jatianra Davidkanbiribi jawen joniboyaxon tsinkia iki.

22 Jawetio basi pekáora, jakiribi David betan reteananox, filisteobo ja Refaim mai teshanpain beax tsamáribikana iki,

23 jaskara iketianra onankaskin Davidkan Ibo yokata iki, jatianra Ibon yoia iki: —Pontébires kaxon jato peoyamawe, jato kateaketanxon ja bálsamo jiwi ikain nokoxon jato pekáorixon jato atanwe aka iki.

24 Nii xama xaa ikaitian ninkáxon, moa jato peowe, ja min ninkatara moa onanti iti iki ea mibebon kaai, jatianra filisteo sontárobo en jato reteti iki —akin.

25 Jatianra Ibon yoia keskáakin Davidkan aká iki, ja Gabaón jema ikainxon peoxonra Gezer jema kaman filisteobo jato retebokin jatoaresa iki.

Ibon esé jain iká ani bonanti Jerusalénhain Davidkan boti shinanna

6 1 Davidkanra jawen kimisha chonka waranka, Israel sontárobo, jatíbi ja katotabo jakiribi jato tsinkia iki,

2 jatianra jatíbi jabé boai sontárobo betan, Judá main iká Baalá jemankoniax, Diossen esé jain iká ani bonanti boí Jerusalénhain bokana iki. Ja bonanti bebonxonra jatíbi atipana Ibo orankanai iká iki, ja iká iki ja querubin ángelbo meranxon jato jan ikinai.

3 Ja carreta benakanra Diossen esé jain iká ani bonanti nanekana iki, jaskáaxonra bokana iki, ja manan maxkaten iká Abinadabnin xobonkonia.

4 Ja Abinadabnin benbo bake Uza betan Ahioninra, ja Diossen esé jain iká ani bonanti carretanin ninibokin bokana iki, jatianra ja Ahio ja bebon kaa iki.

5 Ja boaitianra, David itan jatíbi israelitabo rekenain boí, arpabo, salteriobo, panderobo, castañuelabo, platillo akanaitian, jaton koshianixbi raroi Ibo Dios bebomeax, bewaananbi danzan danzanbainkana iki.

6 Boax nokokana iki jainxon trigo xemekanai Nacónhain iká Era akin akanainko, jainxonra wakabo tatí iketian, Diossen esé jain iká ani bonanti pakénaketian, Uzakan jawen mekenman tewanna iki.

7 Jatian jaskátima ikenbi Uzakan jaskáaketianra, Ibo Uzaki sináxon jainobi retea iki, jatianra ja Diossen esé jain iká ani bonanti pataxbi, Uza mawá paketa iki.

8 Ja Ibon Uza reteketianra, David sinata iki, jakopira Perez-uza akin jain janekana iki,[a] jara ramakamanbi ja janeya iki.

9 Ja netenbira Ibo bebonmeax David kikinbiresi raketi, saí ika iki: "¡Ibon esé jain iká ani bonanti, moa botira en shinanyamai!" iki.

10 Jatianra ja Ibon esé jain iká ani bonanti, Davidkan jeman moa bokashamakin, Obed-edomman xobonko boti jato yoia iki, ja joni iká iki Gathainoa.

11 Ja Ibon esé jain iká ani bonantira, kimisha oxe Obed-edomman xobonko

[a] **6.8** Ja iki jainxon Uzakan masá tenea iki iká.

iká iki, jatianra jatíbi jawen rareboboyabi Ibon jakonhakin shinanxona iki.

Ibon esé jain iká ani bonanti Jerusalénhain Davidkan boá

12 Jatian ja Ibon esé jain iká ani bonanti kopí, Obed-edom jawen rareboyabi, itan jawen jawékiabi Ibo Diossen jakonhakin shinanxona David yoikanara, David kaa iki ja Obed-edomman xobonko, jainoa ja Ibon esé jain iká ani bonanti, ja Davikan jemanko boira raroshaman iká iki.

13 Jatian ja Ibon esé jain iká ani bonanti bokin, sokotaakin bebon jamakanketian, Davidkan waka bene betan carnero xoashaman retexon menoa iki.

14 Lino chopa tari saweya kaaira, David jatíbi jawen koshianixbi danzana iki,

15 jatianra ja Ibon esé jain iká ani bonanti boí, jatíbi israelitabo betanbi raroi sáa ibainkana iki, itan trompeta xoon ikai meranbires bokana iki.

16 Davidkan jeman ja Ibon esé jain iká ani bonanti nokoketianra, Saúlnin bake Micalnin, ventananinxon oinna iki, ja apo David Ibo bebon ransai choronaitian oinxonra, kikinbiresakin jaki jakonma shinanna iki.

17 Ja Ibon esé jain iká ani bonanti boxonra, ja atinkobiribi akana iki, jainbiribi iti Davidkan axona carpa xobo chichó. Jatianbira Ibo betan raeanankin yoinabo jatiobi keyokin menoxona iki, itan wetsa jawékiboribi menia iki,

18 jatian moa jaskara akin seneaxonra jatíbi atipana Ibon janenko jonibo jakonhakin shinanxona iki,

19 jatian jain iká jatíbi israelitabo, benboyabi ainbobo, harina pan jato menia iki, dátiles bimi chorish aká pan jainxon uva bimi chorish aká pan. Jato jaskáa pekáora jatikaxbi jaton xobonko bokana iki.

20 Jatianra Davidkanbiribi jawen xobon kaxon, jawen rarebo jato jakonhakin shinanxona iki; ikaxbira Saúlnin bake, Micalnin ja joaitian bechii pikoxon yoia iki: —¡Israelbaon apo ikaxbira rama mia kikinbires jakonma ike, min yonoti ainbobo bebon, itan min yanka yonoti jonibo bebonra, wetsa jonibires keskati ikin chopabobi min jopéyonke! —akin.

21 Jatianra Davidkan yoia iki: —Ikon riki, eara ikonwanke ransai, ikaxbira Ibo bebon ea jaskata iki, janra min papan toan, itan jatíbi min rarebobaon toan, Israel jonibaon koshi iti ea katota iki. Jakopira já bebon ea ransai.

22 Ikaxbira rama iká bebonbires ea ikai, min oinna jakonmabires keská ikenbira, jabo yoikin min ea akai yanka yonokatai ainbobaon, ea kikin iketian jakonman rabikanti iki —akin.

23 Jatianra Mical jawetianbi bakeaisma baneta iki.

Diossen David jakon shinanxonti yoia

7 1 Jatian ja apo David, apo ikax jain iti xobo meran moa iketianra, Ibon ja patax iká jatíbi jawen rawibo betan, moa jakonshaman imaa iki,

2 jatianra profeta Natán, yoia iki: —Min oinke, eara konxán aká metsá xobo meran jake, jaskara ikenbira ja Diossen esé jain iká ani bonantibiribi carpa pepan meranshoko iki. Jawen xobo akára jakon iti iki —akin.

3 Jatianra Natánman yoia iki: —Jatíbi jaskara ati min shinanna keská awé, jan mia akinnai Ibora mii betan iki —akin.

4 Ikaxbira ja yamébi, Natán Ibon yoia iki:

5 "Kaxon nokon yonoti David yoiwe, eara Ibon yoike: 'Miama riki ea jain jati jan xoboaxonti.

6 Ja Egiptonkonia israelitabo en pikonontianbira, ramakamanbi, jawetianbi ani xobobaon ea jayamaa iki, jaskáyamaira carpa xoboshokobaonres ea jaa iki.

7 Jatíbitian ea jato betan inontianra, ja nokon joni Israelbo ikinnon ixon en jato

imaa koshibo, tsoabi jawetianbi konxán
jiwi ani xoboaxonti en jato yokáyamaa
iki'.
8 Jaskara iketian, nokon yonoti David
yoiwe, jatíbi atipana Ibo ixonra, en
yoiai: 'Chiké meranoara en mia bia iki,
carnero tsamabo pekáo kawantanai-
tian, ja nokon Israel jonibaon koshi iti
imanoxon;
9 jawerano mia kanonbira ea miibetan
iká iki, jan mia akai jatíbi min rawíbora
en jato keyoa iki, jaskáaxonra ja nato
netemea kikin jonibo ikai keskáakin
anibiresakin en mia ninkakamaa iki.
10 Jainxoribira nokon joni Israelbo jain
iti moa en jato benxoaxona iki, jatianra
jain en jato imaa iki, jaton jatinkobiribi
ikannon ixon, jainoa tsonbi jato jakon-
matimainko, moabi akátiai keskáakin
jato masá tenematinkoma,
11 ja nokon Israel jonibo ikinti joni
koshibo en jato imanontianra jaskara
iká iki. Jatíbi min rawíbaon mia jawea-
timara en mia imati iki. Jainxonra en
mia onanmai, mia chiní bakeboya iti,
12 jain senenres jatínko nokotax mia
mawáketianra, westíora min bake en
apo imati iki.
13 Janra ea ani xoboaxonti iki, jatian
ja en apo imaara jatíbitian iti iki.
14 Eara jawen papa iti iki, jatian jara
nokon bake iti iki. Jatian jakonma
jaweki aketianra, en masá tenemati iki,
jainxonra en rishkiti iki, jatíbi bakebo
jawen papan akai keskáakin,
15 Saúlra en akinkin jenea iki, ikaxbi
miara en akinkin jeneyamai, jawen toan
mia imati kopíra en pikoa iki.
16 Mia koshi iketianra min chiní
bakeboribi, jatíbitian koshi iikaresti
iki, nokon koshi shinanman koiranara
mia ikoni iká iti iki. Jainoax ja min ani
yakáti akanara jatíbitian mina iti iki' ",
akinra aká iki.
17 Ja profeta Natánmanra, ja Ibon
namá keska meran oinma, itan
ninkámaa jawékibo jatíbi David yoia
iki.

Davidkan orankin Dios irake aka

18 Japekáora Ibo yoyo aki apo David
carpa xobo meran jikia iki, jainxonra
yoia iki: "Ibó, ea itan nokon rarebobora,
noa jawemabi iki, noa jaskairaakin min
neno kaman nokómati.
19 ¡Ibó, jaskarabicho ipanankan ja nato
min yonotinin chiní bakebo koshi iika-
resti min yoia iki! ¡Ibó, tsoa joninbira
min akai keskáakin ayamai!
20 Ibó, ¿Jamanyake ja min onanama
en mia yoiti? Nato ja min yonotira min
kikinhakin onanke.
21 Jatíbi ja nato ratétibiresbo min
akára, jaskara ati yoia itan keena ixon
min aká jawékibo iki, jaskarabo ionxon
en onanti kopí;
22 nokon Ibó, jaskara ikaxa, ¡Mia
kikinbires koshi iki! Tsoabira mia
keska yamake, mia keskara wetsa dios
yamake, jaskáakinra nonbishamanbo
ninkata iki.
23 Min joni Israelbo keskára wetsabo
yamake, ¡Jatobichoresiki nato mainmea
wetsa jonibo keskáma! Mia, Diossé, min
jonibo inon ixonra min jato pikoa iki,
ani jawékibo itan ratéti jawékibo min
jato axonara anibires ninkakataibo
ikana iki. Ja Egiptonkonia kopíaxon min
jato bia min jonibo bebonbira, ja wetsa
mainmea jonibo, jaton diosboyabiakin
min jato potaa iki,
24 jaskáaxonra Israel jonibo jatíbitian
minna iti min shinanna iki, jainoax mia,
jaton Ibo Dios iti iká iki.
25 Jaskara iketian, Ibo itan Diossé, min
yonoti itan jawen kikin rarebo joni koshi
ixon jato ikinti imati min yoia shinanbe-
noyamawe, ja min yoia senen awé.
26 ¡Min jane kikin ani rabikin jatíbi-
tian shinankanai ibanon, jatíbi atipana
Ibora Israel jonibaon Dios iki, iki
ibakanon! ¡Min yonoti Davidkan, rarebo
joni koshi ixon jato ikinaira min koirana
jainbi taponax jenétima iki!
27 Mia, jatíbi atipana Ibó, minra ea
onanmake nokon rarebobo jenéyamai

jato ikinnai joni koshibo iikaresti;
jaskara ikenra, min yonoti ixonbi, nato
jawéki en mia yokatai.
28 Miara, Ibo Dios iki, min joibora
ikonshaman iki, ea min yonoti akonbi-
reskin noibatira min yoia iki;
29 jakon ixonra, min yonotinin rarebo
jato ikinnai joni koshi ikaibo, min
koirana jatíbitian ikanon ixon jakon-
hakin min jato shinanxonti iki. Mia, Ibo
Dios ixonra, jaskara axonti min yoia iki,
jatianra min jakon shinanxonatonin, ja
min yonotinin rarebo joni koshi ikaibo,
jatíbitian jakon ikanti iki".

Jonatánman bake Mefi-boset Davidkan akinna

9 1 Wetsa netera Davidkan jan akin-
nabo jato yokata iki: "¿Jakia
Saúlnin rarebo mawayamai texea,
Jonatán shinanxon en ja akinti?" akin.
2 Saúlnin rarebaon yonotira westíora
joni jaa iki, jawen jane Siba, jara
Davidhiba joti kenaa kaa iki. Joketianra
apon yokata iki: —¿Miarin Siba? —akin.
Jatianra jan aká iki: —Min ea yononon
ikaxa, ea neno iki —akin.
3 Jatianra apon yokata iki: —¿Tsoaki
japaria Saúlnin rarebo, Diossen janenko
en jawentanibires akinti? —akin. Jatian
Siban yoia iki: —Westíora Jonatánman
bakera japarike, jara okenbekonbi
jawen tae moa chantoa iki —akin.
4 —¿Jaki jawerano iki? —akinra
apon aká iki. Jatianra Siban yoia iki:
—Lodebarhain riki, Amielnin bake
Makirnin xobonko —akin.
5 Jatianra jainoa bexonkanon ixon apo
Davidkan jato yoia iki;
6 jatianra Mefi-boset, Jonatánman
bake, Saúlnin baba Davidhiba nokotax,
ja kikin iketian ja bebon beota iki.
Jatianra David saí ika iki: —¡Mefi-
boset! —iki. Jatianra jan aká iki: —Eara
neno iki min yoia senenhaxonox —akin.
7 Jatianra Davidkan yoia iki: —Raké-
yamawe, min papa Jonatán shinan-
kinra, ayorakin en mia jakonhati iki. En
amaara min papashoko Saúlnin jatíbi
mai mia banexonti iki, jainoax jatíbi-
tian nokon mesan min piti iki —akin.
8 Ikaxbi beokainxon Mefi-bosetnin
yoia iki: —¿Jawekopíki nato min yonoti
jaskáakin min oinnai, ea ochiti mawata
keskares ikenbi? —akin.
9 Jaskákenbira, Saúlnin moatianbi
yonoti Siba, apon kenaxon, yoia iki:
—Min Ibon babara en menike, jawena
itan jawen awinnina, jainoax jawen
bakebaona jatíbi jawéki jabaona inon
ixon biti ikábo.
10 Jaskara ikenra, mia itan min bake-
baon jainxon min yonotibaon, já waia-
xonti jake, ja min yoá tsekaabora xobon
min benxoati iki, ja min ibon kikin
rarebobo ja jawékiai jati kopi, jatian
ja min ibon baba Mefi-bosetkanra,
jatíbitian nokon mesankoxon ebé pino-
xiki —akinbo. Sibára, chonka pichika
bakeya itan rabé chonka yonotia iká
iki,
11 Jatian janra apo yoia iki: —Jatíbi
ja ati min yoiara ea min yonotinin
mia axonti iki —akin. Jatianra Mefi-
bosetkan jatíbitian David betanbi
mesanxon piá iki, jaribi westíora apon
bake keska itaanan.
12 Jainoaxa westíora bake maxkoya-
ribi iká iki, jawen jane iká iki Micaías,
jatianra jatíbi ja Siban xobonko jaabo,
Mifi-bosetkan yonoti iká iki.
13 Ikaxbira Mefi-boset okenbekonbi
jawen tae chanto ikáx, jatíbitian apo
betanbi jawen mesanxon piti kopí,
Jerusalénhainbi jaa iká iki.

David betan Betsabé iká

11 1 Wetsa nete, ja nii peibo pecho-
koai inontianra, apobo jaton
rawíbo betan reteanani boi axekana
iká iki, jatianra Davidkan ja Joab
jawen joni koshiboya, itan jatíbi israe-
lita sontároboya reteananti jato raana
iki, boxonra ja amonitabo jato kikin-
hakin keyokana iki, jaskáaxonra Rabá
jema katekana iki, jaskákanainbira,

Davidbiribi Jerusalénhainbi baneta iká iki.

2 Wetsa yantanra, David jawen oxatiainoax wenitax, jain apo iká xobo pekaten kawanhatana iki, jainxonra westíora ainbo kikin metsáshoko nashiai oinna iki.

3 Jatianra Davidkan tsoarin ja ainbo ixon yokáti jato raana iki, jatian bexon yoikana iki ja Eliamman bake ainbo Betsabéra ike, ja Urías hititanin awin akin.

4 Jatianra Davidkan jawen joi boaibo, ja ainbo bexonti jato yoia iki, ja ainbo joketianra jabé oxaa iki, jaskata pekáora, jawen xobon kaa iki. Jatian ja ainbo iká iki jimi jeneta pekáo, keras ikax chokita,

5 jaskatira ja ainbo moa tóota iki, jaskáxonra David onanma iki.

6 Jatianra Davidkan Joab yoia iki, Urías hitita bexonti, jatianra Joabnin jaskara aká iki.

7 Jatianra Urías David bebon joketian, jan yokata iki, Joab itan sontaroboki jawekeska ikanai, jainoax ja reteanankanaiki jawekeska iki, akin.

8 Japekáora moa jawen xobonko kati yoixon, nashiax min awin betan oxatanwe, akin aká iki. Ja apon xobonkoniax Urías pikókainainbira, kikin jakonshaman piti apon bomaa iki;

9 ikaxbira, jawen xobonko katitianbi Urías, jain apo iká xobo xepotiain, ja apo koirannai sontárobo betan yamé iishina iki.

10 Jatian ja Urías jawen xobonko kaama yoikanara, Davidkan yokata iki: —¿Jawekopíki ochó joaxbi, min xobonko mia kayamaa? —akin.

11 Jatianra Uríasnin yoia iki: —Ja iresama bonanti betanbi, ja Israel itan Judakan sontárobora jakonma peotainshoko ikanai; jaskáribi riki, nokon joni koshi Joab, itan min joni koshibo, jabora jemanbires oxakanai, jaskara ikanainbiki ¿Ea iti iki, pii, xeai itan nokon awin betan oxai nokon xobon jikii? ¡Mia jati kopíra en jaskara jawéki atima iki! —akin.

12 Ikaxbira Davidkan yoia iki: —Ramabichopari banéwe, jatianra bakish en mia raanti iki —akin. Jatianra bakish kanox Jerusalénhainbipari Urías baneta iki.

13 Jatianra Davidkan, jawekiakinnoxon kenaxon, paenhaa iki. Jatian moa yamé iketianra jawen xobonko kayamai, ja apo koirannai sontárobo betan oxai Urías kaa iki.

14 Wetsa nete xabata yamékirira, Davidkan Joabki kirika wishaa iki, jatianra Urías betan bomaa iki.

15 Ja kirika meranra yoia iki: “Ja reteananti kikinbires onsá ikain, Urías rekenmati, jaskáxon jabicho jain potakanti, abákanon jainoa retekin ixon”, akin.

16 Jaskáxonra Joabkan sontárabaon, jato akin ja jema katexon, jan onanna jain koshi shinanya sontárobo ikain Urías imaa iki,

17 jatianra ja jema koiranaibo pikotax Joabkan sontárobo betan reteanankin, jaweti Davidkan joni koshibo retekana iki, jato betanra Urías mawata iki.

18 Joabkanra jaskáshamani reteanankana joi David bomaa iki,

19 jatianra ja joi boai joni neskara yoiti yoia iki: “Ja reteanankana jatíbi senenhakin apo min yoiara,

20 jawekeska ikaxa sináxon mia apon yokáti iki: ‘¿Jaweakiki jato akí jema ochómayora mato kaa iki? ¿Jaskara ixonki ja chikéainxonbi jabaon matoki jawékibo potai maton onanyamaa iki?

21 ¿Jaskáribixonki Tebessainxon westíora ainbaon Abimelec reteyamaa iki, Jerobaalnin bake, chiké bochikixonbi reneti makan jaki tarana kaxonki bitaxshamaa iki? ¿Jaweakiki chiké ochómaira mato kaa iki?’ akin. Jatianra min yoiti iki: ‘Min joni koshi Urías hititaribira moa mawáke’ ”, akin.

22 Jaskáara ja joi boai joni moa kaa iki, jatianra nokóxon jatíbi Joabkan yoiti

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

yoiabo David yoia iki. Jatianra David kikinbiresi Joabki sinata iki, jaskáxonra ja joi boa joni yoia iki: —¿Jaweakiki jato akí ja jema ochómaira bokana iki? ¿Jabaonki onanyamaa iki, chiké bochikixon jaton jawékibo jabaon jatoki potati, jaskáribixonki Tebessainxon Abimelec, ja Jerobaalnin bake, westíora ainbaon chiké bochikixon reneti makan jaki potaxon reteyamaa iki? ¿Jaweakiki chiké ochómaira bokana iki? —akin.

23 Jatianra ja joi beatonin yoia iki: —Ja nobé reteananni jokona sontárobaonra jema xabáinxon noareskanai iká iki, ixonbira jema xepotiain kaman non jato chitimaa iki.

24 Jaskáxonra tsakamisbaon chiké bochikixon min sontaroboki jaton pia potaxon jato tsakakana iki, jatianra jawetii min joni koshibo mawata iki, jato betanra Urías hititaribi moa retekana iki —akin.

25 Jatianra Davidkan ja joi bea joni yoia iki: —Joab yoiwe, ja shinanyorayamanon, reteananti jawékira jaskábi iki. Ikaxbi yoiwe kikinni koshixon ja jema keyokin ras akai kaman jato anon. Jatian minribi koshi shinan menitanwe —akin.

26 Jatianra Uríasnin awin jawen bene mawata ninkatax, jaon onisi meketa iki;

27 jawen onís winota pekáora, ja bexonti Davidkan jato yoia iki, jatianra jain apo iká xobonkoxon, moa jawen awin itiakin bia iki, jaskáxonra westíora benbo bakeaxona iki. Ikaxbira Davidkan jaskara aká, Ibon keenma iká iki.

Natánman David notsina

12 1 Ibonra David yoiti profeta Natán raana iki. Moa já bebon ixonra, yoia iki: —Westíora jemanra rabé joni jaa iki. Westíora icha jawekia, jatian wetsa jawékioma.

2 Ja jawékia jonira iká iki icha carneroya, itan icha wakaya,

3 ikaxbi ja jawékioma jonira maroxon bia westíora carneroyashoko iká iki. Jara janbi koirana iki, jatianra ja carneroshoko já betanbi itan jawen bakebaon ikinna ania iki; jawen piai pitiribira piá iki, jan xeai vasonribira xeaa iki, jainoax jawen xochinko rakataxbo oxaa iki. ¡Ja jonira jawen bake ainbaon ikai keskati jaon keena iki!

4 Wetsa netenra, ochó niai joni ja jawékia joniiba nokota iki; ja joninra jawen carnero itan jawen waka westíorabi ja merata joni pimati pitiaxonkashamaa iki, jawena ayamakinra jawebioma joni jawen carneroshoko bichinna iki, jaskáaxonra ja nokota joni pimati pitiaxona iki —akin.

5 Ja jonikira David kikinbiresi sinata iki, jatianra Natán yoia iki: —¡Diossen janenkora en mia yoiai jaskara aká jonira moa mawáti iki!

6 ¡Jainxonra westíora carneroshokotonin kopítii, choskoakin kopíati iki, jawekeskáaxonbi noibayamakin jaskaa kopí! —akin

7 Jatian Natánman yoia iki: —¡Ja jonira miabi iki! Jaskara iketian Israelnin Ibo Diossen onantiakin yoiara neskara iki: ‘Israelbaon apo itira en mia katota iki, jaskáaxonra Saúlnin reteti ikenbi en mia amayamaa iki;

8 jain apo iti xobora en mia menia iki, jainxonra ja min ibon ainbobo en mia menia iki, jaskáaribanonbira Israel betan Judakan apo en mia imaa iki. Ja min oinna ichama iketianra, bebonbires en mia meniti iká iki.

9 ¿Jawekopíki ea min Dios ikenbi, nokon joiki shirokin ja en atima yoia, nokon keenma min aká iki? Ikon riki amonitabomara iká iki, jan Urías reteabo, minra retea iki, jawen awin binoxon.

10 En yoiabi yoitimaxon, Urías hitita jonin awin, min awin iti, min bia iketianra, min bakebo jawetianbi jakonmanani reteanani jenékantima iki.

11 Ea, Ibo ixonra onantiakin en yoiai: En amaara min kikin rarebobaonbi mia jakonmaati iki, jatianra mí bebonmeabi

min awinbo westíora min rarebo en
meniti iki, janra netenbi jonémabi jato
yoranti iki.
12 Min joné aká iketianra, jatíbi
Israelbo bebonxon netenbi jonémabi
en amaa ati iki' —akin.
13 Natán bebonmeaxa David keshaa
iki: —Ibokira ea ochake —iki. Jatianra
Natánman yoia iki: —Ibonra min ocha
kopí mia masá tenemayamai, jaskara
ikaxa mia mawáyamai.
14 Ikaxbi ja Ibo, min kikinbiresakin
jakonma aká kopíra, ja min pikóbena
bake, Betsabé betan aká mawáti jake
—akin.
15 Jatianra Natán moa jawen xobonko
kaketian, ja Davidkan Uríasnin awin
betan aká bake, Ibon kikinbiresakin
isinmaa iki.
16 Jatianra Davidkan ja bake kopi,
kikinbiresakin Dios yokata iki, itan
ayunana iki, jainoaxa mainbi rakatax
yamé iishinna iki.
17 Jatianra ja apon xobonko iká jan
shinankiinai jonibaon, mainbi rakáke-
tian wenímakaskin teakana iki, ikax-
bira já weníkashamaa iki, jainxonribira
jato betan piamaa iki.
18 Kanchis nete winota pekáora moa
bake mawata iki, jatianra Davidkan
joni koshibo ja yoitinin raketa iki.
Shinankanara iká iki: "Ja bake mawa-
tamatian non yoiabira noa ninkáxon-
yamaa iki, ¿Jawekeskaxonki rama ja
bakera moa mawáke akin non yoiti
iki? ¡Jakonmabires jawékira ati iki!"
iki ikábo.
19 Ikaxbira jawen joni koshibo jaton-
biribi yoyo ikanaitian, moara bake
mawáke ixon Davidkan onanna iki;
jaskákinra jato yokata iki: —¿Moaki
bake mawata? —akin. Jatian jabaon
yoia iki: —Moara mawáke —akin.
20 Jatianra David, mainmeax weni-
taanan nashionax inintinin iká iki, jain-
xonra wetsa chopa sawea iki, jaskatax
Ibo rabiti carpa xobonko Ibo rabii jikia
iki. Jaskáa pekáora jawen xobon kaa
iki, jatianra jato piti yokáxon moa piá
iki.
21 Jatianra jawen joni koshibaon
yokata iki: —¿Jawe akíki mia iitai? Ja
bake mawatamatianra min ayunana
iki, itan mia winia iki, jatian ja bake
moa mawáketianki, ¡Min weníxon pia!
—akin.
22 Jatian Davidkan yoia iki: —Ja bake
mawatama iketianra en piti tenea iki,
Ibonra ea noibaxon mawámayamakin
jamabirati iki ikaxa ea winia iki.
23 Ikaxbi rama moa mawáketianki
¿Jawekopí en ayunanti iki, jakiribi
jamati atipanyamaxonbi? ¡Jabé ikira
ea kanoxiki, ikaxbira já moa ebetan ikí
jowetsayamai! —akin.

Salomón pikota

24 Jaskata pekáora David, jawen awin
Betsabé onisai tantimai kaa iki. Ja oinni
kaxon yoranara, benbo bake pikota iki,
jara Salamón akin, Davidkan janea iki.
Ja bakera Ibon noia iki,
25 jaskáaxonra *profeta Natán meran-
xon David onanmaa iki. Jatianra Ibon
yoia senenhaxonkin, ja bake Jedidías
akin janei Natán kaa iki. Ja iki, Ibon
noia iki iká.

14 21 Nato neskara iká kopíra, apon
sontárobaon koshi Joab kenaxon
neskáakin yoia iki: —Ramabira nato
ainbaon atikoma jawéki en akinnai.
Jaskara iken, ja nokon bake Absalón
jakiribi jonon ixon ointanwe —akin.
22 Jatianra Joab ja apo kikin iketian,
mainbi bekepinon kaman já bebon
beota iki, jainxonra neskáa iki:
—Ichabires irake, ja en mia yokata, ea
min ninkáxona kopí —akin.
23 Japekáora Joab Gesurhain kaa iki,
Absalón Jerusalénhain beira kaa iki,
24 ikaxbi apon yoia iki; ea oinyamai
min xobon katanwe. Jatianra Absalón
moa apo oinyamai jawen xobonko kaa
iki.
25 Jatíbiain Israel mainra, westíora
jonibi Absalón keská metsá itan jan

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

keenkanai joni yamaa iki, jara jawen
taenkoniaxbi peokotax jawen mapo
kaman jakon yoraya iká iki.
26 Baritia keyotaitiibira, boo nenkeirax
maxkorokatitai, jakonshamankin topo-
nara ja boo xatea rabé kilo winoa ikátiai.
27 Ja Absalónra kimisha benbo bakeya
itan westíora ainbo bakeya iká iki. Ja
bake ainbaon janera iká iki Tamar, jara
iká iki kikinbires metsá.
28 Absalónra rabé baritia Jerusalén-
hain jaa iki, jatio basi jain ixonbira
jawetianbi apo oinyamaa iki.
29 Westíora netera Absalónman Joab
yoia iki, jawen toan apo ointanon ixon,
ikaxbi Joab keenyamaa iki. Japekáora
jawen rabé itin Joab, Absalónman
yoiribia iki, ikaxbira katín keenyama-
ribia iki.
30 Jatianra Absalónman jawen yono-
tibo yoia iki: —Joabkan cebada waira
nokon wai patax iki, kamentankanwe ja
menoi —akin. Jaskáakin yoia boxonra,
ja ati yoia keskáakin senenhakana iki.
31 Jatianra Joab, Absalón betan yoyo
iki kaax neskata iki: —¿Jaweati ja
nokon wai min yonotibo menomaarin?
—iki.
32 Jatian Absalónman yoia iki: —Eara
keena iki, apo oinni kaxon nato joi min
yoitinin: ¿Jaweatiki min ea Gesurhainoa
jomaa iki, ea ointinin keenyamakinbi?
¡Ea jainbi banetakayara jakon ikeana
iki! Jaskara iken en mia yokatai riki, ea
apo oinni kati, en jakonma jawéki aká
iketian, abánon ea retekin —akin ati.
33 Jatianra Joabkan apo oinni kaxon,
ja Absalónman yoia joibo keshana iki.
Jainxonra Davidkan, Absalón kenati
jato raana iki. Jatian moa nokotaxa
Absalón mainbi bekepinon kaman beota
iki, ikaxbira Davidkan wenintaanan
bexeta iki.

Absalón Judáin apo ikasa

15 1 Moa jawetio basi pekáora,
Davidkan bake Absalónman jan
niti itan janmeax reteananti kabáyonin
niniai carreta bia iki, itan já koiranai
itira pichika chonka joni tsinkia iki.
2 Yamékirishoko wenitaxa, ja jemanko
jikitiain bai kexá yakákatitai, jatianra
jatíbi jain nokotaibo, atikeskabiakin
joi benxoanon ikax, ja join iananananax
apoiba joaibo, jawerato jemameaxki
joai ixon jato yokákatitai. Eara Israel
joni iki akin ja jonin akára,
3 Absalónman yoikatitai: “Ikon riki
ja min yokatara jaskara ati keskábi iki,
itan jaskarakon iki, ikaxbira jan mia
akinti apon imaa tsoabi yamake”, akin.
4 Jainxonribi jato yoikatitai: “¡Ea nato
mainmea jato joi benxoai joni koshi
ixonra, ja join ikábo eki bekanketian
esekan yoiai keskáakin atikeskabiakin
en joi benxoaxonkeanke!” akin.
5 Jainxoribira, já bebon chirankookin
pataxkanketian, Absalónman jato
meken menikatitai, itan ikóxonbo jato
betsó akatiai.
6 Jatíbi israelitabo jakonhakin jato joi
benxoaxonon ixon, apo benai boabora
jato jaskáakatitai, jaskáaxonra israeli-
tabo jaonbichoshaman keenkanon ixon
jato biboa iki.
7 Ja chosko baritia senenketianra,
Absalónman ja apo yoia iki: —Enra mia
yokatai, ea Hebrónhain kaaitian ea min
bake raanon ixon, ja moabi Ibo axonti
yoia ixon, senenhai kakasi riki ea.
8 Nato min yonoti Siriain iká Gesur-
hain, janontianra, en Ibo yoia iki, ea
jakiribi Jerusalénhain banémaketian,
en já rabikin jakon jawéki meniti
—akin.
9 Jatianra apon yoia iki: —Jakonnax
katanwe —akin. Jatianra Absalón
Hebrónhain kaa iki.
10 Ja kaai pikotamapari ixonra, jaweti
ja joi boai jonibo, jatíbi Israel jonibo
yoiti jato raana iki, jawetianki tromp-
eta xoon ikai ninkákanai, Absalónra
Hebrónhainoa apo ike iki saí ikanti.
11 Jainxonribira Jerusalénhainoa rabé
pacha joni jato kenaa, jabora jakon-
shaman shinanya jabé bokana iki,

ixonbira jaskara jawéki akí kaai onanyamakana iki.

12 Jaskaribiakinra Absalónman, ja David jan shinankiinai Gilo jemanko jaa joni Ahitofel kenamaa iki, yoina retexon Dios menoxonaitian akini jonon ixon. Jaskatira ja apoki jakonma shinanaibo bebon koshikaresa iki, jatianra Absalón chibanaibo kaikaresa iki.

Jerusalénhainoax David jabata

13 Westíora jan joi boai jonira David yoii kaa iki, israelitabora Absalón akini ikanai ixon.

14 Jatianra Jerusalénhain jabé iká jatíbi joni koshibo Davidkan jato yoia iki: —¡Ramabi jabánon akanwe, iamakenbira Absalónman nokoa noa kenekaatima iki! ¡Bokanwe, ishtonkanwe, nokoxonra noa kikin jakonma anake, nato jemameara espadanin jatíbi noa reteti iki! —akin.

15 Jatianra apo yoikana iki: —Noara min yoia mia axontires iki —akin.

16 Jaskataxa jatíbi jawen xobonko ikaboyabi apo pikota iki, chonka jawen awinkomara, jainbi apon xobo koiranti jato potabainna iki.

17 Jatianra apo jatíbi jabé boaibo betan pikotax boax, ja jema senenain iká xobonkoniax, bonox jakonshamani benxokakana iki.

18 Jatíbi jawen joni koshibo, já pataxbi bokanaitianra, jatíbi ja apo koirannai cereteobo betan peleteobo, itan ja Gathainxon chibani bea sokota pacha geteobo, apo bebon joyotax bokana iki.

19 Jatianbira apon Gathainoa Itai, yoia iki: —¿Jaweakiki miaribi nobetan joá? Jakonra iti iki mia jakiribi kaa, ja bená apo betan itanwe, miara min mainmea wetsanko bekana iki.

20 Bakishbira mia nokoibake, ¿Jaweatiki rama ebé kawé akin en mia ati iki? Enbira jain kaai onanyamake, mia nobébi mawánaketian, jakiribi mia kaara jakon iti iki, min kaibobo jato botanwe. ¡Ibo jatíbitian mibé ixon, mia jakonhabanon! —akin.

21 Jatianra Itainin apo yoia iki: —Ibon janenko, itan min janenkora en ikon yoiai, mia jawerano inonbi, mawátimain iamax mawátiain inonbira, ja min yonoti jain iti iki —akin.

22 Jatianra Davidkan yoia iki: —Nobé jowé —akin. Jaskataxa Itai David betan kaa iki, jatíbi jawen jonibo, itan jabé boai jonibo betanbi.

23 Jatíbi jonibora ikonbiresi jaton apo kopi winikana iki. Cedrón weanra jatixonbi shitakana iki; jato pekáora apo David kaa iki, jatianra jatíbi jonibo já kaai bebon, tsoa jonibi jain jaama mananhori bai kaatonin bokana iki.

24 Jatianra ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti boai jatíbi israelitabo betan, Sadoc-ribi kaa iki, jatíbi jonibo ja jemameax pikókanai kamanra, ja ani bonanti sacerdote Abiatar patax akana iki.

25 Ikaxbira apon Sadoc yoia iki: —Ja Diossen esé jain iká ani bonanti, jakiribi ja jeman botanwe, Diossen oinna ea jakon iketianra, ea jakiribi jain kamati iki, jatianra ja ani bonanti, itan jain akanaribi en ointi iki.

26 Ikaxbi ea neno ikenbi, jawen keenma iketian ea yoiara jakon iti iki; itan jan oinna ea jawekeska akáki jakon iti iki, abánon ea jaskáakin —akin.

27 Jatianra sacerdote Sadoc apon yoiribia iki: —Mia, itan ja min bake Ahimaas jainoax Abiatar, jawen bake Jonatán, jabo betan jakonshamanres Jerusalén jeman katanwe.

28 Tsoa jonibi jain jayamainko iká paro benes shitabaintiainra, ea banéti iki, maton joi eki raana nokotai kaman —akin.

29 Ja Sadoc itan Abiatarninra, ja Diossen esé jain iká ani bonanti jakiribi Jerusalénhain boá iki, jaskataxa jain banékana iki.

30 Jatianra David olivos manan mapeti, onisai onanti inon ikax, sandaliaoma itan chopan mapotax wini wini kaini kaa iki. Jainoax jatíbi jonibo jabé

mapeti boaibora chopan mapotax wini winibainiribi bokana iki.

31 Jatian ja Ahitofelribira, jakonma shinanai kopí Absalón betan rabéke, akin David yoikanara, ja Ahitofelnin ati shinanna keská iamanon ixon, Ibo Dios yokákin Davikan orana iki.

32 Jainoaxa David, jainxon Dios rabiti manan maxkaten nokotax, Husai arquita joni betan nokoanana iki, jara chopa waxábires itan mapo maibires iká iki.

33 Jatianra Davidkan yoia iki: —Mia ebé kaabira, nokona mia tee iti iki;

34 ikaxbi Jerusalénhain jakiribi kaxonra, Absalón neskáakin min yoiti iki: 'Ea min yonotira, min papan yonoti ikátiai keskáribi min yonoti iti iki' akin, jaskáxonra min ea akinti iki, jatianra ja Ahitofelnin ati shinanna jawéki min ras ati iki,

35 jaskataxa sacerdote Sadoc itan Abiatar betan mia rabéti iki. Jaskara ixon jatíbi jain apo iká xobonkoniax ikanai min ninkatabo min jato yoiti iki.

36 Jaton bakebo Ahimaas itan Jonatánribira jain iki, jaskara ixonra jabo meranxon, jatíbi jaskara jain winotaibo min ea yoiti iki —akin.

37 Ja David betan raenanai Husai, Jerusalénhain nokotaitianra, bená apo Absalónribi jikitoshita iki.

Siba betan David yoyo ika

16 1 Manan maxka winobaini shoko orichaa kaxa, Mefibosetnin yonoti Siba betan David nokoanana iki. Ja iká iki rabé pacha pan, jainoax westiora pacha uva bimi chorisha aká bata pan, itan pacha yobín bimi joshinshaman, jainoax westíora bichi chomo uva xeati, ja rabé burron jakonshamanhakin axon boi.

2 Jatianra apon yokata iki: —¿Jaweatiki nato min beai? —akin. Jatianra Siban yoia iki: —Ja burrobora apon awin jawen bakeboya jan peyakax kati iki; ja pan betan yobinra sontárabaon jawékiati iki, uva xeatira tsoabi jain jaama mananman kaai paxkinabaon xeati iki —akin.

3 Jainxonra apon yokáribia iki: —¿Min ibo Saúlnin babaki jawerano iki? —akin. Jatianra Siban yoia iki: —Jerusalénhainra baneke. Jawen papashoko ikátiai keskáribiakin, israelitabaon apo rama imakanti shinanni —akin.

Simeikan David jakonma winonon ixon shinanxona

4 Jatianra apon yoia iki: —Jakon riki, jatíbi Mifibosetkana ikátiaibora, rama moa mina iki —akin. Jatianra Siban yoia iki: —¡Jatíbitian min ea akinpainon riki! —akin.

5 Ja apo David Bahurimhain nokoketianra, westíora joni Saúlnin rarebo jaiba joá iki. Jara iká iki Guerákan bake, jawen jane Simei, janra jakonmakinbo jaki yoyo iananbi,

6 David itan jawen joni koshibo jato makanman tsakaa iki; jonibaon itan já koiranaibaon apo katea ikenbi,

7 já jakonmakin yoiira Simei neskata iki: —¡Nenoax katanwe, jakonma retemis!

8 ¡Saúlnin toan apo inoxon, jawen rarebobo jatíbi min retea kopí, Ibon mia masá tenema riki! ¡Ramara min bake Absalón Ibon apo imake, minbi jakonma aká kopíra mia neno iki, miara wetsa jawékima iki, miara retemis iki! —iki.

9 Jatianra Sarvianin bake, Abisainin apo yoia iki: —¿Jaweatiki nato ochiti mawakan mia jakonmakin yoiti iki? ¡Ramabira en texteai! —akin.

10 Ikaxbi apon jato yoia iki: —Sarvianin bakebó, jain jikiamakanwe, natora maton jawékima iki. Jan ea jakonmakin yoiti Ibon yoiara ibirai. Jaskara iketianki, ¿Jaweatiki min jaskara akai akin tson ati iki? —akin.

11 Jainxonra apon, Abisai jawen koshiboyabi jato yoia iki: —Ja nokon noi

bakenbi ea retekasaitianra, ¡Ja westíora Benjamín joninkaya ea abiresti iki! ¡Oinreskanwe ea abánon jakonmakin yoikin, Ibonbi ea ati yoiara ibirai!

12 Jawekeska ixonra en rama masá teneai oinxon, Ibonbira, bebonbires jakonma raantitianbi, jakon jawékibira ea raanxonti iki —akin.

13 Jatianra David jawen joniboya moa kaa iki, Simeira manan tetani, David kaai benkex kaa iki, jakonmaakin yoiboi kakinra makanman tsakaananbi, mai potoboribi bochiki potaa iki.

14 Ja apo itan jabé boai jonibo Jordán paronko nokotara, kikinni paxkinabo ikana iki, jatianra jain tantikana iki.

Absalón Jerusalénhain jikia

15 Jaskákanai kamanra, Absalón, Ahitofel, itan jatíbi israelitabo Jerusalénhain jikikana iki.

16 Jatianra David jabé raennanai Husai arquita joni, Absalón, bechii kaax, saí ika iki: —¡Apo jabanon, apo jabanon! —iki.

17 Jatianra Absalónman yokata iki: —¿Mia neskataiki ja mibé raennanai David betan mia rabeta ikon iki? ¿Jawekopíki ja mia David betan kayamaa iki? —akin.

18 Jatianra Husaikan aká iki: —Eara kati atipanyamake. Jaweratoki Ibo Diossen, itan jatíbi israelita jonibaon katota iki, já betanra ea banéti iki.

19 Jainoaxibira, wetsa en teexonti iketian, ibanon ja ea jabé raenannaiton bake. Jaskara iketianra min papa axonkatitai keskáribiakin en mia teexonti iki —akin.

20 Japekáora Absalónman Ahitofel yokata iki: —¿Jawe non atiki maton noa eseai? —akin.

21 Jatianra Ahitofelkan Absalón yoia iki: —Min papan jain apo iká xobo koiranti potaa jawen awinkomabo yoranwe. Jatianra jatíbi Israel jonibaon min papa miki ramitai onankanti iki, jainoaxa jatíbi miibetan ikábaon bebonbires koshi shinankanti iki —akin.

22 Jatianra xobo pekaten Absalón carpa peotaxonkana iki, jainxonra jawen papan awinkomabo Absalónman jato yorana iki, jato akaitianra jatíbi israelitabaon oinna iki;

23 jaskara inontianra, Ahitofelnin jato esea, Diossenbi jato yoiai keská iká iki. Jaskáakinra ja David betan Absalónman, ja Ahitofelki shinanna iki.

Ahitofelnin ati shinanna Husainin ramia

17 1 Jaskata pekáora Ahitofelnin Absalón yoia iki: —Chonka rabé waranka min joni ea katomawe, nato yamébira en David jakonmanoxon chibani kaai.

2 Jatian David paxkinax paxnaa iketian, jaki nokóxon en kikinhakin rakéara, jatíbi jabé iká jonibo jabáti iki. Jatianra wetsabo ayamakinbi apobichores en reteti iki,

3 jaskáa pekáora jatíbi jonibo miibetan en raeananmati iki, benoa bená ainbo jawen bene betan raeananai keskáakin. Westíora joni retetira min benai, jatíbi jonibo moa reteananyamai jakonshaman ikanon ixon —akin.

4 Jatian ja Absalónman, itan jatíbi Israel joni koshibaon oinnara ja shinan jakon iká iki.

5 Ikaxbi Absalónmanra, Husai arquita joni, kenakanon ixon jato yoia iki, jawen shinanbiribi jato yoiai ninkánoxon.

6 Ja Absalónhiba, Husai nokóketianra, neskáakin yoia iki: —Ahitofelnin ati shinanara neskara iki. ¿Nonki ati iki iamax nonki atima iki? Min shinan noa yoiwe —akin.

7 Jatianra Husainin yoia iki: —Rama Ahitofelnin ati shinanara jaskara atima iki.

8 Minra kikinhakin onanke min papara jawen jonibo betanbi kikinbires koshi shinanya iki, jatian ramara

kikinni sinata ikanai, oso awin siná jawen bake bichinkana keská. Jaskábichopanara min papa reteanani axea joni iki, jaskara ikaxa jawen jonibo betan nato yamé winóyamai.

9 Ramabira manan kini meran joneta iti iki, jain iamax wetsanko jonetara iti atipanke. Jainoaxa, ja reken reteanantiainoax jawetires min joni mawákenbi, ja joi ninkatatianbi, moara min jonibo keyokanke ixon shinanaibo maxkáyamake,

10 jainoaxa ja kikinbires koshi shinanya itan león siná keska ikaxbi, Davidki raketi jaton shinan kikinbiresi namankanti iki; jatíbi Israel jonibaonra onanke ja min papa betanbi ja chibanaibo kikinbires koshi shinanya jonibo.

11 Jaskara iken rama en mia eseai riki, Danhinxon peoxon Beerseba jema kaman iká jonibo, jato tsinkiti jatíbi israelita sontárobo, jabora kikinbires icha ikax aniparo kexakea mashi pototi iki, jaskara ikenra miinbi reteanantiain jato boti iki.

12 Jatianra jawerano inonbi min papa nokoax, noa jabé reteananti iki. Nibí main manai keskatira noa jaki manti iki, jatianra David jawen jonibo betanbi moa jatima iki.

13 Jawerano inonbi wetsa jeman jonékenbira, noa jatíbi israelitabaon, risbí boxon, ja jema makanyabi mawexon non potati iki, jatianra westíora makánbi jain banétima iki —akin.

14 Jatianra ja Absalón itan jatíbi israelitabaon, Husainin shinanna keskáribiakin shinankana iki, Ahitofelna keskáma bebonbires jakon iketian. (Jatianra Ibon jaskara ati moa shinanna ixon, Ahitofelnin ati jakon shinanna ikenbi amayamaa iki, jaskatax Absalón jakonmabires jawéki winóti kopí.)

15 Jaskata pekáo apo jain iká xobonkoniax pikóxonra, Husainin ja sacerdotebo, Sadoc betan Abiatar, ja Ahitofelnin Absalón itan Israel joni koshibo jaskáakin esea jato yoia iki, jainxonra janbi jato jaskáakin esearibi jato yoia iki,

16 jatianra ishtonbires David keshanti jato yoia iki, jain ikanainko ja tsoa jonibi jain jaama mai teshanpain moa yamé winóyamai, Jordán paro keiba boi ishton shitákanon ixon, já itan jawen jonibo, Absalónman jawen sontároboyaxon jato retekanaketian.

17 Jonatán betan Ahimaassa Enroguel jeman ikana iki, Husainin yoia joi ninkákasi, ikaxbira rakékin tsoabi ja jeman jikikin oinmakashamakana iki. Ikaxbira westíora ainbo yonokaataibakea joi ninkákana iki, jatianbira apo David keshani bokana iki.

18 Ikaxbira westíora benbo baken jato oinna iki, jatianra Absalón yoii kaa iki. Jatianbira ishtonbires Jonatán betan Ahimaas, jato patax iká joni Bahurimhainoatonin xobonko joneti kaa iki. Jatian kaax nokóketianra jawen jeman iká pozo meran jato jonea iki.

19 Jatianra ja jonin awinin, ja pozo tapan mapoxon, jaki trigo xemé tsamana iki. Jaskáaketianra tsonbi onanyamaa iki.

20 Jatianra Absalónman jonibo jain nokoxon ja ainbo yokákana iki: —¿Ahimaas betan Jonatánki jawerano iki? —akin. Jatianra ainbaon jato yoia iki: —Parohori boira neno winókanke —akin. Jatianra Absalónman jonibo jato benai boxonbi moa nokoyamaax, Jerusalénhain boríbakana iki.

21 Jatian moa bokana pekáora, Ahimaas betan Jonatán pozo meranoax pikota iki, jatianra ishto boxon apo David; jatianbi paro shitati yoikana iki, moara Ahitofelnin Absalón yoike mia retenon ixon, akin akana iki.

22 Jatianra David itan jatíbi jabé boai jonibo ishton wenixon Jordán paro shitakana iki. Ja nete xabataitianra jatíxonbi moa paro shitakana iká iki.

23 Jatian ja shinanna keská iamaketian, Ahitofel ja pikóni jeman jawen burron peyakataanan jawen xobónko

kaa iki. Jatianra jawen xobon iká jawen rarebobo, jaskara jawéki atibo jato yoitaanan, moa tenexetax janbix mawata iki. Jaskataxa jawen papa ikainribi miinmeeta iki.

David Mahanaimhain iká

24 Jatian ja Absalón, jatíbi israelita sontároboyaxon Jordán paro shitai ikanaitianra, Davidbiribi Mahanaimhain moa nokota iki.

25 Jainxonra Absalónman Joabnin toan, Davidkan piá bake, Amasá, sontárobaon koshi jikima iki. Ja Amasára ismaelita joni Itránin bake iká iki, jara Joabnin tita Abigail betan jaa iká iki. Abigailra Sarvianin wetsa Nahasnin bake ainbo iká iki.

26 Jatianra boax Absalón israelita sontárobo betan Galaad main tsamakana iki,

27 jatian David Mahanaimhain nokóketianra, ja bechii pikotabo iká iki, Nahasnin bake Solí, jainoax Amielnin bake Makir, itan Barzilai. Solíra amonitabaon main iká Rabá jemamea iká iki; Makira Lodebar jemamea iká iki, Barzilaira Galaad main iká Rogelím jemamea iká iki.

28 Nato kimisha joninra menia iki, David itan jawen jonibo, oxai rakótibo, chomobo, mapó kentibo. Jainxonribi trigobo, cebadabo, harinabo, bimi tobanbo, habasbo, lentejabo,

29 mishkin, leche seró, jainoax waka xoma jene aká queso, jainoax carnero xoma jene akáboribi, David itan ja chibanai jonibaon pinón ixon; jabaonra tsoa jonibi jain jaama mananmameax beaxa, moa jabo paxkinkana ikax, pikaskanti iki itan xeakaskanti iki ixon moa shinankana iká iki.

Absalón mawata

18 1 Davidkanra jawen sontárobo jatíbiki ikanai ixon jato kenapakea iki, jaskáxonra jato tsamabo imakin waranka sontárobo westíora tsamá aká iki, jainoara chonka tsamá pachabo aká iki, jainxonra jaton koshi itibo janepakea iki.

2 Jaskáa pekáora ja sontárobo kimisha tsamáa aká iki. Ja reken tsamára Joabnin ikinaibo iká iki, ja rabé itin tsamára Joabnin wetsa Abisainin ikinaibo iká iki, ja kimisha itin iká tsamára, Gat jemamea Itainin ikinaibo iká iki. Jainxonra Davidkan jatíbi jawen sontárobo yoia iki: —Eara mato betan reteanantiain kaai —akin.

3 Jatianra wetsa sontáronin yoia iki: —Miara nobé katima iki. Nato jemanbi banéxon, noa jan akintibores min noa raanxonara jakon iti iki. Noa jabámakanti, itan naponbekon senen jatí icharibi noa retekantira ja non rawíbaona jawemabi iki. Miakayara ja noa chonka waranka sontárobo winoa bebonbires kopí iki —akin akana iki.

4 Jatianra apon jato aká iki: —Ja maton yoia jaskara jakon iti iketian ea jaskara ibanon —akin. Jaskataananra jema xepotiain kaax, wetsaori chankata iki, jainxonra waranka tsamábo, itan jainoa pacha tsamá sontáro, boai jato oinna iki.

5 Jainxonribira, apon, Joab, Abisai jainoax Itai, jabo raankin yoia iki: Ea noia ixonra, ja nokon bake Absalón maton jaweayamakin jakonharesti iki, jaskáakin ati jaton koshibo yoiaitianra jatíxonbi sontárobaon ninkata iki.

6 Jaskataxa Davidkan sontárobo moa Israel sontárobo betan reteanani Efraín niiain bokana iki,

7 ja David betan ikábaonra, Israel jonibo jatoareskin icha jato retekana iki, ja netera rabé chonka waranka israelita sontarobo mawata iki.

8 Jatianra ja main jatíbi niiain reteanani janbiskana iki, ja netera espadanin aká bebonbires, israelita sontárobo nii manish meranoax mawákana iki.

9 Jatian Absalónra mulan peyakaax kaaibi, shinannamainbi ja Davidkan sontárobo betan bechianana iki.

Jatianra ja mula, ani jiwi encina naman
jikia iki, jaskáketianra ja Absalón jawen
maponbi teostamekaini jiwi ponyain
panitina iki, ikaxbira mula ishtoi karesa
iki.
10 Jatianra jan oinna sontáronin kaxon
Joab keshana iki: —Absalónra encina
jiwín panitina en oinke —akin.
11 Jatianra Joabnin yoia iki:
—Jaskáakin oinxonbiki, ¿Jaweati
min jainxonbi reteyamaa? Min jaská-
ketianra, jakonshaman shinankin en
mia chonka plata koriki, itan westíora
cintora en mia menikeanke —akin.
12 Ikaxbira ja sontaronin Joab yoia
iki: —Ja ea min chonka waranka plata
koriki meniabira, ja apon bakeranon
Absalón, en jawebi rami ayamakeanke;
nonbira ninkáibake ja mia, Abisai
itan Itai apon yoiaitian, ja bakeranon
Absalón, jaweayamakin maton koiranti.
13 Ikaxbi en wetsaorixon oinnara, ja
retexon enbi nokon jati nete ramiakeana
iki, aponra onankeana iki, jara jatíbi
jawéki onanai iki. Jainoax miabira eki
ramíkeana iki, itan minbi ea akinyama-
keana iki —akin.
14 Jatian Joabnin yoiribia iki:
—Mibéra ea neno yanka nete winotai
—akin. Jaskataananra Joab encina jiwi
ikain kaxon, Absalón jiriapari ikenbi
kimisha pia bixon, jointiainshaman
tsakaa iki.
15 Jainxonra ja Joab akinnaibaon, ja
Absalón chonka jonin katea iki, jaská-
xonra moa kikinhakin retekana iki.
16 Jainxonra onanti inon ixon Joabkan
trompeta xon ati jato yoia iki, jatianra
sontárobaon ja Israel sontárobo moa
chibankin jenekana iki, jaskáaxonra
Joabkan moa reteananti tantimaa iki.
17 Jatianra jan retea sontárobaon,
Absalónman yora bixon, ja nii meran
ani xantó ikain potakana iki, já peka-
tenra makan kikin keyaakin tsaman-
kana iki. Jaskátaananra jatíbi israelita
sontárobo, jabati boax jaton carpa xobo
meran weikana iki.
18 Japarinontianra, Absalónman jato
westíora makan monumento amaa iki,
jaskáaxonra jain jawen jane aká iki.
Bakeoma ixon en jaskáketianra, ea joni-
baon jatíbitian shinantiki ixon aká. Ja
monumentora Apon Teshanpain iki,
jaskara ikenra ramakamanbi onankana
iki. “Absalónman monumento iki iká”.

Absalón mawata ninkakaata

19 Jatianra Sadocnin bake Ahimaasnin
Joab yoia iki: —Ea ramabi ranwe,
ishto kaxon en apo oinbatanon. Ibonra
atikeskabiakin moa ake, enra yoikasai,
jawen rawíbaon ati ikenbira, moa Ibon
xabáake ixon —akin.
20 Ikaxbi Joabkan yoia iki: —Ramara
mia jaskara joi boí mia kati yamake.
Wetsa netera mia kati atipanke. Rama
ikaxbira mia kayamai, Apon bakera
mawáke —akin.
21 Jatian Joabkan etiope sontáro yoia
iki: —Mia kaxon ja min oinna keskábo
apo yoitanwe —akin. Jatianra Etiope
Joab bebon beota iki, jaskátananra moa
ishtoi kaa iki.
22 Jatianra Ahimasnin jakiribi Joab
yoia iki: —Ea jawekeska winóresbanon,
ea raanreswe, etiope pekáo ea kaba-
tanon —akin. Jainxon Joabkan yoia iki:
—¿Jawekopíki mia kakasai, nokon baké,
ja joi boá kopí jawe bitima ikenbi? —akin.
23 Jatianra Ahimaasnin yoia iki:
—Ibanon jara jawemabi iki, ea kares-
batanon ishtoi —akin. Jatianra Joabkan
aká iki: —Ishtoi katanwe —akin.
Jaskáara Ahimaas mai teshanpain ishtoi
kaxon, ishtonbires ja etiope nokoxon
winobaina iki.
24 Jaskákanai kamanra, Davidbiribi,
Mahanaim jema xepóti rabé naxaran
yakata iká iki. Jainxonra já koirannai
sontaronin bochiki kaxon westíora joni
ishtoi joai oinna iki.
25 Jatianra koshi join apo yoia iki.
Jatianra apo saí ika iki: —Jabicho joai
ikaxa jakon joi bei joai iki —iki. Jatian
ja joni moa ochómaitianra,

26 já koirannai sontaronin, wetsa
joni ishtoi joai oinribia iki, jatianra ja
xepóti koirannai joni keshani saí ika
iki: —¡Wetsa jonira ishto joribai! —iki.
Jatianra apo neskata iki: —Janribira
jakon joi betiki —iki.
27 Jatianra já koirannai sontaronin
yoiribia iki: —Jawen ishtobi oinxon en
onannara, ja rekenain joai Sadocnin
bake, Ahimaas iki —akin. Jatianra apon
yoia iki: —Jara jakon joni iki, jaskara
ixonra jakon joi beti iki —akin.
28 Jatianra Ahimaasnin moa nokóxon
apo eara joke akin aká iki. Jainxonra
mainbi bekepinon kaman beoxon yoia
iki: —Min Ibo Dios jakon ibanon,
jaskara ixonra jan jatíbi ja miki yoiti-
matabo moa jato keyoke —akin.
29 Jainxonra apon yokata iki: —¿Bake-
ranon Absalónki jakon iki? —akin.
Jatianra Ahimasnin yoia iki: —Min
yonoti Joabnin raana jokinra, boanki,
boanki iki, kikinni saa ikanai en oinke,
ixonbira jaweki winotai ixon en onan-
yamaa ike —akin.
30 Jatian apon yoia iki: —Okeshoko
kaxonpari ea manawe —akin. Jatianra
Ahimaas ja yoia keskata iki.
31 Jaskatainbira etiope nokóxon yoia
iki: —Min jakon joi biwé: Ramara mia,
Ibon atikeskabiakin axonke, jatíbi ja
miki yoitimatabo amayamakinra moa
mia xabáake —akin.
32 Jatianra apon etiope yokata iki:
—Ja bakeranon Absalónki, ¿Jakon
iki? —akin. Jatianra Etiopenin yoia
iki: —Jatíbi ja min rawíbo itan jatíbi
miki yoitimakin, mia jakonmanoxon
min jakonma benai jonibo; ja bake iká
keskati keyópainnonra ikanai —akin.
33 Jatian apo David ikonbiresi onisi,
Mahanaim jemanko kaai jikiti xepóti
mananho, jawen iká chitéain mapetax
winia iki. Ja mapeti kaira neskata iki:
“¡Nokon bake, Absalón! ¡Nokon bake
Absalón! ¡Eakaya min toan mawápain
iká riki! ¡Nokon baké, Absalón, nokon
baké, Absalón!” iki.

19 1 Jawen bake Absalón mawáke-
tian, apo ikonbiresi onisi yoyo
ianan winiaitian onanaxa, jabé iká
jonibo Joab yoii bokana iki.
2 Jatianra jato reteanankin jatoare-
saxbi, ja nete onisi yoyo iananbi winiti
iká iki;
3 jainoax ja sontárobo jeman weiti
reteanantiainoax, jatoareskana rabinax
jabatai keskati joneshoko ja jeman jiki-
kana iki.
4 Jaskákanaitianra apo, jawen bema-
nan mapoax, kikinbiresi koshin saí
ika iki: “¡Nokon bake Absalón! ¡Nokon
baké, Absalón, nokon baké!” iki.
5 Jatianra Joabnin jain apo iká
xobonko kaxon, apo yoia iki: —Ramara
ja min yonotibo min jato rabinhake,
jabo riki mia janon ixon, miayabiakin
ja min bake benbobo itan min bake
ainbobo, jainoax min awinbo, itan
wetsa awinboribi jato akinnabo.
6 Jaskara ixonra rama min joni
koshibo jawemabi keská min jato imake,
mia omisaibora min jato noike, jatian ja
mia noiabora min jato omisai. Ramara
moa en onanke, jaskara ikaxa noa
mawati keyókenbi, min bake Absalón
jarésketian mia bebonbires raroshaman
ikeanke.
7 Enra mia yoiai, ramabi nenoax pikó-
kaini kaxon min sontárobo jakonhakin
yoixon, min jato koshi shinan bimati.
Ibon janenkora ja en yoia senenhati
iki, min ayamakenra nato yamébi tsoa
sontárobi mia jan akinti yamati iki. Mia
nato jawéki winotara iti iki, ja bake-
ranontian peokootax, ramakamanbi
jatíbi jakonmabo mia winota bebon-
bires jakonma —akin.
8 Jatianra apo wenitaanan, Mahanaim
jema xepotiain kaax jabiribi yakata iki.
Jatian jain apo yakata ninkatax, jatíbi
joni itan sontárobo ja bebon bokana iki.

David jakiribi Jerusalénhain kaa

Ikaxbi jatíbi Israel sontarobora jaton
xobonkobo moa jabati bokana iki.

9 Jatíbi Israel jonibora join iananani, neskákana iki: “Apo Davidkanra non rawí filisteobaon, noa iboa ikenbi noa pikoa iki, noa jaskáakenbira, Absalónman nato mainmea jabamaa iki.
10 Jatianra Absalón, ja non apo inon ixon non imaa, reteanantiainoax moa mawáke. ¿Jawe manakinki, apo David non jakiribi jomayamai?” iki.
11 Jatíbi Israel jonibo yoyo ikana joira apo Davidkan xobo kamanbi nokota iki. Jatianra apo Davidkan, sacerdote Sadoc betan Abiatar jato yoiti raana iki: “Judá jonibaon koshibo yoikanwe, jainxon yokakanwe, jaweakiki jakiribi nokon apo jain iká xobonko ea kati yoitinin basikanai;
12 jato yoikanwe jabaonra ea jakiribi kati chinípari yoiti yamake, noa ja jonibobires ikaxa non wetsabobires iki”, akin.
13 Jainxonribira apo Davidkan Amasáki joi raana iki: “Miara nokon jimibi iki, enra mia Joabnin toan jatíbi sontárobaon koshi jikimai, jaskákin en mibé senenhayamaketian, abánon ea Ibon akonbireskin masá tenemakin”, akin ati.
14 Jaskáxonra Davidkan Judá jonibo jeen imaa iki, jatianra jatíxonbi westíora shinanbicho axon, apo jawen joni koshiboyabi jakiribi jonon ixon, joi bomakana iki.
15 Jatianra apo David Jerusalénhain jakiribi kaai pikota iki, jatíbi jabé boai jonibo betan kaaxa, Jordán paronko nokota iki. Jatianra ja Judá jonibo, nokotaitian bianan itan ja Jordán paro shitákanaitian jato akinni Gilgalhain bokana iki.
16 Jainoax ja Bahurim jemamea Semei, ja Benjamínman joni, jaribira apo David bii, Judá jonibo betan kaai ishtoa iki.
17 Jainoaxibira waranka Benjamínman jonibo, Semei betan bokana iki. Jatianribira, Saúlnin rarebonin yonoti Siba, jawen chonka pichika bakeya itan jawen rabé chonka iboaxon yonotia, jatopari Jordán paronko nokotax,
18 keiba shitákana iki, ja paro benésain apo Davidkan rarebo shitákanaitian, akinti kopí, itan jaskatax jato betan jakon iti kopí. Ja moa Apo Davidkan Jordán paro shitai kaitianra, Simei já bebon beota iki,
19 jainxonra apo yoia iki: —Mia en jakonma aká kopí eki jakonma shinanyamawe. Mia Jerusalénhainoax pikotaitian en mia jatíbinin jakonmakin akábo ea shinanxonyamawe. Jainoax moa eki sináyamawe,
20 enbira onanke en jakonma aká, jaskatira jatíbi Josekan rareboibakeax, mia bii eapari rekenkiranke —akin.
21 Jatianra Sarvianin bake Abisainin, yoia iki: —¿Ibon katota ikenbi, apo join jakonmaaxbiki, jawekopí Simei mawátima iki? —akin.
22 Ikaxbira Davidkan Abisai itan Joab yoia iki: —¡Sarvianin bakebo! Natora maton jawékima iki, ¿Jaweatiki maton ea bechiteai? Rama min onanwe, Israel jonibaon moa onanshamanke ea moa jaton apo, jaskatira rama nete tsoabi mawáyamai —akin.
23 Japekáora apo Davidkan Simei yoia iki, enra senenhati iki; miara mawáyamai, akin.
24 Jainoax ja Saúlnin baba, Mefibosethribira ja apo joaitian bii pikota iki. Ja apo David Jerusalénhainoax kaai pikónon netén, itan jakiribi jakonbires isinama itan japariax joai kamanra, Mefibosetnin jawen tae jakonhakin koiranyamaa iki, jawen chopa patsáyamaa iki, itan jawen keniribi ayamaa iki.
25 Jatian ja Jerusalénhainoax apo bii Mefiboset pikóketianra, yokata iki: —Mefiboset, ¿Jawekopíki mia ebetan kayamaa iki? —akin.
26 Jatianra Mefibosetnin yoia iki: —Niti atipanyamaxonra, en nokon yonoti Siba yoia iki, ea jan peyakax kati burro benxoaxonti, ikaxbira ea jan parana iki.
27 Jaskataxa ja ea ikáma joibores yoii, mii bebon kaa iki. Jaskara ikenbira, mia

Diossen westíora ángel keská iki, jakopí
min jaweakaki jakon itiki, jaskara ea awé.
28 Jatian jatíbi nokon papan rare-
bobo, mii bebonxon moa retekantires
iká ikenbira, nato min yonoti, min
mesanxon pikinnoxon, min kenaa iki.
Jaskara ixonra en mia jawebi yokáti
yamake —akin.
29 Jatianra apon yoia iki: —Noara moa
oribo yoyo iti yamake. Enra moa jato
yoike, ja Saúlnin mai ikátiaibora min-
ribi, itan Sibákanribi biti iki —akin.
30 Ikaxbira Mefibosetnin yoia iki:
—Ibanon Siba jatíbia baneti. Nokonara
jakon iki, ja apo jatíbi jakonbires isi-
nama, itan japaria jakiribi jawen xobon
joá —akin.
31 Jainoaxibira ja Galaadhainoa
Barzilai, Roguelimhainoax ipakea iki,
Jordán paro apo shitakiini, itan jainxon
já raani.
32 Jara iká iki posaka chonka baritiaya
ikax moa kikin yosishoko, janra apo
David Mahanaimhain inontian, ja maxka-
tabo menia iki, icha jawékia joni ixon.
33 Jatianra apon Barzilai yoia iki:
—Ebé Jerusalénhain kawé, jainxonra
en mia koiranti iki —akin.
34 Ikaxbi Barzilainin yoia iki: —Miibe-
tan ea Jerusalénhain kati ikaxbira,
nokon jati nete moa ichátama iki,
35 eara moa posaka chonka baritiaya
iki; en piá itan en xeaara moa noema
iki, noerin o noemarin ixon yoitira en
atipanyamake; jainxon jonibo bewai
itan ainbobo bewaira en ninkati atipan-
yamake. ¿Jaweatiki, min ea koiranon
ixon en mia tee meniti iki?
36 Jordán paro shitatiain kamánres
mia chibani ea joá riki, min koiranon
ikaxa, ja apo ikax mia jain iká xobonko
ea kayamai.
37 Ikaxbi en mia jares yokatai riki,
nokon mainbiribi min ea raanon ixon.
Jainoaxa ea mawátinin keenai, nokon
anibo betanbiribi miinmenox. Ikaxbi
nenora min yonoti wetsa jake, ja nokon
bake Quimam. Já mibé katinra ea
keennai. Min jawekeskaaki jakon iki,
jaskáakinra nokon bake betan min ati
iki —akin.
38 Jatianra apon yoia iki: —Ibanon
Quimam ebetan kaai, ja min yoia
keskákin en jabé abanon; jainxon
jatíbi ja min ea yokatabora en meniti
iki —akin.
39 Jatianra jatíbi jonin moa Jordán
paro shitakana iki, jatian shitáxonra,
apon ja Barzilai betsó ataanan jakon
katanwe aka iki, jatianra Barzilai moa
jawen xobónko baneti kaa iki.
40 Jatian jainoax apo, Gilgalhain
kaitianra, Quimam jabé kaa iki, jatíbi
Judá sontárobo itan israelita sontárobo
napónbekon senen jatí icharibi bokana iki.
41 Jatianra jatíbi israelita joni koshi-
bobires apo betan yoyo iki boxon,
westíoranin yoia iki: —¿Jawekopíki ja
Judáinoa non wetsabo mion ibokanai,
jabaonra min rareboyabi itan jatíbi min
sontároboyabi, koiranxon Jordán paro
mia shitamaa iki? —akin.
42 Jatianra Judá sontárobaon westío-
ranin, Israel jonibo yoia iki: —Nato
apora non ochómakea rarebo iki.
Jaskara ikaxa mato jawekopí sinati
yamake. Ja apon noa pimanon ixon,
iamax jawéki noa kopímabi meninon
ixonra non ayamake —akin akana iki.
43 Jainxonra Israel joni koshibaon jato
yoia iki: —Nato apora nona iki, noa
maton wetsabora chonka tsamá iki,
matora westíora tsamábicho iki, jaskara
ikaxa chonkai mato bebonbires noakaya
ibo iki. Jaskara ikenbiki, ¿Maton noa
iresabires shinanai? ¡Non apo jakiribi joti
yoiira, noapari jen ika iki! Jaskáakanabira
Judá jonibaon, Israel jonibo bebonbires
onsáakin join akana iki —akin.

Jawen rawibo jatoaresa pekáo David bewaa

22 1 Saúlnin itan jatíbi jawen rawí-
baon ati ikenbi, Ibon amaya-
maara, nato bewakan David Iboki
bewaa iki.

2 Neskára iki:
“Mia, Ibora, nokon panáti iki,
onsá jakonmanin anaketian nokon jain jonéti,
itan miara ea jan xabaai iki,
3 miara nokon Dios iki,
miara ea panaa shanka iki,
miara nokon yami panati iki,
miara ea jan kispinmati atipana koshiya iki,
miara ea jain jonéti kikin keyá iki,
miara onsá jakonmanin anaketian ea jain jonéti iki,
itan miara ea jan kishpinmai iki.
¡Ea retekaskanaibira min jato amayamaa iki!
4 Mia Iboresa, rabiti iki:
En mia kenaara, nokon rawiboibakea ea min xabaai.
5 Westíoraakinra mawakan bechonman ea rawexea iki;
retemis jene bai koshi, oinnaxa ea raketa iki;
6 itan mawakanra jawen risbikan ea ratanea iki;
¡Jakonmanin mawáti trampabo meranra ea iká iki!
7 Masá tenekinra en Ibo kenaa iki,
ea akinnon ixonra en Ibo Dios yokata iki,
jatianra jawen xobonkoxonbi ea jan ninkata iki;
¡Ea saí ikabora ea ninkáxona iki!
8 Jatian koshi niwannaitianra mai shakota iki,
ja nai jan tewanabora shakota iki.
Ibo sináketianra shakota iki.
9 Jawen rekinhainoaxa koin jokona iki,
jawen kexainoaxa keyomis chii jokona iki;
¡Itan jawen kexakanra chii tsistobo potaa iki!
10 Ibonra nai chopémaa iki,
¡Jaskaaxa ja nai koin kextokan ipakea iki!
11 Westíora ángel querubinman peyakaxa, naikan noyai kaa iki;
niwe pechin peyakaara en oinna iki.
12 Ja kikin yamé itan ja nai koin kextóyabi jain jene ikára,
Carpa peota keskáakin imaa iki.
13 Já ikainoaxa icha kaná jokona iki, oi keskara
chii tsistobo manna iki.
14 Naikanmea koshi Ibo yoyo ikinra,
tirin ikai keská jawen joi ea ninkámaa iki:
15 Piabo potaa keskatira, jawen kanábo bea iki,
jatianra nokon rawibo janbisax,
ishtoi bokana iki.
16 Nokon Ibó, minra sináxon aniparo notsina iki;
itan mia koshi ixon akátoninra,
chichó jishtibires iká iki,
jainoax jan mai tewanabora jishtibires iká iki.
17 Nai bochikixonbira, Diossen jawen mekenman,
ea aniparo chichokea bia iki.
18 Nokon rawíbaonra ea winoa koshi ixon,
ea omiskana iki, ikaxbira jatoibakea min ea xabaa iki.
19 Ea rabintiain ikenbi, nokon rawibaon ea akaitianra,
ea Ibon akinna iki:
20 eara xabáin pikoa iki;
¡Ea noixonra ea xabaa iki!
21 Nokon iká jakon ikáx, iti keskabi ikaitianra,
ja en biti jaweki ea Ibon menia iki,
22 jaskákinra Ibon esekan yoiai keská en akai;
¡Jawetianbira nokon Dioski yoiti iki ea jeneyamaa iki!
23 Enra jatíbi jawen esébo senenhai;
¡Jawetianbira jawen esébo en jeneyamaa iki!
24 En já bebonxon jakonma akáma ikaxa,
ea ja yoixonti yama iká iki;
jakonma jawékibora en jenea iki.
25 Nokon iká jakon ikáx, iti keskabi ikaitianra,

ja en biti jaweki ea Ibon menia iki.
26 Ibó, ja mia akonkin senenhaxonaibora, minribi jato senenhaxonai,
ja jakonmanin yointi yamaabora, jakonmanin min yointi yamaribike,
27 ja ikonbo betanra mia ikonribi iki,
ikaxbi ja paranxon pakemisbo betanra, mia bebonbires onan iki.
28 Ja rabí shinanhomabora,
min jato akinnai; ikaxbi ja rabitaibora, oinxon min jato rabinti imai.
29 Nokon Ibó, miara nokon joé iki;
mia Diossenra, ea yaméainoa tenai.
30 Min akinnara nokon rawíbo en ati iki,
Jainoaxa jaton jema chikébaon ea marawati iki;
31 Diossen esébora senen iki,
noa axónnoxon Ibon yoiabora, ja ikonhatishaman iki.
¡Diossenra jaki koshiaibo jato panai!
32 ¿Ja Ibo pekaoki, tsoa wetsa Dios iti iki?
¿Jakia wetsa dios jan noa koiranti?
33 Dios iki ea akonkin koshi shinan bimai,
jan imaara nokon iká jawebi yoiti yamake,
34 jan ea koshi meniara, ea chaxo keska ishto iki,
manan keyáin niaitianra, ea jan koshi meniai,
35 reteanantira ea jan axeai,
janra ea bronce kanóti esteanon ixon, koshi meniai.
36 Koirankinra min ea panai;
noibaxon min akinnara ea bebonna iki.
37 Ea jan kati bai min jakonhaxonara,
nokon taebo jain rainsh itibo yamaa iki.
38 Nokon rawibo chibankin nokoxonra,
en jato keyoa iki,
jato keyoaxparira ea banéribia iki.
39 ¡Enra jato kikinhakin keyoa iki!
¡Jaskáaxonra en jato beshéa iki!
Jatianra moa tsoabi weníyamai, nokon tae naman pakékana iki.
40 Ea reteananaitianra min ea koshi menia iki;
ja yoitima jonibora min amaa en jatoaresa, ebebonmeax beokana iki,
41 min imaara ebebonmeax, nokon rawíbo jabákana iki.
Jaskáxonra ea omiskatitaibo en jato keyoa iki.
42 Akinkanon ixonra jato saí akin kenakana iki, ikaxbira jato tsonbi akinyamaa iki;
Ibo kenakanabira jato jeen ayamaa iki.
43 ¡Mai poto keska itiakinra en jato beshea iki!
¡Callemea chawá akai keskákinra en jato jámata iki!
44 Nokon jonibo betanbi reteananaitianra, min ea xabaa iki,
icha mainmea jonibaon koshira, min ea imaa iki,
jainxonra ea onannama jonibaon ea yoiti ixonkanai.
45 En yoia ninkaxonra, ea senenhaxonkanai;
wetsankonia jonibora ea jakonman rabii rarokanai,
46 wetsankonia jonibora jaton shinan yosmaax,
onsá jakonmanin anaketian jain jonétiainoax saki iannanbi pikókanai.
47 ¡Ja Ibora jatíbitian jake, ea jan panai jakon ibanon!
¡Ea kishpinmai itan ea koirannai Dios bebonbires koshi ibanon!
48 Jan amaara nokon rawibo en kopita iki,
jaskáaxonra jonibo jan enaman imaa iki.
49 Janra nokon rawíboibakea ea kishpinmaa iki,

ja yoitima jonibo ea akí bekan-
kenbira, min ea xabaa iki.
¡Jakonma jonibaon ea ati ikenbira,
min jato amayamaa iki!
50 Jakopíra wetsa jonibo xaranxon en
mia rabiai,
min jane rabii bewati bewábaonra
ea bewai.
51 Min katota apora anibiresakinbo
min jatoamaresa iki,
ea itan nokon chiní bakebo
noixonra jatíbitian min jakonhai”
iki.

Ja akinbicho Davidkan yoia joi

23 1 Nato riki ja ikíbicho David
yoyo ika joi:
“Ja David iká iki Isaíkan bake,
Diossen ani joni imaa,
ja Jacobnin Diossen, katóxon apo
imaa,
itan Israelhainoa jakonni bewai
joni,
jara neskata iki:
2 Ja Ibon shinanra emeranoax yoyo
ikai;
ja joira nokon kexain iki.
3 Israelnin Diossa yoyo ike;
Israel koirannaitonra ea yoike:
‘Jonibo atikeskabiakin ikinai,
Dioski raketi yoiti ikin jato ikinai
jonira,
4 nete xabákin joekan tenai keská,
itan
nai koin yamaketian,
oi bea pekáo barin tenaaton xobi
xoxomai keská iti iki’ akin.
5 Jaskatira, nokon chiní bakebo Dios
betan ikax jakonhain iki,
janra ja senenhabekonti joi jatíbi-
tian iti ebé aká iki,
jaskara ati onantishaman, itan
akonkin.
Jan amaara jatíbi rebestankin
enharesai
itan jatíbi ea keenaibora ea meniai.
6 Ikaxbi jatíbi jakonma jonibora,
moxa
potakana keskáres iti iki,
tsonbira moa biwetsatima iki.
7 Jabo bikinra, yami xaon iamax
tsatsitaxon biti iki,
ja bixonra chiiain potati iki.
Jatíbi keyoti menonon ixon” iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

1 REYES

Apobo yoii iká rekena kirika

David yosia

1 [1] Ja apo Davidhra iká iki moa yosishoko, itan bebonhira baritiaya. Kikinhakin chopan rakokanabira xanayamaa iki.

[2] Jaskákinra, jawen yonotibaon yoia iki: "Mia jan akinti itan mia koiranti, westíora xontako beneoma non mia benaxonbanon, jatianra miibetan oxaxon mia xanaati iki", akin.

[3] Jatianra ja Israel mainmea jatíbiain westíora metsá xontako benakana iki, jatianra westíora nokokana iki, jawen jane iká iki Abisag, Sunem jemamea, jara apo boxonkana iki.

[4] Ja Abisag iká iki kikin metsáshoko, janra apo koirana iki, jainxonra jawéki axona iki, ikaxbira jawetianbi apon já yoranyamaa iki.

Adonías apo ikasa

[5] Jatianribira Davidkan Haguit betan bakea Adonías, jaki jakonmai peokooti, eara apo ikai, iki iká iki. Janmeax reteananti carrobora bia iki, cabayoninmeax reteananti jonibo, itan já koiranai itibora, pichika chonka joni bia iki.

[6] Jawen papanra, jawetianbi jaskara ayamawe akin ayamaa iki, ja min akaiki, jaweati min jaskáai akinra yokáyamaa iki, Adoníassa iká iki Absalón pekáo pikota, kikin metsá joni.

[7] Sarvianin bake, Joab, itan sacerdote Abiatar betanra, jaskara ati shinan aká iki, jaskákinra jabaon akinna iki.

[8] Ikaxbira ja sacerdote Sadocnin, ja Joiadanin bake Benaíassen, nin profeta Natánman, nin ja apo jaki koshia joni Simeikanbi, jainoax ja David koirannai sontárobaonbi Adonías akinyamakana iki.

[9] Jaskánontianra, Adoníasnin tsinkíxon aniakin jawékiati aká iki, ja Roguel jene jokonai iká ochóma, Zohelet shanka patáxon. Carnerobo betan waka benebora jato retemaa iki, waka bene ramakaya aniai kikin xoáboribira aká iki, jaskáaxonra jawen wetsabo, ja apon bakebo, jainoax jatíbi Judáinoa apo tee axonai joniboribi jato kenaa iki;

[10] ixonbira profeta Natán, Benaías, ja David koirana sontárobo, jawen wetsa Salomón, jatíbi jabo jato kenayamaa iki.

[11] Jatianra Natán Salomónman tita Betsabé betan yoyo ika iki, jatianra yoia iki: —¿Minki moa ninkata, Haguitnin bake Adonías, non ibo David onanmayamai moa apo iká?

[12] Neri jowé, min bake Salomón betanbi mia jaskatax jati kopi en mia esenon.

[13] Apo Davidhiba kaxon, neskáakin yoitanwe: 'Minra ja akonkin senenhati ixon yoia iki, mia iká pekáo nokon bake Salomón apo itaanan, ani yakátinin yakáxon jato ikinti. ¿Jatian jawekopíki, Adonías moa apo iká?' akin.

[14] Jaskati apo betan mia yoyo ikaitianra, ea jikiti iki, jatianra min yoia joibora ikon iki ixon en yoiti iki —akin aká iki.

[15] Jatianra Betsabé apo betan yoyo iki, jain iká chitéain kaa iki. Ja apora moa yosiora iká iki, sunamita xontako Abisagnin koiranna.

[16] Betsabéra apo bebon main bekepinon kaman beota iki, jatianra apon yokata iki: —¿Jawe en axontininki mia keenai? —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

17 Jatianra jan yoia iki: —Min Ibo
Diossen janenko, akonkin senenhati
ixonra, min ea yoia iki, mia iká pekáo
ja nokon bake Salomón apo ikax, ja ani
yakátinin yakáti.
18 Jaskara ikenbira Adonías moa apo
ike, jara min onannama iki.
19 Waka benebo betan rama aniai
waka bake benebo, itan icha carnero-
bora jato retemake, jaskáaxonra min
bakebo kenake, jainxonra ja sacerdote
Abiatar betan ja sontárobaon koshi Joab
kenake, ixonbira ja mia akinni teetai
min yonoti Salomón kenayamake.
20 Ramaki, mipekáo tsoa apo ikai
ixon min yoitininra jatíbi Israel jonibo
manata ikanai.
21 Jaskáyamaketianra, mia mawáke-
tian, nokon bake Salomón betanbi ea
retekanti iki —akin.
22 Betsabé jaskati apo betan yoyo ikai-
tianra, profeta Natán nokota iki,
23 jaskáxonra jaskara iká apo onanma-
kana iki. Jatianra ja profeta apo bebon-
meax, maikibi bekepinon kaman beota iki,
24 jainxonra yokata iki: —¿Mia iká
pekáo Adonías apo itiki min yoia iki?
25 Jaskara ixonra rama ipakexon jato
retemake, waka benebo, ramashaman
aniai waka bake benebo, jainxon icha
carnerobo, ja axonra min bakebo kenake,
ja sacerdote Abiatar itan ja sontárobaon
koshi capitánboribira kenake. Jainra
jabé pii ikanai, xeaira ikanai, jainoax saí
ikanai: '¡Apo Adonías jabanon!' ikibo.
26 Ixonbira, ea kenayamake, nin ja
sacerdote Sadoc, nin ja Joiadanin bake
Benaíasbi, nin ja min bake Salomónbira
kenayamake.
27 ¿Ea nato min yonoti yoiamatianbiki
mia iká pekáo min yakátinin yakáti tsoa
min yoia iká iki? —akinbo.

Davidkan Salomón jawen toan apo iti yoia

28 Jatianra apo Davidkan Betsabé
kenati jato yoia iki. Ja apoiba nokotaxa,
Betsabé apo bebon chankata iki.
29 Aponra akonkin senenhati ixon
yoia iki: —Jan ea jatíbi masá teneainoa
xabáaka Ibon janenkora akonkin en
yoiai,
30 Israelbaon Ibo Diossen janenkora
akonkin senenhati ixon en mia yoiai,
ramabira en mia senenhaxonai: Min
bake Salomónra, nokon toan ani yaká-
tinin yakatai, jaskatax ea iká pekáo apo
ixon jato ikinti iki —akin.
31 Betsabéra, apo bebon mainbi beke-
pinon kaman beota iki, jaskataxa koshin
neskata iki: —¡Jatíbitian nokon ibo, apo
David jabanon! —iki.
32 Japekáora ja sacerdote Sadoc,
profeta Natán, Benaías, ja Joiadakan
bake kenati apo Davidkan jato yoia iki.
Jabo apo bebon joketianra,
33 jan jato yoia iki: —Nokon joni
koshibo betan botankanwe, nokon bake
Salomón, nokon mulan peyasanxon
Gihónhain botankanwe;
34 ja sacerdote Sadoc itan profeta
Natánman, Israelbaon apo iti onan-
tiakin Salomón imaketianra, carnero
machan maton xoon ati iki, jainoax
mato koshín saí iti iki: '¡Apo Salomón
jatíbitian jabánon!' iki.
35 Jaskata pekáo jan amistiaxon
koiranxon botankanwe, nokon ani yaká-
tinin, yakábanon, nokon toan apo ixon,
jato ikínbanon, Israelbo itan Judábaon
joni koshi já itira en yoia iki —akin.
36 Jatianra Joiadanin bake Benaíassen,
apo yoia iki: —¡Jaskara ibanon, min Ibo
Diossen jaskara imabanon!
37 Ja miibetan ikátiai keskáribii,
Salomón betan Ibo ibanon, mia nokon
ibo Davidkan akátiai bebonbires ja apo
ixon abanon —akin.
38 Japekáora ja sacerdote Sadoc,
profeta Natán, Joiadanin bake, Benaías,
cereteobo itan peleteobaon, boxon
Davidkan mulan ja Salomón peyásan-
kana iki, jaskáxonra Gihónhain bokana
iki.
39 Jainxonra ja Diossen carpa xobon-
konia, westíora machan xenia bixon,

sacerdote Sadocnin apo imakin Salomón
machita iki. Ja aká pekáora carnero
machan westíoratonin xoon aka iki,
jatianra jatíbi jonibo saí ika iki: “¡Apo
Salomón jatíbitian jabánon!” iki.
40 Jainxonra jatíxonbi chibankana iki,
flautabo xoon aabainnira bokana iki.
Ja raroi saí ikanaitianra, mai kaxketai
keská iká iki.
41 Adonías itan jatíbi ja kenaabaonra
ja saa ikanai ninkáxon pikín jenekana
iki. Ja machán xoon ikai ninkataxa,
Joab iká iki: —¿Jawekopíki jemameax
kikínbiresi saa ikanai? —iki.
42 Já yoyo ikainbira, ja sacerdote
Abiatarnin bake Jonatán nokota iki.
Adoníasninra yoia iki: —Jikiwe, miara
iresama joni iki, enra onanke, minra
jakon joibo noa bexonai —akin.
43 Jatianra Jonatánman Adonías
yoia iki: —Jaskarama riki, en mato
yoiaira jakon joima iki. Non ibo apo
Davidkanra, Salomón moa apo imake,
44 ja imanoxonra, ja sacerdote Sadoc,
profeta Natán, Joiadakan bake Benaías,
cereteobo itan peleteobo yoike, Salomón
betan kati, jaskáati yoiara jabaon apon
mulan peyásanke.
45 Jainxonribira ikon sacerdote Sadoc
betan profeta Natánman, Gihónhainxon
moa apo imakin onantiakin yoike,
jainoax banetira kikin raroshaman
bokanke. Jaskatira ja jemameax saa
ikanke, ja ikanai riki maton ninkata.
46 Jainoaxribira Salomón moa ani
yakátinin yakáke,
47 jainoax ja apo Davidkan joni koshi-
bora moa rarokinni bokanke, Diossen jatí-
binin Salomón jabebonmanon ixon, itan
Davidkana bebonbires ani maia iti kenxon-
kinra yoikanke. Ja apo Davidkanbira
jawen oxatiain beoxon Dios rabike,
48 jatianra neskáke: ‘Ibo jakon ibanon,
Israelbaon Dios, en oinnon ixonra rama
westíora nokon bake chiní ani yakátinin
yakámake’ —iki.
49 Jatianra ja Adoníasnin kenaa
jonibo saki ikana iki; jatianra jatikaxbi
wenitax, jaton ikainbiribi moa bokana
iki.
50 Adoníassibira, Salomónki raketi
wenitax Dios rabiti xobonko kaa iki,
jain jonéti benai kaxonra, jainxon yoina
menotiainoa machán yatana iki.
51 Jatianra wetsa joni Salomón yoii
kaa iki: —Ninkáwe, Adoníasbira miki
raketai, jain koiranmeeti benaira kake,
onsá jakonmanin anaketian machan
yatanax jaki chipotira kake. Miara
yokatai ramabi min yoiti, akonkinra en
yoiai, enra reteyamai iki mia iti —akin.
52 Jatianra Salomónman yoia iki:
—Jakon joni keskati ikaitianra,
jawen maponkoniax westíora boobi
main pakétima keskáakin,
jawe jakonmabi en atima iki;
ikaxbi jan jakonma jawéki aká onanti
iketianra, mawáti iki —akin.
53 Jatianbira Salomónman ja yoina
menotiainoa pikokanon ixon jato
raana iki. Jainoax kaaxa, apo Salomón
bebon Adonías beota iki, jainoara jawen
xobonko katanon ixon yoia iki.

Senentiainbi ja atibo Davidkan yoia

2 1 Mo mawáti ochóma ixonra,
jaskara atibo Davidkan jawen bake
Salomón yoia iki:
2 “Nato netemeax jatikaxbi jaská-
kanai keskatira kaaibi ea kaai. Koshi
shinanwe, koshi joni keskati iwé.
3 Min Ibo Diossen mia ati yoiabo
senenhawe, jawen shinan itan jawen
esébo senenhawe, ja senenhati esébo,
koshi joibo, ja ati yoia joibo, ja
Moiséssen esekan yoiai keskábo senen-
hawe, jawerano mia kanonbi, jatíbi
jawéki min akábo bebonon ixon.
4 Jainxonribi Ibon ea axonti yoini
senenhanon ixon, nokon bakebaon
jaton ikábo jakonhakin koiranti iki, já
bebonra ikon jakon jakanti iki, jatíbi
jaton shinanyanixbi, itan jaton kaya-
yanixbira, jakon jakanti iki, jatianra
Israelnin ani yakátinin yakati, jawe-
tianbi nokon rarebobo jenétima iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

5 Ramara, min kikinhakin onanke, ja
Sarvianin bake, Joabnin ea jaskara aká,
ja israelitabaon sontárobaon koshibo
jaskara aká: Nernin bake, Abner betan
Jeternin bake, Amasá, jabora jan jato
retea iki, moa reteanantima ikenbi, ja
reteanantiainoax mawatabaon kopikaa-
kinra jato aká iki, jato retexonra ea apo
iketian ea iboamaa iki.
6 Jaskara iketian, jaskáaxon jawéki ati
onan ixon, jakonhaxon mawámayamawe.
7 Ja Galaadhinoa, Barzilainin bakebo
jato jakonhakin noibawe, jábo min
piairibi jato pimawe, min wetsa
Absalónman ea jabáma kaitianra
koiranxon ea akinkana iki.
8 Simei, ja Gerakan bake, Bahurim-
hainoa benjaminita, ja miibetan ikáribi
oinwe. Janra Mahanaimhain ea kaai
nete, jakonmakinbires ea shinanxona iki.
Japekáora, ea jaskáa ikaxbi, Jordán paron-
koxon ea bii kaa iki, jatianra Ibo kopíresa
en mia reteyamai ixon en yoia iki.
9 Miara enra shinanxonyamai iki
iti yamake. Miara shinanya iki, jáki
jaweati iki ixonra min onanke. Ikaxbira
basiamakin akonbireskin masá tene-
maxon min reteti iki", akin.

David mawata
(1 Cr. 29.26-30)

10 David mawáketianra, jawen anibo
ikainribi, jawen janeya jemanko miin-
kana iki.
11 Kanchis baritiara Hebrónhain
apo iká iki, jainoaxa kimisha chonka
kimisha baritia Jerusalénhain iká iki.
Jatibianixa Chosko chonka baritiara,
Israelbaon apo iká iki.
12 Japekáora Salomón jawen papa
Davidkan toan apo iká iki, ja apo ixon
jato ikinnara kikin koshi iká iki.

Faraónman bake ainbo betan Salomón wanoa

3 1 Salomónra Egipto apo faraón
betan rareboanana iki, jawen bake
ainbo betanra wanoa iki, jainxonra jain
apo ika xobo, Ibon xobo, itan Jerusalén
katemakin chikékanai kaman Davidkan
jemanko boá iki.
2 Jainshamanxon ati yamakenbira,
jonibaon manan bochikixon ikonma
diosbo rabiainxon Ibo yoina menoxon-
kana iki, jatianra jainxon Ibo rabiti
xobo akanamapari iká iki.

Salomónman Dios onan shinan yokata
(2 Cr. 1.1-13)

3 Salomónmanra Ibo noia ixon, jawen
papa Davidkan aká eséboribi senenhaa
iki, janribira ja manan bochikixon
yoina itan incienso ininti menoxona iki,
4 jainshamanxon ati keyá ikax jakon
iketianra jainxon yoinabo meno-
xoni, Gabaónhain kakátiai; jainxonra
waranka yoina keyokin menoxona iki.
5 Westsa yaméra, Gabaónhainxon,
namá meran oinmaxon, Ibon, Salomón
yoia iki: "Mia keenai ea yokáwe, en mia
meninon", akin.
6 Jatianra Salomónman yoia iki: "Minra
nokon papa, min yonoti David akonbi-
reskin noiba iki, jara jawetianbi mia
jenetima shinanya, itan atikeskabiakin
jaskara ikábo benxoai iká iki, miibetan
ixonra pontéres shinanna iki. Jaskákinra
min akonbireskin noibaa iki, jainxonra
ea jawen bake, jawen ani yakátinin min
yasana iki, ramara jaskara winóke.
7 Mia, Ibo itan nokon Diossé, nokon
papa Davidkan toánra jato ikinti min
ea apo imake, bakeranonshokopari ikax
ea jawebi tanatamapari ikenbira min
ea imake.
8 Ikaxbira ea, min katota jonibaon
koshi iki: Kikinbires icha jonira ikanai,
icha ikaxa, topóntikoma iki, jati icha
onannoxon topóntira atikoma iki.
9 Min jonibo en jato ikinnon onan
shinan ea meniwe, natora jakon iki itan
natora jakonma iki ixon en onannon;
jaskara ikenki ¿Tsoa iti iki, jan min
jonibo kikínbires icha jato ikinti
atipana?" akinra aká iki.

10 Salomónman jaskáakin yokatara,
Ibon keenshaman iká iki,
11 jatianra yoia iki: “Basi jati, icha jawé-
kia iti, min rawíbo mawáti yokáyamakin,
koshi ixon jato ikinti jaskáaxon jawéki ati
onan shinan min ea yokáketianra,
12 min yokata en akai: Enra mia
meniai onan shinan, itan jaskáaxon
jawéki ati onan shinan, tsoabira mia
ikámatian jayá ikama iki, itan tsoabira
mipekáo jayá itima iki.
13 Jainxonribira, ja min yokatama
ikenbi icha jawéki en mia meniai, itan
iresama jakon ninkakataira en mia
imai, jaskara ikaxa mia jaai kaman
wetsa apo mia keska yamati iki.
14 Jainxon nokon keena keská min
akaitian, jainxon ja nokon esébo itan
jaskara ati en yoia joibo, min papa
Davidkan akátiai keskáakin min senen-
haitianra, en mia basi jamati iki”, akin.
15 Jatian oxá jishtenxonra, namáketian
ítai Salomónman onanna iki. Jatianra
Jerusalénhain jakiribi kaax nokóxon, ja
senenhabekonti joi jain iká ani bonanti
bebonxon, Ibo yoinabo jatiobi keyokin
menoxona iki, itan jabé raeananti kopí-
ribira yoinabo menoxona iki. Japekáora
jatíbi jawen joni koshibo aniakin jawé-
kiati jato axona iki.

Salomón joi benxoai onan shinanya

16 Jaskara inontianra rabé tsini ainbo
apo oinni kaa iki. Jaiba ixonra,
17 wetsan yoia iki: —¡Jawe iresai-
panon, Apó! Nato ainbo betanra noa ja
xobonbicho jake, já ebé xobon iketianra
ea benbo bake bakenna iki.
18 Ea moa bakena kimisha nete
iketianra, nato ainboribi benbo bakena
iki. Noa rabébichora jain iká iki. Wetsa
jonibora ja xobon yamaa iki.
19 Ikaxbi wetsa yaméra, nato ainbaon
bake mawata iki, en shinanara jawen
baken perakaa iká iki.
20 Jatianra ea oxaa iketian, yamé
pochinikon wenixon, ja nokon benbo
bake epataxkea boxon, já patax rakana
iki, jaskáaxonra ja jawen benbo bake
mawata epatax rakana iki.
21 Yamékiri wenixon, xoma amanoxon
en oinnara iká iki moa mawá. Ikaxbi
moa neteketian en oinnara, ja en pikoa
benbo bakema iká iki —akin.
22 Ja wetsa ainbaonra yoia iki:
—Jaskarama riki, ja jiriara nokon
benbo bake iki, ja mawatara mina iki
—akin. Ikaxbi ja rekenaton yoia iki:
—Jaskarama riki, ja mawára min benbo
bake iki, ja jiriara nokon benbo bake
iki —akin. Jaskatira apo bebonmeax
join ibékona iki.
23 Jatianra apon shinanna iki: “Naton
yoiai nokon benbo bakera jiria iki ixon,
jatian ja mawára wetsana iki ixon;
¡Ikaxbi wetsan yoiai jaskarama riki!”
ixon.
24 Jatianra jato yoia iki: —¡Ea espada
bexonkanwe! —akin. Jatian moa espada
apo boxonkanara,
25 jato yoia iki: —Ja jiria bake, rabé
kaxke akanwe, jaskáaxon westíora
kaxkebo jato menikanwe —akin.
26 Ikaxbira ja bake jiriaton tita,
ikonbiresi oniskin apo yokata iki:
—¡Jaskáayamawe! ¡Min ja jiria bake
reteyamawé! ¡Nato ainbo min meniara
jakon iti iki! —akin. Ikaxbira wetsan
yoia iki: —Nokonama, nin minamabira
iti jake. ¡Kaxkebakanon! —akin.
27 Jaskáketianra apon jato yoia iki:
—Ja jiria bake westíoraxon ja ainbo
meniwe. Reteyamakanwe, jara ikon
jawen tita iki —akin.
28 Jatíbi Israel jonibaonra, join ikanai-
tian jakonhakin apon jato joi benxoaxona
ninkákana iki, jatianra jaon rakékana
iki, atikeskabiakin jato joi benxoaxonti
Diossen onan shinan meniara oinkana iki.

Salomónman Tiro apo Hiram betan ja senenhabekonti joi aká
(2 Cr. 2.1-18)

5 1 Jawen papa Davidkan toan
Salomón apo imakana ninkáxonra,
Tiro apo Hiramman, já ointi jawen joni

koshibo raana iki, Hiramra iká iki jatí-
bitian David betan jakon iká.
2 Jatianra Salomónman, Hiram joi
bomaa iki:
3 "Minra moa onanke nokon papa
Davidkanra, jawen Ibo Dios xoboaxonti
atipanyamaa iki, reteananti meranbires
ixon, Ibon jawen rawibo jatoaresmai
kamanpari.
4 Ikaxbi ramara, nokon Ibo Diossen
jatíbiain jaskarabo moa itimaakin noa
tantimaa iki, non rawíbora yamake, jan
masá teneti isinboribira yamake.
5 Jaskara iketianra, nokon Ibo Dios
rabiti xoboaxonti en shinanke, ja nokon
papa David yoini keská, jan yoia iki
jawerato jawen bakeki jawen toan apo
imai, janparires jainxon já rabiti xobo
axonti.
6 Libanohainoa konxanbo ea xatexon-
kanon ixon jato yoiwe. Ea tee axonai-
baonra mia tee axonaibo akinti iki, min
yokatatiira min jonibo kopíati en mia
meniti iki, minra kikinhakin onanke,
nonra ja sidoniobaon akai keskáakin
jiwi xateti onanyamake", iki iká.
7 Salomónman joi bomaa ninkataxa
Hiram kikinni raroi saí ika iki: "¡Rama
Ibo jakon ibanon, janra David kikin
onan shinanya bake menia iki, kikín-
bires icha israelita jonibora jato ikinti
iki!" ikibo.
8 Jatianra Hiramman, Salomón joi
bomaa iki: "Min joi bemaara en bike,
konxanbo itan pino jiwi min ea yoka-
tara, mia axonkin en senenhati iki.
9 Ea tee axonaibaonra, Líbano manan-
mamea apakexon aniparo kaman
bokanti iki, jainoara tapanhaxon,
jain boti min yoiainko bokanti iki.
Jainxonra ja tapan chorokanti iki.
Jainoara ja jiwibo min biti iki. Ja min
senenhatin ea keenai riki, jain apo iká
xobo meran iká jonibo min jato jawé-
kiati meniti", iki iká.
10 Jaskáaxonra Hiramman, Salomón,
ja keena keskáakin jatíbi konxán itan
pino jiwibo menia iki,
11 jatianra Salomónman, Hiramman
jain apo iká xobo meran ikábo jawékiati
menia iki: chosko millones chosko pacha
waranka litro trigo jainoax chosko
waranka chosko pacha litros oliva akana
xeni jabiresshaman. Salomónman bari-
tiatiibi, Hiram meniara jaskara iká iki.
12 Jaskáxonra, ja meniti yoia ixon,
Ibon, Salomón jakon ati onan shinan
menia iki. Jainxonribira, Hiram betan
Salomónman ja senenhati joi abékona
iki, jatianra moa jakon ibekona iki.
13 Jatianra apo Salomónman jatíbi
Israel jonibo teaxon koshi jato teemati,
koshi joi pikoa iki. Ja koshi teetiainra
kimisha chonka waranka joni jato
tsinkia iki,
14 jabora oxetiibi rawinnanani, jatian
kati iketian, ja bokanaitiibi chonka
warankabo Líbanoain jato raankana
iki. Jaskáaxa, ja jonibo westíora oxe
Líbanoain ikax, rabé oxe jaton xobonko
ikax iki, ikana iki. Ja teetaibo jato
koiranaira jawen jane Adoniram iká iki.
15 Salomónman jonibora jaríba iki,
kanchis chonka waranka joni jawéki
papiaibo, posaka chonka waranka
jonira makan kaxkexon panchaaibo
mananman ikana iki,
16 ja kimisha waranka kimisha pacha
joni, jaskáakin tee ati jato yoiaiboribira
jaa iki.
17 Apo Salomónmanra, Dios rabiti xobo
jan koshiati mai meran ati, ani itan kopí
makanbo jato bimaa iki, jakonhakin
kaxkepakea makánboribira iká iki.
18 Salomón betan Hiramman jonibo,
ja xoboati onanbo, itan ja Guebalnin
jonibaonra, Dios rabiti xoboati jiwibo
tanyanxon, makanbo panchaakin
kaxkepakekana iki.

Salomónman Dios rabiti xobo jato amaa

(2 Cr. 3.1-4)

6 1 Salomónra ja Israelhain apo iká
moa jawen chosko baritia itín, Ibo
rabiti xobo jato amakin peoa iki, ja

baritia peokoota jawen rabé itin iká Ziv oxen, jatianra israelitabo Egiptonkoniax pikóni, chosko pacha posaka chonka baritia iká iki.

2 Ja Ibo rabiti xobo Salomónman jato amaara iká iki, jawen nenké rabé chonka kanchis metroya, jawen naxbá iskon metro, itan jawen keyá chonka kimisha metro wetsa naponbekon.

3 Ja Dios rabiti xobo bebonkiri iká chibóra jawen nenké iskon metro iká iki, ja xobon naxbátioribi, jainoax ja chibó tekiara chosko metro wetsa naponbekon ja xobo bechiakiri iká iki.

4 Salomónman jato amaa xobon ventanabora iká iki, xechaakin kano kekoayabo.

5 Jainxonra ja xobo katei iká chikékibi, jemaori wetsa chitéboribi akana iki, jawen nenkékiriakin itan pekáoriribira akana iki.

6 Ja chitébora kimisha pekataya iká iki, ja namanmea chitéra rabé metro rabé chonka pichika centímetro, jawen naxbá iká iki; ja mananhokea chitéra rabé metro kanchis chonka centímetro jawen naxbá iká iki; jatian ja bochiki maxkaten iká chitéra, kimisha metro chonka pichika centímetro jawen naxbá iká iki; ja xobo chiké kinianaketianra, jemaorikea irakantibo nenkémabo aká iki.

7 Ja xoboakinra makan kaxkepakexon panchaakinbo raseneankana iki, ja makánbora jainoa bikanainkoxonbi kaxkexon moa ati keskáakin jankenhakanabo iká iki, jakopíra ja xoboakanainko martillo, yami itan jan teeti akana yami jawékibo tas ikai ninkátima iká iki.

8 Ja namanmea chitekan xepótira, ja xobo mekayao iká iki, ja mananho iká chitéain kati itan ja maxkaten iká bochikia chitéain mapéti tapitira, nocho poinki keská iká iki.

9 Ja xoboakin moa keyokinra Salomónman jonibaon, konxán irakantibo itan ja tablaninribi mapokana iki.

10 Jaskaaxonra ja teetaibaon xobo katemakin wetsa chiteboribi akana iki, jawen keyára rabé metro rabé chonka pichika centímetro iká iki, jabora chikékibi konxán kaxkebaon tenwanmakana iki.

11 Jatianra Salomón Ibon, yoia iki:

12 "Ja xobo rama min akaira, en mia yoiai, nokon esébo itan nokon koshi joibo min chibanketian, itan jatíbi ja senenhati en yoia joibaon yoiai keská, jakonhakin min senenhaketianra, mia jaskara imati, min papa David en yoini en senenhati iki;

13 jatianra israelitabo betan ea jati iki, itan nokon joni Israelbora en jato potatima iki", akin.

14 Salomón tee axonaibaonra Dios rabiti xobo jankenhakana iki.

15 Ja xobo chichokea chikéra, konxán tablanin rapoa iki. Ja napoorikea jan nabeta chikéra bochikixon namanhakin jiwi tablanin rapoa iki, ja tapora pino jiwi tablanin rapokin nabékana iki.

16 Jainxonribira bochikixon namanhankin, konxán tablabaon chikébo akana iki, jara jawen naxbá, jawen nenké itan keyá iskon metro iká iki, ja xobo chichó senenainra, jain Dios iká Chité iká iki.

17 Dios rabiti chité, xobo meran ikára, jawen nenké chonka posaka metro iká iki.

18 Ja xobo napoori iká chiké pekatenra jakiribi konxán tablabaon joa jisáboaxon, itan bimi jisáboaxon nabékana iki. Jatianra jatíbi konxán ikáx, westíora makánbi jishtima iká iki.

19 Salomónmanra xobo meran, jain Dios iti Chité jakonhayona iki, Ibon ja senenhabekonti aká joi jain iká ani bonanti jain anoxon.

20 Jain Dios iti Chitekan chichokea xabára jawen nenké, jawen naxbá itan jawen keyá, iskon metro iká iki. Ja bebonra Salomónman, jainxon incienso ininti menoti, konxán jato amaa iki, jara oron rapoa iki.

21 Jainxonribira ja xobo chichó itan jain Dios iti Chité kikin oronbires rapoa iki, jaskáaxonra oro cadenabo ja bebon aká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

22 Jaskáaxonra ja xobo napoori jatí-
biain orónbires rapoa iki, jain Dios iká
Chité bebon iká, jainxon incienso ininti
menotiribira oron rapoa iki.
23 Jainxonribira jain Dios iká Chité
meran iti, rabé ángel querubín keská
peiabo, olivo jiwi akana iki. Ja rabébira
jawen keyá chosko metro wetsa napon-
bekon iká iki,
24 jainoax ja rabekan pechira rabé
metro chonka pichika centímetrobo iká
iki. Jaskara ikaxa ja rabekan pechibo
peata, wetsa pechi rebonkoniax wetsa
rebokaman jawen nenké chosko metro
wetsa napónbekonbo iká iki.
25 Ja ángel querubín keská akanara
jatio rabébires iká iki; jaskara ikaxa, ja
rabébi chosko metro wetsa napónbekon
iká iki, itan ja jisá rabébires.
26 Jawen keyáribira, chosko metro
wetsa napónbekon iká iki.
27 Jabora Salomónman, jain Dios iká
Chité meran jato amaa iki. Jaton pechi-
bora peata iká iki, jabora chikéki okén
mepibekona iká iki, ja wetsaorikea jaton
pechira jain Dios iká Chité napónbecon-
shaman mepibekona iká iki.
28 Jainxonra Salomónman ja ángel
querubín keskábo oron rapoa iki,
29 jainoax ja ani xobo chichokea
chikéainbora jatíbiain ángel querubin
jisáakinbo, xebon jisábo itan joa jisábo
akana iki.
30 Jainxonribira ja xobon tapo chichó
oronbires rapoa iki.
31 Jain Dios iká Chitéain jikiti xepó-
tira, olivo jiwi aká iki, jan tewantira
xepotiain jiwi bochiki itan oken abé-
kona iki, jainoax ja xepóti witábora jan
metsaati pichika paróyabo iká iki.
32 Ja olivo jiwi akana xepoti tabla
oken ibékona pekatenra, chaxaxon
ángel querubin jisáboakin, jainxon joa
jisáboakinribi axon jatíbi jabo oronbires
rapokana iki.
33 Ja xobo naponmea iká chitekan
xepóti witábora iká iki, olivo jiwi
chosko paroyabo.
34 Ja rabé xepótinin jan xépoti rabé
tablabora, pino jiwi akana iki, ja rabé-
bira iká iki yexketai.
35 Jainra ángel querubín jisáboakin
chaxakana iki, xebon jisábo, itan joa
jisábaon raoakanara iká iki, jaskáa-
xonra oronbires rapokana iki.
36 Jainxonribira ja chichó xabá iká
katemakin chikékana iki, makan
kaxkebo panchaakin rasenenhabaonra
kimisha joyó pekatakin akana iki,
ja mananhora westíora joyó konxán
tonronbo akana iki.
37 Ja apo iká chosko baritia itin, Ziv
oxe iketianra, Salomónman Ibon xobo
akin jan tewanti makanbo mai meran
tipinmakin jato peomaa iki;
38 jatian ja apo iká jawen chonka
westíora baritia itin, Bul oxe iketian,
baritia posaka oxe itínra, xobo jatíbi
jaskáakin ati shinanna keskáboakin
moa senenhakana iki. Kanchis bari-
tia senenra Salomónman jato ani
xoboamaa iki.

Ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti Ibo rabiti xobonko bokana

(2 Cr. 5.2-14)

8 1 Jaskáaxonra, Salomónman
Jerusalénhain jato tsinkia iki,
Israel joni koshibo, jatíbi ja tsamá-
tiibi iká jonibaon joni koshibo, itan ja
israelitabaon rarebobaon joni koshibo,
jatíbi jabora já bebon jato tsinkia iki,
ja senenhabekonti joi Ibon aká jain iká
ani bonanti Jerusalénhainoa, Davidkan
jemanko taxkekin bonoxon.
2 Ja onantishamanhakin fiesta ati
nete, Etanim oxe iketian, baritia jawen
kanchis oxe itinra, jatíbi israelitabo apo
Salomón betan tsinkita iki.
3 Moa nokóxonra joni koshibo betan,
ja ikon sacerdotebaon, ja Diossen senen-
habekonti joi jain iká ani bonanti bia
iki,
4 jainxonra Dios betan nokoananti
carpa xobo betanbi jainoa bokana iki,
jain iká jatíbi iresama jawékibo, jan

jawékiatiboribira ikon sacerdotebo
betan Levitabaon boa iki.
5 Ja apo Salomón betan jatíbi israelitabo tsinkitabaonra, Diossen senenhabekonti joi jain iká ani bonanti bebonxon,
carnerobo betan waka benebo topontimatibires menokana iki.
6 Japekáora, ja senenhabekonti joi jain
iká Ibon ani bonanti, sacerdotebaon boá
iki, boxonra ani xobo chichó jain Dios
iká Chitéain, ja ángel querubínbaon
pechibo iká namanbi akana iki,
7 jabaon pechi peatatonra ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti, itan jan
keona jiwibo mapoa iki.
8 Ikaxbi ja jiwibo nenkeira iketianra,
jain Dios iká Chité bekeiba iká, jainxon
Dios rabiti Chitéainxonbi oinna, ja jiwi
repikotabo jishtibires iká iki, ikaxbi
jemaorixon oinnara jishtima iká iki;
jatianra ramakamanbi jaskara baneta
iki. Ja ramakamanbi iki ikára nato
kirika wishanontian yoii iká iki.
9 Ja jain esé iká ani bonantiainra, Horeb
mananhainxon Moiséssen jain naneni
rabé makan tablares iká iki, ja israelitabo
Egiptonkoniax pikónontian Ibon ja senenhabekonti joi aká wisháa tablabo.
10 Jainxon Dios rabiti Chitéainoax ikon
sacerdotebo pikóketianra, Ibo rabiti
xobo meran koin bochoa iki,
11 koin bochoketianra, ikon sacerdotebo jainxon rabii banéti atipanyamakana iki, Ibonra jawen penekan jawen
xobo bochoa iki.

Já rabiti xobo Salomónman Dios iboamaa
(2 Cr. 6.1-7, 10)

12 Jatianra Salomónman yoia iki:
"Ibó, minra yoia iki,
mia yamé meran jaa.
13 Ikaxbira mia jain jati en jato xobo amake,
jainra jatíbitian mia jati iki", akin.
14 Jatianra jatíbi israelita jonibo bebon,
apo kaa iki, jain charókanketianra, jato
jakonhakin shinanxonkin,
15 neskáa iki: "Israel jonibaon Ibo
Dios jakon ibanon, ja nokon papa David
axonti yoinira moa senenhake, neskáakinra yoia iki:
16 'Egiptonkonia nokon joni Israelbo
en pikoni netenbira, jawerato jemabi,
jatíbi Israel jonibo xaranmea, jainxon
ea rabiti xoboati en katotama iki.
Ikaxbira nokon joni Israelbo apo ixon
ikinti David en katota iki' akin.
17 Jaskatira ja nokon papa David,
Israelbaon Ibo Dios rabiti xoboaxontin
keena iki.
18 Ibonra yoia iki: 'Jaskara ikenra min
xoboakasai jakon iki;
19 ikaxbi jan atira miama iki, ja min
bakeatoninra ati iki. Janra ea xobo
axonti iki', akin.
20 Jaskara ixonra, ja ati yoini Ibon
moa senenhake. Ja yoini keskatira
nokon papa Davidkan toan, Israelbaon
ani yakatinin ea yakáke, jainxonra
Israelbaon Ibo Dios en jato xoboamaxonke.
21 Jainxonribira, Egiptonkonia non
rekenbo jato pikonontian, Ibon jato
betan ja senenhabekonti joi aká jain iká
ani bonanti, jain ati chité xobo meran
en jato amaa iki", akin.
22 Jaskata pekaora jainxon yoina Ibo
menoxonti bebon chirankoota iki, jatíbi
israelita jonibo bebon, jainoaxa jawen
meken naiori sanantaanan,
23 koshín neskata iki: "Ibó, Israelbaon
Diossé, mia keska Diossa naikanbi itan
mainbi yamake, ja senenhabekonti joi
jato betan akára min senenhai, itan
akonkin shinanxon mia yoiti ixonaibora, min jato kikinhakin jakonhai;
24 ja nokon papa David, min yonoti,
axonti min yoinira, min senenhake, ja
min akátoninra min yoini joi rama nete
min senenhake.
25 Jaskara iken, Israelbaon Ibo Diossé,
nokon papa David, min yonoti yoiniribi senenhawe, jawen chiní bakebo
maxkátima, min akinnaton, Israelnin
ani yakátinin yakákanti, jawen bakebo

jakon jaketian, itan mii bebonmeax já
iní keskati ikanaitian.
26 Jaskara iken, Israelbaon Diossé, ja
nokon papa, min yonoti David, axonti
min yoini senenhawe.
27 Ikaxbi ¿Ikonmein iti iki, Dios nato
main jati? Ja nai kikin ani ikenbira, mia
jain iti senenma iki, ¡Jaskara ikaxa nato
en mia jato xoboamaxona mia jain iti
senenmabobi iki!
28 Jaskara ikenbi, nokon Ibo Diossé,
akinnon ixon teakin en mia yokatai
ninkáwe; nato min yonoti mia yokákin
rama orani koshin saí ikai ninkáwe.
29 Netén itan yamé inonbi nato xobo
oinkin jeneyamawe, jainra ea iti iki
ixonra min yoia iki. Nato min yonotinin
mia yokákin oranai ninkáwe.
30 En mia yokataibo ninkáwe, itan min
joni Israelbaon nato min xobonko noko-
tiakin oranaitian ninkáwe. Naikanxonbi
non akai ninkáwe, jain mia jaainxonbi
ninkáwe, itan non jakonmabo noa
shinanxonyamawe.
31 Tson inonbi jawen kaibo ramia-
ketian, nato xobonko iká mia jainxon
yoina menoxonti bebonxon ikonrin ixon
teaxon keshamakanaitian,
32 naikanxonbi min ninkáwe, itan
awé; min yonotibo atikeskabiakin jato
joi benxoaxonwe. Jan jakonma aká
ramiawe, jawen jakonma akábo kopí
masá tenemawe, jatian jakonma akáma
joni, jaskarabo atin atikeskabiakin joi
benxoaxonwe.
33 Min joni Israelbo miki ochaketian
jaton rawibaon jatoaresa, jakiribi miki
banéxon mia rabikanaitian, itan nato
Dios rabiti xobooriakin oinxon orankin
mia yokákanaitian,
34 naikanxonbi jato ninkáwe, ja ocha-
kana ikenbi jato shinanxonyamawe,
jaskáaxon non rekenbo min menini
mainko jato banémawe.
35 Ja min jonibo miki ochaketian,
oi beyamai yoabo choshiketian, nato
nenonxon orankanketian itan min jane
rabikanketian, itan jaton ocha kopí min
jato masá tenemaa moa jaton shinan
wetsaakanketian,
36 naikanxonbi min jato ninkáwe, min
yonoti, min joni Israelbo jaton ocha
kopi jato shinanxonyamawe, jaskáaxon
jakon iti jato axeawe. Ja jatíbitian iboati
mai min jonibo min jato menini mainko
oi bemawe.
37 Nato main jawékiatinin iti iketian,
jato abotanai isin jaketian, xanan aká
banábo choshiaitian, kikin jakonma
xoyabo jaketian, chanpobo iamax ikibo
jaketian; non jemabo rawíbaon katexon
noa akaitian, wetsa rabintibo inonbi
noki nokóketian, iamax wetsa kikin
jakonma jawéki inonbi noki nokóketian,
38 israelita jonibo wetsabires inonbi,
iamax jatíbi min joni Israelbaon, mia
yokákin orankanatian ninkáwe, jato
rabintibo winotai oinxon itan chexa-
kakin jaton meken sananxon nato
xoboori bechixon orankanaitian
ninkáwe.
39 Naikanxonbi, ja min jatinkoxonbi
jato ninkáwe, jaton jakonmabo shinan-
xonyamawe; westíorabo jaton aká
keskábo jato awé, jaskara ikenra ja
akáskanaibo itan jaskara jonin shina-
naibo minbichores onanke.
40 Jatianra non rekenbo min menini
main jaai kaman mia rabikanti iki.
41 Wetsankonia joni inonbi, min
jonima ikaxbi, mia Dios iketian onanna
kopíres ochó mainmeax joxon,
42 nato ani xoboori bechixon oran-
ketian (min jane ani ninkakatai itan
koshibo min jato oinmaa ninkakatai
yoikanaitian),
43 jain mia jaa naikanxonbi ninkáwe,
jaskáaxon jatíbi mia yokákana jato
meniwe, jatíbi maibotiibi ikábaon mia
onankanon ixon, min joni Israelbaon
akai keskáakin mia rabikanon ixon,
jainxon nato xobo en jato amainxonra
mia onankanon ixon min jane rabi-
kanai.
44 Min sontárobo jaton rawibo betan
reteanani bokanaitian, jawerano inonbi

min jato raana bokin ja min katota
jemaori bechixon, itan ja xobo en mia
jato amaxonaori bechixon orankanai-
tian,
45 mia yokákin orankanai naikanxonbi
ninkáwe, jaskáaxon jatoreskanon ixon
jato akinwe.
46 Tsoabira ochayamai yamake,
jaskara ikenra israelitabo miki ocha-
kanketian, jatoki kikinni sináxon, jaton
rawikan yanka yonoti ikanon ixon min
meniketian, ochó iamax ochóma jaton
main jato bokana,
47 yatanxon jain jato bokana main-
xonbi mia rabikanaitian, itan min
akinnon ixon mia yokákanaitian,
jainoax ochaxonra non jakonma ake
ikax shinanmeetax keshakanketian,
48 jaton yanka yonoti iti jaton rawikan
mainko jato bokanainkoxonbi, jatíbi
jaton shinanyaxonbi itan jatíbi jaton
kayayaxonbi, jakiribi mia rabiti
shinanxon, jaton rekenbo min jato
menini maiori bechixon itan min katota
jemaori bechixon jainoax en mia jato
amaxona xoboori bechixon mia oran-
kanketian,
49 jan miki oranaibo itan akinnon ixon
mia yokákanabo jain mia jaa naikan-
xonbi ninkáwe, jaskáaxon jato akinwe.
50 Min jonibo miki ochaabo jato
shinanxonyamawe itan jatíbi ja miki
yoitimaboribi jato shinanxonyamawe.
Jato boabaon noibaxon jakonhakanon
ixon jato akinwe.
51 Min jonibora minabo iki; yami
charaati hornon tiritai keskáinoara
Egiptonkonia min jato pikoa iki.
52 Ea min yonotinin oranaitian kikin-
hakin ninkáwe, min joni Israelbaon mia
yokata ninkáwe. ¡Diossé, mia non saí
aka noa ninkáwe!
53 Ibó, minra jatíbi nato maibotiibi
iká jonibo xaranmea minabiribi iti
bixon nonbiribi iti min noa aká iki, non
rekenbo Egiptonkonia min jato pikonon-
tianra ja min yonoti Moisés meranxon
min jaskara yoia iki", iki.
54 Jatian ja yoina menoti bebon
chirankooxon, Ibon akinnon ixon
yokákin meken sananxon orankin
senenhax,
55 wenitax nixonra, jatíbi israelita
jonibo, jakonhakin shinanxoni koshin-
shaman neskata iki:
56 "¡Ibo jakon ibanon, jawen joni
Isrealbo moa jakon jamaa kopí, jaskáati
yoia ixonra jatíbi ake! Jawen yonoti
Moisés meranxon ja axontibo jakon-
hakin yoia ixonra, jawebi senenhayama
yamake.
57 Jaskara iketian rama, non Ibo
Dios non rekenbo akinni jato betan iní
keskaribii nobé ibanon. Nobé iamakinra
noa potabaintima iki,
58 jaskáribiakinra en yokatai, yoiti iti
noa jan kenmanon ixon, jatíbi jawen
shinanbo non senenhanon ixon, koshi
joibo, ani esébo, ja senenhati esébo, ja
non rekenbo senenhati yoinibo.
59 Nato jawékibo en non Ibo Dios
yokata, yamé itan neten jatíbitian
shinanbanon, ea jawen yonoti betan
jawen joni Israelbo ja maxkatainbo
atikeskabiakin noa akinoxon,
60 jatian jatíbi maibotiibi iká jonibaon
anon onankin nato mainmea Ibora Dios
iki ixon, jainxon wetsara yamake iki
ixon.
61 Jaskara iken non Ibo Dios betan
ikon ikanwe, jainxon jawen esébo, itan
ja ati yoia joibo akí yoiti ikanwe, rama
nete maton akai keskáakin jatíbitian
senenhakanwe", iki.
62 Nato jaskarabo iká pekáora, apon
itan jatíbi Israel jonibaon Ibo yoina
menoxonkana iki.
63 Jatianra Salomónman, Ibo, rabé
chonka rabé waranka waka bene itan
pacha rabé chonka waranka carne-
robo, jabé raeananti kopí menia iki.
Jaskáxonra apon itan jatíbi israelita-
baon, Ibo Dios xobo iboamakana iki.
64 Ja neteribira Ibon xobo bebon iká
chichokea jemaribi iboamaa iki, jain-
xonra yoinabo keyokin menoxonkana iki,

meskó bimi berobo itan ja raeanankin
yoinabo menoa xenira menoxonkana iki,
yoina menoti bronce akana jainxon ati
senenma iketianra jemanxon akana iki.
65 Jaskara inontianra, Salomón itan
jatíbi Israel jonibo, jainoax kikin icha
joni Hamat jikitiainoax Egipto wean
ikainoax beabaonra, Ibo Dios axonkin
Peotabaon fiesta aká iki, jainxon wetsa
fiestaribi akanara kanchis nete iká iki;
jatian jatíbi fiesta akanara chonka
chosko nete iká iki.
66 Ja iibata wetsa netenra, Salomón-
man ja jonibo moa jato raana iki,
jatianra jabo apo jakonhakin shinan-
xonbaini, jawen yonoti David itan jawen
jonibo Ibon, jatíbi jato jakonha iketian,
raroshaman itan jakon shinanbaini
jaton xobonko bokana iki.

Dios betan Salomónman ja
senenhabekonti joi ati shinanna
(2 Cr. 7.11-22)

9 1 Salomónman jawen teetaibo amaa
moa Ibon xobo itan apo jain iti
xobo akin senenhaketian itan jatíbi ati
shinanabo akin senenhaketianra,
2 jawen rabé itin, Gabaónhainoax ian-
tana keskati Ibo jaki pikota iki,
3 jainxonra yoia iki: “En ja axonti
orankin min yokatara en ninkáke,
enra iboai nato xobo, jainxon jatíbi-
tianbires maton ea rabinon ixonra bike.
Jatíbitianra en koiranti iki, jainxonra
jakonmanaketian en panati iki.
4 Ebebonxon min papa, Davidkan,
akátiai keskáakin min jakon aketianra,
mia jan yointi yama iketian itan
pontéres mia iketian, jatíbi ati en yoia
min akaitian, nokon esébo itan nokon
koshi joibo shinanni mia yoiti iketianra,
5 jatíbitian Israelhain min rarebo en
apo imati iki, min papa David, jaskara
iti en yoini keskáakin, jawen chiní
bake westíora jawetianbi maxkáyamai
Israelnin ani yakatinin yakátira iká iki,
6 Ikaxbi min itan min bakebaon
ebetan iamakin, nokon koshi joibo itan
nokon esébo en mato meniabo senenha-
yamakin, wetsa diosbores maton jawéki
axonai itan maton rabiaitianra,
7 en jato menia mainkonia, en jato
pikoti iki, ja xobo iboa ixonbira en
jeneti iki, itan ja maibotiibi iká joni-
bora jatíbitian Israelboki shirokanti iki.
8 Ja nato xobo ras akana texeara
westíora tsamáres banéti iti iki, jatíbi já
patax winotaibora ratéti iki itan shiroti
iki, jainoax yokakaati iki, jawekopí nato
mai betan nato xobo Ibon jaskáarin iki,
iti iki.
9 Jatianra yoikanti iki, jaton rekenbo
Egiptonkonia jan jato pikoni, jaton Ibo
Dios jenekana kopí itan wetsa dios-
bores rabianan jabores jawéki axonkin
jenekashamakanai kopí, jato aká riki
ixon; jaskara ikenra Ibon jatoki anibires
jakonma jawéki raana iki”, akin.

Sabáinoa apo ainbo
Salomónhiba merata
(2 Cr. 9.1-12)

10 1 Sabáinoa apo ainboninra, Ibonbi
imaa Salomón kikin onan ninka-
katai yoikanai ninkata iki, jaskatira
ikonrin kikin onan ixon, atikoma jawé-
kibo yokáxon tanai Jerusalénhain kaa iki.
2 Jawen kikin joni koshibaonbires
kateara nokota iki, jawen camello-
bora ininti, kikin icha oro itan metsá
kopí makan papíabo iká iki. Jatian
Salomónhiba nokóxonra, jatíbi ja yokati
shinanabo yokata iki,
3 jatianra Salomónman jatíbi jan
yokatabo yoia iki. Jaskara riki ixon,
ja yokata yoitira westíorabi jan onan-
yamaa yama iká iki.
4 Ja apo ainboninra oinna iki ja
Salomónman jakon ati onan shinan,
itan jain apo iti xoboa,
5 jawen mesankonia noe pitibo, jawen
joni koshibo jaton jain ikábo, jawen
yonotibaon jaton jaskara jisá chopa,
jan xeamaibo, itan Dios rabiti xobonko
yoinabo menikin keyokin menokanaibo,
jaskarabo oinnaxa kikini rateta iki,

6 jaskákinra apo ainbaon ja apo yoia
iki: “Min jawéki akábo, itan ja min
jakon ati onan shinan yoikanaibo, nokon
mainxon en ninkatara, ikonshaman iki;
7 neskati joxónpariresa rama en ikon-
hati atipanke, nokon beronbira en
oinke. Ikon riki, napónbekontanibira ea
yoiamakana iki, ja min jakon ati onan
shinan, itan min jawékibora ja yoikanai
en ninkata bebonbires iki.
8 ¡Min awinbora raroshaman ikanti
iki, itan ja min yonotibora raroshaman
ixon jakon shinankanti iki, jatíbitian
miibetanbi ixonra, onanshamanax mia
yoyo ikai joi ninkákanti iki!
9 ¡Jakon ibanon min Ibo Dios, mia
jawen keenshaman oinxonra, Israelhain
mia apo imaa iki! ¡Israel jatíbitian noia
ixonra, ponté itan atikeskabiakin jakon-
hakin Ibon jato ikinnon ixon mia apo
imaa iki”, akin aká iki!
10 Jaskaa pekáora apo ainbonin,
kimisha waranka iskon pacha sokota
chonka kilo oro apo menia iki, jainxon
kikin icha inintibo, itan metsá kopí
makánbora menia iki, ja Sabáinoa apo
ainbonin Salomón ininti meniati ichara
jawetianbi Israelhain ininti nokoisma
iki.
11 Jaskáakenbira, Hiramhinoa wapó-
ronin Ofirhainoa oro bea iki, icha sán-
dalo jiwi itan metsá kopí makánboribira
bea iki.
12 Ja Sándalo jiwibaonra, apo
Salomónman, Ibon xobo itan jain já
iká xobo katemakin xechaakin jato
chikéaketamaa iki, ja bewati onan-
bora arpabo itan salteriobo jato axona
iki. Jawetianbi, itan rama kamanbira
jatí icha sándalo jiwibo nokotai oinka-
nama iki.
13 Apo Salomónmanra, kopikin ja
Sabáinoa apo ainbonin jatíbi ja keenkin
yokata jawékibo menia iki, moa jawen
shinanmanbi meniabo jakebira tekikin
meniribia iki. Jaskáa pekáora ja apo
ainbo, jan akinnai jonibo betan moa
jawen main kaa iki.

Onan shinanya itan icha jawekia Salomón ninkakaata
(2 Cr. 9.13-24)

14 Salomónman baritiatíibi oro biaira
rabé chonka rabé waranka kilo iká iki,
15 jaskáaxonbira ja jawékinin maroai-
baon kopía, itan jawéki marokin boai-
baon kopíabo jainoax jatíbi Arabiainoa
apobaon kopiabo itan ja mainmea
koshibaon kopíakin menikana biabo
toponkanama iká iki.
16 Salomónmanra oro chaka, rabé
pacha jan panáti ati jato yoia iki,
westíorabora sokota kilo oro iká iki.
17 Jainxonra kimisha pacha maxko
yami panatiribi ati jato yoia iki, westío-
rabora westíora kilo wetsa napónbekon
bebonchaashoko oro iká iki, jabora
“Líbano nii”, akin janekana jain apo
iká xobonko akana iki.
18 Jainxonribira marfil ani yakati axon-
kanon ixon jato yoia iki, jaskáaxonra
kikin oronbires rapoti jato yoia iki.
19 Ja ani yakátiain mapéti tapitira
sokota keyanya iká iki; jan kakepitira
metsáakin raoa toró, itan ponyan oken
ibékona iká iki, jainra león jisáakin
akana rabé, ja patax oken nibékona
iká iki.
20 Chonka rabé leónra jain jaríbaa iki,
jabora ja tapiti sokota keyánbotiibi oken
nibékonabo iká iki. ¡Jawetianbira wetsa
apobaon jaskara jisáakin yakáti akáma
iká iki!
21 Jainoax ja apon copabo jatíbi
orobires iká iki, ja apo jain iká xobora
“Líbano nii”, akanainko iká iki, jan
jawékiatibora jaskáribi iká iki. Jainra
jawe koríkibi yamaa iki, ja Salomón
janontianra, plata kopíma iká iki,
22 ja apon waporobo Tarsissainxon
akanabora, ja Hiramman waporobo
betanbi kimisha baritia pekáobo
westíorai nokotai iká iki, orobo, pla-
tabo, marfilbo, shinobo itan kopí koro-
korobora bea iki, jatíbi jabora apo jain
iká xobo jan metsaati iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 Apo Salomónra nato netemea jatíbi
apobo xewinna kikinbires icha jawékia
itan kikínbires jaskáaxon jakon ati onan
shinanya iká iki.
24 Ja Diossen menia onan shinanra
jatíbiainxon oinkaskana iki itan ninká-
kaskana iki,
25 jaskákinra baritiatíibi wetsa apo-
baon jatíxonbi kopímabi ja meniti jawé-
kibo boxonkana iki: Plata aká jawékibo,
oro aká jawékibo, taribo, jan reteananti
jawékibo, ininti jenebo, kabayobo,
mulabo boxonkana iki.

Carrobo itan kabayobo marokin Salomónman bia

(2 Cr. 1.14-17; 9.25-28)

26 Salomónmanra janmeax rete-
ananti carrobo itan kabayobo tsinkia
iki. Waranka chosko pacha carroya
itan chonka rabé waranka kabáyonin
niti onan joniboyara iká iki, jabora jan
reteananti carrobo jain iká sontárobaon
xobonkobo ikana iki, jainoax jatíribi-
bora Jerusalénhain apo koiranaibo
ikana iki.
27 Ja apon Jerusalénhain plata kaiara,
makan keska icha iká iki; jainoax ja
mai teshanpainoa nii meranoa higuera
jiwibo ikai keskáakinra konxanbo kaia
iki.
28 Salomónman kabayobora Muzri
mainmea, itan Cilicia mainmea bekana
iki, ja apo jawéki maroxonaibaonra jai-
noabo bia iki.
29 Ja Egiptonkonia bea carron kopíra
iká iki sokota pacha koríki, jainoax
westíora kabayora pacha pichika
chonka kopía iká iki. Jatianra jatíbi
hitita apobaon, itan sirio apobaon ja
Salomón maroxonai joniboibakea maro-
kana iki.

Jeroboam Salomónki yoitimaa

11 26 Icha baritia winota pekáora,
wetsa nete, Nabatnin bake
Jeroboam apo Salomónki ramiti
yoitimaa iki. Ja Jeroboamra, jawen
joni koshi iká iki, Sereda jemamea
Efraínman joni. Jawen titara iká iki
benomaata ainbo, Serúa janeya.
27 Jaskarainoax Jeroboam apoki ramiti
yoitimatara neskara iká iki: Salomónra,
jawen papa Davidkan jema katemai iká
chiké bebonmea mai xankenbo jato
bochoamai iká iki.
28 Jatian Jeroboamra iká iki koshi itan
jato ikinti atipana joni, Salomónman
oinna ja bake ranon rayá iketianra,
Josekan chiní bakebaon tee anon ixon
yoiai, koshi jikimaa iki.
29 Jaskarabo inontianra, wetsa nete
Jerusalénhainoax pikotax bain kakin
Jeroboamman profeta Ahías nokoa
iki, Siló jemamea joni perakooti bená
saweya kaaitian. Jato rabébicho iká iki
ja tsoa yama xabá ikáinko,
30 jatianra Ahíassen ja perakooti bená-
shaman sawea jopexon, chonka rabé
pakex itiakin noshia iki,
31 jaskáaxonra Jeroboam yoia iki:
“Mina iti chonka pakex biwé, Israelnin
Ibo Diossenra mia yoiai: ‘Jaskara kopíra
Salomón apo pikoxon, chonka tsamá
ja jonibobires tsinkita jonibora en mia
meniai.
32 Salomónra westíora tsamá joniares
en imai, ja nokon yonoti David eki yoiti
iká kopí, itan Jerusalén jema kopires,
jatíbi Israel jonibaon jemabo xaran-
meara ja jema en katota iki.
33 Salomónmanra moa ea omiske,
jaskáxonra sidoniobaon dios ainbo
Astarté rabiai; ja moabitabaon dios,
Quemós; ja amonitabaon dios Milcom
rabiai. En oinnara jan akábo jakonma
iká iki, jawen papa Davidkan aká
keskáakinra nokon esébo, itan ja nokon
koshi joibo senenhayamaa iki.
34 Jaskara ikenbira, en apo imapariai,
mawatai kaman apo ixon jato ikíntira
en imai, ja en katota nokon yonoti
Davidkan ja senenhati nokon joibo itan
nokon esébo senenhaa iketianres.
35 Ikaxbi jawen bakera apo ikenbi
en moa pikoai, jaskáxonra en mia apo

imai, ja jonibobires tsinkita chonka
tsamá jonibora en mia meniai.
36 Jawen bakera westíora tsamá joni-
bores en jenexonti iki, nokon yonoti
Davidkan chiní bake, Jerusalénhain jatí-
bitian ebebon apo iki jenéyamanon ixon,
ja jemara jain ea jati en katota iki.
37 Enra mia biti iki, apo ixon jatíbi
mia keenai maibo min binon ixon, itan
Israelbaon apora mia iti iki.
38 Jatíbi ja ati en mia yoia akí mia
yoiti ikaitian, itan min akábo ebebon
ponté jakon iketian, nokon esébo itan
ja senenhati nokon koshi joibo, nokon
yonoti Davidkan aní keskáakin min
senenhaitianra, en mia akinti iki,
jatianra mato rarebobires koshi ikí jené-
tima iki, David betan aní keskára en ati
iki, jatianra Israel en mia meniti iki.
39 Davidkan chiní bakebaonra masá
teneti iki, ikaxbira jatíbitian itima iki' ",
akin aká iki.
40 Jaskáakin profeta Ahíasnin yoike-
tianra Salomónman, Jeroboam rete-
kasa iki; ikaxbira Jeroboam, Egiptonko
jabati kaa iki, jainra Sisac apo iká iki,
Salomón mawatai kamanra jain iká iki.

Salomón mawata

(2 Cr. 9.29-31)

41 Salomón jaskara iká yoia jatí-
ribi joibo, itan jawen jakon ati onan
shinanbo, jainoax jatíbi jan akábora,
Salomónman kirikainbo wishaa iki.
42 Salomónmanra apo ixon Jerusalén-
hainxon jatíbi Israel jonibo chosko
chonka baritia senen jato ikinna iki,
43 mawáketianra jawen papa Davidkan
jeman miinkana iki. Japekaora jawen
toan, jawen bake Roboam apo iká iki.

Jatonbiribi apo ikana

(2 Cr. 10.1—11.4)

12 1 Roboamra Siquimhain kaa iki,
jainra jatíbi Israel joni koshibo já
apo imai moa bokana iká iki.
2 Jatianra Nabatnin bake Jeroboam-
man, Egiptonkopari ixon ninkata iki,
ja iká iki Salomónki raketi jabati kaax
jain jaai baneta.
3 Jeroboam kenamakana joketianra, já
betan jatíbi ja chonka tsamáinoa Israel
joni koshibo, Roboam betan yoyo iki
bokana iki, jatianra westíoran yoia iki:
4 —Min papara nobé kikin jakonma
iká iki; rama akonbireskin noa teemai,
itan apo ixon kikinbiresakin noa
kopíamai, jaskarainoa noa tantimawe
jatianra mia non teexonti iki —akin.
5 Jatianra Roboamman jato yoia iki:
—Moa botankanwe, kimisha nete itin
ebé yoyo iki beríbatankanwe —akin.
Jatianra jonibo moa bokana iki,
6 jatianra apo Roboamman jawen papa
Salomón janontian jan akinkatitai joni
koshibo betan onannox yoyo ika iki.
Neskáakinra jato yokata iki: —¿Nato
jonibo en yoinon ixonki, jawekeskáakin
maton ea eseai? —akin.
7 Westíoratoninra yoia iki: —Rama
nato jonibo akintiain jikixon, jakon
join min jato akára, jatíbitian raroshamankin mia teexonkanti iki —akin.
8 Ikaxbira joni koshibaon esé ninká-
yamaxon Roboamman, jabé senen
ania jawen yonoti bake ranonbo betan
onannox yoyo ika iki,
9 neskáakinra jato yokata iki:
—¿Nokon papan bebonhira jato teema
iketian itan bebonhira kopíati jato
yoia iketian, namantani en jato ati ea
yokákana jaskáakin nato jonibo yoinon
ixonki, jawekeskáakin maton ea eseai?
—akin.
10 Ja westíoratoninra yoia iki: —Min
papan bebonhira jato teema iketian,
itan bebonhira kopiáti jato yoia iketian,
teeiratima itan namantani jato min
kopíamati mia yokata jonibora, min
jato yoiti iki: 'Nokon papa jakonma iká
iketianra, ea bebonbires jakonma iti iki;
11 jan mato bebonhira teemaxon
bebonhiraribi mato kopíamaa iketianra,
en bebonbires mato ati iki; mato cinto-
rabaon rishkia iketianra, yami kensho
rerontameya rishkítibaon en mato

rishkiti iki', akin jato awé —akin akana iki.

12 Kimisha nete itinra Jeroboam betan jatíbi joni koshibo jakiribi Roboamhiba bokana iki, jatian kati ja apon jato yoiara iká iki.

13 Jatianra apon koshi join jato aká iki, ja joni koshibaon esea keskára ayamaa iki,

14 ikaxbira ja bakeranonbaon esea keskáribi jato yoia iki: min papanra jato bebonhira teemaa iki, itan bebonhira jato kopíamaa iki, jan bebonbires jakonma jato aká iketianra, jawen papan cintorabaon jato rishkia iketian, risbí yami kensho rerontameya rishkítibaon jan jato rishkitira iká iki.

15 Aponra joni koshibaon esea ninkáyamaa iki, Ibonra jaskara iti moa yoia iká iki, Nabatnin bake Jeroboam jaskara iti yoia senenti kopíra iká iki, Silóainoa profeta Ahías meranxon jaskara iti yoiara iká iki.

16 Jatíbi Israel joni koshibaon onanna apon jato ninkáxonyama iketianra, westíoran yoia iki:

"¡Nato Davidkan chiní bake non apon itinra noa keenyamai!
¡Non rekenbaon jawékibo nona jatíbitian itira nato Isaíkan chiní bake betan non biamai!
¡Israelitabó non xobon moa bononbokanwe!
¡Abánon Davidkan chiní baken jawen rarebobiribi koirankin!" akin.

Jatianbira, israelitabo moa jaton xobonko bokana iki.

17 Ikaxbi Judá jemabaon jaa israelitabora, Roboamman apo ixon jato ikinboresa iki.

18 Jato tee senenhamaiton koshi iketian Adoram Roboamman raanketianra jatíbi Israel jonibaon makaman tsakaxon retekana iki. Jatianra apo Roboam ishtonbires jawen carron nanetax, Jerusalénhain jabati kaa iki.

19 Jaskatax ja nete kamanbi, Davidkan rarebo koshiboki, Israel jonibo ramiti yoitimai peokookana iki.

20 Israelitabaonra Jeroboam jakiribi joá ninkákana iki, jonibo bebon jonon ixonra kenamakana iki, joketianra jatíbi Israel jonibaon apo imaa iki, tsonbira Davidkan rarebo koshibo ikonhaxon chibankin akonkin senenhayamakana iki, Judá jonibobichoresa jato betan ikashamaa iki.

21 Jerusalénhain nokóxonra Roboamman, jatíbi Judá joniboainoa itan Benjamín joniboainoa, katóxon pacha posaka chonka waranka sontáro tsinkia iki, ja Israel jonibo betan reteananax jakiribi jaton apo inoxon.

22 Ikaxbi ja Diossen joni Semaíassa, já betan yoyo ixon, Diossen neskaakin yoia iki:

23 "Yoiwe ja Roboam, Salomónman bake Judáinoa apo, jatíbi Judakan rarebo itan Benjamínman rarebo jainoax jatíbi jonibo,

24 enra yoiai jaton wetsa israelitabo betan reteanankantima. Moa jatikaxbi jaton xobon botankanon. Jaskara ati shinanax ea keena riki", akin. Ibon jato jaskáakin yoia ninkata pekáora, moa bokana iki, ja Ibon jato jaskáti yoia keskati.

Ikonma dios israelitabaon rabiti Jeroboamman aká

25 Jeroboammanra Siquem jema koshishaman itiakin jato amaa iki, jara Efraín mananman iká iki, jatianra jain jaa iki. Penuel jemaribira koshishaman itiakin jato amaa iki.

26 Ikaxbira shinanna iki: "Davidkan rarebo apo ixonra, jakiribi já betan ikámabo jato biribati atipanke,

27 nato jonibo Jerusalénhain Ibo rabiti xobónko yoina menoxoni kaketianra jato biti iki. Roboam, Judá apoki axexonra jakiribi moa noibakanti iki, jaskáaxonra ea retekanti iki, jatianra Judáinoa apo Roboam betan jakiribi ikanti iki", ixon.

28 Jaskara atiki jawekeska iti iki ixon joni koshibo yokata pekáora, apon rabé

waka bake bene jisáakin oro jato amaa iki, jainxonra jonibo yoia iki: “Mato israelitabora ichai moa Jerusalénhain kake. Nenora Egiptonkonia jan mato pikoni maton diosbo iki”, akin.

29 Jatianra ja diosbo, westíora Betelhain jato amaxon, wetsa Danhin jato amaa iki.

30 Jaskatax Israelbo jan ochatira iká iki, jatianra Betelhain itan Danhain ja rabii jonibo bokátikanai.

31 Manan keyainbora ikonma diosbo rabiti maxko xoboboribi jato amaa iki, jainxonra Levita jonima ikenbi, wetsabiresbo ikonma sacerdote iti jato janea iki.

32 Jainxonribira posaka oxe itin ja chonka pichika nete iketian, jatonbi aká diosbo shinankin ati fiesta jato akinna iki, ja Judainxon akátikanai fiesta keskáshamanribi, jatianra janbi jainxon atinko perakaxon yoina menikin menoxona iki. Ja Betelhainxonra aká iki, ja rabiti waka bake bene jisáakin jato amaabo, yoina menoxonkin, jainxonra ja ikonma dios rabiti jato amaa maxko xobobo akáinko itibo, ikonma sacerdotebo janea iki.

33 Jaskáakinra, posaka oxe itin jawen chonka pichika nete iketian Jeroboamman Betelhainxon, jainxon yoina menoti jato amaainxon perakanxon yoina menikin menoxona iki. Ja oxera iká iki, jawen keena keskáakin ati fiesta pikoa, israelitabaon jatian dios shinankin ati fiesta riki ixonra onantiakin jato yoia iki, ja oxeribira jainxon yoina menotiain mapéxon incienso ininti menoa iki.

Acab Israelhain apo iká

16 29 Kimisha chonka posaka baritia, Asá moa Judáin apo iká iketianra, Omríman bake Acab, Israelhain apo iki peokoota iki. Samaria jemanxonra, rabé chonka rabé baritia apo ixon jato ikinna iki.

30 Ikaxbira jawen ikábo Ibon keenma iká iki, jakopíra ja apo ikamatian wetsa apobo ikátiai bebon jakonmabires iká iki,

31 ja Nabatnin bake Jeroboamman akátiai ochaboribi akíbira jawemabi iká iki. Jabicho ipanankan ja Sidónhinoa apo Et-baalnin bake ainbo Jezabel betan wanoxon bebonbires jakonma iká iki, jainxonra moa dios Baal rabia iki,

32 itan Samariainra, westíora ani xobo dios Baal rabiti jato amaxon, ja meranxon yoina menoti jato amaa iki.

33 Jainxonribira ainbo dios Asera jisáakin axon, jato nichinmaxon, ja Israelbaon Ibo Dios sinámaa iki, japari iká apobaon imakatitai bebonbires.

34 Acab apo inontianra, Betelhainoa Hiel janeya jonin Jericó benaakin jemaariba iki. Jaskákinra jan xobo koshiati akaitian jawen reken bake Abiram mawata iki, xepóti nichini iitaitianra jawen chiní bake Segub mawata iki, ja Nunman bake Josué meranxon Ibon jaskara iti yoini keskára iká iki.

Profeta Elíasnin banábo choshiti yoia

17 1 Ja netebaonra Galaad main iká, Tisbe jemamea Profeta Elíasnin, Acab neskáakin yoia iki: “¡Ja en tee axonai Israelbaon Ibon janenkora, en mia ikon yoiai, nato baritiabaonra oi beyamai itan nibibi manyamai, ja en beti yoiai kaman!” akin.

2 Japekáora Ibon Elías yoia iki:

3 “Nenoax kaax bari pikotaiori, Querit weain jonétanwe, jara Jordánhinoax bari pikotaiori iki.

4 Jainoara wean onpax min xeati iki, mia piti boxonon ixonra wiso nawashianbo en moa yoia iki”, akin.

5 Ibon jaskara ati yoiara Elíasnin aká iki, jatianra kaax Querit wean kexá jaai baneta iki.

6 Jatianra wiso nawashianbaon yamékiribo itan yantánbo pan betan nami boxona iki. Jatianra ja weanmamea onpax xeakatitai.

7 Ikaxbira jaweti nete pekáo moa wean tsosinna iki, ja main oi beyamai kopí.

Elías betan Sareptainoa benomaya ainbo iká

8 Jatian ja wean tsosina moa westíora
nete winota pekáora, Ibon Elías yoia iki:
9 "Wenitax Sidón jema ochóma iká
Sarepta jemanko katanwe, jain jaaira
mia baneti iki. Jain jaa benomaya ain-
bora jan mia pimati enbi moa yoia iki",
akin.
10 Jaskáara Elías Sareptain kaa iki.
Ja jeman jikitiain nokoxon oinnara,
westíora ainbo karo bii iita iki. Ja ain-
bora kenaxon yoia iki: —Ea westíora
vason ichátama onpax, en xeanon ea
bexontanwe —akin.
11 Ja ainbaon moa onpax bii kainbira,
Elíasnin kenaxon yoia iki: —Westíora
pan pakexibi ea bexontanwe —akin.
12 Jatianra ja ainbaon yoia iki: —Min
Ibon janenkora en mia ikon yoiai, eara
jawe panhonmabi iki. Nokon chomonra
westíora mesó harinashokores iki,
jainoax jarranra ichatamashoko xeni
iki, rama jashoko nokon baken jawé-
kiati itan en ati xoi kanoxon karo jawe-
tishoko biira ea iitai. Jara non piti iki,
ja aká pekáora moa noa pitin reteai
—akin.
13 Jaskáketianra Elíasnin yoia iki:
—Rakéyamawe matora mawáyamai.
Ja min yoia xoitanwe. Ikaxbi ja min
harina maxko panshoko axon eapari
bexontanwe, jaskáa pekáo minna itan
min bakena atanwe.
14 Israelbaon Ibonra yoike, ja chomon
iká harina itan ja jarran iká xeni keyó-
yamai, Ibon nato main oi bemai nete
kaman —akin.
15 Kaxonra ja benomaya ainbaon,
Elíasnin ati yoia keská aká iki. Jatianra
ja ainbo itan jawen bake jainoax Elías,
icha nete ja jawékiatia iká iki.
16 Ja Elías meranxon Ibon yoia
keskára iká iki, chomomea harina itan
ja jarramea xenira keyóyamaa iki.
17 Moa jawetio basi pekáora, ja beno-
maya ainbaon benbo bake isina iki,
jawen isinra kikínbires jakonma iká
iki, iikaxonra moa joinyamabobia iki.
18 Jatianra benomaya ainbaon Elías
yoia iki: —Ibon joní, ¿Jaweaki ea
jakonma imai mia neno joarin? ¿En
ocha aká ea shinanmaxon, nokon benbo
bake mawámaxon, ea masá tenemai
mia joárin? —akin.
19 Jatianra Elíasnin yoia iki: —Min
bake ea neri bexonwe —akin. Jatian
ja benomaya ainbaon, jawen sayánbi
noxtia iketian bixonra, jain iká bochiki
xobo chité meran boxon rakana iki.
20 Jatianra Ibo akí neskati koshín saí
ika iki: "Nokon Ibo itan nokon Diossé,
¿Nato benomaya ainbo ea jawen xobon
ikenbiki, jawen benbo bake mawá-
maxon, min chexakamati iki?" iki.
21 Jaskátaananra ja baken kimishai
perakaa iki, jaskáxonra Ibo koshín saí
aka iki: "Nokon Ibo itan nokon Diossé,
¡Enra mia yokatai nato bake jiriawe!"
akin.
22 Ja Elíasnin yokatabora, Ibon ninká-
xona iki, jaskáxonra ja bake jiriaxona
iki.
23 Jatianbira Elíasnin ja bake bitaanan,
ja iká bochikia xobo chitéainxon naman
boa iki, jatianra jawen tita menikin yoia
iki: —¡Oinwe, min bakera moa jirike!
—akin.
24 Jatianra ainbaon yoia iki: —Ramara
en onanke, miara ikon Ibon joni iki,
jaskara ikaxa min yoiabo ikon Ibona
iki —akin.

Elías jakiribi Acabhiba kaa

18 1 Kimisha baritia pekáora, Ibon
Elías yoia iki: "Acabhiba kaxon
yoitanwe, moara nato main en oi
bemai", akin.
2 Jaskáara Elías Acabhiba kaai pikota
iki. Jatianra Samariain ikonbiresi jawé-
kiatin ikanai iká iki.
3 Elías joai kamanra, Acabnin jan
jawéki koiranxonai joni koshi Abdías
kenaa iki, jara akonkin Ibo rabiai iká
iki.

4 Jaskákinra Jezabelnin Ibon profetabo reteti jato yoiketian, jan jato westíora pacha bia iki, jaskáa pekáora rabé tsamá pichika chonkabo axon, rabé shanka kini meran jato jonea iki, jaskáxonra jainoa ja jawékiati maxkákanabo jato menia iki.

5 Jaiba nokóketianra Acabnin, Abdías yoia iki: —Kanonkawe, nato mainra jatíbiain noa kati jake, jatíbi chichokeax jene jokonainkobo itan paronkobora noa kati iki, pastoki non jain nokotima iki ixonra non benati iki, jatianra kabayobo betan mulabo jan jati iki. Non jaskáyamaabira, noa yoinaoma banéti iki —akin.

6 Jaskáaxonra, jain katibo moa onantiakana iki, jatian moa Acab okea bain kaaitianra; Abdías wetsaorikea bain kaa iki.

7 Abdías bain kaaitianra, Elíasninbishaman bechia iki, já onanax ja bebon maikibi beotaananra koshin yoia iki: —¡Miarin nokon ibo Elías! —akin.

8 Jatianra Elíasnin aká iki: —Jenjén, ea riki —akin. Jainxonra yoia iki: —Min ibo yoitanwe, ea moa neno nokota —akin.

9 Jaskáara Abdíassen yoia iki: —¡En ja yoiara ea reteti iki, enra jawe jakonma akáma iki!

10 Min Ibo Diossen janenkora en mia ikon yoiai, nokon ibon jain mia benati jato raanyamara mai betan jain apo iká mai yamake; jatianra ja benai botanabaon banéxon yoikana iki ikon mia yamaa.

11 ¡Jatian rama min ea yoiai, kaxon ja nokon ibo moa mia neno nokota en yoiti!

12 Neskarara winóti iki, ea miibakeax paskéketianra, Ibon shinanman en onanyamainko mia boti iki. Jatianra kaxon ja Acab en yoia joxonbi mia nokoyaxon ea reteti iki. Nato ea min yonotira bakeranontianbi, jatíbitian ea Ibon jakonha iki.

13 En akára mia yoikanamabira iki, ja Jezabelnin Ibon profetabo jato retemanontianra, westíora pacha en jato jonémaa iki, pichika chonkabo rabé tsamá axonra, rabé shanka kininko en jato imaa iki, jatianra ja jawékiati maxkákana en jato menia iki.

14 Rama mia neno nokota nokon ibo en yoii kaketianra. ¡Ea reteti iki! —akin.

15 Jatianra Elíasnin yoia iki: —Ja en tee axonai, jatíbi atipana Ibon janenkora en ikon yoiai, ramabira Acab bebon ea iki kaai —akin.

16 Abdíassa, Acab benai kaa iki, Elías joaitian yoii, jatianra já joai bechii Acab kaa iki.

17 Jatianra nokoxon yoia iki: —¿Jaskara ikaxki mia iki, jan jato benómaxon Israel jonibo jakonma imai? —akin.

18 Jaskáketianra Elíasnin yoia iki: —Eama riki jan jato benómai, mia itan min jonibokaya riki jan jato benómai, jainoax Ibon esébo maton jenea kopí itan ja rabiti Baal jisaakin akanabo maton rabiai kopí riki.

19 Rama joi boai jonibo ranwe, israelitabo itan ja chosko pacha pichika chonka, Baalnin ikonma profetabo betan chosko pacha Aseránin ikonma profetabo, ja Jezabelnin jato jawékiamaibo, Carmelo mananman jato tsinkínon ixon —akin aká iki.

Elías itan ikonma dios Baalnin profetabo iká

20 Acabninra israelitabo jato kenama iki, jaskáaxonra ikonma profetabo Carmelo mananman jato tsinkia iki.

21 Jatianra ja jonibo patax kaxon, Elíasnin jato yoia iki: —¿Jawetian kamanki, rabé shinan akí mato jenetai, ikon Dios rabixon itan ikonma Baal dios rabii mato jenetai? Ibo Dios ikon Dios iketian, já ikonhakanwe, ikaxbi dios Baalkaya ikon iketian, já ikonhakanwe —akin. Jato jaskáara jonibaon jawe joibi yoiamaa iki.

22 Jatianra Elíasnin jato yoiboresa iki: —Eabicho riki, ja Ibon profeta jiria

baneta, ikaxbi dios Baalnin ikonma profetabora, chosko pacha pichika chonka iki.

23 Jaskara iketian rama, rabé waka bake bene noa menibakanon, jatian maton westíora katókanwe, kaxkepakexon jainxon yoina menotiain karo iká pekatan tsamankanwe, ikaxbira ja karo keteakantima iki. Enribira, wetsa waka bake bene jaskáashokoti iki, jaskáxonra jainxon yoina menotiain karo iká pekaten en tsamanti iki, ikaxbira enribi ketéatima iki.

24 Jaskáaxonra maton diosbo maton yokáti iki, jatianra enribi nokon Ibo yokáti iki, ¡Jatian jawerato diossenki, non yokata noa axonkin chii raanai, jara ikon Dios iki! —akin jato aká iki. Jato jaskaara: —¡Jara jakon shinan iki! —iki ikana iki.

25 Jatianra Elíasnin, Baalnin ikonma profetabo yoia iki: —Matora icha iki, jaskara ixon matonpari westíora waka bake bene katókanwe, jaskáxon moa menotires itiakin akanwe. Jaskáaxon maton dios yokakanwe, ikaxbi chii ketéayamakanwe —akin.

26 Jatianra waka bake bene bixon, moa menotires itiakin akana iki, jaskáaxonra yamékiri peoxon bariapan kaman, dios Baal yokákana iki, Neskáakin: "¡Non mia yokata noa axonwe Baal!" akin. Jainxon yoina menoti akana mayaira choronkana iki, ikaxbira jato akí ikai jawe joibi ninkáyamakana iki.

27 Ja moa bariapan iketianra, Elías jatoki shiroi, neskata iki: —Ja dios iketian, bebonbires koshin saí ikanwe. Jawe jawéki akíra iti iki, iamax poiira ibirai, iamax ochó kaara ibirai. ¡Oxaara ibirai, jishténhakanwe! —iki.

28 Jabora saí iki jenéyamakana iki, chichikabaon itan kenshobaonra xatékana iki, jaskati axeabo ikaxa jimín nashinon kaman jaskákana iki.

29 Jabora moa bariapan winókenbi, shinan ramitabo ikai keskati sai iananbi choroni jenéyamakana iki, yantan ja ikon sacerdote israelitabaon yoina jatian menokatitai kamanra ikana iki, jaskákanaibira jawebi iamaa iki, ikaxbira ¡Tsonbi jato kewinyamaa iki, itan tsonbira jato ninkáyamaa iki!

30 Jatianra Elíasnin jatíbi jonibo yoia iki: —Epatax bekanwe —akin. Jaskáara jatíbi jonibo já patax bekana iki, jatianra janbiribi ja Ibo jainxon yoina menoxonti ras ika iketian, benxoa iki.

31 Jaskáaxonra chonka rabé makan bia iki, ja westíora tsamá Jacobnin bakebotiibi, já iká iki Israel akin Ibon janea.

32 Ja makánbora Ibo jainxon yoina menoxonti tsamana iki; ja katemakinra jain jene ati taeshoko ayaketana iki, jain rabé chonka litro bimi bero napóti senen itiakin,

33 jain karo tsamanxonra, waka bake bene kaxkepakexon jaki tsamana iki.

34 Japekáora jaweti israelitabo jato yoia iki: —Chosko chomoki onpax bochoaxon, ja menoti namiki, itan ja karoki onpax chikokanwe —akin. Japekáora jawen rabé itin, itan jawen kimisha itin aribati jato yoia iki, jatianra jaskáakana iki.

35 Jainxon yoina menoti makan tsamana katemaira onpax baita iki, ja taenribira jene bochoa iki.

36 Jatian ja yoina moa menoira, profeta Elías ochómakiranax, saí ika iki: "¡Abrahamman, Isaacnin, itan Israelnin Ibo Diossé, rama jato onanmawe mia riki Israelnin Ibo Dios ixon, jainoax ea riki min yonoti ixon jatíbi jato onanmawe, jainxon jatíbi nato en akaira min ati yoia en akai iki!

37 ¡Ea axonwe Ibó, ea axonwe, nato jonibaon mia Dios onannon ixon, jakiribi miki yoiti ikanon ixon min jato kenanon!" iki.

38 Jaskatainbira, Ibon chii pakéxon, ja nami, karo, ja makanbo, mai poto jainoax ja taenkonia jene jatíbi jabo keyokin menoa iki.

39 Jaskara oinnaxa jatíbi jonibo, mai tii anon kaman beotax, neskákana iki: "¡Ibora Dios iki, Ibora Dios iki!" iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

40 Jatianra Elíasnin jato yoia iki:
—¡Baalnin, ikonma profetabo yatan-
kanwe! ¡Tsoabi jabámayamakanwe!
—akin. Jatianra jonibaon jato yatan-
ketian, Elíasnin Cisón weain jato boá
iki, jainxonra jato textea iki.

Elíasnin oi benon ixon orana

41 Japekáora Elíasnin Acab yoia iki:
—Moa pixon, xeatanwe, oi kextó bei
xoo ikaira moa ninkáti iki —akin.
42 Jatianra Acab pixón itan xeai moa
kaa iki. Ikaxbi Elíassa jawen yonoti
betan Carmelo manan bochiki mapeta
iki, jatianra main chirankooxon jawen
ranboxo xarán jawen bemanan akax
beota iki,
43 jainxonra jawen yonoti yoia iki:
—Aniparoori ointanwe —akin. Jatianra
kaxon oinna iki, jainxonra yoia iki:
—Jawebira yamake —akin. Ikaxbira
Elíasnin yoia iki: —Kanchisaakin
ointanwe —akin.
44 Ja kanchis itinra, jawen yonotinin
yoia iki: —¡Onora, mekentio ani nai
koinshoko aniparomeax keyatai en
oinke! —akin. Jatianra Elíasnin yoia
iki: —Kamentanwe Acab yoii, jawen
carro benxoax, oin chiteamatianbi moa
katanon ixon —akin.
45 Jatianra Acab, jawen carron
nanetax moa Jesreelhain kaai pikota
iki. Jaskatainbira, nai koinyabi niwe
beaitian, nai yameta iki, jaskataxa ikon-
biresi oi kextó bea iki.
46 Jatianra Elías Ibon koshi menia iki,
jawen chopa jakonhakin sawetaanan,
Jezreel kaman ishtoi kaax, Acab noko-
tamatianbi japari nokota iki.

Jezabelki raketi Elías jabata

19 1 Jawen xobonko nokoxonra,
Acabnin, Jezabel, jatíbi ja
Elíasnin akábo yoia iki, jainxon jatíbi
ja dios Baalnin ikonma profetabo
jaskáaxon jato texteabo yoia iki.
2 Jatianra Jezabelnin, Elías yoiti
westíora joni raana iki: "¡Mia Elías
iketianra, ea Jezabel iki! Abánon ea
diosbaon akonbireskin masá tenemakin,
ikonma profetabo min jato aká keská-
ribiakin bakish nato horaribi en mia
reteyamaketian", akin.
3 Jatianra Elíasnin onanna iki eara
onsá meran iki ixon, jaskatira mawá-
kashamai jawen yonoti betan, Judáinoa
jema Beersebain kaa iki, jainra jawen
yonoti potabaina iki.
4 Japekáora tsoa jonibi jain jaama
mananhori kaai, westíora nete Elías
bain kaa iki, kaibira jain senenres
kati atipanax retama jiwishoko naman
yakata iki. Mawátinin keenira neskata
iki: "Moara jainres iki, Ibó ea moa
retewe, nokon anibo winoa jakonhi-
rama riki ea", iki.
5 Jatianra jain, ja retama jiwishoko
naman rakatax oxaa iki, Jaskákenbira
Ibon ángel jaiba joá iki, jatianra tii axon
yoia iki: "Wenixon piwé", akin.
6 Jaskáara Elíasnin já katemakin
oinhaketana iki, jatianra jawen mapo-
kiri, westíora pan xoi betan jarran
onpax iká meraa iki. Jatianra weníxon
pixón, itan xea iki; ja aká pekáora moa
rakáribia iki.
7 Ikaxbira ja ángel joríbaa iki, jatianra
tii axon yoia iki: "Weníxon piwé, min
piamaabira min koshi moa yamati iki,
mia jain kaaira ochóira iki", akin.
8 Jaskáara Elíasnin wenixon, pixón
xea iki. Ja jawékiatoninra koshi menia
iki, jatianra chosko chonka nete, itan
chosko chonka yamé, Ibo Diossen
mananman, Horebhain kaman kaa iki.
9 Jain nokotax westíora shanka kini
meran jikia iki, jainra yamé winota iki.
Ikaxbira Ibonbi yoyo aka iki: "¿Elías,
jaweakirin mia neno?" akin.
10 Janra yoia iki: "Mionparanan ikinra
en ichabires shinanna iki, jatíbi atipana
Ibo Diossé, israelitabaonra ja senenha-
bekonti joi min jato betan aká moa jene-
kana iki, mia jainxon yoina menoxonti-
bora moa ras akana iki, jainxonra min
ikon profetabo espadanin jato retekana

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki. Eabichoresa baneke, jatianra retenoxon ea benakanai”, akin.

11 Jatianra Ibon yoia iki: “Jeman pikotax, ebebon manan maxkaten chankátanwe” akin. Jatianbira Ibobi winota iki, niwe koshiribira bea iki, janra manan shakona iki, Ibo bebonra shankabo toeta iki, ikaxbira Ibo ja niwenko yamaa iki. Ja niwe bea pekáora niwanna iki; ikaxbira Ibo ja niwanhin iamaribaa iki.

12 Ja niwan pekáora chii ika iki; ikaxbira Ibo ja chiiain iamaa iki. Ikaxbi chii pekáo ninkatara kestenmashaman jakonshoko xoín ika iki.

13 Ja ninkataxa, Elías jawen perakootinin bepota iki, jatianra pikotax, ja kini xemakainbi itoshia iki. Jainxonra jabi akí ikai joi ninkata iki: “¿Jaweki min jain akai, Elías?” akin akaitian.

14 Janra yoia iki: “Mionparanan ikinra, en ichabires shinanna iki, jatíbi atipana Ibo Diossé, israelitabaonra miibetan ja senenhabekonti joi jenexon jainxon mia yoina menoxontibo ras akana iki, min profetabora espadanin retekana iki. Eabichora baneta iki, jaskara ikenra ea retenoxon benakanai”, akin.

15 Jatianra Ibon yoia iki: “Jan mia joatoninribi banetax, ja Damascoainoa tsoa jonibi jain jaama mananhin katanwe. Kaxon, Siriain apo iti Hazael imatanwe,

16 Nimsinin baba Jehúra, Israel apo iti min janeti iki; jainxonra Safatnin bake Eliseo, Abelmehola jemamea, min toan ikon profeta iti min janeti iki.

17 Jaskáxonra jaweratoki Hazaelnin retekasa jabatai, jara Jehúkan reteti iki, jatian jaweratoki ja Jehúkan retekasa jabatai, jara Eliseonin reteti iki.

18 Jaskara ikenbira, dios Baal bebon chirankooyamabo itan ja betsó ayamaabo, kanchis waranka joni, reteyamakin Israelhain en jato jamati iki”, akin.

Eliseo kenakaata

19 Jainoax kaxonra Elíasnin, Eliseo nokoa iki, mai karanbei iitaitian. Eliseo bebonra iká iki ja teemati aká rabé chonka chosko waka benebo, rabébo kataxa kaai, chinitainoara janbi teemai iká iki. Jainoara Elíasnin, ochómakainxon ja Eliseo jawen perakootinin rakobaina iki.

20 Jatianbira waka benebo jenebaini, Elías chibani ishtoi kaxon nokoxon yoia iki: —Ea manawe, enpari nokon anibo eara kaai akin en betsó abatanon, jatianra mia chibani ea mibé kati iki —akin. Jatianra Elíasnin yoia iki: —Miara kati atipanke, ikaxbi ja en mia akára min shinanti jake —akin.

21 Eliseoninra, Elías potabaini kaxon, rabé waka bene bia iki, bixon retexon kaxkepakea iki, jainxonra jan manexai jiwinbi nami xoixon jawen chonka westíora joni pimaa iki. Jato jaskaabaini kaaxa, Elías tee akinnai baneta iki.

Acabnin Nabot uva wai bichinna

21 1 Jawetio basi winota pekáora Jezreelhainoa joni, jawen jane Nabot, ja Samariainoa apo Acabnin xobo patax uva waia iká iki.

2 Wetsa netenra Acabnin Nabot yoia iki: —Min uva wai ea meniwe nokon mai chité inon ixon, jara moa nokon xobo patax iki. Jawen toánra wetsa uva wai bebon jakon en mia meniti iki; iamax ja kopí koriki en mia meniti iki —akin.

3 Ikaxbi Nabotnin, Acab yoia iki: —Ja nokon anibaona en bia jawéki, en mia menitira Dios keenyamai —akin.

4 Jaskáara Akáb kikínbires onís itan sinata jakonma shinanni jawen xobonko kaa iki, nokon anibaona en bia jawékira en mia meniamai akin Nabotnin aká. Nokotaxa chikéki bekepiax rakata iki, itan pitinbobi keenyamaa iki.

5 Jatianra jawen awin Jezabelnin já patax kaxon yokata iki: —¿Jawekeskatiki mia kikinni onisai, itan min pikáshamai? —akin.

6 Jatianra Acabnin yoia iki: —Nabot betanra ea yoyo ike, enra yokáke jawen

uva wai ea maromanon ixon; iamax já
keenketian jawen toan wetsa uva wai
en meniti. Ikaxbira jan ea menikasha-
make —akin.
7 Jatianra jawen awin Jezabelnin yoia
iki: —¡Ikaxbi mia ikebetin, ja Israelbo
jaskánon ixon jato yoiai! Wenixon
pitanwe, moa jakon shinantanwe. ¡Enra
Nabotnin uva wai mia bixonai! —akin.
8 Jatianbira ja ainbaon, Acabnin
janenko jato bomatibo kirika wishaa
iki, jaskáxonra ja apon sellón apakea
iki; jaskáatananra jain Nabot iká
jemamea joni koshiboki bomaa iki.
9 Ja kirikabo jato bomaara iká iki
neskata: "Ayunani tsinkínon jato yoiwe,
jaskáaxon jonibo bebon Nabot yasán-
kanwe.
10 Jainxon rabé joni jansoi yoyo
iti já bebon yasánkanwe, jaskáaxon
Nabotki jakonmakin yoyo imakanwe,
ikon riki natonra Dios betan apo jakon-
makin yoike, iki imakanwe. Japekáora
jemankonia pikoxon, wetsanko boxon
makanman tsakaanan maton reteti iki",
iki iká.
11 Jatianra ja Nabotnin jemamea joni-
baon, jato ikinai joni koshibaon, itan ja
jemamea kikin jonibaon, ja Jezabelnin
jato kirika raanxonatonin ati yoiai
keská akana iki.
12 Ayunanti jato yoixonra, jonibo
bebon Nabot yasánkana iki.
13 Jatianra jansoi yoyo inon ixon rabé
joni bekana joá iki, jatíbi jonibo bebo-
meaxa Nabotki jakonmai yoyo ika iki,
ikon riki, Nabothra Dioski itan apoki
jakonmai yoyo ika iki, ikira ikana iki.
Jatianra jemamea pikóxon makanman
tsakaanan retekana iki.
14 Ja aká pekáora, Jezabel joi boma-
kana iki, Nabothra makanman tsaka-
kana moa mawáke iki iká.
15 Jaskara ninkatatianbira Jezabelnin,
Acab, yoia iki: —Ja mia maromaka-
shamai iibata, Nabotnin uva wai moa
bitanwe. Nabothra yamake, ramara moa
mawá iki —akin.
16 Nabot mawata ninkatax, kaxonra,
Acabnin, jawen uva wai moa iboakin
bia iki.
17 Jatianra Ibon, ja Tisbeainoa Elías
yoia iki:
18 "Ramabi ja Samariain jaa Israelbaon
apo Acab betan, yoyo itanwe.
Ramashokobira ja Nabotnin uva wainko
iki, já moa iboakin bii kaa riki.
19 Ja yoitanwe: 'Ibora neskatai: Nabot
retexonra jawen uva wai min bichina
iki, jakopira jainxon ochitibaon jawen
jimi taxoainxon, min jimiribi taxokanti
iki' ", akin.
20 Jatianra Elíasnin, ja Acab yoia
iki: —¿Nokon rawí ixonbiki min ea
nokoa? —akin. Jatianra Elíasnin aká
iki: —Jenjén, enra mia nokoke, Ibonra
oinke jakon ayamakin, jakonma jawé-
kires min akai.
21 Jaskara iketianra Ibon yoike:
Jakonmabires rabinti jan miki raanai,
mibébira jatíbi min rarebobo jato
keyoai; Israelhain iká jatíbi min chiní
bake benbobora jato mawámai.
22 Jaskáxonra, jatíbi min rarebobo en
reteti iki, Jeroboam betan Baasakan
rarebobo aníkeskaakin, mato jatixonra
Israel ochamaa iki, jakopíra ea ikonbi-
resi sinata iki.
23 Ja Jezabel yoiira Ibo neskáke: Ja
Jezabelra, Jezreel main iká wainkoxon
ochitibaon piti iki.
24 Ja min rarebo jemameax mawata-
bora, ochitibaon jato piti iki; jatian ja
wainkoniax mawatabora pimis tetébaon
jato piti iki —akin aká iki.
25 (Tsoabira Acab keska yamaa iki,
jara iká iki jawen awin Jezabelnin
jaskara ati shinanxona, Ibo bebonxon
jakonmabires akai.
26 Jatonbi aká diosbo rabixonra jakon-
mabires jawéki aká iki, amorreobaon
akai keskáribira aká iki, jabora israeli-
taboibakea Ibon jato potaa iki.)
27 Jatíbi jaskarabo ninkáxonra,
Acabnin jawen chopa noshia iki, jaskáa-
xonra xaxa chopa sawexon ayunana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Ja chopayara oxaa iki, kikinbires onisa nia iki, moa jaskáwetsatimara shinanna iki.

28 Jatianra Ibon Elías yoia iki:

29 "¿Minki oinna Acab ebebonmeax namanbirestonin shinanmeeta? Já shinanmeeketianra, japariketian jawen rarebobo en masá tenemayamai, ikaxbira jawen bake apo iketian en masá temati iki", akin aká iki.

Acab jaareskanti profeta Micaíasnin yoia

(2 Cr. 8.1-34)

22 1 Kimisha baritia kamanra, Siriobo betan israelitabo reteanyamakana iki.

2 Ikaxbi ja kimisha baritia itinra, Judáinoa apo, Josafat, Israelbaon apo Acab oinni kaa iki.

3 Jatianra Israelbaon apon, jawen joni koshibo yoia iki: —Matonra moa onanke, ja Galaadhainoa Ramot jemara noa israelitabaona iki. Jatian, ¿Jawekopíki non jawebi ayamai Sirio apon iboa ikenbi biribanoxon? —akin.

4 Jatianra ja Josafat yokata iki: —¿Galaadhain iká, Ramot jeman iká sontáro betan reteanani ea kaitianki, mia ebé katín kenti iki? —akin. Jaskáara Josafatnin yoia iki: —Ea ikaitianra ja nokon sontárobo, itan nokon kabayoboribi moa miibetan iki, jainoax min sontáro betanribi iki.

5 Ikaxbi kaamatianbi Ibon keenrin ixon onanoxonpari yokáwe —akin.

6 Jatianra ja Israelbaon apo Acabnin, ikonma profetabo jato tsinkia iki, chosko pachara ibirakana iki, jainxonra jato yokata iki: —¿Noaki iti iki, ja Galaadhinoa Ramothain iká sontárobo betan reteanani? —akin. Jatianra jabaon yoia iki: —Reteanankanwe, Ibon amaara min jatoaresti iki —akin.

7 Ikaxbi Judá mainmea apo Josafatkan jato yokata iki: —¿Nenoki wetsa Ibon profetabo yamaa, jaribi non onanoxon yokáti? —akin.

8 Israelbaon apo Acabninra, apo Josafat yoia iki: —Westíoraparira jake, já meranxon onannoxon Ibo non yokáti. Jara Imlakan bake Micaías iki. Ikaxbira en omisai, jawetianbira jakon jawéki ea jan yoiamai, jakonma jawékiboresa ea yoiai —akin. Ikaxbira Josafatnin yoia iki: —Jaskara yoiamawe —akin.

9 Jatianbira Israelbaon apo Acabnin, westíora sontárobaon koshi oficial kenaxon, yoia iki: —¡Imlakan bake Micaías, ishton jonon yoiwe! —akin.

10 Jatianra ja Israelbaon apo Acab betan ja Judábaon apo Josafat, reteanani jan panáti saweax, ja Samariain jikiti plaza ikainko apo iti yakátinin yakábekona iká iki, jatíbi ikonma profetabaonra rama iti joi bia iki.

11 Quenaanákan bake Sedequíassenra, yami waka machan keska jaweti aká iki, jatianra saí ika iki: "¡Ibonra neskara yoike: 'Nato machanbaonra kikinhakin jato keyoai kaman siriobo min jato reteti iki!' " ikibo.

12 Jatíbi ikonma profetabaonra, ja apo jaskáakinbires yoikana iki: "Galaadhinoa Ramot jemanko iká sontárobo betan reteanankanwe, Ibon amaara maton jato jatoaresti iki", akin.

13 Ja joi boai joni Acabnin raanatonra, Micaías kenai kaxon yoia iki: —Jatíbi ikonma profetabaonra, jatixonbishaman, apo jakonhakin yoikanke. Jaskara ikenra, en mia yokatai jatíbi jabo iká keskáribii jakonni mia yoyo iti, min yoia joi jakonribi inon ikax —akin.

14 Jatianra Micaíasnin yoia iki: —¡Ibon janenkora en ikon yoiai, ja ati Ibon ea yoiaresa en yoiti iki! —akin.

15 Japekáora Micaías apo Acab betan yoyo iki kaa iki, nokóketianra ja apon yokata iki: —Micaías, ¿Noaki iti iki Galaadhain iká Ramot jemankonia sontárobo betan reteanani? —akin. Jatian Micaíasnin yoia iki: —Jato peowe, minra jatoaresti iki, Ibon mia amaara min jatoaresti iki —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 Ikaxbi Acabnin yoia iki: —¿Jawetiakinki en mia yoiti iki, Ibon janenko onantiakin min ea ikonshamanres yoinon ixon? —akin.

17 Jatian Micaíasnin yoia iki:
"Jatíbi israelitabora en oinke,
mananbotiibi janbisa,
pastoroma carnerobo keská.
Jatianra ea Ibon yoia iki:
'Jabora ibooma iki;
jakonnax jakiribi jaton xobonko
moa bobatankanon' ", akin.

18 Jatianra Acabnin, Josafat yoia iki: —¿Miaki en yoiamaa iki, nato joninra jawetianbi ea jakon jawékibo yoiamai, jakonma jawékiboresa ea yoiai ixon? —akin.

19 Micaíasnin yoiribia iki: —Jaskáakin min yoia kopí, Ibon yoia ninkáwe: Jawen ani yakatinin yakatara en Ibo oinna iki, jainoax naikanmea jatíbi ángel sontárobora jawen mekayao itan jawen mexkao já patax charókana iká iki.

20 Jatianra jábo Ibon yokata iki, tsoamein paranshamanxon Acab shinanmai kati iki, Galaadhinoa iká Ramot jemankonia sontáro betan reteanankin jato peonon ixon itan jainoax mawati kanon ixon. Jatíribibaon westíora jawéki yoiketianra, jatian wetsabaonbiribi wetsa jawéki yoia iki.

21 Ikaxbi westíora jakonma shinanra Ibo bebon kaax, en abátanon parankin iki iká iki. Jatianra Ibon yokata iki, jawekeskaxonki min ati iki,

22 jatianra ja shinanman yoia iki, Acabnin jatíbi ikonma profetabo meranra jato jansomai shinan ea iti iki, Jatianra Ibon yoia iki, jaskáaxon min paranti iketian, moa atanwe, minra ati iki.

23 Jaskara ixonra rama moa min onanke, jatíbi ja min, ikonma profetabora, Ibonbi ja janso shinanman jato paranti imake, jatianra jainres mia moa mawáti jake —akinra aká iki.

24 Jatianra Quenaanánin bake Sedequíassen, Micaías nokobainxon westíoraakin tantash axon, yoia iki: —¿Jan mia yoyo ati Ibon shinanki eibakeax pikotax jawerano kaa? —akin.

25 Jatianra Micaíasnin yoia iki: —Chitébotiibi joneti kawanhatanai netera min onannoxiki, jaweranoki kaa ixon —akin.

26 Jatianra Israelbaon apo Acabnin jaskara ati jato yoia iki: —¡Ja Micaías yatanxon ja jemamea koshi Amón bebon itan nokon joni koshi Joás bebon boxonra maton presoati iki!

27 Amón itan Joás yoikanwe, enra yoiai cárcel meran akanon ixon, jaskáxon ichamashoko piti, itan ichamashoko onpax menixon masá tenemakanwe, jatíbi jakonbires itan jiriapari ea joai kaman —akin.

28 Micaíasninra tekibainkin yoiribia iki:
"jatíbi jakonbires isinama itan rakéyamai jakiribi mia joára, emeranxon mia Ibon yoyo akama iti iki", akinbo.

29 Jatianra Acab betan Josafat jaton sontároboya, Galaadhain iká Ramot jemankonia sirio sontárobo betan moa reteanani bokana iki.

30 Ikaxbira kaamatianbi Israelbaon apon Josafat yoia iki: —Onankanaketianra wetsa chopa saweax ea reteanani kaai, jatianra min nokon chopa saweti iki —akin. Jaskataxa Israelbaon apo Acab, wetsa chopa saweax onantimatax moa reteanani kaa iki.

31 Ikaxbi Siriainoa aponra, carromeax reteananai jawen kimisha chonka rabé sontárobaon koshi capitánbo jato yoia iki, Israelbaon apoma iketian tsobébi reteanantima.

32 Jatianra ja carromea sontarobaon koshi capitánbaon, Josafat oinxon shinankana iki, jara Israelbaon apo Acab iki ixon, jatskákinra moa retenoxon katekana iki. Jatianra Josafat akinkanon ikax saí ika iki,

33 jatianra oinkana Israelbaon apoma iketian, moa chibankin jenekana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

34 Ikaxbi westíora sirio sontároninra,
ja ati shinanxonmabi pia potaa kaxon,
Israelbaon apo Acab ja mawátiain-
shaman jan panati sawea naxaranbi
pian tsakaa iki. Jatianra jan carro boai
joni yoia iki: —Moa banéwe, reteanan-
tiainoa ea moa pikowe, eara kikinbire-
sakin tsakakanke —akin.
35 Ja netera ikonbiresi reteanankana iki,
jatianra ja apo Acab, Siriobo betan rete-
anankin jawen carro napo chankanxon
tewankana iká iki. Ikaxbira ja yantánbi
moa mawata iki, ja tsakakanainoax jimi
jokonaira, ja carro napo baita iki.
36 Jatian moa bari jikiketianra, sontáro
joyotabaon ninkata iki: "¡Westíorabo jaton
jeman, itan jaton main moa botankanwe,
37 moara apo Acab mawáke!" iki
ikanaitian. Jatianra ja apo Acab mawata
Samariain bokana iki, jainra miinkana
iki.
38 Japekáora Samariain ianshokon
ja carro chokakana iki, jainra tsini
ainbobo nashiai iká iki, ochítibaonra
Acabnin jimi taxoa iki, ja Ibon jaskati
yoia keskára iká iki.
39 Acab jaskara winota joi, jainoax
jatíbi jan akábo itan jawen marfil xobo,
jainoax jan aká jemabo, jabora Israel
apobo jaskara ikana yoiai kirikain
wishakana iki.
40 Ja Acab mawata pekáora, jawen
bake Ocozías, jawen toan apo jikixon
jato ikinna iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 REYES

Apobo yoii iká, rabé itin wishaa kirika

Elías naikan kaa

2 1 Elías naikan Ibon ja nete mayá-
niwe meranxon boti iketianra,
Elías betan Eliseo Gilgalhainoax
pikota iki.
2 Jatianra Elíasnin Eliseo yoia iki:
—Mia nenobi banéwe, Ibonra ea
Betelhain raanai —akin. Ikaxbira
Eliseonin yoia iki: —Ibon janenko itan
mia kopira en ikon yoiai, enra miabicho
imati atipanyamake —akin. Jaskataxa
Betelhain kabékona iki.
3 Ikaxbira ja Betelhain jaa ikon
profetabaon, ja Eliseo bechii jokonxon
yoikana iki: —¿Minki moa onanna, ja
rama min maestro mia Ibon bichinnai?
—akin. Jatianra Eliseonin jato aká iki:
—Jenjén, moara en onanke, ikaxbi
maton jawebi yoiamakanwe —akin.
4 Japekáora Elíasnin, Eliseo yoia iki:
—Nenobi banéwe, Ibonra Jericóain ea
raanai —akin. Ikaxbira Eliseonin yoia
iki: —Ibon janenko itan mia kopira en
ikon yoiai, enra miabicho raanyamai
—akin. Jatianra Jericóain kabékona
iki.
5 Jericóain jaa ikon profetabora,
Eliseo bechii jokonkana iki, jatianra
yoikana iki: —¿Minki moa onanna, ja
rama min maestro mia Ibon bichinai?
—akin. Jatianra Eliseonin jato yoia
iki: —Jenjén, moara en onanke,
ikaxbi maton jawebi yoiamakanwe
—akin.
6 Jatianra Elíasnin yoia iki: —Nenobi
banéwe, Ibonra Jordán paron ea raanai
—akin. Jaskáara Eliseonin yoia iki:
—Ibon janenko itan mia kopira en ikon
yoiai, enra miabicho imati atipanya-
make —akin. Jatianra moa kabékona
iki.
7 Ikaxbira pichika chonka Jericóainoa
ikon profetabo nokotaxbi, jato pekáo
jawetio ochóres tsasitoshikana iki,
jatianra Elías betan Eliseobiribi, Jordán
paro kexabi banékana iki.
8 Jatianra Elíasnin, jawen pera-
kootinin xeixon jan jene rishkia iki,
jaskáara ja jene chopetax oken ibékona
iki, jaskáketianra mai manxaman ikai
keskati ja paron shitábekona iki.
9 Moa shitáxonra Elíasnin, Eliseo
yoia iki: —Ea miibakeax ochotamabi
yoiwe, en mia jawe axontininki mia
keenti iki —akin. Jatianra Eliseonin
yoia iki: —Ea keenai riki, min toan
ea Ibon kikin profeta Israelhain itin
—akin.
10 Jatianra Elíasnin yoia iki: —Ikon-
bires atikoma jawékira min ea yokáke.
Ikaxbi, ja ea Diossen boaitianbi jain
ixon oinxonra, nato min ea yokata min
biti iki. Ikaxbi ea oinyamaxonra min
bitima iki —akin.
11 Jabo kaai, yoyo ikainaitianra, ish-
tonbires chiibires carro pikota iki,
chibires kabayobaon niniairibi, jatianra
ja ikon profeta rabé moa potaananbe-
kona iki. Jatianra Elías naikan kaai
mayaniwen keyata iki.
12 Kaai oinnaxa Eliseo saí ika iki:
“¡Nokon papá, nokon papá, miara
Israelbaon kikin koshi sontárobo
tsamata keská iká iki!” iki. Japekáora
Eliseonin, moa Elías oinwetsayamaa iki.
Jatianra Eliseonin jawen chopa bixon,
oniskin noshia iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Elías keyata.

Elíasnin toan Eliseon tee chibana

13 Jaskata pekáora Elíasnin perakooti
pakebaina bia iki, jainoaxa Jordánhin
jakiribi kaa iki, jatianra ja paro kexa
jainpari baneta iki.
14 Jainxonra ja perakootinin jene rish-
kii saí ika iki: "¿Iboki jawerano iki, ja
Elíasnin Dios?" iki. Ja jene rishkiatian-
bira, ja jenebi chopetax oken ibékona
napo, Eliseonin paro shitaa iki.
15 Ja oinxonra, já bebon iká
Jericóainoa ikon profetabaon, yoia iki:
"¡Ramara Elíasnin shinan Eliseo meran
iki!" akin. Jatianra ja bechii beax, já
bebon beoxon,
16 yoikana iki: —Oinwe, noa min
yonotibo xaranra, pichika chonka koshi
shinanya jonibo jake. Min maestro
benatankanon ixon jato raanwe,
Diossen shinanman nokoxon jawerato
manan maxkaten, iamax mai teshan-
pain boxon potaaresa inake —akin.
Ikaxbira jan yoia iki: —Iamarake,
matonra tsoabi raantima iki —akin.
17 Jaskara ikenbira, jabaon ayorakin
teaxon, senentiainbi, ja pichika chonka
joni raankana iki, boxonra jabaon
kimisha nete kaman Elías benakana iki,
ikaxbi nokoyamakana iki.
18 Jatianra Jericóain jakiribi bokana
iki, ja Eliseo jain baneta ikáinko,

jatianra jato yoia iki: —Mato kayamanon ixonra en moa mato yoia iki —akin.

Jericó jene jokonai Eliseonin kerásma imaa

19 Ja Jericó jemamea westíora joninra Eliseo yoia iki: —Oinwe, nato jemara jakon iki, ja min oinna keská, ikaxbi jene jokonaira jakonma iki, itan nato mainra jawebi xoxoyamai —akin.

20 Jaskáketianra Eliseonin jato yoia iki: —Bená tazonman axon ea tashi bexonkanwe —akin. Ja tazón boxonkanatianbira,

21 jainoax jene jokonainko Eliseo kaa iki, jainra tashi reoa iki, ja akira neskata iki: —Ibonra yoiai: 'Nato onpaxa en moa kerásma imake, moara jawetianbi mawákantima iki, main jawebi xoxoyamaira moa yamai' iki ixon —akin jato aká iki.

22 Jaskáatianbira onpax jakon iká iki, ja Eliseonin jaskara iti yoia keská.

Bakeranonbo Eliseoki shiroa

23 Japekáora Eliseo moa Betelhain kaa iki. Ja bain mapeti kaaitianra, westíora tsamá ja jemamea bakebo jokona iki, jatianra jaki shiroi peokooxon, saí akana iki; "¡Mapéwe mankó, mapéwe mankó!" akin.

24 Jatianra Eliseonin jatoki bechiakexon jato oinna iki, jaskáxonra Ibon janenko jato jakonmakin shinanxona iki. Jatianbira, manish meranoax jatoki rabé oso pikóxon, ja chosko chonka rabé bakeranon, beshéakin jato jaxkayona iki.

25 Japekáora Eliseo, Carmelo mananman kaa iki, jainoaxa Samariain jakiribi kaa iki.

Eliseonin Sunem ainbo akinna

4 8 Wetsa nete Eliseo Sunem jeman winotaitianra, jain jaa kikin ainbaon, jaiba pii kanon ixon, kenakin tea iki. Jatianra jain winotaitiibi, Eliseonin jain piá iki.

9 Jatianra ja ainbaon jawen bene yoia iki: —Oinwe, nato jonira neno winotaitiibi noa oinni noiba nokotai, jara Diossen jakon profeta iki.

10 Jaskara iken xobo pekaten jawenabiribi iti, westíora chité axonon awé. Jaskáaxon jan oxati axonon awe, westíora mesa, westíora silla, westíora lámparara non jain axonti iki. Jatianra noiba merati joaxtiibi, jain iti iki —akin. Jaskara shinanxonra axonkana iki.

11 Jatian jain nokotax ja chitéain oxai banéxonra,

12 jawen yonoti Giezi yoia iki: —Ja sunamita ainbo kenawe —akin. Jatianra ja yonotinin ja ainbo kenaa iki, moa já bebon iketianra, Eliseonin jawen yonoti yoia iki:

13 —Akonkin noibaxon noa akinira ikoni mia noa kopí teeke, jaweki mia non axonti iki; mia akinnon ikax apo betan iamax sontárobaon koshi betan noa yoyo itinki mia keenti iki, akin awé —aka iki. Jatianra ja ainbaon yoia iki: —Eara, neno nokon kaibo betan jakonbires iki —akin.

14 Jatianra Eliseon Giezi yokata iki: —Jaskara ikenki ¿Ja ainbo kopí, non jawe ati iki? —akin. Jaskáketianra Giezin aká iki: —Enra onanyamake, jara bakeoma iki, itan jawen benera yosishoko iki —akin.

15 Jatianra Eliseon yoia iki: —Ja ainbo kenatanwe —akin. Jaskáa kaxonra ja yonotinin ainbo kenaa iki, jatianra joax ja ainbo xepotiain chankatina iki.

16 Jatianra Eliseonin yoia iki: —Wetsa baritia joaitonra, nato neteboribi mia westíora benbo bake ikoya inoxiki —akin. Jatian ainbaon neskáa iki: —Iamarake, nokon ibó, westíora Diossen joninra jawen yonoti ainbo paranti yamake —akin.

17 Jatianra Eliseon yoia keskati, ja ainbo tootax, ja wetsa baritia itin benbo bake pikota iki.

18 Jatianra ja bake ania iki. Wetsa netera jawen papa bimi tsekaibo betan iketian onni kaax,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

19 sion iki peokoota iki: —¡Jawe iresai-
panon, nokon mapo! ¡Nokon maponra
ea chexai! —iki. Jatianra jawen papan
westíora yonoti yoia iki: —Nato bake
jawen titaiba botanwe —akin.
20 Ja yonotininra bake bixon, jawen
titaiba boá iki, jara jawen titan
bariapan kaman toaa iki. Jatianra ja
bake mawata iki.
21 Jaskáketianra ja ainbaon ja profeta
Eliseonin chité bochiki ikain boxon ja
oxainko rakantaanan, pikókin xepoti
xepobaina iki.
22 Jainxonra jawen bene kenamaa
joketian, yoia iki: —Min yonoti westíora
burro awinya ea raanxonwe, ea profeta
Eliseo betan yoyo iki kanon. Ea ishton
joríbatira jake —akin.
23 Jaskáketianra jawen benen yoia
iki: —¿Jawe kopíki min ramabi oinni
kaai? Oxe pikota benáma riki, itan
sábado netemaribi riki —akin. Jaskáara
ainbaon yoia iki: —Jara jawemabi iki,
jaskara shinanyamawe —akin.
24 Jaskáaxonra ja burro awinin peya-
kati jato benxoamaxon, jawen yonoti
yoia iki: —Moa kanonkawé. En mia yoia-
mabi, ea tsasikinyamawe —akin aká iki.
25 Jaskataxa ja ainbo, profeta Eliseo
ikainko carmelo mananman nokota iki.
Ochokeabi joai oinxonra, jawen yonoti
Giezi yoia iki: —Oinwe, sunemhainoa
ainbo riki.
26 Ishto kaxon jowé atanwe, jáki jawe-
keska iki, yokátanwe, jawen bene betan
jawen bakeki jawekeska iki ixonribi
yokátanwe —akin. Ja yonotinin kaxon
yokatara, eara jakon iki, iká iki.
27 Jatianra Eliseo jain iká mananman
nokóxon, jawen taenko ikota iki.
Jaskáaketian moa jenemaira Giezi kaa
iki, ikaxbira Eliseonin yoia iki: —Nato
ainbo oinreswe, akonbireskin masá
shinanni riki, ramakamanbira Ibon,
jaweki winotai ixon ea yoiama iki
—akin.
28 Jatianra ainbaon yoia iki: —Ibó,
¿Benbo bakeya ikaskinki en mia yokata
iki? ¿Ea paranyamawe, akinki en min
yokatama iki? —akin.
29 Jatianra Eliseonin, Giezi yoia iki:
—Benxokaawe, nokon bastón biwé, moa
jawen xobon katanwe. Kakin tsoa inonbi
nokoxon, yoyo ayamawe, tson inonbi
mia yoyo aka kewinyamatanwe. Jain
nokoxonra nokon bastón ja baken bema-
nain min rakanti iki —akin. Jaskaara ja
bastón biax moa ishto kaa iki.
30 Jatianra ja baken titan Eliseo yoia
iki: —Ibon janenko itan mia kopira en
ikon yoiai, nenoaxa miaoma ea kayamai
—akin. Jatianra Eliseo ja ainbo betan
kaa iki.
31 Jabo kaai kamanra Giezi, japari
rekenkainxon, ja bake bastón berakana
iki, ikaxbira ja bake jawekeskataxbi
jiriamaa iki; jaskara iketianra Eliseo
bechixon Giezinin yoia iki: —Ja jaskáati
min ea yoia en akábira, ja bake jawebi
koshiamai —akin.
32 Jatianra Eliseonin ja xobon jikixon
oinna ja bake moa mawata iká iki,
jawen oxatiain rakatara iká iki.
33 Jatianra ja chité chichó jikixon,
xepoti xepoxon Ibo orana iki. Jainra ja
bake betanbicho chichó iká iki.
34 Jatianra oxatiain mapetax ja baken
perakaa iki, jawen kexa, jawen bero,
jawen mekenra, ja bake ponte aká iki,
ja baken yorara jawenaki kataxa iki.
Jatianra ja baken yora xanai peokoota
iki.
35 Jatianra Eliseo wenitax ja xobo
napo oken kawanbekona iki; jape-
káora jakiribi ja oxatiain mapéxon ja
baken yora jawen yoraki bitaxibia iki.
Jatianbira kanchisi jatishan ixon, ja
baken jawen bero chopea iki.
36 Eliseoninra, Giezi kenaxon yoia iki:
—Ja baken tita kenawe —akin. Jatianra
ja ainbo Eliseoiba joketian, yoia iki:
—Natora min bake iki —akin.
37 Jaskáara ochómakainax ja ainbo,
Eliseo naman menkota iki; jaskata
pekáora jawen bake biax ja xobomeax
pikókaina iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Eliseonin Lepra isinya Naamán benxoa

5 1 Westíora jonira iká iki, jawen jane Naamán, jara iká iki Siriainoa apon sontárobaon joni koshi. Já kopiresa Ibon amaa reteanankin Siriabaon jatoaresa iki. Jaskara kopíra, ikoni jaon keenxon jakonhakin apon jakon jawékibo axonai iká iki. Ikaxbira ja koshi joni iká iki lepra isinya.

2 Wetsatian israelitabo betan reteanani boxonra, Siriobaon westíora xontako yatanxon bokana iki, jara Naamánman awinin yonoti iká iki.

3 Ja xontakoninra jawen ibo ainbo yoia iki: —Ja Samariain iká, ikon profeta benxoanon ixon yokati kaaxa nokon ibo jawen lepra isin benxoti iki —akin.

4 Jaskáakin ja sontakonin yoiara, Naamánman jawen apo kaxon yoia iki.

5 Jatianra Siria apon yoia iki: —Jakon riki, katanwe, en kirika wishaxon Israelbaon apoki raanbanon —akin. Jatianra jawen yonotiboya jawen carron Naamán kaa iki. Kakinra bia iki ja bonoxon, kimisha chonka waranka plata koríki, sokota waranka oro, itan chonka chopa kexé,

6 jainxonribira boa iki, ja Israelhainoa apo bomanoxon, kirika wishá neskati iká: "Nato kirika wishá bixonra min onanti iki, nokon sontárobaon koshi Naamán en miiba raanai, jawen lepra isin min benxoanon ixon", iki iká.

7 Ja kirika wishá bixon yoyo axonra, masá shinanai onanti ikin, Israelbaon apon jawen chopa noshia iki, jainxon yoia iki: —¿Eaki Dios iki, jato jamai itan jato mawámai, jan nato joni eki raanon, jawen lepra isin en benxoanon ixon? ¡Akonkin shinanxon, oinkanwe, jaskáaxon ebetan reteananti benai riki! —iki.

8 Ja kirika wishá bixon apon jawen chopa noshia ninkáxonra, profeta Eliseonin yoitankanon ixon jato raana iki: "¿Jaweatiki min chopa noshia? Ja joni ea oinni jobanon, jatianra westíora profetara Israelhain jake ixon onanti iki", akin.

9 Naamánra kaa iki, jawen carroya, jawen kabayoboya kaaxa, Eliseonin xobo xepotiain nia iki.

10 Ikaxbira Eliseonin, jawen joi boai jonires raana iki neskáakin yoiti: "Jordán paron kanchisi jene meran jikiax betashitanwe, jatianra lepra isin benxoax min yora moa jakonshaman iti iki", akin ati.

11 Naamánra sinata iki, jaskatira moa kaai neskati yoyo ika iki: —Enra shinanna iki, ea bii pikóxonra, nixon jawen Ibo Dios ea yokáxonbirai ixon, itan japekáora ja isin ikainko jawen mekenman meexon, ja lepra isin ea benxoabirai ixonribi.

12 ¿Ja Damasco parobo Abana, Farfarki, Israelhainoa parobo winoa bebonbires jakonshamama iki? ¿Jainbo kaax chokitaxki, ea benxoyamakeana iki? —iki. Jaskatira kikínbiresi sinatax moa jainoax kaa iki.

13 Ikaxbira jawen yonotibaon yoia iki: —Ibó, ja profetanin atikoma jawéki ati yoiamein ¿Min ja ayamakeana iki? Jaskara iken mia yoiai riki, jene meran jikiax mia benxotires —akin.

14 Jaskáakanara Naamán, ja Jordán jenenko kaax kanchisi jikiax pikotax ika iki, ja ikon profetanin jaskáti yoia keskati, jatianra jawen bichi baken yora keskáshoko baneta iki, jaskataxa moa benxoa iki.

15 Jatianra já jabé boaboyabi, Eliseo oinni bokana iki. Já bebon nokóxonra Naamánman yoia iki: —¡Ramara enbi kikinhakin onanke, Israelhainbichora ikon Dios jake! Jaskara iken, nato ea min yonotinin jawéki mia menia bixonwe —akin.

16 Jatianra Eliseonin yoia iki: —Ramabi ea oinna itina Ibon janenkora en ikon yoiai, enra biamai —akin. Jaskáabi menikaskin Naamánman teaabira, Eliseonin biamaa iki.

17 Jatianra Naamánman yoia iki:
—Jaskara iketian nato Israel mai, rabé
burron papiti senen ea bomawe, nato
min yonotininra jakiribi wetsa diosbo
yoinabo menikin keyokin menoxontima
iki, itan yoinaboribi retexon menitima
iki, Ibo bichoresa en meniti iki.
18 Westíora jawéki akaitianres ea
shinanxonyamanon ixonra, Ibo Dios
en yokatai: Ja nokon apo ikonma dios
Rimón rabii kaax, nokon ponyanki
koshiax chirankooketianra, earibi ja
ani xobonko chirankooti iki, jaskatai
kopí Ibon ea ja shinanxontima —akin.
19 Jatianra Eliseonin yoia iki: —Jawe
iamai jakonbires katanwe —akin.
Naamánra moa jainoax kaa iki. Kakinra
mai boa iki. Jawetio ochó moa kake-
tianra,
20 ja Eliseonin yonoti Giezinin
shinanna iki: “Nokon ibonra, ja sirio
joni Naamánman, ja bexona jawéki
jawebi bixonyamakin raanke. Ibon
janenkora en ikon yoiai, ishto kaxonra
en chibani kaai, jaweki jaibakea en biti
iki ixonra en oinni kaai”, iki ixon.
21 Jatianra Giezi Naamán chibani kaa
iki; já pekáo kaaitian oinnaxa, ja bii
jawen carromeax paketa iki, jatianra
yokata iki: —¿Jakonma jawékiki
winota? —akin.
22 Jatianra Giezinin aká iki: —Ikama,
jawebira ikáma iki. Nokon ibonra mia
yoiti ea raanke, rabé bakeranon ikon
profetara Efraín mananmameax joke,
jaskákinra min meninon ixon mia
yokatai, kimisha waranka plata koríki,
jainoax rabé chopa kexé moa sawetires
—akin aká iki.
23 Jatianra Naamánman yoia iki:
—Nato sokota waranka plata koríki
biwé —akin. Naamánmanra binon ixon
teaa iki, rabé saconra rabé chopa kexé
betan niaxona iki, jaskáaxonra jawen
yonoti rabé menia iki, ja Giezi boxoni
jabé kanon ixon.
24 Mai keyá ikain nokóxonra, ja yono-
tibaon boai koríki bixon Giezinin, jawen
xobon benxoa iki, jainxonra moa jato
raana iki.
25 Japekaora jawen ibo Eliseo
bebon kaa iki, jatianra yokata iki:
—¿Jaweranoaxki mia joai Giezi?
—akin. —Eara jaweranobi kaama iki
—akinra Giezinin aká iki.
26 Ikaxbira Eliseonin yoikin jene-
yamaa iki: —Wetsa joni mia bii jawen
carromeax paketaitianra shinan meran
mibé ea jain iká iki. Ikaxbi ramara
jatian koríki itan chopa kexébo bitima
iki, olivo waibo, uva waibo, carnerobo,
waka benebo, ja yonoti jonibo itan ja
yonoti ainbobo marotimatian riki.
27 Jaskara ikenra, Naamánman lepra
isin rama miki winotai, itan min chiní
bakebora jatíbitian jayá inoxiki —akin.
Jatianra Giezi, Eliseoibakeax ochotax,
akonbireskin lepra isinman yatana ikax,
jawen yora waxmen keská joxoshaman
iká iki.

Eliseonin yami toxbámaa

6 1 Wetsa netera profetabaon Eliseo
yoia iki: —Oinwe, jain noa mibé jaa
non itira kikin maxkoshoko iki.
2 Jordán paronko noa raanwe,
jainoa westíorabaon non westíora
jiwi bibatanon, noa jain jati non anon
—akin. Jatianra Eliseon jato aká iki:
—Botankanwe —akin.
3 Jaskáketianra wetsan aká iki:
—Nobé kawépanon —akin. Jatianra
jan jato aká iki: —Kikin jakon riki, ea
mato betan kabánon —akin.
4 Jaskatax Eliseo, jato betan Jordán
paro kaman kaa iki, jainoara jiwibo
xatekana iki.
5 Ikaxbira neskara winota iki,
wetsanra jiwi xatekin, yami jene meran
raana iki. Jatianra saí ika iki: —¡Jawe
ireskiai, maestró! ¡Ja yamira wetsa-
baona en bea iki! —iki.
6 Jaskataitianra Eliseon yokata iki:
—¿Jawerato pontéki paketa? —akin.
Jatianra wetsan, nenora kake ixon
metoxona iki. Jaskáara Eliseonin jiwi

xatexon ja kaainko potaa, ja yami tox-
bata iki.
7 Jatianra Eliseonin yoia iki: —Ja
yami biwé —akin. Jatianra wetsan ja
yami bia iki.

Eliseonin sirio sontárobo yatana

8 Ja Siriainoa apora iká iki jawen
sontároboya, Israel sontárobo betan
reteanani, jatianra jawen sontárobaon
koshibo betan tsinkíxon jato yoia iki,
jainpari boax ikanti jan shinanaibo.
9 Ikaxbi ja Israelbaon apora Eliseon
joi bomaa iki, ja sirio jonibo tsamákana
ikáori katima.
10 Jaskáxonra ja Israelbaon apon, ja
profetanin jain kati yoiainko jawen
sontárobo jato raana iki, jaskáaxa ichai
koiramekatikanai.
11 Jaskara ikenra Siriainoa apo sinata
iki, jaskákinra jawen sontárobaon
koshibo kenaxon, jato yoia iki: —¡Ea
yoikanwe tsoa noibakeaki ja Israelbaon
apo betan rabetai! —akin.
12 Jaskákenra westíoratonin yoia iki:
—Tsoabira yamake, non apó. Ikaxbi
Eliseo, ja Israelhainoa ikon profeta-
ninra, jatíbi mia yoyo ikaibo, Israel apo
onanmai, ja min oxatiainoax mia yoyo
ikabobira ninkámai —akin.
13 Jatianra Siriainoa apon jato yoia iki:
—Jaweranorin oinkanwe, yatankanon
ixon en jonibo raannon —akin. Jatian
Dotánhin riki akin akanara,
14 kabáyonin, itan carrobaon kikin
icha sontárobo jato raana boax, yamé
Dotánhin jokonxon ja jema katekana iki.
15 Nete xabáketianra, Eliseonin yono-
tinin pikóxon ratéreskin oinna iki,
sontárobo kabáyonin ikábaon, retea-
nanti carron ikábaon ja jema katea;
jatianra kaxon Eliseo yoia iki: —Jatian
ramakan, maestró, ¿Nonki jaweati iki?
—akin.
16 Jatianra Eliseonin yoia iki: —Rakéyamawe, ja nobé ikábora bebonbires
icha ikanai, jato betan iká winoabires
—akin.
17 Jatianra Eliseonin Ibo orana iki,
neskáakin: “Enra mia yokatai Ibó, oinnon
ixon jawen bero chopewe”, akin. Jatianra
Ibon ja yonoti oinmaa, jan oinna iki,
kabayobo sontáro peyakayabo, itan ja
reteananti carro chiibiresbo, ja manan
bochobires Eliseo kateaketana.
18 Siriobaon moa Dotán jemameabo
akí bekanaitianra, Eliseonin Ibo
yokákin orana iki: “Enra mia yokatai,
nato jonibo jato bencheawe”, akin.
Jatianra Ibon ja Eliseonin yokata
keskáakin, jato benchea iki.
19 Jatianra Eliseonin ja sirio sontárobo
yoia iki: —Natora ja baima iki, natora
ja jemamaribi iki. Ea chibankanwe, ja
maton benai joniiba en mato bonon
—akin. Jaskáaxonra jato Samariain
boá iki.
20 Jain nokóxonra Eliseonin, neskáa-
kin orana iki. “Ibó, rama jato bero
chopexonwe, moa oinkanon ixon”, akin.
Jatian jabaon oinnara moa Samaria
chichóbi ikana iki.
21 Jatianra Israelhainoa apon jato
oinxon, Eliseo yokata iki: —¿Maestró,
jato retepan? —akin.
22 Ikaxbi Eliseonin yoia iki: —Akáma,
jato reteyamawe. ¿Miaki min espada
betan min pian axon jato yatanxon jato
retei axea iki? Jato pimawe itan jato
xeamawe, jaskáaxon jaton apoiba moa
jakiribi jato raanwe —akin.
23 Jaskáara jato ani fiestaaxona iki,
jatianra pikana iki, jainxonra xeakana
iki, jaskatax raeanankana iki. Japekáora
apon moa jato raana iki. Jatianra jaton
apoiba moa jakiribi bokana iki. Jatian
jainxon peoxonra, Siriobo ja israelitabo
mai jato bichinox moa reteanani beya-
makana iki.

**Eliseo itan ja Siriobaon
Samaria katekena**

24 Jawetio basi winota pekáora, Ben-
adad, Siriainoa apon jatíbi jawen sontá-
robo tsinkia iki, jaskáax kaxonra, jato
betan reteanankin Samaria katekana iki.

25 Jatianribira Samariain ikonbiresi
jawékiatinin iti iká iki, jaskara ikenra
westíora burro mapón kopí posaka
chonka plata koríki iká iki, jatian litro
pochinikonhainoax naponbekonra, xotó
poibaon kopí pichika plata koríkiribi
iká iki. Ja chiké kikin xepó iketianra
jaskara iká iki.
26 Wetsa netera, Israelbaon apo Samaria
chiké maxkaten winotaitian ainbaon jóo
aka iki: —¡Ea akinwe, apó! —akin.
27 Aponra yoia iki: —Ibon mia akin-
yamainbiki, ¿En jawe ati iki? ¿Trigo
iamaxon uvaki en mia meniti iki?
28 ¿Jaweki mia winota? —akin.
Jatianra ainbaon yoia iki: —Nato ain-
baonra ea yoike, rama nete ja non piti
nokon benbo bake en meniti, jatianra
bakish nete jawenabiribi non piti iki,
akinra ea ake —akin.
29 Jatianra nokon benbo bake, non yoá
axon pike. Wetsa nete xabáketianra ja
ainbo en yoia iki, min benbo bake bewé
non pinón akin, ikaxbira ja ainbaon
jawen bake moa jonea iká iki.
30 Ja ainbaon yoia ninkataxa, sinata
onanti inon ixon, apon jawen chopabo
waxaa iki. Chiké maxkaten iketian joni-
baon oinnara xaxa chopa sawéyabi iká
iki.
31 Jatianra apo neskati yoyo ika iki:
"¡Abánon ea akonbireskin Diossen masá
tenemakin, nato netebi Safatnin bake
Eliseo en texteyamaketian!" iki.
32 Ja netera iká iki israelita joni
koshibo betan Eliseo jawen xobonko
yoyo iki yakata. Jain jaskákanai
kamanra, apon westíora jawen joni
jaiba raana iki. Ikaxbi ja apon raana joni
nokotamatianbira, Eliseonin ja koshibo
yoia iki: —Oinkanwe, retemis ixonra
apon westíora joni ea textenon ixon
raanke. Ikaxbi netéxon ninkakanwe,
jawetianki ja raana joni nokotai ixon, ja
nokoketianra xepóti maton xepoti iki,
itan já jikinaketian maton tewanti iki,
japekáo jawen koshi jokin jamata taróx
ikaira moa ninkátibires iki —akin.
33 Jaskati Eliseo jato betan yoyo
iitainbira, ja joi beai joni nokótoshixon
yoia iki: —Ja neskara jan kikinbiresi
rabinti jawéki noki Ibon raanketianki,
¿Jaweaki ea jan akintinin manáti iki?
—akin.

7 1 Jatianra Eliseonin yoia iki: —Ibon
joi ninkawe. Ibonra yoiai: 'Bakish
nato horaribira Samariain jikitiainko,
kanchis litro trigo harina, westíora
plata koriki kopíres maton marokin biti
iki, jainoax westíora plata koríkininri-
bira chonka pichika litro cebada harina
maton biti iki' —akin.
2 Jatianra ja apobiribishaman tee
axonai jonin, ja profeta yoia iki: —Ja
nai ventanabo Ibonbi kepenkenbira,
ja min yoia jawékibo, jawekeskataxbi
jaskara itima iki —akin. Ikaxbira
Eliseoninbiribi yoia iki: —Min beron-
bira min ointi iki, ikaxbira min jabo
jawebi pitima iki —akin.
3 Jaskákanai kamanra, ja jeman
jikitiain iká, chosko joni lepra isin-
yabo, jatobires yoyo iki neskákana
iki: —¿Jaweaki mawá manai noa neno
yakatarin?
4 Jeman jikiaxbira noa mawáti iki,
jainra ikonbiresi jawékiatinin iti iki;
nenobi yakataxbira noa mawáribiti
iki. Siriobaon carpa peotain bonon
bokanwe; noa jaweayamakanara noa
jati iki; noa retekanara noa mawáti iki
—iki ikana iki.
5 Jaskatax moa yametaitian wenitax
siriobaon carpa peotaori bokana iki;
jatian moa ochómakin oinkanara, tsoabi
yama iká iki.
6 Jara iká iki, Ibonbi amaa sirio sontá-
robaon ninkata, reteananti carrobo,
kabáyonin iká sontárobo itan ichabires
sontárobo riri ikai keská ninkákana;
jatianra siriobaon shinanna iki, Israel
aponra, hitita apobo itan egipcio apobo
jato kopiáke, noa ati kopi, iki ixon.
7 Jaskatira yametainbi wenitax jabati
bokin, jaton carpa peotashokobo,
jainoax jaton kabayobo, itan jaton

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

burrobo potabainkana iki, ja jain iti
akanabora mawákashamakin jaskábi
potabainkana iki.
8 Siriobaon campamentonko nokotaxa
ja lepra isinya jonibo, westíora jaton
carpa peotain jikixon, pixón itan xeaxon
akana iki; jainxonra jaton koríki, jaton
oro, itan jaton chopabo bixon, wetsanko
boxon jonekana iki. Ja aká pekáo jaki-
ribi boaxa, wetsa carpa peotain jikiribi-
kana iki, jainoara jawékibo biríbakana
iki, jaskáaxon boxonra joneribikana iki.
9 Ikaxbi japekáora jatobires yoyo
ikana iki: —Nonra jakon jawéki ayamai.
Ramara non jakon joi boti nete iki,
jaskara ikenbira noa netéreskanke.
Bakish kaman noa manatabira, non
jakonma aká noa iboamakanti iki. Ja
apon xobonko kaxon siriobo jabata non
apo keshanara jakon iti iki —iki ikana
iki.
10 Jatian boxonra jato koirannai sontá-
robo kenaxon yoikana iki: —Siriobaon
carpa xobobo ikainkora noa katanke,
jainra kikinshaman tsoabi yama ike;
tsoabi yoyo ikaira non ninkáyamake.
Kabayobo betan burrobo nexakanabo-
resa ike, jainoax jaton carpa peotabora
ja akanakeskabi ike —akin.
11 Ja jeman jikitiain koiranaibaonra,
jatianbi ja apon xobonko ikábo kenaxon
jato yoikana iki.
12 Jatianra yamé ikenbi apon wenixon,
jawen sontarobaon koshibo jato yoia
iki: —Siriobaon noa akasai jawéki onan-
tiakin en mato yoibanon. Non jawékia-
tinin ikín masá teneai onanaxa, jaton
carpa peotainkoniax boax wetsanko
jonékanke, jaton shinan riki nato
jemameax noa pikóketian, noa jiriabi
yatanax, nato jeman weíkanti —akin.
13 Jatianra wetsa jawen sontárobaon
koshin yoia iki: —Jaweti sontáro ja
pichika kabayo texeaton jato raanti riki,
jatianra jaweki winotai ixon non ointi
iki. Jatíbi ja neno baneta israelitabo
jaskáshokoti ikaxa, jabo kaax mawá-
kanabi jawemabi iti iki —akin.
14 Jaskáaxonra rabé carro kabáyonin
niniaitonin, apon jato raana iki, ja
siriobaon carpa peotaboki jawekeska
iki ixon ointi.
15 Jabora jan sirio jonibo boá
chibanboi kaax Jordán kaman nokó-
kana iki, jatianra jatíbi jan bokana bain
oinkana, chopa itan wetsa jawékibo
bochobires iká iki, siriobaon jabati boí
ishtonkin saa akana. Japekaóra jaki-
ribi banéxon apon raanabaon jaskara
oinnabo yoikana iki.
16 Jatianbira jonibaon ja siriobaon
carpa peotain boxon, jatíbi ja jenekana
jawékibo bikana iki. Jatianra ja Ibon
yoia keskáshaman, ja kanchis litro trigo
harinanin kopí westíora plata koríki
senen iká iki; jainoax chonka pichika
litro cebada harinara westíora plata
koríki seneribi jawen kopí iká iki.
17 Aponra janbiribishaman tee axonai
joni yoia iki, ja jemanko jikitiain koiran-
tira yoia iki, ikaxbira ja joni xepótiainoa
bitaxkana mawata iki, ja apo ikon
profeta betan yoyo iki kaketian yoia
keskáshamanra iká iki.
18 Ja profetanin apo yoia keskásha-
manra, ja Samariain jikitiain kanchis
litro trigo harina betan chonka pichika
litro cebada harina, westíora plata korí-
kininres marokin biti iká iki.
19 Jatianra sontárobaon koshín, ja ikon
profeta yoia iká iki, ja Ibon nai venta-
nabo kepenkenbira, jaskara winótima
iki akin. Jaskáabira Eliseoninbi yoia
iká iki, min beronbira min oinnoxiki,
ikaxbira min jabo piamanoxiki akin.
20 Jatianra jaskarashaman winota iki,
ja jeman jikiti xepótiainoara bitaxkana
mawata iki.

Senentiainbi jaskara iti yoia itan Eliseo mawata

13 [Wetsa netera Eliseonin jawen
profeta raana iki, israelita joni
Jehú janeya Israel jonibaon apo imati.
Japekáora Jehúkan, ja Israel apo Joram
betan ja Judá apo Ocozías retea iki.

Japekáo basichaara, Jezabel, ja israelita apo Acabnin awin, Elíasnin ja ikámatianbi jaskatax iti yoia keskáshamani mawata iki. Jainoax ja ikámatianbi jan yoia keskáribira, Jehúkan jatíbi Acabnin rarebobo mawámaa iki. Jehú mawata pekáora, jawen bake Joacaz Israelhain apo iká iki. Jatian Joacaz mawata pekáora, jawen bake Joás Israelhain apo iká iki.]

14 Eliseora mawátii isina iki, jatianra Israelbaon apo Joás, wetsa nete ja oinni kaa iki, kaxon oinnaxa winia iki, jainxonra ikóxon, yoia iki: —¡Nokon ibó, nokon ibó, miara iká iki Israelbaona, kikin koshi sontárobo tsamata keská! —akin.

15 Jaskáketianra Eliseonin yoia iki: —Kanóti bixon, jaweti pia biwé —akin. Jatianra apon kanóti bixon, jaweti pia bia iki.

16 Jatianra Eliseonin yoia iki: —Westíora pia min potanon benxokawe —akin. Apon ja akai kamanra, Eliseonin, Joazsen meken pekaten jawen meken aká iki,

17 Jainxonra yoia iki: —Bari pikotaiorikea ventana kepenwe —akin. Jatian Joazsen kepenketianra Eliseonin yoia iki: —Rama, ¡Moa potawe! —akin. Jaskáara Joazsen moa pia potaa iki. Jatianra Eliseo saí ika iki: —¡Ibon jan kishpinti pia riki! ¡Ja jan kishpinti piara siriobo jan jato akai iki! ¡Minra Afec ikainxon jato keyonon kaman, sirio jonibo, jatoaresti iki! —iki.

18 Japekáora Joaz yoia iki: —Ja wetsa piabo biwé —akin. Ja apon moa piabo biketianra, Eliseonin neskáati yoia iki: —Rama jan mai rishkiwe —akin. Joazsenra kimishaakin mai rishkia iki, jaskáaxonra moa jenea iki.

19 Jatianra Eliseonin, jaki sináxon, yoia iki: —Pichikaakin iamaxon sokotaakin mai rishkixonra, siriobo jatoaresxon min jato keyokeanke; ikaxbi ramara kimishakinbichores min jatoaresti iki —akin aká iki.

20 Jatianra Eliseo mawáketian, moa miinkana iki. Jainoax baritiatiibira, westíora tsamá moabita yometsobo, jaton main weikatikanai,

21 wetsa netera jaweti israelitabo, joni mawá miinni iikana iki, jatianra ja yometso jonibo westíora tsamá bekanaitian oinnax, ja Eliseo miinkana kininko mawá wishkobaini moa bokana iki. Ikaxbi ja Eliseonin xaoki tii ikatianbi ja mawá jiriax wenitax moa nia iki.

Asiriobaon Samaria bia

18 [Joaz apo iká pekáora, kanchis wetsa apobo iká iki, jabora Iboki yoitimabo ikax jakonmabo iká iki, jabaonra Israelhain apo ixon jato ikinna iki. Ja kanchis itin ikátonin janera Oseas iká iki, jara Elákan bake iká iki. Moa sokota baritia já Israelhain apo iketianra, Ezequías wetsa pekáokea apo Judáin moa kimisha baritia iká iki, jawen papa iken ja apo Acaz akinni.]

9 Ezequías apo iká moa chosko baritia iketianra, Elákan bake Oseasbiribi kanchis baritia Israelhain apo iká iki. Jatianra ja Asiriabaon apo Salmanasarnin, Samaria jema katexon jawen sontárobo jato reteanankina iki,

10 ja moa kimisha baritia itínra jato bikana iki. Ezequías apo iká jawen sokota baritia itin, jatianra Oseas Israelhain apo iká moa iskon baritia iká iki, jatianra jatíbi Israel maiabi Samaria jema bikana iki.

11 Asiria aponra israelitabo yatanxon, jato Asiriain boá iki, boxonra wetsabo Halahain jato imaa iki, jatíribibora Habor main, Gozán main, Habor paronko jato imaa iki, wetsabora medobaon jemanbo imaa iki.

12 Jaton Ibo Dioski yoitimaaxa jaskarabo winókana iki, itan jato betan senenhabekonti joibo senenhayamaax, jainoax ja Ibon yonoti Moiséssen ati yoiabo senenhayamai yoitimakana kopí.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Senaqueribnin jato ramiaxon Judá mai biti shinanna

13 Ezequías apo iká, chonka chosko baritiaya ikenra, Asiriainoa apo Senaqueribnin, ja Judá main iká jemabo, ani makan chikébo axon jakonhakin xoboakanabo ikenbi, jawen sontárobo betan reteananxon jato bichinna iki.

14 Jatianra Judáinoa apo Ezequíasnin, Asiriabaon apo, Laquissain iketian neskara joi raana iki: "Westíora jawéki jakonmara en benóxon ake. Nokon mainmeax min sontároboya moa pikówe, enra min ea yokatati mia kopiáti iki", iki iká. Jaskákenra Senaqueribkan, Ezequías, iskon waranka iskon pacha kilo plata betan iskon pacha iskon chonka kilo oron kopiáti yoia iki.

15 Jaskáxonra jatíbi plata ja Ibo rabiti xobonkonia nokoabo itan ja apo iká xobonko iká kikin kopí jawékibo Ezequíasnin menia iki.

16 Ja netebira Ezequíasnin ja Ibo rabiti xobon xepotibo betan jawen kanobo, janbi oron jato rapomaabo tsekamaxon, ja Asiriainoa apo jato menimaa iki.

17 Japekáora Asiria apo Senaqueribnin jawen kimisha sontárobaon kikin joni koshi jaki koshia raana iki, itan jawen icha sontároboya Ezequías itan jawen sontáro betan reteananti jato raana iki, Laquissainoaxa, Jerusalénhain jato betan reteanani bokana iki. Ja Jerusalénhain nokotaxa, ja jene jokonai patax, itan ja chopa patsákanainko kati bain tsamakana iki.

18 Japekáora pikónon ixon Ezequías kenakana iki, jatianra ja apon xobonkonia joni koshi Heliaquim, ja Hilcíasnin bake, jainoax ja meskó winotabo wishai Sebna, itan ja Asafnin bake Joa ja apon secretario, jabores jato betan nokoanani pikókana iki.

19 Jainxonra Asiriainoa sontárobaon joni koshín jato yoia iki: —Asiriainoa, ani apon joi, Ezequías yoikanwe: '¿Jawen imaaki tsonbi jaweatima min shinanai?

20 ¿Min shinanaki jakonni yoyo ika, jaskatax reteananti onan, itan icha sontároboya ikáx reteanantiain koshi iti keskáribi iki? ¿Tsoki koshiaxki mia eki jakonmatai?

21 En oinnara Egiptonin akinna mia jaki koshia iki. Jaskara ikaxbira, Egipto tawa beshéakin toea keská iki, jaki koshiketianra, jaton meken bebánkin jato chachiai. Ja Egipto apora jaskara iki, jatíbi jaki koshiaibora jato jaskaai.

22 Maton ea yoiketianra: Noa non Ibo Dioski koshike ixon, ¿Jainxon rabiti ikainbo itan jainxon yoina menotibo Ezequíasnin keyoyamaa iki, jainxonki Judá jonibo betan Jerusalén jonibo, Jerusalénhain iká jainxon yoina menotiainxonbicho rabitiki jato yoiamaa iki?

23 Nokon ibo Asiria apo betan jaskara ati shinan awé: enra mia rabé waranka kabayo meniai, jan peyakati jonibora min biti iki.

24 Minra jawekeskaxonbi, ja Asiriainoa kikínmashoko sontárobaon koshibobi jabámati senenma iki, ¿Jatianki jan peyakati jonibo betan kabayobo Egiptonkonia bitín mia manata?

25 Jainxonribi, ¿Min shinanaki Ibo betanma ixon Judá jonibo betan reteanankin jato keyoi ea joá iki? ¡Janra mato betan reteanankin mato keyoti ea yoia iki!' Jaskáakin Ezequías yoikanwe —akin.

26 Eliaquimman, Sebnánin itan Joabninra, sirioainoa sontárobaon joni koshi yoia iki: —Nonra mia yokatai, arameo join noa yoyo awe, jara non ninkatai. Hebreo join noa yoyo ayamawe, jatíbi ani chiké maxkaten iká jonibaonra noa ninkánake —akin.

27 Jatianra Asirio sontárobaon koshín jato yoia iki: —Nato neskara joi yoitira Ezequías itan matobicho yoiti Asirio apon ea raanama iki; nato chiké maxkaten iká joniboribi yoitira ea

raana iki, jabaonra, maton akai keskaribiakin, jaton poibi pixon itan jaton jisónbi xeakanti iki —akin.

28 Jatianra ja sontárobaon joni koshi, niax hebreobaon join koshín saí ika iki: —Asiria, ani apon mato yoiai ninkakanwe iki:

29 'Ezequías paranmayamakanwe; janra en amaa nokon sontárobaon mato akaitian, mato xabaatima iki'.

30 Ezequías riki mato ikonhamakasi mato Iboki koshinon ixon, janra mato yoiai: 'Ibonra akonkin noa xabaati iki; janra nato jema Asiria apo bimatima iki', akin.

31 Mato jaskáabi ikonhayamakanwe. Jabé moa reteananyamai jakon iti mato yoitira ja Asiria apon ea raana iki, jatianra jan yoia mato yoiti iti iki, westíorabaonra jawen uva wainkonia itan jawen higo wainkonia jawékiati iki, jainxonra jawenabi pozomea onpax xeati iki.

32 Japekáora maton mai keskáshamainribi mato boti iki, icha trigo wai iká main itan uva waibo ikainko, jara panhaxon itan maton uva xeatiati iki, jara oliva xenia itan mishkinha mai iki. Jatianra jakon jaax mato mawátima iki. Ikaxbi Ezequías ikonhayamakanwe, Ibonra mato kishpinmati iki axonra jan mato paranai.

33 ¿Ja wetsa jemabaon diossenki Asiria apon koshi ixon jato akaitian jaton mai xabaati atipana iki?

34 ¿Hamat, Arfad, Sefarvaim, Hena, Iva, Samaria, Asiria sontárobaon akaitianki ja jonibaon diosbo jawerano iká iki? ¿Ja diosbaonki ja jonibo jato xabaati atipana iki?

35 ¿Jatíbi ja mainmeabaon jawerato diosenki, Asiria apon jawen koshiaxon akaitian jawen mai xabaati atipana iki? ¿Jaweatiki Ibonra Jerusalén xabaati atipanke ixon maton shinanai? —Jaskarara ja Asiria apon joni koshin yoia iki.

36 Chiké maxkaten iká jonibora netéreskana iki, jawebi yoitima apo Ezequíasnin jato yoiara iká iki.

37 Jatianra Eliaquim, ja apon xobonko teetai jonibaon koshi, itan Sebna, ja winotabo kirikain wishai, jainoax Joa, ja apon secretario, jabaonra masá teneai onanti inon ixon jaton chopa noshia iki, jainoaxa Ezequíassiba bokana iki jatíbi ja Asirio sontárobaon joni koshin yoia joibo yoii.

Judá jonibo Ibon Asiria apoibakea xabaa

(2 Cr. 32.20-23; Is. 37.1-38)

19 1 Jabé teetai kimisha jonira apo Ezequías yoii bokana iki, Asiria joni koshin ja chiké maxkatemea jonibo yoia joira yoikana iki, ja ninkáxonra jawen chopa noshia iki, masá shinanni chexakakinra xaxa chopa sawea iki, jatianra Ibon xobonko kaa iki.

2 Jainxonra ja apo iká xobonko teetaibaon joni koshi Eliaquim, itan Sebna, ja joi wishai, jainoax ja iresama sacerdotebo, masá shinankin saweti xaxa chopabo saweyabo, ja Amósnin bake profeta Isaías betan yoyo iti jato raana iki,

3 apon joi bomaira iká iki: "Ramara noa masá shinantiain iki, noara masá tenetiain iki, jainoaxa noa rabintiainbires iki, noara ja iti nete nokoketian ainbo bakenkasabi koshioma keskábo iki.

4 Min Ibo Diossen, moa ninkata ipainon riki, ja sontárobaon koshi Asiria apon yoiti raanara iká iki, jiria Dioski jakonmai yoyo iti, ja yoii ikai joibo janbi ninkáxon jiria Diossen masá tenemapainon riki, min Diossenra moa ninkábirake. Jaskara iken, noa texeabo kopí oranwe", iki iká.

5 Ja Ezequíasnin joi boai jonibora, Isaías betan yoyo iki bokana iki,

6 jaskáakin yoikanara, Isaíasnin, neskáakin Ezequías yoiti jato yoia iki: "Neskarara Ibon yoia iki: 'Asiria apon yonotibo eki jakonmai onsati yoyo ika joiboki rakéyamakanwe.

7 Oinwe, ja ninkatax jakiribi jawen main kati joira en ninkámai, jatianra jainoa en jato retemaa mawáti iki' ".

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

8 Jaskataitianra Asirio apo jawen
sontárobo betan Laquissainoax kaax,
Libna jemameabo betan reteanani kaa
iki. Jaskara ninkatax Asiria sontáro-
baon joni koshi Jerusalénhainoax kaa
iki, Libnainoax jabé nokoananira kaa
iki.
9 Libnainxonra Asiria apon ninkata
iki, Etiopía apo Tirhaca, jabé rete-
anani moa joai. Jakopíra Asiria apon, ja
Judáinoa apo Ezequíaski ja joi boaibo
betan jakiribi benaakin joi raana iki,
10 kirika wishaa bokanatonra neskara
yoia iki: "Min Dios, mia jaki koshia-
toninra, mia yoiai jawekeskáaxonbi
Jerusalén jema en iboakin bitima ixon;
ikaxbi já paranmayamakanwe.
11 Minbira moa ninkata iki, ja
Asiriainoa apobaon jatíbi ja akasai
mainmeabo kikinhakin jato keyoabo.
¿Jaskara ikenbiki min xabakaati
shinanai?
12 ¿Nokon rekenbo jatopari iká Asiria
apobaon jato keyoaitianki, nato jemabo,
ja diosbaon jato kishpinmaa iki: ja
Gozán, Harán, Resef; ja Telasarhain
jaa jonibo, Bet-edén mainmeaboki jato
kishpinma iki?
13 Ja Hamat, Arfad, Sefarvaim, Hena,
Ivainoa apobora reteanantiainoax moa
mawákana iki", iki iká.
14 Ja joi boaibaon kirika meniara
Ezequíasnin bia iki, jatianra yoyo
aka iki. Ja aká pekáora Ibon xobonko
kaxon, ja kirika Ibo bebon chopexon,
15 neskáakin orana iki: "Israelnin Ibo
Diossé, min yakátira ángel querubín-
baon pekaten iki: miabicho riki jatíbi
maibotiibi apobaon Dios; minra nai
betan mai jonia iki.
16 Netéxon ninkáwe Ibó. Min bero
chopexon oinwe Ibó, Senaqueribnin
eki raana kirika yoyo awe, jatíbi ja joi-
bora mia jiria Dioski, jakonmai yoyo
ikabo iki.
17 Ikon riki, Ibó Asiria apobaonra jaton
mainmea jonibo keyoa iki, itan jaton
maiboribi ramia iki,
18 jainxonra jaton diosbo menokana
iki, jabo diosma iketianra akana iki,
jiwi iamax makan jonin aká jawékibo-
resa iká iki. Jakopíra keyokana iki.
19 Rama non Ibo Diossé, jawen
koshiaxon noa akaitian noa xabaawe,
jatíbi maibotiibi ikábaon nato mainxon,
Ibo, miabichores Dios onankanon ixon",
akin.
20 Jatianra Isaíasnin, Ezequíaski joi
raana iki: "Ibo, Israelnin, Diossenra
yoiai: 'Senaquerib Asiria apoki, orankin
min ea yokatara en ninkata iki' ", ikira
Ibo iká iki.
21 Asiria apo yoii Ibo iká joibora
neskara iki:
"Jerusalén jemara,
westíora xontakonin akai keskákin,
mia osankanai, Senaquerib.
Jerusalénra mia jabatai oinnax
miki shiroi bonketai.
22 ¿Tsoaki min jakonmaa iki itan
tsoaki min jakonmanin yoina iki
Senaquerib?
¿Tsoki jakonmaiki mia koshín saí
ika iki,
itan tsoaki rabíanan min oinna iki?
¡Israelnin jakon Dioskira mia iká
iki!
23 Senaquerib, min joi boaibo
meranxonra Ibo min jakonmanin
yoina iki. Miara neskata iki:
'Tson topontimatii nokon reteananti
carrobaonra,
manan maxkáinbo ea mapeta iki,
Líbano manan kikin keyáinra ea
kaa iki.
Jawen konxán kikin keyábora en
xatea iki, jawen pino jiwi kikin
metsábora en reraa iki.
Manan maxkain kikin ikainbora ea
nokota iki,
jawen niibo kikin metsá joa banaa
keská ikainra ea nokota iki, ikira
Senaquerib iká iki.
24 Wetsabaon mainra
chinixon en pozoa iki, jainoara en
onpax xeaa iki,

nokon tae napaxen jamáxonra
Egipto parobo en tsosinmaa iki'.
25 Jatianra Diossen Senaquerib yokata
iki: ¿Ikaxbi minki onanyama iki,
ea Ibo,
jaskara iti shinanxon nato jatíbi
jawékibo aká?
Moatianbiresa jaskara atibo en
shinanna iká iki,
jaskara ikenra rama en moa ake;
jaskara ikenra jakonhakin aká
jemabo min keyoai,
ja keyotaton texeabobichores tsamá-
tiakinra min akai, Senaquerib.
26 Jain jaa yosma jonibora,
ikonbiresi raketi itan ikonbiresi
rabinni,
wainkonia xobi keskábo ikana iki,
ramashaman ania xobi paxa
keskára ikana iki,
xobo pekaten xobi xoxoketian,
aniamatianbi bari pikotaiorikeax
niwe xana bexon menoa choshia
keskára ikanai.
27 Diossenra yoia iki: Senaquerib, enra
onanke jatíbi mia jain katanax
joaibo
itan jatíbi min akaibo;
jainxonra en onanke mia ikonbiresi
eki sinata.
28 Jatian mia sinatai itan mia rabitai
onanxonra,
min rekinhain meosoti en mia axonai,
min kexainra kaaitian mia jan
tsasiati en mia axonai,
jaskáxonra mia jan joá bainribi
en mia raanai", akinra Diossen aká
iki.
29 Jatianra Isaíasnin Ezequías yoia iki:
"Jaskáaxon jaskara iki kaai onan-
tira neskara iti iki:
nato baritia itan wetsa baritia
joaitonra,
janbix xoxoa trigobo maton piti iki,
ikaxbi ja kimisha baritia itinra
matonbi banaxon maton tsekati iki,
uva banaxonra, jawen bimibo
maton kokoti iki.
30 Ja Judáinoa mawatabaon texera,
yobín bana keskábo iti iki:
jakoni taponax icha bimiai
keskábora ikanti iki.
31 Jaskara ikenra jatíribi texeabo
Jerusalénhain banéti iki;
jara Sión mananman mawáyamai
texeabo jarésparíti yoii iká iki.
Jatíbi atipana Ibora, jaskara
atin keena iki, akinra Isaíssen
Ezequías aká iki.
32 Jatianra Isaíassen Ezequías yoia iki:
Asiria apo yoiira, Ibo neskatai:
'Jerusalénhainra jikitima iki,
westíora piabira potatima iki,
yami panatiabora jato betan
reteanankantima iki,
chiké mapétira westíora tapobi ja
katemakin akantima iki.
33 Ja joá bainribira moa jakiribi kati iki;
ja jemanra moa jikitima iki.
Ea, Ibonra, en jaskara akai yoiai.
34 Nokon yonoti David kopíres itan ea
kopíbira
nato jema koiranxon,
jawen jonibo en xabaati iki' ",
akinra aká iki.
35 Ja yamébira Ibon ángelnin kaxon,
pacha posaka chonka pichika waranka
sontáro Asiriabo jain ikáinoa jato retea iki,
ja nete xabaketianra moa mawá ikana iki.
36 Jatianra Senaquerib Asiria apo, jawen
sontárobo betan jatíbi jaton carpa peotabo
bibaini Níniveain bokana iki.
37 Ikaxbi westiora netera, ja rabiti
xobonkoxon Senaqueribnin jawen dios
Nisroc rabiaitian, Adramelec betan
Sarezer jawen bake rabekan kaxon
retea iki, ja akáxa Ararat mainko jabati
bokana iki. Japekáora jawen bake
Esarhadón, jawen toan apo iká iki.

Josías Judáin apo iká
(2 Cr. 34.1-2)

22 [Ezequías mawata pekáora,
jawen bake Manasés janeya
Judáin apo iká iki, jawen baba Amón
janeyaribira iká iki, itan já pekáora

jawen baban bake Josías janeya iká iki. Manasés itan Amónmanra Ibo yoiti ixonyamaa iki. Ikaxbi Josíasninra yoiti ixona iki.]

1 Josíassa apo Amónman bake iká iki, jawen titan janera iká iki Jedidá, ja Jedidánin papara Adaía iká iki, jara Boscathainoa iká iki, posaka baritiayanix Judáin apo iki peokoota iki; Jerusalénhainra kimisha chonka westíora baritia apo iká iki.

2 Ja Josíasnin akai jawékibora Ibon oinna ponté ikáx, jawen reken papa David ikátiai chibanira já keskáribi jatíbi jawen ikábo jakon iká iki, jawekeskataxbira wetsaori kayamaa iki.

Esé kirika merakana

(2 Cr. 34.8-33)

3 Chonka posaka baritia Josías apo ixonra, Ibo rabiti xobonko jawen secretario Safán, Azalíanin bake, Mesulamman baba raanamatianbi yoia iki:

4 —Kaax ja ikon sacerdotebaon koshi Hilcías betan yoyo itanwe, yoitanwe ja Ibo rabiti xobonko bokana koríki tsinkinon ixon, jara xepóti koirannai joniboibakea biabo iki.

5 Jatian abanon ja Ibo rabiti xobo benáai teetai joni koshibo menikin. Janra xobo benáai teetaibo kopíakanti iki.

6 Jabo iki, carpinterobo, ja tee ati onan jonibo, makan xoboati onanbo, jainoaxa jiwi itan makan chaxaabo marokanti iki, itan jainxon rabiti xobo jabaon benáatira bikanti iki.

7 Jainxonribira min yoiribiti iki, ja koriki jato menia jaskáakin keyokana mia yoikantima, jabora jawéki akin atikeskabiakin akaibo iki —akin.

8 Jatianra Hilquíasnin Safán yoia iki, ja Dios rabiti xobo meranoa esé kirika meraa, ja kirika meniara, Safánman yoyo aka iki.

9 Japekáora jaskara ikábo apo yoii Safán kaa iki, jatianra yoia iki: —Mia, apon yonotibaonra, ja rabiti xobonko iká platabo chakaxon, ja Ibon rabiti xobo benáaibaon koshibo moa menikanke —akin aká iki.

10 Jainxonribira ikon sacerdote Hilcíasnin westíora kirika menia Safánman apo yoia iki, jatianra Safánman apo yoyo axona iki.

11 Ja esé kirikanin yoiai ninkáxonra, masá shinankin apon jawen chopa noshixon,

12 jatianbi apon, ja Hilcías itan ja Safánman bake Ahicam, itan Micaíasnin bake Acbor, jainoax apon joni koshi Asaías, jato neskara yoia iki:

13 —Ea kopí, jonibo kopí itan jatíbi Judá jonibo kopí, Ibo yokátankanwe, ja kirika merakanaki jawe yoii iká iki ixon; Ibora ikonbiresi noki sinábirai, non rekenbaonra ja kirikanin yoia ninkáyamakana iki, ja wishakan yoiaira ayamakana iki —akin.

14 Jatian ja ikon profetisa Huldara iká iki, Jerusalén wetsa teki ikain jaa, jawen bene iká iki Salum, ja Salumman papara iká iki Tivac, jawen papashoko iká iki Harhás, ja Salumra iká iki rabiti xobonkonia sacerdotebaon chopa koirannai. Jatianra ja Hilcías, Safán, Ahicam, Acbor itan Asaías, ja Hulda yokati bokana iki,

15 ja ainbaonra jato yoia iki: —Neskarara Israelnin Ibo Diossen yoiai: ‘Ea yokáti jan mato raana joni neskáakin yoitankanwe,

16 ea, Ibonra yoiai: Ja jain jaa jonibora en masá tenemai, jatíbi ja kirikanin jaskara iti yoiaibo, ja Judáinoa apon yoyo axon ninkata keskáakin.

17 Ea jenexonra, wetsa diosbo rabikin incienso inintibo menoxonkana iki, jatíbi jaskarabo akinra ea sinámakana iki; jaskatira jain ikanaboki ikonbiresi ea sináke, jara moa ea tantiamai.

18 Onankaskin, Ibo yokáti jan mato raana Judáinoa apo yoikanwe: Neskararibira Israelnin Ibo Diossen yoiai: Ja joi akonkin min ninkata kopí,

19 itan jain ikana betan jain jaa joni-
boki jakonmakin, onantiakin en yoike-
tian, kikinni keyókanti iketian itan
jakonmabires ikanti iketian, masá
shinankinra chopa noshiax, ebebon-
meax winiax, mia ikoni shinanmeetax,
mia eki yoiti iká iketianra, min yokata
enribi ninkata iki. Ea, Ibonbira jaskara
yoiai.
20 Jaskara ikenra jakonshamanres
en mia mawámati iki, jainoaxa min
rekenbo betan ikí mia kati iki, jain
ikanainko jakonmabires jawéki en
jatoki raanaira min ointima iki' —akin.
Jatianra ja apon raanabo jaskara joi yoii
moa jakiribi bokana iki.

23 1 Jatianra apo Josíasnin, jatíbi
Judáinoa koshibo betan Jeru-
salénhainoa koshibo, jabé tsinkiti
bekanon ixon jato kenamaa iki.
2 Jaskáketianra ja apo, jatíbi Judáinoa
jonibo, Jerusalénhainoa jonibo, ikon
sacerdotebo, profetabo, jainoax jatíbi
ja mainmea jonibo, bakeshokoboyabi
bebon yosibo Ibon xobonko bokana
iki. Jainxonra Ibon xobonkonia bikana,
jato betan senenhabekonti joi kirikanin
yoiaibo, koshinshaman apon jato yoyo
axona iki.
3 Jatianra xobo witá patax nia iki,
jainoaxa Ibo bebonmeax enra yoiti
ixonai ika iki, ja yoiabora kikinhakin
en senenhai, jawen esébora en akonkin
chibanai, jaskara ati yoiabo itan jawen
esébo, jato betan senenhabekonti joi
kirikanin, jaskara ati wishaabora en
senenhati iki, iki iká iki. Jatianra jatíbi
jonibo nonribira senenhati iki, ikana
iki.

Josíasnin jakonhakin jawen jonibo aká

(2 Cr. 34.3-7)

4 Aponra, ikon sacerdotebaon koshi
Hilcías, itan wetsa ikon sacerdotebo,
jainoax ja xepoti koiranaiboribi jaskara
ati jato yoia iki, Ibon xobonko iká ja
rabikanai dios Baal betan diossa Asera,
jainoax jatíbi naikanmea wishtinbo
rabikin akanai jawékibo, pikoti jato yoia
iki. Jatianra Jerusalénhainoa boxon,
Cedrón weanhinxon menokana iki, ja
aká pekáora jawen chiimapobo, Betel
jemanko bokana iki.
5 Japekáora Judáinoa apobaon ikonma
sacerdote janeabo jaton teeainoa jato
pikoa iki, manan matóain ikábo jainxon
ikonma dios rabiti xobonkobo incienso
ininti menotibo jato janeara iká iki,
Judá jemanko ikábo itan Jerusalén
patax ikainbo atira iká iki, jainoax dios
Baal, bari, oxe, penéma wishtínbo itan
jatíbi pené wishtínbo incienso ininti
menoxonaibora jato potaa iki.
6 Ja Ibon xobonko iká diossa Asera
jisaakin akana, Jerusalénhainoa piko-
bainxon, Cedrón weanmanxon chii-
mapo banétiakin menokana iki, jape-
káora mawá miinbo ikainko janbisakin
potakana iki.
7 Jainxonribira, jonibaon jainxon
yorankanai chitébo ras akana iki, ja
Ibon xobo meranoaxa jaton dios rabii
jaskákana iki, jainxon ainbobaon Asera
rakoti chopaaxonkanaira ras akana iki.
8 Japekáora Josíasnin, Judáin iká
jemabaon ikana jatíbi ikon sacerdotebo,
Jerusalénhain bekanti jato yoia iki,
jatianra Gebainxon peoxon Beerseba
jema kaman ikonma dios rabiti maxko
xobobo moa jaskara atima apon yoia
iki, ja ikon sacerdotebaon jainxon
incienso ininti menokanaibora iká iki,
ja jemamea joni koshi, Josuékan xobo
xepoti ochóma ikábo, jainxon yoshinbo
yoina menoxonkanaibora moa ras
akana iki, Jerusalén jeman jikiti xepóti
mexkao ikábora iká iki.
9 Jatianra ja manan maxkaten iká
ikonma dios rabiti maxko xobonkonia
ikonma sacerdotebo, Jerusalénhain iká
jainxon Ibo yoina menoxontinko boya-
makana iki, ikaxbira levaduraoma aká
pan, jabé sacerdotebo betan pikana iki.
10 Josíasninra keyoa iki, ja Benhinom
teshanpain iká jainxon jato menoti

akana, ja Moloc dios menikin, jato benbo bake iamax jaton ainbo bake moa jainxon menowetsayamakanon ixon.

11 Ja Bari dios rabititian ja Judá apobo jan bokanai kabayobora pikoa iki, jabo iká iki ja Ibon xobonko jikitiain akana, ja chitébo koiranai Natán-melecnin xobo chité pataxbi, jainxonribira carrobo menoa iki.

12 Jaskáribiaxonbira ja Acazsen xobo pekaten jawen chité manaon, jainxon yoina menoti Judáinoa apobaon aká, moa ras akana iki, jainxonra Ibon xobo chichó jemanko, Manaséssen jainxon yoina menoti akáboribi ras akana iki; beshéakin roroxonra Cedrón weanman potakana iki.

13 Ja Jerusalénhainoax bari pikotaiori iká, ikonma diosbaon xobobora moa ras aribakana iki, ja Olivos mananhainoax surhori iká, jabora iká iki ja Israel apo Salomónman jato amaabo, ja omistibires sidoniobaon diossa Astarté axonkin; Quemós jisá ja rabiti akana, ja omistibires moabitabaon dios axonkin, Milcom jisá ja rabiti akana, ja amonitabaon omistibires dios axonkin akábo.

14 Jainxonribira ja iresama makan itan iresama jiwi xate akanabo tsekaxon beshéakin ras akana iki, jaskáaxonra kininkobo joni xao bochoakana iki.

15 Jainxonra ja Nabatnin bake Jeroboamman aká, jainxon jawéki menoti betan ja ikonma diosbo jainxon rabiti Betelhain xoboa, itan jainxon israelitabo ochamakatikanaibo, Josíasnin poto banénon kaman jato ras amaa iki, jaskáxonra ketéa iki; jainxon ja dios Asera jisaakin akanaribi ketéa iki.

16 Jatian Josíasnin ja mai keyainxon oinhaketaana, ja mawá kini meranbo xao jaketianra, jainoa jato jokonhati yoia iki, jaskáxonra natora jawemabi iki ixon, ja jainxon jawéki menotiain tsamanxon ja xaobo menoa iki. Jaskatax ikon profeta meranxon Ibon yoini joi, jainoax senena iki.

17 Japekáora yokata iki: —¿Jawe monumentoki oa onno en oinnai? —akin. Ja jemamea jonibaonra yoia iki: —Jara Judáinoax joá westíora profeta mawataton kini iki, janra moabi yoia iki, Betelhain joxon nato jainxon yoina menoti min jaskáatibo —akin.

18 Jatian Josíasnin jato neskáa iki: —Jaskábi jenekanwe. Tsonbira jawen xao meetima iki —akin. Jatianra tsonbi ja xaobo meeyamaa iki, jainoax ja Samariainoax joax, ikon profeta mawataton xaoribira meeyamakana iki.

19 Samariainra ikonma diosbo rabiti xobobo japaria iki, ja Israel apobaon xoboatoninra Ibo akonbireskin sinámaa iki, Josíasninra jato ras amaa iki, jabora Betelhainoa aká keskáribiakin jato amaa iki.

20 Japekáora jainxon yoina menotibo ikainxonbi, jatíbi ja ikonma diosbo rabiti maxko xobonkonia jatíbi ikonma sacerdotebo retekana iki, jainxonra jatokibi mawá xaobo tsamanxon menokana iki. Japekáora moa Jerusalénhain jakiribi banékana iki.

Josíasnin jawen jonibo betan Pascua fiesta aká

(2 Cr. 35.1-19)

21 Jainxonra ja apo Josíasnin jato yoia iki, jaton Ibo Dios kikin shinanxon, jatíbi jonibo betan Pascua ati, ja senenhabekonti aká joi wishakaataton yoiai keskáakin.

22 Jawetianbira Israel jonibaon jaton koshi jikinontianbi, jato jaskáakin Pascua fiesta akinhosma iká iki, Israelhain itan Judáinbira apo jikixonbi jato fiesta akinhosma ikana iki.

23 Ja Josías apo jikia moa chonka posaka baritiaya inontianra, Jerusalénhainxon Ibo kikin shinankin, Egiptonkoniax pikókani Pascua fiesta akana iki.

Josías Dioski menikaata

24 Josíasninra yobébo betan onanmisbo jato keyoa iki, jainxon ja meskó

jatonbi ja rabiti aká jawékibo, jainoax
Judáinoa itan Jerusalénhain iká, jatíbi
ja omistibires rabikanaiboribi. Jara
ja ikon sacerdote Hilcíasnin, ja Ibon
xobonkonia bia esé kirika meran yoiai
keská senenon ixon aká iki.
25 Tsoa apobira, já ikamatianbi, itan
já iká pekáobi, jatíbi jawen shinanya-
nixbi, jatíbi jawen kayayanixbi, itan
jatíbi jawen koshianixbi, já iká keskati,
ja Moisésnin esekan yoiai keskati, Iboki
menikata yamaa iki.
26 Jaskarabo ikenbira, Ibo sinati jene-
yamaa iki, ja Manasésnin ichairakin
ramia kopíra, Judáboki sinati jené-
yamaa iki.
27 Jakopíra Ibo neskatai, ja Israelbo
jenea keskáribiakinra, en Judáinoabo
jato jeneti iki, jainoax ja Jerusalén jema
katota ikaxbira, ea moa jain itima iki,
itan ea jainxon rabiti xobonkora, ea
inoxiki inixbira, ea jain itima iki.

Josías mawata
(2 Cr. 35.20-27)

28 Josías iikiranabo yoia itan ja aníbo
yoiara, Judá apobaon kirikabo ikain
wishakaata iki.
29 Egipto apo Necaora, ja Josías janon-
tian, Asiria apo akinni Éufrates paro
ikaori kaa iki. Jatianra apo Josías ja
bechi kaa iki; ikaxbira Meguidoainoa
bechixon moa retea iki.
30 Jatianra jawen sontáro koshibaon,
jawen yora westíora carron nanexon,
Meguidoainxon moa Jerusalénhain
bokana iki, boxonra jawen mai kininko-
biribi miinkana iki. Jatianra ja jemamea
jonibaon, jawen papa Josíasnin toan,
jawen bake Joacaz, moa apo inon ixon
onantiakin imakana iki.

Jawen sontárobaon koshiboyabi
Joaquín Babiloniain bokana
(2 Cr. 36.9-10)

24 [Josías mawata pekáora, jawen
bake Joacaz moa kimisha
oxebicho Judáin apo iken, Necaonin
yatanxon Egiptonko boá iki. Jatianra
jawen wetsa chiní, Joacim, Judáin
chonka westíora baritia kaman apo iká
iki. Jawen bake Joaquín mawáketianra
jawen toan apo iká iki.]
8 Joaquínra chonka posaka baritia-
yanix, apo jikii peokoota iki, kimisha
oxera Jerusalénhain apo iká iki.
Jawen titan janera iká iki Nehusta,
ja Jerusalénhainoa Elnatánman bake
ainbo.
9 Ikaxbi Ibon oinnara, jawen papan
aká keskáshamanribi, jakonma jawéki
aká iki.
10 Jaskara inontianra, Babiloniainoa
apo Nabucodonosornin sontárobo,
Jerusalén jemamea jonibo betan retea-
nani bokana iki, ja boxonra jema kate-
kana iki.
11 Ja moa reteanankanaitianra,
Nabucodonosor nokota iki.
12 Jatianra Joaquín Judáinoa apo
jawen tita betanbi, jawen sontáro-
baon koshibo, jawen joni koshibo jaki
koshiabo itan jawen esemisboyabi,
Babilonia apon moa jatoarestaanan
yatanxon jato boá iki. Moa posaka
baritia Nabucodonosor apo iká ikenra
jaskara jawéki winota iki.
13 Japekáora Nabucodonosornin, jatíbi
kopí jawékibo, Ibon rabiti xobonkonia
itan apon xobonkoniabo, jokonhaxon
Babiloniain boá iki, ikaxbira Ibon yoini
keskata iki, jatíbi jawéki ja Israelbaon
apo Salomónman, jato amaara Ibon
xobonkonia oro jawékibo toekin keyo-
kana iki.
14 Japekáora jatíbi Jerusalénhainoa
jonibo, jainoax jatíbi koshibo betan
jakon sontárobo, jainxon jatíbi jawéki
atin menín jonibo itan yami jawékinin
teetaibo, jabora chonka waranka joni
iká iki. Kikin jawebioma joniboresa jain
baneta iki.
15 Nabucodonosorninra, Joaquín,
jawen tita betanbi, jainoax jawen awin-
boyabi, jawen sontárobaon koshibo,
itan ja mainmea kikin jonibo, jabora

Jerusalénhainxon, Babiloniain jato yatanxon bokana iki.

16 Jaskáaxon Babilonia apon jawen sontároboyaxon, ja koshi sontárobo yatanxon boara, kanchis waranka iká iki; jatíbi jabora reteananti atipana koshi jonibo iká iki, jatianra jawéki atin meninbo itan yamin teetaibo jato boá, westíora waranka iká iki.

17 Japekáora Babilonia apon, Judáin Matanías apo iti janea iki, jawen noxa Joaquínman toan, jatianra wetsa jane menikin, Sedequías akin janea iki.

Sedequías Judáin apo iká

(2 Cr. 36.11-16; Jer. 52.1-3)

18 Sedequíassa rabé chonka westíora baritiayanix apo iki peokoota iki, chonka westíora baritiara Jerusalénhain apo iká iki. Jawen titara iká iki Libnainoa Jeremíasnin bake ainbo, itan jawen janera Hamutal iká iki.

19 Ikaxbi Joacimman aká keskaribira, Ibon oinna jawen akábo jakonma iká iki.

20 Jaskara kopíra Jerusalén betan Judá joniboki sináxon, Ibon jato jenea iki. Jatin moa jawetio basi ikax Sedequías, Babilonia apoki ramita iki.

Jerusalénhainoabo ramita

(Jer. 39.1-7; 52.3-11)

25 1 Sedequías apo iká moa iskon baritiaya iken, jawen chonka oxe itin, itan chonka neteyaribi iketianra, apo Nabucodonosor jawen sontároboya, Jerusalénhainoabo betan reteanani bokana iki, tsoabi pikótimaakin xepokana iki. Ja boax jema bebon tsamáxonra, janmeax reteananti ja jema katemakin jan mapetibo tapoakana iki.

2 Ja jemara xepokana iki, moa chonka westíora baritia, ja Sedequías apo iká inontian kaman.

3 Moa basiaitianra ja jemamea jatíbi jaton jawékiati pikin keyokana iki, senentianhinbira ja baritianbi jawen chosko oxe itin, iskon neteya iketian, ja jemamea jonibo moa ikonbiresi jawékiatinin ikana iki, itan ja jonibaon pitibobira yamaa iki.

4 Jatianra ja jema katea ani chité kiniakana iki, jaskaaxa ja Babilonio sontárobaon jato xepoa ikenbi, ja apo jatíbi jawen sontároboya ja jemameax ja yamébi jabákana iki. Ja rabé chiké ikáinoa xepótininra pikókana iki, ja apon xobo patax joa banábo ikátoninbi, Jordán teshanpain bai kaatoninra bokana iki.

5 Ikaxbira Babilonia sontárobaon, Sedequías chibankana iki, boxonra Jericó mai teshanpainoa nokokana iki. Jatianra jawen sontárobo, jatikaxbi já potabaini moa janbiskana iki.

6 Jatianra apo Sedequías jawen bakeboyabi yatanxon, Babiloniabaon, ja Babilonia apoiba bokana iki, Hamat main iká Ribláin. Jainxonra Nabucodonosornin Sedequíassen masá teneti yoia iki,

7 itan jawen jishnonbira, jawen bakebo textexon retekana iki. Jatianra ja Sedequíasbiribi, bero tsekananxon cadenanin nexaxon, Babiloniain boti jato yoia iki.

Babiloniabaon Dios rabiti xobo ras akana iki

(2 Cr. 36.17-21; Jer. 39.8-10; 52.12-30)

8 Moa Nabucodonosor Babiloniain apo iká, chonka iskon baritia iken, jawen pichika oxe itin kanchis neteya iketianra, Nabuzaradán apo koirannai sontárobaon koshi Jerusalénhain nokota iki,

9 jainxonra ja Ibo rabiti xobo, apon xobo, jainoax ja jemamea jatíbi xobobo menoa iki, ja kikin jonibaon xobobopa-rira aká iki,

10 jainxonra ja chibani jabé boá sontárobaon, ja Jerusalén katea ani chikébo ras akana iki.

11 Japekáora Nabuzaradánman jawen sontárobo betan, ja Jerusalén jemanko

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

texea jonibo, itan ja Babilonia apo betan
moa noa ibanon ika jonibo, jainoax
jawéki atin menín jonibo, jato reken
bokanontian texeabo, jatíbi jabo jato
yatanxon Babiloniain bokana iki.
12 Ja kikínbires jawebioma jaweti joni-
resa, jainbi jenekana iki, abákanon jain
uva waiati maibo orokin ixonra jene-
kana iki.
13 Babiloniabaonra, rabiti xobo mera-
noa bronce akana jawékibo toekana iki:
witábo, jainoax jaki koshiabo, jainoax
jain onpax akanai ani tanki, jatíbi bron-
cera Babiloniain bokana iki.
14 Jain chiimapo ati kenchá, palabo,
besteti keskábo, cucharonbo, itan
jatíbi bronce akana jan rabikin atibora
bokana iki.
15 Jaskáribiakinra ja sontarobaon
koshin, jatíbi oro akana jawékibo betan
plata akana jawékibo boá iki: jan tsiste
biti kenchábo, itan kenpobo.
16 Jatian ja rabé witá, jainoax jan
onpax ati ani tanki, itan ja Ibo rabiti
xobo jan koshiati apo Salomónman jato
amaabora, jaweti iweyaki iká iki ixon,
topontikoma iká iki.
17 Ja witábaon keyára iká iki posaka
metro winoabo, ja pekatenra iká iki
rabé metro keyá bronce tapo, ja kate-
maira kini werebaina, itan ja granada
bimi keskaraton raoakanabo iká iki.
Jatíbi jabora broncebires iká iki.

Judá jonibo yatanxon wetsa main bokana

18 Ja apo koirannai sontárobaon
koshi Nabuzaradánmanra Seraías,
kikin sacerdote, ja rabé itin iká ikon
sacerdote, Sofonías, jainoax ja rabiti
xobo xepoti koirannai kimisha joni jato
yatana iki.
19 Nabuzaradán betanra jawen joni
koshibaon, israelita ja sacerdotemabo
jato yatana iki: ja sontárobaon koshi itan
ja jemamea pichika joni jan apo eseai, ja
sontáro iti joni biai jaton koshi, jainoax
ja sokota chonka onankana kikin jonibo.
20 Nabuzaradánmanra jatíbi jabo
Ribláin, ja Nabucodonosor ikain jato
boá iki.
21 Jainxonra apon, Hamat mainxon
retenon ixon jato yoia iki. Jaskáxonra
Judá jonibo, jaton mai ochóbires jato
bokana iki.

Ja texea israelitabo Egiptonko jabata

(Jer. 40.7-10; 41.1-3, 16-18)

22 Safánman baba, Ahicamman bake,
Gedalíassa, Judáin baneta jonibo
jato ikinnon ixon, Babilonia apon
Nabucodonosornin jaton koshi iti janea
iki.
23 Jatian ja Judáinoa sontárobaon koshi-
bora, jawen jonibo betan jaskara ninkatax,
Gedalías betan yoyo iki, Mizpánko bokana
iki. Jábo iká iki, Nataníasnin bake, Ismael;
Careanin bake, Johanán; Tanhúmetnin
bake Seraías, Netofainoa; jainoax
Jaazanías, Maacainoa westíora jonin bake.
Jaton jonibora jato betan bokana iki.
24 Jabora jawen sontároboyabi,
akonkin senenhanoxon Gedalíasnin jato
yoia iki, Babilonia sontárobaon koshi-
boki rakéyamakanwe akin, ja mainra
jakonbires mato jati iki, jatianra ja
Babilonio apo maton yoiti ixonti iki,
jaskataxa mato jakonbires iti iki, akin.
25 Ikaxbi jawen kanchis oxe itinra,
Ismael, ja Nataníasnin bake, itan
Elisamanin baba, ja Judáinoa apon
rarebo, chonka jonia Mizpánko nokota
iki. Jainxonra jatixonbi ja Gedalías,
itan ja Judáinoa sontárobaon koshibo,
jainoax ja jabé iká Babiloniainoa jonibo,
jato retekana iki.
26 Jatianra Babilonia sontároboki raketi,
yosiboyabi bakebo itan jatíbi sontárobaon
koshibo, Egiptonko jabati bokana iki.

Babilonia apon Joaquín pikoa

(Jer. 52.31-34)

27 Ja Judáinoa apo Joaquín, moa
kimisha chonka kanchis baritia presoa-
kana ikenra, moa baritia chonka rabé
oxeya iketian, jawen rabé chonka

kanchis nete itin, Evil-merodac,
Babiloniain apo ikí peokoota iki, janra
jawen noibamisti shinan Joaquín
oinmaxon, cárcel meranoa pikoa iki,
28 jakonhakin jakinxonra, ja Babilo-
niainoa apo ikábo bebonbires iresama
imaa iki.
29 Jaskáara Joaquínman, jayá preso
ipachoai chopabo moa sawekin jenea
iki, jatianra mawatai kaman apo
betanbi pii jaa iki.
30 Jaskáaribakinbira, Babilonia apon,
jan jawen jawéki biti netetiibi Joaquín
koriki menia iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ESDRAS

Jakiribi banéxon benaakin Dios rabiti xoboakana

Ciro apon ja senenhati koshi joi
(2 Cr. 36.22-23)

1 1 Ja Ciro, Persia mainmea apo iká, jawen reken baritia iketianra, profeta Jeremías meranxon Ibon joi yoia senenti kopí, Ibonbi Ciro amaa jawen mainxon jatíxonbi ninkáti ja senenhati koshi joi pikoa iki, ja joira joinres itan kirikainribi wishaxon jato onanmaa iki, jara iká iki neskati iká:

2 "Ea, Ciro, Persia aponra onankanon ixon neskara yoiai: Ja Ibo, jatíbinin Diossenra, nato mainmea jatíbiainoa apo ea imake, janra ea yoike já rabiti xobo ja Judá main iká Jerusalénhain en ati.

3 Jaskara iketian, Ibon joni ikax mato israelitabo wetsabires inonbi, Diossen mato akinbanon, Jerusalénhainra mato kati iki, Ibo rabiti xobo jato amaira mato kati iki, ja Ibo, Israelnin Dios, ja Diossa Jerusalénhain jake.

4 Ja mawátiainoax texeax nenobi jakanabora, ja patax ikábaon akinti iki, plata, oro, jainoax waka itan wetsa jakon jawékibo menikin, ja Jerusalénhain Dios rabiti xobo jan akantiboribi", iki ikábo.

Israelitabo jakiribi Jerusalénhain banékana

5 Judá itan Benjamín jonibaon koshibo, sacerdotebo, Levitabo, jatíbi jato Diossen jain kati shinanmaabora, Ibo xoboaxoni Jerusalénhain bonox benxokakana iki.

6 Jatíbi jato patax ikábaon jato akinkin menikanara iká iki plata, oro, jakon jawékibo, jainoax waka, kopí jawékibo, itan jaton shinamanbi jato menikana meskó jawékiboribi.

7 Jatian apo Cironbiribira, ja Nabucodonosornin Jerusalénhain iká Ibon xobonkonia jawékibo, ja Babiloniain boxon jaton diossen xobonko akábo, jato menia iki.

8 Ja jawékibora apo Ciron jato banea iki, Mitrídatessa jato menimaa iki, ja koriki koirannai iketian, jakopi jawékibo toponkin seneaxonra, Judá mainmea jaton joni koshi iketian Sesbasar menia iki.

9 Ja jawékibo toponkanara iká iki: kimisha chonka oro tazón, waranka plata tazón, rabé chonka iskon chichika,

10 kimisha chonka oro pocillo, chosko pacha chonka plata pocillo kikinmatani, itan waranka beshé jawékiboribira ja iki.

11 Ja oro betanbi plata jawékibo toponara, pichika waranka chosko pacha iká iki. Jatíbi ja jawékibora, Sesbasarnin Jerusalénhain jakiribi boá iki, ja yatanxon bokana jonibo betan Babiloniainoax baneti kakin.

Benáakin jaskáakin Dios rabiti aká

3 1 Ja kanchis oxe itin, ja israelitabo moa jaton jemanbo jakana iketianra, jatíbi jonibo Jerusalénhain tsinkikana iki.

2 Jatianra Josadacnin bake, Josué, itan jabé iká ikon sacerdotebo, ja Salatielnin bake, Zorobabel, itan jawen rarebobo, jabora jainxon yoinabo jatiobi keyokin menoti Israelnin Dios axoni teekana iki, Diossen joni Moiséssen esekan yoiai senenhakin axoni.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

3 Jainxon yoina menoti makan
tsamankanara iká iki ja ikátiainkoribi
akana, ja mainmea joniboki rakéa-
nanbira akátikanai, yamékiritiibi
itan yantántii, Ibo axonkin jain axon
yoinabo jatiobi keyokin menokin.
4 Ja esé wishakan yoiai senenhakinra
Peotabaon fiestaribi akana iki, jaskati
axea ixonra, Dios axonkin netetiibi
yoinabo jatiobi keyokin menokana iki,
jatí icha ati yoiatiibo.
5 Ja netetiibi akai keskáribiakin itan
oxe bená iketian akai keskáribiakinra,
Ibobiribi axonkin fiesta ati iketian
yoinabo jatiobi keyokin menoxonkana
iki, itan jaton shinanmanbi Ibo jawéki
menikanaboribi menokana iki.
6 Ja kanchis oxe itin reken nete iketian
peoxonra, Ibo menikin yoinabo jatiobi
keyokin menoxonkana iki, ja Ibon
xoboakin peokanamapari ikenbira
akana iki.
7 Japekáora ja makan xoboaibo, itan
jiwi xoboaibo jato koriki menikana
iki, jatian ja konxán Líbanoainoa Jope
kaman boti kopira, Tiro betan Sidón
jonibo piti, xeati, xeni jabo jato meni-
kana iki, Ciro, Persia apo ixon jain
senenres boti jato yoia iketian.

Dios rabiti xoboakin peokana

8 Ja Salatielnin bake, Zorobabel
itan Josadacnin bake Josué, jainoax
wetsa ikon sacerdotebo, itan Levitabo,
itan jato yatanxon bokana jakiribi
Jerusalénhain joabo, jatíbi jabaonra
Diossen xobo jakiribi akin peokana iki,
ja Jerusalénhain moa jakiribi bekana
rabé baritia itin rabé oxeya iketian. Ja
rabé chonka bebon baritiaya levitabora,
ja tee akanaibo ointi jato imakana iki.
9 Josué, jawen bakebo, itan jawen
wetsabo, jainoax Cadmiel, itan jawen
bakebo, jabaonra Judakan chiní
bakebobires ixon, ja Henadadnin
chiní bakebo, itan jawen bakebo,
jainoax jawen wetsa levitabo betan,
westíora tsamábicho akana iki, ja
Dios xoboaxoni teetaibo jaskaaxon
jato ointi kopí.
10 Ja Ibo xoboaxoni teetaibaon jan
peoti makan rakankanaitianra, sacer-
dotebo jain charókana iká iki, jaton
chopa sawéyabo, itan trompetayabo.
Ja Asafnin chiní bakebo levitabaonra
jan Ibo rabiti platillobo bokana iká iki,
Israel apo ixon, Davidkan jaskara akanti
yoia iketian.
11 Jatíribibo Ibo rabii bewaitianra,
wetsabaon ikinna iki: “Ibo irake
akanwe, jara jakon iki, janra Israelbo
jatíbitianbires noike”, akinbo. Jatíbi
jonibora raroi saí ikana iki Ibo rabii,
jakiribi Ibo xoboaxonkin tee peokan-
ketian.
12 Ikaxbi icha sacerdotebo, Levitabo,
jainoax ja rarebotiibi iká jaton koshibo,
jabora moa yosibo ikana iki, jaskara
ixonra japari akana Diossen xobo oin-
kana iká iki, jaskatira jakiribi ja Diossen
xobo benaakin akin peokana oinnax
winii saa ikana iki. Jaskakanaitianra
icharibi jatíribibo raroi saí ikana iki.
13 Ja raroi saí ikaibo betan ja onisi
winikanaira, tsonbi onantikoma iká iki,
kikin ochóxonbi ninkatira saa ikana iki.

Apo Ciron koshi joi kirika merakana

6 [Jaskarabo inontianra, Dario iká iki
Persiainoa apo, janra ja Jerusalén
iká mainko jato ikinna koshi Tatnai
kirika bomaa iki, Ciron aká koshi joi
kirika benanon ixon, ja israelitabaon
jakiribi Ibo rabiti xobo ati yoii iká.]
1 Jatianra apo Darionin jato yoia iki,
ja Babiloniainoa jakon kirikabo jain ati
ikainko benxokaata kirikabo, jakon-
hakin oinpakekanti.
2 Jatianra Media main iká Ecbatana
jeman, jain apo iká xobonkonia,
westíora kirika nokokana iki, neskati
iká wisháya:
3 “Ja apo iká, reken baritia ike-
tianra, Ciro, ja apo ixon ja senen-
hakanti joi pikoa neskara iká iki: Ja
Jerusalénhainoa Diossen xobo yoiira

neskata iki: Jaki koshiti makanbo
rakanxonra ja Diossen xobo jakiribi
akanti iki, Dios menikin jainxon yoina
menokanti kopí. Ja Diossen xobora rabé
chonka kanchis metro keyá iti jake,
jawen naxbára rabé chonka kanchisibi
iti iki;
4 jainxonra, ani makan jatiobibo
kimisha joyó akátiibi, jiwi benáshaman
westíora joyó akanti iki. Ja jatí jawen
kopí ikábora apon koriki koiranaiton
kopiáti iki.
5 Ja Jerusalénhain iká Diossen xobon-
konia tsekaxon, oro vasobo, betan plata
vasobo, Nabucodonosornin Babiloniain
boabora, jakiribi Jerusalénhain boxon,
Diossen xobonko ja ikátiainkoribi maton
ati iki", iki iká.

Apo Darionin kirika bomashokoa

6 Tatnai jaton joni koshi iketian,
jainoax Setar-boznai betan jabé ikáboribi ja bari kaiori iká Éufrates paro
mainmea joni koshibo iketianra, apo
Darionin koshi joi jato bomaa iki
neskáakin: "Jerusalénhainoax pikókanwe,
7 jato teayamakanwe, ja judíobaon joni
koshin, itan jaton wetsa koshibaonribi
ja moa ikátiainkoribi Diossen xobo abákanon.
8 Aríbaxonbira en mato yoiai,
jaskáaxon ja israelita joni koshibo,
Diossen xobo akanaitian maton jato
akinnon ixon: Nokon koriki koirannaira
en yoiai, ja bari kaiorikea Éufrates paro
main ika jonibo jato kopí yokáti. Ja
koríkininra jan tee ati jawékibo kopiati
iki. Ja tee jenekanaketianra winómayamakin kopiati iki.
9 Jaskáribiakin, netetiibi ja Jerusalénhainoa sacerdotebo jawenbi maxkámayamakin, jatíbi ja maxkatabo yokákanaitian jato menikanwe, waka bake
benebo, carnerobo, iamax carnero
bakebo, ja Dios menikin jatiobi keyokin
menoxontibo. Jainxonribi menikanwe
trigo, tashi, uva xeati iamax xeni,
10 abákanon naikanmea Dios jawen
keenshaman jawékibo menoxonkin, itan
ea apo iketian, eki itan nokon bakebokiribi orankin.
11 Jainxonra en yoiribiai, jaweratonki nato en yoia ati ikenbi yoitimakin
senenhayamai, jara jawen xobo natapotibi kenshoxon pibebainkin chachixon
reteti iki, jatianra jawen xobo keyokin
ras akana, manish tsamana keská baneti
iki.
12 ¡Jatian jain jawen jane iti Jerusalén
Diossen katota ikenbi, ja Ibo rabiti
xobonko atikoma jawéki imaibo, jato
jakonma imaibo, tsoa apo inonbi iamax
jawerato mainmeabo inonbi, jato keyobanon! Ea, Darioninra jaskara akanon
ixon koshi joi en menike. Ja yoia keskáshaman senenbanon", iki iká.

Jankenhai kaman tee akana

13 Ja bari kaiorikea Éufrates paro
mainmea jato ikinna joni koshi, Tatnai,
itan Setar-boznai, itan jabé ikábaon,
apo Darionin jaskara ati koshi joi
menia, jatíbi ja yoia keskáshaman
senenhakana iki.
14 Jaskaaxonra ja israelitabaon joni
koshibaon, jakiribi ja xoboakin peoxon
jeneyamakin tee chibankana iki, ja
profeta Hageo betan Idokan bake
Zacaríassen yoia chibankin. Jainxon
rabiti xobo jakiribi akin jankenhakanara iká iki, ja Israelbaon Diossen yoia
keská, itan jaskara akanon ixon ja Ciro,
Dario, Artajerjes ja Persia apobo ixon
jato yoia keskáshaman.
15 Ja Diossen xobo jakiribi akin jankenhakanara iká iki, ja Dario persiain
apo iká moa jawen sokota baritia itin,
Adar oxe kimisha neteya iketian.

Pascua fiesta akin ja Ibo rabiti xobo menikana

16 Ja sacerdotebo, Levitabo, jainoax
jatíbi ja yatanxon bokana jakiribi joá
israelitabora, já rabiti xobo Dios menii
raroshamanhanan fiesta akana iki.

17 Ja akanontianra, Dios menikin retekana iká iki, pacha waka bake benebo, rabé pacha carnero, chosko pacha carnero bake, itan chonka rabé chivoribi, israelitabo tsamábotiibira westíorabo retekana iki, jatíbi jonibaon ocha kopi.

18 Japekáora, ja Jerusalénhaixon Dios rabiti kopí, ja sacerdotebo jatian tee akí ikantibo jato axonpakekana iki, jatian Levitabora jaton ati tee ikáinkobiribi jato imapakekana iki, ja Moiséssen kirika wishakan yoiai keskáain.

19 Ja yatanxon bokana jakiribi beabaonribira, Pascua fiesta akana iki, ja reken oxe chonka chosko nete iketian.

20 Ja sacerdoteboya, levitabora, Dios bebon jakon inox chokíkana iki, jaskatira jakonshamanbo ikana iki. Jaskara ixonra, ja yatanxon bokana beabo kopí, itan jato betan sacerdotebo kopí, jainoax jatobi kopíribi, Pascua iketian Dios menikin yoina retekana iki.

21 Jatíbi ja yatanxon bokana bea israelitabaonra Pascuatian pikana iki, ja ikon Dios ikonhayamaibaon akanai jawekibo janetaanan, ja israelitabaon Ibo Dios chibannox jato ikánabo betanbi.

22 Kanchis nete kamanra, levaduraoma aká panman fiesta akí raroshaman ikana iki, Ibonbi jato kikinhakin raromaara iká iki, jan amaaton ja Persia apon, ja israelbaon Dios jainxon rabiti xobo jakiribi akanon ixon jato akinna iketian.

Jabé ikábo betan Jerusalénhain Esdras nokota

7 1 Jaskara iká pekáo moa basi iketian, Artajerjes, Persia apo iketianra, Esdras janeya westíora joni jaa iki, jainoax pikota jawen kikin reken papabora iká iki Seraías, Azarías, Hilcías,

2 Salum, Sadoc, Ahitob,

3 Amarías, Azarías, Meraiot,

4 Zeraías, Uzi, Buqui,

5 Abisúa, Finees, Eleazar, itan Aarón, jara tsoa ikámatianbi japari ikon sacerdote iká iki.

6 Nato Esdrassa iká iki, ja Moisés meranxon Israelbaon Diossen jato esé menia kikinhakin onanna, itan Ibon akinnai joni, jaskara iketianra apo Artajerjesnin jatíbi jan yokatabo menia iki. Jaskatira Esdras, ja Babiloniainoax,

7 Jerusalénhain baneti kaai westíora tsamá israelitabo betan kaa iki. Jato xaran iká iki sacerdotebo betan Levitabo, bewaibo, xepóti koirannaibo, itan Dios rabiti xobonko teetaibo, jatianra iká iki ja Artajerjes apo iká moa kanchis baritia.

8 Ja Artajerjes apo iká moa kanchis baritia jawen pichika oxe iketianra, Jerusalénhain Esdras nokota iki,

9 ja baritia reken oxe, reken nete iketianra Babiloniainoax kaai pikota iki, jatianra ja chosko oxe kaax, ja baritiaribi pichika oxe, reken nete iketian Jerusalénhain nokokana iki. Diossen jakonhakin akinnara nokota iki.

10 Jatianra Esdrasnin shinanna iki ja Ibon esé onanboresti, itan jan yoiai keskati iti, jainxon ja esébo itan ja koshi joibo israelitabo jato axeati.

Artajerjesnin kirika wishaxon Esdras bomaa

11 Esdras, sacerdote itan jato axeai ikax, Ibon Israel menia jatíbi koshi joibo, itan esébo onan iketianra, apo Artajerjesnin nato kirika wishá neskati iká menia iki:

12 "Ja icha mai iboa apo Artajerjesninra, ja sacerdote itan ja naikanmea Diossen esé onan ixon jato axeai joni Esdras, saludanai.

13 Jatíbi israelita nokon maibotiibi ikábo Jerusalénhain miibetan bokasaibora moa bokanti atipanke ixonra en yoike, levita itan sacerdoteboribira moa kati atipanke.

14 Judá mai itan Jerusalén jemaki jawekeska iki ixon ointira, ja apon

jawen kanchis joni, jan shinankinnaibo betan rabéxon mia raanai, ja Diossen esekan yoiaibo min kikinhakin onanna iketian.

15 Jan shinanman akinnaibaon, itan apon jawen shinanmanbi, ja Jerusalénhain jaa Israelnin Dios menia plata itan orobo botanwe,

16 jainoax jatíbi plata itan oro nato Babilonia mainmea min biti atipanabora min boti iki, ja Jerusalénhainoa Dios rabiti xobo jan ati, jonibo betan sacerdotebaon jaton shinanmanbi meniaiboribira min boti iki.

17 Nato korikinin marowe waka bake benebo, carnerobo, carnero benebo, jabé axon meniti bimi berobo, itan uva xeati, ja jawékibo maton Dios menikinra, Jerusalénhainoa Dios rabiti xobonko makan tsamanaton petipinxon min menoti iki.

18 Oro itan plata texeatonki maton jawe ati iki ixonra, ja mibé ikábo betan min shinanti iki, ja Dios keenai keskáakin.

19 Ikaxbi, ja Diossen xobonkoxon já rabikin ati jawékibo mia meniabo, Jerusalénhainoa Dios banekin miinbi menitanwe.

20 Wetsa jawéki mato maxkatabo, ja Dios rabiti xobo meran tee atibora, nokon jawéki jain benxoati xobonkonia maton biti iki.

21 Jatian ea, Artajerjes apo ixonra, en mato koshi joi yoia, jatíbi koriki koiranaibo ja bari kaiori iká Éufrates paronkoniabaon, sacerdote itan ja Diossen esé onanxon jato axeai Esdrasnin yokatabo, jatíbi jawéki washiyamakin menikanti,

22 kimisha waranka kimisha pacha kilo kamanra plata menikanti iki, rabé chonka rabé waranka litro trigo, rabé waranka rabé pacha litro uva xeati, rabé waranka rabé pacha litro xeniribi, jatian tashira, ja yokatati menikanti iki.

23 Jatíbi jawen xobonko teekin ati jawekibo mato Diossen yokata, basiamakin jatíbi menikanwe, ja apon bakeboki, itan jawen mainko masá teneti raanaketian.

24 Onankanwe ja apo kopiati, tee kopi kopiati itan jawéki ati kopí kopíatibora, ja sacerdotebaon, levitiabaon, bewaibaon, xepóti koiranaibaon, ja Diossen xobonko teetaibaon, iamax wetsabires inonbi ja Dios rabiti xobonko teetai jonin atima iki.

25 Mia, Esdras, ja min Diossen mia onan shinan menia kopi, jan jato joi benxoakinti itan jan jato ikinti joni koshibo janewe, abákanon Éufrates paro bekeiba iká mainmea ja bari jikiaiori iká jatíbi jonibo atikeskabiakin jato joi benxoaxonkin. Jatiribi jonibora moa min Diossen esé onanbo iki; ja onanamabora min jato axeati iki.

26 Jaweratobaonki min Diossen esé senenhakashamai, itan ea apon esébo senenhayamai, jabora jatianbi reteti iki, wetsabora wetsanko raankanti iki, wetsabora korikinin kopíamakanti iki, iamax wetsabora cárcel meran raankanti iki", akin wishaara iká iki.

Esdrasnin orana

27 Jatianra Esdrasnin neskáakin orana iki: "Non papabaon Ibo Diossa jakon iki, jaskákinra Jerusalénhainoa Ibo rabiti xobo jato amanon ixon, apo shinanmaa iki,

28 jawen noi shinanman amaara apon, itan jan eseaibaon jainoax jawen iresama jonibaon ea koshi shinan menia iki, jan akinnara Jerusalénhain ebé baneti kati israelita iresamabo en jato tsinkiti atipana iki", akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

NEHEMÍAS

Jakiribi Jerusalén jemaanon ixon Artajerjesnin Nehemías raana

Nehemíasnin jawen kaibobo kopí orana

1 [1] Nato riki ja Hacalíassen bake Nehemías iká joi. Artajerjes apo iká rabé chonka baritia iketian, ja Quisleu oxenra, ea Nehemías iká iki, Susa jemanko, jain ea ikenra,

[2] nokon wetsa Hanani jaweti joni betan Judáinoax joax eki nokota iki. Jatianra ja Jerusalén itan ja jabáketian boyamakana judíoboki jawekeska iki ixon en jato yokata iki.

[3] Jatianra ea yoikana iki: "Ja yatanxon bokaskanabi jabatax ja mainbi banetabora, kikinshaman atikomabires jawékiain ikanai, jainoaxa rabin meranbires ikanai. Jerusalén chikébora moa poxakana iki, jawen xepótibora moa keyokin menokana iki", akin.

[4] Jaskara joibo ninkataxa, ea yakatax winia iki, jaweti netera ea kikinbiresi onisa iki, jaskákinra en ayunana iki, jainxonra ja naikanmea Dios en yokata iki;

[5] jatianra en yoia iki: "Ibo, naikanmea Dios, koshi itan onsá Diossé, mia noiabo itan yoiti ixon min ati yoia joi senenhaibora, jato betan ja senenhabekonti joi min akábo, akonkin jatibitian min jato senenhaxonai;

[6] enra mia yokatai ja netenyabi yamé, ja min joni israelitabo kopí en oranai, min ea ninkáxonon ixon. Enra onanke, noa israelitabo miki ochaara ikon iki, ¡Nokon rarebobo betanbira ea miki ochaa iki!

[7] Mii bebonra noa jakonmabires iká iki, min joni Moisés meranxon min noa menia ja senenhati joibo, ja esébo itan min koshi joibora non senenhayama iki.

[8] Min jato yoini shinanwe, noa ochaketian jatíbiain maibotiibi noa janbisatira min yoia iki;

[9] ikaxbi miki yoitixon, ja ati min yoia joibo non senenhaketian, jatíbiain maibotiibi janbisa ikenbi, ja mai pasennenainoabi min noa biti iki, jakonbires jatinko jain min xobo iti min katotainko jakiribi noa boti min noa yoia iki.

[10] Min yonotibo itan min jonibo riki noa, min ani koshi shinanman jakonmainoa kopiaxon min noa biribaa iki.

[11] Ibó, enra mia yokatai, ja en mia orana ninkawe, itan jatíribi min yonotibaon mia yokataboribi ninkáwe, jaton shinanra mia rabitires iki. Jainxonra en mia yokáribiai, jakonbires min ea imanon, itan apon ea noibanon ixon shinanmawe", akinra en aká iki. Jatianra ea iká iki ja apo Artajerjes xeamai teetai.

Artajerjesnin Jerusalénhain Nehemías raana

2 [1] Jatian rabé chonka baritia Artejerjes moa apo iká iketianra, Nisán oxe iketian, wetsa nete apo xeamaitian jan ea oinna kikin onís

[2] iketian ea yokata iki: —En oinnara mia kikinni onisa iki. ¿Jáweki mia winota? Miara isinai jisáma iki, jaskara ikaxa min atikoma jawéki jake —akin. Ea jaskáara ani raketen ea yatana iki,

[3] jatianra en apo yoia iki: —¡Nokon apo ikaxa jatíbitian mia jake! ¿Jawekeskatiki ea onístima iki, jain

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

nokon anibo minmeeta jema moa jakon-
mayona iketian, jainoax jawen xepótibo
moa menokana iketian? —akin.
4 Jatianra ea apon yokata iki:
—¿Jaweki en mia axonti iki? —akin.
Jatianra ja naikamea Dioski menikaa-
tanan,
5 ja apo en yoia iki: —Min shinanna
jakon itan min oinna ea akinti jisá
iketian, ja Judá jema ikainko min ea
rannon ixonra en mia yokatai, jainra
nokon anibo minmeeta iki, kaxon jaki-
ribi en jemaatanon —akin.
6 Apon ea yoyo akaitianra, jawen awin
já patax yakata iká iki, janra ea yokata
iki: —¿Ja mia kaaiki jawetio basi iti iki?
¿Jawetianki mia joríbati iki? —akin.
Jatian kaax jatio basi iti en yoiara, ea
raantinin keena iki.
7 Jainxonra en yoiribia iki, jan oinna
jakon iketian, bari kaiorikea Éufrates
paronkonia, joni koshibo boxonti kirika
wishaxon ea meninon ixon, Judáin kaai-
tian jaton main ea winómakanon ixon;
8 jainoax wetsa kirika wishá Asaf
boxontira en yokata iki, ja apon, nii
koiranna ixon, Dios rabiti xobo xepó-
tibo ati, makan chiké xepóti ati itan ea
jain jati xoboati ea jiwi meninon ixon.
Jatianra jakonbires Diossen ea akinna,
apon jatíbi jawéki ea menia iki.
9 Ja bari kaiorikea Éufrates paron-
konia joni koshiboiba nokóxonra, apon
kirika bomaabo en jato menia iki,
westíora tsama kabáyonin boaibo sontá-
robora ea koiranni ebetan bokana iki,
ja sontárobaon koshin ikinhanan jato
koirannayabo.
10 Ikaxbi ja Horónhainoa Sanbalat,
itan ja amonita joni koshi Tobíasnin
ninkatara, ja israelitabo jato akinnai
joni nokota, kikinshaman jaton keenma
iká iki.

Jakiribi jema katemakin chikéti tee

11 Jain kati kikin ochó ikenbira
ea Jerusalénhain nokota iki. Jatian
kimisha nete moa jain ikaxa,
12 yamé wenitax, pikókaini jaweti
joniya ea kaa iki, ixonbira Jerusalénhain
ja ati ea Diossen shinanmaa tsoabi en
yoiayamaa iki. Wetsa yoinabo boya-
makinbira, jan peyakax ea kaai yoina-
bicho en boa iki.
13 Ja yamébira mai Teshanpaori iká
xepótinin pikotax, Dragón jene joko-
naiori iká manish potati xepótiain ea
kaa iki, Jerusalén chikéki jawekeska iki
ixon en oinnara, moa poxaxon jawen
xepótibo menokana iká iki.
14 Japekáora ja jene jokonai xepótiori,
itan ja apon ianshoko ikáori ea kaa iki;
ikaxbira ea jain kaman nokóyamaa iki,
jan peyakax ea kaa nokon yoina, jain
winóti atipanyamaketian.
15 Yamépari iketianra wean kaaori
mapéxon, ja chikéki jawekeska iki ixon
oinna pekáo, ja teshanpaori iká xepó-
tinin jikiax, jainoax ea katanainko jaki-
ribi ea kaa iki.
16 Ea jain katana, itan, ja akí ea kata-
naribira joni koshibaon onanyamakana
iki. Jatian kamanbira ja Sacerdote
judíobo, ja iresama jonibo, jaton joni
koshibo, itan jan ea tee akinti jonibo
jawebi en jato yoiamapari iká iki.
17 Jaskara ikenra en jato yoia iki:
—Matonbira kikinhakin onanke noara
jakonmain iki ixon, Jerusalénra moa
jakonmayonpaketai, xepótibora moa
menokana iki. Ebetan rabékanwe,
Jerusalén chiké benaakin aríbanon
akanwe, jatianra moa noki shirokan-
tima iki —akin.
18 Jatianra Diossen akonbireskin
jakonhakin ea akinna en jato yoia iki,
jainxon apon ea yoia joiboribi en jato
yoia iki, jaskáakin en jato yoiara neská-
kana iki: —¡Jakiribi chiké ati tee moa
peonon akanwe! —iki. Jatianra kikin
jakon shinanyanix, nonra ati atipanke,
ati riki, iki yoianankana iki.
19 Ikaxbira ja Horónhainoa Sambalat,
ja amonita joni koshi Tobías, itan
ja árabe joni Gesem, noa jaskatai
onanax noki shiroi, itan noa jawemabi

shinankin noa rabinhai neskákana iki:
—¿Jawe akasiki mato iitai? ¿Matonki
apo jakonmaati shinanai? —ikibo.
20 Jaskákanaibira en jato yoia iki: —Ja
naikanmea Diossenra noa bebonmati iki.
Jatian noa jawen yonotibaonra jakiribi
chikékin peoai, matonra noa jawe yoiti
yamake, itan jawe ointi yamake, matoma
riki ja Jerusalén jan koshiaabo —akin.

Jaton rawibo israelitaboki shiroa

4 1 Non jakiribi chiketai onanaxa
Sambalat kikinbiresi sinata iki,
jaskatira jakonma shinanmam imaa,
noa judíoboki shiroi peokoota iki,
2 jabé ikábo bebonmeax itan Samaria
sontárobo bebonmeaxa neskata iki:
"¿Jaweki nato onitsapi judíobaon
shinannai? ¿Jatonmein shinannai
nenonxon jakiribi Dios yoina menoxonti?
¿Westíora netebi tee keyotimein shinan-
kanai? ¿Ja manish tsama menotainoa bená
makanbo bitimein shinankanai?" iki.
3 Jatian já patax itina ja amonita
joni Tobías ishokoa iki neskati: "Ja
chiké akanaipari oinkanta, ¡Westíora
maxó awinmanbira jain neexon poxati
atipanke!" iki.

Nehemíasnin orana

4 Jatianra en orana iki: "Non Diossé:
Ja noki shiroi jaskákanai ninkawe.
Jabo noki shiroai keskáakin wetsabo
jato amawe, jaton rawí jato bebon koshi
ixon, yatanxon wetsa main jato botan-
kanon ixon jato amawe.
5 Jakonma akana iketian jato shinan-
xonreswe, jaton ochan shinanbeno-
yamawe, jakiribi chiketi teetaibokira
jakonmai shirokanke", akin.

Rawíbaon jakonma joi ninkámaa

6 Ja chiké akinra non chibanresa iki,
naponbekon senenra jawen keyá moa
non aká iká iki. Ja teetai jonibora kikin
rayáshamanbo ikana iki.
7 Ikaxbi ja Sambalat, Tobías, árabe
jonibo, Amón jonibo, jainoax Asdod
jemamea jonibora, jaskáakin ja
Jerusalén chiké ras ika kinibo jakiribi
non xépokin peoketian onanax, noki
kikinbiresi sinákana iki,
8 jatianra jatikaxbi tsinkixon shinan-
kana iki, ja Jerusalénhain teetaibo
betan reteananti, jaskáaxon moa
shinan tsokasmaxon noa tee jenemati
shinannax.
9 Jatianra noa akinnon ixon non Dios
orana iki, jaskáaxonra noa akanna-
ketian, netenyabi yamé jabaon noa
koiranti jonibo non imaa iki.
10 Ikaxbi Judá jonibo neskati yoyo
ikana iki: "Non koshira moa yamake,
ja chiké ras ika potatira ichabires iki,
nato chiké jakiribi benáatira moa non
atipanyamake" iki.
11 Jatian non rawíbaonbiribi shinanna
iki, ja noa ikain weixon noa retexon,
non akai tee moa ayamanon ixon noa
bechitei bekanaibi non ointima.
12 Ikaxbi jatiribi jato ochoma jaa judío-
baonra, basimabo joxon noa yoikana
iki, ja jonibaon jatíbioxon noa akí beka-
naibo.
13 Jaskara ikenra en jato yoia iki, ja
rarebobires biananax ja chiké ras iká
pekáobo iti, ja chiké keyáma ikainbo iti,
itan ja chiké ras iká kininkobo iti, jaton
espadayabo, jaton wanin kenshoyabo,
jaton pia itan kanótiabo ikanti.
14 Jatianra rakékanai oinxon, ja kikin
jonibo itan jato ikinna joni koshibo,
jainoax wetsa joniboribi en jato yoia iki:
"Jatoki rakéyamakanwe. Shinankanwe,
Ibora ani koshi iki, itan onsá iki, jaskara
iketian maton kaibobo kopí, maton bake
benbobo betan maton bake ainbobo
kopí, maton awinbo betan maton
xobobo kopí reteanankanwe", akin.
15 Jatian ja non rawíbaon moa noa
benxokaatabo onankanketian, itan
Diossenbi jaskáaxon noa ati shinanabo
jato ras akanana onankanketianra, ja
chiké tee akí jatikaxbi noa boribakana
iki, noa westíorabora non apachoai tee
non aríbakana iki.

16 Ja netera naponbekon senen jatí icharibi nokon joni teeti peokookana iki, jatian jatí icharibi ikana iki jan reteananti tsomayabo, wanín kenshoyabo, yami panatiabo, pia itan kanótiabo, jainoax yami xopanantiabo. Jainnoa joni koshibaonra jatíbinin ja Judá jonibo akinkana iki,

17 ja jakiribi benaakin chiké akí teetaibo. Jan chiké ati jawéki papiaibaonra jeneyamakin bereskana iki, ikaxbira iresshamakana iki, wetsaorikea mekenman tee ayananbira, benkex mekenman jaton jan reteananti tsomayabo ikana iki.

18 Jatíbi ja chiké akí teetaibora jaton cintorain espadayabo ikana iki, reteananti jato jan keshanai trompeta akai jonira epatax iká iki,

19 ja kikin jonibo betan ja joni koshibo, itan jatíribi jonibora moa en jato yoia iká iki: "Ja non ati teebora kikinshaman icha iki, non rebestankin atira nenké iki, ja chikébotiibira noa janbiskana iki, noa westíorabora noabichobo ikanai.

20 Jaskara iken, noa akanaitian ja trompeta xoon ikai ninkatax, mato noki joti iki noa akinni, jatianra non Dios nobetan ikax noa kopí reteananti iki", akinbo.

21 Jaskati, ja bari pikotaitian peokootax yametai kaman noa teetaitianra, jatí icha joniribi jaton wanín kensho tsomaabo potayamakin noa koirankana iki.

22 Jainxonribira, jaskarabo ikaitian jatíbi jonibo, itan ja noa akinaiboribi en jato yoia iki, ja Jerusalén jema chichobi yamé winókanon ixon, noa yamé koiranshini neten teekanti kopí.

23 Jaskáribiira, eabi, nokon kaibobo inonbi, noa akinnai jonibobi, ja ebé ixon ea koirannai jonibaonbi, tsonbi non chopa jopéyamaa iki, itan jatikaxbi wanín kensho tsomayabo noa ikana iki.

Jonibo bebonxon esé kirika yoyo aka

8 Ja kanchis oxe itinra, israelitabo jaton jeman moa jakana iká iki.

1 Jatianra Jerusalén katemai iká chiké, ja jene xepóti akanai bekeiba iká plazain, jatíbi jonibo tsinkitax tsamákana iki, jatianra Ibon Israel jonibo menia, Moiséssen esé kirika beti maestro Esdras yoikana iki.

2 Ja kanchis oxe reken nete iketianra, benbobo, ainbobo itan jatíbi moa shinanti atipana bakebo tsinkikana bebon, ja sacerdote Esdrasnin ja esé kirika bea iki;

3 jatianra yamékiribi peoxon, bariapan kaman jatí jonibo bebonxon yoyo aka iki, plaza bebon Jene xepóti akin akanai bekeibaxon. Ja esé kirika yoyo akaitianra jatíbi jonibaon netébainxon ninkakana iki.

4 Jatian ja Maestro Esdras iká iki jiwi tapoakanaton penita. Jawen mekayao niabora iká iki, Matatías, Sema, Anías, Urías, Hilcías jainoax Maaseías. Jawen mexkaora iká iki Pedaías, Misael, Malquías, Hasum, Hasbadana, Zacarías jainoax Mesulam.

5 Jatianra jatíbi jonibaon oinketian Esdrasnin ja kirika chopea iki, jatíxonbi oinna jishtibires iketianra, ja kirika chopeaitian jatikaxbi wenikana iki.

6 Jatianra jatíbi atipana Dios, Esdrasnin rabia iki, jatianra jatíbi jonibo bochiki meken sananax: "Jaskara ibanon, jaskara ibanon", ikana iki. Jatianra maikibi bekepinon kaman beoxon Ibo rabikana iki.

7 Ja Levitabo Josué, Bani, Serebías, Jamín, Acub, Sabetai, Hodías, Maasías, Kelita, Azarías, Jozabed, Hanán jainoax Pelaía, jatíbi jabaonra ja esé jaskati iká onantiakin jonibo yoikana iki. Jainbipari jonibo ikanaitianra,

8 jabaon ja Diossen esé kirika koshin jato yoyo axonkana iki, jaskáaxonra jaton joinbi ninkátiakin jato yoikana iki.

9 Ja esé kirika meran iká joi ninkataxa jatíbi jonibo winikana iki, jatianra jaton joni koshi Nehemíasnin, ja sacerdote itan maestro Esdrasnin, jainxon jan jato esé onantiakin yoiai levitabaon jatíbi jonibo yoia iki, masá shinantima itan winitima, ja nete jaton Ibo Dios iboama nete iketian.

10 Esdrasninra jato yoiribia iki: “Moa
botankanwe, kikin jakon piti pitan-
kanwe, uva xeati batashaman xeatan-
kanwe, ja jawékiati akamabo kenaxon
jato pikintankanwe, ramara non Ibo
non menia nete iki. Masá shinanyama-
kanwe, ja Ibon noa raro shinan meniara
noa jan koshi meniai iki”, akinbo.
11 Jainxon levitabaonribira jonibo
jato tantimaa iki, moa netékanwe,
winiamakanwe, natora non Ibo menia
nete iki.
12 Jatianra jatíbi jonibo pii, itan xeai
moa bokana iki, jaton jawékiati jato
pikinhananra, ani fiesta akana iki,
Esdrasnin jato yoiara kikinhakin ninká-
kana iki.

Peotabaon fiesta ati

13 Ja wetsa nete xabáketianra, jatíbi
ja rarebobotiibi joni koshi ikáboyabi
sacerdotebo itan Levitabo, Esdras betan
tsinkíkana iki, ja esekan yoiaibo kikin-
hakin onanti kopí,
14 jatianra Ibon Moisés meranxon
jaskara ati yoini wisháinoa merakana
iki, jain yoia iká iki, kanchis oxe iketian
Ibo shinankin fiesta akí, ja israelitabo
peotanin jakanti.
15 Jatianra jatíbi jemabotiibi, itan
Jerusalénhinxon onankanon ixon jato
joi bomakana iki, ja esé kirikain wishaa
joi senenhati kopí, peota anoxon ja ati
pei benai jonibo nii meran bokanti, ja
benai bokantira iká iki olivo ponyán
peía, arrayán jiwi peía, xebon peí,
iamax peipeishaman wetsa jiwibires
inonbi benakanti.
16 Jatianra jonibo peí benai bokana
iki, jainoaxa peiabo bekana iki, jaton
xobo pekaten, itan jaton xobo jemanko-
bora peotaakana iki, jainxon Dios rabiti
xobo iká chiké meranribira akana iki,
jene xepoti patax iká plazain, itan ja
Efraínman xepoti ikain plaza ikainbo-
ribira jaton peotabo akana iki.
17 Ja yatanxon bokanabo jakiribi joá
jonibaonribira jatíxonbi jaton peotabo
akana iki, ja akáxa jain ikana iki, ja
Nunman bake Josué betan inontian-
bira moa jaskara jawéki akanama iká
iki. Jaskara iketianra kikinbiresi raro-
kana iki.
18 Kanchis nete kamanra, Dios shinan-
kin onantishamanhakin ani fiesta akana
iki; ja peokoota neten peoxonra ja
senentiain iká nete kaman, ja Diossen
esé kirika Esdrasnin netetiibi yoyo aka
iki; ja posaka nete itinra iresama tsin-
kíti akana iki, jaskara ati esekan yoiai
keskáakin.

Israel jonibaon ocha Esdras keshaa

9 1 Ja oxe moa rabé chonka chosko
nete iketianra, israelitabaon ayu-
nankana iki, ja akira xaxa chopa
saweax, maipotobo mapokókana iki,
jaton ocha moa jenea onanti iti kopí,
2 wetsankoniax joá jonibo betan
iamaira jatonbiribi ikana iki, jain charo-
taxa keshakana iki, noa ochaara ikon
iki, itan non rekenbo ochaara ikonribi
iki, ikira ikana iki.
3 Ja ikáinbopari ikanaitianra, kimisha
hora kaman jato bebonxon jaton Ibo
Diossen esé kirika koshin yoyo aka iki,
jatian wetsa kimisha horaribira jaton
ochabo keshakana iki, itan Ibo rabi-
kana iki.
4 Japekáora ja Levitabo, Josué, Binuy,
Cadmiel, Sebanías, Benui, Serebías,
Bani itan Quenani, ja jainoax yoyo iti
akana taponko mapékana iki, jainxonra
jaton Ibo Dios koshin orankana iki,
5 japekáora levita Josué, Cadmiel,
Binuy, Hasabnías, Serebías, Hodías
Sebanías itan Petaías neskati yoyo ikana
iki: “Weníkanwe, maton Ibo Dios rabi-
kanwe jatíbitianbires. ¡Ja ani itan min
jakon jane rabii, miki bewabakanon!”
ikibo.
6 Jatianra Esdrasnin yoia iki: “Mia-
bicho riki, Ibo, wetsara yamake. Minra
ja nai, itan ja kikin bochiki iká nairibi
aká iki, jain iká jatíbi wishtínboyabi;
jainxonra ja mai, itan jain iká jatíbi

jawékiboribi min aká iki, ja aniparobora min aká iki, jain iká jatíbi jawékiboyabi. Minra jatíbi jawékibo jati meniai. Jakopíra naikanmea wishtinbaon mia rabiai.

7 Mia riki Ibo, jan Abram katoni Dios; minra Urhainoa pikoa iki, ja caldeobaon jemamea, jaskáaxonra Abraham akin min janea iki.

8 Min oinna iki ikoni miki koshia joni, jaskara ikenra min jabé ja senenhabekonti joi aká iki: Minra yoia iki, ja cananeobo, hititabo, amorreobo, ferezeobo, jereseobo jainoax gergeseobaon mai jawen chiní bakebo meniti; ¡Min joira min senenhaa iki, jaskara ikaxa mia jatíbitian joi senenhai iki!

9 Egiptonkoxon non rekenbaon jaskaakin masá teneaira min oinna iki, jainoax ja Joshin aniparo kexakeax, masá tenei onisi yoyo iananbi winii saa ikanaira min ninkata iki.

10 Jaskara iosma ja oinxon onanti ani jawékibo, itan ratéti jawékibora min aká iki, faraón, jainxon jawen yonotibo, itan jatíbi jawen main iká jonibaon, israelitabo jakonmakanai oinxon. Jaskara aká ikaxa, anibires jakon mia rama ninkakaatai.

11 Oinkankenbira jato bebonxon aniparo min chopémaa oken ibékona iká iki, jatianra ja bai napo mai manxanman shitákana iki, jaskakenbira jato chibani boaibobiribi aniparo xamanko jene meran min jato potaa iki, jene nemin ikain makan potaa keskára ikana iki.

12 Jainxonra ja nai koin pania chibanmakin min jato neten boá iki, jatian yaméra jan bokanai bai joénti, chii tirí pania min imaa iki.

13 Japekáora Sinaí manan ikain mia paketa iki, jatianra naikameaxbi mia jato betan yoyo ika iki; minra jato menia iki, atikeskabiakin ati joibo, jan axeti ikon joibo, esébo itan ja senenhati koshi joibo.

14 Ja tantiti nete mia mekéxontiribira min jato axea iki, jainxon ja senenhati joi, ja ikon joibo, jainoax esébo itan jan axeti joibora ja min yonoti Moisés meranxon min jato onanmaa iki.

15 Ja pikáskanai jan jato tantimatira naikanmea piti min jato menia iki, jainoax jan jato nómi tantimatira shankamea onpax min jato menia iki. Jaskáa pekáora, jato meninoxon min jato yoini mai moa iboakin bii jain jikikanon ixon min jato yoia iki.

16 Ikaxbi jabo betan non rekenbora rabitaibo, itan jaton keena keskáres akaibo ikana iki, jaskakinra ja min koshi joibo senenhayamakana iki.

17 Yoitira ikashamakana iki, jato akinkin jato kopi min ani jawékibo akára shinankashamakana iki. Kikinbires jaton keena keská akaibo ixonra, Egiptonko jakiribi inakaati kati jan jato ioti jaton koshi janekana iki. Jaskara ikanainbi, mia riki jaton jakonma akábo shinanxonhisma Dios, akonkin noibamis Dios, jakonma ikanaitian jato onisai, ishtonbires sináisma, jatíbi noi Dios, jaskara ixonra min jato potayamaa iki.

18 Senentiainbira jatonbi waka bake bene jisáakin yami charaxon akáx, natora non dios iki ikana iki, janra Egiptonkonia noa pikoa iki ixonra, mia akonbireskin jakonma shinanmakana iki,

19 kikinbires noibamis ixonra, tsoa jonibi jain jaama mananman min jato potabainyamaa iki. Nete iketianra jan bokanti bai jato pontexonti kopí, ja nai koin pania ochóyamaa iki, ja chii tirí paniatonribira, yamé iketian jan bokanai bai min jato joénxona iki.

20 Jainxonribira min jakon shinanman onan ikannon ixon, onan shinan min jato menia iki; jawetianbira ja pikanti maná maxkámayamakin min jato menia iki, jainxonra jan jaton nómi tantimati min jato onpax menia iki.

21 Chosko chonka baritia senenra tsoa jonibi jain jaama mananman ikanaitian min jato piti menia iki, jawebira min

jato maxkámayamaa iki: Jaton chopa-
bora payóyamaa iki, jaton taeboribira
soo iamaa iki.
22 Apobaon jemaboyabi jaton maibo
min jato meniara, mai toponxonbo
bikana iki, itan Hesbón maira iboati
min jato menia iki, jara apo Sehónman
mai iká iki, jainoax Basán mai, jara apo
Ogkana iká iki.
23 Min jato bakeamaara naikanmea
wishtíntii icha ikana iki, jaton reken-
baon iboakin biti min jato meniti yoini
mai bikannon ixonra min jato boá iki.
24 Jaskara iketianra Canaán main
jikixon jatoareskana iki; ja mainmea
jonibora jato bebon min jato naman
shinanmeema iki, jainoa jaton apobo
itan ja mainmea jonibora iboakanon
ixon itan jaton keena keská akannon
ixon min jato menia iki.
25 Jainoaxibira makan chikeya
jemabo, itan jain jawéki xoxoai maibo,
kikin jakon jawékibo jain bochoa
xobobo, pozobo, uva waibo, olivo
waibo, jainoax wetsa icha yobín jiwi-
bora iboakin bikana iki; potóakin piira
xoákana iki, aniakin noibaxon min jato
menia akíra rarokana iki.
26 Ikaxbi yoitimabo ixonra, miki
ramíkin, min esé iresabires akana iki.
Jaskáaribaxonbira min profetabo rete-
kana iki, jaton jakonma aká onantibires
jato yoiaitian, shinan wetsaax miki yoiti
iti jato yoiaitian, itan jakonmara mia
shinanmakana iki.
27 Jaskara ikenra, jaton rawibaon
iboaxon jato ramiakanon ixon min jato
amaresa iki. Japekáora masá tenekin,
akinnon ixon mia yokákana, jatianra
mia noibamis ixon, naikanxonbi min
jato ninkata iki; jaskáaxonra jabaon jato
xabaati joni koshibo min jato raanxona
iki.
28 Ikaxbi shokores jakon ixonra, jaki-
ribi mii bebonxon jakonma akana iki.
Jakopíra rawibaon jatoaresnon ixon,
min jato oinresa, jato iboakatikanai.
Jainxonra jakiribi jato akinnon ixon
mia yokákana iki, jatianra min noiba-
misti shinanman, naikanxonbi min jato
ninkata iki, jaskáaxonra ichaakin min
jato xabaaka iki.
29 Min esébo jakiribi senenhakin
peokanon ixonra min jato esea iki; ikax-
bira bebonbires atipana shinanmeekana
iki, jaskákinra min ati yoia koshi joibo
ayamakana iki; ja senenhai jonibora
min keena keská min jato jamai; yoiti-
mabo itan jaton keena keská akaibora
ikana iki, jaskákinra ja ninkáyamakana
iki.
30 Icha baritiara jakonma ikanainbi
jaweayamakin min jato tenea iki, jain-
xonra jakonma akanaketian min shinan
meranxon itan ja min profetabo meran-
xonribi min jato keshana iki; ikaxbira
mia ninkáyamakana iki, jaskákinra nato
mainmea wetsa jonibaon jato iboanon
ixon min jato menia iki.
31 Jaskara ikenbira, ani noibamisti
shinanya ixon, jatíbi min jato keyo-
yamaa iki, itan min jato potabainyamaa
iki; mia riki akonkin noibamis Dios,
itan jato onisai.
32 Jaskara iketian, non Diossé, mia,
Dios, ani koshi, itan onsá ixonra ja ati
shinan min senenhai, itan miara jatí-
bitian noimis iki, non apobo, non joni
koshibo, non sacerdotebo, non profe-
tabo, non rekenbo, itan jatíbi wetsa
jonibaonra, Asiriabaon jato anontian
peoxon rama kamanbi non jakonmabo
teneara, jawemabi iká iki ixon shinan-
yamawe.
33 Jaskara ikenra, nato noa winota
jawekibo atinkobi min noa aká iki,
akonkin senenhai ixon, nonra jakonma
akona iká iki.
34 Non apobaonbi, non koshibaonbi,
non sacerdotebaonbi, itan non reken-
baonbira, tsonbi min esé senenhayama-
kana iki, min ati joibora ninkákashama-
kana iki, jakonma anaketian min jato
yoiabira onankashamakana iki.
35 Jaskara ikenbi, jabo apo iketian,
icha jakon jawékibo min jato meniabi,

ani itan jakon mai min jato meniabira, mia rabiamakana iki, itan jaton jakonma axébora jeneyamakana iki.

36 Rama noa oinwe, noa riki ja jainoa yoabo jawékiati, itan jainoa jakon jawekibo akí raroti, ja non rekenbo min jato mai meniniainkobi moa iboaxon yonokanaibo baneta.

37 Ja ichabires yoábo non tsekaabora apobaonares iki, non ocha kopí min noa jaskámaa riki. Jato koshibo ixonra non wakabo betanbi jaton keena keskábo noa akanai. Jaskara ikenra masá tenei moa kikinbiresi jatsanke”, akinra aká iki.

Ja senenhabekonti joi jonibaon aká

38 Jatíbi jaskarabo kopíra, akonkin ja esé senenhanoxon ja non yoiaibo non wishai, jatian ja kirika sellanara jatibi ja non joni koshibaon, ja levitabaon itan ikon sacerdotebaon jaton jane jain wishakanai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

JOB

Job jaskara winota yoia

Jawebioma ikí jakonmain pakénon ixon Diossen Job oinresa

1 [1] Uz mainra iká iki westíora joni jaa, jawen jane Job. Jara iká iki ponté joni, itan jakonni jaa ikáx jakonmanin yointi yama, Ibo Dios tee axonkin akonkin senenhai, itan tsoabi ramiatima kopí kikinni koirameeta.

[2] Jara iká iki kanchis benbo bakeya, itan kimisha ainbo bakeya,

[3] jainoax kanchis waranka carneroya, kimisha waranka camelloya, ja teemai waka benebo rabébo jainbichobo kataxa iká iki pichika pacha, burro awinbo iká iki pichika pacha. Jainoaxibira iká iki ja iboaxon yonoai jawen yonotibo kikinbires icha. Jara iká iki ja bari pikotaiorikea jonibo xaran, jato winoa kikinbires icha jawekia joni.

[4] Jobnin bakebora jaton xobobotiibi wetsan aká pekáobo chibanmakin tsinkixon jakon pitibo axon jawékiakin fiesta akí axekana iká iki, jatíbitianra ja akaitiibi jaton kimisha poi kenakana iki.

[5] Ja tsinkíxon jakon pitibo jawékiakin fiesta akana senennaitiibira, Jobnin jawen bakebo kenakatitai, yamékirishoko wenixonra, jawen bakebotiibi yoinabo jatiobi keyokin menoa iki, Dios bebon jakon ikánon ixon. Jatíbitianra Jobnin jaskara aká iki, jaton shinan meran Dios jakonmaakin yoiax, nokon bakebo ochabirake iki ixon shinanxon.

[6] Wetsa netera naikan jawen yonoti jakon ángelbo Ibo bebon ikana iki, jatianra ja jakonmanin yoinmis ángelribi jato betan iká iki.

[7] Jatianra Ibon yokata iki: —¿Jaweranoaxki mia joai? —akin. Jatianra ja jakonmanin yoinmis Yoshiman yoia iki: —Mai mayaira ea katanke —akin.

[8] Jatianra Ibon yoia iki: —¿Nokon yonoti Jobki min jawekeska oinna? Já keska jonira nato main tsoabi yamake, ea tee axonkinra akonkin senenhai, kikinshaman ponté jakonra jake, tson jakonmanin yointira yamake, tsoabi jakonma atima kopíra koiranmetax jake —akin.

[9] Ikaxbi ja jakonmanin yoinmis Yoshiman yoia iki: —Akonkin mia tee senenhaxonkinra yankabires ayamai.

[10] Min amayamaara tsonbi ramiayamai, jabi, jawen awin betan jawen bakebobi, jawen jayata jawékibobi; jan akaibora jatíbi min jakonhakin shinanxonai, já riki nato main jatíbibo xewinna kikinbires icha wakaya.

[11] Ikaxbi jatíbi jawéki bichinxonra min ointi iki, min bemanainbira mia yoii jakonmai miki yoyo iti iki —akin.

[12] Jatianra ja jakonmaakin yoimis Yoshin Ibon yoia iki: —Jakon riki. Min keena keská Jobnin jawékibo awé, ixonbi jabi jawekeska jakonmabi ayamawe —akin. Jatianra ja jakonmanin yoimis Yoshin, Ibo bebonmeax Jobhiba kaa iki.

[13] Wetsa nete, Jobnin benbo bakebo betan jawen ainbo bakebo jaton wetsa rekenman xobonko tsinkixon jakon piti jawékiakin fiesta akí ikanaitianra,

[14] westíora joi beai joni Jobnin xobonko joá iki, joxonra yoia iki: —Waka benebo mai toemai noa iketian, itan ja burro awinbobiribi noo ochóma xobi pii iikanaibira,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

15 noa rateresi Sabá jonibo noki nokó-
kanke, wakabora yometsokanke, chichi-
kaninra ebé teetai jonibo retekanke.
Eabichora kenekaatax mia keshani joke
—akin.
16 Ja jonin yoikin senenhamabira,
wetsa joni nokótoshixon neskara yoia
iki: —Kaná pakéxonra jan carnero
koiranaiboyabi carnerobo reteke.
Eabichora kenekaatax mia keshani
joke —akin.
17 Ja jonin yoikin senenhamabira,
jawen kimisha itin joni joxon yoia iki:
—Kimisha tsamá caldeobo bexonra noa
camellobo yometsoakanke, chichika-
ninra jonibo retekanke. Eabichora rete-
yamakana mia keshani joke —akin.
18 Ja jonin yoikin senenhamabira,
jawen chosko itin wetsa joni nokóxon
neskara yoia iki: —Min benbo bakebo
betan min ainbo bakebo, min reken
baken xobonko tsinkíxon icha jakon
pitibo jawekiai ikanaitianra,

Yoshiman amaa Jobnin yoinabo kanakan keyoa.

19 jain tsoa jonibi jaama mananho-
rikeax ishtonbires niwe bexon, jatíbioxon
xobo shakonkin min bakeboki poxake.
Jatíbi min bakebora mawáke. Eabichora
kenekaatax mia keshani joke —akin.
20 Jatianra Job wenitax, kikinbire-
sakin masá shinanni chexakakin, jawen
chopa noshia iki, itan kikinni maxtana
iki, jaskataxa Dios rabii beota iki.
21 Jatianra neskata iki: —Jawebiomara
nato neten ea joá iki, jawebiomaribira
nato netemeax ea kati iki. Ibonra ea
menia iki, jaskara ixonra Ibonribi ea
bichinke; ¡Ibora jakon iki! —iki iká iki.
22 Jatíbi jaskara jakonmabo winóken-
bira, Job ochayamaa iki, jawe jakonma-
bira Dioski yoyo iamaa iki.

2 1 Jatian jawen yonoti jakon ángelbo
Ibo bebon tsinkitai netenra, jakon-
manin yoinmis Yoshinribi jato betan
jain iká iki.
2 Jatianra Ibon yokata iki: —¿Jawe-
ranoaxki mia joai? —akin. Jatianra ja
jakonmanin yoinmis Yoshiman yoia iki:
—Mai mayaira ea katanke —akin.
3 Jaskáketianra Ibon yoia iki: —¿Nokon
yonoti Jobki min oinna? Nato mainra
tsoabi já keská yamake, akonkinra ea
nokon tee senenhaxonai, kikinbires ponté
jakonshamanra jake, jakonmanin yoin-
tira yamake, tsoabi ramiatima kopíra
kikinni koirametai. Jakonma aká iken-
mabi min ea jakonmaananabira, jakonma
tene ixon, tewanax jawen ikábo jawebi
jakonmanin yointi yamaa iki —akin.
4 Ikaxbira ja jakonmanin yoinmis
Yoshiman Ibo yoia iki: —Jawen bichi
payótiakin isinhayamara joni jatíbi
jakonbires ikai. Japarikaskinra masá
teneananbi jawe inonbires jonin ati
atipanke.
5 Ikaxbi tanakin jawen bichinko isin-
hawe, jatianra min bemanainbi miki
jakonmai yoyo ikai min ointi iki —akin.
6 Jatianra Ibon ja konmanin yoinmis
Yoshin yoia iki: —Jakon riki, mia keena
keská já betan awé, ixonbi reteyamawe
—akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Yoshiman imaa Job yora payota.

7 Jaskáara ja jakonmanin yoinmis
Yoshin, moa Ibo bebonmeax kaa iki,
kaxonra jawen bichinko Job ati jakon-
mabires isin raana iki, jawen taen-
koxonbi peoxon maxonbinain kaman
rabestankinra aká iki.
8 Jatianra jain manish potati patax
yakati Job kaa iki, chiimaponra yakata
iki, jainoara jan xoanmeeti kenkex
pakex bia iki.
9 Jatianra jawen awinnin yoia iki:
—¿Miakayaki jakon iki jenékashamai?
¡Moa jakonmakin Dios yoiax mawáwe!
—akin.
10 Ikaxbira Jobnin yoia iki: —¡Ainbó,
iresbiresi jakonmai yoyo iamawe!
Diossen noa raanxonna jakon jawékibo
biai keskáribiakinki, ¿Jawekeskakin
non jakonmaboribi bitima iki? —akin.
Jaskataxa, jatíbi jakonmabo winotibi,
jawen yoyo ikaintanibobi Job ocha-
yamaa iki.

**Job betan raenanaibo
já oinni bokana**

11 Job betan raennanaibora kimisha
joni iká iki: Elifaz, Temán mainmea;
Bildad, Súah mainmea; jainoax Sofar,
ja iká iki Naamat mainmea. Jabaonra
jatíbi jakonmabo Job winota ninkáxon,
jakon shinan bimaxon, chexakaataitian
ikinni kati shinankana iki.
12 Jatian kakinra ochóxonbi Job
oinxonbi onanyamareskana iki, jaska-
tira saí iannanbi winikana iki, kikinbi-
resi shinan meran chexakaakinra jaton
chopabo noshikana iki, jainxonra ja mai
poto bochiki potaxbo, ja mai potobo
mapokókana iki.
13 Jaskatax já betan main yakákana
iki, jatianra kanchis nete itan kanchis
yamé jawe joibi yoiyamakana iki,
Job chexakatai oinkanara kikinbires
jakonma iká iki.

**Chexakaakin jakonma
shinanni Job iká**

3 1 Yoyo iamai iitibira Job kepishita
iki, ja pikota nete yoiira jakonmai
yoyo ika iki.
2 Neskatira Job yoyo ika iki:
3 ¡Nokon titan ea bakea yamé
jakonmabires ibanon!
¡Ea pikota nete jakonmabires
ibanon!
4 ¡Ja netekaya yamé banepainnon iká
riki,
jatianra Diossen jawe ayamakeana
iki,
itanribi nete xabáyamakeana iki!
5 ¡Yaménon ixon ota kextokan
mapopainnon iká riki,
iamax nai koin wison mapopainnon
iká riki,
netenbi bari nokaketian ikai
keskati, kikin yamé onsakan
mapopain iká riki!
6 ¡Ja yamé, kikinshaman yamékan
manópain iká riki,
jatianra ja nete, oxe itan baritiabo
toponyamakeankana iki!
7 ¡Tsoa bakebi pikotima yamé ipainon
iká riki,
raroi jan saa ikanai yamé iama-
painon iká riki!
8 Ja akoron Leviatán jatonharesti
koshiyabaon,

ja nete jakonma shinanxonpain
ikana riki.
9 ¡Ja netenontian, nete xabataitian
ikai wishtinbo penéyamapain-
nonra iká iki,
kikinni noa jaon maxkata ikenbi
bari pikóyamapainonra iká iki,
ja nete bei oxnékirannaribi ointima
ipainra iká iki!
10 ¡Jakonmabires ibanon jan ea pikota
yamé,
onísbires jatinkoniara ea keneka-
mayamaa iki!
11 ¿Jaweaki nokon titan chixana
meranoaxbi ea mawáyamaarín,
iamax pikotibi ipainon ea mawá-
yamaarin?
12 ¿Jawekopíki jan ea toati kishi jaa
iki,
itan jawekopíki ja en xeati xoma
jaa iki?
13 Ja neten moa mawata ikaxa,
natotian jakonshamanres ea moa
tantikeanke,
14 ja jaton ani jakon xoboamakatitai
apobo, itan
jawen joni koshibo moa mawatabo
betanra ea ikeanke,
15 iamaxa ea ikeanke, jaton ani jakon
xobobaon
icha oroyabi plata bochoakatiai
joni koshibo betan.
16 ¿Jaweati poko meranoabi retexon
miinpainon ea ayamakanarin,
ja pikotaxmabi mawata bake aka-
nai keskáakin?
17 Miimeetai kamanresa ikai, ja
jakonmabaon jato shinan tsokás
akananai senennai,
itan ja paxkinnabaonra mawata
pekáo, jain jaton tantiti noko-
kanai;
18 ja yatanxon xepokana iitaibora jain
tantikanai,
jan jato teemai koshi jato akí saí
akaira, moa ninkáyamakanai;
19 jainra ja ninkakaatai kikin jonibo,
itan
ja namanbires jonibobi senenbires
ikanai,
ja iboaxon yonokanai jonira, moa
jawen ibon yonoyamai.
20 ¿Jaweatiki masá teneti ikenbi
Diossen ja bake pikotaitian
oinresa iki?
¿Jaweatiki ichabires masá teneti
ikenbi Diossen jamaa iki?
21 Janra akai joaimabi mawá mana-
kin,
kopí jawéki jonea iketian benai
keskáakin.
22 Mawáketian miinkanaparira,
raroti ja jonin nokoti iki.
23 Diossen imaara jain kaai onannax-
mabi joni niai,
jaweraobi katimaakinra bai xepoai.
24 Masá shinanni ea winia riki nokon
piti;
chexakaati ea ishi ikara nokon
xeati iki.
25 Jatíbi ea jaki raketai,
bebonbires ea jaki raketaira,
eki paketa iki.
26 Eara tantiti atipanyamake, itan
jakonshaman shinanra en noko-
yamai, tsokasresa en nokoke,
ikira iká iki.

Elifaz rekeni jato betan yoyo ika

4 1 Jatianra Elifaznin Job yoia iki:
2 Neskara en mia yoia min siná
ikenbira,
mia yoiamai netéresti en atipan-
yamake.
3 Enra kikinhakin onanke,
icha jonira min axea iki,
paxkinnabora koshi shinan min
jato bimaa iki;
4 onisabo koshi shinan jato bimatira
mia join maxkáyamaa iki,
shinan paxnaabora min jato akinna
iki,
5 ¿Jaskara ikaxbiki, min masá teneai
kopí,
rama min shinan paxnaax mia
koshi shinan keyotai?

6 Mia iki Dios akonkin senenhaxonai,
min ikára mia ponté joni iki,
¿Jaskara ikaxbiki mia kikinni
Dioski koshiamai?
7 Shinanwe, jakia westíora ponté
joni, jakonma aká ikenmabi jaki
jakonmabires paketa iki, ixon.
8 Jaskara iká oinxonra en onanke,
jaweratobaonki jakonma akai,
jaskara jakonma banaa ixonra
jaribi tsekakanai.
9 Jakonma akaibora, sináxon,
Diossen,
jato keyoai, westíoraakin jatoki
xoon akátoninres.
10 Kikinni sinati ren ikax leónbo
keotai keskákanaibira,
jaton xeta sekexon Diossen jato
netémati iki.
11 Ja piti nami nokoyamaax león ikai
keskatira mawákanti iki,
jatianra león bakebo ikai keskati
jaton bakebo janbiskanti iki.
12 Eki joi nokotara netéshoko iká iki,
ea joi yoii baxexaira,
shokoresshoko en ninkata iki.
13 Jonibo jatikaxbi yamé oxaketianra,
jakonmabires namatax, ea tantikas-
kinhamaa iki.
14 Raké shinanmanra ea yatana iki,
jatíbi nokon xaoyabira ea saki iká
iki.
15 Nokon bemanain niwen ea xoon
akára, ja nokon boobo charóbaina
iki.
16 Jainki tsoa iki ixonra en onanna
iki,
jawen ota iaketanara en oinna iki,
ixonbira jawekeska jisárin ixon en
oinhamaa iki.
Jatíbira netéres iká iki.
Japekáora neskati yoyo ikai en
ninkata iki:
17 "Mawatai ikaxa Diossen oinna,
atikeskabiakin akai joni tsoabi
yamake.
Tsoabira Diossen oinna já bebon
senen joni yamake.
18 Nin jawen ángelbokibira, Dios
koshiamai.
Ja ángelboribira senenma iki,
19 ¡Jaskara ikenra jonikaya mai
potonko mano xoboa keská,
bebon koshima iki,
jakayara mansan atin teemabires
bitaxti iki!
20 Yamékiri iamax yantanra moa
yama ikai;
ja mawatara moa jatíbitian iki,
jatianra tsonbi moa jakiakin
shinanyamai.
21 Jonin jatira keyotai ikax yoman
xatea keská iki,
ja onan shinan biamabira mawatai",
iki ikai.

5 1 Saii iwe Job, tsonki mia jen
akai ixon min ninkánon.
¿Jawerato ángelki mia akinnon
ixon min yokatai?
2 Westíora onanma jonira jawen
sinakanbi mawatai,
jatian ja shinankomabora jawen
notsinbi mawatai.
3 Enra oinna iki, onanma joni
jawékinin beboni peokootai,
jaskataxbira ishtonbires jawen xobo
ras ika iki.
4 Jawen bakebora moa tsonbi akinti
yamake;
joni koshibo ikainxon atikeska-
biakin axonyamakanai,
tsoabira jaton paranan iki yoyo
iamakanai.
5 Jaton yoá banábora moxa mera-
noabi bixon,
pikásbaon jato piananai,
itan nomiai jonibo jaton jawéki
icha oinnax notsiai.
6 Jakonma jawéki, itan masá tenetira,
mai meranoax pikotaimabo iki,
7 jakonma winóti ikaira, jonin imaa
ikai iki,
chii tirikan imaa, chii tsistó noya-
bainai keskati.
8 Ea iwanxonra Diossiba kaxon,
ea akinnon, jan ea tsokásaibo

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jawen mekenman en jenekeanke;
9 ¡Diossenra icha ani ratéti jawékibo akai,
tsonbira jan akai jawékibo onanti senenma iki!
10 Diossenra nato main oi bemai,
janra jain wai iká maibo mechaai;
11 Diossen akinnara ja naman shinanmeetaibo bebonai,
ja masá tenei shinan tsokásaibora jato akinnai;
12 paranmisti onan jonin, jaskáaxon jato ati shinannabora, Diossen amayamai.
13 Jato ati jawen jakonma shinan akátoninbira, Diossen ja paranmisti onan joni pakémai,
jaskáaxonra jawen jakonma ati shinannabo amayamai.
14 ¡Jato jakonma akasira, yamé meran kaai keskati,
netenbi ja paranmisti onan jonibo niai!
15 Ja jawebioma, itan ja teemakinbi ramiakanaira,
jan jato jakonmaai jonibaon mekenmamea Diossen jato xabaai,
16 ja shinan yosmabo jato akinnaira Dios iki,
¡Diossenra jakonmabaon kexá xepoai!
17 Jaskara ikaxa Diossen notsinnai joni raroshaman iki;
jatíbi Atipanatonin mia notsina omisshamawe.
18 Janra isinnaitian mia benxoai;
Diossen imaara min chexakakin masá teneai,
ixonbira ja chexakatai mia tantimaribai.
19 Westíoraakin axon,
itan wetsatianboribi axon akinra,
jakonma onsáinoa mia xabáati iki,
miara jatíbitian masá tenematima iki.
20 Pitin ititianra mia mawámatima iki,
reteanantitianra mia retekanaketian
en jato amatima iki.
21 Mia jakonma inon ikax yoyo ikánkebira,
mia panati iki, jatianra miki
jakonma nokóketian mia rakétima iki.
22 Pitin iti itan jakonmanin jato abetanaitianra,
mia jaki shiroti iki,
siná yoinabokira mia rakétima iki.
23 Ja makanbaonra min wai tsokasatima iki,
itan ja onsá yoinabo betanra mia jakonres iti iki.
24 Min xobonkora, jatíbi jawékinin mia bebonti iki,
jatian ja min yoinabo min toponara,
westíorabi manotama ikax jatíbires iti iki.
25 Min chiní bakebora mainmea xobi keská icha iti iki.
26 Ja mawátitianra mia yosi koshipari iti iki,
trigo bimi senbó joshina tsekakanai keská.
27 Ninkáwe, moa jaskara ikábo kopí non onannara jaskarakon iki,
non yoia ninkáxon, min onannon,
minbi tanawe, akinra aká iki.

Jobninra Zofarnin yoia joi yoishokoa

14 [Elifaznin yoia pekáora Jobnin yoia iki. Jainxonra Bildadnin yoia iki, jatianra Jobnin yoia iki. Japekáora Zofarnin yoia iki, jatianra Jobnin yoia iki. Natora neskáakin yoikin keyoa iki.]
1 Jobninra yoia iki: Ainbo meranoax pikota jonira,
jawen jati nete nenkema iki,
jainoax jawen masá tenetira kikin ani iki.
2 Westíora joa toetax basimashoko choshiai keská riki,
westíora ota winotai keskatira keyotai.
3 ¿Jaskara ikenbiki joni oinxon,
jaweati jawen jakonma ikabo min yoixonai?

4 Kerás meranoa kerásma jawéki
tsekati atipana jonira tsoabi
yamake.
5 Jatio basires iti, itan jain senenres
joni jati
min aká iketianra, ja wínoti
atipanyamake,
6 ja joni moa oinyamawe,
jaskara iketian jenewe teayamawe
teexon kopí bii jakon jabanon.
7 Jiwi reraara jakiribi xoxoti japarike,
itan bená jiwira jawetianbi maxká-
yamai,
8 jawen taponra tanoai, jawen yorara
mainmeax payotai.
9 Jene mechakan akára, ponyanbo
xoxoai,
bená jiwi paxashamanra ikai.
10 Jaskara ikenbira, joni mawatai jan
bechiteti rao yamake,
jatian joni mawataxki ¿Jawerano
kaai?
11 Aniparo onpaxa koinnax boí keyóti
atipanke,
parobora tsosinax manxanti ati-
panke;
12 ikaxbira nai japariketian,
joni mawatax jiriti yamake,
ja oxaara jishtentima iki.
13 ¡Min siná winotai kaman,
mawábo ikainko min ea joneara
jakon iti iki,
jatio basi ea jain iti min shinanna,
senenketianra eaakin min shinanti
iki!
14 Joni mawataki, ¿Jakiribi jati iki?
Masá tenetiainoax ea xabakaati
nokotai kamanra,
jatio basi ea jaai kaman netetiibi ea
manaresti iki.
15 Min ea jonia ikaxa,
mia ea oinkasti iki, min ea kenaara,
en mia jen ati iki.
16 Jatíbi en akaibora min koiranti iki,
ixonbira en ocha akábo min ea
iboamatima iki;
17 en jakonma akábaonra mia shinan-
benoti iki,
jaskáaxonra nokon ochabo min
soati iki.
18 Mananbora reokoti keyotai,
makánbora tarametax boax
wetsanko tipiai.
19 Jenenra makan keyoboai,
oi bexonra mai poto boai,
jaskáakinra joni jan manata min
keyoai.
20 Jatíbitian jatoaresxon, jawen main-
mea min potaara moa yamai,
itan já jisáma mechobires ikai.
21 Jawen bakebo jakonhain nokotax
kikinkanara onanyamai;
jaskáribiakinra moa rabintiain
pakékanabo jan onanyamai;
22 mawákin jawen yorabi chexakaa-
kinresa onannai,
janbi masá tenekinra onannai,
akinra aká iki.

Pichika itin Jobnin yoia

19 [Elifaznin rabé itin joi yoia pekáora, Jobnin yoishokoa iki. Japekáora Bildadnin rabé itin iká joi yoiketian, Jobnin yoishokoa iki.]
1 Jatianra Jobnin yoia iki:
2 ¿Jawetian kamanki,
ramiakin masá tenemakin,
itan join akin ea xateyonkin maton
jeneai?
3 Ichaakinra jakonmanin yoinkin
maton ea jeneyamai;
¿Ea jaskáaiki mato rabinyamai?
4 jakonma en akona iketianra,
eabiribi jan jakonma imati iki.
5 Ea xewina jakonmanra mato
shinanmeetai,
ea rabintiona oinxon ea jan yointira
maton shinannai.
6 Jaskara ixon kikinhakin onan-
kanwe, Diossen masá tenetiain
ea pakea riki,
jain pakéti jan ea axona masá tene-
tiain ea paketa riki.
7 Eara saí ikai: “¡Eara retekanai!” iki,
jabira tsonbi ea ninkáyamai;
ea akinnon ixon en jato yokatabira,

tsonbi atikeskabiakin ea joi benxoa-
xonyamai.
8 Winónaketianra Diossen ea bai
xeponaana iki;
jan ea kaai baira ea yaméaxona iki.
9 Icha nokon jakon jawékibora ea
potamaa iki,
nokon maiti ea bichinai keskáa-
kinra,
rabinhaxon ea jan namanbires imaa
iki.
10 Kikinbires jawebiomara ea baneta
iki;
¡Jaki manátioma ikaxa,
jiwi tapónyabi xatea keská ea
baneta iki!
11 Ekira iorai sinata iki,
jawen rawí atinra ea aká iki.
12 Jatíbi jawen reteananai jonibora ea
akí eki bekana iki;
nokon xobo katemaira tsamákana
iki,
itan ea anóxa benxokakana iki.
13 Diossen imaara, nokon wetsabo itan
ea jabé raenanaibo,
eibakeax ochókana iki,
jaskáaxonra wetsankoniax joá joni
keskáakin,
ea akantiakin jato amaa iki.
14 Nokon rarebobaonra ea potabaina
iki, itan ea jabé raenanaibora eon
shinanbenokana iki;
15 nokon xobon ebé jaabo betan nokon
yonotibora,
moa eon shinanbenokana ki;
wetsankonia joni keskáakinra ea
oinkanai.
16 Westíora nokon yonoti en kenaara
ea jen ayamai,
ea akinnon ixon kikinhakin en
teaabira jawe iamai.
17 Nokon awin en pataxara ea omisai;
kikin nokon wetsabobira eki kerasai.
18 Bakebobira eki shiroai;
ea weníketianra,
eki jakonmai yoyo ikanai.
19 Kikin nokon ebé raenanaibaonra ea
omisai;
bebonbires ea jaton ratetaibora eki
bechiakekanke.
20 Nokon bichira nokon xaoki taxnake,
ea mawátira moa basima iki.
21 Ea noibakanwe, ebé raenanaibó,
Diossen jawen mekenman tii axon
ea masá tenema riki.
22 ¿Jaweatiki Diossen akai keskári-
biakin
maton ea jakonmakin jeneyamai?
¿Moa ea bebonbires ramiaxbiki,
mato tantiamai? akin aká iki.

**Jobnin senentiainbi joi
yoikin senenhaa**

31 1 Jainxonra yoiboresa iki:
Enra akonkin ja senenhati
nokon bero betan aká iki,
tsoa ainbobi oinnax jaon keentima.
2 ¿Jatian jawereski en bia iki, ja jatíbi
Atipanatonin,
naikanxon ea menia?
3 ¿Jakonma ikai, itan ocha akaibo-
resmarin,
ja ani rabintiain nokótibo?
4 ¿Jatíbi ja en akaiki Diossen oinyamai,
jatíbi ea jain kaaiboki oinyamai?
5 Akonkinra en yoiai, jawetianbira
en jakonma akáma iki,
tsoabira en parankashamaa iki.
6 ¡Onanoxon atikeskabiakin Diossen
ea tanabanon,
jatianra en jakonma akáma onanti
iti iki!
7 Jawetianbira jakonma jawéki akí
ea ikáma iki,
jawetianbira nokon keena keská-
bores akí ea ikáma iki.
Jatian ja ea yometsoa jawékibo eiba
jaketian,
8 en yoá banaabo wetsabaon pibanon,
itan ja en banaabo keyokin mexa-
bakanon.
9 Jatian wetsa ainbo teakasi ea iká
iketian, iamax
ja epatax iká joni pikoketian,
jawen awin teanoxon en koirana
iketian,

10 ja nokon awin wetsabaon yonoti ibánon,
itan wetsabo já betan oxabanon.
11 Ja jawékibo en akára rabin iti iki;
jaskara aká kopira atinkobi ea masá tenemakanti iki.
12 Janra chiikan akai keskáakin,
jatíbi ea jayata nokon jawékibo ea keyonanti iki.
13 Nokon yonotibaon jato jawéki axonti ea yokáketianra,
jatíbitian jakonhakin en jato axona iki.
14 ¿Jaskáakin nokon yonotibo ramiaxki, jawekeskatax ea Dios bebon jakon iti iki?
¿En akábo yoiti ea jan yokataki,
en jawe yoiti iki?
15 Jan ea chixanainoabi jonia Diossenribira jato jonia iki,
ea jamaa keskáribiakinra jatoribi jamaa iki.
16 Jawebioma jonira jatíbitian en akinna iki,
benomatabora jawetianbi en pitin imaama iki.
17 Jawetianbira kachianabo pimayamakin enbicho piama iki.
18 Jatíbitianra jaton papa keskaxon kachianabo en akinna iki;
benomatabora eki chipóketian,
jatíbitian en jato koirana iki.
19 Chopaoma ikax matsin mawataibo, itan
onitsapishoko ikax ja sawetiomabo oinxonra,
en jato akinna iki,
20 nokon carnerobaon rani
xopokanra en xanamaa iki,
jatianra ea irake akana iki.
21 Jawetianbira, joi benxonhai joni koshibo onanna ixon,
kachianabo jakonma akasi ea ikáma iki.
22 Jatian nato en yoiaibo ikonma iketian,
nokon ponyanbo ea sekenbakanon;
nokon baxkáinoax, poyan tsekébanon.
23 Diossen masá tenematinra ea raketa iki;
¡Jawen koshira en tenetima iká iki!
24 Jawetianbira oroki koshiax, itan jaki chipota ea ikáma iki.
25 Jawetianbira icha jawékia ikax,
iamax icha koriki biax, ea raroama iki.
26 Bari penetaira en oinna iki,
itan oxe kawankin, kikinhakin tenaaribira en oinna iki,
27 ikaxbira jawetianbi en jabo joné rabiamaa iki,
jawetianbira ochóxonbi betsó akin, en meken sananxonama iki.
28 Jaskara en akára, atixonbi en masá teneti iká iki,
¡Jabo rabiara Diossa yamake ixon non akai iti iki!
29 Jawetianbira nokon rawí jakonmaaketian ea jan raroama iki,
já jakonmain pakéketianribira ea jan raroama iki.
30 Jawetianbira jakonma itiakin en shinanxonama iki,
jawetianbira já mawátinin ea keenamaa iki.
31 Ebé jaabaon wetsankoniax joá joni,
jakonmaakanaitianra en jato amayamaa iki,
32 jemanbira en oxamayamaa iki.
Jatíbitianra ochokeax joai jonibo,
nokon xobo xepóti en kepenxona iki.
33 Jawetianbira wetsabaon akai keskáakin,
nokon ochabo en joneama iki,
jawetianbira jakonmabo akáx,
34 jakonmaakin yoikanaketian joniboki rakékin en joneama iki.
Jawetianbira, omiskanaketian nokon rareboki raketi,
xobonko xepotax ea netetama iki.
35 ¡Ea ninkápainonra ikanai!
Ja en yoia ikon inon ixonra nokon jane en wishai;
rama, ¡Jatíbi Atipanatonin ea yoibanon!

jakonma akábo ea yoixonkin,
kirikain wishabanon,
36 jara en jakonhaxonres boti iki,
maiti akai keskáakin.
37 Jatíbi en akábora en Dios yoiti iki,
jakonshamanra já bebon ea kati iki.
38 Nokon maibora, eki jakonmaati, nai
akí saí iamakanai,
ja mai taeshokobora jakonma
teneibo winiamakanai.
39 Enra ikon yoiai, jaton yoabora ea
yometsoama iki,
itan ja waín teetaibo jato kopíaka-
shamaira ea ikáma iki.
40 Jatian jaskarabo en aká iketian,
¡Nokon maibaon trigo iamai
moxa xoxobanon,
cebada iamai jakonma xobi xoxo-
banon! ikira iká iki.
Jaskáxonra Jobnin, já jaki koshia
jawékibo jato yoikin senenhaa
iki.

Diossen Job yokata

38 1 Niweaba meranxonra Ibon Job
yoyo aka iki.
2 ¿Miaki tsoa iki, nokon shinanman
en akaibi, ayamarai iki ikáx,
min onanmanin imaa jaskatibo mia
yoyo iti?
3 Rama min koshi ea oinmawe, nato
en mia yokataibo ea yoiwe:
4 ¿Jan mai tewanabo en akaitianki,
mia jawerano iká iki?
¡Ikon onan ixon ea yoiwe!
5 ¿Minki onanna, jatio iti shinanxon
jan nete toponaki tsoa iká iki,
itan tsoaki iká iki jan aká ixon?
6 ¿Jawekiki jan mai tewannabo
perakaa?
¿Jan tewanti koshi ani makanki,
tson aká iki,
7 ja nete xabataitian ikai
wishtinbo bewakanaitian, itan ja
nokon yonoti ángelbo rarokanai
kaman?
8 ¿Mai meranoax aniparo jene joko-
naitian,
moa iamanon ixon,
jan ani xepótibaon xepoaki tsoa
iká iki?
9 Nai koinra, aniparon chopa keská
iti en imaa iki,
itan ja wishnin koinra, jan bake
rakoti keská iti en imaa iki.
10 Jain senenres itira en aniparo aká
iki,
jawen ani xepótibora llaven akai
keskáakin, jenen mai mapona-
ketian en xepoa iki.
11 Enra yoia iki: “Neno senenresa mia
iti iki,
nenoaxa mia bebon winótima iki;
neno senenresa min onsá bechon
tsakati iki”, akin.
12 ¿Wetsatianboki min jaskáti yoia
nete oxneta iki, itan nete xabáta
iki?
13 ¿Jainxon jawen joekan mai tenake-
tian,
jakonmabo jóneti bokantiki min
yoia iki?
14 Ja mananbo pekáokeax bari pikó-
xon
tenaa, chopa pokoa keská jawen
chexe joshin ikaitianra;
15 jakonmabaon ja joé meran ikásha-
makin omisai,
jatianra jain senenres jaton ramia-
misti onsá keyotai.
16 ¿Aniparo xaman tsonbi onanama,
jainoax jene jokonai oinniki mia
kaa iki?
17 ¿Jain mawábo iká yamébires
xepótibo ikain kaxonki min jato
oinna iki?
18 ¿Maira jatio pextin iki ixonki min
onanna? ¡Ikon jatíbi onan ixon ea
yoita!
19 ¿Jan netea joé, itan ja yamébo jain
benxokaataki jawerano iki?
20 ¿Ja mai senenainko boxonki, ja
ikainko min beribati atipana?
21 ¡Minra onanke, icha
baritiaya ikaxa, jatian moa mia
bake pikotabira iká iki!

22 ¿Wishnin matsi, itan oi xewa
jain en benxoa oinniki mia kaa iki,
23 minki onanna ja ramibires winótitian, itan ani reteanantitian,
jatoki raanoxon en jai aká?
24 ¿Jaweraoki kaná joékaini kaai?
¿Jawe keskataxki bari joaiokea niwe, nato main jatibiain janbisai?
25 ¿Tson bai kepenxonaki oi beaí,
tson jaó boti yoia boxonki niweabakan,
26 jain jawebi xoxoyamai mainko, itan
tsoa jonibi jain jaamainkoribi oi bemai,
27 jain jawebi xoxoyamai ikenbi mechaaxon
xobi xoxomati kopí?
28 ¿Oi itan nibikan papaki tsoa iki?
29 ¿Ja jene chorisha, itan nibí chorishaton titaki tsoa iki?
30 ¿Tson imaaki, jene chorixax makan keská chorish ikai,
itan aniparo bemakayan jene chorishai?
31 ¿Min imaaki, wishtin jainbicho tsamatax janbísshamakanai,
itan ja chaxon bai wishtinbo betan imayamakin, ja
wishmabo, kapé koi wishtinbo, jatonbiribi wetsa tsamabo min imaa iki?
32 ¿Min imaaki ja nete xabataitian pikotai wishtin jawen ititianbiribi pikotai?
¿Minki ja wishtin tsamatabo jawen jane Oso Awin ani, itan
Oso Awin maxko, jan kanon ixon min ponteai?
33 ¿Minki onanna ja naikanmea wishtinbaon esébo?
¿Min amaaki wishtinbaon nato mai tenai?
34 ¿Jenetianon ixon, min nai koin yoiaki oi beti atipana?
35 ¿Imayantiki wetsaori kanon ixon ja kaná min yoia: “Eara neno iki, ea kabatanon?”, iki.
36 ¿Tsonki akéni isá, itan atapa bene jaskara ati onanmaa iki?
37 ¿Tsoarin kikin onan, nai koinra jati icha iki ixon jan onanna?
¿Tsonki nai koin reoti atipana oi bexon,
38 mai poto chawánon ixon,
itan mai tonko chorishbo keyotax,
maibicho inon ixon?
39 ¿Miarin ja leónbo nami benaxonai,
jawen bakeshokobaon potókin pinon ixon,
40 jaton kininko jonéxon,
iamax jawen pokón rakáxon, xobi meranxon jawen piti manaitian?
41 ¿Tsoarin jan okabo pimai,
jawen bakeshokobo piti benai boanhatani,
koshín chión chión iananbi ea yokákanaitian?

39
1 ¿Jatian manish meranoa chivobo bakenaiki min onanna?
¿Chaxo awinbo bakenaiki min oinna iki?
2 ¿Minki onanna jawen benen aká pekáoki jaweti oxe bakenai?
3 Bakenira tsaotai,
jatianra jaton bakebo pikotai pakéyamai.
4 Ishtonbiresa koshikanai, xabáinoa xobi piira aniai,
jaton tita potaax wetsanko boaxa,
moa bewetsayamakanai.
5 ¿Tson imaaki nii meranoa burrobo,
tson jaweatima jatonbiribi jaabo iki?
¿Tson imaaki jatonbiribi nires-kanai?
6 Enra jain jati onantiakin jato axona iki,
jain jawebi xoxoyamai mai,
itan ja manan teshanpa ikain.
7 Jabora jemameax riri ikai ninkátinin keenyamai,
burrobo teemai jawen ibo saí ikaiboribira ninkakashamai.
8 Xobi benaira mai matóbotiibi kawanhatanai,

ja pinoxonra wetsabires inonbi xobi
yankonabo benai.
9 ¿Minki ikonhai ja nii meranoa waka
benen mia tee akinti,
min shinannaki min chiké meran
oxati iki?
10 ¿Minki atipana jiwiki nexaxon
akáshamaibi mai chirinmakin,
iamax akiati iki mí pekáo kakin
mai beshéabokin?
11 ¿Ja kikin koshi iketianki, jaki
koshiti min
shinannai, itan min teebo axonti-
ninki mia keenai?
12 ¿Min shinannaki ja yoá tsekaabo
tsinkimaxon,
jain benxoati ikain min tsinkimaa
ati jisá iki?
13 Minra ointi atipanke peia yoina
avestruz:
raroshamanra pea pea ikai,
manxaman pechi ikai keskati,
14 jaskákinbira, bari xanan aká
toshínon ixon mashi xantoaxon,
jawen bachibo mapoxon potaresai.
15 Ja bachibora jamáxon toshakanti
iki ixonra shinanyamai,
wetsabires yoinaninra jamáti iki
ixonra shinanyamai.
16 Jawen bake beshébora isinhai,
jawenamabo keskáakinra akai, yanka
ea teetara itiki ixonra shinanyamai.
17 Enra jaskáaxon jawéki ati onan
shinan, itan
jaskatax jakon iti shinanribi en
meniamaa iki.
18 Ikaxbi wenitax moa ishtoi kakinra,
ja kabayobo itan jan peyaka
jonibo jato osánbainai.
19 ¿Minki kabayo koshi menia iki,
jan raota jawen texonkonia booki
min axona iki?
20 ¿Min imaaki chanpo ikai keskati
choronai,
ja rabíkin onsati pere akin joinnaiki
min imaa iki?
21 Rabíkin jawen taen mai wasaara, mai
teshanpain jakonma poto keyatai,
itan rakéyamaira reteanantiain kaai.
22 Onsá jawéki oinxonra osanai,
jara ratéyamai, espadaya
jawen rawí sontárobo oinnaxbira
rakéyamai,
23 ja kabáyonin peyaka jonin kikin-
hakin
pia neá chori chori akaibi,
lanzabo itan tsatsitaxobo potaa
joéboanainbira rakéyamai.
24 Ja kaainko ishton nokóti kopíra,
yoinanin jawen nami keyokin
ishtonbires piai keskati,
tson chitetimai kikinni ishtoai;
moa jato ati yoii trompeta xoon
iketianra,
jainbi chankáti atipanyamake.
25 Trompeta xoon ikai ninkataxa
kabayobo keotai,
ja reteanankanai itsara ochóxonbi
xeteai,
moa jato akanwe ikai joira ninkatai
itan saí ikanairibira ninkatai.
26 ¿Minki halcón tetébo noyati onan-
maa iki,
minki onanmaa iki, kikinni keyatax
surhori noyai kati?
27 ¿Min jain ati yoiaki akai
ishminman manan maxkaten naakin?
28 Jabora jatíbitian shanka manan
maxkaten jake,
ja manan keyára jaki koshia, itan
jain jonetai iki.
29 Bochikixonbi oinkinra ja bikasai
yoina merai.
30 Jawen bakeshokobaonra jimi xeai,
jaweranoki mawá rakata,
jara jain iki, akin aká iki.

40 1 Ibonra Job yoiribia iki:
2 Eakaya jatibi atipana iken-bira,
ebé joi benxoatinin mia keena iki,
"¿Ea yoikasiki mia jenetamapari
iki?" akin.

Job Dios betan yoyo ika

3 Jtianra Jobnin yoia iki:
4 "¿Ea jawemabishoko ixonki,
en mia jawe yoiti iki?

Ea netetakayara jakon iti iki.
5 Ichaira en moa yoyo ike,
tekikin en ja yoitira moa yamake”, akin.

Diossen Job joi yokáboresa

6 Jaskáketianra, niweaba meranxon Job Ibon yoia iki.
7 Ikon koshi shinanya ixon,
ea oinmawe, ja en mia yokataibo ea yoiwe:
8 ¿Jakonma akama keská inoxonki min akai, ja atikeskabiakin ayamai ikax,
jakonma akátonin min ea yoinkin?
9 ¿Miaki ea keska koshi iki?
¿Mia yoyo ikáki min joi tirin ikai, ja nokona ikai keskati?
10 Iresama itan kikinbires onanti iwé,
jatianra jonibaon kikin jakonman mia yointi iki.
11 Jatíbi rabitaibo oinxon,
min siná pikoxon,
min atipana keská bebonbires jato masá tenemawe,
itan jato namanbires shinan-meemawe.
12 Min oinnatonres jato poxawe,
jawerano inonbi jakonmabo jato pachowe.
13 Jato retea pekáo jatíbi jato miinwe,
jain mawábo ikain jato xepowe.
14 Jatianra ikon riki ixon enbishaman onanti iki,
min koshi shinanman amaa minharesa riki ixon.
15 Ani yoina Behemot oinwe,
jara mia aká keskaakinribi en jonia iki:
janra wakabaon akai keskaribiakin xobi piai;
16 oinwe jawen kishi namibora kikin koshi iki,
itan jawen koixaobora kikin koshi iki.
17 Jawen jinara koman keská chorish iki,
jawen tae tonko rexkebora kikin rastonbo itan nexaa tonkobo keská iki.
18 Jawen xaobora bronce tubo keskábo iki,
yami tonron keskábo riki.
19 Ja en jonia yoinara jatíbibo xewinna bebonbires kikin jakon iki;
eabichoresiki, jato jonia ixon,
jato reteti atipana.
20 Jain pimis yoinabo tsiniai niikameara,
xobi itan pei piai.
21 Tantiira, moxa jiwi lotobo naman rakatai,
iamax taxbainoa tawa meranra jonetai.
22 Ja jiwi peibaonra otaai,
wean kexakea álamo jiwibaon kateaketana riki.
23 Paro jenetiakenbira ratéyamai;
jawen rekinhain jene senenkenbira jakonbires iki.
24 ¿Tsonki yatanxon okenbekonbi jawen bero tsekati atipana,
iamax tsonki repéxon risbikan renexti atipana?

41

1 ¿Ja ani yoina Akoron Leviatánki,
mishkitinin min biti atipana?
¿Jawen janaki risbikan min nexati atipana?
2 ¿Repéxonki risbikan min renexti atipana
iamax yami wekikan jawen koi pekatiki min atipanti iki?
3 ¿Noibakin min jaweayamanon ixonki mia yokáti iki,
jakonshoko joinmein mia yokáti iki min raannon ixon?
4 ¿Ibánon ea jatíbitian min iboaxon yanka yonoai akinmein mia yoiti iki?
5 ¿Westíora isáshoko betan ikai keskatimein mia jabé tsiniti iki?
¿Min bake ainbobo jan tsininon ixonki min nexati iki?
6 ¿Jain jawéki marokanainko boxonmein,
bikanon ixon jati kopía riki akin jato yoikanti iki?

¿Maronoxonmein beshéakin ja
namiaibaon xatepakekanti iki?
7 ¿Jawen bichimein pian bebankin
min tsakati atipanti iki,
iamax jawen mapomein chikáronin
min bebánkin chachiti atipanti iki?
8 Ja yatankasi mia ikábira, bebon
koshi iketian,
ja shinanbenotimai mia jabé reteananti iki,
jatianra jawetianbi jakiribi yatankasi mia itima iki.
9 Ja ani yoina Akoron Leviatán
oinnatonbichora,
tsoa inonbi raketi shinan keyoti
atipanke.
10 Teakanara sinatai;
tsoabira jabé reteananti senenma iki.
11 ¿Tsoa, jabé reteananaki jatíbi jakonbires isinama
itan rakéyamai joti iki?
¡Nato netenra tsoabi jabé reteananti
senen yamake!
12 Jawen taebora koshi iki,
jawen yorara wetsa yoinabo bebon
koshi iki,
ixon yoikinra en jenetima iki.
13 ¿Tsonki jan rapoa bichi raopeti
atipana,
iamax tsonki jan rapoa jawen yami
xopananti
chorish oke bebankin pekati iki?
14 ¿Tsonki kechopeti iki,
jawen xetabo chichó onsá iketian?
15 Jawen kaxobora yami panáti kerex
chorish joyóbaina makan keská iki.
16 Jawen xakábora wetsabo betan
biananananbotana kikin kerex iki,
jawe niwebira ja xakábo xaran
bebati atipanyamake.
17 Ja jaskara jainbicho bianana ikax
kikin tsitsí iki,
tsonbira jainoa pasketi atipanyamake.
18 Já jatishan ikara kaná ikai keská iki;
jawen berora bari pikotai keská
pené iki.
19 Jawen kexainoaxa chii jokonai,
jaskataxa ja chii janbisai.
20 Jawen rekinhainoaxa koin jokonai,
ani kentí kobinnai keská riki.
21 Jawen joinnatonra tsiste ketetai, itan
jawen kexakameaxa chii jokonai.
22 Jawen texora kikin koshi iki,
jaskara iketianra jatikaxbi já
bebonmeax kikin jaki rakékanai.
23 Jawen yora namibobira, jawenbi
pekatima chorish iki,
yami chara keská chorish riki.
24 Jawen jointira shanka keska chorish
iki,
jan reneti makan keska chorish iki.
25 Já wenitaitianra diosbo ratetai,
kikinni saki iananbira raketi jabákanai.
26 Espada, chikáro, pia, lanzabaon
inonbi isinhakin chachiara jawemabi iki.
27 Jara, yamínbi, iamax yami bronceninbi retetima iki,
jabora jawena nii pei keskáres iki,
broncera jiwi payo keská iki.
28 Piabaon tsakáara jabáyamai;
já makaman tsakáara pei choshin
aká keskáres iki.
29 Mazón rishkiara tawan aká kes-kares iki;
tsatsi taxobo keotai ninkáxonra
osanai.
30 Mexokai kakinra jawen pokón
mano taeabainnai,
jan bero xemeti yami xetaya
kenshon ati keskáakinra akai.
31 Kentí kobinai keskáakinra aniparo
nemin saman mayámai,
raoati jawéki meskokin, ani
kentikan kobinha keskára ikai.
32 Jan kaara jenenko joxo bakox pené
joyókainai,
itan box penéshaman parata
keskára ikai.
33 Nato netenra já keská yoina yamake;
jawetianbira tsokibi rakéyamai.
34 Koshin rabitaibora jato bechiteai,
jara jatíbi yoina sinábaon apo keska
iki, akinra Diossen aká iki.

42 [1] Jatianra Jobnin Dios yoia iki:
[2] "Enra onanke minra jatíbi atipanke,
itan min atipanyamaara jawebi yamake.
[3] ¿Tsoarin ea ja min shinanna jawéki min akaitian, ayamarai iki iti,
jaskaxon akonkin en onanama jato oinmai?
En onanyamaa jawéki ikenbira ja yoii ea yoyo iká iki,
kikin ratéti jawékibo ikenbi onanyamaax.
[4] Minra ea yoia iki: 'En mia yoiai ninkawe;
nato en mia yokataibo ea yoiwe'.
[5] Rama kamanra, yoikanai ninkaxonres en mia onanna iká iki,
ikaxbi ramara nokon beronbi en mia oinke.
[6] Jakopira jakonmaibo yoyo ika ikáx, moa iwetsayamai,
kikinni shinanmeetax, mai poton, itan chiimapon ea yakatai", akin aká iki.

Diossen jakiribi Job jawékia imaa

[7] Nato jawékibo Job Ibon yoia pekáora, Elifazsibi yoia iki: "Jaskara kopíra, miki itan ja mia jabé raenanai joni rabéki ea kikinni sináke, ea yoii yoyo ikinra ikon yoiamakana iki, ikaxbi nokon yonoti Jobninra ea yoikin ikon yoia iki.

[8] Rama kanchis waka bene biax, itan kanchis carnero biax, nokon yonoti Jobhiba botankanwe, jainxonra mato kopibi, ea menikin keyokin maton menoti iki. Nokon yonoti Jobninra mato kopí oranti iki, jatianra ja orana en bixonti iki, jatianra jawe jakonmabi en mato atima iki, ea yoii yoyo ikin maton ikon yoiamaa iketian ati ixonbi, nokon yonoti Jobnin ea yoikin ikon yoia iki", akin.

[9] Jato jaskáa boxonra, ja Elifaz, Bildas, itan Zofarnin, ja Ibon ati yoia keskáakin akana iki, jatianra Jobnin orana Ibon ninkata iki.

[10] Jabé raenanaibo kopí Jobnin orana pekáora, moa ikátiai keskaribi Diossen icha jawékia iti imaa iki, jatian menikinra moa jayá ikátiai bebonbires icha rabé tsamá menia iki.

[11] Jatianra jatíbi jawen wetsabo, jawen poibo, jabé raenanaibo, itan moatianbi já onanna jonibo jaiba merati bokana iki, jatianra já betan jawen xobon ixon icha jawékiati axon pikana iki. Jabaonra onískinkana iki, jatíbi onsá jakonma jawékibo jaki raanxon Ibon masá tenemaa ikenbira, moa jakon shinan bimakana iki, jatianra westíorabaon jaweti icha koriki menikana iki, westíora oro meosotiribira menikana iki.

[12] Jawen senenainoa baritiabaonra, ja winota baritiabaon aká bebonbires, Diossen jakonhakin shinanxonkin Job jawéki menia iki. Bebon icha jawékira menia iki, chonka chosko waránka carnero, sokota waránka camello, rabé waránka ja teemai waka benebo iká iki jainbicho kataxa westíora waranka, itan waránka burro awinboribi.

[13] Jawen bakebora iká iki, kanchis benbo bake, itan kimisha ainbo bake.

[14] Ja ainbo bake rekeman janera iká iki, Jemima, japekáo iká ki Cesia, ja kimisha itin ikára iká iki Kerenhapuc.

[15] Nato netenra, Jobnin ainbo bakebo keská metsáshoko ainbobo jaweranobi yamaa iká iki. Jaton papanra, já mawáketian jaton poibo betanbi senenbires jawen jawéki biti jawen bakebo jato iboamaa iki.

[16] Jaskata pekáora, pacha chosko chonka baritia jaa iki, jaskáxonra oinna iki, jawen bakebo, jawen bababo, jawen bababaon bakebo, itan jawen bababaon baken bababo.

[17] Jaskatira kikinshaman yosi mawata iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

SALMOS

Bewá itan oranti kirika

Salmo 1

Ikonni raroti

1 Ja jakonmabaon esé chibanyamai
jonira raroshaman iki,
ja ochai nia jonibaon axéribira chibanyamai,
ja Dioski shiroaibo betanribira rabéyamai,
2 jaskáyamakinra Ibon esé noixon,
jatíbitian jaakinres shinanai.
3 Ja jonira paro kexa jiwi
banaa keská iki,
jawen ititianbora bimiai,
jawen peibora jawetianbi choshiamai.
¡Jatíbi jawéki akára, jakon pikotai!
4 Jakonmabora jaskáyamai,
jaskatira xobi choshi niwen boá keska ikanai.
5 Jakopíra ja jakonmabo, jaton akábo Diossen jato yoixonti iki,
itan ja atikeskabiakin akaibo tsinkitainko ikantima iki.
6 Ja atikeskabiakin jakon akaibora Ibon koirannai,
ikaxbi jakonmabora jaton jakonmanin imaa, jakonmabires jawéki winoti bokanai.

Salmo 2

Miara nokon bake iki

1 ¿Jaweakiki ikon Dios onanma jonibo saa ikanai?
¿Jawekopíki shinankoxonmabi jaskara atibo akanai?
2 Nato mainmea apobo, itan jato ikinnai joni koshibora rabetax,
jaton Iboki, itan ja katota apoki yoitimai sinákanai,
3 neskatibora sai ikanai:
"¡Jawen cadenabaon noa nexaabo chorokaanon akanwe!
¡Noa jan nexaabo xabakaanon akanwe!"
4 Ja Ibo, naikan apo ixon jato ikinnatonra,
jato osannai;
5 japekáora sináxon, jato rateai;
kikinbiresi sináxonra jato yoiai:
6 "Siónhainoa nokon apo itira, en moa imake,
jara ea jain iká nokon manan iki".
7 Ja Ibon jaskara ati shinannara en mato yoiai:
Janra ea yoia iki: "Miara nokon bake iki;
ramara ea min Papa iki.
8 Ea yokáwe, jatianra papan bake ixon bitibo maibotiibi iká jonibo en mia meniti iki,
nato nete senenainko kamanbira,
jatíbi mina iki.
9 Ja min yami kekotininra,
apobo min jato xatepaketi iki.
¡Mapó kentíbo toeai keskákinra min jato besheati iki!" akin.
10 Apobo, itan nato mainmea jato ikinnai koshibó, neskara onanshamankanwe,
¡Ja en mato onanmai kikinnishaman axekanwe!
11 Kikin iketian jaki rakéanan Ibo rabikanwe;
saki iananbi já bebon beokanwe,
12 mato iamaketianra, ja bain kaaitian sináxon mato mawámanake,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

maton ayamaara Ibo ishtonbires kikinni sinatai.
¡Jan koiranon ixon jaki chipóti benaibora, raroshamares ikanti iki!

Salmo 8

Koshi Dios, itan joni jakon iketian jaon ratékin ointi

1 Ibó, miara non kikinbires koshi iki,
¡Minra jatiobi mai iboake! ¡Min atipanara nai winobainbires pextin iki!
2 Bake maxkobo, itan xoma akai bakeshokobora, koshi min menia iki mia rabikananon ixon,
ja yoitimabo, itan min rawibo jaskáaxon jato keyo netémati kopí.
3 Ja min aká nai oinxon, itan ja oxe, wishtínbo ja naikan min aká oinxonra,
4 en shinanai:
¿Jawerin ja joni?
¿Jawe jakon ikenkayaki jairaakin shinanni,
mia jaon ratetai?
5 Minra ja joni aká iki dios keskatanishaman,
minra imaa iki, koshi itan jakon iketian jaon ratéti,
6 min aká jawékibo yoiti koshira min menia iki,
jatíbi jawékibo janharesa itira min imaa iki:
7 carnerobo; wakabo itan inaatima yoinabo;
8 naikan noyai yoinabo;
aniparonko jaa yapabo,
¡Jatíbi ja aniparonko ikábo!
9 Ibó, miara non kikinbires koshi iki,
¡Minra jatiobi nato mai iboake!

Salmo 14

Jonin jakonma shinan

1 Onanmabaonra shinannai Diossa yamake ixon:
Jatikaxbira shinan jakonmaakana iki,
ramibires jawékibora akana iki;
¡Tsoabira jakon akaima iki!
2 Naikanxonbira Ibon jonibo oinnai,
jakia jakon joni, itan jan Dios onankasai ixon.
3 Ikaxbi jatikaxbira jakonma baiori bokana iki;
jatíxonbira senenbires jakonma shinankana iki.
¡Tsoabira jakon akai yamake!
¡Westíoratanibira yamake!
4 Jakonma akaibora, onanti shinanhomabo ikanai,
jawékiati piai keskáakin
nokon jonibo keyoaibaonra,
Ibo ramiamakanai.
5 Ikonbiresi raketira saki ikanti iki,
ikaxbi Diossa jaki yoiti ikaibo betan iki.
6 Ja naman shinanmeetaitonin
jaskara atin keenkin shinanakira shirokanai,
ikaxbi Ibonra panai.
7 ¡Sión mananmameax jopainon riki,
jan Israel jonibo xabaati!
Ibon jawen jonibo, moa jakiribi jakon iti imaketianra,
Jacobnin chiní bakebo rarokanti iki,
jatíbi Israel joniboribi rarokanti iki.

Salmo 15

Jonin jaskara atin Dios manata

1 Ibó,
¿Tsoaboki min xobon jati iki?
¿Tsoaboki min katota jakon mananman jati iki?
2 Jainra iti iki ja jakonmanin yointi yama, itan atikeskabiakin jakon akaibores;
jawen jointiaxonbi ikon yoiaires;
3 ja tsokibi jakonmai yoyo iamaibo;
já betan raenanai ramiayamai,
itan ja patax ikábo jato sináismabo;
4 jabaon oinna jaskara omisti iketian, jakonma omisaibo,

ikaxbi ja Iboki raketaibo, jato jakonhaibo;
jakonma pikókenbi, ja axonti yoiabo senenhai;
5 jaribi baneti koríki jato menikinbi, bebon kopíati jato yokáyamai;
jakonma akáma joni ramianon ixon, kopíakanabi biamai.
Jaskati jaa jonira jawetianbi jakonmain pakéyamai, ikira iká iki.

Salmo 16

Ibo betan iti riki jakon

1 ¡Diossé, ea koiranwe, miki chipokinra en mia benai!
2 Enra mia yoia iki:
"Miara nokon Ibo iki, minra ea jakonhai;
mia keskara wetsa yamake", akin.
3 Nato mainmea diosbora koshi iki,
jaonshaman raroaibaonra jaskara yoiai,
4 ja jisaakin ja rabiti icha kaiaixon,
ja rabikin chibanaibora jaskatai.
¡Jawetianbira já menikin icha yoina retexon menokanaitian, en jato betan atima iki!
¡Jawetianbira nokon kexakan jawen janebo en moa yoiwetsayamai!
5 Mia, Ibo riki, ja ea jatíbi jayata;
jakon jawékibo bebonbires min ea meniai;
nokon jatira min mekenman iki.
6 Kikin jakonhira jatinkora min ea imaa iki,
¡Ja iboakin mia nokon papaibakea en biti jawékira metsáshaman iki!
7 Ibora en rabiti iki, janra ponté ea boai,
kikin chichokeabira nokon shinan, jakonma iketian yamébo ea ponteai.
8 Jatíbitianra ea nokon Ibo betan iki;
já nokon mekayao iketianra, ea jawenbi pakeyamai.
9 Jaskara kopíra, emeran,
nokon jointi kikin raroshaman iki.
Nokon shinan, kaya itan yorara miki koshiax jati iki,
10 mawá kini meranbira, min ea jenetima iki,
¡Ja min jakon yonotira, mai kini meran min potatima iki!
11 Mia keenai keská jatira min ea oinmaa iki.
Mia ikainra kikinshaman raroti jake;
mii pataxa jatíbitian beneshaman iti jake.

Salmo 19

Diossen koshin, jawékibo jonia

1 Naikanra noa onanmai Diossa koshi iki ixon;
ja jonia ixonra ja nai xabá yankonatonbi noa yoiai.
2 Netebora jatonbinix yoiananankanai;
yamébaonra ninkákanon ixon jaton joi raanai.
3 Jawe joibi non ninkáyamaabi, itan yoyo ikai non ninkatamabira,
4 jawen joi nato main jatíbiain nokotai,
nato nete senenainko kaman ochó inonbi.
Jainra Diossen bari jain iti aká iki,
5 jatian jara pikotai, wanoai joni,
jawen itinkoniax kaai keskati,
ishtoai joni ishtoi kaai keskára raroshaman kaai.
6 Nai pasenenainoaxa bari pikotai,
jatianra wetsa pasenenaori
nokotai kaman mayati kaai,
tsoabira jawen xanan
ayamanon ikax jabáti atipanyamake.
7 Ibon axeti joira ponté iki,
jaskara kopíra bená jati jato meniai iki.
Ibon ja ati yoia joira senen iki,
jaskara kopíra namanshoko joni ikenbi onan imai.
8 Ibon ja ati yoia axébora atikeskabiakin akábo iki,

jaskara kopíra non jointiain noa raromai.
Ibon senenhati yoia joira
jawe jakonmabi néoma iki,
itan jakonhakin ponté itira noa onanmai.
9 Ja senenhati Ibon yoia joira jawe jakonmabi néoma iki,
itan keyóyamai jatíbitian iki.
Ibon jaskara ati shinannabora ikonbo iki,
jatíbi jabora atikeskabiakin yoiabo iki.
10 ¡Kikin jakon orobi xewinabires kopí riki!,
¡Bona mishkin xewina batabo riki!
11 Nato ea min yonoti atikoma onsá keshani iká riki,
itan jan jakonhanon ikaxa ea yoiti iti iki.
12 ¿Tsonki enra jakonma ake ixon janbi onanai?
¡En joné ocha akábo kopí,
ea shinanxonyamawe, Ibó!
13 Ea min yonoti nokon rabí shinan bichinwe;
rabikan ea aresnaketian ea amayamawe.
Jaskara ikaxa jan yointi yama joni ea iti iki,
ani ochankoniax xabakaatara ea iti iki.
14 Nokon joibo, itan nokon shinanbo min
oinna jakon iketian, ea bixonwe,
Ibó, mia riki, jaki chipoti ea jain joneti,
itan ea jan xabaai iki.

Salmo 22

Masá tenei saí ika itan rabii bewaa

1 Nokon Diossé, nokon Diossé,
¿Jaweatiki min ea potabainna?
¿Jawekopíki ea akinni mia joyamai?
¿Jaweatiki chexakaati yoyo iananbi sion ikainbi min ea ninkáyamai?
2 Nokon Diossé,
jatíbitianra en mia kenai,
jatianra jawebi min ea yoiamai,
¡Ea tantitira yamake!
3 Ikaxbi miara kikin jakon iki;
mia apo iketianra, Israelbaon mia rabiai.
4 Non reken papabora miki koshikana iki;
miki koshikanketianra jato keenai min jato menia iki;
5 min akinnon ixon mia yokákanketianra,
min jato xabakamaa iki;
miki koshikanketianra,
ja bikaskanai min jato menia iki.
6 Ikaxbi eara jonima iki,
eara westíora xenares iki;
¡Eara jonibaon osanaires iki!
7 Ea oinnaibora, eki shiroresai;
eara keshbíxonkanai, itan eara bonkéxonkanai,
8 jatianra yoyo ikanai:
“Natora Iboki koshiai iká iki;
abanon ja Ibon akinkin.
Jara kikinni jaon keenai iki,
abanon jan xabaakin”, ikibo.
9 Jatianra jaskara iki:
Minra nokon titan poko meranoa ea pikoa iki;
jawen xochinkora min ea tantimaa iki.
10 Ea pikotamatianbira,
min ea koirana iká iki;
ea nokon titan poko meran,
inontianbira mia nokon Dios iki.
11 Eibakeax ochóyamawe,
enra akonbireskin masá teneai,
jatianra tsoabi ea jan akinti yamake.
12 Torobaon akai keskákinra nokon rawibaon ea kateke,
Basánhinoa toro sinábo keskára ikanai;
13 león sinabo ikai keskatira keokanai,
janxbataanara eki choronkanai.
14 Eara onpax chikotai keská iki;
nokon xaobora wetsankobiresbo iki.

Nokon jointira emeran senpa
charatax tsononai keská iki.
15 Nokon kexára kenkex keská manxan iki;
nokon janara manxantoain moa taxnáke.
¡Mawá poto ikain kamanra min ea miinke!
16 Ochiti keská, westíora tsamá jakonmabaonra akonbireskin ea katekanke:
nokon meken betan taera ea waxayonkanke.
17 ¡Nokon xaobora en toponti atipanke!
Nokon rawíbaonra ea oinkin jeneyamai;
18 nokon chopara menianankanke,
jatian jan biti onanoxonra suertebo akana iki.
19 Ikaxbi, Ibó, minra ea koshi meniai,
¡Ea ochóayamawe! ¡Ea akinni ishton jowé!
20 Espadanin retekanaketian ea xabáawe,
ja ochitibaon ea retenaketian jato amayamawe,
21 ja leónbaon kexainoa ea xabaawe,
¡Ja torobaonra jaton machaman ea anake, ea koiranwe!
22 Mia yoikinra nokon wetsabo en jato yoyo ati iki,
jato tsinkitainkoxonra en mia rabiti iki.
23 Mato, ja Ibo jakonhaibaon ¡Já rabikanwe!
¡Jatíbi Jacobnin chiní bakebaon onankanwe jara kikin koshi iki ixon!
¡Jatíbi Israelnin chiní bakebaon, ja rabikanwe!
24 janra jawebiomabaon masá teneaitian,
ibanon jara jatonbiri iki ixon oinresshamai,
jato oinnaxa jonéyamaribiai.
¡Akinnon ixon maton yokatara jan ninkatai!
25 Min joni ichabo bebonxonra,
min senenhai iketian en mia rabiti iki;
mia jakonhaibo bebonxonra,
mia axonti yoia ixon en senenhati iki.
26 Ja mato ramiakanaibaon, pikanwe,
mato pototai kaman akanwe;
mato ja Ibo noiabaon rabikanwe,
itan icha baritia jakanwe.
27 Meskó jonibo, itan jatíbi maibotiibi ikábo,
jatíbi mai senenainkobo iká jonibó:
Ibo shinankanwe, itan jaiba bekanwe;
¡Já bebon chirankookanwe!
28 Ja Ibora apo iki.
Janra koshi ixon maibotiibi jato ikinnai.
29 Beoxon, jabichores rabikanwe,
jatíbi ja icha jawékiatax jaabo,
jatíbi ja mai poto baneti boaibora,
jatonbinix jan jati neteoma iki.
30 Nokon chiní bakebaonra Ibo rabikanti iki,
itan jatíbitian já yoii yoyo ikanti iki;
31 ja chiní pikotaibora jato yoikanti iki,
atikeskabiakin jakon aká,
itan jawen tee akábo.

Salmo 23

Ibora ea jan koirana iki

1 Ibonra ea koirannai, jonin carnero akai keskáakin;
jawebira ea maxkámayamai.
2 Jakonshaman xobibo jankonkai-nainra ea tantimai,
wean jene baíamainkora ea boai,
3 bená koshira ea meniai,
itan ponté bainra ea boai,
jawen jane jakon iti kopi.
4 Mai teshanpa kikinbires yamé meran winotibira,
jawe onsákibi ea rakétima iki,
mia ebé iketian, Ibó;

min kekótikira ea koshiai.
5 Icha jawékiati min ea axonara,
nokon rawíbaon oinna iki;
inintira min ea machita iki,
nokon kenpo min bochoara boabaata iki.
6 Ja min jakon shinan, itan ja min noimisti shinanra,
ea jaai kaman jatíbitian ebé iti iki,
Ibó, min xobonra, jatíbitian ea jati iki.

Salmo 24

Nete koshia apo

1 Jatiobi nato netera Ibona iki,
jatíbi jain jayataboyabi,
jatíbi jain jabora jawena iki.
2 Ibonra jan mai tenwanabo aká iki,
aniparobo, itan parobo
pekatenra ja mai taxkétimaakin aká iki.
3 ¿Tsoaki Ibon mananman mapeti iki?
¿Tsoaki jawen jakon xobonko basi iti iki?
4 Jainra iti iki, jawen meken itan jawen shinan,
jawe ochanbi kerás akamabo;
ja rabiti aká jawéki rabiosmabo;
ikonma ikenbi jansoi ikon riki iki iosmaborres.
5 Jaskarabora, ja Ibon, itan jan kishpinmaa jawen Diossen,
jakon iti shinanxonti iki,
itan atikeskabiakin jakonhati iki.
6 Jaskarara iti jake ja Ibo rabiaibo,
ja Jacobnin Dios jato betan iti benaibo.
7 ¡Kepenkanwe jatíbitian iti xepotibo!
¡Kikinni kepenmeeta ibanon,
jatianra ja nete koshia apo jan jikiti iki!
8 ¿Nato koshi apoki tsoa iki?
¡Jara Ibo iki, koshi itan rakéma riki!
¡Ja riki Ibo, reteanantiain rakéma!
9 ¡Kepenkanwe jatíbitian iti xepotibo!
¡Kikinni kepenmetabo ibanon,
jatianra koshi apo jan jikiti iki!
10 ¿Nato koshi apoki tsoa iki?
¡Jara jatíbi atipana Ibo iki!
¡Jara ja nete koshia apo iki!

Salmo 27

Ibo riki nokon joé, itan ea jan akinnai

1 Ibo riki nokon joé, itan ea jan akinnai,
¿Tsokiki ea raketi iki?
Ibora nokon jatin paranan ikai iki,
¿Tsokiki ea rakéti iki?
2 Ja nokon jakonma rawíbora,
ea jakonmaanox, itan ea retenox tsinkíkanai,
ikaxbi jabo riki ja tatí ikax pakékanaibo.
3 Icha sontárobaon ea kateabira,
nokon jointiain ea rakéyamai;
ea anox benxokaakankebira,
jawe iamai jakonbires ea iti iki.
4 Westíora jawékiresa en Ibo yokata iki,
westíora jawékibichoresa ea keenai:
Ea jaai kaman, jatibitian Ibon xobonko iti,
jawen xobonkoxon rabiti kopí,
itan jawen metsá en ointi kopí.
5 Jakonma atikoma meran ea iketianra,
jawen xobon imaxon Ibon ea koiranti iki;
ja xobo ota naman iketianra ea panati iki.
¡Shanka pekaten imaxonra ea jakonbires imati iki!
6 Jatianra bewakexon nokon
rawibo manaon en ointi iki;
jatianra jainxon rabiti xobonxon
yoina menikin en menoti iki,
itan raroira ea saí iti iki,
bewábora Ibo en bewaxonti iki.
7 Miara en kenai, Ibó, ea ninkáwe.
Ea noibawe, ¡Ea yoiwe!
8 Jointininra ea yoiai:

"Ibo benawe, akin".
Jatianra en, mii bebon iti benai, Ibó.
9 ¡Ea jonéxonyamawe!
¡Ikonbiresi sináxon ea omisshamawe!
¡Ea jan akintira miabichores iki!
Eabicho itan jan koirantioma ea potayamawe,
miara nokon Dios itan ea jan akinti iki.
10 Nokon papa betan nokon titan ea jenekenbira,
ja Ibon bixon, ea koiranti iki.
11 Ibó, min bai ea oinmawe;
nokon rawíbo kopí, jakon bain ea bowé,
12 jaton keena keská ea amayamawe,
eki jansoaibo itan ishtonbires sinataibora,
ea akí wenikanke.
13 Ikaxbira en akonkin onanke,
ea jaai kamanra, jatíbitian
noibataanan ea Ibon akinnai en ointi jake ixon.
14 ¡Iboki koshiwe!
¡Rakéyamai, shinan paxnayamawe!
¡Jaskara riki, Iboki koshiwe!

Salmo 32

Ocha keshaketian moa noa ja shinanxontima

1 Jakonma akátonin ibo ikenbi,
itan ochabo aká ikenbi, moa
jatíbi jabo shinanxonyamaa jonira, raroshaman iki.
2 Jonira raroshaman iti iki,
jakonma ati shinanhoma ikax,
itan ja atima aká Ibon
yoixonti jawebi yama ikax.
3 Nokon ocha ea miki keshayamaitianra,
nokon yora yosmapaketa iki,
jaskatira neten ea ishi ibaita iki,
4 jaskara ikenra jatíbitian
min ea masá tenemaa iki.
Bari xanan aká joa choshiai keskatira ea yosmapaketa iki.
5 Ikaxbi jawebi joneyamakinra nokon ocha, itan nokon jakonmabo en mia keshana iki;
nokon ochabo mia keshantira en shinanna iki,
jatianra jabo moa min ea shinanxonyamaa iki Ibó.
6 Jakopíra, akonkin
senenhaibaon masá tenekin mia yokákanti iki,
jatianra ani jenetiaxonbi jato nokotima iki.
7 Miki chipoti ea jain jonetara mia iki,
onsá jakonmanin anaketianra min ea panake,
xabakaatax raroi saí ikaitonbiresa ea kateke.
8 Jatianra Ibon yoia iki:
"Mia oinnira ea iitai.
Jaskara atira en mia onanmati iki,
enra mia eseti iki,
jaskati janon ixonra en mia axeati iki.
9 Burro, itan kabayo keská iamawe,
jabora onanti atipanyamaabo iki,
jawen koshi bechitekinra,
jan tsasiatinin itan risbikan
axonparira chankamati iki,
wetsa keskáaxonra
mii patax imati min atipantima iki" akin.
10 Jakonmabora ichabires chexakaati iki,
ikaxbi Iboki koshiaibora
jatíbitian jan noiabo iki.
11 Iboki rarokanwe,
jakon, itan ponté jonibo;
¡Rarokanwe itan benei saí ikanwe!

Salmo 33

Ibo rabiti itan irake ati

1 Ibo rabii raroi bewakanwe, jakon jonibó;
jakon jonibaon kexakan rabiara, metsáshaman iki.
2 Arpa ten ikai chibankin,

Ibo irake akanwe,
salterio ten ikai chibankin
bewábo bewaxonkanwe,
3 bená bewa bewaxonkanwe,
¡Onanshamanxon jakonshaman-
hakin ja ayanan itibaon tén
ayanan rabikanwe!
4 Ibon joira ikon iki;
jan aká jawékibaonra noa oinmai
jan moa senenhaa.
5 Ibonra atikeskabiakin ati itan ponté
ati noike;
¡Nato mainmea jonibora jatíbitian
jato noike!
6 Jawen joinra Ibon naibo aká iki,
jawen kexakan xoon akatoninra
jatíbi jain ikábo aká iki.
7 Janra aniparo nemin jenebo
jainbicho tsinkixon jain itinkobiribi
aká iki.
8 Nato mainxon jatíxonbi Ibo rabi-
kanwe.
¡Jatíbi nato netemeabaon akonkin
Ibo rabikanwe!
9 Jaskara ikenra já yoyo ikatonin,
jatíbi jawékibo iká iki;
jan jaskara iti yoiara, taxkétimai
jaskara baneta iki.
10 Ibonra ja ikon Dios ikonhayamaibo
jatíbi
ja tee ati shinannabo akonbireskin
jato amayamai,
11 ikaxbi Ibon tee ati shinannabora
jatíbitian
keyóyamai.
12 Ja Ibo jaton Dios iketianra,
jonibo raroshaman ikanti iki,
jawenabo iti jato katota jonibo ikax.
13 Naikanxonbira Ibon oinnai,
jatíbi jonibora jato oinnai;
14 jawen jatinkoxonbira
nato main jaa jonibo jato oinnai;
15 janra jaton jointibo aká iki,
jaskákinra jatíbi akanaibo jan
oinkin jeneyamai.
16 Tsoa apobira jawen icha
sontaroninbi jakonmainoa kenekaa-
mayamai,
ja koshi shinanyabobira, jaton kikin
koshinbi xabakaayamai;
17 kabayobaonra tsoabi jato xabaati
atipanyamake;
kikínbires koshi ixonbira jato akinti
atipanyamake.
18 Ikaxbi Ibonra jatíbitian koirannai,
ikoni jaki raketaibo, itan jawen
noimisti shinanki koshiaibo,
19 mawátiainoabi jato xabaati kopi,
itan jawékiatinin ikaitianbo jato
jamati kopi.
20 Ibokira noa ikoni koshiai.
¡Janra noa akinnai itan noa panai!
21 Non jointira Iboki raroai;
jawen jakon janekira noa koshiai.
22 ¡Ibó, min noimisti shinan, nobé
imawe,
min jaskaatinra noa manata iki!

Salmo 34

Kikin jakon iketian Ibo rabiti

1 Ibo riki jakon ikira jatíbitian ea iti
iki;
nokon kexakanra jatíbitian en
rabiti iki.
2 Ibokira ea rabíshamanai;
¡Ninkatax ebé rarokanwe rabíosma
jonibó!
3 Jainbicho tsinkixon, itan senenbires
join,
ja Ibon kikin jane rabinon akanwe.
4 Ibora en yokata iki, jatianra jan ea
akinna iki,
jatianra jatíbi nokon rakébo
potamaxon ea xabaa iki.
5 Ibo oinnaibora kikínbires
raroshaman ikanti iki,
itan jatíbitianra jato keenai bikin
nokokanti iki.
6 Nato onitsapishoko saí iketianra,
Ibon ninkata iki,
jatianra jatíbi jawen masá teneaibo
potamaxon xabáa iki.
7 Ja Ibo rabiaibora,
Ibon ángelnin onsáinoa
jato panai itan jato xabaai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

8 Tanakanwe, itan oinkanwe, Ibora jakon iki.
¡Jan akinnai akonkin ikonhai jonira raroshaman iti iki!
9 Ibona ikoni ikábaon,
mato jawen jonibaon Ibo rabikanwe,
jaskara kopíra jan akonkin jakonhaibo jawebi maxkátima iki.
10 Icha jawékiayabora jawebioma baneti kaai,
itan jawékiatinin ikin masá meeti iki,
ikaxbi Ibo benaibora jawetianbi jakon jawékinin maxkátima iki.
11 Neri bekanwe, nokon bakebó,
itan ea ninkakanwe:
jaskáxon Ibo akonkin jakonhatira en mato axeai.
12 ¿Miaki basibires jakasai?
¿Miaki rarokasai?
13 Jaskara iken jakonmai
moa yoyo iki jenéwe,
itan jawetianbi min kexakan janso yoiamawe.
14 Jakonma ochóaxon, jakon awé; jawe iamai
jakonshaman iti benawe, itan ja chibankin.
15 Ibonra ikon jakon jonibo koirannai,
itan ja yokatabo ninkáxonra jato akinnai.
16 Ibora jakonma akaiboki jakonma iki,
moa shinantimaakin itan jaton ikábo yamatiakinra, nato mainmea jato soati iki.
17 Jakon jonin yokata ninkáxonra Ibon akinnai,
itan jatíbi jan masá tenemaibora potamai.
18 Ibora jato akinti kopí,
jaton shinan yosmaabo,
itan moa jakonti shinantinin manáyamaibo patax iki.
19 Jakon jonira ichabires masá teneti meranbo winotai,
ikaxbi Ibonra jatíbi jabo potamaxon xabakamai.
20 Janra jatíbi jawen xaobo koirannai; westíorabira tobakantima iki.
21 Jakonmabora jaton jakonmaninbi reteai;
jakon joni omisaibaonra masá teneti iki.
22 Ikaxbi Ibonra jawen yonotibo janon ixon jato xabaai,
¡Ikoni jaki koshiaibora, tsonbi masá tenematima iki!

Salmo 37

Iboki koshiwe

1 Jawebi ikonhayamai jonibo kopí sináyamawe,
ja jakonma akaibokiribi notsiamawe,
2 jabora ishtonbires keyotaibo iki.
¡Ja xobi yankona iwanixbi choshiai keskati!
3 Iboki koshiwe itan jakon awé,
nato main jawé, itan jenéyamai jakonres iwé.
4 Ibo noibakin noiwe,
jatianra mia kikinni jan keenaibo mia menikin senenhati iki.
5 Min jati nete Ibon mekenman awé; jaki koshiwe,
jatianra mia jan akinti iki.
6 Ponté mia ikaitian itan itikeskatibi mia ikaira jan mia penémati iki,
bari xaman iketian ikai keská penéra mia imati iti iki.
7 Ibo bebon ikax netéres iwé;
mia akinnon ikax jaon manáreswe.
Nato neten jawékinin bebonaiboki, itan
jakonma jawéki anoxon shinannaiboki sináyamawe.
8 Sináyamawe, moa kikinni sinati jenéwe;
janra mia jakonmain boti atipanke.
9 Ja jakonmabora ja mainmea potakanti iki,
ikaxbi Iboki koshiabaonra, mai iboakin bikanti iki.
10 Nenoax basimara jakonmabo yamati iki;

kikinhakin benakinbira nokokantima iki.
11 Ikaxbi rabímabaonra papan mai iboakin bikanti iki,
jatianra ikoni jakonshaman ikanti iki.
12 Jakonma joninra jaskáaxon jakon joni ramiati benai,
jaskákinra omiskin jakonmaakin oinnai.
13 Ikaxbi Ibonra osanai, moa
nenoax basimara, jakonma joni yamai ixon onanxon.
14 Jakonmabaonra espada tsekai, itan jaton kanóti esteai,
ja jawebioma, itan ja noibatishokobo jato pakémanoxon,
¡Jakonni jaa jonibo retenoxon!
15 Ikaxbira jaton espadaninbi
jointiain chachikaakanti iki,
itan jaton kanótibora beshéakin sekea banéti iki.
16 Ja jakon joni jayata ichama jawékira,
jakonma jonibaon icha jawéki
winoa bebonbires jakon iki.
17 Jaskara ikenra Ibon jakonmabo keyoti iki,
ikaxbi jakon jonibora akinti iki.
18 Jawe jakonmanin yointi yamaabora, Ibon koirannai,
itan jaton papana biti maira jatíbitian jatona iti iki.
19 Atikoma netebo iketian, ja pitin iti iketianra,
rabinkantima iki, icha pitiya ikax.
20 Jakonmabora xobi choshi ikai keskati tiríti iki;
ja Ibon rawíbora koin ikai keskati keyóti iki.
21 Jakonma joninra jawéki bichinxon
jato báneyamai, itan jato kopíayamai,
ikaxbi jakon jonira noibamis iki,
itan jawéki menitai iki.
22 Ja Ibon jakon shinanxonabaonra, jawen papan mai biti iki,
ikaxbi ramíti jan shinanxonabora keyoti iki.
23 Ibonra, jaskati jati joni onanmai,
jaskáxonra jawen keena keskáakin jan jamai;
24 paketaxbira, jainbi rakátima iki,
Ibon metsona ikax.
25 Eara bakeranon iká iki, eara moa yosi iki,
ikaxbira jakon joni jawetianbi
potakana en oinnama iki,
jawen bakeboribira jawéki menikanon
ixon jato yokatai en oinnama iki.
26 Jatíbitianra noibamisti shinanya iki, jaskákinra jan raroti jawéki jato meniai;
jawen bakebora jato kopí jakonkantibo iki.
27 Jakonma jawéki jenexon jakon jawéki awé,
jatianra jatíbitian jain jatia mia iti iki.
28 Ibonra atikeskabiakin jakon ati noike,
jatianra senen ixonaibo jato potayamai;
ikaxbira jakonmabo jato keyoai,
itan jaton chiní bakeboomara jato imai.
29 Jakon jonibaonra jaton papan mai biti iki,
jainra jatíbitian jakanti iki.
30 Jakon jonira onanax yoyo ikai;
itan jakon joninra atikeskabiakin jakonhakin jawéki akai.
31 Jawen jointiainra Diossen esé jake,
¡Jawen taéra jawetianbi rainsh itima iki!
32 Jakonma joninra reteti shinanyaxon paranaxon, jakon joni oinnai;
33 ikaxbira jakonma jonin retekasaitian, Ibon amayamai,
ja jakonma akáribira iboamatima iki.
34 Mia, Iboki koshiwe,
itan yoiti iwé,
jaskara ikenra jan bebonbires kikin mia imati iki,
jatianra papan mai min biti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

¡Min beronbira jakonma jonibo keyotai min ointi iki!
35 Jakonma joni, kikinni rabikataira en oinna iki,
ichashaman peia jiwi peata keskára iká iki;
36 ikaxbira kaax moa keyota iki;
enra benaa iki, ixonbira en nokoti atipanyamaa iki.
37 Kikinhakin jakon joni oinwe itan ja yoixonti yama joni:
ja joni rama jaskara ikí kaira jakonshamanres iti iki.
38 Ikaxbi ja yoitimabora kikinbiresi keyoti iki;
ja jakonmabo jaskara iki kaaira keyoti boaibo iki.
39 Ibonra jakon jonibo akinnai,
jaton atikomatianra jainoa tsonbi jaweatimainko jonékanti iki.
40 Ibonra jabákanon ixon jato akinti iki.
Jakonmabaon anaketianra jato jabámai,
itan jato xabaai, jaki chipóti benakana iketian.

Salmo 40

Eara keenai min shinanna atin, nokon Diossé

1 Eara nokon Ibon manata iki,
jatianra ea saí ikaitian, jan ea ninkata iki;
2 ja mawá kininkoniara ea pikoa iki, ja chawáin miimeetaibira ea tsekaa iki:
westíora shankankora ea peníchina iki;
jain jamataxa ea jaki koshia iki.
3 Janra bená bewa, ea axeaa iki;
westíora bewá jan non Dios rabii bewati.
Jaskara oinnax raroira, icha joni Iboki koshikana iki.
4 ¡Iboki koshia jonira raroshaman iki,
jara yoitimabo betan
ja ikonma diosbo rabiaibo betan iamai!
5 Ibo itan nokon Diossé,
ichabires jawékibo min akára jan ratétibo iki,
itan ayorakinra min noa jakonhai.
¡Tsoabira mia keska yamake!
Jabo yoiira, ea yoyo ikasai,
ikaxbira jatíbi en yoiti atipanyamake.
6 Miara yoina menoxontin, itan bero yoabo
meniatonribi raroyamai; yoina keyokin jatiobi
menoxontinribira mia keenyamai,
ocha keyoxonti kopí jawéki menitininribira mia keenyamai.
Ikaxbira, nokon pabíki min ea chopexona ea yoiti iká iki.
7 Jakopíra en yoia iki: Eara neno iki,
ja ea jaskáti wishá meran yoiai keská.
8 Nokon Diossé, mia keena keskáshaman atinra ea keenai;
¡Min eséra nokon jointi meran iki! akin.
9 Ja min joni icha bebonxonra, ja atikeskabiakin jakon ati en jato onanmaa iki.
¡Nokon Ibó, minbira kikinhakin onanke, ea netéreshamaa!
10 Ja atikeskabiakin min jawéki akára en yoia iki; ja min akonkin senenhai,
itan min noa kishpinmaira en jato yoia iki.
Jawetianbira ja min joni icha bebon mia noimis, itan ja min ikon yoiai yoikin en joneyamaa iki.
11 Ibó, min noimisti shinan ¡Ea washiyamawe!
¡Jatíbitian min noimisti shinan itan min akonkin senenhai shinanman ea panabanon!
12 Ichabires rabínti jawékira ea winóke,
jara en topontimatibires iki.
En jakonma akátoninbira ea yatanke,
¡Jainxonra en moa oinyamabobia iki!

Nokon maponkonia boo winobain
ichabires iketian,
jainoax nokon keenti shinanbobira
ea keyota iki.
13 Ibó, enra mia yokatai ¡Ea xabáawe!
Ibó, ¡Ea ishtontani akinniwe!
14 ¡Jan ea retekasaibo jato rabinmawe
itan jato benómawe!
¡Ja ea ramiakasaibo
moa rabinax jabábakanon!
15 ¡Ja eki shiroaibo
moa rabinax jabábakanon!
16 Ikaxbi jatíbi jan mia rabiaibora
raroshaman ikanti iki;
ja min akintinin keenaibo
ibakanon jatíbitian neskati: "¡Ibora,
ani koshi iki!" iki.
17 Ea riki jawebioma, itan jakonma
tenei,
eon shinanbenoyamawe, Ibó.
Mia riki ea akinnai itan ea xabáa,
¡Basiamawe, nokon Diossé!

Salmo 42

Diossen akintinin ea manata

1 Chaxon nomikin onpax benai
keskáakinra,
en mia benai, nokon Diossé.
2 Eara Diossen nomiai, jati neteya
Dioski.
¿Jawetianmein ea jakiribi Dios
bebon iti iki?
3 Jatíbitian nokon jawékiatira nokon
beon iki,
nokon rawíbaonra ea yokákin
jeneyamai:
"¿Min Dioski jawerano iki?" akin.
4 Ja jawékibo shinannax,
masá tenei ea chexakataira jishti-
biresakin en jato oinmai.
Enra shinannai jaskara iká ja
jonibo betan,
Dios rabiti xobonko jato bebon ea
kanontian
raroi saí iananbi, irake aki saa
ikanai meranbires ea kaa.
¡Jatianra ani fiesta iká iki!
5 ¿Jawekopíki ea shinan namanti iki?
¿Jawekopíki masá tenei jaakinres
shinanni ea iiti iki?
Diossenra ea manata iki,
jara en rabiborespariai.
¡Jara nokon Dios iki, itan janra ea
akinnai!
6 Eara ikonbiresi nokon shinan
namánke.
Jakopíra en mia akonbireskin
shinannai,
Jordán paro mai senenainxonbi,
Hermón manan, itan Misar
manainxonbira en mia shinannai.
7 Ketó keyáinoax jene maanni
riri ikaira tirin ikai keska ninká-
tibires iki;
ja bai koshi min raanara
emanaon winota iki.
8 Neténra ea oinmai Ibon jatíbitian
ea noia,
jatianra ea jati neteya Dioski yamé
bewai itan orankin en jeneyamai.
9 Eon paranan ikai, Diossa en yoiai:
"¿Jaweakiki mia eon shinanbenota?
¿Jawekopíki ea onis iti iki,
nokon rawíbaon ea ramiaresa?" akin.
10 Nokon rawibaon ea ramia kopíra,
xaobaonbi ea chexaa iki,
eara yokákin jeneyamakanai:
"¿Min Dioski jawerano iki?" akin.
11 ¿Jawekopíki ea shinan namánti iki?
¿Jawekopíki masá tenei jaakinres
shinanni ea iiti iki?
Diossenra ea manata iki,
Jara en rabiborespariai.
¡Jara nokon Dios iki, itan janra ea
akinnai!

Salmo 43

1 Nokon Diossé, atikeskabiakin ea
axonwe,
¡Ikon Dios ikonhayamai
joniboki ramiti ebetan rabéwe!
¡Janso joni itan jakonma
joniibakea ea xabaawe,
2 mia riki nokon Dios, itan ea jan
panaa iki!

¿Jaweatiki miibakea min ea ochóa iki?
¿Jaweakiki iti iki onis, itan nokon rawíbaon
ramiareskana ea kawantani?
3 Min ikon joi, itan ja min joé ea onanmawe,
jaskatax mia jain jaa min jakon manan ikain nokóti en onannon.
4 Diossé, jatianra jainxon yoina menoti
ikain ea nokoti iki,
jatianra jainxon arpa tén ikaiton en mia rabiti iki,
minra ea akonbireskin raromai.
5 ¿Jawekopiki ea shinan namanti iki?
¿Jawekopíki westíora jawékibicho shinanni ea iiti iki?
Diossa ea jaon manata iki.
¡Jara en rabiborespariai!
Jara nokon Dios, itan ea jan akinnai iki.

Salmo 46

Ibora nobé iki

1 Diossiki jawenbi jaweatimai noa jaki chipóti, itan noa jaki koshia;
non masá teneaira noa akinnai.
2 Jakopíra noa rakétima iki,
mai ras ikainbi, itan aniparo
napon manánbo jikiainbi,
3 aniparo bechoni onsati xoo ikainbi, itan
jaskati onsataitian manánbo shakotainbi.
4 Paro taen jene baitaitoninra,
Diossen jemamea jonibo raromai,
jara koshi Diossen wetsa jemabo xewina
bebonbires jakon iki.
5 Diossa ja jema napon iki, janra tewanai;
Diossenra nete xabataitian jato akinti iki.
6 Maibotiibi iká jonibora saa ikanai, apobaon jato ikinna jonibora saki ikanai,
Diossen yoyo ikin ninkámaara mai reokootai.
7 ¡Jatíbi atipana Ibora nobetan iki!
¡Jacobnin Diossa, jawenbi jaweatimai noa jaki chipóti iki!
8 Oinni bekanwe, ratetibires jawéki,
nato main Ibon aká:
9 Reteanantibora moa jenémake,
nato nete pasenena ochóbobira imake:
kanótibora moa keyo sekea iki,
kensho jawékibo moa beshea iki,
¡Janmeax reteananti carrobora moa keteake!
10 "¡Moa reteananyamakanwe! ¡Onankanwe
eara Dios iki!
¡Eara maibotiibi ikábo manahon iki!
¡Eara jatíbi mai manahon iki!"
11 ¡Jatíbi atipana Ibora nobé iki!
¡Jacobnin Diossa jawenbi jaweatiamai noa jaki chipóti iki!

Salmo 47

Diossa jatiobi mai ibo apo iki

1 ¡Jatíbi jonibó, meken tash akanwe!
¡Koshin saí ianan rarokin Dios rabikanwe!
2 Ja jatíbibaon kikin koshi Ibo, jaki rakétibires iketian;
jara jatiobi main ani apo iki.
3 Jemabotiibi, itan maibotiibi iká jonibora ras aka iki,
jatianra non yonoti jato imaa iki.
4 Ja noa jatíbitian jayáti maira noa katóxona iki,
janra Jacob rabita iki, ja noiara iká iki.
5 ¡Ibo Diossa, raroi saa ikin trompeta xoon akanai meranbires, jawen yakátinin yakata iki!
6 ¡Bewakanwe, Dioski iká bewábo bewakanwe! ¡Bewakanwe,
non Apo bewaxonkanwe!
7 ¡Metsá bewábo
Dioski bewakanwe,
já jatibi mai Apo iketian!

8 ¡Diossa maibotiibi iká jonibaon Apo iki!
¡Diossa jawen jakon yakatinin yakata iki!
9 Maibotiibi ikana iresama jonibora,
ja Abrahamman Diossen jonibo betan tsinkíke,
10 jaskara ikaxa nato netemea maibotiibi iká joni koshibo Diossena iki.
¡Jara jatíbibaon bebon koshi iki!

Salmo 51

Ea noibawe, Diossé

1 Mia noimis ixon, ea noibawe nokon Diossé;
mia kikinbires jakonhamis ixon, en jakonma akábo ea soaxonwe.
2 ¡Nokon jakonma ea chokaxonwe!
¡Nokon ocha ea soaxonwe!
3 Enra onanke ea yoitimaara ikon iki;
nokon shinan meranoaxa nokon ocha soakaayamai.
4 Mikira ea ochaa iki,
mikibichoresa ea ochaa iki,
ja jakonma aketian min masá tenematira en aká iki.
Jaskara ikenra noa jakonmaati min yoia, itinkobi iki,
ja min jaskara iti yoiara tsoabi jaskarama riki iti yamake.
5 Jara ikon iki, ja pikónontianbira ea jakonma iki;
nokon titan chixanainoaxbira ea ochares iki.
6 Ikon riki, minra ja ikoni yoyo ikai joni noike,
itan chichó kamanbira onan shinan min ea menia iki.
7 Hisopo pein ea soawe,
jatianra ea kerásma iti iki;
ea chokawe,
jatianra waxmen xewinna joxo ea iti iki.
8 Ea kikinhakin raromawe itan benemawe;
benaakin ea raromawe, ea sekeyona ixonbi,
9 Nokon ochabo moa oinyamawe,
jainxon jatíbi nokon jakonmabo potawe.
10 Nokon Diossé ¡Nokon jointi kerásma imawe!
¡Bená, itan senen shinan ea meniwe!
11 Mii bebonmea ea ochóayamawe,
min jakon shinanribi ea bichinyamawe.
12 Xabaaxon ea jakiribi benaakin raromawe;
ja min akinmisti shinanman ea tewanwe,
13 yoitimabo miki yoiti iti en jato onanmanon ixon,
jatianra ocharesbo miki yoiti ikanti iki.
14 Nokon Diossé, ea jan akinnai Dios,
ea retemis imayamawe,
jatianra bewá meranxon mia riki atikeskabiakin akai ixon en jato onanmati iki.
15 Ibó, nokon kexá ea chopexonwe,
jatianra nokon kexakan bewakin en mia rabiti iki.
16 Miara keenyamai jawéki mia menitinin,
itan yoina keyokin menoxontin;
jabora en mia menikeanke, ikaxbira min keenma iki.
17 Ja shinan ramitax noa chexakataikaya riki Dios meniti,
¡Jakonma akax ikoni shinanmeetaibora,
min omisyamai Diossé!
18 Min akinmisti shinanman Jerusalén jakonhawe;
ja Jerusalén chikébo jakiribi weninwe.
19 Jatianra mia keena keská yoina
menoxonkanabo min biti iki,
ja mia menikana jawékibo itan yoina
keyokin mia menoxonkanabora iti iki;
jatianra jainxon mia yoina menoxontinko
perakanxon waka bene ranonbo mia menikanti iki.

Salmo 63

Dios riki, joni jakonshaman shinanmai

1 ¡Nokon Diossé, miara nokon Dios iki!
Ikonbiresi mion keenkinra en mia benai, mionra ea nomiai;
nokon shinan, kaya itan yorayanixbira ea mion keenai,
mai manxan onpaxhoma jan jiwétioma keská ikaxa, mion ea keenai.
2 ¡Min xobonkoniara en mia oinkasai,
jatianra min koshi itan mia ani en ointi iki,
3 jaskara ikaxa mia noibamisa non jati nete winoa bebonbires kopí iki!
Nokon kexakanra en mia rabiti iki;
4 ea jaai kamanra jatíbitian en mia rabiti iki,
miki meken sananxonra en oranti iki.
5 Eara raroshaman iti iki,
icha noeshaman jawékiati tsinkíxon pia keskára ea iti iki,
jatianra raroanan nokon kexakan en mia rabiti iki.
6 Yamébo, oxai ea rakákenra nokon shinan
meran mia iká iki, jatianra en mia shinanna iki;
7 jaskara ikenra jan ea akinnai mia iki.
¡Min koiranara ea raroshaman iki!
8 Jatibi nokon jatira miki mepia iki;
min mekayao mekenmanra ea min jeneyamai.
9 Jan ea retekasaibora,
mawá kini chichó pakéti iki,
10 ¡Reteanantiainoaxa mawákanti iki,
jatianra pimis yoinabaon keyokin jato piti iki!
11 Ikaxbi apora, Dioski raroti iki;
jatíbi ikon riki ixon yoiaibora já rabii bewakanti iki,
ikaxbi jansoaibora mawákanti iki.

Salmo 65

Diossa atibi rabiti iki

1 Siónhainoa Diossé,
¡Miara atibi rabiti iki!
¡Axonti yoia ixonra atibi mia senenhaxonkanti iki,
2 jaskara kopí mia orankana ninkáwe!
Jatíbiainoaxa miiba bekanai.
3 Non jakonmabaonra noaaresai,
ikaxbi minra ja non ochabo moa noa shinanxonyamai.
4 Ja min katota jonira raroai,
jatianra mí patax inon ixon, ja min xobo chitébo ikain jati min boai.
¡Ja min jakon xobonko iká jakon jawekibo menikinra min noa maxkámayamai!
5 Non Dios itan noa jan xabaai,
atikeskabiakin akinra jakon teebo min noa axonai;
jatíbiainoaxa miki koshikanai,
ja ochokea aniparo ikainoaboribira miki koshiai;
6 min atipana koshinra, manánbo taxkémayamakin min jainbi imai.
7 Minra bechon xoo ikai tantimai,
itan jonibo saa ikaira min tantimai;
8 ja ochokea maibaon jakanabobira,
jaskara iosma ratéti jawékibo min aká oinnax, raketi saki ikanai;
bari pikotaiorikeax, bari jikiaiori kamanra,
mia kopi raroi saí ikanai.
9 Minra mai koirannai;
oi bemaxonra banábo min xoxomai,
minra, icha weanbaon onpaxen,
trigo banábo xoxomai.
¡Jaskáaxonra jain banati maibo min benxoai!
10 Minra jain banati mai taeshokobo mechaai,
itan ja maibora min masenenhai;
icha oi bemaxonra mai min wachoai,
jatianra jakonhakin yoábo min icha bimimai.

11 Minra ja baritian ichayora jawéki-
nin
jakonhakin jato akinke,
min nai koinmanra icha oi
maanmai;
12 tsoa jonibi jain jaamainkonia
pastobora paxashamanbo iki,
jatianra manánbo jaton raotibo
saweax metsáshaman ikanai;
13 ja mai masenen ikainbora carnero-
baon bochoa iki,
ja mai teshanpabora trigoninbires
bochoa iki.
¡Jatikaxbira bewakanai itan raroi
saí ikanai!

Salmo 66

Diossen jawéki akábora ratétibires iki

1 Jatíbi ja main jakanabo,
raroanan Dioski bewakanwe;
2 jawen jakon janeki iká bewábo
bewakanwe;
aniakin jakonman rabii bewa-
kanwe.
3 Dios yoikanwe:
“Min aká jawékibora jan ratétibi-
resbo iki.
Min ani koshin imaara, min
rawíbo mibebon kikinni raketi
pakékanai;
4 jonibaonra jatíxonbi mia rabikanai,
itan min janeki iká bewábora
bewakanai”.
5 Diossen, aká jawékibo oinni
bekanwe,
jonibo axonkinra jan ratéti jawé-
kibo aká iki:
6 aniparora mai manxan banémaa
iki,
itan non rekenbaon taenbires paro
shitakana iki;
¡Dioski raronon akanwe!
7 Jawen koshinra jatíbitian jato
ikinnai;
maibotiibi iká jonibora oinkin
jeneyamai,
yoitima jonibo Dioski bechiakena-
ketianra oinnai.
8 ¡Maibotiibi iká jonibó, non Dios
rabikanwe!
¡Jan rabiti bewábo bewakin jato
ninkámakanwe!
9 Jaskara kopíra noa jamaparike;
noara pakémayamaa iki.
10 Non Diossé, minra noa tanaa iki,
¡Plata ati keskaakinra kerásma
itiakin min noa aká iki!
11 Ani rikankora min noa pakémaa
iki;
anibires iwera min noa papimaa
iki.
12 Min amaara wetsabaonbires
noaaresa iki;
jene meran itan chii meranra noa
winota iki,
ikaxbi senentiainbira icha jakon-
hain min noa pikoa iki.
13 Min xobonkora ea jikiti iki, jatianra
mia menikin yoina keyokin en
menoti iki;
jaskáaxonra ja en ati iká en senen-
hati iki,
14 ja onsáin ixon mia axonti en
yoiabora en senenhati iki.
15 Xoashaman yoinabo boxonra,
keyokin en mia menoxonti iki;
waka benebo betan cabra benebora
en mia meniti iki,
itan ja carnerobora en mia meno-
xonti iki.
16 ¡Jatíbi matobo ja Dioski raketaibo
neri bekanwe!
¡Ninkakanwe, ja ea kopi aká
jawékibo en mato yoinon!
17 Nokon kexakan kenaxonra, en rabia
iki.
18 Ea jakonma shinanya iketianra,
Ibon ea ninkáyamakeanke,
19 ¡Ikaxbira ea jan ninkata iki, jaská-
kinra en oranketian ea akinna iki!
20 ¡Dios jakon ibanon,
en oranara ea ninkáxona iki,
itan jawen noimisti shinanra ea
washíyamaa iki!

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Salmo 69

Masá tenei saí ika

1 Ea akinwe nokon Diossé,
eara moa jenen reteibishoko iki;
2 eara moa nakó neminhain miimeetai,
en jain jamátira yamake.
Eara moa jene kikin neminhain nokóke,
itan baikanra ea tarannai.
3 Eara moa sai iibichoi teshanyonke;
nokon tetonmanra ea, ayorakin chexai;
¡Nokon Dios manaira ea moa bepaxkinke!
4 Jawekopímabi ea omisaibora nokon mapónkonia boo bebonbires icha iki;
nokon rawíbora kaike,
yankabiresa ea retekaskanai,
jatianra ea yometsoama jawéki
banemakaskin ea teakanai.
5 Nokon Diossé, ea kikinbires onanma ikára min onanke;
min onanyamanon ixonra, nokon ochabo
en joneti atipanyamake.
6 Ibó, jatíbi atipana Diossé,
¡En jakonma aká kopi, ja miki ikoni koshiaibo, rabintibres jato imayamawe!
Israelbaon Diossé,
¡Akonkin mia noiabo, ea kopi jato noibatimayamawe!
7 Mia kopíra join ramiakanabi en tenea iki;
ichabires rabinra en tenea iki;
8 ¡Nokon kikin wetsabaonara,
ea wetsankonia keská
itan tson onannama keská iki!
9 Min xobo washitira ea menotai keská iki,
mia kopíra join ramiakana en tenea iki.
10 Ea winiaitian, itan en ayunanaitianra,
eki shirokana iki;
11 oniskin ati chopa en saweketianra,
jatixonbi ea osankanai, itan eki shirokanai.
12 Ea yoiaibobiresa ikanai,
paennaibora eki jakonmai bewakanai.
13 Ikaxbi enra, mia yokatai, Ibó.
¡Nokon Diossé, Rama ea akinwe!
Mia anibires noimis ixon, ¡Ea jen awe!
Mia jeneyamakin akinmis ixon ¡Ea tsekawe!
14 ¡Mano meran ea miimemayamawe!
¡Omiskanaibi ea akinwe,
itan ja jene neminhainoa ea biwé!
15 ¡Baí koshi ea taranmayamawe!
¡Neminhain saman mayatai ea xeamayamawe,
eara maponake!
16 Ibó, ea jen awe;
¡Miara jakon iki, itan ea noixonra min akonkin senenhai!
Mia anibires noibamisti shinanya ixon, ea jakonhakin oinwe;
17 ¡Nato ea min yonoti omisshamawe!
¡Ishtontani ea akinwe, eara onsá meran iki!
18 Epatax joxon, ea biwé;
¡Nokon rawíboibakea ea xabaawe!
19 Minra onanke ea ramiakana,
ea rabinhakana, itan ea jakonmanin yoinkana en masá teneabo;
minra onanke tsoaboki nokon rawí iki ixon.
20 Ea ramiakanatonra ea chexaa iki;
¡Nokon koshi shinanra moa yamake,
itan nokon koshira moa keyóke!
Yankabiresa en benáa iki,
tsonki onísaxon, ea shinan tantimati iki ixon.
21 Nokon pitinkora ea mawá rao axonkana iki,
itan ea nomiaitianra moka jene ea menikana iki.
22 ¡Ibanon ja raenankin pitiakanabo,
jatobi jan ramíti trampa baneti!
23 ¡Jato benche banémawe,

ibakanon jatíbitian jaton kishibo
saki iki!
24 Min siná jatoki potawe;
¡Min kikin sinakan, chiikan akai
keskáakin jato nokobanon!
25 Jain ikana jaton peota, tsoa jonibi
jain jaama iti banébanon,
itan tsoabi jaton xobobaon
jayamabanon;
26 ja min masá tenema jonira,
ramianoxon chibankanai,
ja min xatea chexakaataitianra jaki
shirokanai.
27 Jakonma akanketian, jaribi jato
banexonwe;
¡Jatora en shinanxonyamai iki ixon,
jato oinresshamawe!
28 ¡Jati kirikainoa jato soawe!
¡Atikeskabiakin akai jonibo
ikainko, jaton jane wishaya-
mawe!
29 Ikaxbi ea, moa isinai itan masá
teneai iketian,
ea weninwe, itan ea akinwe nokon
Diossé.
30 Diossen janera en bewakan rabiti
iki;
irake ayananra en rabiti iki,
31 jatianra Ibo kikin raroshaman
banéti iki,
ja waka bene iamax waka bake
bene moa
machanya, itan mentsisya menikin
menoxona bebonbiresa iti iki.
32 Jaskara oinnaxa ja masá teneaibo
rarokanti iki,
jatianra ja Dios noiabaon koshi
shinanti iki;
33 ja Ibonra jawebiomabo jato
ninkáxonai,
itan jawen jonibo presoakana
akinkinra jato omisshamai.
34 ¡Nai, mai itan aniparobo, Ibo
rabikanwe,
itan jatíbi jain jaabaonribi akanwe!
35 Diossenra Jerusalén akinti iki,
itan jakiribira Judá jemabo benaa-
kin aríbati iki.
Jainra jakanti iki, itan jara iboakin
bikanti iki;
36 Min yonotibaon bakebaonra jaton
papabaona jema tekikin bikanti
iki;
¡Já noiabo, itan jawen jane rabiai-
bora jain jakanti iki!

Salmo 72

Apo kopí orana

1 Diossé, min atikeskabiakin
akai ixon, itan ponté ixon, mia
keskábi iti ja apo meniwe,
2 abanon pontéshaman itan atikeska-
biakin min
jonibo itan ja jawebiomabo jato
ikinkin.
3 Ja keyá mananbo, itan keyámatani
mananbaon
jaa jonibo jakonbires jabakanon,
itan
pontéshaman ibakanon.
4 ¡Atikeskabiakin, apon ja jawebio-
mabo jato axonbanon!
¡Ja jawékinin maxkatabaon bakebo
jato akinbanon,
itan Ibon masá tenemabanon,
teemakinbi jato kikinhakin
ramiaibo!
5 ¡Ja bari itan oxe japariketian
jatíbitian,
apo mion ratébanon!
6 ¡Ibanon oi itan nibikan
mai itan pastobo mechaai keská!
7 ¡Ja apo ixon jato ikinnai netebora,
já itan min jonibo kikin pontésha-
manres, itan jawe
iamai jati iki, oxe moa yamai
kamanra iti iki!
8 ¡Aniparonkoxon wetsa aniparo
kaman, ja koshi ixon iboabanon,
Éufrates paronkoxon nete pasene-
nain kaman iboabanon!
9 ¡Jawen rawibo, jain tsoa jonibi
jayamainko jaabo,
moa jatoareskana já bebonmeax
jawemabi

shinanmeebakanon!
10 ¡Ja Tarsissainoa apo, ja nasinkoniabaon apobo,
ja Sabáinoa apo, itan ja Sebáinoa apo,
ja meniresti jawékibo itan jan apo kopiati koríkibo bebákanon!
11 ¡Jatíbi apobo já bebon chirankobakanon!
¡Jatíbiainoa maibotiibi ikábaon jawen tee axonbakanon!
12 Janra ja jawebioma jonin yokata akinti iki,
itan jawékinin maxkataribira, tsonbi
akinti yamaketian akinti iki.
13 Ja jawemabi shinanmeeti rabíyamaibora jato noibati iki,
itan jawebiomabora jaanon ixon jato akinti iki.
14 Jaton jati kikinbires kopí iketianra,
jato ramiakanaitian, itan onsaaxonbo jato
rakeakanaitian jato xabaati iki.
15 ¡Apo jabánon!
¡Sabáinoa oro menibakanon!
¡Jatíbitian já kopí Dios yokábakanon!
¡Jatíbitian jakonbires ibanon!
16 ¡Ja main icha trigo jabánon
itan manan maxkatenbo ikonbiresi kaibanon!
¡Líbano jiwi ikai keskati bimi xoxobanon,
itan icha texkanbo jabánon,
ja xabá ikain xobi ikai keskati!
17 ¡Jatíbitian apon jane jabánon;
jatíbitian bari ikaitio basiribi jawen iká koshi ninkakaabanon!
¡Jatíbi nato netemea maibotiibi ikábaon, jakon
jawékibo jan menia bibakanon!
¡Jatíbi maibotiibi ikábaon, raro joni akin janebakanon!
18 Dios jakon ibanon, Ibo itan Israelbaon Dios,
jabichora ani jawékibo akai iki;
19 jatibitianbires jawen jakon
jane rabikabanon.
¡Jatíbi main jawen koshi shinan bochobanon!
¡Jaskara ibanon!
20 Nenora keyotai Isaíkan bake, Davidkan oranabo.

Salmo 73

Dios iki kikin jakon

1 ¡Israel jonibo betanra Dios kikin jakon iki,
já akonkin senenhaxonaibo betanra jakon iki!
2 Shokores ikaxa, ea pakékeana iki;
eara rainsh ikeanbiresa iki.
3 Rabíresbo itan jakonmabo,
bebonai oinnaxa ea notsia iki.
4 Jabora mawáti jisámabo iki,
jaton yorara kikin jakon iki;
5 joni ixon masa tenetira jabaon teneamaa iki,
wetsabo ikai keskati atikoma jawekiainbora jabo ikáma iki.
6 Jakopíra jabo kikin rabíbo iki,
itan onsaaxon jato rakeaira jakonshaman ikanai;
7 Jatoibakeaxbira jaton jakonma pikotai,
jaton yorameax niskan jokonai keskati,
itan kikin xoabo ikaxa, jaton bero moa pikótires iki.
8 Shiroanan rabíkaixonra, rabinyamakin,
jato ramiati yoikanai, itan ishtonbires sináxon jato ramiakanai;
9 jaton kexakanra naikan ikábo yoii jakonmai yoyo ikanai,
itan jatíbi nato main jaaboribira jakonmakin yoikanai.
10 Jaskara kopíra jonibaon jato rabiai,
jabaon jakonma akama keskáakinra jato oinkanai.
11 Yokárakanai: “¿Amainti iki Diossen onankin?
¿Amainti iki ja Koshin onankin?” akin.

12 ¡Oinkanwe nato jakonmabo!
Jatíbira jakonshamanax jaton kopí jawékibo bebon kaikaresai.
13 ¡Nokon jointi jakonshaman en imai, itan nokon
mekenman en jawe jakonmabi ayamaira yanka iki!
14 Jatíbitianra ea isinhakanai,
itan yamékiritiibira ea masá tenemakanai.
15 Jabaon akai keskáakin shinanxonra,
min bakebo, jakonhai keská ixon en jato ramiakeana iki.
16 Nato jaweki en onankasabira,
kikinbires atikoma iká iki.
17 Ja Dios rabiti xobonko jikixonparira,
jaweranoki jaabo nokoti kaai ixon en onanna iki:
18 jain rainsh iti sibainra min jato aká iki,
itan jakonma ikainra min jato werana iki.
19 ¡Ishtonbiresa jato keyokin ras akanti iki!
¡Jabora ikonbiresi raketi mawákanti iki!
20 Ibó, min, akára,
ishtonbires noa namá shinanbenota keská iti iki,
jabo janso iketianra min jato omisti iki.
21 Eara ikonbiresi sinata iki,
jaskatira nokon jointiain ea chexakaata iki,
22 onanma ixon ninkáyamaresai kopí;
¡Eara mí bebon westíora yoina keská iká iki!
23 Jaskara ikaxbira, jatíbitian ea mibé iká iki.
Nokon mekayaokea mekemanra min ea yatana iki,
24 min esekanbira en jaskara atibo ea onanmaa iki,
senentianhinbira jakon jawékibo menianan min ea binonxiki.
25 ¿Naikanki jan ea akinnai tsoa iki?
¡Miabicho riki naikan jan ea akinti!
Moa mibé ikaxa, nato main jawebi ea keenyamai.
26 Jatíbi nokon yora, kaya itan shinanra yosmai,
ikaxbi Dios iki jatíbitian jayáti en bia,
jawen koshinra ea tewanke.
27 Ja miibakeax ochotaibora, mawáti iki;
ja mia senen ixonyamaira min jaras ati iki.
28 Ikaxbi eara Dios patax kati iki,
ea jaskatara nokona bebon jakon iki.
Mia, Ibo itan Diossa jawenbi jaweatimai ea jain iti iki,
jaskákinra jatíbi min aká jawékibo en yoiti iki.

Salmo 80

Jakon shinanyaxon noa oinwe

1 ¡Ninkáwe! Israel jonibo koirannai,
Josekan chiní bakebora carnerobo boai keskáakin min boai,
min yakátira ángel querubinbo mananhon iki.
¡Jakon shinanyaxon, ja Efraínman chiní bakebo, jainxon
2 Benjamínmana, itan Manaséssen chiní bakebo jato oinwe!
¡Ja min atipana koshin noa akinniwe!
3 Nokon Diossé,
¡Ja moa ikátiai keskáribi noa imawe!
¡Min nokiakin jakon shinanketianra noa xabakaati iki!
4 Ibó, jatíbi atipana Diossé,
¿Jawetian kamanki, jonibaon oranaiki sinati mia jenetai?
5 Jawékiai keskáakinra, ichabiresakin min noa onísmaa iki;
xeati xeai keskáakinra non beonbi min noa xeamaa iki.
6 Noo patax ikábo noki shirokantiresa min noa imaa iki,
jatianra non rawibaon noa osánresai.

7 Jatíbi atipana Diossé,
¡Ja moa ikátiai keskáribi noa imawe!
¡Min nokiakin jakon shinanketianra noa xabakaati iki!
8 Egiptonkoniara westíora uva jiwi min bea iki;
jatianra mia ikon Dios ikonhaisma jonibo potaxon, jain min banaa iki.
9 Ja atira min mai xabáa iki, jatianra ja uva tapón kaixon, ja mai bochoa iki.
10 Jawen otanra manánbo mapoa iki, jatian
jawen poyanbaonra, ja ani jiwi bebon keyábo mapoa iki.
11 Aniparo kamanra jawen ponyanbo nokota iki,
jatian jawen xoxobora Éufrates paro kaman nokota iki.
12 ¿Jaweatiki jan chitea jawen chiké min ras aká,
ja bain winotaibaon uvabo tsekanon ixon?
13 Jononra beshéakin xateai;
¡Nii meranoa yoinabaonra pikin keyoai!
14 Jatíbi atipana Diossé, noara keenai, joríbawe;
naikanxonbi jakonhakin noa oinwe,
nato uva jiwi min koiranwe,
15 ja uva jiwira minbi banaa iki,
ja xoxora taxketimaakin minbi aká iki.
16 Jan xateaibo itan menoaibo,
min kikin sinakan jato keyowe;
17 ikaxbi ja min katota joni akinwe,
nato joni ja jiwi xoxo keskára, minbi taxkétimaakin aká iki,
18 jatianra jawetianbi miibakeax noa ochóyamaa iki.
¡Noa jati meniwe,
jatianra noa akinnon ixon miabicho non yokáti iki!
19 Non Ibó, jatíbi atipana Diossé,
¡Ja moa noa ikátiai keskáribi noa imawe!
¡Min nokiakin jakon shinanketianra noa xabakaati iki!

Salmo 84

Diossen xobon keentishaman

1 ¡Jatíbi atipana Ibó, min xobora,
kikin metsá iki!
2 ¡Kayayanixbi keenshamanira,
min xobo jikiti xabá ikain ea ikasai!
¡Jatíbi jointianixbira,
jati neteya Dioski ea raroshaman bewai!
3 Ja chichíporo itan chononbira,
jain axon mia yoina menoxontinkobo jain jati nokoai,
jainra jaton bakebo naaxonkanai,
jatíbi atipana non Ibó,
nokon apó itan nokon Diossé.
4 ¡Ja mia rabiti xobónko jaabora raroshaman ikanai,
mia rabiira jenéyamakanai!
5 ¡Min jato akinti miibakea nokoabo, raroshaman ibakanon,
jabora min manan ikain kaman kakasaibo iki!
6 Masá tenekin beon potati mai teshanpain mato
winotaitianra, ja mai meranoax jokonai
jenebo jokonbotanti iki,
itan oi jeneribira ja jakonhai jain bochoti iki;
7 jaton koshira kaikaresti iki,
jatianra kikin koshi Dios Siónhain oinkanti iki.
8 Ibó, jatíbi atipana Diossé,
Jacobnin Diossé,
¡En orana ninkáwe!
9 Non jakon Diossé,
jan noa panáti min katota apo, jakonhakin oinwe.
10 ¡Westíora netetanibires min xobon ea ikára jakon iti iki,
waranka nete wetsanko iká keskáma!
Jakonma jonibo ikainko jakashamaira,
nokon Dios rabiti xobo xepoti koiranai ea ikasai.
11 Jaskara kopíra, Ibo Diossen,

jaskati jati onanmaxon, noa koiran-
nai;
jawe jakonmaninbi yointimabora,
Ibon noike itan jato jakon oinnai,
jakon jawékira jawebi jato washia-
mai.
12 Jatíbi atipana Ibó,
¡Miki kikinni koshiaibora rarosha-
man ikanti iki!

Salmo 87

Diossen jema rabii iká

1 Diossen jema jan tewana mai meran
ikábora,
jan katota jakon manánbo max-
katen iki.
2 Jatíbi Jacobnin xobo aká bebonbiresa,
Jerusalén xepotibo Ibon noike.
3 Ja Diossen jema, miikiriti yoyo ikinra,
ani jawékibores yoiakanai:
4 "Jan ea onanna jemamea jonibo
xaranmea
en janepaketi atipana riki Egipto,
itan Babilonia,
Filistea, Tiro itan Etiopía;
jatíbi jabora Jerusalénhainoax
pikota jemabo iki".
5 Ja Jerusalén jema yoiira ikanti iki:
"Nato itan oara jainoax pikota iki.
Jara Ani Koshi Diossenbi jaskara iti
jain aká iki", ikibo.
6 Ibonra kirika meran wishai,
ja jonibaon jane jain ikábo:
"Natora jainoax pikota iki", akinra
akai.
7 Ja bewaibo itan ransaibora nes-
katai:
"Ea jain jatira jain iki", ikibo.

Salmo 89

Diossen ja senenhabekonti joi David betan aká

1 Ibó, minra ea noikin jeneyamai
ikira ea miki bewati iki;
min akonkin senenhai yoikinra en
jenetima iki.
2 Min noimisti shinanra keyoisma iki
ixonra en yoiti iki;
min akonkin senenhaira wetsa-
yamai,
nai wetsayamai keskáribi riki.
3 David betanra ja senenhabekonti
joi min aká iki;
ja min katota min yonotira, min
axonti yoia iki:
4 "Min chiní bakebaonra
min toan apo ixon, jatíbitian jato
ikinti iki", akin.
5 Non Ibó,
jatíbi naikan ikábaonra,
mia ikon senen iketian itan min
ratéti jawékibo aká iketian mia
rabikanai.
6 ¡Wetsa diosbira yamake, itan tsoa-
bira
naikan mibé senenti yamake, Ibó!
7 Mia riki atipana Dios itan onsá,
naikan ikábaon kateaketana.
8 Ibó, jatíbi atipana Diossé,
jatíbi atipana koshira mina iki itan
miara jatíbitian ikon yoiai iki,
¡Tsoabira mibé senen yamake!
9 Ja aniparo bechonaibora minha-
resai,
itan ja bechon kextotara min
jenémai;
10 minra aniparomea onsá yoina retea
iki;
mawá yora ati keskáakinra min
akai;
min koshinra, min rawibo jato
janbisaa iki.
11 Ja nai itan maira mina iki;
minra nato nete jonia iki itan jatíbi
jain jaboyabi.
12 Minra norte itan sur jonia iki;
Joni ikai keskatira, Tabor itan
Hermón manánbo raroi min
janeki bewai.
13 Min ponyanra kikinbires koshi iki;
min mekayaokea meken koshi
ixonra jatoaresai.
14 Min yakátinin yakáxonra, atikeska-
biakin jaton akábo min yoixonai;

min noimis, itan min akonkin
senenhaira mii bebon pikotai.
15 Non Ibó,
raroshamnra ikanti iki, ja jakonsha-
maakin mia rabiti onana jonibo,
ja mia keenai kesti jaabo,
16 ja jatíbitian min janen raroaibo,
itan mia ponté iketian raroshaman
ikaibo.
17 Ikon riki, mia riki jan jato koshiai,
itan jato metsá ninkákaamai;
min keen jakon iketianra, non
atipana koshi shinan kaiai.
18 ¡Ibora, noa jan panaa iki!
¡Ja Israelhainoa Jakonra non apo
iki!
19 Wetsatianbora namá keska mera-
noax yoyo ikin,
ja min senen yonotibo min jato
yoia iki:
“Nokon jonibo xarameara, westíora
koshi shinanya joni en katota iki,
enra kikin bebon imaa iki, itan
enra akinna iki.
20 ¡Enra nokoa iki ja nokon yonoti
David!
Nokon iresama xenin sikaxonra en
apo imaa iki,
21 jatianra jawetianbi akinkin en
maxkámatima iki.
Nokon atipana koshínra en koshiati
iki,
22 jatianra jawen rawibaon atima iki,
jakonma jonibaonra jaarestima iki.
23 Jawen rawíbora en jato keyoti iki;
¡Moa oinwetsatimaakin!
¡Jan omisaibora en jato beshéati
iki!
24 Ja en noia keskáakinbira, jeneya-
makin en noiti iki,
itan jawen atipana koshira en
kaiaxonti iki.
25 Enra ati iki, atipana koshia itan
iboaxon jato ikinnai iti,
Mediterráneoainoax peokotax
Éufrates kamanra iti iki.
26 Janra ea yoiti iki: ‘Miara nokon
papa iki;
mia riki nokon Dios, ea xabaai, itan
ea koirannai’, akin.
27 Jatianra ja reken bake ixon, bitibo
en meniti iki,
nato netemea apobo xewina koshira
en mia imati iki.
28 Jara en jatíbitian noiti iki,
jatian ja senenhabekonti joi en jabé
akára jatíbitian koshi iti iki.
29 Jawen chiní bakebaonra,
jawen toan apo ixon jatíbitian jato
ikinti iki,
nato nai japariai kamanra iti iki.
30 Ikaxbi jabaon en axea joi jeneke-
tian,
itan en ja ati yoia joibaon yoiai
keskati jayamakanaitian,
31 nokon esébo senenhayamakanai-
tian,
itan en ati yoia joibo ayamai
yoitimakanketianra,
32 jaton yoitima kopí itan jaton
jakonma kopí,
masá tenemakinra en jato jiwi
taxon isinhati iki;
33 ikaxbira David noikin en jenetima
iki,
já akonkin maxkámayamakin en
senenhati iki.
34 Ja senenhabekonti nokon joi akára
en seketima iki,
nokon joira en senenhati iki.
35 Westíoraakinbicho senenhati ixonra,
eabi jakon ixon en yoia iki,
jatianra en paranyamai:
36 jawen chiní bakebaonra, jawen toan
apo ixon, jatíbitian jato ikinti iki,
nato neten bari japariai kaman.
37 ¡Oxe keskara, jatíbitian iti iki!
¡Nai japariai kamanra, jatíbitian
jati iki!”
38 Jaskara ikenbira, ja min katota apo,
min noiamaa iki, itan min jenea iki;
¡Miara jaki sinata iki!
39 Min yonoti betan aká ja senen-
habekonti joira min sekea iki;
jawen kikin maitira main min
potanaana iki.

40 Jawen jeman chikébora jatíbiain
min pekayona iki;
¡Jawen jemabora min ras aka iki!
41 Jatíbi jonira jain winotai, jatianra
jaton keena jawékibo yometso-
kanai;
já patax ikábora jaki shirokanai.
42 Min amaara jawen rawibaon, nonra
ake ixon
rarokin, bochiki jaton meken
sanankanai.
43 Min imaara jawen espada moa
kenshoma iká iki,
reteananaitianra min jato akinya-
maa iki.
44 Jawen penéra min keyoa iki;
jawen yakátira min main pakea iki;
45 ichama baritia jatiakinra min imaa
iki,
itan kikinhakinra min rabinmaa
iki.
46 Non Ibó,
¿Jawetio basiki mia jonetai?
¿Miaki jatíbiki kikinni sináti iki?
47 Ibó, minra onanke nokon jati netera
nenkema iki;
ja min joniani jonira, basima jaai.
48 ¡Tsoabira jaax, jawetianbi mawáya-
mai yamake!
¡Tsoabira mawakan koshin ayama-
non ikax, xabakaati atipanya-
make!
49 Ibó,
ja peokootiainra David min noia
iki itan
akonkin senenhaxonti min yoia iki,
¿Jaweki min rama akai, noa noia
onanmakin?
50 Ibó, onanwe ja min yonotibora
icha jonibaon ramiai;
ja ramiakanabira en teneresai.
51 Non Ibó,
¡Jaskáakinra min rawibaon noa
ramiai!
¡Jaskáakinra ja min katota, jatí-
binin jakonmanin yoinkanai!
52 Jatíbitian Ibo jakon ibanon.
¡Jaskara ibanon!

Salmo 90

Keyóisma Dios itan jonin yosma

1 Ibó, miara iká iki, jainoa tsonbi noa
jaweatima,
ja kaikaikirana jonibo jatíbitian
jain jonétai,
2 Mananbo joniamatianbi,
itan mai betan nato nete yamaa-
tianbi,
jainoax moatianbi, itan ja ori ikí
kati kamanbira,
mia Dios iki.
3 Min jaskati yoiara joni mai poto
banetai:
“Mai poto iwé, akin min akára
ikai”.
4 Ikon riki, mina riki, waranka bari-
tia,
bakish winóibata, nete keskares.
¡Jabora yamé jawetio basires iká
keskares iki!
5 Namá winotai keskáakinra sináxon
ishtonbires jonibo min keyoai;
6 yamékiri xobi ikai keskára ikanai,
jara xoxoai itan joái,
ikaxbi yantanpakera moa choshiai
itan mawatai.
7 Ikon riki, min kikin sinakanra noa
keyoai,
¡Moa benotara noa banetai!
8 Non ochabo itan non jakonmabora,
mii bebon jishtibires iki.
9 Ikon riki, jatíbi non jati netera mia
sináketian moa keyotai;
non joinnai keskáresa non baritiabo
winotai.
10 Kanchis chonka baritiaresa noa jaai;
ja bebon koshibora posaka chonka
baritia kaman nokotai;
ikaxbi ja basi jatin rabítininra,
tsokas itan teeres beai.
¡Baritiabora noa keskáribi, ishton
winotai iki!
11 ¿Tsonki min sinára koshi iki ixon
onanna?
¿Tsonki onanna mia kikinbiresi
sinatai?

12 Ja noa jaai netebo jakonhakin ati noa axeawe,
shinan meran non onan shinan binon.
13 ¡Ibó, moa noki banéwe!
¿Jawe akiki mia basiai?
¡Nato min yonotibo noibawe!
14 Nete xabataitiibi min noiaton noa raromawe,
itan jatíbitian noa jaai kamanra raroshaman noa bewati iki.
15 Ja non masá tenea baritiatiiribi,
raroshaman noa imawe,
16 ¡Ja min yonotibo, itan jaton chiní bakebo,
min aká jawékibo, itan min koshi jato oinmawe!
17 Ja non Ibo Diossen,
jatíbitian noa jakonhabanon.
¡Ibó, non tee noa jakonhaxonwe!
¡Jaskara riki, non tee noa jakonhawe!

Salmo 91

Ibo riki jainoa tsonbi noa jaweatima

1 Koshibires itan jatíbi Atipanatonin otan koiranna jaara,
2 Ibo akí neskatai:
"¡Mia riki jainoa ea tsonbi jaweatima jain
joneti, nokon koshi xobo, nokon Dios, ea ikoni jaki koshia!" iki.
3 Janbichoresa mia xabaati iki,
joné trampabo ikainoa itan retemis isinhainoara, mia xabaati iki,
4 jawen peinra mia mapoti iki,
jatianra jain onsá yamaa jakon itinko mia iti iki.
¡Jawen akonkin senenhaitoninra,
panatinin akai keskáakin, mia panati iki!
5 Yamé onsábo ikenbi rakéyamawe,
netén pia potakanaikibi rakéyamawe,
6 keyomis isinbo yamé nokotaiki rakéyamawe,
itan neten keyomis isinboki rakéyamawe;
7 min mexkaokeaxa
waranka mawá pakékanti iki,
jatian min mekayaokeaxa, chonka waranka mawá pakékanti iki,
ikaxbi miara jawe winótima iki.
8 Wetsabo ikairesa min ointi iki:
jakonmabaon atibi, jaton kopí biaira min ointi iki.
9 Ja Ibo mia jain jonéti moa min imaa ikax, itan
ja Ani koshin panaa ikaxa,
10 jawe jakonmabi miki jotima iki,
jawe isinbira min xobon nokótima iki;
11 jaskara kopíra, jawerano kakenbi,
mia koiranon ixon jawen ángelbo mia raanxonti iki.
12 Jawen mekenmanbira mia waketi iki,
mia jawe makankibi tati iamanon ixon.
13 Miara leónbo napo, niti iki,
ani onsá yoinabo, itan ronobo napora mia niti iki.
14 "Enra xabaati iki,
jawenbi nokotimankora en imati iki,
jaskara kopíra jan ea noike itan ea onanke.
15 Ea kenaitianra, en jen ati iki;
¡Eabira jabé iti iki!
Masá tenetiainoara en pikoti iki,
jatianra jakon jawékibo en meniti iki;
16 basibiresa raroshaman en jamati iki:
¡En akinxon xabaara raroshaman iti iki!" ikira Ibo iká iki.

Salmo 93

Ibora apo iki

1 ¡Ibora apo iki!
¡Ibora, penébires iki,
atipana koshinbires katea riki!
Janra nato nete taxkétimaakin aká iki.

2 Ibó, jatian kamanra, min yakáti
taxkétima koshi iki.
¡Miara jatíbitian jaa iki!
3 Non Ibó,
aniparobora xoo ikai itan anibe-
chónbora wenitai;
4 Ibó, ikaxbi miara, bochikia ikax,
bechon winoa bebonbires koshi iki,
itan aniparobo xoo ikai winoabires
iki.
5 Non Ibó,
min ati yoiabora wetsayamai.
¡Ja min jakonmanra, jatíbitianbires
ja mia rabiti xobo jan raota iki!

Salmo 95

Iboki raroi bewanon akanwe

1 Neri bekanwe, raroi Iboki bewanon
akanwe;
jan noa panaaki itan noa xabaaki
bewanon akanwe.
2 Já bebon kaxon irake anon akanwe,
já rabii jakon iketian bewábaon
bewanon akanwe.
3 Jaskara kopí, ja Ibo kikin Dios iki,
jara jatíbi diosbaon koshi Apo iki.
4 Ja kikin chichó mai ikábora,
jawen mekenman iki;
ja manan kikin keyabora jawena iki.
5 Jakopíra jan aká ikax, ja aniparo
jawena iki;
¡Jawen mekebaonra mai manxan
aká iki!
6 Neno bekanwe, chirankooxon
rabinon akanwe;
Ibo bebon chirankoonon akanwe,
janra noa jonia iki.
7 Jara non Dios iki, noabora jawen
joni iki;
noara jawen carnero tsamá keskábo
iki.
Rama jan mato yoiai ninkakanwe:
8 “Meribáinoax ikáni keskati,
maton jointi chorishyamakanwe;
ja tsoa jonibi jain jaama, Masáh
mainkoniax ikánni keskáyama-
kanwe,
9 jatianra maton rekenbaon ea tanaa
iki,
en aká jawékibo oinxonbira ea
akana iki.
10 Chosko chonka baritiara, ja joni-
boki
ea sinata iká iki,
jatianra en jato yoia iki: ‘Nato
jonibora benotabo ikana iki;
¡En ati yoiabo ayamaira yoitima-
kana iki!’
11 Jakopíra sináxon, en jato akonkin
yoia iki,
nokon jain tantiti ikainra jikikan-
tima iki”, akin.

Salmo 96

Iboki iká bená bewá

(1 Cr. 16.23-33)

1 Ja bená bewá Iboki bewakanwe;
jatíbi mainmeabo Iboki bewa-
kanwe;
2 Iboki bewakanwe, jawen jane rabi-
kanwe;
netetiibi chibanmakin jawen kish-
pinti joi yoikanwe.
3 Jara ani koshi iki, itan jawen jawéki
akábora jan ratétibo iki ixon
yoikanwe,
jatíbi jonibo bebonxon itan
maibotiibi
ikábo bebonxon yoikanwe,
4 jaskara ikenra, Ibo kikin iki
itan ayorakin jakonhakin rabiti iki:
¡Jatíbi diosbo winobain onsá riki!
5 Wetsa jemamea jonibaon diosbora
jawemabi iki,
ikaxbi Ibonra naibo aká iki.
6 ¡Já ikainra kikin penébires iki!
¡Jawen xobonkora já koshi iki, itan
kikin metsá iki!
7 Rabikanwe, Ibo, jatíbi ja maton
bakeyaxonbi,
jaskara ikenra Ibo ani koshi iki itan
kikin jakon iki;
8 jaskáakin atibi iketian, Ibo rabi-
kanwe;

ja rabiti xobo meran iká jema xaba
ikain, jawéki boxoni jikikanwe,
9 jawen metsá rabiti xobonkonia Ibo
rabikanwe.
¡Jatíbiainoa jonibo já bebonmeax
saki ibakanon!
10 Maibotiibi ikábaon yoikanwe:
"¡Ibora Apo iki!" akin.
Janra jainbiribi iti nato nete aká
iki, taxkétimaakinra aká iki;
janra koshi ixon senenbires jato
ikinnai.
11 ¡Mai itan naibo ikainoabo raro-
kanwe!
¡Ibanon ja aniparo, itan jatíbi jain
ikáboyabi onsati xoo iki!
12 ¡Mai xabá rarobanon, itan jatíbi
jain ikábo rarobakanon!
¡Ja niikamea jiwibo raroi saí
ibakanon,
13 ja Ibo joai bebonmeax saí ibakanon!
¡Jaskara riki, janra nato main koshi
ixon jato ikinni joai,
itan nato netemea jonibo ikinkinra
jakonhakin
ja atikeskabiakin ati iki!

Salmo 100

Ibon jonia ikáxa noa jawena iki

1 ¡Jatíbi nato mainmeabó,
bewahanan raroshamankin Ibo
rabikanwe!
2 Raroshamahanan Ibo rabikanwe;
¡Raroi saí iananbi já bebon bekanwe!
3 Ja Ibora Dios iki ixon onankanwe;
jan noa jonia ikáxa, noa jawenabo iki;
¡Noara jawen jonibo iki, itan noara
jawen carnero tsamá keskábo iki!
4 Jawen xobo xepotiain, itan ja
chichó xabá ikain bekanwe,
jakon bewábaon rabianan irake aki.
¡Irake akanwe, jawen jane
jakonman rabikanwe!
5 Ja Ibora jakon iki;
jawen noimis shinanra jatíbitian iki,
janra jatíbitian senenhakin jeneya-
mai.

Salmo 103

Ibora en rabiti iki

1 Jatíbi nokon kayayaxonbira en Ibo
rabiti iki;
nokon shinan, nokon kaya itan
nokon yorayaxonbira,
jawen jakon jane en rabiti iki.
2 Jatíbi nokon kayayaxonbira, en Ibo
rabiti iki;
jan ea jakon jawéki meniabora,
westíorabi ea shinanbenotima iki.
3 Janra jatíbi jakonma en akábo moa
ea shinanxonyamai,
itan jatíbi nokon isinbo ea benxoai,
4 janra mawá kini meran raanya-
maxon ea jamai,
janra ea bebonbires noia iki, itan
bebonbires noiba iki,
5 janra jatíbitian kikin jakon
jawékires ea meniai,
itan teté keská itiakin, nokon
shinan ea bakeranon imaxonai:
6 Ibonra akonkin ja atikeskabiakin
jaton akábo yoixonai,
ja ramiakana masá teneaibo.
7 Moisés itan Israel jonibora,
Diossen jato onanmaa iki, jan akai
jawekibo, itan jan aká jawekibo.
8 Ibo riki akonkin jakonhamis itan
onísamis;
jara manátia iki itan jatíbi noimis
iki.
9 Jatíbitianra noa notsinyamai, itan
jawen sinára jatíbitianma iki;
10 non jakonmabo aká iken, itan non
ocha kopí
ayorakin masá tenemati ikenbira
noa ayamai;
11 jan rabiaibo noiara kikínshaman
ani iki,
ja mai manaon iká nai kikinshaman
ani keská riki.
12 Non ochabora noibakeax moa
ochóke,
jaokeax bari pikotai betan jao bari
kaai ochó ibékona keská riki.
13 Ibora, jan rabiaibo betan iki,

jawen bakebo akonkin noibai papa
keská riki;
14 janra onanke jawe noa akárin ixon:
noara mai poto iki ixonra, kikin-
hakin onanke:
15 Jonin jati netera xobi keská iki;
nii meranoa joa ikai keskatira toetai:
16 ishtonbires niwe xanan akára moa
yamai,
jatianra tsonbi jakiribi jaakin moa
shinanyamai.
17 Ikaxbi Ibon noimis shinanra jatíbi-
tian iki,
jan rabiaibaonara jaskara iki;
ja atikeskabiakin akaira jain keyota
yamake,
ja jatíbi jonibo kaibetanaibaonara
jaskara iki,
18 jato betan ja senenhabekonti joi
senenhaibaona,
itan jawen esekan yoiai akí shinan-
benoyamai yoiti ikaibaonara
jaskara iti iki.
19 Ibonra jawen yakati naikan aká iki,
jatian ja apo ikaxa jatíbi jawékinin
ibo iki.
20 ¡Koshi ángelbó, Ibo rabikanwe!
Matora ja ati senenhaibo iki,
matora ja ati yoia ninkatax yoiti
ikaibo iki.
21 ¡Mato jatíbi jawen sontárobaon, Ibo
rabikanwe,
matora jawen tee axonaibo iki, itan
jawen keena keská akaibo iki!
22 ¡Jatíbi ja Ibon joniabaon jakonman
rabikanwe,
ja jan ikinnaton jakanabaon jatí-
biainxon rabikanwe!
¡Jatíbi nokon kayayaxonbira en Ibo
jakonman rabiti iki!

Salmo 104

Jan joniaa rabii iká

1 ¡Jatíbi nokon kayayaxonra en Ibo
jakonman rabiti iki!
¡Miara koshi iki, Ibo itan nokon
Diossé!
Miara kikínbires koshi iki itan
penekan raota iki;
2 miara joébires rakótinin rakota iki.
¡Minra chopa akai keskáakin nai
peana iki!
3 ¡Taxkétimaakinra koshiakin jene
besenen
min xobo witábo min nichinna iki,
onno bochikira min aká iki!
Min imaara nai koinbo min carro
ikai;
¡Niwe pein peyakaxa mia kaai!
4 Niwebora min joi boaibo iki,
itan chii tiríbora mia tee axonaibo
iki.
5 Jan koshiatibo axonra ja pekaten
mai min aká iki,
jawetianbi ja ikainoax taxkétimaa-
kinra min aká iki.
6 Aniparo neminman mai mapoara
chopan mapoai keská iká iki.
Mananbora jenen mapoa iká iki.
7 Ikaxbira min notsina, jatian moa
jene boá iki;
min joi tirin ikai keská ninkataxa,
jene ishtonbires boá iki.
8 Mananbaon mapetax itan
mai teshanpainbo ipakeax, itan
iibaini boaxa, jainbiribi iti
onantiakin min akáinko boá iki,
9 jain senen iti min yoiara wino-
yamaa iki,
moa jakiribi mai mapotima kopíra
iká iki.
10 Ja jene jokonaibora,
ja manain paro ikainbo min bomai.
11 Ja onpaxa nii meranoa yoinabaon
xeai;
ja xeaxa nii meranoa burrobo jaton
nomi tantiai.
12 Parobo kexara,
isábaon naa akai;
¡Jainoaxa, jiwi ponyanmameax
isábo keotai!
13 Min bochikia xobonkoxonbira,
manánbo min mechaai;
niweaba bemaxonra mai min
raromai.

14 Minra yoinabo xobibo xoxoma-
xonai,
jonibaon jainoa jawékianoxon,
banai yoabora min xoxomaxonai,
ja mainmea jawékiakanon ixon,
15 ja trigo jawékiaxa koshikanai,
ja uva xeati, xeai jaaxa rarokanai,
jatianra xeni winoabires jaton
bemanan pené imai.
16 Ja Líbanoain iká Ibon banaa kon-
xan jiwibora,
kikinhakin onpaxen kachitabo iki.
17 Jainra ja maxkoshoko isábaon
naakai,
jainoax ja pino jiwibora manxan-
baon jati iki.
18 Ja manan keyabora cabrabaona iki,
jainoax shankabora conejobaon
joneti iki.
19 Oxera jan nete toponti min aká iki;
barinra onanke jawetianki jishtima
iti iki.
20 Moa min yamémaketianra,
nii meranoa yoinabo jokonai.
21 Leónbora nami yamaketian keotai;
Diossen piti meninon ixonra
yokákanai.
22 Ikaxbi bari pikókenra moa bokanai,
jatianra jaton kininkobo rakákanai.
23 Jatianra joni jawen teetiain kaai
pikotai,
jatianra yaménon kaman teetai.
24 ¡Ichabires jawékira min aká iki, Ibó!
Jatíbira onan ixon jakonhakin min
aká iki;
¡Nato maira jatíbi min jonia
jawékibo bochobires iki!
25 Jainra aniparo naxbá itan pextin
iki,
ja meranra topontimatibires, ani
itan maxko yoinabo jake;
26 jainra waporobo boai,
jainra ani yoina Acoron Leviatán
iki,
ja jain tsininon ixon min aká.
27 Jatíbi jabora mion manatabo iki,
ja pikasaitian min piti menitinin
manatabora ikanai.
28 Min jato meniara, jabaon biai;
ja bixonra jakonhirabo piax
potókanai;
29 min jato oinyamaara, icha rakékanai;
jatian join min jato bichinara,
mawákanai,
jatianra moa jakiribi mai poto
banékanai.
30 Ikaxbi ja join min yoinaboki raan-
ketianra
jakiribi joniai,
jaskáaxonra nato mai min benái.
31 ¡Ibon pené koshira keyoisma iki!
¡Ibora, jan jonia jawékibaon raroai!
32 Jan mai oinketianra shakotai;
¡Jan tii akara manánbo koinnai!
33 Ea japariax, jiriapari ikaxa,
nokon Ibo Dioski iká bewábo ea
bewati iki.
34 Nokon shinanbo Ibon keenshaman
ibanon,
jaibaresa raro en nokoai.
35 ¡Nato mainmea ochaya jonibo
keyóbanon!
¡Jakonmabo moa yamabakanon!
¡Jatíbi nokon kayayaxonbira,
nokon Ibo en jakonman rabiti iki!
¡Ibo ibanon ja rabikanai!

Salmo 105

Israelbo kopí Diossen aká

1 ¡Ibo irake akanwe!
¡Jawen jane jatíxonbi ninkátiakin
yoikanwe!
Jan aká jawékibo, jatíbi jonibo
yoikanwe.
2 Kikin shinanni jaki bewakanwe.
¡Jan koshi jawéki akábo jato
yoikanwe!
3 Jawen jane jakon iketian jan
shinanmeeti rabíkanwe.
¡Ja Ibo noiabo maton jointiain
raroshaman ikanwe!
4 Ibo yokakanwe mato akinnon ixon,
itan jara koshi iki;
jatíbitian já benakanwe mato
akinnon ixon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

5 Anibires ratéti jawéki akábo,
itan jaskara ati yoia koshi joibo shinankanwe;
6 mato, ja jawen yonoti Abrahamman chiní bakebo;
mato, ja Jacobnin chiní bakebo jawen katotabo.
7 Jara non Ibo, Dios iki;
¡Janra jatíbiain nato main jato ikinnai!
8 Tekibokin warankaakin bakeakanabo winókenbira,
ja axonti jato betan senenhabekonti yoini joi shinanbenoyamai,
9 Abraham betan ja senenhabekonti joi aní,
itan akinkin ja senenhabekonti ixon Isaac yoiniribi,
10 jatianra ja esé akonkin senenhati Jacob yoia iki,
ja Israel betan senenhabekonti joi aníra jatíbitian iti iki,
11 jaskákinra yoia iki:
"Ja eibakea min biti iká iketianra, Canaán mai en mia meniti iki", akin.
12 Jabora ichama ikana iki, wetsankoniabo ikaxa ja main ikana iki,
13 wetsa main ikax, wetsa main ikax iibainnira bokana iki,
itan apobaon main wetsa apobaon main iibainnira bokana iki,
14 Diossen jato amayamaara tsonbi jato ramiayamaa iki,
jato jaweayamakanon ixon moa apobo yoiara iká iki:
15 "En katota jonibo meeyamakanwe,
itan nokon ikon profetabobi".
16 Jatíbi jawékiatira jato bichinna iki,
ja mainra jato jawékiatinin imaa iki.
17 Ikaxbira japari rekenkainti José raana iki,
jara jaton yonoti keskati jaon marokana iki.
18 Jawen taebora cadenabo bishkomayonkana iki;
¡Yami kene meranra xepokana iki!
19 Ibon yoia join tanakaatira José jaskarabo iká iki,
ja namá jaskara iti moabi Josekan yoia senenhai kamanra jaskara iká iki.
20 Ja icha jonibaon Egipto aponra,
moa José pikoti jato yoia iki;
21 jawen xobonko koshi iti itan jawéki jatíbi koiranxonti koshiribira imaa iki,
22 jaskáaxon ja joni koshibo, itan já eseaibo jato axeati kopí.
23 Japekáora Israel joá iki, jaribi iki Jacob,
jatianra wetsankonia joni ikaxbi Egiptonko kaax,
Cam main jaa iki.
24 Diossen jawen jonibo kaimara icha ikana iki,
Egipto jonibo xewinna koshira ikana iki.
25 Ixonbira egipcio jonibo jawen joniboki, jato sináma iki,
jaskáxon Diossen yonotibo parankantira iká iki.
26 Jatianra Diossen jawen yonoti Moisés raana iki,
jainoax janbi katota joni Aarónribi raana iki.
27 Jatianra tsoa jonibi jain jaama mananmanxon,
ja oinxon onanti jawékibo Diossen jato amaa iki:
¡Kikin ratéti jawékibora Cam mainxon akana iki!
28 Diossen imaara jatíbiain yameta iki,
ikaxbira egipciobaon jawen joi onankashamakana iki.
29 Jaton paro jenebo jimi banémaxonra,
ja paronmea yapabo keyoa iki;
30 ja mainra jatíbiain tokoro bochoax,
ja apo oxainkobobi weita iki.
31 Dios yoyo iketianra, nai koin keskábires bexon,
chepayabi shion ja egipcio mai bochoa iki.
32 Oi bematitianbira, Diossen oi xewares bemaa iki,

jainxon chii raanara ja main tirita iki.
33 Jaton uva waibo itan jaton higo waibora, Diossen xatekin keyoa iki,
¡Jainxon Egiptonkonia jiwiboribira beshéakin xatea iki!
34 Dios yoyo iketianra, tson
¡Topontimati chanpoya iki nokota iki!
35 ¡Ja mainmea xobibora pikin keyoa iki,
jainoax jatíbi ja mainmea yoaboribira keyoa iki!
36 ¡Diossenra Egiptonkonia jatíbi jaton,
reken bakebo retea iki!
37 Japekáora icha oro itan icha plataya
Diossen jawen jonibo jainoa pikoa iki,
tsonbira jato chiteyamaa iki.
38 Ja moa bokanai oinnaxa egipciobo rarokana iki,
kikinni rakékinra jakonma mekana iki.
39 Diossenra nai koin jato otamaa iki,
jatian yaméra chii joé jato tenamaa iki.
40 Piti yokákanara, codorniz isábo jato raanxona iki,
itan naikanmea pitínra jato potóaa iki,
41 itan shanka toeara, jainoax jene jokona iki,
ja tsoa jonibi jain jaama mainra paro keskati jene baita iki.
42 Jawen yonoti Abraham jakon axonti yoinira Diossen shinanna iki.
43 Jaskáxonra Diossen jawen katota jonibo,
raroi saa ikanai meranbi jato pikoa iki,
44 jainxonra wetsa mainmea jonibaon maibo jato menia iki,
jainxonra wetsa jonibaon teexon aká yoabo jawékiakana iki,
45 ja Ibon jato axea esébo ninkáxon senenhakanti kopí.
¡Non Ibo rabinon akanwe!

Salmo 107

Ibon jatíbitian jato noikin jeneyamai

1 Ibo iráke akanwe, jara jakon iki,
jawen noimis shinanra jatíbitian iki.
2 Ja jaton rawikan mekenmamea,
Ibon jato xabaabaon jaskáakin yoikanwe,
3 ja chiponkia, itan reboki iká, jainoax
ja bari joaiorikea, itan ja bari kaiori iká jamamea jato tsinkiabaon,
jaskáakin yoikanwe.
4 Jain jawebi xoxoyamai mashi mainko manotara ikana iki,
ja westíora jeman jaai kati baira nokoyamakana iki;
5 piti betan xeatinin ikira,
¡Moa mawátiresa ikana iki!
6 Ikaxbira masá tenei Ibo yokati saí ikana iki,
jatianra masá tenetiainoa jan jato pikoa iki.
7 Japekáora jato jakon bain aká iki,
jain jati westíora jemanko katiori.
8 Jawen noimis shinan kopí Ibo iráke akanwe,
¡Ja jonibo akinna kopí iráke akanwe!
9 Janra ja nomiaibo nomi tantimai,
itan pikasaibora icha piti meniai.
10 Kikin yamé itan onis meran jakanara iká iki,
cadenanin axon presoakanabo,
11 Ibon ati yoiabo akáshamax,
itan koshi Diossen ati shinannabo omiskana kopí.
12 Diossenra jawen jonibo koshi teeain jato jikima iki;
tatí ikax pakékankebira, tsonbi jato akinyamaa iki.
13 Ikaxbi jaton masá teneai meranxonra Ibo saí akana iki,
jatianra masá tenetiainoa jan jato xabaa iki;
14 kikin yaméainoara jato pikoa iki,
itan cadenabora jato choroxona iki.

15 Noimis kopí Ibo iráke akanwe,
¡Jonibo akinna kopí iráke akanwe!
16 ¡Janra bronce xepóti beshea iki!
¡Janra yami toronbo beshea iki!
17 Jaton jakonma aká kopi, itan jaton ocha kopira,
isinkin itan chexakaakin,
18 jawebi piti atipanyamakana iki;
¡Moa mawatibira ikana iki!
19 Ikaxbi masá tenekin Ibo yokati saí ikanketianra,
ja masá tenetiainoa Diossen jato pikoa iki;
20 ja Dios yoyo ikátoninra, jato benxoa iki;
¡Jaskataxa mawáyamakana iki!
21 Noimis kopí Ibo iráke akanwe,
¡Jonibo akinna kopí iráke akanwe!
22 Iráke akin yoina menoxonkanwe,
itan jawen jawéki akábo kopí raroanan yoikanwe.
23 Aniparon boax,
jawékinin maroaibora ikana iki.
Jaton wapóroninbora inákana iki,
24 jatian ja aniparo napónxonra, oinkana iki,
Ibon jonia ratéti jawékibo.
25 Ja Ibon beti yoia niweaba koshi beketianra, ani bechona iki;
26 naikanmanbi wakexonra,
aniparo neminhori jato boá iki;
¡Onsá oinnaxa jaton koshi shinan keyota iki!
27 Paennabo niai keskatira tayákana iki;
¡Jaton onan shinanbora jawemabi iká iki!
28 Ikaxbira masá tenekin Ibo saí akana iki,
jatianra masá tenetiainoa jan jato pikoa iki;
29 niweaba koshi ikenbira,
koshima payátiakin imaa iki.
Jatianra bechónbo tantia iki.
30 Moa bechon tantia oinnaxa rarokana iki,
jatianra jain bokaskanai repintiain Diossen jato boá iki.
31 Jawen noimis kopí Ibo iráke akanwe,
¡Jonibo akinnai kopí iráke akanwe!
32 ¡Tsinkíxon jawen jonibaon rabikanwe!
¡Tsinkítiainxon joni koshibaon rabikanwe!
33 Parobo itan jainoax jene jokonaibora,
jain jawebi xoxoyamai manan, itan mai manxan itiakin Ibon banémai;
34 jain jawéki xoxoai maira,
jawebi xoxotimaakin tashi mai banémai,
jain jaa jonibaon jakonma aká kopí;
35 jain jawebi xoxoyamai mananra ian banémai,
mai manxanbo ikainra jainoax jene jokonaibo imai;
36 jawékiatinin ikaibora jain jato jamai,
jatianra jabaon jain jemaakanai.
37 Waiaxonra jain banakanai, jain uva banaxonra icha bimi tsekakanai.
38 Diossen jato jakonhakin shinanxonara jabo kaikanai,
itan jaton wakaboribira kaimaxonai.
39 Ikaxbi jaweti mawákanketianra,
ichama ikanti iki,
jakonmakin jato ramiakana,
rabintiain jato pakémakana,
itan jato chexakamakana,
40 jato ramiaibora Diossen omisai,
jaskákinra tsoa jonibi jain jaama manan ikáinbo jato benómai.
41 Janra jawebiomabo onisaibo jato pikoai;
¡Ja rarebobo kaimaara, carnerobo tsamata keská icha ikanai!
42 Jaskara oinnaxa jakon shinanya jonibo raroai,
jatianra jakonma jonibo jawebi yoyo iamakanai.
43 Ja ishton jawéki onanaitoninra,
nato jawéki shinanti iki,
Ibora noimis iki ixonra, onanti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Salmo 110

Ibonra apo koshi meniai

1 Ibonra nokon Ibo yoia iki “Nokon mekayao yakáwe,
min rawíbaon en mia penímai kaman”, akin.
2 Jerusalénhainxonbi, Ibon menibanon,
ja bastón min atipana yoii iká.
¡Min rawíbo jatoareswe!
3 Ja min jatoaresai netera,
min jonibo, jatonbinix miki menikaakanti iki.
Ja Ibon jakon manan ikáinkora, nete beaitian nibí maannai keskati,
netetiibi min shinan bakeranon keská iti iki.
4 Akonkinra en senenhati iki ikira Ibo iká iki,
jatianra moa ati yoia ixon, senenhayamai iki itima iki:
“Miara Melquisedec betan senenribi,
jatíbitian ikon sacerdote iki”, iki.
5 Ibora min mekayao iki;
ja kikinni sinatai netera apobo ras ati iki;
6 maibotiibira jaton jakonma akábo min jato yoixonti iki;
ichara reteanani mawákanti iki;
¡Nato maira jaton mawá yoran bochoati iki!
7 Bain kakin wean onpax min xeaketianra,
ja onpaxen jakiribi mia koshi meniti iki.

Salmo 115

Non Dios iki naikan

1 Ibó, noara iamai, minbix rábikawe;
¡Mia noimis, itan akonkin senenhai kopí minbix rábikawe!
2 ¿Jawekopíki ikonma Dios rabiaibaon,
jaweranoki non Dios iki ixon noa yokáti iki?
3 Non Diossa naikan iki,
janra jawen keena keská jatíbi aká iki.
4 Ikon Dios ikonhayamaibaon ja rabiti akábora, oro itan plata iki,
jara jonin jawen mekemanbi aká jawékibo iki,
5 jabora kexaya iki, ikaxbira yoyo iti atipanyamakanke;
jabora beroya iki, ikaxbira ointi atipanyamakanke;
6 jabora pabíkia iki, ikaxbira ninkáti atipanyamakanke;
jabora rekinya iki, ixonbira xeteti atipanyamakanke;
7 jabora mekenya iki, ixonbira meeti atipanyamakanke;
jabora taeya iki, ikaxbira niti atipanyamakanke;
¡Westíora joibira jawen tetonhainoax pikóyamai!
8 Ja rabiti akana keskáboribi riki,
jan akaibo itan ja ikonhaibo.
9 ¡Israelitabó, Iboki koshikanwe!
Janra noa akinnai itan noa koirannai.
10 Ikon sacerdotebo, ¡Iboki koshikanwe!
Janra noa akinnai itan noa koirannai.
11 Mato ja Ibo rabiaibó,
¡Jaki koshikanwe!
Janra noa akinnai itan noa koirannai.
12 ¡Noaakin shinanxonra Ibon,
jakonhakin shinanti iki!
Israelitabora jakonhakin shinanxonti iki,
ikon sacerdotebora jakonhakin shinanxonti iki,
13 kikinbo itan kikinmabo inonbira,
já rabiaibo jato jakonhakin shinanxonti iki.
14 ¡Maton bakebo, itan maton bakebaon bakebo
jainoax jabaon chiní bakebo mato Ibon kaimaxonbanon!
15 ¡Ja nai betan mai jonia Ibon,

jawen jakon shinanman mato
jakonhabanon!
16 Ja naira Ibona iki,
jatian ja maira joni menia iki.
17 Mawatax moa jawebi ninkáti
yamanko boabaonra,
moa Ibo rabiti atipanyamakanke;
18 ikaxbi rama axon
itan jatíbitianra non rabiti iki.
¡Ibo rabikanwe!

Salmo 116

Iráke akin orana

1 En yokatabo ea ninkáxonketianra
en Ibo noike,
2 ea akonkin ninkata kopíra.
¡Ea jaai kaman en yokáti iki!
3 Mawakanra jawen nishibaon ea
nexayona iki,
ja mawá kini masá tenetiainra ea
nokota iki,
ja preso ikax raketi, itan chexa-
kaatiainra ea iká iki.
4 Jatianra en Ibo janexon orana iki,
ea jamaparinon ixonra en yokata
iki.
5 Ibora atikeskabiakin jakon akai iki,
itan noibamis iki;
non Ibora jatíbinin noimisti
shinanya iki.
6 Ibonra iiosmabo koirannai.
Ea moa koshioma ikenra, ea akinna
iki.
7 Ramara, jawe iamakin jakiribi en
moa jakon shinannai,
Ibo ebetan jakon iká kopí,
8 mawáinoa ea tsekaa iketian,
winitiainoa itan jakonmain
pakétiainoabi ea xabáaka iken.
9 Nato neten ea jaai kamanra,
ea Iboki yoiti ikai.
10 En masá teneai ani ikenbira, ea
Iboki koshi jeneyamaa iki.
11 Jan manáti shinanhoma ixonra en
yoia iki,
jatíbi jonibora janso iki ixon.
12 ¿Jatíbi jakonhakin ea aká kopíki,
jawekeskáaxon en Ibo kopíati iki?
13 ¡Ea xabaa kopíra en Ibo irake akai,
jawen janenkora en yokáti iki!
14 Jatíbi min jonibo bebonxonra,
ja Ibo axonti yoiabo en senen-
haxonti iki.
15 Já noia joni mawataira, Ibon
akonbireskin shinanai.
16 ¡Nokon Ibó, eara min yonoti iki!
¡Eara min yonoti ainbaon bake iki!
Jan ea nexaa risbibora min ras aká
iki.
17 En mia jawéki meniaitoninra, en
mia iráke ati iki.
Ibó, min janenkora en yokáti iki.
18 En Ibo axonti yoiabora,
jatíbi jonibo bebonxon en senenhati
iki,
19 ja Ibo rabiti xobonko jikiti xabábo
ikainxonra en ati iki,
¡Jerusalén, jema napónbekonxonra
en ati iki!
¡Ibo rabikanwe!

Salmo 118

Ibon koshi tsonna keskáma kikin

1 Ibora jakon iki itan jawen noimisti
shinanra jatíbitian iki,
jaskara iken iráke akanwe,
2 Israelitabaon yoibanon:
“Ibon noimisti shinanra jatíbitian
iki”, akin.
3 Ikon sacerdotebaon yoibanon:
“Ibon noimisti shinanra jatíbitian
iki”, akin.
4 Ja Ibo rabiaibaon yoibanon:
“Ibon noimisti shinanra jatíbitian
iki”, akin.
5 Masá tenekinra en Ibo kenaa iki;
janra ea ninkáxon ea xabáin pikoa
iki.
6 Ibora ebetan iki; eara rakéyamai.
¿Joninki ea jaweati iki?
7 Ibora ebetan iki; janra ea akinnai.
¡Ja ea omisaibora, moa jatoares-
kana en ointi iki!
8 Iboki chipótira jakon iki,

westíora joniki chipota keskáma.
9 Iboki koshitira bebon jakon iki,
joni koshiboki koshia keskáma.
10 Jatíbi mainmea jonibaonra ea katea iki,
ikaxbira Ibon janenko en jatoaresa iki.
11 Jatíbiora ea kateaketankana iki,
ikaxbira Ibon janenko en jatoaresa iki.
12 Ea kateaxa bina keska ikana iki,
ikaxbi jaton sinára, chiikan moxa akai keskáakin keyoa iki;
ikaxbi Ibon janenko en jatoaresa iki.
13 Pakénon ixonra jakonmakin ea koshín werankana iki,
ikaxbira Ibon ea akinna iki.
14 Jan ea koshi meniai Ibokira ea bewai.
¡Já riki jan xabaai!
15 Ja ikon senen jonibaon xobonra,
jatoaresxax iti raroshaman bewábo jake:
"¡Ibon koshínra en jatoaresa iki!
16 ¡Ibon, koshira tsona keskáma iki!
¡Ibon koshínra en jatoaresa iki!" iki.
17 ¡Eara mawáyamai, eara jaresti iki
ja Ibon akábo yoiti kopí!
18 Ja Ibonra akonbireskin ea masá tenemaa iki,
ixonbira ea mawámayamaa iki.
19 ¡Ibo rabiti xobo xepótibo kepenkanwe,
Ibo irake aki ea jain jikinon!
20 Nato riki Ibon xepóti,
ja akonkin joi senenhaxonaibora jain jikiti iki.
21 Ibó enra mia iráke akai, min ea ninkáxona kopí, itan
mia iki ea jan xabaai.
22 Ja xoboaibaon iresbiresa akana makanra,
japari axon jaki xoboakin peoti,
kikin jakon makan baneta iki.
23 Nato jaskara jan akára Ibo iki,
jaskara aketianra noa ratékana iki.
24 Nato nete riki Ibon jawen koshín jawéki aká:
¡Beneshaman, itan raroshaman inon akanwe!
25 Ibó, noapari ¡Kishpinmawe!
Ibó, noapari ¡Jakonbires kanón ixon akinwe!
26 ¡Ja Ibon janenko joai jakonbires jobanon!
Ja Ibon xobonkoxonbira, non mato jakon shinanxonai.
27 Ja Ibora, Dios iki; ¡Janra jaskati jati noa onanmai!
Moa fiesta akin peokanwe,
jainxon yoina machanbo menoti ikainko,
jiwi ponyanbo bokanwe.
28 Enra mia iráke akai,
en mia rabiai, mia kikin iketian
mia nokon Dios iketian.
29 Ibora jakon iki, jawen noimisti shinanra jatíbitian iki,
jakopi iráke akanwe.

Salmo 119

97 ¡Akonbireskinra min esé en noike!
¡Netetiibira en jaakinres shinanai!
98 Ja senenhati min yoia joibora jatíbitian nokona iki;
nokon rawíbo winobain onanra ea imaa iki.
99 Jatíbi jan ea axeaibo winobainbiresa en ninkatai,
ja min ati yoiabo en icha shinannai kopí.
100 Enra ninkatai yosi jonibaon akai bebonbires,
min ati yoiaboki ea yoiti ikai kopí.
101 Min joi senenhati kopíra,
jatíbi jakonma jawéki akí ea jeneta iki.
102 Ja min ea axeai kopíra,
min jaskara ati shinanna joibo en jeneyamaa iki.
103 Ja min ea axonti yoiabora, nokon jananko kikin bata iki,
ja nokon kexainra mishkin winoa bata iki.

104 Jaskara iti min yoia joinkoniara, en shinan bia iki;
jaskara kopíra jatíbi janso axébo en omisai.
105 Min joira ea niaitian jan joénai iki,
ja joekanra ea jan niai bai tenai.
106 Enra ati iki ixonra yoia iki, jara en senenhai kaai:
¡Atikeskabiakin jakon ati min yoia joibora en ati iki!
107 Ibó, eara moa kikínbiresi tsokasa iki;
¡Jaskáati min yoia ixon, ea jamawe!
108 Ibó, ja nokon kexakan, en mia rabiaibo ea bixonwe,
jainxon min koshi joibo ea onanmawe.
109 Jatíbitianra ea mawá onsáin iki,
ikaxbira min esekan ea shinanbenoyamai.
110 Jakonma jonibaonra ea jain pakéti axonai,
ikaxbira min koshi joinkoniax ea ochóyamai.
111 Ja senenhati min yoia esébora, jatíbitian ea jayá iti iki,
jabaonra nokon shinan ea raromai.
112 Min esébaon yoiai keská tanatira en shinanna iki,
jatíbitian jainoax ja senenai kaman.
129 Min esébora ratétibires iki;
jaskara ikenra ea yoiti ikai.
130 Ja min joibo onantiakin yoikanaitoninra tenai,
itan axeaama jonira ja ninkatax axeai.
131 Ja min esekan kikinni keenkinra,
janxbataanan en koshín joinnai.
132 Ja mia noiabo min akai keskáakin,
ea oinxon, min noibamisti shinanman ea noibawe.
133 Min join yoiai keská ea nimawe;
ea jakonmanin iboanaketian ea amayamawe.
134 Jonibaon ea jakonmanaketian ea amayamawe,
min jaskara iti yoia esébora en senenhati iki.
135 Min yonoti iketian ea jakonhakin oinwe,
jainxon min esébo ea onanmawe.
136 Eara kikínbiresi winiai,
min esé senenhayamakanaitian.
137 Ibó, miara atikeskabiakin jakon akai iki;
ja min yoia joibora pontébo iki.
138 Jatíbi ja ati min yoia joibora atikeskabiakin yoia, itan ikonbo iki.
139 Ja min yoia joibo ayamakanaitianra en jakonma shinannai,
nokon rawíbora ja joibaon moa shinanbenota iki.
140 Ja min ati yoiabora kikin atikoma tanakaatiainbo winota iki;
jakopíra nato min yonotinin noia iki.
141 Eara jawemabi iki itan iresabires iki,
ikaxbira ja min yoia esébaon ea shinanbenoyamaa iki.
142 Ja min atikeskabiakin akaira jatíbitian jakon iki,
itan ja min axeti yoibora ikon iki.
143 Masá teneti meran itan atikoma meranra ea iká iki,
ikaxbi ja min senenhati esébaonra ea raromaa iki.
144 Jatíbitianra ja ati min yoia joibo atikeskabiakin min yoiabo iki;
¡Janon ixon onan shinan ea meniwe!

Salmo 121

Ibora mia jan panaa iki

1 Ja mananbo oinnaxa ea yokakaatai:
"¿Jaweranoaxki ea akinni joai?" iki.
2 Iboibakeaxa ea akinnai joai,
janra nai betan mai jonia iki.
3 ¡Jawetianbira mia rainsh imatima iki!
¡Jan mia koiranaira jawetianbi oxatima iki!
4 Jara, jawetianbi oxayamai;
jan Israel koirannaira jawetianbi oxayamai.
5 Ibo riki mia jan koirannai;
Ibo riki mia jan akinnai,
mipatax ixonra mia akinnai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

6 Barinra mia neten ramiatima iki,
itan yaméra mia oxén ramiatima iki.
7 Ibonra jatíbi onsáinoa mia koirannai;
janra mia janon ixon koirannai.
8 Rama itan jatíbitian jainxon,
jatíbiain mia kaainkobo,
Ibon mia koirannai.

Salmo 122

Jerusalén rabii iká

1 ¡Kikinshaman raro riki:
"Ibo rabiti xobonko kanón kawe akin ea akana!"
2 ¡Jerusalén, moara noa ja min xepótibo chichó iki!
3 Jerusalén jemara, jain jonibo tsinkiti aká iki.
4 Jainra Ibon jonibo bekanai,
jawen jane rabii,
jaskáati Israel jonibo yoini keskáakin.
5 Jainra ja atikeskabiakin jainxon jaton ikábo yoiti yakátibo iki,
ja yakátira apo David iká xobonko iki.
6 Yoikanwe maton shinanyaxonbi:
"Jerusalén jonibo jakonshaman jakanwe;
maton jema noiabo jakonbires jabákanon.
7 Ja chiké meranbo jawebi iamai jakonbires ibakanon;
jain onsá yamainko xobo meran jakon ibakanon".
8 Jatian ramara, ja nokon wetsabo itan ja ebé raenanaibo kopí en yoiai:
"Jawebi iamai jakonbires ikanwe.
9 Ja non Ibo Diossen xobo noixonra,
enra mato jatíbi jakonbires imati iki", akin.

Salmo 124

Dios iki jan Israel xabaai

1 Ja Ibo nobetan iamaketianki,
Israelnin jawe yoiti iki.
2 Ja Ibo nobetan iamaketianki,
ja noa akí bea non rawíbaon
noa akin peoxon jaweakeankana iki,
3 kikinni noki sináxonra,
noa jatíbi retekeankana iki.
4 Jatianra noa jenen bokeana iki;
¡Paro jene potára noki winókeana iki!
5 ¡Jatianra jene potá bai koshi noo manaon winókeana iki!
6 ¡Ibo jakon ibanon,
noa jaton xetan beshéakanti ikenbira noa amayamaa iki!
7 Noara trampainoax jabata iki,
ja yoina reteai joniibakeax, noyai yoina jabatai keskati;
ja trampa waxaketianra noa jabata iki.
8 Iboresiki noa jan akinnai,
janra nai betan mai jonia iki.

Salmo 126

Noa jakonhain imawe

1 Ja Ibon, Jerusalén jonibo
jakiribi jakon imaribiketianra,
namáketian iitai keskáres shinankana iki.
2 Jatianra akonbireskin osáananbi saí iki noa raroa iki;
jatianra ja ikon Dios ikonhayamai jonibo neskata iki:
"¡Ibonra jato meranxon jawen atipanatonin ratéti jawékibo aká iki!" iki.
3 Ibon iresama jawékibo jawen atipanatonin
noa kopí aká iketianra, noa raroa iki.
4 ¡Ibó, jakiribi non iká moa ipachoai keská jakon imawe,
jain jawebi xoxoyamai manan oi bexon wetsaresibi imai keskáakin!
5 Ja onisi winianan banaibaonra,
raroshamani sai ianan tsekakanti iki.
6 Ja winiananbi banati bero saco boaibora,
trigo tsekaxon tentonhaxon bei,
raroshaman bewakanti iki.

Salmo 127

Iboibakeaxa jatíbi joai

1 Ja Ibon xoboakaima ikenra,
jan akaibo yankabires teetai;
jatian Ibon ja jema koiranyamainra,
jan koirannai sontárobaon yankabires koirannai.
2 Ja bari pikotaitian, bari jikiai kaman teetara yanka iki.
Ja teexon jawékiati bixon piara yankaribi iki,
jaskara ikenbira Ibon
ja noiabo jakonbires oxamai.
3 Ja bake pikotaibora,
noa Ibon, menia ikax jakon iki.
4 Ja bake ranon ixon non bakeabora,
ja reteananai joni pia tsomaya keská iki.
5 ¡Ja pia ichaya joni keskára, raro iti iki!
Joi benxoaibo bebonxon jawen rawíbaon akára,
jawebi rabintima iki.

Salmo 130

Iboki koshiti

1 Ibó, atikoma meran ixonra,
saí akin en mia yokata iki:
2 ¡Ibó, en yoiai ninkáwe!,
¡Min akinnon ikax sai ikaitian ea ninkáwe!
3 Ibó, Ibó,
ja non ochabo min oinketianki,
¿Tsoa mibebon kati iki? Tsoabira katima iki.
4 Ikaxbi minra non jakonma aká ikenbi noa shinanxonyamai,
jakopíra mia non rabiai.
5 Jatíbi nokon kayayaxonbira akonkin en Ibo manai,
jawen joikira ea chipotai.
6 Enra Ibo manai,
ja nete xabataitian jema koiranaibaon akai bebonbires.
Ja jema koiranaibaon nete beai manai keskáakinra en manai,
7 Israel, min Ibo manawe,
jara noimis iki,
itan akonkin noa xabaai.
8 ¡Janra Israel jonibo jatíbi jaton atikomankonia xabáati iki!

Salmo 137

Babilonia parobo patax

1 Ja Babilonia parobo kexá yakataxa,
Jerusalén shinanax noa winikatitai.
2 Ja jemamea álamo jiwi,
poyanbaonra arpabo non paninkatitai.
3 Ja noa yatanxon jain boabaon, itan jatíbi non jawéki noa jan bichinnabaonra,
raroi bewanon ixon noa yoikana iki;
¡Jerusalénki bewatira noa yokákana iki!
4 ¿Jaweakiki Ibon bewábo
wetsa mainmeax noa bewati iki?
5 ¡Jerusalénman, ea shinanbenoketian,
nokon mekayaokea meken ákobanon!
6 ¡Nokon jana, manxantoain taxnabanon,
en Jerusalén moa shinanyamaitian,
enbix bebonbires shinanmeeti rarokin,
Jerusalén jakon iti en shinanyamaketian!
7 Ibó, Jerusalén pakéketian,
edomitabo ja yoii:
"¡Ras akanwe, jan tewannayabi ras akanwe!" iki ikániton shinanbenoyamawe.
8 ¡Babiloniara, ras akanti iki!
¡Nato jema ras akaibora raro ikanti iki,
Babilonia jonibaon noa jakonma aká kopí!
9 ¡Ja bakebo yatanxon,
shankaki jaras ikaintiakin potaibora, raroshaman ikanti iki!

Salmo 139

Diossen jatíbi onanna

1 Ibó, eara min tanaxon kikinhakin onanke;
2 minra jatíbi ea ikai onanke;
ochóxonbira nokon shinanbo min onanke.
3 Ea jain niaibora jatíbi min onanke,
¡Jatíbi en akaibora min onanke!
4 Ja en yoiti joi nokon jananko
yamaparikenbira, min onanke, Ibó.
5 Jatíbioxonra min ea kateke;
ea jakonhakinra min mekenman min ea tii aka iki.
6 Ja min onan shinanra ratétibires iki,
en onanti senenma riki;
¡Anibires iketianra en onanti senenma iki!
7 ¿Jawerano kaxmein min shinan ochó ea iti iki?
¿Jawerano jabati kaxonmein,
en mia ochóati iki?
8 Nai keyábo ikain ea kakenbira,
mia jain iki;
itan mai chichó ea kakenbira,
mia jainribi iki;
9 bari joaiori ea noyai kati iki,
iamax bari kaiori aniparo senenainko kaax, ea jain jati iki,
10 jain ikenbira min ea nokoribiti iki,
¡Min mekayaokea mekenman yatanxonra,
min ea jeneyamai!
11 Yamé meran jonéti en shinankenbi,
iamaxon ea jan tenaa joé en yaméakenbira,
12 mí bebonmea ja yamekan ea jonéti atipanyamake,
jatianra ja yamé kikin pené nete keskáshaman iti iki.
¡Ja yamé itan netera minna jaskábires iki!
13 Minra jatíbi nokon yora aká iki;
minra nokon titan chixanainoabi ea jonia iki.
14 Enra mia rabiai min jonia ratétibires iken;
jainoax ja min aká jawékibora ratétibires iki.
¡Jara kikin ikon iki ixonra en onanke!
15 Ja nokon yora joniax aniaira, mibebon jonéma iká iki,
ja ea joné ikainbi, itan
ja kikin mai chichokeax ea jonia ikenbi.
16 Nokon yora jaskatax joniaira min beronbi min oinna iki;
jatíbi jabora min kirika meran wishaa iká iki.
Ea yamakenbira, jatio basi ea
jati moa min onanna iká iki.
17 Nokon Diossé,
min shinanbora en oinna kikin ani iki;
¡Jabo jainbicho tsinkiara jain senena yamake!
18 Jabo en toponkasara, mashi winoa bebon icha iti iki;
itan toponkin keyoaxbira ea mibépari iti iki.
19 Nokon Diossé,
jakonma jonibo jato mawámawe,
itan ja retemis jonibo ea ochó imawe,
20 jabora miki jakonmai yoyo ika iki,
itan yankara mia akasi miki weníkanai.
21 Ibó,
¿Ja mia omisaiboki enribi jato omistima iki,
itan ja mion keenyamaiboki
en jato iresabires atima iki?
22 ¡Akonbireskinra nokon kayayaxonbi en jato omisai!
¡Jabora en jato rawíake!
23 Nokon Diossé,
kikinhakin nokon shinan onanwe;
ea tanaxon nokon shinanbo onanwe;
24 ea jakonmain kaaitian oinxon,
jatíbitian jati bain kanon ea pontewe.

Salmo 145

Jatíbi jonibaon Ibo rabibanon

1 Mia nokon Dios itan nokon apo ikenra, min koshi en jato yoiti iki,

min janera jatíbitian en rabiti iki.
2 Netetiibira en mia rabiti iki;
jatíbitianra min jane en rabiti iki.
3 Ibora koshi iki, itan jaskara iketianra non rabiti iki;
jawen koshira non onanti bebon winobainbires iki.
4 Papabaon aká pekáora, jaton bakebaonribi
jawen tee akábo kopí Ibo rabikanti iki,
min akábora koshi iki ixonra yoikanti iki.
5 Miara apo koshi iki ixonra yoikanti iki,
itan enra min ratéti jawéki akábo yoiti iki.
6 Miara koshi iki ixonra yoikanti iki, itan jaki rakéti jawéki min akábora yoikanti iki,
jainxonra enribi min kikin jawékibo yoiti iki.
7 Min kikin jakon shinanra yoikanti iki,
itan saí iananra atikeskabiakin,
min jawéki jakonhakin akai yoikanti iki.
8 Ibora akonkin noibamis iki, itan onísamis iki,
jainoax manátia iki itan jatíbi noimis iki.
9 Ibora jatíbi betan jakon iki,
jawen aká jawékibora akonkin noibaxon koirannai.
10 ¡Ibó, jatíbi ja min jonia jawékibaon mia rabibakanon!
¡Ja min ati yoia senenhaibaon mia rabibanon!
11 ¡Mia koshi ixon jato ikinnara, kikin jakon iki ixon yoibakanon!
¡Ja min aká jawékibora koshi iki ixon yoibakanon!
12 ¡Min koshi jonibo onanmabakanon,
itan mia apo ixon min jato ikinna kikin jakon jato onanmabakanon!
13 Mia apo ixon jato ikinnara jatíbitian iki,
mia ibo ixon jato ikinnara pacha baritiabo inonbi ikaresti iti iki.
14 Ibonra paketaibo jato tewannai,
itan paketabo jato weninnai.
15 Jatíxonbira ja atitian min jato pimanon ixon,
mion manáxon mia oinkanke.
16 Jakon shinanyaxon min meken chopexonra,
ja jatíbi jiriabo min jato potóakin pimai.
17 Ibonra atikeskabiakin akai,
ja akaira jatíbi jakonhakin akai iki.
18 Ibora, jan rabiaibo patax iki,
ja akonkin senenhakin rabiaiboiba.
19 Janra, ja yoia keská ikaibaon yokata senenhai;
jawetianki akinnon ixon yokákanai, jatianra ninkáxon jato akinnai.
20 Ibonra, ja noiabo jato koirannai,
ikaxbi jakonmabora jato keyoai.
21 ¡Nokon kexakan en Ibo rabibanon!
¡Jatíxonbi jawen jakon jane rabibakannon,
rama itan jatíbitian!

Salmo 148

Ja jonia jawékibaon Ibo rabiai

1 ¡Ibo, rabinon akanwe!
¡Naikanxonbi Ibo rabikanwe!
¡Kikin bochikixonbi Ibo rabikanwe!
2 ¡Mato, jatíbi jawen ángelbaon rabikanwe!
¡Mato, jatíbi jawen naikanmea sontárobaon rabikanwe!
3 ¡Bari betan oxénribi, rabikanwe!
¡Mato, penetai wishtínbaonribi rabikanwe!
4 ¡Mia, nai kikin keyakanribi rabiwe,
itan mato, nai pekaten iká jenebaonribi rabikanwe!
5 Ibon jane rabikanwe,
jan iti yoiara, jatíbi jawéki jonia iki;
6 janra jatíbitian jatíbi jainbiribi iti jawékibo aká iki,
itan tsonbi wetsa keskaatima esé menia iki.

7 ¡Mainxon Ibo rabikanwe,
ja aniparonkonia aniyoinabaon,
itan ja aniparo kikin nemin
ikábaon, rabikanwe!
8 ¡Ja kanakan, oixewakan, nibí itan
wishnin koinman!
¡Ja niwe koshi jaskati yoiabo
senenhawe!
9 ¡Ja manan keyábaon itan ja manan
keyámabaon!
¡Jatíbi konxanbaon itan bimiai
jiwibaon!
10 ¡Ja inaati yoinabaon itan ja inaa-
tima yoinabaon!
¡Ja peia yoinabaon itan ja norex iki
niai yoinabaon!
11 ¡Nato netemea apobaon, itan jatíbi
jonibaon!
¡Nato netemea wetsa joni koshi-
baonribi!
12 ¡Benbobaon itan ainbobaon,
bake ranonbaon itan xontako-
baon,
yosibaon itan yoxanbaon!
13 Jaskara iken:
¡Jatíxonbi Ibon jane rabikanwe,
jawen janebichoresa koshi iki!
¡Nai pekaten, itan mai pekatenra
já jakon iki!
14 ¡Janra jawen jonibo koshi menia
iki!
¡Jatíbi ja Israelhain iká, jawen
senen jonibaonra rabiai,
jainoax ja patax iká jonibaon!
¡Ibo rabikanwe!

Salmo 150

Jatíbiainxon Dios rabiti

1 ¡Ibo rabikanwe!
¡Jawen rabiti xobonkoxon Dios
rabikanwe!
¡Jakonhiraakin nai xaba aká ike-
tian rabikanwe!
2 ¡Jawen koshín akábo iken
rabikanwe!
¡Jawen kikin ani koshi jain senena
yamaketian rabikanwe!
3 ¡Trompeta xoon akin rabikanwe!
¡Arpanin itan salterionin rabi-
kanwe!
4 ¡Panderoyaxon ransaanan rabi-
kanwe!
¡Ja flautabaon itan ja ten ati
pontenabaon rabikanwe!
5 ¡Ja tsan ikai platillobaon rabi-
kanwe!
¡Ja ranbetai platillobaon rabi-
kanwe!
6 ¡Jatíbi ja joinnaibaon Ibo rabi-
kanwe!
¡Ibo rabikana ibanon!

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

PROVERBIOS

Onan shinan yoii iká kirika

Jakonhakin yoia joibo

1 1 Ja Israelhainoa apo, Davidkan
bake Salomónman yoia joibo,
2 jaskara kopí akára neskara iki:
onan itan jan axeti joibo jato
onanmati kopí yoiabo,
itan jaskati ikáshamanbo yoia
joibo,
onankanon ixon jato akinti kopí
yoiabo,
3 jan axeti shinan biti, jakon katóti
onan shinanya iti,
atikeskabiakin akai iti, ponté iti
itan teneti onan iti;
4 bakeranonbo onan shinan maxkata
iketian bimati,
jainoax onan imati itan moa nin-
kata jawéki kikinhakin shinanti
jato onanmati.
5 Jaweratonki onan ixon ninkatai
jara bebon onan ikai, itan
ishton jaweki onannaitoninra,
jatiankaya atibires iki,
jainxon bebonbires shinan onan-
boai,
6 jaskáaxon onanbaon yoiai joibo
ninkáti kopí,
joibo onanti kopí, jainxon onan-
tiakin yoia itan
yoikanabo shinanmanres onanti
iketian.
7 Ja onan shinanya itira peokootai;
ja non
Ibon jakon ixonti yoia keská ikain-
koniax,
ja onanmabaonra onan shinan
betan jan axeti joibo iresabires
akin shinannai.

Bakeranonbo jaskáakin eseti

8 Salomónmanra yoia iki:
Nokon baké, ja min papán mia
jaskára iti axeaibo ninkáxonwe,
itan ja min titan, mia jaskára iti
axeaibo jeneyamawe,
9 jaskara ikaxa mina jan keenti
metsati raoti iti
iki: teoti keská, itan kopí maiti
keskára iti iki.
10 ¡Nokon baké! Ocharesaibaon mia
parankasa,
¡Jato amayamawe!
11 Jawekeska ixon mia yoikanti iki:
“Nobé, jowé akin;
jaskara atin noa keenai kopíres,
jakonma akáma ikenbi non retenon
ja joni joai kaman neno jonénon
akanwe.
12 Mawá minti kini meran pakéketian,
mawakan jato xeai keskáakinra,
jakon jonibo ikenbi non jato reteti
iki.
13 Jatíbi meskó jawéki kopíara noa iti
iki,
¡Jatíbi yometso jawékibaonra, non
xobo bochoati iki!
14 Nobé iwé, itan min biabo noaribi
meniwe,
non bia jawékibo itan min biabo-
yabi non meskonon”, akin.
15 ¡Ikaxbi jato betan kayamawe, nokon
baké!
Jabaon jakonma akainko jato betan
iamawe,
16 jabora ishtonbires jakonma jawéki
akaibo iki;
¡Retemisi boira ishtonkanai!

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

17 Moa isábaon oinkenbira,
yankabires ja trampa akaibaon ponténkanai,
18 ja jonibora jatonbinix iti trampa pontenai keská iki,
jaskataxa jatonbinix onsá meran banékanai.
19 Jaskara riki ja bebonbires itin keenaibo:
bebonbires itin kenaitoninbira jato reteai.

Onan shinanman jato kenai

20 Callebo itan plazabo
ikainxonra, jonin akai keskáakin ja onan
shinanman jawen joi jato ninkámai;
21 xepótiainxonbora koshín yoixon, jawen joi jato ninkámai,
ja jainshaman jonibo jemameax tsinkitainkoxonra jato ninkámai:
22 "Shinan onanti maxkata bakeranonbo,
jakonmai shiroresaibo jainoax shinan maxkatabo,
¿Jawetian kamanki shinan maxkata iti maton noikin jeneai,
jakonmai shiroiki mato rarokasesai,
jaskákinki ja axeti maton iresabires shinannai?
23 Netékainxon ninkakanwe,
jakon inon ixon en mato notsinnai,
jatianra en onanna en mato axeati iki;
itan nokon iresama shinanra en mato yoiti iki.
24 Ninkati jonon ixon, en mato kenaabira,
maton ea ninkáyamaa iki.
25 Jaskákinra, nokon esébo maton omisa iki;
jakon inon ixon en notsinnara mato keenyamaa iki.
26 ¡Rabinti jawéki matoki nokóketianra en osánti iki!
Mato raketen mawataitianra, ea matoki shiroti iki,
27 jawetianki matoki rakéti jawékibo itan atikoma jawékibo,
jainoax jan manáti yamaax masá tenetibo joai,
itan jatíbi jawéki keyomis mayániwe keská joai.
28 Ja netepari maton ea kenaabira,
en mato jen atima iki;
itan ea benakinbira maton ea nokotima iki.
29 Jaskara ixonra onan shinan maton omisai,
itan Ibo rabitininra mato keenyamai.
30 Nokon esé bitinra mato keenyamai;
jakon iti en mato yoiabora maton iresabires shinannai.
31 ¡Ja mia iikirana jawékininbira mia masá tenemati iki!
¡Maton jakonma abea shinanbora ichabires iti iki!
32 Ja shinan onanti maxkatabora, jaton onanma shinanmanbi reteti iki,
ja onanmabora jakonhakin jatonbi shinanyamai kopí keyoti iki;
33 ikaxbi jaweratoki ea netékainxon ninkatai iki,
jara jakonbires jati iki, itan jaki rakéti onsá jawékibi yamati iki".

Jaskáxon onan shinan biti yoia

3 5 Jatíbi min shinanyanixbi Iboki koshiwe,
jan min ishton jawéki onanai shinanki koshiamawe.
6 Jatíbi jawéki akin, Ibo shinan-yaxonres awé,
jatianra jan mia jakonhakin akinti iki.
7 Eara jato bebon onan iki ikax, shinanmeeyamawe;
Ibo jakon ixonti shinanwe, itan jakonma jaweki ayamawe:
8 ¡Jakayara jakon rao xeaa keská iki,
jaskataxa min yora koshi iti iki!
9 Ibo jakon ixonkin, ja min kopí jakon jawékibaon
itan min yobinbo, ja reken bimia tsekaxon meniwe;

10 jatianra, ja min bimi berobo,
itan uva xeatibo min jain benxoai
xobo bochoax ras itires iti iki.
11 Nokon baké, mia Ibon jaskáa-
yamawe akin aká, omisshamawe,
mia notsín yoia keenyamai sináya-
mawe;
12 Ibonra já noiabo, jaskáayamawe
akin yoiai,
westíora papán jawen keen bake,
jaskáayamawe akin notsinnai
keskáakin.
13 Ja onan shinan betan ja ishton
jawéki onanti shinan,
nokoxon biabora raroshaman ikanti
iki;
14 jara plata winoa jakon itan,
ja noa oroyata winoa bebonbires
jakon iki.
15 Ja onan shinanra, metsá makanbobi
winoa jan keenti iki;
¡ja noa ikonbiresi jan keenai jawéki
betan, non kexkeaabira jabé
senenma iki!
16 Jawen mekayaora basi jati meniti
yoiai,
itan jawen mexkaora kopí jawéki
betan jan jakon ninkakaati iki.
17 Jaskara iti yoia chibantira, kikín-
bires jakon iki;
jan yoiai keskati jatira jakonhain
jati iki.
18 Tsoaki onan iki, jara jati neteya iki;
¡Jaskara benxoati onanbora raroti
iki!

Chikishma iti yoia

6 6 Jimabo ointanwe, chikishé;
itan oinwe jabaon akai, jainoax
jatonmeax axewe;
7 tsoabi jan raanai yamaxbi,
itan tsonbi ja awé akamabira,
8 baritian jaton pitibo bixon benxoa-
kanai,
ja bimi tsekatitian bixonra, jain
atinkobiribi benxoakanai.
9 ¡Chikishé, jain senenresa moa mia
oxati iki!
¡Itan jain senenresa moa mia rakáti
iki!
10 Oxaxon min mapo taran tarannai
kaman,
itan min meken ikóbainax mia
jakonshamani oxai iitaitianra,
11 ja jawebioma iti, jawebi ayamai
kawaantanai joni keská iki,
onsá jan amistia miki joai keská iki.

Jaskara Ibon omisaibo

16 Ja kikínshamaankin Ibon omisai
riki:
sokota jawéki, itan kanchis kaman,
17 rabitai joni,
janso joni,
yankabires jato reteai joni,
18 jakonmabires jawéki anoxon shi-
nannai joni,
jakonma jawéki atin keenshaman,
19 oinnaxmabi jansoi yoyo ikai joni
itan janso,
itan jawen wetsabo betan jakonma
jawékibo yoiax jakonmananai
joni.

Tsini ainbo paranmisti onan

7 1 Nokon joiki yoiti iwé, nokon baké;
ja ati en mia yoia nokon joibo
ichabires shinanwe.
2 Yoiti iwé, ja en mia ati yoia joibo
akí,
itan en mia axea keskáakinbo awé;
min bero wiso koirannai keskáakin,
ja en mia axea akíra mia jati iki.
3 Min mekenhainbo nexawe,
itan mia shinanbenotimaakin biwé.
4 Ja onan shinan itan jan ishton
onanti shinanra, min poi itan
mia jabé raenanai ainbo akai
keskáakin, min noia iti iki.
5 Ja esébaonra mia tsini ainboibakea
xabaati iki,
ja wetsa joibaon jakonma amano-
xon parankin, mia jakonhakinbo
yoyo akainbi.
6 Westíora netera nokon xobo ven-
tana

joyókainainxon, en oinna iki,
7 jaweti bakeranon jawebi winotama ixon shinan biamapari,
jainoara ja wetsabo winoa bebon shinan maxkata en oinna iki.
8 Jára esquinain nokotax calle shitabaini,
ja ainbaon xobobi pontebaini kaa iki.
9 Jatian moa yantanaitianra,
yametiribi peokoota iki.
10 Jatian ja bechii kaira ainbo, ishtonbires pikókaina iki,
jatíbi jawen ikábora westíora tsini ainbo ikai keskata iká iki,
11 westíora ainbo ishtonresai ikax itan areskin jawéki akai,
jawen xobon iti onanma,
12 jainoax callenkobo, plazainbo itan esquinainbo niresa,
jaweratopariki reken winotai ixon, yatanoxon manai.
13 Ja ainbaonra bakeranon paoxon betsó axon,
itan rabinyamakin yoia iki:
14 "Enra nokon diosbo betan jakiribi raeananoxon, jato yoinabo meninoxon yoia iki,
itan nato netera ja meninoxon yoinibo en moa senenhake.
15 Jakopíra mia nokoi ea pikóke;
¡mia ointinin keenhirai iikinra, en mia nokoke!
16 Nokon oxatiainra Egiptonkonia,
westíora metsá colcha lino en kakaake,
17 jara en aroma mirra inintinin, jainoax
áloe inintinin itan chitari inintininribi en ininhaa iki.
18 Noa noianana ikax, nete xabatai kaman,
noa ikonbiresi raronon jowé,
19 nokon benera xobon yamake:
ochó kaa riki;
20 kakinra westíora bolsa koríki boá iki,
ja moa oxe minkoai netenbira banéyamai", akin.
21 Jaskáakin jawen metsá join yoikin teaboxonra,
ja bakeranon moa jen imaa iki,
22 moa jawe iamaira já pekáo kaa iki:
westíora waka bene jainxon retetiain bokanai keskati,
itan westíora chaxo trampain paketi kaai keskati,
23 ja basimabira westíora pian, jawen jointiain bebankin tsakati iki;
westíora isá trampain paketax ikai keskati,
jainoax mawati kaira onanyamaa iki.
24 Jaskara iken ea ninkáxonwe, nokon baké,
netékainxon nokon joibo ea ninkáxonwe.
25 Ja ainboori min shinan akáx jao kayamawe,
já chibani kaxon jakonma ayamawe,
26 jaskáxonra moa jan jato icha mawámake;
¡Jan mawámabora moa bebon ichaira iki!
27 Jawen xobonko kati jawékira,
mawáin kati jawéki iki.

Onan shinan yoyo ika

8 1 Diosbi onan shinan ikaxa koshín saí ikai;
jabi ishton jawéki onanti, shinan ixonra jawen joi jato ninkámai.
2 Mai matoainbora chankatai,
ja shitakanai bainkoboribira ikai,
3 xepótiainxonbora jato ninkámai,
ja jeman kaai jikitiainkoxonbo:
4 "En mato yoiai joibo ninkakanwe jonibó.
5 Bakeranonbó, shinan onanti maxkatabo itan onan shinanhomabó,
¡Jakon katóti onan ikanwe, itan ichabires jaskatax jati onan ikanwe!
6 En mato yoinon ninkakanwe,
kikin jawékibo betan ja jakonma yoixonti yama.

7 En mato yoiaira ikon iki;
ea jansoi yoyo itira nokon keenma iki.
8 Jatíbi nokon joibora atikeskabiakin ati yoiabo iki;
jainra ikonma joibo yamake.
9 Ja ishton jawéki onanaitoninna itan ja ninkataitoninnara,
nokon joibo onantishaman iki itan jawe jakonmabi yointi yama iki.
10 Ja plata betan jakon oro bititianbi,
jaskáakin jawéki ati betan onan shinan bikanwe".
11 Ja onan shinanra metsá makanbobi winoa kopí iki;
¡Kikinbires non keen jawéki betanbira senenyamake!
12 "Ea ja Onan shinanra, ja ishton axeti
onan shinan betan jake,
jawéki anoxonra akamatianbi en shinanshamanpariai.
13 Ja Ibo jakon ixonaitoninra, jakonma omisai.
Enra omisai rabí jawéki betan ja kikinman shinanmeeti,
jainoax jakonmai jati betan jansoribi.
14 Ea riki jaskara ati shinanxon akai,
ea riki jan aká jakon ikai itan koshi.
15 Ea kopí riki, apobaon koshi jikixon jato ikinnai,
itan jaskara iti esébo akanai.
16 Ea kopí riki, koshibaon iboaxon jato ikinnai,
itan koshibo jakonmain kati jato yoiai.
17 Ja ea noiaboribira en jato noike,
itan ea benaibaonra ea nokoai.
18 Enra meniai icha jakon jawékibo itan jan rabítibo,
anibires jan jakon ninkakatibo, itan en jawekia imaboresti iki.
19 Ja en meniaira jakonhakin oro charáakanabi winoa bebon jakon iki;
itan ja en menikasaira, platabi winoa bebon jakon iki.
20 Eara pontéres akai ikai,
ja atikeskabiakinra en jakon akai.
21 Ja ea noiabora en jatonabiribi meniai:
jaton xobobora jakon jawékibaon bochoati iki.
22 Ea Ibobi riki onan shinan: Ja tee peonontianra ea moa jaa iká iki,
en jatíbi joniakin peoamatianbira ea moa jaa iká iki.
23 Ja mai en joniamatianbira,
ja nete peoi ea moa jaa iká iki.
24 Aniparobo yamatianbira, ea moa jaa iká iki,
parobo yamatianbi itan jene jokonaibo yamatianbi.
25 Ja itinkobiribi koshiakin mananbo akamatianbi
itan ja ani manánbo akamatianbira, ea moa Ibon jamaa iká iki;
26 enra mai itan jain iká xabábo joniamapari iká iki,
nato neten jaa mai potobira en akáma iká iki.
27 Ja aniparo jenebo manaon iká nai xabá,
ja itinkobiribi en imanontianra, ea jain iká iki.
28 Jainoax ja koinbo, ja itinkobiribi naikan imanontian,
itan ja aniparo chichokea jainoax jene jokonti koshi meninontian,
29 jatian ja aniparo jenebo ja senenainbiribi
iti yoinontian,
jainoax jan mai koshiatibo anontianra,
30 ea jain iká iki.
Eara jatíbitian jainoax raro jokonai iká iki,
jaskatira jatíbitianbires ea raroa iki;
31 ja nete joniax jan raroira ea tsinia iki,
¡Joni joniatoninra en raro shinanna iki!
32 Jatian rama, ea ninkáxonkanwe, nokon bakebó;
nokon ikábo chibanira, mato raroshaman ikanti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

33 Ja maton jaskáakin jawéki atibo ninkakanwe;
ea omisyamakanwe.
34 Jan ea ninkataira raro iki,
itan nokon xobo xepotiainbo nete bibokin koiranaibo.
35 Jaskara iken jaweratobaonki ea nokoai,
jabaonra jati nete nokoai, itan ea keena keská iti nokoai;
36 tsoaki eibakeax ochótai, jara janbix ramitai;
¡Tsonki ea omisai jara mawá noia iki!”

13 1 Onan shinanya bakenra, jawen papan jakon inon ixon yoia ninkáxonai;
ja yoiabi yoitimaitonra, notsinabi ninkáyamai.
2 Westíorabaonra ja yoyo iká keskáribiakin jaton kopí biai,
ikaxbi jakonhamisimabi, jakonhamis keskábora,
ishtonbires jato ramiati shinanyabores iki.
3 Yoyo itin koirameetira nonbix koirameeti jawéki iki;
ja icha yoyo ikaira janbix masatai iki.
4 Chikish joninra keenkinbi jawéki biamai;
jaweratoki teetai, jara jáyati bebonkaresti iki.
5 Ja atikeskabiakin jakon akai joninra, janso omisai;
jakonma jonira jaon rabintires iki, itan rabinhomabo iki.
6 Ja jawebi yoixonti yama jonira, jawen ponté shinanmanbi koiranmetai;
ochares jonira jawen ochanbi reteai.
7 Jarake jonibo, jawékia keskábo,
jawebioma ikaxbi,
itan jarake jonibo jawebiomabo keskábo,
jatíbi jawekia ikaxbi.
8 Ja icha jawékia joninra, jan retekasai ayamanon ixon kopiati iki;
jawékioma joninra jawetianbi ja ramiakanti onsá ninkáyamai.
9 Atikeskabiakin jakon akai jonibora, westíora joé pené keská iki;
jakonma jonibora, lámpara nokai keská iki.
10 Rabí jonira jaskatax ramiananti shinannaires iki;
naman shinanmeetai jonibora onan shinanya iki.
11 Jato paraanan jawéki biabora basiamai keyotai;
ichamabo tsinkiara kaiai.
12 Ja non shinanna keská iamaketianra, non masá shinanai,
non shinanna keská iketianra, noa ikonbiresi raroti iki.
13 Jaweratonki ja ati yoiabi ayamai, jara yoyo iananbi winiti iki;
ja ati yoia keská akaitonra jakon kopí biti iki.
14 Onan jonin noa axea joira, jaskatax jakon jati iki,
itan noa mawátima iki.
15 Jakonhakin min jato shinanmakin yoiara, jatíxonbi mia jakonhakanti iki,
ikaxbi jakonmamisibi jakonhamisai keskábora, jatonbinix mawataibo iki.
16 Jaweratoki jakon katóti onan iki, janra jawen ishton onanti shinanman akai,
ikaxbi ja onanmaninra, jawen onanma shinanman amaa keská akai.
17 Joi boai jakonma joninra, mia atikonma jawékiain imai iki,
ikaxbi senen joni joi boaitonra mia jainoa pikoai.
18 Ja jawebioma itan rabintibires ikaibo riki,
ja shinanmakin jato yoiabo iresabires akaibo;
ja jaskáyamanon ixon yoia jen ikaibora, anibires akin jakonman rabikanti iki.
19 Ja noa keenai jawéki non senenhara, raroti iki.

Ja onanma jonibaonara, jakonma
jawéki ikonshaman jenetikoma
iki.
20 Onan jonibo betan tsinkíwe,
jatianra miaribi onan iti iki;
onanmabo betan tsinkitira, mia
jakon itima iki.

15 1 Jakonhakin yoiara siná tantiai;
ikaxbi jakonmakin yoiara,
bebonbires sináti iki.
2 Onan jonibo yoyo ikinra, jaton
onanbo yoiai;
onanma jonibaonra onanma shi-
nanboresibi yoikanai.
3 Ibora jatíbiain iki,
jakon joni itan jakonma jonibo
akinhananbi jato koirannai.
4 Jakon joira, jan kikinni raroti iki;
jakonmabires shinanxon yoia joira,
shinan ramiaires iki.
5 Onanma joninra jawen papan
jakon inon ixon yoia, iresabires
shinanai;
ja jakon inon ixon yoia ninkatai
joninra, jawen ishton jaweki
onanti shinan oinmai.
6 Jakon jonin xobora, icha jawékia
iki,
ikaxbi jakonma jonira jawebi
bebonyamai.
7 Onan shinanya jonibaonra jaton
yoyo ikatoninbi jato onanmai,
onanmabaonra jaton shinanman ja
atimabo akai.
8 Jakonma jonibaon, Ibo jawéki
meniara bikashamai,
ikaxbi atikeskabiakin jakon akai
jonibaon
oranaitianra, keenshamankin jato
ninkáxonai.
9 Jakonma jonibaon ikábora Ibon
keenma iki,
ikaxbi jakonni jaabora jato noike.

20 1 Uva xeati pae riki, joni jan
kerabinma imai;
itan ja pae xeatininra jato saa imai;
tsoa inonbi paenaibora onan
shinanhoma iki.
2 Westíora apo sinatara, león keotai
keská iki;
tsonki sinái, janra jawen jati onsá
meran banémai.
3 Joni join itin keenyamaara jakon
jawéki iki,
wetsabires onanma joninra jaskara
peoai.
4 Jatian mai karanbeti netebira,
chikishen ayamai;
ikaxbi moa tsekati nete nokóke-
tianra, benakinbi jawen yoá
nokoyamai.
5 Joné shinanbora ikonbires jene
nemín keska iki,
ikaxbi ishton jawéki onanaitoninra,
jabo onanti iki.
6 Ichara jakanke senenhai keskábo,
¿ikaxbi tsoaki jaboki koshiti ati-
panti iki?
7 ¡Ponté itan jakon iti shinanya
ikátiaiton,
jawen bakebo potabainara raro-
shaman ikanti iki!

22 1 Icha oroya itan icha plataya
ititianbi,
noa bebon jakon ninkakaati itan
noa jonibaon jakonhara jakon iti
iki.
2 Jawékia joni itan jawékioma jonira
senen rabebires iki:
ja rabébira Ibon jonia iki.
3 Jakon katóti onanra onsá oinnax
ochotai;
jakon katóti onanmara karesai,
ikaxbira jakonma winotai.
4 Rabíamai itan Iboki raketi ratetai-
tonra,
icha jawékibo, jan jakon ninka-
kaatibo:
itan jati nete biti iki.
5 Jakonma jonin ikára wetsabo jan
jakonmain paketires iki;
ikaxbi jaweratoki jawen jati nete
koirannax jaa iki, jara jaskáyamai.
6 Min bake, jakonhakin axeawe,
jatianra moa yosiaxbi ja jakon
axé, jawetianbi shinanbenoyamai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 [4] Jawékia iti shinanni bebonhira koshi teeyamawe;
jaairakin shinankin jenewe.
[5] Min kikinhakin ja icha jawéki oinnara, peia keska iki,
ishtonbires teeté noyakaina keská riki;
[19] Nokon baké, jakonhakin ninkáxon onanwe;
mia jakon janon jatíbi min atipana keská jakon awé.
[20] Jaskara iken paennaibo betan iamakanwe,
bebonhira piaibo betanribi iamakanwe,
[21] ja paenresbo betan icha
pimisbora, jawebioma baneti boaibo iki,
itan ja chikishbaonra chopa payo saweai.
[22] Jan mia joniani min papan joi ninkáxonwe;
min tita yoxanketian omisshamawe.
[23] Ikon shinan betan onan shinan tsinkiwe,
jainxon axeamisti, betan ninkati onan shinan, ¡Jeneyamawe!
[24] Jakon itan onan shinanya baken papara,
itixbi raroai itan rabitai;
[25] ¡Jaskara iken awé, ja min papa betan min tita, jaskaraton
raroshaman shinanti itan janshaman rabíti!
[26] Nokon baké, eares jatíbi ninkáxonwe;
itan ea jaskara ikábo jakonhakin oinwe;
[27] ja non onanama tsini ainbora,
westíora pozo naxbámashoko itan kikínbires nemín keská iki;
[28] jara westíora yometso keská ikax, paranaxon oinnai iki,
jaskáxonra icha joni moa manómai.
[29] ¿Tsonki masá teneai? ¿Tsoaki ishi ianan joiai?
¿Tsoaki join ikai itan yoyo ianan winiai?
¿Tsoaki yankabires xatéyonai?
¿Tsoaki paen paenbichoi bero joshinyonai?
[30] Jawetianbi pae xeakin jeneyamai,
itan ja bená xeatibo tanai niara ikai.
[31] Ja pae xeati oinyamawe.
¡Ja copa meran ikaxa joshin itan penéshaman iki!
¡Jatianra keenkin teemabires min pae xeati iki!
[32] Ikaxbi ja senenainbira, mia westíora ronon
natexa, chexai keská iti iki.
[33] Ja min onannama jawékibora mia oinmati iki,
jainxonra mia aresbireskin shinanmaxon itan mia iresbireskin mia yoyo imati iki;
[34] eara aniparo napo iki ixonra, min shinanti iki,
eara jiwi nichínkana maxkaten iki ixonra min shinanti iki,
[35] jatianra mia neskáti iki:
“Eara timakana iki, ixonbira en shinanyamaa iki;
ea rishkikanabira en onanyamaa iki;
ikaxbi moa jishtenxonra
pae benaribii en kati shinanna iki”, iki.

24 [3] Jan xobo akaitonra onan shinanyaxon akai,
itan ishton jawéki onanti shinanya ixonra, jaki koshitibo akai;
[4] ja xobo chitébora onan shinanmanbires bochoaa iki,
kopí jawékibo itan noe jawékibora iti iki.
[5] Onan jonira koshi jonibi winoa iki;
onan itira koshi iti bebonbires iresama jakon iki,
[6] jaskara kopíra reteananti jakonhakin
jaskaxon ati shinanxonbo ati iki,
ja jaskáxon atibo esemisbaon yoiara, non jatoaresti iki.
[17] Raroyamawe, fiesta ayamawe,

jakonmain paketax min rawí tatí
ikax pakéketian,
18 jaskara kopíra jaskara ointi Ibon
keenma iki,
jatianra jatoki sinati jeneti iki.
19 Jakonmabires joniboki sináyamawe,
jakonmabires jawéki anoxon shina-
nai jonibokibi notsiyamawe,
20 jaskara kopíra ja jakonma joni,
jakonhain nokóti yamake:
¡Ja jakonma jonira westíora lám-
para nokai keskáres iki!
25 21 Min rawí pikasaitian, pimawe;
itan nomiaitian xeamawe;
22 min jaskáara ikonbiresi rabínti iki,
jatianra Ibon, jakon jawékinin mia
kopíati iki.
27 1 Bakish itibo onanyamaxbi,
rabíresi ja atibo yoii iamawe.
2 Jawe iamawe abánon mia wetsa-
baon rabikin;
minbix rabítira jakonma iki.
3 Makanbo betan mashi iwera boti-
koma iki,
ikaxbi onanma joni sinatara bebon-
bires ténetikoma iki.
4 Sinakanra jato omisananmai,
jatian ikonbiresi sinakanra jato
ramiai
ikaxbi washimistin iboara
iamanon ixon koirantikoma iki.
5 Akonkin shinanxon jato notsintira,
jato joné noia bebonbires iki.
6 Ramiamis jabé raenanaira jakon-
hamis iki,
ja jakonhamisimabi betsó amis jabé
raenanai keskáma.
30 18 Jarake kimisha jawéki itan
chosko kaman,
janra ea ratetai itan en onanyamai:
19 teté naikan noyai jan kaara onan-
tima iki,
rono shankabaon niaira en onan-
yamake,
aniparon waporo jan kaaira en
onanyamake,
itan jonin ainbo teaira en onan-
yamake.

Jawen iká oinxon ainbo rabiti

31 10 Jawen iká jakon oinxon ainbo
nokotira atibiresma iki;
¡Jara metsá makanbobi winoa
jakon iki!
11 Jawen benera jatíbinin ikoni jaki
koshiai,
itan jawetianbira teexon koríki bia-
tonin maxkáyamai.
12 Janra jatíbitian jawen bene jakon-
hai,
jaaikamanra jawetianbi ramia-
yamai.
13 Xopó chopa itan waxmen chopara
benai,
itan raroshaman shinanyaxonra
jawen mekemanbi teebo akai.
14 Wapóronin kikin ochokeabi jawé-
kiatibo beai,
keskáakinra jawékiati beai.
15 Nete xabatamabira wenitai,
itan jawen bakeboyabira jawen
yonoti ainbobo jawékiamai.
16 Jakonhakin mai oinnaxa maroai,
itan ja teexon kananatonra yobín
banati waibo akai.
17 Koshiakin shinannax,
itan keenshamanira teetai.
18 Jan maroi teetai jawékira jakon
kanón ixon koirannai,
itan jawen xobon joé akáxa yamé
kamanbi ichabires teetai.
19 Janbira yomanhai itan chopai.
20 Jatíbitianra jawebiomabo itan
jawékinin maxkatabo jato akinnai.
21 Matsikira jatíbi jabé jaabo rakéxon-
yamai,
jaskara kopíra, jatíbi jabé ikábo
jakonni rakotax jakanke.
22 Janbira rakótibo akai,
itan kikin jakon chopabora saweai.
23 Jawen benera ja jemanxon kikin-
hakin onankana joni iki,
itan jara ja main kikin jonibo napo
iki.
24 Janra tariboyabi itan cintorabo
akai,

itan maroaibora jato maromai.
25 Jára koshiakin shinannax teetai iki, itan jakon iketian ratéti jaon manaiti iti iki,
jaskákinra bakish iti jawéki jaakinres shinanyamai.
26 Jawen onan shinanyanixa jatíbitian yoyo ikai,
itan jakonhamisti shinanyaxonra jan jato axeai.
27 Jara jawen rarebobo jakonhakin koirannai,
itan ja teexon kananaresa piai.
28 Jawen bakebaon itan jawen benenra,
jaon rabíkin neskáakin yoikanai:
29 "Icha jakon ainbora jake,
ikaxbi mia riki jatíbi jato winoa jakon", akinbo.
30 Metsá jawékira paranmis iki,
metsá jawékira ikonma yanka jawéki iki,
ikaxbi Ibon yoia keská ikai ainbora,
akonkin atibi rabiti iki.
31 ¡Jatíbi jonibo bebonxon, ja ainbo rabikanwe!
¡Jatíbi jan aká kopí ikonhakanwe!

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ECLESIASTÉS

Joi yoiai joni yoii iká kirika

Jatíbi jawéki jawen ititian ikai

3 [1] Nato netenra jatíbi jawéki jatian ikai jawen hora jake,
jatíbi jawéki ikaira ja ititianbiribi ikai iki:
[2] Jake jatian bake pikotai,
jainoax jake jatian mawáti.
Jake jatian banati,
jainoax jake jatian baná bimi tsekati.
[3] Jake jatian reteti,
jainoax jake jatian raonti.
Jake jatian jawéki ras ati,
jainoax jake jatian ja ras aka weninti.
[4] Jake jatian winiti,
jainoax jake jatian osanti.
Jake jatian oniskin saweti chopa,
jainoax jake jatian fiesta ati.
[5] Jake jatian makan janbisati,
jainoax jake jatian makan tsinkiti.
Jake jatian ikokonanti,
jainoax jake jatian potaananti.
[6] Jake jatian jatíbi jawéki biti,
jainoax jake jatian jatíbi jawékioma iti.
Jake jatian jawéki bixon benxoati,
jainoax jake jatian jawéki potati.
[7] Jake jatian chopa waxati,
jainoax jake jatian chopa kexeti.
Jake jatian netéti,
jainoax jake jatian yoyo iti.
[8] Jake jatian noimisti,
jainoax jake jatian omismisti.
Jake jatian reteananti,
jainoax jake jatian jawebi iamai jakonshamanres iti.
[9] ¿Ikonbiresi teexonki jonin jawe jakon biai?
[10] Enbi shinanxonra en onanna iki, jan namanbires shinanmeetira chorish tee Diossen joni menia iki.
[11] Janra ja atitianshamanbiribi, jatíbi jawéki metsá aká iki; jaskáaxonra jawetianbi keyotima onannon ixon jonin shinan meran aká iki, Diossen moa aká jawéki itan rama ati jawéki onanti jawen shinan senenma ikenbira aká iki.
[12] Enra onanke ja jaai kaman jonin jan raroti jatíbi jawéki atipana, ja riki, raroshaman jati, itan jakonshamanribi jati,
[13] non piai itan non xeai, jainxon jakon jawékibo teexon binoxon non ináabora, Diossen menia kopíres non aká iki.
[14] Jainxonribira en onanke jatíbi Diossen akábora jatíbitian jati iki ixon. Jawebi non tekitira yamake, jainxon jawebi non bichintira yamake.
[15] Ramatian jaa jawékibora moabi jakátiaibo iki, ja rama iti jawékibora moabi jaa kopi jati iki. Diossen imaara winota jawéki inonbi jakiribi iribai.

Jakonma jawéki noa winotaibo

[16] Enra oinribike nato neten jakonma akanai, itan atikeskabiakin atitianbi jakonma akanai, itan pontéres benxoatitianbi ayamakanai.
[17] Jaskara ikenra en yoiai, ja ikon jakon akai joni itan jakonma aká jonira, Diossen jaton ikábo yoixonti iki, jatíbi jaskara ikanabo itan jatíbi jaskara akanabo.
[18] Jainxonra en yoiribiai, jonibaon ikábora, Diossen onanmakasai noa jonibora yoina keskáboribi iki ixon, shinankanon ixon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

19 Ikon riki, jonibo itan yoinabora jaskarain nokoti kaai senenbires iki: Jonibo ikai keskatiribira yoinabo mawatai, jatíbi joniboyabi yoinabora joinnaitonin jake. Jawebira yamake jonin jan yoina xewina: jatíbira iresabires iki,

20 jatikaxbira jainbires bokanai; jatíbira jato mai poto aká iki, jaskatira jatikaxbi mai poto banékanti iki.

21 ¿Tsonki akonkin onanna jonin kayara nai bochiki kaai iki ixon, jainoax yoinanin kayara mai xaman kaai iki ixon?

22 En shinanara jawe jakonbi yamake, noa teetakayara jakon iki. Noa jonibora teeti noa raroai, jaskatibiribi noa iká riki, mawata pekáora jaskara ikaibo moa non ointi yamake.

Japariax raroti

9 7 Ja min piai piti noeshaman piwe; ja min akai uva xeati xeai rarowe, jaskara min akábora Diossen keenshaman iki. Jaskara iketian ¡Areswe!

8 Jatíbitian jakonhakin chopa sawéya iwé; jatíbitian maponko inintinin iwé.

9 Min noia awin betan jaax netetiibi rarowe, nato neten Diossen mia menia jatira iresa iki; nato netenxon min atira wetsa jawéki yamake, ja riki mia icha teeta pekáo jabetan mia rarotibichores.

10 Jatian jatíbi min atipana akin, koshixon awé; mawá kininko nokóxonra, jawebi min moa ayamai, jawebi min shinanyamai, jawebi min onanmayamai, jaskáaxon jakon ati onan shinanbobira yamake.

11 Nato netenra wetsa jawékiribi en oinna iki: ja ishto jonima riki, jan jato winoai, ja koshi shinanya jonima riki, reteanankin jan jatoaresai; ja shinan onan joniboma riki, jatíbitian pitia, ja ishtonbires jawéki onanti atipana joniboma riki, icha jawékia, jawékinin axea ikax onan joniboma riki, jakonhakin bikanai itan keenkanai; jatíbi jonibora jaskara winotaitianres itan jawen ititian ikaiton imaares ikai iki.

12 Jatian noa mawati kaira, jawetianbi non onanyamake: yapabo rikan wexetai keskati itan isábo trampain paketai keskatira joni, jawen shinanamainbi mawatai.

11 1 Min jawékiati jenenko potaara; jawetio basi pekáo min nokoribiti iki.

2 Mia jayata jawéki min atipana
senen yoashiamakin jato meniwe,
nato neten jakonma nokotaira min onanyamake.

3 Nai koin kextó ikaxa,
nato main oi maannai.
Norteori iamax surhori jiwi poxotara,
ja ikainbi banéti iki.

4 Ja niweres oinnaitoninra,
banayamai,
jainoax ja nai koinres oinnaitoninra,
ja baná bimibo tsekayamai.

5 Ja jain niwe boai min onanyamaa keskaakinra, jawen titan poko meranoax bake jaskatax joniai min onanyamake, jaskáribiakinra jatíbi jawéki jonia Diossen akai min onanyamake.

6 Berobo yamékiri banawe, jainxon yantánribi banawe, jawetianbira jaweratoki jakonni ikai ixon non onanyamake, ja non reken banaaki jakonni ikai iamax ja non japekáo akáki jakonni ikai, iamax ja rabébiki bebon jakon ikai ixonra non onanyamake.

Dios shinanti itan raroti

12 1 Rama mia bake ranonpari ixon Jan mia jonia shinanwe, ja atikoma netebora nokotamapari iki; ja baritiabo nokóketianra mia iti iki: “Ja baritia winotaibaonra jan raroi ea jati jawe jakonbi ea bexonyamai”.

2 Jan mia jonia rama shinanwe, bari, oxe itan wishtinbaon tenaa nokaamatianbi, jainoax oi bea pekáo nai koinbo japariketian shinanwe.

3 Netera nokoti kaai, jatian ani xobo koiranaibo saki ikanti, jatian koshi jonibo moa beotabo ikanti; jan renekanai reneti texeabora ichamashoko iti iki, jatianra moa renekantima iki; ja

ventananin oinnaibaon, oinnabira moa
jishtimai peokooti iki.
4 Ja nete nokóketianra, ja calleori kati
xepótibo moa xepóti iki; ja reneti ikai-
bora ninkátimai moa keyópaketi iki;
isábo keotaira moa ninkátima iti iki,
bewakanaibora moa ninkátima iti iki;
5 manan keyáki rakétira iti iki, jainoax
bain katira onsá iti iki.
Almendro jiwira moa joai peokooti
iki,
chanponra jawen iwenbi mia
paxkinmati iki,
alcaparra jiwin moa yorantinin
keenmayamai keskatira, jonin
kénbo moa yamati iki.
Jonira jatíbitian jawen jain itinko
kaai, ja mawáketian callemeax
winikanaira ninkákanti iki.
6 Ja plata cadena tesetamatianbi, ja
oro kentí toeti beshetamatianbi jan
mia jonia shinanwe; ja wean kexakeax
chomo toeti beshetamatianbi, pozonko
jan risbí pania mayatai toró beshetama-
tianbi ramabi shinanwe.
7 Ja nete nokoketianra min yora jaki-
ribi mai poto baneti iki, moa ikátiai
keskáribi, jatianra kaya Diossiba kaai,
jan menia iketian.
8 Ea, joi yoiai joninra, jakiribi yoiai:
¡Iresabires riki, iresabires riki!
¡Jatíbira iresabires iki!

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ISAÍAS

Jaskara iká itan jaskara rama iti Isaíassen wishaa kirika

Judáinoa, ochares jonibo

1 [1] Isaías, Amóssen bakenra, Judá betan Jerusalén, rama jaskara wínoti kaai joi, namá keska meranxon bia iki, ja Uzías, Jotam, Acaz, jainoax Ezequías, jabo Judáin apo ikánontian iká iki.

[2] Naikan ikábaon, itan main ikábaon, ninkakanwe
Ibora neskatai:
"Bakebora aniai kaman en koirana iki, ikaxbira
jakonmai eki yoitimakana iki.
[3] Waka benenra jawen ibo onanke, jawen ibon
yoina kenera burron onanke; ikaxbi ja nokon joni Israelbaonra,
ea onanyamakanai, itan ninkáya-marakanai", ikira ikai.
[4] ¡Jawe iresai, ochares jonibó,
jakonma bochoya jonibó,
jakonma akaibaon chiní bakebó,
jakonma onanxonbi akí axeabaon bakebó!
Iboibakeaxa ochókana iki;
Israelnin Jakon Dios jeneaxa,
matonbiribi mato iká iki.
[5] Matora ikonbiresi yoitimai,
mato masá tenemakin
jain maton yora isinhatira moa yamake.
Jatíbi maton mapora xatébires iki,
jatíbi maton koshira moa keyóke.
[6] Tae rebonkoniaxbi maton mapónko senenra, mato isinai iki;
jatíbira xatébires, chakáabires,
peké chopetabo iki;
tsonbira raonxon chopan neaama iki,
chexá tantinon ixonra tsonbi xenin sikaama iki.
[7] Jatíbi maton maira, jain jawebi xoxoyamai jawebioma banéke,
maton jemabora chiikan aká tiritai.
Mato bebonbira maton yoá banaabo maton rawíbaon piai.
Jatíbi keyotara moa jain jawebi xoxoyamai mai baneke,
ja Sodoma keyota iní keskaribi.
[8] Jerusalén bichoresa banéke,
uva wai napo jabicho pei xobo yakata keská,
melón wai napo jabicho peota yakata keskára banéke,
ja jemabichora rawíbaon katea iki.
[9] Jatíbi atipana Ibon noa jawetires
texeayamaara, ramashokobi
Sodoma betan Gomorra iní keska noa ikeanke.

Jaskáakinshaman Dios rabiti

[10] Sodoma joni koshibó,
Ibon joi ninkakanwe;
Gomorra jemamea jonibó,
non Diossen mato onanmaitian akonkin ninkakanwe.
[11] Ibora ikai neskati:
"¿Jaweatiki ichaira yoinabo ea menikin menoti maton beai?
Carnerobo maton jatiobi ea meno-xonaitonra ea moa jatsanke,
waka bakebaon xenibaonribira ea moa jatsanke;
ja waka bene bakebaon jimiki,
ja carnero bakebaon jimiki,
ja cabra bakebaon jimikira ea kerasai.
[12] Matora ebebon joai, ikaxbi,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

¿Tsonki ja nokon xobo chité
meranoa jema xabáin jikiti mato
yoia?
13 Ea menikin, iresabires jawékibo
moa beyamakanwe;
jabo maton menoa koinra en moa
teneyamai.
Oxe bená iketian, itan tantiti nete
iketian,
ja mekei tsinkítira maton jonibo
kenai,
ikaxbi jonibaon jakonmaakin
fiesta akaibora en teneti atipan-
yamake.
14 Ja oxe bená iketian maton fiesta
akaibo,
itan ja maton tsinkíti akaibora en
omisai;
¡Matonra ea kikinhakin tsokasmai,
enra moa teneyamai!
15 Orankin bochiki maton meken,
sananaitianra, en mato oinyamai;
ichaakin maton orannaibira en
ninkáyamai.
Maton mekenbora maton jato retea
jimin aká kerás iki.
16 ¡Chokíkanwe, kerásma ikanwe!
¡Maton jakonmabo ea oinmayama-
kanwe!
¡Jakonma akin moa jenekanwe!
17 ¡Jakon akí axekanwe,
koshixon ja atikeskabiakin jakon
akanwe,
ja masá tenemakanai akinkanwe,
kachianabo atikeskabiakin jakon-
hakanwe,
benomaata jaskara axonti iketian,
jaon paranan ikin axonkanwe!”
iki.
18 Ibora ikai:
“Neri bekanwe, nato jawéki yoyo
ixon non benxoanon.
Maton ochabo kikin joshin keska
ikenbira,
waxmen keska joxo en imati iki;
amikan pokoa keská ikenbira,
waxmen keska joxo en imati iki.
19 Yoiti itin keenxonra,
ja main banaa ikai kikin jakon
yoabo maton piti iki;
20 ikaxbi yoitimai jenékashamaaxa,
reteanantiainoax mato mawáti iki”.
Ibonbira jaskara yoike, iki.

Jerusalén jema Ibon jakon imaa

21 ¡Jerusalén, jawekeskatiki jakon ikín
akonkin senenhai ikaxbi,
tsini ainbo keská mia baneta!
Moatianra min jonibo atikeska-
biakin
jakon akí pontéshamanres jakáti-
kanai,
ikaxbi ramara retemisbores jake.
22 Plata keskara mato iká iki,
ikaxbira kerás manish tsamata
keská mato baneta iki,
jakon uva jene xeati keskára mato
iká iki,
ikaxbira onpax keskares,
mato baneta iki.
23 Maton joni koshibora kikin yoiti-
mabo,
itan jakonma yometsobo betan
raenanaibo iki.
Jatíxonbira, jansoxonti kopí koriki
menikana bireskanai, itan
jawékibo menireskanon ixonra
benakanai.
Kachianabora atikeskabiakin jakon-
hayamakanai,
benomaata ixon biti jawekibora,
jato oinxonyamakanai.
24 Jaskara kopíra,
jatíbi atipana Ibo, Israelnin Koshi
ikai neskati:
“¡Jainresa moa iti iki! Enra jaton
akábo, ja nokon rawíbo yoipa-
kexonti jake.
Enra ja akana kopí jato masá
tenemai.
25 Mia akinra jakiribi nokon meken
en sananti iki,
itan jatíbi min manish kerás tsama-
tara en keyokin menoti iki;
jatíbi ja min kerása en mia
soaxonai.

26 Moa ikátiai keská juezboya itira jakiribi en mato imai, itan
ja peokooti ikáni keská, jan
mato eseti joniboyara en mato imai.
Jaskarabo en moa aká pekáora,
jakiribi mato janekanti iki,
'Atikeskabiakin jakon akai Jema',
'akonkin senenhai Jema', akin.
27 Atikeskabiakin en akaiton,
itan jaskatax xabakaati en akaitonra, Jerusalénhainoa jonibo,
eki jakiribi banékantiakin en jato imati iki;
28 ikaxbi enra jato beshéati iki ja yoitimabo,
itan ja ocharesbo, jatian ja
eon keenyamakin ea potabainabora mawákanti iki.
29 Ja mato ikonbiresi jan keenai encina jiwi, itan
ja joa waikira mato rabinti iki,
jainxon ja atimabo rabiai ikáx.
30 Encina jiwi pei siwata keská, itan
ja joa wai onpaxen shoo
akama keskára mato iti iki.
31 Ja koshi jonira, arroz xaka choshi keska baneti iki,
jan teexon aká jawékibo
betanbira menóti iki,
ja rabébira jatianbicho menoti tiríti iki,
jatianra tsoabi jan nokaati yamati iki", Ikira Ibo iká iki.

Ibon imaa maibotiibi jakonshamanres jati

2 1 Nato riki Judá betan Jerusalén jaskara itibo yoia, namá keska meranxon, Amóssen bake, Isaíassen bia joibo:
2 Ja senentiain iká netebaonra, Ibo rabiti xobo jain iká manan,
wetsa mananbo xewina keyá inoxiki,
jawen keyakanra jatíbi mananbo winonoxiki.
Ja wetsa main iká jonibora,
jatikaxbi jain bekanti iki;
3 icha jonibora jain nokotax
neskati yoyo ikanti iki:
"Neri bekanwe, Ibon mananman mapénon akanwe,
ja Israelnin Dios rabiti xobo ikáinko,
jaskati jati jan noa axeanon ikax,
itan jaskati jati noa onanmanon ikax", ikibo.
Ja Jerusalén mananmanxon, itan ja Jerusalén jemankoxonbira,
jawen esé noa Ibon onanmati iki.
4 Ibonra maibotiibi jaton ikábo, itan jatíbiainoa icha joni,
ja ramianani iikanaibo jato yoixonti iki.
Jaton espadabora jan mai karanbetiakanti iki,
jan chachimisti kenshobora moa hoz beneti iki.
Tsoa jemabira wetsa jema betan reteanankasi itima iki,
tsonbira jaskatax reteanantinin axeti, moa onantima iki.
5 ¡Bonon bokanwe, Israel jonibó,
Ibon joé meran ninon akanwe,
jaskara iti Ibon noa onanmaa keskati janon akanwe!

Judá, uva wai keská

5 1 Uva waiki iká bewára
nokon kikin ebé raenanai en bewaxonai.
Nokon ebé raenanaiton uva waiara jakonni xoxoai main iká iki.
2 Mai kataranoxonra,
makanbo potaa iki.
Jainxonra jakonshaman xoxobo banaa iki.
Wai naponbekonra keyá xobo yasana iki, jaskáaxonra
jainxon vinoatiribi aká iki.
Bata uva itínra ja ebé raenanai keena iki,
ikaxbi ja uva ikábora pae iká iki.
3 Jerusalénhain jakanabo, itan Judá jonibó,

rama maton yoikanwe,
tsoarin jan jakonma aká,
nokon uva wairin iamax earin.
4 ¿Nokon uva waiki jaweribi axonti iká iki?
¿Jawe axonti ikenbiki en ayamaa iki?
Bata uvabo itinra ea keena iki,
¿Jawekopiki, jatian uva paebo iká iki?
5 Nokon uva wai jaskaati en shinanai mato yoibanon:
Keyokin xatekanon ixonra,
jawen chiké en ras akai;
jamákanon ixonra jawen witábo en poxai;
6 enra jato koirankin moa jeneai.
Ja uva jiwibora moa ponxtekantima iki,
itan tsonbira moa orotima iki,
jatianra moxa betan jakonma xobin mapoti iki.
Nai koinbora en yoiai ja uva waiki,
oi manhayamanon ixon.
7 Ja jatíbi atipana Ibon,
jawen keenshaman wai riki,
Israel mai, itan ja Judá jonibo.
Ibora jawen esé mekekantin keena iki,
ixonbira retemiskanaires nokoke;
atikeskabiakin jato jakon akantininra manata iki,
ixonbira ramiareskana saa ikanaires ninkake.

Ibon Isaías kenaa

6 1 Apo Uzías mawata baritianra, kikin keyá yakátinin yakata en Ibo oinna iki; jawen tari kexakan jawen ani xobo chichó tapo mapoaketana.
2 Já manaon iká iki ángelbo chii tiritai keskábo. Westiorabo iká iki sokota peiabo. Rabé pein bepotabo, ja wetsa rabé peinribi namankiri jaton yora mapoabo, jainoax wetsa rabekanribi noyakana iki.
3 Jatianra yoianani neskákana iki:
"Jatíbi atipana Ibora jakon, jakon, jakon iki.
Jatíbi maira jawen koshi bochobires iki", ikibo.
4 Ja ikanai joi ninkátibires pikotaitianra, Diossen ani xobo xepótibo shakota iki, jatianra ja xobo meranbi koin bochoa iki.
5 Jatianra en shinanna iki: "¡Jawe iresaipanon, eara moa mawatai! Ja Apo, jatíbi atipana Ibora nokon beronbi en oinke, joni ikax ochan aká nokon kexá kerásbires, itan ja ochan kerásaa jaton kexá kerásbires jonibo xaran jaa ixonbi", iki ixon.
6 Jatianbira ja westíora ángel chii tiritai keská eki noyai joa iki. Jainxon yoina menotiainoa, jan yatantinin axon bia westiora tsiste tsomaya,
7 jatian janra nokon kexá tii axon ea yoia iki:
"Oinwe, nato tsistenra min kexá en tii ake.
Min jakonmara moa mia bichinke,
min ochabora moa mia shinanxonyamai", akin.

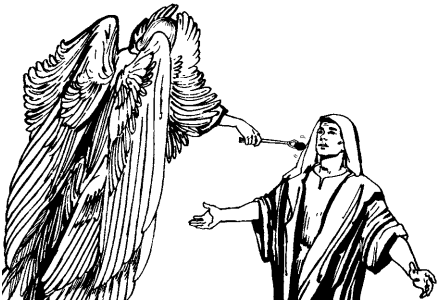

Ángelnin Isaías keménoa.

8 Jatianra Ibo yoyo ikai en ninkata iki:
"¿Tsoaki en ranti iki?
¿Tsoaki non joi boai iti iki?" iki ikai.
Jaskáketianra en yoia iki:
"Eara neno iki, ea raanwe", akin.
9 Jatianra jan ea yoia iki:
"Katanwe, ja jonibo neskara yoitanwe:
'Ninkáxonbira onankantima iki,
oinxonbira, merakantima iki'.

10 Ja jonibaon shinan jato benómatanwe;
jaton pabíki kinibo xépotanwe,
jaton berobo bepotanwe,
abákanon oinyamakin, abákanon ninkáyamakin,
abákanon onanyamakin,
ibákanon shinanmeetax eki banéyamai,
en jato benxoayamanon", akin.
11 Jaskáketianra en yokata iki:
"¿Ibó, Natoki jawetio basi iti iki?" akin.
Jatianra jan ea yoia iki:
"Ja jemabo keyokin ras akana,
moa tsoa jonibi jain yamai kaman; Jainoax ja
xobobo tsoa joniomabi banetai kaman, itan
ja mai, jain jawebi xoxotimai banetai kaman,
12 jainoax Ibon amaa jonibo wetsanko jato bokanai kaman,
itan ja mai kikin jawebioma banetai kamanra iti iki.
13 Jatian pachankonia chonka jonires texea japariketianra,
jaboribi keyokanti iki,
ja roble, itan encina jiwi rerakana,
jawen borobichores banetai keskára ikanti iki".
(Ikaxbi ja boroainoaxa jakon xoxo pikóti iki.) Akinra ea aká iki.

Acaz, Isaíassen reken yoia joi

7 1 Ja Siriainoa apo Rezín, itan ja Israel apo Pécah ja Remalíassen bake, jabora Jerusalén bikasi jato betan reteanankana iki, ixonbira biti atipanyamakana iki. Ja Jotamman bake, itan Uzíasnin baba Acaz, Judáin apo inontianra jaskara winota iki.
2 Jaskara inontianra Acaz jawen rarebobo betanbi neskara joi boxonkana iki: "Siriobora Efraín betan rabéke" iki iká. Jaskáakanara, ja apo itan jawen jonibo saki iki peokookana iki, niibo niwen aká shakotai keskati.
3 Jatianra Ibon Isaías yoia iki: "Min bake Sear-jasub betan kaxon apo Acaz joai bechitanwe, jain onpax iti akanaton, jan jene beai tae senenainko, ja chopa patsataibaon bainkora min nokoti iki,
4 yoitanwe:
'Koiramewe, ikaxbi ratéyamawe;
rakéyamawe, shinan yosmayamawe ja rabé tsiste
koinnaibo iki, jara rabé apo yoii iká iki.
Rezín, jawen sirio sontároboya, itan ja Remalíasnin
bake, jabora kikinni sinati tiríreskanai.
5 Ja Siriobaonra, Efraínman jonibo,
itan ja Remalíassen bakeboyaxon,
mia ramiati shinanxon jakonma esé akanke.
Jabora neskati yoyo ikanke:
6 Judá binoxon jato rakéanon akanwe;
jara non iboakin biti jake,
jatianra Tebeelnin bake non apo imati iki.
7 Ikaxbira Ibon yoia iki:
¡Jaskarara jawetianbi iamai!
8 Ja Damascora Siria apo jain jaa jema iki,
jatian Rezínra Damascoainoa apo iki;
sokota chonka pichika baritia kamanra Efraín moa
jema iamai.
9 Jatian Samariara Efraín apo jain jaa jema iki,
jatian Remalíassen bakera, Samariain jaa apo iki;
mato eki koshiamaitianra
matoareskanti iki' ", iki ixon.

Jawen rabé itin Diossen bake pikotai yoia

10 Ibonra Acaz yoiribia iki:
11 "Ja min Ibo Dios yokáwe jaskara iosma mia axonnon, ja oinxon min onanti, kikin mai chichó iamax ja kikin nai keyá ikain", akin.

12 Jatianra Acazsen yoia iki: “Enra
ayamai, atipankiatiki ixon tanakinra, ja
oinxon onanti en Ibo yokáyamai”, akin.
13 Jatianra Isaíassen yoia iki:
“Mato ja apo Davidkan chiní bake-
baon ninkakanwe.
¿Jonibo teaxon sinámakin,
nokon Diossibi sinámatin keenaki,
maton jisá jawemabi iki?
14 Ja oinxon onantira Ibonbi mato
meninoxiki:
Xontakora moa tóoke,
já bakenara westíora benbo bake
inoxiki,
jara Emanuel akin janekanti iki.[a]
15 Ja jawen reken baritiabora, ja bake,
leche seró betan mishkin jawekiai
jati iki.
16 Ikaxbi ja baken jakon itan jakonma
onanamatianbira,
mia jaki raketai apo rabekan, jaton
maibo
moa jenekanti iki”.
17 “Miki, itan min joniboki, jainoax
min xobonkoniabokira,
jaskara iosma netebo Ibon raanti iki,
Judá jeneax Efraín janbiribi inon-
tianbira,
jawetianbi jaskara ikáma iki”.
(Jara Asiria apo masá tenemati yoii
iká iki.)
18 Ja netebaonra Ibon bemaa nabón
beai keská,
ja ochokea Egipto parobaon jaa
sontárobo beti iki,
Asiriainoa sontárobora, bona beai
keská jato bemati iki.
19 Jatíbi jabora beax mai xanken
neminhainbo peotanin jakanti iki,
shanka kininkoboribira jakanti iki,
jatíbi manish moxankobora jakanti
iki,
jainoax jain wakan onpax
xeainkoboribira ikanti iki.
20 Ja netebaonra Asiria apo itan jawen
sontárobo
Éufrates paro winobain ikábo beti
iki.
Ibon amaara, wetsabaon navajanin
akai keskáakin akanti iki,
mato israelitabo yatanxonra maton
boo orokanti iki,
maton kenira orokanti iki,
itan maton yora namankirikea
ranibora orokanti iki, akin.
21 Ja netebaonra ja westíora waka
awin, itan rabé carnero ináatonin,
22 icha lecheya ixon, leche seróshaman
jawékiati iki. Jatianra jatíbi jato keyo-
kanaitian kishpinnabaon, ja mainxon
leche seróshaman betan mishkin jawe-
kiakanti iki.
23 Ja netebaonra, ja waranka uva banáya
wai, jawen kopí waranka koriki ikátiibi,
moa moxa manishbichobores banéti iki.
24 Jatíbi ja maira moa moxa itan
manishbichobores iti iki, jaskara ikenra
yoina retei kanóti betan piaya jain
katires iti iki.
25 Ja mai mató ikainbo lampan oroka-
tikanainkobora, ichabires moxa itan
kikin manish iketian tsoabi jain katima
iti iki. Waka benebo betan carnerobo
jain imati pastoresa iti iki.

Isaíassen baken jane, jonibo yoii iká

8 1 Wetsa netera Ibon ea yoia iki: “Ani
tabla bixon jain wishawe, ja onan-
kana letrabaon onantibiresakin awé; ja
janera neskara iki: ‘Maher-salal-hasbaz’,
basiamabira jatíbi jawéki bichinxon
mato keyokanai iki iká.
2 Japekáo, min jaskara aká jabaon
oinna iti kopí, ja jakon joni jaki koshi-
tibo biwé, ja ikon sacerdote Urías itan
Zacarías, Jeberequíassen bake”, akin.
3 Jaskara aká pekáo moa jawetio basi
iketianra, ja nokon awin profeta ainbo
betan en yorana tóota iki, jaskataxa
westíora benbo bakeya iká iki. Jatianra
Ibon ea yoia iki: “Maher-salal-hasbaz
akin, janewe akin.

[a] **7.14** Emanuel iki iká riki: Dios iki noobetan iki iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 Ja baken ‘papá’, itan ‘titá’ iti onana-
matianbira, Damasco betan Samariainoa
jaton jawéki jato keyokin bichinkanti
iki, jatianra jaton kopí jawékibo Asiria
apo boxonkanti iki”, akin aká iki.
5 Jatianra jato yoinon ixon jakiribi ea
Ibon yoia iki:
6 Rezínki itan Remalíassen bakeki
rakékinra,
jonibaon Ibo omisai
ja jainmashaman baitai Siloé onpax
omisai keskáakin.
7 Éufrates paro jenetia bai koshi
bemaxonra,
Ibonbi jato jene mapomati iki,
(Jara ja Asiria apon, jatibi
jawen koshiaxonbi jaskáati yoii iki).
Jatíbi jawen taebaonra jene bochoti
iki,
jatíbi ja tae kexaboribira jenen
mapoti iki,
8 Judáin kamanbi nokóxon jato
mapoara,
jaton texon senen kaman jenen iti
iki,
peia yoinanin jawen pein
panai keskáakinra, jatíbi maton mai
mato betan ixon Ibon mato panati
iti iki.
9 Ja maibotiibi ikábo, tsinkíkanwe,
jainoax kikinni ratékanwe;
jatíbi ja ochokea maibotiibi ikábaon, ninkakanwe:
jan reteanankin amistibo tsomaaxbira, mato ratéresti iki;
jaskara riki, jan reteanankin amistibo tsomaaxbira mato ikonbiresi
ratéresti iki.
10 Maton jaskara ati shinannabora
jawemabi iti iki;
Dios noobetan iken, maton shinannabo
atin keenkinbira, maton atima iki.

Ibo riki jaki rakéti

11 Ibonra koshinshaman jawen mekenman ea tsomaa iki, jaskáaxon ja jonibo
ikai keskati itima ea yoia iki:
12 “Wetsabo betan rebéti riki iki
jonibo ikainbi, mato jaskáyamakanwe.
Jaskaraton jabo raketaikiribi matoribi
rakéyamakanwe, itan ratéyamakanwe.
13 Jatíbi atipana Ibora jakon iki ixonra
non shinanti iki; já riki noa jaki rakéti;
já bebonmeaxa noa rakéti iki.
14 Jara matona westiora trampa keska
iti iki; jaki mato tatí iti makan keskára iti
iki, janra Israelhain iká jato ikinai rabé
apon mai naman paketi iki; Jaki jerusalén jonibo pakéti trampa keskára iti iki.
15 Icha jonira jaki tatí ikanti iki, pakérakanti iki, jaskataxa mawákanti iki,
itan jainra icha wexetax banékanti iki”.

Isaíassen jaonmea onannaibo koiranmeeti keshana

16 Nato joi kikinhakin mekekanwe;
nato jaskáakin
jawéki atibo axeakin en mato
yoiabo, tsoabi
onanmayamakin jonekanwe.
17 Israel jonibo oinmakashamai Ibo
jonetaibira,
jaki koshii ea jenéyamai.
Jan akintinin manatira ea jenéyamai.
18 Ea itan ja Ibon ea menia nokon
bakebora,
Israel jonibaon ja oinxon onanti
ratéti jaweki,
jatíbi atipana Ibo Jerusalén
mananman jaatonin
noa imaa iki.
19 Wetsa shinanyamakinra jonibaon
mato yoikanti iki:
“Onanoxon mawábaon kayabo
yokakanwe,
jainoax ja shinanmanres onannai,
baxexshokon jato yoiaibo yokakanwe, akin.
¿Ayamakiati ja, jonibaon jaton
iresa diosbo, itan ja mawábo ja
jiriabo kopí jato yokákin.
20 Jaskáaxon jatoibakea esébo binoxon?”
Wetsa shinanyamaira jaskati yoyo
ikanti iki,

ikaxbi ja yoikanaibora iresabires iki.
21 Jakonmaakana, itan pitin ikira jonibo oken
boanbekonkanti iki,
jaskatira pikasi sinákanti iki,
jaton apo itan jaton diosbora jakonmanin yoinkanti iki.
Bochikira kotsákanti iki,
22 jaskata pekáora mai oinkanti iki,
wetsa jawéki ayamakinra,
jawebiomabires itires itan yamé nokokanti iki,
ota itan masá tenetira nokokanti iki.
Jatíbira yamekan mapoti iki. Ja ramiakin masá
tenemakanaibora kenekaatima iki.

Jakonshaman jato imai apon bake pikóxon jato ikinti

9 1 Motianra, jain ja Zabulón betan Neftalíkan chiní bakebo iká Galilea mai, Diossen rabintibo imayona iki,
ja ani maira ikon Dios onanma jonibo patax iká iki,
ja Jordán keibakeax peokootax, aniparo kamanbi nokota,
ikaxbi jaskata pekáora, icha jan jakon ninkakamatibo biti iki.
2 Ja yamé meran ipachoai jemamea jonibaonra
ani joé oinkanti iki;
yamématani meran jaabaon
ointira ja joekan tenati iki.
3 Ibó, minra aniakin noa raromaa iki;
ja beneti shinanra kikinshaman anibires iki.
Ja yoá tsekatitian ikai keskati, itan
ja icha jaweki jato bichinax,
senenbires bii ikanai keskatira, mibebonmeax jatikaxbi rarokanti iki.
4 Minra ja jonibo yanka yonokin akonbireskin
masá tenemakanai, itan ja
iboaxon jaton keena keskáakin jonibo yonokin jato tsokásmakanaibo keyoa iki.
Madián jonibo keyokin min ras ani keskáakin.
5 Sontárobo niaitian jaton botabo ninkáti
ikátiaibo, itan jaton chopa jimin tsaia ikátiaibora,
chiikan keyokin menoti iki.
6 Noibara westíora bake pikóke,
Diossenra westíora bake noa menike:
Jara jaskáaxon jato ikinti atipana koshi menike.
Jatianra nato janebo menikanti iki:
Jan akaibo ratétibires,
jaarestima Dios,
jatíbitianbires Papa,
jakonshaman jato imati apon Bake.
7 Davidkan ani yakátininra yakáti iki;
ja apo ikenra jawen koshi jatíbiain pextinti iki,
jatianra ja jakonshaman iti shinan keyótima iki;
ja apo ikára jawetianbi keyótima iki,
ja atikeskabiakin akai,
itan ponté senenbires akaira,
rama peokootax, jatíbitian iti iki.
Natora ja jatíbi atipana Ibon anoxiki,
jawen noimisti shinanman, akonbireskin
noa noia ixon.

Isaíkan chiní baken apo ixon jakonshaman itan atikeskabiakin jato ikinti

11 1 Ibonra yoia iki:
"Isaí Davidkan papara jiwi tapon keská iki, ja taponhainoax
xoxo pikotai keskatira jawen chiní bake pikóti iki.
2 Ibon shinanra, jenéyamai já betan iti iki,
jatianra meniti iki onan shinan, ishton jawéki onanti shinan,
jakon katóti onan shinan, koshi shinan, jan onanti shinan,
itan Iboki rakéti shinan.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

3 Pontekin jaton akábo yoixonkinra
jaton jisáres oinxon atima iki,
jaskara ninkakaatai kopíresa,
jakonma aká riki ixon yoitima iki.
4 Jaki koshitiomabora, atikeskabiakin
jakonhakin jato joi benxoaxonti iki,
ja mainmea jawebiomabo jakonhakanon ikaxa, jaton paranna iti iki.
Jawen joinresa, ja sináxon ishtonbires jakonma
akaibo jato masá tenemati iki,
itan jawen kexakan xoon aka
niwenra, jakonmabo reteti iki.
5 Jatíbitianra, atikeskabiakin jakonhakin atin, itan
ja ikon jawékinin raota iti iki.
6 Jatianra pimis yoina, itan ja carnero,
jawe iamai jakonshaman jabékonti iki,
ja ino betan cabra bakera,
jainbicho tantiti iki,
waka bake betan león bakera,
potaananyamai anibekonti iki,
jatianra bake maxkon jato nikinti iki.
7 Waka awinra oso awin betan
raenanti iki, jatianra jaton bakebo
jainbicho tantiti iki.
Waka benen akai keskáakinra,
leónman pasto piti iki.
8 Kamox kininkora bake tsiniti iki,
ja ronon naa ikainra jawen
meken niati iki, ikaxbira ja ronon
jaweatima iki.
9 Jawenbi jato ramiatira ja nokon manan ikain moa yamati iki,
jenen ja aniparo bochoai keskáakin,
Ibon onan shinanman jatíbi mai moa bochoaa iken", ikira iká iki.

Samaria koiranmeeti keshana

28 1 ¡Jawe ireskiai ja Samaria,
ja Efraín jaon rabitai jawen pené maiti
keská, ja paenres jonibo;
jan raotara joa choshiax
tsorisa keská iki, jara banaa xoxoai mai
teshanpa maxkaten iká iki,
ja jemamea jonibora pae xeai cheatabo ikanai!
2 Ninkákanwe, Ibon mekea koshi jonira jake,
jara oi xewa keská koshi iki,
keyomis niweaba keská riki,
oi kexto koshi beai keská, itan
jenetia onsati beai keská riki.
Jawen mekenmanbi maiki potaxonra,
3 jawen taen pachoti iki, ja paenres jonibo,
ja metsá maiti keská iketian,
Efraín jaon rabitai jema.
4 Jatian jan metsati raokaatai,
ja teshanpain iká jakon mai ikainoa joabora,
reken iká higo bimibo keská iti iki:
jan moa joshina oinnaton, tsekaxon kokotires.
5 Ja netenra jatíbi atipana Ibo,
pené maiti keská iti iki, ja texea jawen jonibaonra,
jan raotai keskáakin jakonman rabikanti iti iki,
6 ja joni koshibo tsinkita ikainxon,
atikeskabiakin akanon ixonra,
ja joi benxoaibo jato shinan meniti iki,
itan sontárobora jemanparanan inon ixon
koshi jato meniti iki.
7 Jatian wetsabobiribira vino xeax tayákanai,
kikin pae xeatibo xeaxa tatí ikanai:
ja kikin pae xeatibo xeax tatí
ikaibo riki sacerdotebo, itan
profetabo, ja pae akáxa shinanhoma
ikanai; ja kikin moka xeatibo
xeaxa tatí ikanai,
paenxon meskóbo oinnira tayákanai,
paenna ixonbira jakonma aká kopí,
jato masá tenemati yoikanai.
8 Jatíbi jaton mesabaon kinan
bochoabora kerás iki, jainra
jaweranobi kerásma yamake.

9 Ea yoiira neskati yoyo ikanai ikira
Isaías iká iki:
"¡Noa axeaimein joti iki, ja
Diossen oinnamein noa axeati iki!
¡Bake maxkoshokobo
10 ramakaya kirika yoyo atin axeaitian
amakin:
ba be bi bo bu amati keskáakin!"
ikira ikanai.
11 Jaskati, yoitimakanaitianra,
onantima join, wetsa join, jaskáa-
xon
nato jonibo Ibon jato yoyo akai iti
iki.
12 Janra moabi jato yoia iki:
"Nenora jawe iamai
moa jakon iti iki,
nenora jain tantiti iki;
ja paxkinnabo tantibakannon",
akin.
Ikaxbi ja akáshamaira mato yoiti-
maa iki.
13 Jaskákinra bakeshokobo atin
Ibon mato yoyo ati iki,
ramashoko kirika yoyo ati onannai
ati keskáakinra mato ati iki.
Jaskatira, moa kaibi mato pakéti
iki,
pekatenbira mato pakéti iki,
matora xatéyonti iki,
trampain pakéketianra,
jainbi itiakin mato yatanti iki.
14 Ninkakanwe, Ibon joi,
tsoabi onsatanyamakin jakonmanin
yoinmis jonibó
Jerusalén jemankoxon jato ikinnai
koshibó.
15 Matora ikai:
"Mawá betanra ja senenhati joi
moa non aká iki,
jara mawatabo betan
non joi benxoa yoii iká iki,
onsá jakonmabires jawéki joxon
noa nokonaketian;
onsá jakonmanin anaketian jain
jonéti
benakinra janso meran jonéti non
nokoa iki,
non paranketianra, jakonmanin noa
atima iki", ikira mato ikai.
16 Jakopíra Ibon yoiai:
"Jerusalénhainra ja en katota
westíora kikin
kopí makan en akai, jara moa en
tanayona ikáx,
jaki xobo koshiti makan iki.
Ja makanki koshiabora
jakonshamanres jati iki.
17 Ja xoboakinra atikeskabiakin jakon
anoxiki,
jan ponté nia onanti plomoya
risbikan atikeskaakin,
jan besenen pontérin ixon onanti
keskaratonribira ponteti iki".
Onsá jakonmanin anaketian jain
jonéti maton benaa jansora,
oi xewakan keyoti iki,
mato jain jonetaira jenen keyokin
boti iki.

Egiptonko jan akinti benaiboki ramita

30 1 Ibonra neskara yoiai:
"¡Jawe ireskiai, ja yoitima
bakebaonra, jaskara ati shinanbo
ebetan ayamai, jaskara ati en jato
shinanmaamabira
shinanbo akanai,
jaskákinra, ochai jenéyamakin
ocha tsamanboreskanai!
2 Jaskara ati onannoxon ea
yokáyamaira, Egiptonko boi ishton-
kanai;
faraónki chipóti benaira ikanai,
Egiptonko jonetira shinankanai.
3 Ikaxbira faraónman jato ramiati iki,
onsá jakonmanin anaketian jain
jóneti,
ja Egiptoki chipótaxa, rabintibires
ikanti iki.
4 Ja maton janenko jan mato yoyo
ixonti joni koshibo,
Zoan itan Hanés jemanko maton
raankenbira,
5 jainoa jonibaon jawebi akinyama-
kin, jatíbi jato rami banémati iki,

jainoara maton jawebi bitima iki,
itan jawebi mato akinkantima iki.
Ani rabin itan jakonmaresa maton biti iki”.
6 Natora Néguevhainoa yoinabo ikámatianbi jaskara iti yoia iki:
Ja onsá bochoa mainko, jain iká leónbo
sinati keotai napobi, ja ronobo itan noyai roninbo xaranbira,
jaton kopí jawékibo, itan icha
jakon jawékibo, burroyabi camellobo papimaxon,
ja Egipto iresa jemanko bokanti iki,
7 jara koshima itan jato akinti senenma iki.
Jaskara kopíra ja Egipto nato janeya Diossen imaa iki:
“Onsá yoina sinati keotibi jaweamisma”, iki iká.
8 Ibonra yoia iki: “Rama neri jowé, nato joi westíora
tablanin wishawe, toxkotimaakin awé,
ja ori ikí kaai netebaon ja ointi jain ibanon.
Ja oinna yoiara ikon iki ixon jatíbitian ja shinankanti”, akin.
9 Nato jonibora yoitimabo iki,
joi senenhayosmabo riki,
Ibon onanmatin keenyamakinra ninkákashamakanai.
10 Ja oinxon onanmisbo akira neskákanai:
“Namá keska meran moa oinyamakanwe”, ikibo.
Ja profetabo akíra neskákanai:
“Maton oinnabo ikon ikenbi
noa yoiamakanwe;
jakon joires noa yoikanwe;
ikonma jakon shinan non akábo noa bichinyamakanwe.
11 Jakon jati yoikin noa jenekanwe,
itan jakonma akin jeneti noa yoiamakanwe,
Israelnin Jakon Dios yoikin noa jenekanwe”, ikibo.
12 Jaskara kopíra Israelnin Jakon Dios neskatai:
“Nato jaskara itima en yoiara maton
omisai, sináxon ishtonbires jakonma
akaiboki itan jakonma jonibokira
mato koshiai;
13 jaskara ixonra, ja ocha maton iboai.
Keyá makan chiké moa toeta ikax,
shinannamainbi reokoti keská riki mato;
14 mapó kenti toetai keskatira ras ikanti iki,
kikinni bésheti toetaxa, jan chii
tsistó biti, itan jan pozomea onpax
weati jisámabobi ja pakéxbo banétiki”, ikira iká iki.
15 Ja Ibo, Israelnin Jakon Diossa neskatai:
“Jakiribi eki yoiti ikanwe, jawe
iamai jakonres ikanwe, jatianra mato xabakaati iki.
Jawe iamai jakonres ikax itan eki
chipotaxa mato koshi iti iki”.
Ikaxbira mato jaskara iti keenyamaa iki,
16 jaskákashamaira mato neskati yoyo ika iki:
“Ikáma, kabáyonin noa jabatara jakon iti iki”, iki.
Jakon riki, jaskara ikaxa mato jabati kati iki.
Jainoax neskatiribira mato yoyo ika iki:
“Carro ishtobaon nanetax
jabati katiriki”, iki.
Jakon riki, ja mato chibanaibora ishto iti iki.
17 Westíora joninbicho jato rakéara
waranka joni jabáti iki,
jatian matora, pichika jonin rakéa
jatikaxbi jabáti iki,
kikin ichamashoko banénon kaman,
manan maxkaten westíora jiwibicho
texea keskára mato iti iki,

iamax mai matokan westiora ja oinxon onanti
jiwi chankana keská, iki.
18 Ikaxbi noibaxonra, mato yoiti ikai kaman Ibon mato manake;
jara jawen noi shinan mato oinmatin kikinni keenai,
jaskara ikaxa Ibo atikeskabiakin jawéki akai Dios iki.
¡Jatíbi jan akintinin manatabora kikinshamani rarokanti iti iki!

Egiptonko jan akinti benaiboki ramiti yoyo ika

31 1 Jawe ireskiai, jan akinti benai Egiptonko boaibora, jakonma iti iki,
jaton kabayoki koshiaibo, jaton icha carroki koshiaibo, ja kabáyonin ikaibo
icha iketian jaki koshiaibo,
Israelnin Jakon Diossa oinyamakanai,
Ibora benayamakanai.
2 Ikaxbi jaribira jaskáaxon ani jakonma jato winómati onan iki,
westíora jawéki ati yoixonra winómayamakin senenhai.
Janra jakonma jonibo ramiati iki,
jakonma akaibo akinnaibora jato ramiati iki.
3 Egipciobora ponté jonires iki,
jabora diosmabo iki;
jaton kabayobora namiya ikáx kayamabo iki.
Ibonra jato masá tenemati iki,
jan jato panai itan ja panakaatabora reteanantiainoax keyókanti iki,
jatíbira jatianbicho mawákanti iki.
4 Ibonra Isaías yoia iki:
“Ja carnero reteketian pastorbaon rateabi león jawe
iamai keskára iti iki, jatíbi jabo tsinkíxon
ratekaskin saí akanabi jawe iamai keskára iti iki,
jatíbi atipana Ibo joira jaskara iti iki,
ja Sion mananmamea jawen jonibaon paranan ikí joi.
5 Peia yoina jawen naakan paranan ikí já mananhon noya noyai keskatira,
jatíbi atipana Ibo Jerusalénman paranan iti iki;
jaskákinra koiranti iki,
akinti iki, jaonparanan iti iki,
onsainoara pikoti iki”, akinra aká iki.
6 Israel jonibó, jaki ikonbiresi mato yoitimataki, jakiribi yoiti ixonkanwe.
7 Oro itan plata matonbi ja rabitibo aká
rabiaxa mato ochaa iki,
ikaxbi netera nokoti kaai jatian jabo rabikin maton jeneti,
8 Asiriabora reteanankin retekanti iki,
ikaxbi jan jato akára, jonin koshin akáma iti iki.
Ja reteanantininra ja jonibo jato jabámati iki,
jatianra jaton reteanannai bake ranonbo bixon, jaton yonoti imakanti iki;
9 raketai kopíra jaton apo jabati ishtoti iki,
jaton sontárobaon koshi capitánbora,
jaton bandera jenebaini jabákanti iki.
Jaskara itira Ibon yoia iki,
jawen rawíbo jan masá tenematira,
Jerusalénhain chii horno moa aká iki.

Atikeskabiakin jato ikinti apo iti

32 1 Ninkakanwe, ponté jakonres jato ikinti apo,
itan atikeskabiakin jato ikinai joni koshibora janoxi iki.
2 Ja westíorabora iti iki niwen anaketian jain jonéti,
itan niweaba koshin anaketian jan jato panaa keská,

jabora iti iki, mai manxan mechaati
jan jene boti taeakana keská,
itan jain jawebi xoxoyamai mai
ikain, jan otaa ani shanka keská.
3 Jaskara akaibora kikinhakin oin-
kanti iki,
itan ja yoikanaibora akonkin nin-
kákanti iki;
4 jabaonra aresbireskin jaweki aya-
makin,
shinanshamanxon akanti iki, onan-
tishamanhakinra jawékibo yoi-
kanti iki.
5 Jonibaonra jakonma jonibo, jakon
jonin yointima iki,
tsokas jonibora, jakonhakin akan-
tima iki.
6 Ja jakonma jonira jakonmai yoyo
ikai,
jawen shinan meranra jaskáaxon
jakonma ati shinanbo akai;
jaskáaxon jato retetira benai, itan
Ibokira jansoi yoyo ikai;
ja pikasai jonira jawebi
meniyamakin jawebioma raanai,
ja nomiaira xeamayamai.
7 Ja tsokas jonin jakonma akaira,
jaskáaxon paranmisti onan iki,
jainxonra kikin jakonma
jawéki ati shinanbo akai;
jansoxonra jawebiomabo jato
ramiai,
ja maxkatabaon yokákenribira,
atikeskabiakin jato akinyamai.
8 Jaskáyamakinra, ja jakon jonin,
jakon atires shinanai,
ja jaskara ati shinannabora jawe-
tianbi wetsaayamai.

Iresbiresa ainbobo jato ramiati yoia

9 Jatian mato, ja ratéma
ainbobo en mato yoinon ninka-
kanwe.
Nonbira atipanke ixon shinannai
ainbobó, nokon joi
ninkakanwe.
10 Ramara maton jakonres shinannai,
ikaxbi nenoax westíora baritiara,
raketi mato saki iki bokanai,
ja yoá bana tsekatira keyoti kaai,
jatianra ja uva maton tsekawetsa-
tima iki.
11 Mato ja jawenbi ratéyamai
jaresabo, raketi saki ikanwe,
mato koshi shinanmeetaibo raski
ikanwe,
maton sawea chopa jopékanwe,
mato chexakatai onanti inon
ixon, jakonma xaxa chopa sawe-
kanwe.
12 Mato chexakatai onanti inon ixon,
maton xochi timakanwe,
jain yoábo jakonni xoxokatitai,
uva wai ikátiainkobo, boanhatani
winikanwe.
13 Nokon mainra moxa, itan manish
xoxoti iki,
jatíbi jemamea xobo jainoax raro-
katiainko, itan ja
rarotinin kenbaon xobonkobora
jaskáti iki.
14 Ja apon xobora moa jain iamakin
potabainkanti iki;
ja kikin joni ichaya jemara,
tsoa jonibi jain jaama banéti iki;
jawetianbi joyamai kakinra, jaton
jakon koshi xobobo potabainkanti iki;
jainra niimeranoa burrobo rarosha-
man
jakanti iki, itan jainra
wakan xobi piti iki.
15 Ikaxbi jan jawéki joniai Ibon ati-
pana koshi
jakiribi noki joketianra, jain jawebi
xoxoyamai mainko,
jain yoábo xoxoai kikin jakon mai
iti iki,
16 jatíbi joninra ja mainxon, jatíbitian
pontéres itan atikeskabiakin akanti
iki.
17 Jonibaon atikeskabiakin akaitianra,
jakonshamanres jakanti iki,
jan tsokastibo yama, itan jatíbitian
jaki koshikanti iki.
18 Nokon jonibora jakonbires jatinko
jakanti iki,

jain jawe onsábi, itan tsokasbo yamaa
xobonkora jakanti iki,
19 moa niibo rerayonkana ikenbi, itan ja jema
moa jakonmaayonkana rabintibires ikenbira,
jaskara ikanti iki.
20 Raroshamanra mato jati iki,
wainko maton banaa yoabo jan
mechaatira icha onpax jati iki,
jain ja onsá yamainko,
burro betan waka benen piti xobira maxkátima iki.

Ibon axontinin manáti

33 1 ¡Jawe ireskiai mato Asiria jonibo, keyomisbo
ikenbi mato tsonbi keyoama,
jakonmaakinbi jakonhai keskáxon jato ramiai ikenbi,
mato tsonbi jaskáama!
Wetsa maibo min keyokin ras akin senenhaketianra,
matoribi keyokin ras akanti iki,
jakonhai keskáxon min jato ramiaketianra,
miaribi jakonhai keská ixon ramiakanti iki.
2 Ibó, min axontininra noa
manáke, noa noibawe.
Mia iwé yamékiritiibi noa jan akinnai,
non atikomatianbo noa jan kishpinmai iwé.
3 Jato ramiakasi mia yoyo ika onsá ninkataxa
jonibo jabatai,
min jato akára maibotiibi iká jonibo janbiskanai;
4 jaton kopí jawékibo bichinira
jaton rawibo beai, chanpo icha
beai keskára bekanai.
5 Ibora jatíbi koshibo xewina koshi iki,
naikan jaa ikax;
janra ponté shinanman, itan
atikeskabiakin ati shinanman
Jerusalénhain imaa iki,
6 jatíbitianra jakonres jato
jamati iki.
Ja onan shinan, itan jawéki
ati onan shinan riki, onsáinoa jan xabakaamai;
Jaton kopí jaweki riki, ja Iboki raketi yoiti iti.
7 ¡Ninkáwe, callemeaxa koshi shinanya
sontárobo saí ikai,
jakonshaman inoxon joi benxoati raankanabora, ayamax winikanai!
8 Baibora moa tsoa jonibi jan katima baneta iki,
jainra moa tsoabi niamai.
Ja senenhabekonti akana joibo, itan jaskara
anoxon joi benxoakanabora moa ras akanke;
tsonbira tsoabi jakonhayamai.
9 Ja maira jato mawámaxon masá
shinannai keská ixon masá shinanni iki,
Líbano nii choshiara rabinti jawéki iki,
Sarón mai teshanpara, jain jawebi xoxoyamai banéke,
Basán mai, itan Carmelo mananra moa jain jawebi xoxoyamai iki.
10 Neskarara Ibon yoia iki:
“Ramara en jishtiakin pikoai;
jatíbi nokon kikin atipana itan ea jatíbibaon kikin koshi.
11 Maton jaskara ati shinannabo, itan maton akai teebora xobi
choshi keská, itan manish tsama keská iki;
en xoon aka chii tiritaitoninra keyokin menoti iki.
12 Jonibora tiritax chiimapo banékanti iki;
moxabo xatexon chiiki potaa ikai
keskatira tiríkanti iki.
13 En jato jaskáa ninkakanwe ochokeabó,
jatian ochómakeabaon akonkin nokon koshi onankanwe”, ikira iká iki.

14 Jerusalénhainoaxa ochares jonibo saki ikanai,
jatianra jakonmabo kikinni raketi neskati yoyo ikanai:
"¿Tsoaki, ja jawetianbi nokayamai keyokin menomis
chii tiritai meran jati iki?" ikibo.
15 Jan pontéres jawéki akin, ikonres yoiaibo,
wetsabo koshi teemaxon janres icha jawéki biosmabo,
jawékibo menikanti kopíres jato axonaimabo,
esé ramiati yoikanabi, jaskara atin kenmabo, itan
jakonma oinnaketian betitaibo,
16 jabora jawebi rakéyamai jakonres jakanti iki,
tson jaweatimai jain jonétira, shanka xobo koshi keská iti iki,
jatíbitianra jaton jawékiatia jati iki,
itan jaton onpaxa maxkátima iki.
17 Ja Apo penetara maton ointi iki;
icha maibo jan iboara jain senenna kikin ochó iti iki.
18 Ja rakémeranbires jakátiai shinannaxa mato neskáti iki:
"¿Ja apo kopíati noa jan yokákatitaiboki jawerano ikanai?
¿Non kopía koriki topónkatitaiboki jawerano ikanai?
¿Non keyá xobobo jan topónkatitaiboki jawerano ikanai?" ikibo.
19 Ja kerabinma jonibo
xaranra moa mato jatima iki,
ninkátima joiabo xaran, itan ja
tsonbi kikinhakin ninkátima join ikaibo xaranra mato jatima iki.
20 Jerusalén jonibó oinkanwe,
ja jema riki jainxon non fiestabo ati;
Jerusalén oinkanwe, ja jemara tsonbi jaweatima iki;
carpa peota koshiakin nichina keskára iti iki,
jan tewanna jiwi nichinabora tsonbi tsekatima iti iki,
jan nexaa risbibora tesétima iki.
21 Jain nobetan ixonra Ibon jawen koshi noa oinmati iki.
Jainra parobo, ja kikin naxbá ikain bai koshibo iki,
jaskarabo ikenbira maton rawibo,
ja winaa kaai jaton ani nontibo, itan
jaton koshi wapórobobi jain winókantima iki.
22 Ibora noa joi benxoaxonai iki,
Ibora noa jan esé meniai iki, Ibora non apo iki,
janbira noa xabaati iki.
23 Ja wapórobaon risbibaonra ja jiwi
chankata moa tewanyamai,
jan niwe xotonti chopara moa peantima iki.
Jaskáketianra, kopí jawékibo ichabires
jaton rawíbaona bikanti iki,
benchebaonbira jaton jawéki biti iki,
chantobaonribira jaton jawékibo
jato bichinti iki.
24 Ja Jerusalénhain jaa jonibora tsoabi: "Eara isinai itima iki".
Jain jaa jonibora jaton
ocha Diossen moa jato shinanxontima iki.

Jonibo Jerusalénhain moa boribakana

35 1 Jain jawebi xoxoyamai mai manxanra raroti iki;
kikinnira raroti iki, jaínoa icha yoá tsekatira iti iki,
2 jain xoxobanon lirio joa keská joabo,
kikinni benebakanon itan kikinni rarobakanon.
Líbano manan keská kikin metsára Diossen imati iki,
Carmelo manan keská itan Sarón mai
teshanpa keskáshaman jakon jain yoá xoxoaira imati iki.
Jatíxonbira Ibo kikin pené oinkanti iki,

bebonbires ani koshira non Dios
oinkanti iki.
3 Mato jan ea ninkataibaon, moa
koshiomabo jato koshi bima-
kanwe,
paxkinnabo jato koshi shinanma-
kanwe,
4 ja rakébo yoikanwe:
"¡Rakéyamakin, koshi shinan-
kanwe!
¡Ninkakanwe, noa xabáira non Dios
neno iki,
itan atibira non rawíbo jato masá
tenemati iki!" akinbo.
5 Jatianra benchebaon ointi iki,
pabebaonra ninkáti iki;
6 chaxo ikai keskatira chantobo cho-
ronti iki,
yoyo iosmabora saí iti iki.
Jain jawebi xoxoyamai mainko itan
mai manxan
ikainbora jene jokonax bai koshibo
iti iki.
7 Jain jawebi xoxoyamai mai ikainra
ian iti iki,
ja mai manxan ikainra jainoax jene
jokonaibo tsamábires iti iki.
Rama jain chacal yoinabo jaainra
tawa itan neshan tawa xoxoti iki.
8 Jainra westíora kikin jakon bai jati
iki, jawen
janera iti iki, "Iresama Ibon bai".
Ja kerásbora jain winótima iki;
shinan onanmabora jain nitima iki.
9 Jainra leónbo yamati iki,
siná yoinaboribira jain nokotima iki.
Wetsanko boxon xepokanabora
moa xabakaatax,
jaton itinko jakiribi ja bain bokanti
iki,
10 Ibon jato kopíaxon jakiribi bia moa
xabakaatabora;
Jerusalénhain jikii raroshaman
bewábo
bewakanti iki, jonibora jatíbitian
raroshaman jakanti iki.
Raroshaman iti itan jakonshamanra
jain nokokanti iki,
jainra jawetianbi moa winikantima
iki,
jawetianbira chexakakin moa masá
tenekantima iki.

Jerusalén jonibo masá shinanai
Ibon jakon shinanmati

40 1 Non Diossenra yoiai:
"Nokon jonibo wetsanko boka-
nabo, jakon shinanmakanwe,
nokon jonibo jakon shinan bima-
kanwe;
2 noibahanan Jerusalén jonibo yoyo
akanwe,
mato yanka yonokantira moa
keyóke akin jato akanwe,
maton jakonma akábora moa maton
kopiáke akin jato akanwe,
jatíbi jaton ocha kopíra, rabé
rabeakin nokon mekemanbi en
jato masá tenemaa iki".
3 Joi yoiira neskati saí iti iki:
"Jain jawebi xoxoyamai mananman
Ibo baixonkanwe,
jawebi xoxoyamai mananhin ponté
jakon bai non Dios axonkanwe.
4 Jatíbi manan teshanpa taebo mai
bochoakanwe,
mananyabi, mai matóbo xanken-
homa itiakanwe,
mananman iká weanboyabi, manan
keyábo jakonma ikenbi, jatíbiain
mai teshanpa masenenhakanwe.
5 Jatianra jawen koshi shinan Ibon
jishtiakin pikoti iki,
jatianra jatíbi jonibaon jatíxonbi
oinkanti iki.
Jan nato jaskara yoiara Ibobi iki",
ikibo.
6 Joi pikotaira neskata iki: "Saí iwe",
ikira iká.
Jatianra en yokata iki: "¿Jawe
yoiiki ea saí iti iki?"
"Jatíbi jonira xobi keska iki,
¡Mainmea xobi joa keskáshamanribi
riki!
7 Xobira choshiai, xobi joara tsorisai,
Ibon xoon aka niwe xana jato

mananhon winókin akára jaskatai.
Kikinshaman ikon riki, jonira xobi keska iki.
8 Xobira choshiai, joara tsorisai,
ikaxbi non Diossen joira jawe iamai jatíbitian keyótima iki", akin.
9 Jerusalén, manan maxkaten,
mapékanwe, jakon joi yoii koshin saí ikanwe.
Rakéyamakin ninkátiakin maton joi koshin pikokanwe, Jerusalén, Judáin iká jonibo yoikanwe:
"¡Ninkakanwe, non Diossa neno iki, akin jato akanwe!"
10 Oinkanwe, jawen koshiabira moa Ibo nokotai,
jatíbi jawen poyan koshinra ja naman jato imai.
Oinkanwe, jakiribi xabánapo jato pikoa pekáora, jawen jonibo jato beai.
11 Jawen carnero tonbó jan koirannai pastor keskára joti iki,
jawen poyanman ikóxon, jawen xochiki kataxonra carnero bakebo beai,
jainxonra bená pikotabo kikinhakin koirannai.

Israelnin kikin Dios

12 ¿Tsonki jawen meken napaxen aniparo océano topona iki,
iamax naikan pextinki jawen metotinin topona iki?
¿Tsonki jatíbi mai poto iwe topona iki,
iamax mai matóbo itan manan keyábo
balanzanin jawen iwe topona iki?
13 ¿Tsonki, min akára jakonma iki akin Ibo aká iki,
iamax tsonki, jaskáakin ati onanmaa iki?
14 ¿Tsonki esea iki, itan tsonki jaskáaxon jawéki ati onan shinan menia iki?
¿Tsonki neskarara ponté iki ixon yoiti axea iki?
¿Tsonki jawéki jaskatax ikábora ikon iki ixon onanmaa iki?
¿Tsonki jaskáaxon onan shinan biti shinan menia iki?
15 Diossen oinnara jain jonibo iká maibo, onpax tosota keskáshoko iki,
westíora mai poto balanzanin topona keská riki;
aniparo nasimea maibaon kopíra westíora
harina potoshokon kopítii iki.
16 Ja keyokin menoti yoinabora jatíbi Líbano niikan moa ichama iki,
ja chii ketéati karoribira moa ichama iki.
17 Jatíbi ja maibotiibi jonibo ikára, Dios bebon jawemabi iki;
jawenara jawekopímabi iki.
18 ¿Dios maton akáki tsoa jisá iti iki?
¿Ja Dioski jawe jawéki jisá maton ati iki?
19 Jawéki jisáakin akai joninra yami charaaxon akai,
jatianra ja yami pené jan raoti akai jonin oron rapoai,
jainxon plata cadenanin raoai.
20 Jawéki jisáakin akai joninra,
payóyamai jiwi katotai,
jaskáaxonra jawéki jisáakin ati onan joni katóxon amai,
janra poxónaketian koshiakin nichinai.
21 ¿Matonki onannama iká iki?
¿Ja yoikanaiki maton ninkatama iká iki?
¿Ja peokoonontianbiki mato yoikanama iká iki?
¿Ja nato nete joninontianbi ikáki, maton onannama iká iki?
22 Mai mananhon iká jan rakoa nai xabakanra
Diossen ani yakáti iki,
jainxonbi jonibo oinnara chanpobo keská iki.
Janra jan otaati chopa ati keskáakin nai peanna iki,

carpa xobo keskáakinra peanna iki.
23 Janra jonibo kikin ikábo jawemabi imai,
itan nato mainmea joni koshibo moa yamatiai.
24 Jiwi maxo ramabi banaa keskábora ikanai, itan
ramashokopari mai meran jawen tapon jokonai keskára ikanai.
Jato mananhon Diossen xoon aketianra,
moa tsorisai, jatianra pei choshi akai
keskáakin niweaba koshin jato boti iki.
25 Jakon Diossenra noa yokatai:
"¿Jawe jawéki keská jisá riki,
ikiki ea yoii mato iti iki?
¿Tsoaki ebé senenti iki?" ikira iká iki.
26 Bewakeexon nai oinkanwe:
¿Jatíbi jain ikáboki tson joniabo iki?
Janra westíorabo ja pené wishtinbo jain itinkobo aká iki,
jaskáaxonra jatíbi jabo janepakea iki.
Jawen atipana koshira kikin ani iki, itan
jawen koshi kopira pené wishtinbo jawebi maxkáyamake.
27 Israelbo, Jacobnin chiní bakebó.
¿Jaweakiki mato joiai?
¿Jawekopíki mato neskati yoyo ikai:
"Noa jaskara winotaira Ibon onanyamaresai;
Diossenki noaakin shinanyamai?" ikibo.
28 ¿Matonki onannama iká iki?
¿Matonki ninkatama iká iki?
Ja Ibo, jatíbitianbires Dios,
jan jatiobi nato nete jonia,
jara jawetianbi paxkinyamai;
jatíbi jawékira jakonhakin ati onanke.
29 Janra paxkinnabo koshi meniai,
yosmaabora bebon koshimaboresai.
30 Bake ranonbobira paxkinax itan jatsanti atipanke,
ja kikin koshibobira paketi atipanke,
31 ikaxbi ja Iboki koshiaibaonra
jatíbitian koshi biboreskin, tee akana atibires iti iki,
tetébo noyai keskára ikanti iki;
ishtoibira paxkinkantima iki,
itan kakáresibira jatsankantima iki.

Israel xabakaamati Diossen yoia

41 1 Diossenra yoia iki:
"Ja aniparo kexá itan nasinko maibotiibi ikábo,
ebebonmeax netékanwe.
Maibotiibi ikábo, jan reteanantibo bikanwe itan rakéyamakanwe.
Neri bekanwe, nato jawéki jaskara iti yoii noa yoyo ikanon;
yoyo ixon benxoati kopí tsinkínon akanwe.
2 ¿Tson imaa pikóxonki ja bari pikotaorikea apo Ciron jatíbiain jatoaresti iká iki?
¿Tsonki ja wetsa maibotiibi ikábo anon ixon jatoamaresti iki,
jatian apobo jawemabi jato imanon ixon,
jawen espadanin itan
jawen kanótininra jatíribi rawibo reteti iki,
jaskáaxonki xobi choshi akai keskáakin ja mawatabo wetsankobo janbisatima iki?
3 ¿Tson amaaki jato chibani boí, jaton taén mai tii ayamai keskati jakonshamanres ishto bokanti ik?
4 ¿Natoki tson aká iki?
¿Tsonki, ja peokoonontianbi jaskara jawéki ikábo itan rama inon ixon imaa iki?
Ea riki Ibo, eabicho Dios, itan
ja rekennainoa, itan ja senennainoa.
5 Aniparo nasibaon jabaonra oinkanti iki,
jatianra ikonbiresi rakékanti iki;

mai pasenenainoax wetsa pasenenaori
kamanra niwanti iki.
Moara ochóma iki, moara joai ikira iká iki”.
6 Ja rabiti akí mapokan teetaibora akinanankanti iki,
jainxonra jabé iká koshi shinan bimati iki.
7 Jawéki jisáai teetaitoninra ja
jan raoti metsá jawéki akí teetai
koshi shinan bimati iki;
martillon teetaitoninra ja yunqui yami
chakai teetai koshi shinan bimati iki,
ja min yami charáaxon tekíaara jakon iki akin ati iki,
ja joni jisáakin akára pakénake
clavonin koshiakin tasawe akinra ati iki.
8 Diossenra yoia iki: “Ninkakanwe, Israel, Jacobnin jonibo,
nokon yonotibo, en jato katotabo,
mato jonibora, ja ebé raenanai Abrahamman
chiní bakebo iki:
9 Mai pasenenainoara en mato tsekáa iki,
kikin ochó mato ikenbira ja mai
patsosainoa en mato katota iki,
jaskáaxonra en mato yoia iki:
‘Matora nokon yonotibo iki’, akin.
Enra mato katota iki, jaskáakinra
en mato omisama iki.
10 Rakéyamakanwe, eara mato betan iki;
eara maton Dios iki. Enra mato koshi
meniai, enra mato akinnai,
en amaara maton rawíbo maton jatoaresti iki,
nokon mekenman tewana keskára mato iti iki.
11 Jatíbi jan mato omisaibora
rabinax, namanbires
shinanmeekanti iki;
ja mato betan jakonmanani teetaibora
tsoabi texeyamai keyókanti iki.
12 Maton rawíbo benakinbira maton
nokotima iki;
mato betan reteanannaibora, moa tsoabi
yamaa keskáres ikanti iki.
13 Eara, maton Ibo Dios iki,
nokon mekemanra en mato yatanke;
enra mato yoia iki: ‘Rakéyamakanwe, enra mato akinnai’ ”, akin.
14 Ibon akonkin yoiara neskara iki:
“Israel, Jacobnin chiní bakebó,
ichamashoko ikaxbi itan yosmashoko
ikaxbi, rakéyamakanwe; enra mato akinnai.
Eara Israelnin Jakon Dios iki,
ea riki ja icha kopiaxon mato jan biai.
15 Ninkakanwe, bero jan xemeti keskára en mato imati iki,
bená jakon xetayabora mato en imati iki;
maton rawíbora maton jatoaresti iki,
mananbora xemeai keskáakin,
poto banénon kaman maton ati iki,
itan mai matobora bero xaka
keská itiakin maton ati iki.
16 Maton rawíbo, maton jatoaresara,
niwen payanna boai keskati bokanti iki;
niweaba koshin jato moa boara janbiskanti iki.
Jatianra ea Iboki, mato raroti iki,
Israelnin Jakon Diossenra mato rabíti iki.
17 Koríkioma itan wetsa jawekioma
jonibaonra, onpax benakinbi nokotima iki.
Nomin akára jaton jana moa taraxkanti iki;
ikaxbi ea, Ibonra, jato akinti iki, ea, Israelnin
Diossenra, jato potatima iki.
18 Jain jawebi xoxoyamai manan ikainbora,

en paro imati iki, ja mai teshan-
painbora
jainoax jene jokoni shoo ikaibo en
imati iki;
jain jawebi xoxoyamai manan
ikainra chawá
xantóbo en imati iki,
jatian ja mai manxan ikainra
weanbo en imati iki.
19 Jainxon konxan, acacia, arrayan,
olivo ja jiwibora,
jain jawebi xoxoyamai mananman
en banati iki;
mai manxan ikainbora pino jiwibo
en
xoxomati iki, abeto, cipres jiwibora
jabetan en xoxomati iki,
20 jatíbiainxon oinkanon ixon,
itan netékainxon ea Ibo onankanon
ixonra, nokon
atipanatonin nato jawéki en aká
iki,
ea, Israelnin Jakon Diossenra jatíbi
jawéki jonia iki", ikira iká iki.
21 Ja Ibo, Jacobnin chiní bakebaon
aponra, yoia iki:
"Mato dios jisábo, neri bekanwe,
jaki chipóti yoikanwe,
noara ikon iki ixon
maton akábo yoii bekanwe.
22 Rama iti jawékibo ikámatianbi noa
yoii neri bekanwe,
ja moa winotabo onantiakin yoii
bekanwe,
jatianra netékainxon non ninkáti
iki;
itan rama jaskara ikí kaai jawékibo
noa yoikanwe,
ja winoti kaai non oinnon;
23 japekáoki jawe jawéki winoti kaai
noa yoikanwe,
ikonkon diosbo ixon jishtiakin noa
oinmakanwe.
Maton atipana akanwe, jakon
iamax jakonma,
noa jaki rakéti itan noa jan ratéti.
24 ¡Ikaxbira mato jawemabi iki,
jawebira maton atipanyamake!
Jan mato katotara omistibires iki",
ikira iká iki.
25 "En imaara bari pikotaiori westíora
joni pikóti iki;
jawen janenra en kenati iki,
jara norteorikeax nokóti iki.
Jato ikinnai joni koshibora chawá
jamatai keskáakin jato ati iki;
mapó akaiton jawen taen mapó
meinnai keskára ati iki.
26 ¿Tsonki aká iki, non onannon ixon
nato
jaskara itibo, ja peokootiainxonbi,
noa yoikin?
¿Ikon riki ixon non onanti kopí,
jaskara ikámatianbi moatianbi jan
noa yoiaki tsoa iká iki?
Matonra westíoraxonbi yoiamaa iki,
maton yoiaitianra tsonbi westíora-
xonbi joi ninkáyamakana iki.
27 Ninkakanwe, jaskara jawékibo iti
peokootaitianbi jan Jerusalén
yoiara, ea iká iki,
jatian westíora joni jan jato
keshanti
Jerusalénhain, jan raanara ea iká
iki,
jawen jonibo jakiribi moa
basima bekanaitian, yoitira iká iki.
28 En oinnara wetsa diosbo tsoabi
jishtii pikóyamai;
jan jato esetira tsoabi yamake,
en yokatabo jan ea yoitira tsoabi
yamake.
29 Ninkakanwe, ¡Jabora jawemabi iki!
Jawebira atipanyamakanke;
ja rabiti aká jawékiboresiki", ikira
iká iki.

Ibon yonoti

42 1 Ibonra yoia iki:
Ninkakanwe, "Ja en akinnai
nokon yonoti neno iketianra ea
jaon raroai,
jara en katota iki.
Nokon shinanra en já meran ake,
jatíbi jonibora yoiti iki, jakon
akábaonra masá tenetima iki,

jatíbi maibotiibi ikainra atikeskabiakin ati iki.
2 Jára saí itima iki, jara koshin yoyo itima iki,
callenxon joi yoiira koshinma yoyo iti iki,
3 tawa seketabora keyokin moshatima iki,
nokatishokores ikenbira mecha tiritai nokaatima iki,
ja yosmashokobora jato nametima iki.
Akonshamankinra jato yoiti iki,
jakon akábaonra masá tenetima iki,
akonkinra atikeskabiakin jakon ati beti iki.
4 Tantiamaira shinan namántimaribi iki,
nato main atikeskabiakin akí kaai kaman.
Aniparonmea nasinko iká maibotiibi iká jonibora,
jato onanmaitian netékainxon ninkátinin manatabo ikánti iki”, ikira iká iki.
5 Ibo, Diossiki, nai joniaxon jan ani xabá imaa, mai axonra, jain xoxoai jawékibo aká iki, ja main jaa jonibora
jiwénon ixon join menia iki,
jawen yonoti jonira yoia iki:
6 “Ea, Ibonra, mia katota iki,
jaskáaxonra en mia metsona iki,
já meranxon jato kishpinmatira en mia imaa iki;
jaskara itira en mia axea iki,
jonibo betan en jaskara senenhabekonti yoia joi
jaskáaxon onanti mia itinra, ea keenai,
maibotiibi iká jonibaon joé keskara mia iti iki.
7 Benchebo min oinmatinra ea keenai,
cárcel meran xepokaataboribi min jato pikotininra ea keenai.
Jain xepokaakana yamé meran jabora min pikoti iki.
8 Ea riki ja Ibo, jara nokon jane iki,
ea rabikantira tsoabi en amatima iki,
ea atitianbi jatonbi aká ikonma diosbo
rabikanaitianra en jato amatima iki.
9 Ninkakanwe, jaskara iti moabi en yoiabora moa senenna iki,
ramara jaskara bená jawéki itibo en yoiai;
jaskarabo peokootamatianbira en mato onanmai”.

Dios rabii jaki bewaa

10 Bená bewá Ibo bewaxonkanwe;
ja ochó iká mainkoxonbi rabikanwe,
ja aniparon ochó boaibaon rabikanwe,
ja jain iká yoinabaon rabikanwe,
ja aniparo kexá nasi iká maibotiibi ikain jaa jonibaon rabikanwe.
11 Jain jawebi xoxoyamai mananbo betanbi,
jain iká jemabaon jaa jonibo rarobakanon,
ja carpa peotanin jakana Cedar jonibo rarokanwe.
Selá jonibo raroi bewabakanon;
manan maxkábotiibi ikainoax koshin bewakanwe.
12 Ibora jakon iki ikanwe,
aniparo kexá nasi iká maibotiibi ikábaon já rabikanwe.
13 Reteanannai koshi joni ja rabikanai keskára Ibo kati iki,
reteananai ikaxa rakéyamai reteananti iki,
koshinra saí iti iki, reteananni itinra saí iti iki,
jaskáxonra jawen rawibo jatoaresti iki.
14 Ibora neskata iki:
“Basira ea neteta iki, jawebi yoiamaira ea yamabires iká iki,
sináti ixonbira en tenea iki;
ikaxbi ramara ainbo baken

chexaa ikai keskati ea sion ikai,
ishi iananra en koshin joinnai.
15 Manan itan mai matóbora en reoti iki,
itan jain iká niibora jatíbi en choshimati iki;
parobora jain jawebi xoxoyamai manan itiakin en imati iki,
jainxonra ianbo en tsosinmati iki.
16 Ja benchebora en boti iki, jaton onannama bai ikainkobo,
itan tsoabi jan kayosma baibaon.
Yamé ikenbira jato kaai bebon nete en imati iki,
jainxonra ja wean ikainbo mai masenenbires en imati iki.
Nato jawékibora jawebi maxkámayamakin en senenhati iki.
17 Jatonbi ja rabiti aká jawékiki koshiaibora,
jatonbi jawéki jisáakin axon neskáakin yoiaibo iki:
‘Matora non diosbo ik’.
Jaskáakin akaibora rabinbaini eibakeax moa ochó bokanti iki”, ikira iká iki.

Israel jonibo benche keskabo

18 Diossenra yoia iki: “Mato Israel jonibo pabe keskábaon, ninkakanwe;
benche keskábaon, kikinhakin oinkanwe.
19 Nokon yonoti keská iorai benche,
iorai pabe en raanara tsoabi yamake,
nokon yonoti, en raana joni, nokon joi boai,
Ibon yonoti keská, iorai benche itan iorai pabera tsoabi yamake.
20 Icha jawéki ikaibora maton oinna iki,
ixonbira ja yoii ikai maton onanyamaa iki;
matonra ninkata iki, ixonbira maton jawebi onanyamaa iki.
21 Ja Ibora, akinmis Dios ikax,
jan axea joi ikonshaman, itan kikin koshi itin keena iki;
22 ikaxbira ja jonibo jaton rawíbaon jato yometsoakanai,
jainxonra jaton jawéki jatíbi jato bonankana iki,
jatíbira jain atinko xepokana iki,
jatora iboakana iki, jatianra jan jato
pikoti tsoabi yamaa iki,
jato yatanxon jonekanara, kopiaxon jan jato jakiribi biti tsoabi yamaa iki”, ikira iká iki.
23 ¿Ikaxbi tsoa matonki ja ikonhati iki?
¿Tsoaki nato rama jaskara itibo ninkákasai?
24 ¿Tsonki Israel, Jacobnin chiní bakebo,
jatoareskanon ixon jato amaresa iki,
itan jato kopi yokánoxon
yatanxon jato jonékanaitian amaresa iki?
¿Jaki ikonma iki, Ibonbi jato amaaki iama iki?
Jabora jáki ochakana iki, jan jaskara
ati yoia keská atinra keenyamakana iki,
jawen esé akáshamaira yoitimakana iki.
25 Jaskara kopíra jatoki sináxon,
jato masá tenemaa iki,
ishtonbires reteanamaxonra
chii tiritai meran jato imaa iki;
jato jaskáabira jan yoia jawebi onankashamakana iki.

Ibobicho riki noa jan xabaati

43 1 Israel, Jacobnin chiní bakebó, ramara jan mato jonia Ibon mato yoiai:
“Rakéyamakanwe, en pikoara mato xabakata iki;
maton janenbira en mato kenaa iki,
matora nokona iki.
2 Mato jenenko winotaira ea mato betan iti iki,
paro shitaitianra mato jenen retetima iki;

chii tiritai meran winotibira, mato menótima iki,
chii tirikan akára mato tiritima iki.
3 Eariki maton Ibo, jaskarainoa mato jan xabaati,
Israelnin Jakon Dios.
Enra mato bia iki;
Egipto, Etiopía, Sabá, jabora mato bikin
mato kopi en jato kopía iki,
4 jakonhakin mato noibai kopí,
matora kikin kopí iki,
jaskara iketianra en mato noike.
Mato nokona iti kopí, itan mato janon ixonra,
jonibo itan maibotiibi iká jemabo en menikaama iki".
5 Rakéyamakanwe, eara mato betan iki.
Bari pikotaiorikea, itan bari
jikiaiorikeara, min jonibo
jakiribi jaton main bekin en jato tsinkiti iki.
6 Nortera en yoiti iki: Jainribi jato bewé, akin.
Surbiribira en yoiti iki: "Jatoya banéyamawe.
Nokon bake benbobo, itan nokon
bake ainbobo ochokeabi ea jato bexonwe,
7 jatíbi ja nokon janeyabo,
en jato joniabo, jaskara jisá iti en jato akábo,
jabaon ea rabiti en jato akábo, ea bexonwe", akin.
8 "Enra nokon jonibo jato bemati iki,
beroya ikaxbi benchebora ikanai,
pabíki kiniabo ikaxbira pabebo ikanai.
9 Jatíbi jemameabora tsinkíkanti iki,
jatíbi maibotiibi ikábo jainbicho tsamakanwe.
¿Tsoa jato xaran ikátoninki nato
rama jaskara itibo moamabi yoia iki,
iamax moa jaskara winotabo yoia iki?
Jaskara iká oinnabo neri bebákanon
maton ikon yoinon, noara benotama iki ixon maton oinmanon,
ikon riki ixon maton yoiai non ninkánon".
10 Ibonra ikon yoiai:
"Matoriki ea oinxon onannabo, itan nokon yonotibo,
enra mato kotota iki, ea onannax
mato eki koshinon ixon, itan
tsoarin ea ixon maton onanti kopí.
Japari iká diossa yamaa iki,
itan epekao itiribira yamake.
11 Eabicho riki ja Ibo;
enbichoresa jato kishpinmati atipanke", iki ixon.
12 Ibonra yoia iki:
"Mato jaskáati yoia ixonra
en mato xabakaama iki;
tsonbi onannama diossenra mato akáma iki,
jaskara ikaxa mato iki jan ea oinxon onannabo.
13 Jatíbitianra ea Dios iki.
Tsonbira nokon atipana koshi
ea potamati atipanyamake.
Ja en akaira tsonbi ras ati atipanyamake", ikira iká iki.
14 Ja Ibo, Israelnin Jakon Dios, jan mato xabain pikoara neskatai:
"Jan mato akinhanan xabaatira,
Asiria apo, jawen sontároboya,
Babiloniain en jato raanti iki,
jatíbi jawen chiké xepotibora en jato kepenmati iki,
jatianra babiloniobo jan raroai, moa jan chexakatires banéti iki.
15 Ea Ibonra, Israel jonia iki,
eara maton Jakon Dios itan maton apo iki", ikira ikai.
16 Ibon aniparo napo jene chopeara westíora bai iká iki,
jene ani bechon napobira
westíora bai aká iki;
17 jatíbi koshi sontarobora jan jato bomaa iki,
jaton carroboyabi jaton kabayobo

ras akin jato keyonoxonra aká iki.
Jainoax jawetianbi jotimaakinra jato jene keyomaa iki,
jainoaxa moa weniamakana iki;
mecha tirí nokai keskatira keyokana iki.
18 Ramara Ibon jawen jonibo yoiai:
"Bakish iibatabo moa shinanyamakanwe,
moa winota jawékibo
jakiribi shinanyamakanwe.
19 Enra bená jawéki ati iki,
jaskara ikenra jishtii pikotai ramabi maton oinnai.
Jain joni jayamainkora en baiai,
jawebi xoxoyamai mainkora en parobo imai.
20 Nii yoinabaon, chacalbo itan peia yoina
avestruzbaonra, ea rabikanti iki,
jaskara iken jain jawebi xoxoyamai mainko onpax en jokonmaketian,
jawebi xoxoyamai mainko parobo en imaketian,
nokon katota jonibaon xeamati kopíra en ati iki,
21 ja en aká jonibaonra ea rabikanti iki.
22 Ikaxbi mato Israel, Jacobnin chiní bakebo,
en akinnon ixonra maton ea yokáyamaa iki,
jaskáyamaira maton eon paxkinkana iki.
23 Ea axonkinra carnerobo jatiobi keyokin maton menoyamaa iki,
ea rabikin yoina menotira maton ayama iki.
Ea jawéki meninon ixon
yokákinra en mato
paxkinhayamaa iki,
incienso ininti ea menoxonon ixon yokákinribira en mato teaama iki.
24 Ja ea meniti benoxonra inin
tawa marotima mato iká iki,
ea menikin retea yoina
xenibaonbira maton ea raromayamaa iki.
Jaskáyamakinra maton ochan
maton ea paxkinmaa iki; itan
maton jakonmabaonra ea tsokásmaa iki.
25 Ikaxbi ea, maton Dios ikaxa
eséki ramiti mato ochaabaon ea moa shinanbenotai,
jaskáxonra maton ochabo en moa shinanyamai.
26 Jan mato eki jakonma imai jaketianra,
joi benxoaibo betan non benxoati iki.
Onantiakin yoikanwe,
maton jakonma akáma non oinnon.
27 Maton japari reken papa iníra ochaa iki,
jan maton axeaibora eki yoitimakana iki,
28 jan mato ikinnai joni koshibaonra,
nokon ani xobo mekeyamaa iki;
jaskara ikenra Israel,
Jacobnin chiní bakebo, en jenea iki,
abákanon jatíribibo jato keyoxon,
jato jakonmaakin yoikin ixon", ikira iká iki.

Diosbicho riki akonkin senenhai

44 1 Ibonra yoia iki:
"Israel, Jacobnin chiní bakebo, rama ea ninkakanwe,
nokon yonotibo, itan nokon katotabo ixon.
2 Ea riki Ibo, jan mato jonia,
mato pikotamatianbira jaskara
jisá iti en mato aká iki,
enra mato akinnai.
Rakéyamakanwe, Jesurún, Jacobnin chiní bakebó,
mato riki nokon yonotibo, en katotabo,
3 enra jain jawebi xoxoyamai mainkon jene bemati iki,
mai manxan ikainra weanbo en imati iki.
Maton chiní bakebora bená jati en meniti iki,
enra jato jakon shinanxonti iki.

4 Jatianra xobi jakonhakin onpax tachita ikai
keskati kaikanti iki,
paro kexa iká álamo jiwibo
ikai keskatira kaikanti iki.
5 Westíora jonira iti iki: ‘Ea riki Ibona’, iki,
wetsara iti iki, ea riki ja Jacobnin chiní bake, iki,
jatian wetsanra, jawen mekeain jane ati iki:
‘Ea riki Ibona’, iki iká.
Jatian jawen janebi tekiara iti iki Israel”, iki iká.
6 Ibo, apo, itan jan Israel kopiaxon jakiribi bia,
jatíbi atipana koshia Ibonra, yoia iki:
“Ea riki ja rekenainoa itan ja senentiainoa;
eibakeaxa wetsa dios yamake.
7 ¿Jakia tsoa ebé senen?
Yoyo ixon onantiakin ea yoibanon.
¿Tsonki peokootiainxonbi rama iti jawéki yoia iki?
8 Ikaxbi, ¡Koshiakin shinankanwe, rakéyamakanwe!
Nato jawékibo en mato yoiara moa basi iki,
jatian matora en aká oinxon ikon riki ixon ea jan yoixonaibo iki.
¿Ea Dios ikenbiki wetsa dios jaríba?
Onsá iketian jain jonétira wetsa yamake;
westíorabira en onanyamake”, akinra aká iki.

Ja rabiti jawékiabo itima

9 Jatíbi ja rabiti jawéki akai jonibora jawemabi iki, itan ja rabiti akana jawékibora, jaon ratékanabi jawemabi iki. Jan rabiaibora benche, itan onanmabo ikanai, jaskara kopíra jato osanreskanti iki.

10 Jaweratonki yami charaaxon ja rabiti jawéki jisá diossai janra yankabires nete yoyotai.

11 Jatíbi ja jawéki jisáakin axon rabiaibora rabinkanti iki. Jan rabiti jawéki akaibora jonires iki. Jatíbi jabo Diossen jaton akábo yoixonti iketianra namanbires shinanmeekeankanke, itan kikinni rakékeankanke.

12 Ja yamin teetai joninra akai: jawen cincel bixon, chiikan yami xanaaxon, martillonin matasbokin jawéki jisáakin akin. Jawen ponyan koshinra teetai. Ikaxbi piamaaxa, ja yamin teetai joni jawen koshi keyotai, jainoax onpax xeayamaaxa, paxkinnai.

13 Ja joni jisáakin jawéki ati onan joninra: jawen reglanin topo tsekai, jaskáaxonra jaskara ati lápiz betan compássen dibujanai jaskáa pekáora makan xatei teetai; westíora jawéki jisára akai, jonin metsá mawakinra akai, ja axonra jaton dios rabiti xobonko nichinai.

14 Jonin konxán banaara aniai, cipres jiwibo, robles jiwibora nii merannoabi oin rastonmai kaman koirannai, jatianra ja xatetibo jati iki.

15 Japekáora jonibaon jan chii ketéakanai; jan yoonoxonra pakexbo bokanai; jatíribi pakéxbora jan yoaa anoxon bokanai; jainxon wetsa pakéxbora joni jisá diosanoxon bokanai, ja akáxa ja rabii ja bebon beókanai.

16 Ja jiwi pixtera chiiain axon tirímakanai, jan rakanhanan nami xoixon piaxa potókanai. Jainoaxibira jan yootax xanakanai, jaskatira ikanai: “¡Ja chii tiritai patax ikára jakonshaman iki; eara moa xanai!” iki.

17 Jatian ja jiwi texeara westiora dios jisáakin akáx, ja rabii já bebon beotai, jainoaxa ja yokati neskatai: “¡Miara nokon dios iki, ea kishpinmawe!” iki.

18 Ja jonibaonra onanyamake, ninkáyamarakanai; beroya ikaxbi benchebo ixonra ointi atipanyamakanke, jaton shinanbora kikinbires xepó iki, jaskákinra onanti atipanyamakanke.

19 Shinanyamarakanai, jaskáaxon jawéki atira onanyamakanke, itan jaskáaxon ninkátira jaton onan shinan yamake, jainoax neskati yoyo itira

maxkákanke: “Jiwi pixtera en ketea
tirita iki, janra en yoá aka iki, namira
en xoia iki, itan en pia iki, ja jiwi pakex
texeara en jakonmabires kerás jawéki
aká iki, ¡Jaskáaxon en ja rabiaira
westíora jiwi pakex iká iki!” iki iti.
20 Ikonshaman riki, jara chiimapo piti
keska iki. Jara janso shinan paranmati
jawéki iki. Ja jonibora kishpintima iki.
Jaton mekenman ikára janso iki ixon
onanti senenmara ikanai.

Jaton jakonma akábo Ibon Israelbo shinanxonyamaa

21 Diossenra yoia iki: “Israel, Jacobnin
chiní bakebó,
shinankanwe matora nokon yonoti
jonibo iki;
mato riki nokon yonotibo,
enra mato jonia iki.
Israel jonibó eon shinanbenoya-
makanwe.
22 Maton jakonma akábo,
itan maton ocha akábora en keyoa
iki,
nai koin keyotai keskáakin.
Jakiribi ea rabii beribakanwe, enra
mato xabaa iki”, akinra jato aká
iki.
23 ¡Ibon aká kopí raroi bewawe, naiká!
¡Mai kini kikin neminbo raroi saí
ikanwe!
¡Mananbo itan niibo jatíbi jiwi-
boyabi
kikinbiresi raroi saí ikanwe,
Ibonra jawen ani koshi jishtia iki,
ja Israel jonibo jato xabaakin!
24 Neskarara Ibon yoiai, jan mia icha
kopiaxon
biatonin,
mia pikotamatianbi jan mia jonia-
tonin:
“Ea riki, Ibo, jan jatíbi jawéki jonia,
enra nai betan mai jaskarabiribi
itiakin,
tson akinamabi en aká iki.
25 Jansokin ikamatianbi profetabaon
yoia joibora en senenmayamai;
en imaara shinanmares onannaibo
moa shinanhoma
ikanai.
Onanbaon yoia, wetsan yoia
wetsaresibi itibora en
imai,
itan jaton jan jawéki onanti shinan-
bora en iresabires
imai.
26 Ikaxbi nokon yonotibaon yoia
joibora en
senenmai,
ja en jato raanabaon ja ati
shinannabora jakon pikóti
iki.
Enra onantiakin yoiai Jerusalén-
hainra jakiribi jonibo
jati iki,
jainxonra Judá jemabo jakiribi
akanti iki.
En amaara rawíbaon ras akabo
jakiribi maton jemaati
iki.
27 En iti yoiara aniparo tsosinti iki,
itan jawen parobo taraxti iki.
28 Enra Ciro yoia iki:
‘Miara nokon jonibaon pastor keska
iti iki,
jatíbi ea keenaira min ati iki’;
jatian ja Jerusalén jonibora en
yoiai:
‘Jakiribira maton jemaati iki’
jatian ja Dios rabiti xobora en yoiai:
‘jaki min witabo tewanmeetira
akanti iki’ ”, akin.

Ibon ja ati tee Ciro menia

45 1 Ibonra jashaman apo iti Ciro
imaa iki,
jaskáaxonra metsona iki,
maibotiibi ikanabo jatoarestaanan
jato ikinti kopí, itan
ja apobo, reteanankin jawékibo jato
bichinon ixon.
Ibon amaara, Ciro jikiresti kopí
tsonbi xepotimaakin jema xepo-
tibo kepenkanti iki.
Jatian ja Cirora neskaakin yoiai:

2 “Eara mii bebon kati iki, manan keyabora en reoti iki,
bronce xepótibora en ras ati iki,
ja yami chikebora en beshéati iki.
3 Enra kopí jawéki jonékanabo mia meniti iki,
jain benxohakana tsonbi onannama icha kopí
jawékibora en mia meniti iki,
eara Ibo iki ixon min onanti kopí,
ja Israelnin Dios, min janen jan mia kenaa.
4 Jaki shirokantima kopíra nokon yonoti Jacob,
Israel jonibo, en katota iki,
min janenra mia en kenaa iki,
jaskákinra min ea onannamatianbi,
ja min jakon jane en mia menia iki.
5 Wetsara yamake, eabicho riki Ibo;
ea Dios iketianra wetsa yamake,
min ea onannamatianbira,
jaskatax reteananti en mia onanmaa iki,
6 bari pikotaiorixon, itan bari jikiaiorixonra jatíxonbi onankanti iki,
ea moa jaketianra ea keska wetsa yamake.
Ea riki Ibo, wetsara yamake.
7 Joé itan yaméra en jonia iki,
enra jan jakonti akai itan jan jakonmatiribira en akai.
Ea, Ibonra, jatíbi nato jawékibo aká iki”.

Diossen ani atipana koshi

8 “Naikanmeara nokon ponté ati shinan en raanti iki,
naikanmea nibí, itan nai koin oi mannai keskáakin;
jatian jara main jakonhaxon biti iki,
jaskáara xoxoai keskati nato main kishpinti jati iki,
ja pataxa ja atikeskabiakin ati joa toeta keská iti iki”.
9 Westíora mapó kentira, wetsa kenti keskáribi ikáx,
jan aká ibo betan join iti atipanyamake.
Ja akí teetaira mapokan yoitima iki:
“¿Jaweki min akai?” akin
ja aká kentikanra jan aká yoitima iki:
“Minra teeti onanyamake”, akin.
10 Jaskaribiakinra nato netenxon jabaon jonia iketian,
baken jawen anibo notsinti atipanyamake.
11 Ja Ibo, Israelnin kikin jakon Diossenra,
jan jaskáakin aká ixon, yoiai:
“¿Jaskara ikenki, nokon bakebo
en jaskara akábo yoinon ixon maton ea yokáti iki,
iamaxon jaskáakin nokon jawéki
atibo maton ea onanmati iki?
12 Enra mai, itan jain jaa jonibo aká iki,
nokon mekenman nai xaba axonra,
jain iti en yoia jatíbi wishtinbo jishti pikota iki.
13 Enra Ciro imaa iki jatoaresai itiakin,
jatíbi jan akaibora en atibiresaxonti iki;
janra nokon jema jakiribi ati iki,
itan ja nokonabo wetsanko boxon
ináakanabora jato pikoti iki,
jawekopíbira jato yokákin teatima iki”.
Jatíbi atipana Ibora jaskati yoyo ike.
14 Ibonra Israel neskáakin yoiai:
“Ja wain teetai Egiptonkoniabo,
ja jawekinin maroai Etiopeainoabo,
itan Sabá jonibo,
ja ani keyá jonibora ikasimabi mato yoiti ixonkanti iki,
jaskataxa maton yonoti ikanti iki;
cadenanin nexeyabora mato pekáo bokanti iki,
mato bebonra chirankookanti iki,
jaskaxonra maton axonnon ixon mato yokákanti iki:
‘Ikonshaman riki Diossa mato betan iki,

ja bebon ikára yamake, wetsa
diossa yamake' ".
15 Ikaxbi miara jishtima Dios iki,
jan Israel kishpinmai Dios.
16 Jan ja rabiti jawéki akaibora
jatikaxbi rabinkanti iki,
namanbiresa shinanmeekanti iki,
itan osanreskanai iti iki.
17 Ikaxbi Ibonra Israel kishpinma iki,
ja kishpinmaara jatíbitian iti iki,
jaskara ikaxa jawetianbi rabintima
iki,
jawetianbira naman shinanmeetima
iki.
18 Jan nai jonia, ja Dios itan Ibo,
jan mai aká, itan jaskara jisá iti
aká,
jain jawen itinkobiribi iti aká,
jawebioma itima, jonia ikax jain
jonibo jati akátoninra, yoiai:
"Eara Ibo iki, itan wetsara yamake.
19 Eara joné yoyo iamai, ja mai yamé
ikainoaxa ea yoyo iamai.
Enra Jacobnin chiní bakebo
neskáakin yoiamai:
'Jawebi yamainko ea benayama-
kanwe'.
Ea, Ibo yoyo ikara ikon iki,
en yoiara jaskara itikeskabi en yoia
iki", akin.

Ja rabikanai jawékibo betan Ibo tanaanana

20 "Ja jemabotiibi ikainoa jatíbi ja
mawáinnoax texeabo,
tsinkitax neri bekanwe.
Matora onanmabiresbo ikax
jiwi akana ja rabitibo iaya mato
boanhatanai,
jainxonra mato jan kishpinmati
atipanyamaa dios maton oranai.
21 Yoyo ikanwe, itan jaskara riki ixon
tanakanwe,
jaskátinin keenax wetsabo betan
yokakanankanwe:
¿Tsonki neskara jawékibo iti,
ikámatianbi peokootianhinxonbi
yoia iki?
¿Tsonki jaskara iti moatianbi yoia
iki?
¿Jaskara ikaxki, ea Iboma iká iki
jatíbi nato ikábo?
Ea Dios iketianra wetsa yamake.
Ea jatoaresai iketian itan kishpin-
mamis Dios iketianra wetsa
yamake.
22 Ja mai pasenenainoa jonibo, eki
bekanwe,
enra mato kishpinmati iki,
eara Dios iki, jaskara ikenra wetsa
yamake.
23 Enbira yoia iki, enra ati iki ixon,
enra jatoaresti iki ixonra en yoia
iki,
jaskara ikaxa en ati yoia senenti
jake:
jatikaxbira ebebon chirankookanti
iki,
Min yoiara jatikaxbi noa yoiti
ikanti iki, akinra mia akanti iki,
24 jatianra neskákanti iki:
'Ibo bichoresiki jan jatoaresti itan
jara koshi iki'.
Jatíbi jan ea omisaibora osánkan-
tires ikanti iki.
25 Irake ea, ea kopiresa, jatíbi Israel
jonibaon jatoaresti iki,
jatianra eon rabíkanti iki".

46 1 Ja dios Belra tanxake,
jainoax ja dios Nebora
moa poxóke.
Ja rabiti akana jawékibora yoina-
baon perakanxon bokanai,
paxkina yoinabaon botira iwe iki.
2 Ja diosbora moa tanxáke itan
moara poxóke,
jatonbinixa xabakaati atipanya-
make,
jaskara ikenra wetsa mainkobo
bokanai.
3 "Jacobnin chiní bakebo,
Israel jonibo ja mato texeabaon ea
ninkakanwe:
mato pikotamatianbira en mato
koirana iki;
ikoxonra en mato boá iki,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 mato yosiai kamánbira mato betan
ea jaskábires iti iki;
boxyonai kamánbira en mato
koiranti iki;
Enra mato jonia iki, itan jaskákinra
en mato bokín jeneyamai;
en tewanara mato koshi iti iki, itan
enra mato xabaati iki.
5 ¿Tsobéki maton ea ja keskáribi riki
ixon imati iki?
¿Tsoarin maton shinanna ea ja
keskáribi iti?
6 Jonibora jake icha oro itan icha
plata balanzanin toponxon meni-
misbo;
beoxon ja rabiti jato dios axontira
jaskara ati onan menikanai,
7 Jara iaxon bokanai;
jain jabiribi iti akanainkora akanai,
jatianra jainbiribi ikai, jainoaxa
jawetianbi koshiamai.
Akinnon ixon yokákin koshín saí
akanabira jato axonyamai,
masá tenekanaitian jato akintira
atipanyamake.
8 Nato shinankanwe, ocharesbó,
iresbireshamakanwe, akonkin
shinankanwe;
9 moatian jaskara winotabo shinan-
kanwe.
Ea riki Dios wetsara yamake;
eara Dios iki, tsoabira ebé senen
yamake.
10 Senentiainbi jaskara ikí kaira
peokootiainxonbi en yoikin peoai;
basibires iti ikenbira ikámatianbi
rama jaskara iki kaai en yoiai.
Enra yoike: En jaskara ati shinan-
nabora iti iki;
ja ati en yoiabora jatíbi en ati iki.
11 Bari pikotaiorikea westíora joni en
kenaara,
pimis tetébo joai keskati ocho-
keaxbi joti iki,
janra en ati shinannabo senenhati
iki.
Jaskatira ea yoyo ike, jaskarara en
ati iki,
ja en ati shinannabora,
en senenhati iki.
12 Ea ninkakanwe, ja ati yoiabi
ayosma jonibó,
maton shinan riki mato xabakaati
kikin ochóbires:
13 Jato xabakaamatira ochómatani
itiakin en akai;
en jato kishpinmatira moa basiamai,
moara ochóma iki.
Enra Jerusalén jonibo kishpinmati
iki,
Israel jonibo meranoaxa ea jakon
ninkakaati iki".

Ibon yonoti, maibotiibi
iká jonibaon joé keska

49 1 Ea ninkakanwe, aniparo kexá
ikábaon,
ochokea maibotiibi ikábaon en
yoiai netékainxon ninkakanwe:
Ibonra pikotamatianbi ea kenaa iki;
nokon titan poko meranbipari
ikenbira ja nokon jane iti yoia iki.
2 Kensho espada keská koshira nokon
joi imaa iki,
jawen mekenman panaxonra ea
jonea iki,
pia kensho keskára ea imaa iki,
jain benxoati jawen xaká meran
axon
pia ati keskáakinra ea koirana iki.
3 Neskáakinra ea yoia iki:
Israel miara nokon yonoti iki,
miibakeara ea koshi onankanti iki,
akin.
4 Jatianra en shinanna iki:
"Yankabiresa teebo en ake,
jawe akinmabira nokon koshi en
keyoa iki,
jakopi ati yamakenbira en aká iki",
ixon.
Ikon riki en akaira Ibon mekenman
iki,
ja en biti jawékira nokon Diossen
koshinko iki.
5 Nokon Ibo Diossenra jakonhakin ea
oinna iki,

janra ea koshi menia iki.
Ibonra nokon titan poko meranoabi ea jonia iki,
jawen yonoti iti, jaskaaxon
ja Israel, Jacobnin jonibo, jakiribi
já betanbi jato imanoxon,
6 janra neskara yoia iki:
"Nokon yonoti mia itira, Israel jonibo jakiribi jato tsinkiti kopíbichoma iki, jainoax ja
Israel jonibo mawáinnoax texeabo,
jakiribi jato beti kopíresma iki;
maibotiibi iká jonibaon joé keskara en mia imati iki,
nato main kikin ochó inonbi, jaskatax kishpinmati joi min bonon ixon", akinra aká iki.
7 Ja kopíaxon jato pikoai Ibo,
Israelnin Jakon Diossenra yoia iki,
ja akonbireskin noibatiakana jonibo,
ja wetsa mainmea jonibaon omisaibo,
koshi ixon akonbireskin inaaxon
jato yanka yonokanaibo;
"Jawetianki apobaon itan kikin
joni koshibaon mato oinkanai, jatianra
wenitax mato bebon beokanti iki,
ea Israelbaon Ibo, Jakon Diossenra mia katota iki,
jaskákinra ja ati yoiabo ixon en senenhati iki", akinra aká iki.

Jakiribi Jerusalén jemaati yoia

8 Ibonra yoia iki:
"Nokon noibamisti shinan en mato
oinmati nete nokóketianra,
en mia ninkáxona iki;
mato kishpinti nete nokóketianra,
en mato akinna iki.
Enra mia koirana iki,
mii meranxon ja senenhabekonti joi jonibo betan anoxon.
Jaskáaxon jakiribi min jato jemaakinon ixon,
ja ramiayonkana mai iboakin maton biti kopí,
9 ja xepokanabo maton yoiti kopí:
'Motara moa xabakaake' akin,
jainxon ja yamé meran ikábo:
'Neteori pikókanwe', akin maton yoiti kopí.
Jatíbi bai pataxa maton pasto nokoti iki,
jaorano inonbira tsoa jonibi jain jaama manan ikainbo,
ja wakan jawékiatibo maton nokoti iki.
10 Matora pikástima iki, nin nomitimaribi iki,
bari betan xananra mato tsokas atima iki,
mato noia ixon, en mato ioai kopí,
ja jene jokonainkobora en mato boti iki.
11 Mananbo xaranbira en westiora bai kepenti iki,
bai xankenbora en bochoati iki", akinra aká iki.
12 ¡Oinkanwe! Kikin ochokeaxbora bekanai:
Jatíribibora norteokeax joti iki,
wetsabora bari jikiaiokeax joti iki,
wetsabora Asuán mainmeax joti iki.
13 ¡Nai, benei saí iwe!
¡Mai, kikinni rarowe!
¡Mananbo, jakon shinanni saí ikanwe!
Ibonra jawen jonibo
jaton onis shinan tantimake,
masá tenekanaitianra jato noibake.
14 "Jerusalén jonibora neskata iki:
'Ibonra moa noa jeneke iki,
non Ibo Diossa non shinanbenoke iki'.
15 Ikaxbi ¿Ikiai iki tita jawen baken shinanbenoti iamax akiai moa noikin jenekin?
Ja tita shinanbenokenbira,
ea shinanbenotima iki.
16 Matora nokon mekenhain
toxkótimaakin wishaa keskábo iki,
min chikébora jatíbitian en oinke.
17 Jakiribi jan mia jemaibora ishtobires bokanai,

ja mia jabaon ras akanabo bebon-
bires ishtora bokanai;
jabaon mia keyokin ras akabora
moa bokanke.
18 Bewakeexon mia katemakin oinwe,
ointa jatíbira tsinkíkanai,
jaskataxa Jerusalénhain bekanai.
Ea Ibonra, jiria ixon akonkin en
yoiai jatíbi
jatora pené kikin kopí jawékibo
keská iti iki,
ja benoai ainbaon jan raoti keskára
mato iti iki.
19 Min maira keyokin jakonmakana
jawebiomabo iká iki,
ras akanara iká iki, maibichora iká
iki;
ikaxbi ramara min jonibo jain iti,
ichaira ikax min mai maxkoshoko
keská iti iki.
Jabaon mia ras akananibora moa
ochó ikanai.
20 Moa manota min shinanai
bakebaonra pabíkiainxonbi mia
yoiti iki:
'Nato mai nona itira maxko iki,
jain jati noa axonwe'.
21 Jatianra min shinan meran mia iti
iki:
'¿Tson nato bakebo ea meniarin?
Eara bakeoma iká iki,
bakeatira en atipanyamaa iki;
wetsanko bokanara, ea ochó iká
iki,
¿Tsonki jato ania iki?
Eabicho potakanara iká iki,
¿Jaweranoaxki bekana?' " iki.
22 Ibora neskata iki:
"Ninkakanwe, maibotiibi iká joni-
bora jaskara ati en jato yoiai;
jatian bekanti onantiakin en jato
yoiara,
min bake benbobo betan,
min bake ainbobo ikóxon, itan
iaxon bekanti iki.
23 Apobora maton onanpapabo iti iki,
apon bake ainbobora maton bakebo
koirannai iti iki.
Main bekepinon kamanra mii
bebon beokanti iki,
jainxonra min taenkonia maipoto
taxokanti iki.
Jatianra ikon riki ea Ibo ixon min
onanti iki,
jainoax eki koshiaibaonra ja bitin
keenai bikanti iki", ikira iká iki.
24 ¿Reteanankin jatoaresxon koshi
jonin bia jawékiki non ishtonbires
bibainti atipanti iki?
¿Iamax westíora xepokaata joni
akonbireskin jato
yonoai koshiibakeax jabati atipanti
iki?
25 Ibonra yoia iki:
"Ja koshi jonin jawen rawíbo
jato bichinabora bichinribikanti
atipanke,
jainoax joni koshi akonbireskin
yonomisnin biabora bichinkanti
atipanke.
Mibé join ikaibora ebetan iti iki;
enbira min bakebo xabaati iki.
26 Jan mia masá tenemaibora teaxon
jaton namibi en jato pimati iki,
jainxonra pae amai keskáakin
jaton jiminbi en jato paenmati iki.
Jaskáxonra jatíbi jonibaon onanti
iki".
Ea riki, Ibo, mia jan xabaai,
ea riki, Jacobnin chiní bakebaon
Kikin Koshi:
enra mato kopi kopiaxon jakiribi
mato bia iki.

50 1 Ibora neskata iki:
"¡Jonin jawen awin akai keskáa-
kin, maton tita Israel, en moa
potaa shinanyamakanwe,
iamax maton jato ribina iketian,
mato yanka yonokanon ikax
maton ea maroa shinanyamakanwe!
Ja maton maroara maton ochaa
kopi iká iki;
mato kikin yoitima iketianra maton
tita Israel moa en potaa iká iki.
2 ¿Jawekeskakinki, joxon en tsoabi
nokoyamaa iki?

¿Jawekeskakinki, en kenaa tsonbi
ea jen ayamabiresa iki?
¿Maton jisáki kopiaxon en mato
biríbati atipanyamaa iká iki?
¿En mato xabaati jisámaki iká iki?
Westíoraakinres en yoiatonra
aniparo tsosinti iki,
itan parobora jain jawebi xoxo-
yamai maibichores banéti iki,
yapabora nomin reteti iki,
jatianra onpax yamaketian
mawatax payókanti iki.
3 Naira en yamé mapomaa,
onískin wiso chopa sawekana keská
iti iki", ikira iká iki.

Ibon yonoti masá teneai meranbi jaki koshii jeneyamaa

4 Ibon yonotininra yoia iki:
"Paxkinnabo en jakon shinanma-
non ixon,
jakon joibaon axon en jato koshi
bimanon ixon.
Yamékiritiibira netékainxon jakon-
shamaanxon ninkatai ea imaa iki.
5 Ibonra jaskáaxon ati onan shinan
ea menia iki,
eara keenyamai iamaira
ea yoiti iká iki.
6 Pekáki maton ea rishkiaitianra en
mato amaresti iki,
itan nokon keni mexaitianra en
mato amaresti iki.
Mato eki shiroaitian, itan maton
ea toshbá
akaitianra ea oke bechitima iki.
7 Jan ea akinnaira Ibo iki:
jaskákinra eki shirokanaibi ea
chexayamai;
jaskatira shanka keska ea jainbi iki,
eara rabintima iki ixonra en
onanke.
8 Ja eonparana ikaira epatax iki:
¿Ja eki jakonmaiki tsoa iki?
¡Joi benxoati onan shinanya joniiba
kanón kawe!
¿Tsonki en jakonma aká yoikasai
ea akí jobanon?
9 Jan ea akinnaira Ibo iki;
¿Tsonki ea jakonmanin yointi iki?
jatíbi nokon rawíbora,
mansaman chopa piá ikai keskati
keyóti iki", ikira iká iki.

Jerusalén xabakaati yoia

52 1 Jishtenwe, Jerusalén jonibó,
jishtenwe, koshi shinan biwé;
Jerusalén, jakon jema,
kikin chopa sawewe,
ja ikon Dios ikonhayamaibora,
shinan kerás jonibo iki,
ja jemanra moa jikiwetsakantima
iki.
2 Weníwe, Jerusalén jonibó,
jan mato yakata mai poto peren
awe,
joni koshibo ikai yakátinin yaká-
kanwe,
Jerusalén jonibó, xepokana bake-
ranonbó,
mato teomakana jiwi moa pota-
kanwe, moa mato xabakata
onanti inon.
3 Ibonra yoia iki:
"Yanka yonoti mato bokanaitianra,
mato kopí jawe koríkibi en biama
iki;
jaskara ikenra jakiribi mato bikin
westíora koríkibi en menitima
iki.
4 Moatianra nokon jonibo Egiptonko
kaa iki,
wetsankonia joni ikaxbira jain
jakana iki;
japekáora jawe akáma ikenbi,
Asiriabaon jato masá tenemaa iki.
5 Jatian ramakan, ¿Ja en oinnaiki
jawe iki?
Nokon jonibora yankabires Babilo-
niain bokana iki.
Jato yosmaax, rabiti saí ikanai-
tianra ea sinati jenéyamai.
6 Ikaxbi netera nokóti jake,
jan noa yoyo akara non Ibo iki ixon,
ja nokon jonibaon akonkin onan-
kanti nete", akinra aká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

7 ¡Kikin metsá riki mai mató maxkaten,
ja jakon joi bei joai joni,
ja jakonshamanres jati joi yoiai,
jan xabakaati joi yoiai joni non nokotai oinna,
jatianra Jerusalén yoii neskatai: “Min Diossa apo iki”!
8 ¡Ninkáwe! Jonibaon paranan ikin jato koiranti min imaa sontárobora koshin saí ikai,
moa kananax raroira jatianbi saí ikanai,
Jerusalénhain Ibo jakiribi joai jaton beronbi oinnaxa ikanai.
9 ¡Kananax raroi saí ikanwe, ja texea Jerusalén jonibo,
Ibonra jawen jonibo jato noibake,
Jerusalén jonibora jato xabánapo pikoke!
10 Jatíbi maibotiibi iká jonibora Ibon jawen koshi jato oinmaa iki.
Non Diossen noa xabaara nato mainmeabaon, jatíxonbi onankanti iki.
11 ¡Pikókanwe, Babiloniainoax moa pikókanwe,
jawe kerás jawékibi meeyamakanwe,
Babiloniainoax moa pikókanwe!
¡Ja Ibon jawéki boaibo kerásyamakanwe!
12 Ikaxbira ishtonbires mato katima iki,
ja pikotira mato jabátima iki,
jaskara ikenra ja Ibon, ja Israelnin Diossen jatíbioxon mato panati iki.

Ibon yonotinin masá tenea itan jatoaresa

13 Ibonra yoia iki: “Ninkakanwe.
Nokon yonotinin akára jatíbi jakon pikóti iki,
jara aniakin shinankanai iti iki,
jakonman rabikanaira iti iki, itan ani koshira iti iki.
14 Jaskara ikenra icha joni jaon ratékanti iki,
jawen bemanan itan jawen yora oinkanara, kikin wetsaresibi iti iki,
jatíbira moa joni jisáma iti iki,
15 jaskáribiira ichabires wetsa maibotiibi iká jonibo ratékanti iki;
apobaonra, oinxonbi, jawe joibi yoikantima iki,
jaskara ikenra jawetianbi ninkáisma
jawéki oinxon oinkanti iki itan ninkákanti iki”, akinra aká iki.

53 1 ¿Ja non ninkataki tson ikonhati iki?
¿Tsoaki Ibon jawen koshi oinmaa iki?
2 Ibora keenai jawen yonoti jiwi maxo mai chorish ikenbi jawen taponbo chichó boax ikai keskati anitinin.
Metsáma itan penémara iká iki,
jawen jisára jawebi jaon keentima iki;
3 jonibaonra iresabires aká iki,
itan jaonra keenyamakana iki.
Masá tenei ikonbiresi chexakatai joni riki,
masá tenei axea riki.
Tsonbi ointi keskáma joni riki,
nonra iresabires aká iki,
jaakinra non shinanyamaa iki.
4 Jaskara ikenbira nonkaya ati ikenbi non masá tenetibo jan noa masá tenexonti iki,
nonakaya ja chexakatibo ikenbira noa tenexonti iki.
Diossen isinhakin xatea riki ixonra non shinanti iki,
masá tenemaxon, shinan namanbires imaara non shinanti iki.
5 Noa yoitima kopí chachikantira iká iki,
non jakonmabo kopí masá tenematira iká iki;
jawen rawíbaon masá tenemaketian
noa jakon tantishaman itira iká iki,
ja xateyonkana kopíra jan benxoti non nokoti iki.
6 Jatíbi noabora carnerobo ikai keskati manotabo iki,

westíorabaonra jaton keena
keskáres akai iki,
ikaxbira jatíbi non jakonmabo Ibon
jáki tsamanti iki.
7 Jakomayonkanara iti iki, ikaxbira
jato amaresi jawemabi shinanmeeti
iki,
jawebira yoyo itima iki,
jainxon carnero bake retetiain
bokanai keskáakinra bokanti iki,
jara netéresti iki, jawebira yoyo
itima iki,
carnero rani rapéstekana keská
riki.
8 Jawe jakonma akenmabira bokanti
iki,
jaonparanan ikaira tsoabi yamati
iki;
jakonma winoti kaai kopíra tsoabi
jawe iresaipanon iki ikantima iki.
Nato mainmeara mexakanti iki,
nokon jonibaon ocha kopíra
retekanti iki.
9 Jakonma jonibo pataxa maiakanti
iki,
onanxonbira jakonmabires shi-
nanya jonibo betan miinkanti iki,
jawetianbi eséki ramíkin jakonma
akáma ikenbira akanti iki,
jawetianbi jato paranni yoyo ikama
ikenbira akanti iki.
10 Ibora keena iki, masá tenemaxon
chexakaamatin.
Jatianra yoina akanai keskáakin
jaton ocha kopi
retekanon ikax, janbix menikaati
iki,
jawen jati netera basibires iti iki,
jatianra jawen chiní bakebo ointi
iki;
ja ati shinannabora Ibon já meran-
xon aká jakon pikóti iki.
11 Ichabires masá tenea pekáora jatíbi
jan senenhaa onanti iki,
jaskara ati onanaxa raroshaman
iti iki;
Ibon yonoti senén joninra ichabires
jato xabakaamati iki,
jaton jakonma aká kopíra masá
teneti iki.
12 Ja kopíra kikin jonibo ikainribi
inon ixon Diossen imati iki,
jatoaresai joni koshibo betanra iti
iki,
retekanon ikax janbix menikaata
kopí
itan jakonmabo xaran iká kopíra
jaskara iti iki,
ichabaon ochabo jakibicho tsamata
kopíra jaskara iti iki, ocharesbo
ixonira iti iki.

Jatíbitian noimis Dios

54 1 Bakeaisma itan bakeoma
ainbo, raroi sion ireswe;
mia bakeaisma koshin bewawe,
jaskara ikenra Ibo neskata iki:
"Ja potaa ainbora, benoya ainbo
bebonbires bake ichaya iti iki",
akinra aká iki.
2 Min peota aniawe,
mia ja naman jaa pepan rakéya-
makin peanwe,
risbibo nenkeakin pontenwe,
ja jiwi nichinabo kikinhakin
tasawe,
3 mekayao itan mexkaora pextin mai
min biti iki;
min chiní bakebaonra icha mai jato
bichinti iki,
ramatian tsoa jonibi jain jaama
mainkobora jemaabotankanti iki.
4 Rakéyamakanwe, matora osankanai
itima iki;
matokira shirokantima iki,
jawebi mato rabintira yamati iki.
Xontakotian rabinkatitaibora mato
shinanbenoti iki,
benomaatax atikoma jakonma
ikábora moa maton shinantima
iki,
5 jaskara ikenra jan mia joniatonin
awinhakin mia biti iki.
Jawen jane riki jatíbi atipana Ibo,
jan mia kopí kopiaxon jakiribi mia
biara Israelnin Jakon Dios iki,

jatiobi main Dios.
6 Westíora xontako awinhaxonbi
potakana keská itan tsokasara
mia iká iki,
ikaxbira min Diossen jakiribi mia
kenaa iki,
jainxonra mia yoiai:
7 "Jawetio basishokoresa en mia
jenea iki,
ikaxbira anibires noibamis ixonra
ebetan mia jakiribi biananamati
iki.
8 Ishtonbires sinataton imaara,
jawetio basishokores,
min ointimai ea joneta iki,
ikaxbira jatíbitian noimisti shinan-
man en mia noibaa iki".
Mia kopí kopiaxon jakiribi mia bia
Ibonra yoiai:
9 "Moa jenen ewan mai
mapowetsatima akonkin
pontekin en Noé yoini keskáakinra
rama en mia akonkin pontekin
yoiai,
mikira ea sináwetsatima iki,
mia jakiribi masá tenemakasira ea
itima iki.
10 Ani mananbo wetsanko taxkékenbi
itan
maxko mananbo reokookenbira en
mia noia shinan
wetsayamai, miibetan jakon tanti-
shaman
iti, itan en mibé senenhati shina-
nara jatíbitian iti iki.
Mion masá shinanai, Ibonra jaskara
yoike", akin.

Bená Jerusalén

11 ¡Jerusalénra jakonma winota jema
iki,
niweaba koshín ramiayona riki,
jan tanti shinan bimatira tsoabi
yamake!
Ninkakanwe. Min makánbora kikin
wisoshaman
makan azabache pekaten en
tsamanti iki,
mai meran iká jan xobo tewantira
makan zafiroki en ati iki,
12 min torrebora rubí makánbaon aká
iti iki,
itan xepótibora berilo makanbaon
aká iti iki,
jatíbi min chikébora metsá makán-
baon aká iti iki.
13 Min bakebora en onanmati iki;
jabora jatíbi kikin jakon ikanti iki.
14 Atikeskabiakin min jakon akáto-
ninra mia koshiati iki,
tsonbira mia masá tenematima iki,
jatianra mia rakétima iki,
kikinbiresi rakétininra mia jakonma
jakiribi shinanmatima iki.
15 Ja miibetan reteananaibora,
en jato raana itima iki,
ikaxbi jan mia akaibora min jatoa-
resti iki.
16 "Oinwe, ja yamin teetaira en jonia iki,
janra chii ketéai itan icha jan
reteananti jawékibo akai;
enbira ras amis joni jonia iki, jan
jato ras ati;
17 ikaxbi jan mia ras ati jawékira
tsonbi akáma iki.
Jatíbi jan min jakonma aká yoiai-
bora min jato netémati iki.
Ja ea akinnabo en jato meniti riki:
Wetsabo jatoareskanti".
Jan akonkin jaskara ati yoiaira Ibo
iki.

**Jawebi washiamakin
meniti ixon Ibon yoia**

55 1 Ibonra yoia iki:
"Jatíbi ja nomiaibo, onpax xeai
bekanwe;
ja koríkiomabo, neri bekanwe,
jawe kopímabi trigo bixon pikanwe;
kopiáxonmabi uva xeati itan leche
bikanwe.
2 ¿Jaweatiki jawékiatima jawéki
bikin maton koriki meniti iki?
¿Jaweatiki ja akáx potótima kopí
maton teexon bia koriki maton
meniti iki?

Jakonshamaankin ea ninkakanwe, jatianra jakon
jawékiatibo maton piti iki,
noe jawékibora maton piti iki.
3 Eiba bekanwe, rama netékainxon ninkakanwe,
ea ninkakanwe jatianra mato jati iki.
Jatíbitianra ja senenhati joi en mato betan ati iki,
jaskáaxonra ja David noixon axonti yoinibo en senenhati iki.
4 Ninkakanwe, maibotiibi iká jonibó.
Ea onanna ixon jato yoitira en David imaa iki,
jemabaon koshi iti itan jato axeanon ixonra en imaa iki.
5 Ninkakanwe. Jemabo ikainoa min onanama jonibora min kenati iki;
jemabo ikainoa moabi mia onanama
jonibora miiba boi ishtokanti iki,
jaskara ikenra ea, min Ibo, ja Israelnin Jakon Diossen jaskáakin mia
rabikanti en mia imaa iki", akinra aká iki.
6 "Ibo nokoti atikonpari iketian benakanwe,
ochómapari iketian kenakanwe.
7 Jakonma joninra jawen jakonma jeneti iki,
onanxonbi jakonmabires shinanai joninra
jawen jakonmabires shinanbo jeneti iki;
jakiribi Ibo rabii bekanwe,
jatianra jan mato noibati iki;
jakiribi non Dioski yoiti ikanwe,
akinmis ixonra jakonma aká ikenbi noa shinanxontima iki.
8 Nokon shinanra, matona keskáma iki,
jaskáakin en jawéki akaira maton akai keskáma iki.
9 Nai, mai mananhon iká keskatira,
nokon shinanbo itan jaskáakin
en jawéki akai jaskáribi iki,
jabora mato mananhonbires iki".
Jara ikonkon iki, ikira Ibo iká iki.
10 "Oi betan nibíra naikanmeax maannai,
jaskataxa jainribi moa boyamai,
jaskáyamakinra mai mechaai,
jain banati jakonhaxonra, xoxomai,
jaskáxonra ja banati berobo joniai,
jatianra ja piti yoabo jaai,
11 nokon kexakameax joi pikotai keskáriki,
jawe akámabira eiba jakiribi jotima iki,
ja atin ea kenaiparira ati iki,
ja ati yoiara senenhati iki.
12 Raroshamanra jainoax mato pikóti iki,
tantishaman shinanyara maton main jakiribi mato kati iki.
Mato oinnaxa, ani mananbo itan maxko mananbo raroi bewai senenbires saa ikanti iki,
jaskákanaitianra jatíbi xabain iká jiwibaon
jaton meken tash axonkanti iki.
13 Moxa jiwi zarzabo ititianbira pino jiwibo xoxoti iki,
moebo ititianbira, joa inin arrayanbo xoxoti iki;
jaskarabo ikenra Ibon jane rabikanti iki;
tsonbi ras atima, jatíbitianbires ja oinxon onantira iti iki".

Jaskáakinshaman ayunanti

58 1 Ibonra ea yoia iki:
"Rakéyamai kikin koshín saí iwe,
trompeta ati keskáakin
kikin koshín min joi pikowe;
jakonma aká kopí nokon jonibo notsinwe,
Israel jonibo jaton ocha kopí jato notsinwe.
2 Netetiibira ea benakanai,
nokon esé onanaxa raroshaman ikanai,
jakon akai jonibo keskáshamanra ikanai,

jainxonra nokon esébo jeneyama-
kanai;
jakon esébora ea yokákanai,
epatax ikáxa raroshaman ikanai,
3 jaskara ikaxbira, neskati yoyo ikanai:
'¿Jaweatiki Diossen oinnamabi non
ayunanai iki?
¿Jaweatiki jan noa shinannaimabi,
nonbi masá teneti iki?'
Ja ayunanti netenra jawékinin
mato maroai,
maton teemai jonibora maton masá
tenemai;
4 ja ayunanti netenra join iananani,
itan reteananibores mato ikai,
reteti keskáakinbores maton jato
timai.
Ayunanibi mato jaskataitianra,
maton oranaibo en ninkati atipan-
yamake.
5 ¿Maton shinanaki ayunankin maton
masá teneai,
itan tawa ikai keskati mato beotai,
jainoax xaxa chopa saweax
chiimapon mato rakataibo, nokon
keen iki?
¿Jarin ja maton 'ayunon', akin akai,
itan 'Ibon keenshaman nete'? iki
mato ikai.
6 Jaskarama riki.
Jaskara ayunonin ea keenai riki
neskara:
Cadena ati keskáakin, jaskara
atimabo moa ras ati,
jiwi teomaxon jan waka manexa
risbí choroti keskáakin;
jakonmabo moa choroti,
jakonmakinbires yonokanaibo,
xabaaxon,
jatíbi jan jato nexaa keská jawekibo
moa ras ati;
7 ja pikasaibo jato jawékiamati,
ja xobooma onitsapi joni min xobon
imati;
ja chopaoma joni chopa sawemati,
itan ja
mibé jonibo akinkin jeneyamawe.
8 Jatianra moa nete xabákin
penekan tenaa keskáshaman mia
iti iki,
itan min xatébora ishton benxoti iki.
Matora ponté iti iki,
itan koshi ixonra mia koirankin en
jenetima iki.
9 Jatianra min ea kenaa, en mia jen
ati iki;
en akinnon ikax ea yokati saí
ikaitianra,
en mia yoiti iki:
'Eara neno iki' akin.
Jato ramiaxon yonoti shinanbo
maton keyoketian,
wetsaboki mia jakonmai yoyo
iamaketian,
jato jakonma imai mia jaki
jansoi yoyo iamaketian,
10 pikasaibo pimai miabi teeketian,
jawékinin maxkáxon masá
teneaibo min akinketianra,
min ikábo, joekan tenai keská iti iki,
min otabora bariapan barin tenaa
keská iti iki.
11 Enra jeneyamakin mia jan kati yoiti
iki,
jain jawebi xoxoyamai mananman
iketianra, icha piti en mia meniti
iki,
en mia meniara min yora koshi
ikáx,
joa wai jakonhakin onpax
tachita keská mia iti iki,
jene jokonainko jawetianbi jene
maxkáyamai keskára mia iti iki.
12 Min jonibaonra, moatian xobo
moa payotabo jakiribi akanti iki,
jan xobo tewanti akáni moa pacha
baritiayabora jan tewantibo akanti
iki.
'Chiké paketa weninaibo',
'xobo payo benáaibo',
akinra min jonibo janekanti iki.

Tantiti nete yoii iká

13 Tantiti nete mekekanwe;
nokon jakon neten, kopí biti teebo
ayamakanwe.

Ja netera atibi jan Ibo rabiti
jakon nete iki,
ja netera iti jake raroanan Ibo shinanti netebiribi;
min jawékibiribi ayamakin jabichobiribi rabiwe,
min keena jawékibobiribi
benayamawe, itan ja axon kopí bitibo ayamawe.
14 Jaskáaxonra, eibakea
jan raroti min nokoti iki,
itan en imaara ja main jatoaresax joni koshi mia iti iki,
jatianra en imaa min reken papa Jacobnin
jawékibo jawen bake ixon biti tekikin biax mia raroti iki".
Ibonbira jaskara iti yoia iki.

Bená Jerusalén peneta

60 1 Weníwe Jerusalén jonibó, miara penekan rapoa iki,
min joéra nokóke, Ibon joékanra mia tenai.
2 Nato maira yamekan mapoa iki,
maibotiibi iká jonibora nai koin wison mapoa iki,
jaskara ikenbira Ibon joékan mia tenati iki,
itan jawen penekanra mia mapoti iki.
3 Maibotiibi iká jonibora ja joéori joti iki,
nete xabati penetai keská iketianra apobo jaki bekanti iki.
4 Bewakeexon, mia katemakin oinwe:
jatikaxbira tsinkitax miiba bekanai.
Min bakebora ochokeax bekanti iki;
min bake ainbobora ikóxon bekanti iki.
5 Ja bekanaitian oinnaxa
mia kikini raroti iki,
min shinanra raroshaman iti iki;
aniparo kexá iká jemankonia, itan maibotiibi iká
jonibaon kopí jawékibora
mia bexonkanti iki.
6 Madián itan Efánkonia icha joni
camellobaon peyakax beaira min jato ointi iki;
jatíbi Sabáinoabora,
oro betan incienso ininti papiabo bekanti iki,
bexonra Ibon ani jawéki aká kopí rabikanti iki.
7 Jatíbi Cedarhainoa carnerobora mina iti iki;
Nebaiotnin carnerobora jainxon atinkoxon
Ibo menikin min menoti iti iki,
ja min meniara jan keentishaman iti iki,
ja akátoninra jan jawen rabiti xobo bebonbires metsaati iki.
8 ¿Ja nai koin ikai keskati noyaiboki tsoabo iki,
ja xotóbo jawen xoboshokonko boai keskati boaiboki tsoabo iki?
9 Senenbires beai wapórobo riki,
Tarsissainoa wapóro rekenhaxa bekanai,
ochokeabi min bakebo beira ikanai,
jaton oroyabi itan jaton platayabira bekanai,
Ibo, Israelnin jakon Dios rabii beira ikanai,
janra mia kikin koshi imaa iki.
10 Wetsankonia jonibaonra min
makan chikébo jakiribi akanti iki,
jawen apobaonra mia jawéki axonkanti iki;
miki kikini sináxon Ibon mia masá tenemaa ixonbira,
rama jawen jakon shinanman mia noiba iki.
11 Min xepótibora jatíbitian kepenmeeta iti iki;
netén itan yamébira xepótima iki,
jatibiainoa kikin kopí
jawékibo mia bexonkanti kopí,
itan ja apobo jawen joniboya jikiti kopíra jaskara iti iki.
12 Jan mia jawéki axonyamai
jonibo jain iká maibora,
jatíbi jain jaaboyabiakin jato keyokanti iki.

13 Ibora Jerusalén jonibo yoii neskata iki:
“Líbanoainoa kikin kopí
jawékibora mia bexonkanti iki:
pino jiwibo, abeto jiwibo, cipres jiwibo,
ea rabiti xobo jabaon axon metsaatira iti iki,
jain nokon tae en akaira kikin jakon iti iki.
14 Mia masá tenemakatiaibaon
bakebora beax namanbires
shinanmeetax miibebon beokanti iki,
jatíbi jabaon mia iresabires
shinankatitaibora minaman chirankookanti iki,
jaskáxonra mia janekanti iki ‘Ibon jema, akin’,
‘Jerusalén Israelnin Jakon Diossena akin’.
15 Miara moa potakana itima iki,
omiskana itan miabichora moa mia itima iki,
jaskáyamaira en imaa jatíbitian rabikanai mia iti iki,
jaskara ikenra jatíbitianbires mia raroti iki.
16 Maibotiibi ikáinoa jonibaonra jaton
jakon kikin jawékiatibo mia menikanti iki,
jaton kikin kopí jawékibora,
apobaon mia bexonkanti iki;
jatianra ea Ibo riki mia jan
xabaai ixon min onanti iki,
ea riki jan Israel Koshia,
ja icha kopiaxon jakiribi mia bia.
17 Bronce meniamakinra, oro en mia meniti iki,
yami meniamakinra, plata en mia meniti iki,
jiwi meniamakinra, bronce en mia meniti iki,
makan meniamakinra, yami en mia meniti iki.
En imaara jawe iamai mia jakonshaman iti iki,
ponté shinanman mia jakon imabanon.
18 Min mainkora jato ramiakana sion
ikanai moa ninkáwetsatima iti iki,
jakiribira min mainko moa jan jawékibo ras axon keyoaibo yamati iki,
jaskáyamakinra min makan chikébo
‘Jan kishpinti’, akin, janekanti iki,
itan xepótibo ‘Rabiti’, akanti iki.
19 Netén jan mia joéntira barín mia maxkátima iki,
oxén yamé mia joéntininribira mia maxkátima iki,
jaskara ikenra ea, Ibo jatíbitian mia joénai iti iki;
ea, min Diossa, min pené iti iki.
20 Min barira jawetianbi yamétima iki,
min oxeribira nokatima iki,
jaskara ikenra ea, Ibo, jatíbitianbires min joé iti iki;
mia kachiankana onis netebora moa keyóti iki.
21 Jatíbi min jemameabora ikon jakon jonibo iti iki,
jatíbitianra jaton mai ibobo ikanti iki,
enbi banaa jiwi xoxo keskara ikanti iki,
nokon koshi jishtiakin jato oinmakin nokon
mekenmanbi en tee akára iti iki.
22 Nato tsamá kikin ichamashokora
warankabo kaiti iki;
nato kikinbires ichamashokora
kikinbires icha jonia mai iti iki.
Eara Ibo iki,
en imaa ikíra ishton,
jawen ititian iti iki”, ikira iká iki.

Israel kishpinmati yoia

61 1 Ibon yonotininra yoia iki:
“Ibon Shinanra emeran iki,
jawenabiribi iti Ibon ea imaa kopí;
eara raana iki onitsapibo jakon joi jato yoiti,
masá teneaibo jato tantimati,
xepokanabo moa pikóti jato yoiti,

xepó meran ikábo moa xabakaata
jato yoiti;
2 Ibon jawen jonibo noibai baritia
ikai jato yoiti,
itan Diossen jaton rawíbo kopixonai
nete jato yoiti.
Eara raana iki jatíbi masá shina-
naibo, jakon shinanmaxon jato
tantimati,
3 Jerusalénhainoabo shinan tsoka-
sabo,
chiimapo menititianbi westíora
maiti meniti,
itan onisi winiamai raronon ixon
jato yoiti,
masá shinani ratéyamakin ea rabii
bewati jato yoiti.
Jawen koshi jato oinmati kopí
Ibon banaa jiwi,
'Jatoaresai roble jiwibo',
akinra mato janekanti iki", akinra
aká iki.
4 Moatian jemabo ras akanabora
jakiribi maton ati iki,
moatian xobobo ras akanabora
jakiribi maton weninti iki,
ja ras akana jemabora jakiribi
maton benxoati iki.
5 Maton carnerobo, maton waibo,
maton uva waibo jan mato
koiranxonaibora wetsankonia
jonibo iti iki.
6 Jatianra mato janekanti iki, Ibon
sacerdotebo, itan
non Diossen yonotibo akin.
Wetsa maibotiibi iká jonibaon
jakon jawékibora noeshamanbo
maton
jawékiati iki, jatianra jaton
kopí jaweki penébaon mato raoti iki.
7 Nokon jonibaonra masá tenea iki,
jatoki jakonmai yoyo ikin itan jato
ramiakinra akonbireskana iki,
jakopíra jaton mainxon
icha kopí jawékibo biribaxonbi
bebonbiresibi bikanti iki,
jatianra jatíbitianbires rarokanti
iki.
8 Jaskara ikenra Ibon atikeskabiakin
ati noike,
jaskákinra yometsoti itan esekan
atima yoia ikenbi akai omisai.
Jan kopíakinra kikin senenshaman
mato meniti iki,
itan jatibitian itiakin, ja senenha-
bekonti joi jato betan ati iki.
9 Jaton chiní bakebora maibotiibi iká
jonibo xarameax jakon ninkaka-
taibo ikanti iki;
jatíbi jato oinnabaonra onankanti
iki,
nato jonibora Ibon jakonhakin
jato shinanxona jonibo iki, ikira
ikánti iki.
10 ¡Ibokira ikonshamani ea raroai!
Nokon Dioskira kikini ea beneai,
ea jan xabaa kopí,
¡Atikeskabiakin jatoaresai itira ea
imaa iki!
Eara wanoaitonin jawen maiti maia
keská iki,
iamax eara benoai ainbo jawen
kopí raotibaon raota keská iki.
11 Jaskara ikenra jiwi xoxobo mai
meranoax
jokonai keskáakin, itan joa wainko
joabo xoxoai keskáakin,
Ibon jawen jatoaresti koshi pikoti
iki,
jatianra jatíbi maibotiibi ikábaon
já rabii iti bewábaon bewakanti iki.

Diossen jawen rawíbo masá tenemai

63 1 Wetsanra yokata iki:
—¿Edomhainoa ani jema,
Bosráinoax,
joshinman pokoa chopa sawéya,
kikin jakonni raota,
jawen nia koshishaman onsábires
ja joaiki tsoa iki? —akin.
Ea riki, enra jatoareskanti jato yoiai,
eara jato kishpinmati koshia iki.
2 ¿Jawekopíki min sawea chopa,
uva jamata keská joshin iki?
3 Eabichora uva jamati jaon penita
iki,

tsonbira ea akinyamaa iki;
kikinni sináxonra nokon rawíbo en jamata iki,
bebonbires sinátax jaton peníxonra en jato jatoaresa iki,
jatianra jaton jimi nokon chopaki chaxata iki,
jaskáxonra jatíbi nokon chopa kerásaa iki.
4 Wetsa netén atikeskabiakin
non rawíbo atira en moa shinanna iki;
jatian nokon jonibo en jato
xabaatira senenti iki.
5 En oinnara, tsonbi ea akinti yama iká iki;
jan ea akinti tsoabi yamaketianra ea rateta iki.
Nokon ponyaman akinnara en jatoaresa iki,
itan kikini sinatatonra ea akinna iki.
6 Kikini sináxonra maibotiibi iká
jonibo en jatoaresa iki,
bebonbires sináxonra en jato ras aka iki,
jaton jimira main en baimaa iki.

Diossen Israel noibaa

7 Ibon noiara en mato yoikasai,
jatíbi jan noa axona iketianra já rabii ea bewakasai,
Israelnin rarebobo aniakin noiba iketian,
noibamis ixon, itan kikinbires noimis ixon aká iketian.
8 Janra yoia iki: "Jabora nokon jonibo iki,
ja bakebaonra ea parantima iki", akin.
Jaskáaxonra jan jato xabaa iki.
9 Jatíbi jaton masá teneainoa.
Wetsabo raanxonra ayamaa iki jato xabaakin;
Ibonbira jato aká iki.
Janra jato jokonmainoa pikoa iki, noimis itan akinmisti shinanya ixon,
jatora wenina iki, itan jatora ikota iki.
Jatíbitianra jaskara aká iki.
10 Ikaxbira Iboki yoitimakana iki,
jaskáxonra kikin jakon ikenbi sinámakana iki;
jatianra moa jaton rawí banetax,
jato betan reteanana iki.
11 Jabaonra ja moatian ikánibo, itan
Moiséssen jaskáaxon jawen jonibo xabaani shinannax yokákaakana iki:
"¿Dioski jawerano iki,
ja Moisés israelitabaon koshi,
jan Nilo paro shitamani?
¿Jaweranokayarin ja Moisés meran jawen jakon shinan jan aní,
12 ja jawen kikin atipana koshi Moisés betan imani,
jawen jonibo bebon jan aniparo napónbekon chopeni, jatíbitianbires ninkakaatai inoxon,
13 jan jato aniparo chichó rainsh imayamakin jato winómani,
tsoa jonibi jain jaama mananman kabayobo winotai keskáakin jato imani,
14 wakabo mai teshanpain ipakeai
keskáakin jan jato imaniki jawerano iki?"
Ibon shinanmanra jato boa iki.
Jaskáaxonra jawen jonibo jato boa iki,
jaskataxa ninkakaatai, itan
kikin jakon yoikanai iti nokoa iki.

Akinnon ixon Isaíassen Dios orana

15 Ibó, naikanxonbi oinwe,
kikinbires jakonshaman, itan penébires
mia jain jaa ikáinxonbi oinwe.
¿Min ani noimisti shinan,
itan min koshiki jawerano iki?
¿Min onísamisti shinanki jawerano iki?
¿Noa noibati min shinanki moa keyota?
16 ¡Miara non papa iki!

Abrahamman noa onankashamaabi, itan
Israelninribi noaakin shinanya-maibira,
Ibó, mia non papa iki;
mia riki jatíbitian, kopíaxon jakiribi noa jan biai.
17 ¿Ibó, jaweatiki non keena keskares akí janon ixon,
miki rakéyamai non jointi chorish iketian noa yoitimanon ixon min noa imai?
Min yonotibo noia kopí itan min katota jonibo noixon,
moa wetsaresibi shinanya noa imawe.
18 ¡Basimara min jakon jonibo mai ibo ikana iki!
Non rawíbaonra mia rabiti xobo, jaon peníxon jamayonkana iki.
19 Mia non koshi ixonbi, jawetianbi min ikinama keská riki noa,
noara jawetianbi min joni ikáma keská iká iki.

64 1 Nai chopetaanan mia jopainon riki,
mia neno iketian ani mananbo shakónon ikax,
2 chiikan zarza moxaya jiwibo menoa keská,
iamax onpax kobinmai keskára mia iti iki.
Jatianra min rawíbaon min jane onanti iki,
jainoax maibotiibi iká jonibora mii bebonmeax saki ikanti iki.
3 Non shinannama onsá jawékibo akáx,
mia joketianra,
mii bebonmeax ani mananbo shakota iki.
4 Jawetianbira non ninkatama iká iki,
itan non oinnamaribi iki,
mii pekáo wetsa dios jaxon,
jaki koshiaibo axonkin min aká keská,
jawékibo jan aká.
5 Raroshamaanan jakon akaibo, itan mia keenai ati shinanaibora min biai.
Noa ochaketianra mia sináke;
mia non sinámaara moa basi iki.
6 Jatíbi noabora shinan kerás jonibo iki;
jatíbi jakon jawéki non akábora,
kikin kerás chopa pakex keská kerás iki;
jatikaxbira pei choshi ikai keskati noa paketa iki,
esekan yoiai non ayamakenra, niwen jawéki akai keskáakin noa boai.
7 Jan mia yokákin oranaira tsoabi yamake,
min akinnon ikaxa tsoabi koshia-mai;
jaskákinra min noa jonéxona iki,
jainxonra non jakonma aká kopí min noa jenea iki.
8 Jaskara ikenbira, Ibó, mia non papa iki;
noara mapó keska iki, jan noa akaira mia iki;
¡Jatíbira miinshamanbi noa aká iki!
9 Ibó, iorai noki sináyamawe,
esekan yoiai non ayamaabo jatíbi-tian shinanyamawe.
¡Oinwe noara min jonibo iki!
10 Min jakon jemabora moa tsoa jonibi jain jaama manan maibicho baneke,
Jerusalénra moa jakonmaayonkana iki,
moa ras akana riki.
11 Non kikin xobo penébires,
non papabaon jainxon mia rabika-tikanaira,
chiikan menoxon moa ras aka iki.
¡Jatíbi iorai noa jan keenaira moa ras akana iki!
12 Ibó, jatian jatíbi neskarabo ikenbiki,
¿Min jawebi atima iki?
¿Jawe iamaiki mia netéresti iki,
jatianki kikinhakin min noa namanbires shinanmeemati iki?

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Yoitimataibo jakonma aká Ibon yoixona

65 1 Ibonra yoia iki:
"Jan ea jawebi yokatamabora eiba bekana iki;
jan ea benaamabaonra ea nokoa iki.
Jan ea kenaama jonibora en yoia iki:
'Eara neno iki, akin'.
2 Aabaikinra nokon meken en sanana iki,
yoitima jonibo, jakonmabires shinanni jaabo,
areskin jaton shinanbiribi akí jaabo, jato akinkasira ea iká iki;
3 ja jonibaonra beibaxon, onantibiresakin
jatíbitian ea ramiakin sinámakana iki;
joa baná ikainxonbora diosbo
axonkin yoina retexonkana iki,
jaskara ati ladrillo tsamana ikainxonbora
incienso ininti menoxonkana iki;
4 mawá miinkana xaranbora yakákana iki,
jainoax yamébora wetsankobo joneta ikana iki;
kochi namibo pikinra,
jaton kentíbaon ja jene kerás bochoakana iki.
5 Jabora neskata iki: 'Jainbi iwé, ea tii ayamawe;
min ea menitibira ea kikinbires iresama iki'.
Ja jonibora neten iibaiti chii tiritai keskábo iki;
chii koinman rekinki aká keskáakinra en jakonma teneai", ikira iká iki.

Bená nai itan bená mai

17 Ibonra yoia iki: "Oinkanwe,
bená nai itan bená maira en jonianoxiki.
Ja moa en aká winotara tsonbi jaakin jakiribi shinantima iki.
18 Ja en joniati iketian, jatíbitian kikin raro itan beneshaman ikanwe,
Enra jan rarotishaman Jerusalén jonianoxiki,
jain jaa jonibora raroshaman ikanti iki.
19 Eabira Jerusalén kopí raroti iki, itan
nokon jonibo kopíra en beneshaman shinanti iki.
Jainra masá tenei winikanai,
saí ikanaibo jakiribi moa ninkátima iti iki.
20 Jainra bakeshokobo pikota pekáo
ichama neteya mawáti yamati iki,
yosiboribira jatio basi jati senenhamabi mawáti yamati iki.
Pacha baritiayanix mawátira,
bakeranonpari ikaxbi mawata keská iti iki,
jatian pacha baritia nokoyamaara jaki jakonma nokota iti iki.
21 Jonibora xoboax jain jakanti iki,
uva jiwi banaxonra jawen bimi kokokanti iki.
22 Wetsan xoboaketianra wetsares jain jatima iki, jainxon
westíora jonin banaketianra wetsanbires jawékiatima iki.
Nokon jonibora icha baritia jati iki,
westiora jiwi jaaitio basi;
en katota jonibaonra jaton mekenman
teexon noeshamanbo jawékiakanti iki.
23 Yankabiresa teekantima iki,
ja iti senenamatianbira jaton bakebo mawátima iki,
ja Ibon jato jakon
shinanxonabaon chiní bakebo ikáx,
jainoax jabaon chiní bakebora jaskáribi ikanti iki.
24 Jabaon ea kenaamatianbira,
en jato ninkáti iki,
jabo yoyo iki senenamatianbira moa jato en ninkáti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

25 Pimis yoina itan carnerora pii
jainrabebires iti iki,
leónmanra waka benen akai
keskáakin xobi piti iki,
rononra mai jawékiati iki.
Nokon kikin jakon jatíbi manan-
manra
jakonma akai tsoabi yamati iki”,
akinra aká iki.
Ibonra jaskara yoike.

66 1 Ibonra yoia iki:
“Naira nokon ani yakáti iki,
maira ea jain takepiti iki.
¿Jaweranoki ea xoboaxonkanti
iki?
¿Jaweranoki jain tantii iti ea axon-
kanti iki?
2 ¡Enbira jatíbi ja jawékibo aká iki,
jaskataxa jabo jaai peokoota iki!
Ea, Ibonra, jaskara riki ixon yoike.
Ja onitsapi itan shinan meran masá
teneai joni,
ja nokon joiki yoiti ikaira en
akinnai”, iki ixonra yoia iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

JEREMÍAS

Israel itan Judá jonibo jakonmaitian jato eseti Jeremías kenaa

Jeremías janbix yoikaata

1 1 Hilcíasnin bake Jeremíasnin yoia joibo, itan jan aká jawékibo. Jeremías iki, ja Benjamín jonibaon main iká, Anatot jemamea ikon sacerdotebaon rarebo.
2 Ibonra Jeremías yoia iki, ja Amónman bake Josías, chonka kimisha baritia Judáin apo inontian.
3 Jainxonra yoiribia iki, ja Josíasnin bake Joacim, Judáin apo inontian, itan ja Josíasnin bake Sedequías, chonka westíora baritia pichika oxe kaman Judáin apo inontian. Ja iki ja Jerusalénhainoa jonibo yatanxon wetsanko jato bokanontian.

Jeremías Ibon kenaa

4 Eara Ibon yoia iki:
5 "En mia joniamatianbira, en mia katota iki; mia pikotamatianbira, nokona inon ixon en mia onantiaa iki; maibotiibi iká jonibaon ikon profeta itira en mia imaa iki", akin.
6 Jatianra en yoia iki: "¡Jawe ireskiaipanon Ibó! ¡Eara bakeranonyora ikax yoyo iti onanma iki!" akin.
7 Ikaxbira ea Ibon yoia iki:
"Eara bakeranonyora iki iamawe.
En mia kati yoiainko kaxonra,
en mia yoia joibo min jato yoiti jake.
8 Tsokibi rakéyamawe,
mia koirannira ea miibetan ikái.
Ea, Ibonra, jaskara yoiai", akin.
9 Jatianra nokon kexa tii axon, ea Ibon yoia iki:
10 "Nokon joira min kexain en akai.
Ramara ja apobo, itan ja maibotiibi ikábo,
jato yoiti koshiya en mia imai,
mexaxon, min jato poxanon ixon,
ras axon, min jato besheanon ixon,
itanribi jakiribi apakeribaxon,
min jato weninti kopí", akin.

Jeremíssen rabéakin namá keska meran oinna

11 "Ibonra ea yokata iki:
¿Jeremías jaweki min oinna?" akin.
"Enra oinke Almendro jiwi ponyan", akinra en aká iki.
12 "Jatianra ea yoia iki: Min yoiara ikon iki.
Jaskara ikenra, ja en yoia joibo senennon ixon en oinnai", akin.
13 Jawen rabé itínra Ibon ea yokata iki:
"¿Jaweki min oinna?" akin.
"Kentí kobinnaira en oinke,
norteokeax tanxatax, moa chikotibi", akinra en aká iki.
14 Jatianra Ibon ea yoia iki:
"Jatíbi nato main jaa jonibokira
jan masá téneti jakonmabires norteokeax jatoki chikoti iki.
15 Ea Ibonra, ikon yoiai,
ja norteorikea
jatíbi apobora en kenai.
Ja apobaonra bexon,
ja Jerusalén jikitiainbi
jaton ani yakatibo akanti iki,
jatíbi jan kateaketana makan chiké bebon,
itan jatíbi Judáin iká jemabo bebonra ikanti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 Ja ea jenea ocharesbo jato masá
tenematira koshi joi en pikoai,
jabaonra incienso ininti, wetsa diosbores
menoxonkana iki, itan ja rabiti
jatonbi akábores rabikana iki.
17 Ikaxbi minbiribi, koshiakin shinanwe;
katanwe, jatíbi ja ati en mia yoiabo jato yoitanwe.
Jatoki rakéyamawe, mia jaskaketianra,
jato bebonxon en mia saki imati iki.
18 Ramara koshiakin aká jema keská en mia imai,
yami witá keská,
bronce chiké keská,
Judá mainmea jatíbiainoa jonibaon
mia akaitian min jato kopínon ixon:
jawen apobo, jawen joni koshibo,
itan jawen sacerdotebo,
jainoax jatíbi ja mainmea jonibora min jato ati iki.
19 Jabora miibetan reteanankanti iki,
ikaxbira miaareskantima iki,
jaskara ikenra mia koiranti kopí ea mibé iti iki,
Ea, Ibonra jaskara ati en yoiai”, akinra ea aká iki.

Israelbo senenma iká

2 1 Eara Ibon yoia iki:
2 “Jerusalén jonibo yoitanwe;
jakonhakin ninkákanon ikax saí itanwe:
‘¡Ibonra jaskara yoiai!
Enra shinanai mato bake ranon inontian en yoia maton akonkin senenhakatiai,
awinhakin jato biti keskáakin
en mato biara maton ea noia iki,
jatianra jain jawebi xoxoyamai mananman ninontian
maton ea chibana iki,
ja main banaara jawebi xoxoyamai’
3 Israelra nokonabiribi iti en imaa iki,
nokon yoá kikin jakon en tsekaa keskára iká iki.
Wetsanbires jato ramiaketianra
en jato masá tenemaa iki,
jakonmabires jan masá tenetira en jatoki raana iki.
Ea, Ibonra onantiakin yoike”, akinra aká iki.
4 Jacobnin chiní bakebó, jatíbi Israelnin rarebobó, Ibon joi ninkakanwe.
5 Ibonra jato yoia iki:
“¿Jawe jakonma eibakea nokoaxki,
maton rekenbo eibakeax ochókana iki?
Jawemabi diosbo rabikin peoaxa,
jatonbinix jawemabi banékana iki.
6 Egiptonkonia en jato pikoa ikenbira,
ea benati shinanyamakana iki,
jain jawebi xoxoyamai mananmanra en jato boá iki,
mai manxan itan ketóbiresa iká iki,
jain onpax yama, kikin onsára iká iki,
ja maira tsoabi jain jaama iká iki,
jainra tsoabi winóyamaa iki.
7 Nato mai jakonhainra en jato bea iki,
jainoa yoá jawékiakanon ixon,
itan jaton aká kikin jakon yoábo jawékiakanti kopí.
Ikaxbira bexon nokon mai jaskátima ikenbi maton mekeyamaa iki,
jaskáaxonra nokona ikenbi ja maiki maton ea kerásmaa iki.
8 Sacerdotebaonra ea benayamaa iki,
jato esé onanmai nokon jonibaonra
ea onankashamakana iki,
joni koshibora eki yoitimaa iki,
jatianra profetabo ikonma dios Baalnin janenkores yoyo ikana iki,
jatianra ja rabiti jatonbi aká jawemabi ikenbi jares rabikana iki”, akin.
9 Jaskara ikenra, Ibon yoia iki:
“Ramara ja matoyabi maton bakebo, itan
maton bababaon jakonma akábo yoixonkin en peoai.

10 Ja bari jikiaiori iká nasinkobo kaxon ointankanwe;
jan akonkin ointi Cedarhain joni raankanwe,
abanon ikonrin ixon oinkin,
11 ikon Dios onanma mainmea jonibaon jaton diosbo jenexon wetsa bikana.
¡Jaton diosbo ikonmabo ikenbira wetsabo chibanyamakanai!
Ikaxbira nokon jonibaon ea jenea iki,
ea koshi ikenbi,
ja rabiti akana jawemabi ikenbira
ja chibankin ea jenekana iki.
12 ¡Jaskara iken, ratéwe, naiká!
¡Kikinni raketi saki iwe!
Ea, Ibonra, onantiankin yoike”, akin.
13 “Nokon jonibora rabé rabeti ochakana iki:
eara jenekana iki, jan jati onpax
jokonai keská ikenbi,
jaskáaxonra jain onpax ati jatonbi akana iki,
jara pozo toeta ikax jain onpax banéyamai”.

Senenma iká kopí Israelnin masá tenea

14 Ibonra yoia iki: “Israel jonibora yanka yonokaataima iki;
jabora yanka yonokanti pikotama iki
Jaskara ikenki.
¿Jaweati, maton rawibaon maton jawéki mato bichinnai?
15 ¿Jaweakiki jato akí,
mato leónbo koshin keotai keskatai?
Jaton maira jawebioma maton banémaa iki;
jaton jemabora maton ketea iki,
jatianra tsoabi jain moa banéyamaa iki.
16 Egiptonkonia Menfis betan Tafnes ikainoa
sontárobaonra matoaresxon mato rabinhakana iki,
maxtanhai keskáakinra mato akana iki.
17 Ea jenea kopíra mato jaskara winota iki,
ea maton Ibo Dios ixon,
jaskati jati en mato onanmaa ikenbi.
18 Jatianra ramaki ¿Jawe jakon maton biai
ja Egiptonko Nilo onpax xeai kaxon?
¿Jawe jakonki maton akai, Asiriain Éufrates onpax xeai kaxon?
19 Maton jakonma akátoninbira, mato masá tenemati iki,
ja ebé ixon ati senenhayamaa ixonra,
maton masá teneti iki.
Shinankanwe, jaskara jakonma, itan masá shinanti riki,
eakaya maton Ibo Dios ikenbi, rabiamakin maton ea jenea, iki ixon mato oinnon.
Ea jatíbi atipana Ibonra jaskara yoike”, akin.

Israel yoitimaa

20 Ibonra yoia iki: “Mato eki yoitimaara moa basi iki,
eki yoiti itinra mato keenyamaa iki.
Matonra ea yoia iki: ‘Mia tee axontininra ea keenyamai’.
Jatíbi mató keyábotiibi,
itan jatíbi jiwi ichashaman peia namanmeaxa mia teakaata iki.
21 Jakonshaman uva jiwi banai keskáakin en mato akára,
kikinbires jakon uva bero xoxo keska mato iká iki.
¡Ikaxbira mato bebonbires jakonma ike,
matorin ixonra moa en mato onanyamake!
22 Ikonbiresi mato lejianin chokitabi,
itan jatíbi ja mato kenaiti jabónman mato ikábira,
ebebon maton ochan kerás jareske.
Ea, Ibonra, onantiakin yoike.

23 ¿Jawekeskaxonki maton yoiti iki: ‘Noara
ochaama iki, ikonma diosboribira non rabiamaa iki ixon’?
Shinankanwe mai teshanpainxon maton akáboki jawekeska iká iki,
jatíbi ja maton akábo shinankanwe,
matora camello awin jawen tae
chorishin jatíbiain ishtoi kawantanai keská iká iki;
24 ináma burro awin jawen keen shinan akáx nii meran kawantani
paxkinxon koshín joinhatanai keskára mato iká iki.
Ja ikasaitianra tsonbi bechiteti atipanyamake.
Jawen benen benaara paxkinyamai,
jatíbitianra ja ikasaitian ati iki.
25 ¡Israelbo, zapatooma ishtokin maton tae ramiayamakanwe,
nomiira mato tetaraxnake!
Ikaxbira maton ea yoia iki:
‘Ikáma, ikonma diosbo rabikin jenetira atikomabires iki;
wetsabaon ikonma diosbora non noike, nonra rabikin jeneyamai’, akin.

Atibi Israel masá tenemati

26 Yometso merakana rabinnai keskatira,
Israel rabinti iki, apobo, joni koshibo,
sacerdotebo, profetabo itan jatíbi jonibora rabinkanti iki;
27 matonra jiwi yoiai: ‘Miara nokon papa iki’, akin,
itan makanbiribi maton yoiai: ‘Miara nokon tita iki’, akin.
Eki jakonmai yoyo ikinra, maton ea ninkáyamaa iki,
Jaskara ikaxbira, onsá oinxon maton ea yoiai:
‘¡Noa akinniwe!’ iki.
28 Judá jonibó, ¿Ja matonbi aká diosboki jawerano iki?
¡Maton diosbora maton jematii icharibi iki!
¡Jaskara iken jabo bebánon,
rabintibires jakonmain
mato pakéketianki mato akinti atipana ixon non oinnon!

Judá jonibaon atibi masá teneti Diossen yoia

29 ¿Jatíbi mato eki yoitimaa ixonki,
jawe jakonma en aká maton ea yoixonti iki?
Ea, Ibonra, onantiakin yoike.
30 Yankabiresa maton bakebo reteanantiain en jato mawámaa iki,
jaskákin en jato onanmakasabira axeyamakana iki.
León siná keskabo ixonra, maton profetabo matonbi retea iki.
31 Ramatian jaa jonibo ixon,
matonribi Ibon joi netékainxon ninkákanwe:
Israelbo, ¿Matonaki ea, jain jawebi xoxoyamai manan keska jain tsoa jatima iká iki?,
¿Ja mainki ota iká iki?
Nokon jonibó, ¿Jawe akiki mato yoyo ikai:
Noara moa xabakaatabo iki; jawetianbira mia non rabiwetsayamai iki mato ikai?
32 ¿Ainboki benonontian saweni jawen metsá
pené jakon, itan jan raotibaon shinanbenoti iki?
Jaskara ikenbira, nokon jonibo,
ikonbiresi eon shinanbenokana iki.
33 ¡Matora jaskaxon joni
nokoti onanshaman iki!
¡Matora jakonmanin axekanainko jato axeai ainbo iki!
34 Jawebiomabaon itan jakonma akamabaon
jimin akára maton chopa tishibires iki,
ja jonibaon jakonma akaira jawetianbi
rátereskin maton nokoama iki.
35 Ikaxbi jatíbi jaskara ikenbira maton yoiai:

‘Nonra jakonma akáma iki.
Diossa eki sinatama iki ixon’.
Jaskara ikenra, noara ochaama iki ixon maton yoiboresaitian,
jakonmaanoxon maton akábo en mato yoixonti iki.
36 ¿Jaweatiki jaskara ati maton shinanabo jenexon ishtonbires maton wetsa keska shinanna?
Asiriabaon mato akinyamani keskáakinra, Egiptobaon mato akintima iki.
37 Jatianra Egiptonkoniax kikinbiresi rabina mato jakiribi joti iki,
jaskara ikenra ja mato jaki koshiaibaon ea keenyamaa iki,
jatianra jabetan ixon jawekopíbi maton bitima iki”, akin.

Israelbo yoitimaa

6 16 Ibonra jawen jonibo yoia iki:
“Baibotiibi chankáxon oinkanwe,
yokákakanwe moatian jakátiai keskáki mato jati iki ixon,
bebon jakon axonra;
maton jakon nokoti iki”, akin;
Ikaxbi jabora neskata iki:
“Noara min yoia keskati jayamai”, iki.
17 Jatianra Ibon, jato koiranti sontárobo imaxon,
jawen jonibo yoia iki:
“Ja onsá ikai onanti en mato axona tsararan ikaitian ninkákanwe”, akinbo.
Ikaxbira jonibo neskata iki:
“Yoiti itinra noa keenyamai”, ikibo.
18 Jaskara ikenra Ibon yoia iki:
“Maibotiibixon, ninkakanwe,
jaskara nokon jonibo winoti kaai onankanwe.
19 Ninkáwe, maiká:
Enbira joniboki jakonma jawéki bemai
jakonmabires anoxon shinankana kopí;
nokon joi jawebi ninkákashamakana iken,
itan nokon esé omiskana kopí.
20 ¿Jaweatiki Sabáinoa incienso, itan ja ochó mainmea inín jiwibo maton ea bexonai?
Ja yoinabo retexon maton keyokin menoatoninra ea raroyamai,
wetsa yoinabo maton ea retexonaitoninribira ea keenyamai”, ikira iká iki.
21 Jakopíra, Ibo neskata iki:
“En amaara maton rawíbaon reteanankin matoareskanti iki.
Papabo itan bakebo, jato patax ikábo, itan jato
jabé raenanaibora jatíbi mawákanti iki”, ikira iká iki.

Norteorixon peoxon Israelbo mai bichinkaskana

22 Ibonra yoia iki:
Ninkakanwe. “Kikinbires koshi sontárobora ochó mainmeax
norteorikeax benox benxokaakanai.
23 Jabora kanóti, itan espada tsomáyabo moa ikanai;
jabora jato ramiaibo iki, noibamismabo;
ja koshín saí ikanara iká iki aniparo xoo ikai keská,
jatianra kabáyonin peyakaaxbo bokanai.
Moa Jerusalén jonibo betan reteanantiresa ikanai”, akin.
24 Jatianra Jerusalén jonibo neskákana iki:
“Nokira joi nokóke, jatianra
kikínbiresi raketi noa koshi keyoke,
noara onisi chexakatai
ainbo bakeni ikai keskati.
25 ¡Xabain boyamakanwe,
bainkoboribi niamakanwe!
¡Non rawíbora moa amistires ikanai;
jatíbiainra onsá iki!” ikibo.
26 ¡Nokon jonibo chexakaati oniskin, xaxa chopa sawekanwe,
chiimapon tarameekanwe,
onísti chopa saweax

chexakaati winikanwe.
Jabicho min bake mawáketian ikai keskati;
jaskara ikenra jan noa keyotibo moa joti ochóma iki!
27 Ibonra ea yoia iki: “Enra mia yoiai nokon
jonibo min jato tananon ixon. Jaton ikabo, kikinhakin min jato onanti kopí”, akin.
28 Ibó, jatíbi jonibora, kikínbires yoitimabo iki;
ja jonibora jatoki jansokin joi yoiaibo iki, itan jaton shinan moa ramitabo iki;
bebonbires ramitabo ikaxa, jabo bronce betan yami keska iki.
29 Jan niwe xoon atin koshin,
chii xoon akára plomo charatai.
Jakonma akaibo yamatiakin imakasi itira yankabires iki.
30 Jaskara kopíra “plata tsimes”, akin, janekanti iki,
jaskákinra mia, Ibon, min jato potaa iki.

Jeremíasnin jainxon rabiti xobonkoxon joi yoia

7 1 Jeremíassa Ibon yoia iki:
2 “Nokon xobo xepikotinko chankáxon jato joi yoiwe: jatíbi Judá jonibo, jatíbi nato xepikotinko ea rabii weitaibo, nato joi ninkakanwe,
3 ninkákanwe, jara jatíbi atipana Ibo, Israelnin Dios iki: ‘Maton tee akaibo itan maton ikábo benxoaboreskanwe, jatianra nato main en mato jamaboresti iki.
4 Parankin mato yoii neskataibo ikonhayamakanwe: ¡Neno riki Ibon xobo, neno riki Ibon xobo! iki ikaibo.
5 Itiki maton ikábo, itan maton tee akaibo mato jakoni, itan itikeskatibi jakon wetsabo betan mato ikí;
6 jainoax wetsankoniax joa jonibo, kachianabo, benomaatabo moa jato ramiayamakin, itan jakonma akáma ikenbi nenonxon moa jato reteyamakin, jainxon matonbinix jan ramíti wetsa diosbo moa rabikin jenekin,
7 jatianra ja maton reken papabo jatíbitian nato main janon ixon en jato meniainko, en mato jamaboresti iki.
8 Ninkakanwe. Matora janso joiboki koshiai mato jawebi akinyamainbi.
9 Matora yometsoai, retemisai, wanoyanixbi teamisai, ikonma ikenbira jansoi mato ikon riki ikai, matonra Baal incienso ininti menoxonai, mato onannama diosbora maton rabiai,
10 jaskara ikaxbira ea iboamakana xobonko mato ebebon joai. Jainoaxa ea jawebi winóyamai ixonra mato shinannai; ja en teneyamai jakonma jawékibo aborestira maton shinanai.
11 ¿Jabaonkayaki shinanai ea iboamakana nokon xobo yometsobaon kini keskáakin ati? Jatíbi nato jawékibora en oinke. Ea, Ibonbira, onantiakin yoike.
12 Nokon xobonko Siló ikain katanwe, jara jain iti reken japari en katota iki, itan oinkanwe nokon joni Israelbo jaton jakonma aká kopí en aká.
13 Aribaxonbi aríbakin akinra en maton ikábo yoia iki, eki yoiti itinra mato keenyamaa iki, itan jawebira maton ea yoiamaa iki. Ea, Ibonra, onantiakin en yoike.
14 Jakopíra, ja Silonkonia xobo aká keskaribiakin, ja ea iboamakana xobo en akai, jara en mato menia iká iki, jainoax maton rekenboribira en menia iká iki, jakira mato ikoni koshiai iki.
15 Ebebonmeara moa en mato potati iki, ja Efraínman chiní bakebo maton wetsabo, moatian en aní keskáribiakin’.

Israel jonibaon joi senenhayamaa

16 Mia, Jeremíassen, nato jonibo kopí oranyamawe, jato kopi yokákin ea teayamawe, enra mia ninkáxontima iki.
17 ¿Minki oinyamai Judá jemanko itan Jerusalén callenko neskara jawékibo akanai?
18 Bakebaonra karo tsinkiai, papabaon chii keteara tiritai, jainxon ainbobaonra

harina torta ati meinnai jaskáxonra diossa menikanai jawen jane naikanmea reina. Jaskáribiaxonbira wetsa diosbores uva xeati menikin ea sinámakanai.

19 Ikaxbi ea jakonma shinanmakaskinbira jatonbinix jakonmakanai, jaskatira jatonbinix rabinkanai. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

20 Jakopíra ea Ibon, ikonshaman yoiai, nato neno iká jonibokira nokon siná en jatoki pakeai, yoinaboki, niiboki, waiboki itan baná bero tsekatiboki. Chii tiri keská ikaxa nokatima iki", ikira iká iki.

21 Jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Diossa, jonibo akí neskata iki: "Jatíbi yoinabo menikin jatiobi keyokin menokanwe jainxon yoinabo menokin jatíribi bixon ja nami pikanwe.

22 Ikaxbira maton rekenbo Egiptonkonia en pikonontian, jaskáakin keyokin yoinabo menoti itan jaskáakin yoina keyokin menotimabo jawebi en jato yoiamaa iki.

23 Ikaxbira neskarares en mato yoia iki, nokon joi ea ninkáxonkanon ixon; jaskara ikenra Dios ea iti iki, jaskataxa nokon jonibo mato iti iki. Itan en jato jaskara iti yoia keskati ikanti, jaskatax jakon ikantira iká iki.

24 Ikaxbi eki yoitimakin jawebi ea ninkáxonkashamakana iki, jaskáyamakinra ikonbires yoitima ikax jaton shinan jakonma ixon jakonmaori jato boá iki. Ea rabititianbira eki jakonmai yoyo ikana iki.

25 Reken papabo Egiptonkoniax pikonontianbira ramakamanbi en mato chibanmakin en mato raana iki jatíbi mato nokon yonoti profetabo.

26 Ikaxbira mato eki yoitimakin jawebi maton ea ninkáxonkashamaa iki, jaskara ikaxa maton reken papabo iní winobainbires ikax mato kikinbires chorishbo iká iki.

27 Jeremías, mia ninkáyamakanabi, jatíbi jawéki jato yoiwe, mia jen ayamakanabi saí iwe.

28 Jato yoiwe: 'Nato mainmeabora jaton Ibo Dioski yoitimaibo iki, jaton jakonmabo yoixontinra keenyamakanai. Matonra akonbireskin jenea iki, mato betan jaskara ati en shinanna joira maton senenhayama iki' ", ikira iká iki.

Ikonma dios Jerusalénhainxon rabikana

29 ¡Jerusalén jonibó, maton masá shinanai onanti inon ixon maxkoroxon maton boo potakanwe! ¡Tsoa jonibi jain jayamai matokameax onisi bewakanwe! Jaskara ikenra Ibo maton joniboki sinata iki. Jaskatira jaton keenyamaa iki itan jato jenea iki.

30 Ibonra onantiakin yoia iki: "Ikonbiresi ea keenyamai jawékira Judá jonibaon ake: Ea iboamakana rabiti xobonkora ea keenyamai ja rabiti aká jawékibo maton ake, ja meké jawékira maton ramiake.

31 Mai teshanpa Ben-hinomhain Tófelhain makan tsamanxonkanara iká iki, jain jaton benbo bakebo itan ainbo bakebo perakanxon menoti akanara iká iki, jaskara akanon ixonra en jato yoiama iki, enra jaskara shinanamabobi iká iki.

32 Jakopíra eabi, Ibo ixon, onantiakin en yoike ja nete nokóketianra moa janeyamanox ikanai Tófel, akin itan Ben-hinon akin, jainoax reteanankana teshanpa akinra rama janenox ikanai ja Ben-hinon teshanpa. Jatianra mawábo jain miinti yamaketian Tófelhain miinkanti iki.

33 Ja mawata jonibaon yorabora pimis tetébo betan yoina sinábaon piaitian tsonbi ibintima iki.

34 Enra ati iki Jerusalén callenko itan Judá jemanko fiesta akí bewatibo, raroi bewatibo itan wanoi bewatibo keyokin, jatíbi mainkora tsoa jonibi jain jatima iti iki", ikira iká iki.

Jeremías jawen jonibo kopí chexakaata

9 10 "Mananbaon kaax winitankanwe, itan ishi iitankanwe,
pastonkobo kaax chexakaati onisi bewatankanwe,
moara menóke tsoabira jain winóyamai;

waka maan ikai ninkátibira moa yamake,
noyai yoinaboyabira siná yoinabo moa jabati bokanke.
11 Makan tsamata keská itiakinra en Jerusalén imai,
chacal yoinabo jain jonetai itiakin;
Judá jemabora jain jawebi yamatiakin en imai,
jatianra jain jonibo yamati iki”, ikira iká iki.
12 ¿Tsoarin ja kikin onan shinanya, neskara jawéki onanti? Tsoabira yamake. ¿Tsoaki Ibon onanma iki, neskara jawékibo noa jakonshamanhakin yoiti? Tsoabira akáma iki. ¿Jawekopíki nato mai moa ras aka, tsoabi jain winoti atipanyamaa, jain jawebi xoxoyamai manan choshi keská iki?
13 Jatianra Ibon yoia iki: “Jatíbi nato jawékibora winota iki, en onanma jawékibo israelitabaon jenekana kopí; eki yoitimakinra, ja en ati yoiabo atitianbi ayamakana iki.
14 Jaton shinan jakonmanin imaara, ikonma diosbo rabikana iki, jaton reken papabaon jato onanmaa keskákin.
15 Jakopíra ea jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Dios ixon en yoike: Enra mato pimai kikinbires moka jawéki, itan mawáti raoya onpaxa en mato xeamai.
16 Matonbi itan maton papabaonbi onanama maibotiibira jatíribibo en mato janbismai; maton rawíbora en mato chibanmati iki, mato wetsa tsamára mato betan reteanankin mato keyokanti iki, westíorabi texeyamai kamanra mato akanti iki”, ikira iká iki.

Jerusalénhainoax onisi winiananbi yoyo ikana

17 Jatíbi atipana Ibonra yoia iki:
“¡Ninkakanwe! Onisi yoyo iananbi winiti
onanshaman ainbobo kenakanwe”, ikira iká iki.
18 ¡Ishton bebákanon, jatianra noa kopi onisi yoyo iananbi winikanti iki;
non beronkobo noa beon bochomaxonbakanon,
jatianra non bero kabichibo onisi winii beon meranbires iti iki!
19 Jerusalénhainoax chexakaati sion ikaira nokibi nokotai:
¡Jawe ireskiai, jawekeskatiki ras ikax jawebioma noa baneta!,
¡Jawekeskatiki rabinkin masá tenetiain noa nokota!
Non maira non jenebainti jake,
noa jain jatibora moa keyota iki.
20 Ibon joi, ninkakanwe ainbobó,
jawen joi yoiai netékainxon ninkakanwe.
Maton bake ainbobo jaskati winiti axeakanwe,
itan mato betan raenanaibora, onisi bewati maton axeati iki:
21 “Non xobobaonra mawá jikike,
non apobaon xobo ikainbora nokóke;
callemea bakebora jato reteke,
plazainoa bakeranonbora reteke.
22 Joni mawatabora tipibainke,
nii xabá ikain yoinabo poia keská, itan
ja baná tsekai joni pekáo trigo bimi maanna,
moa tsonbi biamai keská”.
Ea Ibonra jaskara yoike.
23 Ibonra yoia iki:
“Ja onan jonira jawen onanman rabítima iki,
ja koshi jonira jawen atipana koshin rabítima iki,
ja kopí jawéki ichayara jawékinin rabítima iki.
24 Ja rabítinin keenaibora,
ea onannaton rabíkanti iki,
itan ea riki Ibo ixon onannaton iti iki,
nato netenxonra noixon en akai, atikeskabiakin
itan pontéres, jaskarara nokon keen iki,
Ea, Ibonra onantiankin yoike”, ikira iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Oi beyamaitian kikinni choshia

14 1 Jawékibo choshiaitianra, Ibon
Jeremías, yoia iki:
2 "Judá jonibora onisi winiai,
ja jemamea jonibora onitsapikin
meskó shinanni ikanai,
jonibora main tipiabo ikanai.
Shinan meran chexakaatira Jerusa-
lén jonibo saí ikanai.
3 Icha jawékia jonibaonra jaton
yonotibo onpax biti jato raanke;
jabora jain onpax atinko bokanke,
ixonbira nokoyamakanke,
jaweomara jaton chomo bekanai,
ja bikasaira biamakanke,
itan kikinni rabinnaxa,
mapota ikanai.
4 Wain teetaibaonra ja bikasai biama-
kanke,
itan rabini mapotara ikanai,
oi yamaax
mai chorish iketian,
5 nii meranoa chaxobaonra pikó
benabi,
jaton bakebo jeneke,
jaskara ikenra ja piti xobi yamake.
6 Tsoa jonibi jain jaama mai mato-
kanra,
inaatima asnobo chankáke;
jainxonra chacal yoinabaon akai
keskáakin koshin niwe joinnai;
jaskara ikenra ja piti pasto yama-
ketian
jawen bero koinnai", ikira iká iki.

Jonibo kopí profetanin Ibo orana

7 ¡Ibó, non ochabo akátoninbi noa
jakonmaakin yoiainbi,
min jane jakon ninkakaamawe!
Ichabiresira noa miibetan senenma
iká iki,
noara miki ochaa iki.
8 Israelbora mion manata iki,
atikoma nete nokoketianra min noa
xabaai,
¿Jawekeskatiki wetsankonia joni
joax ikai
keskatires nato main mia ikai,
westíora joni ochó kaai yamébi-
chores ikai keskati?
9 ¿Jawekopíki joni moa shinan ramita
keska ikáx,
westiora reteananti onan jonin
jato akinti atipanyamaa keská
mia ikai?
Ikaxbi, Ibó, miara noo xaran iki,
jatíxonbira onankanke noara min
jonibo iki;
¡Noa jeneyamawe!
10 Ibora Israel jonibo yoii neskata
iki: "Nato jonibora eki yoiti ititianbi
jaton keena keskáres akanai, jatíbi-
tian wetsankobo boantantinin keenra
ikana iki. Jakopíra jakonshamanhakin
en jato oinyamai. Ramara jaton ocha
akábo shinanxon en jato shinanmai,
itan jaweati maton jaskarabo akárin
ixon en mato yokáti iki", akinra aká iki.
11 Ibonra ea yoia iki: "Nato jonibo
jakonti kopí, yokákin ea teayamawe.
12 Ichabiresakin ayunanxon maton
ea yokákenbira, en mato ninkáxon-
yamai; ichabiresakin yoinabo jatiobi
keyokin maton ea menoxonkenbi itan
baná berobo maton ea bexonken-
bira, jakonhaxon en mato oinyamai.
Reteanantinin, itan pitin imaxon,
jakonma isin en mato keyomati iki",
akin.
13 Jatianra en kenwina iki: "Ikaxbi,
oinwe, Ibó; profetabaonra jonibo yoiai
moa reteananti yamati, pitin itimaribi,
itan jawe iamai jakonshamanres basi-
bires nato neno min jato imati", akinra
en aká iki.
14 Jatianra Ibon ea yoia iki: "Profeta-
bora nokon janenko jaskara yoii janso-
kanai. Enra jato raanama iki, enra jato
jaskáti yoiama iki, jabo betanra ea yoyo
ikama iki. Ja yoikanaibora ikonma iki,
namákeska meran oinnara ikonma iki,
jaton janso shinanbira yoikanai. Jaskara
ikonma jawekira profetabaon yoia iki.
15 Jaskara ikenra, ea Ibo ja profetabo
yoii ikai, en jato raanamabira nokon

janenko yoyo ikasi ikana iki, jatianra yoikanai, reteanantibi, itan pitin itibira nato main yamai ixon: ja profetabora reteanantinin, itan pitin jato reteti iki.
16 Jato jaskáakin yoiai joniboribira, reteanantiain itan jawékiatinin mawati iki, jaton awinbo jaton benbo bakebo itan bake ainboboribi. Ja mawá yorabora Jerusalén jema callebaon potakanti iki, jatianra tsoabi jan jato miinti yamati iki. Jaskáaxonra jaton jakonma aká en kopíamati iki.
17 Jonibo jato neskara yoiwe:
‘Yaméyabi, neténra winii,
jatíbitian jenekantima iki,
nokon jonibo kikin rabintibires winota kopí,
ja xatekan imaara yosmashoko ikanti iki.
18 Xabain pikóxonra, reteanantiainoax mawátabaon yorabo kikin icha en oinna iki;
jeman jikixon en oinnara,
jonibo pitin mawataibo kikin icha iká iki.
Profetabo, itan sacerdotebobira jaton onanama mainko bokanai’ ”, ikira iká iki.

Profeta Jeremíassen Ibo yoia

19 Ibó, ¿Judáki ikoni moa mia jaon keenyamaa iki?
¿Jerusalén jemamea joniboki moa min omisa iki?
¿Jaweatiki raontimaakin min noa xatea iki?
Jawékia itin noa manatabira,
jawe jakon jawékibi noki nokoyamaa iki.
Benxotininra noa manata iki.
Ikaxbira onsá jawékibores jake.
20 Non jakonma akára non onanke, Ibó,
itan ja non rekénbaon ocha aká iboa kopíra;
noa miki ocha iki.
21 ¡Min jakon jane kopí, noa omisshamawe;
jain min pené yakati iketian
ja jemamea jonibo iresabires imayamawe!
¡Ja senenhabekonti joi min noobetan aní shinanwe, ja senenhakashamai iamawe!
22 ¿Jakia ja ikon Dios onanmabaon jatonbi aká ja
ikonma diossen ja rabikanaiton oi bemai?
¿Akiai naikan janbi oi bemakin?
¡Ikáma, non Ibo Diossé!
¡Jan bemaira mia iki,
Mia riki jatíbi neskarabo akai;
jakopíra mion noa manatai!

15 1 Ibonra ea yoia iki: “Moisés betan Samuel neno ebebon jokebira, nato jonibo en noibatima iki. Jato yoiwe ebebomeax botankanon ixon.
2 Jatian jaweranoki noa kati iki ixon mia yokákanara, neskáakin en mia yoia min jato yoiti iki:
‘Ja keyomis isinman mawátibora,
ja isinman reteti iki;
ja reteanantiainoax mawátibora,
reteanantiainoax mawáti iki;
ja pitin mawátibora,
jato pitin reteti iki;
ja yatanxon wetsanko bokantibora,
yatanxon wetsanko jato bokanti iki’.
3 Ea Ibonra, onantiakin yoiai: Enra chosko keská jan masá teneti matoki raanai: Matora reteanantiainxon retekanti iki, ochítibaonra maton yora niniti iki, tetébaonra mato piti iki, siná yoinabaonra mato keyokin piti iki.
4 Jatíbi maibotiibi iká jonibora, en jato aká oinnax kikinni rakékanti iki. Ja Ezequíassen bake Manasés, Judáinoa apo ixon, Jerusalénhainxon aká jawekibo kopíra en jato jaskaati iki.
5 ¿Jerusalén jonibó, tsonmein mato noibaxon onísati iki?
¿Tsoaki mato kopi winiti iki?
¿Tsonki isinyamanon ixon mato akinti iki?
6 Matonra ea jenexon, jakonmakin yoia iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Ea Ibonra, onantiakin yoike.
Jaskara ikenra en moa manati paxkinxon,
mato masá tenemanoxon nokon meken en sanana iki,
jatianra en mato keyokin ras aka iki.
7 Maton jonibora xobi choshi atin en janbisaa iki,
ja mainmeara, jemabotiibi ikanainoa en jato pikoa iki;
nokon jonibora jawe bakeomabi en jato banea iki,
enra jato keyoa iki, jaton
jakonma akaibo jenekashamakanai kopí.
8 En imaara jato xaran icha ainbo benomatabo iká iki,
aniparonkonia mashi pototi bebon ichara ikana iki.
Bariapanshamanra titabo jaton bake ranonbo
betan en jato mawámaa iki;
ratereskinra jan masá teneti itan onsá jawéki rakéti ja ainboboki en pakea iki.
9 Icha bakea titabora beyosi,
join keyokana iki;
rabinna itan namanbiresa
shinanmeekana iki,
netén tenaa ikenbi jatoki yameta iki.
Jaweti mawatamabora,
jaton rawibaon en amaa jato retekantiki.
Ea, Ibonra, jaskara en ati joi yoike”, akin.
10 ¡Jawe ireskiai nokon titá, ea pikoira mia bakena iki,
jatíbi nato netemeabo betan join iti, itan
reteanantiresa ea min pikoa iki!
Tsoabira jaribi banenoxon en koríki bichinama iki,
itan tsonribira jaribi baneti ea koríki bichinama iki,
jaskara ikenbira jatíxonbi ea jakonma inon ixon yoikanai.
11 Ibó, ja jakonma iti ea yoikanabo senenbanon,
jakonhakin en mia teexonama iketian,
ja rabintiain itan masá tenetiain ikanaitian
nokon rawibo akinnon ixon en mia yokatama iketian.

Israel masá tenemati Diossen yoia

12 Ibonra yoia iki: “¿Tsonki ati iki
norteorikea jaton rawí beaibaon jan amisti hierro betan bronce ras akin?
13 Israelbo, jatíbi maton ochabo kopíra,
maton icha jakon jawéki itan maton kopí
jawékibo maton rawibo en meniai,
jatíbi ja maton main mato jayatabo,
en meniara kopímabi bokanti iki.
14 Maton onanama mainkora,
maton rawibaon yankabires yonoti en mato imati iki,
keyomis tirí ikai keskatira nokon kikinbires siná ketéke”, ikira iká iki.
15 Ibó, jatíbira min onanke,
¡Ea shinanwe itan ea akinni jowé!
¡Jakónmaanoxon ea chibanaibo ea kopíxonwe!
Jabaon ea akaitian jaweayamakin, ea retekanai kaman jato oinresshamawe;
oinwe, mia kopi eki jakonmai yoyo ikankenbira en teneresai.
16 Ea min yoyo anontianra, min joi en akonkin ninkata iki;
janra ea jakonshaman, itan nokon shinan meran raroshaman ea imaa iki,
jaskatira ea mina iki,
miara Ibo itan jatíbi atipana Dios iki.
17 Jawe ayamai rarotibichores shinannaibo betanra ea tsinkitama iki;
min ea iboanontian peokootaxa,
eabichobiribi jaa iki,

jaskara ikenra jaki mia sinatai
ochakiribi ea sinata iki.
18 ¿Jawekopíki nokon chexá jawe-
tianbi keyóyamai?
¿Jawekopíki nokon xaté moa
raontima iki,
jatíbiakin raonnabiki moa benxo-
tima iki?
Nokonara mia jain onpax baitai tae
keska iki,
wetsatian onpax jaax itan wetsatian
yamai iki.

Ibon yoishokoa

19 Jatianra Ibon ea yoia iki:
"Mia eki joribaketianra en mia
biribati iki,
jatianra min ea tee axonti iki.
Moa iresbiresi yoyo iamakin,
ikon jawékibores yoiai ikaxa,
ea yoyo ixonai mia iti iki.
Jabaonra min yoia ninkáti iki,
jabaon yoiaira min ninkátima iki.
20 Nato jonibaonara, bronce chiké
keská en mia imati iki,
tsonbi jatoarestima.
Miibetanra reteanankanra,
miaareskantima iki,
míibetan ixonra mia akinhanan,
en mia xabaati iki.
Ea, Ibonra, jaskara anoxon yoike.
21 Jakonmabaon koshinkoniara en mia
xabaati iki,
¡Sináxon ishton jakonma akaiboiba-
keara en mia píkoti iki!" akinra
aká iki.

Mapokan teetai joniki yoinmeeta joi

18 1 Eara Ibon yoia iki:
2 "Tenaman katanwe ja mapokan teetai jonin xobonko, jainoara en mia joi yoiti iki", akin.
3 Ea, Jeremíassa, naman ipakexon, ja mapokan teetai joni en nokoa iki, jan mapó raseneatinin akí iitaitian.
4 Ja akai jawéki jakonma iketianra, jakiribi ja mapóbi aríbaa iki, jawen keena keskashamanhakin akai kamanra aká iki.
5 Jatianra ea Ibon yoia iki:
6 "¿Enki nato jonin mapó akai keskáribiakin mato, israelitabobi, atima iki? Matora nokon mekenman iki, mapokan teetai jonin mekenman iká keskaribi. Ea, Ibonra onantiakin yoike.
7 Ea keenxonra wetsatianbires, westíora mai iamaxon westíora apo, kikinhakin keyokin ras ati en yoiti iki.
8 Ikaxbi ja main ikábaon jaton jakonma jeneketianra, jan en jato masá tenemati shinannaton jato masá tenematima iki.
9 Wetsatianra en shinanai westíora main jaa jonibo, iamaxon westiora apo, jatibinin jato bebonmati.
10 Ikaxbi ja jonibaon ja mainxon jakonma aketianra, ja ati yoia en moa ayamai, jatianra jakon jawékibo en jato benxoaxona moa axontima iki.
11 Jerusalénhainoa itan Judáin iká jonibo jato yoiwe ea, Ibonra yoiai: 'Mato ramianoxon shinannira ea iitai; mato masá tenematira en shinanai. Moa jakonmai jaai jenékanwe; bebon jakonni jakanwe itan jakon jawékibo akanwe', akin.
12 Jaskara ikenbira jabaon mia yoiti iki: '¡Yankabires yoyo iamawe! Non keena keskábiribira noa jakasai, non shinan meran yoitimakinra jakonma jawékibo non chibanai' ", akin.
13 Jaskákinra, Ibon yoia iki:
"Maibotiibi ikábo jato yokáwe,
neskara jawékiboribimein wetsa-
baon ninkata iki.
¡Israel jonibaonra
onsá jakonmabires jawéki aká iki!
14 ¿Líbano manan maxkaten shanka
ikain wishnin
matsi tsamataki wetsatianbo keyota
iki?
¿Ja mananmameax matsi jene
maannaiki tsosinti iki?
15 Ikaxbi nokon jonibora eon shinan-
benokana iki,

incienso iníntibora ikonma diosbo menoxonkanai.
Nokon moatian jaskara ati shinanna esé
chibanyamakinra maton shinanres
akáx mato benota iki, itan manota iki.
16 Jaskatira jaton mai, tsoa jonibi jain jaama banetax,
jatíbitian jaki shirokanaires iká iki.
Jatíbi jan winotaibora
kikinni rateti boski ikanti iki.
17 Eara, bari pikotaiorikea niwe keska ixon, Israelbo en jato janbismaa iki;
jaton rawiboibakeara en jato jabámati iki.
Jaton masá teneti nete nokoketianra,
maton jakon ayamaitian, jakonmaires ea matoki yoyo ika iki", akin aká iki.

Profeta ramiati shinan akana

18 Jonibora yoyo ika iki: "Jeremías nobé iamanon ixon jaskáaxon potati shinanon akanwe. Jabaon noa axeati sacerdotebora jawetianbi noa maxkátima iki, jabaon noa esetibo onanboribira noa maxkátima iki, jabaon Diossen joi noa yoiti profetaboribira noa maxkátima iki, Retekanon ixon jakonma aká riki ixon yoinon akanwe. Ja yoiai jawebi ikonhayamanon akanwe", ikira ikana iki.

Jeremíasnin orana

19 Jeremíassenra yoia iki: "¡Eapari akonkin ninkawe, Ibó!
¡Nokon rawíbo ea yoii ikaibo ninkáwe!
20 ¿Jakomaninki non jakon kopíati iki?
¡Jabaonra ea reteti shinanke!
Shinanwe jaton paranan ikí yoyo ikira
ebetan beibanana iki, moa jatoki
mia kikinni sináyamanon ixonra en mia yokata iki.
21 ¡Ikaxbi rama, jaton bakebo
jato piti retemawe, iamax reteanantiainxon jato mawámawe;
ibakanon jaton awinbo benomati itan bakeomabo baneti!
¡Abánon retemis isiman jaton jonibo mawámakin,
itan jaton bake ranonbo reteanantíainoax mawábakanon!
22 Jato ati ratereskin westíora tsamá yometsobo raanwe;
¡Abákanon raketi sion ikanai ninkákin!
Jain ea niatira mai chinikanke,
jain winoti ea pakéti trampara moa akanke.
23 Ibó, ikaxbi minra, ea jaskáaxon reteti shinankanabo jatíbi onanke.
¡Jaton jakonma aká kopí enra jato moa shinanxonyamai iki iamawe,
jaton ochabaonribi shinanbenoyamawe!
¡Mibebon jato pakémawe, kikinni sináxon jato masá tenemawe!" akinra aká iki.

Chomo toetaki yoinmeeta joi

19 1 Ibonra ea yoia iki: "Oinwe, westíora mapó chomo marowe, jaskáaxon jemamea joni koshibo itan sacerdote yosibo jato kenawe.
2 Jainoax Ben-hinom teshanpain katanwe, Tiestos Xepóti iká bekeiba, jainxon ja en mia yoiai joi yoitanwe.
3 Neskáakin jato yoiwe: 'Judá apobó itan Jerusalénhain jaa jonibó, natora jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Diossen joi iki, ninkakanwe: Enra matoki anibires onsá jawéki raanai, jatíbi jan nato joi ninkatabora ikonbiresi rakékanti iki.
4 Ea potabainxonra, israelitabaon nato mai iresabires imakana iki; jainxonra ja ikonma diosbo incienso iníntí menoxonkana iki, jatonbi itan jaton reken papabaonbi, jainxon ja Judá apobaonbi onannama, jainra jawe jakonma akáma jonibo retekana icha jimi iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

5 Jainxonribira, jainxon jawéki menotibo axon, ja dios Baal axonkin, jaton bakebo jatiobi keyokin menokana iki, ja jawékira iká iki en jato ati yoiama, jara nokon shinan meran yamabobi iká iki.

6 Ninkakanwe, jaskara ikenra netebo nokoti kaai nato main jane moa Tófet itima, Ben-hinom teshanpa ikáribira itima iki, jainxon jato retekanai teshanpa ikákayara jawen jane iti iki. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

7 Nenonxonra ja Jerusalén jonibo, itan Judáinoa jonibaon jaskara ati shinannabo en ras ati iki. Jaton rawíbo, en amaara jatoareskanti iki, jaskáaxonra jato retekanti iki, jatianra tetébaon, itan siná yoinabaon jaton yora piti iki.

8 Ja jemara tsoa jonibi jain jaama itiakin en imai, ja oinnax rakékantibires. Jatíbi jain winotaibora akonbireskin ras akana oinnax ratetax, rakékanti iki.

9 En amaara jaton bake benbobo itan jaton bake ainbobo pikanti iki, jatianra jato retenoxon jaton rawibaon ja jema katekanketian pitin iki jatonbinix piananankanti iki'.

10 Jaskara yoia pekáo, ja mibé iká jonibo bebonxon ja chomo beshéakin toewe,

11 jainxon jato yoiwe: 'Jatíbi atipana Ibonra neskara yoia iki: Nato jonibo itan nato jemara, en besheati iki, mapó chomo beshéaka moa jakiribi jakonhatikoma ikai keskáakin. Jatian icha mawákanketianra jain jato miinti moa yamaketian, jonibaon jaton mawábo Tófet-iain jato miinti iki.

12 Ja jema betanbira jawen jonibo en jaskáati iti iki. Tófet keskáshamanribira ja jema en imati iki. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

13 Ja Jerusalén xobobo, ja Judáinoa apobaon jain apo iká xobobo, jatíbi joétai wishtinbo jainxon incienso ininti menoxonkatikanai xobo pekábo itan jaton diosbo menikin uva xeati chikokatikanaibora, Tófet keskáribi moa kerás iti iki' ", akin.

14 Jaskara aká pekáora, Jeremías Tófethainoax karíbaa iki, jawen janenko yoyo iti Ibon jain raanainra kaa iki, jatianra Ibon xobon jikitiain chankáxon, jatíbi jonibo jato yoia iki:

15 "Ja jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Diossa neskatai: 'Nato jema itan jatíbi maxko jemankobora, jatíbi jaskaraton masá teneti en yoiabo en raanai, nokon joibo ninkákashamakin jaton keena keskáres akana iketian, ikira ikai' ", akin jato aká iki.

Jeremíasnin rawí Pashur jaskara winóti yoia

20 1 Jatianra Pashur, ja Imernin bake, sacerdote itan Ibo rabiti xobo koiranaibaon koshi ixon, Jeremíasnin ikamatianbi nato joi yoiaitian ninkáxon,

2 rishkionxon, cepo meran jawen tae ati jato yoia iki. Ja Benjamínman Bochikia Xepóti ikain, ja Ibo rabiti xobo pataxbi.

3 Westíora nete pekáora ja ceponkonia moa Jeremías jato pikomaa iki, jatianra Jeremíasnin Pashur yoia iki: "Min jane Pashur ikenbira, Ibon wetsa jane mia ake, min janera Magor-misabib iki.

Jeremías cepo meran akana.

4 Jaskara ikenra Ibon yoiai: ‘Minbix,
itan mibé raenanaibaona jaki rakéti
onsára en mia imai; min oinnonbira
mibé raenanaibo reteanantiainxon
min rawibaon jato retekanti iki. Jatíbi
Judáin jaa jonibora Babilonia apo,
itan jawen sontárobo en jato meniti
iki, janra yatanxon Babiloniain boxon
chichikanin chachixon jato reteti iki.
5 Jainxonribira nato jemamea jaton
icha jakon jawékibo jaton rawíbo en
meniti iki, jatíbi jato jayata itan jaton
kopí jawékibora en jato meniti iki,
jainoax Babiloniain bokanon ixonra,
Judáinoa apobaon jatíbi kikin kopí
jawékibo en jato meniti iki.
6 Jatian mia, Pashur, jatíbi min
kikin rarebobo betanbira yatanxon
Babiloniain mia bokanti iki. Jainoaxa
mia mawáti iki, jainra mia itan jatíbi
mibé raenanaibo jansoakin jaskara itibo
min jato yoikatitaibo betanbi mia miin-
kanti iki’ ”, ikira iká iki.

**Chexakaakin Jeremíasnin
Ibo keshana**

7 Ibó, minra ea parana iki,
jatianra enbi mia paranmaa iki,
miara ebebonbires koshi iká iki,
jaskákinra min eaaresa iki.
Jatíbitianra ea oinxon osankanai;
jatikaxbira eki shirokanai.
8 Ea yoyo ikaitiibira jakonma iti, itan
keyóti joibores en yoai;
jaskaraira min joi yoiai kopíra,
jeneyamakin ea jakonmakin
yoikanai,
itan eki shirokanai.
9 Wetsatianra ea ikai: “Moara en Ibo
shinanyamai,
jawen janenkora jakiribi ea moa
yoyo imai” iki.
Ea jaskataitianra ja emeran iká min
joi, keyomis chii tiri keská ikai,
xao kamanbira ea menoai.
Moa en yoikashamaabira jenetikoma iki.
10 Jakomanin yoinmis jonibo
joikanaira en ninkatai:
“¡Jatíbiainra jaki rakéti onsá jake!”
Neskatira yoyo ikanai: “¡Neri
bekanwe, jakonma akátonin
yoinnon akanwe!” ikibo.
Nokon ebé raenanaibora
en jakonma atin manákanai.
Neskatira yoyo ikanai:
“Paranxonra non abirati iki,
nonhareskin;
jatianra kopikin já non ramiati iki”,
ikira iká iki.
11 Ikaxbi Ibó, miara
ebetan iki, ja reteanannai joni
tsonbi jaarestima keská;
ea ramianoxon chibanaibora
pakékanti iki,
itan eareskantima iki;
jaton keena ayamaaxa, rabinkanti
iki,
ja jakonma ikanara, jawetianbi
shinanbenotima iti iki.
12 Jatíbi atipana Ibó,
miara atikeskabiakin onanmis iki,
jonin kikin chichokea shinanbira
min oinnai,
jaskáakin ja jonibo jato masá
tenemati ea onanmawe,
jaskara ikenra akanaketian ea miki
koshiai.
13 ¡Iboki bewakanwe, Ibo rabikanwe!
Janra ja jakonmabaon meken-
mamea, ja paxkinnabo jato
xabaai.
14 ¡Jan ea pikóni netera jakonma iká
iki!
¡Ea pikoi nokon tita bakenna nete
jakonma ibanon!
15 ¡Jawen benbo bake pikota joi boxon
jan nokon papa raromaa jonira
jakonma iti iki!
16 ¡Jatíbitian yamatiakin Diossen
jemabo ras aka keská, ja joni
ibanon!
¡Chexakati saí ikanai yamékiri
ninkabanón,
ja reteananti keshai ikaira bariapan
iti iki,

17 jaskara ikenra nokon titan chi-
xana meranoa ea Diossen
mawámayamaa iki!
Jaskara ikaxa nokon tita ikeanke
ea jain miinmeeta,
jatianra jawetianbi ea pikóyama-
keana iki.
18 ¿Jaweakiki chexakaati, itan masá
teneti kopíres ea pikota iki,
rabín meranbires mawánoxki ea iká
iki? ikira Jeremías iká iki.

Jakonhain nokótinin manáti

23 1 Ibonra onantiakin yoia iki:
"¡Jawe ireskiai nokon carnerobo
manómai itan janbismai pas-
torbo!" akin.
2 Ja Israelbaon Ibo Diossenra, jawen
jonibo ikinnai pastorbo yoia iki: "Nokon
jonibo, carnero keskábora maton
janbismaa iki, matonra jabámaa iki,
itan matonra koiranyamaa iki. Jaskara
ikenra maton jakonma akábo kopí
akonkin en mato masá tenemati iki.
Ea, Ibonra onantiakin yoike.
3 Jain en jato jabáma mainkoniabora
ja nokon joni texeabo enbi jato ikátiainko beti iki, enra jato tsinkixon,
jakiribi jaton itinko bemati iki, jain-
xonra icha bakeakanti iki.
4 Jan jato koirantira pastorbo en imati
iki, jawekibi rakéyamakanon ixon,
westíorabi maxkátimaakin. Ea, Ibonra
onantiakin yoike", ikira iká iki.
5 Ibonra yoia iki:
Ninkakanwe: "David jawen kikin
chiní bakeya
en imati netera jati iki, jaskáaxon
jakon ati onan
shinanyaxon jato ikinnai apo,
atikeskabiakin
jakonhakin itan pontéres ja main
jato ikinnaira iti
iki.
6 Ja apo ixon jato ikinnaitianra,
Judá moa kishpinna iti iki,
itan Israelra jawebi rakéyamai jati
iki.
Jawen janera neskara iti iki:
'Ibo riki, noa jan jatoaresmai' iki
iká.
7 Ibonra onantiakin yoia iki: Nokóra-
noxiki netebo, akonkin senenhanox moa
jonibo neskati yoyo itima: 'Ja israelitabo
Egiptonkonia jato pikoni Ibo jaatonin
janenkora en yoiai' iki iti.
8 Jaskáyamaira ja joi akonkin senen-
hati ikax mato iti iki: 'Ja norteorikea
mainmea, itan jatíbi maibotiibi jain
janbiskanainkonia, jan ja Israelnin
chiníbakebo pikoa Ibo jaatonin janen-
kora en yoiai' ikires. Jatianra jaton
mainbiribi jakanti iki", akin jato aká iki.

Ikonma Profetabo yoii iká

9 Nato joira ikonma Profetabo iká iki:
Eara ikonbiresi shinan tsokasai,
jatíbi nokon yorara saki ikai,
eara paenna joni keska iki,
westiora joni paen cheata keská,
Ibo kopí itan jawen jakon joi kopíra
ea jaskatai.
10 Ja mainra wanoyanixbi teamis
jonibo bochoke,
ja jonibo riki jakonma akí ish-
toaibo,
jaton koshiki koshixonra jaskara
atimabo akanai.
Jaskara kopíra Ibon ja mai jakonma
imaa iki,
itan tsoa jonibi jain jaama manan-
mamea pastobora barin menoa
iki.
11 Ibonra onantiakin yoia iki:
"Profetabo itan sacerdotebobira
jakon iti shinanhomabo iki;
nokon xobonkoxonbi jakonma
akanaira en jato nokoke.
12 Jaskara ikaxa jaton bai yamé itan
sibá keska iti iki,
en jato amaara ja akáskanai noko-
kanti iki, jaskatira paketai keská
ikanti iki.
Jaton akábo yoixontitianra,
jan masá teneti jakonma en jatoki
raanti iki.

Ea, Ibonra onantiakin yoike.
13 Samaria profetabora en oinke,
ea ramiakin yoikanai:
rama iti jawékira Baalnin janenko yoikanke,
jaskáxonra ja nokon Israel jonibo jato benómakanke.
14 Jakonmabires jawékibo Jerusalénhainoa profetabaon akaira en oinna iki:
Wanoyanixbi teamiskanai, paranmiskanai,
jawekeskaaxonbi jakonma akin jenetimara
jato shinanmakana iki.
Jabobi itan ja jemamea jonibora en oinna
Sodoma betan Gomorrainoabo iní keskáboribi iki.
15 Jaskara kopíra, ea jatíbi atipana Ibon,
profetabo mato ramiati en yoiai:
Kikinbires moka jawékira en jato pimai;
mawá raoya onpax akára en mato xeamai,
ja Jerusalénhainoa profetabaon
jakonma aketian, ja mainkoxon jatíbiainxon jakonma akana kopí", ikira iká iki.
16 Jatíbi atipana Ibonra yoia iki:
"Israelitabó, profetabaon mato yoia ikonhayamakanwe.
Jabaon yoiaira ikonma jansores iki,
jara jatonbi pikoa joibo iki,
jara en mato yoia joima iki.
17 Nokon joi iresabires
akaibora jato yoikanti iki:
'Jatíbira mato jakon iti iki'.
Jatian yoitimati jenéyamakin jaton shinanbi akaibora jato yoikanti iki:
'Jawe jakonmabira mato winótima iki' ".
18 Ikaxbi, ¿Tsoaki ja Ibon joné tsinkitiainko
já betan iká iki?,
¿Tsonki oinna iki, iamaxon
tsonki jawen joi ninkata iki?,
¿Tsonki netékainxon ninkata iki?
19 Ninkakanwe, Ibo kikinni sinatara koshi niweaba keska iki,
jakonmabo akíra jato mananhon niweaba koshi keská iki.
20 Jan ati shinannabo akáxparira Ibo siná tantiti iki.
Jatian nato jawékibo shinanxon itan maton ninkátira nete nokóti iki.
21 "Ja profetabora en raanamabo iki,
jainoax jatora en jawebi yoyo akama iki,
jaskara ikaxbira nokon janenko yoyo iki ishtoshaman bokana iki.
22 Ebé ixon nokon joné jawekibo onanxonra,
nokon jonibo, ja en onanmaa joi yoikeankana iki;
jaton jakonma axébo itan jaton jakonma akaibora en jato jenemakeana iki".
23 Ibonra onantiakin yoia iki:
"Ochó inonbi iamax ochóma inonbira ea Dios iki.
24 ¿Tsoaki ebebonmeax jonéti iki?
Nai itan mainkora ea jatíbiain iki.
Ea, Ibonra ikon yoike.
25 Ja profetabo nokon janenko jansoi yoyo ikaskanaira en ninkáke,
jainoax namá meranbo ebetan yoyo ikaskanairibira en ninkáke.
26 ¿Jawetian kamanki ja profetabaon jatonbi shinanxon pikoa ikonma joibo yoikin jenekanai?
27 Jaton namábo yoiananxonra, nokon jonibo eon shinanbenomakaskanai, jaton rekenbo eon shinanbenoxon Baal dios rabikani keskáribiakinra jato imakaskanai.
28 ¡Profetanin namáxon jawen namá jato yoibanon, ikaxbi nokon joi bixon ja ninkata keskáshamanribi yoibanon! ¡Trigo xakára jawen bero keskáribi iki itima iki! Ea, Ibonra onantiakin yoike.
29 Nokon joi riki chii keska, itan jan shanka roroti martillo keská. Ea, Ibonra ikon yoike.

30 Jaskara kopíra en onantiakin yoiai,
ja nokon join yometsoanani ikanai
profetabokira ea jakonmaatai. Ea,
Ibonra jaskara yoike.
31 Onantiakinra jatoki jakonmakin
ja profetabo jatonbi shinanxon pikoa
ixonbi en yoia joi keskáakin yoikanaira
nokon keenma iki.
32 Enra onantiakin jatoki ramíkin
yoiai, janso namára profetabaon yoiai;
jaton janson itan jaton yoyo ikábaonra
nokon jonibo jato benómakanai. Enra
jato raanama iki, jaskara akantiboribira
jawebi en jato yoiama iki, jaskara ikaxa
ja nokon jonibo akinti onan shinan-
homa ikanai. Ea, Ibonra onantiakin
yoike", akin.

Jeremías retekaskin akana

26 1 Ja Judáin, Josíasnin bake
Joacim apo iki peokoonon-
tianra, Jeremías Ibon yoia iki,
2 neskáakin: "Ja nokon xobonko jiki-
tiainko niwé, Judáin iká jemankoniaxbo
nokon xobonko ea rabii beai jonibo,
jatíbi ja yoiti en mia yoiabo jato yoiwe.
Ja min yoitibo keyokin yoiwe.
3 Min yoia yoiti ixonra, jaton jakonma
axébo jenekanti iki, jatianra jato ati
shinanna ixonbi, jaton jakonma akaibo
kopí jato masá tenemati en moa shinan-
tima iki.
4 Ea, Ibon, yoiai jato yoiwe: 'En yoia
ea yoiti ixonyamakin itan jaskara ati en
jato yoiabo senenhayamakinra,
5 nokon yonoti profetabaon jakon inon
ixon eseabira yoitimakana iki, ichaakin
en raankebira ninkáyamai mato jatoki
yoitimata iki,
6 jaskara ikenra nato Ibo rabiti xobo
Silóainoa aní keskaribiakin en ati iki.
Jatíbi nato neten iká maibotiibi ikábaon
ja oinxon onanti itira, jaki shirokanai
nato jema en imati iki' ".
7 Ja Ibo rabiti xobonkoxon Jeremíasnin
nato joibo yoiaitianra sacerdotebaon,
profetabaon itan jatíbi jonibaon ninkata
iki.
8 Jatianra Ibon ja yoiti joi yoikin jan
senenhaketian, sacerdotebaon, profeta-
baon, jonibo betan yatanxon Jeremías
yoikana iki: "¡Ramara mia mawatai! akin.
9 ¿Jawekeska shinanxon yoiiki mia
ikai, Ibon janenkora en yoiai, nato Ibo
rabiti xobora Silóainoa iní keskaribi iti
iki, nato jema ras akanara jain jaa jonibo
yamati iki, iki mia ikai?" Ikira ikana iki.
Jatianra jatíbi jonibo Ibo rabiti xobonko,
Jeremías kateax tsamákana iki.
10 Judáinoa joni koshibora, ja ikanai
ninkatax, apo iká xobonkoniax Ibo
rabiti xobonko bokana iki, boaxa
jaskáakin masá tenemati yoii, bená
xepóti ikain yakákana iki.
11 Jatianra sacerdotebo betan profe-
tabaon, jatíbi joni koshibo itan jatíbi
jonibo yoikana iki: "Nato jema yoii
jakonmai yoyo ika kopíra nato joni
mawáti jake. Matonbira maton pabíki-
ninbi maton ninkáke", ikira ikana iki.
12 Jeremíassa ja joni koshibo betan
ja jonibo akí, neskata iki: "Ibo riki jan
jawen janenko joi yoiti ea raana, nato
Ibo rabiti xobo itan nato jema jakonma
iti en yoiara, jatíbi ja en yoiaitian maton
ninkata keská iki.
13 Maton ikábo itan maton jaskara
akaibo jakonhakanwe, ja Ibo Dios yoiti
ixonkanwe, jatianra jaskara jakonma-
bires jawékinin ati mato yoia moa
matoki raantima iki.
14 Eara maton mekenman iki; jaskara
ati maton oinna jakon iketian ea jaskara
akanwe.
15 Ikaxbi, jaskara iketian; kikinhakin
onankanwe: ea reteaxa, mato itan nato
jeman jaa jonibo, jakonma akáma joni
retea kopí maton masá teneti iti iki;
jaskara ikenra ikon riki, onantisha-
manhakin jatíbi jawékibo mato yoiti
ea raanara Ibo iki", ikira iká iki.
16 Jatianra koshibo betan jonibaon,
sacerdotebo betan profetabo yoia iki:
"Jakopí nato joni non retetira yamake;
non Ibo Diossen janenkora noa joi yoia
iki", ikira ikana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

17 Joni koshibaonra wenixon, ja jonibo
jain tsinkitabo jato yoia iki:
18 “Ezequías Judáin apo inontianra,
Morésethainoa Miqueasnin, jatíbi ja jemamea
jonibo Ibon janenko jato yoia iki:
‘Jatíbi atipana Ibonra yoiai:
Jerusalénra mai xabá karanbea keská banéti iki,
Jerusalén ras akanara westíora tsamáres iti iki, ja Ibon xobo jain iká mai matóainra jakonma xobi bochoti iki’ ixon, akin.
19 ¿Jatian akiakana iki ja apo Ezequías,
itan jatíbi Judáinoa jonibaon Miqueas
retekin? Akama: Ja apora Iboki raketa iki,
jaskákinra jato noibanon ixon yokata iki.
Jatianra Ibon jakonmabires jawékinin jato
ati yoia, jatoki moa raanyamaa iki. ¿Itan
esé senenhayamakin anibires jakonma
akanaki non iboati iki?” akin.
20 Quiriat-jearim, jemamea, Semaías-
sen bake, profeta Uríasninribira,
Jeremíasnin aká keskaribiakin nato
jema itan nato mai jakonmabires jawéki
winóti Ibon janenko yoia iki.
21 Ja apo Joacim betan teetai joni
koshibo itan jaton koshibaonra jan yoiai
ninkákana iki, jatianra Urías reteti apon
jato yoia iki. Ikaxbira ja ninkatax raketa
iki, jatianra Egiptonko jabati kaa iki.
22 Apo Joacimmanra, Acbornin bake,
Elnatán itan wetsa joniboribi, Egiptonko
raana iki,
23 jabaonra Egiptonkonia Urías bexon
apo Joacim menikana iki, jatianra
retexon jawen yora jatíbi jawebiomabo
jain jato akanai kininko ati jato yoia iki.
24 Ahicam, Safánman bakera Jeremías-
sen paranan ikí yoyo ika iki, jaskara kopíra
retekanon ixon jonibo meniamakana iki.

Israelitabo jakiribi jaton mainko baneta

31 1 Ibora ikai neskati: “Ja Babiloniai-
noax moa jakiribi bekanketianra,
jatíbi ja Israel jonibaon Dios ea inoxiki,
jatianra jabo nokon jonibo iti iki”, iki.
2 Ibonra yoiai: “Tsoa jonibi jain jayamainkoxonra
ja mawáyamaabo
akonkin en noia en jato oinmaa iki.
Israel jonibaon jain tantiti benakanaitianra,
3 jatoki pikoxon en jato yoia iki:
Jatíbitianbiresa en mato noia iki;
jaskákinra akonkin noikin en mato jeneyamai.
4 Israelbo, jakiribira maia en mato imai.
Jatianra shaka atiyabo raroshaman mato ransai joti iki.
5 Samaria mai mató ikainra jakiribi min uva banati iki, jatian jan uva banaabora, ja uva bimi
kokoi rarokanti iki.
6 Wetsa netenra Efraín mai matóbo ikainoax,
jato koirannai sontárobo saí
iti iki: ‘Neri bekanwe, Jerusalénhain non Ibo
Diossiba bononbokanwe’. Ikira saí ikanti iki”, ikira ikana iki.
7 Ibonra yoia iki:
“Jacobnin chiní bakebo kopí raroi itan benei
bewakanwe, jabora jatíbi maibotiibi ikábo bebonbires jakon jonibo iki.
Maton rabiai jato ninkámai, neskákanwe:
Itan yoikanwe: ‘Ja Israel jonibo texeabora, Ibon
jawen jonibo iketian jato jakonmainoa bia iki’, iki ikanwe.
8 Ninkakanwe enbira: Norteori mainkonia
jakiribi en jato beti iki,
nato netemeara kikin ochokeabobi en jato tsinkiti iki.
Benchebo, chantobo, ainbo tooyabo itan
baken benayabora jato betan joti iki;
¡Kikin icha jonira bekanti iki!
9 Ninkakanwe: Oranbetani, itan winibetanira bekanti iki.

Jene baitai taenkora en jato boti iki,
mai masenenbires iká bain, tatí itimatonra en jato boti iki.
Jaskara ikaxa ea israelitabaon papa iki, Efraínra nokon reken bake iki.
10 Maibotiibi ikábaon, nokon joi ninkakanwe,
itan aniparo kexabo ochó inonbi jato yoikanwe:
'Ibonra Israelbo jato janbisaa iki,
ikaxbira pastornin jawen carnerobo
akai keskáakin tsinkixon, jato koiranti iki', iki ikanwe.
11 Ibonra Jacobnin chiní bakebo kopíaxon jato jakiribi bia iki,
ja mainmea jato xewinna koshi joniboibakeara jato xabaa iki.
12 Jerusalénhain iká mai keyáin beaxa raroi bewakanti iki,
jakon jawékibo Ibon jato menia akíra rarokanti iki:
trigo, uva xeati itan xeni, carnero itan
wakabora jato meniti iki.
Joa banábo onpax tachita ikai keskatira,
jatíbitian koshi ikanti iki.
13 Xontakobora raroshaman ransakanti iki,
bake ranonbo betan yosibora jaskáribikanti iki.
Enra jato jakon shinanmati iki:
winikanainbira en jato raromati iki,
jaton chexá winobainbiresa en jato raromati iki.
14 En amaara sacerdotebaon kikin jakon jawékiatibores pikanti iki,
icha jakon jawéki en meniara nokon jonibaon jakon shinankanti iki.
Ea, Ibonra onantiakin yoike", ikira iká iki.
15 Ibonra yoia iki:
"Ramáin iká jonibaonra ninkatai,
jakonmabires shinanni winiaira tsoabira iki.
Raquel riki, jawen bakebo kopíra winiai,
jawen bakebo moa mawata iketianra,
masá shinanni tantikashamai", akin.
16 Ikaxbira Ibon yoia iki:
"Moa winiyamawe, Raquel;
min beon moa potayamawe,
jaskara iken mia onisara kopía iti iki:
maton rawíbaon mainkoniaxa,
min bakebo moa beribakanti iki.
Ea, Ibonra onantiakin yoike.
17 Jakon jawékiain nokótininra mia manáti iki:
min bakebora jaton mainko jakiribi bekanti iki.
Ea, Ibonra onantiakin yoike.
18 Efraínhainoa jonibo jakonma tenei joiaira en ninkata iki:
'Waka onón keska ikenbira min noa raea iki;
jakiribi noa miki yoiti imawe,
jaskara ikenra mia Ibo, non Dios iki.
19 Miibakeaxa noa ochota iki,
ikaxbira moa jaskáwetsatima non shinanke;
noa ochaara non onanke,
jaskákinra non kishi timai;
ja bakeranontian non ocha akátoninra,
noa rabinmai, itan namanbires noa imai.'
20 Efraín jonibora nokon noi bakebo iki;
kikinbiresi ea jaton keenai bakebo riki.
Jato notsinnax sináxonbira,
jato shinankin en jeneyamai;
akonkinra en jato noike,
akonbireskinra en jato noibai.
Ea, Ibonra onantiakin yoike.
21 Israel jonibó, ja oinxon onantibo bainko akanwe,
jatianra maton jakiribi nokoti atikon iti iki;

mato jan kaa bai kikinhakin oin-
kanwe.
¡Israel jonibó, maton jemankobo
jakiribi bekanwe!
22 ¿Jawetian kamanki bake ainbo
manota keská, mato oken kawan-
bekonti iki?
Ea, Ibonra, nato neten westíora
bená jawéki en jonia iki:
ainbaonra joni benai".

Jatíbinin bebona Israel ikí kati

23 Jatíbi atipana Israelnin Ibo Dios-
senra yoia iki: "Judáinoa jonibo
jakonma iti ikenbi jakon ikantiakin en
imaa, jaton mainko itan jaton jeman-
kobo jakiribi ikax, neskati yoyo ikanti
iki: '¡Nato jakon manan Ibon jakonha-
banon, jainra atikeskabiakin jakon akí
jaa jonibo iti iki!' ikibo.
24 Judáinoa jonibo itan jain iká jema-
meabo, ja waín teetaibo itan jaton
carnero koiranaibora jain jati iki.
25 Jaskara ikenra ja paxkinnabo, itan
moa koshi keyotabo, icha piti itan icha
xeati en jato meniti iki".
26 Jaskataitianbira, oxá jishtenxon
en oinnabaina iki. Jatian ja namata en
shinanara iká iki jakonshaman.
27 Ibonra onantiakin yoia iki: "Ninka-
kanwe: Icha joni itan icha yoina
Israelhain itan Judáin en imati nete
nokóti iki.
28 Jatianra mexai, poxai, rerai, ras aki
itan jato jakonma imai, ea iní keskáribii
jakiribi apakeribai itan banai ea teeti
iki. Ea, Ibonra onantiakin yoike.
29 Ja netebaonra jakiribi yoyo ikán-
tima iki: 'Papabaon uva pae kokoa
iketianra, bakebo xeta beyákanai, iki
ikantima iki'.
30 Jaweratonki uva pae kokoai jara
xeta beyáti iki. Westíorabora jaton ocha
kopibiribi mawáti iki", ikira iká iki.
31 Ibonra onantiakin yoia iki: "Ninka-
kanwe: Ja bená jaskara senenhabe-
konti joi en ati Israel itan Judá betan
shinanna netera nokóti iki.
32 Nato jaskara senenhabekonti joi ati
en shinanna bená joira, maton reken
papabo Egiptonkonia en jato pikonon-
tian iní keská itima iki; jabaonra en ja
senenhabekonti joi en yoia senenha-
yamakana iki, ea jaton ibo ikenbi. Ea,
Ibonra onantiakin yoike.
33 Ja netebaonra Israel betan en ja
senenhabekonti joi aká neskara iti iki:
Nokon eséra jaton jointiain en ati iki,
itan jaton shinan meranra en wishati
iki. Ea jaton Dios ikenra, jabo nokon
jonibo iti iki. Ea, Ibonra onantiakin
yoike.
34 Jatianra jato betan raenanaibo, itan
jaton rarebobo ea onankanon ixon, jato
axeati yoii yoiananti moa maxkákan-
tima iki, yosiboyabi bakebaonra, jatí-
xonbi ea onankanti iki. Jaton jakon-
mabora moa en jato shinanxontima iki,
itan jaton ochabora en moa shinanwe-
tsatima iki. Ea, Ibonra jaskara yoike".
35 Ibonra jan neten tenati bari aká iki,
jan yamé
tenati oxe itan wishtinbo aká,
aniparo
bechon koshiai, itan xoo ikai aká
iki,
jawen jane jatíbi atipana Ibonra
yoia iki:
36 "Nato nete jan imati esébo en aká
ikenbi iamaketianra, ja neten
israelitabo moa
nokon jonibo itima iki.
Ea, Ibonra onantiakin yoike.
37 Wetsa netén ja nai toponti iketian,
itan mai kikin chichó chinixon
onanti iketianra,
jatíbi jakonma aká kopí
israelitabo ja neten moa nokonama
itiakin en jato potakeanke.
Ea, Ibonra onantiakin yoike",
akinra aká iki.
38 Ibonra onantiakin yoia iki: "Ninka-
kanwe: Wetsa netenra nokon jema jaki-
ribi moa aká iti iki, Hananel torrenko-
niax tsitsontiain iká xepóti kamanra
iti iki.

39 Jain kaman senennara iti iki, pontékainax Gareb mai matóain kaman nokota, jainoaxa Goáori yoshokaina iti iki.

40 Jatíbi ja mai teshanpa, jain mawábo miinkanai itan jain chiimapo potakanai, itan ja Cedrón wean mananho iká jatíbi mai xabábo, ja bari pikotaiori iká, tsitsontiain iká Kabayobaon Xepóti ikain kaman, nokonabichobiribi iti aká iti iki, jatíbi jabora jawetianbi poxakana itan ras akana itima iki".

Ibon xobonkoxon bichi xeiain iká wishá Barucnin yoyo aka

36 1 Joacim, Josíasnin bake, jawen chosko baritia Judá apo inontianra, Ibon Jeremías yoia iki:

2 "Jain wishati bichi xei biwé, Judáinoa Israel yoii ea ikábo jatíbi jain wishawe, wetsa maibotiibi ikábo yoii ea ikáribi awé, Josías janontianbi yoikin peoxon rama kamanbi en mia yoiabo awé.

3 Ja Judáinoabaon jatíbi jakonma jawékibo en jatoki raanti onanxonra, jaton jakonma ikábobira jenekanti iki, jatianra jaton jakonmabo itan jaton ochabo en moa jato shinanxontima iki", ikira iká iki.

4 Jatianra Neríasnin bake, Baruc Jeremíassen kenaa iki, jatianra jatíbi Ibon yoiabo wishati yoia iki, jatianra bichi xeikan Barucnin wishaa iki, jatíbi Jeremíassen yoiara wishaa iki.

5 Jaskáa pekáora Jeremíasnin jaskara atibo Baruc yoia iki: "Oinwe, xepokana ikaxa Ibo rabiti xobonko ea katikoma iki.

6 Jaskara iketian, ja wetsa nete ayunani ikanaitian kaxon, ja en yoia min wishaa xeikamea yoyo anonxiwe, abákanon ja Judáin iká jeman jaa jonibaon, itan ja neno beabaon jatíxonbi ja Ibon joi ninkákin.

7 Jaskáa akantibetin Ibo yokákin, itan jatíbi jaton jakonmabo jenekin, jan jato ati Ibon bebonbires siná shinanra, jaki rakétibires onsá iki", ikira iká iki.

8 Jatíbi ja ati Jeremíasnin yoiara Barucnin aká iki: Ibon xobonko kaxonra ja bichi xeikan wishaa Ibon joi jato yoyo axona iki.

9 Ja Josíasnin bake Joacim, moa pichika baritia Judáin apo iká iketian, jawen iskon oxe itinra, Jerusalénhain jabaon, itan Judáinoax Jerusalénhain beabaon, Ibo bebonxon ayunankanti iki.

10 Jatianra Baruc, ja jan jikiti bená xepoti iká patax, ja Ibon xobo chicho iká jema ikain kaa iki, jainxonra, ja jan jato wishaxonai Safáman bake Gemarías jain iká chitéainxon, ja bichi xeikan iká Jeremíasnin yoia joibo, jatíbi jonibo jato yoyo axona iki.

Joni koshibo bebonxon, xei meran iká joi Barucnin yoyo aka

11 Gemaríassen bake Micaías, ja Safánman babanra, ja xeiainoa Barucnin Ibon joi yoyo akaitian jatíbi ninkata iki,

12 jatianra apo jain iká xobonko kaa iki, jaskara winota joi wishaiton chité ikain, jain iká jatíbi joni koshibo tsinkikana: Elisama, jan joi wishai; Delaías, Semaíassen bake; Elnatán, Acbornin bake; Gemarías, Safánman bake; Sedequías, Hananíasnin bake; jainoax wetsa joni koshiboribi.

13 Jonibo bebonxon Barucnin ja xeiain wishaa yoyo akai ninkatara jatíbi joi Micaíassen jato yoia iki.

14 Jehudí, Netaníassen bake, Seleníassen baba, Cusín baban baken bakera, joni koshibaon Baruc yoiti raana iki, ja jatíbi jonibo bebonxon jato yoyo axona xeí jato boxontira iká iki. Jatianra Barucnin xeí bixon jato bebon boá iki,

15 jatianra jabaon westíoranin yoia iki: —Yakáxon ja xeikamea wishá noa yoyo axonwe —akin. Barucninra jato yoyo axona iki,

16 jatianra ja ninkatatianbi, kikinni raketi yoianani neskákana iki: —Jatíbi nato jawékira ninkánon ixon apo non yoiti iki —ikibo.

17 Japekáora Baruc yokákana iki:
—Noa yoiwe jawe keskáaxonki nato
jatíbi min wishaa iki —akin.
18 Barucninra yoia iki: —Jeremías-
senbira jatíbi ea yoia iki, jaskáketianra
ja bichi xei tintan en wishaa iki —akin.
19 Jatianra Baruc yokákana iki:
—¡Jeremías betan jonétanwe, jatianra
jain mato iká tsonbi onantima iki! —akin.

Apo Joacimman bichi xei wishá menoa

20 Kikin joni koshibaonra ja xei wishá,
Elisamanin chité meran abainkana iki,
jainoaxa jatíbi jaskara ikábo apo yoii
jawen xobonko bokana iki.
21 Elisamakan chitéainoa ja xei wishá
bitira apon Jehudí raana iki, Jehudíkan
beketianra, apo bebonxon itan jatíbi
ja kateaketana joni koshibo bebonxon
yoyo aka iki.
22 Iskon oxe iketianra, matsitian iti
jawen chité meran ikax, chii kete patax
apo iká iki.
23 Jehudíkan moa kimisha iamax
chosko namanni joyota wishá yoyo akin
keyoketianra, chichikanin xatepakexon
apon chii kete tiritainko bepota iki. Jatíbi
ja xei wishá keyotai kamanra aká iki.
24 Apobi, jawen xobon iká jawen yono-
tibobira ja yoyo akai ninkatax, rakéya-
maribinonbi chexakaakanaibobi onan-
tima ikana iki.
25 Elnatán, Delaías itan Gemarías-
senra, ja xeí wishá menoyamanon ixon
apo yokákin teaa iki, ikaxbira jan jato
ninkáxonyamaa iki,
26 jaskáyamakinra Jerahmeel, ja apon
kikin rarebo, Seraías, Azrielnin bake
itan Selemías, Abdeelnin bake, jabo jato
yoia iki, Jeremías itan jawen secretario
Baruc yatanxon nexati. Ikaxbira Ibon
jato moa jonea iká iki.

**Wetsa bichi xeikan wishati
Jeremíasnin yoia**

27 Jeremíasnin yoia joi Barucnin wishá
xeí apon menoa pekáora, Jeremíassiba
kaxon Ibon yoia iki:
28 "Wetsa xei bixon jakiribi wishawe,
ja reken xeikan min aká iibata joibo-
ribi, ja mia Judáinoa apo Joacimman
menonanhibata.
29 Itan neskara yoia awé: 'Neskarara
Ibon yoia iki: Ja xeira min menoa iki,
Babilonia apon nato mai ras axon jawe
jonioma itan jawe yoinaomabi itiakin
akí joai winóyamai iketian, Jeremíassen
ja xeiain wishaketianra min notsina iki.
30 Jaskara ikenra, ea, Ibo ixon mia yoiai,
mia Joacim, Judáinoa apon chiní bakera,
Davidkan ani yakátinin iti yamake. Mia
mawáketianra min yora neten xanan ati
iki, itan yaméra kikinhakin matsin ati iki,
31 jatianra mia itan min chiní bakebo,
akai keskáribiakin, min xobon iká min
yonotibo, jaton ocha kopi en jato masá
tenemati iki. Jerusalénhain jaabo, itan
Judáin jaa jonibokira jan mato ati en
yoia, jatíbi jakonma jawékibo en matoki
paketi iki, jabora maton ikonhayamaa
iki' ".
32 Jatianra Jeremíassen wetsa xei biri-
baxon Baruc menia iki, jatian janra jatíbi
ja Jeremíassen yoiai joibo wishaa iki, ja
joibora iká iki ja apo Joacimman moa
menoibata xei meran ikábo. Wetsa jaskara
icha joiribira Jeremíasnin tekikin yoia iki.

**Apo Sedequíasnin jaki
oranti Jeremías yokata**

37 1 Ja Nabucodonosor, Babilonia
apo ixonra, Josíasnin bake
Sedequías Judá apo imaa iki, ja
Joacimman bake Jeconiasnin toan.
2 Ikaxbira Sedequíasninbi, jawen
joni koshibaonbi, jainoax ja jonibaonbi
profeta Jeremías meranxon Ibon jato
yoia joi ikonhayamai yoitimakana iki.
3 Apo Sedequíasninra, Selemíasnin
bake Jucal betan sacerdote Sofonías, ja
Maaseíasnin bake, profeta Jeremíassiba
jato raana iki, kaxon neskara yoiti: "Non
Ibo Dios noa kopi yokáwe", akin ati.
4 Jeremíassa yatanxon xepokanama-
pari ikáx, jonibo xaran jakonbires niti
atipana iki.

5 Jaskati iikanaitianra, faraónman
sontárobo Egiptonkoniax bekanai
ninkatax, Babiloniobo, Jerusalén
binoxon kateax iitibi moa jainoax
bokana iki.
6 Jatianra profeta Jeremíassiba kaxon
jaskara yoiti Ibon yoia iki,
7 ja Judá apon raanabo jawen joi
yoitira iká iki: "Jabaon ea yokánon
ixon ja Judáinoa apon raanabaon,
ja faraónman icha sontárobo mato
akinni beaibora moa Egiptonko jaki-
ribi bokanke, akin jato ati.
8 Babiloniobora Jerusalén jema
ramiaki beribakanti iki, bexonra bikanti
iki, jaskáaxonra menokanti iki.
9 Ea Ibonra, onannon ixon mato yoiai:
Matonbinix paranmeeyamakanwe, ja
babiloniobora moa boai ixon ikonha-
yamakanwe, jaskarama riki boyama-
rakanai.
10 Jan mato akai icha babilonio sontá-
robo matonharesabira, jawetishoko joni
moa isinhametabo jaton peotain bané-
kanti iki, itan ja jonibo benxoax wení-
xonra ja jema menokanti iki".

Joni koshibaon Jeremías xepoa

11 Faraónman sontárobo beai ninka-
taxa, babilonio sontárobo moa Jerusa-
lénhainoax bokana iki,
12 Benjamín jonibaon main kaaira ja
jemameax Jeremías pikota iki, jawen
papan jawéki biira kaa iki, jawen
mainmea jaweti jonibo betan bitira
iká iki.
13 Ikaxbi ja Benjamín mainko kaai
pikóti xepotiain nokóketianra, westíora
joni jawen jane Irías, Selemíassen bake,
Hananíassen baban, jato koiranaibaon
koshi ixon Jeremías bechitexon yoia
iki: —¡Miara jabatax babiloniabaona
ikí kakasi iki! —akin aká iki.
14 Jeremíassenra yoia iki: —¡Jara
ikonma iki, eara babilonioboiba
kayamai! —akin. Ikaxbira Iríasnin ikon-
hayamaa iki, jaskákinra yatanxon joni
koshibo bebon boa iki.
15 Jabora Jeremíaski kikínbiresi siná-
kana iki, jaskákinra rishkixon, jaskara iká
joibo wishai, Jonatánman xobonko xepoti
jato yoii kaa iki, joni koshibaonra jain jato
xepoti xobonko jikimakana iká iki.
16 Jeremíassa jain jato xepokanainko
mai meran akana, basibires jain iká iki.
17 Ja basibires iká pekáora, apo
Sedequíasnin jawen xobonko Jeremías
boti jato yoia iki, Jeremías apo bebon
bokanketianra, jan jonéshoko yokata
iki: —¿Ibon ja yoiai joiki ja? —akin.
Jeremíassenra yoia iki: Jarake, jara
neskara iki: —Miara Babilonia apon
yatannai —akin.
18 Jatianribira, Jeremíassen apo
Sedequías yokata iki: —¿Mia itan min
joni koshibo iamax joniboki jakonmakin
en aká iki, ja esé senenhayamakin,
jatian maton ea xepoa iki?
19 ¿Ja Babilonia apora mato binoxon
mato akí itan maton mai bii jawekes-
kataxbi joyamai ixon yoia profetaboki
jawerano ikanai?
20 Mia nokon apó rama ninkáwe,
jaskáaxon nato en mia yokatai ea
axonwe: Jonatánman xobonko jaki-
ribi ea jato bomayamawe, jainoaxa ea
mawánake —akin.
21 Jatianra apo Sedequíasnin jato yoia
iki, jain xepokaati jemanbi Jeremías
imati, jainxon ja callen marokanai pan
netetiibi pimakanti. Ja jeman pan japa-
riketianra jaskara akana iki. Jaskatax
jain sontárobo ikai jemashokonkobi
Jeremías baneta iki.

**Jain onpax ati jeneoma ikain
joni koshibaon Jeremías potaa**

38 1 Wetsa netera, ninká-
kanon ixon jonibo bebonxon
Jeremíassen joibo yoia iki, jatianra ja
Matánman bake Sefatías, Pasurnin bake
Gedalías, Selemíassen bake Jucal, itan
Malquíassen bake Pasur, jatixon ninkata
iki, neskati yoyo ikaitian:
2 "Ibonra yoiai: 'Ja jemanbi banetai-
bora reteanantiainoax, iamax pitin,

iamax jakonmabires isinman mawáti iki. Jaskáyamai jainoax pikotax babilonioboki menikaataiboresa, mawákantima iki', ixon.

3 Ibonra yoiboresai: 'Nato jemara Babilonia apon sontárobaon biti iki. Ja akaitianra tsonbi jato bechitetima iki', ixon", akin jato aká iki.

4 Jatianra jawen joni koshibaon apo yoia iki: —Nato joni reteti riki, jan joi yoiatonra, nato jeman banéparia sontarobo, itan jatíbi jonibora, jato shinan namanharesai, itan jatíbi joni jato rakéai. Nato joninra jonibo jakonhati benayamai, jato jakonmatiresa benai —akin.

5 Apo Sedequíassenra jato yoia iki: Ninkakanwe: —Jakon riki, maton keena keská já betan akanwe. Enra mato bechiteyamai —akin.

6 Jatianra Jeremías yatanxon, ja apon bake Malquíassen jain onpax ati meran potakana iki, ja iká iki ja sontárobaon xobo jemanshoko iká. Risbikan axonra apakekana iki, ja jain onpax atira jeneoma ikax chawábicho iketian, Jeremías jain nenita iki.

7 Westíora etiopeainoa joni jawen jane Ébed-mélec, apon xobonkonia ikoni jaki koshia jawen joninra, Jeremías jain onpax ati meran potakana yoikanai

Mai kini meran Jeremías potakana.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ninkata iki. Ja inontianra, Benjamín
jema Xepótiain jato betan apo tsinkita
iká iki.
8 Jatianra ja apo iká xobonkoniax
pikókaini Ébed-mélec apo neskara
keshani kaa iki:
9 —Mia nokon apó, ja jonibora
jaskáakin Jeremías akáx eséki ramí-
kanke. Jain onpax ati meran potaka-
nara, moa jainoax pitin mawatai, nato
jeman ja jawékiati moa yamaketian.
10 Jatianbira Ébed-mélecnin kimisha
chonka joni boti apon yoia iki, mawa-
tamatianbi jain onpax ati meranoa
Jeremías tsekai katira iká iki —akin.
11 Ebed-mélecninra jonibo boa iki,
apon xobonko jain chopa benxoakanain-
kora kaa iki, jainoara jaweti chopa payo
bixon, risbikan nexaxon, jain onpax ati
meran Jeremías raanxonkana iki,
12 jaskáaxonra yoia iki: —Mia risbikan
bishkoyamanon ixon ja chopa payo
min baxká naman awé. Jeremíasninra
jaskáa iki.
13 Jatianra jaki risbí raanxon jonibaon
ninixon jainoa tsekakana iki. Ja akana
pekáora Jeremías ja sontárobaon jema-
shokonkobi baneta iki —akin.

Sedequíasnin Jeremías kenamaa

14 Apo Sedequíasninra jabebon profeta
Jeremías bokanti jato yoia iki, Ibo rabiti
xobo jawen kimisha iti xepótiainra iká
iki. Jainxonra apon yoia iki: —En mia
westíora yoká abanon, pontéres min
yoitininra ea keenai —akin.
15 Jeremíassenra yoia iki: —Ja min
yokata en mia yoiketianra, min ea jato
retemati iki; en mia eseara, min ea
ninkáxontima iki —akin.
16 Ikaxbira apo Sedequíassen joné-
shoko ja senenhati joi Jeremías yoia iki:
—Jan noa jati nete menia Ibon janen-
kora en mia yoiai, enra mia jato retema-
yamai, jan mia retekasaiboribira en mia
jato meniyamai —akin.
17 Jatianra Jeremíassen Sedequías
yoia iki: —Jatíbi atipana Israelnin Ibo
Diossenra, yoia iki: 'Moa Babilonia apon
sontárobaon koshiboiba kaax, miaares-
kana shinanmeetax min kikin rareboboyabi mawáyamai mia mawátima iki,
jatianribira nato jema menokantima iki.
18 Ikaxbi mia jatoki menikaayama-
ketianra, babiloniobaon nato jema
iboaxon menokanti iki, jatianra mia
kenekatima iki' —akin.
19 Sedequíassenra yoia iki: —Babilo-
niobo betan ikí kaa judiobokira ea
raketai; jabaon bixonra ea isinhakanti
iki —akin.
20 Jatianra Jeremíasnin yoia iki:
—Ikaxbi miara jabaon, mia yatantima
iki. Ibon yoia joi en mia yoia iketian
yoiti iwé, jatian mia jakonbires iti iki,
itan mawáyamai mia jati iki.
21 Mia, jato iboamatinin keenyamai
jenéyamaitianra jaskara mia iti Ibon
ea oinmake:
22 Jatíbi ja Judáinoa apon xobon
baneta ainbobora, jainoa pikoxon
Babilonia sontárobaon koshibo meni-
kanti iki, jatianra ja ainbobaonbi yoiti
iki:

> Ninkakanwe: 'Ja apo jakon jabé
> raenanaibaonbira paranxon
> jaareskanke; manon nakónon
> ixonra oinreskanke, jaskaaxonra
> já pekaoriakana iki' —akin.

23 Jatianra Jeremíassen ja apo yoibo-
resa iki: —Jatíbi ainbobo itan min bake-
bora babiloniobo menikanti iki, jatianra
mia jatoibakeax jabátima iki, ja meni-
kanara Babilonia apona mia iti iki, itan
nato jema menokanti iki —akin.
24 Jatianra Sedequíasnin Jeremías
yoia iki: —Mawákashamakin, nato
jawéki tsobébi yoiamawe.
25 Ea mibé yoyo ika ninkataxa, joni
koshibo mia yokati bexon, jaweki min
ea yoia, itan jaweki en mia yoia ixon-
ribi mia yokákanti iki, mia non rete-
yamanon jatíbi noa yoiwe akinra mia
akanti iki.
26 Ikaxbi jain mawánaketian jakiribi
Jonatánman xobonko en raantimara, ea

yokáke akinresa min jato yoiti iki, ikira
apo iká iki —akin.
27 Jaskara ikenra, jatíbi joni koshibo,
Jeremías betan yoyo iki boxon yokákana iki, ikaxbira jaskara yoiti apon
yoia keskáshamanribi jan jato yoia iki.
Jaskara ikenra moa teayamakana iki,
jaskati yoyo ikaitian tsonbi ninkatama
ixon.
28 Jatianra sontárobaon xobo jemanshokobi Jeremías baneta iki, ja babiloniobaon Jerusalén biai kaman.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

EZEQUIEL

Rawibo joai oinnax, itan rama nato nete jaskara ikí kaai keshati Ezequiel imaa

Oxaxonmabi namá keska meranxon Diossen yakati oinna

1 1 Jawen pichika nete itin ja chosko oxe iketianra, ea kimisha chonka baritiaya iká iki, ja yatanxon bokanabo betan, Quebar paro kexa ea iketianra, nai chopeta iki itan namákeska meranxon en Dios oinna iki.

2 Ja Babiloniobaon jatoaresxon ja apo Joaquín yatanxon bokana pekáora, moa pichika baritia itan pichika oxe iká iki,

3 Eara sacerdote Ezequiel iki. Nokon papan janera Buzi iki. Jatianra jaskara imanoxon jawen mekenman Ibon ea tii aka iki.

4 Jatianra norteokeax, niweaba beaitian enbi oinna iki; ani nai koin meranoaxa, chii kaná keskabo pikota iki, itan jan kateara ikonbires pené iká iki. Ja chii meranoaxa, yami jawéki charáa keská peneta iki,

5 ja napónshamanra joni keska chosko iká iki.

6 Ja westíorabora chosko bemananya itan chosko peiabo iká iki;

7 jaton witax pontéshamanbo itan waka baken tae keska mentsisyabora iká iki; akonbireskin bronce charaa keskatira penéta iki.

8 Jainoaxibira ja chosko pishpachiori, jaton pei naman, mekenbo iká iki.

9 Ja westíorabaon pei rebobora wetsanaki mepiabo iká iki. Ja boira tsoabi wetsaori kayamai, bebonkirires bokana iki.

10 Ja chosko bemananin jisára neskara iká iki: ja bechiakiri joni bemananya; mekayao león bemananya; mexkao wakan bemananya; jainoax pekáori ani teté bemananya iká iki.

11 Ja peibora bochikiriti peatabo iká iki. Ja rabé pei biananax, wetsa rabé pein ja yorabo rakoa iká iki.

12 Jatikaxbira bebonkirires boi wetsaoribi boyamakana iki. Ja Diossen koshín jain jato boaihorira bokana iki.

13 Nato joni keska koshiai jawékibora, tsiste ketea keskábo itan joé chankankana keskábo iká iki, jabora ja meran ori boax, itan neri beax ikana iki; tirí penébires iketianra, jainoax kanábo pikota iki.

14 Ja joni keska koshiai jawékibora kaná ikai keskati, ishtonbires ori boax itan neri beax ikana iki.

15 Ja joni keska koshiai jawékibo oinxon en mai oinnara, ja toró taranmetai westíorabo jato patax iká iki.

16 Ja chosko toró taranmetaibora jatiobires akin akana keskábo iká iki, topacio makan keskatira peneta iki. Ja toró taranmetai meranra, wetsa toró tarameetairibi jaa iki.

17 Ja chosko katiorira, wetsaori boyamai bebonkiri bokana iki.

18 En oinnara ja chosko toró taranmetaibo, jan koshia nakatayabobires ikax, itan icha bero keskaraton tenaaton katea iká iki.

19 Ja joni keska koshiai jawékibo boaitianra, ja toro taranmetaiboribi jato betan kaa iki; jatianra ja joni keska koshiai jawékibo mainmeax wenikanaitian, ja toró taranmetaiboribi wenita iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

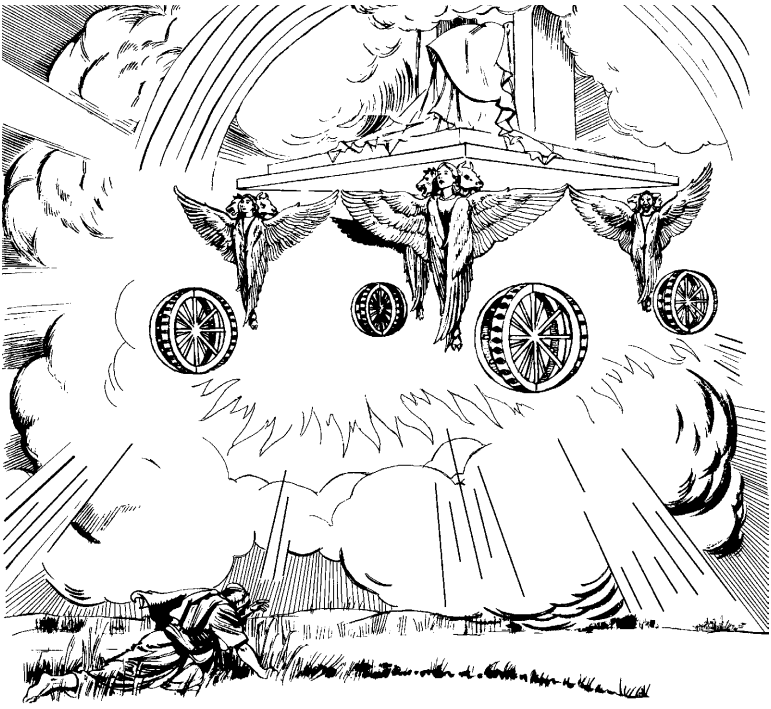

Oxaxomabi namakeska meran joni peiabi beai Ezequielnin oinna.

20 Ja Diossen koshín jato boaihorires, ja joni keska koshiai jawékibo boaitianra, ja toró taranmetaibo jato betanbi bokana iki, jaskara ikenra ja joni keska koshiai jawékikibi tekita ikax ja toró taranmetaiboribi jiria iká iki.

21 Ja joni keska koshiai jawékibo koshiaitianra, ja toró taranmetaiboribi koshia iki; jawetianki tsasikanai jatianra jaboribi tsasia iki; jawetianki mainmeax keyákanai, jatianra ja toró taranmetaiboribi keyata iki. Ja toró taranmetaibora ja ikanai keskáribia iki, ja joni keska koshiai jawékibokibi tekitabo ikaxa, koshiaiboribi ikana iki.

22 Ja joni keska koshiai jawékibaon mapo manaonra westíora xabá ratétibires, chichóbi jishti penébires en oinna iki.

23 Ja xabá namanra, ja joni keska koshiai jawékibaon peibo pontéshamani peatax biananananabo ikax, ja rabé pein westíoraxonbo, jaton yora rakoabo iká iki.

24 Jainxonra ja peibo boi titi ikairibi en ninkata iki, westíora paro jenetiax riri ikai keská, jatíbi atipana Ibo yoyo ikai keská, itan sontárobo tsinkitax riri ikai keskára iká iki. Jatian moa tsasixonra, jaton peibo namánhakana iki.

25 Ja jaton mapo manaon iká xabá masenenra, riri ika iki, itan tsasiaitiibira jaton peí namánhakana iki.

26 Ja xabá mananhora, westíora ani yakati zafiro makan akana keská en oinna iki, ja yakátininra westíora joni jisá yakata en oinna iki.

27 Jawen cintora keská ikainoax bochikira, yami charáa axon akonbireskin penéakana keská, chiikanbires katea en oinna iki, itan namanra ponté chiikeskares en oinna iki. Penekanbires kateara iká iki,

28 westíora nete, oi beaitian nai koinhain Diossen koshkí, pikota keskára iká

iki. Jaskáxonra jatíbi jawen kikin pené koshi Ibon ea oinmaa iki. Ja oinnaxa ea mainbi bekepinon kaman beota iki.

Diossen Ezequiel jawen profeta iti kenaa

2 1 Japekáora, ea akí neskatai en ninkata iki: "Ezequiel, mia, joni, ea mibé yoyo inon jikiwe", ikai.

2 Ja ea yoyo akainbira, Diossen Shinan emeran jikixon, ea wenina iki. Jatianra ja yoyo ikai en ninkata iki,

3 jainxon ea yoiboresa iki: "Mia, jonira, israelitaboiba en mia raanai, ja jonibora yoitimabo ikax, en yoia akáshamai eki wenikana iki. Jabo itan jaton rekénbora nato nete kamánbi, eki wenitax ramitabo ikanai.

4 Jainoax jaton bakeboribi, jaton keena keskáres akaibo ikax, kikínbires ninkáismabo iki. Jaboibara en mia raanai, 'neskárai Ibo akin', min jato yoinon ixon.

5 Jawekeska ixonra mia ninkáxonkanti iki, iamax ayamaribakin, jaskara ikenra yoitimai jaa jonibo iki, ikaxbi westíora profetara jatoiba jake ixonra jabaon onanti iki.

6 Mia, joni, jatoki rakéyamawe, mia yoikanai joinbi, moxabaon itan jakonma xobibaon katea keskátonin shinanmeetibi, itan ninbo icha napo keskain jaaxbi jatoki rakéyamawe. Jainoax ja mia yoikanai joibo ninkataxbi rakéyamawe, itan ja mia omiskanabi ratéyamawe, kikínbires yoitimabo ikanainbi rakéyamawe.

7 Kikinbires yoitima ikanainbira, nokon joi min jato ninkámati iki, jawekeska ixonra mia ninkáxonkanti iki iamax ayamaribakanti iki.

8 Ja en mia yoia keskáakin jakonhakin awé, mia joni, wetsa israelitabo keskati yoitimayamawe. Janxbáwe, ja en mia meniai, min pinón", akinbo.

9 Jatianra westíora meken, bichi xei wisháya eki meshkataitian en oinna iki.

10 Westíora mekenmanra, ebebonbi ja bichi xei chopea iki. Okenbekonbi wisháyara iká iki: jainra onísti, chexakaati itan ramíti onsá yoia iká iki.

3 1 Jatianra ea yoia iki: "Mia, jonin, nato bichi xei wishá piwé, japekáora, Israel jonibo yoyo aki mia kati iki", akin.

2 Jatian ea janxbáketianra, bichi xei wisháya ea jan pimaa iki.

3 Japekáora ea yoia iki: "Rama nato bichi xei wishá en mia menia xeawe, jatianra mia jan potóti iki", akin. Ja en piara, kikínbires mishkín keska bata iká iki.

4 Eara yoia iki: "Ja en mia yoia joiboribi kaxon, Israel jonibo yoitanwe.

5 Ja ninkáyamai join yoyo ikanainkora en mia raanyamai, iamax onantikoma join yoyo ikanainko, jaskáayamakinra Israel joniboiba en mia raanai.

6 Ja maibotiibi icha joni ikainra en mia raanyamai, onantima itan atikoma join ikanainko. Mia ikonhakanti ikenbira ja joniboiba en mia raanyamai.

7 Ikaxbi, ja en yoia keskati ikáshamai kopíra, Israel jonibaon mia ninkákantima iki. Jatíbi Israel jonibora jaton keena keskáres akaibo iki, itan kikínbires ninkáismabo ikanai.

8 Jaskara ikenra enbi, mia jato keskaribi imai, tsonbi yoitinin keenma itan min keena keskáres akai.

9 Diamante makan keská chorisha en mia imai, makánbi winoa chorish. Kikinbires yoitima jonibo ixon mia omiskanabi, jatoki rakéyamawe, ratéyamaribiwe", akinbo.

10 Japekáora ea yoia iki: "Jatíbi en mia yoiaibo netékainxon ninkáwe, itan shinanbenoyamawe.

11 Ja min kaibobo wetsanko bokanabo yoitanwe, abákanon mia ninkákin itan mia ayamabakanon. 'Neskárai Ibo akin atanwe' ", akinbo.

Jawen tee anon ixon Diossen Ezequiel katota

12 Diossen Shinanman ea weninaitianribira, epekaokeax koshi riri ikai niwan keska en ninkata iki, jawen itinkoniaxa kikin koshi Ibo wenita iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

13 Ja joni keska koshiai jawékibaon peibora, biananbotani boí titi ikai en ninkata iki, jainoaxa ja toró tarametaibo jato betanbi ikax; ja riri ika ani niwannai keská iká iki.
14 Jainoara Diossen Shinanman weninxon ea pikoa, onísbires itan sinata ea kaa iki, jatianribira Ibon jawen mekenman ea akonbireskin yatana iká iki.
15 Jatianra kaax ea Tel Abibhain nokota iki, Quebar paro kexa, ja israelitabo yataanan boxon jamakana ikátiainko, jawe ati onanaxmabi itan jawe yoiti onanaxmabi, jainra jato betan kanchis nete senen ea baneta iki.

Jato coiranti Ezequiel Diossen imaa
(Ez. 33.1-9)

16 Moa kanchis nete senenketianra, Ibon ea yoia iki:
17 "Miara, Israel jonibo koirannai sontáro en mia imai. En mia yoiabora onankanon ixon, ja joiboribi, min jato yoiti iki.
18 Ea joi benxoakai ixon en yoiti iki, jakonma joni mawáti; en jaskákenbi, ja jakonma joni min esetima iki, min jakonma axé jeneaxa mia jati iki, akinbi min yoiamaara, jawen ocha kopi ja mawáti iki, jaskáketianra jaweati min mawámarin, akin en mia yokáti iki.
19 Ikaxbi ja jakonma joni min jaskáakin eseabi, jawen jakonma jawéki itan jawen jokonma axé jenekashamai, jara, jawen ocha kopibi mawáti iki, ikaxbi miara mawáyamai jaresti iki.
20 Jainoax, joni iribati iki, jakon jawékibo akinbi jenexon jakonma akin, jara moa mawáti onsáin en banémati iki; ikaxbi min eseyamaara mawáti iki. Ja jakon jawéki aabeara, en moa ointima iki, jara jawen ocha kopibi mawáti iki, ikaxbi jaweati min mawámarin akin en mia ati iki.
21 Jatian jaskáakin ocha ayamanon ixon, min eseara ja jonin moa ocha atima iki, jatianra min esé ninkatax ja joni japariti iki, itan miaribi mawáyamai jati iki", akinbo.

Ezequiel yoyo iosma baneta

22 Jainxonra Ibon, jawen mekenman tii axon ea yoia iki: "Wenítaanan mai teshanpain katanwe, jainxonra en mia yoyo aki kaai", akin.
23 Jatianra ea wenitax mai teshanpain kaa iki, jainxonra Quebar paro kexaxon oinhantana keskáribiakin, en Ibon koshi oinna iki. Jatianra mainbi bekepinon kaman ea beota iki,
24 ikaxbi Diossen Shinan, emeran jikixon ea wenina iki. Jainxonra ea Ibon yoia iki: "Min xobonko kaax xepótanwe.
25 Oinwe, miara risbikan nexai bokanai, jaskákanara min jonibo betan ikasibi mia pikótima iki.
26 Jainxonra mia yoyo itima akin, min jana en jantaxnamemati iki. Ikonbires yoitimabo ikanainbira, min jato notsintima iki.
27 Ikaxbi jawe yoikaskinra, en mia jakiribi yoyo imati iki, jatianra min jato yoiti iki: 'Neskárai Ibo akin'. Jaweratobaonki ninkákasai, jabaonra ninkáti iki, ikaxbi jaweratobaonki ninkákashamai, jabaonra ninkátima iki. Yoitima jonibo ixon", akin.

Nonbix koiranmeeti

18 1 Ibonra ea yoia iki:
2 "¿Jawekopíki: 'Papabaon uva pae kokoketianra, bakebaon xeta beyatai iki iká joi israelitabaon yoikin jeneyamai'?
3 Ea, jiria Ibo jaxonra, en mia akonkin senenhati ixon yoiai, matonra nato jakonmakanaibo ja meranxon jato ninkámati joi, Israelhainxon moa yoikin bane wetsatima iki.
4 Ninkakanwe, jatíbi jonibora nokona iki, papa itan bake. Jaweratoki ochai, jara mawáti iki.
5 Ja ponté joninra, atikeskabiakin jakon akai itan ponté akai iki:
6 jara jatonbi ja rabiti akábo rabikin mai keyá ikainxon icha jawékiati axon

fiesta akanainko jato betan iamai,
Israelnin ikonma diosbokira koshiamai;
jawen rarebaon awinra bichinyamai,
jawen awin jimiketian yoranyamai;
7 tsoabira ramiayamai, jaskáyama-
kinra ja ribínxon menikana jawéki
jato banexonai; tsoabira jato yome-
tsoayamai; pikasaibora jato pimai itan
chopaomabora jato meniai;
8 jaribi banenoxon koríki bichina
kopíra jato bebon bichinyamai, tsoabira
jato bebon kopíamakaskin teayamai;
tsoabira ramiayamai; joni rabé join
ikaitianra atikeskabiakin jato benxoa-
xonai;
9 nokon esébaon yoia keská akinra, ja
en ati yoia nokon koshi esébo akonkin
senenhai. Ja jonira ikonshaman ponté
ikax, jarésti iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai.
10 Ikaxbi iti iki, ja ponté jonin benbo
bake, ishtonbires sinátaanan jato
jakonmai itan retemis, jainoax wetsa
jawékibires akí,
11 jawen papan ayosma, wetsa jawéki-
bires akai, yoiti atipanke, mai keyain-
xon jatonbi ja rabiti aká, rabikin icha
jawékiakin fiesta akanainko kaai, jawen
kaibaon awin bichinai,
12 jawebiomabo betan jawékinin
maxkatabo jato masá tenemai, wetsabo
jato yometsoai, ja ribínxon menikanabo
jato banexonyamai, ikonma diosboki
koshiai, itan en omisai jawékibo akai,
13 ja koríki menixon jato bebon
bichinai; jainxon jato bebon kopíakanon
ixon teai, jaskara jonira jatima iki. Ja
en omisai jatíbi jawékibo aká pekáora,
ja joni mawáti iki.
14 Ikenbi ja joni iti iki westíora benbo
bakeya, jatíbi jawen papan akai ochabo
jan oinbea, ikaxbi jawen papan jakonma
axébo chibanyamai;
15 ja yoiti atipanke, mai keyainxon
jatonbi ja rabiti jawéki axon, rabikin
icha jawékiakin fiesta akanainko
kayamai, jainoax Israelbaon ikonma
diosboki koshiamai; itan jawen kaibaon
awin bichinyamai,
16 tsoabi ramiayamai; ja koríki meni-
xon jato teaxon jawéki bichinyamai;
tsoabi yometsoaisma, ja pikasaibo
pimai, itan chopaomabo jato meniai;
17 tsoabi jakonma imayamai, koríki
menixon jato bebon bichínyamai, nokon
esébo senenhai, itan ja senenhati join
yoia keská akai: ja jonira jawen papan
ocha kopi mawáyamai, ikontinixbi jati
iki.
18 Jatian jawen papara, ramiamis
ikaati, jato yometsoai, jawen kaibaon
jishnonbi jakonmabo akai, jara jawen
ocha kopibi masá tenei mawáti iki.
19 Matonra rama yokatai: '¿Jawekopíki
jawen papan ocha kopi, baken masá
tenetima iki?' akin. Ja bakenra ponté
itan atikeskabiakin jakon aká iki, itan
jatíbi ja nokon esekan yoiai keskaa:
jaskara kopíra ikontinixbi jati iki.
20 Ja ochaiboresa mawáti iki. Baken-
bira jawen papan ocha kopíatima iki,
papanbira jawen baken ocha kopíatima
iki. Atikeskabiakin jakon akai joninra
ja atikeskabiakin jakon aká ixon, jawen
kopí biti iki; itan jakonma joninra jawen
jakonma aká kopí, masá teneti iki.

Ja ati keskábiakin Ibon akai
(Ez. 33.10-20)

21 Jatian jakonma jonin jatíbi ocha
akábo jawetianbi awetsayamanoxon
jenexonra, jatíbi nokon esébo senen-
hati iki, pontéshamanres ati iki, itan
atikeskabiakin jakon akai, ikontinixbira
já mawáyamai jati iki.
22 Enra jakiribi min jatíbi jakonma
aká ochabo shinan wetsatima iki, ja
jonira ponté akai ikax jati iki.
23 Eara jakonma jawéki akai joni
mawátinin keenyamai, jawen jakonma
akaibo jenetaanan jatikayara, jakon iti
iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai.
24 Ikaxbi ja atikeskabiakin jakon akai
jonin ponté jakon akinbi jenexon, jatíbi
jakonma ati iki, ja jakonma jonin akaira
en omisai, ¿Maton shinannaki jaskarabo
jaapariti iki? Jatíbi jakon jawéki moa

akábora en shinanxontima iki: janbi
senenhayama kopí itan jawen ocha
kopíra mawáti iki.
25 Atikeskabiakinra en ayamai ixonra
maton yoiti iki; ikaxbi ninkakanwe
Israel jonibó, ¿Matonki shinanai en
jakonhakin ayamai ixon? ¿Jawekeska
ikaxki matobikayama iti iki, ja jakonma
akaibo?
26 Atiki ja atikeskabiakin jakon akai
jonin jakon akin jenetaanan, jakonma
akin, jara jawen jakonma aká kopíbi
mawáti iki.
27 Jaskáyamakin atiki ja jakonma
jonin, jawen jakonma jenexon, ponté
itan atikeskabiakin akin, jatianra jawe
jati kishpinmati iki.
28 Ea ninkatax itan, ja akai jawékibo
jatíbi jakonma iketian, awetsayama-
noxon jakonma jeneaxa, ikontinixbi já
mawáyamai jati iki.
29 Ikaxbi mato Israel jonibaonra en
atikeskabiakin jakon ayamai yoiai.
¿Enki ja atikeskabiakin ayamai? ¿Ja
atikeskabiakin jakonhakin ayamaiki
Israel jonibokayama iki?
30 Ja mato israelitabaon westíora-
xonbo akai keskáribiakinra, en mato
yoipaketi iki. Ea Ibonra ponté yoiai.
Maton jakonma ocha kopí, mato keyo-
tamatianbi, jatíbi maton akai jakonma
jawékibo moa jenekanwe.
31 Ja eki ramíkin, jawetianbi awetsa-
yamanoxon jatíbi maton jakonma aká
jawékibo moa jenekanwe, westíora join-
tiabicho, itan bená shinanyares ikanwe.
¿Jawekopíki mato mawáti iki Israel jonibó,
32 tsoabi mawátinin ea kenyamainbi?
Jawetianbi awetsayamanoxon, jakonma
jawéki akin moa jenetaanan jakanwe.
Ea, Ibonra, ponté yoiai", akinra aká iki.

Jato koirankin sontaronin senenhati
(Ez. 33.16-21)

33 1 Ibonra ea yoia iki:
2 "Joní, min kaibobo yoiwe:
'En imaara wetsa mainmea jonibo betan
reteanankanti iki, jatianra jainoa joni
koshibaon westíora joni katóxon, jato
koirannai sontáro imati iki.
3 Jatian jaton rawí sontárobo ja mai
nokoi bei, ochómaitian oinxonra, jonibo
benxokaanon ixon, jato koiranti ima-
kana sontáronin jawen trompeta xoon
ati iki.
4 Jaweratonki ja trompeta xoon ikai
ninkáxonbi ikonhayamai, jatianra jaton
rawibaon nokóxon reteti iki, ja mawa-
tara janbix iká iti iki,
5 ja trompeta xoon ikai ninkáxonbi
ikonhayamaa kopíra; janbix mawata
iti iki, ja ninkáxon ikonhaxa mawáya-
makeana iki.
6 Ikaxbi jato koirannai sontáronin,
jaton rawí sontárobo nokoti beai
oinxonbi, jonibo benxokaanon ixon
trompeta xoon ayamaketianra, jaton
rawibaon nokoxon jaweti joni reteti iki,
jabora jaton ocha kopíbi mawáti iki,
ikaxbi minra jato mawámake ixonra,
jan jato koirankin oinnai en yokáti iki'.
7 Mia jonira, Israel jonibo jato koiran-
nai iti en imaa iki. Minra nokon joi
ninkaxon, en jaskátima yoia joiboribi
min jato keshanti iki.
8 Jatian ja jakonma joni mawáti en
yoiara iti iki; ikaxbi jawen iká jakon
inon ixon min keshanabi iamaaxa,
jawen ocha kopibi mawáti iki, ikaxbira
jaweati min mawámarin ixon en mia
yokáti iki.
9 Ikaxbi min, jaskáyamakin ja
jakonma joni jawen iká jakon inon ixon,
min keshanabi jeneyamaaxa, jawen
ocha kopibi já mawáti iki, ikaxbira mia
mawáyamai jati iki", akinra aká iki.

Ocha aká jatonbi iboati
(Ez. 18.21-32)

10 Ibonra yoiribia iki: "Mia joninra,
Israel jonibo yoiti iki: 'Matora ikai
neskati: Nonra ichabires jakonma
itan ichabires ocha aká iki. Jakopira
moa jakon jati non manayamai.
¿Jawekeskaxonki jaskara jati non chi-
banti iki?

11 Ikaxbi ea jiria Ibo jaxonra akonkin
senenhati ixon yoiai, eara keenyamai
jakonma jawéki aati joni mawátinin,
ikaxbi jawen jakonma iká jenetaananra,
jati iki. Israel, ja mia jakonmai jaa
jenéwe. ¿Jawekopíki mato mawáti iki?'
12 Mia, jonin, min kaibobo yoiwe: 'Iti
iki westíora jakon joni ochai, ja moa
abea jakon jawékininra mawáyamanon
ixon jamatima iki, itan jakonma jonin
ati iki, jakonma akin jenekin, já mawa-
tara moa abea ocha kopi ikama iti iki.
Iti iki jakon joni ochai, ja moa abea
jakon aká kopi jayamaira mawáti iki.
13 Ja jakon joni janon ixon en yoiabi,
jan jakon jawéki akaiki koshixon
jakonma ati iki, jatianra ja moa jakon
jawéki abeabo en oinna moa jakonma
iti iki, janbi jakonma aká kopira mawáti
iki.
14 Jakonma joni mawáti en yoia iken-
bira, ocha jeneax jakoni, itan atikeska-
biakin jakon ati iki,
15 itan ja ribínxon menikanabo jain-
xon jato yometsoabo banexonax, itan
en menia esébo yoiti ixon senenhai,
jainxon moa jakonma jawéki akin
jeneaxa, ikontinixbi mawáyamai jati
iki.
16 Jaskáakin rama, jakon akí itan ati-
keskabiakin jakon akíra jati iki, jatianra
ja ocha akatiaibo westíorabi en moa
shinantima iki'.
17 Min kaibobaonra atikeskabiakin en
ayamai ea yoiai; ikaxbi jabaon atikeska-
biakin ayamaikayara ikon iki.
18 Jaskara iken jakon jonin ati iki,
jakon jawéki akin jenexon, jakonma
akín, jakopira mawáti iki.
19 Itan ati iki, jakonma joninbiribi
jakonma jenexon, jakon akin itan
atikeskabiakin jakon akín, jaskara aká
kopira jati iki.
20 Matonra yoiribiai: 'Ibonra ja atikes-
kabiakin ayamake ixon'. Ikaxbi enra,
mato israelitabo, westíoraxonbo maton
aká keskáribiakin, en mato yoipaketi
iki", akinbo.

Babiloniobaon Jerusalénharesa

21 Ja noa yatanxon bokana chonka
rabé baritia iketian, jawen chonka oxe
itin itan pichika neteya iketian yaméra,
westíora joni Jerusalénhainoax jabatax
joxon ea yoia iki, ja jaton rawibaon moa
jema bichinna.
22 Ja jabata joni eiba joamapari inon-
tian yaméra, jaskara amanoxon Ibon
jawen makenman ea tii aka iki, jatian
yamékiri joni joketianra Ibon jakiribi
yoyo ikai ea imaa iki, jatianra moa yoyo
iosma ikí en jeneta iki.
23 Ibonra ea yoia iki:
24 "Nato Israel main iká jemabo ras
akanainko jaa jonibora yoyo ikanai:
'Abrahamra jabicho ikaxbi mai ibo
baneta iki; jaskara ikenra noakaya icha
ikax ibiresti iki'. Ikira ikana iki.
25 Jaskara iketian jato yoiwe: 'Neská-
rai Ibo akin: Matonra nami jimiabi piai,
matonra ja rabiti jawékibo axon rabiai,
itan mato retemisbo iki, ¿Jatianki
maton ikonhai, noara mai ibo iti iki
ixon?
26 Matora jan amistiki chipóxon jato
ishtonbires ramiaibo iki, en omisai
jawékibora maton akai, itan awinyaribi
ikaxbira, jatikaxbi mato teaananaibo
iki, ¿Jatianki maton ikonhai, noara mai
ibo iti iki ixon?'
27 Jainxon jato yoiribiwe: 'Neskárai
non Ibo akin: Ea, jiria Ibo ixonra
akonkin senenhati ixon en yoiai, ja
jemabo ras akanainko jaaboribira rete-
kanti iki, itan xabain jaabora pimis
yoinabaon piti iki, jainxon ja shanka
xobo meran jaabo itan kini meran jaa-
bora, isinbaon mawákanti iki.
28 Ja tsoa jonibi jain jaama maira ras
ikares banéti iki, jainoax jaki koshiax
kikinni rabíkanai jawékibora moa
jainres keyóti iki. Israelhainoa manan-
bora tsoa jonibi jain jaama banéti iki;
tsoabira jao winótima iki.
29 Jatian jabaon, ja en omisai ochabo
aká kopíra, ja mai tsoa jonibi jain jaama

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

itan janbisresa en jeneti iki, jatianra ea
Ibo onankanti iki'.
30 Min kaibobora makan chiké pataxkeax itan xobo xepotiainoaxbo, mia
yoii yoyo iki yoianankanti iki: 'Neri
bekanwe, Ibon noki joi raana non
ninkánon iki', ikanti iki.
31 Jaskati beaxa nokon jonibo, jaton
axé keskati, mia yoyo ikaitian ninkati,
mii bebon yakákanti iki. Ikaxbira, ja
yoia keskati ikantima iki. Jakiribi en
yoiara ainboki itinres bewakanti iki,
ikaxbi ja akonkin shinan meran noikanara koriki iki.
32 Jabaonra mia oinnai westíora joni
ainboki bewati onan keskáakinres,
metsá jeeya itan arpa jakonhakin teenhati onan. Min joira ninkákanai, ikaxbira min yoia keská jayamakanai.
33 Jaskara ikenra, jatíbi jábo seneni
kaai, itan jaskati senenketianra, jabaon
nobetanra westíora profeta iká iki ixon,
shinankanti iki", ikira iká iki.

Israel pastorbo ramíti yoia

34 1 Ibonra ea yoia iki:
2 "Mia jonin, nokon janenko
ja Israel pastorboki ea ramitai yoiwe:
Neskárai Ibo akin: ¡Jawe ireskiai, ja
jatonbinix koiranmeetai Israel pastorbo!
Ja pastorbaonkayara carnerobo koiranti
iki.
3 Matonra leche xeai, chopa akinbora
maton lanaya akai, jainxonra carnero
awin xoashamanbo maton reteai, ikaxbira ja carnerobo maton koiranyamai.
4 Ja carnero yosmashokobora maton
akinyamai, isinaibora maton raonyamai, jaton tae xatéra maton neaxonyamai, wetsaori kainbira maton biamai,
manókenbira maton benayamai, jaskáatitianbira maton akonbireskin rishkikin
itan ramiaresai.
5 Jaskati pastorhoma ikaxa, nokon
carnerobo, jatíbiain janbisai, jaskáketianra siná yoinabaon piai.
6 Jatíbi mananbotiibi itan mai keyábaonra janbisa iki, jatíbi maibo ikainra
wetsaori bokanai, itan tsonbira jatoakin
shinanyamaa iki, jainxon benayamaa
iki.
7 'Jaskara iken pastorbo, jakonhakin
nokon joi ninkakanwe.
8 Ea, jiria Ibonra akonkin senenhati ixon en yoiai: Nokon carnerobora
pastorhoma iketian meskó siná yoinabaon yatanxon ea pikin keyonankanai.
Ja nokon pastorbora, carnerobo benaibi
boyamakanai. Ja pastorbora carnerobo
koiranyamai jatonbinix koiranmeetaibores iki.
9 Jaskara ixon pastorbo, nokon joi
ninkakanwe,
10 ea Ibo ixonra mato yoiai: Eara maton
rawí iki ixonra, en mato onanmai, nokon
carnerobo kopí matoki ramíkinra en
mato akai; enra nokon carnerobo moa
mato koiranmayamai, moa maton koiranwetsayamanon ixonra, nokon carnerobo
kopi kopíaxon en moa jakiribi biti iki,
moa maton piboresyamanon ixon'.

Ibo, jakon pastor

11 Ea, Ibonra yoia iki: Ramara enbix,
ea nokon carnerobo koirannai ikai.
12 Pastornin jawen carnerobo janbisketian, akonbireskin shinanai keskáribiakinra, enribi nokon carnerobo
akonbireskin shinanti iki; ja wetsa
nete niweaba bei yaméketian, janbisax
beyamai jainbi banetabora jato kopi
kopíaxon en jakiribi biti iki.
13 Wetsa mainmeabo pikoxon tsinkixonra, en jaton mainbiribi boti iki.
Israel mananmamea pastobo pimanoxon, jainxon wean ikainboribi, itan
jatíbiain ja joni jaainkobo.
14 Ja Israelhain manan keyábo
ikainko, jakon pastoshamanbo pimanoxonra, en jato boti iki. Jainra jakon
pastoshamanbo piax, tantikanti iki.
15 Eabi, nokon carnerobaon pastor
ixonra, jato tantimanoxon en boti iki.
Ea, Ibonra ponté yoiai.
16 Ja manota carnerobora en benati
iki, ja wetsaori boabora en jato beti iki,

ja tae xatéyabora en jato neaxonti iki,
ja yosmabora en jato akinti iki, jainxon
awin xoashamanbo betan koshibora en
jato koiranti iki. Ja atikeskabiakinra en
jato koiranti iki.
17 Ea, Ibonra yoiai: Ninkakanwe,
nokon carnerobó: Juezsen ati keskaa-
kinra, en mato akai ja carnero benesho-
kobo wetsaori axon itan cabra benesho-
kobo wetsaori axon akin.
18 ¿Jakon pasto piaxbiki mato tantiamai,
jaskákinki ja texeabo maton jamatai?
Itan matonra onpax bexnanshaman xeai,
jaskáribaxonbira maton taen potaai.
19 Ja maton jamáyona pastora, nokon
carnerobaon piti iki itan ja maton
potáayona onpaxa xeakanti iki.
20 Jaskara kopíra ea jatíbi atipana Ibon,
mato yoiai: Enbira mato yoipakeai atikes-
kabiakin, carnero awin xoábo wetsaori
axon itan oshibo axon akai keskaakin.
21 Ja yosmashoko carnerobora maton
weranmanbires ochóa iki, itan macha-
manbires jakonmakin werankinra,
maton jabámaa iki.
22 Ikaxbi enra nokon carnerobo jaki-
ribi biai. En amayamaara moa maton
yatanborestima iki. Atikeskaakinra, ja
carnerobo en akai.
23 Nokon yonoti David-ra, en jakiribi
banémai, janra westíora pastorbicho
keská ixon, nokon carnerobo koiranti
iki. Itan jara jaton pastor iti iki.
24 Ea, Ibora, jaton Dios iti iki, itan
nokon yonoti David-ra jaton koshi iti
iki. Ea, Ibora, jaskati yoyo ike.
25 Jabo betanra jaskara senenhabekonti
joi en akai, jawe iamai ikoni jakon mato
inon ixon. Siná yoinabo ja mainmea
potaxonra, nokon carnerobo xabábires
ikain jakonshaman ikanon ixon en ati iki
itan manish meran oxakanon ixon.
26 Ja nokon manan katemakinra, en
jato jamati iki, jainxonra en jato jakon-
hakin shinanti iki; ja ititianbora en
jatoki jakon oi bemati iki.
27 Ja xabáinoa yobinbora bimiti iki,
jatian ja mainmea tsekakanti iki,
jaskataxa jaton mainbiribi jaabo jakon-
bires jakanti iki. Jawetianki nokon
jonibo, ja yanka yonokin bokanainoa
en jato pikoai, jatianra ea Ibo onan-
kanti iki.
28 Wetsa mainmea jonibaonra, jabo
moa jakiribi iboakantima iki, siná
yoinabaonra moa jakiribi jato pitima
iki. Jatianra moa tsonbi rateyamaa
jakonbires jakanti iki.
29 Ja banábora ikonbiresi xoxoti iki,
jatianra jabaon moa jakiribi jawékiatinin
ikin, masá tenetima iki, wetsa mainmea
jonibora moa jakiribi jatoki shirotima iki.
30 Jatianra ea jaton Ibo Dios, jato
betan iketian ea onankanti iki, jain-
xonra Israelbo nokon joniboribi onan-
kanti iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai.
31 Mato nokon carnero tsamabora xabaa
ikáinoa iki. Eara maton Dios iki. Ea,
Ibonra, ponté yoiai", akinra ea aká iki.

**Jara kikinbires jakon iki
ixon Ibon oinmati**

36 22 Ibonra ea yoiai: "Israel jonibo
yoiwe: 'Ibonra neskara yoiai:
Ja en ati jawékira, mato israelitabo
kopíma iki, ja wetsa mainmea jonibo
xarán mato janontian, nokon jakon jane
maton ramia kopí riki.
23 Wetsa maibo ikainoa jonibo
bebonra, ea iki kikin itan jakonshaman
ixon en jato oinmati iki, jabo xaranxon
maton ea ramia iketian; en jaskáara
jabaon, eara Ibo iki ixon onankanti iki.
Ea, Ibonra, ponté yoiai.
24 Enra, mato jatíbi ja wetsa jonibaon
mainmeabo pikoti iki; itan jaskáxon
tsinkixonra, en jakiribi maton mainko
beti iki.
25 Kerás neoma onpaxen akai keskaa-
kinra en mato chokati iki, itan jatíbi
maton kerásainoara en mato xabaati
iki, ja rabiti matonbi aká jawékibo axon
rabiainoara en mato jawe kerás neo-
mabi imati iki;
26 enra mato meran bená jointi itan
bená shinan imati iki. Ja mato meran iká

makan keska chorish shinan bichinxonra,
taamabires shinan en mato meran ati iki.
27 Ja nokon shinanra en mato meran
imati iki, nokon eséboyabi nokon koshi
joibo maton senenhanon ixon;
28 jatianra en maton anibo menini
mainko mato jamati iki, jatian nokon
jonibo mato iti iki, itan ea maton Dios
iti iki.
29 Ja maton jatíbi jakonmainoara, en
mato xabáati iki. Trigora en kaimati
iki, jatianra en mato jawékiatinin ima-
tima iki.
30 Jainxonribira, yobín jiwibo betan
wainkonia banábo en ichabires bimi-
mati iki, jatianra wetsa mainmea jonibo
bebon, ja pitin ikai kopí, mato rabin-
tima iki.
31 Jawetianki, maton jakonma ikábo
itan maton jakonma akábo shinanai,
jatianra matonbinix mato rabínti iki,
itan maton icha ochabo aká kopí.
32 Ea, Ibonra, ponté yoiai: Onankanwe
israelitabó, natora maton jakon aká kopí
en akaima iki; natora maton ikainkobo
jakonma aká ikax mato rabínkanon ixon
en akai iki.
33 Ea, Ibonra yoiai: Jawetianki jatíbi
ochankonia en mato jakon imai, ja ras
ionna jemabora maton benáaribati iki,
jaskáxonra en mato jain jamati iki.
34 Ja mai jain jawebi xoxoyamai
baneta ikenbira, jaskara jawebioma iiti-
tianbi; jatíbi jain winotaibaon oinna
moa orokana iti iki.
35 Jainxonra yoikanti iki: nato mai jain
jawebi xoxoyamai baneta iitibira, rama
jain jakon jati Edénhain keská iki; ja
jemabo keyokin, ishtonbires jakonmakin
ras ayonxon jenekanibora, rama koshiakin
jakonhayonaxbo jain jakana iki.
36 Ja patax iká wetsa main jabaonra,
ja ras akana jemabo en benáaitian, itan
jamákin baná keyokanabo en banari-
biaitian oinxon, ea Ibo onankanti iki.
Ibo ixonra en yoiai, enra akí kaai ixon.
37 Ibo ixonra en yoiai: Wetsa jawé-
kiboribira en akí kaai ixon. Ja Israel
jonibaon yokata keskákinra; carne-
robo kaitai keskáakin, en jawen jonibo
kaimaxonti iki.
38 Ja jemabo ras ayonkana jawebioma
ikátiibira, ikonbiresi jonibo kaiti iki,
jaskatira ja fiestatian Jerusalénhainxon,
menonoxon carnerobo bokanai keská
ikanti iki. Jatianra nokon jonibaon, ea
Ibo onankanti iki' ", akinra ea aká iki.

Xao tanobo

37 1 Ibonra jawen mekenman ea
tii axon, jawen koshi shinan
ea menia iki, jaskáxonra westíora mai
teshanpain, kikinbires xao ichanko ea
boá iki.
2 Jatianra Ibon jatíbiain en nimaa iki; ja
mai teshanpara xaon bochoa, kikínbires
icha itan moa ikonbiresi tanoabo iká iki.
3 Jatianra ea yoia iki: "¿Minki ikonhai
nato xaobo, jakiribi jiriax joniti?" akin.
Enra yoia iki: "Ibó, minresa onanke
akin".
4 Jatianra ea Ibon yoia iki: "Nokon
janenko nato xaobo yoyo awe, jainxon
yoiwe: 'Xao tanobó, Ibon joibo ninka-
kanwe akin.
5 Ibonra mato yoiai: Mato jakiribi
janon ixonra, jiwéti join enbi mato
meran jikimai akin.
6 Ja xao rexkebo tekímaxonra, nami-
maxon en bichín rakoai, jainxonra ja
jiwéti join en meniai jakiribi jatiakin.
Jatianra maton ea Ibo onanti iki ixon
yoiwe' ", akinra ea aká iki.
7 Ea, jan jaskati yoia keskákinra, en
jato yoyo aka iki. Jato yoyo akinbira,
kerox ikaibo en ninkata iki: jatianra
niwanna iki, jaskatainra xaobo jain-
bicho biananani peokoota iki.
8 Jatianra, ja xao rexkebo moa nami-
ketian bichín rapoaibo en oinna iki.
Ikaxbira, jan jiwémati joínhomabo iká
iki.
9 Jatianra ea Ibon yoia iki: "Nokon
janenko, jiwémamis join yoyo awe,
itan yoiwe neskáakin: 'Neskárai Ibo:
Jiwémamis join, jowé, jawen chosko

pasenenaorikeax, nato mawá yorabo
janon ixon jiwémai', akin yoiwe", akin.
10 Enra, Ibon janenko jato yoyo aka
iki, jan ati yoia keská akin, jiwémamis
join joáxa, jabo meran jikia iki, jatianra
jakiribi jiriax moa weníkana iki. Jabora
ikonbires icha, westíora tsamá sontá-
robo iká iki.
11 Jatianra ea Ibon yoia iki: "Israel
jonibora nato xao keskábo iki. Jabaonra
yoiboresai: 'Non xaora tanobo iki, noara
jawen manátiomabi ikax; manotabo iki',
akin.
12 Jaskara iken, nokon janenko jato
yoiwe: 'Neskárai Ibo akin: Nokon
jonibo, enbira mato nokon jonibaon
kinibo kepenai; jainoara en mato
pikoai, jaskáxonra jakiribi en mato
Israelhain jomai.
13 Nokon jonibó, jawetianki maton
kinibo kepenxon, en jainoa mato pikoai,
jatianra ea maton Ibo maton onanti iki.
14 Enra, mato meran nokon jiwémamis
join imati iki, jatianra mato jakiribi
jiriti iki; jaskáaxonra en maton main
imati iki. Jatianra, ea Ibo ixon yoiabo
itan en akábo maton onanti iki. Ea,
Ibonra ponté yoiai, akin jato yoiwe' ",
akinra aká iki.

Judá jonibo itan Israel jonibo tsinkita

15 Ibonra ea yoia iki:
16 "Ezequiel, westíora jiwi pakex
bixon jain wishawe: 'Judá betan Israel
rabeta', Japekáo wetsa jiwi pakex bixon
wishawe, Efraínra Josekan toan iká iki,
itan jatíbi Israel texeabo betan rabeta
iki.
17 Jatianbi, rabé jiwi pakex bixon
kataxkin yatanwe, westíorabicho itiakin.
18 Jawetianki min kaibaon noa yoiwe
akin mia akai: 'Noa yoiwe, jawe yoii
ikarin, nato akin',
19 jatian jato yoiwe: 'Neskárai, Ibo
akin: Enra, Josekan jiwi biai, ja
Efraínman mekenman iká, jainoax jabé
rabeta ja Israel joniboribi, jaskáxonra
westíora jiwibicho itiakin enbi Judakan
jiwi betan kataxai, westíorabicho nokon
mekenman itiakin', akin jato yoiwe,
20 Jaton jishnonbira ja min jain wishaa
jiwi rabé, min mekenman iti iki.
21 Japekáo jato yoiwe: 'neskárai, Ibo
akin: Ja israelitabo wetsa maibaon
bokanabora, enbi jato biai; jatíbiainoara
en jato tsinkiai, jaskáxonra jaton main-
biribi en jato imaribiai.
22 Nato Israelbaon mainra ja manánbo
ikain, en westíora joni tsamáres imati
iki, westíora apoyares. Moara rabé
tsamá jonibo itima iki, itan rabé koshia-
ribi iwetsatima iki.
23 Matonra jakonmabo jakiribi atima-
ribi iki, ja en omisai jatonbi ja rabiti aká
jawékibo moa rabikantima iki, meskó
ochaboribi moa akantima iki. Jatíbi ja
senenhayamai ochakanabora en jato
xabáati iki, itan jaton ochabo kopí en
jato jaweatima iki, jabora nokon joni iti
iki, itan eara jaton Dios iti iki.
24 Nokon yonoti Davidkan chiní
bakera apo iti iki, itan jatíbi jabaon
westíora pastor jabicho iti iki, jatianra
jabaon nokon esébo betan nokon koshi
joibo ninkáxon ea senenhaxonkanti iki.
25 Ja nokon yonoti Jacob en mai meni-
niainra jakanti iki, jaton yosibo jakátikanainkoribi. Jabora jatíbitian jain
janoxiki, jainoax jaton bakebo, itan
jatíbi jaton chiní bakebo; jatian nokon
yonoti Davidkan westíora chiní bakera
jatíbitian jaton koshi iti iki.
26 Jainoax jabo betanra, jaskara senen-
habekonti joi en ati iki, jawe iamai ikoni
jakonshaman jakanon ixon. Ja senenha-
bekonti joira jatibitianbires iti iki. Enra
jato kaimati iki, itan nokon jakon xobora
jatíbitian jato betan en imati iki.
27 Eara, jato betan jati iki, jatianra
ea jaton Dios iti iki, itan jabora nokon
jonibo iti iki.
28 Ja nokon jakon xobo jatíbitian jato
betan iketianra, wetsa mainmea joni-
baon, ja Israel jonibo nokona itiakin,
en jato katota onankanti iki' ", akinra
ea aká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

DANIEL

Apo betan iká itan nete jaskarain seneni kaai Danielnin wishaa

Daniel iká yoikin peoa

1 1 Joacim, Judáin apo iká jawen kimisha baritia itínra, Babilonia apo Nabucodonosor Jerusalénhain nokota iki, jatianra jawen sontárobaon ja jema kateaketana iki.

2 Ibon oinresara Nabucodonosornin Joacim yataxon, icha jawékiribi ja Diossen xobonkonia bia iki. Nabucodonosorninra yatanxon Babiloniain jato boá iki, jatianra ja iresama jawéki boabo, jawen diossen xobonko jakon jawékibo ikain aká iki;

3 jainxonribira, ja apon xobonko teetai joni koshibaon koshi Aspenaz, neskara ati yoia iki, israelitabo xaranmea ja apon rarebobo, itan kikin jonibaon rarebobo boxonti,

4 jaton yoranko jawe jakonmabi néomabo, metsábo, jakon axéyabo, onan shinanyabo, jawéki ati onanbo, itan ja apon xobónko teeti atipana bake ranonbo. Jabora Babiloniabaon join yoyo iti, itan wishati onanmakanti iká iki.

5 Ja Nabucodonosornin akairibi netetiibi ja bake ranonbo pimakanti, jainxon jan akai vinoribi jato xeamakanti, itan kimisha baritia senen jato axeakantira jato yoia iki, ja onankin senenhaxpari apon yonoti iti ikana iki.

Jabé ikábo betan Daniel apon xobonko iká

6 Ja bake ranonbo xaranra iká iki Daniel, Ananías, Misael jainoax Azarías, jabora Judá jonibo ikana iki,

7 ja apon xobonko teetai joni koshinra wetsa jane jato menia iki: Daniel janea iki Beltsasar akin, Ananías, Sadrac akin; Misael, Misac akin; Azarías, Abed-nego akin.

8 Danielnin shinana iki ochanaketian apon akairibi pitima jainxon jan akai uva xeatiribi xeatima, jaskákinra ja apon xobonko teetai joni koshi yokata iki, ochanaketian ja apon akairibi jawékiamakaskin jato teatima,

9 Diossenbi amaara ja apon xobonko teetai joni koshín Daniel oinna jakon iká iki,

10 ikaxbira yoia iki: —Nokon ibo apokira ea raketai. Jaskara maton piti itan jaskara maton xeatira jan ea yoia iki, jatianra jatíribi ranonbo keskáma maton bemanan pasná iketian, mato kopí apon ea reteti iki —akin.

11 Ja Daniel, Ananías, Misael jainoax Azarías koiranti koshi imaa joni, apon xobonko teetai joni koshi betanra, Daniel yoyo ika iki, jatianra yoia iki:

12 —Enra mia yokatai nato noa min yonotibo oinnoxon min noa tanati: jato yoiwe chonka nete kaman verdurabires pimaxon, onpaxbichoribi noa xeamakanon ixon.

13 Jatí nete winota pekáora, ja apon akairibi piai bake ranonbaon bemanan betan non bemanan min ointi iki, ja min oinna keskára min nobetan ati iki —akin.

14 Jan jato koirannai joni koshín shinanra, jaton shinan keskaribi iká iki, jaskara ixonra chonka nete kaman jato tanaa iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

15 Chonka nete winota pekáora, ja
apon akairibi piai bake ranonbo xewina
jaton yora kikin jakon iketian, bebon-
bires koshibo ikana iki.
16 Jatianra, jato koirannai joni
koshin jaton piti betan jaton uva
xeati jan bixon, verdurabichores jato
pimaa iki.
17 Jaskáaxon ishton onanti shinan,
itan jatíbi meskó kirika wishábo ninkati
onan shinan, jainoax jawékinin axeti
onan shinan, ja chosko bake ranon
Diossen jato menia iki. Namá keská
meranxon oinkanabo, itan ja namá-
kanabo jaskara yoii iká riki ixon yoiti
onanribira Daniel iká iki.
18 Jatio basi ikax já bebon kati apon
yoia senenketianra, ja apon xobonko
teetai jato koirannai joni koshin ja bake
ranonbo já bebon jato boa iki.
19 Apora jato betan yoyo ika iki, ikax-
bira, Daniel, Ananías, Misael jainoax
Azarías keská, jatíbi ja bake ranonbo
xaranmea westíorabi nokoyamaa iki,
jaskara ikaxa apon yonoti jikiax jain
banékana iki.
20 Jatíbi jawéki onan ixon, itan
shinanya ixon yoiti apon jato yoka-
tara, jawen mainmea onanyabo itan
shinanman onanmisbo, chonkaakin
bebonbires jato xewina jaskáaxon
jakonhakin ati onanbo ikana iki.
21 Jatian moa Ciro apo iká reken
baritia iketianra, Daniel Babiloniainbi
baneta iki.

Apo Nabucodonosornin namata

2 1 Ja apo iká jawen rabé baritia ikáto-
ninra, Nabucodonosornin ichaakin
namata iki, jabo shinanira oxati atipan-
yamaa iki.
2 Jaskákinra kenamaa iki meráyabo,
shinanmanres onanmisbo, yobébo itan
onanyabo. Jabora boax apo bebon ikana
iki,
3 jatianra jato yoia iki: —En namataki
jawe yoii iká iki ixon onankaskinra, en
jaakinres shinanai —akin.
4 Jatianra ja shinan onan joni-
baon arameo join ja apo yoikana iki:
—¡Jatíbitian mia kikin ikax jabanon!
Mia kikin ixon, nato min yonotibo min
namata noa yoiwe, jatianra jaskati iká
riki ixon onantiakin mia non yoiti iki
—akin.
5 —Neskara atira en shinanke
—akinra apon jato aká iki: —Jaweki
en namata ixon maton ea yoiamake-
tian, itan ja en namataki jawe yoii iká
iki ixon maton ea yoiamaketianra,
mato beshéakin xatekanti iki, jainxonra
maton xobobo manish tsamata keskáres
banétiakanti iki.
6 Ikaxbi jaweki en namata ixon maton
ea yoiketian, itan ja namáki jawe yoii
iká iki ixon onantiakin maton ea yoike-
tianra, icha jawéki en mato meniresti
iki, enra mato akinti iki, jainxonra
aniakin en mato rabikaamati iki. Jaskara
iketian, ja en namataki jawe iká iki ixon
ea yoikanwe, jainxon jawe yoii ikarin iki
ixon onantiakin ea yoikanwe —akin.
7 Ja shinan onan jonibaonra jakiribi
yoia iki: —Min namata noa yoiwe,
jatianra jaskara yoii iká riki ixon onan-
tiakin mia non yoiti iki —akin.
8 Aponra jato yoia iki: —Enra kikin-
hakin onanke. Jaskara ati en moa
shinannara maton onanke, jakopíra
mato basiai.
9 Jaskara iken, ja en namata yoiama-
xonra, jatíxonbi senenbires maton masá
teneti iki, janso itan ikonma ea yoino-
xonra maton shinanke, matora manatai
jaskara ati en shinanna moa en atima.
Jaskara en namata, ea yoikanwe, jaská-
xonra en onanti iki, jawe yoii ikárin
ixon maton onantiakin ea yoiti atipana
—akin.
10 Jatianra onanbaon yoia iki: —Nato
netenra tsoabi yamake. Ja onantinin
keenai non tsoabi yoiti. Jainoaxa, jawe-
tianbi tsoa apobi yamaa iki, bebon koshi
itan kikinbires atipanya ixonbi, shinan-
manres onanmisbo, iamax onan shinanya
jonibo jaskara jawéki ati jato yokata.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

11 Min ati noa yoiara kikinbires
atikoma iki, jan yoitira tsoabi yamake,
diosbaonparira yoiti iki; ¡Ikaxbi jabora
jonibo xaran jaamabo iki! —akin.
12 Jaskara ninkataxa apo kikinni
sinata iki, jaskáxonra Babiloniainoa
jatíbi onan shinanya jonibo jato reteti
joi pikoa iki.
13 Ja joi jatíbiain ninkakaaketianra,
Daniel itan jabé ikáboribi retenoxon
benakana iki.

Apon namata Danielnin onantiakin yoia

14 Jatianra shinanshamanax itan onan-
tishamani, Arioc betan Daniel yoyo ika
iki, jara apon sontárobaon joni koshi
ixon onan jonibo moa jato retei iká iki.
15 Jatianra Danielnin yokata iki:
—¿Jawekopíki apon nato ja senen-
hati joi ishtonbires pikoa? —akin.
Ariocninra jaskara kopí aká onantiakin
yoia iki.
16 Jaskáara Daniel apoiba kaa iki, já
betan jawetio basitani imatira yokata
iki, jan namataki jawe iká iki, jainoax
jawe yoii ikárin ixon onantiakin yoiti
kopí.
17 Jaskáa pekáora jawen xobon kaxon,
jatíbi jaskara winotabo jabé ikábo,
Ananías, Misael, Azarías jato yoia iki,
18 ja Babiloniainoa jatíribi onan
jonibo betan jato reteyamanon ixon, ja
onantima namá onantiakin yoiti kopí,
naikanmea Diossen akinon ixon yokátira jato yoia iki.
19 Ja yamébira, Daniel Diossen akinna
iki, ja onantima namá jaskati ikára
onantiakin yoia iki. Jaskara aká kopíra
naikanmea Ibo Dios rabikin
20 neskara joibaon aká iki:
"Diossen jane jatíbitian jakon
ibanon,
jaskáaxon jakon ati onan shinan,
itan koshi shinanra jawena iki.
21 Diossenra rama nete iitaibo
wetsatianbo itiakin akai,
jawen itítianbobiribi ikaibo
ikenbira, wetsatianbo itiakin akai;
ja apo iitaibo pikoxonra wetsabo
jikimai,
shinanyabora ani shinan meniai,
onanbora jaskáaxon jakon ati onan
shinan meniai.
22 Janra kikin chichokea jawékibo
itan joné jawékibo, jishtiakin pikoai;
yamé meran iká jawékibora
onanke,
jara joébires iki.
23 Mia nokon papabaon Diossa en
irake akai,
jainxonra en mia rabiai,
minra onan itan koshi ea imake;
jainxonra mia non yokatabo rama
min ea onanmake:
apon ja onankashoraira min noa
onanmake", akinbo.
24 Jaskata pekáora, Daniel Arioc oinni
kaa iki, jara Babiloniainoa onan jonibo
jato reteti apon yoia iká iki, jatianra
yoia iki: —Onan jonibo reteyamawe.
Apoiba ea boé, jan namatara jatíbi
onantiakin en yoiti iki —akin.
25 Jatianbira Ariocnin apo Nabuco-
donosorhiba ja Daniel boá iki, jainxon
apo yoia iki: —Ja yatanxon bekana
Judá jonibo xarameara westíora joni
en nokoke, min namatara onantiakin
jan mia yoiti atipanke —akin.
26 Jatianra ja Beltsasar akin janekana
Daniel apon yoia iki: —¿Minki ea yoiti
atipana, jaskara en namata, jainxon ja
namáki jawe yoii iká iki ixonki min
yoiti atipana? —akin.
27 Danielninra yoia iki: —Tsoabira
onan yamake, shinanman onamisbora
yamake, onanyaribira yamake, wish-
tinbo onanaribira yamake, jabo min
onankasai ja joné jawéki jan mia onan-
matira tsoabi yamake.
28 Ikaxbira westíora Dios naikan jake
joné jawéki onantiakin pikoai, janra
mia onanmake jaskara jawéki rama
winoti kaibo. Min oxaxon namá meran
min oinnabora jaskara yoii iká riki ixon
onantiakin en mia yoiai:

29 Miara min oxatiain iká iki; jainxonra jaskara jawéki rama iki kaai shinanna iki, ja joné jawékibo onantiakin pikoatoninra jaskara ikí kaaibo onanmaa iki.
30 Earibira ja joné jawéki onanmaa iki, jara jatíbi jonibo xewina onan iketian ea akáma iki, min namata jaskara yoii iká riki ixon onantiakin yoiti kopí ea akára iká iki, jaskáaxon min shinan meran akábo onanti kopí.
31 Namá meranra, min oinna iki, joni keská kikin aniosi penébires itan onsábires mí bebon wenitai.
32 Ja joni jisátonin mapora iká iki meskoama orobires; jawen xochi betan jawen ponyan plata; jawen poko, itan jawen kishira, bronce iká iki;
33 jawen rabé witax yamibires; jainoax jawen taé pakex yamiribi, ja wetsa pakex jawen taéra mapó iká iki.
34 Min ja oinnaitianra, mananmameax tson weranamabi westíora makan tsekékiranax, ja joni jisákan taeki pakéxon beshéakin roroa iki.
35 Ja yami, bronce, plata itan oro, jabora ishtonbires poto baneta iki, bariaitian trigo xemea pei choshi, jawebi yamatiakin niwen boa keskára iká iki. Ikaxbira ja joni jisáki paketa makan ani, manan banéxonra jatíbi mai mapoa iki.
36 Ja namára neskara iki. Ramara jaskara yoii iká riki ixon en mia yoiai.
37 Miara jatíbi apo xewina iki, ja naikanmea Diossen mia imaa, koshi shinanra mia menia iki, icha koshira mia menia iki, jakon ninkakataira mia imaa iki,
38 ja oro mapoyara neskara iki, jatíbi jonibaon koshi, yoinabaon koshi itan peia yoinabaon koshi, Diossen mia imaa.
39 Mia iká pekáora, jato ikinnai wetsabo mii namanhori koshimatani janoxiki, jainoax ja kimisha itin iká jato ikinnaibora, ja bronce iki, jatíbi mai iboa koshibora iti iki.
40 Japekáora jawen chosko itin iká koshi ixon jato ikinnaibo, yami keská koshi iti iki; yamín jatíbi xatexon ras ati keskáakinra, wetsabo jatíbi jato ras ati iki.
41 Minra oinribia iki, pakex jawen taé metotiyabi mapó aká, jainoax wetsa pakex jawen taé metotiyabi yamibires; ja yoii ikára neskara iki, jan jato ikinna jonibora rabé tsamá ikanti iki, yami keská koshi ikaxbira yami betan mapó meskota min oinna iki.
42 Ja tae metotibora iká iki pakex yamibires, jainoax wetsa pakex mapó, nato jaskara yoii ikára, ja koshi ikaxbi koshimaribi iti yoii iká iki.
43 Jatian min oinna yami betan mapó meskota keskatira, ja joni koshibo wetsa mainmeabo betan joi senenhabekonax wanoax jainbicho tsinkíkanti iki; jaskataxbira westíora yorabicho keská ikantima iki, ja yami betan mapó meskóti atipanyamaa keskára ikanti iki.
44 Jaskáakin jabaon jato ikinnai kamanra, jawetianbi ras atima itan wetsa mainmeabaonbi jatoarestimaakin, naikanmea Diossen tsonbi ras atima jato ikinai apo imati iki, jaskáaxonra jatíribibo jatíbi jato keyoti iki, jaskáaxa jabichores jatíbitian iti iki.
45 Jaskara yoii iká riki, ja mananmameax westíora makan tson weranamabi tsekékirani joxon jaki pakékin ja yami, bronce, mapó, plata, ja oro potobichores itiakin banea, min oinna. Rama jaskara winoti kaira, kikin Diossen mia oinmaa iki. Ja namára ikonshaman iki, jainoax ja onantiakin yoiara jaskarakon iki —akin.
46 Jatianra apo Nabucodonosor Daniel bebon chirankootax, maikibi bekepinon kaman beota iki, jatianra jawékibo betan incienso ininti meniti jato yoia iki.
47 Japekáora Daniel yoia iki: —Maton Diossa jatíbi diosbo xewina koshi iki; apobaon Ibo riki, jainoaxa joné jawékibo onantiakin pikoai iki, jaskara

iketianra nato joné jawéki min onantiakin pikoke —akin.

48 Jaskata pekáora apo bebon ani koshi Daniel imaa iki, jainxonra icha itan kikin jawékibo menia iki; jaskáribiaxonbira Babilonia mainmea koshi jikimaa iki, jainxonra ja mainmea jatíbi onan jonibo xewina jaton koshi imaa iki.

49 Danielnin yokáketianra, apon ja Sadrac, Mesac itan Abed-nego, ja Babilonia mainkonia jakonhakin tee ati ani koshibo jato imaa iki. Danielra apon xobonkobi baneta iki.

Joni jisaakin oro aká rabiti

3 1 Ja apo Nabucodonosorninra oro joni jisáakin jato amaa, jawen keyá kimisha chonka metro iká iki, jainoax jawen pextin kimisha metro, ja axon Dura mai teshanpain chankantira jato yoia iki, jara Babilonia main iká iki.

2 Japekáora ja mainmea jato ikinnai jatíbi joni koshibo kenati jato yoia iki, sontárobaon joni koshibo, jemamea joni koshibo, jato shinankiinai joni koshibo, koríki koiranmakana joni koshibo, jato joi benxoaxonai joni koshibo, jato joi benxoaxonaibaon koshibo, jainoax ja mainmea wetsa joni koshibo, jatíbi jabo jato kenatira jato yoia iki. Jan jato amaa joni jisá jaskaati iketian jato onanmakin.

3 Ja mainmea jatíbi joni koshibora, ja joni jisá aká onanni fiesta akí tsinkíkana iki.

4 Peokanon ixon jan jato yoiti imakanatoninra, moa peokanon ixon yoikin koshín jato saí aka iki: “Ninkákanwe jatíbi jemamea jonibó, jatíbi mainmeabó itan jatíbi ja meskó join yoyo ikaibó:

5 Trompeta, flauta, cítara, lira, salterio, gaita, jatíbi ja bewakin ati jawékibo ikaitian ninkatatianbira, ja apo Nabucodonosornin joni jisáakin oro jato amaa chirankooxon maton rabiti iki.

6 Jatíbi ja joni jisá aká chirankooxon rabiamaibora, jatianbi horno tiritai meran potakanti ikii”, akinbo.

7 Jaskara iketianra, ja icha joni jain tsinkitabaon jatíbi jan música atibo akana ikaitian ninkáxon, ja oro akana joni jisá chirankooxon rabikana iki.

8 Jatíribi caldeobaon oinna, Judá jonibo jan jato ramiati atibires iketianra apo Nabucodonosorhiba kaxon,

9 yoikana iki: —¡Mia apo jatíbitian jawe, jainoax min jane jatíbitian ja shinanti ibanon!

10 Minra yoia iki, jatíbi jan música atibo akana ikaitian ninkatatianbi, jatikaxbi chirankooxon ja joni jisá rabiti,

11 jaskara iketian jaweratobaonki ayamai jabora horno tiritai meran potakanti iká iki.

12 Jaskara ikenbira, jaweti Judá jonibo jake, Babilonia mainko jakonhakin tee anon ixon min jato koshi imaabo, jabaonra jawekeskaaxonbi min diosbo rabiamakanai, min joni jisá oro jato amaxon chankanaribira rabiamakanai. Jabo riki Sadrac, Mesac itan Abed-nego —akin.

13 Jatianra Nabucodonosor ikonbiresi sinata iki, jainxora Sadrac, Mesac, Abed-nego já bebon beti jato yoia iki. Jatianra moa já bebon ikanaitian,

14 jato yokata iki: —¿Ikonrin nokon diosbo maton rabiamai, itan ja oro joni jisáakin en jato amaaribi maton rabiamai?

15 ¿Ja música ikai ninkatatianbi, ja en jato joni jisaakin amaa beokainxon rabinox moa mato benxokaatarin? Maton rabiamaketianra, ja horno tiritai meran mato potakanti iki; ¿Jaskaketianki jawe diossen mato jamati iki? —akinbo.

16 Jatianra yoikana iki: —Nato jawékira jaskarama iki ikaxa noa miibetan join iti yamake.

17 Ja non rabiai non Diossenra, ja horno tiritai meranoa noa pikoti iki, jatíbi min noa jakonma akasaibira noa xabaati iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

18 Ikaxbi, min noa chii meran potatima ikenbira, min diosbo non rabiamai, ja oro joni jisaakin akana bebonribira noa chirankooyamai, rama min noa onanwe —akin.

Kimisha bake ranon horno tiritai meran potakanabi jainoax pikota

19 Ja joibo ninkataxa Nabucodonosor, ja kimisha bake ranonki sinati jawen bemanan joshina iki. Jaskáxonra jaskaai axekana bebonbires kanchis akin horno xanaati jato yoia iki;

20 japekáora Sadrac, Mesac, Abed-nego jabo nexati, jawen kikin koshi sontárobo yoia iki, jaskáaxon ja horno tiritai meran jato potatira yoia iki.

21 Ja kimisha bake ranonra, jaton joni koshi ixon saweti chopayabipari ikenbi, nexaxon horno tiritai meran potakana iki.

22 Jatianra apon joi jatianbi senenhati iketian akin, horno kikinbiresi ketéketian ja kimisha bake ranon ja meran potaitian, sontárobo chiikan yatana mawákana iki,

23 ja bake ranonbora nexáyabi horno meran pakékana iki.

24 Jatianra Nabucodonosor ishtonbires wenita iki, jaskáxonra jan shinanman akinnai jawen jonibo yoia iki: —¿Ja nexayonxon non chii meran potaa joniboki kimishama iki? —akin. Jaskara riki akinra akana iki.

25 —Enra oinnai chosko joni moa nexaa chorokootabo, chiikan jaweayamaa ja meran jakonshamanres boanhatankanai, jatian jawen chosko itin iká jonira ángel jisá iki —akin jato aká iki.

26 Jaskara yoitaananra, Nabucodonosor horno patax kaax, saí ika iki: —¡Sadrac, Mesac, Abed-nego, koshi

Kimisha bakeranon chii tiritai meran potakana.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Diossen jonibó, jainoax pikotax neri bekanwe! —iki. Jaskaara ja kimisha joni chii tiritai meranoax pikókana iki,
27 jatianra ja mainmea jatíbi joni koshibo jain tsinkitabo, ja bake ranonbo patax boankana iki, jaton yorabo oinkanara chiikan jaweaama iká iki, jaton maponkonia boobo, itan jaton sawea chopabo menotama, jainoax koin itsabobi poayamakana iki.
28 Jatianbira Nabucodonosor neskati saí ika iki: "¡Sadrac, Mesac, Abednegonin Dios rabikanwe, jawen yonoti jonibo joi senenhaibo iketianra jato jamanon ixon jawen ángel raanke, ja apon yoia joira senenhayamakana iki, jaton Diosma iketian wetsa dios chirankooxon rabiamatianbi mawátininra keenkana iki!
29 Jaskara iketianra rama en yoiai, jawerato joniki nato bake ranonbaon Dioski jakonmai yoyo ikai, jara jaxkakanti iki, jainoax jawen xobora chiimapobicho tsamátiakanti iki, wetsa jemameabires inonbi, wetsa mainmeabires inonbi, wetsa joiabires inonbi, jaskara ikaxa jaskáakin jato jamati atipana wetsa dios yamake", akin.
30 Jaskata pekáora apon ja kimisha bakeranon, Babilonia mainmea bebonbires jakon jaton joni koshibo jato imaa iki.

Apo Nabucodonosor shinan keyota

4 1 "Ea, apo Nabucodonosor keenai riki, jatíbi jemamea jonibo, jatíbi maibotiibi, jatíbi meskó joiabo nato neten jaabo jawe iamai jakonshaman, itan icha jakon jawékinin bebona ikantinin.
2 Anibires jan manaiti jawékibo, bochikia koshi Diossen ebetan aká maton onantininra ea keenai.
3 ¡Jawen aká jawékibora anibires jan manaitibo iki, itan jaskara iosma jawékibo iki! Já apo ikára jatíbitian iti iki, jawen koshira tekíkaresi jawetianbi keyótima iki.
4 Eara, jakonbires nokon jakon ani xobo meran jaa iki, icha jawékinin bebonxonra en jakonshaman shinanna iki.
5 Ikaxbira wetsa yamé, oxai rakáxon namatax ea rateta iki, jatianra jabo shinanni itan ja en oinnabaon akonbireskin ea rakémaa iki.
6 Jatianra Babiloniainoa jatíbi onan jonibo ea oinni bekanti en jato yoia iki, ja en namataki jawe yoiai ixon ea yoikanti kopí.
7 Babiloniainoa jatíbi ja onanyabo, shinanmanres onannaibo, onanbo, wishtin onanbo eiba bekanketianra, en namata en jato yoia iki, ikaxbira jaskara yoii iká onantiakin ea yoiti atipanyamakana iki.
8 Ja senentiainbira Daniel joá iki, jawen janeribi Beltsasar nokon dios kikinman rabikin en janea, jara ochaoma Diossen shinanxona jaa iká iki, jatianra en namata neskáakin en yoia iki:
9 'Beltsasar, shinanmanres onanai jonibaon koshi; enra onanke jakon Diossenra mia shinanxonai, jaskara ixonra jatíbi joné jawékibo min onanke. Ninkawe, en namá meran oinnara neskara iki, jaskáaxon jaskara yoii iká onantiakin ea yoiwe.
10 En oxai rakáxon namatara neskara iká iki:

Westíora jiwi kikin keyáshaman mai naponbekonshaman nia.
11 Ja jiwira aniax kikinshaman raston, itan
jawen xama naikibi mepia,
jaskara ikaxa ochó mai senenainxonbi oinna jishti iká iki.
12 Jawen pei kikin metsáshaman,
jainoax jawen bimi kikínshaman icha,
jatíbi jato jawékiamati senenra iká iki.
Mainmea yoinabora ja naman otai tsinkita iki,
noyai yoinabaon naabora jawen poyanbaon iká iki,

jainoax jatíbi nato netenmea jonibaonra,
jan jati jaibakea jawékiati bia iki.
13 En namá meran oinnara, naikameax westíora jato koirannai sontáro keská ángel ishtonbires paketa iki.
14 Jatianra neskati saí ika iki:
Ja jiwi poxakanwe, jawen ponyanbo xatekanwe,
jawen peibo ras akanwe,
jawen bimibo janbis akanwe.
Jawen ota naman iká yoinabo jabábanon,
jawen ponyain iká peia yoinabo jabábanon.
15 Ikaxbi ja jiwi boró jawen taponyabi tsekayamakin jainbi ja main jenekanwe; yami
betan bronce cadenanin nexakanwe, jaskáaxon ja
mai xobi meranbi jenekanwe. Jaki nibí manbanon,
jainxon ja mainmea yoinabo betan xobi pibanon.
16 Jawen shinan moa wetsaresibi ibanon, jaskatax
yoina keská banébanon, jatianra kanchis baritia
kaman jaskara jakonma iti iki.
17 Nato jaskáakin masá tenetira
jato koirannai
jakon ángelbaon yoia iki,
bochikia Diossa jatíbi atipana koshi shinanya iki,
jonibo apo imati, ja imatinin
kenaabora jan jato apo imai ixon,
jatíbi jonibaon onantira iká iki,
ja jonibo xaranmea namanbiresa
westíora main joni koshi imai'.
18 Ea apo Nabucodonosornin, namatara jaskara iká iki. Beltsasar, rama, jaskara yoii iká riki ixon onantiakin ea yoiwe, nokon mainmea onan jonibaonra westíoraxonbi jaskara yoii iká onanyamake; ikaxbi minra jaskara yoii iká onantiakin yoiti atipanke, jaskara ikenra jakon Diossen shinan mii meran iki", akin.
19 "Jatianra Daniel, ja Beltsasar akin akanai, jawetio basishokopari shinanni jain iká iki, jaki beai shinanbaon ratea. Jaskatainbira ea, apon, en yoia iki: 'Beltsasar, ja en namata kopí itan jaskara yoii iká kopí masá shinanyamawe', akin. Jatianra Beltsasarnin yoia iki: '¡Jawe ireskiai, min rawíboki jatíbi ja namakan jaskara iti yoiabo pakébanon!
20 Ja jiwi keyá itan raston min oinnara, naikibi nokota ikax, ochó mai senenainxonbi jishti iká iki,
21 jawen pei metsáshamanbo, jawen bimi ichaira ikax jatíbi jato jawékiamati senen, onsá yoinabora ja naman otai bekana iki, jawen poyanbaonra peía yoinabaon naakanai iká iki,
22 ja jiwira mia iki, koshi itan kikinbiresa mia baneta iki, miara nai keyá kamanbi nokota iki, jaskara koshi ixonra jatíbi mai min iboa iki.
23 Min oinnara, jato koirannai westíora jakon ángel naikameax paketax neskati yoyo iká iki: Ja jiwi rerakanwe, jaskáaxon beshéakanwe, ikaxbi jawen boró taponyabi mainbi jenekanwe; yami itan bronce cadenanin nexakanwe, jaskáaxon ja mainbi xobi meran jenekanwe. Jaki nibí manbanon, jainxon abánon kanchis baritia senenai kaman yoinabo betan mainmea xobi pikin, iki.
24 Natora bochikia koshi Diossen mia jaskáakin masá tenemati yoii iká iki.
25 Miara moa jonibo betan iamai yoinabo betan jaai kaxon, wakan akai keskáribiakin xobi min piti iki, jainxonra min yora nibikan mechaati iki; Bochikia koshi Diossenra jawen koshín jatíbi koshi iká jonibo, jato ati atipanke iki ixon, min onannai kaman kanchis baritia senen mia jaskara jati iki, jaskara ixonra jawen keenabo jan jato ikinti koshi jikimai.
26 Ja jiwi boró taponyabi mainkobi baneti ikára, Diossa koshi iki ixon min onanketianpari, jakiribi mia imakanti yoii iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

27 Jaskara iketian, min nokon esé
chibanwe, pontéshamanres iwé, moa
ocha wetsayamawe; min jakonma
akaibo moa jain senenres jenewe,
jaskáxon jawebioma onitsapibo akinwe.
Jaskataxa mia jawe iamai jakonshaman
ikax, itan jawékinin bebonkaresi mia
jabirati iki' ", akin.
28 Jatíbi ja jaskara iti apo Nabucodo-
nosor yoiabora moa senena iki:
29 Moa westíora baritia winota
pekáora, Babiloniain jawen jakon ani
xobo bochiki xabá ikain jawe ayamai
apo kawantani,
30 neskati yoyo ika iki: "¡Oinkanwe,
Babiloniara kikinshaman ani iki! Enra,
nokon ani koshin, ea apo ixon nato
nokon mainmea ani jema itiakin, en
atipana oinkanon ixon en aká iki", iki.
31 Aponra yoyo iikinbi, naikameax
neskati yoyo ikai joi ninkata iki: "Apo
Nabucodonosor, joi ninkawe, miara moa
apo iamai;
32 jonibo betan iamaira moa yoinabo
betan mia jati iki; kanchis baritia
senenai kamanra, wakabaon akai
keskáakin min xobi piti iki. Koshi
Diossa jatíbi nato netenmea maibotiibi
jato ati koshia iki ixon, min onanai
kaman, itan já riki jawen keenbo jan
jato ikinti, jato koshi jikimai ixon min
onanai kamanra, mia jaskara iti iki",
iki ikaibo.
33 Jaskataitianbira ja masá tene-
mati yoia moa senena iki, jatianra
Nabucodonosor jonibo xaranmeax
pikota iki; wakabaon akai keskáari-
biakinra xobi pia iki, nibikanra jawen
yora mechaa iki, jawen boo betan
jawen mentsisra nenketa iki, tetekan
pei keska, itan jawen mentsis keskára
iká iki.

Nabucodonosor benxoa

34 "Jatio basi en masá teneti iká moa
senenketianra, ea, Nabucodonosornin,
naiori oinna iki, jatianra nokon shinan
keyota ea moa benxoa iki, jaskataxa
koshiya Dioski ea jakonni yoyo ika iki,
jara jatíbitianbires en neskara joibaon
rabia iki:
'Jawen koshi shinanra jatíbitian-
bires iti iki;
ja apo ikára jatíbitian tekíkaresti
iki.
35 Já bebonra nato mainmea
jonibo jawemabi iki.
Janra naikan itan nato main
jawen keena keská akai.
Jawen koshin akaitianra tsonbi ja
bechiteti yamake,
jaskara akaira tsonbi yokáti
yamake'.
36 Jaskánontianbira jakiribi nokon
jakon shinan moa pontekin en bia iki,
ea apo ixon en jato jakonhakin ikinnai,
ea jakonhakanai itan kikin en bia iki.
Jan ea shinankinaibo betan jan ea mai
koirankina ani joni koshibora ea oinni
bekana iki, jatianra nokon main joni
koshi jakiribi ea jikiax, moa ikátiai
bebonbires koshi ea iká iki.
37 Jaskara iketianra, rama ea Nabuco-
donosornin en rabiai, ani riki ixonra
en shinanai, naikanmea Apora aniakin
kikinman en rabiai, jaskara ikenra jatíbi
jan aká ikonshaman, itan atikeskabiakin
aká iki, jaskara ixonra iresama shinan-
meetaibo jato namanbires shinanmee-
mati atipanke".

Chiketen wishaa iká

5 1 Belsasar, Babiloniainoa aponra,
aniakin jawékiati, jawen mainmea
jawen kikin jonibo waranka jato chania
iki; jatianra apon itan jan jato chania
beabaon jawékiakin icha vino pae xea-
kana iki.
2 Belsasarninra, jawen papa
Nabucodonosornin Dios rabiti xobon-
konia, Jerusalénhainoa bea oro vasobo,
oro tazónbo beti jato yoia iki.
3 Ja vasobo betan tazónbo moa bekan-
ketianra, ja apon awinbaon, itan jawen
merati awinbaon jainxon jawen ani joni
koshibaon, jan xeakana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 Jatíxonbira vino pae xeakana iki,
jaskáaxonra ja oro aká, plata aká,
bronce aká, yami aká, jiwi aká, makan
ja rabiti aká jawéki rabikana iki.
5 Jaskákanaitianbira joni yamankobi
westíora meken pikóxon, xenin ikai
lámpara joékan tenaa, ja ikana chité
meran jishti iketian oinkana, xobo chiké
joxo ikainko metotinin wishaa iki. Ja
wishai meken oinnaxa apo,
6 raketen yatana taenkoniaxbi peokoo-
tax maponko kamanbi saki iká iki.
7 Jaskatira saí ika iki, jatianra onan-
misbo, onanbo, itan wishtin onanbo ja
Babiloniainoabo jato kenaa iki, jatianra
jato yoia iki: —Jan nato chiketen iká
yoyo axon jaskati iká onantiakin ea
yoiketianra, púrpura chopa jakon sawe-
maxon, oro cadena teomaxon nokon
main ja kimisha itin iká joni koshi en
imati iki —akin.
8 Jatíbi ja apon yonoti onan jonibora
ja chité meran jikikana iki, ixonbira ja
wishá tsonbi onanxon jaskara yoia riki
ixon, onantiakin apo yoiti atipanyama-
kana iki.
9 Jatianra apo Belsasar kikínbires
akin raketen yatanna iki, jatiobi jawen
bemananra kikínshaman pasná iká iki.
Jawen joni koshibaonra jawe ati onan-
yamakana iki,
10 jawen bake, jainoax jan chania bea
kikin jonibo saí ikanaitian ninkataxa,
jain ikana chité meran jikixon jawen
tita apo ainbaon yoia iki: —¡Mia apo
jatíbitian jabanon! Jakonma shinanni
raketi pasnáyamawe,
11 mia apo iká mainra, jakon Diossen
shinanman jakinna westíora joni jake.
Min papa apo inontianra, jawen mapón
shinannai jishtibires iká iki, jaskáaxon
jakon ati onan shinanyara iká iki,
kikínbires onan shinanya ikaxa diosbo
keská iki. Jaskara iketianra min papa
apo Nabucodonosornin, nato mainmea
onanyabo, shinanman onanmisbo,
onanbo jainoax wishtin onan jonibaon
koshi iti ja joni janea iki,
12 Daniel, Beltsasar akin apon janea
meran moa tsoa jaskara iosma keská
shinan jaketian, ishtonbires onanai
iketian, jainoax jaskáaxon jawéki ati
onan shinanya iketian, namá jaskara
yoii iká onan iketian, joné joibo
onantiakin yoixon atikoma jawékibo
ponteai iketian. Daniel kenawe, janra
ja chiketen iká wishaa onantiakin mia
yoiti iki —akin.
13 Danielra apo bebon bokana
iki, jatianra apon yokata iki:
—¿Miarin Daniel, ja nokon papa apo
Nabucodonosornin, Judeainoa jato
yatanxon benontian mia bekana joni?
14 Miimeranronki diosbaon shinan iki
ixonra ea yoikanke, min shinan ponté,
mia jawéki onan, jainoax mia onan
shinanyara ea yoikanke.
15 Nato nokon mainmea bebonbires
onan jonibora, neno ikanke ja joibo
yoyo axon jaskara yoii iká onantiakin
ea yoiira bekana iki, ixonbira jawebi
onanyamakanke.
16 Jaskara ikenbira, yoikanai en
ninkáke, onantima jawékibo onan-
tiakin yoixon, atikoma jawékibo min
ponteai. Ja joibo yoyo axon, jaskara
yoii iká onantiakin min ea yoiketianra,
púrpura jakon chopa sawemaxon, oro
cadena teomaxon, ja kimisha itin iká
nokon mainmea jaton joni koshi kikin
en mia imati iki —akinbo.
17 Jatianra Danielnin yoia iki: Min ea
menikasai jawékibo minnabi ibanon, ja
min xobo meranshaman iti min ea yoia
wetsabo imanoxon yoiwe. Jawe binoxo-
mabira ja chiketen wishaa, joibo jaskara
yoii iká riki ixon en mia yoiti jake.
18 "Min papa, Nabucodonosor riki,
koshi Diossen apo imaxon kikin mai
menia, kikinbires koshira imaa iki,
kikinbiresi ninkakaatai itan jakonman
rabikanaira imaa iki.
19 Ja koshi menia kopíra, jatíbi jema-
meabo, jatíbi mainmeabo, jainoax
jatíbi meskó joia jonibo jaki shiroya-
makin jakonhakana iki, jainoaxa já

Yamankoxonbi chiketen wishaa oinax apo rateta.

bebonmeax saki ikana iki. Jaskara
ixonra jan akasaibo retexon, iamaxon
jan jamakasaibo jato jamaa iki; jatíri-
bibora koshi jikimaa iki, jainxonra jatí-
ribibo koshi pikoxon jato namanbires
imaa iki.
20 Ikaxbira bebonbires jawen rabíti
shinan já meran bochoketian, jainxon
jawen keena keskáres aketian itan rabi-
ketianra, ja apo ikax koshi itan anibires
ninkakaatai iitai moa bichina iki.
21 Moa jonibo betan iamaira janbiribi
iká iki, jaskataxa yoina keská baneta
iki; niimeranoa burrobo betanra jaa iki,
wakabaon akai keskáribiakinra xobi pia
iki, nibikan akára jawen yora mechata
iki, jatíbi nato main apo iká jonibo jato
ati koshia riki koshi Dios ixon onanai
kaman, itan janra jawen keenbo jan jato
ikinti jato koshi jikimai ixon onanai
kamanra jaskara iká iki.
22 Jatianra rama mia apo Belsasar iki,
ja jonin bake, jaskara ixonra ja wino-
tabo min onanke, jaskara ikaxbira
namanshoko shinanmeetax mia jakon
jaama iki.
23 Jaskáyamaira, ja naikanmea Iboki
mia shiroke, Diossen xobonkonia vasobo
betan tazónbora jan xeanoxon mesanko
min jato bemake, jaskáaxonra, ja min
chania beabo betan jabaon mato xeake,
jainxonra oro, plata, bronce, yami, jiwi
itan makan akana diosbo min rabike;
ja diosbaonra oinyamai, ninkáyamai,

jawebi onanyamake. Jaskara ixonra, jan
mia jamaa Dios min rabiamake, jatíbi
min akaibora jan amaares min akai iki.
24 Jaskara kopíra, ja joibo wishati ja
meken jan raana iki,
25 MENE, MENE, TEKEL y PARSÍN
iki iká,
26 ja joibora neskara yoii iká iki:
MENE: Jatio basi mia iti netebora,
Diossen moa topona iki; jaskáxonra jain
senenres mia iti aká iki;
27 TEKEL: Min iwera moa balanzanin
topona iki, jatianra jatí min iwe iti
senenma namanbires iká iki;
28 PARSÍN: Mia apo iká maira moa
naponbekon kaxkea iki, jara medobo
betan persabo meniti iki".
29 Jatianbira apo Belsasarnin jato
yoia iki, Daniel jakon chopa púrpura
sawemati, jainxon oro cadena teomati,
jaskáaxonra jatíbi jato ninkámakana
iki, jatianbi peokootax Daniel, jawen
kimisha itin iká ja mainmea jaton joni
koshi iká iki.
30 Ja yamébira Babilonia jonibaon apo,
Belsasar retekana iki,
31 jatianra Mediainoa Dario ja main
apo iká iki. Ja Dariora sokota chonka
rabé baritiaya iká iki.

Leónbaon kininko Daniel iká

6 1 Apo Darioninra pacha rabé chonka
joni koshibo janeti shinanna iki, ja
apo iká mainko wetsankobo koshi itira
jato aká iki.
2 Jabaon koshi itira, kimisha joni jato
xewina koshi imaa iki, ja joni koshi-
baon jakonhakin tee akanon ixon jato
koirantira jato imaa iki, ja apo jawe
jakonmabi itima kopí. Ja joni koshibo
koiranti koshi ikára Danielribi iká iki,
3 ja jato xewina koshi ikábo bebon-
bires onan, itan ja main jato ikinnai
koshi ikábo bebonbires onan Daniel
ikára, basiamabires onantibires iká iki.
4 Tee koirannai joni koshibaon itan
jato ikinnai joni koshibaonra, jakon-
maakin apo tee axonai ixon jan
jakonmanin yointira benakana iki,
ikaxbira Daniel ikon jakon joni iketian,
jan jakonmanin yointi jawe jakonmabi
nokoyamakana iki; jaskara iketianra
jawe jakonmabi ayamaitian, jakonmara
ikai ikax keshati atipanyamakana iki.
5 Jaskara ikenbira, jaskáaxon jakon-
maati shinanboreskana iki, jaskatira
yoyo ikana iki: "Danielnin jakonma
akaitian keshanoxon benakinbira non
nokotima iki, jawen Diossen esé senen-
hainko axonpariresa non jakonmain
paketi iki", ikibo.
6 Jaskáxonra, tee koirana joni koshi-
baon itan jato ikinnai joni koshibaon,
apo Dario betan yoyo iki kanoxon jatí-
xonbi senenbires shinankana iki, jatian
moa já bebon ixonra yoikana iki: —¡Mia
jatíbitian jabánon!
7 Nato mainmea jato ikinnai joni
koshibora jainbicho tsinkike, jainxonra
shinankanke ja senenhati esé pikoxon
apon jato ninkámati, jara neskara iki,
kimisha chonka nete kaman tsonbi
wetsa diosbi, itan tsoa jonibi oracion
meran yokátima, jaskáyamakinra miabi-
chores akanti iki. Jawerato joninki
yoitimakin senenhayamai, jara león-
baon kininko potakanti iki.
8 Jaskara iketian, min ja esé onan-
tiakin yoiwe, moa wetsa keskaatima
inon ixon min jane wishawe, medobo
betan persabaon eséra jaskara iketian,
tsonbi keyóti yamake —akin akana iki.
9 Jaskáakanara, apo Darionin jain esé
iká kirikain jawen jane wishaa iki.
10 Jatian ja senenhati esé akana
onanaxa, Daniel jawen xobonko kaa iki,
kaaxa Jerusalénhori iká ventana kepen-
taanan, oranhanan Dios rabii chiran-
koota iki. Netetiibira kimishaakin jaskara
aká iki, jatíbitian jaskaai axea ixon.
11 Jatianra ja jonibo jatikaxbi Daniel-
nin xobo meran jikixon, oranhanan
jawen Dios rabiaitian nokokana iki.
12 Jatianbira ja senenhati esekan yoia
apo yoii bokana iki, jatianra yoikana
iki: —Minra ja senenhati esé jatíxonbi

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ninkati pikoa iki, jainra yoiai, jaweratobaonki ja kimisha chonka nete kaman miabicho atitianbi, wetsa dios iamax wetsa joni oranai, jara leónbaon kini meran potakanti iki, ¿Jaki ikonma iki? Jaskara riki ikira iká iki. Jaskara iketianra ja koshi joi senenti jake, medobo betan persabaon esé jaskara iketianra, jara tsonbi soati yamake —akinbo.

13 Jatianra ja jonibaon yoiboresa iki: —Jaskara ikenbira Daniel, ja yatanxon bekana Judá jonin jawekeskáaxonbi mia ikonhayamai, ja koshi eséribira ikonhayamai, netetiibi kimishakin oranaira moa non oinke —akin.

14 Jaskara ninkaxonra apon kikinbiresakin masá shinankin, Daniel jaskáaxon xabakaamati benaa iki. Bari jikiai kamanra jaskáaxon xabakaamati benaa iki,

15 ikaxbira ja jonibo apoiba boribakana iki, jatianra yoikana iki: —Minbira kikinhakin onanke, medobo betan persabaon yoiai, ja atima yoiabo iamax koshi esé axon ja apon jawen jane jain aketian moa jawekeskaaxonbi tsonbi soatima —akinbo.

16 Jatianra Daniel bexon moa leónbaon kini meran potati apon jato yoia iki. Jaskáaxonbira akanamatian Daniel apon yoia iki: —¡Ja min Dios, ja rabikin min akonkin senenhaitonin, mia xabaabanon! —akin.

17 Daniel kini meran akátianbira, makan bexon ja kini xepikoti xepokana iki, jatianra apon jawen meosotinko iká jawen janenbi sellana iki, ja apo akinnai jawen ani joni koshibaonribira, jaton meosotinkonia jaton janenbi sellankana iki, ja esekan jaskara ati yoia iketian Daniel axon akonkin senenhaka kopíra akana iki.

18 Japekáora jawen ani xobon apo kaa iki, jatianra jawékiamabi oxai rakata iki, jan raroti apachoaibora moa ayama iki; jainoaxibira, ja yamé oxati atipanyamaa iki.

Leónbo xaran Daniel potakana.

19 Moaribi nete xabaketianra, wenitax leónbaon kininko ishto kaa iki.

20 Moa ochóma ixonra onis join Daniel kenai apo, neskata iki: —Daniel, jiria Diossen yonoti, ¿Akia atipankin min Diossen, ja rabikin min akonkin senenhatonin, leónbaon ati ikenbi mia xabáakin? —iki.

21 Jatianra Danielnin yoia iki: —¡Mia jatíbitian jabanon!

22 Nokon Diossenra jawen ángel raanke, janra leónbaon kexa xepoke, jawe jakonmabi ea ayamakanon ixon, Diossenra onanke en jakonma akáma, jainxonra miki ramíkin jawe jakonmabi en akáma iki —iki.

23 Jaskáketianra ikonbiresi apo raroa iki, jaskáxonra ja kininkonia Daniel pikokanon ixon jato yoia iki. Pikóxon oinkanara jawe xatéomabi iká iki, Dioski ikoni koshiax chipota kopíra jaskara iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

24 Jaskara iká pekáora, apon jaskara
jato ati yoia, ja jonibaon Danielnin
jakonma aká yoia jonibo bekana iki,
jaskáaxonra jaton awinbo betan jaton
bakeboyabi ja leónbaon kininko jato
potakana iki; jatianra ja kini chichó
nokókanamatianbi leónbo jatoki
choronbeiranxon jato beshéakana iki.
25 Jatianra apo Darionin maibotiibi
iká jonibo, jainoax nato mainmea
meskó joiabo kirika wishaxon bomakin
neskara jato yoia iki: "Eara keenai mato
jakonbires itin, itan mato jawékinin
bebontinin,
26 jainxonra jaskara akanti yoixon
ja senenhakanti en yoiai, ea apo iká
mainmea jonibaonra jatíxonbi ja
Danielnin Dios yoiti ixonkanti iki, jain-
xonra já rabikanti iki.
Já riki jiria Dios,
jaskara ikaxa jatíbitian jake.
Jain apo iká jawen maira,
jawetianbi keyotima iki,
jawen koshira jatíbitian iki.
27 Jara jamamis iki, itan jakonhain
pikomis iki;
naikan itan nato mainra jan ratéti
jawékibo akai.
Janra leónbaon mentsisainoabi
Daniel xabakamaa iki", akin.
28 Jaskataxa Daniel apon joni koshi ikí
bebonkaresa iki, ja Dario apo inontian,
jainoax ja Perciainoa apo, Ciroribi apo
inontian.

Chosko ani yoina namá meran oinna

7 1 Wetsa nete, Belsasar, Babiloniain apo
iká reken baritia iketianra, Danielnin
namá meran meskó jawékibo oinna iki.
Ja oxá jishtenatianbira ja namata ikon-
shaman jawékibo kirika meran wishaa iki.
Ja wishaara neskara iká iki:
2 "En namá meran oinnara chosko
niwe koshi bexon xoon akatonin ani-
paro jene bechona iki.
3 Jaskataibira ishtonbires, chosko ani
onsá yoina, jaskábiresma wetsaresibibo,
aniparo meranoax pikota iki.
4 Ja rekenara león jisá iká iki, ikax-
bira jawen peí tetekana keská iká iki. Ja
en oinnaitianra jawen pei tsekankana
iki, mainmea wakexonra, jawen chinita
taebaonbicho nichinkana iki, jaskaa-
kanara joni jawen taén nia keská iká
iki, jatianra jawen manapo moa jonina
baneta iki.
5 Japekáo iká ani yoina oso jisára,
benkex jawen pishpachi wetsaorikea
xewina keyá iká iki, jawen xeta xaran
kimisha pishia, jatianra neskaakin
yoikanai en ninkata iki: '¡Moa katanwe,
min atipana kaman jatíbi pitanwe!'
Akin akanai.
6 Jawen kimisha itin iká ani yoinara,
ani ino leopardo jisá iká iki, ikaxbira
jawen pekáin chosko peia; itan chosko
mapoyaribi iká iki, jara jato ikinon ixon
koshi menia iki.
7 Jawen chosko itin iká yoina namá
meran en oinnara siná onsá itan kikin-
bires koshi iká iki. Jawen ani xetabo
yamibires, jatíbi jawéki pikinra beshéa
iki, ja texeabora jamákin payoa iki. Jatíbi
wetsa yoinabo en namá meran oinna
keskáma, wetsaresibi ani yoina jawen
maponko chonka machanyara iká iki.
8 Ja machanbo oinni iikin, en oinnara
wetsa machan maxkocha pikota iki,
jatianra ja kimisha machan tsekakana
iki, ja senentiainbi pikota machan xabá
meniti kopíra akana iki, jawen berora
jonina keskábo ikax, kikinni rabiti jawen
kexakan ani jawékibo yoyo ika iki.

Jato jaskara ati Diossen shinanna

9 Enra oinkin jeneyamaa iki, koshi-
baon
jakon yakátibo yasánkanai
kamanra en oinna iki,
jatianra westíora Yosi ja wetsa
yakátinin yakata
iki. Jawen sawea chopa waxmen
keská kikin
joxo, itan jawen boo xopó chopa
keská joxo iká iki. Jawen yakáti
itan jan

tarameetai jawen taebora chiibires
iká iki,
10 jainoax já bebon pikota westíora
parora chiibiresibi iká iki. Já akinnai-
bora warankabaon waranka itan, já
bebon niabora millónbaon millón iká
iki. Jato joi benxoaxonai jonibora moa
yoyo iki peokokana iki, jatianra jain
jaton jaskara akábo wishaa kirikabo
chopekana iki.
11 En oinna, ja maxkocha machan
rabiti yoyo ikaitian ninkákaskinra en
oinkin jeneyamaa iki, jatian en oinni
iitaitianra ja ani yoina retéxon itan
beshéaxon, menónon ixon chii tiritai
meran potakana iki.
12 Ja wetsa ani yoinaboribira moa
koshi bichinkana iki, ikaxbira jatian ati
senenai kaman jato jamaparikana iki.
13 Yaméra namá meran oinkin en teki-
boresa iki. Ishtonbiresa ikanwana iki:
Joni bake jisábi nai koinman joáira
en oinna iki,
jara ja Yosi joni ikain kaketian;
já patax imakana iki.
14 Jatianra joni koshi menixon,
ani itan jakon apo imaa iki,
jatianra jatíbi maibotiibi iká joni-
baon,
itan jatíbi meskó joiabaon yoiti ixon
jawen joi ninkáxonkanti iki.
Jato ikinnai koshi ikára jatíbitian
jaskábires iki,
ja ikinnai apo ikára jawetianbi
keyótima iki.
15 Ea, Danielra, kikinni raketa iki;
jatianra jatíbi en oinnabo jaakinres en
shinanna iki,
16 ja charokanainoara westíora joni
pataxon en yokata iki, jatíbi ja ikábo
onantiakin ea yoinon ixonra en yokata
iki. Ea yoitininra keena iki, jatianra ea
neskáakin yoia iki:
17 'Nato chosko onsá yoinabora, ja nato
neten jaton koshi iti chosko apobo iki.
18 Ikaxbi japekáora koshi Diossen,
jonibo koshi ixon, jato ikinti imati iki,
jaskara ikanara jatíbitianbires iti iki'.
19 Jawen chosko itin iká, onsá yoinaki
jawe yoii iká iki ixonra kikinhakin en
onankasa iki, ja wetsabo keskáma
kikinshaman wetsaresibi iketian, jawen
jisá ikonshaman jaki rakétibires: jawen
xetabo yamibires, jawen mentsisbo
bronce yamibires; jatíbira natexa iki
itan beshéa iki, jainoax ja texeabora
jamákin payoa iki.
20 Ja jawen chonka machanki jawe
yoii iká iki ixonra en onankasibaa iki,
jainoax ja maxko machan beroya itan
kexaya ikax rabiti jakonmabiresi yoyo
ikaki, jawe yoii iká iki ixonra en onan-
kasa iki, jara ani machanbo xewina
koshi iká iki, jatianra já xabá meniti
kopí kimisha machan paketa iki.
21 Jainxon en oinnara ja machanman
Diossen jonibo betan reteanankin,
jatoaresa iki,
22 jatianra ja Yosi jatoki nokotai kaman,
ja koshi Diossen jonibo atikeskabiakin jato
akinna iki, jaskataxa ja Diossen jonibo,
jatian apo ixon jato ikinti moa senena iki.
23 Jatianra yoia iki:
'Ja chosko itin iká onsá yoinara
nato main
ja chosko itin iká apo iti iki,
jatíribibo keskáma wetsaresibira
iti iki.
Jatíbi nato mainmeabora keyokin
jato piti iki,
jatora beshéakin jamáti iki.
24 Ja chonka machanra
nato main ja chonka apo itibo iki.
Jabo iká pekáora wetsa koshi apo
jato ikinnai iti iki,
ja reken ikábo keskáma wetsaresibi,
jaskara ixonra ja kimisha apo
moa jato naman paketi iki.
25 Koshi Dioskira jakonmai yoyo iti
iki, jainxonra
jawen jonibo jato keyo keyobainti
iki, ja
Diossen jaskara ati yoia esébo, itan
jaskáakin fiesta
axontibora moa wetsakeska iti iki,
jatianra ja

Diossen jonibo jawen keena keskáres
jato ati iki, kimisha baritia wetsa naponbekonra
jato jaskáati iki.
26 Ikaxbira ja joi benxoaibaon
jawen koshi bichinxon,
kikin jatíbi ras akanti iki.
27 Jatianra apobo ixon jato ikinkanti iki,
jato ikinti atipana koshiaxon,
itan jakonhakin jonibaon jato oinkanara iti iki,
jatíbi maibotiibi nato mainmea jato ikintira, Diossen jonibo menia iti iki.
Ja apo ikára jatíbitian iti iki,
jatianra jatíbi nato mainmea jemabaon
axonti iki, itan yoiti ixonkanti iki', akin.
28 Neskatira senennai ja en yoia joi. Jatianra ea, Daniel, ja en oinna jawékibo jaakinres shinanni raketi ea pasnata iki, ixonbira ja en oinna jawékibo tsoabi jawebi en jato yoiamaa iki".

Jawen jonibo kopí Danielnin orana

9 1 "Dario, Asueronin bake, medo jonira, caldeobaon apo ixon jato ikinnai iká iki.
2 Ja apo iká reken baritia iketianra, ea, Daniel, profeta Jeremíassen kirikanin yoiai onannoxon en yoyo aka iki, Jerusalén keyokin ras akanara kanchis chonka baritia kaman jaskarabi iti iki, ixon yoiai onankasai kopí, jaskara itira Ibonbi Jeremías moa yoia iká iki.
3 Jatianra Ibo yokákin en icha orana iki, ayunankinra jakonma xaxa chopa saweax ea chiimapon yakata iki.
4 Enra nokon Ibo Dios orana iki, jaki keshaira ea neskata iki: 'Kikin itan koshi Ibo Diossé, jato axonti yoia ixonra jatíbitian min senenhai, jainxonra jan mia noiabo itan min esé senenhaibo, minribi jato noia min jato onanmai:
5 ochaxonra non jakonma ká iki; mia yamaa keskatira noa jaa iki; min esébo itan min koshi joibora non jenea iki.
6 Min yonoti profetabora non joi ninkáxonyamaa iki, jabaonra min janenko non apobo joi yoia iki, non koshibo itan non reken papabora yoikana iki, jainxonra jatíbi Israel jonibo yoikana iki.
7 Mia, Ibora, atikeskabiakin jakon akai iki, ikaxbi noa judá jonibo ja Jerusalénhain jaabo, ja wetsa israelitabo, ja ochóma jaabo itan ochó jaabo, ja miki yoitimaketian wetsa main min jato potaa jain jaabo betanbira, rama noa rabina ikanai.
8 Non Ibó, noabora, non apobo, non koshibo itan non reken papabo ikai keskáshamanribii miki ochaa ikax noa rabinkanai.
9 Ikaxbi, non Diossé, mia jaskábi ixonra min noa noibati iki, jaskara ixonra jakonmabo aká ikenbi min noa shinanxontima iki. Noara miki ochaa iki,
10 jaskákinra mia non ninkáyamaa iki, Ibo Diossé, min yonoti profetabo meranxon min noa esé meniabira yoitimabo noa iká iki.
11 Jatíbi Israel jonibora, min jato onamáa joibo ayamai yoitimakana iki, min ati yoiabora akáshamakana iki; jaskara kopíra noki jakonma paketa iki, min yonoti, Moiséssen esé wishá meran jaskara ati yoiaira min senenhaa iki, noa miki ochaa kopíra min aká iki.
12 Minra, noabo itan jan noa ikinna joni koshibo ramiati yoia ixon, kikinshaman jan masá teneti jakonma noki raana iki, jaskáaxonra ramiamisti onsá min yoia min senenhaa iki, Jerusalénki jan masá teneti paketa keskára nato neten jawetianbi ikáma iki.
13 Jatíbi nato jakonma noki beara, Moiséssen esé wishakan yoiai keská iká iki; jaskara ikenbira non mia benayamaa iki, non Ibo Diossé, non jakonma cheabora non janeyamakin, ja min ikon esé non chibanyamaa iki.
14 Jaskara ikenra, Ibó, noa masá tenemati shinanna ixon, nato jakonma min

noki raana iki; jaskara ikenra mia Ibo
itan non Diossen jatíbi akaibo atikes-
kabiakin jakonhakin min akaibo iki;
ikaxbira non mia ninkákashamaa iki.
15 Non Ibo Diossé, min jonibo
Egiptonkonia pikoxonra, min koshi min
jato oinma iki, jaskáaxonra ja netebo
inontian peoxon rama kamanbi min
jane jakonshaman min ninkakamaa iki,
ikaxbi ochaxonra non jakonma aká iki.
16 Ibó, nonra onanke miara noibamis
iki. Nonra mia yokatai, moa Jerusalénki
sinati jenéwe, ja kikinni mia sinata
moa tantiwe, jara min jema iki, jara
min jakon manan iki. Jatíbi ja patax
iká maibora Jerusalénki itan min joni-
boki shirokanai, non ochakopi itan non
reken papabaon ocha kopíra ikanai.
17 Non Diossé, nato min yonotinin mia
yokákin orana minkáwe; Ibó, jatíbi joni-
baonra mia riki ani iki ixon onankanti
iki, mia rabiti xobo jakonma baneta
iken noibawe.
18 Noa axonwe, nokon Diossé,
ninkawe; non jema ras iká kikinhakin
oinwe, ja jemara jainxon non mia rabiai
iki, ras akana kikinhakin oinwe. Non
mia yokataira noa jakonni jaa ixon jaki
koshixon non akaima iki, mia kikinbires
noibamis iketianres non akai riki.
19 ¡Ibó, Ibó! ¡Noa ninkáwe, non
jakonma akábo noa shinanxonyamawe!
¡Noa axonwe, Ibó, noa akinwe! ¡Nokon
Diossé, mia riki ani iki ixonra mia
onankanti iki, min jema kopí, jainxon
min jonibo kopí, mia rabiaibo iketian
basiamakin noa akinwe!' iki.

Kanchis chonka semana yoii iká

20 Enra orankin jeneyamakin,
nokon ochabo keshana iki, nokon joni
Israelbaon ocharibira ea keshaa iki,
jainxonra Jerusalén kopíribi nokon Ibo
Dios en yokata iki.
21 Orani ea iitaitianra, en namaa meran
oinhantana ángel Gabriel noyakirani joax
eki nokota iki, ja yantanpakera jatian Dios
jawéki meniti moa nokotaishoko iká iki.
22 Jatianra ea yoia iki: 'Daniel, ramara
ea joke nato jawékibo min onannon
ixon mia ninkámai.
23 Ja min orankin peonontianbira,
Diossen ninkáxon mia akinti shinanna
iki. Ja mia akinnai mia yoiira ea joke,
Diossa kikinni mion keenai. Rama nato
kikinhakin ninkáwe, ja namá jaskara
yoii iká min onannon:
24 Kanchis chonka semanaparira
winóti jake,
min joniboiba itan min jakon
jemanko ja yoitimakana,
itan ochakanabo moa jainres
senenti, jakonma aká
ikenbi jato shinanxontimara iti iki,
jatianra
atikeskabiakin jakonhakin ati
jatíbitian jati iki,
jaskataxa ja namá itan ja rama
jaskara iti yoia senenti iki.
25 Natora min kikinhakin onanti jake:
Jerusalén jakiribi jakon inon ixon
akanti,
jato yoiai kamanra kanchis sema-
napari winóti jake,
ja Diossen joni koshi imaa nokotai
kamanra iti iki,
ja Jerusalén callebo, itan jawen
makan chikébo
jakiribi akanara, kanchis chonka
rabé
semanabichores iti iki,
ikaxbira ichabires masá teneti iti
iki.
26 Sokota chonka rabé semana winota
pekáora, westíora apon jonibo joxon
ja Diossen iboa joni koshi retekanti
iki.
Jerusalén betan ja Ibo rabiti xobora
ras akanti iki.
Jenetia beai keskatira, basimabi
jaskarabo jawen jain senentiain
nokóti iki,
jain kamánres jaskara iti senen-
tiain,
moabi shinanna senenai kamanra
reteananti chibanresti iki,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jainxonra jatíbi ras abotankin chibanreskanti iki.
27 Westíora semana kaman bebonra,
ja apon kikínbires icha jonibo betan
ja senenhabekonti joi ati iki,
ikaxbi ja semana naponbekonra, yoina
Ibo menoxonti, itan jawéki meniti moa atimaakin xepoa iki.
Jatianra jainxon Ibo yoina menoxonti
ikainxon, jakonmabires onsá jawéki akanti iki,
jan jato jaskara jawéki amai joniki,
jan ras ati onsá jakonmabires jaki
paketai kamanra jaskara akanti iki' ".

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

OSEAS

Israel jonibaon jakonma akai jato oinmaa, itan jakonma jenekanon ixon Oseasnin jato yoia

1 [1] Nato joira Ibon Beeríkan bake Oseas yoia iki, jatianra Uzías, Jotam, Acaz, jainoax Ezequías jabo Judáin apobo ikana iki, jatianra Joássen bake Jeroboam Israelhain apo iká iki.

Oseasnin awin itan jawen bakebo

[2] Neskáxonra ja yoikasai joi Oseas meranxon Ibon yoikin peoa iki: "Israel mainmea jonibora ea jenebainax tsinikanke. Jaskáribiakin minribi min awinhanon tsini ainbo bitanwe, jaskáaxon jabé bakeawe; jatianra jabo tsini ainbaon bakebo iti iki", akin.

[3] Oseasninra, Diblaimman bake ainbo Gomer, awinhakin biá moa tooxon westíora benbo bakea iki.

[4] Jatianra Ibon Oseas yoia iki: "Ja bake Jezreel akin janewe, Jezreelhainoax ichabires eséki ramita iketian, nenoax basimara apo Jehúkan chiní bakebo en jato masá tenemati iki, jaskara ikenra Israelbo en moa apooma imati iki.

[5] Ja netera Jezreel teshanpainxon, jan Israel koshia sontárobo en jato keyoti iki", akin.

[6] Jatianra Gomer tooribixon, westíora ainbo bakea iki. Ibonra Oseas yoia iki: "Ja bake ainbo Lo-ruhama akin janewe, Israel apon ikinna jonibora jakiribi moa en jato noibatima iki. Enra jaton jakonmabo shinanxonresti iki.

[7] Ikaxbi, Judá apon ikinabobiribira en jato noibati iki: ea jaton Ibo Diossenra, jato jamati iki. Ikaxbi reteananxonmabira en jato jamati iki, kanótiomaxonbi, espadaomaxonbi, kabayomaxonbi, jainoax kabayobaon boai joniboomaxonbi", akin.

[8] Ja Lo-ruhamanin xoma akin jenea pekáora, Gomer jakiribi tooxon, benbo bakearibaa iki.

[9] Jatianra Ibon Oseas yoia iki: "Loamí akin ja bake janewe, matora moa nokon jonimabo iki, eara moa maton Diosmaribi iki", akin.

Israel jonibo jakiribi jakonna

[10] Wetsa netebaonra israelitabo,
aniparonkonia mashi keska
icha iti iki.
Jain senena, itan jati icha riki ixon
tsonbi toponkin
senenhatimara iti iki.
"Matora moa nokon jonima iki"
Akin Diossen jato atitianbira:
"Matora jiria Diossen bakebo iki",
akin mato ati iki.

[11] Jatianra Judá, itan Israel jonibo tsinkiti iki, jaskáaxonra westíora joni koshibicho janekanti iki, jatianra jatíbiainoax Jerusalénhain jakiribi bokanti iki. ¡Jezreelnin netera kikin jakonshaman iti iki!

2 [1] Jatianra maton wetsabo, maton jato yoiti iki:
"Ja Diossen jonibo", akin.
Jainoax maton poibo:
"Ja onitsapitabo", akin.

Israel jonibo senema iká

[2] Ibonra yoiai:
"¡Maton tita jakonmanin yoinkanwe,
jara moa nokon awinma iketian,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ea moa jawen benemaribi iki!
¡Moa tsinii jenébanon!
¡Moa jaon keenaibo amakin jenebanon!
3 Jenéyamaitianra, chopa jopémaxon:
ja pikota neten iní keská en imati iki,
jain jawebi xoxoyamai mai keská, itan
mai manxan keskára iti iki,
jainxonra en nomi retemati iki.
4 Jawen bakebora en noibatima iki,
tsinixon akábo iketian.
5 Jaton titara tsinia iki;
moa rabín keyotaxa, neskati yoyo ika iki:
'Eon keenaibo benaira ea kati iki,
nokon piti itan nokon onpax, nokon lanan, jainoax,
nokon lino,
nokon xeni itan ea xeati meniaibo benai'.
6 Jaskara iketianra jawen bai moxán xepoxon,
en katemakin chikéti iki,
jawen baibo nokoyamanon ixon.
7 Jaon keenaibo chibani
kaxonbira jato nokotima iki;
jatora benati iki, ixonbira jato nokotima iki.
Jatianra iti iki:
'Nokon reken benera en jakiribi biai,
já betan ikaxa rama ea iitai bebonbires ea jakon iti iki'.
8 Ikaxbira en meniaibo jan onankashamaa iki,
ja trigo, uva xeati itan xeni;
jawen ja rabiti jawékibo anon ixon jan plata, itan oro kaimaxonaira ea iká iki;
9 Jaskara iketianra, nokon trigo, nokon uva xeati, ja tsekatitian
en biribati iki,
jainxonra nokon lana, nokon lino en biribati iki,
jan mato rapoti en mato menia.
10 Jaon keenaibaon oinnonra jishtibires itiakin,
en chopaoma imati iki.
¡Nokon mekenmameara tsonbi ea bichintima iki!
11 Jawen raroti fiestabo, jainoax ja oxe bená iketian akaibo,
jawen tantiti netebo,
jainoax jatíbi jawen meskó fiesta akaibora, en keyoti iki.
12 Jawen uva waibo betanbi jawen higo waibora en keyoti iki.
'Nato riki ja eon keenaibaon ea jan kopíakin menikana ikira ipachoai'.
Jabora manish bonko en banémati iki,
jatianra inaatima yoinabaon piti iki.
13 Eon shinanbenotaanan, ja rabiti aká jawéki ininti meni iita iketian, jainoax jaon
keenaibo chibani kanox, meosotibo betan teotinin raoti íita iketianra,
ja ainbo en masá tenemati iki.
Ea Ibo ixonra, onantiakin en yoiai.

Ibo Diossen jawen joni Israelbo noia

14 Jaon keenkinra, eon keentiakin en yoyo ati iki:
jain jawebi xoxoyamai mainko boxonra,
jawen jointianixbi eon kenni shinanmeetiakin en yoyo ati iki.
15 Japekáora jawen uva waibo jakiribi en meniti iki,
jatian ja Acor mai teshanpara, ja ainbo jan jakonhai nokótinin manáti en imati iki.
Jainxonra Egiptonkoniax pikotai neten, itan ja bakeranontian ikátiai keskáribiakin, ea ixonti iki.
16 Jatianra 'Mia riki nokon Baal akin atitianbi'
'Nokon bené akin ea ati iki'.
Ea, Ibo ixonra onantiakin yoiai.
17 Jatianra jawen kexainoa Baalbaon janebo
en moa bichina,

moa jawetianbi, janewetsatima iki.
18 Ja netebora, Israelbo akinti kopí,
jaskara senenhabekonti joi en ati iki,
inaatima yoinabo jaweatima, noyai yoinabo jaweatima,
jainoax ronobo jaweatima; nokon jonibo jakonshaman tantinon ixonra, en imaa,
kanóti, espada itan reteanantibo moa yamati iki.
19 Israel, miara jatíbitian nokon awin ikax,
esekan yoiai keská nokon awinkonshaman mia iti iki,
akonbireskin en mia noia kopí.
20 Enra, mia awinhaxon,
mia yosmahayamakin en senenhati iki,
jatianra nokon Ibo riki ixon, min ea onanti iki.
21 Ea, Ibo ixonra onantiakin en yoiai:
Ja nete nokóketianra en nai yoia,
naikan maiki oi bemaketian,
22 main trigo xoxoti iki,
uva xeati itan xenira jati iki,
jatianra Israel icha jawékiatia iti iki.
23 Nokonabiribi itiakinra, nokon
jonibo jain iti en jato mai meniti iki;
Lo-ruhamaara en noibati iki,
jatianra Lo-amí en yoiti iki:
'Matora nokon joni iki', akin, jatianra jan ea ati iki:
'¡Miara nokon Dios iki!' " akin.

Oseas itan beneyanixbi teakaatai ainbo

3 1 Jatianra ea Ibon jakiribi yoia iki:
"Ja mibé raenanaiton noia,
beneyanixbi teakaatai ainbo, jakiribi bixon min awin noiwe.
Jaskáribiakinra israelitabo Ibon noike,
jabaon wetsa diosbo noikankenbi,
jainxon uva choshia bata panhaxon menikana pikanainbi", akin.
2 Jatianra nokona iti westíora ainbo en biá iki,
chonka pichika plata koríki,
itan kimisha pacha kimisha chonka litro cebada kopía.
3 Enra yoia iki: "Basibires inonbira mia nokona iti iki;
tsiniax min yorán maroyamawe, wetsa jonibi teamayamawe,
itan enribira akonkin senenhati iki", akin.
4 Basibiresa israelitabo,
apoomabi itan joni koshiomabi ikanti iki,
Dios jawéki menitioma itan ja menoti yoinaomabobi ikanti iki,
jaskara ati Dios keenai jan onanti iresama makanhomabira ikanti iki; itan
sacerdote ixon saweti tariomabobi, jainxon
jan jaton xobo koirana ja rabiti aká jawékiomabira ikanti iki.
5 Nato jaskara winota pekáora israelitabo shinanmeekanti iki,
jaskáxonra jaton Ibo Dios benakanti iki,
jainxonra jaton apo Davidkan aní
keskáakin Ibo benakanti iki.
Jaskara iti senenketianra,
akonkin Ibo benai yoiti ikanti iki, jainxonra Ibon jakon meniaibo bikanti iki.

Ibon Israel join aka

4 1 Ibon yoiai,
ninkakanwe israelitabó.
Jara nato main jaa jonibo betan join ikai,
nenora moa ikonshaman jonibo yamake,
senenhayamabobirakanai, non Ibora jaskara iki ixon
jaskáaxon onanti shinanbobira jatona yamake.
2 Ikonma ikenbi jansoi ikon riki iki ikaibo, itan jansoaibo,
jato retemaibo itan yometsoaibo,

wanoyanixbi itan benoyanixbi teananaibo, jainoax jakonmamisaibo,
jainoax chibamai retemisaibo, jatíbi jaskarabora kaike.
3 Jakopíra ja main jaa jonibo ikonbiresi onis meran ikanai;
jaskatira jain jaabo moa koshioma ikanai;
inaatima itan noyai yoinabo betanbi aniparonkonia yapabora mawatai.

Jakonma akábo Sacerdotebo Ibon yoixona

4 Neskárai Ibo:
"¡Tsonbira wetsabo jakonmanin yoinxon notsintima iki!
Sacerdotebó, matobichobiribira en join akai.
5 Yamé itan netenra mato ochan paketi iki, jainxonribira
profetabo maton ochamaketian,
en mato keyoti iki.
6 Nokon jonibora onan shinanhoma ikax keyokana iki,
jakopíra mawákana iki.
Jatian mia, sacerdotera,
jato jaskáaxon onanmati shinanman mia keenyamaa iki,
sacerdotenin teeainra en moa mia imayamai.
Ea min Diossen esekan, jaskati mia shinanbenoresaitianra,
min chiní bakebaon ea shinanbenoti iki.
7 Sacerdotebo kaiketianra, bebonbires eki ochakana iki;
jaskara ikenra rabititianbi, en mato rabinmai.
8 Nokon jonibaon jaton ocha soanon ixon, kopíaitonin piira mato jake;
jaskara ikenra nokon jonibo ochatinin mato keenai.
9 Ja jonibo akai keskáribiakinra,
sacerdotebo jaton jakonma aká kopí, en jato masá tenemati iki.
10 Nokon tee axonkin jenexon piaxbira,
mato pikás tantitima iki;
itan yorankinbira maton bakeatima iki.

Israelnin jawéki diosbo rabia

11 Ja yoranti itan
paentininra jakon shinan keyoai.
12 Nokon jonibaonra, jatonbi jiwi ja rabiti akábo, jawéki onannoxon yokatai;
jiwi xateshokobobi yokáxonra rama iti jawékibo onankanai.
Yoranti shinanman jato iboara nokon jonibo,
jaton shinan wetsaorita ikanai:
jaton Dios jenetaananra yorantires shinankanai.
13 Ja manan keyábo ikainxon itan mai matobo maxkatenxonra,
incienso ininti menoxon, itan ja menoxonti jawékibo menikanai,
jainxonribira roble, álamo, itan encina jiwibo
jakonshaman ota namánxonboribi jaskarabo akanai.
Jaskara kopíra maton bake ainbobo tsiniax yorán maroaibo jikikana iki,
itan maton baban ewabo beneyanixbi teakakanai.
14 Ikaxbira ja maton bake ainbobaon, icha jonibo teamainbi en jato masá tenemayamai,
maton baban ewabobira beneyanixbi tsiniax teakaatainbi, en masá tenemayamai,
matoribira ja tsini ainbobo betan ikai;
ja wetsa diosbo rabikin yoranai ainbobo betanra,
jawéki menii mato tsinkitai,
¡Jaskáaxon jawéki ati onan shinan maxkata jonibora jaskaraton keyotai!
15 Israel mia, tsiniax teamisaibi,
Judátanibires ochayamabanon.
¡Mato Gilgalhain boyamakanwe,
Bet-avénhainbi mapéyamakanwe,

Ibonbira onanke ikibobi iamakanwe!
16 Israel jonibora yoitimabo iki,
westíora waka awin siná keskára ikanai;
jaskara iketianki, ¿Jakon metsáshaman pastonkonia
carnero bakebo akai keskáakin mato Ibon koiranti iki?
17 Mato israelitabora, jatonbi aká diosbaon keeni kikinni meketa iki.
¡Jaskara iketian areskanwe!
18 ¡Moa paenxon tsini ainbo akira jeneyamakanai!
Jaskákinra, jakon atin keenyamakin, jan rabinti jakonmares akanai.
19 ¡Ja ikonma dios rabiaibora rabinkanti iki, jaskataxa moa janbiskanti iki!

5 1 Sacerdotebaon neskara ninkakanwe;
jainxon Israel jonibaon akonkin ninkakanwe;
mato ja apon xobon ikábaonribi ninkakanwe:
Maton jakonma akábo yoixonra en mato masá tenemati iki,
Mizpá jema ikainra mato iká iki westiora jan jato paketi trampa keská,
itan Tabor mananman jan jato yatanti ani rika peanakana,
2 Sitim mai teshanpain iká, pozo kikínbires nemin keskára mato iká iki.
Jaskara iketianra en mato masá tenemati iki.
3 Israelitabo jaskati jaara en onanke;
Israel jonibora en onanabo iki.
Israelitabora moa tsini banékanke,
Israel jonibora moa jato jakonmanin tsaike”.
4 Jaton jakonma aká kopíra ja jonibo,
Diossiba nokoti atipanyamake.
Tsinin jato iboara moa Ibo onanyamareskanai.
5 Ja Israelbo rabitara jatonbinix jan jakonmanin yoinmeeti iki;
Ja israelitabora jaton jakonmaninbi paketaibo iki,
¡Jatianra, Judáribi jato betanbi paketai!
6 Jaton carneroboyabi itan jaton wakaboyabira,
Ibo benai bokanti iki,
ixonbira moa jato potabaina iketian,
moa nokokantima iki.
7 Ibo betanbicho iamakana kopíra,
jaton bakebo wetsa papayabo iki.
Jaskati yoitimakana iketianra, westíora oxebi min waibo moa keyóti iki.

Israel jonibo itan Judá jonibaon masá teneti

8 ¡Ja reteanankin ati machan Gabaainxon xoon akanwe,
jainxon Ramáinxon trompeta xoon akanwe!
¡Bet-avénhainxon onsá ikai onantiakin keshankin xoon akanwe!
¡Benjamín jonibo saki imakanwe!
9 Israel jonibo jatobires tsamá ikanabora en jato yoiai,
jaskara winoti bokanaibora ikonshaman iki ixon:
Israelitabo en jato masá tenemai netera,
jatíbi en jato ras akanaana jakonma iti iki.
10 Ibora neskatai:
“Ja Judáinoa joni koshibora, mai bichinmis
jonibo keská iki.
¡Jaskara ikenra kikinni sináxon, en jato masá tenemati iki!
11 Israel jonibora ramiareskanai,
moara jawe jawékiomabi ikanai,
ja ikonma diosbo chibantinin keena kopíra,
jaskara ikanai.
12 Israel itan Judá jonibo jato masá tenemakinra,
mansaman jiwi pikin keyobotanai keskáakin en jato ati iki,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

13 Israel itan Judá jonibora isinkanti iki,
jatianra Israel jonibo,
jato akinnon ixon yokati Asiria ani apoiba bokanti iki,
ikaxbira jan jato benxoatima iki,
jainxonra jaton payóbo jato raonxontima iki.
14 Leónman bikin jato akai keskáakinra,
Israel itan Judá jonibo en jato ati iki;
enbi beshéakin jato kaxkepakeaxa, ea kati iki;
en jato boaitianra tsonbi ea jato potamatima iki.
15 Noa ochaara ikon iki ixon
onantaanan, jabaon ea benakanai kamanra,
nokon itinko ea karibati iki.
¡Ja masá tenekinra, ea benakanti iki!" ikira Ibo iká iki.

Ibo betan jakiribi inoxon Israelnin yoia

6 1 Jatikaxbi neri bekanwe, non Iboki noa jakiribi bokanon.
Janra noa beshéakin xateyona iki, ikaxbira noa benxoati iki,
noara xatea iki, ikaxbira noa raonti iki.
2 Basimabires noa benxoaketianra,
noa jabé jakanti iki.
3 ¡Ibo onanti kopí koshinon akanwe!
Non Ibora noki joái,
bari pikotai keskáshaman ikon riki,
jenetian itan baritian,
mai mechaai ishtonbires oi beai keská kikínshaman ikon riki.

Ibon israelitabo yoishokoa

4 Ibora neskatai:
"¿Israel jonibó, enki mato jaweati iki?
¿Judá jonibó, enki mato jaweati iki?
Maton ea noiara,
yamékiri wishnin koin keská iki,
nete xabataitian nibí manan keská iki,
ishtonbires winotai riki.
5 Jakopíra nokon joi yoiai jonibo meranxon,
en mato beshéakin kaxkeyona iki;
profetabo meranxonra nokon joinbi en mato retea iki.
Atikeskabiakin en akaira joé keská pikóti iti iki.
6 Maton noitininra ea keenai,
ea yoina retexonyamakanwe;
eara ikon Dios iki ixon onankanwe,
ea menikin yoinabo jatiobi keyokin menoyamakanwe".

Jawen yoitima jonibo Diossen noia

11 1 "Israel jonibo bake keskápari inontianbira, moa en jato noia iki;
jabo nokon bakebi iketianra, Egiptoainoa en jato pikoa iki.
2 Jaskara iketian, ebetan iti en jato kenaabira,
jatiankaya eibakeax ochóreskana iki.
Ja nokon jonibaonra iresa diosbores jawéki menikana iki,
jainxonra ja rabiti aká jawékiboribi incienso ininti menoxonkana iki.
3 Jaskákanainbira, Israel jonibo ikinboreskin en jato jeneyamaa iki,
jainxonra jaskati jakanon ixon en jato onanmaa iki;
ikaxbira en jato koirannai jabaon onanyamaresa iki.
4 Nokon jakon shinanman itan nokon noi shinanmanra,
eiba itiakin bexon,
xoma akai bake ati keskáakin,
ea beibantiakin en jato imaa iki, itan
jato patax kaxonra en jato jawékiati menia iki,
5 ikaxbira jabo eiba betin kenyamaa iki.
Jaskatira Egiptonko banéribikanketian,

Asiria apo jaton koshi iti iki.
6 Jaton jemabo betan reteanankinra,
jaton kikin koshi xobobo keyokanti iki,
jato jaskara ati shinanmanbira jatobi ati iki.
7 Nokon jonibora eibakeax ochota ikax,
jatonbiribi itin keeni jenekashamakanai;
naioriti saí ikanaibira tsonbi jato akinhamai.
8 ¿Jawekeskakinki en mato jeneti iki, israelitabo?
¿Jawekeskakinki Israel jonibo en jeneti iki?
¿Adma jemamea jonibo aní keskáribiakinki, en mato keyoti iki,
iamax ja Siboim jemamea jonibo aní keskáribiakin en mato ati iki?
¡Akonbireskin noixon en mato shinankin noibai kopíra,
en mato jaweayamai!
9 Sináxonbira en moa mato jaweatima iki:
Israel jonibora en moa jakonma imawetsatima iki,
ea riki Dios, eara jonima iki.
Eara Jakon iki, eara mato betan iki, eara mato keyoi joama iki", iki.

Israel jonibo jatíbinin jakonma winota

13 4 Ibora neskatai:
"Ea riki Ibo Dios,
Egiptonko mato inontianbira, ea maton Ibo Dios iki:
Tsoabira yamake, eabicho riki maton Dios ixon onankanwe,
itan eabicho riki mato jan jamati.
5 Jain jawebi xoxoyamai mai xanankoniara en mato koirana iki.
6 Ikaxbi maton pitibo texeresnontianra,
maton jointi meran rabí shinan bochoa iki,
jatianra mato eon shinanbenota iki.
7 Jaskara iketianra, leónman akai keskáakin, itan
bain jonéxon ani inon akai keskáakin en mato ati iki.
8 Oso awinin jawen bakebo manóketian,
benai keskati mato akí pikóxonra,
maton jointi en beshéati iki.
Jainxonbira leónman piai keskáakin en mato keyoti iki; itan
onsá yoinanin akai keskáakinra, en mato beshéati iki.
9 Israel jonibó, en mato ramiayonaitianra, moa ayamanon ixon
tsonbi ea bechitetima iki.
10 Jaskara ikenki, ¿Rama maton apo jawerano iki,
jatíbi maton jemankoniabo jan mato xabaati?
¿Maton joni koshiboki jawerano iki,
ja apo inon ixon itan jabo joni koshi iti maton yokatabo?
11 Miki sináxonra,
en mia apobo menia iki, itan miki sináxonra en mia bichinpakeribia iki.
12 Israelitabaon jakonma, itan
jaton ochara moa onantiakin wishaa iki.
13 Israel jonibora ja poko meranoax bake jatian pikóti senena keská iki,
ikaxbira kikin onanma bake keská ikanai,
ja pikóti iketian,
bake jakoni rakáyamai keskára ikanai.
14 ¿Jaskara ikenki, icha kopíaxon mawáti ikenbi en mato imatima iki?
¿Jaskara ikenki mawá meranoabi kopíaxon en mato biribati iki?
¿Mawá, jan min jato reteai koshiki jawerano iki?
¿Mawá kinibó, jan min jato payoai jakonmaboki jawerano iki?

¡Nato jonibora moa en jato
noibatima iki!” iki.
15 Israel jonibo, jawékinin bebonax,
xobi joa keskashaman ikanainbira
en jato ras ati iki,
bari pikotaiorikeax jain jawebi
xoxoyamai mananmameax niwe
koshi bexon,
ja jene jokonaibo moa bemaya-
maxon
tsosinmai keskáakinra en jato ati
iki.
Jaton rawikanra, jakon kikin kopí
jawékibo jato bichinti iki.
16 Jaton Dioski jakonmakana kopíra,
Samaria jonibaon masá teneti iki.
Reteanantiainoaxa mawákanti
iki,
jaton bakebora, maiki jarás
ikaintiakin potakanti iki,
jainxon ainbo tooyabora, kaxke-
kanti iki.

Israelbo Iboki banénon ixon teakin Oseasnin yoia

14 1 ¡Israelbó, maton Ibo Dioski
banékanwe,
maton ocha kopíra mato jakonmain
paketa iki!
2 Maton Iboki banéxon, neskáakin
orankanwe:
“Jatíbi non jakonmabo noa
shinanxonyamawe,
itan mia jakon ixon non mia
rabiaibo noa bixonwe.
3 Asiria jonibaonra noa xabakaamati
atipanyamake,
kabáyonin kaxbira noa kenekatima
iki.
Jawebira nonbi axon
‘miara non Dios iki’, akin moa non
atima iki,
Ibó, minbichoresa
kachianabo noibai” akin.

Israelbo bená jati nete meniti Ibon yoia

4 Ibora neskatai:
“Moa eki ramítimaakinra en jato
benxoai;
atima keská ikenbira en jato noibai,
moara ea jatoki sináyamai.
5 Nibikan aká lirio xobibo joai
keskáakinra,
Israel jonibo en jato jakonhati iki.
Líbano mananmamea jiwi tapón
keská
koshira en jato imati iki;
6 olivo jiwi ponyanbo peata
keská metsára ikanti iki,
jainoaxa Líbanoainoa konxán keská
inin ikanti iki.
7 Israel jonibo jakon janon ixon,
jakiribi en jato koiranara,
trigo aniai keskati bebonkanti iki,
itan uva jiwi joax ikai keskatira
jakonkanti iki,
jainoax Líbanoainoa uva xeati ikai
keskatira jakon ninkakaakanti
iki.
8 Israelitabora neskáti iki: ‘¿Nonbi ja
rabiti aká
jawékibo moa jenetira jawemabi
iki?’ iki.
¡Ea riki Ibo, nokon jonibo jan jato
akinnai itan jato koirannai!
Pino jiwi jatíbitian pei paxan otaai
keskáakinra nokon jonibo en jakon
jamati iki”.

Yoikin senenhaa

9 Onanbaon itan jakon akaibaonra,
nato joi onankanti iki:
Ibon yoiabora ponté iki,
atikeskabiakin jakon akaibaonra
ja chibanai;
ikaxbi ja jakonmabaonra ja chiban-
yamakanai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

JOEL

Dioski yoiti ikánon ixon, itan akonkin jakonma jenekanon ixon Joelnin Israel jonibo yoia

Chanpon banábo ramia

1 1 Ea Petuelnin bake Joelra, nato joi
Ibon yoia iki.
2 Nato jakonhakin ninkáshaman-
kanwe joni koshibó,
jainxon matonribi ja main jaa
jonibaon ninkakanwe.
¿Neskara jawéki ikaiki maton
jawetianbi oinnama iki?
¿Jawetianbiki wetsatianbo, neskara
jawéki ikai maton papabaon
oinnama iki?
3 Nato joi maton bakebo yoikanwe,
abákanon jabaon jaton bakebobiribi
yoikin,
jatianra jato pekao pikotaibo
jabaonbiribi jato yoiti iki.
4 Judáin bexonra chanpobaon jatíbi
pia iki:
wetsabaon texeara jatíribibaon
bexon keyokin piá iki.
5 ¡Mato paennabo moa jishtenkanwe!
¡Ja vino xeaibo winikanwe,
wai ras axonra uva jenebobi mato
bichinkanai!
6 Jainoax champobora koshi, itan
ichabires sontárobo keská,
león xeta keskáyabo, itan león
awinnin xenita xeta keskáyabo
nokon main jatíbiain janbiske.
7 Non uva waibora ramiake,
non higo waibora keyokin beshéake,
ja jiwibichibora keyokin bishkoke,
ja jiwi poyanbobira joxobaintiake.
8 Jawen biti joni mawáketian
ja biti iká ainbo winiai keskati, itan
mekéti chopa saweax ikai keskatira,
9 Ibo ja meniti jawékibo, bero
bimibobi yamaketian,
itan uva xeatibobi Ibon xobonko
yamaketian,
sacerdote jonibo winiai.
10 Jawe banábira ja main moa yamake;
ja maibora moa jawebioma ikax
onis iki,
trigora moa keyoke,
uva waibora moa choshi iki,
itan olivos jiwibora moa siwáke.
11 Mato wain teetaibo, itan uva banaibo
onisi winikanwe,
banábora moa keyóke,
jaskara ikaxa trigo, itan cebada
moa tsekati yamake.
12 Uva waibora moa choshike
jainoax higo jiwibora moa keyóke.
Yobin jiwibo, wanin jiwi keskábo,
manzana jiwiboribira moa
choshike,
jainoax jatíbi wain banati jiwibo.
¡Jaskara kopíra jatíbi jonibo moa
raroyamakanai!
13 Mato sacerdotebo, Dios menikin
jainxon
jawéki menotiain teetaibo, xaxa
chopa sawekanwe,
jaskáax chexakaati winikanwe,
maton Diossen xobonkora,
moa bimi berobi, uva xeatibi ja
Dios meniti moa yamake.
14 Jonibo kenaxon ayunanti jato
yoikanwe;
ja joni koshibo, itan jatíbi ja main
jaa jonibo,
maton Ibo Diossen xobonko jato
tsinkikanwe,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jaskáaxon Ibo yokakanwe.
15 ¡Jawe iresaipanon, Ibon
jaton jakonma aká jonibo yoixonti netera moa ochóma iki!
¡Jatíbi koshi Ibon onsá netera
noa keyoi joai!
16 Non oinkenbira, chanpon non yoábo keyokin pixon noa pitioma banémaa iki,
jatianra non Diossen xobonko moa raroti keyota iki.
17 Non banaa berobora oi beyamaitian mawáke,
trigora moa yamake,
itan jain bero tsamantibora koiranyamakana moa rinwimeebotanai.
18 ¡Wakabora jawékiakasi máan ikai!
Yankabiresa wakabaon pasto benai;
carnero tsamabora mawatai.
19 ¡Min akinnon ixonra en mia yokatai Ibó,
tsoa jonibi jain jaama mainmea xobi, itan ja mainmea niibora
bari xanan keyokin menoke!
20 ¡Weanbo tsosinketian,
itan bari xanan pastobo menoaitianra,
ináatima yoinabaonbi min akinnon ixon mia yokákanai!

Jaton rawíbaon israelitabo chanpobaon akai keskáakin jato ramia

2 1 Jerusalén mananmanxon trompeta xoon akanwe;
Ibon jakon manmanxon ja onsá yoii ikai onankanwe.
Judáin jaa jonibo jatikaxbi saki ikanwe,
Ibon jaton akábo yoixonti netera ochóma iki:
2 ja netera kikin yamé, itan yamémataniribi iti iki,
ja netera nai koin jaax ota yamé iti iki.
Koshi itan ichabires sontarobora
nete xabáxon tenai keskati,
mananbotiibi jatíbiain janbiskana iti iki.
Neskara jawéki ikaira jawetianbi non oinnama iki,
jaskáribiakinra jawetianbi non ointima iki.
3 Chiikan jatíbi keyoai keskáakinbora akanai;
winotamatianbi axon,
itan moa winota pekáobi axon akinra menoai.
Ja nokotamatianra, mai kikínbires jakon jain iká iki,
ja moa bokanketianra, jain jawebi xoxoyamai manan keská iti iki.
¡Jawebira jainoax kenekaayamai!
4 Jawen jisára kabayobo keská iki,
kabáyonin boaibo ikai keskatira ishtokanai,
5 mananbotiibi choronaitianra jawen riri ika,
janmeax reteananti carrobo ikai keskati riri ikai,
pei chosi menoa ikai keskatira tashki tashki ikai.
Koshi sontárobo reteananox joyota keskára ikanai.
6 Jato oinnaxa jonibo saki ikai,
itan jatíbi jaton bemananra pasnákanai.
7 Reteananai koshi shinanya jonibo keskara ishtokanai,
makan chikébaonra néekanai
jainoaxa pontébainkanai,
tsoabira wetsaori kayamai pontéres bain bokanai.
8 Wetsabo betan tsakaananyamaira;
westíorabo jaton bainbiribi bokanai,
pia meranbires ikaxbira,
ja joyotax janbísyamakanai.
9 Jaton jema bichinaxa
makan chiké maxkaten ishtokanai,
xobo pekatenbora nékanai,
ja yometso ikai keskatira xobo ventananbaonbi weíkanai.
10 Jato bebonmeaxa mai ninwanai,
naira shakotai, bari betan oxera yametai
itan wishtinbora moa penéyamai.
11 Jawen sontárobo bebon kakinra,

Ibon jawen tirin ikai joi jato
ninkámai.
Jawen sontárobora kikínbires icha
iki;
ja yoia senenhaibora tson topon-
timati iki.
¡Jonibo Ibon jato yoixonai netera,
kikin jakonma itan onsá iti iki!
Tsonbira teneti atipanyamake.

Israelitabaon jaton shinan wetsaati Joelnin yoia

12 Ibonra neskara yoia iki: "Jaskara
ikenra rama Ibo Diossen onan-
tiakin yoiai,
jatíbi maton shinanyaxonbi eabicho
rabikanwe.
¡Ayunankanwe, saí ikanwe itan
winikanwe!"
13 ¡Non Ibo Dioski yoiti ikanwe,
maton chopa waxatitianbi,
jatíbi maton shinanyanixbi jaki
yoiti ikanwe!
Ibora, akonkin noimis itan onísa-
mis iki,
jato jaweatima shinanyaresiki, ikira
ikai.
14 Jawe keska ixonra moa mato masá
tenemayamakin,
icha jawéki mato meniti iki:
Icha berobo itan icha uva xeati
ja non Ibo Dios menitibo.
15 ¡Sión mananmanxon westíoratonin
trompeta xoon awe!
Judá jonibo kenakanwe tsinkíxon
ayunankanon;
16 mato sacerdotebaon Diossen jonibo
tsinkikanwe,
Dios bebon kerásma inox kikinni
chokíkanon jato yoikanwe;
yosibo, bakebo itan xoma
akai bakeboribi jato tsínkikanwe.
¡Ja wanoa benábobira
ja wanoax jain ikainoax bokanti iki!
17 Sacerdotebo, ja Ibon tee akaibo
winikanwe,
xepóti itan jainxon yoina menoti
jemaorixon yokákanwe:
"Min jonibaon ocha shinanxonya-
mawe Ibó;
min joniboki tsoabi shiromayamawe;
wetsa mainmeabaon jatoaresnake-
tian jato amayamawe.
'¿Maton Dioski jawerano iki?' "
Ikira, ja ikon Dios onananma
jonibo inake.

Ibon jawen jonibo jakiribi jakonhati yoia

18 Jatianra Ibon ja mainmea jawen
jonibo noia jato onanmaa iki;
jawen jonibo noibaxa,
19 neskata iki:
Enbira mato yoiai; "Enra mato meniai
trigo, uva xeati itan olivo xeni,
jatianra ja jawékiati jaketian mato
raroshaman iti iki;
jaskáxonra ikon Dios onanma
jonibo en matoki shiromatima iki.
20 Norteorikeax beai chanpobora
matoki nokómatima iki,
jain jawebi xoxoyamai manan-
manra en potati iki.
Jatopari beaibora, jaweona aniparo
ikainko
en jato jene retemati iki,
ja jato pekáo beaibora, Mediterra-
neoain en jene retemaa,
jaton yora payotax pisi poati iki.
¡Ani jawékibora en ati iki!" iki.
21 Matobo, kikinbiresi rarokanwe itan
rakéyamakanwe,
Ibonra ani jawékibo ati iki.
22 Nii meranoa yoinabó, rakéyama-
kanwe,
xobi xoxoabora pei paxashamanbo
iti iki,
jiwibora bimiti iki,
jatianra higo betan uva ichabires
jati iki.
23 ¡Mato Jerusalénhain jaabo raro-
kanwe,
non Ibo Dioski rarokanwe!
Janra maxkáketian mato oi bema-
xona iki,
moa akátiai keskáribiakinra

jénetia, itan nii peibo pechokoaitian
mato oi bemaxona iki.
24 Icha trigora tsekakanti iki,
jatianra ichabires uva xeati itan
olivo xeni jati iki.
25 Ibonra yoia iki: "Ja kikin jakon-
mabires keyomis ichabires
chanpo,
en matoki raanaton
baritiabo mato manómaara,
en mato banexonti iki.
26 Potónon kaman jawékiaxonra,
ea Ibo Dios maton rabiti iki,
ani rateti jawékira en mato kopí
aká iki.
Jawetianbira nokon jonibo moa
rabinkantima iki,
27 jatian mato israelitabaonra akonkin
onanti iki,
ea Ibora mato betan iki,
itan ea riki maton Dios ixon,
jaskara ikaxa wetsabo yamake.
¡Jawetianbira mato nokon jonibo,
moa rabintima iki!

Diossen Shinan joai yoia

28 Jaskara jawékibo winota pekáora,
jatíbi jonibo nokon Shinan en jato
meniti iki:
maton benbo bakebo itan maton
ainbo bakebora,
nokon janenko yoyo ikanti iki,
yosibaonra namáti iki,
bakeranonbaonra namá meran
akai keskáakin nekebi jawékibo
oinkanti iki.
29 Yonokaatai jonibo, itan yonokaatai
ainbobokiribira,
nokon Shinan en manhati iki;
30 ani rateti jawékibo naikan ikaibora
en jato oinmati iki,
itan jimi, chii tiritai, chii koin
kextóra nato main iti iki.
31 Bari yaméketianra,
oxe jimi keská iti iki,
Ibon nete nokotamatianra jaskara
iti iki,
ani nete itan onsára iti iki".
32 Ikaxbi jatíbi ja Ibo rabiaibora,
mawáinoax xabakaati iki,
jaskara ikaxa Sión mananman,
Jerusalénhain jakanti iki,
jaskara ati Ibon yoia keskára iti iki.
Jan katotabora mawayamai jati iki.

Wetsa mainmea jonibo masá tenemaa pekáo Ibon jawen jonibo jakonhati

3 1 Ibonra yoia iki: Ninkakanwe:
"Ja nete nokoketianra, ja maton
rawíbaon jaskara akábo en jato
yoixontitian,
Judá itan Jerusalénhainoa yatan-
xon bokanabo,
wetsa mainmeabo en jakiribi jato
banémati iki.
2 Jatíbi wetsa mainmea jonibo jato
tsinkixonra,
Josafat manan teshanpain en jato
boti iki,
jainxonra nokon joni Israelbo,
jaskara jakonma akanabo en jato
yoixonti iki.
Israelitabora nato neten jatíbiain
janbisakana iki,
jaskáaxa nokon mai pakexbo
menianankana iki.
3 Nokon jonibaon menianankinra
suerte akana iki,
bake benbobaon itan bake ainbo-
baon maroxonra,
ja koriki pae xeakin itan
tsini ainbobo akin keyokana iki.
4 ¿Jaweki mato eibakea keenai, Tiro,
Sidón itan filisteabo? Enra mato jawe
jakonma akáma iki. ¿Kopikaakin ea
akasirin mato? Ea kopitira mato iitima
iki. ¿Matonki ea kopí yokákasai?
¡Basiamabira mato jaskara íitaitian en
mato masá tenemati iki!
5 Matora nokon plata betan oro yome-
tsoa iki, nokon kopí jawékibora maton
diossen xobonko maton boá iki.
6 Judá jonibora maton ochó boá iki, ja
Jerusalénhain jaa jonibo, jabora jaton
yonoti inon ixon Griegobo maton jato
maromaa iki.

7 Ikaxbi enbira jain maton jato maro-
maainkonia en jato pikoti iki, jainxonra
jabaon aká keskáribiakin en mato masá
tenemati iki.
8 Maton bake benbobo, itan bake
ainbobora en Judá jonibo jato maro-
mati iki, abákanon jabaonbiribi ja ochó
mainmea sabá jonibo jato maromakin
ixon. Ea Ibonra, moa yoike".
9 Nato jaskara iti maibotiibi jato
yoikanwe:
¡Moa reteananox benxokaakanon!
¡Koshi shinanya jonibo jato
kenakanwe!
¡Reteananai jonibó moa reteanani
bokanwe!
10 Jaton lampabo espadaabakanon
jatian machitobiribi tsatsitaxoaba-
kanon,
jatian yosma jonibiribi ibanon: "¡Ea
riki koshi shinanya!" iki.
11 Mato jatíbi, nóopatax iká mainmea
jonibo.
¡Ishtonbires, tsinkiti bekanwe!
¡Sináma joni ikaxbira, moa reteana-
nai baneti iki!
12 Ja maibotiibi ikainoabo moa
benxokaatax,
Josafat manan teshanpain tsinki-
kanwe,
jainxonra jatíbi nóopatax iká
mainmea jonibaon jakonma
akábo
Ibon jato yoixonti iki.
13 Jabora kikínbires jakonmabo iki,
trigo moa choshiketian ati keskáa-
kin xatekanwe,
jatian tsekatira moa senenke;
uva akanai keskáakin potsikanwe,
uva xeatiatira moa jatíbi senen iki;
jaton jakonmara anibires iki.
14 Jainxon en jato jaskara ati shi-
nanna,
mai teshanpainra, kikínbires icha
joni tsinkiti iki,
jonibo Ibon jaton akábo yoixonti
netera moa ochómabires iki.
15 Ja Ibon nete iketianra, bari itan oxe
moa yametai,
itan wishtinbora moa penéyamai.
16 Sión manan ikainxonbi,
Jerusalénhainxon Ibon,
jawen tirin ikai joi jato ninkáma-
ketianra,
nai itan mai shakotai.
Ikaxbi ea Ibora israelitabo jain
jonéti iki,
nokon jonibo iketianra jakonhain
inmaxon ea Ibon jato koirannai.
17 "Ea maton Ibo Diossa,
Siónhain jake iki ixonra maton
onanti iki,
jara nokon jakon manan iki.
Jerusalén nokon kikin jakon jema
iketianra,
jawetianbi wetsankoniabaon jaki-
ribi bitima iki.
18 Jaton akábo en yoixona pekáora,
mananmanbo
itan mai mato ikainbo icha uva
xeati ikax,
itan icha leche ikax onpax ikai
keskati baiti iki,
jatianra Judá weanbaon moa jene
bochoti iki.
Nokon xobonkoniax jene jokonai-
toninra,
Sitim teshanpa mechaati iki.
19 Egiptora ras ati iki,
jatian Edomra tsoa jonibi jain
jaama iti iki,
yankabiresa Judá jonibo maton
jakonma aká iki,
jainoaxa jakonma akáma ikenbi,
jaton mainmeabi maton jato retea
jimi chikota iki.
20 Judá itan Jerusalénhainra jatíbitian
jonibo jati iki.
21 Jan jato reteabora en jato kopíxonti
iki, itan
jan jato akábo shinanreskinra en
jato ramiati iki.
Ea, Ibon jatira Sión mananman iti
iki", ikira iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

AMÓS

Israel jonibo, itan jato patax iká maibotiibi ikana joniboki, jan jato masá tenemati Diossen jatoki pakeai, Amóssen yoia

Carnerobo koirannai ikaxbi profeta jikia

1 1 Nato riki Tecoa jemamea carnerobo koirannai Amós, Israelbo yoikin Diossen yoia joi, Uzías, Judáin apo inontian, jainoax Jeroboamman, bake Joásbiribi Israelbaon apo inontian, rabé baritia niwanti maxkáketianra yoia iki.

2 Sión mananmameax, Jerusalénhainoax,
Ibo yoyo iki tirin ikaitianra
mainmea xobibo siwatai,
jainoaxa Carmelo manan maxkatenmea xobibo choshiai.

Jato patax iká maibotiibi ikábo jakonma jato yoixonti

3 Ibonra yoia iki:
"Damascoainoabaonra ichabires jakonma ake,
jaskara
iketianra akonbireskin en jato masá tenemai; trigo xemeai
keskáakinra Galaadhainoa jonibo, yami xemetinin
jato xemekana iki.
4 Jakopíra apo Hazael jain iká xobo, itan apo
Ben-hadad jain iká xoboribi en keyokin menoti iki.
5 Damascoainoa xepótibora en koshixon kepenti iki; jainxonra
Bicat-avénhain iká apo, betan
Bet-edénhainoa iká apo en keyoti iki,
jatianra jatíbi sirio jonibo yatanxon kirhain bokanti iki". Jaskarara Ibon yoia iki akin.

Gaza jonibo jaton akábo yoixonti

6 Ibonra yoia iki:
"Gaza jonibaonra ichabires jakonma ake,
akonbireskinra jato masá tenemakana iki;
westíora jemankonia yatanxon jatíbi jato boaxa,
yanka yonokanon ixon, Edom main jaton marokana iki.
Jaskara iketianra en jato masá tenemati iki.
7 Jaskákinra, Gaza jema katemai iká makan chiké en menoa,
ja chiikan jaton ani jakon xobobo keyokin menoti iki.
8 Asdodhainoa apo betan
Ascalónhainoa apora en jato keyoti iki.
¡Ecrón jakonmakinra jatíbi nokon koshiaxonbi en aka,
jatíbi filisteobo texeyamai mawati iki!" Jaskarara Ibon yoia iki.

Tiro jonibo jaton akábo yoixonti

9 Ibonra yoia iki:
"Tiro jonibaonra ichabires jakonma ake,
jaskara iketianra en jato masá tenemati iki,
jakopíra yanka yonokanon ixon, Edomhain ea jaton maroa iki,
jatíbi jemameabo betan jaton wetsa keska iti,
ja senenhakonti aká joi, ayamakanketian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

10 Jakopíra Tiro jema katemai iká
makan chiké en menoa,
ja chiikan ani jakon xobobo
keyokin menoti iki”, akin.

Edom jonibo jaton akábo yoixonti

11 Ibonra yoia iki:
“Edomhainoabaonra ichabires
jakonma ake,
noibayamakinra, jaton wetsa
israelitabo
retekaskin espada tsomáyaxon jato
chibankana iki.
Kikinnira jatoki sinákana iki,
jaskati jatoki jakonmai jeneyama-
kana iketianra,
en jato masá tenemati iki.
12 Jakopíra Temán jema en menoti iki,
ja chiikanra Bosráinoa ani jakon
xobobo keyokin menoti iki”, akin.

Amón jonibo jaton akábo jato yoixonti

13 Ibonra yoia iki:
“Amónhain ikábaonra ichabires
jakonma ake,
jaton mai aniatin keenkinra,
Galaad mainmea tooya ainbobo
kaxkexon,
jaton bake betanbi jato retekana iki;
jaskara ikenra en jato masá tene-
mati iki.
14 Jaskara iketianra Rabá jema makan
chikébo en menoa,
chiikan jaton jakon ani xobobo
keyokin en menonti iki.
En jaskara akai netera
reteanani koshin saí iki saa ikanti
iki.
15 Jaskáketianra apo, itan jatíbi jawen
iresama joni koshiboya,
yatanxon wetsanko jato bokanti iki”.
Ikira, Ibo iká iki.

Moab jonibo jaton akábo jato yoixonti

2 1 Ibonra yoia iki:
“Moabhainoa jonibaonra ichabires
jakonma ake,
jaskákinra yatanxon boxon moa
mawáketian,
chiimapo itiakin
Edomhainoa apon xao menokana
iki;
jaskara iketianra en jato masá
tenemati iki.
2 Jaskara iketianra Moad mai en
menoa,
ja chiikan Quiriothain iká,
jakon ani xobobo en keyokin
menoti iki,
reteanani saa ikanai napora,
trompeta xoon ikaitian,
moabitabo mawáti iki.
Jaskara iketianra en jato masá
tenemati iki;
3 ¡Jawen joniboibakea ja apo piko-
xonra,
jawen iresama joni koshiboyabi en
jato reteti iki!” akin.
Jaskara ikenra en jato masá tene-
mati iki.
Ikira Ibo iká iki.

Judá jonibo jaton akábo yoixonti

4 Ibonra yoia iki: “Judáinoa joni-
baonra ichabires jakonma ake,
jaskatira Ibon,
jato axeatin keenyamakana iki,
ja nokon eséboki yoitimakinra,
jaton papabaon rabikatitai,
jawékiboribi rabitinin keenkana
iki;
jaskara iketianra en jato masá tene-
mati iki.
5 Jaskákinra en Judá menoa,
ja chiikan Jerusalénhainoa jakon
ani xobobo
en keyokin menoti iki”. Ikira Ibo
iká iki.

Israel jonibo jaton akábo yoixonti

6 Ibonra yoia iki:
“Israelhainoa jonibaonra ichabires
jakonma ake,
jaskatira koríkinin kenni jakonma
akáma jonibaon marokanai,

itan zapatonin keenira, onitsapi
jonibaon marokanai,
jaskara ikenra en jato masá
tenemati iki.
7 Masá tenemaxonra onitsapibo
iresabires jato shinanmeema-
kanai,
ja iresabiresbora atikeskabiakin
jato axonyamakanai.
Papanra jawen bake betanbi ja
ainbobicho yoranai,
jaskáxonra jakonmabires nokon
jakon jane ninkakaamake.
8 Ribinxon kopíai onanti inon ixon
chopa menikana kakaax jan
yakáxonra,
jatonbi aká dios rabikin pikanai;
atima ikenbi jato kopíamakana
koríkinin pae maroxonra,
jaton ikonma diossen ani xobon-
koxon xeakanai.
9 Enra, jaskara ikenbi mato jan
winóti kopí,
konxán keska keyábo ikenbi,
jainoax roble jiwi keská koshibo
ikenbi,
akonbireskin amorreobo en keyoa
iki.
10 Jaskara ikenbira Egiptonkonia
pikoxon,
amorreobaon mai meninoxon,
tsoa jonibi jain jaama mananman
chosko chonka baritia en jato bea
iki.
11 Jaskara iketianra mato israelitabo
jaskarama riki iki iti atipan-
yamake,
jatíribibora profetabo iti en jato
imaa iki,
jainoax wetsabora nokonabiribi
ikax nazareobo en jato imaa iki",
akin.
Ibonra onantiakin yoia iki.
12 Ibonra yoia iki: "Ikaxbira nazareobo
uva xeati xeamakin maton jato
teaa iki,
jainxonra profetabo nokon janenko
maton yoyo imayamaa iki.
13 Jaskara iketian ninkakanwe, trigo
bochoya
carretanin mai pachoai keskáa-
kinra,
en amaa maton taen
mai maton pachoti iki.
14 Ikonbiresi ishtoaxbira, mato jabá-
tima iki;
ja bebon koshibobira, jawen koshi
maxkáti iki,
jainoaxa bebon koshi shinanyabobi
jabakaatima iki.
15 Ja pian tsakamisribira jawekeska-
taxbi jabátima iki,
ja ishto ikaxbi jainoax
ja kabáyonin jabataibobira jawekes-
kataxbi kenekaatima iki.
16 Ja netera, kikin reteananai koshi
shinanya jonibaonbi,
jaton jan reteanantibo potabaini
jabákanti iki".
Ibonra onantiakin yoiai iki.

Profetanin tee

3 1 Israelitabó, Ibon Egiptonkonia
pikoni jonibaon ninkakanwe:
2 "Matobichoresa jatíbi nato main-
mea
jonibo xaranmea en mato katota
iki.
Jaskara iketianra jatíbi jakonma
maton akábo,
ebetan maton benxoati iki", iki
ikai.
3 Ja rabébi potaananyamai niai riki,
jaská rabébires jaton shinan
iketian;
4 nii meranoax león keotai riki, moa
yoina biax;
león bake kini meranoax keotai
riki, moa jaweki biax;
5 ja isá yatanmeetai riki,
jain trampa iketian;
ja trampa mainmeaxbi, bochiki wex
ikainaira, jawéki yatanax ikai;
6 Ja jemameax jonibo raketi saa ikai
riki, jakonma keshai trompeta
xoon iketian;

jeman jakonma jawéki winotaira,
Ibon imaa ikai iki.
7 Jaskara jawékibo akai profetabo
onanmaamatianbira jawetianbi.
Ibon jawebi ayamai.
8 ¿Tsoaki itima iki, león keotaitian
raketi saki iki?
¿Janbi iti yoia ikenki, tsoa Ibon
janenko yoyo itima iki?

Samaria jema ras akana

9 Asdodhain iká jakon ani xobobo
itan Egiptonko
iká jakon ani xobo ikainbo jato
yoikanwe: "Samaria mananbo
ikain tsinkíkanon;
oinkanwe jainra meskoákinbo jato
jakonmakanai,
itan jato jaskátima ikenbi onsá akin
jakonmakanara masá tenekanai".
10 Ibonra onantiakin yoia iki:
"Jabaonra pontéres ati onanya-
make;
onsáakin ratexon jato yometsoaka-
nabora jaton
jakon ani xobonkobo benxoakanai",
akin.
11 Jaskara iketianra, Ibo Diossen yoia
iki:
"Min rawíbaonra min mai káteti iki,
min koshi xobora poxakanti iki,
min jakon ani xobonkoniabora
keyokin jawéki bokanti iki", akin.
12 Ibonra yoia iki:
"Leónman carnero biketian jawen
kexainoabi jamáti shinankin
ja koiranaiton rabé taeres, iamaxon
pabíki rebo pakéx bixon boti
keskátira,
ja Samariain jaa israelitabo
kenekaakanti iki,
Damascoainoax kikin metsá wacho
rakatibaon rakatai, ikaxbira
bokanti iki", akin.
13 Jatíbi atipana Ibo Diossenra
onantiakin yoia iki:
"Ninkakanwe, jakonma iti Israel
jonibo yoikanwe,
14 Israel jonibo betan jaton ochabo en
benxoai netenra,
jainxon yoina menoti Betelhain
ikábo en ras ati iki;
jainxon jan yoina menoti machánbo
en xatemaara maiki manti iki.
15 Enra jenetian jain iti itan baritian
jain iti xobobo ras ati iki,
marfil xobobora keyokin en ras ati
iki, jainxonra apo iká
kikin ani xobobo en poxati iki".
Ibonra onantiakin yoia iki.

4 1 Nato neskara ninkakanwe,
Samaria kikin ainbobó,
matora Basán mainmea waka keska
xoabo iki,
onitsapibora maton masá tenemai,
jaskáribiakinra wetsa jawékinin
maxkatabo maton ramiaresai,
itan ja xeati pae mato bexonon
ixonra,
maton benebo maton yonoai.
2 Ibo Diossenbira ja kikin jakon ixon,
enra akonkin senenhati iki ixon
yoia iki:
"Netebora beai jatian wetin weme-
xon mato bokanti,
jainxon maton bakebo mishkitinin
wemexon bokanti iki.
3 Matora joyotax chiké peken, pikámaxon,
Hermón mananman mato potakanti
iki".
Ibonra onantiakin yoia iki.

**Profetanin israelitabo
ikonkeskataitonin yoina**

4 Ibonra yoia iki: "Betel, betan
Gilgalhain; boax
¡Ochai bebon yoitimareskanwe!
Yamékiri maton ja meniti yoina
botankanwe,
jainxon kimisha nete itinbo chonkan-
konia westíorabo bexontankanwe.
5 Jan soo imatioma aká pan irake
akin menokanwe,
matonbi meniai jawékibo jatíbiain
jato yoikanwe,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jaskáshamanaxa mato jakonshaman iki".
Ibonra onantiakin yoia iki.

Ibon masá tenemaabi israelitabo shinanmeeyamaa

6 Ibonra yoia iki: "Enra mato jawékiatinin imaa iki
jatíbi maton jemankobo;
enra maton itinkobo mato pitin imaa iki,
¡Ikaxbira mato eki banéyamakana iki!" akin.
Ibonra onantiakin yoia iki.
7 Ibonra yoia iki: "Jainxonribira kimisha oxe maton banábo tsekaamatianbi
en matoki oi bemayamaa iki.
Westíora jeman oi bemaxonra wetsa jemanko en bemayamaa iki;
westíora wainko oi bemaxon
itan wetsanko en jene maxkaamara choshia iki;
8 Onpax benai jemabotiibi boxonbira jonibaon,
icha onpax merayamakana iki,
jaton nomi tantimati,
¡Ikaxbi mato eki banéyamaa iki!" akin.
Ibonra onantiakin yoia iki.
9 "Xana niwen mato rishkixonra jakonma isinbo en mato amaa iki,
maton waibo itan uva banabora en mato choshimaana iki,
maton higuerabo betan olivobora chanpon pia iki,
¡Ikaxbira mato eki banéyamaa iki!"
Ibonra onantiakin yoia iki.
10 "Egiptobo amani keskáribiakinra en matoki kikin jakonma jawéki raana iki;
enbira maton bakeranonbo ja reteanantiainko mawámaxon,
jainxon maton kabayobo maton rawibaon iboanon ixon en amaa iki;
ja sontárobo ikainxonra mawá pisi keyomis isin en mato xetemabi,
¡Mato eki banéyamaa iki!" akin.
Ibonra onantiakin yoia iki.
11 "Enra onsá jakonmanin mato,
Sodoma betan Gomorra aní keskaribiakin en mato keyoa iki;
chii tiritainkonia chii tsistó pikoa keskára mato iká iki,
¡Ikaxbi mato eki banéyamaa iki!" akin.
Ibonra onantiakin yoia iki.
12 Ibonra yoia iki: "Israel jonibo, ja kopí en matoribi jaskáati iki;
jatian en mato jaskaitianra,
¡Maton Dios betan nokoananti kopí mato benxokaati iki!"
13 Jaskara iken ninkakanwe: ja Ibonra, mananbo itan niwe jonia iki,
jan akai jawékibora jonibo onanmai,
ja joéra yamé imai,
jara kikin mai keyábotiibi niai,
ja riki, Ibo, jatíbi atipana Dios: jara jawen jane iki.

Jaki yoiti ikannon ixon Diossen jato yoia

5 1 Nokon joi ninkakanwe, israelitabó;
ninkakanwe mato notsini ea onisi yoyo ianan bewai:
2 Metsá ainbo xontakopari ikaxbi
ishtonbires mawá paketax mainbi rakáketian,
tsonbi jiriayamai keskatira;
mato Israel joniboribi jaskarain pakéke.
3 Neskáakinra Ibo Diossen israelitabo yoia iki:
"Westíora jemankoxon waranka joni reteanantiain raanara,
pacha jonibichores japariax banéti iki;
jainoax westíora jeman pacha joni raanara,
chonkabichores jakiribi banéti iki", akin.
4 Neskáakinra Ibon israelitabo yoiai:

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

"Mato jaresparinon, eki yoiti ikanwe.
5 Betelhain itan Guilgalhain mato akinti benai boyamakanwe,
jainoax mato akinti benai boí Beersebahoribi winóyamakanwe,
Guilgal jonibo wetsa maibaon yatanxon
bokanaitianra tsonbi bechitetima iki, jainxonra Betel keyokin ras akanti iki", akinbo.
6 Iboki yoiti ikanwe, jatianra mato jamati iki;
mato jaskayamaketianra Israel mainko jan chii raanti iki,
jaskáketian jan nokati atipanara Betelhain tsoabi yamati iki.
7 ¡Jawe ireskiaipanon mato, ja atikeskabiakinra jakon maton jato axonyamai,
jaskatira sinákanai, jakonkaya ati ikenbira maton ayamai!
8 Ibonra, wishtin tsamatabo aká iki,
jawen janebo Pléyadebo itan Oriónbo,
janra yamé ikenbi nete imai, itan
nete ikenbira yamé imai;
jan imaara aniparonkoniax
jene keyatax maiki mannai,
9 jainxon janra koshi xobobo yamatiakin ras akai,
itan jain iká koshi jonibora keyoai, jawen janera Ibo iki.
10 ¡Jawe ireskiaipanon mato,
ja atikeskabiakin jakon jaweki atin paranan ikaibora maton omisai,
itan jaskara iká oinxon ikon yoiaibaonra mato keenyamai!
11 Ja onitsapi joni jakonmakinra,
apo trigonin kopíanon ixon maton yokatai,
jaskara ikenra, makan xobobo akáxbi jain jakantima iki, itan
uva waibo axonbira uva xeati xeakantima iki.
12 Enra maton icha jakonma akábo onanke,
itan maton ochabo jain senenti yamaaribi en onanke:
atikeskabiakin jakon joni masá tenemaxonra maton kopí bia iki,
ja joni koshibo jain ikainxonra,
onitsapibaon kanannaketian maton jato amayamai.
13 Jakopíra jaskarabo ikenbi onan shinanya joni netéresai,
rama netebo jakonma iketian.
14 Jakon akanwe, jakonma ayamakanwe, jatianra mato jati iki;
jatianra maton yoiaibo ikon iti iki:
ja Ibo, jatíbi atipana Diossa mato betan iki.
15 ¡Jakonma omiskanwe! ¡Jakon noikanwe!
Jato joi benxoaxonkanainxon,
akonkin atikeskabiakin jakonhakin jato amakanwe;
maton jaskáaketianra jatíbi atipana Ibo, Diossen,
ja mawáyamai mato texea Israel jonibo matobira noibati iki.
16 Jatíbi atipana Ibo Diossenra neskara yoia iki:
"Jatíbi plazaainbora winikanti iki,
jatíbi callebotiibira chexakaati saí ikanti iki.
Onisi winitira waimeabo kenakanti iki,
ja winiti onanboribira kopí biti kopi, masá tenei winiti kenakanti iki.
17 Jato masá tenemai ea joketianra,
jatíbi uva wainkoniabo winikanti iki", akin. Ikira Ibo ikai.
18 ¡Jawe ireskiaipanon matobo, ja Ibon jato
yoixonti nete nokótinin kikinni keenaibo!
¿Ja nete mato jaskara winótiki maton onanna?
Yamé ikaxa, jatian joé yamati iki.
19 Leónman aká jabati kakin oso bechia keskára iti iki,
jawen xobon jikiax chiketen
kepíketian ronon natexa keskára ikanti iki.
20 Ja netera, yamé ikax,
jatian joé yamati iki;

kikin jishtima yamé ikenbira,
jawe joébi yamati iki.
21 Ibonra yoia iki: Ea shinanni onantishamanni
fiesta akí mato tsinkitaira en omisai itan nokonara iresabires iki;
jatikaxbi mato ani tsinkitara nokon keenma iki.
22 Ea axonkin yoinabo jatiobi keyokin maton
menoaibaonra ea keenyamai,
ja berobo maton ea meniaibaonra ea keenyamai;
ja ebé raeti kopí waka bene xoabo
maton ea menoxonaibora en mato bixontima iki.
23 ¡Ea rabii mato bewai saa iki moa jenékanwe!
¡Ea rabikin maton arpa aká ikaibora en ninkakashamai!
24 Ikaxbira ja atikeskabiakin ati jakon onpax jokonai keská iti iki,
ja atikeskabiakin ati onpaxa jenéyamai.
25 "Mato israelitabó, ¿Maton rekenbo, ja
chosko chonka baritia kaman tsoa jonibi jain
jaama mananman nikanontianki, yoinabo ea
menoxonkana iki, jainxonki jawe jawékibo ea menikana iki?
26 Ramara, ja dios jisaakin matonbi aká iaxon maton boai, jara apo Sicut itan jawen wishtín Quiyún iki.
27 Jaskákin en mato potaara, mato yatanxon wetsa main, Damasco winobainbires mato bokanti iki". Jaskarai Ibo, jatíbi atipana Diossiki jawen jane. Janra jaskara yoia iki.

Diossen Israel ras aka

6 1 ¡Jawe ireskiaipanon,
Jerusalénhain jakonbires jaa jonibo!,
¡Jawe ireskiaipanon,
Samariain rakéyamai jaabo,
jawe ireskiaipanon,
ja main jaa kikin joni koshibo,
jato akinnon ixon israelibaon benaibo!
2 Mato joni koshi israelitabaonra mato yoiai:
"Calneain kaxon, ointankanwe;
jainoax ja ani Hamathain kaxon ointankanwe,
itan ja tenaman filisteobaon Gat ikain
kaxon ointankanwe.
¿Matoki ja mainmea jonibo bebon jakon iki?
¿Maton maiki jabaona xewinna jakon iki?"
3 Matonra shinankashamai wetsa netenra,
Diossen jakonma jawéki ati iki ixon,
ikaxbi maton akaitonra basima ja nete nokómati iki.
4 Maton fiesta akainkora,
kikinshaman jakon marfil rakátibaon
mato rakatai;
itan carnero betan waka bake xoashamanbo maton aniakin piai;
5 maton flauta xoon akara areskin maton akai iki,
matonra Davidkan akátiai keskáakin,
wetsa jan música atiboribi maton ati iki.
6 Ani kenpobaonra maton vino xeai,
ja kikin inintibaonra mato ikai,
¡Jatian maton mai jakonmayonaira matona jawemabi iki!
7 Matopari wetsanko yatanxon bokanara,
ja aniakin jawékiati axon pii saa ikaibo maton jenebainti iki.
8 En jaskara atira enbi yoiai ikira Ibo ikai;
jatíbi atipana, Ibo Diossenra onantiakin yoia iki:
"Israel jonibo rabitaira en omisai;
jaton apon xobobora en omisai;
ja jemara jaton rawíbo en meniti iki,

jatíbi jain jaa jawékiboyabira en
jato meniti iki”.
9 Jatian chonka joni jawen xobon
banetaxbira, ja chonkabi mawákanti iki.
10 Jawen rarebo mawata, ja xobomea
tsekatira ani onsá iti iki, ja chichó iká
jawen rarebora yokáti iki: “¿Ja chichóki
wetsabo jaríba?” akin. “Yamarake”,
akinra ja wetsan ati iki. Jatianra yoiti
iki: “¡Netewe, minra Ibo janenake!”
11 Ani jakon xobonkoniabo itan maxko
xobonkoniabo jan masá tenematira en
jatoki raanti iki, jatianra jatíbi xobobo
kikinhakin ras aka banéti iki.
12 ¿Kabayoboki shankan neeti atipana?
¿Nonki atipana aniparonko mai
karanbekin?
¡Ikaxbi ja atikeskabiakin jakon
atira, jan mawátires maton ake,
jatian ja atikeskabiakin jakon atira
moa jan sinátires ike!
13 Yankabiresa mato raroai, jaskatira
mato ikai:
“Noa koshiara noa nonbix iká iki”,
ikibo.
14 Kikinhakin oinkanwe, israelitabó;
Ja Ibo, jatíbi atipana Diossenra,
mato onantiakin yoia iki:
“Wetsa mainmea jonibo mato ati
en raanara,
jabaon akonbireskin mato masá
tenemati iki,
norte senenainxon peoxonra
sur senenainko kaman mato
israelitabo akanti iki”.

Namá keska meranxon Amós Diossen chanpobo oinma

7 1 Oxamaa ikenbira namá keska
meranxon Ibon neskara ea oinmaa
iki: Japari banaabo apona tsekaa pekáo,
jakiribi banakanabo ramashaman
xoxoai inontianra, en oinna Ibon icha
chanpo jonia iki.
2 Jatian chanpobaon ja senenainoa
xobi pikin keyoaitianra, en yoia
iki: —¡Ibó, non jakonma akábo noa
shinanxonyamawe! ¿Jawe keskataxki
paxnaabo ikaxbi noa Israel jonibo
mawáyamai jati iki? —akin.
3 Jatianra Ibo, jato ati shinanna ixonbi
jato ayamai, neskata iki: —¡Jaskarara
moa winóti yamake! —iki.

Namá keska meranxon chii oinna

4 Oxaama ikenbira namá keska
meranxon Ibon ea neskara oinma iki:
Jan masá teneti kikin xana chii raanaira
en oinna iki, janra aniparo kikin nemin
ikenbi keyokin tsosinmaa iki, jainxonra
waibo menoti keyotai en oinna iki.
5 Enra yoia iki: —¡Jainpari tsasiwe, Ibó!
¿Jawe keskataxki paxnaabo ikaxbi noa
Israel jonibo mawáyamai jati iki? —akin.
6 Jatianra Ibo jato ati shinanna ixonbi
ayamai, neskata iki: —¡Natoribira moa
jaskara iamai! —ikibo.

Namá keska meranxon jan makan chiké ponteti plomoya risbí oinna

7 Oxaamaa ikenbira namá keská
meranxon neskararibi Ibon ea oinmaa
iki: Jara westíora chiké patax iká iki,
xoboaibaon jan chiké ponté nia onanti
plomoya risbí tsomáyara iká iki.
8 Jatianra ea yokata iki: —¿Amós,
jawéki min oinna? —akin. Jan chiké
ponté nia onanti plomoya risbíra en
oinke akinra en aká iki. Jatianra ea
yoia iki: —Jan chiké toponxon ponté
nia onantinin toponxonra en onanti
iki, mato nokon joni israelitaboki,
maton ikábo mato ponté niábo iki
ixon. Jakiribira moa shinanxonyamai
iamakin en mato oinresti yamake.
9 Israelitabaon jainxon jatonbi rabiti
aká jaweki maxko xobobora en ras ati
iki, jainxonribira israelitabaon jaton
Dios rabiti ani xobobo en ras ati iki.
Enbira Jeroboamman rarebobo apo
ikanti ikenbi ras ati iki —akin.

Amós Amasías betan join reteanana

10 Betelhainoa sacerdote, Amasías-
ninra, Israel apo Jeroboam joi bomaa

iki: “Mia ramiakaskin yoiira, Amós,
Israel jonibo xaran nireske. Nato
mainmea jonibaonra jaskati yoyo iki
jeneyamai moa ninkákashamakin tene-
yamakanai.
11 ‘Jeroboamra espadanin mawáti iki,
jainxonra jatíbi Israel jonibo yatanxon
wetsanko bokanti iki’, ikira ono kawan-
hatanai”.
12 Japekáora, Amasíasnin, Amós
neskaa iki: —¡Profeta, moa nenoax
katanwe! Ikámatianbi rama jaskara itibo
yoixon kopí bikasi Judáin katanwe;
13 ikaxbi Betelhain, rama jaskara itibo
moa yoiwetsayamawe, nenora apon
jawen dios jainxon jato ikinxon rabiai
kikin ani xobo iki —akin.
14 Ikaxbira Amóssen neskaa iki:
—Eara profetama iki, ja itinra ea keen-
yamai. Carnerobo koirani teetax itan
niikamea higo tsekai teetatonra ea jake,
15 ikaxbira carnerobo koirani teeti
kawantanaitian Ibon ja tee bichinxon,
ea yoia iki: ‘Ja nokon jonibo, Israelboiba
kaxon nokon janenko jato yoitanwe’,
akin.
16 Jaskara iketian, Ibon joi ninkawe.
Jan mia yoiaira neskara iki: ‘Diossen
janenko Israel joniboki jawe jakonmabi
yoyo iamawe, jabora Isaacnin chiní
bakebo iki’, akin.
17 Ikaxbi neskara riki ja Ibon yoiai:
‘Min awinra ja jemameax tsiniax jawen
yoran maroai iti iki. Min bake benbobo
betan min bake ainbobora reteanantiai-
noax mawáti iki; min maibora suerte
axon jato menikanti iki; ikon Dios onan-
mabaon mainmeaxa mia mawáti iki,
jaton rawíbaonra israelitabo yatanxon
jaton mai ochó jato boti iki’ —akin.

Namá keska meranxon yobin joshin napokoya tasá oinna

8 1 Namá keska meranxon, Ibo Diossen
ea oinmaara, westíora tasá bimi
joshin bochoya iká iki,
2 jatianra ea Ibon yokata iki:
—¿Jaweki min oinna, Amós? —akin.
Jatianra en yoia iki: —Westíora tasá
bimi joshinhara en oinke —akin.
Jatianra Ibon ea yoia iki: —Israel joni-
bora moa joshin iki; ramara jakiribi
jaton jakonmabo shinanxonyamakin
en moa jato oinresti yamake.
3 Ja nete nokóketianra, apo iká xobon-
koniax bewati bewábo, yoyo iananbi
winitibo iti iki. Icha jonira mawáti
iki, jatianra ja mawatamabaon yorabo
netéxonres wetsankobires potakanti iki.
Ibonra jaskara yoiai —akin.

Israel jonibaon akábo jato yoixonti moa ochóma

4 Nato ninkakanwe, mato riki rabios-
mabo masá tenemaibo itan nato
mainmea jawebiomabo jawemabi
itiakin jato ramiaibo;
5 matora ikai neskati: ¿Non trigonin
moa noa maronon, jawetian ja oxe bená
iketian ati fiesta winotai? ¿Jawetianki
jan tantiti nete winotai, jato paraanan
jan iwe toponti senenmabo akáx, non
berobaon noa kopí maronon?
6 ¡Onitsapibora non jawebioma imati
iki, jaton ribin kopiati kopí non yono-
tibo inoxon jaton yorabi noa marома-
kanon, rabé sandalia kopíbichores jaton
ribin ikenbi! ¡Non trigo xakábaonbira
noa maroti iki!
7 Ikaxbira Ibo ikoni yoyo ika iki, israe-
litabo rabíresbo kopí: “Ja akanabaonra
jawetianbi ea shinanbenoyamai”.
8 ¿Jatianki jatíbi jabo kopí mai niwan-
tima iki? ¿Jatíbi ja main jaa joniboki
winitima iki? ¡Nilo paro onpax keyatax
maannax ikai keskatira, nato mai,
keyatax paketax jikiti iki!
9 Ibonra onantiakin yoia iki: “Ja netera
bariapan ikenbi en bari nokamati iki,
jatianra kikin nete ikenbi,
mai en yamé mapomati iki, iki
ixonra Ibon yoiai.
10 Jaton fiestabora moa mawákanketian
onístires en imati iki,
jaton bewábora moa onisi yoyo
iananbi winitires iti iki;

onískin ati chopabo en jato sawemaara,
masá shinanni chexakaati maxtankanti iki.
Jabicho jawen bake manóketian ikai keskatira,
chexakakin masá tenei winikanti iki.
11 Ibonra yoiai, netera nokónoxiki
nato main en jato pitin imati,
jara jawékiati yamaketian pitin itima iti iki, itan
ja xeati onpax yamaketian nomin itira itima iki,
Jara inoxiki jawékiakasai keskati, ja Ibon joi ikonbiresi ninkátinin keenti.
12 Jonibora nokon joi benai oken boanbekonti iki,
aniparonkoniax
wetsa aniparonkobo bokanti iki,
norteorixon peoxonra, bari pikotaiori kaxonbo
benakanti iki, ikaxbira nokokantima iki.
13 Metsá xontakobo betan koshi
shinanya bake ranonbora nomin aká,
ja nete beyóskanti iki.
14 Ja Samariain jatonbi aká jaweki rabi, enra ikon yoiai ikaibo; jainoax
'Dan min dios jaketianra en ikon yoiai ikaibo',
'itan Beerseba diosbo jaa kopíra en ikon yoiai ikaibora',
jatíbitian iresabires iti iki
Ibonra jaskara yoia iki".

Namá keská meranxon profetanin jainxon yoina menoti patax Ibo oinna

9 1 Namá keska meran en oinnara, jainxon yoina menoti patax nixon Ibon ea yoia iki:
"Witábo maxkatemea ja kanobo rishkiwe,
xobo jikitiainbo shakotaikaman
¡Ja rorokoota pakexbo joniboki manbanon!
Ja mawáyamaabora espadanin en jato retemati iki:
jabataxbira tsoabi jabátima iki;
2 mai chichó jonékankebira,
jainoa en jato pikoti iki;
nai keyá ikain bokankebira,
jainoa en jato paketi iki.
3 Carmelo manan maxkaten jonékankebira,
jato benai jain ea kati iki;
en nokoyamanon ikax aniparo chichó jonékankebira,
jato beshéanon ixon jene meranoa ani onsá yoina en yoiti iki;
4 wetsanko jato yatanxon bokankebira, jaton rawíbaon,
espadanin jato retekanon ixon en jato yoiti iki.
¡Jakonhanoxon akámara, jatíbitian en mato ointi iki!" akin.

Ibo jatíbi atipana koshi iketian profetanin rabia

5 Ibo, jatíbi atipana Diossen,
mai meetara onpax banéti iki,
jatianra jatíbi main jaa jonibo winiti iki.
Maira keyatax namannax ikai, Nilo paro jenetiax itan tsosinax ikai keskati.
6 Ibonra jawen jati naikan aká iki,
mai manaon nai xabain riki;
janra aniparomea jene kenai,
jaskáaxonra maiki chikoai.
Jawen janera, Ibo iki.
7 Natora Ibon onantiakin yoia iki:
"Israelitabó, matobo itan etiopebora,
nokona mato ja jonibobires iki.
Egiptonkonia en mato beakeskaribiakinra,
Cretainoa filisteobo en jato bea iki,
jainxon Kirhainoara arameobo en jato bea iki", akin.
8 Ninkakanwe, Ibon Israel jonibo oinna ocharesbo iketianra,
jato yoia iki:
"Nato mainmeabo jato keyokinbira,

Israelnin chiní bakebores en jatíbi
jato keyotima iki.
Ea, Ibo ixonra onantiakin en yoiai.
9 Ninkakanwe, Trigo payanna jakon-
mabo maanaitian
jawe berobi main pakéyamai
keskáakinra,
Israel jakonma jonibo en jato potati
iki.
10 Jatíbi nokon jemamea ochares
israelitabo,
'Jaskara jawékibora jawekeskataxbi
noa winótima iki:
jakonma jawékininra noa nokotima
iki'.
Jaskati yoyo ikaibora;
espadanin jatíbi jato retekanti
iki".

Benxoax Israel moa ikátiai keskáribi iti

11 Ibonra yoia iki: "Ja nete nokoke-
tianra, Davidkan peota poxota weninti
keskáakin, itan chiké pekebo xépoti
keskáakin israelitabo moa ikátiai
keskáakin benaakin en weninti iki,
12 ja Edomhain texeabo itan jatíbi
wetsa mainmea texeabo ja moa nokona
ikátiaibora, jakiribi Israel jonibaona iti
iki". Ixonra yoia iki. Jaskara ati yoia
ixonra senenhati iki.
13 Ibonra yoia iki: Ninkakanwe.
"Netebora nokoti kaai, trigo tsekakin
keyoamabi, moa jakiribi bananoxon,
mai karanbeti netebo, itan jawen jene
tsekakin uva jamákin keyoamatianbira
moa trigo banati netebo nokota iti iki.
Mananbotiibi itan mai matóbotiibira
onpax ikai keskati uva xeati baiti iki.
14 Jatianra yatanxon wetsa main
bokana nokon joni Israelbo en jato
beti iki. Ja jema ras akanabo jakiribi
akaxa, jain jakanti iki; jainxonra uva
jiwi banaxon, jawen jene xeati axon
xeakanti iki; itan wainko banaxonbo,
bimiai yobinbo jawekiakanti iki.
15 Jaskara iketianra jaton mainbiribi
jatíbitian jakanon ixon en jato imati
iki, jatianra jawetianbi ja en jato menia
mainkonia jakiribi jato tsekakantima
iki". Ibo Dios ixonra en onantiakin yoia
iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

JONÁS

Jonás jaskara iká, itan Nínive jonibo ikana, Jonassen yoia

Dioski yoitimati Jonás jabata

1 [1] Ibonra, Amitainin bake Jonás, yoia iki:

[2] "Ani jema Níniveainoa jonibora en jato keyoai kaxon yoitanwe, jabaon jakonma jawéki akai joira moa eiba nokóke", akin.

[3] Ikaxbira Jonás, yoiti ititianbi Ibo bebonmeax jabata iki, jaskatira Jope repintiain kaa iki, Tarsissain kaai waporo moa pishitaishoko nokoaxa; pasaje marotaanan moa jain kaai naneta iki.

[4] Ikaxbira Ibon, aniparo napo, kikinbires niwe koshi bemaa, wapóro ras akasa iki.

[5] Marinerobaonra ikonbiresi rakekin, westíorabaon jaton dios yokákana iki. Jatian ja waporo iwematani inon ixonra, jatíbi ja boai jawékibo aniparo napo potakana iki. Jonásbiribira, naman kaax jain jawéki benxoati meran ikonbiresi oxaa iká iki.

[6] Jatianra capitánman ja Jonás ikain kaxon yoia iki: —¿Jaweakirin mia jain oxaares? ¡Wenixon min Dios yokáwe! Onsá meranoa noa akintinin kenxon, noa jamanon ixon —akin.

[7] Jatianribira marinerobo yoiananbotankana iki: —Suerte anon akanwe, tson jakonma aká kopíki, non neskáakin masá teneai ixon non onannon —ikibo. Jatianra jaskákin suerte akana, Jonáski paketa iki.

[8] Jatianra Jonás neskáakana iki: —Noa yoiwe, jawekopíki noki neskara masá teneti jawéki joá. ¿Jawe tee akí mia neno joarin? ¿Jaweranoaxki mia joá? ¿Jawerato mainmea jonirin mia? ¿Jawe jonirin mia? —akin.

[9] Jatianra Jonassen jato yoia iki: —Eara hebreo joni iki, itan eara naikanmea Ibo Dios rabiai iki, janra aniparo betan mai jonia iki —akin.

[10] Iboibakeax jabati kaaira Jonassen ja marinerobo yoia iki, jatianra jabo jato yoia ninkatax, itan aniparo bebonbires bechon anikaresai oinnax, ikonbiresi rakékana iki,

[11] jaskákinra yoikana iki: —¿Jaweati min jaskara akárin? ¿Aniparo tantinon ixonki mia non jaweati iki? —akin.

[12] Jatianra Jonassen jato neskáa iki: —Aniparo napo ea potakanwe, jatianra aniparo bechon tantiti iki. Enbira onanke, ea kopí riki nato ani niwe koshi matoki paketa iki ixon —akin jato aká iki.

[13] Marinerobaonra maiori kakaskin, jatíxonbi jaton koshi senena kaman winakana iki, ikaxbira bebonbires bechon anikaresaitian atipanyamakana iki.

[14] Jatianra Ibo yokati neskákana iki: "Ibó, nato joni kopi noa mawámayamawe. Jakonma jawéki akáma ikaxbi mawáketian, non aká keskáakin noa oinyamawe, miara min keena keská akai iki".

[15] Jaskáakin yoitaananra Jonás aniparo napo potakana iki, jatianra moa aniparo bechon jeneta iki.

[16] Jaskara jawéki winota oinnaxa, nato Ibora ikon iki ixon marinerobaon akonkin shinanna iki, jainxonra ja menikin yoina retexonkana iki, jaskáxonra mia rabikinra non jeneyamai akin akana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Aniparo napo Jonás potakana.

17 Jaskákanaitianra Ibon moa ani
yapa jan Jonás xeati jain aká iká iki.
Jatianra yapan poko meran kimisha
nete itan kimisha yamé Jonás jain
iká iki.

Jonassen orana

2 1 Jatianra yapan poko meranxon
Jonassen jawen Ibo Dios orana iki,
2 oranira neskata iki:
"Ibó, masá tenekinra en mia saí
akin yokata iki,
jatianra ea min akinna iki.
Kikinbires chichó mawá meran
ixon en mia kenaara,
min ea ninkata iki.
3 Aniparo kikin nemin ikain min ea
potaara,
baikan ea mapoa iki,
ja min raana ani bechónbaonra
ea mapoa iki.
4 Miibakea, moa min ea potaara, en
shinanna iki;
min jakon xobo moa oinwetsatima.
5 Akonbireskin ea jenen mapoara;
aniparo neminhain ea iketian;
jene meranoa xobi algas nishibaon
ea mapoa iki.
6 Ani xanken xamanko kamanra ea
nokota iki;
¡jatíbitian jainoax pikótimaakin
min xepoara en shinanna iki!
Ikaxbi mia nokon Ibo Diossenra,
mawáinoa min ea pikómaa iki.
7 Eara moa jayamai ixon onanxonra,
en mia shinanna iki Ibó;
en mia yokata joira mia iboamaa
xobonko, miiba nokota iki.
8 Jatonbi ikonma dios axon rabiai-
baonra,
moa mia ikon akin jenekanai;
9 ikaxbi enra mia rabiti iki, jainoax
raroira ea miki bewati iki;
ja en mia axonti yoiabora, en mia
senenhaxonti iki.
¡Ibó, minbichoresa jato jamati
atipanke!" akinra aká iki.
10 Jatianra Ibon amaa aniyapan,
maioriakin Jonás kinana iki.

Nínive jonibaon jakonma jenea

3 1 Ibonra jawen rabé itin Jonás yoia
iki:
2 "Ani jema Níniveain katanwe, nato
en mia yoiai joi jato yoitanwe", akin.
3 Jonássa, jain Ibon kati yoia
Níniveain kaa iki. Ja jemara kikin ani
ikáx, kimisha nete rebesti iká iki.
4 Ja jeman nokóxonra Jonassen,
koshín saí ianan westíora nete aabaikin

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jato joi yoia iki: “¡Nenoax chosko chonka netera, Ibon nato jema keyoai!” akinra jato aká iki.

5 Ja jemamea jonibo, jawékiabo itan jawékiomabaonra, Dios ikonhakana iki, jaskákinra ayunankana iki, jainxonra jaton jakonma shinanbo akonkin jenei onisi chexakaatai onanti inon ixon, xaxa chopabo sawekana iki.

6 Ja joi Nínive apoiba nokóketianra, jawen yakátiainoax wenixon, ja apo ixon saweai chopa jopexon, oniskin ati chopa janribi sawea iki, jaskáaxa mainbi yakata iki.

7 Jaskata pekáora, ja apon jawen joni koshibo betan jatíbi ja jemanko neskara koshi joi jato onamaa iki: “Tsonbira jawebi jawékiatimaa iki. Jaton wakabo itan jaton carneroboribira pimakantima iki, itan xeamakantima iki.

8 Jaskáyamai, masá shinanni chexakatai onanti inon ixon, jatíxonbi xaxa chopa sawekanwe, jaskáxon jatíbi maton koshiaxonbi Dios yokakanwe. Maton jakonma axé itan ramakamanbi ja atima jakonma akí mato iitai westíorabaon jenekanwe;

9 Diossen, wetsaakin shinanxon jawen siná shinan tantimatitian riki, jaskáketianra moa noa mawátima iki”, akin.

10 Jatianra Diossen oinna iki ja Nínive jonibo jaskákanai, itan jaskáaxon moa jaton jakonma axé jenekanaibo, jatianra jato jakonma ati yoia ixonbi, moa jato atima shinanna iki.

Jonás sinata

4 1 Ja Diossen aká Jonassen oinnara, kikinshaman jakonma ikax, jawen kenmabires iká iki.

2 Jaskákinra Ibo neskáa iki: —Ninkáwe Ibó, nokon main inontianra, jaskarara winoti kaai iki ixon moa en yoia iki. Jaskara iketianra Tarsissain ishtonbires ea jabati kakasa iki, enra onanke mia riki akonkin noibamis itan onísamis Dios, miara ishtonbires sináisma iki, kikinbires noimis ixonra jato masá tenemati yoixonbi, enra jato ayamai iki ixon min shinanai.

3 Jaskara iketianra, ea moa jamayamawe Ibó akin en mia yokatai. Jayamai moa ea mawatakayara jakon iti iki —akin.

4 Ikaxbira Ibon yoia iki: —¿Min oinnaki mia jaskati sinata jakon iki? —akin.

5 Ja jemameax bari joaiori kaxonra Jonassen jain; westíora pepan akax, jawen ota naman yakata iki, jaweki ja jema winotai ixon, jainxon oinni.

6 Ibonra westíora nia nishi peia jawen jane ricino, Jonás manaon wexéti xoxomaxona iki, jawen otan mapoa jakonshaman shinannon ixonra aká iki. Ja ricino nia kopíra, Jonás kikin raroshaman iká iki.

7 Ikaxbi, wetsa nete xabaketianra, Ibonbi amaa xenan ja ricino piá, moa choshia iki.

8 Bari pikóketianra, Diossen xana niwe bari pikotaiorixon payamaa iki, jatianra Jonás jawen mapokishaman barin akáa, moa beyosi, mawákasa iki. Jaskatira iká iki: —Moa jayamai ea mawatakayara jakon iti iki —iki.

9 Jatianra Ibon yokata iki: —¿Ja ricino nishi moa choshiketian, mia sinataki min oinna jakon iki? ¡Jaskara riki en oinnara jakon iki! —akinra Jonassen aká iki. ¡Sinatira ea mawákasai!

10 Jatianra Ibon yoia iki: —Minra ja ricino nishi banamaa iki, minra xoxo maamaribi iki; westíora yaméra xoxoa iki, jainoax wetsa yaméra moa mawata iki. Jaskara ikenbira mia jaon onisai.

11 Jaskara iketianra itibi ea Nínive jonibo noibai jato kopí onisai. Ja ani jemanra, pacha rabé chonka waranka bebonbires bake keska onanmabo jake, jabaonra jaskatax kishpinmeeti onanyamake, jainoaxa jain icha yoina jake —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

MIQUEAS

Jakonma akábo Diossen jato yoixonti iketian moa ochatima, Miqueasnin yoia

Samaria jonibo Diossen jaton akábo yoixonti

1 1 Judáinoa Moréset jemameara westíora joni jawen jane Miqueas iká iki, jatianra Jotam, Acaz itan Ezequías apo iketian Samaria itan Jerusalén jema jaskara winoti kaai, onannon ixon Ibon, oxakemabi namá keska meranxon joi yoia iki.

2 Jatíbi jonibó, neskara ninkakanwe;
jatíbi nato mainmeabaon ninkakanwe:
Jawen jakon xobonkoxonbira, Ibon maton jakonma akábo mato yoixonti iki.

3 Ibora jawen itinkoniax pikóti iki,
manan masenenbo iikiranira joti iki.

4 Yomoxo chiikan aká ikai keskáakinra,
jawen tae xananbi mananbo charámati iki,
jainxonribira jene koshi baikin mai pixtea keská,
mai teshanpabo rabé kaxke banémati iki.

5 Israel jonibo yoitimata kopí itan,
jaton ochabo aká kopíra jatíbi jaskarabo iti iki.
¿Jaweranoaxki Israel jonibo yoitimaa iki?
¡Samaria jemankoniaxa ikana iki!
¿Jatian jaweranoxonki, Israel jonibaon ikonma diosbo rabikana iki?
¡Jaweranonxoma Jerusalénhainxonbi!

6 Jaskara iketianra Ibon yoiai: "Ja Samaria
jema xobo ras iká pakéxbora, en westíora tsamáres banémati iki,
tsoa jonibi jain jaama mainko, jain uva banakanai keskáres itiakinra en ati iki.
Jainxon ja jemamea makánbora, mai teshanpain en janbísati iki,
jan xobo peyaka mai meranoa jan tewana makánbora en jishtimati iki.

7 Jatíbi jaton ja rabiti aká jawékibora plata koríki, en beshéati iki,
jainxonra jatíbi jaton iresama jiwi xate nichinabo en jato menonaanti iki.
Jabora jan tsini ainbobo kopíakin aká iká iki".

Onisi Miqueas winia

8 Jaskara iketianra ikonbiresi onisi yoyo iananbi ea winiti iki;
jaskatira zapatooma itan chopaoma ea niti iki,
chacal[a] ikai keskatira ea winiti iki,
jainoaxa avestruz[b] bake ikai keskati ea sion iti iki.

9 Ibon Samaria jonibo masá tenemaara, benxotima xaté keska iki:
jara Judáin nokotax,
itan Jerusalénhain kamanbi nokóke,

---

[a] **1.8** Nii ochiti. [b] **1.8** Abokoma keská manxan.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ja jemanra nokon jonibo jake.
10 Nato noa jaskara ikai Gathain jaa jonibo, non rawibo jawebi yoiamakanwe;
jainoax winiamakanwe.
Bet-le-afrá jemamea mai poton akonbireskin maton masá shinanai,
onanti inon ikax, chexakaati taranmeekanwe.
11 ¡Safir jemamea jonibora, yononoxon yatanxon wetsanko bokanti iki,
chopa jopemaxon itan kikin rabintiayonxonra bokanti iki!
¡Zaanán jeman jaa jonibora jaton rawibaon katea ikax,
tsoabi mato akini pikókantima iki!
¡Ja Bet-ésel jemamea jonibora masá shinanni winikanti iki,
jaton jemara ras akana iká iki,
jaskákinra tsonbi mato akintima iki!
12 Marot jeman jaa jonibora, akinkanti keeni
manákankenbira, tsonbi jato akinyamaa
iki. Jakon shinantinin kennira yoshoyonkana iki,
ikaxbi Ibonbi raanara Jerusalén xepotiain
kamánbi, jakonma jawéki nokota iki.
13 Mato Laquis jemamea Israel jonibora,
matopari Iboki ochai peokoota iki,
jaskákinra ja Jerusalénhainoa jonibo maton jato ikinna iki,
jakopí maton carretabo kabayoki nexax, ishton jabati botankanwe.
14 Moréset-gat jemamea jonibora, jaton rawibaon jowetsatimaakin bokanti iki.
Ja Aczib jemamea jonibaonra, Israelhain iká apobo, jato akinyamakin parankanti iki.
15 Neskárai Ibo:
“Matoki ramíkinra, ja Meresáin jaa joniboiba, en westíora joni raanai jan mato nokoti,
ikaxbi ja Israelhainxon jakon iketian koshi shinanya katókana,
jonibira Adulam kini meran joneti jabáti iki.
16 Mato Jerusalén jeman jaa jonibora, maton noia bakeranonbo,
nenoa ochóbires bokanti iketian,
masá shinanai onanti inon ikax,
westíora xete keskati,
mato maxtani maxkorokanti iki”, ikira iká iki.

Jawebiomabo ramiakin masá tenemaibo Diossen masá tenemati

2 1 ¡Jawe ireskiaipanon ja oxaamatianbi,
jakonma jawékibo anoxon shinankin jeneyamaibo,
jatian moa nete nokóketianra,
jaskara jawéki ati koshiabo ixon moa akanai!
2 Maibaon keenkinra, moa jabo iboakanai iki;
xobobaon kennira, moa yometsokanai.
Jonibora jaton rareboyabi, jaton jawékiboyabi, ramiakin masá tenemakanai.
3 Jakopíra Ibo neskatai:
“Enribira mato ramiati shinanai.
Matokira en westíora jawéki rabintibires raanai,
jainoax mato xabakaati jisámabobi,
jatianra maton rabí shinanbobi yamati iki,
kikínbires jakonma nete iketian.
4 Ja netebaonra matoki shirokin,
onis bewabaon yoyo ianan maton rawibaon neskáakinbo mato bewaxonkanti iki:
‘Akonbireskinra noa keyokin ras akana iki;
non jemakaya Ibona ikenbi,
ja noa iboabora tsonbi raanti senenma iki;
itan ja noa bixon iboabaonra
non wai pakexbo noa biananka iki’ ”, ikira iká iki.

5 Ea ninkakanwe israelitabo. Matora
nokon jonibo iká iki,
ikaxbira en mato mai moa jakiribi
meniwetsatima iki.

Jakonma profetabo

6 "¡Bexon, ja ikamatianbi jaskara
itibo noa yoiamakanwe!
¡Ja rabinti jawékininra noa
nokotima iki!" ikira israelitabo
ikai.
7 ¿Jaskara ikaxki maton shinanna
Israel jonibo Ibon jakonmakin
shinanxonama iki?
¿Maton shinanaki Dios jawen
joniboki sinata iki? Iraa iki.
¿Diossen akaiki jaskara iki? Jaskara
riki,
¿Maton shinanaki jawen join imaa
ponté iamakani? Irakana iki.
8 Ibonra yoia iki: Mato nokon joni-
bora eki ramita iki.
Moa reteanantiainoax baneti beka-
nainbira,
moa xabakaata shinankin,
jaton kopí chopabo maton jato
bichina iki.
9 Nokon jemamea ainbobora jaton
noia xobonko jakon jakana ikenbi,
jainoa maton jato pikoa iki,
jato jakonhakin, jaton bakebo en
jawéki meniabora,
jatíbitian jayaoma itiakin, maton
jato bichina iki.
10 Wenitax botankanwe,
nenora mato jain tantitima iki;
jainra ichaira jakonma jake,
jakopíra en mato kikinhakin keyoti
iki.
11 Maton keen riki ja janso profeta
jansoi yoyo ikai:
"Mato jan paentira pae jati iki itan
wetsa jan paentiboribira jati iki",
ikaibo.

Diossen jawen jonibo xabáati yoia

12 Ibonra yoia iki: "Jatíbi nokon Israel
jonibora en jato tsinkiai;
ja ichama texea israelitabora en
jato biai.
Chité meran carnerobo akai
keskáakinra en jato tsinkiai,
xobi pii carnerobo tsinkita
keskáakinra en akai,
jatianra joni icha ikai keskati saa
ikanti iki", ikira iká iki.
13 Diossen jato bai kepenxonara,
ja chibani boax, jema xepotiain
jokonkanti iki.
Jaton apo, ja Ibora jatíbi jato bebon
kati iki.

Jato ikinnai Israel jakonma joni koshiboki ramíkin yoia joi

3 1 Jato ikinnai koshibo itan israelita
joni koshibo ninkakanwe,
¿Matonkayaki nokon jonibo, ja
itikeskabiakin jato jakonhati
onanyamaa?
2 Ikaxbi matonra jatíbi jakonmares
noixon,
ja jatíbi jakonbo maton omisai;
nokon jonibora maton masá
tenemaxon
jawebioma banémai.
3 Matonra jato akonbireskin masá
tenemai;
nokon jonibora maton jiriabi piai
keskákin akai,
jaton bichibora maton xokai itan
jaton xaobora maton sekeai,
kentíain nami anoxon akai keskáa-
kinra maton jato akai.
4 Wetsa netera maton Ibo yokáti iki,
ikaxbira mato jan akintima iki.
Maton ichaira jakonma aká ike-
tianra,
ja netebo mato ninkáxonyamakin
jeneti iki.

Paranmis profetaboki ramíkin yoia joi

5 Jato paranai profetabora Ibon yoia
iki:
Nokon jonibora bain benotaxbi
bobóresai keskábo iki,

mato janso profetabaon paranai kopí,
jaskáakinra jan mato pimaibo, jakon jatikiriakinres maton yoiai,
ikaxbi jan mato pimayamaibora,
wetsabo betan mato reteanankanti iki,
ixonres maton jato yoiai akin jato aká iki.
6 "Jaskara ixonra, rama maton namá meran keskainxon,
moa yamébo oinwetsatima iki,
ramakaya itibora maton yamé yoitima iki".
Jakopíra mato janso profetabo, en moa mato akintima iki,
moa yaméain keskáres iketianra, ramakaya itibo en moa mato onanmatima iki.
7 Ja oinxon onanmisbo itan shinanman onanmisbora,
kikínbires rabín banékanti iki.
Diossen moa jawebi yoiamaara,
jatíbi jabo netéreskanti iki.
8 Jaskákenbira ea Miqueas, Ibon shinanman,
ea ichabires koshi menia iki, atikeskabiakin jakon ati itan rakétima shinanra ea menia iki,
Israelbo yoitimakanaitian jato notsinon ixonra ea aká iki.

Jerusalén jonibo jatoareskanti

9 Jato ikinnai koshibo itan Israel joni koshibo, en mato yoinon ninkakanwe,
ja atikeskabiakin jakon atira maton omisai,
ja esekan ponté yoiainbira maton wetsai,
10 ja Jerusalénhain nokon ani xobonkoniaxa, eséki ramíkanai
itan jaskara atima jakonma jawéki akanai.
11 Jerusalén jemamea jato joi benxoaxonai joni koshibaonra,
jato akinti kopí bebonbires koríki yokata iki,
ja sacerdotebora jato axeaibo ixon,
koriki biti kopíbichores jato axeakana iki,
itan ja profetabaonra kopíakanares,
ikamatianbi jaskara ikí kaai jato yoikana iki.
Noara jawe jakonmabi winóyamai "Ibora nobé iki". Noara jawen katota jonibo iki, ikires ikanai.
12 Jaskara ikenra maton jakonma aká kopí,
Jerusalén jema betan nokon ani xobo ras ika tsamábores banéti iki,
jatianra ja Sión manan xobin mapoti iki.

Ibon jato ikinna jakonshaman iti

(Is. 2.2-4)

4 1 Ja senentiainbi iká netebo senenaitianra,
jain non Ibon xobo iká mananra,
iresama itan bebon keyá jatíbi wetsa mananbo winoa,
kikínra iti iki.
Jatíbiainoa jonibora jain bekanti iki;
2 ja joni icha nokotaxa, neskákanti iki:
"Ibon mananman mapénon bokanwe,
Israelbaon Diossen ani xobonko,
janbi noa jabé jaskatax jati axeanon,
jatianra jawen keena keskati noa jati iki", ikibo.
Ja Jerusalénhainoaxa Ibon axeamisti shinanbo jokonti iki,
ja Jerusalénhainoaxa jawen joibo beti iki.
3 Ibonra, jatíbiainoa jonibaon ikabo itan kikin ochokeax icha joni join ikanabo jato yoixonti iki.
Jaton espadabora jan mai karanbeti yamibo banéti iki,
jainxon jaton chachimisti kenshobora, machito banéti iki.
Tsoa inonbira, moa wetsa mainmea jonibo betan reteananyamai itan

reteananox moa axekantima iki.
4 Jatianra jatikaxbi rakéyamai jakonbires jakanti iki,
itan westíorabora jaton uva ota naman jainoax
jaton higuera ota namanbo jakonbires tantikanti iki.
¡Nato joibora jatíbi atipana Ibon joi iki!
5 Wetsa jonibaonra jaton ikonma diosbo yoiti ixonkanai,
ikaxbi nonra jatíbitian non Ibo Dios yoiti ixonti iki.

Ibon jawen jonibo xabakaamati

6 Neskárai Ibo:
"Ja netera nokon carnerobo en tsinkiti iki,
ja en masá tenemaabo;
chanké iki niaibo, paxkinabo,
itan janbisabo.
7 Jatianra ea Ibo moa koshi ixon,
Jerusalén Sión manáinxon rama itan jatíbitian,
nokon jonibo en jato ikinti iki.
8 Mato, Jerusalénhain jaa jonibaon,
jemara torre koshi koiramis keská iki, jara Sión manan iki.
Jakiribira apon jema iti iki,
ani itan iresama moa ikátiai keskáribira iti iki", ikira iká iki.
9 Jaskara ikenbiki rama:
¿Jawekopí westíora ainbo baken chexai keskati mato saí ikai?
¿Maton jisáki mato apooma iki?
¿Iamax mato jan eseaibokayaki mawata?
10 Jerusalén jema, ainbo baken chexaa ikai keskati,
oken yoshobekoni sion iwe,
min jonibora miibakeax pikókanti iki,
jaskataxa wetsanko xabáinbires jakanti iki,
Babiloniain kamanra nokókanti iki.
Ikaxbira Ibon jawen jonibo iketian jainoa jato pikoxon;
maton rawiboibakea en mato xabakaamati iki.
11 Matoki jakonmaira wetsa mainmea jonibo, ichabires tsinkitax, neskati yoyo ikanti iki:
"¡Moa Jerusalén jema ras ayonkana ointininra noa keenti iki!" ikibo.
12 Ikaxbi ja wetsa mainmea jatíbiainoa jonibaonra,
ja Diossen shinan itan ja akai jawékibo onanyamake;
jabaonra janmein noa keyonoxon tsinkiai ixon onanyamakanke.
13 ¡Jerusalén jonibó, benxokaatax boxon maton rawibo keyotankanwe!
Neskárai Ibo:
"Waka benen koshi keskara en mia imati iki,
min machanra yami keska iti iki, jainxon min taera bronce keska iti iki,
jaskáxonra maibotiibiain iká jonibo maton jato keyoti iki.
Matonra ramiayonxon mato bichinkana jawékibo, moa jato bichinribixon,
ja jawékibo maton ea meniti iki,
jatíbiainoa mai Ibo ea iketian", ikira ikai.

Westiora Davidkan chiní bake apo iti

5 1 Ea Miqueasninra mato yoiai:
"Jerusalén jonibó, mato jaki chipóti moa benxoakanwe.
Maton rawibo meranxonra, Ibon,
Israelhainoa apo akonbireskin ramiakin bemanainbo jiwi taxon rishkikin, masá tenemati iki.
2 Ibonra yoia iki: Ikaxbi mia Belén Efrata jemara,
ja Judá main iká jemabo xaranmea, maxko jema ikaxbi,
kikin jema banéti iki.
Miibakeaxa, maton moatian rareboibakeax,
Judáin joni koshi iti pikóti iki", ikira iká iki.
3 Ikaxbi ramara Ibon jawen jonibo jeneai,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ja westíora ainbaon tooxon ja manaa benbo bake,
pikoai kamánres.
Jatianra maton mainbi baneta ikátiai
israelitabo betan ja kikin ochó bokana ikátiaibo,
moa jaton rarebo betan tsinkíkanti iki.
4 Jawen Ibo Diossen ani apo koshín, akinnara
jawen jonibo akini ja apo weníti iki,
jatianra jabo jakonbires jakanti iki,
jainxonra Ibo iresama iketian,
nato mai senenain kamanxon rabikanti iki.
5 Janra noa jakon jamati iki.
Jatian Asiriobo non main weitax
itan non apobaon xobo meranbobi jikikanaitianra,
jabo anon ixon, kanchis joni koshi
itan posaka iresama jonibo, jaton sontároboyabi raankanti iki.
6 Jabora, apo Nimrod ikátiai mainko Asiriain, jonibaon koshi jikikanti iki,
jaskati non main weixon iboataanan,
itan noa yatanxon bokanabo ikenbira,
reteanankin jatoaresxon noa xabáakanti iki.
7 Ja reteanankana pekáora,
ja texea israelitabo wetsa maibaon jakanti iki,
itan jemabo xarán ixonra,
jato jakon banémati iki, nibí betan oi bexon xobibo mechai keskára iti iki,
jara tsoa joninbi chitetima iki.
8 Ikaxbi ja texea israelitabora,
ja wetsa mainmea jonibo xarán,
jawen rawibo xarán westíora león keska iti iki,
winókinra jato beshéakin jaxkayonti iki,
jato jaskaara westiora jaton rawibi jiria jabátima iki.
9 Ibó, jaskáakinra min rawibo
jatíbi min jato keyoti iki.
10 Neskárai Ibo:
Ikaxbi maton rawibaon, mato wetsanko
boamabira en mato masá tenamati iki.
Ja netera janmeax reteananti carro niniai maton
kabayobo en jato retemati iki itan carro en jato ras amati iki iki.
11 Ja maton jemabora ja ikátiaibicho itiakin en jato ras amati iki,
itan jan koshiaboribira en jato ras amati iki;
12 ja yobébo betanbi, shinanmanres onanmis maton jonibora,
en jato keyómati iki;
13 ja maton diosbo itan ja maton iresama makánbora en jato ras amati iki,
ja matónbi ja rabiti aká jawékibora jawetianbi moa maton rabiwetsatima iki.
14 Maton iresama jiwibora en jato mexamati iki,
jaskáribiakinra maton jemabo en jato kikinhakin ras amati iki.
15 Kikinni sináxonra,
wetsa mainmea jonibo, ea ninkáxonyamai yoitimakana iketian, en jato kopíti iki.

Dios Israelbo betan join ika

6 1 Maton rama ninkakanwe,
jakonma akára Ibon mato yoixonai:
"Mato Israelitabo ¡Weníkanwe,
jakonma aká joni yoixonkana juez bebon wenitai keskati,
maton akábo onantiakin maton manánbo yoinon,
jabora maton aká onanabo iki!"
2 Ja chichokea mai tewanabo betan keyá mananbaon ninkakanwe,
Ibon jawen jonibaon jakonma akábo jato yoixonai,
ja Israelbo betan join ika.
3 Neskárai Ibo:

"Ea yoikanwe nokon jonibó,
¿Enki mato jawe aka iki, iamax jawenki en mato ramia iki?
4 Mato yanka yonokin Egiptonko ináakana ikenbira, en mato pikoxon xabaa iki;
maton koshibo inon ixonra,
Moisés, Aarón jainoax María jabo en raana iki.
5 Jainxonribi shinankanwe nokon jonibó,
ja Moab mainmea apo Balacninra, mato ramiati shinanna ixon,
Beornin bake Balaamman, mato israelbaon rekenbo ramianon ixon,
amakasainbi, ea Ibon nokon janenko en mato jakonhamaresa iki.
Jainoaxibi shinan benóyamakanwe,
ja Sitim peotainkoniax Gilgal peotainko kanontianki mato jawekeska winota iki ixon;
onankanwe jan mato xabakaamaira ea iká iki", akin aká iki.

Jonín jakon atin Ibo manata

6 Jawekeska ixon maton ea yokati iki
¿Jatíbinin Ibo Dios rabiimein
noa jaweya kati iki?
¿Ja westíora baritiaya waka bake benebo,
menixon jatiobi keyokin menoxoniki noa já bebon kati iki?
7 ¿Waranka carnero betan chonka waranka litro xeni non Ibo meniamein noki raroti iki? Ikama.
¿Iamax ja noa yoitimaa kopí,
itan ja noa ochaa kopímein, non reken baken non kopíati iki? Akáma.
8 Ibonra moa mia yoia iki, joní,
jan jakon inon ixon imaiki jawe iki,
itan jánki mina jawe manai;
ja atikeskabiakin min jakon ati, mia akonkin senenhai iti,
itan naman shinanmeexon min Dios yoiti ixonai mia iti.

Jawen jonibaon jakonma aká Diossen moa shinanxonyamai

7 18 Wetsa Diossa mia keska yamake,
jakonma aká jonibora moa min shinanxonyamai,
itan ja ichama texea joni yoitimakanabora mia shinanbenotai.
Min noa noiara min noa oinmai, jatíbitianra moa mia sináyamai.
19 Jakiribi noa noibawe,
non jakonma akábo noa keyoxonwe,
aniparo chichó noa potaxomenwe.
20 ¡Ibó, senenhawe min noa axonti yoini, itan noa noiwe non rekenbo,
Abraham itan Jacob min jaskáati yoini keskáakin!

HABACUC

Jakonma joai kopí, Dioski koshiti Habacucnin yoia

Ati keskáakin ayamakanaitian Habacuc jaskáatima riki iká

1 1 Natora profeta Habacuc Ibon onanmaa joi iki.
2 Ibó, ¿Jawetiankamanki min ninkatamabi mia yokati ea saí iti iki?
¿Jawetiankamanki, nato jakonma jawéki ikai kopí, noa akinni mia joaimabi mia yokákin en mia saí ati iki?
3 ¿Jaweatiki ichabires masá teneti itan ichabires jakonma min ea oinmai?
Jakonma masá teneti itan mawakanra ea kateke;
jatíbiainra join iananankanai itan jakonmanankanai.
4 Ja esekan yoiai keskára ayamakanai,
ati keskáakinra jakonhakin jato benxoaxonyamakanai,
joi benxoakinra jakonmabaon jakonbo jatoaresai,
itan atikeskabiakin jakon atira wetsaakanai.

Ibon kopikin yoia itan jato masá tenemati yoia.

5 Oinkanwe wetsa mainmeabaonra mato kateke;
oinnax ratékanwe.
Ea riki moa atires, wetsabaon mato yoia maton ikonhatima keská jawékibora en ati iki.
6 Ninkakanwe caldeobora reteanankasbo en jato imai,
jabora ramiamis jonibo iki,
nato mai rebestanira jatíbitian oken boanbekonkanai,
jatona ikenmabi iboanoxon mai biira ikanai.
7 Ja jonibaonra jato ratexon rakéakanai,
wetsa esébo ayamakinra jatonabichores jakon shinankanai.
8 Jaton kabayobora leopardobo winoa ishtobo iki,
tsoa jonibi jain jaama mananmamea pimis yoinabo bebónbires sinábo riki.
Ja kabáyonin peyakax boai jonibora kikinbires icha itan kikinbires ishtobo iki, jato akíra ochokeaxbi jatoki choronkanai,
teté namiki paketai keskatira, jatoki choronkanai.
9 Winókinra jatíbi keyokin ras abotankanai;
ja bokinra jato rakéabotankanai,
ja jato yatankana jonibora aniparo mashi xewinna bebónbires icha ikanai.
10 Apobo itan kikin jakon joni koshibokira shirokanai.
Jaton jema katemakin koshi chikékanara osankanai,
jan mapétira ja chikékibi mashi keyá tsamankanai,
jaskáxonra rátereskin jato yatankana iki.
11 Niweaba koshi keskára winókana iki;
jaton koshinbi jato akíra wetsa diossa noa keska yamake ikanai.

Jakonma shinanni chexakaati Habacuc jakiribi yoyo iká

12 Ibó ¿Miaki jatíbitianbires jaama iki, miaki jakon

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

itan keyoisma Diosma iki?
Miara nokon Ibo itan ea koiranna iki,
caldeobo jato koshi menixonra,
jabo meranxon atikeskabiakin min noa masá tenemaa iki.
13 Mia kikinshaman jakonma
néoma ixonra, jakonma akanai min
amaresti atipanyamake, anibires
jakonma akanairibira min
jakonhaxon jato ointi atipanyamake,
¿Jawe keskákinki retemisbo min
oinresai, jaweatiki jakonma jonin
ja keskáma jakonbo jato reteaitian
min netéxon oinresai?
14 ¿Jaweatiki aniparomea yapabo
akai keskáakin min jonibo akai,
jan akinti koshioma yoinabo keskáakin?
15 Caldeobaonra wetsa maibo
iboakanai, yapa biaibaon yapa
bixon iboai keskáakin:
miskitinin itan redbaonra bikanai,
jaskara jatíbi tsamata oinnaxa kikinbiresi raroai.
16 Jaskákinra yapa biai jonin
mishkiti betan jawen redbo rabiai,
jainxonra jabo rabikin yoinabo
retexonai itan incienso inintibo
menoxonai, jabo kopíresa jakon itan icha pitia iki.
17 Jaskáakinki, ¿Caldeobaon jaton redbaon noa biboreskanti iki?
¿Noibayamakin jonibo jato reteboreskanti iki?

Jain senenres Ibo Diossen yoia

2 1 Netékainxonra en ninkatai itan jato koirannai sontáro jawen itinko iká keskára ea iti iki,
jaweki Ibon ea yoiai ixonra en ninkáti iki, jakonma shinanni joikin,
en yoiaki jawe
ea yoiai ixonra en ninkáti iki.
2 Ibonra ea yoia iki:
"Ja en mia oinmai mapó tablanin wishawe,
ishton yoyo ati itiakin.
3 Nato min oinna jawéki
jatian senenti nokotamapari ikaxbira;
iamama senenti jake,
Ja min oinna basiainbi, miabiribi manáreswe:
ja itítianbiribira nokóti jake.
4 Jakonma jonibora rabitaibo iki ixon wishawe,
ikaxbi atikeskabiakin senen akaibora, Dioski yoiti ikax jati iki", akin.

Jakonmabo jakonmain nokoti

5 Rabí jonibora, joni koshi itin keenbo iki;
ja ikaskin benai tantiyamaira jatíbitian bebon keenboreskanai,
ja koshi iká jakonmamis ikenbi.
Jaton kexa chopeara jain mawá minti kini keska iki,
mawá keskáribi tantiti onanmabora ikanai,
jaskara ixonra jaton maibo, jato bichinbotankanai.
6 Ikaxbi jato mai bichinkanabora
jatikaxbi jan jato bichinaboki
shirokanti iki, jatokira bewakanti iki:
"¡Jawe ireskiai panon mato, matonama
ikenbi wetsabaon jakon kopí
jawékibo biax mato icha jawékia banétabo!
¿Jawetian kamanki mato ribina kopí bixon,
icha jakon kopí jawéki tsamani mato jenetai?"
7 Maton shinannamainbira, ja maton ribinabo matoki nokoti iki,
jan mato masá tenemaibo matoki pikóxonra,
jawebioma
mato banékanti iki.
8 Maibotiibi ikábora biananananax,
mato akí matoki bechiakekanti iki,
jatianra maton jato aká keskáribiakin,

maton jawéki keyokin mato
bichinkanti iki.
Jatíbi eséki ramíkin maton aká
kopíra,
mato kopíamati iki, ja mainxon
jemaboki itan jainoa joniboki
bechiakexon maton meskó
jakonma aká kopíribira mato
kopíamakanti iki.
9 ¡Jawe ireskiai panon mato,
yometsokin bia jawékininra
maton xobo, maton bochoake,
jatíbi jakonmabaon mato akaitian,
jan mato xabaatira maton ake!
10 Jaskáxonra maton xobon iká
rarebobo maton rabintiake,
ja maibotiibi ikábo ras axonra,
matonbi jan mato keyoti ake.
11 Ja jema chiké makanbobi itan ja
xobo
jiwi kanobobira matoki bechia-
ketax, mato ramiai saí ikanti iki.
12 ¡Jawe ireskiai panon mato,
jemabo akinra, esekan yoiaibo
ayamaakin,
itan atikeskabiakin jaskara ati
maton ayamaa iki!
13 Jatíbi atipana Ibon imaara
mato teeta,
jainoax ja mato teeti paxkinairibi
yanka iti iki,
jatíbi maton tee akábora chiikan
keyokin menoti iki.
14 Jenen aniparo bochoa
keskáakinra, Ibo jaskáaxon onanti
shinan koshi nato main jatíbiain
bochoti iki.
15 ¡Jawe ireskiai panon mato,
mato patax ikábora paeya
meskoxon jan beyósti rao maton
jato xeamai, namanbires
shinanmeexon keyokin
jaton chopa jopeta oinnoxon!
16 Rabítitianbira, mato rabinresti iki,
wetsabo maton aká keskáribiakinra
Ibon mato ati iki,
mato panaa chopa jopemaxon
maton jakina
rebichi maton xateama jato oinmai
keskára mato ati iki,
jatianra rabítitianbi mato naman-
bires shinanmeeti iki.
17 Líbano manan jaskáati
ikenmabi maton jakonma akára
matoki bechiaketi iki, jainoa
yoinabo reteaxa mato ratéti iki.
Ja mainmea jemaboki itan jaínoa
joniboki bechiakexon esekan yoiai
ayamaketian
itan jakonmabires maton
jato aká kopíra, matoki jaskara
jawékibo nokóti jaki.
18 ¿Ja rabiti jawéki jatonbi aká
moa akin senenhakanatonki noa
akinti iki?
¿Jawekeskaxonki jan jansotires
ixon,
ja rabiti jatonbi akátonin noa akinti
iki?
Ja rabiti jatonbi akára yoyo iti
atipanyamake;
¿Jawekeskataxki jan jaskara akaibo
ikonhax jatoki koshiti iki?
19 ¡Jawe ireskiaipanon mato,
ja rabiti aká jawéki jiwira maton
jishtenwe akin akai,
ja yoyo iosma makanra maton niwé
akin akai!
¿Jabaonki joi bexon noa yoiti
atipana? ¡Jawe
akamakan, jara oro itan platanin
rapoa ikaxbi jiriomabobi iki!
20 Ikaxbi Ibora jawen jakon ani
xobonko iki: ¡Jatíbi nato mainmea
jonibo já bebonmeax netékanwe!

Habacucnin Dios orana

3 1 Nato riki profeta Habacucnin
orana.
2 Ibó, jatíbi min aká yoikanai
ninkataxa, raketi ea saki ikai.
Ani jawéki moatian min akábo,
rama noa jaketian noa axonwe,
nonribi onannon ixon.
Jaskati sináxonbi min noa noibai
noa oinmawe.

3 Diossa Temán mainmeax joai;
Parán mananmameaxa Jakon Dios joai.
Jawen koshi shinanra
naikan jatíbiain iki,
nato netenxonra jatíbiainxon rabikanai.
4 Pené joekan kateara joai,
jawen mekenmameaxa
kaná joébo jokonai,
jaskáaxonra jawen koshi janbi jonea onantiakin jishtiai.
5 Já joketianra jakonmabires isinbo beai,
yoná koshiribira japekáo joai.
6 Já jainbi chankaketianra mai ninwana iki;
jato oinnara maibotiibi ikábo raketi saki ikanai;
ramanmantian mananbora reokoo-tai,
moatian mananbora ras ikai;
Dios jan niai baira jatíbitianbires iki.
7 Cusán jonibo jakonma meranbires ikanaira en oinna iki,
Madiánhin jaa jonibora raketi senbíkana iki.
8 ¿Ibó, parobokiki mia sinata?
¿Kikínbiresiki aniparoboki mia sinata?
¿Jaskatiki min kabayobaon mia peyaka,
janxon min jatoaresai carronki mia naneta?
9 Min kanóti betan jatíbi min piabora moa min benxoa iki.
Parobo axonra, jan jene boai taebo min ake.
10 Mia oinnaxa manánbo shakotai;
naikanmeaxa oi kextó maannai,
aniparo nemín itan anibechonra xóo ikai.
11 Min piabo kikin pené ikax,
itan min lanza kikinbires kaná ikai
keskati joétaitianra, bari betan oxe jonetax moa pikóyamai.
12 Sinataxa nato main jatíbiain mia niai;
kikínbiresi sinataxa maibaon mia jaton penitai.
13 Minra min jonibaon paranan
ikín min jato akinna iki, jainxonra
ja minbi katota aporibi min akinna iki.
Jakonma jonibaon xobora min ras aka iki,
jainxonra jan koshia shanka inonbi min jishtiakin pikoa iki.
14 Jaton koshira jawen pianbi min retea iki,
niweaba koshi beai keská
rabíbeirani kabáyonin bexonra,
jonéres jato keyonoxon jan
kopímistiomabo jato tsakakana iki.
15 Aniparo kikin jene neminhainra,
min kabáyonin jatíbiain mia kaa iki.
16 Jatíbi neskara ninkataxa ea raketa iki.
Ea keski ikaitianra,
nokon witaxen moa tewanyamaa iki,
jatianra jatíbi nokon yora koshi keyota iki.
Jaskara ikenbira, noa jan jakonma
tenemai, sontárobo Diossen masá
tenemai nete nokotai kaman,
jakonhaxonres en manati iki.
17 Higo jiwibo bimiamaibi,
Uva jiwibo bimiamaibi,
olivo jiwibo bimiamaibi;
non wainko banaabo jawe tsekati yamakenbi;
wakabo, carnerobobi yamakenbira,
18 mia, ea jan jamai iketianra,
raroanan jatíbitian en mia rabiti iki.
19 Nokon Ibó minra jakiribi
benaakin ea koshi menia iki;
chaxon ishto menixon,
manan keyáinbo min ea raanara ea jain iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ZACARÍAS

Israel jonibo jakiribi jakonti itan jan jato akinti joni joti Zacaríassen wishaa

Israelnin apo ramapari iti

9 9 ¡Kikinni rarokanwe, Jerusalén jemamea jonibó!
¡Raroi bewakanwe, Jerusalén jemamea jonibó!
Matoibara maton apo joai,
atikeskabiakin jakon akai itan jatoaresai,
ikaxbi rabíma, westíora burron peyakaxa joai,
burro bake benen,
jara burro awinin bake iki.
10 Janra Efraín mainmea carrobo ras ati iki,
Jerusalénhainoa kabayobora keyoti iki,
jan reteananti kanótibora seketi iki.
Maibotiibi ikainoa jonibora jakonax jati jato yoiti iki,
jaton koshi ixonra aniparonkoxon peoxon wetsa aniparo kaman jato ikinti iki,
Éufrates paronkoxon peoxonra, nato nete senenain kaman jato ikinti iki.

Israel jakiribi moa jakonna

11 Ibora neskatai:
"Jerusalén jonibó, yoinabo maton retea jimi kopíres mato betan joi senenhaa ixonra,
jeneoma pozo meran mato xeponankana keskábo ikenbira,
jainoa en mato pikoti iki.
12 ¡Mato wetsanko bokanabi manati jenetamabo,
jain ikax jawékibi rakétimain jakiribi banékanwe!
En mato yoiai riki, jakon menikinra maton masá tenea kopí, ja winoa bebon ichabires en mato meniti iki.
13 Jan reteananti kanóti esteakin wakeai keskáakinra, en Judá jonibo ake,
jatian Efraín jonibora nokon pia keská en imake.
Mato Jerusalén jonibora, nokon espada keská en mato imati iki,
jatian maton bakebora Grecia jonibaon bakebo betan en jato reteananmati iki".
14 Ibo, jawen jonibo akinni joáira ratéti jawéki jato manaon jishti iti iki;
ja joíra kaná biriai keská iti iki.
Ibo Diossenra jato keshankin trompeta xoon ati iki,
surhorikeax niweaba beai meranxonra jato ati iki.
15 Jatíbi atipana Ibonra, jawen jonibo koiranti iki,
ja jonibaonra tsakamisbaon makan jaton taen janbis akanankanti iki,
jaskáxonra jaton rawibo keyokanti iki;
jatoarestaananra, icha xeax paena keskábo ikanti iki,
janxon yoina menoti rachíti, machanbaon jimi bochoati keskáakin,
jaton tazónman vino bochoaxa rarokanti iki.
16 Ja nete nokoketianra,
jato koiranaiton jawen carnerobo akai keskáakin

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Ibo Diossen jawen jonibo xabakaa-
mati iki,
jatianra maitinin metsá makanbo
ikai keskati,
jaton mainmeax jawen jonibo
penékanti iki.

17 ¡Kikin jakon, kikin metsára ja mai
iti iki!
Trigo itan uva xeati icha iketianra,
non benbo bakebo itan non ainbo
bakebo, metsáshamanbo anikanti
iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

MALAQUÍAS

Sacerdotebaon jakonmaakin jato ikinnaitian, Diossen jato masá tenemati Malaquíassen yoia

Diossen Israel noia

1 1 Nato riki Ibon profeta Malaquías meranxon Israel jonibo rama iti yoia joi:

2 "Enra mato noike". Irai Ibo. Jaskatainbira maton yoiai: "¿Jawekeskaaxonki min noa noia, non onanna?" Ibonra mato yoiai: "Esaú betan Jacob ja bake rabébires ikenbira, já meranxon jawéki anoxon Jacob en katota iki,[a]

3 ixonbira Esaú en katóyamaa iki. Jaskáribiakinra en mato noike. Jaskákinra Esaú jain jaa mai, niia manan mai ikenbi, tsoa jonibi jain jaama maibichores en banémaa iki, ja jawen maibora nii meranoa yoinabobichores jain jakon jati baneta iki", akin.

4 Ja Esaúkan chiní bakebo, edomitabaonra yoikanti iti iki: "Non rawíbaonra non jawékibo noa keyokin ras akanankana iki, ikaxbi jaskáakankenbira non main jakiribi non aríbakanti iki", iki ixon. Ikaxbira jatíbi atipana Ibon jato yoiti iki: "Jabaonra jakiribi jaton jawékibo aríbakanti iki, ikaxbira en jato ras akanribiti iki. Jaton main janera iti iki 'jakonma mai', itan 'ja mainmea joniboki, jawetio basi inonbi, ikonbiresi Ibo Dios sinata iki iká' ", akin.

5 Mato Israelbaonra, maton beronbi ointi iki, jatianra maton yoiti iki: "¡Ibora jain non mai senenna bebonbires koshi iki!" akin.

Diossen sacerdotebo notsina

6 Jatíbi atipana Ibonra sacerdotebo yoia iki: "Bakebaonra jaton anibo jakonhakanti iki, jainoax ja teemakanaibaonra jan jato yonoaibo jakonhakanti iki. Ea maton papa ikenbiki, ¿Maton ea jakonhayamai? Iresabires shinankinra maton ea jakonhayamai", akin. Jainoaxibira mato ikai: "¿Jaweki mia iresabires non shinanna?" iki.

7 Jainxon yoina menoti en iboainkora jakonma pan mato sacerdotebaon beai, jaskara akinbira maton ea yokatai: "¿Jawe jawékininki mia non jakonmaa iki? Maton ea jakonma aká riki, nokona ikenbi jainxon yoina menoti maton iresabires akin shinannai kopí,

8 itan mato sacerdotebaon shinanna riki, yoina benchebo, chantobo, iamax isinaibo inonbi ea meninoxon beti". ¡Maton joni koshibo jaskarabo boxontankanwe! ¡Oinkanwe, jabaonki maton menia jakonhaxon bitiki ixon!

9 Mato noibanon ixon Ibo Dios yokakanwe. Ikaxbi jaskara jakonma jawékibo akinra maton shinantima iki, Ibo Diossenra noa akinnai ixon. Jatíbi atipana Ibora neskata iki:

10 "¡Mato wetsabiresxon Ibo Diossen xobo xepoa ipainon riki, jainxon yoina ea menoxonti yankabires moa chii keteawetsatima iti", akin! Maton ea jawebi raromayamai kopíra, jawéki maton ea meniresabo moa mato en bixonyamai.

---

[a] **1.2** Noiyamaa itan omisa ikara, katota itan katóyamaa iki, iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

11 Jatíbi nato netemea maibotiibiainxonra ea kikin ani shinankanai;
incienso inintira ea menoxonkanai,
jainxonra jakon jawékibo ea menikanai.
12 Jaskara ikenbira, matonbiribi
ea jakonmake, jainxon yoina menoti
nokona ikax, nokon mesa ikenbi, maton
shinanna riki iresabires iti, jaskara
ikaxa jain iká pitiribi iresabires iki.
13 Matora ikai: "¡Jatíbi nato jawé-
kibaonra noa moa paxkina iki!"
ikibo. Jaskákinra maton ea iresabires
shinannai. Jainxonra maton shinannai
yoina yometsoxon, iamax waka chanto,
iamax waka isinai ea meninoxon maton
beketian ea raroti.
14 ¡Kikinshaman jakonmara iti iki, ja
janso joni, jakon yoina ea meniti yoia
ixonbi, yoina jawen yoranko jakonma
neeya ea menia! Ea riki ja kikin Apo,
maibotiibira eki rakékanai. Nato jaskara
yoiaira jatíbi atipana Ibo iká iki.

2 1 Sacerdotebó, ramara nato esé
matona iki:
2 "Matonra ea yoiti ixonti iki, jain-
xonra akonkin shinanxon maton ea
jakonhati iki. Ja maton ayamaketianra,
jakonmakin en mato shinanti iki. Jatian
jakonhakin shinanxon maton ea jakon-
hayama iketianra, sacerdote iketian jan
mato jakonha jawékibo jakonmakin en
shinanti iki", iki ikábo. Jatíbi atipana
Ibonra jaskara yoiai.
3 "Ja sacerdote iti koshira en mato
bichinnai, jainxonra ja ea menoxonti
maton bea yoinabaon poko meranoa
poinbi en mato beskiti iki. ¡Jatianra poi
betanbi en mato potati iki!
4 Jaskáxonra ja ati en yoia esé maton
onanti iki, ja maton reken Leví betan
en jaskara senenhabekonti shinanni
joi jatíbitian iti". Jatíbi atipana Ibonra
jaskara yoiai.
5 Ibonra yoiboresa iki: "Ja senen-
habekonti joi en yoiara Levíkana jan
jati betan jakonshaman iti iká iki, en
jaskara aká riki. Eki yoiti ikax, rakénon
ixon, jatianra jan jaskara aká iki".
6 Jainxon Levikan jato jakon jawéki-
bores axeaara paranmisma ikana iki,
itan jawe jakonmabi yoyo iosmabo.
Kikin jakonresa ebetan jaa iki, jaskara
ixonra jakonma akaibo jato ichabires
jenemaa iki.
7 Sacerdotebaon, tee riki, jakon-
hakin jonibo axeati, ea chibankanon
ixon, jaskara iketianra mato axeanon
ikax jatoiba mato kati iki, jabora jatíbi
atipana Ibon joi boaibo iki.
8 "Ikaxbi mato, sacerdotebora jakon-
hainoax wetsaori kake; ja maton axea-
bora icha maton jato pakémaa iki.
Jaskáxonra, jawen chiní bakebo sacer-
dote inon ixon, en maton reken Leví
betan jaskara senenhabekonti aká joi,
maton jawebi senenhayama iki.
9 Jaskati mato eki yoitimaa iken, itan
jaskábichopanan, jato axeakinbi jatíbi
jonibo maton senenbires ayama ikenra,
en amaa mato jonibaon onanxon, moa
mato iresabires akin shinankanti iki",
jatíbi atipana Ibonra jaskara yoia iki.

Israel senenma iká

10 Ea Malaquíasninra mato yokatai
¿Jan noa jonia Ibo Dioski, jatíbi joni-
baon Papama iki? ¿Jawekopíki, jaskati
paranananankin non rekenbo betan Ibo
Diossen, jaskara senenhabekonti joi aká
ikenbi non ramiai?
11 Judá jonibaonra Ibo Dios senen
ixonyamai, jaskákinra Jerusalénhainxon
itan jatíbi Israelhainxon jakonmaira
jawéki akanai. Ibon noia xobonkoxonra,
ocha atima ikenbi; jakonma akanke,
itan Judá jonibaonra awinhanoxon
ainbobo bike, jabora jatonbi aká ikonma
dios rabiaibo iki.
12 ¡Jaskara jawéki akaibo, Ibon non
mainmea keyokin potapainon riki,
wetsabires inonbi, jatíbi atipana Ibo
jawéki menikin bexonaibobi!
13 Ikaxbira maton bebonbires akai: Ibo
jainxon yoina menoxontira maton beon
jenenbi montanai, jainxon ja maton
jawéki meniaibo Ibon jakonhaxon mato

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

bixonyamaara, ikonbiresi onisi yoyo iananbi mato winiai.

14 Jatian mato yokakaatai riki, ¿Jaweatiki noa jaskáai? Ja Ibonra onanke, ja mia bakeranontian jabé wanoa ainbo betan ja axonti yoixonbi min senenhayamabo. ¡Jara mia jabébiribi iká iki, jaskákinra wetsabo betan ikin yosmaatima min yoia iki!

15 ¿Jan non yora betan non shinan joniaki, ja Diosbichoma iki? ¿Jatianki jawen Dios keenai, non chiní bakeboki janwenaribi itima iki? ¡Jaskara iketian, matonbi maton shinan koirankanwe, jaskáaxon ja bakeranontian maton bia maton awin jaskáatima yoia ixon, yosma ayamakanwe!

16 Ja Israelnin Ibo Dios, jatíbi atipanatoninra yoiai: "¡Matonbi maton shinan koirankanwe, maton awin yosmaayamakanwe; jaton awin potai jonibaon ochara en omisai, jaskara jakonma akátoninra mato ochai!" akin.

Diossen jawen jonibo kerásma itiakin soaa

17 Ibora, mato jaki jakonmai yoyo ikai ninkati moa jatsanke; jaskara ikenbira maton yokatai: "¿Jawe non yoia ninkataxki jatsanaa?" akin. Jakonma akaibora Ibon keen iki ixonra maton yoia iki, jaskatira jato betan raroshaman iki ixonra maton yoiai. ¡Diossa atikeskabiakin jakon akai iki ixonra, maton ikonhayamai!

Diossen jawen joni joi boti raanai

3 1 Jatíbi atipana Ibonra yoiai: "Nokon joi boai jonira en raanai, nokon bai ea benxoaxonti. Ja maton benai iitai Ibora jawen xobonko moa ratéresi jikiai. ¡En jaskara senenhabekonti aká joi boai joni, ja jotín mato keenaira moa nokotai!" akin.

2 Ikaxbi ¿Ja joai neteki tson bechiteti iki? ¿Tsoaki jainbi chankati iki? Chii tiri keská joxonra, non ocha soati iki; non kerásbo chokai jabón keskára iti iki.

3 Levikan chiní bakebo, ja sacerdotebo jaton ocha soaira Ibo yakáti iki, plata itan oro chii tirikan axon penéakanai keskáakinra ati iki. Jaskaa pekáora jabaon atikeskabiakin Ibo jawéki menikanti iki.

4 Judá jonibo betan Jerusalén jonibaon jawéki meniara Ibo raroti iki, moatianbo jawéki menikana ikátiai keskatira raroti iki.

5 Jatíbi atipana Ibonra yoiai: "Maton ocha akábo mato yoixonira ea joti iki. Enbi onanna ixonra yobé jawéki akai jonibo en jaton jakonma yoixonti iki, wanoyanixbi teamisaibo, ikonma ikenbi jansoi ikon riki ikaibo, teemaxonbi jato kopíayamaibo, benomaatabo betan kachianabo jato ramiaananbi yonoaibo, wetsankoniax joá jato ramiaibo itan eki jakonmaibo, jabora jaton jakonmabo en yoixonti iki".

Chonkankonia westíorabo meniti

6 "Ea Ibora, wetsakeskatama iki. Jaskara ixonra mato Jacobnin chiní bakebo, en mato keyoyamaa iki.

7 Maton rekenbaon aní keskaribiakinra nokon esé ati en mato yoia maton jenea iki, jaskatira mato yoitimaa iki. Ea, jatíbi atipana Ibo Diossenra, mato yoiai: Maton ochabo jeneax eki beribakanwe, jatianra enribi mato koiranti iki itan jatíbinin en mato akinti iki. Ixonbira maton ea yokatai: ¿Jawe jakonma akainkoniaxki noa jakiribi miki banéti iki? akin.

8 Ikaxbira en mato yokatai: ¿Joninki atipana ja bikasai Dios meniamakin? ¡Ja en bikasaira maton ea meniamake! Jatianra maton ea yokaribipariai. '¿Jawe keenaibiki mia non meniamaa?' ¡Ja chonkankonia westíorabo ea menitinin itan maton jawékibo menitininra maton ea yometsoake!

9 Mato jatíxonbira, nato mainmea jonibaon maton ea yometsoake, jaskara ixonra mato jatíbi jakonma inon ixon en yoiai. Ea, jatíbi atipana Ibonra, en mato yoiai:

10 Jaskara iken nokon xobonko, ja
chonkankonia ea westíora meniti senen
keyokin boxon, ja koríki ati cajanko
akanwe; maton jaskáara jawetianbi
jawékiati maxkátima iki. Jaskáakin ea
rama tanakanwe, maton oinnon venta-
nabo kepenai keskáakin nai kepenxon,
mato jakon jawékibaon jayákaresnon
ixon en mato akinnon.
11 Jainxonra maton wainkonia yoabo
itan maton uva waibo, jan mato keyo-
nanai jakonma ikibo en mato keyoxonti
iki.
12 Jatíbi wetsa mainmeabora mato yoii
jakonshamanbora ikanai, iki ikanti iki,
maton maira jan keentishaman iti iki.
Ea, jatíbi atipana Ibonra jaskara yoiai".

Ibo Diossen yoia keská ikaibo

13 Ibonra neskara yoiai: "Jakonmai-
biresa mato eki yoyo ikai. Jaskákinbira
maton ea yokatai: '¿Jawe jakonmaki noa
miki yoyo ika?' akin.
14 Neskatira mato yoyo ike: 'Jatíbi Dios
tee axontira yanka jawéki iki, ¿Jatíbi
atipana Ibon yoia axonki jawe jakon
non biti iki, itan ja oniskin ati chopa
sawexonki jawe jakon non biti iki?
15 Nonra oinke, ja rabitai jonibora
jakonbires jakanke, jainoax jakonma
joniboribira jatíbitian jakonbires
jakanke, jawetianbira jabo jakonma
jawéki winóyamai itan Ibo Dios tanakin
jakonmaxbira, jawe masábi teneyama-
kanai' ", akin.
16 (Ja Dios rabiaibo jatonbiribi yoyo
ikaitianra Ibon netekaixon ninkata
iki. Jaskákinra ja shinanti kopí, ja Ibo
bebonxonbi westíora kirika meran ja
rabiaibaon janebo wishamaa iki.)
17 Jatíbi atipana Ibonra yoia iki: "Eara
benxokaati iitai nokon jonibo jakiribi
eki bekanti nete jati iketian. Jawen
tee axonai bake, jawen papan noibai
keskáakinra, en jato noibati iki.
18 Jatianra maton ointi iki, Ibo
Diossen ja jakon akábo betan jakonma
akábo jato senenbires jakonhati atipan-
yamaa, jaweratoki jakon iki ixon itan
jaweratoki jakonma iki ixon, jainxon
ja Dios rabiaibo itan ja rabiamaibo",
akin.

Jonibo Ibon jaton akábo yoixoni joti nete ochómabires

4 1 Jatíbi atipana Ibonra neskara
yoiai: "Ja nete nokótira moa
ochóma iki, horno ketea tiritai keskatira
tiriti iki, jatíbi rabitaibo itan jakonma
jonibora bimi jawéki xaká ikai keskati
chii tiritainko menókanti iki. Ja nete
nokoxon jato menoara, jawebi yamatii
jabo menókanti iki.
2 Ikaxbi mato, jan ea jakonhaibora,
atikeskabiakin en jakon akára bari
penekan tenaa keskati jistibires iti iki.
Jatianra waka bake, kene meranoa
pikoa raroi choronai keskati mato
iti iki.
3 Ja netera en moa mato benxoaxona
iki, jatianra jakonma jonibo mai poto
akai keskáakin maton jamáti iki. Ea
jatíbi atipana Ibo ixonra, jaskarara iti
iki ixon, en mato yoiai", akin.

Ibo joti iketian benxokaati

4 Ibonra yoia iki: "Israelitabó, Horeb
mananmanxon nokon yonoti Moisés
meranxon, en nokon esé mato menini
shinanbenoyamakin senenhakanwe.
¡Ja esébo itan ja ati joibaon yoiai akira,
jatíbi Israel jonibo yoiti ikanti iki!
5 Oinkanwe, jonibó, Ibon jato masá
tenemati nete nokotamatianbira,
profeta Elías en jato raanxonti iki, jara
kikin jakonma nete itan onsá iti iki.
6 Janra papabo betan jaton bakebo
raeananmaxon jakon jamati iki. Ikaxbi
jaskáyamakanketianra, en joxon keyo-
kin ras axon en mai ramiati iki", akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Nuevo Testamento

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

SAN MATEO

Jesucristo ikábo yoikin Mateon wishaa

Jesucriston rekenbaon janebo

(Lc. 3.23-38)

1 [1] Jesucristora iká iki David betan
Abrahamman chiní bake. Natobo
riki jawen rarebo ipaonibaon janebo:
[2] Abrahamman bakera iká iki, Isaac.
Isaacnara iká iki, Jacob. Jacobkanara
iká iki, Judá betan jawen wetsabo.
[3] Ja Judákanabiribi iká iki, Fares
betan Zera, jaton tita iká iki, Tamar.
Faresnabiribi iká iki, Esrom, Esromma-
nabiribi iká iki, Aram.
[4] Arammanabiribi iká iki, Aminadab,
Aminadabkanabiribi iká iki, Nahasón.
Nahasónmanabiribi iká iki, Salmón,
[5] Salmónmanabiribi iká iki Booz,
jawen tita iká iki, Rahab, jatian Booz-
nabiribi iká iki, Obed, jawen tita iká iki
Rut. Ja Obednin bakebiribi iká iki, Isaí,
[6] Isaíkanabiribi iká iki apo David. Apo
Davidkanabiribi iká iki, Salomón, jawen
tita iká iki ja Uríasnin awin ikátiai.
[7] Salomónman bakebiribi iká iki
Roboam. Roboammanabiribi iká iki
Abías. Abíasnabiribi iká iki, Asá.
[8] Asákanabiribi iká iki Josafat.
Josafatnabiribi iká iki Joram. Joram-
manabiribi iká iki, Uzías.
[9] Uzíasnin bake iká iki, Jotam. Jotam-
manabiribi iká iki, Acaz. Ja Acazsen
bake iká iki, Ezequías.
[10] Ja Ezequíassenabiribi iká iki,
Manasés. Manaséssenabiribi iká iki,
Amón. Ja Amónmana iká iki, Josías.
[11] Jatian ja Josíasninbiribi bakea iki,
Jeconías itan jawen wetsabo, jaton
rawibaon yatanxon Babilonia main jato
bokanontian.
[12] Jatian, moa jakiribi Babiloniainoax
beribakana pekáora; Jeconíassen
bakeaa iki, Salatiel. Salatielnin bake-
biribi iká iki, Zorobabel.
[13] Ja Zorobabelnin bake iká iki, Abiud.
Abiudkanabiribi iká iki, Eliaquim.
Eliaquimmana biribi iká iki, Azor.
[14] Ja Azornin bake iká iki, Sadoc.
Jatian Sadocnabiribi iká iki, Aquim.
Ja Aquimman bakebiribi iká iki, Eliud.
[15] Ja Eliudnin bakebiribi iká iki,
Eleazar. Eleazarnabiribi iká iki, Matán.
Ja Matánman bakebiribi iká iki, Jacob.
[16] Jatian Jacobnin bakera iká iki José,
jara iká iki ja Marían bene. Ja *Cristo
akin akanai, Jesussen tita.
[17] Jaskara ikaxiki, ja Abraham iníai-
noax David iní senen, chonka chosko
Criston rekenbo iká. Jainoax David ino-
ntian, Babiloniain jaton rawíbaon jato
bokanontian riki, chonka choskoribi.
Jatian Babilonia main jato bokanontian,
Cristo pikóni senen riki, chonka chosko-
ribi, ja Criston rekenbo ikana.

Jesucristo pikota

(Lc. 2.1-7)

[18] Jaskatax Jesucristo pikóni riki
neskara: Maríara iká iki, Josekan bino-
xon yoia moa jen ika. Ikaxbi biama-
pari ikenbira, María toota iki; Diossen
Shinanman atipana koshin imaa.
[19] Jatian José iká iki ponté shinanya
joni; jaskara ixonra, jonibo bebon María
jakonma banémakashamakin, shinanna
iki jonéshokores jeneti.
[20] Moa jaskáanoxon shinankenbira,
namá meran non Ibon ángelnin, neskáa-
kin yoia iki: “José, mia riki Davidkan

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

rarebo, rakéyamawe María betan wanotinin, ja tootara Diossen Shinanman atipana koshin imaa iká iki.

21 Ja bake pikotara benbo bake inóxiki. Jara Jesús akin min janeti jake; janra jawen jonibo jaton ochabo soaxon jato kishpinmanoxiki", akin.

22 Nato jawékibora winota iki, ja non Ibon jawen *profeta neskáakin yoimani keská senennon ikax:

23 "Jonin tanatama xontakora toonoxiki, ja bakenara benbo bake inóxiki. Jara Emanuel akin janenoxikanai", iki iní. Ja joi iki "Dios iki nobetan", iki iká.[a]

24 Jaskáakin namá meran, ja Ibon ángelnin yoiara, oxá besotaanan kaxon, jan yoia keskáakin moa Josekan María awinhakin bia iki.

25 Ikaxbi, ja bakenai kamanpari jabé yoranyamaa iki. Jatian moa bakenketianra, ja pikota bake, Jesús akin Josekan janea iki.

Onan jonibo Jesús oinni bekana

2 1 Jesússa pikota iki, Judea main iká Belén jemameax, Herodes ja mainmea apo inontian. Jatianribira onan jonibo, bari pikotaiorikeax beax, Jerusalénhain nokókana iki.

Jesús pikóketian onan jonibaon jawen wishtin oinna.

[a] **1.23** Is. 7.14

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 Jain nokóxon, jato yokákana iki:
—¿Ja judíobaon apo pikóbena bake-
shokoki jawerano iki? Bari pikotaiori,
jawen wishtin pikota oinbeiranira ja
rabii noa joke —akin jato yokákana iki.
3 Jaskara ninkatax, apo Herodes
kikini shinan tsokasa iki. Jatianra jatíbi
ja Jerusalénhain iká joniboribi jabébi
jaskákana iki.
4 Jaskákinra, jatíbi ja *sacerdote-
baon koshibo, itan esé onanbo, jato
Herodesnin kenamaa iki. Jainxon jato
yokata iki: Jaweranoax *Cristo pikótiki,
yoikatikanai ixon.
5 Jatian yoikana iki: —Judea main iká
Belénhainoax itira yoikanike; jaskara
yoikinra ja *profetanin wishanike:
6 'Ja Belén jemara, Judá main iká
ani jemabo xaran, jakonmashokoira
jemama iki. Jainoaxkaya westíora apo
pikóxon, jan *Israel jonibo jato akinti
ikax', ikira ikai, akin akana iki.
7 Jaskáakanara, jonéshoko ja onan
jonibo jato kenamaa bekanketian yokáxon, Herodesnin onanna iki jatian-
shaman wishtin pikota merakana.
8 Jaskáa pekáo, moa Belénhain raan-
kin jato neskáa iki: Botankanwe; boxon,
jawekeskarainshamarin ja bake ixon,
benatankanwe, jatian moa nokoxonra,
maton ea keshanti iki, enribi kaxon já
rabishokoti kopí —akin.
9 Jaskáakinbo jato apon yoia pekáora,
ja onan jonibo moa bokana iki. Jatian ja
bari pikotaiokeax wishtin pikota oinba-
kana, jato bebon kakaresa iki. Kaax,
jain bake iká pontéshamanbi tsasia iki.
10 Jaskáakin ja wishtin oinnax, ja
onan jonibo kikinbiresi rarokana iki.
11 Jatian, moa xobo meran weixon, ja
bake jawen tita María betanbi oinkana
iki. Jainxon ja bebon chirankooxon ja
bake rabikana iki. Jaskáatanan jaton
bonantibo kepentaanan, oro, *incienso,
*mirra, jawekopímabi ja bake menires-
kana iki.
12 Japekaora, namá meran moa jakiribi
Herodes ikain bokantima jato yoia, moa
jaton main karibai, wetsa bain bokana iki.

Jawen anibaon, Jesús Egiptonko jabákiina

13 Moa onan jonibo bokana pekáo,
non Ibon ángelnin namá meran José
yoia iki: "Oxá besotaanan wenixon,
ja bake betan jawen titabi, Egiptonko
jabákintanwe, Herodesninra ja bake
retenoxon, jato benamati jake. Kaax,
jainpari itanwe, jakiribi mia jonon ixon
en mia keshanai kaman", akin aká iki.
14 Ja yamébi, oxá besoax wenixon,
Josekan ja bake betan jawen titabi jabá-
kinkin Egiptonko jato boá iki.
15 Kaax, Herodes mawatai kaman-
pari jain ikana iki. Ja *profeta mera-
noax, "nokon bakera en Egiptonkonia
kenamanike", iki non Ibo yoyo ini joi
senennon ikax.[b]

Herodesnin amaa, benbo bakebo retekana

16 Jatian ja onan jonibaon moa parana
onanaxa, Herodes kikinbiresi sinata iki.
Jaskáxonra ja Belénhain, itan ja ochóma
iká jemameaboribi, jatíbi pikóbena itan
rabé baritiaya benbo bakebo, jato keyo
retemaa iki. Moa jatio basi ja wishtin
pikota onan jonibaon yoiibata iketian
onanxon.
17 Jaskataxa, ja *profeta Jeremíasnin
yoini joibo senena iki:
18 "Ramá jemanra, kikinbiresakin
masá shinanni winiananbi sion ikai-
tian ninkákana iki. Jara iká iki Raquel,
jawen bakebo kopí winii. Tantimakas-
kanabira, keenyamaa iki, jawen bakebo
moa keyo mawata iketian", iki iká.

Nazaret jeman jaai bekana

19 Jatian moa Herodes mawata
pekáora, Egiptonkobipari iketian, José ja
Ibon ángelnin namá meran yoiribia iki:

[b] **2.15** Os. 11.1

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

20 “Oxá besotaanan weníxon, ja bake
betanbi jawen tita, jakiribi *Israel
mainko iotanwe, ja maton bake retekasi
ipachoaibora, moa mawákanke”, akin.
21 Jaskáa oxá besotaanan wenixon,
Josekan ja bake betanbi jawen tita jaki-
ribi jato *Israel main ioa iki.
22 Jatian kakinbi ja Herodesnin bake
Arquelao jawen papan toan, Judeain apo
iká ninkatax, raketi jain kakashamaa iki.
Ikenbi, Diossen namá meran yoia, moa
jain kayamai, Galilea mainres kaa iki.
23 Jain nokotax, Nazaret jeman jaai
bokana iki. Jaskarabora winota iki,
Nazarethainoa akin Jesús akanti, *pro-
fetabaon yoikatitai senenti kopí.

Jain joni jayamainkoxon,
Juanman jato joi yoia
(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 1 Ja netebaonribira jato *bautizanai
Juanman ja Judeain iká jain joni
jayamainkoxon jato joi yoia iki.
2 Ja joi yoikin jato neskaa iki: “¡Maton
jakonma shinanbo akonkin jenekanwe,
ja Diossen ikinaton jati netera, moa
ochómabires iki!” akin.
3 Ja Juan jaskáti yoiira inike ja
*profeta Isaías neskati:
“Jain joni jayamainkoniaxa joni
saí ikai:
‘Non Ibo bai benxoaxonkanwe;
jakonshamanhakin ja bai pontexon-
kanwe’ ”, iki.
4 Ja Juanra iká iki, camello rani chopa
sawéya. Jainoax bichi sintóranin chine-
xeya. Jawen piti iká iki, chanpo, jawen
xeati iká iki, bona jene.[c]
5 Jatian jan joi yoiai ninkatira, icha
jonibo Jerusalénhainoax, itan Judea main-
meaxbo bekana iki. Jainoax ja Jordán
main iká ochómakeaboribi bekana iki.
6 Jatian, jaton ochabo keshakanketian,
Jordán weanmanxon, jato Juanman
bautizana iki.
7 Ikenbi icha *fariseobo betan *sadu-
ceoboribi, Juanman jato bautizanon
ikax bekana oinxon, jato neskáakin
yoia iki: “Matobo riki, jakonmabo ikax,
rono kaita keská jonibo. ¿Tsonki yoia ja
masábires tenetiain kati iitibi matoribi
kishpinti?
8 Ikonkon moa maton jakonma
shinanbo jenea onanti iti kopíkaya, moa
jakoni jakanwe.
9 Matonbinix: ‘Noakayara Abraham-
man chiní bakebo iki’, iamakanwe,
Diossenra nato makanbo inonbi
Abrahamman chiní bakebo itiakin
joniati atipanke.
10 Ja yamira moa taponyabiakin jiwi
xatetires inon ixon, ja namanbi rakana
iki. Ja jakoni bimiamai jiwibora, moa
yamin taxteanan chiikan menokanti
jake.
11 Enra onpaxenres jato bautizanai,
jaton jakonma shinanbo akonkin jene-
kanon ixon. Ikaxbi epekaora westíora
joni joai, janbiribira jato bautizanoxiki,
ja Diossen Shinanman, itan chiikan.
Jara ebebon jatíbi atipana koshia iki,
jawen zapatotanibires boxonti jisáma
riki ea.
12 Jara moa jan payanti tsomáya iki.
Janra ja trigo bimibo payanhanan
jawen xakábo potamaxon, ja bimibi-
chores bixon, jain benxoatinko benxoa-
noxiki. Jatian ja xakábobiribira, jawe-
tianbi tiriti nokayamai chii meran
potaxon menonoxiki”, akin jato aká iki.

Juanman Jesús bautizana
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Jaskákenbi Jesús Galileankoniax
Jordán wean ikain kaa iki, jain Juan
iketian, jan bautizanon ikax.
14 Kakenbi akáshamakin Juanman
yoia iki: —Minkayara ea ati iki bauti-
zankin; ¿Jatian miakaya en imanon
ikax eiba joá? —akin.

---

[c] **3.4** Juanman chopara iká iki, Elíasnin chopa ikátiai jisáribi. 2 Rey. 1.8. Judíobora manata iká iki, ja mawábo ikainoax joxon ja *Cristo joái jato Elíassen yoitinin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

15 Jaskáabi, Jesussen yoia iki: —Ramabichores jaskara anon awé, jaskara itin Dios keena jawéki, non senenhakayara jakon iti iki —akin. Jaskáakin yoia, Juanman bautizana iki.

16 Ja moa bautizana mapetaitianribi, nai chopeta iki. Jaskaketian Jesussen oinna iki, ja Diossen Shinan, xotó keska joáx jaonbi peyakatoshiai.

17 Jaskataitianribi, naiorikeax yoyo ika iki neskati: "Nato riki nokon noi bake, jaonra ea ikonbiresi raroai", iki.

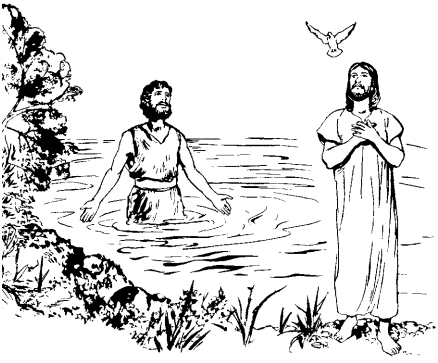

Juanman Jesús bautizana.

Jesús Satanássen tanaa

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 1 Jaskata pekáo, Diossen Shinanman, jain joni jayamainko Jesús boá iki, *Satanássen tananon ixon.

2 Jatian, moa chosko chonka nete, itan chosko chonka yaméribi, jawékiaama ikax moa jawékiakasa iki.

3 Jatian, ja Jesús ochamakaskin tanai, *Satanás jaki joá iki, joxon yoia iki: —Diossen Bakekon ixon, nato makanbo pan imawe —akin.

4 Jaskáabi, Jesussen neskáa iki: —Diossen kirika meranra yoiai: 'Jawékiatininbichora joni jayamake, Diossen yoiai joibo senenhairibikayara joni jati jake, ikira ikai' —akin.

5 Japekaora, Satanássen Jesús Jerusalénhain boríbaa iki. Jainxonra ja Dios rabiti xobo bochiki boxon,

6 yoia iki: —Ikon Diossen Bake ikax, nenoax naman choronwe, Wishá meranra yoiai: 'Diossenra jawen ángelbo raanti iki, mia koirannon ixon. Jatianra paketamabi mia jabaon weninti iki, min tae makanki choshíkaintima kopí', iki ixon —akin.

7 Jaskáabi, Jesussen yoia iki: —Diossen joi meranra yoiai: 'Non Ibo Dios jawetianbi tanatima' —akin.

8 Jainxonra jayá senentiainbi, ja Satanássen manan keyá ikain boríbaa iki. Jain boxonra, jatíbi nato netemea ani jemabo oinmaa iki, jaton ani jawékiboyabiakin.

9 Jaskáaxon yoia iki: —Ebebon chirankooxon min ea rabiketianra, jatíbi nato jawékibo en mia meniti iki —akin.

10 Jaskáaketianra Jesussen neskáa iki: —Nenoax katanwe Satanás. Diossen joi meranra ikai: 'Non Ibo Diosbichores rabikanwe, itan jabichoresibi jawen keenabo axonkanwe iki' —akin.[d]

11 Jaskáa ja Satanás moa kaa iki. Ja kaketian, Diossen ángelbo bexon, Jesús akinkana iki.

Galileankoxon Jesussen joi yoikin peoa

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

12 Jatian Judeain iikinbi, cárcel meran Juan akana ninkatax, Jesús Galileanko kaa iki.

13 Ikaxbi, Nazaret jemanko banéyamai, ja Galilea ian kexa iká Capernaúm jemankores jaai kaa iki, ja Zabulón betan Neftalí jonibaon mainko.

14 Jaskara iti yoikin ja *profeta Isaíassen wishani keská senennon ikax. Jara inike neskati:

15 "Ja Jordán keiba itan aniparo
ochóma iká, Zabulón
betan Neftalí main jakanabo;
jainoax, ja Galileanko

[d] **4.10** Dt. 6.13

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jakana judíoma joniboribi, ninkákanwe:
16 Ja yamé keska meran jakátiai jonibaonra, moa
westíora joé oinkanke, ja onsá mawá meranbires
jakatiaibora moa jato joekan tenake”, iki iká.
17 Jainxonra moa joi yoikin peokin jato Jesussen neskáa iki: “Maton jakonma shinanbo akonkin jenekanwe, ja Diossen ikinaton jati netera, moa ochóma iki”, akin.

Yapan teetai chosko joni, Jesussen kenaa

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

18 Jatian Galilea ian ketani kakinra, já wetsa rabébires rikani iibekonaitian Jesussen nokoa iki. Ja iká iki Simón Pedro betan jawen wetsa Andrés. Jabo iká iki yapan teetaibo.
19 Jainoa jato Jesussen neskáakin yoia iki: —Ea chibankanwe, jonibo biai itiakinbiribi en mato imanon —akin.
20 Jato jaskáa, jatianbi jaton rika jainbi jenebaini, jabé kabékona iki.
21 Jatian orichaa kakinra, já wetsa rabébires Jacobo betan Juan Jesussen nokoribia iki, jaton papa Zebedeo betanbi botenxon rika onai iitaitian. Jainoa jato kenaa iki.
22 Jato jaskáakin kenaatianbi, ja boteyabiakin jaton papa potabaini, Jesús betan kabékona iki.

Icha joni Jesussen akinna

(Lc. 6.17-19)

23 Jatíbi ja Galilea main iká jemabaonra Jesús kawantana iki, jain tsinkíti xobo meranxonbo jato eseboi. Ja Diossen ikinaton jati jakon joibo jato yoiboa iki, itan meskó keskati isini chexakaataiboribi jato benxoaboa iki.
24 Jaskarabora jatíbi Siria main ninkakaata iki; jaskara ninkáxonra, meskó isinyabo bexonkana iki. Yoshin naikiabo, maxkaibo, yora koshiamaibo; jainoax meskó keskati chexakaati isinaibo. Jaskarabora jato Jesussen benxoaa iki.
25 Jatianra kikinbires icha joni, Galileankoniax, *Decápolissainoax, Jerusalénhainoax, Judeainoax itan ja Jordán keibakea iká mainmeaxboribi Jesús chibani bekana iki.

Diossen raroshaman imatibo

5 1 Jaskati joni icha bekana oinnaxa, mananman mapetax Jesús jain yakata iki. Jatian jaonmea onannaibo ja patax bekana iki.
2 Jainxon jato esekin peoa iki, neskáakin:
3 “Dioskires ikoni koshiax jakanabora, Diossen raroshaman imati iki. Jabora jawen neten jato Diossen ikintibo iki.
4 Ja winiaibora Diossen raroshaman imati iki. Jabora Diossenbi jaton shinanbo tantimati iki.
5 Ja rabí shinanhomabora Diossen raroshaman imati iki. Jabaonra jato mai meninoxon yoini, bikanti jake.
6 Ja pikasai keskati itan nomiai keskati, atibi keskáakin atin kikini keenaibora, Diossen raroshaman imati iki. Jabora jaton shinanna keskáakin Diossen imaxonti iki.
7 Ja noibamisaibora, Diossen raroshaman imati iki. Jabora Diossenbiribi noibashokoti iki.
8 Moa jato meran jakonma shinan yamaabora Diossen raroshaman imati iki. Jabaonra Dios oinnoxiki.
9 Jakonshaman jakanon ikax jato akini teetaibora, Diossen raroshaman imati iki. Jabora ikon Diossen bakebo riki, akin akanti iki.
10 Ja itibi keskati jaketian, jakonmaakanaibora, Diossen raroshaman imati iki. Jabo riki jawen neten jato Diossen ikintibo.
11 Ja ea kopi ramiakanaibo, ja masá tenemakanaibo, itan ikámainkobi jato join imakanaibora, Diossen raroshaman imati iki.

12 Mato jaskáakana, ikonbiresi rarokanwe, naikanxonra ja biti kikinbires ani jawéki maton bii kati jake. Jaskáakinribira masá tenemakana iki, ja mato yamaatian japaoni *profetabo.

Tashi betan joéki yoinmeeta esé
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

13 Matobo riki nato netemea tashi keskabo. Ikaxbi ja tashira moa jawen moka keyotax, jawekeskataxbi mokayamai, jara moa jakonma iketian jema napon potatires iki jonibaon winókin jamáreskanon ixon.

14 Matobo riki nato nete jan tenaa joé keskabo. Westíora jemara manan maxkaten itinax, joné iti atipanyamake.

15 Tsonbira joé keteaxon jawékinin mapoyamai. Jaskáyamakinra, bochikishamanres peyasankanai, jatíbi ja xobon ikábo ja joekan jato tenati kopí.

16 Jaskara joé keskara iti jake maton iká jawékibo, jonibo bebon. Ja maton jakon jawékibores akaitian oinxon, jabaonribi ja naikan iká Papa rabishokokanti kopí.

Diossen esé jato Jesussen onanmaa

17 Shinanyamakanwe, ja Diossen esé itan *profetabaon yoiai joibo, jawemabi itiakin imai ea joá. Eara jawemabi itiakin imai joáma iki. Ja esekan yoiaibo senenti kopí riki ea joá.

18 Ikonshamanra en mato yoiai: Ja nai betan mai japariketianra, westíora joibi ja esé non soananti atipanyamake, jatíbi jan yoiaibopari senenai kaman.

19 Jaskara kopí, tsoabaonki ja esé meran iká senenhati joibo, atibires keskáshokobobi senenhayamai itan wetsaboribi jaskati jati jato onanmayamai,

Mananmanxon jato Jesussen joi yoia.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jabora Diossen ikinaton jatinko jawemabi ikanti iki. Ikaxbi ja esekan yoiai keskati jaxon, wetsaboribi jaskati jati jato onanmaibora, Diossen ikinaton jatinko kikin jonibo ikanti iki.

20 Jakopíra en mato yoiai, ja *fariseobo betan esé onan jonibo ikai bebonbires itibi keskati jakoni jayamaira, jawekeskataxbi ja Diossen ikinaton jatinko mato ikantima iki.

Sinátima yoii iká
(Lc. 12.57-59)

21 Matonra onanke, ja moatian Moiséssen yoini joi, ja iki: 'Joni reteyamakanwe. Ja retemisaibora joi benxoai joni koshiboiba bokanti jake, jato masá tenemakanon ixon', iki iká.

22 Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jaweratoboki wetsaboki sinatai, jabora koshibaon, masá tenemati jake. Jatian ja wetsabo ichataibora, koshibo tsinkita bebon bokanti jake. Jatian ramibires shinantaanan jatoki jakonmaibires yoyo ikaibora, chiikan ewa meran potati iki ixon.

23 Jaskara kopí, jainxon Dios yoina menoxontiainko, Dios meniti jawéki boxonbi atiki, ja miki sinatai joni min shinanrikin.

24 Jatianra ja Dios meniti jawéki min boá, jainxon Dios yoina menoxontiainkobipari abaini, ja joni betan joi benxoax raeananipari mia kati jake. Jatian moa jaskáa pekáoparikayara, min ati jake Dios jawéki menikin.

25 Miki jakonmaakin mia joni koshiboiba kenamakanketian, ja mia ja jaskáa joni betanpari ishton joi benxoawe. Ja joi benxoai joni koshiboiba mia bokanamatianbi. Min jaskáyamaabira, policiabo yatanmaxon cárcel meran mia niakanti iki.

26 Enra mato pontéshaman yoiai: Jain xepokanara mato pikótima iki, jatí kopíax pikóti yoikanati kopíai kamanpari.

Wanoya itan benoya ixon wetsa betan yorantima yoii iká

27 Matonra moa ninkata iki: 'Wanoya itan benoya ixon, wetsa betan yoranyamakanwe', iki Moisés yoyo ini.

28 Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jaweratoboki westíora ainbo oinnax jaon keenai, janra wanoya ixonbi, jawen shinan meran moa jabé yoranke ixon.

29 Jaskara iken, ja min mekayaokea beron mia ochamaresaitian, tsekaxon moa ochó potawe. Jakonra itiki jatiobi min yora, masá tenetian potakantitianbi, ja min yora meran iká westíora min mebires manota.

30 Jatian ja min mekayaokea mekenman mia ochanko pakémaresaitian, xatexon ochó potawe. Jakonra itiki jatiobi min yora, masá tenetian potaakatitianbi, ja min yora meran iká westíora min mebires manota.

Potaanantikiriti iká joi
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 Jainxon Moiséssenribi neskáakin yoinike: 'Ja jaton awin potaibaonra, moa potaa iki iká kirika wishá jato meniti jake', akin.

32 Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jawerato joninki wetsa joni betan ikainmabi jawen awin potai, janra ja ainbo benoya ixonbi wetsa betan yoranti ati onsá meran imai. Jatian ja benen potaa ainbo betan wanoai joniribira, moa benoya ainbo betan yoranairibi ikai.

Senenhakonnox yoyo iti

33 Jainxon maton ninkáribia iki, ja Moiséssen maton rekenbo neskáakin yoini: 'Maton ati yoiabo senenhanoxmabi Diossen janenkora non senenhai iki iamakanwe', akin jato aní.

34 Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jawetianbi jawéki anox yoyo iki, Diossen janenkora en akai iki iamakanwe. Nin nai janetaanan, janra onanke en

senenhai, ikiribi iamakanwe, jara
Diossen ani yakati iki.
35 Jainoax mai janetaananribi jaskáyamakanwe, jara jainribi itinke. Nin
Jerusalén janetaananribi jaskáyamakanwe. Jara ani Apo Diossen jema iki.
36 Jainoaxibi maton mapokibiribi
jaskáyamakanwe, matonra jawekeskaaxonbi westíora boobi, wiso iamaxon
joxo imati atipanyamake.
37 Jawéki anox: 'Enra akai', ikires
ikanwe; jatian ayamanoxa: 'Enra ayamai', ikiresibi mato iti jake. Jatian
meskotibores mato yoyo ikaira, moa
*Satanássen imaa ikaires mato iti iki.

Kopímistima yoii iká
(Lc. 6.29-30)

38 Matonra ninkata iki: 'Tsonki
jato westíora bero toshananai, jaribi
westíora bero toshanti; jainoax jato xeta
sekenaanketian jaribi xeta sekenaanshokoti', iki iká esé.
39 Ikaxbi, enbiribira mato yoiai: Jakon-
maakana jato kopikin jakonmaayamakanwe, jaweratobaonki mato mekayao
tamoki tantash akai, wetsaori jato
amaribikanwe.
40 Sináaxon mato koton bichinkaskin
akana, mato jan perakootiribi jato
menikanwe.
41 Teaxon mia westíora kilómetro jawéki
papimakana, rabé kilómetro jato boxonwe.
42 Wetsaxon inonbires mia jawéki
yokata, jato meniwe. Jainxon banexonoxon mia jawéki yokákana jatoki
yoashiamawe.

Rawíbo noiti yoii iká
(Lc. 6.27, 28, 32-36)

43 Matonra moa ninkata iki: 'Mibé
joni noiwe, ixonbi ja min rawíbichores
omiswe', iki iká esé.
44 Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Ja maton
rawíbo noikanwe, jainxon jan mato jakonmaaiboki orankanwe.
45 Jatianra mato itiki ja naikan iká
Papa Diossen bakebo. Jan akai jakon
itan jakonma joniboki inonbi bari pikómakin. Jainxon aríbai yoiti itan yoitima
joniboki inonbi jato oi maanmaxonkin.
46 Jatian jan mato noiabores jato
noixonki, ¿Jawe jakon maton biti iki?
Ja apo kopíakana koríki tsinkiaiboribira
jabé raenanaibo betan jaskatai.
47 Jainxon ja mato betan joi akaibores
maton jato saludanabira, bená jawékima iki, ja Dios ikonhayamai jonibobira jaskakanani jakanke.
48 Matora iti jake jakonman senenabo,
ja maton Papa Dios naikan iká keskaribi.

Maxkatabo akinti

6 1 Wetsabaon oinnon ixonres jonibo
bebonxon jakon teebo ayamakanwe. Maton jaskáakinres akaitianra,
ja maton biti jawékibo, ja naikan iká
Papa Diossen, mato menitima iki.
2 Jaskara kopí, ja jawékinin yoro-
naibo jato akinax, ja ikon keskati ikaibo
keskati iamakanwe. Jaboresa ikai, ja esé
ninkáti xobo meranoax itan jain jonibo
winotainkobo kaax, rabikanon ikax
keshaatani. Jaskataibaonra moa jawen
kopí bike iki ixonra en mato yoiai.
3 Jawetianki ja maxkatabo min jato
akinnai, tsoabi jato keshanyamawe, ja min
mexkaokea mekemanra onanti yamake, ja
min mekayaokea mekenman akaibo.
4 Joné jato akinwe. Jatian jaskáakin
min jato jonéshoko akinkenbira, moa
oinna ixon, ja min Papa Diossenbiribi
ja min biti jawéki mia meniti iki.

Oranti jato Jesussen onanmaa
(Lc. 11.2-4)

5 Jawetianki maton oranai, ja ikon
keskati ikaibaon akai keskáakin ayamakanwe. Jabo iki jonibaon oinnon
ixonres ja esé ninkáti xobo meranxon
itan jonibo winotainkoxonbo orantinin
keenbo. Jaskataibaonra jaton biti jawéki
moa bike, iki ixonra en mato yoiai.
6 Ikaxbi jawetianki minbiribi oranai,
min xobonko jikixon, xepóti xepotaanan,
joneshoko ja min Papa Dios yoyo awe.

Jatian joneshoko min jaskáakenbira,
moa oinna ixon, ichaxon oinkanonbi, ja
min biti jawékibo mia meniti iki.
7 Orankin, jawetianbi ja joibicho bane
banekin yoiamakanwe; ja Dios ikon-
hayamai jonibaon akai keskáakin.
Jabaonra shinannai iorai yoyo ikaitian
jato Diossen ninkáxonti.
8 Jabo keská iamakanwe. Maton yoka-
tamatianbira, ja maton Papa Diossen
moa onanke mato jan maxkatabo.
9 Matonra neskáakin oranti jake: 'Non
Papa naikan iká, jatíxonbi mia ikon
Dios onanbakanon.
10 Jowé, non apo iki, abákanon jatí-
xonbi nato main ikábaon min keena
keskáres akin, ja naikan ikábaon akai
keskáakinribi.
11 Rama ja jawékiati noa netetiibi
maxkataibo noa meniwe.
12 Non ocha akábo noa shinanxonya-
mawe, ja noki ochaabo moa non jato
shinanxonyamai keskáribiakin.
13 Shinan meran akásti jawékiain
pakémayamakinkaya, *Satanássen
jakonmaanaketian noa koiranwe'.
14 Wetsabaon jakonmaaka, moa maton
ja jato shinanxonyamaitianra, ja naikan
iká maton Papa Diossenribi mato ja
shinanxontima iki.
15 Ikaxbi wetsabaon jakonmaaka,
maton ja shinankin jeneyamaitianra,
maton Papa Diossenribi mato ja shinan-
xonkin jenetima iki.

Ayunanti yoii iká

16 Jawetianki maton *ayunanai, ja
beparametaibo keskati onísshokobo
iamakanwe. Jabo ikai onisshokobo iki,
ayunanai jonibaon oinkanon ikaxes.
Jaskataibaonra moa bike ja jaton biti
jawékibo, iki ixonra en mato yoiai.
17 Jawetianki minbiribi ayunanai,
jakonireskaya boexeewe, itan min
bemananribi chokawe.
18 Min ayunanai jonibaon onan-
tima kopí. Diossenbichoresa onanna
iti jake. Jatian min joné akenbi moa
oinna ixonra, ja min biti jawékibo mia
meniti iki.

Naikan iti jawékibores kaiati

(Lc. 12.33-34)

19 Nato mainxon icha jawéki kaiakasi
iamakanwe. Ja jawékibora arai keyotai,
jatíribibora jawen ibon pia payotai, jain-
xonra yometsobaon mato yometsoati
atipanke.
20 Naikanra jaskarama iki, jainkaya
icha jawéki kaiakanwe, jainra jawé-
kibo arayamai, jawen ibon pia payótibo
yamake, itan yometsoboribi yamake.
21 Jaweranoki min icha jawéki kaimaa
itina, jainresa min shinan itiki.

Non yoranko iká joé

22 Ja bero riki non yora jan tenaa
joé keska; jaskara ikenra, ja min bero
jakonshaman iketian, jatiobi min yora-
ribi joé meran keská ikai.
23 Ikaxbi ja min bero jakonma
iketianra, jatiobi min yoraribi yamé
keska meran ikai. Jatian ja joé keska
mii meran iká nokaketianra, kikinbires
yamé itiki.

Dios itan koríki yoii iká

(Lc. 16.13)

24 Tsoa yonokaatai jonibira, jatianbicho
rabé jonin tee axoni teeti atipanyamake.
Westíorares noixonra, jawen joi senen-
haxonti iki. Jatian wetsara, omiskin
joi senenhaxontima iki. Jaskáribiira,
Diossen tee aríbaibi, nekeabi jawékia-
kinres shinanni mato iti atipanyamake.

Jaayorakin jawékibo shinantima

(Lc. 12.22-31)

25 Jaskara ikenra en mato yoiai: Maton
ja jawékiati kopí, itan ja maton saweti
chopa kopibo, masá shinanyamakanwe.
Noa jaara piti kopíbichoma iki, non
yorara jakon chopa sawematibichoma
iki.
26 Oinkanwe ja noyai isábo; jabaonra
jawebi banati atipanyamake; bimibo

tsekaxon jain atinko benxoatiboribi
atipanyamakanke. Jaskarabo iken-
bira, ja naikan iká maton Papa Diossen,
jato jawékiatinin maxkámayamai.
Matokayara abiresti iki, ja isábo akai
bebonbires jaskáakin.
27 Jaskáakin masá shinankinbira,
tsonbi jaton jati shokorestanibi bebon-
hati atipanyamake.
28 ¿Jatian jawekopíki, ja saweti chopa
kopi maton ayorakin masá shinannai?
Oinkanwe, ja nii meran xoxoai joabo.
Jabora teeti atipanyamake, itan jatonbi
chopaatiboribi atipanyamakanke.
29 Ikaxbi, enra mato yoiai: Ja apo
Salomónra jawen jakon chopabaon
raokaayonaxbi ja joabo xewina metsá
iamaa iki ixon.
30 Jatian jabokaya basimashoko ikax,
moa choshiketian menokanai ikenbi
akai Diossen ja waimea joabo kikin
metsáshokobo imakin. Matokayara
abiresti iki jakon chopabo sawemakin.
¡Jaki koshitira mato maxkáke!
31 Jaskara iken masá shinanni:
'¿Jaweki non rama jawékiaipanon?'
iamax '¿Jawe chopaki non rama saweai-
panon?' ikibo iamakanwe.
32 Ja Dios ikonhayamaibaonresa akai ja
jawékibo kopí masá shinankin. Ikaxbi ja
maton Papa Dios naikan ikátoninra, moa
onanke mato jaskara jawékibaon maxkata.
33 Rekenparikaya Diossen ikinaton
jatires onankanwe, jainxon atibi
keskáakin jan yoiaibo senenhaxon-
kanwe. Jatianra nato jawékibaon yoroni
mato iitaibo mato meniboresti iki.
34 Jaskara kopí bakish iti jawékibaon
masá shinanyamakanwe, jara bakish
winóti jawékibiribi iki. Netetiibikayara
moa atikoma jawékibo jake.

Wetsabaon jakonma akábo yoixontima

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 1 Wetsabo jakonmaakin yoiama-
kanwe, matoribi jakonmaakin
yoikantima kopí.
2 Ja wetsabaon aká yoixontaanan
maton jato masá tenemai keskáa-
kinribira mato Diossen ashokoti iki.
Jawekeskaakinki maton jato akai,
jaskáakinribira mato Diossen ati iki.
3 ¿Jawekopíki, wetsabo maxkoshoko
bepokootares min jato oinxonai, mia-
kaya aniositon bepokoota itinxonbi?
4 ¿Jawe keskaxonmein min atiki
wetsabo: 'Mia maxkoshoko bepokoota
ea bimawe', akin jato akin, miakaya
aniositon iká ixonbi?
5 ¡Mia ja jakon keskatonin shinan-
meetai! Minparikaya mia jan bepokoota
aniosi tsekawe, jatianparira moa jakon-
hakin oinxon, min wetsabo jato bixonti
atipanke.
6 Ja ochitibo Diossen jawékibo menia-
makanwe, jaskara jakon jawéki onan-
yamaxonra, mato jakonmaakanti
atipanke. Jainxon ja kopí jawékibo-
ribi kochibo meniamakanwe, jabaonra
onanyamaxon jamáreskanti atipanke.

Dios yokáti

(Lc. 6.42; 11.9-13)

7 Dios yokákanwe, jatianra mato jan
meniti iki; benakanwe, jatianra maton
nokotiki; kenakanwe, jatianra mato jan
akinti iki.
8 Jaweratobaonki yokatai, jabaonra
biai; jaweratobaonki benai, jabaonra
merai; jainoax jaweratoki kenatai,
jabora akinti iki.
9 ¿Matonmein atiki, pan yokákenbi
makanres maton bake menikin?
10 ¿Iamaxon, yapa yokákenbi ronores
menikin?
11 Matokaya jakonma shinanyabo ixon-
bira, jakon jawékibores maton bake meniti
maton onanke. Atixonbira ja maton Papa
Dios naikan ikátonin abirestiki, ja yokáka-
nketian jato jakon jawékibo menikin.
12 Wetsabaon jaskáatinin mato keenai
keskáakinribi, matonribi wetsabo
jaskáashokokanwe. Jaskara noa iti riki
ja Moiséssen esekan itan *profetabaon
yoini joi.

Naxbama bai betan naxbá bai
(Lc. 13.24)

13 Ja naxbáma xepótiorikaya jikikanwe, ja manótiori kaa bai xepótira,
kikin naxbá ikax katibires iki; ja baiorira icha joni bokanai.
14 Ikaxbi ja jatíbitian jati neteori kati
baira naxbáma iki, jawen xepótira
maxkoshoko iki, jao jikitira itikoma iki,
jakopíra ichama joni ja baiori bokanai.

Jaton ikábo oinxon jato onanti
(Lc. 6.43-44)

15 Ja *profeta keskati ikaibaon paran-
naketian koirameekanwe. Jabora oveja
keskatax matoiba bekanti jake pimis
yoina keskábo ikaxbi.
16 Jabora jaton ikábo oinxonres maton
onanti atipanke, tsonbira uva bimi betan
higo bimi, moxa jiwimea tsekayosma iki.
17 Jatíbi jakon jiwibora, jawen bimibo
jakonribi ikai, jatian jakonma jiwibora
jawen bimi jakonmaribi ikai.
18 Westíora jakon jiwira, jawen bimi
jakonma iti atipanyamake. Jatian wes-
tíora jakonma jiwira, jawen bimi jakon
iti atipanyamake.
19 Jaskati jakoni bimiamai jiwibora,
moa xatexon menotires iki.
20 Jaskara ikenra, jaton ikábo oin-
xonres ja jonibo maton onanti atipanke.

Jatíbima riki Diossen neten jikitibo
(Lc. 13.25-27)

21 Jatikaxbishamanra ea 'Ibó, Ibó',
akin akaibo Diossen ikinaton jati
netenko jikiamanoxiki. Jikiranoxikanai
ja nokon Papa Dios naikan ikátonin
yoiabo akonkin senenhaibores.
22 Jatian moa jaton aká jawékibo
Diossen yoixonti nete nokóketianra,
icha jonibo inoxikanai ea akí neskati:
'Ibó, Ibó min janenkora non jato joi
yoia iki, min jane yoitaananra non jato
meranoa yoshinbo pikoa iki, jainxonra
icha ratéti jawékiboribi non aká jake,
ikibo inoxikanai'.
23 Jaskákanainbira enbiribi jato anó-
xiki: '¡Jawetianbira en mato onanyamaa
iki, moa eibakeax botankanwe jakonma
akai jonibo!' akin.

Rabé keska main xoboakana
(Mr. 1.22; Lc. 6.47-49)

24 Jaskara iken, ja nokon joi ninkáxon
en yoia keská ea axonaibo riki, shinanti
onan ixon shanka main jonin xoboani
keská.
25 Oi kexto beax ani jenetiata iki,
jainoax niwe koshiribi ja xoboki
tsakata iki; ikaxbi ja xobo poxóyamaa
iki shanka maiki jawen witábo nichina
ikax.
26 Ikaxbi ja nokon joi ninkáxonbi,
en yoia keská ayamaibo riki, shinanti
onanma jonin mashi main xoboani
keská.
27 Oi kexto beax ani jenetiata iki,
jainoax niwe koshiribi ja xoboki tsakata
iki, ikaxbi tewanyamai poxota iki.
Jaskatax ja xobo kikini ras ika iki", akin
jato aká iki.
28 Jaskarabo jato yoikin Jesussen
senenhaketian, jain tsinkita jonibo
kikini ratékana iki jato esea ninkatax,
29 ja esé onanbaon akai keskáaya-
makin, koshi shinanyaxon jato yoike-
tian.

Lepra isinya joni
Jesussen benxoaa
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 1 Jatian moa Jesús mananmanmeax
ipakeax kaaitian, icha jonin chi-
bana iki.
2 Jaskákenbi *lepra isinya westíora
joni joáx, ja bebon chirankootoshixon
yoia iki: —Ibó, mia keenxon nokon isin
ea benxoawe —akin.
3 Jaskáa ja jonin yora tii axon Jesussen
yoia iki: —Eara keenai, en mia abanon
benxoakin —akin. Jaskáatianbi, ja
*lepra isin moa joni benxoa iki.
4 Jainxon Jesussen yoia iki: —Tsoabi
keshanyamawe, pontékainxonres ja

sacerdote oinmatanwe. Jainxon ja
Moiséssen yoini keskáakin Dios jawéki
menitanwe, moa min isin mia benxoa
onankanti kopí —akin aká iki.

**Romano sontárobaon koshin
yonoti Jesussen benxoaa**
(Lc. 7.1-10)

5 Jatian moa Jesús Capernaúmhain
nokóketian, westíora romano sontáro-
baon koshi joá iki.
6 Joxon yoia iki: —Ibó, nokon yonotira
isini xobon itinke, koshitibobira atipan-
yamake, kikini chexakaakin masá tenei
riki —akin.
7 Jaskáa Jesussen yoia iki: —Ea
kabánon ja isinai benxoai —akin.
8 Jatian ja sontárobaon koshin neskaa
iki: —Ibó, nokon xobon mia jikimati
senenmabobiriki ea; nenonxonbikayares
benxoti yoiwe, jatianra nokon yonoti
moa benxoti iki.
9 Eara ja nokon koshibaon yoia joi
jato senenhaxonairibi ixon onanke,
jatian earibi iki ja sontárobaon koshi.
Jawetianki ja westíora sontáro en jain
katanwe akin akai, jatianra akai. Jatian
wetsabiribi en neri jowé akin aká, joái;
jainxon jawetianki ja nokon yonoti, nato
ea axonwe akin en akai, jatianra ea jan
axonai —akin aká iki.
10 Jaskáaketian ninkatax Jesús kikini
rateta iki. Jainxon ja chibani beaibo
yoia iki: —Ikonshamanra en mato
yoiai, neskati eki koshia jonira, tsoabi
en *Israel main nokoyosma iki.
11 Jaskara ikenra en mato yoiai: Icha
jonira bari pikotaiorikeax itan bari
jikiaiorikeax benóxikanai. Jabora ino-
xiki Diossen jawékiati aká jawékiaki,
Abraham betan, Isaac, jainoax Jacob
betan ja Diossen ikinaton jati netenko
tsinkiti.
12 Ikaxbi, ja Diossen ikinaton jati
netenko iti ikábokayara jain ititianbi,
jatobiribi masábires tenetiainko potano-
xiki. Jainra masábires tenei xeta kerox
aki wininoxikanai —akin jato aká iki.
13 Jato jaskáatanan ja sontárobaon
koshi Jesussen yoia iki: —Moa min
xobon katanwe. Ibanon ja min ikonhaxon
shinanna keská ikí —akin. Jaskáakin
yoiatianbi moa jawen yonoti benxoa iki.

**Pedron rayós ainbo
Jesussen benxoaa**
(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

14 Jainoax Jesús Pedron xobon kaa iki.
Jain kaxon, ja Pedron rayós ainbo yoná
akí bachin rakata nokoa iki.
15 Jaskara nokoxon, jawen mekenki
Jesussen tii akatianbi, yoná jenea iki.
Jainoax wenixonra ja ainbaon Jesús
jawékiamaa iki.

Icha isinaibo Jesussen benxoaa
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16 Jatian moa yametaitian, icha joni
yoshinman iboabo Jesússiba bokana
iki; jaskáakin bexonkanara, westíora
joinbichores yoshinbo jato meranoa
pikopakea iki. Jainxonribi ja isinai
bokanabo jatíbi jato benxoapakea iki.
17 Neskarabora winota iki, jaskara iti
yoii, *profeta Isaías: “Janbira non isinbo
noa bichina iki, jainxon non chexábo-
ribi noa keyoxonike iki yoyo ini senenti
kopí”, ini.

Jesús chibanti yoii iká
(Lc. 9.57-62)

18 Jatian ichaxon moa katekana
ointaanan, jaonmea onannaibo Jesussen
yoia iki: —Ian keiba bonon bokanwe
—akin.
19 Jainoa westíora esé onan jonin
nokobainxon neskáa iki: —Jawerano
inonbi mia kaaitianra, mia chibani ea
kaai Maestró —akin.
20 Jaskáa, Jesussen yoia iki: —Nii
ochitibora, jain jati kiniabo iki. Jainoax
noyai yoinabora, jain jati naayabo iki.
Ikaxbi ja jonin Bakera, jain tantitioma-
bobi iki —akin.
21 Jatian wetsa, jaonmea onanaitonin
yoia iki: —Nokon papa mawáketian

en miintira jake Ibó, ea japari amawe,
japekaoparira en mia chibantiki —akin.
22 Jaskáa, Jesussen yoia iki: —Eakaya
chibanreswe, abanon ja mawábaon, ja
mawataibo miinkin —akin.

Niweaba koshi Jesussen nesemaa
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Jaskáataanan, Jesús ian shitai
kaai boten naneta iki. Jatian jaonmea
onanaiboribi jabé bokana iki.
24 Ja bokanaitian, niweaba koshi
jatoki pakéxon, ja bote bechonman
jene nachita iki. Ikaxbi Jesúsbiribi iká
iki oxaa.
25 Jaskataitian oinxon, jaonmea
onanaibaon oxá ratexon Jesús yoikana
iki: —Ibó, moara noa reokootai, noa
kishpinmawe —akin.
26 Jaskáakana jato yoia iki: —¿Jawe-
kopíki mato iorai raketai? ¡Dioski
koshitira mato maxkábireske! —akin.
Jaskátaanan wenixon, niwe betan
bechon notsina iki moa jenénon ixon.
Jaskáakin aká, moa neseax jatíbi jakon-
shamares baneta iki.
27 Jaskáaketian, jawen jonibo ikana
iki kikini ratetax: —¿Jatianki tsoa iti
iki nato joni, niwe betan bechonbaonbi
jawen joi ninkáxonai ikax? —iki yoka-
kanani.

Gadarainoa joni rabé
yoshinman iboaa
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 Jatian ian shitabaini kaax, moa
Gadara main Jesús nokóketianra,
pantioainoax rabé joni yoshinman
iboaka, já bechii jobekona iki. Ja rabéra
iká iki kikinbires siná, jaskara iketianra,
tsoabi ja bain winóti atipanyamaa iki.
29 Joaxa neskati saí ibekona iki:
—Jesús, miara Diossen Bake iki ¿Minki
noa jaweakai? ¿Nete senenamabi noa
masá tenemaiki mia neno joá? —iki
ikana iki.
30 Jato ochómaribi iká iki, icha kochi
pii tsamata.
31 Jatian ja yoshinbaon Jesús yoia
iki: —Jokonhaxon, ja kochi tsamatabo
meran, noa weimawe —akin.
32 Jatian, jato Jesussen aká iki:
—Itankanwe —akin. Jaskáa, ja rabé
joni meranoax jokonax boax, kochibo
meran ja yoshinbo weikana iki. Jatianbi
jatíbi kochibo ishto boxon jene tsakax,
jenen retea keyókana iki.
33 Jaskáketian ja kochi koiranaibo
jabati bokana iki. Boax jemanko
nokóxon, jaskatax kochibo keyota jato
yoikana iki, jainxon ja yoshin naikia
ipachoaibo jaskatax benxoaboribi jato
yoikana iki.
34 Jaskara ninkataxa, jatíbi ja jeman
iká jonibo Jesússiba bekana iki. Bexon
yoikana iki, moa jaton mainmeax
wetsanko kati.

Chanto joni Jesussen benxoaa
(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 1 Jaskáakanara, boten nanexon ian
shitabeirani joáx, jawen jemanbi-
ribi Jesús nokota iki.
2 Jain iketianra, chanto joni raká-
tinin axon, bexonkana iki. Jatianra,
já ikonhai jaki koshikana oinxon,
Jesussen ja isinai joni neskáakin yoia
iki: —Koshiakin shinanwe joní, min
ochabora en moa mia shinanxonyamai
—akin.
3 Jaskáaketian, jatíribi esé onan joni-
baon shinanna iki: “Nato jonira kikin
jakonmaibires Dioski yoyo ike”, ixon.
4 Ikaxbi jaskarabo shinankanai
onanxonra, Jesussen jato yokata iki:
—¿Jawekopikayaki maton jakonmaakin
shinannai?
5 ¿Jaweraki yoitikayaki atibires
itiki? ‘¿Min ochabora en mia shinan-
xonyamai’, akin ati, iamax ‘wenitax
katanwe’, akin ati?
6 Ramara en mato oinmai, ja jonin
Bakera, nato mainxon ja ocha aka-
nabo moa jato shinanxonyamanoxon
yoiti koshia iki ixon —akin jato aká
iki. Jainxon ja chanto joni yoia iki:

—Weníxon, min rakáti bibaini min
xobon katanwe —akin.
7 Jaskáa wenitax, ja joni jawen xobon
kaa iki.
8 Jaskara oinnax, jonibo rakékana
iki, jainxon Dios rabikana iki, jaskara
atipana koshiaribi jonibo imaa iketian.

Jesussen Mateo kenaa
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9 Jatian moa jainoax kakin, Jesussen
oinna iki westíora joni Mateo janeya,
jainxon Romamea apo kopí yokákinxon-
kanai xobonko jato kopí yokati yakata.
Jainoa Jesussen aká iki: —Ea chibanwe
—akin. Jaskáatianbi wenítaanan Mateo
jabé kaa iki.
10 Jatian jaskáawana pekáo, Mateon
xobonkoxon jaonmea onanaiboyaxon
jawékiai Jesús iketianra, icha ja apo jato
kopí yokáxonaiboyabi jakonma ninka-
kaatai jonibo, beax jato ikainkoribi jato
betan jawékiai yakákana iki.
11 Jaskara oinxon, jaonmea onannaibo
*fariseobaon yokata iki: —¿Jaweatiki
maton maestron, ja apo kopí yokáxo-
naibo, itan ja ochayabo betan jawékiai?
—akin.
12 Jato jaskáa ninkaxon Jesussen ja
fariseobo yoia iki: —Ja isinaimabora
raonmis joni benatinin maxkáyamake.
Isinaibokaya riki ja raonmis jonin akin-
tinin maxkatabo.
13 Jaskara ixon ramapari onantan-
kanwe, 'Ja yoinabobicho maton ea rete-
xontinra moa ea keenyamai. Ea keenai
riki, noibamisbokaya mato ikantinin',
iki Dios yoyo ika joi. Eara ja jakonman
shinanmeetaibo benai joáma iki. Eara
joá iki ja ochayabo shinan —akin jato
aká iki.

Ayunantikiriakin Jesús yokákana
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Jatian jan jato *bautizanai Juanma-
mea onannaibo bexon, Jesús yokákana
iki: —Nonra akai ichaakin *ayunankin,
jatian fariseobaonribira akai jaskáakin.
¿Jawekopíki ja mionmea onanaibaon
jaskáayamakanai? —akin.
15 Jatian jato Jesussen neskaa iki:
—¿Imeyakanti atipanke ja wanoti fies-
tanko kenamaa beabo, ja wanoai joni
jato betanpari ikenbi onísshokobo
ikí? Ikaxbi nokóranoxiki ja wanoai
joni yamati nete. Jatianparira jabaon
anóxikanai ayunankin —akin jato
aká iki.
16 "Tsonbira chopa ritás benakan,
chopa payo onayamai, bená ikax
niníkin ja chopa payo noshiai iken,
jaskataxa ja noshí bebonbires ani iti iki.
17 Jainxon tsonbira bená vino, ja
bichi chomo payon nachíamaribiai.
Nachitabira moa vino paeketian,
ja chomo toá iti iki. Jaskataxa moa
vino yoyokootiki, jatian chomobiribi
jakonma banétiki. Jaskánaketianra, ja
bená vino chomo benakanribi nachíti
iki. Jaskáaparira, ja vino betanbi ja
bichi chomo jawe itima iki", akin jato
yoia iki.

Ainbo bake mawata betan westíora ainbo isinai
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 Jatian jaskáakin jato yoii Jesús
iitainbi, judíobaon joni koshi Jesús
bebon chirankootoshixon yoia iki:
—Nokon bake ainbora ramabi mawáke.
Ikaxbi nokon xobon kaxon min
mekenman ea tii axonara jakiribi jiriti
iki —akin.
19 Jaskáakin aká ja joni betan Jesús
kaaitian, jaonmea onanaiboribi jabé
bokana iki.
20 Jatian moa bokanaitian, westíora
ainbo moa chonka rabé baritia jimi
boanaitonin, Jesúski ochómakainxon,
pekáorixon jawen jan perakooti kebí
tii aka iki.
21 Ja ainbaon shinannara iká iki: "Ja
Jesussen perakootitanibires tii akaxa
ea benxoti iki", ixon.
22 Jaskáara, bechiakekainxon ja ainbo
ointaanan Jesussen yoia iki: —Koshi

shinanwe ainbó, eki koshiaxa mia
benxoke —akin. Jaskáatianbi, ja ainbo
benxoa iki.
23 Jatian moa joni koshin xobon
nokóxon Jesussen oinna iká iki, jayá
maiai bonox, ja quena xoon akaibo jain
tsamákana, itan icha joniboribi winii
saa iki.
24 Jainoa jato Jesussen yoia iki:
—Nenoax jokonkanwe, nato bake
xontakora mawatama iki, oxaaresiki
—akin. Jato jaskáabi jaki shirokin joni-
baon osanreskana iki.
25 Ikaxbi moa jato jokonhataanan,
jikixon ja xontako Jesussen metsonhi-
nabaina wenita iki.
26 Jaskara Jesussen akára, ja main iká
jemabotiibi ninkakaata iki.

Benche rabé Jesussen benxoaa

27 Jaskáabaini moa Jesús jainoax
kaaitian, rabé benche ja chibani joí saí
iikiranbekona iki: —Noibataanan noa
akinwe Davidkan baké —iki.
28 Jatian jaskákanabi kaax xobo meran
jikiketian, ja benche rabekan jainoa
nokobekona iki. Jainoa jato Jesussen
yokata iki: —¿Matonki ikonhai, en mato
benxoati atipana? —akin. Jato jaskáa:
—Nonra ikonhai Ibó —akin abékona iki.
29 Jaskáakana, jaton beronko Jesussen
jato tii aka iki. Jainxon jato yoia iki:
—Maton ikonhaa keskára en mato imai
—akin.
30 Jato jaskáatianbi, moa oinbekona
iki. Jainxon jato Jesussen yoia iki:
—Tsoabi keshanyamakanwe —akin.
31 Jato jaskáabi, moa pikóbaini boxon-
bires, jatíbi ja main ikábo jato keshan-
kana iki.

Yoyo iosma joni Jesussen benxoaa

32 Jatian ja benche iwana rabé moa
pikókainbekonaitianribi, westíora yoyo
iosma joni yoshin naikia, Jesússiba
bekana iki.
33 Jatian ja joni meranoa moa Jesussen
yoshin pikoketianra, jatianbi ja joni
yoyo iki peokoota iki. Jaskara oinnax
ratetax ikana iki: —Jawetianbira, nato
*Israel main jaskara jawéki akanaibo
non oinyosma iki —ikibo yoyo iki.
34 Ikaxbi *fariseobaonbiribi yoikana
iki: —Ja yoshinbaon koshin, atipana
koshi menia ixonra akai, jan yoshinbo
jokonhakin —iki ixonres.

Jesussen jonibo noibaa

35 Jatíbi ani jeman itan maxkoshoko
jemabaonra, Jesús iaketana iki, ja esé
ninkati xobo ikainxonbo jato axeaki.
Jato yoia iki ja Diossen ikinaton jati
bená joibo. Jainxonribi, meskó isin-
yabo itan meskoti chexakaataibo jato
benxoaboa iki.
36 Jatian icha joni já chibani bekanai
oinxonra, Jesussen jato noibaa iki. Jan
jato ikíntioma oveja keskábo ikax, moa
kikini shinan tsokáskanabo ikanaitian.
37 Jainxon jaonmea onannaibo jato
yoia iki: —Icha riki ja non tsekati
bimibo, ikaxbi ja tsekai teetaibora icha-
mashoko iki.
38 Jaskara iken, ja wai Ibo yokákanwe,
abanon wetsaboribi jawen wainko
tsekai teeti jato raankin —akin jato
Jesussen aká iki.

Chonka rabé raana itibo, Jesussen katota

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 1 Jawen chonka rabé jaonmea
onannaibo tsinkixonra, yoiti
koshi shinan jato Jesussen menipakea
iki, jan jonibo meranoa yoshinbo piko-
kanon ixon, itan meskó isinboyabi ja
chexakaataiboribi benxoakanon ixon.
2 Natobo riki ja chonka rabé Jesussen
raanabaon jane: Rekenpari iki Simón,
jawen wetsa jane iki Pedro. Jainoax
jawen wetsa Andrés. Ja pekao iki, Jacobo
betan Juan; ja Zebedeon bake rabé.
3 Jainoax iki, Felipe, Bartolomé,
Tomás itan Mateo ja romamea apo kopí
yokáxonai ipachoai. Japekáo iki, Alfeon
bake Santiago betan Tadeo.

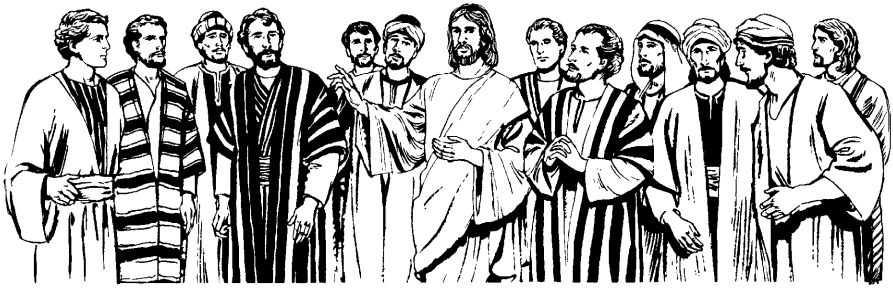

Jaonmea onannaibo Jesussen yoiti koshiya jato imaa.

4 Jainoaxibi iki Simón; ja Zelotebo
betan ipachoai. Japekáo iki Judas
Iscariote, ja jakonhai keská iikinbi jan
Jesús jakonmaani.

Ja raantibo, joi yoiti Jesussen raana
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

5 Ja chonka rabéra Jesussen raana
iki, neskáakin jato yoiyonxon: "Ja
judíomabo jakana mainkobo boyama-
tankanwe, nin Samaria main iká jema-
baonribi mato katima iki.
6 Ja ovejabo manota keská itai *Israel
joniboibakaya botankanwe.
7 Boxon jato yoitankanwe; Diossen
ikinaton jati netera moa ochóma iki,
akin
8 Isinaibo benxoatankanwe, mawábo
jiriatankanwe; *lepra isinyabo-
ribi maton jato benxoati iki; jonibo
meranoa, yoshinbo jokonhatankanwe.
Jaskarabo akinra maton jato kopí yokátima iki, ja nato atipana koshira maton kopí biamaribi iki.
9 Oro itan koríkibira, maton kakin
botima iki.
10 Jan jawékiati boti pisharibi maton
botima iki. Nin wetsa chopa itan wetsa
zapatoyaribira mato katima iki; jainxon
jan kekótiribi boyamakanwe. Ja teetai
jonira jawékiamakana iti jake.
11 Jawetianki mato westíora jeman
nokotai, jakon joni benax jawen xobon-
pari mato iti iki, mato wetsanko kaai
kaman.
12 Ja xobon jikikinra, Diossen mato
jakon imabanon akin maton jato ati iki.
13 Jatian jakonhaxon ja xobon mato
imakanketianra, maton yoia jakon
shinan jatoiba baneti iki. Ikaxbi mato
biamakanketianra, ja maton jato keen-
xona jakon shinan matoibabi baneti iki.
14 Jatian jaweranoxonki mato bika-
shamakanai itan maton joibobi ninká-
kashamakanai, ja xobomeax itan ja
jemameaxa, mato pikóti jake. Kaaira ja
maton jamata mai potobo, mato tawa-
saakainti iki.
15 Ikonshamanra en mato yoiai:
Ja jonibora, jaton aká jawékibo jato
yoixonti nete nokóketian, Sodoma betan
Gomorra jemamea jonibo aní bebon-
bires jato Diossen castiganoxiki.

Jakonmaakinbo jato akanti yoii iká

16 Oinnax itankanwe, pimis yoinabo
napo ovejabo raanti keskáakinra en
mato raanai. Matora iti jake rono
keskabo, jakonmaakaskana onan, itan
xotóbo keskaribi, ramiamisti shinan-
homabo.
17 Koirameetax itankanwe, matora joni
koshiboibabo bokanti jake. Jaton esé
ninkati xobo meranxonbora mato rish-
kinoxikanai.
18 Ea chibanaibo iketianra, joni
koshiboiba, itan apobo bebonribi mato
bokanti iki. Mato jaskáakanara, jato-
yabiakin ja joi ayamaiboribi nokon joi
maton jato yoiti iki.

19 Ikaxbi jaskáakin, mato jema koshiboiba bokana, jawemein en jato yoiti iki, iamaax jawerakimein en jato ati iki ikibo mato itima iki. Mato yoyo imakanaitianra, Diossenbi mato jaskati yoyo iti shinanbo mato meniti iki.
20 Matobimara iti iki ja yoyo ikai, non Papa Diossen Shinanra iti iki ja mato meranoax yoyo iki.
21 Jaton wetsanbira, jawen wetsabibo jato retemanoxikanai. Jatian papabaonra jaton bakebo jaskáashokonoxiki. Bakebaonra jaton papaki ramítaanan jato retenoxikanai.
22 Ea chibanaibo iketianra, mato jatíxonbi omiskin ramianoxikanai; Ikaxbi ja mawatai kamanbi eki koshii jenéyamaibora, kishpinmenoxiki.
23 Jawetianki mato westíora jemankoxon ramianoxon benakanai, jatianra mato wetsa jeman jabati kati iki. Enra mato pontéshaman yoiai: Ja *Israel main iká jatíbi jemabaon mato iaketanamabira ja jonin Bake jonoxiki.
24 Jatomea onanai jonira, jaonmeax axea joni xewina iti atipanyamake. Jainoax, ja yonoti joniribira, jan yonoai joni xewina iti atipanyamake.
25 Jatomea onanai jonira, jaonmeax axea joni keskaresibi iti jake. Jatian ja yonokaatai joniribira, jan yonoai joni keskaresibi iti iki. Ja xobo ibobi Beelzebú akinbo janeyonkana ixonra, jabé ikábokaya abireskanti jake jakonmaakin.[e]

Jakikaya noa rakéti
(Lc. 12.2-9)

26 Jaskara ikenbi, joniboki rakéyamakanwe. Jishtima jawékibora iikax onantiti jake; joné jawékibobira, tsonbi onanama iti atipanyamake.
27 Ja yamé meranxon en mato yoiabo, matonbiribi netenshaman yoikanwe. Jatian jonéshoko en mato yoiabobiribi, jatíbi jato ninkámakanwe.
28 Ja yora reteaiboki rakéyamakanwe, jabaonra jawekeskaxonbi kaya reteti atipanyamake. Ja kaya betan yorabi jan masá tenetian potatikikaya rakékanwe.
29 Kopímashoko ikenbi ikanai iki, westíora koríkishoko binox, rabé isáshokotonin maroi. Jaskara ikenbira, ja maton papa Dios keenyamaitian, westíorabi mawáti atipanyamake.
30 Jatian matokayara, jaweti booki maton maponko jaa iki ixon moa Diossen toponxonabo iki.
31 Jaskara iken rakéyamakanwe. Maton kopíra, icha isábaon kopí xewina iki.

Jonibo bebomeax Cristorikiti yoyo iti
(Lc. 12.8-9)

32 Jaweratoboki jonibo bebomeax Criston joni riki ea iki ikai, jatianra earibi ja naikanmea nokon Papa bebomeax; ikon riki jabo nokon jonibo iki ishokonoxiki.
33 Ikaxbi jaweratoboki jonibo bebomeax, eara Criston jonima iki ikai, jatianra earibi ja naikanmea nokon Papa bebomeax, ikon riki jabo nokon jonimabo iki ishokonoxiki.

Jesús kopi jaskarabo iti
(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 Shinanyamakanwe nato main jaabo jato jakon jamai ea joá. Eara jaskai joáma iki. Eara joá iki espada bei.[f]
35 Ea joá riki, jonibo jaton papakibi sinákanon ikax, ainbobo jaton titakibi sinákanon ikax, baban ewabo jaton benen titakibi sinákanon ikaxbo.
36 Jaskara ikaxa, ja maton rawibo inoxiki, ja maton kikin rarebobi.
37 Ja ea noia bebonbires, jaton papa betan jaton tita noiabora, nokon joni iti atipanyamake; ea noia bebonbires, jaton bakebo noiaboribira nokon joni iti atipanyamake.

---

[e] **10.25** Beelzebú riki *Satanássen wetsa jane.
[f] **10.34** Espada riki jakonmananti yoii iká.

38 Jatian, ja masábo tenekashamakin
ea chibankin jeneaibora, nokon joni iti
atipanyamaribake.
39 Japarikaskin ea jeneaibora, jatíbi-
tian manókanti iki. Ikaxbi ea kopi jaton
yora menikaataibora, kishpinmeeno-
xikanai.
40 Jaweratobaonki, jakonhaxon jaton
xobon mato biai, jabaonra moa earibi
bike. Jatian jaweratobaonki ea biai,
jabaonra jan ea raana Diosribi moa
bike.
41 Ja profeta onanxon jawen xobon
jato biabaonra, ja *profeta Diossen
meniai jawékiboribi binoxiki. Jatian ja
Diossen keena keská akai joni onanxon,
jawen xobon jato biaibaonra, Diossenbi
menia, ja jakon jonin biai jawékiboribi
binoxiki.
42 Jainxon jaweratobaonki, kikinma-
shoko ikenbi nokon joni onanxon, jato
onpaxtanishokobires xeamai, jabaonri-
bira, Diossenbi menia jaton biti jawéki
binoxiki", akin jato aká iki.

11 1 Jatian jaskarabo jawen chonka
rabé jaonmea onannaibo moa
onanmakin senenhataanan, wetsa jema-
baon Jesús kaa iki, Diossen joi yoixon
jato onanmaboi.

Jato Bautizanai Juanman raana bekanabo
(Lc. 7.18-35)

2 Jatian cárcel meranxonbi Juanman
ninkata iki, *Criston jaskara akaibo.
Jaskara ninkáxon, jawen jonibo raana
iki,
3 ¿Miarin ja joti yoikatikanai? Iama-
xon, ¿Wetsaki non manatiki? akin yokó-
kanon ixon.
4 Jatian Jesussen jato yoia iki: "Boxon
ja maton jaskara oinnabo itan maton
ninkatabo, Juan keshantankanwe.
5 Yoitankanwe, benchebaonra moa
oinnai, ja nitikomabora moa jakoni
niai, ja *lepra isinyabora moa benxoai,
pabebaonra moa ninkatai, mawatabora
jiriai, jainoax, ja onitsapishokobora
kishpinti jakon joi en jato yoiai.
6 Jatian neskarabo en akai oinnax
rabé shinanya iamaibora, kikini raro-
kanti iki", akin jato aká iki.
7 Jatian moa bokana pekáo, ja Juan
yoikin jonibo Jesussen neskáa iki:
"¿Jawe oinnikayaki mato jain joni jaya-
mainko kaa iki? ¿Westíora tawa niwen
shakonai oinni?
8 Jatian jaskati kaama ikaxki ¿Jawe
oinnikaya mato kaa iki? ¿Westíora
joni kikin jakon chopa sawéya oinni?
Matonra onanke, jaskara chopa sawé-
yabora, apobaon xobo meran ikanai.
9 Jatian jaskara ikenki, ¿Jaweaki mato
kaa iki? ¿Westíora profeta oinni? Ikon
riki, jara westíora *profeta xewina kikin
joni iki.
10 Ja Juan yoiira ikai, wishá meran
néskati:
'Mia kamatianbira, nokon joi boai
jonipari en raanai,
mia jan joti bai benxoaxonon ixon',
iki.
11 Enra mato ikonshaman yoiai, jatíbi
joni pikotabora, tsoabi ja jato *bauti-
zanai Juan xewina kikin yamake.
Ikaxbi ja Diossen ikinaton ikábo xaran
kikinmashoko keská itinakayara, Juan
xewina kikin iki.
12 Ja jato bautizanai Juanman joi yoikin
peonontianbira, rama kamanbi ja Diossen
ikinaton jakanabo kikin jakonmaakinbi-
resbo akana masá tenei ikanai, jaskáaxon
keyoti shinanxon jakonma jonibaon aká.
13 Ja Juan yamatianbira, jatíbi *profe-
tabaon itan ja esé kirika meran wisha-
kaata joibaon yoia iki, Diossen ikinaton
jati nete nokóti.
14 Ikonhati jisáma ikenbira en mato
yoiai: Juanbi riki ja *profeta Elías joti
yoikatikanai.[g]
15 Tsoabaonki jakonhakin ninkatai,
akanwe ninkákin.

---

[g] **11.14** Ja Mt. 3.4 ikainko oinwe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 ¿Jawekimein en ramatian jonibo
yointi iki? Bakebo keskára ikanai.
Jabo ikai jabé raenanaibo akí jeman
tsamatax, neskatibo saí iki:
17 'Non quena axonabira, mato ransa-
yamaa iki. Onís bewabaon noa bewa-
kenbira, mato winiamaa iki', ikibo.
18 Jato bautizanai Juanra iká iki joáx,
piamai itan xeayamai. Jatian já yoikana
iki, westíora yoshinra jameran jake
ixon.
19 Japekao joá iki ja jonin Bake, jatíbi
piai itan xeai, jatian já akanai naxki
itan pae xeaitonin yoinkin. Jainxon arí-
bakanai, ja kopí yokámisaibo itan ocha-
yabo betanres raenanai akinbo. Ikaxbi,
ja non aká jawékibo oinxonresa onan-
kanti jake, Diossen onan shinanman
non aká".

Ikonhayamai jonibo yoikin aká
(Lc. 10.13-15)

20 Jatian jainxon icha ratétibo aká
oinxonbi, jaton jakonma shinanbo jene-
yamakanaitianra, ja jemamea jonibo
jato Jesussen neskáakin yoia iki:
21 "¡Jawe iresaipanon, ja Corazín
betan Betsaida jeman jaa jonibo! Ja
matoibaxon en ratéti jawéki akábo, Tiro
betan Sidón jemanxon en aká iketianra,
moabires jainoa jonibaon jaton jakonma
shinanbo akonkin jenea ikeanke. Masá
shinankin saweti xaxa chopabo saweax-
bora, chiimapo rapokookanabo ikeanke,
jaton jakonma shinanbo jenea onanti
iti kopí.[h]
22 Jakopíra en mato yoiai: Jaton akábo
yoixontaanan jato Diossen masá tene-
mati nete senenketianra, ja Tiro betan
Sidón jemameabo amai bebonbires
mato Diossen masá tenemanoxiki.
23 Jainoax ja Capernaúm jeman jaa
jonibo ¿Maton shinannaki matoribi
naikan keyánoxiki? Enra mato yoiai:
Matora jainxon masá tenetiainko pota-
noxiki. Ja matoibaxon en ratéti jawéki
akábokaya Sodoma jemanxon en aká
iketianra, ramakamanbi ja Sodoma
jemamea jonibo jaréskeanke.[i]
24 Jakopíra en mato yoiai: Jaton akábo
yoixontaanan jato Diossen masá tene-
mati nete nokóketianra, ja Sodoma
jonibo amai bebonbires mato Diossen
masá tenemati jake".

Tantimanoxon jato Jesussen chania
(Lc. 10.21-22)

25 "Jatianribira iká iki Jesús neskati
yoyo iki: Papá, mia riki nai betan
mai Ibo, enra mia rabiai ja onan itan
shinanya jonibo nato jawékibo onanma-
yamataanan, ja onanma jonishokobores
min jato onanmaa kopí.
26 Jaskara min shinan iketianra min
jaskáaka iki Papá.
27 Nokon Papanra jatíbi jawéki ea
iboamaa iki. Tsonbira ea onanyamake,
nokon Papan bichoresa ea onanke.
Jaskaribiakinra, tsonbi nokon Papa
onanyamake. Enbichoresa onanke,
jainxon jaweratoboki en jato onanmai,
jabaonribira nokon Papa onanti jake.
28 Jatíbi ja teeti paxkina keskábo
itan iwe jawéki papíya keskábo, eki
bekanwe, en mato tantimanon.
29 Ja en mato ati yoiai joibo senenha-
kanwe. Eibakeax axekanwe, eara jakon
shinanya itan rabikaati shinanhoma iki;
enresa maton kaya tantimati iki.
30 Ja en mato ati yoiai joibora senen-
hati atibires iki. Jara atikomama iki",
akin jato aká iki.

Tantiti netenbi trigo tsekakana
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 1 Iitira, tantiti netenbi Jesús
jaonmea onanaiboya trigo
wainapobi winota iki. Kakinbi moa

[h] **11.21** Ja Corazín betan Betsaida jemanra akonbireskin Jesussen joi yoia iki, itan ja wetsan-koxon aká bebonbires ani rateti jawekibo aká iki; jaskara oinnibira jainnoa jonibo, jawebi shinan-meeyamakana iki. [i] **11.23** Sodoma jemara iká iki jain kikinbires jakonma jonibo jakana.

jawékiakaskin ja jaonmea onanaibaon
ja trigobo tsekaxon pikana iki.
2 Jaskáakanai oinxonra, *fariseobaon
Jesús neskáakin yoikana iki: —Oinwe,
ja mionmea onanaibaonra ja tantiti
neten atima jawéki akanai —akin.
3 Jatian Jesussen jato neskáa iki:
—¿Matonki ja westíoraakin Davidkan
jawen joniboyaxon jawékiakaskin akáni
yoii iká yoyo akama iki?
4 Janra, Dios rabiti xobo meran
jikixon, já chibanaiboyaxonbi, ja Dios
rakanxonkana pan piá iki. Ja iká iki
nin janbi itan jawen jonibaonbi pitima,
*sacerdotebaonres ati ikax.
5 ¿Matonkayaki ja tantiti netenbi Dios
rabiti xobo meran teetibi, *sacerdotebo
ochayamakanai, Moiséssen esé meran
yoiaibo yoyo akama iki?
6 Enra mato yoiai: Nenora itinke
westíora ja Dios rabiti xobo betan
senenma bebonbires kikin.
7 Matonkayaki onanyamaa iki: 'Ja eara
keenyamai maton yoinabo retexontin.
Ea keenai riki noibamisti shinanya-
bicho mato itin', iki Dios yoyo ika. Ja
onanaxa, jakonma akáma jonibo jakon-
maakin yoii mato iiyamakeanke.
8 Ja jonin Bakekaya riki jawerin ja
tantiti neten atibo iki ixon mato jan
yoiti —akin jato aká iki.

Tantiti netenbi Jesussen westíora isinai benxoaa
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

9 Jainoax kaax, jain iká esé ninkáti
xobo meran Jesús jikia iki.
10 Ja xobo meran iká iki, westíora
joni meken jirioma. Jatian jaskáaxon já
jakonmaakin yoiti benaibo ixon, Jesús
yokákana iki: —¿Tantiti netenbi isinai
benxoatiki jakon iki? —akin.
11 Jatian Jesussen jato neskaa iki:
—¿Matonki, ja maton oveja westíora-
shoko tantiti netenbi kini meran kake-
tian, biamai iki?
12 Westíora jonikaya riki oveja winoa
bebonbires non shinanti. Jaskara
kopíra, tantiti netenbi non jakon jawéki
ati ramima iki —akin jato aká iki.
13 Jainxon ja joni yoia iki: —Min
meken sananwe —akin. Jaskáa ja jonin
sananatianbi benxoax, moa wetsaorikea
jawen meken keskaribi jakon baneta iki.
14 Jaskáaketian oinnax, *fariseobobi-
ribi jain tsinkíti xobomeax jokonbaini
boax tsinkíkana iki, jaskáaxon Jesús
retenoxon shinan akí.

Jaskara Jesús iti yoikani senena

15 Jaskara shinankanaibo onanax,
moa jainoax Jesús kaa iki. Kaaitian icha
joni já chibani bokana iki. Jainxon icha
isinaiboribi, jato Jesussen benxoaa iki.
16 Jaskáaxon jato yoia iki tsoabi
keshantima.
17 Ja *profeta Isaíassen yoini joibo
senenti kopíra jato jaskáa iki. Ja iká
iki neskati:
18 "Natoriki nokon yonoti, ja riki en
katota, jara
en noike, jaonra ea ikonbiresi raroai.
Jara nokon Shinanya en imanoxiki.
Janra itibi keskati jati jatíbiainoa
jonibo jato joi yoinoxiki.
19 Tsobebira já join iananyama-
noxiki.
Jara koshi join iamanoxiki.
Tsonbira jawen joi ninkáyamanoxiki.
20 Moa kapota ikenbira ja tawa seke-
yamanoxiki.
Koinshokores jokonainbira mecha
nokaatima iki, moa
jatíbiainoa jonibo itibi keskati
jakanai kaman.[j]
21 Jatíbi jonibora jaon manánoxika-
nai", ikira inike.[k]

Jesús jakonmaakin yoikana
(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Jaweti jonixonra, westíora joni
benche itan yoyo iosma yoshin naikia

[j] **12.20** Nato riki ja onitsapishokobo Jesussen jato jenetima yoii iká. [k] **12.21** Is. 42.1-4

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesússiba bekana iki. Jara Jesussen
benxoaa iki. Jaskáara moa jakonhakin
oinnax, jakoniribi yoyo ika iki.
23 Jaskara oinnaxa, jatíbi jonibo
ikonbiresi ratékana iki. Jaskati ikana
iki: "¿Natomarin ja Diossen katota
*Davidkan Bake?" ikibo yoyo iki.
24 Jaskákanaitian ninkáxon, fariseo-
baon jato aká iki: "Nato jonira yoshin-
baon koshi Beelzebúkan atipana koshi
menia iki, jonibo meranoa yoshinbo
jokonhanon ixon", akin.
25 Jatian jaskara shinankanai onanxon
jato Jesussen yoia iki: "Westíora main-
bicho jakana jonibora, jatonbi wetsa
tsamabo akáx jatobires reteanani keyó-
kanti iki. Westíora jeman jaa jonibo
iamax ja xobonbicho jakana jonibora,
jatobires ramianani jaax, jaskatiribi
keyokanti iki.
26 Jaskáribira, ja *Satanássen jabé
yoshin notsínxon pikoti atipanyamake.
Jaskaxbira jawen ikinabo betan jakon
itima iki.
27 Maton yoiai, enki ja Beezebúkan
atipana koshin yoshinbo jokonhai;
jatian jaskara ikenki ¿Tson atipana
koshi meniaton akanai, ja matomea
onanaibaon yoshinbo jokonhakin?
Abánon jabaonbi mato yoikin ja maton
ea jaskáakin akábo.
28 Ikaxbi ja Diossen Shinanman en
yoshinbo jokonhai ikaxa, onanti iti
iki ja Diossen ikinaton jati nete moa
matoiba nokota.
29 Jaskaribiakin ¿Tsonmein atiki,
rekenpari ja koshi joni yatanxon
nexaamatianbi jawen xobomea jawé-
kibo yometsoakin? Jaskáaxonresparira
yometsoakanti atipanke.
30 Ja ebé rabéyamaibora, eki jakon-
maataibo iki. Jatian ea jan wetsabo
bikinyamaibora, jan jato onónhakai-
bores iki.
31 Jakopíra en mato yoiai: Jatíbi
ja ocha akanabo itan jakonmai yoyo
ikanabora, Diossen jato shinanxontima
iki. Ikaxbi ja Diossen Shinanki jakonmai
yoyo ikanabora, Diossen jato ja shinan-
xonkin jenetima iki.
32 Ja jonin Bakeki jakonmai yoyo ikax
ochakanaibora, jato Diossen soaxonai.
Ikaxbi ja Diossen Shinanki jakonmai
yoyo ikax ochakanabora, jawekeska-
xonbi jato soaxonti atipanyamake, nin
jawetianbi.

Jawen bimi oinxonra
non jiwi onanai
(Lc. 6.43-45)

33 Jakon jiwira, jakoniribi bimiai;
jatian jakonma jiwi ikaxa, jawen bimi-
ribi jakonma ikai. Jiwira jawen bimibo
oinxonres non onanai.
34 ¡Matobo riki, jakonmabo ikax, rono
kaita keská jonibo! ¿Jawekeskaxonki
maton jakon jawékibo yoiti iki jakon-
mabo ixonbi? Ja maton jointi meran
bochoa shinanra, mato yoyo ikaitian
kexakan jokonai.
35 Ja jakon joninra, jakon jawékibore-
sibi yoiai; já meran jakon shinan jake-
tian. Jatian jakonma joninra, jakonma
jawékiboresibi yoiai; jawen shinan
jakonmaribi iketian.
36 Jatianra en mato yoiai: Moa jaton
aká jawékibo yoixonti nete nokóke-
tianra, jatikaxbi jakonmairesbo yoyo
ikabo ikax keshanoxikanai.
37 Ja min joinbira inoxiki, mia jakon
baneti iamax mia castigameti", akin
jato aká iki.

Ja oinxon onanti ratéti
jawéki oinkaskana
(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

38 Jatian ja esé onanboyabi *fariseo-
baon Jesús neskáa iki: —Min ratéti jawéki
akaira noa oinkasai maestró —akin.
39 Jaskáakanabi Jesussen jato neskáa
iki: —Jakonma jonibo ikax Dios betan-
bicho iamaibo ixonbira akai, maton ea
ja oinxon onantibo yokákin. Ikaxbira
en mato axonyamai. Ja oinxon maton
onanti riki, ja *profeta Jonás iní keskati
ea iketianparires.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

40 Ja Jonás ani yapa meran, kimisha
nete itan kimisha yamé iní keskatiribira
inoxiki, ja jonin Bake, kimisha nete itan
kimisha yaméribi mai chicho ikí.
41 Ja ramatian jaa jonibo jaton akábo
Diossen yoixonti nete nokóketianra,
Nínive joniboribi jain inoxiki, Diossen
mato masá tenemanon ikax matoki ramii
yoyo iki. Ja Nínive jonibaonra Jonassen
joi yoiai ikonhataanan, jaton jakonma
shinanbo akonkin jenekana iki. Jatian
mato xarankaya Jonás iní bebonbires
ikenbira maton ikonhayamai.
42 Jainoax ja ramatian jaa jonibo
jaton akábo Diossen yoixonti nete
nokóketianra, ja nete senenainoa apo
ainboribi jain inóxiki, Diossen mato
masá tenemanon ikax yoyo iki. Jara
kikin ochokeaxbi joá iki, onan iketian
Salomónman esé ninkati. Jatian mato
xarankaya ja Salomón iní bebonbires
ikenbira, maton jawen esé ninkáxon-
yamai —akin jato aká iki.

Yoshin, ja ipachoainko banéribiai
(Lc. 11.24-26)

43 "Westíora yoshinra ikai, moa joni
meranoax pikotax, jain joni jaya-
mainko kawanhatani, jain tantiti benai.
Ikaxbira nokoti atipanyamai.
44 Jaskáakin nokoyamaxonra shinannai:
'Ramara ea jainoax pikóyantana xobonko
ea karibai', ixon. Jaskatax joxon oinnara
ikai ja joni, xobo jonioma, jakonyoraakin
matsóxon, benxoayona keskáshaman.
45 Jaskara ointaananra karibai,
kaxonra kanchis yoshin ja bebonbires
jakonma shinanyabo jato beai. Jatian
jato iwea beaxa, jatikaxbi ja joni
meran weíkanai. Jatianra ja joni, moa
ikátiai bebon jakonmabires banetai.
Jaskararibira ikanti jake winoti ja rama-
tian yoitima jonibo", akin jato aká iki.

Jesussen titayabi jawen wetsabo
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 Jaskáakin ja joni tsamatabo yoii
Jesús iitainbi, jawen tita betan jawen
wetsabo bekana iki. Bexon jemanxonbi
manakana iki jabé yoyo ikaskin.
47 Jatianra wetsan Jesús keshana iki:
—Min tita betan min wetsabora, mibé
yoyo ikasi beax, jeman charókanke
—akin.
48 Jaskáaketian jan keshana joni
neskáa iki: —¿Tsoakayarin nokon tita,
itan nokon wetsabo? —akin.
49 Jaskátaanan, jaonmea onannaibo
metoanan Jesussen yoia iki: —Natobo
riki nokon tita, itan nokon wetsabo.
50 Jaskara iken, jaweratobaonki ja
nokon Papa naikan ikátonin yoiaibo
senenhai, jaboresiki nokon wetsabo,
nokon poibo, itan nokon tita —akin
jato aká iki.

Banai joniki yoinmeeta esé
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 1 Ja netenbiribira, xobomeax
pikókaini kaax, ian kexa Jesús
yakata iki.
2 Jain iketianra, icha joni jaki bea iki.
Jaskara ointaananra, kaax Jesús boten
nanetax jain nayakaa iki. Jatian ja joni-
bobiribi mashinbi ikana iki.
3 Jainxonra, meskó jawékikibo yoin-
bainxon jato Jesussen icha jawékibo
onanmaa iki. Neskáakin jato yoia iki:
"Westíora wain teetaira inike bero
banai kaai.
4 Ja banakin masá aaboara, jatíribi
berobo bai napon maana iki. Jara basia-
mabi isábo bexon keyokin pia iki.
5 Jatíribi berobora makan xaran
maana iki. Jain maana berobora
basiamai xoxoa iki, mai kextóma
iketian.
6 Ikaxbi moa bari pikókin menoa,
jawen taponbo chichó boama ikax,
choshia iki.
7 Jatíribi berobora maana iki, moxa
napo. Jara moa anixon, moxabaon
mapoanan animayamaa iki.
8 Ikaxbi jatíribi berobora maana iki,
mai jakon ikain. Jabora jakonhirai
bimia iki. Westíora nia bimia iki, pacha.

Wetsa nia bimia iki, sokota chonka.
Jainoax wetsa nia iká iki, kimisha
chonka bimiya.
9 Tsoabaonki jakonhakin ninkatai,
akanwe en mato yoiaibo ninkákin”,
akin jato aká iki.

Bero banaiki yoinmeeta,
esé onankaskin yokákana
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

10 Jatian jaonmea onanaibaon pataxbainxon Jesús yokákana iki. Jawekopiki
jawetsa jawékiki yoinbainxon jonibo
jato eseai ixon.
11 Jatian Jesussen jato yoia iki: “Matoresa en onanmaboai ja Diossen ikinaton
jati onanyamakana ikátiaibo. Ikaxbi,
wetsabora en onanmayamai.
12 Jaweratobaonki moa onanna, jabora
en bebonbires onanmati jake, kikinhakin onankana iti kopí. Ikaxbi ja onanyamabora, jaton onanna jawékibo en
shinanbenomati jake, onanyamakanon
ixon.
13 Jaskara kopíra akai en wetsa jawékikibo yoinbainkin jato joi yoikin.
Oinxonbi onanyamareskanai kopí itan
ninkáxonbi onanyamareskanaitian.
14 Jaskatira ikai ja *profeta Isaíassen
yoini joibo jatoiba seneni. Jara inike
neskati:
‘Ninkáxonbira onanyamaresnoxikanai.
Oinxonbira, onanyamaresnoxikanai.
15 Nato jonibaon shinanra jakonmaata
iki.
Ninkákashamaira papókanai.
Oinkashamaira betíkanai.
Jaskáaxon onantaanankaya jaton
jakonma shinanbo
jeneax eki bekanketian en jato
kishpinmati ikenbi’, ikira iká iki.[l]
16 Ikaxbi matora Diossen raroshaman
imake, maton beronbi oinnai, itan
maton pabíkininbi ninkatai iken.
17 Ikonshamanra en mato yoiai: Icha
*profetabo itan icha jakon jonibora,
ja maton oinni iitaibo oinkaskana iki,
ikaxbi oinyamakana iki. Ja maton rama
ninkati iitaiboribi ninkákaskana iki,
ikaxbi ninkáyamakana iki.

Bero banaaki yoinmeeta esé,
jato Jesussen onantiakin yoia
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 Rama ninkákanwe, ja bero banaaki
yoinmeeta esé en mato onantiakin
yoinon.
19 Ja Diossen joi ninkáxonbi onanyamaresaibora, yoshinman joxon ja
ninkákana joibo jato shinanbenomai.
Jaskarabo riki ja bai napo bero maanna
iní keskabo.
20 Ja makan xaran bero maanna iní
riki, Diossen joi ninkáxon, keenshamankin ikonhaibo yoii iká.
21 Ikaxbira, jawen taponbo chichóshaman kaama ikax, basi iamakanai.
Jabaonra tanakaatibo joketian, itan
Diossen joi kopi jakonmaaxon masá
tenemakanabo, teneyamakanai.
22 Ja moxa napo bero maana iní
riki, moa Diossen joi ninkataxbi, nato
netemea jawékibo ayorakin shinanni,
jaskatax icha koríkiatires shinannaibo
yoii iká. Jatíbi jaskara jawékibaonra
ja Diossen joi ninkatabo jato shinanbenomai, jatian moa Diossen tee akin
jenekanai.
23 Ikaxbi ja mai jakon ikain bero
maana iní riki, Diossen joi ninkáxon moa
kikinhakin onanabo yoii iká. Jaboresa
ikai jakoni bimii, ja westíora nia jiwibicho, pacha bimia, sokota chonka
bimia, jainoax kimisha chonkabo
bimiabo iní keskati”, akin jato yoia iki.

Trigo betan cizaña
xobiki yoinmeeta esé

24 Jainxon wetsa jawékiki yoinmeeta
esé jato Jesussen yoiribia iki: “Diossen

[l] **13.15** Is. 6.9-10

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ikinaton jati riki, westíora jonin jawen
wainko trigo banaa iní keska.
25 Jatíbi jonibo moa oxakana ikenra,
jawen rawí joxon ja *cizaña janeya
xobi, trigo banaainkoribi banaa iki.
Jaskáabaini moa kaa iki.
26 Jatian ja trigoribi moa aniax botoe-
taitian, *cizañaribi xoxoa merakana iki.
27 Jaskáketian, ja teetaibo wai iboiba
bokana iki keshani. Boxon yoikana iki:
'Ibó, jakon berobobichores min bana-
yantanabiki ¿Jawekeskatax ja *cizaña-
ribi xoxoa?' akin akana iki.
28 Jaskáakana, ja wai Ibon jato yoia
iki: 'Westíora nokon rawikan aká riki',
akin. Jatian ja teetaibaon yokata iki:
'¿Ja *cizaña non mexaxontinki mia
keenai?' akin.
29 Jatian jato yoia iki: 'Ayamakanwe,
ja cizaña mexakinra, maton trigoribi
mexanake.
30 Ibanon, ja trigo tsekati nete senenai
kaman, jabébipari anii. Jatianra ja
tsekai teetaibo raankin en yoiti iki,
ja cizañapari taxtexon tsamankanti
jainoa menonoxon. Japekáopari ja trigo
tsekaxon jain benxoati xobonko maton
tsamanti iki' ", akin jato aká iki.

Mostaza beroki yoinmeeta esé
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 "Jainxon wetsa jawékiki yoinkin
jato Jesussen aríbaa iki neskáakin:
Diossen ikinaton jati riki, westíora
jonin jawen wainko mostaza bero banaa
keská.
32 Ja bero riki, wetsa berobo winoa
kikin beshéshokoira. Ikaxbi, jawetianki
moa aniai, jara ikai ja wainkonia wetsa
banábo xewina ani ikí. Jatian moa
jaskati aniketianra, jatíbi noyai yoinabo
bexon, jawen poyanman naakanai",
akin jato aká iki.

Levaduraki yoinmeeta esé
(Lc. 13.20-21)

33 Jainxon wetsa jawékiki yoinkin
jato Jesussen aríbaa iki neskáakin:
"Ja Diossen ikinaton jati riki, westíora
ainbaon, kimisha ani wea harinaya
*levadura meskoa, paeax jatiobi soo
ikai keská", akin.

Profetanin yoini joi senena
(Mr. 4.33-34)

34 Jatíbi nato jawékiboki yoinbainkira
jato Jesussen esea iki. Jaskáaxonresa
jato esekatitai.
35 Jara iká iki ja *profeta yoyo ini joi
senenti kopí. Ja inike neskati:
"Jawekiki yoinmeeta esébora en
jato
yoinoxiki.
Diossen nete jonianontianbi, tson
onanama
jawékibora en jato onanmanoxiki",
iki.

Cizañaki yoinmeeta esé
Jesussen onantiakin yoia

36 Jaskáakin jonibo yoitaanan, moa
Jesús xobon kaa iki. Jainoara jaonmea
onanaibaon yokákana iki, ja wainko
cizaña xoxoaki jawe yoii iká iki ixon.
37 Jatian Jesussen jato yoia iki: "Ja
jakon bero jan banai joni riki, ja jonin
Bake.
38 Ja wai riki, nato nete yoii iká. Ja
jakonshaman berobo riki, Diossen
ikinaton jaa jonibo yoii iká. Jatian ja
*cizaña riki, *Satanássen jonibo yoii iká.
39 Jatian ja nokon rawí jan *cizaña
banaa riki, yoshinbaon koshi. Ja trigo
tsekakanti riki, nato nete senenti yoii
iká. Jatian ja trigo tsekai teetaibo riki,
ángelbo yoii iká.
40 Ja *cizaña taxtexon tsamanhanan
menoti keskáribira inoxiki, moa nato
nete senenketian.
41 Ja jonin Bakenra, jawen ángelbo
raannoxiki, jawen ikinna jonibo xaran-
mea, jatíbi ja wetsabo ochamaibo itan
jakonma akai jonibo, jato tsinkinon
ixon.
42 Jaskáaxonra, chii tiritai xanken
meran jato potanoxikanai. Jainra

inoxikanai, masá tenei, xeta kerox aki winii.
43 Jatian, jakon aká jonibobiribira, jawen Papan jato ikinna netemeax, bari keskati penénoxikanai. Tsoabaonki jakonhakin ninkatai akanwe ninkákin ja en mato yoiaibo.

Kopí jawékibo jonekanaki yoinmeeta esé

44 Diossen ikinaton jati riki, westíora mainko kopí jawékibo jonekana keská. Westíora joninra ja kopí jawékibo meraxon, jainbi jakiribi joneribia iki. Jaskáabaini kikin raroshaman kaax, jawen jatíbi jayata jawékibo maroa iki. Jaskákirani joxon jatiobi ja mai marokin bia iki.

Perlaki yoinmeeta esé

45 Ja Diossen ikinaton jati riki, jan teetai ikax westíora joni perlanin keeni maronoxon benai kawantanai keská.
46 Jatian iikin, westíora perla kikin icha kopía merax; jawen jatíbi jawékibo kaax keyo maroa iki. Jaskáaxon, ja perla marokin bia iki.

Ani rikaki yoinmeeta esé

47 Jainoax, Diossen ikinaton jatiribi riki, ani rika jenenko nepóxon, meskó yapabo biti keskaribi.
48 Ja ani rika meran moa yapa icha weiketianra, ja yapan teetaibaon, mashiori boxon mapémakanai jainxon katónoxon. Ja jakon yapabo akanai tasakan napókin, jatian ja jakonma yapabobiribi potakanai.
49 Jaskararibira inoxiki moa nete senenketian. Ángelbora benoxiki, jakonma jonibo xaranmea, jakon jonibo kátoti.
50 Ja jakonma jonibora, chii tiritai xanken meran jato potanoxikanai. Jainra inoxikanai, masá tenei, xeta kerox aki winii", akin jato aká iki.

Bená jawéki itan moatian jawékibo

51 Jaskáatanan jato Jesussen yokata iki: —¿Jatíbi nato jawékiboki maton kikinhakin ninkata? —akin. Jatianra jabaon yoia iki: —Nonra ninkáke Ibó —akin.
52 Jatian jato Jesussen yoiribia iki: —Jawetianki westíora esé onan jonin, Diossen ikinaton jati kikinhakin onanai, jatianra ja joni ikai, westíora jonin jawen xobo meranoa, moatian jawékibo itan bená jawékibo benxoa iikinbi jokonhai keská ikí —akin jato aká iki.

Nazaret jemanko Jesús kaa
(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 Jaskáakin jato jawékiki yoinmeeta esébo yoikin senenhataanan, moa Jesús jainoax kaa iki.
54 Kaax jawen jemanko nokota iki. Jainxonra ja esé ninkati xobo meranxon jato axeakin peoribia iki. Jato jaskaitianra ikonbiresi jonibo ratékana iki. Jaskati ikana iki: —¿Jaweranoa jaskara onan shinanbo naton biarin? ¿Jawekeskaxonki ratéti jawékiboribi akai?
55 Natora carpinteron bakeres iki. Jawen tita iki María. Jawen wetsabo iki, Jacobo, José, Simón jainoax Judas.
56 Jawen poiboribi iki neno nooxaran jakanabo, ¿Jatian jawekeskarainoax jaskaraton axea itiki? —ikibo ikana iki.
57 Jaskatax, já ikonhakashamaibo ikana iki. Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: —Westíora *profetara jatíbiainxon jakonhakanai. Ikaxbi, jawen jemanxonbi, itan jawen rarebobaonra ayamai —akin jato aká iki.
58 Jatian tsonbi já ikonhayamakanaitian, ichashaman ratéti jawékibo jainxon ayamaa iki.

Jato bautizanai Juan retekana
(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 1 Jatian Galilea mainmea apo inontianra, Herodesnin ninkata iki ja Jesús yoii ikanaibo.
2 Jaskarabo ninkáxon, jawen jonibo yoia iki: "Ja jonira jato *bautizanai Juan iki; moa jiriribia, jakopíra, ratéti jawékibo atipana koshia iki", akin.

3 Herodesninra iká iki, jato bautizanai
Juan jato yatamaxon, cárcel meran
jato niamaa, jawen wetsa felipen awin
Herodías kopí.
4 Juanmanra akátiai Herodes yoikin:
"Ja min wetsan awinra, jawekeskaxonbi
min awinhati atipanyamake", akin.[m]
5 Jaskáara, Juan retekasibi Herodes
joniboki raketa iki, jatíxonbi ja Juan
*profeta shinankanai iketian.
6 Jaskara iitainbira, Herodesnin jawen
pikóni baritia senenhaxon fiestaaka
iki. Jatianra ja chania beabo bebo-
meax, Herodíassen xontako ransaa iki.
Jaskati ransaara iká iki Herodesnin
keenshaman.
7 Jaskákinra jawen joi akonkin senen-
hanoxon ja xontako yoia iki, jawe inon-
bires yokáketian meniti.
8 Jatian jawen titan eseara, ja xonta-
konin aká iki Herodes neskáakin: —Jato
bautizanai Juanman mapo, raton axon
ea meniwe —akin.
9 Jaskáara apo Herodesnin akonbi-
reskin masá shinanna iki. Ikaxbi ja
chania beábaon ninkánonbiora yoia
ixon, ja xontakonin yokata jawéki
meniti jato yoia iki.
10 Jatian jato jaskáakin yoia boxon,
jawen yonotibaon cárcel meranoabi
Juan textekana iki.
11 Jaskáaxon ja mapo raton naneanan
boxon ja xontako menikana iki. Jatian
janbiribi jawen tita tekikin menia iki.
12 Jaskáakana pekáo, ja Juanmamea
onannaibo bekana iki. Bexon, moa
jawen yora bokana iki, boxon miinkana
iki. Jaskáabaini boxon Jesús keshan-
kana iki.

Jesussen icha joni pimaa
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 Jatian Juan jaskáakana ninkatax,
Jesús jabicho boten nanékaini, tsoabi
yamanko kaa iki. Ikaxbi moa Jesús kaai
onanax, ja jeman iká jonibo ja chibani
mainbi bokana iki.
14 Jatian moa botemeax pakéxon
Jesussen oinna iki, kikinshaman
joni icha jain tsamákana. Jaskákana
oinxonra, jato noibaa iki. Jaskáaxon, ja
isinai bokanabo jato benxoaa iki.
15 Jatian moa yantainraitian, jaonmea
onanaibaon nokobainxon yoikana iki:
—Moara yantányora iki, ja jonibo moa
jato raanwe, nenora jawebi yamake.
Abátankanon jemanko boxon, jawékiati
maroxon jawékiakin —akin akana iki.
16 Jaskáakana Jesussen jato yoia iki:
—Jabora bokanti yamake, matonbikaya
jato jawékiamakanwe —akin.
17 Jatian jaonmea onanaibaon
neskáaka iki: —Noara neno pichika pan
betan rabé yapayashokores iki —akin.
18 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ea
neri bexonkanwe —akin.
19 Jaskáaxon ja joni icha pastonbi
yakákanti jato yoia. Jato jaskáataanan,
ja pichika pan betan rabé yapa bixon,
bochiki ointaanan Dios iráke aka iki.
Jaskáa pekáo, pan pakexpakeanan,
jaonmea onannaibo menipakea iki; jatian
jabaonbiribi, tekikin jonibo menia iki.
20 Jara jatíxonbi pikana iki, kikini
potónon kaman. Jatian ja pakex texeabo
tsinkíkanara baneta iki, chonka rabé
tasá bocho.
21 Jatian jan piábo ikana iki, pichika
waranka jonibobira. Tsonbi ainboboyabi
bakebo toponama ikaxbi.
22 Jaskáa pekáo, jaonmea onannaibo
Jesussen yoia iki, jatopari boten nané-
baini moa ian keiba bokanti, janpari ja
joni icha raanai kaman.
23 Jaskáakin moa joni icha raana
pekáo, Jesúsbiribi jabicho ani
mananman kaa iki jainxon orani. Jatian
moa yamékenbi jabicho jain iká iki.
24 Jaskatai kamanbiribi ja bote moa
kikin napon kaa iká iki. Jatianra

[m] **14.4** Moiséssen esekanra yoia iká iki, jaton wetsan awinbi bichinxon awinhatima.
Lv. 18.16; 20.21

Jene besenen niax Jesús joai.

bokanaikirikeax bei, niwe koshi jatoki tsakata iki, jaskákin ja bote, bechonman oken boanbekona iki.

25 Jatian moa nete xabáti ochóma, jene besenen niax, Jesús jatokiriti kaa iki.

26 Jaskati jene besenen niax joaitian oinnax, jaonmea onannaibo kikini ratetax: —Yoshin riki —iki saa ikana iki.

27 Jaskákanainbi jato Jesussen yoia iki: —¡Jaskáyamakanwe! Ea riki, rakéyamakanwe —akin.

28 Jaskataitian Pedron aká iki: —Ibó, ikon miakon ixon, ea jenen niax miiba katiakin ea kamashokowe —akin.

29 Jaskáketian Jesussen aká iki: —Jokayata —akin. Jaskáa Pedro, ja botemeax pakétaanan, jenenbi niax Jesúskiriti kaa iki.

30 Ikaxbira, niwe koshiora iketian oinnax, raketa iki. Jaskatira jatianbi jene meran jikipakekaina iki. Ja moa jikipakekainira iká iki: —Ibó, ea biwé —iki saí iki.

31 Jaskataitian, Jesussen ponyaman yatantaanan bixon yoia iki: —¿Jawekopíki mia rabé shinanya iká? Miara eki kikini koshiama iki, joní —akin.

32 Jaskatax moa jatoribi boten nanéketian, niweribi moa nesea iki.

33 Jaskáketianra, ja botin ikábaon, já bebon chirankootanan: —Ikon riki mia Diossen Bake —akin Jesús rabikana iki.

Genesaret jemankoxon, isinaibo Jesussen benxoaa

(Mr. 6.53-56)

34 Jaskatax moa ian shitabaini boax, Genesaret jemanko nokókana iki.

35 Jain nokóketianra, jainoa jonibaon Jesús onanxon, jatíbiain jato keshankana iki. Jaskara ninkáxonra, isinaibo Jesússiba bekana iki.

36 Jatianra yoikana iki, jawen perakooti kebítanibires jato tii amati. Jaskáketian jato amaara, jan tii akabo jatikaxbi benxokana iki.

Jaskaraton joni jakonmabires imai

(Mr. 7.1-23)

15 1 Jawetii *fariseoboyabi esé onanbora ikana iki Jerusalénhainoax bekana, jabaonra nokobainxon Jesús yokákana iki:

2 —¿Jawekopíki ja mionmea onanaibaon non rekenbaon axé senenhayamakanai? ¿Jawekopikayaki jawékiakamatianbi mechokiyamakanai? —akin.

3 Jaskáakana, Jesussen jato neskaa iki: —¿Jatian jawekopíki matonribi, ja

maton rekenbaon axéres senenhakin
Diossen esé senenhayamai?
4 Diossenra yoia iki: ‘Min papa betan
min tita joi senenhaxonwe. Jainoax,
jaweratoboki, jawen aniboki jakonmai
yoyo ikai, jabora retekanti jake’, akin.[n]
5 Ikaxbi matonbiribi yoiai: Westíora
joninronki jawen papa betan jawen tita
yoiti jake: ‘Enra mia akinti atipanya-
make, jatíbi nokon jawékibo moa Dios
menia ixon’, akin.
6 Jatian jaskáakin yoia ixonki, ja jonin
jawen papa betan jawen tita moa akin-
tima iki, ixon. Jatian jaskáakin ja maton
rekenbaon yoini joibores chibankinra,
ja senenhati joi Diossen yoiabo moa
jawemabiakin maton shinannai.
7 Mato riki ikon keskati ikaibo. Itixbira
inike ja profeta Isaías mato yoii neskati:
8 ‘Nato jonibaonra, jaton yoyo ikato-
ninres ea rabiai. Ikaxbi jaton shinanra
eaakin shinanti ochóbires ikanai.
9 Jonibaon yoia eséres jato axeaibo
ixonra, yankabires ea rabikanai’,
iki —akin jato aká iki.[o]
10 Jaskáa pekáo, jonibo kenataanan
jato Jesussen yoia iki: —Ninkáshaman-
kanwe, maton onannon.
11 Ja non jawékiaitoninra ayamai
joni jakonma imakin. Ja kexakameax,
jakonma joibo jokonaitoninra, akai joni
jakonmabires imakin —akin.
12 Jaskaketian jaonmea onanaibaon,
pataxbainxon Jesús yokákana iki:
—¿Minki onanna, min jato jaskáakin
yoiketian *fariseobo kikini sinata? —akin.
13 Jaskáakana jato Jesussen yoia iki:
—Jawerato jiwiki, nokon papa Dios
naikan ikátonin banaama iki, jara
taponyabi jato mexanoxiki.
14 Jaskara iken jato oinreskanwe,
jabora, jabé benche ikinaibo iki. Jatian
benche ixonbi jabé benche iokasi iitira,
rabekaxbi xanken meran pakébekonti
jake —akin jato aká iki.
15 Jaskáketian Pedron aká iki: —Ja
min jato yoikin ataipari noa onantiakin
yoiwe —akin.
16 Jatian Jesussen jato neskáaka iki:
—¿Matonribikayaki ninkákaskinyamai?
17 ¿Matonki onanyamaa ja non jawé-
kiakabo non poko meran boax, moa ori
jokonai?
18 Ikaxbi ja kexakameax pikotai joibo
riki, jonin shinan meran ikábo. Ja riki
jan joni jakonma imai.
19 Ja jonin shinan meranoaxkaya ikai-
betin neskara jakonma atibo pikoti:
Retemisti, wanoya itan benoya ixonbi
wetsa betan yoranti, atima betanbires
yoranti, yometsoti, jansoti itan jakon-
manin yoinmistibo.
20 Nato jawékibo riki jan joni jakon-
mabires imaibo. Ikaxbi ja mechokii-
xonmabi jawékiaitoninra, jato jakonma
imayamai —akin jato aká iki.

Judíoma ainbaon
Jesús ikonhaa
(Mr. 7.24-30)

21 Jaskáatanan, moa jainoaxbi Tiro
betan Sidón janeya main Jesús kaa iki.
22 Jatian jain ikenra, westíora cananea
ainbo, Jesús akí neskati joo iikirani joá
iki: —Ibó, mia riki *Davidkan Bake,
noibataanan ea akinwe, nokon bake
ainbaonra masábires teneai, yoshin
naikia ixon —iki.[p]
23 Ikaxbi, Jesussen jawebi yoiamaa iki.
Jatianra, jaonmea onanaibaon noko-
bainxon yoia iki: —Nato ainbora noa
chibani joo iikirani noo pekao joái, moa
katanon ixon yoiwe —akin.
24 Jaskáa, Jesussen jato yoia iki:
—Diossenra ea raana iki; *israelitabo-
pari jato akinti, oveja manota keskábo
ikanaitian —akin.
25 Ikaxbi ja ainbo, já bebon joáx chi-
rankootoshitax: —Ea akinwe Ibó —iki
itoshia iki.

---

[n] **15.4** Ex. 20.12; 21.17 [o] **15.9** Is. 29.13 [p] **15.22** Judíobaonra akonbireskin ja judíomabo omiskatikanai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

26 Jaskatoshiketian: —Jakonma riki bakebo piti bichinxon, ochítibo non meninaanti —akin Jesussen aká iki.
27 Jatian ja ainbaonbiribi yoia iki: —Ikon riki Ibó jaskara; ikaxbira, jawen ibo metinina piti tsosáshokobo mesameax maana akai iki, ochitinin piribakin —akin.
28 Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Ainbó, miara eki ikoni koshike, min ea yokata jawékira en mia axonai —akin. Jaskáakin Jesussen yoiatianbi, jawen bake ainbo moa benxoa iki.

Icha isinaibo Jesussen benxoaa

29 Jaskáatanan, moa jainoax tekíkaini kaax, Galilea ian kexa Jesús nokota iki. Jain nokotaxa, mapébaini kaax, manan maxkaten yakata iki.
30 Jain iketianra, jaki joni icha tsinkita iki. Ja nitikomabo, benchebo, yoyo iosmabo, poyánkomabo, itan icha meskoti isinaibo iwei beax. Boxonra Jesús bebon akana iki. Jatianra jan jato benxoapakea iki.
31 Jato benxoara, ja yoyo iosmabo moa yoyo ika iki, ja poyánkomabo moa benxoa iki, nitikomabo moa jakoni nia iki, benchebaonribi moa oinna iki. Jaskara oinnaxa, jonibo kikini ratékana iki. Jaskáxonra rabikana iki ja israelitabaon Dios.

Jesussen joni icha jawékiamaa
(Mr. 8.1-10)

32 Jatian Jesussen jaonmea onannaibo kenaxon yoia iki: —Nato jonibora en jato noibai, moa kimisha neteyora neno ebé ikax, ja jawékiatioma ikanaitian. Pimaamabira en jato raankashamai. Jaskarabi en jato raanabira, bain boí paxnakanti iki —akin.
33 Jatian jaonmea onanaibaon yoikana iki: —¿Jaweranoaki non jawékiati bitiki, nato jatí icha joni non jato pimati? Nenora jema yamake —akin akana iki.
34 Jatian Jesussen jato yokata iki: —¿Matoki jaweti panya iki? —akin. —Kanchis panra jake. Jainoax jaweti yapashokoribi —akin akana iki jawen jonibaon.
35 Jaskáaxon ja joni icha Jesussen yoia iki mainbi yakákanti.
36 Jainxonra, ja kanchis pan betan yapabo bitaanan, Dios iráke aka iki. Jaskáaxonra, ja panyabi yapabo pakexpakeanan jaonmea onannaibo jato menipakea iki. Jatian jabaonbiribi tekikin jonibo menikana iki.
37 Jara jatíxonbi potónon kaman pikana iki. Ja pakexbo texeketian tsinkikanara baneta iki, kanchis tasápari.
38 Jatian jan piabora ikana iki, chosko waranka jonibobira, ainboyabi bakebo toponkanama ikaxbi.
39 Jatian jaskáa pekáora, ja jonibo raankin senenhataanan, Jesús biribi moa boten nanetaanan, Magadán main kaa iki.

Ja oinxon onanti Jesús yokákana
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 1 Jatianra, *fariseoboyabi saduceobo Jesús oinni bokana iki. Boxonra, jakonmain pakémati shinanya ixon, Diossen raanakon ixon, ja oinxon onankanti jato oinmati yokákana iki.
2 Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: “Matora ikai yantanpake nai oinxon oinna jakonshaman iketian, ‘ramara moa oi beyamai iki’.
3 Jatian yamékiri, nai oinna koin kextó iketian mato iribai, ‘ramara oi beai’, iki. Jaskáakin ja nai oinxonres, nete jaskara ikaibo onanai ixonbiki, ¿Jawekopíki, ja rama en akai jawékibo oinxonbi maton onanyamaresai?
4 Jakonma itan yoitima jonibo ixonra akai ja oinxon onanti anon ixon maton ea yokákin. Ikaxbira en mato oinmakasai, ja *profeta Jonás winóni keskábichores”, akin jato aká iki. Jato jaskáakin yoitaanan, moa jato potabaini kaa iki.[q]

[q] **16.4** Mt. 12.39

Fariseobaon levadura
(Mr. 8.14-21)

5 Jatian ja ian keiba shitati boira,
jaonmea onannaibo panman shinan-
benobainkana iki.
6 Jatianra Jesussen jato yoia iki:
—Ointanikanwe, ja *fariseoboyabi
*saduceobaon, *levadurakira mato
koiranmeeti jake —akin.
7 Jato jaskáakara, jaonmea onannaibo
ikana iki: —Non pan beyamaketianra
ake noa jaskáakin yoikin —ikibo.
8 Jaskákanai onantaanan, jato Jesus-
sen yoia iki: —¿Jawekopíki pan yama-
ketian, mato jashoko yoii iitai? Eki
kikini koshiama jonibo riki mato.
9 ¿Ramakamanbiki maton onan-
yamaa? ¿Ja pichika waranka joni,
pichika panribi en jato pimanontianki,
jaweti tasá bocho maton tsinkiantana
iki ixon maton shinanyamai?
10 Jainoax ¿Ja kanchis pan, en chosko
waranka joni jato pimanontian, jatí
tasá bocho tsinkiantanaki, moa maton
shinanyamaribiai?
11 ¿Jawekopíkayaki maton onanyama-
resai? Pan yoiira iamake ea jaskati. Ja
fariseobo betan *saduceobaon *levadu-
rakikaya koirameekanwe —akin jato
aká iki.
12 Jatianpari onankana iki, jayá pan
ati levaduraki koirameekanti yoiima
Jesús iwana. Ja iká iki, fariseobo betan
*saduceobaon jakonma eséki koiran-
meeti jato yoikin jato aká.

Jesús iki Cristo ixon Pedron yoia
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 Jatian ja Filipo main iká Cesareanko
moa nokóxon, Jesussen jaonmea onan-
naibo yokata iki: —¿Ja jonin Bakeki
tsoa iki ixon jonibaon shinannai?
—akin.
14 Jatian jawen jonibaon yoia iki:
—Jatíribibaonra shinannai, mia
jato *bautizanai Juan. Wetsabaonra
shinannai, mia Elías. Jainxonribira
shinankanai, mia *profeta Jeremías,
iamax wetsa *profetabo —akin akana
iki.
15 Jaskáakana —¿Jatian matonbiribiki,
ea tsoa shinannai? —akin jato aká iki.
16 Jatian Pedron yoia iki: —Mia riki
*Cristo, ja jiria Diossen bake —akin.
17 Jaskáa Jesussen yoia iki:
—Diossenra mia raroshaman imake,
Jonassen bake Pedro, natora minbi
onanama iki. Ja naikan iká nokon Papa
Diossenbira mia onanmake.
18 Jatian enbiribira mia yoiai, mia
riki Pedro; ja iki shanka iki iká. Ja
nato shankakira nokon joni itibo en
jato tsinkinoxiki. Jara mawakan atipana
koshinbi, jawekeskaxonbi ras atima iki.
19 Diossen ikinaton jati nete kepenti
koshira en mia meniai. Ja nato mainxon
min atima yoiaibora, naikanxon-
ribi Diossenribi atima yoiai. Jatian ja
nato mainxon min ati yoiaiboribira,
Diossenribi ati yoiai itiki —akin aká iki.
20 Jaskátaanan jaonmea onannaibo
Jesussen yoia iki; ja riki Cristo akin
tsoabi jato keshantima.

Jawen mawáti jato Jesussen yoia
(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

21 Jainxonra peokin jaonmea onan-
naibo Jesussen yoia iki, ja Jerusalén-
hain kaketian, judíobaon joni koshibo,
itan *sacerdotebaon koshibaon, jainoax
ja esé onan jonibaon, kikinhakin masá
tenemakantibo. Jainxonra ea retekanti
jake, ikaxbira kimisha nete itin ea jiri-
ribiti iki, akin.
22 Jatianra Pedron okeshoko bibain-
xon: —Miara jaskara winóti atipanya-
make Ibó; Diossen mia jaskámayama-
banon —akin aká iki.
23 Jaskáketianra, Jesussen bechiake-
kainxon Pedro neskáa iki: —Nenoax
katanwe *Satanás. Miara ea jakonmain
pakémakasires iki. Diossen keenai jawé-
kibo atira min shinanyamai, jonibo
keenai atiresa min shinannai —akin
aká iki.

24 Japekao, Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki: —Ja nokon joni itin keenaibora, jaton keena keskáres akí jenéti iki. Ea kopi masá teneti jawemabi ixon, ea chibankanwe.

25 Ja jakonshamares jatín keenaibora, moa jatíbi manóke. Ikaxbi, ea kopi menikaataibaonra, jakon jati nokokanti jake.

26 ¿Jakonmein iti iki, nato netemea jawékibo kaiaa ikátiibi, jati neteoma joni iká? Iamaxon ¿Jawen kaya kishpinti kopímein, jawetiishaman jonin kopíatiki?

27 Ja jonin Bakera jonoxiki, jawen Papan koshi shinanya itan jawen ángelboya. Joxonra ja tee akana betan senenribi jaton biti jawékibo jato menipakenoxiki.

28 Ikonshamanra en mato yoiai, jatíribi ja neno itinabora mawáyamanoxikanai, ja jonin Baken ikinaton jawen jonibo jakana oinnai kamanpari —akin jato aká iki.

Jesús wetsaresibia

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 1 Sokota nete pekáora, Pedro, Jacobo jainoax Jacobonin wetsa Juan, jato Jesussen manan keyá ikain boá iki.

2 Jain ikaxa, jato bebomeax Jesús wetsaresibia iki. Jawen bemananra iká iki bari keska pené. Jatian jawen chopabiribira iká iki, kikinbires joxo ikax, joé keska penébires.

3 Moa jaskáketian oinkana iká iki, Moisés betan Elías Jesús betan yoyo iki.

4 Jatian Pedron Jesús yoia iki: —Ibó, jakonhira riki noa neno iká. Mia keenketianra, en kimisha peota atiki; westíora itiki mina; wetsa Moiséssena; jainoax wetsa iti iki, Elíasna —akin aká iki.

5 Jaskáakinbo yoii Pedro itainbi, nai koin penébirestonin, jato mapotoshita iki. Jatian ja koin meranoax: "Nato riki nokon noi Bake, jaonra ea ikonbiresi raroai, jawen joi senenhaxonkanwe", iki yoyo ikaitian ninkákana iki.

6 Jaskataitian ninkatax, jaonmea onannaibo ikonbiresi raketi chirankootaanan mainbi bekepikana iki.

7 Jatianra pataxbainxon jato Jesussen tii aka iki. Jainxon jato yoia iki: —Weníkanwe, rakéyamakanwe —akin.

8 Jato jaskáketian oinkana iká iki moa Jesúsbicho itina.

9 Jatian moa mananmameax ipakekin, jato Jesussen yoia iki: —Ja maton oinnabo, ja jonin Bake mawatax jiriai kamanpari tsoabi yoiamakanwe —akin.

10 Jato jaskáketian jaonmea onanaibaon Jesús yokákana iki: —¿Jawekopíki ja esé onanbaon yoiai, *profeta Elíasparira joti jake iki ixon? —akin.

11 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikon riki. Elíasparira joti jake, janpari jatíbi jawéki benxoati kopí.

12 Ikaxbi enra mato yoiai, Elíassa moa jonike. Jokenbira, onanyamaxon jaton keena keskáres akana iki. Jaskatiribira inoxiki, ja jonin Bake, masá memakana onitsapiti —akin jato aká iki.

13 Jato jaskáaketian, jaonmea onanaibaon onanna iki, ja jato bautizanai Juan yoikin jato Jesussen aká.

Westíora bake yoshin naikia Jesussen benxoaa

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 Jatian ja jonibo ikainko moa nokókanketian, westíora joni Jesúski joáx, ja bebon chirankootoshixon yoia iki:

15 —Nokon bake noibataanan ea akinxonwe, Ibó. Beyóskinra masábires tenei. Ichaira chiiki moa pakéke. Jainxon, ichakinribira jene tsakake.

16 Mionmea onannaibo en bexonabira, jabaon benxoati atipanyamakanke —akin aká iki.

17 Jaskáa, Jesussen jato yoia iki: —Dioski koshiti maxkata itan jakonmabo riki mato. ¿Eahomaxonki maton jawebi atipanyamaa? ¿Jawetian mato jaskaraton axetikayarin? Neri ja bake ea bexonkanwe —akin jato aká iki.

18 Jatian bexonkana, ja bake meran
iká yoshin notsínxon Jesussen pikoa iki.
Jaskáatianbi ja bake moa benxoa iki.
19 Jaskáa pekáo, jatonbichobiribi
kenaanan jaonmea onanaibaon Jesús
yokákana iki. —¿Jawekopiki ja yoshin
non pikoti atipanyamaa ika? —akin.
20 Jaskáa, jato Jesussen yoia iki:
—Matora Dioski ikoni koshiamabo iki.
Ikonshamanra en mato yoiai; ja mato
Dioski koshia shinan, mostaza bero-
tiotanibires ixonra, 'Nato manan, oke-
chaa taxkéwe akin maton aká, ja manan
taxkéti atipanke'. Jatianra jawe atiko-
mabi matona yamatiki.
21 [Ikaxbi jaskara yoshinbora, oranha-
nanbi, ayunaxonpari pikotibo iki —akin
jato aká iki]

**Rabé itin jawen mawáti
Jesussen yoia**
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 Jatian jato betanbi Galilea main
kakin, Jesussen jato yoia iki: —Ja jonin
Bakera, jato yatanmanoxikanai.
23 Jaskáaxonra retenoxikanai. Ikax-
bira, kimisha nete pekáo jiriribinoxiki
—akin. Jaskatai ninkaxon, akonbireskin
masá shinanni onískana iki.

**Dios rabiti xobo meranxon
akanai teebo kopíati yoia**

24 Jatian moa Jesús jaonmea onanai-
boyabi, Capernaúmhain nokókanke-
tianra, Dios rabiti xobo benxoati koríki
tsinkiaibo Pedroiba bekana iki. Bexon
yokákana iki: —¿Maton maestronki,
ja Dios rabiti xobo benxoati koríki
meniamai? —akin.
25 Jaskáakana; —Arai kopíakin
—akin jato Pedron aká iki. Jato jaskáa-
baini moa xobo chicho Pedro jikike-
tian, janpariakin Jesussen neskáa
iki: —Simón minbiribiki jawekeska
shinannai ¿Tsoabokayaki, ja meskó
jawékibo kopí apobaon jato kopí
yokatai? ¿Jaton bakebo, ó wetsabores?
—akin aká iki.
26 Jatian Pedron yoia iki: —Wetsa-
boresa jato akanai —akin. Jaskáa
Jesussen yoia iki: —Jaskara ixonra,
jawen bakebaon jawebi kopíayama-
kanai.
27 Ikaxbi, jato jakonma shinanma-
tima kopí, ianman kaxon mishkitanwe.
Jawerato yapaki min japari biai, jara
min janchópeti jake, jainoara min
koríki merati iki. Ja koríki bixonra,
nokona betan minayabiakin moa min
jato kopíati iki —akin aká iki.

**Jawekeska jonikayaki itiki
jan jato xewina**
(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 1 Jatianribi jaonmea onanaibaon
Jesús yokákana iki: —¿Tsoaka-
yarin, ja Diossen ikinaton jatínko jato
xewina? —akin.
2 Jaskáakana, westíora bake kenaxon,
jato napon Jesussen nichina iki.
3 Jainxon jato yoia iki: —Ikonsha-
manra en mato yoiai; jakonma shinan
jenetaanan, bake keskati iamaira, jawe-
keskataxbi ja Diossen ikinaton jatínko,
mato jikiamanoxiki.
4 Ja Diossen ikinaton jatínko, kikin iki
kaibo riki, kikinman shinanmeeyama-
taanan bake keskati ikaibo.
5 Jaweratobaonki nokon janenko
westíora bake nato keskaribi biai,
jabaonra moa earibi bike.

Jan noa ochanko pakémati
(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

6 Jatian jaweratobaonki ja eki koshia
bakebo jato ochan pakémai, jabora jan
reneti ani makan teomaxon aniparo
napo jato potakanti bebonbires jakonma
biti iki.
7 ¡Jawe iresaipanon nato nete, jan
jonibo ochan pakémati jawékiboya
ikax. Jara jaskáshamanhaxon bechi-
tentikoma iki. Ikaxbi, jawe iresaipanon,
ja wetsabo jan jato ochan pakémaibo!
8 Jaskara iken, ja min mekenman
iamaxon min taen mia ochan pakémai

iketian, xatexon ochó potawe. Jaskara ponxte iamax kixtebicho mia basibires jaakayara jakon itiki. Ja okenbekonbi mekenya iamax okenbekonbi taeya mia Diossen chiikan ewa meran potatitianbi.

9 Jatian ja min beron mia ochan pakémaitian, tsekaxon ochó potawe. Westíora beroyabicho mia basibires jaakayara jakon itiki. Ja okenbekonbi beroya mia Diossen chiikan ewa meran potatitianbi.

Oveja manotaki yoinmeeta esé
(Lc. 15.3-7)

10 Nato bakebo tsoabi jato omisyamakanwe. Jan jato koirannai Ángelbora, Dios betanbi ikábo iki ixonra en mato pontéshaman yoiai.

11 Ja jonin Bakera joá iki, manotabo jato kishpinmati kopí.

12 ¿Matonki jawekeska shinannai? Westíora joni itiki pacha ovejaya, ikenbi itiki westíora manoti. ¿Jaskákemein, ja iskon chonka iskon, jainbi ja mananman potabaini, ja westíora manota benai katima iki?

13 Enra onanke, kaxon meraaxa ikonbiresi rarotiki; ja jatíribi manotamabo oinnax ikai bebonbires.

14 Jaskáribiira, ja maton Papa naikan iká, tsoa bakebi manótinin keenyamai.

Jaskáaxon nobé joi akaibo betan joi benxoati
(Lc. 17.3)

15 Ja mibé joi akaitonin mia jakonmaaka. Jabebichopari yoyo ixon, shinanmeemawe jawen jakonma akábo, jatian mia ninkáxonara, jakiribi min wetsa betan mia jakon banéke.

16 Jatian jaskáabi mia ninkáxonyamaitianra, westíora iamax rabé joi akairibi min kenati iki; ja mato yoyo ikaibo rabé iamax kimishaxon ninkata iti kopí.[r]

17 Jatian jaskáakin akábi jato ninkáxonyamaitian, joi akaibo jato yoiwe. Jatian ja joi akaibaon yoiabi jato ninkáxonyamaribaitianra, moa joi akaima joni iamax ja apo kopí yokáxonaibo keskáakinres min ointi jake.

18 Enra ikonshaman yoiai, ja nato mainxon maton atima yoiaibora, naikanxonribi Diossen atima yoiai. Jatian nato mainxon maton ati yoiaibora, Diossenribi ati yoiai itiki.

19 Enra mato yoiribiai: Jawetianki Dios jawéki yokánox, nato mainxon maton westíora shinanbicho rabéxonbi abékonai, jatianra mato Diossen meniti iki.

20 Jatian jaweranoki rabé iamax kimisha inonbi nokon janenko tsinkíkana iki, jainriki ea jato betan —akin jato aká iki.

21 Jaskáketian, nokobainxon Pedron yokata iki: —Ibó, ¿Westíora ebé joi akaitonin ea jakonmaaketianki, jawetiakinres en moa ja shinanxontima iki? ¿Kanchis akin? —akin.

22 Jatian Jesussen yoia iki: —Kanchis akinbicho atira en mia yoiamai. Kanchis chonkaakinkayara, ja kanchis min senenhati jake.

Apo betan teetai joni, ribinkanaki shinanbenokashamaaki yoinmeeta esé

23 Ja Diossen ikinaton jatira, westíora apon jawen yonotibaon ribina iken jato yokápakeni keská iki.

24 Jatian moa jaton ribinbo jato yokákin peoketianra, jan kikinbires icha ribina westíora joni bexonkana iki.

25 Jatian jan kopíatioma ja joni iketianra, apon jato yoia iki, jawen awinyabi itan jawen bakeboyabi ja jonin marokanti. Jainoax jatíbi jawen jayata jawékiboribi iti jato yoia iki. Jaskaraton moa jawen ribinbo kopíanon ixon.

26 Jaskáaketianra, jabé teetai jonin ja apo bebon chirankootanan yoia iki: ‘Shokorespari ea manawe Ibó, en mia keyokin kopíanon’, akin.

---

[r] **18.16** Dt. 19.15

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

27 Jaskáakin akára, noibataanan apon
jawen ribinbo moa shinanxonyama-
taanan, jaweayamaa iki.
28 Jatian moa jaskáa pikókainkibi,
jan ichama ribina jonibiribi jan bechia
iki. Ja bechixonra, tepotsiananbi yoia
iki: '¡Ja min ea ribina, moa ea ishton
kopiáwe!' akin.
29 Jaskaaka, ja bebon chirankootanan
jonin yoia iki: 'Shokorespari ea manawe,
en mia keyokin kopíanon', akin.
30 Jaskáabi keenyamataanan, cárcel
meranres jato amaa iki; jawen ribin
kopíai kaman iti.
31 Jaskaaka oinxonra, wetsa jabé
teetaibaon akonbireskin masá shinan-
kana iki. Jaskákinra, ja apo boxon
keshankana iki.
32 Jatianra aponbiribi kenamaa joke-
tian neskáakin yoia iki: '¡Mia riki kikin
jakonma joni! Enra jatíbi min ea ribi-
nabo mia shinanxonyamake, min ea
ayorakin yokákin jeneyamaketianres.
33 ¿Jatian jawekopíki ja en mia aká
keskáakinribi, mibé teetai joni min
noibayamaa?' akin aká iki.
34 Jaskaraton ikonbiresi sináxonra, ja
apon jawen ribin keyo kopíakai kaman
jato castigamaa iki —akin jato aká iki.
35 Jaskáatanan jato Jesussen yoia iki:
—Nokon Papa Dios naikan ikátoninra,
mato jaskáashokoti iki, ja mato betan
joi akaibo betan jakonmanana ixon,
akonkin maton shinanxonkin jeneya-
maitian —akin.

Potaananti iki iká jato Jesussen onanmaa

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 1 Jaskara jawékibo jato Galilean-
koxon yoikin senenhataananra,
ja Jordán keiba iká Judea main moa
Jesús kaa iki.
2 Kaitianra icha jonin chibana iki.
Jatianra jain ixon, jatíbi isinaibo jato
benxoaa iki.
3 Jaskaai iitainra, *fariseobo bekana
iki jaskáaxon Jesús jakonmaati benai.
Bexonra yokákana iki: —¿Wetsa jawéki
kopíbires jonin jawen awin potatiki
jakon iki? —akin.
4 Jaskáakana, Jesussen jato yoia iki:
—¿Matonkayaki yoyo ayosma iki, ja
jatíbi peoai bená, 'benbo betan ainbo
Diossen joniani', iki ixon jawen joi
meran yoiai?
5 Jaskara kopíkaya Diossen yoinike:
'Joninra jawen papa betan jawen
tita jeneti iki, jawen awin betanbi-
ribi wanoxon, jaskataxa ja rabé moa
westíora yorabicho keská iti iki', iki
ixon.
6 Jatianra moa rabé yora iamai,
westíora yorabicho iki. Jaskara ikenra,
Diossenbi jato wanomaa, tsonbi jato
potaanamati atipanyamake —akin jato
aká iki.
7 Jatian fariseobaon yokáribia iki:
—¿Jawekopíkayaki Moiséssen yoini,
ainbo potanoxonpari kirika wishaanan
meniti? —akin.
8 Jaskáakana, jato Jesussen yoia iki:
—Maton keena keskábores akaibo
ikenra aká iki Moiséssen jaskáakin jaton
awin potati yoikin. Ikaxbi rekenra,
jaskara iti ikáma iki.
9 Jatianra enbiribi mato yoiai: Jawe-
ratobaonki jaton awinin yosmaamabi,
potaxon wetsa ainbo biai, jabaonra
wanoyaxonbi wetsa betan yoranti akai.
[Jatian tsonki ja potá beneya ainbo biai,
janra benoya betanbi yoranairibi ikai]
—akin jato aká iki.
10 Jatian jaonmea onanaibaon yoia iki:
—Jonin jawen awin jaskáati iketianka-
yara, joni wanoyamaakaya jakonhira iti
iki —akin akana iki.
11 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jati-
kaxbira tsoa wanooma iti atipanya-
make. Jaskara itibobiribi jato Diossenbi
imaaboresa ikanai jaskara.
12 Jarake meskó jawéki, jaskara kopíbo
jatíribi jonibo wanoyamai. Jatiribora
wanoyamai, jaskarabiribi iti pikotabo
ikax. Wetsabora wanoyamai, wetsa-
baon jaton yora ramianana ikax. Jatian

wetsabora wanoyamakanai, Diossen jawékibiribi axonti shinanyabo ikax. Jaweratoboki, ja en yoipakeabo iti jisá iki, jaskara ikanwe —akin jato aká iki.

Jesussen bakebo jakon shinanxona
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Jatian jatíribibaon, jaton bakebo Jesússiba bekana iki, mamepasxon jatoki oranon ixon. Ikaxbi jaonmea onanaibaon jato notsina iki.
14 Jatianra Jesussen jato yoia iki: —Ja bakebo bechiteyamakanwe, ibakanon eki bei. Jato keskabaonakaya riki ja Diossen ikinaton jati nete —akin jato aká iki.
15 Jaskáaxon ja bakebo mamepasxon jatoki orankin senenhataanan, moa jainoax wetsanko karibaa iki.

Westíora bakeranon icha jawékia
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 Westíora bakeranonra Jesús oinni kaa iki, kaxonra neskáakin yokata iki: —Jakon maestró ¿Jawe jakon jawékishamanki en ati iki, jatíbitian jati neteya inoxon? —akin.
17 Jaskaa Jesussen yoia iki: —¿Jaweatiki min ea jakon maestró, akin akai? Dios bichoresiki jakon. Ikaxbi, ikoni jatíbitian jatín keenira, ja senenhati join yoiai keskati mia jati iki —akin aká iki.
18 Jatian ja bakeranoman aká iki: —¿Jaweratoborin, ja senenhati joi? —akin. Jaskáa Jesussen yoia iki: —'Jato reteyamawe; wanoya itan benoya ixonbi, wetsa betan yoranyamawe; yometsoyamawe; wetsabo jakonmaanox jansoi yoyo iamawe.
19 Min papa betan min tita jakonhawe, itan minbix noikaata keskáribiakin, wetsaboribi noiwe, ikira ikai' —akin aká iki.
20 Jaskaaka, ja bakeranonman yoia iki: —Jatíbi ja min ea yoiabora, baketianbi moa en senenhaa iki, ¿Ramaki ea jawe maxkata? —akin.
21 Jatian Jesussen yoia iki: —Ikoni jakonbires itin keenkin, jatíbi mia jayata jawékinin maroxon, ja jawebiomashokobo jato menitanwe. Jaskáaxpariresa, mia naikan icha jawékia itiki. Jaskáakin senenhabeirani, jotanwe mia nokon joni inon —akin aká iki.
22 Jaskáakin akára, onískaini ja bakeranon kaa iki, ichayora jawékia ikax.
23 Jaskáaketianra jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai, kikinshaman itikoma riki, ja icha jawékiabo, Diossen jato ikinai neten jikiti —akin.
24 Jatianra en mato yoiribiai: Westíora camellonara itibiresma iki, ja xomox chipekenin bebati, jatian ja icha jawékiabaonara bebonbires itikoma iki ja Diossen ikinaton jati netenko jikiti.
25 Jaskati yoyo iketian ninkataxa jaonmea onannaibo ikonbiresi ratetax ikana iki: —Jatian jaskara ikenki ¿Tsoakaya kishpinmeeti atipana? —ikibo.
26 Jaskákanaitianra, jainbikon ointaanan Jesussen jato yoia iki: —Natora jonibaon atipanyamake, ikaxbi Diossenara jatíbi atibires iki —akin.
27 Jaskáketian Pedron yoia iki: —Nonra, jatíbi noa jayata jawékibo jenea iki. Jaskáaxa mia chibani joá iki. Jatianki ¿Jawe non binoxiki? —akin.
28 Jatian Jesussen yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai, moa jatíbi jawékibo jakiribi benaakin aríbaxa, ja jonin Bake jawen penébires yakátinin yakánoxiki. Jatianribira ea chibanabo ikax, matoribi ebébi ja chonka rabé yakátinin yakánoxiki, jaskáaxon ja chonka rabé tsamá *Israelnin rarebobo jaton akábo jato yoixonox.
29 Jatian jaweratobaonki ea kopi, jaton xobo, jaton wetsabo itan jaton poibo, jaton papa itan jaton tita, jaton awin itan jaton bakebo, jainxon jaton waibo jeneai; jabaonra ja jaton jawékibo jenea bebonbires pachabo binoxikanai, itan jatíbitian jati neteyaribi inoxikanai.
30 Ikaxbi icha ja ramatian kikin ikátiaibora kikinmashokobo inoxikanai, jatian ja ramatian kikinmashoko ikátiaibora kikinbo inoxikanai.

Uva wainko teetaiboki yoinmeeta esé

20 1 Ja Diossen noa ikinti riki,
westíora uva waia joni jato
teemanoxon yamékirishoko jonibo
benai kaní keska.
2 Jatian ja teekasai jonibo westíora
nete teeta betan senen jato kopíati yoia
jakon ikanaitian, moa jawen wainko
jato teeti raana iki.
3 Iiwanax, moa iskon hora yamékiri
iketian, plazain karibaxon nokoa iki,
icha joni jawe akímabi iiresaibo.
4 Jainoa jato yoia iki: 'Matoribi nokon
uva wainko teetankanwe, enra mato
senen kopíatiki', akin. Jato jaskáa, jabo-
ribi teeti bokana iki.
5 Jainoax bariapan, jakiribi karibaa
iki. Iiwanax yantanpake karibaxon jato
jaskáaribia iki.
6 Jainoax moa bari jikiti ochóma jaki-
ribi karibaxon oinna iká iki, wetsabo-
ribi jawe akímabi iiresaibo, jainoa jato
yokata iki: '¿Jawekopíki mato neno
teetimabi iibaitai?' akin.
7 Jaskáa yoikana iki: 'Tsonbi noa
teeti biama ikaxa noa ikanai', akin.
Jaskáakana: 'Rama matoribi ja nokon
uva wainko teeti botankanwe', akin jato
aká iki.
8 Jatian moa yaméketianra ja wai
ibon, ja teetaibaon koshi kenaxon yoia
iki: 'Ja teetabo kenaxon moa jato kopía-
pakewe, rekenpari ja chiní teeti jikiwa-
nabo awé, japekáora ja reken jikiwa-
nabo min jato akai', akin.
9 Jatianra chiníbires teeti jikiwana-
baonpari bexon, ja westíora nete teexon
bititiiribi bipakekana iki.
10 Japekao, moa reken teeti jikiwa-
nabaon biti iketian shinankana iki,
jabaon bebonchaa biti. Ikaxbi jabaon-
ribi, westíora nete teexon bikanaitiiribi
bikana iki.
11 Jatian moa kopí biaxa, ja wai iboki
jakonmaibiresbo yoyo ikana iki.
12 Jaskákin yoikana iki: 'Ja chiní noko-
tabo westíora horares teekankenbira,
noa akátiiribi min jato kopíake, noabo-
kaya ikonbiresi bari napobi iibaiti
teekenbi', akin.
13 Jaskáakana, ja ibon, jato betan itina
westíora yoia iki: 'Joní, enra mia jakon-
maama iki. Westíora nete teeta betan
senen en mia kopíatira moa non shinan
abékonwanke.
14 Natoriki ja min koríki, ja biax moa
katanwe. Ikaxbi eara keenai ja chiní jiki-
wanaboribi mato akátiiribi kopíatinin.
15 Enra ja nokon koríki, nokon
keena keskáakin ati atipanke. Jatian
¿Jawekopíki ikai ea jakonhira iketian
mia eki notsi?' akin.
16 Jaskatira, ja rekenain iitaibo chiní-
noxiki, jatian ja chinitain iitaibobiribi
rekennoxikanai. Icha riki ja kenakaa-
tabo, ikaxbi ja katokootabora ichama
iki —akin jato aká iki.

Kimisha itin Jesussen jawen mawáti yoia

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Jainoax Jesús moa jerusalénhain,
kaa iki. Ja bain kakinra jawen chonka
rabé jaonmea onannaibo tsinkixon jato
yoia iki:
18 —Ramara noa jerusalénhain
bokanai, jainxonra ja jonin Bake
yataanan ja *sacerdotebaon koshibo
itan ja esé onanbo menikin bonoxi-
kanai. Jatianra jabaon jaskáaxon reteti
shinankanti iki.
19 Jainxonra ja judíoma jonibo meni-
noxikanai jaki shirokanon ixon, rish-
kionkanon ixon, itan korosen axon
retebakanon ixon. Ikaxbi kimisha nete
itinra jirinoxiki —akin jato aká iki.

Jawen bakebo kopí westíora titan yokata

(Mr. 10.35-45; Lc. 22.24-27)

20 Jatian ja Zebedeon bakebaon tita,
jawen bakebo betanbi joáx Jesús bebon
chirankootoshita iki, jawéki yokákasi.
21 Jatian Jesussen yokata iki:
—¿Jaweki mia keenai? —akin. Jatian

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ainbaon yoia iki: —Moa mia apo jikixon
ja nokon bake rabébi, wetsa min meka-
yao, itan wetsa min memio jato yakámatinra ea keenai —akin.
22 Jaskáa, Jesussen yoia iki:
—Matonra onanyamake ja maton
yokatai. ¿Matonki atipantiki ja moka
tenexon en xeairibi xeakin? —akin jato
aká iki. Jatian jabaon yoia iki: —Nonra
atipanke —akin.[s]
23 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikon
riki, ja moka tenexon en xeairibira
maton xeanoxiki. Ikaxbi ja nokon meka-
yao itan nokon memio jato yakámatira,
en jato imaima iki. Nokon papanresa
oinnoxiki tsoaboki jan imatiki ixon
—akin jato aká iki.
24 Jatian jaskáakinbo aká ninkatax,
jatíribi chonka Jesussenmea onannaibo,
ja rabéki sinákana iki.
25 Jaskákanaitian jato kenaxon Jesus-
sen yoia iki: —Matonra onanke, Dios
ikonhayamai apobaonra akai jawen
jemabo kikinhakin iboataanan jato
ikinkin. Jatian ja kikinman shinanmee-
taibaon akai jaton keena keskáakin jato
akin.
26 Ikaxbi matora jaskakanantima iki.
Jaweratoboki kikinman ninkakaatai itin
keenai, jabora jato jawéki axonaibores
iti jake.
27 Jaweratoboki jato xewina iti shinan-
yabo iki, jabora jaton yonoti iti jake.
28 Ja jonin Bakera jaskara iki. Jara
akinkanon ikax joáma iki. Jara joá iki
jato akinti kopí, itan jawen yoranbi
kopíataanan jatíbi jato ochankonia
xabáai —akin jato aká iki.

Benche rabé Jesussen oinmaa
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Jatian Jericóainoax moa bokanai-
tian, icha jonin jato chibana iki.
30 Ja bai kexa iká iki benche rabé
yakábekona. Jatian Jesús jan winotai
ninkatax, iká iki: —Ibó, miara Davidkan
bake iki. Noibataanan noa akinwe —iki
saí ibekoni.
31 Jaskataitian, netémakaskin jonibaon
notsina iki. Ikaxbi jatiankaya bebon-
bires koshin saí ibekona iki: —Ibó,
miara Davidkan bake iki. Noibataanan
noa akinwe —iki.
32 Jaskaketian Jesús jainpari chan-
kata iki. Jainxon jato kenaxon yokata
iki: —¿En jawe mato kopi atinki mato
keenai? —akin.
33 Jaskáa yoibekona iki: —Ibó, min
oinmatinra noa keenai —akin.
34 Jaskáakana Jesussen jato noibaa
iki. Jainxon jato bero tii axona iki.
Jaskáatianbi ja benche rabékan moa
oinbekona iki. Jaskatax Jesús chibani
kabékona iki.

Jerusalénhain Jesús jikia
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 1 Jaskati kaax, ja Betfagé jeman
nokókana iki, ja Olivos manan
ikainko, moa Jerusalén ochóma.
Jainxonra Jesussen jaonmea onanai
rabé raana iki.
2 Jato raankin yoia iki: —Oa nenonxon
non oinna jema itinainko botankawe,
jain kaxonra, westíora burro bake betan
burro awin nexakana maton nokotiki. Ja
choroanan ea bexontankanwe.
3 Jatian jaweraki mato akanaitian,
non Ibo keenaitianra non boai, rama-
shokobira mato banexonribai akin jato
yoitankanwe —akin jato aká iki.
4 Nato jawékibora iká iki, ja *profe-
tanin yoinibo senennon ikax. Ja
wishára ikai neskati:
5 "Ja *Sión janeya mananman iká
jonibo yoikanwe
'Oinkanwe, jainra maton apo joái.
Jara rabiti shinanhoma iki. Westíora
burro baken peyakaaxa joái' ", iki.[t]
6 Jaskáakin jato yoia kaxonra, ja
Jesussen yoia keskáakin jaonmea
onanaibaon akana iki.

[s] **20.22** Nato riki ja Jesús ikai keskatiribi onitsapikanti yoii iká. [t] **21.5** Zac. 9.9

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Dios rabiti xobo meranoax maroaibo Jesussen jato jokonhaa.

7 Bekana iki ja burro awin betan ja
burro bake. Bexonra ja rabébi jaton tari-
baon pekakaakana iki, jatian Jesús jan
peyakax kaa iki.
8 Ja kaaitianra, icha ixon jonibaon
jaton taribo bai naponbi kakaaxonkana
iki. Jatíribibaon, jiwi poyanshokobo
ponskeanan, ja kaai bai napon tipin-
xonkana iki.
9 Jatian ja rekenain boaibo itan já
pekao beaibo, saa ikana iki: —¡Noa
kishpinmawe apo Davidkan Baké!
¡Nonra mia jowé akai, mia riki ja Ibon
janenko joái! ¡Noa kishpinmawe ani
Diossé! —iki.
10 Jatian moa Jerusalénhain Jesús
jikiketianra, ja jemameabo jatikaxbi
meskóbo shinanni ratékana iki. Jaskati
ikana iki: —¿Tsoarin nato joni? —ikibo
yoyo iki.
11 Jaskákanaitian, jabé beabaon jato
yoia iki: —Nato riki ja *Profeta Jesús,
ja Galilea main iká Nazaret jemamea
—akin.

Diossen xobo Jesussen jakonhaa
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Jatian moa jain ikaxa, *Diossen
xobo meran Jesús jikia iki. Jain jiki-
xonra, jainoax maroaibo jatíbi jato
jokonhaa iki. Koríki cambianaibaon
mesabo, itan jainoax xotó maroti akana-
boribi jato werananpakea iki.
13 Jainxon jato yoia iki: —Jawen kirika
meranra, Dios neskatai: 'Nokon xobora iti
jake, jainoax Dios betan yoyo iti xobobi-
ribi', iki. Ikaxbi matonra imake, ja mera-
noax yometsoti xobo —akin jato aká iki.
14 Jatian jain Jesús iketianra, Dios
rabiti xobo meran, bencheboyabi niti-
komabo bekana iki. Bekanketianra jato
benxoaa iki.
15 Ikaxbi ja ratéti jawékibo akaitian
oinnax itan Dios rabiti xobo meranoax:

"¡Noa kishpinmawe apo Davidkan
Baké!" iki bakebo saa ikai ninkatax,
ja *sacerdotebaon koshibo itan ja esé
onanbo, ikonbiresi sinákana iki.
16 Jaskákin Jesús yoikana iki: —¿Minki
ninkatai mia yoii jaskákanaibo? —akin.
Jatian Jesussen jato yoia iki: —Enra
ninkatai. Ikaxbi ¿Matonki yoyo akama
iki, jaskara iti yoii Diossen joi meran
neskatai? Jainra ikai: 'Ja bakeshokobo,
ja xoma akaishokobaonbira mia rabino-
xikanai', iki —akin jato aká iki.
17 Jato jaskáabaini, ja jemameax moa
Jesús Betania jeman kaa iki. Ja yamé
jain oxaa iki.

Higo bimioma Jesussen bimitimaakin yoia

(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Jatian yamékirishoko moa jakiribi
Jerusalénhain karibai, Jesús jawékia-
kasa iki.
19 Kakinbi higo jiwi bai kexa chan-
kata meraa iki. Ikaxbi, ochómakainxon
oinnabi iká iki peiabichores. Jaskara
iketian yoia iki: —¡Jawetianbira
mia jakiribi bimiamanoxiki! —akin.
Jaskáatianbi ja higo jiwi moa tanoa iki.
20 Jaskáaketian oinnax ratéxon,
jaonmea onanaibaon Jesús yokákana
iki: —¿Jawekeskatiki, nato higo jiwi
ishtonbires tanoa? —akin.
21 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Ikonshamanra en mato yoiai: Ikoni
Dioski koshiabo ixon meskó shinanyama-
kinra, nato higo jiwi en aká keskáakin-
bicho maton atima iki. Jawekeska ixon,
nato manan maton yoiti iki: 'Nenoax
tsekékaini kaax, aniparo napo paké-
tanwe', akin. Jatianra mato ixonti iki.
22 Jatian jatíbi maton oracion meran
yokataibora, akonkin ikonhaxon maton
biti iki —akin jato aká iki.

Jesussen yoiti koshi

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Jaskata pekáora, Dios rabiti xobo
meran Jesús jikia iki. Jainxon jato axeai
iitaitianra, *sacerdotebaon koshiboya,
ja judíobaon joni koshibo bexon yokáka
kana iki: —¿Tson shinanmanki min jato
jaskáai? ¿Tsonki mia jaskara yoiti koshi
imaa? —akin.
24 Jaskáakana, jato Jesussen yoia iki:
—Enribi mato westíora yoká ashokoai;
ja maton ea yoiketianra, enribi mato
yoitiki, tson shinanmanki en jaskarabo
akai iki ixon.
25 ¿Tson amaaki, Juanman jato bauti-
zana iki? ¿Diossen amaa, ó jonibaon
amaaki iká iki? —akin jato aká iki. Jato
jaskáa meskó shinanbo akí neskákana
iki: "Diossen amaara aká iki akin non
akábira, '¿Jaweati maton ikonhayamaa
iki?' akin noa ati iki.
26 Jatian jonibaon amaara aká iki akin
non ati ikaxbira, noa rakéribiai, jatíxon-
biora já *profeta onankana iketian", iki
ikana iki.
27 Jaskáaxon yoikana iki: —Nonra
onanyamake —akin. Jatian Jesussen
jato yoia iki: —Jaskara ikenra enribi
mato yoiamai, tson amaaki en jaska-
rabo akai ixon —akin jato aká iki.

Rabé bakeki yoinmeeta esé

28 Jatian Jesussen jato yoiribia iki:
—¿Jawekeskaki maton shinannai
neskara joi? Westíora joniron ki inike
rabé bakeya. Jatian jawen reken bake
yoia iki: 'Baké, ramapari nokon wainko
uva bimi tsekai teetanwe', akin.
29 Jaskáabi, ja baken yoia iki: '¡Eara
kakashamai!' akin. Jatian jaskáawa-
naxbi, moa wetsa shinan biax teeti kaa
iki.
30 Jainxon, jawen wetsa bake jaskáa-
kinribi yoia iki: 'Jaskáa, ikonrake ea
kabatanon', akin aká iki. Ikaxbi ja bake
kayamaa iki.
31 ¿Jatian jawerato bakenki, jawen
papan joi senenhaxona iki? —akin
jato aká iki. Jatian jabaon yoia iki: —Ja
rekemanra axona iki —akin. Jatian
Jesussen jato yoia iki: —Ikonshamanra
en mato yoiai; matobo ikámatianbira,

jan apo kopí yokákinxonaibo itan tsini
ainbobopari, ja Diossen jato ikinti
netenko jikinoxikanai.
32 Jato *bautizanai Juanra joá iki, itibi
keskati jati jato onanmai, jabira maton
ikonhayamaa iki. Jatianra, ja apo kopí
yokákinxonaibo, itan ja tsini ainbo-
baonres ikonhakana iki. Jabo jaskataira
maton oinna iki. Ikaxbi, mato shinan-
meeyamakana iki já ikonhanox.

Jakonma shinanya teetaiboki yoinmeeta esé

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 Ramapari ja wetsa jawékiki yoin-
meeta esé ninkáribikanwe: Westíora
joninra jawen mainko uva wai axon,
ja katemakin chiketa iki. Jaskáaxonra
jainxon vinoati chinia iki, itan
jainxon koiranti keyá xoboribi aká iki.
Jaskarabo ayona pekáora, jain teekanon
ixon, jaweti teetaibo jato menibaini moa
ochó kaa iki.
34 Jatian ja uva bimibo moa tsekati
senenketianra, jawen jonibo raana iki,
jain teetaibaon jawenabiribi axonkana
yokáxon bixonkanon ixon.
35 Ikaxbi, jain teetaibaon ja boabo
yatanxon jakonmaakana iki. Westíora
rishkionkana iki, wetsa retekana iki,
jainxon wetsabiribi makanman tsaka-
yonkana iki.
36 Jato jaskáakanketian, ja reken jato
raanhibata bebonbires, ja wai ibon
jawen yonotibo raanribia iki. Jaabi, ja
reken boabo aibata keskáakinribi jato
akana iki.
37 Jainxonra, senentiainbi jawen
bakebi raanribia iki. 'Jara tsonbi jawea-
tima iki ixon shinantaanan'.
38 Ikaxbi ja bake oinnax, ja teetaibo
neskati yoyo ikana iki: 'Nato riki ja
jawen papan jawéki jan biti, retenon
akanwe. Jatianra noa ibo banéti iki',
iki ikana iki.
39 Jaskáxon ja bake yatanxon, uva
wainkonia pikobainkin boxon rete-
kana iki.
40 ¿Jatian maton shinannamein, ja
uva wai ibo joxon ja teetaibo jawea-
tiki? —akin jato Jesussen yokata iki.
41 Jaskáa yoikana iki: —Noibayama-
kinra ja jakonmabo jato keyo reteti iki.
Jaskáaxonra wetsa teetaibo jain imati
iki, ja bimi tsekaitiibi, jan biti ikátii-
shaman meniti atipanabo —akin akana
iki.
42 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—¿Matonki ja Wishá meran yoiaibo
jawetianbi yoyo
akama iki? Jainra ikai:
'Ja xoboaibaon rotokani makanra,
jaki xoboati
makan baneta iki.
Natora non Ibon aká iki, jara ja
oinnax jaon manaiti jawéki iki',
iki.
43 Jaskara kopíra en yoiai, matobo
jawen joni itinra moa Diossen keenya-
manoxiki. Jatianra jawen ikinna joni
jaskara atin já keenaishaman akaibores
jato imanoxiki.
44 Tsoaki ja nato makanki paketai, jara
kikini rorokookainti iki. Jatian tsokiki
ja nato makan paketai, jara jaras abainti
iki —akin jato aká iki.
45 Jatian ja jawékiki yoinmeeta esé
ninkaxon, ja *sacerdotebo itan *fari-
seobaon, onanna iki jatobi yoii jaskata.
46 Jaskara onanxon yatankasibi, joni-
boki rakékana iki, *profeta riki ixon
shinankanai kopí.

Wanoti fiestaki yoinmeeta esé

22 1 Jatian Jesussen, jakiribi jawé-
kiki yoinmeeta esé yoikin jato
aríbaa iki neskáakin:
2 "Ja Diossen ikinaton jati riki,
westíora apon jawen bake wanoaitian
fiestaaxon icha jawékiati aní keskaribi.
3 Jaskáaxon, ja apon jawen yonotibo
raana iki, ja chaniabo moa jato kenati,
ikaxbi tsoabi bekashamakana iki.
4 Jatianra jakiribi wetsa jawen yonotibo
raanribia iki neskáakin yoixon: 'Ja en jato
chaniabo yoitankanwe moara en jawékiati

ake. Enra nokon wakabo itan nokon yoina
xoashamanbo jato retemake, moa jawékia-
tiresiki. Jawékiaki bekanwe', akin jato ati.
5 Ikaxbi ja chaniabaon jato joi ninká-
xonyamaa iki. Jaskati wetsa jawen mai
oinnibiribi kaa iki. Wetsabiribi jawen
jawékinin maroires kaa iki.
6 Jatian wetsabaonbiribi ja apon yono-
tibo yatanxon, ramiayonxon retekana iki.
7 Jaskara ninkataxa ja apo ikonbiresi
sinata iki. Jaskákinra jawen sontárobo
raanxon ja retemisbo jato keyo retemaa
iki. Jainxon, jaton jemaribi jatiobi jato
menomaa iki.
8 Jaskáa pekáo ja apon jawen yonotibo
yoia iki: 'Ja wanoti fiestatian non piti
akára moa ike, ikaxbi ja en chania ikábo-
ra jaskarain joti jisámabobi ikanke.
9 Ramakaya icha jan winókanai calle-
baon boxon, jatíbi ja maton bechiaibo
jato chanitankanwe', akin jato aká iki.
10 Jato jaskáa boxon ja yonotibaon ja
callen ikábo jato chania iki, jakon itan
jakonma jonibo inonbi, jaskáakanara
jainoax wanoai xobo bochonon kaman
joni icha weita iki.
11 Jatian ja chania beabo oinni jikixon
apon meraa iki westíora joni jayakax
fiestanko jikiti chopa sawéoma itina.
12 Jatian apon yokata iki: 'Joní
¿Jawekeskataxki ja jayá fiestanko iti
chopa sawéomanixbi mia neno jikia?' akin.
Jaskáabi ja joni jawebi yoyo iama iki.
13 Jaskaketian ja apon jawen yonotibo
yoia iki: 'Nato joni tanéxanan menéx-
kanwe, jaskáaxon nenoa pikoxon ja
yaméain potakanwe, ja masá tenei
winikin xeta kerox ati ikainko'.
14 Ichara ikanai ja kenakaatabo ikaxbi
ja katokootabora ichama iki", akin jato
aká iki.

Apo kopiátibokiriakin yokákana
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

15 Jato jaskáa pekáo boax *fari-
seobo tsinkíkana iki, jaskáaxon Jesús
jakonmai yoyo imaxon jakopi ramia-
noxon shinan akí.
16 Jaskáaxon jaweti jaton joniboyabi
Herodesnin jonibo raankana iki, jatian
jabaon neskáakin yoikana iki: —¡Maestro!
Nonra onanke minra ikon yoiai iki ixon,
jainxonra akonkinribi ja Dios keenai
keskati jati min jato onanmai. Minra ja
jonibaon yoiai jawékibo chibanyamai, jato
betan jakon inox mia iamai kopí.
17 Oinnon min shinanbiribi noa yoita.
¿Jakon o jakonmarin ja icha mai iboaa
romamea apon yoiaibo senenhakin non
kopíati? —akin akana iki.
18 Jatian jakonma shinanyaxon jaskáa-
kanai onanxon jato Jesussen yoia iki:
—¡Beparanmetaibo! ¿Jawekopiki maton
ea jakonmain pakémakasai?
19 Jan apo kopíati koríki ea oinma-
kanta —akin jato aká iki. Jato jaskáa,
bexonkana iki.
20 Jatian Jesussen jato yokata iki:
—¿Tson bemanan jisárin itan tson
janerin ja koríkiain akana? —akin.
21 Jaskáa yoikana iki: —Césarna riki
—akin. Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Ja Césarnin jawékibo, César meni-
kanwe. Jatian ja Diossen jawékibobiribi
Dios menikanwe —akin.[u]
22 Jato jaskáaka ninkatax ikonbiresi
ratékana iki, jaskaxon jatianbi jenebaini
moa bokana iki.

Mawatabo jiriti yokákana
(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 Ja neteribira jaweti *saduceobo
Jesússiba bekana iki, jabaonra mawa-
tabo jiriti ikonhaayamakanai, jaska-
kinra Jesús yokákana iki:
24 —Maestro, Moiséssen esekanra yoia
iki, westíora joni bakeaamabi mawá-
ketian, ja kachianbaina ainbo jawen
wetsan biti, ja jawen wetsa wayon
bakeya imati kopí iki ixon.
25 Jatian noibara iká iki kanchis
joni ja bakebires jaskara winoti, jaton

[u] **22.21** César iki iká riki; jan jato ikinai romamea koshi.

rekenparira wanoaxbi mawata iki, jatian
bakeamabi iká iketian, já pekao iká
jawen wetsan ja kachiana ainbo bia iki.
26 Jatian jara jaskashamanribi winota
iki, japekaora ja kimisha itin iká jawen
wetsa jaskáribi winota iki, jaskápatan-
kaxonra ja kanchis wetsaxonbi ja ainbo
awinhakana iki.
27 Jatian moa jatikaxbi mawákana
pekáo, ja ainboribi mawata iki.
28 Jaskara iken ja kanchisxonbi awin-
hakana iní ikaxmein ja mawatabo jiri-
ketian ¿Tson awinshaman ja ainbo ino-
xiki? —akinra akana iki.
29 Jaskáakana Jesussen jato yoia iki:
—Matora jaimabires itai, ja wishakan
yoiaibo onanyamaax, itan ja Diossen
atipana koshiribi onanyamaa kopí.
30 Ja mawatabo moa jirikanketianra,
benbobo wanoti itan ainbobo benoti
moa yamanoxiki. Jabora naikanmea
ángelbo keskábores moa inoxikanai.
31 ¿Matonkayaki yoyo akama iki, ja
mawatabo jiriti iken ja yoii Dios ikai
32 'Ea riki Abrahamman Dios, Isaacnin
Dios, itan Jacobnin Dios?' iki. Jara
mawábaon Diosma iki, ja riki jiriabaon
Dios —akin jato aká iki.[v]
33 Jato jaskáakin Jesussen yoia,
jonibo ikonbiresi ratékana iki jawen
esé ninkatax.

Japariakin senenhati joi
(Mr. 12.28-34)

34 Jaskáketianra, ja *saduceobo Jesus-
sen netémaa ninkatax, fariseobo tsin-
kíkana iki.
35 Jatian westíora kikinhakin esé
onannaton Jesús tanakin yokata iki:
36 —Maestró, ¿Jaweratokayarin japa-
riakin senenhati joi esekan yoiai? —akin.
37 Jaskáa Jesussen yoia iki: —'Ja min
Ibo Dios noiwe, jatíbi min jointiaxonbi,
min kayayaxonbi itan jatíbi min shinan-
yaxonbi'.[w]
38 Jariki ja rekenain iká itan japa-
riakin non senenhati joi.
39 Jatian japekao iká riki, jaskatani-
ribi; jara ikai neskati: 'Minbix noikaata
keskáribiakin wetsabo noiwe', iki.
40 Nato senenhati joi rabékira ike
jatíbi esébo itan ja *profetabaon yoika-
titai joibo koshii.

¿Tson bakemein iki Cristo?
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

41 Jatian jainbipari ja fariseobo tsin-
kíkana iketian jato Jesussen yokata iki:
42 ¿Matonki ja *Cristo tsoa shinannai?
¿Tson bakemein itiki? —akin. Jatian
yoikana iki: —Davidkan bake riki
—akin.
43 Jaskáakana jato Jesussen yoia
iki: —¿Jaskara ixonbiki ja Diossen
Shinanman imaa Davidkan, Ibó akin
aká iki? David inike:
44 Diossenra nokon Ibo yoia iki: 'Nokon
mekayao yakáwe, Ja min rawibo en min
taenaman itiakin imaxonai kaman iki'.[x]
45 ¿Jawekeskataxki ja Cristo Davidkan
bake itiki, ja Davidkanbi Ibó akin akai
ikax? —akin jato aká iki.
46 Jato jaskáaka tsonbi jawe joibi
yoiamaa iki. Jatianbira moa jainxon
tsonbi jawebi yokáwetsayamakana iki.

Fariseobaon itan esé onanbaon akaibo, jato Jesussen yoixona
(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 1 Jato jaskáa pekáo, jatíbi joni-
boyabiakin, jaonmea onannaibo
Jesussen yoia iki:
2 "Ja esé onanbo itan *fariseobo riki,
ja Moiséssen aní esébo jaskati iká jato
onanmaibo.
3 Jaskara iken jato joi ninkáxonres-
kanwe, jainxon jatíbi mato yoikanai-
boribi jato axonreskanwe; ikaxbi jabo
ikai keskatires iamakanwe. Jabora jato
jaskáakin eseibi, jaskati iamakanai.

---

[v] **22.32** Ramara ea jaton Dios iki, Dios ikai ikaxa, jabo jiriabo ikanti jake.
[w] **22.37** Dt. 6.5; Mr. 12.29-30 [x] **22.44** Sal. 110.1

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 Atikomabires senenhati joibo akanai
jato senenhamakaskin, wetsabo papi-
manoxon, kikinbires iwe jawéki tsin-
kikanai keskáakin. Ikaxbi jabaonribi
senenhakinmabi.
5 Jatíbi jaton akaibo iki jonibaon
oinnon iki ixon akanaires. Chopaki
Diossen joi wishaxbo ikanai jan bene-
xeeti, itan jaton poyainbo jan ponexeeti.
Jaton tariribi akanai tapóshaman inon
ixonbo chopan ketekiakin.
6 Tsinkíxon jawékiatiainko kaax ikanai,
kikinbo yakatainkoshamanboribi yakámakantinin keeni, jainoax ja esé ninkáti
xobo meran jikiaxbo ikanai rekenain-
shaman yakámakantininribi keeni.
7 Jainoaxibi ikanai jonibaon bechixon
jato saludankin, maestró akinshamanbo
akantininribi keeni.
8 Ikaxbi matobiribi, jonibaon maestró
akin akantinin keenyamakanwe. Matora
já wetsabobires keskábo ikax, westíora
Maestroyabicho iki.
9 Tsoa jonibi nato mainxon papá
akinbo ayamakanwe, westíora papayabi-
choriki mato, já riki ja naikan iká Dios.
10 Jainoax maestro akin mato akanti-
ninribi keenyamakanwe. Matora westío-
rabicho maestroya iki, jariki *Cristo.
11 Ja mato xaranmea jan mato xewina
jonira iti jake, wetsabo jato jawéki axonai.
12 Ja jatonbinix kikinman shinanmee-
taibora, jawemabiakin oinkanti jake,
jatian ja jawemabitonin shinanmeetai-
bora, kikin joniakin oinkanti jake.
13 Jawe iresaipanon, ja *fariseobo-
yabi esé onanbo, mato riki beparame-
taibores. Matonra akai ja wetsabo jato
Diossen ikinti netenko jikikanti ikenbi,
jato xepóti xeponaanreskin. Matoribi
jikiamai itan ja jikikasaiboribi maton
imayamai.
14 [Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi
esé onanbo, mato riki beparametaibores.
Matonra akai ja benomaata jaton xobon
jayatashokobo jato bichinkin, jaskáax
paranakin akai maton nenké oraciónbo
akin. Jato jaskáai kopíra maton bebon-
bires masá tenenoxiki]
15 Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi
esé onanbo, mato riki beparametai-
bores. Matora ikai ochóbi jatíbiainbo
kaai, westíora jonitanibires maton esé
jato ikonhamakasi, jatian moa jato
ikonhamaxonra, mato xewina jakonma-
bires maton jato imai, jatiankaya moa
chiikan ewa meran katiresbo itiakin.
16 ¡Jawe iresaipanon, mato riki benchebo
ixonbi jato ikinkasaibo! Maton yoiai:
‘Tsonki ja Diossen xobo janebainhanan
jawéki ati yoiai, jara senenhayamaabi
jawemabi iki ixon, ikaxbi ja Dios rabiti
xobo meran iká oro janebainhanan ati
yoiakaya iki ja akonkin senenhati, ixon’.
17 ¡Kikinshaman onanma itan ben-
chebo riki mato! ¿Jawekayaki bebon
jakon iki, ja oro, ó ja oro jan Diossena
imai, *Diossen xobo?
18 Jainxon maton yoiribiai: ‘Tsonki ja
jainxon Dios yoina menoxonti janebain-
hanan jawéki ati yoiai, jara senenhaya-
maabi jawemabi iki ixon. Ikaxbi ja jainxon
Dios yoina menoxontiainko, ja Dios meni-
kana jawéki itina janebainhanan ati yoia-
kaya iki, akonkin senenhati ixon’.[y]
19 ¡Benchebo! ¿Jawekayaki bebon jakon
iki, ja Dios menikana ó ja Dios menikana
jan jakon imai jainxon yoina menoti?
20 Ja jainxon yoina Dios menoxonti
janebainhanan jawéki anox yoyo ika
joninra, jabicho janeyamake. Janra
jatíbi ja Dios menikanayabi moa janeke.
21 Jatian ja Diossen xobo janebain-
hanan jawéki anox yoyo ika joninra,
jabicho janeyamake. Janra ja jameran
já Diossibi moa janeke.
22 Jatian ja nai janebainhanan jawéki
anox yoyo ika joninra, jabicho jane-
yamake. Janra moa Diossibi janeke,
naikan jawen yakáti iketian.

---

[y] **23.18** Jain Dios jawéki axontira iká iki ani, jan perakanxon yoina itan wetsa jawékibo Dios menoxonkanai ikax.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 ¡Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi
esé onanbo, mato riki beparanmetai-
bores! Matonra akai ja mentankonia,
aníssainoa itan ja comino maton tsekaa,
chonkankoniabo westíorabo Dios
menikin. Ikaxbi ja esé meran iká kikin-
shaman ja senenhati joikaya maton
senenhayamai. Ja iki, itibi keskati jati,
noixon jato jatíbinin akinti itan Diossen
yoiai keskati jati. Jakaya riki ja wetsa
jawékibo aríbakinbi maton senenhati.
24 ¡Mato riki benchebo ixonbi jato
ikinkasaibo! Matonra akai nakayabi
xeanaketian akamabipari toakin, ikaxbi
ja ani camello xeati meran itinakaya
maton xeai.
25 Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi
esé onanbo, mato riki beparametai-
bores. Matonra akai jawen pekainres
ja rato betan vasobo chokakin. Ikaxbi
maton shinan merankayara bochoke, ja
maton yometsoxon bia jawékibo.
26 ¡Fariseo benchebo! Rekenparikaya
ja vaso napo iká kerásbo chokakanwe,
jatianra ja vaso pekainribi moa kerás
yamati iki.
27 Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi
esé onanbo, mato riki beparanmetai-
bores ikax, ja mawá kini joxoakin sika-
kana keská, bebires jakonhira. Ikaxbi
chichó iki, ja mawá xaoyabi meskó
kerás jawékibo bochoa.
28 Jaskara riki mato; oinkana jakon-
hira joni keskabo, ikaxbi chichókaya
beparametaibo itan jakonma shinan
bochoyabo ikaxbi.
29 Jawe iresaipanon, ja fariseobo-
yabi esé onanbo, mato riki beparame-
taibores. Matonra akai ja *profetabo
mawáni shinanoxon *monumentobo
akin, itan ja jakon joni mawata miin-
kana kiniboribi akai maton raoaxonkin.
30 Jaskáaxki mato ikai: 'Noaribi ja non
rekenbo betan senen japaoni ixonra, ja
*profetabo retekanaitian non ayama-
keana iki, ikibo yoyo iki'.
31 Jaskatibo yoyo ikinra moa maton
onanke, mato riki ja *profetabo jan rete-
katitaibaon chiní bakebo ixon.
32 Jaskara ixon, ja maton rekenbaon
akin peonikaya senenhakai kaman
chibanreskanwe.
33 Mato riki, jakonmabo ikax rono
kaita keská jonibo ¿Maton jisáki ja
chiikan ewa meran mato kayamanoxiki?
34 Enra mato raanxonoxiki, *profe-
tabo jainoax nokon joi onanna jonibo
itan jan mato axeatibo. Ikaxbira maton
jato retenoxiki, jatíribibora maton jato
korosen anóxiki, jatian wetsabora ja esé
ninkáti xobo meranxonbo maton jato
rishkinoxiki, jemabotiibira benaananbo
maton jato ramianoxiki.
35 Jaskara ikenra jatíbi jakon jonibo
retekana kopí, mato Diossen castiga-
noxiki. Ja Abel retekani kopí itan ja
senentiainbi ja Diossen xobo meran iká
jainxon Dios yoina menoxonkanai naxa-
ranxon ja Beriquíassen bake Zacarías
maton reteni kopí.
36 Ikonshamanra en mato yoiai: Nato
jawékibo kopíra, mato jatíbi Diossen
castiganoxiki.

**Jerusalénhainoa jonibo
kopí Jesús winia**
(Lc. 13.34-35)

37 ¡Jerusalén jonibo, Jerusalén jonibo!
Mato riki ja *profetabo itan jawen joi
yoiti Diossen raana jonibo makanman
tsakaanan jato reteaibo. Ichaakinra en
mato tsinkianan ikinkaske, atapanin
jawen bakeshokobo jawen pechi meran
axon koirannai keskáakin. Ikaxbi mato
keenyamaa iki.
38 Jaskara ikenra, ja Diossen xobo,
moa potá xobo keská inóxiki.
39 Jatianra en mato yoiai: Ramara
jawetianbi maton ea oinwetsayamano-
xiki, 'Miara non jowé akai, mia riki ja
Ibon janenko joái', iki mato iti senenai
kamanpari", akin jato aká iki.[z]

[z] **23.39** Sal. 118.26

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Diossen xobo ras akanti Jesussen yoia

24 [1] Ja moa Diossen xobo meranoax Jesús pikókaini kaaitianra, jaonmea onanaibaon nokobainxon ja Diossen xobo metsáshaman itina oinmakana iki.

[2] Jatian Jesussen jato yoia iki: —¿Matonki oinna nato xobo jaskáakinshaman akana? Enra mato ikonshaman yoiai, westíora makan texea wetsa makanki perakaatanibobira yamanoxiki, keyora ras anóxikanai —akin jato aká iki.

Nete senenamatianbi jaskara itibo
(Mr. 13.1-37; Lc 21.5-36)

[3] Jato jaskáa pekáo, olivos mananman bokana iki, jain kaax Jesús yakata iki, jatian moa jabicho iketian jaonmea onanaibaon nokobainxon yokákana iki: —Jawetianshamankayaki jaskarabo iti iki ixon min yoitininra noa keenai. Jainoax ¿Jaweki inoxiki ja mia joti ochama itan moa nete senenaitian non ja oinxon onantibo? —akin.

[4] Jaskáakana jato Jesussen yoia iki: —Koirameekanwe mato tsonbi parankantima kopí.

[5] Ichara benóxikanai eki yoinmeetax, ‘ea riki *Cristo’, iki ikaibo, jaskáakin yoixonbora jato icha paranoxikanai.

[6] Matonra ninkánoxiki wetsanko, wetsankobo reteanankanai. Ikaxbi ratéyamanoxikanwe; jaskarabo ikíbira nete senenamapari inoxiki.

[7] Jonibora wetsa mainmea jonibo betan reteananoxiki, jatian apobora wetsa mainmea apobo betan reteananoxiki, jonibora jawékiatinin inoxiki, jainoax jatíbiainra ani niwanbo inoxiki.

[8] Ikaxbi jaskarabo ikaira itiki, moa masá tenetibo iki peokootaipari.

[9] Matora yatanxonbo joni koshiboibabo bonoxikanai ramianoxon, jaskáaxonbora mato retenoxikanai. Ea chibanaibo iketianra jatíxonbi mato omísnoxikanai.

[10] Jatianribira ichaxon ea ikonhakin jenenoxikanai. Jakonhai keská ixonbora, jato ramiakanti jake, jaskatira omisananoxikanai.

[11] Icha ikonma *profetabora pikónoxikanai. Jabaonra icha joni parannoxiki.

[12] Jatian moa iorai jakonma jawékibo kaita ikenra, icha jonibaon noimisti shinan keyónoxiki.

[13] Ikaxbi ja nete senenai kamanbi eki koshii jenéyamaiboresa, kishpinmeenoxiki.

[14] Ja Diossen ikinaton jati jakon joira, jatíbiainpari yoikaati jake, jatíxonbi onankana iti kopi, jatianparira moa nete senenoxiki.

[15] Jawetianki ja Diossen xobo meran, jakonmabires jawéki akanti ja *profeta Danielnin yoini keská akanai maton oinnai (yoyo axon onankanwe).

[16] Jatianra ja Judea main ikabo, jabati mananman bokanti jake,

[17] jatian ja jaton xobo pekaten itinabora, jaton jawékibo bikasi moa naman jotima iki,

[18] jainoax ja jaton wainko bokanabora, jaton chopa bikasi xobon jakiribi jotima iki.

[19] ¡Jawe iresaipanon! Ja tooyabo itan bake maxkoya ainbobora ikonbiresi onitsapinoxiki.

[20] Dios yokákanwe ja mato jabati katira, oitian iamax tantiti netenbi inake.

[21] Akonbireskin masá tenetira inoxiki ja neten. Tsonbira nato nete peokoononntian itan ramakamanbi jaskáakinhora masá teneama iki itan jaskáakin masá tenetiribi moa yamanoxiki.

[22] Jatian jaskáakin masá tenetibo basiora Diossen imaabira, jatikaxbi mawákanti iki. Jakopíra jawen katotabo noia ixonres, basima neteres imati iki.

[23] Ja netebaon tsonbires mato atiki: ‘Oinkanwe, neno riki *Cristo’, iamaxon ‘oa riki’, akinbo yoikin, jato ikonhayamanoxikanwe.

[24] Ikonma Cristobo itan ikonma *profetabora bekanti jake. Jabaonra ja

oinxon onanti itan ani ratéti jawékibo
anoxikanai, jaskáaxon ja Diossen kato-
tabobi jato paranti shinanxon.
25 Koiramekanwe, jaskarabo ikáma-
tianbira en moa mato yoike.
26 Jaskara iken, 'Cristora jain joni jaya-
mainko itinke', akin mato akana, jain
kayamanoxikanwe. Jainxon, 'Cristora
xobo chicho joneta itinke', akin mato
akanabi, ikonhayamanoxikanwe.
27 Ja kaná chopékin, bari pikotaio-
rixon bari kaaiori tenai non oinnai
keskára inoxiki ja jonin Bake joí.
28 Jaweranoki westíora mawá iki,
jainra jaskara piai noyai yoinabo tsin-
kitai.[a]

Jonin Bake jakiribi joríbati
(Mr. 13.24-37;
Lc. 17.26-30, 34-36; 21.25-33)

29 Jaskara masá tenetibo winota pekáo-
shokobira, moa bari nokanoxiki, oxénribi
moa teneyamanoxiki, ja naikan iká wish-
tinboribi maannoxiki, jatíbi ja naiori iká
koshi jawékiboribi shakónoxiki.[b]
30 Jaskataitianra oinnoxikanai ja jonin
Bakera moa joái ixon, ja oinxon onanti
naikan ikaitian. Jaskataitianra jatíbi
nato main já jonibo raketi winiananbi
yoyo inoxikanai, ja jonin Bake jawen
atipana koshia, itan penébires moa
naikoinman joaitian oinnax.
31 Jatian janra jawen ángelbo raano-
xiki, kikin koshin trompeta xoon akato-
ninres, jatíbi jawen katotabo mai sene-
nainoabi jato tsinkiti.
32 Ja higo jiwi riki maton jainxon
onanti. Jawetianki jawen ponyanbo
jakonax, moa jawen peibo pechokoai,
jatian maton onanai moara baritiati
ochóma iki ixon.
33 Jaskáakinribi ja meskó jawékibo
ikaitian oinxon, onanoxikanwe ja jonin
Bake moa joti ochóma.
34 Ikonshamanra en mato yoiai: jatíbi
nato jawékibora inoxiki seneni ja rama-
tian jakana jatíribi jonibo mawatama-
tianbi.
35 Ja nai betan maira keyónoxiki,
ikaxbi ja nokon joibora, winóyamai
senenoxiki.
36 Ikaxbi ja nete itan ja hora jotira
tsonbi onanyamake. Nin ja naikan iká
ángelbaon itan ja Bakenbira onanya-
make. Nokon papa Diossenbichoresa
onanke.
37 Ja Noé inontian ikáni keskáshaman-
ribira inoxiki ja jonin Bake moa jakiribi
joaitian.
38 Ja jenen ewa beamapari inontianbi
peokootaxa, moa Noé wapóro meran
jikiai kamanbi, jonibo iká iki pii itan
xeai, jainoax wanoi itan benoibores.
39 Jatian tsonbi jaskara iti shinan-
namabires ikenbira, jenen ewa bexon
jatíbi jato keyoa iki. Jaskáribira inoxiki
ja jonin Bake moa jakiribi joaitian.
40 Ja neten rabé joni wainko teeti iibe-
konaitianra, westíorares boti iki, jatian
wetsa botima iki.
41 Rabé ainboribi itiki renei iibekoni,
westíorares boti iki, jatian wetsa botima
iki.
42 Jaskara iken benxokaatax maná-
kanwe. Ja netenshaman maton Ibo
jotira maton onanyamake.

Ainbo rabekan jawéki reneai.

[a] **24.28** Lc. 17.37. Mawá piai noyai yoinabo tsamata oinxon, mawára jake ixon non onanai keskáakinribi, neskara jawékibo ikai oinxon maton onanti jake moa Cristo joti ochóma.
[b] **24.29** Is. 13.10

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

43 Shinankanwe, westíora jonira, ja
horashaman yamé yometso joái onanax
oxatima iki. Jaskáaxonra ja yometso
jawen xobo meran jikimatima iki.
44 Jaskara iken matoribi benxokaata
ikanwe; ja jonin Bakera jonoxiki tson
shinannamatian.

Tee senenhakai yonoti betan tee senenhayamai yonoti

(Lc. 12.41-48)

45 Jawen tee akonkin senenhai
shinanya yonotira, jawen ibon jaki
jenekin yoibainai, jawen xobon ikábo
jato ikinti itan jato jawékiamati.
46 Diossenra raroshaman imati iki
jawen ati teebo senenhai iitaitian joxon
ja yonoti jawen ibon nokoketian.
47 Enra mato ikonshaman yoiai:
Jara jawen ibon jatíbi jawen jawékibo
koiranon ixon jaki jeneti iki.
48 Ikaxbi ja yonoti jakonma ixon atiki,
nokon ibora ishton joyamai ixon shinan-
taanan,
49 jan jato ikinna ja wetsa yonotibo
jato jakonmaakin peokin, jainoax
paenai jonibo betan jikiax jato betanres
xeai, itan jato betan jawékiaibores ikí.
50 Jaskatibores iitaitianra ja nete itan
ja hora joti shinannamainbires joxon,
jawen ibon,
51 ja beparanmeetaibo ati keskáakin-
ribi castiganoxiki. Jatianra akonbireskin
masá tenei xeta kerox aki winiti iki.

Chonka xontakoki yoinmeeta esé

25 1 Ja Diossen ikinaton jati netera
inoxiki, ja chonka xontako jaton
lamparin bitaanan ja wanoai joni manai
boax ikáni keskáribi winoti.
2 Pichikara ikana iki, shinanti onan-
mabo, jatian pichikaribi ikana iki shi-
nanti onanbo.
3 Ja pichika shinanhomaninra, lam-
parin bokinbi, keyóketian jakiribi
nachíti xeni boyamakana iki.
4 Ikaxbi ja shinanyabaonra, lamparin
boribakinbi, xeniribi bokana iki.
5 Jatian ja wanoai joni ishton joyamai-
tianra, oxakan jato atimaana, jatikaxbi
oxakana iki.
6 Jatian moa yamé pochínikon ninká-
kana iki: '¡Jainra moa wanoai joni joái
bechii bekanwe!' iki saí ikanai.
7 Jaskákanai ninkatax jishtenxon,
jatíbi xontakobaon jaton lamparinbo
jakonhakana iki.
8 Jatian ja pichika xontako shinanho-
mabaon akana iki ja shinanya xonta-
kobo yoikin: 'Non lamparinbora moa
nokaibishoko iki, maton xeni ichatama-
shoko noa menikanwe', akin.
9 Ikaxbi ja shinanya xontakobaon
jato yoia iki: 'Mato meniaxbira noaribi
maxkátiki, jakonra itiki, ja maroaiboiba
kaxon matonabiribi itiakin maton biá',
akin.
10 Ikaxbi ja pichika xontako xeni
marokin bii bokana pekáora, ja wanoai
joni nokota iki. Jatian ja benxokaata iká
xontakobores wanoti fiestanko jabébi
jikikana iki. Jatian moa weíkanketian
xepótiribi xepota iki.
11 Jaskata pekáora ja wetsa xontakobo
nokótoshitax, '¡Ibó! ¡Ibó! Noa xepóti
kepenxonwe', iki itoshikana iki.
12 Ikaxbi jan jato yoia iki: 'Enra
mato onanyamake, tsoara mato ibirai
akinres'.
13 Jaskara iken; benxokaatabo ikanwe.
Matonra ja nete itan ja horashaman ja
jonin Bake jotiki onanyamake.

Kimisha joni teetaiki yoinmeeta esé

(Lc. 19.11-27)

14 Ja Diossen ikinaton jati netera ino-
xiki, ochó kanoxon westíora jonin jawen
yonotibo kenaxon koirankanon ixon
jato koríki menipakeni keská.
15 Westíora menia iki, pichika
waranka, wetsa menia iki, rabé
waranka; jainxon wetsa menia iki wes-
tíora warankares. Jatí ichares westío-
raxonbo koirankanti jisábo onanxonra
jato menipakea iki. Jaskáatanan moa
ochó kaa iki.

16 Jan pichika waranka bia joninra, ja
koríkinin teexon wesa pichika waran-
karibi bia iki.
17 Jatian jan rabé waranka biatonin-
ribi jaskáashokoa iki. Janribi wetsa rabé
waranka bishokoa iki.
18 Ikaxbi ja westíora waranka biato-
ninra, kaxon mai chinianan mai chicho
ja koríki miinna iki.
19 Basi iiti ja ochó kayantana joni joá
iki. Joxonra jawen jonibo yokápakea iki,
jaweki ja koríkinin akana ixon.
20 Rekempari joá iki ja pichika
waranka jan biantana, joxonra wetsa
pichika warankaribi menitoshita iki.
Jainxon yoia iki: 'Ibó, minra ea menia
iki pichika warankares, natora wetsa
pichika warankaribi en mia meniai, ja
riki en kaimaa', akin aká iki.
21 Jatian ja jonin yoia iki: 'Jakonra
min ake, miara jakon itan miki koshiti
joni iki, ja ichama min jakonhakin aká
kopíra, rama bebonbires icha en mia
koiranmai. Rama ebé raroi jowé', akin
aká iki.
22 Ja pekao, joá iki ja rabé waranka
koríki jan biantana joni, joxon yoia iki:
'Ibó minra ea menia iki rabé waranka
koríki, natora wetsa rabé warankaribi
en mia meniai, ja riki en kaimaa', akin
aká iki.
23 Jatian ja jonin yoia iki: 'Jakonra
min ake, miara jakon itan miki koshiti
joni iki, ja ichama min jakonhakin aká
kopíra, rama bebonbires icha en mia
koiranmai. Rama ebé raroi jowé', akin
aká iki.
24 Ikaxbi ja westíora waranka koríki
biantana toninbiribi joxon yoia iki: 'Ibó,
enra onanna iki, jain banaa ixonmabi
jainoa bikaskin min jato yokákin teai.
25 Ja kopira, rakékin ja min koríki en
kaxon mai meran jonea iki. Ikaxbi nato
riki ja min koríki', akin.
26 Jaskáa, ja jonin yoia iki: 'Mia riki
jakonma, itan chikish joni. Ja jain
banaa ixonmabi jainoa bikaskin en jato
yokákin teai onanna ixonra,
27 iká iki, ja koríki min banco meran
niati. Jatianra moa joxon ja nokon
koríki kaita en bikeanke', akin aká iki.
28 Jaskáatanan jawen jonibo yoia iki:
'Ja westíora waranka koríki bichinxon,
ja chonka waranka koríkia joni meni-
kanwe.
29 Ja jakonhakin akára, bebonbires
non meniti jake ibanon ichaya iki ixon.
Ikaxbi ja jakonmaakin akára, ja jayata-
bobi non keyo bichinti jake.
30 Jatian ja nato jakonma yonoti,
jemaori boxon yamé meran potakanwe,
ja xeta kerox aki winiti ikainko', akin
jato aká iki.

Jatíbi jonibaon akábo jato yoixonti

31 Ja jonin Bakera, jatíbi jawen ángel-
boya penébires joáx, jawen penébires
yakátinin yakánoxiki.
32 Já bebonra jatíbiainoa jonibo tsin-
kinoxiki. Jatian janra jato katópake-
noxiki, ja oveja koiranaibaon cabrabo
betan imayamakin ovejabo katotai
keskáakin.
33 Ja ovejabora jawen mekayao jato
imanoxiki, jatian ja cabrabora jawen
mexkao jato imati iki.
34 Jatianra ja apon jawen meka-
yao ikábo jato yoiti iki: 'Matobo neri
bekanwe, nokon Papanra mato jakon
imake. Ja nato nete jonianontianbi,
matonribi Dios betanbi jainxon jato
ikinti nete axona, iboakanwe.
35 Matonra ea pikasaitian ea pimaa
iki. Ea nomiaitian maton ea xeamaa iki.
Ea wetsanko iketian maton xobon ea
maton imaa iki.
36 Ea chopaoma ikenbi maton ea
chopa menia iki. Isinaitian, maton ea
koirana iki. Cárcel meran iketian, ea
oinni mato kaa iki', akin jato atiki.
37 Jatianra ja jakon jonibo ikanti iki:
'¿Jawetianki, mia pikasai oinxon non
mia pimaa iki, Ibó? ¿Jawetianki, mia
nomiaitian oinxon non mia xeamaa iki?
38 ¿Jawetianki wetsanko kaa iketian
oinxon, non xobon mia non bia iki?

¿Jawetianki chopa keyota oinxon, mia
non chopa menia iki?
39 ¿Jawetianki, isinai oinxon non mia
koirana iki? ¿Jawetianki, cárcel meran
iketian oinnax mia oinni noa kaa iki?'
iki ikanti iki.
40 Jatianra, ja Apon jato yoiti iki: 'Ja
nokon wetsabo, kikinmashoko shinan-
kanaibo akinkinra, maton ea moa
akinna iki', akin.
41 Japekáora, ja mexkao ikábobiribi
jato yoiti iki: '¡Eibakeax botankanwe,
jakonmabo. Ja yoshinbaon koshi itan
jawen yonotibo axona, jawetianbi noka-
yamai chiikan ewa meran botankanwe!
42 Matonra ea pikasainbi ea pima-
yamaa iki. Ea nomiainbi maton ea
xeamayamaa iki.
43 Ea wetsanko kakenbi, maton xobon
ea maton biamaa iki. Ea chopaoma
ikenbi, maton ea chopa meniamaa iki.
Ea isinainbi itan ea cárcel meran ikenbi,
ea oinnitani mato kayamaa iki', akin.
44 Jatianra jabaon akanti iki: 'Ibó,
¿Jawetiankayaki mia pikasai non oinna
iki, mia nomiaitian non oinna iki, mia
wetsanko kaa non oinna iki, mia chopa
keyota non oinna iki, jainxon isinainbi
itan cárcel meran ikenbi mia non akin-
yamaa iki?' akin.
45 Jatianra, ja apon jato yoiti iki: 'Ja
nokon wetsabo, kikinmashoko shinan-
kanaibo maton akinyamaara, maton
earibi akinyamaa iki', akin.
46 Jaskara jakonma jonibora, jatíbitian
masá tenetiain bokanti jake. Jatian ja
Diossen yoiai keská ikábora jatíbitian
jati netenkobiribi bokanti jake —akin
jato aká iki.

Jesús yatanoxon shinankana
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 1 Jatian moa jato joi yoikin
senenhataanan, jaonmea onan-
naibo Jesussen yoia:
2 —Matonra onanke, ja rabé nete
pekáo moa *Pascua fiesta ikai. Jatianra
ja jonin Bake yataanan ramiayonxon
korosen axon retenoxikanai —akin jato
aká iki.
3 Jatianribi iká iki, ja sacerdotebaon
koshibo betan ja judíobaon joni koshibo,
ja *sacerdotebaon koshi Caifás jain iká
xobonko tsinkíkana.
4 Jainxon shinankana iki, paranhanan
yatanxon Jesús reteti.
5 Ikaxbi jatíribibo ikana iki: —Ja
*Pascua ikaitianbiora atima riki, sina-
tira jonibo tsokáskanake —ikibo.

Westíora ainbaon
Jesús ininti machita
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

6 Jatian Jesús iká iki Betania jemanko,
ja *lepra isinya ikátiai Simonman
xobonko.
7 Jain pii yakáketianra, westíora ainbo
nokótoshita iki kopí ininti tsomáya.
Joxonra, pataxbainxon ja inintinin
Jesús machita iki.
8 Jaskaaka oinnax, jaonmea onan-
naibo ikana iki ikonbiresi sinati neskati:
—¿Jawekopiki, nato ininti jaskáakin
yoyota?
9 Jakayara ike kikinshaman kopí
maroxon, ja jawékiomashokobo jato
akinti —iki ikana iki.
10 Jaskákanai onanxon, jato Jesussen
yoia iki: —¿Jaweakiki nato ainboki
mato sinatai? Janra jakon tee ea
axonke.
11 Ja jawékiomabora, jatíbitian mato
xaran janoxiki, ikaxbi eara jatíbitian
mato betan iamai.
12 Nato ainbaon ea inintinin jaskáa
riki, jayá ea miinkanon ixon aká.
13 Enra mato ikonshaman yoiai: Nato
netenxonra, jatíbiainxon jakon joi
yoikin, nato ainbaon ea jaskáani yoino-
xikanai ja shinankin —akin jato aká iki.

Jakonhai keská ixonbi
Judassen Jesús jakonmaa
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

14 Jatian ja chonka rabé jaonmea
onannaibo ikainoa, westíora Judas

Iscariote janeyara, *sacerdotebaon koshibo oinni kaa iki.

15 Kaxon jato yoia iki: —¿Jawetiishamanki maton ea kopíatiki, en mato Jesús yatanmaketian? —akin. Jatian jabaon shinan axon, kimisha chonka koríki menikana iki.

16 Jatian jaskáakana, moa jaskáaxon jato Jesús yatanmati Judassen benaa iki.

Pascua fiesta yantan Ibon jawékiaka

17 Ja moa fiesta peokootaitian, *levaduraoma aká pan pikanai reken netera, jaonmea onanaibaon Jesús yokákana iki: —¿Jaweranoshamanxon, ja *Pascua iketian, non jawékiati aká yantan pitinki mia keenai? —akin.

18 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jerusalénhain botankanwe, ja en mato janexona jonin xobonko. Kaxon yoitankanwe: 'Moara nokon nete ochóma iki, jakopira ja eonmea onannaibo betan min xobonkoxon en jawékiakasai *Pascua iketian, ikira non Ibo ike akin atankanwe' —akin jato aká iki.

19 Jato jaskáa boxon, jaonmea onanaibaon ja Jesussen jato yoia keskáshamankin akana iki. Jainxon ja *Pascua iketian yantan jawékiatiribi akana iki.

20 Jatian moa yaméketian, Jesús iká iki jawen chonka rabé jaonmea onannaibo betan pii mesan yakata.

21 Jain pii yakáxonbi, jato yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai: Mato westíoraxonra jakonhai keská ixonbi ea jakonmaati jake —akin.

22 Jaskáakin yoia, jawen jonibaon akonbireskin masá shinankana iki. Jatian, westíoraxonbo yokákana iki: —¿Ea yoiiki mia iká Ibó? —akin.

23 Jaskáa jato yoia iki: —Ja en piai ratomearibi piai riki, ja jakonhai keská ixonbi ea jan jakonmaati.

24 Ja jonin Bakera, jaskara iti wishakan yoiai keská winóti jake. Ikaxbi jawe iresaipanon, ea jakonhai keská ixonbi ea jan jakonmaakai. Jakonra ibirakeanke ja jonikaya, jawen tita meranoax pikóyamaa —akin jato aká iki.

25 Jatian jankaya jakonhai keská itaanan jakonmaati ixonbi, Judassen aká iki: —¿Ea yoiiki mia iká Maestró? —akin. Jatian Jesussen yoia iki: —Minbira moa yoike —akin.

26 Jatian pii ikanaitian, pan bitaanan, Jesussen Dios iráke aka iki. Jaskáaxon ja pan tobapakeanan jato menikin ja jaonmea onannaibo yoia iki: —Bixon pikanwe; natora nokon yora iki —akin.

27 Japekao, xeatia kenporibi bixon, Dios iráke aka iki, jaskáatanan jato menipakekin yoia iki: —Jatíxonbi ja nato kenpomea xeakanwe,

28 jara nokon jimi iki, janra ja senenhabekonti joi Diossen aká onanti imai. Ja jimira chikotai icha jonibaon ocha, moa Diossen shinanxonyamanon ikax.

29 Nato akinbichora en mato betan nato vino xeai. Ikaxbi jawetianki ja nokon Papan noa ikinai neten noa jatikaxbi tsinkíkanai, jatianparira ja bená vino non xearibinoxiki —akin jato aká iki.

Já onanaxbi Pedro paranati Jesussen yoia

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 Jaskatax moa *salmosbo bewai senentaanan, Olivos mananman bokana iki.

31 Jainxon jawen jonibo Jesussen yoia iki: —Nato yaméra mato jatikaxbi eki koshiamanoxiki. Jaskáti yoiira wishá meran ikai: 'Jan oveja koiranaira en retenoxiki, jatianra ja ovejabo janbísti jake iki'.[c]

32 Ikaxbi moa jiritaananra, mato kaamabi eapari Galileanko kanóxiki —akin jato aká iki.

33 Jaskataitian, Pedron yoia iki: —Jatíxonbi miabicho potakanainbira, en mia potayamanoxiki —akin.

[c] **26.31** Zac. 13.7

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

34 Jatian Jesussen neskáa iki:
—Ikonshamanra en mia yoiai: Nato
yaméra, atapa keotamabi ea yoii kimi-
shai enra onanyamake iki mia inoxiki
—akin.
35 Jaskáa, Pedron yoia iki: —Ea
mibébi retekanti ikenbira, jawe ikaxbi
enra já onanyamake iki ea iamanoxiki
—akin. Jatian jatíribi jaonmea onanai-
baonribi jaskáakin yoikana iki.

Getsemaníainxon Jesussen orana
(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Japekao, jaonmea onanaiboya
Jesús Getsemaní janeya wainko kaa
iki, jainxon jato yoia iki: —Nenobipari
yakákanwe en ono kaxon oranai kaman
—akin.
37 Jaskáaxon, Pedro betan Zebedeon
bake rabéres ioa iki. Jainoaxa ikonbi-
resi oniskin masá shinankin peoa iki.
38 Jainxon jato yoia iki: —Nokon
shinan meranra ea ikonbiresi onisai
mawákasnon kaman. Nenobipari
ikanwe, ebébi oxá tenekanwe —akin.
39 Jato jaskáabaini orichaashoko kaax,
jawen betonkoninbi mai tii akai kaman
chirankootanan neskáakin orana iki:
"Papá, min keen iketian, ea masá tene-
mayamawe. Ikaxbi nokon keena keská
ea axonyamawe. Min keena keskáres
awé", akin.
40 Jaskataanan, jaonmea onannaibo
ikainko joríbaxon, oxakana jato nokoa
iki. Jainxon Pedro yoia iki: —¿Westíora
hora tanibireski maton ebé oxá teneti
atipanyamaa?
41 Oxayamakinkaya orankanwe, tana-
kaati joketian maton teneti kopí. Maton
shinanra jakon akasai, ikaxbi maton
yorara yosma iki —akin jato aká iki.
42 Jainoax jakiribi karibaxon neskáa-
kin orana iki: "Papá, jaskáshamanhaxon
nato masá en teneti bechitentikoma
iketian, min keena keskáres awé", akin
aká iki.
43 Jaskáakin oranbeirani joxon, jaki-
ribi oxakana jato nokoribia iki. Jaton
berobo ikana iki oxakan ayora bero
pexmashokobo.
44 Jaskara ikanaitian jato oinbain-
resi kaxon, moa kimisha itin ja awana
keskáakinribi orana iki.
45 Jaskáatanan jaonmea onan-
naibo ikainko joxon jato yoia iki:
—¿Ramakamanbikayaki mato tantii oxa
oxaresai? Moara ja jonin Bake ochayabo
yatanmakanti hora senenke.
46 Weníkanwe, moa noa bokanon.
Jan ea jakonhai keská ixonbi ea jakon-
maakai jonira, moa jain joái —akin jato
aká iki.

Jesús yatankana
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47 Jato jaskáakin yoii iitainbi, Judas
nokótoshita iki. Ja iká iki westíora
Jesussenmea onanairibi. Jabéra icha
joni bekana iki, espadayabo itan
jiwiabo. Ja bekanabo iká iki, *sacerdo-
tebaon koshiboyaxon ja jema koshibaon
jato raana.
48 Jatian jakonhai keská ixonbi, jan
jakonmaakai Judassen iká iki: "Ja
kaxon en bexetaira já iki, ja yatanno-
xikanwe", akin moa jato yoia.
49 Jaskara ixon, nokobainxon Jesús
aká iki: —¿Miaki jawekeska iki
maestró? —akin. Jaskataanan bexeta
iki.
50 Jatian Jesussen yoia iki: —Jaskara
akí mia joákaya, ishtontani awé joní
—akin. Jaskáaketian, nokobainxon joni-
baon Jesús yatankana iki.
51 Jaskáakanaitian, westíora Jesús
betan itinaton jawen espada tseka-
taanan, ja *sacerdotebaon koshín yonoti
rerakin paxtea iki.
52 Jaskáaketian, Jesussen yoia iki:
—Ja min espada moa benxoawe. Ja
espadanin jato reteaibora, espadanin-
ribi retekanti jake.
53 ¿Minki onanyamaa, ea jaweayama-
kanon ixon ja nokon Papa en yokáketian
ramabishoko kikinbires icha ángelbo ea
jan raanxonti?

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

54 Ikaxbi en jaskáakabira, jaskara iti
wishakan yoiaibo senentima iki —akin
aká iki.
55 Jaskáatanan, ja jonibo Jesussen
yoia iki: —¿Jaweakiki ja yometsobo
atin ea yatani mato espadayabo itan
jiwiabo bekana? Netetiibira, jato axeai
ea Diossen xobo meran iká iki. Jatianra
jawetianbi maton ea yatanyamaa iki.
56 Ikaxbi nato jawékibora ike ja
*profetabaon yoini joibo senennon ikax
—akin jato aká iki. Jatianra jaonmea
onanaibaon, moa jabákin jatíxonbi
Jesúsbicho potabainkana iki.

Jesús joni koshibo bebon bokana
(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71;
Jn. 18.12-14, 19-24)

57 Jatian jan Jesús yatannabaonra,
sacerdotebaon koshi Caifássen xobonko
bokana iki. Jain ikana iki ja esé onan-
boyabi jema koshibo tsinkíkana.
58 Ikaxbi Pedrobiribi ochóxonres chi-
banboi kaax, ja sacerdotebaon koshin
xobo jema ikain nokota iki. Jain nokotax
ja xepóti koiranaibo betan yakata iki,
Jesúsmein jaweayonkanai ixon oinnox.
59 Jatian ja sacerdotebaon koshi itan ja
jema koshibaonra jaskáaxon Jesús reteti
kopí janso joi benakana iki.
60 Ikaxbi, icha joni joxon jansokin
jakonmaakinbo yoikanabi, atikoma iká
iki. Ikenbi, rabé joni joxon,
61 jato yoia iki: —Nato jonira iká iki:
'Enra ja Diossen xobo ras axon, jakiribi
kimisha netebi aríbatiki', iki —akin jato
aká iki.
62 Jaskáaketian, wenítaanan ja sacer-
dotebaon koshín yoia iki: —¿Minki
jawebi yoiamai? ¿Minki ninkata mia
jaskati iká yoikanai? —akin.
63 Jaskáabi Jesussen jawebi yoiamaa
iki. Jaskaketian ja sacerdotebaon koshin
aká iki. —Ja jatíbitian jiria Diossen
janenko noa yoita. ¿Miarin ja Diossen
bake *Cristo? —akin.
64 Jaskáa, Jesussen yoia iki: —Eara
jaakon iki, minra moa yoike. Jatianra
en mato yoikasai: Basimara maton
oinnoxiki ja jonin Bake, jatíbi atipana
koshia Diossen mekayao yakata, itan
nai koinman joaitian —akin jato aká
iki.
65 Jaskáketianra, ja sacerdotebaon
koshin jawen chopa noshia iki sinákin.
Jaskatax iká iki: —Dioskira jakonmai-
bires yoyo ike. Wetsabo yokátininra
moa noa maxkáyamake, matonbira
ninkake jaskati yoyo ikaibo.
66 ¿Jawe keskaki maton shinannai?
—iki. Jatianra ikana iki: —Reteti riki
—iki saa iki.
67 Jatian jatíribibaon betoshba ataa-
nanbo timakana iki. Jatian wetsa-
baonra, tantash axonbo,
68 akana iki: —Ikon Cristo ixon,
onanta tsonki mia tantash aka
—akinbo.

Jesús onanama keskati Pedro iká
(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Jatian jaskákanai kamanbiribi,
Pedro iká iki jeman yakata. Jain itin-
ketianra, westíora jaton yonoti ainbaon
nokóxon yoia iki: —Miaribi riki ja
Galileankonia Jesús betan ipachoai
—akin.
70 Ikaxbi jain itinabo bebomeax,
paranai, Pedro iká iki: —Enra onan-
yamake, tsoa yoiira mia iibirai —iki.
71 Jaskátaanan xepótiain kaa iki.
Jainoara ja wetsa yonokanai ainbaon
oinxon ja jain ikábo yoia iki: —Natoribi
riki ja Nazarethainoa Jesús betan
ipachoai —akin.
72 Jato jaskáaitian, onanaxbi jakiribi,
ikonkon enra ja joni onanyamake iki
Pedro iribaa iki.
73 Jato jaskáa basimabi, jain ikábaon
pataxbainxon Pedro yoikana iki: —Ikon
riki mia jawen joni, mia yoyo ikara
onantibires iki —akin.
74 Jatianra jakonmaibires jaki yoyo
itaanan Pedro neskata iki: Enra jawe-
keskaxonbi ja joni onanyamake iki.

Jaskati yoyo ikainbi, atapabene keota iki.

75 Jaskáketian, Pedron shinanria iki: "Ja atapabene keotamatianbi, kimishai paranati", Jesussen yoiwana. Jaskáakin shinannax, jeman pikókaini kaax, akonbireskin masá shinanni Pedro winia iki.

Pilatoiba Jesús bokana

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 1 Jatian moa nete xabáketian yamékirishoko, jatíbi *sacerdotebaon koshibo itan ja jema koshibaon shinankana iki jaskáaxon Jesús reteti.

2 Jaskáaxon, menéxanan boxon, ja romamea joni koshi Pilato menikana iki.

Judas mawata

3 Jatian moa Jesús retenoxon shinankana onanaxa, jakonhai keská ixonbi jan jakonmaa ikax, Judas ikonbiresi shinanmeeta iki. Jaskákinra ja *sacerdotebaon koshibo itan ja jema koshibo, ja kimisha chonka koríki jato banexonribaa iki.

4 Jato yoia iki: —Eara ochake, retekanon ixon jakonma akáma joni jato yatanmaax —akin. Jaskáketianra: —¿Nonki jawe ointi ja? Jara min ointi jawékibiribi iki —akinres akana iki.

5 Jaskáakin akanara, Diossen xobo napobi janbisbaintiakin Judassen koríkibo potaa iki. Jaskáabaini kaax, risbikan tenexetax mawata iki.

6 Jatian ja *sacerdotebaon koshibora ja koríki biax neskákana iki: —Nato koríkira joni retekanaton kopí iki. Jara ja Dios menikana koríki betanbi non meskoti atipanyamake —ikibo.

7 Jaskáaxon shinankana iki, ja mapokan teetaitonin wai akin akanai mai, ja koríkinin maroti. Jain ja wetsankoniax beax mawatabo jato miinti.

8 Ja kopira, rama kamanbi ja mai janekanai, Jimi Mai akin.

9 Jaskataxa, senena iki ja *profeta Jeremíassen yoini: —Ja kimisha chonka koríkira biríbakana iki. Jatíra iká iki ja joni kopi jato *Israelitabaon kopí yokata,

10 bixonra, ja mapokan teetaitonin wai akin akanai mai, ja koríkinin marokana iki, ja Ibon ea jaskáati yoia keskáshaman —iki yoyo ini.

Pilaton Jesús yokata

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 Jesús iká iki Pilato bebon boxon nichinkana. Jatian jan yokata iki: —¿Miarin ja judíobaon apo? —akin. Jatian Jesussen yoia iki: —Minra moa yoike —akin.

12 Jatian ja *sacerdotebaon koshiboyaxonbi *ancianobaon jakonmaakinbo yoikanabi, Jesussen jawebi yoiamaa iki.

13 Jaskataitian Pilaton yokata iki: —¿Minki ninkáyamai, ja mia jakonmaakinbo yoii ikanai? —akin.

14 Jábi Jesussen jawe joibi yoiamaa iki. Jaskataitian ja joni koshi ikonbiresi rateta iki.

Jesús reteti yoikana

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

15 Jatian ja joni koshin axé iká iki, *Pascua fiestatiibi, westíora preso jonibaon katota jato pikoxonti.

16 Jatianribi iká iki, westíora ninkakaatai joni Barrabás jeneya, cárcel meran akana.

17 Jatian jain tsinkíkana jonibo, jato Pilaton yokata iki: —¿Tsoa en pikotininki mato keenai: Barrabás ó Jesús, ja Cristo akin maton akai? —akin.

18 Jaki notsireskin yataanan já bexonkana iketian onanxon.

19 Jatian jainxon joi benxoatiainko Pilato yakáketianra jawen awinin joi bomaa iki: "Ja jakon joni betanra min jawe ointi yamake. Já jaskáakanai kopíra en jakonmabires namáwanke", iki iká.

20 Ikenbi, ja *sacerdotebaon koshiboyabi ja jema koshibaonbiribi, ja joni

icha tsinkitabo yoixon jen imakana iki,
Barrabás pikotaanan Jesúsbiribi reteti,
Pilato yoikanon ixon.
21 Jaskáketianra, ja joni koshin jato
yokáribia iki: —¿Jaweratokaya en piko-
xontinki mato keenai? —akin. Jatian
yoikana iki: —Barrabás noa axonwe
—akin.
22 Jaskáakana, Pilaton jato aríbaa iki:
—¿Jatian ja *Cristo akin maton akai
Jesúski en jaweati iki? —akin. Jato
jaskáa jatíxonbi yoikana iki: —Korosen
awé —akin.
23 Jatian Pilaton jato yokata iki:
—¿Jawe jakonma akákayarin? —akin.
Jato jaskáabi, korosen awé ikires koshin
saa ikana iki.
24 Jatianra Pilaton oinna iki,
jawen joi ninkáxonyamai, bebon-
bires jakonmaati saa ikanaitian.
Jaskákanaitianra jato onpax bemaax,
jato bebonmeaxbi mechokiita iki. Jato
yoia iki: —Nato joni mawatara en
akáma ikai, jara maton jawékibiribi
iki —akin.
25 Jato jaskáa jatíxonbi yoikana iki:
—Non bakeboyaxonbira nato joni
mawata non iboakai —akin.
26 Jaskákanaitian, Barrabás jato
Pilaton pikoxona iki. Ja pekao jato Jesús
rishkimaa iki. Jaskáatanan moa korosen
akanon ixon jato menia iki.
27 Jatianra ja joni koshin sontáro-
baon, ja apo jain iká xobo chicho Jesús
bokana iki. Jainra ja Jesús katei jatíbi
sontárobo tsinkíkana iki.
28 Jawen chopa jopémaxonra, jaki
shirokin jan perakooti joshin chopa
sawemakana iki.
29 Moxa maitiaxonra, ja maitiribi
maimakana iki. Jaskáaxonra westíora
jiwi kekóti jawen mekayao yatanma-
kana iki. Jaskáakin akáxa, jaki shiroi
já bebon chirankootaxbo neskata iki:
—Jatíbitianbires ja judíobaon apo
ibanon —ikibo ikana iki.
30 Jainxonribi, betoshba akana iki. Ja
yatanmakana iwana jiwinbiribi mapoki
rishkikana iki.
31 Moa jaskati jaki shiroi senenxonra,
ja sawemawankana jan perakooti joshin
chopa jopemaxon, jawen chopabiribi
sawemakana iki. Jaskáaxonra moa
korosen anoxon bokana iki.

Jesús korosen akana

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

32 Ja moa jainoax pikóbaini bokinra,
Cireneainoa westíora joni Simón jane-
ya nokokana iki. Jara Jesussen koros
papimaxon, bomakana iki.
33 Jatian moa ja Gólgota mananman
nokóxonra, “Ja iki mapo xao manan”,
iki iká,
34 moka jawékia vino meskoa Jesús
xeamakana iki. Ikaxbi moa tanaax jaki-
ribi akáshamaa iki.
35 Jatian moa korosen axonra, *suerte
axon, sontárobaon jawen chopabo
bikana iki.[d]
36 Moa jaskáa pekáo, koirani jain
yakákana iki.
37 Ja manaon iká iki jaskara kopí
akanai yoikin tablanin neskaakin
wishakana: “Nato riki Jesús ja judío-
baon apo”, iki iká.
38 Já betanra rabé yometsoribi korosen
akana iki. Wetsa iká iki jawen mekayao;
wetsa jawen mexkao.
39 Jatian jain winotaibo, jaki shiroi,
bonké bonke iananbi,
40 yoikana iki: —Mia iki, ja Diossen
xobo ras axonra, en kimisha nete
pekáobi jakiribi aríbatiki, iki iibata.
Rama minbix kishpinmeewe. Ikon
Diossen bake ikax, ja korosenmeax
pakéwe —akinbo akana iki.
41 Jatian ja *sacerdotebaon koshibo
itan ja esé onanboyabi jema koshiboribi
jaki shiroi ikana iki neskati:
42 —Wetsabora jato kishpinmaa iki,
ikaxbi janbix itira itipanyamake. Ikon

[d] **27.35** Sal. 22.18; Jn. 19.24

Jesús korosen akana.

Israel jonibaon apo ikax, ibanon ja korosenmeax janbix paketi, jatianparira non já ikonhatiki.

43 Dioski koshiaronki ikira ikai, ikonkon jaon keenai ixon, abanon rama Diossen kishpinmakin. Jaronki Diossen Bake iki ixonra janbi yoiai —iki ikana iki.

44 Ja já betan korosen akana yometsobobira, jaki shirokana iki.

Jesús mawata

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

45 Jatian moa bariapan iketianra, ja main jatíbiain yameta iki; yantanpake kimisha hora kaman.

46 Ja yantanpake moa kimisha hora ikí kaitianra, kikinbires koshin Jesús sai ika iki: "Elí, Elí, ¿Lama sabactani?" iki. (Ja iki: "Diossé, nokon Diossé, ¿Jaweatiki min ea potaapanon?") iki iká.

47 Jaskati saí ikai ninkatax, jatíribi jain ikábo ikana iki: —*Profeta Elías kenai riki —ikibo.

48 Jaskáketianra jatianbi ishtoi kaxon, westíoranin *esponja bitaanan, *vinagre tsaimaa iki. Jaskáaxonra jiwi nenkéki nexaanan Jesussen xeanon ixon ketaxnana iki.

49 Jaskáaitian wetsabaonbiribi yoikana iki: —Jaskáayamawe, jorábiratiki Elías ja kishpinmai non oinnon —akin.

50 Jaskákenbi, Jesús jakiribi koshin saí itaanan, moa jatianbi maxkaa iki.

51 Ja jaskatatianbira Diossen xobo meran iká, jan nachitea chopa, bochikiax namani noshita iki, mairibi shakota iki, itan shankaboribi kaxketa iki.

52 Mawá miinkana kiniboribi kepenmeeta iki. Jatianra icha jakon joni mawániboribi jiria iki.

53 Jatian moa Jesús jiria pekáora, ja mawá kini meranoax pikotax, Jerusalén jeman bokana iki. Jainoara icha jonin jato oinna iki.

54 Ja *capitán betan jabé iká sontárobora, Jesussen yora koirani iikanainbi niwanman aká, itan meskóbo

ikaitian oinnax, ikonbiresi rateti ikana iki neskati: —¡Ikonra iká iki, nato joni Diossen bake! —ikibo.

55 Jainribi ikana iki icha ainbobo, Galileankoniaxbi Jesús chibani beabo ochóxonres oinni. Ja ainbobo iká iki jan Jesús akinnabo.

56 Jato xaranribi iká iki, María *Magdalena, jainoax Jacobo betan Josekan tita María. Itan Zebedeon bakebaon titaribi.

Jesús miinkana

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57 Moa yantan iketianra, Arimateainoa icha jawékia westíora joni José janeya joá iki. Jaribi iká iki Jesús chibani ipachoai.

58 Janra Pilatoiba kaxon Jesussen yora yokata iki. Jaskáakin yokáketianra Pilaton jato menimaa iki.

59 Jatianra Josekan ja Jesussen yora bixon, kakaati jakonshamantonin rakawaa iki.

60 Jaskáaxonra janbi jato shanka kiniamaa bená ikainko, ja Jesussen yora niaa iki. Jaskáatananra shanka anin ja kini xepobaini moa kaa iki.

61 Jatian María *Magdalena betan wetsa Maríara iká iki ja Jesús miinkana kini ponté yakábekona.

Jesús miinkana kini sontárobaon koirana

62 Jatian ja tantiti nete xabáketianra, *sacerdotebaon koshibo itan *fariseobo, Pilatoiba bokana iki.

63 Jain boxon, yoikana iki: —Ibó, nonra shinannai ja paranmis jonin japarixon jato neskáakin yoiibata: Eara kimisha nete itin jirinoxiki akin.

64 Jaskara iketian, min sontárobo yoiwe, kimisha nete senenai kaman kikinshamaankin, ja kini koirankanon. Jaonmea onanaibora beax ja yoran yometsokanake. Jatonbi jaskáaxa, jato yoii moara jirike iki ikantiki, jaskáaxonra jato apachoai bebonbires jato parankanti iki —akinra akana iki.

65 Jaskáakana, Pilaton jato yoia iki: —Nato jatíribi sontárobo boxon, matonbishaman jato kikinhakin koiranmatankanwe —akin.

66 Jato jaskáaka boxon, shanka anin ja kini kikinhakin xepoxon, onantiakin boyakana iki. Jaskáaxon jaki sontárobo koiranmakana iki.[e]

Jesús jiria

28 1 Jatian ja tantiti nete winota pekáo moa domingo nete xabataitianra, María *Magdalena betan wetsa María kabékona iki, jain Jesussen yora miinbakana oinni.

2 Jain kabékonainbi ratéresi kikinbires koshi ninwana iki; ja non Ibo Diossen ángel naikanmeax joaitian. Joxon, jan kini xepoa shanka oke taranax janbi peyakaa iki.

3 Ja ángelnin yora iká iki, kaná biri ikai keská pené. Jawen yoraribi iká iki kikinbires joxoshaman.

4 Jaskara oinnax ja kini koirana sontárobo, kikinbiresi raketi saki iki, mawá keskabo tipikana iki.

5 Jatian ángelnin ja ainbobo yoia iki: —¡Rakéyamakanwe! Enra onanke ja korosen aibakana Jesús benai mato iitai.

6 Moara neno yamake, jan yoipachoai keskatira moa jirike. Maton onannon, jain aibakana oinni bekanwe.

7 Rama ishton boxon jaonmea onannaibo yoitankanwe: ‘Ja reteibakanara moa jirike jatianronki japari moa Galileanko kaai, jainoaronki maton oinni kati iki’, jaskara mato yoikasira ea iitai —akinra jato aká iki.

8 Jato jaskáa ja mawá kini ikainoax ja ainbo rabé ishtonbires kabékona iki, raketibi kikínbiresiribi rarobekona iki. Jaskataxa jaonmea onannaibo keshani kaai ishtobekona iki.

---

[e] **27.66** Ja kinira iká iki kikinhakin jan boyatinin boyakana, kepenkana onanti inon ixon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

9 Ja bokanainbi bechixon jato
Jesussen saludana iki. Jato jaskáake-
tian nokobainxon Jesús rabikana iki
jawen taekibi bekepikainxon.
10 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—¡Rakéyamakanwe! Ja nokon wetsabo
Galileanko bokanon yoitankanwe,
jainoara ea oinni bokanai —akin jato
aká iki.

Kopíaxon sontárobo jansomakana

11 Jatian ja ainbobo kaaitianribi, ja
koirani iitai jaweti sontároboribi jeman
bokana iki. Boxonra jatíbi jaskara ikábo ja
*sacerdotebaon koshibo keshankana iki.
12 Jatian jabobiribi jema koshibo
betan tsinkíxon shinan akí bokana iki.
Moa shinan axonra ja sontárobo icha
koríki menikana iki,
13 jaskáaxon jato yoikana iki: —Jato
yoinoxikanwe, noa oxaketianra jaonmea
onanaibaon yamé bexon ja Jesussen
yora boankanke.
14 Jatian nato joi ja joni koshin ninká-
ketianra, noabiribi jabetan yoyo ikai,
jaskáaxonra mato jakonmaati ikenbi
non amatima iki —akin jato akana iki.
15 Jaskáakana ja sontárobaon koríki
bixon, ja ati yoikana keskáakin akana
iki. Jatian jaskáakin yoikani joira rama-
kamanbi judíobaon ikon keskáakin
yoikanai.

Joi yoii bokanti jaonmea onannaibo Jesussen yoia

16 Ikaxbi ja chonka rabé jaonmea
onanaibobiribi Galileanko bokana iki,
jain bokanti jato Jesussen yoiibata
manan ikainko.
17 Jain boax nokóxonra ja Jesús rabi-
kana iki, ikaxbi jatíribibo ikana iki
jamara ibirai iki ixonbores shinanni.
18 Jatianra Jesussen jato pataxbainxon yoia iki: —Jatíbi ja naikan iká
itan main ikábo jato ikinti koshira ea
Diossen menike.
19 Jaskara iken, rama botankanwe,
jain jonibo jakana jatíbi mai ikainkobo,
eonmea onannaibo itiakin jato imatan-
kanwe, ja ikonhaibora, Papan janenko
itan Baken janenko jainoax Diossen
Shinanman janenko maton jato bauti-
zanti iki.
20 Jatíbi ja en mato onanmaa jawékibo
senenhakantiakin jato axeatankanwe.
Jatian eara netetiibi mato betan iti iki,
ja moa nete senenai kamanbi —akin
jato aká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

SAN MARCOS

Jesucristo ikábo yoikin Marcosnin wishaa

Jato bautizanai Juanman jain joni jayamainkoxon jato joi yoia

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 1 Neskataxa iká iki, ja Diossen Bake, Jesucristokiriti iká jakon joi yoikaati peokooti.

2 Ja *profeta Isaíassenra, jawen kirika meran wishanike, neskáakin:

"Enra nokon joi yoiai mia raanxonai,
janra mia jan kati bai benxoaxonti iki.

3 Jain joni jayamainkoniaxa, neskati saí inoxiki:
Ja Ibo jan joti bai pontexonkanwe", iki iká.

4 Jaskáakin yoini keskatishaman pikóxonra, jain joni jayamainkoxon, Diossen joi yoikin Juanman jato neskáa iki: —Moa jakonma shinanbo akonkin jenexon, Diossen joi biax, bautizameekanwe, maton ochabo moa Diossen mato shinanxonyamanon —akin.

5 Jatian Judea mainmeax, itan Jerusalén jemameax jonibo bexon, jaton ochabo Dios keshanketian, Jordán weanmanxon, Juanman jato bautizankatitai.

6 Ja Juanman chopa sawea iká iki, camello rani aká. Jainoax jan chinexeeta sintóra iká iki, bichi aká. Jatian jawen piti iká iki, chanpo, jainoax jawen xeati iká iki, nii meranoa bona jene.

7 Jainxon jato joi yoikinribi, neskáa iki: —Epekáora joái, ebebon atipana koshia joni. Ea já namanbires ixonra, chirankokainxon jawen zapato risbitanibobi en choroxonti jisáma iki.

Jato bautizanai Juanman joi yoia.

8 Enra onpaxenres mato bautizana iki. Ikaxbi epekáo joáitoninra, Diossen Shinanman mato bautizanoxiki —akin.[a]

Juanman, Jesús bautizana

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 Jatian ja netebaon, Galilea main iká Nazaret jemameax, Jesús Juanhiba kaketian, Juanman Jordán weanmaxon bautizana iki.

10 Jatian ja jenemeax mapékin, nai chopetaitian oinna, Diossen Shinan westíora xotó keska jaki joáx itoshia iki.

11 Jatian jaskáketian, naikanmeax yoyo ika iki neskati: "Mia riki nokon noi Bake, mionra ea ikonbiresi raroai", iki.

Satanássen Jesús tanaa

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

12 Jatian jaskáxon Diossen Shinanman, jain joni jayamainko Jesús ioa iki.

13 Jain iká iki chosko chonka nete senen, pimis yoinabo xaran, jainoa *Satanássen ochamakaskin Jesús tanaa

---

[a] **1.8** Diossen Shinanman bautizameti iki iká riki, jawen Shinan noomeran iti yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki. Jaskáketian ángelbo bexon Jesús akinkana iki.

Galileankoxon Jesussen jawen tee peoa
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

14 Jatian Juan moa cárcel meran akanketian, Jesús Galileanko kaa iki; Diossen jaskati yoia jawen jakon joibo jato yoii.
15 Jatian jato joi yoikin neskáa iki: "Moara yoini nete senenke. Jatian ja Diossen ikinnaton jati netera, moa ochóma iki, Diossen joi bikanwe. Ninkáxonres ja jakon joi en yoiaibo ikonhakanwe", akin.

Yapan teetai chosko joni Jesussen kenaa
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 Jatian ja Galilea ian ketani kakin, oinna iká iki; Simón jawen wetsa Andrés betan rikani iibekoni, yapán teetaibo ikax.
17 Jatian nokobainxon Jesussen jato yoia iki: —Ea chibankanwe, jonibo biti onanbobiribi en mato imanon —akin.
18 Jaskáatianbi, jaton rikabo jenebaini jabé bokana iki.
19 Jainoax orichaa kakin, Zebedeon bakebo Jesussen nokoribia iki; ja iká iki Jacobo betan jawen wetsa Juan. Jabo ikana iki, jaton papa betan rika onai iibekoni.
20 Jaboribi Jesussen jato kenaa iki. Kakin jawen joniboyabi, jaton papa Zebedeo botenbi potabaini, Jesús betan bokana iki.

Yoshin naikia joni Jesussen benxoaa
(Lc. 4.31-37)

21 Boax Capernaúmhain nokókana iki, jatian moa tantiti nete iketian, jain tsinkiti xobo meran jikixon, Jesussen jato esea iki.
22 Jatian jawen koshi shinanyaxon Jesussen jato eseaitian ninkatax, jonibo ratékana iki; ja esé onanbaon yoiai keskáma iketian.
23 Ja jain tsinkiti xobo meran iká iki, westíora joni yoshin naikia; jara neskati saí ika iki:
24 —¿Jawekopiki mia noiba joá Nazarethainoa Jesús? ¿Noa keyoiki mia joá? Enra mia onanke, mia riki Diossen jakon Joni —iki.
25 Jaskataitian Jesussen yoshin notsina iki, neskáakin: —Netéwe, ja joni meranoax moa pikówe —akin.
26 Jaskáatianbi, ja joni, mai tsakamataanan, koshín sion ikaini, já meranoax yoshin pikota iki.
27 Jaskáketian oinnax, jatikaxbi ratékana iki. Jaskatax yokakananbotankana iki, neskati: —¿Jawe keska jonikayarin nato? Bená esébo akai jato yoikin ¿Jawe keska koshi shinanyakayarin nato joni? Jan yoshinbo pikoti yoiara ikanai, jawen joi ninkáxonax, pikóti —ikibo ikana iki.
28 Jatian Jesussen jaskara aká jawékibo, ishtonbires ja Galilea main ninkakaaketana iki.

Simonman rayós ainbo isinai, Jesussen benxoaa
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Jatian jaskáa pekáora; Jesús, Jacobo, jainoax Juan, ja tsinkiti xobomeax pikóbaini boax, Simón betan Andréssen xobon bokana iki.
30 Jain iká iki Simonman rayós ainbo yonatax rakata. Jaskara iketianra Jesús keshankana iki.
31 Jaskáakana kawanxon, Jesussen ja ainbo metsonxon wenina iki. Jatianbi moa yoná jenexon jato jawékiati axona iki.

Icha isinaibo, Jesussen benxoaa
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Jatian moa bari jikii yantanshoko ikenbi, ja jatíbi isinaibo, itan yoshin naikiaboribi, Jesússiba bekana iki.
33 Jatianra jatíbi ja jemamea jonibo ja xobo xepotiain tsinkíkana iki.
34 Jatianra Jesussen icha joni meskó isinyabo jato benxoaa iki. Jainxon icha yoshinboribi jato meranoa jokonhaa iki. Ikaxbi yoshinbo jawebi jato yoyo imayamaa iki, jabaon já onankana iketian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesussen jato joi yoia
(Lc. 4.42-44)

35 Jatian nete bei, oxnetaishoko Jesús
wenitax, xobomeax pikókaini jabicho
kaa iki, tsoabi yamankoxon orani.
36 Jatianra Simón jabé ikábo betanbi,
Jesús benai bokana iki.
37 Nokóxon yoikana iki: —Jatíxonbira
mia benakanai —akin.
38 Jaskáakanabi jato yoia iki:
—Ochóma jema ikainkobo bonon
bokanwe, jainribi jato Diossen joi yoii.
Jaskarainoabo jato akinoxkayara ea joá
iki —akin.
39 Jaskatax Galileanko iká jemabo-
tiibi kaa iki. Jaton jain tsinkiti xobo
meranxonbo, Diossen joi jato yoiboa
iki. Jainxon jonibo meranoa yoshinbo-
ribi pikoboa iki.

Lepra isinya joni, Jesussen benxoaa
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 Iitaitian, westíora *lepra isinya joni
joáx, Jesús bebon chirankooxon yoia
iki: —Mia keenxon, nokon yoramea
isin, min ea benxoawe —akin.
41 Jatian Jesussen noibaxon, jawen
mekenman tii axon, yoia iki: —Eara
keenai, en mia benxoabanon —akin.
42 Jaskáatianbi, moa jawen isin
benxoaa iki.
43 Jaskáaxon, ja joni raankin, Jesussen
neskáakin yoia iki:
44 —Kakin, tsoabi yoiboyamatanwe,
ja *sacerdotebicho oinmatanwe.
Jainoax mia Dios bebon jakon iti kopí,
Moiséssen jaskáati yoini keskáakin, Dios
jawéki menitanwe, mia *sacerdotebaon
oinkanon —akin.[b]
45 Ikaxbi ja jonin kakin, jatíbi jaskara
ikábo jato keshanboa iki. Jatian moa
jato keshanketian, Jesús jawerato
jemanbi kati atipanyamaa iki. Jaskatax
tsoabi yamanko, Jesús iká iki; ikaxbi,
jatíbiainoax já oinni bekana iki.

Kishi jirioma joni, Jesussen benxoaa
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2 1 Jaweti nete pekáora, Jesús
Capernaúmhain karibaa iki. Jatian
ja xobonko ninkatax,
2 jain icha jonibo tsinkita iká iki, ja
xobo xepotiainbobi moa senenma. Jatian
jainoara, jan jato Diossen joi yoia iki.
3 Iitainbi, chosko jonin kishi jirioma
joni bekana iki.
4 Ikaxbi icha joni iketian, jikimati
atipanyamaxon, ja Jesús iká ponté xobo
pebixon, jawen rakátinin axon, ja isinai
naman apakekana iki.
5 Jatian jan bea jonibaon kikinhakin,
ikonhakana onanxon, Jesussen ja isinai
yoia iki: —Baké, min ochabora en moa
mia shinanxonyamai —akin.
6 Jesussen jaskáakin ja kishi jirioma
yoia ninkatax, jain yakákana jawetii esé
onan jonibaon, neskáakin shinankana iki:
7 —¿Jawekopiki nato joni yoitimaresi
jaskati yoyo ikai? Jakonmaibiresi ikai,
Dioski yoyo iki. Diossenresa atipanke
ja ochabo moa jato shinanxonyamakin
—ikibo.
8 Ikaxbi jaton shinan onanxon,
Jesussen jato yokata iki: —¿Jawekopiki
maton jaskáakin shinannai?
9 ¿Jaweraki yoitikayaki atibires iki?
¿Min ochabora en moa mia shinanxon-
yamai ati? Iamax ¿Min rakáti yatan-
baini katanwe akin ati?
10 Jaskara ikenra, rama en mato
onanmai; ja jonin Bakera nato main, jaton
ocha akábo jato shinanxonyamanoxon
yoiti koshiya iki ixon —akin. Jatian jaská-
taanan, ja kishi jirioma joni yoia iki:
11 —Miara en akai: Weníxon, min
rakáti yatanbaini moa min xobonko
katanwe —akin.
12 Jatianbi ja joni wenitax, jawen
rakáti bibaini, jaton jishnonbi moa
jainoax kaa iki. Jaskara oinnax, jati-
kaxbi ratetax, Dios rabii ikana iki,

[b] **1.44** Oinkanwe ja Lv. 14.1-32.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

neskati: —Nonra jawetianbi jaskara jawéki oinyosma iki —ikibo.

Jesussen Leví kenaa
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13 Jaskatax Jesús ian kexa karibaa iki. Jain iketian, jaki joni icha tsinkíkanketian jato esea iki.
14 Jainoax moa kaai winókin, Alfeon bake Leví, jainxon ja romamea apo kopí yokáxonkanai xobonko, jato kopí yokati yakáketian meraxon, Jesussen yoia iki: —Ebé kawé —akin. Jaskáa wenixon Levikan chibana iki.
15 Kakinbi Levikan, Jesús jaonmea onanaiboyabi jawen xobon pikinnoxon jato ioa iki. Jatian jain jato betanribi icha joni bokana iki; apo jato kopí yokáxonai jonibo itan wetsa ochaya joniboribi ikana iki, ja Jesús jaonmea onanaiboyabi pii ikanainko jato betan yakákana. Jatian jato chibani bokanabo ikana iki kikinbires icha.
16 Jesussen jaskarabo betan piaitian oinxon, ja esé onan *fariseobaon Jesussenmea onannaibo yokákana iki: —¿Jaweatiki maton Maestron, ja apo kopí yokáxonaibo itan ja ochaya jonibo betan jawékiai? —akin.
17 Jato jaskáai ninkáxon Jesussen yoia iki: —Isionmabaonra jato benxoakai joni benayamai. Ja isinyabaonresa akai, jato benxoakai joni benakin jan raonnon ixon. Eara jakon jonibo akinni joáma iki, eara joá iki ochaya jonibo jato akinni —akin.

Ayunantikiriakin Jesús yokákana
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 Jatian westíora nete ikana iki, ja jato *bautizanai Juanmamea onannaibo betan *fariseobomea onannaibo *ayunani. Jatianra jatíribi jonibo Jesússiba bexon yokákana iki: —Ja jato Bautizanai Juanmamea onannaibo betan ja fariseobaomea onanaibaonra akai ayunankin, ¿Jawekopiki ja mionmea onanaibaon ayunanyamai? —akin.
19 Jatian Jesussen jato neskáa iki: —Wanoai joni jato betanbi ikenki ¿Ja kenaa jonibaon jawékiayamai iki? Ja wanoai joni jato betanbipari ikenra, ayunankanti yamake.
20 Ikaxbi ja wanoai joni bokanti netera nokónoxiki, jatianparira ayunanoxikanai.
21 Tsonbira chopa payo bená chopan onayosma iki. Akábira jan onaa topo otsiax anii noshitai.
22 Jainxonribi tsonbi bená aká vino, payo bichi chomon nachíosma iki. Akábira moa vino paexon ja chomo toá imati iki. Jaskatax moa chomo ramíketian ja vinoribi moa yoyokooti iki. Jaskánaketianra ja bená aká vino, bichi chomo benakanribi nachíti iki —akin jato aká iki.

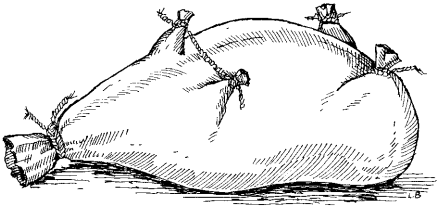

Bichi chomon vino bochoaa.

Tantiti netenbi trigo tsekakana
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 Jatian jato jaskáa pekáo, tantiti netenbi trigo wai naponbi Jesús winota iki, winókinbi jaonmea onanaibaon trigo bimi tsekakana iki.
24 Jaskáakanaitian fariseobaon yokata iki: —Oinwe ¿Jaweatiki tantiti neten jaskátima ikenbi, ja mionmea onanaibaon trigo bimi tsekakanai? —akin.
25 Jatian Jesussen jato neskáa iki: —¿Matonkayaki ja Davidkan, já chibanai joniboyaxonbi, maxkáxon, jawékiakaskin aní, Diossen joi meran yoyo ayosma iki?
26 Ja *sacerdotebaon koshi Abiatar, Diossen xobonko inontianra, ja xobon David jikixon, *sacerdotebaonbicho piti ikenbi, ja pan piaa iki. Jaskáxon jabé nia joniboribi jato menia iki —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

27 Jainxon Jesussen jato yoiribia iki:
—Ja tantiti netera, jan joni iboaxon
yonoti Diossen akáma iki, ja netera aká
iki, joni tantitibiribi.
28 Ramara, en mato onanmai; ja jonin
Bake riki, jawerin ja tantiti neten ati
ixon mato jan yoiti koshia —akin.

Meken jirioma joni,
Jesussen benxoaa
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 1 Jatian wetsa nete, jain tsinkíti
xobo meran, Jesús jikiribia iki.
Jain iká iki, westíora meken jirioma
joni.
2 Jain ikana iki jawetii joniboribi,
ja tantiti netenbimein akai, Jesussen
ja meken jirioma joni benxoakin ixon
oinni. Aketian ja yoixontaanan, jakon-
maati shinanyanix.
3 Jaskákanaitian, ja meken jirioma
joni, Jesussen yoia iki: —Wenitax, jato
bebon chankawe —akin.
4 Jaskáxon Jesussen jato yokata iki:
—Tantiti netenki, jawe jawéki ati yoiai
¿Jakon jawéki ati o jakonma jawéki
ati? ¿Jato mawámaresti o jato mawá-
matima? —akin. Jato jaskáabi netéres-
kana iki.
5 Jatian já kateaketanabo sináyaxon
jato Jesussen oinna iki, jatianra ikon-
hakashamakanaitian onístaanan ja joni
yoia iki: —Min meken sananwe —akin.
Jaskáa jawen meken sanana iki, jatianbi
joni benxoaa iki.
6 Ikaxbi jaskara oinnax, moa *fari-
seobo pikóbaini boax, ja Herodes rabé-
kinnaibo betan tsinkíxon, Jesús reteti
shinan akana iki.

Icha jonibo ian kexa ikana
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

7 Jatianra jaonmea onannaiboyabi,
Jesús ian kexa kaa iki. Jain ikanaitian,
ichaxon Galilea jonibaon chibankana
iki.
8 Jatian Jesussen ratéti jawékibo akai
ninkatax, oinni bekana iki. Ja bekanabo
iká iki, Judeainoabo, Jerusalénhainoa
jonibo, jainoax Jordán bekeiba iká
Idumeainoabo. Jatíribibo ikana iki,
Tironkoniabo, itan Sidónhainoabo.
9 Jaskati icha joni, jaki bekanketianra,
jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki;
bitaxkanaketian jan nanéti boti bexon-
kanti.
10 Moa icha joni jato benxoaa iká iki.
Jakopi ja isinaibo beax, Jesús tii akasi,
jaki tsamákana iki.
11 Jatian ja joni meran iká yoshinbo-
ribi, Jesús bebon chirankotax saí ikana
iki, neskati: —¡Mia riki ja Diossen Bake!
—iki.
12 Ikaxbi jonibo bebomeax já yoii
jaskáyamakanon ixon, Jesussen notsín-
xon jato netémaa iki.

Jesussen chonka rabé
raana itibo katota
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

13 Jaskata pekáo, Jesús mananman
kaa iki. Jainxonra, jawen keenshaman-
bores, Jesussen jato kenaa iki. Jatian
moa beax, tsinkíkanketianra,
14 chonka rabé joni jato xaranmea
katota iki, jabé nikanti, itan jato joi
yoiti raanoxon. Jatian jabora jato janea
iki: “Raanabo”, akin.
15 Jainxonra, jawen koshi shinan jato
menipakea iki, jan yoshinbo pikokanon
ixon.
16 Ja chonka rabé katóxon biá jonibo
ikana iki; Simón, ja Pedro akin janea.
17 Jainoax iká iki, Zebedeon bake rabé,
Jacobo betan jawen wetsa Juan; jabora
janea iki, Boanerges akin, ja iki, (“tirin
ikaitonin bakebo”) iki iká.
18 Jainoaxibi ikana iki: Andrés, Felipe,
Bartolomé, Mateo, Tomás, Alfeon bake
Santiago, Tadeo, Simón ja Zelote.[c]
19 Jainoax, Judas Iscariote, ja jakonhai
keská iikinbi jan Jesús jakonmaani.

[c] **3.18** Ja Zelote iki iká riki: Jan ikonhatonin paranan reteananai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesús, yoshinbaon koshia shinankana
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

20 Jaskáa pekáo, westíora xobon
Jesús jikia iki. Jain iikanaitian, icha
joni jakiribi jatoki tsinkíkana iki. Jatian
Jesussen, jaonmea onanaiboyaxonbi
jawékiatibobi atipanyamakana iki.
21 Jatian Jesús jaskatai ninkatax,
jawen rarebobo já bii beax ikana iki,
naton shinanra moa jakonmaake, iki.
22 Jatian esé onan joniboribi,
Jerusalénhainoax beax, já yoiiribi ikana
iki: —Nato joninra, yoshinbaon koshi
Beelzebúkan atipana koshi meniatonin
akai, ja jonibo meranoa yoshinbo jokon-
hakin —ikibo yoyo iki.
23 Jaskákanaitian, jonibo kenaxon yoia
iki: —¿Jawekeskaxonmein atipanke,
*Satanássen, jabé yoshin pikokin?
24 Westíora jemankoniax, rawikanan-
taanan, jatonbiribi tsamáshoko akáxa,
moa jainbicho ikanti atipanyamakanke.
25 Jainoax, westíora xobonko, ja rare-
bobicho jakanabo, jatonbinix, ramia-
nananaxa, moa jainbicho ikanti atipan-
yamake.
26 Satanás iki jaskáribi, jabé ikábo
betanbi ramiananaxa, moa janbiribi
ikax, jaton koshia itima iki.
27 Tsonbira koshi jonin xobon jikixon,
ja joni nexayonamatianbi, jawen
jawékibo yometsoati atipanyamake.
Nexayonxonparira, jawen jawékibo
boonankanti iki.
28 Ikonshamanra, en mato yoiai,
Diossenra jatíbi jonibo jaton ocha
akábo, itan jakonmai yoyo ikanabo,
moa jato shinanxontima iki.
29 Ikaxbi jaweratoboki ja Diossen
Shinanki jakonmaibires yoyo ikax ochai,
jabora jawetianbi jato Diossen shinan-
xonkin jenetima iki. Jabora jatíbitian ja
ochayabi ikanti iki —akin jato aká iki.
30 Jaskáakinra Jesussen jato yoia iki já
yoii, yoshin naikia riki nato iki ikanai-
tian.

Jesussen rarebobo
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

31 Jatian jato jaskáai iitaitian, Jesussen
tita betan jawen wetsabo bekana iki.
Bexon jemanxonbi, Jesús kenamakana iki.
32 Jatian já kateax tsamatabaon, Jesús
neskákin yoikana iki: —Min tita betan
min wetsabora, mia oinkasi beax, jeman
ikanai —akin.
33 Jaskáakana jato neskáa iki: —¿Tsoa-
borin nokon tita betan nokon wetsabo?
—akin.
34 Jatian ja katei tsamákana jonibo
oinyaketanxon, jato yoia iki: —Natobo-
kaya riki nokon tita, itan nokon wetsabo.
35 Jaweratobaonki Dios keenai kes-
káres akai, jaboriki nokon wetsa, nokon
poi, itan nokon tita —akin jato aká iki.

Banai joniki yoinmeeta esé
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

4 1 Jatian Jesús jakiribi ian kexá
kaxon, jato esekin peoa iki. Ja icha
joni tsinkíkanketian, boten nanetax
napoori kaax Jesús jain nayakaa iki.
Jatian jonibobiribi ian kexabi tsamá-
kana iki.
2 Jaskáaxon icha meskó jawékiki yoin-
yanan jato esekin, neskáa iki:
3 —Ninkákanwe neskara en mato
yoiai: Westíora jonira wainko kaa iki,
bimi bero banakin masáa aaboi.

Bero banai joni.

4 Ja masá akara, jatíribi berobo bai
napo maana iki. Jain maanabora, isá-
baon bexon piá iki.
5 Jainoax jatíribi berobo makan
xarán maana iki. Jaskarain maannax,
mai kextóma iketian, ja berobo ishton
xoxoa iki,
6 ikaxbi bari pikotax xanaketian,
ja xoxoa berobo, mai kextóma iken,
ishtonbires siwata iki, taponma ikax.
7 Jatian jatíribi berobo moxa xaran
maana iki. Jatianra moxabo ishtonbires
anixon retea, moa bimiamaa iki.
8 Jatian jatíribi berobo maana iki, mai
jakon ikain. Jaskarain maannabora,
xoxoax, jakonshamani bimia iki: wetsa nia
bimia iki, kimisha chonkabo; wetsa sokota
chonka, wetsa iká iki, pacha —akin.
9 Jaskáxon, Jesussen jato yoia iki:
—Ninkataibo ixon, ninkákanwe —akin.

Jawékikibo yoinhanan jato esea
(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

10 Jatian moa jonibo bokana pekáo,
Jesúsbicho banéketian, já ochóma iwa-
nabo betan jawen chonka rabé jaonmea
onanaibaon bexon, Jesús yokákinkana
iki; jawe yoikinki jan jato jawékiki yoin-
yanan, esewana ixon.
11 Jaskákana jato yoia iki: —Diossenra
jawen ikinnaton jati joné nete, pontéres
mato onanmaa iki. Ikaxbi ea ikonha-
yamaibora jawékiki yoinyanan en jato
onanmai,
12 oinnaxbi, oinnama keskábores
ikanon ixon, itan en yoiai joi ninkataxbi
ninkatama keskábores ikanon ixon-
ribi. Jaskáaxon jaton jakonma akábo
akonkin jeneyamakanaitian, Diossen
jato ja shinanxonresnon ixon —akin.

Ja bero banaaki yoinmeeta esé onantiakin Jesussen yoia
(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

13 Jainxon jato yoia iki: —¿Ja jawékiki
en jato yoinwana eséki maton onan-
yamaa? ¿Jawekeskaxonki ja wetsa jawé-
kibo maton onanti iki?
14 Ja bero banai joni keská riki, ja
Diossen joi yoiai joni.
15 Jatíribi jonibo riki, ja bai napo bero
maana iní keskabo. Jaskara jonibaonra
akai, Diossen joi yoikanaibo ninkásha-
mankin, ikaxbi *Satanássen joxon akai
jan ninkata joibo shinanbenomakin.
16 Jatíribi jonibo jake, ja makan xaran
bero maana iní keskabo. Jaskarabaonra
akai joi ninkaxon keenshamanxon ikon-
hakin,
17 ikaxbi ichama taponya keskábo
ikaxa, koshi shinanhomabo ikanai.
Jaskara kopíra, tanakin masá tenemaka-
nabo ishtonbires joi ikonhakin jenekanai.
18 Jatíribi jonibo riki, moxa napon
bero maana iní keskabo. Jaskarabaonra
joi yoikanaibo ninkatai,
19 ikaxbi nato netemea jawékibores
shinankin itan koríki bitiakinres
shinanni jatonbinix parameekanai.
Jainoaxibi wetsa meskó jawéki ati
shinanbaonribi, ja joi ikonhabo moa jato
shinanbenomai. Jaskataxa bimiamai
keskábo banékanai.
20 Ikaxbi jarake jonibo, ja mai jakon-
shaman ikain bero maanna iní keskabo.
Jaskara jonibaonra joi ninkáxon ikon-
hakanai. Jabo riki bero maana xoxoax
jakonshamani bimia iní keskabo. Jaskara
ikax; westíora nia bimia iki kimisha
chonka, wetsa nia sokota chonka; jainoax
wetsa nia pacha bimia —akin jato aká iki.

Lamparinki yoinmeeta esé
(Lc. 8.16-18)

21 Jainxon Jesussen jato yoiribia iki:
—Tsonbira lamparin keteaxon jawé-
kinin mapoyamai iki, itan oxati naman-
ribi yasányamai iki. Jaskáyamakinra
bochiki peyasankanai; jawen joekan
tenaa jishtishaman inon ixon.
22 Jaskáribira jawéki akanabo jonéma
iki; onanyamarakanke ixon shinantima.
Ja joné akana jawékibora jato jishtia-
xonoxiki.
23 Jaskara iken, ninkataibo ixon,
ninkákanwe —akin.

24 Jainxon jato yoiribia iki: —Ninkakanwe en mato yoiai: jawekeskakinki maton wetsabo akai, jaskáakinribira mato Diossen ati iki, bebonbirespariribi.
25 Jatian joi ninkáxon jan yoiai keská akaibora, bebonbires Diossen jato onanmati iki. Ikaxbi jaweratobaonki joi ninkáxonbi ikonhaayamai jabora jaton jayata onan shinanbi moa Diossen bichinti iki —akin jato aká iki.

Bimi bero xoxoaki yoinmeeta esé

26 Jainxon Jesussen jato yoiribia iki: —Ja Diossen ikinnaton jati nete riki, jonin bero banaa ikai keská.
27 Ja banakin senenhax ikai; yamé-ketian joni oxai. Jatian nete xabáketian ikai joni besoi. Jatian ja jonin onanyamake jawekeskataxki yamé itan neten ja bero banaa xoxoax aniai ixon.
28 Ja mainbira ja banaa berobo neskámai; rekenpari xoxoax jawen jiwi aniax bimiai. Japekáora texkan bocho, ja bimi bero ikai.
29 Jatian ja bimibo moa tsekatires iketianra, jawen ibon ja bimibo moa tsekai —akin jato aká iki.

Mostaza beroki yoinmeeta esé
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Jainxon jato yoiribia iki: —¿Ja Diossen ikinnaton jati netemein jawe jawékiki non yointi iki?
31 Jara, ja mostaza beroshoko banakana ikai keská iki. Ja mostaza bero riki, ja banakanai wetsa berobo winoa kikin beshéshoko.
32 Jaskara beshéshoko ikaxbira ikai, banaa xoxoax, jatíbi ja wainkonia wetsa banábo bebonbires ani baneti, jatian ani mebiabo iketianra isábaon jain naakanti atipanke —akin.

Jawékiki yoinhanan jato esea
(Mt. 13.34-35)

33 Jaskáaxonra icha jawékiboki yoinhanan, Jesussen jato Diossen joi yoikatitai, jabaon onanti senenresbo.
34 Janra jawékiboki yoinhananres jato joi yoikatitai. Ikaxbi jaonmea onanaibora jatíbi jawékibo onantishamanhakin jato yoikatitai.

Niweaba Jesussen nesemaa
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

35 Jatian moa yametaitian Jesussen jaonmea onannaibo jato yoia iki: —Oke ian keiba shitánon bokanwe —akin.
36 Jaskáatanan jaonmea onannaibo já iká boten nanémaax, jain ikana icha joni potabaini moa bokana iki. Jatian jato chibani, jatíribibo wetsa botenbo bokana iki.
37 Ja bokanainbi niweaba koshi jatoki paketax, ani bechona iki. Jaskáxonra jaton bote, bechonman jato jene bochoanaana iki.
38 Jaskatainbi Jesúsbiribi ja boten chirakax tepikaini oxaashaman iká iki. Ikaxbi jishtenhaxon Jesús yoikana iki: —Maestró ¿Noa bechonman reoainbiki mia jawe iamai? —akin.
39 Jaskáakana wenixon, niwe betan aniparo notsinkin neskáa iki: —Jenéwe, moa niweyamawe —akin. Jaskáa ja niwe betan bechon jenetax, moa ian jakonshaman baneta iki.
40 Jatian jaskátaanan jaonmea onannaibo jato yoia iki: —¿Jawekopikayaki mato iorai rateta? ¿Matokayaki, Dioski kikinni koshiamaparibo iki? —akin.
41 Jato jaskáabi kikinbiresi ratékanabo ikax, jatobires yokakanani neskákana iki: —¿Jawekeska joni ikenmein akai, niwe betan bechonbaonbi jawen joi ninkáxonkin? —ikibo.

Gadarainoa joni yoshin naikia
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 1 Jatian moa shitábaini boax, Gadara main nokókana iki.
2 Jain nokotax moa Jesús mapetaitianribi, pantionhainoax yoshin naikia joni jaki joá iki.
3 Ja joni iká iki pantionhainbiribi jaa; tsonbi jakonshamanxon tantimatibi

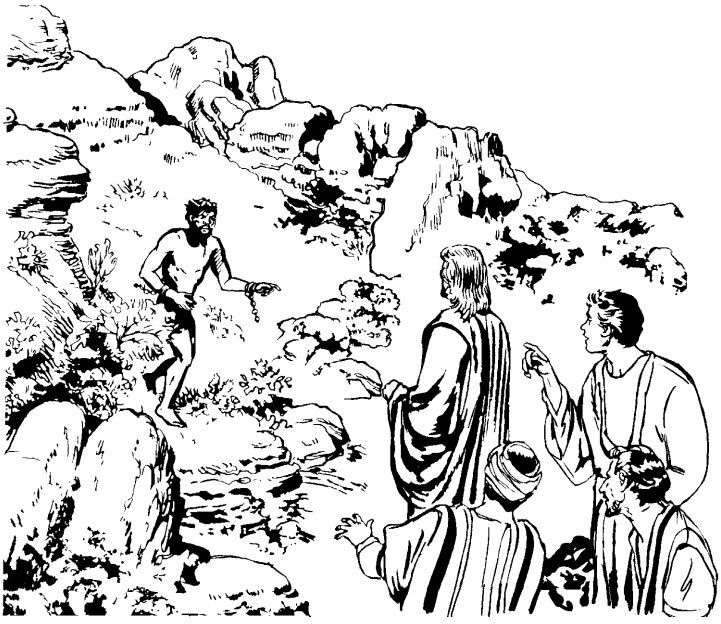

Joni yoshin naikia.

atipanyamaa itan cadenaninbobi nexati atipanyamakana.

4 Moa ichaakinbo cadenaninbo tanéxon menéxkanabi, cadenabo ras aresai iká iki. Jakopíra tsonbi tantimati atipanyamaa iki.

5 Netenyabi, yamébo pantionhain itan mananman kaaxbo ja joni saí iikawankatitai iká iki. Jainoax janbixbi makanman tsakakaatibo.

6 Jatian ochóxonbi Jesús merataanan jaki ishtoi joáx chirankootanan,

7 saí iki neskata iki: —Mia riki Jesús, ja ani Diossen Bake ¿Minki ea jaweakai? Enra mia Diossen ninkánonbi yoiai; ea masábires tenemayamawe —iki.

8 Jaskáakinra yoia iki, ja nato jonimeranoax pikówe yoshimá, akin Jesussen aká.

9 Jaskáketian Jesussen yokata iki: —¿Jawe janerin mia? —akin. Jatian jan yoia iki: —Nokon jane riki legión, emeran icha ikanai kopí —akin.

10 Jatian ja yoshinbaon Jesús yokákin teakana iki: —Nenoa noa wetsa main raanyamawe —akin.

11 Jatian ja ochóma manan ipaketiainko icha kochi pii tsamata iketian,

12 yoshinbaon Jesús yoia iki: —Ja kochi tsamatainko noa raanwe, noa jain weinon —akin.

13 Jaskáakana Jesussen ja yoshinbo jain boax weiti jato yoia iki. Jaskatira ja joni meranoax jokonbaini boax ja kochibo meran weikana iki. Jainra ibiraa iki, rabé waranka kochibobira. Jatianra ja kochibo ishto boax, jene tsakax keyókana iki.

14 Jatian jaskatabo oinnax, ja kochi koiranaibo jabati ishtokana iki, bokin ja jeman nokóxon itan wain teetaiboiba nokóxonbo, ja winota jawékibo jato keshanbokana iki. Jatian jonibo bokana iki, jaskara jawéki winotabo oinni.

15 Jatian bexon oinkana iká iki, ja yoshin naikia ikax ramionpachoai joni, moa jaskarama; jakonshaman moa chopa saweyonax yakata itan jawen shinanribi moa jakon. Já oinnax jonibo ratékana iki.

16 Jatian ja jaskata oinni beabo, jatonbishaman oinnabaon jato yoia iki;

jaskatax ja yoshin naikia ipachoai joni benxoabo itan jaskatax kochibo keyotaribi.

17 Jaskáaketian moa jainoax katanon ixon Jesús yoikana iki.

18 Jaskáakana moa kaai boten nanetaitianribi, ja yoshin naikia ipachoai joni joá iki, jabetan kakaskin Jesús yokati.

19 Jaskáabi ja joni iwekashamakin, Jesussen yoia iki: —Min xobonko katanwe, min kaiboboiba. Jain kaxon ja Diossen mia noibaxon benxoabo jato yoitanwe —akin.

20 Jaskáakin yoia kaxon, *Decápolissain iká jemabaon jato yoiboa iki; jaskáxon Jesussen já akinna jawékibo. Jaskara ninkatax jatikaxbi jonibo ratékana iki.

Bake ainbo mawata betan jimi boanai ainbo

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Jatian moa jakiribi Jesús ian keiba shitáketian, icha jonibo tsinkíkana iki. Jatianra já ian kexabi baneta iki.

22 Jain iketian, jain tsinkíti xobomea westíora joni koshi joá iki; jawen jane iká iki Jairo. Jara joáx Jesús namanbi chirankooxon,

23 akonbireskin yokákin neskáa iki: —Nokon bake xontakora moa mawatibishoko iki. Eapari kaxon mamepasxon benxoaxoni kawé, jatianra moa já mawátima iki —akin.

24 Jaskáakin yoia Jesús jabébi kaaitian, icha joni ja chibani boaibaon Jesús bitáxeskana iki.

25 Ja joni icha xaran iká iki, westíora ainbo isinai; moa chonka rabé baritia jimi boanai.

26 Jara kikinbiresi onitsapita iká iki jato raonai jonibo raonmai, jatíbi jawen jayata jawékibo yankabires keyoyona, jatian benxotitianbi, jawen isin moa wekókaresa iki.

27 Jaskara iikinbi, Jesús yoikanaitian ninkatax ja ainbo, joni icha xaranbi, Jesús pekáobi jikikainxon jan perakoota chopa tii akanaana iki.

28 Moabi jan shinanna iká iki, ja Jesussen perakooti chopatanibires tii akáxa ea benxoti iki ixon.

29 Jatian jawen tari tii akatianbi, moa jimi boani jeneta iki. Jatianra ja ainbonin onanna iki, jawen isin moa benxoa.

30 Jatian Jesussen jawen atipana koshi ja meranoax pikota onantaanan, jonibo xarameax pekáori bechiakekainxon jato oinna iki. Jaskáaxon jato yokata iki: —¿Tsonki nokon tari ea tii akanaana? —akin.

31 Jatian jaonmea onanaibaon yoia iki: —Joni icha miki tsamáxon bitaxa onanaxbiki mia ikai ¿Tsonki nokon tari ea tii akanaana iki? —akin.

32 Jaskáakanabi jan tii aka onankaskin Jesussen oken benabekona iki.

33 Jatian ja ainbo, eara moa benxoke ixon onanax joáx, raketi saki iananbi, Jesús naman chirankootoshixon, jatíbi ja ikon jawékibo keshana iki.

34 Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Ea ikonhaxa mia benxoke, baké; jakonres katanwe, moara mia isinhoma iki —akin.

35 Jatian Jesús yoyo iki jenetamapari ikenbi, Jairon xobonkoniax, jawen jonibo bekana iki. Bexon ja bake ainbaon papa yoikana iki: —Min bakera moa mawáke. Ja Maestro min xobon iokaskin moa teayamawe —akin.

36 Ikaxbi jaskákanaitian ninkáxonbi, neskáakinbiribi Jesussen, Jairo yoia iki: —Rakéyamawe, eares ikonhawe —akin.

37 Jainxon Pedro, Jacobo, jainoax Jacobonin wetsa Juan, jabores jabé kati yoia iki.

38 Jatian moa Jairon xobon nokóxon oinna iká iki, jonibo winii, saa iki itan moa tsokaskana.

39 Jatian jikikainxon Jesussen jato yoia iki: —¿Jaweakiki mato winii saa ikanai? Nato bakera mawatama iki. Oxaaresiki —akin.

40 Jato jaskákin yoia, Jesús ikonhaayamai shiroi saa ikana iki. Ikaxbi

jan jatíbi jain ikábo jato jokonha iki,
jaskatax jawen papa betan jawen tita
itan jabé kaabo betanres, ja bake
ikainko jikikana iki.
41 Jatian, Jesussen ja bake ainbo
metsontaanan yoia iki: —¡Talita Cumi!
—akin. Ja iki, "miara en akai baké,
jikiwe", iki iká.
42 Jaskáatianbi, ja xontako moa wenita
iki. Ja bake iká iki, chonka rabé bari-
tiaya. Jatianra jonibo kikinbiresi ratéka-
na iki.
43 Ikaxbi Jesussen jato yoia iki, tsoabi
jaskara jawéki winotabo keshantima.
Japekáora jato yoia iki, ja bake pima-
kanti.

Nazaret jeman Jesús iká
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6 1 Jatian jainoax moa jakiribi, jawen
mainbiribi Jesús kaaitian, jaonmea
onannaibo jabé bokana iki.
2 Jain nokóxon, tantiti neten, ja jain
tsinkíti xobo meranxon, Jesussen jato
esekin peoa iki. Jatian ja icha joni,
jaskáakin jato yoiai ninkataanan,
ratetax, neskákana iki: —¿Jaweranoa
jaskara jawékibo onanarin? ¿Jaweranoa
onan shinan biaxki nato joni jaskatai?
Itan ¿Jawekeskaxonki ja ratéti jawéki-
boribi akai?
3 ¿Nato joniki carpinteroma iki,
Marían bake? Já iki, Jacobonin wetsa,
Josekan wetsa, Judassen wetsa, jainoax
Simonman wetsa. Jawen poiboribi
iki neno noobetan —ikibo ikana iki.
Jaskáaxon moa jaki jakonmaakin
shinankana iki.
4 Ikaxbi, Jesussen jato yoia iki:
—Westíora *profetara, jatíbiainxon
jakonhakin oinkanai. Ikaxbi jawen
mainkoxonra, jawen rarebobaonbi,
itan jawen xobon ikábaonbi, jaskáya-
makanai —akin.
5 Jaskara kopíra, jainxon westíora
ratéti jawékibi jan ati atipanyamaa iki.
Jaskara ikenbi, jawetii isinaires jaton
yora meeanan, jato benxoaa iki.
6 Jatian jainoa jonibaon, já ikon-
haayamakanai oinnax, Jesús rateta
iki. Jaskatax wetsa jemabaonres, jato
Diossen joi onanmaboi kaa iki.

Jawen chonka rabé jaonmea onannaibo Jesussen raana
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

7 Iikin chonka rabé jaonmea onan-
naibo, Jesussen tsinkia iki. Jaskáxon
rabé rabébo, joi yoiti raankin; jonibo
meranoa yoshinbo pikoti, yoiti koshi
jato menia iki.
8 Jatian raankinra, nato jawékibo
botima jato yoia iki: Jaton jawékiati,
jaton bolsa, jaton koríkibi. Jaton bastón-
bores boti jato yoia iki.
9 Jainxon, zapatores saweti jato yoia iki.
Ikaxbi ja saweti wetsa chopares botima.
10 Jaskáaxon, Jesussen jato yoia iki,
jawerato xobonkoxonki mato bikanai,
jainra mato banéti iki, jainoax mato
wetsanko kaai kaman.
11 Jatian jaweranoxonki mato bika-
shamakanai, itan maton yoiai joibo
ninkákashamakanai, jainoaxa moa
mato pikóti iki. Ja moa kaaira, mato
mai poto tawasakainti iki, ja mato bika-
shamakana onanti iti kopí.
12 Jato jaskáakin yoia bokin, ja chonka
rabé jaonmea onanaibaon, akonkin
jaton jakonma shinanbo jeneti joi jato
yoibokana iki.
13 Jainxonribi, jonibo meran yoshin
weitabo jokonhabokana iki. Icha isinai-
boribi, xenin sikaanan jato benxoakana
iki.

Jato bautizanai Juan retekana
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

14 Jatian Jesús ikábo yoikanaitianra,
apo Herodesnin ninkata iki, jara jatí-
biain ninkakaata iki. Jatíribibo ikana
neskati: "Jato *bautizanai Juanra jirike,
jakopira atipana koshi shinanya ixon,
ratéti jawékibo akai", ikibo.
15 Wetsabobiribi ikana iki: "Natora
*profeta Elías iki", ikibo. Jatian wetsabo

ikana iki: “Moatian *profetabo iní
keskaribi riki”, ikibo.
16 Jatian jaskara jawékibo ninkatax,
Herodes iká iki: —Jara Juan iki, en
jato textemayantana, jara moa jakiribi
jirike —iki.
17 Ja Herodías kopíra iká iki
Herodesnin Juan jato yatamaxon itan
cadenanin nexamayonxon cárcel meran
jato amaa. Ja Herodesninra jawen wetsa
Felipen awin Herodías awinhaka iká
iki.
18 Jatian Juanman Herodes yoia iká
iki: —Min wetsan awinbi, awinhatira
esekan yoiamai —akin.
19 Jaskáakin yoia kopí Herodías,
Juanki kikinni sináxon, retekasa iki;
ikaxbi ati atipanyamaa iki,
20 ponté shinanya, itan jakonma
jawéki ayamai joni onanax, Herodes
jaki raketaitian. Jatian Juanman
yoiaibo moa jaskáshamanti atipan-
yamaxon, jakonhaxonres Herodesnin
ninkáxona iki.
21 Jaskara iitainbi, jawen pikota
baritia nete senenketian rarokin,
Herodesnin ani fiestaaxon, jawen joni
koshiboyabi sontárobaon koshi *coma-
dantebo, itan Galileankonia kikin
jonibo kenaxon jato jawékiakiina iki.
22 Iikanainbi, ja Herodíasnin bake
xontako, ja jawékiai ikanainko jikiax
ransaa iki. Ja ransaitian, Herodes betan
jan kenamaa jonibo, kikinbiresi raro-
kana iki, jatianra ja xontako Herodesnin
yoia iki: —Ja mia keenai jawékibo ea
yokákinreswe, en mia meninon —akin.
23 Jatian ikonkon meninoxon yoia
iki: —Jawe jawéki inonbires min ea
yokatara, en mia meniti iki. Ja en jato
jain ikinna maira, jatíbi jawékiboyabi
naponbekon senen inonbi en mia meniti
iki —akin.
24 Jaskáa kaxon, ja xontakonin jawen
tita yokata iki: —¿Jawemein en yokáti
iki? —akin. Jatian Herodíassen yoia iki:
—Ja jato *bautizanai Juanman mapo
yokátanwe —akin.
25 Jaskáatianbi, ja xontako ishto apoiba
kaxon, yokata iki: —Ja jato *bautizanai
Juanman mapo raton axon, min ramabi
menitininra ea keenai —akin.
26 Jatian ja apon akonbireskin masá
shinanna iki. Ikaxbi ja kenama beabo
bebonxon ikonkon meniti yoia ixon, ja
xontako parankashamaa iki.
27 Jaskáakin moa yoia ixonra, jatianbi
jawen westíora sontáro apon raana iki;
ja Juan texteanan, jawen mapo bexonon
ixon.
28 Jatian kaxon ja sontáronin, Juan
textexon, jawen mapo raton bexon,
ja xontako menia iki, jatian janbiribi
jawen tita menia iki.
29 Jaskáakana ninkataxa, jawen
jonibo, Juanman yora bii bekana iki,
jaskáaxonra moa miinnoxon bokana iki.

Pichika waranka joni Jesussen pimaa

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

30 Jatian jaskata pekáo, ja raanabo
Jesús betan tsinkíkana iki. Jainxonra
jatíbi jaton aká jawékibo, itan jaskáakin
jato joi onanmakanabo yoikana iki.
31 Jatian joni icha jatoki beax, jatíri-
bibo boai rawini beyakereskanaitian,
pitibobi atipanyamakana iki. Jaskara
kopí, Jesussen jaonmea onannaibo yoia
iki: —Noa shokores tantinonpari, tsoabi
yamanko noabicho bonon bokanwe
—akin.
32 Jaskatax Jesús jawen joniboyabicho
tsoabi yamanko boí, napokoobainkana
iki.
33 Jaskati bokanaitian oinxonra joni-
baon onankana iki, jain boira ikanai
ixon. Jaskatax, jatíbi ja tsinkitabo ian
ketani ishto boax, jatopari Jesús jain
kainko nokókana iki.
34 Jatian Jesussen moa nokóxon mapé-
taanan oinna, jatopari nokotax joni icha
tsinkíribikana iká iki. Jatianra jato
oinxon Jesussen noibaa iki, jan koiran-
tioma oveja keskábo ikanaitian, jain-
xonra icha jawékibo jato onanmaa iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

35 Jatian moa yantan iketian, jaonmea
onanaibaon Jesús yoikana iki: —Moara
yantan iki nenora jawebi yamake.
36 Moa botankanon ixon jato yoiwe;
abátankanon ja wai ikainkobo itan ja
ochóma iká jemabaon boxon jaton jawé-
kiatibo maroxon bikin —akin.
37 Ikaxbi Jesussen jato yoia iki:
—Matonbikaya jato pimakanwe —akin.
Jatian jabaon Jesús yoia iki: —¿Minki
noa yoiai, ja rabé pacha nete teexon
biti koríkinin, non jato jawékiati bixon
pimati? —akin.
38 Jatian Jesussen jato yokata iki:
—¿Matoki jawetii panya iki? Ointan-
kanwe —akin. Jato jaskáa moa jatí pan
jaketian onanxon yoikana iki: —Jarake
pichika pan jainoax rabé yapa —akin.
39 Jatianra Jesussen jato yoia iki, tsa-
mábo axon jato paston jatíbi yakámati.
40 Jato jaskáa, ja tsamábotiibi pachabo
itan pichika chonkabo akáx yakákana
iki.
41 Moa jaskákanketian Jesussen ja
pichika panyabi rabé yapa bitaanan,
bochiki oinxon Dios iráke aka iki.
Jaskáatanan panbo tobapakeanan
jaonmea onannaibo menia iki.
Jabaonbiribi ja tsamata jonibo tekikin
jato menipakea iki. Jaskáakinribi axon
ja yaparibi jatíbi jato menipakea iki.
42 Jaskáakin menikana jatíxonbi piax
moa kikinni potókana iki.
43 Jatian texeakana ja panyabi, yapa
pakexbo tsinkíkanara, chonka rabé tasá
bocho iká iki.
44 Jatian jan jawékiaa jonibo ikana iki,
pichika waranra jonibira.

Jesús jene besenen niax kaa
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

45 Jaskáa pekáo Jesussen jaonmea
onannaibo yoia iki, jatopari ian keiba
boten shitatax boax, Betsaida jeman
nokókanti. Jatian Jesúsbiribi ja joni icha
jato raani jainpari baneta iki.
46 Jatian moa jato raankin senenha-
taanan, Jesús mananman kaa iki, orani.
47 Jatian ja boí ian naponbekon
ikanaitianra, moa yameta iki. Jatian
Jesúsbiribi jabicho jainbipari iká iki.
48 Jainxonbi jato oinna iki, jatoki niwe
pakéxon, jato jakonhakin winamaya-
maitian. Jatian moa nete xabáti ochóma
Jesús jene besenen niax jatoki joá iki.
Jatian jato winobainai keská iká iki.
49 Jainoara jene besenen niax joaitian
oinnax, yoshinra ibirai ikax, raketi saa
ikana iki.
50 Jaskáakin oinnax jatikaxbi raté-
kanaitian, Jesussen jato yoia iki:
—¡Rakéyamakanwe, ea riki, koshia-
kinres shinankanwe! —akin.
51 Jaskatax ja ikana boten nanéketian-
ribi niwe jeneta iki. Jatianra jabo ikon-
biresi ratékana iki,
52 ja shinanmanres pan kaimaa onan-
yamareskanai kopí. Jaton shinanbora
moa onantimata, iká iki.

Isinaibo Jesussen benxoaa
(Mt. 14.34-36)

53 Jatian ja ian shitai boax Genesaret
main nokókana iki. Jain nokóxon jaton
bote nexakana iki.
54 Jatian moa mapékenbires, jainoa
jonibaon Jesús onankana iki.
55 Jaskáakin onanxon ja main ikana
jonibo ishton jato keshaanketankana
iki. Jatianra ja isinaibo, jawen rakátinin
axonbo Jesússiba bekana iki.
56 Jatian kaira Jesús, anichaa jema-
baon itan maxkoshoko jemabaon nokota
iki. Jaskarainbo nokóketian, icha jonibo
winotainkobo ja isinaibo rakanxonkana
iki. Jaskáxon Jesús yoikana iki, jan pera-
koota chopa kebítanibires ja isinaibo jato
tii amanon ixon; jatian jawen chopa jan
tii akabo benxokana iki.

Jaskarabaon jonin shinan jakonma imai
(Mt. 15.1-20)

7 1 Jatian *fariseoboyabi, ja Jerusalén-
hainoax bekana jawetii esé onan
jonibo, Jesússiba bekana iki.

2 Bexon, ja jaweti Jesussenmea
onanaibaon mechokiixonmabi piaitian
oinxon, jashoko jato yoixonkana iki.
3 Ja *fariseobo betan jatíbi judíobora
ikana iki, jaton reken papabaon axekan
ikín, meken chokaxon jawékiaibo.
4 Jatian mercadonkoniax joxon,
mechokiixonpari pikátikanai. Jainoax
meskó icha axébora jaríbake jaton reken
papabaon senenhati jato yoikatitaibo. Ja
axébo iká iki; vasobo chokati, chomo-
shokobo chokati, kentíbo chokati, itan
jan oxati chopabo patsáti.
5 Jaskara iken, *fariseobo betan esé
onan jonibaon, Jesús yokákana iki:
—¿Jawekopiki ja mionmea onanaibaon,
ja non reken papabaon axébo senenha-
yamakin, mechokiixonmabi pikanai?
—akin.
6 Jatian Jesussen jato neskáa iki:
—Akontibira *profeta Isaíassen, mato
beparametaibo iken yoikin, wishanike,
neskáakin:
‘Nato jonibaonra, jaton
kexakanres ea
rabikanai. Ikaxbi jaton
shinanra eaakin
shinnakanti ochóbires iki.
7 Yankabiresa ea rabikanai.
Jabaonra jonibaon ati yoiai
esébores jato onanmai’, iki inike.
8 Matonra Diossen yoiai esébo
jenexon, ja jonibaon ati yoiai keská-
bores senenhai —akin.
9 Jainxon jato yoiribia iki: —Maton
axekan yoiai keskábores akinra akai,
maton Diossen ati yoiaibo senenhaya-
makin.
10 Moiséssenra yoia iki: ‘Min papa
betan min tita jakonhawe’. Jatian jawe-
ratobaonki jawen papa betan tita jakon-
maakin yoiai, jabora retekanti jake, akin.
11 Ikaxbi matonbiribi akai jato esekin,
bakenra jawen papa betan jawen tita
yoiti atipanke: ‘Enra mato akinti atipan-
yamake; ja ea jayata jawékibora moa
corbán iki’, akin. Ja joi iki, (‘moa en
Dios menia riki’) iki iká.
12 Jainxonribi maton yoiai, moa jaskáa
ixonra, ja baken jawen papa betan
jawen tita moa akintiakin shinanti
yamake, ixon.
13 Jaskákin matonbi shinanxon pikoa
jawékibores jato onanmakinra, moa
Diossen esébo jawemabi itiakin maton
keyoai; jainxonra wetsa jaskara keská
icha jawékiboribi maton akai —akin
jato aká iki.
14 Jaskáatanan, jain icha tsinkíkana
jonibo kenaxon, yoia iki: —Rama jatí-
xonbipari en yoiai joibo ninkáxon,
onankanwe:
15 Jawékiati piatoninra, joni jakonma
imayamai, já meranoax jakonma shinan
pikotaitoninkayara, joni jakonma imai.
16 [Ninkataibo ixon, ninkákanwe]
—akin jato aká iki.
17 Jaskátaanan jonibo potabaini kaax,
xobo meran jikiketian, jaonmea onanai-
baon yokata iki, ja jaki jato yoinwana
jawékikiriakin.
18 Jatian jato yoia iki: —¿Matonribika-
yaki jaskara joibo ninkáyamai? Jatíbi
jawékiati piatoninra, joni jakonma imati
atipanyamake.
19 Ja jawékiakanara, jaton shinan
meran weíyamai, jaton poko meranres
boax, moa ori jokonribiai —akin.
Jaskáakinra, jato Jesussen yoia iki,
jatíbi jawékiati jawékibora, jakon iki
ixon onankanti kopí.
20 Jainxon jato yoiribia iki: —Ja joni
meranoax pikotai jakonma shinanman-
kayara joni jakonma imai.
21 Ja jonin shinan meranoaxkayara ikai
jakonma shinanbo pikoti. Ja shinanbo
riki neskara: Atima betanbires yoranti
ati, yometsoti, joni reteti, wanoya itan
benoya ixonbi wetsa betan yoranti,
22 jabicho jawékia itin keenaires,
wetsabaon jawékinin kenti, jakonma
jawéki ati, paranmisti, meskó jawékinin
cheati, jatoki notsiti, yoimisti, rabíti,
shinankonaxmabi yoyo iresti.
23 Neskara jakonma jawékibora,
jonin shinan meranoax pikotai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jaskarabaonra joni jakonma imai
—akin jato aká iki.

Judíoma ainbaon Jesús ikonhaa
(Mt. 15.21-28)

24 Jato jaskáatanan, Jesús Tiro main
kaa iki. Jain nokotax, tsoabi onanma-
kashamai xobo meran jikia iki, ikaxbi,
jonéti atipanyamaa iki.
25 Jatian, ja jakonma yoshin naikia
bake ainbaon tita, jain Jesús iká
ninkatax, ishto kaax nokótaanan
jánaman chirankootoshita iki.
26 Ja ainbora iká iki judíoma, Sirofeni-
ciainoa. Janra Jesús yokákin jeneyamaa
iki, jawen bake meranoa yoshin piko-
xonon ixon.
27 Ikaxbi Jesussen yoia iki: —Oinpa-
riwe. Abánon bakebaonpari pikín.
Jakonma riki ja bakebo piti bichin-
taanan, ochitibo meniti —akin.
28 Jatian ainbaon neskáa iki: —Ja min
yoiara ikon iki, Ibó. Ikaxbi bakebaon
pikin mesa naman pakéxshokobo maan-
ketianra, ochítibaonribi piai —akin.
29 Jaskáaketian Jesussen yoia iki:
—Min ea jainshamainra yoia kopí,
jakonbires katanwe. Ja min bake mera-
noaxa moa yoshin pikóke —akin.
30 Jaskáakin yoia, jawen xobon kaxon
oinna, jawen bake xontako bachi meran
rakata iká iki, moa já meranoax yoshin
pikóketian.

Pabe itan yoyo iosma joni Jesussen benxoaa
(Mt. 15.29-31)

31 Jatian Tiro mainmeax, moa karí-
bakin, Sidón winobaini kaax, Jesús
Galilea ianman nokota iki, ja iká iki
*Decápolis mainko.
32 Jain iketianra, pabe itan yoyo iosma
joni Jesússiba bekana iki. Jainxon Jesús
yoikana iki; tii axon ja joni benxoa-
xonti.
33 Jaskáakana, ja icha jonibo ikainoa,
wetsaorishoko ioxon ja jonin pabíki
meran Jesussen jawen metoti niaa iki.
Jainxon jawen keyonman, ja jonin jana
tii axona iki.
34 Jaskáxon, nai bochiki ointaanan
koshinshaman joinxon, ja joni yoia iki:
“Efatá”, akin. Ja joi iki, “chopéwe”, iki
iká.
35 Jaskáatianbi, ja jonin pabíki chichó
chopeta iki. Jainoax jawen jana, tapon-
ribi tapishitax, moa jakoni yoyo ika iki.
36 Jaskáaxon, Jesussen jato yoia iki,
jaskara akábo tsoabi keshantima. Ikaxbi
jaskátima yoiabi, jatiankaya wetsabo
keshanbotankana iki.
37 Jatian jaskara ninkataanan, kikin-
biresi ratetax, jonibo neskákana iki:
—Jatíbira jakon akai. Pabebobira
benxoaxon, jato ninkámai. Yoyo iosma-
bora, jato yoyo imai —iki ikana iki.

Chosko waranka joni Jesussen pimaa
(Mt. 15.32-39)

8 1 Jatian ja netebaon jain iikanaitian,
joni icha jatoki tsinkíribia iki. Jain
tsinkitabo ikana iki, ja jawékiatioma-
bobi. Jaskara oinxon, Jesussen jaonmea
onannaibo kenaxon yoia iki:
2 —Enra nato jonibo noibai. Moa
kimisha neteira ebé ikaxbi, jawékiama
ikanaitian.
3 Jawékiamabi en jaton xobon raana-
bira, bain kaai paxnakanti iki. Jatíribi-
bora ochokeax bekanabo iki —akin.
4 Jatian jaonmea onanaibaon Jesús,
neskáakana iki: —Nenora tsoabi jakana
yamake, ¿Jaweranoa jawékiati bixonki,
nato jonibo non jawékiamatiki? —akin.
5 Jatian Jesussen jato yokata iki:
—¿Matoki jaweti panya iki? —akin. Jatian
yoikana iki: —Kanchis panra jake —akin.
6 Jaskákin akana Jesussen, jonibo
yoia iki, mainbi yakákanti. Jatian moa
yakákanketian, ja kanchis pan bixon
Dios iráke ataanan, pan tobapakeanan
jaonmea onannaibo menia iki. Jatian
jabaonbiribi, ja jonibo menipakea iki.
7 Jainxon jawetii yapa kopíribi Dios
iráke ataanan, Jesussen jaonmea

onannaibo menia iki, tekikin ja jonibo
menipakenon ixon.
8 Jatian piax, jatikaxbi potókana iki.
Ja pikin texeakana pakexbo tsinkikana
iká iki, kanchis tasá bocho.
9 Jatian jan piábo ikana iki, chosko
waranka jonibobira. Jaskáxon, moa jato
Jesussen raana iki.
10 Jato jaskáatanan Jesús, jaonmea
onanaiboyabi boten nanetax, Dalma-
nuta janeya main kaa iki.

Ratéti jawékibo axonon ixon
***fariseobaon yokata**
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Jatian fariseobo beax, Jesús betan
join iananankana iki. Jatian jaskáaxon
jakonmain pakémakaskin, ratéti jawé-
kibo anon ixon yokákana iki. Ikonkon
Diossibakeax joárin ixon onannoxon.
12 Jaskáakana, koshin jointaanan
Jesussen, jato yoia iki: —¿Jawekopiki
nato jonibaon, ratéti jawékibo en
axonon ixon ea yokákanai? Pontésha-
manra en yoiai, enra mato axonyamai
—akin.
13 Jaskáatanan jato potabaini, jakiribi
boten nanetax, ian keiba shitáribia iki.

Fariseobaon eséki koiranmeeti
(Mt. 16.5-12)

14 Jatian kakinbi, shinanbenoxon ja
jawékiatibi boyamakana iki. Ikaxbi
panyabichoshokores ja boten ikana iki.
15 Jaskara iken, koirameekanon ixon
Jesussen jato yoia iki: —*Fariseobaon,
itan Herodesnin *levaduraboki kikinni
koirameekanwe —akin.
16 Jatian Jesussenmea onannaibo jato-
bires yoyo iki, neskákana iki: —Non
pan beyamaketianra abirake noa
jaskáakin —iki.
17 Jaskákanai onanxon Jesussen jato
yoia iki: —¿Jaweakiki, nonra pan beya-
make iki mato iitai? ¿Matonkayaki
ramakamanbi onanyamaresa? ¿Maton
shinankayaki kikinni xepota keskábo
iki?
18 Beroya ixonbira, maton oinyamai,
pabíkia riki mato, ikaxbira maton
ninkáyamai ¿Matonki shinanyamai?
19 Ja pichika waranka jonibo, en
pichika pan pimanontianki, ja texeabo
¿Jaweti tasá bocho maton bibata?
—akin. Jatian yoikana iki: —Chonka
rabé tasá bocho —akin.
20 Jatian ja chosko waranka jonibo,
ja kanchis pan en pimanontianki,
¿Jawetii tasá bocho ja texeabo maton
tsinkiibata? akin. Jatian neskáakana
iki: —Kanchis —akin.
21 Jaskáketian Jesussen jato yoia
iki: —¿Matonki ramakamanbi onanti
atipanyamaa? —akin.

Benche joni Jesussen benxoaa

22 Jatian boax, Betsaidanko nokóke-
tian, westíora benche joni bexonkana
iki. Jatianra tii axon, benxoati yoikana
iki.
23 Jaskákana, ja joni Jesussen metson-
hanan, ja jemamea pikobainxon, jawen
beronko keyoman beskixon, mamepas-
taanan yokata iki: —¿Minki moa ointi
atipana? —akin.
24 Jatian yoia iki: —En oinna riki
jonibo, jiwibo niai keská —akin.
25 Jaskáketian, Jesussen jakiribi betí
aka, moa benxoxon jakonhakin oinna
iki. Jatian jatíbi jan oinna jawékibo jish-
tishaman iká iki.
26 Jaskáaxon, jawen xobon raankin,
Jesussen yoia iki: —Moa jakiribi jeman
kayamawe —akin.

Tsoarin Jesús ixon,
Pedron onantiakin yoia
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Japekáo, jaonmea onanaiboyabi
Jesús, ja Cesarea main iká, Filipo jema
patax iká jemashokobaon bokana iki.
Kakin Jesussen jaonmea onannaibo
yokata iki: —¿Jonibaonki ea tsoa
shinannai? —akin.
28 Jatian yoikana iki: —Jonibaonra
shinannai mia jato *bautizanai Juan.

Wetsabaonra yoiai mia Elías. Jainoax
jatíribibaon mia yoiai iki, westíora
*profeta —akin.
29 Jainxon, Jesussen jaonmea onan-
naibo yokata iki: —Jatian ¿Maton-
biribiki, eaki tsoa ixon shinannai?
—akin. Jatian Pedron yoia iki: —Mia
riki *Cristo, Diossen katota —akin.
30 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Tsoabipari jaskara jawékibo keshan-
yamakanwe —akin.

Jesussen jawen mawáti jato yoia
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Jatian Jesussen jaonmea onannaibo
esekin peoa iki: —Ja jonin Bakera,
kikinhakin masá tenemakanti jake.
Ja judíobaon joni koshibo, itan *sacer-
dotebaon koshibo, jainoax esé onan
jonibora, jaon keenyamanoxikanai.
Jaskákinra retenoxikanai, ikaxbi jawen
kimisha nete itin jirinoxiki —akin.
32 Jaskara jawékira onantiakin jato
yoia iki. Jatian Pedron jabichobiribi
okeshoko boxon notsina iki.
33 Ikaxbi Jesussen jakiribi joxon,
jaonmea onannaibo ointaanan, Pedro
notsina iki neskáakin: —Moa eibakeax,
katanwe *Satanás. Diossen shinannai
keskákinra min shinanyamai. Jonibaon
shinannai keskáresa min shinannai
—akin.
34 Jaskáatanan Jesussen, ja icha joni-
boyabi, jaonmea onannaibo kenaxon,
yoia iki: —Jaweratoboki, eonmeax
axeaibo ikasai, jaton shinannai keskábo
akin jenexon, masá tenetibo ikenbi, ea
chibankanwe.
35 Jaweratoboki, mawákashamai,
jabora manotiain bokanti iki. Ikaxbi
jaweratoboki, ea kopi itan nokon joi
yoiai kopí mawatai, jabora jatíbitian
jakanti iki.
36 ¿Jawe jakonrin westíora joni nato
netemea jawékibo kaiayontaananbi
mawata?
37 Iamax ¿Joninmein jawetii kopíati
atipanke janoxon?
38 Jatian jaweratoboki, eki itan nokon
joi yoitininbo, ja Diossibakeax ocho-
tabo, itan ochaya jonibo bebonmeax
rabinai, jatíanra ja jonin Bakeribi, jawen
Papan koshi shinanya, itan jawen ángel-
boyabi joáx, jaskara joniboki rabinsho-
koti iki —akin jato aká iki.
9 1 Jatian Jesussen jato yoiribia iki:
—Ikonshamanra en mato yoiai;
Neno mato jatíribi japariabora, mato
mawáyamaparinoxiki, ja Diossen
ikinnaton jatí nete, jawen atipana
koshiabi nokotai oinnai kaman —akin.

Jesús wetsaresibia
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Jatian sokota nete pekáo, westíora
manan keyá ikain kakin Jesussen
ioa iki: Pedro, Jacobo, jainoax Juan.
Jatian jain kaax jato bebonmeaxbi Jesús
wetsaresibia oinkana iki.
3 Jaskatax jawen chopa kikinbires pené
itan joxoshaman baneta iki. Jaskara
joxoakinra, tsonbi chopa patsáisma iki.
4 Jatian jaskáaketian, Elías betan
Moisés, Jesús betan yoyo ikai oinkana
iki.
5 Jatian, Pedron Jesús yoia iki:
—Maestro, Jakonhira riki noa neno
iká. Non kimisha peota abanon; mina
westíora, wetsa Moiséssena, wetsa
Elíasna —akin.
6 Jatian jain ikana Jesussenmea onan-
naibo, kikinbiresi ratékana iká iki.
Jaskáakin yoitibobi moa Pedron onan-
yamaa iki.
7 Jaskákenbi, jatoki nai koin bexon,
jato mapoa iki. Jatian ja koin meranoax,
neskati yoyo ika iki: —Nato riki nokon
noi Bake, jawen joi ninkaxonkanwe —iki.
8 Jatian jaskáketian, oinyaketanka-
nabi, moa jabé iwanabo yamaaxbi,
Jesúsbichores jain iká iki.
9 Jaskata pekáo, moa mananmameax
ipakekin, Jesussen jaonmea onannaibo
yoia iki, jaskara oinkanabo tsoabipari
jato keshantima. Ja jonin Bake ratekanabi, jiriai kaman.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

10 Jaskáakin jato yoia, tsoabi keshanyamakana iki. Ikaxbi jatobiresbiribi
yokakanani ikana iki, jawe keska yoiiki
iká, eara mawataxbi, jiriribinoxiki iki.
11 Jaskáxon, Jesús yokákana iki:
—¿Jawekopiki Elíaspari joti esé onan-
baon yoiai? —akin.
12 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikon
riki, Elíasparira joái. Janra jatíbi jawé-
kibo benxoati jake. Jatian ¿Jawekopiki
Wishá meran yoiai, ja jonin Baken masá
teneti, itan jaon keenyamakanti?
13 Ikaxbi enra mato yoiai, Elíassa moa
jonike. Já jokenbira, jaton keena keskáa-
kinres akana iki. Ja joni jaskáakanti
Wishá meran yoiai keskáakin —akin.

Yoshin naikia bake,
Jesussen benxoaa
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Jatian moa jakiribi ja jatíribi
jaonmea onannaibo ikainko boxon oin-
kana iká iki, icha jonibaon jato katea
itan esé onan jonibo betan join iana-
nani.
15 Jaskati iikinbi, Jesús joaitian
oinnax, ratétaanan ishto boxon, salu-
dankana iki.
16 Jatian Jesussen jato yokata iki:
—¿Jawe yoiiki mato jabo betan join
iananani iitai? —akin.
17 Jatian westíora jain itinaton yoia
iki: —Nokon bakera en mia bexonke,
Maestró. Nato nokon bake meran yoshin
naikixonra yoyo iosma banémaa iki.
18 Jaweranoki já kaai, jainxonra akai
ja yoshinman beyósaxon mai tsakamaa,
bakox kespoxon, xeta keróx akin itan
saki iki chorishi. Moa paxnayona riki.
Ja mionmea onannaibo, nokon bakemea
yoshin pikoxonon ixon en jato yoiabira,
jabaon ati atipanyamakanke —akin.
19 Jatian Jesussen jato neskáa iki:
—¡Dioski koshiama jonibo riki mato!
¿Jawetian kamankayaki mato betan ea
iti iki? ¿Jawetian kamanki mato jaskara
iketian en teneti iki? Ja bake ea neri
bexonkanwe —akin.
20 Jaskáa ja bake bexonkanketian,
yoshinman, ja Jesús oinxon, ja bake mai
tsakamaa, bakox kespoti tarameeta iki.
21 Jatian Jesussen, ja baken papa
yokata iki: —¿Moa jawetio basirin
neskatai? —akin. Jatian jaskáa yoia
iki: —Baketianbi jaskati peokoota riki.
22 Ichakinbora, ja yoshinman rete-
kaskin, chiikibo pakémai, itan jenebo
tsakamai. Jaskara iken, atipanxon,
noibaxon noa akinwe —akin.
23 Jatian Jesussen yoia iki: —¿Jawe-
kopiki mia ikai, atipanxon, noa akinwe
iki? Ja Dioski koshiabaonara, jatíbi
atibires iki —akin.
24 Jaskáakin aká, ja baken papa koshin
neskata iki: —¡Enra Dios ikonhai.
Ea jaki bebonbires koshinon ixon ea
akinwe! —iki.
25 Jaskáakenbi, icha jonibo jaki beai
oinxon, Jesussen ja yoshin notsinkin,
neskáa iki: —Miara en akai, yoyo
iosma, itan pabe yoshinmá. Nato bake
meranoax pikówe, moa jakiribi, ja bake
meran jikiwetsayamawe —akin.
26 Jaskáakin yoia, yoshin sion itaanan
jakiribi ja bake maxkamaax, já mera-
noax pikota iki. Jatian ja bake mawá
keska rakata iki. Jaskara oinnax, ja icha
jonibo moara mawáke iki ikana iki.
27 Ikaxbi Jesussen, metsonxon wenina,
ja bake moa nia iki.
28 Jaskáa pekáo, Jesús westíora xobo
meran jikia iki. Jain iketian, jaonmea
onanaibaon jatobichoxon yokákana
iki: —¿Jawekopiki ja yoshin non pikoti
atipanyamawana? —akin.
29 Jatian Jesussen jato neskáa iki:
—Jaskara yoshinra, oración betan
*ayunoninres non pikoti atipanke —akin.

Rabé itin jawen mawáti
Jesussen jato yoia
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 Jatian moa jaskáa pekáo, Jesús
jaonmea onanaiboyabi, Galilea main
shitabaini bokana iki. Ikaxbi Jesús keen-
yamaa iki, jain kaa tsonbi onantinin.

31 Jara jaskata iki jaonmea onannaibo
neskáakin eseti kopí: —Ja jonin Bakera,
jonibo yatamaxon retenoxikanai, ikax-
bira, kimisha nete itin jirinoxiki —akin.
32 Jaskákin yoiabi, jabaon onanti
atipanyamaxon, jakiribi yokáti onsa-
tankana iki.

¿Tsoakayarin jato xewina kikin?
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 Jatian jaskábaini boax, Capernaúm
jeman nokókana iki. Jatian moa xobo
meran weixon, Jesussen jaonmea onan-
naibo yokata iki: —¿Jawe jawéki yoiiki
mato bain joi, join iananani iikiran-
wana? —akin.
34 Jato jaskáabi, jawebi yoyo iama-
kana iki. Ja jatobiresbiribi tsoamein iki
nooxaran noa xewina kikin iki iibeira-
wankana ikax.
35 Jatian yakáxon Jesussen, ja chonka
rabé jaonmea onannaibo, kenaxon
jato yoia iki: —Jaweratoboki ja kikin
itin shinanmeetai, jabora kikinmanin
shinanmeeti jake. Jainxon jatíbi jato
akinnairibi iti jake —akin.
36 Jato jaskáatanan, westíora bake,
jato napon nichina iki. Jatian bitaanan
ikóxon jato yoia iki:
37 —Jaweratobaonki nokon janenko
nato keska westíora bake biai, jabaonra
ea bike; jatian ja ea biabaonra, jan ea
raana nokon Paparibi moa bike —akin.

Noki ramíamaibo riki,
nobé rabetaibo
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

38 Jatian Juanman yoia iki: —Maestró,
nonra oinhibake westíora jonin, min
janenko wetsa jonimea yoshin pikoai.
Ikaxbi noobetan niai ixonmabi aketianra,
moa non atima yoiibake —akin.
39 Jaskákanketian Jesussen yoia
iki: —Atima yoiamakanwe. Ja nokon
janenko ratéti jawéki akaibora, eki
jakonmaibo yoyo iti atipanyamake.
40 Jaweratoboki noki ramíamai, jabora
nobé rabetaibo iki.
41 Jaskara iken, jaweratobaonki mato
Cristonabo onanxon, westíora vaso
onpaxtanibires mato xeamai, ikonsha-
manra en mato yoiai, jabaonra jaton biti
jawékibo bikanti iki.

Ochan pakéti riki onsá
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

42 Ikaxbi jaweratobaonki ja bake
keska nokon joi ikonhaibo, jato ochan
pakémai, jabora jan reneti makan ani
teomaxon, aniparonko potati, bebon-
bires jakonma castigo bikanti iki.
43 Jaskara iken, min mekenman mia
ochamai iketian, xatewe. Jakonra iti
iki benkex mekenyabichokaya mia jati
netenko jikia, ja rabé mekenyanix,
chiikan ewa meran katitianbi.
44 [Jainra jawetianbi chii nokayamai]
45-46 Jatian min taen mia ochamai
iketian, xatewe. Jakonra iti iki ja rabé
taeyabi mia chiikan ewa meran kati-
tianbi, benkex taeyabicho mia jati
netenko jikia.
47 Ja min beron mia ochan pakémai
iketian, tsekawe. Jakonra iti iki, westíora
beroyabicho ja Diossen ikinnaton jati
netenko mia jikia, ja rabé beroyanix
chiikan ewa meran potatitianbi,
48 ja jawetianbi mawáyosma xenabo,
itan ja chiiribi jawetianbi nokayamainko.
49 Diossenra jatíbi jakonhanoxiki, ja
tashín axon iamaxon chiikan menoxon
jawéki jakonhati keskáakin.
50 Tashira jawen moka toxkotama
ikax, jakon iki. Ikaxbi moa jawen moka
toxkóketianki ¿Jawe keskaxon non moka
imaribiti iki? Jaskara iken, ja tashi keska
jakon ikanwe, jakon jawékibores akí,
jatíbibo betan jakonax jakanwe —akin.

Potanaanti iki iká joi
Jesussen jato onanmaa
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 1 Jatian Capernaúmhainoax,
Judea main Jesús kaa iki; ja
Jordán wean keiba. Jain Jesús iketian,
icha joni jakiribi jaiba tsinkíkana iki.

Jatianra, moa apachoai keskáakin jato eseribia iki.

2 Jato jaskaí iitaitian, jatíribi *fariseobo jaiba bokana iki, já jakonmati shinanyanix, jainxon yokákana iki, neskákin: —¿Akiatiki jonin jawen awin potakin? —akin.

3 Jaskáakana, Jesussen jato yoia iki: —¿Jawekeskaatiki mato Moiséssen yoia iki? —akin.

4 Jatian yoikana iki: —Moiséssenra yoia iki onanti inon ixon, kirika wishaxon menianan ainbo potati —akin akana iki.

5 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Maton keena keskábores akaibo iketianra anike, Moiséssen jaskáxon awin potatibo mato yoikin.

6 Ikaxbi nete peokin jonianontianbira, Diossen benbo betan ainbo joniaa iki.

7 Jakopira moa wanoxon jonin jawen anibo jeneti jake.

8 Jaskataxa ja rabébi moa westíora yorayabicho keská ikai. Jatianra moa rabé imai, westíorabicho ikai.

9 Jaskara ikenra, ja Diossenbi jato biananamaabo ikax, jawekeskataxbi moa potaanankanti yamake —akin.

10 Jatian xobon kaketian, jaonmea onanaibaon ja joikiriakin yokáribikana iki.

11 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jaweratobaonki, jaton awin potaxon, wetsa ainbo biai, jabaonra wanoya ixonbi wetsa betan yorankin, jaton reken awin yosmai.

12 Jatian ainbaonribi atiki, jawen bene potaxon wetsa joni bikin, jatianra benoya ixonbi wetsa betan yorankin, jawen reken bene yosmai —akin.

Jesussen bakebo jakonhaxon bia
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

13 Jatian jain Jesús iitaitian, jaiba jonibaon jaton bakebo bokana iki, jakon ikanon ixon mamepasmakin. Ikaxbi jaonmea onanaibaon jato notsina iki.

14 Jatian jaskákanaitian oinnax Jesús sinata iki, jainxon jaonmea onannaibo yoia iki: —Ja bakebo chiteyamakanwe, ibakanon eiba bei. Ja Diossen ikinnaton jati netera, ja bakebo keská ikaibaona iki.

15 Ikonshamanra en mato yoiai, jaweratobaonki baken akai keskáakin ja Diossen ikinnaton jati nete biamai, jabora jain jikitima iki —akin.

16 Jato jaskáatanan, bakebo ikótaanan jakon ikanon ixon jato mamepasa iki.

Icha jawékia bakeranon Jesús betan yoyo ika
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Jatian Jesús jakiribi, moa wetsanko karibai iitaitian, westíora joni ishto joáx, já bebon chirankootoshixon, yoia iki: —Jakon Maestro ¿Jawe jawékiki en ati iki jati neteya inoxon? —akin.

18 Jaskáketian, Jesussen yoia iki: —¿Jawekopiki min ea jakon Maestro akin akai? Tsoa jonibira jakon yamake, Diosbicho riki jakon.

19 Minra moa onanke, ja senenhati Diossen yoia esébo. Ja esé meran yoiai: Retemistima, wanoya itan benoya ixon wetsa betan yorantima, yometsotima, wetsaboki jakonmai jansoi yoyo itima, paranmistima, itan papa betan tita jakonhawe iki iká —akin.

20 Jatian ja jonin yoia iki: —Bakeranontianbira jaskara esébo en senenhaa iki —akin.

21 Jatian Jesussen noibaxon ja joni beisa iki; jaskáxon yoia iki: —Westíora jawékiresa mia maxkáke. Jatíbi mia jayata jawéki marotanwe, jatian jakopi koríki bixon, ja jawékinin maxkatashokobo jato menitanwe. Jaskáaxparira naikan, icha jawékia mia iti iki. Jaskáax, ea chibani jowé —akin.

22 Jaskáakin yoia ninkataanan, masá shinanni ja joni kikin onís kaa iki. Ichaira jawékia ikax.

23 Jatian Jesussen jatíbi jato oinyaketanxon, jaonmea onannaibo yoia iki: —Itibiresma riki, ja icha jawékia jonibo Diossen ikinnaton jati netenko jikiti —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

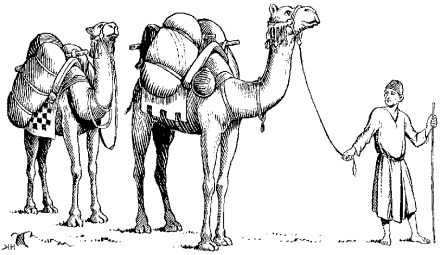

Camello.

24 Jaskáakin yoia jaonmea onannaibo
ratékana iki. Jaskakenbi, Jesussen jato
yoiribia iki: —¡Itibiresma riki ja Diossen
ikinnaton jati netenko jikiti, bakebó!
25 Jatian camellora ani yoina ikaxbi,
xomox chipekenin jikiti itibires iki,
ikaxbi icha jawékia joninara, ja Diossen
ikinnaton jati netenko jikiti kikin iti-
koma iki —akin.
26 Jaskáakin Jesussen jaonmea
onanaibo yoia, jatiankaya ikonbiresi
ratékana iki. Jaskatax jatobiribi yoyo
ikana iki, neskati: —Jaskara iken
¿Tsoamein iti atipanke kishpinmeeti?
—iki ikana iki.
27 Jatian Jesussen jainbikon jato
oinxon, yoia iki: —Ikon riki, jonibao-
nara atikoma iki, ikaxbi Diossenara,
jatíbi jawéki atibires iki —akin.
28 Jatian Pedron yoia iki: —Jatíbi
noa jayata jawékibo potabeiranira mia
chibani noa joá iki —akin.
29 Jatian Jesussen neskaa iki: —Ikonra
en mato yoiai, jaweratobaonki jaton
xobo, jaton wetsabo, jaton poibo, jaton
tita, jaton papa, jaton bakebo, itan jaton
wai; ea kopi, itan jan kishpinti jakon joi
yoii kakin jenebainai,
30 jabaonra nato netenxonbi bino-
xiki, jaton xobo, jaton wetsabo, jaton
poibo, jaton titabo, jaton bakebo, jaton
waibo, jenebaina bebonbires. Jainxon
ramiaxon masá tenemakana meranbira,
Diossenbiribi jawen keyóyosma bená
netenko jato jakinnoxiki.
31 Jatian rama icha jonibo jato xewi-
naton, shinanmeetaibora, namanbires
inoxikanai. Jatian namanbires shinan-
meekatitaibora, jato xewinabo inoxi-
kanai —akin jato aká iki.

Kimisha itin jawen mawáti
Jesussen yoia
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Jainoax moa Jerusalénhain kaai,
jaonmea onannaibo bebon Jesús kaa
iki. Jaskáketian jaonmea onannaibo
ratékana iki, itan japekáo boaibobiribi
rakékana iki. Jaskákanainbi, ja chonka
rabé jaonmea onannaibo kenaxon jato-
biribi wetsaori ioanan, jaskara já winó-
tibo Jesussen jato neskáakin yoia iki:
33 "Matonra oinke noa Jerusalénhain
kaai iitai. Jain kaketianra, ja jonin Bake
yatanxon, ja *sacerdotebaon koshi-
boiba itan esé onanboiba bokanti jake.
Jaskáaxonra, ja judíomabaon retenon
ixon jato menikanti iki.
34 Jaki shirokinra kenyoman betoshba
akanti iki. Jainxonra rishkikanti iki.
Jaskaáxonra retenoxikanai. Ikaxbi jawen
kimisha nete itinra, jirinoxiki", akin.

Santiago betan Juanman
Jesús yokata
(Mt. 20.20-28)

35 Jatian Jacobo betan Juan, ja
Zebedeon bake rabé, Jesússiba kabé-
konxon, yokákana iki: —Maestró, ja
mia non yokatai jawékibo min axonti-
ninra noa keenai —akin.
36 Jatian Jesussen jato yokata iki:
—¿En jawe axontininki mato keenai?
—akin.
37 Jato jaskáa yoikana iki: —Min neten
apo jikixon noa rabébi mii pataxbi
yasántininra noa keenai; westíora min
mekayao jainoax wetsa min mexkao
—akin.
38 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Maton ea yokatai jawékira maton
onanyamake ¿Ja moka jawéki en xeai-
ribiki maton xeati atipana? Iamax ¿Ea
bautizameetai keskatiribiki mato iti
iki? —akin.

39 Jatian yoibekona iki: —Nonra
atipanke —akin. Jatian Jesussen jato
yoia iki: —Ikonrake, ea iki kaai keska-
tiribira mato onitsapinoxiki itan mato
mawáti iki.
40 Ikaxbi ja nokon mekayao itan ja
nokon mexkao mato yakámatira, en
mato imati jawékima iki. Jara ja jain
iti shinanxonabaonares iki —akin jato
aká iki.
41 Jato jaskáa ninkatax jatíribi ja
chonka jaonmea onannaibo ja Juan
betan Jacoboki sinákana iki.
42 Ikaxbi Jesussen jato kenaxon yoia
iki: —Matonra onanke ja Dios ikonhaa-
yamai joni koshibaon, itan onan joni-
baon jaton ikinna jonibo jaton keena
keská jato akanai, itan jato ikinai joni-
baon iboataanan akonbireskin jato
yonokanai.
43 Ikaxbi matora jaskáti yamake.
Jaweratoboki mato xarameax kikin joni
ikasaibo iki, jabora wetsabo teexonai
iti jake.
44 Jaweratoboki jato xewina ikasai,
jabora wetsabaon iboaxon yonokanai
iti jake.
45 Ja jonin Bakera, jonibaon akin-
kanon ikax joáma iki, jara joá iki jonibo
akini itan icha jonibo kishpinmanox
jato kopi mawati —akin jato aká iki.

Bartimeo janeya benche
Jesussen benxoa
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Jatian jaskatax boax Jericóain nokó-
kana iki. Ja jemameax kakin Jesussen
jaonmea onanaiboyaxonbi, itan jato
chibani boai icha jonibaon kakin oin-
kana iki; Timeon bake Bartimeo, benche
ikax baikexa jawéki menikanon ixon
jato yokati yakata.
47 Jatian ja benchen, Nazarethainoa
Jesús moa joí ochómaitian ninkáxon
saí aka iki: —¡Jesús, Davidkan Baké,
ea noibawe! —akin.
48 Jaskati saí ikaitian ichaxon netéma-
kaskin notsínkana iki. Ikaxbi jatiankaya
bebonbires koshin: —¡Ea noibawe Jesús,
Davidkan Baké! —iki saí ika iki.
49 Jaskáa chankáxon Jesussen jato
yoia iki: —Ea kenaxonkanwe —akin.
Jatian ja benche kenakin neskáakana
iki: —Koshiakin shinantaanan jikiwe;
miara kenai —akin.
50 Jaskáakana jan perakoota chopa
jopetax potabeirani westíorai choron-
taanan, Jesúski joá iki.
51 Jatian Jesussen yokata iki: —¿En
mia jaweatiki mia keenai? —akin.
Jatian ja benchen yoia iki: —Min
oinmatinra ea keenai Maestró —akin.
52 Jaskáa Jesussen yoia iki: —Moara
mia kati atipanke, eki koshiaxa mia
benxoke —akin. Jaskáatianbi ja benche
iwanaton moa oinna iki. Jaskatax moa
Jesús chibani bain kaa iki.

Jerusalénhain Jesús nokota
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 1 Jatian moa Jerusalénhain
nokóti ochóma, ja Betfagé betan
Betania jema bekeiba iká Olivos janeya
mananman nokóxon, jaonmea onanai
rabé Jesussen raana iki,
2 neskáakin yoixon: —Noa ponte iká
jemashoko ikainko kabékontanwe. Jain
kaxonra tsoabi jan peyakai peokoota-
mapari burro bake nexakana maton
nokoi kaai. Ja choroxon ea bexontan-
kanwe.
3 Jatian jaweatiki maton choroai akin
mato yokákana, jato yoitankanwe: Non
Ibora jan keenai. Ramabishokora mato
non jakiribi bexonai akin atankanwe
—akin jato aká iki.
4 Jaskáakin yoia kabékonxon baikexa
iká xobo xepotiain nexaa burro bake
nokoxon chorokana iki.
5 Jatian jatíribi jain ikábaon jato
yokákinkana iki: —¿Jaweakiki mato
iitai? ¿Jaweatiki ja burro bake maton
choroai? —akin.
6 Jatian Jesussen jaskáakin yoiti yoi-
wana keskáakin yoibekona, jato boma-
reskana iki.

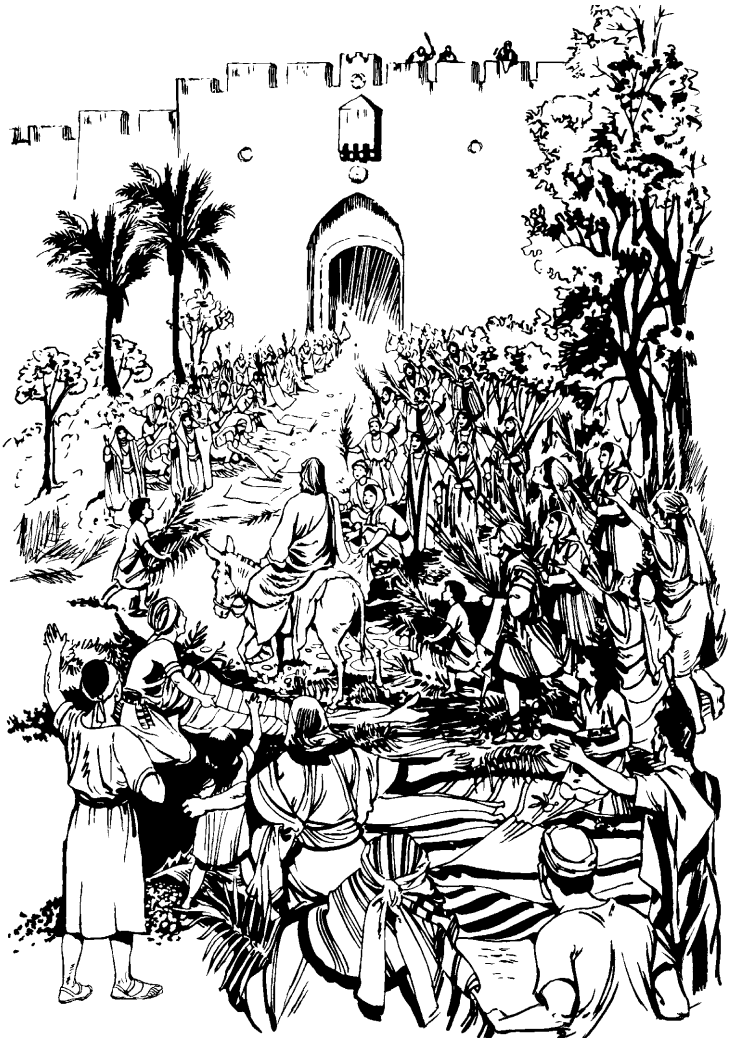

Jerusalénhain Jesús nokota.

7 Jaskáaxon burro bake Jesús boxon-
kana iki. Boxon jaton taribaon peka-
kaaxonkana, Jesús jan peyakax kaa iki.
8 Jatianra kaaitian jaon rarokin
ichaxon jaton taribo bainapo kakaaxon-
kana iki. Jatiribibaonbiribi pei xatexon
bainapo tipinxonkana iki.
9 Jatian ja rekenain boaiboyabi ja
chinitain beaibo neskati koshin saa
ibainkana iki: —¡Noa kishpinmawe!
¡Nonra mia jowé akai, mia riki ja Ibon
janenko joái!
10 ¡Nonra mia jowé akai, mia riki non
apo; ja non papa David ipaoni keskáribi!
Noa kishpinmawe non ani Diossé —iki
ikana iki.
11 Jatian kaax, Jerusalénhain nokotax,
Dios rabiti xobon jikia iki. Jain jikixon,
jatíbi jawéki oinkin senenhatanan, moa
yantan iketian, jawen chonka rabé

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jaonmea onanaiboyabi Betaniain kaa iki.

Bimioma higo jakomanon ixon, Jesussen yoia
(Mt. 21.18-19)

12 Jatian nete xabáketian, jawen joniboyabi Betaniainoax kaai, Jesús jawékiakasa iki.
13 Kakin ochóxonbi, higo icha peia merataanan, bimiara ibirai ixon oinni kaa iki. Ja kaxon oinnabi, pei ichayares iká iki, jawen bimititianmapari ikax.
14 Jatian jaskara oinxon, Jesussen ja higo yoia iki: —Ramara jawetianbi, mionmea tsonbi bimi kokoyamanoxiki —akin. Jaskaitian jaonmea onanaibaon ninkata iki.

Dios rabiti xobo Jesussen jakonhaa
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15 Jaskáabaini boax, Jerusalénhain nokókana iki. Jain ikax, Dios rabiti xobo meran Jesús jikia iki. Jaskáxon, ja jainoa jato maromaibo, itan jato maroxon bixonaibo jokonhaa iki. Ja koríki cambianaibaon mesabo jato werananpakea iki, itan ja xotó jato maromaibaon yakátiboribi jato werananpakea iki.
16 Jatian Dios rabiti xobo meran, jawe jawékibi botima jato yoia iki.
17 Jainxon jato esekin neskáakin, yoia iki: —Wishá meranra yoiai: 'Nokon xobora iti jake, jatíbiainoa jonibaon jainxon orankanai xobobiribi'. Ikaxbi matonra imake jainoax yometsoti xobo —akin jato aká iki.
18 Jato jaskáaitian ninkatax, ja *sacerdotebaon koshibo itan esé onan jonibaon ninkata iki. Jatianra rakékin, jaskáaxon Jesús reteti benakana iki. Jatíbi jonibo Jesussen joi yoiaitian ninkatax ratékanaitian.
19 Jatian moa yaméketian, Jesús, jaonmea onanaiboyabi ja jemameax moa boribakana iki.

Higo bimioma moa tanoa
(Mt. 21.20-22)

20 Jatian nete xabáketian, jakiribi yamékiri kakin oinna, ja higo nia iibata moa taponyabi tanoa iká iki.
21 Jatian jaskata ointaanan shinanrixon, Pedron, Jesús yoia iki: —Oinwe, Maestro. Ja jakonmaanon ixon min yoiibata higora moa tanoke —akin.
22 Jatian Jesussen yoia iki: —Dioskires koshikanwe.
23 Enra mato ikonshaman yoiai, jawekeska ixon, westíora jonin atiki Dioski koshixon, nato manan neskáakin yoikin: Nenoax tsekékaini kaax, aniparon pakétanwe akin. Jatianra Diossen imaxonti iki, ponté shinanxon, ja en yoia keskára ea imaxonai ixon ikonhaketian.
24 Jakopira en mato yoiai, jatíbi maton oración meran yokatai jawékibo, moara non bike ixon shinanxon akanwe. Jatianra maton biti iki.
25 Jawetianki maton oranai, ja wetsaboki mato jakonmaatabo moa shinanxonyamakanwe. Ja naikanmea maton Papa Diossenribi, maton ochabo moa shinanxontima kopí.
26 [Ikaxbi jawetianki, jatoki jakonmaata ixonbi, maton ja shinanxonkin jeneyamai, jatianra ja naikan iká non Papa Diossenribi maton ochabo shinanxonkin jenetima iki] —akin.

Jesussen yoiti koshi
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Jaskatax Jerusalénhain, boribakana iki. Jain kaax, Dios rabiti xobo meran Jesús jikiax kawantanaitian, *sacerdotebaon koshibo, esé onanbo, itan judíobaon joni koshibo, jaki bekana iki.
28 Jatian jabaon Jesús yokákana iki: —¿Jawe koshi ixonki akai min jaskáakin? ¿Tsonki mia jaskáati yoia? —akin.
29 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Enribira rama mato yokatai. Maton

ea yoiketianra, enribi mato yoiti iki,
tson yoiatonki jaskarabo en akai ixon.
30 Tson ati yoiaki, Juanman jato bautizana iki ¿Diossen, iamax jonibaon ati
yoiaki aká iki? Ea yoikanwe —akin.
31 Jatian jato jaskáakin yokatabi,
jaskáshamanhakin yoiti atipanyamaxon, jatobiribi yokakanani neskákana iki: —¿Nonki jawekeska yoiti iki?
Diossen jaskaáti yoiara jato imaa iki,
akin non akábira: ¿Jawekopiki maton
ikonhayamaa iki? Akin noa ati iki.
32 Jatian jonibaon ati yoiara aká iki,
akin non akábira, noki jonibo ramíti iki
—iki ikana iki. Jaskárakana iki, ja Juan
jatíxonbi *profeta onankana iketian.
33 Jaskákinra, Jesús yoikana iki:
—Nonra onanyamake —akin. Jatian
Jesussen jato yoishokoa iki: —Jaskara
iketianra, enribi mato yoiamai, tson
yoiatonki en jaskarabo akai ixon
—akin.

Jakonma shinanya teetaiboki yoinmeeta esé

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 1 Jatian jakiribi, jawékikiriakin
yoinhanan esekin jato Jesussen
neskaa iki: —Westíora joninra aká iki,
jawen wainko uva banakin. Jaskáaxonra
ja wai katemakin chiketa iki. Jainxonra uva potsiti shanka nachina iki.
Jaskaáxon westíora torre aká iki jainxon koiranti. Jaskáayonxonra jaweti
teetai joni, jawen uva wai menia iki,
jain teekanon ixon. Jato jaskáa pekáo
ja wai ibo ochó kaa iki.
2 Jatian uva tsekati senenketian, ja
wai ibon jawen yonoti joni jatoiba raana
iki, ja jan bititii jatíribi uva bimi jatoibakea bixonon ixon.
3 Ikaxbi raankenbi ja jonibaon yatanxon rishkionxonres, jawebioma raankana iki.
4 Jaskáakanketianra, wetsa jawen
yonoti jatoiba raanribia iki; ikaxbira
tsakaxon maxteyonkana iki. Jaskáax
jakonmaibiresbo jaki yoyo ikana iki.
5 Jatianra wetsa jawen yonoti raanribia iki, kakenbi jaribi retekana iki.
Jaskákana pekáora, icha jawen jatíribi
yonotibo jato raanribia iki. Jatianra
bokanketian, jatíribibo rishkionkana
iki, itan jatíribibo retekana iki.
6 Jatianra moa westíora joniabichoshoko baneta iki. Já iká iki, jawen noi
bake. 'Jara senentiainbi raana iki, jara
ea jakonshamanxonres bixonkantiki
ixon shinantaanan'.
7 Ikaxbi ja raana joaitian oinnax, ja
jakonma shinanya teetai jonibo yoyo
ikana iki: 'Nato riki ja jawen papan wai
jan biti. Retenon akanwe, jatianra noakaya wai ibo iti iki', ikibo.
8 Jaskáxon yataanan, ja wai ibon bake
retekana iki. Jaskáaxon jawen yora
waimaan boxon, potakana iki.
9 ¿Jatianmein ja wai ibon jato jaweati
iki? Jaweamakan kaxonra, ja teetai
jonibo reteti iki. Jaskaáxonra, wetsabo
jawen wainko imati iki.
10 ¿Matonki ja wishá meran iká joibo
yoyo ayosma iki? Ja Wishá meranra ikai
neskati:
'Ja xoboaibaon, rotokana makanra,
jákaya jaki kikini xobo koshiti
makan baneta iki.
11 Natora Diossenbi imaa iki, jakopíra
noa ikonbiresi ratékanai' —akin
jato aká iki.
12 Jatian jawékiki yoinhanan, jatobi
yoikin aká onanxon, Jesús yatankaskana iki. Ikaxbi joniboki rakékin, moa
jaweayamakin potabainkana iki.

Apo kopiátibokiriakin Jesús yokákana

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

13 Jaskata pekáo, jawetii *fariseobo
betan Herodes rabékinaibo, Jesússiba
raankana iki. Jabaon kaxon yokata
jakonmaibo Jesús yoyo iketian, ramiati
shinanxon.
14 Jatian raankana kaxon, Jesús yokákana iki: —Maestro, nonra onanke min
ikon joibores yoiai. Minra ja min jato

onanmaibo yoii ikanainbi jato ninkáxonyamakin, jaskatax Dios keenai keskati jakantiakinres jato onanmai. Jakopira mia non yokatai: ¿Jakonrin ja apo kopíati yoiai non meniti? ¿Nonki kopíatiki o akáma? —akin.

15 Ikaxbi beparankinres akanai onanxon, Jesussen jato yoia iki: —¿Jawekopiki maton ea jakonmain pakémati shinanxon tanai? En oinnon ja koríki ea neri bexonkanwe —akin.

16 Bexonkanketian oinxon, jato yokata iki: —¿Tsoa jisárin itan tson janerin nato koríkiain iká? —akin. Jatian yoikana iki: —Césarna riki —akin.

17 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jaskara iken, ja Césarna iketian César menikanwe. Jatian Diossenabiribi Dios menikanwe —akin. Jato jaskáakin yoia ratékana iki.

Mawábo jiriribiti
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Jatian jawetii *saduceobo, Jesús oinni bokana iki. Jabo ikana iki, mawatax jirikanti ikonhayamaibo. Jakopi jakiriakin Jesús yokákana iki:

19 —Maestró, Moiséssenra noa neskara wishaxonike: Westíora wanoya joni jawen awin betan bakeamabi mawáketian, jawen wetsan ja kachiana ainbo biti. Bixon, jabé bakea, ja bake moa ja mawata jonina ikai.

20 Jatian jaráa iki, kanchis jawetsabires. Jaton rekenra japari wanoaxbi, bakeamabi mawata iki.

21 Jatianra, japekáo iká jawen wetsan, ja ainbo bia iki. Ikaxbi jabé bakeaamabiribi mawata iki. Jatian jaskaribi, ja kimisha itin iká jawen wetsa winota iki.

22 Jaskatax, ja kanchis wetsabi ja ainbo bixon jabé bakeaamabi mawati keyókana iki. Jatian senentiainbi, ja ainboribi mawata iki.

23 Jaskara iken, ja kanchisxonbi awinhani ikaxmein, ja jiriti nete nokoketian ¿Jaweraton awin inoxiki ja ainbo? —akin.

24 Jatian Jesussen neskaa iki: —Matora shinan meran benotabo iki. Ja wishá meran yoiai joibo, itan Diossen atipana koshi onanyamaa kopí.

25 Ja mawábo jiriaxa tsoa jonibi wanoyamanoxiki, itan tsoa ainbobi benoyamanoxiki. Jatianra ja naikanmea ángelbo keskáres inoxikanai.

26 Jatian ¿Ja mawatabo jiriti, ja Moiséssen wishani meran yoiaiboki maton yoyo akama iki? Jainra yoiai ja zarza jiwi tiritai meranxon Diossen neskáakin Moisés yoini: 'Ea riki, Abrahamman Dios, jainoax Isaacnin Dios, itan Jacobnin Dios', akin.

27 Jara mawábaon Diosma iki, jara jiriabaon Dios iki. Matora shinan meran benotabo ikanai —akin jato aká iki.

Ja senenhati kikin joi
(Mt. 22.34-40)

28 Jatian jainshaman jato Jesussen yoia ninkatax, westíora esé onan joni joxon, yokata iki: —¿Jawerato senenhati joikayarin, ja jatíbi esébo xewina? —akin.

29 Jatian Jesussen yoia iki: —Ja jatíbi esébo xewina senenhati joi riki, neskara: 'Ninkákanwe *Israel jonibo, ja non Ibo Diossiki, jabichores non Ibo.

30 Akonkin; jatíbi min jointiaxonbi, min kayayaxonbi, min shinanyaxonbi itan min koshiaxonbi min Ibo Dios noiwe', iki iká.

31 Japekáo iká riki: 'Minbix noikaata keskáribiakin, wetsaboribi noiwe', iki iká. Yamarake wetsa neskara esé xewina, japari non senenhati —akin jato aká iki.

32 Jatian esé onan jonin yoia iki: —Ikonra min yoike Maestró, westíorabicho riki non Dios, wetsara moa já pekao yamake.

33 Jaskara iken, ja non jointiaxonbi, jatíbi non shinanyaxonbi, jatíbi non koshiaxonbi Dios noiti, itan nonbix noikaata keskáribiakin wetsabo noiti riki, ja jatíbi Dios menitibo itan jainxon Dios yoina menoxonti bebonbires jakon —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

34 Jatian ja esé onan jonin, jakonhakin
yoiketian, Jesussen neskaa iki: —Miara
ja Diossen ikinaton jati netenko moa
jikitires iki —akin. Jatian jaskáa pekáo,
moa yokáribiti onsatankana iki.

¿Tson Bakemein iki Cristo?
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 Jatian Jesussen, Dios rabiti xobo
meranxon, jato esei iikinbi, jato yokata
iki: —¿Jawekopiki ja esé onanbaon,
ja Cristora Davidkan bake iki ixon
yoikanai?
36 Ja David inike, Diossen Shinanman
imaa, já yoii neskati:
'Ja Ibonra yoia iki, ja
nokon Ibo:
Nokon mekayao yakáwe,
ja min rawibo en mia
jatoaresmai kaman', iki.
37 Ja Davidkanbi, Ibó akin akai ikaxki
¿Jawe keskatax ja *Cristo Davidkan
bake iti atipana? —akin. Jatianra ja
icha jonin, keenshamanxon ja Jesussen
yoiaibo ninkákana iki.

Jesussen jaton ikábo jato yoixona
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 Jatian jato esekin, Jesussen yoia
iki neskákin: —Esé onanbo ikai keskati
jayamai koirameekanwe. Jabora ikai,
tapó chopa sawéyabores kawanhatani,
itan icha jonibo tsinkitain kaketian
jakonhakin saludankantininbores keeni.
39 Jain tsinkiti xobo meran jikiaxbo
ikanai rekenaishaman yakátininbores
keeni, itan jakonshaman ikainxonbores
pitin keeni.
40 Jainxonra ja benomaatabaon xobo-
boribi jato bichinkanai. Jatian jato
jaskáax, paranakin akanai kikin nenkébo
orankin. Jabora, Diossen kikinbiresakin,
masá tenemanoxiki —akin jato aká iki.

Benomaayaton Dios koríki menia
(Lc. 21.1-4)

41 Jatian Jesús yakata iká iki, Dios
menikin jain koríki napóxonkanai
ponté. Jainxon oinna iki, Dios menikin
napókanaitian. Ja icha koríkiabaon,
icharibi akana iki.
42 Jaskaai iikanainbi, westíora jawe-
bioma benomaata ainbo joxon, Dios
menikin rabé chorish koríkishoko nanea
iki.
43 Jaskáketian, oinxon jaonmea
onannaibo tsinkixon, yoia iki: —Ikon-
shamanra en mato yoiai, nato jawe-
bioma benomaata ainbaonra, jatíbibo
xewinbainbires, Dios koríki menike.
44 Icha koríkiabaonra, jaton koríki
texeabores menike. Ikaxbi nato
ainbaonra, jawebiomashoko ixonbi
jatíbi já jayata koríkishoko Dios menike
—akin jato aká iki.

Dios rabiti xobo ras iti Jesussen yoia
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 1 Jatian Jesús, Dios rabiti xobo-
meax pikotaitian, westíora jaon-
mea onanaitonin yoia iki: —Maestró,
oinwe nato makan akana ani xobo,
jainoax jawen chikéribi metsáshaman
—akin.
2 Jatian Jesussen yoia iki: —Nato
ani xoboakana min oinnara, jatíbi ras
inoxiki. Westíora makantanibira, jabé
makanki perakaa yamanoxiki —akin.

Nete senenamatianbi ja oinxon onantibo
(Mt. 24.3-28; Lc. 17.22-24; 21.7-24)

3 Jaskata pekáo, Olivos mananman
bokana iki. Ja manan iki, Dios rabiti
xobo iká bekeiba. Jain Jesús yakata
iketian, oinnax jaonmea onannaibo
bekana iki. Jabo iká iki; Pedro, Jacobo,
Juan, Andrés. Jabaon jatonbiribi Jesús
yokákana iki:
4 —Noa yoiwe ¿Jawetianki, ja min
yoia keská jawékibo iti iki? ¿Jawe keska
jawékibo ikai oinxonki moa nete senenti
ochóma non onanti iki? —akin.
5 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Mato
tsonbi, paranyamanon koiranmee-
kanwe.

6 Eki yoimeetaxa icha benóxikanai,
jabora inoxiki: ‘Ea riki Cristo iki ikaibo.
Jaskaáxonra, icha jonibo jato paranoxikanai’.
7 Jatian wetsankobo reteanankanaibo,
itan moa reteanantibores ninkataxbi,
ratéyamanoxikanwe. Jaskarabora iti
jake, ikaxbira, nete senenamapari inóxiki.
8 Jainoaxibira, nato mainmeabo
betan wetsa ochó mainmeabo reteananoxikanai. Jainoax apobora, wetsa
ochokea apobo betan reteananoxikanai.
Wetsanko, wetsankobora niwannoxiki Jainoaxibira jawékiatinin inoxikanai. Jaskara onitsapiti jawékibora,
ja peokooti ikaibopari iti iki.
9 Jaskara iken, kikini koirameekanwe.
Matora yatanxonbo joni koshiboiba bonoxikanai. Jaskáxonra, ja jain tsinkíti xobo
meranxonbo mato rishkinoxikanai. Ea
kopira joni koshiboiba, itan apoboiba
mato bonoxikanai. Jatian jaskarainbo
bokanara, nokon joi maton jato yoinoxiki.
10 Ja nete senenamatianbira, jatíbiainpari ja ikon joi yoikaati jake.
11 Jaskáakin mato bokana, jawerakimein en jato yoiti iki ixon maton masá
shinantima iki, Diossenbi, itan jawen
Shinanmanbikayara, jaskati yoyo iti
joibo mato menitiki.
12 Jainxon jonibaonra, jaton wetsabi
retekanon ixonbo jato yatanmanoxikanai. Jainxon papabaonribi jaton
bakebi jato yatanmanoxikanai. Jatian
bakebaonra, jaton aniboki kikini
sináxon, jato retemanoxikanai.
13 Jainxonra, ea kopi, jatíbi jonibaon
mato omísnoxikanai. Ikaxbi jaweratoboki eki koshii jenéyamai, jabora kishpinnoxikanai.
14 Jaskarabo iken, ja Danielnin wishani
joibo yoyo axon jaweraki ikárin ixon,
onankanwe; jawetianki ja Dios rabiti
xobo meranxon, kikinbires jakonma
jawéki akanaitian maton oinnai,
jatianra ja Judeain ikábo, jatianbi moa
mananman jábati bokanti iki.
15 Jaweratoboki ja neten, jaton xobo
bochiki iki, jabora moa naman jotima
iki, itan jaton jawékibo bii moa xobon
jikitima iki.
16 Jainoax ja wainko ikábora, jaton
perakooti chopa biibobi moa xobonko
bekantima iki.
17 ¡Jawe iresaipanon! Ja nete nokóketianra noibati inoxikanai, ja tooyabo,
itan ja bake xoma amakin jenemamabo.
18 Jaskara iken Dios orankanwe,
neskara jawékibo oitian napo iamanon
ixon.
19 Jatianra inóxiki akonbireskin masá
teneti nete, ja Diossen nete joniakin
peonontianbira tsonbi jaskáakin masá
teneama iki itan japekaora moa jaskátibo yamanoxiki.
20 Ja masá teneti netebo non Ibon
basibires imaabira, tsoabi kishpinyamakeanke. Ikaxbi jawen katota jonibo
noixonra, Diossen ja masá teneti nete
basima itiakin imaa iki.
21 Jawekeska ixon, akanti iki mato
yoikin: ‘Oinni bekanwe, neno riki
Cristo, akin. Iamaxon, ono riki oinni
bekanwe’, akin. Mato jaskáakanabi,
ikonhayamanoxikanwe.
22 Ja netebaonra, ikonma Cristobo itan
ikonma *profetabo bexon, ja oinxon
onanti jawékibo itan rateti jawékibo
anoxikanai; jaskáxon jato parannoxon.
Jawekeska ixonra ja Diossen katota jonibobi, jato parankantiki.
23 Jaskarabo ikámatianbira en moa
mato yoike; koiranmeetax jakanwe.

Jonin Bake jakiribi joti
(Mt. 24.29-35, 42, 44; Lc. 21.25-36)

24 Ikaxbi jaskákinbo moa masá
tenekana pekáora, bari nokanoxiki.
Oxenribi moa yamé tenayamanoxiki.
25 Wishtínbora naikanmeax, maannoxiki. Jainoaxa, ja naikan iká koshi
jawékibo shakónoxiki.
26 Jatianra ja jonin Bake, nai koinman
jawen atipana koshia, itan jawen penéyabi joaitian oinnoxikanai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

27 Janra ja ángelbo raannoxiki jawen
katota jonibo, ja mai senenainkonia, itan
ja nai senenainkoniabi jato tsinkinon ixon.
28 Ramara higoki yoinhanan en mato
onanmai. Ja higo jawen peibo tinini
keyotax, pechokooketian oinxon, akai
maton onankin, moara baritiati ochóma
iki ixon.
29 Jaskáakinribira, ja yoia keskábo ikai
oinxon maton onanti jake, ja jonin Bake
jotira moa ochóma iki ixon.
30 Enra mato ikonshaman yoiai, rama-
tian jaa jonibo jarésparikankebira,
neskarabo senenti jake ixon.
31 Ja nai betan maira keyónoxiki, ikaxbi
nokon joira jawetianbi keyóyamanoxiki.

Cristo joti nete onanyamakana

32 Ikaxbi ja neteshaman, itan ja hora
jotira tsonbi onanyamake. Ja naikan
iká ángelbaon itan ja Bakenbira onan-
yamake. Nokon Papanbichoresa onanke.
33 Jaskara iketian, oxaa keskábo
iamai, koirannai keskábo ikanwe.
Matonra onanyamake, jawetiankayaki
jaskarabo iti iki ixon.
34 Ja westíora jonin ochó kakin jawen
xobo koiranon ixon jawen yonotiboki
jenebaini keská ikanwe. Ja jonin kakin
anike, jawen yonotibo westíora teebo
menipakekin. Jatian ja xepóti koirannai
joniribi yoia iki, kikinhakin koiranti.
35 Jaskara iken, oxá besoabo keská
ikax, moa manatares ikanwe. Matonra
onanyamake ja xobo ibo jatian joti.
Jawe keska ikaxa, joti iki, yantanshoko,
yamé pochínikon, atapabene keotaitian,
iamax nete xabataitian,
36 matora joxon oxaa keskábo nokonake.
37 Ja en mato yoiaiboribira, jatíbibo
en jato yoiai: Moa oxá besoa keskábo
ikanwe —akin jato aká iki.

Jesús yatanoxon shinan akana
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 1 Jaskarabo inontianra, rabé nete-
res maxkata iká iki moa *Pascua
fiesta iti nete, itan *levaduraoma aká
pan piti fiesta neteribi. Jatian *sacer-
dotebaon koshiboyabi, ja esé onanbo
bekana iki, ja Jesús paranhanan
yatanxon reteti shinanyanix.
2 Jatian jatíribibo neskákana iki:
—Fiestatian atima riki, noara jonibaon
sináxon ramiakanake —iki.

Ainbaon Jesús
ininti machita
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

3 Jatian Jesús iká iki Betaniain kaa,
ja *lepraya iantana Simonman xobon.
Jain ixon, mesan pii Jesús yakáketian,
westíora ainbo joá iki, ja *alabastro
pomonko *nardo akana ininti kikinbires
inín, itan kikinbires kopí tsomáya. Ja
toetaanan, ainbaon Jesús machita iki.
4 Jaskáaketian oinnax, jatíribi jain
ikábo sinati, jatobiribi yoyo iki, neská-
kana iki: —¿Jaweatiki aká ja kikinbires
kopí ininti yoyókin?
5 Jakayara ike ja kimisha pacha nete
teexon koríki bititii senen maroti.
Jaskáaxon ja jawékiomashokobo jato
akinox —ikibo. Jaskatax, ja ainboki
jakonmaibo yoyo ikana iki.
6 Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: —Oin-
reskanwe ¿Jawekopiki mato jaki ramitai?
Jan ea jaskáara jakon jawéki iki.
7 Ja jawebiomashokobora, jatíbi-
tian mato betanbi inoxikanai. Jaskara
ikenra, mato keenatian maton jabo
akinti atipanke. Ikaxbi eara neno jatí-
bitian mato betanbi iamanoxiki.
8 Nato ainbaonra, jawen atipana senen
ea jakonhake. Jayá ea miinkanon ixonra,
inintinin nokon yora ea ininhaxonke.
9 Ikonshamanra en mato yoiai:
Jaweranoxon inonbira nato netenxon
Diossen joi yoikin, nato ainbaon ea
jaskáani yoinoxikanai —akin jato aká iki.

Jakonhai keská ixonbi,
Judassen Jesús jakonmaa
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

10 Jaskáketian ja, jaonmea onanai
jawen chonka rabéainoa, Judas

Iscariote, *sacerdotebaon koshiboiba
kaa iki; jato Jesús yatankiinoxon jato
betan shinan akí.
11 Jato jaskáakin yoia ninkatax, ikon-
biresi rarokin, koríkinin kopiáti Judas
yoikana iki. Jatianra jaskaxon jato
yatanmati moa jan benaa iki.

Non Ibon yamé jawékiaa
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12 Jatian ja levaduraoma aká pan
piti fiesta peokoota nete, itan *Pascua
iketian ja carnero bake retekanai
netenra, jaonmea onanaibaon Jesús
yokákana iki: —¿Jawerano kaxon, ja
*Pascua netetian non piti axontininki
mia keenai? —akin.
13 Jatianra Jesussen jaonmea onanai
rabé raankin yoia iki: —Jerusalén
jeman kabékontanwe. Jain kaxonra,
chomon onpax boai joni maton nokoi
kaai, ja joni kaaitian, chibantankanwe.
14 Jawerato xobonki ja joni jikiai, jain-
ribi jabébi jikixon, neskáakin ja xobo
ibo yoitankanwe: 'Non Maestronra mia
yokatai ¿Jawerato xobo nachiterin ja
eonmea onannaibo betan, *Pascua fies-
tatian en jainxon jawékiati?' akin.
15 Maton jaskáara, ja bochiki iká ani
nachite moa jainxon pitires inon ixon
benxoayonkana mato oinmati iki. Jatian
jainxonra ja pitibo moa maton ati iki
—akin jato aká iki.
16 Jaskáakin yoia jaonmea onanai rabé
kabékona iki. Boax jeman nokóxon oin-
kana, ja Jesussen jato yoiwana keská-
shaman nokobekona iki. Kaxon ja
*Pascua neten, piti moa akana iki.
17 Jatian moa yametaishoko, jawen
chonka rabé jaonmea onanaiboya, Jesús
jain nokota iki.
18 Jatian moa mesankoxon pii
yakáxon, Jesussen jato yoia iki:
—Ikonshamanra en mato yoiai, ja
ebetan pii itina mato westíoratonra, ea
jakonhai keská iikinbi ea jakonmaano-
xiki —akin.
19 Jaskáakin jato yoia, masá shinan-
kana iki, jainxon westíoraxonbo, Jesús
yokápakekana iki: —¿Earin jan mia jato
yatanmati? —akin.
20 Jatian jato yoia iki: —Ja mato
chonka rabé ikainoa, ja en akai raton-
ribi ebébi pan montanai riki, jan ea jato
yatanmati.
21 Ja Wishá meran jaskáti yoiai keská
senennon ikaxa, ja jonin Bake mawáti
jake. Ikaxbi ¡Jawe iresaipanon, jakonhai
keská ixonbi ea jan jakonmaati!
Jakonkayara ikeanke já joniama —akin
jato aká iki.
22 Ja pii iikanaitian, pan bixon
Jesussen Dios iráke aka iki. Jaskáaxon
ja pan tobapakexon, jato menikin yoia
iki: —Pikanwe, natora nokon yora iki
—akin.
23 Japekaora ja xeatia vasoribi
bixon, Jesussen Dios iráke aka iki.
Jaskáatanan, jato menipakea, jatíxonbi
xeakana iki.
24 Jato menikin yoia iki: —Nato riki
nokon jimi, janra ja senenhabekonti
joi Diossen aká onanti imai. Ja jimira
chikotai icha jonibo kishpinmeekanti
kopí.
25 Ikonshamanra en mato yoiai, enra
mato betan jakiribi vino xeayamano-
xiki, ja Diossen ikinaton jati netenxon
non jakiribi bená vino xearibii kaai
kaman —akin jato aká iki.

Já onanaxbi Pedro paranati
Jesussen yoia
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 Jatian moa bewai senentaananra,
Olivos janeya mananman bokana iki.
27 Kakin Jesussen jaonmea onannaibo
yoia iki: —Nato yaméra jatíxonbi maton
eabicho potanoxiki. Ea maton jaskaáti
yoiira ikai Diossen joi meran neskati:
'Oveja koirannai joni en reteketianra,
jawen ovejabo janbisnoxiki', iki.
28 Ikaxbi jakiribi jiriaxa mato kaama-
tianbi, eapari Galileanko kanoxiki
—akin jato aká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

29 Jaskáketian Pedron yoia iki:
—Wetsabaon miabicho potakenbira,
en mia ayamanoxiki —akin.
30 Jatian Jesussen Pedro yoia iki:
—Ikonshamanra en mia yoiai, rama
yamébira, rabeti atapa keotamabi, ea
onanaxbi mia kimishai parananoxiki
—akin.
31 Jaskáabi Pedron yoia iki: —Ea
mibébi mawáti onanaxbira, ea para-
nayamanoxiki —akin. Jatian jatíxonbi
jaskáakinbires yoikana iki.

Getsemaníainxon Jesussen orana
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Jainoax Getsemaní janeya wainko
bokana iki. Jainxon, Jesussen jaonmea
onannaibo yoia iki: —Enpari oranba-
tanon, nenobi yakáxon ea manakanwe
—akin.
33 Kakinra, Pedro, Jacobo, jainoax
Juantiires jato ioa iki. Kaaibi Jesús
raketi kikinbiresi onisa iki.
34 Jatian jato yoia iki: —Eara ikonbi-
resi mawákasnon kaman onisai; nenobipari ikanwe, oxayamakanwe —akin.
35 Jato jaskábaini orichaashoko kaax,
maikibi bekepixon, orana iki: Ati ixon
masá tenemayamanon ixon.
36 Ja orankin, neskaa iki: "Papá, minra
jatíbi atipanke. Jaskara iken, min keen
iketian, masá tenetiainoa ea pikómawe.
Ikaxbi nokon keena keská ea imaya-
mawe; mia keenai keskáreskaya ea
imawe", akin.
37 Jaskáatanan, jaonmea onanaboiba
joríbaa iki. Joxon oxakana jato nokoa
iki. Jatian Pedro yoia iki: —¿Miaki oxaa
Simón? ¿Minki westíora horatanibires
oxá teneti atipanymaa?
38 Oxayamakin orankanwe; matora
ochanake. Shinan meranra mato ati
shinanya iki. Ikaxbi maton yorara
yosma iki —akin.
39 Jatian Jesús orani karibaa iki.
Kaxon, awana keskáribiakin orana iki.
40 Jainoax jakiribi joxon, jato oxaa
nokoribia iki. Oxakashorai betireskana,
jatian jaskáshamanhakin Jesús yoitibobi
atipanyamakana iki.
41 Jatian moa ja kimisha itin, jakiribi
joxon, jato yoia iki: —¿Matoki oxaa,
itan tantiabopari ikanai? ¡Weníkanwe!
Moara ja jonin Bake, ochaya jonibo
yatanmakanti hora nokóke.
42 ¡Weníkanwe, moa noa bokanon! Jan
ea jakonhai keská ixonbi ea jakonmaakai
jonira moa joái —akin jato aká iki.

Jesús yatankana
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Jato jaskáakin yoii iitainbi, ja chonka
rabéainoa westíora jaonmea onanai
Judas, icha jonia joá iki. Ja jonibo iká iki,
espadayabo, jainoax jiwiabo; ja *sacerdo-
tebaon koshiboyaxonbi, esé onanbaon,
itan *ancianobaon jato raana bekana.
44 Ja jakonhai keská ixonbi, jan jakon-
maakai Judassen jato yoia iká iki, jan
jaskáaitian oinxon yatánkanti. Ja iká
iki: "Ja kaxon betsó akaitian, yatanxon
koiranshamanxon, bokanti".
45 Jatianra jaki ochómakiranxon,
Judassen, Jesús neskaa iki: —Maestró
—akin. Jaskáatanan betsó aka iki.
46 Jaskáaitian oinxon, Jesús yatanxon
nexakana iki.
47 Jatian jain westíora ikatonin,
espada tsekataanan *sacerdotebaon
koshin yonoti, paxtea iki.
48 Jatian Jesussen já yatani bekanabo
yoia iki: —¿Eaki yometso iki, ja espa-
dayabo, itan jiwiabo bexon, maton ea
yatanti?
49 Netetiibira ea mato betan ipachoai;
Dios rabiti xobo meranxonbo Diossen
joi yoianan jato esei. Ixonbi jawetianbi
maton ea yatanyamaa iki. Ikaxbi Wishá
meran yoiai keskábo senennon ixon-
resa, rama maton ea jaskáai —akin.
50 Jatian jaonmea onannaibo, ja
Jesúsbicho potabaini jabákana iki.
51 Jaskáakin jabicho potakankebi,
westíora chopan rakóya bakeranonman-
bicho, Jesús chibana iki. Jatian járibi
yatankana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

52 Ikaxbi jan rakota chopa raopee-
kaini, chopaoma jábati ishtoa iki.

Joni koshibo tsinkita
bebon Jesús bokana
(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71;
Jn. 18.12-14, 19-24)

53 Jaskáxon Jesús bokana iki, ja
*sacerdotebaon kikin koshiiba. Jain
iokanketian, wetsa *sacerdotebaon
koshiboyabi, judíobaon joni koshibo,
itan esé onanbo tsinkíkana iki.
54 Jatian Pedroribi, ochóxonres Jesús
chibanboi kaa iki. Kaax *sacerdotebaon
joni koshin xobo jema ikain jikiax,
policiabo betan chii kexa yooti yakata
iki.
55 Jatian *sacerdotebaon koshiboya-
xonbi, judío koshibaon, jakopi rete-
noxon jan jakonma aká yoiti joni bena-
kinbi nokoyamakana iki.
56 Icha joni jaki jakonmai jansoibo
yoyo ikanabira, jaskáakinshamanbires
yoiamakana iki.
57 Ikaxbi jatíribibora Jesúski ramitires,
jansoibo ikana iki, neskati:
58 —'Nonra ninkata iki, ja jonibaon
aká nato Dios rabiti xobo ras axonra,
jakiribi kimisha neteres en wetsa aríbati
iki; ikaxbi jara iti iki jonibaon akáma',
iki ikaitian —iki ikana iki.
59 Ikaxbira jaskáakinshamanbires
yoiamakana iki.
60 Jatian jaskákanketian, ja *sacer-
dotebaon joni koshin wenixon, Jesús
yokata iki: —¿Minki jawebi jato
yoiamai? ¿Ikon iketiankayaki mia
jaskaákinbo yoikanai? —akin.
61 Ikaxbi Jesús, jawebi yoyo iamai
netéresa iki. Jaskáketian, *sacer-
dotebaon joni koshin yokáribia iki:
—¿Miarin Cristo, ja ani Diossen Bake?
—akin.
62 Jatian Jesussen yoia iki: —Ikon
já riki ea. Matonra oinnoxiki, ja jonin
Bake, jatíbi atipana koshiaton meka-
yao yakata, itan nai koinman joaitian
—akin.
63 Jatianra ja *sacerdotebaon koshin,
sinatai onankanon ixon, jawen sawea
tari waxataanan, jato yoia iki: —Moara
janbishaman yoike, wetsabaon yoiti-
ninra, moa noa maxkáyamake.
64 Matonbira moa ninkáke, Dioski
jakonmaibires yoyo ika ¿Jawe keskaki
maton shinannai? —akin. Jatianra jati-
kaxbi, jara mawáti jake iki ikana iki.
65 Jaskáxon jatíribibaon toshbá akana
iki. Jainxon chopan benéxanan, tantash
axonbo yokákana iki: —¡Tsonki mia
aká jaskáakin onanta! —akin. Jatian
ja policiabaonribi bemanankibo tima-
kana iki.

Jesús onanaxbi Pedro paranaa
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-29)

66 Jatian Pedro, xobo jema ikain yakáketian, *sacerdotebaon joni koshin yonoti ainbo joá iki.
67 Joxon, ja Pedro chiikan yootaitian, jainbikon ointaanan, yoia iki: —Miaribi riki ja Nazarethainoa Jesús betan nipachaoi joni —akin.
68 Jatian paranakin Pedron yoia iki: —Enra onanyamake; tsoa yoiira mia ibirai —akin. Jaskáabaini jemaori pikókenbi, atapabene keota iki.
69 Jatian ja ainbaon jakiribi Pedro ointaanan, jain charotabo jato yoia iki: —Natora Jesussen joniribi iki —akin.
70 Ikaxbi jakiribi Pedro paranaa iki. Jaskákenbi, jain charotabaon jakiribi yoikana iki: —Ikon riki mia jawen joni. Miara Galilea joniribi iki —akin.
71 Jaskáakana kikini paranakin, Pedron jato yoia iki: —Enra mato ikon yoiai, ea jansoaitian Diossenbi ea masábires tenemabanon, já yoikin maton ea akai jonira, en onanyamake —akin.
72 Jato jaskáatianbi, moa rabeti atapabene keota iki. Jaskáketian Pedron shinanria iki, "atapabene rabeti keotamatianbira, ea onanaxbi kimishai mia parananoxiki", akin Jesussen yoiibata. Jaskatax kikini winia iki.

Pilatoiba Jesús bokana
(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 1 Jatian nete xabáketian, *sacerdotebaon koshiboyabi, judíobaon joni koshibo, jainoax esé onanbo, itan jatíbi judíobaon joni koshiboribi tsinkíkana iki. Jaskáxon moa Jesús nexayonxon, Pilatoiba bokana iki.
2 Jatian jaiba bokanketian, Pilaton, Jesús yokata iki: —¿Miarin ja judíobaon apo? —akin. Jaskaa yoia iki: —Minbira moa yoike —akin.
3 Jatian ja *sacerdotebaon koshibaon, jan akáma icha jawékibobi yoixonkana iki.
4 Jatian Pilaton, yokáribia iki: —¿Minki jawebi jato yoiamai? Minbi ninkáke ja icha jawéki kopí mia jakonmaakin yoikanai —akin.
5 Ikaxbi Jesussen jawebi yoiamaa iki. Jaskatai ointaanan, Pilato rateta iki.

Jesús reteti yoikana
(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

6 Jatian Pilaton axé iká iki, *Pascua fiestatiibi westíora preso, ja jonibaon yokáketian pikoti.
7 Jatianribi iká iki, apoki yoitimakin joni reteabo betan westíora joniribi Barrabás janeya cárcel meran akana.
8 Jatian *Pascua fiestatiibi Pilaton pikoai iketian, jaiba icha jonibo bekana iki, westíora pikoxonon ixon yokati.
9 Jaskáakana Pilaton jato yokata iki: —¿Ja judíobaon apo en pikoxontiki mato keenai? —akin.
10 Pilatonra moa onanna iká iki, ja Jesúski notsikinres ja *sacerdotebaon koshibaon jaiba bekana.
11 Ikaxbi *sacerdotebaon koshibaon moa jonibo yoia iká iki, ja Barrabás jato pikoxonon ikax, saa ikanti.
12 Jatian Pilaton jato yokata iki: —¿Ramaki ja judíobaon apo akin maton akai joni, en jaweatiki? —akin.
13 Jatian jonibo saa ikana iki: —Korosen awé, korosen awé —iki.
14 Jatian Pilaton jato yoia iki: —¿Jawe jakonma akákayarin? —akin. Ikaxbi jabo jakiribi, ¡korosen awé! Ikires saa ikana iki.
15 Jatian jonibo betan jakon banénoxon, Barrabás jato pikoxona iki. Jaskáaxon sontárobo rishkimayonxon, Pilaton, Jesús jato menia iki; korosen akanon ixon.
16 Jatianra sontárobaon, ja apo jain iká xobo jemanko Jesús bokana iki, jain sontárobo ikain. Jainra jatíbi sontárobo jainbicho tsinkíkana iki.
17 Jaskáaxon jan perakooti joshinyame chopa, sawemakana iki. Jainxonribi moxa maiti maimakana iki.
18 Jatian jaskáakin akáx, Jesúski shiroi neskati saa ikana iki: —Ikon riki mia judíobaon apo, miara basi janoxiki —iki.
19 Jaskáatanan jiwin mapoki rishkixon, toshbá akana iki. Jainoax jabebon chirankokana iki, rabiai keskati.
20 Jatian moa jaskati jaon shiroa pekáo, jan perakooti joshinyame chopa jopémataanan jawen chopabi sawemaribikana iki. Jaskáaxon moa korosen anoxon pikobainkana iki.

Jesús korosen akana
(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

21 Ja Jesús bokanaitian, Cireneainoa Simón janeya joni wainkoniax joaitian bechikana iki. Já iká iki, Rufo betan Alejandron papa. Ja jonira keenyamainbi Jesussen koros bomakana iki.
22 Jaskáaxon Jesús Gólgota mananman bokana iki. Ja joi iki: “Mapo xao”, iki iká.
23 Jain boxon, *mirra moka vinoya meskoa xeamakaskanabi, Jesussen ayamaa iki.
24 Jainxonra moa Jesús korosen akana iki. Jatianra, sontárobaon *suerte akana iki, tsonki jawen chopa bitiki ixon onannoxon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

25 Ja Jesús korosen akannontian iká
iki, moa yamékiri, iskon hora.
26 Jatian jakopi retekanai joi tablanin
wishaxon, já manaon tasakana iká iki:
“Judíobaon apo”, iki iká.
27 Jatian rabé yometsoribi iká iki
jabébi korosen akana. Westíora jawen
mekayao; wetsa jawen mexkao.
28 [Neskatira senena iki ja Wishá
meran yoiai: “Jakonma jonibo betanbi
akanara yoikana iki”] iki iká.
29 Jatian jain Jesús korosen aka-
nainko, winotaibo jakonmai jaki
shiroibo, bonké, bonke iannanbi, neská-
kana iki: —¡Eri! Mia iká iki yoyo iki, ja
Dios rabiti xobo ras ataananra, kimisha
neteres en jakiribi aríbanoxiki iki.
30 Jaskara ikax, minbix kishpinmeetax
ja korosenmeax, pakéwe —akinbo.
31 Jaskaribiira ja *sacerdotebaon
koshibo, betan esé onanboribi jaki
jakonmai shiroi, ikana iki neskati:
—Wetsabora kishpinmaa iki, ikaxbi
janbixbira iti atipanyamake.
32 Ibanon ja Cristo, *Israel jonibaon
apo, janbixbi korosenmeax paketi,
jatianparira non oinxon ikonhatiki
—ikibo. Jatian ja jabé korosen ikábobi
jaki jakonmai yoyo ikana iki.

Jesús mawata

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

33 Jatian moa bariapanketian, jatí-
biain yameta iki, ja kimisha hora
yantan kaman.
34 Jatian ja horaribi, Jesús koshin saí
iki, neskata iki: “Eloi, Eloi ¿Lama sabac-
tani?” iki. (Ja iki: “Nokon Diossé, nokon
Diossé ¿Jaweatiki min ea potabaina?”)
iki iká.
35 Jaskatai ninkatax, jain ikana jatí-
ribibo neskákana iki: —Ninkákanwe,
Elíassa kenai —iki.
36 Jaskáketian ninkaxon, westíora
jonin ishto kaxon, jiwishokotonin
*esponja akátonin *vinagre tsaima-
taanan Jesussen tsitsianan xeanon
ixon, ketaxnanax, neskata iki: —Oinnon
akanwe; ja korosenmea pakeira
Elíasbira joái —iki.
37 Ikaxbi Jesussen kikin koshin saí
itaanan, moa maxkaa iki.
38 Jaskáketian, Diossen xobo meran
iká, jan nachitea chopa, bochikiax
namani noshita iki.
39 Jatian ja Jesús moa mawata
ointaanan, ja bebon itina romanobaon
*capitán, neskata iki: —Ikonra iká iki
nato joni Diossen Bake —iki.
40 Jatian ochóxonres oinni, jaweti
ainboboribi jain ikana iki. Jato xarán
ikana iki; María *Magdalena, jainoax,
ja chiníshoko Jacobo betan Josekan tita
María, jainoax Salomé.
41 Ja ainbobo ikana iki, Jesús
Galileanko inontian jabé nikátiaibo,
itan jabaon jawéki axonkatitaibo.
Jainoax wetsa ainboboribi jain ikana
iki, Jesús betan Jerusalénhain beabo.

Jesús miinkana

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42 Jatian moa yametaitian oinnax,
bakish tantiti nete ikai kopí, jatikaxbi
moa benxokáakanai iká iki.
43 Jaskara iken, Arimateainoa José
janeya joni joá iki, já ika iki joni koshibo
betan iká koshiribi. Jaribi iká iki, Diossen
ikinaton jati netenko iti shinannairibi
ikax manata. Jakopí rakéyamai, Pilato
ikain jikixon Jesussen yora yokata iki.
44 Jatian moa mawata ninkatax
ratéxon, ja *capitán Pilaton kenaa iki
jawetianki mawáibata ixon yokánoxon.
45 Ja kenamaa joxon, moa mawata
yoiketian, ja Jesussen yora boti moa
José yoia iki.
46 Jatianra Josekan *lino chopa
maroxon ja Jesussen yora korosenmea
pakeanan, jan rakawaa iki. Jaskáatanan
boxon, shanka kiniakana meran niaa
iki. Jainxonra westíora shanka anin ja
kini xepoa iki.
47 Jatian ja María *Magdalena betan
Josekan tita Maríanin, jain akanaibo
oinbekona iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesús jiria yoikana
(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 1 Jatian moa tantiti nete winota pekáora, ainbobaon ja Jesussen yora raskinoxon, ininti marokana iki, jan biabo iká iki, Magdalainoa María betan Jacobonin tita María itan Salomé.

2 Jatian ja reken nete semana peokootai yamékirishoko moa bari pikotaitian, jain Jesussen yora aibakana kininko boax nokókana iki.

3 Kaai yoyo iibainkana iki: —¿Tsonparimein, jan kini xepoa ani makan noa taranxonai? —iki.

4 Jatian nokóxon oinkana, jan xepoibakana makan moa wetsaori rakata iká iki. Ja makanra iká iki kikin ani.

5 Jaskara iketian, ja kini chicho jikixon oinkana iká iki, ja mekayao westíora bakeranon joxoshaman tapó chopa sawéya yakata. Já oinnax ratékana iki.

6 Jatian jan jato yoia iki: —Ratéyamakanwe, enra onanke, ja korosen aibakana Nazarethainoa Jesussen yora oinni mato bekana. Ikaxbira moa neno yamake; ¡Moara jirike! Oinkanwe jain aibakana.

7 Moa botankanwe; boxon jaonmea onannaibo, itan Pedro yoitankanwe: ‘Mato kaamatianbironki, japari Galileanko kaai, jainoaronki maton ointi iki, ja mato yoiibata keskáakin’, akin atankanwe —akin.

8 Jatianra, ja kini meranoax, ja ainbobo jokonbaini, kikinbiresi ratetax, saki iananbi bokana iki. Nokóxonbi tsoabi yoiamakana iki, rakékin.

Magdalainoa Maríaki Jesús pikota
(Jn. 20.11-18)

9 Jatian moa jiria pekáora, ja reken semana nete yamékirishoko, Magdalainoa Maríakipari Jesús pikota

Jain Jesussen yora niakana kini xepoa makan werankana ainbobaon, oinna.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki. Ja María iká iki, ja meranoa kanchis
yoshin, Jesussen jokonhayantana.
10 Ja ainbaon kaxon, Jesús betan
ipachoaibo onisi, winii ikanaibo jato
keshana iki.
11 Ikaxbi ja Jesús jiria, janbishaman
oinxon, jato yoiabi, jabaon ikonhaaya-
makana iki.

Jaonmea onanai rabéki Jesús pikota
(Lc. 24.13-35)

12 Jatian jaskata pekáo, jaonmea
onanai rabé, wainko kabékonaitian
wetsakeskatibiribi, Jesús jatoki pikota
iki.
13 Jatian jabaon kaxon ja jatíribibo
jato yoiabi, ikonhayamaribikana iki.

Joi yoii bokanti jaonmea onannaibo Jesussen yoia
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 Jatian jaskata pekáo, jawen chonka
westíora jaonmea onannaibo pii ikanai-
boki, pikóxon, jato Jesussen notsina iki,
já jiria oinnabaon yoiabi, jaton keena
keskáakinbores shinankin ikonhaya-
makana iketian.
15 Jainxon jato yoia iki: —Jatíbiain
botankanwe, boxon jatíbi jonibo ja
jakon joi jato yoitankanwe.
16 Jatian jaweratoboki ikonhaax baути-
zameetai, jabora kishpinti iki. Ikaxbi
jaweratobaonki ea ikonhaayamai,
jabaonra masá tenenoxiki.
17 Jatian ja ea ikonhaax, eki koshia-
baonra; nokon janenko, jonibo meranoa
yoshinbo pikonoxikanai, bená joibaonra
yoyo inoxikanai,
18 ronobora yatannoxikanai, mawáti
rao xeaxbira ramíkantima iki. Jaskari-
biakinra mekenman tii axonres ja
isinaibo benxomanoxikanai —akin jato
aká iki.

Naikan Jesús kaa
(Lc. 24.50-53)

19 Jato jaskaákinbo yoia pekáo, ja
Ibo Jesús naikan keyatax, moa kaa iki.
Kaax, Diossen mekayao yakata iki.
20 Jatianra jaonmea onannaibo,
jatíbiain Diossen joi yoii bokana iki,
jatianra ja Ibon jato akinna iki, ja
yoikanai joibo ikon onankanon ixon,
ja oinxon onantibo jato amaxon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

SAN LUCAS

Jesucristo ikábo yoikin Lucassen wishaa

Jaskara kopí wishaa

1 [1] Ichaxonra ja noo xaranmeax ikonshaman winota jawékibo wishakin tanakana iki.
[2] Ja peokootiainxonbi jatonbishaman oinkanabaon, noa yoikani keskáakinribi; ja joniboribira jawen joi yoiaibo jato imaa iki.
[3] Enribira ja peokootainoabi kikinshamanhakinbo onanboxon, jakonshamanhakin en mia wishaxonai, nokon keen Teófilo,
[4] jaskáaxon ja mia yoikana ikon joibo min kikinhakin onannon ixon.

Jato *bautizanai Juan pikóti ángelnin yoia

[5] Ja Judea main Herodes apo inontianra, westíora *sacerdote Zacarías janeya jakátiai. Jara iká iki Abías janeya tsinkí ikainoaribi. Jatian jawen awin Elizabet iká iki, ja *sacerdote Aarónman rarebo.
[6] Ja rabébira iká iki Dios bebon jakoni jabékona iken, tsonbi jakonmaninbo yointi yama, jainoax ja non Ibon yoiai itan jawen eséboribi senenhai jabékona.
[7] Jaskara ikaxbira bakeoma ikana iki, ja Elizabet bakeayosma iketian, itanribi ja rabébi moa yosiora ikana iki.
[8] Wetsa netenra Zacarías jawen nete nokóketian, jabé ikáboyaxonbi *sacerdote ixon Diossen tee axoni iitaitian,
[9] jaskara jaton axé iketian ja *sacerdotebaon *suerte akana, jaki paketa iki. Ja Diossen xobo meran jikixon, *incienso menoi kati.
[10] Jatian ja *incienso Dios menoxonti hora nokoketian, ja jemaori tsinkíkana icha jonibo orani ikana iki,
[11] jatian jaskáai iitaibira, ja jainxon *incienso menoti patax, mekayao westíora ángel pikota iki.
[12] Jaskáakin ja ángel meraax, Zacarías ratetax kikinni raketa iki.
[13] Jaskatainbi ja ángelnin yoia iki: —Zacarías rakéyamawe, Diossenra min oranabo mia ninkáxonke; min awin Elizabethra moa bakeya ikai, ja bakera Juan akin min janenoxiki.
[14] Jatianra ikonbiresi mia raronoxiki, itan icha joniboribira ja pikóketian raronoxikanai.
[15] Jara non Ibo bebon kikin joni inóxiki. Janra jawetianbi vino itan wetsa jan paenti xeatibo xeayamanoxiki, jainoax pikotamatianbira moa Diossen Shinan bochóya inóxiki.
[16] Janra icha *Israel jonibo, jaton Ibo Dioski jato banémaribanoxiki.
[17] Ja parira non Ibo joámatianbi rekennoxiki, jara ja *profeta Elías jayáni Shinanyaribi, itan atipana koshiaribi inóxiki. Jaskáaxonra ja papabo betan jaton bakebo jakiribi jato raeananmaribinoxiki; jainxonra ja yoitima jonibo, ja yoiti jonibo ikanai keskatiribi ikanon ixon jato imanoxiki; neskáaxonra ja jonibo jato benxokaamanoxiki, jaskáaxon non Ibo bikanon ixon —akin.
[18] Jatian jaskáa Zacaríassen ja ángel yokata iki: —¿Jawekopiki ea neskara winóti iki? Ea iki moa yosishoko, jatian nokon awinribi iki moa yoxanshoko —akin.
[19] Jaskáketian ángelnin yoia iki: —Ea riki Gabriel, ja Diossen yoiaibores axonai, janra ea raanke miibetan yoyo ixon neskara jakon joibo mia yoiti.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

20 Ikaxbi jaskarabo en mia yoiabo
ikonhayamaxa, rama mia yoyo iamai
banetai; miara jaskati yoyo itipanyamai
kaai, jawen ititianbiribi jatíbi neskarabo
seneni kaai kaman —akin.
21 Jaskatai kaman ja jemaori tsamata
jonibo Zacarías pikótinin manákana iká
iki, ¿Jawekeskatiki ja Diossen xobo mera-
noax ishton pikóyamai? ikibo yokakaati.
22 Jatian moa pikóxon jato yoyo ati
atipanyamaa iki; jatian jaskataitian
oinxon onankana iki, ja Diossen xobo
meranxonra, namá keska meran oinke
ixon. Jatianra meken chankanxonres,
jato yoyo aka iki. Jaskataxa moa yoyo
iamai baneta iki.
23 Jatian jawen tee moa senenhax,
Zacarías moa jawen xobon kaa iki.
24 Jainoax jawen awin Elizabet moa
tooya iká iki, jaskataxa pichika oxe
jawen xobomeax pikóyamaa iki.
25 Jainoax neskata iki: "Non Ibonra
rama ea neskara imake, moa ea joni-
baon omisyamanon ixon", iki.

Jesús pikóti ángelnin yoia

26 Jatian moa sokota oxe tooya ikenra
Diossen jawen ángel Gabriel raana iki; ja
Galilea main iká Nazaret janeya jemanko.
27 Ja jeman iká iki westíora xontako
María janeya jawetianbi joni betan
yoranyosma, ikaxbi José janeya jonin
binoxon onantiares, jara iká iki ja apo
David ipaoniton rarebo.
28 Kaax ángel ja xontako ikain nokota
iki, jainxon neskáakin yoia iki: —¡Eara
mia oinni joke, Diossenra mia katóke!
Ja Ibora mii betan iki —akin.
29 Jatian jaskáakin ángelnin yoiai
ninkatax María rateta iki, jainxon
shinanna iki: —¿Jaweatimein ea jaskáa-
kinbo yoiai? —ixon.
30 Jaskataitian ángelnin yoia iki:
—Rakéyamawe María, Diossenra mia
katóke,
31 ramara mia benbo bake tootai, ja
bake pikóketianra Jesús akin min jane-
noxiki,
32 jara jato xewina joni inóxiki, jain-
xonra ani Diossen Bake akinribi anoxi-
kanai; jara non Ibo Diossen apo imano-
xiki, jawen reken papashoko David
imani keskáribiakin;
33 Jaskatax jatíbitian ja Jacobnin rare-
bobo jato ikinai iti kopí, jara jatíbitian
apo iki jenéyamanoxiki —akin.
34 Jaskáaketian Marían ja ángel
yokata iki: —¿Jawekeskatiki jawetianbi
joni betan yorantinin iosma ikaxbi ea
neskara jawéki iti iki? —akin.
35 Jatian ángelnin yoia iki: —Ja
Diossen Shinanra miki jonoxiki, jatianra
ja ani Diossen atipana koshi, mii meran
inóxiki. Jaskara kopíra ja Bake pikotai,
jawenabiribi iken, Diossen Bake akin
janenoxikanai.
36 Jainoaxa ja min rarebo Elizabet
moa yoxanshoko ikaxbi tootax, rama
moa westíora benbo bakeya ikai. Jara
ja tooismatonin yoinkanai ikaxbi moa
sokota oxe tooya iki.
37 Jaskara ikenra Diossen jawe jawé-
kibi atipanyamaa yamake —akin.
38 Jaskáaketian Marían yoia iki: —Eara
non Ibon yonoti iki, abánon ja min
yoia keská ea Diossen imakin —akin.
Jaskáabaini ja ángel moa kaa iki.

Elizabet oinni María kaa

39 Jaskarabo iká pekáo basimabi
María ishton Elizabet oinni kaa iki, ja
Judea mainmea mananman iká jeman.
40 Nokóxonra ja Zacaríassen xobonko
jikixon Elizabet saludana iki.
41 Jaskáakin Marían *saludana Eliza-
betkan ninkatatianbira, ja Elizabetkan
poko meranoax jawen bake koshia iki.
Jainoaxa Elizabet ja Diossen Shinan
bochóya ikax,
42 koshinshaman María akí neskata
iki: —¡Diossenra wetsa ainbobo aká
bebonbires mia jakonhakin akinke,
jainxon ja min bake pikoti kaairibira
jakonhakin akinke!
43 Eara jawemabishoko iki, ja nokon
Ibon tita ikaxbi ea oinni mia joti.

44 Ja min ea saludantoshia en ninkatatianbira, nokon bake poko meranoax raroi koshike.
45 ¡Diossen mia raroshaman imabanon, jaskara imatibo non Ibon mia yoia senenti min ikonhaa kopí! —akin.

Marían Dios rabia

46 Jatian María neskata iki:
"Nokon shinanyaxonbira non Ibo en rabiai,
47 jan ea kishpinmaa Dioskira nokon shinan meran ea raroai,
48 ea jawen yonoti ikax, rabíti shinanhoma iken, ekiakin shinanna kopí.
Jaskáakinra, jonibaon rama peoxon jatíbitian Diossenra mia raroshaman imake akin ea anoxikanai.
49 Ja jatíbi atipana koshia Diossen, ani jawékibo emeranxon aká kopí.
¡Jakon riki jawen jane!
50 Diossenra já rabiaibo jatíbitian, jato noibai.
51 Jawen atipana koshinra ani jawékibo aká iki:
Ja rabitai jonibaon anoxon shinankana jawékibora, jato ras akanaana iki.
52 Ja apobo jaton teeainoa pikoxonra, ja rabítinin shinanhomabo ani jonibo jato imaa iki.
53 Ja jawékiakasaibora icha jawékiati jato menia iki,
jatian ja jatíbi jawékia jonibora, jawebiomabo jato banémaa iki.
54 Ja jawen yonoti Israel jonibo jato akinxonra, jawen noibamisti shinanmanribi jato akintinin shinanbenoyamaa iki.
55 Jaskáakin jato akintibo ja non rekenbo jato yoini iketian;
jainxon ja Abraham itan jawen chiní rarebo iki kaiboribi jato yoini iketian", iki.
56 Jaskatax María ja Elizabetkan xobonpari kimisha oxe ikax, moa jawen xobon karibaa iki.

Jato bautizanai Juan pikota

57 Jatian jaskara iiti moa bakenti oxe senenketianra, benbo bake Elizabet bakena iki.
58 Jatianra ja patax ikáboyabi jawen rarebobo ja rarokinni bokana iki, non Ibon jakonhakin akinna onanax.
59 Jatian ja bake pikota moa posaka neteya iketian boxon, jawen jakina

Juan pikota.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

rebichi xatexonkana iki, jainxon ja bake
jawen papan janenbi Zacarías akin jane-
kaskana iki.
60 Ikaxbi jawen titan jato yoia iki:
—Jawen janen ayamakanwe, jawen
janera iti jake Juan —akin.
61 Jato jaskáaketian yoikana iki: —Min
rarebora ja janeya yamake —akin.
62 Jainxon ja baken papa yoyo iamai
iken, mekemanres metokin yokákana
iki, janbiribiki jawen bake jawe jane-
kasai ixon.
63 Jaskáakana jawen papan jan wishati
tablashoko bexonkanti jato yokata iki,
jaskáakin bexonkanketian, neskati iká
wishaa iki: "Jawen jane riki Juan", iki
iká, jatianra jonibo jatikaxbi ratékana
iki.
64 Jaskákanaitianribi Zacarías moa
jakiribi yoyo ika iki, jainxonra Dios
rabikin peoa iki;
65 Jaskara oinnaxa ja patax ikana
jonibo ratékana iki, jainoax ja Judea
main iká mananbaon jakana joniboribi,
jaskara winotabo jato yoiaketankana iki.
66 Jatian jaskara ikábo ninkata jonibo
jatonbinix neskatibo yokakaakana iki:
"¿Jawekeskamein nato bake aniax ikí
kanoxiki?" ikibo. Jawen atipana koshin
ja Ibon akinnai ointaanan.

Zacarías bewaa

67 Jatian ja baken papa Zacarías ikon-
biresi Diossen Shinan bochóya ikax, ja
Diossen imaa joibores yoyo iki neskata
iki:
68 "¡Israel jonibaon Dios, rabinon
akanwe,
kopíaxon jawen jonibo jato xabáai
joá iken!
69 Jawen yonoti ipaoni Davidkan
rareboboainoara, noa jan kishpin-
mai westíora joni atipana koshiya
noa raanxona iki.
70 Jaskara itibora moatianbi janbi
imaa *profetabo
meranxon Diossen jato yoimaa iká
iki;
71 Ja non rawíboibakea, itan ja noa
omisai
joniboibakea pikoanan noa jan
xabáati.
72 Jainxon ja non reken papashokobo
jato onísaxon jato akintiribi yoia
iki,
jainoax ja senenhabekonti joi
akátoninribi shinanbenotima.
73 Ja non reken papashoko Abraham
akonkin jato yoini joi riki neskara:
74 Jawen keena keskatires noa ikanon
ixonra, non rawíboibakea noa jan
xabáa iki;
75 jainoax nato neten já bebon jaax,
ponté shinanya itan ochaoma
keskáboribi noa jatíbitian ikanti
kopí.
76 Baké jatian miara Ani Diossen
*profeta akin anoxikanai.
Minpari rekenxon, ja non Ibo joti
iketian benxokaanon ixon jato
yoiaitian.
77 Jaskáaxon Diossen jaton ochabo moa
shinanxonyamataanan jato kishpin-
mai joi, jawen jonibo min jato
onanmati kopí.
78 Ja non Diossenra jawen ani akin-
misti shinanya ixon,
jan noa kishpinmati noa raanxona
iki,
ja netetiibi jakonshamankin noa
bari pikómaxonai keskáakin.
79 Jaskáaxon ja kikin yamé keska meran
jakanabo, jato tenai keskáakin jato
anon ixon,
jainxon jakoni jakanon ixonribi noa
onanmati", iki.
80 Jainoax ja bake anii; shinan meran-
ribi koshikaa iki, jainoax jain joni jaya-
mainko já iki; jawen kaibo Israel jonibo
Diossen joi jato yoii joái kaman.

Jesús pikota
(Mt. 1.18-25)

2 1 Ja netebaonra Augusto iká iki, ja
icha mai iboaa romamea apo ima-
kana. Jaskara ixon, jatíbi jonibo jaton

Jesús pikota.

jane wishakaanon ixon, jatíbiain jato ninkámati joi raana iki.

2 Jatian jaskati jaton jane wishakaatira iká iki, Cirenio janeya joni, Siriainoa joni koshi iká inontian.

3 Jaskatira jatíbi jonibo jaton jemabaon jaton jane wishakaati bokana iki.

4 Jaskara kopíra José, ja Galilea main iká Nazaret janeya jemameax, ja Judea main iká Belén janeya jeman kaa iki, ja apo David jainoax pikóniainko. Ja José iká iki ja apo ipaoniton rareboribi.

5 Jatian ja wishakaati kaaira, jawen awin María betanbi kaa iki, jatian María iká iki tooya.

6 Jatian ja Belénhain ikanaitianra, moa María bakenti oxe senena iki.

7 Jainoaxa, jawen reken benbo bake pikota iki; pikóketianra chopan rakawaa iki, jainxon jan yoinabo pimakanai jawékiain rakana iki. Jain ikanti xobobo bocho ikax jainshaman jabo iti yama iketian.

Ángelbo itan oveja koiranaibo iká

8 Jatian ja Belén jema ochómaribi, jaton yoinabo yamé koirani jonibo ikana iki.

9 Jain iikanaitian, non Ibon ángel jatoki pikota iki. Jainxonra non Ibon koshi shinanman jato tenaaketana iki; jatianra kikinni ratékana iki.

10 Jatian ángelnin jato neskáakin yoia iki: “Rakéyamakanwe, jakon joi mato yoiira, ea joke ja ninkataxa jatikaxbi mato rarokanai.

11 Ramara ja Davidkan jemameax jan mato kishpinmati pikóke, ja riki *Cristo, ja Ibo.

12 Neskarabo oinxonra maton onanti iki: Ja bakeshoko chopan rakawaxon jan waka pimakanainko

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

rakankanashokora maton merati iki”,
akin.
13 Jaskati iikanaibi ratéresi ja ángel
betanbi, kikin icha ángelboribi naikan-
meax bea iki. Ja beax Dios rabii bewai
neskákana iki:
14 “¡Naikamea Diossa non rabiai!
¡Ja nato mainxon jawen keena
keská akai
joniboribi, jakonbires ikanwe!”
ikibo.
15 Jatian jaskati senentaanan ja
ángelbo moa boríbakana pekáo, ja oveja
koirannai jonibo neskati yoyo ikana iki:
—Belénhain bonon bokanwe, ja neskara
jawéki ikábo non Ibonbi noa yoiabo
oinni —iki.
16 Jaskatax ishton bokana iki, kaxon ja
María betan José nokokana iki, jatian ja
bakeshoko iká iki, jainxon yoina pima-
kanainko rakana.
17 Jaskáakin ja bake oinxon jato yoi-
kana iki, ja bakekiriakin jato ángelnin
yoiwana joiboribi.
18 Jatian jaskáakin ja oveja koiranai-
baon jato yoia ninkatax, jatikaxbi ratét-
kana iki.
19 Jatian Maríabiribi jatíbi neskarabo
moa onanna ikax, ja shinanyabi iita iki.
20 Jatian jaskáakin oinkin senenha-
taanan, ja oveja koiranaibo moa borib-
akana iki. Bokinra Dios rabiananbi iráke
aabainkana iki; ja ángelnin jato yoia
keskáshamanbo iká oinxon.

Jesús Diossen xobo meran bokana

21 Jatian ja bake pikota moa posaka
neteya iketian, jawen jakina rebichi xate-
xonkana iki. Jaskáaxonra JESÚS, akin
janekana iki. Ja María tootamatianbi,
jaskáakin janeti ángelnin yoia iketian.
22 Jatian ja Dios bebon jakon inox,
jatí neteyanix chokíti, ja Moiséssen
esekan yoiai nete senenketian, ja bake
Jerusalénhainoa Diossen xobo meran
bokana iki non Ibo meninoxon.
23 Jaskáakinra akana iki, non Ibon
kirika meran neskáakin yoiaitian:
“Jatíbi reken bake pikotaibora non
Ibonabiribi itiakin meniti iki”, iki ikai-
tian senenhakin.
24 Jainxonra Dios jawéki menikana
iki; ja non Ibon esé meran jaskáati
yoiaitian, rabé nonbex iamaxon rabé
xotó reteti iki ikaitian.[a]
25 Jaskarabo inontianra, Simeón jane-
ya joni, Jerusalénhain jaa iká iki. Ja
joni iká iki jakon shinanya ixon Dios
rabii jaa ikax, *Israel jonibo xabakaati
manataribi. Ja Simeón iká iki, Diossen
Shinan bochóya joniribi.
26 Jara ja Diossen Shinanman moa
onanmaa iká iki, ja non Ibon raanai
Cristo oinnamabi mawátima.
27 Jaskara ikaxa Diossen Shinanman
onanmaa, Diossen xobonko kaa iki.
Jatian Jesúsribi jawen anibaon jain ioa
iki, ja esekan yoiai keská senenhakin.
28 Jainoara Simeónman ja bake
bitaanan ikota iki. Jainoaxa Dios rabii
neskata iki:
29 “Ibó, moara ike jaskara iti min ea
yoia en ointibo seneni,
ramara ea min yonoti joni moa
jakonax mawáti atipanke.
30 Moara enbishaman oinke noa jan
kishpinmati.
31 Jara min raana iki; jara jatíbi
jonibaon oinnoxikanai.
32 Joékan akai keskáakinra jatíbiainoa
jonibo tenanoxiki,
jainoax ja min Israel jonibaon
rabitiribi inóxiki”, iki.
33 Jatian ja baken papa betan tita ratét-
bekona iki; Simeón ja bake yoii jaskatai
ninkatax.
34 Jaskátaanan jawen aniboyabi ja
bakeshoko Diossen jakonhanon ixon,
Simeónman jatoki orana iki. Jaskáxon
ja Jesussen tita Maríabiribi neskáakin
yoia iki: —Oinwe, nato bake kopira icha
Israel jonibo kishpinmeenoxikanai, itan

[a] **2.24** Lv. 12.6-8

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

icha joniboribi manótiain bonoxikanai;
ikaxbi icha joniboribi jaki ramínoxi-
kanai.
35 Janra icha jonibaon ati shinannai
jawékibo onannoxiki. Ikaxbi neskara
jawékibo oinxonra espadanin beban-
bainkin chachikana keská min shinan-
noxiki —akin.
36 Jatian jainribi ika iki westíora
*profeta ainbo, jawen jane Ana,
Penuelnin bake, ja iká iki Asernin
rarebobaon bake, ja ainbo iká iki moa
yoxanshoko. Jatian xontakotian benoax
kanchis baritia, já betan jaa iká iki.
37 Jatian ja ainbo benomaani iká iki
moa posaka chonka chosko baritia.
Jaskaranix Diossen xobo meranbi jaa
ixon, yaméyabi netenbo Dios rabikatitai,
jainxon *ayunankinboribi orankatitai.
38 Jatian Simeón yoyo ikaitianribi,
ja ainbo jatoiba joá iki; joxon janribi
Dios rabikin iráke aka iki. Jaskáaxon
ja Jerusalénhainoa jonibo kishpinmai
jotin manatabo jato yoia iki, ja bake
jaskarabo ikákiriakin.

Nazaret jemanko boribakana

39 Jatian non Ibon esé meran jaskáati
yoiaibo senenhabaini, Galilea main iká
Nazaret jemanko moa boribakana iki,
ja iká iki jaton jemabiribi.
40 Jatian anikinra ja baken onan
shinanribi biboa iki, jainxon Diossen
akinatonribi, ja bake jakonbires iká iki.

Baketian Diossen xobonko Jesús iká

41 Jaskara iken ja Jesussen anibo, bari-
tiatiibi Jerusalénhain *Pascua fiesta
winoti bokátikanai.
42 Jatian moa Jesús chonka rabé
baritiaya iken, jaskatibiribi axea ixon,
*Pascua fiesta winoti kakin, jawen
anibaon Jesús Jerusalénhain iokana iki.
43 Ja *Pascua fiesta moa keyóketian,
Jesussen anibo moa jaton jemanko
boríbakana iki. Jatian Jesúsbiribi
Jerusalénhain baneta iki. Ikaxbi jawen
anibaon onanyamareskana iká iki.
44 Ja Jesussen anibaon shinanna iki, ja
joni icha bekanai xaran joái. Jaskáakin

José betan Maríanin Dios rabiti xobonkonia Jesús nokoa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

onanyamaax, westíora nete bain joxónpari, ja Jesús yamaa rotokana iki. Jaskáakin rotoxon jawen kaiboboiba itan wetsa jato betan beaiboiba benakana iki.

45 Jaskáakin benakinbi nokoyamakana iki, nokoyamaax jawen anibo Jerusalénhain benai boribakana iki.

46 Kaax nokóxon kimisha nete benaxonpari nokokana iki; ja Diossen xobo meran, Moiséssen esé onan jonibo xaran yakata. Jabaon yoiai joibo ninkáananbi ja joikiriakin jato yokati iká iki.

47 Jatian ja baken jaskáakinbo jato yokatai ninkatax, ja bake onan iken, ja ninkataibo ratékana iki.

48 Jaskara onan jonibo jato jaskáaitian oinnax, jawen aniboribi ratékana iki; jaskákin jawen titan neskáakin yoia iki: —Baké, ¿Jaweaki neno joxonki min noa akonbireskin benamaa? Min papa betanra en mia benakonshamanke. Mia kopira, non akonbireskin masá shinanke —akin.

49 Jaskáaketian Jesussen jato yoia iki: —¿Jawekopiki maton ea benai? ¿Matonki onanyamaa, nokon papan jawéki axoni ea iitai? —akin.

50 Jato jaskáakin yoiabi jawen anibaon onanyamakana iki, jawe yoiiki jaskatai ixon.

51 Jatian jaskatax jawen anibo betan Nazarethainko moa Jesús kaa iki. Jain kaax jawen anibaon joi ninkáxonai iki jenéyamaa iki. Ikaxbi ja Jesús jaskáyantanabo jawen tita shinanbenoyamaa iki.

52 Jainoax Jesús jawen onanti shinanyabi, jawen yoraribi anikaresa iki. Jainxon Diossen oinna itan jonibaon oinnaribi, jawe jakonmabi yama iká iki.

Jato bautizanai Juanman Diossen joi yoia

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 1 Jatian Tiberio iká iki, moa chonka pichika baritia ja icha mai iboaa apo jikia. Jatian Judea mainbiribi iká iki, Poncio Pilato jaton joni koshi. Jainoax Herodesbiribi Galilea mainmea joni koshi iká iki, jatian ja Herodesnin wetsa Felipebiribi iká iki, Iturea betan Traconite mainmea joni koshi. Jainoax ja Abiline main jaton joni koshi ikáribi iká iki Lisanias.

2 Jatianribi ja *sacerdotebaon koshi iká iki, Anás betan Caifás. Jatian jabo jaskara inontianribi, jain joni jayamainkoxon, ja Zacaríassen bake Juan Diossen yoyo aka iki.

3 Jaskatira jatíbi ja Jordán wean main iká jemabaon Juan kaa iki; akonkin jaton jakonma shinanbo jenetaanan bautizameekanon ixon jato joi yoiboi; jaskakanketian jaton ochabo moa Diossen shinanxontima kopí.

4 Jaskarabo iti yoikinra ja *profeta Isaíassen neskáakin wishanike:

"Jawebi yama mananmameaxa joni neskati saí ikai:
'Non Ibo joti bai benxoaxonkanwe,
bai pontexonkanwe.
5 Jatíbi mai xankenbora bochoakanti iki,
jatíbi mananbo itan manan kawishpobora,
masenenhakanti iki. Ja yosho baibora pontekanti iki; ja jakonma baibora masenenhakanti.
6 Jatíbiain iká jonibaonra oinnoxikanai,
jan jato kishpinmati Diossen jato raanxona' ", iki iká.[b]

7 Ja Juanman jato bautizanon ikax jonibo bekanaitianra, jan jato neskáakin yoikatitai: "¡Mato riki, jakonmabo ikax, rono kaita keská jonibo! ¿Tsonki mato yoia, ja Diossen jato castigantinkoniax mato kishpinmeeti?

8 Jaskara iken maton jakonma shinanbo akonkin jenetaanan jakoni jakanwe, matonbinixbo: '¡Noara Abrahamman chiní rarebobo!' ikibo iamakanwe. Diossenra nato makan

[b] **3.6** Is. 40.3-5

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

inonbi Abrahamman chiní rarebo imati atipanke.

9 Ja yamira moa taponyabiakin jiwi xatetires inon ixon, ja namanbi rakana iki. Ja jakoni bimiamai jiwibora, moa taxteanan chiikan menokanti jake”, akin.

10 Jatian jonibaon yokákana iki: —¿Nonbiribiki jawe ati iki? —akin.

11 Jatian Juanman jato yoia iki: —Ja rabé kotonyabaonra, ja jayáomabo wetsa koton jato meniti iki, ja pitiabaonra, ja jayáomabo jato akinti iki —akin.

12 Jainoax ja apo jato kopí yokáxonaiboribi, bautizameekasi Juanhiba bekana iki; bexon neskáakin yokákana iki: —¿Nonbiribiki jawe ati iki Maestró? —akin.

13 Jatian Juanman jato neskáa iki: —Rama jato kopí yokákin, bebonhira jato yokáyamakanwe —akin.

14 Jainxon jawetii sontárobaonribi, Juan neskáakin yokákana iki: —¿Nonbiribiki jawe ati iki? —akin. Jaskáakana jato yoia iki: —Rama tsoabi rakéaxonbo jato jawéki bichinyamakanwe, jainxon yankabires jato jakonma akátonin yoinyamakanwe, ja mato kopíakanaitoninbiribi jakanwe —akin.

15 Jatian jonibo ikana iki kikinni onankashorai manákana, jaskatira ikana iki jatíbi jonibo, Juanra ibirai ja *Cristo ikibo yokakanani.

16 Ikaxbi Juanman jato neskáakin yoia iki: “Enra jato onpaxenres *bautizanai; ikaxbi epekaora westíora joni joái; janra Diossen Shinanman itan chiikan jato bautizanoxiki. Jara ea xewina atipana koshiya iki. Jaskara ikenra, jawen zapato risbitanibobi choroxonti senenma iki ea.

17 Jara moa jan payánti tsomáya joái, ja trigo bimibo payanhanan jawen xakábo potamanox. Ja bimibichores bixonra, jain benxoatinko benxoanoxiki. Jatian ja xakábobiribira, jawetianbi tiriti nokayamai chii meran potaxon menonoxiki”, akin jato aká iki.

18 Neskáakinbo, itan icha meskó eséboribi yoiananra, jakon joi Juanman jonibo yoia iki.

19 Jainxonra ja joni koshi Herodessibi notsina iki; jawen wetsa Felipen awin Herodías awinhaka iketian, itan wetsa jakonma jawékiboribi aká kopí.

20 Ikaxbi jaskáakin akára, moa siná teneti atipanyamaxon, Herodesnin jato cárcel meran Juan amaa iki.

Juanman Jesús bautizana
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Jatian jonibo bautizani Juan iitaitianra, Jesússibi kaax bautizameeta iki. Jatian moa orani ikaitianra nai chopeta iki.

22 Jaskataitianra jishtibires Diossen Shinan, westíora xotó keska jaki joá iki; jatianra naikanmeax neskati yoyo ikai ninkata iki: —Miara nokon noi Bake iki, mionra ea kikinbiresi raroai —iki.

Jesucriston rekenbo
(Mt. 1.1-17)

23 Jatian jawen tee akin peonontianra iká iki, Jesús moa kimisha chonka baritiayabira. Jara iká iki, Josekan bake, ja ikonhakanai keská. Jatian Joséra iká iki Elikan bake,

24 ja Elí iká iki, Matatnin bake, ja Matat iká iki Levikan bake, ja Leví iká iki, Melquinin bake; ja Melquí iká iki, Janaikan bake; ja Janai iká iki, Josekan bake;

25 ja José iká iki, Matatíassen bake; ja Matatías iká iki, Amóssen bake; ja Amós iká iki, Nahúmman bake; ja Nahúm iká iki, Eslíkan bake; ja Eslí iká iki, Nagainin bake;

26 ja Nagai iká iki, Máatnin bake; ja Máat iká iki, Matatíassen bake; ja Matatías iká iki, Semeikan bake; ja Semei iká iki, Joseckan bake; ja Josec iká iki, Judakan bake;

27 ja Judá iká iki, Johanánman bake; ja Johanán iká iki, Resan bake; ja Resa iká iki, Zorobabelnin bake; ja Zorobabel

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iká iki, Salatielnin bake; ja Salatiel iká
iki, Nerin bake;
28 ja Neri iká iki, Melquinin bake; ja
Melquí iká iki, Adikan bake; ja Adí iká
iki, Cosamman bake; ja Cosam iká iki,
Elmadámman bake; ja Elmadám iká iki,
Ernin bake;
29 ja Er iká iki, Josuénin bake; ja Josué
iká iki, Eliezernin bake; ja Eliezer iká
iki, Jorinman bake; ja Jorin iká iki,
Matatnin bake;
30 ja Matat iká iki, Levikan bake;
ja Leví iká iki, Simeónman bake; ja
Simeón iká iki, Judakan bake; ja Judá
iká iki, Josekan bake; ja José iká iki,
Jonamman bake; ja Jonam iká iki,
Eliaquimman bake;
31 ja Eliaquim iká iki, Melean bake; ja
Melea iká iki, Menan bake; ja Mena iká
iki, Matatanin bake; ja Matata iká iki,
Natánman bake;
32 ja Natán iká iki, Davidkan bake;
ja David iká iki, Isaíkan bake; ja Isaí
iká iki, Obedkan bake; ja Obed iká
iki, Boozsen bake; ja Booz iká iki,
Salmónman bake; ja Salmón iká iki,
Nahasónman bake;
33 ja Nahasón iká iki, Aminadabnin
bake; ja Aminadab iká iki Admínman
bake; ja Admín iká iki, Arníkan bake; ja
Arní iká iki Esromman bake; ja Esrom
iká iki Faresnin bake; ja Fares iká iki
Judakan bake;
34 ja Judá iká iki Jacobnin bake; ja
Jacob iká iki, Isaacnin bake; ja Isaac
iká iki, Abrahamman bake; ja Abraham
iká iki, Tarékan bake; ja Taré iká iki,
Nacornin bake;
35 ja Nacor iká iki, Serugnin bake; ja
Serug iká iki, Ragaunin bake; ja Ragau
iká iki, Pélegnin bake; ja Péleg iká iki,
Ebernin bake; ja Eber iká iki, Selajkan
bake;
36 ja Selaj iká iki, Cainánman bake,
ja Cainán iká iki, Arfaxadnin bake; ja
Arfaxad iká iki, Semman bake; ja Sem
iká iki, Noekan bake; ja Noé iká iki,
Lameckan bake;
37 ja Lamec iká iki, Matusalénman
bake; ja Matusalén iká iki, Enocnin
bake; ja Enoc iká iki, Jaredkan bake;
ja Jared iká iki, Mahalaleelnin bake;
ja Mahalaleel iká iki, Cainánman bake;
38 ja Cainán iká iki, Enóssen bake; ja
Enós iká iki, Setkan bake; ja Set iká iki,
Adánman bake; ja Adán iká iki, Diossen
bake.

Satanássen Jesús tanaa

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 1 Jatian Jesús Diossen Shinan
kikinni bochoax, ja Jordán wean-
hinoax, moa karibaa iki. Jainxonra ja
Shinanman jain joni jayamainko ioa iki.
2 Jainra chosko chonka nete iká iki,
jainoara Satanássen ochamakaskin
tanaa iki; jatian jatí nete jawékiama
ikaxa kikinbiresi jawékiakasa iki.
3 Jatianra *Satanássen neskáakin yoia
iki: —Ikonkon Diossen Bake ixon, nato
makan pan imawe —akin.
4 Jaskáaketian Jesussen yoia iki:
—Wishá meranra ikai: ‘Jawékiatinin-
bichora joni jayamake, [ja Diossen
yoiaibo senenhairibikayara joni jati
jake]’, iki —akin.
5 Jainoara *Satanássen manan keyá
ikain boríbaa iki. Jain boxon, jatíbi nato
netemea ani jemabo oinmaa iki.
6 Jaskáakin oinmaxon yoia iki: —Enra
jatíbi nato jawékibo, itan nato jema-
baon ani jawékibo mia meniti iki.
Jabora nokona iki, jatian jaweratoboki
en menikasai jabora en meniti atipanke.
7 Jaskara ikenra, ebebon chirankooxon
min ea rabiketian, jatíbi nato jawékibo
mina iti iki —akin.
8 Jaskáakin yoiabi Jesussen neskáa
iki: —Wishá meranra ikai neskati: ‘Ja
min Ibo Diosbichores rabiananbi, jabi-
chores jawen keenabo axonkanwe’, iki
—akin.
9 Jainxonra Satanássen Jerusalénhain
Jesús ioribia iki. Jain ioxon Dios rabiti
xobo bochiki boxon, chankakiina iki,
jainxon neskáakin yoia iki: —Ikonkon

Diossen Bake ikax nenoax naman choronwe;
10 Wishá meranra yoiai:
‘Diossenra jawen ángelbo raanti iki;
jabaon koiraanan mia akinkanon ixon.
11 Makanki choshiamanon ixonra, ja ángelbaon jaton mekenman mia tewankanti iki’, ikira ikai —akin.
12 Jaskáabi Jesussen yoia iki: —Wishá meranra ikai: ‘Min Ibo Dios tanayamawe’, iki —akin.
13 Jatian wetsa keskáakinbo axon Jesús tanati atipanyamaax aríbanoxpari, jawetio basi já jenebaini moa Satanás kaa iki.

Galileankoxon Jesussen jawen tee peoa
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-17)

14 Jainoax ja Diossen Shinanman atipana koshi bochóya ikax, Galileanko Jesús karibaa iki. Jatianra jatíbiainoa jonibo jakiritibo yoyo ikana iki.
15 Jaskara kaxonra, jain kaax nokotainkobo, jain tsinkíkanai xobo meranxonbo, jato axeakatitai. Jatianra jatíxonbi rabikatikanai.

Nazaret jemanko Jesús kaa
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

16 Jatianra já jainoax ania Nazarethain Jesús karibaa iki; ja jeman nokotax tantiti neten, jain tsinkíti xobon kaa iki, jaskatibiribi axea ikax. Jain jikiax jato bebon chankata iki, ja Diossen kirika yoyo anox.
17 Jainoara yoyo anon ixon, ja *profeta Isaíassen wishani kirika menikana iki. Ja kirika menia chopexon meraa iki, neskati iká wishá:
18 “Ja Ibon Shinanra emeran iki;
janra jawenashamanbi ea imaa iki,
ja jawékiomashokobo, jakon joi jato yoinon ixon,
janra ea raana iki, ja preso keskábo xabakaati,
joi jato yoiti,
ja benche keskabo jato oinmati;
jainxon yonokin ramiareskanaibo jato xabáati,
19 itan ja non Ibon jato akinti nete nokota jato yoiti”, iki iká.[c]
20 Jainxonra Jesussen ja kirika moa xepoa iki. Jaskátaananra, jan jato akinnai joni moa menitaanan moa yakata iki. Jatíbi ja tsinkíti xobo meran ikábaon, jainbi kikinhakin oinkana iki.
21 Jainxon jato Jesussen neskáakin yoikin peoa iki: —Ramabira ike, mato bebonbi nato wishábo seneni —akin.
22 Jato jaskáa, Jesús yoii jakonires yoyo ikana iki; jainxon jakonhira joibo jato yoiaitianbo, ninkataxibi ratékana iki. Jaskatira neskatibo yokakaakana iki: —¿Natomarin ja Josekan bake ipachoai? —ikibo.
23 Jaskákanaitian Jesussen jato yoia iki: —Ramara matonbi, ja neskákanai joi ea yoiti iki: ‘Jato raonai, minbixbi raomeewe’, akin. Jainxonra maton ea yoiribiti iki: ‘Ja Capernaúmhainxon min aká jawékibo non ninkánibo; rama neno min mainkoxonribi aríbawe’ —akin.
24 Jainxon jato yoiboresa iki, neskáakin: —Ikonshamanra en mato yoiai, tsoa *profetabira jawen jeman jaa jonibaonbi jakonhayamakanai.
25 Ikon riki, ja *profeta Elías inontianra, naikanmeax oi beyamaitian, jatíbiain ikonbiresi jawékiatinin ikana iki. Jatian icha benomaya ainboboribi *Israel jeman jakana iki.
26 Ikaxbi Elíasra, ja *Israel jeman tsoa benomaya ainboboibabi, Diossen raanyamaa iki; Sarepta jeman iká benomaaya ainboibares raana iki. Ja iká iki Sidón jema iká ochóma.
27 Jainoax ja *profeta Eliseo inontianribira, ja Israel main icha *lepra isinya jonibo jaa iki. Ikaxbi tsoabi benxoyamaa iki; ja Siriainoa Naamán janeya joniresa benxoa iki —akin.

[c] **4.19** Is. 61.1-2

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

28 Jaskáakin jato Jesussen yoia ninkátaanan, ja tsinkíti xobo meran weitabo, ikonbiresi jaki sinákana iki.
29 Jaskáaxonra yatanxon, ja jemamea pikoxon, ja jema iká manan maxkatenbi Jesús bokana iki, jainxon werannoxon.
30 Jaskáakin bokanabira jato xaranmeaxbi jato potabaini moa Jesús kaa iki.

Yoshin naikia joni iká
(Mr. 1.21-28)

31 Jainoax Jesús Capernaúm jeman kaa iki, ja iki Galilea main iká. Jain kaxon ja tantiti netenbo jato axea iki.
32 Jaskáakinbo jato axeaitian ninkatax, jonibo ratékana iki. Koshi shinanyaxon jato akaitian ninkatax.
33 Jatian ja tsinkíti xobo meran iká iki, westíora joni yoshin naikia. Jaskara ikax, ja joni neskati koshin saí ika iki:
34 —¡Noa jenewe! ¿Jaweatiki min noa teai Nazarethainoa Jesús? ¿Noa keyoiki mia joá? Enra mia onanke; mia riki Diossen ochaoma Bake —iki.
35 Jaskáaketian ja yoshin notsinkin neskáakin Jesussen yoia iki: —¡Netéwe yoshimá, ja joni meranoax pikówe! —akin. Jatianra jato bebonbi ja joni mai tsakamataanan, jameranoax pikókinbi, ja yoshinman jawe jakonmabi ayamabaina iki.
36 Jainoaxa jatikaxbi jonibo ratékana iki; jaskatax jatobires neskatibo yoyo ikana iki: —¿Jawekeska joikayarin nato? Nato joninra jatíbi jawen atipana koshiaxon, itan yoiti koshiaxon, yoshinbo jokonti yoiai; ¡Jatianra jabo pikókanai! —ikibo.
37 Jaskatira ja Jesussen jaskara jawéki akábo, jatíbi ja mainmea iká jemabaon ninkakaaketana iki.

Simonman rayos ainbo Jesussen benxoa
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Jainoaxa ja tsinkíti xobo meranoax pikókaini kaax, Simonman xobon Jesús jikia iki. Jain iká iki, Simonman rayos ainbo kikin yoná koshi aká rakata. Jatianra ja benxoanon ixon Jesús yoikana iki.
39 Jatianra ja ainbo manaon beokainxon ja yoná Jesussen notsina iki. Jaskáatianbi ja ainbaon moa yoná jenea iki. Jatianbi wenixon, ja ainbaon jato jawékiamaa iki.

Icha isinaibo Jesussen benxoa
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40 Jatian moa yametainshokobi, jatíbi meskó keskati isinaibo, Jesússiba bokana iki. Jaskáakin bokanketianra tii axonres jato benxoapakea iki.
41 Jainoax icha isinai jonibo meranoaxibi, yoshinbo jokona iki. Jaskati jokonira neskatibo saí ikana iki: —¡Mia riki Diossen Bake! —iki. Ikaxbi Jesussen yoyo imayamakin ja yoshinbo jato notsina iki; jara *Cristo iki ixon jabaon onanna kopí.

Jain tsinkíti xobonkoxonbo Jesussen jato joi yoia
(Mr. 1.35-39)

42 Jatian nete xabataishoko wenitax, ja jemameax pikókaini joni yamanko Jesús kaa iki. Ikaxbi jonibora ja benai boax já ikainko nokóxon, kayamanon ixon jainbi banémakaskana iki.
43 Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: —Wetsa jemankoboribira ja Diossen ikinaton iti jakon joibo en yoiti jake; ja ati kopíra nato neten ea Diossen raana iki —akinbo.
44 Jaskáakinra ja Judeain iká jain tsinkíti xobo meranxonbo, ja jakon joibo jato Jesussen yoiboa iki.

Icha yapa bikana
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.16-20)

5 1 Westíoraira Jesús ja Genesaret ian kexá iká iki; jain ikenra, ja Diossen joi ninkákaskin, joni ichan bitaxkana iki.
2 Jainxonra Jesussen oinna iki, ja rikanaibaon rabé bote jawebioma, mashin

repia. Ja bote ibobo ikana iki, mapéxon
jaton rika chokai tsamákana.
3 Jatian wetsa bote iká iki Simónmana,
jain Jesús naneta iki. Jainxon yoia
iki napoorichashoko ja bote axonti.
Jainoaxa ja boten Jesús nayakaa iki;
jainxon jonibo jato axeakin peoa iki.
4 Jaskáakin jonibo jato Diossen joi
yoikin senenhataanan, ja Simón yoia
iki: —Ja min bote napoori boxon,
maton rikabo jain nepókanwe, maton
yapa binon —akin.
5 Jaskáaketian Simonman Jesús yoia
iki: —Maestró, yaméra non aashinai
rikankin; ikaxbira jawe yapabi non
biamawanke. Ikaxbi min ati yoiara en
akai ja rika nepókin —akin.
6 Jatian jaskáati yoia nepóxonra, icha
yapa bikana iki, jaton rikabobi noshinon
kaman.
7 Jaskara iken ja wetsa boten iká, jato
betan teetai jonibo kenakana iki, jato
akini bekannon ixon. Jatianra jabo
bexon, jaton rabé botebi bochoakana
iki, kikin jikiibishokobo itiakin.
8 Jaskáaketian oinnax Simón Pedro
Jesús naman joáx, chirankoota iki.
Jainxon neskáakin yoia iki: —Ebé
iamawe Ibó, eara ochaya joni iki —akin.
9 Jatian Simón itan jabé ikábora ikana
iki ratékanabo; ichayora yapa biax.
10 Jainoax ja Simón betan teetaibo,
Zebedeon bake rabé, Santiago betan
Juanribi, kikinni ratékanabo ikana
iki. Ikaxbi Jesussen Simón yoia iki:
—Rakéyamawe, nenoax pekootaxa,
rama mia joni biaibiribi ikai —akin.
11 Jato jaskáaketian jaton bote repin-
taanan, jain iká jatíbi jaton jawékibo
potabaini, Jesús betan bokana iki.

Lepra isinya joni Jesussen benxoaa
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

12 Wetsa netenra, westíora jeman
Jesús iketian, *lepra isinya westíora
joni jaiba joá iki. Joxon Jesús oinnax,
ja namanbi chirankootax maikibi beke-
pia iki. Jainxon Jesús neskáakin yoia
iki: —Ibó, keenxonra nokon isin min
ea benxoati iki —akin.
13 Jatian Jesussen mekenman tii axon,
neskáakin yoia iki: —Eara keenai.
¡Benxowe! —akin. Jaskáatianbi, ja jonin
*lepra isin moa benxoa iki.
14 Jatianra Jesussen yoia iki: —Tsoabi
keshanyamawe; pontékainxonres ja
*sacerdote oinmatanwe, jainxon ja
Dios bebon jakon iti kopi, ja Moiséssen
jaskáati yoini keskáakin, Dios jawéki
menitanwe, moa mia benxoa sacerdo-
tebaon onankanon —akin.
15 Jaskarabo ikenbira, jatíbiain ja
Jesussen aká jawékibo ninkakaaboresa
iki. Jaskatira icha jonibo tsinkíakeresa
iki, ja Jesussen yoiaibo ninkati. Jainoax
jaton isinbo jato benxoanon ikax.
16 Ikaxbira Jesús tsoabi yama ikain-
kobo orani kakatiai.

Kishi jirioma joni Jesussen benxoaa
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 Wetsa netera Jesussen jato joi
onanmai iitaitian, jawetii *fariseobo
betan esé onan jonibo jain yakákana iká
iki. Jabo bekana iká iki, Galilea main iká
maxko jemameax, itan Judea main iká
jemameax, jainoax Jerusalénhainoaxibi.
Jatianra Diossen atipana koshi Jesús
meran jishtia iki, ja isinaibo benxoaitian.
18 Jatianra jawetii jonibaon, westíora
kishi jirioma joni, rakátinin axon
bekana iki. Bexonra xobo meran jiki-
maxon Jesús bebon rakankaskana iki;
19 ikaxbira jaoraoshamanxon jiki-
mati merayamakana iki, ichayora joni
iketian. Jaskara ikenra ja xobo pekaten
mapéxon, ja xobo pebíanan kiniaxon,
jawen rakátininbi axon; ja joni icha
xaranbi apakexon, ja isinai joni Jesús
bebon rakankana iki.
20 Jatian jan beabo, ja ikonhaax jaki
koshikana ointaanan, Jesussen ja isinai
joni neskáa iki: —Joní, min ochabora
en moa mia shinanxonyamai —akin.
21 Jatianra ja esé onanbaon, itan *fari-
seobaon neskáakinbo shinankana iki:

"¿Tsoarin nato, ja Dios yoii jakonmaibires yoyo ikai? Diossenbichora non ochabo moa noa shinanxonyamati atipanke", akinbo.

22 Ikaxbi Jesussenra, jaskáakinbo shinankanai onanxon, jato neskáakin yokata iki: —¿Jaweatiki maton jaskáakin shinannai?

23 ¿Jaweraki yoitikayaki atibires itiki: 'Min ochabora en mia shinanxonyamai', akin ati, iamax: 'Wenitax katanwe'? akin ati.

24 Enra mato oinmai, nato mainra ja jonin Bake, jonibaon ocha akábo moa jato shinanxonyamanoxon yoiti koshiya iki ixon —akin jato aká iki. Jaskátaanan ja isinai joni neskáa iki: —Enra mia yoiai, wenixon min rakáti bibaini, min xobon katanwe —akin.

25 Jaskáatianbi, ja kishi jirioma joni, jato bebonbi wenixon, jawen rakáti bitaanan jawen xobon moa kaa iki. Kakin Dios rabi rabibaina iki.

26 Jatianra jatíbi jonibo ratékana, jainxonra Dios rabikana iki; jainoaxa kikinni raketi neskatibo yoyo ikana iki: —Ramara non ake jan ratéti jawékibo oinkin —ikibo.

Leví Jesussen kenaa
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Jaskara aká pekáora, moa Jesús jainoax kaa iki. Kakin Leví janeya westíora joni nokoa iki, jainxon Romamea apo jato kopí yokáxonai xobonko yakata. Jainoa Jesussen neskaa iki: —Ea chibanwe —akin.

28 Jatianra Leví jatíbi jawen jawékibo jenetaanan Jesús betan kaa iki.

29 Jainxonra Levikan, jawen xobon Jesús ioxon, rarokin ani fiestaaxona iki. Jaskáaxon jato chania, jato betan jawékiai ja apo jato kopí yokáxonaiboyabi, wetsa joniboribi jain tsinkíkana iká iki.

30 Ikaxbi ja jaskara esé chibanaibobires ixon, fariseobo betan esé onan jonibaon, ja Jesussenmea onannaibo jakonmaakin yoikin peokana iki. Jainxonra neskáakin yoikana iki: —¿Jaweatiki jakopí yokámisaibo, itan ja ochaya jonibo betan maton jawékiai? —akin.

31 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja isinhomabora jato raonai joni benatinin maxkáyamake. Isinaibokaya riki jato raonai jonin akintinin maxkatabo.

32 Eara ja jákonman shinanmeetaibo benai joáma iki. Eara joá iki ja ochaya jonibo kopí; jaskáaxon jabaon Dios ikonhanon ikax —akin jato aká iki.

Ayunantikiriakin yokákana
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Jainxonra jonibaon Jesús yoiribikana iki: —Ja Juanmamea onannaibo betan ja fariseobaomea onanaibaon akanai, jatíbitian *ayunankin, itan akonbireskin orankin, jatian mionmea onanaibaonbiribi akanai, jatíbitian piananbi xeakin —akin.

34 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jawetianbira wanokanai fiestanko, jato chania bekanketian, maton jato jawékiati tenemati atipanyamake, ja wanoai joni jato betan iketian.

35 Ikaxbi netera nokónoxiki, ja wanoai joni moa bokanti, jatianparira ja chania bekanabaon jawékiati tenekanti iki —akin.

36 Jainxonra neskara jawékiki jato yoinribia iki: —Tsonbira chopa bena xatetaanan jan payo chopa onayosma iki; jatian jaskáakin onaara, ja bená chopan ja payo chopa waxaresai. Jainoax ja bená choparibi, ja payo chopaki onaa ikax jakon banéyamai.

37 Jainxon tsonbiribi payo bichi chomon, bená vino nachíosma iki; jaskáakin akábira, bená vinon ja payo bichi chomo toá akai, jaskatira ja vino betan ja bichi chomoribi, moa jawemabi banetai.

38 Jaskánaketianra ja bená vino, bená bichi chomonribi nachíti iki.

39 Jainoax tsoabira ja pae vino xea pekao, ja paema vino xeakasibo iamakanai. Jaskatira ikanai: 'Ja pae vinokayara kikin jakon iki', ikibo —akin jato aká iki.

Tantiti netenbi trigo tsekakana
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 1 Jatian westíora tantiti netenra,
Jesús jaonmea onannaibo betan,
wai banakanbi bokana iki. Kakinra
jaonmea onanaibaon trigo bimi texkan
pinoxon xemekana iki.
2 Jaskáakanaitian jawetii *fariseobaon
jato yokata iki: —¿Jaweatiki ja tantiti
neten jaskáatima ikenbi maton jaskara
jawékibo akai? —akin.
3 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—¿Matonki ja jawékiakashorakin, jabé
ikábo betan westíoraakin Davidkan aní
jawéki yoyo akáma iki?
4 Janra ja Dios rabiti xobo meran
jikixon, ja Dios menikana pan bixon
pia iki. Jainxonra já chibanaiboribi,
pikannon ixon jato menia iki, ja sacer-
dotebaonbichores ja pan piti akana
ikenbi —akin.
5 Jainxon jato yoiribia iki: —Ja jonin
Bake riki, jawerin ja tantiti neten atibo
ixon jan mato yoiti —akin.

Meken jirioma joni iká
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6 Jatian wetsa tantiti neten, Jesús
jain tsinkíkanai xobon jikia iki. Jain
jikixon axeakin peoa iki. Jainribi iká
iki, westíora joni jawen mekayao meken
jirioma.
7 Jatian jainribi ikana iki esé onan
joniboyabi fariseobo; ja tantiti netenbi-
mein Jesussen benxoai ixon paranaxon
oinni. Jaskáaxon jakibo yoinxon ramiati
shinanyanix.
8 Ikaxbi, janra jaskarabo shinan-
kanai onanxon, ja meken jirioma joni
neskáakin yoia iki: —Wenitax joáx, jain
napon chankawe —akin. Jaskáakin
yoia, wenitax chankata iki.
9 Jainxon jato Jesussen yoia iki:
—Rama en mato yokábanon ninká-
kanwe: ¿Ja tantiti neten non jawe
atiki yoiai? ¿Jakon jawéki ati ó
jakonma jawéki ati? ¿Mawatainbi jato
kishpinmati, ó jato mawámaresti?
—akin.
10 Jaskáaxon jain ikábo jato beísake-
tana iki; jainxon ja meken jirioma joni
yoia iki: —Min meken sananwe —akin.
Jaskáakin yoia sananatianbi, ja jonin
meken benxoa iki.
11 Ikaxbi wetsabobiribi ikonbiresi siná-
kana iki, jaskáaxon shinan akana iki, ja
Jesúski jaweakantiki ixon.

Chonka rabé jawen raana itibo, Jesussen katota
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.1-6)

12 Jatian ja netebaonribira manan-
manxon orani Jesús kaa iki. Jainra
orani Dios betan yoyo iki yamé iishina
iki.
13 Moa nete xabáketianra, jaonmea
onannaibo jato kenaa iki. Kenaxon
chonka rabéres jato katota iki; jabora
jato janea iki, raanabo akin.
14 Jabo iká iki: Simón, jaribi janea iki
Pedro akin; jainoax ja Simonman wetsa
Andrés, jainoax Santiago, Juan, Felipe,
Bartolomé,
15 Mateo, Tomás, Alfeon bake
Santiago, jainoax Simón, ja Zelotebo
betan nia ikátiai,
16 Jainoax Santiagon bake Judas,
jainoax Iscariote, ja jakonhai keská
ixonbi jan Jesús jakonmaani.

Icha joni Jesussen jato joi yoia
(Mt. 4.23-25)

17 Jaskáakin senenhataanan, manan-
mameax moa Jesús ipakea iki; jawen
katota joniboyabi. Beax ja manan
teshanpa ikain ikana iki; Jatian ja icha
joni tsinkitabo ikana iki Judea main-
meax, Jerusalénhainoax, jainoax ja
Tiro keibakeax, itan ja Sidónhainoax
bekanaboribi.
18 Jabora ja Jesussen joi yoiaibo
ninkati itan jaton isinbo jato benxoanon
ikax bekanabo ikana iki. Jatianra ja
yoshinbo jato meran naikixon, jato
masá tenemaiboribi jato benxoaa iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

19 Jatíbi jonibora Jesús tii akaskana
iki, já meranoax pikotai jawen atipana
koshin jato benxoai oinxon.

**Raroshaman ikanti itan raroma
ikanti joi jato yoia**
(Mt. 5.1-12)

20 Jatian Jesussen jaonmea onannaibo
jato beísaketana iki; jainxon jato yoia
iki: "Diossenra raroshaman imati iki, ja
mato Dioskires ikoni koshiax jakanabo.
Matonakayariki ja Diossen ikinaton jati
nete.
21 Diossenra raroshaman imati iki, ja
pikasi, itan nomi mato rama iitaibo.
Matora jawekiatinin maxkáyamanon-
xiki. Diossenra raroshaman imati iki,
ja onisi winii mato rama iitaibo; jaskata
pekáora mato raroshaman inoxikanai.
22 Diossenra raroshaman imati iki, ja
jonin Bake kopí, jonibaon omiskanaibo,
ja jawemabiakin shinankanaibo, ja ichá-
kanaibo, ja jakonma jawéki atin, jaton
jane omisnankanaibo.
23 Mato jaskáakana raroananbi kikini
benenoxikanwe ja nete. Naikanxonra
Diossen kikin jakonhakin mato ikino-
xiki. Jaskáakinribira, moatian jaton
reken papashokobaonribi ja *profetabo
jakonmaapaokanike.
24 Ikaxbi, ¡Jawe iresaipanon, rama ja
mato jatíbi jawékia ikax moa jakonbires
jakanabo!
25 ¡Jawe iresaipanon, ja rama mato
jatíbi jawékiatinin maxkáyamaibo,
matora jawékiatinin inoxikanai! ¡Jawe
iresaipanon, ja ramatian raroi jakanabo,
matora onisi wininoxikanai!
26 ¡Jawe iresaipanon, ja jatíxonbi
kikin joniboakin shinankanaibo!
Jaskáakinribira ja janso *profetabo,
jaton reken papashokobaon jato shinan-
paonike.

Rawíbo noitikiriakin jato esea
(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 Ikaxbi, ja en yoiai ninkati tsama-
tabora en mato yoiai: Maton rawibo
noikanwe, mato omisaibo jato jakon-
hakanwe.
28 Mato ramímatiakinres shinanxonai-
boki, jakonres shinankanwe. Jainxon
matoki shirokin mato join imakanke-
tianbo, jatoki orankanwe.
29 Jawekeska ixon wetsa jonin ati iki
mato tantash akin; wetsaori amaribi-
noxikanwe, jainxon mato jan perakooti
choparibi mato boonkana, maton koton-
ribikaya jato bomaresnoxikanwe.
30 Wetsabaonbires mato jayata jawéki
mato yokákana; meniresnoxikanwe.
Jatian jaweratobaonki matona ikenbi
mato jawéki bichinai, moa yokáyama-
kanwe.
31 Jaskara iken, wetsabaon mato jaskáa-
tinin mato keenai keskáribiakin, maton-
ribikaya wetsabo jato jaskáakanwe.
32 Jatian ja mato jakonhaibores maton
jato noiabira, wetsaresibi jawékima iki;
ja ochaya jonibaonribira jato jaskáai.
33 Jainxon ja mato jakonhai joniboresibi, maton jato jakonhabira, wetsaresibi jawékimaribi iki, ja ochaya jonibaonribira jaskáakinribi jato jakonhai.
34 Jato jawéki menikin, mato kopikin
menishkokanti shinanyaxonres jato
menikinbira, wetsaresibi jawéki maton
ayamai; ja ochaya jonibaonribira jato
jaskáai, jatoibakea bishokoti shinan-
yaxon.
35 Jaskara iken, maton rawíbo noianan
jato jakonhakanwe; mato kopikin meni-
shokokanti shinanhomaxon jato meni-
kanwe. Jaskáakinra ani jawékibo maton
biti iki, itan ja ani Diossen bakekon-
shaman mato iti iki. Janra jakon shinan-
yaxon, ja jakonma jonibo itan Dios iráke
ati onanma joniboribi jato akinnai.
36 Jaskara iken, ja maton Papan jato
akai keskáribiakin, jato onísakanwe.

**Wetsabaon aká jawékibo
jato yoixontima**
(Mt. 7.1-5)

37 Tsoabi jaton jakonma akábo yoixon-
yamakanwe; jatianra Diossen mato

jaskáashokotima iki. Jainxon jakonma akanketianbo, jato ramiayamakanwe; jatianra Diossen mato ramiayamashokoti iki. Mato jakonmaakanabo moa jato shinanxonyamakanwe; jatianra mato Diossen jaskáashokoti iki.

38 Jato jawéki menikanwe; jatianra mato Diossen menishokoti iki. Janra mato meniti iki; ja saco meran jakonshamanhakin napóanan, kikinhakin bochoaka keskáakin. Jawe jawékiki maton jato menia iki, jaribira mato Diossen meniti iki", akin.

39 Jainxon Jesussen jawékiki yoinribikin jato neskaa iki: "Westíora benchenra, jawekeskaxonbi jabé benche ioti atipanyamake; jatian jaskáakin ioibira rabekaxbi kini meran pakébekonti atipanke.

40 Jawerato axeai jonibira, jawen maestro bebon onan iti atipanyamake. Jawetianki jan onankin senenhai, jatianparira jawen maestro betan senen onanribi iti iki.

41 ¿Jawekopiki ja wetsa maxkoshoko nisá bepokoota iken, min jares oinxonai; ja mia jiwi aniosi bepokootakaya ointitianbi?

42 ¿Jawekeskaxonki ja min wetsa, nisá bepokoota iken, min bixonti iki; ja mia jiwi aniosi bepokoota, minbipari tsekaama ixonbi? ¡Beparametaibo riki mato!, matonparikaya ja aniosi mato bepokoota tsekakanwe. Jaskáaxonparira moa jakonhakin oinxon, ja min wetsa nisá bepokoota min tsekaxonti iki.

Jawen bimi oinxonres jiwi onanti
(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

43 Jawetianbira jakon jiwi, jakonma bimia iti atipanyamake, jatian ja jakonma jiwibiribi, jakon bimia iti atipanyamaribake.

44 Jiwibora non onanai iki, jawen bimibo oinxonres. Jaskara ikenra, ja moxa jiwimea higo bimi non tsekati atipanyamake; jatian zarza jiwimeabiribi non uva bimi tsekati atipanyamake.

45 Westíora jakon jonira jakon jawékibores yoyo ikai; jakonhakin shinanires jaa ikax; ikaxbi jakonma jonira jakonma jawékibores yoyo ikai, jawen shinan meran jakonma iken. Jawekeskaraki jonin shinannai, jaskarara joni yoyo ikai.

Rabé keska xoboki yoinmeeta esé
(Mt. 7.24-27)

46 ¿Jaweatiki, 'Ibó, Ibó', akin maton ea janeai, nokon keenai keskábo axonkinmabi?

47 Ramara en mato yoiai, jatíbi ja nokon joi ninkáxon jan yoiai keská senenhaiboki, jawe jawéki keskábo iki ixon.

48 Jabo riki jonin xoboakin aní keska; rekenparira neminhakin chinianan, shankaki witábo nichina iki. Jatian jenetiaxon mapoara, ja xoboki bai koshi tsakákinbi shakonyamabobia iki; ja xobo witabo kikinhakin nichina iketian.

49 Ikaxbi ja en yoia joibo ninkáxonbi, nokon keena keskábo ea axonyamaibo riki; jonin mai chinixonres, jaki koshitibo ayonxonmabi xoboani keskábo. Jatianra basitanima bai koshin, ja xobo poxaa iki; jaskataxa kikini ras ika iki", akin jato aká iki.

Romano sontárobaon koshin yonoti Jesussen benxoaa
(Mt. 8.5-13)

7 1 Jatian moa jato joi yoikin senenhatanan, Jesús Capernaúmhain kaa iki.

2 Jain iká iki westíora romano sontárobaon oficial. Jan akonbireskin noia jawen yonoti iká iki, isini mawatibishoko.

3 Jatian Jesús yoii ikanaibo ninkáxon, ja oficialnin, jatíribi judíobaon joni koshibo, Jesússiba jato raana iki; ja jawen yonoti isinai benxoai joyamaama joti yoikanon ixon.

4 Jato jaskáa boxon, joyamaama joti Jesús neskáakin yoikana iki: —Atibira nato sontárobaon koshi oficialnin yokatai min akinti jake.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

5 Janra non kaibo judíobo jato noike.
Janribira, jain tsinkíti xobo noa axona
iki —akin.
6 Jaskáakana, jato betan Jesús kaa iki;
jatian moa xobonko nokoti bokanaitian,
ja *capitánman, jawen onanna jonibo
jato raana iki, bechixon neskáakin
yoikanon ixon: “Ibó, jakonma shinan-
yamawe, nokon xobontanibobi, mia jiki-
mati jisámabobi riki ea.
7 Jaskara kopíra eabishaman mia
benai kayamawanke. Ikaxbi ja nokon
yonoti benxonon ixon, ea yoixonreswe.
8 Enribira nokon koshibaon yonoa jato
senenhaxonai. Jainoaxa, en ikinna sontá-
roboribi jake; jatian westíora en jain
katanwe akin yoiara kaai, jatian neri jowé
akin en wetsa akára, joái; jatian nokon
yonoti en jawéki ati yoiara akai”, akin.
9 Jatian jaskáakin yoikana ninkatax,
Jesús ráteta iki. Jaskáaxon, já chibani
bokana jonibo, jato neskáakin yoia
iki: —Ikonshamanra en mato yoiai:
Nato *Israel mainra, nato jonin akai
keskáakin ea ikonhai joni, en jawetianbi
nokoisma iki —akin.
10 Jatian jakiribi moa xobon banéxon,
ja raanwanabaon oinkana iká iki, ja
yonoti moa benxoa.

**Benomaata ainbaon benbo
bake Jesussen jirimaa**

11 Jaskáa pekáo, Nain janeya westíora
jemanko Jesús kaa iki. Jain kaaitian
jaonmea onannaibo, itan icha joniboribi
já chibani bokana iki.
12 Jatian ja jema xepotiain moa nokoti
kakin oinna, mawá miinnoxon boí
ikana iki. Ja mawá iká iki, benomaata
ainbaon jabicho bake, jatian ja mawá
miinkini boaibo ikana iki icha joni.
13 Jaskara oinxon, ja ainbo Jesussen
noibaa iki; jainxon yoia iki: —Winiamawe
—akin.
14 Jaskáatanan ja mawá nokobainxon
jan bekanai cajón yatana iki. Jatianra ja
mawá iata jonibo jainbi charókana iki.
Jainxon ja mawá Jesussen neskáakin
yoia iki: —Bakeranon, weníwe akinra
en mia akai —akin.
15 Jaskáa, ja mawá iwana yakáina-
kainax moa yoyo iki peokoota iki;
jatianra Jesussen moa jawen tita menia
iki.
16 Jaskara oinnax ratéxonra, jatíxonbi
Dios rabii neskákana iki: —Westíora ani
*profetara nooxaran nokóke —ikibo.
Jainoax neskáribikana iki: —Jawen
jonibo jato akinira Dios joke —ikibo.
17 Jatian jaskara jawékibo Jesussen
aká joira, jatíbi Judea main itan ja
patax iká jemabaon ninkakaaketana iki.

**Juanman, jawen jonibo
Jesússiba raana**
(Mt. 11.2-19)

18 Jatian Juanmanra jatíbi neskara
joibo ninkata iki, jawen jonibaon yoia;
jaskara ninkáxonra, jawen joni rabe
kenaxon,
19 ja Iboiba jato raana iki ¿Miarin
ja joti yoikani, iamaxon wetsaki non
manati iki? akin yokákanon ixon.[d]
20 Jatian boxon, Juanman jonibaon
neskáakin Jesús yoikana iki: —Jato
*bautizanai Juanmanra noa raanke,
¿Miarin ja joti yoikani, iamaxon wetsaki
non manatiki? akin mia yokáti —akin.
21 Jatianbira icha isini onitsapitaibo jato
Jesussen benxoa iki, jainxon ja yoshin
naikiaboribi jato pikoxona iki; jainxon
icha bencheboribi jato oinmaa iki.
22 Jaskáakin senenhataanan, jato
neskáakin yoia iki: —Rama moa botan-
kanwe, kaxon Juan yoitankanwe,
jaskara maton oinnabo itan jaskara
maton ninkatabo. Benchebaonra moa
oinke; chantobora moa nikanai; ja
*lepra isinyabora moa benxokanke;
pabebaonra moa ninkákanai; mawá-
bora jiriai; ja jawékinin maxkatabora
ja bená joi jato yoikanai.

[d] **7.19** Ja joti yoikatikanai iki iká riki, ja Cristo yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 ¡Diossenra raroshaman imati iki,
ja ea ikonhaax eki koshii jenéyamaibo!
—akin.
24 Jatian ja Juanman raana jonibo,
moa bokana pekáo, Jesussen ja tsamata
jonibo, Juankiriakin yoikin jato neskáa
iki: "Ja jain joni jayamainko kaxonki
¿Tsoa joni maton oinna iki? ¿Westíora
tawa nia niwen shakonai?
25 Jainxonki jaweribi maton oinna iki
¿Westíora joni jakon chopa saweya?
Akáma. Matonra onanke, ja jakon
chopa saweaibo, itan jan raroti jakonma
akaibo, ja apobo jain teetai xobonko
jakana.
26 ¿Jainxonki jaweribi maton oinna
iki? ¿Westíora *profetaki maton oinna
iki? Ikon riki, jara maton oinna iki; jara
westíora *profeta xewina iki.
27 Ja Juan yoiira ikai Wishá meran
neskati:
'Mia raanamatianbira, en wetsa
jonipari raanai;
jan mia kati bai, mia benxoaxonon',
ixon.
28 Enra mato yoiai, jatíbi jonibo
xaranra tsoa jonibi, Juan xewina
yamake; ikaxbi tsoaki, ja Diossen jato
ikinaton jaa joni iki, jara Juan xewina
iki".
29 Jatian neskara ninkáxon, jatíbi
jonibaon itan jato kopí yokataibaonribi
ikonhakana iki, Diosra jakon iki ixon.
Jatianra Juanman jato bautizana iki.
30 Ikaxbi ja *fariseobo betan esé onan
jonibaonbiribi, Juan bautizamayama-
kana iki. Jabo jato jaskámati Diossen
shinanna ikenbi keenyamakin.
31 "Jatian ¿Jawekiki ja ramatian jonibo
en yointi iki? ¿Tsoa keskaborin jabo?
32 Jabo riki bakebo plazain tsamatax
tsinii saa ikanai keskábo; jaskatira
ikanai neskati: 'Non mato quena xon
axonabira, mato ransayamaa iki, mawá-
kanketian iti bewábo noa bewakenbira
mato winiamaa iki', akin.
33 Ja jato *bautizanai Juanra iká iki
pan piosma itan vino xeayosma; jatian
matonra akai, yoshin naikia riki ixonbo
yoikin.
34 Jainoaxa ja jonin Bake joá iki; jara
xeai itan piai iki. Jatian maton akai,
nato riki naxki joni itan paenai, jainoax
ochaya jonibo itan kopí yokámisaibo
betan raenanai akinbo.
35 Ikaxbi ja Diossen onan shinanra
jishtiai, jatíbi jan akainkobo", akinra
jato Jesussen aká iki.

Simón janeya *fariseon xobon Jesús iká

36 Jatian westíora fariseo joxon, jawen
xobonko pikinnoxon Jesús kenaa iki.
Jaskáakin kenaa kaax, jawen xobon
jikia iki; jainoax mesan yakata iki.
37 Jatian ja jemanribi westíora ainbo
iká iki; jakonma jawékibores akí ochai
jaa, jatíxonbi onankana. Ja ainbaon
onanna iki, ja fariseon xobon pii
Jesús kaa. Jaskara onanax, *alabastro
akana botírianin, kikinbires kopí ininti
bochóya, Jesússiba kaa iki.
38 Jain joáx, winiananbi Jesussen tae
pataxbi yakata iki, jainxonra jawen beon-
manbi, tachota iki, itan jawen bookanbi
tasoa iki, jaskáaxonra tatsó aka iki.
Jaskáakin senenhaxon, ja ininti boatonin,
Jesussen tae sikaanan ininhaxona iki.
39 Ja ainbaon jaskáaketian oinxon, jan
piti kenaa fariseon, neskáakin shinanna
iki: "Ikon *profeta ixonra, ochaya ainbo
riki nato ea tii aki iitai, ixon onan-
keanke", akin.
40 Jatianra Jesussen ja fariseo
neskáakin yoia iki: —Simón, westíora
jawéki mia yoibanon —akin. Jaskáa
yoia iki: —Ea yoiwe maestró —akin.
41 Jatian Jesussen yoia iki: —Rabé
joninra, westíora joni koríki ribina iká
iki; westíoranin ribina iká iki, pichika
pacha nete teexon bititii; wetsan aká iká
iki, chonka pichika nete teexon bititii.
42 Jaskáakin ribinxonbi, moa kopíati
atipanyamaketian, ja rabekan ribinbi
ja jonin, moa jato shinanxonyamaa iki.
Rama ea yoiwe ¿Jawerato ja ribinya
joninmein bebonbires noia iki? —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Ainbaon Jesús inintinin tachota.

43 Jaskáa Simonman yoia iki: —En
shinannara, ja bebon icha ribinya jonin
aká iki —akin. Jatian Jesussen yoia iki:
—Ikonra min yoike —akin.
44 Jatian ja ainbo ointaanan, ja fariseo
Jesussen neskáa iki: —¿Minki oinna
nato ainbo? Min xobon ea merati joken-
bira, onpaxtanibi min ea meniamake;
ea jan tachokiinon ixon. Ikaxbi nato
ainbaonres ake, jawen beonmanbi ea
tachóanan jawen bookanbi, nokon tae
ea soaxonkin.
45 Minra ea betsó ayamabobike; ikaxbi
nato ainbaonra, jowanxonbi ea tatsó
akin jeneyamake.
46 Minra ea xenin nokon maponko ea
sikayamawanke; ikaxbi nato ainbaonra
inintinin nokon tae ea ininhaxonke.
47 Jaskara ikenra en mia yoiai; jan
ea akonbireskin noia riki, jawen jatíbi
ochabo en moa shinanxonyamaitian.
Ikaxbi ja jaton ocha akábo, jaakin jato
Diossen shinanxonresaibaonra, kikin-
shamanhakin ea noiamai —akin jato
aká iki.
48 Jatian jaskáatanan ja ainbo neskáa
iki: —Min ocha akábora en moa mia
shinanxonyamai —akin.
49 Jaskáaketian ninkatax jabé jawé-
kiaibo, neskatibo yoyo ikana iki:
—¿Tsoa jonirin nato, jaton ocha akábo
jato soaxonai? —ikibo.
50 Jaskákanainbi Jesussen ja ainbo
neskáakin yoia iki: —Ea ikonhaax mia
eki koshia kopíra, mia kishpinke, rama
moa jawekeskabo shinanyamai jakonax
katanwe —akin.

Jesús akinnai ainbobo iká

8 1 Jaskarabo iká pekáo, icha ani
jemabaon itan maxko jemabaonribi,
ja Diossen ikinaton jati bená joi yoii

Jesús kakátiai; jatian jawen chonka rabé
jaonmea onanaiboribi jabé bokátikanai.
2 Jainoax jaweti ainboboribi jabé
bokátikanai; jatíribibo iká iki, yoshin
jato jokonhaxonabo; jatíribibo iká iki
isinaitian jato benxoabo. Jainoax jato
xaranribi iká iki, ja *Magdalena akin
akanai Maríaribi, já meranoax kanchis
yoshin pikota ainbo.
3 Jainoax ja Cuza janeya jonin awin
Juanaribi; ja Cuza iká iki, Herodesnin
jawéki koirani teetai, jainoax Susanaribi.
Jainoax jaton jayata jawékinin Jesús
akinnai icha wetsa ainboboribi.

Bero banai jonikiriti iká esé
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

4 Jatian icha jonibo wetsa jema-
meaxbo Jesús oinni tsinkíkana iki.
Jaskatira icha jonibo tsinkíkana iki;
jainoara Jesussen, jawékiki yoinhanan
jato neskáakin yoia iki:
5 "Westíora jonira, bero banai kaa iki;
kaxon masá akara, jatíribi berobo bai
naposhaman maana iki; jain maanke-
tian, jamákana iki; jainxon isábaonribi
bexon, ja berobo pikana iki.
6 Jatíribi berobo maana iki, makánbo
xaran. Jain maannax xoxoaxbi mai
mecháatibo maxkatax choshia iki.
7 Jatíribi berobo maana iki; moxa napo,
jatian ja berobo betanribi ja moxabo
xoxoa iki; jatian ja moxapari anixon, ja
baná xoxoabo, mapoanan retea iki.
8 Ikaxbi jatíribi berobo maana iki,
mai jakon ikain; jaskataxa xoxoax
ania iki. Jaskatira kikin icha bimia
iki; westíora niábo pachabo bimia iki",
akin. Jaskáakin jato yoitaanan, koshi
join jato Jesussen neskáa iki: "¡Ja ninka-
taibaon ninkákanwe!" akin.

Jaskara kopí ja
berokiriakin jato yoia
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

9 Jatian jaonmea onanaibaon Jesús
yokákana iki; jawekeska yoikaskinki
jaskara yoiwana ixon onankaskin.
10 Jatian jato neskáakin yoia iki:
"Matora ja onanyamakana Diossen
ikinaton jati en onanmai; ikaxbi wetsa-
bora jawékiki yoinhananbo en jato
onanmai; jaskatax oinnaxbi oinnama
keskábo ikanon ixon, itan ninkáxonbi
onanyamakanon ixonribi.

Bero banaaki iká esé
onantiakin Jesussen yoia
(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

11 Neskara yoii iká riki, ja bero banai
joniki yoinkin en mato aká: Ja bero riki
Diossen joi.
12 Jatian ja bai napon maana bero riki,
Diossen joi yoikanai ninkataibo. Ikaxbi
*Satanás joxonra jan ninkata jawen
jointi meran iká joibo shinanbenomai;
jaskatax já ikonhaax kishpinmeekana-
ketian.
13 Jatian ja makan xaran maana
berobo riki, ja Diossen joi ninkatatianbi,
keenshamankin ikonhaibo. Ikaxbi
kikinishaman eki koshiamabo ixonra,
jawetio basires ea ikonhakanai. Jatian
meskó atikomabo nokoxonra, moa ea
ikonhakin jenekanai.
14 Jatian ja moxa napon maana
berobo riki, ja Diossen joi ninkáxonbi,
iikaanan, jaton meskó shinannai jawéki-
baon, icha jawékiya iti shinanbaon, itan
jaton keenshaman ati shinanbo, jaton
shinan meran weixon keyonaanaibo;
jatianra ja baná xoxoaxbi bimiamai
keskábo banékanai.
15 Jatian ja mai jakonhain bero maana
riki; jakonshaman shinanyaxon, itan
pontéakin shinantaanan, ja joi ninkáxon
jan yoiai keskábores akí koshii jené-
yamai; ja banaa berobo xoxoax, jakon-
shamani icha bimiai keskábo, akin jato
aká iki.

Lamparin joékiriti iká esé
(Mr. 4.21-25)

16 Tsonbira westíora lamparin
ketéaxon, jawékinin mapoisma iki, itan
jaton oxati tapo namanbi ayosma iki.

Jaskáyamakinra keyáshaman peyásankanai, ja xobon jikiaibaon joé oinkanon ixon.

17 Jaskáribiira westíora joné jawékibi, merayamai bokanai iti atipanyamake; jatian ja onanyamakana jawékibi, tsonbi jishtiakin ayamai kaai yamake.

18 Jaskara iken kikinhakin ninkákanwe, jaweratoki moa jayá iki, jara bebonbires meniti iki. Ikaxbi jaweratoki jayáoma iki, jara jatíbi jawen jayatashokobo keyo bichinti iki", akin jato aká iki.

Jesussen tita betan jawen wetsabo
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Jatian jawen tita betan jawen wetsabo, ja Jesús ikain bokana iki. Ikaxbi pataxti atipanyamakana iki joni ichaira iketian.

20 Jatian wetsa jonin Jesús keshana iki: —Min tita betan min wetsabora jeman charókanke, mia oinkasi beax —akin.

21 Jatian jato neskáakin yoia iki: —Ja Diossen joi ninkáxon jan yoiai keská akaibo riki, nokon tita itan nokon wetsabo —akin.

Niweaba Jesussen nesemaa
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Jatian wetsa neten, Jesús jaonmea onanaiboyabi, boten naneta iki, jain nanexon jato yoia iki: —Ian keiba bonon bokanwe —akin. Jaskatax moa shitati bokana iki,

23 jatian moa ian shitai ikanaitian, Jesús moa oxaa iki; jainoaxa ja ianman niwe koshi paketa iki; jatianra jaton boteribi moa jene weiti peokootax reokooti onsá meran ikana iki.

24 Jaskara ikenra, kaxon oxá jishténhaxon Jesús neskáakin yoikana iki: —¡Maestró!, ¡Maestró! ¡Noara moa jikiai! —akin. Jatianra weníxon, ja niweyabi bechon Jesussen notsina iki. Jatianra ja niweyabi, bechon moa nesea iki, jainoax moa jatíbi jakonshaman baneta iki.

25 Jainxon jaonmea onannaibo jato neskáa iki: —¿Eki koshia ikaxbiki mato jaskata? —akin. Jato jaskáabi moa iorai ratetax, jatobiresbo neskatibo yokakanankana iki: —¿Tsoarin nato joni; ja niweyabi bechonbo nesekanwe akin aká, jawen joi ninkáxonkanai? —ikibo.

Gadarainoa joni yoshinman iboaa iká
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Jaskatax boax, ja ian keiba iká Gadara main nokókana iki; ja iki Galilea keiba iká.

27 Jain kaax Jesús mapetaitian oinnax, ja jemameax yoshin naikia joni jaki joá iki; ja joni iká iki, moa basibires pantionhainres jaax, chopaomabobi ikax, xobonmabi jaa.

28 Jaskáakin Jesús oinnax ja bebon chirankootaanan, neskati saí ika iki: —¡Ea teayamawe Jesús, ani Diossen Baké! ¡Enra mia yokatai, ea ramiayamawe! —iki.

29 Jaskáakinra yoia iki; moa já meranoax ja yoshin pikóti Jesussen yoiaitian. Kikinhakinra yoshinman ja joni iboa iká iki. Jatian jonibaon cadenaninbo menéxananbo, tanéxon koirankanabi, jan ras areskatitai, itan ja yoshinmanribi, jain joni jayamainkobo ja joni jabámakatiai.

30 Jatian Jesussen ja joni yokata iki: —¿Jawe janerin mia? —akin. Jaskáa jan yoia iki: —Nokon jane riki Legión —akin. Jaskáakinra yoia iki, já meran kikinbires icha yoshinbo weita iketian.[e]

31 Jainxonra yoshinbaon Jesús yoikana iki, ja jakonma kini meran jato potayamanon ixon.

32 Jatian mananman icha kochi pii tsamata iken; jabo meran jato weimanon ixon ja yoshinbaon Jesús yoikana iki. Jaskáakanketianra jain weikanon ixon jato Jesussen yoia iki.

---

[e] **8.30** Legión iki iká riki, sokota waranka sontárobo yoii iká. Jara latin joi iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

33 Jaskáakin jato yoia, ja joni meranoax jokontaanan boax, kochibo meran ja yoshinbo weita iki. Jatianra ja kochibo ishto boax, ketóainoax jeneki choronkana iki, jainoara ja kochibo jato jenen keyoa iki.
34 Jatian jaskáketian oinnax, ja kochi koirannai jonibo rátetax, jabati ishtokana iki. Boxonra jemankobo nokóxon itan wain teetai jonibo, jaskara joibo jato keshanbokana iki.
35 Jaskara ninkatax oinni jonibo bokana iki. Jatian boxonra Jesús ikain nokóxon, ja yoshinbo já meranoa jokona joni, ja Jesús namanbi yakata, nokokana iki; moa chopa sawéya itan moa jakon. Jaskara oinnax jonibo rakékana iki.
36 Jatian jaskara winota oinnabaonra wetsaboribi, jato yoikana iki. Ja yoshin naikia ipachoai joni, jaskatax benxoa.
37 Jatian jaskáaketian oinnax, ja Gadara mainmea jonibaon, ikonbiresi rakékin moa jainoax kanon ixon Jesús yoikana iki. Jaskáakana Jesús boten nanetax moa kaa iki.
38 Jaskati moa kaaitian, já merameax yoshinbo jokona jonin, jabé kakaskin Jesús yoia iki; ikaxbi Jesussen kayamawe akin ataanan; neskáakin yoia iki:
39 —Min xobon katanwe, kaxon jatíbi ja mii meranxon Diossen jaskara akábo jato yoitanwe —akin. Jatianra ja joni moa kaa iki. Kaxon jatíbi ja jemamea jonibo, ja meranxon Jesussen aká jawékibo jato yoia iki.

Jairon ainbo bake betan isinai ainbo iká

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

40 Jatian jakiribi ja ian shitai joáx, jainoax kawanainko joribaketian; ja manai iikin, raroshamankin jonibaon bikana iki.
41 Jain nokóketianra westíora joni Jairo janeya jaiba joá iki, ja iká iki jain tsinkíti xobonkonia joni koshi; joxonra Jesús namanbi chirankooxon, jawen xobon kanon ixon yoia iki.
42 Jawen jabicho ainbo bake mawatibishoko iken. Ja bake iká iki chonka rabé baritiaya. Jaskáakin yoia kaaitianra joni ichan bitaxesa iki.
43 Jatian ja jonibo xaranribi westíora ainbo iká iki; moa chonka rabé baritia jimi boani isinai. Jato raonmakin jatíbi jawen koríkishokobo moa keyoyona iká iki; ikaxbi moa tsonbi benxoati atipanyamaa.
44 Ja ainbaon Jesús pekao jokin nokobainxon jan perakoota chopa kebí tii akanaana iki. Jaskáakin tii akatianbi ja ainbo moa jimi boani jeneta iki.
45 Jaskáaketian Jesussen jato yokata iki: —¿Tsonki ea tii aka? —akin. Jato jaskáa jatíxonbi nonra mia akáma iki, akin akana iki. Jaskákanaitian Pedron yoia iki: —Maestró, joni ichaira ixon bitaxkanara mia iitai —akin.
46 Jabi Jesussen jato yoiakeresa iki: —Tsonra ea tii ake, nokon atipana koshira emeranoax pikóke —akin.
47 Jatian jaskáshamanax jonétikoma iken, ja ainbo, Jesús namanbi saki iananbi chirankootoshita iki. Jainxonra ja joni icha tsamata napónxonbi yoia iki; jawekopi tii akárin ixon, jainoax jaskatax benxoaribi.
48 Jaskáakin yoiketian ja ainbo Jesussen yoia iki: —Baké, ea ikonhaxa mia benxoke, moa jakonax katanwe —akin.
49 Jatian Jesús yoyo ikipari iitainbira, jain tsinkíti xobon iká joni koshi Jairon xobomeax, westíora joni joá iki, joxon neskáakin yoia iki: —Min bakera moa mawáke, ja Maestro moa teayamawe —akin.
50 Jatian jaskáaketian ninkáxon Jesussen Jairo neskáakin yoia iki: —Rakéyamawe eareskaya ikonhawe, jatianra min bake benxoti iki —akin.
51 Jainoax Jairon xobon kaa iki, jain nokóxon, tsoabi ja xobon jikimayamaa iki. Jaskáxon ja Pedro, Santiago, Juan jainoax ja mawata baken papa betan jawen titares jikimaa iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

52 Jatian jatíbi jain ikábo, winianan-
bibo yoyo iki ikanaitian, jato nokoa
iki. Jaskákanaitian Jesussen jato yoia
iki: —Winiamakanwe, nato xontakora
mawatama iki; oxaaresiki —akin.
53 Jaskáakin jato yoiabi jaki shirokin
osanreskana iki, ja xontako moa
mawata iken onanax.
54 Jaskákanaitian kawanxon, Jesussen
ja mawá metsonxon, koshinshaman
neskáakin yoia iki: —¡Weniwe xontakó!
—akin.
55 Jatianbi ja xontako jiriax wenita
iki; jainoara jawékiamakanon ixon jato
Jesussen yoia iki.
56 Jaskáketian oinnax jawen anibo
ratékana iki; jatian Jesussen jato yoia iki,
jaskara jawékibo tsoabi jato keshantima.

Chonka rabé jaonmea onannaibo Jesussen raana

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 1 Jainxonra Jesussen jawen chonka
rabé jaonmea onannaibo tsinkia iki;
jaskáaxonra jawen atipana koshi, itan
yoiti koshi jato menipakea iki, meskó
yoshinbo pikokanon ixon, itan isinai-
boribi benxoakanon ixon.
2 Jaskáaxon jato raana iki, ja Diossen
ikinaton jati joibo jato yoiti, itan isinai-
boribi benxoakanon ixon.
3 Jato yoia iki: —Kakin jawebi bokan-
tima, nin kekóti, nin bolsa, nin jawé-
kiati jawékibi; nin koríkibi, nin wetsa
ja saweti chopabi bokantima.
4 Jawerato xobonki mato nokotai,
jainbi mato iti iki, wetsanko kaai mato
taxketai kaman.
5 Ikaxbi jawerato jemanxonboki mato
bikashamakanai; ja jemameax moa
mato kati iki. Kaaira ja maton jamata
mai potobo, mato tawasaakainti iki.
Ikonhayamakin mato biamax, moa onsá
meran ikanai jabaon onankanon ikax
—akin jato aká iki.
6 Jaskáakin jato yoia, jatíbi maxko
jemabotiibi bokana iki, jakon joi jato
yoiboi, itan isinaiboribi jato benxoaboi.

Tsoarin Jesús ixon Herodesnin onanyamaa

(Mt. 14.1-2; Mr. 6.14-29)

7 Jatian ja apo Herodesnin jatíbi jain
winotai jawéki yoii ikanaibo ninkata
iki; jaskarabo ninkáxon meskóakinbo
shinanna iki. Ja mawáyantana Juanra
moa jiriribike ikibo ikanaitian.
8 Jatíribibaon yoia iki; ja *profeta
Elías jatoki pikota; jatian wetsabaonbi-
ribi yoia iki, ja moatian *profeta ipao-
nibo westíora jiria.
9 Jaskákanaitian Herodesnin jato
yoia iki: —Enbishamanra ja Juan jato
textemayantanke ¿Jatian ja yoii yoyo
iorakanai, en ninkatai joniki tsoa iki?
—akin. Jaskara kopíra Herodesnin
Jesús oinkashoraa iki.

Icha joni Jesussen pimaa

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

10 Jainoax ja raanabo moa beribakana
iki. Bexonra jaskara jawékibo abei-
rankanabo Jesús yoikana iki. Jatian
janra jatobiribi tsínkianan, ja Betsaida
jemanko jato boá iki.
11 Ikaxbi moa jain bokana onanxon
jonibaon chibana iki. Jatianra jakonha-
xonres jato Jesussen bia iki. Jainxonra
ja Diossen ikinaton jati joibo yoiananbi,
ja isinaiboribi jato benxoa iki.
12 Jatian moa yantan iketian, jawen
chonka rabé jaonmea onanaibaon,
neskáakin Jesús yoikana iki: —Nato
jonibo moa tantikanon ixon jato
raanwe, neno noa ikainra jawebi
yamake; abátankanon ja ochóma iká
jemashokobaon, itan wainkoboribi ja
jawékiakanti benakin —akin.
13 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Matonbikaya jato pimakanwe —akin.
Jatian jabaon neskaa iki: —Noara
pichika pan betan rabé yapashokoyares
iki. Jaskara ikenra noabi kati jake, jato
jawékiati maroxoni —akin.
14 Ja jain tsinkita iká iki, pichika
waranka jonibira; jaskara ikenbi

Jesussen jaonmea onannaibo jato yoia iki: —Westíora tsamábotiibi pichika chonka jonibo jato yakámakanwe —akin.

15 Jatian jaskáakin jato yoiara jatikaxbi yakákana iki;

16 Jatian Jesussen ja pichika pan betan ja rabé yapa bitaanan, naiori oinxon, ja jawékiati kopí Dios iráke aka iki. Jaskáakin senenhaxon, tobapakeanan jaonmea onannaibo jato menia iki; jabaonbiribi ja tsamatabo jato menikanon ixon.

17 Jaskáakin menikana piax, jonibo jatikaxbi potókana iki. Jatian jato menia texe tsinkikana, chonka rabé tasá bocho baneta iki.

Jesús iki Cristo ixon Pedron yoia
(Mt. 16.13-19; Mr. 8.28-29)

18 Wetsa neten jabichobiribi orani Jesús iká iki; jatian ja jaonmea onanaiboribi já betan jain ikana iki. Jainoa jato neskáakin yokata iki: —¿Tsoarin ea ixonki jonibaon ea yoiai? —akin.

19 Jato jaskáa yoikana iki: —Jatíribibaonra shinankanai, mia jato *bautizanai Juan, wetsabaonra shinankanai mia Elías, jainxon jatíribibaon shinankanai mia moatian ipaoni *profeta jiria —akin.

20 Jaskáakanabi Jesussen jato yokáribia iki: —¿Jatian matonbiribiki ea tsoa shinannai? —akin. Jato jaskáaketian Pedron yoia iki: —Mia riki ja *Cristo —akin.

Já retekanti Jesussen jato yoia
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1)

21 Jatian Jesussen jato yoia iki, jaskara joibo tsoabi jawekeskaxonbi jato keshanyamakanon ixon.

22 Jainxon jato neskáakin yoiribia iki: —Ja jonin Bakera ikonbiresi onitsapiti jake; jainoax ja judíobaon koshibo, ja *sacerdotebaon koshibo, itan ja esé onan joniboribi jaon keenyamakanti iki. Jaskáaxonra retekanti iki, ikaxbira jawen kimisha nete itin jirinoxiki —akin.

23 Jainxon jatíbibo jato neskáakin yoiribia iki: —Jaweratoboki eonmea onanai ikasai, jabora jawen keena keskatibores iki moa jenéxon, netetiibi jawen koros papiti iki, jainxon ea chibanwe.

24 Jaweratoboki mawákashamai, jabora manotiain bokanti iki. Ikaxbi jaweratoboki ea kopi mawatai jabora kishpinkanti iki.

25 ¿Jawe jakonmein iti iki, teetax joni nato netemeax jatíbi jawékinin senenax, iitibi mawatax manotiain kaa?

26 Jaweratoki eon itan nokon joiki rabinai; jatianra ja jonin Bakeribi jawen pené neteyabi, itan jawen papan koshi shinanyanixibi jawen ángelboyabi joáx jaon rabinnoxiki.

27 Enra mato ikonshaman yoiai, jatíribi neno ikábora, ja Diossen ikinaton jati oinnamatianbipari mawákantima iki —akin.

Jesús wetsaresibia
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Jatian jato jaskáakin yoiibata, moa posaka nete pekáora mananmanxon orani Jesús kaa iki. Ja Pedro, Juan jainoax Santiagoribi já betan bokana iki.

29 Jatian moa orani iitaitianribi, Jesussen bemanan moa wetsaresibia iki. Jainoax jawen choparibi moa joxoshaman itan kikinbires penéshaman iká iki.

30 Jatianra rabé joni joáx Jesús betan yoyo ikai oinkana iki. Ja iká iki Moisés betan Elías.

31 Jatian jaton yora iká iki jakonhira penéshamantonin kateaketana. Jabaonra ja Jesús Jerusalénhainxon retekin jaskáakin onitsapimakantibo yoikana iki.

32 Jatian Pedrobiribi jabé ikábo betanbi kikinbiresi oxakaskinbi teneabo ikana iki. Jaskáakinbira Jesussen yora itan já betan iká rabé jonin yora penebires oinkana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

33 Jatian ja jonibo moa Jesússibakeax
bokanaitian Pedron yoia iki: —Maestró,
¡Jakonhira riki noa neno itina! Jaskara
iken kimisha peotashoko non abanon:
wetsa mina, wetsa Moiséssena, wetsa
Elíasna —akin. Jaskarabo yoikinbi
Pedron onanyamaresa iki.
34 Jaskati yoyo iitainbi, nai koin bexon
jato mapotoshia iki. Jatian jaskara nai
koin meran jato oinnax rakékana iki.
35 Jainxonra ja nai koin meranoax
neskati yoyo ikai ninkákana iki: "Nato
riki nokon bake, ja en katota, já ninká-
xonkanwe", iki ikai.
36 Jaskati yoyo ikai ninkákanaitianribi
Jesús moa jabicho iká iki; ikaxbi jabaon
nato jawékibo jonekana iki. Jatian ja
netebaonra jaskara oinkanabo tsoabi
jawebi jato keshanyamakana iki.

Yoshin naikia bake Jesussen benxoa
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37 Jatian nete xabáketian manan-
mameax moa naman beribakana iki.
Jatianra icha joni, ja Jesús bechii
bekana iki.
38 Jaskákenbi ja joni icha napónxon;
westíora jonin koshinshaman Jesús
neskáakin yoia iki: —Maestró, nokon
bakepari ea oinxonwe, jara nokon
jabicho bake iki.
39 Yoshin já meran jikixonra, sion imai
jaskáakinra pakeai, jainoaxa bakox

Bake yoshina Jesussen benxoaa.

kespotai; jaskáakinra ramiayonxon
jenekashamai.
40 Enra ja mionmea onannaibo yoii-
bake, ja yoshin pikoxonkanon ixon;
ikaxbira atipanyamaibakanke —akin.
41 Jatian Jesussen neskáakin yoia
iki: —¡Eki koshiamabo itan yoitima
jonibo riki mato! ¿Jawetian kamanki
mato betan ixon mato neskataitian en
teneti iki? Ja min bake ea neri bexonwe
—akin.
42 Jatian ja bake moa Jesúski nokoti
joaitian, yoshinman mai tsakamaxon
jakiribi maxkámaa iki. Ikaxbi Jesussen
ja yoshin notsina iki, jainxonra moa
benxoaxon, ja bake jawen papa menia
iki.
43 Jatianra jatikaxbi ratékana iki, ja
Diossen ani jawéki aká oinnax.

Rabé itin jawen mawáti
Jesussen jato yoia
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Jatian jatíbi neskarabo Jesussen akai
oinnax ratékanaitian, jaonmea onan-
naibo jato yoia iki neskáakin:
44 —Rama neskara en mato yoiaibo
ninkatax shinanbenoyamakanwe, ja
jonin Bakera, ochaya jonibo menikanti
jake —akin.
45 Ikaxbi jabaonra onanyamareskana
iki; jan jato yoiaibo; Diossenbi jato
onanmayamaitian, jainoax kikiniribi
rakékana iki onantiakin jato yoinon
ixon Jesús yokátininbo.

¿Tsoarin jan jato xewina joni?
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 Jatianra Jesussenmea onannaibo
jatobiresbo yokakanankana iki, tsoa
jato xaranmeakayaki jato xewina iti
iki ikaxbo.
47 Jatian jaskákanaitian jaton shinan
onanxon, Jesussen westíora bake bia
iki; bixon já patax nichina iki.
48 Jainxon jato neskáakin yoia iki:
—Jaweratobaonki, nokon janenko
neskara bake biai, jabaonra eabi biai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jatian ja ea biaibaonribira, jan ea raanaribi biai. Jaskara iken ja kikinmanshokotonin shinanmeetai riki, jan mato jatíbi xewina —akin.

Ja noki ramíyamaibaonra noa rabékiinai
(Mr. 9.38-40)

49 Jatian Juanman Jesús yoia iki neskáakin: —Maestró, westíora jonira non oinhibake min janenko yoshinbo jokonhaitian. Jaskáaitianra non atima yoiibake, noobetan niai ixonmabi akaitian oinxon —akin.

50 Jatian Jesussen jato neskaa iki: —Atima jato yoiamakanwe; jaweratoboki noki ramíyamaibo iki, jabora noa akini nobé rabetaibo iki —akin.

Santiago betan Juan Jesussen notsina

51 Jatian moa naikan kati ochóma iketian, koshi shinanbaini Jerusalénhain kaai pontékainti Jesussen shinanna iki.

52 Jaskáaxon, jato yoii bokanti jonibopari rekenmaa iki; boax Samariain iká westíora maxko jemanko nokókana iki, nokóxon jain ikanti xobo benakana iki.

53 Ikaxbi ja Samaria jonibaon jatoiba jato imakashamakana iki; Jerusalénhain boí winotaibo onanxon.

54 Jaskákanaitian oinxon, Santiago betan Juanman Jesús yoia iki: —Ibó ¿Miaki keenti iki, nato jonibo keyonon ixon, naikanmeax chii pakénon ixon non yoiti? —akin.

55 Ikaxbi Jesussen bechiakekainxon jato notsina iki.

56 Jaskatax moa wetsa jemashoko ikain bokana iki.

Jesús chibankasaibo ikana
(Mr. 8.19-22)

57 Jatian jabo bain bokanaitian, westíora jonin Jesús neskaa iki: —Ibó jawerano inonbi mia kaaitianra, en mia chibanti iki —akin.

58 Jaskáketian Jesussen yoia iki: —Nii ochitibora jain jati kinia iki, jainoax ja noyai yoinabora, jain jati jaton naayabo ikanai; ikaxbi ja jonin Bakera, jain tantitiomabobi iki —akin.

59 Jainxon wetsa joni Jesussen yoiribia iki: —Ebé kawé —akin. Jatian ja jonin neskaa iki: —Ibó, nokon papa mawáketianra en miinpariti jake —akin.

60 Jatian Jesussen yoia iki: —Kayamawe, abákanon ja mawábaonribi jabé mawa miinkin; minbiribi ja Diossen ikinaton ikanti joi jato yoii kawé —akin.

61 Jatian wetsan yoia iki: —Ibó enra mia chibankasai, ikaxbi eapari manawe; ja nokon xobon ikábopari en jato kaai abátanon —akin.

62 Jaskáakenbi Jesussen neskáa iki: —Jaweratonki mai karanbeananbi pekáori naisai, janra jakonmaakin mai karanbeai. Jaskaribiira westíora joni ja Diossen ikinaton jatínko iti atipanyamake —akin.

Kanchis chonka rabé joni Jesussen raana

10 1 Jaskara pekáora, wetsa neten jawen kanchis chonka rabé joni, Jesussen jato bia iki. Jaskáakin jato bixon rabé rabébo, jatopari raana iki jaribi jain kati shinanna jemabaon.

2 Jainxon jato neskáakin yoia iki: “Ikonshamanra en mato yoiai, ja bimi tsekatibo riki icha, ikaxbi ja tsekai teetaibora ichamashoko ikanai, jaskara kopí ja wai Ibo yokákanwe, abanon ja bimi tsekai teetiboribi jato raankin ixon.

3 Jaskara iken moa botankanwe; oinkanwe enra mato raanai, ja pimis yoinabo xaran *corderobo raanai keskáakin.

4 Kakin, pisha boyamakanwe, itan koríki jan botibi, nin zapatobi maton botima iki. Jainxon kakin joni bain nokoxon, ja saludanibo mato banetima iki.

5 Jatian kaax nokóxon, jaton xobon
jikixon jato saludankin maton jato
neskáati iki: ‘Nato xobon ikábo mato
jakonbires ibanon’, akin.
6 Jatian ja xobon jakon shinannai
jonibo jakenra, ja maton yoia jakon
shinanribi ja xobon ikábaon biti iki.
Ikaxbi ja xobon jaskara shinanya joni
yamaketianra, ja maton yoia jakon
shinanbo matoki joríbati iki.
7 Jaskara ikenra jaton xobonbi mato
baneti iki; mato jawékiamakanabo
maton aresti iki. Ja teetaibora jaton tee
akaibo kopí kopíakanti jake; xobobotiibi
mato kawantantima iki.
8 Jawerato jemanki mato nokotai, ja
jemanxon bixon mato jawékiamakana
maton aresti iki.
9 Ja jain mato nokota jemankobo
isinaibo nokoxon, maton benxoati iki.
Jainxonra neskáakin maton jato yoiti
iki: ‘Ja Diossen ikinaton iti netera moa
ochóma iki’, akin.
10 Ikaxbi jawerato jemanxonki mato
biamakanai, jatianra ja jema callenkobo
pikóxon maton jato neskáati iki:
11 ‘¡Ja maton jemamea mai poto non
jamata, noon neetabobira noa tawa-
saatai, maton noa bikashamaa onanti
inon ikax! Ikaxbi neskara onankanwe;
ja Diossen ikinaton jatira moa matoiba
nokotibi iki’, akin.
12 Enra mato yoiai, castigameti nete
nokoketianra ja jemanxon mato biamaa
jonibo, ja Sodomainoa jonibo ikáni
bebonbires inoxikanai.

Jesús ikonhaayamai
jonibo yoikin aká
(Mt. 11.20-24)

13 ¡Jawe iresaipanon, ja Corazín
jemamea jonibo betan ja Betsaida
jemamea jonibo! Ja matoibaxon en aká
keskáribiakin, ja Tiro jema betan Sidón
jemanxon, ratétibo en aká iketianra,
moabires jainoa jonibaon jaton jakonma
shinanbo akonkin jenetaanan Dios ikon-
haax, ja masá shinankin sawekanai
xaxa chopa saweax, chiimapobaon
mapokookeankana iki.
14 Ikaxbi jaton akábobiribi yoixon jato
castiganti nete nokoketianra, ja Tiro
jema betan Sidón jemamea jonibo akai
bebonbires en mato castiganoxiki.
15 Jatian mato Capernaúm jonibaonra,
noara naikan kanoxiki ixonbira maton
shinannai, matora kayamanoxiki,
¡Kikinbires yamé kini meranra mato
potakaanoxiki!
16 Jaweranoxonki maton yoia joibo
mato ninkáxonkanai, jabaonra earibi
ninkáxonkanai. Jaweratobaonki keen-
yamakin mato omisai, jabaonra keen-
yamakin earibi omiskanai. Jatian ja
eon keenyamaibora, jan ea raanaton-
ribi keenyamakanai”, akin jato aká iki.

Kanchis chonka rabé
jonibo beribakana

17 Jatian ja kanchis chonka rabé jonibo
raroshaman beribakana iki, bexon
yoikana iki neskáakin: —¡Ibó, min
janenko non jato notsinara, yoshinbo-
ribi non yoiai joibo ninkáxoni jokon-
kanke! —akin.
18 Jaskáakanketian jato Jesussen yoia
iki: —Ikon riki, enra oinna iki naikan-
meax joí *Satanás kaná ikai keskati
paketaitian.
19 Enra nokon atipana koshi mato
menipakea iki; ja ronobo itan ninbobo
maton jamakenbi mato jaweayamanon
ixon; jainxon jawekeska jakonmabi
winóyamakin, ja maton rawikan koshi
shinanboribi matonharesnon ixon.
20 Ja maton yoiaibo ninkatax yoshinbo
jokonaitonbicho raroyamakanwe, ja
maton jane moa naikan wishakaata
kopíribikaya rarokanwe —akin.

Jesús kikinni raroa
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 Jatianbi Jesús ikonbiresi raroa iki,
ja Diossen Shinanman imaa, jainoax
neskata iki: “Enra mia rabiai Papá,
mia riki mai betan nai Ibo. Ja onan

itan ninkatai jonibo onanmayamataa-
nanra; ja onanma jonishokobo, ja min
joné jawékibo min jato onanmaa iki.
Ikon riki Papá, jaskara ati keenxonra
min jaskáa iki.
22 Jatíbi jawékibora nokon Papan
ea menia iki; tsonbira tsoarin ea ixon
onanyamake, ja nokon Papanresa ea
onanke. Jatian tsonbiribi nokon Papa
onanyamake ea jawen Bakenbichores.
Jainxon ea jawen Bake ixon, en jato
onanmaabaonresibira akanai onankin”,
akin.
23 Jatian jaonmea onannaibo jatobi-
chobiribi neskáakin yoia iki: “Diossenra
raroshaman imai, ja maton oinni iitai
jawékiboribi oinna jonibo.
24 Enra mato yoiai icha *profeta
ipaonibo itan apobora, rama maton
oinnaibo oinkasi ikana iki; ixonbira
jabaon oinyamakana iki. Ja maton
ninkataiboribi ninkátinin manatabora
ikana iki, ixonbira ninkáyamakana iki”,
akin.

Samaria joni ikáki yoinmeeta esé

25 Westíora esé onan jonira Jesús
betan yoyo iki kaa iki; kaxonra
jakonmaanoxonres tanakin neskáa
iki: —Maestró ¿Jatíbitian jati neteya
inoxonmein en jawe ati iki? —akin.
26 Jaskáa Jesussen yoia iki: —¿Ja esé
kirika meranki jawekeska yoikin wishaa
iki? ¿Jaweki min yoyo akai? —akin.
27 Jatian ja esé onan jonin yoia iki:
—‘Ja min Ibo Dios noiwe; jatíbi min
jointiaxonbi, jatíbi min kayayaxonbi,
jatíbi min koshiaxonbi, jatíbi min
shinanyaxonbi’. Jainxon ja ‘minbixbi
noikaata keskáakinribi wetsabo jato
noiwe’, ikira ikai —akin.
28 Jatian Jesussen yoia iki: —Ikon
jaskarakonra min yoike. Ikoni jaskati
jaaxa mia jati neteya iti iki —akin.
29 Jatian ja esé onan jonin, jan yoka-
tabo jakon imakaskin shinantaanan
Jesús yokáribia iki: —¿Jatian tsoarin
ja en jaskáati joni? —akin.
30 Jatian Jesussen neskáa iki:
—Westíora jonira Jerusalénhainoax
Jericóain kaa iki. Jain kaaitian yome-
tsobaon yatanxon, jatíbi bichinyonkana
iki. Ja sawea chopabobi jopémayonxon
rishkionxon mawátanishaman pota-
bainkana iki.
31 Jatian ja senenressibi, westíora
*sacerdote ja bainribi kaa iki; kakin
ointaanan wetsaorishoko ratanbaina iki.
32 Jainoax westíora *Levitaribi ja
bain joá iki; ja jokin meraxonbi, jan-
ribi ratanbainresa iki.
33 Ikaxbi ja bainribi, westíora
Samariainoa joni kaa iki. Kakinbi
meraxon ja joni noibaa iki.
34 Jatianra nokobainxon, ja xateyon-
kanabo, xeni betan vinon raonhanan,
chopanbo neayona iki. Jainxon jawen
burronbi perakanxon boá iki; boxon
westíora xobonxon koirana iki.
35 Nete xabáketian, ja Samaria jonin
rabé koríki ja xobo ibo menia iki. Ja
menikin yoia iki neskáakin: ‘Nato joni
ea koiranxonwe, jatian bebonchaabires
min jaki koríki keyoketianra, jakiribi
joxon en mia kopíai joái’, akin.
36 Jatian min jisáki ja kimisha jonin-
konia ¿Jawerato iká iki ja jakonma joni-
baon yometsoayonkana iketian jabé
joniakin shinannai? —akin aká iki.
37 Jatian ja esé onan jonin yoia iki:
—Ja noibaxon jan akinna jonira iká
iki —akin. Jatian Jesussen yoia iki:
—Rama miinribi kaxon jaskáashoko-
tanwe —akin.

Marta betan Marían xobon Jesús iká

38 Jaskatax bain kaax Jesús westíora
jemankoshoko nokota iki. Jainoa
westíora ainbo Marta janeyaton jawen
xobon boá iki.
39 Ja Marta iká iki westíora wetsaya,
jawen jane María. Jara Jesussen joi
yoiai ninkati ja namanbi yakata iká iki.
40 Ikaxbi ja Martabiribi meskó teebores
akí iká iki. Jainxonra Jesús pataxbainxon
neskáakin yoia iki: —Ibó, ¿Ja nokon

Martha betan María.

wetsan eabicho tee amaiki min oinyamaa?
Ea yoixonwe ea akini jonon —akin.
41 Jatian Jesussen yoia iki: —Marta,
Marta, icha jawéki akin shinanira min
shinan tsokasai,
42 ikaxbi westíora jawékiresiki kikin
bebonbires jakon; jatian Maríanra ja
jawéki katoke. Jaskara ikenra tsonbi ja
jenemati atipanyamake —akin aká iki.

Jaskáakin oranti jato Jesussen axea
(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 1 Jatian wetsa neten, wetsanko
kaxon orani Jesús iita iki.
Moa senenhaketian westíora jaonmea
onanaiton yoia iki: —Ibó, Juanman
jaonmea onannaibo jato oranti
onanmaa keskáribiakin noa oranti
onanmashokowe —akin.
2 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Matonra neskáakin oranti jake: 'Non
Papa naikan iká, jatíxonbi mia ikon
Dios onanbakanon; non apo iki jowé.
3 Ja netetiibi noa maxkata jawékiatibo
noa meniwe.
4 Non ocha akábo soaxon noa shinan-
xonyamawe, ja noki ochaabo moa non
jato shinanxonyamai keskáribiakin.
Shinan meran akásti jawékiainbo noa
pakémayamawe', akin anonxikanwe
—akin jato aká iki.
5 Jainxon jato neskáakin yoiribia iki:
—Iti iki mia já betan raenanai jonin
xobonko mia yamé pochínikon kaai.
Kaxon min ati iki: 'Kimisha panshoko
ea meniwe, en mia banexonribanon.
6 Westíora ebé raenanai jonira, ocho-
keax joáx nokon xobon nokóke, ja nokó-
kenbira en ja jawékiamati yamake',
akin.
7 Jaskáakin akára, chichóxonbi jan
neskáakin mia yoiti iki: 'Ea teares-
shayamawe, nokon xobora xepó iki.
Eara nokon bakeboyabi moa oxaa iki.
Jakopira mia jawebi menii ea weiti
atipanyamake', akin.
8 Enra mato yoiai, jaskáakin min
yokákin jeneyamaibi mia menitima
ixonbira, ja miibetan raenanai ixonres,
ja min yokata jawékibo mia meniti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

9 Jaskara ikenra en mato yoiai:
Yokákanwe jatianra mato Diossen
meniti iki; benakanwe jatianra maton
nokoti iki, kenakanwe jatianra mato
akinti iki.
10 Jaweratonki yokatai janra biai,
jaweratonki benai janra nokoai, jawe-
ratonki kenai jara akinnai.
11 ¿Matonmein ati iki, papa iketian,
maton baken mato yapa yokata,
westíora rono menikin?
12 Iamaxon bachi yokáketian, westíora
ninbo menikin.
13 Matokaya jakonma shinanyabo
ixonbira maton onanke, jakon jawéki-
bores maton bakebo meniti. ¡Jaskarabo
bebonbireskayara ja naikan iká non
papan jakon shinanya ixon, ja Diossen
Shinan yokataibo jato meniti iki! —akin
jato aká iki.

Jesúski jakonmai yoyo ikana
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

14 Jatian Jesús iká iki, jan joni yoyo
imayamai yoshin pikoi; jatian ja yoshin
moa joni meranoax pikóketian, ja joni
moa yoyo iki peokoota iki. Jaskara
oinnax jonibo ratékana iki.
15 Jatian jatíribibobiribi ikana iki,
neskati: "Ja Belzebúkan, atipana koshi
meniatonra nato jonin yoshinbo pikoai",
ikibo.
16 Jatian jatíribibaonbiribi, jakonmaa-
kaskinres ja oinxon onanti, itan ratéti
jawékibo anon ixon yoikana iki.
17 Ikaxbi jaskáakin shinankanai onan-
taanan, jan jato yoia iki: "Westíora
mainmea jonibobires ikaxbi reteana-
naxa, moa jainbicho iti atipanyama-
kanke. Jatian westíora xobonkoniax ja
rarebobires ikaxbi, ramiananaxa moa
jainbicho iti atipanyamakanke.
18 Jatian *Satanás janbixbi jakon-
maataanan jabichobiribi ikaxki ¿Jawe-
keskatax jatíbi jawen atipana koshiabi
baneti iki? Neskáakinra en mato
yoiai; enki akai ja Beelzebúkan koshin
yoshinbo pikokin ixonbo maton yoiaitian.
19 Jatian jaskara ikenki ¿Tson atipana
koshi meniaton akanai, ja matomea
onanaibaon yoshinbo pikokin?
Jabaonbira mato yoiti iki, ja maton ea
jaskáakin yoiara jakonma iki ixon.
20 Jatian ja Diossen atipana koshin, en
yoshinbo pikoaitonra noa onanmai, ja
Diossen ikinaton jati netera moa nokóke
ixon.
21 Jawetianki westíora koshi jonin,
jan retemisti tsomáyaxon jawen xobo
koirannai, jatianra ja benxoa jawékibo
tson yometsoayamai.
22 Ikaxbi ja xewina koshi wetsa joni
joxónresparira, jaki chipota jan rete-
misti jawékibo bichinxon, jatíbi jawen
jawékibo moa iboananai.
23 Jaweratobaon oinnaki ja en akai
jawékibo jakonma iki; jabo riki ja
eki jakonmaataibo, jaweratobaonki,
Dios ikonhakanon ixon ea akinhamai,
jabaonra ea ikonhakanti ikenbi jonibo
jato janbísaresai.

Joniibakeax pikotaxbi
yoshin jikiribiai
(Mt. 12.43-45)

24 Jatian westíora yoshin, joni mera-
noax pikotax kaaxa, jawebi yamankobo
kawantanai, jain iti benai. Jatian moa
nokoyamaxon shinannai: 'Ramara jain ea
ipachoai nokon xobonko ea karibai', ixon.
25 Jatian joxon oinna ikai, jonin
shinan jakonyoraakin matsóxon kikin-
shamanhakin benxoayona keská.
26 Jatian jaskara oinbaini kaxonra,
kanchis yoshin bebonbires jakonmabo
jato iweai. Jaskati beaxa jatikaxbi ja
joni meran weíkanai. Jatianra ja joni,
ja moatian ikátiai bebon jakonmabires
banetai", akin jato aká iki.

Ja ikonkon raroshaman ikantibo

27 Jaskarabo jato yoii Jesús iitaitian,
joni icha napomeax, westíora ainbo saí
ika iki, neskati: —¡Diossen raroshaman
imabanon, ja tooxon bakeataanan mia
ania ainbo! —iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

28 Jaskáakenbi Jesussen yoia iki:
—¡Ja Diossen joi ninkátaanan, jan yoiai
keskati jakanabokaya, Diossen raro-
shaman imabanon! —akin.

**Jaskara iosma jawéki anon
ixon Jesús yoikana**
(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

29 Jatian icha jonibo, Jesús ikainko
tsinkíakereskana iki. Jaskákanaitian
jato neskáakin yoia iki: "Ja ramatian
jaa jonibo riki jakonma shinanyabo.
Jabaonra ja oinxon onanti jawékibo en
anon ixon ea yoikanai. Ikaxbira jaska-
rabo ayamakinbi ja Jonás iní keska
jawékiribi en ati iki.
30 Ja Jonás iká iki, jato Diossen joi
yoii kaa, Nínive jonibaon onankanti.
Jaskáribiira ja jonin Bake, ja ramatian
jaa jonibaon ja oinxon onankanti iti iki.
31 Ja ramatian jaa jonibo jaton akábo
jato yoixonti nete senenketianra; ja
surhorikea apo ainboribi jain inóxiki,
janra jato castiganon ixon Dios yoino-
xiki. Jara kikinbires ochó mai sene-
nainoax jonike. Ja Salomónman jawen
onan shinanyaxon yoiai joibo ninkati.
Jatian rama mato betan itinara ja
Salomón xewina iki.
32 Ja nete senenketianribira, ja
Jonassen yoia joi ninkáxon ikon-
hataanan, jaton jakonma shinanbo
akonkin jeneni, Níniveainoa joniboribi,
jain inóxiki. Jain ixonra jabaonribi, ja
ramatian jaa jonibo jato Diossen casti-
ganon ixon yoinoxikanai. Jatian ja rama
itinara Jonás xewina iki.

Beroyabi non shinan yoikin aká esé
(Mt. 5.15; 6.22-23)

33 Tsonbira lamparin keteaxon jawéki
pekáo joneyamai, itan jawékinin mapo-
yamakanai. Jaskáyamakinra bochiki-
shamanres peyasankanai, jawen joekan
tenaketian, ja xobon jikiaibaon oinna
jishtishaman inon ixon.
34 Maton bero riki, jan maton yora
tenaa lamparin keska, jatian min bero
jakon ikenra, jatíbi min yoraribi joé-
bires iti iki. Ikaxbi ja min bero jakonma
ikenra, jatíbi min yoraribi yamé meran
keská iti iki.
35 Jaskara iken rama koiranmeetax
shinanmeekanwe; ja mato meran joé
ikara yamé inake.
36 Jawetianki maton yora meran joé
keska ikax, jawe yamébi yamaa keská
ikai, jatianra min onantishamanhakin
ointiki, westíora lamparin joekan tena-
ketian min oinnai keskáakin", akin jato
aká iki.

**Fariseoboyabi esé onanbaon
jakonmabo Jesussen yoixona**
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

37 Jatian moa jato joi yoikin senen-
haketianribi, westíora *fariseo, jawen
xobon pii kanon ixon, Jesús kenai joá
iki. Jaskáakin kenaa kaax jawen xobon
jikiax pii Jesús yakata iki.
38 Jaskaketian ja *fariseo ráteta iki, ja
jawékiamatianbi mechokiiti esé meran
yoiai senenhayamaitian oinnax.
39 Ikaxbi Jesussen yoia iki, neskáakin:
—Mato fariseobo riki vaso betan plato
pekáobicho chokaibores. Ikaxbi maton
shinan meran riki mato jakonmabi-
resbo, ja jakonma jawéki akin akonbi-
reskin jato yometsoaibo ikax.
40 ¡Onanma jonibo riki mato!
Diossenra nekeabi itan ja chichokea
jawékibi aká iki.
41 Jakon shinanyaxonkaya ja mato
jayata jawékibaon ja jawebiomashokobo
jato akinkanwe; jatianra nekebi itan
shinan meranribi mato jakon ikanti iki.
42 ¡Jawe iresaipanon, mato fariseobo!
Maton akai ja chonkankoniabo westíora
Dios menikin. Jaskáakin maton jato
meniai riki; menta, ruda jainxon meskó
pei piti itan meskó bero pitiboribi.
Jaskarabo akinbira ja atibi keskáakin
jato akinti, itan ja noiti shinanyaxon
maton jato noiamake. Jaskati jakonibo
iananbikaya ja maton akai jawékibo
akin jeneyamakanwe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

43 ¡Jawe iresaipanon, mato fariseobo!
Mato riki, jain tsinkíti xobo meran
weitaxbo, rekenainshamanbores yakátinin keenaibo; jainoax callen meraxonbo, rabikin jakonshamanhakinbo
saludankantininbores keenaibo.
44 ¡Jawe iresaipanon, mato fariseobo
riki, ja mawá miinkana matóbo onantima iken, jonibo jaon penitai keskábo!
—akin jato aká iki.
45 Jatian westíora esé onan jonin
neskáakin yoia iki: —Maestró, jaskáakinbo yoixonra min noabobi jakonma
shinanmai —akin.
46 Jaskáaketian Jesussen yoia iki:
—¡Jawe iresaipanon, mato esé onan
jonibo! Mato riki, matonribi atipanyamaxonbi, tsonbi tenetima iwe jawéki
wetsabores jatobicho papimai keskábo.
47 ¡Jawe iresaipanon! Matonra akai ja
maton rekenbaon retekani *profetabo
jisáakinboribi monumentoakin.
48 Jaskarabo akinra maton jato
onanmai, ja maton reken papashokobaon aní jawékiboribi, jakonra akana
iki ixon maton shinannai. Jabaonra
akana iki ja *profetabo retekin, jatian
matonra jabo iní jisáakinbo *monumentoakanai.
49 Jaskara kopíra jawen onan shinanyanix ínike Dios neskati: 'Nokon
*Profetabo itan en raanaboribira janoxiki; jabora jatíribibo retexon jatíribibo
jato masábo tenemanoxikanai', iki.
50 Jaskáakinra ja nete jonianontianbi
retekani jatíbi *profetabo, ja ramatian
jaa jonibo jato Diossen iboamanoxiki.
51 Ja Abel retekaniainoax ja Zacarías
retekani kamanra, mato ramatian
jaa jonibo Diossen iboamanoxiki.
Zacaríasra retekana iki, ja Diossen xobo
meran iká jainxon Dios yoina menoxonti ikainxon.
52 ¡Jawe iresaipanon, mato esé onan
jonibo! Mato riki, onan shinanya ikax
jan iboabo; ixonbira jaskarabo onanxonbi maton jawe ayamai. Jaskáakinra
jaskara onan shinanyaboribi ikantiakin
maton jato imakashamai —akin jato
aká iki.
53 Jatian Jesús moa jainoax pikókaina
pekaora, ja esé onan joniboyabi fariseobo ikonbiresi Jesúski sinákana iki.
Jatianra meskóakinbo yokákin peokana
iki,
54 jaskáaxon ramiati benakin, jakonmaakin yoyo imaxon jawen yoyo ikatoninbi jakonmaati shinanxon.

Ja beparametaiboki jato Jesussen onanmaa

12 1 Jatian jain iitaitian, kikinbires icha joni jatoki tsinkíkana iki. Jaskatira jatonbinix bitaxananbotankana iki. Jainxon jaonmea
onanaibopari jato Jesussen neskáa iki:
"Koirameekanwe, ja ikon keskashamanhakin jato joi yoiai *fariseobaonra mato
parankanake.
2 Jatíbi joné jawékibobira onantibires
inóxiki; ja tson onanyamaa ikatiaibobira jatíxonbi onannoxikanai.
3 Jaskara ikenra jatíbi ja joneshoko,
itan tson onanyamaabobi jatíbiain
ninkakaaketanti iki.

¿Tsokiki noa rakéti iki?

4 Rama en mato yoibanon ebé raenanaibó; ja yora reteai joniboki rakéyamakanwe, mato jaskáa pekáora moa
jawebi ati atipanyamakanke.
5 Ikaxbi en mato yoibanon tsokikayaki
mato rakéti iki ixon: Mato jaki rakéti
riki Dioski; ja mato mawámataanan,
maton kaya chiikan ewa meran mato
potananti iketian. Ikon jakikaya rakékanwe.
6 Ichama koríkininra akanai pichika
isáshoko marokin bikin. Jaskara ikenbira Dios jabaon shinanbenoti atipanyamake.
7 Maton boo riki westíora westíorabo moa jan topona. Jaskara iken
rakéyamakanwe: Matora ja icha
isáshokobo xewinbainbires Diossen
shinannai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jonibo bebonmeax Jesucristokiriti yoyo iti
(Mt. 10.19-20, 32-33; 12.32)

8 Jainxonra en mato yoiribiai, jaweratoboki jonibo bebonmeax, eonparanan ikai, jatianra ja jonin Bakeribi ja Diossen ángelbo bebomeax jaonparana iti iki.
9 Ikaxbi ea onanaxbi ja ea onanyamaa keskati ikaikira, earibi ja Diossen ángelbo bebomeax ja onanyamaa keskati iti iki.
10 Diossenra ja jonin Bakeki jakonmaati yoyo ikaibo, jaton ochabo moa jato shinanxontima iki. Ikaxbi ja Diossen Shinanki jakonmaati yoyo ikax ochaabora, jaton ochabo jawetianbi shinanxonkin jenetima iki.[f]
11 Mato jain tsinkíti xobo meran bokana, iamaxon mato joi benxoaiboiba bokana, itan joni koshiboiba mato bokanabo; jawekeskatimein mato kopibi mato yoyo iti iki, iamaxon jawemein en jato yoiti iki ixonbo masá shinanyamakanwe.
12 Ja jato bebon mato nikenra, jaskara maton jato yoiti joibo, ja Diossen Shinanmanbi mato shinan meniti iki; jaskáakinbo maton jato yoinon ixon", akin jato aká iki.

Icha jawékia itin keenkaresi noa onsá meran iti

13 Jatian ja icha joni ikainxon westíora jonin Jesús yoia iki: —Maestró, nokon wetsa ea yoixonwe, ja non papan noa potaxona, en bitibo iníbiribi ea meninon —akin.
14 Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Joní, tsonbira jaskarabo mato benxoaxonai koshi iti ea imaama iki —akin.
15 Jainxon jato yoiribia iki: —Koirameekanwe; bebonbires jawékinin kenkaresti shinanyabora mato inake. Ja icha jawékima riki noa jan jakon jamai —akin.
16 Jainxonra icha jawékia iní joniki iká esé yoikin jato neskáa iki: "Westíora jonira inike icha jawékia, ja jonin jawen wain banaara anike jawen banábaon icha bimixonkin.
17 Jatian ja icha jawékia jonin shinanna iki neskáakin: '¿Ramamein en jawekeskaati iki? Ja bimibo tsekaanan en jain benxoatira yamake', ixon.
18 Jainoax neskata iki: 'Enra moa onanke enki jaweatiki ixon. Ramara ja en jain berobo benxoai xoboshokobo ras apakexon, anishamanbo en wetsa apakeai; jaskáaxonra ja en tsekai bimibo, itan jatíbi ea jayata jawékibo en jain benxoati iki.
19 Jaskáayontaananra nokon shinan meran en neskara shinanti iki: Eara icha jawékia iki, icha baritiaribi jawékiati senen. Jaskara ikenra rama raroanan ja piananbi xeaanan ea tantiai', iki ixon.
20 Ikaxbira Diossen ja joni neskáakin yoia iki: 'Mia riki onanma joni, nato yamébira mia mawatai, ¿Jatian ja min benxoa jawékiboki rama tsona banetai?' akin.
21 Jaskarara winotai ja icha meskó jawékibo tsinkiboresi jakana jonibo. Jaskara jonibo riki Diossen oinna jawemabi", akin jato aká iki.

Diossenra jawen bakebo koirannai
(Mt. 6.25-34)

22 Jainxon Jesussen jawen jonibo neskáakin yoiribia iki: "En mato yoibanon ninkákanwe, jawékiati jawékinin yoronkin jayoraakin shinanni onisshamakanwe; itan ja saweti chopabaon yoronkin masá shinanni onisshamakanwe.
23 Non jatikaya riki, non ja jawékiati xewina jakon. Jatian ja non yora riki, ja non saweai chopa bebon jakon.

---

[f] **12.10** Diossen Shinanki jakonmai yoyo iti iki ika riki, ja Diossen Shinanman akai jawékibo yoii, *Satanássen akai riki iki iti.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

24 Oinkanwe, ja isábo: Jabaonra
banati atipanyamakanke, itan jaton-
biribi banaananbo bimibo tsekati
atipanyamakanke. Jainoax jain jaton
jawékiatibo benxoatiomaboribi ikanai.
Jaskarabo ikanainbira, ja jawékiakan-
tibo jato Diossen maxkámayamai.
¡Matobokayara ja noyai yoinabo bebon-
bires iki!
25 Tsonbira, westíora oratanibires
jawen jati bebonhati atipanyamake
kikini keenyorakinbi.
26 Jatian neskara maxko jawékibo
atipanyamaxonbiki ¿Jaweatin ja wetsa
jawékibo akáskin maton ayorakin
shinannai?
27 Oinkanwe ja wain xoxoa joabo:
Jabora teeti atipanyamakanke, itan
jatonbiribi chopaaxonbo saweti atipan-
yamakanke. Jaskara ikenbira ja apo
Salomón, jakonhira chopabo saweibi, ja
joabo ikai bebonbires metsati raokaati
atipanyamaa iki.
28 Jatian jabokaya moa choshike-
tian menokanti ikenbira akai Diossen,
ja waimea joabo kikin metsáshaman
imakin. ¡Matobokayara ja maton saweti
chopabo mato maxkámatima iki, mato
kikini eki koshikanamabo ikenbi!
29 Jaskara kopí ja piti, itan ja xeati-
bicho benai, shinan tsokasyamakanwe.
30 Non Papa Diossenra mato jan
maxkata jawékibo onanke. Ja Dios ikon-
hayamai jonibaonbichora akai jaskáyo-
raakin shinankin.
31 Jaskara iken ja Diossen ikinaton
itireskaya shinankanwe; jatianra
neskara jawékiboribi maton biti iki.

Jaskatax naikan icha jawékia iti
(Mt. 6.19-21)

32 Rakéyamakanwe, mato ichamabo
riki nokon oveja keskábo, ja nokon
Papanra jawen jakon shinanman jawen
ikinaton mato ikinti shinanna iki.
33 Ja mato jayata jawékibo maro-
taanan ja jawékinin yoronaishokobo
jato akinkanwe. Ja pisha payon jawéki
akai keskáakin ayamakanwe; ja naikan-
meax jawetianbi keyótima jawékibo-
kaya akanwe. Ja jain yometso jikitima
itan jainoa jawen ibon pia potoax payó-
tima ikain.
34 Jaweranoki maton icha jawéki
benxoa itina, jainresa maton shinannai.

Moa benxokaata iti

35 Moa benxokaatabo ikanwe; moa
maton lamparin keteax manata keskábo
ikanwe.
36 Ja yonokanai joni keskabo ikanwe,
ja yonokaatai jonira ikai, ja wanokanai
fiestanko katanax yamé joxon, jan
teemaitonin kenatoshitatianbi xepóti
kepenxontires inox manati.
37 Kikin rarora iti iki, ja jan yonoai
jonin joxon oinna, jawen yonoti joni
oxaama iká. Enra mato yoiai jabébi
pinon ixonra jawen mesan yakámati
iki. Jaskáaxonra jan yonoaitonin jawé-
kiamati iki.
38 Kikin raroti jawékira iti iki, ja
yonoai jonin, yamé pochínikon iamaxon
nete xabataitian joxon oinna jawen
yonoti joni oxaama ikai.
39 Jainxon neskara jawéki rama onan-
kanwe: Yamé ja hora yometso jawen
xobon joái onanaxa, ja joni moa oxa-
tima iki; jawen jawékibo yometsoana-
ketian koirani.
40 Jaskatira matoribi moa benxokaa-
tabo ikanti jake, ja jonin Bakera maton
joti shinannamatian jonoxiki", akin jato
Jesussen aká iki.

Joi senenhai betan
senenhayamai yonoti iká
(Mt. 24.45-51)

41 Jatian Pedron yokata iki, neskáakin:
—Ibó, ja jawékiki yoinhanan min noa
yoiaboki, noabicho onanmakin min
aká o jatíbi jato onanmakinki min yoia
—akin.
42 Jatian non Ibon yoia iki: "Jawerato
yonotiki jawen ibon ati yoiai jawé-
kibo, jakonhakin senenhaxonai iki,

jara jawen ibon jawen xobon ikábo jato jawékiamaxonon ixon yoiai.

43 Jatian jan yonoai jonin joxon, jan yoiabo senenhaxonai nokoketianra ja yonokaatai joni kikini raroti iki.

44 Ikonshamanra en mato yoiai, jan yonoaitoninra jatíbi jawékibo koiranon ixon jikimati iki.

45 Ikaxbi ja yonoti jonin ati iki, neskara shinankin: Ja ea jan yonoaira basipari joái iki ixon. Jaskara shinanxon ati iki, jabé yonokaatai benbobo itan ainbobo jato ramiakin peokin. Jaskáakinra ati iki janbichores pikin itan xeakin; jainoax paenibo.

46 Jaskatibo itainbi iti iki, jan shinanamainbi jan yonoai joni joí, ja joti hora onanamabobi ikenbi. Jaskara joxon nokoananra, akonbireskin castiganti iki; ja jatíribi yoitimabo jato akai keskáribiakin.

47 Jan yonoai joni, jaskara atin keenaibo onanaxbi, ja anox benxokaatitianbi yoitimatai yonotira, castigankin akonbireskin rishkiti iki.

48 Ikaxbi jawerato yonotininki, ja akáx castigameti jawéki onanyamaxon akai; jara ayorakin rishkianan castigantima iki. Jaweratoboki icha jawéki ati jato onanmaa iki, jabora ichaakinribi jato yokánoxiki; jaweratoboki icha jawéki ati yoia iki, jabora ichaakinribi, akárin senenhakin ixon jato yokánoxiki.

Jesús kopi jaskarabo iti
(Mt. 10.34-36)

49 Eara nato main joá iki, chii ketea tiritai keská inon ikax. Jaskatira ja chii tiritai keská imentinin ea keenai.

50 Rekenparira, kikin jakonmabires tanakaati jawéki ea winóti jake. ¡Jaskatira jatíbi jaskarabo senenai kaman ea ikonbiresi onitsapitai!

51 ¿Matonki shinannai nato neten jakonshaman jato jamanox ea joá? Jaskarama riki, jonibo meskoákinbo shinanni jatonbiribibo ikanon ikaxa ea joá iki.

52 Ramatian peokootaxa, ja xobonkobicho jaa pichika jonibo sinakanannoxikanai, kimisha iti iki, ja rabéki jakonmaati, rabé iti iki ja kimishaki jakonmaati.

53 Papa iti iki jawen bakeki jakonmaati, ja bake benbobiribi iti iki, jawen papaki jakonmaati, ja titabiribi iti iki, jawen bake ainboki jakonmaati, ja bake ainbobiribi iti iki, jawen titaki jakonmaati, ja rayos ainbobiribi iti iki jawen baban ewaki jakonmaati, ja baban ewabiribi iti iki, jawen rayos ainboki jakonmaati", akin jato aká iki.

Jaskarabo ikaitian oinxon onanti
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 Jainxon Jesussen jain iká jonibo jato yoiribia iki, neskáakin: "Bari kaiori nai koin keyatai oinxon, maton onanke oi beai; jatianra ikai maton yoia keskati iki.

55 Jainxon ja surhorikeax niwe payataitianribi, akai maton yoikin, bari xana ikai, jatianra ikai ja maton yoia keská ikí.

56 ¡Beparametai jonibo riki mato! Matonra akai ja nai bochiki jaskara ikaitian, ja main jaskara ikaibo onankin. ¿Jatian jawekeskaakinki nato netebaon jaskara ikaibo maton onanyamai? akin.

Non rawíbo betan jakonaxes iti
(Mt. 5.25-26)

57 ¿Jawekopiki jaskáaxon jakon jawékibo atibo, matonbi onanyamai?

58 Jonin mia ati iki, ja joi benxoai joni koshiboiba boti shinankin, jatianra jaskarainbo mato bokanamatianbi, jakonshamanxonres ja joibo benxoatikaya maton shinanti jake; jaskarainbo mato boyamakanon. Maton jaskáyamaabira, ja joni koshin mato policiabo yatanmati iki, jatian ja policiabaon mato cárcel meran niakanti iki.

59 Ja jatí kopiáti mato yoikanatii nete senenhax mato pikotai kaman", akin jato aká.

Jakonma akin jeneyamaibora mawákanti iki

13 1 Ja netebaonribira jawetii jonibo Jesús oinni bokana iki. Boxon yoikana iki, ja Galileanko ikana jawetii jonibo Pilaton jato retemaa. Jatian jabaon Dios menikin menonoxon retekana yoina jimiboyabiribi ja jonibaon jimi jato méskomaa.

2 Jatianra Jesussen jato neskáakin yoia iki: "¿Ja Galilea jonibo jato jaskáakana ikenki, maton shinannai; ja main iká wetsa jemamea jatíribi jaton kaibobo bebonbires ochaya iken retekana?

3 Jaskaramabora ikana iki; matoribira ja maton akai jakonma jawékibo akonkin jeneyamai, Dios ikonhayamaax mato mawáti iki.

4 ¿Maton shinannaki, ja Siloé ikainoa torre poxókin keyoni, chonka posaka jonibo; ja Jerusalénhain jakana jonibo bebonbires jakonma jonibo ikana iki?

5 Jaskaramabora ikana iki ixonra en mato yoiai; matoribira ja maton akai jakonma jawékibo akonkin jeneyamai, Dioski banéyamaax mato mawáti iki", akin.

Higo bimiomaki yoinmeeta esé

6 Jainxon jawékiki yoinhanan jato Jesussen neskáakin yoiribia iki: "Westíora jonira inike jawen wainko higo banáya. Jaskara ikax moara bimibirake ixon oinni kaa iki; kaxon oinnabi bimiama iká iki.

7 Jainxonra ja wai koirannai joni yoia iki: 'Moa kimisha baritia riki, ja higo bimi bikasi ea joái; ikaxbira en biti atipanyamake. Jaskara iken rama moa xatewe, yankabiresa ja wainko chankánake', akin.

8 Jatian ja mai koiranaiton neskáakin yoia iki: 'Ibó, westíora baritiapari en oinbanon, ja namanbo mai karanbexon, jan mai raontibopari en tapóyonbanon.

9 Non jaskáara ibirati iki bimii, jatian jaskáabi iamaketianra moa min jato xatemati iki' ", akin.

Tantiti neten katoxkoya ainbo Jesussen benxoaa

10 Westíora tantiti netera, jain tsinkíti xobo meranxon jato joi yoii Jesús iita iki.

11 Jatian jainribi westíora ainbo, moa chonka posaka baritia isinai iká iki. Já iká iki yoshinman katoxkoya banémaa ikax moa pontéti atipanyamaa.

12 Jaskara oinxon Jesussen kenaxon yoia iki: —Ainbó, moara min isin mia benxoke —akin.

13 Jatian jaskáataanan, jawen mekenman ja ainbo tii aka iki; jaskáatianbi ja ainbo moa ponteti nia iki, jainxon Dios rabikin peoa iki.

14 Jaskáaketian jain tsinkíti xobomea joni koshi sinata iki, ja tantiti netenbi Jesussen benxoaketian oinnax. Jaskáaxon jonibo neskáakin yoia iki: —Sokota netebicho riki jan teeti nete; ja netebaonresa benxokasi mato joti iki, ja tantiti neten joáma —akin.

15 Jatian ja Ibon jato yoia iki: —Beparametaibo riki mato ¿Mato westíoraninbiki, maton waka bene, iamaxon maton burro, tantiti netenbi chóroxon, onpax xeamakinbo boyamai?

16 Nato ainbora Abrahamman chiní rareboribi iki, jaskara ikenbira, *Satanássen chonka posaka baritia isinmaxon, ramiayona ike ¿Jamein ja tantiti netenbi non benxoati atipantima iki? —akin.

17 Jatian Jesussen jaskáakin yoiketian, jatíbi jawen rawibo kikinbiresi rabinkana iki. Ikaxbi jatíbi jonibobiribi rarokana iki; Jesussen ani jawékibo akai oinnax.

Mostaza beroki yoinmeeta esé
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 Jainxon Jesussen jato yoiribia iki: "¿Jawe jawékiki yoinxonmein, ja Diossen ikinaton iti jawékibo, onantishamanhakin en mato yoiti iki?

19 Jara iti iki, westíora jonin, ja mostaza beroshoko bixon, jawen wainko

banaa keská. Jaskáakin banaara xoxoax anitaanan, ani jiwi ikí kaai, jaskara iketianra, ja noyai yoinabo bexon, jain naaxon bachiakanai", akin.[g]

Levaduraki yoinmeeta esé
(Mt. 13.33)

20 Jainxon Jesussen jato yoiribia iki: "¿Jawe jawékiki yoinxonmein ja Diossen ikinaton iti jawéki en mato yoiti atipanke?
21 Jara iti iki, *levaduraya kimisha wea harina meskoanan meinna, ja jatiobi harina tonko soo imaa keská", akin.

Ja naxbáma xepóti
(Mt. 7.13-14)

22 Jaskáakin jato yoia pekáo Jerusalénhain kakinra, Jesussen ja anichaa jemabaon itan maxko jemankobo, jato joi onanmaboa iki.
23 Jainxonra westíora jonin neskáakin yokata iki: —Ibó, ichamashokora ikanai ja kishpinmeeta jonibo —akin. Jaskáaketian jan yoia iki:
24 —Naxbama xepótinin jikitikaya, shinanni jakanwe. Icha jonibora ja xepótininshaman jikitinin keenaxbi, iti atipanyamakanke.
25 Ja xobo ibo jikixon moa jawen xobo xepoketianra, jemameax kenati mato neskáti iki: 'Ibó, noa kepenxonwe', iki. Jaskáabira ati iki mato neskáakin: 'Enra mato onanyamake tsoabora mato ibirai', akin.
26 Jatian maton ati iki neskáakin: 'Mibébira non piá iki, itan non xea iki. Jainxon non jemankonia callenxonbo, min joi jato non onanmaa iki', akin.
27 Jaskáaketian mato ati iki: 'Jaweranoabora mato ibirai; enra mato onanyamake. ¡Moa nenoax botankanwe, matobora jakonma jawéki akí jakanabores iki!' akin.
28 Jatian matonra winiananbi xeta kerox anoxikanai. Ja Abraham, Isaac, Jacob jainoax jatíbi ja *profeta ipaonibo, ja Diossen ikinaton jatínko jakanabo jato oinnax, matobobiribi castigana onitsapikin.
29 Jonibora benoxiki, norteorikeax, itan surhorikeax; jainoax bari pikotaiokeax itan bari jikiaiokeax, ja Diossen ikinaton jatinkoxon jawékiai.
30 Jatianra ja jato namanbirestonin shinanmeetaibo jato xewinabo inoxikanai; jatian rama jato xewinaton shinanmeetai jatíribibora, namanbires inoxikanai —akin jato aká iki.

Jerusalén jonibo oinnax Jesús winia
(Mt. 23.37-39)

31 Jatian jatíribi *fariseobo Jesússiba nokókana iki. Jainxon neskáakin yoikana iki: —Moa wetsanko katanwe Herodesninra mia retekasai —akin.
32 Jaskáakin yoikana jato neskáa iki: —Botankanwe; boxon ja paranmisti onan joni, neskáakin yoitankanwe: 'Rama itan bakishra, ja jonibo meranoa en yoshinbo pikoai, jainxonra isinaiboribi en benxoai. Jaskarabo akinra wetsa bakishbi en moa senenhai'.
33 Ikaxbi ramara ea Jerusalénhain kaai, rama kaaxa, bakish kakábaitax, wetsa bakish ea jain nokoti kaai. Jawetianbira westíora *profeta Jerusalénhainoaxmabi mawáti atipanyamake.
34 ¡Mato Jerusalén jonibo riki, *profetabo itan ja Diossen raana jonibo reteaibo! ¡Mato jaskarabo ikenbira ichabiresakin atapanin jawen bakeshokobo tsinkianan, jawen pechi meran akai keskáakin, enribi mato jakonhakasa iki, ikaxbira mato keenyamakana iki![h]
35 Oinkanwe, jawen xobora moa Diossen jeneai, jatianra en mato yoiai, matonra ea oinwetsayamanoxiki: '¡Ja Ibon janenko joái jonira jakonhira iki!', iki mato iki kaai nete nokotai kaman —akin jato aká iki.[i]

[g] **13.19** Ja mostaza bero riki kikin beshéshoko. [h] **13.34** Jer. 2.30 [i] **13.35** Sal. 118.26

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Soo iona joni Jesussen benxoaa

14 1 Westíora tantiti netenra, *fariseobaon joni koshin xobonko Jesús pii kaa iki. Kaketian jatíribi *fariseobaon oinkana iki; jawemein jain akai ixon.

2 Jainribi iká iki, já bebon westíora joni soo iona.

3 Jatianra ja fariseo itan ja esé onan jonibo, neskáakin Jesussen yokata iki: —¿Atirin iamaxon atimarin ja tantiti netenbi isinaibo benxoakin? —akin.

4 Jatian jabaon jawe joibi yoiamakana iki, jainxon Jesussen ja isinai joni tii axon benxoa iki, jaskáa pekáo moa raana iki.

5 Jainxonra ja fariseobo yoia iki: —¿Tsoa matobaonki, maton burro iamaxon maton bake mai kini meran kaken tantiti nete iketian tsekatima iki? —akin.

6 Jato jaskáabi jawebi yoiti atipanyamaax netéreskana iki.

Wanoti fiestanko chaniaboki yoinmeeta esé

7 Jatian ja jawékiatiain chanikanabo boxon, ja kikinbo iti akana yakátininshamanbo katotax yakákanaibo oinxon, Jesussen jato neskáakin esea iki:

8 —Ja wanokanai fiestanko chanikana joáx, ja kikinbo iti akana yakátiainbo mato yakátima iki. Jawekeska ikaxa mia xewina kikin wetsa joniribi chania joti atipanke.

9 Jatianra jan mato chania joni joxon mato ati iki: ‘Nato wetsa joákaya ja mia jain yakata yakáti meniwe’, akin. Mia jaskáara rekenain iwanaxbi ja chinita yakátiain kaax mia rabinti iki.

10 Jaskara iken, chanikana joáx chinitainreskaya yakákanwe; jatianra jan mato chania jonin joxon mato ati iki: ‘Jain kikinbo iti aká yakátiainkaya joáx yakáwe’, akin. Jatian mia jaskáketian oinxonra, ja mibé mesan yakatabaon, mia kikin joniribi shinankanti iki.

11 Jaweratoboki jatonbinix jato xewinaton shinanmeetai, jabora jato namanbires iti iki, jatian jaweratoboki, kikinmashokotonin shinanmeetaibo iki, jabora jato kikin jonibo imati iki —akin jato aká iki.

12 Jainxon, jaiba jawékiati jan kenaa joni Jesussen yoia iki: —Jawetianki tsinkíanan jawékiati min akai, minra chanitima iki, ja mibé raenanaibo, min wetsa, mii patax iká icha jawékiabo; jaskarabores min jato kenaabira, jabaon kopikin mia kenashokokanti iki.

13 Jaskáyamakinkayara ja tsinkíanan jawékiatibo axon, neskarabores min jato kenati iki. Ja jawebiomashokobo, ja shinankomashokobo, ja nitikomabo itan bencheboribi.

14 Jatianra mia raroshamanres iti iki, jabaonra min jato aká keskáakinribi mia kenati atipanyamakanke. Ikaxbi minra ja joi akaibo mawatax jirikana neten min biti jawékibiribi min binoxiki —akin.

Icha pitiakanaki yoinmeeta esé
(Mt. 22.1-10)

15 Jato jaskáa ninkátaanan, jato betan pii yakata westíora jonin Jesús neskáa iki: —¡Ja Diossen ikinaton jatinkoxon, icha pitiakana jato betan tsinkíxon jawékiaibora, kikinbires raroshamanbo ikanti iki! —akin.

16 Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Westíora joninra anike, icha tsinkixon jato jawékiakinnoxon, icharibi pitiakin.

17 Moa piti hora senenketian, jawen yonotibo raana iki, jato neskáakin yoiti: ‘Bemenkanwe ja pitira moa yasanabo ikax, moa pitires iki’, akin jato yoiti.

18 Jaskáakin jato yoiabi, ja yoiax kayamatibo jatíxonbi yoipakekana iki. Ja reken kayamaitonin yoia iki: ‘Ramabiorara en mai maroxon bike, enra japari oinni kati jake. Jakopira ea kati atipanyamake’, akin.

19 Jatian wetsan yoia iki: ‘Ja mai karanbemati pichika wakara en marokin bike;

enra jabopari tanamapakei kati jake.
Jakopira ea kati atipanyamake', akin.
20 Jainxon wetsan yoiribia iki: 'Eara
ramabiora wanoke jakopira ea kati
atipanyamake', akin.
21 Jatian ja yonokaatai jonin, joxon
ja xobo ibo yoia iki. Jatíbi ja jokasha-
makin yoikana joibo, jaskáakin yoia,
ja joni sinata iki. Jaskáaxon ja yonoti
joni neskáakin yoia iki: 'Ramabi
karibatanwe ja jeman iká callebaon;
jain kaxon, ja jawebiomashokobo, ja
shinankomashokobo, nitikomabo itan
benchebo jato iwetanwe', akin.
22 Moa jaskáakin axon ja yonokaatai
jonin, ja jan yonoai joni yoia iki: 'Moara
en ake, ja min jaskáati yoiabo senen-
hakin, ikaxbi jain yakákantibora jarés-
parike', akin.
23 Jatian jan yonoa jonin jawen yonoti
yoiribia iki: 'Rama ja callebaon itan ja
bai kaabaon katanwe, kaxon jato teanan
iwexon, jato jikimakanwe, ja nokon
xobo bochoai kaman.
24 Ikonshamanra en mato yoiai, ja
reken en jato kenamaa beyamakana-
baonra, ja en jato pikinti aká pitibo
jawékiayamakanai', akinra aká iki
—ixonra jato Jesussen yoia iki.

Atikoma riki Jesús chibanti
(Mt. 10.37-38)

25 Icha jonibaonra Jesús chibana iki,
jainxonra bechiakexon jato neskáakin
yoia iki:
26 "Jaweratoboki eonmea onanai ixonbi,
jawen papa, jawen tita, jawen awin,
jawen bakebo, jawen wetsabo, jawen
poibo aká bebonbires, itan janbixbi
noikaata bebonbires ea noiamai, jabora
eonmea onannaibo ikanti atipanyamake.
27 Jaweratonki ea kopi mawátinin
rakékin, ea chibankin jeneai, jara nokon
joni iti atipanyamake.
28 Mato westíoran ati iki, torre chan-
kanti shinankin ¿Jaskara akámatian-
bimein, ja peoai jawékimein senenhai
kaai ixon shinanipari yakátima iki?
29 Jaskáyamaxonra moa jaki atibo
peoyonxonbi, jankeanyamakin jeneti
iki. Jatianra jaskara oinnabo jaki shiroi,
30 neskákanti iki: 'Nato joninra tee
peoa iki; ikaxbira jankeanti atipan-
yamaa iki', ikibo.
31 Iamaxon westíora aponmein wetsa
apo betan reteanani kati shinanxon
¿Chonka waranka sontároboyabicho
ixon, ja jabetan reteanani boaibo rabé
chonka waranka sontárobo ikanaitian,
rekenpari jawekeskaxonmein non jatoa-
restiki ixon, shinanipari yakátima iki?
32 Jatian moa jato betan senenma
oinxonra, ja apo jainbipari iken, jawen
jonibo jato raanti iki. Moa itima riki
ixon, jato joi boxonti.
33 Jaskara iken tsoa matobaonki jatíbi
mato jayata jawékibo jeneyamai, jara
eonmea onanai iti atipanyamake.

Tashi jawen moka
keyotakiri yoinmeeta esé
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 Ja tashi riki jakon, ikaxbi moa
jawen moka keyotaxa; jawekeskataxbi
moa jakiribi moka iribati atipanyamake.
35 Jaskara ikaxa, mai raonti itan
banábo raontibobi moa jakonma iki.
Jara moa potatires iki. Ninkataibo ixon,
kikinhakin ninkákanwe", akinra jato
aká iki.

Oveja manotaki yoinmeeta iká esé
(Mt. 18.10-14)

15 1 Jatian ja Romamea apo jato
kopí yokáxonaibo, betan
jakonma ninkakaatai jonibora, ja
Jesussen yoiaibo ninkati bekana iki.
2 Jatianra ja esé onan jonibo betan
*fariseobo, jakonmaakinbo já yoii
neskatibo yoyo ikana iki: —Nato
joninra akai ochaya jonibo betan tsin-
kíanan jato betan jawékiakin —ikibo.
3 Jatianra Jesussen jawékiki yoin-
hanan jato neskáakin yoia:
4 "¿Tsoa matobaonmein, pacha ovejaya
ixon, westíora manóketian, merai kaai

kaman, benai kakin ja iskon chonka
iskon potabaintima iki?
5 Jatian jaskáakin benakin meraxonra,
rarokin ikóxon bibeiranti iki.
6 Jatian ja xobon bexonra, jabé
raenanai joniboyabi já patax iká jonibo
jato tsinkianan, neskáakin yoiti iki: 'Ea
rarokinkanwe, ja nokon oveja manota
ikara, en moa merake', akin.
7 Enra mato ikonshaman yoiai;
Jaskáribiira nai neten bebonbires raroti
jawéki jake, westíora ochaya jonin
jawen jakonma akaibo jenetaanan Dios
ikonhaketian; ja iskon chonka iskon
jonibo moa Dios ikonhaax jakoni jaka-
nabo oinnax ikai bebonbires, akin jato
aká iki.

Jawen koríki manota, ainbaon meraaki yoinmeeta esé

8 Westíora ainbo iti iki; chonka korí-
kia, ixonbi ati iki westíora manómakin.
Jatian ja benakin ati iki; joé keteaxon,
jakonshamankin matsóanan, ja nokoai
kaman benakin.
9 Jatian meraxonra jabé raenanai
ainboboyabi já patax jaabo jato tsin-
kixon neskáakin yoiti iki: 'Ea rarokin-
kanwe, enra ja nokon koríki manota iká
moa merake', akin.
10 Enra mato ikonshaman yoiai; jaská-
ribiira ja Diossen ángelbo ikonbiresi
rarokanai, westíora ochaya jonin jawen
jakonma akaibo jenetaanan, Dios ikon-
haketian", akin jato Jesussen aká iki.

Bake jawen papaiba banéribiaki yoinmeeta esé

11 Jainxon jato Jesussen neskáakin
yoiribia iki: "Westíora jonira iká iki
rabé bakeya.
12 Jatian jawen chiní baken jawen papa
yoia iki: 'Papá, ja ea jayáti min meniti
jawékibo ea meniwe', akin. Jatianra ja
papan, jawen bake rabé jato menipakea
iki, jato jayáti jawékibobiribi.
13 Jatian jawetii nete pekáo, ja chiní
bake jatíbi jawen jawékibo maroa iki;
jaskátaanan jawen jatíbi koríkia, ochó
jeman kaa iki; kaxon jatíbi jakonma
jawékibo akin, jawen koríkibo keyoa iki.
14 Jaskáakin jawen koríki keyoketian-
ribi, ja main jatíbiain jawékiatinin ikí,
peokookana iki. Jatianra ja joniribi
jawékiatinin ikí peokoota iki.
15 Jaskara ikenra jain teeti benai,
ja jeman iká westíora joniiba kaa iki.
Jainoara ja jonin jawen wainko kochibo
koiranti raana iki.
16 Jatianra ja kochin piai jawékia-
tibo oinnax, kikinbiresi jawékiakasa
iki; jaskara ikenbi tsonbi jawékiama-
yamaa iki.
17 Jainxonra shinankin peoa iki:
'¡Jawetii teetai jonibaonbira nokon
papan xobonko, piti texeareskanainbi,
eabiribi nenoa pitin reteai!
18 Ramara jakiribi nokon papaiba ea
karibai. Kaxonra en neskáati iki: Nokon
papá, Dioski itan mikiribira ea ochake.
19 Eara moa min bake iti jisáma iki;
jaskara iken westíora miibetan teetai
joni keskáakinres ea shinanwe', akin.
20 Jaskatira moa jawen papaiba kaai,
bain karibaa iki. Ja moa nokoti kaai-
tianra, ochokeabi jawen papan meraa
iki. Meraxa já noibai bechii ishtoa iki.
Kaxon nokoanan paoxon betsó ayona
iki.
21 Jatian ja baken jawen papa neskáa
iki: 'Papá, Dioski itan mikiribira ea
ochake. Ramara ea min bake iti jisáma
iki', akin.
22 Ikaxbi ja papan jawen yonotibo
yoia iki: 'Ja kikin jakonshaman chopa
ishton sawemakanwe, meosotiribi sawe-
makanwe, jainxon zapatoribi sawema-
kanwe.
23 Jainxon ja kikin xoa wakaribi bexon
retekanwe. ¡Non rarokin fiestaaxon
pikánon!
24 Nato nokon bakera mawata keská
iká iki, ramara moa jiria nokóke.
Manotara ikátiai, ikaxbi ramara moa
non merake', akin. Jaskaaxon moa fies-
taakin peokana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jakonmaakin koriki keyoa bake, jawen papaiba joribaa.

25 Jaskákanainbi, jawen reken bake,
wainkopari iká iki. Jatian moa jokin
xobo ochómaxon ninkata, bewábo ikai-
tian ransaibo ikana iki.
26 Jainxonra westíora jawen papan
yonoti; jaweakiki ikanai ixon kenaxon
yokata iki.
27 Jatianra ja yonotinin yoia iki: 'Min
wetsara jakiribi nokóke, jaskati jakon-
bires nokóketianra min papan, ja kikin
xoa waka jato retemake', akin.
28 Jaskáakin yoiara, ja reken bake
kikini sinata iki; jaskatax xobon jikika-
shamaitian, pikóxon jawen papan xobon
jikinon ixon yoikin jeneyamaa iki.
29 Jatianra jawen papa yoia iki: 'Minra
onanke ichabires baritia, jawetianbi miki
yoitimayamakin en mia tee axonabo;
ikaxbira jawetianbi, westíora chivo bake-
tanibi min ea meniama iki, enbiribi ebé
raenanaibo betan reteanan pinon ixon.
30 Ikaxbi, nato min bake, ja tsini
ainbobo teakin, min koríki keyoax joke-
tianres ake, ja wakabake kikin xoa min
retekin', akin.
31 Jatian jawen papan yoia iki: 'Baké,
miara jatíbitian ebé iki. Jatíbi ea jayata
jawékibora minaribi iki.
32 Ikaxbi ramara, fiestaaxon jawékia-
tibo akáx noa raroti jake. Ja min wetsa
mawata keská iitibi jiriribia keská iken,
manota ikenbi, moa jakiribi merari-
bixon, akinra jawen papan aká iki' ",
akin jato Jesussen yoia iki.

Jawéki koirannai joni, shinanti onan

16 1 Jainxon Jesussen jaonmea onannaibo neskáakin yoiribia iki: “Westíora icha jawékia jonira iká iki, jawen jawékibo já koiranmaa jonia. Jatian ja joni keshankana iki, jawen jawékibo jakonmaakinbo akin keyonaanai.

2 Jatian jaskara ninkáxon ja jawéki ibon, kenamaxon neskáakin yoia iki: ‘¿Jawekeska jawékibo min akaitiankayaki ea neskáakinbo yoikanai? Rama jaskara tee min akábo ea yoipakewe, moara nokon jawékibo koirannai en mia imati atipanyamake’, akin.

3 Jatian ja jawékibo koirannai jonin neskáakin shinanna iki: ‘¿Ramamein en jawe ati iki? Ja ea jan teemai joninra moa ea tee bichinai, enra wain teetibobi atipanyamake, jato jawéki yokataishoko ea itira rabin jawéki iki.

4 Enra moa onanke, teeoma iketian jaton xobon ea bikanon ixonki, en jaweatiki ixon’.

5 Jainxon ja jawéki koirannai jonin; ja icha koríkia joni ribina jonibo westíorabo jato kenapakea iki. Jainxon ja reken kenaapari neskáakin yokata iki: ‘¿Jawetiiki ja nokon koshi min ribina?’ akin.

6 Jatian jan neskaa iki: ‘Pacha barril xeni’, akin. Jaskáaketian yoia iki: ‘Jisé nato riki min jatí ribina onanti kirika. Rama jain yakáxon ishton pichika chonka barril kopíati ikares awé’, akin.

7 Jainxon wetsa yokáribia iki: ‘¿Minki jawetii ribina?’ akin. Jatian jan yoia iki: ‘Pacha sako trigora en ake’, akin. Jaskáaketian yoia iki: ‘Nato riki jatí min ribina onanti kirika, rama posaka chonka kopía itiakin awe’, akin.

8 Jatian jan yonoai jonin, onanna iki, ja jaweki koiranti imaa jakonma joni kikinshaman shinanti onan iká. Ja Dios ikonhayamai jonibora jaton koríki teemati onanhirabo ikanai, jatian ja Diossen joi akaibora, jaskarairamabo iki.

9 Jaskara kopíra en mato eseai, ja maton bia koríkininbokaya, mato betan raenanai jonibo ikantiakin jato akinkanwe, jatian jaskarabo moa keyóketian, jatíbitian jati nai netenxon mato Diossen binon ixon.

10 Jaweratobaonki ichama jawékia ixonbi jakonhakin akai, jabaonra icha jawékiboribi jakonhakin akai. Jatian jaweratobaonki ichama jawékiboribi jakonmaakinbo akai, jabaonra, icha jawékiboribi inonbi jakonmaakinbo akai.

11 Jatian ja nato netenxon, maton bia jawékibo jakonmaakin akai ikenki, ¿Tson ja Diossen jawékibo koirannai mato imati iki?

12 Jatian ja wetsabaon jawéki akin, jakonhaxon maton ayamaitianki, ¿Jawekeskaxon ja matonabi iti jawékibo mato menikanti iki?

13 Tsoabira rabé joni teexonai iti atipanyamake, janra wetsabicho noixon ja wetsa omisti iki. Wetsabicho joi ninkáxonkinra wetsa axontima iki. Tsoabira Diossen tee axonyananbi ja nekeabi jawékiakinbores shinanni jati atipanyamake”, akin jato aká iki.

14 Jatian jatíbi jaskarabo ninkatax ja koríkiakinres shinanni jaa *fariseobo, Jesúski shiroreskana iki.

15 Jatianra Jesussen jato neskáakin yoia iki: “Matobo riki, jonibo bebon jakoni jakana keskati ikaibo, jaskarabo ikenbira Diossen jatíbi maton shinanbo onanke. Ja jonibaon aniakin shinannai jawékira, Diossen omisai jawékibo iki.

Moiséssen esé betan
Diossen ikinaton jati

16 Ja *profetabaon yoia joibo, itan ja esekan yoia joibora senena iki, ja jato *bautizanai Juanman senenres. Jatian riki, ja Diossen ikinaton jati bená joi, yoikaati peokoota; jatian jain jikiti kopíra jatikaxbi koshikanai.

17 Ja nai betan mai keyotira atibiresma iki. Jaskáribi riki ja esekan yoiai

joi westíora letrabi keyotikoma, jara winóyamai senenti jake.

Potaananti iki iká jato Jesussen onanmaa
(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18 Jawerato joninki jawen awin potaxon, wetsa ainbo biai, janra wanoyaxonbi wetsa ainbo yoranai. Jatian jawerato joninki, jawen bene potaa ainbo biai, janribira beneya ainbo betan yoranai.

Icha jawékia joni betan Lazaro iká

19 Westíora jonira iká iki icha jawékia; janki akátiai kikin jakon chopabores sawekin. Jainxon netetiibi ani fiestabo akátiai.

20 Jainoax jaribaa iki, westíora onitsapishoko, Lazaro janeya, jatíbi jawen yora payóbires, ja icha jawékia jonin xobo xepoti xemakayain mainbi yakatai.

21 Ja nato onitsapishoko jonira, ikonbiresi keenkatitai ja icha jawékia jonin pia mesameax manaibo jawékiatinin. Jatianra ochítibobi jawen payóbo rataxi bekatiai.

22 Iiti ja onitsapishoko joni, moa mawata iki. Jatianra ángelbaon, ja Abraham ikainkoribi bokana iki. Iiti ja icha jawékia joniribi mawáketian miinkana iki.

23 Jatian ja icha jawékia joni; ja mawatax boax jain onitsapikanainko kaa iki. Jain ixonra ochóxonbi ja Abraham oinna iki, itan já patax Lazaro yakataribi oinna iki.

24 Jainoax ja joni neskati saí ika iki: '¡Papa Abraham ea onísawe! Ea Lazaro raanxonwe, jawen metotinin onpax nenoxon, nokon jana ea mechaaxoni jonon. Eara nato chii tiritai meran ikax, ikonbiresi onitsapitai', iki.

25 Jaskáaketian Abrahamman yoia iki: 'Baké, shinanwe mia jiria inontian jatíbi jawékia ikax, mia jakonbires jakatiai. Jatian Lázarobiribi onitsapikatitai. Ramara jábiribi jakonbires jake; jatian miabiribira ikonbiresi onitsapitai.

26 Jainoax noa itan mato jan chitea xankenra kikinbires nemin iki. Jakopira neno ikábo jain bokanti atipanyamakanke; jatian jain ikábobiribi neno bekanti atipanyamakanke', akin.

27 Jatian ja icha jawékia jonin neskáakin yoia iki: 'Enra mia yoikin jeneyamai papa Abraham, nokon papan xobonko ea Lazaro raanxonwe.

28 Jainra nokon wetsa pichika iki; neno beyamakanon ixon, jato keshánon ea raanxonwe', akin.

29 Jaskáabi Abrahamman yoiribia iki: 'Jabora ja Moiséssen, itan ja *profetabaon wishani kirikaya ikanai. ¡Ja kirika meran yoiai keskati jabákanon!' akin.

30 Jaskáabi ja icha jawékia jonin yoia iki: 'Jara ikonhakantima iki papa Abraham. Ikaxbi mawáinoax westíora joni, jiriax kaxon jato joi yoiaparira jaton jakonma shinanbo akonkin jenetaanan, Dios ikonhaax jakoni jakanti iki', akin.

31 Ikaxbi Abrahamman yoiribia iki: 'Ja Moiséssen yoini joiboyabi ja *profetabaon yoiai joibaon yoiai keskati jakashamaibo ixonra, ja mawábo jiritaanan jato yoiabi, jawekeskaxonbi ikonhakantima iki' ", akin jato aká iki.

Ochan pakénaketian koiranmeeti
(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 1 Jainxon Jesussen jaonmea onannaibo jato yoiribia iki: "Nato netenra jatíbitian jan noa ochamati jawékibo jake; ikaxbi, ¡Jawe iresaipanon ja wetsabo jato ochamai joni!

2 Ja nokon joi akai shinan koshimashoko jato ochan pakémai jonibaonra jan reneti ani makan teomaxon aniparo napon potakanti bebonbires jakonma castigo bikanti iki.

3 ¡Jaskara iken koirameekanwe! Ja mibé joi akai jonin ocha akai oinxon, jakonhaxon notsinwe, jatian min jaskáa moa jakoni ikaitian, jan jakonma akábo moa shinanxonyamawe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 Westíora nete kanchisi miki ochax,
kanchisiribi joxon mia ati iki: 'Ramara
en moa mia ramiawetsayamai', akin.
Jatianra moa min ja shinanxontima
iki", akin.

Dios ikonhaax jawen atipana koshia iti

5 Jatian jaonmea onanaibaon, ja Ibo
neskáakin yoikana iki: —Bebonbiresakin
noa Dioski koshiabo imawe —akin.
6 Jatian ja Ibon jato yoia iki: —Ja
maton Dios ikonhaa, mostaza berotio
anitanibires ixonra, nato sicómoro
jiwi maton neskáakin yoiti atipanke:
'Nenoax tsekékaini kaax aniparo napo
banakaatanwe', akin. Jatianra ja jiwi
maton joi ninkáxoni kati iki —akin.

Yonokaatai ixon atibo

7 "Mato iti iki westíora yonotia, já
iti iki wai oroi iamax yoina koirani
iiwanax joí, ¿Já joketianmein maton
ati aki: 'Jomenwe pinon akin?'
8 Akama, jaskáyamakinra: 'Eapari piti
metexon yasánxonwe. Moa en pikin
senenhaxon xeayonketianparira, minbi-
ribi chiní akai', akin maton ati iki.
9 Jainxonra ja yonokaatai jonin, ja ati
yoia jawékibo senenhaxonkenbi, iráke
akinbobi ayamai.
10 Jaskáribira ja Diossen ati yoiabo
senenhaxonax, mato iti iki neskati:
'Noabora onanma yonoti jonibo iki, ja
non ati jawékiboresa non senenhake' ",
ikibo.

Chonka joni lepra isinya
Jesussen benxoaa

11 Jatian Jerusalénhain kaai, Samaria
betan Galilea mainbi Jesús winókaina iki.
12 Kaax westíora jemanshoko nokota
iki. Jain nokotaitian chonka joni *lepra
isinyabobires ja bechii bekana iki.
Beaxbi ochóres itoshikana iki.
13 Jainoaxbi koshin neskati saí ikana
iki: —¡Maestro Jesús noa noibawe! —iki.
14 Jaskákanaitian Jesussen jato neskáa
iki: —Ja *sacerdotebo oinmatankanwe
—akin. Jato jaskáakin yoia bokanaitian,
jaton yorankonia isinbo moa benxoa iki.
15 Jatian kaaibi moa benxoax, westíora
isinai joni banékiranribia iki. Jaskati
baneti joi Dios rabii koshin saí iikirana iki.
16 Joáx Jesúski nokotax, ja bebon
chirankootax maikibi bekepia iki.
Jaskáaxon iráke aka iki, ja joni iká iki
Samariainoa.
17 Jatian Jesussen yoia iki: —¿Ja
maton isin benxoaboki chonka joni
iamawana? ¿Jaweranoki ja jatíribi iskon
jonibo ikanai?
18 ¿Nato wetsankoniax joá jonibichoki
iká Dios rabinox banékirani? —akin.
19 Jainxon ja joni neskáa iki: —Weni-
tax moa katanwe, min ikonha kopíra
mia benxoke —akin.

Diossen ikinaton iti nete nokota
(Mt. 24.23-28, 36-41)

20 Jatian *fariseobaon Jesús yokó-
kana iki; jawetiankayaki ja Diossen
ikinaton iti nete nokotai ixon; jatian jato
neskáakin yoia iki: —Ja Diossen ikinaton
iti netera nekebi jishtibires joyamai.
21 Ja yoiira: 'Neno riki', imaxon 'ono riki',
ikibo ikantima iki. Ja Diossen ikinaton
jatira moa mato xaran iki —akin.
22 Jainxon ja jaonmea onannaibo
jato yoia iki: —Nokórati iki, ja jonin
Bake joái maton oinkasai nete; ikaxbira
maton oinyamanoxiki.
23 Jatíribibaonra ati iki mato neskáa-
kinbo yoikin: 'Neno riki', iamaxon 'ono
riki', akinbo. Ikaxbi jato chibanyama-
noxikanwe.
24 Ja jonin Bake jokinra, kaná cho-
pékin jatiobi nai tenabainai keskáakin
tenanoxiki.
25 Ikaxbi jaskatamatianbira, kikini ea
onitsapiti jake, jainxon ramatian jaa
jonibaonribi ea omiskanti iki.
26 Ja Noé inontian ikáni keskáribira
jonibo ikanti iki, ja jonin Bake joaitian.
27 Jatianra jonibo ikana iki: Rarokin
piibo, itan xeaibo, jainoax wanoibo, ja
Noé jawen wapóronin jikiai kaman. Ja

jikiketianra ani jenetiaxon jatíbi jato keyoa iki.

28 Jaskararibira ikana iki; ja Lot inontian. Piibo itan xeaibo ikana iki, jawékibo jato maromakana iki, jainxon jawékibo marokin bikana iki, jainxon jaton jawékibo banakana iki. Jainxon xoboabokana iki.

29 Jatian ja Sodoma jemameax Lot pikota pekáora, naiorikeax chii azufre maanxon jatíbi jato keyoa iki.

30 Jaskarabira inóxiki ja jonin Bake joái nete.

31 Jaweratoboki ja neten jaton xobo pekaten ikanai; jabora jaton xobo chicho iká jawékibo bii katima iki. Jaweratoboki wainko ikanai, jabora jaton xobon katima iki.

32 Shinankanwe ja Lotkan awin iní.

33 Jaweratoki mawákashamai, jara manótiain kanoxiki, ikaxbi jaweratoki ea kopi mawatai, jara kishpinmeenoxiki.

34 Enra mato yoiai ja yaméra ja bachinbicho rabé oxabekona ikenbi, westíorabicho boti iki, jatian wetsara banéti iki.

35 Rabé ainbora iti iki, renei iibekoni. Jainoara wetsabicho boti iki, jatian wetsara botima iki.

36 [Rabé jonira iti iki, wainko teeti iibekoni. Wetsara boti iki, jatian wetsara botima iki] —akin jato aká iki.

37 Jato jaskáakinbo yoiketian, yokákana iki: —¿Jaweranoaxki jaskarabo iti iki Ibó? —akin. Jatian jan jato yoia iki: —Jaweranoki westíora mawá itina, jainra jaskara piai noyai yoinabo tsinkitai —akin.[j]

Benomaaya ainbo itan jato joi benxoakiinai joniki yoinmeeta esé

18 1 Jainxonra Jesussen, jawékiki yoinmeeta esé jato yoia iki, jaskáaxon shinan namanyamakin orankin jenekantima, jato onanmanoxon.

2 Jato yoia iki: "Westíora jemanra jaa iki; Dioski jakonhakin shinanyamai itan tsoabi jato akintikiriakin shinanhoma joi benxoai joni koshi.

3 Jatian ja jemanribi iká iki, westíora benomaata ainbo. Ja ainbora ja joni koshiiba kaa iki, jawen rawí betan join reteanana ikax, ja atikesbiakin jan akinnon ixon ja joi benxoai joni yoii.

4 Jaskati moa basibires ichai kakenbira, ja joni koshin akinkashamaa iki. Jaskara iikinbira ja joni koshin shinanna iki: 'Eara Dios akin shinanhoma iki, itan jato akinti shinanhoma joni iki.

5 Ramara ea tearesai nato benomaya ainbo, ja keenai jawékibo en benxoakiinai, ea tearesi moa jowetsayamanon' ", iki ixon, akin.

6 Jainxon Jesussen yoiribia iki: "Jaskatira yoyo inike jato joi benxoakiinai, jakonma shinanya joni koshi,

7 Jaskara ikenki ¿Diossen jawen katota jonibaon jatíbitian yokákanaitian jato akintima iki? ¿Jatomein manámairati iki?

8 Enra mato yoiai basimara jato akinti iki. Jatian ja jonin Bake joxonmein ¿Já riki Cristo ixon ikonha jonibo jato nokonoxiki?" akin jato aká iki.

Fariseo betan jato kopí yokáxonai joniki yoinmeeta esé

9 Jatian Jesussen, ja jatonbinix, ja itibi keskati ikaiton shinanmeekin, wetsabo omisaiboki yoinhanan, jato neskáa iki:

10 "Rabé jonira ja Diossen xobonkoxon orani kabékona iki: Westíora iká iki *fariseo, wetsa iká iki, ja romamea apo kopí yokáxonai.

11 Jatian ja fariseon chankáxon orankin neskáa iki: 'Diossé, enra mia iráke akai. Eara, wetsabo keská yometsoma iki, jakonma shinanyama iki, wanoyanixbi teamisai, itan nato kopí yokámisai joni keskámaribi.

12 Semanantiibira rabéakinbo en *ayunanai. Jainxon en kananai chonkankoniabora westíorabo en mia meniai', akin.

---

[j] **17.37** Lc. 17.37. Mawá piai noyai yoinabo oinxonra, jonibaon onanai mawára jake ixon, jaskaribiakinra, ja nato jawékibo ikai oinxon onankanti jake moa Cristo joti ochóma.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

13 Ikaxbi ja jato kopí yokataibiribi, ochó-
biribi iká iki. Janra bewakeexon naita-
nibobi oinkashamaa iki. Jaskatira jawen
xochi timaires neskata iki: '¡Ea noibawe
Diossé, eara ochaya joni iki!' akinres orani.
14 Enra mato yoiai, jakopí yokámisai
jonira, moa Diossen jawen ochabo soaxon-
yona, jawen xobon kaa iki. Ikaxbi ja fari-
seora jaskara kayamaa iki. Ja janbixbi
jakonman shinanmeetai jonira, jawe-
mabi banéti iki. Jatian ja jawemabitonin
shinanmeetai jonira, jato mawinbainbires
jakon banéti iki", akin jato aká iki.

Jesussen bakeboki orana
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 Jainxonra bakeshokobo Jesússiba
bokana iki, jakon ikantiakin jato tii
anon ixon. Jaskáakin bokanketian
oinxonra jaonmea onanaibaon, ja
bokana jonibo jato notsínkana iki.
16 Jatianra kenaxon Jesussen jato
neskáa iki: —Ja bakeshokobo tsokás-
ayamakanwe ibakanon eiba bei. Ja
bakebo ikai keskati ikaibaonakaya riki;
ja Diossen ikinaton jati.
17 Ikonshamanra en mato yoiai, jawe-
ratoboki bake keska itaanan, Diossen
ikinaton jatinko itin keenyamai, jabora
jain ikanti atipanyamake —akin.

Icha jawékia bakeranon
Jesús betan yoyo ika
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 Jatian westíora joni koshin Jesús
neskáakin yokata iki: —Jakon Maestró
¿Jatíbitian jati neteya inoxonki en jawe
ati iki? —akin.
19 Jaskáaketian Jesussen yoia iki:
—¿Jaweatiki jakon maestró akin min
ea akai? Westíorabichokaya riki jakon,
ja riki Dios.
20 Minra moa onanke ja senenhati
esébo. 'Ja benoya itan wanoya ixon
wetsa betan yorantima, retemistima,
yometsotima, wetsaboki jakonmai
jansoi yoyo itima, min papa betan min
titaki yoiti iwé iki iká' —akin.
21 Jaskáaketian ja jonin yoia iki:
—Baketianbira jatíbi jaskara esébo en
senenhaa iki —akin.
22 Jaskáaketian Jesussen neskáa iki:
—Westíora jawékiparira min senenhati
maxkáke. Jatíbi jawékinin maroxon,
ja jawebiomashokobo jato akintanwe.
Jaskáaxparira mia naikan icha jawé-
kia iti iki. Jainxon ea ikonhataanan ea
chibanai joni iwé —akin.
23 Ikaxbi jaskara ninkátaanan ja jonin
akonbireskin masá shinanna iki, kikin-
bires icha jawékia ixon.
24 Jaskatai ointaanan Jesussen yoia iki:
—¡Kikinbires itikoma riki ja icha jawékia
jonibo, ja Diossen ikinaton jatinko ikanti!
25 Ja xomox chipekenin westíora
camello winótira itibirestani iti iki.
Ikaxbi ja icha jawékia jonibaonara, ja
Diossen ikinaton jatínko ikanti, kikin
itikomabires iki —akin.
26 Jatian jan ninkata jonibaon
neskáakin yokákana iki: —¿Jatian
tsoaki kishpinmeeti iki? —akin.
27 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Ja jonibaon atipanyamaa jawékibora
Diossena atibires iki —akin.
28 Jatian Pedron yoiribia iki: —Ibó,
mia chibankinra jatíbi non jawékibo,
non jenebeirana iki —akin.
29 Jatian Jesussen yoia iki: —Ikonsha-
manra en mato yoiai, jaweratobaonki
ja Diossen ikinaton iti kopí, jaton xobo,
jaton anibo, jaton wetsabo, jaton awin,
jaton bakebo jenea iki.
30 Jabora nato netenxon Diossen
bebonbires meniti iki, jainoax ja bená
netenkoribi jatíbitian jati neteya inoxi-
kanai —akin.

Kimisha itin, jawen mawáti
Jesussen yoia
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 Jatian Jesussen, jaonmea onan-
naibo jatobires tsinkianan, jato yoia iki:
"Rama Jerusalénhain bonon bokanwe;
jainra ja jonin Bake jaskáakin akantibo
ja *profetabaon wishani senenti jake.

32 Jainoara ja wetsankonia jonibo ea menikanti iki. Jainxonra eki shiroananbi ichákinbo, ea toshbá akanti iki.
33 Jatian rishkihonkana pekáora ea retekanti iki. Jaskáakanabira jawen kimisha nete itin ea jiriribiti iki", akin jato aká iki.
34 Jaskáakinbo jato yoiabi, jabaon onanti atipanyamakana iki, itan jawe yoiiki ikai ixontanibobi onanyamakana iki. Ja jato yoiai jawéki ninkátikoma iketian.

Jericóainoa benche joni Jesussen benxoaa

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 Jatian Jesús moa Jericó jeman nokóti ochóma iketian, westíora benche, bai kexa jato koríki yokati yakata iká iki.
36 Janra ja bain icha joni bekanai ninkaxon, jato yokata iki, ¿Jaweakiki ikanai? ixon.
37 Jatianra yoikana iki, ja Nazarethainoa Jesús kawanaitianra ikanai, akin.
38 Jaskáakana koshin saí iki neskata iki: —¡Davidkan Bake Jesús, ea noibawe! —iki.
39 Jaskataitian jatopari rekenabaon, netémakaskin notsínkana iki. Jaskáakanabi jatiankaya bebonbires koshin saí iki neskata iki: —¡Davidkan Baké, ea noibawe! —iki.
40 Jaskataitian ninkatax Jesús jainbi chankata iki; jainxon bekanti yoia iki. Jatian ja iwekana moa ochóma chankaketian yokata iki, neskáakin:
41 —¿Jawe en akintiki mia keenai? —akin. Jatian ja benchen yoia iki: —Ibó, ea oinmawe —akin
42 Jatian Jesussen yoia iki: —¡Oinwe! Ea ikonhaa kopíra mia benxoke —akin.
43 Jaskáakin yoiatianbi ja benche iwanaton moa oinna iki; jainxon rabiananbi Jesús chibana iki. Jatian jatíxonbi jaskara oinna jonibaonribi Dios rabikana iki.

Jesús betan Zaqueo iká

19 1 Jatian Jericó janeya jeman nokotax, janbi Jesús winoti kaa iki.
2 Ja jeman iká iki westíora joni icha jawékia, jawen jane Zaqueo; ja iká iki, ja romamea apo kopí yokáxonaibaon joni koshi.
3 Ja jonira Jesús onankasa iki, jaskáakin onankasabi joni ichayora ikax, jishtima iká iki. Jatian ja Zaqueoribi iká iki keyámashoko joni,
4 Jakopira japari rekenkaini ishto kaax, jainxon kawanaitian Jesús oinnox, westíora sicómoro janeya jiwin neeta iki.
5 Jatian ja iká pontéshaman kawankin, Jesussen bochiki oinxon, neskáakin yoia iki: —Zaqueo ishton pakéwe, ramara min xobon ea merati kati jake —akin.
6 Jaskáakin yoiatianbi Zaqueo ishton naman paketa iki, jainxon kikini keenshamankin jawen xobon Jesús ioa iki.
7 Jaskarabo oinnaxa, jatikaxbi Jesús yoii neskatibo peokookana iki: Ja ochaya jonin xobonra kake, ikibo.
8 Jatianra wenitaanan Zaqueon ja Ibo yoia iki: —Oinwe Ibó; ramara nokon jawékiainoa napónbekonbo, ja jawékiomashokobo, en jato meniai. Jato yometsoa ixonra, rama choskoakin bebon en jato meniai —akin.

Zaqueo.

9 Jatian Jesussen yoia iki: —Ramara
ike nokoti, mia itan ja min xobon ikáboyabi, mia kishpinti nete, miaribi ja
Abrahamman chiní rarebo ikax.
10 Ja jonin Bakera, ja manótiain
boaibo benaxon jato kishpinmai joá
iki —akin.

Koríki jato menipakeaki yoinmeeta esé

11 Jatian jonibo ikana iki, ja Jesussen
jato yoiaitian ninkati; jatianra jan
westíora jawékiki yoinbainkin jato
yoia iki, moa Jerusalén ochóma iketian,
jatianra jonibaon shinankana iki; ja
Diossen ikinaton jati netera jatianbi
moa nokotai ixon.
12 Neskáakinra jato yoia iki: "Westíora
kikin jonira, jakiribi joríbanox, wetsa
main apo ikí kaa iki.
13 Jatian jaskati kamatianbira jawen
chonka yonoti, jato kenaa iki. Jaskáakin
kenaxon icha koríkibo jato menipakea
iki. Jainxon jato yoia iki: 'Ea jakiribi
joái kaman nato koríki maton teemakanwe', akin.
14 Jatian jawen jemamea jonibaon
jaon keenyamakin jaki ramíkin, ja kaa
pekáo, joi boí kati jonibo raankana iki.
Neskáakinbo yoikanon ixon: 'Nato joni
non main apo itinra noa keenyamai',
akin akanti.
15 Ikaxbira jaabi ja joni jaton apo iti
janekana iki; jainoax moa apo itaanan
jawen mainko joríbaa iki. Moa nokóxon
ja koríki jato menipakeyantana jawen
yonotibo jato kenapakea iki. Jawetii
koríkimein westíoraxonbo kaimakanke
ixon onannoxon.
16 Jatian ja reken kenaatonpari joxon
yoia iki: 'Ibó ja min ea menia koríkira
chonkaakinribi bebonbires en mia
kaimaxonke', akin.
17 Jatian ja apon yoia iki: 'Jakonra min
ake, miara jakon joni iki. Ja ichamashoko min jakonhakin senenhaa ikenra,
rama chonka jema ikinai joni koshi iti
en mia imai', akin.
18 Japekao wetsanribi, joxon yoia iki:
'Ibó ja ea min menia koríkira, pichikaakinribi bebonbires en mia kaimaxonke', akin.
19 Jatian jaribi yoia iki: 'Pichika jema
ikinai joni koshi itira en mia janeai',
akin.
20 Ikaxbi wetsan joxon yoia iki: 'Ibó
nato riki min koríki, chopanshoko
kawaxonra en mia benxoaxona iki,
21 mia kikin siná joni ixon, minama
jawékibi biai joni, itan min banaamabi,
bimi tsekai joni mia iken, jakopi miki
rakékin', akin.
22 Jatian ja apon yoia iki: 'Jakonma
yonoti joni riki mia, ja mia jaskati yoyo
ikátoninbira, min onanna iki, ea siná
joni ixon ja nokonama jawékibi biai,
itan en banainkoniamabi bimi tsekai
joni.
23 ¿Jaweatiki nokon koríki banco meran
min ea axonyamaa iki, jakiribi joxon
jawen kaitaboyabi en binon ixon?' akin.
24 Jainxon ja jain ikábo jato yoia iki:
'Ja koríki bichinxon ja chonkaakinribi
bebonbires kaimaa joni menikanwe',
akin.
25 Jatian jabaon yoikana iki: 'Ibó,
¡Ikaxbi janra moa chonkaakinribi
bebonbires kaimake!' akin.
26 Jatian ja apon jato yoia iki:
'Ikonshamanra en mato yoiai; jaweratoboki moa jayá iki, jabora bebonbires
jato meniti iki. Jatian jaweratoboki
jayáomacha iki, jabora jatíbi ja jayatashokobo jato bichinti iki.
27 Jatian ea apo itin keenyama nokon
rawibo, neri bexon ebebonxonbi jato
retepakekanwe, akinra aká iki' ", ixonra
jato Jesussen yoia iki.

Jerusalénhain Jesús nokota
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-1; Jn. 12.12-19)

28 Jaskarabo jato yoikin senenhataanan, tekíkaini Jerusalénhain Jesús
kaa iki.
29 Jatian moa boax ja Betfagé betan
Betania ochóma, ja Olivos akin akanai,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

manan ochóma ixon Jesussen jaonmea onanai rabé raana iki.

30 Neskáakinbo jato yoixon: —Ja keiba iká maxkoshoko jemankobo botankanwe; jain kaxonra maton nokoti iki, westíora burro tsoabi jan peyakaamapari, nexakana itina. Jara maton choroxon beti jake.

31 Jatian jaweatiki maton boai ixon, mato yokákanketianra maton yoiti iki, ja Ibo keenaitian boxoni riki noa, akinres —akin jato aká iki.

32 Jatian jaskáakin yoia kabékona iki, kaxon nokokana iki, jaskara Jesussen yoiwana keskáshaman.

33 Jatian ja burro choroi ikanaitian, jawen ibobo joxon jato yokákana iki: —¿Jaweatiki ja burro maton choroai? —akin.

34 Jatian jabaon yoikana iki: —Ja non Ibo keenaitian boxoni riki noa —akin.

35 Jaskáaxon ja burro non Ibo boxonkana iki, jainxon jaton taribaon pekakaaxon, Jesús peyakamakana iki.

36 Jainxon Jesús kaaitian, jan winotai ponté jaton taribo, bai napo nakakaabotankana iki.

37 Jatian ja Olivos manan ipaketinko, moa nókoti kaaitian, jatíbi ja chibani boabo, raroi saa iki peokookana iki, Dios rabii, ratéti jawékibo jan aká oinnax.

38 Jainoax neskákana iki: —¡Ja non Ibon janenko jóai apora jakonhira iki! ¡Jakonshaman naikan ibakanon itan naikanxonribi rabibakanon! —ikibo.

39 Jatian jato xaran iká jatíribi *fariseobaon Jesús yoikana iki: —Maestró, ja mia chibani boaibo jato notsinwe —akin.

40 Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: —Enra mato yoiai, nato jonibo netékankenbira, makanbo saa ikanti iki —akin.

41 Jatian ja Jerusalén iká ochóma moa nokotax, ja jema oinnax, Jesús winia iki.

42 Jainoax neskata iki: "¡Matonribi rama netetanibires, jan mato jakon imati joni maton onanara kikinbires jakon ikeanke! Ikaxbi ramara neskarabo maton onanti atipanyamaparike, joné keskapari iketian.

43 Ikaxbi iikaxa mato onitsapiti nete nokónoxiki. Ja netenra maton rawibo bexon kateanan wetsaorixonbo bexon mato retenoxiki.

44 Jatianra jatíbi, mato retenoxikanai, ja makan pepapinanhakin tsamankanatanibobira yamanoxiki, jan mato kishpinmati Diossen raana ikenbi, maton onanyama kopí", akin.

Diossen xobo Jesussen jakonhaa

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 Jainoax ja Dios rabiti xobo meran Jesús jikia iki. Jainxonra jainoax jawékinin maroaibo jato jokonhaa iki.

46 Jatora yoia iki: —Wishaa meranra ikai: 'Ja nokon xobora jainxon oranti xobobiribi iki'. Jaskara ikenbira jainoax yometsoti xobo maton imake —akin.

47 Jainxonra ja Dios rabiti xobo meranxonbo, netetiibi Jesussen jato joi onanmaa iki. Jatianra ja *sacerdotebaon koshibaon, itan ja esé onan jonibaon, jainoax ja jemamea joni koshibaonribi, jaskáaxon reteti benakana iki.

48 Ikaxbira jaskashamanxonbo ati nókoti atipanyamakana iki; jan jato yoiai joibo, jatíbi jonibaon jakonhaxonres ninkáxonkanaitian.

Jesussen jawen atipana shinanman akaibo ikonhayamakana

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.23-33)

20 1 Westíora netera; Jesussenmea onanaibaon jato eseananbi, ja bená joi jato yoii iitaitian; ja *sacerdotebaon koshibo betan ja esé onan jonibo itan *ancianoboribi nokótoshikana iki.

2 Jainxon Jesús yokákana iki: —¿Tsonki jaskáati atipana shinan mia menia? ¿Tson amaatonki min akai? —akin.

3 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ramara enribi mato yokatai; ea yoikanwe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 ¿Tsonki jato bautizanon ixon Juan
raana iki, Diossen o jonibaon? —akin.
5 Jato jaskáa, jatobires yokakanani
neskatibo yoyo ikana iki: “Diossen raa-
nara iká iki, akin non akábira, noa yoiti
iki: ‘¿Jaskara ikenbiki jaweati maton
ikonhayamaa iki?’ akin.
6 Jatian jonibaon raanara iká iki akin
non yoiabira, makanman tsakaanan
noa jonibaon retekanti iki; ja Diossenbi
raana profeta Juan onankankenbi, non
jaskáakin yoiketian”, ikibores ikana iki.
7 Jaskákinra Jesús yoikana iki:
—Nonra onanyamake, tson raana joxonra
Juanmanbira jato bautizana iki —akinres.
8 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Jaskara ikenra enribi mato yoiamai,
tson ja yoiti koshi shinan meniatonki,
en jaskara jawékibo akai ixon —akin.

Jakonma shinanya teetaiboki yoinmeeta esé

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

9 Jainxon Jesussen jonibo neskara
jawékiki yoinhanan jato onanmaribia
iki: “Westíora jonira iká iki uva waia.
Jaskara ixonra jawetii teetai jonibo jato
bia iki. Jaskáatanan ochó jeman kaa iki.
10 Jatian moa ja bimi tsekati senenke-
tian, westíora jawen yonoti raana iki,
ja jawen wai koiranaiboibakea; jatíbi
ja tsekaxonkanaibobiribi bixonon ixon.
Jaskáakin raankenbi, rishkionxonres
jawebioma raanribikana iki.
11 Jainxon ja wai ibon wetsa jawen
yonoti raanribia iki: Jaskáakin raan-
kenbira jaribi, ramiayonxon itan rish-
kionxon, jawebiomaribi raankana iki.
12 Jainxon wetsa jakiribi raankenbi, ja
wain teetaibaon rishkikin xateyonxon
ja waimea pikokana iki.
13 Jayá senentiainbi ja wai ibon
shinanna iki: ‘¿Ramaki en jawekeskaati
iki? Ja en noia nokon bakera en rama
raanai, jara jawen joi ninkáxonkanti iki’,
ixon.
14 Jatian ja bake kaketian oinnax, ja
wain teetai jonibo neskati yoyo ikana
iki: ‘Nato riki ja jawen papan maibo jan
iboati bake, reteti riki, jatianra noakaya
nato wai ibo ikanti iki’, iki.
15 Jaskáaxonra ja waimea pikoanan
ja bake retekana iki”, akin jato aká iki.
Japekao jato yokata iki: ¿Maton jisá-
mein ja wai ibon jato jaweati iki?
16 Ja wai ibonra kaxon jatíbi ja teetai
jonibo, jato reteti iki; jaskáakin jato rete-
xonra wetsabo ja wai jato koiranmati
iki, akin. Jaskáakin jato yoia ninkatax
neskákana iki: —¡Jawetianbi jaskara
jaweki Diossen imayamabanon! —ikibo.
17 Ikaxbi jatíbi jato oinyaketanxon
Jesussen yoia iki: —Jaskara ikenki
¿Jawe yoii ja Wishá meran neskatai?:

‘Ja makan xoboaibaon, rotokana
makanra, jakaya ja xobo jan
koshiakai makan baneta iki’.

18 Jaweratoboki ja makanki, paketai
jabora beshékaini pakéti iki, jatian
tsokiki ja makan paketai jara potoshoko
banétiki iki ikai —akin jato aká iki.

Apo koríki menitikiriakin Jesús yokákana

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

19 Jatian jatobi ja jawékiki yoinkin
akaibo, ja *sacerdotebaon koshibaon
itan esé onan jonibaon onankana iki.
Jaskara onanxon jatianbi yatankaskinbi,
joniboki rakékin ayamakana iki.
20 Jatianra jabaon jawetii jonibo raan-
kana iki, ja jakon jonibo ikai keskatibo
ixon, jakonmaakinbo yoyo imaxon, ja
yoixontaanan, yatanxon ja joni koshiiba
bokanon ixon.
21 Jaskati boxonra, ja jonibaon yokó-
kana iki: —Maestró, nonra onanke, ja
min jato onanmai joibo riki ponté ixon;
jainxon nekeabi jaton ikáboresibi min
oinyamai. Jainxon ikonkon ja Diossen
yoiai keskati itiboribi min jato onanmai.
22 ¿Jakonrin o jakonmarin ja romano
apo non kopíati? —akin.
23 Jatian jaskáakin jakonmakin yoyo
imakaskinres yokákanai onanxon,
Jesussen jato neskáakin yoia iki:

24 —Westíora koríki ea oinmakanwe,
¿Nato koríkinin ikáki, tson bemanan
itan tson jane iki? —akin. Jatian jabaon
yoikana iki: —Icha mai iboaa romamea
apona riki —akin.
25 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Ja icha mai iboaa romamea apona
iken, jabiribi menikanwe; jatian ja
Diossenabiribi Dios menikanwe —akin.
26 Jaskáaxonra jawe jakonmainbi
pakémati atipanyamakana iki. Jatianra
ja icha jonibo bebonxonbi jato yoia
ninkatax ratékana iki, itan jawebi yoyo
iamakana iki.

Mawábo jiritikiriakin
Jesús yokákana
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27 Jaskata pekáo, jawetii *saduceo
jonibo Jesússiba bokana iki. Jabo ikana
iki mawábora jiriamai iki ikai jonibo.
Jaskarabo ixonra neskáakin yoikana iki:
28 —Maestró, Moiséssenra kirika
meran wishaabo noa potaxona iki.
Jainra yoiai westíora wanoya joni
bakeoma mawáketian, jawen wetsan
kachiana ainbo bixon; ja mawataton
janenko bakeaxonti.
29 Jatian jaráa iki kanchis ja bakebires.
Ja reken wanoaxbi bakeoma mawata iki.
30 Japekao ja ainbo jawen wetsan bia
iki, biaxbi bakeomaribi mawata iki.
31 Jatian ja kimisha itin ikátonin
ja kachiana ainbo biribaa iki. Biaxbi
bakeomaribi mawata iki. Jaskataxa ja
kanchis jonibi bakeamabi mawákana
iki.
32 Senentiainbi ja ainboribi mawata
iki.
33 Jatian ja kanchis jonin awin iká
ikaxki, ja mawatabo jirikanketian,
¿Jawerato jonin awin ja ainbo inóxiki?
—akin.
34 Jatian Jesussen jato neskaa iki:
—Nato netemeaxa jonibo wanokanai,
ainboboribi benokanai.
35 Ikaxbi jaweratoboki, mawatax jiri-
taanan, ja bená neten iki bokanaibo iki,
jabora moa wanoyamanoxikanai itan
benoyamanoxikanai.
36 Jabora moa mawáyamai jatíbitian
janoxikanai. Jabora ángelbo keskáboribi
inóxiki, itan mawataxbi jirikanaboribi
ikax Diossen bakeboribi inoxikanai.
37 Jatian ja *zarza jiwi tiritai iní
yoixonribira, noa Moiséssen onanmai
ja mawáboribira jirikanai ixon. Jainra
yoiai, ja Ibo ronki iki, Abrahamman
Dios, Isaacnin itan Jacobnin Dios ixon.
38 ¡Ja Diosra mawábaon Diosma iki;
jara jiriabaon Dios iki. Jan oinnara
jatíbi jiriabobires ikanai! —akin jato
aká iki.
39 Jaskáketian jatíribi esé onan joni-
baon yoikana iki: —Jainshamanra min
jato yoike maestró —akin.
40 Jatian jakiribi yokátibo moa onsa-
tankana iki.

Tson Bakerin ja
Cristo ixon yokákana
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 Jainxon Jesussen jato yokata iki:
—¿Jaweatiki ja Cristo, Davidkan chiní
rarebaon Bake iki ixon maton yoiai?
42 Davidkanra ja Salmos meran
neskáakin wishanike:
‘Nokon Diossenra nokon Ibo yoia
iki:
Nokon mekayao yakáwe,
43 ja min rawibo en mia jatoaresmai
kaman’, akin.
44 ¿Jawekopiki ja *Cristo, Davidkan
chiní rarebaon bake iti iki, Davidkan-
biribi Ibó akin akai ikax? —akin jato
Jesussen aká iki.

Esé onanbaon ikábo jato
Jesussen yoia
(Mt. 23.36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 Jatian jan yoiaibo ninkati jonibo
jain tsamákana iká iki; jainxon Jesussen
jaonmea onannaibo jato neskáakin yoia
iki:
46 “Koiramekanwe, matora ja esé
onan jonibo ikai keskati janake; jabo

riki nenké chopa sawetinin keenbo, jainxon plazainxonboribi kikin shinanbainhanan saludankantininboribi keenkanaibo. Jainoax ja jain tsinkíti xobo meranoaxbo ikanai, ja rekenain iká yakátininshamanbores yákati, jainoax pitinkoboribi ikanai rekenainshamanbo yákati.

47 Jainxonribi akanai ja benomaaya ainboshokoboribi jaton xobobo bichinkin, jainxon jakon jonibo shinankanon ixon beparanmekinbo akanai basiorabo orankin. Ikaxbi jabora bebonbires jato Diossen castiganoxiki", akin.

Jawebiomashoko benomaata ainbaon Dios koríki menia

(Mr. 12.41-44)

21 1 Jatian Jesussen oinna iki; jatíbi jawékia jonibaon jain ofrenda napótiainko koríki akanaibo.

2 Jainxonribi oinna iki, jawékiomashoko benomaata ainbaon rabé cobre koríkishoko naneaitian.

3 Jatianra jato neskáakin yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai; nato benomaata jawebiomashoko ainbaonra, ja wetsabaon menia bebonbires menike.

4 Jatíxonbira jaton texea koríkishokobores Dios menikanke. Ikaxbi nato ainbaonra, jawebiomashoko ixonbi, jatíbi já jayatashoko keyokin menike —akin.

Dios rabiti xobo ras akanti Jesussen yoia

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 Jatian jatíribibo ikana iki, ja makanbaon jakonhiraakinbo akana iketian itan ja ofrenda menikanabaon, metsáshamaankinbo raoayonkana iketian; ja Dios rabiti xobo yoiibo. Jatian Jesussen jato yoia iki:

6 —Nokóranoxiki nete, ja jatíbi nato jakonhira maton oinnaibo, westíora makantanibi yamatiakin ras akanti. Jawebira yamanoxiki —akin.

Nete senenamabi jaskara itibo

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

7 Jatian Jesús neskáakin yokákana iki: —Maestró ¿Jawetianshamanmein jaskarabo iti iki? ¿Jawekeskabo ikai oinxonmein, moa jaskara itires non onanti iki? —akin.

8 Jatian Jesussen yoia iki: "Koiramekanwe matora parankanake; icha jonibora eki yoinmeetaxbo benóxikanai. Beaxa neskákanti iki: 'Ea riki Cristo', 'Moara nete senenai', ikibo. Ikaxbi jato ikonhayamanoxikanwe.

9 Jainoax reteanankanaibo itan ramianani yoitimakanaibo ninkatax ratéyamanoxikanwe, jaskaraboparira iti jake. Ikaxbira nete senenamapari iti iki", akin jato aká iki.

10 Jainxon jato yoiboresa iki: "Wetsa jemabora wetsa jemabo betanribi reteananoxiki, wetsa mainmea jonibora wetsa mainmea jonibo betan reteanankanti iki.

11 Kikin koshi niwanbora inoxiki, pitinbora ikanti iki, meskó jemankobora jato isinbaon anóxiki. Naikanra tson oinyosma itan ja oinxon onanti jawékibo oinnoxikanai.

12 Jaskarabo ikámatianbira, yatanxonbo mato masábo tenemakanti iki, matora presoakanti iki. Ja jain tsinkíti xobo meranbora mato bokanti iki, apoboiba itan joni koshiboibara mato bokanti iki, ea kopi.

13 Jaskatira, jaskarainxonbo ekiriakin maton jato joi yoitibo janoxiki.

14 Ea jaskáakanketianmein en jato jawe yoiti iki ixonbo shinanni iamakanwe.

15 Enra ja onan shinanyanix yoyo itiakinbo mato imati iki. Jatianra maton rawibaon, jaweranobi jaskarama riki itan wetsankobiresa mia yoyo ikai akinbo mato akantima iki.

16 Ikaxbi matobora maton papabaonbi, maton wetsabaonbi, maton rarebobaonbi, itan mato betan raenanaibaonbi, jakonhai keskábo ixonbi, mato jakonmaanoxikanai. Jatíribi matobora, retenoxikanai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

17 Jatíbi jonibaonra ea ikonhabo
iketian mato omísnoxikanai.
18 Ikaxbi westíora maton bootanibira,
manótima iki.
19 ¡Bebon koshiakin shinanni jenéya-
makanwe; jaskatax mato kishpinkanon!
20 Jawetianki ja Jerusalén, sontárobaon
katea maton oinnai, jatian onanoxikanwe
moa basima riki jabo keyótires ixon.
21 Jatianra ja Judea main ikábo,
mananbaon jabati bokanti iki. Jatian ja
Jerusalén jeman ikáboribi, moa jainoax
pikókanti iki, jatian ja wain ikábobiribi,
moa ja jeman bokantima iki.
22 Jatianra iti iki, jato castiganti nete
Diossen jawen joi meran yoiaibo seneni.
23 ¡Jawe iresaipanon, ja netenra
tooyabo itan jaton bake xoma amai
ainbobaon masábires tenenoxikanai!
Kikinhakin ja jema castiganaitian.
24 Jatíribibora espadaninbo chachixon
retenoxikanai, jatíribibora presoaxonbo,
wetsa maibaon jato bonoxikanai. Jatian
Jerusalénra Dios ikonhaayamai joni-
baon iboanoxikanai, ja jonibo casti-
ganai nete keyotai kaman.

Ja jonin Bake joríbati
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

25 Jatianra barinko, oxenko, wish-
tiainbo jawékibo ikaitian oinkanti iki.
Jatian nato main iká jemabora tsokasax
ratetabo inoxikanai, ja aniparobo onsati
xoo ikaibo ninkatax.
26 Nato neten onsá jawékibo iikaresai
ninkataxbora, ratekanbo mawákasno-
xikanai; naikan iká jatíbi jawékibora
shakónoxiki.
27 Jainxonra ja jonin Bake jawen ani
atipana koshia, itan penébires naikan-
meax joái oinnoxikanai.
28 Jatian neskara jawékibo ikí peokoo-
taitianra, bebonbiresakin koshiakinbo
maton shinanti jake, moa basima mato
xabakaati iketian", akin jato aká iki.
29 Jaskáribiakinra neskara jawékiki
jato yoinribia iki: "Ja higo jiwi iamaxon
wetsa jiwi inonbi oinkanwe.
30 Jaskara jiwibo moa pechokoaibo
oinxon, maton onanai, moara baritia
peokooti ochóma iki ixon.
31 Jaskaribiakinra, ja neskara jawé-
kibo winotai ointaanan, ja Diossen
ikinaton ikantira moa ochóma iki ixon
maton onanti jake.
32 Ikonshamanra en mato yoiai, jatíbi
neskarabora senenoxiki, ja ramatian jaa
jonibo mawákanamabi.
33 Nai betan maira keyónoxiki, ikaxbi
ja en mato yoia joibora winóyamai
senennoxiki.
34 Koiramekanwe jan mato cheata
jakonma jawékibo akíra, mato
bebonbires yoitimanake. Paenibo,
nato netemea jawékibores shinanni.
Jaskarabo iken joxon mato rateresara,
35 trampain paketa keskábo mato
inake. Jaskarara ati iki, jatíbi nato
netemea jonibo joxon nokokin.
36 Moa benxokaatabo ikanwe, jatí-
bitian orani jakanwe, jaskataxa jatíbi
neskara jawékibo ikainoax mato xaba-
kaati iki, ja jonin Bake bebon mato ikí
kanon", akin jato aká iki.
37 Netetiibira Jesussen ja Dios rabiti
xobo meranxon jato joi yoia iki; jatian
yaméribi Olivos janeya mananman
kaax, jain iishina iki.
38 Jatian yamékiritiibi jonibo bekana
iki; ja Jesussen yoiai joibo ninkati.

Jaskáaxon Jesús yatanti shinan akana
(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 1 Jatianribi iká iki, moa *levadu-
raoma aká pan piti fiesta ochó-
mashoko. Ja *Pascua fiesta akin akanai.
2 Jatianra ja *sacerdotebaon koshi-
baon itan ja esé onan jonibaon, joni-
boki rakékin jaskáaxon Jesús retetibo
benaa iki.
3 Jatianra *Satanássen shinan, Judas
Iscarioten shinan meran jikia iki; Ja iká
iki, jáyanix chonka rabé Jesussenmea
onanai.

4 Jara ja *sacerdotebaon koshiboiba
kaa iki; jainoax ja Dios rabiti xobonko
iká policiabaon joni koshiboibaribi.
Kaxon jato yoyo aka iki, jaskáaxon jan
jato Jesús yatanmati.
5 Jaskáakin jato yoiara rarokana iki;
jainxon kopíakin koríki meniti yoikana
iki.
6 Jatianra Judassen jato jen aka iki,
jainxonra ja jonibo yamakainketian
jaskáxon Jesús jato yatanmati benaa iki.

Ibon jato yamé jawékiakiina

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7 Jatian ja *levaduraoma akana
pan piti fiesta moa nokota iki. Ja
*Pascuatian ati *cordero retekantitian.
8 Jatian Jesussen, Pedro betan Juan
raana iki neskáakin jato yoixon: —Ja
*Pascuatian non pinon, pitiatankawe
—akin.
9 Jatian jabaon yokákana iki: —¿Jawe-
ranoxon non atinki mia keenai? —akin.
10 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja
Jerusalén jeman kaxonra, westíora joni
onpax chomon boai maton nokoti iki, já
jawen xobon kaman chibantankanwe.
11 Jainxon ja xobo ibo neskáakin yoitan-
kanwe: 'Ja maestronra mia neskáakin
yokáti noa raanke: ¿Jawerato ani xobo
chitéainxonmein, nokon jonibo betan en
*Pascua fiesta jawékiati iki?' ixon.
12 Jatian janra bochiki iká ani chité,
moa jakonhakin matsóyonshamana
mato oinmati iki; jainxon ja *Pascua
fiestatian jawékiati, jainxonra jatíbi ja
jawékiatibo maton ati iki —akin.
13 Jatian jabaon kaxon nókokana iki,
jaskara iti Jesussen yoiwana keskábo.
Jainxon ja *Pascua fiestatian piti jawé-
kiatibo akana iki.
14 Jatian moa piti hora nokóketian kaax,
Jesús jawen raanaboyabi mesan yakata iki.
15 Jainxon jato neskáakin yoia iki:
—¡Eara kikini keena iki, mawatama-
tianbi nato *Pascuatian mato betan-
shaman jawékiatinin!
16 Ikonshamanra en mato yoiai; jakiri-
bira neskáakin en mato betan jawékia-
yamai kaai; ja Diossen jawen netenko
ebetanbishaman mato imati nete seneni
kaai kaman —akin.
17 Jainxonra ja xeati bixon, Dios iráke
aka iki, jaskáaxon neskáakin jato yoia
iki: —Nato xeati jatíxonbi xeakanwe.
18 En mato yoiai riki, jakiribira nato
vino jene en xeayamanoxiki akin. Ja
Diossen jawen netenko mato ikinni kati
nete nókoti kaai kaman —akin.
19 Jaskáa pekáo, pan bixon Dios iráke
aríbaa iki. Jaskáaxon tobapakexon
menikin, jato neskáakin yoia iki: —Nato
riki nokon yora, ja mato kopi meni-
kaatax mawati kaai. Ea shinannaitiibi,
jeneyamakin jaskánoxikanwe —akin.
20 Jainxon moa pia pekáo, xeati xeakin
jato neskáaribia iki: —Nato xeati riki,
ja senenhabekonti bená joi Diossen aká
jan onanti imai, nokon jimi, ja mato
kopi chikota.
21 Ikaxbi ja jakonhai keská iikinbi ea
jan jakonmaatira, neno ebetanbi mesan
itinke.
22 Ikaxbi jonin Bakera, ja Diossen
jaskara iti shinanna keskati iti jake.
Ikaxbi ¡Jawe iresaipanon, ja jakonhai
keská ixonbi ea jakonmaakai joni!
—akin jato aká iki.
23 Jatianra jatonbinix yokakanani
peokookana iki ¿Tsoamein iki ja jakonhai
keská ixonbi, jan jakonmaati? ikibo.

¿Tsoarin jan jato xewina?

24 Jainoax Jesussenmea onannaibo
jatobires yokakanani peokookana iki,
tsoamein iti iki, jan jato xewina ikibo.
25 Jatian jato Jesussen yoia iki: "Ja joi
ayamai apobaonra akanai, jawen jonibo,
jaton keena keskáakinbores yonoananbi
ramiakin. Jatian ja joni koshiboribi ikanai;
nonra jato jakonhaxon ikinai ikibo.
26 Ikaxbi matora jaskarabo itima iki;
jaweratoki mato xaranmeax kikinman
shinanmeetai; jara kikin bakepari ikai
keskati iti iki. Jaweratoki joni koshi iki,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jara ja ati yoikanaibo jato senenhaxonai
keskáres iti iki.
27 Jaskara ikenki, ¿Jaweratokayarin
ja kikin joni; ja mesan pii yakatai o jan
jato jawékiati metexonai? ¿Ja mesan
pii yakataimarin ja kikin joni? Ikaxbi
ea riki mato xaranmeax, jan jato piti
yasanxonai keskáres.
28 Matobora ebetanbi, jatíbitian ja
atikoma jawékiainbo ike.
29 Jaskara ixonra; ja nokon papan ea
koshi imaa keskáribiakin, enribi mato
joni koshibo imai.
30 Jainxonra en ikinaton netenxon
maton ebetanbi jawékianoxiki; jainxonra
ja yakátinin yakátaanan, ja chonka rabé
tsamá *Israel jonibo, jaton aká jawékibo
maton jato yoixonoxiki", akin jato aká iki.

Já onanaxbi Pedro paranati Jesussen yoia

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 Jainxon Ibon jato yoiribia iki:
—Simón, *Satanássenra Dios yokáke,
ja trigo bero payankanai keskáakin,
mato tananoxon.
32 Jaskara ikenbira en Dios yokáke;
mia eki koshii jenéyamanon ixon.
Ikaxbi jawetianki moa shinanmeetax
mia eki banéribiai; jatianra ja min
wetsabo eki koshikinkin min jato jenékintima iki —akin aká iki.
33 Jaskáa Simonman yoia iki: —Ibó,
eara mibébi cárcel meran katires iki,
jainoaxa ea mibébi mawáti atipanke
—akin.
34 Jatian Jesussen yoia iki: —Pedro,
ikonshamanra en mia yoiai; ramabira
atapa keotamatianbi, enra ja joni onanyamake iki; mia kimishai paranai kaai
—akin.

Ja tanakaati hora moa nokota

35 Jainxon Jesussen jato yoia iki: —Ja
reken en mato raanontianra en mato
raana iki, jan piti boti pishaoma, jain
koríki ati pishaoma, itan zapatoomaribi ¿Jatianki mato jawen maxkata iki?
—akin. Jatian yoikana iki: —Jawebira
noa maxkáyamaa iki —akin.
36 Jatian jan jato yoia iki: —Ramabiribi jan koríki atiabo ixon botankanwe, jan piti ati pishayabo ixon
botankanwe; jatian ja espadaomabaon, jaton saweti chopabo marotaanan
espada bikanwe.
37 Enra mato yoiai ja ea jaskáti yoii
Wishá meran yoiaira senenti jake: 'Ja
jakonmabo xaran itira iká iki', iki iká.
Jatíbi ea jaskara iti yoiaibora senenoxiki —akin.
38 Jaskáketian yoikana iki: —Ibó,
nenora noa rabé espadaya iki —akin.
Jatian jato yoia iki: —Moa yoyo iwetsayamakanwe —akin.

Getsemaníainxon Jesussen orana

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Jatian jato jaskáakin yoikin senenhataanan, ja jainpacho kaai olivos janeya mananman Jesús kaa iki. Jain kaaitian jaonmea onanaibaon chibana iki.
40 Jain nokóxon jato neskáakin yoia
iki: —Orankanwe, tanakaatibo joketianra, mato pakénake —akin.
41 Jato jaskáabaini janbiribi ochóchaashoko kaa iki, makan potaa kaax paketaitio ochó. Jain kaxon chirankooxon
orana iki,
42 neskáakin: "Papá mia keenxon
neskara onitsapitibo ea tenemayamawe.
Ikaxbi nokon keena keská iamabanon,
min keena keskákaya ibanon", akin.
43 Jaskaitianribi, westíora ángel
naikanmeax joá iki, já koshi menii.
44 Jaskati ikonbiresi onitsapiti iikinbi,
bebonbires Jesussen orana iki. Jatian
jawen niskan, jimi tsononai keskati,
maiki tosota iki.
45 Jaskáakin oranax, wenitax jaonmea
onanaiboiba kaa iki. Kaxon oinnabi,
ayorakin masá shinanni moa oxakana
iká iki.
46 Jatian jato yoia iki: —¿Jaweakiki
mato oxakana? Weníxon orankanwe,
ja tanakaatibo maton tenenon —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesús yatankana
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

47 Jatian jato joi yoii iitaitianbipari,
icha joni Jesússiba bekana iki. Jatian
ja Jesussenmea onanai Judas janeya
iká iki, ja icha jonin rekenhaa joí. Joxon
pataxbainxon, Jesús betsó aka iki.
48 Jatian Jesussen neskáa iki: —Judas,
¿Neskáakin betsó axonki akai, ja
jakonhai keská iikinbi, ja jonin Bake
min jakonmaakin? —akin.
49 Jatian ja jabé iká jaonmea onanai-
baon, jaskara jawéki winotai oinxon
yoikana iki. —Ibó, espadanin non jato
chachibanon —akin.
50 Jainxon ja wetsa jabé ikátonin, ja
*sacerdotebaon koshin yonoti, jawen
mekayaokea pabíbi xatenaana iki.
51 Jatian Jesussen neskáa iki:
—Moa jaskáakin jenekanwe —akin.
Jaskáataanan Jesussen ja yonotinin
pabíki, yatanxon moa jainribi nenxona iki.
52 Jainxon ja boí bekana, *sacer-
dotebaon koshibo itan ja Dios rabiti
xobo meran iká policiabo, jainoax ja
judíobaon joni koshibo, jato Jesussen
neskáakin yoia iki: —¿Jaweakiki ea
yometso joni keska shinanni; espada-
yabo itan jiwiabo mato bekana?
53 Ja Dios rabiti xobo meran nete-
tiibi, mato betan ikenbira, maton ea
yatanyamaa iki. Ikaxbi ramara jaskara
ati *Satanássen mato shinanmaa nete
nokóke —akin.

Jesús onanaxbi, Pedro paranaa
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54, 66-72;
Jn. 18.12-18, 25-27)

54 Jatian moa yatanxon, ja *sacerdote-
baon koshin xobonko, Jesús bokana iki.
Jatian Pedron ochóxonres chibana iki.
55 Jatian ja apon xobo iká jema napon-
shaman, chii ketéakana iká iki. Jaskáax
ja kateai yakákana ikana iki. Jatian
Pedroribi jato xaranbi jain yakáshokoa iki.
56 Jatian jato betan chii patax yakata
iken ointaanan, westíora yonoti ainbaon
jato neskaa iki: —Natoribira ja Jesús
betan nipachoai iki —akin.
57 Ikaxbi paranakin Pedron neskáa
iki: —Ainbó, enra onanyamake —akin.
58 Jaskata basikainainshoko, wetsan
yoiribia iki: —Miaribira jato betan
ipachoai iki —akin. Jaskáabi Pedron
yoia iki: —Joní, eara jama iki —akin.
59 Jaskáawana westíora hora pekáobira,
wetsa joxon yoia iki: —Ikon riki nato joni-
ribira, jabé ipachoai, Galileankonia joni
ikax, —akin.
60 Jaskáa Pedron yoia iki: —Joní, ja
min yoiaira en onanyamake; tsoa joni
yoiira mia ibirai —akin. Jaskáakin
Pedron yoiatianribi, westíora atapa-
bene keota iki.
61 Jatian non Ibon pekáori naisxon,
Pedro oinna iki; jatianbi Pedron
shinanria iki, jaskara ikí kaai non Ibon
yoiwana: "Ramara atapabene keotama-
tianbi, ea onanaxbi mia kimishai para-
nanoxiki", akin awana.
62 Jatian moa jainoax pikókaini kaax,
akonbireskin masá shinanni Pedro
winia iki.

Jesúski shirokana
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 Jatian ja Jesús jabánaketian koira-
naibaon, jaki shirokin timabokana iki.
64 Chopan benéxanan tantash axonbo
yokákana iki, neskáakin: —¡¿Tsonki mia
tantash aka onanta?! —akinbo.
65 Jainxon meskóakinbo ichayonkana
iki.

Joi benxoai joni koshiboiba
Jesús bokana
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64;
Jn. 18.19-24)

66 Jatian moa nete xabáketian, ja
jemamea judíobaon joni koshibo, ja
*sacerdotebaon koshibo; jainoax ja esé
onan jonibo tsinkíkana iki. Jainxonra ja
jainxon joi benxoakanai joni koshiboiba
Jesús bokana iki. Jainxonra neskáa-
kinbo yokákana iki:

67—Noa yoiwe, ¿Miarin ja *Cristo?
—akin. Jatian jan jato yoia iki: —Eara
ja iki akin en mato akábira, maton ea
ikonhatima iki,
68 jatian en mato yokatabira, maton
ea jawebi yoitima iki.
69 Ikaxbi ramara, ja jonin Bake; ja
jatíbi atipana koshia Diossen mekayaobi
yakati kaai —akin jato aká iki.
70 Jainxon jatíxonbi neskáakinbo
yokákana iki: —¿Jaskara ikenki mia
iki, ja Diossen Bake? —akinbo. Jatian
Jesussen jato yoia iki: —Matonbira ake
yoikin, eara já iki ixon —akin.
71 Jaskáakin jato yoia, neskatibo yoyo
ikana iki: —Wetsabo non yokátibora
moa noa maxkáyamake. Moara nonbi-
shaman ninkáke; janbix jaskati yoyo
ikaitian —ikibo.

Jesús Pilatoiba bokana
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5;
Jn. 18.28-38)

23 1 Jainxonra jatíxonbi Pilatoiba
Jesús bokana iki.
2 Boxon já bebonxonbi jakonmaa-
kinbo yoii, neskatibo yoyo iki peokoo-
kana iki: —Nato jonira non nokoke, non
kaibobo jakonmaakinbo tsokásmaxon
jato saa imai iitaitian. Jainoaxa ike,
non ronki ja icha mai iboaa romamea
apo kopíatima iki ikibo, jainoaxa ikai,
jaronki ja Cristo iki, itan non apo iki
ikibo —akinbo.
3 Jatian Pilaton yokata iki: —¿Miarin
ja judíobaon apo? —akin. Jatian
Jesussen yoia iki: —Minbira yoike ea
já —akin.
4 Jatian ja *sacerdotebaon koshibo
itan jain tsinkita jonibo Pilaton jato yoia
iki: —En oinnara nato joni jakopi masá
tenemati yamake —akin.
5 Jaskáakinbo jato yoiabi bebon-
bires yoitimai, neskatibo yoyo ikana
iki: —Jan jato eseatoninra jatíbi jonibo
jakonmai saa ikanai; Galileankoparira
jato peokoomaa iki; jatian ramara neno
Judeain jato aríbai —ikibo.

Herodessiba Jesús bokana

6 Jatian jonibo jaskákanaitian
ninkáxon, Galileankonia jonirin ixon
Pilaton jato yokata iki.
7 Jatian jainoa joni riki akin akana,
Herodessiba jato bomaa iki. Ja iká iki
Galilea mainmea joni koshi; ja nete-
baonribi Jerusalénhain iká iki.
8 Jatian Jesús oinnax Herodes kikin-
shamani raroa iki, moabi já onankasi
iikirana ikax, itan já yoii ikanaitianbo
ninkata ikax. Jaskara kopíra manata
iki, ratéti jawékira akai ikax.
9 Jainxonra ichabiresakinbo yokata
iki; jaskáakinbo yokatabi, Jesussen
jawebi kewinyamaa iki.
10 Jatian jainribi ikana iki, ja *sacer-
dotebaon koshibo itan esé onan jonibo.
Jabaonribi bebonbires ramiakin yoikin
jeneyamakana iki.
11 Jatian Herodesnin jawen sontáro-
boyaxonbi omiskana iki. Jainxon jaki
shirokin apon saweai kikin chopa sawe-
makana iki. Jaskáa pekáo Herodesnin
jakiribi jato Pilatoiba bomaa iki.
12 Ja netera ramiananax rawikanana
ipachoibi, Pilato betan Herodes jakiribi
raeananribia iki.

Jesús reteti yoikana
(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15;
Jn. 18.39—19.16)

13 Jainxonra Pilaton ja *sacerdote-
baon koshibo, ja jemamea joni koshibo,
jainxon ja jemamea jonibo tsinkia iki.
14 Jainxon jato yoia iki: —Matonra
ake nato joni eiba bekin; ja jemamea
jonibora jan imaa jakonmai saa ikanai
ixon. Ikaxbi enra mato bebonbi nato
joni yokáke. Jaskáakin en yokatabira,
en oinna jawe ramibi jan aká yamake,
nin jakopí non ramiatibira yamake.
15 Ja Herodesninbira jawe ramibi jan
aká oinyamake; jaskáakin riki noiba
mato bemaribia. Nato joninra jawe
ramibi akáma iki. Jaskara kopíra, ja
aká kopí non réteti yamake.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 Enra jato castigamaresai; jaskáa-
xonra en moa jeneai —akin.
17 Jatian ja fiestatiibi iká iki, Pilaton
westíora preso jato pikoxonai.
18 Jaskákenbi, ja joni icha tsamatabo
koshin saa ikana iki, neskati: —¡Ja
jonira pikotima iki! ¡Barrabaskaya noa
pikoxonwe! —ikibo.
19 Ja Barrabás iká iki; Jerusalén jema-
meax apoki yoitimatax ramíketian itan
joni reteketian cárcel meran akana.
20 Jatian Pilatobiribi, Jesús pikoti
shinanyares iká iki, jaskákin jakiribi
jonibo yokata iki.
21 Jato jaskáakin yokatabi; bebon
koshinbires saa ikana iki, neskatibo:
—¡Korosen awé! ¡Korosen awé! —ikibo.
22 Jatian jawen kimisha itin Pilaton
jato yokáribia iki: —¿Jawekeska rami
akákayarin nato jonin? En jisábiri-
bira, nato joni jakopi non reteti jawéki
yamake. Jato castigamaxonresa nato
joni en pikoai —akin.
23 Jato jaskáakin yoiabi, korosen
awé ikires koshin saa ikana iki. Jatian
jaskati koshin saa iki jenéyamakinra,
jato keenai jawéki nokokana iki.
24 Jatian Pilaton shinanna iki, ja
jonibo keenai keská jato axonti.
25 Jaskáaxon ja pikotinin keen-
kanai joni jato pikoxona iki. Ja

Jesussen koros, joni iamakana.

apoki yoitimaketian itan joni reteke-
tian presoakana. Jatian jaton keena
keskáakin akanon ixon, jatoki Jesús
jenea iki.

Jesús korosen akana
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 Jatian moa Jesús korosen anoxon
bokin, wainkoniax joái westíora joni
bechixon yatankana iki. Ja iká iki
Cireneainoa joni Simón janeya. Ja
jonira koros iamaxon, Jesús pekaobi
bokana iki.
27 Jatian bokanaitian, icha jonin Jesús
chibana iki. Jainoax icha ainboboribi
masá shinanni winii koshin sion iibain-
kana iki.
28 Jaskákanaitian oinxon jato Jesussen
neskáakin yoia iki: —Jerusalénhainoa
ainbobó, eon masá shinanni winiama-
kanwe. Winikanwe mato kopibi, itan
maton bakebo kopíbiribi.
29 Netera nokónoxiki, jatianra inoxi-
kanai neskati: ‘Raroshamanra jato
Diossen imati iki, ja tooisma itan,
jawetianbi bakeaxon xoma amayosma
ainbobo’ iki.
30 Jatianra jonibo ikanti iki, ani
manan itan maxko mananbo akí
neskati: ‘¡Noki reokooxon noa mapo-
banon!’ ikibo.
31 Jatian ja jiwi paxa neskáakinbo
akanai ikenra, ja jiwi tanokaya abires-
kanti iki —akin jato aká iki.[k]
32 Jainxonribi ja Jesús betan korosen
anoxon, retemis joni rabéribi bokana
iki.
33 Jatian boax, ja mapo xao akin
akanai mananman, nokókana iki,
jainxon moa Jesús korosen akana iki.
Jainxon ja retemis joni rabé bokana-
ribi, wetsa jawen mekayao wetsa jawen
mexkaori korosen akana iki.
34 Jainoax basikainaishoko Jesús
neskata iki: “Papá, nato jawéki jato

[k] **23.31** Westíora jiwi paxara ishton menoyamai; jara ochaoma Jesús yoii iká iki. Jatian ja jiwi tanora ishton menotai; jara ochaya jonibo yoii iká iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

shinanxonyamawe, jabaonra onanyamake jaton akai jawékibo”, iki. Jatianra Jesussen chopa binoxon, sontárobaon *suerte akana iki.

35 Jainxon jonibaon oinkana iki, ja jemamea joni koshiboribi jaki shiroi neskákanaibo: —Wetsabora jato kishpinmaa iki, ibanon rama janbixbi kishpinmeeti; ikonkon ja Diossen katota *Cristo ikax —ikibo.

36 Jatian sontároboribi Jesúski shirokana iki. Ochómakainxonbo *vinagre moka xeamakana iki.

37 Neskáakinbo yoianan: —¡Ikonkon judíobaon apo ikax minbixbi kishpinmeewe! —akinbo.

38 Jatian já manaonribi, tablanin neskáakin wishaxon taxnankana iká iki: “Nato riki judíobaon Apo”, iki iká.

39 Jatian ja wetsa jabé korosen akana retemis jonin, ramiakin Jesús neskáa iki: —¡Ikonkon ja Cristo ikax, minbixbi kishpinmeetaanan noaribi kishpinmawe! —akin.

40 Jaskataitian wetsa jabé ikátonin notsina iki, neskáakin: —¿Miaki Dioski rakéyamai, miaribi castigankanabi?

41 Noara itibi neno masá tenei onitsapitai, ja non jakonmabo aká kopíbi castigankana. Ikaxbi nato joninra jawe jakonmabo akáma iki —akin.

42 Jainxon Jesús yoia iki: —Moa apo iki peokooxon eaakintani shinannoxiwe, Jesussé —akin.

43 Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Ikonshamanra en mia yoiai, ramabira mia ebébi ikí kaai, jain jakonhira jatínko —akin.

Jesús mawata

(Mt. 27.45-46; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 Jatian moa bariapanra, jatíbiain yameta iki, ja kimisha hora yantan kaman.

45 Jatianra moa barin tenayamaa iki; jaskáketianra, ja Dios rabiti xobo meran iká, jan nachitekin panaa chopa naponbekonshaman noshita iki.

46 Jainoax Jesús koshin sion iki neskata iki: —¡Mikira nokon kaya en jeneai Papá! —iki. Jaskáakin yoitaanan moa mawata iki.

47 Jatian jaskata oinnax ja romano sontárobaon *capitán, Dios rabii neskata iki: —Ikon jawe ramibi akámara nato joni ike —iki.

48 Jatian jatíbi ja jaskata oinna jonibo moa bokana iki; nonra jakonmabires jawéki ake ixonbo xochi tima timabaini.

49 Jatian ja Galileankoxonbi chibani bokana ainbobaon, itan jatíribi já onanna iká jonibaon, ochóxonres oinkana iki.

Jesús miinkana

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Jatian ja jemanribi iká iki westíora jakon itan ponté shinanya joni; jawen jane José. Ja iká iki Judea main iká, Arimatea jemamea. Jaribi iká iki, ja joi benxoai judíobaon joni koshibo betan iká.

51 Jaribi iká iki, ja jabé joni koshibaon, Jesús jaskáakanti shinan akanaitian keenyamaa joni. Jainoax ja Diossen ikinaton itin manata joniribi.

52 Ja jonira Pilatoiba kaa iki; kaxon ja Jesussen yora yokata iki.

53 Jainxonra kaxon ja yora korosenmea pakeanan lino chopan rakawaa iki. Jaskáaxon boxon jain mawábo niati shanka kiniakana ikain niaa iki. Ja kini iká iki, tsoabi jain niakanamapari.

54 Jatian iká iki ja tantiti nete peokootibishoko iketian moa benxokaati ikanai.

55 Jatian ja Galileankoniaxbi Jesús chibani bekana ainbobo, ja mawá jain niakana kini oinni bokana iki. Kaxon ja yora jaskáakin rakankanabo oinkana iki.

56 Jatianra moa jaton xobon kaxon, meskó inintibo tsinkianan, meskokana iki. Jatian moa tantiti nete iketian, tantikana iki, jaton esé meran jaskara yoiaitian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesús jiria
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 1 Jatian moa domingo nete
xabatai yamékirishoko, ja
mawá kini oinni boribakana iki. Kakin
ja ininti meskoibakanabo bokana iki.
2 Boxon nokóxon oinkanabi, jan xepoa
ibata makan, moa jainma iká iki.
3 Jaskara ointaanan, kininko jikixon
oinkanabi, moa Ibo Jesussen yora yama
iká iki.
4 Jaskara oinxon, jaskáakinshamanbo
shinanti atipanyamakankebi, jato patax
rabé joni kikinbires chopa penéshaman
sawéya oinkana iki.
5 Jaskáakin oinnax kikinbiresi raketi
maikibi bekepikana iki. Jaskákanaitian
ja joni rabékan jato neskáakin yoia
iki: —¿Jaweatiki ja moa jiria joni, ja
mawábo xaran maton benai?
6 Nenora yamake moara jirike; shinan-
kanwe jawerakiki, ja mato betanpari
ixon Galileankoxon mato yoiantana
ixon.
7 Ja jonin Bakera, ja ochaya jonibo
yatanmakanti jake ixon. Jainxonra
korosen axon retekanabi, jawen kimisha
nete itin jirinoxiki —akin jato aká iki.
8 Jatianpari ja ainbobaon shinankana
iki; ja Jesussen jato jaskáakin yoia joibo.
9 Jaskatax ja mawá kininkoniax bané-
baini boxon, jawen chonka westíora
raanabo jato yoikana iki, jainxon wetsa-
boribi, jaskara oinkanabo keshankana
iki.
10 Jatian jaskara joi ja raanabo jato
keshana ainbobo ikana iki; Magdalainoa
María, Juana, Santiagon tita María,
jainoax wetsa ainboboribi.
11 Ikaxbi ja ikonkon raankanabaon ja
ainbobo ikonhayamakana iki. Iresbiresi
yoyo ikira ikanai, ikibores ikana iki.
12 Jatian Pedrobiribi, ja mawá kininko
ishtoi kaa iki. Kaxon nokóxon oinnabi,
jan yora kawaa ibata chopares tsamata
iká iki. Jaskarabo oinnax ratékaini, moa
jawen xobon karibaa iki.

Emaús jemanko boaiboki
Jesús pikota
(Mr. 16.12-13)

13 Ja netenribi, rabé Jesussenmea
onanai, Emaús jemanko kaa iki. Ja
jema iká iki, Jerusalénhainoax nokóti,
chonka westíora kilómetro.
14 Kakin jaskara ikábo yoi yoibainbe-
kona iki.
15 Jatian jaskatibo yoyo iikainbeko-
naitian, Jesúsbi jato pataxax, jato betan
iikaina iki.
16 Jatian jaskáakin oinxonbi, tsoarin
ixon onanti atipanyamakana iki.
17 Jatian jato Jesussen yokata iki:
—¿Jawe yoiiki mato bain yoyo iikain-
bekonai? —akin. Jaskáa chankatax
onísbekona iki,
18 jainxon, ja Cleofás janeyaton yoia
iki: —¿Miabichorin ja Jerusalénhain
itinxonbi; ja rama netebaon, jain
jaskara winota jawékibo onanyamaa?
—akin.
19 Jatian Jesussen jato yokata iki:
—¿Jawekeskaboki winota? —akin.
Jatian neskáakin yoikana iki: —Ja
Nazaret janeya jemamea Jesúsra Dios
bebon itan jonibo bebonribi jawen
akainkobo, itan jawen yoyo ikainkobo
atipana koshi shinanya *profeta iká
iki.
20 Ja jonira ja *sacerdotebaon koshi-
baon itan non joni koshibaon, yatan-
maxon jato korosen amaanan, retema-
kanke;
21 Noara jaon manata iká iki; janra
*Israel jonibo, jato xabáanoxiki ikax.
Ikaxbi jaskáibakanara moa kimisha
nete iki.
22 Ja noobetan iká jawetii ainbobora,
yamékirishoko ja mawá miinbakana
oinni boibakanke. Ja boxon rotoanan
joxon yoikinra, noa rateibakanke,
23 Jatian boxon ja yora rotoax, jaton
xobon bexonra, yoiibakanke, rabé ángel
merakana, jatian janki jato yoiibake,
moa Jesús jiria.

24 Jatian jaskara ainbobaon yoiketian;
ja nobé ikábo jawetii kaxon oinkanaki
iibake, ja ainbobaon yoia keskáshamanbi, ixonbi ja Jesús oinyamaibakanke —akin.
25 Jaskáakin yoikin senenhaketian
Jesussen jato yoia iki: —Matonra
ninkáyamai; itan jatíbi ja *profetabaon
yoipaoni joiboribi maton ikonhayamaa
iki.
26 ¿Matonki onanyamaa iká iki
*Cristo, naikan kaamatianbipari neskati
onitsapitibo? —akin.
27 Jainxonra onantishamanhakin,
jato yoipakea iki; ja wishá meran
iká; já yoii iká wishábo. Jato yoikin
peokin ja Moiséssen, wishani kirika
merannoabo, jato yoia iki. Jainxon
jatíbi ja *profetabaon wishaniboribi
jato yoia iki.
28 Jatian jain bokanai jemanko, moa
nokókana iki. Jatian Jesúsbiribi, karesai
keská iká iki.
29 Ikaxbi jabaon jato betan banénon
ixon, teakin neskáakin yoikana iki:
—Nobépari banéwe; moara yametai
—akin. Jaskáakin akana Jesús jato
betan jain baneta iki.
30 Jaskatax moa mesan pii yakákana
iki, jatianra pan bitaanan Dios iráke
aka iki. Jaskáaxon pakéxtaanan, jato
menipakea iki.
31 Jatianpari já oinxon onankana iki,
ikaxbi moa manóresa iki.
32 Jatian jatobires neskatibo yoyo
ikana iki: —¿Ikonmarin ja wishá meran
iká joibo, ja bain jokin noa jan onantishamanhakin yoi yoibeiranaitian non
shinan meran xana chankatai keská noa
iikirana? —ikibo.
33 Jainoax basiamai, moa bainbi
Jerusalénhain beribakana iki; jain joxon
nokokana iki; ja chonka westíora jawen
raanabo, itan jato betan iká joniboribi
tsinkíkana.
34 Jatian ja jain ikábaon jato yoikana
iki: —Ikon riki non Ibo jiria, Simón
Pedrokira pikóke —akin.
35 Jatian ja rabékan jato yoia iki;
jabo bain kaaitian jaskáaibatabobiribi;
jainxon pitinkoxon, jato pan tobapakeanan meniaitianpari Jesús onanhibakanabo.

Jaonmea onanaiboki Jesús pikota
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 Jatianra ja ibata jawékibo yoikin
jenekanama iká iki. Jaskarabo yoii
iikanainbi, jato naponshaman Jesús
chankata iki. Jainxon jato saludankin
neskáa iki: —Mato jakonbires Dios
betan ibanon —akin.
37 Jato jaskáaketian jabo ikonbiresi
rakékana iki. Kayara oinbirakanai ixon
shinannax.
38 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—¿Jaweakiki mato ratetai? ¿Jaweatiki
maton ikonhaayamai?
39 Oinkanwe nato nokon mekenyabi nokon tae; eabi riki. Ea tii axon
oinkanwe, westíora kayara namioma
itan xaooma iki. Eara jatíbia iki
oinkanwe —akin.
40 Jaskáakin jato yoitaanan, jawen
meken betanbi jawen tae jato oinmaa
iki.
41 Ikaxbi jabaon raroananbi ratetapari ixon, ikonhayamakanaitian, jato
Jesussen yokata iki: —¿Matoki neno ja
pitia iki? —akin.
42 Jaskáketian yapa xoi pakex menikana iki.
43 Ja menikana bixon, jato bebonxonbi
pia iki,
44 Jaskáakin pia pekáo jato yoia
iki: —Ja ea winota jawékibora ike, ja
mato betanpari ixon, ja ea winótibo en
mato yoiantana keskábo. Ja Moiséssen
kirika meran yoiaibo itan *Profetabaon
yoiaibo, jainoax ja Salmos meran yoiaiboribi —akin.
45 Jainxonra, jaskáaxon ja Wishá
meran ikábo ninkákanti kopí, jato
onanmaa iki.
46 Jaskáaxon jato neskáakin yoia
iki: —Ja Wishá meranra yoiai, *Cristo

mawataxbi, jawen kimisha nete itin jiri-
ribiti iki.
47 Jatianra ja Jerusalénhainoa jonibo-
pari jato yoikin peoxon; jawen janenko
jatíbiainoa jonibo jato yoinoxikanai,
jaton ochabo moa shinanxontima kopí,
Dios ikonhakanon ixon.
48 Matobi riki ja neskara jawékibo
oinna ixon jato yoitibo.
49 Enra mato raanxonti jake ja nokon
Papan mato raanxonoxon yoini. Ikaxbi
nato Jerusalén jemanpari ikanwe; ja
naikanxon mato meniai atipana koshi
maton biai kaman —akin jato aká iki.

Jesús naikan kaa
(Mr. 16.19-20)

50 Jainxonra Jesussen jawen raanabo,
ja Betania jeman jato ioa iki. Jainxon
jawen meken bochiki sanáanan; jakon-
bires ikanon ixon jatoki orana iki.
51 Jaskáakin jato aatibira, jato jene-
baini naikan kaai moa keyata iki.
52 Jatianra moa rabikin senenha-
taanan, jabo raroshaman Jerusalénhain
boríbakana iki.
53 Jaskáxonra jatíbitian Dios rabiti
xobo meranxon Dios rabikana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

SAN JUAN

Jesucristo ikábo yoikin Juanman wishaa

Diossen joi joni baneta

1 [1] Nete joniamatianbira, ja joi ibo Cristo moa jaa iká iki, jara iká iki Dios betanbi, itan jabiribi iká iki Dios.
[2] Jara peokootiainoaxbi Dios betan iká iki.
[3] Jákopíresa Diossen jatíbi jawékibo jonia iki, jan ayamaara jatíbi jawékibo yamakeanke.
[4] Jaibaresa iká iki jan jati, jatian jan jatira iká iki, jan jatíbi nato netemea jonibo tenaa joé.
[5] Ja joékanra yamé meranxon jakonma jawéki akanaitian jato tenaxon jishtiakai. Jato jaskáakin tenaketian nokaakaskinbira jonibaon atipanyamakana iki.
[6] Westíora jonira jakatiai jawen jane jato *bautizanai Juan, jara Diossen raana iki,
[7] janbishaman oinxon onanna iketian, ja joékiriakin jato yoixon onanmanon ixon. Jatian jaskáakin jan jato yoiabo ninkáxon onantaanan ikonhakanti kopí.
[8] Jaskara ikaxa, Juan iamaa iki ja joé, jara ja joékiriakin yoixon jato onanmati kopí raana joáres iká iki.
[9] Jatian ja ikon joé jan jatíbi nato netemea jonibo tenaira, moa nato neten joibi iká iki.
[10] Jara nato main joáx jonibo xaran jakatiai. Já meranxon Diossen nato nete jonia ikenbira, nato netemea jonibaon onanyamareskana iki.
[11] Jara joá iki jawen kaibo judíobo shinan, ikaxbi jabaonra biamakana iki.
[12] Ikaxbi jan biábo itan jan ikonhabora, Diossen bake itiakin jato imaa iki.
[13] Jaskáakin jato imaara, jaton rekenbo Diossen bake iká kopí iamaa iki, jainxon yoranxon bakeakanamaboribi iki, nin jatonbinix keentaanan ikanamaboribi, jabora iká iki Diossenbi jato jaskara imaa ikana.
[14] Ja joi ibo Cristora, noa keska joniribi iká iki, itan nooxaran jakatiai, jawen koshi shinanra non oinna iki, jabicho jawen bake iketian, jawen papan menia koshi shinan, jara iká iki ani noimisti shinanya itan ikon jawékibores yoiai.
[15] Nato jonikiriakin jato yoiira iká iki nashimamis Juan neskati: "Nato joni riki ja yoikin en mato ayantana, ja chiní joáira ea xewina kikin iki, ea jamaatianbi japari japaoni ikax", iki.
[16] Jatíbi já jayata ani jawékiainoara, non jatíxonbi jaibakea icha jakon jawékibo bia ixonbi, non biboresa iki.
[17] Moisés meranxonra noa Diossen jawen esébo onanmaa iki; ikaxbi Jesucristo meranxonra noa onanmaa iki, jawen ikon joibo itan noa jaskáakin noiabo.
[18] Tsonbira jawetianbi Dios oinyosma iki, ikaxbi jawen jabicho Bake jabi Dios ixon, itan jawen Papa betanbi ikax jabé yoyo iki jaa ixonra noa onanmaa iki, jawekeskarin Dios ixon.

Jato bautizanai Juanman Jesúskiriakin jato yoia

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

[19] Neskáraa iki Juan; ja *sacerdotebo betan ja Dios rabiti xobo meran teetai *Levitabo akí, ja Jerusalénhainxon Judío koshibaon, tsoarin ja ixon yokáti raana jaiba bexon yokákanontian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

20 Jaskáakin yokákana jan jato onantiakin yoia iki: —Eama riki, ja Cristo —akin.
21 Jatian yokáribikana iki: —¿Jatian tsoakayarin mia? ¿Profeta Elías? —akin. Jabi Juanman jato yoia iki: —Eara jama iki —akin, jabi yokáboreskana iki: —Jaskara ikaxki, mia iki ja *Profeta joti yoikatikanai —akin. Jatian Juanman jato yoia iki: —Eara jama iki —akin.
22 Jatian jabaon yoikana iki: —¿Tsoakayarin mia? Noa jan raanabo non jato yoii katira jake ¿Minbixki mia jawe keska oinmeetai noa yoiwe? —akin.
23 Jatian Juanman jato yoia iki: —Ea riki, ja jain joni jayamainkoniax: 'Bai benxoakanai keskáakinribi, maton shinanbo benxoakanwe maton Dios binon', iki saí ikai, ja *Profeta Isaíassen yoipaoni keská —akin.
24 Ja jaskáakin Juan betan yoyo inon ixon *fariseobaon jato raana bekanabaon,
25 yokákana iki: —Jaskara ikax miama iki ja Cristo, itan Elíasmaribi, jainoax noa jaon manata *profetamaribi, jatian ¿Jawekopiki min jato *bautizanai? —akin.
26 Jatian Juanman jato yoia iki: —Enra onpaxenres jato *bautizanai. Ikaxbi jaráke westíora mato xaran, jara maton onanyamake.
27 Jara epekáo joái, jaskara ikaxa ea jawemabishoko ikax jawen zapato risbitanibobi choroxonti jisáma iki —akin.
28 Jatíbi neskarabora winota iki, ja Jordán wean keiba iká Betaniain. Jainxon, jato Juanman bautizanpachoainko.

Jesús Diossen Cordero

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

29 Nete xabáketianra, Jesús jakiriti joaitian Juanman oinna iki. Jainxon jato yoia iki: "¡Oinkanwe, já riki ja Diossen *Cordero jan jatíbi jonibaon ocha jato soaxonti![a]
30 Já yoikinra en mato aká iki: 'Epekáora joái westíora joni; jara ea xewina kikin iki, ea yamaatianbi japari japaoni ikax', akin.
31 Jaskáakin mato yoikinbira enribi ja joni onanyamaa iki, tsoarin ja iki ixon. Ikaxbi jabira en jato onpaxenres jato bautizanbea iki, jaskáaxon *Israel jonibaon ja onankanon ixon", akin.
32 Jainxon Juanman jato keshanribia iki neskáakin: "Enra aká iki oinkin ja Diossen Shinan xotó keska joáx Jesussenbi yakátoshiketian.
33 Enribira ja onanyamaparia iká iki, tsoarin já ixon. Ikaxbi en jato bautizanon ixon, ea jan raanatonra ea yoia iki: 'Tsokiki ja Diossen Shinan joáx yakatai min oinnai; ja riki Diossen Shinanman jato *bautizanai', akin.
34 Enbishamanra oinna iki jaskara kopíra en yoiai, ja Jesús riki ikon Diossen Bakekon ixon", akin.

Jabopari jaonmea onannaibo itiakin Jesussen jato bia

35 Jatian nete xabáketian, jain iibatainko Juan jakiribi iribaa iki, jaonmea onanai rabéya.
36 Jainxon Jesús kawanaitian oinxon, Juanman jato yoia iki: —¡Oinkanwe, oa riki ja Diossen *Cordero! —akin.
37 Jatian Juanman jato jaskáakin yoia ninkatax; jawen joni rabé Jesús kaai chibani kabékona iki.
38 Jaskati ja chibani bokanai ointaanan bechiakekainxon, jato yokata iki: —¿Jaweki maton benai? —akin. Jato jaskáaketian yoikana iki: —Maestró, ¿Jaweranorin mia jaa? —akin.
39 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Oinni bekanwe —akin. Jato jaskáa boxon oinkana iki jain jaa. Jaskatax jabébi jain iibaikana iki, jatian iká iki moa yantan.

---

[a] **1.29** Ja Diossen *Cordero iki iká riki, jatíbi jonibaon ocha kopi Cristo mawáti iketian yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

40 Ja Juan yoii ikaitian ninkáxon, jan
Jesús chibana westíoranin jane iká iki
Andrés. Simón Pedron wetsa.
41 Ja Andrésra kaa iki, wetsa jawéki
akamabi jawen wetsa Simón benai.
Kaxon nokoxon yoia iki: —Ja Diossen
katota Bakera non merabeiranke
—akin.
42 Jaskáakin yoixon Andréssen jawen
wetsa Simón Jesússiba ioa iki. Jatian
kaketian jainbikon oinxon Jesussen
neskáa iki: —Mia riki Simón, Jonassen
bake; ikaxbi min janera ikai Cefas
—akin (Ja iki Pedro iki iká).

**Jesussen Felipe betan
Natanael kenaa.**

43 Jatian moa nete xabáketian, Galilea
main kanoxon shinanna ikax, Jesús kaa
iki. Kakin Felipe nokoa iki, jainxon yoia
iki: —Ea chibanwe —akin.
44 Ja Felipe iká iki Betsaida jeman-
konia. Jatian ja Andrés betan Pedro iká
iki ja jemamearibi.
45 Jaskataxa Felipe kaa iki Natanael
benai. Kaxon yoia iki: —Ja yoikin,
Moiséssen jawen esé kirika meran
wishani, itan ja yoikinribi *profeta-
baon wishanira non nokobeiranke, ja
riki Jesús, Nazarethainoa Josekan bake
—akin.
46 Jatian Natanaelnin yoia iki:
—¿Imenyati atipanke ja Nazaret jema-
meax noa jan jakon jawéki bexonti joni
pikoti? —akin. Jaskataitian Felipen yoia
iki: —Minbishamankaya oinni jowé
—akin.
47 Jatian ja Natanael jaiba nokoti kaai-
tian, Jesussen jato yoia iki: —Jainra
westíora joni joái, ja riki ikonshaman
*israelita, jara jawetianbi jansoi yoyo
iamai —akin.
48 Jatian Natanaelnin yokata iki:
—¿Jaweranoaki min ea onanna iki?
—akin. Jatian Jesussen yoia iki: —Enra
mia oinna iki, ja Felipen mia nokoxon
yoiamatianbi. Ja higuera jiwi naman
mia yakáketian —akin.
49 Jatian Jesussen jaskáa, Natanaelnin
yoia iki: —¡Maestro mia riki ja Diossen
Bake, mia riki ja Israel jonibaon apo!
—akin.
50 Jaskáaitian Jesussen yoia iki:
—¿Ja higuera jiwi naman mia yakata
oinxonra en mia onanna iki, akin en
mia akárespa riki min ea ikonhai?
Jaskara ikenbira, nato bebonbires ani
jawékibo min oinnoxiki —akin.
51 Jainxon jato yoiribia iki: —Ikon-
shamanra en mato yoiai, matonra nai
chopeta oinnoxiki, itan ja Diossen
ángelbo, ja jonin Bakeki beax jakiribi
boribai, ikaitian —akin jato aká iki.

Peokin Jesussen ratéti jawéki aká

2 1 Jatian ja kimisha nete itin Galilea
main iká Caná jemanko, wanoti
fiesta iká iki, jatian Jesussen titaribi
jain iká iki.
2 Jatian ja wanotiainko jaribi chani-
kana, jaonmea onannaiboyabi Jesús jain
iká iki.
3 Jatian moa xea xeakanainbi vino
keyota iki. Jaskati moa vino keyota
oinxon jawen titan Jesús yoia iki:
—Moara vino keyóke —akin.
4 Jatian Jesussen yoia iki: —Ainbó
¿Jaweatiki min ea neskara yoiai? En
jaskara ati horara nokotamapari iki
—akin.
5 Jaskáakin jawen baken yoia, jawen
titan joxon jan jato jawékiamaibo jato
yoia iki: —Jatíbi mato jan ati yoiaitian,
akanwe —akin.
6 Jatian jain iká iki sokota makan
chomo, judíobo Dios rabii tsinkítiain
boax Dios bebon jakon inox jan onpax
akáx chokikanai. Ja chomobaonra
weitai iká iki, posaka chonka, iamaax
pacha litro onpax.
7 Jainxon Jesussen jan jato jawékia-
maibo yoia iki: —Nato chomobo onpax
bochoakanwe —akin. Jato jaskáa, ja
chomobo onpax bochoakana iki.
8 Jainxon jato Jesussen yoia iki:
—Rama ichama weaxon, jan jato

Jesussen onpax vinomaa.

ikinnai koshi boxontankanwe —akin. Jato jaskáa boxonkana iki.

9 Jaskáaxon jan jato ikinnaitonin tanaa iki, ja onpax vinoa jaweranoa bekanarin ixon onanxonmabi. Ja yonotibaonres onankana iká iki, jabaon onpax bexon nachita ixon. Jaskáaxon jan jato ikinnaitonin ja wanoai joni kenaa iki.

10 Jainxon yoia iki: —Jatíbi jonibaonra akai iki rekenpari jakon vino jato xeamakin, jatian ja chanikana beabaon moa icha xeakana pekáora akanai, ja kopímatani vino jato xeamakin; Ikaxbi minra ake ja jakon vino ramakamanbi benxoakin —akin aká iki.

11 Nato jawékira iká iki ja Jesussen reken peokin, ja Galilea main iká Caná jemankoxon, ja oinxon onanti ratéti jawéki aká. Jaskáaxon jawen atipana koshi jato oinmaara, jaonmea onannaibo ja ikonhaax bebonbires jaki koshikana iki.

12 Neskarabo winota pekáora moa Jesús Capernaúmhain kaa iki jaonmea onanaiboya. Jatian jawen titaribi jato betan kaa iki, jainoax jawen wetsaboribi bokana iki, boax jaweti neteres jain ikana iki.

Dios rabiti xobo Jesussen jakonhaa

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 Jatian iká iki moa *Pascua iti ochóma, ja judíobaon fiesta. Jaskara iketian jaonmea onannaiboyabi Jerusalénhain Jesús kaa iki.

14 Jain kaax nokotaanan, Dios rabiti xobonko kaxon jato nokoa iki, jainoax waka bene maroaibo, oveja maroaibo, xotó inabo maroaiboribi, itan jainxon jato koríki cambiaxonti akax yakákanaboribi.

15 Jaskakanaibo jato oinxon, risbí bixon, Jesussen rishkitiaa iki. Jaskáaxon ja maroaibo, jaton wakabo, itan jaton ovejaboyabi jatíbi jokonha iki. Jainxon ja koríki jato cambiaxonaibaon mesaboribi weranaanxon koríkibo main jato saa akanana iki.

16 Jatian ja xotó ina maroaibobiribi jato yoia iki: —¡Natobo keyo jokonhakanwe! ¡Nokon Papan xobo, jainoax jawékinin maroti xobo ayamakanwe! —akin.

17 Jato jaskáaitian oinxon, jaonmea onannaibaon shinanrikana iki, ja Diossen kirika meran neskáakin wishaa: “Ja min xobo meranxon jaskátima ikenbi akanai oinnaxa nokon shinan meran ea tiritai keská iti iki”, iki iká.

18 Jatian judío koshibaon, yokáribikana iki: —¿Jawe jawékiki min noa oinmai, jaskáaxon min koshi shinanman aká non onannon ixon? —akin.

19 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Nato Diossen xobo ras akanwe, kimisha neteres en jakiribi aríbanon —akin.

20 Jato jaskáaketian, judío koshibaon neskáakin yoikana iki: —Chosko chonka sokota baritia senenra akana iki, nato Dios rabiti xobo jankenhakin. Jatian ¿Minki atiki, kimisha neteres jakiribi aríbakin? —akin aká iki.

21 Ikaxbi ja xobo yoikin ayamaa iki Jesussen jato jaskákin. Jara iká iki jawen yorabi yoikin jato aká.

22 Jatian moa mawataxbi jiria pekáoparires, jaonmea onannaibaon shinanna iki, ja yoyo iantana joibo. Jatianpari onanxon ikonhakana iki, ja wishakan yoiai joibo itan Jesussen jato yoia joiboribi.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesussenra jatíbi jonibaon shinan onanke

23 Jatian Jerusalénhain ixon, ja *Pascua
fiestatian ratéti jawékibo Jesussen akai-
tian oinxonra, ichaxon ikonhakana iki.
24 Ikaxbi Jesussen jato ikonhayamaa
iki jaskatibo yoyo ikanainbi, jatíbi jaton
shinanbo onanna ixon.
25 Jara maxkáyamaa iki jawekeskaki
jonibo ikanai ixon wetsabaon yoitinin,
moa janbi jonibaon shinan kikinhakin
onanna ikax.

Jesús betan Nicodemo

3 1 Westíora *fariseora jaa iki, Nico-
demo janeya judíobaon koshiribi.
2 Ja jonira westíora yamé Jesús betan
yoyo iki kaa iki. Kaxonra Jesús neskaa
iki: —Maestró, noa axeanon ixon mia
Diossenbi raana joára non onanke;
tsonbira min akai keskáakin ratétibo
ati atipanyamake, ja Dios jato betanma
iketian —akin.
3 Jaskáaketian Jesussen yoia iki:
—Ikonshamanra en mia yoiai, ja
benati pikóyamaitonra, jawekeskaxonbi
Diossen nai nete ointi atipanyamake
—akin.
4 Jatian Nicodemon yokáribia iki:
—¿Jawekeskataxmein noa iti iki benati
pikoribii neskara yosi ikaxbi? ¿Noamein
iti iki yosixbi non titan chixana meran
jikii, jakiribi pikonox? —akin.
5 Jaskáaketian Jesussen Nicodemo
yoia iki: —Ikonshamanra en mia yoiai,
jaweratoki jene meranoax pikóyamai,
itan ja Diossen Shinanman imaa shinan
meranribi pikóyamai, jara Diossen nai
netenko jikiti atipanyamake.
6 Ja jonin aká pikota bakera ja
keska joniressibi iki. Ikaxbi ja Diossen

Nicodemo, Jesús betan yoyo ika.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Shinanman imaara, jawen shinan
meran moa bená joni iki.
7 Jaskara iken: 'Jatíbira benatipari
pikókanti jake', akin en mia aká ratéyamawe.
8 Ja niwera payatai jawen kenaobiribi, ikaxbi ja xoo ikai ninkákinbi min
onanyamaresai; jaweraokeaxki beai itan
jaweraoki boai ixon. Jaskararibi riki
jatíbi ja Diossen shinanman, imaa jaton
shinan meran benati pikotabo —akin
aká iki.
9 Jainxon Nicodemon yokáribia iki:
—¿Jawekeska jawéki yoikasirin nato?
—akin.
10 Jatian Jesussen yoia iki: —¿Miakaya
ja *Israel jonibo axeai ixonbiki, ja en
mia yoiai jawékibo min onanyamaa?
11 Enra mia pontéshaman yoiai; ja non
onannabora noa yoyo ikai itan nonbishaman oinnaboribira non mato yoiai.
Ikaxbira maton noa ikonhayamai ja non
mato yoiaibo.
12 Jatian ja nato netemea jawékibo en
mato yoiaitian ea ikonhayamakinra,
jawekeskaxonbi ja naikanmea jawékibo
en yoiaitian maton ea ikonhati atipanyamake.
13 Tsoabira jawetianbi naikan kaa
yamake, ja jonin Bakeresiki ja naikanmeax joá.
14 Moiséssenra aká iki, janbi yami
ronoataanan jiwin axon, jain joni
jayamainkoxon jato chankanxonkin,
jaskáakinribira ja jonin Bake jiwin axon
bochiki chankankanti jake.
15 Jatíbi ja ikonhax jaki koshiaibo,
jatíbitian jati neteya iti kopi.

**Diossen jatíbi nato
netemea jonibo noia**

16 Akonbireskin nato netemea jonibo
noixonra, jawen jabicho bake jato
Diossen menia iki, jatíbi já ikonhaibo,
mawáyamai jatíbitian jati neteya ikanon
ixon.
17 Nato netemea jonibo masá tenemati
kopíra ayamaa iki, Diossen jawen bake
nato neten raankin. Janra raana iki, jan
akinnaton nato netemea jonibo kishpinmeekanon ixon.
18 Jaweratonki Diossen Bake ikonhaa,
janra moa masá teneyamai. Ikaxbi jaweratonki ikonhayamai, jara moa masá
tenetiain iki; Diossen jabicho Bake ikonhayamaa kopí.
19 Ja ikonhayamaibora moa masá tenetiain iki; jatian jakonma jawékibores
akí jakanabo ixonra, ja joé joxon jato
tenaketian, ja joé omisi yamé meranres
ikana iki.
20 Jatíbi ja jakonma jawéki akí
jaabaonra, ja joé kikinbiresakin omisai,
jaskara kopíra ja joé pataxkashamakanai, jaton jakonma akaibo jato jishtiaxonaketian.
21 Ikaxbi, ja ikon join yoiai keskatires jakanabaonra, joé pataxkanai
jato tenanon ixon, jaskáaxon jatíbi ja
Diossen keena keskábores akanaibo
oinkanti kopí —akin aká iki.

**Jato bautizanai Juan jakiribi
Jesúskiriti yoyo ika**

22 Jaskata pekáo Jesús jaonmea
onannaiboyabi Judea main kaa iki;
kaax jawetio basi jato betan jain iká iki.
Jatian jain ikai kamanpari jato Diossen
janenko nashimaa iki.
23 Jatian Juanribi iká iki, ja Salim iká
ochóma Enónhainxon jato bautizani,
jain icha onpax jaketian. Jaskara kopí
jato bautizanon ikax jain bokanketian,
jato imaa iki.
24 Neskarabora winota iki Juan cárcel
meran akanamapari inontian.
25 Ikaxbi ja Juanmamea onannaibo
betan, westíora judíora, koshi join
iananani peokookana iki, jaskatax ja
Dios bebon jakon iti yoii.
26 Jaskataxa jaonmea onannaibo
Juanhiba bokana iki, boxonra
neskáakin yoikana iki: —¿Minki
shinannai ja Jordán keiba miibetan
iantana joni? Ja yoikin min noa ayantana, ramara jaribi jato bautizani iitai,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jakopíra ichaxon já chibankanai —akin akana iki.

27 Jaskáakanketian Juanman jato yoia iki: —Diossen jato shinan meniamaara, tsonbi jawen shinanmanbi jato jaskáati atipanyamake.

28 Matonbira ea ninkata iki eama riki ja Cristo, eara jakiriakin jato yoiti Diossen raanares iki, akin en jato akaitian.

29 Ja wanotiainkora, ja wanoai joni iki ja jan biai ainboya, jatian ja wanoai joni jabé kikin raenanaira, jato betan jain ixon jawen joi ninkatax raroai; Jaskaribiira ea ikonbiresi raroai, ichaxon ja Cristo ikonhakanai maton ea yoiai ninkatax.

30 Ja jonira jatíbiain kikinni ninkakaati jake, jatian eabiribira moa ninkakatima iki.

Cristo riki ja naikanmeax joá

31 Ja naikanmeax joá Jesussiki jatíbi jonibo xewina kikin joni. Jatian ja nato mainmeabora nato mainmea biribi iki, jaskara kopíra nato mainmea jawékibores jabaon yoiai. Ikaxbi ja naikanmeax joá riki jatíbi jato xewina kikin joni.

32 Jaskara kopíra jan akai ja naikanxon oinna, itan ninkata jawékibo jato yoikin, ikaxbi jan jato yoiai joibo, tsonbi ikonhayamakanai.

33 Ikaxbi jaweratonki ikonhaai, janra noa onanmai ja Diossen yoiaibo riki ikon ixon jan onanna.

34 Jaskáakin Diossenbi raana joá ixonra, Diossen joibores yoiai, Diossenbi ayorabireskin jawen shinan menia kopí.

35 Papa Diossenra jawen bake noike, jaskara kopíra jawen atipana koshi menixon, jatíbi jawéki jawen mekenman jenea iki.

36 Jaweratobaonki ja Diossen Bake ikonhaai, jabora moa jatíbitian jati neteya iki. Ikaxbi, jaweratoboki ja Diossen Bake ikonhatinin keenyamabiresai, jabora jati neteoma inóxiki, jaskara kopíra moa Diossen jato akonbireskin castigantiresbo iki —akin aká iki.

Jesús betan Samariainoa ainbo

4 1 *Fariseobaonra yoikanai ninkaxon onankana iki, ja Jesussen jaonmea onannaibo itiakin jato biboresai, itan Juanman jato imai bebonbiresibi jato bautizanai.

2 (Jesussen jato bautizanainmabira ikana iki jaskati, jaonmea onannaibaonreskaya jato imainbi).

3 Jatian moa jaskara onannax, Judea mainmeax moa Jesús Galileanko karibaa iki.

4 Jatian jain kaai, Samaria mainbi winókaini kati iká iki.

5 Janbi kaax ja Samaria main iká Sicar jemanko nokokana iki, ja Jacobnin jawen bake José mai iboamani ochóma.

6 Jainra iká iki ja Jacobnin pozo, jain kaaxa paxkinax Jesús yakata iki. Jatian iká iki moa bariapan ikibi.

7 Ja Jesúsbicho jain tantii iitainbi westíora Samariainoa ainbo joá iki ja pozonkonia onpax bii, jain kaketian Jesussen ja ainbo aká iki neskáakin: —Ea ichama onpax meniwe en xeanon —akin.

8 Jatian jaonmea onannaibobiribi ikana iki jeman bokana, ja jawékiati maroi.

9 Jatian ja judíobo *Samariainoabo betan jakoni raenanyamakanai iketianra, ja ainbaon Jesús neskaa iki: —¿Jaweatiki judío ixonbi min ea onpax yokatai? Eara Samaria ainbo iki, min ea jaskáati ikaxbi —akin.

10 Jaskáabi Jesussen neskáakin yoia iki: —Minra onanyamake ja Diossen mia menikasai jawéki, jainxon tsoarin jan mia onpax yokata joni ixonribi min ea onanyamake; onanxonra min ea kaya onpax yokákeanke. Jatianra en mia meniti iki, mia jayakax jatíbitian jati onpax —akin aká iki.

11 Jatian, ja ainbaon yoia iki: —Ja pozomea onpaxa chichóyora iki, itan min jan weaxon tsekatiribira yamake.

Samaria ainbo betan Jesús yoyo ika.

¿Jatian jaweranoakayaki ea jan jatíbitian jamati onpax min ea meniti iki?

12 Nato pozora non reken papashoko Jacobnin axon noa jenexonbaina iki; nenoa onpaxa janribi jawen bakeboyaxonbi xeapaoniki, jainoax jawen yoinabaonribi ¿Jaskara ikaxki mia já bebonbires onan itan koshi iki? —akin aká iki.

13 Jaskáabi Jesussen neskaa iki: —Jaweratobaonki nato pozomea onpax bixon xeai, jabora jawekeskataxbi nomii jeneyamakanai.

14 Ikaxbi, tsonki ja en menia onpax xeai, jabora jawetianbi nomin iwetsatima iki. Ja en menia onpaxra jato meran ikax, jawetianbi tsosinhosma jene pononai keská iti iki, jaskakinra jatíbitian jan jato jamati iki —akin.

15 Jatian ainbaon yoia iki: —Rama ja onpax ea meniwe, ea jawetianbi nomin iwetsayamanon, jatianra nato pozomea onpax bii ea jowetsatima iki —akin.

16 Jatian Jesussen neskáakin yoia iki: —Kamentanwe min benepari kenai mia jakiribi joríbanon —akin.

17 Jaskáaketian ja ainbaon neskaa iki: —Eara benooma iki —akin. Jaskáakenbi Jesussen yoia iki: —Ikonra min yoike mia benooma.

18 Miara pichikai benoa iki. Jatian rama mia jabé jaa jonira, min benema iki. Jaskara ixonra, min ea akonkin yoike —akin aká iki.

19 Jesussen jaskáa ratéxon, ja ainbaon neskaa iki: —En oinnara mia profeta iki.

20 Ja non rekenbaonra nato mananmanxon Dios rabipaonike; ikaxbi mato judíobaonbiribi yoiai, Jerusalén jemanxonbichores non Dios rabiti —akin aká iki.

21 Jaskáa Jesussen yoia iki: —En mia yoiabo ikonhawe ainbó; iitira nete nokónoxiki nato manain joxónmabi itan Jerusalénhain kaxonmabi ja non Papa Dios jatíbiainxon rabikanti nete.

22 Mato samaritanobaonra onanyamake maton ja rabiai; ikaxbi noa Judíobaonreskayara onanke ja non rabiai Dios, jan noa kishpinmati Judíoboibakeax joái iketian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 Ikaxbi netera nokóti jake, ja non
Papa Dios ikonhataanan rabiaibon
jawen Shinanman akinnaton, akonkin
jaton shinanyaxonbi rabikanti nete,
ja netera moa ramabi senenke.
Jaskáakinshaman ja rabiaibaon rabiti-
ninra non papa Dios keenai.
24 Dios iki shinanres jaskara kopíra já
rabiaibaon akonkin jaton shinanyaxonbi
rabikanti jake, ja Diossen Shinan keenai
keskáakinshaman —akin.
25 Jaskáa ainbaon yoia iki: —Enra
onanke, ja Cristo joti. Janra joxon noa
jatíbi jawéki onanmanoxiki —akin aká
iki.
26 Jaskaketian Jesussen yoia iki: —Ja
riki ea, ja miibetan yoyo ikai —akin
aká iki.
27 Jaskara yoii iibekonaitian Jesussen-
mea onannaibo nokokana iki, nokóxon
oinkana iká iki, Jesús ainbo betan yoyo
iki. Jaskatai oinnax, ikonbiresi raté-
kana iki; ikaxbi tsonbi ¿Jawe keeniki
mia iitai? Itan ¿Jawe yoiiki mia ja ainbo
betan iitai? akin ayamakana iki onsa-
tanxon.
28 Jatian ja ainbo, jainbi jawen
chomo jenebaini ishtoi kaa iki, kaaxon
ja jemamea iká jonibo jato neskáakin
yoia iki:
29 —Bemenkanwe westíora joni oinni,
janra ake, jatíbi en aká jawékibo ea
yoipakexonkin, ¿Natomarin ja *Cristo?
—akin jato aka iki.
30 Jaskáakin jato ainbaon keshana, ja
jemamea jonibo Jesús oinni bekana iki.
31 Jatian jaonmea onannaibaonbiribi
ja Jesús jawékiamakaskin, natotanibires
piwé Maestró akin akana iki.
32 Ikaxbi jan jato yoia iki: —Nokon
pitira moa jake, jara maton onanya-
make —akin.
33 Jato jaskáa jaonmea onannaibo,
yokakanankana iki neskati: —¿Tson
jawékiati bexona pixonmein noa
jaskáake? —ikibo.
34 Jatian Jesussen jato yoiribia iki:
—Nokon jawékiati riki ja Diossen yoiai
keskati ea jati, itan ja ati ea raana jawen
tee en senenhaxonti.
35 Matora ikai: 'Chosko oxeparira
maxkáke nato trigo bimi non tsekati',
iki. Ikaxbi enbiribira mato yoiai
neskáakin; jonibo oinxon jatoakin
shinankanwe, jabo riki ja wainko trigo
banaa moa senenketian tsekatires
keskábo.
36 Ja bimi tsekai keskáakin jato akinni
teetaibaonra kopí binoxiki, jaskáakin
jato akinnabo moa jati neteya ikanai-
tian. Jaskara ikaxa ja bero banai tee-
tabo betan, ja bimi tsekai teetabo
kikinni rarokanti jake.
37 Ikon yoiira ikanai: 'Wetsa jonin
banaketianra, wetsa jonin tsekai', iki.
38 Jaskaribiakinra en mato bimi tsekati
raana iki, mato jain banai teetamain-
kobi. Wetsabora kikinni teekana iki ja
bero banai, jatian matonbiribi rama ja
bimi tsekaresai —akin jato aká iki.
39 Jatian ja jeman ika icha samaritano-
baon Jesús ikonhakana iki, já onanna-
ma ixonbi: "Jatíbi en aká jawékibora ea
yoixonke", akin ja ainbaon jato keshana.
40 Jato jaskáaka bexon jain nokóxon
ja Samaria jonibaon, Jesús yoikana iki,
jatoibapari baneti. Jaskáakana, rabé
neteres Jesús jatoiba baneta iki.
41 Jaskati ja jeman banéxon janbi jato
yoiai ninkatax, ja ikonhataanan bebon-
bires jaki koshikana iki.
42 Jatian ja ainbo neskáakin yoikana
iki: —Ramara non ikonhai ja min noa
yoia kopíbichoma. Nonbishaman ninká-
xonribira non ikonhai. Jakopira moa
non onanke, nato riki ikon jan jatíbi
jato kishpinmati joni iki ixon —akin ja
ainbo akana iki.

Apo betan teetai sontárobaon koshin bake isinai, Jesussen benxoaa

43 Jatian jain rabé nete itaanan moa
Jesús Galilea main kaa iki.
44 Ja Jesussenra moabi jato yoia iká
iki: Jawetianbira westíora profeta, jawen
mainxonbi tson ikonhayosma iki akin.

45 Jaskara ikenbira ja Galilea main nokoketian, jainoa jonibaonbiribi jakonshaman shinanyaxonres ja Jesús bikana iki. Ja *Pascua fiestatian, Jerusalénhain ixon, ratéti jawékibo akaitian jatonbi oinna ixon.

46 Jaskatax kaax Jesús nokota iki, ja Galilea main iká Caná jeman, jainxon onpax vinoayantanainko. Jatian jainribi iki iká apo betan teetai oficial, jawen bake iká iki isinai Capernaúm jemanko.

47 Jain ixon, ja joni koshin ninkata iki, Judea mainmeax joáx, Galilea main Jesús nokota. Jaskara ninkatax, Jesússiba ja joni joá iki, jaiba joxon yoia iki, jawen bake isini mawatibishoko iketian, ja benxoaxoni jabé jawen xobon kanon ixon.

48 Jaskáabi Jesussen yoia iki: —Matonra ea ikonhai en jaskáakinbo ratéti jawékibo akaitian oinxonres —akin.

49 Jaskáabi ja oficialnin iokashorakin yoia iki: —Ishtontani kamenwe, ja nokon bake mawatamatianbi —akin.

50 Jaskáabi: —Moa masá shinanyamai, karestanwe min xobonko; ja min bakera moa jakon iki —akin Jesussen aká iki. Jaskáakin Jesussen yoia ja jonin ikonhaa iki. Jaskatax moa karibaa iki.

51 Moa kaaitian, jawen yonotibaon bechixon yoikana iki: —Min bakera moa benxoke —akin.

52 Jatian jaskáakana, jato yokata iki: —¿Jawetianshamanki iká benxoi? —akin. Jatian yoikana iki: —Bakish bari matanxameketianra moa yoná jeneibake —akin.

53 Jaskáakin yoikana ja jonin shinanna iki, bakish jain barishamanribi: "Min bakera moa benxoke", akin, Jesussen aibata. Jaskáaxon ja jonin jatíbi jawen xobon ikáboyaxonbi, Jesús ikonhakana iki.

54 Natora iká iki, ja rabé itin ratéti jawéki Jesussen aká. Ja Judeainoax jakiribi Galilea main kanontian.

Betesda janeya ianshokoainxon isinai joni Jesussen benxoaa

5 1 Jatian iikin, Jerusalénhainxon judíobaon fiestaaka iki; jatian jato betan ja fiesta winoti Jesús jain kaa iki.

2 Ja Jerusalén jemanra jake jan carnerobo weitai ani xepóti, jatian ja ochóma iká iki westíora xantóshoko jawen jane Betzatá, judíobaon join aká. Jatian ja ianshoko kexá iká iki, jain otati pichika peota akana keoyoa.

3 Ja peotabaon iká iki icha isinaibo main rakatabo, benchebo, chantobo, yora jiriomabo, jainxon ja jene yakitai manai.

4 [Jatian westíora Ángelra basibores jain jokátiai, jatian joxóntiibi ja jene yakímaa pekáo janpari ja jene tsakaabo, meskó isinyabo benxokatikanai]

5 Jatian jainribi iká iki, westíora joni moa kimisha chonka posaka baritia isinai.

6 Jain rakáketian kaxon Jesussen nokoa iki. Nokóxon onanna iki moa basi isinai riki ixon. Jaskara kopí yokata iki: —¿Miaki min isin benxokasai? —akin.

7 Jesussen jaskáa, ja isinaitonin yoia iki: —Eara keenai benxotinin, ikaxbi ja jene yakitaitian ea jan boxon nenantira yamake. Enbix ea kaabira, jatonpari boxon jene tsakakin ea mawinkanai —akin aká iki.

8 Ja isinaitonin jaskáabi, Jesussen yoia iki: —Wenixon min rakáti bibaini katanwe —akin.

9 Jaskáakin yoiatianbi ja joni jawen isin benxoa iki; jaskatax jawen rakáti bibaini moa kaa iki. Ja netera iká iki tantiti nete.

10 Jatian jaskáakin ja Jesussen benxoaa joni kaaitian oinxon, judío koshibaon akana iki neskáakin: —Ramara tantiti nete iki jaskara ikenra, ja min rakáti papibaini mia kati atipanyamake —akin.

11 Jaskáabi, ja jonin yoia iki: —Ikaxbi jan ea benxoaa joninra ea yoike: 'Min rakáti bibaini katanwe' —akin.

12 Jato jaskáa, yokáribikana iki: —¿Tsoarin ja jaskáakin wenixon min rakáti bibaini katanwe akin mia aká? —akin.

13 Jaskáakanabi, janshaman benxoaa onanyamaxon, jawebi jato yoiamaa

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki; ja benxoabaini moa Jesús joni icha
xaran onantimakaini kaketian.
14 Jatian jaskáa pekáo ja benxoaa
joni Jesussen meraribia iki, Dios rabiti
xobo meranoa, jainoa nokoxon yoia iki
neskáakin: —Ramara moa mia benxoke,
moa jakiribi ochayamawe, mia ikátiai
bebonbiresa mia iribanake —akin.
15 Jaskáakin Jesussen yoia, ja joni
pikókaini kaa iki, ea jan benxoaa joni
riki Jesús iki ixon ja judío joni koshibo
yoii.
16 Jatian jan jato yoia onanxon, judío
joni koshibaon moa Jesús jakonmaa-
kana iki; tantiti netenbi neskara jawé-
kibo akaitian.
17 Jaskarabo shinankanai onanxon,
Jesussen jato yoia iki: —Ja nokon
Papara jawetianbi teeti jenéyamai,
jaskara kopíra earibi teeti tantiamai
—akin.
18 Jato jaskáaketianra judío joni koshi-
baon, bebonbires reteti shinankana
iki. Ja tantiti nete mekeyamai kopíbi-
choma, Dios riki nokon Papa iki ikaitian
ninkaxon, natora Dios keskaribi ikasi iki
ixon shinanxon.

Diossen Bake yoiti koshia

19 Jaskáakinbo joni koshibaon
shinankanaitian, Jesussen jato aká iki,
neskáakin: "Ikonshamanra en mato
yoiai, maton onannon ixon. Jawen
keena keská ati, ea Diossen raana
ixonra, nokon shinanmanbi en jawebi
ati atipanyamake; ja Diossen Bake
ixonkayara jan shinannai keskáribi
en shinannai. Jaskara ixonra ja nokon
Papan keena keskábores en akai.
20 Nokon Papanra ea noike, noixonra
jatíbi jan akai jawékibo ea oinmai; jain-
xonra ja en aká bebonbires ratéti jawé-
kibo ea amati iki. Jaskarabo en akaitian
oinnaxa, ja en joni benxoaketian oinnax
ratéibata bebonbires mato raténoxiki.
21 Ja nokon Papa Diossen mawábo
jiriataanan jato jamai keskáakinri-
bira; jawen bake ixon, enribi mawábo
jirimataanan jato jamai, ja en jaskáati
shinannabores.
22 Jaskara ixonra, ja nokon Papa
Diossen tsoabi jakonmaakin yoiti
atipanyamake ocha akanaitian. Janra
jatíbi jawen atipana koshi ea menia iki
ja jakonma jawéki akanaibo en jato
yoixonon ixon.
23 En jaskáaitian oinxon ea kikinman
shinantaanan, ja nokon Papa akanai
keskáribiakin earibi rabikanti kopí.
Jaweratobaonki ea kikin shinanxon
rabiamai, jabaonra jan ea raana nokon
Paparibi rabiamakanai.
24 Enra mato ikonshaman yoiai,
jaweratobaonki, ja en yoiai jawékibo
ea ninkaxonai itan jan ea raana nokon
Paparibi ikonhaai, jabora moa jatíbitian
jati neteyabo iki; jaskara kopíra moa
masá teneyamanoxikanai, moa mano-
tiain kaai iitibi kishpinmeetabo kopí.
25 Ikonshamanribira en mato yoiai;
moara nete nokotai, ramara peokooke,
jatíbi mawábaon ea Diossen Bake
iketian nokon joi ea ninkáxonkanti
nete. Jatian ja nokon joi ea ninkáxona-
bora, jatíbitian janoxikanai.
26 Ja nokon Papara tson jamaamabi
jawen atipana koshinbi jake; jaskaribi
itiakinra ea imaa iki ea jawen bake
iketian.
27 Jainxonra ja jonin Bake yoiti koshi
shinan menia iki, jakonma akanabo
iketian jato yoixonon ixon.
28 En mato jaskáakin yoia, ratéyama-
kanwe; netera nokonoxiki, jatíbi mawa-
tabaon nokon joi ninkákanti nete.
29 Jaskáakin ninkataxa ja minmeeta
kini meranoaxbi pikonoxikanai; jatian ja
Dios keena keskáakin jakon jawéki aká-
boresa, jati neteya inox jirinoxikanai.
Ikaxbi ja jakonma jawéki akábora masá
tenetiain potakaanox jirinoxikanai.

Jaskarainxon Jesús yoiti koshia non onanti

30 Enra nokon shinanmanbi jawebi
ayamai, enra jaton iká jawékibo jato

yoixonai, ja nokon Papan jaskáati
yoiaboresibi, jato jaskáakinra ja ikana
keskábiakin en jato akai, jakopíra
jaton aká jawékishamanbores en jato
yoixonai, nokon shinanmanbi ayamai
kopí. Eara keenai jan ea raana nokon
Papa keenai keskáres axontinin.
31 Jatian ja nokon ikabo yoii enbixbi
ea yoikaatara, ja en mato yoiai jawékibo
ikonma ikeanke.
32 Ikaxbi jarake wetsa joni, jan nokon
iká jawékibo mato yoiai, jan mato yoiai
joibora ikon iki.
33 Matonra jato Juanhiba raana iki;
tsoarin ja iki ixon yokáti, jatianra jan
mato ikon jawékibo yoia iki.
34 Eara wetsa joninbires jaskáakin
yoiai ikashamai; ikaxbi ea ikonhaax
mato kishpinmeenon ixonra en mato
jaskáakin yoiai.
35 Juanra iká iki, lamparin joekan
mato tenai keská. Jaskara ikaxa, jan
jaskáakin yoiai ninkatax mato jawetio
basishokores rarokana iki.
36 Ikaxbi jarake ja Juanman yoia
bebonbires ikonshaman jaskáaxon ea
Diossen raana maton onanti: Ja riki ja
nokon Papan raana joxon, jawen tee ati
yoiabores senenhakin en ratéti jawé-
kibo akai.
37 Jainxon ea jan raana nokon
Papanribira ekiriakin jato onantiakin
yoiai, jawetianbi jawen joi maton
ninkatama, itan jabishamanribi maton
oinnama ikenbi.
38 Jaskáakin mato yoiabira, jawen joi
maton ninkáxonkashamaa iki, ja ea jan
raana joá ikenbi maton ikonhakashamai
kopí.
39 Matonra akai kikinhakin onan-
noxon tanabokin Diossen joi yoyo
akin; jaskatax jatíbitian jati neteya iti
shinanxon. Maton jaskáakin shinannai-
bira, ja Diossen wishá kirika meran iká
joibaon eares mato yoixonai.
40 Jaskara ikenbira maton ea ikonha-
kashamai, jatíbitian jati neteya en mato
imati ikenbi.
41 Eara keenyamai ja en akai jawékibo
kopíres ea jonibaon rabikantin.
42 Jainxonra en onanribike maton
akonkin Dios noiamabo.
43 Eara joá iki nokon Papan janenko;
jaskara ikenbira maton ea ikonhaka-
shamai. Jaskakinbira maton atiki wetsa
joni jawen shinanmanbi joketian jares
maton ikonhakin.
44 Matonra jawekeskaxonbi ea ikon-
hayamai, wetsabaonres jakonman yoin-
taanan rabitinin keenaibo ixon, jatian
Diossenkaya mato jaskáati ikenbi maton
ja benayamai.
45 Jaskara ixon shinanyamakanwe, ea
riki ja maton jakonma akaitian nokon
Papa jan keshanai ixon, mato jaki
koshia Moisés riki ja nokon Papa jan
jaskáakin keshanai.
46 Jatian ja Moisés ikonhaa ixonra,
maton earibi ikonhakeanke. Jatíbi jan
wishaabora iká iki ea yoikin akábires.
47 Ikaxbi matonra ja Moiséssen wisha-
nibo ikonhayamai ¿Jawekeskaxonki ja
en yoiai joibo maton ikonhati iki?” akin
jato aká iki.

Icha joni Jesussen pimaa

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 1 Jainoax iiti jatíbi jaonmea onanai-
boyabi Jesús Galilea ian keiba kaa
iki. Jabi iki ja Tiberias ian.
2 Jain kaaitian icha jonin chibana
iki isinaibo shinanmares benxoaitian
oinkinres.
3 Kaax nokotax jaonmea onannaiboya
Jesús mananman mapetax, jain yakáka-
kana iki.
4 Jatianra iká iki moa *Pascua fiesta
iti ochóma; ja judíobaon fiesta nete.
5 Jain yakáxonra, Jesussen oinna
iki joni icha ja chibani bekanaitian.
Jaskara oinxonra Jesussen Felipe yokata
iki: —¿Ramakan non jaweranoa jawé-
kiati marotiki nato jati icha joni non
pimati? —akin.
6 Moa shinanmanres jan ati onan-
xonbira Jesussen Felipe jaskáa iki.

Janbiribimein jawekeska shinannai ixon
onannoxonres.
7 Jatian Felipen neskaa iki: —Rabé
pacha nete teexon bikanaitii koríki-
bira senentima iki non jan jawékiati
maroxon, non jato ichama ichamasho-
kobo jawékiamati —akin.
8 Jatian jaskakanainbi Simón Pedron
wetsa Andréssenbiribi jato yoia iki:
9 —Nenora ike westíora bake pichika
cebada aká panya, itan rabé yapaya.
Ikaxbira, jatí icha joni betan jashoko
senenti jisáma iki —akin aká iki.
10 Jaskáaketian Jesussen jato yoia iki:
—Jatikaxbi yakákanon jato yoikanwe
—akin. Jatian ja ikanainko iká iki icha
xobi, jaskara iketian jainbi yakákana iki.
Jatian ja bea jonibo benbobobichores
toponkana ika iki pichika warankabira.
11 Jatian Jesussen, ja pichika pan
bixon, Dios iráke aka iki. Jaskáakin
senenhaxon, jaonmea onannaibo
menia iki. Jatian jabaonbiribi ja yaka-
tabo tekikin jato menipakea iki, jaton
keenatiibo. Jatian ja rabé yapa bixon
jaskáaribia iki.
12 Moa jawékiax potókanketian,
Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki:
—Ja pikin texeakanabo tsinkikanwe
yoyokooranake —akin.
13 Jato jaskáaketian ja cebada aká
pichika pan ikainoax texea tsinkikana
baneta iki, chonka rabé tasá bochopari
jawékiakanama.
14 Jaskáakin Jesussen ratéti jawéki aká
oinnax jonibo ikana iki: —Ikon natokaya
riki ja joti ninkakaakatitai *profeta —iki.
15 Jaskati jatonbiribi yoyo ikanainbi
Jesussen jato onanna iki, ja keenya-
mainbi boxon apo imati shinankanai.
Jaskara onannax, jato potabaini jabicho
mananman kaa iki.

Jene besenen niax Jesús kaa
(Mt. 4.22-27; Mr. 6.45-52)

16 Moa yametaitian jaonmea onan-
naibo, jainxon manai ian kexa bokana
iki.
17 Jatian jainxon Jesús manai iika-
nainbi moa yaméketian, ja Capernaúm
jemanko boí moa shitákana iki.
18 Jatian bokanainbi niweaba koshi
paketa iki. Jaskaketian ja ian ishton-
bires bechon ania iki.
19 Jaskara bechon naponbi, pichika
iamax sokota kilómetrobira moa bokana
iká iki, jainxon Jesús jene besenen
niax jatokiriti joaitian merakana iki,
jaskáakin oinnax ikonbiresi rakékana
iki.
20 Jatian Jesussen jato aká iki,
neskáakin: —¡Ea riki, rakéyamakanwe!
—akin.
21 Jato jaskáaketian, moa onanxon
rarokin, boten nanémakana iki, jaska-
ta basimabi boax, ja jain bokanainko
moa nokókana iki.

Jesús benai jonibo bokana

22 Jatian nete xabáketian, ja ian keiba
baneta jonibaon moa onankana iki,
Jesús kayamaibi ja jaonmea onannaibo
jatobires westíora botenbicho boiba-
kana.
23 Jaskati iikanainbi, ja Tiberias jema-
meax bea wetsa botebo nokókana iki,
ja jainxon Dios iráke ataanan joni icha
Jesussen pimaibata ochóma.
24 Jatian jawen joniboyabi Jesús
rotoax, ja bote repiabaon napokoobaini
Capermaúmhain Jesús benai, jonibo
bokana iki.

Jesús riki jatíbitian jan jati jawékiati

25 Boax nokóxon jaokea Jesús noko-
kana iki. Jainxon yokákana iki:
—¿Jawetianki mia neno nokota
Maestró? —akin.
26 Jaskáakana Jesussen jato yoia iki:
—Enra mato kikinhakin onanke, ja
ratéti jawéki akai oinxon ikonhai kopí-
mara akai maton ea benakin, ja mato
pimaxon potóaibata shinanniresa ike
mato joi.
27 Ja nekeabi basima keyotai jawékia-
tibichoira shinannires teeyamakanwe,

jan mato jatíbitian jati jawékiati benai-
kayara mato jaskáti jake; jara ja jonin
Bakenbichores mato meniti atipanke,
jaskáati ja Papa Diossen raana ixon
—akin jato aká iki.
28 Jato jaskáa yokáribikana iki:
—¿Jawe jawékikayaki non ati iki, ja
Diossen noa amakasai tee non axonti
kopí? —akin.
29 Jaskáa jato yoia iki: —Ja maton
atin Dios keenai tee riki, jan raana joá
maton ikonhatininres —akin.
30 Jato jaskáa, yokáribikana iki: —Ja
oinxon non mia ikonhati kopíki ¿Jawe
ratéti jawéki min noa axonti atipana?
¿Jawe teebokayaki min akai?
31 Non reken papabaonra akana iki,
jain joni jayamainkoxon maná janeya
jawékiati pikin. Ja yoiira ikai Diossen
joi meran neskati: 'Naikamea jawékia-
tira Moiséssen jato pimaa iki', iki —akin
akana iki.
32 Jaskáakanketian Jesussen jato
neskaa iki: —Ikonshamanra en mato
yoiai, Moiséssenra ayamaa iki, ja
naikanmea jawékiati jato menikin.
Nokon Papa Dioskayara iká iki, jan
jato meniai. Ramara jabiribi iki, ja
naikanmea ikon jawékiati jato meniai.
33 Ja jawékiati jato Diossen meniaira,
naikanmea janbi raana joá iki, ja jawé-
kiaxa jatíbi jonibo jati atipanke —akin
jato aká iki.
34 Jatian jabaonbiribi ja jawékiatinin
keenkin yokákana iki: —Ibó, rama
ja min yoia jawékiati noa jatíbitian
menikin jeneyamanoxiwe —akin.
35 Jaskáakana, jato Jesussen yoia iki:
—Ea riki ja jan jati jawékiati, tsoaki
eiba joái, jara jawetianbi jawékiatinin
itima iki; jatian tsonki ea ikonhai, jara
jawetianbi nomin iwetsatima iki.
36 Ikaxbira en mato yoia iki; moabi ea
oinna ixonbira maton ikonhayamai akin.
37 Jatíbi ja nokon Papan ea menia joni-
bora, eki bekanti jake, jaskati bekanai-
tianra jawekeskaxonbi en jato biamati
atipanyamake.
38 Eara nokon keena keskáres akí
naikanmeax joáma iki. Eara joá iki
nokon Papan raana, jawen keena
keskáres axoni.
39 Jatian ea jan raana nokon Papan
shinan riki, jatíbi ea jan menia jonibo,
jawekeskaxonbi en jato manómatima;
jara keenai moa nete senenketian,
mawákanabo ikenbi en jato jirimari-
batin.
40 Ja nokon Papan shinan riki, Diossen
bake oinxon, ikonhaax jaki koshiaibo,
jatikaxbi jati neteya ikanti; jatian moa
nete senenketianra en jato jirimanoxiki
—akin jato Jesussen aká iki.
41 Jato jaskáa, ja judío koshibo sinati
jakonmaibo Jesúski yoyo iki peokoo-
kana iki: "Ea riki ja naikanmeax joá
jawékiati", akin jato aketian.
42 Jaskati ikana iki ja Jesús yoii
neskati: —¿Natomarin ja Josekan
bake? Jawen papa betan jawen titara
non kikinhakin onanke. Jatian ¿Jawe-
kopíki ramabiribi, eara naikanmeax joá
iki iitai? —iki ikana iki.
43 Jaskakanaitian jato Jesussen neskaa
iki: —Jaskati jakonmai yoyo ikibo moa
jenekanwe.
44 Jan ea raana nokon Papan jato bea-
resa eki bekanai, tsoabira jatonbinix eki
bekanti atipanyamake. Jatian ja bea-
bora, moa nete senenketian, mawatabo
ikenbi en jato jirimanoxiki.
45 Ja *profetabaon wishani kirika
meranra ikai neskati: 'Diossenra jatíbi
jonibo jato onanmanoxiki', iki. Jaskara
kopíra jatíbi ja nokon Papan yoiaibo
ninkaxon ikon jawéki onannabores, eki
bekanai.
46 Tsonbira Dios oinnama iki; enbi-
choresa nokon Papa Dios oinna iki, eabi
jaibakex joá ixon.
47 Ikonshamanra en mato yoiai, tsonki
ea ikonhaai, jara ea ikonhatianbi, moa
jatíbitian jati neteya iki.
48 Ea riki ja jan jati jawékiati.
49 Maton reken papashokobaonra, jain
joni jayamainkoxon maná pikana iki,

jaskáakin piaxbira, jatikaxbi máwatires keyókana iki.

50 Ikaxbi en mato yoiai riki, ja naikanmeax joái jawékiati; jaweratobaonki ja bixon piai, jabora moa mawáyamakanai.

51 Eabi riki ja naikanmeax joá jawékiati. Jaweratobaonki ja jawékiai, jabora jatíbitian jati iki. Ja jawékiati en jato meniaira nokon yorabi iki. Jara en jato meninoxiki, jatíbi nato netemea jonibo jakanon ixon —akin jato aká iki.

52 Jatian jato jaskáa, judío joni koshibo tsinkitax neskatibo yoyo ikana iki: —¿Jawekeskaxonmein atiki non pinon ixon nato jonin jawen yora noa menikin? —ikibo.

53 Jaskakanaitian jato Jesussen yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai, jaweratobaonki ja jonin Baken nami piamai, itan jawen jimi xeayamai, jabora jatíbitian jati neteoma inóxiki.

54 Ikaxbi tsonki ja nokon nami piai itan nokon jimiribi xeai, jara moa jatíbitian jati neteya iki; jatianra moa nete senenketian, mawata ikenbi en ja jirimanoxiki.

55 Ja nokon yorara ikon iki ja jawékiati, jatian nokon jimiribira ikon iki ja xeati jawéki.

56 Jatian jan nokon nami piai itan nokon jimi xeaira, moa ebetan jakonhirai já iki, jatian earibi jabetan jakonbires jake.

57 Jan ea raana nokon Papa riki jan jatíbi jawéki jamaa, jakopiresa ea jake. Jaskaribiira ja nokon yorabi jawékiaibo, ea kopires janoxikanai.

58 Ea riki ja naikanmeax joá jawékiati, ja jawékiatira ja maton reken papashokobaon maná pikani keskáma iki, ja jawékiaxbi ikana iki máwatires keyoti; ikaxbi jaweratobaonki nato jawékiati piai, jara mawáyamaibiribi jatíbitian jati iki —akin jato Jesussen aká iki.

59 Jaskáakinbora jato Jesussen onanmaa iki Capermaúm jemankonia esé ninkati xobo meranxon.

Jan noa jatíbitian jamati joibo
(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

60 Jato jaskáakin onanmaa ninkatax, ja icha Jesús chibanaibo neskati yoyo ikana iki: —Nato noa yoiai joibora, kikinbires ninkátikomabo iki ¿Tsonmein nato joi senenhaxonti atipanke? —ikibo.

61 Jatian jato jaskáa, meskóbo shinannax jakonmaibo yoyo ikanaitian onanxon, jato yokata iki: —¿Ja en jaskáakin yoiatonki mato jakonma shinanmai?

62 ¿Jawe ibirati mato, ja jonin Bake jakiribi naikan kaaitian oinnax?

63 Ja Diossen Shinan riki jan jamai; ja yora keenai jawékibora jawemabi iki. Jatian en mato yoiwana jawékibo riki maton kayana itan jan mato jatíbitian jamai.

64 Ikaxbi jarake mato jatíribibo ea jan ikonhayamaibopari —akin. Jesussenra peokootainxonbi moa onanna iká iki, tsoaborin jan ikonhayamaibo, itan tsoarin já jakonhai keská iikinbi, jan jakonmaati ixon.

65 Jaskáaxon jato yoiribia iki: —Jaskara kopíra en mato yoia iki, ja nokon Papan jato eiba beyamaara tsoabi eiba beyamakanai —akin.

66 Jato jaskáatianbira ja Jesús chibani iitaibaon, ichaxon moa chibankin jenekana iki.

67 Jaskati moa bokanketian, jawen chonka rabé jaonmea onannaibo, Jesussen yokata iki: —¿Matonribiki ea moa chibankin jenekasai? —akin.

68 Jato jaskáa, Simón Pedron yoia iki: —Ibó, jatian mia chibankin jeneaxki ¿Tsoiba noa kati iki? Miabichoresiki noa jan jatíbitian jamati joi yoiai.

69 Jaskara kopíra non mia ikonhaa iki, nonra mia onanke, mia riki Diossen Bake —akin.

70 Jaskáaketian Jesussen neskaa iki: —Enra mato katota iki ja chonka rabé jonibi. Ikaxbi westíora riki mato xaran *Satanássen shinanya —akin jato aká iki.

71 Jato Jesussen jaskáara iká iki, ja
Simón Iscariotin bake Judas yoikin jato
aká, jaribikaya jawen chonka rabé joni
ikainoa ixonbi, jakonhai keská iikinbi,
jan jakonmaati onanxon.

Jawen kikin wetsabaonbi Jesús ikonhayamakana

7 1 Jaskarabo iká pekáora, Jesús
Galilea main ikax, jatíbiain kaka-
tiai. Jatianra Judea main kakáshamaa
iki, jainxon judío koshibaon retenoxon
benakanai kopí.
2 Ikaxbi, ja judíobo jaton peotabo
akáx jain ikanti fiesta nete moa ochó-
maitianra,
3 jawen wetsabaon Jesús neskaa iki:
—Nenobi banéyamai, Judeain katanwe.
Abákanon, jainxonribi ja min ratéti
jawéki akaibo, mia chibanaibaon
oinkin.
4 Jawetianbira jonin já onankanon
ixon, jawéki akin joneshoko ayosma
iki. Jaskarabo akai ixonkaya, icha joni
bebonxon jato axontanwe, abákanon
mia onankin —akin akana iki.
5 Jaskáarakana iki, jawen wetsabaon
já ikonhayamakin.
6 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Rama
ikaxbira, ea jain kati nete nokotamapari
iki, jaskara ikenra, ea kayamapariai.
Ikaxbi matonara wetsa netenbires kati
jakon iki.
7 Nato netemea jonibaonra mato
omisyamakanai, jabo ikai keskati-
ribi mato jaketian. Ikaxbi eara akanai
omiskin, jaton jakonma jawéki akaibo,
en jato yoixonaitian.
8 Botankanwe, matobicho ja fiestanko,
eara kayamapariai, ea jatian katira
nokotamapari iki —akin jato aká iki.
9 Jaskáakin jato yoiax, Galileankobi
baneta iki.

Peotaninshokobo iti fiestanko Jesús kaa

10 Ikaxbi jawen wetsabo moa bokana
pekáo, ja fiestanko Jesús kashokoa iki.
Jain kaaibira oinkanaketian, kikinni
onantimatax kaa iki.
11 Jabira ja judío joni koshibaon,
fiestanko benakin jeneyamakana iki.
Jaskati ikana iki: —¿Jaweranomein iki
ja joni? —ikibo.
12 Jatian jonibo iká iki ja yoiaibo-
bires, jatíribibo ikana iki: "Jakon joni
riki já", ikibo. Jatian wetsabobiribi iká
iki: "Jara jakonma joni iki, icha jonira
jato paranai", ikibo.
13 Jaskati yoyo ikibi tsoabi jaton
ninkákanonbi iamakana iki, ja judío
koshiboki raketi.
14 Jatian moa jawetii neteres fiesta
keyóti maxkaketian, joneshoko iitibi
Jesús kaa iki, Dios rabiti xobonko. Jain
kaxon, jato joi yoikin peoa iki.
15 Jato jaskáaitian ninkatax, ja judío
joni koshibo ratetax ikana iki neskati:
—¿Jawekeskaxon Diossen joi ayorakin
onannarin, tson axeama ixonbi? —ikibo.
16 Jatian jaskáakin shinankanai
onanxon, jato Jesussen neskaa iki: —Ja
mato en onanmai joibora nokon shinan-
bima iki. Diossenra ea raana iki mato
jaskáakin onanmanon ixon.
17 Jaweratoboki Diossen keena
keskáres ati shinanya iki, jabaonra
onanti atipanke; ja en mato onan-
maiboki Diossen joi iki, iamax nokon
shinanmanbiki en jato yoiai iki ixon.
18 Ja jawen shinanmanbi yoyo ikai joni
riki, jaskáaxon jashaman rabikanon ixon
benai ikaires. Ikaxbi, eabiribi ponteti
yoyo ikai, jan ea raana nokon Papabiribi
rabikanon ikax, jaskara ikaxiki, jakopi
ea jakonmaakin yoikanti yama.
19 Moiséssenra ja senenhati esé mato
menia iki. ¿Jaskaramarin? Jaskara iken-
bira, westíoraxonbi maton ja esé senen-
hayamai. Jakopira ea retenoxon maton
shinannai —akin jato aká iki.
20 Jaskáketianra, jonibaon neskaa
iki: —Yoshin naikia ikaxa, mia jaskatai
¿Tsonki mia retekasai? —akin.
21 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Westíoraakin en tantiti netenbi isinai

joni benxoaketianra, mato kikinbiresi
ratékana iki.
22 Ikaxbi matora Moiséssen yoia iki,
ja maton jakina rebichi xateti axé jene-
tima, (jara iká iki ja reken papashoko-
baon jato yoia ikax, Moiséssen yoiama),
jatianra ja senenhakin maton akai,
wetsatianbo tantiti nete ikenbi jonin
jakina rebichi xatexonkin.
23 Jaskara iken, ja Moiséssen esé
senenhayamaa inaketian, tantiti nete
ikenbi ja benbo baken jakina rebichi
jato xatexonai ikaxbiki, ¿Jawekopi
mato eki sinatai, ja tantiti nete ikenbi
en isinai joni benxoa iketian?
24 Jaskara kopí, timenbires akanai
jawékibo ointaananres, jato jakon-
maakin yoiamakanwe. Jato jaskáa-
kinra maton kikinhakin onansha-
manxon ati jake —akin jato Jesussen
aká iki.

Tsoarin ja iki ixon Jesussen jato onantiakin yoia

25 Jatian jatíribi ja Jerusalénhain jaka-
nabo ikana iki: —¿Natomarin ja rete-
kaskin benakanai joni?
26 Jato bebonxon joi yoiainbi akanai,
tsonbi jawe yoiyamakin. ¿Moara non
joni koshibaonbira kikinhakin onanke,
ja riki ja *Cristo joti yoikatikanai iki
ixon?
27 Ikaxbi ja *Cristo joketianra, tsonbi
jainoax joá onanyamanoxiki. Ikaxbi
nato non ayorakin onanke jaweranoarin
iki ixon —ikibo ikana iki.
28 Jaskákanaitian, Dios rabiti xobo
meranxon jato esei iikinbi, koshín-
shaman jato Jesussen neskáakin yoia
iki: —¡Jaskara ixon maton ea onanke,
jaweranoaxki ea joá iki ixon! Ikaxbi
eara nokon shinanmanbi joáma iki, jan
ea raana riki jawetianbi paranmisma,
jara maton onanyamake.
29 Enresa onanke, jan raana jaibakeax
joá, ixon —akin jato aká iki.
30 Jaskáketianra, joni koshibaon
yatanti shinanna iki, ikaxbi tsonbi
ayamaa iki. Jaskáakanti nete senen-
namapari iketian.
31 Jaskakanainbira, ichaxon já ikon-
haax neskatibo yoyo ikana iki: —Jan
noa kishpinmati *Cristo joxonmein
¿Nato jonin aká bebonbires ratéti jawéki
anóxiki? —ikibo.

Fariseobaon Jesús jato yatanmati shinankana

32 Ja *fariseobaon, itan ja *sacerdote-
baon koshibaonra ninkata iki, icha joni
ja Jesús yoii ikanaitian. Jaskara ninka-
xonra, ja Dios rabiti xobo koirannai
policiabo, raankana iki, ja Jesús
yatanxon presoakanon ixon.
33 Jatian jaskara onanxonra, Jesussen
jato yoia iki neskáakin: —Basimara ea
neno mato betan ikai; jainoaxa ea moa
karibai ea jan raanaiba.
34 Jain kaketianra, maton ea benano-
xiki; ixonbira maton ea nokoyamano-
xiki; jain ea kaainkora mato kati atipan-
yamake —akin jato aká iki.
35 Jaskáketianra ja joni koshibo yoka-
kanana iki: —¿Jawerano kaketian non
meratima yoiiki iitai nato joni jaskati?
Jawekeska ikaxa, wetsa jemabaonbira
kaai, griego jonibo xaran iká judío-
boiba, jain kaaxon ja griegobo eseribii.
36 ¿Jawekeska yoiimein ike, matonra
ea benanoxiki, ixonbira maton ea noko-
yamanoxiki; jain ea kaainkora mato
kati atipanyamake, akin noa aká? —iki
ikana iki.

Jan jati onpax yoii iká

37 Ja fiesta nete senentiainbira ikátiai
kikinshamani mekéti. Ja netenra
Jesussen wenixon jato koshínshaman
neskáakin yoia iki: —Jaweratoboki
nomiai, jabo eiba bekanwe.
38 Jatian ja ea ikonhaibaon eibakea
xeakanwe, Wishá meranra ikai neskati:
Jato meranoaxa jan jato jamai onpax
jokoni jenétima iki —akin jato aká iki.
39 Neskáakin yoixonra Jesussen jato
onanmakasa iki, já ikonhaibo ja Diossen

Shinanya jato imati. Jatianra iká iki, ja
Diossen Shinan jato meran yamapari,
Jesús naikan kamapari iketian.[b]

Jonibaon jatonbiri tsamábo akana

40 Jaskati yoyo ikaitian ninkatax,
ja icha xaranmeax jatíribi ikana iki
neskati: —Ikon natokaya riki ja profeta
—ikibo.[c]
41 Jatian wetsabobiribi ikana iki:
—Nato riki ja *Cristo —iki. Ikaxbi
wetsabobiribi ikana iki: —Jama riki,
ja Cristora Galileankoniax joti atipan-
yamake.
42 Wishá meranra yoiai, ja *Cristora iti
jake apo Davidkan chiní rareboainoa,
itan ja apo David jain jakatiai Belén
jemameax pikota —ikibo ikana iki.
43 Jaskáakinbo Jesúski shinannaxa,
jonibo moa jatonbiri tsamábo akáx,
ikana iki.
44 Jatíribibaonbiribi Jesús presoakin
bokaskana iki; ikaxbi tsonbi boyamaa
iki.

Judío koshibaon Jesús ikonhayamakana

45 Ja Dios rabiti xobo koirannai poli-
ciabo moa boribakana iki, ja fari-
seoboiba itan *sacerdotebaon koshi-
boiba. Bokanketian jato yokákana iki:
—¿Jawekopiki maton beyamaa? —akin.
46 Jatian jabaon yoikana iki: —¡Jawe-
tianbira já ikai keskati yoyo ikai tsoabi
non ninkáyosma iki! —akin akana iki.
47 Jatian fariseobaon jato yoikana iki:
—¿Matoribiki aká parankin?
48 Tsoa non joni koshibaonbi, itan fari-
seobaonbira já ikonhayamakanai.
49 Ikaxbi nato esé onanyamaa joni-
bora jakonmabo ikanai —akin jato
akana iki.
50 Jainribi iká iki ja fariseobo betan
iká Nicodemo, ja Jesús betan yamé yoyo
iki kayantana. Jan jato yoia iki:
51 —Non esekanra yoiai, jawe akárin
ixon noa jan yoiai ninkatama ixon,
timenbires joni jakonmaakin masá tene-
matima —akin.
52 Jatian jabaonbiribi yoikana iki:
—¿Miaribikayarin ja Galileankonia?
Diossen joikaya yoyo awe, jatianra min
onanti iki, ja Galileankoniax jawetianbi
*profeta joyamai —akin akana iki.
53 Jaskatax, westíorabo jaton xobon-
kobo moa bokana iki.

8 1 Ikaxbi Jesúsbiribi Olivos manan-
man kaa iki.

Benoyanixbi teakaatai ainbo

2 Jatian moa nete xabáketian yamé-
kirishoko, Dios rabiti xobonko Jesús
joríbaa iki. Jain iketianra jonibo jaki
bekana iki. Jatianra jainbi yakátaanan,
jato Jesussen esekin peoa iki.
3 Jaskákenbira, ja esé onanbo betan
*fariseobaon, westíora ainbo benoya
ixonbi wetsa joni yoranmaitian meraxon
bekana iki; bexonra, jain jonibo iká
bebon nichinkana iki.
4 Jaskáaxonra Jesús yoikana iki:
—Maestró, nato ainbora jawen bene-
mabi yoranmai iitaitian non merake.
5 Ja Moiséssen esé meranra noa yoiai,
jaskara ainbobo makanman tsakaanan
reteti. Jatian ¿Minbiribiki rama jawe-
keska yoiai? —akin.
6 Jabaonra jaskara jawéki yokata iki,
ja tanakinres, jaskáaxon jakopi jakon-
maakinbo yoinoxon. Ikaxbi Jesúsbiribi,
metotinin mai wishaires beota iki.
7 Jabi jeneyamakin yokáboreska-
naitian bewakeexon jato yoia iki:
—Abánon, ja mato xaran iká ochao-
matonpari, makanman tsakakin peokin
—akin.
8 Jato jaskáa ninkatax, westíora
westíorabo boí peokookana iki. Ja

[b] **7.39** Jesúsra naikan kamapari iká iki mawatax jiriamapari ikax. [c] **7.40** Ja *profeta iki iká riki, jan noa kishpinmati Cristo yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

yosibopari iká iki boí peokooti, jatian
ja ainbo betanbicho moa itinxon,
10 Jesussen bewaketaanan yokata iki:
—Ainbó, ¿Jakan jan mia beabokan?
¿Tsonbiki mia castiganyamaa? —akin.
11 Jaskáa ainbaon yoia iki: —Tsonbira
ea ayamake, Ibó —akin. Jatian Jesussen
yoia iki: —Jaskara ikenra, enribi mia
jaweayamai. Katanwe; rama ochawe-
tsayamanoxiwe —akin.

Jesús nato netemea joé keska

12 Jato yoiboreskin, Jesussen jonibo
neskaa iki: —Ea riki nato netemea joé.
Jaweratobaonki ea ikonhaxon, en yoia
keskábores ea axonai, jabora yamé
meran iamai, jan jati joé meran jakanti
iki —akin.
13 Jatian *fariseobaon yoikana iki:
—Miinbiorara min ikábo yoiai. Jaskara
kopíra min yoiaibo non ikonhaayamai
—akin.
14 Jatian Jesussen jato neskáakin
yoia iki: —Enbi nokon ika jawékibo en
yoiaira, ikon iki, jakopira en onanke ea
jainoax joá itan ea jain kaai. Mato riki
ja jaweranoaxki ea joá itan jaweranoki
ea kaai ixon onanyamaabo.
15 Matonra akai, jonin shinanmanres
jaton jakonma jawéki akábo yoixonkin,
ikaxbi enra tsoabi jato jakonmaayamai.
16 Jatian, jawekeskabo onanna ixon,
jaskara riki akin en mato yoiara ikon
iki; enbicho shinantaanan mato yoiaima
ikax. Jan ea raana nokon Papa Dios
betan shinantaanankayara en mato
akai yoikin.
17 Maton esé meranbiribi akai yoikin,
rabéxon jaskararibi yoikanketianpari
joi ikonhati.
18 Nokon ikábora enbi mato onanmai.
Jatian jan ea raana nokon Papa riki
wetsa jan jato ekiriakin onanmai
—akin.
19 Jato jaskáa yokákana iki: —¿Jawe-
ranorin min Papa? —akin. Jatian
Jesussen jato yoia iki: —Matonra
ea itan nokon Papa onanyamake, ea
kikinhakin onanxonkayara, ja nokon
Paparibi maton onankeanke —akin.
20 Jesussenra ja fariseobo jaskáa iki,
Dios rabiti xobo meranxon jato axeanon-
tian; jain ofrenda napótibo ikainxon.
Jato jaskáaitian, retekaskinbi tsonbi
yatanyamaa iki, ja Diossen shinanxona
mawáti nete senennamapari iketian.

Ea kaainkora, mato kati atipanyamake, iki iká

21 Jatian Jesussen jato yoiboresa iki:
—Eara kaai, jatianra maton ea bena-
noxiki; ja ea jain kaainkora mato kati
atipanyamake. Ikaxbi maton ochanbira
mato mawánoxiki —akin.
22 Jato jaskáa, judíobo koshibo ikana
iki neskati: —¿Janbix mawáti ikaxmein
ikai, jain ea kaainkora mato kati atipan-
yamake, iki? —ikibo.
23 Jaskakanaitian, Jesussen jato yoia
iki: —Matobora neno namanmeabi iki,
ikaxbi eabiribira bochikia iki; matobora
nato netemea iki, ikaxbi eara nato nete-
meama iki.
24 Jaskara kopíra en mato yoia iki,
maton ochanbira mato mawánoxiki,
akin. Jaskáakin Eabi riki jan mato
akinti akin en mato akábi ea ikonha-
yamaira, maton ochanbi mato mawá-
noxiki —akin jato aká iki.[d]
25 Jato jaskáaketian yokákana iki:
—¿Tsoakayarin mia? —akin. Jatian
Jesussen jato yoia iki: —Ea riki, ja en
moabi mato yoipachoai.
26 Jaskara ikaxa, ja maton iká jawé-
kibo en mato yoixontibo ichabires iki,
ikaxbi jan ea raanatonra ikon yoiai.
Jatian ja jonibo en yoia jawékibora, jan
ea yoiaitian en ninkata keskáboresibi
iki —akin Jesussen jato aká iki.
27 Jawen Papa Dioskiriakin jato
Jesussen yoiabi, jabaon onanyama-
kana iki.

[d] **8.24** Jaskati yoyo ikaxa Dios keskaribi Jesús ikai. Ex. 3.14

28 Jaskara kopíra jato yoia iki: —Ja
jonin Bake bochiki panínxonparira
maton onannoxiki Ea riki, Eabi ixon,
jaskara ixonra nokon shinanmanbi en
jawebi ayamai, ja nokon Papan ea onan-
maaboresibira en yoiai.
29 Jan ea raana jonira ebébi iki. Ja
nokon Papanra eabicho jeneama iki,
jawen keena keskáres en axonai iketian
—akin jato aká iki.
30 Jato jaskáakin yoia, ninkaxon icha
judío koshibaon já ikonhakana iki.

Diossen bakebo itan ochan iboa jonibo

31 Jatianra jawen joi ikonhakana judío
jonibo Jesussen jato yoia iki: —En yoiai
keskatibo jaaxparira ikonkon eonmea
onannaibo mato itiki.
32 Akonkinra maton ea onannoxiki,
jaskáakin akonkin maton ea onanke-
tianra, xabakaatabo en mato imano-
xiki —akin.
33 Jato jaskáa, jabaon yoikana iki:
—Noabo riki Abrahamman chiní rare-
bobo itan jawetianbira iboaxon yono-
kanai joni noa ikama iki ¿Jawekopika-
yaki min noa yoiai, noa xabakaatabo
itiki akin? —akin.
34 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Ikonshamanra en mato yoiai, jawe-
ratoboki ocha akí jaabo iki, jabora jan
jato ochamaitonin iboakabo iki.
35 Ja iboaxon yonokanaibora, jatíbi-
tian ja yonoai joni betan iamai, ikaxbi
westíora jonin bakera jatíbitian jabetan
iki.
36 Jaskara kopí ea Diossen Bake
ixon, nokon koshi shinanman en mato
xabáara, ikonkon xabakaatabo mato
ikanti iki.
37 Enra onanke mato Abrahamman
chiní rarebobo jaskákinbira maton ea
retekasai, en yoiai joibo ikonhakasha-
makin.
38 Eara yoyo ikai nokon Papan ea
axeabobiribi, jatian matonra akai ja
maton papaibakeax axeabobiribi yoikin
—akin jato aká iki.
39 Jato jaskáa jabaon yoikana iki:
—Abraham riki, non reken papashoko
—akin. Jatian Jesussen jato neskáakin
yoia iki: —Ja Abrahamman chiní rarebo
ixonra, jan aní keskáribiakinkaya maton
akeanke.
40 Jaskáakin jan aní keskáribiakin
ayamakinra, ikonkon Diossen ea axeaka
riki akin en akábi, maton ea retekasai.
Abrahammanra, jawetianbi jato jaskara
ayamaa iki.
41 Matonra akai ja maton papan akai
jawékiboresibi —akin jato aká iki.
Ikaxbi jabaon yoikana iki: —¡Noara
xoxo bakeboma iki, noara westíora
papayabicho iki já riki Dios! —akin
akana iki.
42 Jatian Jesussen jato yoiribia iki:
—Ja Dios maton papa ikon iketianra,
maton ea noikeanke; jaibakeax ea joá
onanxon. Eara nokon shinanmanbi
joáma iki, Diossiki ea jan raana.
43 ¿Jawekopiki maton nokon joi onan-
yamaresai? Ea ninkáxonkashamai
kopíres.
44 Ja maton papa riki *Satanás, jatian
matonra akai jawen keena keskábores
akin, mato riki jawenabo. Nete peokoo-
nontianbira ja Satanás retemis iká iki,
jara jawetianbi ikoni yoyo iosma iki, ja
jansoibo yoyo ikira jaskábiribi ikax ikai,
jaskara jansobiribi itan jansón papa ikax.
45 Ikaxbi ja ikon en mato yoiabi,
maton ea ikonhayamai.
46 ¿Tsoa ja mato betan itinatonki
ea yoiti atipana ea ochaya iki ixon?
Jaskáakin ikon en mato yoiabiki
¿Jaweati maton ea ikonhayamai?
47 Ja Diossen bakebaonra, Diossen
joibo ninkatai, ikaxbi ja maton ninka-
kashamai kopí riki matobo jawen joni-
mabo ixon —akin jato aká iki.
48 Jatian judío koshibaon yoiribikana
iki: —Ja Samaritano akin non mia
akaira, atibi non mia akai, itan miara
yoshin naikia iki —akin.
49 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Eara
yoshin naikiama iki. Ja ea ikairiki

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

nokon Papakibiribi jakoni yoyo iki,
ikaxbi matobiribira eki jakonmai yoyo
ikai.
50 Eara enbixbi rabikaayamai, ikaxbi
jarake wetsa ea rabikantinin keenai,
itan janra ja ea ikonhayamaibaon jaton
akaibo yoixonai.
51 Ikonshamanra en mato yoiai, jawe-
ratonki ja en yoiai keskábo ninkaxon
akai, jara jatíbitian jati iki —akin jato
aká iki.
52 Jaskáa judío koshibaon yoiribi-
kana iki: —Ramakayara, moa mia
non onanke, mia yoshin naikia. Ja non
reken papashoko Abrahamra mawata
iki. Jainoax ja *profetabo ipaoniboribira moa mawákana iki. Jatian min
yoiai: 'Jaweratonki ja en yoiai keskábo
ninkaxon akai, jara jatíbitian jati iki',
ixon.
53 ¿Miaki ja non reken papashoko
Abraham ipaoni xewina iki? Ja
Abraham itan *profeta ipaonibora
moa mawákana iki ¿Tsoaki mia shinanmeetai? —akin.
54 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja
enbix rabikaatira, ja ea rabikaataibo
jawemabi iki. Ikaxbi jan ea rabiai riki
ja nokon Papa. Ja yoii mato jara non
Dios iki mato ikai.
55 Ikaxbira maton onanyamake, enresa
onanke, Enribira onanyamake akin
mato akáxa mato keskaribi kikinbires
janso ea itiki. Enresa akonkin onanke.
Jaskara ikenra jawen joi en senenhaxonai.
56 Ja maton reken papashoko
Abrahamra kikini raroa iki ea joái
onantaanan, jatian jaskáakin janbishaman oinna keská shinantaananra,
kikini raroa iki —akin.
57 Jatian judío koshibaon Jesús yoiribikana iki: —Miara pichika chonka baritiaomapari iki ¿Jatian min yoiai min
Abraham oinna? —akin.
58 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Ikonshamanra en mato yoiai, Ja
Abraham pikotamatianbira, ea moabi
já iká iki —akin.
59 Jatian jabaon makanbo bikana iki,
ja makanman tsakaanan retekaskin.
Ikaxbi icha xaran jonetax ja Dios rabiti
xobo meranoax moa pikota iki.

Benchebi pikota joni Jesussen benxoaa

9 1 Jatian ja bain kawankin oinkin
Jesussen meraa iki benche joni
jaskábi pikota.
2 Jatian jaonmea onanaibaon yokákana iki: —Maestró, ¿Jawekeskati nato
joni, benche pikotameinki? ¿Janbix
ochaaton ó jawen anibo ochaaton ikámeinki? —akin.
3 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—Janbix ochaaton, itan jawen anibo
ochaaton ikama riki nato joni benche
pikoti. Diossen jawen koshi shinan
maton oinnon ikax, iká riki, jaskara
pikoti akin.
4 Netepari ikenra, jan ea raanaton tee
non axonti jake, ikaxbi nokóranoxiki
moa yamé keska ikax tsonbi tee atikoma
nete.[e]
5 Jaskati nato netenpari ikaxa ea nato
netemea joé iki —akin jato aká iki.
6 Neskáakin jato yoitaanan, maiki
keyon michoa iki. Jaskáaxon ja maibi
bixon seróaxon, ja benche jan beyota iki.
7 Jaskataanan yoia iki: —Kamentanwe,
ja Siloé xantóshokonko ikain bechokiiti
—akin (Ja iki: "Raana", iki iká). Jatian
jaskáa, ja joni kaa iki. Jatian moa joxon,
jakonhakin oinna iki.
8 Jatian japatax jaabo, itan jato koríki
yokatai oinpachoaiboribi yokakanankana iki neskati: —¿Natomarin, ja jato
jawéki yokati yakápachoai? —ikibo.
9 Jatian jatíribibo ikana iki: —Já riki
—ikibo. Jatian wetsabobiribi iká iki:

[e] **9.4** Tee ati netebo jakonpari iketianra, non ati jake, moa atikoma netebo nokóketianra moa non ayamanoxiki.

—Jama riki, ja jisábi wetsa joni riki
—ikibo. Ikaxbi ja joninbi jato yoia iki:
—Eabi riki —akin.
10 Jatian yokákana iki: —¿Jawekes-
kaxonki moa min rama ointi atipana?
—akin.
11 Jatian jan jato yoia iki: —Ja Jesús
janeya joninra maiki keyon micho-
taanan, ja keyon mai seróaxon, ea jan
beyota iki. Jainxonra ea yoia iki: 'Ja
Siloé xantóshoko ikain kaax bechokii-
tanwe', akin. Jaskáa kaax, ea becho-
kiitatianbira en moa oinna iki —akin
jato aká iki.
12 Jato jaskáaketian yokáribikana
iki: —¿Jaweranorin ja joni? —akin.
Jatian jato yoia iki: —Enra onanya-
make —akin.

Benche benxoaa
***fariseobaon yokákana**

13 Jatian ja benche ipachoai joni *fari-
seoboiba bokana iki.
14 Ja mai seróaxon beyoxon, Jesussen
joni oinmanontian iká iki tantiti nete.
15 Jatian bokanketian, jabaon yokákana
iki: —Jawekeskaxon moa oinnarin ixon.
Jatian jan jato yoia iki, ja mai serokanra
ea beyota iki, jaskáa pekáo ea bechokiita
iki, jaskara kopí en rama oinnai —akin.
16 Jatian jatíribi fariseobo ikana iki
neskati: —Nato jonira Diossibakeax
joáma iki jakopira tantiti netenbi
tantiamai —ikibo. Ikaxbi wetsabobi-
ribi ikana iki: —¿Ameinti iki ochaya
jonin ja oinxon onanti shinanmanres
ratétibo akin? —ikibo. Jaskáaxon moa
jatonbiribi wetsa tsamabo akana iki.
17 Jainxon ja moa benche ipachoai
benxoaa joni yokáribikana iki
neskáakin: —¿Ja mia benxoaxon
oinmaa joniki, minbiribi jawekeska
yoiai? —akin. Jatian jan jato yoia iki:
—Jariki westíora *profeta —akin.
18 Ikaxbi ja Judíobaon, benche iká
ixonbi moa rama oinna, ikonhayama-
kana iki, jaskákin jawen anibo kena-
makana iki.
19 Jato kenamaa jawen anibo bekanke-
tian yokákana iki: —¿Natorin ja maton
bake, ja benche pikota maton yoiai?
¿Jatian jawekeskaxonki rama jakon-
hakin ointi atipana? —akin.
20 Jatian jaskáakanketian, jawen
anibaon yoia iki: —Nonra onanke, nato
riki ja benche pikota non bake.
21 Ikaxbira non onanyamake, jawekes-
kaaxonki rama oinna iki ixon. Jainxon
non onanyamaribike, tson oinmaarin
ixon. Jabishamankaya yokákanwe, moa
yosiriki, jatianra mato janbishaman
yoiti iki —akin akana iki.
22 Jaskáakinra ja jonin anibaon jato
yoia iki, ja fariseoboki rakékin. Ja
koshibaon moabi shinankana iká iki,
jaweratoboki ja Jesús riki ja Cristo
iki ixon onanai, jabo jain tsinkíkanai
xobonkonia moa pikokanti.
23 Jaskara kopíra, ja jonin anibaon ja
koshibo yoia iki: "Ja non bakera moa
yosi iki, jabishamankaya yokákanwe",
akin.
24 Jato jaskáakin yoiketian, ja benche
benxoa judío koshibaon kenaribakana
joketian, yokákana iki: —Ponteakinkaya
noa Dios bebon yoiwe, nonra onanke ja
joni riki ochaya —akin.
25 Jatian ja jonin jato yoia iki:
—Ochayarin, ixonra en onanyamake,
jaresa en onanke benche ikátikinbi
rama en jakonhakin oinnai —akin.
26 Jato jaskáa, yokáribikana iki:
—¿Miaki jaweaka iki? ¿Jaweki aká iki
min oinnon ixon? —akin.
27 Jatian jato yoia iki: —Moara en
mato yoiwanke, ixonbira maton ea ikon-
hayamai. ¿Jawekopikayaki en jakiribi
yoitinin mato kenai?, ¿Matonribikayaki
ja chibankasai? —akin.
28 Jaskaketian jakonmaakinbiresbo
yoikana iki, jainxon neskáakin yoikana
iki: —Miara ibirai ja joni chibanai, noa
ikaxbira Moiséssenmea onanaibobiribi
iki.
29 Nonra onanke, Diossenbi Moisés
yoixon onanmani. Ikaxbi nato jonira

non onanyamake, jaweranoax pikotarin
ixon —akin.
30 Jaskáakana, ja jonin jato yoia
iki: —¡Nokonara ratéti jawéki iki!
Jaweranoax joárin ixon maton onan-
yamaa, ixonbira benche ikenbi ea
oinmake.
31 Nonra kikinhakin onanke, ja ochai
jaabo Diossen jato ninkáxonyamai.
Jawen keena keskáres axonkin ja rabiai-
boresa akai, ja yokákanketian, Diossen
jato ninkáxonkin.
32 Jawetianbira tsontanibi westíora
benche pikotabo benxoakana yoikanai
non ninkáyosma iki.
33 Nato joni Diossenbi raanama ixonra,
jawe neskarabi ayamakeanke —akin
jato aká iki.
34 Jatian yoikana iki: —¿Mia, ja kikin-
bires ochayabi pikota joninki akai, noa
axeakaskin? —akin. Jaskáaxon, ja tsin-
kiti xobonkonia, ja joni pikokana iki.

Shinan meran benchebo

35 Jainxon Jesussen ninkata iki, jan
benche benxoaa joni, moa pikokana,
jainxon jabetan nokoananxon yokata
iki: —¿Minki akai ikonhakin ja jonin
Bake? —akin.[f]
36 Jatian jan yokata iki: —Ibó, ea
yoiwe tsoarin já, en ikonhanon —akin.
37 Jatian Jesussen yoia iki: —Moara min
oinke, Ea riki ja mibé yoyo ikai —akin.
38 Jesussen jaskáa, ja bebon chiran-
kootaanan jonin yoia iki: —Enra mia
ikonhaai, lbó —akin.
39 Jatian Jesussen yoia iki: —Eara
nato neten joá iki, atibi keskáakin jawé-
kibo akí, ja benchebaon oinkanon ikax,
jatian ja oinnabobiribi benchebo bane-
kanon ikax —akin.
40 Jaskati Jesús yoyo ikaitian
ninkaxon, jain iká jaweti fariseobaon
yokáribikana iki: —¿Jaskara ikenki,
noaribi iki ja benchebo? —akin.
41 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja
mato benchebo iwanaxa, mato ocha-
kanamabo ikeanke; ikaxbi nonra oinke
iki ikaibo ikaxa, mato ochakanabobires
iki —akin jato aká iki.

Ovejabo koirannai joni

10 1 Jatian Jesussen yoia iki:
"Ikonshamanra en mato yoiai,
jaweratoki ja oveja kene meran jikii,
xepótinin iamai, wetsaori neetax jikiai,
ja riki yometsobo itan jakonmamisbo.
2 Ikaxbi jaweratoki xepótininbi jikiai,
jara ovejabo akonkin koirannai joni iki,
3 jara ja oveja xepóti koiranaiton
kepenxonai. Jainoara ja koiranaiton,
ja ovejabo jawen janen kenapakeai,
Jaskáakin onanxonra, ja ovejabaon,
jawen joi ninkáxonkanai, jainoara ja
koiranaiton ja chité meranoa jato jokon-
hapakeai.
4 Jaskáakin jatíbi jawen ovejabo moa
jokonhax, japari jato bebon rekenax
kaaitianra, jawen ovejabaon chibanai,
moa jawen joi onanna ixon.
5 Ikaxbi ja ovejabaonra jaton onana-
mabo chibanyamakanai. Wetsabires jato
oinnaxa, jabáreskanai jaton joi onanya-
maax", akin.
6 Neskara jawékikibo yoinxonra, jato
Jesussen onanmaa iki, ikaxbi jabaon
onanyamakana iki jan jato yoikasaibo.

Jesús iki, akonkin jato koirannai

7 Jesussen jakiribi jato yoia iki:
"Ikonshamanra en mato yoiai: Ea riki
jan ovejabo weitai xepóti,
8 jatíbi ja ea joámatianbi jatopari
bekanabora ikana iki yometso itan
jakonmamis jonibo keskabo, ikaxbi jatí-
ribibaonra akonkin ea ikonhakanabo
ixon jaton joi ninkáxonyamakana iki.[g]
9 Ea riki ja xepóti, jaweratoki eiba
jikiai jara kishpinmeeti iki, jaskataxa
ikanti iki, oveja kene meran jikimakana

[f] **9.35** Ja jonin Bake iki iká riki ja kishpinmamis Cristo yoii iká. [g] **10.8** Yometsobo itan jakonmamisbo riki ja kishpinmamis keskati ikátiai jonibo yoii ika.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

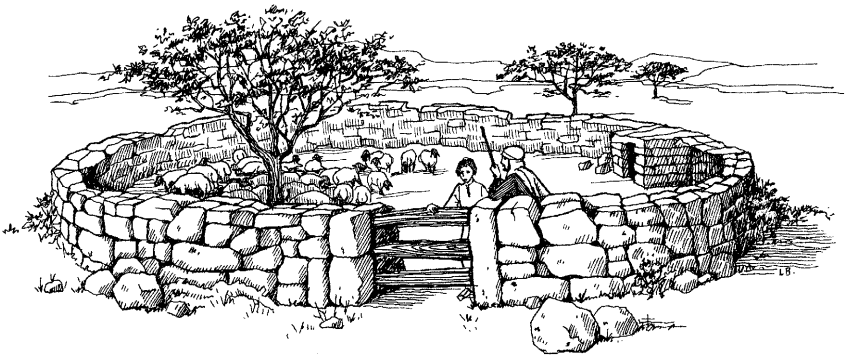

Carnerobo jainxon koirankanai chiké.

iikin pikóxon ja piti pasto meraa
keskábo.
10 Ja yometsora joái jato yometsoaires
jaton shinanbo ramiati shinanyares,
itan jato réteti shinanyares. Ikaxbi eabi-
ribira joá iki, jonibo jato jamanox, itan
jatíbitian jati neteya jato imanox.
11 Ea riki jato akonkin koirannai, ja
akonkin ovejabo koirannai jonira, jato
kopi mawáti jawemabi iki.
12 Ikaxbi kopiakanares oveja koirannai
joninra akai ovejabo akí pimis yoinabo
beai oinxon rakékin jabati kakin jato
potabainkin, akonkin jato koiranaima
ixon itan ja ovejabo jawenamaboribi
iketian, jatian ja pimís yoinanin akai
pinoxon, bikaskin wetsaoribo jato
janbismakin.
13 Ja jonira jabatai, ja ovejaboakin
shinanyamai kopíakantires shinannai
ikax.
14 Ea riki ikon jato koirannai, enra ja
nokon ovejabo onanke itan jabaonribi
ea onankanke.
15 Ja nokon Papan en onanna keská-
ribiakinra, enribi já onanke, jaskatira
earibi, nokon ovejabo kopí mawatai.
16 Jaskaribiira jake wetsa nokon
ovejaboribi neno mato betan jaamabo,
jaboribira en jato neno beti jake, mato
betan imanoxon: Jaskataxa westíora
tsama ea chibanaibobicho mato inó-
xiki. Jatianra enbichores mato koira-
noxiki.
17 Ja nokon Papanra ea noike, wetsabo
kopí mawátaanan jakiribi jiriribii kaai-
tian.
18 Tsonbira ea reteyamai, enbix keen-
taananra ea mawatai. Eara enbix nokon
jati menikaati koshia iki, itan jakiribi
nokon jati biribati koshia iki. Jaskátiriki
ea nokon Papan yoia”, akin jato aká iki.
19 Jatian Jesussen jato jaskáa ninka-
tax, ja koshibo jakiribi jatonbiribi tsá-
mabo aribakana iki.
20 Ikaxbi jatíribibo ikana iki neskati:
—Nato jonira moa yoshinman iboaka
itan shinan ramita iki, ¿Jawekopiki ja
yoyo ikaibo maton ninkaxonai? —ikibo.
21 Ikaxbi wetsabobiribi ikana iki:
—Yoshiman iboaka jonira, jawetianbi
jaskatibo yoyo iamai. ¿Ameinti iki
yoshinman westíora benche oinmakin?
—ikibo.

Judío koshibaon Jesús ikonhayamakana

22 Jatian iká iki oitian. Jatianribi iká
iki, Jerusalénhain Dios rabiti xobo
jankenhaxon jawen mekenman jene-
kani nete shinankin, fiestaakanai.
23 Jesús iká iki Dios rabiti xobonko,
ja Salomónman xobo chibó akin
akanainko kawantani.
24 Jain kawantanaitian, judío koshi-
baon katexon yokákana iki neskáakin:
—¿Jawetio basibirespariki min noa
meskó shinanmakin jeneai? Ikon ja

Diossen jawen katota bake ixon, noa yoimenwe —akin.

25 Jaskáakana jato yoia iki: —Enra moa mato yoia iki. En mato jaskáakin yoiabira, maton ea ikonhayamakana iki. Ja nokon Papa Diossen atipana koshin en akai teebaonkayara jishtibiresakin mato onanmai.

26 Ikaxbi matonra ikonhaayamai, nokon ovejamabo ixon.

27 Ja nokon ovejabaonra nokon joi onankanke, itan en jato onanke, jatian jabaonra ea chibankanai.

28 Enra jato jatíbitian jati neteya imai, jaskataxa jawetianbi mawákantima iki, itan tsonbiribi ea bichintima iki.

29 Ja nokon Papan ea meniabora, jatíbi winoa ani iki, itan tsonbi ea bichinti atipanyamake.

30 Ja nokon Papa betan ea riki noa westíorabicho —akin jato aká iki.

31 Jato jaskáa joni koshibaon jakiribi sináxon, makan biríbakana iki tsakanoxon.

32 Ikaxbi Jesussen jato yoiribia iki: —Ja nokon Papa Diossen atipana koshi meniatonra, icha jakon jawékibo mato bebonbi en aká iki. ¿Jatian jawerato jawéki kopíkayaki akai maton ea makanman tsakakaskin? —akin.

33 Jatian judíobaon yoiribikana iki: —Ja non mia makanman tsakakasaira, min jakon jawéki aká kopíma iki, Dioski mia jakonmaibires yoyo ikai kopíkayara non mia akasai. Ja noa keska joniribi ikaxbi minbixbi eara Dios iki mia ikaitian —akin akana iki.

34 Jaskákanketian jato Jesussen yoiribia iki: —Maton esé meranra wishaa iki: 'Enra mato yoia iki matobora diosbo iki', akin.

35 Jaskara ikenra non onanke, ja Wishá meran yoiaibo ikonyora; Dios inike, ja jaki jawen joi raana jonibo yoii, jabora diosbo iki, ikí.

36 Jatian jaskáakin ea Diossen jawenabiribi imaxon, nato neten ea raana ikenbi, ¿Jawekopíki maton ea yoiai, eariki Diossen Bake iki ikai kopí, ea Dioski jakonmai yoyo ikai?

37 Ja nokon Papan akai teebo en ayamaitian, ea ikonhayamakanwe.

38 Ikaxbi en akaitian, ea ikonhayamakinbi, ja en akai teebo oinxontanibireskaya ikonhakanwe; jaskáaxonra maton onantiki ja nokon Papa emeran, jatian ea nokon Papa meran —akin jato aká iki.

39 Jato jaskáa, presoanoxon jakiribi Jesús yatankaskana iki, ikaxbi moa kakin jato potabaina iki.

40 Jainoax Jesús Jordán keiba kaai, jakiribi baneribia iki; ja Juanman jato peokin bautizanpachoainko.

41 Jain iketian icha joni ja oinni bokana iki; beax neskatibo yoyo ikana iki: —Jato *bautizanai Juanmanra, westíoraakinbi shinanmanres ja oinxon onanti ratétibo akáma iki. Ikaxbi nato jonikiriakin ja Juanman noa yoiabora ikon iká iki —iki ikana iki.

42 Jaskáxon, jain ika icha jonibaon Jesús ikonhakana iki.

Lazaro janeya Joni mawata

11 1 Westíora jonira japaonike isinai Lazaro janeya Betania jemamea, jawen poibo iká iki María betan Marta.

2 Nato María ja Lázaronin poira iká iki, ja inintinin non Ibo tachóxon jawen bookanbi soaxona ainbo.

3 Jainxon, jawen poibaon wetsa joni raana iki, Jesús yoitankanon ixon, kaxon yoikana iki neskáakin: —Ja mibé raenanaira kikinbiresi isinai lbó —akin.

4 Jaskara joi ninkaxon Jesussen jato yoia iki: —Nato isinra, mawáti isinma iki. Jara ichaxon Diossen atipana koshi oinkanon ikax iki, jainoax ja Diossen Baken atipana koshiribi oinkanon ikax —akin.

5 Marta itan jawen wetsa, jainoax ja Lazaro jato akonbireskin noia, ikaxbi Jesús

6 ja Lazaro kikini isinai yoikanabi, rabé netepari ja ikainbi baneta iki.

7 Jain moa rabé nete winóketian,
jaonmea onannaibo neskáakin yoia iki:
—Judeain boribanon bokanwe —akin.
8 Jato jaskáaketian, jaonmea onanai-
baon yoikana iki neskáakin: —Maestró
ramatanibi ja judío koshibaon mia
jainxon makanman tsakaxon retekaskin
aibakanabiki, ¿Jakiribi mia jain karíba-
kasai? —akin.
9 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—¿Barinkayaki netetiibi chonka rabé
hora tenayamai? Ja neten niaira tatí
iamai ja neten tenaa jishtishaman
iketian.
10 Ikaxbi ja yamé niaira tatí ikai, jish-
tima iketian —akin.[h]
11 Jainxon jato yoiribia iki: —Noa jabé
raenanai Lázarora oxake, ikaxbira en
besomai kaai —akin.
12 Jaskaketian, ja jaonmea onanaibaon
yoikana iki neskáakin: —Ibó, jaskati
oxaa ikaxki benxoai —akin.
13 Ikaxbi Jesussen jato yoia iká iki,
ja Lazaro moa mawata yoikin, ikaxbi
jaonmea onanaibaon shinankana iki,
nekebi oxaares yoiira ibirai jaskati ixon.
14 Jatianra jato Jesussen onantiakin
yoia iki: —Lázarora moa mawáke.
15 Jatianra ea raroai jain iamaax,
jaskarara jakon iki mato beboni eki
koshiti kopí. Ikaxbi rama moa oinnon
bokanwe —akin jato aká iki.
16 Jatian Jesussen jato jaskáaketian,
ja Rabébaon akin akanai Tomassen,
wetsabo jato aká iki, neskáakin:
—Noaribi jabé bonon bokanwe, noa
jabébi mawánon —akin.

Jesús riki mawatabo jirimataanan, jato jamai

17 Jatian moa Betaniain nokóxon
Jesussen onanna iki, Lazaro miinhiba-
kana moa chosko nete.
18 Ja Betania jemara iká iki, Jerusalén
ochóma kimisha kilómetrobira.
19 Jatian icha judío koshibo Jerusalén-
hainoax, Marta betan Mariaiba bokana
iká iki, onískanaitian jato shinan koshi-
kiini.
20 Jatian moa Jesús nokotai ninkatax,
Marta já bechii kaa iki. Jatian
Maríabiribi, xobonbi baneta iki.
21 Kaxon Jesús bechixon, Martan yoia
iki neskáakin: —Mia neno iketianra,
nokon poi mawáyamakeanke Ibó.
22 Jaskara ikenbira en onanke, rama
jatíbi min Dios yokatabo mia meniai
—akin.
23 Jatian Jesussen yoia iki: —Ja min
poira jakiribi jiriribiai —akin.
24 Jatian Martan yoiribia iki: —Ikon
riki jiriribiranoxiki, ja mawatabo jiriti-
tian —akin.
25 Jatian Jesussen yoiribia iki: —Ea
riki ja mawatabo jirimai, jainoax jato
jamai. Jaweratonki ea ikonhai jara
mawataxbi jaresti iki.
26 Jainoax jatíbi ja japarixon ea ikon-
haibora jawetianbi mawátima iki,
¿Minki akai ikonhakin neskara? —akin.
27 Jaskáa ja ainbaon yoia iki: —Enra
akai ikonhakin Ibó, mia riki ja Cristo,
ja Diossen Bake nato neten joti yoipao-
kani —akin.

Lazaro miinkana kini bebonmeax Jesús winia

28 Jaskáakin yoitaanan, Marta jawen
wetsa María kenai kaa iki. Kaxon Martan
netéshoko yoia iki neskáakin: —Ja maes-
trora moa neno, iki miara kenai —akin.
29 Jaskáakin yoiatianbi wenítaanan,
Jesús oinni María kaa iki.
30 Jatian Jesús iká iki jeman nokota-
mapari, ja jainoa Martan nokowanain-
kobi.
31 Jaskati María ishtonbires pikókainai-
tian, ja shinan raromai boá jain iká judío-
baon chibankana iki, ja mawá miinkana
kini bebonmeax winiira kabirai ixon.

---

[h] **11.10** Tee ati netebo jakonpari iketianra non ati jake, moa atikoma netebo nokóketianra moa non ayamanoxiki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

32 Jaskatax kaax Jesús ikain nokóxon,
Marían ja bebon chirankooxon yoia iki:
—Mia neno iibaketianra, nokon poi
mawáyamakeanke Ibó —akin.
33 Jatian María itan ja chibani boá
judíoboribi winiai oinnax, Jesús jaribi
onísxon jato noibaa iki.
34 Jainxon jato yokata iki: —¿Jawe-
rano maton miinarin? —akin. Jatian
yoikana iki: —Oinni jowé Ibó —akin.
35 Jainoax Jesús winia iki.
36 Jaskataitian ja judío koshibo ikana
iki: —¡Oinkanwe kikinbiresakin noia-
bira iká ikibetin! —ikibo.
37 Ikaxbi jatíribibo ikana iki neskati:
—Natonra aibake ja benche oinmakin
¿Jawekopiki jaskáayamakin ja Lazaro
mawámaa iki? —ikibo.

Lazaro mawata Jesussen jiria

38 Jainoax Jesús ikonbiresi onisi jaki-
ribi ja kini ochómakaina iki. Jain akana
iká iki, westíora kini, jan xepóti xepoa
iká iki westíora makan.
39 Jainxon Jesussen jato yoia iki:
—Ja makan oke werankanwe —akin.
Jaskakenbi, ja mawataton poi, Martan
yoia iki: —Moa chosko nete riki, ja non
miinbata Ibó, moara pisi poatai —akin.
40 Jaskáa Jesussen yoia iki: —¿Enki
mia yoiamaa iki, ikoni eki koshixonra,
ja Diossen atipana koshi min ointi iki,
akin en mia aibata? —akin.
41 Jato jaskáa ja kini xepoa makan
oke werankana iki. Jainxon Jesussen
bochiki oinxon neskáakin yoia iki: —Ja
en yokatabo min ea ninkáxonaitianra
en mia iráke akai Papá.
42 Enra onanke, jatíbitian min ea
ninkaxonai. Ikaxbira en yoiai nato
jonibo neno ikana kopí, abákanon min
ea raana ikonhakin ixon —iki iká iki.
43 Jaskáakin yoitaanan koshin saí aka
iki: —¡Jainoax pikówe Lazaro! —akin.

Lazaro Jesussen jiriaa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

44 Jaskáatianbi ja mawata iká pikota
iki, jawen mekenbo jainoax jawen taebo
nenké chopan ratanea jainoax jawen
bemanan chopanribi kawakana; jatian
Jesussen jato yoia iki neskáakin: —Jan
neaa chopabo choroxon jenekanwe,
ibanon kaai —akin.

Jesús yatanoxon shinan akana
(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Neskara kopí ja María ikinni boá
icha judíobaon Jesús ikonhaakana iki,
jan akábo oinxon.
46 Ikaxbi jatíribibaonbiribi *fariseo-
boiba boxon Jesussen akábo yoikana.
47 Jatianra ja *fariseoboyabi ja *sacer-
dotebaon koshibo, ja kikin koshibobires
tsinkíkana iki, jainoax neskatibo yoyo
ikana iki: —¿Ramaki nato joni non
jaweatiki? Icha ja oinxon onanti ratét-
ibora akai,
48 jaskáakin non amaresabira, jatíxonbi
jares ikonhakantiki. Jatianra ja romano
koshibaon bexon noa keyokanti iki.
Jainxon non Dios rabiti xoboboribi noa
ras akanankanti iki —ikibo ikana iki.
49 Jaskakanaitian ja *sacerdotebaon
koshi, ja baritian imakana Caifás janeya
jonin, jato aká iki neskáakin: —Matonra
jawebi onanyamake.
50 Matonara bebon jakon iti iki,
westíora jonibichores jema kopi mawáti.
Jatikaxbi ja jeman ikábo noa keyóti-
tianbi —akin.
51 Ikaxbi Caifássenra, jawen shinan-
manbi jato yoiama iki, Diossen
Shinanmankaya jato yoia iki, ja *sacer-
dotebaon joni koshi ja baritian imakana
ixon. Jaskarara jato yoia iki jonibaon
toan Jesús mawati kaai kopí.
52 Ja judíobo kopíbichoma, jatíbi ja
Diossen bakebo ochó janbisaboribi jato
tsinkiti kopíkaya.
53 Jaskara iken ja nete peokootain-
xonbi ja joni koshibaon moa Jesús reteti
shinankana iki.
54 Jaskara iken, jishtibires ja judíobo
xaran moa Jesús niamakatiai. Jaskatax
ja Judea mainmeax jatíbi jaonmea
onanaiboyabi moa Efraín jeman kaa
iki, ja iká iki, jain joni jayamaa ochóma
iká. Jain Jesús jatíbi jaonmea onanai-
boyabi baneta iki.
55 Jatianribi iká iki, judíobaon *Pascua
fiesta iti ochóma maxkata. Jatian wetsa
jemameaxbo icha joni Jerusalénhain
bokana iki, ja fiesta ikamabi Dios bebon
jakon iti kopípari benxokaati.
56 Jainxon Jesús benakana iki. Jatian
Dios rabiti xobo meran boax ikana iki
yokakanani neskati: —¿Matonki jawe-
keskara shinannai? Fiestanmein joái o
joyamamenyai —ikibo.
57 Ja fariseobo betan ja *sacerdote-
baon koshibaon moa jonibo yoikana
iká iki, tsonki jaweranorin ixon Jesús
onanna jan jato yoiti, moa yatanxon
bokanti kopí.

Marían Jesús inintinin tachota
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

12 1 Sokota nete *Pascua fiesta iti
maxkáketianra, Jesús Betaniain
kaa iki. Jain iká iki, ja mawákenbi
jiriaibata Lazaro jaa.
2 Jain Jesús kaketian jaon rarokin
pitiaxonkana iki, Marta iká iki jato piti
yasanxonai. Jatian Lázaroribi iká iki ja
betan mesan pii yakata.
3 Jaskakenbi, Marían bea iki kikinbires
kopí nardo aká ininti. Ja iká iki medio
litrobira. Ja bexonra jan Jesús tachota
iki. Jainxon jawen bookanbi tasoa iki.
Jatian ja xobo chicho inin poata iki.
4 Jatian jaskáaketian oinxon, ja
jaonmea onanai ja jakonhai keská
iikinbi jan Jesús jakonmaai kaai,
Simonman bake, Judas Iscarioten
neskaa iki:
5 —¿Jaweati nato ininti maroya-
maarin, ja westíora baritia teexon
kanankanaitii koríki binoxon, jaskáaxon
ja jawékiomashokobo akinti kopí?
—akin.
6 Ja jawékiomashokobo shinan-
naxa iamaa iki Judas jaskati yoyo iki,

yometso ikaxa iká iki. Jara ikátiai, ja
koríki koiranmakanai, jaskatira meni-
kanainkoniabo yometsokatitai.
7 Jatian Jesussen neskaa iki: —Jaskati
yoyo iamawe. Janra ea miinkanaitian
ati benxoa iká riki.
8 Ja jawékiomashokobora jatíbitian
mato betan jake, ikaxbi eabiribira jatí-
bitian mato betan iamai —akin aká iki.

Lázaroribi reteti shinankana

9 Jatian icha judíobaon Jesús Betaniain
ninkákana iki, jain ninkatax bokana iki
Jesúsbicho oinnima Lázaroribi oinni; ja
mawákenbi Jesussen jiriaa iketian.
10 Jaskáaxon ja *sacerdotebaon koshi-
baon shinankana iki, Lázaroribi reteti.
11 Já kopi icha judíobo jabé judíobo
betan iamakin Jesúsbichores ikonha-
kanai kopí.

Jerusalénhain Jesús kaa

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12 Jatian ikana iki Jerusalénhain
boabo kikinbires icha joni, ja *Pascua
fiesta ikaitian, nete xabáketian ninká-
kana iki ja jeman Jesús nokoti joái.
13 Jaskara ninkaxon xebon peibo xate-
kana iki, xateax jayábo ja bechii boi
saa ibainkana iki: —¡Noa Kishpinmawe
Dios! ¡Nonra mia jowé akai, mia riki ja
Ibon janenko joái, ja *Israelbaon Apo!
—ikibo.
14 Kaai Jesús westíora burron peyakax
kaa iki, ja wishá meran yoiai keskati:
15 "Rakéyamakanwe Jerusalénhainoa
jonibo, jainra maton apo joái; burron
peyakaax", iki ikai.
16 Jaskákanainbi ja jaonmea onanai-
baon nato jawékibo onanyamaresa iki.
Ikaxbi Jesús mawatax jiria pekáopari
jatíbi ja Wishá meran yoiai keskábo
senena shinanxon onankana iki jaabi
jaskarabo winóti yoikin jato akábo.
17 Ja Jesús betan ixon, kini mera-
noabi Lazaro mawata kenaa, jiriax
pikota oinhibatabaonribi, yoikana iki
ja oinkanabo.
18 Jaskara kopí jonibo Jesús bechii
bokana iki, ja oinxon onanti ratétibo
aká ninkatax.
19 Ikaxbi ja *fariseobora jatonbiribibo
yoyo ikana iki neskati: —Oinkanwe
nonra moa já jaweati atipanyamake,
¡Jatíxonbiorara moa chibankanai!
—ikibo.

Jawetii Greciainoa jonibaon Jesús benakana

20 Jatian ja Jerusalénhain fiesta winoti
boabo jawetii Greciainoa joniboribi jain
ikana iki, ja fiestankoxon Dios rabii
boabo.
21 Jabaon Felipe nókokana iki. Ja iká
iki Galilea main iká Betsaida jemamea,
nokoxon yokákana iki, neskáakin:
—Joní, noara Jesús oinkasai —akin.
22 Jaskáakana kaxon, Felipenbiribi
Andrés yoia iki. Jainoax ja rabébi Jesús
yoii kaa iki.
23 Jaskáakin yoikana, Jesussen jato
neskáakin yoia iki: —Moara ike nete
nokoti, ja jonin Baken jawen atipana
koshi jato oinmati.
24 Jaskara ikenra, ikonshaman en
mato yoiai, ja trigo bero main paketaxbi
miinmeeyamaxa jabicho banetai, ikaxbi
miinmeekainaxa, xoxoax icha bimia ikai.
25 Jaweratobaonki jawen nekeabi jati
ayorakin noia, jara jati neteoma itiki.
Ikaxbi jaweratonki jawen nekeabi jati
jawemabiakin shinannai, jara jatíbitian
jati neteya itiki.
26 Jaweratonki ea tee axonkasai, janra
ea chibanti jake, jatian jaweranoki ea
ikai, jainribira ja nokon yonoti inóxiki, ja
ea tee axonaira nokon Papan rabinoxiki.

Jesussen jawen mawáti jato yoia

27 ¡Ramabishokora nokon shinan
iorai onisai! ¿Enki jaweraki yoiti iki?,
¿Enmein yoitiki: Papá, nato masá tene-
tiainoa ea xabaawe akin? Enra ayamai.
¡Jaskáti kopíkayara ea joá iki!
28 Ja min atipana koshi jato oinmawe
Papá —akin. Jaskataitian naikanmeax

westíora joi neskati yoyo ika iki: “Enra
moa nokon koshi shinan jato oinmaa
iki, itan jakiribira en jato oinmai”, iki.
29 Jaskaketian ninkatax, ja jain
iká jonibo ikana iki: —Tirín irake
—ikibo. Jatian wetsabobiribi iká iki:
—Ángelninra yoyo ake —ikibo.
30 Jatian jato Jesussen yoia iki: —En
ninkanon ikaxa nato iamake, maton
ninkanon ikaxkayara ike.
31 Rama riki nato netemea jonibaon
jaton akai jawékibo jato yoixonti,
jainoax ramara ja jawen keena keskáres
nato netenxon jato amakasai moa jaa-
resa ikí kaai.
32 Ikaxbi ja mainmea ea weninkanke-
tianra, jatíbi en jato ea ikonhamanoxiki
—akin jato aká iki.[i]
33 Neskáaxonra jato Jesussen onanmaa
iki, jawekeskataxki mawati kaai ixon.
34 Jaskáakin jato yoia jonibaon yokó-
kana iki: —Ja esébo yoyo axonra
non onanke ja Cristo jatíbitian jati.
¿Jatian jawekopiki min yoiai, jiwin
axonra ja jonin Bake paninkanti jake?
¿Tsoakayarin ja jonin Bake? —akin.
35 Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja
joé keskara mato betanpari ikai, ikaxbi
basima neteres, ja joé mato betanpari
iketian, jakon jawékibores akí jakanwe,
ja jakonma jawékinin matoaresya-
manon. Ja jakonma jawéki akai jonira,
yamé keska meran niai ixon, jan akai
jawékibi onanyamake.
36 Ja joé keska mato betanbipari
iketian ikonhakanwe, jaskataxa nokon
jonibo mato iti iki —akin jato aká iki.
Jaskáakin jato yoia pekáo, moa jatoiba-
keax tson meratimain kaa iki.

Judíobaon Jesús ikonhayamakana

37 Ichabiresakin Jesussen ja oinxon
onanti ratéti jawékibo jato bebonxon
akenbira, já ikonhayamakana iki.
38 Jaskatira senena iki, ja *profeta
Isaíassen neskáakin wishani: “Ibó, ja
min joi non jato yoiabira noa ikonhaa-
yamakana iki. ¿Tsoaki jawen atipana
koshi, non Ibon oinmaa iki?” iki iká.[j]
39 Jatian ja ikonhaayamakanai yoikin-
ribi, Isaíassen neskáakin wishanike:
40 “Diossenra jato benchebo banémaa
iki, itan jaton shinanboribi jato chori-
shakanaana iki, jaskáaxon oinyamaxon
onanyamakanon ixon, jaskatax ja ikon-
hayamax kishpinmeeyamakanon ixon-
ribi”, iki iká.[k]
41 Isaíassenra nato wishaa iki, Diossen
atipana koshi oinna ixon, jaskáakinra
jakiriakin jan jato yoia iki.
42 Jaskara ikenbira, icha judíobaon itan
jatíribi jaton koshibaonribi Jesús ikon-
hakana iki. Ikaxbi onantibiresakin yoia-
makana iki, fariseoboki rakékin, *jain
tsinkíti xobonkonia jato píkokanaketian.
43 Jabora jonibo betanres jakon ikaskin,
Dios betan jakon iti shinanyamakana iki.

Jesussen joinra jonibaon akábo jato yoixonoxiki

44 Jainxon Jesussen koshinshaman
neskáakin jato yoia iki: “Ja Ea ikon-
haitonra, eabicho ikonhayamai, jan ea
raana nokon Paparibikaya ikonhai.
45 Jatian ea oinnaitonra, jan ea raana-
ribi oinnai.
46 Ea riki ja nato nete tenai joá joé,
jaskatax ja ea ikonhaibo yamé meran
ikantima kopí.
47 Ikaxbi ja nokon joibo ninkataxonbi
jan yoiai keskábo ayamaira, jato jakon-
maaxon masá tenemayamai, eara jato
jaskai joáma iki. Eara joá iki jato kish-
pinmati kopí.
48 Ja ea omiskin nokon joibaon yoiai
keskábo akáshamaira, jan masá tene-
matibiribi moa jake. Ja en mato yoia
nokon joibaonbira, ja maton akábo mato
yoixonoxiki, moa nete senenketian.
49 Enbi shinannaxa ea yoyo iamai. Jan
ea raana nokon Papanra ea yoia iki, ja
en yoiti itan en axeati.

[i] **12.32** Ja riki: korosen axon Jesús retekanti yoii iká. [j] **12.38** Is. 53.1 [k] **12.40** Is. 6.10

50 Jainxon en onanke, ja nokon Papán
senenhati yoiaibo senenhax jatíbitian
jati neteya ikanti. Jaskara iken ja en
yoiaibora en yoiai, nokon Papan ea yoia
keskáboresibi", akin jato aká iki.

Jaonmea onannaibo
Jesussen tachota

13 1 Jatian iká iki, moa *Pascua
fiesta iti ochómashoko. Jatian
Jesussen moa onanna iki, nato nete-
meax moa jawen Papa betan ikí kati
nete nokotai. Jaskara ikenra, jawen
jonibo jatíbitian kikinhakin noia ixonbi,
jato noiboresa iki, nato netemeax kati
nete senenai kaman.
2 Jainxon moa jawékiai ikanaitian,
*Satanássen, Simonman bake Judas
Iscariote moa shinanmaa iká iki, jakonhai
keská ixonbi ja Jesús jakonmaati.
3 Jainxon Jesussen onanribia iki,
Diossibakeax joá ikax moa jakiribi jain
kaai. Jainoax jawen Papan jatíbi koshi
shinan menia.
4 Jaskara kopí moa mesan yakataxbi
Jesús wenita iki, wenixon jan perakoota
chopa jopétaanan toalla biax, jan chine-
xeeta iki.
5 Jainxon bandejanin onpax axon,
jaonmea onannaibo jato tachopakea
iki, jaskáaxon ja toalla chinexeetaton
jato tasopakea iki.
6 Jatian ja Simón Pedron, tae choka-
xonkasaitian, yoia iki neskáakin: —Ibó
¿Minki ea nokon tae chokaxonai? —akin.
7 Jatian Jesussen yoia iki: —Ja en
mia jaskáaira, rama min onanyamake.
Ikaxbi iikinra min onannoxiki —akin.
8 Jaskáa Pedron yoiribia iki:
—¡Jawetianbira en mia nokon tae

Jaonmea onannaibo Jesussen tachota.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

chokamayamai! —akin. Jaskáabi
Jesussen yoia iki: —Ea tae chokama-
yamaxa, mia ea chibanai iti atipanya-
make —akin.
9 Jaskáa Simón Pedron yoia iki:
—¡Jaskara iketian, nokon taebobichores
ayamakin, nokon mapoyabi nokon
mekenboribikaya, ea chokaxonwe Ibó!
—akin.
10 Ikaxbi Jesussen yoiribia iki: —Ja
ramabi nashiara, jawen taebobichores
chokati atipanyamake moa kerásma
ikax. Matobora moa kerásma ixon, jati-
kaxbishaman ikaxmabi —akin.
11 Jan jakonhai keská iikinbi jakon-
maati moa onanxon yoikinra jato jaskáa
iki: "Jatikaxbimariki mato kerasma",
akin.
12 Jaskáakin jaton tae chokaxonkin
senenhataanan, jan perakootai chopa
saweribia iki. Sawetaanan jakiribi
mesan yakáxon jato neskáakin yoia iki:
—¿Matonki onanna, en mato jaskáa?
13 Matonra ea akai Maestró akin,
jainxon, matonra ea Ibó aríbai. Ikon
iketianra maton ea jaskáai ea jákon
iketian.
14 Ja maton Ibo itan Maestro ixonra,
maton taebo en mato chokaxonke,
jaskáribiira mato wetsabo betan tae
chokaananti jake.
15 Enra mato jaskáaxon ati onanmake,
jaskáaribiakin maton akanon ixon.
16 Ikonshamanra en mato yoiai, yonoti
jonira, jawen ibo xewina kikinma iki.
Jainoax ja joi boí kaai jonira, jan raanai
joni xewinamaribi iki.
17 Nato jawékibo onanxon jan yoiai
keskábo akí jaketianra, mato Diossen
raroshaman imati iki.
18 Mato jatíbi yoikinra, en mato
ayamai. Enra onanke, tsoaborin ja en
katotabo ixon, ikaxbi ja Wishá meran
yoiaibokaya senenti jake: 'Ja ebé piai-
bira eki jakonmaake', iki iká.
19 Natora en mato yoiai jaskarabo
winotamatianbi, jatian jaskarabo winó-
ketian maton onanti kopí, ea riki ixon.
20 Ikonshamanra en mato yoiai:
Jaweratonki ja en raana biai, janra eabi
biai, jatian jaweratonki ea biai, janra ea
jan raanaribi biai —akin jato aká iki.

Jakonhai keská iikinbi Judassen jakonmaati, Jesussen yoia

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Neskáakinbo jato yoiax, ikonbiresi
Jesús onisa iki. Jaskáxon, jato onan-
tiakin yoia iki: —Ikonshamanra en
mato yoiai, ja mato betan iká westíora-
tonra, jakonhai keská iikinbi ea jakon-
maati jake —akin.
22 Jato jaskáaketian, jaonmea onan-
naibo beísanankana iki, tsoa yoiimein
jaskatai ixon onanyamaaxbi.
23 Jatian wetsa ja Jesussen akonbi-
reskin noia, ja pataxon pii yakata iká iki.
24 Jainxon Simón Pedron oinnatonres
yoia iki, tsoa yoiimeinki ixon yokáti.
25 Jaskáa, jan Jesús pataxbainxon
yokata iki: —¿Ibó, tsoarin já? —akin.
26 Jatian Jesussen yoia iki: —Tsoaki
ja pan pakex pokotaanan en meniai,
ja riki já —akin. Jaskataanan jenen
pan pakex tsaimaa iki jainxon Judas
Iscariote menia iki ja Simonman bake.
27 Ja pan menia bixon, Judassen
piaitianbi, *Satanás jawen shinan
meran jikia iki, jainxon Jesussen
Judas neskáakin yoia iki: —Ja min ati
shinanna ishtontani amentanwe —akin.
28 Ikaxbi ja mesan pii yakatabaon
westíoraxonbi onanyamakana iki,
jaweatimein jaskáakin yoiai ixon.
29 Jatian jatíribibaon shinankana iki,
Judas ja koríki koirannai iketian, fies-
tatian atibo maroti yoikinra, Jesussen
abirake ixon, iamax jawékiomashokobo
jawéki meniti yoikinra, abirake ixonribi.
30 Jatian jaskáakin pan menia pikin
senenhataanan Judas pikókaini kaa iki.
Jatian iká iki moa yamé.

Bená senenhati joi

31 Moa Judas pikókainketian, Jesussen
jato yoia iki: —Ramara ja jonin Baken

atipana koshi jishtiai maton oinnai, itan ja Diossen atipana koshiribi jameranoax jishtiai maton oinnai.

32 Jatian ja jonin Baken jawen ani, itan jawen atipana koshi jato oinmaitianra, Diossenribi jawen ani itan atipana koshiribi jato oinmai kaai, itan basimara jato oinmati iki.

33 Nokon bakebó, eara moa mato betan basishaman iamai, matonra ea benanoxiki. Ikaxbi ja judío koshibo en jato yoiibata keskáribiakinra, rama en mato yoiai, ea jain kaainkora mato kati atipanyamanoxiki.

34 Ja senenhati bená joira en mato meniai: Ja en mato noia keskatiribi, wetsabo betan noianankanwe.

35 Mato jaskati wetsabo betan noianani jaketianra, jatíbi jonibaon mato onankanti iki, matobo ikonkon eonmea onannaibo —akin jato aká iki.

Pedro paranati Jesussen jato yoia
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 Jatian Simón Pedron Jesús yokata iki: —¿Jaweranoki mia kaai Ibó? —akin. Jatian Jesussen yoia iki: —Jain ea kaainkora rama min ea chibanti atipanyamake, chiníparira min ea chibanoxiki —akin.

37 Jaskáaketian Pedron yokáribia iki: —¿Jaweatiki en mia rama chibanti atipanyamaa, Ibó? ¡Mia kopi mawátira ea jawemabi iki! —akin.

38 Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —¿Ikonrin mia ea kopi mawáti jawemabi? Ikonshamanra en mia yoiai: Atapabene keotamatianbira, ea onanama keskati mia kimishai parananoxiki —akin.

Jesús iki jan Papaiba kati bai

14 1 Jainxon jato yoiboresa iki: "Onísyamakanwe, Dioski itan ekiribikaya koshikanwe.

2 Ja nokon Papa iká xobonra jain jatibo jayonreske, jaskarama iketianra jain mato iti benxoaxonira ea kaai akin en mato yoiamakeana iki.

3 Jain kaxon, mato jatibo benxoaxonyonaxa, ea joribai kaai, en mato boti kopí, jaskatax jain ea ikainribi mato ikí kati kopí.

4 Jaskara ixonra, maton moa onanke ja ea jain kaainko mato jan kati bai", akin jato aká iki.

5 Jaskáakin jato yoiketian, Tomassen yoia iki: —¿Ibó, nonra onanyamake jain mia kaai? ¿Jawekeskaxonki ja bai non onantiki? —akin.

6 Jatian Jesussen yoia iki: —Ea riki ja jaskatax nokóti bai, ja ikon, itan ja jati. Ea kopíresa jonibo nokon Papaiba nokóti atipanke.

7 Ea onanxonra, ja nokon Paparibi maton onannoxiki, itan ramabira moa maton onanke, mato betanbi jaa iketian —akin.

8 Jaskáaketian Felipen yoia iki: —Ja min Papa noa oinmawe Ibó, já onanaxa moa noa jakon itiki —akin.

9 Jatian Jesussen yoia iki: —Felipe, moa basi riki ea mato betan ¿Jatian min ea onanyamaparia? Ja ea oinnatonra nokon Paparibi oinke; ¿Jatian jaweatiki ja nokon papa oinmati min ea yokatai?

10 ¿Minki ikonhayamai ea nokon Papa meran, jatian nokon Papa emeran? Ja en yoiai jawékibora nokon shinanmanbi en yoiamai. Ja nokon Papa emeran jaatoninra, jawen teebobiribi emeranxon akai.

11 Ea ikonhakanwe ea iki nokon Papa meran, itan nokon papa iki emeran, jaskáyamakin ja en tee akaibotanibireskaya ikonhakanwe.

12 Ikonshamanra en mato yoiai, jaweratoki ea ikonhaax eki koshiai, janra ja en akai keská teeboribi atiki, jainxon, ani wetsa teeboribi ati iki, Ea nokon Papa ikainko kaai kopí.

13 Jatíbi nokon janenko maton yokáketianra, en mato axonoxiki, ja Papan jawen koshi shinan jawen Bake meranxon mato oinmati kopí.

14 Wetsa jawékibires nokon janenko ea maton yokáketianra, en ati iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Diossen Shinan raanxonti Jesussen jato yoia

15 Ea akonkin noixonra, ja en ati yoiabo maton ea axonti iki.
16 Jatianra en nokon Papa yokáti iki, jatíbitian mato betan iti, wetsa jan mato ikinti raanxonon ixon.
17 Ja iki ja Diossen ikon Shinan, jara nato netemea jakonma akaibaon biti atipanyamake, oinyamakanai kopí itan onanyamaxon; Ikaxbi matonra onanke mato betan iketian, itan mato meranribi ikí kaaitian.
18 Enra mato kachianbainyamai, mato betan ikíra ea jakiribi joribai kaai.
19 Jawetii nete pekáora, ja nato netemea jonibaon moa ea oinyamakanai. Ikaxbi matonra ea oinnoxiki itan matora janoxiki earibi jaa kopí.
20 Ja netenra maton onannoxiki ea nokon Papa meran, jatian matobiribi emeran, jatian eabiribi mato meran.
21 Ja nokon joi ninkaxon en yoia keská akaira, onanti iki ea akonkin noia. Jan ea jaskáakin noiara nokon Papan noishokoti iki, jatianra enribi noiax moa ea jaki onantiti iki —akin Jesussen jato aká iki.
22 Jatian Judassen (ja Iscariotema) yokata iki: —Ibó ¿Jawekopíki ja wetsabo onanmayamakinbi noabichores min onanmai? —akin.
23 Jaskáa Jesussen yoia iki: —Ja ea noiara en yoiai keskábo ninkatax jaskati jake. Jatian jara nokon Papan noiti iki, itan nokon Papa betanbi ea joti iki, jabetan jaai.
24 Jan ea noiamaatonra, en yoia keskábo ayamai. Ja maton ninkatai joibora nokon joima iki, jan ea raana nokon Papanakaya riki.
25 Jatíbi neskarabora en mato yoiai, mato betanbipari ixon.
26 Ikaxbi jan mato ikinti ja Diossen Shinan, ja Papan nokon janenko mato raanxonaitonra jatíbi jawékibo jainxon jatíbi ja en mato yoiaboribi, mato jakiribi shinanmanoxiki.
27 Ja xabá shinanra en mato jenexonai, ja nokon xabá shinanra en mato meniai, ikaxbi mato en jaskámaaira nato netemea jonibaon mato shinan jakonshaman imaxonai keskáma iki, onisyamakanwe itan rakéyamakanwe.
28 Matonra en yoiai moa ninkata iki ea kaai, jainoax mato betan ikí jakiribi ea joribai. Jaskara iken, akonkin ea noia ikaxa, mato raroreskeanke ja nokon Papaiba ea kaai onanax, ja ea xewina iketian.
29 Enra mato moamabi nato yoiai, moa jaskarabo winóketian maton ikonhakanti kopí.
30 Eara mato betan basi yoyo iamai, jan nato nete iboara moa joái, earesti koshiomanixbi.
31 Jaskarara iti jake, akonkin nokon Papa en noia, itan jan ati yoiabores en akai, nato netemea jonibaon onankanti kopí, jaskara iketian weníkanwe noa nenoax bokannon —akin jato aká iki.

Jesús uva jiwiki yoinmeeta

15 1 Jainxon Jesussen jato yoiboresa iki: “Eariki ja ikonkon uva jiwi, jatian nokon Papa riki jan oroai.
2 Jatian westíora nokon mebi bimiamaitianra ponxteai, ikaxbi bimiaitianra wetsa ponyanbo xatexon, xabáakai icha biminon ixon.
3 Matobora, moa xabakaatabo iki, ja en joi yoia ninkaxon ikonhabo ikax.
4 Ea mato betan ikai keskatiribi matoribi ebetan ikí jeneyamakanwe, westíora uva ponyanra jabicho ikax bimiti atipanyamake, jawen jiwioma ikax, jaskaribiakinra matonribi jawebi ati atipanyamake, ebetanma ixon.
5 Eariki ja uva jiwi, jatian mato riki ja ponyanbo. Jaweratoki ebetanbi iki itan earibi jabetanbi iki, janra jakoni bimiai keskáakin, icha jakon teebo ati iki. Ikaxbi ebetanma ixonra, tsonbi jawe atipanyamake.
6 Jaweratoki ebetan westíora shinanbicho jatíbitian iamai, jara ja ponyanbo

tsinkixon jeman tsamana, choshiketian chiikan menoa keská itiki.

7 Ebetanbi jaxon, nokon join yoiai keskábo akin jeneyamakinra, maton keenkin yokatabo mato Diossen meniti iki.

8 Neskarainxonra kikin jakon itan ani riki ja nokon Papa ixon onankanti iki, jawen keena keskábo akí mato jaketian, jaskataxa, mato onanti iti iki, ikonkon eonmea onannaibo.

9 Ja nokon Papan ea noia keskáribiakinra, enribi mato noike, ja nokon noimisti shinanman jaai jeneyamakanwe.

10 Jaskáakin ja en yoiai keskatibo jaxonra, maton ea noikin jenetima iki, jaskáribiakinra enribi ja nokon papan yoiai keskábo akin ja noikin jeneyamai.

11 Jaskakinra en mato yoiai ebetan mato raronon ixon, itan ikoni mato raroti kopí.

12 Ja ninkaxon maton senenhati en yoiai nokon esé riki neskara: Ja en mato noia keskatiribi, wetsabo betan noiananti.

13 Ja ani noimisti shinan westíora jonin jato oinmati riki, jabé raenanaibo kopí mawáxon.

14 Matobo riki nokon kikin ebé raenanaibo, ja en yoia keskábo akai ikax.

15 Enra nokon yonotibo akin moa mato ayamai. Ja yonokanaitonra jawen patrónman akaibo onanyamake. Ebé raenanaibo akinra en mato akai, jatíbi nokon Papan ea yoiabo mato onanmaa ixon.

16 Matonra ea katotama iki, Enkayara mato katota iki, jaskáaxonra en mato yoia iki, jakoni bimiai keskáakin icha jakon teeboribi maton akanon ixon, itan ja bimi jatíbitian keyóyamai janon ixon. Jatianra jatíbi maton yokataibo, nokon janenko mato Papan meniti iki.

17 Nato riki ja en mato ati yoiai: Wetsabo betan noianankanwe.

Jesús jawen joniboyabiakin omiskanai

18 Ja jakonma jonibaon mato omiskana, onankanwe, eaparira jaskáakin omiskana iki.

19 Jabo keskaribi mato iketianra, wetsabo akai keskáakinribi mato noikeankanke. Ikaxbi jato xaranmeabira en mato katota iki, jaskara kopíra mato ja jonibaon omiskanai, mato jabo keskáma iketian.

20 Shinankanwe ja en mato yoipachoaibo: 'Yonokaatai jonira, jan yonoai joni xewinama iki'. Ea jakonmaakin masá tenemakana ixonra, matoribi jaskáakanti iki; en joi yoiaitian ninkaxon ikonhakana ixonra, maton yoiai joiribi ninkaxon ikonhakanti iki.

21 Matora jaskáboanoxikanai ea kopi, itan jan ea raanaribi onanyamaxon.

22 Jabora jawe ocha akanama keskábo ikeankanke, en joxon jato jawe joibi yoiama ikax. Ikaxbi ramara jabo moa jaki paranati yamake, jaton ocha aká kopi.

23 Jaskáakin ea omisaibaonra nokon Paparibi omiskanai.

24 Jawe ocha akanama keskábora ikeankanke, en jato bebonxonbo ichabiresakin wetsabaon ayamai keskáakin jawebi ayamaa iketian. Ikaxbi nato jawékibora moa oinkanke, jaskarabo oinxonbira ea omiskanai, itan nokon Paparibi omiskanai.

25 Ikaxbi neskarabora winotai, jaton esé meran wishakaata joi senenti kopí: 'En jawekeskabo akenmabira, ea omiskanai', iki iká.[l]

26 Ikaxbi jan mato ikinti ja ikon Shinan mato akinnon ixon, nokon papaibaxon en raana joxonra, ekiriakin jakonhakin mato onanmanoxiki.

27 Itan matonribira ekiriakin jakonhakin jato onanmanoxiki, ja peokoonontianbi, mato ebetanbi ikanabo ixon.

[l] **15.25** Sal. 35.19; 69.4

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 [1] Neskara jawékibora en mato
yoia iki, eki koshii mato jené-
kanaketian.
[2] Ja *jain tsinkíti xobonkoniabora
mato pikonoxikanai, jainoax netera
nokónoxiki, wetsanbires mato reteax,
Dios keenai keskára non ake, ikibo
ikanti.
[3] Matora jaskaboanoxikanai, noa
onanyamakana ixon, nokon Papa itan
earibi onanyamaxon.
[4] Enra mato neskarabo yoiai, ja nete
nokóketian maton shinanti kopí, en
mato moa yoiabo.

Diossen Shinanman akai

Mato betanbipari ixonra moabi en
mato neskáakinbo yoiamaparia iki.
[5] Ikaxbi ramara ea moa kaai, jan ea
raana betan ikí, jatian mato westíoran-
bira jaweranoki ea kaai ixon, ea yokó-
yamai.
[6] Jaskáakin ea yokáyamaibira, mato
kikinbiresi oníske, en mato neskara
jawékibo yoia.
[7] Ikaxbira en mato ikonshaman yoiai,
ea kaakayara matona jakon iki. Ea
kayamaabira, jan mato ikinti jotima iki.
Ikaxbi moa kaxonra, en mato raanxoni
kaai, mato meran inon ixon.
[8] Ja joxonra, nato netemea jonibo jish-
tiakin jato onanmanoxiki, tsoarin ja
ochaya, itan tsoarin ja jawe jakonmabi
akáma, jainxon tsoarin ja Diossen moa
jakonma masá tenematires,
[9] itan tsoarin ja ochaya, ja ea ikon-
hayamai,
[10] tsoarin ja jawe jakonmabi akáma.
Eara nokon Papaiba kaai, jatianra ea
maton moa oinyamanoxiki,
[11] tsoarin ja Diossen masá tenema-
tires. Nato nete jan koirannai, ja iki
moa masá tenetiainko.
[12] Icha joibora jake en mato yoitibo.
Jabo en mato rama yoiabira, maton
onantima iki.
[13] Ja ikon Shinan joxonra, mato onan-
manoxiki ja maton onanti ikon joi.
Janbi shinantaananra mato jan yoia-
manoxiki. Janbi Diossibakea ninkata-
bokayara, mato onanmanoxiki. Jainxon
mato onanmaribanoxiki, ja ramakaya
iti jawékibo.
[14] Janra nokon ani shinan itan nokon
jakon shinan jato oinmanoxiki, eibakea
bixonra mato onanmanoxiki.
[15] Jatíbi nokon Papa jayata jawékira,
nokonaribi iki. Jaskara kopíra, en yoia
iki, ja Diossen Shinanmanra eibakea
joiboribi bixon mato onanmanoxiki
akin.
[16] Basimara ea maton moa oinyama-
noxiki, ikaxbi basimaribira maton ea
jakiribi oinnoxiki", akin jato aká iki.

Onís iitibi raroti

[17] Jato jaskáa, jatíribi jaonmea onan-
naibo neskati yokakanankana iki:
—¿Jawekeskara yoikaskinmein noa
neskáakin yoiai?, Noa yoiai basimara
non oinyamanoxiki jainxon iikinra, non
oinribanoxiki akin. Jainxon yoiribiai
jawen Papaiba kaai.
[18] ¿Jawekeska yoiimeinki ja basimara
itiki iki ikai? Nonra onanyamake ja
yoyo ikai —ikibo ikana iki.
[19] Jatian jaonmea onannaibaon yokó-
kaskanai onanxonra, Jesussen jato
neskáakin yoia iki: —Enra mato yoia
iki, basima nete pekaora ea maton moa
oinwetsayamai. Jainxonra basima nete
pekao jakiribi maton ea oinribanoxiki,
akin. ¿Ja onankasiki mato yokakanan-
kanai?
[20] Ikonshamanra en mato yoiai, masá
shinanira mato wininoxikanai, jatianra
ja ikonhayamai jonibobiribi raronoxi-
kanai. Ikaxbi jaskati onisaxbira ja maton
masá shinanna jawékibo raroti inóxiki.
[21] Westíora ainbaonra, jawen bakenti
nete nokoketian, masábires teneai.
Ikaxbi moa ja bake pikota pekáora,
ja baken chexabo moa shinanbenotai,
westíora bake nato neten pikoax raroi.
[22] Jaskaribiakinra rama matonribi
masá shinannai. Ikaxbira jakiribi mato

oinni ea joribai kaai. Jatianra maton
shinan meran mato raroshaman inóxiki,
tsonbi mato bichintima raro shinan.
23 Ja netenra, moa jawebi maton ea
yokáyamanoxiki. Ikonshamanra en
mato yoiai, ja nokon Papanra jatíbi ja
nokon janenko maton yokatabo mato
meninoxiki.
24 Jaskara ikenbira, ramakamanbi
nokon janenko jawebi maton yokatama
iki, yokákanwe jatianra maton biti iki.
Jaskatax mato ikonbiresi raroti kopí.

Jesús iki nato netemea jakonma jawékibo janharesa

25 Jatíbi neskarabora wetsa jawékikibo
yoinbainhanan en mato yoia iki. Ikaxbi
nokóranoxiki nete, moa wetsa jawéki-
kibo yoinxon en mato onanmatima.
Jatianra onantishamanhakin, nokon
Papakiriakin en mato yoinoxiki.
26 Ja netenra nokon janenko maton
yokánoxiki. Jaskara ikenra ja maton
yokatabo mato meninon ixon, nokon
Papa en mato yoixonoxiki, akin en mato
ayamai,
27 ja nokon Papanbi mato noia iken.
Matora noike maton ea noia kopí,
jainxon ja Diossen ea raanaribi maton
ikonhaa iketian.
28 Ja nokon Papaibakeaxa nato neten
ea joá iki. Jaskara ikaxa, rama ea
karibai, ja nokon Papaiba —akin jato
aká iki.
29 Jato jaskáaketian jaonmea onanai-
baon Jesús yoikana iki: —Ramara wetsa
jawékikibo yoinbainyamai, mia onanti-
shamani yoyo ike.
30 Jaskara ikenra, min jatíbi jawéki
onanna rama non onanke. Itan tson-
biribi mia yokáti senenma. Jaskara
kopíra, non mia ikonhai, mia Diossenbi
raana joá —akin.
31 Jatian Jesussen jato yoia iki:
—¿Jaskara ikenki ramapari maton
ikonhai?
32 Jaskara ikenbira moa nete nokotai,
itan rama riki ja nete. Rakékinra
matonbiribibo janbiskin maton ea pota-
bainnoxiki, ikaxbira eabichoma iki, ja
nokon Papa ebetan iketian.
33 Jatíbi neskarabora en mato yoiai,
ebetan ikax xabáshaman shinanya
mato inon ixon. Nato netemeaxa
meskó jawékininbo mato onitsapiti
jake, ikaxbi koshiakin shinankanwe.
Ja nato netemea jakonma jawékibora
moa enharesa iki —akin Jesussen jato
aká iki.

Jaonmea onanaiboki Jesussen orana

17 1 Jaskáakinbo jato yoia pekáo,
Jesús bochiki oinnax neskati
yoyo ika iki: “Papá, moara ike nete
nokoti, ja min Baken ani atipana koshi
jato onanmawe, janribi min ani atipana
koshi jato oinmashokonon.
2 Jatíbi jonibaon koshira min Bake
min imaa iki, jaskatax ja nokona iti min
ea menia jonibo jatíbitian jati neteya
ikanti kopí.
3 Jatian ja jatíbitian jati nete riki,
miabichores ikon Dios onankanti, itan
ja min raana Jesucristoribi onankanti.
4 Enra ja min ani atipana koshi jato
onanmaa iki, jainxon ja min raanxon
ati yoiaboribi en senenhake.
5 Papá, eara ja min nete joniamatianbi
miibetanbi westíora atipana koshia-
bicho iká iki, rama mia miibaxonbi ja
ani atipana koshi jakiribi ea meniri-
biwe.
6 Ja nato netemea min ea meni-
noxon katóxonabora en onanmaa iki,
tsoarin mia ixon. Jabora minabo iká
iki, minabo ikenra, min ea jabo menia
iki. Jabaonra min joi ninkataanan, min
yoia keskábo akana iki.
7 Jaskara ixonra rama onankanke, ja
min ea meniabo miibakeax joái.
8 Min yoia joibo en jato yoiara, jabaon
ninkáxon ikonhakana iki. Jaskáaxonra
onankana iki, ea miibakeax joá. Jainxon
miinbi ea raana joáribi ikonhakana iki.
9 Jabo kopíra en mia yokatai,
nato netemea ja mia ikonhaax miki

koshikashamaibo kopíra en mia yokáyamai. Ja min ea meniabo kopíkayara, en mia yokatai minabo iketian.

10 Jatíbi ja nokonabora minaribi iki, jatian jatíbi ja minabora nokonaboribi iki. Jaskara ikenra ja nokon ani koshiribi jato meran onantibires ikai.

11 Eara moa nato neten iamai. Ikaxbi jabobichoresa, nato netenbi banékanai, ea miibetan ikí kaai kaman. Papa ochaoma, ja min atipana koshin janenko jato koiranwe ja min ea menia janenko, jaskatax noa ikai keskatiribi ja shinanyabicho ikanon.

12 Jato betan nato neten ixonra, en jato koiranxon koshikiina iki, min atipana koshin, itan min ea menia janenko, jatianra tsoabi manóyamaa iki, ja moa manota ikabichoresa jaskata iki, ja wishá meran yoiai senenti kopí.

13 Ikaxbi ramara ea moa miiba kaai. Ea kaamatianbira jato betanbipari nato neten ixon, neskara jawékibo en jato yoiai, ea raroshamanai keskatiribi, jaboribi rarokanon ixon.

14 Enra min joi en jato onanmaa iki. Jaskáakin en jato onanmaara, jabaon ikonhakana iki. Jaskáakin onanxon, jato yoikanabira, ja jakonma shinanya jonibaon ninkáxonyamakin jato omiskanai. Ja jabaon akai keskáakin shinanyamakanai kopí, earibi nato netemeama iketian.

15 Nato mainmea jato bonon ixonra en mia yokáyamai. Ja jakonmainoa min jato koiranon ixonra en mia yokatai.

16 Jabo nato netemea ikaxbira, ja nato netemea jakonma shinanya jonibo keskati jakonma akí, jayamakanke earibi nato netemeama iketian.

17 Ja min ikon joi meranxon jakonmainoa jato tsekawe, min joira ikon iki.

18 Ja min ea nato neten raana keskáribiakinra, enbiribi jabo raanai; ja min joiribi jato onanmatankanon ixon.

19 Jato kopí riki enbixbi ea ochaoma, jaskatax jaboribi ja min ikon join imaa ochaomabo ikanon ikax.

20 Natobo kopíbichora en mia yokáyamai. Ekiriakin jabaon jato joi yoiara, wetsabaonribi ea ikonhanoxikanai, jaabo kopíribira en mia yokatai.

21 Jatíbi jabo ebetanbi ikanon ixonra en mia yokatai, mia emeran itan ea mii meran ikai keskati jaboribi nomeran ikanon, jaskáaxon nato netemea jakonma akai jonibaon ikonhakanti kopí min ea raana joá.

22 Ja min ea menia ani atipana koshiribira en jato menia iki, noa ikai keskatiribi westíorabicho ikanon ixon.

23 Jabo emeran itan mia emeran, jaskatax ponté westíorabicho ikanti kopí. Jaskakanaitian oinxon, nato netemea jonibaon onanboreskanti kopí, min raana ea joá, itan min ea noia keskáribiakin min jato noia.

24 Papá, ja min ea meniabo jain ea ikí kainkoribi ebetan ikantininra, ea keenai. Jaskáaxon jabaonribi oinkanti kopí min ea menia koshi shinan, minra ea noia iki, nato nete joniamatianbi.

25 Papa ochaomá, ja ea ikonhayamai jonibaonra mia onanyamakanke, ikaxbi enra mia onanke, ja nato nokon jonibaonribira onankanke, minbi raana ea joá.

26 Enra jato onanmaa iki, tsoarin mia itan jawekeskarin mia ixon. Jatianra en jato onanmaboresai ja min ea noia shinanribi jato meran inon ixon, itan earibi jato meranbi iti kopí", akin Jesussen orana iki.

Jesús yatankana

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 1 Jaskatibo yoyo iki senenyona pekáo, jatíbi jaonmea onanaiboyabi Jesús, ja Cedrón janeya tae baitai shitabaini keiba bokana iki. Kaax nokókana iki, jain iká iki westíora wai chike, jain Jesús jaonmea onannaiboya jikia iki.

2 Jainpacho Jesussen jaonmea onanaiboyabi tsinkíkinai iketian, Judas jato yatanmaitonin moa onanna iká iki.

3 Jain ikanaibi Judas nokota iki westíora tsama sontároboya itan jawetii

policiabo, ja Dios rabiti xobo koiranai-
boya; ja *sacerdotebo betan *fariseo-
baon raana, jabaon kakin bokana iká
iki, lamparinbo itan tirí joétai jawékibo.
4 Ikaxbi Jesussen moa jatíbi jaskara
ikaibo onanna ixon, bechixon jato
yokata iki: —¿Matonki tsoa benai?
—akin.
5 Jatian jabaon yoikana iki: —Ja
Nazarethainoa Jesús benai riki noa
—akin. Jatian jato yoia iki: —Ea riki
—akin. Jatian jan jato yatanmai Judas
jain jato betan iká iki.
6 Jatian jato Jesussen "Ea riki", akin
aká, chitíbainax maiki pakékana iki.
7 Jainxon jato yokáribia iki: —¿Ma-
tonki tsoa benai? —akin. Jatian yoikana
iki: —Ja Nazarethainoa Jesús benai riki
noa —akin.
8 Jaskáakana, Jesussen jato yoiribia
iki: —Enra moa mato yoike ea riki akin.
Ja ea benai beabo ixon, natobo jene-
kanwe ibátankanon boí —akin.
9 Jatora jaskáa iki, ja Jesussenbi yoia
senennon ixon: "Ja nokon joni iti min
imaabora, westíorabi eki koshii jenéya-
makanke Papá", iki iká.
10 Jatian Simón Pedron, jawen espada
tsekataanan, Malco janeya joni jawen
mekayaokea pabíki xatenaana iki, ja
iká iki *sacerdotebaon koshin yonoti.
11 Jaskáaketian Jesussen Pedro yoia
iki: —Ja min espada jakiribi jawen xaká
meran niawe. Ja atikomabires jawéki
nokon Papan ea shinanxona ikenra, en
tenexon biresti jake —akin.

Sacerdotebaon koshi
Anássiba Jesús bokana
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

12 Jainxon ja romano sontárobaon,
jaton joni koshiaxon, itan ja judíobaon
policiabaon moa Jesús yatankana iki
yatanxon nexakana iki.
13 Jaskáaxon Anássibapari bokana
iki. Ja Anás iká iki Caifássen rayos. Ja

Pedron Malco paxtea.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Caifás iká iki, *sacerdotebaon koshi, ja
baritian imakana.
14 Ja Caifásribira iká iki, ja judío
koshibo neskáakin jato yoiibata, jato-
nara jakon itiki jato kopi westíora joni-
bicho mawata ixon.

Jesús onanaxbi Pedro paranaa
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68;
Lc. 22.55-57)

15 Simón Pedro betan wetsa Jesussen
joniribi, ja Jesús bokanai chibani
kabékona iki. Jatian ja *sacerdotebaon
koshin, ja wetsa Jesussen joni moabi
onanna iká iki. Jaskara kopí, xobo
chicho ja joni jikia iki.
16 Ikaxbi Pedrobiribi jikiamai, jeman
xepótiainbi baneta iki. Jaskara iketian
ja wetsa *sacerdotebaon koshi onanna
ikax, moa jikiaxbi pikoribia iki, jainxon
ja xepóti koirannai ainbo yoia iki,
jaskáakin yoia, jen ixon, Pedro jikimaa
iki.
17 Jaskakenbi ja xepóti koirannai
ainbaon Pedro neskáakin yokata iki:
—¿Miaribimarin ja Jesussenmea onanai
joni? —akin. Jaskáa Pedron yoia iki:
—Eara jama iki —akin.
18 Jatian matsiribi iketian, ja yono-
kanaibo betan ja Dios rabiti xobo
koirannai policiabo chii keteaax yooti
charókana iká iki. Jatian Pedroribi jain
jato betan iká iki, yooti chankata.

Caifássiba Jesús bokana
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64;
Lc. 22.66-71)

19 Jainxon, ja *sacerdotebaon koshin
Jesús yokákin peoa iki, ja jaonmea
onanaibokiriakin itan jan jato onan-
maibokiriakin.
20 Jaskáa Jesussen yoia iki: —Jatíbi
jonibo bebonmeaxa ea yoyo ipachoai,
jatíbitianra jain tsinkíti xobonkoxonbo,
jainoax ja Dios rabiti xobonkoxonbo ja
jain judíobo tsinkitainkoxonbo en jato
onanmaa iki; jaskara ikaxa westíoraibi
ea joneshoko yoyo ikama iki.
21 ¿Jatian jaweatiki min ea yokatai?
Ja nokon joi en yoiaitian ninkatabokaya
jato yokáwe, abákanon jabaon yoikin,
ja ea yoyo ikabo, jabaonra onankanke
en jato yoiabo —akin aká iki.
22 Jatian Jesussen jato jaskáaketian,
Dios rabiti xobo koirannai westíora po-
lician Jesús tantash aka iki, jaskáaxon
yoia iki: —¿Jaweatiki min jaskáakin ja
*sacerdotebaon koshi kewinai? —akin.
23 Jaskáa Jesussen yoia iki: —Ea
jakonmai yoyo iketian ea yoiwe, jawe
jakonmaki en yoia ixon, jatian ja en
yoiabo ikon iketianki ¿Jaweati min ea
tantash aka? —akin.
24 Jainxon Anássen, nexamaxon jato
bomaa iki, ja sacerdotebaon koshi
Caifássiba.

Jesús onanaxbi jakiribi
Pedro paranaa
(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

25 Jatian Simón Pedro yotipari jain chii
kexa nia iká iki. Jainoa yokáribikana
iki: —¿Miaribimarin ja Jesussenmea
onanai? —akin. Jatian Pedro paranai
neskata iki: —Eara jaama iki —iki.
26 Jainxon ja *sacerdotebaon koshin
yonotinin yokáribia iki, ja Pedron
paxtewana jonin rarebaon: —¿Miamaki
ja wai ikain Jesús betan en oinyama-
wana? —akin.
27 Jaskáa jakiribi Pedron paranaa iki,
jaskatatianbi atapabene keota iki.

Pilaton Jesús yokata
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Jatianra ja Caifássen xobonkonia,
yamékirishoko ja romanobaon apo
jain iká xobonko, Jesús boribakana iki,
jatianra judíobo ja xobonko weiyamakana
iki, ja jaton esekan yoiai keskati jakonma
banénaketian, jatianra ja *Pascua yamé
moa jawékiatikoma ikanti ikana iki.
29 Jaskara kopí, Pilato jawen xobo mera-
noax pikota iki, pikóxon jato neskáakin
yokata iki: —¿Jawekeska jakonma aká
kopíki nato joni maton jaskai? —akin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

30 Jatian jabaon yoia iki: —Retemisma
iketianra, nato joni non mia bexon
meniamakeanke —akin.
31 Jaskáakana, Pilaton jato yoia iki:
—Matonbikaya boxon, jawen aká
jawékibo yoixontankanwe, ja maton
esé meran, yoiai keskáakin —akin.
Jato jaskáa, judíobaon yoiribikana iki:
—Noa judíobaonra non ati atipanya-
make, tsoabi jaskáakin retekin —akin.
32 Jaskataxa senena iki, jaskaraton
mawáti ixon moabi Jesussen jato yoipa-
choai.
33 Jatian Pilato jakiribi, jain já iká
xobonko jikiribia iki, jainxon Jesús
kenaa iki kaketian neskáakin yokata
iki: —¿Miarin ja judío jonibaon Apo?
—akin.
34 Jaskáa, Jesussen yoia iki: —¿Minbi
shinanxonki akai min ea jaskáakin? o
¿Wetsabaon mia ekiriakin yoiaki min
ea jaskáai? —akin.
35 Jatian Pilaton yoia iki: —¿Eaki judío
iki? Ja min kaibobo, itan ja *sacerdote-
baon koshibaonra ake mia eiba bekin
¿Jawekeska jawéki min akárin? —akin.
36 Jatian Jesussen yoia iki: —Eara
nato netemea apobo keskáma iki, ea
nato netemea apo ikenra, nokon jonibo
eon paranan ikí reteanankeanke ea
judío koshibaon yatantima kopí. Ikaxbi
eara nato netemea apoma iki —akin
jato aká iki.
37 Jaskáa Pilaton yokata iki: —¿Jas-
kara ikaxki mia apo iki? —akin. Jatian
Jesussen yoia iki: —Minra yoike, ea
apo. Eara nato neten pikotax joá iki,
ja ikon joi jato onanmati kopí. Jatian
jatíbi ja nokon ikon join yoiai keskati
jabaonra ea ninkaxonai —akin.
38 Jatian Pilaton yokata iki: —¿Jatian
jawerin ja ikon joi? —akin.

Jesús retekanti yoikana

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Jaskáakin yokata pekáo, Pilato xobo
meranoax pikoribia iki, ja judío joni
koshibo yoyo aki. Pikóxon, jato yoia
iki. —Jawe jakonma nato jonin akára
yamake.
39 Ja maton axé riki, *Pascua fiesta-
tiibi westíora preso en mato pikoxonti.

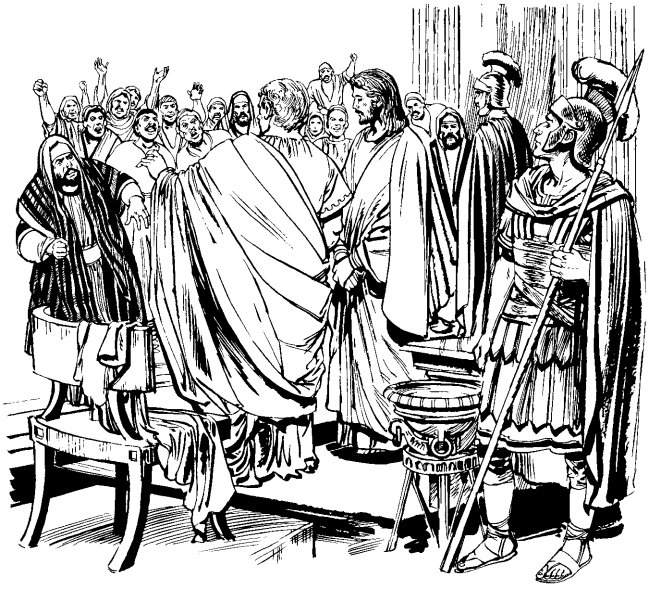

Barrabás pikoxonnon ixon, jonibaon Pilato yoia.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

¿Ja judíobaon Apo en pikoxontinki mato
keenai? —akin.
40 Jato jaskáa, jatíbi neskati saa iriba-
kana iki: —¡Min noa já pikoxontinra
noa keenyamai! ¡Barrabaskaya noa
pikoxonwe! —iki. Ja Barrabás iká iki
retemis itan yometso joni.
19 1 Jaskákanketian, Pilaton jawen
sontárobo Jesús rishkimaa iki.
2 Jatianra ja sontárobaon moxabires
maiti axon, Jesús maimakana iki.
Jaskáaxon jan perakooti joshin yame
chopa sawemakana iki.
3 Jaskaaxa pataxbainaxbo neskáakana
iki: —¡Judíobaon Apo jabanon! —ikibo.
Jaskáaxon tantash abokana iki.
4 Jainoax Pilato jakiribi pikoribia
iki. Pikóxon, jato yoia iki neskáakin:
—Oinkanwe, nenora en beke, jaskáaxon
maton onanti kopi, jan jawe jakonma
jawékibi akáma —akin.
5 Jaskatax Jesús pikota iki, moxa
maiti maiya, itan jan perakooti joshin
yame chopa sawemakanayabi. Pikoxon,
Pilaton jato neskáakin yoia iki: —¡Nato
riki ja joni! —akin.
6 Jato jaskáa, ja *sacerdotebaon koshi-
boyabi policiabo, ja oinnax neskati saa
ikana iki: —¡Korosen awé! ¡Korosen
awé! —iki. Jaskakanaitian, Pilaton jato
yoia iki: —Jaskara iketian, matonbikaya
korosen atankanwe. En jato korosen
amati ikaxbira en oinna jawe jakon-
mabi akáma iki —akin.
7 Jato jaskáa, judío koshibaon yoikana
iki: —Nonara jake westíora esé, ja esé
meran jaskáakin yoiaitianra ja joni
mawáti jake, eara Diossen Bake iki ikai
kopí —akin.
8 Jaskati yoyo ikanaitian ninkatax
bebonbires Pilato raketa iki;
9 Jaskáxon, Pilaton jakiribi, já jain
iká xobo meran Jesús ioribia iki. Boxon
yokáribia iki neskáakin: —¿Miaki jawe-
ranoa iki? —akin. Jaskáabi, Jesussen
jawe joibi yoiamaa iki.
10 Jaskáabi, jawebi yoyo iamaitian
Pilaton yoia iki: —¿Jaweatiki min ea
jawe joibi yoiamai? ¿Minki onanyamaa
ea joni koshi? Ea keenxonra, en mia
pikoti atipanke. Ea keenxonribira en
mia jato korosen amati iki —akin.
11 Jaskáa Jesussen yoia iki: —Ea jas-
káatira mia jawe koshimabobi ikeanke,
Diossen mia jaskara imaama ikax,
jaskara iken ja korosen akannon ixon
mia ea meniakayara mia iká bebonbires
ochake —akin.
12 Jaskáatianbi, Pilaton moa jaskáaxon
Jesús pikoti benaa iki. Ikaxbi judíobo
saa ikana iki: —¡Nato pikoaxa, ja icha
mai iboaa apo betan kikini raena-
naima mia ikai! Wetsaxbires eara apo
iki ikaira, icha mai iboaa apon rawí
banetai —iki.
13 Jaskákanai ninkáxon, Pilaton jato
Jesús jemaori pikomaa iki. Jaskáakin
pikomaax, ja jainxon joi benxoai yaká-
tinin Pilato yakata iki, ja makanbires
aká keyá tapo keska ikain. Ja tapo
keskatonin jane iká iki judíobaon join
aká Gabatá, ja iki empedrado iki iká.
14 Jatian iká iki *Pascua fiesta ikámapari, moa bariapanaitian. Jatian
Pilaton judío koshibo yoia iki: —¡Nato
riki maton apo! —akin.
15 Jato jaskáa, saa ikana iki neskati:
—¡Korosen metasti riki! ¡Korosen
metasti riki, ibanon mawati iki!
—ikibo. Jaskákanaitian, Pilaton jato
yokata iki: —¿Enki atiki maton apo
korosen akin? —akin. Jato jaskáa, ja
*sacerdotebaon koshibaon yoikana iki:
—Ja icha mai iboaa romamea apoya-
bichoresiki noa. Wetsa non apora
yamake —akin.
16 Jaskáakana, Jesús korosen atan-
kannon ixon, Pilaton jato menia iki.
Jatianra jabaon moa bokana iki.

Jesús korosen akana

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

17 Jaskáakin bokin, jabi koros iama-
xon, Jesús bomakana iki, “Mapo xao
manan”, akanainko (Ja iki judíobaon
join aká Gólgota).

18 Jain nokóxon, korosen akana iki.
Jatian rabé yometsoribi ja betanbi okenbekonbi korosen akana iki, jatian Jesús
iká iki naponbekon.
19 Jatian Pilaton jato tablanin wishamaxon já manaon jato tasamaa iká iki
neskata: “Nazarethainoa Jesús, judíobaon Apo”, iki iká.
20 Jatianra icha judíobaon ja wishá
yoyo akana iki, ja Jesús korosen akana,
jema ochoma iketian oinni boxon, ja
wishá iká iki, judíobaon join, romanobaon join, itan griego join akana.
21 Jakopira ja *sacerdotebaon Pilato
yoikana iki: —Judíobaon apo akin
wishayamawe ‘Ja judíobaon Apo iki
ikai’, akinkaya wishawe —akin.
22 Ikaxbi Pilaton jato yoia iki: —En
moa wishaa ikaxa, moa aká iki —akin.
23 Moa Jesús korosen axon, ja chosko
sontárobaon westíoraxonbo jawen
chopabo bipakekana iki. Jainxon, ja
tari sawetiribi bikana iki, ja iká iki
kexéoma, bochikixonbi namaankiriakin
timáa chopa.
24 Jaskara iketian, sontárobo jatobires
yoyo ikana iki: —Nato noshitima riki,
jaweratonmein biai ixonkaya onannoxon *suerte anon akanwe —iki.
Jaskataxa Diossen joi meran neskáakin
Wishakani senena iki: “Nokon chopabora bipakenoxikanai, ja nokon perakootira, tsonmein bitiki ixon, *suerte
anoxikanai”, iki iká. Jatianra jaskáakin
ja sontárobaon akana iki.
25 Jatian jain Jesús korosen akana
naman iká iki Jesussen tita, jawen
titan wetsa jainoaxibi iká iki ja
Cleofássen awin María betan María
*Magdalena.
26 Jatian jainxonra, Jesussen oinna iki,
jawen tita betan ja kikinhakin jan noia
jaonmea onanai joni. Jatianra jawen
tita neskaa iki: —Ainbó, ja riki min
bake —akin.
27 Jainxon, ja jaonmea onanai yoia iki:
—Ja riki min tita —akin. Jatian janra
moa jawen xobonko boá iki.

Jesús mawata

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

28 Jato jaskáa pekáo Jesussen moa
onanna iki jatíbi moa senena. Jaskatax
ja Diossen kirika meran wishaa
senennon ikax, neskati yoyo ika iki:
—Eara nomiai —iki.
29 Jainra vino pae bochoya chomoshoko yakata iká iki. Jatian ja *esponja
bixon, ja vino pokokana iki, jaskáaxon
ja *hisopo jiwishoko ponyaman maostankana iki, jaskáaxon boxon Jesús
ketaxnankana iki.
30 Jatianra ja vino pae Jesussen tsitsia
iki. Jainoaxa neskata iki: —Jatíbira
moa senenke —iki. Jaskatax beókainax
moa mawata iki.

Sontáronin Jesús pishpachiain chachia

31 Jatian iká iki moa *Pascua ikaitian
benxokaakanai, jaskara iketianra ja
judíobo keenyamakana iki, ja tantiti
netenbi yorabo korosenbi imatinin, ja
tantiti nete moa ipachoai bebonbires,
mekéti nete ikai iketian. Jaskara kopíra
Pilato yoikana iki, ja korosen akana
yorabo kishi sekeanan, sontárobaon
korosenmea pakexon miinkanon ixon.
32 Jaskáakin yoikana, Pilaton jawen
sontárobo yoia iki, jato jaskáa boxon ja
rekenainoa korosen ikápari kishi sekenankana iki. Jainxon ja Jesús patax iká
wetsa korosen ikáribi, kishi sekenankana iki.
33 Jaskáaxon Jesússibi anoxon oinkanabi, iká iki moa mawata, jaskara kopí
jares kishi sekenanyamakana iki.
34 Jaskara ikenbi westíora sontáronin
pishpachiain kini itiakin chachia iki,
yami kenshon. Jaskáatianbi jimi betan
onpax jawen pishpachiainoax jokona
iki.
35 Jatíbi neskarabo riki, jan oinnaton
yoia, jatian jan yoiaibo riki ikon, janra
onanke ikon yoiai, matonribi ikonhakanon ixon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

36 Nato jawékibora winota iki, ja
kirika meran Wishakani senennon ikax:
"Jawen xaora westíorabi sekenanyama-
noxikanai", iki iká.[m]
37 Jatian wetsanko ja kirika meranribi
ikai neskati: "Jain chachikanainkora
oinnoxikanai", iki.[n]

Jesussen yora miinkana
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

38 Jaskáakana pekáo, ja Arimatea
jemankonia Josekan, Jesussen yora
bonoxon, Pilato yokata iki. Ja Joséra iká
iki, joni koshiboki rakékin jonéshoko
Jesús chibanai; jatian Pilaton, boti yoia,
kaxon ja yora Josekan boá iki.
39 Jatian Nicodemoribi jain iká iki,
ja yamé Jesús betan yoyo iki kayan-
tana. Jan boá iká iki, *mirra beponya
áloe ininti meskoxon ja iká iki kimisha
chonka kilobira.
40 Jaskáaxon, ja rabéxonbi Jesussen
yora bokana iki, boxon chopan raka-
waxon, ja bokana inintininbo ayonkana
iki, jayá kini meran anoxon, ja judío-
baon axébiribi jaskara iketian.
41 Jatian jain Jesús korosen akanainko
iká iki westíora wai, jain iká iki bená
kini, tsoabi miinkanamapari.
42 Jain Jesussen yora miinkana iki; ja
kini ochómatani iketian, itan ja judío-
baon tantiti neteribi moa peokootaitian.

Jesús jiria
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 1 Jatian ja reken nete semana
peokootaitian yamékirishoko,
Magdalainoa María kaa iki, jain
Jesussen yora niaibakana kininko.
Kaxon oinna iká iki jan xepoibakana
makan xewerankana.
2 Jaskara oinnax, ishtoi jakiribi bane-
kainribia iki, ja Simón Pedro betan ja
akonbireskin Jesussen noia joni ikainko.
Kaxon jato yoia iki: —Kininkoniara non
Ibon yora bokana, moa yama ike, itan
nonra onanyamake jawerano akanara
ibirai —akin.
3 Jato jaskáa, Pedro betan ja wetsa
jaonmea onanai ja kini oinni bokana
iki.
4 Jaskatax, ja rabekaxbi ishtobekona
iki, ikaxbi wetsa japari, Pedro mawin-
bainax kininko nokota iki.
5 Kaax nokóxon beokainxon kini
chicho oinna iká iki, chopabobichores
ikaxbi jikiamaa iki.
6 Jatian Simón Pedro chiní nokotaxbi,
ja japari nokota rawinbainax jikikaina
iki, kaxon jan oinna chopabobichoresibi
jain tsamata iká iki.
7 Jainoax jan Jesussen mapo kawaiba-
kana ani chopa ja wetsa chopabo betan
jainbicho iamaa iki, jakonshamankin
kátoxon janbiribishoko tsamana.
8 Jainoax ja japari nokota Jesussenmea
onanai jikishokoa iki, jikixon janbiribi
oinxon ikonhaa iki.
9 Ikaxbi já jiriti iki iká, Wishá meran
yoiai onanyamaparikana iká ika.
10 Jaskara oinnax, ja jaonmea onanai
rabé moa jaton xobonko bokana iki.

Magdalainoa Maríaki Jesús pikota
(Mr. 16.9-11)

11 Jatian moa bokankebi Maríabiribi ja
kini xemakayainbi banetax wini winia
iki, wini winiibi ja chichó oinnox beota
iki.
12 Naiskin meraa iki rabé ángel joxo
chopa saweya, jain Jesussen yora aiba-
kanainko yakábekona, wetsa iká iki jaki
mapo ibatakiri yakata wetsabiribi tae
ibatakiri.
13 Jatian ja ángelbaon yokákana iki:
—Ainbó ¿Jaweakiki mia winiai? —akin.
Jaskáakana jan yoia iki: —Nokon Ibon
yorara bokanke; jawerano akanara
ibirai, en onanyamake —akin.
14 Jaskataanan bechiakekainkin Jesús
jain nia meraa iki, ikaxbi jarin ixon
onanyamaa iki.

---

[m] **19.36** Sal. 34.20 [n] **19.37** Zac. 12.10

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

15 Jainoa Jesussen yokata iki:
—¿Ainbó, Jaweakiki mia winiai?
¿Tsoa benairin mia? —akin. Jaskáara,
ja wai koirannai jonira ibirai ixonres
neskaakin yoia iki: —Ibó, min boá ixon
ea yoiwe, jawerano min akárin en bena-
tanon —akin.
16 Jatian Jesussen aká iki: —¡María!
—akin. Jaskáa bechiakekainxon judío-
baon join aká iki: —¡Rabuni! —akin (Ja
iki "Maestró", iki iká).
17 Jaskáaketian Jesussen yoia iki
neskáakin: —Ea jenewe, eara nokon
Papaiba jabetan ikí kaamapari iki.
Ikaxbi ja nokon wetsaboiba katanwe,
kaxon jato yoitanwe, ea nokon Papaiba
kaai, ja maton Paparibi ja nokon Dios,
itan maton Diosribi —akin.
18 Jaskáa, ja Magdalainoa María kaa
iki, ja jaonmea onanaiboiba, kaxon jato
yoia iki, ja Ibora en oinbeirana itan jan
yoia joiboribi.

Jaonmea onanaiboki Jesús pikota
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 Ja semana peokoota reken nete
iibaitai yamébi, Jesussenmea onan-
naibo westíora xobonko tsinkíkana
iki, ja judío koshiboki raketi, jatian
ja xobo iká iki xepó. Jaskákin xobo
xepokana ikenbi, Jesús jatoki jikia iki,
jikiax jato napon nixon jato saludana
iki neskáakin: —¡Mato jakonbires Dios
betan ibanon! —akin.
20 Jaskáakin jato yoitaanan, jain metá-
sibakana kini jato oinmaa iki, jainxon
jawen pishpachiain chachiibakana kini-
ribi jato oinmaa iki. Jatian jabo non Ibo
oinnax ikonbiresi rarokana iki.
21 Jainxon Jesussen jato yoiribia iki:
—¡Jakonbires Dios betan ikanwe! Ja
nokon Papan ea raana keskáribiakinra
enribi mato raanai —akin.
22 Jaskataanan jatoki xoon ataanan
jato yoia iki: —Ja Diossen Shinan
bikanwe.
23 Tsoaboki ja jaton ocha akábo maton
shinanxonyamai, jabora Diossenribi jaton
ocha akábo shinanxontima iki. Jatian
tsoaboki ja jaton ocha akábo maton
shinanxonresai, jabora Diossenribi ja
ochabo jato shinanxonresti iki —akin.

Ibo jiria Tomassen oinna

24 Jatian jatoki Jesús pikonontian,
Tomás, ja Rabébaon akin akanai, ja
chonka rabéainkonia ikaxbi, jato betan
jain yama iká iki.
25 Jatian moa joketian ja wetsa
jaonmea onanaibaon yoikana iki:
—Nonra non Ibo oinke —akin.
Ikaxbi Tomassen jato neskaa iki: —Ja
mekenhai clavo kini oinyamaxon, ja
kinin nokon metoti niayamaxon, itan
jawen pishpachiain nokon meken niaya-
maxonra en mato ikonhati atipanya-
make —akin.
26 Jainoax posaka nete winota pekáo,
jatíbi ja Jesussenmea onannaibo, jaki-
ribi tsinkíkana iki, ja xobo meran.
Jatian Tomás moa jato betan iká iki.
Moa xepóti xepokana ikenbi Jesús jatoki
jikiribiax jato xaran nia iki, jain nixon
jato saludanribia iki neskáakin: —¡Mato
jakonbires Dios betan ibanon! —akin.
27 Jaskáakin jato saludantaanan Tomás
yoia iki: —Min metoti nokon meken
kinin niawe, jainxon ja min mekenribi
nokon pishpachiain niawe, ikonhayamai
iamawe, ¡ikonhakayawe! —akin.
28 Jaskáa Tomassen yoia iki: —¡Nokon
Ibó itan nokon Dios! —akin.
29 Jaskataitian Jesussen yoia iki:
—¿Neskáakin ea oinxonpariki ea min
ikonhaa? Diossenra raroshaman imai ja
oinxonmabi ea ikonhaibo —akin.

Jaskara kopí nato kirika wishaa

30 Ja jaonmea onanaibaon oinnonbira
ichabiresakin Jesussen ja oinxon onanti
ratétibo aká iki. Ikaxbira nato kirika
meran jatíbishaman wishaama iki.
31 Ikaxbi jatíbi nato kirika meran
wishaabo riki, Jesús riki Cristo, ja
Diossen Bake ixon, já ikonhaax jaki
koshiax jakanti kopí aká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Ja kanchis jaonmea onanaiboki Jesús pikota

21 [1] Jaskata pekáo, jakiribi jaonmea onanaiboki Jesús pikóribia iki, ja Tiberia ani ian kexá iikanaitian. Neskatira jatoki pikota iki:

[2] Jain ikana iki natotii, Simón Pedro, Tomás, ja Rabébaon akin akanai, Natanael, ja iká iki Galilea main iká Caná jemankonia, jainoax ikana iki, ja Zebedeon bakebo itan jawen wetsa Santiago, jainoaxibi ikana iki wetsa rabé ja Jesussenmea onanairibi.

[3] Jainxon Simón Pedron jato yoia iki: —Eara piti benai kaai —akin. Jato jaskáa jabaon yoikana iki: —Noa miibetan kabánon —akin. Jaskatax boten nanekana iki, boxon yamé rikanshinkinbi jawebi biamakana iki.

[4] Jaskati moa nete xabataishoko Jesús jato ikana ochóma ian kexa pikota iki, ikaxbi jaonmea onanaibaon jarin ixon, onanyamakana iki.

[5] Jainxon Jesussen jato yokata iki: —Bakebó, matonki yapa biamaa —akin. Jatian jabaon yoikana iki: —Jawebira non biamake —akin.

[6] Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja maton bote mekayao ja ani rika nepókanwe, jatianra maton bitiki —akin. Jato jaskáa ja ani rika nepókana iki, nepóxon moa nebíti atipanyamakana iki ichayora yapa iketian.

[7] Jatian ja Jesussen noia jonin, Pedro yoia iki: —¡Non Ibo riki! —akin. Jaskáakin ja Ibo riki iki ikai ninkatatianbira, ja jopeta chopa ishton sawetaanan jene tsakabaini Pedro nonoi kaa iki.

[8] Jatian jatíribibobiribi botenbi bokana iki, ja yapa ichaya ani rika niniboi. Ja napomeax mashiki nokóti iká iki westíora pacha metrores jawen ochó.

[9] Boxon mapéxon oinkana iká iki, chii ketéaxon westíora yapa betan pan xoikin berakana.

[10] Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja maton bea yapa jawetii bekanwe —akin.

[11] Jatian Simón Pedron, boten nanexon ja yapaya rika mashin mapémakin ninia iki, jatíribiboyaxon. Ja yapa anibo bikana iká iki, westíora pacha pichika chonka kimisha. Ichayora yapa ixonbi rika noshiamaa iká iki.

[12] Jainxon Jesussen jato yoia iki: —Bemenkanwe jawékiai —akin. Jato jaskáakenbi jaonmea onanaibaon tsontanibi, tsoarin ixon yokáyamaa iki, ja non Ibo iketian onanxon.

[13] Jato jaskáa bekanketian, panyabi yapa xoi bixon jato menipakea iki.

[14] Natora iká iki, ja kimisha itin jaonmea onanaiboki Jesús pikota ja mawatax jiria pekáo.

Simón Pedro betan Jesús yoyo ika

[15] Jatian moa pikin senenhakanketian, Jesussen Pedro yokata iki: —¿Ja nato jatíribi eonmea onanaibaon ea noia bebonbireski, min ea noia Jonassen bake Simón? —akin. Jaskáa yoia iki: —Jaskara riki Ibó, minra onanke, en mia noia —akin. Jatian Jesussen yoia iki: —Jaskáakin ea noia ixon, ja ovejabo atin jakonhakin nokon jonibo ea koiranxonhananbi ea jato axeaxonwe —akin.

[16] Jainxon yokáribia iki: —¿Minki ea noia Jonassen bake Simón? —akin. Jatian yoia iki: —Jaskara riki Ibó, minra onanke en mia noia —akin. Jatian Jesussen aríbaa iki: —Jaskara ixon ovejabo atin, nokon jonibo koiranxon ea jato ikinxonwe —akin.

[17] Jainxon jawen kimisha itin yokáribia iki: —¿Minki ea noia Jonassen bake Simón? —akin. Jatian moa kimishaakinhora, janki noia akin yokata, moa Pedro onisa iki, jaskáaxon yoia iki: —Minra jatíbi onanke Ibó, minra onanke en mia noia —akin. Jaskáa Jesussen yoia iki: —Jaskara ixon nokon jonibo koiranhananbi ea jato ikinxonwe jainxon ea jato onanmaxonribiwe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

18 Ikonshamanra en mia yoiai, ja mia
bakeranon inontianra min akátiai min
keena keskábo sawekin, min keenain-
kobobiribi kanoxon. Ikaxbi moa yosi
ixonra mia bokanon ixon, min jato
meken sananxonoxiki, jatianra wetsan
chopa sawemaxon, min keenmaori mia
ionoxikanai —akin aká iki.
19 Neskáakin yoixonra, Jesussen onan-
mai iká iki, jawekeskaxonki Pedron
mawákin Diossen atipana koshi jato
onanmai kaai ixon, jaskáa pekáo yoia
iki: —¡Ea chibanwe! —akin.

**Ja ayorakin Jesussen já
noia jaonmea onanai**

20 Jatian banékin ja pekao joaitian
Pedron meraa iki, ja Jesussen kikin-
hakin noia joni. Ja joni iká iki Jesús
betan pikánontian, "Ibó, ¿Tsoarin ja
jakonhai keská iikinbi mia jan jakon-
maati?" akin Jesús patax ixon aibata.
21 Jaskáakin ja oinxon, Pedron
Jesús yokata iki: —Ibó, ¿Jatian nato
jonibiribiki jawekeska winoti kaai?
—akin.
22 Jaskáa Jesussen yoia iki: —Ea
joribai kaman, já jarestinin ea keen-
ketianki, ¿Jawe min ointi ja?
Minbiribikaya ea chibanwe —akin.
23 Jaskáakin Jesussen Pedro yoia joira,
ja joi akaibaon yoikana iki, ja joni jawe-
tianbi mawátima yoia iká. Ikaxbi mawá-
tima yoikin Jesussen akáma iká iki, jan
yoia iká iki, ea joribai kaman já jares-
tinin ea keenketianki ¿Min jawen ointi
ja? akin akáres.
24 Ja nato jaonmea onanai riki, janbi
oinna ixon ja nato jawékibo yoikin
wishaabo, jaskara ixonra non onanke
jan yoiaibo riki ikon ixon.
25 Jarake icha wetsa jawékiboribi
Jesussen akábo. Jaskara ikenbira
jatíbishaman nato kirika meran jabo
wishaama iki. Ja jatíbishaman rebes-
tankin westíora westíorabo wishaara,
kikinbires icha kirika nato neten pikóti
iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

HECHOS

Jesussen joi yoiaibo ikana

Diossen Shinan jato raanxonti Jesussen yoia

1 [1] Ja reken kirika meranra en mia wishaxona iki, nokon keen Teófilo, jatibi ja Jesussen aká jawékibo, itan jato jan esebeabo mia onanmakin, ja peokootainxonbi,

[2] ja naikan kaai keyatai kaman akábo yoikin. Kaamatianbira Diossen Shinan meranxon, ja tee akantibo jawen raanabo jonibo jato onanmaa iki.

[3] Ja mawáibata pekáora, moa jiria onankanon ikax, jato oinmai nekebi ichai meskoti jatoki pikota iki. Chosko chonka nete senenra jato jaskáakin oinmaa iki, jainxonra ja Diossen ikinaton jatikiriakin jato yoiboresa iki.

[4] Jatian jawen tee ati raanti jonibo betanpari ixon, Jerusalénhainoax jaweranobi bokantimapari yoikin, Jesussen jato neskáa iki: —Ja nokon Papan mato meninoxon yoini jawéki, en mato yoiibata senenhai kamanpari manákanwe.

[5] Ikon riki Juanmanra onpaxenres jato bautizana iki. Ikaxbi jawetii nete pekáora, Diossenbiribi jawen Shinanman mato bautizanoxiki —akin.

Naikan kaai, Jesús keyata

[6] Jatian jain jabé tsinkíkanabaon, Jesús yokákana iki: —¿Ramaki ja *Israel jonibo moatian ikáni keskáribiakin, min jato jakiribi imatiki Ibó? —akin.[a]

[7] Jatian Jesussen jato yoia iki: —Matonra onanti yamake, nokon Papan ja nete jawen koshi shinanmanbi anoxon shinanna jawéki.

[8] Ikaxbi ja Diossen Shinan mato meran joketianra, atipana koshi maton binoxiki. Jatianra ea ikábo onanna ikax, jato yoii mato kanoxiki; Jerusalénhain, jatíbi ja Judea betan Samaria main, itan ja kikin ochóbo ikana mai senenainkobo —akin.

[9] Jato jaskáakin yoitaanan, Jesús jato napomeaxbi keyataitian oinkanabi, nai koinman rakoakebainketian moa oinyamakana iki.

Naikan kaai Jesús keyata.

[a] **1.6** Nato riki ja Israel jonibo romanobaon jatoaresa iketian jato xabáaxon ja moatian ikátiai keskáribi jato imati yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

10 Jatian já kaaitian bochiki nai oinni
iikanainbi, rabé joni joxoshaman chopa
saweya jatoki pikota iki.
11 Jatian jabaon jato yoia iki: —Galilea
jonibo ¿Jawekopiki maton bochiki
oinkin jeneyamai? Ja mato betan
iitibi naikan kaa Jesúsbira inóxiki, ja
naikan kaaitian maton oinna keskati-
ribi, naikanmeax jakiribi joribai —akin.

Judassen toan iti Matías katókana

12 Jatianra ja Olivos mananma-
meax, ja joi yoiti katotabo jakiribi moa
Jerusalénhain beribakana iki. Ja jema
iká iki, tantiti neten jatio ochóres kati
esekan yoiaitio ochó.[b]
13 Jatian nokotax, jain nokókana xobo
bochiki mapekana iki. Jabo ikana iki;
Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe,
Tomás, Bartolomé, Mateo, jainoax ja
Alfeon bake Santiago, Simón ja Zelotebo
betan ikátiai; jainoax Jacobon bake
Judas.
14 Jabora jatikaxbi jainbicho tsinkiti
jenéyamakatikanai, jaskáaxon jatíribi
ainbobo betan, jainoax Jesussen tita
María, itan ja Jesussen wetsaboyaxon
orannox.
15 Iitira wetsa neten, ja westíora pacha
rabé chonka joi akaibo tsinkíkana
bebon nixon, Pedron jato yoia iki:
16 "Nokon wetsabó, Wishá meran yoiai
keskatira moa senenke. Neskarabo itira
David meranxon Diossen Shinanman
yoinike, ja Judassen jato Jesús yatan-
mati.
17 Judas iká iki nobébi, janra non akai
teeribi akátiai.
18 Ikaxbira ja Jesús jato yatanma-
ketian kopíakana koríkinin maroxon
mai bia iki. Jaskaa pekáora ja Judas
maponbi paketi toa ikax, jatíbi jawen
pokobo jokonkaini mawata iki.
19 Jaskara winotara, jatíxonbi
Jerusalénhain ikábaon onankana iki.
Jaskáxonra ja mai janekana iki, Acél-
dama akin. Ja iki: 'jimi mai', iki iká.
20 Salmos wishá meranra ikai neskati:
'Ibanon tsoabi jain yamaax, jawen xobo
xabábicho iki',[c] Jainoax iribai: 'Abánon
wetsan jawen tee bikin', iki.[d]
21 Jatian nenora itinkanke, ja non
Ibo Jesús noobetan inontian jatíbitian
nobébi iikiranabo.
22 Jabora Juanman, Jesús bautiza-
nontian, itan ja naikan kaai keyatai
kamanbi nobébi ikana iki. Jatian
jainoara westíora noo betan iti non
janeti jake, janribi nobébi, ja Jesús jirini
joibo jato yoinon ixon", akin jato aká iki.
23 Jaskáaxonra jainoa katónoxon, rabé
joni shinankana iki; westíoranin jane
iká iki José Justo jawen wetsa jane iki
Barsabás, jainoax wetsa iká iki Matías.
24 Jaskáxonra neskáakin orankana iki:
"Ibó, jatíbi jonin shinanra min onanke.
Rama noa onanmawe, nato rabéainoaki,
jawerato min katota iki,
25 ja jawen katinkobiribi kakin, jawen
ati tee iká Judassen jenebaina joi yoii
kati tee binon ixon", akin.
26 Jaskáaxon *suerte akana, Matíaski
paketa iki. Jaskatax ja chonka westíora
raanabo betan biakaata iki.

Diossen Shinan joi akaiboki joá

2 1 Moa *Pentecostés fiesta nokóke-
tian, joi akaibo jatikaxbi jainbicho
tsinkíkana iki.
2 Jaskákenbira, koshi niweaba beai
keskati, naikanmeax ratéresi koshin riri
iki jain ikana xobo meran nabetseeta iki.
3 Jaskataitian oinkana, jana jisá chii
tiri keská mayakayabo jatotiibi iiake-
baina iki.
4 Jatianra jatikaxbi moa Diossen
Shinan bochóya ikana iki, jaskataxa
wetsa joibaon yoyo iki peokookana iki,
ja Diossen Shinanman jato yoyo imai
keskatibo.

[b] **1.12** Jara iká iki Jerusalénhainoax westíora kilómetro jawen ochó. [c] **1.20** Sal. 69.25
[d] **1.20** Sal. 109.8

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Diossen Shinan bikana.

5 Ja netebaonribi ikana iki Diossakin
shinannai judíobo, jatíbiainoax Jerusa-
lénhain merati bekanabo jai.
6 Jabora jaskati riri ikaitian ninkatax
tsinkíkana iki. Bexonra jaskáshamanxon
onanti atipanyamakana iki, ja joi akaibo
jaton joibaonribi yoyo ikanaitian ninkatax.
7 Moa shinanhoma itan kikinni ratetax,
neskatibo yoyo ikana iki: —¿Galileainoa
jonibomakayarin nato jaskati yoyo ikaibo?
8 ¿Jawekeska kopíki, non joinboribi
yoyo ikanaitian non jato ninkatai?
9 Nenora ikanai: Partossainoabo, Mediai-
noabo, Elamhainoabo, Mesopotamiai-
noabo, Judeainoabo, Capadociainoabo,
Ponto janeya mainmeabo, Asiainoabo,
10 jainoax Frigiainoabo, Panfiliai-
noabo, Egiptonkonia itan Cirene
ochóma iká Libiainoabo. Jainoax, jari-
bakanke Romameax bekanabo.
11 Jatíribibo iki judíobo, jainoax
wetsabo iki judío jikikanabores. Jainoax
jaríbake Cretainoax, itan Arabiainoax
bekanaboribi. ¡Jatíxonbira non ake
ninkákin, ja Diossen ratéti aká non
joibaonribi yoikanaitian! —ikibo.
12 Jatikaxbi ikana iki ratékanabo
itan jaton shinanbobi yama. Jaskatax
jatonbinix yokakanani, neskákana iki:
—¿Jaweki winókana? —ikibo ikana iki.
13 Ikaxbi jatíribibo shiroires ikana iki:
—¡Paenaxa ikanai! —ikibores.

Joni icha tsinkitabo Pedron yoia

14 Jaskákanaitian, ja chonka westíora
jabé raanabo betanbi, wenixon
koshinshaman jato Pedron yoia iki:
“Nokon kaibo Judíobo, itan mato
Jerusalénhainoabo, ninkáxon, onan-
kanwe en mato yoibanon:
15 Natobora paenamabo ikanai. Maton
shinannai keskáma riki noa. Iskon hora
ikaxiki yamékiripari, jain barira tsoabi
paena iosma iki.
16 Nenora iki itai, ja *profeta Joelnin
yoini keská seneni. Jara neskata iki:
17 ‘Dios iká iki, nete senenaitianra,
nokon Shinan en jatíbi joniboki
pakenoxiki; jatianra, ja maton bake
benbobo, itan maton bake ain-
bobo nokon Shinanman yoyo
inoxikanai. Maton bake ranon-
baonra namá keska
meranbo oinnoxikanai. Maton yosi-
baonra, oxaxon namá meranbo
oinnoxikanai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

18 Ja netebaonribira, nokon yonoti joniboki itan nokon yonoti
ainbobokiribi, nokon Shinan en pakenoxiki.
Jaskáakin en akára, nokon janenko joi yoinoxikanai.
19 Naikan, itan maiorira ani ratéti jawékibo en jato
oinmanoxiki; jimi, chii, jainoax koin kextó.
20 Barira nokanoxiki, oxera jimi keska inóxiki, ja non Ibon
jaton akábo yoixonti ani nete senenamatianbira,
jaskarabo inóxiki.
21 Ikaxbi jaweratobaonki akinnon ixon, ja non Ibo yokatai,
jabora kishpinnoxikanai', iki.[e]
22 En mato yoiaipari ea ninkaxonkanwe *Israel jonibo: Matonra kikinhakin onanke, ja Nazarethainoa Jesussen koshi mato Diossen oinmaa, já meranxonbi ani ratétibo itan, ja oinxon onantibo axon.
23 Jatian, ja jonira jaskáti Diossen shinanni iketian, maton yatanxon retea iki, jakonma jonibo korosen amataanan.
24 Ikaxbi Diossenra xabáaka iki, ja mawainoa jiriataanan. Ja mawakanra jawekeskaxonbi jaaresti atipanyamaa iki.
25 Jesús jaskáti yoiira inike apo David, neskati:
'Jatíbitianra ja Ibo en ebé oinna iki, já nokon
mekayao ikenra, ea jawenbi pakémayamai.
26 Jakopíra nokon shinan meran raroi, ea bewai.
Jaki koshiaxa ea janoxiki.
27 Jainoax keyónon ixonra, ja mai kini meranbi
nokon yora imayamanoxiki. Jawekeskaxonbira,
ja min yonotinin yora min payómayamanoxiki.
28 Min keena keskatishaman jatira, min ea
onanmaa iki. Ebebi ixonra min ea raromanoxiki', iki inike.
29 Nokon kaibobo, enpari mato ikonshaman yoibanon; ja non papashoko David mawáketianra, miinkana iki. Jatian jain miinkani kinira non jatíxonbi onanke.
30 Ja David iká iki *profeta. Janra onanna iká iki, westíora jawen chiní rarebo apo imanoxon Diossen akonkin yoia.
31 Jaskara onanaxa David iká iki, ja Cristo máwataxbi jiriti yoii, jawen kayara jain akana kininkobi banémayamanoxiki, itan jawen yoraribira jainbi payómayamanoxiki iki.
32 Ja nato Jesúsbira aká iki Diossen jirimakin. Jara non jatíxonbi onanke.
33 Jaskáaxonra naikan boxon, jawen mekayao Diossen yakámaa iki. Jainxonra noa meninoxon yoini, jawen Papán Shinan bia iki. Bixonra, ja Shinanribi noa menike. Ja riki ja maton oinna itan maton ninkati iitai.
34 Nai bochikira David kaama iki, ikaxbira neskati yoyo ika iki:
'Ja Ibonra nokon Ibo yoia iki.
Nokon mekayao yakáwe,
35 Ja min rawibo, en mia jan penítiaxonai kaman', iki.
36 Rama jatíxonbi onankanwe, Israel jonibo. Nato Jesús maton korosen axon reteyantanara, Diossen jatíbinin Ibo, itan *Cristo imaa iki", akin.
37 Jaskáakin jato aká ninkatax, akonbireskin masá shinanni onískana iki. Jaskáxon Pedro betan ja wetsa Diossen joi yoiti raana joniboribi yokákana iki: —Kaibobo, ¿Ramaki noa jawekeskatiki? —akin.
38 Jatian Pedron jato yoia iki: —Maton jakonma shinanbo akonkin jenetaanan, Criston janenko bautizameekanwe, maton ocha akábo moa Diossen mato shinanxonyamanon, jatianra jawen Shinan mato jan meniti iki.

[e] **2.21** Jl. 2.28-32

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

39 Ja jato meninoxon yoiara matona iki, maton bakebaona, itan jatíbi ja ochokeax beabaonbi biti iki. Onantiakin yoia, jatíbi ja Diossen kenaabaon biti —akin jato aká iki.

40 Meskó keskáakinbo esekin, Pedron jato neskáa iki: —¡Ja nato jakonma jonibo masá tenematibo xarameax, mato kishpinmeekanwe! —akin.

41 Jaskáakin jato joi yoia ikonhaxa, jawen janenko nashikana iki. Ja netebaonra joi akaibo kimisha warankabobira kaikana iki.

42 Jaskataxa, ja raana jonibaon jato esé onanmaa keskatibo jaai jenéyamakana iki. Ja rarebobires keska shinanmeekin, tsinkíxonbo Criston yora shinankin jawékiakatikanai, itan orankinribi jeneyamakatikanai.

Reken Diossen joi akaibo, jaskati jakana

43 Ja raanabaon, ratéti jawékibo, itan ja oinxon onanti jawékibo akanaitian oinnax, jatikaxbi ratékana iki.

44 Jatíbi ja joi akaibora, senenbires jakon shinanya ikax, jaton jayata jawékibaon akinanankana iki.

45 Jaton maibo, itan jaton jawékinin maroaxbora, jato maxkata jawékininbo akinanankatikanai.

46 Netetiibi Dios rabiti xobonko tsinkiti jenéyamakana iki, jawékiatiboribi xobonko bexon, raroshaman, itan jakonshaman shinanyaxon, jatíxonbi jawékiakatikanai.

47 Jatíxonbiribi Dios rabikatikanai. Jaskákanaitian, jatíbi jonibaon jatoki jakon shinankana iki. Jainxon netetiibi non Ibon ja kishpinmeeta jonibo jato kaimaboa iki.

Chanto joni Pedron benxoaa

3 1 Westíora nete, kimisha hora yantanpake, moa oranti iketian, Pedro betan Juan Dios rabiti xobonko kabékona iki.

2 Jain iká iki westíora joni chanto jaskábi pikota. Netetiibi, Metsáshaman akin janekana Dios rabiti xobo xepotiain bexon yasánkanai, jain jikiaibo jato koríki yokánon ixon.

3 Jatian Pedro betan Juan jikiai oinxonra, ja jonin jato koríki yokata iki.

4 Jaskáketian rabéxonbi, ja joni kikinhakin beiskana iki, jainxon Pedron yoia iki: —Noa oinwe —akin.

5 Jaskáa jato kikinhakin oinna iki, jawetanishoko menikanti shinanxon.

6 Jaskákenbi Pedron yoia iki: —Eara koríkioma iki itan orooma iki, ikaxbi ea jayatara en mia meniai, ja Nazarethainoa Jesucriston janenko, ¡Wenitax niwé! —akin.

Chanto joni Pedron benxoaa.

7 Jaskáaxon mekayao mekenman metsontaanan nichinhinabaina, jatianbi ja rabé taebi itan jawen tae patonkobo moa jakona iki.

8 Jainoaxa weniti choronhinakainax, moa nii peokoota iki. Jaskatax moa janbix niax jato betanbi Dios rabiti xobo meran jikii, Dios rabii choron choronkaina iki.

9 Jatian moa nixon, Dios rabiaitian oinnaxa jonibo,

10 kikinni ratékana iki, ja jaton onanna joni jaskara winóketian. Ja iká

iki, ja metsáshaman janeya Dios rabiti
xobo xepotiain yakáxon, jato koríki
yokápachoai joni.

Dios rabiti xobon ani chibó ikainxon Pedron joi yoia

11 Ja chanto iwanaxbi benxoatoninra,
Pedro betan Juan potayamaa iki; jaskara
oinnax ikonbiresi ratetax, jatíbi jonibo
jatoki ishtobeirankana iki ja Salomónman
xobo chibó akin akanainko ikanaitian.
12 Jaskákanaitian oinxon, Pedron jato
yoia iki: "¿Jawekopiki mato ratetai,
*Israelita jonibo? ¿Jawekopiki non atipana
koshinbi iamaxon jakonhira ixon, nato joni
non nimaa keskáakin maton shinannai?
13 Ja non reken papashokobo, Abraham,
Isaac itan Jacobnin Diossenra jawen yonoti
Jesús kikin joni imaa iki, jara yatanxon
maton joni koshibo meniketian, Pilaton
jaweakashamainbi mato keenyamaa iki.
14 Ja ochaoma itan jakon joni piko-
tinin keenyamataanan, ja retemis joni
pikonon ixonres maton yokata iki.
15 Jaskáaxonra ja jati Ibo maton retea
iki, ikaxbi Diossen jirimaa iki, jara non
kikinhakin onanke.
16 Ja maton oinna, itan maton onanna
joni jakon baneta riki, Jesús ikonhaxes
iká. Jaskáakin Jesús ikonhaxa kikinni
benxoke. Jariki ja maton oinna.
17 Nokon kaibobo, ramara en onanke,
ja maton koshiboyaxonbi Jesús reteyan-
tanara, onanyamaxon maton aká iki.
18 Ikaxbi jaskáaxonresa Diossen
senenhaa iki, ja *Cristo mawáti jawen
*profetabo meranxon yoini.
19 Jaskara iken, maton jakonma
shinanbo akonkin jenetaanan, Dioski
banéribikanwe, maton ochabo mato
soaxonon, jatianra non Ibon maton
shinanbo tantimati iki,
20 ja moabi Cristo mato raanxonti shi-
nanna ixon, raanxontaanan, ja iki Jesús.
21 Ramara Jesús naikanbipari iti
jake, ja moatian jawen jakon *profe-
tabo meranxon yoini keskáakin Diossen
jatíbi jawékibo jakonhakai kaman.
22 Moiséssenra yoia iki: 'Non Ibo
Diossenra mato xaranmea, westíora maton
rarebo ea keská *profetaribi imanoxiki.
Jan yoiai joibora maton senenhaxonti jake.
23 Jatian jaweratobaonki jawen joi
senenhaxonyamai, jabora moa Diossen
jonima iti iki', akin.
24 Rama netebaon iti jawékibora,
Samuelninpari yoikin peoa iki. Jatian jari-
bira wetsa profetabaonribi yoikana iki.
25 Mato riki ja *profetabaon chiní
bakebo, itan ja maton reken papashokobo
betan ja senenhabekonti joi Diossen aní
nokoabo. Diossenra Abraham yoia iki:
'Min chiní rarebobo kopíra, jatíbi jonibo
en jato jakon imanoxiki', akin.
26 Jatian Diossenra jawen Bake jiri-
maxon, rekénpari matoiba raana iki,
mato jakonhanon ixon, itan westiora-
xonbo jakonma jawékibo maton akonkin
jenenon ixon", akin jato aká iki.

Pedro betan Juan, joni koshibo bebon ikana

4 1 Jatian Pedro betan Juanman,
jonibo joi yoikin senenhamapari
ikenbi, *sacerdotebo, ja Dios rabiti xobo
koiranaibaon koshi, jainoax *saduceo-
boribi bekana iki.
2 Jabora kikinni sinákana iká iki,
Pedro betan Juanman jato esekin, ja
Mawábora jirinoxiki, Jesús mawataxbi,
jiriribia iketian akin jato yoiaitian.
3 Jaskáxonra, Pedro betan Juan yatan-
kana iki. Jatian moa yantan iketianra,
cárcel meran niakana iki, nete xabáke-
tian oinnoxon.
4 Ikaxbi ja joi yoiaitian ninkatabaon,
ichaxon ikonhakana iki. Ja joi ikonha-
kanabo topona iká iki, pichika waranka
jonibobira.
5 Jatian nete xabáketian, joni koshibo,
ja judíobaon koshibo, jainoax esé onan-
boribi Jerusalénhain tsinkíkana iki.
6 Jainribi ikana iki, ja *sacerdote-
baon koshi Anás, jainoax Caifás, Juan,
Alejandro, itan jatíbi ja *sacerdotebaon
koshin rarebobo.

7 Jato bebonra ja Pedro betan Juan
bokana iki. Jainxonra jato yokákana
iki: —¿Tson ati yoiaki aká maton jonibo
esekin? ¿Tson janenkoki maton neskara
jawéki akai? —akin.
8 Jatian Pedron Diossen Shinan
bochoya ixon jato neskaa iki: —Jema
koshibo, itan judíobaon koshibo:
9 Matonra noa yokatai joni isinai non
benxoaketian, jawekeskatax benxoarin
ixon onankaskin.
10 Jakon riki, nonra mato yoiai jatíbi
*Israel jonibaon onankanon ixon. Nato
joni mato bebon itinara, nazarethainoa
Jesucriston janenko benxoke. Jara
maton korosen axon retekenbi, Diossen
jirimaa iki.
11 Nato Jesús riki ja xoboai ixon maton
rotoni makan, jara jatiobi xobo jaki
kikinni koshia makan keska itoshia iki.[f]
12 Wetsa jawékira yamake janmeax
kishpinti; nato mainra wetsa jane
yamake, noa jan kishpinmati Diossen
jonibo menia. Jesussenresa noa kish-
pinmati atipanke —akin jato aká iki.
13 Jatianra jatíbi joni koshibo ratékana
iki, rakétanma ja Juan betan Pedro
kirika onanshamanma ikaxbi, jaskati
yoyo ikanaitian ninkatax, jainxonra
onankana iki, Jesussenmea onannaibo
riki natobo ixon.
14 Jatian ja benxoaa joni jato pataxbi
niketian oinnax, moa jakonmai jatoki
yoyo iti atipanyamakana iki.
15 Jatian jainxon joi benxoati chité
ikainoa jato pikoax, jatobiresbiribi
neskati yoyo ikana iki:
16 —¿Nonki nato jonibo jaweatiki?
Moara jatíbi Jerusalénhainoa jonibaon,
ja westíora ratéti jawéki akana onan-
kanke, jaskara ikenra ikonma riki akin
non jato ati atipanyamake.
17 Ikaxbi nato joi jatíbiain pextinhakin
jato yoibokanamatianbi jato rakéati
riki, ja Jesús kiriti iká joibo moa tsoabi
jato yoiamakanon ixon —iki ikana iki.
18 Jaskáaxonra, kenamaxon jato yoi-
kana iki, ja Jesús kiriti iká joibo moa
jato onanmatima itan jawebi ja winota
joibo moa jato yoitima.
19 Ikaxbi Pedro betan Juanman
jato yoia iki: —Oinnon shinankanta,
Diossen oinnamein jakon iki matopari
non joi senenhaxonti, Diospari senen-
haxonamabi.
20 Nonra ja non oinna itan non onanna
jawékibo jato yoikin jeneti atipanya-
make —akin.
21 Jatianra joni koshibaon jato rakéa-
ribaa iki, ikaxbi jato jenekana iki, jaská-
shamanxon jato ramiatikoma iká iki, ja
benxoa joni oinxon jatíbi jonibaon Dios
rabiaitian.
22 Ja shinanmanres benxoa joni iká
iki, chosko chonka winoa baritiaya.

Joi akaibaon orana

23 Jatian ja Pedro betan Juan moa pikó-
kana, jato betan joi akaiboiba kabékona
iki; kaxon ja judíobaon koshibo betan ja
*sacerdotebaon koshibaon jaskáakin jato
akana joibo jato yoikana iki.
24 Moa ninkata pekáo, tsinkíxon jatí-
xonbi, neskáakin orankana iki: “Ibó,
minra aká iki nai, mai, aniparo itan
jatíbi jain jaa jawékibo.
25 Ja min Shinan meranoax itan min
yonoti David meranoax, mia yoyo ika
iki: ‘¿Jawekopiki jonibo jakonmaibires
yoyo iki saa ikanai? ¿Jawekopiki joni-
baon yankabires shinanbo akanai?
26 Nato netemea apobo itan joni koshi-
bora kikini yoitimai, jainbicho tsinkí-
kanke ja non Ibo itan ja *Cristo ramiati
shinanyanix’, iki.[g]
27 Jaskatira ja Herodes, Poncio Pilato,
jainoax ja wetsankoniax bea jonibo
betan, Israel jonibo nato jeman tsinkí-
kana iki, ja *Cristo, ja min jakon yonoti
Jesúski jakonmaati.
28 Jaskáxonra moatianbi min shinanni
keskáakin senenhakana iki.

[f] **4.11** Sal. 118.22 [g] **4.26** Sal. 2.1-2

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

29 Jaskara iketian, rama noa jakon-
maakinbo akáskanaitian noa oinwe Ibó;
noara min yonotibo iki koshi shinan
noa meniwe, rakéyamakin min joi non
jato yoinon.
30 Ja min atipana koshi jato oinmawe,
ja isinaibo benxoai meranxon, itan ja
min jakon yonoti Jesussen janenko ja
oinxon onantibo, itan ratéti jawékibo
akai meranxon", akin akana iki.
31 Moa orankin senenhakanketianra,
jain tsinkíkanainko shakota iki, jaská-
ketian jatíbi jain ikanabo Diossen
Shinan bochoya banékana iki; jaskara
ixonra, rakéyamakin Diossen joi
yoikana iki.

Jatíbi jawékinin akinanankana

32 Jatianra moa icha joi akaibo jakana
iká iki, jabora jaskara shinanyabires
ikax, jatobi keskáakin shinannaiboribi
ikana iki; tsoabira natora nokonabicho
ikibo iamakana iki, jaton jawékibo iká
iki jatíxonbi akinanankin ati.
33 Jatian ja raanabaonra, bebon-
bires koshi shinanyaxon, ja non Ibo
Jesús jiria joi yoikin jeneyamakana
iki. Jaskákanaitian Diossen jatíbi jato
jakon imaa iki.
34 Tsoabi jato xaran maxkákanabo
yamaa iki; jaton mai itan jaton xobobo
marokana iki.
35 Jatian jaton jawéki marokana koríki-
bora ja raana jonibo menikana iki, abanon
ja maxkáirakanabo jato menikin, ixon.
36 Jatianra Josekan jaskáa iki, jara iká
iki ja raanabaon Bernabé akin janekana,
(ja riki: "Jan jato tantiti jakon shinan
bimati bake", iki iká). Ja Chipreainoaxbi
pikota Levikan rarebo.
37 Ja jonira maia ikax, marotaanan
koríki bixon, ja raana jonibo jato menia
iki.

Ananías betan Safira ochaa

5 1 Jatian jaribaa iki westíora joni
jawen jane, Ananías. Jara jawen awin
Safira betan jaton mai marobekona iki.
2 Nato joninra, jawen awin betan jan-
soti shinan axon, jatíribi ja maroainoa
koríki bibékona iki. Jatian jawetii korí-
kires boxon, ja Diossen joi yoiti raana
jonibo jato menia iki.
3 Jaskáaketian, Pedron yoia iki: —Ana-
nías, ¿Jaweatiki *Satanás min shinan
meran min jikimaa? Minbira shinanke,
jatíribi koríki bitaanan, jawetiires
menixon, ja Diossen Shinan min paranti.
4 Ja mai, itan ja min mai maroa korí-
kibora iká iki mina, ¿Jaweakiki iká mia
jaskati? Minra jonibo paranyamake,
Diosra min paranke —akin.
5 Jaskáakin yoia ninkátaananbi, Ananías
mawá paketa iki. Jaskáketian ninkatax,
jatikaxbi ikonbires rakékana iki.
6 Jaskáketian jawetii bakeranonbo
bexon, chopan rakawaxon moa miinkin
bokana iki.
7 Jatian kimisha hora winota pekáo-
bira, Ananíassen awin joá iki. Jatianra
jaskara jawéki winota, jan jawebi onan-
yamaa iká iki.
8 Jatian Pedron yokata iki: —Ea yoiwe
¿Ja maton ea yoiaitii kopíaki mato mai
maroa? —akin. Jatian ainbaon neskaa
iki: —Ikon riki, jatí kopíara noa ike
—akin aká iki.
9 Jaskáketian, Pedron yoia iki: —¿Jawe-
kopíki ja Diossen Shinan parannoxon,
jaskáakin maton shinanbekona iki? Oinwe,
jainra bakeranonbo min béne miintanax
bekanai. Miaribira rama bokanai —akin.
10 Jaskáatianbi, Pedron tae namanbi
Safira mawá paketa iki. Jatian bakera-
nobaon joxon mawáres nokokana iki.
Jaskáketian, jaribi boxon jawen bene
pataxbi, miinkana iki.
11 Jatian jatíbi joi akaibo, itan jan
ninkata joniboribi, jatikaxbi ikonbiresi
rakékana iki.

Icha ratétibo, itan ja oinxon onantibo akana

12 Jatianra ja raana jonibaon, icha
ratéti jawékibo, itan ja oinxon onanti
jawékibo jato xaranxon akátikanai.

Jainoaxa Salomónman xobo chibó
meran jatikaxbi tsinkíkatikanai.
13 Jatianra jato betan itin, wetsa
jonibo rakéreskana iki, ikaxbi jatíbi
jonibaon, jatoki jakon shinankana iki.
14 Jatianribira ja non Ibo ikonhaibo,
benboyabi ainbobo kaiboreskana iki.
15 Jonibaonra, jan rakátinin axon,
isinaibo jeman pikokatikanai, abanon
jainoa jawetii isinaibo, Pedron otanta-
nibires mapobonhakin, ixon.
16 Jainoax Jerusalén ochóma iká
jemamea jonibaonribi, icha isinaibo,
itan yoshin naikiax ramitaboribi bekana
iki; jaskatax jatikaxbi benxokatikanai.

Pedro betan Juan joi yoiaitian ramiakana

17 Jatian ja *sacerdotebaon koshi betan
*saduceobo, jatoki kikinni notsikana iki.
18 Jaskátaanan, ja joi yoiti raanabo
yatanxon, cárcel meran niakana iki.
19 Ikaxbi ja yamébi non Ibon ángelnin
cárcel kepenxon jato pikoa iki. Jaskáa-
xon jato yoia iki:
20 "Dios rabiti xobo meran boxon,
bená neteya iti joi, jatíbi jonibo yoitan-
kanwe", akin.
21 Jato jaskáa, nete xabáketian yamékí-
rishoko, Dios rabiti xobo meran boxon, ja
joi jato onanmakana iki. Jatian ja *sacer-
dotebaon koshira jabé ikáboyaxon, ja
*Israelitabaon koshibo jato tsinkíkina
iki; jainxonra ja cárcel meran iká joi
yoiti raanabo bekanti jato yoia iki.
22 Jatian policiabaon nokóxon oinna,
moa cárcel meran yama ikana iki. Ja roto-
baini boxon, neskáakin jato yoikana iki:
23 —Cárcelra jakonhakin xepoa
non ointanke; jainoax xepótitiibi ja
koirannai sontárobo jainbi ikanke,
jaskara ikenbi, non xepenxon oinnara
ike, tsoabi yama —akin.
24 Jaskara ninkatax, *sacerdotebaon
koshibo betan Dios rabiti xobo koiranai-
baon koshibaon, jaskataxshaman jaskara
ikábo onanti atipanyamakana iki.
25 Jaskákenbi, westíora joni joxon, jato
yoia iki: —Ja min cárcel meran aibata-
bora, Dios rabiti xobo meranxon jonibo
jato Diossen joi onanmai ikanke —akin.
26 Jaskáketian, jaton koshiyabi policiabo
bokana iki. Kaxonbi, makaman tsakaka-
naketian rakékin jaweayamakana iki.
27 Jatian bexon, ja jainxon joi benxoa-
tiain tsinkíkana bebon, akana iki.

Pedro betan Juan yatanxon joni koshibo bebon bokana.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jainoa *sacerdotebaon koshin jato yoia iki:

28 —Non mato yoiibake, ja Cristokiriti iká joibo moa jato axeawetsatima ¿Jawekopíki maton noa joi ninkáxonyamai? Jerusalénhain ikana jatíbi jonibo maton eseaketana iki. Ja joni reteyantankana iki, non jato amaa maton noa iboamai —akin.

29 Jatian wetsa joi yoiti raanabo betan Pedron neskáa iki: —Nonbiribira jonibo akamatianbi, Diospari non joi ninkáxonai.

30 Non reken papashokobaon Diossenra, Jesús jiriaribia iki. Ja jiwi korosen paninxon, maton reteni.

31 Jaskáaxonra, Diossen bixon, jawen mekayao aká iki. Jara jaton Joni Koshi, itan jan jato kishpinmati imaa iki, ja Israel jonibaon, jaton jakonma akábo moa akonkin jeneketian, jaton ochabo moa Diossen shinanxontima kopí.

32 Nonra nato jawéki kikinhakin onanxon, non mato yoiai. Jainoax Diossen Shinanmanribira mato onanmai. Ja Shinanra jawen joi ninkáxonaibores, Diossen jato menia iki —akin.

33 Jato jaskáakin yoia, retekasi kikini sinákana iki.

34 Ikaxbi koshibo xarán iká iki, westíora *fariseo joni, Gamaliel janeya. Já iká iki, jan jato esé onanmai, jatíbi jonibaon jakonhakin oinkana. Nato joninra, ja jainxon joi benxoakanaibo bebon weniinakainxon, jato yoia iki; ishtonpari ja Diossen raana jonibo jeman pikokanon ixon.

35 Jaskáaxon wetsa koshiboribi jato yoia iki: —Nato jonibo anoxonpari shinanshamankanwe, Israel jonibo.

36 Shinankanwe basiorama riki, westíora joni Teudas janeya, janbixbi kikinman shinanmeetai pikota. Jaskataitianra, chosko chonka joninbira ikonhax, jabé ikana iki. Ikaxbi ja jonira retekana iki. Jatianra jaki koshia jonibo janbisax, moa jainres keyota iki.

37 Jatian basi iiti, jane wishikaati inontian, Galileankonia Judas janbix joni koshi jikia iki chibankanon ikax. Jaskáakenbira, jaribi retekana iki. Jatian já ikonhaiboribi moa janbiskana iki.

38 Jakopíra en mato yoia, nato jonibo moa meeyamakin jenekanwe akin, nato jawékira jonin shinanmanres ikai ikax, keyóresti iki.

39 Ikaxbi, Diossena ikenra, maton keyotima iki. Koirameekanwe matora Dios betan reteananires inake —akin. Jato jaskáa jabaon joi ninkáxonkana iki.

40 Jaskáaxon, ja Diossen joi yoiti raana jonibo kenamakana iki; bekanketian ja Jesús kiriti iká joibo moa yoiwetsatima jato yoikana iki, jaskáa pekáo moa jato raana iki.

41 Jaskatax ja jainxon joi benxoakanainkoniax, ja raanabo moa raroshaman bokana iki, Diossenbira noa Cristo kopí onitsapimake ixon, onanax.

42 Netetiibi, Dios rabiti xobo meranxon itan jaton xobonkoxonboribi, ja Jesús riki *Cristo iki iká jakon joibo jato onanmakin, itan jato yoikin jeneyamakana iki.

Kanchis jan jato akintibo janekana

6 1 Ja nete, icha joi akaibo kaiboreskana iki, jatian ja griego join yoyo ikaibo, moa *hebreo join yoyo ikaiboki joíti peokookana iki, jaskati ikana iki, ja griego ainbobo benomaayabora jakonhakin jato jawékiati meniamakanai, ikibo.

2 Jaskákanaitian oinxon ja chonka rabé raanabaon, jatíbi joi akaibo tsinkixon jato yoia iki: —Jakonmara itiki, Diossen joi yoikin jeneax, jato jawékiati meniires noa iti.

3 Jakopí nokon wetsabo, mato xaran ikanabo kanchis joni jakoni jakanabo, onanbo, itan Diossen Shinan bochoyabo benaxon, janekanwe; jato jawékiati meniti tee non jabo meninon.

4 Jatianra oranhananbi jato joi yoiboreskin non jenetima iki —akin.

5 Jatian jaskáakin jato yoia, jatikaxbi jakon ikana iki. Jaskáaxon Esteban

janekana iki, ja iká iki kikinhakin Dios
ikonha joni, itan Diossen Shinanya,
jainoax Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón,
Parmenas, jainoax ja Antioquíainoa
Nicolássibi; ja iká iki moabi judíobaon
Dios ikonhamaa joni.
6 Jaskáaxon, ja raanaboiba bokana iki.
Jatian jabaon jatoki orankin mamepas-
kana iki.
7 Jaskataxa Diossen joi pextina iki,
jainoax Jerusalénhainribi, icha joi
akaibo kaikana iki, jaskáribiakin
icha *sacerdote judíobaonribi, ja joi
ninkáxon ikonhakana iki.

Esteban yatankana

8 Diossen atipana koshi, itan jawen
jakon shinan meniatonra, Estebannin
ratéti, itan ja oinxon onanti jawékibo
ja jemanxon akátiai.
9 Jaskaitian oinnax, ja xabakaatabo
iki iká janeya jain tsinkíti xobonko-
niax, jawetii jonibo ja Cireneainoabo,
Alejandríainoabo, Ciliciainoabo, jainoax
ja Asia mainmeaboribi senenbires beax,
Esteban betan join iananani peokoo-
kana iki.
10 Ikaxbira tsonbi netémati atipanyama-
kana iki, ja Diossen Shinanyanix ikaitian.
11 Jaskáaxon jawetii joni kopíakana
iki; abákanon jabaon, nonra Moiséssen
eséki, itan Dioski jakonmaires yoyo ikai
ninkábeiranke, akin jato anon ixon.
12 Jato jaskáakin yoixonra, jonibo,
judíobaon koshibo, itan ja esé onanbo
jato tsokasmakana iki. Jatianra Esteban
yatanxon, ja joni koshiboiba bokana iki.
13 Jatianra jansoi yoyo inon ixon boka-
nabo, neskati yoyo ikana iki: —Nato
jonira, Diossen xoboki itan ja eséki, ikon-
biresi jakonmaibires yoyo iki jenéyamai.
14 Nonra ninkáke, ja Nazarethainoa
Jesussenronki, ja Dios rabiti xobo keyo-
noxiki iki ikai, jainxon noa Moiséssen
axeabo noa jenemakanti ikibo yoyo
ikanaitianra non ninkáke —akin.
15 Jaskákanketian, joni koshibaon itan
jatíbi jain iká jonibaon, Esteban oin-
kana iká iki, jawen bemanan ángelnin
bemanan keská.

Ramiakanaketian
Estebanin jato yoia

7 1 Jatian ja *sacerdotebaon koshin
Esteban yokata iki: —¿Ikonrin ja
mia jaskaakin yoikanaibó? —akin.
2 Jatian Estebannin jato yoia iki:
“Eapari ninkáxonkanwe, nokon papa-
boyabi nokon wetsabó. Haránhain
jaai kamatianra, non reken papashoko
Abraham iká iki Mesopotamiain. Jain
iketianra, non rabiai Dios jaki pikota
iki.
3 Jainxon yoia iki: ‘Min rarebobo pota-
baini min mainmeax pikótaanan, en
mia mai oinmainko katanwe’, akin.[h]
4 Jaskáa, Caldeo mainmeax pikó-
taanan Haránhain kaa iki. Jainoax
jawen papa mawáketian, Abraham
Diossen ioa iki, jain mato rama jaka-
nainko.
5 Ikaxbi jainxon jawebi meniamaa iki,
jain iti mai pakextanibi. Ikaxbi yoia iki,
mia mawata pekáora, min chiní bakebo
en jato meninoxiki, akin. (Ja netebaonra
Abraham bakeomabobipari iká iki.)
6 Jainxonribira Diossen yoia iká iki,
jawen chiní bakebo wetsa jonibaon
main jaketian, chosko pacha baritia
senen jato yanka yonokin ramianaan-
kanti.
7 Ikaxbi Diossen yoiribia iká iki:
‘Iboaxon jato yanka teemai jonibora
en jato masá tenemanoxiki. Jaskarabo
iká pekaora moa jabo jainoax pikóxon,
nenonxon ea rabinonxikanai’, iki xon.
8 Ja senenhabekonti joi yoikinra,
Diossen Abraham yoia iki, jaton jakina
rebichibo xatekanti. Jaskara kopíra,
Isaac pikota posaka nete senenketian,
Abrahamman jawen jakina rebichi
xatexona iki. Isaacninbiribi jawen

[h] **7.3** Gn. 12.1

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

bake Jacob pikóketian axona iki, ja
Jacobninbiribi, jawen bakebo pikóketian jaskáaxonribia iki. Jabo ikana iki,
non chonka rabé reken papashokobo.
9 Jacobonin bakebo ja, non reken
papashokobora, jaton wetsa Joséki
notsii, jaon marokana iki, Egiptonko
iokanon ikax.
10 Ikaxbi Dios já betanbi ixon, onitsapiti jawékiainoabo, jan xabaa iki.
Jainxon onan shinan menixon, jawen
ikátoninres Egiptonkonia apo Faraón
jakonhakin shinanmaa iki. Jaskáaxon
Egipto jonibaon koshi, itan ja apo jain
iká xobo koiranti, Faraónman, José
imaa iki.
11 Moa jawetio basi pekáora, Egipto
main, itan Canaán main, jawékiati
keyóketian jakonmabires tenekana iki,
jatianra ja non reken papashokobaon ja
jawékiati yamaa iki.
12 Jatian Jacobnin ninkata iki,
Egiptonko icha jawékiati jaa. Jaskáakinra, jawen bakebo jain jato raana iki,
ja non reken papashokobo. Jaskataxa
peokooti bokana iki.
13 Jatian jakiribi bokanketian, jawen
wetsabo Josekanbi onanmaa iki.
Jaskáaxon Josekan, Faraón jawen
rarebo onanmaa iki.
14 Basi iikin Josekan jato raana iki,
jawen papa Jacob betanbi, jatíbi jawen
rareboyabi jato kenati. Jabo ikana iki,
kanchis chonka pichika joni.
15 Jaskatax, Jacob Egiptonko jaai
kaa iki. Jain iitira mawata iki. Ja
non reken papashokoboribi jainoax
mawákana iki.
16 Jatian jaton xaobora, Siquemhain
boxon miinkana iki, ja Siquemhainoa
Hamornin bakebo, icha koríki kopía
Abrahamman maroni kini meran.
17 Jatian ja Diossen, Abraham meninoxon yoini nete senenti ochómaribi
iketian, *Israel jonibo Egiptoain moa
kikin icha kaikana iká iki.
18 Iiti ja Egiptonko wetsa apo jikia iki.
Ja apon José onanyamaa iká iki.
19 Ja aponra non kaibobo, itan non
reken papashokobo paranxon, jato
ramiaa iki, jaton pikóbena bakeshokobora jato retemaa iki, moa kaiyamakanon ixon.
20 Jaskara inontianra, Moisés pikota
iki. Jatian ja bake Diossen oinna iká iki
jakon. Jawen anibaon jaton xobonbiribi
kimisha oxeres ikínkana iki.
21 Moa jónetikoma iketian potakankebi, Faraónman bake ainbaon meraxon
bia iki. Jaskáaxon jawen bakebi
keskáakin ikinna iki.
22 Jaskáaxonra jaton onanna jawékibobiribi, Egipto jonibaon ja Moisés
axeakana iki; jaskataxa yoyo iti koshi
shinanya itan jawéki ati onan iká iki.
23 Iiti, moa chosko chonka baritiaya
ixon, Moiséssen jawen kaibo *israelitabo oinni kati shinanna iki.
24 Kaxonbi, jawen westíora kaibo,
egipcio jonin ramiaitian oinnax
jaon parana ikin, ja westíora egipcio
Moiséssen retea iki.
25 Moiséssen shinanna iki; nokon
kaibobaonra onanti jake, jakonmainoa
en jato xabáati, Diossen ea raana joá
riki ixon. Ikaxbi jawen kaibobaon
jaskara shinanyamakana iki.
26 Nete xabáketian, ja Israel joni rabébires timaananai oinxon, jenémakaskin
Moiséssen jato yoia iki; '¿Jaweakiki ikai
mato wetsa rabébires ramiananbekoni?'
akin.
27 Jaskáakin aká, jawen kaibobi
timaiton, Moisés weranxon yoia iki:
'¿Tsonki non koshi iti mia jikimaa?
28 ¿Ja bakish Egipto joni reteibata
keskáakinribiki min ea retekasai?'
akin.
29 Jaskáakin aká, Moisés jainoax jabati
kaax, Madián main nokota iki. Jain jaa
iki onanyamakana joni keskares. Jain
ixon, rabé bakea iki.
30 Moa chosko chonka baritia winota
pekáo, jain joni jayamainko, Sinaí
manan ochóma, zarza jiwi tiritainkoniax, westíora ángel pikota iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

31 Moisés jaskara jawéki oinnax rateta
iki. Jatian jakonhakin oinkasi ochó-
makiranketian, non Ibo yoyo ika iki
neskati:
32 'Eariki min reken papashokobaon
Dios; ja Abrahammana, Isaacna, jainoax
Jacobna', iki. Jaskáketian Moisés raketi
saki ikin, moa oinkashamaa iki.
33 Jaskakenbi, non Ibon yoia iki: 'Min
zapato jopéwe, ja mia chankatainkora
iresama mai iki.
34 Enra oinke nokon jonibora, Egipton-
koxon yanka yonokin, onitsapiayon-
kanai. Jainxoribira en ninkáke, jakonma
tenei joikanai, akinkantinin keeni.
Jaskara kopíra ea joke jato jakonmainoa
xabáaki. Jaskara iketian rama benxo-
kaawe, enra mia Egiptoain raanai', akin.
35 Jatian jaon keenyamakin jabaon
Moisés: '¿Tsonki non koshi iti mia
jikimaa?' akin, jainxon ayantanka-
nainkoribi Diossenbi, koshi imaxon jato
xabáati raanribia, ja zarza tiritainko-
niax jaki ángel pikota meranxon.
36 Jaskaa kaxon, ratéti jawékibo,
itan ja oinxon onanti jawékibo axon,
Moiséssen, Diossen jonibo Egiptonkonia
jato pikoa iki. Jainxon, Joshin aniparon-
koxonribi ratéti jawéki aká iki. Jainoax
jain joni jayamainko kakinribi jaskara
jawékibo aká iki, chosko chonka bari-
tia kaman.
37 Ja Moiséssenra israelitabo yoia iki:
'Ea keskaribi *profeta itira, Diossen
mato xaranmea, westíora joni mato
jikimaxonoxiki, jawen joi ninkáxono-
xikanwe', akin.
38 Ja Moisésribira, jain joni jaya-
mainko israelitaboyabi, non reken papa-
shokobo tsinkitainko iká iki. Jainxonra
ja Sinaí mananmanxon, ángelnin yoini
joiboribi jato yoia iki. Janra jaskara
joibo bia iki, noaribi ja joibo yoixon,
noa shinanmati kopí.
39 Ikaxbi non reken papashokobaonra,
jawen joi ninkáxonyamai, yoitimakin
omiskana iki; jaskákinra Egiptonko jaki-
ribi banétireskaya shinankana iki.
40 Jaskáaxon Aarón yoikana iki: 'Noa
dios axonwe, abánon jan noa koiranxon
iokin. Jankaya Egipto mainmea noa
pikoxon bea ikaxbira, Moisés jawe
winóbirake, nonra onanyamake', akin
akana iki.
41 Jaskáaxonra, waka bake jisáakin,
jatonbi dios akana iki. Jaskáaxon
yoinabo retexon menikana iki. Jaskara
jatonbi aká jawéki, jakonhakin shinan-
taanan, fiesta akáx rarokana iki.
42 Jaskákanketian, moa Diossen
jato jenea iki. Jato jaskáa naikanmea
wistínbo rabikana iki. *Profetabaon
kirika wishá meranra neskatai:
'Israelitabó ¿Matonki chosko chonka
baritia jain joni jayamainko inontian,
yoinabo retexon ea menia iki?
43 Jaskáyamakinra, maton, ja chopa
aká xobo meranshoko axon, ja dios
Moloc, itan dios Refánman wishtin
maton papixon boá iki. Ja diosbo iká
iki, rabinoxon matonbi aká. Jakopira
maton mainmea pikoxon, Babilonia
winobain ochó, Diossenbi amaa, mato
wetsabaon boti jake', iki.
44 Non reken papashokobora, jain joni
jayamainkoniax, ja senenhabekonti joi
jain iká Diossen xoboyashokores ikana
iki. Ja iká iki, jaskara jisá ati Diossen
oinmaa, Moiséssen aká.
45 Non reken papashokobora, jainxon
Dios rabiti xoboyashoko ikana iki.
Jatian Josué jaton bená koshi inon-
tianra, ja xoboshoboko *Israelitabaon
boá iki, jato betan reteanamaxon,
Diossen ja wetsa jonibo jato mai bichi-
nainko. Ja xoboshokora jain iká iki,
David apo inontian kaman.
46 Jara Diossen onanna jakon iká iki.
Jakopira Davidkan, Dios rabiti xoboa-
noxon yokata iki, jainxon ja Jacobnin
rarebobaon Dios rabikanti.
47 Ikaxbi David atima yoixon, jawen
bake Salomón xoboamaa iki.
48 Ikaxbi jonibaon xoboa meranra,
Dios jayamake. *Ja profetanin yoini
keská:

Esteban Makanman tsakaxon retekana.

49 ‘Nai riki nokon ani yakati;
mai riki, nokon takepiti.
Tsonbira ea xoboaxonti atipanyamake,
jain ea tantiti.
50 Jatíbi nato jawékibora en aká iki’,
iki xon.[i]

51 Jatian jato joi yoikin keyoamatianbi, Esteban ja joni koshibo neskáa iki: ¡Maton keena keskábores akaibo riki mato! ¡Matonra Diossen joi ninkáyamai! Mato ikai jatíbitian Diossen Shinanki yoitimati. Maton reken papashokobo ipaoni keskatiboribi.

52 Ja jakon Joni Jesús joti yoiai *profetabora aká iki, maton reken papashokobaon ramiakin. Já joketianra, jakonhai keská ixonbi jakonmaaxon, matonbi retea iki.

53 Ja ángelbo meranxon, Diossen esé meniara maton bia iki. Ikaxbi maton senenhayamaa iki”, akin.

Esteban retekana

54 Jaskáakin jato aká, Estebanki ikonbiresi sinákin, xeta kerox akana iki.

55 Jatian Esteban, Diossen Shinan naikia ixon, nai bochiki oinna iká iki, jawen pené netenko Dios itina, itan Jawen mekayao Jesús chankata.

56 Jaskara oinnax, Esteban yoyo ika iki: —¡Enra oinke nai chopeta. Jainxonribira en oinke, ja jonin Bake, Diossen mekayao chankata! —iki.

57 Jaskataitian, joni koshibo koshin saí ikax, papókana iki. Jaskataanan ishtobeiranxon, jatíxonbi Esteban yatankana iki.

58 Jaskáaxon, jemamea pikobainxon, makanman tsakakana iki. Jatian jaki jansoaibaon, jaton taribo, koiranxonti westíora bakeranon, Saulo janeya namanbi jenebainkana iki.

59 Jatian makanman tsakayonkana, Estebannin neskáakin orana iki: “Nokon kaya ea bixonwe, Ibo Jesussé”, akin.

60 Jainoax chirankootaanan, koshín neskati saí ika iki: “¡Ibó, nato ocha jato iboamayamawe!” iki. Jaskátaanan, moa mawata iki.

8 1 Jatian ja Esteban retekanaitian, Sauloribi jain iká iki jato shinanman akini.

Saulon joi akaibo jato masá tenemaa

Ja netenribira, ja Jerusalénhainoa joi akaibo jato ramiakin peokana iki. Jaskáakanara, jatikaxbi ja Judea main, itan Samaria mainko jabati janbiskana

[i] **7.50** Is. 66.1-2

iki. Ikaxbi ja raanabores boyamakana iki.

2 Jatíribi Diossakin shinannai joni-
baonra, Estebanin yora miinkana
iki. Jabora akonbireskin jaon masá
shinanni, winikana iki.

3 Jatian Saulonbiribi, joi akaibo keyo-
kasa iki. Xobotiibi jikixonbo, benboyabi
ainbobo yataanan niniboxon jato cárcel
meran niamaa iki.

Samariain Diossen joi yoikana

(Hech. 8.4—12.25)

4 Ikaxbi ja Jerusalénhainoax jabati
bokanabaonra, jain bokanainkobo,
Diossen joi jato yoibokana iki.

5 Jatian Felipenbiribi Samaria main
iká westíora jeman jabati kaxon,
Cristokiriti iká joi jato yoia iki.

6 Jatianra jonibo tsinkíkatitai, jatí-
xonbi kikinhakin ninkákatikanai
Felipen joi yoiaitian, jatonbishaman ja
ratéti jawékibo jan akaitian oinxon.

7 Icha joni yoshin naikiabo jato benxoaa
iki. Jatian jato meranoax jokoni yoshinbo
sion ika iki. Jainxon icha chantobo itan
nitikomaboribi jato benxoaa iki.

8 Jaskáaketian oinnax, ja jemamea
jonibo ikonbiresi rarokana iki.

9 Ikaxbi jain iká iki westíora joni
Simón janeya. Ja joni iká iki, moabi
yobé ixon, kikin joni keská itaanan ja
Samaria jonibo jato parana.

10 Jatíbi ja kikinbo, itan kikinmasho-
kobaonbira kikinhakin ninkáxonkanai
iká iki; jaskati ikana iki: "Nato joni
riki ja 'Diossen atipana ani koshi akin
akanai' ", ikibo.

11 Jatian ja jonira, joi ninkáxonka-
tikanai, jawen yobekan basibires jato
paranbea iketian.

12 Ikaxbi ja Felipen, Diossen ikinaton
jati joi, itan Jesucristokiriti iká jakon
joibo jato yoia ikonhaxa, benboyabi,
ainbobo, bautizamekana iki.

13 Jatianra Simónmanribi ikonhaa
iki. Jaskatax Diossen janenko nashia
iki. Jainxon Felipe chibankin peoa iki,
ratéti jawékibo, itan ja oinxon onanti
jawékibo jan akaitian oinxon.

14 Jatian ja Jerusalénhain iká raana-
baon, moa Samaria jonibaon Diossen
joi ikonhakana ninkáxon, Pedro betan
Juan jain raankana iki.

15 Jatian nokóxon, Samariainoa
joi akaiboki orankana iki, Diossen
Shinanya ikanon ixon,

16 westíoraxonbi Diossen Shinan bika-
namapari iketian. Jabo ikana iki, non Ibo
Jesussen janenko jato nashimakanares.

17 Jaskáaxon Pedro betan Juanman,
jato mamepasa iki. Jaskáara ja Diossen
Shinan bikana iki.

18 Jatian ja raanabaon jato mame-
pasketian joniboki Diossen Shinan
joá oinxon, maromakanon ixon jato
Simonman yoia iki:

19 —Earibi ja atipana koshi meni-
kanwe, enribi jato mamepasa, jaskáa-
kinribi Diossen Shinan bikanon —akin.

20 Jatian Pedron neskaa iki: —¡Ja
kopímabi Diossen meniai jawéki, korí-
kinin maroti shinanna kopí, ja min
koríki betanbi manotiain katanwe!,

21 jawekeskaxonbira min biti yamake.
Diossenra onanke, mia jakonma
shinanya.

22 Ja min jakonma shinan jenexon, Dios
yokáwe. Atibetin min jaskáakin jakonma
shinannabo mia moa shinanxonyamakin.

23 En mia oinna riki, mia sináti
shinanyares, ja jakonma shinanmanra
moa miaaresa iki —akin.

24 Jatian Simonman yoia iki: —Ja min
yoia keská ea jawebi winóyamanon, ja
Ibo ea yokáxonwe —akin.

25 Jatian moa jatonbi oinna jawékibo
yoixon, itan jato Diossen joi yoia pekáo,
Pedro betan Juan jakiribi Jerusalénhain
boribakana iki. Bokinbi Samaria main
iká jemabotiibi joi yoibokana iki.

Felipe betan Etiopeainoa joni iká

26 Jainxon ja Ibon ángelnin, Felipe yoia
iki: "Wenítaanan, Jerusalénhainoax,

Felipe betan Etiopeainoa joni iká.

ja surhori iká bain kaax, Gazanko katanwe". Ja baira, jain joni jayamaa mananbi shitabini kaa iki, akin.

27 Jaskaa kakin, Etiopíainoa eunuco baimea nokoa iki. Jara iká iki joni koshi, koríki koirani Etiopíainoa apo ainbo betan teetai. Jara Jerusalénhain Dios rabii katanax, moa joribai iká iki.[j]

28 Moa jakiribi jawen jeman kakin, jawen carron yakáxon, Isaíassen kirika yoyo aabaina iki.

29 Jatian Diossen Shinanman Felipe yoia iki: "Ja carroki ochómakaintanwe", akin.

30 Jaskáa ishto kaax ochómakainxon Felipen ninkata iká iki, Isaíassen wishani kirika yoyo aki. Jaskáakai ninkáxon yokata iki: —¿Minki ninkatai ja min yoyo akai? —akin.

31 Jatian ja Etiopeainoa jonin neskaa iki: —¿Jawekeskaxonki tson yoiamabi en onantiki? —akin. Jaskáaxonra Felipe yoia iki, nanetax já patax yakáti.

32 Ja yoyo akai kirika meran wishaa iká iki neskara: "Carnero retenoxon bokanai keskáakinra, bokana iki. Ja carnero bake rapéstekanabi jawe iamai keskatira, jawebi yoyo iamaa iki.

33 Ramiaxonra noibatiayonkana iki,
ikaxbira jan jato
jakonmaayamaa iki. Atikeskabiakinra ayamakana iki;
jara bakeomabobi iká iki. Jaskákinra retekana iki, moa
nato main yamanon ixon", iki iká.

34 Jatian ja Etiopeainoa jonin, Felipe yokata iki: —Eapari yoiwe ¿Tsoa iká yoikin, ja *profetanin yoinirin? ¿Jabi iká yoii, iamax wetsa joni iká yoii ikarin? —akin.

35 Jaskáa ja yoyo awana wishá meranoabi Felipen yoikin peoa iki, ja Jesús yoii iká jakon joi onantiakin yoixon onanmaa iki.

36 Jatian ja bain kakinbi, jene nokokana iki. Jainxon ja Etiope jonin yoia iki: —Nenora jene jake ¿Minki ea bautizanti atipanyamaa? —akin.

37 [Jatian Felipen neskaa iki: —Akonkin min shinanman ikonhaxa, mia iti atipanke —akin. Jatian ja Etiope jonin yoia iki: —Enra akonkin ikonhake, Jesucristo riki Diossen Bakebi ixon] —akin.

38 Jaskátaanan ja carro tsasiati yoia iki, jainoax pakétaanan jene ikainko kabékona iki, kaxon Felipen bautizana iki.

39 Moa jenemeax, mapébekonketian non Ibon Shinanman, Felipe ratereskin bibaina iki. Jaskáketian ja Etiope jonin Felipe oinwetsayamaa iki. Ikaxbi já raroshamanres kaa iki.

40 Jatian Felipebiribi moa Azotoain iká iki. Jematiibi ja jakon joi jato yoiboa iki, Cesareanko nokotai kaman.

Saulon Diossen joi bia

(Hech. 22.6-16; 26.12-18)

9 1 Jabi iká iki Saulobiribi joi akaibo ramiakin jeneyamai. Jaskara kopíra, ja *sacerdotebaon koshiiba kaa iki.

2 Jainxon jayá winóti kirika jato yokata iki. Jaskatax Damascoain jain tsinkíkanai xobonko kaxon, ja joi akai

[j] **8.27** Moatianra akátikanai, apo betan iká ainbobo koirannai jonibo, ainbobo teanaketian jato kaponhakin, ja jaskáakana jonibo riki, eunuco.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Joi akaibo ramianoxon jato benai Saulo kaai.

jonibo itan ainbobo, Jerusalénhain boxon jato presoanoxon.

3 Ikaxbi ja Damasco jeman moa nokóti ochóma iketianra, ratereskin naikanxon jato topo joekan tenaa iki.

4 Jatianbi naman mainko paketa iki, jaskáxon ninkata iká iki: "Saulo, Saulo ¿Jaweatiki akai min ea ramianoxon chibankin?" iki.

5 Jatian Saulon yokata iki: "¿Miaki tsoa iki, Ibó?" akin. Jaskáaketian yoia iki: "Ea riki Jesús ja min ramianoxon chibani iitai", akin.

6 [Jatianra raketi saki iananbi Saulon neskaa iki: —Ibó ¿En jawekeska axontiki mia keenai?] —akin. Jaskáa yoia iki: "Rama wenitax jemanko katanwe, jain kaketianra, min jaskara atibo mia yoikanti iki", akin.

7 Jatian ja Saulo betan boaibo kikinbiresi ratékana iki, ja yoyo ikai ninkatabi tsoa yamaa oinnax.

8 Jatian Saulon, moa wenixon oinnabainkasabi moa benchea iká iki. Jaskáketian metsonxonres Damascoain bokana iki.

9 Jain kaax kimisha nete oinyamai iká iki, piamai, xeayamabobii.

10 Ja Damascoain iká iki, westíora joi akai joni, jawen jane Ananías. Ja jonira namá keska meranxon non Ibon yoia iki: "¡Ananías!" akin. Jatian jan neskaa iki: "Neno riki ea, Ibó", akin.

11 Jatian non Ibon yoia iki: "Wenitax, mekayao janeya callenbi katanwe. Kaxon Judassen xobonko ja Tarsoainoa joni Saulo janeya manotanwe. Jara orani iki.

12 Janra namá keska meran ja Ananías janeya joni oinke; jakiribi oinnon ixon ja iká xobon jikixon mamepasaitian", akin aká iki.

13 Jaskáa ninkáxon Ananíassen yoia iki: "Ja jonin ikára ichaxon ea

yoikana iki, Ibó; ja mia ikonhaa jonibo
Jerusalénhainxon jato ramia.
14 Jatian ramabiribira, *sacerdotebaon
coshin kirikaya joke; jayaxon jatíbi ja
miki koshiabo presoanoxon jato benai”,
akin.
15 Jatian non Ibon yoia iki: “Jabi
karestanwe, ja jonira en katota iki,
wetsa mainmea jonibo jaton apoboyabi,
itan ja *Israelbo, ja ea iká jawékibo jan
jato yoinon ixon.
16 Ramara en já onanmati jake, icha-
biresakin ea kopí masá teneti”, akin.
17 Jaskáa ja Saulo iká xobonko Ananías
kaa iki. Jikixon ja Saulo mamepastaanan
yoia iki: —Nokon wetsa Saulo, ja bain
kaaitian miki pikoibata non Ibonra ea
raanke, jakiribi min oinnon ixon itan mia
ja Diossen Shinanya imanon ixon —akin.
18 Jaskáatianbi, jawen beronkoniax yapa
xaka keskábo maana iki. Maanatianbi
jakiribi oinnax, bautizameeta iki.
19 Jaskata pekáo, jawékiaxon moa
koshi biribaa iki. Jaskatax jawetii nete
kamanpari, ja Damascoainoa joi akaibo
betan iká iki.

Saulon Damascoain Diossen joi yoia

20 Jainxonra, ja jain tsinkíti xobonko-
xonbo, moa Saulon, Jesús riki Diossen
Bake akin jato joi yoia iki.
21 Jato jaskáaitian oinnax, jatikaxbi
ratetax neskákana iki: —¿Nato joni-
marin ja Jerusalénhainoa Jesús rabiaibo
jato masá tenemapachoai? ¿Jaribimarin
ja Damascoainoa joi akaibo yatanxon,
*sacerdotebaon koshiiba jato boyan-
tana? —ikibo.
22 Ikaxbi Saulon koshi shinanyaxon joi
yoikin jeneyamaa iki Jesús riki Cristo
iki ixon jato onanmakin. Jato jaskáabi,
ja Damascoain jakana judíobaon moa
jaskashamaanti onanyamakana iki.

Judíobaon retekasa, Saulo jabata

23 Moa jawetii netebires jato jaskáai-
tian, judíobo tsinkíkana iki, jaskáaxon
Saulo reteti shinanni.
24 Ikaxbi jan onanna iki, yaméyabi
neten ja jema xepotiainxon já retenoxon
manakana.
25 Jaskákankenbi, ja jaonmea onanai-
baon yamébi ani tasakan nanexon, ja
jema katea chike pekao apakexon jabá-
makana iki.

Jerusalénhain Saulo iká

26 Jatian Saulo Jerusalénhain nokotax,
joi akaibo betan tsinkita iki. Ikaxbi jati-
kaxbi jaki rakékana iki, joi akaimara
ibirai ixon shinannax.
27 Jaskákanainbi, Bernabékan ja Dios-
sen joi yoiti raanaboiba ioa iki, boxon
Bernabékan jato yoia iki: Ja Saulon
Damascoain kakin non Ibo baimea
oinna itan jabé yoyo ika. Jaskáaxon ja
Damascoainoabo ja Jesúskiriti iká joibo
koshi shinanyaxon jato yoia iki.
28 Jaskatax Saulo jato betan Jerusalén-
hain baneta iki, jain ikaxa kikin koshi
shinanyaxon, Ibon janenko jatíbiain jato
joi yoii nikátiai.
29 Jainoax ja griego join yoyo ikai
judíoboribi, jato ikonhamakaskin koshi
shinanyaxon jato joi yoikatitai, ikaxbi
jabora já retekasires ikana iki.
30 Jatian ja joi akaibaon jaskara
onanxon, Saulo Cesareanko iokana iki.
Jainoabiribi Tarsoain tekikin raankana
iki.
31 Jaskatax jatíbi ja Judea main ikana,
jainoax Galilea betan Samaria main iká
joi akaibo, moa jakonbires itan jaton
shinanbo moa koshi ikana iki. Non
Ibon keena keskábores moa jakana iki.
Jaskatax ja Diossen Shinanman jato
akinna ja joi akaibo kaikana iki.

Eneas janeya joni isinai
Pedron benxoaa

32 Jatian Pedro jatíbi joi akaibo oinni
kakátiaira, Lidanko nokota iki, jain
ikana joi akaiboribi oinni.
33 Jainoara Eneas janeya joni nokoa
iki, chantoyona ikax niti atipanyamaax,
moa posaka baritia bachin rakata.

34 Jaskara ikenbira, Pedron neskaa
iki: —Eneas ramara mia Jesucriston
benxoai, wenixon ja min rakáti ben-
xoawe —akin. Jaskáatianbi Eneas
wenita iki.
35 Jatian weniketian, ja Lidanko ikáboyaxonbi, Sarónhain ikábaon jatíxonbi
non Ibo ikonhakana iki.

Dorcas mawákenbi
Pedron jirimaa

36 Ja netebaonribira, Jope jane-
ya jemanko iká iki westíora joi akai
ainbo, jawen jane Tabita, Griego join
aká iki Dorcas. Ja ainbora jakon jawékibores akí jakátiai, jainxon ja jawékinin
maxkáyoraaboribi jato akinkatitai.
37 Ja netebaonribira isinax, Dorcas
mawata iki. Jatian chokaxon ja kikin
bochiki xobo chité ikainko bokana iki.
38 Ja Jope jema iká iki, jain Pedro
iká Lida jema ochóma; jain iketian
ninkáxon rabé joni raankana iki, ishton
Jopenko jonon ixon yoiti.
39 Jatian Pedro jato betan kaa iki,
nokóketian ja jain yora akana chiteain
iokana iki. Jatianra ja benomaayabo
jatikaxbi, winiananbi ja Pedro katei
tsamákana iki, jaskáaxon oinmakana
iki, ja jato betan inontian Dorcasnin
jato axonpachoai kotonboyabi chopabo.
40 Jainxon Pedron jatíbi jato jokonhaa
iki. Jaskáatanan chirankooxon orana
iki. Jaskáaxon ja mawá rakata yoia iki:
—¡Weníwe Tabita! —akin. Jaskáa oinhinabaina iki, jaskáaxon Pedro ointaanan
yakata iki.
41 Jaskáketian Pedron metsontaanan
nichinhinabaina iki, jaskáaxon ja joi
akaiboyabi, benomayabo jato kenaa
bekanketian moa jiria jato oinmaa iki.
42 Jainxon Jopenko jakanabaon jatíxonbi neskara jawéki oinkana iki;
jaskáaxon ichaxon non Ibo Jesús ikonhakana iki.
43 Jatian Pedro icha netepari Jopenko
iká iki, ja Simón janeya jonin xobonko;
ja iká iki yoina bichin teetai joni.

Pedro betan Cornelio iká

10 1 Cesarea jemankora westíora
joni Cornelio janeya jaa iká iki,
Italiano janeya batallónhainoa sontárobaon coshi *capitán.
2 Jara iká iki Dios noia joni; jatíbi
jawen xobon ikáboyaxonbi jatíbitian
Dios rabiai, itan jawékibo menixon
judíobo akinnai, jainxon jatíbitian Dios
oranai.
3 Jatian westíora nete, moa kimisha
ora yantanpakera, namá keska meranxon, westíora Diossen ángel onantibires
jaki joái oinna iki. Jatian já ikainko
jikixon neskáa iki: “¡Cornelio!” akin.
4 Jatian Cornelion ja ángel jainbikon
oinna iki. Jainxora, kikinbiresi rakeananbi yokata iki: “¿Jawerin Ibó?” akin.
Jatian ángelnin yoia iki: “Min oranabora mia Diossen ninkáxonke, itan ja
maxkatabo min jato akinnaira jakon
iki.
5 Rama ja min jonibo Jopenko jato
raanwe, Simón kenatankanon, jawen
janeribi iki, Pedro.
6 Jara, ja wetsa Simón janeyaribi jonin
xobonko iki, jara bichin teetai iki. Ja
jonira aniparo kexabi iki”, akin.
7 Jaskáabaini ja ángel moa kaa pekáo,
Cornelion jawen yonoti rabé, itan ja
Dios akin shinannai westíora jawen
sontároribi kenaa iki, já iká iki, jakon
iketian jaki koshia joni.
8 Jatíbi jaskara ikábo jato yoikin
senenhaxon, Jopenko jato raana iki.
9 Nete xabáketian, ja Jopenko nokóribii boi ikanaitian, moa bariapan
iketian xobo pekaten Pedro mapeta iki,
jain kaxon orani.
10 Jainoaxa, kikinbiresi jawékiakasa
iki. Jatian moa yoá axoni ikanaitian,
namá keska meran oinna iki.
11 Ja nai chopetaitian oinna iká iki,
ani chopa kakaati keská, jawen chosko
pabíoribi renéxanan naman apakeai.
12 Ja chopa kakaati keská ikainko
iká iki, chosko taeya meskó yoinabo,

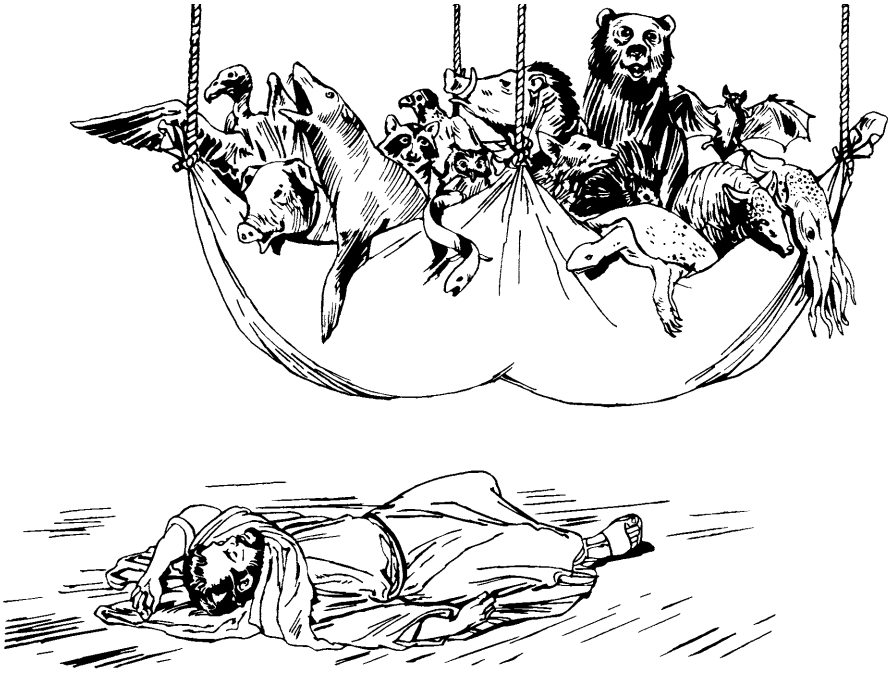

Namá keska meran Pedron oinna.

jainoax meskó ronobo, itan meskó pechia noyai yoinaboribi.

13 Jatianra bochikiax neskati yoyo ikai ninkata iki: "Wenítaanan, retexon piwé Pedro", iki ikai.

14 Jatian Pedron yoia iki: "Enra ayamai Ibó. Jawetianbira neskara kerás jawékibo en piosma iki", akin.[k]

15 Jaskákenbi, jakiribi yoiribia iki: "Ja Diossen jakonhaa jawékibo kerasen yoinyamawe", akin.

16 Moa kimishaakin jaskáa pekáo, ja chopa moa jakiribi nai bochiki karíbaa iki.

17 Jaskáakin akára, jaakinres shinankin Pedron onankashoraa iki, jawekeska jawéki ea yoiimein ja namá keska meran iwanke ixon. Iitainbi Cornelion raana jonibo, jain iká xobo xepotiain nokótoshikana iki, ja Simón janeya jonin xobo yokábeax.

18 Jain nokóxon, koshinshaman kenátaanan manokana iki, ja xobonmarin Simón Pedro iká ixon.

19 Jatian Pedro, ja namá keska meran oinwanxon, shinanni iitaitian, Diossen Shinanman yoia iki: "Oinwe, kimisha joninra mia benai.

20 Kamentanwe, naman ipakexon jato oinni. Jawe keskabi shinanyamawe, mia iokana jato betan karestanwe. Jabora en raana bekana iki", akin.

21 Jatian naman ipakeax kaxon, Pedron ja jonibo yoia iki: —Ea riki, ja maton manoi iitai ¿Jaweatiki maton ea benai? —akin.

22 Jatian jabaon neskaa iki: —Non sontárobaon koshi *capitán Cornelion

[k] **10.14** Nato yoinabora iká iki, ja Moiséssen esekan pitima yoiaibo. Ja yoinabo piti iká iki, Diossen oinna kikinbires jakonma.

raanara noa bekanke. Ja riki itibi
keskati jaa joni, itan Dioski raketai,
jatíbi judíobaon jakonhai, itan noikana.
Westíora Diossen ángelninki aibake
yoikin, jan kenamaa jawen xobonko
mia kati, kaxon min joi yoiaitian, jan
ninkánon ixon —akin.
23 Jatian Pedron, xobon jikimaxon, ja
yamé jain jato oxamaa iki. Moa neteribi
xabataitian, Pedro jato betan kaa iki,
jatian ja Jopenkonia jawetii joi akaibo-
ribi já betan bokana iki.
24 Boax, wetsa nete xabáketian,
Cesareanko nokókana iki. Jatian
Cornelio jawen rareboyabi, jato manai
tsamákana iká iki. Jatian jainribi ikana
iki, jabé jakoni raenanai joniboribi jato
kenaa, bekana.
25 Jatian moa xobon nokókanketian,
Pedro joé ataanan, Cornelio, já bebon
chirankoota iki, rabikasi.
26 Ikaxbi Pedron weniinnabainkin yoia
iki: —Chankawe, eara mia keska joni-
ribi iki —akin.
27 Jatian jabé yoyo iananbi, jikixon
oinna iká iki, icha jonibo tsinkíkana.
28 Jatian Pedron jato yoia iki:
—Matonbira onanke, ja judío jonibaon
esekan yoiai, kaibomabo betan pata-
xanantimabires, jaton xobon jikitima-
bobi. Ikaxbi Diossenra ea onanmake,
Diossen oinnara mato kerás iki akin
tsoabi atima.
29 Jakopira, yoikanatianbi ea joke.
Jatian ramara ea onankasai, jaweatiki
maton ea kenamaa ixon —akin.
30 Jatian Cornelion neskaa iki:
—Moa chosko nete riki, nato bari
ipakeai kimisha hora yantanpake,
nokon xobonbi ayunankin orani iitai-
tian, westíora joni penéshaman chopa
saweya eki pikoibata.
31 Janra ea yoiibake: ‘Cornelio, min
oraciónra mia Diossen ninkáxonke,
jainxon ja maxkatabo min jato akinpa-
choaibora Diossen onanke.
32 Ja Jope jeman jato raanwe.
Abátankanon ja Simón janeya joni
jonon ixon yoikin, jawen janeribi iki
Pedro. Jara ja bichin teetai wetsa Simón
janeya jonin xobonko iki’, akin.
33 Jaskáxonra jatianbi mia benati
en jato raanhaibake. Jakonresira mia
moa joke, jakon shinanya ikax. Ramara
noa neno jatikaxbi Dios bebon ikanai.
Jaskara ikenra noa keenai, jatíbi ja noa
yoiti non Ibon mia yoiabo, min noa
yoitinin —akin aká iki.

Cornelion xobon Pedron joi yoia

34 Jaskáxon Pedron jato joi yoikin
peoa iki: —Ramaparira en moa kikin-
hakin onanke, wetsabo jakonmaaya-
makin senenbires jato Diossen jakonhai
ixon.
35 Janra jatíbiainoa jaki shinannaibo
itan jawen joi senenhaibo, itan jato
jakonhakin ikinai jonibo jato noike.
36 Diossenra Jesucristo raana iki,
já meranxon jakon joi *Israel jonibo
jato yoiti. Jaskatax Dios betan jakoni
jakanon ixon. Jesucristora jatíbi joni-
baon Ibo iki.
37 Matonra kikinhakin onanke,
Galileankoniax peokootax, ja jato
*bautizanai Juanman joi yoianan, jato
bautizana pekáo, jatíbi Judea main
winota jawékibo.
38 Matonra onanribike, ja Nazaret-
hainoa Jesús, Diossen jawen atipana
koshi, itan jawen Shinan meniaton
jakon jawékibo, itan yoshiman iboaxon
onitsapimaiboribi, jato benxoakatitai.
Jaskarabora jan aká iki, Dios jabetanbi
ixon, akinna.
39 Nonbishaman Jesussen jaskara
jawéki akábo oinna ixonra, non mato
yoiai, jaskarabora aká iki Judea
mainxon, itan Jerusalén jemankoxon-
ribi. Ja Jesússa judíobaon jiwi korosen
panihannan retea iki.
40 Ikaxbi jawen kimisha nete itin,
Diossen jiria iki, jaskáxon noki pikomaa
iki.
41 Ja jiritaanan, nobébi pixon, xeai-
bora, Diossen jatíbi jonibo jato

oinmayamaa iki. Noaresa oinmaa iki,
moabi jaskáakin katóxon noa oinmati
yoini ixon.
42 Janra noa raana iki, Jesús riki jatíbi
japaria jonibaon, itan moa mawatabaon
akábo, jato yoixonti joni koshi Diossen
imaa ixon, jato yoiti.
43 Jatíbi *profetabora Jesúskiriti iká
joi yoii neskákatikanai, jaweratobaonki
já ikonhai, jabora já kopires Diossen
jaton ochabo shinanxontima iki —ikibo.

Judíomabaon Diossen Shinan bikana

44 Jaskara joibo Pedron jato yoii
iitainbi, Diossen Shinan jatíbi ja joi
ninkataiboki joá iki.
45 Jaskataitian oinnax, ja Pedro betan
bekana joi ikonhaa judíobo ratékana
iki; ja judíomaboribi ja Diossen Shinan
jato meniketian.
46 Ja wetsaresibi join yoyo ikanaitian
itan Dios rabikanaitian ninkákana iki.
47 Jatian Pedron jato yoia iki: —¿Ja non
aká keskaribiakin Diossen Shinan bikan-
kenbiki, nato jonibo ja Diossen janenko
non jato bautizantima iki? —akin.
48 Jaskáaxon, Jesucriston janenko jato
bautizankana iki. Jaskáa pekáo Pedro
yoikana iki, jawetii netetanipari jato
betan banetax iti.

**Jerusalénhainoa joi akaibo
Pedron jato onanmaa**

11 1 Ja raanabaon itan Judeain iká
joi akaibaonra, ninkákana iki, ja
judíomabaonribi Diossen joi ninkáxon
ikonhakana.
2 Ikaxbi Pedro jakiribi Jerusalénhain
karibaketian, jatíribi joi akai judíobo
jabé join iananankana iki.
3 Jatian yokákana iki: —¿Jaweatiki
ja judíomaboiba merati kaxon min jato
betan pia iki? —akin.
4 Jatianra peokootainxonbi jatíbi
jaskara ikábo Pedron jato neskáakin yoia
iki:
5 —Ja Jope jeman ixon orani iikinra,
westíora namá keska en aká iki; en
oinna iki ani chopa kakaati keská, orin-
bekonbi jawen chosko pabíori nexaa,
naikanmeax ipakeax, ea itinainko-
shaman paketai.
6 Jatian jawebomein ja chicho jake
ixon, jakonshamanhakin en oinnara
iká iki, chosko taeya meskó yoinabo,
siná yoinabo, ronobo, jainoax pechia
yoinabo.
7 Jaskákenbi ea neskáakin yoia iki:
‘Pedro, nato yoinabo retexon piwé’,
akin.
8 Jatian en neskaa iki: ‘Jawetianbira
kerás jawékibo en piosma iki, Ibó’, akin.
9 En jaskáa, nai bochikixon jakiribi
ea neskáakin yoia iki: ‘Ja Diossen moa
jakonhayona jawékibo kerasen yoinya-
mawe’, akin.
10 Jatian kimishaakin ea jaskáa pekáo,
jatikaxbiribi moa naikan boi keyákana
iki.
11 Jaskatatianbi, kimisha joni ea iká
xobon nokótoshikana iki; Cesarean-
koxon ea benati raankana.
12 Jatian ja Diossen Shinanman ea
yoia iki, jawekeskabo shinanyamai,
jato betan karesti. Jatianra nato sokota
joi akaiboribi ebetan bokana iki. Kaax
jatikaxbi nokotax, ja jonin xobon noa
jikia iki.
13 Janra noa yoia iki, jawen xobo
meranoa ángel chankata meraatonin
neskáakin yoiibata: ‘Jope jemanko
jonibo raanwe, ja Simón akin akanai
Pedro kenatankanon ixon.
14 Janra mia joi yoitiki, jatíbi ja min
xobon ikáboyabi mia jaskatax kishpinti’,
akin.
15 Jaskáakin en jato yoikin peoke-
tianra, ja noki rekeni joní keskatiribi
jatoki Diossen Shinan joá iki.
16 Jaskáketian ja non Ibon yoini joi
en shinanna iki: ‘Ikon riki, Juanmanra
onpaxenres jato bautizana iki, ikaxbi
matora ja Diossen Shinanman bautiza-
noxiki’, iki iní.
17 Jaskara iken, ja non Ibo Jesucristo
ikonhaketian noa menia keskáakinribi,

ja Shinan jato Diossen menikenki ¿Tsoa
iki ea, ja Diossen akai jawékibo bechi-
tenti? —akin jato aká iki.
18 Jatian jaskáakin jato yoia ninkatax,
ja Jerusalénhainoa joi akaibo, moa
jawebi yoyo iamai Dios rabii neskákana
iki: —¡Ja judíomaboribira Diossen ikon-
hamataanan jato jati nete menia iki!
—ikibo.

Antioquíainoabo joi akí peokoota

19 Jatian ja Esteban retekanontian-
ribira, ja jatíribi joi akaibo masá
tenemakin peokana, jabati bokana
iki: Feniciain, Chipreain, jainoax
Antioquíainbo. Jainbo boxonbi, judío-
mabo ayamakin ja judíobobichores ja
jakon joi yoikana iki.
20 Jaskákenbi Chipreainoa betan
Cireneainoa jawetii joi akaibo
Antioquíain bokana iki. Jain boxonra,
ja non Ibo Jesúskiriti iká jakon joibo ja
judíomaboribi yoikana iki.
21 Ja Ibon atipana koshi jato betan
iketianra, ichaxon ja moatian jaton
jakonma axébo jenetaanan, non Ibo
ikonhakana iki.
22 Jatian ja Jerusalénhain iká joi akai-
baon, jaskara joi ninkáxon, Bernabé
Antioquíain raankana iki.
23 Nokóxon, Diossen jatoki jakonhakin
shinannai onanax, ikonbiresi Bernabé
raroa iki. Jatíbira jato eseanan yoia iki,
ponté shinanyaxon non Ibo chibankin
jeneyamakin, jan yoiai keskábo senen-
haxonkanon ixon.
24 Bernabé iká iki jakon shinanya joni,
Diossen Shinan naikia itan oinxomabi,
ikonhaax koshia joni. Jaskara iketianra,
icha non Ibo ikonhaa jonibo kaikana iki.
25 Jaskata pekáo, Bernabé Tarsoain
kaa iki, Saulo benai.
26 Jatian ja Antioquíainoa meraxon
ioa iki. Jain westíora baritia senen joi
akaibo betan ixon, icha joni jato esea
iki. Ja Antioquíainxonra jaonmea onan-
naibo peokin janekana iki, Cristianos
akin.
27 Ja netebaonribira, Jerusalénhainoax
jaweti *profetabo Antioquíain bokana
iki.
28 Jatian jato xaranmea Agabo janeya
jonin Diossen shinanman onanmaa, jatí-
biainoa jonibo jawékiatinin ikanti jato
yoia iki. Jaskáakin jan yoiabora ikoni
senena iki, ja Claudio icha mai iboaa
apo inontian.
29 Jaskara iketian, Antioquíainoa joi
akaibaon shinankana iki, judeainoa
joi akaibo, westíorabaon jaton atipana
senenbo jato jawékinin akinti.
30 Ikonkon jaskáakin akana iki,
Bernabé betan Saulo kaaitian koríki
bomakana iki, ja judeainoa iká *ancia-
noboki.

**Jacobo retexon, Pedro
cárcel meran akana**

12 1 Jatianribira apo Herodesnin
jatíribi joi akaibo jato jakon-
maakin peoa iki.
2 Ja Juanman wetsa Jacobo espadanin
jato retemaa iki.
3 Jaskáakanketian, ja judíobo raroai-
tian oinxon, Pedroribi jato yatanmaa
iki. Jaskarabora iká iki ja *levaduraoma
pan piti fiesta nete inontian.
4 Jaskákin jato yatanmaxonra,
Herodesnin cárcel meran jato Pedro
niamaa iki. Jaskáaxonra, chosko tsama
sontárobo koiranmaa iki. Ja tsamá-
tiibi ikana iki chosko sontárobo. Janra
shinanna iká iki, ja *Pascua fiesta
winota pekáo, ja jemamea jonibo
bebonxon jawen akábo yoixontaanan,
ramiati.
5 Jaskara ikax Pedro iká iki cárcel
meran kikinhakin koirankana. Ikaxbi
joi akaibaonbiribi, kikínhakin jaki
orankin jeneyamakana iki.

Pedro cárcel meranoax pikota

6 Jatian Herodesnin, ja jemamea
jonibo bebonxon jawen akábo yoixonti
neteai yaméra, Pedro iká iki oxaa,
rabé cadenanin okenbekonbi nexaxon,

rabé sontáronin koirana. Jatian jatíribi sontárobo ikana iki, cárcel xepótiainxon koirani.

7 Jaskáakana ikenbi, ratéresi westíora non Ibon ángel jaki pikota iki. Jaskáketian ja cárcel meran joekan tenaa iki. Jatian ángelnin pití axon Pedro ratea iki. Jaskáaxon yoia iki: "¡Ishton weníwe!" akin. Jaskáatianbi jan menexkana cadenabo chorokootax naman maana iki.

8 Jaskáxon ja ángelnin Pedro yoia iki: "Chopa sawexon zapatoribi sawewe", akin. Jaskáa Pedron aká iki. Jainxonra ja ángelnin yoia iki: "Mia jan perakooti sawetaanan, ea chibanwe", akin.

9 Jaskáakin aká, ja ángel pekáobi Pedro kaa iki, ja ángelnin jaskáaiki ikonkon iki ixon onanaxmabi, jan shinanna iká iki namá keska meran oinnaires.

10 Ikaxbi kakin ja rekenain koirani itina sontárobo winoxon japekao koirani itinaboribi winokana iki. Jatian ja jemaori iká yami xepotiain moa nokókanketianra, janbix ja xepoti kepenmeeta iki; jaskáketian pikókainbekona iki. Jatian westíora calle shitabaini kaxonra, ja ángelnin moa jabicho potabaina iki.

11 Jaskáaketian onanax, Pedro neskata iki: "Ramara en moa onanke, ja Herodes itan ja judíobaon ea ramiayonkanti ikenbi, non Ibon jawen ángel raanxon, ea pikoa", iki.

12 Jatian jaskara onanax, Marían xobon Pedro kaa iki, ja María iká iki, Juan Marcosnin tita. Ja xobon ikana iki ichaxon orani tsinkíkana.

13 Nokotax, ja jemaori iká xepótiainoax kenata iki, jatianra westíora xontako Rode janeya kaa iki, tsoameinki ixon oinni.

14 Joxon ja Pedron joi onantaanan kikinbiresi raroa iki. Jatianra ja xepóti kepenxontitianbi, jakiribi ishton banékaini kaa iki, Pedro riki xepotiain iki, ixon jato keshani.

15 Jato jaskáabi: —¡Miara shinan keyotax iitai! —akinres akana iki. Jaskákanabi jato yoia iki, ikon riki, jara ike, akin. Jatian jabo ikana iki néskati: —Jama riki, jawen ángelresa ibirai —ikibores.

16 Jaskakanainbi, Pedrobiribi xepótiainoax kenati jeneyamaa iki. Jatian kepenxon oinnax, ratékana iki.

17 Ikaxbira netékanon ixon, jan jato meken chankanxona iki. Jaskáa pekáo jato yoia iki, ja non Ibon jaskáaxon cárcel meranoa pikoa. Jaskáatanan jato yoia iki: —Jacobo, itan ja wetsa joi akaiboribi jato yoikanwe —akin. Jaskáakin jato yoitaananra, pikókaini moa wetsanko kaa iki.

18 Jatian nete xabáketian, ja sontárobo kikinbiresi jaton shinan tsokaskana ikí, Pedro jaskara wínota onanyamaax.

19 Jaskáketian Herodesnin jato benamaa iki, ikaxbi merati atipanyamakanketian, jatonbira jabámake ixon, jan koirana sontárobo jato retemaa iki. Jaskaa pekáo, Herodes Judeainoax pikotax, Cesareanko kaax, jainpari jawetio basi iká iki.

Herodes mawata

20 Jatian Herodes iká iki, ja Tiro betan Sidónhainoa joniboki sinata. Jatoki jaskata ikenbi shinan akáx, já raeakasi jaiba bekana iki. Jatianra jatoki jakon shinanxon, Blaston jato akinna iki. Jara iká iki, apo Herodes betanbi teetai joni koshi. Ja jonira Herodes yoimakana iki, moa jabetan jakon inoxon, jawen mainmeabichores jaton jawékiatibo biai kopí.

21 Iikinra, westíora nete jato Herodesnin kenamaa iki. Ja netera, apo ixon saweti chopa saweax, jawen yakátinin yakatax moa yoyo iki peokoota iki.

22 Jatian jaskati yoyo ikaitian jonibo ikana iki: "¡Nato yoyo ikaira jonima iki, jara westíora dios iki!" iki saa iki.

23 Jatianbi ja non Ibon ángelnin ja Herodes rátereskin isinmaa iki, Dioskaya rabikanwe, akin jato ayamaa

kopí. Jaskataxa xenabaon pia Herodes mawata iki.

24 Ikaxbi ja Diossen joira jatíbiain yoikaati pextina iki.

25 Jatian Bernabé betan Saulora moa jaton tee Jerusalénhain senenhataanan, Antioquíain kabékonribia iki. Kakin Juan Marcos iokana iki.

Peokooti Saulo joi yoii ochó kaa

(Hech. 13.1—14.28)

13 1 Ja Antioquíain iká joi akaibo xaranra jakana iki *profetabo, itan jato Diossen joi onanmaiboribi. Jabo ikana iki, Bernabé, Simón (ja Negro akin akanai), Cireneainoa Lucio, Manahem (ja Galileanko apo iní Herodes betanbi senen ania), jainoax Sauloribi.

2 Jatian ja jonibaon wetsa neten tsinkíanan non Ibo shinanhanan orankin ayunani itan Dios rabii ikanaitian, ja Diossen Shinanman jato yoia iki: "Ja Bernabé betan Saulo eki jenekanwe, jabora nokon tee axonti en kenaabo iki", akin.

3 Jaskáketian oranhananbi, ayunana pekáo mamepasxon jatoki orankana iki. Jaskáaxon jato raankana iki.

Chipreain joi yoikana

4 Jatian Bernabé betan Saulo Diossen Shinanman raana, ja Seleuciain kabékona iki. Jainoax ja Chipre nasin wapóronin bokana iki.

5 Kaax ja Salaminain nokóxon, judíobo jain tsinkitai xobo meranxonbo Diossen joi yoikin peokana iki. Jatian Juanribi kaa iká, iki jato akini.

6 Ja nasi rebesbaini boax, Pafos janeya jemanko nókokana iki. Jainoa westíora judío yobé nókokana iki; jawen jane Barjesús, ja ikon *profetaboki yoinmeekin joi yoixon jato paranai.

7 Ja yobé iká iki, ja joni koshi Sergio Paulo betan iká. Ja iká iki shinanya joni; ja joni koshira Diossen joi ninkátinin keena iki. Jaskáxon ja Bernabé betan Saulo kenamaa iki.

8 Jatian jato kenamaa bekankebi, ja yobé Barjesús, jawen wetsa jane Elimas, Diossen joi yoikantin keenyamaa iki, jawen joi ninkáxon ja joni koshin ikonhanaketian.

9 Jaskataitian, ja Saulo, Pablo janeyaton, Diossen Shinanman iboa ixon, kikinhakin jainbikon oinxon,

10 yoia iki: —¡Mia riki janso, yoshinman bake, itan jatíbi jakon jawékibo akantinin keenyamai! ¿Jawekopiki ja non Ibon shinanna keská ikainbi, jaki yoitimakin jakonmabires shinankin min jeneyamai?

11 Mia jaskata kopíra, rama non Ibon jawetio basikamanres mia masá tenemai, nete oinyamaira mia benche banetai —akin. Jaskáatianbi yamekan mapókiranxon, moa jawe netebi oinyamaa iki. Jaskatax metsonxon iwekanon ikax, meshkáaketana iki, moa benche ikax.

12 Jaskáketian oinnax, itan non Ibo yoii iká joi ninkatax, ratéxon ja joni koshin Dios ikonhaa iki.

Pisidia main iká Antioquíain joi yoikana

13 Jatian Pablo jabé boaiboyabi Pafossainoax pishíbaini boax ja Panfilia main iká Perge jeman nokókana iki.

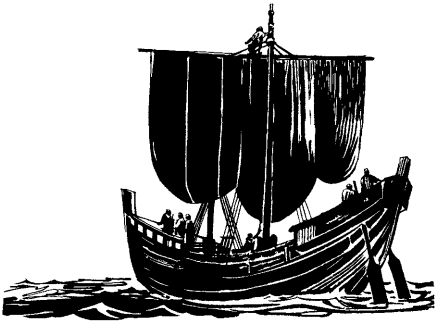

Niwen boai wapóro.

Ikaxbi Juan jato potabaini moa,
Jerusalénhain karibaa iki.
14 Ja Pergeainoax, Antioquíain tekíri-
bikana iki, ja jema iká iki Pisidia main
iká. Jatian ja tantiti nete iketian, jain
tsinkíti xobo meran jikiax, yakábekona
iki.
15 Jatian ja esé kirika meran ja *profe-
tabaon wishanibo yoyo akin senenhaa
pekáo, ja tsinkíti xobo koirannai koshi-
baon jato yoikana iki: —Ja joi yoixon
jato shinanmeemati ixon, jato yoires-
kanwe joi akaibó —akin.
16 Jaskáakana Pablon jikitaanan,
netékanon ixon jato meken chan-
kanxona moa netékanketian yoia iki:
—*Israelitabo, itan Diossakin shinannai
judíomabo, en mato yoiaipari ninká-
kanwe:
17 Noa Israel jonibaon Diossenra non
reken papashokobo katota iki; jaskáara
ja Egiptoain maei boax ikánontian,
kikinbiresi kaikana iki. Iikinra, jawen
atipana koshin ja maimea jato Diossen
pikonike.
18 Pikoa boaxa ikana iki, jain joni
jayamainko, chosko chonka baritiabira,
jainoaxa jakonma axekan iki yoitima-
kanaibi Diossen jato jaweayamaa iki.
19 Jaskáaxon ja Canaánhain iká
kanchis main jemabo jato keyoxona iki,
jain non reken papashokobo jakanon
ixon.
20 Ja main jakana iki, chosko pacha
pichika chonka baritiabira. Jainxonra
jan jato ikinti koshibo jato jikimaxona
iki; ja Samuel *profeta jikii kaai kaman.
21 Iikinbi, apoya itin keenkin Dios
yokákana iki. Jaskáakin yokákanke-
tian, Benjamínman rarebo Quis jane-
ya jonin bake Saúl jato jikimaxona iki.
Janra chosko chonka baritia senen jato
ikinna iki.
22 Jaskáa iikin, Diossen jakiribi Saúl
pikoxon, jawen toan David jaton apo
iti jikimaxona iki. Ja yoiira iká iki Dios
neskati: ‘Enra oinke ja Isaíkan bake
David westíora joni, ea keenai keskati
jaa. Janra jatíbi en shinannai jawékibo
ea axonti iki’, iki.
23 Ja Davidkan rareboboainoara,
moabi jato jaskáaxonti yoini ixon, ja
Israel jonibo jato kishpinmati Diossen
jato raanxona iki, ja riki Jesús.
24 Jesús joámapari inontianra,
Juanman jatíbi *Israel jonibo jato joi
yoikatitai, jaton jakonma shinanbo
akonkin jeneax bautizanmeekanti.
25 Jainxonribi jawen tee senenhati
ochóma iken, Juanman jato yoia iki: ‘Ea
riki jan jato kishpinmati iki ixon, maton
shinannabira ea jama iki. Ikaxbi jara
epekao joái. Já iki ea xewina, jaskara
ikenra ea já namanbires ixon, jawen
zapato risbitanibobi en choroxonti
jisáma iki’, akin.
26 Jaskara iken nokon wetsabó: Mato
Abrahamman rarebobaon bakebo itan
ja Dios akin shinannai judíoma jonibo.
Nato jan kishpinti joira matona iki.
27 Jaskara ikenbira, jaton joni koshibo-
yaxonbi ja Jerusalénhain ikábaon Jesús
onanyamakana iki; jainxon ja *profe-
tabaon wishani meran yoiai joibo, ja
tantiti netetiibi yoyo akinbi, onanyama-
reskana iki. Jaskáakin onanyamaxonra.
Jesús retekana iki, ja Wíshakan yoiai
keskábo senenmakin.
28 Jainxon jakopi reteti yamakenbira,
jato retemanon ixon Pilato yoikana iki.
29 Jatian Jesús jaskáati kirika meran
yoiai keskábo ayonxon, mawáketian
korosenmea pakexon shanka kini meran
miinkana iki.
30 Jaskáakankenbira Diossen jirimaa
iki.
31 Jaskatax ja netebaon ichabi-
resi jawen jonibo Galileankoniax
Jerusalénhain boaiboki Jesús pikota iki.
Jaskarabo jatonbi oinna ixonra, jabaon
akai, rama ja Jesús ikábokiriakin jato
yoikin.
32 Jaskara ikenra, nonribi ja jakon joi
mato yoii iitai; ja moatianbi non reken
papashokobo jaskáati Diossen yoini
jawékira,

33 rama ja noa jaton rarebobo iketian,
noa senenhaxonke, ja Jesús mawákenbi
jirimaxon. Ja Salmos capítulo rabéain
yoiai keská: 'Mia riki nokon Bake, rama
riki ea min Papa', iki iká.[l]
34 Diossenra moabi yoia iká iki, mawá-
kenbi jirimaxon jawen yora payómatima.
Jaskáati ixonra, jawen kirika meran
neskáakin jato wishamaa iki: 'Enra ja
kikin jakonhira itan ikonkon ja David
axonti yoinibo senenhaxonti jake', akin.
35 Jaribi yoii ikai Wishá meran
neskati: 'Ja min jakon yonotinin yorara,
min payómatima iki', iki.
36 Ikon riki, Davidkanra jabé senen
jakatiai jonibo jato akinna iki, ja
Diossen ati yoiai keskáakin. Jaskáa
pekáo iiti, jaribi mawáketianra jawen
anibo minmeetainkoribi miinkana iki,
jainra jawen yora payota iki.
37 Ikaxbi ja Diossenbi jiria jonin
yorara, payóyamaa iki.
38 Jaskara iken, rama onankanwe
nokon wetsabó, ja Jesús kopires, jaton
ochabo Diossen shinanxontima joi non
mato yoiai.
39 Ja ochabora, Moiéssen esekan soati
atipanyamaa iketian, mato Diossen
jakonhakin ointi atipanyamaa iki,
ikaxbi jatíbi já ikonhaibora, Diossen ja
ochabo moa jato shinanxonyamai.
40 Jaskara iketian koiranmeekanwe, ja
*profetabaon jaskáti yoini keskára mato
winonake. Jabaonra neskáakin wishanike:
41 'Rama oinkanwe, shiroresai jonibo,
rátetax
moa keyo jabátankanwe, enra nato
netebaon,
ratétibires jawékibo anóxiki. Oin-
xon mato
wetsabaon yoiabira maton
ikonhayamanoxiki', iki iká —akin
jato aká iki.[m]
42 Jatian Pablo betan Bernabé,
ja tsinkíti xobo meranoax moa
pikókainbekonaitian, ja weikana judío-
baon yokákana iki, wetsa tantiti neten
ja joiboribi jato yoiribinon ixon.
43 Ja tsinkíti xobo meranoax moa tsin-
kiti senenxon, icha judíobaon itan judío
jikia Dios ikonhabaonribi, Pablo betan
Bernabé chibankana iki. Jaskákanaitian
Pablo betan Bernabékan jato esea iki, ja
Diossen jato noixon kenaabo ikax, jaki
koshii jenékantima.
44 Jatian moa wetsa semananin tantiti
nete nokóketian, ja jemameabo jati-
kaxbi ja non Ibon joi ninkati tsinkí-
kana iki.
45 Ikaxbi icha jonibo tsinkita oinnax,
ja judíobo notsiresi jakonmaibo yoyo
ikana iki. Jatian Pablon jato joi yoiai-
tianribi, jaki shirokana iki.
46 Jaskákanainbi jatoki rakéyamakin,
Pablo betan Bernabékan jato neskáakin
yoia iki: —Mato judíoboparikayara ike,
non Diossen joi yoiti maxkáiraa; ikaxbi
keenyamakin ja jatíbitian jati nete
maton bikashamaa kopí, rama ja judío-
maboiba kaxon non jato joi yoii kaai.
47 Non jaskáati yoiira Ibo iká iki
neskati:
'Enra mato imaa iki jatíbiainoa
joniboaon joé keska,
jaskatax ja ochokea main ikanabo
kamanbi,
ja nokon kishpinti joi yoii mato
kanon ixon', iki —akin jato aká
iki.
48 Jaskáaketian ninkatax ja judío-
mabo rarokana iki. Jainoax neskákana
iki: Non Ibon joira jakonhira iki ikibo,
jaskáaxonra ja Diossen jatíbitian jati
neteya imatibaon non Ibo ikonhaakana
iki.
49 Jaskatax non Ibon joi, ja main jatí-
biain pextina iki.
50 Ikaxbi judíobaonbiribi, ja Diossakin
shinannai ainboyabi ja jemamea kikin
jonibo betan yoyo ixon, Pablo betan

[l] **13.33** Ja Cristo mawákenbi jirimaxonra, Diossen jato onanmaa iki, já riki jawen Bake ixon.
[m] **13.41** Hab. 1.5

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Bernabé ramiaxon ja mainmea pikokana iki.[n]

51 Jaskáakana kaai, jabaon rotokana onanti inon ikax, mai poto tawasakainbekona iki. Jaskatax Iconionko kabékona iki.

52 Ikaxbi ja joi akaibo Diossen Shinanya ikax, ikonbiresi rarokana iki.

Pablo betan Bernabé Iconionko nokota

14 1 Ja Iconionko nokotaxa, Pablo betan Bernabé judíobaon tsinkíti xobo meran jikibekona iki. Jain ixon jato joi yoikanara, icha judíobaon itan judíomabaonbi ikonhakana iki.

2 Ikaxbi ja joi ikonhayamai judíobaon akana iki, ja judíomabo jakonmaakin esexon, ja joi akaiboki jato ramímakin.

3 Jaskara ikenbi, ja raanabo basibires jain banékana iki. Non Iboki koshixon ikon joibores jato yoikana iki. Jatianra ja Diossen noimisti shinankiriti iká yoikanai joibo, non Ibon onanti imaboa iki, ja ratéti jawékibo, itan ja oinxon onantibo akanti atipana koshi jato menixon.

4 Ikaxbi ja jemamea jonibo ikana iki, rabé shinanya, jatíribibo ikana iki, judíobo jato rabékinaibo, jatian wetsabo ikana iki ja raanabo jato rabékinaibo.

5 Jaskáxon ja judíomabo betan judíobaon jaton koshiboyaxonbi shinankana iki, jakonmaakin ayonxon makanman tsakaxon jato reteti.

6 Ikaxbi jaskara onanax, Pablo betan Bernabé Listra betan Derbe jeman jábati kabékona iki, ja jemabo iki Licaonia main ikábo; jainoax ja ochóma iká jemabaonribi bokana iki.

7 Jain kaxonra, jainribi jato jakon joibo yoikana iki.

Listrainxon Pablo makanman tsakakana

8 Ja Listrainra iká iki, westíora chanto joni, jaskábi pikota ikax, jawetianbi niosma.

9 Ja joninra, Pablon jato joi yoiaitian ninkata iki. Ninkati yakáketian Pablonin jainbikon oinxon onanna iki, ikonhaax jawen isin benxoti shinanya.

10 Jaskara iken, koshin ja joni yoia iki: —¡Wenitax, min mekayao taen niwé! —akin. Jaskáatianbi koshishaman weniinakainax, ja joni moa nia iki.

11 Jaskáakin Pablon aká oinnax, ja Licaoniainoa jonibo jaton joinbiribi yoyo iki neskati saa ikana iki: —¡Joniki yoinmeetaxa diosbo noiba bekanke! —iki.

12 Jaskáxon Bernabé janekana iki, dios Zeus (Jupiter) akin. Jatian Pablobiribi janekana iki dios Hermes (Mercurio) akin, jan jato joi yoiai iketian.

13 Jatian ja Zeussen *sacerdotera ja jemamaan iká, jainxon dios jupiter rabiti xobonkoniax joá iki. Jokinra wakabenebo, itan jan raoati joabo ja jema xepotiain bea iki; jatian jainxonra jan, jatíbi jain ikana joniboyaxonbi, ja jawékibo retexon, menoxonkaskana iki.

14 Jatian jato jaskáxonkaskanai onantaanan, Bernabé betan Pablon jaton tari waxataanan, jonibo tsamata meran jikixon, koshinshaman jato yoia iki:

15 —Jonibó ¿Jaweatiki maton noa neskaai? Noara mato keska joniribi iki, noa jaskáyamakanwe. Ja jaskara iresa jawékibo moa jenetaanan, jakiribi ja jiria Dios maton ikonhanon ixon mato yoiikayara noa joke. Ja Diossenra aká iki nai, mai, aniparo, itan jatíbi jain iká jawékibo.

16 Moatianra Diossen jato oinresa iki jaton keena keskáres akí jakanon ixon.

17 Ikaxbi ja jakon jawékibo akai meranxonra, mato onanmaa iki tsoarin já ixon, itan ikonkon jan jato jeneyamai. Janra mato oi bemaxonai, maton banábo bimimaxonai, jainxon jan mato meniai ja jawékiati, maton shinan raroshaman ikanon ixon —akin.

---

[n] **13.50** Ja ainbobora ikana iki, ja judíobaon akai keskáakinres Dios shinannaibo. Ikaxbi jabo ikana iki Cristo ikonhayamaibo.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

18 Jaskáatima jato yoiabi, ja waka jato
retexonkasi yoitimakanaibi, ati jisáma-
bires ikenbi jato amayamaa iki.
19 Jaskatibo iikanainbi, jawetii judíobo
Antioquíainoax itan Iconionkoniax
bexon, ja icha joni tsinkitabo Pabloki
jato jakonmaakin shinankinkana iki;
jaskáxon Pablo makanman tsakayonxon
moa retekana shinankin, niniboxon
jeman pikoanan potakana iki.
20 Jaskákanketian ja joi akaibo boxon,
já manáon charoxon oinkanabi, Pablo
wenita iki. Jaskatax jakiribi jeman
karibaa iki, jainoax nete xabáketian
Bernabé betanbi Derbeain kabékona iki.
21 Jatian Derbeainxon ja jakon joi
yoixon, icha joni Diossen joi bimaa
pekáora, jakiribi Listrain, Iconionko
itan Antioquíain boribakana iki.
22 Ja jemabaonra, ja joi akaibo koshi
shinan bimaxon, Dioski koshii jené-
yamakanon ixon, jato esebokana iki.
Jaskáribiakin jato yoia iki, ichaakin
masábires teneaxpari ja Diossen
ikinaton neten jati.
23 Jainxon jain joi akaibo jakanain-
koboribi, ancianobo janekana iki.
Jainxonra ayunanxon orana pekáo, ja
ikonhakana Iboki jato jenekana iki.

Pablo betan Bernabé
Antioquíain beribakana

24 Jaskátanan Pisidia mai winobainax,
Panfilia main nokókana iki.
25 Jain nokóxon, ja Pergeainoa jonibo
jato joi yoitaanan, Atalíain bokana iki.
26 Ja Atalíainoax, Antioquíain boí
pishíkana iki. Ja Antioquía iká iki,
jainxon joi yoii bokanaitian, Diossen
jato jakonhanon ixon, jatoki oranyan-
tankana.
27 Ja moa Antioquíain nokóxon, ja joi
akaibo tsinkixon jato yoikana iki, jatíbi
ja Diossen jato betan aká jawékibo.
Jainxon ja judíomabo Diossenbi jawen
joi jato ikonhamaboribi jato yoia iki.
28 Jaskatax Pablo betan Bernabé, ja
joi akaibo betan jain basi baneta iki.

Jerusalénhain tsinkíxon shinankana

15 1 Jatianribira, Judeainoax jawetii
jonibo Antioquíain bokana iki.
Jain boxonra, ja joi akaibo jato onan-
makana iki: *Ja Moiséssen esekan yoini
keskáakin maton jakina rebichi xateya-
maaxa, jawekeskataxbi mato kishpinti
atipanyamake, iki ixon.
2 Jato jaskáakin axeaibo betanra,
Pablo betan Bernabé, join iananankana
iki. Jainxon ja jain iká joi akaibaon,
Pablo betan Bernabé, jainoax jatíribi joi
akaibo jato janekana iki, Jerusalénhain
kaxon, ja raanaboyaxon, itan *ancia-
nobo betan neskara jawéki benxoakanti.
3 Jaskáakin ja joi akaibaon jato raana
bokinra, ja Fenicia betan Samaria mainbi
winókin, ja judíomabaon Dios ikonhaxon
jaton moatian axébo jenekanabo, jato
yoibokana iki. Jaskara joi ninkatax, ja joi
akaibo jatikaxbi kikini rarokana iki.
4 Jatian Pablo betan Bernabé moa
Jerusalénhain nokókanketianra, joi
akaibaon itan ja raanabaon, jainoax
ancianobaon jato jakonhakin bikana
iki. Jainxon jato yoikana iki, jatíbi jawé-
kiain jato Diossen akinnabo.
5 Ikenbi ja joi ikonhai jawetii *fariseo-
baon weniinabainxon jato neskáakin
yoikana iki: —Ja joi ikonhaa judíoma-
boribira, jaton jakina rebichi xatéyabo
ikanti jake, ja Moiséssen esébora non
jato senenhamati jake —akin.
6 Jaskatax ja raanaboyabi ancianobo
tsinkíkana iki, jakonhakin jaskara jawé-
kibo benxoanoxon shinanni.
7 Moa basi yoyo ikana pekáo, Pedron
wenixon jato yoia iki: —Nokon wetsabo
matonra onanke, moa basi riki, mato
xaranmea ea Diossen katota; ja judío-
mabo jato jakon joi yoiti, jabaonribi
ikonhakanon ixon.
8 Jatian non shinanbo onanna ixonra,
Diossen noa aká keskáribiakin, jabo-
ribi jawen Shinan jato menia iki.
Jaskarainxonra jato onanmaa iki, jabo-
ribi jawen jonibo jato imaa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

9 Diossenra noa itan jaboribi wetsa-
resibiakinbo oinyamaa iki. Jaboribira
ikonhaketian, jaton jakonma shinanbo
soaxona iki.
10 Jatian ¿Jawekopiki ja nonbi itan
non rekebaonbi senenhati atipanyamaa
esébo, ja joi akaibo amakaskin Dios
tanai mato iitai?
11 Jaskáyamakanwe, nonra ikonhai
noixonres jawe kopímabi non Ibo
Jesussen noa kishpinmaabo. Jatian
jabaonra jaskáakinribi ikonhakanai
—akin jato aká iki.
12 Jatianra jain tsinkíkanabo jati-
kaxbi netékana iki. Jainxonra ja judío-
mabo xaran ikanaitian, jato meranxon,
Diossen ratéti jawékibo itan ja oinxon
onanti jawékibo aká Bernabé betan
Pablon yoiaitian, ninkáxonkana iki.
13 Moa jato yoikin senenhaketian,
Jacobonbiribi jato neskaa iki: —Eapari
ninkáxonkanwe ebé joi akaibo:
14 Simónmanra noa yoike, jaskáakin ja
judíomabo xaranmearibi jawen jonibo
inon ixon, jato Diossen katota.
15 Jaskara iti yoikinra, *profetabaon
Diossen kirika meran yoikana iki:
16 'Jaskata pekáora, ea joríbati iki.
Joxonra ja Davidkan peota
poxota en weninti iki, jainxonra
ja chiké ras ikabo en jakonhati
iki.
17 Jaskáxon wetsabaonribi ja eki
menikaata jatíbiainoa jonibo
betanbi non Ibo benakanon ixon.
18 Ja moatianbi neskara jawékibo
jato onanmaa non Ibonra, jawen
joi jato onanmaa iki', ikira ikai
Diossen joi meran.[o]
19 Jaskara iketian, ja Dios ikonha
judíomabo ja jakon esé jenemakaskin
jaton shinan onantimaanankaskin
maton tearesti yamake.
20 Jato jaskáayamakinkayara, kirika
wishaxonres non jato bomati iki. Ja
ikonma dios menikana piti pikin moa
jenekanon ixon, itan wetsabo betan-
bires yorantibo akí moa jenékanon ixon.
Jainxon ja joinman retea yoinabo itan
jimi bomaama yoinabo moa pikin jene-
kanon ixonribi.
21 Moatianbira jake jemabotiibi ja
Moiséssen jato yoini esé jan senenhaibo.
Jara tantiti netenbo tsinkíxon, jain tsin-
kíti xobonkoxonbo yoyo akanai —akin.

**Judíomabo kirika
wishaxon jato bomaa**

22 Jato jaskáakin yoia, ja raanabo
betan ancianobaon, ja joi akaiboyaxonbi
shinankana iki, jato betan iká jawetii joi
akaibo katóxon, Pablo betan Bernabé
Antioquíain kaaitian jato betan raanti.
Jaskáxonra katókana iki: Judas, jawen
wetsa jane Barsabás, jainoax Silas. Jabo
ikana iki, ja joi akaibo xaran kikin
joniakin shinankanai.
23 Jatian jato betan kirika wishaxon
bomakana iki, neskati iká: "Noa, ja
raanabaonra ancianoboyaxonbi ja
Antioquíainoa, Siriainoa itan Ciliciainoa
ikana nobé joi akai judíomabo, non
mato saludanai.
24 Nonra ninkáke, jawetii jonibo
noibakeax kaxon, non jato jaskati yoia-
mabi, jaton shinanmanbi yoixon maton
shinanbo onantimaanankana.
25 Jakopíra tsinkíanan non westíora
shinanbicho axon, jawetii nobé joi
akaibo katóanan matoiba raanti non
shinanke. Jabora Bernabé betan Pablo
kaaitian non raanai.
26 Jabora non Ibo Jesucristo kopí rete-
kanti onsá meranbires ikana iki.
27 Jaskara iketianra Judas betan Silas
non mato raanxonai, jabaonra non
wishaxonabo jatonbishaman onanti-
shamanhakin mato yoiti iki.
28 Ja Diossen Shinanman jakonhakin
noa shinanmaara, ja senenhatikoma
esébo non mato yoiamai. Neskarabo
atireskayara non mato yoiai:

[o] **15.18** Am. 9.11-12

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

29 Ja ikonma diosbo retexonkana
yoina namibo pitima, ja jimi bomaama
itan joinman retea yoinabo pitima,
wetsabo betanbires yorantibo akin
jeneti. Jaskarabo ayamaaxa, mato
jakonbires itiki". Jatíresiki.
30 Moa jato kabánon, akin ataanan
boax, Antioquíain nokóxon, jainoa joi
akaibo tsinkitaanan, kirika wishá jato
menia iki.
31 Jatian ja joi akaibo ja wishá yoyo
akax, ikonbiresi rarokana iki, ja jakon
shinan jato menia.
32 Ja Judas betan Silassenra *profe-
tabo ixon, ja joi akaibo eseanan, jato
jakon shinan bimaxon, raroshaman jato
imaa iki.
33 Jatian moa basichaa jain jato betan
iká pekaora, moa jakiribi jainxon raan-
yantankanainko jato raankin, jakon-
bires botankanwe akin akana iki.
34 [Jaskáakanabi, Silasbiribi jainpari
iti shinannax baneta iki.]
35 Jatian Pablo betan Bernabébiribi
Antioquíain banékana iki. Jainxon ja
wetsa joi akaiboyaxonbi non Ibon jakon
joi yoiananbi, jato axeakin jeneyama-
kana iki.

Jawen rabé itin Pablo joi yoii kaa

(Hech. 15.36—18.22)

36 Jain moa jawetio basi ixon Pablon,
Bernabé yoia iki: —Jakiribipari jain non
Ibon joi yoiantana jemankobo kaxon,
jawekeskaki nobé joi akaibo ikanai ixon
jato oinnon kawé —akin.
37 Jaskáakin yoia kakinra, Bernabékan
Juan Marcossibi jato betan iokasa iki.
38 Ikaxbi Pablonbiribi já iokashamaa
iki, ja peokin iwekana Panfiliainxon
jato potaax jato betan kayamaa iketian.
39 Jatian sinakananbekonax moa
Bernabé Pablo betan potaananbekona
iki, jaskatax Bernabébiribi Marcos
bibaini moa Chipreain kaai wapóronin
nanébekona iki.
40 Jatian Pablonbiribi, Silas ionoxon
bia iki. Jatian jain ikana joi akaibaon,
non Ibon jakon imanon ixon, jawen
mekenman jenekana pekáo, moa Pablo
betan kaa iki.
41 Jaskáakana kakin, Siria betan
Cilicia jemabaon, joi akaibo eseanaan,
jato koshi shinan bimabokana iki.

Pablo betan Silassen Timoteo ioa

16 1 Jatian kaax, Derbe betan
Listra jeman Pablo nokota
iki. Jainxonra westíora joi akai joni,
Timoteo janeya nokoa iki. Jawen tita
iká iki, joi akai judío ainbo, ikaxbi
jawen papa iká iki griego joni.
2 Ja Timoteo iká iki, Listrainoa betan
Iconioainoa joi akaibo, jaki jakoni yoyo
ikanai joni.
3 Jaskara iketian, Pablo keena iki, ja
Timoteo jabé katin. Ikaxbi kaamatianbi,
jawen jakina rebichi xatexona iki, jain
jakana judíobaon jakonma shinanyama-
kanon ixon, moa jatíxonbi ja Timoteon
papa, griego joni onankana iketian.
4 Jatian kakinra jain bokanai jemabo-
tiibi, ja raanabaon itan *ancianobaon,
Jerusalénhainxon shinan akanabo,
jatíbi joi akaibo jato yoibokana iki.
5 Jaskara joibo ninkatax, joi akaibo
bebonbires Dioski koshikareskana iki,
jainoaxibi ja joi akaibo, netetiibi kaika-
reskana iki.

Pablon namá keska meran oinna

6 Jatian ja Diossen Shinanman, Asia
main joi yoii katima yoiara, Frigia betan
Galacia mainres bokana iki.
7 Jain boax, Misia ochóma nokókana
iki. Jainxon ja Bitinia main kati shinan-
kana iki, ikaxbi ja Jesussen Shinanman
jato kamayamaa iki.
8 Jaskara iketian, ja Misia mainbi
winóbaini boax, Troas jeman nokó-
kana iki.
9 Jain nokota yamé, Pablon namá
keska meran oinna iki, ja Macedoniai-
noa westíora jonin chankataanan yoiai:
"Neke Macedoniain shitáxon noa akini
jowé", akin akai.

10 Jatian Pablon namá keska meran
oinxon noa yoiketian, Macedoniain
kanox noa benxokaata iki, Diossenbi
jain jawen jakon joi yoii kati noa
kenamaa onanax.

Pablo Filipossain iká

11 Jaskatax, Tróassainoax pishítaanan,
Samotracia nasinko ponté kaini noa kaa
iki. Jatian nete xabáketian, Neápolissain
noa nokota iki.
12 Jainoax tekíkaini kaax, noa
Filipoain nokota iki. Ja iká iki roma-
nobaon boxon jemaakana, itan ja
Macedonia main, kikin ninkakaatai
jema. Jainra noa jawetii neteres iká iki.
13 Jatian ja tantiti netenra jemameax
pikókaini, paro kexa noa kaa iki, ja
judíobaon jainxon oranaira jabirake,
ixon shinannax. Kaxon jain tsinkíkana
ainbobo non jato jakon joi yoia iki.
14 Jainribi iká iki westíora ainbo Lidia
janeya; Tiatira jemamea. Ja ainbo
iká iki amí keskatonin pokoa chopan
maroai. Jara iká iki Diossakin shinan-
nairibi. Jaskara ikenra non Ibon akinna
iki, ja Pablon joi yoiaitian kikinhakin
ninkataanan onannon ixon.
15 Jatian jatíbi jawen rareboyabi
Diossen bautizanmeeta pekáo, noa yoia
iki: —Maton oinna, en akonkin non Ibo
ikonhai iketian, nokon xobonkopari
ikí bokanwe —akin. Jaskáakin teaxon,
jawen xobon noa imaa iki.
16 Iitira, jainxon orantiainko orani kaai
noa iitaitian, yoshinman iboaxon onan-
misti shinanya imaa, xontakonin noa
bechia iki, jara iká iki westíora yonoti
xontako, shinanmanres jato onanxon,
jawen ibobo icha koríki kananmai.
17 Jatian ja xontako Pablo betan noa
chibani nopekao joí, koshin saí iiki-
rani neskata iki: —¡Nato jonibo riki,
ja ani Diossen tee axonaibo. Jabaonra,
jaskatax kishpinti joibo mato yoiai!
—iki.
18 Jawetii netebires ja xontakonin
jaskáakin moa Pablo jatsanmaa iki.
Jatian bechiakekainxon ja xontako
meran iká yoshin, neskaa iki:
—Jesucriston janenkora en mia akai
ja xontako meranoax pikówe —akin.
Jaskáatianbi, ja xontako meranoax
yoshin pikota iki.
19 Jatian ja xontako yonoaibaon onan-
kana iki, ja kopishaman jabaon koríki
biti yama, jaskáxonra Pablo betan
Silas yatanxon, plazain joni koshiboiba
bokana iki.
20 Jatoiba boxonra, neskáakin ja joni
koshibo yoikana iki: —Nato judío joni-
baonra, nato jeman noa jakana jonibo,
jakonma shinanmai.
21 Ja romano jonibo ixon non jaskáati
ikenmabira, wetsaresibi axébo noa
yoikanai —akin.
22 Jaskatax ja jonibo jatoki sinákana
iki. Jatian ja joi benxoai joni koshibaon
jato yoia iki, chopa jopemaxon ja joni
rabé rishkikanti.
23 Ja akonbireskin jato rishkimaa
pekáo, cárcel meran jato niamataanan,
jan cárcel koirannai joni kikinhakin jato
koiranti yoia iki.
24 Jaskáati yoikana, ja cárcel koira-
naiton kikin chichó jato boxon, tabla
kiniakana meran jaton tae niaxon,
tsekétimaakin jato nexaa iki.
25 Jaskáakin jato akábi, yamé pochí-
nikon, Pablo betan Silas oranhananbi
Dios rabii bewakanaitian, jabé preso-
baon ninkákana iki.
26 Jatian iitimabi koshi niwannaitian,
cárcel jan koshia nichintibo shakotai-
tianribi, jawen xepótibo kepenmeeta
iki. Jainoax ja presobo nexakana cade-
naboribi chorokoota iki.
27 Jaskataitian ja cárcel koirana jonin,
oxá besoxon oinna iká iki, ja cárcel
xepótibo moa kepenmeeta. Jaskara
ointaanan, presobo moa jabákana
shinanni, espada tsekataanan janbixbi
chachikaatax, mawákasa iki.
28 Jaskatai oinxon, neskáakin Pablon
koshin yoia iki: —¡Minbix mawáya-
mawe, noara jatíbi neno ikanai! —akin.

29 Jaskáatianbi, ja cárcel koirannai,
jato joé yokáxon biax, raketi saki
iananbi ishto kaax jikitaanan, Pablo
betan Silas namanbi chirankoota iki.
30 Jainxon ja rabé pikotaanan jato
yokata iki: —¡Jawekeskataxmein ea
kishpinti iki, jonibó! —akin.
31 Jatian jabaon yoikana iki: —Non
Ibo Jesús ikonhawe, jaskataxesa ja
min xobon ikáboyabi, mia kishpinti iki
—akin.
32 Jaskáxon ja joni, jawen xobon ikáboyabi Pablo betan Silassen jato joi yoia
iki.
33 Ja yamébi ja cárcel koiranaiton,
ja xatekanabo Pablo betan Silas jato
chokaxona iki. Jato jaskáa pekáo, ja joni
jawen xobon ikáboyabi Diossen bautizamekana iki.
34 Jatian ja cárcel koiranaiton, rarokin
jawen xobon jato iwexon, jato jawékiamaa iki. Jainoax jawen xobon ikáboyabi ikonbiresi ja joni raroa iki, Cristo
ikonhakax.
35 Moa nete xabáketian, joni koshibaon policiabo raankana iki, jan cárcel
koirannai joni moa Pablo betan Silas
pikonon ixon, yoiti.
36 Jaskáakana kaxon, ja cárcel koirannai jonin pablo yoia iki: —Joni koshibaonra ea moa joi bemakanke, en moa
mato pikoti, jaskara iken moa pikotax
jakonbires botankanwe —akin.
37 Jaskáakanabi, ja bekana policiabo Pablon neskáakin jato yoia iki:
—Noara akanke, romano jonibo ikenbi,
ja esekan yoiai keskáakin yokábo ayonxonmabi, joni icha bebonxon rishkiontaanan noa cárcel meran niakin. Jatian
¿Ramaki maton noa jonéshoko pikokasai? ¡Jaskarama riki! Jatonbikaya
noa pikoi bekannon jato yoitankanwe
—akin.
38 Jato jaskáa, ja policiabo jakiribi
boxon, jaton joni koshibo jaskáakin akanabo jato yoikana iki. Jatian jaskáakin
yoikana, romano joni onanax, joni
koshibo rakékana iki.
39 Jaskatax bexon, jaskáatima ikenbira, non mato jaskáake akin yoiyontaanan, ja Pablo betan Silas pikokana
iki. Jainxon ja jemameax moa botankanon ixon jato yoikana iki.
40 Jaskáakana cárcel meranoax pikotax, Pablo betan Silas, Lidian xobonko
kabékona iki; jainoa joi akaibo oinni,
jainxon jato ésekin koshi shinan bimataanan moa jainoax, kabékona iki.

Tesalónica jonibo, joi yoiaiboki jakonmaakana

17 1 Jatian Pablo betan Silas kakin,
ja Anfípolis betan Apolonia
winobaini kaax, Tesalónicain iká
judíobo jain tsinkíti xobon nokókana
iki.
2 Jatian Pablo jaskatibiribi axea ikax,
jain tsinkíti xobonko jato betan jikia iki.
Jain jato betan iká iki, kimisha semana
tantiti netetiibi, Diossen joi yoyo axon
jato jakonhakin ninkákiini.
3 Jato onantiakinbo yoia iki; ja *Cristo
mawáti, itan jaskati mawata pekáobi,
jakiribi jiriti. Jainxon jato yoia iki: —Ja
en mato yoiai Jesúsbi riki ja Cristo
—akin.
4 Jaskáakin Pablo betan Silassen jato
yoiara, Diossen joi ikonhaax, jatíribi
judíobo jato betan ikana iki. Jatianra
ja Dios akin shinannai Griego joniboyabi, icha kikin ainbobaonribi Diossen
joi ikonhakana iki.
5 Ikaxbi ja ikonhaayamai judíobaonbiribi, notsikin jato jakonmaanoxon ja
jeman niresa jakonma shinanya jonibo
tsinkikana iki. Jaskáax jeman saa ibotani jato rateboi boax, Jasónman xobon
nokotax, jain weikana iki, ja Pablo
betan Silas ja icha jonibo tsinkitainko
yatanhanan bonoxon benai.
6 Ikaxbi jato nokoyamaxon, Jasón
betan jatíribi joi akaibores yatanxon,
jato joi benxoakinai joni koshiboiba
bokana iki. Boax, neskati saa ikana
iki: —¡Nato jonibo, jatíbiain jato shinan

tsokasmai iitaibora, nenoribi nokó-
kanke.
7 Jatian jabora Jasónman jawen xobon
jato imake! ¡Ja jonibora, ja icha mai
iboaa romamea apon eséboki yoitima-
kanai. Wetsa apo Jesús janeyaronki jake
ikibora ikanai! —ikibo.
8 Jaskákanaitian ninkatax, ja joniboyabi jaton koshibo ratetax, sinákana iki.
9 Jatianra Jasón betanbi ja wetsa joi
akaibo, jayá pikonoxon jato kopí yokáka
kana iki.

Pablo betan Silas Bereain ikana

10 Jainxon ja yamébi ja joi akaibaon,
Pablo betan Silas Bereain raankana iki.
Jain nokótaanan, ja judíobo jain tsinkíti
xobonko jikibekona iki.
11 Jainoa judíobora, ja Tesalónicainoa
judíobo bebonbires jakon shinanyabo
ikana iki. Jaskarabo ixon, keensha-
mankin Diossen joi bixon, netetiibi
Diossen kirika meranoa wishábo yoyo
akana iki; Jaskarakonmein iki, ja noa
yoiai joibo ixon onanshamannoxon.
12 Jaskáaxonra icha judíobaon Diossen
joi ikonhakana iki. Jainxon ja Griego
join yoyo ikai kikin ainboboyaxonbi
benbobaonribi Diossen joi ikonhakana
iki.
13 Ikaxbi Bereainxon Pablon, Diossen joi jato yoiribiai ninkataxa
Tesalónicainoa judíobo jain bokana iki.
Boxonra jain ikana jonibo meskóakinbo
yoixon jaton shinanbo tsokásmaribakana iki.
14 Jaskákanaitian, ja joi akaibaon
ishtonbires Pablo aniparo kexá iokana
iki. Jatian Silas betan Timoteobiribi
Bereainbi banékana iki.
15 Ja Pablora Atenas kamanres iokana
iki, jain potabeirani beribakanaitian,
Silas betan Timoteoki Pablon joi bomaa
iki, ishton joxon oinni bekanti.

Atenas jeman Pablo iká

16 Jatian ja Atenas jeman nokóxon,
Silas betan Timoteo manaai iikin, ja
jemamea ikonma diosbo oinyaketanax,
Pablo sinata iki.
17 Jaskarabo ointaanan, tsinkíti xobo
meran kaxon, judíoboyabi ja Dios
rabiai wetsaboribi, ja Diossen joi onan-
tishamanhakin netetiibi jato yoia iki.
Jaskáribiakin ja plazain beax tsinkíka-
naboribi, onantishamanhakin jato joi
yoikatitai.
18 Jatian jainribi ikana iki, jawetii
ja Epicúriosbaon itan ja Estoicobaon
shinan chibanaibo, jabora jato betan
join iananani neskákana iki: —¿Jawe
jawéki yoiikayaki, nato yoyo ikas joni
jaskatai? —ikibo. Jatian wetsabobi-
ribi ikana iki: —Jaton diosbiribi yoiira
ibirakanai —ikibo. Jaskatibora yoyo
ikana iki, ja Jesúskiriti iká joibo itan
ja mawábo jiritikiri iká joibo Pablon
jato yoiaitian.[p]
19 Jaskáxon, ja Areópago akin
akanainko Pablo iokana iki, jain onan
jonibores tsinkíxon joi benxoakanainko.
Jainxonra neskáakin yokákana iki:
—¿Minki noa onanmati atipana, jawerin
nato bená joi min noa yoia?
20 Ja min noa yoiabo riki, non ninká-
yosma joibo. Jaskara kopíra non onan-
kasai, jawe yoiiki mia jaskáwana ixon
—ikibo.
21 Ja Atenas jemamea jonibora jawéki
ayamakinbi, bená joibores ninkáxon,
ja joibores jato yoitinin keenbo ikanai,
jainoax ja wetsankoniax jain jaai beka-
naboribira jaskarabo ikana iki.
22 Jatian jaskákanaitian, ja Areópago
akin akanainkoniax weítaanan Pablon
jato yoia iki: “Mato Atenas jonibo
riki en oinna, maton diosbo ayorakin
shinannaibo.

---

[p] **17.18** Ja Epicúriosbaonra jato onanmakana iki; raro iti, itan non keena keskáres atikaya bebonbires jakon. Ja Estoicobaonra jato onanmaa iki, jatíbi jonibo jakonma anaketian jatonbinix koiranmeeti, Diossen imaama.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

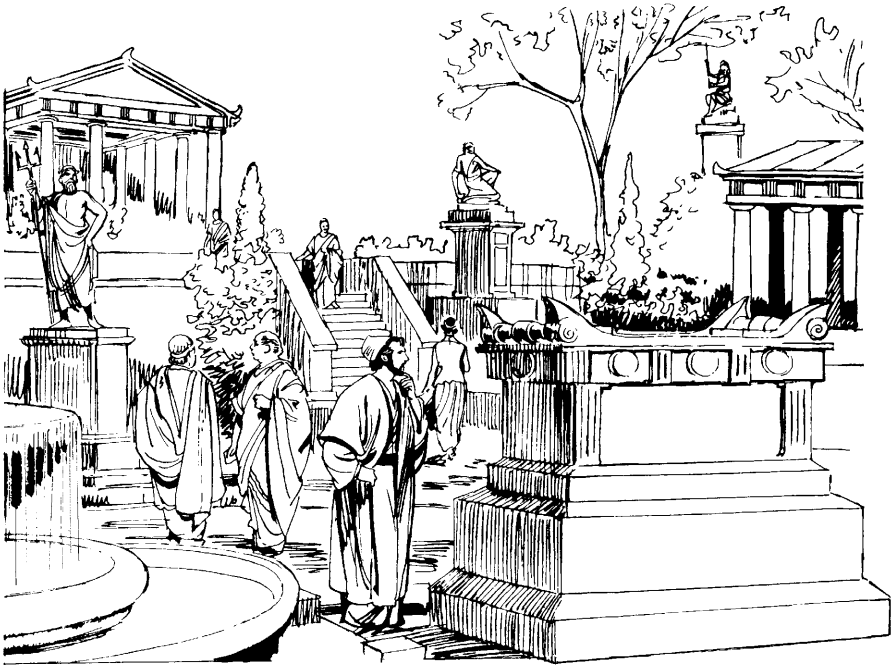

Atenassainoa jonibaon rabiai diosbo Pablon meraa.

23 Ja jainxon ja maton diosbo
rabiaibo oinni kawantankinra, en
merake, ja jaanxon Dios yoina meno-
xontiain, westíora wishá: 'Westíora
onankanama dios', iki iká. Ja onanya-
maxonbi maton rabiai riki, já yoikin
en mato aatai.
24 Ja Diossenra jatíbi ja neno iká jawé-
kiboyabi, nato nete jonia iki. Jara nai
betan mai ibo iki, jaskara ikaxa, jonin
xoboaxonaton Dios jayamake.
25 Jara tsonbi jawéki axontinin keen-
yamai, jabicho riki noa jan jamaa itan
jatíbi jawékibo noa jan meniai.
26 Janra westíora jonimeabicho, jatíbi
nato netemea jonibo aká iki, jatíbi nato
mai rebestani jakanon ixon. Jainxonra
jain ikantibo itan jatio basi jakantibo-
ribi jato yoia iki.
27 Diossenra jaskaa iki, jatíxonbi já
benakanon ixon, jara noo pataxbi iki.
Jakopira benakin non nokoti atipanke.
28 Ja Dios kopíresa noa jake, noa
koshiai, itan noa jishti itinke. Jaskara
yoiira inike maton kaibo ja yoyo iti
onan shinanya ikax neskati: 'Noabora
Diossen chiní rarebobo iki', iki.
29 Jaskara ikon Diossen chiní rarebobo
ixonra, ja jonibaon jatonbi shinanxon
oro akana, koríki akana itan makan
akanabora dios iki ixon non shinan-
yamai.
30 Jaskarabo moatian onanama inon-
tianra, jonibo Diossen jaweayamakin
jato oinresa iki. Ikaxbi ramatianbiribi
jatíbiainoabo Diossen jato yoiai, jakonma
jawékibo jenetaanan jares rabikanti.
31 Diossenbi moa yoia nete senenke-
tianra, jatíbiainoa jonibaon aka jawé-
kibo onantiakin jato yoixonoxiki, jawen
katota westíora joni meranxon, ja iki
Cristo. Jan jato jaskáati ikenra jatíbi
jonibaon onankanon ixon, mawákenbi
Diossen jirimaa iki", akin.

32 Jaskáakin ja mawábo jiriti jato yoia
ninkatax, jatíribi jonibo shiroreskana
iki. Jatian jatíribibobiribi neskákana iki:
—Wetsatian joxon ja joi min noa yoiai-
tian mia non ninkáxononpari —ikibo.
33 Jaskákanaitian jato jenebaini moa
Pablo kaa iki.
34 Ikaxbi jatíribibaonres chibanxon,
Diossen joi ikonhakana iki, ja ikonha-
kanabo ikana iki; Dionisio, ja iká iki,
Areópagoain ipachoai. Jainoax Dámaris
janeya ainbaon itan wetsabaonribi joi
ikonhakana iki.

Pablo Corintoain iká

18 1 Jaskarabo iká pekáora Pablo
Atenas jemameax Corintoain
kaa iki.
2 Jain kaxonra, ja Ponto janeya
mainmea westíora judío joni Aquila
janeya betan nokoanana iki. Ja iká iki,
Italiainoax jawen awin Priscila betanbi
maei jobekona, ja Roma jemameax
jatíbi judíobo pikókanti, icha mai iboaa
apo Claudion jato yoia iketian. Jatianra
jato oinni Pablo kaa iki.
3 Jatian jabaon carpa xoboati teeribi
akai ikax, jato betan teeti baneta iki.
4 Jain ixonra, tantiti netetiibi ja tsin-
kíti xobonko kaxon, Pablonin ja judíobo
betan judíomaboribi jato ikonhama-
kaskin ja joi jato yoikatitai.
5 Jatian Silas betan Timoteo Macedo-
niainoax moa nokókanketian, Pablon
jawen tee jenetaanan, Diossen joi yoiti
teebiribi akin, judíobo jato onanmaa iki,
ja Jesús iki ikon Cristo ixon.
6 Jato jaskáakabi yoitimakin Pablo
jakonmaakinbo yoinkana iki. Jaskáa-
kana moa jato jenebaini kaai onan-
kanon ixon, jawen chopa peren ataanan
neskáakin jato yoia iki: —Maton jaska-
raninbira maton masá tenenoxiki, en
mato imaa ikama. Rama peokootaxa
ja judíoma joniboibabiribi ea kaai, jain
jato joi yoii —akin.
7 Jato jaskátaanan, ja *tsinkíti xobo-
meax pikókaini, Ticio Justo janeya
jonin xobon kaa iki. Ja iká iki Diossakin
shinanni jaa joniribi; jawen xobo iká iki
jain tsinkíti xobo patax.
8 Ja tsinkíti xobonkonia joni koshi iká
iki Crispo. Ja joninra jawen xobon ikáboyaxonbi Cristo ikonhakana iki. Jatian ja Corintoainoa jonibaonribi ichaxon non Ibon joi ikonhakana iki. Jatianra jato bautizankana iki.
9 Jatian westíora yaméra, namá keska
meranxon non Ibon, Pablo neskáakin
yoia iki: “Rakéyamawe, jeneyamakin
nokon joi jato yoireswe.
10 Eara miibetan iki, tsonbira mia
jakonmaakin yoixon ramiati atipanya-
make. Nato jemanra icha ea ikonhaabo
jakanke”, akin.
11 Jaskáara Pablo westíora baritia
wetsa iti pochínikon jain iká iki, jato
Diossen joi yoii.
12 Ikaxbi Galión ja Acaya main joni
koshi inontianra, judíobaon tsinkíxon
Pablo jakonmaakana iki. Jaskáxon
jakonmaakin yoinoxon Galiónhiba
bokana iki.
13 Jain boxon Galión neskáakin
yoikana iki: —Nato joninra akai, jaton
akai keskáribiakin Dios rabikanon
ixon, jatíbi jato axeakin, ja non esekan
jaskáati yoiaimabi —akin.
14 Jaskákanketian moa Pablon jato yoii
ikaibi, Galiónmanpari neskáakin jato
yoia iki: —Nato jonin jakonmaira aká
iketianra en mato axonkeanke.
15 Ikaxbi matora ja maton onanna join
paranan, jainoax janebaon paranan,
itan ja maton esekan parananbores,
ikí iitai. Jaskara joibora maton ebé
benxoati yamake. Matonbikaya, mato
jaskataibo betan benxoakanwe —akin.
16 Jaskáaxon ja joi benxoati xobon-
konia jato pikoa iki.
17 Jatian Sóstenes iká iki ja tsinkíti
xobomea jaton koshi. Ja joni jatíxonbi
yataanan, joni koshi Galión bebon-
xonbi rishkionkana iki. Jainxonra
abákanon ixon Galiónman jato oin-
resa iki.

Pablo jakiribi Antioquíain kaa

18 Jatian Pablo basichaapari,
Corintoainbi iká iki. Jain iitibi moa
wetsanko kakin, ja joi akaibo yoitaanan,
moa Siriain kaai wapóronin naneta iki.
Kaitian Priscila betan Aquilan chibana
iki. Kaax Cencreas ikain nokotax,
wetsanko kaai tekitamabi, jaskánoxon
Dios yoia ikax, ja senenhai Pablo max-
tani maxkoroota iki.
19 Jatian boax, Efesoain nokóxon, ja
tsinkíti xobonko jikii kakin, Pablon
ja Priscila betan Aquila potabaina
iki. Jatian moa jikiax, jain tsinkíkana
judíobo betan yoyo ika iki.
20 Jatian ja judíobaon yoikana iki,
basichaapari jain jato betan iti, ikaxbi
Pablo keenyamaa iki.
21 Jaskáxon Pablon jato neskáakin yoia
iki: “Dios keenketianra, ea jakiribi jorí-
bati iki mato oinni”, akin. Jato jaskáa-
baini ja Efesoainoax wapóronin nanetax
moa kaa iki.
22 Jainoax ja Cesareanko nokotax,
ja Jerusalénhainoa joi akaibopari jato
oinni kaa iki. Jain basichaa ikax, moa
tekíkaini Antioquíain kaa iki.
23 Jain basichaa itaanan, moa jaki-
ribi banékin, Galacia betan Frigia main
iká jemabotiibi jainoa joi akaibo joi
yoianan jato koshi shinan bimaboa iki.

Apolosnin Efesoain joi yoia

24 Ja netebaonribi Efesoain westíora
judío joni nokota iki. Jawen jane iká iki
Apolos, Alejandría jemameax pikota. Ja
iká iki, kikinhakin joi yoiti onan itan
kikinbiresakin Diossen kirika meran
iká joibo onanna.
25 Já iká iki, non Ibon joi onanma-
kana kikinshamani axea. Jaskara ixon
keenshamankin, onantishamanhakinbo
ja Jesúskiriti iká joibo jato yoia iki.
Juanman jato bautizankatiai joibores
onanna ixonbi.
26 Jaskara ixonbi, ja tsinkíti xobo
meranxon Apolosnin, onsatanyamakin
jato yoia iki. Jato jaskáakin yoiwana
ninkáxon, Priscila betan Aquilanin jabi-
chobiribi kenaxon, jaton xobon iwekana
iki; jainxon onantishamanhakin jato
Cristo kiri iká joibo yoixon jato onan-
manon ixon.
27 Jatian ja Acaya main Apolos kaka-
saitian, ja joi akaibo jakon ikana iki.
Jaskaxon jayá kati kirika wishaxonkana
iki, kaketian jakonhakin bikanon ixon.
Ja Acayain nokóxon, ichabiresakin jato
akinna iki, ja Diossen jakon shinanman
akinatonres jawen joi ikonhakabo.
28 Jaskákinra, jatíbibo bebonxon ja
judíobo, jaskarain benókanabo, onan-
tiakin yoixon jato onanmaa iki, moa
jaweshaman jabaon yoiti yamatiakin.
Jaskáaxon ja wishakan yoiai joibo jato
onanmaa iki, Jesús riki ja Cristo ixon.

Pablo Efesoain iká

19 1 Jatian Apolosbiribi Corintoain
iketian, manan shitabaini kaax,
Efesoain Pablo nokota iki. Jaskatax
jainoa joi akaibo betan nokoanana iki.
2 Jainxon neskáakin jato yokata iki:
—¿Joi ikonhaxonki, ja Diossen Shinan
maton bia iki? —akin. Jato jaskáa,
yoikana iki: —Diossen Shinan yoika-
naira, jawetianbi non ninkáyosma iki
—akin.
3 Jatian Pablon jato yokáribia iki:
—¿Tson imaa keskáakinki mato baut-
izankana iki? —akin. Jatian yoikana iki:
—Ja Juanman jato bautizani keskatira
noa iká iki —akin.
4 Jatian Pablon jato yoia iki: —Ikon
riki, Dios ikonhaxon jaton jakonma
shinanbo akonkin jeneabora, jato
Juanman bautizana iki. Ikaxbi imakinra,
jato yoikatitai, ja japekao joái joni ikon-
haax jaki koshikanti ja iki Jesús —akin.
5 Jato jaskáa, ja non Ibo Jesussen
janenko bautizanmeekana iki.
6 Jatian Pablon jato mamepasa, ja
Diossen Shinan bikana iki. Jaskatax
wetsaresibi joinbo yoyo ikana iki itan
ja Diossen joiboribi jato yoikana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

7 Ja jatikaxbi jaskataibo ikana iki,
chonka rabé jonibira.
8 Jatian kimisha oxera tantiti netetiibi,
ja tsinkíti xobon jikixon, jatoki rakéya-
makin Pablon jato yoia iki, ja Diossen
ikinaton jatikiriti iká joibo jato ikon-
hamakaskin.
9 Ikaxbi, jatíribibo yoitimareskin,
ikonhaayamai icha jonibo bebonmeax,
Diossen joi akaiboki ramii yoyo ikana
iki. Jaskákanaitian oinxon, jato pota-
baini kakin, ja joi akaibobicho Pablon
jato ioa iki, ja Tirano janeya jonin axeti
xobonko. Jain ixon netetiibi onantisha-
manhakin jato Diossen joi yoikatitai.
10 Jatian jaskáakin rabé baritia senen,
jain jato joi yoia iki. Jaskáakin jato joi
yoiaitian, ja Asia main iká judíoboya-
xonbi judíomabaonribi non Ibon joi
ninkákana iki.
11 Jainxon Diossen koshi shinanman
akinnaton, ani ratéti jawékibo Pablon
aká iki.
12 Ja Pablon pañonbo itan jan saweai
chopabo boxon, ja isinaibo jan taxnan-
kana, benxokana iki. Jainoax ja yoshin
naikiaboribi jan taxnankana, jatomera-
noax ja yoshinbo pikota iki.
13 Jatian jainribi ikana iki, ja jato
yoshin pikoxoni jatíbiain kawantanai
jawetii judíobo. Jabaonra, ja non Ibo
Jesussen janenko yoshinbo píkoshoko-
kaskin jato neskáakana iki: "¡Ja Pablon
yoiai Jesussen janenkora en mato yoiai
yoshinbó, pikókanwe!" akin.
14 Jaskáakin akaibora ikana iki,
Esceva janeya judío jonin kanchis bake.
Ja Esceva iká iki *sacerdotebaon koshi.
15 Ikaxbi yoshinman jato yoia iki:
"Enra ja Jesús betan Pablo onanke,
ikaxbi ¿Matokan tsoabo iki?" akin.
16 Jaskátaanan, ja yoshinman iboa
jonin, jabákawanxon jato yatantaanan,
ramiayoxon moa jatoaresa iki. Jato
jaskáa chopaomabo itan xatébiresbo ja
xobomeax jabákana iki.
17 Jato jaskáa ninkatax, jatíbi ja
Efesoain ikana judíobo, itan judíomabo
ikonbiresi ratékana iki. Jaskaxon ja non
Ibo Jesussen jane, moa iresama jatí-
biainxon onankana iki.
18 Jainoax ja joi ikonhaa icha jonibaon-
ribi, jaton jakonma jawéki akátiaibo, joni
icha bebonxonbo Dios keshankana iki.
19 Jatian icha ja yobé jawékiki koshia
ikátiaibaonra jaton yobéti kirikabo
bexon, jatíbi jonibo bebonxon meno-
kana iki. Ja menokana kirikabaon
kopí tsekakana iká iki, pichika chonka
waranka koríkibira.
20 Jaskataxa ja non Ibon joi jatíbiain
pextina iki, itan jawen atipana koshiribi
jato oinmaa iki.
21 Jaskarabo iká pekáo, Pablon
shinanna iki, Macedonia betan Acaya
main iká jemabaon jato oinni kaax,
Jerusalénhain tekíti. Jatian Jerusalén-
hain katanax joáx, Roma jemanribi kati
shinanna iki.

*Jan yobéti kirika menoka-
naitian Pablon oinna.*

22 Jaskáxon jan akinnai joni rabé,
Timoteo betan Erasto Macedonia main
jato raanax, Pablobiribi jawetii neteres-
pari ikí, Asiainbi baneta iki.

Efeso jonibo tsokasi sinákana

23 Ja netebaonra Efesoain, ja non Ibon
joi yoiaiboki kikini sinákana iki.
24 Jan jato jaskáaibora ikana iki,
Demetrio janeya jonin jato ikinaibo.
Ja Demetriora iká iki, *platanin teetai
ixon, ja dios ainbo Diananin xobo jisá-
shokobo axon, ja jabé teetai jonibo icha
koríki jato kanankiinai.
25 Jatian jatíbi jan teekiinaiboyabi,
ja jaskaraton teetai wetsa joniboribi
tsinkixon, Demétrion jato yoia iki
neskáakin: "Jonibo, matonra onanke
neskara tee axon non icha koríki biai.
26 Ikaxbira matonbi ninkáxon oinke, ja
ikonma diosbora diosma iki, ikibo ikai.
Jaskáakin jato yoixonra, ja wetsaresibi
joibo icha joni jato ikonhamake. Neno
Efesoainbichoma riki, jato jaskáai, ja
Asia mai rebestanishamankinra jato
jaskarabo onanmai.
27 Nato jawékira kikin onsá iki, ja
non maroti jawékira keyóti atipanke,
jainoax jákaya ninkakaatai ikaxbira,
ja dios ainbo Diana rabiti xoboribi moa
jawemabi iti iki, jaskataxa ja dios ain-
boki shirokanti iki, ja Asia mainkoxon
itan nete senenainkoxonbo rabikanai
ikaxbi", akinbo jato aká iki.
28 Jato jaskáa ikonbiresi sinati, neskati
saa ikana iki: "¡Efeso jonibaon tita
Dianakaya rabikanwe!" ikibo.
29 Jaskáakinra, jatíbi ja jeman ikana
jonibaon shinanbo tsokasanankana
iki. Jaskáxon ja Gayo betan Aristarco
yatanxon ninibokin, jain jonibo tsinkíti
akanainko bokana iki. Ja rabé jonira iká
iki Macedoniainoa, Pablo betan niaibo.
30 Jatian Pablo jato betan yoyo iki jain
jikikasainbi, ja joi akaibaon imayamaa iki.
31 Jainxon ja Asiainoa jawetii joni
koshibaonribi, ja weikanainko kaya-
manon ixon Pablo joi bemakana iki.
32 Jatian ja tsinkíkanabo jaskásha-
mankanai onantima ikax, meskotibores
saa ikana iki: Jaweakimein noa tsinkí-
kanke ixonribi moa ichaxon onanya-
mareskana iki.
33 Ikaxbi jatíribi judíobaonra, ja
Alejandro weranbokin boxon, jato
bebon nichinkana iki, abanon jan
jato onantiakin yoikin ixon. Jatianra
Alejandron, netéparikanon ixon jato
meken chankanxona iki, judíobaon
paranan ikí yoyo ikaskin.
34 Ikaxbi járibi judío joni onanax,
jatikaxbi rabé hora neskati saa ikana
iki: "¡Ani riki ja Efesobaon dios ainbo
Diana!" iki.
35 Jatian ja jeman kirika wishati koshi
imakana jonin, ja tsamákana jonibo
netémaxon jato neskáakin yoia iki:
"Jatíbi noa Efesoainoa jonibaon, dios
ainbo Dianan xobo non koiranaira jatí-
biainxon kikinhakin onanke. Jainoax ja
jisáribi naikanmeax paketa jawékiribira
non koiranke.
36 Jaskara ikenra, tsonbi noa janson
yointi atipanyamake. Jaskara iken, moa
jainres tantikanwe. Kikinhakin shinan-
xonmabi aresbiresyamakanwe.
37 Ja nato jonibo maton beara, non
dios ainbo rabiti xobomea jawékibo
yometsokanama iki; jainoax jakon-
maibo jaki yoyo ikanamaribi iki.
38 Jatian ja Demetrio itan jabé teetai-
boribi, wetsaboki jakonmaata ikax,
rama jaskara joi benxoai joni koshi-
boiba botankanwe, jarake jaskara joi
benxoaibobiribi. Jatianra onanti iti iki,
westíorabaon jaton ikábo yoiaitian.
39 Jatian wetsa jawékiboribi benxoa-
kaskin, jaskara benxoai joni koshibo
tsinkitainxon benxoakanwe.
40 Rama noa winota jawékininra, noa
onsá meran imai; apoki jakonmaataibo
riki akinra noa akánake. Jatian jaskara
shinanxon noa yokákanara, jaskáshaman-
hakin non jato yoiti yamati iki", akin.
41 Jato jaskáakin yoitaanan, moa
botankanwe akin jato aká iki.

Macedonia betan Greciain Pablo kaa

20 1 Ja jonibo jaskati jakonmaibo moa jeneta pekáo, jato ésenoxon ja joi akaibo Pablon jato tsinkia iki. Moa yoikin senenhaxon, jato kabánon ataanan Macedoniain kaa iki.

2 Jatian jain kakin jatíbi joi akaibo eseanan jato koshi shinan bimaboa iki, jato jaská jaskáabaini kaax, Greciain nokota iki.

3 Ja Greciainra kimisha oxe iká iki. Jainoax Siriain kaai wapóronin nanékinbi ninkata iká iki, já retenoxon judíobaon manakana. Jaskara onanax, mainbi banékirani joáx Macedoniain nokoribia iki.

4 Jaskatax jabé bokana iki, Bereainoa Sópater janeya Pirron bake. Jainoax Tesalónicainoa Aristarco betan Segundo, ja Derbeainoa Gayo jainoax Timoteo, itan Asiainoa Tíquico betan Trófimoribi bokana iki.

5 Jatian jabopari rekenxon, Troas jemankoxon noa manakana iki.

6 Jatian noaribi ja *levaduraoma pan piti fiesta winota pekáo, Filipoainoax wapóronin pichika nete senen kaxon Troas jemamea non jato nokoa iki. Jain jato betan noa kanchis nete iká iki.

Jato oinni kaax Pablo Tróassain iká

7 Ja moa reken nete semana iketianra, ja Cristo mawáni shinankin, jawékiai noa tsinkíkana iká iki. Jatian Pablon moa bakish kati ixon, ja joi akaibo basibires jato yoia iki, yamé pochínikon kaman.

8 Jatian noa jatikaxbi ja xobo bochiki iká chiteain moa tsinkíkana iká iki. Jainra icha lamparinbo ketéakana iká iki.

9 Jainribi iká iki westíora bakeranon Eutico janeya, ventanainbi keyakaxon ninkati, jatian moa basiora Pablon Diossen joi yoiaitian oxakan atimaayona, kikini oxaax, jawen kimisha pekatan iká xobo bochikiax, ja bakeranon naman paketa iki; jainoara mawá bokana iki.

10 Jatian Pablon naman joxon, ochómakainxon ja bake ikótaanan, jato yoia iki: —Ratéyamakanwe, mawatama riki —akin.

11 Jainoax jakiribi mapéxon, Pablon jato pan menipakea, pikana iki. Moa pikin senenhaxon, nete xabánon kaman jato esea iki. Jato jaskáax moa kaa iki.

12 Jatian bakeranon moa jiriketian, jawen xobon bokana iki. Jaskara oinnax, ikonbiresi jatikaxbi rarokana iki.

Tróassainoax, Pablo Miletoain kaa

13 Jaskatax noapari rekenkaini wapóronin noa Asónhain kaa iki. Ikaxbi Pablobiribi main kaax, jainribi nokota iki, jainoa non bibainti moa noa yoia iketian.

14 Jaskatax, Pablo ja Asónhain nobetan nokoananax, wapóronin nanetax Mitilenehain kaa iki.

15 Jatian nete xabáketian kaax, Quío bekeiba noa nokota iki. Wetsa nete xabáketian, noa Samossain nokota iki. Jainoax Trogilionkopari noa iká iki. Jain itaanan kaax, wetsa nete xabáketian, noa Miletoain nokota iki.

16 Jatian moabi Pablon shinanna iká iki, Asia main iká Efesoain banéyamai, ishtoni winókainresti, jawekeskatax inonbires ja Jerusalénhain *Pentecostés fiesta winóti kopí.

Efesoainoa ancianobo Pablon jato esea

17 Ja Miletoain nokótaanan, jaiba bekannon ixon, Efesoainoa joi akaibaon *ancianobo, jato kenamaa iki.

18 Jatian bekanketian, jato yoia iki: “Matonra akonkin onanke, peokooti, ea Asiain nokónontianbi ea jaskara ikábo.

19 Mato betan ixonra, kikinmashoko shinanmeeananbi itan winiananbi, non Ibo Jesussen tee en axona iki; retekaskinbo ea judíobaon masábires tenemakanabi.

20 Ikaxbi ja Diossen yoia keskábo
senenhati kopí, jawen joibo yoikin itan
mato esekin en jeneyamaa iki; icha
jonibo bebonxonbo itan maton xobon-
koxonboribi.
21 Ja judíoboyabi, judíomabora en
mato yoia iki; ja Dioski koshixon, maton
jakonma shinanbo akonkin jenetaanan,
non Ibo Jesús ikonhaax jati.
22 Ramara Jerusalénhainbiribi ea kaai,
Diossen Shinanmanbi ea raana. Jain
kaax jaskara winótibo onanyamaxbi.
23 Ikaxbi ja Diossen Shinanman ea
yoiares en onanke, jain kaai jeman-
koxonbo, ea cárcel meran axon, masá
tenemakantibo.
24 Jaskara onanaxbira, ea mawá-
tiki rakéyamai. Ea keenaikaya riki, ja
Diossen noixon jato jakonhai joi yoikin
senenhaax, raroshaman iti, non Ibon ea
ati yoini keská.
25 Jatian ramara en moa akonkin
onanke. Ja Diossen ikinaton jatikiriakin
mato xaranxon en yoiaitian ea oinna-
baonra moa ea oinwetsayamanoxiki.
26 Jakopíra en mato onantiakin yoiai,
enra mato jawebi akinyamaa iki ixonra,
en rama shinanyamai.
27 Ja jatíbi Diossen anoxon shinanna
jawékibo joneyamakinra, en moa mato
yoia iki.
28 Jaskara iken, matonbinix rama
koiranmeeananbi, wetsa joi akaibo-
ribi koirankanwe. Jabo ikínon ixonra,
Diossen Shinanman mato *ancianobo
imaa iki. Ja joi akaibora jawen Baken
jimi kopi jato kishpinmaa iki.
29 Jainxonra en onanribike, ea kaa
pekáora, pimís yoina keská jonibo benó-
xikanai, mato joi akaibo iketian, wetsa
keskáakin yoixon mato joi jenemakasaibo.
30 Jawekeska ikaxa, ja mato xaran iká
joi akaibaonbi, janso joibo jato yoinoxi-
kanai, jato chibankanon ixon.
31 Jaskara iken, koiranmeekanwe,
shinankanwe kimisha baritiara, yaméyabi, netén winiananbi en mato esekin
jeneyamaa iki.
32 Jaskara ikenra, rama Dioski itan jan
mato noia jawen joiki en mato jeneai.
Ja joira mato jan bebonbires jaki koshi-
mati, itan jatíbi jawen joni ikaibo jato
meniti yoini, meniti atipana koshia iki.
33 Jawetianbira koríki, itan chopabo
menikanon ikax, ea keenyamaa iki.
34 Jaskátitianbira, ea jan maxkatabo
binox, itan ebé teetaibo akinox, ea
enbix teetabo maton onanke.
35 Enra mato jatíbitian onanmaa iki,
jaskati teexon, ja yoronai jonibo akinti.
Shinankanwe ja non Ibo Jesussen noa
yoini keská: 'Jawéki biax raroti bebon-
bires iki, jato jawéki meniax noa
raroti' ", iki iká.
36 Jato jaskáakin yoikin senenha-
taanan, ja tsinkitabo betanbi chiran-
kooxon Pablon orana iki.
37 Jatianra jatíxonbi winiananbi Pablo
paoxon, betsó akana iki.
38 Jainoax ikonbiresi jaon onískana
iki; matonra jakiribi ea oinwetsaya-
manoxiki akin jato aibata shinannax.
Jaskáxon wapóronin naneti kaai kaman
chibankana iki.

Jerusalénhain Pablo kaa

21 1 Jatian jainoa joi akaibo jato
potabaini wapóronin nane-
taanan pontékaini kaax, noa Cossain
nokota iki. Jatian nete xabáketian,
Rodas jeman noa nokota iki. Jainoax
kaax Pátara jemanribi noa nokota iki.
2 Ja Pátarainxon westíora wapóro
Feniciain kaai meraax, noa naneta iki.
3 Kakin non mexkao, Chipre nasi ochó-
xonres oinbaini kaax ja Siria main iká,
Tiro jeman noa taxnata iki, ja wapó-
ronin boá jawékibo maanhakanaitian.
4 Jainoara nobé joi akaibo non nokoa
iki. Jain banetaxa, kanchis nete noa
jato betan iká iki; jatian jabo moa
Diossen Shinanman keshana ixon, moa
Jerusalénhain katima Pablo yoikana iki.
5 Ikaxbi moa kanchis nete senenketian,
tekíkaini noa karibaa iki. Jatíbi jainoa joi
akaibaonra, jaton awinboyabi itan jaton

bakeboyaxonbi, ja paro kexá iká mashi
kaman noa chibankana iki, jainxonra
chirankooxon jatíxonbi non orankana iki.
6 Jainoaxa, jato kabánon ataanan, noa
wapóronin naneta iki. Jatian jabobiribi
jaton xobon moa boribakana iki.
7 Ja Tironkoniax kaxa, Tolemaida jema
senenres noa wapóronin kaa iki. Jatian
jainoa joi akaibo non jato meshakona
iki. Jainra westíora neteres noa jato
betan iká iki.
8 Moa nete xabáketian kaax ja Cesarea
jeman noa nokokana iki. Jain nokotax
ja joi yoiai Felipen xobon noa kaa iki.
Jara iká iki, ja kanchis ikainoa jan ja
raanabo akinairibi.
9 Jatian Felipen chosko bake xonta-
kobo ikana iki benoomabo, jabo ikana
iki, *profeta ainbobo.
10 Jatian noa jain moa basi nete
iketian, westíora *profeta Agabo jane-
ya, Judeainoax joá iki.
11 Ja joninra noiba joxon, Pablon
cintora bitaanan tanexetax mene-
xeetaanan noa yoia: —Ja Diossen
Shinanmanra yoiai, nato cintura
ibora yatanhanan Jerusalénhainxon
judíobaon neskáakin nexakanti iki.
Jaskáaxonra ja wetsankonia jonibo
menikanti iki ixon —akin jato aká iki.
12 Jaskáakin noa yoiketian jain iká-
boyaxonbi Pablo Jerusalénhain raan-
kashamakin non tea iki.
13 Ikaxbi Pablon noa yoia iki:
—Winiamakanwe, matonra ea onísmai,
nokonara jawemabi iki, nexakantibi-
chora ea keenyamai, ja non Ibo Jesús
kopí Jerusalénhainxon retekantiribira
ea jawemabi iki —akin.
14 Jatian Pablo chiteti atipanyamaxon
non jenea iki, jainxon non yoia iki: —Ja
non Ibon shinanxona keskatires ibanon
—akin.
15 Jaskata pekáo, non jawékibo
benxoakin senenhax, noa Jerusalénhain
kaa iki.
16 Jain noa kaaitian Cesareankonia
jatíribi joi akaibo nobé bokana iki.
Jatian jabaonra noa ioa iki, Chipreainoa
iká Mnasón janeya jonin xobonko, ja iká
iki moatianbi joi akai, itan jaiba noa
nokoti kaai.

Jacobo oinni Pablo kaa

17 Jatian moa noa nokóketian, ja
Jerusalénhainoa joi akaibaon raroshamanhanan noa bikana iki.
18 Moa nete xabáketian, Pablo nobébi
Jacoboiba merati kaa iki, jainribi ikana
iki, jato ikinai ancianobo.
19 Moa jato saludana pekáo, judío-
mabo xaranxon Diossen jaskara tee
amaabo, Pablon onantishamanhakin
jatíbi jato yoia iki.
20 Jaskáakin yoia ninkáxon, Dios iráke
ataanan, Pablo yoikana iki: —Non
wetsá; minra onanke, jawetii waranka
judíobaonki joi ikonhakana ixon; ikaxbi
jabo riki ja Moiséssen eséki kikini meni-
kaatabo.
21 Jainxonra ninkákanke, minki ja
judíomaboiba ikana jatíbi judíobo, ja
Moiséssen esébo jenekanon ixon min
jato yoiai. Jainxon jaton bakebaon
jakina rebichi xatexontimaakin itan,
ja non axéboribi moa jenekanon ixon,
min jato yoiaibo.
22 Jatian jaskara ikenki ¿Rama
non jaweakai? Ayamaama arakanai,
onankin ja mia neno joá.
23 Jakonra iti iki, non yoiai keskáakin
min ati; noibara jake chosko joni, jabora
Dios jawéki senenhaxonox yoyo ika-
nabo iki.
24 Ja jonibo ioax, jato betanbiribi ja
axé senenhai, Dios bebon jakon inox
chokítanwe. Jainxon jatíbi ja jayá,
maxkoroonoxon biti jawékibo, jatona-
yabiakin kopíatanwe. Mia jaskáketian-
parira, jatíxonbi onankanti iki ja mia
yoii ikanabo ikonma, itan minribi ja
esekan yoiaibo senenhai.
25 Ja joi ikonhaa judíomabora, kirika
neskáakin wishaxon moa non bomaa
iki: Ja ikonma dios yoina nami meni-
kana moa pikantima, jimi bomaama

yoinabo pitima, joinman retea yoinabo pitima, wetsabo betanbires yorantibo atima —iki iká.

Dios rabiti xobo meranoa Pablo yatankana

26 Jatian moa nete xabáketian, ja chosko joni ioax jato betanbi Pablo, Dios bebon jakon inox chokita iki. Jaskata pekáo, Dios rabiti xobo meran jikia iki. Jainxon jato yoia iki; jatiankaman ja axekan ikí chokíti nete senenai, itan ja senenketianpari jato westíorabo kopí, Dios jawéki meniti.[q]

27 Jatian moa kanchis nete iti senenaitian, ja Asiainoa jawetii judíobaon, Dios rabiti xobo meranoa Pablo oinkana iki. Jatian jaskáakin ointaanan jaki sinákin jatíbi jain ikana jonibaon shinan tsokasmakana iki, jaskáaxonra yatankana iki.

28 Jainoaxa neskati saa ikana iki: "¡Noa akinkanwe *Israelita, jonibo! Nato joninra jatíbiain jato ésekin jakonmabires noa ninkakaamai. Jainxon ja Moiséssen eséribi jakonmabires imai itan nato Dios rabiti xoboribi jakonma ninkakaamai. Jainxon ja griego joniboribi jato jikimaxon, nato xobo, Dios bebon jakonma banémake", ikibo.

29 Jaskatibora yoyo ikana iki, moabi ja Efesoainoa Trófimo betan jeman oinpachokanai ikax, ja Dios rabiti xobo meran Pablon jikimaa shinannax.

30 Jaskákinra jatíbi ja jemamea jonibo jato jakonma shinanmaa iki. Jatian ja jonibo ishtobeiranxon Pablo yatanhanan, Dios rabiti xobo meranoabi ninipatanboxon jeman pikokana iki. Jaskáaxon ishtonbires ja xobo xepokana iki.

31 Moa Pablo retekasi ikanainbi, ja romano sontárobaon joni koshi comandante keshankana iki, ja jatíbi Jerusalén jemamea jonibo meskóbo shinannax moa tsokaskana.

32 Jatianbi jawen sontároboyabi jawen oficialbo tsinkiax ja jonibo tsamatain ishto bokana iki. Jatian jaton koshiyabi sontárobo bekanaitian oinxon, moa Pablo rishkikin jenekana iki.

33 Nokóxon, ja sontárobaon joni koshi comandanten, Pablo jato yatanmaxon, rabé cadenanin jato nexamaa iki. Jaskáaxon yokata iki, tsoarin itan jawe jawéki akárin ixon.

34 Ikaxbi jonibo meskotibo yoyo iki saa ikana iki. Jaskákanaitian ja comandanten, jakopíshaman jaskákanai ikon onanti atipanyamaxon, jawen sontárobo yoia iki, ja *cuartelain Pablo bokanti.

35 Jatian moa xobo tapitiain nokóxon, sontárobaon Pablo iabainkana iki, jonibo jaki tsokasi jakonmaakanaitian oinxon.

36 Ja jatíbi jonibo Pablo chibani beaibo ikana iki, neskati: "¡Moa retekanwe!" ikires saa iki.

Pablon jonibo onantiakin jato yoia

37 Jatian ja xobo chiteain moa jikimai bokanaitian, Pablon ja sontárobaon coshi comandante neskáakin yokata iki: —¿Eaki mibé jawetii joishoko yoyo iti atipanyamaa? —akin. Jaskáa ja comandanten neskaa iki: —¿Minki griego join yoyo iti onanna?

38 Jaskara ikaxa ¿Mia iki ja Egipto joni, ja apoki jakonmaakin ja chosko waranka retemis joni, jain joni jayamainko jato boyantana? —akin.

39 Jatian Pablon yoia iki: —Eara ja Cilicia main iká kikin jema ninkakaatai, Tarsoainoax pikota judío joni iki. Eapari jawetii joi ja jonibo yoimawe —akin.

40 Jatian ja comandanten jen aka, tapitinin nixon, Pablonin jato meken chankanxona netékanketian, arameo join jato neskáakin yoia iki:

---

[q] **21.26** Ja Moiséssen esekanra yoiai iká iki, jaskatax Dios betan jakon inoxon, ja esébo senenhati.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

22 1 "Papabo, itan jatíbi nokon kaibobo, ramapari ea jaki chipota maton onannon ixon en yoiai, ea ninkáxonkanwe", akin.

2 Jatian ja arameo join jato yoiaitian ninkatax, bebonbires netébainkana iki. Jatian Pablon jato yoia iki:

3 "Ea riki judío joni, ja Cilicia main iká Tarso jemameax pikota. Ikaxbira Jerusalénhainoax ea ania iki. Jainxonribira ja Gamalielnin axeaa, en kikinhakin ja non rekenbaon esé onanna iki. Eara jatíbitian nokon jointiayaxonbi Diosbichores tee axonti shinanyaribi iká iki, ja rama netebaon maton jatíxonbi akai keskáribiakin.

4 Ja Jesús ikonhaibora, retenoxonbo en jato benakatitai, yatanxonbora benboboyabi ainbobo inonbi, en jato cárcel meran niakatitai.

5 Jaskara jawékibora, ja *sacerdotebaon koshin, itan jatíbi ancianobaon onanke. Jabaonbira ja Damascoain ikana non kaibo judíoboiba jayá kati kirika ea menikana iki. Jatianra jainoa joi akaibo yatanhanan, neno Jerusalénhain bexon, jato castiganti shinannax ea jain kaa iki.

Jaskáxon joi bia jato Pablon yoia

(Hech. 9.1-19; 26.12-18)

6 Ikaxbi ea bain kaai iitainbi, moa Damascoain nokóti ochóma, bariapanshaman iketian, ratéresi naikanmeax kikin koshi joé eki paketa iki.

7 Jaskáketian en mai tsakaa iki. Jainxon en ninkata iká iki: 'Saulo, Saulo ¿Jaweatiki ea ramianoxon min benai?' iki yoyo ikai.

8 Jatian en yokata iki: '¿Miaki tsoa iki Ibó?' akin. Jatian ea yoia iki: 'Ea riki ja Nazarethainoa Jesús, ja ramianoxon min benai iitai', akin.

9 Jatian ja ebé boaibaonra, ja joé oinkana iki, ikaxbi ja ebé yoyo ikaiton joi ninkáyamakana iki.

10 Jaskáketian en yokata iki: '¿Enki jawe atiki, Ibó?' akin. Jatian non Ibon ea yoia iki: 'Wenitax Damascoain karestanwe, jainxonra ja min ati jawékibo mia yoikanti iki', akin.

11 Jatian ja joé penekan moa ea benche banémaa iketian, ebé boaibaon metsonhanan ea Damascoain bokana iki.

12 Jain iká iki, westíora joni Ananías janeya, Moiséssen esé senenhai itan Dios akin shinannai joni. Ja iká iki, jatíbi ja Damascoain jakana judíobo jaki jakoni yoyo ikanai.

13 Jatian Ananías ea oinni joá iki, joxon ea neskáakin yoia iki: 'Saulo, moa jakiribi oinwe', akin. Ea jaskáatianbi en moa oinna iki.

14 Jainxon ea yoiribia iki: 'Non reken papashokobaon Diossenra mia katóke, jawen keena keskábores ati min onannon ixon. Jainxon já ponté shinanya joni min oinnon ixon, itan já yoyo ikai joiboribi min ninkánon ixon.

15 Miara iki kaai, ja min oinna itan min ninkatabo, jatíbi jonibo jaakiriakin jato yoiai.

16 Jaskara iken, moa basiyamai, wenitax bautizameexon, ja non Ibo yokáwe, min ochabo mia soaxonon', akin.

17 Jatian iiti, Jerusalénhain joríbaax, Dios rabiti xobonko ea kaa iki orani. Jainxonra en westíora namá keska meran oinna iki.

18 Enra non Ibo oinna iki, janra ea neskáakin yoia iki: 'Ishton Jerusalénhainoax pikówe, nenonxonra mia ikonhayamai bokanai, ekiriakin min jato yoiaitian', akin ea akai.

19 Ea jaskáaketian en yoia iki: 'Ibó, jabaonra onanke, jain tsinkiti xobotiibi kaxon, ja mia ikonhaibo cárcel meran axon en jato rishkipachoaibo.

20 Jatian ja miikiriti iká joibo yoiai min joni Esteban retekanontianra, earibi jaskáatin keena ikax, ja akanaitian oinnira ea jain iká iki, jainxonribi jan reteaibaon choparibi en jato koiranxona iki', akin.

21 Ikaxbi non Ibon ea yoia iki: 'Katanwe ja ochokea jemamea joniboibara en mia raanai' ", akin.

Comandanteki Pablo jenekana

22 Jaskáaketian, jain senenres Pablo
ninkáxonkana iki. Jainoaxa neskati saa
iki peokookana iki: "¡Nato jonira moa
jati yamake! ¡Moara nato neten yamati
jake!" iki.
23 Jatian jaton chopabo jopexon peren-
hayananbi, mai potobo bochiki potai
saa iki jenéyamakanaitian,
24 ja comandanten jato yoia iki,
*cuartel meran ja Pablo jikimakanti.
Jainxon jato yoia iki, jawekopíkayaki,
jaki jakonmaati saa ikanai ixon, onan-
noxon rishkianan yokáti.
25 Jatian moa jayá, rishkinoxon
nexakankebi, jain itina jaton *capitán,
Pablon yokata iki: —¿Akiai esekan
yoikin, ja westíora romamea joni, koshi-
baon keshamaamabi rishkiti? —akin.
26 Jaskáketian ninkatax kaxon ja
*capitánman comandante keshana iki:
—¿Minki jaweakai? Natora romamea
joni iki —akin.
27 Jaskaketian ja comandanten joxon,
Pablo yokata iki: —¿Ikonrin mia
romamea joni? —akin. Jatian Pablon
yoia iki: —Ikon riki —akin.
28 Jatian comandanten yoia iki:
—Enra icha koríkinin kopíaka, iki
romamea joni inoxon —akin. Jatian
Pablon neskaa iki: —Eara ikonkon
romamea jonishaman iki —akin.[r]
29 Jaskati yoyo iketian, ja Pablo rish-
kiti iwanabo moa jaibakeax ochókana
iki. Jatian ja comandanteribi raketa iki,
romamea joni ikenbi jato cadenaninbo
nexamaax.

Joi benxoai Judío koshiboiba Pablo bokana

30 Jatian nete xabáketian, jako-
píshaman judíobaon Pablo jakon-
maakin yoikanai, kikinshamanhakin
onankaskin, comandanten choroa iki.
Jainxonra ja *sacerdotebaon koshibo-
yabi judíobaon koshibo jato tsinkia iki.
Jaskáaxonra pikobainkin boxon, ja tsin-
kíkanabo bebon Pablo akana iki.

23 1 Ja judíobaon koshibo oinyake-
tanxon Pablon jato neskáakin
yoia iki: —Nokon kaibobo, ramakaman-
bira jakonma aká, shinan meran yama,
ea Dios bebon jake —akin.
2 Jaskáketian, *sacerdotebaon koshi
Ananíassen, já patax ikábaon Pablo,
ketash akanon ixon yoia iki.
3 Ikaxbi Pablon neskáakin yoia iki:
—¡Miaribira Diossen ketash atiki, bepa-
rametai joní! Miara jain yakátinke ja
Moiséssen esekan yoiai keskáakin, en
akábo ea yoixoni ¿Jawekopiki minribi,
ja esé senenhayamaa, ea ketash akanti
jato yoixon? —akin.
4 Jatian jain ikábaon, Pablo yoia iki:
—¿Ja Diossen *sacerdotebaon koshiki
akai, min jaskáakin jakonmaakin
yoikin? —akin.
5 Jaskáakana, Pablon jato yoia iki:
—Nokon wetsabó, *sacerdotebaon
koshikayabira ikenbira, en onanyamaa
ike, Diossen joi meranra ikai neskati:
'Min jemamea joni koshi jakonmaakin
yoiamawe', iki —akin.[s]
6 Jatian jatíribi jain iká koshibo *sadu-
ceobo, itan jatíribi *fariseobo iketian
onantaanan, Pablon jato koshin yoia
iki: —Nokon kaibobo, eara fariseo joni
iki. Nokon anibora fariseobo ikana iki.
Ja mawábo jiriti iki ikábo en ikonhai
kopíra, ea maton jaskáai —akin.
7 Jato jaskáa, fariseobo betan *sadu-
ceobo, moa ninkakananyamai jaton-
binix, join iananankana iki. Jaskatax
moa jatonbiribibo tsamá akáxbo ikana
iki.
8 Ja *saduceobaon yoiai iká iki, tsoabi
mawataxbi jiriamai; ángelbo yamaa,
kayaboribi yamaa. Ikaxbi farisebobiribi

[r] **22.28** Ja Romano jonibo meranoax pikota jonishamanbora iká iki, kikin jonishamanbo. Jatian ja koríkinin kopíax ikanabora iká iki jashamanma. [s] **23.5** Ex. 22.28

iká iki, jatíbi ja jawékibora jake, ixon ikonhaibo.

9 Jaskatax jatikaxbi saa ikana iki, jainoax fariseobo betan rabékana jawetii Diossen esé onan jonibo, Pablo rabékiini, neskákana iki: —Nato joninra jawe jakonma jawékibi akáma iki. Jaki pikóxon, kayan iamaxon ángelnin yoyo ayantana yoiira ibirai —akin.

10 Jaskáakin aká, moa bebonbires jakonmakanaitian, sontárobaon koshi comandante raketa iki, Pablo ramiakanaketian. Jaskáxon jawen sontárobo yoia iki, moa jainoa pikoxon, jakiribi *cuartel meran boti.

11 Jatian ja yamébi non Ibon Pabloki pikóxon, yoia iki: "Koshiakin shinanwe Pablo. Ja neno Jerusalénhainxon ekiriti iká joibo min jato yoia, keskáakinribira ja Roma jeman ikanabo min jato yoiti iki", akin.

Pablo reteti shinan akana

12 Nete xabáketian jatíribi judíobaon, neskara shinan akana iki: abanon, noa Diossen castigankin ja Pablo retexonmabi non piketian itan non xeaketian, ixon.

13 Ja jaskáakin shinan akanabo ikana iki, chosko chonka winoa jonibobira.

14 Jabaonra ja *sacerdotebaon koshiboiba itan judíobaon ancianoboiba boxon, jato yoikana iki: —Nonra shinan ake, abanon ja Pablo retexonmabi non jawékiaketian, noa Diossen castigankin ixon.

15 Ramara mato itan jatíbi joni koshibo non yoiai, bakishbi Pablo benon ixon, ja sontárobaon comandante maton yoiti: Ja jawen akábopari yokátiki paranhanan. Jatian jabaon iweaitianra noiba nokotamabi, ja Pablo non reteti iki —akin akana iki.

16 Ikaxbi jaskatibo yoyo ikanai ninkábaini, Pablon piabakeranon, ja sontárobaon *cuartel ikain kaa iki, jain jikixon Pablo keshana iki.

17 Jaskáakin yoia, Pablon westíora sontárobaon *capitán kenaa iki. Joketian, yoia iki: —Nato bakeranon min koshiiba iotanwe. Janra westíora jawéki mia yoiti jake —akin.

18 Jaskáa ja ranon, comandanteba ioxon yoia iki, neskáakin: —Ja preso Pablonra, ea kenaxon nato bakeranon miiba ioti yoike, janra mia jawetii joi yoiti jake —akin.

19 Jaskáakin aká, ja *comadanten, ja bakeranon metsontaanan, jabichobiribi ioxon, yokata iki: —¿Jawe joiki min ea yoikasai? —akin.

20 Jatian bakeranoman yoia iki: —Judíobaonra, jatixonbi shinan akánke, jan aká jawékibo kikinshamanhakin yokátiki paraanan, bakish ja Pablo, judíobaon joni koshibo bebon mia bomati.

21 Ikaxbi jato ikonhayamanoxiwe. Chosko chonka winoa jonira ikanai, jain min jato boxonaitian, sotanxon ja Pablo retenoxon, manaax. Abánon noa Diossen castigankin, ja Pablo retexonmabi non piketian itan non xeaketian, ikira yoyo iibakanke, jatian ramara min jato jen atin manataxes ikanai —akin.

22 Jaskáakin yoia ja *comadanten, ja bakeranon raankin yoia iki, tsoabi ja yoia joibo keshantima.

Joni koshi Félixiba Pablo raankana

23 Jatian comandanten, rabé capitán kenaxon yoia iki, rabé pacha sontárobo mainbi boaibo benxokaamati, jainoax kabáyonin niai kanchis chonka sontároboribi, itan rabé pacha sontáro espadayaboribi benxokaamaxon, moa iskon hora yamé iketian, Cesareanko jato raanti.

24 Jainxon jato yoiribia iki, ja Pablo peyásanxon bokanti, wetsa kabayo benxoakantiribi. Jaskaribiakin jato yoia iki, kikinhakin koiranxon, ja joni koshi Félixiba bokanon ixon.

25 Jatian sontárobaon koshin, ja bokanaibo betan neskati iká kirika wishaxon, bomaa iká iki:

26 “Ea riki Claudio Lisias, nokon keen
joni koshi Félix, enra mia saludanai.
27 Nato jonira retenoxon, judíobaon
jato yatanmaa iká iki, ikaxbi enra
romano joni onanxon, nokon sontáro-
boyaxon jato bichinhanan, en jato rete-
mayamaa iki.
28 Jatian jawekopiki jakonmaakanai
ixon, onankaskin, ja judíobaon joni
koshiiba en boá iki.
29 Jatian jaskáakin akanaitianra, en
onanna iki, jaton esébo kopíres jakon-
manin yoinkanai. Jakopi reteti itan
jakopi cárcel meran atibobi, yama iká iki.
30 Nato joni moa jaskáaxon reteno-
xonbo, shinankana onanxonra, en mia
jain raanxonai. Ramara ja jaki jakon-
mataibo en jato yoiai, miiba kaxon, já
iká jawékibo onantiakin mia yoikanti.
Jatíres iki. Mia jakonbires ibanon”, iki
iká.
31 Jatian jato yoia keskáakin, Pablo
bixon, Antípatrissain yamé bokana iki.
32 Nete xabáketian, kabáyonin niai
sontárobobiribi, Pablo iwei bokana iki.
Jatian ja main boai sontárobo, moa
Jerusalénhain jaton *cuartel ikainko
banéribikana iki.
33 Moa Cesareanko nokóxon, ja kirika
bomaayabi, Pablo ja joni koshi meni-
kana iki.
34 Ja kirika yoyo akin senenhaa pekáo,
ja joni koshin, Pablo yokata iki, jawe-
ranoa jonirin ixon. Jaskáaxon onanna
iki, Pablo Cilicia mainmea.
35 Jainoa onanxon yoia iki neskáakin:
—Miki jakonmataibo neno bekanke-
tianparira min yoiabo en mia ninká-
xonti iki —akin. Jaskáataanan, jawen
sontárobo yoia iki, jain Herodes iká
xobo meran niaxon koirankanti.

Félix bebonmeax, Pablo yoyo ika

24 1 Jatian moa pichika nete
winota pekáo, *sacerdotebaon
koshi Ananías, jawetii ancianoboya
Cesareanko nokota iki. Jato betan-
ribi joá iki, westíora abogado Tértulo
janeya. Jabora ja joni koshi Félixiba
bokana iki; Pablon aká jawékibo
keshani.
2 Jatian moa Pablo bekanketian,
Tértulon Félix yoia iki, neskákin:
—Irake, mia koshi jikia kopíresa, noa
jakonbires jake. Jainoax min onan
shinanman akinnatonra, non jeman
icha jakon jawékiboribi non oinke.
3 Jatíbi nato min aká jawékibora, non
shinannai jatíbitian itan jatíbiainxon.
Miara non iráke akai, nokon keen Félix.
4 Ikaxbi basiora mia non imanake-
tianra, jawetii joishokores non yoiai,
noapari ninkáxonwe.
5 Nato non nokoa joni riki, kikin
jakonmamis joni. Janra jatíbi judíobo,
jatobiresbo jato rawikananmai, jainoax
jaribira ja wetsaresibi esé chibanai
Nazaretnobaon koshi iki.
6 Janribira Diossen xobo jakonma-
bires imakasa iki, jakopira presoa-
noxon non yatana iki, ja non esekan
yoiai keskáakin anoxon.
7 [Ikaxbi ja comandante Lisias joxonra,
jakonmaxonbires noa bichina iki.]
8 Jaskara jawéki aká kopí, non ja
yoixonaibo ikon onannoxonra, minbi-
shaman ja Pablo yokáti atipanke —akin
akana iki.
9 Jatianra jain itinkana judíobaon
jaskaakinbires yoikana iki.
10 Jaskákanketian, yoyo inon ixon, ja
joni koshin Pablo bewéxona iki. Jaskáa
Pablo neskati yoyo ika iki: —Enra
onanke, mia iki icha baritia nato jeman
joi benxoai joni iká. Jaskara ikenra, ea
rakéyamai ja nokon ikábo miibebonxon
yoitinin.
11 Minbi onankaskin jato yokáwe, moa
riki ea chonka rabé nete, ja Dios rabii
joáx ea Jerusalénhain nokóibata.
12 Ja ea jakonmaakin yoiaibaonra,
tsobébi join iananani iitaitian ea noko-
kana yamake. Nin Dios rabiti xobo
meranxon, jonibo jatobiresbo rawika-
namai iitaitian, ea nokokanabo yamake.
Jainxon jain tsinkíti xobonko itan

jemanxonbo en jato jaskáai iitaitian, ea nokokanabo yamake.

13 En jato jaskáabo mia yoikanabira, tsoabi en jato jaskáai ea nokokanama iki.

14 Ikaxbi en mia onantiakin yoiai riki, ja non reken papashokobaon Diosribira en tee axonai, ja bená bain yoiai keská; jara, jabaon yoiai jakonma esébo akin. Ja kirika meran iká wishá esébo itan ja profetabaon wishani joiboribi en ikonhaitian.

15 Nato jonibaon akai keskáribiakinra en Dios manake. Ja jakonma jonibo, itan jakon jonibo mawákanabo jirikanti ikonhakanai keskáakinribira, enribi ikonhai.

16 Jaskara kopíra en jatíbitian benai, Dios bebon itan jonibo bebon, jakonma aká shinan meran yama iti.

17 Jatian jaweti baritia wetsankobo iaketana pekáo, nokon jeman ea karibaa iki, ja jawékinin maxkáirakanabo jato akini itan Diossibi jawéki menii.

18 Jatian ja Moiséssen esekan jaskáti yoiai iketian ea benxokaata iki; jaskatax ja Dios rabiti xobo meran iitaitian, ea jabaon nokokana iki. Jatianra icha joni en tsinkiama iká iki, itan tsoabiribi en jato tsokásmaama iká iki.

19 Jatian ea jan jaskáakin oinnabora iká iki, ja Asia mainmea jawetii judíobo. Jatian jabokayara ikanti iki, neno mato bebon, ja en jakonma akábo iketian, mato yoii.

20 Jabo neno yamaketian, abánon natobaonbi mia yoikin, jawe jakonma aká iketianki, ja judío joni koshiboiba ea bokana iki, ixon.

21 Ja jakonma en aká riki, jato bebon niax, koshin neskati yoyo iibaxon: ‘Matonra akai ea masá tenemakaskin, ja mawatax jiriribikanti joi en ikonhai kopí’, iki ixon —akin aká iki.

22 Jaskáketian, ja Félixnin moa Jesussen joi jakonshamanhakin onanna ixon, jainrespari, jenémaxon jato neskáakin yoia iki: —Ja sontárobaon koshi comandante Lisias joketianparira jaskara jawékibo en mato benxoaxonti iki —akin.

23 Jatian Félixnin ja *capitán yoia iki, jakonhakinres Pablo koiranti, itan jabé raenanaibaon bexon, akinkanaitian jato bechitetima.

24 Jainoax jawetii nete winota pekáo, Félix jakiribi jawen awin Drusila betan joá iki. Jara iká iki judío ainbo. Jatian Pablo, Félixnin kenamaa joxon, jaskáxon Jesucristo ikonhati joi jato yoiaitian ninkábekona iki.

25 Ikaxbi Pablon, ja ponté shinanya joni iti jainoax ja jakonma jawéki ati shinanhoma iti, itan ja nete senenketian Diossen jaton jakonma jawéki akábo yoixonti, joiboribi jato yoia, ikonbiresi ratéxon, Félixnin yoia iki: —Moara ike katanwe, jakiribi en mia kenamaa joxon, noa yoinoxiwe —akin.

26 Jatian Félix iká iki, jakonmanin koríki bikasi, Pablon meninon ikax, manata. Jakopira jabé yoyo inoxon ichaakin kenamaa iki.

27 Jaskara moa rabé baritia winota pekáo, Félix moa koshi pikota iki, jatian jawen toanra Porcio Festo joni koshi jikia iká iki. Jatian ja judíobo betan jakon banéti kopí Félixnin Pablo pikoyamakin cárcel meranbi jenea iki.

Festoiba Pablo bokana

25 1 Jatian moa jawen tee anox, Cesareanko nokóibataxa, kimisha nete pekáo, Festo Jerusalénhain kaa iki.

2 Jain nokóketian, ja *sacerdotebaon koshiboyabi, kikin judío jonibo bekana iki. Jabaonra, ja Pabloki jakonma shinankanai jawékibo yoikana iki.

3 Jainxon jashamanbiribi yokákana iki, ja Jerusalénhain Pablo boxonkanon ixon, jaton shinan iká iki bain kaaitian jato retemati.

4 Ikaxbi Feston jato yoia iki, Cesareankobipari Pablo preso iti. Jawen shinan iká iki jabishaman basima jain kati.

5 Jato yoia iki: —Jaskara ikenra,
maton koshiboribi ebé bokanti jake,
ja Pablon jakonma jawéki akonabo
iketian, jain kaxon ea keshani —akin.
6 Ja Jerusalénhainra Festo iká iki,
posaka iamax chonka netebobira;
jainoax moa Cesareanko karibaa iki.
Nete xabáketian, joni koshi ikax, jawen
yakátinin moa yakata iki; jainxon Pablo
bexonkanon ixon jato yoia iki.
7 Jatian moa bexonkanketianra, ja
Jerusalénhainoax bekana judíobaon
nokobainxon, ja icha jakonmabires
jawéki Pablon akábo, Festo yoikana iki.
Ikaxbira ja jawéki yoikanabo, ikonma
iká iki.
8 Jatian jaskáakin yoikanaitian,
Pablonbiribi jato onantiakin yoikin,
neskaa iki: —Enra jawekeska jakonma
jawékibo akáma iki, judíobaon eséri-
bira en jakonmaama iki, ja Dios rabiti
xoboribira en ramiama iki, jainxon ja
icha mai iboaa romamea aporibira en
jakonmaakama iki —akin.
9 Jaskáabi, judíobo betan jakon
ikáskin, Feston Pablo yoia iki: —¿Miaki
keenai, ja Jerusalénhain kaxon, ja min
aká jawékibo en mia oinxontin? —akin.
10 Jatian Pablon neskáa iki: —Eara
moa ja icha mai iboaa romamea apo
bebon itinke, nenonxonkaya riki, ja
nokon ikábo onantiakin, maton ea
yoixonti. Moara minbi akonkin onanke,
ja judíobo jawebi en jato jakonmaama.
11 Jakopi ea retekanti en jakonma
aká jaketianra, ea mawáti jawemabi
iti iki. Ikaxbi ea jaskara iká yoikanai
jawékibo ikonmabo ikenra, tsonbi ea
jakonmaati yamake. Ja icha mai iboaa
romamea aponbishaman abanon, ja
nokon ikábo ea yoixonkin —akin aká
iki.
12 Jatianra jan shinanman akin-
naibo betan yoyo ika pekáo, Feston
Pablo yoia iki: —Jaskara ikenra, ja
icha mai iboaa romamea apon, min
ikábo yoixontin keenax, mia jaiba kati
jake —akin.

Apo Agripaiba Pablo iká

13 Jatian jawetii nete pekáo, apo
Agripa betan jawen poi Berenice,
Cesareanko kabékona iki, ja Festo
oinni.
14 Jain moa basichaa ikanketian, ja
Pablo yoikin, Feston jato neskáa iki:
—Nenora westíora joni jake, Félixnin
presoaxon potabainyantana, jawen jane
riki Pablo —akin.
15 Jatian ea Jerusalénhain inontianra,
ja *sacerdotebaon koshiabi judíobo
akinnai ancianobaon ea yoikana iki, ja
jonin jakonmabires akábo. Jainxon já
retetiribi ea yoikana iki.
16 Ea jaskákanainbira, en jato
neskáakin yoia iki, romano jonibaon
esekanra yoiai, jan jakonmaakaibo
betan beibananax yoyo ikamatianbi,
tsoabi timenbires retetima, jaribi jaska-
raki chipota, jato ninkámai yoyo ikama-
tianbi, iki ixon.
17 Jaskara ikenra jabo neno bekan-
ketian, basiamabi, nete xabáketian;
jainxon en jato joi benxoaxonainko
yakáxon, ja joni bexonkanti, en sontá-
robo yoia iki.
18 Ikaxbi jaki ramitaibaon ja ikábo
yoikanai en ninkatabi, iká iki, jaskara
jakonma jawéki jan aká en shinanhi-
bata keskáma.
19 Ja yoixonkanaibo iká iki, jawen
ikonhai jawékibo itan ja Jesús mawá-
yantanares, jatian Pablon yoiai iká iki
moa jiria.
20 Jatian jaskáshamanhaxon neskara
jawékibo ati onanyamaxon, en Pablo
yokata iki: “Kakiatiki Jerusalénhainxon
nato jawékibo benxoai ixon”.
21 Ikaxbi jan yokata iki, ja icha mai
iboaa romamea aponres benxoaxontin.
Jaskáketian, jakiribi en jato xepomaa
iki, ja romamea apoiba en raanai
kaman.
22 Jaskáaketian ja apo Agripanin Festo
neskáakin yoia iki: —Enbishamanra ja
joni yoyo ikai ninkákasai —akin. Jatian

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Feston yoia iki: —Bakish yoyo ikaitian
ninkánoxiwe —akin.
23 Jatian nete xabáketian, raokaatax
kikinman shinanmeeti, ja Agripa betan
Berenice nokótoshitax weikana iki, ja
apo yoyo ikai ninkáti xobo meran.
Jawen sontárobaon joni koshiboyabi,
ja jemamea kikin joniboribi jain wei-
kana iki. Jainxon Feston kenama Pablo
bekana iki.
24 Jainxon Feston jato neskáakin
yoia iki: —Apo Agripa, jainoax
jatíbi neno nobé tsinkíkana jonibo,
oinkanwe já riki ja joni. Nato joni
yoikinra, Jerusalénhainkoxon itan
Cesareainkoxonbo judíobaon ea
yoikana iki, jan jaskara jakonma
jawéki akábo. Ishtonbires en jato
retemanon ixonbora ea yoikin, jene-
yamakana iki.
25 Ikaxbi en oinnara, jaskara jawéki
aká kopíshaman reteti yamake. Jawe
jakonma jawékibi akáma riki. Ikaxbi
nato joni janbix keena iki, ja icha mai
iboaa romamea aponbiribi jawen ikábo
yoixontin. Jaskáketianra, jain raanti en
shinanna iki.
26 Ikaxbi ja joni jaskati ikábo onan-
shamanama ixon, jaskáakinshaman,
ja icha mai iboaa nokon apo, wisha-
xontikoma ikenra, en matoiba beke.
Miibashamankayara en beke, nokon apo
Agripa; moa maton yokáyona pekáo,
jaskati ikábo wishanoxon.
27 En oinnara, shiroai keská iti iki,
jaskara kopí ramiakanabo onanxon-
mabi, westíora preso en raanti —akin
jato aká iki.

Apo Agripa bebomeax Pablo yoyo ika

26 1 Jatian ja apo Agripanin Pablo
yoia iki: —Ramapari mia jaska-
tabo yoikanai, noa onantiakin yoiwe
—akin. Jaskáa meken chankanxon,
Pablonin jato neskáakin yoia iki:
2 "Eara ikonbiresi raroai apo Agripá;
mibebonxonra, ea ikamainkobi ja
judíobaon ea jaskatabo yoikana, en mia
onantiakin yoiai.
3 Minra akonkin noa judíobaon axé,
itan jakopi noa join iananai jawékibo
onanke. Jaskara iken en mia yoiaibo
jatsanyamakin, ea ninkáxonwe.

Joi biamatian jawen ikábo Pablon jato yoia

4 Jatíbi judíobaonra onankanke, jawe-
keskatiki ea bake ikax, itan bakera-
nontian, nokon kaibobo xarameax itan
Jerusalénhainoax ea jaa ikátiai, ixon.
5 Jainxonra onanribikanke, ea *fariseo
joni iká. Ja iki, ja non ikonhai joi kikin
esé koshi. Abákanon keenxon, mia
yoikin.
6 Ea jaskara ikenra, neno bexon jakon-
maakinbo ea akanai. Ja non reken
papashokobo jato jaskáati Diossen
yoiniboribi ikonhaax, ea jaon manata
iketian.
7 Jaskara yoini jawéki senenai oint-
ininra, ja chonka rabé tsamaa rarebo
*Israelbo manata ikanai. Jakopira
yaméyabi neten Dios rabiananbi jawen
tee axonkanai. Jaskaratonribi manata
ikenra, akanai, ea ja judíobaon jakon-
maakin apo Agripa.
8 ¿Jawekopiki ja Diossen mawábo jiri-
mati atipana, maton ikonhayamai?

Joi akaibo ramiakatitai Pablon yoia

9 Enribira moa shinanna iká iki, ja
Nazarethainoa Jesús ikonhaibo jawe-
keskaxon inonbires, jato ramiati.
10 Jaskara ixonra, ja Jerusalénhainoa
joi akaibo en jato jakonmaaka iki. Ja
*sacerdotebaon koshiibakea jaki, koshiti
kirika bixon, icha joi akaibo en jato cár-
cel meran aká iki. Jatian jato retekanai-
tian, enribi jakon shinankatitai.
11 Jainxon ichaakinra, jaton ikonhaa
jawékibo jenemakaskin en jato masá
tenemaa iki, enra jato jaskáakatitai, jain
tsinkíti xobotiibi kaxonbo. Jatoki ikon-
biresi sinataxa, wetsa jemabo kamanbi
ea kaa iki, jato ramianoxon benai.

Jaskáxon joi bia Pablon jato yoia
(Hech. 2.6-16; 9.1-19)

12 Jaskara shinanyanixa, ea Damasco
jeman kaa iki, ja *sacerdotebaon koshi-
baon ati yoixon raana.
13 Ikaxbi en mia yoibanon, ninkáwe
apó: Bain ea kakatainbira, moa
bariapan iketian en oinna iká iki,
bochikiax westíora joé bari winoa kikin
koshi, itan pené eki itan ebé boaiboki
paketi, jainxon noa katekin tenaa iki.
14 Noa jaskáara, jatíxonbi non mai
tsakakana iki, jainxon en ninkata iká
iki, arameo join ea neskáakin yoikin:
'Saulo, Saulo, ¿Jaweatiki min ea rami-
anoxon benai? Minbixbi kensho jawé-
kinin chachikaatai keskatira mia iitai',
akin.
15 Ea jaskáaketian en yokata iki:
'¿Tsoarin mia Ibó?' akin. Jatian ja Ibon
ea neskaa iki: 'Ea riki Jesús, ja min
ramianoxon benai iitai.
16 Rama wenixon en mia yoiai
ninkáwe. Eara miki pikóke, nokon
yonoti imaxon, en ati yoiaibo min ea
axonti kopí. Jainxon ja en aká min
oinna jawékibo itan en ramakaya ati
jawékibo oinxon, min jato yoinon ixon-
ribi.
17 Ja judíobo itan ja judíomaboibakea
píkoxonra en mia koirannai, jatoibara
en mia rama raanai.
18 Jato bero chopexonai keskáakin
min jato shinanmanon ixon, yamé keska
meran moa jayamai joé meran jakanon
ixon, jaskatax moa *Satanássen jatoa-
resabo iamakanon ixonribi, jaskáaxon
ea ikonhaketian, Diossen jaton ochabo
moa shinanxonyamanon ixon, itan ja
nokon jonibo en jato benxoaxona jawé-
kiboribi bikanti kopí', akin.

Namá keska meranxon ati yoia, Pablon senenhaa

19 Jaskara kopíra ja naikanmea namá
keska meran oinnax, ea yoitimayamaa
iki, apo Agripa.
20 Jaskáyamakinra, rekenpari ja
Damascoainoabo en jato joi yoia iki;
japekaora ja Jerusalénhain, itan jatíbi
Judea main iká jemabaonribi en jato joi
yoia iki. Jainxonra ja judíomaboribi en
jato yoia iki, jaton jakonma shinanbo
akonkin jenexon, Dios ikonhakanti, itan
moa ikonkon joi biabo onanti iti kopi,
jakoni jakanti.
21 Neskarabo kopíra, ja Diossen xobo
meran iketian, yatanxon judíobaon ea
retekaskana iki.
22 Ikaxbi Diossen ea akinna kopíres,
ramakamanbi nokon shinan koshipari
ixon, ja kikinbo itan ja kikinmashoko-
boribi Diossen joi yoikin en jeneyamai.
Ja ramakaya iti Moiséssen yoini itan
*profetabaon yoini joiboribira en mato
yoiai.
23 Jabaon yoini joibora iká iki neskara:
Cristo mawataxbi japari jiriti, itan ja
judíoboyabi, judíomabo jan kishpinti joi
jato yoitiki", iki iká, akin jato aká iki.

Agripan Pablo yoishokoa

24 Jatian Pablon jaskáakin yoiaitian,
Feston koshin saí aka iki: —¡Pablo
miara shinan keyotax iitai, ayorakin
kirika meeresai ikax! —akin.
25 Ikaxbi Pablon neskaa iki: —Nokon
shinanbo keyotaxa ea iiamai, nokon
jakonhira apo Festó. Ja en yoiaibo riki
ikon, itan onantishamanbo.
26 Nenora apo Agripa iki, janra jaskara
jawéki ikábo ayorakin onanke. Jakopíra
ea já bebon niax, jawe rakétanma ea
yoyo ikai. Janribi jatíbi jaskara jawé-
kibo onanketian ikonhaax, ja en yoiai-
bora joné winota jawékiboma iki.
27 ¿Ja profetabaon yoikani joiboki
min ikonhai, apo Agripa? Enra ikonhai
minra onanke ixon —akin.
28 Jaskáa Agripan yoia iki: —¿Minki
shinannai, ishtonshoko yoixon min ea
joi ikonhamati? —akin.
29 Jatian Pablon yoia iki: —Jaskara
iken, ramabi iamaxon basi inonbi,
mia apo itan jatíbi neno ikana, mia

ninkataiboribi ea keska joi akairibi mato ipainon riki. Ikaxbi ea akana keskáakinribi, cadenanin nexakanama —akin.

30 Pablon jato jaskáa, ja apo wenita iki, jainoax ja joni koshi betan Berenice, itan jatíbi jain yakata ikáboribi wenitax, moa bokana iki.

31 Boax, jatonbiribi torotax yoyo iki neskákana iki: —Nato jonira, jakopi reteti jawekeska jakonma jawékibi akáma iki, ja kopishaman presoatira yamake —ikibo.

32 Jatian Agripanin Festo yoia iki: —Ja Cesareainxon joi benxoatin keenyamaa ikenra, moabires nato joni non píkokeanke —akin.

Roma jeman Pablo raankana

27 1 Jatian noa Italiain raanti shinanxon, Pablo betanbi wetsa presobo, jan jato bonon ixon, sontárobaon koshi *capitán Julio menikana iki. Ja iká iki, icha mai iboaa romamea apo betanbi iká sontárobo ikinai.

2 Jaskatax Adramitio repintiainoax, pishitaitonin noa nanékana iki. Ja wapóro iká iki, Asia main iká jemabotiibi taxna taxnakaini kaai. Jatian Aristarcoribi nobé kaa iki, ja iká iki Macedonia main iká, Tesalónica jemamea.

3 Nete xabáketian, Sidón ikain noa nokota iki. Jain ixon ja *capitán Julionin jakon shinanya ixon, Pablo jawen onanabo jato oinni kanon ixon raana iki. Já maxkata jawékinin jabaon akinkanon ixon.

4 Ja Sidónhainoax pishitax noa kaaitian, niweaban bechiteabi, ja Chipre nasi keebaini noa kaa iki.

5 Jainoax ja Cilicia betan Panfiliabi winobaini kaax, Miranko noa nokota iki, ja jema iká iki Licia main iká.

6 Jainoara ja sontárobaon *capitánman, Alejandríainoa wapóro Italiain kaai nokoa iki. Jatianra ja capitánman noa jain nanékiina iki, jaskataxa noa tekíkaini kaa iki.

7 Icha netera noa ishtomashoko kaa iki, jaskatira masábires meboi, Gnido jema keiba noa nokota iki. Jatian noa kaaikirikeax niwe koshi beaitianra, ja Creta nasi keebaini mayati kaax, ja Salmona keiba noa nokota iki.

8 Jatian masábires mehananbi ja nasi kexabi ochó kaax, ja Buenos Puertos akin akanainko noa nokota iki. Ja iká iki Lasea jema ochóma.

9 Moa icha neteira kaxon oinna, jenetiati ochóma ikax, kati onsá iketian, Pablon jato neskáakin yoia iki:

10 —Ninkákanwe jonibo, en oinnara noa kaabi kikin onsá itiki, jaskara ikenbi noa kaaitianra, wapóro bechonman jikimaa icha non neno boai jawékibo non bomati iki, jawekeska ikax noaboribi keyokanti atipanke —akin.

11 Ikaxbi jaskáakin Pablon yoiabi, sontárobaon capitánman, ja wapóro ibon joi betan ja wapóronin teetai capitánman joires ninkáxona iki.

12 Jatian jain noa taxnata repinti, jainxon matsi winómati jisáma iketian, oinxon shinankana iki, jain iamai, tanati ja Fenice repinti kaman nokóti. Ja iká iki Cretan westíora repinti, bari kaai mekayao itan bari kaai mexkaori aniparohoriti bechia.

Aniparomea jato niweaban aká

13 Jaskákenbi ja bari kaai mexkaokeax, niwe koshimashoko bei peokoota iki, jaskara oinnax jaton *ancla nebíbaini, ja Creta tenamanbi moa bokana iki.

14 Noa kakatainbi, niwe koshi bexon, noa jan kaai wapóro tsakaa iki, jawen jane iká iki Nor este.

15 Jaskáxon niweaban noa chitea, moa kati atipanyamaketian, niwen ja wapóro ishto boaitian non bomaresa iki.

16 Jatian kaaira, ja Cauda janeya nasi
pekáobi noa kaa iki, jao niwe koshi-
matani ikaori. Jatianra ja maxko bote
chirontameta, teebires meexon non
mapémaa iki.
17 Jaskáakin moa mapémaxonra, ja
wapóro kaxkénaketian, kikinhakin
non risbikan neaa iki. Jatian ja Sirte
janeya mashi benes tsakanaketian,
rakékin, ja toxbatai *ancla nenankana
iki, jaskáaxon niwe bomareskana iki.
18 Jatian moa nete xabáketian, ja niwe
bebon koshibirespari iketian, ja wapó-
roninmea jawékibo jeneki potakin peo-
kana iki.
19 Jatian jawen kimisha nete itin, ja
wapóro jayá niai jawékibo, moa jeneki
potakana iki.
20 Moa icha netebires bariamaa iki,
wishtínbobi non yamé oinyamaa iki.
Jatian ja niweaba jeneyamaitian non
shinanna iki, moa noa keyotaires.
21 Jatian moa basiora jawékiama
ixon, Pablon jato yoia iki: —Jonibó, ja
Cretainoax noa pishitamatianbi en mato
yoia, ea ninkáxonhibataxa, neskara
jakonmabo noa winóyamakeanke, itan
jawékiboribi jenekibo non nepóyama-
keanke.
22 Ikaxbi rama masá shinanyama-
kanwe, tsoabira mawáyamai, ja wapó-
roresa ikai jikii.
23 Yaméra ja en tee axonai Diossenbi
raana westíora ángel eki pikówanke.
24 Janra ea neskáakin yoiwanke:
‘Rakéyamawe Pablo, miara ja icha
mai iboaa romamea apo bebonmeax
yoyo iki kati jake, mia kopíresibira ja
mibé wapóronin boaibo, tsoabi Diossen
mawámayamai’, akin.
25 Jaskara iketian koshiakin shinan-
kanwe jonibo, enra Dios ikonhai, ja
ángelnin ea yoiwana keskábo iti.
26 Ikaxbira westíora nasikira noa
tsakati kaai —akin jato aká iki.
27 Jatian rabé semana ja Adriático
janeya aniparon noa kaaitian, ja
wapóro niwen oke boxon neke boxon
aabaina iki. Ja yaméra moa yamé
pochínikon, ja wapóronin teetaibaon
onankana iki, moa mai kexa taxnati
bokanai.
28 Jaskáxon nemin meekana iki,
kimisha chonka sokota metro, jatian
moa orichaa kaxon aríbakana iká iki
rabé chonka kanchis metrores.
29 Jatian moa shanka tsakai kaai
shinannax, rakékana iki. Jaskáxon,
jan wapóro tewanai chosko *ancla, ja
wapóro poinkikirixon jenenko pota-
kana iki, abanon jan tewankin ixon.
Jaskáaxon ishton netenon ixon Dios
yokákana iki.
30 Jatian ja wapóronin teetaibaon,
moa jainoax jabáti shinankana iki,
jaskáakin shinanxon ja rebonkonia jan
tewanmati ancla jene meran raantiki
paranax kaxon, ja maxko bote jeneki
pakekana iki.
31 Jatian jaskákanaitian oinxon, ja
sontároboyabi capitán, Pablon jato
neskáakin keshana iki: —Ja wapóronin
teetaibo nenobi iamai jabákanketianra
jawekeskataxbi mato kishpintima iki
—akin.
32 Jato jaskáa ja sontárobaon jan
nexaa kabo xatekana iki, jatianra
maxko bote jenenko paketa iki.
33 Jatian moa nete xabáketian, jawé-
kiatanikanon ixon Pablon neskáakin
jato yoia iki: —Moa riki rabé semana,
jawemein noa winotai ixon masá
shinankin, maton jawékiayamaa.
34 Jaskara ikenra en mato yoiai,
jawetanishoko moa pikanwe. Jaskatax
maton yora koshiinakiranon ixon,
neskara winotibira tsoabi mawáyamai
—akin.
35 Jaskáakin jato yoitaanan, Pablon
pan bixon, jatíbi jonibo bebonxon Dios
iráke ataanan, ja pan tobaxon pia iki.
36 Jaskáaitian oinxonra, koshi shinan-
taanan, jabaonribi pikana iki.
37 Jatian ja wapóronin noa ikana iki,
jatíbiainoax rabé pacha sokota chonka
sokota joni.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

38 Jatian moa kikinhakin jawékiax
potóxon, ja trigobo moa jeneki pota-
kana iki, ja wapóro keyátani toxbanon
ixon.

Moa wapóro jikia

39 Jatian moa nete xabáketian mai
oinxonbi, jawen janerin ixon, ja wapó-
ronin teetaibaon onanyamakana iki.
Ixonbi westíora paboro mashi kerakaya
oinkana iki, jainxon shinankana iki,
jain ja wapóro taxnanti.
40 Jaskáaxon ja wapóro tewanmaa
*ancla nexaa kabobo xatekana iki.
Jainxon jawen timón nexaaboribi
expaakana iki. Jaskáaxon ja rebon-
konia chopa panaaboribi keyaakana
iki, jaskáakana mashioriakin ja wapóro
niwen boá iki.
41 Ikaxbi ja wapóro niwen boá kaxon
mashi tsakaax, jain tekeyanmeta iki.
Jaskáketian ja wapóro poinkikiri
bechonman tsakaxon, toeyona iki.
42 Jaskáaitian oinxon sontárobaon
shinankana iki, nonoax jabakanaketian,
jatíbi presobo reteti.
43 Jaskáati shinankanainbi, ja capi-
tán keenyamaa iki, ja Pablo jato rete-
makashamai. Jaskáakin jato amaya-
maxon jato yoia iki, ja nonoti onan-
bopari jene tsakataanan boax mainko
nokókanti.
44 Jainoax jatíribibo tablanin pera-
kaax, itan wapóroninmea toxbatai jawé-
kibaon perakaax bokantibo, jaskatax
boax jatikaxbi mainko nokotax tsoabi
noa mawáyamaa iki.

Malta nasin
Pablo iká

28 1 Jatian jatikaxbi main nokotax
mawáyamaxon, non onanna
iki, ja Malta janeya nasinkaya noa
iitai.
2 Jain ikana jonibaon noa kikinhakin
noibaxon, ja oi bei matsi iketian, noa
chii keteaxonkana iki, jatikaxbi noa jain
yookanon ixon.
3 Jatian Pablon meshibo tsinkianan
chiiki bepota iki. Jatian ja bepo-
tainkoniax xanan aká jabati kakin,
Pablo mekenki natexax rono jainbi
pania iki.
4 Jatian jaskara oinnax, ja nasin
iká jonibo jatonbiribi neskati yoyo
ikana iki: “Ikon riki nato joni retemis,
jishaman ja aniparomeax mawáyama-
kenbi ake, Diossen shinanxonatonin
ronon natéxkin, ramara moa mawatai”,
ikibo.
5 Ikaxbi mebiski ikin, chiiki ja rono
Pablon potaa iki, jatian já jawebi chexa-
yamaa iki.
6 Jatianra jonibaon shinankana iki,
ramabishokora soo ikai, iamax mawára
paketai ixonbo. Jaskáaxon basima
manáxon oinkanabi, jawe iamaa
oinnaxa, wetsa keskáakin shinanax
yoyo ikana iki, nato jonira westíora
dios iki, ikibo.
7 Jatian jabo ikana ochóma iká iki, ja
nasin iká joni koshi Publion mai, janra
noa bixon kimisha nete senen, kikin
jakonhakin ja maxkata jawékibaon noa
akinna iki.
8 Jatianribi ja Publion papa iká iki,
yoná ayananbi jimin chixokan iki
rakata. Jaskara iken Pablo já oinni
kaxon jaki orantaanan, ja isinai joni
mamepasa, benxoa iki.
9 Jaskáaketianra, ja nasin ikana wetsa
isinai joniboribi, Pablo bexonkana jato
benxoa iki.
10 Jatian ikonbiresi noki rarokin moa
jawékibo menireskana iki. Jain iiti moa
kaai wapóronin noa nanetaitianra, ja
non kakin jawékiatibo noa menikana
iki.

Roma jeman
Pablo nokota

11 Jatian kimisha oxe ja nasin ikax,
wetsa wapóronin noa naneta iki. Ja
wapóro iká iki, jainxon jenetia winómai
baneta. Ja iká iki Alejandríainoax joái
wapóro. Ja wapóronin jane iká iki, jaton

diosen janenbi akana, Cástor betan Pólux.

12 Jatian kaax, Siracusanko noa nokota iki, jainra kimisha neteres noa ikana iki.

13 Jainoaxa mai kexashoko iikainax, noa Regioain nokota iki. Jain noa westíora nete iketian, niwe *surhorikeax bea iki. Jatian jainoax kaax, jawen rabé nete itin Puteoliain noa nokota iki.

14 Jainoara jatíribi nobé joi akaiboribi non nokoa iki. Jabaon noa westíora semanapari iti yoia, noa jain banékana iki, jaskati iikaini kaaxa, noa Roma jeman nokota iki.

15 Jatian ja Romamea nobé joi akaibaon noa jain kaai moa ninkákana iká iki. Jaskatax, ja Foro de Apio itan Kimisha Tabernas akin akanai jemankonia noa bechii bekana iki. Bekanketian oinxon Dios iráke akax, Pablo jawen shinan raroinakirana iki.

16 Jatian moa Roma jeman nokóxon, ja Pablo janbiribi imaxon westíora sontárores koiranmaa iki.

Roma jeman
Pablon joi yoia

17 Jain nokoibata moa kimisha nete ixon Pablon judíobaon joni koshibo kenamaa iki. Jatian beax tsinkíkanketian jato neskáakin yoia iki: —Nokon kaibobo, eara jawekeskataxbi nokon kaiboboki jakonmaatama iki, itan nokon rekenbaon axékibira ea jakonmaatama iki. Ea jaskatama ikenbira ja Jerusalénhainoa joni koshibaon ea presoakana iki. Jainxonra ja romano joniboiba ea bokana iki.

18 Jatian jabaonra, kikinhakin yokáyona pekáo, ea píkokaskana iki, ja aká kopíshaman ea reteti yamaketian.

19 Ikaxbira ja judío jonibo keenyamakana iki. Jaskákanaitianra ja icha mai iboaa romamea apon, nokon ikábo yoixontin keenkin en jato yokata iki, jain kaxon ja nokon kaibobo jato jakonmaati shinanyaxonma.

20 Jakopira mato oinkaskin, itan mato betan yoyo inoxon, en mato kenamake. Ja noa *Israel jonibo jan manata *Cristo en yoiai kopí riki, ea neno cadenanin akana —akin.

21 Jaskáaketian yoikana iki: —Mia jaskatabo yoii iká kirika wishábi Judeainxon noa bemakanama iki. Westíora joi akai judíoninbira jainoax joxon, mia jakonmaata jawékibo noa yoikanama iki.

22 Ikaxbi noara ninkákasai, min shinanbiribi. Nonra ninkáke, ja min yoiai bená joiki jatikaxbi jatíbiainoax jaki ramíkanai —akin.

23 Jaskara ikenra, westíora nete jaiba benoxon, Pablo yoikana iki. Jatian moa nete nokóketian, icha jonibo jaiba bekanketian, yamékiri peoxon yantánkamanbi, ja Diossen ikinaton jati joi jato yoia iki, jainxon ja Jesúskiriakinbo, jato ikonhamati shinanna iki, ja Moiséssen esé kirika meranxon, itan ja profetabaon wishani kirika meranxonboribi.

24 Jato jaskáa, jatíribibaon ikonhakanaibi, wetsabaonbiribi ikonhaayamakana iki.

25 Jaskatax ninkakananyamaxon ikonhayamai moa bokanaitian, Pablon jato neskáakin yoia iki: —Akontibira ja non reken papashokobo, Diossen Shinanman yoimaa *Profeta Isaíassen neskáakin jato yoinike:

26 ‘Nokon joniboiba kaxon jato neskáakin yoitanwe:

Ninkáxonbira, maton jawebi onanyamanoxiki.
Ayorakin oinxonbira maton ointi atipanyamanoxiki.

27 Nato jonibora moa jaton jointi chorishabo ikanai. Jaton pabíki kinira, xepota keskábo iki; jainoax betita keskáboribira ikanai; jaskara ixonra, ointi, itan ninkáxon onantiboribi atipanyamakanke;

shinanmeetax eiba bekanketian en
jato benxomati ikenbi', iki ixon.[t]
28 Jaskara iketian, matonribi rama
onankanwe, ja judíomaboribi jan kish-
pinti joi jato yoitira ea Diossen raana
iki. Jatian jabaonra ninkáxon ikonha-
noxikanai —akin jato aká iki.
29 Jato jaskáa, jatobiresbiribi join
iananax, ja jatíribi judíobo moa bokana
iki.
30 Jaskatax Pablo jainpari inoxon, jato
xobo kopíax jain rabé baritia senen iká
iki. Jain ixon jatíbi jaiba bekanaibo jato
bia iki.
31 Jainxonra jato Diossen ikinaton
jati joi jato yoia iki, itan ja non Ibo
Jesucristokiriti iká joiboribi jato yoia
iki. Jatian jaskáakin jato yoiaitian
tsonbi jaweayamaa jakonhaxonres jato
onanmaa iki.

[t] **28.27** Is. 6.9-10

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ROMANOS

Roma jeman iká joi akaibo, Pablon kirika wishaxon bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea riki Pablo, ja Jesucriston yonoti, enra akai nato kirika wishakin, mato jain bomanoxon. Diossenra ea kenaxon, jawen joi yoiti raana joni ea imaa iki, jaskáaxonra jawenashamanbiribi ea imaa iki, ja kishpinti jakon joi en jato yoinon ixon.

[2] Ja joira, moatianbi Diossen jawen shinanman yoyo ikai jonibo jato wishamanike.

[3] Ja joi iki jawen bake Jesucristo yoii iká, ja iki non Ibo, jara noa keska joniribi iká iki, jaskara kopí riki ja apo David ipaoniton rarebo ikax, jawen chiní bake.

[4] Jara mawákenbi, Diossen jawen atipana koshín jirimaa iki, jaskataxa onantibires baneta iki, ikon Diossen bake ikax, já keskaribi atipana koshiya.

[5] Ja Jesucristo kopíres iki ea jaskara iti jisáma ikaxbi, jawen raana joni ea iká. Jaskara kopíra, jawen tee en axonai. Jara keenai jatíbiainoa jonibaon nato joi en yoiaitian ninkaxon ikonhaax, jawen keena keskati jakantinin.

[6] Matoribira jaskáakin Jesucriston kenaa iki, jawenabo inon ixon.

[7] Jaskara kopíra en mato yoiai, jatíbi ja Roma jeman ikábo, matora Diossen noike. Jaskáakinra jawen jonibo inon ixon, mato katota iki. Ja non Papa Dios betan non Ibo Jesucriston, noixon mato akinboresbanon, jaskatax mato jakonax jakanon ixon.

Pablon Roma jeman kakaskin shinanna

[8] Wetsa joibo yoiamatianbira, en mato yoiai neskara: Wetsankobo kaxonra, en ninkatai, mato moa Cristo ikonhaax jakonbires ikaibo yoikanaitian, jaskara kopíra, ea Criston akinna iketian, mato kopi en Dios iráke akai.

[9] Ja en tee axonai Diossenra onanke, mato shinankin jatíbitian mato kopi en já yokataibo. Jawen Baken joi yoikinra en akai, kikinni nokon jointiabi keenshamantaanan jato yoikin.

[10] Jakopíra oranaitiibi en Dios yokatai; min keen iketian, ea jatoiba raanwe, en jato oinni katanon, akin.

[11] Mato oinni kakáshorakinra, akai en jaskáakinbo orankin, kaxonra en mato akinti shinannai, mato bebonbires Cristoki koshikanon ixon.

[12] Jain kaxon enbicho mato akinti yoiima riki ea, matonribi akintininra ea keenai, jaskati akinannanira, noa jatikaxbi bebonbires Cristoki koshikanti iki.

[13] Ikaxbi neskara jawékira en mato onanmakasai, ebé joi akaibó. Enra ake ichaakin mato oinni kakaskinbo shinankin, ikaxbira ea kati atipanyamaa iki, meskó atikoma jawékibaon katikomaaka. Nokon shinan riki, ja wetsankoniabo en akinna keskáakinribi mato akinti, jaskatax matoribi kikinni shinan koshikanti kopí.

[14] Enra shinannai, nato joira en jatíbi jonibo yoiti jake ixon, ibanon kirika onan iamax kirika onanma, jainoax kikiman shinanmeetaibo itan kikinmashokoakin shinankanaiboribi inonbi, iki ixon.

[15] Jaskara kopíra, kikinbiresi ja Roma jeman ea kakasai, jaskatax kishpinti ikon joi, matoribi yoiti kopí.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Bená joi, Diossen atipana koshi

16 Eara rabinyamai, nato bená joi jato
yoitinin, Diossen atipana koshi iketian,
jatíbi ja ikonhaax jaki koshiaibo kish-
pinmeekanti kopí. Nato joira judíobaon-
pari ninkata iki, ramara ja judíoma-
baonribi moa jatíbiainxon ninkákanai.
17 Nato bená joinra noa onanmai, ja
ikonhaketianres jato Diossen ochaoma
keskáakin imai. Já ikonhatires iki,
jaskara yoiira ikai Dios jawen Wishá
meran neskati: "Ja ochaoma keskáakin
en imaabora, ea ikonhaa kopíres jatíbi-
tian ebé janoxikanai", iki.

Jakonma jawéki akaiboki Diossen jaskara shinannai

18 Diossenra akai naikanxonbi, jawebi
ikonhayamakin meskó jakonma jawéki
akí já joniboki jawen siná shinan
pakekin. Jakonma jawékibores akin,
wetsabaon Diossen ikon jawékibo onan-
kanti ikenbi, jato atikomaaxonai kopí.
19 Ja jonibora moa kikinhakin Dios
onannaxbi ikanai, Diossenbi jato
onanmaa kopí.
20 Jakopira jishtima ikenbi, non Dios
onanti atipanke, jatíbi jawékibo jan
joniaka oinxonres. Jakopira rama non
onanke Diossa jake ixon, nato nete jan
akábo oinxonres, jawen atipana koshira
jawetianbi keyóyamanoxiki. Neskara
kopíkayara inóxiki, ja jatíbi jakonma
jonibo moa jaki paranati yama.
21 Jaskáakin Dios onanxonbira, ja Dios
rabiti keskáakinshaman rabiamakana
iki. Jato jakonhaa kopíbi, iráke ayama-
bobikana iki. Jaskara ikaxa onanma
jonibo keská banékana iki. Jakopira,
ponté shinanti atipanyamaax, jaton
shinan onantimatax, benota keskábo
ikana iki.
22 Jabora ikana iki, jatíbi jawéki onan-
naton shinanmeeti, ikaxbi jakonhakin
shinanti onanmabo ikana iki.
23 Jaskáakinra akana iki ja koshi
shinanya itan jatíbitian jaa Dios

Jatonbi aresa dios rabikanai.

rabikin jenetaanan, jatonbi aresa dios-
bores rabikin, jaskáakin akanabo iká
iki, mawata joni jisáakin, noyai yoina
jisáakin, jainoax meskó yoina jisáa-
kinbo, itan rono jisáakinboribi akana.
24 Jatian moa jaskákanai oinxonra,
Diossen jato oinresa iki, abákanon, jaton
keena jakonma jawékibores akin, ixon.
Jato jaskáara, meskó jakonma jawéki
inonbi, areskana iki; jaton shinan rami-
tabo ixon. Jaskarabo akinra, meskó
rabinti jawékibiresbo wetsabo betan
akana iki.
25 Ja ikon Dioskaya ikonhakashama-
taanan, janso jawékibores ikonhakana
iki, jaskáakinkaya ja Diossen joniaka
jawékibores rabikana iki; jatian jan
jatíbi jawéki aká Dioskaya rabiamakana
iki. Jakaya riki, ja non jatíbitian jene-
yamakin rabiti. Jaskarakaya ibanon.
26 Jaskákanaitianra, moa Diossen
jato oinresa iki, abákanon, jaton keena
keskábores akin ixon. Jakopira, moa
rabínbobi keyóxon, bebonbires jakonma
jawékibo akana iki. Jaskatira ikana iki,
ja ainbobo moa jaton bene amai jene-
taanan, jabé ainbobo betanbi ianannani.
27 Jatian benboboribi ikana iki, moa
jaton awinbo akí jenetaanan, jabé
benbobo betanbi ianannani. Jaskákinra
rabinti jawékibires akana iki, jaskarai-
noaxa rama jaton jakonma jawéki aká
kopibi, jaton yora masá tenemakanai.
28 Jaskakanaitianra, Diossenbi jato
jenea iki, moa tsonbi ja ikonhayama-
kanai oinxon, abákanon, jaton jakonma

shinanman amaa, meskó ja atima jawé-
kibobi akin iki ixon.
29 Jaskara kopíra, ja jonibo meran,
moa jaton jakon shinan yamaax,
jakonma jawéki ati shinanyares ikanai.
Jaton shinan riki, jatobicho icha jawékia
iti, wetsabo akinti shinanhoma ikax,
jato ramiati shinanyares; wetsabo jawé-
kiatai oinnax, jatoki jakonmaataibo;
retemisbo; koshin rabitaibo ikax, tima-
misti shinanyaresbo; jato meskóaxon
paranaibo; iorabiresi jakonma jawéki
akí axeabo, itan wetsaboki meskó joi
keshaibo.
30 Wetsaboki ramíkin jato jakon-
maakin yoiaibo; Dioski shiroaibo; onsa-
tanyamakin jakonmanin yoimisaibo;
jawéki akáx jan rabitaibo; jaskáaxon
jato jakonmaati shinan pikoaibo; jaton
anibaon joi ninkáxonkashamai yoiti-
mataibo.
31 Tsonbi shinan menitinin keenya-
mabo, jaskara kopí jato yoyo iká jawé-
kibo senenhayamabo; moa noibamisti
shinanhomabobi ikanai; jakopi jakonma
jawéki iketian, jakonhaxon benxoati
shinanhomabobi ikanai; jaskara ikax
moa jato onísati shinanhomabobi
ikanai.
32 Jabaonra moa onanke, ja jakonma
jawéki akaibora mawákanti jake, iki
Dios yoyo ika joi. Jaskara onanxon-
bira; jakonma jawéki akin jeneyama-
kanai. Jaskatira ikanai, wetsabaon-
ribi jakonma jawéki akaitian oinnax,
kikinni jan raroi.

Diossenra jaton aká jawékishamanbores jato yoixonai

2 1 Jaskara kopíra, ja jakonma jawéki
akanai ointaanan, jato jakonmanin
yoinnai ikax, miaribi jawe keskataxbi
ikama keská iti atipanyamake. Ibanon
tsoabires, jaskáakin jato yoiira, maton-
binix mato yoikaatai, ja akanai jakonma
jawékiboribi akai ikax.
2 Ikaxbi nonra onanke, ja jaskara
jakonma jawéki akí jakanabora, jato
Diossen masá tenemati jake, akonkana
iketian.
3 Jaskara iken, wetsabaon akai
keskáakin jakonma jawékiboribi akai
ikax, eara Diossen jaweayamanoxiki,
ixon shinanyamawe. Jatíbi jaskarabora,
jato castiganoxiki.
4 Ramara, jaweayamaparikin mia
manaboresai, min jakonma jawékibo
moa jenenon ixon. Mia jaskáabira,
min akai jawemabiakinres shinankin.
Ja Diossen mia noixon jaskáaira, moa
shinanmeetaanan, min jakonma jawé-
kibo jenenon ixon, mia jaskai iki.
5 Ikaxbi min keena keskáres akai
ixonra akai ja Diossen yoia jawékibo
min ikonhakashamakin. Jaskáakinra,
minbi jan castigameti jawéki akí mia
iitai. Diossenra jatíbi jonibo castigano-
xiki moa jato jaskáati nete nokoketian.
6 Jatianra Diossen anoxiki, jatíbi
jonibo jaton aká jawékibo senenribi
jato kopíapakekin,
7 jawen jatíbitian jati netenkora, jato
jikimanoxiki, ja Diossibakea jakon
jawéki biti shinannax itan jatíbitian
jabé jati shinanxon, jakon jawéki akin
jeneyamaa jonibores.
8 Ikaxbi, ja Diossen joi ikonmanin
yointaanan, jakonma jawéki akí yoiti-
mataibora, kikinbiresi jatoki siná-
taanan, Diossen jato castiganoxiki.
9 Jatíbi jakonma jawéki akaibaonara
janoxiki, onitsapiti itan masá meeti
jawékibo. Rekenparira inóxiki judío-
boki, jainoax iti jake ja judíomabokiribi.
10 Jatian, jakon jawéki akábora, jan
raroti jawékibo jato Diossen menino-
xiki, jainxonra kikin joni jato imano-
xiki, jaskáaxonra jato jakonshaman
jamanoxiki. Judíobo itan judíomabo
inonbira jato jaskáanoxiki.
11 Diossenra noa meskó joniboakin
oinyamai. Jan oinnara, noa senenbires
iki.
12 Jaskara ixonra, Diossen anoxiki,
ja Moiséssen wishani esé onanyamaax
ochaabo ikenbi, jato castigankin. Jatian

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ja Moiséssen esé moa onannaxbi ochaa-
bora, ja esekan jaskáati yoiai keskáakin
jato castiganoxiki.
13 Jaskati janoxonmabi ja esé ninká-
resaibora, Diossen jawekeskaxonbi
ochaoma keskáakin jato oinyamai, ja
ninkaxon senenhaiboresa anoxiki, jato
ochaoma keskáakin oinkin.
14 Ja judíomabaonra, jawetianbi
ja Moiséssen esé onanyamakana iki,
ikaxbi jabaonra, moa onanna iká iki,
jaweratorin jakon itan jakonma jawéki
ixon, Diossenbi jaton jointiain, jaskara
shinanbo jato axona kopí.
15 Jaskara kopíra, jabaon jakonma
axon onannai, enra jakonma ake ixon,
jatian jakon jawéki axon, onanribi-
kanai, enra jakon jawéki ake ixon,
jaskara shinan jato meran jaketian. Ja
jato meran iká shinanmanra anoxiki
jato yoikin, miara jakon joni iká iki,
iamaxon, miara jakonma joni iká iki,
akin.
16 Jatora jaskáanoxiki moa Diossen
jatíbi jonibaon joné jawékibo, Cristo
meranxon jato jishtiaxonti nete nokóke-
tian, jatianra inóxiki, ja jakon joi meran
en yoiai keskati seneni.

Judío jonibora, Moiséssen esé kirikaya ikanai

17 Miara ikai judío jonishaman ikax,
janshaman rabiti, jaskatira ikai ja eséki
mia koshii, jaskara ixonra min shinannai
eara Dios betan jakonbires jake ixon.
18 Minra onanke, jawekeskati mia
jatinki Dios keenai iki ixon, jainxon
jakon jawékibo atiribi min onanke,
jaskara esekan yoiai jawékibo bake-
tianbi mia onanmakana kopí.
19 Jaskara ixonra min shinannai, ja
shinan meran benchebo ixon onanyama-
resaibo, jaskatax Diossiba nokóti bai jato
onanmati. Jaskatira ikai mia minbixbi,
ja yamé meran já jonibo, jan tenai joé
keskaraton shinanmeeti.
20 Min shinan iki, ja onanma jonibo
jaskatax jati jato onanmati, jainxon
bakeboribi eseanan jato onanmati. Ja
esekan ikon jawékibores yoiaitian onan-
xonra, min jaskáakin shinannai.
21 Rama iki moa mia wetsabo eseai
¿Jawekopíki jato eseamatianbi, minbix-
parikaya mia esekaayamai? Mia iki jato
yometsotimaakin eseai ¿Jawekopíki
jaskáakin jato eseibi miaribi yometsoai?
22 Min yoiai, wanoya itan benoya ixon
wetsa betan yorantima. ¿Jawekopíki
jaskatibi mia teamisai? Jainoaxibi mia
ikai, jatonbi aká jawéki rabikantin keen-
yamai. Jaskatibi mia ikai, ja Dios rabiti
xobo meranoa jaskara kopí, jawékibaon
yometsoi.
23 Jainoaxibi mia ikai, ja esé kirikaya
ikax, kikinhakin onannatonshaman
rabiti, jaskákinbira, ja esekan yoiai
jawékibo min senenhayamai, jakopira
min Dios jakonma ninkakamai.
24 Itixbira Dios ikai, jawen joi meran
neskati: Mato judíobo jakonmai jaa
oinxonra akanai, joi ayamai jonibaon,
Dios jakonmanin yoinkin iki.
25 Kikin jakonra iti iki, judío joni ikax
Diossen esé senenhai noa jaa, jatianra
iti iki ikontibi noa non jakina rebichi
xatéyabo. Ikaxbi ja esé senenhayamai
mia jaaxa, mia Diossen jonima ikax,
yankabires min jakina rebichi xatéya
iki.
26 Ikaxbi jawetianki westíora jonin,
judíoma ixonbi, ja Diossen esé meran
yoiai keskáshamanbo senenhaxonai,
jatianra jaton jakina rextéoma ikenbi,
Diossen moa jawen joni jato imai.
27 Jaskara kopíra anoxiki, ja judíoma
ixonbi, Diossen esé senenhai jonibaon,
mato ja jawékibo yoixonkin, matokaya
ja esé kirikaya itan maton jakina rebichi
xatéyabo ixonbi, senenhayamakanai
kopí.
28 Judío joni ikaxbicho itima riki,
Diossen joni iki, jainoax non jakina
rebichi jato xatemaaxbichoresa noa
iamaribai Diossen bake iki.
29 Ja ikonshaman Diossen jonibo
riki, jaton jakonma shinanbo moa

jenetaanan, jawen esekan yoiai keskati jakanabores. Diosra tsoaborin jaton jakina rebichi rextéyabo ixon, jato benai iiamai, jara keenai, jaton jointi meran moa jakonma shinan yamaax, moa nekebi jakoni jakana jato ointinin. Jaskara ikana oinnaxa, kikinni jaton benekin, jakon jonin jato Diossen rabiti iki, maton jato jaskayamainbi.

3 [1] Jatian ramaki ¿Jawe jakon jawékirin noa judío joni iti? ¿Jawe jakon jawékiki non biai non jakina rebichi jato xatemaxon?

[2] Icha jawéki kopíra noa judío joni iti jakon iki. Rekenpari iki, noaakin shinanxon Diossen jawen esé jato wishamani iketian.

[3] Jaskara ikenbira, ichaxon ja esé senenhayamakana iki. Jatian ¿Jaskáakin senenhayamakana iketianmein, Dios jawe ikai? ¿Janribimein jato yoini jawékibo moa jato betan senenhayamashokoai?

[4] Akáma, jara jaskarama iki, jara nato netemea jonibobiribi iki jansobo, ja Diossenra jatíbi jawen yoia jawékibo senenhai. Jaskara yoira ikai jawen Wishá meran neskati:

"Jatíxonbira onannoxikanai ja min yoiabo ikon, jaskara kopíra min jatoaresnoxiki, ja koshibo bebonxon mia joi yokákanabo ikon iketian", iki.

[5] Ja jakonma jawéki non akainkora Dios onanti ikai atibi keskaakin jaweki akai, jaskara ikenbi noa iti iki: ¿Jaweatiki akai ea Diossen castigankin en jakonma jawéki akaitian, jaskara ikaxa Diossibi iki jakonma, noa jaskai kopí? iki. Jara jakon shinanma iki.

[6] Ikonkon jaribi jaskara ixonra, jawekeskaxonbi ja non ocha akaibo noa Diossen yoixontima iki.

[7] Jatian ea jansoaitiankayara jishtiai, Diosbichores ikonman rabikanai, jatíribi matobaonra shinanbirakanai ¿Jawekopíkayaki ea Diossen ochayatonres yoinnai?

[8] Jaskati yoyo itira jakonma iki. Jaskati ikanai jatíribibo jakonma jawékibores anon akanwe, jaskáaxonra non jakon jawékibo nokotiki iki, jaskara jawékiboronki en jato onanmai iki ikanai jatíribibo ea jakonmakin yoii. Jaskati yoyo ikaibokaya, riki ikonkon Diossen jato castigantibo.

Tsoa jonibira ocha ayosma yamake

[9] Ramakan maton jawekeska shinannai, ¿Noa judíoboki iórai jakon jonibo ikax, ja judíomabo xewina jakon iki? Ikáma. Enra moa mato yoia iki, jatíbi jonibora ochan iboabobires iki ixon, judíobo itan judíomabo inonbi.

[10] Wishá meranra ikai neskati:

"¡Westíora jonibira jakon yamake!

[11] Tsoabira yamake Diossen joi ninkaxon kikinshamanhakin onanti shinanya.

Tsonbira Dios benati shinanyamai.

[12] Jatikaxbira, jakonma jawéki akí jakanabobires iki.

Jatíxonbira jakonmabires jawéki akin, jakon jawékibo ramiakana iki.

¡Tsoa jonibira yamake, jakon jawéki akí jaa!

¡Westioratanibira yamake!

[13] Jaton teton riki, jan jakonma jokonai ikax; mawá kinni kepenmeeta keská.

Jaton jana riki jan iorai jansokanai jawéki.

Jaton joi riki ronon natexa keská moka.

[14] Jaton kexá iki, sinatax jan jakonmaibo yoyo ikin jato ramiatires.

[15] Jaskáaxon ishtonbires joni reteti shinanboresa akanai,

[16] jawerano inonbi kaxonra, jato ramiaxon, jakonmabires jato imakanai.

[17] Jabora jato noibaxon akinti shinanhoma ikax, jakoni jati onanmaboribi ikanai.

[18] Dioskira rakéyamakanai", iki.

[19] Nonra onanke, jatíbi ja esé meran yoiaibo riki, ja esé chibanaibaonares,

jaskatax ja jaton akábo jato Diossen yoixona, jatikaxbi já bebonmeax netékanti kopí.

20 Jaskara ikenra, en jatíbi esébo senenhaa kopíra ea Diossen ocha ayosma keskáakin ointi jake iki, tsoabi iti atipanyamake. Ja eséra jan noa jaskara akáx noa ochai jawékibo noa onanmaires iki.

Cristo ikonhaax, ocha ayosma keská noa iti

21 Diossenra noa onanmaa iki, jawekeskaxonki ocha ayosma keskáakin noa jan oinnai ixon. Jara non onanna iki, Moisés itan *profetabaon, jaskara yoipaoni iketian.

22 Ja non Ibo Jesucristo non ikonhaketianra, Diossen noa ocha ayosma keskáakin oinnai. Ibanon tsoabires inonbi.

23 Jatikaxbira ochakana iki, jaskara kopíra moa Dios betan iamai, ochókana iki.

24 Jaskara noa ikenbira, ja non Ibo Jesucristo non ikonhaa kopíres, Diossen jakon shinanya ixon, noa noibataanan, jawe kopímabi, noa xabáa iki. Jakopíra jakon jonibo keskáakin, noa jan rama oinnai.

25 Diossenra aká iki jawen bake Jesucristo non toan mawámakin, jawen jimi chikotaton, non ocha akábo noa shinanxonyamanoxon. Jaskara kopíra rama noa ikai, non Ibo Jesucristo ikonhaxes non ochankoniax noa xabakaati. Neskara jawéki aketianra non Dios onanna iki, jawen yoia jawékibo jan senenhai. Jakopira ja moatian non ocha akábo noa shinanxonyamaa iki.

26 Jatora jaskáa iki, ja Dios ponté shinanya ixon, ja Cristo ikonhaibora jato ochaoma keskábo imai.

27 Ramakan non jawe yoiai ¿Eamein itiki rabiti, ja esé senenhaax kishpinmeeta riki ixon shinannax? Ikámabobi. ¿Jawekopí? Ja non esébo senenha kopíma, Jesucristo ikonhaa kopíres iki.

28 Neskáaxonra moa non onankin senenhake: Ja Cristo ikonha kopíres noa Diossen ocha ayosma keskáakin oinnai. Ja iki ja esé senenhakin non jakon jawékibo aká kopima, non ikonhaa kopíres.

29 ¿Jatian ja Dioski judíobaonabichores ikax, moa wetsabaon Diosma iki? Ikama, jara jatíbi jonibaon Diosribi iki.

30 Westíorabicho riki Dios, janra akai jaton jakina rebichi xatéyabo itan jaskaramabo inonbi moa Cristo ikonhaax jaki koshikanketian, jaton ochabo soaxontaanan, ocha ayosma keskáakin jato oinkin.

31 Jatian jaskara ikaxki ¿Ja non senenhati esé, moa jawemabi iki, ja Cristo ikonha kopíres noa kishpinmeeti ikax? Ikama, jaskarama riki, ja Cristo ikonhaax jaki koshixonresa non ati atipanke, ja esekan yoiai jawékibo senenhakin.

Abraham Dioski koshia

4 1 Rama oinnon akanwe, jawekeska jawékiboki iká iki, ja non reken papa Abrahamman, ja ikonhaax kishpinti jawékiainoa onanna ixon.

2 Shinankanwe, Abrahamman jakon jawéki aká iketian, Diossen ocha ayosma keskáakin oinna ikaxa, itixbi ikeana iki já jaskaraton rabiti, Dios bebon jaskara ikenmabi.

3 Wishá meranra ikai neskati:
"Abrahamra iká iki Dios ikonhataanan, jaki koshia. Jaskataitianra, Diossen jawetianbi ocha ayosma keskáakin oinna iká iki", iki.

4 Jatian ja westíora jonin jakon jawéki akí teexon kopí biaira, yanka menikanaima iki. Jara tee aká kopi menikanai jawékibo iki.

5 Jatian ja ocha ayosma keskáakin jato Diossen imati ikonhaira, Diossen moa ochaoma keská imai, já ikonhaax jaki koshiketianres, jato jaskáanon ixon jakon jawéki akana ikenmabi.

6 Davidkanra yoinike, ochayabo ikenbi ocha ayosma keskáakin Diossen oinna jonibo, raroshaman ikanti.

7 Jaskara yoiira inike neskati:
"¡Diossenra raroshaman imati iki,
ja jakonma jawékibo aká ikenbi,
moa shinanxonyamakin, Diossen
jato ocha soaxonabo!
8 ¡Jonira kikini rarotiki, jatíbi jawen
ochabo moa Diossen shinanxonyamai-
tian!" iki inike.
9 ¿Ja jaton jakina rebichi xatéyabo
iamax ja xatéomabobicho iti yoiiki
iká iki jaskati? Jaskara kopíra non
moa yoike, Diossen oinna iká iki,
Abrahamman kikinhakin ikonhaa,
jaskáaxon jakon joni keskáakin ointi
kopí.
10 Ikaxbi ¿Jawetianki jaskara onanna
iki? ¿Jawen jakina rebichi xateama-
tianbi? Iamax; ¿Moa jawen jakina
rebichi xatea pekáoki aká iki onankin?
Akámatianbira onanna iki.
11 Moa jaskáa pekáora, Abraham
jawen jakina rebichi xatexonkana
iki, ja ikonhaax jaki koshia iketian
moa Diossen jawetianbi ocha ayosma
keskáakin imaa onanti inon ixon.
Jaskarainoaxa iká iki ja Abraham jatíbi
jaton jakina rebichi xatéoma ixonbi;
Dios ikonhaax jaki koshiaibaon papa
baneti. Jakopira rama jaboribi Diossen
ocha ayosma keskáakin oinnai.
12 Jainoax Abrahamribi iki, ja jaton
jakina rebichi xatéyabo ikaxbi, Dios
ikonhaax jaki koshia judíobaon papa.
Jaskáakinra jabaon, jawen jakina
rebichi xatexonkanamatian Abraham
ini jawékiribi chibani iikanai.

**Diossenra jan anoxon
yoiabo senenhai**

13 Diossenra jawen chiní bakeboyabi
Abraham yoia iki, jatiobi nato nete
iboamanoxon. Ja jaskáakin yoia iká iki,
jawen esébo senenhaxona kopí akáma,
janra jaskáa iki, ja ikonhaax jaki koshia
iketianres.
14 Jatian jatíbi jawen esébo senenhake-
tianres, noa Diossen jawen yoini jawé-
kibo meniti iketianra, noa yankabires
já ikonhaax jaki koshiabo ikeanke.
Jatianra noa jaskara imanoxon yoini
joiboribi, jawemabi ikeanke.
15 Ja esébo senenhayamaira noa casti-
gameti jake. Ikaxbi ja esé yamaketianra,
non onanyamakeanke, noaki ochai ixon.
16 Jaskara ikenra, ja Diossen jaskara
imanoxon Abraham yoini jawékibo,
jawen chiní bakebaonribi nokoti kopí,
moa Diossen jawe kopíbi jato yoká-
yamaa iki, ja ikonhaax jaki koshitires
iketian. Jaskara jato imanoxon yoinira,
ja esé senenhaibaonabichoma iki, jara ja
Abraham iní keskati jawen joi ikonhaax
jaki koshiaibaonaribi iki. Jaskataxiki, ja
Abraham jatíbi Diossen joi ikonhaibaon
papa baneta.
17 Jaskara yoiira ikai jawen Wishá
meran neskati: "Enra mia imaa iki,
icha jonibaon papa iti", iki. Ja riki, ja
Abrahamman ikonhani Dios, ja Dios iki
jan mawábo jirimai itan yamaa jawéki-
bobi joniai.
18 Moa jaskataxshaman manati yama-
kenbira, já ikonhaax Abraham manata
iki, jaskataxa, jatíbiainoa icha jonibaon
papa baneta iki. "Jaskatira kainoxiki,
ja min bakebaon chiní bakebo", akin
Diossen yoini keskatishaman.
19 Ja Abraham iká iki, moa pacha
baritiayabira. Jaskara kopíra iká iki,
moa yosi ixon bakeati jisáma. Jatian
jawen awin Sara iká iki moa jaskáribi,
ja rabébi iká iki, moa mawáti ochóma.
Jaskara ikaxbira, Diossen yoia iketian
ja ikonhaax, Abraham jaki koshii jené-
yamaa iki.
20 Jaskara Diossen imanoxon yoiara,
meskóakinbo shinanyamakin, ikonhaa
iki, jaskayamaikayara jawen shinan
bebonbiresi koshia iki. Jaskáaxonra jan
Dios rabia iki.
21 Diossenra, jawen atipana koshín
jatíbi jan yoiai jawékibo atipanke ixon
shinantaanan.
22 Jaskáakin já ikonhaax jaki kikinni
koshia iketianra, Diossen ocha ayosma
keskáakin Abraham oinna iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 Ja Diossen, ocha ayosma keskáakin
Abraham oinna, jawen joi meran
yoiaira, jabicho jaskara imaa yoii ikama
iki.
24 Noaribi jaskara iti yoiira ikai jawen
joi meran jaskati. Jakopira noaribi
Diossen ocha ayosma keskáakin ointi
atipanke, ja non Ibo Jesucristo mawá-
kenbi Diossenbi jirimaa non ikonha-
ketian.
25 Jara non ochabo kopí, mawata
iki, ikaxbi jiriribia iki, noa ochaoma
keskábo imati kopí.

Jaskarainxon noa Diossen noia non onanna

5 1 Ja non ikonhaa kopíresa, noa
Diossen ocha ayosma keskáakin
oinna iki. Jakopira, rama noa Dios
betan jakonbires jake, non Ibo
Jesucriston noa akinna kopíres.
2 Ja Ibo Jesucristo non ikonhaa kopíra,
noa Diossen bebonbires jakonhaa iki.
Jaskara kopíra, rama noa wetsa keskabo
shinanyamai, noa raroshamanres
ikanai, Diossen jawen neten jakintinin
manatax.
3 Jaskara jakon jawéki kopíbichora
noa raroyamakanai, noara raroribiai,
jakonma masá tenetiboribi nokoibi,
jaskarainxonra non onannai, jaskáaxon
jakonma masá teneti jawékibo non
wínoti.
4 Jaskarabo tenexon winoaxa; bebon-
bires koshi shinanya noa ikai, jatian
jaskara koshi shinanmanra, bebonbires
manátia noa imai.
5 Jatian jaskati noa manatara, yan-
kama iki. Jawen Shinan noa Diossen
meniatonin, non jointibo, jawen noimisti
shinanman noa tsaimaxona kopí.
6 Jaskáshamanax moa nonbix noa
kishpinmeeti atipanyamaa ikenbira,
Diossen jaskáati shinanni nete nokoke-
tian, Cristo noa kopi mawata iki, noa
jakonmabo ikenbi.
7 Itibiresma riki, wetsa joni retekanaitian, jaon toan mawáti. Nin jakon shinanya jonin toanbira noa itima iki. Irabirati atipanke, jan jakonhapachoai joni iketian, tsoabires jawen toan mawati.
8 Ikaxbi, Diossen noa noiara non onanna iki, noa ochayabo ikenbi, jawen Bake Jesucristo jan raana joáx, non toan mawáketian.
9 Cristonra, non toan mawáxon, jawen jimin non ochabo noa soaxona iki. Jakopira rama moa noa ochaoma keskábo iki. Noa jan jaskáa ixonra, atixonbi noa anoxiki, jatíbi ochaya jonibo, moa Diossen jato castiganti nete nokóketian, noa jaskarainoa xabáakin.
10 Diossenra aká iki janbix keentaanan, noa jawen rawibo ikenbi, jawen Bake non toan mawámataanan, jakiribi jabetan jakonbires jatiakin noa banémaribakin. Itixbira inóxiki, noa já kopires kishpinmeeti, moa jakiribi raeanana ikax.
11 Noa neskatabichoma iki, ja Ibo Jesucristo kopíra noa Dios betan raroshaman ikanai, ja Jesucristo kopiresa noa rama jakiribi Dios betan jakonbires raenanai.

Adán betan Criston jaskara imaa

12 Ja westíora joni ochaa kopíshamanra iká iki, nato neten ochati peokooti, jaskarainoaxa jatíbi jonibo mawati peokoota iki, moa jatikaxbi ocha akanabobires ikax.
13 Ja esé yamaatianbira, nato neten moa ocha jaa iká iki. Jatian ja esé yamaketianra, ocha akanabo jato yoixontikoma iká iki.
14 Jaskara ikenbira, ja Adán ikainoax peokootax, Moisés japaonitonin senen, jonibo ochaax mawákana iki. Jatiribibora, ja Diossen atima yoiabi akáx Adán iní keskati ochaaxmabi ikana iki. Adán riki ja ramakaya joti Cristo keska.
15 Ikaxbi ja Adán ochaketian iní keskama riki, Diossen jawen jakon shinanman noa akinna. Westíora jonin ocha kopíra, icha jonibo shinan meran

mawatabo ikana iki. Ikaxbi ja westíora
joni kopíres noa Diossen jawen jakon
shinanman, jawe kopímabi noa jakon-
haara, bebonbires jakon iki, jan jatíbi
jonibo jakon imati ikax. Ja iki non Ibo
Jesucristo.
16 Ja westíora joni ochani jawékira,
rama noa Diossen noixon noa menia
jawéki keskáma iki. Adán ochaa kopíra
moa noa castigametiresbo ikana iki,
ikaxbi rama ja noa Diossen ocha
soaxonai jawékininra, kikin ochayabo
ikenbi, noa ochaoma keskábo imai.
17 Ja westíora joni ochani kopíra
ikai, nato neten jatíbi jonibo mawáti.
Ikaxbira noixon jawe kopímabi,
ochaoma keská jonibo noa Diossen imaa
iki. Jabora jakon netenko jatíbitian jaai
bonoxikanai, westíora joni kopíres, ja
iki Jesucristo.
18 Jaskati ja Adán ochaatonin, jatíbi
jonibo moa masá tenetiain katibobires
imani keskáribiakinra, Jesucristo
ochaoma ixon, jato ochaoma keskábo
imai, jatíbitian jakánnon ixon.
19 Onantiakin yoia; Ja westíora joni
Dioski yoitimani kopíra, jatíbi jonibo
moa ochayabobires banékana iki.
Ikaxbi, ja Jesucristo yoitimayamani
kopíbiribi, rama icha jonibo ocha
ayosma keskábo ikanti jake.
20 Ja eséya moa noa iketianra, ja non
akai ochabo kaita iki. Ikaxbi jaskati
ja ochabo kaita ikenbira, noa jaskáati
jisámabo ikenbi, Diossen jakonhamisti
shinanbiribi bebonbires kaita iki.
21 Ja ochaax jonibo mawákanai keská-
ribiira, ja jakon shinanya ixon, ocha
ayosma keskáakin noa Diossen imai,
jainxon jati neteribi noa meniai, ja non
Ibo Jesucristo kopíres.

Bautismonin noa Cristo betanbi mawatax jiria keskábo imai

6 1 ¿Jaskara ikenki non jawekeska
shinannai? ¿Noamein ocha ocha-
restiki, ibanon ja Diossen jakon shinan
bebonbires kaiti ixon?
2 Ikama, jaskara shinanyamanon
akanwe, nonra ja ochabo moa Cristo
betan mawákin kachianbaina iki.
Jaskara kopíra jakiribi jaskara ochabo
akí noa moa iiti atipanyamake.
3 ¿Matonki onanyamaa ja Cristo ikon-
haax noa bautizameeta ikax, moa noa
jabetanbi mawata keskábo?
4 Jawen janenko bautizameeta ikaxa,
noaribi moa Cristo betanbi minmeeta
keská baneta iki. Jatian ja Cristo mawá-
kenbi Diossen jirimaa keskáribiakin,
noaribi mawata keskábo ikenbi, jirima-
taanan benati jatiakin noa imaa iki.
5 Jatian noaribi moa Cristo betanbi
mawata keská ikaxa, ja jirini keskatiribi
noa jirinoxiki.
6 Nonra onanke, ja moatian non ocha
ati shinanbo, Cristo betanbi korosen
iakaata. Ja noomeran iká ochati koshi
shinan ras akin keyoa inon ikax,
jatianra moa noa ochan iboa wetsa-
tima iki.
7 Jawetianki westíora joni mawatai,
jatianra moa ochan jaweati atipanya-
make.
8 Jatian moa Cristo betanbi mawata
keská ixonra, non ikonhai, jabéribira
noa janoxiki ixon.
9 Nonra onanke ja Cristo mawataxbi
jiria ikax, moa jakiribi mawáyamai.
Jara moa mawakan jaweati atipanya-
make.
10 Ja Cristora mawati westíoraibicho
mawata iki, jatíbi ochabo jawe koshio-
mabi imabaini, ramara já jake, Diossen
keena keskábores axoni.
11 Jaskáribiira, ja ochana moa
mato mawata keská iti jake, ikaxbi
Diossenara mato jiria iti jake, Cristo
betanbi itaanan.
12 Jaskara iken, koirameekanwe,
meskó ochabaon, jakiribi ja maton yora
keenai jawékibaon mato teaxon amana-
ketian.
13 Ja maton yorabo, jan jakonma
ochabo ati jawékiakinres imayama-
kanwe. Jaskáyamaikaya, Dioskires

kikinni menikaakanwe, mawataxbi joni jakiribi jiriai keskati. Jatian ja maton yorakaya, jan jakon jawékibores anon ixon, Dios iboamakanwe.

14 Jatianra, jawekeskaxonbi jakiribi mato ochan iboatima iki. Moa ja esekan yoiai keskati mato jayamai kopí. Ramara Diossen noa jawen jakon shinanman jamaa, jaki koshiaxes noa jake.

Ochan iboaka ikenbi, Diossen noa xabáa

15 ¿Maton jisáki, ja esekan yoiai keskati moa jatima iketian, noa ocha ocharesti atipana? Ikáma, ramara noa Diossen noixon noa jaweayamai ixon maton shinannabira, jaskarama iki.

16 Nonra ayorakin onanke, ja wetsa jonin yonoabo axonai ikaxa, moa noa jawen yonoti ikai, jan yoiabo senenhaxonai ikax. Jaskáribi riki nato jawéki. Itiki ja ocha maton jaskáakin iboamaa, jatianra jawen keena keskábores axonai ikax, mato mawáti jake. Jatian Diosbiribi maton Ibo iketianra, mato jakonhirai jaax, ocha ayosma keskáshamanbo mato jati iki.

17 Enra Dios iráke akai, matora iká iki ochan iboakabo, ikaxbi ramabiribi mato jake, ja maton ninkata joibaon yoiai keskatishaman.

18 Jaskati moa mato ochankoniax xabakaatabo ikenra, ramabiribi mato Diossen jawen yonotibo imaa iki, jawen keenabores maton axonon ixon.

19 Maton ninkátibires joinra en mato yoiai, maton kikinhakin ninkáyamaitian, moatianra jakonma jawékibo maton yora iboamataanan, jan rabinti ochabo itan meskó jakonma jawékibo maton aká iki. Jaskaribiakin rama maton yora Dios iboamataanan, jakon jawékibores akí jakanwe.

20 Mato ochan iboakabo inontianra, jakoni jati shinanhomabobi mato ikana iki,

21 Jatian jaskati jaxonki ¿Jawe jakon jawéki maton bia iki? Ramapariresa ikai, mato jaskara jawéki akátiaibaon rabini, ja jawékibaon noa mawátiain boti iketian onannax.

22 Jaskara ochankoniax moa xabakaata ikax iki, rama mato Diossen yonotibo. Jara jakon jawéki iki. Jaskati ja Dios keenai keskatires jaaxa, mato jatíbitian jati neteyaribi iki kati jake.

23 Ochan kopí riki mawá, ikaxbi jawe kopímabi noa Diossen meniai riki, jawen jatíbitian jati nete, non Ibo Jesucristo betanbi itaanan.

Ramara noa Cristonabo iki

7 1 Nokon wetsabo, matonra onanke ja Moiséssen esé, jaskara kopíra maton onanke, japarixon ja esé non senenhati jawéki.

2 Oinkanwe neskara, esekanra yoiai, westíora benoya ainboronki, jawen bene japariketian, ja jonin awinpari iki. Ikaxbi itiki jawen bene mawati, jatianra ja ainbo moa xabakaatai, ja esekan yoiai jawékiainoax.

3 Jaskara ikenbi iti iki, ja ainbo wetsa joni betan benoi, jawen bene japarikenbi, jatianra ja ainbo benoya ixonbi wetsa betan yoranai ikai. Ikaxbi moa jawen bene mawata pekáora, jaskara eséainoax moa xabakaata ikax, benoti atipanke. Jatianra benoya ixonbi wetsa betan yoranai iamai.

4 Jaskáribira mato winota iki, ebé joi akaibó. Cristo betanbi mawákinra, ja senenhati esé maton kachianbaina iki. Moara mato jabéma iki, rama ikaxbira, ja Diossen jiriani Cristo betan mato jake. Jakopiresa jawen jakon jawékibores axonkin non Dios raromati atipanke.

5 Ja ocha akí, noa jaa inontianra, non keena keskábores akí noa jakátiai, ja esekanra bebonbires noa jaskátima onanmaa iki, jaskara jakonma jawékibo akinra, noa jan mawátiain boti jawékibores non aká iki.

6 Rama ikaxbira, noa jan ayorakin iboaka ikátiai esé, moa non mawákin

kachianbaina iki. Jaskara kopíra moa xabáshaman itaanan, non Diossen tee axonti atipanke, jawen Shinanman yoiai keskatires moa jaa ixon, ja moatian esekan yoiai keskati noa jayamake.

Emeran iká ochabo

7 ¿Jaskara ikenmein ocha riki nato esé iki noa iti iki? Ikámabobi. Ja esé yamaketianra, jawerin ocha ixon en onanyamakeana iki: "Ja wetsabo jayata jawékinin keenyamawe", iki iká, ja esekan yoiamaitianra en onanyamakeana iki, ja jawékiki ocha iki ixon.

8 Ja esébo onantaananra aka iki, ja ochan meskó jakonma jawékibaon keentiakinres ea shinanmakin. Jatian jaskara esébo yamaketianra, ja jakonma jawéki non akaibo non onanyamakeanke.

9 Ja esébo en onannamatianra, ea jakonbires jakátiai. Iikinbi ja esébo moa onanxon en oinnara iká iki, kikinbires ea ochaya joni.

10 Jaskáaxonra ja esekan, ea jati neteya imatitianbi, mawátiainres ea boá iki.

11 Ja esé meranxonra noa ochan parana iki. Jatian ja esekanbira ea mawátiain boá iki.

12 Ichama join yoia, Ja esébora kikin jakon iki, jatian ja meran iká senenhati joibora, kikinshaman jakon itan jainshamanhira yoii ikábo iki.

13 Jatian ¿Jaskara jakon ixonbiki ea mawátiainres boá iki? Ikáma, jaskarama riki. Ja jakon jawéki meranxonkayara, ja ochan ea mawátiainres boá iki, jaskarakayarin ocha iki ixon en onanti kopí. Jaskara kopíra, ja jakon esé meranxon non onanti atipanke, ja ocha riki jaki rakétibires, itan jakonmabires ixon.

14 Nonra onanke, ja eséra jakon iki ixon, ikaxbi eara yora ikax yosma iki, moa ochan bixon ea iboa ikax.

15 Enra onanti atipanyamake, ja en akai jawékibo, ja en akasai jakon jawékibores atitianbi en ayamai, jatian ja jakonma jawéki iketian en omisai jawékiboreskayara en akai.

16 Ikaxbi, enra ja ea akáshamai jawékibores akai, jaskáaxonra en ikonhai, ja esékayara kikin jakon iki ixon.

17 Jaskara ikaxa, enbi keentaanan en ayamai jakonma jawékibo akin, ja emeran iká ocha riki ea jan jaskara amai.

18 Enra onanke, emeranra jakon jawéki yamake ixon. Jaskara ixonbira en jakon jawékibo ati shinannai, ikaxbira en ayamai.

19 Jakon jawékibores atin keenkinbira en ayamai, jatian ja ea akáshamai jakonma jawékiboreskaya en akai.

20 Jatian jaskara akáshamakinbi en akai jawékira, moa enbi akai jawékima iki. Jara ja emeran iká ochan amaa en akai iki.

21 Jaskarainxonra en onanke, jakon jawékibores akáskinbi, en jakonma jawékires akai.

22 Nokon shinan meranra ea ikai, ikonbiresi ja Diossen esébo senenhatinin keeni,

23 Ikaxbi emeranra jake westíora jawéki, jan ea jakonmaakai, jariki nokon yora iboaka ocha, jara kikinni jakonmatai en jakon akasainbi, jan ea kikinhakin iboaa ikax.

24 ¡Kikin noibatibires riki ea! ¿Ramakan tson, ja nokon yora jan mawáti jawékinin iboaka iketian, ea xabáaxonai?

25 Enra Dios iráke akai, Jesucristonra ea jaskarainoa xabáaka iki. Jayá senentiainbira en mato yoiai, nokon shinan riki, Diossen esekan yoiai keskati jati, ikaxbi ja nokon yosma shinanman imaara ea ocharesai.

Diossen Shinanmanra noa jamai

8 1 Jaskara ikaxa, rama ja Cristo betan já jonibo, moa jawekeskataxbi jakonma aka kopí masá teneti yamake.

2 Cristo ikonhaa kopíra, jan jato jamai
Diossen Shinanman, jakonma ochabo
akáx mawátiain kati ikenbi, noa jaska-
rainoa xabáa iki.
3 Diossenra, ja Moiséssen esekan
atipanyamaa ika jawéki aká iki. Jawe-
tianbira ayamakeana iki, non yora
keenai jawékibo non teneti atipan-
yamaa iketian. Ikaxbira Diossen
jawen bake raana iki, noa keska ochan
koshinma yorayaribi, non ocha kopi
mawati. Jaskara yorayaxonra, jatíbi
ochabo janharesa iki.
4 Diossenra jaskáa iki, Diossen
Shinanman akinnares, esekan yoiaibo
non atibi keskáakin senenhati kopí.
Ramara, ja non yora keenai keskábores
akí jaama ikax, Diossen Shinanman
keena keskáres akí noa jake.
5 Ja jaton yora keenai keskáres akí
jakanabaonra, jaton yora keenai-
bores axonti shinanya ikanai. Ikaxbi,
ja Ochaoma Shinanman yoiai keskati
jakanabora, ja Diossen Shinan keenai
keskáres axonti shinanyabiribi ikanai.
6 Ja yora keenai jawékibores akí jaaxa,
noa mawáti jake. Ikaxbi ja Diossen
Shinan keenai keskáres axoni jaaxa, noa
jatíbitian jati iki, itan xabáshamanribi
noa itiki.
7 Ja jaton keena keskáres akí jakana-
bora, Diossen rawíbo iki, jabora Diossen
esekan keenyamakanai itan senenha-
xontibi atipanyamakanke.
8 Jaskara kopíra, jaton keena keskáres
akí jakanabaon, jawekeskaxonbi, Dios
jakon shinanmati atipanyamakanke.
9 Ikaxbi matora moa maton keena
keskáres akí jayamake. Ramara ja
Diossen Shinan mato meran jaketian,
jawen keena keskatires mato jake.
Jatian ja Criston Shinan jato meran
yamaabora, Cristonama iki.
10 Ikaxbi Cristo mato meran jake-
tianra, maton kayaribi janoxiki. Moa
mato Diossen ochaoma keskáakin oinna
kopí. Ikaxbi maton yorara, mawáti jake
moa ochan tsaia ikax.
11 Jatian moa mawákenbi jan Cristo
jiriani Diossen Shinan, mato meran
jaketianra, jan Cristo jirianitonribi,
moa máwatabo ikenbi, mato jirimano-
xiki, ja mato meran iká jawen Shinan
meranxon.
12 Jaskara ikaxa, non keena keskáres
akí, moa noa jati yamake, ebé joi akaibó.
13 Ja maton keena keskáres akí jaaxa,
mato mawáti jake. Ikaxbi, ja Diossen
Shinanman akinnares jakonma jawéki
ati shinanbo keyokin jeneaxa, mato jatí-
bitian jati iki.
14 Jatíbi ja Diossen Shinanman yoiai
keskati jakanabo riki, ikon Diossen
bakebo.
15 Ja Diossen jawen Shinan mato
meniara, jan mato iboataanan mato
rakéaima iki. Ja Shinanmanra akai,
noa Diossen bake itiakinres imakin. Ja
Shinan kopíresa noa rama ikai Dios akí
neskati, ¡Abbá! iki, (ja iki Papá iki iká).
16 Ja noo meran Diossen Shinan ikáto-
ninra, noa onanmai, moara noa jawen
bakebo iki ixon.
17 Jaskara jawen bake ixonra, Diossen
jato meninoxon yoini jawékibo, non-
ribi binoxiki. Ja jawékibora non Cristo
betanbi iboanoxiki. Jatian já iní keska-
tiribi onitsapita ikaxa, noaribi jabetanbi
jawen jakon netenko inóxiki.

Jan noa manata jakon nete

18 Ramatian jaxon non masá teneai
jawékibo riki en oinna jawemabi, jaska-
ta pekáo noa Diossen jakon netenko iki
katibo shinanxon non oinna.
19 Jatíbi Diossen joniaa jawékibora
ikonbiresi manáke, moa jawen bakebo
Diossen jishtiati nete nokótinin.
20 Jatiobi nato netera jakonmaata iki,
ikaxbi janbix ikáma iki jaskati, jara jan
akátonin jaskara shinanna iketian iká
iki. Ikaxbi nato netera manátiapari iki,
21 jaskatax jaribi jakonma jawékiai-
noax xabakaati. Jatíbi jawékibora xaba-
kaanoxiki ja Diossen jawen bakebo
jakonma jawékiainoa jato xabáaitian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

22 Nonra onanke, ramakamanbira
jatíbi Diossen aní jawékibo, masábires
tenei ishí ikai, westíora ainbo moa
baken chexaa ikai keskati.
23 Jabobichora iamai jaskati onitsapiti,
noaribira jaskatai. Noakaya jayapari iti,
jawen Shinan Diossen meniabo ikaxbi.
Moa jawen bakekonshaman noa iketian,
ja mawá ikainoa xabáatanan noa jiri-
mati nete nokotai manai kamanra non-
ribi masá teneai.
24 Jaskara ikonhaax manata kopí riki
noa kishpinmeekana. Jawekeskataxbira,
westíora jawéki moa bia ikax, noa jan
manáti atipanyamake.
25 Ikaxbi noa jan manata jawéki
oinnamapari ixonra, onitsapiananbi
koshiakin shinanxon non manaresti
jake.
26 Jaskaribiakinra, Diossen Shinan-
man noa akinnai, non atipanyamaa
jawékiainbo. Nonra jaskáshaman-
hakinbo oranti onanyamake, ikaxbi
ja Diossen Shinanra, noa kopi Dios
betan yoyo ikin, onís joinshoko akai.
Jara jaskáshamanhaxon non join yoiti
atikoma iki.
27 Jatian jatíbi non shinanbo onanna
ixonra, Diossen onanke, jaweki ja
Diossen Shinanman yoiai ixon. Ja
Shinanra, jatíbi jawen jonibo kopí
yoyo ikai, Dios keenai keskáshamankin
oranti onanna ikax.

**Jawe jawékininbira noa
Dios jenemayamai**

28 Nonra onanke, jatíbi ja Diossen imai
jawékibora jawen noi bakebo, jan jakon-
hati jawéki iki, janra jaskáai, ja moabi
jaskara shinanna ixon, jato kenaabores.
29 Ja moabi jato onanna ikábora,
Diossen shinanna iki, jawen bakebi
keskáakin jato imati, jawen Bake Cristo,
jaton wetsa reken imanoxon.
30 Jatian moabi jato jaskara imanoxon
shinannabora, jato kenaa iki, jatian jan
jato kenaabora, ochaoma keskáakin jato
banea iki, moa ochaoma keskáakin jato
imaabora, jaboribi jawen jakon netenko
jakanon ixon, jato imaa iki.
31 ¿Ramaki non jawe yoiti ja? Dios
nobé ixon noa akinnaitianra, tsonbi
noa jaweati atipanyamake.
32 Diossenra jawen bake noa washí-
yamaa iki, jaskakinra non toan mawáti
raana iki. Jaskara kopíra anóxiki
Diossen jawen Bake betanbi noa jatíbi
jawéki menikin.
33 Ramara ja Diossen katotabora
jakonmabo iki, akin, tsonbi jato yoiti
atipanyamake, Diossenbi moa ocha
ayosma keskáakin jato oinna iketian.
34 ¿Jatian tsonki rama jato castiganti
atipana? Akamabobi, Cristora moa jaton
toan mawata iki. Jaskati mawataxbira
Cristo jiriribia iki, ramara Diossen
mekayao yakáke, noa kopi yoyo iiti.
35 ¿Tsonmein atiki, noa Criston noiabo,
ikenbi noa jenemakin? ¿Onitsapiti jawé-
kinin, meskó atikoma jawékibaon,
ramianoxon noa jatíbiain benakanai
jawékinin, jawékiati betan chopa keyoti
jawékinin, onsá jawékibaon, iamaxon
mawakan? Akamabobi.
36 Diossen joi meranra ikai neskati:
"Mia kopira akanai noa jatíbitian
retekin,
noa akanai ramiakin, yoinabo
retekin boxon
akanai keskáakin", iki.
37 Ikaxbi jaskara jawékibo winókin-
bira, non onanke Criston noa noixon
akinna, nonharesai.
38 Enra onanke, noa Diossen noia
iketianra, jawe jawékininbi noa jene-
mati atipanyamake. Mawakanbi,
basibires noa jaai jawékininbi, ángel-
baonbi, meskó koshiya yoshinbaonbi,
jatíbi koshibaonbi, rama itai jawéki itan
ramakaya iki kati jawékibaonbi,
39 naikan iká itan main iká jawéki-
baonbi, jainoax jatíbi ja Diossen joniaa
jawékibaonbi. ¡Jawe jawékininbira noa
jenemati atipanyamake, noa Diossen
akonbireskin noia, non Ibo Jesucristonbi
noa onanmaa iketian!

Israel jonibaon wetsabaon biamai jawékibo bikana

9 1 Cristo ikonhai ixonra, en ikon yoiai, eara jansoyamai. Ja Diossen Shinanman akinnatonra, nokon shinan meran en onanke, en ikon yoiai:

2 Eara kikinni onisai, masá shinankinra en jeneti atipanyamake.

3 Ja joniribi ikaxa, nokon kaibobo akinkasi, ea onitsapitai, jaskáaxon en jato akinti iketianra, ea jawemabi itiki, Cristomaanbires itaanan, Diossen masá tenemaa en teneti.

4 Jabo riki *Israelnin chiní rarebobo, jawen jonibo inon ixon, Diossen katotabo, jabokayara aka iki, Diossen jawen bake itiakin jato imakin. Dios iká iki jato betanbi; jawen koshi jato oinmaa iki, jainxon jato betan senenhabekonti joi aká iki, jawen eséribi jato menia iki, jato onanmaa iki, jaskáshamaankin já rabitibo, jainxon wetsa jawékibaon akinoxonribi jato yoia iki.

5 Jabo riki, non reken papa ipaonibaon chiní bakebo, jatian ja jonibo xarameax pikota ikaxa, Cristo iki judíobaon rarebo. Jara jatíbi jawékinin koshi iki, ¡Ja Dioskaya riki, non jatíbitian rabikin jenetima! Jaskara ibanon.

6 Diossenra jawen jonibo yoini joibo, senenhayamaa iki, akinra en mato ayamai, jatíbi judío jonibora ikonshaman Israel jonibobiresma iki.

7 Jainoax ja Abrahamman chiní bakebo kaitara, jatíbishamanma iki ikonkon Abrahamman chiní bakebo. Diossenra Abraham yoia iki: "Ja Isaacnin bakebo kaitara inóxiki, ikonkon min rarebobo", akin.

8 Neskara jawékininra noa onanmai, westíora jonin rarebo ikaxes, tsoabi Diossen bake iamai. Jawen bake imanoxon Diossen yoiabores iki, ikonkon Abrahamman rarebobo.

9 Jaskara iti yoikinra, Diossen Abraham aká iki: "Moa westíora baritia iketianra, mia oinni ea joríbanoxiki, jatianra Sara moa bakeya inóxiki", akin.

10 Ikaxbira, jabichoma iki. Rebecaninra rabébaon bakea iki, westíora joni betanres, ja non reken papashoko Isaac betan.

11 Jatian pikotamapari ixon, ja bake rabekan, jakon, itan jakonma jawéki abékonamapari ikenbira,

12 Diossen Rebeca yoia iki: "Ja rekenra inoxiki, chinikan yonoti", akin. Jaskarainxonra noa onanmaa iki, jaskáati shinannabores jato Diossen katotai, jakon akana kopíma.

13 Jaskara yoiira ikai Wishá meran: "Já meranxon jawéki anoxonra, en Jacob katota iki, ixonbira en Esaú katóyamaa iki", iki.[a]

14 ¿Jatian jaskáa kopíki, Diosra senenmaribi iki, noa iti atipana? Ikámabobi.

15 Diossenra Moisés yoia iki: "Jaweratoboki en noibakasai, jabora en noibai. Jaweratoboki en onísakasai, jabora en onísai", ixon.[b]

16 Jaskara ikaxa, joni keenaton, iamax jawekeskabo aká kopíma iki, jato Diossen katotai. Jara noibamisti shinanya ixon Diossenbi jato akai iki.

17 Jawen joi meranra yoiai, ja Egiptonkonia apo Diossen neskáani: "Enra mia apo imaa iki, jaskara atipana koshia riki ea, iki ixon min onannon ixon. En jaskáaketian, jatíbiainxon ea onankanti kopí", akin.

18 Jaskara ixonra, ja onísaxon akinkasaibores jato Diossen akinnai, jatian jan jaskámakasaibora jato jointi chorishmaxonai.

19 Atiki westíoranin ea neskáakin: ¿Jawe jakonma akáki joni Diossen yoiti atipana, jan shinannaton ikai jawéki tsonbi bechitenti atipanyamakenbi? akin.

---

[a] **9.13** Jatiribibaonra, ja hebreo join, katota itan katóyamaa iki iká traducinkanai, noia itan omisa iki, akin. [b] **9.15** Ex. 33.19

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Mapokan teetai joni.

20 Jara en neskáakin yoiai: Ja Diossen
akai jawékibo onankasi mia iiti ikax-
bira, mia jawemabi iki. Jawetianbira
mapó kentikan, jan aká joni, "¿Jaweati
min ea jaskara akárin?" akin ati atipan-
yamake.
21 Ja mapokan teetaitoninra, jawen
keena keskáakin mapó ati atipanke. Ja
mapóbira jan jakon jawéki atishamanbi-
ribi iti kenpo, itan jan wetsa jawékibires
ati kenpo itiakin ati atipanke.
22 Jaskara keskáakinribira Diossen
aká iki, Diossenra jaskáakin jato masá
tenemai onanmakaskin, itan jawen
atipana koshi jato oinmakaskin, kikin-
biresakin tenexon moa masá tenemaxon
keyotibores ikenbi, jato ayamaa iki.
23 Jaskaribiakinra noa onanmaa iki,
ani noimisti shinanya ixon, noa kish-
pinmati atipana. Janra noa noibaa iki,
jaskáakinra, noa jain kaax jabé itibo
moamabi noa benxoaxona iki.
24 Jaskara ixonra, noa Diossen kenaa
iki, judíobo xaranmea itan jatíribibo
judíomabo xarameabi.
25 Jaskara yoira ikai, ja Oseasnin
kirika meran wishaa neskati:
"Ja nokon jonima ikatiaibora,
nokon joni riki mato,
akin en jato anoxiki.
Jatian ja en noiama ikatiaibora,
enra mato noike,
akin en jato anoxiki.[c]
26 Jatian, 'matobora nokon jonimabo
iki'
akin jato aníainxonribi, jato
yoikanti iki: Matobo riki ja
jiria Diossen bakebo", akin.[d]
27 Jainxonra ja israelitabo yoikin
Isaíassen neskáakin wishaa iki: "Ja
judíobaon chiní bakebo kaita, aniparo
kexá iká mashi keska icha ikaxbira inó-
xiki, jawetiishokores kishpinmeeti.
28 Moa basima riki ja non Ibon jawen
yoia joi senenhakin, jatíbi jonibaon
akábo yoixontaanan, jato masá tene-
mati", akin.[e]
29 Jaskara yoira moabi Isaías iká iki
neskati:
"Jatian ja jatíbi atipana koshia
Ibon, Texemayamakin, noa jatíbi
keyoni iketianra,
ramabi ja Sodoma betan Gomorra
jema iní keska noa
ikeanke", iki.[f]

Judíobaon jaskatax kishpinti joi ikonhayamaa

30 Wetsa keskaakinra en yoiti atipan-
yamake. Judíoma jonibora, jaskatax
jakon inoxon esé senenhai iikanainmabi
jato Diossen ochaoma keskábo imaa iki,
ja ikonhaax jaki koshikanketianres.
31 Jatian Israelitabo ikana iki, ocha
ayosma keskáakin jato Diossen oinnon
ikax, ja esekan yoiai keskati jati shinan-
yabobiribi, ikaxbi iti atipanyamakana
iki.
32 ¿Jawekopiki iti atipanyamakana
iki? Jabaonra shinanna iki, ja esé senen-
haax jaskara iti, jatian ja Cristo ikon-
haax iti shinanyamakana iki. Jakopira
jabo tatí ikana iki, ja "jaki tatí ikax
pakékanai makanki".
33 Jaskara Cristo iti yoiira, Dios iká iki
jawen joi meran neskati:

[c] **9.25** Os. 2.23 [d] **9.26** Os. 1.10 [e] **9.28** Is. 10.22-23 [f] **9.29** Gn. 19.1-28; Is. 1.9

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

"Enra *Sión jemanko, westíora
shanka rakanai. Ichara jaki tatí
inoxikanai. Ikaxbi, já ikonhaax
jaki koshiaibora, parameetamabo
ikanti jake", iki.[g]

10 1 Ebé joi akaibó, eara ikonbiresi
keenai, nokon kaibo judíoboribi
kishpinmeetinin, jaskákinra akai en jato
kopi Dios yokákin.

2 Enra kikinhakin onanke, jabora
Diossen yoiai keskábores senenhati
shinanyabo ikanai. Ikaxbi, onanxon
atikeskaakin atibora onanyamakanke.

3 Jabaonra onanyamaresai, ja Dios-
senres jakon jonibo jato imai. Jaská-
kinra, jatonbinix jakon joni iti shinan-
kin, ja jaskáaxon noa Diossen jakon joni
imatikaya, pekáoriakana iki.

4 Ja eséra, moa Cristo joketian jainres
senena iki, ramara ja Cristo ikonhaxes,
noa jakon joni iti iki.

5 Jakon joni jato Diossen oinnon ixon,
esé senenhati shinannaibo yoikinra,
Moiséssen neskáakin wishaa iki: "Ja
esekan yoiaibo senenhai joniresa inó-
xiki jati neteya iki", akin.[h]

6 Jatian jakon joni keska Diossen
oinnon ixon; já ikonhairibi neskáakin
yoiai: "Jawetianbi ¿Tsoamein iti
atipanke naikan kaai? Ixon shinanya-
mawe. Mato jaskatara itiki: Cristo jonon
ixon yoii kati keska.

7 Jainoax, ¿Tsoamein mawábo ikain
katiki?" Ikiribi iamakanwe. Mato jaska-
tara itiki, ja mawábo ikain kaxon, Cristo
jirimati yoii iti keska.

8 Ikaxbi Wishá meranra ikai neskati:
"Diossen joira mii ochóma iki, min kexá
betan min jointiainra itinke", iki. Nato
Diossen joi riki, ja ikonhaax jaki koshiti
non jato yoiai.

9 Jawetianki min kexakanbishaman,
Jesús riki nokon Ibo iki mia ikai, itan
mawákenbi Diossen jirimaaribi, jointia-
xonbi min ikonhai, jatianra mia kish-
pinmeeti iki.

10 Non jointinin riki, Dios ikonhati
jakon joni inoxon. Jatian kishpinmeeta
inoxonra, non kexakanbishaman, Jesús
riki nokon Ibo, iki noa iti jake.

11 Diossen kirika meranra ikai: "Ja
ikonhaax jaki koshiabora, parankanabo
ikantima", iki.[i]

12 Ibanon tsoabires, judío itan judío-
mabo inonbi, jatíbira noa ja Diosyabicho
iki. Jara jatíbibo betan jakon ixon, já
yokákanabo akonbireskin jato akinnai.

13 Jaskara yoiira ikai Wishá meran:
"Jaweratoboki ja non Ibo akí, ea
akinwe, iki ikai, jabora jan jato kish-
pinmatiki", iki.[j]

14 Ikaxbi ¿Jawekeskaxonki, ea akinni
jowé akin akanti iki, já ikonhamabo
ixonbi? ¿Jatian jawekeskaxonki non Ibo
ikonhakantiki, jawetianbi ninkáyosma
ixonbi? ¿Jatian tsonbi ja joi jato yoia-
maitianmein, jawekeskaxon ninkákanti
iki?

15 ¿Jatian, jawekeskaa xonki jato joi
yoikantiki, tsonbi jato raanama ixonbi?
Diossen joi meranra ikai: "kikin metsá-
shaman riki, ja jakon joi yoiaibo, non
jato nokotai oinna", iki.

16 Ikaxbi, jatixonbishaman ayama-
kana iki, ja jakon joi ikonhakin. Jaskara
yoiira inike Isaías neskati: "Ibó, non jato
joi yoiabira, tsonbi ikonhayamake", iki.

17 Jaskara ikaxa, ja Dios ikonhati iki,
jawen joi ninkáxon ati, jatian ja non
ninkáti joi riki, Diossen joi.

18 Jatianra ea yokakaatai: ¿Jabaon-
mein ninkáyamaa iki, joi yoikanaitian?
iki. Jabaonra ninkákana iki. Diossen joi
meranra ikai neskati:

"Jatíbiainra nato joi yoikana ninka-
kaata iki.
Mai senenain kamanbobira nato joi
nokota iki", iki.[k]

19 Jainoax ea iribai yokakaati: ¿Ja
judíobaonmein neskara onanyamakana
iká iki? iki. Rekenparira Diossen Moisés
jato yoimaa iki:

---

[g] **9.33** Is. 8.14; 28.16 [h] **10.5** Lv. 18.5 [i] **10.11** Is. 28.16 [j] **10.13** Jl. 2.32 [k] **10.18** Sal. 19.4

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

"Ja wetsa jonibo nokon joni itin keentimaakinra, en mato imanoxiki,
ja shinan maxkata jonibokira, en mato sinámanoxiki", akin.[l]
20 Jaskáribiakin onsatanyamakin, Isaíassen jato yoia iki:
"Jan ea benayamakatitaibaonra, ea nokokana iki,
jan ea manoyamakatitaiboki pikoxonra, en jato
onanmaa iki", iki Dios iní.
21 Jatian ja *Israelitabo yoii, Dios ikábiribira Isaíassen yoinike: "Westíora netera en manabaita iki, ja jakonma itan yoitima jonibo akinkaskin", iki iká.

Diossenra jawen jonibo jeneama iki

11 1 Jatianra enbix yokakaakin en shinannai: ¿Diossenmein jawen katota jonibo moa jeneke? ixon. ¡Jatora jeneama iki! Earibira *israelita joni iki, earibi riki, ja Abrahamman chiní bakebo kaitainoa, jaskaranixa ea Benjamínman rarebo iki.
2 Diossenra jeneama iki, ja moatianbi jawen jonibo ikanon ixon jato katota *israelitabo. ¿Matonki onanyamaa, Diossen Elías yoini? Elías inike, ja israelitaboki jakonmaati Dios akí neskati:
3 "Ibó, ja min *profetabora moa retekanke, itan jainxon mia yoina retexontibora moa ras akanke. Eabicho riki ja texea. Jatianra moa earibi reteti shinankanai", iki.
4 Jaskáaketian Diossen yoia iki: "Kanchis waranka joniparira, ea ikonhaax eki koshii jenetama ikanai, jabaonra ja bebon chirankooxon dios Baal rabikanama iki", akin.
5 Jaskáribira rama ichama jakanke, ja Cristo ikonhaax jaki koshiabo, jakon shinanya ixon jato Diossen katotabo.
6 Jatian jakon shinanya ixon, jato Diossen katota ikenra, moa jakon jawékibo akana kopíma iki, jato Diossen katotai. Jatian jaskara kopíres jato katotai ikaxa, ja Diossen jakon shinan, moa yamati iki.
7 Jaskara ikenbira, judíobaon nokoyamakana iki, ja jaton benai jawéki. Ikaxbi Diossen katotabaonresa, ja jawéki nókokana iki. Jatian wetsabora kikin yoitimairabo ikana iki.
8 Jaskara yoiira Diossen joi meran neskatai:
"Diossenra yoitimabo jato banémaa iki,
jaton bero itan jaton pabíkibora jato
xeponaana iki, jatian ramakamanbira jaskara ikanai", iki.
9 David inike neskati:
"Ibanon jaton fiesta akanaibo, jan jato ramímati jawékibi iki,
jainoax ramíkanketian, jato Diossen masá tenemati kopí.
10 Ibákanon, benchebo baneti, moa oinyamanox.
Ibákanon, moa beoresashokobo jatíbitian iki", iki.

Judíomabo kishpinti

11 Jatianra enbix yokakaakin en shinanribiai: ¿Jakonmain paketaxmein ja judíobo moa jawetianbi shinanmeeyamanoxikanai? Ixon, ikama. Jaskati ja judíobo yoitimakana ikenkayara, jaton toan ja judíomabo jato kishpinmai, jato jaskámaitian onannax judíobo jaonparana ikanon ixon.
12 Jaskara iken, ja judíobo jakonmain pakékana toan, ja judíomabaonribi nato netenxon, jakon jawékibo bikana iketianra; non shinanti atipanke, ja judíobo moa jatikaxbi jakoni ikanaitianra, bebonbires noa Diossen jakonhaatiki ixon.
13 Ikaxbi, ja mato judíomabora en yoiai, mato xaranra ea Diossen raana iki, mato akinnon ixon, jakopíra aniakin ja tee en shinannai.

[l] **10.19** Dt. 32.21

14 Ea keenai riki, neskáakin en mato
akinnaitian, Diossen paranan ikin,
jabaonribi ikonhaax jatíribi nokon
kaibobo kishpinmeekantin.
15 Jabo jakonmaakana toan riki, ja
judíomabores Dios betan jakon banékana, ¡Jawekeskakayabira itiki, jakiribi Dios betan jakon banékanketian!
Jawekeskamakan, mawata iitibi jirikana
keskábo.
16 Ja reken pan xoia waata min Dios
meniketianra, ja min meínna tonko
moa jatiobi Diossena ikai. Jatian ja
jiwi taponbo maton Dios meniketianra,
jawen ponyanboribi moa Diossena
banetai.
17 Jatíribi judíobora Diossen jato
jenea iki, ja olivo ponyanbo ponxtekanai keskáakin. Jaskáaxonra, ja nii
meranoa olivo ponyan bexon, nenkanai
keskáakin mato bia iki. Mato jaskáaka
ikaxa, rama ja jiwimea jakon jawékibo
bii mato iitai.
18 Jaskara iken judíobo jakonmanin
yointaanan, mato jakonman rabíamakanwe. Shinankanwe, mato kopima
riki, jabo jakana, jabo kopíkayara mato
jakanke.
19 Jawekeska ixon, maton shinantiki:
"Ja judíobora Diossen jato jenea iki,
noabo jawen joni imati kopí", ixon.
20 Ikon riki jaskara, jabaon ikonhayamakanketianra, jato Diossen jenea iki.
Ikaxbi matora ikonhaa kopíres jawen
jonibo imaa iki. Jaskara kopí rabíyamakanwe, kikinnireskaya koirameekanwe.
21 Ja judíobo jeneni ixonra, matoribi
Diossen jeneshokoti atipanke.
22 Oinkanwe, Dios riki kikinbires
jakon itan jakonma ixontimaribi,
jaskara ixonra, jakonmaakanketian jato
masá tenemaa iki, jatian matobiribira
jakonhaa iki. Jatian jaskáakin jakonhaa
ikax, mato jakoni ikaitianra, mato
jakonhaaboresti jake. Jatian jaskáyamaitianra, matoribi moa Diossen jeneti iki.
23 Jatian ikonhayamani ixonbi, moa
judíobaon ikonhakanketianra, jakiribi jawen jonibo jato Diossen imatiki.
Jaskáakin jato jakiribi imati atipana
koshia riki Dios.
24 Ja nii olivo ponxteanan, ja baná
olivoki neennai keskáakinra, Diossen
jawen joni mato imaa iki. Jatian jabokaya jawen jonibo iketianra, atibi ja
judíobo jakiribi jato Diossen biribati iki.

Judío jonibo kishpinkanti

25 Nokon wetsabo, jaskara shinanxon,
Diossen akaibo maton onantininra ea
keenai, mato rabíyamanon ixon. Jatíribi
judíobora ikonhakashamai yoitimakana
iki, jatianra jaskábipari ikanti jake, ja
judíomabo jatikaxbi Cristoki koshikanai
kaman.
26 Moa jaskákanketianra, jatíbi
judíobo Diossen jato kishpinmanoxiki.
Jaskara yoiira ikai Wishá meran:
"Jan jato xabáakai jonira *Sión jemameax
jonoxiki, joxonra, ja Jacob jakonmainoa
xabáanoxiki,[m]
27 Natora iti iki ja senenhabekonti
joi en jato betan aká, moa jaton
ochabo soaxona pekáo", iki.
28 Ramara jawen rawíbo keskáakinpari, ja judíobo Diossen jato akai, matonribi ja bená joi ikonhakanon ixon mato
akinti kopí. Ikaxbi Diossenra, ja judíobo
jato noikin jeneama iki, jaton rekenbo
moatianbi jawen joni iti jato katota ixon.
29 Diossenra jakiribi bichinoxon jato
jawéki meniamai. Jainoaxa jawen
katota joniboki, jawetianbi shinanbenoyamaribiai.
30 Moatianra matobiribi Dioski yoitimakana iki. Jatian ramara, ja judíobobiribi yoitimakana iketian, matobiribi
Diossen noibaxon akinnai.
31 Jaskáribiira rama, jabobiribi yoitimakanai, ja mato noibataanan Diossen

[m] **11.26** Is. 59.20-21

akinna keskáakinribi, jaboribi jato Diossen akinnon ikax.

32 Diossenra jatíbi jonibo senenbires yoitima shinanyabo jato imaa iki, jaskarainxon senenbiresibi jato jatíbi noibataanan akinnoxon.

33 ¡Dios iki ikonbiresi jatíbinin senena! ¡Jawen jawéki ati onan shinan, itan jawen ani onan shinanra jainshaman senena, tsonbi onanti atipanyamake! Tsonbira jaskara shinannaibo yoiti atipanyamake itan jan akai jawékiboribi onanti atipanyamake.

34 Jaskara yoiira ikai jawen joi meran:
"¿Tsonki aka Diossen shinan onankin?
¿Ameinti atipanke westíora jonin Dios
shinan menikin?

35 ¿Tsonki aká iki, janpari Dios jawéki menikin, abánon, janbiribi kopikin menishokokin ixon?" Iki.

36 Diossibakeaxkayara, jatíbi jawékibo joái, jan jamaaresa, jatíbi jawékibo jake, itan jawena riki, ja jatíbi jawékibo. Jaskara iken, ja Diosreskaya jatíbitian rabinon akanwe. Jaskarakaya ibanon.

Benati jati

12 1 Ebé joi akaibó, noibataanan mato Diossen jakonhaabo iketianra, en mato yoiai. Ja jiriabi jawéki Dios meniti keskáakin, jatiobi maton yora Dios menikanwe, jawe ochaomabi itan ja Dios keenai keskáshamankin. Jaskaraxon riki, non akonkin Dios rabiti.

2 Ja nato netemea jonibo ikai keskatiribi, moa jayamakanwe. Jaskáyamaikaya, moa bená shinanbo akáx, wetsaresibii jakanwe. Jatianparira maton onantiki, jaskara maton atin Dios keenaibo. Ja iki jakon ati, jawen keenshaman iti, itan senen iti.

3 Diossenra jakon shinanya ixon, jawen raana joni ea imaa iki. Jakopíra en mato yoiai, jaskarairanixmabi bebonhira kikinman matonbinix shinanmeeyamakanwe. Jaskayamakinkaya, ja ikonhaketian, mato Diossen jawen onan shinan menia betan senenresibi jakonhakinres shinankanwe.

4 Non yora iki icha mebia, ikaxbi jatíxonbi ja teebires ayamai.

5 Jaskáribi riki noa. Ikaxbira noa westíora yorabicho keská iki, Cristo ikonhaibo ikax. Jaskatira ikai noa akinnanani, westíora yorabicho keská itaanan.

6 Diossenra, já keenatonbiribi meskó jawen onan shinanbo noa westíorabo menipakea iki. Jaskara ixon, jawen shinanna jawékibo yoiti onan shinan mia Diossen menia iketian, awé ja min ikonhai keskáakinribi jato yoikin.

7 Jato akinni teeti shinanya mia imaa ixon, jakonhakin jato akinwe; jato axeati onan mia imaa ixon, jato axeawe.

8 Ja koshiakin jato shinanmati onan imaa ixon, jakonhakin yoixon jato koshi shinan bimakanwe, ja maxkatabo akinti shinanya imaa ixon, yoashiamakin jato akinwe; jato ikinti onan shinanya mia imaa ixon, kikinni koiranmeetaanan ja tee senenhawe; ja maxkatabo akinti shinanya imaa ixon, raroshaman shinanyaxon jato akinwe.

Joi akai ixon, jaskarabo senenhati

9 Akonkin wetsabo noikanwe; jakonmaa jawékibo jenetaanan, jakon jawékibores akanwe.

10 Joi akaibo ikax, iti keskatikaya noiankanwe. Wetsaboparíakin shinankanwe, itan jakonires oinhanankanwe.

11 Koirameekainxon, chikishamakin, rayáshaman shinanyaxonres, non Ibon tee axonkanwe.

12 Non Ibon manatax, raroshamanres jakanwe; masá tenei onitsapikinbi koshi shinanyaxon tenekanwe; jawetianbi orankin jeneyamakanwe.

13 Ja joi akaibo maxkata ointaanan, jato akinkanwe; matoiba merákanketian, jakonhaxon jato bikanwe.

14 Jan mato ramiakaibo, jakonmaa itiakin shinanxonyamakanwe, jakon

ikantiakinreskaya jato Dios yokáxonkanwe.

15 Ja raroaibo betan rarokanwe; ja masá shinanni winiaibo betan winikanwe.

16 Senenbires wetsabo betan shinanmeeti jakanwe, rabitaibo iamakanwe; ja rabitinin shinanmeeyamaibo keskatiribi ikanwe; matonbinix jatíbi jawéki onannaton shinanmeeyamakanwe.

17 Mato jakonmaakana, kopikin jato jakonmaayamakanwe, jatíbi jato jakonhatireskaya shinankanwe.

18 Maton atipana senen, jaskatax jatíbibo betan jakonax jati benakanwe.

19 Jakonmaakana, matonbi jato kópikasi iamakanwe, ebé joi akaibó, Diossen mekemanreskaya jenekanwe. Wishá meranra ikai non Ibo neskati: "Ea riki jan jato kopíxonai, ja akana keskáakinribira en jato onitsapimatiki", iki.

20 Jaskara iken, ja min rawí pikasaitian, pimawe; nomiaitian xeamawe, min jaskáara ikonbiresi rabinti iki.

21 Jakonma jawékibaonra miaaresnake koiranmeewe, jakon jawékibores akinkaya ja jakonma jawékibo minhareswe.

13 1 Jatíxonbira joni koshibaon yoiai joibo, senenhaxonkanti jake, ja koshi jikiabora, Diossenbi imaa ikanabo iki, tsoa joni koshibira, Diossen imaamabi koshi jikia yamake.

2 Jaskara ikenra, ja joni koshiki yoitimataibo, Dioskiribi yoitimakanai, jatian jaskati yoitimataibora, masá tenemakanti jake.

3 Ja joni koshibora, jakoni jaabo jatoki rakénon ikax ikanama iki. Ja jakonma akaiboresa ikanti iki, jatoki raketi. Koshiboki rakéyamai jatín keeni, jakonires jawé, jatianra koshibaon mia jakonhakin oinkanti iki.

4 Jabora Diossen ati yoia senenhainboresibi ikanai, mia jakonax janon ixon. Ikaxbi jakonmai já ikaxa, mia itiki raketi. Yankabiresma riki ja espada yatankana. Jabora Diossen ati yoiabo senenhairesibi ixon, ja jakonma akaibo jato masá tenemakanti jake.

5 Jaskara ikenra, koshibaon joi non senenhaxonti jake, noa castiganyamakanon ixonresma, non jaskáakin senenhakaya, jakon iketian shinan meran onanxon.

6 Jaskara kopíribira, ja apon kopíati yoiaibo maton kopíakai. Ja koshibora jaskara tee Diossen meniabo iki, jakopíra ja senenhakanai.

7 Ja maton kopíati jawékibo, kopíapakekanwe; mato apon kopíati yoiai jawékibo, kopíakanwe; wetsa jawékibo kopíribi kopíakanwe; ja jakonhaxon ikinti jonibo, jato jakonhakanwe; ja joi ninkáxontibo, jaton joi ninkaxonkanwe.

8 Tsoabi jawebi ribinyamakanwe; noitininkayara iti jake, maton jato ribina. Jatian jaweratobaonki jabé joni noia, janra ja esé meran iká jatíbi joibo, moa senenhake.

9 Ja senenhati joibora ikai neskati: "Wanoya itan benoya ixon, wetsa betan yoranti ayamawe; jato reteyamawe, yometsoyamawe, [wetsa joniki jansoyamawe], wetsabo jayata jawékinin keenyamawe", iki. Ikaxbi, ja natobo itan ja wetsa senenhati joibora, non senenhati iki: "Minbix mia noikaata keskáakinribi mibé joni noiwe", iki iká esé senenhaxonres.[n]

10 Noixonra ja nobé joni non jakonmaayamai. Jaskara ikenra, ja noimisti iki, jan jatíbi esébo noa jakonhakin senenhamai.

11 Jatíbi nato jawékibo akanwe, netebo wínoti iitai ointaanan, moa mato oxá jishtenti hora riki. Ramara ja Cristo non ikonhanontian iní bebonbires ochóma iki, ja noa kishpinti.

12 Moara yamé basi iki, jatian nete xabátira, moa ochóma iki. Jaskara kopí, ja yamé meranxon akanai ocha jawékibo jenetaanan, joé keska napo janon

[n] **13.9** Ex. 20.13-17; Lv. 19.18; Dt. 5.17-21; Mt. 22.37-40

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

akanwe. Ja noa jaskatara iti iki, kikinbires jakon, ja jayakax reteanantibaon sontáro raokaata keská.

13 Jaskara joé napo ixonra, jakon jawékibores non jato oinmati jake. Fiestaax, icha piti akáx paenkanainkobo iamakanwe; tsini shinanman imaa, wetsabo betanbires teaanani meskó jawékibaon cheayamakanwe; wetsabo betan ramiananyamakanwe, itan jatoki notsireskinribi jato ramiayamakanwe.

14 Jaskáyamaikaya, Jesucristo betanbi westíora shinanyabicho ikanwe, moa jawekeskaxonbi ja yora keenai jawékibores axontima kopí.

Kikinni Dioski koshiamabo jato jaskáati

14 1 Kikinni Dioski koshiamabo, jakonhaxonres jato ikinkanwe. Jaton shinannai jawékibo yoikin, jaskarama riki akin jato ayamakanwe.

2 Jarake jatíribibo, non jatíbi pitibo pitira jakon iki ixon ikonhaibo; jatian ja kikinni koshiamabaonra, jaskarabo jawékiatima shinankin, yoá banares pikanai.

3 Jaskarabo ikenra, ja jatíbi pitibo piresti onanxon, piaibaon ja piti piamai ointaanan, jato omistima iki. Jatian jatíbi pitibo pitima shinankin piamaibaonra, jatíbi piti piresaibo, jaskaratonbo jato yoitima iki. Matora jatíbi moa Diossenabires iki.

4 Matonra wetsabaon yonoti jakonmanin yointi atipanyamake, jawen ibonresa onanke, akonkiakanai senenhakin, jan ati yoiabo ixon. Ikaxbira jakon akanti jake, ja Ibon atipana koshia ixon, jato akinnai kopíres.

5 Wetsa jawékiribira en mato yoiai: Jarake jatíribibo, ja netebicho riki jakon iki, ikaibo; jatian wetsabaonbiribira shinannai, jatíbi netera senenbires ixon. Ikaxbi, Westíorabaonkayara onanna iti jake, ja en shinannai jawékira jakon iki, ixon.

6 Ja netebicho riki jakon iki ixon, ja nete mekeaibaonra, Diossakin shinanxon akanai; jatian ja jatíbi piti piaibaonra Diossakin shinanyaxonribi akanai, jakopira Dios iráke akanai; jatian ja jatíbi piamaibaonra, Diossakin shinanxonribi akanai, jakopira jabaonribi Dios iráke akai.

7 Jatíbi noabora non keenaton noa jayamake, jainoax non keenatonribi noa mawáti atipanyamake.

8 Noa japariaxa, non Ibonapari iki, jawetianki noa mawatai Ibonaribi noa ikai. Jaskara ikaxa, noa japaria ikax, itan moa mawata ikaxbi, noa Cristona iki jeneyamai.

9 Cristora, mawataxbi jiria iki, jaskatax ja mawatabaon, itan mawatamabaon Ibo iti kopí.

10 Jaskara kopíra, ja mibé joi akai min jakonmanin yointi atipanyamake itan omisti atipanyamake. Noara wetsa neten, jatikaxbi Dios bebon chankánoxiki, ja non aká jawékibo noa jan yoixonpakenon ikax.

11 Noa jaskati yoiira ikai, jawen kirika meran neskati: “Ikon jawékira en yoiai; jatikaxbira ebebon beax, chirankoonoxikanai, jaskataananra jatixonbiribi, mia riki ikon Dios, akin ea rabikanti jake ikira ikai, non Ibo”.[o]

12 Jaskara ikenra noa westíorabo Diossen yoipakenoxiki, ja non aká jawékibo itan ja noa ikáboki jawekeska iká iki, ixon.

Wetsabo jakonma shinanmatima

13 Jaskara iketian wetsabo jakonmanin yoini jenétanankaya, nonbixbiribi noa koiranmeeti iki. Jainoax nobé joi akai joni noa ikaibo ointaanan, meskó shinannax Dioski ochati jisá onannax, noakaya jaskati jaai jeneti iki.

14 Ikaxbi ja Ibo ikonhai ixonra en onanke, yamarake janbixbi jawékiati jakonma ikai. Ikaxbi tsonki ja

---

[o] **14.11** Is. 45.23

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jawékiatira jakonma iki ixon shinannai,
janra piti yamake.
15 Ikaxbi, jaskara pitibo pikin atiki, ja
mibé joi akai joni min jakonma shinan-
makin, jatianra min jato kikinhakin
noiama ikai. Jaskáakin pitibo jawékiai
kopíresa, min jato Diossen joi jenema-
nake, koiranmeewe; ja joni noiaxibira,
Cristo jawen toan mawata iki.
16 Ja aresti jakon onanxon maton
akaibora, jakonmanin yoinkanake, jato
jaskáamayamakanwe.
17 Diossen keena keská atira, meskó
jawékiati jawékiai itan meskó xeatibo
xeai jati jawékima iki; jara keenai, itibi
keskati mato jatin, wetsabo betan jakon-
shaman itaanan, mato raro jatinkayara
keenai. Jaskatira noa jati iki, ja Diossen
Shinanman imaa.
18 Jaskáakin ja Criston yoiabo senen-
haxonaikira, Dios raroti iki. Jatianra
joniboribi ikanti iki, nato riki ikon
jakon joni, iki.
19 Jaskara iken, jaskatax wetsabo
betan jakonax jati, itan jaskatax noa
jatikaxbi shinan meran akinnananax
anitikaya, benanon akanwe.
20 Westíora piti kopíshoko ja joni moa
Dios-betan jakoni jakenbi, jaibakea
ochómayamawe. Jatíbi jawékiati jawé-
kira jakonbires iki; Ikaxbi ja non piai-
tian oinxon, jakonma shinantaanan,
Diossen joi jenekanti riki, jakonma.
21 Jaskara ikenra, ja piamakanai nami,
itan xeayamakanai pae jawékibo non
moa ayamaakaya, jakon iti iki; jainxon
jaskaraton ja nobé joi akaibo, meskó
shinanmaxon, jato ochamati jawékibo-
ribi moa non ati yamake.
22 Jaskara jawékibo aresti jakon onan-
xonbi, Diossen mekenmanres jénewe.
Diossenra raroshaman imai, ja jakonma
akai, jawen shinan meran yamaxon,
jakonshaman shinanyaxonres akai joni.
23 Ikaxbi ja min piaibo min shinan
meran jakonmatani iti jisá ikenbi akáxa,
moa mia jakonmain pakéke, jaskara
shinanyaxon aka kopí. Jatíbi jawéki,
ja non shinan meran jakonmatani iti jisá
ikenbi non akára moa ocha iki.

Criston ikábo chibanti

15 1 Noa moa Diossen joinko
koshiabo ixonra, ja ramakaya
koshiaibo non jato akinti jake, jawe-
tianbira noabicho jakon iti non shinanti
yamake.
2 Nonra jatíxonbi ja nobé joi akaibo
jakon imatiakin shinanti jake, jaskatax
jaboribi moa jakoni jaax, bebonbires
Dios ikonhai koshikanti kopí.
3 Cristobira jawen keena keskáres akí
jayamaa iki. Jaskara yoiira ikai Diossen
joi meran neskati: “Min rawíbaonra mia
ramiakin, earibi ramiakanke”, iki.[p]
4 Jatíbi, ja Diossen joi meran wishaka-
nabora, non jaskarainxon onannon ixon,
akanabo iki. Noaribi, moa koshiakin
shinantaanan, masábo meetibi, shinan
namanyamakin ja Wishakan yoiaibores
ikonhataanan, bebonbires noa iki kati
jawékinin manatabo ikanti kopí.
5 Diosbi riki, mato jan koshi shinan
itan jakon shinan bimai. Abánon janbi-
kaya, mato wetsabo betan jakonax
jatiakin imakin, ja Criston jaskati jati
yoini keskatishaman, mato jakánnon.
6 Jaskati jaxon, maton jatíxonbi senen-
bires itan já shinanyabichoxon, jakon-
shamanhakin ja non Ibo Jesucriston
Papa Dios, maton rabinon.

Ja bená joira, jatíbi jonibaona iki

7 Jainxon ja matoiba beaibo jato
jakonhaxonres bikanwe, mato Criston
aní keskaribiakin. Abákanon jatian-
kaya, jatíxonbi Dios rabikin.
8 Enra mato yoiai: Cristora joá iki
judíobo akinni, ja jaton rekenbo yoini
joibo senenhaki, jaskáaxon jan anoxon
yoiabo Diossen senenhaai jato oinmati
kopí,

[p] **15.3** Sal. 69.9

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

9 itan ja judíomabaonribi noibataanan
jato akinna onanxon, Dios rabikanon
ikax. Jaskara yoiira ikai jawen Wishá
meran neskati: “Jaskara kopíra, ja
maibotiibi ikana jonibo xaranxon
en mia rabiti iki, min jane rabiira ea
bewati iki”, iki.[q]
10 Jainoaxibi ikai: “Ja maibotiibi iká
jonibo, judíobo betan tsinkitax raro-
kanwe”, iki.[r]
11 Jainoax iribai neskati: “Ja non Iboki
bewakanwe jatíbi jonibo, jatíbiain jaka-
nabaon ja rabikanwe”, iki.
12 Jatian, Isaíasribi inike neskati:
“Isaíkan chiní bakebaon bakera pikóno-
xiki, jara jonoxiki, ja maibotiibi jakana
jonibaon koshi itaanan jato ikinni.
Jatianra jaki koshiax, jaon manánoxi-
kanai”, iki.[s]
13 Abánon ja noa jan manátia imai
Diossenbi, raroshaman itan jakonbires
mato imakin, ja ikonhaibo mato iketian.
Jainxonribi, jawen Shinanman atipana
koshin mato akinbanon, jaskatax mato
bebonbires manátia iti kopí.

Pablon tee akábo

14 Nokon wetsabó, enra mato onanke,
matora noimisti shinanyabo iki, jain-
xonribira moa maton jatíbi jawékibo
onanna iki, jaskara ikaxa, wetsabo
betan inonbi, moa mato eseananti
atipanke.
15 Jaskara ikenbira, onsatanyamakin,
nato kirika en mato wishaxonai;
jawetii joibo mato jakiribi shinanmati
kopí. Enra mato jaskáai, jakon ixon ea
Diossenbi amaa,
16 ja Jesucriston tee axonkin, judío-
maboribi akinti ea imaa ixon. Ja en
senenhati tee riki, jaskatax kishpinti,
jato Diossen onanmakasai joi jato yoiti.
Ja judíomaboribi moa Diossen oinna,
jakon jawéki já menikana keskábo
ikanti kopí, moa jawenabiribi itiakin
jawen Shinanman jato imaabo ikax.
17 Jaskara ikenra, jakonshaman
shinanni ea raroai, Diossen tee en
axonaitian, ea Jesucriston akinna kopí.
18 Neskara jawékibora, enbi aká jawé-
kima iki. En mato yoiai riki, jaskáaxon
Criston emeranxon, ja judíomabobi moa
Diossen yoiai keskati jaai peokookan-
tiakin jato imaa. Jaskákanti kopíra, en
joibicho yoiyamaa iki, meskó teebori-
bira en aká iki,
19 anibires ratéti jawékibo, itan ja
oinxon onanti jawékiboribi en aka iki,
ea Diossen Shinanman atipana koshi
meniaton. Jaskáakinra, Cristokiri iká
joi en jatíbiain yoia iki, Jerusalén main-
koxon peoxon Iliria mai senena kaman.
20 Jaskarainkobo joi yoikinbira, moa
wetsabaon joi yoiainkobo, ja Cristokiri
iká joi en yoiamaa iki. Nokon shinanra
iká iki, ja joi ninkákanama ikainko-
bores jato joi yoiti, moa wetsabaon tee
peoainkobo en atima kopí.
21 Jaskáakinra, ja Diossen kirika
meran yoiai joibores en senenhaa iki:
“Jawetianbi jakiriti iká joi ninkata-
mabaonra, oinnoxikanai, jatian-
parira onankanti iki, jaskarabo
ninkatama ixonbi”, iki iká.

Pablon Roma jeman kakaskin shinanna

22 Nato teebopari akira, mato oinni
kakasibi, ea kati atipanyamaa iki.
23 Ikaxbi ramara, moa ja joi ninkáka-
nama ikainkobo, en jato ninkámakin
senenhake. Jatian moa icha baritiaira
matoiba kakaskin shinanna ikaxa,
24 rama ja Españain kaai taxnaxon,
en mato oinni kati shinannai. Jatianra
ea keenai, mato betan nokoananax ea
raroa pekáo, ea moa karibaitian, maton
ea akintinin.
25 Ikaxbi ramara, Jerusalénhainpari ea
kaai, jainoa joi akai judíobo akinnoxon,
koríki tsinkikana jato boxoni.
26 Nato Macedonia main iká itan
Acayainoa joi akaibaonra, koríki

[q] **15.9** Sal. 18.49-50 [r] **15.10** Dt. 32.43 [s] **15.12** Is. 11.10

tsinkikanke, ja Jerusalénhain iká joi akaibo jawebiomairabo, jato bomanoxon.

27 Jara jatonbi shinanxon akana iki. Jara iká iki, jaton ati jawéki. Ja joi akai judíobo kopí, ja judíomabo Diossen jakon shinan menia iketianra, jabaonbiribi jato jayata jawékinin, ja judío joi akaibo jato akinshokokanti jake.

28 Jatian jaskáakin ja ebé bomakana koríkibo moa jato menikin senenhayontaananra, ea moa Españain kaai kanoxiki, jatianparira ea matoiba meránoxiki.

29 Enra onanke, ja matoiba merati kakinra, ja Criston icha jakon jawékibo en mato boxonoxiki ixon.

30 Ebé joi akaibó, non Ibo Criston janenko, itanribi ja Diossen Shinanman noa noimisti shinanyabo imaa iketianra, enra mato yokatai; ebébi masá teneai keskati itaanan, ea Dios yokáxonkanwe, ea jan akinnon.

31 Judea mainra, Cristo ikonhama judíobo jake, jabaon ea ramiakanaketian, ea Dios yokáxonkanwe ea jaweayamakanon. Jainxon ja Jerusalénhain iká judío joi akaibokiribi orankanwe, ja bomakana koríki en jato boxon menia, jakonshaman shinanhanan bikanon ixon.

32 Jatianra jaskáakin Diossen shinanna iketian, mato oinni kaax, ea raroshaman matoiba nokóti iki. Jatianparira moa jain ikax, jawetio basitaniribi ea tantiti iki.

33 Ea keenai riki, noa jan jakonbires jamai Diossenbi mato westíorabo jakonbires jamatinin. Jaskara mato imabanon.

Pablon jato saludo bomaa

16 1 Jainxonribi en mato yoiai riki, nato nobé joi akai non poi Febera kikinshaman jakon shinanya ainbo iki ixon, jara Cencreainoa joi akaibo ikinti imakana ixon, jato ikinni iitai.

2 Janra ichabiresakin jato akinnabo jake, earibira jan akinna iki, jaskara iken, ja ainbo matoiba nokóketian, non Ibo Criston janenko, jakonhakin bikanwe, ja nobé joi akaibo noiba nokóketian, non jato biai keskáakinbi. Jatíbi ja maxkatai jawékibaon akinkanwe.

3 Jainxon ja Priscila betan Aquila yoikanwe, enra jato saludo bomai, jabora ebébi teekana iki, ja Criston ati yoiabo axoni.

4 Jatora, ea mawáyamanon ikax, onitsapitax onsábo winókana iki. Jakopíra, enbicho ja rabé iráke ayamai, jatíbi joi akai judíomabaonribira, ja rabé iráke akanai.

5 Jaskaribiakin, ja Priscila betan Aquilan xobon, non Ibo rabii tsinkitaibo ea saludanxonkanwe. Jainxon ja en kikinhakin noia, ebé raenanai Epenetoribira en saludo bomai, janparira, Asia mainxon Cristo ikonhaa iki.

6 Jaskaribiakin, Maríaribi ea saludanxonkanwe, jara mato kopi ikonbiresi teeta iki.

7 Jainxon ja nokon kaibo Andrónico betan Juniassibi ea saludanxonkanwe. Jabora ebetanbi cárcel meran ikana iki. Jakopira ja joi yoiti raanabaon jato kikinhakin onanke. Jaboparira en akamatianbires, moa Cristo ikonhaax, jaki koshia ikana iki.

8 Ampliassibi ea saludanxonkanwe, jara non Ibon janenko en akonbireskin noike.

9 Urbanoribi ea saludanxonkanwe, jara nobébi Criston tee axoni teeta iki. Jainxon ja noia nobé joi akai Estaquissibi.

10 Apelessibi ea saludanxonkanwe, jara wetsabaonribi oinna, ikoni Cristoki koshia iki. Jainxon ja Aristóbulonin xobon ikáboribi.

11 Ja nokon kaibo Herodiónribi ea saludanxonkanwe, jainxon jatíbi ja non Ibon joi akai Narcisonin rareboboribi.

12 Ja Trifena betan Trifosaribi ea saludanxonkanwe, ja rabéra non Ibon tee

axoni iitai. Jainxon ja non akonbireskin
noia non poi Pérsideribi, jaribira ikonbi-
resi teeta iki, non Ibon tee axoni.
13 Ruforibi ea saludanxonkanwe, jara
ikoni non Iboki koshia iki. Jainxon jawen
titaribi, jara nokon titabi keská iká iki.
14 Jainxon ea saludanxonkanwe,
Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas,
Hermes itan jatoiba iká joi akaiboribi.
15 Ea saludanxonribikanwe, ja Filólogo
betan Julia, jainoax Nereo betan jawen
poi, jainxon Olimpassibi itan jatíbi jato
betan iká joi akaiboribi.
16 Wetsabo betan saludanankin, jakon
shinantaanan jato betsó akanwe. Ja
wetsankonia joi akí tsinkitaibaonra,
mato jatíxonbi saludo bomai.
17 Enra mato yoiai ebé joi akaibó, ja
meskóakinbo yoixon moa jatonbiribi
itiakin jato imaibo, joi ninkáxonyama-
kanwe, jabaonra maton jakon esé ona-
naki ramíkin, wetsakeskaakin yoixon,
mato atikomaaxonai. Jaskarabo betan
iamakanwe.
18 Jaskara jonibaonra, non Ibo
Jesucristo keenai keská ayamakin, jaton
shinan keenaibores akanai. Jaskarabora,
jakonshamani itan jan jato keenmati
joibaon yoyo ikanai. Jaskakinra jonibo
parankanai, ikonma joibo yoikinbi.
19 Jatíbiainoa joi akaibaonra mato
onanke, Criston yoiabo maton senen-
haxonai. Jaskarabo mato ninkataxa,
ea raroai. Jatian ea keenai riki, onan
shinanyabo ixon, maton jakonhakin
jawékibo atin. Ikaxbi, jakonma jawé-
kibores maton atima iki.
20 Mato jaskataitianra, jan noa jakon-
bires jamai Diossen, mato akinti iki,
*Satanás matonharesnon ixon. Ja non
Ibo Jesussen jawen jakon shinanman
mato akinkin jeneyamabanon.
21 Timoteonra mato saludo bomai, jara
ebé teetai iki. Jainxonra mato saludo
bomaribiai, Lucionin, Jasónman, itan
Sosípaterninribi, jabora nokon kaibobo
iki.
22 Eariki Tercio, jan nato kirika
wishaa, jakopira enribi mato saludo
bomai, non Ibon janenko.
23 Gayonribira mato saludo bomai.
Jawen xobon riki ea imaa. Jainribira joi
akaibo tsinkíkanai, Diossen joi ninkati.
Jainxon Erastoninribira mato saludo
bomai. Jara jeman koríki koirannai
iki. Ja non wetsa nobé joi akai
Cuartoninribira mato saludo bomai.
24 Eara keenai, non Ibo Jesucriston
jatíbibo mato jakon shinanxontin, mato
jaskáabanon.

Senentiainbi Pablon
Dios rabia

25 Dioskaya rabinon akanwe, janra
mato koshi shinanya imati atipanke,
ja bená joi meran en mato yoiai keská-
shamanhakin, itan ja Jesucristokiri iká
joi, en mato onanmaa keskáakinribi.
Nato jawékira ramapari noa Diossen
onanmai itai, nato nete peokootama-
tianra jan shinanna jawékibo tsonbi
onanyamaa iká iki.
26 Ikaxbi ramara, *profetabo yoyo
ikaibaon wishakana meranxon moa
noa Diossen onanmake, jaskáaxon noa
jan kishpinmati shinanna. Jaskáakinra
jatíbitianbires já Diossen jato yoia iki,
jatíbiainoa jonibo nato joi jato yoiti.
Jabaonribi ikonhataanan, non Ibon
yoiaibo axonkanti kopí.
27 Jaskara iketian, jatíbitianbires
Cristo kopí ja jabicho itan jatíbi onan
shinan Ibo Dios rabinon akanwe.
Jaskarara iti jake.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

1 CORINTIOS

Corintoainoa joi akaiboki, peokin Pablon jato kirika bomaa

Jato saludana

1 1 Ea riki Pablo, Dios keenatonres
jawen joi yoiti Jesucriston imaa, ja
non wetsa Sóstenes betanra,
2 nato kirika wishaxon en mato
bomai, ja Corinto jeman iká joi akai-
boki. Ja Cristo ikonhaa kopíres ochaoma
keskáakin ointaananra, Diossen jawen
jonibo mato imaa iki, jatíbiainxon ja non
Ibo Jesucristo rabiaibo betanbi. Jara non
Ibo itan jatonaribi iki.
3 Abánon ja non Papa Dios betan non
Ibo Jesucristonbi, jawen jakon shinan itan
jawen xabá shinanman mato akinboreskin.

Jaskarabo kopí Dios iráke ati

4 Enra jatíbitian mato kopi Dios
iráke akai, Cristo kopíres, jawen jakon
shinanbo mato Diossen menia iketian.
5 Já kopiresa jatíbi, ja Diossibakeax
joái jawen icha jakon jawékibo, mato
menia iki. Ja iki, jaskati yoyo iti joibo,
itan onan shinan.
6 Ja Cristokiriti iká joi ninkatax icha
jakon shinanbo biax, moa kikini jaki
koshikanabo mato iketian,
7 jaskara ikaxa, ja non Ibo Jesucristo
joti nete manaax mato iitai kaman, ja
Diossen onan shinanman moa mato
maxkáyamake.
8 Nete senenai kamanra, mato Diossen
jaki koshimati iki, ja non Ibo Jesucristo
joketian, mato tsonbi jawebi yoixonya-
manon ixon.
9 Diossenra akonkin senenhai, jan
yoiabo. Janra mato kenaa iki, jawen
Bake Jesucristo betanbi mato janon
ixon, ja iki non Ibo.

Jatonbiribi wetsa tsamá akaibo

10 Ja non Ibo Jesucriston janenkora en
mato yoikin jeneyamai nokon wetsabó;
jatikaxbi westíora shinanyabicho
jakanwe, matonbiribi wetsa tsamábo
akáx iamakanwe, senenbires jakoni jaax,
ja maton shinannai keskatires jakanwe.
11 Neskara ninkáxonra en mato yoiai
nokon wetsabo. Cloekan rarebobaonra ea
yoike, matobires mato join ianankanaibo.
12 Jaskatiki ikai jatíribibo: Eara Pablo
betan iki; eara Apolos betan iki; eara
Pedro betan iki; jainoax eara Cristo
betan iki, ikibo.
13 ¿Cristokayaki icha tsamábo iki?
¿Pabloki mato kopi korosen akana iki?
¿Pablon janenkoki mato bautizanmeeta
iki?
14 Enra Dios iráke akai. Ja Crispo
betan Gayo imaa pekáora, westíorabi
en mato bautizannama iki,
15 jaskatira, tsoabi nokon janenko mato
bautizanmeeta iki iti atipanyamake.
16 Jainxon ja Estéfanassen rareboresibira en bautizana iki. Ikaxbira en
shinanyamai, wetsaboribiki en jato
imaa iki ixon.
17 Cristonra jawen janenko jato bautizanti ea raanama iki. Janra ea raana
iki, jawen jakon joi yoitires. Jatian ja joi
yoikinra, jan ratéti ani joibaon en ayamaa
iki, ja Cristo korosenmeax mawata joi,
jawemabi keskáakin imanaketian.

Diossen onan shinan itan jonibaon onan shinan

18 Ja manótiain boaibaon ninkatara, Cristo korosenmeax mawata joi

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jawemabi iki. Ikaxbi ja noa kishpinmeetaibaonara, nato joi iki Diossen atipana koshi.

19 Wishá meranra ikai neskati: “Enra ja onanbo, jaton onanna jawékibo keyonaanoxiki. Jatian ja onan shinanyabaon shinanbora, en jato onantimaananoxiki”, iki.

20 ¿Jatian ja onan jonibo itan ja esé onanbo, jainoax, jatíbi jawéki onannaton shinanmeetaiboki jawe winókana? Diossenra nato netemea onan shinanbo, moa jawemabi itiakin imaa iki.

21 Diossenra shinanna iki, jaton onanti shinanmanbi tsonbi, já onankantima. Jatianra Diossen shinanna iki, jawemabi keskáakin jawen joi shinankanainbi, ja joi ninkaxon ikonhaibores, jato kishpinmati.

22 Judíobora keenai, ratéti jawékibopari ikai ointinin, jatian ja griegobobiribi keenai ani joibaonres non jato yoitinin.

23 Jaskara ikenbira, nonbiribi yoiai, ja Jesús moa korosen akana mawata. Jaskáakin non jato yoiaitianra, judíobaon jakonmabires shinannai. Jatian judíomabaon ninkatara, iresa jawéki iki.

24 Ikaxbi ja Diossen moa katota judíobo iamax griegobaonara, Cristo iki, ja Diossen atipana koshi, itan jawen onan shinan.

25 Ja Diossen shinanna jawékibo iresa keská ikaxbira, jákaya jatíbi jonibo xewina onan iki. Jatian Dios yosma keska shinankanabira, jawen koshi, jonibaon koshi betan senenyamake.

26 Nokon wetsabo, matonra shinanti jake, matora Diossen kenaa iki, mato xaranra ichama onanbo jake ixon wetsa jonibaon shinannainbi, ichamaribi iki, ja mato betan ikábo koshi janekana, jainoax ichamaribi iki, ja kikin jonibaon rarebobo.

27 Jaskara ikenbira, ja onan jonibo rabinkanon ixon, ja onanmanin yoinkanaibo jato Diossen katota iki. Jatian ja kikinman shinanmeetaibo rabinkanon ixonra, ja kikinmashoko jonibo jato katota iki.

28 Diossenra katota iki, ja omiskanai jonibo, itan ja kikinmashokobo, ja iki, ja jawemabobishokobo. Jaskáaxon ja kikinman shinanmeetaibo jaskara shinanbo jato keyonanti kopí.

29 Jatianra tsoabi moa Dios bebon rabítima iki.

30 Ikaxbi matora, moa Diossen Cristo betanbi imaabo iki. Jaskara ikaxa, jabi iki, ja noa Diossen menia onan shinan. Jaribi iki, noa jan ochaoma keskábo imai, jainxon janribi, noa Diossenabo imaa iki, janra noa jakonmainoa xabáa iki.

31 Jaskara ikenra, Wishá meran neskara yoiai: “Jaweratoboki rabíkasai, ja non Ibon akátoninreskaya rabikanwe”, iki.

Cristo korosen akanakiriti iká joi

2 1 Nokon wetsabo, ja Diossen yoia joibo yoii ea matoiba kanontianra, jan ratéti ani joibaon en mato ayamaa iki.

2 Jain mato betan ixonra, Cristokiriakinres en mato yoia iki, itan jaskatax korosenmeax mawataribi, en mato kikinhakin onanmaa iki.

3 Mato bebonxon joi yoii niaxa, ea kikinmashokonin shinanmeeta iki, jaskatira ea raketi saki ika iki.

4 Jatian ja joi yoikinra, mato keenmakaskin en ani joibaon ayamaa iki. Jaskáyamakinra, abanon ja Diossen atipana koshinbi, itan jawen Shinanman akinnares maton onankin ixonres, en jenea iki.

5 Jonibaon onan shinanki koshiamai, Diossen atipana koshikires mato koshiabo iti kopí.

Diossenra jawen Shinan meranxon, jawen joné jawékibo noa onanmai

6 Ikaxbi, ja Diossen joiki moa ikoni koshikanabo yoiira, noa ani joibaonribi

yoyo ikai. Ikaxbi jara, nato netemea jonibo, itan joni koshibo jayata onan shinanma iki, jaton onan shinanbora basima keyotaibo iki.

7 Non yoiai joi riki, jawen onan shinanman Diossen akai jawékibo, tson onanama ikátiaibo. Nato nete joniamatianbira, Diossen shinanna iká iki, jaskáaxon jawen icha jakon jawékia noa imati.

8 Jaskara Diossen shinanna jawékibora, nato netemea joni koshibaon onanyamakana iká iki, jaskara onanxonra, ja atipana koshia non Ibo, korosen ayamakeankana iki.

9 Wishá meranra neskáakin yoiai:

"Diossenra, já noia jonibo, tsonbi oinnama itan
tsonbi ninkatama, jainxon tsonbi
shinannama jawékibo jato axona iki"
ixon.

10 Nato jawékibora noa Diossen onanmaa iki, jawen Shinan meranxon. Ja Shinanmanra jatíbi onanke, Diossen shinan reboyabi.

11 ¿Tsonki jonin shinannai onanti atipana? Jawen shinanmanresa onanke, ja meranbi ixon. Jaskaribiakinra ja Shinanmanres onanke ja Diossen shinannai jawékibo.

12 Nonra nato netemeabaon shinan biama iki. Nonra bia iki Diossen Shinan, jaskáaxon jawen jakon shinanman noa kopi Diossen aká jawékibo, non onanti kopí.

13 Ja Diossen noa kopi aká jawékibo yoiira, non onan shinanmanbi noa yoyo iamai. Noa yoyo ikai riki, ja Diossen Shinanman onanmaa joibaonres. Jaskákinra ja Dioski ikoni koshiabores, ja Diossen noa onanmaa ikon jawékibo non jato yoiai.

14 Ja Diossen Shinan jato meran yamaabaonra, jawen Shinanman yoiai joibo, ninkákashamakanai, iresabires keská shinankin. Jainxon ja Diossen Shinanmanres onanti jawékibo iketian, onanti atipanyamaribikanke.

15 Ikaxbi ja Dioski moa ikoni koshiabaonra, jatíbi jawékibo tanayonxon onankanai, jatian ja Diossen Shinanhomabaonra ja Shinanyaxon yoikanai jawékibo onanyamaxon ninkáyamakanai,

16 Ja Diossen Wishá meran yoiai keská: ¿Tsonki non Ibon Shinannabo onanna? ¿Tsonmein já eseti atipanke? iki ikai, ikaxbi nonra ja Diossen Shinanya ixon, Criston shinannai keskáribi shinannai.

Jatonbiribi wetsa tsamá akaibo

3 1 Moa ikoni Dioski koshikanabo atinra en mato joi yoiamaa iki nokon wetsabo, ja Dioski ikoni koshikanamashokobo atinresa en mato yoia iki, ja Criston joinko bakeshokobopari keská mato iketian.

2 Ja ninkátichaa jawékiboresa en mato onanmaa iki, wetsa jawékibo pimaamatianbi, westíora bake xomares amakanai keskáakin. Ja wetsa jawékibo piti atipanyamaa keskábopari mato iketian, jatian ramakamanbi iki mato jaskarapari,

3 ikoni Dioski koshikanamabopari ikax. Jakopira ikai mato notsii, mato join ianani. Jaskara shinanyabo ikaxiki, mato Dioski ikoni koshiamabopari. Jaskákinra akai, ja jonibaon akai keskáakin maton shinankin.

4 Jaskatira ikai jatíribibo, ea riki Pablona iki; wetsa ikai ea riki Apolosna iki; ja joi ayamaibo ikai keskatiresibi mato ikanai kopí.

5 Jaskata pekáo maton oinnaki ¿Apolos jawe iki? ¿Jawerin Pablo? Jabora Diossen tee akaibores iki, jabaon yoiara non Ibo maton ikonhaa iki. Westíoraxonbora non Ibon ati yoia teebo non aká iki,

6 Enra ja bero banaa iki, jatian Apolosninra onpax machíananbi koirana iki, ikaxbi Diossenra ja banábo animaa iki.

7 Jaskara iken, ja bero banai betan ja onpax machitaitonin aká riki ixon

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

shinanyamakanwe, Diossenbira ja
banábo animai.
8 Ja banai betan ja onpax machi-
taitonra senenbires tee akai, jaskara
ikenra, jaton tee aká betan senenresibi
jato Diossen kopíanoxiki.
9 Noara Diossen tee axoni teetaibo-
biribi iki, jatian mato riki, ja Diossen
waiaka keskábo, itan jan xoboaka
keskáboribi.
10 Diossenra jawen jakon shinanya
imaxon, xoboati onan joni keska
imataanan, jan koshiatibo ea janbi
nichinmaa keská iki. Jatian wetsa riki,
jaki tekibokin xoboai iitai keská. Ikaxbi
westíorabora koiranmeeti jake, jawe-
keska xobo akíkayaki ea iitai iki ikax.
11 Jatian jan koshiatibo moa akanain-
kora, tsonbi wetsaresibi jan koshiatibo
moa nichínti atipanyamake, jan koshia
riki Jesucristo.
12 Jaweratobaonki nato pekatan
oro xoboakai, *plata xoboakai, metsá
makanbaon xoboakai, tabla xoboakai,
tawa xoboakai itan pei xoboakai,
13 ja akana teebora, jato jishtiaxono-
xiki, ja non aká jawékibo onanti nete
nokoketian. Ja westíoraxonbo akana
teebora, chiikan tanai keskáakin ano-
xiki.
14 Jatian tsonki, jakonhakin xoboaka
keskáakin jato jakonhakin axeakai,
janra jawen kopí binoxiki,
15 Ikaxbi jaskáakin jato axeayamaa
ikaxa, jawen tee akábo menotai jawéki
chiikan menoa keskati keyónoxiki.
Ikaxbi ja jonira kishpinmeenoxiki chii-
meranoaxbi pikotai keskati.
16 ¿Matonki onanyamaa mato Diossen
xobo, jain Diossen Shinan iká?
17 Jaweratobaonki ja Diossen xobo
jakonmaakai, jara Diossenbiribi jakon-
manoxiki, ja Diossen xobora jawe jakon-
mabi yamake, jatian ja xobo riki matobi.
18 Matonbinix paranmeeyamakanwe,
jaweratoboki nekeabi jawéki onanax
onanman shinanmeetai, jara onanma
joni keskatires iti jake, jaskatax ikonkon
onan iti kopí.
19 Nato netemea jonin onan shinanra,
Diossen oinna jawemabi iki. Wishá
meran yoiai keská: "Jaton onan shinan-
manbi benómaxonra, Diossen jato onan-
mabo imai", iki.[a]
20 Jainxon yoiribiai: "Non Ibonra
onanke, ja jonibaon onan shinanbora
jawemabi iki", ixon.[b]
21 Jaskara ikenra, westíora joni
chibanai ikax tsoabi rabíti atipanya-
make. Shinankanwe, jatíbi jawéki riki
matona.
22 Ibanon, Pablo, Apolos, Cefas, nato
nete, noa jati, noa mawáti, noa rama
itai, noa ramakaya ikí kati, jatíbi jawéki
riki matona.
23 Jatian mato riki Cristona, Cristo riki
Diossena.

Criston raanabo

4 1 Ja Criston tee akaiboakin itan ja
Diossen anoxon shinanna onanya-
makana jawékibo, jato onanmaiboakin-
kayara, maton noa shinanti jake.
2 Jaskara iketian, jaweratonki ja tee
biai, janra ikonkon ja tee senenhai jato
oinmati jake.
3 Ikaxbi enra maton, iamaxon wetsa
joni koshibaon inonbi, en jakonma
akábo ea yoixonkantibo en shinan-
yamai, jainxon enbiribira, eara jakon
iki, iamaxon eara jakonma iki ixon,
shinanyamai,
4 jatian nokon shinan meran jaskara
jakonmabo atiakin en moa shinan-
yamai iki ea ikaira, jatíbi jaskarabaon
moa xabakaata kopí, ea ikaima iki,
non Ibokaya riki, en akai jawékibo ea
yoixonai.
5 Jaskarabo iken, netebo nokotamabi
jaton akai jawékibo jato yoixonyama-
kanwe, manakanwe, abanon non Ibon
joxon, ja jishtima itinabo onantiakin

[a] **3.19** Job 5.13 [b] **3.20** Sal. 94.11

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

pikokin, jainxon ja jonin atiakin shinannaiboribi jato jishtiaxonkin, jatianra westíorabo jaton aká kopíbiribi Diossen jato kopíapakenoxiki.

6 Nokon wetsabo, neskara jawékibora en mato yoiai, maton onanti kopí, jaskatax ja Apolos betan ea ikai keskatiribi mato ikanon ixon, jainxon ja Wishá meran yoiamai keskáakinbo maton shinanyamanon ixonribi, jaskatax tsoabi wetsa joni jakonmaanox wetsa jonin paranan ikí, rabítima kopí.

7 ¿Tsonki mia wetsabo xewina kikin imaa? ¿Jawe jawékirin ja Diossen mia meniama? Jatian jan mia menia ikenbiki ¿Jawekopi minbi bia keskáakin min shinannai?

8 Matora ikai moa jatíbi jawékiayaton shinanmeeti. Jaskákinra apobo keskati shinanmeekin maton moa nokiakinbo shinanyamai, ikonkon Apobo mato ipainon riki mato keskaribi noa inon.

9 En oinnara, noa jawen joi yoiti raanabo, jato namanbires noa Diossen imaa keskábo iki, moa retekantires keskábo. Nato netemea jonibo itan ángelboribi jaon manaiti jawéki keskábo.

10 Ja Cristo ikonhaa kopíra, akanai onanma joniboakin noa shinankin, ikaxbi enra Cristo iráke akai matobobiribi onan joniboakin shinankanaitian, noara jawemabiakin shinankanai, matokayara kikinbo iki, noara omiskanai, jatian matora jakonhakanai.

11 Ramakamanbira noa jawékiatibo tenei jenetama iki; nomin ikíbo; chopabo keyoti; jonibaonra noa jakonmaakai, jain jati xoboomabobi riki noa.

12 Moa teeti paxkinabo riki noa, ichakanabira, jakonhakinres non jatoki shinannai, jakonmaaxon masábo tenemakanabira, jawe iamakin non teneai.

13 Jakonmaatibo noki yoyo ikanainbira, jakon shinanyaxonres non jato kewinai, kerás jawéki keskáakin itan jawéki texe potakana keskáakinbora noa shinankanai, ramakamanbi riki, noa jaskáakin jenekanama.

14 Mato rabínnon ixonra, neskarabo en mato wishaxonyamai, nokon bakebi keskáakin shinantaanan, mato noixon esekinra akai, en mato jaskáakin.

15 Ibanon joi akaibo iken, jabaon mato Diossen joi onanmaibo chonka waranka joni inonbires, ja maton papa keska jonibora ichama iki. Ja kishpinti jakon joi en yoiaitian ninkáxon, Cristo maton ikonhaabo iken riki, ea maton papa keska.

16 Jaskáakinra en mato yoiai, ja ea ikai keskatiribi mato inon ixon.

17 Neskara kopíra en mato Timoteo raanxonai, nokon noi bake keská ikax, non Iboki koshi jenéyamai iketian. Janra ja Cristo ikonhaa ikax jaskati ea ikaibo mato shinanmai kaai, jaskara eséribira akai, jatíbiain ea kaainko, ja nobé joi akaiboribi en jato onanmakin.

18 Jatíribi matobora moa kikinman shinanmeekanai, ea moa mato oinni kayamai shinannax.

19 Ikaxbi non Ibon jaskara shinanna iketianra, ishtontani mato oinni ea kati iki, jatianra en ointi iki, ja kikinman shinanmeetaibaon ati shinannaibo, jabo yoyo ikanai joiboresma.

20 Ja Diossen ikinaton jatira, joiresma iki, jara ja Diossen koshin akaitonin, non jato oinmati iki.

21 ¿En jaweatiki mato keenai? ¿Kaxon kikinhakin en notsintininki mato keenai, iamaxon ja noimisti shinanyaxonres mato esetinin?

Joi akai ochaketian, jaskáati

5 1 Mato xaranra ninkakaake, westíora joi akai joni, jawen onan titabi moa awinhaka keská. Neskara jawékira, kikin jakonmabires iki, ja joi ayamai jonibobira jaskákanaibo non jato ninkáyamai.

2 Jatian jaskarabo ikanaitianki ikai, mato rabíshamani, moa kikini onísxon, ja jaskata joni mato xaranmea pikotitianbi.

3 Eabishaman mato betan jain itinaxmabira, nokon shinan meran ea mato

betan iki, earibi mato betan jain itina
keská ixonra, non Ibo Jesucriston
janenko, ja jaskatai joni en moa jaskáa-
tibo yoike.
4 Jatian ja non Ibo Jesussen janenko
maton tsinkitainkora, shinan meran
ea mato betan iti iki, jatianra jawen
atipana koshinribi mato meran ixon,
mato akinti jake.
5 Jaskáaxonra, ja joni moa *Satanás-
sen mekenman maton jeneti jake,
jaskatax jawen yorabo jakonmaataxbi
non Ibo joketian, jawen kaya kishpin-
meeti kopí
6 Jaskarabo akanaitianra, mato jan
rabíti atipanyamake, matonra onanke ja
neskati yoyo ikanai joi: "Ichamashoko
*levaduranra, meínna patsá jatiobi soo
imai", iki iká.
7 Jaskara iketian, ja matoiba iká
jakonma akai joni, moa mato betan
imayamakanwe, ja jakonma *levadura
potati keskáakin, jaskatax ja bená pan
levaduraoma akana keskáshamanbo
mato ikanon. Mato riki, ja ikonkon
*Pascuatian pikanai levaduraoma pan
akana keskáshamanbo, jatian Cristo
riki, ja *Pascuatian retekani *Cordero
keská, jara menikaatax, noa kopi
mawata iki.
8 Jaskákinra, ja *levaduraoma akana
pan keskabo ixonkaya, ja *Pascua fiesta
akai keskábo noa ikanti iki, ja iki, ja
kikinhakin shinannai, itan ikonkon
shinanya noa iti. Ja moá aká *levadu-
raoma keskábo ixon, ja iki, ja jakonma
jawékibo jainoax jan noa cheatai jawé-
kiboribi.
9 Ja kirika wishaxonainkora en mato
yoia iki, ja wetsa betanbires yoranti
akaibo betan mato raenantima.
10 Neskáakin mato yoikinbira, ja joi
ayamaibo ikax wetsa betanbires yora-
naibo betan, ja jayá ikaxbi, bebon
jayátinin keenkaresaibo betan, ja
yometsoaibo betan iamaax ja jatonbi
aká jawékibo rabiaibo betanribi, moa
kikini raenani jenékanwe, akin en
mato akáma iki. Jaskarabo betan itima
iketianra, nato netemeax mato pikó-
keanke.
11 Neskáakin mato yoikin riki en aká:
Ja joi akai ikax, nokon wetsabo ikibi,
wetsabo betanbires yoranti akaibo betan,
ja jatíbi jawékia ikaxbi, bebon jayátinin
keenkaresaibo betan, ja jatonbi aká jawéki
rabiaibo betan, iamax paenaibo betan-
ribi, ja yometsobo betanribi, raenantima
yoikin. Jawekeskaxonbira jaskara jonibo
betan maton jawékiati yamake.
12 Ja joi ayamaibaon akai jawékibora
en jato yoixonyamai, ikaxbi matonra
ja joi akaibaon akai jawékibo, jato
yoixonti jake.
13 Abánon Diossen, ja joi ayamaibaon
akai jawékibo jato yoixonkin, ikaxbi
matonra, ja mato xaran itina ocha akai
joni moa jainoa pikoti jake.[c]

Jakonmaananax, joi ayamai koshiboiba katima

6 1 Ja joi akai ikax, wetsa joi akai
betan ramiananaxki ¿Ja joi akai
koshiboibakaya katitianbi, jaweaki ja
joi ayamai koshiboiba, jabaon benxoa-
kinnon ikax, mato kaai?
2 ¿Matonki onanyamaa, noa joi akai-
baon, ja joi ayamaibaon jaton akaibo
non jato yoixonti? Jatian jaskara jonibo
jaskáati ixonbiki, ¿Neskara maxko jawé-
kibo maton jato benxoakinti atipan-
yamaa?
3 ¿Ja ángelboribi jaton akábo non
jato yoixontiki, maton onanyamaa?
Atixonbira, nato netemea jawékibo non
benxoati atipanke.
4 Jaskara ikenki, ja netetiibi, shinan
meran ikai jawékibaon jakonmananax
¿Jawekopí ja joi akaibo betan jawe oinnti
yamaa joni koshibo maton benai?
5 Mato rabintaninon ixonra, akai nes-
karabo en mato yoikin ¿Yamakayakia

[c] **5.13** Dt. 17.7

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

mato xaran westíoratanibi, ja joi akaibobires mato jaskakananketian, jan benxoakinti onan?

6 Joi akaibobires ikaxbira, mato joinbicho iananananyamakanai, jaskataxbora ikai, ja joi ayamai koshiboiba mato kaai.

7 Ja jakonmashoko jawéki kopíbi, joi benxoai koshibo bebonmeax mato join ianantira, jakonma jawéki iki, ¿Jawekopíki atima keskáakin akanabo, non tenetima iki? ¿Jawekopiki noa yometsoakankenbi, non tenetima iki?

8 Ikaxbi, matonra jaskáyamakin atima keská jawékibo akai, ja mato betan joi akaibobi yometsoakin.

9 ¿Matonki onanyamaa, ja jakonma jawéki akaibo, Diossen ikinaton jati netenko jikiamakanti? Jato paranmayamakanwe, ja wetsabo betanbires yoranti akaibo, ja jatonbi aká jawéki rabiaibo, ja wanoya itan benoya ixonbi wetsa betan yoranaibo, ainbo keskati ikaibo, ja jabé benbobi amaibo.

10 Ja yometsoaibo, ja jatíbi jawékia ikaxbi, bebon jayátinin kenkaresaibo, ja paenaibo, ja jakonmaakin yoimisaibo, jainoax paranhanan jato yometsoaibo, jabora, Diossen nai netenko jikiamanoxikanai.

11 Neskarara jatíribi matobo moatian ikana iki, ikaxbi ramara ja Dios bebon jakon inox, moa mato chokitabo iki. Jaskataxa ja Ibo Jesucriston janenko, itan Diossen Shinanman, imaa, ochaoma keskábo, itan itibi keskati ikaibo mato ikana iki.

Ochakaresnon ixonra, noa Diossen xabáama iki

12 Mato jatíribiboki ikai neskati: "En akasai jawéki atira, ea jawemabi iki", iki. Jara ikon iki, ikaxbi jatíbima riki, ja non ati jawékibo. Ikon riki, ja en akasai jawékibo en atira jawemabi, ikaxbi jawe jawékibira en eamaresti atipanyamake.

13 Jainxon yoiribikanai: "Jawékiati riki, non poko meran boai, jatian ja non pokobiribi iki, non jawékia jain boai", iki. Jara ikon iki, ikaxbi ja rabébira keyoti boaibobires iki. Jatian ikonma jawéki riki, non yoran wetsabo betanbires yoranti ati, ja non yora riki non Ibona, jatian non Ibo riki, ja non yorana.

14 Diossenra jawen atipana koshin, ja Ibo jirimaa iki. Jaskáribiakinra, jawen atipana koshin noa jirimanoxiki.

15 ¿Matonki onanyamaa maton yora Criston yora mebibi keská? ¿Enmein atiki ja Criston yora mebi keská ikenbi ja wetsabo betanbires teaananaiton yora mebi keská imakin? Imaama.

16 ¿Matonki onanyamaa, westíora joni, wetsabo betanbires teaananai ainbo betan biananananax, rabébi westíora yorabicho keská ikai? Wishá meranra ikai neskati: "Rabébira westíora yorabicho keská itiki", iki.

17 Ikaxbi non Ibo ikonhaa ikaxa, westíora joni jabé jawen shinan meran westíorabicho keská iki.

18 Moa wetsabo betanbires yorantibo akí jenékanwe, wetsa keska ocha axonra, jonin jawen yora ramiayamai. Ikaxbi wetsa betanbires yoranxonra, jawen yorabi jakonma imati ocha ake.

19 ¿Matonki onanyamaa, maton yora ja Diossen mato menia Diossen Shinanman xobo keska, jainoax ja Diossen Shinan mato meran jaa? Matobima riki, maton yora ibo.

20 Diossenra kopí mato maroa keskábo iki, jaskara kopíra, maton yoran Dios keenai keskábores maton axonti jake.

Wanoyabo itan beneyabo yoii iká esé

7 1 Ramara ja maton kirika wishá meran maton ea yokatabo, en mato yoiai, jakonra iti iki, joni wanooma iká.

2 Ikaxbi ja wetsabo betanbires yorannaketianra, jonibo jaton awinyabobiribi ikanti jake, jatian ainbobobiribi jaton beneyabo ikanti jake.

3 Jatian wanoya joninra, jawen awin betanbicho ati jawéki senenhati jake, jatian jawen awininra jaskáribiati jake,

4 ja wanoya jonira jawen yora iboma
iki, jawen awinmanabiribi ikax, jatian
ja benoya ainbora jawen yora iboma iki
jawen benenabiribi ikax.
5 Jaskara iketian rabekaxbi yoashia-
nanyamakanwe. Ikaxbi jawetio basi
Dios oracion meran benati shinan
axonra, maton yorantimapari iki, jape-
kaoparira mato jakiribi iti iki, jaska-
rabo teneti atipanyamaketian, mato
*Satanássen ochamanaketian.
6 Jabo senenhakanwe, akin mato
akíma riki ea, eseanan mato yoii riki ea.
7 Enra shinannai jatikaxbi ea keska
ikanara, jakon iti iki ixon, ikaxbi
Diossenra westíorabo meskó shinanya-
bobiribi jato imaa iki, jatíribibo imaa
iki, wetsaresibi shinanya, jatian wetsa-
bobiribi wetsaresibi shinanyabo.
8 Ja wanoomabo itan benomaatabora
en yoiai, ea keskatiribi wanoyamakana,
itan benoyamakanara, jakon iti iki ixon,
9 ikaxbi, jaton yora keenai shinan-
baon jatoaresara, moa wanokanti jake
itan benokanti iki, ja yoranti teneyamai
jakonmayonaketian.
10 Ikaxbi, ja wanoyabo itan benoya-
bora, en neskara yoiai, jara nokon joima
iki. Jara non Ibon seneanhati yoiai joi
iki, ja benoya ainbaonra jawen bene
potati yamake.
11 Jatian jawen bene potaaxa, jakiribi
benoribitima iki, jaskáyamakinra, jaki-
ribi jan potaa jawen bene biribati iki,
jaskaribiakinra, ja wanoya jonin jawen
awin potatima iki.
12 Jatian jatíribibora en shinannai
keskábiribi en yoiai, jara non Ibon joi
meran yoiamai, jatian westíora joi akai
jonin awin, joi akaima ikaxbi, ja betan
jakonax jatiakin shinannaitianra, ja joni
jabetan potaanantima iki.
13 Jatian westíora ainbo joi akai ikaxbi,
joi akaima joni betan biananana ikax, ja
betan jakonax jatiakin shinannaitian, ja
ainbo jabetan potaanantima iki.
14 Ja joi ayosma joni, westíora joi
akai ainbo betan biananana ikaxa, jan
akinnaton Diossenaribi iti atipanke,
jatian ja joi ayosma ainbora, joi akai
joni betan biananana ikax, jaskáribi
iti atipanke. Jaskarama ikenra, maton
bakeboribi jakonmabo ikenhake, ikaxbi
jaskaramabo ikaxa, moa Diossen joni-
boribi iki.
15 Rama ja joi ayamai joni, iamax ja
joi ayamai ainbo potaanankasira, ikanti
iki, jatianra ja joi akai jonin, iamaxon
ja joi akai ainbaon, moa jawe ointi
yamake, Diossenra jakonax jakanon
ixon, mato katota iki.
16 ¿Tsonki onanna mia kopiki min bene
kishpinmeetiki ixon? ¿Jaskaribiakin tsonki
onanna, min awin mia kopi kishpinmeeti?
17 Jawekeska inonbires ibanon, jawe-
keska itiki Westíorabo non Ibon mato
kenaa iki, jaskarabiribi ikanwe, jainoax
jawekeska ikenki, mato Diossen kenaa
iki, jaskarabiribi ikanwe. Neskati ikan-
tiribira, jatíbi ea kainkobo en jato yoiai.
18 Jatíribibo jaton jakina rebichi xaté-
yabo iken, jato Diossen katotabo ikaxa,
jaton jaskarabo jonekasi ikantima iki,
jatian jatíribibo jaskatama inontian,
Diossen jato katotabo ixonra, jaskarabo
moa xatetima iki.
19 Non jakina rebichi xatéya, iamax
xatéoma itira jawemabi iki, ja Diossen
yoiai joibo ninkaxon senenhaikayara
noa iti jake.
20 Jawekeska inontianki, noa Diossen
katota iki, jaskábira noa westiorabo
ikanti jake.
21 Ja iboaxon wetsabaon yonoai inon-
tian, mia Diossen katota ixon, jayora
shinanyamawe, ikaxbi mia xabakaati
jakon iketian, iwé.
22 Ja iboaxon yonokanai inontian,
Diossen mia kenaa ikaxa, rama moa xabá-
shaman ikax, mia non Ibon tee axonaibi-
ribi iki, jaskáribiira yonokanaima inontian,
non Ibon kenaa ixon, xabáshaman itaanan,
mia non Ibon tee axonairibi iki.
23 Diossenra icha kopíaxon mato bia
iki, wetsa jonibo iboamaxon, yonoma-
yamakanwe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

24 Jaskara iken, nokon wetsabo, jawekeska inontianki, westíoraxonbo non Dios ikonhaa iki, jaskarabira noa ikanti jake.
25 Ja benooma ainbobo, jaskatishaman ikantiakin jato yoitira, non Ibon ea onanmaama iki. Ikaxbi ja Ibon noibataanan, átixonbi ea akinna ixonra, nato shinan en mato yoiai.
26 Moa nete atikonmabo ibotanai meran noa jakana kopíra, en shinannai, jawekeskaki noa itina, jaskábi noa westíorabo ikanti jake.
27 Awinya ixon, potayamawe, jatian jayaoma ixon, wanotiakin shinanyamawe.
28 Wanoaxa mia ochayamai, jatian westíora xontako benoara ochamaribi iki. Ikaxbi, ja wanoaibo itan benoaibaonra nekeabi atikomabo, nokokanti jake, jaskarabo mato inaketianra, en mato yoiai.
29 Neskara mato yoii riki ea, nokon wetsabo, basima netera maxkáke. Jaskara ikenra, ja wanoyabo wanooma keskati ikanti iki,
30 ja winiaibo winiamai keskati; ja raroaibo raroyamai keskati; ja jawéki marokin biaibo jawebi biamaa keskati.
31 Nato netemea jawékinin raroaibo jaskáyamai keskati, nato netemea non oinnai jawékibo, moa basima keyoti kaai kopí.
32 Jaskara jawékibo shinanni mato jatianra, ea keenyamai. Ja wanooma joninra non Ibon jawékiakinbiribi shinannai, jaskáaxonra non Ibo raromai.
33 Ikaxbi ja wanoya joninra nekeabi jawékibo, itan jaskáaxon jawen awin raromatibiribi shinannai.
34 Jaskatira meskó shinanyabo ikanai. Jaskaribiira, ja benooma ainbo itan benooma xontako, non Ibon jawékibobiribi axontires shinanya ikanai, jaton yora betan jaton shinan Diossenabiribi imatiakin shinanni. Ikaxbi, ja beneyatonra, nekeabi jawékibo itan jawen bene jaskáaxon raromatibiribi shinannai.
35 Jaskáaxon mato atikonmaaxonkaskin mato yoiima riki ea. Mato akinkaskinra en mato jaskáai, itibi keskati jaxon, non Ibon tee akíres mato jakanon ixon.
36 Tsoaki moa wanoti baritia senen ikax, jawen biti ainbo betan wanoti shinannai, ibanon, jawen shinannai keská iki. Wanotira, ochama iki.
37 Ikaxbi wetsara itimapari shinanni, jawen keenai shinanbaon jaarestima jakon iken, pontéakin shinantaanan jawen keenai jawékibopari ati shinannai, janra jakonhakin shinanke,
38 Jaskara ikenra, jaweratoki jawen biti ainbo betan wanoai, jara jakon iki, ikaxbi jaweratoki wanoyamai, jara bebon jakon iki.
39 Ja benoya ainbora, jawen bene japariketian, jawenabipari iki, ikaxbi moa jawen bene mawáketianra, moa tsobetan inonbires benoti jawemabi iki, ikaxbi iti jake joi akai joni.
40 En shinannara, jakiribi benoyamaakaya bebon jakon iti iki, jaskáakinra en shinannai, earibira Diossen Shinanya iki ixon.

Jatonbi aká diosbo iboamakanabo

8 1 Ramara ja jawékiatibo, ja jatonbi aká jawékibo iboamakanakiriakin en yoiai, ikon riki, jatíxonbi jaskarabo non onanna iki, noa yoyo ikaibo. Ikaxbi, jaskarabo non onanna jawékininra jato xewinaton noa shinanmeemai, jatian noomeran noimisti shinan ikátoninra, noa shinan meran bebonhakin koshimai.
2 Jaweratoki, jawéki onannaton shinanmeetai, jara jawe onanaxmabi iki.
3 Ikaxbi jaweratonki Dios noia, jara Diossenribi onanke.
4 Ramara ja jatonbi aká jawékibo rabikin menikanai namibo pitikiriakin en mato yoiai. Nonra onanke westíora jatonbi ja rabiti akana jawéki, nato neten jawe koshiomabobi, ikaxbi ja ikon Dioskaya riki westíorabicho,

5 Jaskáakinra akai jonibaon, naikan
itan nato mainra icha diosbo jake, ixon
shinankin, jaskara icha diosbo jaken-
bira.
6 Nona westíora Diosbicho jake,
non Papa jaibakeax jatíbi jawékibo
peokootai, itan jawenaboribi ikax noa
jakana. Jainoax jaríbake westíora non
Ibobicho, janra jatíbi jawéki aká iki.
Jatian noaribira jakopires jake.
7 Ikaxbi jatíxonbira, ikonkon neska-
rabo onanyamakanke, jatíribibo ja
jatonbi akana jawékibo rabii, moa
axea ikanabaonra, ja diosbo iboa-
makanara ibirai ixon shinankin, ja
namibo pikin jeneyamakanai, jatian
jaton shinan meran koshimaparibo
ikaxa, jaskarabaon moa jato tsaiabo
shinankanai.
8 Ja Dios keenai keskábo non atira,
non jawékiaibaon noa imaima iki.
Jaskákin piax o piamaax inonbira,
bebon jakon itan bebon jakonma noa
iamai,
9 ikaxbi jatíbi jawékiati namibo piti
ikenbi, jaskara atibo koiranmeekanwe,
jaskarabo jawékiaxonra, ja shinan
koshimapari joi akaibo maton ochan
pakémanake.
10 Atiki ja neskara jawékibo moa
onanna ikax, ja jatonbi ja rabiti aká
iboamakana xobonko pii mia yakáke-
tian, ja westíora shinan koshimapari
non wetsan mia merakin, jatianra jan-
ribi keentaanan, jaskara namibo piti
atipanke.
11 Jatian jaskáakin min onanatonra, ja
shinan koshimapari min wetsa já kopi-
ribi Cristo mawata ikenbi, min ocha-
mati atipanke,
12 jaskáakin ja maton wetsabo, Dioski
koshikonamabo ikenbi, jaton shinan
meran ramiaxonra, Cristobi maton
ramiake.
13 Jaskara iken, en jawékiai kopí
nokon wetsa en ochan pakémati ikenra,
jawetianbi en moa nami pitima iki,
jaskáaxon ochati onsáin imanaketian.

Raana jonibaon biti jawékiboribi

9 1 Earibira xabakata ikax, Diossen
raana joni iki, enra ja non Ibo Jesús
oinna iki, jatian mato riki ja Ibon tee
en axonaton ikábo.
2 Joi yoiai joniakin ea wetsabaon
shinankanaimabira, maton ea jaskáakin
shinanti jake. Ja en amaaton maton non
Ibo ikonhamabo ikaxiki, ikonkon ea joi
yoiai joni.
3 Ja ea yoii ikai jonibora, en neskáakin
yoiai:
4 Nonribira ja non tee akai kopí, ja
jawékiatibo, itan ja xeatibo biti jake.
5 Noaribira iti atipanke joi akai ainbo
biax jabetan joi yoii nii, ja Pedro, itan
ja non Ibon wetsabo, jainoax ja wetsa
joi yoiaibo ikai keskatiribi.
6 ¿Ja Bernabé betan eabichorin
jaskatax jati kopí wetsa teebo akí
nonbixbi noa teeti?
7 Jawetianbira sontáronin jawen biai
koríkininbi, jawékibo biamai, ja uva
waiyatonra ja bimibi kokoai, ja oveja
koirannaitonra, ja oveja xoma jenebi
tsekaxon xeai.
8 Neskarara, jonin shinannares iki
ixon, shinanyamakanwe, ja Moiséssen
esé meranribira noa yoiai.
9 Ja Moiséssen esé meran riki,
neskáakin wishaa: “Waka trigo texkan
xememakin, kenexyamakanwe”, iki iká.
Ja wakabo Diossen ayorakin shinannai
kopíma riki neskáakin yoiai.
10 Noakayara Diossen ayorakin shinan-
nai. Noa kopikaya riki ja esé wishaa,
jaskákinra ja jawéki bananoxon mai
chiniai, itan ja trigo bero xemeaiton,
jainoa biti shinantaanan ati jake.
11 Diossen joi mato yoikin riki, maton
shinan meran non bero banaabo keská,
¿Jaskara ikenki, nonribi matoibakea
jawéki bitima iki?
12 Wetsabaon matoibakea jaskara
jawékiatiboribi biaitianra, átixonbi
nonribi matoibakea biti jake. Ikaxbi
jaskáatitianbi mato non yokáyamabea

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki, ja Criston jakon joi non yoiai tsokas anaketian.

13 Matonra onanke, ja Dios rabiti xobo meran teetaibo jain jaa jawékiatibo jawékiai jakanabo, onantiakin yoia, ja jainxon Dios yoina menoxontiainko, menoxonkin bokanketian akinaibaonra, ja Dios menikin menokana yoina namibi pikanai.

14 Jaskaribira non Ibon yoiai, jaweratoboki ja kishpinti joi yoiaibo iki, ja yoiai kopí menikanatonribira jakanti jake akin.

15 Ikaxbi enra jawetianbi jaskarabo biama iki, jaskáakinra maton jawékibo meninon ixonribi, en neskarabo mato wishaxonyamai. Keenshamanxon jato joi yoiai, nokon shinan tson bichinamabi, ea mawatakayara, jakon iti iki.

16 Ja kishpinti jakon joi, en jato yoiai riki, jan ea rabikaati jawékima, jara jaskara ati shinanya ikax chexakaakin en akai iki. ¡Jawe iresaipanon, jakonmara itiki ja jakon joi en jato yoiamaa!

17 Jaskáakin enbishaman keentaanan akai ikaxa, en bitibo moa jake, ikaxbi jaskara ati riki akin Diossen yoiai iketianres akai ikaxa, ja senenhakinres akai ea itiki.

18 Ikaxbi ja en kopí biai riki, jawe kopímabi keenshamantaanan ja kishpinti jakon joi en jato yoiai, onantiakin yoia, ja joi yoiai kopí maton ea jawéki meninon ixon akáma, maton ea menitibo ikenbi.

19 Tsoa joninbi iboaxon yonoai joni ikaxmabira, jatíbibaon iboaxon yonokanai joni keska ea baněke, jaskaxon icha jonibo en jato Cristo ikonhamati kopí.

20 Ja judíobo xaran ikaxa ja judío joni keskaribi ea ike, jaskáaxon jaboribi en Cristo ikonhamati kopí, onantiakin yoia, ja Moiséssen esekan yoiai keskati jakanabo, jato joi ikonhamati kopíra, ja esekan yoiai keskatiribi ea ike, ea jaskati iti ikenmabi.

21 Jainoax, ja Moiséssen esekan yoiai keskati iamaibo jato Cristo ikonhamanoxa, jato ikai keskatiribi ea ike, ja Criston esekan yoiai keskati jaxonra, ja Diossen yoiai keskáboribi en senenhai.

22 Ja Cristo ikonhaa ikaxbi shinan koshikanamaparibo xaran ikaxa, jatíbi jabo ikai keskatiribi ea ike, jaboribi jato koshimati kopí, onantiakin yoia, jatíbi jabo ikai keskatiribira ea ike. Jaskáaxon jawekeskaxon inonbires, jawetiitani jato kishpinmanox.

23 Jatíbi ja en akai jawékibora, ja jakon joi aninon ixon en akai, jaskáxon enribi ja teebo aká iti kopí.

24 Matonra onanke, ja kanananani ishtotiainko, jatikaxbi ishtokanai, ikaxbi westíorabicho iki, ja kananxon bitibo biai, jaskati ishtoai keskatiribi ikanwe, jaskáaxon matonribi Diossen tee axon, ja bikanti kopíbo bii kanon.

25 Ja wetsabo betan jueganox benxokaataibaonra jatíbi jaton yora jan jakonmaai jawékibo ayamakanai, neskati ikanaibo riki, ja laurel pei aká maiti bikanti kopíres. Ikaxbi noara, ja jawetianbi keyóyosma kopí biti kopíbiribi onitsapikanai.

26 Eabiribira, jainra ea nokoti kati jake iki ikaxmabi, westíora joni ishtoai keskati iamai, jainoax xabánapo jonin timai keskatiribi ea iamai.

27 Jaskáyamakinra nokon yora masá tenemaananbi enharesai, jaskatax wetsaboribi jato joi onanmaa ikaxbi, ea jawemabi banénaketian.

Jatonbi akana diosbo rabitimaakin jato notsina

10 1 Nokon wetsabo, ja non rekenbo jato manaon koin boai naman ikaní jawéki mato shinanbenotininra ea keenyamai, jainxon jatíxonbiribira ja aniparo shitakana iki.

2 Jaskataxa jatíbi Moisés betanbi ikana iki, ja nai koinman itan ja paro jenen bautizanmeeta keskábo ikax.

Dios tanaax, ronobaon natexa mawákana.

3 Jaskáribiakinra jatíxonbi, ja Diossenbi jato menia piti jawékiakana iki.
4 Jainxon janbi jato menia xeatiribi, xeakana iki. Ja jatoki pikóakeresai shanka meranoa onpax jokonairibi xeakana iki, ja iká iki Cristo.
5 Jaskarabo ikenbira, jabaon jatíxonbitanishaman Dios keenyamai keskábores akana iki, jaskara kopíra, mawákanketian jaton yorabo, jain joni jayamainko miinkana iki.
6 Jatíbi neskara winókanabora, ja oinxon non onanti kopí ikana iki. Jaskáaxon jabaon jakonma jawékibo atibo shinankani keskáakinribi, nonribi jakonma jawéki atibo shinankantima kopí.
7 Jaskara kopí, jatíribi ja jonibaon akáni keskáakinribi, ja jatonbi westíora jawéki jisaakin akana jawékibo rabiamakanwe. Jaskara yoiira ikai Wishá meran neskati: "Jonibora tsinkíxon jawékiai tsamákana iki, jaskáakin jawékia pekáora, ransakana iki", iki.[d]
8 Jatíribi jabo iní keskatiribi, wetsabo betanbires teananyamakanwe, jaskataxa westíora netenbicho rabé chonka kimisha waranka joni keyókana iki.
9 Jatíribi jabaon akáni keskáakinribi, Cristo tanayamakanwe. Jaskáaxa ronobaon natexa, mawákana iki.
10 Jainoax Dioski joíti jakonmaiboribi yoyo iamakanwe, jatíribibora jaskati yoyo ikanketian, ja retemis ángelnin joxon jato retepakea iki.
11 Jatíbi neskarabora non rekenbo winókana iki, jaskara jawékibo oinxon non onanti kopí, jainxon ja kirika meranribira wishakana iki, nato nete keyóti ochóma noa jakanabo jaskarabo onanax koiranmeekanti kopí.
12 Jaskara iken, jaweratoki ikoni shinan meran Dioski koshia shinanmeetai, jara ochan pakénaketian koiranmeeti iki.
13 Joni ixon, tenetima keská tanakaati jawékibora maton winoama iki. Ikaxbira maton kikinhakin onanna iti jake,

[d] **10.7** Ex. 32.6

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Diossenra maton teneti atipanyamaa bebonbires tanakaatibo mato imatima iki ixon, tanakaatibo nokoketianra, janbi jaskáaxon winotibo mato koshi meniti iki, jaskáaxon maton teneti kopí.

14 Jaskara iken, jatonbi aká rabiti jawékibo moa rabiamakanwe nokon noi wetsabó.

15 Onanbo ikenra neskáakinbo en mato yoiai, jaskara iken shinankanwe, rama en mato yoiaibo.

16 Dios iráke ataanan, jan jakonhaka xeati xeaxa, Cristo betan jawen jimi kopi noa westíorabicho keská ikai, ja pan tobaxon piaxa noa Cristo betan jawen yora kopi westíorabicho keská ikai.

17 Icha ixonbira, jatíxonbi non westíora panbicho pikanai, jaskara kopíra noa westíora yorabicho keská ikanai.

18 Shinankanwe, ja *Israel jonibo, ja yoina Dios menoxonkana nami piaibora, jatikaxbi ja jainxon Dios yoina menoxontiainoax Dioski menikaakanai.

19 Neskáakin yoixonra, ja jatonbi akana jawékibo koshiribi iki, itan jaskarabo iboamaa ikaxa ja nami moa wetsa namibires bebonbires jakon iki, akin en mato ayamai.

20 En yoiai riki, ja joi ayamaibaon jawéki iboamakinra yoshinbo iboamakanai, Dios iboamaama, jatian ea keenyamai riki, ja yoshinbo axonkanainko matoribi jain ikantinin.

21 Ja non Ibon jimi shinankin, xeati xeaxonbira ja yoshinbo axonkana xeatiribi maton xeati yamake, jatian ja non Ibon yora shinankin pixonbira, ja yoshinbo axonkana pitiribi maton jawékiati yamake.

22 ¿Jaskarabo akin non Ibo sinámatinki mato keenai? ¿Já xewina koshirin mato?

Joi akai ixon ati jawékibo

23 Yoirakanai, westíora jonira jawen keenai keskábo ati jawemabi iki ixon. Ikon riki jaskara, ikaxbi jatíbima riki ja atibo. Ikon riki westíora jonin jawen keenai keskábores ati jawemabi, ikaxbi jatíbininra jaton shinan meran jato Dioski bebonhakin koshimayamai.

24 Noabicho jakon itira non shinanti atipanyamake, wetsabo jakon itiribikayara non shinanti jake.

25 Jatíbi nami marokanainkoniabo bixon yokáxonmabi pikanwe, shinan meran, onanxonbi maton aká inaketian.

26 Jatiobi nato mai, jatíbi nato netemea jaa jawékibora non ibonabires iki.[e]

27 Westíora joi ayamai jonin mato piti kenaketian, jawékiakaskin akanwe, jatíbi mato jawékiamakanaibo, yokáyamakin areskanwe, shinan meran, onanxonbi maton aká inaketian.

28 Jatian mato akantiki yoikin: "Nato namira jatonbi aká jawékibo iboamakana iki", akin. Jatianra maton pitima iki, mato jaskáakin yoiketian, shinan meran, onanxonbi maton aká inaketian.

29 Eara, ja wetsabaon shinan meran jaskara iti yoii iitai, maton shinan meran iti yoiima, ja wetsabaon, jaton shinan meran jaskara atima yoiaitianresa en piamati atipanyamake.

30 Jatian jaskarabo jawékiai kopí, en Dios iráke akaitianki ¿Jaweati, ja Dios iráke axon en jawékiai kopí, ea yoii ikanti iki?

31 Neskara iken maton piai kopí maton xea kopí, iamaxon wetsa jawékibires akin, jaskáaxon non Ibo raromanoxon akanwe.

32 Judíobo, ja judíomabo, ja joi akaibo, jainxon wetsabobires inonbi jakonmabo jato oinmayamakanwe.

33 Enbiribira jatíbi jato jatíbiain jakonhakin ikíntiakin shinannai, eabichores jakon itiakin shinanyamakin wetsaboribikaya imatiakin, jaskatax jaboribi kishpinmeekanti kopí.

11 1 Ea ikaibo oinnax, jaskatiribi ikanwe, ja Criston ikábo enribi chibanai keskáakin.

---

[e] **10.26** Sal. 24.1

Dios rabii tsinkítiain kaax, jaskara ikantibo

2 Eara raroai mato kopi, jatíbitian maton ea shinankin jeneyamaitian, jainoax en mato onanmaa keskatiribi mato ikí jenéyamaitian.

3 Ikaxbi neskara jawéki maton onantininra ea keenai. Cristo riki jonibaon mapo keska, jatian wanoya joni iki, benoya ainbaon mapo keska, jaskáribira Dios iki, Criston mapo.

4 Jatian westíora jonin orankinbi, iamaxon ja Diossen yoia joibo, jato yoikinbi maiti jopéyamaira, Cristoki shiroi iitai.

5 Ikaxbi westíora ainbo orani, iamaxon ja Diossen jato shinanmaa, joibo yoii mapotai, jara jawen beneki shiroi iitai, jaskara ikaxiki, maxtana keskáres.

6 Jatian mapókashamai, ainbo maxtanakayara, jakon itiki, ikaxbi ainbaon boo xateti, iamax maxtanti rabin iketianra, mapókayati jake.

7 Benbónra maiti saweti yamake, jara Dios keska iki, jameranxonra jawen koshi shinan jato oinmai. Ikaxbi ainbaonra, jawen benen jakon shinan jato oinmai.

8 Diossenra ja reken joni ainboibakea akáma iki, ainbokayara benboibakea jonia iki.

9 Jainxon benbora ainbaona inon ixon, Diossen joniama iki, ainbora benbona inon ixon, jonia iki.

10 Jaskati jawen beneki koshia onanti iti kopí, itan ángelbo kopíribira, ja ainbo mapóti jake.

11 Ikaxbi Diossen oinnara, benbo ainbooma iti atipanyamake, itan ainboribi benbooma iti atipanyamake.

12 Ikon riki ja ainbo, benbon pishi tsekaxon jonia, jatian ikonribi iki, rama benbo ainboibakeax pikotai, ikaxbi jatíbira Diossenbi akábobires iki.

13 Rama matonbikaya shinankanwe, jakonrin ja ainbaon mapóxonmabi Dios oranti ixon.

14 Jatíxonbira onankanke, benbobo boo nenkéti kikinbires rabin jawéki.

15 Ikaxbi raroti jawéki riki, ja ainbaon jawen boo nenkémati, jara Diossen boo nenkétibiribi imaa iki. Jaskatax jawen bookanbi mapóti kopí.

16 Neskarabo iken, tsoaboki neskara jawékibo ebetan yoyo ikasai, jabaonra onanti jake, ja wetsa joi akaibaon, itan nonbira wetsa axébo onanyamake.

Santa cena akin, atima akanaibo

17 Mato yoikin wishaboreskinra, jan mato raroti en mato axonyamai. Ja mato tsinkitainkobora jakoni itítianbi, mato ramiananreskanai.

18 Rekenra en ninkáke, ja Dios rabii tsinkíxon, matonbiribi tsamá akáx mato ikaibo; enra ikonhai neskarabo.

19 Ikon riki, wetsa tsamabora jati jake, jaskatax ja Diossenashamanbo onanti iti kopí.

20 Jaskarama riki. Jaskataxa, ja non Ibo shinankin jawékiai tsinkíxon ja shinankin moa maton akaima iki.

21 Ja jawékiati hora nokoketian akanai, jatiribibaon jatonpariakin jaton jawékiatibo moa pikin. Jatian wetsabobiribi jawékiatinin ikanaitian, wetsabobiribi moa paenkanabo.

22 ¿Jainxonbiribi maton piti itan maton xeati xoboomarin mato? ¿Jawekopiki ja Diossen joi akaibo maton omiskanai, itan ja jawebiomashokobo maton rabintibo imai? ¿Jaweki en mato yoiti iki? ¿Jakon riki, maton jaskarabo aká akinki en mato atiki? Akamabobi.

Santa cena ati

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Ja non Ibonbi ea onanmaa joiboribira, en mato onanmaa iki, ja jakonhai keska itaanan jakonmaakanai yamébira, non Ibon pan bia iki.

24 Jainxonra Dios iráke ataanan, tobapakea iki, jaskáaxonra menikin jato neskaa iki: “Nato riki nokon yora, ja

mato kopi mawatai, maton jaskaitiibi
ea shinanxon anoxikanwe”, akin.
25 Jainxon moa pikin senenhaxon
xeati biribaxon, jato neskáaribia iki:
“Nato xeati riki, nokon jimi, ja bená
senenhabekonti joi Diossen aká jan
onanti imai, ja xeaitiibi ekiakin shinan-
taanan anoxikanwe”, akin.
26 Jaskáaxonra, nato pan maton piai-
tiibi, itan nato xeati maton xeaitiibi,
ja Ibo mawata joi maton yoiai, já joái
kaman.

Jaskáakinshaman Santa cena xeati

27 Jaskara ikenra, jawerato joi akai-
toninki akonkin shinanxonmabi, non
Ibo shinankin ja pan piai, itan ja xeati
xeai, jara non Ibon jimikibi, itan jawen
yoraki ochai.
28 Jaskara ikenra, ja piti piamatianbi,
itan ja xeati xeaamatianbi, westíorabopari
jaton shinan meranbo oinmeekanti jake.
29 Jatian jaweratonki ja Ibon yora
shinanyamakin ja piti piai, itan ja xeati
xeai, janra janbi masá tenemati jawékiai.
30 Jaskara kopí riki icha mato jatí-
ribi isinaibo itan yora yosmakanabo,
jainoax jatíribiboribi mawákanabo jake.
31 Nonbixbi jakon riki ea ixon shinan-
meetaanan non akenra, non Ibon
masábo noa tenematima iki.
32 Jatian non Ibon noa masábo tene-
maabira, non onanti kopí noa akai iki,
jaskatax ja joi ayamaibo betanbi noa
manótiain katiresbo inaketian.
33 Jaskara iken nokon wetsabo, ja
non Ibo shinankin jawékiai tsinkitax,
manaananparikanwe.
34 Jaweratoki jaskarainoax jawékia-
kasai abánon jawen xobonbiribi kaxon
jawékiakin, jaskara tsinkítiainoaxbo
jaskataitian, Diossen noa masábo
tenematima kopí. Wetsa jawékibora
matoiba kaxonpari, en mato betan
benxoai kaai.

Diossen tee ati onan Shinanbo

12 1 Jawen tee anon ixon, jawen
onan Shinanya noa Diossen
iamai, kikinhakin maton onantininra
ea keenai nokon wetsabo.
2 Ja joi ayamaibo mato inontianra,
ja jatonbi aká jawéki yoyo iosma, itan
jiriomabo ikenbi, onanxomabi chiba-
naibo ikax, já rabiti shinanyabores mato
ikana iki.

Jesussen, jaonmea onannaibo betan jawékiaa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

3 Jaskara ikenra, rama neskara maton
onantinin ea keenai, tsoabira ja Diossen
Shinanman atipana koshia ikax Jesús
yoii: "¡Jakonmainbires Jesús kaba-
tanon!" iki iti atipanyamake. Jatian
tsoabira ja Diossen Shinanman atipana
koshin imaamabi: "¡Jesús iki non Ibo!"
iki iti atipanyamake.
4 Jarake meskó, Diossen tee ati onan
Shinanbo, ikaxbi jan jato meniai riki
westíora Diossen Shinanbicho.
5 Meskóakin Dios tee axontibora jake,
ikaxbi jatíbira non Ibon ati yoiaibobires
iki.
6 Icha meskó tee senenhatibora jake,
ikaxbi westíora Diosbicho iki, jawen
atipana koshin jatíbiain jatíbi akai.
7 Diossenra noa westíorabo meran,
jawen Shinan jishtimai, jaskáaxon jatíbi
joi akaibo, non jato jakonhakin akinti
kopí.
8 Jawen Shinan meranxonra jatíribibo
jato imai, yoyo iti onan shinanyabo,
wetsabobiribi jato imai, kikinhakin
onanxon, jato onanmati onan shinan-
yabo,
9 jatíribibora ikai, oinxonmabi ikon-
hati onan shinanya, ja Shinanmanribira
jatíribibo imai isinaibo benxoati jawen
koshi shinanya,
10 jatíribibo jato imai, jaskáaxon ratéti
jawéki ati atipana koshiabo, jatíribibo
jato imai, Diossen shinannai jawékibo
jato yoiti onan shinanya; jatíribibo
jato imai, ikon shinan, itan ikonma
shinanbo onanai iti onan shinanya;
wetsabo jato imai, wetsaresibi join yoyo
iti onan shinanyabo; jatíribibo jato imai,
ja wetsaresibi join yoyo ikanaibo jato
onantiakin yoiti onan shinanyabo.
11 Ikaxbi jatíbi neskarabora akai,
Diossen Shinanmanbicho, jawen atipana
koshin, jan meniti jisáshamanbobiribi
jato menipakeanan.
12 Jonira icha mebia ikaxbi, westíora
yorabicho iki, jaskáribi riki Cristo.
13 Jatian jaskaribira, jatíbi noa
judíobo itan judíomabo inonbi, iboaxon
yonokanai itan yonokanaima inonbi,
noa bautizankana iki, jaskatax ja
shinanbicho keská ikax, westíora yora-
bicho keská noa iti kopí, jainxon janbi-
ribira westíora Diossen Shinanyabicho
noa imaa iki.
14 Yorara westíora mebia bichoma iki,
jara icha mebia iki.
15 Jatian tae iti iki yoyo iki: "Eara
mekénma iki ea yora mebi iti ikaxbi",
iki. Jaskataxbira moa yora mebi ikí
jenéyamai.
16 Jatian pabíki iti iki yoyo iki: "Eara
beroma iki, ea yora mebi iti ikaxbi", iki.
Jaskataxbira moa yora mebi ikí jené-
yamai.
17 Jatian jatíbi bero, yora ixonra, ninkáti
atipanyamakeanke, jatian jatíbi yora
pabíki ixonra xeteti atipanyamakeanke.
18 Ikaxbi Diossenra, yora mebi westío-
rabo jan oinna, jakonshaman ikainbo-
biribi apakea iki.
19 Jatiobi yora westíora mebibicho
ikaxa, yora yamakeanke.
20 Ikon icha yora mebibo jakenbira, ja
yora westíorabicho iki.
21 Beronra meken yoiti atipanyamake:
"Eara min akintinin keenyamai", akin.
Jatian maponra, ja tae yoiti atipan-
yamake: "Maton akintininra ea keen-
yamai", akin.
22 Ja bebon koshimashoko keskáakin
non oinnai yora mebibokaya riki, noa
jan kikini maxkatabo.
23 Jatian ja jakonmatanishoko keskáakin
non oinnai yora mebibo riki, bebonbires
jakonhakin koiranxon non raoayonai,
jatian non jato oinmayamai yora mebi-
bora non bebonbires jakonhakin benxoai.
24 Jatian ja jishtibires non yora mebi-
shamanbora, jaskáakin non ayamai.
Jaskarabiribi non yora mebibo itira,
Diossen noa aká iki, jaskáaxon ja kikin-
matani non oinnai yora mebibokaya
non bebonbires jakonhanon ixon,
25 jaskatax yora mebibo, jatonbiribibo
ikantima kopí, ja yora mebi westíorabo-
kayara akinanankanti jake.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

26 Westíora yora mebi onitsapitaitianra
wetsaboribi onitsapikanai, westíora
yora mebi jabiribishaman jakonhakin
akanaitianra, wetsaboribi rarokanai.
27 Mato riki Criston yorabi keskábo,
jatian mato westíorabo riki, jawen mebi
keskabo.
28 Diossenra jawen joi akaibo iken
rekenpari jato imaa iki: Diossen raa-
nabo, jainoax *profetaboribi, jainoax
jawen joi jato axeati onanboribi, jainoax
ratéti jawéki akaiboribi, jainoax isinaibo
jato benxoakaiboribi, itan nekeabi jawé-
kinin wetsabo jato akinaiboribi, jainoax
jakonhakin joi akaibo jato ikinaiboribi,
itan wetsaresibi join yoyo ikaiboribi.
29 Jatíbira jawen joi yoiti Diossen
raanabobiresma iki, jatíbira *profe-
tama iki; jatíbima riki, jawen joi jato
axeati onanbo; jatíxonbira ratéti jawé-
kibo ayamakanai,
30 jatíbira ja isinaibo jato benxoati
atipana koshioma iki; jatikaxbira wetsa-
resibi joibaon yoyo iamakanai; jatíxon-
bira ja yoyo ikanai joibo jato onantiakin
yoiamakanai.
31 Ja kikin jakonhira Diossen onan
shinanyabo itikayara, maton shinanti
jake. Ramara ja en mato yoipakea,
bebonbires jakon jawékibo en mato yoiai.

Noimisti shinan

13 1 Ea iti iki, jonibaon join yoyo
iki, jainoax ja ángelbaon join-
ribi, ikaxbi ja Diossen noimisti shinan
emeran yamaaxa, yami tsaran ikai
keskáres itan canpana taan akanai
keskáresibi ea itiki,
2 jainoax *profeta ixon, Diossen
anoxon shinanna maton onanyamaabo
onanax, ea jatíbi jawékibo onan iki,
jainxon oinxonmabi en ikonhaa, kopí-
resibi niibo wetsanko taxkémati koshi
shinanyaribi iki ea, ikaxbi ja Diossen
noimisti shinan emeran yamaaxa ea
jawemabi iki.
3 Jainxon jatíbi ea jayata jawékibaon-
ribi atiki, ja jawebiomashokobo en jato
akinkin, jainxon ja joi yoiai kopí, ea
yatanhanan menokanaitianribi atiki,
en jato amareskin, ikaxbi ja noimisti
shinan emeran yamaaxa, ea jawemabi
iki.
4 Ja noimisti shinanya ikax, noa iti
riki, manátia, jakon shinanya noa iti,
wetsaboki notsiresai itima, jato xewi-
naton shinanmeeti yoyo iresaima,
5 iresabires joibo yoyo ikaima, jawe-
nabichoakin shinannaima, jatoki joi
teneaima, jatoki sináresaima,
6 atima keskáakin jawéki akanaitian
jaskaraton raroaima, ikon jawékibo
akanaitonreskaya raroai.
7 Jatíbinin noa onitsapiti, ikonhakin
jenetima, jatíbitian manáti, jatíbi jawéki
non teneti.
8 Ja noimisti shinanra jawetianbi
keyoyamai, wetsa netebaonra ja Diossen
shinanman yoyo itibo moa yamanoxiki,
jainoax wetsaresibi joibaonribi moa
yoyo iamanoxikanai, jaton onan shinan-
boribi moa jawemabi inoxiki.
9 Jan onanti shinanman itan ja Diossen
Shinanman yoikanaibaonra, jatíbi-
shaman rebestankin noa yoiamakanai,
10 ikaxbi ja jatíbi jawékibo non rebes-
tankin onanti nete nokoketianra, ja jain
senenres non onanna jawékibo moa
keyónoxiki.
11 Ea bake inontianra, ja bake yoyo
ikai keskati jainoax ja baken shinannai
keskáakin, jainxon jan shinanxon akai
keskáakinboribi en akátiai. Ikaxbi moa
yosi ixonra, ja bake ixon akátiaibo en
moa jenea iki.
12 Ramara non Dios oinyamapariai,
ikaxbi westíora netera jabishaman
non oinnoxiki. Ramara en kikinsha-
mahankin onanyamake, ikaxbi westíora
netera jabi en onannoxiki, jan ea
onanna keskáakinribi.
13 Kimisha jawékires iki, ja keyó-
yamai, jaki koshia noa iti, jaon manata
noa iti, jainoax jawen noimisti shinanya
noa iti. Ikaxbi ja kimishainoa bebon
jakon riki, ja noimisti shinan.

Wetsaresibi join yoyo iti

14 1 Ja noimisti shinanya iti, jainoax jawen onanti shinanya, Diossen mato imatiakinkaya shinankanwe, ja jan shinannaibo yoiti onanti shinanyakaya, mato imanon ixon.

2 Ja wetsaresibi join yoyo ikaira, Dios betanbiribi yoyo ikai, jonibo betanma, jaskakinra tsonbi, ja joi ninkáyamai, jameran onantikoma joibo, joaitian yoyo ikai kopí itan tsonbiribi onanyamai.

3 Ikaxbi, ja Diossen shinannai jato yoiaibaonra, jato shinan meran Dioski koshimaxon, jato bebonhakin shinan raromai.

4 Ja wetsaresibi join yoyo ikaira, jabichobiribi shinan meran Dioski beboni koshiai, ikaxbi ja Diossenbi shinannai jato yoiaibaonra jabé joi akaiboribi Dioski shinan meran bebonhakin koshimai.

5 Eara keenai, jatikaxbi wetsaresibi join yoyo ikaibo mato ikantinin, ikaxbi bebon jakon riki, ja Diossen shinannaibo jato yoiaibobires itikaya, jan onantiakin ninkámatibo yamaketian. Jatianparira ja joi akaibaon jatíxonbi onankanti iki.

6 Nokon wetsabo, neskarabo kopíra jawemabi iti iki, ja matoiba kaxon wetsaresibi joibaon en mato yoia, ja maton ninkáti joibaonkaya, ja Diossen noa onanmaibo mato yoititianbi, ja onan shinanbaon mato yoititianbi, jainoax ja Diossenbi shinannaibo mato yoititianbi, jainxon jan mato akinti wetsa jawékiboribi mato yoititianbi.

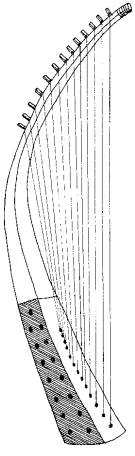

Arpa.

7 Ja bewá ati jawéki senenbires ten ikaitianki ¿Jawekeskaxon, jaweratoki flauta xoon ikai, itan jaweratoki arpa, ten ikai ixon non onanti iki?

8 Jatian ja reteananti iketian, jakonishaman trompeta xoon iamaitianra, ja reteanani kati kopí, tsoabi benxokaatima iki.

9 Jaskararibira mato winotai, ja ninkáxon onankati joibaon mato yoyo iamaitianki, ¿Jawekeskaxon mato yoyo ikaibo onankanti iki? Ja mato yoyo ikaibo niwe boai keskábores iketian.

10 Ikon riki, nato neten icha meskó join yoyo itibo jaa, jatian ja yoyo ikanaibo riki ikon ninkátibobires,

11 ikaxbi jaweraki ikarin ixon, ja joibo en onanyamaitianra, ea yoyo akai jonin, wetsankoniax joá joni riki ixon, ea onanti iki, jatian jabiribira en jaskararibi shinanti iki.

12 Jaskara ikenra, ja Diossen onan shinanyabo itiakin shinannaibo ixon, jaskáaxon ja joi akaibo bebonhakin, jato koshikinti onan shinanyabo itiakin maton shinanti jake.

13 Neskara kopíra, ja wetsaresibi join yoyo ikaitonin, já yoyo ikai joi janbi onanxon, onantiakin jato yoiti kopí, oracion meran Dios yokáti jake.

14 Jatian ja wetsaresibi join orankinra, en nokon shinan meranres oranai, ikaxbi ja ea yoyo ikaibora en jawebi ninkáyamai.

15 ¿Jatianki en jawe ati iki? Enra oranti jake nokon shinanyaxonbi, jatian ja en oranairibira en onanna iti jake. Nokon shinanyabiribira ea bewati jake jatian ja ea bewairibi en onanti jake.

16 Ikaxbi ja ninkátima joi min shinan meran itinaton min Dios rabiaitianra, ja mibé ikábaon onanyamakanai, jatianra,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ja Dios iráke akin min rabiaitian, janribi
miibetan ati atipanyamake.
17 Min Dios iráke akaira kikin jakon-
hira iti atipanke, ikaxbi janra wetsabo
bebonhakin Dioski koshitiakin akin-
yamai.
18 Jatíbi matobo xewinbainbires
wetsaresibi joibaon ea yoyo ikai kopíra
en Dios iráke akai.
19 Ikaxbi ja joi akaibo betan yoyo
ikinra, kikinhakin ninkákanti pichika
joires en jato yoiti atipanke, ja wetsare-
sibi join yoyo ikin chonka waranka joi
jato yoititianbi, jaskáaxon jabaonribi
wetsabo onanmati kopí,
20 Nokon wetsabó, bakebaon shinan
keskashoko iamakanwe, ja jakonma
atinkokaya, bakebo keská ikanwe.
Ikaxbi, ja yosibaon akai keskáakinkaya
shinankanwe.
21 Wishá meranra yoiai:
"Wetsa join, itan wetsankonia
jonibo
meranxonra nato jonibo en jato
yoyo anoxiki,
en jato jaskáakabira, nokon joi ea
ninkáxonyamanoxikanai, ikira
ikai non Ibo".[f]
22 Jaskara ikenra, ja wetsaresibi join
yoyo ikanaibo, joi akaibaonama iki, jara
Diossen joi ayamaibo ja oinnax, jan raté-
tibiribi iki. Ikaxbi ja Diossen shinannai
joibo maton yoiaira, joi akaibaonabiribi
iki, jara ja joi ayamaibaonama iki.
23 Itiki ja joi akaibobires mato tsin-
kitax, jatikaxbi wetsaresibi joibaon
yoyo iki, jatian mato jaskataitianra, ja
ramakaya Dios onankasai joni itan joi
ayosma jonin jikixon shinanti iki, beyo-
sabo ikaxa ikanai, ixon.
24 Ikaxbi jatikaxbi ja Diossen shinan-
nai joibo yoii mato ikaitianra, ja rama-
kaya Dios onankasai joni, itan ja joi
ayamai jonin, jikixon mato jaskati yoyo
ikaibo ninkátaanan, eara ochaya iki
ikax, janbix shinanmeeti iki.
25 Jaskataxa jawen shinan meran
shinannai jawékibo jishtiataanan,
chirankooxon, janribi Dios rabiti iki,
jainxon Diosribi ikonkon mato betan
itina, jan onanti iki.

Itikeskatibi Dios rabitiainoax iti

26 Ramara ja en mato yoiibea jawé-
kibo ichama join en mato yoiai, nokon
wetsabo, ja Dios rabii tsinkitax jatíri-
bibo salmosbo bewakanwe, wetsabaon
jato joi onanmakanwe, wetsabaon
Diossen mato onanmaabo yoikanwe,
wetsaresibi joibaon yoyo ikanwe, jatíri-
bibaon ja yoyo ikanai joibo onantiakin
jato yoikanwe, ikaxbi, jara iti jake jati-
kaxbi noa shinan meran koshikanti.
27 Jatian ja wetsaresibi joibaon yoyo
ikira rabé iamax kimishabo mato ikanti
iki, jainoax westíora westíorabokayara,
mato yoyo ipaketi jake, jainoax westíora
joni jan onantiakin ja joibo jato yoiai-
ribi jati jake.
28 Ikaxbi ja joi akaibo xaran jaskara
joibo onantiakin jato yoiti tsoabi yama-
ketianra, mato yoyo itima iki, matobi-
chora Dios betanbiribi yoyo ikanti iki.
29 Jaskaribiira, ja Diossen shinannai
joibo yoii, rabé iamax kimishabo mato
ikanti iki, jatianra wetsabaon, ikonrin
iki ixon, onankanti jake.
30 Ikaxbi ja nínkati yakata wetsa joi
akai joni, Diossen wetsa jawékibo jish-
tiaxonketianra, ja reken yoyo iitai joni
yoyo iki jenéti jake.
31 Neskataxa jatikaxbi ja Diossen
shinannai joi jato yoiaibo jaton ititian-
bobiribi, yoyo ikanti jake, jaskáaxon
jatíxonbi onanax, shinan meran beboni
koshikanti kopí.
32 Ja Diossen shinannai joi jato yoiai
jonira, kikini koiranmeeti jake, jawe-
tianki yoyo itiki, itan jawetianki itima
iki, ikax.
33 Ja Dios iki jatíbi jakon itin keenai
Dios, jara wetsaorikantibo keenyamai.

[f] **14.21** Is. 28.11, 12

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Ja wetsankonia joi akaibo ikai keskatiribira,
34 ja ainbobo Dios rabii tsinkítiainoax yoyo ikanti yamake, yoyo itima yoikanaibo iken, jabaonra jaton benen yoiaibo ninkáxonresti jake, ja esekan yoiai keskáakin.
35 Jawéki onannoxon, yokákaskin maton xobonkoxonbiribi, maton benebo yokákanwe, jakonma riki, ja ainbobo jaskara tsinkítiainoaxbi yoyo iti.
36 Matonra onanti jake, ja Diossen joira matoibakeax peokootama iki ixon, itan matobichomaribi iki, ja joi onanabo.
37 Jaweratoki ja Diossen shinannai joibo yoiai iki, itan ja Diossen Shinanman yoyo ikaiton shinanmeetairibi iki, janra onanti jake, nato en mato wishaxoni iitaibo riki, ja non Ibon senenhati yoiaibo, ixon.
38 Jatian jan jaskáakin onankashamaitianra, jaribi non Ibon onanyamake.
39 Jaskara iketian, nokon wetsabo, ja Diossen shinannai joi yoiaibo itikaya shinankanwe, jainxon ja wetsaresibi join yoyo ikantimabo jato yoiamakanwe.
40 Ikaxbi jaskarabo akin, jakonshamanhakin akanwe.

Cristora jiria iki

15 1 Nokon wetsabo, jan kishpinti jakon joi en mato yoiantanabo, jakiribi maton shinantininra ea keenai, ja joira maton ikonhaa iki, jaskatira mato jaki koshii jenéyamai.
2 Ja joiribi ikonhaax iki, mato moa kishpinmeetabo jaki koshii jenéyamaaxes, jaskáyamaira yanka ja joi ikonhaabo mato ikanti iki.
3 Ja kikin jakon riki en rekenhakin mato onanmaa, ja enparíribi ninkáxon Cristo non ochabo kopí mawata, ja wishá meran yoiai keskati.
4 Jatian mawáketian miinkanara, kimisha nete itin jiriaa iki, ja Wishábo meran yoiai keskati,
5 Rekenparira Pedroki pikota iki, japekaora ja chonka rabé jaonmea onanaibokiribi pikota iki.
6 Jainoaxa, ja pichika pacha xewina non wetsabokiribi pikota iki, jatíribibo moa mawákanabo ikenbira, jatíbitanishaman jan oinnibo ramakamanbi japarikanke.
7 Jainoax Santiagokiribi pikota iki, japekaora jatíbi jawen joi yoiti raanabokiribi pikota iki,
8 senentiainbira, ekiribi pikota iki, ja oxe senenma bake pikota keskáshoko ea ikenbi.
9 Ea riki Diossen raanabo namanbires, ja Diossen joi akaibo ramiaxon masábo jato tenemakatitai ikax, jaskara ikaxiki, ea Criston raana joni iti jisámabobi.
10 Ikaxbi jawen jakon shinanman Diossen ea imaa ikaxa, ea ja iki. Jatian jawen jakon shinanya ea jan imaara, yankabires iamaa iki. Jaskáyamaira ja wetsa joi yoiaibo bebonbiresa ea joi yoii teeta iki, nokon shinanmanbira en ayamaa iki, Diossenra jawen jakon shinanman ea akinna iki.
11 Ibanon, en iamaxon wetsabaon inonbi mato joi yoiai, jatíxonbira ja joibires non yoiai, jatian ja joiribi riki, maton ikonhaa.

Mawatabo jirikanti

12 Jatian ja Cristo mawataxbi jiria joi non mato yoiai ikenbiki, ¿Jawekopi mawatabora jiriamanoxiki, ixon jatíribi matobaon yoiai?
13 Mawatabo ikon jirikantima ikenra, Cristo mawatax jiriamakeana iki.
14 Jatian Cristo jiriamani iketianra, ja non mato yoiai joibo jawemabi ikeanke, jainoax yankabiresibi ja joi maton ikonhaabo ikeanke.
15 Jaskarakon ikenra, Diossenra Cristo jirimaa iki akin mato yoii, noaribi jansoi, Dioskiriti yoyo ika ikeanke, ja mawábo ikon jiriamakanai ikenbi,
16 ja mawábo jiritima ikenra, Cristoribi mawatax jiriamakeanke.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

17 Jatian ja Cristo jiriamani iketianra,
maton Cristo ikonhabo yankabires iki,
itan ochankoniax mato xabakaatama-
boribi iki.
18 Jatian ja Cristo ikonhaax mawata-
boribi, moa manótiain bokanabo iki.
19 Nato neten jati kopíres non Cristo
manaabo ikaxa, wetsabo bebonbires
onísakantishokobo noa ikanai.
20 Ikaxbi, ja Cristo mawataxbi jiriri-
biakaya iki ikon, já riki ja mawánibo
xarameax rekeni jiria ikax, ja rekeni
iká bimi tsekakana keská.
21 Westíora joni ochaaton, ja mawáti
jawéki peokooni keskatiribira, ja
westíora joni jirini kopíribi, ja mawa-
taxbi jiriti jawéki joái.
22 Ja Adán ochaatonra, jatíbi jonibo
mawataibobires banékana iki, jaskári-
biira ja Cristo ikonhaabo, jatikaxbi jati
neteya inoxikanai.
23 Ikaxbi westíorabora jaton ititianbo-
biribi jirinoxikanai. Cristora iká iki, ja
rekeni jirii, japekáora já jakiribi joke-
tian joi ikonhaa ikax, jawenabobiribi
inoxikanai jirii.
24 Jatian moa nete senenoxiki, jatíbi
nato nete iboa yoshinbo, jainoax jatíbi
koshi shinanya jonibo, itan jatíbi
koshi jawékibo, jaton koshi jatíbi jato
bichinxon, jatoarestaanan Criston, ja
Papa Diossen mekenman jatíbi jene-
ketian.
25 Jaskatira jatíbi jawen rawíbo, ja
jan peniti jato imai kaman, Cristo Apo
inóxiki.
26 Jatian ja senentiainbi janharesa
jawen rawíra inóxiki mawá.
27 Ja wishá meran yoiai keskáakin,
moa Diossen jatíbi jawékibo Cristo
meniketian. Ikaxbi jatíbi jawékibo moa
já menia iki ikaira, ja Diosribi jaskáa
yoii ikaima iki, jankaya riki jatíbi jawé-
kibo moa Cristoki jenea.[g]
28 Jatian jatíbi jawékibo moa jaki jene-
taananra, Cristoribi jawen Bake ikax,
Dioski menikaanoxiki, jan jatíbi jawé-
kibo jaki jenea iketian, jaskatira Dios
jatíbiain kikin joni inóxiki.
29 Jatian ja mawábaon janenko bauti-
zanmeetaiboki ¿Jaweaki jaskákanti
iki? Jatian ja mawábo jiriamaitianki
¿Jaweaki jaton janenkobo bautizanmee-
kanti iki?
30 ¿Jawekopiki jatíbitian noa onsá
meran iki?
31 Nokon wetsabo, netetiibira ea
mawáti onsá meran iki, neskara en
mato yoiaira ikon iki. Ja non Ibo Cristo
maton ikonhaa iketian ea raroai keska-
tiribira, neskara jawéki kopí ea raroai.
32 Jatian ja pimis yoina keská
Efesoainoa jonibo betan join iananx-
onki ¿Jawe jakon jawéki en bia? Ikon
ja mawatabo jiriamai iketian, jatíribi-
baon yoiai keskáakin: "Pinon akanwe
xeanon akanwe, iitimabi noa mawáti
iketian".
33 Jato paranmayamakanwe. Neska-
rara yoikanai: "Ja jakonma akaibo
betan raenanira, non jakon axébo moa
noa shinanbenotai", iki ixon.
34 Moa ochaibo jenétaanan jakiribi
jakoni jatiakin shinankanwe, jatíribi
matobaonra Dios onankanamaparibo
ikanai, neskáakinbora en mato yoiai,
mato rabínnon ixon.

Mawatax jiriabaon yora jaskara iti

35 Westíora joni iti iki yokakaati:
"¿Jawekeskatiki ja mawatabo jirino-
xiki? ¿Jawekeska yorayabomein inoxi-
kanai?" iki.
36 ¡Jara iresabires yoká iki! Ja jawéki
bero min banaara, jawen xaká payóti
jake, jaskatax ja bero xoxoti kopí.
37 Ja non banaa beroma riki, ja xoxoa,
ja xaká chichó iká bero riki, ja xoxoai,
ibanon trigo iamax wetsa bero inon-
bires.
38 Chiníparikayara, Diossen já keenai
keská yorayabiribi ja jiwi imai, jatian ja

[g] **15.27** Sal. 8.6

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

berobora jawen imakasai keská jiwibobiribi imai.

39 Jatíbi yorabora ja jisábiresma iki, wetsa riki jonin yora, wetsa riki yoinabaon yora, wetsa riki noyai yoinabaon yora, wetsa riki yapabaon yorabiribi.

40 Jaribarake nato mainmea yorayabobiribi, jainoax naikanmea iti yorabobiribi, ikaxbi ja nato mainmea metsá yorara, ja naikanmea metsá yorabo keskáma iki,

41 Barin penéra, ja oxe betan wishtinbaon pené keskama iki, jatian ja wishtínbobira meskotibo penetai, wetsana riki wetsaresibi pené jatian wetsana wetsaresibi.

42 Jaskararibira ja mawata jiriaibo betan winotai, ja mawá non miinnai riki keyotai, ikaxbi ja jiriai riki, jawetianbi keyóyosma.

43 Ja non mawá miinnai riki, jan keenti jisáma itan jawe koshiomabobi, ikaxbi ja jiriai riki, jakonshaman itan koshi.

44 Ja non miinnai mawá riki nekeabi yora, ikaxbi ja jiriai riki, Diossen meniai bená yoraya. Jatian ja nekeabi yora káyayabi jaketianra, ja Diossenbi menia bená yoraya kayaribi jake.

45 Wishá meranra ikai neskati: "Ja reken joni Adánra, jati yoraya iká iki, ikaxbi japekao iká Adán akin non akai Cristora iká iki, jan jato jamai Shinanbiribi", iki.[h]

46 Jaskara ikenra, shinanpari ayamakin, yorapari Diossen aká iki, japekaopari shinan aká iki.

47 Ja reken aká jonira, mai poto aká iká iki, jatian japekaokea joni riki naikanmea.

48 Jatíbi nato mainmea jonibora, ja Adán iní keska yorayaribi iki, jatian ja naikanmeabobiribira, ja naikanmeaton yoraya keskáboribi iki.

49 Ja mai akana joni iní keskati noa rama itina keskatiribi, ja naikanmea keskatiribi noa inóxiki.

50 Enra mato yoiai nokon wetsabo, non namiya xaora, Diossen nai netenko iti atipanyamake, jatian keyotai jawékira, jawetianbi keyóyosma ikain iti atipanyamake.

51 Ninkákanwe, ramara ja Diossen joné jawéki en mato onanmai, jatíbira noa mawáyamanoxikanai, ikaxbi jatíbira noa wetsaresibi yorayabo inoxikanai.

52 Ja noa beri ikai keskati ishtonbires, senentiainbi trompeta xoon ikaitian. Trompetara xoon inóxiki, jatianra ja máwatabo jirinoxikanai, moa jakiribi jawetianbi mawáyamanox, jatian noabora moa wetsaresibi yorabo inoxikanai.

53 Non nekeabi keyotai yorara, moa wetsaresibi keyóyosma yora inóxiki, jatian ja non mawatai yorara, moa mawáyosma yora inóxiki.

54 Jatian non nekeabi keyotai yora moa keyóyosma yoraya iketian, itan non mawatai yora moa mawáyosma yoraya iketianra, ja Wishá meran yoiai keská senennoxiki: "Ja mawáti jawékira moa keyota iki iki.[i]

55 Ja máwakanra moa noaaresyamai, ja mawára moa jan chachimisti tsispinhoma iki".[j]

56 Non ochabo kopíra, ja mawáki, noa raketai jan chachimisti tsispinya keská iketian, jatian jan ocha koshi imai riki, ja moatian esé.

57 Ikaxbi nonra Dios iráke akai, non Ibo Jesucristo kopíres, moa jaskarabo nonharesa kopí.

58 Jaskara kopí nokon noi wetsabo, noixon Diossen tee akin jeneyamakanwe, matonra onanke, ja non Ibo betan ixon jawen tee non akaibo, yankama.

Joi akaibo akinnoxon koríki tsinkikana

16 1 Ja joi akaibo akinnoxon, koríki tsinkikin, ja Galacia main iká joi akaibo, jaskáakin ati en jato onanmaa keskáakinribi akanwe.

---

[h] **15.45** Gn. 2.7 [i] **15.54** Is. 25.8 [j] **15.55** Os. 13.14

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 Domingo netetiibi westíorabaon
maton kanana koríki, jawetiishoko
tsinkixon benxoakanwe, jaskáaxon ea
kaketian, maton moa tsinkitima kopí.
3 Jatian moa matoiba nokóxonra, ja
Jerusalénhain raanoxon, maton katota
jonibo ja kirika wisháyabo en jato raani
kaai, ja jainoa joi akaibo jato boma-
noxon, maton tsinkia koríkibo jato
boxontankanon ixon.
4 Earibi jato betan kati jakon ike-
tianra, ebetan jabo bokanti iki.

Wetsankobo kanoxon Pablon shinanna

5 Kakinra ja Macedonia main iká
jeman joi akaibo en oinbainti jake,
jatian Macedoniainoaxa ea matoiba
nokóti jake,
6 jawekeska ikaxa, eabira matoiba
basiti iki, iamax jatíbi jenetia winotai
kamanra ea jain itiki, jatianra ea jainoax
wetsanko tekitaitian maton ea akinti iki.
7 Winókinshokores mato oinnara ea
ikáshamai, basicha jain mato betan
itira en shinannai, non Ibon jaskara
shinanna iketian.
8 Ikaxbi Efesoainra ea baneti jake, ja
*pentecostés nete nokotai kaman.
9 Jainra non Ibon joi yoikin tee ati
nokona jakon iki, jaskáxon icha jonibo
non Ibon joi en jato ikonhamati kopí,
icha joniboribi eki jakonmaakanainbi.
10 Timoteo matoiba nokotax, jako-
naxes ibanon, jaribira en akai keskáakin
non Ibon tee akai iki.
11 Ja matoiba iketian, kikínmasho-
koakin shinanyamakanwe, jaskayama-
kinkaya jakiribi joaitian, jakonhaxonres
akinkanwe. Jaskatax ea oinni jonon,
non wetsabo betanra non manake.
12 Ja non wetsa Apolosra ichaakin
en yoike, ja non wetsabo betan mato
oinni kanon ixon, ikaxbi ramara kaka-
shamake, kati jakon iketian, wetsatian
kanoxon.

Senentiainbi jato saludana

13 Oxaa keskábo iamai, Cristoki koshii
jeneyamakanwe, kikinhakin shinan
koshiax bebonhakin shinanni rakéya-
makanwe.
14 Jainxon jatíbi ja maton akai jawé-
kibo, noimisti shinanyaxonshaman
akanwe.
15 Nokon wetsabo, matonra onanke, ja
Estéfanas betan jawen rarebobora ikana
iki reken ja Acaya mainxon ja ikon joi
ikonhaabo. Jabaonra ja joi ikonhaa non
wetsaboribi akinnai.
16 Jaskara jonibaon yoiai, itan ja wetsa
joi akaibo jato akini teetai jonibaon
yoiaibokaya, jato senenhaxonkanwe.
17 Ja Estéfanas, Fortunato jainoax
Acaicora moa neno bekanke, mato
yamaa toan jabo neno bekanketianra
ea ikonbiresi raroai,
18 jabo joxonra ea koshi shinan bima-
kanke, matobo imakana keskáakinribi,
jaskara jonibokaya maton jakonhakin
ikíntininra, ea keenai.
19 Ja Asia mainmea jemabaon ikana
joi akaibaonra, mato saludo bomakanai,
ja Aquilanin, Priscilanin, jainxon jawen
xobon bewai tsinkitaibaonribira, non
Ibon janenko icha saludo mato boma-
kanai,
20 jainxon jatíbi nobé joi akaibaon
saludoribi bikanwe, jainoax ja joi
akaibo ikax jakonshaman shinanyanix
mato betsó iananantininra ea keenai.
21 Jatian ea Pablonra, nato saludo enbi
mato wishaxonai.
22 Jaweratonki non Ibo Jesucristo
noiamai, abánon Diossenbi masábires
tenemakin ¡Jowé non Ibó!
23 Ja non Ibo Jesucriston jawen icha
jakon shinan mato menibanon,
24 ja Cristo Jesussen janenkora, en
mato noia shinan, jatíbitian mato meran
iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 CORINTIOS

Corintoainoa joi akaiboki jawen rabé itin Pablon jato kirika bomaa

Jato saludana

1 1 Ea riki Pablo, Diossen jaskara shinanna iketian, Jesucriston raana. Ja non wetsa Timoteo betanra nato kirika en wishai, ja Corinto jeman Diossen joi akaiboki, itan ja Acaya main iká jatíbi joi akaibokiribi mato bomanoxon.

2 Ja non Papa Dios betan non Ibo Jesucriston jawen jakon shinan, itan jawen xabá shinanman mato akinbanon.

Pablo onitsapitabo

3 Ja non Papa Dios itan non Ibo Jesucristo rabinon akanwe, ja riki jan noa onísai non Papa, itan jatíbitian jan tantiti koshi shinanyabo imakin, noa jenémayamai Dios.

4 Janra jatíbi non masá teneainkobo, jaskatax tantiti koshi shinanyabo noa imai, jaskáaxon nonribi ja masá teneaibo, jan noa menia tantiti koshi shinanyaxonribi non jato akinti kopí.

5 Ja Criston masá teneni keskáakinribi, akonbireskin masá tenekinbira, jaibakearibi icha jan tantiti koshi shinan non biai.

6 Jatian jaskáakin non masá teneaibo riki, matoribi jan tantiti koshi shinan bitaanan, kishpinmeekanon ikax. Jatian ja koshi shinanyabo noa Diossen imai riki, ja non akai keskáakinribi masá tenekinbi koshixon, ja shinanyaxonribi maton tenenon ixon, mato akinti kopí.

7 Jaskara shinanyaboribira mato ikanai ixon, non shinannai. Jakopíra non onanke, jaskati mato onitsapitaitianra, Diossenbi jaskatax jan tantiti koshi shinanyabo mato imai ixon.

8 Nokon wetsabo, ja Asia main inontianki, jawetiibiresi atikonma jawékibo noa winókana iki ixon, maton onantininra noa keenai. Nonra nokoa iki, tenetikoma kikin bebonbires atikonma tanakaati jawékibo; nonra shinanna iki, moa noa jati jisámabo,

9 moa retekantiresbora noa ikanai ixonbora, non shinankana iki. Ikaxbi neskara jawéki winotabaonra noa onanmaa iki, non koshinbi koshiamai ja mawátabo jirimai Dioskikaya noa koshiti.

10 Jaskarainoabora noa Diossen xabáa iki, jainxonra ja kikinbires onsá mawátiainbo noa ikenbi, noa jan xabáaboresti iki. Nonra ikonhai noa xabáaborestiki ixon,

11 matonribi noki oranhanan noa akinnaitian. Ichaxon noki orankanaitianra, ichaxonribi Dios iráke akanti iki, janbi noa jakonbires imaboai kopí.

Jaskara kopí Pablo Corintoain kayamaa

12 Kikin raroshamanra noa ikanai, jakonira jatíbibo bebon nato netemeax noa ike ixon, non shinan meran onannax, ja mato betanshaman ikaxa, noa jaskata iki. Jatian noa neskati ikábora, non onan shinanmanbi noa ikáma iki, Diossenkayara jawen noimisti shinanman jaskatibo iti noa onanmaa iki.

13 Nato kirika non wishaa meranra, ja yoyo axon wetsaresibiakinbo maton

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ninkánon ixonbo, non wishayamai,
jakopira maton kikinhakin ninkátinin-
kaya ea keenai.
14 Jatian rama ja non yoiabo moa
onanna ikaxa, ja non Ibo Jesús joribake-
tian, mato kikinni noon raronoxiki jatian
noabiribi maton kikinni raronoxiki,
15 Neskáakinbo ikonhaxa, reken-
pari mato oinni kati en shinanna iki,
jaskatax rabeti ea mato oinni kaa iti
kopí.
16 Enra shinanna iki, ja Macedonia
bain kaai winókinbi mato ointi, jainoax
moa jakiribi banékin mato oinribiti,
jaskáaxon ja Judeain kaaitian, maton
ea akinti kopí.
17 ¿En neskáakin shinannabo akonkin
shinanxonmabi en akáboki maton
shinannai? iamax ¿Jatíbi jonibo ikai
keskati "eara kaai iki ikaxbi, eara
moa kayamai, iki", ea ikáboki maton
shinannai?
18 Diossenra onanke "noara kaai
axonbi noara moa kayamai akinbo non
mato yoiamai".
19 Ja Silvanon, Timoteon jainoax
enribi mato yoiai, Diossen Bake Cristo
Jesúsra jawetianbi "enra akai ixonbi,
enra moa ayamai ikai, iamaa iki",
Diosra Jesucristo meranoax, jatíbitian
ikoni yoyo ixon, senenhai iki.
20 Ja Cristo meranoaxa, jatíbi ja
Diossen jaskara iti yoiabo senenai,
jaskatira noa ikai Dios rabii, "jaskara-
shaman ibanon", ja Cristo Jesús kopíres
iki.
21 Jatian Diossenra noa itan matobo
Cristo betanbishaman imataanan, jaki
koshimakin noa jenémayamai, janra
noa jawenabo imaa iki.
22 Jawenashamanbo onantiakin ima-
xonra, ja Diossen Shinan non jointi
meran imaa iki, já kopíres jan meniti
yoiaibo non binon ixon.
23 Ikaxbi ja Corintoain kanoxon
shinannaxbi ea kayamaara, Diossen
onanke, jatian jaskati ea kayamaa riki,
matoki jakonhakin shinannax.
24 Jawekayaki maton ikonhatiki
ixonra non mato yoiamai, moa jaki
koshiabo iken, jaskatax bebonbires
raronon ixon, mato akinkasi riki noa.

2 1 Jakopira jakiribi mato oinni kaxon,
mato onísmatima en shinanna iki.
2 Jatian jaskáakin en mato onísmake-
tianki, ¿Chiníbiribi tson ea raromatiki?
Tsonma, matonbiribi.
3 Jaskáakinra, moa aká keskabiakin,
en mato wishaxona iki, kaax ja raroaibo
betan rarotitianbi onískashamakin.
Enra moa shinanxon onanna iki, ea
kaketianra jatikaxbi mato ebébi, raro-
kanti iki ixon.
4 Jatian jaskáakin ja kirika mato
wishaxonira, jaakinres shinanni, ea
ikonbiresi tsokasa iki, jaskatira ea
winibobia iki, ikaxbira maton masá
shinannon ixon en ayamaa iki, ja kirika
wishakin, ja en mato akonkin noia
maton onannon ixonra en wishaa iki.

Pablon jaton ochabo moa shinanxonyamaa

5 Jatian jaweratonki ea masá
shinanmaa, janra eabicho amayamake,
jatíbi matoribira masá shinanmake
kikinhakin amairakinmabi, bebonhira
yoikashamakinra, en jaskáakinres yoiai.
6 Ja jakonma aká joni moa jatíxonbi
maton notsina ikaxa, jan senenres moa
jakon iki.
7 Jatian rama maton ati riki, jan
jakonma aká jawékibo moa shinan-
xonyamataanan, moa jakontiakinres
akinkin, jaskáyamaabi ayorakin masá
shinanni, shinan tsokasnaketian.
8 Jaskara kopíra en mato yoiai, jaki-
ribikaya ja joni oinmakanwe, matonra
akonkin noike iki ixon.
9 Nato jawékibo yoikinra, moabi
en mato wishaxona iki, jara iká iki,
jaskáakin ati en yoia keskáakinmein
maton senenhai iki ixon onannoxon en
mato tanaa.
10 Jaskara iken, jan jakonma aká joni
moa jaweayamakin maton jakiriakin

shinanxonyamaitianra, enribi moa jakiriakin shinanxontima iki. Enra jaskáakin ja jawékibo moa benxoa iki, mato noixon Cristo bebonxon.

11 Non jaskáakin aketianra, Satanássen noarestima iki, nonra ayorakin onanke jawen jakonmamisti shinanbo.

Troas jemameax, Pablo raroshaman iamaa

12 Ja Troas jeman, Criston jakon joi yoii ea nokoketianra, non Ibonbi ea atikonhaxona iki, jawen tee anon ixon.

13 Ikaxbira, nokon shinan raroshaman iamaa iki, ja nokon wetsa Tito jain nokoyamaax, jakopíra ea jatoibakeax, moa Macedoniain kaa iki.

Pablon Dios iráke aka

14 Jaskara ixonbira, en Dios iráke akai, ja Cristo meranxon jatíbi jawékibo nonharesti noa imaa kopí, jatian noo meranxonribi jawen joi jatíbiain jato ninkámai, ja joira jakonhira inin poatai keskati, jatíbiain nokotai.

15 Jatian noa riki, jakonhira ininti Criston Dios bexona keskábo, jara ja kishpinmeetabaon itan ja manotiain boaibaonribi ninkatai.

16 Jatian ja manótiain boaibaon, ja joi non yoiaitian ninkata riki, ja xeteax mawáti jeté keska, ikaxbi ja kishpinmeetabaon ninkata riki, ja joi ja xeteax jakonti ininti keskáshaman. ¿Jatian tsoaboki, neskara teeribi anoxon moa onanna iki?

17 Noara ichaxon wetsabaon akai keskáakin, Diossen joi yoixon, jato kopí yokataiboma iki, noara jaskáyamai, ikonira noa Dios bebon yoyo ikai, jan raanabo ikax, Cristo betanbi itaanan.

Bená senenhabekonti joi yoii iká

3 1 Neskáakinbo non mato yoiaitianki ¿Noa jakiribi nonbixbi rabikaatai keskábo maton shinannai? Noara ja wetsabaon akai keskáakin ja íkonman yoinkin, noa wishaxonkana kirika mato oinmati itan matonribi noa jaskáakin kirika wishaxontibo, moa maxkáyamake.

2 Matobikaya riki, ja jakonman yoinkin noa jayá iti kirika wishaxonkana keskábo, jara non shinan meran boai, ikaxbi jatíxonbi onankana, moa oinna ixon.

3 Onantibiresiki matobo, ja Cristonbi nookiriti jakoni yoyo ika kirika wishaa keskábo. Jara non jato oinmai, ja kirikara tintan wishaama iki, ja riki, ja jiria Diossen Shinanman aká, itan ja makan panchaakaki akamaribi, ja riki jonin jointiain wishaa.

4 Jaskara kopíra, Cristo kopíres Dioski, koshitaanan, non yoiaibora ikon iki ixon non shinannai.

5 Non shinanmanbira neskarabo, inoxon non onanama iki, jatíbi non onanna jawékibo riki, Diossenbi noa onanmaaton noa akábores.

6 Janbira noa onanmaa iki, ja senenhabekonti bená joi jato yoii teetaibo inon ixon. Jara ja esé meran wishakaata joiboma iki, ja riki Diossen Shinan. Ja eséra, ja senenhayamax mawáti iki, ikaxbi ja Diossen Shinanmanra noa jati meniai.

7 Ja makan panchaakaki wishakaata eséra iká iki, kikinshaman pené. Jaskara ikenra, ja *israelitabaon Moiséssen bemananbobi ointi atipanyamakana iki, ioraa pené iketian, jaskara iwanaxbira jainmashaman ja pené keyópaketa iki. Jatian jan jato mawátiain boai ikaxbira iká iki, jato onanmaa esé kikin jakonhira.

8 Jaskara ikaxa, bebonbires jakonhira iti jake, ja Diossen jawen Shinanman aká, senenhabekonti bená joi yoikaatai.

9 Jatian jato mawátiain boai ikaxbi, ja esé jakonhira iní ikenra, bebonbires jakonhira iti jake, ja itibi keskáakin noa Diossen imati joi non jato yoiai.

10 Ja moatian jakonhira iká esé xewina kikin koshi riki ja rama non yoiai joi.

11 Jakaya keyoti kaai ikaxbi ja esé jakonhira iká ikenra, ja keyóyamai kaai joikaya bebon jakonhira iti jake.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

12 Neskara jawékibo moa onanna
ixonra rakétanma non yoiai.
13 Noara ja israelitabaon jawen
bemanan pené toxkópaketai oinyama-
kanon ikax Moisés chopan bepanameta
iní keskatibo iamai,
14 Ikaxbi jabora ikana iki jaton jointi
chorishabo, jaskara kopíra ramaka-
manbi ja moatian esébo yoyo axonbi
onanyamareskanai. Ja jan bepóti chopa
keskaraton jaton shinanbo bepoa keská-
bopari ixon. Jara Cristo ikonhaketian-
pari jato keyoxonti iki.
15 Ramakamanbira ja Moiséssen esébo
yoyo akinbi onanyamareskanai jaton
shinanbo chopan bepoa keskábo ixon.
16 Ikaxbi jawetianki westíora jonin
non Ibo ikonhai, jatianparira jan jawen
shinan bepoa keskábo moa keyotai.
17 Ja Diossen Shinan riki Diossen
Shinan, jatian jaweratobo meranki ja
Diossen Shinan iki, jabo riki moa xaba-
kaatabo.
18 Jaskara ikaxa noa jan bepoa
keskábo moa yama ixon, westíora espejo
keská ixon Diossen koshi shinan non
jato oinmai. Diossenra jainmashamanbo
noa wetsaresibiakin imaboai, já keska-
ribi noa inon ixon. Jaskáakin noa akára,
jawen ani shinan non jishtiaboai; jaskáa-
kinra non Ibon akai jawen Shinanman.

4 1 Jaskara kopíra nato tee jenetibo
non shinanyamai, Diossen jawen
jakon shinanman ati noa yoia iketian.
2 Ja jonéshoko itan jan noa rabinmati
jawékibora moa non ayamai; nonra jato
jansoayamai itan jaskati iká keskámaa-
kinbo, ja Diossen joi non jato yoiamai.
Jaskáyamakinra ikon joibores non yoiai,
jaskarainxonra Dios bebonxon jonibaon,
jaton shinan meran onankanke, ikonra
non yoiai ixon.
3 Ja manotiain boaibaon ninkata riki,
ja non jakon joi yoiaibo ninkátikoma.
4 Jatian jaskáakin jabaon ikon-
hayamaitianra, jan nato nete iboa
yoshinman, jaton shinanbo onantimaa-
nana iki, ja Cristo Dios ikenbi jakiriti
iká koshi join jato jishtiaxonabi onan-
yamakanon ixon.
5 Ja non yoiai joibo maton noa senen-
haxonon ixonra non mato yoiamai; ja
non Ibo Jesucristonin yoiaibo maton
senenhaxonon ixonra non mato yoiai.
Noabo riki mato akinni teetaibo Jesús
noia kopíres.
6 Ja yamé ikenbi joekan tenamani
Diossenribira, joekan non shinan tenai
keskáakin jawen joi noa onanmaa iki.
Nonribi wetsabo Diossen atipana koshi
ja Jesucriston bemanain penetai keská
jato onanmanon ixon.

Jaki koshiaxes jati

7 Ikaxbi neskara jakon joibora non
shinan meran noa jayáke, ja non
shinanbo mapó akana chomo keska-
bores ikenbi. Jaskatax noibakeax iamai
ja ani atipana koshi Diossibakeax joái
onanti iti kopí.
8 Icha atikoma jawékibo jakenbira non
namaankinbo shinanyamai; meskóa-
kinbo shinankinbira moara non atipan-
yamake ixonbo non shinanyamai,
9 masá memaxonbo onitsapimakana-
bira, noabichoma iki, rishkixon pake-
kanabira noa mawáyamai.
10 Jaweranobo noa kainko inonbira ja
Jesús iní keskatiribi noa onitsapikanai,
jaskatax ja Cristo jaa keskatiribi noa jaa
onanti iti kopí.
11 Japarikanabo ikaxa ja Cristo kopi
retekantiresbo noa ikanai, jaskatax noa
mawatai yora meran Cristo jaa jishtiti
kopí.
12 Jatian neskáakin noa retekaskinbo
akanaira, mato jati kopi iki.
13 Wishá meranra ikai neskati:
“Ikonhaxa ea yoyo ika iki”, iki. Jaskáakin
nonribi ikonha ixonra, non joi yoiai.[a]
14 Nonra onanke Diossen ja non
Ibo Jesús jirimani, keskáakinribi já

[a] **4.13** Sal. 116.10

betanbiribira noa jan jirimanoxiki ixon,
jainxonra mato betanbiribi ja ikainko
noa bonóxiki.
15 Jatíbi neskarabora noa winóke mato
jakon ikanti kopí, jaskaxon Diossen
jakonhamisti shinan bitaanan, ichaxon-
ribi Dios iráke ayananbi rabikanti kopí.
16 Jaskara kopíra non namaankin
shinanyamai, moa nekebi yosipakei-
bira shinan meran netetiibi noa bená
benaresai.
17 Nato netemeax noa onitsapitaibora
basima winotaibores iki, ikaxbi jaska-
rabaonra jawetianbi keyoyosma bená
jatiabo noa imai.
18 Ja non oinnai jawékiorabora non
shinanyamai, non shinannai riki ja
non oinyamai jawékiboakinres, ja non
oinnai jawékibora keyotaibores iki,
ikaxbi ja non oinyamai jawékibora
jawetianbi keyóyosma iki.
5 1 Noabo riki chopa xoboakana
keskábores ikax basima ras ikaibo.
Ikaxbira non onanke ja chopa xobo ras
ikai keskati noa ikai ikenbi, naikanxon
noa Diossen keyoyosma yoraya imati,
jara jonibaon aká yorama iki.
2 Jaskatira nekeabi yorayapari ikax,
ja naikanmea yoraya iki katinkaya moa
noa iorai keenai.
3 Jatianra moa mawata pekáobi
chopaoma keskábo noa itima iki.
4 Nekeabi yorayapari nato neten
jaxonra non tsokásbopari shinannai,
ja moatianbi non sawea chopara non
jopékashamai, jakibi bená chopa sawe-
tininkayara noa keenai, jaskatax ja non
mawatai yora moa bená yora iti kopí.
5 Diossenbi riki noa jaskara itiakin
imaa, janra Jawen Shinan noa menia
iki, ja jaskara imanoxon noa jan yoiaibo
akonkin senenhai non onannon ixon.
6 Jaskara kopíra noa jaki koshii jene-
yamai; yorayapari ikax japariaxa, non
Iboiba kati ochóbirespari noa ikanai
ixon onannax.
7 Ramara non ointi atipanyamaparike;
ikaxbira ikonhaxes noa jake.
8 Ikaxbi jaki koshii jenéyamakinra,
moa nato yora potabainax non Ibo
betanbi jaai katin noa keenai.
9 Jaskarabo kopíribira jatíbitian ja non
Ibo keenai keskábores axontiakin non
shinannai; japaria ixon iamaxon moa
mawá ixonbi.
10 Jatikaxbira noa Cristo bebon iki
bonoxikanai, jaskáaxon ja yorapari
ixon non akábo; ibanon jakon iamaxon
jakonma jawékibo non akábo inonbi,
jakopibiribi jan noa meniaibo non
bikanti kopí.

Jakoni Dios betan jati, joi yoiaibo

11 Jaskara ikenra, jaki yoitibo ixon,
akonkin non Ibo rabiaibo ixon, ja joi
ayamai jonibo, Dios ikonhamati non
shinanti iki. Diossenra noa kikinhakin
onanke, matonribi noa kikinhakin
onanna ipainon riki.
12 Jakiribi nonbixbi rabikaatira noa
imai, jaskatax jakiribi mato noon
raronon ixon, mato onanmai riki noa.
Jaskáaxon ja jaton shinan meran já
jawékinin ikímabi, nekebi jaton ikáto-
nires rabikaati yoyo ikaibo, maton jato
yoiti kopí.
13 Ja shinankonmabo keskáakin noa
oinkanai ikaxa, Diossen tee axonaibo
ikax iki noa jaskara, jatian jaskaramabo
ikaxa, mato akinti kopí iki, noa jaskara.
14 Ja Criston noimisti shinanmanra
noa iboa iki, ja jatíbibo kopí já mawata
non onannontianbi, jaskatira noa jati-
kaxbi mawata keskábo ikanai.
15 Cristora jatíbibo kopí mawata iki,
jaskatax ja jakana jonibo, moa jawe-
nabo ikax, jaton keena keskatires
jayamai, ja jato kopi mawatax jiriato-
nares ikanti kopí.
16 Jaskara kopíra, ja joi ayamai joni-
baon jatoki shinannai keskáakin, moa
tsokibi non shinanyamai. Moatian
Cristoki jaskáakinbo shinanna ixonbira,
rama moa non jaskáakinbo shinanyamai.
17 Jatian jaweratoki Cristo ikonhaax moa
já betan iki, jara bená joni iki, jan moatian

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iká jawékibora moa winota iki, jatian ja rama já meran iká jawékibora, bená iki.

18 Jatíbi neskarabo riki Diossen aká teebobires, janbira Cristo meranxon noa jabébi raeananmariba iki. Jaskáaxonra jaskatax jabetan raeananti joi jato yoiti, noa imaa iki.

19 Onantiakin yoia, jonibaon ochabo moa shinanxonyamataananra, Diossen Cristo betanbi ikonkon jato jakonhakin imaa iki. Neskara joi jato onanmatira noa yoia iki.

20 Jaskara ikenra, Cristonbi jawen joi yoiaibo noa imaa iki, jaskáakinra janbi noo meranxon jawen joi yoikin mato jeneyamai, jaskara ikenra, Criston janenko non mato yoiai, Dios betan mato raeanaankanon ixon.

21 Cristora jawetianbi ochayamaa iki, ikaxbi Diossenbi imaara, non ochabo kopí ochaya joni keskákaini mawata iki, jaskáaxonra non akai ochankonia, Cristo meranxon noa xabáa iki.

6 1 Diossen tee axonaibo ixonra, non mato yoiai, jawen noimisti shinan mato jan meniabo, yanka mato meran imayamanon ixon.

2 Janra akai jawen wishá meran neskáakin yoikin:

"Ja en mia kishpinmati nete ikenra,
en mia akinna iki;
ja en mia ninkáxonti nete ikenra,
en mia ninkáxona iki", iki.

Jatian rama riki ja nete, ¡Rama riki ja kishpinti nete! iki.

3 Jaskara ikenra noa koiranmeetai, tsoabi jakonmabo oinmakashamai, ja non akí iitai tee jakonmaakinbo yoikantima kopí.

4 Jaskáyamaira, ja neskara non teneainkobo Diossen tee akaibo ikax, noa onantiai. Ja onitsapitibo teneanan, ja jakonmaakana noa akinkantinbo keeni, ja atikonmainkobo.

5 Noa rishkikanabo, noa cárcel meran akanabo; noa ichaxon jakonmaakanabo, noara ikonbiresibo teeta iki; nonra oxábo tenea iki; non jawékiati tenea iki.

6 Jainoaxa noa jishtiribiai, non ikábo noa jakoni ikainko; ja ikon joi non onannainko; jato jakonmaayamakin non teneainko; non jato jakonhakainkobo; ja Diossen Shinan noo meran iká kopí, itan non jato akonkin noiainkoboribi.

7 Jainxon ja ikon joi non yoiai kopí, itan ja Diossen atipana koshi noo meran iká kopíribi. Ja noa jakonmaakanaitian noa jan panatai, itan non jan jato ashokoa riki, noa jakoni jaa.

8 Wetsatianra noki jakonmaakinbo shinankanai, wetsatianra, jakonhakinbo shinankanai; wetsatianra noa jakon ninkakaamakanai; wetsatianra jakonmaakinboribi noa ninkakaamakanai, ikon joibo non yoiainbira jansónbo noa yoinkanai.

9 Moa ayorakin noa onankana ikenbira, jatíribibaon noa jawemabi keskáakinbo oinkanai, mawáti meranbires ikaxbira, noa japarikanke; masábo memaxonbira noa reteyamakanai.

10 Onisai keskábo ikaxbira noa raro ikanai; jawebioma keskábo ixonbira, jawékinin senena keskábo non wetsabo imake, jaweshamanhoma ikaxbira jatíbi jawékia keskábo noa ikanai.

11 Ikonkonra non mato yoike, Corintoainoa ebé joi akaibó, jatíbi non shinannaibora non mato jishtiaxonke.

12 Nonra mato noikin jeneama iki, ikaxbi maton keskára moa noa noiamake.

13 Jaskara kopíra en mato yoiai, westíora papan jawen bakebo akai keskáakin. Ea keenai riki, maton ea noitinin, en mato aká keskaribiakin.

Noabo riki Diossen xobo

14 Ja Cristo ikonhayamaibo betan maton shinan rabémayamakanwe, jakon akaibo betanra, ja jakonma akaibo westíora jakon shinanyabicho iti atipanyamakanke, ja joé meran jabora ja yamé meran jaabo betan ikanti atipanyamake.

15 Criston shinanra, *Satanássen shinan betan meskóti atipanyamake,

jaskáribi riki, ja Diossen joi akai betan
ja joi ayamai joni.
16 Ja Dios jain já xobonkora, wetsa
jatonbi aká jawékibo iti atipanyamake,
noabikaya riki, ja jiria Diossen xobo.
Diosbira iká iki, neskati yoyo iki:
"Eara jato betanbi janoxiki.
Jaton Diosra ea inóxiki,
jatian jabora nokon jonibo inóxiki",
iki.[b]
17 Jaskara kopíra, ja non Ibo iribai
neskati:
"Jaskara jonibaon akai jawékiribi
moa ayamakanwe, jatoki ochó-
kanwe, jakonma jawékibo moa
ayamakanwe.
Jatianra en mato nokon jonibo
imati iki.[c]
18 Eara iti iki maton Papa,
jatian matora itiki nokon bake
benbobo, itan nokon bake
ainbobo,
ikira ikai, ja jatíbi atipana koshiya
Ibo", iki.[d]

7 1 Jaskara riki nokon noi wetsabo,
nato riki ja nobé senenhanoxon
Diossen noa yoiabo. Jaskara ikenra,
jatíbi non shinanyabi non yora, jan
jakonma imati ochabo anaketian noa
koiranmeeti jake. Diossen keenama
keská anaketianra, noa kikinni jaki
menikaati jake.

Pablo ikonbiresi raroa

2 Nokiakinribi jakon shinankanwe;
tsoabira non jato jakonma imaama
iki, tsoabira non jato ochamaxon rami
banemaama iki, itan tsoabira janso-
xonbo non mato jawéki bichinama iki.
3 Maton noa jakonmaakinbo aká
iketian, mato akíma riki ea. Moabira en
mato neskáakin yoia iki, japarixon itan
mawákinbira, non mato noikin jeneya-
manoxiki, akin.
4 Ikonkonra en mato yoiai, maton noa
noia, jaskatira ea matoki ikonbiresi
raroai. Akonbireskin non masá teneai
meranbira, shinan koshipari ikax, ea
kikin raroshaman iki.
5 Ja Macedoniain nokotaxa, noa tantiti
atipanyamaa iki, jatíbiainra non atikon-
mabo nokoa iki. Ja jato xaran noa itina-
bora, kikinni noki jakonmaakana iki,
jainoax ikonbiresibi noa raketa iki.
6 Ikaxbi ja shinan namannabo akinnai
ixonra, Diossen akinhanan non shinan
koshimaribia iki, ja Tito noiba nokómaxon.
7 Ja Tito nokóketianbichora noa jaská-
yamaa iki, maton akinnaton jan koshi
shinan bia kopíribira, noa iká iki. Janra
noa yoia iki, maton akonbireskin noa
oinkasai. Jainxonra noa yoia iki, mato
winotabo kopí, akonbireskin maton
masá shinannaibo, jainxon ea kopi masá
shinanni mato ikanairibi. Jaskarabo
ninkataxa, ea ikonbiresi raroa iki.
8 Ja moá en kirika wishaa meranxon,
mato jakonma shinanmaa ikaxbira,
rama ea ja jawékinin chexakaayamai.
Ikaxbira en aká iki masá shinankin, ja
wishaxon en bomaatonin jawetio basi
mato masá shinanmaa onanxon.
9 Ramara ea raroshaman iki, jara
ja mato jakonma shinanmayantanax
ea ikaima iki, ja riki ja jaskara masá
shinanman jakiribi mato Dioski bané-
maribia kopí. Ja masá shinanni noa
jaskátinin Dios keenai keskatishamanra
mato iká iki, jaskara ixonra, jawekes-
kaxonbi non mato jakonmaakama iki.
10 Ja masá shinanni noa jaskátinin
Dios keenai keskati ikinra, moa jakon-
mabo akin non jeneai, jatian jaskataxa
noa kishpinmeetai. Jaskara ikenra, ja
shinannibo noa iiti yamake. Jatian nato
netemea jonibora, jakonma akáx, oni-
sibi shinanmeeyamai, jaskaratonra jato
mawátiainres boai.
11 Matora iká iki ja masá shinanni
jaskákantin Dios keenai keskati-
shaman iki. ¡Oinkanta, rama mato
jaskara ikanai! Ramara jato yoii mato

[b] **6.16** Lv. 26.12 [c] **6.17** Is. 52.11 [d] **6.18** 2 Sa. 7.14

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

raté ratéshamanai, ja jakonma non akábora, moa non benxoake ikibo mato ikai, ja jakonma aká joniki mato ikonbiresi sinatai, Diossen masábo tenemanaketian mato raketai, ea ointinin mato keena iki, jaskáaxon maton jakonma eki shinannabo benxoanox, ja jakonma aká joni masá tenematinribi mato keena iki. Jaskarabo akainkora, mato onanti ike, ja jakonma akaibo betan mato iamaa.

12 Jaskáakin ja kirika wishakinra, jan jakonma aká jonibicho ati yoikin, itan já jakonmaaka jonibichoribi akinti yoikin en mato ayamaa iki, ja en mato bomaa riki, Dios bebon maton nokiakinres shinannai matonbi onannon ixon.

13 Neskara jawékibaonra, noa shinan koshimaa iki. Ikaxbi neskati noa shinan koshia bebonbiresa, noa raroa iki, jatíxonbi maton Tito jakiribi koshi shinan bimaribia kopí.

14 Moabira en Tito yoia iká iki, mato jakonhira jonibo, jatianra maton ea jakonma imayamaa iki. Jatíbi non mato yoia joibo riki ikon, jaskáribiira, ja mato yoikin non Tito akáribi, ikon iká iki.

15 Jatian jain kaketian, maton jatíxonbi jawen joi senenhaxona iketian, itan jakonhakinribi maton biantana shinanreskinra, rama mato jan kikinhakin noike.

16 Ramara ea matoki koshiti atipanke, en yoiabo maton senenhaitian, jakopira ea raroshaman iki.

Jakon shinanyaxon jato akinti

8 1 Nokon wetsabo, ramara ja Macedonia main iká joi akaibo meranoax, ja Diossen akinmisti shinan jishtia non mato yoiai.

2 Ja atikonma jawékibo winotaxbira, raroshaman ikanai. Jainoax kikin maxkataboribi ixonbira, jakonshaman shinanyaxonres, icha jawékiabaon akai keskáakinribi jaton ofrendabo menikanke.[e]

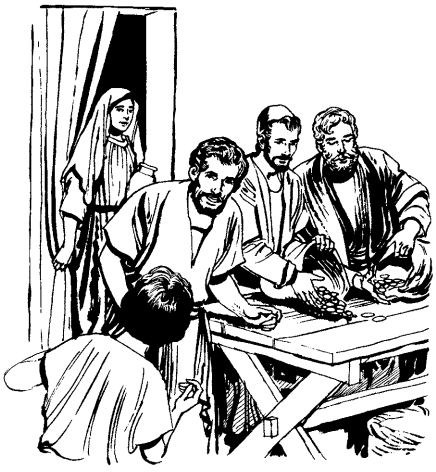

Joi akaibo akinnoxon koriki tsinkikana.

3 Enbira oinna iki, keenshamankin, jaton atipana senenbo ofrenda akanaibo, itan jaton atipana xewinmakinboribira akana iki.

4 Jaskákinra, noa akonbireskin yokákana iki, jabaonribi ja joi akaibo jato akinkaskin.

5 Jatianra jatí akanti non shinannamatiibires akana iki. Rekenparira, jatonbinix non Iboki menikaakana iki, jainoaxa nokiribi jenekaakana iki, ja Dios keenai keskatishaman.

6 Jaskara kopíra, ja Tito non yoia iki, jato akinti shinanxon, mato koríki tsinkikin peokinni, mato chibankiinresnon ixon.

7 Matora jatíbinin bebon iki: Maton Cristo ikonhaa ikainko; joi yoitiainko; mato onanboribi iki; wetsaboribi akinti shinanya iki mato; noaribi maton noike. Jaskatiribikayara, neskara jato akinti teebo akí, mato bebonkanti jake.

8 En yoiketianres senenhanon ixonra en mato yoiamai; jawekeskakinki wetsa joi akaibaon ja maxkatabo jato akinnai ixon, maton onannon ixonra en mato yoiai. Eara keenai, ja wetsa

[e] **8.2** Ofrenda yoii iká riki: Diossen janenko jawéki tsinkiti, jato meninoxon, itan jato akinnoxon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

joi akaiboribi akonkin jato noia, maton jato oinmatin.

9 Matonra onanke, non Ibo Jesucristo akinmisti shinanya ikax, jákaya jatíbinin senena ikaxbi, noa akinti kopí jawebioma itoshia. Jaskati já jawebioma itoshia kopí, noabiribi jatíbinin senenabo ikanon ikax.

10 Mato akinti kopíra, nato jawékibo en mato yoiai. Wetsa baritia winotatonra, jato akinti shinanres, maton ayamaa iki, atishaman shinanbainxon jato akinkin, maton peoa iki.

11 Jaskara iken rama, ja rayáshaman shinanyaxon, ja maton peoyantana tee senenhakanwe. Akin, ja maton atipana senenbo jakonshaman shinanyaxon akanwe.

12 Jaweratonki jakonshaman shinanyaxon meniai, jakira Dios raroai, jawen atipana senenbiribi meniketian, Diossenra jato jayáomata jawékibo yokáyamai.

13 Eara ja wetsabo akinnax, mato jawebioma ikanti yoiima iki. Senenbireskaya mato akinnananon ixonra en mato jaskai.

14 Ramara jatobiribi jawékinin maxkákanabo ikanaitian, matobiribi jayá ikanai, wetsa netebaonra jatobiribi jayá ixon, mato maxkata jawékinin mato akinkanti iki, jaskatira, mato senenbires jayábo ikanti iki.

15 Wishá meranra ikai: "Ja icha biatoninara, jawebi texeyamaa iki, jatian ja ichama biaribira jawenbi maxkáyamaa iki", iki.[f]

Tito itan jabé teetaibo

16 Enra Dios iráke akai, en mato akinnai keskáakinribi, mato akinti shinanya Diossen Tito imaa iketian.

17 Jaskáakin en mato oinni kati yoiara, jan ea jen aka iki, matoakin shinannai ixon, jaskatira keenshamantaanan, rama mato oinni kaai.

18 Já betanra westíora joi akai non wetsaribi non raanai, jara jatíbiainxon joi akaibaon jakonman yoinkanai iki, ja ikon joi yoii jakoni teetai iketian.

19 Jara ja tsinkikana koríki boí noa kaaitian noa akini kanon ixon, jatíbi joi akaibaon katókana iki. Neskarabora, jatíxonbi non Ibo rabikanon ixon, non akai, itan jato akinti shinanyaribi noa onankanon ixon.

20 Nonra ja icha koríki tsinkikanabo bixon, jakonhakin ati shinannai, tsonbi noa jakonmaakinbo yoitima kopí.

21 Jaskara kopíra, jakonhakin jato akintiakinres non shinannai, non Ibo bebonbichoma, jonibo bebonribi.

22 Jato betanra, wetsa non wetsaribi non raanai, janra icha jawékiainbo, jakonhakin noa akinna iki; jatian ramara bebonbires mato akinti shinanke, jaribi matoki koshixon.

23 Ja Titora ebetanbi niai iki, itan mato akinni ebetanbi teetai iki. Jatian ja non wetsa rabéra, non wetsabaon raana iki. Jaton ikábo oinxonra, jonibaon non Ibo rabikanai.

24 Jaskara kopí, ja bokana jonibo, akonkin maton noia oinmakanwe, jaskarainxon jan jato raana joi akaibaon, jaskarakon iketian, non mato rabikin yoipachoairibi, onankanon ixon.

9 1 Ja joi akaibo akinti koríki tsinkikanon ixon mato yoikin wishaxontinra, ea maxkáyamake,

2 mato akinmisti shinanyabo iketian onannax. Jaskakinra, ja Macedonia main iká jonibo, mato rabibainshamankin en yoia iki. Wetsa baritia winóyantanatonra, mato Acaya main ikábo, jato akinti shinanyabo ikana iki, akin. Jatianra maton jato jaskáakai ninkatax, ja Macedoniain iká icha joi akaibaonribi, jato akinshokoti shinankana iki.

3 Jaskara ikenbira, ja non wetsabo en jain raanai, jaskáakin ja mato yoikin rabiona pekáo, ea jansoresi yoyo ikama iti kopi, ja en yoia keskáshaman mato ikanon ixon.

[f] **8.15** Ex. 16.18

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 Ja Macedoniainoabo jawetii jonibo
betan kaxon, jawebi maton akáma noko-
naketian, jara nona westíora rabinti
jawéki iti iki, mato jakonhakinbo yoiyona
pekáobi, maton senenhama iketian; jatian
matoribira noa ikai bebonbires rabinti iki.
5 Jaskara kopíra, jatopari matoiba
bokanon ixon, non wetsabo en jato yoike,
ja koríki tsinkinoxon maton yoiyantanabo
mato senenhakinnnon ixon. Jatianra ja
maton koríki menia tsinkikanabo, jakon-
shaman shinanyaxon maton aká iti iki, ja
non ati yoia senenhakinres maton akáma.
6 Nato joi shinankanwe: "Ja ichama
banaitonra, ichamaribi bimi tsekai, ja icha
banaitonra, icha bimiribi tsekai", iki iká.[g]
7 Westíoraxonbora, jaton meniti shi-
nannatiibobiribi meniti jake, aká-
shamaananbi itan ati yoikanaresma,
Diossenra, ja raroshaman shinanyaxon
jato meniaibo, noike.
8 Diossenra mato icha jakon jawé-
kibo meniti atipanke, ja maxkatain-
kobo mato jayá ikanti kopí. Jatianra ja
meskó tee atinkobo, maton jato akinti-
ribi maxkátima iki.
9 Wishá meranra ikai:
"Jawen jayata jawékininra ja yoro-
naibo jato akinna
iki;
jatian jawen akinmisti jakon shi-
nanra jawetianbi
keyóyamai", iki.[h]
10 Dios iki ja banai joni banati bero
meniai, itan ja jawékiakanti jato meniai,
janra maton banábo mato bebonbires
bimimaxonti iki, jaskáaxon ja teekan,
maton wetsabo jato akinboresti kopí.
11 Jatianra meskó jawékibo meranxon,
jatíbia mato imati iki, jaskáaxonra maton
wetsaboribi jato akinti iki. Jatian ja koríki
maton noo betan bomaketianra, nobé joi
akaibaonribi Dios iráke akanti iki.
12 Neskáakin jato akinnoxon non jato
boxonaibora, jan maxkákana kopíres
non jato boxonaima iki, jatianra jabaon
ichabiresakin Dios rabikanti iki.
13 Jatian neskáakin maton jato akin-
nabo bixonra, jabaonribi Dios rabikanti
iki, ikoni ja Cristokiriti iká, bená join
yoiai keskábo maton senenhaitian, itan
jato itan wetsaboribi akinnoxon maton
jato bomaa iketian.
14 Jainxonra matokiribi orankantiki,
jakonshaman shinanyaxon, Diossenbi
jawen akinmisti shinanya mato imaa
iketian.
15 ¡Dios iráke anon akanwe, jawe kopí-
mabi ani jakon jaweki noa menia iken,
jara jaskáshamanhakin non iráke ati
joibo yamake!

Pablon jawen tee akai, onantiakin yoia

10 1 Ea riki Pablo, ja Cristonbi
atinra, noixon jakon shinan-
taanan, en mato yoiai, jatíribiboki
ikanai ea yoii, ja mato xaran ikaxki ikai
ea raketi, jatian ochó ixonreski akai,
koshi joibaon en mato notsinkin ikibo.
2 En mato yoiai riki, mato oinni ea
kaketian, ja mato betan ikábo jato
notsinyamapainra ea iki kaai ixon. Ja
nonronki, ja nekeabi jonibaon shinannai
keskáres, akai ixon noa yoiaibokayara
en akasai jaskáakin notsinkin.
3 Ikon riki, noa jonibo reteananai,
ikaxbira ja nato netemea jonibo rete-
ananai keskati noa iamai.
4 Noa jayakax jan reteananai jawékibora,
nato netemeax jan reteanankanai keskáma
iki; ja riki Diossen atipana koshi, jan jatíbi
jaki koshikana jawékibo ras ati atipana,
5 Jaskaratonra ja jaki chipókanai
shinanbo, itan Dios onankanti ikenbi, jato
tsokásai rabí shinanbo non keyoai; jatíbi
jonibaon bená shinan bitaanan, ja Criston
yoiai keskábores senenhakanon ixon.
6 Nonra jatíbi ja yoitimakanaibo jato
castigo meniti jake, jatikaxbi mato
yoitibo ikanai kaman.[i]

---

[g] **9.6** Pr. 11.24-35 [h] **9.9** Sal. 112.9 [i] **10.6** Castigo yoii iká riki; jaskarainoax shinanmeekan-tiakin jato akinti.

7 Matonra akai nekebi, jaton ikábores
oinkin, jaweratoboki eara Criston
yonoti iki ikai, jabaonra onanti jake,
noaribira jawen yonoti iki ixon.
8 Eara non Ibon mato yoiti koshi
menia iki, jan mato akinnon ixon, jan
mato jakonmaanon ixonma. Jakopira
ea rabintima iki, jaskati yoyo ikaxbi.
9 Mato ratenoxon, ja kirika meran en
wishaabo shinanyamakanwe.
10 Jatíribiboki ikanai ea yoii, jawen
kirika wishaxon noa bemaara ikai,
kikin koshi joinyora akábo, ikaxbi
jawen ikátoninra tsoabi, jato rateyamai
itan jakonibobi yoyo iamai ikibo.
11 Ikaxbi ja jaskati yoyo ikaibaonra
onanti jake, ja ochóxonbi non mato
kirika wishaxon, bemakin koshi joinbo
non mato aká keskatiribira matoiba
kaax, noa iki kati jake ixon.
12 Eara jatonamanbires iwanax ja jaton-
binix rabikaataibo betan senenribi ikasi
ea iiamakeanke; jaskara jonibora ikanai
jatonbi jaskara senenhatibo akáx, tsonki
senenhai iki, ikaxbo jatonbinix oinha-
nani, jaskataibo riki shinanhomabo.
13 Enra jainkamanbo akai, iki ikaxbora
ea rabíresti atipanyamake, Diosbicho riki
jaweraton senenreski jawen tee akí, noa
nokótiki ixon noa yoiai, janra matoiba
Corintoain kamanbi noa nokómaa iki.
14 Jaskara kopíra, jain noa iti yoiamain-
kobires noa iiamai, jawekeskabira nato
jawéki ikeanke, moabi noa matoiba noko-
tama iketian. Noaparira iká iki, ja Cristo
kiriti iká bená joi mato yoii bokanabo.
15 Noara ja wetsabaon tee akátonin
rabíamai non akáma ikax. Non shinan
riki, bebonbires Dioski koshikarestiakin
mato akinti, jatianra ja mato betan non
akai teeboribi bebonkarestiki, ja jain-
kaman non ati senenres.
16 Jainxonribi non shinannai riki, nato
kishpinti joi, ja mato joi yoii kaa wino-
bain wetsankoboribi pextinhakin jato
yoiti, ikaxbira ja wetsabaon tee akainko,
noa jikiamai, ja wetsabaon tee akatonin
noa rabínaketian.
17 Jaweratoki jawéki akátonin rabí-
kasai, rabíbanon ja non Ibon aká jawé-
kininres.[j]
18 Ja janbix rabikaatai jonima riki, non
ikonhati, ja non Ibonbi rabiai jonikaya
riki non ikonhati.

Pablo itan ja ikonma joi yoiaibo

11 1 Maton ninkata ea yoyo ikaibo,
iresbiresa keská ikenbipari,
tenexon ea ninkáxonkanwe.
2 Diossen akai keskáakinribira, en
mato akonbireskin shinannai. Enra
mato Cristonabo imaa iki, jaskáakinra
jawen jakonmaomabi en mato imakasai,
ja westíora yorantinin tanatama ainbo
keskábo ikantiakin.
3 Ikaxbi ea raketai riki, ja paranmisti
onan ixon, Eva ronon paranxon Dioski
yoitimamani keskáakinribi, paranxon
wetsakeskaakinbo shinanmaxon,
pontéakin itan jakonhakin Cristoki shinan-
naibo ikenbi, mato jenemakanaketian.
4 Matonra akai, non mato yoia keská-
maakin, Jesús kiriakin joi yoiaibo bekan-
ketian, keenshamanxon ikonhakin; ja
non yoiai jakon joi keskámaakin yoikanai
joiboribi maton ikonhai, jainxon ja
Diossen Shinan moa maton bia keskáma
shinanboribi maton biai.
5 Ja raanabo xewina kikin riki noa iki
ikaibora, enamanbires iki.
6 Eara jakonishamanbo yoyo iamai,
ikaxbira ea onan shinanyanix yoyo
ikai, neskáakinra ichabiresakin jatí-
biainxon, itan non akainkobo, non mato
oinmabea iki.
7 ¿Jakonma jawékimein en aká iki,
mato akinti shinanni enbixshoko tee
ayananbi, jawen kopíbi yokáyamakin,
Diossen jakon joi mato yoixon?
8 Ja wetsa joi akaibaon ea kopiákana
koríkibora en bia iki, mato akinboresti
kopí.

[j] **10.17** Jer. 9.24

9 Jatian mato betan ikaxa, ea jawé-
kininbo maxkata iki, ikaxbira tsoabi
en jato yokákin tsokasayamaa iki. Ja
Macedoniainoax bekana non wetsa-
baonra joxon, ea maxkata jawékibo ea
menikana iki, maton akinnon ikaxa, ea
matokibichoira manáyamaa iki, jatíbi-
tianra ea jaskara iti jake.
10 Ja Criston ikon shinan emeran ikáto-
ninra, en mato ikon yoiai. Jaskara ikenra
tsoa ja Acaya main ikábaonbi ea jenemati
atipanyamake, jaskati ea rabitaitian.
11 ¿Maton shinannaki, mato noiama
ikax ea jaskati yoyo ikai? ¡Enra mato
noike, jara Diossen onanke!
12 Ikaxbira ea iikirana keskati ea teeti
jenéyamai, jaskaxon ja paranax rabí-
resi noa keskatiribi ikasaibo non jato
netémati kopí.
13 Jaskara jonibo riki, jabo raanama
ikaxbi, jato parani Criston raana joni
keskatishaman ikaibo.
14 Neskara jawékibora non onanyamaa
jawékima iki, *Satanásbira ikai ja joebi-
resshaman ángel keskatiribi yoinmeeti.
15 Jaskara ikenra, jan ratéti jawékima
iki, jawen tee akai joniboribira jakon-
hakin jato tee akinnai keskatibo ikanai,
ikaxbi jaskara jonibaonra, jaton akai
jawékibo kopíbi masábo tenenoxikanai.

Pablo onitsapitabo

16 Jakiribira en mato yoiai, tsonbi ea
iresbiresi yoyo ikaibo shinanyamakanon
ixon, ikaxbi maton jaskara shinanna
ixon, eapari ninkáxonkanwe, ibanon, ea
jaskati yoyo iki, jaskatax earibi jaska-
rabo ikai keskati shokores rabíti kopí.
17 Ja neskati ea rabitai jawéki riki,
onanma ikax ea ikai keskáres, jaska-
tibo ea yoyo ikaitian ninkátininra, Ibo
keenyamai.
18 Jaskáakin tee akí jatonbinix rabi-
kaataibo jaketianra, earibi ishokoti, iki
jaskati rabikaati.
19 Matonra akai onanbo ixonbi, tene-
taanan keenshamanxon ja shinanhoma
keskábo yoyo ikaitian, ninkáxonkin.
20 Jainxon ja mato akonbireskin
yonoaibo, ja mato koríki bichinaibo,
mato paranaibo, mato omisaibo,
iamaxon mato tantash akai joniboribi,
akai maton jaweayamakin.
21 Jaskáakinbo mato yoiti rabintibires
ikenbira, en mato keshanai; mato xaran
ikax, jaskátininra noa kikinni raketa
iki. Ikaxbi wetsabaon rabíti shinan-
naitianra, enribi ishokoti shinanti
atipanke, jaskátibo iresbiresa ikenbi.
22 "Noaboriki *hebreo jonibo", iki
rabíkanaitian, earibi ja joni iki, "noabo-
riki *Israel jonibo", iki rabíkanaitianra,
earibi ja joni iki, "jatian noaboriki
Abrahamman chiní rarebobo", iki rabí-
kanaitianra, earibi ja joni iki.
23 "Noaboriki Criston yonotibo", iki
rabíkanaitianra. Eakaya jato bebonbires
jawen yonoti iki, neskatibo yoyo iki,
onanma joni ikai keskati ikíbi. Enra
jaton aká bebonbires jakonhakin jawen
tee aká iki, jainxonra ichabiresakinribi
ea cárcel meranbo akana iki, jainxon
jato akana bebonbires ea rishkikana
iki, jainoax ichabiresiribi mawáti onsá
meranbo ea iká, iki.
24 Pichikaakin yatanxonra, judíobaon
kimisha chonka iskonhakin ea rishki-
kana iki.
25 Kimishaakin yatanxonra, ea jiwin
rishkikana iki, westíoraakinra ea

*Pablo makanman tsakayon-
kana rakata weninkanai.*

makanman tsakayonkana iki, kimishaira jan ea kaai wapóro jikia iki, jaskataxa westíora yamé, itan westíora neteribi aniparo napon ea toxbata iki.

26 Ichabiresira ea ochóbo kaa iki, paro onsábo ikenbira, ea shitata iki, yometsobo onsábo ikenbira, ea wínota iki. Jainxon nokon kaibo judíobaon, itan wetsa jonibaon ea ramiakanti onsáboribi iká iki, jainoax wetsa jemankoxon ea retekanti onsábo ikainbi, ea winota iki, wetsankonbo kakin, itan aniparonbo kakinra, onsábo en tenea iki, jainoax ja jansoi, noara Diossen joi akaiboribi iki ikaibaon, noa ramiakanti onsáboribi iká iki.

27 Ikonbiresira ea teeta iki, atikoma jawékiboribira en wínoa iki, ichabiresakinra en oxábo tenea iki, ja xeatioma ikax, itan ja pitioma ikaxa, ea jawékiakasa iki, ja saweti chopaoma ikax, matsin akábo ea onitsapita iki.

28 Jainoax neskara jawékibo, itan wetsa jawékibo winókinbira, jatíbi joi akaibo akonbireskin en netetiibi shinannai.

29 Westíora joni isinaitianra, earibi isinai keská ikai, westíora joi akai joni ochamakanketianra, ea sinatai.

30 En oinna, jawekeskaratonbo rabíti iketianra, ja enbichoxon jawebi atipanyamaatonin itiki ea rabíti.

31 Ja non Ibo Jesucriston Papa Dios riki, jatíbitian rabikanti, janra onanke en mato ikonshaman yoiai.

32 Jatian Damascoain ea ikenra, ja apo Aretasnin janea sontárobaon koshi gobernadornin, guardiabo ja jema koiranmaa iki, ea yatankanon ixon.

33 Ikaxbi jaráa iki jawetii jonibo, jabaonra ea tasakan naneanan risbikan axon, ja jema chikéakana ventananinbi apakexon, ea pikómakana iki, jainoaxa ea jabata iki.

Namá keska meran Pablon oinnabo

12 1 Westíora jonira, janbixbi rabikaatai ikax, jawemabi iki, jaskara ikenbira, non Ibon namá keska meran ea oinmaxon onanmaabo en yoiai.

2 Cristo ikonhaa westíora jonira en onanke. Moa chonka chosko baritia riki, kikin nai bochiki já non Ibon boní, enra onanyamake, jawen yora iamaxon jawen shinanreski boá iki ixon, Diossenresa onanke.

3 Enra onanke, jainoax jaskara jawéki winotabo, ikaxbira en onanyamake, jawen yoraki iká iki, jawen shinanreski iká iki iamax jawen yoraomaki iká iki ixon, Diossenresa onanke.

4 Jawen jakonhira jatinkora boá iki, jainxonra onantima joibo ninkata iki, ja joira ninkáxonbi wetsabo yoiti atipanyamaa iki.

5 Nato joni winota keskáribi winota ikaxa, ea rabíkeanke, enbix ikáma, eara rabíti atipanke ja nokon shinan koshimashokotonres.

6 Jatian jaskarabaon ea rabitaira, onanyamaax, ea ikai itima iki, ikon jawékibores en yoii iitai kopí. Ikaxbi eara jaskáyamai, jaskáaxon jato xewina joniakin maton ea shinantima kopí. Ja en akainkobo, itan en yoiainkobo matonbishaman oinxon onantininkayara ea keenai.

7 Jaskara kopíra, ja jakonhira jawékibo Diossen oinmaa jaskaraton rabínaketian, isinax ea onitsapita iki, jaskatira *Satanássen jawen yonoti raanxon ea jakonmaaka keská ikax, westíora moxan nokon yora chachia keskáribi ea iká iki.

8 Kimishaakinra non Ibo en yokata iki, ja ea chexakaataibo ea benxoanon ixon.

9 Ikaxbi ja non Ibonra ea yoia iki: “Nokon noimisti shinan riki jatíbi jan mia keenai, ja isinaibo meranoaxa, nokon atipana koshi, jato akinni kikinni jishtiai”, akin. Jaskara ikenra, nokon yora yosma ikenbi ea raroai, jaskatax Criston atipana koshi emeran jishtinon ikax.

10 Neskara yosma ikaxbira, ea raroshaman iki. Ea ramiakanabi, jawékinin maxkataxbi, masábo tenemakanabi,

ja Cristo kopi atikomabo winotibi. Jawetianki nokon shinan bebon yosmashoko iki, jatianra jawen koshin ea bebonbires Criston akinnai.

Joi akaibo Pablon jato shinanna

11 Ja onanma joni ikai keskatira, ea iká iki, ikaxbi matonbira ea jaskati yoia iki. Noakayara ja raanabo xewina iki ikaibo betan senenribi riki ea, jaskara ikenra, matoribi iká iki ea kopi jakoni yoyo iti jonibo, jatian earibi jaskatainbi, Diossen akinyamaara ea jawemabi iki.

12 Ja onitsapiti jawéki en teneabo, ja oinxon onanti jawéki en akábo, jainxon ja jakonhira jan ratéti jawékibo en aketian oinxonra, maton onanna iki, eakaya ikonkon raana joni.

13 Westíora jawékiainresa ja wetsa joi akaibaon akai keskáakin, maton senenhayamake, maton ea koríkinin akinyamainko. Moa ja shinanyamakanwe, neskáakinbo en mato aká.

14 Jaskara ikenra, jawen kimisha itin matoiba kanoxon, en shinanke. Kaxonbira, moa apachoai keskáakin jawebi en mato yokáyamai kaai; mato jayata jawéki benaira ea kayamai, mato shinanbikayara ea kaai, ja papabaon riki, jawen bakebo jato koríki tsinkixonti, jawen bakebaon jaton papa axonama.

15 Jaskara kopíra, jakonshaman shinanyaxon, ea jayata jawékininbo en mato akinni kaai, itan keenshamantaananra, nokon koshiaxonbi en mato akinni kaai. Jatian enbiribi, mato noiboresaibiki ¿Jaweati matonbiribi ea noikin jéneboresti iki?

16 Jawebira, en mato yokáyamaa iki, jaskara ikenbira jatíribibaon yoikanai, jaskati onan ixon, paranxonbo en mato koríki bichinabo.

17 ¿Ja mato akinnon ixon, en matoiba raanabo meranxonboki, paranhananbo en mato koríki bichina iki?

18 Matoiba kanon ixonra, en Tito yoia iki, já betanra westíora non wetsa en jain raana iki ¿Titonki mato parana iki? Matonra onanke, noa ikainkobo itan non akainkobo, jakon shinanyaxonres non mato akinna.

19 Matonra shinanbirai, nonra mato jaskáama iki ixon yoikinres, wishaxon non mato bomaa, ikaxbira jaskarama iki. Diossenra onanke, Cristonabo ikax noa jaskati yoyo ikai. Jatíbi neskarabora non mato yoiai nokon wetsabo, mato beboni Dioski koshikanon ixon.

20 Eara raketai, jaskara iti en yoiai keskatibo iamai kaxon en mato nokonaketian, jatian earibi mato keenai keskatibo kaax, iamanaketian. Ea raketairibi riki, rawikananabo, jawékia oinnax jatoki notsiresaibo, jatoki sináresaibo, jatíbi onannaton shinanmeetaibo, yoimisaibo jakonmaati yoyo ikaibo, rabitaibo itan tsokásbiresi ikanaibo mato kaxon, nokonaketian.

21 Jainoax ea rakéribiai riki, jakiribi matoiba kaxon rabintibires ikaibo mato oinnax, earibi rabinax wininaketian. Basibiresiki, maton ochabo akin jeneama, atimabo betanbires yorantibo akin, itan wetsa jan mato cheata jawékiboribi maton jeneama iki.

Senentiainbi jato koiranmeeti yoia

13 1 Jakiribira jawen kimisha itin ea matoiba karibai; kaxonra jatíbi jawéki rabé iamax kimishaxon onanxon yoiketianpari ati iki, en jato benxoakinkin.

2 Ja rabé itin matoiba kanontian, enbishaman mato yoiantana ixonbira, rama ochó itinxonbi, ja moatianbi ocha akí jaa ikanabo, itan jatíbibo en mato yoiribiai. Jakiribi mato oinni kaxon notsinkinra, en moa mato noibayamai kaai akin.

3 Matonra emerameax Cristo yoyo ikai onankasai, janra emerameax yoyo ikin koshimashoko shinanyaxon mato ayamai, jawen koshi shinanmankayara mato akai.

4 Ikon riki shinan koshimashoko keská ja korosen akana iní, ikaxbi ramara

Diossen atipana koshin jake, jaskáribiira rama noaboribi ja iní keskaribii shinan koshimashokobo keskábo ikanai. Ikaxbi jabetanbi ikenra, jawen atipana koshinbi noa akinnai, jaskáaxon matoribi non akinti kopí.

5 Jaskara iken, matonbinixpari shinan meran onanmeekanwe, moa ikoni Cristoki koshiaboki maton ikanai ixon maton onannon; matonbinixpari tanakaakanwe ¿Matonki onanyamaa, Jesucristo ikonkon mato meran itina? Ja tanakaati jawékiainbo maton shinan namanresaibi.

6 Noara ikoni Cristoki koshike ixon maton onanara, en ikonhai.

7 Jaskarabo winota onanti inon ixonra, non Dios oracion meran yokáyamai. Maton jakonma jawékibo anaketianra non akai, jaskáaxon maton jakon jawékibores akanon ixon. Ja tanakaatibo winoama keskábo ixonbi.

8 Ja ikon joi meran yoiamai keskáakinra non jawebi yoiti atipanyamake; jan yoiai keskákayara non yoiti jake.

9 Jaskara kopíra shinan koshimashokobo ikaxbi, noa raroshaman ikanai, maton shinanribi koshi iketian, jainxon pontéakin shinannaibo mato ikanti kopíra, non orankin jeneyamai.

10 Matoiba kamatianbira nato kirika en mato wishaxonai, jatian kaxon notsinkin, non Ibon yoiti koshia imaa ixon bebonhira koshi joibaon en mato atima kopí. Jan mato jakonmaanon ixonra, ea Diossen ja shinanya imaama iki, mato joi akaibo bebonhakin shinan koshimanon ixonra, ea jaskara shinanya imaa iki.

11 Jayá keyonoxon en mato yoiai riki, nokon wetsabo, raroshaman itaanan mato jakoni jakanon ixon, wetsabo betan shinan meran beboni koshikanwe, jainoax jaskarabires shinanya ikax, xabáshaman shinanya jakanwe, ja xabá shinanya itan noimisti shinanya Diosra mato betan inóxiki.

12 Wetsa joi akaibo betan saludanani jakon shinanhananres betsó iananankanwe.

13 Jatíbi ja joi ikonhaa non wetsabaonra, mato saludo bomakanai.

14 [Ja non Ibo Jesucriston jakon shinan, itan Diossen noimisti shinan, jainoax ja jatíbiain já Diossen Shinan mato jatíbibo meran ibanon.]

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

GÁLATAS

Galacia janeya main iká joi akaiboki, Pablon kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea riki Pablo, Jesucristo betan jawen Papa Diossenbi raana joni, jonibaon ea janexon raanama riki. Ja Diossenra jawen Bake mawákenbi jiriaa iki.

[2] Enra, nenonxon nobé joi akaibo betan tsinkíxon, ja Galacia main iká jemabaon jakana jatíbi non wetsabo, nato kirika meran wishaxon mato saludo bomai.

[3] Noa keenai riki, non Papa Dios betan non Ibo Jesucriston, mato noianan xabáshaman shinanyares jamatinin.

[4] Jesucristora, non ocha kopi mawataxbi jiriaa iki, jaskaxon jakonmabires jawékiainoa noa xabáatanan, non ochabo noa soaxona iki, ja non Papa Diossen moabi jaskáti shinanna iketian.

[5] Jaskara iken, rama jenéyamakin raroanan jatíbitian Dios rabinon akanwe. Jaskarakaya ibanon.

Wetsa jakon joira yamake

[6] Eara ikonbiresi ratéke, ishtonbires maton Dios jenea ninkatax, ja Cristo kopi mato noixon, jawen bakebo imaa ikaxbi, mato jaskaketian. Ja jakon joi jenexon ake, maton wetsaresibi joi ikonhakin.

[7] Ikaxbi enra mato ponté yoiai, yamarake wetsa jakon joi, jaskatax kishpinti. Jatíribi jonibokayara jake, jan mato meskóakin shinanmaibo, itan ja Criston jakon joi wetsaakasaibo.

[8] Ikaxbi jaweratobaonki, jaskatax kishpinti jakon joi non mato yoiantana keskámaakin yoiai, jatokira Diossen kikin ramibires jawéki páketi jake. Ibanon jawekeska ikax eabi, iamaax naikanmeax joá ángel inonbi.

[9] Ja moa en mato yoiantana joira, jakiribi en mato yoiribiai: Jaweratobaonki ja moabi maton ninkata keskámaakin wetsa joi mato yoiai, jatokira Diossen kikin ramibires jawéki páketi jake.

Jesucriston Pablo onanmaabo

[10] Eara jonibo betan jakon ikasai kopíres iamai, jaskati yoyo iki. Dios keenaires axonti shinanya ikaxkayara ikai, ea jaskati. Jonibo jakon shinanmati kopíres jaskatibo yoyo ikai ikaxa, jawekestaxbi ea Criston yonoti itima iki.

[11] Eara keenai, nato jawéki maton onantinin, ebé joi akaibó. Ja jaskatax kishpinti jakon joi en mato yoiaira,

Joi akaibo bomanoxon Pablon kirika wishaa.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jatonbi shinanxon jonibaon pikoa joima iki.
12 Ja joira, tsoa joninbi ea yoiama iki, itan tsonbiribi ea onanmaama iki. Jara Jesucristonbi, ea onanmaa iki.
13 Matonra ea ninkata iki, judío ikax, ea jaskati jakátiaibo, itan jatíbi ja Criston joi akaibo jato keyoti shinanxon, jato akonbireskin en masá tenemakatiaibo.
14 Ja noa judíobo ikai keskáshamani jakaskinra, en akátiai, ja non reken yosibaon noa esekatitai keskáshamanbo en senenhakin. Jaskáakin ja esébo senenhai kopíra, nokon kaibobo ebé senen aniabo en jato xewina iká iki.
15 Jaskarabo akí ea itainbira, jatianpari keenxon, ea Diossen kenaa iki, jawen joi jato yoiti. Moabi ea noitaanan, nokon titan chixanainoabi ea katota ixon.
16 Jaskáaxonra, jawen Bake Jesucristo ea onanmaa iki. Ja judíoma jonibobi jaskatax kishpinti jakon joi en jato yoii kanon ixon. Jaskáakin ea yoiabira, tsoabi yókati ea kayamaa iki.
17 Jerusalénhainbira jato yókati ea kayamaa iki, jainkaya ja joi yoiti Criston jato raanabo icha ikanainbi. Jaboiba kayamaira, ea jatianbi Arabia mainres kaa iki, jain kaax iiti, ea jakiribi Damascoain karibaa iki.
18 Iiti kimisha baritia winota pekáopari, ea Jerusalénhain kaa iki. Jain kaxon, en Pedro onanna iki. Jaskatax ea jabé jain iká iki, chonka pichika neteres.
19 Jain ixonra en oinna iki, ja non Ibon wetsa Jacobo, ikaxbi jatíribi ja non Ibon joi yoiti raanabora en jato oinyamaa iki.
20 Nato kirika meran en mato yoiai joibora ikon iki. Enra mato paranyamai, jara Diossenbi onanke.
21 Japekaora Siria betan Cilicia main ea karibaa iki.
22 Jatian ja Judea main iká joi akaibaonra, ea onanyamakana iká iki, ea ninkataires ixon.
23 Jabaonra ea ninkákana iká iki: “Ja noa joi akaibo ramiakatitaira, ramabiribi jato jakon joi yoii nike, ja noa keyokasi ikátikinbi”, iki ea yoii ikanaires.
24 Jaskara ninkáxonra, jabaon ea kopi Dios rabikana iki.

Jaton akai teeribi Pablo akai raanabaon onankana

2 1 Jatian jaskatax iiti, moa chonka chosko baritia pekáo, ea jakiribi Bernabé betan Jerusalénhain karibaa iki. Jain kakin en Titoribi ioa iki.
2 Jain kati ea Diossenbi oinmaa ikax, ea jain kaa iki. Kaax nokóxonra, jonéshoko tsinkixon, ja joi akaibaon koshibo en jato yoixon onanmaa iki, ja judíoma joniboribi, en jato jan kishpinti joi yoiai. Enra jato jaskáakin onanmaa iki, jawekeska ikax ja en tee akábo, yankabires en aká inaketian.
3 Jatian jaskáakin en yoia, jawe iamai jakonbires ikana iki. Jatian ja ebé kaa Tito Griego ikenbi, jawen jakina rebichi xatenankaskintanibobi teayamakana iki.
4 Jaweti jonira, joi akonaibo keskati onantimatax, noa tsinkitainko weikana iki, noa oinni; noa Criston kishpinmaabo ikenbi, jakiribi jaton esébo noa senenhamati shinanyanix.
5 Jaskáakin noa akanabira, non jato ninkáxonyamaa iki. Noabiribi keena iki, maton ikonhaa jan kishpinti ikon join yoiai keskati mato jaai jenétima.
6 Ikaxbi jato ikinai koshibaon, wetsa bená joibo ea yoiamakana iki. Jatian earibi, jaboki jawekeska iki ixon, jato onankasibo iamaa iki. Diossenra nekebi jaton ikábo jato yoixonyamai.
7 Jaskáyamakinra, moa ea onankana iki, ja judíomabo jakon joi yoinon ixon, ea Diossenbi imaa. Ja judío jonibo joi yoinon ixon, Pedro imaa keskáribiakin.
8 Ja judíobo joi yoinon ixon, jan Pedro raana Diossenribira ea raana iki, ja judíomabobiribi en jato joi yoiti.
9 Jatian Jacobo, Pedro, jainoax Juan, jabo iká iki Jerusalénhainoa jatíbi

joi akaibo jato koshikiinabo. Jabaon onanna iki, Diossenbi nato tee ea menia. Jaskara onanxon, Bernabé betanbi ea meshakonkana iki. Moa jaton akai teeribi non akai kopí, jabaon jakonbires shinannai non onannon ixon. Jaskara jaton shinan jakonbires ikax, jabo jawe iamakana iki; noabiribi judíomabo joi yoiai iken, jatian jabobiribi judío jonibo joi yoiai ikax.

10 Moa jaskáa pekáo, noa yoikana iki, ja joi akaibo jawékinin maxkáyoraabo non jato shinantaniti. Jatianra ja jawékibo koiranmeexon en senenhaa iki.

Antioquíainxon Pablon Pedro notsina

11 Jatian jain kaax noa iitaitian, Pedro Antioquíain kaa iki. Kaketian, jan akai jawékibo jakonmabires iketian ointaanan, beibaxon en notsina iki.

12 Rekenparira akátiai, ja judíoma jonibo betan jawékiakin, jato betan jaská jaskakinbi, Jacobon jonibo bekanketian moa judíomabo betan jawékiakin jenea iki. Jabaon jaton jakina rebichi xateti jato yoiaibo iketian jatoki rakékin.

13 Jatian Pedro, beparanmetaitian oinnax, wetsa joi akai judíoboribi jaskáshokokana iki, jainoax ja Bernabéribi ikanai keskati ishokoa iki.

14 Jaskati jaax, moa Diossen jakon join yoiai keskati iamakanai ointaananra, jatíbi joi akaibo tsinkíkana bebonxon, en Pedro yoia iki: "Judío joni ikaxbira, mia ipachoai judíomabo keskatires mia jaa, ¿Jawekopíki, ja judíobo jakana keskáribiakin ja judíomabo min jato jamakaskin tearesai?" akin.

Judíobo itan judíomabora, kishpinmeeti atipanke

15 Ikon noakaya riki, judío jonikonshamanbo, non anibo ja jonibo ikana iketian, noara judíomabo keská ochaya joniboma iki.

16 Jaskara ikenbira non onanke, ja Moiséssen esébo senenhaibi, tsoabi ochaoma keská iti atipanyamaa. Jesucristo ikonhaxpari riki, noa jaskara iti. Ja kopira nonribi Jesucristo ikonhaa iki, noa Diossen ochaoma keskábo oinnon ixon. Irake, jakopires riki noa jaskata, ja esébo senenhaa kopíma. Tsoabira esé senenhaax, ochaoma keská iti atipanyamake.

17 Jaskara iken, noaribi ochaoma itin keenkin, non Cristo benaitianra onantibires itoshiai noaribi ochayabo. ¿Jaskara ikenmein, Cristonra akai noa ochamakin, iki noa iti iki? Ikama.

18 En ati iki jawéki ras akin, iiwanxon enribi jakonhakin aríbai, jatianra eabi iki, jan jakonmaaka.

19 Jaskara ikaxa, ja eséainoax moa ea mawata keská iki, Dios keenai keskatires janox. Ja kopira ja eséki ea moa koshiamai.

20 Cristo betanbi korosen akana mawata keská riki ea. Jaskara ikenra Cristo emeranbi jaketian, nokon keena keskáres akí ea jayamake. Rama ea jake, Diossen Bake ikonhataanan, jaki koshiax, jara ea akonbireskin noiax, nokon toan mawata iki.

21 Jaskara kopíra, ja Diossen jaskáati jisáma ikenbi, noa noia jawéki en ikonhayamati atipanyamake. Ja esébo senenhaxes noa ochameax xabakaati iketianra, Cristo noa kopi mawata yankabires ikeanke.

Cristo ikonhaxonres, jawen Shinan non biai

3 1 ¡Galacia jonibo, mato riki shinanhomabo! Matoiba inontianra, non mato yoia iki, jaskatax Cristo korosen akana mawata. Jaskara mato onanna ikenbi ¿Tsonki aká mato meskó shinanmaxon ja maton ikonhaa joi jenemakin?

2 Maton ea yoinon ixonra, en mato neskáakin yokatai: ¿Ja esébo senenhai kopírin, mato Diossen jawen Shinan menia? iamax ¿Ja jakon joi ninkaxon ikonhaketian, mato meniamakayarin?

3 Kikinshaman shinanhomabo riki mato. Matora jakoni jaai peokookana

iki, ja Diossen Shinanman akinares.
¿Jatian jawekopiki, ramabiribi maton
koshinbi Dios betan jakoni jakasi mato
iikanai?
4 ¿Yankabires onitsapixon, icha jawéki
maton onanaki iti iki? ¡Yankabiresa iti
atipanyamake, ja maton onanna jawé-
kibo!
5 Diossenra jawen Shinan mato
menixon, meskó ratéti jawékibo mato
meranxon akai. ¿Jawekopiki jaskáai?
Shinanyamakanwe maton esébo senen-
hai kopí jaskáai. Janra jaskáakai, jakon
joi ikonhataanan mato jaki koshia
kopíres.
6 Abrahamra iká iki, Dios ikonha-
taanan jaki koshia, jaskara kopíra,
Diossen, Ochaoma keskáakin oinna iki.[a]
7 Jaskara iken onankanwe, ja Cristo
ikonhaax jaki koshiabo riki ikon,
Abrahamman chiní bakebo.
8 Jawen joi, moabi Wishakaata
meranra Diossen yoia iká iki, ja judíoma
joniboribi ocha ayosma keskáakin
imati, já ikonhaax jaki koshikanketian.
Ja kopíra Diossen Abraham yoia iki:
"Mia kopiresa jatíbiainoa jonibo en jato
jakonhanoxiki", akin.[b]
9 Jaskara kopíra, ja Cristo ikonhaax
jaki koshiaibo akai, Diossen jato jakon-
hakin, Abraham aní keskaribiakin.
10 Ikaxbi, ja Moiséssen esé senen-
haaxes jakon jakasaibora, moa onsá
meran ikanai. Jaskarabo yoiira ikai,
Wishá meran neskati: "Ja esé kirika
meran iká, jatíbi esébo senenhayamai-
bora jakonmabires winókanti jake", iki.
11 Jaskara ixonra, moa non kikinhakin
onanke, ja esébo senenhaaxbi tsoabi
jaton ochameax xabakaati atipanyamaa.
Diossen joi meran ikai neskati: "Ja jakon
jonira Cristoki koshiaxes jati iki", iki.
12 Ikaxbi ja esé senenhaxonres jati
nete biti ikaxa, moa noa Dioski koshiti
yamakeanke. Wishá meranra ikai
neskati: "Jaweratonki ja esekan yoiai
keská senenhai, jara ja kopíres kishpin-
meetiki", iki.
13 Esébo senenhayamaxon non rami-
bires teneti ikenbira, Cristo non ocha
kopi jakonma joni keska mawáxon,
noa kishpinmaa iki. Wishá meranra
ikai neskati: "jatíbi jakonma jonibora,
jiwin paniax mawákanai", iki.
14 Jaskara masára Criston tenea iki,
jaskáaxon ja Diossen Abrahamki jakon
shinantaanan, ja meniti yoini jawé-
kiboribi, Cristo ikonhaxon judíoma
jonibaonribi biti kopí, itan ja ikon-
haax jaki koshixonres, jawen Shinan
noa Diossen meniti yoini non jatíxonbi
biti kopí.

Diossen anoxon yoiabo esekan keyoyamai

15 Nokon wetsabo, ramara ja jonin
akai jawékiki yoinhanan en mato yoiai:
Westíora jonin akai, wetsa joni betan,
ja senenhabekonti joi kirika meran
wishaxon firmanbekonkin, moa jaská-
kana pekáora tsonbi ja wishábo soati,
itan tekiti atipanyamake.
16 Jaskáakinra Diossen anike Abraham
betan jawen chiní rarebo yoikin, jato
betan senenhati jawékibo. Ja Wishá
meranra "icha chiní rarebobo", yoii
ikama iki. Jain yoiai riki: "Westíora
chiní rarebobicho", ja iki Cristo.
17 Ja kopíra en mato yoiai: Diossenra
ja senenhabekonti joi Abraham betan
aká iki, akonkin senenhanoxon. Jaskara
kopíra, ja chosko pacha kimisha chonka
baritia winota pekáo ixon, ja Moiséssen
esekan jawekeskaxonbi, ja senenhabe-
konti joi meran, Diossen anoxon yoiabo,
jawemabi itiakin imati atipanyamake.
18 Jatian ja esé senenhaketianres,
noa Diossen kishpinmati iketianra, noa
jaskámati yoini ixon senenhakin noa
imaima itiki. Ikaxbi Diossenra Abraham
yoia iki, ja kishpinti jawéki jawekopí-
mabi iti.

[a] **3.6** Gn. 15.6 [b] **3.8** Gn. 12.3

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jaskara kopí Diossen jato esé onanmaa

19 Jaskara ikenki, ¿Jaweati ja esébo
Diossen Moisés menia iki? Ja eséra
noa menia iki, jaskáaxon jonibaon
jaton jakonma jawéki akai onankanon
ixon. Ja eséra iká iki, ja Abrahamman
rarebo Cristo joái kamanres senenhati.
Ángelbo yoimaxonra, ja esébo Moisés
onanma iki, jatian Moisés iká iki, jatíbi
jonibo jato tekikin onanmaibiribi.
20 Ikaxbi ja Abraham yoinontianra,
wetsa joni yoimaanan Diossen yoiamaa
iki, janbishamanra yoia iki.
21 ¿Jaskara ikenmein, ja Moiséssen
esébaon yoia keskáma ikax, ja Diossen
Abraham yoiniboribi wetsaresibi iki?
Jaskarama riki, ja esekan noa ochan-
konia xabáati atipana iketianra, ja esé
senenhaa kopíres, noa Diossen ochaoma
keskábo noa imakeana iki.
22 Ikaxbi Diossen joi meran noa
onanmai: Jatíbi jonibo ochan jatoaresabo,
ja Jesucristo ikonhaax jaki koshixonres, ja
Diossen noa meniti yoinibo biti inon ixon.
23 Jatian noa jaki koshiti joámapari
inontianra, esekan xepoa keskábo noa
iká iki, ja ikonhaax, jaki koshiti jishtiai
kaman.
24 Ja esekanra Cristo joái kamanres, ja
iboaxon yonokanaitonin bakebo ikinai
keskáakinres noa ikinna iki, já ikon-
haxes noa ochaoma keskábo iti kopí.
25 Ikaxbi ramabiribira, moa ja ikon-
haax noa jaki koshiti jaketian, ja esekan
ikintinin moa noa maxkáyamake.
26 Ja Cristo Jesús ikonhaa kopí riki,
mato jatíbi moa Diossen bakebo.
27 Ja Criston janenko bautizanmeeta-
bora, moa Cristo betan westíora shinan-
yabicho baneta iki.
28 Ibanon tsoabires, judío itan judíoma;
yonokanai joni itan jato yonoai joni;
jainoax benbo itan ainbo inonbira,
moa Cristo ikonhaabo ikax, mato jatíbi
westíora shinanyabicho ikanai.
29 Jaskara Cristonabo ikaxiki, mato
Abrahamman kikin rarebobo, jaskara
kopíra ja Diossen meninoxon yoini
jawékibo, matonribi biti jake.

Ramara noa Diossen bakebo iki

4 1 Ramara en mato neskara jawéki
yoiai: Ja jawen papan mawákin
jatíbi jawéki iboamaa joni, bakepari
ikaxa, westíora yonoti joni keskares
iki, jakaya jawen papan jatíbi jawékibo
iboamaa ikaxbi.
2 Ja bakera jan ikinaibaon koiranapari
iki, ja meniti jawen papan yoini jawéki-
boyabi, moa jatio ani iken, jawen papan
meniti yoini nete senenai kaman.
3 Jaskarashamanribira noa rama iitai.
Noa bake inontianra, nato nete jan
koshia jawékibaon noaaresabo ikana
iki.
4 Jaskara noa iitainbira, jaskáati shi-
nanni nete senenketian, Diossen jawen
Bake raana joáx, ainbo meranoax
pikota iki. Joxonra, ja Moiséssen esekan
jaskáati yoiaiboribi senenhaa iki.
5 Jaskáaxon ja esekan iboabo ikenbi,
kopíaxon noa xabáanox, itan jawen
bakebi keská noa Diossen imati kopí.
6 Jatian moa jawen bakebo noa
ikenra, jawen Baken Shinan noomeran
noa Diossen axona iki. Ja shinanman
imaara, non akai Dios betan yoyo ikin:
“Mia riki nokon Papa”, akin.
7 Jaskara ikaxa, rama mia yanka yono-
kanai joni keskama iki. Rama riki mia
Diossen bake. Jatian mia jawen bake
ikenra Dios keenai, minribi jawen jawé-
kibo bitin.

Pablon jato kopi masá shinanna

8 Ja Dios onanamatianra mato ikana
iki, ja ikonma diosbaon iboaabo.
9 Ikaxbi ramara, moa maton Dios
onanke, onantiakin yoia, Diossenkayara
mato onanna iki ¿Jawekopiki, ja esébo,
itan ja iresa koshioma jawékibo maton
jenekashamai? ¿Matoki jakiribi ja jawé-
kibo iboamakasai?
10 Matonra jatíribi netebo, oxebo itan
baritiabo nokóketian, mekerespariai.

11 Mato jaskataibo ninkáxonra, en
mato kopi akonbireskin masá shinannai,
yankabiresra ea mato joi yoii onitsapita
iki ixon shinannax.
12 Ja kopira en mato yoiai: Ramakaya
nokon iká jawékibo ea mawakanwe, ebé
joi akaibo ixon. Moara en akátiai ja
maton akai jawékibobiribi en mawakin.
Matonra ea jawekeskaxonbi jakonmaa-
kama iki.
13 Matonra moa kikinhakin onanke, ja
reken en mato jakon joi yoinontian, ea
isinai ixonbi en mato yoiantana.
14 Jaskara isinyanixbi ea matoiba kaara
iká iki, matona westíora tanakaati jawéki
iken, ea matoiba imayamati keskábi,
jakonshaman shinanyaxonres maton ea
bia iki, westíora ángel keskáakin, itan
Cristobi keskáakinribi shinantaanan.
15 Enbira onanke ea matoiba kaax
nokoketian, ikonbiresi eon mato raro-
yantana. Jaskáati ikenra rarokin maton
berobi tsekataanan, ea maton meni-
keana iki ¿Jatian jawekopiki moa mato
rama jaskati raroyamai?
16 ¿Ja ikon joibo en mato yoia kopíki,
moa maton rawíakin ea shinannai?
17 Ja jonibaonra mato akinkasai,
ikaxbi jakonshaman shinanyaxonma.
Jabora keenai, moa mato nobé ikí
jenétaanan, jaton yoiai joibores ikon-
hataanan, mato jato betan rabétinin.
18 Jakon riki wetsaboribi non akinti,
ikaxbi jakon shinanyaxon. Ea matoiba
iketianbicho jato akinnai iamakanwe,
jatíbitiankaya jaskákanwe.
19 Bakebo, enra jakiribi mato kopi masá
shinannai. Bake pikókin chexaa ainbaon
masá teneai keskáakin, ja Cristo betan
mato westíora shinanbicho ikai kaman.
20 ¡Ramashokobi ea jain ipainon riki,
moa wetsa keskaakin mato yoinon. Moa
jaskáakin matoki shinanmatira en onan-
yamake!

Agar betan Sara iníki yoinmeeta esé

21 Mato riki ja esébo senenhaax jakon
jakasaibores. Jaskara ixon ea rama
yoikanwe: ¿Matonki onanyama iká iki
ja esekan yoiai joibo?
22 Jainra yoiai Abrahamra iká iki rabé
benbo bakeya iki ixon: Westíora bake
iká iki jawen yonoti ainboki aká, jatian
wetsa iká iki, jawen awinkibi aká ja iká
iki jawen yonotima.
23 Ja jawen yonotiki bakea iká iki,
jatonbi shinanxon aká pikota bake.
Ikaxbi jawen awinki bakeara iká iki,
Diossen yoini joi seneni pikota.
24 Nato neskarabo winota riki, yoin-
meetares. Ja rabé ainbo iní riki, rabéa-
kin ja senenhabekonti joi jonibo betan
Diossen aká yoii iká. Reken iki, ja
Sinaí janeya mananmanxon aká, ja iki
ja Agar keska, ja yanka yonokanai iti
baken tita iní.
25 Jaskarainoax iki, ja Agar Arabiain
iká Sinaí janeya mananki yoinmeeta.
Ja iki nato main iká Jerusalén yoii iká.
Ja jema iki, jainoa joniboyabi, inaaxon
yonokanai joni keskabo.
26 Ikaxbi ja naikanmea Jerusalén
ikainra, tsoa inakaatabo yamake. Jatian
noa iki, ja jemamea bakebo.
27 Wishá meranra ikai Sara yoii
neskati:
"Raroreskayawe, tooisma ainbo
ikax, mia iki
bakeoma, baken chexá onanma-
bobi.
Jaskara ikaxkaya kikinbiresi raroi
saí iwe.
Beneya ainbaon bakeai bebonbires
icha
bakeyara iti jake, ja jawen benen
potaresa
ainbo", iki.
28 Jaskara iken ebé joi akaibó, matora
Isaac iní keskabo ikanai, Diossen jawen
bakebo imati shinanna ixon imaabo
ikax.
29 Ja wetsa bakebires ikai keskati
pikóni bakenra, ja Diossen Shinanman
pikota bake ramiakatitai. Ramatianra
jaskáribiakanai, noa Diossen bakebo
iketian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

30 Ikaxbi ¿Jawe ikiai Diossen joi
meran? Abraham yoiira ikai neskati:
“Ja min yonotiki min bakea bakenra,
jawekeskaxonbi, ja min awinkon betan
min bakeaa baken iboa jawékibo biti
atipanyamake. Jaskara iken ja min
yonoti ainbo, jawen bake betanbi moa
miibakea pikowe”, iki.
31 Jaskara iken ebé joi akaibó, noa-
bora jawen awinin yonoti betan bakeaa
bake iní keskamabo iki. Noabora
ikanai, jawen awin betan bakea bake
iní keskabo.

Criston xabáa ikax, jaki koshiaxes jati

5 1 Cristonra noa xabáa iki, jan tsokas
atibo yamaax noa xabáshamanbo
jakanon ixon. Moa jaskati jaax, jakiribi
jakonma jawékibo iboamaax, yanka-
bires yonokanai keská iamakanwe.
2 Ea riki Pablo, en mato yoiaipari
ninkákanwe: Ja maton jakina rebichi
xateaxes kishpinti ikenra, ja Criston aká
jawékibo moa jawemabi iti iki.
3 Enra mato jakiribi yoiai, jawe-
ratobaonki jaton jakina rebichi jato
xatemai, jabaonra jatíbi eséboribi moa
senenhati jake.
4 Mato, ja esé senenhaxes ochaoma
keská ikasaibora, onantibires moa
Cristoki koshii jenetabo iki. Jainoax ja
Diossen mato noixon akinkasai jawéki-
ninribi mato keenyamake.
5 Ikaxbi nonbiribi onanke, ja Diossen
Shinanman akinares Cristoki koshi-
ketian, noa Diossen ocha ayosma
keskáakin imati. Jaskaratonra noa
manáke.
6 Nonra Cristo Jesús iráke akai;
ramara non jakina rebichi xatéya iamax
xatéoma iti moa jawekeskamabi iki. Ja
noimisti shinanman amaa, Cristo ikon-
hatikaya riki bebonbires jakon.
7 Matora ikana iki moa itibi keskati
jakanabo ¿Jatian tsonkayaki mato wetsa
shinan bimaxon, ja ikon join yoiai keská
ati mato jenemaa?
8 Nato jawékira jan mato kenaa Dios-
sen mato jenemaama iki.
9 Ichamashoko *levaduraninbira akai
iki jatiobi patsá soo imakin.[c]
10 Jatian enra ja non Iboki koshitaa-
nan ikonhai, moa maton wetsa keskáa-
kinbo shinanyamai. Ja wetsaresibi joi
yoianan jato meskóbo shinanmai joni-
bora, Diossen castiganoxiki, ibanon tsoa
inonbires.
11 Nokon wetsabo, ja jaton jakina
rebichi xatetikiri iká joi en jato yoires-
pariai iketianra, nokon kaibo judío-
baon ea ramiayamakeanke. Jainoaxibi
Cristo noa kopí korosenmeax mawáni
joi en yoiai ninkatax, nokon kaibobo
eki itimaresshamakeanke.
12 Ikaxbi ja maton jakina rebichi xateti
yoixon, mato meskó shinanmai jonibaon-
kaya, jaton jakinaribi jatiobi xatepainonra
ikanai, jaskáatires shinannaibo ixon.
13 Ikaxbi en mato yoia riki nokon
wetsabó, Dios keenxonresa mato ocha-
mea xabáa iki, jaskáakin mato xabáa
ikax, maton keena keskáres akí jayama-
kanwe. Jaskáyamaikaya wetsabo betan-
bires noianani jaax, akinnanani jakanwe.
14 Jawetianki, “minbix noikaata keská-
kinribi min jato noiai”, jatianra min
jatíbi esébo senenhai, ikira ikai Diossen
joi meran.
15 Jakopi koiranmeekanwe, natexa-
nanax, piananani keskábora mato
inake. Jaskati jaaxa, matonbinix ramia-
nani mato keyóresti iki.

**Diossen Shinanman
imaa keskatires jati**

16 Jaskara ikenra, en mato yoiai:
Diossen Shinan keenai keskábores axoni
jakanwe. Jaskati jaaxkaya, ja maton
jakonma ati shinannai keskábores akí
jayamakanwe.

---

[c] **5.9** Ja *levadura yoii iká riki: Maxkoshoko jakonma jawékininbi non jatíbi ramímati atipana, iki iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

17 Ja jakonma ati shinanbora Diossen
Shinanki jakonma iki. Jatian ja Diossen
Shinanra ja jakonma ati shinankibiribi
jakonma iki. Ja rabébira omisanan-
bekonai. Jaskara kopíra, ja jakon atin
keenkinbi maton ati atipanyamake.
18 Ikaxbi ja Diossen Shinanman ati
yoiaires akai ikaxa, moa mato esekan
yoiai keskati jati yamake.
19 Onantibires riki ja yora keenai
jawéki akaibo, jaskarabo riki; ja ati-
mabo betanbires yoranti akaibo; meskó
jakonma ati shinanyabores; rami jawéki
akí jan cheatabo,
20 diosma jawékibo rabiaibo; yobé
jawékiki koshiaibo; omismisaibo; wetsa-
bokibires ramiti sináresaibo; ranóyabo;
itima jawékibaonbi sinataibo; jaskatax
ramiananti benaibo; jakon iikanainbi
meskó shinanmaxon jato jeneanamaibo;
Diossen joi wetsa keskaakin yoiaibo,
21 wetsabo jawékia iken, jatoki notsi-
resaibo; joni reteaibo; paennaibo;
naxkibo, itan meskó jakonma jawéki
akaiboribi. Jakiribira en mato yoiai,
maton jaskara onannon ixon. Jaskara
jakonmabo akí jaa jonibora, jawekes-
kataxbi ja Diossen ikinaton jati netenko
jikiamanoxikanai.
22 Ikaxbi ja Diossen Shinanmanra noa
imai; noimisti shinanya; raroshaman;
xabáshaman shinanya; manátia; noiba-
misti shinanya; jakon shinanya, itan
senenhati shinanya.
23 Noa jato xewinaton shinanmeema-
yamai, itan jaskatax koiranmeeti noa
onanmai. Jaskara jawékibora Diossen
Moisés menini esekan, jawekeskaxonbi
jakonmaati atipanyamake.
24 Jatian ja Cristo betan ikábaonra,
moa jaton ocha yora korosen akana
iki, jatíbi jaton tsini shinan itan jaton
jakonma jawéki ati shinanyabi.
25 Jakopira rama, Diossen Shinanman
akinares jaa ikax, jan yoiai keskáres
akí, noa jati jake.
26 Jaskati jaax, moa noa rabírestima
iki, noa rawikanantima iki, wetsabaon
jawéki oinnax keeni noa notsirestima
iki.

Wetsabo betan akinananti

6 1 Nokon wetsabo, moa mato ikoni
Dioski koshiabo ixonkaya, westíora
ochan pakéketian onantaanan jakon-
haxonres akinkanwe, ibanon shinan-
meetax ponteti. Ikaxbi jato jaskáakin
akini kikinni koiranmeekanwe, mato-
ribira ochan pakénake.
2 Atikoma jawékiainbo akinanan-
kanwe. Jaskati akinnanani jaxonra, ja
Criston jaskáati yoinibo maton senenhai.
3 Jaweratoboki jaskarama ikaxbi jato
xewinaton shinanmeetai, jabora jaton-
binix paranmeetai.
4 Mato Westíorabokayara matonbinix
oinmeeti jake, ja maton akai jawékiboki
jakon iki ikax, jatian jakon iketianra
maton shinan meranbiribi mato rabíti
iki. Jaskati ixonra maton wetsabo
jakonma shinanmatima iki.
5 Noa westíorabaonra non ikábiribi
ointaanan non onanti jake, jaskati noa
jakana.
6 Ja Diossen joi onanmakanaitoninra,
jan axeaibiribi jatíbi ja jayata jawékinin
akinti jake.
7 Matonbinix paranmeeyamakanwe.
Tsoabira Dioski shiroti atipanyamake.
Jaweboki jonin banai, jaribira jan
tsekati jake.
8 Ja jaton yora keenai keskáres akin
jakonma jawéki akábora, rami jawékibo
aká kopi jatíbitian mawátian kati jake.
Jatian ja Diossen Shinanman akinna
jawen keena keskáres akábora, jan
akinna kopíres jatíbitian jati neteya iti
iki.
9 Jaskara kopí jakon jawékibo akí,
jatsanyamanon akanwe. Jaskáakin
jéneyamaxonra, non kopí biti netebi-
ribi nokoketian non biti jake.
10 Jaskati jaxonkaya jatíbitian non
atipana senen, jatíbibo jato jakonhanon
akanwe. Ja nobé joi akaibokayara, non
jato abiresti jake jakonhakin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Senentiainbi Pablon jato koiranmeeti yoia

11 Oinkanwe, ja nokon mekenmanbi-
shaman ani letrabaon en mato rama
wishaxonai.
12 Ja maton jakina rebichi mato xate-
makaskin teaibora, jonibo betan jakon
ikáskinres mato jaskáaibo iki. Jabora
keenyamai, Cristo korosen akana
mawata joi yoiai kopí ramiakantinin.
13 Ja jaton jakina rebichi xatéya-
baonra, jatíbi eséboribi senenhaya-
makanai. Jaskáakinbira maton jakina
rebichi mato xatemakaskanai, jabaon
teaxon mato amaa ikax jonibaon oinna
jan rabínoxonres.
14 Ikaxbi eabiribira enbi jawéki akátonin
rabíti atipanyamake. Cristo korosenmeax
mawánitonresa ea rabitai. Nokonara nato
netemea jawékibo moa mawá iki, jatian ja
jawékibaon oinnara, earibi moa mawá iki.
15 Non jakina rebichi xatéya iamax
xatéoma itira jawemabi iki; noa bená
jonibo ikákayariki ikon kikinbires
jakon.
16 Abánon Diossenbi jatíbi nato join
yoiai keskati jakanabo, itan ja ikonkon
*Israel joniboribi, jato jakonshaman
imataanan jawen noibamisti shinanman
jato akinkin.[d]
17 Nenoax orira moa tsonbi jakonmaa-
tinin ea keenyamai. Nokon yora riki,
tóabires, ja oinxonra ea onankantiki ja
Criston joi yoiai kopí ea akana.
18 Nokon wetsabo, ja non Ibo Jesu-
criston jawen jakon shinanman mato
akinbanon. Jaskara ibanon.

[d] **6.16** Ikonkon *Israel jonibo riki ja Jesucristo ikonhaax jakanabo.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

EFESIOS

Efesoain iká joi akaiboki Pablon kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea riki Pablo, Diossen shinanman Jesucriston raana joni. Jaskara ixonra, ja Efesoainoa joi akaibo ikax, Cristo ikonhakin jeneyamaibo itan jaki koshiabo, en mato saludo bomai.

[2] Ja non Papa Dios betan non Ibo Jesucriston, jawen jakon shinanman, itan jawen xabá shinanman mato akinbanon.

Pablon Dios iráke aka

[3] Ja non Ibo Jesucriston Papa Dios rabinon akanwe, Cristo meranxon, ja naikanmea kéoisma jawékibo menixon, noa jakonhaa kopí.

[4] Nete joniamatianbira, Cristo kopíres, noa Diossen katota iki, jaskatax jawenabobiribi ikax, jawe jakonmaomabi, noa já bebon ikanon ixon. Noimis ixonra,

[5] noa shinanxona iki, Jesucristo meranxon onan bakeataanan, jawen bakebi keskáakin noa imati, jawen jakon shinanman jan ati shinanni keskáakin.

[6] Ja, ani jakon shinanya iketian, jatíbitian non Dios rabinon ixon, jaskara shinanya ixonra jawen noi Bake meranxon noa jakonha iki.

[7] Ja Cristonra, jawen jimin kopíaxon, noa xabáa iki, itan jawen ani shinanman non ochabo moa shinanxonyamaa iki,

[8] Ja shinanra nokibi nokota iki, jatíbi jawen jawéki ati onan shinanya, itan katóti onan shinanboyabi.

[9] Jaskáaxonra, noa onanmaa iki, jan shinanni joné jawékibo. Ja jakon shinanya ixon, moabi Cristo meranxon, jan ati shinanna jawékibo.

[10] Jatian moa ja nete nokoketianra, Diossen senenhanoxiki, jan ati shinanna jawékibo, janra Cristo, jatíbi ja naikanmea, itan nato mainmea jawékibaon koshi imanoxiki.

[11] Cristo meranxonra, noa Diossen moabi katota iká iki, jawenabo inon ixon, itan ja meninoxon yoini jawékibo non biti kopí. Jaskáakin ati shinanxon, senenhakai Dios ixon.

[12] Jara keena iki, noabopari Cristo ikonhaax, jaon manatabo itin, jaskáaxon ja jawen atipana ani koshi non rabiti kopí.

[13] Já meranxonra, ja ikon joi, jan mato kishpinti jakon joi ninkaxon, ikonhaketian, Diossenabo itiakin ja mato meniti yoini, jawen jakon Shinanman mato onantiapakea iki.

[14] Jatian jawen Shinan riki, noa jatíbitian jayáti Diossen meniti yoinibo non bii kati noa onanmai, ja noa jawen joni iketian, moa noa akonkin xabáakin senenhataanan. Jaskáaxon ja jawen jakon atipana ani koshi, non jatíxonbi rabinon ixon.

Joi akaiboki Pablon orana

[15] Mato non Ibo Jesús ikonhaax, jaki koshii jeneyamai, itan jatíbi joi akaibo maton noia ninkaxonra,

[16] oranaitiibi mato shinankin, en Dios iráke akin, jeneyamai.

[17] Enra, non Ibo Jesucriston Dios yokatai, ja jakonhira Papan, mato onan shinan meninon ixon, ja shinanman akinna, maton já kikinhakin onanti kopí.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

18 Jainxonribira en yokatai, mato
shinan chopexonnon ixon, jaskáaxon,
jawekayarin ja keenakatabo jaon
manata, itan jawekeska ani jakonrin ja
jawen jonibo jato Diossen meniti yoini
ixon, maton onanti kopí,
19 jainoax, kikin ani, itan jainshaman
senena yama riki, ja noa joi akaibo jan
akinnai, jawen atipana koshi ixon,
maton onanti kopí. Ja nato atipana ani
koshiribira, jato Diossen oinmaa iki,
20 ja Cristo jiriaxon, naikan jawen
mekayao yakámaxon.
21 Ja jatíbi apobo, joni koshibo,
jainoax jan jatoaresa jawékibo, itan
jatíbi rama jaa jawékibo itan ramakaya
iki kaai, jawékibo winoa koshi Cristo
imataanan.
22 Jatíbi jawékibora, Cristo naman
baneta iki, jainoax ja Cristoribira joi
akaibaon, koshi imaa iki.
23 Ja joi akaibora, Criston yorabi keská
iki, janra ja joi akaibo shinan meran,
jatíbinin senena imai, ja Cristo riki,
jatíbi jawékibo jakonman senena imai.

Cristo kopi noa Diossen mawáinoa kishpinmaa

2 1 Moatianra mato iká iki, jakonma
jawékibo akai, itan ochayabo ikax,
mawatabo keská.
2 Mato iká iki, nato netemea jawéki-
bores akí jakanabo, itan ja niwen niai
yoshinman ati yoiaibores, axonaibo.
Janra, ramakamanbi Dioski yoitimares-
kanon ixon, jato jakonma shinanmakin
jeneyamai.
3 Jaskaranixa wetsa netebaon jatíbi
noabo, non keena keskáres akí jakanabo
iká iki, ochayabi pikota ixon, jaskara-
bores akí, itan ja non ati shinannai
jawékibores akí. Jaskarabo akai ikaxa,
ja wetsabo keskáribi, atibi noa Diossen
castigantiresbo ikana iki.
4 Ikaxbi, Diossenra ani akinmisti
shinanya ixon, itan kikinhakin noixon,
ochan imaa mawata keskábo ikenbi,
Cristo betan noa jirimaa iki.
5 Noa ochan mawata keskábo
ikenbi, Criston jabébi noa jirimaa iki.
Jakon shinanya ixonra, mato Diossen
jaskáakin kishpinmaa iki.
6 Diossenra, Cristo Jesús betanbi noa
jirimaa iki, jaskáaxonra Cristo betanbi
naikan jati noa menia iki.
7 Jaskákinra noa aká iki, wetsa nete
joaibaon, jawen akinmisti shinan,
itan jawen ani noimisti shinanya ixon,
Jesucristo meranxon, nobé aká jato
onanmanoxon.
8 Ja maton ikonhaa kopíresa, jakon
shinanya ixon, Diossen mato kish-
pinmaa iki, jakon jawéki maton aká
kopíma, jara jawe kopímabi, mato
Diossen imaa iki.
9 Jaskara ikaxa, tsoabi jawebi rabíresti
atipanyamake, jaton koshinbi ikanama
ikax.
10 Diossenra noa jaskaa iki. Janra
Cristo Jesús meranxon, noa jonia iki,
jakon teebores non anon ixon, non
jaskáatira, moabi shinanna iká iki.

Criston noa westíorabicho keská imaa

11 Jaskara iketian, shinankanwe, ja
mato judíomabo ikátiai, “jakina rebichi
xatéomabo”, akin judíobaon akai,
jabores jaton jakina rebichi xatéyabo
ixon rabíkin, nekebi jaton yorares aká
ixonbi.
12 Shinankanwe, wetsa netebaonra
mato Cristonamabo ikana iki, *Israel
jonibo betan iti janbiribi, itan Diossen
jato betan senenhabekonti joi axon, jato
meniti yoini jawékibo biti jisámabobi.
Nato netenra mato iká iki, Dios betan
jakanamabo, itan jaon manátiomabobi.
13 Ikaxbi ramara, Dios ochóbires
ikatiibi, Cristo meranoax moa mato
jabetanbi iki, noa kopí jawen jimi
chikóni kopíres.
14 Janra ja judíomabo betan ja
judíobo, rawikananax jakanabo ikenbi,
korosenmeax mawáxon, ja rawikananti
shinanbo keyoxontaanan, jakonax

jakanon ixon, westíora rarebobicho
keská, jato imaa iki.
15 Cristonra meskó eséboyabi ja
senenhati joibo, jawemabi banémaa
iki, jaskáaxonra, ja rabé tsamá jonibo,
jakonshaman ikanon ixon, jakibi
mepinxon, westíora bená joni keska
jato imaa iki.
16 Cristonra aká iki, korosen mawáxon,
ja rabé tsamá jonibo rawikanana ikenbi,
ja shinanbo jato keyoxonkin, jaskáa-
xonra jato Dios betan raeanamaa iki,
westíora yorabicho keská jato imanoxon.
17 Cristora nato main joá iki, mato itan
noa Dioski shinanbenotabo iketian, noa
jatíbi jan xabakaati, jakon joi yoii.
18 Cristo kopíresa, noa jatikaxbi Papa
Dioski ochómaati atipanke, jawen
Shinanman akinna.
19 Jaskara kopíra, moa mato wetsan-
konia joniboma iki, wetsabaon main
ikáresma iki, ramara ja Diossen joni-
baon biti jawékiboribi matona iki, mato
riki, ja Diossen jonibaon rarebo.
20 Mato riki, ja raanabo betan ja
*profetabaon jaki koshitibo ayonxon,
xoboakana keskábo. Jatian Cristobi iki
ja kikin ani makan keska.
21 Ja Cristokibira, jatíbi jawen kanobo,
jankemeetai kaman, ja xobo anikaresti
jake, ja non Ibon janenko Diossen xobo
iki kaai kaman.
22 Matoribira, Cristo betanbi ikax,
jatíbi joi akaibo betan tsinkitax, ja
xoboribi iki, jawen Shinan meranoax
jain Dios iká xobo.

Judíomabo joi yoiti
Diossen Pablo raana

3 1 Mato judíomabo ikenbi, Cristo
Jesús iká joibo en mato yoiai kopíra,
ea Pablo cárcel meran xepokanke.
2 Jainxon maton onanribike, Dios
jakon shinanya ixon, mato joi yoiti tee
ea menia.
3 Ja en mato jaweti joires wisha-
xonara, moatianbi Diossen shinanna
jawéki jishtiaxon ea onanmaa iki.

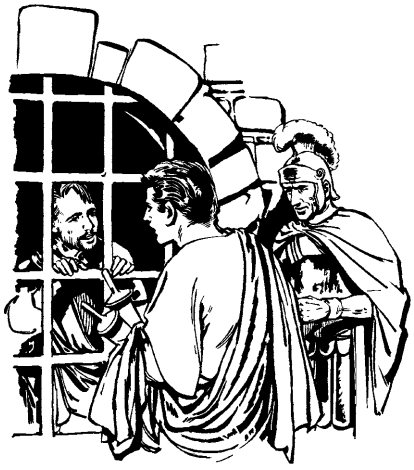

Pablo cárcel meran akana.

4 Ja en mato wishaxona yoyo axonra
maton onanti iki, ja Cristo meranxon
aká jishtiaama jawékibo en onanna.
5 Ja jishtima jawékira, moatianbi
tsoabi onanmama iká iki. Ikaxbi
ramatianra, jawen Shinan meranxon
Diossenbi ja jawen raanabo, itan profe-
tabo jato onanmaa iki.
6 Nato riki ja jishtiakama iká: Cristo
meranoax jatíbi judíomaboribi kishpin-
meekanti, itan ja judíobo meninoxon
yoiniboribi bikanti atipankana. Jabora
moa westíora yorabicho keská iki, ja
jakon join jato imaa.
7 Nato jakon joi yoiti teera aká iki, ani
jakon shinanya ixon, jawe kopímabi ea
Diossen menikin, jawen atipana koshi
emeran imaxon.
8 Ea riki ja jatíbi Diossen jonibo xaran
jato namanshoko. Ikaxbi, janra eabiribi-
shaman ja judíomabo, Criston keyoyosma
jakon jawéki yoiti tee ea menia iki.
9 Eara imaa iki jawekeskatiki senen-
kai, ja nato jishtiakama shinanbo iki
ixon, jatíbi jato onanmati. Ja shinanra
iká iki, jatíbi jawéki jan joniaa Diossen
moatianbi jishtiakama.
10 Jaskarainxonra, rama ja joi
akaibo meranxon, jatíbi ja naikanmea

ángelbaon, itan ja niwemea koshibaon onankanti atipanke, jaskara ani onan riki Dios, ixon.

11 Neskarara iká iki, Diossen moabi shinanna, jatian jara non Ibo Jesucristo meranxon senenhaa iki.

12 Cristo meranoaxa, rakétanma noa Dioski nokóti atipanke, ja ikonhaax jaki koshia ikax.

13 Jaskara iketianra, en mato yoiai, mato kopi en masá teneai ninkáxonbi, jeneti shinantima, nato jawékira, jan mato rabíti jawéki iki.

Joi akaiboki Pablon orana

14 Neskarabo kopíra ikai, ja non Papa Dios bebon orani ea chirankooti,

15 jatíbi ja naikan ikana, itan nato main ikábaon Papa iketian.

16 Enra Dios yokatai, jatíbi já jayata jakon jawékibo meranoa, jawen Shinanman maton shinan meran, jawen atipana ani shinanya, itan koshiabo mato imanon ixon.

17 Maton ikonhaa kopí ibanon, Cristo mato meran jaai, jatian ja noimisti ibanon jaki koshiax mato jaa.

18 Jaskáaxonparira, jatíbi mato betan joi akaiboyaxonbi, maton onantiki, kikinshaman ani itan jainshaman senena yama riki, ja Criston noimisti shinan iki ixon.

19 Enra yokatai, jonin shinan betan senenma, kikin ani riki, ja noimisti shinan ixon, maton onanti kopí, jaskáaxon ja mato Diossen meniai jawékibo, jatíbi maton bia iti kopi.

20 Jaskara ixon, rama Dios rabinon akanwe, janra non yokatai, itan non shinannai bebonbires noa axonti atipanke, jawen atipana koshi noo meran teetai meranxon.

21 Joi akaibaonra, Cristo meranxon, Dios rabikanti jake, jatíbitianbires. Jaskarakon ibanon.

Joi akaibo westíora shinanyabicho

4 1 Jaskara ikenra, Cristo kopí cárcel meran akana ixon, en mato yoiai, Diossenbi kenaabo ikax iti keskatibi ikanwe.

2 Rabí shinanhoma, itan noibamisbo ikanwe, manátia itaanan, noiananax jaton ikábo wetsabo tenexonreskanwe.

3 Ja Diossen jakon Shinanman moa westíora shinanyabicho keská, mato imaa keyónaketiankaya, xabáshaman shinanyabores jakanwe.

4 Joi akaibora, westíora yorayabicho keská iki. Jainoax jake westíora Diossen Shinanbicho. Ja westíora manátiabicho, mato Diossen kenaxon imaa keskáribi.

5 Jarake westíora Ibobicho; westíora non ikonhabicho; westíora bautismobicho,

6 westíora Diosbicho; jatíbibaon Papa; jatíbi jato xewina; jatíbi meranoax teetai itan jatíbiain.

7 Ikaxbi noa westíorabaonra, Criston keenxon, meniares jawen tee ati onan shinan non bipakea iki.

8 Jakopíra Diossen joi meran neskatai: “Naikan kakinra, jan jato iboa jakonmabo boá iki, jainxonra jawen tee ati onan shinan jonibo menia iki”, iki.[a]

9 ¿Jawekeska yoimein ikai, bochikira kanike, iki? Neskara yoira ikai: Rekenparira nato main joá iki.

10 Ja nato main joníribira, kikin nai bochiki kaa iki, jaskatax jabishaman jatíbiain iti kopí.

11 Jatian janribira, jato imaa iki, jatíribibo raanabo itan *profetabo; jainoax wetsabo imaa iki, bená joi yoiai iti; jatian jatíribibo imaa iki, *pastorbo iti; jainoax wetsabo imaa iki, jato axeaibo iti.

12 Jaskáakinra jawen jonibo imaa iki, jato akinni teekanon ixon, jaskáaxon ja joi akaibo jato bebonhakin koshimati kopí.

---

[a] **4.8** Sal. 68.18

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

13 Moa jatíxonbi jaskáakinbires ikonhaax westíorabicho keská itaanan, Diossen Bake non kikinhakin onannai kaman, itan Cristo betan senenribi non shinan meran noa anii senenai kaman.

14 Jatianra moa bakebaon akai keskáakin shinannaibo, noa itima iki, jaskara shinanyabopari akai, ja wetsa esé pikotaibaon jaton shinan wetsaanankin, jaskataibo akanai, ja paramisti onanbaon teemabires jato parankin.

15 Jaskáyamaikaya, ja ikon joires noiax, jatíbi jawékiain noa anikaresti jake Cristoki koshiax, ja iki, non yoran mapo keska.

16 Criston imaara jatiobi yora koshi ikai, jainoaxa jatíbi ja mebibo jakibicho kikinni mepiai, jatian jatíbi mebibo jakon iketianra, noiananax akinnanani jakoniribi aniai.

Cristonabo ikax, moa benati jaa

17 Jakopira, non Ibon janenko en mato neskara yoiai: Dios ikonhayamaibo ikai keskati moa jayamakanwe. Jabora benotabo ikax, jaton shinannai keskatires jakanabo iki,

18 itan jaton shinanbo moa jakonmaatabo. Jaskatira ja Diossen jati meniatonin raroi jayamakanke, onanmabo ikax, kikinni yoitimakanai kopí.

19 Jabora moa rabinbobi keyotax, meskó jakonma jawékibo akí jenéyamai cheakanabo iki.

20 Ikaxbi matonra, jaskati janoxon Cristo onannama iki.

21 Matonra jakiriti iká joi ninkata iki, jaskarainxonra, já keenai keskati jati, maton onanna iki, ja Jesussen ikon join yoiai keská.

22 Jaskara kopí, ja moatian mato ikátiai keskati jaai jenétaanan, ja shinanbo moa jenekanwe. Jatíbi ja jawékibora moa jakonmaata iki, ja paramis shinanman imaa.

23 Ja mato meran iká shinanbo, moa wetsaresibi imataanankaya,

24 já keska inon ixon, Diossen mato jonia bená shinanreskaya mato meran imakanwe. Jatian jara onanti iti jake, ponté shinanya ixon, moa jakonmabo ayamai, ja ikon join yoiai keská.

Jaskati noa rama jati

25 Jaskara ikax, moa jansoyamakanwe, wetsaboribi ikon joibores yoikanwe, noara jatikaxbi westíora yorabicho keská iki.

26 Sinatax, jaskara sináyabi iibaiyamakanwe.

27 *Satanás xabá meniamakanwe.

28 Ja yometso ikátiaibo, moa yometsoi jenékanwe. Maton mekenmanbi moa jakonax teekanwe, ja maxkatabobiribi akintinin mato yorontima kopí.

29 Moa jakonma joibaon yoyo iki jenékanwe, jaskayamaikaya jan jato jakon shinan bimati, itan ja ninkatax rarokanti joibaonreskaya yoyo ikanwe.

30 Diossen jakon Shinan onísmayamakanwe. Ja Shinanra mato meran imaa iki, ja ochankonia mato kikinhakin xabáati nete nokóketian, mato jawenabo onanti iti kopí.

31 Ja mato meraa iká siná shinan, jatoki jakonmaati shinan, sinati koshín wao iti, jakonmai jatoki yoyo iti itan jatíbi meskó jakonmabo moa keyokanwe.

32 Moa jakon ixonkaya wetsaboribi jato noibakanwe. Jakonma jawéki akábo benxoax, moa shinanbenokanwe, ja Cristo kopí non ochabo soataanan moa Diossen noa shinanxonyamaa keskáakinribi.

Diossen bakebo ikax jaskati jati

5 1 Mato Diossen noia bakebo ixon, já keskaribi itiakinres shinankanwe.

2 Jatíbibo jato noikanwe, noa noiax noa kopi Cristo mawáni keskáakinribi. Já jaskatara iká iki westíora jawéki Dios menikana kikin jakonhira inin poatai keskáshaman.

3 Matora ja Diossen jonibo ikai keskatibi moa ikanti jake; ja atimabo betan yoranti, itan meskó jakonma jawékibo, jainoax matobicho jayátibo yoitanibobi mato iti yamake,
4 jakonma joibaon moa yoyo iamakanwe. Jainoax iresa join, itan jakonma shirobaonribi iamakanwe, jaskatibo yoyo itira, kikin jakonma iki. Jaskayamakinkaya, Dios rabikanwe.
5 Matonra moa onanke, ja wetsabo betanbires yoranti akai, iamaxon jakonma jawéki akaibo, jainoax jabicho jayáti shinanya ikaibo (ja iki jatonbi aká jawéki rabiti keskáribi). Jaskarabora Cristo betan Diossen jato ikinna netenko jayamanoxiki.
6 Ja ikon keskáakin joi yoiaibaonra, mato parannake, koirameekanwe. Jaskara jawéki ikonhaibokayara, Diossen jato akonbireskin masá tenemanoxiki.
7 Jaskara jonibaon akairibi, matonribi ayamakanwe.
8 Moatianra mato yamé keska meran jakanabo iká iki. Ikaxbi ramara non Ibo betan ikax, mato joé meran ikanai. Jaskara kopí, ja joé meran ikax iti keskati jakanwe.
9 Ja joé keskatoninra jato imai, jakon shinanya, atibi keskáakin jawéki akai iti, itan ikonbores yoiai iti.
10 Ja Ibo keenai keská atireskaya shinankanwe.
11 Ja yamé keska meran já jonibaon, ja axon jakonma jawéki bitima akanaibo ayamakanwe. Jaskayamakinkaya, jakonma jawékibo akanaitian oinxon, jato notsinkanwe.
12 Rabin jawéki riki, ja joné akanai jawékibo jato yoixonti.
13 Ikaxbi jawetianki jatíbi jawékibo joekan tenaxon jishtiakai, jatianra moa onantibires ikai.
14 Ja joékanra jatíbi jawékibo onantibires imai. Jakopira Diossen joi meran ikai: “Oxaa ikax, oxá besowe. Mawata ikax, mawábo xarameax jiriwe, jatianra mia Criston tenatiki”, iki.
15 Jaskara iken, ja maton ikainkobo kikinni koirameekanwe, ja onanmabo ikai keskati jayamakanwe, onanbo ikai keskatikaya jakanwe.
16 Netetiibikaya ja ati jawékibo jakonhakin akanwe, netebora jakonmabires iki.
17 Onanmabo keská iamakanwe, jawekayarin ja Ibo keenai iki ixon onannabokaya ikanwe.
18 Moa vinon paenyamakanwe, matora jakonmayonake. Jaskáyamaikaya, Diossen jakon Shinan bochóyares ikanwe.
19 Tsinkitax, salmosninbo shinan menianankanwe, jainoax Dioskiriti iká bewáboribi bewakanwe, jatíbi jointiaxonbi ja Ibo rabikanwe.
20 Ja non Ibo Jesucriston janenko, jatíbitian ja Papa Dios iráke akanwe, jatíbi jawékibo kopí.

Joi akaibo ikax, jaton awin betan jaskati iti

21 Wetsabo betan ninkakannani jakanwe, Dioski rakétaanan.
22 Beneya ainbobaonra, ja Ibo akai keskáakinribi jaton benebo jaton joi ninkáxonkanti jake.
23 Ja Cristo riki, joi akaibaon mapo keska, jatian benbobo jaton awinin mapo keska; ja joi akaibo iki jawen yora. Jatian jabi iki, jato jan kishpinmai.
24 Ja joi akaibo Cristoki yoiti ikai keskatiribira, ja benoya ainbobo, jatíbiain jaton beneki yoiti ikanti jake.
25 Ja wanoyabaon, maton awinbo noikanwe, ja joi akaibo noiax, jato kopi Cristo mawáni keskáakinribi.
26 Jaskáara iki jawenabiribi itiakin imanoxon, jawen joi betan onpaxan chokayontaanan, Dios bebon jakon inon ixon.
27 Jaskáaxon, ja joi akaibo janbi oinna, kikin metsáshaman, jawe kerásma itan jawe ramiomabi, jainoax wetsa jakonmabo yamaax, moa jakonman senena ikax, ja yoixontibo yama iti kopí.
28 Jaskáakinribira, ja wanoyabaon jaton awinbo noikanti jake, jaton yorabi

noia keskáakin. Jatian jawen awin noia jonira, kikinni janbixbi noikaatai.

29 Tsonbira jawen yora omisshamai, jaskáyamakinra jawékiamakanai itan koirankanai, ja joi akaibo Criston akai keskáakinribi.

30 Ja joi akaibo iki, jakibi mepia ikax, jawen yorabi keská.

31 Jaskara ikenra, jonin jawen papa betan jawen tita jeneti iki, jawen awin betanbiri wanoxon. Jaskataxa, ja rabé westíora yorabicho keská iti iki.

32 Natora kikin onantikoma jawéki iki. Cristo betan ja joi akaibo yoikin en aká ikax.

33 Jaskara iketian, mato westíorabaon, matonbinix noikaata keskáribiakin, maton awinbo noikanwe, jatian ja benoyabaon, maton bene joi ninkaxonkanwe.

6 1 Bakebo, ja non Ibon yoiai keskáakin, maton papabaon joi ninkáxonkanwe. Maton jaskáara, kikin jakon iki.

2 Japari non senenhaketian, noa jaskara imati senenhati joi riki, neskara: "Min papa betan min tita jakonhawe,

3 jatíbi min akainkobo mia jakon inon, itan basibires mia nato main janon", iki iká.[b]

4 Jainoax mato papabo, maton bakebo sinámayamakanwe. Jaskayamakinkaya, jakonhaxonres esekin jato aniakanwe, itan non Ibo keenai keskáakin jato axeakanwe.

5 Jainoax ja iboaxon yonokanaibo, maton ibobaon yoiabo senenhaxonkanwe, jakonma ixonaketian rakékainxon, itan ikoni keenshamantaanan ja Cristobi tee axonai shinanbainxon.

6 Jato betan jakon iti kopi, oinkanares teetai iamakanwe. Jaskayamakinkaya, Criston yonotibo ixon, ikonkon keenshamanxon, Dios keenai keskáres axonkanwe.

7 Rayáshaman shinanyanixkaya teekanwe, jonibo axonai shinannaxma, non Ibobi axonai shinantaanan.

8 Ja iboaxon yonokanai, iamax yonokanaimabo inonbi, westíoraxonbo jakon jawéki aká kopí, non Ibon jato meniti onannax.

9 Jainoax mato, jan jato iboabo, matoribi jaskákanwe maton yonotibo betan. Jakonma join jato rakéayamakanwe. Shinankanwe, mato iki jato betanbi, westíora naikanmea Iboyabicho, jatian janra senenbires jato jakonhai.

Joi akaibo shinan meran reteananai

10 Jatian ramara ja nokon wetsabo en yoiai, Ibo betanbi ikax, jawen ani atipana koshikires koshikanwe.

11 Jayakax reteananti jawékibo mato Diossen meniaton panakaakanwe, jaskatax ja *Satanássen paranhanan jakonmain pakémakasabi, mato koshi inon.

12 Noara jonibo betan reteananyamai, noara reteananai, ja niwen niai jishtima yoshinbo betan, jabaonra nato nete iboa koshi ixon, jakonma jato amai.

13 Jaskara iken, ja jayakax reteananti jawéki mato Diossen meniaton panakaakanwe, jaskaxonra atikoma jawékibo nokókenbi matonharesti iki. Jatian jaskáakin matonharesa pekáora, jaskara koshiabi mato ikanti jake.

Reteananox sontáro benxokaata.

[b] **6.3** Ex. 20.12; Dt. 5.16

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

14 Jaskara iken, ja ikon joiki koshi-
kanwe, cintoranin chinexeeti keskati,
itan ja yami xopanameti saweax jan
panakaati keskati, ja atibi keskáakin
ati shinanman, chipókanwe.
15 Jan jato shinan xabáshaman imati
jakon joi yoii kanox, moa zapato sawea
keskábo ikanwe.
16 Ja maton Dios ikonha ibanon,
*Satanássen jawen chiibires piá keskabo
matoki potaa joáx, jaki tsakáti yami
panáti keská.
17 Ja mato kishpinmeeta ibanon, jan
maton mapo panati yami maiti keská,
jatian ja Diossen joi ibanon, jawen jakon
Shinanman mato menia espada keská.
18 Orankin jeneyamakanwe, jawen
Shinanman amaaton, jatíbitian Dios
yokákin jeneyamakanwe, shinan meran
koiranmeeti jeneyamakanwe, maton
shinan namanyamakanwe. Jainoax
jatíbi joi akaibo kopí orankin jeneya-
makanwe.
19 Jainxon ea kopíribi orankanwe,
abanon jaskáakin yoiti joibo ea
Diossenbi menikin. Jaskáaxon koshi
shinanyaxon, ja jakon joi meran iká,
tson onannama jawéki en jato yoinon.
20 Nato joi yoiai itira jawen janenko
ea Diossen raana iki. Jaskáakin jato
joi yoiai kopíra, rama ea cárcel meran
akanke. Eki orankin jeneyamakanwe,
rakéyamakin, Cristokiriti iká joibo en
jato yoinon.

Senentiainbi jato yoia

21 Ja Ibon tee akin, ati jawékibo
senenhaai non wetsa Tíquiconra, jatíbi
ja neno ea jaskara winotaibo mato
kaxon, yoinoxiki.
22 Jakopíra en ja raanai, noa neno
winotai jawékibo yoiai ninkaxon, maton
koshiakin shinannon ixon.
23 Abánon, ja Papa Dios betan non Ibo
Jesucriston, mato jatíbi joi akaibo xabá
shinanya, noimisti shinanya, itan jaki
koshiti shinanyabo mato imakin,
24 jainxon abánon, ja jatíbi ja non Ibo
Jesucristo kikinhakin noiabo, jawen
jakon shinan jato menikin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

FILIPENSES

Filipoainoa joi akaibo
Pablon jato kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Noa Pablo betan Timoteo riki,
Cristo Jesussen yonoti. Ja Filipos-
sain iká jatíbi joi akaibo, itan jatíbi
*ancianoboyabi *diáconobora, non jato
saludo bomai.
[2] Ja non Papa Dios betan non Ibo
Jesucriston, jawen noimisti shinanya,
itan jawen xabá shinanyabo mato
imaboresbanon.

Joi akaiboki Pablon orana

[3] Mato shinannaitiibira, en nokon Dios
iráke akai.
[4] Jatian orankinra jatíbitian raro-
shaman shinanyaxon en yokatai, mato
jatíbi kopí,
[5] ja peonontianbi akinxon, rama-
kamanbi ja bená joi yoikin maton ea
akinna iketian.
[6] Enra ikonhai ja mato meran jawen
jakon tee akin peoa Diossenra, jakon-
hakin aaboresti jake, ja Jesucristo joti
nete nokotai kaman ixon.
[7] Jaskáakin en mato jatíbi shinantira
jakon iki, mato ayorakin shinanni jaa
ixon, itan jawen jakon shinanman ea
Diossen akinna iketian, ea cárcel meran
iken, iamax ja bená join paranan ikin,
ja joira ikon iki ixon, ja joni koshibo-
ribi en jato yoiaitian, ea akini mato jati-
kaxbi ebetanbi iká iketian.
[8] Diossenra onanke mato en akonbi-
reskin shinannai, Jesucriston amaara
en mato akonkin noike.
[9] Enra oración meran yokatai maton
noimisti shinan beboni anikaresnon
ixon, jainxon Diossenbi mato shinanti
onan, itan jakon betan jakonma onanti
shinanyaribi mato imanon ixon,
[10] jakonbores katóti onan mato ikanon
ixon. Jaskataxa Cristo joái kaman, jawe
ochaomabi, itan jakopi ramiakantibo
yamashaman mato iti iki.
[11] Jesucriston akinnatonra jakon jawé-
kibores maton atiki, jonibaon aniakin
shinanxon Dios rabikanon ixon.

Cristo riki ea jan jamaa

[12] Ja ea winota jawékibaonra ea
akinke, bebonbires en jakon joi yoinon
ixon; jaskarabo maton onantininra ea
keenai nokon wetsabo.
[13] Jatíbi ja apo jain iká xobomea
sontárobaon, itan ja neno ikábaonbira
onanke, Cristo kopí ea cárcel meran
akana.
[14] Jaskáakin ea cárcel meran akana
oinnaxa, jatíbi joi akaibo non Iboki
bebonbires koshitaanan, rakéyamakin
joi yoikanai.
[15] Jatíribibaonra eki notsireskin, itan
ebé tanaanankinres Criston joi yoika-
nai. Ikaxbi wetsabaonra jakon shinan-
xon akanai.
[16] Jatiribibaonra noixon akanai ja
Criston joi yoikin, jakon join paranan
itiakin ea Diossenbi tee menia onanxon.
[17] Ikaxbi wetsabaonra akai jatonabi
jawéki benakinres, jakon shinanya
ixonmabi. Jabaon shinan riki ea cárcel
meran iketian, bebonbires atikomabo
ea imaxonti.
[18] Ikaxbi jara jawemabi iki. Jawe-
keskabires ixonbira, moa jabaon Criston
joi yoikanai. Jaskaratonra ea raromai,
jatian jan ea bebonbires raromairibi riki,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

19 maton oraciónman, itan ja Jesu-
criston Shinanman akinna, basima ea
cárcel meranoax, pikóti onanax.
20 Jawenbira ea rabinmati yamake
ixonra en ponté shinannai. Jaskáyamai-
kayara, rama ja moabi iikirana keska-
tibi ea mawákenbi, iamaax ea japari-
kenbi ea kopi Cristo rabikanti iki.
21 Nokona riki japariax ea Cristo
betanbi. Jatian ea mawatara itiki, moa
ja biti en bia.
22 Jatian japarixonra, bebonbires
jakon tee en atiki. Jaskara kopíra
jashaman katóti en onanyamake.
23 Atikoma riki ja rabé jawékiainoa
en westíora katóti. Mawátininribi ea
keenai, moa Cristo betan ikí kanox.
Ea jaskatara itiki nokona bebonbires
jakon,
24 ikaxbira en shinanribiai, mato
akinti kopí ea japariakaya jakon iti.
25 Jaskáakin shinanxonra en onanke,
ea mato betanpari ikí kaai, jaskáaxon
mato bebonkinti kopí, Dioski koshiax
mato raroshaman ikanon ixon.
26 Jaskati ea mato betan jakiribi
nokoananketianra, mato ibirestiki ea
kopi Cristo Jesúski raroi.
27 Ea keenaikaya riki mato jakonax
jati, ja Cristokiri iká jakon join yoiai
keskatishaman. Mato oinni kaxon,
iamax kayamaxonbira, en ninkákasai
westíora shinanbicho akáx, mato kikini
koshikana, itan ja jakon joi yoiti kopí
mato jatikaxbi akinanani iikanairibi,
28 maton rawibaon jawekeskabo akábi
rakéyamataanan. Mato jaskataira onan-
tibires iki, moa jabo jakómabires ikí
kaai. Jatianra matobiribi onantiai,
Diossenbi akinna kishpinmeetai.
29 Matora Cristo ikonhaax jakibicho
koshiti Diossen imaama iki. Já kopi
masá tenetiribira mato imaa iki.
30 Jaskara ixonra en masá tenea keská-
boribi maton wínoti jake. Matonbira
oinna iki en masá teneaibo, jatianra
rama kamanbi maton ninkatai en masá
teneaibo.

Cristo rabí shinanhoma

2 1 Jaskara iken, jato shinan bimati
atipana koshi mato Criston meniabo
ikax, itan ja noimisti shinanman imaa
wetsabo onís tantimati shinan jake-
tian, jainxon jatíxonbi ja Diossen
Shinanbicho bia ikax, itan noibamisti
shinanya ixon,
2 ea kikinhakin raromakanwe, jati-
kaxbi ja shinanyabicho itaanan, noia-
nani jaxon, itan jatíxonbi shinan akáx
ja teebicho akin.
3 Jato jakonmaati kopí, iamax
rabínoxonres jawéki ayamakanwe.
Jaskáyamakinkaya mato westíoraxonbo,
wetsabo mato xewinaton shinankanwe.
4 Matobicho jakon itira maton shinanti
yamake, wetsaboribi jakon imatira
maton shinanti jake.
5 Matora iti jake, ja Jesucristo jayata
ikátiai shinanyaribi.
6 Já iká iki jatíbi jawen iká Dios
ikaxbi, jaskábi ititianbi jaskaraton
shinanmeeyamai.
7 Jaskáyamaikayara, jaskáakin shinan-
yamai janbix keenax, westíora yonoti
keská joni itoshia iki. Jaskataxa noa
keska joniribi baneta iki.
8 Jaskati noa joni keska ikaxa, jawen
rabíti shinan yamaa iki. Mawatai
kamanra yoiti iká iki. Jaskarara iká
iki, ja korosenmeax mawatai kamanbi.
9 Jaskara kopíra jatíbibo xewina koshi
Diossen imaa iki, itan wetsa janebo
xewina kikin janeyaribi imaa iki,
10 jaskatax ja naikan ikábo, jainoax
nato main ikábo, itan mai meran ikábo,
jatikaxbi ja Jesús bebon chirankoo-
kanon ixon.
11 Jainxon jatixonbiribi, Jesucristo riki
Ibo iki ixon, Papa Dios rabikanti kopí.

Jaskati nato neten jati

12 Jaskara ixon, ja matoiba ea inon-
tian nokon joi ea ninkáxonkatiaibo
ixon, ramakaya ea ochó iketian,
bebonbires ea joi ninkáxonkanwe.

Ja kishpinmeetabo ikax, iti keskatibi
ikanwe Dioski rakétaanan.
13 Diosbi riki ja jakon jawéki atin
keenti shinanya mato imai, itan senen-
hanon ixon mato jan akinnai. Jaskáaxon
já keenaires maton axonon ixon.
14 Jatíbi jawékikaya wetsaboki jakon-
mai yoyo iamakin, itan sinakananya-
makin akanwe,
15 tsonbi mato ja yoixontibo yamati
kopí. Jakonma akai jonibo xarán jaaxbi,
Diossen bakebo ikax jakonma jawéki
ayosmabo ikanwe. Jato xaranmeax-
bikaya nato netemeax wishtinbo ikai
keskati penékanwe,
16 jan jati joiki koshii jenéyamataanan.
Jatianra, Cristo joketian ea matoki ikon-
biresi raroti iki, yankabires jawen tee
axoni koshi teetama onanax.
17 Matonra Dioski koshixon, jawen tee
axonai, jara westíora jawéki maton Dios
meniai keská iki. Jatian ea retekanara
itiki, ja maton Dios meniaibo jan senen-
hakai. Jaskarakon ikí senenketianra ea
kikini beneti iki, jaskákinra en mato
rarokinai.
18 Jaskara iken matoribi ebébi raro-
kanwe.

Timoteo betan Epafrodito

19 Non Ibo Jesussen keen iketianra,
ramatanibi en matoiba Timoteo raanti
shinannai, mato ninkatax earibi raroti
kopí.
20 Timoteobicho riki, ja en akai kes-
káakinribi mato shinannai, wetsabora
jaskara yamake. Já riki mato akinti
shinanya.
21 Jatíribibaonra jaton jawékibobiribi
akin, ja Jesucristo keenai keská axonti
shinanyamakanai.
22 Ikaxbi matonra moa onanke, ja
Timoteon ikábo jakon. Janra ea akinna
iki ja jakon joi en yoiaitian, westíora
baken jawen papa akinnai keskáakin.
23 Jaskara ikenra en matoiba já raanti
shinannai, ea jaskáakantibo moa onan-
taanan.
24 Enbishaman mato oinni katira ea
Ibon ishtontani akinti jake ixon, ikon-
haax jaki koshikinbi.
25 Jainxonribira en shinanke, ja
Epafroditoribi moa en raana jakon iti.
Jara jakon joi yoii ebébi teeti ikonbi-
resi onitsapike. Ja iki ea maxkatabo
jan akinnon ixon, matonbi eiba raan-
yantana.
26 Jara kikinbiresi mato jatíbi ointinin
keenai. Já isinai maton ninkata ikenra,
akonbireskin jaakinres jan shinannai.
27 Ikon riki jara isinax mawákeanke,
ikaxbira Diossen noibaxon akinke.
Earibira noibake nokon masá shinankibi,
en bebonbires masá shinannaketian.
28 Jakopira moa ishton en raanai, jaki-
ribi ja oinnax mato rarokanon ixon.
Jatianra moa enribi ayorakin masá
shinantima iki.
29 Nokóketian kikin raroshaman shi-
nanyaxon, ja non Ibon tee akaibo atin-
shaman binoxikanwe. Jainxon já keska
joniboribi jato jakonhakanwe.
30 Criston tee axonai kopíra já mawá-
keanke. Onsá ikenbira mawátiki rakéyamaa iki, ja matonbishaman ea akinti atipanyamaketian ea akinti kopí.

Cristo onanti riki, bebonbires jakon

3 1 Jaskara iken, moa Ibo betan ikax
kikini rarokanwe nokon wetsabo.
Ja moabi en yoia joiribi mato jakiribi
wishaxonira ea sináyamai, en jaskáara
matona kikin jakon iki.
2 Koiranmeekanwe, ja omisti joniboki,
itan ja jakonma akaiboki, ja non jakina
rebichi xatéya iti yoiaibokiribi, koira-
meekanwe.
3 Noabokaya riki ikonkon ja jakina
rebichi xatéyabo, jawen Shinanman
akinnaton Dios rabiaibo ikax. Cristona
ikaxa noa jakon shinanmeetai, jatianra
jawen koshinbi jonin akai jawékiboki
noa koshiamai.
4 Eabira jaskara jawékiboki koshiti
atipanke. Wetsabo jaskara jawékiboki
koshikasaitianra, eakaya itixbi ibiresti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

5 Eara moa pikota posaka neteya
iketian, nokon jakina rebichi xate-
xonkana iki, ea riki *israelita joni
Benjamínman rarebo, kikin *hebreo
jonishaman, jainoax ja esekan yoiaibo
senenhati kopí iká iki ea *fariseo,
6 jaskáakin ja eséres senenhakasai
ixonra, ja joi akaibo en jato akonbireskin
masá meema iki. Ja esekan yoiai keskati
ikinra en jatíbi senenhaa iki, jatianra
jakopi ea tsonbi ramiakin yoiti yamaa iki.
7 Jatíbi nato jawékibora iká iki,
nokona kikínshaman jakonhirabo,
ikaxbi Criston ea akinna kopíres, rama
en onanke ja jawékibo moa iresabo.
8 Jatíbi ja jawékibora moa jawema-
biakin en shinannai, ja nokon Ibo Cristo
en onanakaya bebonbires jakonhira
iketian. Cristo kopíra en jatíbi jenea
iki, jatíbi ja jawékibora kerás jawéki
keskáres en oinnai, jaskáaxon Cristo
kikinhakin onanax,
9 jabetanbishaman inoxon. Eara keen-
yamai ja esé chibani, enbixbi jakonman
shinanmeetinin, ea keenai riki Cristo
en ikonhaketian, ea Diossen ochaoma
keská ointinin.
10 Ea keenai riki Cristo onantinin, jan
jirimani atipana koshiribira emeran en
imakasai. Já onitsapini keskatiribira ea
onitsapikasai, jainoax ja mawáni keska-
tiribira ea mawákasai,
11 earibira ja mawánibo jirititian, jato
betanribi jirishokokasai.

Jaskara iti non nokoamapari

12 Jaskáakin mato yoiira moa jatíbi
senenhax, itan moa jakon ikaxibi ea
iamai jaskati. Ikaxbira ea jenéyamai
bebon karesai, jaskara imanoxon ea
Criston bia ikax, ja nokoi kaai kaman.
13 Nokon wetsabó, jaskara ea iti keská-
mapari riki ea, ikaxbira en neskaakai,
ja moa en jenea jawékibo shinanyama-
taananra, ja ori ea ikí katireskaya en
chibanai,
14 jaskara ea ikí kati en nokoi kaai
kaman, jaskáaxon ja Cristo meranxon
noa Diossen menitibo en naikanxon bii
kati kopí.
15 Ja jatíbi noa Dioski ikoni koshia-
baonra, non neskáakin shinanti jake.
Jawekeska ixon wetsa jawékiainbo
maton wetsakeskaakin shinannaitian,
Diossenbi mato abanon onanmakin.
16 Ikaxbi noara moa jati jake, ja non
onanna keskati.
17 Nokon ikábo ea mawakanwe nokon
wetsabó. Jainoax ja mato non yoiai keska-
tishaman jakanaboribi jato oinkanwe.
18 Ichara jakanke ja Cristo korosen-
meax mawáni rawíakabo, jakopira moa
ichaakin mato yoia ixonbi, rama winia-
nanbi en mato jakiribi yoiribiai.
19 Ja jonibora masá tenetiain keyoti
kaibo iki. Jaton yora keenai jawékibo iki,
jaton dios, jainoax jaton akai jawékininribi
ikanai rabíshamani, jan rabintitianbi. Nato
netemea jawékiboakinres shinankanai.
20 Jatian noabobiribira naikanmea
jonibo iki. Ja naikanmeax noa jan kish-
pinmati jotira non manake, ja non Ibo
Jesucristo.
21 Janra ja non yosma yora wetsaresi-
bianoxiki, jawen yora keskáribi itiakin.
Jaskáaranoxiki, ja jatíbi jawéki jan
ikinna jawen atipana koshin.

Iboki jatíbitian raroti

4 1 Jaskara kopí nokon keen wetsabo,
ja en akonbireskin ointi shinan-
naibo, itan en noiabo riki, mato ea jaon
ikonbiresi raroai, non Iboki koshii jené-
yamakanwe.
2 Ja Evodia betan Síntiquera en yoiai,
Ibon joi akai rabébires ixon, westíora
shinanbicho abékonti.
3 Jainxon mia, ja ebetan tee akin
jeneyamai, enra mia yoiai; nato ainbo
rabé min jato akinnon ixon. Jabora ja
Clemente itan wetsa ebé teetaiboyabi
jakon joi en yoiaitian, ebetanbi onitsa-
pikana iki. Jaton janera ja jati kirika
meran moa wishakaatabo iki.
4 Jatíbitian non Iboki rarokanwe, enra
mato yoiribiai: ¡Rarokanwe!

5 Jatíxonbira onankana iti jake, mato
jakon shinanya jonibo. Non Ibora moa
joti ochóma iki.
6 Jawekopibi jaakinres shinanni
tsokasyamakanwe. Jatíbi mato jan yoro-
naibokaya oración meran Dios keshaa-
nanbi yokákanwe, itan iráke akanwe.
7 Jatianra jawen xabá shinan mato
Diossen meniti iki. Jara jonin shinanman
jawekeskaxonbi onanti atipanyamake. Ja
xabá shinanmanra, maton jointibo jakon
imati iki Criston akinnaton.

Jakon jawékiboakinres shinanti

8 Jayá senentiainbira en mato yoiai
nokon wetsabo. Shinankanwe jatíbi ja
ikonbores, jatíbi ja ikoni yoyo itibo, ja
jakon iti, jakonmaomabi iti, ja noibamis
iti, jatíbi ja jakon oinkanaibo atiakinres
shinanti, jainoax jatíbi jakon jawékibo
itan ja rabikanti jawékibo ati shinan-
yares ikanwe.
9 Ja en mato onanma keskati jakanwe.
Jainoax ja ea ninkatax itan ea oinnax
mato eibakeax axea keskatiribi jakanwe.
Jatianra ja xabá shinanya noa imai Dios
mato betanbi iti iki.

Akinkana bixon, jato iráke aka

10 Eara ikonbiresi non Iboki raroai,
jakiribi maton eakin shinanketian. Mato
eon shinanbenotara en shinanyamaa
iki, jaskáshamanxon maton ea akinti
atipanyamaaresa, en onanna iki.
11 Jawékinin maxkataxa iamai ea
jaskati, eara moa axea iki ea jayata
jawékinin raro iti.
12 Enra onanke, jawekeskarin jawe-
bioma jati, itan icha jawékia jati ixon.
Jawekeskabo winótiainkobora, jaskáaxon
tenetibo en onanna iki. Piax potóshaman
iti, itan piaoma iti, jainoax icha jawékia
iti, itan jawebioma itiribira en onanna iki.
13 Jatíbira en atipanke, Criston ea
koshi menia.
14 Jaskara ikenbira, maton jakon
jawéki ake, atikomabires winoti iitainbi
ea akinxon.
15 Ja jakon joi yoikin peoi Macedoniai-
noax ea kanontianra, wetsabaon
ayamainbi mato ja Filipoain iká joi
akaibaonres ea koríkinin akinna iki.
16 Jainxonribi ea Tesalónicain ikenribi
jawetiiakin maton ea koríki bomaa iki,
jan ea maxkatabo en biti.
17 Maton koríki meniabichores bitin
keenima riki ea. Ja ea keenaikaya riki,
mato Diossen bebonbires jawéki kaima-
xontinin.
18 Jatíbi ea jan maxkata ipachoai
jawékibo xewinbainbires moa en bike.
Ja Epafrodito betan maton bemaa
en biara texepariribike. Ja maton ea
bemaabora ike, westíora *incienso
inínshaman Dios menikana keská ikax
Diossen keenshaman.
19 Jaskara ikenra jatíbi mato jan
maxkatabo, Cristo meranxon, nokon
Diossen mato meniti iki, já jayata icha
jakon jawékiainoabo.
20 ¡Ja non Papa Dios jatíbitianbires
rabinon akanwe! Ibanon jaskara.

Senentiainbi jato saludana

21 Jesucriston janenkora jatíbi Diossen
jonibo en saludo bomai. Ja neno ebé iká
non wetsabaonribira mato saludo bomai.
22 Jainxon jatíbi ja neno iká Diossen
jonibaonra mato saludo bomakanai. Jan
mato saludo bomaibo riki, ja icha mai
iboaa romamea apon xobon teetaibo.
23 Abánon ja Ibo Jesucriston jawen
jakon shinanman mato akinkin.

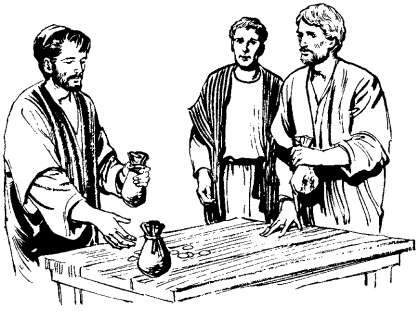

Koriki tsinkixon bomakana Pablon bia.

COLOSENSES

Colosainoa joi akaiboki
Pablon jato kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea riki Pablo, Diossen jaskara shinanna iketian, Jesucriston raana. Ja non wetsa Timoteo betanra,
[2] en mato saludo bomai, ja Colosas jeman iká Diossen jonibo, ja Cristo chibankin jeneyamai non wetsabo. Non Papa Diossen jawen noimisti shinanya, itan jawen xabá shinanya mato imabanon.

Pablon jatoki orana

[3] Non matoki oranaitiibira non Ibo Jesucriston Papa Dios iráke akin non jeneyamai.
[4] Nonra ninkáke ja Cristo Jesús ikonhabo ixon, ja joi akaiboribi maton jato noia.
[5] Jainoax bebonhakin shinaniribi mato ikanai, ja naikan mato Diossen axona jawékinin manatax. Natora maton onanna iki, ja bená joi meran iká ikon joi ninkáxon maton ikonhaketian,
[6] matoiba kaman nokóketian. Nato joi ninkáxonra, jatíbiainoa jonibaon ichaxon ikonhai iikanai. Ja Diossen jakon shinan yoikanai ninkaxon, jara ikon iki ixon onanax, moatian mato jaskara winota keskáakinribi.
[7] Neskara joibora aká iki, ja non noia non wetsa Epafrasnin mato onanmakin. Janra noa tee akinna iki. Jainxonra mato akinkinribi Criston tee akin jeneyamai.
[8] Janra noa joxon yoike, ja Diossen Shinanman amaatonin wetsaboribi maton jato noia.
[9] Neskara kopíra jaskarabo ninkánontianbi non matoki orankin jeneyamaa iki, ja Dios keenaibo mato kikinhakin onanmanon ixon. Jainxon jawen meskó shinanti onan, itan jakon betan jakonma onanti shinanyabo mato imanon ixon.
[10] Jaskataxa, ja Ibonabo ikax jaskati jati keskatishaman mato jakanti iki, já keenai keskáres jatíbitian axoni, itan meskó jakon jawékibo akin kikinhakin Dios onanboresi.
[11] Nonra yokatai janbi jawen ani atipana koshin mato shinan koshibo imanon ixon. Jaskáaxonra koshi shinanyaxon jatsanyamakin jatíbi atikoma jawékibo maton teneti iki, itan raroshaman shinanyaxon,
[12] ja Papa maton iráke ati iki. Jan jato ikinna joébires netenxon jawen jonibo iken, jan jato menitiboribi binon ixon, mato onanmaa kopí.
[13] Ja yamé keskatonin iboa meranoara noa Diossen pikoa iki, jaskáaxonra jawen noi Baken ikinaton jakanabo noa imaa iki.
[14] Já kopiresa xabáatanan non ochabo noa shinanxonyamaa iki.

Criston aká jawékibo

[15] Cristo riki ja jishtima Dios jisá, nekebi jishtia. Jara jawen reken Bake iki; ja nete peokootamatianbi moa jaa iká.
[16] Jameranxonra Diossen jatíbi jawékibo jonia iki, ja naikan ikáboyabi main ikábo, itan non oinnaiboyabi non oinyosma jawékibo. Jabo iki ja jatíbi jan jatoaresaibo yoiti koshiabo, itan koshi shinanya jishtima jawékibo. Jatíbira

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jameranxon jonia iki, jawenabo inon ixon.

17 Cristora jatíbi jawékibo joniamatianbi, moa jaa iká iki; jan imaara jatíbi jawékibo jawen itinkobo iki.

18 Jainoax Cristo iki, ja joi akaibaon mapo, jatian ja joi akaibo iki jawen yora. Japari jaa ikaxa, japariribi jiria iki; jaskatax japari jatíbiain jato xewina inox.

19 Diosra keena iki, ja Cristo meran jatíbi jawen atipana koshi itin.

20 Jameranxonra, Diossen jatíbi jawékibo jabé raeananmaribia iki. Ja nato main ikáboyabi naikan ikábo, ja korosenxon Criston jawen jimi chíkoniton jakonhakin imataanan.

21 Moatianra mato iká iki wetsankoniax joá joni keskares, itan Diossen rawíbo. Jakonma shinanyabo itan jakonma jawékibores akaibo ikax.

22 Ikaxbi ramara, Diossen ja Cristo noa keska joniribi imaa korosen onitsapikaini mawáni kopíres, jabetan mato jakiribi raeanamaribia iki. Janra mato jaskáa iki, já bebon jakonbo, jawe ramibi yamaabo itan jawe jakonma akáma keskábo mato ikanon ixon.

23 Neskarabo mato iti kopíra, ja ikonhaa ikax kikini jaki koshii mato jenéti yamake, ja bená joi maton ninkatatón yoiaiboki manati jenéyamakin. Nato bená joi riki, jatíbiain nato neten yoikaata, ea Pablonribira ja joi jato yoikiinai.

Joi akaibo akini Pablo teeta

24 Ramara, ja mato kopi masábo tenei ea raro iki. Neskáaxonra nokon yoranbi ja jawen yorabi keská iken, joi akaibo kopí Cristo onitsapita iken, já onitsapiti maxkatabo en senenhaboai.

25 Neskara kopíra Diossen ja joi akaibo jato akinti ea imaa iki, mato akinhanan jatíbiain jawen joi en yoinon ixon.

26 Onantiakin yoia, ja moatian Diossen jato onanmaama iká joné jawéki, ikaxbi ramara ja jawen jonibo jato onanmaa iki.

27 Diossenra ja jatíbiainoa joi akai jonibo, ja jakonhira joné jawéki jato onanmakasa iki. Jatian ja onanyamakana joné jawéki riki, Cristo, ja mato meran itina, itan jabetan jawen netenko jaai kanox mato jaon manata.

28 Nonra ja Cristokiri iká joi yoiai, jainxonra shinanti onanya ixon, eseanan jato onanmai, jaskatax Cristo meranoax moa jakonman senenabo ikanon ixon.

29 Neskarabo kopíra jatíbi nokon koshiabi ea teetai, ja Criston jawen atipana koshi ea meniaton.

2 1 Ja mato kopí itan Laodiceainoa joi akaibo kopí, ea ikonbiresi teeti iitai maton onantininra ea keenai, itan ja jatonbishaman ea oinnamabo kopíribi ea jaskatai.

2 Jaskati koshi teetira ea jenéyamai, jaboribi jaton shinan meran beboni koshikanti kopí. Jaskatax noiananax westíora shinanyabicho ikax, ja maton akonkin ikonhaxon onannaton, ja Diossen joné jawékibo maton onannon ikax ja iki Cristobi.

3 Ja Cristo meranra icha shinanti onan, itan ja jaskáaxon jatíbi onanti shinanbo jake.

4 Neskarabora en mato yoiai, ja janso joibo ikenbi, jakonshoko keská joibo yoixon mato parankanaketian.

5 Eabi mato betan jain itinaxmabira nokon shinan meran ea jain mato betan itinke, jaskatira ea kikini raroai, jakonibo jaax mato Cristoki koshii jenéyamai onantaanan.

Criston xabáabo

6 Jaskara kopíra ja maton Ibo itiakin Cristo ikonhabo ikax, ja Cristonabo ikax iti keskatibo mato ikanti jake,

7 kikini jaki taponabo, ja ikonhaax jaki kikini koshiabo, ja mato onanmakana keskati, itan Dios iráke akin jeneyamai.

8 Koiranmeekanwe; ja jaki chipókanai jaton onanna janso shinan yoiaibaonra mato parankanake. Jabaonra, ja

Cristokiriti iká joi ikonhayamai, jaskáyamakinra jonibaon jato onanmaabores, itan nato nete jatonharesa koshi shinanbores ikonhakanai.

9 Jatíbi ja Diossen ikábora, Cristo meran jishtibires iki.

10 Jatian já meranxonra, jatíbi jawen atipana koshi maton bia iki. Cristo riki jatíbi ja yoiti koshiabo, itan atipana koshiabaon koshi.

11 Ja Cristo kopira shinan meranbo, moa maton jakina rebichi xatéya keskábo mato iká iki; nekebi jonibaon aká ikaxmabi, Cristo betanbi imataanan Diossen mato jaskáa ikax; ja iki ja maton ochati shinanbo mato keyoxona.

12 Ja mato bautizanmeenontianra, Cristo betanbi miinmeetax jabébi jiria keskábo mato ikana iki. Ja Diossenbi jawen atipana koshin, Cristo jirimaa maton ikonhaa kopí.

13 Moatianra mato ikana iki, ocha akí jaabo ikax shinan meran mawata keskábo, ja maton ochati shinanbo jeneama ikax. Ikaxbi ramara Cristo betanbi mato Diossen jamaa iki; jakopiresa jatíbi non ochabo moa noa Diossen shinanxonyamai.

14 Diossenra noa jan jakonma imaa non ribina yoii iká kirika keyoa iki. Korosen tasataananra jawe koshiomabi banémaa iki.

15 Diossenra jatíbi ja koshi shinanyabo, itan yoiti koshia shinanbo, jaton atipana koshibo jato ras akanana iki. Jainxonra ja Cristo meranxon jatíbibaon oinnonbi, já namanbires jato imaa iki, nexaxon jato ninianan.

Dios keenai keskatires jati

16 Jaskara ikenra ja maton piai, itan maton xeai jawékibo kopí, ja fiesta netebo ikenbi maton ayamaitianbo, ja oxe bená ikenbi, maton mekeyamaitianbo, ja tantiti nete ikenbi mato tantiamaitianbo, tsonbi mato janshokobo yointi atipanyamake.

17 Jatíbi nato jawékibora iká iki, ja ramakaya ikí kaai jawékibaon otares, ikaxbi ja ikonkon jawékira Cristo meran itinke.

18 Ja rabí shinanhoma keskati ikaibaon, itan ja ángelbo rabiaibaon mato ramiakinbo yoinyamabakanon. Jabora ikanai namá meran keskábo oinkasi, itan nekeabi shinanman imaa ikonbiresi rabiti.

19 Jaskarabora Cristo betanma iki; ja iki joi akaibaon mapo, ja jatiobi yora jawékiamakin animai, itan jatíbi mebibo jakibicho jawen itinkobo ja Diossen keena keskáakin mepinai.[a]

20 Matora moa Cristo betanbi mawata keskábo ikax, ja nato netenxon jatoaresai koshi shinanbaon moa matoaresyamai. ¿Jatian jawekopiki ja nato netemeabo ikai keskatires ikín, ja senenhati akana jawékibo senenhaires mato jaa? Jabo iki,

21 "ja jawékibo tii ayamakanwe, ja jawékibo piamakanwe, ja jawékibo yatanyamakanwe", iki ikábo.

22 Jatíbi neskara senenhati shinan akanabora, non aboa moa keyotai jawékibores iki; jara senenhakanon ixon jonibaon jato yoiaires iki.

23 Ikonkon riki, jaskara jawékibaon noa onanbo banémai keská. Ja ikonha ikax noa jaskati jatibo itan rabí shinanhoma itibo, ja kikinhakin non yora washítibo yoikanai ikax; ikaxbi jaskara jawékibo akinra, tsoabi non jato jakon ixonyamai; janra non jakonma ati shinanbo nonharesnon ixon noa akinyamai.

3 1 Jaskara iken, moa Cristo betanbi jiria keskábo ikax, ja jain Diossen mekayao Cristo itina naikanmea jawékibores shinanni, jakanwe.

2 Nato netemea jawékibo shinanyamakinkaya, ja naikanmea jawékibores shinankanwe.

3 Matobora ja mawataxbi jiria keskábo iken, Diossen ja Cristo betanbi jawen netenko jaai kanon ixon, mato imaa iki.

[a] **2.19** Cristo riki, ja joi akaibo jato akinxon shinan animai.

4 Cristobi riki ja maton jati, já joke-
tianra jabetanbi jawen pené netenko
mato inóxiki.

Cristo betan ikax jaskáti

5 Jaskara iken, ja mato meran iká
jakonma atin keenti shinanbo moa
keyómakanwe. Ja atima betanbi
yorantibo, ja jakonma jawékibo, itan
ja jakonmanin keenti shinanbo, jainoax
matobicho jayáti shinanyabo moa iama-
kanwe, jara nonbi jawéki dios axon
rabiti keskáribi iki.
6 Neskara jawéki akí yoitimataibora
akai, jato Diossen akonbireskin casti-
gankin.
7 Jatian matora moatian jaskara
jakonma jawékibores akí, jakanabo
ikana iki.
8 Ikaxbi rama jatíbi jaskara jawékibo
moa jenekanwe; ja sináti shinanbo;
ja jakonmanin keenti jawékibo; ja
jakonma jawékibo; jato jakonmanin
yointibo; ja jakonmaibires yoyo itibo,
9 wetsabo betanribi jansoananya-
makanwe, matora ja moatian ikátiai
keskatibo moa iamai, itan maton akátiai
jawékiboribi moa ayamai.
10 Matora moa bénati jakanabo ikax,
bená jonibo iki, jaskara ikaxa jan mato
jonia Dios keskatiribi, moa wetsaresi-
biti mato iikainai, jaskáaxon maton já
kikinhakin onani kaai kaman.
11 Ibanon griego, iamax judío iti,
ja non jakina rebichi xatéya, iamax
xatéoma iti, jara moa jawemabi iki.
Ibanon, ja jatíbinin bebona jemamea,
iamaax jaskarama jemamea joni,
jainoax iboaxon yonokanai, iamax
yonokaataima joni inonbi; Cristokaya
riki moa jatíbi itan jatíbi meran.
12 Diossenra noixon jawen jonibo inon
ixon, mato katota iki, jakopi wetsabo
noibati shinanyabo ikanwe, jakon
shinanyabo, rabíti shinanhomabo,
noimisbo itan manatiabo.
13 Jawekeskabo ikin tsokásmakanabo
teneanankanwe; jainxon wetsaboki
jakonmaibo yoyo ika ixon, benxoabe-
konxon moa jaskarabo shinanyama-
kanwe. Ja non Ibon maton jakonma
akábo moa shinanxonyamai keskáa-
kinribi, matonribi jaskáashokokanwe.
14 Jatíbi neskarabo aríbaibikaya,
ikonkon noimisti shinanyabo ikanwe, ja
riki ja westíorabicho shinanya keskábo
noa imai.
15 Jainoax ja Criston xabá shinan-
ribi mato meran ikí, jenéyamabanon.
Jaskara shinanyaxonra westíora yora-
bicho keskábo imanoxon, mato Diossen
kenaa iki, itan maton já iráke anon
ixon.
16 Ja Criston joi jawen icha jakon
jawékiabi mato meran ikí jenéyama-
banon. Jainoax wetsabo betanribi
shinanti onanbo ikax axeanankanwe,
itan ponténox notsinanankanwe. Jain-
xon maton jointiaxonbi Dios iráke aki,
salmos, itan ja Diossen shinanman bewá
pikoaboribi, bewakanwe.
17 Jatíbi maton akaibo itan maton yoiai
jawékibo, Ibo Jesussen janenko akanwe,
já kopires Papa Dios iráke ayananbi.

Joi akai ixon senenhatibo

18 Ja benoya ainbobora en yoiai, ja
maton benen yoiai keskábores jakon
shinanyaxon axonkanwe, neskarabo riki
ja non Ibo ikonhaa ixon, maton senen-
hatibo.
19 Jainxon ja awinyabora en yoiai,
akonkin maton awinbo noitaanan
ramiaresyamakanwe.
20 Jatian bakebora en yoiai, ja maton
anibaon yoiaibo jatíbi jato senenhaxon-
kanwe, jaskarara non Ibo keenai.
21 Jatian papabora en jato yoiai, maton
bakebo sinámayamakanwe, matonra
jakonma shinanmanake.
22 Ja iboaxon yonokanaibora en yoiai,
ja nato mainxon mato jan yonoaibaon
yoiaibo, jatíbi jato senenhaxonkanwe;
jabaon oinnares jato betan jakon bané-
noxonma, ikonkon maton jointianixbi,
non Iboki rakétaanan.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

23 Jatíbi maton akai jawékibo keen-
shamanxon akanwe, ja non Ibobi jawen
tee axonai shinantaanan, jonibo axonai
shinantaanama.
24 Matonra moa onanke, jan mato
meninoxon yoiabora, non Ibon mato
meninoxiki ixon. Ja ikonkon maton Ibo
Cristo maton tee axonai kopí,
25 ikaxbi ja jakonma jawéki akaibora,
jaton jakonma akábo kopíribi, jaton
kopí binoxikanai. Jaton aká jawékibo
senenbires jato Diossen yoixonai kopí.
4 1 Jatian mato, jato iboaxon yonoai-
baonra, ja maton yonoai jonibo
senenbires shinantaanan jakonhakin
maton ati jake; shinankanwe matoribira
naikan westíora Iboya iki ixon.

Senentiainbi jato yoia

2 Orankin jeneyamakanwe, já shinan-
yares ixon Dios iráke akin jeneyama-
kanwe.
3 Jaskáribiakin nokiribi orankanwe,
ja Ibon jakon joi yoiti kopí, noa atikon-
haxonon ixon, itan ja onanyamakana
Criston jawékiboribi non jato yoinon.
Jakopí riki ea preso.
4 Orankanwe, ja joi yoikin atibi
keskáakin, onantishamanhakin en jato
yoinon.
5 Ja joi ikonhayamaibo xaran jaax,
maton ikainbo onan shinanyanix
ikanwe. Ja jato betan mato ikaitibi,
jaskati ikí jenéyamakanwe.
6 Ja jato betan mato yoyo ikaira iti jake
keentishaman, itan jakonshamanbores.
Jainxonra maton onanribiti jake, ja mato
yokákanaibo jaskáakin jato yoiti.

Senentiainbi jato saludana

7 Ja já betanbi en nokon Ibon tee
axona, itan ebetanbi nixon ea akinkin
jeneyamaa, non noia wetsa Tíquiconra
en akai jawékibo mato yoii kaai.
8 Neskara kopíra en mato raanxonai;
jawekeskaki noa neno iitai ixon mato
yoiti kopí, jainxon maton shinanbo
koshimati kopí.
9 Jatian já betanra Onésimo kaai, ja
non noia itan noa akinkin jeneyamai
non wetsa, jara matoibakea joi akai iki.
Jabaonra jatíbi neno winotaibo mato
onanmai kaai.
10 Ja ebetan cárcel meran itina
Aristarconra mato saludo bomai, itan ja
Bernabékan jabé nanema jawen wetsa
Marcosninribira, mato saludo bomai.
Ja Marcos ikábora moa mato yoikana
iki. Ja matoiba kaketian jakonhaxon
bikanwe.
11 Ja Jesús Justo janeyatonra, mato
saludo bomai. Nato judío jonibobicho
riki, ja Diossen ikinaton jatikiriti iká joi
yoikin ea akinnabo, jatian jabaonribira
ake ea kikinhakin shinan koshimakin.
12 Ja Criston yonoti Epafrasninribira
mato saludo bomai, jara matoibakea
joi akai iki. Janra mato kopi oración
meran Dios yokákin jeneyamai, jaskatax
maton shinanbo koshitaanan, Dios
keena keskábores kikinhakin akí mato
jenétima kopí.
13 Enra ikonkon onanke ja Epafrasnin
matoakinres akonbireskin shinan-
naibo, jainxon ja Laodiceain ikanabo,
itan Hierápolissain ikanabo kopíribi
jaskáakin shinannai
14 Ja non keen jato raonai Lucas betan
Demassenra, mato saludo bomai,
15 ja Laodiceain iká non wetsaboribi
noa saludanxonkanwe, jainxon Ninfas,
itan jawen xobon tsinkitai non wetsa-
boribi.
16 Nato kirika wishá maton yoyo aka
pekáo, ja Laodiceain iká joi akaiboribi
jato bomakanwe, abákanon jainxon
yoyo ashokokin. Jatian jainxon jabaon
bemaabiribi matonribi yoyo akanwe.
17 Jatian ja Arquipo yoikanwe, jakon-
hakin ja non Ibon jawen tee ati meniabo
senenhanon.
18 Ea riki Pablo enbishamanra, nato
saludo mato wishaxonai. Shinankanwe
eara preso itinke, Diossen jawen
noimisti shinanya mato imabores-
banon.

1 TESALONICENSES

Tesalónicainoa joi akaiboki peokin Pablon kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea Pablo, Silvano, Timoteo, jatíxonra ja Tesalónicainoa joi akaibo non saludo bomai. Jaboribi ja non Ibo Jesucriston Papa Dios betan ikanaitian, Diossenbi jawen noimisti shinan betan jawen xabá shinanman mato akinboresbanon.

Pablon Dios iráke aka

[2] Non oranaitiibira, jatíbi matoakin shinantaanan, non Dios iráke akai.

[3] Jainxonra non shinankin jeneyamai, ja non Papa Dios ikonhaa ixon maton akábo, ja noimisti shinanyabo ixon maton akábo, itan ja non Papa Dios bebonxon, ja non Ibo Jesucristo jotin manatabo ixon, ja masá teneti jawékibo maton teneabo.

[4] Diossen noia nokon wetsabo, nonra onanke, mato janbi katotabo.

[5] Ja bená joi non mato yoiara, joires iamaa iki. Jara ja Diossen atipana koshiaxon, itan jawen jakon Shinanmanbi amaatonin non aká iki, kikinhakin ikonhaxon. Matonra onanke ja matoiba inontian, mato akinti kopí noa jaskati ikábo.

[6] Matonra ja noa ikai keskatiboribi iananbi, ja non Ibo iníboribi mawaa iki, jaskáakinra akonbireskin masábo tenekinbi ja Diossen jakon Shinanman amaatonin, raroshaman shinanyaxon, ja joi maton ikonha iki.

[7] Neskataxa ja Macedoniainoa joi akaibo betan, ja Acaya main iká joi akaibo, jaki yoinmeekanti joi akaibo mato baneta iki.

[8] Matoibakeax peokootaxa, ja non Ibon joi jatíbiain pextinke. Ja Macedonia betan Acayainbichoma. Jainoax ja mato Dios ikonhaax, jaki koshiaribira jatíbiainxon onankanke. Jaskáakinra jaskarabo non jato keshantibo moa maxkáyamake.

[9] Jaskáyamakinra, jatonbi yoikanai ja matoiba nokóketian, maton noa jakonhaxon biabo; jainxon jaskáaxonra, ja ikon itan jiria Diosbichores ikonhataanan jawen teebo axónnoxon, ja jatonbi dios akanabo rabikin maton jenea,

[10] itan ja Diossen Bake, Jesús naikanmeax joti maton mánaa, jara Diossen jirimaa iki, Jesús riki ja castigameetiainoa noa jan kishpinmai.

Tesalónicainxon Pablon tee akábo

2 [1] Jaskara ikenra, matonbi onanke nokon wetsabó, ja matoiba noa yanka meráresama iká.

[2] Matonbira onanke, ja moatian Filiposainxon, jakonmanin yoinhanan noa masá tenemakanabi Diossen jawen koshin akinnatonres, ja bená joi non mato yoiabo, kikinbires atikomabo ikenbi.

[3] Ja non yoiai joibora onanxonmabi non yoiaimabo iká iki, itan jato jakonmaati shinanyanixbo noa yoyo imaa iki. Jainxon jato paranti shinanyaxonribi non jato yoiamaa iki.

[4] Jaskáyamakinra, jakon ointaanan, Diossen jawen bená joi yoiti noa imaa iki, ja riki ja non yoiai joi. Jonibo raromati kopíresma, ja non jointi kikinhakin onanna Dios raromati kopíkaya.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

5 Matonra onanke, ja joi yoikin keenti
joibaon non mato akáma, jainxon koríki
bichinti shinanxonbo, non mato para-
nama, jara Diossenbi onanke.
6 Jawetianbira, tsonbi itan wetsa-
baon jainxon matonribi noki aniakin
shinannon ixonbo, non benaama iki,
7 Noabokaya Criston raanabo ixon,
noa akinkanwe akinbo, mato tearesti-
tianbira, mato xarameax bakebo keska-
tires noa iká iki. Westíora titan jawen
bakebo jakonhakin koiraanan aniakai
keskaakinra, non mato aká iki.
8 Jaskaribiakinra non mato kikinhakin
noibai, jaskáakinra, rarokin ja Diossen
bená joibichores non mato onanmaka-
shamai; nonbixbi mato kopi menikaati-
ribira non shinannai. Ikonbiresira noa
maton keena iki.
9 Matonbira onanke nokon wetsabo;
noa jan maxkatabo binox paxkinhonon
kaman noa kikinni teetabo. Kikínbiresira
yaméyabi netenbo noa teeta iki, jaskatax,
ja jakon joi non mato yoiaitian, matobicho
noa akinti kopí teetai iamanon ikax.
10 Dios betan matonra onanke, ja mato
joi ikonhaibo xaran ikax, jakoni, pontétires, itan jakopi ramiakin yoikanti
yama noa iká.
11 Jainxonra maton onanke, westíora
papan jawen bakebo akai keskáakin non
mato ikinnabo,
12 non mato shinan raromaabo, bebon-
hakin shinanon ixon non mato yoiabo,

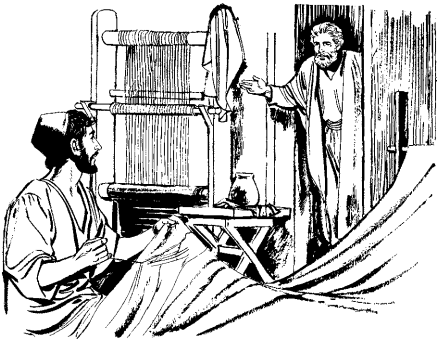

Pablo yaméyabi teeta.

jainxon ja Diossenabo ikax mato,
jaskati itiboribi. Jawen ikinnaton jati
pené netenko ikinnoxon noa katotabo
iketian.
13 Neskara kopíra, non Dios iráke akin
jeneyamai, jawen joi non mato yoia
ninkáxon jonibaon joima riki, Diossen
joi riki ixon onantaanan, maton ikonha
iken. Jatian jara ikon iki Diossen joi,
maton ikonhaketian, wetsaresibi jonibo
mato imai ikax.
14 Nokon wetsabo, ja maton kaibo-
baonbi amaa masábo maton tenenon-
tianra; ja Judeainoa Cristo ikonhaa
Diossen jonibo winota keskáribi mato
winota iki. Jaboribira jaton kaibo judío-
baonbi masábo tenemaa iki.
15 Ja judíobaonribira non Ibo Jesús
retekana iki, ja *profetabo moatian rete-
kani keskáakinribi, jainxonra omiskin
jaton jemameabo noa pikokana iki. Nato
jawékibora Diossen keenma iki, itan
jonibaon keenmaribi iki.
16 Jatian ja judíomaboribi Cristo ikon-
haax kishpinkanon ixon, non jato joi
yoikasaitianra, noa amakashamakanai.
Neskáakinbo noa akíra bebonbires
ochakanai, Ikaxbi neskarabo kopíra,
akonbireskin jato Diossen castiganoxiki.

Tesalónicain jato oinni
Pablo karibakasa

17 Nokon wetsabó, jawetio basichaa
mato betan iamaxon, mato oinyama-
kinbira, mato shinankin non jeneyamaa
iki, jaskatira kikinbiresi mato oinni, noa
kakasa iki.
18 Nonra kati shinanna iki, jatian eabi-
choribi jawetiiti mato oinni kakasa iki.
Ikaxbira, *Satanássen noa katikomaa-
xona iki.
19 Jatian ¿Tsoaborin ja Ibo Jesucristo
joketian, já bebomeax noa jaton manáti,
noa jaton raroti, noa jaskati jaton rabíti?
Wetsabora iamanoxiki, matobira inó-
xiki.
20 Ikon matobo riki, noa jakopi rabitai,
itan jakopi noa raroshaman ikanaibo.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

3 1 Jaskáakin mato oinkashorakin,
moa teneti atipanyamaxonra, noa-
bicho Atenassain banéxon,
2 ja non wetsa Timoteo non matoiba
raana iki. Janribira, ja Diossen tee akin,
ja bená joi yoikin noa akinna iki. Jara
non raana iki, bebonhakin shinanma-
taanan, Cristo ikonhabo ikax beboni
koshitiakin mato akinnon ixon.
3 Jaskatax neskatibo onitsapiti maton
shinanbo tsokasnaketian, matonbira
onanke, neskatibora noa onitsapiti jake
ixon.
4 Jatian ja matoiba ixonra, non mato
yoia iki, non masá tenetibo, jatianra
jaskarakon noa winota iki, jara maton
moa onanke.
5 Jaskara kopíra, mato oinkashorakin,
moa teneti atipanyamaxon, ja Timoteo
en matoiba raana iki; ja maton Cristo
ikonhaaki, jawekeska iki ixon, mato
yokáti, ja *Satanássen tanaxon mato
ochamakaskinbo anaketian rakékin,
jaskatax ja mato akinkin non aká teebo,
yankabires inaketian.
6 Ikaxbi ramara, Timoteon ja Tesalóni-
cainoax joxon, jakonhira joibo noa
yoike, ja maton ikonha, itan maton
jato noiabo yoixon. Noara yoike, maton
noa shinankin jeneyamai, itan maton
noa oinkashorai, ja non mato oinkasai
keskáakinribi.
7 Neskarabo kopí, nokon wetsabo,
atikomabiresbo itan masá tenetibo
winókinbi, icha koshi shinanbo non
bike. Ja Cristo ikonhaax, jaki koshii
jenékanamabo mato ikanaitian onan-
taanan.
8 Jatian jaskáakin ja Cristo ikonhaax,
jaki koshii jenékanamabo mato onan-
taananra, koshi shinanbo non biboresai.
9 Jaskáshamaanxon já bebonxon,
maton noa kikinbiresakin raromaa iken,
non mato kopi akonbireskin Dios iráke
ati joibora yamake.
10 Netenyabi yaméra, non Dios
yokákin jeneyamai, noabishaman mato
oinni kati noa akinnon ixon; jainxon ja
ikoni Cristoki koshiti maxkatabo, jato
akinni kanon ixon, noa akintiakinribi.
11 Noara keenai, ja non Papa Dios
betanbi, non Ibo Jesucriston matoiba
kanon ixon, noa akintinin.
12 Jainxon ja Ibon, non mato noia
keskáakinribi, wetsabo betan, itan jatí-
bibo betan inonbi, mato noianannon
ixon, noimisti shinanbo mato anima-
boresbanon.
13 Shinan koshibo mato imabanon, ja
non Ibo Jesucristo jawen joniboyabi joke-
tian, ja non Papa Dios bebon jakonbo,
itan jakopi tsonbi ramiakin yoiti yamabo,
mato ikanon. Jaskara ibanon.

Dios keenai keskati jati

4 1 Nokon wetsabo, ramara ja Ibo
Jesucriston janenko neskatibo
ikanon ixon, non mato yoiai; ja Dios
keenai keská itibo mato noibakeax axea
keskatibo iki, mato bebonkanresnon
ixon, ja mato moa iki iitai keskati.
2 Matonra onanke ja non Ibo Jesussen
amaatonin non mato onanmaa joibo.
3 Ja Dios keenai riki, jakon jonibo
mato ikantinin, ja atimabo betan yoran-
tibo ayamai,
4 itan westíoranixbo, jaton shinan meran
koiranmeeti onanbo iti, jakonhakin oinka-
naibo inoxon, jakonmabo ayamai,
5 ja jakonma ati shinanbo jatoama-
resyamai, ja Dios onannamabo ikai
keskatima.
6 Tsonbi nato jawékibaon, jabé joi
akaibo jato jakonmaakinbo akin, jato
paranyamabanon. Moara non mato yoia
iki, jato jaskáai jonibora, non Ibon jato
akonbireskin castiganai ixon.
7 Jaskara jakonmabores jawékibo akí
jakanon ixonra noa Diossen kenaama
iki, jakonibores jakanon ixonra, noa jan
kenaa iki.
8 Jaskara iken, tsoaki neskara esébo
ninkákashamai, jara jonibaon yoiai
ninkakashamai iamai, ja jawen jakon
Shinan mato menia, Diossen joi ninká-
kashamaira ja jaskatai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

9 Jatian ja maton wetsabo betan noianantikiriakin non mato wishaxontira, moa mato maxkáyamake. Diossenbira wetsabo betan jaskati noianannax jati, moa mato onanmaa iki.

10 Jaskati noiananira, ja Macedoniainoa non wetsabo betan mato jake. Ikaxbira, non mato yoiribiai, nokon wetsabo, bebonbireskaya mato noianankanon ixon.

11 Jatíbibo betan jakonaxes jaax, maton ati jawékiboribi akí jakanwe, ja moabi non mato yoia keskáakin maton teebobiribi akanwe.

12 Jaskáaxon ja joi ayamaibaon, jakonhakin matoki shinannon, jainoax wetsabaon akintininres mato manáyamanon.

Ibo jakiribi joti

13 Nokon wetsabo, ja mawataboki jawekeska winókanai ixon, maton onanyamaa itinra, noa keenyamai. Ja manátiomabaon masá shinannai keskáakin, matonribi masá shinannaketian.

14 Ja Jesús mawataxbi jakiribi jiria, non ikonhaa keskáakinribira, non ikonhai já ikonhaax mawákanabora, Jesús betanbi jato Diossen jirimanoxiki ixon.

15 Jaskara kopíra, ja Ibon joi meran noa yoiairibi, non mato onanmai. Ja Cristo joái kaman, noa jaresparia joi akaibora, ja mawatabo potabaini, noapari kayamanoxiki.

16 Westíora koshi joira non ninkánoxiki, westíora arcángelnin joi, jainoax ja Diossen trompeta xoon ikai. Jatianra ja non Ibobi naikanmeax jonoxiki, jatian ja Cristo ikonhaax mawatabora jatopari jirinoxiki.[a]

17 Japekáora noa japariabo, jato betanbi, noa nai koinman bonóxiki, jaskatax non Ibo betan bochiki noa nokoananon ixon, jainra jatíbitian non Ibo betanbi noa inóxiki.

18 Jaskara iken, wetsabo betanribi nato joibaon, shinan meran koshianankanwe.

5 1 Ikaxbi jatianshaman jaskara itibo non mato wishaxontinra mato maxkáyamake, nokon wetsabó.

2 Matonra moa kikinhakin onanke, tsoabi ja jotin manatama ikenra, non Ibo jonoxiki ixon, westíora yometso yamé joái keskati.

3 Ja netebaonra, jonibo ikanti iki: “Jatíbira jakonbires iki, jawe jakonmabira moa noa iamai”, ikibo. Jaskákanainbira, ratéresi jabaon masábires teneti nete nokóti iki, ja netera tsoabi jabátima iti iki. Jatianra jawen bakenti nete nokóketian, baken chexaa ainbo ikai keskati, ikanti iki.

4 Ikaxbi nokon wetsabo, matora moa yamé keska meranmabo ikanai, jaskáaxon yometso joái keská joxon, non Ibon mato rateresnaketian.

5 Jatíbi matobora joé keska meran ikax, moa néteshaman merannoabo iki. Noabo riki moa kikin yamé keska meranoamabo.

6 Jaskara kopíra, ja wetsabo ikai keskati, oxaa keskábo noa iti yamake, jaskáyamaikayara, jakonhakin shinannaibo ikax, jishtena keskábo noa ikanti jake.

7 Ja oxaibora, yamé oxakanai, ja paenaibora, yamé paenkanai.

8 Ikaxbi noa, ja néteshaman keská meranoabora, jatíbitian jakonhakinres shinannaibo ikanti jake. Noara iti jake, ja Cristo non ikonha betan ja noimisti shinanman panakaata, ja yami xopanametinin panakaatai keskati, itan ja kishpinmeetinin manata ikax, ja yami maiti saweya keskábo.

9 Diossenra castiganoxon, noa katotama iki, janra noa katota iki, ja non Ibo Jesucristo kopíres, noa kishpinmanoxon.

10 Jara noa kopi mawata iki, mawatax iamax jiriapari ikaxbi, noa jabetanbi jakanon ikax.

11 Jaskara iken, ja maton wetsabo betan shinan meran raroananni,

[a] **4.16** Arcángel riki, ángelbaon koshi, jabora icha jake.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

bebonbires shinan meran koshiananankanwe, ja moabi mato iibea keskati.

Senentiainbi jato esea

12 Jainxonra non mato yoiribiai, nokon wetsabó, ja non Ibon tee axonkin mato akinnabo jakonhakin ikinkanwe; jabora non Ibon joi mato onanmaibo iki, itan mato eseaibo iki.

13 Jaton akai teebo kopí, akonkin noixon, kikin joniakin shinankanwe. Jakonanannax jakanwe.

14 Jainxonra non mato yoiribiai, nokon wetsabo; ja chikish ikax teeyamaibo, jato notsinkanwe, ja shinan namannaboribi jato koshiakin shinanmakanwe. Ja jaton shinan beboni Cristoki koshikanamabo jato akinkanwe, itan jawekeskabo ikanainbi, timenbires jakonma shinanyamakanwe.

15 Koiranmeekanwe, mato betan joi akaibaonbi mato jakonmaara, maton jato kopíkin jakonmaanake; jaskáyamakinkaya, jatíbitian jakon atires shinankanwe, matobichores jaskakananyamai, jatíbibo betanribi jaskákanwe.

16 Jatíbitian raroshamanres ikanwe.

17 Orankin jeneyamakanwe.

18 Jatíbi jawékibo kopí Dios iráke akanwe, ja Cristo ikonhabo ixon, maton jaskáatininra Dios keenai.

19 Ja Diossen Shinanman akai tee, bechiteyamakanwe.

20 Jainxon ja Diossen yoia joibo yoikanaitian, ninkákashamaibo iamakanwe.

21 Jatíbi tanaxon, ja jakon joibores bikanwe.

22 Jatíbi jakonma jawékibo ayamakanwe.

23 Ja jato xabá shinanyabo imai, Diossenbi kikin jawenabo mato imabanon; jainxon jatíbi maton ikábo, maton shinanbo, maton kaya, maton yoraribi, jakopi ramiakin yoikanti yama, mato imabanon. Ja non Ibo Jesucristo joái kaman.

24 Jan mato kenaitonra, ja yoiaibo senenhai ixon, nato jawékibo mato betan senenhanoxiki.

Senentiainbi jato saludana

25 Nokon wetsabó, nokiribi orankanwe.

26 Jatíbi non wetsabo betan saludanani, jakonshaman shinanyanix betsó iananan kanwe.

27 Ja non Ibon janenkora en mato yoiai, nato kirika jatíbi ja non wetsabo jato yoyo axonkanwe.

28 Ja non Ibo Jesucriston jawen noimisti shinanman, mato akinboresbanon.

2 TESALONICENSES

Tesalónicainoa joi akaiboki jawen rabé itin Pablon jato kirika bomaa

Jato saludana

1 1 Ea Pablo, Silvano, Timoteo, jatíxonra ja Tesalónicainoa joi akaibo, non jato saludo bomai, jaboribi ja Papa Dios, itan non Ibo Jesucristo betan ikanaitian.

2 Ja non Papa Dios betan non Ibon Jesucriston, jawen xabá shinanya, itan jawen noimisti shinanyabo mato imaboresbanon.

Dios iráke ayananbi yokata

3 Mato kopira, non jatíbitian Dios iráke ati jake nokon wetsabo. Non jaskáati riki jakon, mato Cristoki koshii jenéyamai, itan wetsaboribi jato noikin maton jeneyamaitian.

4 Nonbishamanra, raroananbo ja wetsankonia joi akaiboribi matokiriakinbo jato yoiai. Ja akonbireskin masábo tenemakana, itan atikomabo meranbi maton koshi shinan itan maton ikonhaa shinan, jishtiaitian.

5 Nato jawékininra mato onanmai, ja Dios ponté shinanya ixon, jakopi mato onitsapiti iitaitian, atibi jawen ikinaton jati netenko itibo mato imaa.

6 Jaskara ponté shinanya ixonra, Diossen jan mato masá tenemaibo, jato masá tenemashokoti iki.

7 Jatian mato jaskati onitsapitaibora, noa aká keskáribiakin maton shinanbo tantimanoxiki. Jatora Ibo Jesucriston jaskáanoxiki, ja jatíbi atipana koshia jawen ángelboyabi chii tiri meranbires joxon.

8 Jara jonoxiki ja Dioski jawe onankashamaibo, itan ja Jesucriston bená joiki yoitimataibo jato castigani.

9 Jabora akonbireskin jatíbitian jato castiganoxiki. Jaskataxa ja atipana koshia, itan penébires Ibo betan iamai ochóbires potakaanoxikanai.

10 Ja non Ibo Jesucristo jawen jonibaonbiribi rabiti nete nokóketian, itan ja joi akaibo já oinnax jaki ratéti nete nokóketian. Jatian matora ja non yoiabo ikonhaa ikax, moa jato betanribi iki.

11 Neskarabo kopíra non matoki orankin jeneyamai, atixonbi jan kenaashamanbo mato Diossen imanon ixon. Jainxon ja jakon jawéki atiakin maton shinannaibo, itan ja ikonhaabo ixon maton akai teeboribi jawen atipana koshin mato senenhakinnon ixon.

12 Neskaxonra mato kopi ja non Ibo Jesussen jane rabikanti iki. Jatianra janribi mato rabiti iki, ja non Dios betan Ibo Jesucriston jakon shinanman.

Cristo joaitian jaskara iti yoiabo

2 1 Nokon wetsabo, ramara ja non Ibo Jesucristo joribaketian, noa jabetan nokoanantibo iketian non mato neskáakin yoiai:

2 Nonronki ja Ibo joti netera moa nokóke ixon, jato yoia iki ixonbo, ja Diossenbi shinanmaara en yoiai, iamax ea onanmakanara en yoiai o kirika wishá meran yoiaibora en yoiai akinbo mato akana, ishtonbires maton shinanbo wetsaoriamanon ixon.

3 Jawekeskaxonbi jato paranmayamakanwe, ja Cristo joamatianbira icha jonibaon Diossen joi jenekanti jake, ja manotiain potakaati kaai, ja kikinbires jakonma joni pikóketian.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

4 Nato joni riki, jatíbi ja Diossen
jawékiboki, iamax ja rabiti jawékiboki
jakonmaatai. Jaskatira iti iki, ja Diossen
xobonko jikixon ibotaanan, ea riki Dios
ikibo ikí.
5 ¿Matonki shinanyamai, matoiba
inontian en mato jaskaraboakin yoian-
tana?
6 Jaskáakinra rama moa maton
onanke, tsonki jawen nete senenamabi
pikónaketian chitea iki ixon.
7 Ja ramakamanbi tson onanyama
jakonma jawéki ikí kaaibora, moa ikí
itai, ja jan rama chitea itina pikótiresa
maxkáke.
8 Jatianra ja kikinbires jakonma joni
moa pikónoxiki, jara jawen kexakan
xoon axonres non Ibo Jesussen janha-
resnoxiki, jainxonra joxon jawen pene-
kanres jawen koshi bichinoxiki.
9 Jatian ja kikinbires jakonma jonira,
*Satanássen akinnaton jonoxiki. Janra
jato parankin jawen koshin ja ratétibo,
itan ja oinxon onanti jawékibo anoxiki.
10 Jainxonra meskó jakonma jawé-
kibo anoxikanai, jaskáaxon ja ikon joi
noixon, ikonhakashamai kishpinmee-
tinin keenyamaax manotiain boaibo
jato parannoxon.
11 Jaskara kopíra, jato parankin
yoikanai janso joi ikonhakanon ixon,
jato Diossen oinrestiki.
12 Jaskatax jatíbi ja ikon joi ikonhaka-
shamai, jakonma jawékibo akí raroires
jakana jonibo, manotiain bokanon ixon.

Kishpinmanoxon jato
Diossen katotabo

13 Ikaxbi nonra mato kopi jatíbitian
Dios iráke ati jake, non Ibon noia nokon
wetsabo; matopari kishpinmeenon
ixon mato Diossen katotabo iken. Ja
jakon jonibo noa imai Diossen Shinan
meranxon, itan ja ikon joi maton ikon-
haa ikenribi.
14 Neskarabo mato imanoxonra, ja
jakon joi non yoiai meranxon mato
Diossen kenaa iki. Jaskatax Cristo
betanbi jawen pené netenko mato
jakanon ixon.
15 Jaskara iken nokon wetsabo, shinan
meran koshii jenéyamakanwe, jainxon
ja nonbishaman kaxon, itan kirika
meran wishaxonbo non mato onanmaa-
baonribi shinanbenoyamakanwe.
16 Jan noa noia, itan jatíbitian noa
koshiakin shinanmai, jainxon jawen
jakon shinanman manátiabo noa
imaa, non Papa Dios betan non Ibo
Jesucristonbi,
17 maton shinan bebonhakin koshima-
banon, ja maton akai jawékibo, itan ja
mato yoyo ikaibo jakon itiakin mato
jenémayamabanon.

Jaki orankanon ixon, Pablon jato yoia

3 1 Jayá senentiainbira en mato yoiai
nokon wetsabo, noki orankanwe,
ja non Ibon jakon joi ishtontani jatí-
biain yoikaanon ixon, itan jakonha-
xonbo ninkákantiakin. Matonpari ja
joi ninkáxon aká keskáribiakin.
2 Orankanwe ja jakonma jonibaon
itan bebonbires yoitima jonibaon, noa
jaweayamakanon ixon, jatíxonbira ja
joi ikonhayamakanai.
3 Ikaxbi ja Ibonra nobetan senenhai
ixon, maton shinan meran koshibo mato
imati iki, itan jatíbi jakonmainoa mato
koiranti iki.
4 Jatian ja non Iboki koshiabo ixonra
non ikonhai, jaskara non ati yoiabora
maton akai ixon, itan aaboreskinra
maton jeneyamai ixonribi.
5 Ja Diossen jato noia keskáakin-
ribi, wetsabo jato noiabo mato Ibon
imabanon. Jainxon ja maton masá
teneainkobo Cristo jayata iní koshia-
ribi mato imabanon.

Teetaibo ikanti jato yoia

6 Non Ibo Jesucriston janenkora non
mato yoiai nokon wetsabo, ja joi akai
ikaxbi teeyosma jonibo betan raenan-
yamakanwe, jaskara jonibora ja non
onanmaa keskatibo jayamakanke.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

7 Matonra onanke, ja non ikabo chiba-
noxiki, mato jawekeskati jati iki ixon.
Noara mato betan inontian teeyamai
chikishibores iiyama iki.
8 Jainxonra kopiáxonmabi maton
pitibo non mato pianaanama iki, jaská-
yamaira yaméyabi netenbo noa kikini
teeta iki. Paxkinyonon kaman, jaskatax
maton akinaibicho noa itima kopí.
9 Ikonkon noa akinkanwe ixonbo non
mato yokátibo jaribakenbira, noa teeta
iki. Jaskatax noa ikai keskatiribi mato
ishokokanon ikax.
10 Jatian mato betan ixonra neskara
senenhati joibo non mato yoia iki:
Jaweratoboki teekashamai, jabaonra
pitima iki akin.
11 Jaskara ikenbira non ninkáke, jatí-
ribi matobo teekashamai ja atima jawé-
kibores akí kawantanaibo.
12 Jaskara jonibora ja Ibo Jesucristo
janenko non yoiai, jaskatax jakon jati
kopikaya jakonaxes teekantiakin.
13 Jakon jawékibores akí jatsanyama-
kanwe nokon wetsabo.
14 Jaweratoboki nato kirika meran non
yoiai joibo ninkákashamai, oinkanwe
tsoarin ixon, jatianra moa mato já betan
raenantima iki, ibanon rabini ikax.
15 Ikaxbi rawíayamakanwe. Ja mato
betan joi akai ikenkaya, jakonhaxonres
esekanwe.

Senentiainbi jato saludana

16 Ja jato jakonbires imai non Ibonbi
mato jakonshaman imabanon, jatíbitian
itan meskó winótiainxonbo. Ja non Ibo
mato jatíbibo betan ibanon.
17 Ea Pablonra, enbishaman nato
saludo wishaxon mato bomai, jaskáa-
kinra en wishaxon firmanai, jatíbi en
jato bomai kirikabo.
18 Ja non Ibo Jesucriston jawen
noimisti shinanman, mato jatíbibo akin-
boresbanon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

1 TIMOTEO

Peokin Pablon Timoteoki kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea Pablora Jesucriston raana joni iki, noa jaon manata Cristo Jesús betan Diossen jaskara shinanna iketianra,

[2] nato kirika wishaxon en mia bomai Timoteo, en Cristo ikonhamaa ikax, kikin nokon bakebi keská mia iketian, ja non Papa Dios betan non Ibo Cristo Jesussen, jawen icha noimisti shinan mia menibanon, mia jatíbinin akinbanon, itan jawen jakon shinanribi mia menibanon.

Ja ikoma joi yoiaiboki koiranmeekanti yoia

[3] Ja Macedonia main kakin en mia yoiantana keskati, Efesoain banéwe, jainxon ja ikon joi keskámaakin jato onanmai jain itina jawetii jonibo jato amayamawe,

[4] ja jatonbi shinanxon yoikanai ikoma jawékibo, jainxon ja jaton rekenbo winókani jawéki yoikin jeneyamaibo, moa jato ninkáxonyamakanon. Neskara jawékibo yoiira iikax moa joinres iananankanai, jatianra ja Dioski koshixon non jawen tee atibo noa akinyamai.

[5] Enra mia neskáakin yoiai, ja non jointi jakonshaman ikax jakonma aká shinan meran yamaax, itan akonkin Dios ikonhatonin imaa, wetsabo betanribi noiananax jakana iti kopí.

[6] Jatíribi joi akaibora neskara joibo jeneax wetsaoritax, moa iresbiresa joibores yoii join iananananreskanai.

[7] Diossen esé kikinhakin jato onanmaishamantonra shinanmeekanai, jabaon jato onanmai jawékibobi onanaxmabi.

[8] Jawetianki atikeskabiakin ja esé jato onanmakanai, jatianparira ja esé jakon iki ixon non onanke.

[9] Jainxon non onanribike, westíora Diossen esébira jakoni jaa jonibaonama iki ixon. Ja esé riki jakonma jonibo axona, yoitima jonibo axona, jakonmamisbo axona, ocha akí jakanabo jato axona, jainoax ja Dioski shirokin jakiakinbobi shinanyamaiboribi axona, jaton papa, itan jaton titabi reteaiboribi axona, retemis jonibo axona,

[10] wetsabo betanbires yoranti akaibo axona, benboxbi ikaibo axona, jonin yometsoaibo axona, jansobo axona, jainoax ja ikon keskati yoyo ikai ikaxbi paranmisbo axona, onantiakin yoia ja ikon esé ikonhayamai jonibo jato axona,

[11] Neskarara akai ja jan raroti jakon join noa onanmakin, ja jato yoitira jakon shinanya Diossen ea imaa iki.

Pablon Dios iráke aka

[12] Ea jan koshi shinan menia kopíra, en non Ibo Jesucristo iráke akai, janra ea oinna iki en jawéki senenhakaibo, jaskara oinxonra jawen tee akai ea imaa iki.

[13] Moabo ea jaki jakonmaibo yoyo ikatiainbi, masábo tenemanoxon en benaa ikenbi, itan en ichatabo ikenbi. Jaskara ikenbira Diossen jawen akinmisti shinanman ea akinna iki, já ikonhaama ixon en akai jawékibo en onanyamaa iketian.

[14] Jaskáaxonra Diossen jawen icha jakon shinan ea menia iki, jainxon

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Cristo kopíresibi, jaki koshimataanan jawen noimisti shinan ea menia iki.
15 Ja Cristo Jesús ochaya jonibo jato kishpinmai nato neten joá, jatian ea riki ja reken kishpinmeeta akin en jato yoiai joibora, kikin ikonhira iki, jaskara ikenra jatíxonbi ikonhakanti jake.
16 Jaskara ikenbira ea Diossen akinna iki, ja Jesucristo kikinbires manátia emerameax jishtiti kopí. Jaskataxa ja jatíbitian jati neteya inoxon Cristo ikonhai wetsa jonibaon oinkanairibi ea iká iki.
17 Ja jatíbitian jaa Apo kikin joni iketian, rabikin jeneyamanon akanwe, ja mawáyosma, jishtima, itan jabicho Dios jaskarashaman ibanon.
18 Timoteo, ikonkon nokon bakebi keská iketianra en mia yoiai, ja Diossen amaa jawen janenko mia yoikani joibokaya shinanwe, jaskataxa kikin reteananti onan sontáro keská mia itiki.
19 Ja min ikonhaaki koshii jenéyamawe, jakonma aká shinan meran yama iwé; jaskáakin ja jato meran iká shinanman yoiai keskati iamaxonra, jatíribibaon Dios ikonhakin jenekana iki.
20 Jaskarara winókanke, Himeneo betan Alejandro, jakopira moa *Satanássen jawen keena keská anon ixon en jato jenea iki, Dioski jakonmaibo yoyo itima onankanti kopí.

Jatíbi joniboki oranti

2 1 Japari maton ati en yoiai riki, ja maton shinanabo oracion meran Dios yoiananbi maton yokákin jeneyamanon ixon, itan jatíbi jonibo kopíribi maton Dios iráke anon ixon.
2 Matonra oranti jake apoboki, jainoax jatíbi joni koshibokiribi, jaskatax jakonshaman itan xabáshaman noa jakanti kopí, jainoax noibamisti shinanyabo, itan jaon ratékanai jonibo noa ikanti kopí.
3 Neskáakin non orantikayara jakon iki, itan ja noa kishpinmai Diossen keenshaman iki.
4 Jara keenai, jatíbi jonibo kishpinmeetaanan ja ikon joiribi onankantin.
5 Jarake westíora Diosbicho, jainoax jan jato Dios betan jonibo jakon imai westíora jonibichoribi, ja iki Jesucristo.
6 Jara jatíbi jonibo kishpinmanox mawata iki, jaskara joira jato onanmati nete nokóketianbiribi, jato onanmaa iki.
7 Jakopira Criston jawen joi yoiai iti ea janea iki. Jaskáaxon ja judíomaboribi, ja ikon joi onanax, Dioski koshikanon ixon jato onanmati, eara jansoyamai ikonra en mato yoiai.
8 Jaskara iken ea keenai riki, jatíbiainoa joi akai jonibaon jaton siná shinan, itan jaton join iananananti shinanbo jenetaanan, jakonma shinanhomaxon meken chankaanan orankantin.
9 Jainoax ea keenribiai riki, ja joi akai ainbobo jakonshamanires benxokaati, senenshamanres shinanmeeti, shinan meran kikini koiranmeetanan raokaakanti, jainxon bebonhiraribi meskóakinbo jaton boobo akantima iki, jainoax ja oro akana jawékibaonribi, ja perla akanabaon, iamax kopí chopairabo saweti shinanyaresboribi ikantima iki.
10 Jaskáyamakinkaya jakon jawékibo atires shinankanwe, ja Dioski menikaata ainbobo ixon.
11 Jato joi yoikanaitianra, ja joi ninkáxonkin netéshamanxonres jato ainbobaon ninkáxonti jake.
12 Ja Dios rabii tsinkítiainxon ainbaon jato joi yoitininra ea keenyamai, jainxon ainbaonra jawen keena keskáakinbores netémataanan benbo ati yamake, jara netéresti jake.
13 Diossenra rekenpari Adán jonia iki, jainxonparira Eva aká iki.
14 Jatian Adánra ayamaa iki *Satanássen parankin, ja ainbora aká iki parankin, jatian jaskáakin paranara ainbo ochaa iki.
15 Ikaxbi ainbora kishpinmenoxiki tita ixon jakonhakin jawen bakebo aniax, Cristoki koshii jenéyamaax jakoni

jataanan, wetsaboribi jato noitaanan,
jainoax jakonma jawékibo akin jene-
taanan, jakon jawékibores akí jataa-
nanribi.

Joi akai ikinaibo, jaskara ikanti

3 1 Neskara jawéki riki kikin ikon,
jaweratoki ja joi akaibo ikinai koshi
iti shinanya iki, jara ikonkon jakon tee
ati shinanya iki.
2 Jaskara kopíra ja jato ikinai koshi
jikia joni iti jake, tsonbi jawe jakonma-
ninbi yointi yamaa, westíora awinya-
bicho, jainoax jatíbi jawékiain shinan
meran koiranmeetai, kikinhakin
shinanxon jawéki akai, jatíbi jawen
ikainkobo jakoni jaa, jaiba nokotaibo
jato jakonhaxon biai, jakonhakin jato
Diossen joi axeati onan joni,
3 moa paeni jeneta, ishtonbires
sináxon jato jakonmaakai jonima,
siná joniribi iti yamake, koríkiakinres
shinannairibi itima iki, noimis itan
jakon shinanya jonikaya iti jake.
4 Jainoax jawen xobon ikábo, jakon-
haxon jato ikinti onanribi iti jake, jatian
jawen bakeboribi iti jake, jato jakon-
hakin esea ikax, jakoni jaax yoitibo,
5 jaskáakin jawen xobomeabopari
jakonhakin jato akinti atipanyama-
xonra, jawekeskaxonbi ja joi akaiboribi
jato akinti atipanyamake.
6 Jatian jato ikinai koshiribira, Cristo
ikonhaa benáshokoira itima iki, jaska-
ranix rabítaanan, ja *Satanás iní keska-
tiribi ramitax jakonmain katires inake-
tian.
7 Jainoax ja joi ayamai jonibaon-
ribi, jakonhakin oinkanai joni iti jake,
jaskati jato bebon rabintibo winotax,
*Satanássen jakonma axonainko paké-
naketian.

Diáconobo jaskara iti

8 Jaskaribiira ja *diáconobo ikanti
jake, jakonhakin oinkanai jonibo, moa
paeni jenetaboribi, jawéki ati yoixon,
paranyamakin jato senenhaxonaibo,
jakonmanin koríki biti shinannaima-
boribi,
9 jainoax ja Diossenbi noa onanmaa,
non ikonhaa ikon joikiribi kikini koshia
iti jake, itan jakonma aká jaton shinan
meran yamaribi jakanti jake.
10 *Diáconobo janeamatianbira reken-
pari maton jato tanapariti jake, jainxon-
parira jabaon jakonma akaibo yamake-
tian maton jato imati atipanke.
11 Jaskáribiira ja *diáconobaon awinbo
ikanti jake, jakon ninkakaataibo, joi
keshamabo, jaton shinan meran kikini
koiranmeetaiboribi, jainoax jatíbi jawéki
atinkobo senenhakaiboribi.
12 Westíora *diáconora iti jake,
westíora awinyabicho, jainoax jawen
awin betanbi jawen bakebo kikinhakin
jato akinti onanribi.
13 Ja jakonhakin tee akai *diácono-
bora, atixonbi jakonhakanai iti jake.
Jatiankayara ja Cristo ikonhaa ikax
jaton shinan meran xabáshamanbo
ikanti iki.

Ja ikon joi non onanna

14 Ishtontani mia oinni katira en
shinannai, ikaxbira nato kirika wisha-
xon en mia bomai,
15 Ea ishton kayamai basiaitian, jawe-
keskatiki Diossen jonibo xaran ikax mia
iti iki ixon min onanti kopí, ja iki ja
jiria Diossen joi akaibo. Ja joi akaibo
riki, ja ikon joi onanax ja koirani jaon
paranan ikaibo.
16 Ikon riki ja non onanyamaa iká ikon
joi ikonhaxon non chibanai, kikin ani
jawéki.

Cristora nato neten joni keska joá
iki.
Diossen Shinanmanra noa onanmaa
iki.
Ángelbaonra oinkana iki.
Jatíbiainra jawen joi ninkakaata iki.
Ja joi ninkáxonra jonibaon ikonha-
kana iki,
itan Diossenra naikanxon jakonha-
kin bia iki.

Ja ikoma esébo

4 1 Ikaxbi Diossen shinanmanra onantibiresakin noa onanmai, moa netebo senenaitianra, moa Dios ikonhakin jenenoxikanai ixon. Ja janso joi yoikanaibo ikonhakin, jainxon *Satanássen jonibo meranxon jato onanmai eséboribi ninkáxon jan yoiai keskáakinbo axonoxikanai.

2 Ja beparanmeetaibo itan paranmisbaon joiboribira ninkáxon, jato senenhaxonoxikanai, jaskara jonibora jaton shinan meran moa jawebi rabinyamakanai.

3 Jaskara jonibaonra wanotima, itan benotimabo jato yoinoxikanai, jainxon piti jawékiboribi atimabo jato yoinoxikanai. Moa Dios ikonhaabo ixon, ja ikon joi onantaanan jan jonia iketian, iráke axon non jawékiatibo ikenbi.

4 Jatíbi ja Diossen jonia jawékiatibo riki jakon, jaskáakinra jawe jawékibi rotoyamakin, Dios iráke ataanan non jawékiati iki.

5 Ja Diossen join itan ja non oranatonra ja non piai jawékibo moa jakon imai.

Jesucriston jakon yonoti

6 Neskara jawékibo ja non wetsabo jato onanmaaxa, Cristo Jesussen jakon yonoti mia itiki. Miara iti iki ja min ikonhaa jakon joi, itan ja min chibanai jakon esé kikinhakin onanna.

7 Ikaxbi ja jatonbi shinanxon yoikanai ikoma jawékibo, jainoax ja iresbiresi yoyo ikanai joibo jato ninkáxonyamawe, Diossen jakon jawékibores akai joni itiakinkaya shinanwe.

8 Ja non yora jakon iti kopí non ejercicio akaira jakon iki, ikaxbi ja Diossen jakon jawékibores akai noa itikayara bebon jakon iki, janra nato neten japariketian noa akinnai, jainoax ja naikan noa jaai kaai kamanribi.

9 Neskara en yoiai joira kikin ikon iki, jaskara kopíra jatíxonbi ikonhakanti jake.

10 Jaskara kopíribira, ja jiria Dios manaananbi ikonbiresi onitsapiananbi noa kikini teetai, ja iki jatíbi jonibo jato kishpinmai, ja ikonhaax jaki koshiaiboresa jato imai.

11 Neskara joibo jato yoiwe, ja join yoiai keskati jakanon ixon.

12 Tsonbi omiskanti bakeranon iamawe, jaskáyamaikaya jatíribi joi akaibaon, mia jakon ikaitian oinxon mawakantikaya iwé, mia jaskati jaa ikain, mia yoyo ikainko, min jato noiainko, ja Cristo ikonhaax mia jaki koshii jenéyamainko, itan ja min ikábo jakoni ikainko.

13 Ea jain kaai kaman ja non wetsabo tsinkixon jato Diossen joi yoyo axonkin jeneyamawe, jainxon ja joi jato onanmataanan ja non wetsabo bebonhakin jato shinan koshimawe.

14 Mia jaskara iti yoikatikanai keskáakin, ja *ancianobaon jaton mekenman mia mamepaskanontian, ja Diossen mia onan shinan meniatoninres, jakoni teewe.

15 Neskara teeya mia imakana kikinhakin shinanxon, jabiribishaman jeneyamakin awé, jaskáaxon jonibaon jatíxonbi mia beboni jakonai oinkanti kopí.

16 Minbixbi koiranmeewe, itan ja wetsabo min jato onanmainkoribi koiranmeewe, jatíbiain bebonhakin shinanwe, jaskataxa mia itan ja min joi yoiaitian mia ninkáxonaiboribi kishpinmeekanti iki.

Wetsa joi akaibo betan jaskati itibo

5 1 Ja yosi joi akai joni koshi join notsinyamawe, min papabi akai keskáakin shinantaanankaya esewe, jatian ja bakeranonbo kikin min wetsabo akai keskáakin jato ikinwe.

2 Jatian ja yoxan joi akai ainbobo, min titabi akai keskáakin jato esewe, jatian ja xontakobo min kikin poibo akai keskáakin jato ikinwe, jawe jakonmabi ati shinanyamakin.

3 Ja benomaatabo ikax jan jato akinti rareboomabo jato akinwe.

4 Ikaxbi westíora benomaaya ainbo
jawen bakebo, iamax jawen bababo
jaxonra, jabaonparikaya jaton rarebobo
akinkanti jake. Bake iketian koiranxon
jan jato akinkatitai keskáribiakin,
neskarara jakon iki itan Dios keenai
keskáshamanribi iki.
5 Ja ikon jabicho baneta benomaaya-
tonra, Dioskires manátaanan yaméyabi
neten oracion meran yokákin jeneyamai.
6 Ikaxbi jan jawen shinan raromati-
bores akai benomaaya ainbora, jiriapari
ikaxbi mawata keská iki.
7 Jaskara kopí neskatiboribi ikanti jato
yoiwe, jaskatax tsonbi jan jato yoinkanti
jawe jakonmabi yama ikanti kopí.
8 Jaweratonki ja wetsabo, itan jawen
rarebobi jawékinin jato akinti shinan-
yamai, jara jan ikonha keskati jaya-
make, itan ja joi ikonhayamaibo bebon-
bires jakonma iki.
9 Ja benomaatabo akinnoxon jaton
jane wishatiainkora, sokota chonka
baritia winoabores itan westíora bene-
yabicho iká ainboboresibi ikanti jake,
10 Jainoax ikanti jake jakon jawéki aká
kopibo jato onankanabo, jaton bakebo
jakonhakin koiranxon aniaibo iká iken,
jawen xobon bekanketian jato jakon-
haxon biai iká kopí, jabé joi akaibo jato
akinnai iká iketian, jainxon ja onitsapi-
taibo jato akinnai iká kopí, itan jatíbi
meskó jakon jawékibo akai ainbo iká
iketian.
11 Ikaxbi jato akinnoxon jaton jane
wishatiainkora, ja benomaaya xonta-
kobopari, min jaton jane wishatima iki,
jabora jaton keenai shinanbaon jatoa-
resa, Cristo ikonhakin jenetaanan jaki-
ribi benoti shinanyabo ikanai,
12 jatianra ja jaton yoinibo senen-
hayamai, jakonmabores akí iikanti
atipanke.[a]
13 Jainoax chikish banetax ikanai,
xobobotiibi boaantani, jaskati ikanai
joishoko ninkatax keshai, jatíbiain jato
betan niakaaxon atima joishokobobi
jato yoii.
14 Jaskara kopíra ja xontako ikaxbi
benomaatabo, jakiribi benokanti en
jato yoiai, jaskati benotaanan bakeaax
xobomeax jaton bake koirannaibobiribi
ikanon ixon, jaskáaxon ja joi ayamai-
baon jato jakonmaakin yoitima kopí.
15 Jatíribi benomaayabaonra moa
Dios ikonhakin jenekana iki, jaskatira
ja *Satanás keenai keskábores akí jaka-
nabo ikanai.
16 Jawerato joi akai ainbaon rareboki
benomaata iki, jara jawen rarebobaon
akinti jake, ja joi akaibaonbicho jatíbi jato
akinnai itima kopí, jaskaxon ja ikonkon
rarebooma ikax, jan akinti yamaabobicho
ja joi akaibaon jato akinkanti kopí.
17 Ja joi akaibo jato jakonhakin ikinai
ancianobora, bebonbires jakonhakin
shinanxon jawékininbo akinkanai iti
jake, ja jaskaakanaibora iti jake, jakon
joi jato yoiananbi ja joi jato axeaisha-
manbores.
18 Jaskara yoiira ikai Wishá meran
neskati: “Trigo xememakin waka kenex-
yamakanwe abanon pikin”, iki. Jainxon
yoiribiai: “Ja teetai joninra jawen kopí
biti jake”, iki ixon.[b]

Trigo jamámaxon waka xememai.

[a] **5.12** Jakiribi benotima yoinixbi benoax jaskákanti yoiira ikai jaskati.
[b] **5.18** Dt. 25.5; Lc. 10.7

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

19 Jainxon westíora *ancianonin
jakonma aká yoikanaitian, rabékan
iamaax kimishaxon onanxon yoika-
naima iketian jato ikonhayamawe.
20 Ja ocha akín jeneyamaibo jatíbi
ja joi akaibo tsinkixon, jato bebonxon
jato notsinwe, abákanon min jato jaskáa
ointaanan, rakéxon wetsabaon jaskara
ochabo ashokoyamakin.
21 Ja Dios betan Jesucristo bebonxon,
jainxon jawen katota ángelbo bebon-
xonra, neskákin min jato anon ixon en
mia yoiai, jatíribibores axon wetsabo
ayamai akin jato ayamawe.
22 Westíora joni Diossen tee akai iti
janenoxon, akonkin jawen ikábo onan-
xonmabi ishtonbires min mekenman
mamepasyamawe, jaskataxa mia jabébi
ocha akai keská inake, miaribira jaskara
jakonmainbo niakaati yamake.
23 Ja min poko meran isinai ixon
onpaxbicho xeayamawe, ichama vino-
ribi xeawe.
24 Jatíribi joi akaibaon ocha akaibora
onantibires non oinnai, ja akanaibo
onanxon jato yoixonkanamabi, ikaxbi
wetsatianra chinípari jishtiai non
oinnai.[c]
25 Jaskáribiira ja jatíribibaon jakon
tee akaiboribi onantibires iki, jatian ja
non oinyamai jawékibora jatíbitian joné
iamai.

6 1 Jawerato joi akaiki jan iboaka joni
tee axonai iki, janra jawen ibo kikin
joniakin ointaanan jaki jakon shinanti
jake. Jaskatax tsoabi Dioski, itan jawen
joi non jato onanmaikiribi, jakonmaibo
yoyo ikantima kopí.
2 Jatian jan jato iboa joni joi akairibi
iketianra, kikin joniakin shinankin
jenekanti yamake. Jaskáyamakinkaya,
bebonbires jakonhaxon jaton teebo
axonkanti iki, ja jakonhakin maton tee
axonai jonibo riki joi akaibo, jabora non
noi wetsabo iki, neskati ikantibora min
jato onanmati jake.

Koríkires noia itima

3 Jaweratonki wetsaresibi joibo onan-
makin, ja non Ibo Jesucriston ikon join
yoiai keskáakinbo jato yoiamai, itan
non yoiai ikon esekan yoiai keskáma-
kinboribi yoiai,
4 jara jawe onanma ikaxbi rabitaires
iki, jainoax meskó joi kopíshokobo
join iananani jaa ikaxiki, já meran
westíora isin itina keská. Jaskarainoaxa
peokootai jatoki notsiresti shinanbo,
jatoki sináti shinanbo, ichamisti
shinanbo, jato ikonhayamati shinanbo,
5 jainoax shinan ramita jonibo betan
jatíbitian join iananananresti shinanyabo
ikaxa, ja ikon joi onanmabo ikanai,
jabaonra shinannai Diossen joi kopi
icha koríki bitiakinbores.
6 Ikon riki ja Diossen joi akai ikax,
noa jakonbires jati. Ikaxbi jato jayata
jawékiabicho ikax, raroi jakanabores.
7 Nato neten pikókinra non jawebi
beyamaa iki, jatian mawákinra non
jawebiribi boyamanoxiki.
8 Jaskara ikenra ja jawékiatia ikax,
itan ja saweti chopaya ikax moa shinan
jakonshaman noa iti jake.
9 Ikaxbi ja icha jawékia itin keenai-
baonra tanakaatibo joketian, teneya-
makanai. Jaskatira icha jakonma jawé-
kibo ati shinanyabo ikax, jakonmaatax
manótiain bokanti atipanke.
10 Ja koríki noiax noa jayora keenain-
koniaxa, jatíbi meskó jakonma shinanbo
beai, jainoax jarake bebonbires koríkia-
tinin keenkin moa non Ibo ikonhakin
jenekanabo, jaskataxa jatonbinix icha
jakonma onitsapiti jawékibo winó-
kanke.

Timoteo jaskara iti Pablon yoia

11 Ikaxbi mia Diossen tee akai joni
ixon, jatíbi neskara jakonma jawékia-
kinbo shinanyamawe, ponté shinan-
yanix Dios keenai keskábores axoni

[c] **5.24** Pablonra jakiribi tekikin yoii iitai ja v. 22 ikain yoia joi.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jawe, jaki koshii jenéyamawe, jato
noiwe, atikomabo nokoxon koshiakin
shinanwe, jato betan senenbiresibi
shinanmeeti jawe.
12 Ja min ikonhaa jawékinin koshii
jenéyamawe, jatíbitian jati neteya
itiakin shinankin jeneyamawe, jaskara
kopíra mia Diossen katota iki, jakopi-
ribira icha jonibo bebonxon mia Dios
ikonhaax jaki koshia min jato yoia iki.
13 Rama jatíbi nato netemea jawé-
kibo jamaa Dios bebonxon, itan ja
Poncio Pilato bebonmeax jakoni yoyo
ini Jesucristo bebonxonra en mia yoiai,
14 ja en yoiai keskatibo mia inon
ixon, ja min ikainkonbo jawe jakon-
mabi iamai, tsonbi mia ja yoixonti
yama iti kopí; ja noa jaon raroti non
Ibo Jesucristo joái kaman.
15 Jatian jaskati nete senenketianri-
bira, Diossen non Ibo noa raanxonoxiki,
jabicho riki jatíbinin koshi, jaon raroti-
shaman, apobaon Apo, joni koshibaon
joni koshi.
16 Jabicho riki jawetianbi mawáyosma,
tsonbi pataxti atipanyamaa, kikin-
shaman joé pené meranbires jaa iketian.
Tsoa joninbira ja oinnama iki, itan tson-
bira ointi atipanyamaribike, jatíbitian
jabicho rabinon akanwe, atipana koshia
iketian, ibanon jaskarashaman.
17 Ja jatíbi jawékiabo jato yoiwe jaska-
raton rabíamakanon, itan ja jato jayata
jawékikires koshiamakanon, ja jato
jayata jawékibora basima keyotaibo-
bires iki, jaskayamaikaya ja noa jaska-
raton raronon ixon, noa jan jatíbi jawéki
meniai Dioskireskaya manákanon.
18 Jakon jawékibores akanonkaya jato
yoiwe, ibákanon ja jakon jawéki akain-
kobokaya jatíbi jawékia keskábo ikí,
itan jato jayata jawékininbo ja jayáoma-
shokobo jato menianan akinti shinan-
yaboribi ikanon ixon.
19 Jato jaskáaxonra jawetianbi keyó-
tima icha jawéki tsamankanti iki, itan
jati neteyaribi ikanti iki.

Senentiainbi jaskara atibo yoia

20 Timoteo, ja en mia ati yoia teebo
jakonhakin awé, ja iresbiresi yoyo
ikaibo, itan noabokaya riki ja ikon joi
onanabo iki ikaibaon yoiaiboribi jato
ninkáxonyamawe,
21 jaskara joibo jato ninkáxonaxa
jatíribibo Dioski koshii jenékana iki.
Diossenbi jawen jakon shinanman mato
akinbanon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 TIMOTEO

Jawen rabé itin, Pablon Timoteoki kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea riki Pablo Diossen jaskara shinanna iketian, Jesucriston raana joni, ja Cristo Jesús kopíres jaskatax jati neteya iti noa yoia iketian.

[2] Timoteo, nokon bakebi keská iketianra, nato kirika wishaxon en mia bomai, non Papa Dios betan non Ibo Jesucriston mia jatíbinin akinbanon, xabáshaman shinanya mia imabanon, jainoax jawen jakon shinanmanribi mia akinbanon.

Timoteo kopí Dios iráke aka

[3] Mia shinankin miki oranaitiibira, yamé, itan neten, ja nokon rekenbaon axonkatikanai keskáakinribi en tee axonai Dios, jakonma aká shinan meran yamaxon, en iráke akin jeneyamai.

[4] Mia winia beonbo shinankinra en jeneyamai, jaskákinra jakiribi mia ointiakin en shinannai, jaskatax ea kikinni raroti kopí.

[5] Enra shinannai, ja min yoxan Loida betan min tita Eunice ikáni keskatiribi, Dios ikonhaax, mia ikoni jaki koshia, jaskákinra en onanke, miaribi jaskara shinanya.

[6] Jaskara ikenra en mia yoiai, ja nokon mekenman mia mamepasnontian, mia Diossen onan shinan meniaton min axeakin jeneyamanon ixon.

[7] Diossenra raké shinan noa meniama iki, janra noa menia iki, jawen atipana koshi, jawen noimisti shinan, jainxon nonbixbi koiranmeeti shinanribi.

[8] Jaskara iken, ja non Ibo Jesucristo-kiriti iká joi jato yoitinin rabinyamawe, jainxon já kopí ea preso akana yoitininribi, rabinyamawe. Jaskayamakinkaya, ja Diossen mia menia koshi shinanya ixon, ja kishpinti joi yoiai kopí, mia onitsapitaibo tenewe.

[9] Diossenra kishpinmataanan, jawen jakon jawékibores axoni jakanon ixon, noa katota iki, non jawe jawéki aká kopíma, jaskarabiribi jawen shinan iká iketian, ja Cristo Jesús kopí noa noia ixon. Nato nete joniamatianbi noa noia Diossenra,

[10] noa jan kishpinmaa Jesucristo raanxon, jawen noimisti shinan noa rama jishtiaxona iki. Janra ja mawá jawéki jawe koshimabobi banea iki, jaskáxonra jan kishpinti joi meranxon, jati neteyabo ikantiakin, noa onanmaa iki.

[11] Diossenbira ea katota iki, jawen janenko ea yoyo iti. Jaskáxonra ja joi yoianan, jato onanmati ea raana iki.

[12] Jaskara kopí riki, neskati ea onitsapitai, ikaxbi jaskara jawékininra ea rabinyamai enra onanke, tsoarin ja ikonhaax ea jaki koshia ixon. Jainxon nete senenai kaman jan ea yoiti yoia joi koiranti atipana koshia riki já ixonra, en onanke.

[13] Ja eibakea min onanna jakon esekan yoiai keskati iki jenéyamawe, jainoax ja Cristo Jesús ikonhaax noa jayata jawen noimisti shinanyanixibi jawen.

[14] Ja Diossen jakon Shinan noo meran ikatonin akinnakaya, ja min jakon esé onannabo, koiranwe.

[15] Minbira onanke, ja Asia main iká non wetsabaon moa jatíxonbi eabicho potayonkana, ja figelo betan Hermógenesribira moa kake.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

16 Ja Onesíforo betan jawen rarebobo jawen akinmisti shinanman non
Ibon akinbanon, janra ichabiresakin
ea bebonhakin shinan koshimaa iki,
jainoax ea preso iketianribi, eon rabin-
yamaa iki,
17 jaskáyamakinra, ja Roma jeman
nokóxon, akonbireskin benakin ea
nokoa iki.
18 Non Ibonra jawen neten jaxon
jawen jakon shinanman akinoxiki minra
moa onanke ja Efesoain inontianki, noa
jawetiiakin jan akinna iki ixon.

Koshi shinanyanix, onitsapiti

2 1 Mia riki nokon kikin bakebi keská,
jaskara iken, ja Criston mia menia
jakon shinanman koshiwe,
2 Ja icha jonibaon ninkákanonbi en
yoiaitian, min ninkata joiribi, rama
minbiribi, jatíbi senenhakai ikax
wetsabo jato axeati atipana jonibo, nato
tee jato amawe.
3 Ja onitsapitibo tenewe, ikonshaman
Jesucriston jakon sontáro keská ixon.
4 Tsoa sontárobira, pikotamapari ikax
jawen koshibaon yoiai keskábo axonti
kopí, ja sontároma ixon jonin akai jawé-
kiainbo, niakaati atipanyamake.
5 Jaskaribiakinra, ja kanananananni
ishtotiainko, jaskati iti yoikanai keska-
tishaman iamaxon, ja kananxon bikan-
tibo biamakanai.
6 Ja wain teeteai joninra, janpari ja
banaa bimibo piti jake.
7 Neskáakin en mia yoiaibo shinanwe,
jatianra jatíbi neskarabo non Ibon mia
onanmati iki.
8 Jesucristo shinankin jeneyamawe,
jara apo Davidkan chiní rarebo iká iki,
já mawataxbi, jirini joi riki, en jato yoiai.
9 Neskara jakon joi yoiai kopí riki, en
masábo teneai, jainxon cadenaninbo
riki, ea nexayonkana, westíora retemis
joni atin. Ikaxbi Diossen joira jaská-
kinbo ayonkanama iki.
10 Jaskara kopí riki, jatíbi neska-
rabo en teneai, jaskatax ja Diossen
katotaboribi kishpinmeekanon ixon,
itan Cristo kopíres penébires jatíbitian
jati netenko ikanti kopí.
11 Neskara joi en mato yoiaira, kikin-
bires ikon iki, ja joi riki neskati iká:
Ja Cristo ikonhaax mawata ikaxa,
jabébiribi noa janoxiki.
12 Masábo tenekinbi jeneyamaaxa,
jawen netenxon jato ikinnaitian,
nonribi jabetanbi jato ikinnoxiki.
Ja onannaxbi onannama keskati
noa iká iketianra, jaribi noa
onannama keskati inoxiki.
13 Noa senenma jonibo ikenbira,
já jatíbi jawékinin senen iki,
janra, ja anoxon yoiai jawékibo
senenhayamai, iki iamai.

Jakon Diossen tee akai joni

14 Neskáakinbo jato shinanmakin non
Ibo bebonbi jato yoiwe, ja iresa joibaon,
join iananananni moa jenékanon, jaskara
joibora jawemabi iki, jaskáakinra, ja
jaskara joi ninkataibo jaton shinanbo
jato jakonmaanankanai.
15 Jawekeskabo inonbi, Dios bebon
westíora jakon joni inox koiramewe,
westíora teetai joni ja yoixon rabinhati
yama ikai keskati, akonkin ja ikon joi
jato onanmai iti.
16 Ja Diossen joi ayamai jonibo jakonmai
iresbiresi yoyo ikanaitian, miaribi jato
betan jaskáyamawe, jaskati yoyo ikai joni-
bora, bebonbires jakonmaati iikanai.
17 Jatian jaskáakin jabaon ja jakonma
joibo jato onanmakanaibora, cancer isin
ikai keskati janbisai, neskákinbo jato
axeaira iikanai, ja Himeneo betan Fileto.
18 Jabora ja ikon joi ikonhayamai moa
wetsaorikanabo iki, jaskáakinbo shinan-
kinra yoikanai, ja mawataxbi, jiritira
moa winota iki ixon. Jaskákinra, jatí-
ribi ja Cristo ikonhaabo jaton shinanbo
onantimaanankanai.
19 Ikaxbi Diossenra, jawen joi onanma-
taanan, noa jaki koshimaa iki, westíora
jaki koshiti jawéki akanai keskáakin,
jaskara yoiira ikai Wishá meran neskati:

"Non Ibonra ikonkon jawen bakeshamanbo onanke", jainoax "jatíbi ja non Ibo rabiaibaonra moa jakonma jawékibo akin jenekanti jake", iki.

20 Westíora koríkia jonin xobonra, oro itan *plata, jan jawékiatibicho yamake, jiwi akana itan mapó akana jawékiboribira jake, jatíribibo iki wetsatianbires atima, jatian jatíribibo iki, jan wetsatianbires atibo.

21 Jaskararibi riki, noa joi akaibo, jaskáxon non Ibon noo meranxon, jatíbi jawen jakon teebo ati kopíra noa iti jake, moa jakonma jawékibo akin jeneabo. Jaskataxa wetsatianbires ayamakin, westíora jawéki atitian ati jawéki keskábo, noa iti iki.

22 Bakeranon ixon, min jakonma ati shinannai jawékibo min shinan meran joáinbi ayamawe. Itibi keskati jawe, non Iboki koshiwe, jato noiwe, jakonax jawe, ja jakonshaman shinanyaxon non Ibo rabiaibo betanribi.

23 Onanma itan shinanhoma joni keská ikax, yoyo iresaibo betan niakaayamawe, minra onanke jaskatax ramianani join ianankanaibo.

24 Westíora non Ibon tee axonai jonira, jaskati ramiamisaibo iti yamake, jatíbibo betan jakonires já jonikayara iti jake, jato joi axeati onan, itan manátia joniribi.

25 Jainoax jato xewinaton shinanmeeyamakin, jakonhaxonres ja yoitimataibo jato yoiwe. Diossen já ikonhamataanan jawen ikon joi jato onanmati manátaanan.

26 Jaskatax ja *Satanássen ja keenai keskábores jato amanoxon presoa keskábo, iitibi onantaanan, kishpinmeekanti kopí.

Nete senenaitian, jonibo jaskara ikantibo

3 1 Jaskaribiakinra, neskara jawékibo min onanribiti jake, moa netebo senenaitianra, itikomabires netebo nokónoxiki.

2 Jaránoxiki jatonabichoakin shinannai jonibo, icha koríkia itin keenkaresaibo, rabikaatai jonibo, ea riki kikin joni iki iresbiresi yoyo ikaibo, jakonmai Dioski yoyo ikaibo, jaton aniboki kikinbiresi yoitimaibo, jato iráke ati shinanhomabobi, itan Diossakin jawebi shinanhomabobi,

3 tsoabira jato noibaxon onísayamanoxikanai, joishoko ninkatax kesharesaibora inoxikanai, jaton jakonma keenti shinanbaon jatoaresabora inoxikanai, bebonbires jakonmaaxon jato masá tenemaibora inoxikanai, jainoax jatíbi jakon jawékibaonra, keenyamanoxikanai,

4 jakonhai keská ixonbora jato jakonmaanoxikanai, jawekeskabo akanaitianra onankonaxmabi niakaaresnoxikanai, iresbiresi yoyo ikira rabínoxikanai, Dios benatitianbira, jaton keena keskábares akí inoxikanai,

5 joi akonai keskabo, ikaxbi jaton akai jawékiainra onantibires inoxikanai, jaskara jonibo betanra, min jawebi ointi yamake.

6 Jaskara jonibaonra, wetsa xobonbires jikixon shinan onanmashoko ainbobo jato parankanai, jabora ikanai, jaton keena jakonma jawéki ati shinanyaresbo.

7 Jaskarabaonra joi yoikanaitian ninkatai, ikaxbi jawetianbi ja ikon joi onanyamakanai.

8 Ja Janes betan Jambres Moiséski yoitimani keskáribiira, ja jonibo ikon joiki yoitimakanai, ja jonibo riki kikinni jaton shinan ramita ikax, moa Dios ikonhayamaibo.

9 Ikaxbi jaskarabaonra, moa orishamanbo jato paranboyamanoxikanai, jatíxonbira jonibaon moa jato onannoxiki onanmabo ikax, iresbiresi yoyo ikanaibo, ja joni rabé Moiséski yoitimani keskatiribi.

Timoteon jaskara atibo Pablon yoia

10 Ikaxbi minra, kikinhakin onanna iki ja en mia onanmaa esébo. Ea jaskati

jaabo, en jaskara ati shinanxon akaibo,
ea jaskati non Iboki koshia, ea manátia
iká, noimisti shinanya ea iká, itan jaska-
rabo tenei ea shinan koshi iká,
11 ja ea masá tenemakanainko, itan
ea onitsapitainkobo mia iká iki ebébi.
Minra onanke ja Antioquíainxon,
Iconioainxon, itan Listrainkoxon masá
tenemakana ea onitsapitabo. Ikaxbi non
Ibonra, jatíbi neskara jawékiainoabo ea
xabáa iki.
12 Ikon riki, nonra onanke, jatíbi ja
Cristoki menikaatax jakasaibaonra,
jakonmaakana masábo tenekanti,
13 ikaxbi ja jakonma shinanya joni-
boyabi ja paranmisbora, bebon jakon-
maibiresbo inoxikanai, jato parani itan
jatoribi parankana.
14 Miabiribi jatíbi ja min onanna joiki
koshii jenéyamawe, jara min kikinhakin
ikonhaa iki. Minra onanke, tsoabaonki
ja joi mia axea iki ixon.
15 Shinanwe, bakexonbira ja Diossen
joi min onan onanhinabeirana iki, mia
onan joni iti kopí, jaskatax Cristoki
koshitaanan mia kishpinmeeti kopíribi.
16 Jatíbi ja wishakaata joi riki, Diossen
jawen shinanmanbi jato amaa. Jaskara
ikax riki, ja joi jatíbi jonibo jato onan-
mati jakon, jakonmabo akanaitian jan
jato notsinti, jan jato ponté shinanmati,
jainxon jakoni jakanon ixon, jato onan-
matiribi,
17 jaskatax ja Diossen tee akai joni
meskó teebo jakonhakin anoxon, kikin-
hakin onanna iti kopí.

4 1 Jesucristora nato neten joáx, non
Apo inóxiki, jainxonra jatíbi ja
mawataboyabi ja mawatamabo, jaton
akábo jato yoixonoxiki. Jaskara kopíra,
Dios betan Cristo bebonxon en mia
yoiai,
2 jato joi yoiti nete iketian, iamaxon
wetsatianbires inonbi, min jato Diossen
joi yoinon ixon. Ja joi jato ikonhamawe,
ja join jato notsinwe, ja join jato raro-
mawe, jatsanyamakin eseanan ja joi
jato onanmawe,
3 Iikananra, jonibaon ja ikon joi
ninkakashamakanti nete nokonoxiki,
jaskáakinra, jaton keen jawékibores jato
axeakanon ixon, icha axeamis jonibo
jato benanoxikanai, jaton ninkákasai
joishamanbores, jabaon jato onan-
manon ixon.
4 Ja ikon joi ninkákashamataananra,
jatíbi meskó jatonbi shinanxon yoikanai
janso joibores, jato ninkáxonoxikanai,
5 Ikaxbi minbiribi jawetianbi jaská-
yamakin jakonhakinres shinanwe,
onitsapikinbi tenewe, ja kishpinti joi
jato yoikin jeneyamawe, jakonhakin
min tee senenhanan.
6 Ea jatian mawátira moa ochóma iki,
jaskati ea mawatara iti iki, Dios jawéki
menikin ja bebon akana keská.
7 Ja Dios ikonhaa ixon, jan yoiai keská-
bores axonai ikaxa, ikonbiresi retea-
nanai keskati ea ike, Jan ea ati yoia
jawen joi yoikin senenhaxona ikaxiki,
ishtoi jain nokótiainko ea moa nokota
keská, jawetianbira Cristoki koshii ea
jenéyamake.
8 Ramara ea manatai, ja Diossen
meniti jawéki binox, jara jaton akábo
jato yoixonai non Ibon nete senenke-
tian, ea meninoxiki. Eabichora jayá
iamanoxiki, jatíbi já noitaanan joríbatin
manataboribira jayá inoxikanai.

Senentiainbi yoia

9 Jawekeskatax inonbires, ishtontani
ea oinni jomenwe.
10 Demassenra Tesalónicain kakin, ea
moa potabainke, jara nekeabi jawékibo
ayorakin shinannai iki, Crescentera
Galacia main kake, jatian Titora
Dalmaciain kake.
11 Lucasbichora ebetan itinke, Marcos
benaxon ea iwexonwe, janra en tee
akainko ea akinti atipanke.
12 Tíquicora en Efesoain raanke,
13 Jokin, ja Tróassainoa Carponin
xobonko, jan perakooti chopa en pota-
beirainbata ea bexonwe, ja kirikaboyabi
ja jaki wishati yoina bichiribi,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

14 ja yami jawéki akí teetai Alejandronra, kikinbiresakin jakonma ea banémake, abanon jan ea aká keskaribiakin non Ibon jabiribi ashokokin.
15 Jaskara iken, miaribi kikinni koiranmeewe, miaribira jaskáashokonake, ja non joi yoiaikira ikonbiresi jakonmaatai.
16 Ja peokin joni koshiboiba kenamaxon ea bokannontianra, tsonbi ikinyamakin jatíxonbi ea potayonkana iki, jaskákana jawékibo, Diossen jato shinanxonyamabanon.
17 Ikaxbi non Ibonra, jawen koshi shinan menianan ea akinna iki, jawen joi en yoiaitian, ja joi ayamaibaonribi ninkáxon ja kishpinti joi ikonhakanon ixon, jainxonra onsáinoabo non Ibon ea xabáa iki, ja leónman kexá keska meranoabi,
18 jainxon jatíbi ja jakonma jawékiainoaribi xabáaxon ea jan koiranti iki, jawen nai netenko ea boai kaman, jatíbitian ja rabinon akanwe, jaskara ibanon.

Senentiainbi jato saludana

19 Ja Priscila betan Aquilara en saludo bomai, jainoax jatíbi ja Onesíforon xobon ikáboribi,
20 Erastora Corintoain baneke, jatian Trófimora isinai en Miletoain potabeiranke.
21 Jenetiatamabi ishtontani jowé, Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, jainxon jatíbi non wetsabaonribira mia saludo bomakanai.
22 Non Ibo miibetan ibanon, jainxon jawen jakon shinanman, mato Diossen akinbanon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

TITO

Titoki Pablon kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Nato riki Pablon kirika wishaa, ja
riki Diossen yonoti, itan Jesucriston
raana; jaskáxon ja ikonhaketian Diossen
kenaabaon, ja ikonkon joi onankanon
ixon jato yoiti.
[2] Jatian noa jan manata riki ja jatíbi-
tian jati neteya iti. Jara nete joniama-
tianbi, Diossen jaskara jato menitibo,
jansoyamakin yoia iká iki.
[3] Jatian ramara moa nete nokóketian
jan jaskáati yoini keská senenke, noa
jan kishpinmai Diossenbi eabiribi jakon
ointaanan jawen joi ea yoimaa mera-
noax.
[4] Nato kirikara en Tito wishaxonai,
jara en Cristo ikonhama ikax nokon
bakebi keská iki. Ja non Papa Dios
betan jan noa kishpinmeemai Jesussen,
abanon jawen jakonshaman shinan itan
jawen xabá shinan mia menikin.

Ja Cretainxon Titon ati teebo

[5] Enra mia ja Creta nasin potabeirana
iki, ja min ati japariabo jakonhakin
min anon ixon, jainxon jematiibi ja joi
akaibo jato ikinti *ancianobo min jato
janenon ixonribi, ja jaskáakin ati en mia
yoia keskáakin.
[6] Ja ancianora iti jake, jakopi jakon-
maakin yoinkanti yama, westíora awin-
yabicho, jainoax jawen bakeboribi iti
jake joi akaibo, jakonmai ikaitian
iamaax yoitimakanaitian ja yoixonka-
naimabo.
[7] Ja joi akaibo jato ikinai koshira
jawen tee akai iti Diossen imaa iki.
Jaskara kopíra iti jake jakopi ramiakin
yoikanti yama; jawen keena keskáres
akaima, sináresaima, paenaima, ishton-
bires jakonmaataima, jainxon jakonma
kanantibo axon koríki bitiakinres
shinannaima.
[8] Jaskara iamaikayara iti jake; jaiba
nokotaibo jakonhaxon jato biai, jainoax
jato jakonhati shinanya joni; onan-
konshamanxon jawéki akai, ponté
shinanya, jakon joni itan shinan meran
koiranmeetai joni.
[9] Jainoaxibira iti jake, ja onanmakana
ikon joikiribi kikini koshia. Jaskáaxon
wetsaboribi ja ikon esekan jakonhakin
yoianan, jato koshi shinanmati kopí,
itan jaki jakonmai yoyo ikaiboribi, jato
ikonhamati kopí.
[10] Icha yoitima jonibora jake, jabo riki,
ja jakina rebichi xatéya ikanti jato yoiai
judíobo. Jabaonra akai iresbiresa jawé-
kibo yoianan jonibo parankin.
[11] Jaskarabora moa non yoyo imati
yamake. Jabaonra ja atima jawékibo
yoixon jatíbi jonibo jaton rareboyabi
jakonmai iikanai. Jaskáakin jakonmaa-
kinbo axon jato koríki bichini.
[12] Ja Creta nasinra jaa iki westíora
*profeta akin akanai; jara jawen kaibo-
bobi yoii neskata iki: “Ja Cretainoa
jonibo riki jansobo, jakonma yoina
keskábo, naxki itan chikishbo”, iki.
[13] Jara ikon iki jakopi akonkin jato
notsinwe, ibakanon Cristo ikonhabo
ikax jakoni jaai.
[14] Jainxon ja jatonbi shinanxon,
judíobaon yoikanaiboribi moa jato
ninkáxonyamakanwe, itan ja ikon
joi ikonhayamaibaon ati yoiaiboribi
ayamakanwe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

15 Ja jakonma ayamaibaonara jatíbi
jawékibo jakonbires iki, ikaxbi ja
jakonma akaibo ixon Dios ikonhayamai-
baonara, jawe jakonbi yamake, shinan
meran jakonmaatabo ixonra jakonmara
non akai ixonbobi shinanyamakanai.
16 Nonra Dios onanke ikibora ikanai,
ikaxbi jaton ikainkobora jaskaramabo
ikanai. Jabora jato omisaibores iki, itan
yoitimabo ikax jakoni iti atipanyamaa
jonibo iki.

Ikon esébores jato onanmati

2 1 Ja min jato onanmai joibora iti
jake, ja ikon esé meran yoiai keská-
bores.
2 Jatian ja yosi jonibo iti jake iresbiresi
yoyo ikaimabo, jakonhakin oinkana,
itan onankonshamanxon jawéki akai,
akonkin Cristo ikonha joni, akonkin jato
noia itan ikonkon koshi shinanyaxon ja
onitsapiti teneti atipanabo.
3 Jaskáribiira, ja yoxan ainbobo ikanti
jake, jaton ikainkobo jakon, joi ninkatax
kesharesaimabo, paenaimaboribi. Jaton
ikáboribira jakon iti jake,
4 itan ja benoya xontakoboribi ese-
kanti jake, jaton beneyabi jaton bakebo
akonkin noia ikantiakin.
5 Jainxon onankonshamanxon jawéki
akaibo ikantiakin, jakonma jawéki
ayamaibo ikantiakin, jaton xobon ikábo
jakonhakin koiranti onanbo ikantiakin,
jakon shinanyabo, jaton benen yoiai
senenhakaibo ikantiakin. Jaskáxon
tsonbi Diossen joi jakonmaakin yoitima
kopí.
6 Jainxon ja bakeranonbo, onankon-
shamanxon, jawéki akaibo ikanon ixon
jato yoixon shinanmawe,
7 jatíbi min ikainbo jakoni mia ikaibo
jato oinmawe; jatian ja joi jato axeai,
jakonmabo iamai jaon ratékanti joni
iwé.
8 Jakonhakin jato joi yoiwe, tsonbi
jakonmanin yointima kopí. Jatianra ja
jakonmaakin shinannaibo rabinkanti iki,
itan jakonmaibo noa yoii ikantima iki.
9 Jainxon ja iboaxon yonokanaiboribi,
jato onanmawe, jatíbi jawékiainbo jan
jato yonoaibaon yoiai senenhakanon,
noimisbo itan kewinmismabo ikanon.
10 Jainoax jato yometsoaiboribi iama-
kanon, jaskáyamaikaya ja ikonhakin
jaki jakon shinankanaibo ikanon.
Jaskáxon, jakonhira riki jan noa kish-
pinmai Diossen joi iki ixon onankanon.
11 Diossenra jatíbi jonibo jan jato
kishpinmati jawen jakon shinan jato
onanmaa iki.
12 Ja jawen jakon shinanmanra, ja
jakonma jawékibo itan nato netemea
jan keenti jawékibo ayamanon ixon noa
onanmai. Jaskataxa itibi keskati, noiba-
misti shinanya, itan jakonmabo noonha-
resti shinanyabo nato neten noa jati iki.
13 Jan noa manata raroti nete nokotai
kaman, ja iki ja non ani Dios, jan noa
kishpinmai Jesucristo jakiribi joti.
14 Jara noa kopi mawata iki, jaskáaxon
jatíbi jakonma jawékiainoa kopiaxon
noa xabáanox, itan kikin jakonha-
kinbo ayonxon, jakon jawékibores
akin jeneyamai jawen katota jonibo
noa imanoxon.
15 Neskarabo riki min jato onanmati,
min jato yoiti koshiaxonbi eseanan jato
notsinwe. Miara tsonbi omisti yamake.

Joi akaibo ixon senenhatibo

3 1 Jainxon wetsaboribi jato shinan-
mawe, ja Apo itan joni koshiboki
yoitibo ikantiakin, itan jatíbitian jakon
jawéki ati shinanyabores ikanon.
2 Jainoax tsokibi jakonmaibo yoyo
iamakanon, xabáshaman shinanya
itan jato jakonhati shinanyabo ikanon,
jaskaxon jaton shinan meran rabía-
makin, jatíbibo jato jakonhakin akaibo
onankanon.
3 Moatianra noaboribi ikana iki, onan-
mabo, itan yoitimabo. Noa ikana iki
manota keskábo, itan jatíbi ja keenti
shinanman, itan keenti jawékinin
iboaxon yonoai keskábo. Jakonma jawé-
kibores akí itan jaton jawékibo oinnax

notsiresi jakanabo. Noa ikana iki omiskanabo, itan omisananaibo.

4 Jaskara ikenbira noa kishpinmai Diossen, jawen jakon shinan itan jawen noimisti shinan jonibo jato onanmataanan,

5 noa kishpinmaa iki. Jakon ikax itibi keskati noa ikai kopíma, noibamisti shinanya ixonres. Janra noa kishpinmaa iki noa wetsaresibi inon ixon, ochabo noa soaxontaanan, jainxonra jawen Shinanman bená jatiabo noa imaa iki.

6 Ja jawen Shinanra, noa kishpinmai Jesucristo meranxon akonbireskin noa menia iki.

7 Jaskáakin jawen jakon shinanman jakon jonibo noa imaa pekáo, ja noa jatíbitian jayáti jati nete binox manatabo noa ikanti kopí.

8 Nato joira kikin ikon iki, eara keenai, min jato yoikin jenetima. Jaskáaxon ja Dios ikonhabaon jakon jawékibores akanon ixon. Neskara joibora jakon, itan jatíbibo jan jato akinti joi iki.

9 Ikaxbi ja onanmabo ikax join iananankainkobo moa niakaayamawe, ja jaton rekenbo ipaoni yoikanainkobo, itan ja esé kopi ramianani join iananankainkobo iamakanwe. Jaskátibora iresabo ikax, noa jan akinti jawékiboma iki.

10 Jaweratobaonki ja joi akaibo xaranxon wetsa tsamábo akai, westíoraakin iamaax rabéakin kenaxon eseanan notsinwe. Jatian mia joi ninkáxonyamaitian moa jainoa pikowe.

11 Minra onanti jake, jaskara jonira yoitima ixon jawen ocha aká kopi janbixbi castiganmeeti iitai ixon.

Titon atibo yoia

12 Ja Artemas iamaxon Tíquico en mia raanxonketian, ja Nicópolis ikain jawekeskatax inonbires ea oinni kawé; matsitian jain wínoti katira en shinanke.[a]

13 Jatíbi min atipana senen ja abogado Zenas betan Apolos akinwe. Jaskatax wetsanko kaai, jawebi maxkáyamakanon.

14 Abákanon ja nobé joi akaibaon jakonhakin jato akintibo onankin. Jaskáxon ikonkon ja maxkákanabo jato akinnai ikax, yanka ireskanaibo ikantima kopí.

Senentiainbi jato saludana

15 Jatíbi ebé itinabaonra mia saludo bomai, ja noa noia nobé joi akaiboribira non saludanai. Abánon Diossen jatíbi matobo jawen jakon shinanman akinboreskin.

---

[a] **3.12** Ja noviembre oxe peokootax marzo oxe kaman, jao matsiyabi niweaba ikai, jatianra tsoabi ochó kayamai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

FILEMÓN

Pablon Filemón kirika bomaa

Jato saludana

1 Ja Cristo kopí cárcel meran akana
Pablonra, Timoteo betan ixon mia
saludo bomai Filemón. Ja non akai
teeribira min akai.
2 Jainoax ja min xobon tsinkitai joi
akaiboribira non bomai. Jain iki ja
non poi Apia betan Arquipo, jabo iki
atikoma meranbi nobetan tee akaibo.
3 Abánon ja non Papa Dios betan ja non
Ibo Jesucriston, mato jakonax janon ixon,
jawen jakon shinan matoki manhakin.
4 Jatíbitianra mia shinankin oranai-
tiibi en Dios iráke akai,
5 akonkin ja Ibo min noia, itan ikoni
mia jaki koshia ninkaxon, itan jaskáa-
kinribi ja non wetsabo min jato noia
ninkákin.
6 Jatian noa iká keskatiribi mia jaki
koshia ikenra en Dios yokatai, ja Cristo
noixon non jakon jawéki atibo, mia
jatíbi onanmanon ixon.
7 Eara kikini beneai, itan ja min
jato noiatonribira ea koshimai. Minra
jaskáaxon jatíbi Diossen joi akaibaon
shinanbo kikinhakin jakonhake.

Onésimon kopí yoyo ika

8 Jaskara kopíra Criston janenko ja
atibo mia yoititianbi,
9 noianana ixonres en mia yoiai. Ea
Pablora moa yosishoko iki, jatian rama
iki moa Cristo Jesús kopi, ea cárcel
meran akana.
10 Westíora jawékira nokon bake
Onésimo en mia yokáxonai. Jara cár-
cel meranxon en joi bimaa ikax nokon
bake keska iki.
11 Moabora iká iki, ja Onésimo mia jan
akintima westíora min yonoti. Ikaxbi
ramara mia, itan ea noa akinnai.
12 Jaskara ikenra moa jakiribi en
miiba raanai. Eabi akai keskáakinribi
nokóketian biwé.
13 Eara keena iki, já ebébi neno bané-
tinin, ja en jakon joi yoiaitian ea cárcel
meran akana ikai kaman, min toan ea
jan akinti.
14 Ikaxbira min ea jen akamapari
iketian en jaskáakashamai, ja min ea
akinnon ixon en tearesaitian, min ea
akinnama ikax, minbi shinanxon ea
akinnai iti kopí.
15 Jawekeska ikaxa, ja Onésimo
jawetio basi ikires miibakeax ochota iki,
jaskata pekáo jatíbitian mibébi iti kopí.
16 Jatianra min yonoti keskáres moa
itima iki, bebon jakonra itiki, mia jaon
kikini keenai min wetsabi keská moa
ikax. Eara kikini jaon keenai, jatian
miakayara ibiresti jake, moa westíora
joni keskáakinres shinanyamai, Ibon
janenko min wetsa iketian.
17 Jaskara iken, mibé joi akai iketian,
min wetsabi keskáakin ea shinannai
ixon, eabi min biai keskáakin shinan-
bainxon, biwé.
18 Mia jakonmaabo iamaxon mia ribi-
nabo iketian, en mia kopíanon ea yokáwe.
19 Enbishamanra nokon mekemanbi
wishai; enra mia jatíbi kopíai kaai,
enkaya ea kopíawe akin atitianbira en
mia jaskáyamai, minkayara ea akonbi-
reskin ribina keská iki, en joi yoiaitian
ninkáxon min Cristo ikonhaa kopí.
20 Jaskara riki noara ja wetsa rabé-
bires keská iki, akonkin non Ibo noia

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ixon, ja en mia yokata jawékinin ea
akinwe. Ea shinan raromawe.
21 Ja en yokata bebonbires min ati
onanxon riki, nato kirika en mia
neskáakin wishaxona.
22 Jainxonribi ea jain kaax, itiribi
ea benxoaxonwe, maton eki ora-
nabo ninkáxontaanan, mato oinni
kanon ixon ea Diossen raantininra
ea manáke.

Senentiainbi jato saludana

23 Epafrassenra mia saludo bomai,
jabé riki ea Cristo Jesús kopi cárcel
meran akana.
24 Jainxon ea jan tee akinnai Marcos,
Aristarco, Demas itan Lucas, jabaonri-
bira mia saludo bomai.
25 Ja non Ibo Jesucriston, jawen jakon
shinanman mato akinboresbanon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

HEBREOS

Hebreo joniboki kirika wishaa

Jawen Bake meranoax Dios yoyo ika

1 1 Moatianbora, ichaakin itan, meskóakinbo, *profetabo meranxon
non rekenbo Diossen yoyo aka iki,
2 ikaxbi rama netebaonra, jawen Bake
meranxonbiribi noa yoyo ake. Já meranxonra, jatíbi nete jonia iki, jatian jara
jatíbi jawékinin Ibo imaa iki.
3 Ja riki ja Diossen penebires koshi
noa jan oinmai, jawen ikábo Dios jisábishaman ixon, jatian janra jawen atipana
join, jatíbi jawékibo koshiake. Jainoaxa
jatíbi non ochabo noa soaxona pekáo,
naikan kaax, Diossen mekayao yakata
iki.

Diossen Bakera ángelbo xewina iki

4 Jaskataxa ángelbo xewina baneta
iki, jabaon jane xewina kikin janeribi
bia ikax.
5 Jawetianbira Diossen westíora
ángelbi yoiama iki:
"Mia riki nokon Bake
ramara ea min Papa iki", akin.
6 Jatian jawen reken Bakebiribi nato
neten raanaxa, Dios neskata iki:
"Jatíbi ja nokon ángelbaon rabibakanon", iki.
7 Jatian ja ángelbo yoii ikai Dios
neskati:
"Nokon ángelbo riki niwe keskabores
jatian nokon yonotibo riki chii
tiritai keskábores", iki.[a]
8 Ikaxbi jawen Bakebiribi yoii ikai
neskati:
"Jatíbitian Apo riki mia Diossé,
jato ikinkinra, atibi keskáakin jato
ikinnai.
9 Jakon jawékibores noixonra,
jakonma jawékibo min omisa iki,
jakopíra mia Diossen katota iki,
min Dios ixon,
jaskáaxonra, ja miibetan ikábo
bebonbires, raro mia imaa iki", iki.[b]
10 Jainoax iribai neskati: "Ibó, peokootiainxonbira, jaki mai koshitibo min
aká iki.
Ja naibo riki min mekemanbishaman,
min aká teebo.
11 Jatíbi jabora keyónoxiki,
ikaxbi miabiribira, jatíbitian jaai
keyóyamai,
jatíbi jabora chopa ikai keskati
payónoxiki,
12 chopa atinra min katónoxiki,
wetsa chopa sawetininra min anoxiki,
ikaxbi miara miabi iti iki, min
jatira jain keyota yamake", iki.[c]
13 Jawetianbira Diossen westíora
ángelbi yoiama iki:
"Nokon mekayao yakáwe, ja min
rawibo, en mia
jan penítiaxonai kaman", akin.[d]
14 Jatíbi ángelbo riki shinanres, ja
kishpinmeetibo akinni teekanon ixon,
jato Diossen raanabo.

Jan kishpinmeeti joi yoikaata

2 1 Jaskara kopí riki, ja non ninkata
joi non kikinhakin onanna iti, noa
wetsaorinaketian.

---

[a] **1.7** Sal. 104.4 [b] **1.9** Sal. 45.6-7 [c] **1.12** Sal. 102.25 [d] **1.13** Sal. 110.1

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 Ja ángelbaon yoiai joibora, iká iki
kikin koshi, jatianra ja senenhayamai
yoitimatax ochaabo atixonbi, jato
Diossen castigana iki.
3 ¿Jatian jawekeskataxmein noa kene-
kaati iki, ja kishpintinin ratéyamaa
ikax? Nato kishpinti joira non Ibonpari
yoikin peoa iki, japekáora ja ninkata-
baonbiribi tekikin noa yoikana iki.
4 Jainxonra Diossenribi noa onanmaa
iki, ja oinxon onanti, itan icha ratéti
jawékiboribi axon, jainxon jan shinanna
keskáakin, jawen tee ati onan shinanbo
jawen jakon Shinan meranxon, noa
menipakeanan.

Jesucristo, jawen wetsabo keská iká

5 Diossenra ja non yoii iitai bená
nete nokóketian, ángelbo koshi iti jato
imaama iki.
6 Jaskara ikenra, Wishá meran ikai
neskati:
"¿Jawerin westíora joni min já shi-
nanti?
¿Jawerin ja jonin bake min jairaa-
kin shinanti?
7 Basimashokores ángelbo naman-
bires itira min imaa iki,
jaskara ikenbira, kikinni ninkakaa-
tai, itan aniakin oinkanai min
imaa iki,
8 jatíbi jawékibora min jaki jenea
iki", iki.[e]
Jaskáakin jatíbi jawéki jaki jenea ikaxa,
jawe jawékibi jaki jeneama yamake,
jaskara ikenbira, jatíbishaman jaki jene-
kaata non oinyamapariai.
9 Ikaxbira, non oinnai ja Jesús, jawetio
basires ángelbo namanbires iti Diossen
imani, kikinni ninkakaatai itan ani joni
iká, onitsapikaini mawata ikax. Noa
noixonra Diossen jaskáakin mawámaa
iki, já jaskataton jatikaxbi noa jakon-
kanon ixon.
10 Jatíbi jawékira Diossen aká ikax,
jawenabires iki, jara keenai jatíbi
jawen bakebo jawen pené netenko
jabé jaai bokantinin. Jaskara kopíra,
Diossen aká iki, jan jato kishpinmati
Jesucristo, masábires tenemataanan
jakonman senena imakin.
11 Jatíbi ja Diossenabo, itan jan jato
Diossena imaiyabira, noa jatikaxbi
westíora papayabicho iki. Jaskaranixa
ja Jesús, nokon wetsabo riki mato akin
jato atin rabinyamai.
12 Jaskara yoiira ikai Wishá meran
neskati:
"Miikiriakinra nokon wetsabo en
jato yoinoxiki,
jainoax tsinkíkana xaranmeax-
bora, mia rabii ea bewanoxiki",
iki.[f]
13 Jainoax iribai neskati:
"Jakira ea koshiai", iki.[g]
Jainoax iribai:
"Eara neno iki, ja Diossen ea menia
bakebo betan", iki.[h]
14 Ja jonibaon bakeabo riki, ja namibi
itan ja jimibi, jaskáribiira joni ikax,
Jesús namia itan jimiaribi iká iki,
jaskaranixparira, já mawáti atipana
iki, jaskáaxon ja retemisti koshia janha-
resnox, ja iki ja *Satanás.
15 Neskáaxonra xabáa iki, jatíbi ja
mawátiki rakékin, jatíbitian *Satanás
iboamaax jakana ikábo.
16 Jaskarainra onanti iki, ja ángelbo
akinox nato neten Cristo joáma, jara
joá iki, ja Abrahamman chiní rarebo
jato akinti kopí.
17 Jatian jaskáakin jato akinti kopíra,
jawen wetsabo keskáribi itoshia iki,
jaskatax jawen atibo senenhai, itan
noibataanan, akinmis Diossen tee
axonai *Sacerdotebaon Koshi inox, itan
jato kopi mawáxon jonibaon ocha akábo
shinanxonyamanox.
18 Jatian jaribi jaskati tanakaatibo
onitsapita ixonra, rama ja jaskati
tanakaataiboribi, jan jato akinti
atipanke.

[e] **2.8** Sal. 8.4 [f] **2.12** Sal. 22.22 [g] **2.13** Is. 8.17 [h] **2.13** Is. 8.18

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesús riki Moisés xewina

3 1 Jaskara iken, nokon wetsabó,
mato riki Diossen jonibo, jawenabo
inon ixon mato katota ixonkaya, raana
joni itan *Sacerdotebaon Koshiakin, ja
Cristo Jesús shinankanwe, já ikonhaabo
ixonra jaskara non jato yoiai.
2 Jesussenra jan ati ikábo, Dios senen-
haxona iki, jaskara tee ati ja imaa ixon,
ja Diossen xobonko teekin, Moiséssen
aní keskáakinribi.
3 Ikaxbi Jesúskayara, ja Moisés akai
bebonbires aniakin rabikanti imaa iki, ja
xobo ayamakinbi, jan xoboaka jonires,
kikinhakin rabionkanai keskáakin.
4 Jatíbi xobo riki westíora jonin aká,
ikaxbi jatíbi nato neten já jawékibo riki,
Diossen akábobires.
5 Moisésra iká iki, westíora yonoti
ikax, ja Diossen xobonko teekin ja atibo
senenhaai, jatian jawen teera iká iki,
ja ramakaya Diossen yoiti jawékibo
ikonkon onanna ixon, jato onanmati.
6 Ikaxbi Cristo riki, Diossen Bake ikax,
ja Diossen xobomea teebo akin, ja atibo
akonkin senenhai, ja iki noabo yoii iká,
já ikonhakin jeneyamai raro shinan-
yaxon, ja bii kati jawékinin manatabo
ikax.

Diossen yoiabo ninkáxonti

7 Jaskara kopíra ikai, Wishá meran
Diossen jakon Shinan neskati:
"Rama netebi mato Diossen yoiai
ninkáxon,
8 maton jointibo chorishayamakanwe,
jaskati yoitimakin akana iki, jain
joni jayamainkoxon Dios tanakin.
9 Jainxonra ja chosko chonka baritia,
en tee akaibo oinxonbi, maton
rekenbaon ea
tanakana iki.
10 Jaskara kopíra, jatoki sináxon en
jato neskaa iki:
'Jaton shinan meran benota kes-
kábo ixonra, en jato eseabo nin-
kákashamakanai', akin.
11 Jaskara kopíra, ikonbiresi sinatax
ea ikoni neskata iki:
Matora jawetianbi jikitima iki, ja en
mato jain tantimati mainko", iki.
12 Jaskarabo, iken, koirameekanwe
nokon wetsabo, jakonmabo ochati join-
tiabores ikaxa, ikonhakashamai ja jiria
Diossibakeax, mato ochókanake.
13 Jaskáyamaikaya, netetiibi wetsabo
betan eseanani, shinan koshikanwe, "ja
rama netebi", iki iká joi Wishá meran
japariketian, jaskatax mato tsoabi
ochan paranxon imaa, shinan jakon-
maati yoitimakantima kopí.
14 Noabora moa Cristo betan iki, ikax-
bira já ikonhakin peonontian iní keska-
tibi senenai kaman, noa jaki koshii
jenéti yamake.
15 Jaskara yoiira ikai Wishá meran
neskati:
"Rama netebi mato Diossen yoiai
ninkaxon, maton jointibo chori-
shayamakanwe ja moatian yoiti-
matax ikáni keskatiribi", iki.
16 ¿Jatian tsoaboki ikana iki, ja Dios-
sen jato yoiai ninkataxbi jaki yoitimati?
Jatíbi ja Egipto mainmea jato Moiséssen
pikonibora ikana iki, jaskati yoitimai.
17 ¿Jatian tsoabokiribiki iká iki, ja
chosko chonka baritia Dios sinati? Ja
ochax, jain joni jayamainkoniax mawá-
nibokira iká iki.
18 ¿Jatian tsoaboki ikonkon Diossen
yoia iki, jain jato tantimati mainko jiki-
matima? Jatíbi ja jaki yoitimatabora
aká iki.
19 Jatianra ikonkon non oinnai, ja Dios
ikonhayamakana kopí, ja main jikia-
makani.

4 1 Jaskara iken, jabé tantii kati noa
Diossen yoini japariketian, koiran-
meenon akanwe, mato jatíribibora jabé
iamanake.
2 Jabaon akáni keskáakinribira, non-
ribi ja jakon joi yoikanai ninkata iki,
ikaxbi ja ninkákanatonra, jawe jato
akinyamaa iki, ja joi ikonhayamakanai
kopí.

3 Ikaxbi ja ikonhaax, noa jaki koshia-
bora, jain tantiti netenko noa jikinoxi-
kanai. Ja yoii iki iki Dios neskati:
"Eara sinatax ikonkon neskata iki:
matora jawetianbi jikitima iki, ja
en mato jain tantimatinko", iki.
Ikon riki, ja nato nete jonianontianbi,
jawen tee moa Diossen senenhaa iká,
4 jatian wetsankora ikai, ja kanchis
nete yoii Wishá meran neskati:
"Ja kanchis nete itinra, jatíbi jawen
teebo senenhayontaanan, Dios
tantia iki", iki.[i]
5 Jatianra nato Wishá meran jakiribi
yoiribiai:
"Matora jawetianbi jikitima iki, ja
en mato tantimati mainko", iki.
6 Ikaxbira maxkáparike, ja jain tanti-
tiain jatíribibo weíkanti. Jatian ja jaton-
pari ja jakon joi ninkatabora jikiama-
kana iki, jatonbinix yoitimatax.
7 Jaskara kopíra, jakiribi noa Diossen
westíora nete meniribia iki, ja riki
"rama netebi", jara moa basi winóni
pekáopari, Davidkan yoia iki, ja Wishá
meran non yoiwana keskáakin:
"Rama netebi mato Diossen
yoiai ninkáxon, maton jointibo
chorishayamakanwe", akin.
8 Jatian ja *israelbo Josuékan jato
tantimani iketianra, wetsa netebo moa
Diossen, yoiamakeana iki,
9 Jaskara ikenra ja Diossen jonibo,
jakonax jain tantii bokantipari jareske,
10 jaweratoboki ja Diossen noa tanti-
mati ikainko jikiai, jabora jawen teeai-
noax moa tantiai, jawen teebo ayon-
taanan, Dios tantini keskatiribi.
11 Ja jain noa Diossen tantimati
ikainko jikinoxkaya, koshinon akanwe,
jaskatax ja ikonhayamaibo ikáni keska-
tiribi, tsoabi ikantima kopí.
12 Ja Diossen joi riki, jan jatia itan
atipana koshia, ja riki, okenbekonbi
kenshoya espada winoa kikinbires
xatemis, jara jikiai, ja kaya meran itan
shinan rebo ikain kamanbi, jainoax
ja chichó joni meran iká jawékibo
kamanbi. Jainxonra, ja non shinanbo
itan non ati shinannaibo jishtiakai.
13 Jatíbi ja Diossen joniani jawékibora,
já bebon joné iti atipanyamake, jaweara
jatíbi jishtibires iki. Jara anoxiki, jatíbi
ja non akábo non yoipakekin.

Jesús iki *Sacerdotebaon Koshi

14 Ja Diossen Bake Jesús riki, non ani
*Sacerdotebaon Koshi, jara naikan kaa
iki. Jaskara kopíra, ja ikonhaa ikax, jaki
koshii noa jeneti yamake.
15 Ja non *Sacerdotebaon Koshinra,
non atipanyamaa onanxon, noa akinti
atipanke, ja noa ikai keskatiribi jápari
tanakaatibo winota ixon, jaskarabo
winotibira ja jawetianbi ochayamaa iki.
16 Jaskara iken, noa jan noia Dioskaya
rakétanma benanon akanwe, jaskáaxon
ja noa iorai maxkatatianshaman, jawen
jakon shinanman noa jan akinti kopí.
5 1 Jatíbi ja *sacerdotebaon koshibo
riki, jonibo xaranmea katóxon,
imakanabo. Jabo riki janekana, jato
kopi Dios betan yoyo iti itan ja Dios
menikanaibo jato boxonti, jainoax jaton
ocha kopi yoina jato retexonti.
2 Jatian ja *sacerdoteboribi, shinan
koshimaboribi ixonra, jabaon ja onan-
mashokobo itan ja benota keská ikax
ochaiboribi, noibataanan, jato akinti
atipanke.
3 Jatian jaskara shinan koshimabo
ikax ochai ixonra, jaton ocha kopibi
itan ja jonibaon ochabo kopíribi jabaon
Dios yoina retexonti jake.
4 Tsoabira, nato ani teeain janbix
jikiamai, ja Diossen kenaabores riki, ja
nato ani tee biaibo, ja Aarónra aká iki,
jaskáaxon janekin.
5 Jaskáribira, Cristo janbixbi ja
*Sacerdotebaon Koshi iti janekaayama
iki, Diossenbira aká iki, ja ani tee
menikin, jara iká iki neskati:

[i] **4.4** Gn. 2.2

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

"Mia riki nokon bake,
rama riki ea min Papa", iki.
6 Jainoax Wishá meranribi ikai
neskati:
"Mia riki jatíbitian *Sacerdote, ja
Melquisedec iní betan senenribi",
iki.
7 Cristonra nato neten inontian,
koshin sai akin, itan winiananbibo,
Dios yokákin orana iki, ja mawátiainoa
janres já xabáati atipana koshia iketian;
jaskáketianra, jawen joi senenhaxonai
iketian, jan yokatabo Diossen ninkáxona iki.
8 Jatian jakaya Diossen Bake ixonbira,
onitsapixon Criston onanna iki, jawekeskarin ja joi senenhai iti iki ixon,
9 jatian jaskáakin jatíbi senenhaxa,
jatíbi jawen joi senenhaxonaibo, jato
jan kishpinmai itoshia iki.
10 Jatianra Diossen janea iki *Sacerdotebaon Koshi iti, ja Melquisedec iní
betan senenribi.

Diossen joinko bebonti yoii iká

11 Neskara jawékibo non mato yoitira
ichapari jake, ikaxbira onantishamahakin non mato yoitibo atikoma iki,
ninkáxonbi maton ishton onanti atipanyamai kopí.
12 Moa basi Diossen joi akaibo ikax,
wetsabo jato axeati onanbo itítianbi
riki, ja peokin onanti Diossen joibo
jakiribi yoikantinpari mato keeni. Ja
bake keskáshokobo ixon, chorish jawékiayamakin, lecheshokores jawékiai
keskábopari iki mato.
13 Jatian ja lecheshokores jawékiaibo
riki, xoma akai bake keskabores, atibi
keskákin shinanti onanmabo.
14 Ja chorish jawékiatibora yosibaona
iki, moa pontéakin shinanti onanbaona.
Jabaonra moa axeabo ixon, onannai ja
jakon itan jakonma jawékibo.
6 1 Jaskara iken, bebon chibanresnon
akanwe, ja Diossen joi non akonkin
onannai kaman. Ja peokin onanti Cristo
kiriti iká joibora non benaakin yoiamai.
Ja reken non onannabo iki, jan noa
mawátiain boti jawékibo moa akonkin
jeneti, jainoax Dios ikonhaax jaki koshiti,
2 jaskatax bautizameti; ja joi akaibo
mamepasxon jatoki oranti; ja mawatabo
jakiribi jiriti; jainoax jatíbitian jaskara
itiakin noa Diossen yoiti nete.
3 Nato jawékibora non jato onanmaboresti jake, Dios keenketian.
4 Kikinshaman itikoma riki, ja Diossen
joi ikonhaax iitibi, Dioski ochókanabaona. Jabora ja naikanmea jato
Diossen menia biax, raroshaman ikanabo iki, itan ja Diossen jakon Shinan
moa bia ikanaboribi iki,
5 jainxon ja Diossen jakon joi moa
ninkata ikanaboribi iki, itan ja bená
netenko jawen atipana koshiabi Dios iki
kaai, moa onanna ikáboribi iki.
6 Jabora moa Dios ikonhakin jenea
ikax, jakiribi shinanmeetanan, banéti
atipanyamakanke. Jabora ja icha jonibo
bebonxon jaki shirokin, jakiribi ja
Diossen Bake korosen axon tasai iikanai.
7 Jarake maibo, jaki oi kexto manaitian, kikinhakin tsitsiai, jatian ja wain
teetaibo jato jakonshaman bimi imaxonketianra, Diossen jakonhai,
8 ikaxbi ja xobiabi moxares xoxomai
maira, jakonma iki. Jara moa Diossen
jakonmataanan, chiikan menoxon keyotires iki.
9 Ikaxbi neskáakinbo mato yoixonbira,
non onanke, nokon wetsabó, matora
moa kishpinmeetabo ikax, kikin jakonhain ikanai ixon.
10 Dios iki pontébicho shinanya, jara
ja maton aká jawékibaon, itan já noixon
jawen jonibo maton jato akinnaton
jainoax ramakamanbi jaskáakin maton
akinni iitaibaon shinanbenoyamai.
11 Ikaxbi non mato keenxonai riki,
ja mato westíorabokaya, nete senenai
kamanbi, jaskara shinanyabi mato
ikanti, ja jaskaraton manatax itai maton
bii kaai kaman,
12 Noara keenyamai, mato chikish itin,
jaskáyamaikaya ja Dios ikonhaax jaki

koshiabo ixon, jatsanyamakin, ja jatíbitian jayáti jato Diossen meniti yoia bii kaai, mawakanwe.

Ja senenhabekonti joi Diossen senenhai

13 Ja senenhabekonti joi Diossen
Abraham yoinontianra, já xewina wetsa
joni, ja bebonmeax yoyo iti yamaketian,
janbix yoikaata iki, jan yoiabo akonkin
senenhanox.
14 Jatian neskáakin yoia iki: "Enra
akonbireskin mia jakon imati iki, jain-
xonra min rareboboribi kikinbiresakin
en mia kaimaxonoxiki", akin.[j]
15 Jaskáakin Diossen yoia jatsanyamakin
manaaxa, ja Diossen jaskara imanoxon
yoia keskáshaman, Abraham iká iki.
16 Jonibaonra akai, jato yoyo ika joi
ikon inon ixon, jato xewina jonipari
janekin, jatian jaskáakin jato yoia-
kanara, moa tsonbi jawe yoiti yamai,
akonkin senenhati iketian.
17 Diossenra, ja jatíbitian jayáti jato meni-
noxon yoini bikantibo, onantiakin jato
oinmakasa iki, já yoyo ika joibo wetsaa-
yamakin. Jaskara kopira, ja jato menitibo
ikon inon ixon, janbi jato yoia iki.
18 Nato jawékibaonra Dios jansoti
atipanyamake, jan noa meniti yoiabo,
itan akonkin senenhanox já yoyo ika-
bora wetsaressibiati atipanyamake,
jaskaratonra ja noa koirannon ixon non
Dios benaabo, itan jaki koshiax noa jaon
manatabo, koshi itan shinan jakonsha-
manres noa imai.
19 Ja nato manátininra jaoraobi taxke-
mayamakin, akonkin non kaya koiranna
iki, taxkemayamakin *anclanin wapóro
tewanai keskáakin. Noa jan mana-
tara, ja Diossen xobo meran iká chopa
panaabi bebanbaini, naikan nokota iki,
20 ja Diossiba nokóti baira moa noa
Jesussen kepenxona iki. Jaskataxa, ja
Melquisedec iní betan senenribi, jatíbi-
tian *Sacerdotebaon Koshi iki jikia iki.

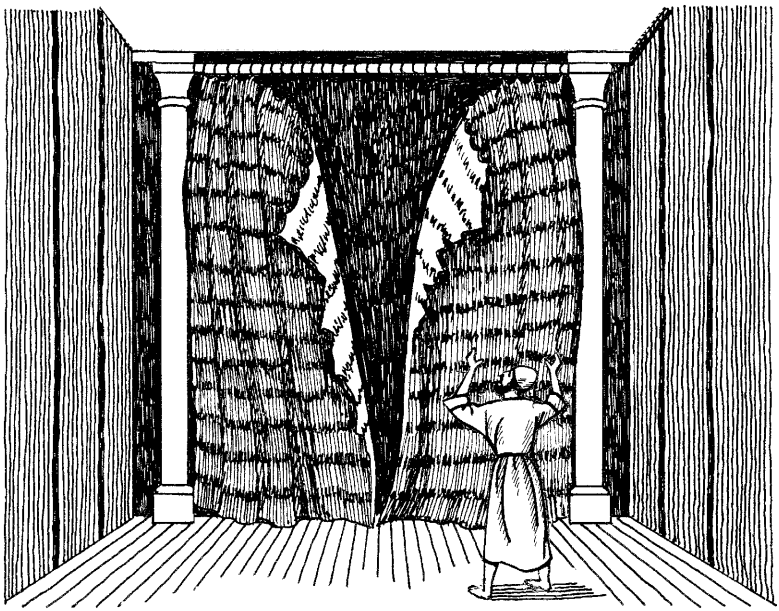

Jan Diossen chité nachitea chopa bochikiax namani noshita.

[j] **6.14** Gn. 22.17

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jesús betan Melquisedec

7 1 Nato Melquisedec iká iki, Salemhainoa apo, itan ja ani Diossen *sacerdote. Jatian ja wetsa apobo betan reteanankin jatoaresax, Abraham joáitianra, Melquisedec kaa iki ja bechii, jainxonra jatíbinin jakon itin keenxoni, jaki jakoni yoyo ika iki.

2 Jatianra Abrahamman, ja reteanantiainxon jato bichina jawékibo, chonkankonia westíorabo Melquisedec menia iki. Ja Melquisedec iki iká riki, rekenpari "atibi keskáakin jato ikinnai apo", iki iká. Jatian Salemhainoa apo iki iká riki "xabashaman imamis apo", iki iká.

3 Ikaxbira tsonbi onanyamake tsoaboki iká iki, jawen anibo itan jawen reken rarebobo ixon, jainoax, jatian pikota itan jatian mawataribi, tsonbi onanyamake. Jaskara Diossen Bake keskaribi ikaxa, járibi jatíbitian *sacerdote iki.

4 Jaskara iken rama oinkanwe, ja Melquisedec iká iki kikin joni, jaskara kopíra, ja non reken papashoko Abrahamman ja apobo betan reteananxon jato bichinabo, chonkankonia westíorabo já menia iki.

5 Jatian ja Moiséssen esekan yoiaira iká iki, ja Levikan rarebobo sacerdote ikábaonres, ja jemamea jonibo jatíbi jaton bia jawékibo, chonkankonia westíorabo jato yokati, jatoribikaya Abrahamman rarebobo ikax jaton wetsabo ikenbi.

6 Ikaxbi Melquisedeckanra, Levikan rarebo ixonmabi, chonkankonia westíorabo Abrahamman menia bia iki, jatianra jakon itin keenxoni, jaki jakoni yoyo ika iki. Ja Abrahammanra aká iki ja Diossen jaskara meniti yoiabo bikin.

7 Jatian nonra onanke, ja jakon itin keenxoni jatoki jakoni yoyo ikaibo, ja jaki jakoni yoyo ikai joni xewinabo.

8 Ja nato netenxon, chonkankonia Westíorabo menikana biaibo riki, mawatai jonibo, jaskara ikenbira, Wishá meran yoiai, ja chonkankonia westíorabo menikana bia ikaxbi, Melquisedec japaria.

9 Jatianra non yoiti atipanke, ja Levikan rarebobo ikax sacerdote ixon, ja rama chonkankonia westíorabo menikana bii iitaibaonribira, Abraham meranxon, chonkankonia westíorabo Melquisedec menikana iki ixon.

10 Ja Abraham reteanantanax joaitian, ja bechii Melquisedec kanontianra, ja Abrahamman chiní bakebo joniamapari ikaxbi, moa ja meran ikana iki.

11 Diossenra *Israel jonibo ja sacerdote *Levitabo meranxon, jawen esé jato onanmaa iki, jatian ja nato sacerdotebaon jonibo jakon imati atipana iketianra, moa Aarónman rareboainoax, iamai ja Melquisedec iní keskaribi, wetsa sacerdote joti maxkáyamakeana iki.

12 Jatian moa wetsabo sacerdote iketianra, eséboribi moa wetsaresibi kaai.

13 Jatian ja yoii Wishá meran ikai non Ibora, wetsa tsamá Israel jonibaon rarebo iká iki, jainoara tsoabi sacerdote ikáma iki.

14 Jatíxonbira onankanke, ja non Ibo Judakan rareboibakeax pikota, jatian ja rareboibakeax sacerdote itibora, Moisés jawebi yoiamaa iki.

15 Jatian jaskarainra onantibires iki, ja nato bená *sacerdote pikota Melquisedec iní keskaribi.

16 Jara ja jawerato rareboibakeaki iti iki ixon, esekan yoiai keskati ikáma iki. Jara jatíbitian jati atipana koshin imaa iká iki.

17 Jaskatira ikai Wishá meran já yoii Dios neskati:

"Mia riki jatíbitian sacerdote,
ja Melquisedec iní betan senenribi",
iki.[k]

18 Jaskara ikaxa, ja moatian esé moa jawemabi, baneta iki, jawe koshiomabobi itan iresbiresa.

19 Ja Moiséssen esekanra, jato jakon imati atipanyamaa iki. Jatian jawen

[k] **7.17** Sal. 110.4

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

toanra wetsa bebon jakonhira iki, noa
jaon manata, janra noa Diossiba jakon-
haxon nokómai.
20 Jara Diossenbi imaa iki, akonkin
jaskara iti yoitaanan. Jatian ja wetsa
*sacerdotebora janekaakana iki, akon-
kin jaskara itibo yoixonmabi.
21 Ikaxbi ja non Ibo itinkora, Diossenbi
akonkin jaskara iti yoia iki. Jaskara
yoiira ikai Wishá meran neskati:
"Ja non Ibonra akonkin jaskara iti
yoia iki:
Mia riki jatíbitian sacerdote,
jatianra wetsaresibiakin moa min
shinantima iki", akin.
22 Jaskarainra Jesús iki, ja jakon-
hira senenhabekonti bená joi Diossen
nobetan aká, iorai jakon.
23 Ja reken sacerdotebora ikana iki
icha, mawákin moa jaton tee chibanti
atipanyamaibo ikax.
24 Ikaxbi Jesússa, jawetianbi mawá-
yamai ikax, jawen toan wetsa sacerdo-
tebo jikiti atipanyamake.
25 Jaskara kopíra, ja Dioski nokókasi
jaki beaibo, jatíbitian jato jan kish-
pinmati atipanke, jara jatíbitian jake,
jaskáaxon jato Dios yokáxonti kopí.
26 Jaskara ikaxa Jesús iki, ja jaska-
rashaman Sacerdotebaon Koshi noa jan
maxkata ikátiai. Jara ochaoma iki, jakopi
jakonmanin yoikanti yama, itan jawen
jakonmaomabi iki, jara ochayabo betanma
iki, itan jara Diossen naikan boá iki.
27 Jara wetsa *sacerdotebaon koshibo
keskáma iki; jara maxkáyamake,
jawen ochabo kopípari, ataanan, jape-
kaopari ja wetsabaon ocha kopibo
netetiibi, yoina retexon menotinin.
Jaskáyamaikayara moa jatíbitian iká iti
kopí, westíoraibicho janbix menikaatax,
non ochabo kopí Jesús mawata iki.
28 Ja Moiséssen esekan yoiai keskáakin,
*sacerdotebaon koshi iti imakinra,
ochaya jonibo janekatikanai. Ikaxbi ja
esé jato menia pekáora, sacerdotebaon
koshi iti, Diossen jawen Bake janea iki,
jara jatíbitian jakon itiakin imaa iki.

Jesús riki ja *Sacerdotebaon Koshi

8 1 Ja non yoiibea bebonbires jakon riki,
ja non *Sacerdotebaon Koshi naikan
itina, Diossen ani yakati mekayao yakata.
2 Jainoaxa teeti itai, *sacerdote keska-
tibi, ja ikonkon Diossen xobonkoniax-
shaman, ja xobo riki non Ibonbi aká,
jonibaon akáma.
3 Jatíbi sacerdotebaon koshibo riki, Dios
bexonkanai jawékibo jato menixonti, itan
yoina retexon jato menoxonti janekanabo.
Jaskara kopíra, Jesucristonaribi jati jake,
ja jato Dios menixonti.
4 Jatian nato mainbi ikaxa, jawekeska-
taxbi já sacerdote iamakeanke, nenora
moa sacerdotebo jake, ja Moiséssen
esekan yoiai keskáakin, Dios jawéki
bexonkana jato menixonaibo.
5 Ikaxbi nato sacerdotebaonra, jaton
tee akanai, Diossen xobonkoxon, ja riki
naikanmea Diossen xobo jisáakin aká.
Ja naikanmea jisá non onanna riki, ja
Moiséssen Dios xoboaxonaitian, Diossen
neskáakin yoia iketian: "Ja manan-
manxon en mia jaskáakin ati oinmani
keskáakinshaman, jatíbi awé", akin.
6 Ikaxbi ja Sacerdotebaon Koshi iti
tee Jesussen biatoninra, jato winoke,
já meranxonra wetsa jakonhira bená
ja senenhabekonti joi Diossen aká iki.
Jara akonkin senenhati ixon, Diossen
yoia jakonhira joiboki koshike.
7 Ja reken Diossen jato betan senen-
habekonti joi aká jatíbi jakonbires
iketianra, wetsa bená senenhabekonti
joi, Diossen jato betan ayamakeana iki.
8 Ikaxbi jonibaon senenhayamakanai
oinnax, Ibo iká iki neskati:
"Ibonra yoiai: Netera nokónoxiki,
ja *Israel jonibo itan
Judá jonibo betan, en bená
senenhabekonti joi ati.
9 Ja nato bená senenhabekonti joi en
akaira, ja Egipto mainmea jaton
rekenbo en
metsontaanan pikonontian aní
keska itima iki.

Ja en senenhabekonti aká joibo, jabaon
senenhayamaitianra aká iki, en jato jenekin, ikira ikai
ja Ibo.
10 Ja netebo moa winota pekáo, *Israel
jonibo betan, en bená senenhabekonti joi akaira
inóxiki, neskara ikira ikai non Ibo:
Nokon esébora jaton shinan meranbo en imanoxiki,
itan jaton jointi meranra en wishanoxiki.
Eara inóxiki jaton Dios, jatian jabora inóxiki nokon
jonibo.
11 Moara maxkáyamanoxiki tsonbi jabé joni, itan
jawen kaibobo non Ibo onankanon ixon jato yoiti,
jatíxonbira ea onannoxikanai, ja kikin itan kikinma
jonibaonbi.
12 Ja jakonmabo akanatonra, ea shinanbenoti iki,
jaton ocha akábora jawetianbi en jato shinanxontima iki", ikira ikai non Ibo.[l]
13 Ja bená senenhabekonti joi atikiriti Dios yoyo ikátoninra, ja moatian senenhabekonti joi aká, moa jawemabi imaa iki, jatian moatian ikaxa, basima maxkáke moa keyoti.

Nato mainmea itan naikanmea Diossen xobo

9 1 Ja reken senenhabekonti joi Diossen aká inontianra, nato mainxon Dios rabiti kopí jawen xobo meran jikinoxon, jaskara senenhatibopari jaa iki.
2 Ja Dios betan nokoananti xobo iká iki, neskáakin akana. Reken iká iki, westíora nachite, ja iká iki "Dios rabiti chité", akin akanai, jain iká iki *candelabro, itan Diosbiribi bexonkana pan jain akanai mesaribi.[m]
3 Jatian ja rabé, itin chopa nachitea pekáora iká iki, ja "Dios iká chité", akin akanai.
4 Jain iká iki westíora jainxon *incienso menoti orobires akana, itan ja

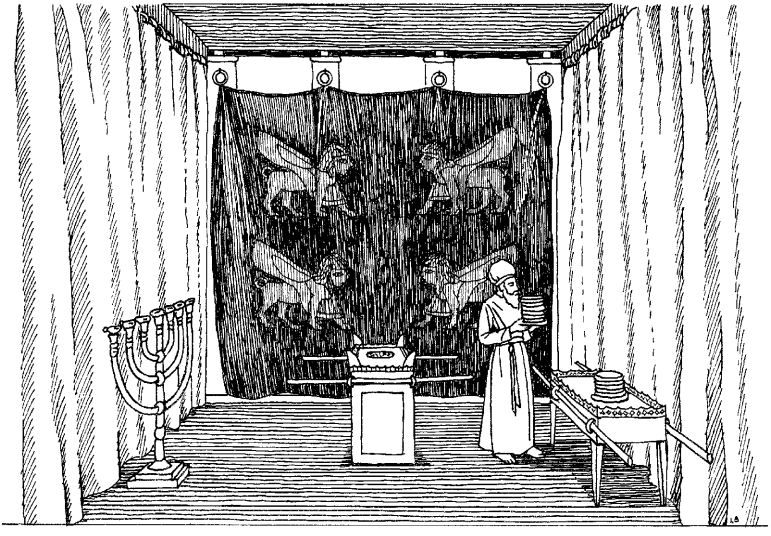

Dios rabiti xobo meran iká jawékibo.

[l] **8.12** Jer. 31.31 [m] **9.2** Candelabro riki, jain joé yasánti kanchis poyanya.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

senenhabekonti joi aká jan onanti imai bonanti oronbires jatiobi sikaaketana. Ja bonantiain iká iki oro akana westíora jarra, maná napokoya, jainribi iká iki, ja Aarónman kekoti jakiribi xoxoa, itan ja senenhabekonti joi aká jain wishakana tablaribi.[n]

5 Jatian ja bonanti pekaten iká iki ángel querubinbo akana, jain Dios iká onanti inon ixon, jaton peibaon iká iki ja bonanti mapoa. Ikaxbi ramaparira nato jawékibo non mato onantiakin yoiti atipanyamake.

6 Jatíbi neskara jawékibo moa ayonaxa chibanmai ja *sacerdotebo jikikatikanai ja reken xobo chiteain, jaskáxon Dios rabiti kopí.

7 Ikaxbi ja wetsa chité ikainra, ja *sacerdotebaon koshibicho baritiatiibi westíoraibicho, jikikatitai. Kakinra yoina retexon, jawen jimi bokátikanai, jaskáxon jawen ocha kopibi itan jakonma akinbi onanyamaresi jonibo ochai kopíribi, Dios meninoxon.

8 Neskara meranxonra, ja Diossen Shinanman noa onanmai, ja reken chité, Diossen xobo meran japariketian, ja Dios jain iká chité kepenmapari iká.

9 Jatíbi neskarabo winotatonra, rama netebaon noa oinmai, ja Dios menikanai jawékibo, itan ja yoina retexon Dios menikanaitonin, ja jain Dios rabii tsinkitaibaon shinan meran iká jakonmabo, jato soaxonti atipanyamaa.

10 Jaskáakin akanaibora iká iki, piti betan xeati, jainoax Dios bebon jakon inox chokítibo. Jaskarabora nekebi senenhati jawékibores ikax, jatíbi jawékibo wetsaresibi Diossen imai kamanres iki.

Criston jimi

11 Ikaxbi Cristora moa joá iki, já riki rama ja *Sacerdotebaon Koshi. Jara rama jatíbi noa winotai jawékibo non yoiai. Ja sacerdote ikax jainoax teetai, Diossen xobo riki; bebon jakonhira itan kikínhora, jara nato netemea jonibaon akáma iki, jaskaranixa nato netemeama iki.

12 Cristora, ja cabra itan waka bene jimi Dios meniti kopí, jain Dios ikainko kayamaa iki, jara kaa iki, jawen jimibi boxoni. Jainra já jikia iki, moa jatíbitian iká iti kopí, westíora potábichores, jaskáaxonra, ochankoniax jatíbitian xabakaatabo itiakin, noa imaa iki.

13 Ikon riki, ja jainxon Dios yoina menoxontiainkoxon, ja cabra, ja waka benen jimi, itan ja waka awin menokana poton, jakonma aká jonibo, jan kachaxkanai. Jara nekebi jakon itiakin jato imati atipana koshiares iki.

14 Jatian nato jawékibo jaskara ikenra, ja Criston jimikaya bebonbires atipana koshia iki. Ja Cristora, jatíbitian ja Shinanman imaa, ochaoma ikax, janbixbi Dioski menikaatax mawata iki. Jawen jiminra noa jan mawátiain boti, non shinan meran iká jakonmabo noa soaxonai, jaskáxon ja jatíbitian jaa Dios non tee axonon ixon.

15 Jaskara kopíra, Jesucristo iki, ja bená senenhabekonti joi akainko jato kopi yoyo ikai, já mawatatonra, ja reken senenhabekonti joi aká inontian ochakani jonibo jato xabáai, itan ja Diossen kenaabaon, jatíbitian jayáti jato meniti yoinibo bikanon ixon, jato atikonhaxonai.

16 Jaskatax westíora testamento akanai kirika wishaa koshi iti kopíra, jan wishaa jonipari moa mawata iti jake.[o]

17 Ja wishaa joni mawatamapari ikenra, ja wishá jawe koshiomabi iki, jawetianki ja joni mawatai, jatianparira ja wishá koshi iki.

18 Jaskara kopíra, ja reken senenhabekonti joi Diossen akainko, yoina retekana jimiribi chikota iki.

19 Moiséssenra jatíbi jonibo, ja esé meran iká, jatíbi senenhati joibo jato

---

[n] **9.4** Ja manára iká iki, trigo bero keska. Jara pan axon pikanai iká iki. [o] **9.16** Testamento riki, westíora jonin japarixon kirika wishaa. Ja wishá meranra yoiai, tsoabaonki jatíbi já jayata jawékibo mawata pekao biti iki ixon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

onanmaa iki, jaskáa pekáora joshin lana betan westíora isopo poyan bia iki, jaskáaxonra ja wakabake betan cabra jimi onpaxen meskoatonin pokotaanan, ja esé kirika itan jatíbi jonibo jato kachaxa iki.

20 Jato yoia iki: "Nato jimi riki ja senenhabekonti joi jan onanti imai, ja senenhanon ixon mato Diossen axona", akin.

21 Jainxonribi ja Diossen xobo, itan ja meran iká jatíbi, ja Dios rabikin akanai jawékiboribi, yoina jimin Moiséssen kachaxa iki.

22 Ja esekan yoiai iká iki, jatíbi jawékitanishaman jimin soakaatai, jatian jaskati jimi chikoyamaitianra, Diossen jaton aká ochabo shinanxonkin jeneyamai.

Cristonres jonibaon ocha soai

23 Jaskara kopíra atiora iká iki yoina reteti, ja naikanmea jisaakin akana xobo meran iká jawékibo, jan Dios bebon jakon imati kopí. Ikaxbi ja naikanmea jawékibora maxkáke, ja yoina retekana winoa bebonbires jakon wetsa jawéki.

24 Cristora ja naikan iká jisaakin jonibaon Dios xoboaxona meranshoko jikiamaa iki, jara jikia iki, ja naikan iká, ikon Diossen xobonkobishaman, jaskatax rama Dios bebomeax noa kopi yoyo inox.

25 Jara ichai jikinox jain jikiamaa iki, ja baritiatiibi sacerdotebaon koshi, jain Dios iká chiteain yoinanin jimires boi jikiai keskati.

26 Jatian jaskati iwanketianra peokoonontianbi, Cristo moa ichai mawata ikeanke. Ikaxbi rama moa netebo senenkaitianra, westíoraibicho janbix menikaatax mawati Cristo joá iki, jaskáaxon non ochabo noa soaxonti kopí.

27 Jatíbi jonira westíoraibicho mawatai, jaskata pekáora jaton akábo kopí jain bokantibo jato yoixonti nete nokotai.

28 Jaskatiribira Cristo janbix menikaatax westíoraibicho mawata iki, jaskáxon icha jonibaon ochabo jato soaxonti kopí. Japekáora jakiribi joribanoxiki moa jaton ochabo soaxonima, jaon manatabo jato kishpinmaires.

10 1 Ja Moiséssen eséra iká iki, ramakaya iki kaai jakon jawékibaon otares, ikonkon jabishamanma. Jaskara kopíra ja esekan jawetianbi ja baritiatiibi yoinabicho Dios retexonaibo jato jakon imati atipanyamake.

2 Ja esekan akonkin jaton ochabo soaxonti atipana iketianra; ochaitonin shinanmeeyamakin, Dios yoina retexonkin moa jenekeankana iki.

3 Ikaxbi ja Dios yoina retexonkanaibo riki, ja ocha akábo jato jan baritiatiibi shinanmai,

4 ja waka benebaon jimin itan ja cabrabaon jimin, ochabo soati atipanyamaa kopí.

5 Jaskara kopíra Criston nato neten jokin Dios neskaa iki:

"Miara yoina retexonkantinin,
itan jawékibo menikanti
keenyamai, jaskáyamakinra
jonin yoraya min ea imaa iki.
6 Miara keenyamai ja
yoinabo
menokanti, nin ochabo
soaxonon ixon jawékibo

Ocha Kopi Dios yoina menoxoni.

menokanti.
7 Jakopíra en yoia iki:
‘Nenora ea itinke ja ea yoii
kirika meran wishakaata
keskati, ja min shinanna
keská ati kopí Diossé’ ”, akin.[p]
8 Rekenpari yoiai riki: Dios keenyamai
yoinabo retexonkantinin, nin jawékibo
menikantinbi, nin jaton ocha soati kopí
yoinabo kikinhakin keyo menoxonkan-
tininbi. Jaskara jawékibo esekan ati
yoiai ikenbi.
9 Jainoax iribai: “Nenora ea joke min
shinanna keská akí”, iki. Jaskáaxonra ja
moatian yoinabo retekatikanaibo keyo-
taanan, jawen toan bená jawéki aká iki.
10 Diossenra noa jawenabobiribi
imaa iki, ja Jesucristo Diossen keena
keskáres akí, janbixbi westíoraibicho
menikaatax, mawata iketian.
11 Jatíbi *sacerdotebaonra netetiibi
ichaakin yoinabo retekanai, jaskaraton
jawetianbi ochabo soati atipanyama-
kenbi.
12 Ikaxbi Jesucristora, westíorai-
bicho ochabo kopí mawata iki. Jaskata
pekáora Diossen mekayao yakata iki.
13 Jainra itinke, jawen rawíbo Diossen
jain já penítiaxonai kaman.
14 Janra westíorai mawatatonbicho, ja
Dioski kikinni menikaatabo, jatíbitian
jakonman senenabo itiakin jato imaa iki.
15 Jatian jara Diossen Shinanman noa
onanmai neskáakin yoixon:
16 “Ja netebo winota pekáo, ja bená
senenhabekonti joi en jato betan akaira,
inoxiki neskara ikira ikai ja Ibo:
Nokon esébora jaton jointi meran
en imanoxiki,
itan jaton shinan meranra en
wishanoxiki.[q]
17 Jatianra jaton jakonma akábo, itan
jaton ochabo moa jawetianbi en
jato shinanxonyamanoxiki”, iki.[r]
18 Jaskáakin ja ochabo moa noa
shinanxonyamai ikenra, ja ochabo kopí
moa Dios jawékibo meniti maxkáya-
make.

Dioski koshii jenétima

19 Jaskara ikenra en mato yoiai nokon
wetsabo, ja Jesucriston jimi kopíresa,
rama rakétanma jain Dios iká chité
meran noa jikiti atipanke,
20 ja chopa nachitebi bebanbainkin,
jan jati bená bai noa jan kepenxonato-
ninbi. Ja iki jawen yorabi yoii iká.
21 Noara ja Diossen xobo koiranna,
westíora kikin ani *sacerdoteya iki.
22 Jaskara iken, shinan meran ikonkon
ikax, itan akonkin ikonhaa ikax, jain
Dios ikainbishaman nokónon akanwe.
Moa shinan meran jakonma aká soakaa-
tabo itan nekebi moa jakonshaman
onpaxen chokita keskábo ikax.
23 Jawenbi taxketimaakinkaya, ja noa
jaon manata, ikonhakin jeneyamanon
akanwe. Diossenra noa yoia jawékibo
senenhati iki.
24 Jaskatax wetsabo betan akina-
nanni bebonbires noimis iti, itan jakon
teebores atikaya shinanon akanwe.
25 Dios rabí tsinkiti jeneyamanon
akanwe, ja jatíribibo jaskati axeabo ikax
boyamai keskati iamai. Jaskáyamaikaya
wetsabo betan shinan menianannon
akanwe; ja non Ibo joti nete moa ochó-
mabires iketian ointaanan.
26 Jatian ja ikon joi onanna pekáobi,
nonbix keenax noa ochakaresaitianra,
ja ocha kopi mawáti, moa wetsa jawéki
yamake.
27 Jatianra noa manáresti iki, ja non
akábo yoixontaanan ja jakonmabires masá
teneti chii tiritai meran, Diossen jawen
rawibo jato potatiainribi noa potatinin.
28 Jatian jaweratoki ja Moiséssen eséki
yoitimatai, jara rabéxon, iamax kimi-
shaxon, oinxon ikon yoiaitian jawebi
onísayamakin reteti iká iki.
29 Jaskara iká ikenra, bebonbires
castigamekanti iki, ja Diossen Bake

[p] **10.7** Sal. 40.6-8 [q] **10.16** Jer. 31.33 [r] **10.17** Jer. 31.34

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

moa ikonhayamakin jamatai keskáakin akaibo, itan jawen jimi noa kopí chíkoni ikonhayamaibo, jainoax jan noa noia Diossen Shinanki jakonmaibires yoyo ikaibo. Ja jimi riki ja senenhabekonti joi aká jan onanti imai, ja meranxonribira, jabo jawenabobiribi jato imaa iki.

30 Nonra onanke ja Ibo neskati yoyo ika: "Enra jonibo jato ramiakai, jabaon jato aká keskáakinribi jato kopíxonkin", iki iká. Jainoax iribaa iki: "Ja Ibonra, jaton akábobiribi jawen jonibo jato yoixonoxiki", iki.

31 ¡Kikinbires onsá riki, ja jiria Diossen mekenman paketi!

32 Ikaxbi matonbiribi shinankanwe, ja reken maton Diossen joi ikonhanontianra kikin, atikomabires onitsapiti jawékibo, koshi shinanyaxonres maton tenea iki.

33 Jatíribi matobora, icha jonibo bebonxon, mato masábo tenemaanan, mato ichaabokana iki. Jatian jatíribibora jato jaskáakin akanaibo betanribi kikinni onitsapikana iki.

34 Jaskáakanabira, ja cárcel meran akana joi akaiboribi maton jato noibaa iki. Jainxon mato jayata jawéki mato bichinkanabi, mato raroreskana iki. Naikan kaxonra bebonbires, itan keyóyosma jawéki non binoxiki iki ixon onannax.

35 Jaskara iken, Cristo ikonhaax jaki koshii jeneyamakanwe. Jatianra jan mato meninoxon yoia jawékibo, maton binoxiki.

36 Matobora ja onitsapiti jawékiain koshi shinanyabo iti maxkákanke. Jaskatax ja Diossen shinannai keskáshamanbo itaanan, jan meninoxon yoia jawékibo maton biti kopí.

37 Wishá meranra ikai neskati:
"Basimara joti jake, ja joti joni.
38 Ja ea ikonhataanan, jakoni jaax eki koshiabora, janoxikanai, ikaxbi ea ikonhakin jenekanabo ikenra jato betan nokon shinan jakonshaman itima iki", iki.[s]

39 Ikaxbi noara, já ikonhakin jenetaanan, manotiain boaiboma iki. Jaskáyamaira noa já ikonhaax kishpinmeetabo iki.

Oinxonmabi ikonhati

11 1 Ja ikonhaa iti riki, oinnaxmabi, ja non biti jawékinin manata iti. Ikon riki ixon, non oinnama jawékibo ikonhati.

2 Jaskáakin ikonhaa ikenra, ja non rekenbo jato Diossen oinna kikin jakon jonibo ikana iki.

3 Ja ikonhaa ixonra non onanke, nato nete joniakin, jawen yoyo ikatoninres jatíbi jawékibo Diossen aní. Jaskara kopíra, ja non oinyosma jawékibo Diossen aká, non rama oinnai.

4 Ikonhai ixonra, Abelnin ja Caínman aká bebonres, jakon yoina retexon, Dios menia iki. Jaskara kopíra, Diossen atibi keskáakin akai joni oinna iki, itan jan menia jawékiribi bixona iki. Jaskáakinra moa Abel mawata ikenbi, ja ikonhaax jaki koshia iní jawékinin noa shinanmaboresai.[t]

5 Jaskáakin já ikonhaax jaki koshia ikenribira, mawáyamanon ixon, jiriabi nato mainmea Diossen Enoc boá iki,

Abel betan Caín.

[s] **10.38** Hab. 2.3-4 [t] **11.4** Gn. 4.3-7

jaskáakin moa Diossen boa iketianra,
moa tsonbi oinyamaa iki. Wishá
meranra akai yoikin, ja boamatianbira
Dios keenai keskáshamanres Enoc iká
iki ixon.[u]

6 Ikaxbi já ikonhama ixon, Dios keenai
keskábo ati jawékira atikoma iki. Ja
Dios benaitoninra ikonhati jake, Diosra
jake ixon, itan já benaibora, ja bikanti
jawékibo jato meniai ixon.

7 Ja ikonhai ixonra, Noekan jan
oinyosma jawéki winoti kaaibo, Diossen
yoiaibo ninkátaanan, jawen rareboyabi
kishpinmeenoxon, ani wapóro aká iki.
Jaskáakin ikonhaxonra, jaton akábo
ja nato netenmea jonibo jato yoixona
iki. Jaskara kopíra, já ikonhaax, atibi
keskáakin akai joni baneta iki.[v]

8 Já ikonhaa ikaxa, Abraham Diossen
kenaa, yoitimayamai ja janbi meni-
noxon yoia main jaai kati kopí, pikota
iki. Jara jawen mainmeax kaa iki, jawe-
ranoki, ea kaai ixon onannaxmabi.[w]

9 Jaskáakin já ikonhaa ikaxa, ja
Diossenbi menia main ikaxbi wetsan-
koniax joá joni keskatires jaa iki. Jara

Diossen kenaa, jainshaman kaai onanaxmabi Abraham kaa.

[u] **11.5** Gn. 5.21-24 [v] **11.7** Gn. 6.13-22 [w] **11.8** Gn. 12.1-5

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

jakatiai, chopa xobo meranres. Jatian
Isaac betan Jacobribi jaskati jakana iki,
jaboribi jaskara jawéki jato meniti yoia
ikax.[x]
10 Ja Abrahammanra manaa iká iki,
ja Diossenbi aká jemanko jaai katín.
Jatian ja jemara, Diossenbi aká ikax,
kikin koshi iki.
11 Já ikonhaax jaki koshia kopíra,
Saran bakeayosma ixonbi, itan Abraham
yosishoko ixonbi. Diossen koshi menia-
tonres bakea iki. Ja jaskara jato imati
yoiabora, Diossen akonkin senenhai
ixon ikonha kopíres.[y]
12 Jaskáakin Abrahamman, kikin yosi-
shoko moa koshioma ixonbi bakeara,
jawen chiní rarebobo kikinbiresi kaika-
nike. Ja naikanmea wishtinbo, itan
aniparo kexá iká mashibo non oinna
keskati, tson toponmati.[z]
13 Jatíbi ja jonibora, Diossen jato jaskara
meniti yoiabo biaxmabi mawákana iki,
ikaxbi ikonhabo ixonra, ochóxonbi jaska-
rabo oinxon onantaanan, meken sanan-
xonreskana iki. Noabora nato netén iamai
winotaibores iki ixon, jatonbi onantaanan.
14 Jaskatibo yoyo ikáni iketianra, non
kikinhakin onanke, ja jain ikanti maibi-
ribi benai jabo ikana.
15 Ja jainoax jokonkani mai shinanni
jaskakani ikaxa, jakiribi ja main bori-
bakeankana iki.
16 Ikaxbi jabora, kikin jakon mainko
jatín keenkana iki. Onantiakin yoia, ja
nai neten jaai bokantinin keeni. Jaskara
kopíra, jaton Dios riki ea iki itin, rabin-
yamaa iki, moa jain jakanti jema jato
benxoaxona ikax.
17 Jaskáakin já ikonhaa ixonra, Diossen
Abraham tanaa, ja jawen bake Isaac
retexon boá iki, Abrahamra jawen
jabicho bake retenoxon, menoti jawemabi
iká iki, Diossenbi neskaakin yoia ikenbi:
18 "Ja Isaac meranoaxa, icha min chiní
rarebobo kaikanti jake", akin.[a]
19 Abrahammanra onanna iká iki,
Diosra ja mawákanabo jiriati atipana
koshia iki ixon. Jaskáakinra Isaac
mawataxbi, jakiribi jiria keskáakin
shinanna iki.[b]
20 Jaskati Dioski koshia ixon, ja
Isaacnin jawen bake rabé, Esaú betan
Jacob yoia iki, Diossen jato jakon
imaboresnon ixon.
21 Jaskáakin ikonhaa ixonra, Jacobnin
moa mawátires ixonribi, ja Josekan
bakebo yoia iki, Diossenbira matoki
jakon shinannoxiki ixon yoia iki.
Japekaora jawen kekótikibi koshi-
taanan, Dios rabia iki.[c]
22 Jaskararibi ixonra, Josekan moa
mawátires ixon, ja *israelita joni-
bora Egipto mainmeax jokonoxikanai
ixon, jato yoia iki, jainxon ja mawata
pekáoki, jawen yora jawekeskakanti iki
ixon, jato yoia iki.[d]
23 Ja ikonhaa ixonribira, bake pikóke-
tian, kikin metsáshoko oinxon, jawen
anibobaon kimisha oxe Moisés jonekana
iki. Ja benbo bakebo reteti jato apon
yoia ikenbira, rakéyamakana iki.[e]
24 Ja ikonhaa ixonribira, moa yosi joni
ikax, ja faraónman bake ainbaon bake
riki, akantinin Moisés keenyamaa iki.
25 Jaskáyamaira, ja Diossen jonibo
betanbi ramiakantin, jawemabi iká iki,
ja ocha akai jonibo betan rarotitianbi.
26 Janra shinanna iki, ja Diossen Bake
nato neten joáx, ramiakana onitsapiti
keskatiribi iti. Ja Egiptoain ja jawéki-
baon rarotitianbi; janra onanribia iki, ja
Diossen meniti yoiabo seneni kaiboribi.
27 Ja ikonhaxibira, Moisés Egipto
mainmeax, ja apo sinataibi, rakéyamai
pikota iki, jaskataxa jishtima iken Dios
oinnama ikaxbi, janbi oinna keskati jaki
koshia iki.[f]
28 Jaskáakin ikonhaa ixonra, ja
*Pascua fiesta jato akinna iki. Jainxonra
ja yoina retexon, jawen jimin jaton

[x] **11.9** Gn. 23.4; 26.3 [y] **11.11** Gn. 15.6; 17.19 [z] **11.12** Gn. 15.5 [a] **11.18** Gn. 21.12 [b] **11.19** Gn. 22.5
[c] **11.21** Gn. 47.31 [d] **11.22** Gn. 60.24; Ex. 13.19 [e] **11.23** Ex. 1.22 [f] **11.27** Ex. 12.21

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

xobo xepotibo sikakanti jato yoia iki,
jaskáxon ja *israelitabaon reken bakebo,
ja retemis ángelnin jato retenaketian.
29 Ja ikonhakana kopíribira, israelita
jonibaon, ja ani Joshin paro mai
manxanshaman imaatonin shitákana
iki. Jainxonra ja Egipto sontárobo jato
ikanatonribi shitákanaitian, jenen jato
keyoa iki.[g]
30 Jaskáakin ikonhakanketianribira,
kanchis nete ja Jericó jema katea chité,
ja israelitabaon mayákanketian, ja
chitébo ras ika iki.
31 Jatian jaskáakin ikonhaa kopíribira,
tsini ainbo, Rahab janeya, ja yoitimabo
betanribi mawáyamaa iki. Ja joné jato
oinni bekana israelitabo jakonhaxon
jawen xobon jato bia kopí.[h]
32 ¿Jaweboki en mato yoiboresti
atipana? Ja Gedeón iníbo, ja Barac
iníbo, ja Sansón iníbo, ja Jefté iníbo,
ja David iníbo, ja Samuel iníbo, itan ja
profetabo ikánibo mato yoitibo japa-
riaxbira, ea netebo senenyamaa iki.
33 Ja ikonhaabo ixonribira wetsa
maiboribi jato bichinkana iki, joni koshi
ixon, itibi keskáakinboribi jato ikínkana
iki, Diossen jato meninoxon yoia jawé-
kiboribi bikana iki, ja leónboribi jaton
kexabo xeponankana iki.
34 Ani chii tiritaiboribi nokamakana
iki, espadaninbo retekaskanabi, jabá-
kana iki, jatíribibaonra moa yosmaka-
nabo ixonbi, jakiribi koshiinakiranxon,
ja reteanantiainxon jaton rawíbo jatoa-
reskana iki.
35 Jatíribi ainbobaonra, jaton rarebo
jirikanaboribi oinkana iki. Jatíribibora
rishkixonbo retekanainbi jato jenema-
kantininbo keenyamai mawákana iki,
jaskata pekáo jakonhirai janox jakiribi
jiribiti onannax.
36 Jatíribibora jatoki shiroananbo jato
rishkikin, onitsapiakana, iki, cadena-
ninbo, itan cárcel meranboribi jato
akana iki.
37 Wetsabora makanman tsakaxonbo
retekana iki, pochínikon xatexonbora,
jato retekana iki, chichika kenshon
chachixonboribira jato retekana iki.
Jatíribibo ikana iki, jainshaman iti
onantimabo ikax, boantani, jaton
chopabo iká iki oveja bichi, itan cabra
bichibo axon sawekanashokobo, jawe-
biomashokobo, onísshokobo, itan ramia-
kanabo.
38 Nato netemea jonibora, jakon
jonibo nato main jatín keenyamakanai,
jaskákin jato ramiakanara, nato nete-
meax jain joni jayamainkobo boantani,
manish meranbo, shanka kini meranbo,
jainoax mai kini meranboribi, jonékana
iki.
39 Jaskarabo winoxonbira jabaon
westíoraxonbi, ja Diossen jato meni-
noxon yoiai jawékibo biamakana iki. Já
ikonhaabo ikax jakoni ikanabo ixonbi.
40 Neskarara winókana iki, jato
Diossen jaskara imanoxon yoia bebon-
bires noaboribi ikanon ixon. Jaskáaxon
nobetanbi, jaboribi jakonbiresshaman
imati kopí.

Dioskires koshiax jati

12 1 Jaskara ikenra, icha Dios
ikonha jonibaon noa katekana
iketian, jatíbi jan noa tsokas akaibo,
itan jan noa ratanea keská ochabo moa
non jeneti jake. Jaskáatananra já non
chibanti jake, jaki koshixonres.
2 Ja Jesucristo shinanyareskaya janon
akanwe, ja riki non já ikonhaketian,
noa jákoman senenabo imai. Ja Jesússa
rabinti jawékibo shinanyamabaini,
korosen akana mawata iki, jaskati
onitsapita pekáo, kikin raroshaman
iti onannax. Jaskataxa naikan kaax,
Diossen mekayao jawen ani yakatinin
yakata iki.
3 Jaskara iken ja Jesús iníbo onan-
nax, ja shinannires mato jakanti jake,
jara omiskin, ja ochaya jonibaon

[g] **11.29** Ex. 14.21 [h] **11.31** Jos. 2.1

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ichabiresakin jakonmaakana iki.
Jaskarabo kopíkaya jatsanyamai shinan
namanyamakanwe.
4 Matonra, ocha betan reteanankin,
ja Cristo iní keskatiribi mawati, maton
onanyamake.
5 Jaskatira, ja jawen bakebo iken,
Diossen esea joibaon mato moa shinan-
benokanke. Ja Wishá meran ikai
neskati:
"Nokon baké, ja jakonma min
akaitian,
non Ibon ponténon ixon mia yoia,
ninkáxonkashamai iamawe, jain-
xon ja koshi
joinbo mia akábi, shinan namánya-
mawe.
6 Non Ibonra, jan jato noiabo
ponténon ixon jato yoiai;
jainxon jawen bakeakin jato shi-
nannaiboribi, jato castiganai",
iki.[i]
7 Matonra, ja masá tenetibo winó-
kinbi teneti jake, jaskáxonra jawen
bakeboakin mato Diossen shinanti iki.
¿Jakonmai ikaitian ponténon ixon,
jawen papan notsinyosma bakeboki jaa?
8 Jatian maton jakonmabo akai-
tian, Diossen jatíbi jawen bakebo akai
keskáakinribi notsinhamai ikaxa, ikon-
konshaman jawen bakemabo mato
ikanai.
9 Noa bakebo inontianra, ponténon
ixon, non papabaon noa masábo tene-
makana, jakonhakinbo non jato ixona
iki. Jaskáribira, ja non Papa naikan ikí-
tonin noa castigana, itibi noa jaki jene-
kaati jake, noa jati neteyabo ikanti kopí.
10 Non papabaonra jaton shinannai
keskáakinbiribi, nato mainxon noa
castigankatikanai. Ikaxbi Diossenra
noa castiganai, ikonkon noa akin-
noxon, jaskatax já keska jakonboribi
noa ikanon ixon.
11 Ikon riki, ja noa castigankanai hora,
jan keentishaman jawékima. Noara
chexai, ikaxbi jaweratonki jaskákana
jawékibo onannai, jara jakoni, itan
pontetiribi jati iki.
12 Jaskara iken, ja non meken paxkina
keskábo ikax, itan ranboxo yosmaa
keskábo iken, jakiribi koshiai keskábo
ikanwe.
13 Ja ponté bai benakanwe, jaskatax
ja chanké iki niai keskábo iitibi, moa
benxoax, jakoni niai keskábo, mato
ikanon.

Dioski yoitimai jati riki onsá

14 Jatíbibo betan jakonbires xabá
shinanyabo ikanwe, itan jakonibo
jakanwe. Jatian jaskati jakoni jayama-
xonra, tsonbi ja Ibo ointima iki.
15 Moa Dios noiabo ixon, jenetimaa-
kinkaya shinankanwe, matora jiwi
tapon moka keskábo ixon, jonibo jato
jakonmaakaibores inake.
16 Wetsabo betanbires yorantibo
ayamakanwe, itan Diosbiribi axona
jawékibo omisyamakanwe. Jaskarara
winota iki Esaú, janra aká iki, jan reken
bake ixon biti jawékibo, westíora plato
piti kopi, jawen wetsa maromakin.[j]
17 Matonra onanke, jaskáakin moa
jawen wetsa menia pekáo, jawen papan
jaskara meniti yoiabo bikaskinbi, moa
biamani. Jaskáakinra kikinbiresi wini-
xonbi, ja winota jawéki kopí, moa
jawebi ati atipanyamaa iki.
18 Matora ja *israelitabo mananman
bokani keskati, ikanamabo iki.
Jabaonra oinna iki, tii ati jawékibo,
itan chii meranoax tirí pikotaibo, jainra
kikinbires yamé ikax, niweababo bea
iki.
19 Jainoax trompeta xoon ikaibo, itan
Diosbi yoyo ikaiboribi, maton ninka-
tama iki. Jatian ja joi ninkatabaonra,
moa jaskáakin jato yoiborestima
yoikana iki,
20 ja senenhakanti esé neskati iká
teneti atipanyamaxon: "Jawerato jonin,

[i] **12.6** Sal. 3.11-12 [j] **12.16** Gn. 25.29-34

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iamaxon yoinanin inonbiki, ja manan jawen taen jamatai, jara makanman tsakaanan, iamaxon yami kenshon chachianan reteti iki", ikai iketian.

21 Jatian ja oinkanai jawékibora iká iki, kikinbires onsá, jatianra Moisésbobi inike neskati: "Eara raketi saki ikai", iki.

22 Ikaxbi matora, ja *Sión janeya mananman moa nokokanabo iki, ja jiria Diossen jemanko, ja nai netemea Jerusalénhain, ja Dios rabii icha ángelbo tsinkíkanainkoribi.

23 Jainoax mato nokókana iki, ja reken Diossen bakebo ikanainkoribi, ja naikan wishakaatabo ikain, ja jatíbi jaton akábo jato yoixonai koshi Diossiba, ja jakon jonibaon kayabo Diossen jakonman senenabo, jato imaxona ikainkoribi.

24 Ja senenhabekonti bená joira Jesús meranxon aká iki, jawen jiminra ochabo noa soaxona iki, jaskara ikaxiki, jawen jimi ja Abelnin jimi iní bebonbires jakon.

25 Jaskarabo iken, koirameekanwe, ja Diossen noa yoyo akabi ninkáxonkashamaira, noa inake. Jatian jaskáakin jato yoiabi, ninkáxonkashamakanaitianra, ja *israelitabo jato Diossen castigana iki. Jaskáribiakinra naikanxonbi, jan noa yoiabo non ninkáxonyamaitian, noa castiganshokoti iki.

26 Moatianra ja Diossen jato yoyo akaitian, mai shakota iki, ikaxbi ramara ikai neskati: "Jakiribira moa maibicho imayamakin, en rama nairibi shakomanoxiki", iki.[k]

27 Ja "jakiribira en imanoxiki", ikaitonra noa onanmai, jatíbi jan jonia jawékibo, ja taxkéti atipana jawékibo keyoi kaai, jaskatax ja taxkéyamaibobicho jati kopí.

28 Ja Diossen ikinnaton noa jain jati netera, wetsanko taxketaima iki. Neskarabo kopíkaya, iráke ayananbi Dios rabinon akanwe jawen keena keskáakin, noitaanan aniakin shinanxon.

29 Ja Diosra jatíbi keyoai tiritai chii keska iki.

Diossen joi akai ikax, jaskati itibo

13 1 Jaskara kopí joi akaibobires ikax, wetsabo betanribi noianani jenéyamakanwe.

2 Ja matoiba beaibo noianan, jakonhaxon jato bikanwe, jaskáakinbo axonra, jatíribibaon onanxonmabi, ángelbo jaton xobon nokómakana iki.

3 Ja presoboribi shinankanwe, matoribi jato betanbi presoakanabo shinantaanan; ja ramiakanai joniboribi shinankanwe, matoribi jaskarabo winotai keská, shinantaanan.

4 Jatíxonbira ja wanoi biananana jawéki, jakonhakin oinkanti jake, moa biananabo ikaxa, mato yosmaananti yamake. Diossenra, ja atima betanbires yoranti akaibo, jainoax wanoya itan benoya ixonbi wetsa betan yoranti akaibo, jaton akábo jato yoixonoxiki.

5 Koríkibichores noiamakanwe, ja mato jayata jawékiboya ikaxeskaya, jakon shinanni jakanwe. Jaskara yoiira ikai Dios neskati: "Jawetianbira en mia potatima iki itan jenetima iki", iki.[l]

6 Jaskara ikenra, kikinni Dioski koshiax noa neskatibo yoyo iti atipanke:

"Ja Ibo riki ea jan akinnai, jakopíra, jonibaon
akanti jawékibaon ea rakéyamai", iki.[m]

7 Ja Diossen joi yoiananbi, mato ikinnai jonibo shinankanwe, Shinankanwe, jawekeskataxboki jabo mawákana iki ixon. Jabo ja Dioski koshiabo ikax, ikáni keskatiribi ikanwe.

8 Ja Jesucristora jabi iki moatianbi, ramakamanbi itan jatíbitian inóxiki.

9 Ja meskó maton onanyamaa esébo mato yoikanabi jato ninkáxonyamakanwe. Ja Diossen noimisti shinanyabo

[k] **12.26** Is. 13.13; Hag. 2.6 [l] **13.5** Dt. 31.6 [m] **13.6** Sal. 56.3-4

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

ikaxkaya, beboni non shinanbo koshinon akanwe. Ja jatíribi jawékiati pitimabo yoikanai jawékibaonra, jawebi jato akinyamaa iki.

10 Ja janxon Dios yoina menoxonainkoniara, ja moatian Diossen xobonko teetai ikátikanai *sacerdotebaon, piti atipanyamake.

11 Ja *sacerdotebaon koshinra, ja yoina jimibo ja Diossen xobonko bokatiai, jaskáxon jaton ochabo soaxonon ixon Dios menikin, ikaxbi jaton yorabora apaokanike, jemamaan boxon menokin.

12 Jaskáribiakinra jawen jiminbi jawen joi akaibo jakon jonibo imati kopí, jemamaanbires boxon onitsapiaxon Jesús retekana iki.

13 Jaskáribiikaya pikotax, Jesús betanbi bonon bokanwe, jaskatax já retekani keskatiribi, onitsapianan mawáti shinanyaboribi inox.

14 Nato netenra, jatíbitianshaman noa jain iti yamake, jaskáyamaikayara, jain noa jaai kati bená jema manaax noa ikanai.

15 Jaskara kopíra, Cristo kopíres jatíbitian non Dios rabiti jake, neskáakin rabiira, jatíbi non ikáboyabi noa Dioski menikaatai, jaskáakinra non kexakanbi non Dios rabiti jake.

16 Jaskara iken, jakon jawékibores akí jakanabo ixon, ja mato jayata jawékininbo, wetsaboribi jato akinkanwe. Neskati mato akinanannaitianra, Dios raroai.

17 Ja mato ikinnai koshiboki yoitimayamakanwe, jabaon mato yoiai keskatiboreskaya ikanwe, jabaonra mato koirankin jeneyamai. Jabaonra onanke jaton aká jawékibo Dios yoii bonoxikanai; joibo jato senenhaxonkanwe, jaskáxon jabaon raroshamaanan jakonmaibo yoyo iamakin jaton tee senenhakanon. Ja jakonmaibo yoyo itinra, noa jakon jawékibaon akinyamai.

18 Noki orankanwe, jatíbiain jakonires itiakin shinannaibo ikaxa, jakonma aká non shinan meran yamabo noa ikanai.

19 Jainxon ishtontaniribi matoiba kanon ixon, ea Diossen akinti kopíribi orankanwe.

Senentiainbi jato saludana

20 Ja jakon xabá shinanya jato imai Diossenra, ja non Ibo Jesús, mawákenbi jirimaa iki, ja ovejabo ikinnai joni keska, jawen jiminra ja senenhabekonti joi jatíbitian itiakin onanti imaa iki.

21 Janbi mato jakonman senenabo, itan jatíbiain jakoni itiakinbo mato imabanon; jaskáaxon jawen shinanna keskáshamanbo, maton senenhanon, itan Jesucristo meranxon jawen keena keskáakin, noobetan ati kopí. Ja Cristo jatíbitian rabinon akanwe, jaskara ibanon.

22 Nokon wetsabó jatsanyamakinpari, mato koshinon ixon, nato ichama joibo en mato wishaxonabo, ea ninkáxonkanwe.

23 Jainxon maton onannon ixonribira, en mato yoiai, ja non wetsa Timoteora moa cárcel meranoax pikóke, ishtontani neno jokenra, ea jabé mato oinni kati iki.

24 Jatíbi ja mato ikinnai koshibo, itan wetsa mato betan joi akaiboribira non saludo bomai, jainxon ja Italiainoa non wetsabaonribira, mato saludo bomakanai.

25 Diossenbi jawen noimisti shinanman mato jatíbibo akinbanon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

SANTIAGO

Diossen jonibo janbisaki, Santiagon kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea riki Santiago, Dios betan Ibo Jesucriston yonoti. Ja chonka rabé tsamá jatíbiain janbisa joi akai *Israel jonibora, en saludanai.

Tanakaatibo ikainbi, Iboki koshii jenétima

[2] Nokon wetsabo, jatíbi meskó tanakaati jawékibo nokoaxbira, raroshamares mato ikanti jake.

[3] Matonra moa onanke, ja Cristo ikonhaa ikax, mato tanakaatai jawékibaon, koshi shinanyaxon maton tenenon ixon mato onanmai.

[4] Ikaxbi jaskara koshi shinanyanixkaya, moa jákoman senenabo, itan kikini Dioski koshiabo mato ikanti jake, jaskatax mato ja yoixonkanti, jawe rami yamati kopí.

[5] Jawerato matoboki shinanti onan itin maxkata, Dios yokákanwe; janra keenshamanxon, yoashiamakin mato meniti iki.

[6] Ikaxbi yokákinra, wetsa keskaakinbo shinanyamakin kikinhakin ikonhataanan yokáti iki. Jaweratonki wetsakeskaakinbo shinantaanan yokatai, jara aniparo bechon niwen aká oken boanbekonai keská iki.

[7] Tsoaki jaskáakin shinannai joni iki, janra shinantima iki, ja Ibonra ea meniai iki ixon.

[8] Rama nete wetsaresibiakin shinanxon, nete xabáketian wetsaresibiakin shinannai ixon. Jatian jawen ikainboribi iki pontéakin shinannaima.

[9] Jawerato joi akai joniki jawékinin maxkatashoko iki jara raroresti iki, Diossenbi jatíbi jawékinin senena joni keskáakin imaa iken.

[10] Jatian ja joi akai jonira jatíbinin senena iitibi, moa jawemabi banetax raroresti iki. Ja icha jawékia jonira, xobi joa keska basima keyotaibores iki.

[11] Ja xobira ikai bari pikóxon jawen xanan aká choshiax jawen joabo maanni; jatianra metsáshaman iibataxbi, ja joabo moa jakonma ikai. Jaskáairibira ja icha jawékia joni, jatíbi jawen jayata jawékiboyabi keyóti iki.

Tanakaati jawékibo

[12] Diossenra raro imati iki, ja jawen shinan meran jakonma ati shinanbo beaibi, koshi shinanyaxon jaskarabo tenea joi akai joni; jatianra jakon iká ixon, já noiax jakanabo jato Diossen meniti yoia, jatíbitian jati nete biti iki.

[13] Jawerato joi akai joniki, jawen shinan meran jakonma ati shinanbo joái; janra Diossenra ea jaskara shinanmai ixon shinantima iki. Diossenra jawetianbi jawen shinan meran jakonma atibo shinanyamai, itan tsoabiribi jakonmabo akanon ixon jato shinanmayamai.

[14] Jaskáyamaira westíora joni, jawen jakonma ati shinanbaonbi keenmaxon janharesa, jakonmabo atiakin shinannai.

[15] Jatian jaskáakin jakonmabo ati non shinannaibaonra noa ochanko pakémai, jatian jaskati ochai noa jaatoninra mawátiain noa boai.

[16] Nokon keen wetsabo, matonbinix paranmeeyamakanwe.

[17] Jatíbi ja jakon itan jakonman senena jawékibo non biai riki, ja

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

bochikia Diossenbi noa menia. Janra ja naikanmea wishtinbo jonia iki, ja Dios riki jatíbitian jabi, jara wetsaresibiamai, itan ota keskaribi iamai.

18 Janra janbi keentaanan, ja ikon joi ikonhamataanan noa jati neteyabo imaa iki. Jaskatax noapari jawen reken bakebo, itan jakon bakebo inon ixon.

Diossen join yoiai keskati jati

19 Nokon keen wetsabo, enra mato neskáakin yoiai: Jatikaxbira mato ikanti jake, yoyo ikanaitian ninkátiresbo, timenbiresa sinatax, mato yoyo iresti yamake.

20 Jaskati sinatai joninra, jawetianbi Dios keenai keská ayamai.

21 Jaskara kopí ja nato netemea jakonmabires, itan rami jawékibo kaikaresaibo moa ayamakanwe. Jaskáyamaikaya ja Diossen jawen joi maton shinan meran imaa iken, rabí shinanhomanix ja join yoiai keskatires ikanwe, ja joira jato kishpinmati atipana koshia iki.

22 Ikaxbira ja joi ninkatairesbo mato itima iki; ja join yoiai keskatikayara mato jati jake, jaskati iamaira, matonbinix paranmeetires mato iitai.

23 Jaweratoboki ja joi ninkáxonbi, jan yoiai keská ayamaibo iki, jabora jonin jawen bemanan espejonin oinnai keskáres iki.

24 Jaskati janbixbi oinmeekaini kaaxa, jaweskaki já iká ikaxbo moa shinanbenotai.

25 Ikaxbi ja kikinhakin ninkáxon onantaanan, jan noa xabáakai esekan yoiai keská akin jeneyamaibora, jatíbi jaton akai jawékiainbo, raroshaman ikanti iki.

26 Tsoaboki joi akaitonin shinanmeetibi jakonmaibo yoyo iresai; jabora jatonbinix paranmeekanai, jaskatira joi akai iki ikai ikaxbi, jawemabi iki.

27 Ja akonkin joi ikonhaax, Papa Dios bebon jakon iti riki neskara: Ja kachiana bakeboyabi ja benomaatax onitsapitaibo jato akinti, jainoax nato netemea jakonma jawékiboribi atima.

Wetsabo omistimaakin jato yoia

2 1 Nokon wetsabo, ja koshi shinanya non Ibo Jesucristo ikonhaibo ixon wetsabobichores kikin joniakin shinantaanan, jatíribibo kikinmashokoakinbo shinanyamakanwe.

2 Iti iki ja mato tsinkitainko rabé joni jikii, wetsa iti iki kikin chopa sawéya, itan oro meosoti sawéya, jatian wetsa iti iki chopa payoshoko sawéya noshíbires jikii.

3 Jatian ja kikin chopa sawéya ati iki maton jakonhakin bixon neskáakin, nato jakon yakatiainshaman yakáwe akin. Jatian ja chopa payo noshíbiresshoko joni ati iki maton neskáakin; mia neno chankawe, iamax neno enamanbi main yakáwe akin.

4 Jaskáakinbo jato akíra, maton jaskáati jisábores jato jakonhai mato iikanai. Jakonma shinanyaxonres jato jaskai ixon.

5 Rama en yoiaipari ninkákanwe nokon noi wetsabo, Diossenra, nato netemeax jawékinin maxkata jonishokobo jato katota iki; ja Cristo ikonhabo ikax moa jatíbi jawékinin senena keskábo ikanon ixon: itan já noiabo, jawen ikinaton jati netenko jato ikinnoxon yoiainko jaboribi ikanon ixon.

6 Ikaxbi matonra, ja jawékinin maxkatashokobo jawemabiakin jato shinannai. ¿Ja jatíbi jawékinin senena jonibomarin, jawékibo bichinoxon mato joni koshiboiba boaibo?

7 ¿Jabomarin ja maton rabiai jakonhira non Ibon janeki jakonmaibires yoyo ikaibo?

8 Matonra jakon atiki ja Wishá meran yoiai esébo akonkin senenhaxon. Jainra ikai neskati: “Minbix mia noikaata keskáakinribi, wetsabo jato noiwe” iki.

9 Ikaxbi wetsabobichores kikin joniakin shinantaanan jatíribibo kikinmashokoakinbo shinanira, ja Diossen esé senenhayamai mato ochai.

10 Jawerato joninki jatíbi Diossen
esébo senenhaxonbi, westíora eséshokores senenhayamai, janra jatíbi eséboribi moa senenhayamake.
11 Ja wanoya itan benoya ixon wetsa
betan yorantima yoini Diossenribira yoia iki: "Jato reteyamawe" akin. Jaskara iken jaweratoboki wanoya itan benoya ixon, wetsa betan yorantibo ayamakinbi jato reteai; jabaonra ja esébo moa senenhayamake.
12 Ja ochankonia noa jan xabáa esé
meranxon, non aká jawékibo noa Diossen yoixonti ikenra; mato yoyo ikainkobo, itan maton ikainkobo, mato koiranmeeti jake.
13 Ja wetsabo jato noibayamaa joni-
bora, jawebi noibayamakinribi jaton akábo jato Diossen yoixonoxiki. Ikaxbi jato noibai iká jonibora, jaton akábo jato Diossen yoixonai neten jakonbires pikónoxikanai.

Non akaitonin, non ikonha jato oinmati

14 Nokon wetsabo; jawemabi riki
westíora joni Dios ikonha ikax raroibi jan ikonha keskati imai ikax. Jaskara iken ¿Imeyanti atipanke westíora joni, jan ikonha jawékininbichores kishpinmeeti?
15 Iti atipanke westíora nobé joi akai
benbo iamax westíora ainbo, ja saweti chopaoma; jainoax ja jawékiatiomaribi.
16 Jatian mato westíoranin ati iki
neskáakin: "Mia jakonbires ibanon rakokanwe, mato potónon kaman jawékiakanwe", akin. Jan maxkatabo menikinmabi. ¿Jawe jakonki aká jaskáakinres yoixon?
17 Jaskáribira ja non ikonha jawéki
winotai, onantiakin yoia, nekebi ja non ikonha jawékinin jishtiamaira; westíora mawá jawéki keskáres iki.
18 Iti iki westíora joni yoyo iki: "Miara
Dios ikonha joni iki, jatian eara, ja en ikonha keskati ikai iki". Rama jaskati jaxonmabi ja min ikonha ea oinmawe, jatian enra mia oinmati iki ja en ikonha keskati ikin iki.
19 Minra akai westíora Diosbichora
jake ixon ikonhakin; jaskáakin min ikonhara kikin jakon iki. Yoshinboribira jaskáakin ikonhai raketi saki ikanai.
20 Onanma joni iamawe; onanwe, ja
min ikonha jawékinin nekebi jishtiamai ikaxa, ja min ikonha jawéki yankabires iki.
21 Diossenra non reken papashoko
Abraham atibi keskáakin akai joni oinna iki. Jawen bake Isaac makan tsamanxon reteti yoia iken axonaitian.
22 Jaskarainxonra non ointi atipanke,
Abrahamman jan ikonha jawen akátonin nekebi jato oinmaa. Jaskáakin jawen aká jawéki nekebi jistiatonra jan ikonha kikin jakon iká iki.
23 Jaskataxa ja wishá meran yoiaibo
senena iki: "Abrahammanra Dios ikonha iki, jaskara kopíra atibi keskáakin akai joni oinna iki", iki iká. Jaskatira Abraham Dios betan raenanai joni baneta iki.[a]
24 Jaskarainxonra maton ointi ati-
panke; Jawen akaibo kopíribi atibi keskáakin akai joniakin Diossen jato oinnai; ikonhakana kopíbichoma.
25 Jaskáribira winota iki ja tsini ainbo
Rahab; Diossenra jawen aká kopí atibi keskáakin akai ainboakin oinna iki, ja joi bei bokana jonibo jain ikanti menianan wetsa baiori pikóti jato akinna kopí.[b]
26 Westíora yora riki kayaoma ikax
mawá; jaskara mawá keskaribi riki, Dios ikonha ikaxbi ja non ikonha keskati noa imai.

Yoyo ikaiton noa ochai

3 1 Nokon wetsabo, ja mato xaran
iká joi akaibo jatikaxbiora, jato joi onanmaibo itin keenaibobires

[a] **2.23** Gn. 15.6 [b] **2.25** Jos. 2.1-21

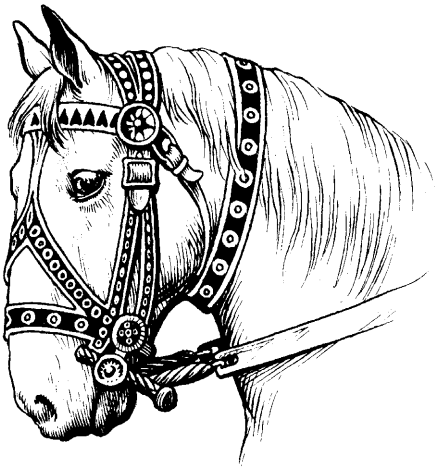

Jan ponteti risbiya yamishoko kabayo mokomaa.

iamakanwe. Matonra onanke ja jato joi axeai ikenra, bebonbires non aká jawékibo noa Diossen yoixonoxiki ixon.

2 Jatikaxbira noa ochakanai; jaweratoki jawen yoyo ikainkobo ochayamai, jara moa jakonman senena joni ikax, janbixbi koiranmeeti atipanke.

3 Westíora kabayora ati iki, jatiobi jawen yora non keenaoribo kamanoxon, westíora jan tsasiati risbikan renexkin.

4 Oinkanwe ja ani waporobo; jabora akai aniora ikenbi niwe koshibaonribi xotonainbi, ja timon akaitonin jawen timon maxkoshoko ikenbi, jawen keenaioribiribi bokin.

5 Jaskararibira winotai non jana, ja iki westíora maxkoshoko jawéki non yora meran iká, ikaxbira ani jawékibo ati atipanke. Westíora maxkoshoko chii tirikanra niibo menoti atipanke.

6 Jaskara chii keska riki ja jana. Ja westíora maxkoshoko jawéki non yora meran iká riki koshi, jan jatíbi jonibo jakonma imai ikax. Ja chii tiri keská non jana meranoax pikotai riki, jain masá teneti chii tirikan imaa ikai, janra non ikainkobo noa jatíbitian jakonma imati atipanke.

7 Joninra raeati atipanke, itan moa akábo iki, jatíbi meskó yoinabo, noyai yoinabo, norex iki niaibo, jenemea yoinabo.

8 Ikaxbi tsonbira ja jana janharesti atipanyamake, jara jakonma jawéki bochoa keská iketian, tsonbi bechitenti atipanyamake.

9 Non jananra ja non Papa Dios non rabiai, jatian janribira já keskabiakin Diossen joniaka jonibo non jato jakonmaakai.

10 Ja kexakanmeaxbichora jakonhamisti joi itan jakonmamisti joi pikotai. Nokon wetsabo, nato jawékira jaskara iti atipanyamake.

11 Jawekeskataxbira jainoax jene jokonai westíora mai kininkoniaxbicho, bata jene betan moka jene jokonti atipanyamake.

12 Westíora higo jiwinkora, aceituna bimiti atipanyamake; jainoax westíora uva nishinkoniaxa higo bimi pikóti atipanyamake. Jaskaribira jainoax tashi jene jokonai westíora mai kininkoniax bata jeneribi jokonti atipanyamake nokon wetsabo.

Rabé keska onan shinan

13 Tsoaboki mato xaran onan shinanya iki, itan kikinhakin ninkataibo iki, maton ikainkobo jakonires mato ikaibokaya jato oinmakanwe, ja shinanti onanman rabíti shinanhomabo imaa ixon.

14 Ikaxbi maton shinan meran jatoki notsireskin jato rawíanoxonres jawéki akíra, jawebi mato rabíti yamake, jaskatira jansoires mato iitai.

15 Neskara onan shinanra Diossibakeax joáima iki; jara nato netemeabi iki, jonibaon shinanres itan *Satanássen shinanbi.

16 Jaweranoki notsiresi itan rawikananibo jakana, jainra shinan tsokásboribi jaax, meskó ocha akíboribi jakanke.

17 Ikaxbi tsoaboki ja Diossenbi jato menia onan shinanyabo iki, jabora

jatíbibo bebon moa jakonma ati shinanhomabo iki, wetsabo jakonhai jonibo ikax, yoiti joniboribi iki; jainoax jato onísakai joniboribi iki, itan jatíbibo senenbires jato jakonhakin akaibo, itan ikoni yoyo ikaibo ikax jakon jawéki akai jonibo iki.

18 Jaweratoboki xabá shinanyabo ikanon ixon jato akinnaibo iki, jabaonra moa itibi keskati ikanaitian jato ointi jake.

Diossen yoiai keskatires iti

4 1 ¿Jawekopikayaki mato ramiananai, itan jawéki kopíshokobo mato join iananankanai? Shinan meran keenai jakonma jawékinin imaara ikai mato jaskati.

2 Jawékininbora mato keenai, ixonbira maton biamai. Matonra jato reteai, jawékiabo ikasira mato notsiai; jatian biti atipanyamaaxa, ramiananibo mato join iananankanai. Matonra ja mato keenai jawékibo biti atipanyamake, maton Dios yokáyamai kopí.

3 Jatian yokáxonbira maton biamai, jakonma shinanyaxon ja mato keenai jawékibores anoxon maton yokatai kopí.

4 Wetsabo betan iresai jonibo riki mato ¿Matonki onanyamaa jatíbi nato netemea jawékibores shinannai ikax Diossen rawí banéti? Jaweratoki nato netemea jawékibores shinannai iki, jara moa Diossen rawí banetai.

5 Jaskara yoiira ikai Wishá meran neskati: “Ja Diossen jawen Shinan noomeran imaatoninra, noitaanan jakonma anaketian noa koirannai”, iki.

6 Ikaxbi Diossenra bebonbires jawen jakon shinanman noa akinnai. Wishá meranra ikai neskati: “Ja rabikaatai jonibaonra Dios keenyamai; ikaxbi jaweratoboki rabíti shinanhomabo iki, jabora jawen jakon shinanman jato akinnai”, iki.

7 Dioskires menikaakanwe, *Satanássen joi ninkáxonyamakanwe; jatianra matoibakeax moa já ochóti iki.

8 Dios benakanwe jatianra jan mato akinti iki. Ja matobo Dios noiti shinanribikinbi, nato netemea jawékibores noiti shinannaibaon moa ocha akin jenekanwe, maton shinanbo jawe jakonmaomabi imakanwe.

9 Masá shinankanwe, yoyo iananbi winikanwe; ja maton osanai jawékibo ibanon winitibores baneti; jatian ja mato raroaibo ibanon masá shinanti jawékibores baneti.

10 Dios bebon rabí shinanhomabo ikanwe; jatianra kikin joniboakin mato jan imati iki.

Wetsabo jakonmanin yointima

11 Nokon wetsabo, wetsabo betan jakonmanin yoinyananyamakanwe; jaweratoki jawen wetsaki jakonmaati yoyo ikai, iamaxon jawen aká jawékibo yoixoni iitai, jara Diossen eséki jakonmai yoyo iananbi, ja meran yoiai joiboribi jakonmaakin yoii iitai. Ja esekan yoiaibo jakonmaakin yoiira, jan yoiaibo senenhatitianbi ja esé meranxon jato jakonmaires mia iitai.

12 Westíorabicho riki jan noa esé menia, itan ja akanai jawékibo jan jato yoixonai, jatian jaribi iki jan jato kishpinmati, iamaxon jan jato castiganti atipana; jatian, ¿Miaki tsoa iki ja mibé jonin akai jawékibo min yoixonti?

Bakish iti jawékibo non onanyamaa

13 Ja mato, “rama iamax bakishra noa wetsa jeman kaai, jain kaaxa noa westíora baritia ikí kaai jawékibo maroi, itan icha koríki bii”, iki ikaibaon ninkákanwe.

14 Jaskatibo yoyo ikinbira bakish mato jaskara winótibo maton onanyamake, matobo riki ja wishnin koinbo jokonax basima keyotai keskábores.

15 Jaskátitianbikaya, “ja non Ibo keenketian jarésparixonra, natobo itan wetsa jawékibo non ati iki”, ikireskaya ikanwe.

16 Jaskáyamaira rabíananbi yoyo itin
keenshamanbores mato ikanai, jatíbi
jaskati rabíti jawékibo riki jakonma.
17 Jaweratonki jakon jawéki ati onan-
xonbi ayamai jara ochai.

Jawékinin senena jonibo jato yoia

5 1 Ramara ja mato jawékinin sene-
nabo en yoiai, ninkákanwe: Ja
jakonmabires jawékibo winókin maton
masábires tenei kaai onantaanan,
winiananbi saí ikanwe.
2 Mato jayata icha jawékibora keyo
payónoxiki, maton chopabora mansán-
baon pinoxiki.
3 Maton orobo itan maton *plata-
bora, moa poike, jatian jatíbi jabo
jaskati payotaitonra mato onanmai, ja
chiikan aká iti keskati jatíbi ja jawé-
kiboyabi maton yora keyoti kaai. Ja
rama maton icha tsamana jawékibo
riki, moa netebo senenainbi maton
akábo.
4 Ja jonibo wainkobo teemaxonbi
maton jato kopíayamaabaonra, mato
yokákin jeneyamai. Jatian ja teeta-
baon mato yokataibora, ja jatíbi atipana
koshia Ibon jato ninkáxonke.
5 Nato netenra bebonbires jatíbinin
senenax jakonhirai jakanabo mato
ikanai, itan jan mato keenai jawéki-
bores akí raroi mato jenéyamai. Jaskati
riki mato jawen nete senenketian rete-
noxon kikinhakin waka xoámakana
keskábo.
6 Matonra ja jakonma akáma joni
jakonma akátoninbo yointaanan jato
reteke, amakashamakin mato jabaon
bechitekin koshi meetaimabi.

Onitsapitibi manátia iti

7 Jaskara iken nokon wetsabo, ja non
Ibo joái kaman manátiabo ikanwe,
oinkanwe jawekeskaakinki ja wain
teetaibaon jakonshamani jawen banábo
biminon ixon, oi bexon mai mechaati
manai ixon.
8 Jaskáribiikaya matobo koshii itan
manati jenéyamakanwe, ja Ibo jotira
moa ochóma iki.
9 Nokon wetsabo, wetsaboki jakon-
maibo yoyo iamakanwe; maton aká
jawékibo mato Diossen yoinxonya-
manon. Ja jaton aká jawékibo jato
yoixonaira moa joibi iki.
10 Nokon wetsabo, ja Diossen joi yoiai
*profetabo iní keskatiribi ikanwe,
jabora masábires winotibi jawe iama-
kana iki.
11 Nonra shinannai ja koshi shinan-
yabo ixon masá tenekani jonibora raro-
shaman ikanai ixon. Matonra ninkata
iki jawekeskakinki ja Jobkan tanakaati
tenea iki ixon, itan maton onanke jawe-
keskákinki jaskarabo iká pekáo non
Ibon akinna iki ixon. Ja non Ibonra jato
noibataanan, jawen akinmisti shinan-
yaxon jato akonbireskin akinnai.
12 Jatíbi neskarabo ikenbira en mato
yoiai nokon wetsabo, jawéki anox nai
janetaanan, itan mai janetaanan jainoax
wetsa jawékiboribi janetaanan, ikonsha-
manra ea yoyo ikai ikibo iamakanwe.
Jatian jawéki anoxa enra akai ikires
mato iti jake; jatian ayamanoxa enra
ayamai ikiresibi mato iti jake, mato
Diossen castigantima kopí.

Jaki koshixon non yokáti

13 Jawerato matoboki onitsapiti itai
orankanwe, jaweratoboki raroshamanbo ikanai Dios rabii bewakanwe,
14 Jawerato mato xaran ikáboki isinai
iki, ja joi akai jato ikinai *ancianobo
kenamakanwe, jaki orankanon ixon,
itan non Ibon janenkonribi xenin sika-
kanon ixon.
15 Jatian ikonhaax jaki koshiabo ixon
orankanketianra, Diossenbi benxoaxon
weninti iki. Jatian ocha akábo ikenra ja
ochabo moa soaxon shinanxontima iki.
16 Jaskara ikenra matopari ja maton
ochabo keshaanankanti jake, jaskáa
pekáo oranananankanwe mato benxonon.

Ja itibi keskati jaa jonin oración riki atipana koshia.

17 *Profeta Elíassa iká iki noa keska joniribi, janra oi beyamanon ixon koshi shinanyaxon orana iki, jatianra kimisha baritia sokota oxe senen oi beyamaa iki.

18 Jatian moa jakiribi oranketian oi beribaa iki. Jatianra ja mainmea iká jiwibo moa bimia iki.

19 Nokon wetsabo, jawerato matoboki ja ikon joi ikonha ikaxbi wetsaoriketian, wetsa joi akaitonin jakiribi joi ikonhamaribiai.

20 Shinankanwe, tsonki ja ocha akí iitai joni Dios ikonhamataanan, jawen ochabo jenemai; janra moa manotiain kati ikenbi kishpinmati iki, itan ja akonbireskin ocha akáboribi moa Diossen shinanxontima iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

1 PEDRO

Joi akaibo janbisaboki peokin jato Pedron kirika bomaa

Jato saludana

1 [1] Ea riki Pedro, Jesucriston raana, enra saludo bomai ja Diossen katotabo jatíbiain jaton mainmabi janbisax, ja Ponto main, Galaciain, Capadociain, Asiain, jainoax ja Bitiniain jakanabo.

[2] Ja non Papa Diossen moabi mato jaskáati shinanna ixon katotabo. Jawen Shinan meranxonra jawenabo itiakin mato imaa iki; mato Jesucristoki yoitibo inon ixon, itan jawen jimin chokitabo maton ikanon ixon. Bikanwe jawen jakon shinan itan jawen xabá shinan.

Jaon manáxon Dios rabiti

[3] Ja non Ibo Jesucriston Papa Dios rabinon akanwe, janra ani akinmisti shinanya ixon, Jesucristo mawámaxon jirimataanan noa bená jonibo imaa iki, jaskatira noa jaon manati jenéyamai.

[4] Jainxonra jaskara meninoxon mato Diossen yoia jawékibo maton binoxiki, ja jawetianbi keyóyosma jawékibo, tishiosma, itan jawetianbi ramíosmabo.

[5] Jaskáakin ja Dios ikonhaax jaki koshiabo mato ikenra, jaskatax kishpinmeekanon ixon, jawen atipana koshin mato jan koirannai; moa nete senenketian jaskáati jan shinanna keskáakin.

[6] Neskara kopíra mato raroshaman ikanti jake; icha tanakaati jawékibo winotibi, basima winotaibores iketian.

[7] Ja Dios ikonhaax mato jaki koshia riki oro keska; ja orora akanai jabiresshaman onannoxon chiikan tanakin. Jaskáribiira ja Dios ikonhaax jaki koshitaanan ja tanakaati jawékibo teneax, ja maton ikonhaa jawéki ja oro winoa jakon itiki. Jaskáakinra Dios ikonhaa ixon, ja tanakaati jawékibo winoa iken, Jesucristo joxon jakoinra mato iká iketian mato rabinoxiki, jainxon kikin joniboakinribi mato oinnoxiki.

[8] Jaskarabo kopíra já oinnama ixonbi akonbireskin maton Jesucristo noike, jainxon oinnama ixonbi ikonhaabo ikaxa rama mato kikini raroi, jaskáshamani ja raroi yoyo iti joibobi yamake.

[9] Jaskáakin ja ikonhaax jaki koshiabo mato ikenra, moa mato Diossen kishpinmai iitai.

[10] Profetabaonra meskóakinbo tanaxon shinanman kikinhakin onanbokana iki ja kishpinmeeti joi, ja joira akana iki ja Diossen jawen jakon shinanman noa yoikin.

[11] Moatianbira jawen Shinanmanbi ja *profetabo jato onanmabea iki, ja Cristo onitsapiti mawatax jiria pekáo, ani ratéti jawékibo winóti; jatianra jabo kikinbiresi onankaskana iki, tsoa jonishaman yoii itan jawetianshaman jaskati yoikinmein jato meran iká Diossen Shinanman jato akai ixon.

[12] Ikaxbi Diossenra jato onanmaa iki, ja jabaon jato yoikatitai joibo, jabo jaskámati yoii ikáma, mato imanoxon yoii iká. Ja joiribi riki naikanmeax joxon, ja Diossen Shinanman atipana koshin jato amaaton ja bena joi yoiaibaon mato onanmaa. Neskara jawékibora akanai ja ángelbaonribi kikinhakin onankaskin.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Yoiti bakebo iti

13 Jaskara iken maton ati jawé-
kibo jaketian, akonkin shinankanwe.
Jaskáaxon jakon jawékibores maton
anon. Ja Jesucristo jakiribi joketian
Diossen jawen jakon shinanman mato
meniti jawékinin manákanwe.
14 Jainoax jawen bakebo ixon jan yoiai
joibo senenhaxonaibo ikaxkaya, ja Dios
onanamatian jakonma jawékibores akí-
biribi mato jaa ikátiai keskatibo jaai
moa jenékanwe.
15 Jaskáyamaikaya jan mato katota
Dios ochaoma iken, moa ochaoma
keskati jakanabo ikanwe.
16 Wishá meranra ikai: "Eara ochaoma
iki, jaskara iken matoribi ochaomabo
ikanwe", iki.[a]
17 Ja non Papa akin maton akai Dios-
senra, senenbires jaton aká jawékibo
jato yoixonai, jaskara kopí ja nato neten
mato winotai keskábores jaai kaman,
jan yoiai keskatibores mato ikanti jake.
18 Diossenra ja maton rekenbaon
jakonma axébo chibani jakanabo mato
ikanainbi, mato tsekaa iki; jaskákinra
kikinhakin maton onanke ja mato kish-
pinmakin oro jawékinin, iamaxon korí-
kinin kopíaxon mato imaama, jabo iki
keyotai jawékibores.
19 Jaskáyamakinra ja Jesucriston
jakonhira jimin mato kopía iki; ja
westíora waka bake jawen yoranko
jawe jakonmabi yama retekanai keská
imataanan.[b]
20 Ja Cristo jaskámatira nete joniama-
tianbi Diossen shinanna iká iki; jaska-
tira moa nato nete senenaitian, mato
akinti kopí joá iki.
21 Jaskáakinra ja Cristo kopíres maton
Dios ikonhai, janbi jirimataanan jatí-
bibo xewina imaa iketian; jaskatira ja
Dios ikonhaabo ikax, jaon manatabo
mato ikanai.
22 Jainoax ramaribi ja ikon join yoiai
keskatibo jaax, maton shinan meran
moa jakonabo mato ikanai, jaskáaxon
mato betan joi akaiboribi ikonkon
maton noiti kopí, jaskara kopíra
jakon shinanyanix, maton koshianixbi
wetsabo betan mato noianankanti jake.
23 Jaskatira ja Diossen join imaa ikax,
moa benati pikotabo mato ikanai, ja
nekeabi maton anibo meranoax ikama,
jabo iki joni ikax mawataiboribi, ja
Diossen joi riki jato jamai ikax jawe-
tianbi keyoyosma.
24 Wishá meranra ikai:
"jatíbi jonibo riki basi jayamaibo
ikax xobi
keskábores,
jainxon jatíbi jaton metsábo iki,
xobi joa keskábores,
ja xobi choshiketian ikai, jawen
joaboribi moa maanni,
25 Ikaxbi ja non Ibon joira jawetianbi
keyóyamai", iki.[c] Jatian ja nato
bená joi riki, ja mato onanma-
kana.

2 1 Jaskara kopíra jatíbi meskó
jakonma shinanbo moa maton
jeneti jake: jatíbi paranmisti shinanbo;
beparanmisti shinanbo, notsiresti shi-
nanbo jainoax ja meskó joibo ninkatax
keshati shinanboribi.
2 Ja pikó benashoko bake kikini
jawen titan xoma akasai keskatikaya,
kikinhakin ja Diossen jakon joi onanti
shinanyabo ikanwe, jaskáakin ja joi
onanax, shinan meran beboni koshi-
taanan mato kishpinmeekanon.
3 Ja non Ibora jakon shinanya iki ixon
moa onanax.

Cristonra bená jonibo jato imai

4 Jaskara iken jaki koshikanwe, Cristo
riki ja jonibaon rotokana jiria makan
keska, ikaxbi Diossenbi ja kikin chorish
makan iken, janbi katota keská.

---

[a] **1.16** Lv. 11.45; 19.2 [b] **1.19** Ja Moiséssen esé meranra Diossen yoia iki; jaton ocha soakaati kopí, yoina retea jimi meniti. [c] **1.25** Is. 40.6-8

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

5 Neskáxonra Diossen maton shinan
meran, jakon chorish makan xoboa
keskábo mato imati iki, jawen *sacerdo-
tebobiribi, jainoax ja Jesucristo kopíres,
Dios keenai keskatishaman menikaatai-
boribi mato imati iki.
6 Wishá meranra ikai já yoii neskati:
"Enra ja *Sión jeman westíora koshi
makan akai, jara en katota iki,
jara kikin kopí iki,
jaki koshiabora, paranmeetabo
ikantima iki", iki.[d]
7 Jaskara ikenra ja ikonhabo ixon
maton onanke, ja wetsabo xewina
kikin jakonhira shanka keska,
ikaxbi ja ikonhayamaibaon shi-
nannai yoiira ikai Wishá meran
neskati:
"Ja xoboaibaon rotokana makanra,
jan xobo koshiaka makan banéke",
iki.[e]
8 Jainoax iribai:
"Westíora jaki tatí iti makan,
jainoax westíora jan jato pakémai
makan keska", iki.[f]
Jabora jaki tatí ikanai, jawen joiki yoiti-
mati; jaskátibiribi imaabo ikax.
9 Ikaxbi mato riki, Diossenbi katota
rarebobo, ja Apon tee axonai *sacer-
dotebo, Dioski menikaata jonibo,
jawen jonibo itiakin Diossenbi biabo.
Neskarabora mato imaa iki, ja jakon-
hira tee Diossen akábo maton jato
yoinon ixon. Janra ja ocha akí yamé
keska meran mato iikanainbi, ja jakon-
hira joé keska meran ikanon ixon mato
kenaa iki.
10 Moatianra Diossen katota jonima-
bobi mato ikana iki, ikaxbi ramara mato
Diossen jonibo iki, moatianra Diossen
mato onísayamabobia iki, ikaxbi ramara
mato Diossen kikinhakin noibai.[g]

Diossen tee axoni jati

11 Nokon noi wetsabo nato neten basi
iamai ikax, winotai jonibo keskábores
ikenra, en mato yoikin jeneyamai; ja
maton jakonma shinanbo jenekanwe,
jaskara shinanbaonra maton jati jakon-
maakai.
12 Ja Dios ikonhayamaibo xarameax
mato ikainkobo jakonires ikanwe.
Jatianra jabaon, jakonma jawéki akai
joniboakin mato rama yoia ixonbi,
jakon jawékibo maton aká oinxon,
jabaonribi Dios rabikanti iki já joketian.

Joni koshibaon ati yoiaibo senenhati

13 Ja non Ibo ikonhabo ixon jatíbi
joni koshibaon yoiai joibo senenhaxon-
kanwe, jainxon ja icha mai iboaa apon
yoiai joiboribi maton senenhaxonti iki,
jara jatíbibaon koshi iki.
14 Jainxon ja jakonma akaibo jato
castiganon ixon itan jakon akaiboribi
jato jakonhakanon ixon, ja apon jato
koshi imaabo iken.
15 Ikaxbi Diosra keenai maton jakon
jawékibores atin, jaskatax ja onanmabo,
itan shinan maxkata jonibo matoki
jakonmaibo yoyo ikantima kopí.
16 Moa xabakaata jonibo keskatikaya
ikanwe. Jatian moa jaskati xabakaa-
tabo ixonra, jakonma jawékibo non ati
jawemabi iki ixon shinanyamakanwe.
Jaskáyamaikaya Diossen yonoti jonibo
keskatires ikanwe.
17 Jatíbibo jato jakonhakin akanwe,
non wetsabo jato noikanwe, kikin
aniakin Dios shinankanwe, ja icha mai
iboaa apo jakonhakanwe.

Yonokaataibaon ati jawékibo

18 Iboakanabo ikax, jan mato iboa-
baon yoikanai keskatires ikanwe, jakon-
shaman shinanyanix; ja mato jakon-
hakin akaibo, itan maton yoiai joibo
mato ninkáxonaibaon yoiai keskatibi-
choresma, ja jakonmaboribi jaton yoiai
joibo jato senenhaxonkanwe.

---

[d] **2.6** Is. 28.16 [e] **2.7** Sal. 118.22 [f] **2.8** Is. 8.14 [g] **2.10** Os. 1.6, 9; 2.23

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jakonmaakanabi jakonres akin jenetima.

19 Jakon jawéki riki, ja Dios keenai
keskáakin jawéki senenhakin, westíora
jonin jakonma jawéki akáma ixonbi, masá
tenemakanaitian, jawe iamakin teneti.
20 Ikaxbi ¿Jawekeskaxonmein jakonma
aketian mato ramiakana tenexon, maton
jakon jawéki biti iki? Ikaxbi jakon jawé-
kibo akín maton masá teneaira, Dios
bebon kikin jakon iki.
21 Neskarabo winóti kopíra mato
Diossen katota iki, Cristora mato kopi
onitsapita iki, já iní keskatiribi mato
ikanon ikax.
22 Jára jawetianbi ochayamaa iki, itan
jawen yoyo ikainkoboribi tsoabi jato
paranyamaa iki.[h]
23 Ichabokanabira jawetianbi jan jato
kopikin icháyamaa iki, masábo tene-
makanabira, ramara en mato ashо-
koai akinbo jato ayamakin, Dioskires
jato jenea iki, jan jaton akábo atibi
keskáakin ponté jato yoixonai iketian.
24 Jara jawen yoranbi non ochabo
bibaini korosen akana mawata iki,
jaskatax kikinhakin ja ochabo akin
moa jeneax, jakon jawékibores akí noa
jakanon ixon. Ja rishkikin xateyonkana
kopíra mato benxoa iki.
25 Moatianra mato ikana iki ja oveja
manota keskábo, ikaxbi ramara moa
Cristo ikonhabo iken, jan oveja koiran-
nai jakon *pastor keska ixon, koiraanan
mato jan akinnai.

Wanoya itan benoyabaon senenhatibo

3 1 Jatian mato benoyabora en
mato yoiai, ja maton benen yoiai
keskatibo ikanwe. Jaskáxon ja joi
ikonhayamaibaonbi, maton joi yoia-
mabi maton ikábo oinxonres, ikon-
hakanon ixon.
2 Ja maton ikainkobo jawe jakonma
iamai, itan ikoni mato Dioski raketaibo
ointaanan.
3 Ja mato raokaataibo ibanon neke-
bima jabo iki; meskóakinhorabo boo
atima, ja oro akana joyabo, itan ja kopí
chopairaboribi sawetima.
4 Jaskáyamaikaya maton shinan
meran, jawetianbi keyóyosma xabá
shinanman, itan noimisti shinan-
manres, kikini raokaata ikanwe. Jaska-
raton metsatakayara Diossen oinna
kikinbires jakonshaman iki.
5 Neskatiribi raokaatabora ikana iki,
ja moatian Dioski menikaata ainbobo;
jabora ikoni Dioski koshikanabo ikax,
jaton benen yoiai keskati ikai ainbobo
ikana iki.
6 Jaskarara iká iki Sara, janra jawen
bene Abrahamman yoia yoiti ikai ainbo
ixon, nokon ibó akin janepaonike.
Jatian matobora jawen bake ainbobo
iki; ja ikonkon jawékibores akí tsokibi
rakéyamai ikax.

[h] **2.22** Is. 53.9

7 Jatian mato wanoyabora en yoiai,
jakonax maton awin betan ninkakanankanwe. Jakonshamanxonreskaya
ikinkanwe, ja ainbobora non kikinhakin
méketi iki ixon shinannai kopíbichoma;
jabora mato aká keskaribiakin, jakon
shinanya ixon Diossen jabé jamanoxon
yoiaboribi iki. Jaskáakanwe ja maton
oracion jan tsokásatibo yamati kopí.

Joi akaibaon ati jawékibo

8 Jatikaxbi jakonanani jakanwe; westíora shinanyabicho itaanan shinannanani, jainoax joi akaibo ikax noiananax.
Jakonhakin shinannaibo ikanwe, jato
xewinaton shinanmeetaimabo.
9 Mato ramiakanabi kopikin jato
ramiayamakanwe, mato ichakanabi
kopikin jato ichayamakanwe jaskáyamakinkaya jato jakonhareskanwe, Diossenra jakonhanoxon mato kenaa iki.
10 Wishá meranra ikai neskati:
"Tsoaki ikoni jakoni jaax, raroires jatin keenai,
jara jakonmaibo yoyo iki jenetax, moa
jansoibo yoyo iki jeneta iti jake.
11 Jainoax jakonma jawékibo akin jenetaanan
jakon jawékiboresibi ati jake.
Jatíbibo betan jakonax jatiakin shinannires jawé.
12 Non Ibonra ja jakon jawéki akai jonibo jato
koirannai.
Jainxon jaton oranaiboribi jato ninkáxonai
Ikaxbi ja non Ibora ja jakonma jawéki akaiboki,
jakonmaatai", iki.[i]
13 Jatian ¿Maton jakon jawékibores
akaitianmein tson mato jakonmaati iki?
14 Ikaxbi ja jakoni jakanabo ixonbi
masábo teneira mato raroreskanti jake,
jaskatira tsokibi mato rakéti itan ratéti
yamake.
15 Jaskáyamakinkaya maton Ibo
keskáakin maton shinan meran Cristo
rabikanwe, jainxon jawe kopí Criston
manataboki ikanai ixon mato yokákanaitian, moa jato yoitiresbo ikanwe.
16 Ikaxbi jaskáakinbo jato yoikin,
rabí shinanhomaxon jakonhaxonres
jato yoikanwe, maton shinan meran
jakonma aká shinan yamashaman
itaanan. Jaskatax ja Cristo ikonhaax
mato jakoni jakanabo oinnax, mato
jakonmaakin yoiaibo, jato yoyo ika
joinbi ikonbiresi rabinkanti kopí.
17 Jaskara Diossen shinanna iketian
jakon akai kopí onitsapitikayara jakon
iki, ja jakonma jawékibo axon masá
tenetitianbi.
18 Cristobira onitsapitax non ochabo
kopí westíoraibicho mawata iki, jara
jakon joni ikaxbi jakonma jonibo kopí
mawata iki, jaskáaxon noa Dios betan
jakonbires imanox. Jara nekebi jawen
yora mawákenbi, Diossen Shinanmanbi
jakiribi jirimaa iki.
19 Jatian moa jaskara ixonra, kaxon
ja xepó meran ikana kayabo jawen joi
jato yoia iki.
20 Ja kayabora ikana iki, ja moatian
Noé inontian yoitima ikana jonibo, ja
jonibora aká iki Diossen ja ani wapóro
Noekan akai kaman, jaweayamakin
jato manakin. Jatian ja wapóroninmeax
kishpinmeetabora ikana iki posaka jonibichores.
21 Ja jenen ewara iká iki, rama ja
bautismo yoii iká. Jameranoax noa
rama kishpinkanabo. Ja bautismora
non yora chókiti noa ikaima iki; jara
Dios bebon jakonma aká shinan meran
yamaa onanti inox noa ikai iki. Janra
noa kishpinmaa iki, ja Jesucristo mawataxbi jiria kopíres.
22 Jara naikan kaax, Diossen mekayao
yakata iki. Jaskara kopíra ja ángelbo
itan jatíbi koshi shinanya koshibo, jaki
koshikana baneta iki.

[i] **3.12** Sal. 34.12-16

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Cristo iní keskati jati

4 1 Jaskara iken, Criston jawen yora
onitsapimani keskatiribi onitsapiti
shinanya ikanwe. Jaweratoboki onitsa-
piti jawemabi iki, jabaonra moa ocha
jeneke.
2 Jaskatax ja Diossen shinannai keska-
tires jaax, ja nekeabi non yora keenai
jakonma jawékibo akí, moa mato jaya-
mati kopí.
3 Basibiresa ja Dios ikonhayamaibaon
akai jawékiboribi maton aká iki, jakon-
manin kikini cheatabo mato ikana iki,
jakonmabo atin keenaibores; jawékia-
nanbi paeni, itan ayorakin pae xeaibo;
jainoax ja kikin jakonmabires jatonbi
aká jawékibo rabii.
4 Ikaxbi ramara, ja bebonbires
jakonma akanainkobo mato jato betan
yamaa oinnax, jabobiribi matoki jakon-
maibo yoyo ikanai.
5 Ikaxbi jabaonra ja mawataboyabi ja
jiriabo, jaton akábobiribi jato yoixonai
iti imaa bebonxonbiribi, jaton aká jawé-
kibo yoinoxikanai.
6 Neskara kopíra ja mawataboribi ja
jakon joi jato yoia iki, jaskatax Dios
betan jaton shinan meran jakanon ixon;
nato netemeax castiganmetaanan, joni
ikai keskati mawákanabo ikenbi.
7 Moara jatíbi jawékibo senenti ochóma
iki; jaskara iken akonkin shinankanwe,
itan akonkin Dios orankanwe.
8 Maton wetsabo betan ikoni noianan-
kanwe, ja noimisti shinanmanra icha
ocha akanabobi moa jato shinanxonti-
maakin noa imai.
9 Ja matoiba merataibokiribi jakon-
maibo yoyo iamakin, jakonhaxonres
jato bikanwe.
10 Ja meskó onan shinanyabo mato
Diossen imaa iken, jakonhakin ja onan
shinanman jato akinnai ixon, jaskara
onan shinanya mia Diossen imaatonin,
wetsaboribi jato akinwe.
11 Jaweratoki joi yoiai iki, janra
Diossen joishamanbiribi yoiti jake;
jaweratonki jato jawéki akinnai, janra
ja Diossen menia koshiaxon jato akinti
jake. Jatíbi maton akai jawékibo
akanwe, ja Jesucristo kopíres Dios
rabikanon ixon; ja riki jatíbitian rabiti
itan jawena riki jatíbi atipana koshi.
Jaskarashaman ibanon.

Cristo ikonha ikax onitsapiti

12 En noia nokon wetsabo, atikoma
jawékibo nokoax ratéyamakanwe; jawe-
keskatiki noa neskara jawékibo winotai
ixon shinannax, jara bená jawékima iki.
13 Jaskáyamaikaya ja Cristo iní
keskatiribi onitsapitibi raroreskanwe,
jaskatax Cristo jakiribi jawen koshi
shinanyabi joketian, mato kikin raro-
shamanbo ikanon.
14 Ja Cristo kopí wetsabo mato jako-
maibo yoyo ikanainbira mato Diossen
raroshaman imati iki, ja Diossen kikin
ani Shinan mato meran ikí jenéyamai
kopí.
15 Matora ja retemis iken, yometso
iken, jakonmaamis joni iken, iamaxon
ja wetsabo winota jawékiainbo niakaa-
ketian onitsapimakanaibo ikanti
yamake.
16 Ikaxbi ja joi ikonhai iken mato masá
tenemakanara, mato rabinti yamake,
jaskáyamakinra maton Dios rabiresti
iki, ja ikonhaibo iken mato jaskákanai-
tian.
17 Moara ja joi ikonhaibopari
jaton akábo jato Diossen yoixontibo
peokooke, jatian noibakeaxpari jaskara
jawékibo peokootaitianki, ¿Ja Diossen
jakon joiki yoitimaibo jawekeskara
winónoxiki?
18 Ja joi akai jonira atikonmabires
meranbi kishpinmeetai, jatian ¿Ja
jakonma itan ja ochaya jonimein, jawe-
keskara winónoxiki?
19 Jaskara ikenra ja Dios keenaton
onitsapitaibaon, jakon jawékibores
akin jenetima iki, jainxon jan noa jonia
Dioskiribi menikaakanti jake, janra noa
jawetianbi jeneyamai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Joi akaibo ikinai koshibo jato esea

5 1 Ramara earibi jato keska *anciano ixon, ja mato ikinai ancianobo en eseai; enribi ja Cristo onitsapitaibo oinni ixon. Jainoax earibi iki, jabaon akai keskáakinribi Cristo joketian jawen kikin jakon jawékibo biti.

2 Ja maton ikinnon ixon matoki jenekana Diossen joi ikonhaibo jakonhaxon jato ikinkanwe. Keenshamanxon Dios keenai keskáakin; ja oveja koirannaibaon jato ikinai keskáakin. Jato ikinti yoikana senenhakinresma, kopíakanti keenkinresmaribi, keenshamantaanankaya jawen tee axonkanwe.

3 Ja maton ikinai joi akaibo, iboaxon jato yonoai keskáakin jato ayamakanwe, jaskáyamaikaya jakoni mato ikaibores jato oinmakanwe.

4 Jatianra ja *pastorbaon koshi joketian, jawetianbi keyóyosma kikin jakonhira jan ratéti jawéki maton biti iki, ja maitira jawetianbi payóyamai.

Jatíbi joi akaibo jato esea

5 Jaskáribiakinra mato ranonboyabi xontakobo en mato yoiai, ja mato ikinai ancianobaon yoiai keskatibokaya ikanwe. Jatikaxbira rabíti shinanhomabo ikax mato joi ninkakananti jake. Wishá meranra ikai neskati:

> "Ja rabitai jonibokira Dios jakonmaatai,
> ikaxbi ja rabiamaibora jawen jakon shinanman jato akinnai", iki.[j]

6 Ja Dios atipana koshia iketiankaya, rabíti shinanhomabo itaanan jaki jenekaakanwe. Jaskáxon mato jan jaskara imatitianbiribi, kikin joniakin mato imanon.

7 Jaskara iken jatíbi ja maton meskó shinannaibo Dioski jenekanwe, janra matoakin shinankin jeneyamai.

8 Jatíbitian shinanyares ikax koiranmeekanwe, non rawí yoshinra ja pinoxon benai león keo keokawanai keská iki.

9 Já ninkáxonyamakanwe; Dioskireskaya kikini koshikanwe; mato ikai keskatiribi, jatíbiainoa mato betan joi akaibo onitsapitai onantaanan.

10 Ikaxbi jaskatibo basima mato onitsapita pekaora, Diossenbi jakiribi jakonhati iki, jainxonra ponté shinanya itan koshi shinanya mato imati iki; jainxonra moa jakibi kikini koshia mato imati iki. Ja Diosbi riki jawen ani noimisti shinanman noa kenaa, ja Jesucristo betanbi jawen keyóyosma jakon netenko jaai noa bokanon ixon.

11 Jawena riki jatíbitian ja atipana koshi, ibanon jaskarashaman.

Senentiainbi jato saludana

12 Ja non Iboki koshii jenéyamai non wetsa Silvanon akinnatonra, nato ichama joi en mato wishaxonke, mato ésenoxon; jainxon ja jakon jawékibo maton biabo riki, akonkin noixon mato Diossen meniabo iki ixon mato onanmati kopí. Ja jaskáakin mato Diossen noia, jawetianbi shinanbenoyamakanwe.

13 Ja mato aká keskákinribi Diossen katota Babiloniainoa Cristo ikonhaibaonra, mato saludo bomai, jainxon ja nokon bake keskáakin en shinannai Marcosninribira mato saludo bomai.

14 Joi akaibobires ikax, noiananax wetsabo betan saludanani, betsó iananankanwe. Jatikaxbi jakonshaman jakanwe moa Cristonabo ikax.

---

[j] **5.5** Pr. 3.34

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 PEDRO

Joi akaibo janbisaboki jawen rabé itin, jato Pedron kirika bomaa

Jato saludana

1 1 Ea Simón Pedro riki, jawen yonoti iketian, Jesucristonbi raana. Ja non Dios betan noa kishpinmaa Jesucriston, atibi keskáakin jato akai iken. Ja non aká keskákinribi jakonhakin maton non Ibo ikonhabora, en saludo bomai.

2 Ja Dios betan non Ibo Jesucristo onanna ikaxkaya, jan mato menia bebonbires noimisti shinanya, itan xabá shinanyabo ikanwe.

Diossen kenaabo ikax, jaki koshii jenétima

3 Diossenra jawen atipana koshi meranxon noa menia iki, nato neten jaax, itan já shinanni noa jan maxkáti jawékibo. Ja jawen ani shinanmanbi noa katota Jesucristo, itan jawen jakonhira aká jawékibo noa onanmaxon.

4 Neskara jawékibo meranxonra, nobé senenhati jawékibo noa yoia iki. Jabora ani itan kopí jawékibo iki. Jaskatax ja nato netemea jakonma jawékibo ayamai, matoribi Dios keska ikanon ixon.

5 Neskara kopíkaya Dios ikonhabo ikax, maton ikáboribi jakon itiakinres shinankanwe, jatian maton ikáboribi jakon ikax, onanti shinanyabores ikanwe.

6 Jatian onanti shinanyabo ikax, maton yoran akasai jawékibo matonharesti shinanyabo ikanwe, jatian ja maton yora matoanharesti shinanyabo ikax, manátiabo ikanwe, jatian manátiabo ikax,

7 Dioski menikaatabo ikanwe, jatian Dioski menikaatabo ikax, maton wetsabo betan jakonax jakanabo ikanwe, jatian maton wetsabo betan jakoni jaa ikax, wetsaboribi jato noiabo ikanwe.

8 Jatian neskara shinanyabo ikax, jaskatishaman jaabo ikaxa, mato iresbiresi jakanabo itima iki, jainxon yankabires non Ibo Jesucristo onanaboribi, mato ikantima iki.

9 Ikaxbi jaweratoboki jaskara shinanbo jaton shinan meran yamaa, jabora westíora benche keskares iki, jainoax moa ochóshaman ointi atipanyamaa joni keskaribi iki. Jaskáakinra jawen moatian aká ochabo moa Diossen soaxonabo shinanyamai.

10 Nokon wetsabo, jaskara ikenra Diossenbi mato katóanan kenaabo ikax, jan kenaa kikin onantishamanbo itiakin shinankanwe. Jaskataxa jawetianbi mato ochan pakétima iki.

11 Jatianra jan noa kishpinmaa non Ibo Jesucriston, keenshamanxon jawen keyóyosma netenko mato jan biti iki.

12 Jaskara kopíra en mato shinanmayakeresti jake, ja ikon joi onanmakanaton onanax moa ikoni mato jaki koshiabo ikenbi.

13 Enra shinannai, japarixon ja esébo shinanmayakereskin en mato jenetima.

14 Ja non Ibo Jesucristonra basima nato neten jati ea moa onanmake.

15 Jaskáakinra en atipana senen en mato yoiti jake, jaskáxon ea mawata pekáo neskara esébo shinankin maton jeneyamanon ixon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Criston ani Shinan oinkana jonibo

16 Ja non Ibo Jesucriston atipana koshi, itan jakiribi joái non mato onanmaa joibora nonbi shinanxon non mato yoia joibo iamaa iki. Nonbishamanra non Ibon ani koshi shinan oinna iki.

17 Jawen ani atipana koshira non oinna iki, ja jawen Papa Diossen ani joniakin shinantaanan jakonhirashaman imaketian. Jatian jaskáakin jakonhirashaman imaaxa iká iki, Dios naikanmeax neskati: "Nato riki en noia nokon Bake, jaonra ea kikini raroai", iki.

18 Nonbishamanra non Ibo betanbi, Dios iká mananmanxon naikanmeax yoyo ikai ninkata iki.

19 Neskara jawékininra noa onanmai ja *Profetabaon yoini joibora kikin ikon iki ixon, ja joira maton kikinhakin ninkáti jake. Jatian ja joi riki, ja yamé meran lamparin joén tenai keská, jan maton jointi tenai ikax moa nete wishtin pikókin jawen joekan tenaa keskáribi.[a]

20 Ikaxbi neskararibira maton onanti jake. Ja *profetabaon wishakani westíora joibira, jawen shinanmanbiribi westíora jonin janbicho onantiakin yoiti atipanyamake.

21 Ja *profetabaon yoipaoni joibora, jaton shinanmanbi keentaanan yoikanai joibo iamaa iki, jaskáyamakinra, Diossenbi jawen Shinan meranxon jato yoimaa joiboribi yoikana iki.

Ikonma joi jato onanmaibo
(Jud. 4-13)

2 1 Moatianra *Israel jonibo xaran ikonma *profetabo jakana iki, jaskáribiira mato xaran janoxikanai ikonma joi jato onanmaiboribi. Jabaonra onantimaaxonbo jaton jakonma shinanbo jato onanmanoxikanai; ja kopíaxon noa jan kishpinmaa Ibobira ikonmanin yoinoxikanai. Jato jaskáai ikaxa basima jabo manotiain bonoxikanai.

2 Icha jonibaonra jan cheata jakonma jawékiboribi anoxikanai; jatian jatokopiribira ja ikon joi jakonmaakinbo yoinoxikanai.

3 Koríkinin keenyorabo ixonra, parankin joibo yoixon mato koríkibo bichinnoxikanai. Ikaxbi moatianbi jaskarabiribi iti Diossen shinanxonabo ikenra, jabo ponté manótiain boaibobires ikanai.

4 Ja ángelbo ochakanketianra jaton ocha akábaon Dios shinanbenoyamaa iki; jaskáxonra masábires tenetiain jato potaa iki, cadenaninbo nexayonxonra, yamé meran jato xepoa iki, ja akonbireskin jaton akábo jato yoixonti nete senenai kaman.

5 Jaskáribiira ja reken jonibo ochakanatonin Dios shinanbenoyamaa iki; jaskákinra jatoki icha oi bemaxon ja jakonma jonibo jato keyoa iki, jainxon ja ponteti jatikiriakin jato joi yoia Noé betan kanchis jonires jato kishpinmaa iki.

6 Jaskáribiakinra, chiimapobicho banekantiakin menoanan ja Sodoma betan Gomorrain iká jonibo jato Diossen keyoa iki, jaskáxon rama jakonma akí jakana jonibaonribi ja oinxon onankanon ixon.

7 Ikaxbira Lot jaweayamaa iki, itibi keskati jaa ikax; jonibo jakonma jawéki akí cheatax jakanabo oinnax, jato kopi masá shinanni jaa oinxon.

8 Ja Lotkanra jato xarameax itibi keskati jaa ixon, akonbireskin jato kopi masá shinanna iki; jabaon ocha akanaibo netetiibi ninkákin itan janbi ointaananribi.

9 Ikaxbi Ibonra ja ikonhaax jaki koshiax jakanabo ja tanakaati jawékiainoabo jato xabáakai. Jatian ja

[a] **1.19** Ja nete wishtin pikotai iki iká riki, ja Jesucristo joti yoii iká.

jakonma akaibora, nete senenketian masá tenetiain potanoxon jato imaa-bobiribi ikanai.

10 Jaskáakinra jaton keenai jakonma-bores akí jakanabo, itan ja non Ibora koshii iki ixon, ikonhayamaibo Ibon jato castiganoxiki. Jaskara jonibo riki jaton keena keskábores akaibo itan rabi-taibo, jaskatira jabo ja ángelboki jakon-maibo yoyo itibo rakéyamakanai.

11 Ikaxbi ja ángelbaonra koshibo-ribi itan atipana koshiabo ixonbi, Ibo bebonxon jato jakonmaakinbo yoiti atipanyamake.

12 Jaskara jonibo riki yoinabo ikai keskatires jakanabo ikax shinanho-mabo, yatanxon retekanti yoina keská-bores. Jaskatira ikanai jabaon onan-kaskinhamai jawékiboki jakonmaibo yoyo iki, ikaxbira yoinabo atinres jato retenoxikanai,

13 jabaon jato imaa keskáakinribi jato onitsapimataanan. Jabora netenbi jakonmabo akí raroshamanres ikanai. Ja maton rarokin fiestaakainbo boax ikanai jan rabinti jakonma jawékibores akí tsokasi.

14 Jaskara jonibaonra teamisti shinan-homaxonbo ainbo ointi atipanyamake, jaskatira jawetianbi ochai jeneti atipan-yamakanke; jainxon ja ikoni Cristoki koshikanamaboribi jakonma jawéki-bores akanon ixon jato parankanai; jaton keen jawéki onainrabo, itan kikin jakonma jonibora ikanai.

15 Ja ikon joi ikonhakin jeneabo ikax, jaton shinan moa wetsaorikanabo riki ja Beornin bake Balaam iní keskábora ikanai, janra aká iki jakonma jawéki axon koríki biti shinankin.

16 Jaskákenbira, yoyo iosma ixonbi joni ikai keskati yoyo ixon jawen burro inakanbi notsina iki, tsokáskin jaskáa-kinbo moa shinanyamanon ixon.

17 Jaskara jakonma jato axeaai jonibo riki pozo jeneoma keskábo; ja nai koin

Ángel oinnax Balaamman burro kakáshamaa.

niwen wetsaori boai keskábo. Jaskatira ja jawetianbi keyoisma masá tenetiain moa botiresbo ikanai.

18 Jaskara jonibora ikanai yankabires jakonhira joinbo yoyo iki. Jatian jaton yora keenai jan cheata jakonma jawé-kibores akinra, jaskarabo jenea basi-mabo ikenbi, paranhananbo wetsabo jato ochamaribakanai.

19 Jakonma jawékibo akin jato jene-mati joibora yoikanai, jaboribi ja jakonma jawékinin iboabo ixonbi. Tsoaki westíora jawékinin janharesai iki, jara jan iboaxon yonoai iki.

20 Tsoaboki noa jan kishpinmaa non Ibo Jesucristo ikonhabo ixon, moa nato netemea jakonma jawékibo jenea ixonbi, ja jakonma jawékibo aríbake-tian janharesai, jara ja moatian ikátiai bebon jakonmabires banetai.

21 Jakonra ikeana iki, jawetianbi ikon joi jan ikonhayamaakaya; moa jaskáakin ja ochaoma esé ikonhaa ixonbi jenena-ketian.

22 Ikaxbi jaskatibo ixonra ja yoikanai joi senenhake: "Ochítininra kinanxonbi jawen kinan piribai", "jatian kochira kikini chokitaxshaman joaxbi, jakiribi manon taranmeeribiai", iki ikai.[b]

[b] **2.22** Pr. 26.11

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Cristo jakiribi joti yoii iká

3 1 Nokon keen wetsabo, nato riki ja
rabé itin kirika wishaxon en mato
bomai. Ja rabéainbira moa pontéakin
shinanni jakanon ixon en mato eseke.
2 Shinankanwe ja Diossen *profetabaon
mato moatianbi yoini joibo, itan jawen
raanabo meranxon, ja kishpinmamis non
Ibon ja senenhati joi noa yoiaboribi.
3 Jainxon onanribikanwe moa netebo
senenaitianra, jonibo jaton keenai
jakonma jawékibores akí jakanabo inoxi-
kanai. Jatian shiroibores jakanabo ikaxa,
4 neskatibo yokakaanoxikanai: "¿Ja-
weki winota ja jakiribi joti jato Criston
yoibaini? Ja non rekenbora moa mawá-
kana iki, jaskara iketian non oinna riki
ja Diossen nete jonianontian non oinni
keskábi", ikibo.
5 Jaskara jonibaonra akai, moatianbira
nai betan mai Diossen jonia iká iki ixon
shinanyamakin; jainxon jawen joinresa
mai betan jene janbiribi imaa iki ixonbo
shinanyamakin.
6 Jatian ja oiribi jenen ewamaxonra,
jonibo jato keyomaa iki.
7 Ikaxbi ja rama non oinna nai betan
maira, ja Diossenbi jaskáti yoiatoninribi
chiikan keyotiresbo iki. Ja chiikanra jato
menonoxiki ja jaton akábobiribi yoixonti
nete nokóketian, itan ja jakonma joniboribi manotiain kati nete nokóketian.
8 Jainoax neskara jawékininribi
shinanbenoyamakanwe, ja Ibonara
westíora nete, westíora waranka bari-
tia keská iki, jatian westíora waranka
baritiara, westíora nete keskares iki.
9 Ja Ibora ja wetsabaon shinannai
keskáakin, jaskara iti jan yoiaibo ishton
senenmayamaima iki. Mato manabo-
resai kopí riki jaskatai. Jara keennai,
tsoabi manotiain kayamai, jatíxonbi
jaton jakonmabo akonkin jenexon Dios
ikonhakantin.
10 Ikaxbi ja non Ibo joira westíora
yometso joái keskatires jonoxiki.
Jatianra ja naibo ras iki, onsati tirin
inoxiki, jatian wishtinboribi chiikan
keyonoxiki, jatian ja maiabi jain jaa
jawékiboribi Diossen keyonoxiki.
11 Jatian jaskati jatíbi jawékibo keyoti
boaibobires ikenra, jaki kikini meni-
kaata ikax shinan meran benxokaatax
mato jakanti jake.
12 Jaskarabo ikenkaya Dios joáires
manaanan ishtontani jotiakin shinanon
akanwe, ja joái netera naibo chiikan
keyonoxiki, jatian wishtinbora ja chii
tiritaiton menonoxiki.
13 Ikaxbi nonra, Diossen noa jain imati
yoiai bená mai betan bená nai manai,
jainra jatíbi itibi keská ikax jakonbires
inóxiki.
14 Neskara kopíra en mato yoiai nokon
noi wetsabo; neskara jawékibo iti maton
manai kaman, jakonax jakanabo,
Diossen joxon nokotiakin shinanireskaya
jakanwe, moa ocha akí jeneabo ikax
jawenbi yointi yamabo, mato ikanon.
15 Jaskara ikenra maton onanti jake,
ja non Ibo ishton joyamai riki, noa kish-
pinmeekanabo ikanon ikax. Neskara
joiboribira Diossen jawen onan shinan
meniatonin, ja non wetsa Pablon mato
wishaxonke.
16 Neskarabokiriakinribira, ja mato
bomai kirikabotiibi mato wishaxona iki.
Jatian jatíribi jan wishaa joibora onanti-
komabo iken, ja onanmashokobaon, itan
ja Cristoki ikoni koshikanamabaon, ja
jatíribi wishakaata Diossen joibo akanai
keskáakinribi wetsaoriakanai. Jaskara
kopíra jatonbinix manotiain bonoxikanai.
17 Jaskara ikenra nokon noi wetsabo
iketian en mato yoiai, moa neskara
jawékibo onanna ikaxkaya, ja Dios
ikonhaax jaki koshiabo ikenbi jakonma
akai jonibaon paranhanan mato jene-
makanaketian koiranmeekanwe.
18 Jaskáyamakinkaya jan noa kish-
pinmaa non Ibo Jesucristo bebon-
hakin onanboreskanwe, jawen noimisti
shinanyabo ikanwe ¡Jabichores rama
itan jatíbitian rabinon akanwe!
Jaskarashaman ibanon.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

1 JUAN

Peokin Juanman kirika wishaa

Jati joi

1 [1] Nato kirikara, non mato wishaxonai, ja nato nete peokootamatianbi japaoni non ninkata, itan non beronbishaman non oinna maton onannon ixon yoikin. Jara non oinna iki itan non mekemanribi non tii aka iki. Ja riki ja jati joi.

[2] Ja nato jati joi nekebi jishtiketian oinna ixonra, non mato jaakiriakin yoiai. Jatian ja jatíbitian jati joi riki, ja non mato yoii iitai, ja jawen Papa betan ikatiibi noiba pikota.

[3] Ja nonbi oinna, itan nonbi ninkatabo riki ja mato non yoiai, jaskatax matoribi nobé jakonshaman ikanon ixon. Ja Papa Dios itan jawen Bake Jesucristo betan, noa jakonshaman itina keskatiribi.

[4] Neskara jawékibora non mato wishaxonke, jatikaxbi noa kikinni rarokanti kopí.

Dios riki joé

[5] Nato riki ja Jesucristonbi noa onanmaa joi, jara tekikin non mato yoiai: Dios riki joébires, jaskara ikaxa, jaiba jawe yamébi yamake.

[6] Jatian eara Dios betan jakonshaman jake ikibi, yamé keska meranpari jaa ikaxa, noa nonbix paranmeetai. Jatianra ja ikon join yoiai keská akí noa iiyamai.

[7] Ikaxbi ja Dios, joé meranbires jaa keskati noaribi joé meran jaa ikaxa, ja nobé joi akaibo betan noa jakonshaman ikanai. Jatianra, jawen Bake Jesucriston jimin, jatíbi ochabo noa soaxonai.

[8] Jatian, eara jawe ochaoma iki yoyo ikira, noa nonbix jansoai, jatianra noo meran jawe ikonbi yamake.

[9] Ikaxbi non ochabo noa keshaketianra, atibi keskáakin akai ixon, itan jan ati yoiaibo senenhai ixon, non ochabo noa Diossen shinanxontima iki, itan jatíbi jakonmainoaribi noa xabáati iki.

[10] Jatian enra jawe ochabi akáma ikibo yoyo ixonra, Dios non janso keska imai. Jatianra jawen joi akonkin non ikonhaama ikai.

2 [1] Nokon keen bakebó, mato ochanaketianra, neskara jawékibo en mato wishaxonai. Jawekeska ikax ochakankebira, westíora non abogado jake, ja non Papa bebonmeax, noa kopi yoyo iti, ja riki Jesucristo, ja atibi keskáakin akai.

[2] Jesucristora, janbix menikaatax mawata iki, non ochabo noa Diossen shinanxontima kopí. Jatianra nonabicho kopí iamaa iki, jara iká iki, jatíbi nato netemea jonibaon ocha kopíribi.

[3] Ja Diossen yoiai senenhati joibo senenhaai ixonra, non onanti iki, moa akonkin non Dios onannabo.

[4] Ikaxbi tsoaki: “Enra Dios onanke” ikinbi, ja senenhati joibo senenhayamai, jara janso joni ikax, jawe ikonbi já meran yamake.

[5] Ikaxbi jaweratobaonki jawen joi senenhaxonai, jabo riki onanti, akonkin Dios noiabo. Jaskati jaxonresa non onanke, noa Dios betan jakonshaman jaa.

[6] Jatian eara Dios betan jakonshaman iki ikaibora, Jesucristo ipaoni keskati jati jake.

Senenhati bená joi

[7] Nokon keen wetsabó, nato senenhati joi en mato wishaxonaira, bená joima

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki. Jara Cristo ikonhakin peonontianbi
maton ninkata joi iki.
8 Jaskara ikaxbira, ja nato senen-
hati joi en mato wishaxonai bená iki.
Jara Cristo meran, itan mato meran-
ribi ikonkon jishtiai. Ja moatian yamé
meran keská noa jaa ikátiaibiribi toxkó-
kaitianra, ja Criston ikon joékanbiribi
noa tenaboai.
9 Jaweratoboki eara Criston joé
meranbires jake ikinbi, jawen wetsabo
omisai, jabora yamé meranpari ikanai.
10 Ja jawen wetsa noiabora, joé meran-
bires jake. Jara jawe ikaxbi ochanko
pakéyamai.
11 Ikaxbi jawen wetsa omisaibora,
yamé meranbires jake, jaskara ixonra
jaweraoki kaai iki ixonbi onanyamake, ja
yamekan moa benche keska imaa ixon.
12 Ja mato bakeshoko keskábora, nato
kirika en wishaxonai, Cristo kopíres
moa Diossen maton ochabo moa shinan-
xonyamaa iketian.
13 Ja mato papa keskabora en wisha-
xonai, ja moatianbi japaoni Cristo
maton onanna iketian. Ja mato bake-
ranon keskábora en wishaxonai,
*Satanás matonharesa iketian.
14 Ja mato bakeshoko keskábora en
wishaxonai, ja Papa Dios maton onanna
iketian. Ja mato papa keskábora en
wishaxonai, ja moatianbi japaoni maton
onanna iketian. Jainxon ja mato bake-
ranon keskábora en wishaxonai, koshi-
pari ixon, maton Diossen joi ikonhake-
tian, itan ja *Satanásribi matonharesa
iketian.
15 Nato nete noiyamakanwe, nin ja
nato netemea jawékiboribi noiyama-
kanwe. Jaweratobaonki nato nete noia,
jabaonra Papa Dios noiyamake.
16 Jatíbi ja nato netemea jan keenti
jawékibora Diossibakeax joái shinan-
boma iki, jara nato netemeabi iki.
Natobo riki, ja nato netemea shinanbo:
jakonma atin non yora keenaibo, beron
oinnax keenti, jainoax jawékiatonin
rabikaati.
17 Ikaxbi netera keyoti kaai, jatíbi jan
keenti jawen jakonma jawékiboyabi.
Ikaxbi ja Diossen keena keská akaibora,
jatíbitian keyóyamai.

Criston rawíki koiranmeeti

18 Nokon keen bakebó, moara nato
nete senenai, matonra ninkata iki
westíora *Criston rawí joti. Ikon riki,
ramara icha Criston rawibo moa pikó-
botankanai. Jaskarabo ikai kopíra, non
onanke, moara nete senenai ixon.
19 Jabora nobé iitibi, noibakeax pikó-
kana iki. Ikaxbira, noki jakon ikaxmabi
ikana iki. Ikonkon noki jakon ikaxa
nobetanbi ikeankana iki. Jaskárakana
iki, jatíbima riki ja nobetan ikábo iki
ixon non onanti kopí.
20 Cristonra Diossen jakon Shinan
mato menia iki. Jatianra jatixonbi moa
maton onanke, ja ikon joi.
21 Nato kirika en mato wishaxonaira,
ja ikon joi maton onanyamaa kopíma
iki. Maton onanna kopíra en akai. Jatian
matonra onanke, ja ikon meranoax
jawetianbi janso pikóti atipanyamaa.
22 Jatian ¿Tsoa iki ja janso? Tsoamakan
ja Jesús riki, *Cristoma iki ikai. Já riki
ja Criston rawí, ja Papa Dios betan ja
Bakebi ikonhayamai ikax.
23 Jaweratobaonki, ja Bake ikon-
hayamai jabaonra ja Paparibi ikon-
hayamai. Ikaxbi jaweratoboki, enra
ja Bake ikonhai iki ikai, jabaonra ja
Paparibi ikonhai.
24 Jaskara iken, ja peokin ninkáxon
maton ikonhayantana joi, jatíbitian
maton shinan meran imakanwe. Jatian
ja maton peokin ninkata joi maton
shinan meran ikenra, ja Bake Cristo
betanbi ja Papa Dioski mato jakon-
shaman ikai.
25 Nato riki, ja Jesucriston noa meni-
noxon yoia, ja iki ja jatíbitian jati nete.
26 Jatianra mato parankanaketian, ja
yoikin nato kirika en mato wishaxonke.
27 Ikaxbi matobora, jawenabobi-
ribi itiakin, Cristonbi Diossen jakon

Shinanya imaa iki, jatianra wetsaxonbires onanmatin mato maxkáyamake, Diossen Shinanmanbi jatíbi jawékibo moa mato onanmai kopí. Jan mato onanmai joibora ikon ikax, jansomabo iki. Jatíbitian Cristo betanbi jakonshaman ikanwe, ja Diossen Shinanman mato onanmaa keskati.

28 Nokon keen bakebó, ramakaya jenéyamai Cristo betan jakonshaman ikanwe. Moa jakiribi joketian, jaki koshitaanan rabinyamai jakonbires noa já bebon ikanti kopí.

29 Matonra moa onanke, ja Jesucristo atibi keskáakin akai. Jatian jaskara onanna ixonra, maton onanke ja atibi keskáakin akaibo, Diossen bakebo.

Diossen bakebo

3 1 Shinankanwe, ja Papa Diossen noa akonbireskin noia, jaskákinra Diossen bakebo akinshaman noa janekaama iki. Jatianra noa jaskarakon iki. Jaskara kopíra, Dios onannamabo ixon, nato netemea jonibaon noa onanyamaresai.

2 Noara moa Diossen bakebo iki, nokon noi wetsabó. Ikaxbi nato pekáo noa jaskara iki kati onanyamaxonbira, non onanke, Cristo joken jabishaman ointaanan, noa já keskaribi ikanti.

3 Jatian jatíbi ja jaskara iki katin manatabora, jawe jakonmaomabi ikanti jake, Cristoribi jawe jakonmaomabi iketian.

4 Ikaxbi jatíbi ja ochaibora, Diossen eséki yoitimai ikanai. Ochatira Diossen eséki yoitimati iki.

5 Matonra moa onanke, ja non ochabo noa keyoxoni Jesucristo nato neten joá. Jatian já iki, jawe ochaoma.

6 Jaskara ikaxa, jatíbi ja jabébi ikábo ochayamai. Ikaxbi, jatíbi ja ochaibora, já meraama itan jawen joi ninkáyamaibo iki.

7 Nokon keen bakebó, tsonbi mato paranyamabanon: Ja atibi keskáakin jawéki akaibo riki, itibi keskati jaa jonibo, Cristoribi jaskara iketian.

8 Ikaxbi ja ochaires jakanabora, *Satanássena iki. Ja *Satanássa nete peokoonontianbi, moa jápari ochai peokoota iká iki. Jaskara kopíra iká iki, ja jonin Bake nato neten joí, jaskáaxon ja *Satanássen aká teebo keyo ras ati kopí.

9 Jatíbi ja Diossen bakebora moa ochaibo iiyamai, Diossenbi jawen jati jato meran imaabo ikax. Jabora moa ochati atipanyamake, Diossen bakebo ikax.

10 Jaskara ikaxa, onantibires iki, ja Diossen bakebo itan ja *Satanássen bakebo. Jaweratoboki jakon jawéki akí jayamai, iamax jawen wetsabo noiamaa, jabora Diossen bakemabo iki.

Wetsabo betan noiananti

11 Ja joi ikonhakin peonontianbi, maton ninkata joi riki: wetsabo betanribi noa noiananti iki, iká.

12 Caín iní keska iamanon ikanwe, ja iká iki *Satanássena, janra jawen wetsabi retea iki. Jatian ¿Jawekopimein retenike? Jawekopimakan, ja Caínman

Jakonma shinanya ixon, Caínman jawen wetsa Abel reteai.

akai jawékibo iká iki jakonma, jatian jawen wetsan akai jawékibo iká iki jakon.

13 Jaskara iken, nato netemea jonibaon mato omiskanaitian, jaskaraton ratéyamakanwe, nokon wetsabó.

14 Noabora, ja mawáinoax moa jatiori winotabo iki. Jara non onanke non wetsabo, jato noiabo ixon. Jatian jato noiamabora, mawá keskapari ikanai.

15 Jatíbi jaton wetsabo noiamakin jato omisaibora, retemis joni keskabo iki. Jatian matonra onanke, ja retemisbo jawekeskataxbi jatíbitian jati neteya iti atipanyamaa.

16 Ja Jesucristo noa kopí menikaatax mawatainxon riki, ja noimisti non onanna. Jaskatiribira, noaribi non wetsabo kopí menikaati jake.

17 Atiki ja icha jawékia jonin, ja wetsa joi akai joni jawékinin yoronainbi, akinhamakin ¿Jamein itiki, jawen shinan meran Diossen noimisti shinanya?

18 Joinres noianannabo iamanon akanwe, nokon keen bakebó. Nonra jato oinmati jake, non akai jawékinin, jato non akonkin noia.

19 Jato jaskáainkora onanti ikai, noa ikonkon Diossenabo. Jatianra moa Dios bebon, ikoni jaki koshiashamanbo noa iti iki.

20 Jatian ja non jakonma aká non shinanman noa yoixonaibira, Dioskaya non shinan xewinbainbires ani iki, itan jatíbi onanna iki.

21 Nokon wetsabó, non shinan meran non jakonma akábo yamaketianra, Dios bebon ikoni jaki koshiabo noa ikanai.

22 Jatianra jatíbi ja non yokataibo noa jan meniti iki, jawen keena keskáshamankin, jan yoia joibo non senenhaxonaitian.

23 Ja senenhati joi noa Diossen yoiai riki: Jawen Bake Jesucristo non ikonhati, itan jan yoini keskatishaman noa wetsabo betan noiananti.

24 Ja jawen senenhati joi senenhaibora, Dios betan jake. Jatian jara jato meran jake. Neskarainxonra non onanke, jawen Shinan noo meran imaxonatonin, noa onanmaa.

Diossen Shinan betan jawen rawikan shinan

4 1 Nokon keen wetsabó, ikonhamatianbipari, jatíbi ja Diossen Shinanman imaa yoyo ikaibo riki noa, iki ikaibo jato tanakanwe, ja jato meran iká shinanki Diossena iki ixon, maton onannon. Moara ichaira nato neten ikonma *profetabo pikókanke.

2 Jaskaáxonra, maton onanti iki, ja ikoni Diossen Shinanman yoyo ikaibo. Jatíbi, ja Jesucristora nato neten joni keskatax joá iki, ixon yoiaibo riki, Diossen Shinanman imaa ikaibo.

3 Jatian jaskaakin ja Jesús ikonhayamaibora, Diossen Shinanhomabo ikax, Criston rawikan shinanyares ikanai. Jaskara shinan jotira, moabi maton ninkata iki. Jara nato neten moa itinke.

4 Nokon keen bakebó, matora Diossena iki. Jaskara ixonra, ja jansobo moa matoanharesa iki. Ja mato meran iká shinan, nato netemea shinan xewina atipana koshia iketian.

5 Jabora nato netemeabo iki, jakopira nato netemea jawékibokires yoyo ikanai, jatianra ja nato netemeabaon jato ninkaxonai.

6 Ikaxbi noabora Diossena iki. Jatian ja Dios onannatonra, noa ninkaxonai, ikaxbi ja Diossenamatonra, noa ninkáxonyamai. Jaskákanainkoxonra, non onanti atipanke, tsoarin ja ikon Shinanya itan tsoarin ja janso shinanya ixon.

Noiananax jaai jenétima

7 Nokon keen wetsabó, noara jatíbibo betan noiananax jakanti jake, Diossibakeax noimisti shinan joái kopí. Jatíbi ja noimisbo riki, Diossen bake itan Dios onannabo.

8 Ja noimismabora Dios onannamabo iki. Dios iki noimis.

9 Já kopires noa jati neteya inon
ixonra, jawen jabicho Bake nato neten
raanxon, noa Diossen oinmaa iki noa
jan akonkin noia.
10 Neskáakin riki noa noia: Nonpari
Dios noia iká kopíma, janpariakin noa
noixonkayara jawen Bake raana iki,
já mawata kopí non ochabo moa noa
shinanxonyamanoxon.
11 Nokon keen wetsabó, jaskáakin noa
Diossen noia ikenra, noaribi wetsabo
betan noiananti jake.
12 Dios iki tsonbi jawetianbi oinyosma,
ikaxbi noa wetsabo betan noianana
ikenra, Dios noo meran jaai, jatianra
ja Diossen noimisti shinanman non jato
noia onanti ikai.
13 Ja noa Dios meran jaa, itan noo
meran Dios jaa non onannon ixonra,
jawen Shinan noa menia iki.
14 Nonbishamanra oinna iki, nato
netemea jonibo kishpinmanon ixon,
Papan jawen Bake raana. Jatian ja riki
non jato onanmai.
15 Jaweratobaonki, ja Jesús riki
Diossen Bake ixon ikonhai, jabora Dios
meran jake, itan jabo meranra Dios
jake.
16 Jaskaáxonra non onanna iki itan
non ikonha iki, Diossen noa noia. Dios
iki noimis. Jatian ja noimisbora, Dios
meran jake, jainoax jato meranribi Dios
jake.
17 Neskarainoaxa ja noo meran iká
noimisti shinan onanti ikai; jaskatax
ja jonibaon jaton akábo yoixonti nete
senenketian noa rakétima kopí, ja
Jesucristo ikátiai keskatiribi nato neten
jakanabo ikax.
18 Ja noimis jonibora, rakéyamai. Ja
ikon noimisti shinanmankayara, raké
shinanbo keyoai. Jaweratoboki Diossen
castiganaketian raketai, jabora Dios
akonkin noiti onannamabo iki.
19 Jatian nonra noike, janpari noa noia
iketian.
20 Jaweratoboki enra Dios noike ikibi,
jaton wetsabo betanbi omisananai,
jabora jansobo iki. Jatian jawera-
tobaonki, jaton wetsabo oinxonbi
noiamai, jabaonra ja Dios oinyamaxon,
noikanti atipanyamake.
21 Jesucristonra, nato senenhati esé
noa menia iki, jaweratobaonki Dios noia,
abákanon jaton wetsaboribi noikin.

Dioski koshiaxes jati

5 1 Jaweratoboki, Jesús riki *Cristo,
ikax jaki koshiai, jabora Diossen
bakebo iki. Jatian jaweratobaonki Papa
noiai, jabaonra ja Papan bakeboribi
noike.
2 Jatian Dios noixonra, jan ati yoiabo-
ribi non akai, jaskákinra Diossen bake-
boribi non noike ixon non onannai.
3 Ja Dios non noiti iki iká riki, jan yoia
joibo non senenhati, jatian ja senenha-
tira atikonmama iki.
4 Jatíbi ja Diossen bakebaon, nato
netemea jawékibo jatonharesai kopí.
Jatian ja non ikonhatonra, ja nato
netemea jawékibo nonharesnon ixon
noa akinnai.
5 Ja Jesús iki, Diossen Bake ixon ikon-
habaonra, nato netemea jawékibo jaton-
haresai.
6 Ja Jesucristora nato main joáx,
onpaxen bautizameeta iki, itan mawá-
kinribi jawen jimi chikoa iki. Jatian ja
Diossen Shinan riki, jan jaskara onanna,
jatíbi jan yoiaibora ikon iki.
7 Kimisha riki, ja jaskara onanxon
yoiaibo:
8 Ja iki Diossen Shinan, ja onpaxen
bautizameeta, itan ja mawákin jawen
jimi chikoa. Jatian ja kimishaninbira
jaskáakinbires yoiai.
9 Ja jonibaon yoiaibora non ikonha-
ribai, ikaxbi ja Diossen yoiaikayara,
bebonbires non ikonhai, Diosbi jawen
Bakekiriti yoyo ika iketian.
10 Ja Diossen Bake ikonhabaonra,
ja Diossen yoiabo ikonhai; jatian ja
Dios ikonhayamaibaonra janso keska
imakanai, jawen Bakekiriakin jato
Diossen yoiabi ikonhayamai kopí.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

11 Jatian ja Diossen yoiai riki, noa jatí-
bitian jati nete menia, jatian ja jati nete
iki jawen Bake ikonhaxon biti.
12 Jaweratoboki moa ja Bake betan iki,
jabora moa jati neteya iki, ikaxbi jawe-
ratoboki ja Bake betanma iki, jabora
jati neteoma iki.

Senentiainbi jato yoia

13 Enra ja Diossen Bake ikonhaibo
iketian, mato neskarabo wishaxonai,
moa jatíbitian jati neteyabo mato ikanai
maton onannon ixon.
14 Noara Dioski koshiai, ja jawen
keena keskáshaman jawéki non yokáketian, noa jan ninkáxonai onannax.
15 Jatian ja non orana noa Diossen
ninkaxonai non onanna keskáakinri-
bira, non onanke ja yokatabora moa
noa menike ixon.
16 Jaweratonki, ja mawátima ocha
akaitian jawen wetsa oinnai, janra jaki
oranti jake, jatianra Diossen jati meniti
iki. Ikaxbi ja iti jake, jan mawátima
ocha. Wetsa ochara jake, jan mawáti
ocha. Jatian jaskara ochakira, en mato
oranti yoiamai.
17 Jatíbi jakonma jawékibo riki ocha,
ikaxbi jaráke, noa jan mawátiain
botima ocha.
18 Nonra onanke, ja Diossen bakebaon
moa ocha aaboresyamai, ja Diossen
Bake Jesucriston jato koirana iken,
jatianra *Satanásenribi moa jato jawea-
yamai.
19 Nonra onanke noa Diossen bakebo,
itan jatíbi nato netemea jonibo
*Satanássen jawen koshin jatoaresabo.
20 Jainxonra non onanribike, ja
Diossen Bake joxon, ja ikon Dios non
onannon ixon, noa shinan onanbo imaa.
Jatian noara ja ikon betan jake, ja iki
jawen Bake Jesucristo. Nato riki ja ikon
Dios itan ja jatíbitian jati nete.
21 Nokon keen bakebó, ja ikonma
diosbo chibanyamakanwe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

2 JUAN

Jawen rabé itin, Juanman kirika wishaa

Jato saludana

1 Ea *ancianoninra, ja Diossen katotaboyabi, ja jato betan jain tsinkitaiboribi, jato saludo bomai. Enra mato akonkin noike, jainxon enbichora mato noiamake, jatíbi ja ikon joi onanna jonibaonribira mato noike.

2 Nonra mato noike, ja ikon joiribi non shinan meran ikonhabo ixon, ja shinanra noo meran jatíbitian iti jake.

3 Ja non Papa Dios betan jawen Bake Jesucriston, jawen noimisti shinanyabo, jawen akinmisti shinanyabo, jawen jakonshaman shinanyabo, jawen ikon shinanyabo, itan noimisti shinanyabo, mato imaboresbanon.

Ja senenhati noimisti esé

4 Eara ikonbiresi raroke, jatíribi mibé joi akaiboribi, ja ikon join yoiai keskatishaman jaax ja non Papa Diossen noa yoiai keskati jakanabo jato nokoax.

5 Jaskara ikenra, rama en mato yoiai nokon wetsabó: wetsabo betanribi noiananaxa noa jakanti jake ixon. Nato en mato yoiai joibora, bená senenhati eséboma iki. Ja joibora Cristo ikonhakin peonontianbi, non ninkata joi iki.

6 Ja akonkin non Dios noia iti riki neskara: jawen join yoiai keskábores senenhai noa jati. Jatian ja joi ikonhakin peonontianbi maton ninkata riki, ja Diossen noa yoiai keskati, wetsabo betanribi noianani noa jakanti.

Paranmis jonibo

7 Nato netenra moa icha paranmis jonibo jakanke, jaskara jonibaonra ikonhayamai, Jesucristo nato main joáx, noa keska yorayaribi ikátiai. Jaskara jonibo riki, Criston rawíbo ikax, jato paranaibores.

8 Jaskarabo iken, matonbinix koirameekanwe, ja mato akinni noa teeta jawékibora, jawemabi banénake itan ja Diossen noa meniti yoiaboribi, maton biamanake.

9 Jaweratoki ja Criston onanmaa keskati iamai, wetsa keskáakinbo shinannires jaai, jara Dios betanma iki. Ikaxbi jaweratoki Criston onanmaa join yoiai keskati jaai jenéyamai, já betanra non Papa Dios betan jawen Bakebi itinke.

10 Jawerato joniki ja Criston joi meran yoiai keskáma, wetsa keska joi mato yoikasi nokotai, jaskara jonibo maton xobon imayamakin jato jowé ayamabobikanwe.

11 Jaweratobaonki, jaskara jonibo jowé akai, jabora jaskara jonibaon jakonma akaibo, jato rabékiinaibo iki.

Senentiainbi jato yoia

12 Icha joibo mato yoiti jayonreskenbira, nato kirika meran akáshamakin, en mato axonyamake, mato oinni matoiba kati shinanna ixon. Kaxonra ja en mato yoikasai joibo enbishaman mato yoiti iki, jaskatax noa jatikaxbi rarokanti kopí.

13 Ja neno ea jato betan iká, Diossen katota joi akaibaonra jainoa joi akaibo, mato saludo bomai.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

3 JUAN

Jawen kimisha, itin Juanman kirika wishaa

Jato saludana

1 Ea riki ja *anciano, enra ja en
akonkin noia Gayo saludo bomai.
2 Nokon keen wetsá, enra miki
orankin Dios yokatai, ja min shinan
meran mia jakonbires ikai keskatiribi,
jatíbiain mia jakonbires inon ixon, itan
min yoraribi mia jakonbires inon ixon.
3 Jatíribi miibakeax bekana joi
akaibaonra ea yoikanke; ja ikon joi
chibankin jeneyamai. Mia jaskataibo
ninkataxa ea ikonbiresi raroke.
4 Ja nokon bakebi keskábo, ikon join
yoiai keskati jakanabo ninkataxa, ea
ikonbiresi raroai.
5 Nokon keen wetsá, minra ja wetsan-
koniax nokotai non wetsabo jatíbi
jakonhaxon akinkin jeneyamai iitai.
6 Jaskáakin min jato akinnabora, ja
joi akaibo tsinkíkanainxonbo jabaon
jato yoike, noixon min jato akinnabo.
Ja jayá wetsanko tekiti jan yoronkanai-
baon jato akinkin jeneyamawe, ja Dios
keenai keskáakin.
7 Jabora ja Jesucriston joi jato onan-
mai boaibo iki. Jaskatira ja Dios ikonha-
yamaibaon jato jawebi akintinin keen-
yamakanai.
8 Jaskara ikenra, non jato akinti jake,
jaskáaxon ja ikon yoikanaitian, non jato
akinti kopí.

Diótrefes betan Demétrion ikábo jato yoia

9 Ja joi akaibokira kirika wishaxon
en bomaa iki, ikaxbira Diótrefesnin
non yoia noa ninkáxonkashamaa iki,
jabichores jato xaran kikin ikasai ixon.
10 Jakopira, jawetianki ea jain kaai,
jatianra en kenaxon notsini kaai. Jara
jakonmaibo noa yoii iananbi, noki
jansoibo iitai. Jatian jaskarabicho
iamaira, ja wetsankoniax nokotai non
wetsabo, jato bikashamai. Jatian jatí-
ribibaon jatoiba imakasaitianra, jato
bimakashamai; jatian jato jaskáabi
bikaskanaitianra, moa jainoa jato
pikoai.
11 Nokon keen wetsá, ja jakonma jawé-
kibo mawayamawe. Ja jakon akanai
jawékiboreskaya mawawe. Ja jakon
jawéki akaibo riki Diossena, jatian ja
jakonma jawéki akaibora, jawetianbi
Dios onananmabo iki.
12 Jatíxonbira Demetrio jakon
jawékibores akí jaa yoikanai, jatian
jawen ikainkobora ikonkon jishtiai.
Nonribira yoiai jakonibora ja ikai
ixon, jatian minra onanke, non ikon
yoiai.

Senentiainbi yoia joibo

13 Ichara jake en mia yoiboresti, ikax-
bira en mia wishaxonyamake.
14 Enra ishtontani mia oinni kati
shinannai, jatian kaaxa ea mibébisha-
man yoyo iti iki.
15 Ea keenai riki, mia jakonbires xabá
shinanya itin. Ja neno iká mibé raena-
naibaonra mia saludo bomai. Minribi
ja jainoa nobé raenanaibo noa saludo
menixonwe, westíorabo noa jato salu-
danxonpakewe.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

JUDAS

Criston tee axonairibi ixon, joi akaiboki Judassen kirika bomaa

Jato saludana

1 Ea riki Judas, Santiagonin wetsa
itan Jesucriston yonoti. Ja Papa Diossen
noixon katotabo, itan Jesucriston koira-
nabora en saludanai.
2 Abánon ja Diossen, jawen akinmisti
shinanman, jawen jakon xabá shinan-
man, itan jawen noimisti shinanman,
mato akinboreskin.

Ikonma esé yoiaibo

(2 Ped. 2.1-22)

3 Nokon noi wetsabó, eara ikonbiresi
keenai, ja mato betanbi noa kishpin-
meetabo, non onanna joikiriakin mato
wishaxontin; ikaxbi ramara atiora
iketian en mato axonai, ja ikonhati
joi jawen katota jonibo jato Diossen
meniaton paranan mato ikanon ixon.
4 Jatíribi jonibora jansoaxbo mato
xaran jikikanke. Jaskara jonibo jato
Diossen castiganti yoii ikara, moabi
Wishá meran jake. Jabora jakonma
jonibo iki, Dios jakon shinanya
iketianra, jaki paranataanan jakonma-
bires jawékibo akanai. Jabaonra ja Ibo
Jesucristo, jabicho jatíbinin Ibo ikon-
hakashamakanai.
5 Maton onankebira, en mato shinan-
maribai, ja Ibonra *Israel jonibo Egipto
mainmea jato pikoa pekáo, ja ikonha-
yamai jonibo jato keyoa iki.
6 Jainxon ja ángelbo, koshi imaabi jato
ikainkoniax pikókanketianra, Diossen
ja kikinbires yamé meran jato xepoa
iki, ja jato castiganti ani nete senenai
kaman.
7 Ja ángelbo iní keskaribira iká iki, ja
Sodoma betan Gomorra jeman iká jonibo,
itan ja patax iká jemabaon ikana jonibo.
Jain jakana jonibora ikana iki, yorantinin
koríki biaibo, itan ja atimabo betanbires
yoranti akí cheakanabo. Jaskara kopíra,
Diossen ja jatíbitian keyóyosma chii jatoki
pakéxon, jatíbi jato keyoa iki. Jaskara
winókani jawékibaonra, jaskáshokonake-
tian, jatikaxbi koiranmeeti jato onanmai.
8 Jaskáribira winoti bokanai, ja
en mato yoikin atai jakonma jonibo.
Jaton iresbiresa shinanmanra jaton
yora ramiakanai, ja Ibon koshira jawebi
onankashamakanai, itan ja ángelboki-
ribi jakonmaibo yoyo ikanai.
9 Ja ángelbaon koshi arcángel
Miguelninbira, ja Moiséssen yoran
paranan, Satanás betan ibékonkinbi,
jakonmaakin yoititianbi, neskáa iki:
“Abanon mia Ibonbi notsinkin”, akin.
10 Ikaxbi ja jonibora, jaton onannama
jawékiboki, jakonmaibiresbo yoyo
ikanai. Jatian ja yoinabaon atinshokores,
jabaon onannatonra akanai, jatonbinix
jan jakonmati jawékibores akin.
11 ¡Jawe ireskiaipanon! Ja jonibora,
Caín iní keskatiribi iki ikanai. Koríki
gananti shinanyares ikaxa, Balaam
iní keskaribii jakonmain pakékanke.
Jainoax ja Coré iní keskaribiira, jaton
yotimaninbi ja jonibo mawati iikanai.
12 Jaskara jonibo riki rabinhomabo,
tsinkíxon maton jawékiainko mato
xaran jikiax ikanai, shiroananbi icha
jawékiai raroshamanbo. Jabo riki,
jatonabichoakin shinannaibo, ja nai
koin oioma, niwen oken boanbekonai

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

keskábo. Jabora jawen bimititian jiwi
bimiamai keskábo iki, moa taponyabi
mexaa ikax, kikinni mawata keskábo.
13 Jaskara jonibo riki, ishtonbires
sinataibo, jaton jakonma rabinti akaibo
iki, ja aniparo bechonman bakox potaa
keská onantibires. Jabora joékaini
paketai wishtin keskabo ikax, moa jatí-
bitian masábires tenetiain, kikin yamé
meran, katiresbo ikanai.
14 Jaskara joni jaskáti yoiira iká iki,
ja kanchis itin Adán pekáo iká Enoc
neskati: "Enra ja Ibo jawen kikinbires
icha ángelboya joaitian oinna iki,
15 jatíbi jonibo jaton aká jawékibo jato
yoixoni, itan jakonma jawékibires akanabo
kopí, itan jaki jakonmaibires yoyo ikanabo
iketian, jato akonbireskin castigani", iki.
16 Jaskara jonibora, jatíbi jawéki kopí
joikanai, itan jakonmaibiresbo yoyo
ikanai. Jabaonra benai jatona jawéki-
bichores. Jainoax yoyo iki rabíkanai,
itan jato jawéki bichinkasires, wetsa-
boki jakoni yoyo ikanai.

Joi akaibo esea

17 Ikaxbi mato, ja nokon noi wetsabó,
shinankanwe, ja non Ibo Jesucriston
raanabaon mato yoini joibo.
18 Jabaonra mato yoia iká iki: "Moa
netebo senenkaitianra, janoxiki jatoki
jakonmai shiroai jonibo, jaton jakonma
ati keen shinanman imaa, keskati jaka-
nabo", akin.
19 Ja jonibo riki, jatonbiribi tsamabo
axon, jato ikinnaibo, jaton keena keská-
bores akai ikax, jato meran Diossen
Shinan yamabo.
20 Ikaxbi mato, nokon noi wetsabó,
ja maton ikonhaa jakon shinanmanbi,
koshii jenéyamakanwe. Diossen jakon
Shinanman akinnaton orankanwe.
21 Diossen noimisti shinanki koshii
jeneyamawe. Jainoax manákanwe, ja
non Ibo Jesucriston jawen akinmisti
shinanman, jatíbitian jati netenko noa
imai kaman.
22 Ja rabé shinanyabo, jato noibaxon,
akinkanwe.
23 Jatíribibo jato kishpinmakanwe,
ja chii meranoa jato ishton pikoti
keskáakin. Jatian wetsabo noibaxon
akinkanwe, ikaxbi koirameekanwe,
ja jakonma jawékibo akanaton, jaton
chopa tsaiabobi jato omisnankanwe.

Senentiainbi Dios rabia

24 Ja Diosbicho riki, ochan pakénake-
tian, mato jan koiranti atipana koshia,
itan jakopi jakonmanin yointi yama
ikax, raroshaman ja iká bebon, jawen
joébires ikainko mato imati atipana.
25 Ja riki, ja non Ibo Jesucristo meran-
xon, noa jan kishpinma Dios. Jara jatí-
bibaon koshi iki, jainoax atipana koshia
iki, itan yoiti koshia iki. Jara moatianbi,
ramakamanbi, itan jatíbitian rabinoxi-
kanai. Ibanon jaskara.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

APOCALIPSIS

Jaskara iti jawékibo Jesucriston onanmaa, Juanman wishaa

Jaskarabo yoikin wishaa

1 [1] Nato riki Diossen Jesucristo oinmaa, basima jaskara ikí kaai jawékibo jawen tee akaibo jato onanmanon ixon. Jatian Jesucristonra jawen ángel raana iki; jawen tee akai joni Juan onanmati.

[2] Janra jatíbi jan oinna jawékibo yoia iki. Ja Jesucriston yoia ikon joibo, itan Diossen joiribi.

[3] Jaweratobaonki, nato kirika yoyo akai, itan ja meran iká Diossen joibo ninkaxon ikonhai, jabora Diossen raroshaman imati iki. Ja nato kirika meran yoiai joibora moa senennibishoko iki.

Jato saludana

[4] Ea Juanmanra, ja Asia mainmea kanchis jeman ikana joi akaibo mato saludo bomai. Ja moatianbi japaoni Dios; ramakamanbi jaa, itan ja joríbati. Jainoax jawen yakáti bebon iká jawen kanchis Shinan ikatonin abanon jawen noimisti shinanman, itan jawen jakon shinanman mato akinkin.

[5] Jainoax Jesucristonribi mato bomai, ja riki, janbishaman onanxon ikon yoiai. Japarira mawataxbi jirii peokoota iki. Jaskata ikaxiki jatíbi nato netemea apobaon koshi. Janra noa noixon jawen jimin non ochabo soaxona iki.

[6] Janra noa imaa iki apobo, itan jawen Papa Diossen tee akai *sacerdotebo iti. Já ibanon jatíbitian rabiti, itan atipana koshia; jaskara ibanon.

[7] ¡Oinkanwe Cristora nai koinman joái!, Jatíxonbira oinnoxikanai; jan picháchinibaonbira oinnoxiki. Jatíbi nato main ikana jonibora já joaitian oinnax wininoxikanai. Jaskarara inóxiki. Ibanon jaskara.

[8] "Ea riki ja rekenainoa, itan senentiainoa", ikira ikai, ja jatíbi atipana koshia Ibo Dios. Ramakamanbi jake, moatianbi jakátiai, itan ja joríbati.

Criston, namá keska meranxon Juan oinmaa

[9] Ea riki maton wetsa Juan, mato betanbi masá teneairibi, jainoax mato betan Cristo ikonhakin jeneyamai, itan mato betanbi ja Diossen ikinaton jatinko ikáribi. Ja Diossen joi itan Jesús ikábo yoiai kopí, ea Patmos nasinko potakana.

[10] Jatian ja domingo neten ea iitaitianra, Diossen Shinanman atipana koshi emeran joketian; epekaokeax ja trompeta xoon akana ikaitio kestén koshin yoyo ikai en ninkata,

[11] ea yoia iki: "Ja min oinnaibo kirikanin wishaxon, ja Asia main iká kanchis jemabaon ikana joi akaibo jato bomawe. Jabo iki; Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia itan Laodicea", akin.

[12] Jatian ea jaskáaitian jao bechiakekainxon en oinna iká iki, kanchis lamparin orobires aká itini.

[13] Ja kanchis lamparin orobires napon nia iká iki, westíora jonin Bake jisá, já iká iki tapó chopa saweya, itan orobires sintóranin xonexeya.

[14] Jawen boo iká iki joxo lana keska joxoshaman, itan nibí maana keská joxoshaman. Jainoax jawen

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

okenbekonbi bero iká iki, chii tirí keska.

15 Jawen okenbekonbi taebo iká iki, horno meranoa tsekaxon *bronce penéa keská. Jainoax jawen joi iká iki, jene icha maanni xoo ikai keská.

16 Jawen mekayao mekenman iká iki, kanchis wishtin keska tsomaa; jainoax jawen kexakanmeax pikota iki, okenbekonbi kenshoya espada keská. Jainoax jawen bemananribi iká iki, kikinhakin barín tenaa keská pené.

17 Jaskara oinnax jaki rakékin en maxkaxon, já namanbi mai tsakaa iki. Jaskakenbi jawen mekayao mekenman ea tii axon yoia iki: "Rakéyamawe. Ea riki ja rekenainoa itan ja senentiainoa,

18 itan eara jake. Eara mawata iki, ikaxbi ea rama jake jatíbitian janox. Eara ja mawá betan masá teneti enharesti atipana koshia iki.

19 Jaskara iken, rama wishawe, ja en mia oinmaa, rama winotai jawékiboyabi, ja ramakaya iki ikai jawékibo.

Joi akaiboki kirika bomanoxon Juanman wishaa.

20 Nato riki ja tsonbi onanyamaa jawéki ja nokon mekayao mekenman en tsomaa, kanchis wishtin itan kanchis lamparin orobires min oinnabo. Jariki neskara yoii iká: Ja kanchis wishtin riki, ja kanchis jematiibi ikana joi akaibo ikinai ángelbo yoii iká. Jatian ja kanchis lamparin riki, kanchis jemamea joi akaibo yoii iká.

Efesoain ikana joi akaiboki kirika bomaa

2 1 Ja Efesoain ikana joi akaibo jato ikinti en imaa joniki, nato kirika neskáakin wishaxon bomawe. Jawen mekayao mekenman kanchis wishtin keska yatannaton, itan ja kanchis lamparin orobires keská napo niaitonra, neskáakin ea yoiimai.

2 Enra maton ikábo onanke; matora ikai kikini teeti, mato riki manatiabo; jainoax matonra ja jakonma jawékibo akai jonibo amaboresti atipanyamake. Jaskara ixonra, ja Diossenamabo ikaxbi noara Diossen raana iki ikaibo min jato tanaxon onanna iki, jabo jansoires ikanai.

3 Jainxon ea kopi masá tenekinbi, shinan namanyamakin maton ea jeneyamaa iki.

4 Ikaxbi westíora jawéki riki nokon keenma: Ja reken ea noikin peonontian aní keskáakin moa maton ea noiama.

5 Jaskara iken shinankanwe, jawekeskarainxon maton ea jenearin ixon. Moa akonkin jakonma jawékibo jenetaanan, jakiribi mato ikátiai keskati jakoni jakanwe. Mato jaskayamaitianra ja lamparin en moa wetsanko taxketi iki.

6 Ikaxbi nokon keen riki, ja en omisai keskáakinribi ja *Nicolaitabaon jakonma jawéki akaibo maton omisai.

7 ¡Ja ninkataibaon ninkákanwe, ja Diossen Shinanman joi akaibo yoiai! Jaweratobaonki eki koshixon jakonma jawékibo janharesai, jabaonra ja Diossen jakonhira jatínko iká, jan jati jiwi bimi kokokanti iki.

Esmirnain ikana joi akaiboki kirika bomaa

8 Ja Esmirnain ikana joi akaibo
jato ikinti en imaa joniki, nato kirika
neskáakin wishaxon bomawe. Ja reke-
nainoa, itan senentiainoa, itan ja rete-
kanabi jirinitonra ea neskáakin yoiimai:
9 Enra maton masá teneaibo, itan
mato jawebiomashokobo onanke,
matokaya jawékinin senenabo ikaxbi.
Jaskaribiakin en onanke, judíobo iki
ikaibo ixonbi mato ramiaibo, ja jaskatai-
bora *Satanássen jonishamanbores iki.
10 Jaskara iken mato masá tenema-
kanti jawékiboki rakéyamakanwe. Enra
mato yoiai; jatíribi mato xaranmeabora
*Satanássen amaa tanakin, mato cárcel
meran anoxikanai, jatianra chonka nete
senen mato masá tenemanoxikanai,
jaskara iken, ja mato ikai jawékibo
mawatai kamanbi tenexon senenhano-
xikanwe; jatianra ja maton biti jati en
mato meniti iki.
11 ¡Ninkataibaon ninkakanwe, ja
Diossen Shinanman joi akaibo yoiai!
Jaweratoboki eki koshixon, ja jakonma
jawékibo janharesai, jabora ja rabeti
mawáti masá tenetiain katima iki.

Pérgamo jemamea joi akaiboki kirika bomaa

12 Ja Pérgamo jemamea joi akaibo
jato ikinti en imaa joniki, nato kirika
neskáakin wishaxon bomawe: ‘Jawen
espada okenbekonbi kikin kenshoya-
tonra mato yoiai:
13 Enra onanke, ja *Satanás yakatain-
koribi mato jakanabo. Jaskara ixonbira
maton ea ikonhakin jeneyamai, itan
jaweatibira non ikonhaa ikibo mato
iamaa iki, ja ea jan akonkin onanna
Antipas, ja Satanás jain iká jemanxon
retekanainbi.
14 Ikaxbi jaweti jawékira jake ja
nokon keenma: Ja matoiba ikábo, ja
Balaamman esekan yoiai keskatibo
ikaibi maton oinresai iketian. Janra
anike ja Balac esekin, ja ikonma diosbo
menikana nami pimaxon, itan wetsabo
betanbires yorantibo amaxon, *israeli-
tabo ochamanon ixon.
15 Jainxonribi akai maton, ja *Nicolai-
tabaon onanmaa jakonma esekan yoiai
keskati ikaibo maton jato jaweaya-
makin.
16 Jaskara iken, ¡Moa akonkin ocha
akin jenekanwe! Mato jaskáyamaitianra
basima ea matoiba kati iki; ja nokon
kexakameax pikotai espadanin jato
betan reteanani.
17 ¡Ja ninkataibaon ninkakanwe, ja
Diossen Shinanman joi akaibo yoiai!
Jaweratobaonki atikoma jawékibo
janharesai, jabora maná jeneya joné
pan en jato pimati iki, itan westíora
joxo makanshoko bená jane wisháya
en jato meniti iki. Jara tsonbi onanya-
make, ja makan biaitoninresa onanke’.

Tiatira Jemamea joi akaiboki kirika bomaa

18 Tiatira jemankonia ja joi akaibo
jato ikinti en imaa joniki, nato kirika
neskáakin wishaxon bomawe: ‘Ja
Diossen Bake chii tiri keská beroya, itan
*bronce penéakana keská taeyatonra
mato neskáakin yoiai:
19 Enra maton iká jawékibo onanke:
Matonra jato noike, itan matora eki
koshiabo iki, matonribira jato akinnai,
itan maton ea jeneyamai. Jainxonribi
en onanke, ja reken ikátiai bebon jakon-
bires rama mato iitai.
20 Ikaxbi westíora jawékira nokon
keenma iki: Ja Jezabel janeya ainbaon
jakonma jawéki akainbi maton jawea-
yamaitian. Jara ikai janbixbi *profeta
ainbaon shinanmeeti. Ikaxbira paran-
hanan, nokon tee akaibo jawen esé
onanmakin akai jato neskáakin, ja
wetsabo betanbires yoranti, itan ja
ikonma diosbo, yoina retexonkana nami
pitiboribira ochama iki akinbo.
21 Ja ainbo jaskatibo jakenbira en
nete nenkeaxonboreske, jawen ochabo

akonkin jenetaanan abanon Dios ikonhakin ixon. Ikaxbira ja ainbo wetsabo betanbires yorantibo akí jenekashamai.
22 Jaskara kopíra, ja ainbo rama masá tenemakin en chexakaamai, jatian ja wanoya ixonbi jabé yoranti akaibora, akonbireskin en masá tenemati iki. Ja ainbonin jato onanmaa keskati ikí jenéyamakanaitian.
23 Jatian ja ainbaon bakebora en jato mawámati iki. En jato jaskáaketianra, jatíbi nokon joi akaibaon onankanti iki, jonibaon shinan reboyabi jaton jointibo en onanna. Jainxonra ja maton akábo kopí westíorabo mato en castigannoxiki.
24 Jatian rama ja jatíribi mato Tiatiranko ikanabo ixonbi, ja esé chibanyamaibo, itan ja *Satanássen joné jawéki akin akanaibo onanyamaabora en mato yoiai; wetsa eséra, maton senenhanon ixon en mato yoiamai.
25 Ikaxbi ja maton ikonha jawékibo jeneyamakanwe, jakiribi ea joái kaman.
26 Jaweratobaonki atikoma jawékibo jatonharesai, itan en yoiai keská akin jeneyamai, jabora jatíbiainoa jonibo ikinti koshi en imati iki.
27 Ja nokon Papan jawen koshi ea menia keskáribiakin. Yami bastónyaxonra jan jato ikinti iki, jainxonra ja mapó kenti beshéai keskáakin jato ati iki.
28 Jainxonra ja nete wishtinribi en mato meniti iki.
29 ¡Ninkataibaon ninkákanwe, ja Diossen Shinanman jawen joi akaibo yoiai!' akin aká iki.

Sardis jemamea joi akaiboki kirika bomaa

3 1 Ja Sardis jemamea joi akaibo jato ikinti en imaa joniki, nato kirika wishaxon bomawe: 'Ja kanchis Diossen Shinanya, itan ja kanchis wishtinyara ikai neskati: Enra onanke mato jaskati jakanabo. Matora ninkakataibo iti shinanyabo iki, ikaxbira mato mawá keskabores ikanai iki.
2 Jaskara iken oxá besoai keskati itaanan, ja ati japaria jawékibo, itan ja mawátiresbo koshiakanwe. En oinnara nokon Dios bebon jakon jawéki ayamai mato iikanai.
3 Jaskara iken ja maton onanna esébo shinankanwe, itan jan yoiai keskati ikanwe; akonkin ja maton jakonmabo jenekanwe. Mato oxá besoama keskábo ikenra, maton shinannamatian yometso joái keskati ea joti iki.
4 Ikaxbi mato jain iká Sardis jemanra jawetiires Dios keenai keskati jakanabo ikax, jaton chopa tishiama keskábo ikanai. Jabora itibi joxo chopa saweyabo ebébi janoxikanai.
5 Jaweratobaonki atikoma jawékibo janharesai, jabora joxo chopa saweyabo ikanti iki. Jaton janera en jato soanantima iki, ja jati kirika meranoa. Jaskáyamaira nokon Papa bebonmeax, itan jawen ángelbo bebonmeax, natobo riki nokon jonibo iki ea iti iki.
6 ¡Ninkataibaon ninkakanwe, ja Diossen Shinanman jawen joi akaibo yoiai!' iki.

Filadelfia jemamea joi akaiboki kirika bomaa

7 Ja Filadelfia jeman iká joi akaibo jato ikinti en imaa joniki nato kirika wishaxon bomawe: 'Ja Jakon itan ja ikoni yoyo ikai riki, apo Davidkan llavea. Jan kepenketian tsonbi xepoti atipanyamaa, itan jan xepoketian tsonbi kepenti atipanyamaatonra mato yoiai:
8 Enra onanke mato jaskati jakanabo: Oinkanwe, enra mato bebon xepóti kepenke, jara tsonbi xepoti atipanyamake. Koshishamanbo ixonmabira en yoia joibo maton senenhaa iki. Nonra já onanyamake iki mato iamaa iki.
9 Enra ja *Satanássen jonibo ikaxbi jansoresi noara judíoshaman iki ikaibo, mato bebon jato chirankoomati iki; jaskáaxon jabaon onankanti kopí en mato noia.
10 Matonra ja senenhati esé jeneyamakin senenhaa iki; jaskara kopíra nato

netemea jatíbi joniboki tanakaatibo
joketian en mato koiranti iki.
11 Eara basima joribanoxiki eki koshii
jenéyamakanwe, ja maton biti tsonbi
bichintima kopí.
12 Ja atikoma jawékibo janharesabora,
jan nokon Diossen xobo koshia nichínti
keskábo en jato imati iki. Jainoaxa
moa jawetianbi pikókantima iki. Jato
meranra ja nokon Diossen jane en
wishati iki. Jainxon nokon Diossen jema,
ja naikanmeax joái bená Jerusalénman
janeribi en wishati iki. Jainxonra jato-
kiribi ja nokon bená jane en wishati iki.
13 ¡Ninkataibaon ninkákanwe, ja
Diossen Shinanman joi akaibo yoiai!' iki.

Laodicea jemamea joi akaiboki kirika wishaxon bomaa

14 Ja Laodicea jeman joi akaibo jato
ikinti en imaa joniki, nato kirika
wishaxon bomawe: 'Ja ibanon jaskara
iki iká janeya, ja akonkin onanna, ja
ikonires yoyo ikai, itan já meranxon
jatíbi jawékibo Diossen jonianitonra,
mato yoiai:
15 Enra mato jaskati jakanabo onanke.
Matora matsimabobi iki, nin xanama-
bobi iki. Jakonhirara ikeanke, mato
matsi iamax xana iká.
16 Ikaxbi mato matsimabo itan xana-
mabobi ikax, nexanshokores ikenra,
kinanai keskáakin en mato jenenoxiki.
17 Mato ikai noara moa jatíbi jawékia
iki, jatíbi jakonbires ikaxa, moa noa
jawebi maxkáyamake ikibo. Ikaxbira
maton onanyamaresai, moa rotokanabo
ikax mato raromabo, onitsapishokobo,
jawebiomabo, benchebo itan chopao-
mabo.
18 Jaskara ikenra en mato eseai, ja oro
en chiikan charaxon penéaka eibakea
marokanwe, mato ikonkon jatíbi jawé-
kiabo ikanon. Jainxon joxo choparibi
eibakea maroxon sawekanwe, mato moa
jawebi rabintima kopí. Jainxon eibakea-
ribi bero rao biax moa bechexeekanwe,
maton jakonhakin oinnon.

Netetiibi noa Jesussen kenai.

19 Ja en noiabora, notsinhanan en jato
eseai, koiranmeekanon ixon. Jaskara
iken, koshiakin shinantaanan akonkin
maton jakonmabo jenekanwe.
20 Ea riki xobo xepotiainxon jato
kenai keská. Jaweratobaonki nokon
joi ninkáxon xepoti xepenai, jatianra
jawen xobon jikixon en jabé jawékiati
iki, jatian janribi ebé ati iki.
21 Jaweratobaonki atikoma jawékibo
janharesai, jabora ebébi nokon yakát-
inin en yakákiinti iki. Ja atikoma
jawékibo enharesax nokon Papa Dios
betan jawen yakátinin ea yakáni keská-
ribiakin.
22 ¡Ninkataibaon ninkákanwe, ja
Diossen Shinanman joi akaibo yoiai!' "
akin ea aká iki.

Naikanxon Dios rabikana

4 1 Jaskarabo iká pekáo en bochiki
oinna iká iki, westíora xepóti
naikanmeax kepenmeeta. Jatian ja tii
ati ikaitio kestén yoyo ikai iwanaton

ea jakiribi yoyo aribaa iki, neskaákin:
“Neno bochiki mapéwe, ja neskarabo
iká pekáo jaskara iti jawékibo en mia
oinmanon”, akin.
2 Jatianbira ja Diossen Shinanman
atipana koshi emeran itoshia iki,
jatianra en oinna iki naikan westíora
yakáti itina; ja yakátininra westíora jain
yakata iká iki.
3 Jatian ja ani yakatinin yakata iká
iki, *jaspe iamax *cornalina makan jisá.
Jatian ja yakáti jan kateaketana iká iki,
westíora Diossen koshkí, *esmeralda
makan keska pené.
4 Jainxon en oinribia iki, ja rabé
chonka chosko yakátinin, ja ani yakáti
kateaketana. Ja yakátibotiibi iká iki,
westíora *ancianobo yakata. Jabo ikana
iki joxoshaman chopa saweyabo, itan
orobires maiti maiyabo.[a]
5 Jatian ja ani yakátinimeax kaná biri
ika iki; riri ika iki, itan tirin iká iki.
Jainoax ja ani yakati bebon iká iki,
kanchis lamparin tiritai keská, ja iká
iki Diossen kanchis Shinan.
6 Jatian ja ani yakati bebonribi iká iki;
westíora jawéki aniparo keská, pené
bexnanshaman. Jatian ja ani yakati
iká iki, bemananhori, itan pekáori icha
beroya chosko jiria jawékibaon katea.
7 Ja reken itinara iká iki, león jisá;
jawen rabé itin iká iki, wakabene
jisá. Jawen kimisha itin iká iki, jonin
bemanan jisá. Jawen chosko itin iká
iki, teté noyai keská.
8 Ja chosko jiria jawékibo iká iki,
sokota pechiabo; itan jaton pechinko
okenbekonbi icha beroya. Jabora neten-
yabi yamé, Dios rabikin jeneyamai,
neskákana iki:

“¡Ikon jakonibi
jakon riki ja Ibo,
jatíbi atipana koshia Dios,
ja japaoni, ja ramakamanbi jaa,
itan ja basima joríbati!” iki.

9 Jatian ja chosko jiria jawékibaon,
ja jatíbitian jaa, ani yakatinin yakata,
kikinhakin rabianan, já jakonhakin
shinankin iráke akanaitiibi,
10 ja rabé chonka chosko ancianobo
já naman, chirankootaanan ja jatíbi-
tian jaa rabikana iki. Jatian já rabikin
jaton maiti, ja ani yakati bebon rakanax
neskákana iki:
11 “Ja Ibo, itan non Dios miakaya riki
ja átixonbi non kikinhakin rabiti, miki
jakon shinanti, itan atipana koshia,
jatíbi jawékibo min jonia kopí; mia
keenatonresa jatíbi jawékibo jake”,
ikibo.

Cordero betan wishá xei kirika

5 1 Jainxon en oinribia iki, ja ani
yakatinin yakataton jawen mekayao
mekenman kirika xei tsomaa. Ja kirika
iká iki okenbekonbi wisháya, itan jan
taxnantinin kikin kanchis akin xepoa.
2 Jainxon en oinna iki, westíora
atipana koshia ángel koshin yokati
neskatai: “¿Tsoamein iti iki nato
kirika chopenoxon jan xepoabo ras ati
atipana?” iki.
3 Ikaxbi naikanbobi nin mainbobi, itan
ja mai naman ikábobi tsoabi yama iká
iki, ja kirika xepoabo jan chopexon
yoyo axon onanti atipana.
4 Jatianra ea ikonbiresi winia iki, jan
kirika xei chopeanan yoyo axon onanti
atipana tsoa jonibi yamaketian.
5 Ikaxbi jain yakata westíora *ancia-
nonin ea yoia iki: “Moa winiamawe; ja
judáinoa jonibo xaranmea león keska, ja
David ipaoniton rareboninra moa janha-
resa iki. Janresa ati atipanke ja kirika
xei chopekin, itan ja kanchis jan xepoa
kepenkin”, akin.
6 Jainxon en oinna iki, ja chosko jiria
jawékibo napo jainoax ja ani yakati
bebon, itan ja ancianobo napo, westíora
*Cordero chankata retekana keská. Jara

[a] **4.4** Ja rabé chonka chosko ancianobo neno yoiai riki, ja chonka rabé *israelbaon reken papabo, itan ja chonka rabé raana jonibo yoii iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

kanchis machanya, itan kanchis beroya
iká iki; ja iki ja kanchis Diossen Shinan
jatíbi mainko raana yoii iká.
7 Janra ja ani yakatinin yakata noko-
bainxon, jawen mekayao mekenman iká
kirika xei bia iki.
8 Jatian ja kirika xei biketianra, ja
chosko jiria jawékibo betanbi ja rabé
chonka chosko ancianobo, ja *Cordero
bebon chirankookana iki. Jatíbi
jabora arpayabobires ikana iki, itan ja
*incienso bochóya oro copayabobires.
Ja iki Diossen jonibaon oración.
9 Jainoaxa nato bená bewá neskati
bewakana iki:
"Miabichores iki atixonbi ja kirika
xei bixon,
jan xepoabo ras ati atipana,
mia mawáni kopí; jatian ja min
jimi chikotatonra marokin min bia
iki, meskó
axéya jonibo, meskó joiabo, meskó
ani
jemameabo,
itan meskó jonibo,
Diossenabo inon ixon.
10 Jabora apobo itan ja non
Diossen tee ati *sacerdotebo min
jato imaa
iki. Jabaonra nato main ikana
jonibo
jato ikinnoxiki", iki.
11 Japekao en oinxon ninkata iki, ja
jiria jawékibo, itan ja *ancianobaon
ani yakati kateax, icha ángelbo yoyo
ikanai. Jabora ikana iki, tson topontimati kikinbires icha.
12 Jabora kikinbires koshin bewai
neskákana iki:
"¡Ja mawáni *Cordero riki, itixbi
jatíbi atipana koshia iti,
jatíbi jawékia iti, onan shinanya
iti, itan koshi
shinanya iti,
jaki jakonhakin shinanti, ani, itan
rabiti!" iki ikanai.
13 Jainxonra en ninkata iki, jatíbi ja
Diossen joniaka jawékibo, naikanmeax,
mainmeax, itan mai meranoa, jainoax
aniparomea jawékibo, neskati bewakanai:
"¡Ja ani yakatinin yakata betan ja
*Cordero,
ibanon já non rabiti, jaki jakonhakin shinanti,
ja riki ani, itan atipana koshia. Jara
jatíbitian
jaskara inóxiki!" iki.
14 Ja chosko jiria jawékibora neskati
saa ikana iki: "¡Jaskara ibanon!" iki.
Jatian ja rabé chonka chosko ancianobaon chirankooxon rabikana iki.

Kanchis sello

6 1 Jainxonra en oinna iki ja *Corde-
ron, ja kanchisainoa westíora jan
xepoa ras akai. Jatianra en ninkata iki,
ja chosko jiria jawéki ikainoax westíora
tirin ikai keskati: "¡Jowé!" iki yoyo ikai.
2 Jatian en oinna iká iki westíora
joxo kabayo. Jan peyakaa joni iká iki,
westíora kanóti tsomaya. Ja jonira
westíora maiti menikana iki; jawen
rawibo jatoaresa iken, itan jatoaresboti kopíribi.
3 Jatian ja *Corderonin jawen rabé
itin iká xepoa ras aketianra, ja jawen
rabé itin iká jiria jawéki en ninkata iki:
"¡Jowé!" iki ikai.
4 Jatianra wetsa joshin kabayo pikota
iki. Jatianra jan peyakaa jonin, atipana
koshi bia iki, itan ani espadaribi menia
iki, ja jonibo jakon iikanainbi jatobires
reteananmanoxon.
5 Jainxon jawen kimisha itin iká jan
xepoa, ja *Corderonin ras aketian, en
ninkata iki, ja kimisha itin iká jiria
jawéki: "¡Jowé!" iki ikai. Jaskataitian
en oinnara iká iki, westíora balanza
tsomaya joni peyakaya westíora wiso
kabayo pikotai.
6 Jatian ja chosko jiria jawéki xarameax neskati yoyo ika iki: "Westíora
nete teeta kopíra, westíora kilo trigo
bikanti iki; jainxon westíora nete teeta
kopíribira kimisha kilo cebada bikanti

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki. Ikaxbi ja xeni betan vino jakonmaa-
yamawe", iki ikai.
7 Jainxon ja chosko itin jan xepoa ja
*Corderonin ras aketianra, ja chosko
itin iká wetsa jiria jawéki en ninkata
iki: "¡Jowé!" iki ikai.
8 Jatian en oinna iki joni peyakaya
rapanshintani kabayo pikotai; jatian jan
peyakaa jonin jane iká iki, Mawá. Já
pekáora wetsa joni joá iki; jawen jane
iká iki, jain mawábo iká, jabora nete
pochínikontanishaman ikana jonibo
jatoaresnon ixon koshi menia iki. Jan
jato keyoti jawékibo iká iki; reteanan-
tibo, jawékiatinin iti, koshi isinbo,
jainoax nato mainmea pimis yoinabo.
9 Jatian ja *Corderonin ja pichika itin
jan xepoa ras aketian en oinna iká iki;
jainxon Dios yoina menoxonti naman, ja
Diossen joi yoiai kopí, itan jaton ikainbo
jakon ikí jenéyamakana kopíribi onitsa-
pimaxon retekanibaon kayabo,
10 kikin koshin neskati saí ikanai:
"Mia riki jakon Dios, koshi itan yoixon
senenhai ¿Jawetiankayaki ja noa
retekana kopí ja yoixontaanan, nato
mainmea jonibo min noa kopixonai?"
iki.
11 Jatianra ja saweti joxoshaman
chopabo jato menia iki. Jaskáxon jato
yoia iki, shokorespari manakanti,
jabo akáni keskáakinribi, jato keska
joi akaibo, itan Diossen tee akaibo
texteanan jato akánitii icharibi senen-
hakanai kaman.
12 Jatian ja *Corderonin ja sokota itin
jan xepoa ras aketian en oinna iki, kikin
koshi niwanai. Jatianra ja benomaaxon
sawekanai wiso chopa keskati bari
wisoa iki. Jainoax oxeribi jimi keska,
joshín baneta iki.
13 Jainoax naikanmea wishtinbo
maiori maanna iki; niwe koshin aká ja
higo bimi xoobo tininai keskati.
14 Jatian nairibi, ja kirika xeixon moa
benxoakana keskati yamaa iki. Jatianra
jatíbi mananbo, itan jatíbi nasiboribi
shakotax taxkebotana iki.
15 Jainoax nato netemea apobo, kikin
jonibo, jainoax sontárobaon koshibo,
jatíbi jawékia jonibo, atipana jonibo;
jainoax yonokaatai itan yonokaataima
jonibo kini meranbo, itan ani makan
xaranbo jonékana iki.
16 Jatian jatíbi jabo, ja mananbo itan
ja makanbo akí neskákana iki: "¡Noki
reokooxon noa jonekanwe; jatianra ja
ani yakatinin yakataton noa ointima
iki, itan ja *Corderoribi moa noki sinátima iki!
17 Ja castiganti ani netera moa nokóke
¿Tsonmein atipanke jaskara tenekin?"
ikibo.

Ja onantiakayabo

7 1 Jatian jaskata pekáo en oinna iká
iki, ja nete senena chosko pasene-
natiibi, chosko ángelbo chankakana.
Jabo ikana iki ja mai betan aniparo,
jainoax jiwiboki niwe pakénaketian
chiteax chankákana.
2 Jainxon en oinribia iki bari pikotaio-
keax, ja jiria Diossen jan xepoti tsomaya
wetsa ángel joái. Jatian ja ángelninra
koshin jato saí aka iki, ja wetsa chosko
ángelbo, ja mai betan aniparo ramianon
ixon atipana koshi jato meniabo:
3 "¡Ja Diossen yonotibo jawenabo inon
ixon, non jato betonkoain onantiaka-
mapari ikenbi, ja mai betan aniparo
jainoax jiwibo ramiayamakanwe!" iki.
4 Jainxon en ninkata iki, ja jawenabo
iketian onantiakanabo, westíora pacha
chosko chonka chosko waranka jatíbi
*Israel jonibo.
5 Jatian ja Judakan rarebobo onan-
tiakanabo ikana iki: Chonka rabé
waranka, jatian ja Rubenman rarebobo
ikana iki, chonka rabé waranka; jatian
ja Gadnin rarebobo ikana iki, chonka
rabé waranka,
6 jatian ja Asernin rarebobo ikana
iki, chonka rabé waranka, jatian ja
Neftalíkan rarebobo ikana iki, chonka
rabé waranka; jatian Manaséssen rare-
bobo ikana iki chonka rabé waranka,

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

7 jatian ja Simeónman rarebobo
ikana iki, chonka rabé waranka, jatian
Levikan rarebobo ikana iki, chonka
rabé waranka; jatian Isacarnin rare-
bobo ikana iki, chonka rabé waranka,
8 jatian Zabulónman rarebobo ikana
iki, chonka rabé waranka; jatian
Josekan rarebobo ikana iki, chonka
rabé waranka, jatian Benjamínman
rarebobo ikana iki, chonka rabé
waranka.

Icha joni joxo chopa sawéyabo

9 Japekao en oinribia iki, tson topontimati kikinbires icha jatíbiainoa jonibo, meskó axéya jonibo, meskó join yoyo ikai jonibo, itan jatíbiainoa jonibo. Jabo ikana iki, ja ani yakatinin yakata bebon, itan ja *Cordero bebon charókana; joxo chopa sawéyabo, itan jepe pei tsomáyabo.

10 Jabora jatikaxbi koshín neskati saa ikana iki: "Ja ani yakatinin yakata non Diossen, itan ja *Corderoninra noa kishpinmaa iki", iki.

11 Jatian jatíbi Ángelbora ja *ancianobaon, itan ja chosko jiria jawékibaon yakáti katei charókana iká iki. Jainoaxa ja ani yakati bebon chirankootax, maikibi bekepikainxon Dios rabii,

12 neskákana iki:

"¡Jaskara ibanon!
Miabichoresa non rabiai, mia riki ani; mina riki
ja onan shinan; miabicho riki non iráke ati, miki
riki non jakon shinanti; mia riki atipana koshia,
itan koshia. Miara jatíbitian
jaskara inóxiki.
¡Jaskara Ibanon!" ikibo.

13 Jatianra westíora ancianon ea yokata iki: "¿Tsoaborin nato joxoshaman chopa saweyabo? ¿Jaweranoax bekanarin?" akin.

14 Jatian en yoia iki, "minra onanke Ibó", akin. Jatian jan ea yoia iki: "Jabo riki ja kikinbires masá tenetiainoax bekanabo, jaton chopabo ja *Corderon jimin patsáxon joxoabo.

15 Jaskara kopíra Diossen ani yakati bebon ikanai. Jain ixonra, neten itan yaméyabi, Diossen xobonxon jawen tee axonkanai. Jatian ja ani yakatinin yakatatonra, jawen xobonko imaxon jato koiranti iki.

16 Jatianra moa jawékiatinin ikantima iki, itan nomin ikantima iki. Moa bari xanan jato atima iki, itan xananribi jato tsokásatima iki.

17 Ja ani yakatinin iká *Corderon jato ikinai iketian. Janra jan jati onpax jato xeamati iki. Jatianra Diossen jaton beonbo jato soaxonoxiki", akin.

Ja kanchis itin jan xepoa

8 1 Jatian ja *Corderon, ja kanchis itin iká, jan kirika xei xepoa ras aketian, media orares naikan jawebi yamakaina iki.

2 Jainxon en oinna iká iki, Dios bebon kanchis ángelbo nia. Jabora kanchis trompetaribi jato menipakea iki.

3 Jainoax wetsa ángel joáx, jainxon Dios yoina menoxonti bebon nitoshia iki, jain *incienso ati orobires tsomáya. Jainra icha *incienso akana iki, jaskáaxon ja ani yakati bebon iká orobires jainxon Dios yoina menoxontiainxon, jatíbi ja Diossen jonibaon oraciónboyabi menonon ixon.

4 Jatian ja Diossen jonibaon oracion betanbi, ja *incienso koin, ja ángelnin mekenmameax Dios ikainko kaman keyata iki.

5 Jainxon ja ángelnin, jain *incienso ati bixon, jainxon Dios yoina menoxontiainoa chii tsisto bitaanan bochoaxon maiori potaa iki. Jatianra tirin ika iki, riri ika iki, kanábo biria iki itan niwana iki.

Trompetabo

6 Jatian ja kanchis ángel, jaton kanchis trompetabo moa xoon anox benxokáakana iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

7 Jatian ja reken ángelnin jawen
trompeta xoon aka iki. Jaskáketianra,
oixewaya jimia chii meskoa, maiori
maana iki. Jatianra nete pochínikon-
tanishaman maiabi, niibo, itan jatíbi
xobibo menota iki.
8 Jainxon ja rabé itin iká ángelnin
jawen trompeta xoon aka iki.
Jaskáaketian westíora jawéki, ani
manan tiritai keská, aniparonko potaa
iki. Jatianra ja aniparo jene, naponbe-
kontanishaman senen jimi baneta iki.
9 Jatianra jatíbi ja aniparon jaa jawé-
kibo kimisha parte iká senenainoa
keyota iki. Jainoax kimisha parte iká
senenainoa wapóroboribi ras ika iki.
10 Jatian kimisha itin iká ángelnin
jawen trompeta xoon aka iki.
Jaskáketian naikanmeax westíora
wishtin lamparin tiritai keská paketa
iki, kimisha parte senen iká paroboki
itan weanboki.
11 Ja wishtinman jane iká iki Moka.
Jatianra kimisha parte iká senen jene
moka baneta iki. Jatian ja jene xeaax,
icha jonibo mawákana iki.
12 Jainxon ja chosko itin iká ángel-
nin, jawen trompeta xoon aka iki.
Jaskaketian bariyabi oxe, itan wish-
tinbo kimisha parte iká senen jakonma
baneta iki. Jatianra jabo kimisha parte
iká senen yamé baneta iki. Jaskatax ja
nete itan yamé kimisha parte iká senen,
jakoma baneta iki.
13 Jatian oinxon en ninkata iki,
westíora teté bochiki noyai. Jara koshín
saí iki neskata iki: "¡Jawe ireskiai, jawe
ireskiai. Jawe ireskiaipanon, jawe
imeyanoxiki ja main ikana jonibo, ja
senentiainbi wetsa kimisha ángelbaon
jaton trompeta xoon aketian!" iki ikai.

Ja pichika itin iká trompeta

9 1 Jaskáketian pichika itin iká
ángelnin, jawen trompeta xoon
aka iki. Jaskáaketian en oinna iki, ja
naikanmeax maiori westíora wishtin
paketa. Jára ja ani maikini meran iká
pozo kepenti llave menia iki.
2 Jatianra ja xanken meran iká pozo
kepena iki. Jainoaxa koin jokona iki,
ani horno meranoax ikai keskati. Jatian
ja pozo meranoax koin jokonaton, bari
betan niwe mapoara, yamé baneta iki.
3 Jatian ja koin meranoaxa chanpobo
jokonax, maiori bea iki. Jabora ninbo
keska tekamisti koshiabo imaa iki.
4 Jabora yoia iki, ja main iká xobibo,
jiwi maxobo, niibo ramiakantima. Ja
jawena itiakin jaton betonkoain jato
Diossen onantiakamabores ramiatira
yoia iki.
5 Ikaxbi jonibo retetima jato yoia iki.
Jaskáyamakinra pichika oxe jato chexa-
kaamati yoia iki. Ja chexakaati iká iki,
nibon tekaa keská moka.
6 Ja netebaonra jonibaon mawátibo
benakinbi nokoyamanoxikanai, mawá-
kashoraibira iamanoxikanai.
7 Ja chanpobo iká iki, jameax retea-
nannoxon kabayo axeakana keskábo.
Jaton maponko iká iki, westíora oro
maiti keská maiabo. Jaton bemanan
iká iki, jonin bemanan jisábo.
8 Jaton boo iká iki, ainbaon boo keska.
Jaton xetabo iká iki, leónman xeta keska,
9 jaton yorabo iká iki, reteanani jan
panakaati yami keskatonin panakaa-
tabo. Jatian jaton pechibo iká iki, noyai-
tian ja reteanantiain bokin, kabayobaon
carrobo ninia riri ikai keskati xoo iki.
10 Jaton jinabo iká iki, ninbo tsispin
keskábo, jaton jinanko iká iki, pichika
oxe jonibo jato masábires tenemati
koshi mokayabo.
11 Ja chanpobaon koshi iká iki, ja kini
meranoa ángel; jawen jane iki, *hebreo
join aká Abadón, jatian griego join iki
Apolión iki iká.[b]
12 Jatianra ja rekena jakonmabires
jawéki moa winota iki. Ikaxbira rabeti
itipari maxkáke.

[b] **9.11** Abadón betan Apolión iki iká riki: Keyomis iki iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Ja sokota itin iká trompeta

13 Jainxon ja sokota itin iká ángelnin,
jawen trompeta xoon aribaa iki.
Jaskáketian en ninkata iki, ja Dios
bebon iká jainxon Dios yoina menoxonti
orobires akana, ja chosko machan ikai-
noax westíora joi pikotai.
14 Jatian ja yoyo ikaitonra, ja sokota
itin iká, jawen trompeta tsomaya ángel
yoia iki: "Ja Éufrates paro kexa nexa-
kaata chosko Ángelbo chorowe", akin.
15 Jatianra ja chosko ángelbo choroa
iki; ja main jakana kimisha parte iká
senen jonibo jato keyonon ixon. Jabora
moa benxokakana iká iki; ja hora, ja
nete, ja oxe, itan ja baritia jato keyoti.
16 Jatianra en ninkata iki, ja icha
kabáyonin peyakaa sontárobo rabé
pacha millón.
17 Jaskarara en oinna iki, kabayobo
namá keska meran; jatian jan peya-
kaabo jan xopanametabo iká iki, chii
keska joshin, nai keska yankon, azufre
keska panshin. Ja kabayobaon mapobo
iká iki, león mapo keskábo; jatian jaton
kexakanmeaxbo jokona iki, chii, koin
itan azufre.
18 Jatian neskara jakonmabires chii,
koin, azufre, ja kabayobaon kexaka-
meax jokonatonra, kimisha parte iká
senen jonibo keyoa iki.
19 Ja kabayobaon koshi mokara iká iki,
jaton kexain, itan jaton jinanko. Jaton
jinabo iká iki rono keskabo, jatian jaton
mapobaonra natéxon jato ramiaka iki.
20 Ikaxbi ja jakonmabires jawékinin
mawáyamai texea jonibaonra, ja
moatian apaokani jakonma jawékibo-
ribi akin jeneyamakana iki. Jainxon
ja yoshinbo, itan jatonbi ja rabiti oro
akana, koríki akana, *bronce akana,
makan akana, jiwi akana, rabikin
jeneyamakana iki. Ja jawékibo iki
oinyamai, ninkáyamai itan niamaibo.
21 Jainoax retemisibo, yobétibo,
wetsabo betanbires yorantibo akí itan
yometsoiboribi jeneyamakana iki.

Kirika xei maxkoshoko tsomaya ángel oinna

10 1 Jaskarabo pekáo en oinribia
iki, wetsa atipana koshia ángel
naikanmeax joí, nai koin meranbires
ipakeaitian. Jawen mapo manaon iká
iki, westíora Diossen koshkí ikanwana.
Jatian jawen bemanan iká iki, bari
keska pené. Jainoax jawen witaxbo iká
iki, chii tiri chankata keská,
2 Jatian jawen mekenman tsomaa iká
iki; westíora kirika maxkoshoko xei
chopea. Jatian jawen mekayaokea taera
iká iki aniparon nenana. Jatian jawen
memiokea taen iká iki mai jamata.
3 Jaskatax león keotai keskati koshin
saí ika iki, jatian saí iketianra; ja
kanchis tirin ikaibaon tirin ixonbiribi
kewinkana iki.
4 Jaskati ja kanchis tirin ikaibo yoyo
ika pekáora moa wishai ea iká iki.
Ikaxbira en ninkata iki, naikanxon ea
neskáakin yoiai: "Ja kanchis tirin ikai-
baon yoiaibo tsoabi keshanyamawe,
itan wishayamawe", akin.
5 Jatian ja aniparo betan main penita
en oinna ángelnin, jawen mekayao
meken bochiki chankantaanan,
6 ja nai betan mai, itan aniparo
jainoax jatíbi jain jaa jawékibo jan
jonia; jatíbitian jaa janetaanan ikonkon
yoia iki: "Moara non manaboresti
atipanyamake,
7 ja kanchis itin iká ángelnin jawen
trompeta xoon ati nokóketianra, jaskara
iti Diossen yoini tson onanyamaabo
moa senenti iki. Ja jawen tee akai
*profetabo jan yoini keskati", iki.
8 Jatian ja naikanmeax yoyo iketian
en ninkata joi iká iki, jakiribi ea akí
neskati: "Ja aniparo betan main chan-
kata ángelnin tsomaa kirika chopeta
xeishoko bitanwe", iki.
9 Jatianra kaxon ja kirika xeishoko ea
meninon ixon ja ángel en yokata iki.
Jatian jan ea yoia iki: "Jisé, bixon piwé.
Ja min piara mishkin keska batashaman

iti iki. Ikaxbi min poko meran boaxa moa moka iti iki”, akin.

10 Jatianra ja ángelnin mekenmamea ja kirikashoko bixon en piá mishkin keska batashaman iká iki, ikaxbi ja nokon poko meran boaxa, moa mokaa iki.

11 Jatianra ea yoikana iki: “Minra ja jatíbiainoa ikana icha ani jemabo, jainoax ja meskó jonibo, meskó joiabo itan apobo jaskara ikantikiriakin ja Diossen yoia bená joibo jato yoiti jake”, akin.

Jan ikonkon onanna rabé

11 1 Jatianra westíora jan toponti tawa keskáshoko ea menikana iki; jaskáxon ea neskáakin yoikana iki: “Wenixon ja Diossen xobo betan jainxon Dios yoina menoxonti toponwe, jainxon toponwe, jawetii joninki ea jainxon rabiai ixon.

2 Ikaxbi ja xobo jema iaketanaorires toponyamawe. Jainra judíomabo iti Diossen menia iki. Jabaonra Diossen jakon jema ramianoxikanai, chosko chonka rabé oxe senen.

3 Jainxon ea yoia iki, enra rabé joni raanti iki; ea onanna rabé xaxa chopa saweyabo. Jabaonra jaskara iti Diossen yoia joibo jato yoiti iki; westíora waranka rabé pacha sokota chonka nete senen”, akin.

4 Nato ikonkon onanna joni rabé riki, ja mai Ibo bebon rabé olivo jiwi, betan ja rabé lamparin itina keská.

5 Jaweratobaonki ja joni rabé ramiakasai, jatianra jaton kexakan chii tiri jokonhaxon jaton rawibo menokin keyoti iki. Jaskataxa tsoa inonbires, já ramiakasaibo mawákanti iki.

6 Nato ikonkon onanna jonibora, jaskara iti Diossen yoia joi yoikanai kaman, oi beyamanon ixon nai xepoti atipana koshiabo iki. Jainoaxibi jabo keenxontiibi, jenebo jimi imati, itan meskó jakonmanin mai ramiati atipana koshiaboribi ikanai.

7 Jatian jabaon moa Diossen joi yoikin senenhaketianra, mai xanken chichokeax onsá yoina pikóxon, ja rabé joni betan reteanankin jatoaresxon jato retenoxiki.

8 Jatian jaton yorabora ja ani jeman calle napon potakanti iki, jain jawen Ibo korosen akániainko. Ja jema iki ja Sodoma betan Egipto jemaki yoinmeeta.

9 Jatian ja kimisha nete wetsa iti pochínikon, meskó ani jemamea jonibo, meskó axéya jonibo, meskó joiabo, itan meskó jonibaon kimisha nete senen jaton yorabo oinnoxikanai. Jainxonra miinkaskanainbi jato amayamanoxikanai.

10 Ja nato main jaa jonibora raronoxikanai jabo mawáketian. Jaskati kikini raroira jawékinin menianananoxikanai, ja *profeta rabekan jato jakonmaakatitai iketian.

11 Ikaxbi kimisha nete wetsa pochínikon Diossen ja mawábo jiriaxon, jakiribi jato wenimaribia iki. Jatian jatíbi jan oinnabo kikini rakékana iki.

12 Jatianra ja ikonkon onanna rabékan naikanxon “¡Neno mapékanwe!” akin koshin jato yoiaitian ninkákana iki. Jatianra jaton rawíbaon oinnonbi nai koinman naikan kabékona iki.

13 Jatianbira kikin koshi niwana iki. Jaskáxonra ja jemamea chonka parte iká senen xobo poxaa iki. Jatianra kanchis waranka joniboribi mawákana iki. Jatian ja texeabaon kikini rakeananbi, ja naikan iká Dios rabikana iki.

14 Jatianra ja rabé itin iká jakonmabiresbo moa winota iki; ikaxbi jawen kimishai itira basima iti jake.

Kanchis itin iká trompeta

15 Jatian senentiainbi kanchis itin iká ángelnin jawen trompeta xoon aka iki. Jaskáaketian, naikan koshin neskati saa ikana iki:

“Jatiobi nato netera, moa
Ibo Dios betan Cristona iki. Janra jatíbitian
jato ikinoxiki”, iki.

16 Jatian rabé chonka chosko ancianobo, Dios bebon jawen ani yakatinin
yakatabo chirankootaanan, mainbi bekepikainxon Dios rabii,
17 neskákana iki:
"Nonra mia iráke akai
Ibó, jatíbi atipana koshia Dios. Mia ramakamanbi
jake, itan miara japaonike, ja min atipana ani
koshiaxon min jato ikinkin peoketian.
18 Jatíbiainoa jonibora sinákanke,
ikaxbi min siná netera moa
nokóke, ja mawatabo jaton akábo min
jato yoixonti nete.
Jatianra min tee akai *profetabo,
jainoax min katota jonibo, miki jakonhakin shinannaibo;
ibanon kikin iamaax kikinmabo inonbira, jaton biti
jawékibo min jato meninoxiki. Jatian ja mai
ramiakaiboribira, min jato jakonmanoxiki", akin.
19 Jatianra ja naikan iká Dios rabiti xobo xepoti, kepenmeeta iki. Jainra iká iki, ja senenhabekonti joi aká jan onanti imai bonanti jishtibires itina. Jainra kaná biria iki, tirin ika iki, jainoax riri ika iki. Jainoaxibi niwana iki, itan oixewabo maana iki.

Westíora ainbo betan ani ronin iká

12 1 Jaskáketian iká iki, ja oinxon onanti jawéki, naikan ikí: westíora ainbo chopan akai keskáakin barin rakoa, jawen tae iká iki, oxen rakoa, jainoax chonka rabé wishtínya maiti sawéya.
2 Ja ainbo iká iki tooya. Jaskara ikax baken chexaa masábires tenei sion ika iki moa bakentires ikax.
3 Jainoax wetsa ja oinxon onanti jawéki naikanmeax pikoribia iki. Ja iká iki ani joshin ronin kanchis mapoya, chonka machanya. Jawen mapotiibi iká iki, westíora maitibo.
4 Jatian jawen jinanra ja kimisha parte iká senen, wishtinbo mawetaanan maiori manhaka iki. Jatian ja roninra ja bakenai ainbo bebon chankata iki, ja bake pikókenbires pinox.
5 Jatian ja ainbo bakena iká iki, benbo bake, já iká iki hierro bastonyaxon, jatíbiainoa jonibo jan jato ikinti. Ikaxbi jawen bakera bichinxon, Diossiba itan jawen ani yakati bebon bokana iki.
6 Jatian ja ainbo jain joni jayamainko jabati kaa iki. Jain inon ixon Diossen moabi benxoaxonainko, jainoa westíora waranka rabé pacha sokota chonka nete senen, jawékiati menikanon ixon.
7 Japekaora naikanmeax reteanankana iki, ja ángelbaon koshi Miguelra jawen ángelboyabi, ja ronin betan reteanana iki. Jatian ja roninra jawen sontárobo betan rabetax reteanana iki,
8 ikaxbi jatonharesti atipanyamakana iki. Jatian jabo jain itira moa naikan yamaa iki.
9 Jaskaáxonra ja ani ronin nato maiori potaa iki. Ja moatianbi rono, ja iki yoshin, jawen jane Satanás. Janra nato netemea jatíbi jonibo jato paranai. Jara jawen ángelboyabi, nato main jato potaa iki.
10 Jaskáketian en ninkata iki ja naikanmeax koshin yoyo iki, neskatai:
"Moara nokóke noa Diossen kishpinmati nete,
jawen atipana koshi itan jan noa ikinti nete,
jainoax ja Criston koshi;
ja non wetsabo jakonmaakin yoipachoai, moa
potaa iketian. Ja Dios
bebonxon, yaméyabi neten jato
jakonmaakin yoipachoai.
11 Ja non wetsabaonra jatonharesa iki, ja
*Corderon jimi chikoaton, itan jabaon Diossen joi
yoiaton;
jabora mawátinin rakéyamakana iki.

Jaskáyamaira jabo mawáti jawemabi ikana
iki.
12 ¡Jaskara iken ja mato naikan jakanabo
rarokanwe!
¡Ikaxbi jawe iresaipanon; ja main ikáboyabi ja
aniparon jakanabo; ja Satanásra kikini sinatax
matoki joke, basimashoko jawen nete senenti
maxkata onanax!” iki iká iki.
13 Moa mainko potaa ixonra ja roniman, benbo bakeya ainbo ramianoxon chibana iki.
14 Ikaxbi ja ainbora, rabé ani pechi tetekana keskáya imaa iki, jaskatax noyax kaax, jain joni jayamainko jawen itinko nokónon ixon, ja ronin iká ochóbiribi. Jainoara kimisha baritia wetsa pochínikon senen jawékiamakanti iki.
15 Ja ani ronimanra jawen kexakan onpax kinana iki. Jaskáxon paro imataanan, ja jenen ja ainbo bonon ixon.
16 Ikaxbi ja ainbora main akinna iki, chopetaanan ja roniman kinanxon paroa iwana taraxmaxon.
17 Jaskáketianra ja ronin kikini ja ainboki sinata iki. Jaskataxa ja ainbaon jatíribi chiní bakebo betan reteanani kaa iki. Jabo iká iki Diossen esé senenhaibo, itan Jesús iká joibo yoikin jeneyamaibo.
18 Jatian ja roninra aniparo kexa baneta iki.

Aniparomea onsá yoina

13 1 Jatian en oinna iki, aniparomeax westíora onsá yoina mapetai. Ja iká iki kanchis mapoya, jainoax chonka machanya. Ja westíora machanbo iká iki maitiabo. Jainoax jawen mapobotiibi iká iki, Dios jakonmaakin yoii iká wishábo.
2 Ja en oinna onsá yoinara iká iki; ino keska, itan oson tae keskaya. Jawen kexá iká iki leónman kexá keska. Jatian ja roninmanra, ja onsá yoina jawen atipana koshi, jawen ani yakati, itan jawen koshi shinan menia iki.
3 Jatian ja onsá yoinanin westíora mapora iká iki, mawánon ixon maxtekana keská. Ikaxbi jawen xaté moa raonxonkana benxoa iká iki. Jaskáketian oinxon, jatíbi jonibaon kikini ratéxon ja onsá yoina chibankana iki.
4 Jainxon ja ronin rabikana iki, jan jawen koshi shinan ja onsá yoina menia iketian. Jainxon ja onsá yoina rabiiribi neskákana iki: “Tsoabira nato onsá yoina betan senenyamake; tsonbira jabé reteanankin ja ayonti atipanyamake”, ikibo.
5 Jatian ja onsá yoinara, rabíananbi jakonmaibiresbo Dioski yoyo inon ixon imaa iki; itan chosko chonka rabé oxe koshi shinanya imaa iki.
6 Jatianra jaskákona iki, jaskatira ja Dioski, itan jawen xoboki jainoax ja naikan jakanaboki jakonmaibires yoyo ika iki.
7 Jainxonribi ja Diossen jonibo betan jatoaresnon kaman reteananti yoia iki. Jainxon jatíbi meskó axéya jonibo, jainoax ani jemabo, meskó joiabo, itan jatíbiainoa ikana jonibo jawen keena keskáakin jato anon ixon koshi menia iki.
8 Ja onsá yoinara jatíbi nato mainmea jonibaon rabinoxikanai; jabo iki nete jonianontianbi, ja retekani *Corderonin jati kirika meran jaton jane wishakaata yamaabo.
9 Ja ninkataibaon ninkákanwe:
10 “Ja preso itibora, preso akanti jake; ja espanin mawátibora; espadanin retekanti jake.
Neskarainoaxa onanti ikanti iki, ja Diossen jonibaon ikonhaa, itan jaton koshi shinan”, iki.

Maimea onsá yoina

11 Jainxon en oinribia iki mai meranoax wetsa onsá yoina pikotai. Ja iká

iki, ja *corderona keská rabé machanya,
ikaxbira ronin yoyo ikai keská iká iki.
12 Jara ja reken onsá yoinanin koshia
keská koshiaribi iká iki. Janra ja main
jakanabo yoia iki, ja reken onsá yoina
já bebonxon rabikanti. Ja iká iki ja
mawánon ixon, maxtekana moa raon-
kana benxoa.
13 Jainxonribi ja oinxon onanti ani
ratéti jawékibo aká iki. Jatíbi jonibaon
oinnonbira ja naikanmea chiibobi maiki
pakémaa iki.
14 Jatian ja reken onsá yoina bebon-
xon, ja oinxon onanti jawékibo
amaxonra, nato mainmea jonibo jato
parana iki. Jaskáaxon jato yoia iki, ja
reken onsá yoina jisáakin monumento
ati, ja iká iki espadanin ramiayonkana
ikaxbi mawatama.
15 Jatian ja rabé itin onsá yoinara
atipana koshi menia iki. Ja reken onsá
yoina jisáakin akana yoyo inon ixon
jamati, jatíbi ja rabiamai jonibo jato
retenon ixon.
16 Jainxonribi aká iki; jatíbi ja kikinbo
itan kikinmabo, ja jatíbi jawékiabo itan
jawebiomashokobo, jato yonoaibo itan
iboaxon yonokanaibo, jaton mekayao
mekenhori iamaax betonkoain jato
onantiakin.
17 Jatian jaskara ja onantiaomabo,
iamaax ja onsá yoinanin janeomabo,
itan jawen númeroomabo ixonra, tsonbi
marokin biti, itan jato maromati atipan-
yamakana iki.
18 Nenora ja onan shinanyabo jishtiti
jake; ja onanbaonra ja onsá yoinanin
número onanti jake, jara jonin número
iki, ja número riki sokota pacha sokota
chonka sokota.

Cordero betan ja katota jonibo

14 1 Jainxon en oinna iká iki, *Sión
mananman ja *Cordero chankata.
Jabé ikana iki pacha chosko chonka
chosko waranka jonibo, jabo ikana iki ja
*Corderon jane, itan Papa Diossen jane
jaton betonkoain wisháyabo.
2 Jainxon en ninkata iki naikanmeax
riri ikai, ja iká iki jene maani xoo ikai
keská itan koshin tirin ikai keskáribi. Ja
jaskati riri ikai iká iki, arpa akaibaon
jaton arpabo ten aka keská.
3 Jainoaxa ja ani yakati bebonmeax
itan ja chosko jiria jawéki, jainoax ja
*ancianobo bebonmeax westíora bená
bewá bewakana iki. Ja bewára tsoabi
axeti atipanyamaa iki. Jara nato main
ikábo xaranmeax kishpinmeeta ja
westíora pacha chosko chonka chosko
waranka jonibaonres onankana iká iki.
4 Natobora ikana iki ja wetsabo betan-
bires yoranti ayamaax, ochayamaabo.
Jabo riki ja *Cordero jaweranobires
inonbi kaaitian, chibanaibo. Jabora
jonibo xaranmeax kishpinmeekana iki,
ja reken jawéki Dios betan *Cordero
menikana keská inox.
5 Jabora jansoibo yoyo iamakana iki,
itan jawe jakonma akábi yoixonti yama.

**Kimisha ángelbaon
joi yoia**

6 Jainxon ja naikan westíora ángel
noyairibi en oinna iki. Jara ja jatí-
biainoa nato main jakana jonibo, meskó
axéyabo, meskó join yoyo ikaibo, itan
ani jemabaon ikábo, ja keyóyosma jakon
joi jato yoii kaa iki.
7 Neskáakin koshin jato yoia iki:
"Dioski jakonhakin shinankanwe, itan já
rabikanwe. Moara jaton aká jawé-
kibo jan
jato yoixonti nete senenke.
Ja nai betan mai, ja aniparo itan
weanboribi aká Dios rabikanwe", iki.
8 Jaskata pekáo wetsa ángel joáx
neskati koshin saí ika iki: "¡Moara
yamake, moa yamake, ja ani jema
Babilonia. Jan jatíbiainoa jonibo ja
vinon paenhaxon, ja wetsabo betanbires
yoranti jawékibo jato amakatitai!" iki.
9 Jatian jaskata pekáo ja kimisha itin
iká ángel joríbaa iki. Joáx koshin yoyo

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

iki neskata iki: “Jaweratobaonki ja onsá yoina rabiai, itan já jisábiakin akanaribi rabiai, jainoax jaton betonkoain iamaax jaton mekenhain jawena inoxon jato onantiamai,

10 jabora ja kikin pae vino aká xeamai keskáakin jato kikinhakin castiganti Diossen aká ikainko potanoxiki. Jara jain jato potanoxon moa benxoa iki. Jatianra ja chii betan azufre tiritai keská ikainoax sion ikanti iki; ja jakon ángelbo itan ja *Cordero bebonmeax.

11 Jan jato masá tenemai koinra, jatíbitian jokoni jenétima iki. Ja onsá yoina itan já jisáakin akana rabiaibo, jainoax jawen janen onantiakabora, yaméyabi neten tantiti yamanoxiki”, iki.

12 ¡Nenora onanti inóxiki, ja Diossen jonibaon koshi shinan, ja jawen esé senenhaibo, itan ja Jesúski koshii jenéyamaibo!

13 Jatianra naikanmeax ea akí neskatai en ninkata iki: “Nato wishawe: ‘Diossenra raro imanoxiki, ja nenoax ori non Ibo betanbi iiti mawatabo’ ”, iki iká. Akin ea akai. “Jaskara riki ixonra Diossen Shinanman yoiai. Jabora jaton teeainoax tantinoxikanai, jaton aká teebora oinnoxikanai”, iki ixon.

Jain senenres nato main moa ikana

14 Jainxon en oinna iki westíora nai koin joxoshaman, jatian ja koinman iká iki, westíora jonin bake jisá yakata. Jara iká iki, orobires maiti sawéya, jainoax westíora *hoz kensho tsomáya.

15 Jatian ja Diossen xobomeax pikóxonra, wetsa ángelnin ja nai koinman peyakaa koshin saí aka iki, neskáakin: “¡Min *hoznin xatexon bimi tsekawe, moara nete senenke, ja mainmea bimibora moa joshinke!” akin.

16 Jatian ja nai koinman yakataton jawen *hoz bixon, ja mainmea bimi joshinabo xatexon bia iki.

17 Jaskáa pekáo, ja naikan iká Diossen xobomeax wetsa ángel pikota iki. Jaribi iká iki, westíora *hoz kensho tsomáya.

18 Jainoax jainxon Dios yoina menoxonti ikainoax wetsa ángel pikota

Hozsen trigo taxtei.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jainxon uva potsiti.

iki, ja iká iki chiikan koshi. Janra ja *hoz kensho tsomáya ángel neskáakin koshin saí aka iki: “¡Min *hoz bixon, ja mainmea iká uva texkanbo xatewe. Jawen bimibora moa joshinke!” akin.

19 Jatianra ja ángelnin jawen *hoz kenshon ja mainmea uva texkanbo xatea iki. Jaskáaxonra jain benxoati ani ikainko aká iki, jainxon potsikanon ixon. Natora akonbireskin jato Diossen castiganti yoii iká iki.

20 Jatian ja uvabora jema pekaoxon potsikana iki. Jatian jainxon akanainkoniax, jimi jokona iki. Jawen nemin iká iki, kabayo renexkana betan senen; jara baita iki kimisha pacha kilómetro kaman.

Kanchis ángelbo jan jato jakonmati kanchis jawékia

15 1 Jatian en oinna iki, naikan wetsa ja oinxon onanti ratéti jawéki ikai. Ja iká iki kanchis ángelbo, ja senentiainbi jan jato jakonmaati kanchis jawékia. Jabo iká iki jaskaa pekáo, moa Dios siná tantiti nete senenai.

2 Jainxon en oinribia iki, aniparo bexnanshaman chii tiritai betan meskota keská. Ja aniparo bexnanshaman kexá ikana iki, Diossen menia arpa tsomayabo charókana. Jabora ikana iki, ja Diossen akinnaton ja onsá yoina jatonharesabo, itan ja onsá yoina jisáakin akana rabiamaabo; jainxon jawen jane número jaton yoranko ayamaaboribi.

3 Jatianra ja Diossen yonoti Moiséssen bewá, itan *Corderon bewá bewai neskákana iki:

“Non Ibo Dios, jatíbi atipana koshi,
itan ratéti jawékibo riki jatíbi min akábo;
ponté, itan ikon riki min ikábo.
Mia riki jatíbiainoa jonibaon Apo
4 ¿Tsoamein itima iki miki raketi Ibó?

¿Tsonmein atiki mia rabiamakin?
Miabicho riki jakon.
Jatíbiainoa jonibo bexonra mia
rabinoxikanai, ja atikeskaakinbi min
jawékibo aká oinxon", ikibo.

5 Jaskata pekáo en oinna, nai bochikiax Diossen xobo xepoti kepenmeeta iki. Ja senenhabekonti joi jain iká xobo.

6 Ja xobo meranoaxa, jan jato jakonmaati jawékiya kanchis ángelbo pikókana iki. Ja sawekana chopa iká iki, lino chopa rapeneshaman, itan jaki orobires sintóranin xonexeyabo.

7 Ja chosko jiria jawéki ikainoa westíoraninra, ja kanchis ángelbo westíora orobires copa ja Diossen shinan bochóyabo jato menipakea iki. Jara jatíbitian jake.

8 Jatian ja Diossen xobo meranra jawen ani shinan, itan jawen atipana koshi koin bochoa iki. Jatianra tsoabi jain jikiti atipanyamaa iki, ja kanchis ángelbaon ja kanchis jan jato jakonmaati jawékibo keyokin potai kaman.

Kanchis copa Diossen siná shinanya

16 1 Jainxon en ninkata iki Diossen xobo meranoax, ja kanchis ángelbo akí neskatai: "Botankanwe. Boxon ja kanchis copabaon iká Diossen siná shinan maiki chikotankanwe", iki koshin saí ikai.

2 Jatianra ja reken ángelnin kaxon jawen copamea jawéki maiki chikoa iki. Jaskáaketianra ja onsá yoinanin onantiaka jonibo, itan ja onsá yoina jisáakin akana rabikatitai jonibo jaton yoranko kikin jakonmabires, itan chexamis pekebo jokona iki.

3 Japekaora ja rabé itin iká ángelnin jawen copamea jawéki, aniparonko chikoa iki. Jatianra ja aniparo jene, joni retekana jimi chikoa keská baneta iki. Jaskáketianra jainoa jatíbi jiria yoinabo mawata iki.

4 Jainxon jawen kimisha itin iká ángelnin, jawen copamea jawéki paronko, itan weanbaon chikoa jimi baneta iki.

5 Jaskata pekáo en ninkata iki, ja jene koshia ángel neskatai:
"Mia riki ponté shinanya, ja atibi
keskáakin jaton aká jawékibo min
yoixonai ikax, jakon Diossé.
Mia ramakamanbi jake, itan mia japaonike.
6 Jabaonra min jonibaon jimi, itan min
profetabaon jimi chikoa iki.
Jatianra rama min jato ja jimi xeamake.
¡Jaskábiati ikenra min jato ake!" iki.

7 Jainxon en ninkáribia iki ja jainxon Dios yoina menoxontiainoax neskatai: "Jaskarakon riki Ibó, jatíbi atipana Diossé. Minra jaton aká jawékibo ponté, itan ikonkon jato yoixona iki", iki ikai.

8 Jainxon ja chosko itin iká ángelnin jawen copamea iká jawéki bariki chikoa iki. Jatianra barin chii xanan akai keskáakin jonibo menoa iki.

9 Jatianra jatíbi jonibo kikini menókana iki, ixonbi jaton jakonma jawékibo jeneyamakana iki, itan Dios rabiamakana iki. Jakaya jatíbi ja jakonma jawékibo keyoti koshia ikenbira, jaki jakonmaibiresbo yoyo ikana iki.

10 Jainxonra ja pichika itin iká ángelnin jawen copamea jawéki, ja onsá yoinanin yakátiki chikoa iki. Jatianra jan ikinaton jakanabo, yamé meran baneta iki, itan jonibaonra chexakaakin jaton janabo natexa iki.

11 Jaskákinbira jakonma jawékibo akin jeneyamakana iki; jaskáyamaira jaton pekebaon chexaa jakonmaibires ja naikan iká Dioski yoyo ikana iki.

12 Jainxonra ja sokota itin iká ángelnin jawen copamea jawéki, ja Éufrates paroki chikoa iki. Jaskáa, ja paro taraxa iki, ja bari pikotaiokeax bei apobo shitákanon ixon.

13 Jainxon en oinna iki ja ani roninman kexakameax itan onsá

yoinanin kexakameax, jainoax ja janso
*profetanin kexakameax, kimisha
jakonma shinan tokoro jisábo jokonai.
14 Jabo iká iki, ja oinxon onanti ratéti
jawéki akai yoshinbaon shinanbo;
jabora jatíbi nato netemea apobo tsinkii
pikókana iki, jaskatax ja jatíbi atipana
Diossen ani nete nokóketian reteanox.
15 Ikaxbi Ibonra yoiai: "Koiranmeekanwe, eara westíora yometso ikai
keskati, jonoxiki. Diossenra raromati
iki, ja besoa keská itan chopaoma
keskábo iken oinkana rabinnaketian jawen chopa jakonhakin benxoa
keskábo", akin.
16 Jainxonra ja *hebreo join aká
Harmagedón akin akanainko apobo
tsinkia iki.
17 Jainoax ja kanchis itin iká ángelnin,
jawen copamea jawéki niweki chikoa
iki. Jatianra ja naikan iká Diossen xobo
ikainoax, kikin koshin yoyo iki neskata
iki: "Moara non senenhake", iki.
18 Jatianra kanábo biria iki, riri
ika iki, tirin ika iki. Jainoaxa ja nato
netemea jonibo janontianbi jaskati
kikini niwanyosma, kikin koshi niwannaitonin mai shakona iki.
19 Jatianra ja ani jema kimisha xaté
baneta iki, itan nato netemea jemabo
ras ika iki. Jatianra ja Babilonia jeman
shinanbenoyamakin, ja vino pae xeamati keskáakin kikini sináxon Diossen
castigana iki.
20 Jatíbi ja nasibo, itan mananbo
yamaa iki,
21 jatian naikanmeax ani oixewabo
joniboki maana iki; jawen iwe iká iki,
chosko chonka kilo winoabo. Jatian
jonibora jakonmaibiresbo Dioski yoyo
ikana iki, ja jakonmabires oixewa jatoki
pakexon kikinhakin jato castigana kopí.

Onsá yoinanin ainbo peyakaa

17 1 Ja kanchis ángelbo copa tsomá-
yabo ikainoax, westíora ángel
eiba joxon yoia iki: "Jowé ja jene kexa
yakata kikin tsini ainbo jaskaraton
castiganti en mia oinmanon.
2 Nato netemea apobaonra ja ainbo
betan yoranti akanke. Jainoax nato
mainmea jonibora ja vino pae xeamaa
paena keská ikanai jabé yoranti akáx",
akin.
3 Jainoax ja Diossen Shinanman namá
keska meranxon oinmaara, ángelnin
jain joni jayamainko ea ioa iki. Jainra
en oinna iki, westíora joshin onsá
yoinanin westíora ainbo peyakaa.
Ja yoinanin yoranko iká iki Dios
ramiakin akana wishábo. Jainoaxibi
iká iki kanchis mapoya, itan chonka
machanya.
4 Ja ainbo iká iki amí joshin chopa
sawéya, ja iká iki oron, jainoax metsá-
shaman makanbaon, itan perlabaon
raokaata. Jara iká iki westíora oro copa
tsomaya, ja meran iká iki, ja omismisti,
itan jato yoranmaxon bia jakonmabires
jawékibo bochoa.
5 Jawen betonkoainribi iká iki, tsonbi
onanyamaa jane wisháya: "Ja ani jema
Babilonia riki tsini ainbobaon, itan nato
netemea omismisbaon tita", iki iká.
6 Jainxon en onanna iki, ja ainbo ja
Diossen joi akaibaon jimin, itan ja Jesús
ikábo yoiaitian retekanabaon jimin
paena. Jaskara oinnax ea ikonbiresi
rateta iki.
7 Jatianra ángelnin ea yoia iki:
"¿Jawekopiki mia ratetai? Ja tson
onanyamaa ainbo, itan jan peyasanxon
boai, ja kanchis mapoya, itan chonka
machanya onsá yoina yoii iká en mia
onantiakin yoibanon akin.
8 Ja onsá yoina min oinnara moatianbi
japaonike, ikaxbi moa yamake; jaskara
ikaxbira, ja ani mai kini meranoax
moa pikóribiti iki, jawen kikini keyotiain kaamatianbi. Nato nete joninontianbi nato mainmea jonibaon ja jati
kirika meran jaton jane yamaabora,
ja onsá yoina moa mawatax yamaa
iitibi; jiriax jakiribi pikóketian oinnax
ratékana iki.

9 Jaskarainxonra non onanti iki,
tsoarin onan itan ninkatai ixon. Ja
yoinanin kanchis mapo riki; kanchis
mananman, ja ainbo yakata yoii iká,
jatian ja mapobo riki, ja kanchis apobo
yoii iká.
10 Ja jainoa pichika apobora moa
jatoareskana iki, ramara westíora-
bicho iki, jato ikinai. Jatian wetsara
jato ikinni joámapari iki. Ikaxbi joxonra
basima jato ikinoxiki.
11 Ja moatian jakátiibi ja rama yamaa
onsá yoina riki, ja posaka itin iká apo
yoii iká. Jara ja kanchis ikainoaribi
ikaxbi, jawen kikini keyotiain kaai iitai.
12 Ja chonka machan min oinna riki,
jan jato ikinkin peoamapari chonka
apobo. Ikaxbi westíora horara onsá
yoina betanbi, ja apobaon koshiaribi
ikanti iki.
13 Ja chonka apobaonra moa shinan
akana iki. Jaskáxonra, jaton atipana
koshi, itan jaton koshi shinan ja onsá
yoina menikanti iki.
14 Jatianra ja *Cordero betan reteanan-
kanti iki, ikaxbi ja *Corderoninra jatoa-
resti iki, ja Diossen kenaabo itan jan
katotabo ixon já chibankin jeneyamaibo
jabé iketian. Ja Corderora, ibobaon Ibo
itan apobaon Apo iki", akin.
15 Jatian ángelninribi ea yoia iki: "Ja
tsini ainbo, ja kexa, yakata min oinna
jene riki, jemabo jainoax jonibo, meskó
joiabo, itan jatíbiainoa jonibo yoii iká.
16 Jatian ja chonka machanbo, itan
ja onsá yoina min oinnatonra, ja tsini
ainbo omisxon jawe chopaomabi jabicho
jenenoxikanai. Jaskáxonra jawen nami
pixon chiikan menonoxikanai.
17 Diossenra jaton shinan meran ima-
xona iki, jawen keena keskáres axon-
kanon ixon. Jatianra shinan axon, ja
apobaon koshi ja onsá yoina menikanti
iki, ja Diossen yoini keská senenai
kaman.
18 Ja min oinwana ainbo riki, ja ani
jema, jan nato netemea apobo jatoa-
resa", akin.

Babilonia jema keyota

18 1 Neskata pekáo naikanmeax
wetsa ángel joaitian en oinna
iki. Jara koshi shinanya iká iki. Jawen
penekanra mai tenaa iki.
2 Jara koshin yoyo ika iki:
"¡Moara keyóke. Moara keyóke, ja ani
jema Babilonia!
¡Jara moa yoshinbaon jati banéke,
jainoaxibi jatíbi meskó jakonma
yoshinbo jain jonékanti. Jainoax
jatíbi
kerás pechia yoinabaon naa, itan
kerás ani yoinaboyabi, ja omisti
jawékibo jain ikantiribi
banéke!" iki.
3 Jatíbiainoa jonibora wetsabo
betanbires
yorantibo akí; ja vino xeax paena
keskábo ikana iki, nato netemea
apobaonra
jabé yorankana iki.
Jainoax jawékinin maroai nato
mainmea
jonibora, koríkiakana iki, jan jato
jawéki bixona.
4 Jainoax jakiribi naikanmeax yoyo
ikai en
ninkata iki:
"Nokon jonibo, ja jemameax
pikókanwe,
jato betanbi mato
ochayamanon, itan ja jakonmabires
jawéki
jatoki joái, matokiribi pakénaketian.
5 Naikan kamanbira bebonhira jaton
ocha akábo
nokóke. Jatian Diossenra jaton
jakonma
jawéki akábo onanke.
6 Ja wetsabo jan aní keskaribiakin,
jaribi
ashokokanwe, jan jato aká bebon-
bires jaribi
akanwe; ja wetsabo paeya xeati
meskoxona iní bebonbires já
meskoxonshokokanwe.

7 Ja rabíkin jakonma jawékibo aboa kopí,
onitsapimaxon, winimakanwe. Jara ikai
jawen shinan meran neskati: 'Nenora ea
yakáke, westíora apo ainbo keská;
eara benomaatama iki, itan jawetianbira ea
onitsapiamanoxiki', iki.
8 Jaskara kopíra, westíora netebicho jatoki
jakonmabires jawéki pakénoxiki:
mawáti, winiti itan jawékiatinin
iti, jainxon chiikanribi jato menonoxiki,
ja jatíbi atipana koshia Ibo Diossen, jato castigana
ikax", ikibo.
9 Ja nato netemea apobo ja ainbo betan yorannax jakonmain paketabora; winiananbibo yoyo inoxikanai, ja ainbo menota koin chankata oinnax.
10 Jaskáakin castigana oinnaxa, raketi ochóbiribi charotax neskánoxikanai:
"¡Jawe ireskiaipanon, jawe ireskiai; ja ani
jema Babilonia jatíbi jawékia, ishtonbiresa miki castigo pakéke!" iki.
11 Ja jaton jawékinin maroai nato netemea jonibora ja jema kopi, winiananbi yoyo inoxikanai, moa jabaon jaton jawékibo marokin bixonti yamaketian.
12 Jabo iki: Oro, koríki, metsáshaman makanbo, jainoax perlabo, lino chopa jakonshamanbo, joshin ami pokoa chexeya seda chopabo. Jainoax jatíbi meskó ininti jiwibo; ja jiwi akana jakonshoko jawékibo, ani yoina xeta akana jawékibo; jainoax *bronce akanabo, hierro akábo, jainoax mármol akanabo,
13 jainoax chitari, inin jawékibo; ja iki *incienso, *mirra, itan wetsa inintiboribi. Jainoax vino, aceite, jakon harina, trigo, jainoax jawéki jan boti yoinabo, ovejabo, kabayobo, carrobo, itan ja iboaxon yonokanaibobi, ja iki jonibo.
14 Jatian ja jema yoii neskánoxikanai:
"¡Ja mia jan keenkatitai bimioma riki moa mia; ja min jakon jawékibo itan min icha jawékibora, jatíbitian moa yamanoxiki!" iki ika.
15 Ja jawékibo ja jeman boax marotaanan koríkiakanabora, castiganketian oinnax, raketi ochóres charotax winiananbi yoyo iki,
16 neskánoxikanai:
"¡Jawe ireskiaipanon, ja ani
jemamea jonibo!
Lino chopa jakonshaman, itan metsá
joshin bexnan chopayabo saweax,
metsáshamani oron, perlanin jainoax metsáshaman makanbaonribi raokaatabo ikanai.
17 ¡Ishtonbiresa jaton icha jawékibo keyóke!" iki. Jatíbi ja wapóromea *capitánboyabi jato betan boaibaon, jainoax marinerobo, itan jatíbi ja aniparon teetaibaonribi ochóxonbi oinkana iki.
18 Jatian ja jema menotai koin oinnax, neskati saí ikana iki: "¿Jamenyaa iki, wetsa jema nato ani jema betan senenti atipana?" iki.
19 Jaskataxa winiananbi sion iki, chii potobo mapokookana iki, jainoxa neskati saí ikana iki:
"¡Jawe ireskiaipanon, ja ani
jema! Ja jayata jawékibaonra; ja aniparon
niai wapóro ibobo koríkiakana iki. ¡Jabora
ishtonbires keyóke!" iki.
20 Rarokanwe naikan ikanabo, nato jema jaskata kopí; mato Diossen jonibo, mato jan raanabo, jainoax *profetaboribi, Diossenra jato castiganxon atibi keskáakin mato ake ikibo.
21 Jatian westíora ángel atipana koshiaton, westíora jan reneti ani makan keská wakexon aniparonko potaax neskata iki:

"Jaskáribiira mia ani Babilonia jema
keyóti jake, jatianra jawetianbi mia oinyamanoxikanai.
22 Jawetianbira jakiribi
ja jemanxon arpa ten
akanaibobi, flauta, itan trompeta
akanaibobi non ninkátima iki.
Jainoax meskó jawékinin
teetai joniboribi yamati iki, itan reneti makanman
renekanaiboribi non ninkátima iki.
23 Jainra jawetianbi moa westíora lanparinbi
joéyamanoxiki. Jainxon ja wanoti fiesta
akanai jatsanboribi moa ninkáyamanoxikanai.
Ja jain iká jatíbinin maroaibora ikana iki, jatíbi nato nete jan koshia jonibo, itan
jatíbiainoa jonibo min yobekanbo jato parana", iki.
24 Ja jemameara, *profetabo, Diossen jonibo, itan jatíbi nato netenxon retekana jonibaon jimi merakana iki.

Naikanmeax rarokana

19 1 Jaskata pekáo en ninkata iki, kikin icha jonibo naikanmeax koshin yoyo iki neskákanai:
"¡Non Ibokaya rabikanwe! Jan jato kishpinmati
ja ani shinan, itan atipana koshi riki non Diossena.
2 Jaton aká jawékibo pontéshaman, itan
ikonshaman jato yoixonai iketian, janra ja kikin
tsini ainbo castiganke, nato netenmea jonibo
ja yoranti amaxon jakonmaa iken. Ja
Diossen yonotibo retekana kopíra, jaton paranan
ikín já ashokokanke", Ikibo.
3 Jainoax jakiribi neskati saa ikana iki:
"¡Non Ibo rabikanwe! Ja jema menota koin
keyatira jawetianbi jenéyamanoxiki", iki.
4 Jatian ja rabé chonka chosko *ancianoboyabi, ja chosko jiria jawéki chirankooxon, ja ani yakátinin yakata Dios rabii neskákana iki: "¡Jaskara ibanon! ¡Non Ibo rabikanwe!" iki.
5 Jatianra ja ani yakátiainoax neskati yoyo ikai en ninkata iki:
"¡Mato jatíbi ja kikinbaon, itan
kikínmabaonribi, jatíbi mato já tee axonaibaon, itan jakonhakin jaki
shinannaibaonribi non Dios rabikanwe!" iki ikai.

Corderonin wanoti fiesta aká

6 Jainxon en ninkáribia iki icha jonibo yoyo
ikanai keská, ja icha jene baiti xoo ikai
keská, itan koshin tirin ikai keskábo neskatai:
"¡Non Ibo rabikanwe! Ja jatíbi atipana koshia non
Ibo Diossenra, moa jato ikinkin peoke;
7 Kikínbiresi rarokin rabinon
akanwe. Moara ja *Cordero wanoti nete senenke, jan biti ainbora moa benxokaake.
8 Jara jakonshaman lino chopa kerásma, itan
penéshaman saweti yoike. Ja lino chopa riki;
ja Diossen jonibaon jaton ikábo jakon yoii iká", iki ikanai.
9 Jatian ja ángelnin ea yoia iki: "Wishawe: 'Ja *Corderonin wanoti fiestanko kenaabora, Diossen jato raro imati iki' ", akin. Jainxon ea yoiribia iki: "Natora Diossen ikonkon yoia joibo iki", akin.
10 Jatian ja ángel naman já rabii ea chirankoota iki. Ikaxbi jan ea yoia iki: "Ea jaskáyamawe; eara mia keska Diossen tee akairibi iki, itan ja

Jesucristo ikábo yoikin jeneyamai min wetsabo keskáribi. Dioskaya rabiwe” akin. Ja Jesúskiriti iká joibo riki ja *profetabo jan shinan meniai.

Joxo kabáyonin joni peyakaa

11 Jainxon en oinna iki nai chopetaton joni peyakaya joxo kabayo pikotai. Ja jan peyakaatonin jane iká iki, Senenhai itan Ikonkon, ja atikeskakinbi jato ikinai, itan reteananai kopí.

12 Jawen berora iká iki chii tiri keská xená. Jainoax iká iki icha maiti maia itan westíora jane wisháya. Ja janera janbichores onanna iká iki.

13 Ja chopa sawea iká iki jimin pokoa; jawen jane iká iki: Diossen joi.

14 Jatian já chibani boaibo ikana iki, joxo kabáyonin peyakaa naikanmea sontárobo, joxo itan kerásma lino chopa kikin jakonshaman sawéyabo.

15 Jawen kexakanmeax pikota iki, westíora kikin kensho espada, jan jatíbiainoa jonibo ramiati. Janra hierro bastonyaxon jato ikinnoxiki. Janra ja uva potsiai keskáakin jaton aká jawékibo jato yoixonoxiki. Jainxonra ja vino pae xeamai keskáakin ja jatíbi atipana Diossen sináxon akonbireskin jato castiganoxiki.

16 Jatian jawen chopanko itan jawen kishinko iká iki: “apobaon Apo, itan ibobaon Ibo” iki iká wishá.

17 Jainxon en oinna iki westíora Ángel barinbi penita, ja jatíbi mawá piai noyai, yoinabo keenai koshin saí iki neskatai: “¡Neno beax tsinkíxon ja Diossen jawékiati aká pii bekanwe.

18 Jaskáxon ja apobaon nami, sontárobaon koshibaon nami, rakéma jonibaon nami, jainoax kabayobaon nami, ja jan peyakaabaon namiribi maton pinon. Jainoax jatíbi jonibaon nami: Ja iki, yonokaayamaibo itan inaaxon yonokanaibaon nami, kikinbaon itan kikinma jonibaon namiribi maton pinon!” ikibo.

19 Jaskáketian en oinna iki, ja onsá yoina betan ja nato mainmea apobo, jawen sontároboyabi; ja kabáyonin peyakaa joni jawen sontároboya itina betan reteananox tsinkíkana.

20 Jatian ja onsá yoina betan janso *profetara yatankana iki. Jabo iká iki já bebonxon ja oinxon onanti ratéti jawéki akábo. Ja ratéti jawéki axonbora ja janso *profetanin ja onsá yoinanin jane betonkoain akáyabo, itan ja jisáakin akana rabikanabo jato parana iká iki. Jainxonra ja onsá yoina betan ja janso *profeta jiriabi ja chii ian azufreya tiritainko jato potaa iki.

21 Jatian jatíribibobiribi, ja kabáyonin peyakaatonin kexakanmeax espada pikotaitonin retekin keyoa iki. Jatianra jatíbi ja mawá piai noyai yoinabo jaton nami pii moa jatsankana iki.

Waranka baritia

20 1 Jainxon en oinna iki, westíora ángel ani mai kini xepoti llavea, itan westíora ani cadena tsomaya naikanmeax joaitian.

2 Ja ángelninra ja ani ronin nexaa iki. Ja moatian rono, ja iki yoshin jawen jane *Satanás. Janra waranka baritia senen cadenanin nexaa iki.

3 Jaskáxon ani mai kini meran potaxon kikinhakin xepoxon bitaxmaa iki; ja waranka baritia senenketian jatíbiainoa jonibo jato paranyamanon ixon. Jatian moa senenketianra jawetio basires iti pikoa iki.

4 Jainxon en oinna iki ani yakatibo. Jain yakákana iká iki, ja akana jawékibo jato yoixonti koshi biabo. Jainxon en oinribia iki, ja Jesús ikábo yoikin jeneyamaitian, itan Diossen joi kopi textexon retekanibaon kayabo. Jabora iká iki ja onsá yoina, itan já jisáakin akana rabiamaa ikábo, itan jaton betonkoain iamax jaton mekeain jato onantiakanamaboribi. Jabora mawatax jirixon Cristo betanbi waranka baritia jato ikínkana iki.

5 Ja riki ja mawatabo rekeni jiriti, ikaxbi jatíribibora jiriamakana iki ja waranka baritia senenai kaman.

6 ¡Diossenra raroshaman imati iki,
ja rekeni jiritibo. Ja iki ja Diossen joi
akaibo iti! Ja rabeti mawátiainra moa
jabo mawáyamanoxiki; jaskáyamaira
Dios betan Criston *sacerdotebo inoxi-
kanai. Jabaonra waranka baritia senen
jato ikinoxikanai.

Satanás jaareskana

7 Jatian moa waranka baritia senen-
ketianra, *Satanás ja nexainoax moa
pikónoxiki.
8 Jatianra jatíbiainoa jonibo parani
kanoxiki. Jainxon ja Gog betan Magog
jaton sontároboyabi jato parannoxiki.
Jabora reteananox tsinkínoxikanai; ja
aniparo mashitii kikinbires icha.
9 Jainoax jatíbi ja mai senenain janbis-
kana iki. Jaskáxonra ja Diossen jonibo
jain ikana, ja jan noia jema katekana
iki. Ikaxbira naikanmea chii pakéxon
jato keyo menoa iki.
10 Jatian jan jato parana *Satanás, chii
betan azufre tiritai ian napo potaa iki.
Jain ja onsá yoina betan janso *profeta
potainkoribi. Jainra yaméyabi neten
jakonmabires masá tenei, jatíbitian sion
inoxikanai.

Joxo ani yakáti

11 Jainxonra en oinna iki westíora
joxo ani yakatinin joni yakata. Jatian
já bebonmeaxbi ja mai betan nai kikini
manota iki; jatianra jaweranobi jakiribi
oinwetsayamakana iki.
12 Jainxonribi en oinna iki, ja kikin,
itan kikinshokobo mawánibo, ja ani
yakati bebon charókana. Jatian kiri-
kabo chopea iki, jainoax wetsa kiri-
karibi ja iká iki jati kirika. Jatian ja
mawánibora jaton aká keskáboresibi
jato yoixonpakea iki, itan ja kirikabo
meran wishakaata keskáakin.
13 Jainoax ja aniparomeax mawataboribi
jirikana iki, jatian ja mawatabora
ja mawábo ikainoax jirikana iki. Jatian
jatíbi jaboribi jaskara akanabo senen-
resibi jato yoixonpakea iki.
14 Jaskáa pekáora ja mawábo jain ikáribi,
chii ian meran potaa iki. Nato chii
ian riki jainoax rabeti mawáti.
15 Jainra jato potaa iki ja jati kirikain
jaton jane yamaabo.

Bená nai betan bená mai

21 1 Jaskata pekáo en oinna iki
bená nai betan bená mai. Ja
reken nai betan reken mai, itan ja
aniparora moa yama iká iki.
2 Jainxon en oinna iki, bená jakon
jema Jerusalén, ja naikan iká Dios
ikainnoaxbi ipakeaitian. Ja iká iki, ja
benoai ainbaon jan biai joni chopabo
sawexon benxokaayonxona keská.
3 Jainxon en ninkata iki, ja ani yakátiainoax koshin yoyo iki neskatai:
“Neno riki ja jonibo betan jain Dios jaa;
jara jato betanbi janoxiki. Jatian jabora
jawen jonibo inóxiki; ja Diosbira jato
betan inóxiki jaton Diosbi ikax.
4 Janra jatíbi jaton beonbo soaxonon-
xiki jainoax mawátibo moa yamati iki,
nin winiananbi yoyo itibo moa yama-
noxiki, nin chexakaatiboribi moa yama-
noxiki, ja reken jakátiai jawékibo moa
yama ikax”, iki.
5 Jatian ja ani yakátinin yakata yoyo
ika iki: “Enra benaakin jatíbi jawé-
kibo akai”, iki. Jainxon yoiribia iki:
“Wishawe. Nato joibora ikon itan ja
ikonhati joibo iki”, akin.
6 Jainxon ea yoiribia iki: “Enra jatíbi
jawékibo moa ake. Ea riki rekenainoa,
itan senentiainoa. Jaweratoboki nomiai,
jabora jawe kopímabi jan jati onpax
jokonai en jato xeamati iki.
7 Jaweratobaonki jakonma jawékibo
janharesai, jabaonra nato jawékibo
jayánoxon biti iki. Jatianra ea jaton
Dios iti iki, jatian jabora nokon bakebo
iti iki.
8 Ikaxbi ja rakébo, ja ikonhayamaibo,
ja jakonmabires akaibo, ja retemisbo, ja
wetsabo betanbires yoranti akaibo, ja
yobé jawékiki koshiaibo, ja diosmabo
rabiaibo itan jatíbi jansobora, chii ian

azufreya ikainko potanoxiki. Ja riki ja jain rabeti mawáti”, akin.

Bená Jerusalén

9 Jainoaxa joá iki ja kanchis ikainoa westíora ángel. Já iká iki, ja senentiainbi jan jato jakonmaati jawéki bochóya kanchis copa tsomaya. Jatian ea neskáakin yoia iki: “Neri jowé; enra mia ja *corderonin biai ainbo onanmai”, akin.

10 Jatian nokon shinan meran Diossen Shinan joxon ja ani manan keyá ikainko ea ioa iki. Jain ioxon ja Diossen ani jema Jerusalén, Dios iká naikanmeax ipakeai ea oinmaa iki.

11 Ja jemara Diossen jawen ani shinanman tenaa penebires iká iki; jan tenaa penéra iká iki metsáshaman makan keska, itan *jaspe makan keska bexnanshaman.

12 Ja jemara iká iki kextó itan keyá chikekan katea. Ja iká iki chonka rabé xepótia, itan chonka rabé ángelbaon xepótitiibi koirana. Ja xepótitiibi iká iki, ja chonka rabé tsamá *Israel jonibaon jane wishakaatabo.

13 Bari pikotaiori iká iki kimisha xepóti. Ja norteori iká iki kimisharibi, jainoax suryori iká iki, jatí xepótiribi jainoax ja bari jikiaiori iká iki kimisha xepótiribi.

14 Ja jema katea chiké jaki koshititiibi akana iká iki, chonka rabé ani makanbo. Ja makanbaonra wishakana iká iki; ja *Corderonin chonka rabé raanabaon janebo.

15 Jatian ja ebé yoyo ikai ángel iká iki, ja jemayabi jawen xepótibo, itan ja katea chiké jan toponti orobires metro tsomaya.

16 Ja jemara iká iki jawen nenké, jawen keyá itan jawen naxbá iká iki senenbires. Jatian ja ángelnin ja metronin ja jema toponara, rabé waranka rabé pacha Kilómetro iká iki. Jatian jawen nenké, jawen keyá, jawen naxbá iká iki senenbires.

17 Jainxon ja chikéribi topona iki, ja iká iki sokota chonka pichika metro; ja ángelnin jan topona metro iká iki, jonibaon jan toponai metro keskaribi.

18 Ja chiké iká iki *jaspe makan aká; jatian ja jema iká iki orobires, ja vidrio rapenea keská penéshaman.

19 Jainoax ja jema chiké jaki koshiabo iká iki, meskó metsáshaman makanbaon raoayona; ja rekenain iká iki; *jaspe makan, ja rabé itin iká iki *zafiro, ja kimisha itin iká iki *ágata, ja chosko itin iká iki *esmeralda makanbaon raoa,

20 ja pichika itin iká iki, *ónice; ja sokota itin iká iki *cornalina, ja kanchis itin iká iki *crisólito, ja posaka itin iká iki *berilo, ja iskon itin iká iki *topacio, ja chonka itin iká iki, *crisoprasa; ja chonka westíora itin iká iki *jacinto, jawen chonka rabé itin iká iki, *amatista makanbaon raoa.

21 Ja chonka rabé xepótibo iká iki, chonka rabé perlabo. Jatian westíora xepótibo iká iki, westíora perlanin akábo. Jatian ja jema napónbekonmea calle iká iki, orobires, vidrio keská bexnan penéshaman.

22 Ja jemanra westíora Dios rabiti xobobi en oinyamaa iki. Jain ja jatíbi atipana koshia Dios betan ja *Corderobi xobo iketian.

23 Ja jemara barin nin oxenbi tenatinin maxkáyamake. Ja Diossen penekanbi tenaa kopí, itan ja Corderobi jawen lamparin iken.

24 Ja jemamea joekan tenaara jatíbiainoa jonibo jakanti iki. Jatian nato netemea apobaonra jaton icha jawékibo menikanti iki.

25 Jawen xepótibora neten xepóyamanoxiki, jainra yaméyamanoxiki.

26 Jemabaonra jaton icha jawékibo, itan jaton ani jawékibo meninoxikanai.

27 Ikaxbi ja jemanra jawetianbi jawe jakonmabi yamanoxiki, nin omismisaibo iamax paranmisbo. Jainra jikinoxikanai, ja Corderonin jati kirika meran jaton jane wishakaatabores.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Jan jati paro

22 1 Jainxon ángelnin ea oinmaa iki, kerásma jan jati paro jene. Jara iká iki jishtibires bexnanshaman, ja Dios betan *Corderon ani yakatiainoax jokonai.

2 Ja jema napo iká calle, itan ja paro iká okenbekonbira, jan jati jiwibo xoxoai iká iki. Jabora iká iki oxetiibi bimiaibo, onantiakin yoia baritiatiibi chonka rabeti bimiaibo; jatian ja jiwi peibo iki jatíbiainoa jonibo jan benxoti jakon.

3 Jainra moa jakonma jawéki yamanoxiki. Ja Dios betan *Corderon ani yakatira ja jeman inóxiki. Jatian jawen tee akaibaonra rabinoxikanai.

4 Jabishamanra beibanxon oinnoxikanai, jaton betonkoainra jawen jane wisháyabo inoxikanai.

5 Jainra moa yaméyamanoxiki, jatian jain jaabora moa lamparin joekan, itan barin tenatininbi maxkáyamanoxikanai. Ja Ibo Diossenbi jato tenaa iketian. Jabora jatíbitianbires janoxikanai.

Jesucristo jotira moa ochóma iki

6 Jatian ángelnin ea yoia iki: "Nato joibora ikon itan ja ikonhatibo iki. Ja *profetabo jan shinan meniai non Ibo Diossenra jawen ángel raanke, basima jaskara winótibo jawen yonotibo jato yoiti", akin.

7 Jatianra Ibo ikai: "¡Eara ishton joti iki! ¡Diossenra raroshaman imati iki, ja ori iti jawékibo nato kirika meran wishakaata joi senenhakaibo!" iki.

8 Ea Juanmanra, neskara jawékibo enbishaman ninkáxon oinna iki. Jatian jaskáakin ninkáxon, en oinna pekáora, jan ea oinmaa ángel rabinox ea já naman chirankoota iki.

9 Ikaxbi jan ea yoia iki: "Ea jaskáayamawe. Eara mia keska Diossen tee akairibi iki, itan ja *profetabo keskáribi, jainoax nato kirika wishá meran yoiai senenhakaibo keskáribi. Dioskaya rabiwe", akin.

10 Jainxon ea yoiribia iki: "Ja ori iti yoia joi nato kirika meran min wishaabo joneyamawe. Moara jan yoiaibo senenti ochóma iki.

11 Ja jakonma akaiton abanon jakonmabo aaboreskin, ja jakonma shinannaitonin abanon jakonmabores shinankin. Ikaxbi ja jakon akai jonin abanon jakonbores akin; ja Dioski menikaatabo ibanon bebonbires jaki menikaati", akin.

12 "Ikon riki basimara jotiki; mato westíorabora maton akábo senenresibi, ja maton biti jawékibo en mato meniti iki.

13 Ea riki rekenainoa, itan senentiainoa. Ja peokootiainoa itan ja keyótiainoa", iki.

14 Diossenra raroshaman imati iki, ja jaton chopa patsatai keskábo; jaskaxon ja jati jiwi bimi kokokanti kopí, itan ja jema xepotininbi jikikanti kopí.

15 Ikaxbi ja ochiti keskábo, ja yobé jawékiki koshiabo, ja wetsabo betanbires yoranti akaibo, retemisbo, ikonma dios rabiaibo, jatíbi ja paranmistin cheatabo, jabora jemaoribi banékanti iki.

16 "Ea Jesussenra ja joi akaibo neskara jawékibo jato onanmati nokon ángel raana iki. Ea riki Davidkan rarebo, ea riki ja penéshaman nete wishtin", iki.

17 Ja Diossen Shinan betan ja *Corderonin awinra neskatai: "¡Jowé!" iki. Jatian jaweratobaonki ninkatai: "¡jowé!" ikanwe. Jaweratoboki nomiai, neri bekanwe, ja kopímabi jati onpax maton xeanon.

18 Ja nato kirika meran iká ori iti yoiai joi ninkataibora, neskáakin en jato shinanmai: Jaweratobaonki nato jawékibo wetsakeskaakin tekikin yoiai, jabora nato kirika wishá meran yoiai jakonmabires jawékinin jato Diossen akonbireskin castiganti iki.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

19 Jatian jaweratobaonki, ja ori iti
yoii iká joibo nato kirika meranoa
soai, jabora Diossenribi jan jati jiwi
bimi kokomatima iki, itan nato kirika
meran yoiai jawen jakon jemankoribi
jikimatima iki.

20 Ja neskáakin jato onanmaira neskati
yoyo ikai: “Ikon riki eara basima joti
iki”, iki. Ibanon jaskara. ¡Jowé non Ibo
Jesús!

21 Abánon ja Ibo Jesussen jatíbi matobo
jawen icha jakon shinanman akinkin.

Jakiribi Cristo joibishoko.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

GLOSARIO

Ágata: Kopí makan ramanxan yamé.
Amatista: Kopí makan joshin yamé.
Ancianos: Joi akaibo ikinnai koshibo, jabora hechos meran itan Pablon jato kirika jato bomaa meranbores yoiai. (Hech. 14.23; Tit. 1.5).
Ancla: Yami weki iwe, jaki risbi nexaxon jenenko potax, jan wapóro taxkéyamai toxbatai.
Avestruz: Pechia ani yoina texo nenké, witax nenké, itan ishto. Jara africain, itan arabiain jake.
Ayuno: Shinan meran Dios benakin, samákin piti teneti.
Bautismo: Jesucristo chibanai ixon jato onanmai nashiti.
Berilo: Kopí makan paxná panshintani.
Bronce: Panshin joshintanishaman pené yami chorish.
Cabra: Inaati yoina, jawen xoma jene, itan jawen nami riki piti.
Camello: Ja riki inaati ani yoina, ja jaweki papimakanai, itan jan ochó kaai bokanai.
Capitán: Sontorobaon koshi. Waporonin teetai joni koshi.
Carnero: Inaati yoina, rani sopo, waka bake maxko anitio.
Cizaña: Trigo keskáribi ikaxbi jakoma xobi; jawen bimi iki ja piax mawáti.
Codorniz: Isá, koma jisá.
Comandante: Sontarobaon koshibaon koshi.
Cordero: Ja riki carnero bake bene. Jara akatikanai jaton ocha kopi retekin, jatian jara iká iki Cristo jaki yoinmeeta.
Cornalina: Kopí makan, joshin bexnan.
Crisólito: Kopí makan joxo rayame pené.
Crisoprasa: Kopí makan paxná bexnan pené.
Cristo: Natora griego join, jato kishpinmati Diossen katota iki iká. (Mt. 1.16). Jatian ja yoiiribira ikai hebreo join "Mesias" iki. Ja riki Cristo iki ikáribi.
Cuartel: Jain sontarobo ikana xobo.
Diácono(s) Diaconisa(s): Iglesiain, ancianobo akinkin meskó tee akaibo.
Esmeralda: Kopí makan; paxná bexnanshaman.
Esponja: Jan jene tsitsiai jaweki.
Fariseobo: Kikinhakin Moiséssen esé onanna judíobo.
Gaita: Jayakax bewati, ja xoon ati rewe keko.
Hebreo: Judío jonibo jan yoyo ikai joi.
Hisopo: Keyama jiwi xoxo pei kextó.
Hoz: Yami weki kensho, jan bimi texkan xateti.
Incienso: Jiwixoxo ininshaman bepon.
Israel: Ja riki Jacobnin jane; itan ja israelitabo jain jakana mai.
Jacinto: Kopí makan yankon peneshaman.
Jaspe: Kopí makan panshin bexnanshaman, itan meskó chexeboribira jake.
León: Onsá yoina, nami piai, ino jisaribi ikaxbi ja bebon ani.
Lepra: Yora payóti isin. (Mr. 1.39). Ja isinya judíobora wetsanko jatonbiribi jakatiai.
Levadura: Harina meinna jan soo imati.
Leviatán: Jene meranoa onsá ani rono.
Levitas: Levikan chiní rarebo kaitabo, Diossen xobo meran, jawen tee ati janekaatabo.
Lino: Ja riki westíora jiwi xoxo, jawen taxomea bichi akanai chopaakin.
Magdalena: Magdala jemamea iki iká.

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Mirra: Jiwi xoxo bepon joshintanishaman inín.

Nicolaitas: Diossen join yoiai keskámaakin wetsa keskaakin jato axeaibo, wetsa betanbires yoranara ochama iki akin jato onanmaibo, Nicolás janeya joni chibanaibo.

Onice: Kopí makan joxo kikin chorish, meskó chexebaon sionsiontani.

Oro: Yami panshin kikin kopí. Jara moatian korikiakana iki, itan ja rabiti jawekibo akana iki.

Pascua: Egiptonkonia jato Diossen pikoni shinankin, levaduraoma aká pan judíobaon piti fiesta.

Pastor: Ovejabo koirannai joni. (Mt. 25.32). Joi akaibo ikinhananbi jato koirannai. (1 Ped. 5.2).

Pentecostés: Ja baritian Jesús mawánontian Pichika chonka nete Pascua winota pekáo, judíobaon bimi tsekati fiesta akanaitian, Diossen shinan já ikonhai jonibo meran iki joní. (Hech. 2.1-21).

Plata: Yami joxo pené, kikin kopí. Jara moatian koriakana iki, itan ja rabiti jawekibo akana iki.

Profeta: Diossenbi jawen joi onanmaa jato tekikin yoiai joni.

Querubínes: Naikanmea peiya ángelbo.

Sacerdotes: Levitabo, Aaronman chiní bakebo, jato Dios yoixonaibo, itan Dios jawéki menoxonaibo.

Saduceos: Jabo riki, Mawábo jiriti ikonhayamaibo, kaya, itan ángelbora yamake ixon ikonhayamai judíobo.

Salterio: Ja riki westíora jayakax bewati jaweki, yoman pontena meskoti ten ikai, arpa jisatanishaman.

Santa cena: Jonibaon ocha kopi Jesucristo mawáni shinankin, joi akabaon tsinkixon jaki yoinmeeta jawekiati piti, itan jawen jimi chíkoni shinankin jaki yoinmeeta xeati.

Satanás: Yoshinbaon koshin jane.

Sión: Jain Jerusalén jema iká manán, itan Jerusalén jemabi yoii ikáribi.

Suerte: Tsonaki itiki, itan tsoaki itiki ixon onannoxon ati jaweki.

Topacio: Kopí makan panshin bexnan.

Trigo: Westíora xobi xoxo, jawen bimi riki ja harinanhati itan panhati.

Uva: Beshe bimi kikin jeneshaman, texkaman ikai.

Vinagre: Uva jene moka.

Vino: Uva jene pae.

Zafiro: Kopí makan, bexnanshaman yankon pené.

ANTIGUO TESTAMENTOAINOA ITAN NUEVO TESTAMENTOAINOA, JAIN JAKIRITIBIRES YOYO IKA JOIBO

(Pasajes paralelos)

En orden del Antiguo Testamento

Génesis	
1.27	Mateo 19.4
	Marcos 10.6
2.2	Hebreos 4.4
2.7	1 Corintios 15.45
2.24	Mateo 19.5
	Marcos 10.7-8
	1 Corintios 6.16
	Efesios 5.31
5.2	Mateo 19.4
	Marcos 10.6
5.24	Hebreos 11.5
12.1	Hechos 7.3
12.3	Gálatas 3.8
12.7	Hechos 7.5
	Gálatas 3.16
13.15	Hechos 7.5
	Gálatas 3.16
14.17-20	Hebreos 7.1-2
15.5	Romanos 4.18
15.6	Romanos 4.3, 9, 22
	Gálatas 3.6
	Santiago 2.23
15.13-14	Hechos 7.6-7
17.5	Romanos 4.17-18
17.7	Gálatas 3.16
17.8	Hechos 7.5
18.10	Romanos 9.9
18.14	Romanos 9.9
18.18	Gálatas 3.8
21.10	Gálatas 4.30
21.12	Romanos 9.7
	Hebreos 11.18
22.16-17	Hebreos 6.13-14
22.18	Hechos 3.25
24.7	Gálatas 3.16
25.23	Romanos 9.12
26.4	Hechos 3.25
47.31	Hebreos 11.21
48.4	Hechos 7.5
Éxodo	
1.8	Hechos 7.18
2.14	Hechos 7.27-28, 35
3.2	Hechos 7.30
3.5-10	Hechos 7.33-34
3.6	Mateo 22.32
	Marcos 12.26
	Lucas 20.37
	Hechos 3.13
	Hechos 7.32
3.12	Hechos 7.7
3.15	Mateo 22.32
	Marcos 12.26
	Hechos 3.13
9.16	Romanos 9.17
12.46	Juan 19.36
13.2	Lucas 2.23
13.12	Lucas 2.23
13.15	Lucas 2.23
16.18	2 Corintios 8.15
19.6	1 Pedro 2.9
19.12-13	Hebreos 12.20
20.12	Mateo 15.4
	Marcos 7.10
	Efesios 6.2-3
20.12-16	Mateo 19.18-19
	Marcos 10.19
	Lucas 18.20
20.13	Mateo 5.21
	Santiago 2.11
20.13-17	Romanos 13.9

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

20.14	Mateo 5.27
	Santiago 2.11
20.17	Romanos 7.7
21.17	Mateo 15.4
	Marcos 7.10
21.24	Mateo 5.38
22.28	Hechos 23.5
24.8	Hebreos 9.20
25.40	Hebreos 8.5
32.1	Hechos 7.40
32.6	1 Corintios 10.7
32.23	Hechos 7.40
33.19	Romanos 9.15

Levítico

11.44-45	1 Pedro 1.16
12.8	Lucas 2.24
18.5	Romanos 10.5
	Gálatas 3.12
19.2	1 Pedro 1.16
19.12	Mateo 5.33
19.18	Mateo 5.43
	Mateo 19.19
	Mateo 22.39
	Marcos 12.31, 33
	Lucas 10.27
	Romanos 13.9
	Gálatas 5.14
	Santiago 2.8
20.7	1 Pedro 1.16
23.29	Hechos 3.23
24.20	Mateo 5.38
26.12	2 Corintios 6.16

Números

9.12	Juan 19.36
14.1-12	Hebreos 3.7-11
16.5	2 Timoteo 2.19
30.2	Mateo 5.33

Deuteronomio

4.35	Marcos 12.32
5.16	Mateo 15.4
	Marcos 7.10
	Efesios 6.2-3
5.16-20	Mateo 19.18-19
	Marcos 10.19
	Lucas 18.20
5.17	Mateo 5.21
	Santiago 2.11
5.17-21	Romanos 13.9
5.18	Mateo 5.27
5.21	Romanos 7.7
6.4	Marcos 12.32
6.4-5	Marcos 12.29-30
6.5	Mateo 22.37
	Marcos 12.33
	Lucas 10.27
6.13	Mateo 4.10
	Lucas 4.8
6.16	Mateo 4.7
	Lucas 4.12
8.3	Mateo 4.4
	Lucas 4.4
9.4	Romanos 10.6
9.19	Hebreos 12.21
17.7	1 Corintios 5.13
18.15	Hechos 7.37
18.15-16	Hechos 3.22
18.19	Hechos 3.23
19.15	Mateo 18.16
	2 Corintios 13.1
19.19	1 Corintios 5.13
19.21	Mateo 5.38
21.23	Gálatas 3.13
22.21	1 Corintios 5.13
22.24	1 Corintios 5.13
24.1-4	Mateo 5.31
	Mateo 19.7
24.1, 3	Marcos 10.4
24.7	1 Corintios 5.13
25.4	1 Corintios 9.9
	1 Timoteo 5.18
25.5	Mateo 22.24
	Marcos 12.19
	Lucas 20.28
27.26	Gálatas 3.10
29.4	Romanos 11.8
30.12-14	Romanos 10.6-8
31.6-8	Hebreos 13.5
32.21	Romanos 10.19
32.35	Romanos 12.19
32.35-36	Hebreos 10.30
32.43	Romanos 15.10
	Hebreos 1.6

1 Samuel

13.14	Hechos 13.22

2 Samuel

7.8	2 Corintios 6.18
7.14	2 Corintios 6.18
	Hebreos 1.5
22.50	Romanos 15.9

1 Reyes

19.10, 14	Romanos 11.3
19.18	Romanos 11.4

Job

5.13	1 Corintios 3.19
41.11	Romanos 11.35

Salmos

2.1-2	Hechos 4.25-26
2.7	Hechos 13.33
	Hebreos 1.5
	Hebreos 5.5
4.4	Efesios 4.26
5.9	Romanos 3.13
8.3	Mateo 21.16
8.4-6	Hebreos 2.6-8
8.6	1 Corintios 15.27
10.7	Romanos 3.14
14.1-3	Romanos 3.10-12
16.8-11	Hechos 2.25-28
16.10	Hechos 2.31
	Hechos 13.35
18.49	Romanos 15.9
19.4	Romanos 10.18
22.1	Mateo 27.46
	Marcos 15.34
22.18	Juan 19.24
22.22	Hebreos 2.12
24.1	1 Corintios 10.26
31.5	Lucas 23.46
32.1-2	Romanos 4.7-8
34.12-16	1 Pedro 3.10-12
34.20	Juan 19.36
35.19	Juan 15.25
36.1	Romanos 3.18
40.6-8	Hebreos 10.5-7
41.9	Juan 13.18
44.22	Romanos 8.36
45.6-7	Hebreos 1.8-9
51.4	Romanos 3.4
53.1-3	Romanos 3.10-12
68.18	Efesios 4.8
69.4	Juan 15.25
69.9	Juan 2.17
	Romanos 15.3
69.22-23	Romanos 11.9-10
69.25	Hechos 1.20
78.2	Mateo 13.35
78.24	Juan 6.31
82.6	Juan 10.34
89.20	Hechos 13.22
91.11-12	Mateo 4.6
	Lucas 4.10-11
94.11	1 Corintios 3.20
95.7-8	Hebreos 3.15
	Hebreos 4.7
95.7-11	Hebreos 3.7-11
95.11	Hebreos 4.3, 5
102.25-27	Hebreos 1.10-12
104.4	Hebreos 1.7
109.8	Hechos 1.20
110.1	Mateo 22.44
	Mateo 26.64
	Marcos 12.36
	Marcos 14.62
	Lucas 20.42-43
	Lucas 22.69
	Hechos 2.34-35
	Hebreos 1.13
110.4	Hebreos 5.6, 10
	Hebreos 7.17, 21
112.9	2 Corintios 9.9
116.10	2 Corintios 4.13
117.1	Romanos 15.11
118.6	Hebreos 13.6
118.22	Lucas 20.17
	Hechos 4.11
	1 Pedro 2.7
118.22-23	Mateo 21.42
	Marcos 12.10-11
118.25-26	Mateo 21.9
	Marcos 11.9-10
	Juan 12.13
118.26	Mateo 23.39
	Lucas 13.35
	Lucas 19.38

132.11	Hechos 2.30
140.3	Romanos 3.13

Proverbios

3.11-12	Hebreos 12.5-6
3.34	Santiago 4.6
	1 Pedro 5.5
11.31	1 Pedro 4.18
25.21-22	Romanos 12.20
26.11	2 Pedro 2.22

Isaías

1.9	Romanos 9.29
6.9	Lucas 8.10
6.9-10	Mateo 13.14-15
	Marcos 4.12
	Hechos 28.26-27
6.10	Juan 12.40
7.14	Mateo 1.23
8.8, 10	Mateo 1.23
8.12-13	1 Pedro 3.14-15
8.14	Romanos 9.33
	1 Pedro 2.8
8.17	Hebreos 2.13
8.18	Hebreos 2.13
9.1-2	Mateo 4.15-16
11.10	Romanos 15.12
22.13	1 Corintios 15.32
25.8	1 Corintios 15.54
26.20	Hebreos 10.37
28.11-12	1 Corintios 14.21
28.16	Romanos 9.33
	Romanos 10.11
	1 Pedro 2.6
29.10	Romanos 11.8
29.13	Mateo 15.8-9
	Marcos 7.6-7
29.14	1 Corintios 1.19
40.3	Mateo 3.3
	Marcos 1.3
	Juan 1.23
40.6-8	1 Pedro 1.24-25
40.13	Romanos 11.34
	1 Corintios 2.16
41.8	Santiago 2.23
42.1-4	Mateo 12.18-21
43.20	1 Pedro 2.9
43.21	1 Pedro 2.9
44.28	Hechos 13.22
45.21	Marcos 12.32
45.23	Romanos 14.11
49.6	Hechos 13.47
49.8	2 Corintios 6.2
49.18	Romanos 14.11
52.5	Romanos 2.24
52.7	Romanos 10.15
52.11	2 Corintios 6.17
52.15	Romanos 15.21
53.1	Juan 12.38
	Romanos 10.16
53.4	Mateo 8.17
53.7-8	Hechos 8.32-33
53.9	1 Pedro 2.22
53.12	Lucas 22.37
54.1	Gálatas 4.27
54.13	Juan 6.45
55.3	Hechos 13.34
56.7	Mateo 21.13
	Marcos 11.17
	Lucas 19.46
59.7-8	Romanos 3.15-17
59.20-21	Romanos 11.26-27
61.1-2	Lucas 4.18-19
61.6	1 Pedro 2.9
62.11	Mateo 21.5
64.4	1 Corintios 2.9
65.1	Romanos 10.20
65.2	Romanos 10.21
66.1-2	Hechos 7.49-50

Jeremías

7.11	Mateo 21.13
9.24	1 Corintios 1.31
	2 Corintios 10.17
31.15	Mateo 2.18
31.31-34	Hebreos 8.8-12
31.33-34	Hebreos 10.16-17

Ezequiel

20.34, 41	2 Corintios 6.17
37.27	2 Corintios 6.16

Daniel

7.13	Mateo 24.30
	Mateo 26.64
	Marcos 13.26

	Marcos 14.62
	Lucas 21.27

Oseas

1.10	Romanos 9.26
2.23	Romanos 9.25
6.6	Mateo 9.13
	Mateo 12.7
10.8	Lucas 23.30
11.1	Mateo 2.15
13.14	1 Corintios 15.55

Joel

2.28-32	Hechos 2.17-21
2.32	Romanos 10.13

Amós

5.25-27	Hechos 7.42-43
9.11-12	Hechos 15.16-17

Jonás

1.17	Mateo 12.40

Miqueas

5.2	Mateo 2.6
7.6	Mateo 10.35-36

Habacuc

1.5	Hechos 13.41
2.3-4	Hebreos 10.37-38
2.4	Romanos 1.17
	Gálatas 3.11

Hageo

2.6	Hebreos 12.26

Zacarías

8.16	Efesios 4.25
9.9	Mateo 21.5
	Juan 12.15
11.12-13	Mateo 27.9-10
12.10	Juan 19.37
13.7	Mateo 26.31
	Marcos 14.27

Malaquías

1.2-3	Romanos 9.13
3.1	Mateo 11.10
	Marcos 1.2
	Lucas 7.27

En orden del Nuevo Testamento

Mateo

1.23	Isaías 7.14
	Isaías 8.8, 10
2.6	Miqueas 5.2
2.15	Oseas 11.1
2.18	Jeremías 13.11
3.3	Isaías 40.3
4.4	Deuteronomio 8.3
4.6	Salmos 91.11-12
4.7	Deuteronomio 6.16
4.10	Deuteronomio 6.13
4.15-16	Isaías 9.1-2
5.21	Éxodo 20.13
	Deuteronomio 5.17
5.27	Éxodo 20.14
	Deuteronomio 5.18
5.31	Deuteronomio 24.1-4
5.33	Levítico 19.12
	Números 30.2
5.38	Éxodo 21.24
	Levítico 24.20
	Deuteronomio 19.21
5.43	Levítico 19.18
8.17	Isaías 53.4
9.13	Oseas 6.6
10.35	Miqueas 7.6
11.10	Malaquías 3.1
12.7	Oseas 6.6
12.18-21	Isaías 42.1-4
12.40	Jonás 1.17
13.14-15	Isaías 6.9-10
13.35	Salmos 78.2
15.4a	Éxodo 20.12
	Deuteronomio 5.16
15.4b	Éxodo 21.17
15.8-9	Isaías 29.13

18.16	Deuteronomio 19.15
19.4	Génesis 1.27
	Génesis 5.2
19.5	Génesis 2.24
19.7	Deuteronomio 24.1
19.18-19	Éxodo 20.12-16
	Deuteronomio 5.16-20
19.19	Levítico 19.18
21.5	Isaías 62.11
	Zacarías 9.9
21.9	Salmos 118.25-26
21.13	Isaías 56.7
	Jeremías 7.11
21.16	Salmos 8.3
21.42	Salmos 118.22-23
22.24	Deuteronomio 25.5
22.32	Éxodo 3.6, 15
22.37	Deuteronomio 6.5
22.39	Levítico 19.18
22.44	Salmos 110.1
23.39	Salmos 118.26
24.30	Daniel 7.13
26.31	Zacarías 13.7
26.64a	Salmos 110.1
26.64b	Daniel 7.13
27.9-10	Zacarías 11.12-13
27.46	Salmos 22.1

Marcos

1.2	Malaquías 3.1
1.3	Isaías 40.3
4.12	Isaías 6.9-10
7.6-7	Isaías 29.13
7.10a	Éxodo 20.12
	Deuteronomio 5.16
7.10b	Éxodo 21.17
10.4	Deuteronomio 24.1, 3
10.6	Génesis 1.27
	Génesis 5.2
10.7-8	Génesis 2.24
10.19	Éxodo 20.12-16
	Deuteronomio 5.16-20
11.9-10	Salmos 118.25-26
11.17	Isaías 56.7
12.10-11	Salmos 118.22-23
12.19	Deuteronomio 25.5
12.26	Éxodo 3.6, 15
12.29-30	Deuteronomio 6.4-5
12.31	Levítico 19.18
12.32a	Deuteronomio 6.4
12.32b	Deuteronomio 4.35
	Isaías 45.21
12.33a	Deuteronomio 6.5
12.33b	Levítico 19.18
12.36	Salmos 110.1
13.26	Daniel 7.13
14.27	Zacarías 13.7
14.62a	Salmos 110.1
14.62b	Daniel 7.13
15.34	Salmos 22.1

Lucas

2.23	Éxodo 13.2, 12, 15
2.24	Levítico 12.8
3.4-6	Isaías 40.3-5
4.4	Deuteronomio 8.3
4.8	Deuteronomio 6.13
4.10-11	Salmos 91.11-12
4.12	Deuteronomio 6.16
4.18-19	Isaías 61.1-2
7.27	Malaquías 3.1
8.10	Isaías 6.9
10.27a	Deuteronomio 6.5
10.27b	Levítico 19.18
13.35	Salmos 118.26
18.20	Éxodo 20.12-16
	Deuteronomio 5.16-20
19.38	Salmos 118.26
19.46	Isaías 56.7
20.17	Salmos 118.22
20.28	Deuteronomio 25.5
20.37	Éxodo 3.6
20.42-43	Salmos 110.1
21.27	Daniel 7.13
22.37	Isaías 53.12
22.69	Salmos 110.1
23.30	Oseas 10.8
23.46	Salmos 31.5

Juan

1.23	Isaías 40.3
2.17	Salmos 69.9
6.31	Salmos 78.24
6.45	Isaías 54.13
10.34	Salmos 82.6
12.13	Salmos 118.25-26

12.15	Zacarías 9.9
12.38	Isaías 53.1
12.40	Isaías 6.10
13.18	Salmos 41.9
15.25	Salmos 35.19
	Salmos 69.4
19.24	Salmos 22.18
19.36	Éxodo 12.46
	Números 9.12
	Salmos 34.20
19.37	Zacarías 12.10

Hechos

1.20a	Salmos 69.25
1.20b	Salmos 109.8
2.17-21	Joel 2.28-32
2.25-28	Salmos 16.8-11
2.30	Salmos 132.11
2.31	Salmos 16.10
2.34-35	Salmos 110.1
3.13	Éxodo 3.6, 15
3.22	Deuteronomio 18.15-16
3.23a	Deuteronomio 18.19
3.23b	Levítico 23.29
3.25	Génesis 22.18
	Génesis 26.4
4.11	Salmos 118.22
4.25-26	Salmos 2.1-2
7.3	Génesis 12.1
7.5	Génesis 12.7
	Génesis 13.15
	Génesis 17.8
	Génesis 48.4
7.6-7	Génesis 15.13-14
7.7	Éxodo 3.12
7.18	Éxodo 1.8
7.27-28	Éxodo 2.14
7.30	Éxodo 3.2
7.32	Éxodo 3.6
7.33	Éxodo 3.5
7.34	Éxodo 3.7-8, 10
7.35	Éxodo 2.14
7.37	Deuteronomio 18.15
7.40	Éxodo 32.1, 23
7.42-43	Amós 5.25-27
7.49-50	Isaías 66.1-2
8.32-33	Isaías 53.7-8
13.22a	Salmos 89.20
13.22b	1 Samuel 13.14
13.22c	Isaías 44.28
13.33	Salmos 2.7
13.34	Isaías 55.3
13.35	Salmos 16.10
13.41	Habacuc 1.5
13.47	Isaías 49.6
15.16-17	Amós 9.11-12
23.5	Éxodo 22.28
28.26-27	Isaías 6.9-10

Romanos

1.17	Habacuc 2.4
2.24	Isaías 52.5
3.4	Salmos 51.4
3.10-12	Salmos 14.1-3
	Salmos 53.1-3
3.13a	Salmos 5.9
3.13b	Salmos 140.3
3.14	Salmos 10.7
3.15-17	Isaías 59.7-8
3.18	Salmos 36.1
4.3	Génesis 15.6
4.7-8	Salmos 32.1-2
4.9	Génesis 15.6
4.17	Génesis 17.5
4.18a	Génesis 17.5
4.18b	Génesis 15.5
4.22	Génesis 15.6
7.7	Éxodo 20.17
	Deuteronomio 5.21
8.36	Salmos 44.22
9.7	Génesis 21.12
9.9	Génesis 18.10, 14
9.12	Génesis 25.23
9.13	Malaquías 1.2-3
9.15	Éxodo 33.19
9.17	Éxodo 9.16
9.25	Oseas 2.23
9.26	Oseas 1.10
9.27-28	Isaías 10.22-23
9.29	Isaías 1.9
9.33	Isaías 8.14
	Isaías 28.16
10.5	Levítico 18.5
10.6	Deuteronomio 9.4
10.6-8	Deuteronomio 30.12-14
10.11	Isaías 28.16

10.13	Joel 2.32
10.15	Isaías 52.7
10.16	Isaías 53.1
10.18	Salmos 19.4
10.19	Deuteronomio 32.21
10.20	Isaías 65.1
10.21	Isaías 65.2
11.3	1 Reyes 19.10, 14
11.4	1 Reyes 19.18
11.8	Deuteronomio 29.4
	Isaías 29.10
11.9-10	Salmos 69.22-23
11.26-27	Isaías 59.20-21
11.34	Isaías 40.13
11.35	Job 41.11
12.19	Deuteronomio 32.35
12.20	Proverbios 25.21-22
13.9a	Éxodo 20.13-17
	Deuteronomio 5.17-21
13.9b	Levítico 19.18
14.11a	Isaías 49.18
14.11b	Isaías 45.23
15.3	Salmos 69.9
15.9	Salmos 18.49
	2 Samuel 22.50
15.10	Deuteronomio 32.43
15.11	Salmos 117.1
15.12	Isaías 11.10
15.21	Isaías 52.15

1 Corintios

1.19	Isaías 29.14
1.31	Jeremías 9.24
2.9	Isaías 64.4
2.16	Isaías 40.13
3.19	Job 5.13
3.20	Salmos 94.11
5.13	Deuteronomio 17.7
	Deuteronomio 19.19
	Deuteronomio 22.21, 24
	Deuteronomio 24.7
6.16	Génesis 2.24
9.9	Deuteronomio 25.4
10.7	Éxodo 32.6
10.26	Salmos 24.1
14.21	Isaías 28.11-12
15.27	Salmos 8.6
15.32	Isaías 22.13
15.45	Génesis 2.7
15.54	Isaías 25.8
15.55	Oseas 13.14

2 Corintios

4.13	Salmos 116.10
6.2	Isaías 49.8
6.16	Levítico 26.12
	Ezequiel 37.27
6.17a	Isaías 52.11
6.17b	Ezequiel 20.34
6.18	2 Samuel 7.8, 14
8.15	Éxodo 16.18
9.9	Salmos 112.9
10.17	Jeremías 9.24
13.1	Deuteronomio 19.15

Gálatas

3.6	Génesis 15.6
3.8	Génesis 12.3
	Génesis 18.18
3.10	Deuteronomio 27.26
3.11	Habacuc 2.4
3.12	Levítico 18.5
3.13	Deuteronomio 21.23
3.16	Génesis 12.7
	Génesis 13.15
	Génesis 17.7
	Génesis 24.7
4.27	Isaías 54.1
4.30	Génesis 21.10
5.14	Levítico 19.18

Efesios

4.8	Salmos 68.18
4.25	Zacarías 8.16
4.26	Salmos 4.4
5.31	Génesis 2.24
6.2-3	Éxodo 20.12
	Deuteronomio 5.16

1 Timoteo

5.18	Deuteronomio 25.4

2 Timoteo

2.19	Números 16.5

Hebreos

1.5a	Salmos 2.7
1.5b	2 Samuel 7.14
1.6	Deuteronomio 32.43
1.7	Salmos 104.4
1.8-9	Salmos 45.6-7
1.10-12	Salmos 102.25-27
1.13	Salmos 110.1
2.6-8	Salmos 8.4-6
2.12	Salmos 22.22
2.13a	Isaías 8.17
2.13b	Isaías 8.18
3.7-11	Números 14.1-12
	Números 14.20-23
	Salmos 95.7-11
3.15	Salmos 95.7-8
4.3	Salmos 95.11
4.4	Génesis 2.2
4.7	Salmos 95.7-8
5.5	Salmos 2.7
5.6, 10	Salmos 110.4
6.13-14	Génesis 22.16-17
7.1-2	Génesis 14.17-20
7.17, 21	Salmos 110.4
8.5	Éxodo 25.40
8.8-12	Jeremías 31.31-34
9.20	Éxodo 24.8
10.5-7	Salmos 40.6-8
10.16-17	Jeremías 31.33-34
10.30	Deuteronomio 32.35-36
10.37-38	Isaías 26.20
	Habacuc 2.3-4
11.5	Génesis 5.24
11.18	Génesis 21.12
11.21	Génesis 47.31
12.5-6	Proverbios 3.11-12
12.20	Éxodo 19.12-13
12.21	Deuteronomio 9.19
12.26	Hageo 2.6
13.5	Deuteronomio 31.6, 8
13.6	Salmos 118.6

Santiago

2.8	Levítico 19.18
2.11	Éxodo 20.13-14
	Deuteronomio 5.17-18
2.23	Génesis 15.6
	Isaías 41.8
4.6	Proverbios 3.34

1 Pedro

1.16	Levítico 11.44-45
	Levítico 19.2
	Levítico 20.7
1.24-25	Isaías 40.6-8
2.6	Isaías 28.16
2.7	Salmos 118.22
2.8	Isaías 8.14
2.9a	Isaías 43.20
2.9b	Éxodo 19.6
	Isaías 61.66
2.9c	Éxodo 19.2
2.9d	Isaías 43.91
2.22	Isaías 53.9
3.10-12	Salmos 34.12-16
3.14	Isaías 8.12-13
4.18	Proverbios 11.31
5.5	Proverbios 3.34

2 Pedro

2.22	Proverbios 26.11

JA YOYO ATI WISHAABO

(Lista de lectura)

Ja neno iká joibo netetiibi yoyo akinra, westíora baritia senen nato kirika min yoyo akin keyoti iki.

Enero

1	Génesis 1—2
2	Génesis 3—4
3	Génesis 5—7
4	Génesis 8—10
5	Génesis 11—13
6	Génesis 14—16
7	Génesis 17—18
8	Génesis 19—20
9	Génesis 21—22
10	Génesis 23—24
11	Génesis 25—26
12	Génesis 27
13	Génesis 28—29
14	Génesis 30
15	Génesis 31
16	Génesis 32—33
17	Génesis 34—35
18	Génesis 36
19	Génesis 37
20	Génesis 38—39
21	Génesis 40
22	Génesis 41
23	Génesis 42
24	Génesis 43
25	Génesis 44—45
26	Génesis 46—47.12
27	Génesis 47.13—48.22
28	Génesis 49
29	Génesis 50
30	Éxodo 1—2
31	Éxodo 3—4

Febrero

1	Éxodo 5—6
2	Éxodo 7—8
3	Éxodo 9—10
4	Éxodo 11—12
5	Éxodo 13—14
6	Éxodo 15—16
7	Éxodo 17.1-16; 19.1-25
8	Éxodo 20.1-21; 24.1-18; 31.18
9	Éxodo 32—33
10	Éxodo 34.1-35; 40.17-38
11	Levítico 16
12	Levítico 19
13	Levítico 23
14	Números 6.22-27; 9.15-23; 10.33-36; 11.1-35
15	Números 12.1-8; 13.1-2, 25-33; 14.1-45
16	Números 20—21
17	Números 22—23
18	Números 24.1-25; 27.12-23
19	Deuteronomio 1.1-8; 4.1-40
20	Deuteronomio 6—7
21	Deuteronomio 8—9
22	Deuteronomio 10.1-22; 12.1-32
23	Deuteronomio 13.1-11; 18.14-22; 19.15-21; 24.1-22
24	Deuteronomio 25—26
25	Deuteronomio 30—31
26	Deuteronomio 32
27	Deuteronomio 33—34
28	Josué 1—2

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Marzo

1	Josué 3—5
2	Josué 6.1-27; 10.1-15
3	Josué 24
4	Jueces 2.1-23; 4.1-24
5	Jueces 5
6	Jueces 6
7	Jueces 7—8
8	Jueces 9.1-22; 13.1-25
9	Jueces 14—15
10	Jueces 16
11	Rut 1—2
12	Rut 3—4
13	1 Samuel 1—2
14	1 Samuel 3—4
15	1 Samuel 5—7
16	1 Samuel 8—9
17	1 Samuel 10—11
18	1 Samuel 12—13
19	1 Samuel 14
20	1 Samuel 15—16
21	1 Samuel 17
22	1 Samuel 18—19
23	1 Samuel 20—21
24	1 Samuel 24.1-22; 25.1; 28.1-25; 31.1-13
25	2 Samuel 1—2
26	2 Samuel 5—6
27	2 Samuel 7.1-29; 9.1-13
28	2 Samuel 11—12
29	2 Samuel 14—15
30	2 Samuel 16—17
31	2 Samuel 18

Abril

1	2 Samuel 19
2	2 Samuel 22—23
3	1 Reyes 1
4	1 Reyes 2—3
5	1 Reyes 5—6
6	1 Reyes 8
7	1 Reyes 10—11
8	1 Reyes 12.1-33; 16.29-34
9	1 Reyes 17—18
10	1 Reyes 19.1-21; 21.1-29
11	1 Reyes 22
12	2 Reyes 2.1-25; 4.8-37
13	2 Reyes 5—6
14	2 Reyes 7.1-20; 13.14-21
15	2 Reyes 18
16	2 Reyes 19
17	2 Reyes 22—23
18	2 Reyes 24—25
19	Esdras 1.1-11; 3.1-13
20	Esdras 6
21	Esdras 7
22	Nehemías 1—2
23	Nehemías 4.1-23; 8.1-18
24	Nehemías 9
25	Job 1—3
26	Job 4—5
27	Job 14.1-22; 19.1-22
28	Job 31.1-40; 38.1-41
29	Job 39—40
30	Job 41—42

Mayo

1	Salmos 1—2; 8; 14—16
2	Salmos 19; 22—23
3	Salmos 24; 27; 32—33
4	Salmos 34; 37
5	Salmos 40; 42—43; 46—47
6	Salmos 51; 63; 65—66
7	Salmos 69; 72
8	Salmos 73; 80; 84; 87
9	Salmos 89—90
10	Salmos 91; 93; 95—96; 100; 103
11	Salmos 104—105
12	Salmos 107; 110; 115
13	Salmos 116; 118—119
14	Salmos 121—122; 124; 126—127; 130; 137
15	Salmos 139; 145; 148; 150
16	Proverbios 1.1-33; 3.5-18; 6.6-11, 16-19
17	Proverbios 7—8
18	Proverbios 13.1-20; 15.1-9; 20.1-7; 22.1-6; 23.4-5, 19-35
19	Proverbios 24.3-6, 17-20; 25.21-22; 27.1-6; 30.18-19; 31.10-31
20	Eclesiastés 3.1-22; 9.7-12; 11.1-6; 12.1-8
21	Isaías 1—2
22	Isaías 5—7
23	Isaías 8.1-22; 9.1-7; 11.1-9
24	Isaías 28.1-17; 30.1-18
25	Isaías 31—32
26	Isaías 33.1-24; 35.1-10
27	Isaías 40
28	Isaías 41
29	Isaías 42
30	Isaías 43
31	Isaías 44

Junio

1	Isaías 45—46
2	Isaías 49—50
3	Isaías 52.1-15; 53.1-12; 54.1-17
4	Isaías 55.1-13; 58.1-14
5	Isaías 60—61
6	Isaías 63—66
7	Jeremías 1
8	Jeremías 2
9	Jeremías 6—7
10	Jeremías 9.10-24; 14.1-22
11	Jeremías 15.1-21; 18.1-23
12	Jeremías 19—20
13	Jeremías 23.1-32; 26.1-24
14	Jeremías 31
15	Jeremías 36—37
16	Jeremías 38; Ezequiel 1
17	Ezequiel 2—3
18	Ezequiel 18.1-32; 33.1-33
19	Ezequiel 34.1-31; 36.22-38
20	Ezequiel 37; Daniel 1
21	Daniel 2
22	Daniel 3
23	Daniel 4
24	Daniel 5
25	Daniel 6—7
26	Daniel 9
27	Oseas 1—3
28	Oseas 4—6
29	Oseas 11.1-9; 13.4-16; 14.1-9
30	Joel 1—2

Julio

1	Joel 3
2	Amós 1—2
3	Amós 3—4
4	Amós 5—6
5	Amós 7—9
6	Jonás 1—4
7	Miqueas 1—2
8	Miqueas 3—5
9	Miqueas 6—7; Habacuc 1
10	Habacuc 2—3
11	Zacarías 9; Malaquías 1
12	Malaquías 2—4
13	Mateo 1—2
14	Mateo 3—4
15	Mateo 5
16	Mateo 6—7
17	Mateo 8
18	Mateo 9
19	Mateo 10
20	Mateo 11
21	Mateo 12
22	Mateo 13
23	Mateo 14—15
24	Mateo 16—17
25	Mateo 18—19
26	Mateo 20
27	Mateo 21
28	Mateo 22
29	Mateo 23
30	Mateo 24
31	Mateo 25

Agosto

1	Mateo 26
2	Mateo 27
3	Mateo 28; Marcos 1
4	Marcos 2—3
5	Marcos 4
6	Marcos 5
7	Marcos 6
8	Marcos 7—8
9	Marcos 9
10	Marcos 10
11	Marcos 11
12	Marcos 12
13	Marcos 13
14	Marcos 14
15	Marcos 15—16
16	Lucas 1
17	Lucas 2
18	Lucas 3
19	Lucas 4
20	Lucas 5
21	Lucas 6
22	Lucas 7
23	Lucas 8
24	Lucas 9
25	Lucas 10
26	Lucas 11
27	Lucas 12
28	Lucas 13
29	Lucas 14—15
30	Lucas 16—17
31	Lucas 18

Setiembre

1	Lucas 19
2	Lucas 20
3	Lucas 21
4	Lucas 22
5	Lucas 23
6	Lucas 24
7	Juan 1
8	Juan 2—3
9	Juan 4
10	Juan 5
11	Juan 6
12	Juan 7.1—8.1
13	Juan 8.2-59
14	Juan 9
15	Juan 10
16	Juan 11
17	Juan 12
18	Juan 13—14
19	Juan 15—16
20	Juan 17—18
21	Juan 19
22	Juan 20—21
23	Hechos 1
24	Hechos 2
25	Hechos 3—4
26	Hechos 5—6
27	Hechos 7
28	Hechos 8
29	Hechos 9
30	Hechos 10

Octubre

1	Hechos 11—12
2	Hechos 13
3	Hechos 14—15
4	Hechos 16
5	Hechos 17
6	Hechos 18—19
7	Hechos 20
8	Hechos 21
9	Hechos 22—23
10	Hechos 24—25
11	Hechos 26
12	Hechos 27
13	Hechos 28
14	Romanos 1
15	Romanos 2—3
16	Romanos 4—5
17	Romanos 6—7
18	Romanos 8
19	Romanos 9
20	Romanos 10—11
21	Romanos 12—14
22	Romanos 15—16
23	1 Corintios 1—2
24	1 Corintios 3—4
25	1 Corintios 5—6
26	1 Corintios 7—8
27	1 Corintios 9—10
28	1 Corintios 11—12
29	1 Corintios 13—14
30	1 Corintios 15—16
31	2 Corintios 1—2

Noviembre

1	2 Corintios 3—4
2	2 Corintios 5—6
3	2 Corintios 7—8
4	2 Corintios 9—10
5	2 Corintios 11—12
6	2 Corintios 13
7	Gálatas 1—2
8	Gálatas 3—4
9	Gálatas 5—6
10	Efesios 1—2
11	Efesios 3—4
12	Efesios 5—6
13	Filipenses 1—2
14	Filipenses 3—4
15	Colosenses 1—2
16	Colosenses 3—4
17	1 Tesalonicenses 1—3
18	1 Tesalonicenses 4—5
19	2 Tesalonicenses 1—3
20	1 Timoteo 1—2
21	1 Timoteo 3—4
22	1 Timoteo 5—6
23	2 Timoteo 1—2
24	2 Timoteo 3—4
25	Tito 1—3
26	Filemón; Hebreos 1—2
27	Hebreos 3—5
28	Hebreos 6—7
29	Hebreos 8—9
30	Hebreos 10

Diciembre

1	Hebreos 11
2	Hebreos 12—13
3	Santiago 1
4	Santiago 2—3
5	Santiago 4—5
6	1 Pedro 1
7	1 Pedro 2—3
8	1 Pedro 4—5
9	2 Pedro 1—2
10	2 Pedro 3
11	1 Juan 1—2
12	1 Juan 3—5
13	2 Juan; 3 Juan
14	Judas
15	Apocalipsis 1
16	Apocalipsis 2
17	Apocalipsis 3—4
18	Apocalipsis 5—6
19	Apocalipsis 7—8
20	Apocalipsis 9—10
21	Apocalipsis 11
22	Apocalipsis 12—13
23	Apocalipsis 14
24	Apocalipsis 15
25	Apocalipsis 16
26	Apocalipsis 17
27	Apocalipsis 18
28	Apocalipsis 19
29	Apocalipsis 20
30	Apocalipsis 21
31	Apocalipsis 22

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

MAR CASPIO
Ecbatana
GOLFO PÉRSICO
ELAM
Susa
Ur
CALDEA
ACAD
Nippur
BABILONIA
Babilonia
MESOPOTAMIA
Nínive
ASIRIA
Río Tigris
HOREOS (HURRITAS)
Río Éufrates
Harán
PADAN-ARAM
DESIERTO ARÁBIGO
Moatian Jaton Mai Jaskara Ikábo
0 100 200 300 400
Kilómetros
Carquemis
Alepo
Río Orontes
Hamat
Cades
SIRIA
CEDAR
Damasco
Mte. Tauro
HITITAS
Tarso
Ugarit
Arvad
Guebal (Biblos)
Sidón
Tiro
FENICIA
Río Jordán
Dor
Meguido
Siquem
Jericó
Mar Muerto
CANAÁN
Jerusalén
Gaza
Hebrón
Tamar
Beerseba
Cades-barnea
ARABÁ
MADIÁN
QUITIM (CHIPRE)
MAR MEDITERRÁNEO
GOSÉN
Heliópolis
SINAÍ
MAR ROJO
Río Nilo
Menfis
EGIPTO

Reteananxon
Canaán
Mai Bikana
0
20
40
60
Kilómetros
SIDONIOS
Mte. Líbano
Sidón
Mte Hermón
Damasco
Tiro
Dan (Lais)
DAN
Cades
ASER
Hazor
NEFTALÍ
BASÁN
Aco
GALILEA
Lago de Galilea
(Quinéret)
Golán
Astarot
MAR MEDITERRÁNEO
Mte. Carmelo
ZABULÓN
Mte. Tabor
Endor
ISACAR
Dor
Meguido
Sunem
Jezreel
Edrei
MANASÉS
(ORIENTE)
Ramot
Mte. Gilboa
Bet-seán
GALAAD
MANASÉS
(OCCIDENTE)
Jabes
Tirsá
Zafón
Mte. Ebal
Siquem
Mte. Gerizim
Sucot
GAD
Jope
Afec
Silo
Río Jordán
AMÓN
EFRAÍN
Rabá
DAN
Betel
Jabnia
Gezer
Gibeon
Hai
Gilgal
Bet-peor
Timná
Gabaa
Jericó
Ecrón
Quiriat-jearim
Jerusalén
Hesbón
Asdod
Bet-semes
BENJAMIN
Mte. Nebo
Maceda
Jarmut
Medeba
Gat
Azecá
Belén
Ascalón
Adulam
FILISTEA
RUBÉN
Maresá
Laquis
Hebrón
Mar Muerto
Gaza
JUDÁ
Debir
En-gadi
Dibón
Aroer
MOAB
Beerseba
SIMEÓN
NÉGUEV
EDOM

Judáinoabo Itan
Israelhainoabo Jato
Jaskaakin Ikinkana
Línea de frontera entre Israel y Judá
0 20 40 60 80
Kilómetros
Riblá
SOBÁ
Mte. Líbano
FENICIA
Sidón
Sarepta
Damasco
Mte. Hermón
MAR MEDITERRÁNEO
Tiro
Dan
Cades
SIRIA
Hazor
Aco
Lago de Galilea (Quinéret)
Astarot
Golán
Mte. Carmelo
Dor
Meguido
Jezreel
Ramot de Galaad
Mte. Gilboa
Dotán
Jabes de Galaad
Tirsá
Zafón
Samaria
Sucot
Siquem
Río Jordán
Río Jaboc
Afec
Silo
ISRAEL
Rabá
AMÓN
Jope
Mizpá
Betel
Gezer
Jericó
FILISTEA
Ramá
Jerusalén
Hesbón
Bet-semes
Belén
Medebá
Ascalón
Tecoa
Adulam
Eglón
Gaza
Hebrón
Dibón
Aroer
Debir
Mar Muerto
Río Arnón
Siclag
Arad
MOAB
Beerseba
Quir–haréset
Zoar
JUDÁ
Bosrá
Cades-barnea
EDOM

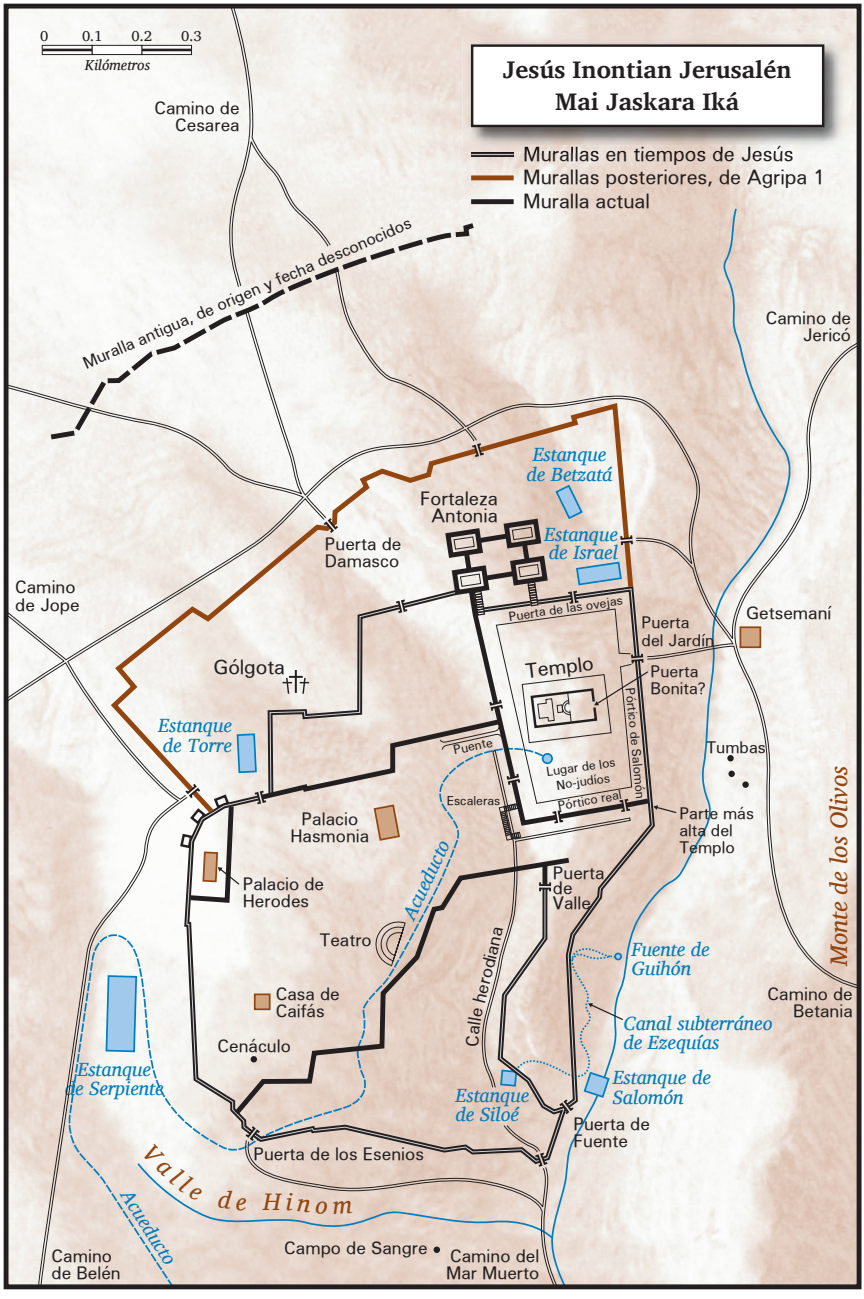

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe

Las Sagradas Escrituras en Shipibo-Konibo del Perú, 2a ed., © 2012, Wycliffe